HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES

POST THEOPHANEM.

Digitized by Google

Digitized by Google

HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM,

PARTIM NUNC PRIMUM EDITI,

PARTIM RECENSITI, ET NOVA VERSIONE ADORNATI:
quorum Catalogum proxima pagina indicabit.

Cura, & Studio τῦ Μακαρίτε R.P. FRANCISCI COMBEFISII
Ordinis FF. Prædicatorum Congreg. S. Ludovici.

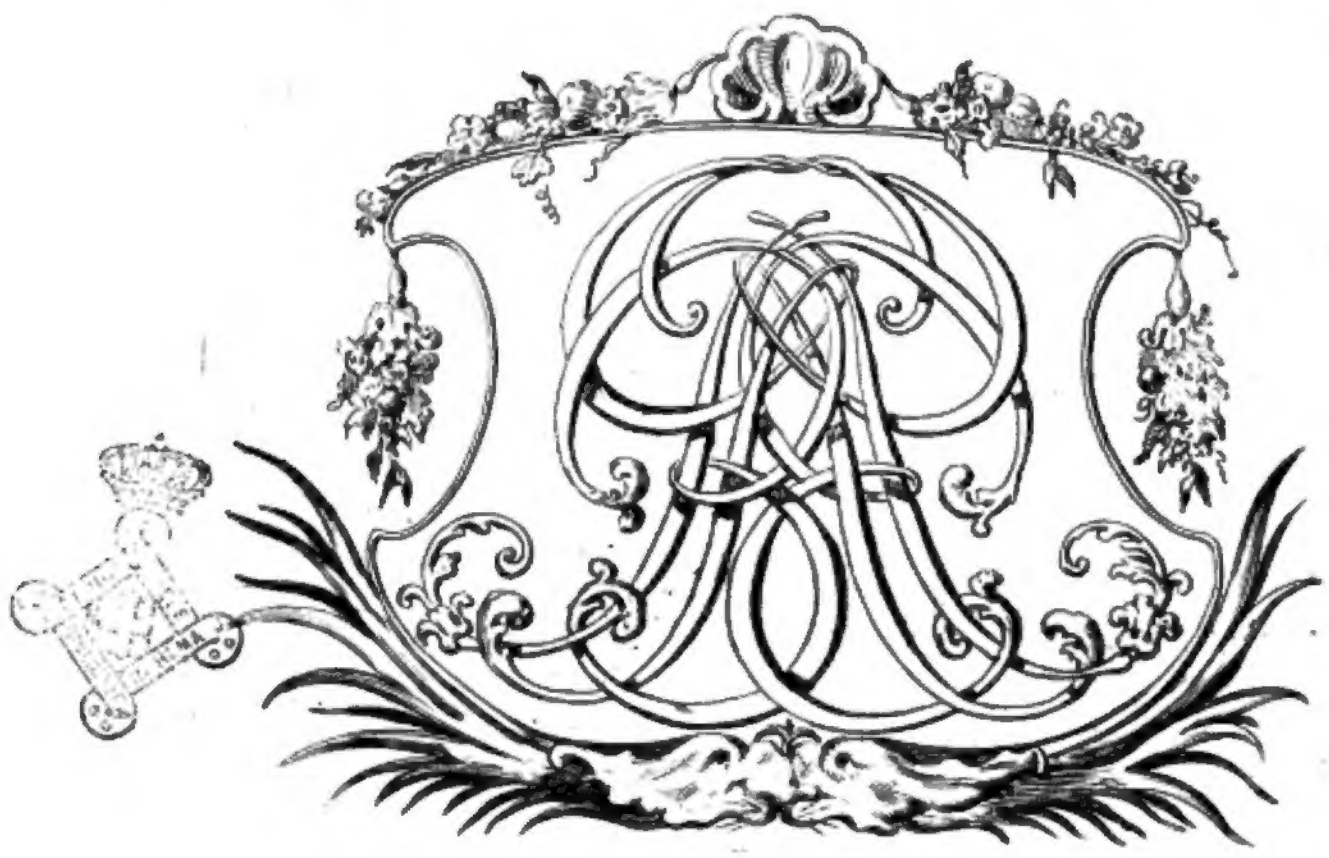

VENETIIS,
EX TYPOGRAPHIA BARTHOLOMÆI JAVARINA.

M. DCC. XXIX.

Digitized by Google

Digitized by Google

ELENCHUS
AUCTORUM,
QUI IN HOCCE VOLUME
CONTINENTUR,

ET

A MICHAELE CUROPALATA IMPERATORE,
IN QUEM DESINIT THEOPHANIS CHRONICON,
USQUE AD NICEPHORUM PHOCAM
SCRIPSERE:

CHronici jussu Constantini Porphyrogenneti conscripti, a Leone Armenio usque ad Michaelem Theophili F. lib. IV. Ex MS. Cod. pag. 1

Idem Constantinus Porphyrogennetus de Basilii Imp. avi vita & rebus gestis. Cum nova versione. pag. 98

Anonymus Continuator Theophanis, a Leone Sapiente usque ad Romanum, Constantini Porphyrogenneti F. Ex MS. Cod. pag. 162

Orthodoxorum Invectiva adversus Iconomachos. Ex MS. Cod. pag. 228

Joannis Jerosolymitani Narratio de Iconomachis. Ex MS. Cod. pag. 235

Joannes Cameniata, & Demetrius Cydonius, de Excidio Thessalonicæ. Cum nova versione. pag. 240

Symeonis Magistri ac Logothetæ Annales, a Leone Armenio usque ad Nicephorum Phocam. Ex MS. Cod. pag. 302

Georgii Monachi Vitæ recentiorum Imperatorum, a Leone Armenio usque ad Constantinum Porphyrogennetum. Ex MS. Cod. pag. 374

HIC porro monendus Lector, R. P. COMBEFISIUM hosce Auctores notis illustrare in animo habuisse, quod colligere licet ex numeris voluminis istius marginibus subinde affixis; sed has, præter inchoata forte dumtaxat quædam fragmenta, post illius obitum haud fuisse inventas.

Digitized by Google

Digitized by Google

LUDOVICO MAGNO,

REGUM

AUT ARBITRO AUT VICTORI,

HISTORIÆ BYZANTINÆ,

CUI ILLUSTRANDÆ INCUMBIT

TOT ABHINC ANNIS

TYPOGRAPHIA REGIA

NOVUM HOC VOLUMEN

OFFEREBAT

INEUNTE ANNO M. DC. LXXXV.

SEBASTIANUS MABRE-CRAMOISY

REGIÆ TYPOGRAPHIÆ DIRECTOR.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣΑ

ΕΚ ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ Φιλοχείσου καὶ Πορφυρογεννήτου Δεσπότου, ὑοῦ Λέοντος τοῦ σοφωτάτου Δεσπότου καὶ Αὐτοκράτορος . . . . . ἀρχομένου ὅπου ἔληξε Θεοφάνης . . . . . τῷ Βασιλεῖ Μιχαὴλ υἱῷ Θεοφίλου τοῦ Κουροπαλάτου, ἤγουν ἀπὸ τῆς Βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου . . . . . .

ΤΩΝ ΔΕ ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΑ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣΟ ΑΥΤΟΣ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος φιλοπόνως συνέλεξε, καὶ διεσώπτως ἐξέθετο, ... ἵνα τῆς μετέπειτα ὕλλα γιν . . .

Edit. Paris. pag. 1.

Ex Emin. Cardinal. Francisci Barberini Vaticano Apographo.

CHRONOGRAPHIA CHRISTI AMANTIS,

AC PORPHYROGENNETI DOMINI CONSTANTINI, sapientissimi Domini Leonis Imperatoris Filii jussu conscripta, ... inde ducens exordium ubi Theophanes desiit..... Michaele scilicet Theophili filio Curopalata Imperatore, hoc est, a Leonis Armeni Imperio.....

ARGUMENTA SINGULA IMPERATOR IPSE CONSTANTINUS studiose collegit, & ne Posteros superiorum temporum Gesta lateant, dilucide, & ut capi facile possint, edidit,

PROLOGUS AUCTORIS.

ΚΑΙ τοῦτο πάντως τῷ σῶν, ὦ φιλοσοφώτατε Βασιλεῦ, καλῶν, μετά γε πολλῶν ἄλλων τε καὶ μεγάλων, τὸ τὰ τῇ χρόνῳ παραρρυέντα, καὶ χιχωρηκότα πρὸς τὸ μὴ ὂν, πρὸς παλιγζωΐαν αὖθις καὶ παλιγγενεσίαν ἀναγαγεῖν, καὶ τὰ τῆς ἱστορίας ἐπιμεληθῆναι καλῶς. ἀλλὰ μὴ τοῖς πρὸ σοῦ τῷ Βασιλικῷ ἐπειλημμένοις, ἀμεληθῆναι, ἀρχῷ. Οἱ μὲν γὰρ ζῆλον ἐζηλωκότες τοῖς ἀγαθοῖς ἀζήλωτον, ὑπεξηρήθωσαν τοῦ λόγου. τινὲς διενοχλήσαι ἐπιδόκασι τῶν πολλῶν κατ' ἰδίαν, ὅτι μὴ λόγου σπουδαῖοι, ἀλλ' ἀγροικίας γεγόνασι κατατρύφημα. Τί γὰρ τοιοῦτον ἐξασκεῖν Αὐτοκράτορα δεῖ, ὃ μὴ . . . . ἐπιφέρει τῷ ὄντως μὴ λόγου γινόμενον· δεῖν ἐπιμελεῖσθαι ἀνδρῶν, καὶ τῆς λογικῆς ὅτι μάλιστα ἐπιστήμης, ἐξ ὧν τὸ κράτος Βασιλείας· ὡς ἂν μὴ λάθοιεν καταφρονηθέντες φερόμενοι ἀλογωθέντες οἱ ἄνθρω-

Constant. Porphyrog. Continuat.

AHOc quoque omnino, Sapientissime Princeps, ad alia tua multaque ipsa & magnifica ornamenta virtutesque accedit, quod ea quæ tempore pereffluxerunt, jamque esse desierunt, ad vitam denuo ortumque oppido novum studeas revocare; Historiæque bonum cura prosequaris: nec velut ii, qui ante Imperii clavum moderati sunt, abs Te negligi patiaris. Atque horum quidem, qui ea æmulati sunt, quæ nemo bonus umquam æmuletur, nulla nobis mentione habita; fuerunt quidam, qui ut supra vulgus præstarent, nihil operæ posuerunt, quod neque litteris educati sint, sed rusticitatis ludibrium propudiumque extiterint. Quid enim ejusmodi Imperatorem excolere deceat, quod homini ratione prædito nihil commodi afferat: cum magis deceat virorum curam habere, præcipueque scientiæ rationalis, quibus Imperii robur præstatur: ne homines in præ- *pag.* 2.

Digitized by Google

ceps ruentes, paulatim obbrutescant: ac ne Id, quo universis præcellimus, silentio traditum periclitetur.

Quantam verotu, mitissime Princeps, operam posueris, tum in rationali scientia, tum in hominum cura, ut alia prætermittam, commemorabunt quidem homines sapientes, quando & tu ipse, vel potius tu ipse palam, quod & illi sapientes. Scribis autem ipse, manum dumtaxat nostram tibi ministrantem assumens, quæcumque superioris ætatis hominibus gesta nolcuntur; tametsi illa abunde vitiosa sint, nec virtutis laude admodum splendeant: quod hinc quoque viri studiosi commodum referant. Sane igitur omni alia occupatione otioque, eruditionis litterarumque curæ posthabitis, quod nimirum, ea res doctrinæ historiæque amantibus subditorum animis æmulationem virtutemque inferat; ex iis, quæ aut ab aliis scripta, aut auditione accepta sunt, unum corpus contexens, communem quasi scholam universis proponere, sagaci consilio decrevisti. Hujus Historiæ illud optimum catus initium, ubi felicis memoriæ Theophanes scribendi finem fecisset: (ita nimirum ut omnium Imperatorum ad hanc usque ætatem Tuumque Imperium, res gestas sermone complectatur. Quamquam inclyti Avi tui inter Augustos fama celeberrimi Basilii Imperatoris gesta abs Te conscripta, omnique perspicuitate ac sermonis ornatu vere sincereque ab eruditissima prudentia Tua, omni denique fide narrata, supersluum nobis sit ullo modo retractare:) quem, sanguis necessitudine (illius ipse Nepos) propius contingens, cum Tuis ornamentis abunde honestas, tum rursus quamdam ad eo claritatem recipis.

Edit. Paris. pag. 3. Salutatus Theophani Leo Armenus, non enarratus.

Is porro in Michaelis Curopalatæ Imperio, acceptaque a Bulgaris clade per suorum proditionem, Leonis duntaxat proclamati Augusti levius facta mentione, scribendi finem fecit; ejusque nec natales aut patriam nec educationem Lectoribus aperuit. Nos autem velut membra reliqua capiti jungentes, tum ipsum Historiæ corpus integrum, non quasi dimidia parte mutilum, repræsentamus; tum ad ea quæ deinceps secutisque temporibus gesta sunt traducimus; rem scilicet præstantes, iis qui in otio & desidia vivere noluerint, utilem, nihilque eis damni afferentem. Quippe bonum est & ad securitatem cum primis utile, ut bonorum pariter atque malorum vitam cognoscamus.

*sent-

Α σοι, τῷ κινδυνεύσῃ τοῦτο, ᾧ τῷ πάντων ἀφέρομεν, ἀφωνία παραδοθήν.

Ἀλλ' ὅσον μέν σοι πεπόνηται, φιλόπατορ Βασιλεῦ, περὶ τὸν λογισμὸν, καὶ τὸν τῶν ἀνδρῶν ἐπιμέλειαν, ἵνα τ' ἄλλα . . . . . , θεωρήσουσι μὲν οἱ σοφοὶ, ὅτι δὴ καὶ σύ· μᾶλλον δὲ δὴ σὺ σαφῶς, ὅτι γε κἀκεῖνος σοφός. ἰσορρεῖς δ' αὖπος, χεῖρα μόνως λαβὼν ἡμῶν ὑπουργοῦντα σοι, ὅσα τοῖς πρὸ σοῦ βεβίωται, καὶ ἀποχρώντως ἔχοντι τὸ φαῦλον, καὶ τὸ λαμπρόν· ἐπεὶ καὶ πόθεν ἔνεστι θηράσειν τοῖς ἀπαιδεύτοις τὰ χρήσιμα. Ἀμέλει τοιγαροῦν πάσης ἀσχολίας καὶ ἀργίας τὸν περὶ λόγων *προτετιμηκὼς ἀπωθοῦ, ἅ τε δὴ τότε μάλιστα τοῖς ὑπηκόοις φιλομαθέσι τε καὶ φιλεργοῦσι ζῆλον καὶ ἀρετὴν ἐγγεννῶντος· τὰ μὲν ἐκ τῆς ἐγγεγραμμένων, τὰ δὲ ἐκ τῆς ἀκοῆς παραδιδομένων συνηθροικὼς, ὥσπερ τι κοινὸν διδασκαλεῖον προθεῖναι πᾶσιν ἐβουλήθη καλῶς· ἐκείνου ταύτην ἀρχὴν εἶναι νομίσας τῆς ἱστορίας ἀεί, τὸν τῷ μακαρίτῃ Θεοφάνῃ γενομένου καταληξιν. (πάντων τῶν Βασιλέων ἕως τοῦ νῦν καιροῦ καὶ τῆς Βασιλείας σου τὰ πεπραγμένα διὰ λόγου συλλαβεῖν· εἰ καὶ τὸ ἀοίδιμόν σε πάππον τὸν ἐν Βασιλεῦσιν ὀνομαστὸν Βασιλέως Βασιλείου τὰ παρὰ σοῦ ἰσορρόπως, καὶ μὴ πάσης σαφηνείας καὶ λόγου εὐκοσμίας καὶ τὸ τῷ γενομένων ἀληθὲς καὶ εἰλικρινὲς εἰς τὸ φανερὸν παρὰ τῆς πολυμαθεστάτης εἰδήσεως ἐξαγορεύθηναι, περιττὸν ἂν εἴη ἀδοτοῦν διηγήσασθαι.) ὃν κατὰ συγγένειαν καὶ ἀγχιστείαν, τὸ εἶναι γνώσιος λαχὼν, ἀποσημειώσεις τε ἐκ τῆς σῶν ἱκανῶς, καὶ ἀντιλαμβάνεις αὐθις παρ' αὐτοῦ τινα δόκλειαν.

Ἐκεῖνος μὲν οὖν εἰς τὸν τοῦ Κουροπαλάτου Μιχαὴλ Βασιλείαν, καὶ ἥττας ἃς ἐκ τῆς Βουλγάρων συμβᾶσαν αὐτῷ καταπροδοθέντος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ, κατέλιγε, τῆς τοῦ Λέοντος μόνον μνησθεὶς ἀναῤῥήσεως. μηδὲν μήθ' ὅθεν ἦν, μηδ' ὅπως ἐτράφη δῆλον τοῖς ἀναγινώσκουσι πεποιηκώς. Ἡμεῖς δὲ, ὥσπερ τῇ κεφαλῇ τὰ ἄλλα μέρη συναπτοντες, αὐτὸν τε τὸν ἱστορίας ὁλόσωμον, ἀλλ' οὐκ ἡμιτελῆ ἀποδείκνυμεν, καὶ πρὸς τὰ ἑξῆς ἐκ κάτω χρόνου, τοῖς μὴ ῥᾳθυμότερον ζῶσι, διαβιβάζομεν, κέρδος, ἀλλ' ὠφελίαν αὐτοῖς πορίζομενοι. εἰγὰ δὴ καλὸν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν ὁδὸν, τῷ ἀγαθῶν τε ἐκ μὴ, καὶ βίον διαγινώσκειν.

Clause addita ex conjectura B. P. Goar; eaque non levi, sed ex Scriptoris ipsius verbis petita.

Digitized by Google

Edit. Paris. pag. 4.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΛΕΟΝΤΟΣ.

ΛΟΓΟΣ Α'.

LEONIS ARMENI IMPERIUM.

LIBER PRIMUS.

Α. Πατρὶς μὲν οὖν τῷ δηλωθέντος Λέοντος, Ἀρμενία. Γένος δὲ, τὸ μὲν ἐξ * Ἀσυρίων. τὸ δὲ, καὶ αὐτῶν Ἀρμενίων. οἱ καὶ τοὺς ἰδίους ἐξ ἀσεβοῦς γνώμης σφαγῇ μιαιφόνῳ παραδόντες γεννήτορας, ὑπερορίας καταδικάσθησαν. κἀκεῖσε δὴ τὸν πένητα βίον, ἄτε δὴ καὶ φυγάδες, ἀσπασάμενοι, τὸν ἐρημέτην θῆρα ἀπέτεκον. Ἄρτι γοῦν εἰς ἡβᾶς ὁ Λέων ἐτάττετο, ἐν κώμῃ Πίδρᾳ καταναμαζομένῃ, ὑπὸ τὸ Θέμα πλεῖσταν τῆς Ἀνατολικῶν, τῆς πατρίδος ἀλλάσσεται. Ἐνθα δὴ καὶ ἀνδρὸς ἡλικίαν διεξάμενος, τοῖς μαχιμωτάτοις ἐν φοινικοπάτοις καταριθμούμενος, δόξης ἐμοίρασεν ἐπὶ γενναιότητι. Νικηφόρος τότε τὰς τῆς Βασιλείας ἴθυνεν ἰδίας, ὁ Φώκαιον ἐν Βουλγαρείᾳ γενόμενος, καὶ Μονοσράτηγον τὸν Βαρδάνιον, ᾧ Τοῦρκος ἐπίκλην, τῆς πέντε Θεμάτων τῆς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν τὴν ἡγεμονίας καὶ φρουρίας διοικούμενον, ἔς τε τὴν ἐν πολέμοις τόλμαν, καὶ τὰς ἄλλας ἐπαινουσας αὐτῷ ἀρετὰς, ἐξαπέστελλεν. ὃς ἅτε δὴ τῆς ἐχθρῶν ἀγαπῶν κυριεύειν, καὶ τὴν Βασιλείαν ἑκάστοτε ὀνειροπολῶν, τοῦτόν τε περὶ οὗ ὁ λόγος τὸν Λέοντα καταπληκτικὸν βλέποντα, καὶ γενναῖον ἀνάστημα ἔχοντα, καὶ ἄλλως ἀστεῖον ἐν ταῖς ὁμιλίαις δοκοῦντα, τοῖς ἑαυτοῦ δορυφόροις ἐγκαταλέγει καὶ διακόνοις. ἦν πρό γε τούτου, ἢ μετὰ τοῦτο μικρὸν, Μιχαὴλ τὸν Τραυλὸν, καὶ Θωμᾶν τὸν ἀπὸ λίμνης Γαζουροῦ, ταπεινοὺς πάντας καὶ ἀζήλους ὄντας, ἦν ἀρτίως εἰς γνῶσιν ἀγομένους τοῖς τὰ πολεμικὰ ἐγχειρισμένοις ἀρχάς.

Β. Ἐκρέμαντο οὖν οὗτοι τοῦ Βαρδανίου, καὶ ἐν αὐτῷ τὰς κοσμικὰς ἐλπίδας ἐσάλδευον. καὶ ἦν τῆς Βασιλείας ὧν ἐρασὴς, ἀνδρί τινι μοναζόντι καὶ τὸν τοῦ Φιλομηλίου χῶρον ἐνδιαιτωμένῳ, τῷ ταύτης ἀναχωρεῖται γνώμῃ αὐτῷ καὶ ἐπιθυμίαν. καὶ πρὸς Θεὸν δὴ χὰς ἱκετηρίους παρεκάλει τοῦτον ἀναπέμπειν, τὰ αὐτοῦ βουλήματα κατευθυνούσας, καὶ τῷ Βασιλείαν ἐπιβραβεύσας αὐτῷ. Ἀλλ' ἦν τις ἀνὴρ μοναχὸς, ὡς οὐ δίοπτοις τοῦ καταπλήττοντος φαντάσματος, Βαρδάνιε, δι' ὧν ἀπώλειά τε πραγμάτων καὶ ὀμμάτων περικοπὴ, καὶ δυσχέρεια ἄλλως οὐ καλῶς σοι γενήσεται. ἀλλ' εἴ τι ἔχεις πειθοῦσί σοι συμβουλεύοντι, ἀποπήδησον τοῦτον δὴ βραχέως, ἀρχήν τινα μηδ' ὅλως τῆς τοιούτων σου φαντασμάτων βάλλων εἰς νοῦν. Ἐπληρώθη καταφείας καὶ ἀχλύος ὁ ἄνθρωπος, τούτων τῆς λόγων ἀκη-

Constant. Porphyrog. Contin.

I. Ejus itaque, quem dicebam, Leonis patria, Armenia fuit. Genus, partim ex Assyriis, partim ex ipsis Armeniis propagatum fuit. Hi, cum scelestæ mentis proposito, truci nece parentes sustulissent, exilio damnati sunt: in quo velut profugi, pauperem tolerantes vitam, quem nominavimus, feram bestiam susceperunt. Jam itaque Leo pubertatis annos ingressus, in oppidum Pidra nomine, quod Orientalium Thematis est, migravit: ubi cum viriles annos attigisset, bellicosissimis viris truculentissimisque connumeratus, strenui, fortisque pectoris viri laude claruit. Nicephorus, cum per id tempus Imperii habenas moderaretur, in Bulgaria insigni Romanæ rei ludibrio occubuit. Supremum is Ducem Bardanium, cognomento Turcum, destinaverat, quinque tunc Orientalium Thematum agentem Præsidem, ac qua pollebat bellica fortitudine, ac reliquarum virtutum laude, provida cura gubernantem. Porro Bardanius, ut cui hostium potiri in votis esset, ac cum sibi ipse quotidie Imperium somniaret, hunc, de quo loquimur, Leonem, hominem gravi trucique aspectu atque animo generoso, quique præterea colloquio blandus videretur moribusque urbanus, suis tum satellitibus ac ministris adlegit: atque hoc priorem, aut certe brevi post, Michaelem Balbum, necnon Thomam, Gazura palude oriundum: abjectæ omnes sortis homines, nullaque hactenus nominis claritate conspicuos, ac qui tum primum militarium ordinum Ducibus Tribunisque innotuissent.

II. Hi ergo toti e Bardanio pendebant, inque eum omnes spes suas sæcularis claritatis jactabant. Bardanius porro Imperii nanciscendi cupiditate flagrans, viro cuidam in Philomelio Monasticam vitam agenti, illicque commoranti, ejus quandoque adipiscendi animum aperit, ac confert consilium, rogatque ut supplices ad Deum pro eo preces fundat, quo ejus gressus dirigantur, exque voti ratione Imperii compos fiat. Ad quem protinus Monachus: *Noli, Bardani, ejusmodi aliquid temere aggredi ac præsumere, unde futurum ut substantiam amittas, & oculi effodiantur, aliaque tibi infausta eveniant. Sed, si quid probe, inque rem tuam consulenti, obaudis, quam cito ab ea animum transfer molitione, nullam parandi Principatus cogitationem assumens, cujus rei se ita habeant.* Quo audito, mœstitia quædam ac caligo hominem incesA. Leonis illustre genus.

Nicephorus in Bulgaria subditos.

pag. 5.

Leonis initia & virtus.

Philomelii Monachi, Imperii vaticinatio.

sit, tristique & afflicto animo, e tugurio pedem tetert. Tum Monachus, quos dicebam viros (Leonem scilicet & Michaelem & Thomam) equum adducentes, quem conscenderet, videns, Ducem redire jubet. Is vero nova quædam & inaudita se auditurum sperans, dicto citius reversus est. Tum ille iterum Bardanium rogare ac obtestari, ne ipse sponte ad parata mala procurrat, neve absens infortunium, cum præsenti rerum secundarum statum commutare quærat. His autem ipse, futurorum prælicia lingua contestatus est certoque affirmavit, *Fore, ut primus, alterque Imperii, quod sic ille deperiret, compotes fierent; ipse illo nunquam potiretur. Tertio, cum fausta omnia publicamque acclamationem consecutus esset, nihil ex voto ac prospere cessurum, sed fore ut & animam male abrumperet.* His mœste perculsus Bardanius, ac vultus colorem identidem mutans, rursus domum abit, simul maledicta quædam verbaque atrocia in Monachum jactans, illiusque sic in eos fausta vaticinia narrans, multoque risu homini dicta excipiens,

Edit. Paris. pag. 6.

Bardanio affectata tyrannis.

III. Ejus itaque sermonibus valere jussis, ad decimam nonam Julii mensis Indictione undecima, ingenti adversus Nicephorum Imperatorem coacto exercitu, eque subjectis Thematibus, verborum lenocinio quatuor in sententiam pertractis, Armeniis dumtaxat in fide perstantibus (nec enim ut Bardanio morem gererent induci potuerant) rebellionem orditur. Erat vero Nicephorus cum subditis exosus, quod publicorum vectigalium gravi onere opprimeret: hinc novandarum rerum ansa quædam & occasio fuit: sed & alia quædam huic causa accessit. Nam cum Bardanius adversus Agarenos rem feliciter gessisset, prædamque, qua potitus erat, maximam, æquissime inter milites divisisset, nulla personarum ratione, sed pro merito eorum qui pugnaverant largitus præmia, tantam exercitus omnis iniit gratiam, ut & dignum putaverint qui Imperio potiretur. Hincque adeo publice Imperator proclamatus, pluresque alios honores ac præmia, populi in eum studiis consecutus (ut & templum ejus nomine erexerint) Nicomediam versus iter contendit. Verum cum Nicephorus Imperator idoneum, nec ullatenus imparem exercitum, in eum eduxisset, & militum multitudine perculsum de eventu belli desperare coegisset, persuasit illi ut prior veniam peteret. Jam enim Leo, atque etiam Michael cum ad Imperatorem defecissent, ab eoque donati essent, alter Fœderatorum præfectura, Regiaque Zenonis domo & Dagistea: alter Aulæ Comitis dignitate ac Cariani ædibus, fecerant ut suis ille rebus diffideret. Quapropter tum sibi ipse, tum copiis veniam ab Imperatore precatus, ad Malaginas usque iter reflexit, quo loco securitatis fidem accepit: parva quoque Cruce aurea, Nicephoro gestari solita, certo datæ fidei pignore ad eum missa. Tum ad Heraclii Monasterium noctu aufugit, uno Thoma periculi socio; eumque capitis ornatum vellet auferre, non acquievit Monasterii Præses. Tum ille ense, quo præcinctus erat, comam amputans, vilique indutus toga, versus Proten insulam iter arripit, quo loco prædium pulchre excultum olim pos-

Ejus affectatæ causa.

Bardanius Imperator Cukeus habitus.

Sua soluta tyrannis.

Monachum in duum, Sabbas appellatum.

Λεοῦς, καὶ πλοῦς ἐξεῖν τὰ βασιλεῖα, πλήρης ἀθυμίας καὶ βλίψεως. Ὡς δὲ τὰς εἰρημένας ἔνδοθεν, δίεκτα τε καὶ Μιχαὴλ καὶ Θωμᾶν, καὶ τὸν ἵππον ἄγοντας ἀναβῆναι τούτῳ ὁ μοναχὸς ἐκέλευσε, τὸν Στρατηγὸν ἐπανελθεῖν παρεκελεύετο. Καὶ ὡς καινῶν τινῶν καὶ ξένων ἀκουσθησόμενος προσδοκῶν, ἔλεγε τὸν λόγον ὑπέρτερος. Ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν οὐδεὶς ἐξηλέγξαι, μὴ πρὸς τὰ ἐλπιζόμενα αὐτομολῆσαι δεινά, καὶ τῶν ἀπόντων κακοφραγίαν τῆς παρούσης δαιμονίως ἀλλάξασθαι. αὐτὸς δὲ τοῦτο προφητικῇ γλώττῃ διεμαρτύρετο, βεβαιῶν, ὡς ὁ πρῶτος τούτων καὶ δεύτερος τῆς σοὶ προτεθειμένης βασιλείας γενήσοιτο ἐγγρατής, ἀλλ' οὐ σύ. ὁ τρίτος δὲ δι' ὀφθαλμοῦ μόνης καὶ ἀναρρήσεως μεταχώρ, οὐδ' ὅλως διοδωθήσεται, ἀλλὰ καὶ κακῶς τὴν ψυχὴν ἀποβαλεῖ τὴν ἑαυτοῦ. Τούτοις βαλλόμενος τὴν ψυχὴν, ποικίλας ὁρᾶν καὶ πρόσωπον πρὸς χρέας· καὶ αὐθις ἄγειν τὴν οἰκαδε, ὁμοῦ μὲν βλέφαρά τινα κατὰ τὸ ἀνδρός, ἐ ὕβρεις ἀποῤῥίπτων, ὁμοῦ δὲ τύπος πρὸς ἐκεῖνον δι' αὐτοῦ ἐξαγγέλλων προῤῥήσεις, καὶ γέλωτα πολὺν καταχέων τῶν εἰρημένων.

γ'. Χαίρειν ἐμὲ εἶπὼν τοῖς ἐκείνη λόγοις, τῇ ἑπτακαιδεκάτῃ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τῆς ια'. Ἰνδικτιῶνος καὶ τοῦ Βασιλεύοντος Νικηφόρου χεῖρα σωσθροίσας πολλὴν, καὶ τὰ ὑφ' ἑαυτὸν πάντα θέμενος τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις ὑπαγαγών, τῷ Ἀρμενιακῶν χωρεῖ, καὶ δὴ ὑπείξων αὐτῷ, τὰς ἐπαναστάσεως ἀρχὴν. Ἐμίσει μὲν ὅμως πάντα τὸν Νικηφόρον τὸν ὑπήκοον, τῷ βάρει πιεζόμενον τῷ δημοσίων τελῶν· ἃ γέγονε πᾶσι καὶ ἀφορμὴ καὶ συμφόρων ἐκείνῳ τῆς ἐπαναστάσεως. γέγονε δέ τι καὶ ἕτερον αἴτιον. Ὡς γὰρ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ Βαρδάνιος εὐδοκιμήσει, καὶ τῆς γενομένης πολλῆς λαφυραγωγίας, δικαίᾳ φορτίᾳ πιέσαι τὸν χαρμολὼ, κατάλληλα τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐν πολέμῳ. ἀλλ' οὐ κατὰ πρόσωπον τὰ ἆθλα προθεὶς, ἔδοξε καὶ Βασιλείας τούτου ἄξιος μεταλαχεῖν. Οὗτος ἀναῤῥηθεὶς δημοσίᾳ φωνῇ Βασιλεὺς, καὶ πολλῶν ἄλλων ἀπολαύσεσι τιμῆς καὶ γέρως ἐκ τοῦ δήμου καταξιωθείς, ἐς καὶ ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἀνεγεῖραί τε καὶ κατασκάψας, τὸν ἐπὶ Νικομηδείας φέρουσαν γῆν ἐδόη. Ἀλλ' ἀποχωρήσας καὶ ἐφαμίλλου ὁ Βασιλέως Νικηφόρου δυνάμιν ἐκτρατεύσας, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος δύσελπιν ποιήσας αὐτὸν, τῷ πλήθει τῶν ἀντιπαρατεταγμένων, ἔπεισε αὐτῷ συγγνώμην σθάσαντα ἐξαιτήσασθαι. ἄρτι μὲν γὰρ Λέων, ἄρτι δὴ καὶ Μιχαὴλ ἀποῤῥήξαντες πρὸς Βασιλέα, ἆθλον ὁ μὲν τὴν Φοιδράτων, καὶ βασιλικὸν οἶκον τὸν Ζήνωνος καὶ τὴν Δαγισθέα· ὁ δὲ τὴν τοῦ κόμητος Κόμητος ἀρχὴν ἔτι τε τὸν Καριανοῦ οἶκον ἀπενεγκάμενοι, καὶ ἀγαθὰ φρονεῖν αὐτὸν περὶ ἑαυτῶν πεποιήκασιν. ὅθεν αὐτῷ τε καὶ τῷ λαῷ συγγνώμην αἰτήσας ὁ Βασιλεὺς, μέχρι τῶν Μαλαγίνων ὑπέστρεψε. κἀκεῖθεν τὰς ἀπαθείας λόγους δεξάμενος· καὶ τὸ χρυσοῦν σταυρίδιον, τὸ παρὰ τοῦ Νικηφόρου φερόμενον, αὐτῷ ἀπεσταλτο φως ἀσφαλείας τε καὶ πίστεως. φως τῶν Ἡρακλείου μονῶν νύκτωρ, τὸν Θωμᾶν μόνον συγκινδυνεύοντα ἔχων, ἀπέφυγε, τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ἀφαιρήσας αὐτὸς ἑαυτῷ. Καὶ ὁ μὲν τῆς μονῆς προεστὼς τοῦτο δρᾶσαι τοῦτον οὐ συνεχώρει· αὐτὸς δὲ τῇ μὲν περιεζώσατο στολῇ, ἡ πλοκαμον αὐτοῦ ἀφιλῶν, καὶ πενιχρὰν ἐσθῆ-

3· τα ἀμφιασάμενος, ᾖ εἶχτο τῆς πρὸς τὸν Πρόϊλον
ἔπεσε στρατείας, ἔνθα δὴ πάντῃ κτῆμα καλῶς πεπονημένον ἑαυτῷ. καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖ μένειν παρεσκεύαζεν ἐπιτροπεύων. ἐκεῖσε γοῦν παραπεμφθεὶς, καὶ τὰς συνήθεις εὐχὰς, καὶ τὸ τῶν μοναχῶν θεῖον χῆμα δεξάμενος, μεταπορεύθη Σάββας, ἀγῶνας ἀσκητικοὺς πολλοὺς ἐκδεικνύμενος. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καίτινες ἐκ τῶν ἐκ τῆς Δυκαονίας αὐτῷ ἐπιτήδειοι, καὶ πεπονωμένοι τὰ ὀφθαλμῶν, γνώσει τε εἰδήσει τῶν Βασιλέων τῶν, τῷ τῶν Θεῷ προσφύγωσι θείῳ καὶ μεγάλῳ νεῷ. καὶ πάλιν εἶχεν ἡ προῤῥήσις τοῦ τὸ Φιλομήλιον ἐκδιαιτωμένου μοναζόντος. Αλλ' ἐκεῖνος μὲν ὡς διηργάσαις αὐτοῖς ἐπιτήδειος, τῆς σκληροτέρας εἶχετο ἀγωγῆς, οἴνου, καὶ ἰχθύων καὶ ἐλαίου ὁλοχερῶς ἀπεχόμενος, γυμνὸν τε ἀεὶ φέρων τὴν κεφαλὴν, καὶ τοὺς ἀνυπόδητους, καὶ εἴ τις σφοδρότερος ἐγεγόνει χειμών. ἔτι δὲ μονοχίτων διετέλει, τῷ θέρει μὲν δερμάτινον χιτῶνα ἀμφιεννύμενος, καὶ χειμῶνι δὲ τρίχινον περιβαλλόμενος. ἔζη δὲ ἐκ σιτίνης, κριθῆς δὲ ἄλευρα ἐγκρυφίας ποιῶν· καὶ ὅπου παρέτυχε τῷ ἑαυτοῦ βίῳ, ἁρμόσας ἑαυτῷ ὁ Λέων τῆς βασιλείας ἐγένετο ἐγκρατής. ἐποκαρῆναι δὲ καὶ ἑαυτῷ σύμβιον Δομνίκαν ἅμα θυγατρὶ, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ἐν τῇ ἰδίᾳ οἴκῳ ἐποίησεν, μετονομάσας αὐτὴ Αθαναΐαν, ἅπαντα δηλαδὴ τὸν πλοῦτον ἐλεήμας πτωχοῖς· καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Βαρδάνιον οὕτω τε καὶ πολοῦται.

δ'. Ο δὲ Λέων εἶχτο τῆς δόξης, καὶ ἐγαυρία, ἐκ ταπεινοῦ καὶ ἀδόξου περιβλεπτος ὁραθεὶς, κατὰ τὸν τῆς Φοιδεράτων ἀρχὸν. ἀλλ' ὅδε τῆς ἀχαριστίας ἀπεῖχτο, τοιοῦτος περὶ τὸ εὐεργέτην φανεὶς. πλὴν εἶχτο, καὶ μάχαις μάχας ἐπιπωλάπτων, κατὰ τῶν Ισμαηλιτῶν ἐνδραγαθίζετο, ἅτε μεγάλου ἐν τῷ τοιούτῳ μέρει καὶ φύσει καὶ τελεῖ προσφερόμενος δυνάμει. Καί ποτε στρατιωτικῶν χρημάτων δεομένῳ παρὰ τοῦ τὰ σκῆπτρα δίποντος Νικηφόρου ἐγχειρεῖσθαι, ἐπεὶ ὅδε ἤμελε αὐτῷ τῆς βασιλικῶν ἐπολῶν, ὅδ' ἐξεπίρασέ τι, ἀλλ' ἐν πολίχνῃ Εὐχάϊτων τῆ καιροῤῥαιζούσῃ καὶ ἀμελίᾳ κατατείβων, ἀνεβάλλετο τὰ πεπομισμένα τῇ στρατῇ παραχεῖν. καὶ φυλακὰς ὑδεμίας φρόνιμος ἔχων, ὅτε μὲν τῆ λοιπῶν χρημάτων, ὅδε καὶ τῆ ἑαυτοῦ σώματος, ὅδ' αὐτῆ τῆ ἐπὶ χεῖρα, τῆ Αγαρηνῶν ἐκδραμόντων καὶ τὰ Ρωμαίων λαΐζομένων, καὶ λείας αὐτοῖς ὄντος, ἀλλ' ἐκ ἄλλος τις, ἀπεπλήρα ἀπαλαιπώρως· ἀλλὰ δι' αὐτὸ μὲν, ὅ. ἐξεία τῆ φυγῆ καὶ σωτηρίας ἐφαρμοστώσατο. τὰ στρατιωτικὰ ἢ φροδὶς, καὶ μετοχὴ χρυσὶ πολυμίοις ἐμβαλὼν χρήματα· ἃ δὴ ἕνεκα δίκας, εἰ καὶ μὴ τὰς ἀξίας, τῷ καπαπιστώσαντι δὺς Νικηφόρῳ, πλαγαῖς τε τοῖς κατὰ νώτου ὑπέχθη καὶ στίρεων, καὶ φυγῇ αἰδίῳ καὶ ζημίαις ἀπείτοις. Αλλὰ τὸν Νικηφόρον καὶ Σκυθῶν ἐκστρατεύσαντος καὶ τραυματίου καὶ καπαβολὴν τὸν πολέμου πεσόντος, μηνὶ Ιουλίῳ εἰκάδι ἕκτῃ τῆς δ'. Ινδικτιῶνος, καὶ τὸν υἱὸν Σταυράκιον καὶ τὸν πολέμου κατείαν τραυθέντος, ὡς δυοῖν μὲν μόνοιν μηνοῖν καὶ ἡμέραις ἐπιζῆσαι ὀκτὼ, συμβασιλεύσαντος δὲ πρότερον τῷ πατρὶ ἔτη ὀκτὼ, μῆνας ἑπτά. καὶ Μιχαὴλ τὸν Κυροπαλάτην μετὰ τὸν τὸν Σταυράκιον, καὶ τὸν δεύτερον τὸν Οκτωβρίου μηνὸς ἀποβιώσαντα· γαμβρὸν μὲν Νικηφόρου τυγχάνοντος, ἐκ γενετῆς δὲ καταγομένου τὸν Ραγγαβὲ, καὶ καὶ τὸν θεῖον τὸν Μαγγάνων σκηνοποιὸν

4

A sidebat: in quo & extorrem agere Imperator mandaverat. Illuc itaque trajiciens, solitisque precibus initiatus, ac Monachorum divinum habitum consecutus, mutato nomine Sabbas appellatur, pro sanctioris ab eo arrepti instituti ratione plura ac magna certamina desudans. Haud longum tempus fluxerat, cum Lycaonum quidam impetu in eum facto, atque eo oculis orbato, scienteac volente, qui tum rerum potiebatur, Nicephoro, in divinum magnumque Dei Templum confugiunt. Inque eum modum Philomelii quoque Monachi vaticinatio exitum habuit. Ceterum ille, velut a quibus beneficio affectus esset, faustis vocis homines prosecutus, austerioris vitæ disciplinam colebat, vino, piscibus, oleo penitus abstinens; nudo semper capite ac pedibus, vel cum acrior hyems desæviret. Ad hæc, una tunica corpus contegebat; æstate quidem pelliceam induens; hyeme vero, cilicinam. Non triticeo panevitam sustentabat, sed sibi ipse hordeaceos subcinericios panes faciebat. Hanc itaque severioris vitæ regulam consectatus, duravit donec Leo Imperio potitus est. Quin & Domnicam conjugem, cum filia liberisque domi detondendos curavit, Athanasiam appellans, cunctasque opes in pauperum eleemosynas erogans. Atque hæc quidem ac ejusmodi Bardanii res.

Edit. Paris. pag. 7.

Exul oculi.

Vitæ summa austeritas.

Dominica Bardanii conjux in sancto instituto Athanasia dicta.

IV. Porro Leo clarus habebatur, ac superbia ferebatur, ex humili atque obscuro conspicuus atque illustris, pro Fœderatorum præfectura, quam gerebat. Sed nec ingratos mores exuerat, talem se exhibens adversus eum qui beneficio afficerat. Cæterum clarebat, aliaque aliis nectens prælia, strenue adversus Ismaelitas ac secundo marte pugnabat, quippe qui & sua ipse indole, & exercitatione in eam rem multa virtute pollebat. Quandoque vero, ab eo qui tum rerum potiebatur (Nicephorus is erat) quam in copias militares erogaret, pecuniarum vi credita, nihili pendens imperialia jussa, ne rem quidem exequebatur; sed in Euchaitarum ignobili oppido, tempus voluptate ac ignavia terens, constituta exercitui stipendia præbere differebat: nec ullam omnino curam ac diligentiam adhibens, tum pecuniæ publicæ, tum suo ipsius tutando corpori, ac nec provincialibus conservandis; cum Agareni excursiones facerent Romanamque ditionem diriperent, solus ipse ac nemo alius, confertam prædam citra omnem laborem eis tradebat: non quidem suis ipse fortunis ac periculo (quippe qui celeri fuga saluti suæ consulebat) sed militaribus pecuniis proditis, & quasi in manus hostium conjectis. Quamobrem etiam eidem Nicephoro, a quo pecunias consignatas acceperat, pœnas dedit, etsi leviores quam delicti ratio exposcebat; nempe dorsum reneſque verberibus affectus, perpetuoque exilio mulctatus. Cæterum cum Nicephorus adversus Scythas movens, accepto in acie vulnere satis concessisset, Julii mensis vigesima sexta, Indictione quarta; Stauratiusque ejus filius ipse quoque lethali in prælio affectus vulnere, non plures duobus mensibus dieſque octo patri superstes exitisset; Michael vero Curopalata post Stauratium secunda Octobris vita functum (erat is gener Nicephori, Rangabæ ortus prosapia, ad Armamentarii ædes morans) Imperii sce-

Leonis in Agarenos belli successus.

Ejusdem clades ac defectio. Vide Not. & Theoph.

pag. 8.

Clementiæ, Lex Romanorum Principibus absolvendi reos cum inaugurantur.

ptra adeptus esset, mense Octobri, Indictione quinta, Leontio solvitur; Romanorum Principum, cum primum inaugurantur, solenni clementia; atque a fuga revocatus, ipsius Michaelis Palatinis Lictoribus accensetur: nec longa mora, Patricii dignitate augetur, Duxque Orientalium creatur, quando & Michael veterem virum, quo cum fuerat educatus, amicitiam renovans (quem Aulæ Comitem relicta Bardanii factio ante provexerat) arcanorumque conscium assumens, rerum domesticarum fidissimum testem, eorumque quæ foris agenda essent, efficacissimum ministrum adhibuit. Rursus tamen ingrati animi labem sibi aspersurus erat homo crudeli ingenio agrestique indole educatus, ac qui priora sua, mortalium scelestissimus, sequentibus esset obscuraturus.

V. Unde cum jam Bulgarorum Dux Crumnus, concordiam & pacis fœdera amicitiasque ambire se simularet, ac animum pacis cupidum præferret, dummodo annua, quæ pendi solita erant, pro eo ac majoribus visum erat, Romani tributa præstarent; ea demum adjecta conditione, ut & Bulgarorum vicissimque Romanorum impositorum transfugæ, suæ quique genti redderentur: Transfugarum caput illud absurdum Senatui visum est, quamquam Michael Imperator totus in Principis Bulgarorum sententiam ibat, quod iucundæ pacis occasionem illam sibi nolebat aufugere. Obtinuit tamen Senatus sententia, quam Theoctistus Magister sequeretur, ac cui vim ac pondus auctoritate sua adjiceret. Iterum ergo relictis colloquiis, ad belli aleam revocatum negotium: idque magis decere merito judicatum est. *Quomodo enim non omnem humanitatis sensum exuisse arbitrandus est, qui hominem casu aliquo, aut vicissitudine in errorem prolapsum; patriaque (quæ nihil dulcius esse ajunt) contempta; ad hæc uxore & liberis, ceu ad aras inviolabiles, ad Romanæ ditionis loca confugientem, Scythicæ gentis immanitati, cujus a feris nihil indoles differat, dedendos putaverit? Cum enim terribiles, truculentique ac feri sint, multos suorum id non ferentes, ad lenitatem & mansuetudinem nostram sæpenumero transire animadverterint.* Ne igitur universa ipsorum gens in nostram paulatim sese effundat, veriti eorum Principes, sæpius, & ad nostram usque ætatem multos de hac re sermones moverunt. In vanum tamen (quod communi fertur adagio) ercinerunt; viros nacti firmi propositi, & qui a sententia non facile dimoverentur.

Transfugarum causa, Bulgarici belli occasio.

Edit. Paris. pag. 9.

VI. Brevi itaque cessatum mora; ambæque mox gentes ad arma concurrere. In his Michael Legatum suum reverti jubet, exque Oriente cum copiis quam cito transmittere: enimvero quo se adjutore usurum expectabat bellique socio, implacabilem hostem offendit. Cum enim ex verborum illa jactantia, ac Romanis intentatis minis, quibus se Crumnus hominum stragem facturum, agros vastaturum, arbores excisurum, domos succensurum, omninoque torrentis more, violento in nos impetu, irruptionem se facturum affirmabat, ac omnes sub jugum missurum; animatus Imperator, susceptaque jam expeditione, modum omnem excedentes Barbari minas compressisset, vixque non suis se finibus

Michaelis consilium defugiendi pugnæ aleam.

Ἀνος, ἡ τῆς βασιλείας δεξαμένη ἀρχὴν καὶ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς πέμπτης Ἰνδικτιῶνος, λύεται ὁ Λέων τῆς ὑπηρεσίας, καὶ τὸ ἐπικρατῆσαν ἔθος τῆς χρυσότητος ἔνεκεν τοῖς Ῥωμαίων Βασιλεῦσι, καὶ τῆς φυγῆς καθίσταται, ὁ τοῖς αὐτῷ τότε δὴ τῷ Μιχαὴλ ῥαβδόχοις τοῖς καὶ τὰ ἀνάκτορα συμπάττεται. ἐφεδρεύει, καὶ Πατρικίων τιμᾶται μὲν ἀπὸ πολλῆ τιμῇ, καὶ στρατηγὸς Ἀνατολικῶν ἀναδείκνυται. διὰ τοῦτο καὶ ἡ παλαιὰν φιλίαν τὴ συνὼν αὐτῷ τραφέντος ἀνδρὸς Μιχαὴλ ἀνακτῶν, ἐκ Κόμπα τῆς Κόπτης ἀπὸ τὸ Βαρδανίου μεταπαξις προστετίμηκεν, καὶ τῷ λόγῳ μύσῳ λαμβάνων, τῷ ἔνδον τε εἶχεν πιστότατον, καὶ τῶν ἐκτὸς πραγτικώτατον. ἀλλ' ἐμπλὴν αὖθις ἀχαριστίας ἀλῶναι γραφῇ, ὠμόπτι συμπαρεὶς, καὶ ἀγελαίοτι ἐκτραφεὶς, καὶ τοῖς δεσπόταις τὰ πρῶτα καλύψαι ὁ ἀλιτήριος.

ε'. Ὅθεν ἄρτι Κρόμνα τῶν τῶν Βουλγάρων Ἡγεμόνος συμβάσεις καὶ φιλίας ὑποκειμένης, καὶ σπονδὰς ζητούντος εἰρηνικὰς, εἰ μόνον τὰ κατ' ἔτος δεδόμενα, εἰς τάξιν εἶναι δοθῆσιν φόρα αὐτῷ ὡς τοῖς πρότερον ἔδοξε. καὶ προσιθέντος ὡς καὶ τοὺς αὐτόφυγας Βουλγάρων, πρὸς δὲ καὶ Ῥωμαίων εἰς τ' ἀπίστω ἐκδίδοσθαι τῷ ἑαυτῶν ἔθνει. ὁ ἄτοπον ἐφάνη τὸ τῶν αὐτόφυγων τοῖς τῆς συγκλήτου βουλῆς, εἰ καὶ ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ ὅλως ἐγίνετο τῆς δόξης τοῦ Ἄρχοντος, τό γε δὴ τῆς εἰρήνης βούλεσθαι μὴ λαθεῖν. ἀλλ' ἐκράτησεν ἡ βουλὴ, Θεοκτίστου Μάγιστρου ἐπικουρωτὰ καὶ συμπαθήμονος ἔχοντα τῇ δόξῃ· καὶ διαλύσασθαι πάλιν εἰς ἔργα πολέμου, τοὺς λόγους καταλιπόντες γυμνούς. καὶ τοῦτ' εἰκότως ἐφάνη καλόν. Πῶς γὰρ ἂν τις φιλάνθρωπος δόξῃ καὶ συμπαθὴς· τὸν γε ἐφ' ἅπαντα σφαλέντα δὴ περιπίπτειν, καὶ τῶν ἑαυτοῦ μὲν ἀρπαζόμενον ἀσυγχαμείλως, ἧς οὐδὲν γλυκίον, ὡς φασι· πρὸς δὲ καὶ γαμετοῦ τε καὶ ἐγγόνων, ὡς εἰς ἄσυλον καταφυγόντα βωμὸν τὴν τῶν Ῥωμαίων πολιτείαν, τοῦτον ἐκδίδοσθαι ὠμότητι Σκυθῶν, θηρίων δίκην ἀνθρωποφόνων ἀδίψ. οἷς γὰρ τὸ φοβερὸν καὶ ἄγριον ὁρῶσιν αὐτῶν τοὺς πολλοὺς μὴ ὑποφέροντας καὶ ἐφ' ᾧτε τοῦτο λυπροῦντας πρὸς τὸ ἥμερον καὶ πρᾶον ἡμῶν συχνῶς. ἅτε δὴ μὴ καὶ μικρὸν λάθωσιν ἑαυτοὺς πρὸς ἡμᾶς ἐκνενώκοντες, δεδιότες εἰ σφῶν ἄρχοιμι, τοὺ πολλοῦ περὶ τούτων λόγου ποιοῦμαι, καὶ μέχρις ἡμῶν κεκινήκασιν. ἀλλὰ κεῖσθω, τὸ δὲ λεγόμενον καὶ ἐν παροιμίαις, ἔψιλλαν. ἀνθρώποις ἐντυχόντες σιδηροῖς.

ς'. Τοιγαροῦν μικρὸν ἐφεστῶτες, κατ' ἀλλήλων ἐπαλίζονται· καὶ Μιχαὴλ τὸν ἑαυτοῦ Ὑποσπάθαριον Λέοντα ἐπανάγειν, καὶ ἀναιρεῖσθαι ἐκ τῆς Ἀνατολῆς ἅπαντα ἀξίαν, μὴ καὶ τῶν δυνάμεων· ὁ βουθῆ μέλλων χρῆσθαι αὐτῷ ἐχθρὸν κατέλαβεν ἄπαντα. ὡς δὲ ἐκ τῶν μεγαλαύχων ῥημάτων καὶ ἀπειλῶν, ὧν καὶ Ῥωμαίων ὁ Κρῦμνος ἀπέπεμπε, φθόρους σωμάτων ἐπαπειλῶν, καὶ γῆς δῄωσιν καὶ δένδρων ἐκτομὰς, καὶ οἰκημάτων πυρπόλησιν, καὶ ὅλως καθ' ἡμῶν οἷά τις χειμάρρους ποταμὸς φερόμενος πάντας ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι διενοεῖτο, ἄρτι δὴ ὁ Βασιλεὺς ἐκστρατεύσαντος, καὶ συσκέλλοντος τὰς ὑπηρεσίους ἐκείνας

ἀπειλὰς, καὶ μόνον ἐ τοῖς οἰκείοις ὅροις ἐμμένειν κα-
τασαγκάζοντας· ἀλλ' ἐκ ἐκπλαγῆναι τῷ ἡμετέρῳ λήμ-
ζεσθαι, καὶ πολλάκις ἐκ παρατάξεως προσκαλουμένου
μὲν τὸν Μιχαὴλ, ἐκείνου δὲ μὴ ἀπαυθαδιζομένου,
ἀλλὰ τῷ οἰκείαν ἐπιγινώσκοντος ἀδύναμιαν, καὶ μὴ
7 πρὸς Βασιλέως χεῖρα ἀντάραι καταπολμῶντος. Ἐδόκει μὲν τῷ Μιχαὴλ ἀρκεῖσθαι τὸ θρασὺ ἐκείνου καὶ αὐθαδὲς ἐν τοῖς ὑπ' αὐτὸν καταπλήσαντα μὴ καὶ μάχῃ ἐπισωμᾶσθαι, ὡς ἀδήλου ὄντος τὸ μέλλοντος. Ἐπεὶ γὰρ ἔλεγεν, ἐκ παρατάξεως ἡμῶν ἐκ εἰς πόλεμον οἷοί τε ἐσμὲν ἐκκαλέσασθαι, ἀλλὰ φυγομαχεῖν καὶ ἐφ' ἑαυτῶν μένειν ἀναγκάζομεν, τί χρὴ δρᾶσαι μᾶλλον βιαζόμενοι. Διὰ τοῦτο δὴ παλινδρομεῖν ῥᾴμα πως καὶ καταμικρὸν πρὸς τὴν οἰκείαν βασιλείαν βουλόμενον, ἀφορμὰς ἑρᾶν τῷ Λέοντι, καὶ ἐ κατὰ Βασιλέα Ῥωμαίων τοῦτο δόξαι τοῖς ἐχθροῖς, ἀλλὰ καλοῦντι ἐκείνῳ τὴν καλλίστην βουλὴν, τῷ μὲν ὀρθὰ μηδ' ὑγιᾶ φρονεῖν· στασιαζομένοις δὲ καὶ δόλια, καὶ ὅλως ὑφ' ἑαυτὸν ποιήσασθαι τὸν τῶν Ῥωμαίων μιλιτάρην ἡγεμονίαν. Ἀλλ' ἑαυτὸν ἔφη πρὸς αὐτὸς, ὦ Βασιλεῦ, καὶ ὄψει μὴ σύμφορον τὸ πρᾶγος καθαρῶς ἀναδυόμενον καὶ τῷ ἐχθρῶν, καὶ συμφέρον δεικνύμενον, τῇ σῇ καταθαρρούσῃ καὶ φρονηματισθείσῃ τε καὶ ὄγκῳ. Τούτοις ὁ Μιχαὴλ τοῖς λόγοις ἐκτραπείς τε καὶ παραπλαγθείς, συρρῦξαι παρεκελεύσατο τὸν πόλεμον. ὡς δὲ μόνον ἐγένετο συμβολὴ, τῶν δὺς ὁ Λέων, τὴν φυγαδείαν καπάσατο, τὴν βασιλείαν ἀεί πως ἐπιζητῶν. Ἐν τῷ τὸ τῶν ἄδηλον ἰὼ, αὐτῷ τε τῷ Μιχαὴλ, καὶ τοῖς ὑποστασίοις. μήπω γάρ τινος γεγονότος, οἷα φιλεῖ καὶ πόλεμον, μηδ' ὑπὸρ ἀνδραγαθήματος, ἀλλ' ἔτι καταρχὰς ὄσης τῆς μάχης, καὶ μικρὸν ὅτι καὶ συνερράγησαν ἀγωνίᾳ· αὐτοῖς τε τοῖς Βουλγάροις καὶ πᾶσιν ἐφάνη τρόπος εἶναι τὸ θρᾶγμα, ὡς μέλλουσιν αὐτὸς ἥξασθαι, καὶ αὖθις ὡς ὑποστροφῆς καταπολεμεῖν. ὡς δ' ἀμφότερα ἐ καὶ τρόπον, ἀλλ' ἀληθῆ δὴ ἐγνώσθη εἶναι τὴν φυγὴν, τότε προπεσόντες οἱ μὲν ἑαυτῶν φόνον πολὺν ἐνεργάζοντο τῶν φεύγόντων ῥᾳδίως. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐαυτὸν σώζειν, ἀλλ' ἐκ ἀντιπίπτειν μετ' ὀλίγων ὢν, διπειράζε
8. καὶ ὅπου μὲν ταύτην γενέσθαι τὴν μάχην τινὲς ἐ-
μὲν ἐγγράφως παραδεδώκασιν. εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὰς δυνάμεις μᾶλλον τοῦ Λέοντι διδόασι δηῶσαι, καὶ ἁρπαγῆς ἀγωνίσασθαι, τῷ βασιλικῷ ταγμάτων ἐθελοκακησάντων, καὶ τὴν οἰκείαν παραδεδωκότων παράταξιν, ἀλλ' ἐ τὸ καὶ τὸν Λέοντα μέρος. πλὴν καθυπερτερεῖ μὲν τὸ Βουλγάρων δυσελπίστως, τὸ δὲ τῷ Ῥωμαίων ἅπαν σωλεχόμενα βαρείᾳ καὶ φοβερᾷ, τὸν Βασιλέα ἔσεμνον ἀγωνιῶντα περὶ ψυχῆς. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν πρὸς τὰς Βασιλέως αὐλὰς παρεπέμπετο, τὸν Λέοντα δέον τινὰ φρόβολον καταλιπὼν ἔξωθεν ἐφεδρεύειν, τοῦ μὴ τινα γενέσθαι λαφυραγωγίαν πλείονα παρὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὁ δὲ καιρὸν λαβόμενος ἐπεδίωκεν, τὸν στρατιωτῶν ὄχλον ἠρέθιζέ τε καὶ βλάσφημά τινα ῥίπτειν κατὰ τοῦ Βασιλέως ἐπῳάγετο, Καὶ μὴ ἂν ἔλαθον, ἐκεῖνα δὴ τὰ μόθου, ἡγεῖσθαι Λέοντον καλὸν ὄλεγον εἶναι, φίλων φυγὴν ἀπατεῶνα τινὰ, καὶ πρὸς τὰς κόλπους φεύγοντα τὰς γυναικὸς, τὸν ἑαυτὸν ἡμᾶς κατα-

A continere, nec inde prorumpere, agrosque Romanos vastare coegisset; sæpiusque provocante Michaele, instructa in eum acie, pugnæ is aleam, compressa audacia detrectasset; quinimmo vires suas agnosceret, nec adversus Imperatorem manum conferre auderet; sufficere Michaeli videbatur, quod Barbaricam illam ferociam ac temeritatem suis velut terminis, sine pugna (cujus incertus exitus est) conclusisset. Quando enim, ajebat, quibus freti copiis sumus ad pugnam committendam excire non possimus, sed eam detrectare, suisque se finibus continere cogamus, quid eriam necesse ut ad experiendum martem cogamus? Cum itaque sensim pedem referre paulatimque Romanum solum repetere Michael cogitaret; visa res indigna Leoni, nec ex Imperatoris Romani Majestate, terga hostibus vertere. Hoc enim Leo optimum illud Imperatoris consilium dicebat; quod nimirum non recte ac sincere sentiret; sed puri, dolique pleno consilio, unum hoc moliretur, ut in se rerum summam transferret. *Sane*, ajebat, *Imperator, movenda nobis in eos signa sunt; videbisque me palam hodie robur ac vires in hostes exercere, tuoque ad fiduciam auxu precibusque frenum, in primis ordinibus strenue dimicantem, præclare victorem fore.* His Michael verbis, a sua in diversum actus sententia, pugnam conseri jussit. Moxque prima ipsa congressione, Leo terga vertens, fugam capessit; quippe tyrannidem continue meditans, etsi hactenus ejus hoc consilium, tum Michaelem, tum hostes latuerat. Quod enim nihil hactenus istiusmodi contigerat, qualia prælii vis afferre solet, nullumque belli facinus utravis acies gesserat, sed primus ipse conflictus vertebatur, vixque dum cœpisse conflictum partes advertebant; tum ipsis Bulgaris, tum reliquis omnibus res dolus videbatur, qualis hostium esse solet: nempe a sua illas distrahentem acie, conversa demum in eos ex fuga, fronte, velle irruere. Ubi autem ambæ acies nihil belli arte fieri, sed veram Romanorum fugam, quod ita agebatur, esse advertere, hostes, verso impetu, fugientium stragem multam dedere. Ipse Michael salutem expedire, pon cum paucis sibi relictis, hostibus conatur obsistere. Sicque adeo pugnatum, sunt qui litterarum monumentis ad nos transmiserint. Non desunt tamen, qui Leoni potius tribuant, copias conservasse ac strenue pugnasse, cum Aulici ac Palatinæ cohortes ignavia acti ultro fugam iniissent, atque aciem suam prodidissent; non quæ ex Leonis partibus essent. Enimvero Bulgari inopinato, ac cum nihil ejusmodi expectaretur, superiores evadunt: gravi autem tremendaque clade attriti Romani, Imperatorem de salute sua anxium e prælio reducunt. Verum is quidem aulam reperit, ac ceu quoddam propugnaculum, Leonem foris excubantem, ne quam hostes ultra prædam abigant ac liberius agros popalentur, relinquit. At Leo commodum nactus tempus, militares iritat alas, & maledicta quædam in Imperatorem jactare eos cogit. *Haud e re*, ajebat, *ut quod fabula est, Leonum agmen Cervos ducat; qui sæpe modo arrepta fuga, in uxoris sinum concesserit, nobis in castris re-*

Edit. Paris. pag. 10.

Vide Romani a Bulgaris.

De Leone, diversa narratio

lictis, quos hostes vastitate consumant. Vix dum in eum modum socios affatus perorarat, cum res eventu succedit, sparsis in omnem castrorum ambitum gatrulis assentatorum vocibus ac concursu, quos ille ejusdem fere tenoris sermones habuerat. Postremo, actutum secuta acclamatio: ejusdemque dici pars modicissima, eumdem privatum simul & Imperatorem aspexit.

Edit. Paris. pag. 11. Leo Imperator acclamatus.

VII. Vixdum Imperator ab exercitu acclamatus erat, cum illi metus ac pavores obrepunt: sive reipsa scena hæc ac simulatio erant, quo in posterum facinus excusare posset, sive vere quanta ejusmodi molitionibus molesta obsistant, secum animo reputabat: nam & quibus constiturum sit aliena rapere, his ad mala designanda plerumque animi solent mollescere; hocque maximum cogitabat, qua tandem ratione in castris stativis ac procul agens, Aulæ compos evaderet. Omnino tamen futurum erat, ut & Aula potiretur, & in Regia habitaret. Idcirco etiam Spiritus nequam afflatu Michael Balbus lethale se ei vulnus inflicturum comminatur, nisi militum acclamationem suamque nuncupationem placide admittat: *Fore nimirum sibi curæ quæcumque ardua videantur, ac ipsum cum primis in regiam accessum*; quod ita factum est.

Sensus.

Joannis Hexabulii sagax consilium.

VIII. Ubi autem Joannes quidam Hexabulius, cui mœnium cura credita erat, sub ipsum mox Imperatoris in Urbem ingressum, Leonem cognovit Romanæ ditionis ac tuendis agris præsidio relictum (erat is vir acri ingenio, ac qui hominis procul indolem conjectaret) haud fauste cessurum ait quod is cum imperio exercitui præfectus esset. Quamobrem auctor est, ut secum aliquid commentus Imperator, honesto quodam colore virum magistratu moveat. Verum necesse erat, ut quæ hactenus ovina pelle contecta latuerat, ingenium fera proderet, & ut electi Dei probarentur, haud secus ac flamma aurum in conflictorio purgat. Sinit autem id non raro, per recurrentium temporum quamdam periodum, ita evenire: dæmone, puto, ejus sibi copiam flagitante, uti in Jobo noscitur contigisse, ut pii innotescant & discernantur; mali vero abdicentur ac ejiciantur.

Leonis acclamatio in Imperatore.

IX. Vix namque sermonem finierat, cum fama prævolans, acclamatum Imperatorem, Tyrannum annuntiat. Eo rumore nuntioque attonita civitas, ac fere mente mota, vix se continebat, belli civilis formidine, cujus mole haud raro urbes integræ concidant. Verum Imperator obstupuit quidem animo; haud tamen mente turbatus est: sed viri tantum ingratos mores detestatus, leni quasi susurro, *Bonum*, ajens, *obsequi divinæ voluntati*; pavore ac turbatione Urbem liberavit; cunctos hortatus, ut Tyranno venienti occurrant, quo nimirum nullo civium pollutam cruore ac incolumem civitatem custodiret. Porro nonnullis hortantibus, ut forti animo malis obsisteret, pugnaque cum Tyranno decerneret; ac cum ii, *Firmos se ac constantes tuendis clementissimi fideque præstantis Imperatoris partibus*, fore pollicerentur; quin & ipsa illius uxor Procopia rem probaret, nec non Michael quidam Amalecites, cujus tum in Aula Protostratoris munus esset, *Nolle se*, ait, *Imperium fraternis cædibus cruentatum.* Quamobrem etiam cul-

pag. 12. Asbestus spontanea acclamatio.

Α λιπόντα λαὸν παρανάλωμα τῷ ἐχθρῶν. ἔπω πέρας πρὸς τὰς κοινωνὰς τῶν λόγων ὁ λόγος ἐλάμβανε, καὶ εἰς ἔργον ἦν τῶτον ἀπεκβάντα ἰδεῖν, τῇ τῶ κολάκων καταπαρέντα σωμυλίᾳ καὶ συμφορμῇ· καὶ πέλος, ἀπάρρητος ἀυθωρόν, καὶ τὸν αὐτὸν εἶχε τὸ βραχύτατον μέρος τῆς ἡμέρας ἰδιώτην ἅμα καὶ Αὐτοκράτορα.

ζ. Ἄρτι γοῦν ἀνηγορεύετο παρὰ τῶ στρατῶ· καὶ φόβοι τῶτον καὶ δέος ὑφεῖρπον· εἴτε σκηνὴ ἔντως ὑποκρινόμενον, ἵν' ἀπολογίαν σχοίη εἰς ὕστερα, εἴτε ἡ ἀληθείᾳ τὰ τοῖς πλείστοις πράξεσιν ἀσυλλυθουῶτα ἀντίπαλα ἐκλογιζόμενον· Ἐπεὶ ἡ τοῖς ἁρπάσαι τὰ ἀλλότρια ὀρεχθυμημένοις, μαλακώτερα πρὸς τὰ δεινὰ τόλμαι φιλοῦσι γίνεσθαι· ἡ τὸ μέγιστον, ὅπως τῆ βασιλείων μεταχῇ αὐλῶν, θυραυλῶν τε καὶ πόρρω πω αὐλιζόμενος. ἀλλ' ἔμελλε πάντως καὶ αὐτὸς ἐσκλυσῶσαι τοῖς Βασιλείοις· καὶ διὰ τῶτο πνεῦμα πονηρότατον διεγεῖραι Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸν, καιρίαν οἱ καθικέσθαι διανείλαι, εἰ μὴ τῶ ἀπάρρητον ἀσμένως ἀποδέξοιτο· ὡς αὐτῷ γε πάντων μελήσειν τῶν νομιζομένων δυσχερῶν, καὶ αὐτῆς γε ταύτης τῆς ὁδοῦ τὰ Βασίλεια ἀρίξεως· ὃ δὴ καὶ γέγονε.

Β

η. Ὡς δέ τις ἀνὴρ, Ἰωάννης ἔνος ὁ καὶ τῶν * Ἑξαβύλιον, τῶ τῶν τειχῶν ἐπιμέλειαν καὶ φρούρησιν ποιούμενος, ἤθετο τὸν λόγον τῶτον καταλελειμμένον πρὸς φυλακὴν ἅμα τῇ τῶ Βασιλέως εἰσόδῳ· δεινὸς δὲ ἄρα ἀνὴρ τὴν φύσιν εὐχάρατθαι πορρωθεν. εἰκὸς ἐν καλῷ τῶ ἐκείνῳ ἔρχεσθαι φρεσὶν ὧν ἐβεβούλευτο τῇ Βασιλεῖ, ἐξεικάσατθαί τι, καὶ τὸν ἄνδρα μετασῶσαι καλῶς. πάλιν ἰδὼν τὸν τῶν τῷ κωδίῳ θῆρα κρυπτόμενον ἀναλαμβάνεσθαί ποτε, καὶ δοκιμάζεσθαι ὡς ἐν χοάνῳ χρυσὸν τὸν τῶ Θεῶ ἐκλεκτόν· Συγχωρεῖται δὲ τῶτο πολλάκις κατά τινα τῶ χρόνου κυκλικὴν περίοδον γίνεσθαι, ἐξ αἰτήσεως, οἶμαι, δαιμονικῆς, καθάπερ ἐπὶ Ἰώβ· εἰς γνῶσιν μὲν καὶ διάκρισιν τῶν εὐσεβῶν, ἀλλοτρίωσιν δὲ καὶ ἀποστασίαν τῶν κακῶν.

C

* Cedr. ὁ Ἐξαβύλιος.

θ'. Οὕτω γὰρ πέρας ἔσχον οἱ λόγοι, καὶ φήμη προθέουσα τὸν τῶ Τυράννου ἐμήνυσε ἀναγόρευσιν. πρεσβεισάσης δὲ ταύτης, ἡ μὲν πόλις πρὸς ποσὸν ἀγγέλμα μικρῶ δεῦρο ἐκφρον γενομένη, μόλις ἑαυτὴν συνεῖχε, τὰς ἐμφυλίους κατορρωδοῦσα πολέμους· ἐξ ὧν πολλάκις αὐτανδροι πόλεις κατεβαπτίσθησαν. ὁ δ' Αὐτοκράτωρ ἐξεπλάγη μὲν τὴν ψυχὴν, οὐκ ἐτεράχθη δὲ τὸ γεώμετρον. ἀλλ' ἀχλεισίαν αὐτῶ μόνον κατηγωνικὼς, ῥᾳθυμία πῶς ὑπονοθυείσας, Ὡς καλὸν τῷ θείῳ θελήματι ἕπεσθαι, ἀρχὴν τῆς πόλεως τὸ πλεισταμβὲς ἐ ταραχῶδες, ἅπαντας προτρεψάμενος χωρῆσαι τάχα πρὸς ἀπαντὴν, ἵνα μείουσαν φωζη τὴν ἑαυτῶ πόλιν ἐμφυλίου αἵματος ἄχραντόν τε καὶ καθαρόν. ἴσασθαι δέ τινων πρὸς τὰ δεινὰ, καὶ πρὸς τὴν διὰ μάχης ἀγῶνα παρακλειομένων χωρεῖν, καὶ μέσων αὐτῶν ὑπισχνουμένων βεβαίως ὑπὲρ Βασιλέως πράξειν καὶ πίστε· ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἀποδεχομένης τοῦτο τῆς γαμετῆς Προκοπίας, καὶ Μανουήλ τινος τῶν ἐξ Ἀμαλεκιτῶν, Πρωτοστράτορος τηνικαῦτα τυγχάνοντος, Οὐκ ἔφη χρῆζειν τῶ βασιλείω αἵματι καταῤῥυομένῳ ἀδίκως

D

E

δελφικοῖς. Ὅθεν καί τινι τῶν πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ γνησίων παράσημά τινα δὺς τῆς Βασιλείας, φοιτᾶν ἐκεῖσε ἐξεβιάσατο· ἐφ' οἷς καὶ δεινοπαθήσασα, καὶ οἷον ἐκβακχευθεῖσα ἡ τούτου δὴ γαμετὴ, Δεινὸν λέγεται ἀνακραγεῖν [9], εἰ Βάρκα, οὕτω δὴ τὸ τοῦ Λέοντος καλέσασα γύναιον, τῇ κεφαλῇ ἐπίθοιτο τὸ μοδίολον. Ὁ δὲ στερροῖς λόγοις ταύτην ἐπιρραπίσας, καὶ ὅλον δὲ ἀναθεὶς ἑαυτὸν τῷ Θεῷ, ἐκαραδόκει τὰ μέλλοντα. ἄρτι γοῦν κατηγγέλλετο τὸν Τύραννον εἰσιέναι διὰ πύλης τῆς χρυσελάτου, καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος κατὰ τὸν θεῖον τοῦ Προδρόμου ναὸν, ὃν ὁ Στούδιος ἐκ βάθρων ἀνήγειρεν, ἀπιόντα, εὐφημίαις ἐδέχετο ταῖς χερσὶ, προπέμπουσά τε καὶ ἐκθειάζουσα. Ὡς δὲ τοῖς βασιλείοις ἤγγιζε, καὶ κατὰ πρόσωπον δὴ τῆς θείας εἰκόνος τοῦ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ Λόγου, κατὰ τὸν οὕτω κατονομαζόμενον τόπον Χαλκῆν ἔμελλε στῆναι, τὰς εὐχὰς ἀποδώσων, ἐπεί τι φοινικοβαφὲς θοιμάτιον κατά τι στρατιωτικὸν ἔθος ἄζωστον ἐπημφίετο, [10] Ἀετὸν τοῦτο καλοῦσιν ἢ θάλασσαν, οἱ περὶ ταῦτα κομψοὶ, τοῦτο μὲν αὐτίκα ἀπαμφιέννυται, καὶ Μιχαὴλ ὁ τὴν γλῶτταν φέρων παράσημον, ἐπιμελητὴς τῶν τοῦ Λέοντος ἵππων τηνικαῦτα τυγχάνων, ἐπὶ χεῖρας λαβὼν, αὐθωρὸν ἐπαμπίσχεται. ἔδοξεν οὖν τοῦτο τοῖς πολλοῖς οἰωνὸς, ἐξ ἐκείνου δεύτερον τῆς Βασιλείας τυχεῖν. ὡς δὲ κατὰ τὴν Σκύλα ἐγένοντο, οὕτω δέ τινα τόπον κατὰ τὰς βασιλείους εἰσόδους λεγόμενον, ἀκρατῶς πως ἐπιρρέων, καὶ κατ' ἴχνος θέων αὐτοῦ, τὸ πρὸς τῇ πέζῃ λῶγον τοῦ ἱματίου ἄκροις ἐπέβη ποσὶν, ὡς καὶ αὐτὸν αἰσθάνεσθαι τὸν Λέοντα, καί τινα παράβολον κίνησιν ἐξ αὐτοῦ προσδοκᾶν· τοῦτο μὲν οὖν ὕστερον ἐγένετο.

ι. Τότε δὲ τοῦ Λέοντος ἐπιφανέντος, Μιχαὴλ ἅμα παισί τε καὶ γυναικὶ τὴν κόμην ἀποθέμενος, [11] πρὸς τὸ τοῦ Θεοῦ * τεμένισμα, ὃ Φάρος κατονομάζεται, ἀπὸ τοῦ φῶς ἀνάπτειν πᾶσι, καὶ κατὰ τὰς νύκτας χειραγωγεῖν ἐπὶ καταγωγάς τινας ἀσφαλεῖς· ἀντίμιμον τοῦ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὄντα τε καὶ λεγόμενον, τῇ αὐτοῦ εὐμενείᾳ χωρεῖ ἐκκαλούμενος. ὁ δὲ συλῆσαι μὲν ἐκ Θεοῦ, καὶ ἔρημον θεῖναι ψυχῆς οὐκ ἐν καλῷ θέμενος, ἐκεῖνον μὲν [12] ἐν τῇ * Πλάτῃ νήσῳ ὑπερόριον θεὶς ἡσυχάζειν ἐπέτρεψεν, χρυσόν τινα κατ' ἔτος ἐπιχορηγῶν, ἔνθεν καὶ τὸν μοναχικὸν σχῆμα λαβόντα, καὶ Ἀθανάσιον μετονομασθέντα ἐπιβιῶναι φασὶν ἔτη δύο καὶ τριάκοντα. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ Εὐστράτιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ ἀποκαρεὶς καὶ εὐνουχισθεὶς ὢν ἐτῶν εἴκοσι προστάξει τοῦ Λέοντος. καὶ Νικήτας, ὃς πρότερον μὲν παῖς ὢν, τὴν τῶν Ἱκανάτων διεῖπεν ἀρχὴν, ἅτε δὴ φίλιος τοῖς στρατιώταις καὶ ἐν ὑπαίθρῳ διάγουσιν εἶναί τε θέλων, καὶ τῶν πολλῶν πραγμάτων ἔμπειρος. τότε δὲ τὴν κόμην καὶ αὐτὸς ἀποθέμενος Ἰγνάτιος ἐκαλεῖτο, καὶ τῷ πατρὶ συνεῖναι ἐτύγχανεν τῷ μονήρει βίῳ προσκείμενος. τὴν δ' αὐτοῦ σύνευνον ἀπεσχοίνισε καὶ ἀπέσπασε, καὶ πρὸς τὴν μονὴν τὴν ὑπὸ λεγομένην, Προκοπίας, μετέθηκε· καί τοίγε τοῦτο μὴ γενέσθαι πολλὰ τοῦ Μιχαὴλ ἱκετεύσαντος. καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ τοῦ βίου ἔξω γενόμενος μηνὶ Ἰανουαρίῳ ια. ἔτει ϛτλβ. τὸν χοῦν ἀποθέμενος ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἐκκλησίας ἐθάπτετο. ὁ Εὐστράτιος δὲ μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν ἔτη ἐπιβιοὺς πέντε * (καὶ δέκα) καὶ αὐτὸς ἐκοιμήθη κατὰ τὴν ιε. τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς, ἔτος ϛτλζ'. ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει τῆς

* Cedr. τὸν τῆς Θεοτόκου ναόν.

* Cedr. Πρώτη.

* Videntur redundare.

A dam famulorum fidelissimo traditis Imperialibus quibusdam ornamentis ac insignibus, Leonem adire, atque ei deferre coegit. Ea re indignabundam ejus conjugem Procopiam ac bacchantis pene similem exclamasse ajunt, *Indignum ac grave si Barca* (sic Leonis uxorem convitio vocans) *capiti modiolum imponeret*. At ille severioribus verbis eam castigans, seque totum Deo committens, futurum rei eventum præstolabatur. Jam enim percrebuerat rumor, ingressum Tyrannum per Auream portam, omnemque Senatum ad sacras Præcursoris Ædes, Studii opera a fundamentis extructas, obviam processisse, ac supinis manibus, plausu faustisque B ominibus in Urbem excipere, ac deducere. Cum autem ad Palatium jam appropinquaret, eique coram divina Dei Verbi propter nos facti hominis Imagine, ad locum, quem Chalcem vocant, vota redditurо tantisper consistendum esset, quod punicei coloris brevem quamdam vestem militari more discinctam gestaret (* Aquilam vocant, sive Mare, qui in his elegantiam colunt) eam mox exuit: quam ipsam in manus acceptam Michael ex linguæ vitio Balbi cognomen adeptus, Leonis tunc Præfectum Stabuli agens, illico induit. Fuit hoc multis ominis loco, fore ut Michael Imperio regendo, Leoni successor esset. Ubi autem ad Scylla venerunt (locus est sic dictus in in C gressu Palatii) sequens a tergo idem Michael dum incautius graditur, ac celerius præeuntis vestigia premit, summis pedibus ac articulis, Imperatoriæ vestis oram calcavit; ita ut ipse Leo senserit, audaciorisque aliquid facinoris ab eo expectandum ominatus sit; quod & postea accidit.

Michaelis Balbi Imperii omina.

* Malim ἀέρα. Aerem.

X. Tunc Michael, Leone ingresso, una cum liberis atque uxore, detonsa coma, ad Dei delubrum secedunt, quod Pharum vocant, ea ratione, quod cunctis lucem accendat, noctuque ad certas quasdam stationes deducat, Phari illius in Ægypto celebris nomen imitans officiumque præstans; Leonis illic exoraturus clementiam. Ille porro haud ex honesti ratione D ratus religionem loci violare, aut in eo supplicibus necem inferre, illum quidem in Insulam * Platen relegans, privatum illic agere jussit, auri summam quotannis in ejus sumptus subministrans: ubi & Monachi assumpto habitu, atque Athanasii indito nomine, ad annos duos supra triginta vixisse fertur. Erat cum eo & Eustratius ejus filius, qui ipse Leonis jussu detonsus, ac virilibus orbatus est, ætatis annum vigesimum agens. Nicetas quoque, qui prius adolescens, Icanatorum Præfecturam gesserat (quippe qui hoc ageret ut militum, inque subdialibus stativa habentium, gratiam iniret, multaque rerum pericla polleret) ipse quoque tunc coma posita, Ignatii nomen accepit, versansque cum patre, Monachi vitam una E instituit. Uxorem vero ab illo abjunctam atque avulsam, in Monasterium quod Procopiæ vocant, transtulit: quamquam Michaele hoc enixe amoliente ac deprecante. Ac Michael quidem in vivis esse desiit undecimo Januarii, mundi anno 6032. depositaque mortalitate, in eadem Insula, ad cornu dextrum Ecclesiæ, sepultus est. Eustratius vero, cum a morte patris annos quinque vixisset, dormiit & ipse ad quintumdecimum mensis Januarii, anni 6037. in sinistra Ec-

Edit. Paris. pag. 13.

Cedr. S. Deipara.

Pharus, oratorium Cpli.

* Protos.

Michaelis Monachatus & liberorum.

Ignatii Patriarchæ initia.

Michaelis mors & Eustrasi filii.

lesiæ parte conditus. Ignatius denique, qui & prius Nicetas vocatus est, Ecclesiæ Constantinopolitanæ Præsul effectus, multis post annis in Monasterio, quod Satyri vocant, quod & ipse paulo ante a fundamentis condiderat, sacrum corpus suum deposuit. Hoc porro Monasterium, etiam Orientis nomen in eum modum sortitum est. Verum Satyri quidem fuit appellatum, quod haud procul ab eo Monasterio vetus Satyrus diceretur, ubi Græcanica superstitione eidem Satyro fanum extructum erat, ex cujus vicinia hæc ipsa appellatio Monasterio hæserat: Ex ejus porro ruinis Theophilus Imperator ablata materie, Regias ædes extruxit, quas vocant Brya. Ut autem Oriens vocaretur, ejusmodi causa accidit. Veniente aliquando Nicephoro Imperatore ad eas partes, ubi jam Monasterium conditum est, eo quod locus dumosus esset & impervius, silvestriumque animalium venationi idoneus, cum apparuisset prægrandis Cervus, infestisque canibus eo ipso loco, in quo nunc Monasterii sacrarium erectum est, captus esset, inventa est vetus mensa, quam columna sulciebat, hocce titulo: *Hoc est Altare Michaelis cælestis militiæ Principis, quod Andreas Apostolus posuit.* Verum hæc non tunc gesta sunt, sed ubi postea longum tempus effluxerat.

Satyri Monasterium & Orientis utriusque ratio.

Brya Palatii.

Edit. Paris. pag. 14.

Michaelis ab Andrea Apostolo Relgio.

XI. Interim revocanda ad institutum oratio est, ac quærendum, Quid velut ex condicto ambos induxerit, tum nempe Michaelem, ut nihil operæ asserendo sibi Imperio hostique obnitendo, posuerit; cum nec formicæ (ut adagio fertur) ira desit; tum vero Leonem, ut sic audacter illud invaderet. Hanc enim ergo veritissimam disciplinam, & ad politicas actiones exercitationem dixerim, evidentissimam rei cujusque causam; neque hanc solum, sed quæ occulta sit, compertam habere; qua qui careat ac nudatus sit Historiarum liber, haud scio an frugis aliquid Lectoribus allaturus sit. Erat Michaeli Imperatori vicina quædam ancillula. Hæc certis quibusdam temporis intervallis furore acta ac spiritu afflata, vaticinabatur, futuraque edicebat. Cui ad lictus, cui Bucoleoni nomen, sæpius venienti, inde contenta inclamabat voce, *Descende inde, Michael, descende; ac alienis cede*: hæc scilicet in eum voces intendens. Hoc ita sæpius factitarum sic percrebuit, ut nec sponte surdos, unisque ludentes vitæ deliciis latuerit. Sero ergo tandem, ad ipsas Imperatoris aures, sinistri aliquid rumoris ejus animo ingerens, ea res pervenit. Mox ille (jubens enim quisq; animi dolorem amicis detegit) Theodoto cuidam Melisseno, cognomento Cassiteræ, quo vere amico uti videretur, quos fama jactaret sermones communicat. Is porro, singulare quid, vereque tutum præstandum monet; nempe, quo tempore puella furore corripietur, solerti ex illa indagine inquirendum, Quænam futuri Imperatoris familia, nomenque ac corporis figura sit. Placuit consilium; mulierque spiritu Pythonico afflata, nulla mora sic percontanti respondet: *Cum ad Artem, inquit, tali tempore veneris, duo quidam ingressuri sunt: Unius nomen Leo, qui mulo vehatur; alterius, alia quapiam: Is porro est, qui Imperio potietur.* Hæc itaque sceleratissimus ille Imperatori audisse dejerat; nec rerum quæ gestæ erant, quicquam loquitur, sed nugas, ac quibus nihil inesset sani, mulic-

Vaticinium futuri Leonis Imperii: Melisseni fraus.

Ἀναλήψεως πεσών. ὁ δὲ Ἰγνάτιος, ὁ πρότερον Νικήτας καλούμενος, τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρόεδρος γέγονε λαχών, πολλοῖς ὕστερον χρόνοις ἐν τῇ μονῇ καλουμένῃ Σατύρᾳ, ἣν αὐτὸς βάθρων ἐξαμαύρωσε ἔτυχε, τὸ ἱερὸν αὐτοῦ σῶμα κατέθηκε. αὕτη δὲ ἡ μονὴ ἐν τῷ Ἀναπλόῳ κεῖται, ὅπερ καὶ τοῦ ἁγίου Σατύρου ἐπωνυμίαν, ἀφ' οὗ πλησίον εἶναι τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου, τῇ τοιαύτῃ καλεῖται ὀνόματι, ἐξ ὅπερ καὶ τὰ τοῦ Βρυᾶ παλάτια κτίσας Θεόφιλος Βασιλεύς, τὴν ὕλην ἀφελόμενος ταῦτα ἐφέρετο. Ἀναπλῶν δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην, συνέβη τοῦτο τῷ Νικηφόρῳ τῷ Βασιλεῖ, ἐν οἷς ἀρτίως ἦσαν αἱ μονὴ μέρεσι, διὰ τὸ ἀλσῶδες ἐδύσβατον εἶναι, καὶ πρὸς θήραν ζώων ἐπιτηδείαν, ἐλάφου μεγίστης φανείσης, καταδιωκομένης δὲ χειροθετήσης ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ νῦν τὸ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἵδρυται, εὑρέθη τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κίονος βασταζομένη, γράφουσα ἅπερ. Τοῦτό ἐστι τὸ θυσιαστήριον τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ Ἀναπλόου, ὅπερ ἐνίδρυσεν ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκ τότε, χρόνου δὲ παρελιλυθότος πολλοῦ ὕστερον.

Edit. Paris. pag. 14.

Michaelis ab Andrea Apostolo Relgio.

ια'. Ἐπανακτέον δὲ ἐπὶ λόγον, καὶ ἐπ' αἰτίαν ζητητέον ἐπ' ἔσης εἰς ἐξομολόγησιν πείσασαν ἀμφοτέρους, ἐφ' ᾧ μὲν Μιχαὴλ μηδ' ὅλως ὑπὲρ τῆς βασιλείας ἀντιχεῖσθαι ἔστιν ὧν, εἰς ἃ ἡ παροιμία, κἂν μύρμηκες χολὴ, τὸν Λέοντα δὲ θαρρεῖσθαι ἐπιβῆναι καὶ καταπολεμῆσαι αὐτῆς. Καὶ ὧν τούτων μέντοι ἕνεκα ἔφημι ἂν ἐγὼ εἶναι ἀληθεστάτην παιδείαν τε καὶ γυμνασίαν πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις, τὴν ἐναργεστάτην αἰτίαν· καὶ τὰ μὲν τῆς δὴ, ἀκριβεστέρᾳ δὲ ἐπιτετηλευμένῃ καταφορᾷ, ἅπασα δὲ βίβλος ἐφεξῆς σημανεῖ. καὶ λεγομένων μέν, οὐκ οἶδ' εἴ τινα ἅπασιν παρέξει τοῖς ἐντυγχάνουσιν· ἐπῆρχε δὲ Μιχαὴλ θεραπαινίδιόν τι κρουστικὸν, ὃ κατά τινας ἐκβακχεύμενόν τε καὶ ἐνθουσιῶν, καὶ πρός τοῦ τῶν Βουκολέοντος αἰγιαλῶν προσφοιτῶν, Κατάβηθι ἔνθεν, κατάβηθι, γεγονώτερον, τοῦ Μιχαὴλ, ἐπιβόα, καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἄφισσο, πρὸς αὐτῆς δὲ τοῦτο ἐπῳδὴ φασὶ. καὶ ἔλαθε γοῦν τοῦτο πολλάκις γενόμενον, καὶ τοὺς ἐθελοκωφεῖν ἐθέλοντας, καὶ τὸν βίον παραπέμπειν ἀφροσύνως· ἀλλ' ἐφθάσεν οὖν γοῦν εἰς τὰς Βασιλικὰς ἀκοὰς, θρῦλός τινα καὶ λαλίαν τινὰ οὐκ ὠφελίμου ἐμποιοῦν· καὶ ὃς, φιλεῖ γὰρ ἕκαστος τὸ * φιλεῖν ἐκφαυλίζειν τοῖς φιλουμένοις, Θεοδότῳ τινὶ τῷ κατὰ Μελισσηνὸν γένος λυτοῦ. ὁμοεθνεῖ, φ ἐπώνυμον ὁ Κασσιτέρας, τὰ τῆς λόγων ἐπιτηδεύετο, καί τινα βουλὴν ἐξαιτήσασθαι συμβαλέσθαι αἰσίαν ἔτους καὶ ἀσφαλῆ. ἡ δὲ ἦν, τὰ κατὰ τὸν καιρὸν ἐπὶ δὴ φοιβόληπτον γένηται τὸ κοράσιον, ἀκριβολογήσεσθαι πάντα, Τίς παιδικὰ τῶν Βασιλευόντων, καὶ κλῆσιν ἣν τινα φέρει, καὶ ἐπὶ ὅτῳ τύπῳ ὁ χαρακτὴρ, ἐδόκει ταῦτα ποιεῖν, καὶ ἐπερχομένη πνεύματι Πυθωνικῷ ὑποτελεῖν. Κατὰ δὲ ἀκροπόλεις, φησὶ, γυμνεύοντος κατὰ τὸν ὕπνον καιρὸν, δύο τις ἀνδρῶν ἐπὶ ἵππου λευκοῦ ἐλάσει, ἑνὸς μὲν ὄνομα τὸ ἐπὶ τοξεύματος ἡμίσει, θατέρου δὲ ἕτερον· ἵππος δὲ τῆς Βασιλείας κατόμενον. Τοῦτον γοῦν ἐπὶ ἵππου ὁ θεομισὴς ἀνὴρ ἐξέμπτεται τῇ

φρὸς ἡ Βασιλία, καὶ λέγει ἃ γενόμενα ἤδη· λῆρον δὲ A ris sermones vocat. Haud enimvero ipse nugarum loco habuit, aut temere fusas voces existimavit. Abit enim statim, ac sicut audierat in D. Pauli delubro pupillis alendis destinato, virum offendens, collatoque sermone, ac data acceptaque fide, bonoque & fidenti animo esse illum jubens, Divinam sibi in secreto detectam vocem dixit, quæ illum Imperatorem fore clare denuntiaret. Hæc ergo secretius, & ad aurem dicta, veluti que secundi colores (uti fere in pictura fit) prioribus umbris majori espressione adjecti (iis scilicet quæ Philomelii Monachus primum vaticinatus erat) sic afficiunt, ut non inani jam specie exilique quadam repræsentatione ac simulachro, Imperium videret, sed nudum ac velut clare eo potitus esset. Ea igitur res prope emortuam ac velut elanguidam Leonis spei flammam, novis ardoribus accendit, altaque mœstitudinis abyssο Michaelem mersit: atque illius quidem animi robur erexit, hujus vero graviter concussit. Nec solum mulierula, sed & qui fidem meruerat, Cassiteras, ac vere deceperat. Verum iterum nobis resumenda narrationis series est. *Edit. Paris. pag. 15.*

XII. Rerum itaque summam adeptus Leo, ac Imperator publice acclamatus, mense Julio, Indictione sexta, Michaelem Balbum Patricia auget dignitate; cujus etiam prius e sacro fonte filium adoptaverat. Thomam autem singulariter coætaneum suum ac cum quo juvenis fuerat educatus, Fœderatorum Tribunum constituit. Manuelem quoque Michaelis Protostratorem, Patriciis adlegit. Armeniorumque Duce constituto, *Non te decebat*, inquit, *adversum me arma sumere, ac Imperatori & Procopiæ consilium præbere.* Ad quem ille summa usus libertate, *At neque te*, inquit, *decebat, adversus eum, a quo beneficio affectus esses; ad hæc vero qui & tuus compater existeret, manum levare.* Tunc quidem Leo his auditis obmutuit, viri reveritus virtutem... Manuelis præclara libertas loquendi.

XIII. Ubi autem Bulgarorum Principem superiori victoria elatum, majoresque spiritus ducentem, vicinam rursus audivit vastare regionem, & agros demetere ac populari, multamque tum hominum tum pecorum prædam agere, domosque præterea incendere, ac omnino intolerabilem esse; primum quidem operæpretium duxit, missa legatione, officii ac pacis admonere. Ubi autem nihil Barbari iras intlexit, diruta mœnium, opera sua studioque instaurans, Urbis res brevi in tuto posuit; venienſque Mesembriam stratagemate ejusmodi hostibus illusit. Dies non paucos castris positis, altoque vallo ducto, atque aggere pene defossus cum copiis, subitit, annonas quotidie ex Romano solo in promptu habens, cum ne vel ad delicias ullo commeatu deficeretur. Ubi autem assidentes Bulgaros armisque in eum instructos commeatus penuria laborare audivit, noctu discedens e loco in quo consederat, haud spernenda militum assumpta manu (virorum scilicet fortium, & qui laboris patientes essent) cum uno dumtaxat communicato consilio, insidiandi causa in montem quendam contendit. Ubi autem diluxit, nec in castris Imperator repertus est, fugisse eum cuncti existimarunt; quod nimirum ejus discessionis consilium universos lateret. Hinc hostes assumptis armis impetum tenere non poterant aut ullo modo suis se finibus continere; sed *pag. 16.* Leonis in Bulgaros iteratæ agonia.

βʹ. Ὃς δ' οὖν τῷ Αὐτοκράτορα ἐλήφθη ὁ Λέων ἀρχῷ, ἀναῤῥηθεὶς δημοσίᾳ καὶ τὸν Ἰούλιον μῆνα ἕκτῃ ἰνδικτιῶνος, Μιχαὴλ μὲν τὸν τῷ γλωττᾶ ὑποσυρίζοντα, τῇ τῆς Πατρικίων ἐγκαταλέγει τιμῇ, ἅτε υἱὸν αὐτῷ πρόπερον ἐκ τῆς θείας λουτρῶν υἱοποιησάμενος· Θωμᾶν δὲ ἅτε ἑαυτῷ διαφερόντως ὁμήλικα καὶ συμπαίσωρα, τῆς Φοιδεράτων Τουρμάρχῳ ἐγκαθίζᾳ. καὶ Μα- C νουὴλ δὲ ἅτε Μιχαὴλ Πρωτοστράτορα, Πατρικίοις ἐγκαταλέξας· καὶ Σῆφτηγον τιμήσας ἅτε Ἀρμενίων, Οὐκ ἔδει σε, ἔφη, πρὸς ἅτε κατ' ἐμοῦ ὁπλίζεσθαι πόλεμον, σύμβουλον τῇ Βασιλείᾳ καὶ τῆς Προκοπίας γενόμενον. καὶ ἐς τοῦμάλιστα παῤῥησιαζόμενος. Ἀλλ' ὡδί σοι ἔδει, ἀντίφησον, καὶ τῇ διῤῥήσει, ὅτι δὴ καὶ σωτήριον σε, χεῖρα ἀντάραι. τότε μὲν οὖν τούτοις καταστιγάθη, ἅτε ἅτε ἀνδρὸς αἰδεσθεὶς ἀρετήν....

γʹ. Ὡς δὲ ἅτε τῆς Βυλγάρων Ἀρχοντα τῇ προτεραίᾳ νίκῃ φρονηματιζόμενον διακήκοεν, καὶ αὐτὸς δρομῶντα μὲν τὸν γείτονα γῆν, κείροντα δὲ καὶ λεηλατοῦντα τὰς ἀγρούς· ἐ πολλὰ μὲν σώματα, πολλὰ δὲ βοσκήματα καθαρπάζοντα, οἰκήσεις δ' ἑτέρωθεν καταμπιπρῶντα, καὶ ὅλως ὅσπερ ἀφόρητον· πρῶτον μὲν δεῖν ᾠήθη D καὶ πρεσβείας εἰρήνης ἀναμνῆσαι αὐτόν· ὡς δ' οὐκ ἔπεισεν, τὰ τῆς τειχῶν διῤῥυηκότα δι' ἑαυτοῦ ἀνοικοδομησάμενος, ἐξεβοήθει καὶ ταχέως· καὶ γενόμενος ἐν Μεσημβρίᾳ τῇ πόλει, τοιούτῳ τινὶ διεχρήσατο στρατηγήματι. ἡμέρας ἱκανὰς ἔν τινι τόπῳ ἐκπαφρώσας ἑαυτόν τε καὶ τὸν στρατὸν, ἐκαθίζετο· ἐκάστοτε σιτιζόμενος ἀπὸ τῆς ἠμετέρας, καὶ λειπόμενος τῷ ἀναγκαίων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τρυφὴν, ἀδεσές. Ἐπεὶ δὲ τοὺς παρακεκμηκότας καὶ κατ' αὐτὸν καθωπλισμένους Βυλγάρους ἐν στενότητι εἶναι τῶν ἀναγκαίων ἀκήκοε, τοῖς μὲν ἐφ' ἵππων τόπου τινὸς πρὸ ἀπάντων μετὰ στρατιωτῶν ἱκανῶν, καὶ ῥώμην τε καὶ καρτερίᾳ γεγυμνασμένων, ἐπὶ μόνῳ τῷ ἑαυτοῦ παραγυμνώσας γνώμῃ, καὶ πρὸς λόχον ἐπί τινος βουνοῦ χωρεῖ, σιώπημα τοῦ πολέμου καὶ ὥρας εἰπών. ὡς δ' ἡμέρα ἀνέλαμπε, καὶ ὁ στρατηγὸς ἐγυμνοῦτο ἅτε Βασιλεύοντας, φυγὴν χρήσασθαι τοῦτον, τὸν Βασιλέα δηλονότι, πάντες καθωμολόγουν, τῆς γεγονότως εἰδότες ἀφ' ἧς ἔθεν ἀναθαῤῥήσαντες οἱ ἐναντίοι, μένειν ἐφ' ἑαυτῶν ἀδ' E ris sermones vocat. Haud enimvero ipse nugarum loco habuit, aut temere fusas voces existimavit. Abit enim statim, ac sicut audierat in D. Pauli delubro pupillis alendis destinato, virum offendens, collatoque sermone, ac data acceptaque fide, bonoque & fidenti animo esse illum jubens, Divinam sibi in secreto detectam vocem dixit, quæ illum Imperatorem fore clare denuntiaret. Hæc ergo secretius, & ad aurem dicta, veluti que secundi colores (uti fere in pictura fit) prioribus umbris majori espressione adjecti (iis scilicet quæ Philomelii Monachus primum vaticinatus erat) sic afficiunt, ut non inani jam specie exilique quadam repræsentatione ac simulachro, Imperium videret, sed nudum ac velut clare eo potitus esset. Ea igitur res prope emortuam ac velut elanguidam Leonis spei flammam, novis ardoribus accendit, altaque mœstitudinis abyssο Michaelem mersit: atque illius quidem animi robur erexit, hujus vero graviter concussit. Nec solum mulierula, sed & qui fidem meruerat, Cassiteras, ac vere deceperat. Verum iterum nobis resumenda narrationis series est. *Edit. Paris. pag. 15.*

XII. Rerum itaque summam adeptus Leo, ac Imperator publice acclamatus, mense Julio, Indictione sexta, Michaelem Balbum Patricia auget dignitate; cujus etiam prius e sacro fonte filium adoptaverat. Thomam autem singulariter coætaneum suum ac cum quo juvenis fuerat educatus, Fœderatorum Tribunum constituit. Manuelem quoque Michaelis Protostratorem, Patriciis adlegit. Armeniorumque Duce constituto, *Non te decebat*, inquit, *adversum me arma sumere, ac Imperatori & Procopiæ consilium præbere.* Ad quem ille summa usus libertate, *At neque te*, inquit, *decebat, adversus eum, a quo beneficio affectus esses; ad hæc vero qui & tuus compater existeret, manum levare.* Tunc quidem Leo his auditis obmutuit, viri reveritus virtutem... Manuelis præclara libertas loquendi.

XIII. Ubi autem Bulgarorum Principem superiori victoria elatum, majoresque spiritus ducentem, vicinam rursus audivit vastare regionem, & agros demetere ac populari, multamque tum hominum tum pecorum prædam agere, domosque præterea incendere, ac omnino intolerabilem esse; primum quidem operæpretium duxit, missa legatione, officii ac pacis admonere. Ubi autem nihil Barbari iras intlexit, diruta mœnium, opera sua studioque instaurans, Urbis res brevi in tuto posuit; venienſque Mesembriam stratagemate ejusmodi hostibus illusit. Dies non paucos castris positis, altoque vallo ducto, atque aggere pene defossus cum copiis, subitit, annonas quotidie ex Romano solo in promptu habens, cum ne vel ad delicias ullo commeatu deficeretur. Ubi autem assidentes Bulgaros armisque in eum instructos commeatus penuria laborare audivit, noctu discedens e loco in quo consederat, haud spernenda militum assumpta manu (virorum scilicet fortium, & qui laboris patientes essent) cum uno dumtaxat communicato consilio, insidiandi causa in montem quendam contendit. Ubi autem diluxit, nec in castris Imperator repertus est, fugisse eum cuncti existimarunt; quod nimirum ejus discessionis consilium universos lateret. Hinc hostes assumptis armis impetum tenere non poterant aut ullo modo suis se finibus continere; sed *pag. 16.* Leonis in Bulgaros iteratæ agonia.

F. στρατὸς.

14.

Constant. Porphyrog. Contin.

& aggressione facta, in manus se exercitum habere, nulloque negotio ejus potituros, putabant. Cum ecce Leo per noctis silentia e monte descendens, in hostes nihil mali subverentes irruit: inermibusque ac somno solutis congressus, per existimatam illam Imperatoris fugam, tantam illorum dedit stragem, Romanis ex condicto undique ingruentibus, ut eorum exercitum omnem protligaverit; ac ne igniser quidem (ut ajunt) sospes evaserit. Sed & incursione facta regionem omnem depraedatus, puberes quidem omnes inde abduxit; parvulis autem ad saxa ac humum allisis, Romanam mox ditionem repetit. Eam ob rem, ex eo tempore Leonis collis, el colli nomen inditum est; ac qui illac iter habent Bulgari, caput moventes, locum digito ostendunt, nec quicquam acceptae tunc cladis memoriam obliterant.

Leonis victoria.

Leonis collis.

XIV. Felix ergo ille successus, ferociorem, longeque audaciorem hominem reddidit, inque eam crudelitatem, in qua fuerat educatus, impulit. Nulla illi majoris minorisve sceleris distinctio: sed si quis ullius sceleris reus teneretur, una erat sententia, una ultio, cujusvis necessarii membri amputatio, inque omnium oculis publica amputati membri suspensio. Haec sic dira cum in omnes ille designaret, grave in se odium omnium concitavit. Cum enim nativam illam dire effraenem, nulloque modo castigatam aut ad lenitatem ac clementiam vergentem feritatem coleret, cognatum genus crudeliter divexans, ac contemptui habens, id vero consecutus est, ut eum odissent omnes, nemo diligeret.

Leonis animi levitas.

XV. In hunc itaque modum suas ille res disponebat, venitque ei in mentem Philomeliensis Monachus, ejusque de se vaticinii munera praestare constituit, missis in antecessum munusculis, quibus gratum animum suum in eum ostenderet, rogans a Deo impetrare, ut Imperium suum victoriis augeret. Verum ille jam e vivis excesserat; malus autem quidam ac invidus daemon (nec enim hominem appellavero, qui omnia miscuit turbavitque, ac antiqui serpentis more, miseri Leonis auribus; hominis scilicet, cujus mens omnis imprudens & inconsulta, virus infudit) Sennis aediculam illam, religionis obtentu occupaverat. Sabbatius illi nomen erat. Hic, Leonis ipsum nuntium, convitiorum plaustro onerare, nec secum ipse, sed coram in facie in Imperatorem maledicta jactare. Rogavit nihilominus semoto omni timore denuntiare, *Brevi fore Leonis Imperium, qui idolis* (o linguam execrabilem!) *animum adhiberet, inque Pardalis & Barbae Taraxiique Numinibus* (sic nimirum Imperatricem Irenem sanctumque Tarasium in causa divinarum Imaginum linguae petulantia vocans) *spem collocaret*. At Leo, verum daemonum Idolum, insitiae mancipium, homo umbra elinguior, cum haec spernere debuisset; sin autem, ad eum qui Ecclesiae clavum regebat, referre, eique exponere, necnon Synodum, de rebus magnis magnifice scrutando, cogere; non hominibus qui nihil sani saperent, quique non ejus commodis, sed suis ipsorum lucris studerent, suaque cum primis res curarent (proh amicitiam dolo compositam!) amico Callitericae communicat, refertque quae ex nuntio verba acceperat. Porro ille malum malo, furoremque furore non leniens, sed excitans, virum alium, qui ejusdem er-

Edit. Paris. pag. 17

Sabbatii Monachi Leonis fraudes.

Callitericae operta dementando Leonem.

Λόλως ἐδυίαστο, ἀλλὰ καὶ καταξαίσαιτο, καὶ ἐπὶ χεῖρας ἔσεσθαι τὸ στράτευμα ἔχειν. νυκτὸς οὖν ἐπιγενομένης, κάτεισιν ἐκ τῆ λόχα ὁ Λέων ἀφροδοκήτοις ὑσὶ κακῶν, καὶ συμμίξας αὐτοῖς ἀνδρείοις ὅπλων γυμνοῖς, καὶ ἀθλελυμένοις ὕπνῳ τε καὶ θάρρει τῆς τῆ Βασιλέως φυγῆς, τοσοῦτον ἐνεργάσαιτο φθόρον καὶ φόνον, πάντοθεν ἐκχυθέντων τῶ Ρωμαίων κατὰ τὸ συνέδημα, ὡς παντάπασι αἴρεσθαι τὸ στρατόπεδον, καὶ μηδὲ πυρφόρον, τὸ δὴ λεγόμενον, ἀφεσθῆναι. ἐ μὴν ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἀλκὴν ἐκ καταφορμῆς τε καὶ φορομῆς ἀναρπάσας θεὶς, καὶ τὰ τέκνα τῶν τοῖς πέτραις καὶ τῆ γῆ φορεστρωτῶν, ἅ ἑαυτῆ κατέλαβε τὸ πάχος. ὅθεν ἐκ τότε ἐκεῖνος ὁ Βουνὸς Λέοντος ἐπωνομάσθη· καὶ οἱ ἀεὶ ἐκεῖσε βιβαζόμενοι τῶ Βυλγάρων, ἅ κεφαλῆ ἐπισείοντες δακτυλοδεικτοῦσι, καὶ λίθῳ λαμβάνουσι τὸ τότε κακῶν ὑδαμῶς.

B

ιδ'. Τοῦτο γοῦν θρασύτερόν πως αὐτὸν καὶ ἐπαμώτερον ἐνεργάσατο τὸ στρατήγημα, καὶ εἰς ἅ συμφορὰν ὠμότατα ἐκαπέρραξε. μικρῶ γὰρ καὶ μείζονος ἐκ διὸ αὐτῆ ἐφορᾶ ἁμαρτήματος, ἀλλὰ καὶ πάντων ἐφ' ᾧ τινι καταλαμβανομένων, μία ψῆφος, τὸ ἀκρωτηριάζεσθαι τὰ ἀναγκαῖον μέλος ὁποιονοῦν, καὶ πάντων ἐπ' ὄψεσι τίθεσθαι ἐκκρεμές. ἃ καὶ πᾶσι * πεποικότων τοῖς ἀνθρώποις, ἐνίστιτον μῖσος δὴ τότε καὶ δεινὸν ἀπέχθειας· οἷς γὰρ ἄκρατον ἅ ἐγχώριον θηριωδίαν ἐνέσκηπτε, ἀλλ' ἐ κεκολασμένῳ τινὰ ἐ φὸς τὸ στράτευμα δύνασθαι, ἅ συγγενίδα φύσιν ἐκφαυλίζων ἁπλεῶς, μηδὲ τὸ ἔχθος, ἀλλ' ἐ ἅ φιλίαν ἠμπώλησε.

C

15.

F. πεποιημένων.

ιε'. Ταῦτ' οὖν ἐφρόντι, ἐ καὶ νοῦν λαμβάνει ἅ ἐπὶ τῆ Φιλομηλίῳ μοναζόντα, καὶ ἀμείβεται οἱ δοκεῖ ἅ προφητικῶς, ὠχαριστήριά τινα προπέμπων αὐτῆ, τὰς ἅ κράτης νίκας δώσειν αἰτῶν. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὧδε φθάσας ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο· πονηρὸς δέ τις δαίμων ἐ βάσκανος· καὶ ὃν ἄνθρωπον τῶν καλέσαιμι ἅ πάντα συγχέαντα καὶ παράξαντα, καὶ καὶ ἅ παλαιὸν ὄφιν ἅ ἰὸν πῖς τὰ παλαιπώρω Λέοντος ὠσὶν ἐκχέαντα, ἀνεπίσατον κεκτημένον ὅλον ἅ νοῦν, τῆ ἅ γήροντος οἰκείσκῳ ὀλιγοβίας προφάσματι ἐγκαπήλαβε. Συμβάντος οὖτος ἐλίγου, ὃς καὶ ἅ βασιλικὸν ἄγγελον πολλὰ προσοικειδίζων, καὶ δύσφημα κατὰ ἅ Βασιλέως εἰς πρόσωπον, ἀλλ' ἐχ ὑπὸ κόλπον λαλῶν· ἃ μὲν ἐξελιπάρει μηδὲν καθυποστελλόμενον ἐξειπεῖν, Ὡς ἐκ ἔσαι σοι τὸ βασιλεύειν ἐπὶ πολύ, εἰδώλοις, ὧ ἅ καπράτε γλώσσης ἐκείνης, προσαίχοντι, καὶ τολμῶντι τοῖς [16] ὑπὸ ἅ Παρδῦς, καὶ Θυάδος, ἐ Ταρασίου σεβομένοις· τὴν βασιλεύσασαν Εἰρήνην, ἐ τὸν ἐν ἁγίοις Ταράσιον ἀρίστῃ γλώττῃ περὶ τῆ θείων Εἰκόνων αὖπως λοιδορῶν. Ὁ δὲ Λέων τὸ ὅπως δαιμόνων εἴδωλον, τὸ τῆς ἀμαθίας ἀνδράποδον, τὸ ἅ σκιᾶς ἀφωνότερον, δίον πάσης καταλιγωρῆσαι· ἃ μὴ πάντα, ἐκπομπεύειν γοῦν καὶ θεατρίζειν παῦτα τῆ τὰς τῆς Ἐκκλησίας ἐλπίδας ἰθύοντι, καὶ Συνόδου συγκροτῆσαι περὶ μεγάλων μεγάλως ἀναγκαίων· ἀλλ' ἐκ ἀνδράσι μηδὲν ὑγιὲς φρονοῦσι, μηδὲ τὰ ἑαυτοῦ, φῶ τῆς μετὰ δόλου φιλίας, ἀλλὰ τὰ οἰκεῖα σφαλλομένων καὶ προδιοικημένων, τῆ φιλουμένῳ ἀνακοινοῦται Καλλιτηρᾶ, καὶ τὰ ἀπεσφαλμένα ἄγει παῦτῳ εἰς φῶς. ὁ δὲ κακῷ τὸ κακὸν, καὶ λύσσῃ λύσσαν ἅ θεραπεύων, ἀλλ' ἐκεγείρων, ἕτερόν τινα τῆ ὁμοίᾳ

D

E

16.

δοξη περὶ τῶν θείων Εἰκόνων ἐνεχυμένον, καὶ τὸν Μαυριανὸν ἔμβολον ὑπερκομπάζοντα ἀναγωγίζει, ἀπείρατά τινα καὶ μεγάλα λεγόμενα, καὶ ὑπεράγγελον πως εἶναι διαβεβαιούμενος. Τούτῳ οὖν, ὦ Βασιλεῦ, χρὼ περὶ τὸν πείσων μυσαγωγῶ· καὶ ὃ ἂν εἴποι σοι ποιεῖν, μὴ ἁμαρτήσεις τοῦ δέοντος.

ιε'. Ὡς οὖν ἐπεράσατο τὰ τῆς συμβολῆς, μεταθέσιν ἐγνω πρὸς τὸν μονάζοντα, καὶ πάνυ καταστλάσας τῆς φλυαρείας, προσέθηκε, Ὡς καὶ τῇ ἐπιούσῃ νύκτι, ἰδιώτην χῶμα ἀναλαβόμενον, αὐτὸς ἐνταῦθα Βασιλέα ἀγάγοι σοι, περί τε πίστεως καὶ ἄλλων ἐκκαπροφόρων πραγμάτων συμβουλεύσοντα. Τοῦτον οὖν ἐπὶ δύο καὶ ἑβδομήκοντα τὸν Βασιλέων καταθύσειν καθυπέχειν, καὶ τεσσαρακαιδέκατον ἀεὶ θέμενον τὸν Ἀποστόλων, καὶ παῖδας παίδων ἐπὶ θρόνου τὸν Βασιλέως ἰδεῖν· εἴγε λέοντος ἐξ Ἰσαυρίας συνοικεῖ πως τῷ δόγματι· μὴ ὑπισχνούμενον, ἀλλ' ἀπαιτούμενον, καὶ ἐξώλειαν καὶ ἀπώλειαν καὶ χρημνὸν καὶ βάραθρα ἐπειλεῖσθαι πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς τοῦ Θεοῦ. Ταῦτ' οὖν ἐκ σταυροφίας καὶ γνώμης πορφυρᾶς ἀναδιδάξας, καὶ Βασιλέα ἤγειρε καὶ δυλωθέντα καιρὸν· καὶ ἐπεπείρει εἰσῆσαι μὴ τὸν Θεόδοτον, καὶ τῷ ἀπορρήτων ἀκηκοέναι. Οὐ χρή σε, ἔφη ὁ Μοναχὸς, τὸν ἀλυργίδα καταλιμπάνοντα, ὦ Βασιλεῦ, ἰδιώτην χῶμα ἀλλάσσεσθαι, καὶ τρύχειν γνώμας ὅπως τὰς τῶν πολλῶν. Καὶ ὃς ἐκπαγὴς ἅμα καὶ παραπλὴξ τῷ ῥήματι τέως γενόμενος, καὶ ἄλλως οἰηθεὶς ἐκ θείας εἶναι προγνώσεως, ὡς σκιὰ τῷ ἀνδριάντι εἵπετο ἀληθῶς, καὶ ὅλως ἤρτητο καὶ ἐκρέματο ἐξ ὧπερ ὥσπερ τι πεφυκὸς ἀγγεῖον τοῖς λόγοις τοῦ Μοναχοῦ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἴρηται καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν ἐν μέρει ποιήσεως.

ις'. Αὐτίκα γοῦν τὸν τῶν σεπτῶν Εἰκόνων ἀναγορεύσει καθαίρεσιν, ὁ τῆς Πατριαρχίας, Νικηφόρος δεῖν τοῦτος ἐᾷ, γραφῇ αὐτοχείρῳ κελεύει τοῦτο συγκατατίθεσθαι ἑκουσίως, μέλλοντι ὑπερορίαν καταψηφίζεσθαι. Ὁ δὲ καὶ ἀλλόθεν τεθυμμένος τὸν τοῦ Τυράννου πρὸς τὸ θεῖον ἀπόχθειαν, ἄγεσθαι μᾶλλον ἢ συνεῖναι πίστεως κρίσεως, ἀπήγετο πρὸς τὸν καταψηφισθεῖσαν ὁμολογίαν· καὶ Θεόδοτος ὁ Κασσιτερᾶς τῆς ἱεραρχίας θρόνον ἄθλον ἐλάμβανε, καὶ τὸ θεῖον Πάσχα καιρόν. Ἄξιον δὲ μηδὲ τὸ τεθυμένον παραδραμεῖν. Ὁ μὲν γὰρ Νικηφόρος, ἅτε τῆς ἱερωσύνης προϊσάμενος, ἰζάνει [17] τῷ καὶ τὸ ἱερὸν συμβόλῳ πρὸς τὴν θείαν πίστιν συγκατάθεσιν. ὁ δὲ, Οὐκ ἔφη τοῦτο ποιήσειν, ὑπισχνεῖσθαι δὲ μέχρις ἂν ἡ τῆς Βασιλείας αὐτῷ τελείως ἀπάρρησις γένηται· δηλώσας τὴν ἀναβολὴν, ὡς καὶ αὐτὸ γε προεγνωκότος τῇ τῆς αἱρέσεως μανίᾳ ἐκ γενετῆς.

ιζ'. Ἕτερον δὲ τοῦ λιχνεύοντος σαφέστερον. Ὡς γὰρ ἄρτι τὸ πρῶτον ἀνηγορευμένος ἐδεῖτο τοῦ διαδήματος, καὶ τοῦτο ἔδει τὸν Ἀρχιερέα τῇ καταπτύσῃ ἐπιθεῖναι κεφαλῇ· προσήγγισε δὲ ταύτῃ ἁπτόμενος, καὶ τειχῶν, ὅπερ ἐδόκει, μαλακῶν, ἀκανθῶν δὲ τερβόλων, ὅπερ τῇ ἀληθείᾳ ἐστὶν, ἐν αἰσθήσει ἐγένετο, ἀκίδιον οἷον κατακεντούμενος, καὶ τὴν χεῖρα ἐσμικρὰς περιπειρόμενος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον· Τότε γοῦν ὁ Πατριάρχης ὑπερόριος, τὴν καταχειροτονήσασαν ψῆφον δίξάμενος, ἐπορίσατο· ὅτε δὴ καὶ λέγεται, ἐφ' ὁλκάδος αὐτῷ φερομένῳ μακρὰν κατά τινα τόπον παραθαλάττιον πόρρωθεν ἰδεῖν Θεοφάνην τὸν μακαρίτην, θυμιάματί τε καὶ λαμπάσι δεξάμενον, οἷόν τινα προπομπὸν τῇ καλῇ ἐκείνῃ ὁμολογίᾳ προπέμποντα. ὃν ὡς ἐκ τοσαύτης ἀποδοχῆς ἀξιώσας, καὶ Θεῷ

Aga sacras Imagines sententiæ esset, ac in Mauriani porticu habitaret, ei indicat: immensa quædam & excelsa in ejus laudem deblaterans, atque ejus majorem Angelo præstantiam affirmans. *Hoc igitur, Imperator, qui in rebus ejusmodi instruat atque edoceat, utere; nec si quid illo docente egeris, ab honesto, & eo quod officii est, quicquam aberraveris.*

XV. Vixdum datum consilium erat, cum ad Monachum properandum, operæpretium duxit: nugisq; hominem exsaturans, adjecit: *Sequenti nocte se ei Imperatorem adducturum privato habitu, qui de fide aliisque rebus haud spernendis cum sit consulturus. Fac ergo illi polliceare, annos duos supra septuaginta Imperium recturum, numeraque tertium-decimum Apostolorum. Vaticinare ei, Fore ut videat super Regni solium filios filiorum; si modo Leonis Isaurici Edictum sequi in animum induxerit: si nolit polliceri, sed rem se præstiturum abnuat; obtestare stragem illi, interitum, præcipitia, barathra a Deo imminere.* Hæc scelerato animo mentisque pravitate docto Monacho, qua hora convenerant, Imperatorem adducit. Cumque ingressi una cum Theodoto, arcana aggressi essent: *Non decebat*, inquit Monachus, *communi Te veste purpuram commutare, ac sic vulgi animis illudere.* Ille audito hoc verbo vehementer affectus, menteque attonitus, ac cum alias ex divina cum præscientia loqui existimaret, plane velut umbra statuam sequitur, tocusque ex Monachi verbis, haud secus ac ex ansulis vasculum, sic ille pendet: ut & ante nos quidam versibus luserunt. *Edit. Paris. pag. 18.*

XVI. Statim ergo abolendas venerabiles Imagines Edicto sanxit: jubetque Nicephoro Patriarchæ, *Ut scripta sua manu schedula, assentiri se profiteatur: exilio mulctandus, ni faciat.* Is autem qui & aliunde Tyranni in Dei cultum male affectam mentem conjecerat, rapique ad mortem, quam cum homine ejus indolis versari, satius ducebat, sponte ad constitutum Confessori exilium adduci se patitur. Theodotus interim Cassiteras circa divini Paschæ solemne tempus, navatæ operæ præmium, Episcopalem Sedem nanciscitur. Operæpretium vero sit, ut nec quod antecessit, ejus mentis prætercurramus indicium. Divinus namque Nicephorus (quippe qui Sacerdotio præsidebat) divinæ cum fidei assensum præbere, Symboli professione, omnino flagitabat. Ad quem ille, *Non se tunc facturum, atque interim dilaturum, dum ejus in Imperatorem acclamatio, perfecte rata firmaque esset*: sic nimirum cunctando, ea se hæreseos labe olim, exque indole laborare ostendens. Edictum adversus Imagines. Theodotus Cassiteras Incubator Cpli. Fidei professio Leoni dilata.

XVII. Est & aliud, eo quod dicebam, perversæ ejus circa fidem mentis clarius indicium. Cum enim tum primum Imperator acclamatus, necdum diademate potitus esset, atque ipsum devoto capiti sacratissimus Antistes impositurus esset; ubi se ad rem accinxit, contigitque, non velut molles crines tangere videbatur, sed quod vere erat, spinas se ac tribulos sentire, quibusdam quasi aculeis compunctus, ac doloribus manum confixus, existimabat. Verum hæc quidem antea. Tunc vero Patriarcha, ejus pœnæ accepta sententia, in exilium proficiscebatur. Quando etiam ferunt, cum navigio procul abduceretur, e maritimo quodam loco eminus beatum Theophanem vidisse, fusticu cereisque se prosequentem, ac velut triumphi quadam Ejus perfidiæ aliud omen. Nicephori & Theophanis salutes.

ſpecio, præclara illa confeſſione deducentem. Cujus ille, ut par eſt, officium cultumque libenti animo ſuſcipiens, atque precibus Deo commendans, ſublatis in altum manibus velut amplexabatur, ſupremum procul oſculum figens. Percontanti vero cuidam ex iis, qui ſecum comitabantur: *Cuinam ſic ex animo deſiderioque ſupremum oſculum daret?* Prophetica lingua reſpondiſſe, *Theophani Confeſſori, Monaſterii Agri præpoſito*: quod & ita brevi accidit, cum eum deinceps numquam Patriarcha viderit, iſque coronam confeſſionis adeptus ſit. Atque hactenus ea quæ ſunt divini Antiſtitis.

Edit. Pariſ. pag. 19. Theophanis prædicta confeſſio.

XIX. Leo autem hoc velut fauſto Regiæ gubernationis principio poſito, quod Eccleſiæ res eo ſtatu compoſuerat, ac ſi quis alius ambitionis ſtudio laborans, Reipublicæ curam aggreditur; ubique veſparum more ſecum ferens ſtimulum, tum ipſe militares exercens numeros, tum multis locis per Thraciam ac Macedoniam curis ſuis atque labore urbes a fundamentis excitans: atque omnem Romanum orbem cunctaſque provincias luſtrans, ut & ipſis hoſtibus terrori eſſet ac formidini. Hinc-

Nicephori de Leone teſtimonium ejus virtutes politicæ.

que adeo cum e vivis exceſſiſſet dixiſſe aliquando ajunt ſanctum Nicephorum: *Etſi impium, ſtrenuum tamen Reipublicæ curis tritatem amiſiſſe Virum*. Magiſtratibus quoque ac Prætoribus, non civilibus modo, ſed & militaribus valde formidoloſus erat; cumque ipſe pecuniarum amore ſuperior eſſet, præferebat eos cunctis, qui omnium maxime a muneribus ſeſe continebant; unumquemque pro eo ac optimus erat, non ut opibus affluebat, honorans. Æqui ac juſti tenaciſſimus videri voluit; nec tamen erat. Cæterum juri dicundo dabat operam, ſedenſque ipſe in Lauſiaco pleraſque lites finiebat. Sane cum quis aliquando apud eum expoſtulaſſet rapeam ſibi uxorem; quam nimirum Illuſtrium quidam virorum rapuiſſet, nec Præfectus ſæpius interpellatus, ejus ullam rationem habuiſſet; illum quidem ſtatim ſiſti juſſum, negleſtæque rem juſtitiæ, teſtium depoſitione peractum, pœnæ addixit; ceſſare illum jubens ſeveriuſque corripiens; adulterum vero, legi tradi præcepit. Verum his ille Reipublicæ oblandiebatur, ejuſque ſibi benevolentiam, ut ita dicam, cauponabatur.

XX. Ad fidem autem quod ſpectat ad pietatem valde inſaniebat, ut nec Deum nominare, e re illi honeſtumque videretur. Nam cum tricennales cum Hunnis (quos Bulgaros vocant) incundæ illi eſſent induciæ, paciſque fœdera jurejurando firmanda; non quibus Chriſtiani ſolent ſacramentis uſus eſt; ut nimirum Deum cœleſteſque Virtutes, ſive quæ Chriſti Deique Parens carne fuit, dictorum geſtorumque inſpectores teſteſque adhiberet; ſed velut Barbarus quidam, omniſque religionis expers, canes, ac quibus gens improba immolat, iis geſtorum teſtibus utens, & diſſecabat; nec quibus illi libenter ingurgitantur, hæc ipſe ad firmandam fidem ore guſtare exhorrebat: quod vero Chriſtianam fidem eis concrediderit, ad quam a nobis aliquando, ut videbatur, eſſent traducendi; ne ſic quidem impietati litare eum puduit. Tum enim in eo, quod fidei margaritas, juxta Domini ſententiam, mittebat ante porcos, hiſque illos, vir impius vere execrandus, ore tenus uti compellebat; tumque in eo rurſus, quod ipſe Romani moderator Imperii, in publi-

Leonis impietas.

pag. 20. Utrinque impius, quod noſtrorum proditor, & quod profanis Gentibus inſtiterit.

Matth. 7. 6.

παραδὲς δι' ὑχῆς, τὰς χεῖρας οἷον ἄρας μεταρσίως, περιβάλοιτο τὸν, προῤῥωθεν δ' τελευταῖον ἀποδοὺς ἀσπασμόν. Ερομένου δέ τινος τ συμπομένων, ὡς δὴ τίνι τὸν ἀποδίδως ὑχῆς τε ἢ ἐφιεῖς; τῷ Ομολογητῇ, φάναι Θεοφάνει, προφητικῇ γλώττῃ, μονῇ προεςῶτι τ Αγρᾶ, ὃ ἢ σωιβῶ μετ' ὀλίγου. ἀυτός τε δὴ τὸν ἐώρακεν ὐδαμῶς, κ ἀκείνος δ' τ ὁμολογίας στέφανον ἀνεδήσατο. ἢ τὰ μὲν τ Αρχιερέως ἅπως.

ιθ'. Αὐτὸς δὲ οἷόν τινα τ αὐτῆ Βασιλείας ἀρχὴν ἐπιθεὶς δεξιὰν, τὰ τὰ τ ἐκκλησίας ὑπῶς διοικονομῆσαι, ἢ [19] τ φιλοτιμίαν εἴπερ τις νοσῶν, τ. κοσμικῶν πραγμάτων ἀνεπλαμβάνετο· παντα χῆ τὸ κίνδυνον ἢ τὰς σφῦρας φέρων μετ' ἑαυτῆ, τὸν στρατιώτην τε ὄχλον γυμνάζων αὐτὸς, ἢ πόλεις πολλαχῆ τῷ ἢ Θρᾴκην ἢ Μακεδονίαν δι' ἑαυτῆ ἐκ βάθρων ἀνεγείρων· ἢ περιπορεύομενος παντα χῆ, ὡς φοβερὸς εἶναι ἢ καταπληκτικὸς ἢ αὐτῖς τοῖς ἐχθροῖς· ὑπὲρ ὧν ἢ τ ἅγιον Νικηφόρον φασὶν εἰπεῖν ποτὲ μὴ τ αὐτῆ ὑποβίωσιν, Ως εἰ καὶ ἀλάστορα, ἀλλ' ὅμως ἐπιμιλητῶ τῷ κοινῶν ἡ πόλις ἄνδρα ἀπώλεσε. Καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ ἢ ἡγεμονίας, ἡ τὰς πολιτικὰς δὴ μόνον, ἀλλὰ ἢ τὰς στρατηγικὰς διεπτύπτο ἰσχυρῶς· χρημάτων κρείττων αὐτὸς ὢν, τὸς ἀδωροτάτους πάντων προεκρίνετο, ἀεὶ σπανδῶ πάντας, ἀλλ' ἡ ἢ πλοῦτον τιμῶν. ἢ δικαιοσυνῆς μὲν ἐραστὴς λέγεσθαι ἐβούλετο, ὐκ ἐγίνετο δὲ πλὴν ἀντιπειρᾶτο τούτου, ἢ πολλὰς τῷ κρίσιων δι' ἑαυτῆ ἐξεπόρισεν ἢ τὸ Λαυσιακὸν ἐγκαθήμενος. Καί ποτε δή τινος ἐγκλήσεν πρὸς αὐτὸν ποιησαμένου περὶ γυναικὸς ἁρπαγῆς, ὡς ἑαυτῆ τις τ ὑπατικῶν ἁνηρπάκει ἀνδρῶν, ἢ ὅτι ὠδὴ λόγων ἠξίωμαι τῇ Υπάρχῳ πολλάκις διενοχλῶν, ἐκεῖνον μὲν, ἐκείνην δ' αὖθωρὸν παρασάντα ὅπως ἔχοι ἐπεμαρτύρησε, εἰς δ' θύρας ἦγε, τ ἀρχῆς μεταστήσας, ἢ πικρίαν πολλὴν καταχέας αὐτῆ. ἢ ᾗ μοιχὸν νόμῳ ἐκδοθῆναι προσέταξε. Αλλὰ τούτοις μὲν ἢ πολιτείαν οἷον ὑπέσαινε, ἢ ἢ πρὸς αὐτὴ, ὡς ἂν εἴποι τις, δύοιαν ἐκαπήλευε.

κ'. Περὶ δὲ τ πίστιν ἐμαίνετο κραταιῶς, πᾶσιν, ὡς μηδὲ Θεὸν ὀνομάζειν ἐδόκει τότῳ καλόν. ἢ ᾗ τὰς τεσσαρακοντάτας σπονδὰς τοῖς Ουῶνοις δὴ τούτοις τοῖς καλουμένοις Βουλγάροις ἐνωμότως ποιῶν, ἢ εἰρηνικὰς συμβάσεις καταπαττόμενος, ἐπεὶ δ' ὅρκων τούτους ἐμπλεῖς βεβαιοῦ τε ἢ ἐμπεδοῦν, ἡ τούτοις δὴ τοῖς ἡμετέροις ἐχρῆτο Θεοῖς, ἢ ὑραίους Δυνάμεις, ἃ τ κατὰ σάρκα γενομένῳ Μητέρα Χριςῦ τε Θεῦ, τῷ λεγομένων τε ἢ γραπτομένων ἱερέας ἢ μάρτυρας· ἀλλ' οἷά τις ψυχὴ βάρβαρος θεοσεβείας ἀπῳκισμένη, κύνας μὲν, ἢ οἷς τὰ ἄνομα ἔθνη θύουσιν, ἐχρῆτο μάρτυσι τῷ γραπτομένων, ἢ ἀπέτεμνε, ἢ ἀφ' σώματος ἄγειν ὐκ ἐμυσάττετο εἰς βεβαίωσιν, οἷς ἐκεῖνοι ἐμφορούμενοι. τ δὲ Χριςιανῶν δὴ πίστιν, ἐκείνοις μέλλωσί ποτε ὑφ' ἡμῶν ἀναβιβάζεσθαι πρὸς ἐκείνων, ὡς ἔοικε, καταπίστευε, ἢ σαφῶς ὅπως ὐκ ἠχθύετο ἀσεβῶν· οἷς τε δὴ τὸς τῆς πίστεως μάργαρίτας κατὰ τ τῦ Κυρίου φωνὴν ἔμπροσθεν ἐφίει τ χοίρων, ἐ χρῆσθαι τούτοις ἐπὶ σώματος ἐξεβιάζετο, ἄξιος βδελυρίας ὁ ἀνὴρ ἀσεβῶν, τῷ οἷς τε ἐκείνων αὖθις αὐτὸς τῷ τῷ Ρωμαίων διέπων Βασιλείαν τε καὶ ἀρχὴν, ὐκ ὀρθρίαν μυσαγωγούμενος τῷ τελούμενος ἐν παννύχῳ θεάτρῳ, ἢ ὅπου γε δὴ

A

B

C

D

E

18.

19.

πλήρη τ' ἀτίμου τι καὶ πιστῶν ὁ τ' αἰωνίου σωλήνος καὶ πυρός, ἀλλ' οὐκ ἄλλων ἑτάξιος. καὶ ὅσους δὴ τ' ὀρθὸν δόγμα λέγοντας προσῆγε, πάνυ μικρὰς κατῄει καὶ δεινάς. ἐπῆρθεν δὲ τὰ τῷ ὁμοφρόνων δὴ τίφη τε καὶ συστήματα συναθροίζειν καὶ συωθίζειν ἐν ταυτῷ, παρὰ πλοῦτον αὐτῷ τιθεὶς, καὶ προσεπιχαλίζων ταῖς ἀφελείαις. πάντας καὶ Ἰωάννης ὁ Γραμματικὸς ὑπεκπέπλικτο, πάντας ἀνάσχετος ὑπάρχων καλῶ· οἷς καί τινα γραφὴν ὁ Λέων παρᾶς τινὸς καὶ μικρᾶς ἐξαρχομένῳ πίστεως ἀναγράψαι κελεύσας, ἐπὶ τὰ θεῖα εἰκόνων δρόμον ἐδίωκεν. ἀπερίπιστε δέ πως, οἷον καὶ ὀξυφόητος εἰς ὕψος αἴρων αὐτόν· καὶ δὴ καὶ ὧν κοῦφος, καὶ ὡς οὐδὲν ἐφέρετο λελογισμένῳ πρὸ τοῦ ὁ τ' ἱερᾶ συστήματός τε καὶ κλήρου τῷ βασιλικῶν αὐλῶν ἀρχηγός. λαχὼν δὴ αὐτὸν ἐκ πολλοῦ καὶ οἷον ἐξ ἐνέδρας, ὡς τὸν Πρωτέα, αἱρήσειν ἤλπισεν, ἐπεὶ κατά τινα καιρὸν τὸ θεῖον ἐκεῖνο εἰς ἐπήκοον ῥητὸν ἐκλησιαζόμενον ἐκπύστου, Τίνι ὡμοιώσατε Κύριον, καὶ τίνι ὁμοίωμα ὡμοιώσατε αὐτῷ; μὴ εἰκόνα ἐποίησε πάντως, ἢ χρυσοχόος χωνεύσας χρυσίον περιχρύσωσε αὐτὸν, ἢ ὁμοίωμα κατεσκεύασε; Ἐπὶ γοῦν τοῦτο κατὰ τ' Φάρον ναὸν ὀξυχεῖρό τι καὶ διεβόητο, ῥᾴμα πῶς ὑποσυρεὶς καὶ ἑαυτὸν εἰς φῶτιον ἀγαγών, Σιώπα ὦ, τί φησιν, ὦ Βασιλεῦ, τὸν ἱερὸν λόγον· καὶ μηδείς σοι μεταμέλου ἐπὶ τοῖς ἐναρχθεῖσιν, ἐγὼ γὰρ ἄπαυ θεῖον δοκοῦν ἐκ ποδῶν ποιήσας εἰκονισμα, τ' ὀρθὴν ἔχω λατρείας τῷ μὴ σεβομένων αὐτά. Τάπις, ὡς ἔπος, ἀσυλλογίστως ὑπεκπλαεὶς, καὶ τ' ἄθλιον ἐκεῖνο ψυχὴν προσεκπυρωθεὶς, ὅλον ἐκίνησε κατὰ μὲν τ' ἀσεβῶν τ' ἑαυτοῦ μανίαν, κατὰ δὲ τ' ἀσεβῶν τὴν θείαν καὶ δικαίαν ὀργήν. Ὁ μὲν γὰρ διασύρειν πάντας τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐκ τῆς ὑπεροψίας μετεπέμπετο, συλλαγωγῶν πάντας· τοὺς δὲ Πατριάρχου θείας παῤῥησίας καθαιρῶν, καὶ ἀποκηρύττων αὐτοὺς, ὡς τὴν οἰκείαν βουλήσει πειθηνίως καταργαζόμενος· πολλοὺς δὲ καὶ ἀναιρεῖσθαι μαρτυρίαν πεπειωκὼς, τῷ γε μὴ πειθῆναι αὐτῷ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩΙ ΝΑΩι τῷ Παλατίῳ ἡμέρᾳ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως σφαγῆς Λέοντος τοῦ ἐξ Ἀρμενίας.

ΘΕΟΣ δὲ, οἷος ἔπους ἐκεῖνα ὁ σωφρὼν τις ἀλλ' ἁπλᾶ μακρόθυμος, τῷ ῥομφαίαν ἐσείλβα μὲν, οὐ κατῆει δέ. τοῦ μὲν γὰρ αὐτοῖς λοιμοὶ καὶ αὐχμοὶ καὶ ἄκαιροι ἄλγοι, τοῦ δὲ σεισμοὶ καὶ ἀναβρασμοὶ, καὶ ἄλλοτε φλογὸς οἷα κατὰ τοῦ ἀέρος ἀκοντίσεις. Ἐπῆρθεν ἐμφύλιοι τάσεις τῷ δεινῶν τὰ ἀμείνονα ἐπετείνετο· ἀλλ' οὐκ ἐμοὶ ἐκείνῳ ἐπιχεῖν τοῦ ψυχοῦ, σοὶ δ' ἔτιν κατὰ κρημνῶν ἐπιβρίσασαι. ἐστοῦδεν οὖν γὰρ καὶ καιρίως πλήττουσα μάχαιρα παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐκπεπόρευται, ἵν' ἅπαξ πως ἅπας ἐκραγῇ, καὶ κακὸν τῷ κακῷ ἰαθῇ. Μιχαὴλ οὗτος ἐμοὶ, ὃς τοῦ Φοινικάρχου τότε ἐπειλημμένος ἀρχοῦ [10], ἐγκλήματι καθωσιώτως ἅλως, μόγῳ πολλῷ καὶ κάρῳ ὑπεκφεύξασθαι ἴσχυσε. ἀλλ' ἐμεῖνε ὑπ' ὀδόντα πᾶσιν ἔχων ἀεὶ, καθάπερ διαπεφραγμένον ἱερεῖον, δῆξαι οὐκ εἰς μακράν· ἄλλως μὲν γὰρ ἐξέπτηκει γλαῦκας ὁ Μιχαὴλ φιλαλλάξ τι καὶ ἐπαμὸν, καὶ τοῦ αὖθι οὐκ ἐλήγοε

A eo conventu; in theatro promiscua Infidelium fidelium[que] multitudine referto, initiari non eruditi ac consecrari, non alio plane præmio, quam æterno vermi ac igni digni fuit. Porro si quos veræ fidei tenaciores offendebat; eos vero dire graviterque excruciabat. Alioqui vero ejusdem secum sententiæ hominum cuneos conventusque cogebat atque conflabat, suo eos lateri adhibens, ac muneribus obruens. Inter illos Joannes Grammaticus fuit, iisque accensitus, vir nulla honesti luce præditus. His Leo scriptionem quamdam ad novam ac execrandam acceptandam fidem jubens edere, adversus divinas Imagines cursum intendebat. Excitavit autem, ac velut flammam in immensum extulit (quippe cum levis esset, nec sensato animo quicquam aggrederetur) sacri collegii Clericique Palatini Præses. Olim B enim observans, velutque ex insidiis, quasi Proteum quemdam, hominem capere satagens, cum aliquando in omnium auribus in publico Ecclesiæ conventu sententia hæc proferretur: *Cui similem fecistis Dominum, & cui simulacro assimilastis eum? Numquid imaginem fecit faber, aut aurifex fuso auro circumdeauravit eam, aut simulacrum fabricatus est?* Cum ergo sententia hæc quandoque in sacra Phari Æde cantu altaque voce ederetur, ille sensim quasi trahens, ac seipsum in medium producens: *Intellige, Imperator*, inquit, *quidnam loquatur divinum oraculum; nec ulla te incessat pœnitudo eorum quæ capta sunt: sed si quid sacrarum Imaginum reliquum videatur, eo e medio sublato, eorum vellæ adhære religioni, qui nullum eis adhibent cultum.* His itaque ille, uti dicebam, temere nulloque sano judicio accensus, infelicique illo exæstuans animo, suum omnem adversus pios incitavit furorem, adversumque impios divinam juliamque indignationem. Omnes namque Episcopos, C dato rescripto, ad se ab exilio accersit; eos spolians, atque a Patriarchæ procul conspectu eliminans, ejicieusque sive abdicans; velut inde sibi dicto audientes fucturus esset: multis tamen bonæ confessionis suscipiendæ auctor extitit, qua constantes fidei Athletæ obaudire Tyranno nolnere.

Fideium persecutor: Iiz. vaticorum præses ac macerator.

Joannes Grammaticus.

Protopapas Palatinus hæreſis incenſor.

Vide qua 18.

Episcoporum vexatio & cum ſeſſio.

Edit. Paris. pag. 24.

DE LEONIS ARMENII nece in Templo Palatino in Christi Natalis die.

D

XXI. DEus autem (o quam ille non rigidus aut acris, sed patiens mitisque!) gladium quidem vibrabat, nec tamen ferlebat. Nam modo quidem lues & squalores Solisque nimii algores; modo autem terræ-motus ac eruptiones, quandoque etiam flammæ similes vasto aere ejaculationes; alias denique (quæ malorum vis maxima) domesticos tumultus ac seditiones illis intentabat. Cohiberi tamen non poterat, suis aggressis more, in præceps degravatus animus. Tandem igitur tardus ille quidem, at cujus lethale E vulnus a Deo gladius proficiscitur; ut interim clavus clavum trudat, malumque malo medeatur. Michael is erat, qui tum Fœderatorum præfecturam gerens, majestatis crimine delatus, vix, multoque labore illud a se depellere potuerat. Verum futurum erat, ut quem sub dente semper haberet, in morem dilaniatæ victimæ haud longe post ostenderet. Porro Mi-

Michael Amnæus majeſtatis inſimulatus.

10.

chael; præcipitis procaciſque linguæ vitio aſſuetus cum eſſet, feros Leonis mores traducendi (velut cum illo adultus, ſibique fortitudinis laude placens) nullum finem faciebat. Leo autem (non enim qui omnium Dominus ſit, ab uno ſtulto lubens omnino patiatur, niſi revera non virorum magis quam iræ imperio polleat) viros ſtatuit occulte in inſidiis auſcultaturos, ut velut rimulæ ejus ad ipſum ſermones perveherent. Etenim ſuſpectum habebat quod erat futurum, nec Philomelienſis Monachi vaticinium ejus animo exciderat, quo is ſecundum a Leone ſalutandum Imperatorem Michaelem edixerat. Eorum qui obſervarent unus quoque Hexabulius erat, acri ſcilicet vir ingenio, ac qui hominis indolem geniumque explorare poſſet. Interim igitur, cum effrænem illam dicendi ac deridendi licentiam minime reprimeret, ac velut turbulentus fluvius limum omnem importune ebulliens, extremam Leoni perniciem ac interitum comminatus eſſet, ac ſi qua malus furor alebat, verbis produxiſſet; re ad Leonem delata, confeſtim rapitur ipſa die. Poſtremo delatoribus accuſationis capita confirmantibus, affectatæ tyrannidis ac majeſtatis reus decernitur. Pridie Chriſti Verbi Dei noſtri Natalis, iſthæc agebantur. Quia ergo crimen undique exploratum erat, ipſo Leone in Secretariorum æde pro tribunali cauſam cognoſcente, nec ullus effugii locus erat, capitalis in eum fertur ſententia; nec ut quovis modo neci detur, ſed ut ſub ipſum Principis conſpectum, ac velut ipſo coram auctore; ſive iræ affectus ſic impulerat, ſive alias immanitate ſeſe oblectabat. Nempe ut in Palatini Balnei caminum projiceretur, acri illic flamma abſumendus. Decretum erat; ipſe tragœdiæ inſpector futurus Leo præcurrebat. Sub hæc autem Theodoſia uxor, Arſaberis filia, inculto habitu temereque ipſa prorues, Bacchantis more furibundo motu ſeſe agitans, viri occupat iter, eoque retrahit hominem, impium & Dei hoſtem vocans, qui nec divino impartiendus Corpore, diei reverentiam haberet. Mala ergo reveritus, remque in religionem vertens, ac timens, ne inde Dei iram in ſe excitaret, in præſentia quidem vita reduce ac ſalute Michaelem donavit, ejus tuto cuſtodiendi cura Papiæ demandata, tametſi ſibi ipſe compedum clavem retinuit. Sed & uxori comminatus eſt: *Viſura*, inquit, *es tu, & liberi mei (& quidem brevi) quæ inde eventura ſunt, niſi me ab ejus vel ſcelere hodie liberaſti*: quibus verbis ſibi ipſe futuri eventus malique imminentis malus vates effectus eſt.

Setz.

Edit. Paris. pag. 22.

Dicta ei mortis ſententia per diei Natalis reverentiam dilata.

Diei Natalis ſacra Commendatio.

XXII. Ex quodam namque oraculo ejus animo timor inſederat, quo ferebatur, die feſto Chriſti Dei noſtri ſecundum carnem Natalis, ſic adultam omnem felicitatem ac Imperium ſublatum iri. Oraculum vero Sibyllinum erat, in quodam libro Palatinæ bibliothecæ repoſitum, quo non ſolum nuda oracula, verum etiam eorum, qui Imperio potituri eſſent, figuræ formæque coloribus expreſſæ continebantur. Erat ergo Leo beſtia efformata, cui ſuperne a dorſo ad ventrem littera X. exarata erat. A tergo autem vir quidam incurrens, per ipſam hanc literam Leonem haſta configebat. Cum autem multis ſolvendum ænigma fuiſſet propoſitum, unus tunc Quæſtoris ſungens munere, oraculum clare explicavit; *Fere*

Oraculum de eis Leonis.

A ἐκπομπίων ϑυμοῤῥοπίας, ἅτε δὴ αὐτῷ τῷ παιδευ-
ϑεὶς τῇ ἐκ νέρος γαννύμβιος ἀνδρεύσασϑαι. Ο
Λέων δὲ, οὐ φέρει γάρ τις πάντων κρατεῖν ἑνὸς
ἡττᾶσθαι μωρῷ, εἰ μή γε ὅπως ἐκ ἀνδρῶν, ἀλ-
λὰ τῷ ϑυμῷ Βασιλεῖ καπνῷ, αἰπαικεταί τινας
τούτῳ λόχον καϑίστησιν, ὡς ἂν ἑκ τινος παρϑμείας διαβι-
βάζοιντο λόγοι αἱ αὐτῷ. τῷ γὰρ ὑπεῤῥόδιτο τὸ μέλ-
λον, ὃς κατὰ τὸ Φιλομήλιον φροῤῥήσεως ἐξημ-
βλωκυίας τῆς αὐτῷ ψυχῆς μυδαμῶς, ἃ τὸν Μι-
χαὴλ δεύτερον τὸν Λέοντος ἀναῤῥηϑῶσι διομολογη-
σε, πάντων τῷ ἐφεδρεύοντων εἷς ἦν ὁ Ἐξαβούλιος,
ἀνὴρ οἷός τε ὢν ἦθος καὶ φύσιν ἀνθρώπου καταμα-
ϑεῖν. Ὡς δ᾽ὧν χρόνου προϊόντος ἐκ ἐπαύετο τῆς ἀ-
B ϑυροστομίας μηδὲ τοῦ πεϑασμοῦ, ἀλλ᾽ οἷον τις χυ-
ματίας πᾶσαν ἀκαίρως ἐλαὼ ἐξέβρασε ποταμὸς,
ἐπείλησε τῷ Λέοντι παιδόλεσιαν, καὶ ἀλλ᾽ ἄττα ϑυ-
μὸς ἐτρέφετο πονηρὸς· ἀπεμέμνητο δὲ πάντα πρὸς
Βασιλέα, ἀνάρπαστος γένεται ἑαυτῷ. καὶ τέλος
τῷ ἐλεγχόντων τὰ τῆς κατηγορίας καπνιδούντων,
καπατίθεται τυραννίδος ἐπίθεσιν μελετῷ. Ἡμέρα
δὴ προτεραία τῆς καθ᾽ ἡμᾶς ϝ Λόγου Χριστοῦ ϝ Θεοῦ
ἡμῶν ἐπιδημίας τε καὶ σαρκώσεως. Ἐπεὶ γοῦν πάν-
τοϑεν καταφανὴς ἐγεγένητο, αὐτῷ τὸ Βασιλέως ἐν τοῖς
Ἀσυγκριτείοις ἐξεπάζοντος, καὶ δρασμὸς ϝ πολεμϑέντων
ἐκ δὴ· καταχειροτονεῖται ϝ ἐπὶ ϑάνατον, καὶ ϑάνατον
ἦν δὲ ἢ τὸν δὲ, ἀλλ᾽ ἐν ἐχῇ καὶ ϝ Βασιλέα αὐτῷ ϑεατὴν
C τε καὶ αὐτουργὸν, εἴτε τῷ παϑεῖν ὀργῆς ἐκπεπλήσϑαι,
εἴτ᾽ ἄλλως τῷ ὠμότητι ἐφεδόμενον, κατὰ ϝ ϝ Βασι-
λικὸν βαλανεῖον κάμινον ὁρμίως ἐκκαυϑῆναι πυρὸς πα-
ραβόσκημα. Ποιεῖτο ταῦτα, καὶ αὐτὸς προΐετο τὰ ϝ
δράματος ἐπεφόμενος. ἀλλ᾽ ἡ τότε σύζυγος, Θεοδο-
σία ἦν τὸ ϝ Ἀρσαβὴρ ϑυγάτηρ, ἀναπαιδάσασα καὶ
ὡς ἔτυχε ϑέουσα, ὡς ἐκ τινος βακχείας ἐξοιστρη-
ϑεῖσα, ἀναπαιδὸς τύπον, καὶ τῆς ὁρμῆς ἐγκαπτόμενος,
ἀλάστορα καὶ ϑεομάχον ἀποκαλοῦσα, ὃς ὅτε ϝ ἡμέ-
ραν ἄγει ἥδ᾽ φαιδρὸς, τὸ ϑεῖον μέλλων Σώματος μεταχεῖν
ἐκϑεούμενος ὧν τὰ δεινὰ, καὶ τῷ Θεῷ μὴ ἀπὸ ϑυμοῦ
γένῃ δεδοικὼς, τότε μὲν αὐτῷ ϝ σωτείαν τὴν πα-
λίνδρομον ἐπιβραβεύσει, τῇ Παπτίᾳ ϝ αὐτὸ ἐπιτρέ-
D ψας φρουρὰν, εἰ καὶ τῷ σιδηροκέδαν δὲ ἑαυτὸν φρουρεῖ-
σθαι ἐξεῖναι ϝ κλεῖν. Ἐπιπείλει δὲ καὶ τῇ γυναικὶ,
Καὶ σὺ εἰς μακρὰν, ἐκφύσει, ἔφη, σύ τε, ὦ γύναι,
καὶ τὰ ϝ ἡμῶν κυδύος βλαστήματα, τὰ ἀποβησόμενα, εἰ
καὶ σήμερον μὴ ϝ ἐκείσϑεν ἁμαρτήματος ἐρυσάλϑεσϑε
σας. τάχιος τὸ μέλλον ἀπεφοίβασέ τε καὶ ἐφεσκυ-
ρώκει.

κβ. Καὶ δὴ ἐν αὐτῷ δέος τῇ ψυχῇ ἐγκαθήμενον ἐκ
τινος χρησμολογίας, ὡς καὶ ϝ ἡμέραν ϝ τῶ Χριστῷ ϝ
Θεοῦ ἡμῶν κατὰ σάρκα γενέσεως, πᾶσαν δὲ αὐξη-
ϑεῖσαν εὐδαιμονίαν καὶ Βασιλείαν ἀποχειρωϑῆναι μέλ-
λοντος. ὁ δὲ χρησμὸς ἦν Σιβυλλιακὸς, ἐν τινι βίβλῳ
εἰς ϝ βασιλικὴν βιβλιοϑήκην ἐναποκείμενος· ὁ χρησ-
μὸς μόνον ἁπλῶς; ἀλλὰ καὶ μορφὰς καὶ σχήματα ἐχουσα
τῶν γενησομένων Βασιλέων ἐκ χρωμάτων. ἦν οὖν
Λέων ϑηρίον μεμορφωμένον, κἀ στοιχεῖον κεχαραγμέ-
νον ἀπὸ τῆς ῥάχεως μέχρι τῆς γαστρὸς αὐτοῦ. τότε
κατόπιν ἀνήρ τις ἐπιϑέων, δόρατι καιρίαν ἐδίδου
πληγὴν τῷ ϑηρίῳ ἐκ τοῦ, καὶ· πολλοῖς οὖν περὶ
σαφηνείας τότε διειχϑέντος, ὁ τηνικαῦτα τὴν τοῦ
Καισάρος ἐπαγρυμένος ἀρχὴν, μόνος διέβλεψε τὸ

τῷ

τῷ χρησμῷ, Ὡς Λέοντος ὑπὸ παλαμένου Βασιλίσσης Α τινος, κατὰ ἣν ἡμέραν τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως θανάτῳ ὀλεθρίῳ μέλλοντος παραδίδοσθαι.

κγ'. Προσῆτο δὲ καὶ μᾶλλον ὄψις ἐπλήρου φόβου αὐτόν, ἣ τότε μὲν λεχθεῖσα εἰς ὕδωρ πάντῃ λελόγισο τὸ πρῶτον δὲ, καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπέκειτο· ἦν γὰρ ἐν Βλαχίρναις θεῖον ναὸν προσφοιτῶσα ἀεὶ Κόρη τις ὑπὸ πολλῶν λευκειμόνων περιεσοιχιζομένη, καὶ ὁ ναὸς αἵματος ἅπας πλήρης. ταύτην οὖν ἡ Κόρη εἰκὼν τινὶ τῶν παρεστώτων, χύτραν ἐπιπλησάσασα αἵματος, ἐπιδοῦναι τῇ μητρὶ ἡ Λέοντος πιεῖν. αὐτὴς δὲ πολυτῶν χρείαν προβαλλομένης, δι' ἣν μήτε κρεῶν, μήτε τινὸς ἐναίμων γεύσασθαι, καὶ ᾗ τοῦτο μηδὲ ταύτης χρῄζειν τῆς χύτρας. Καὶ πῶς, Β ἀπέφασις ἡ Κόρη μετὰ θυμοῦ, ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεται 21. αἷμι πολλῶν αἱμάτων πλήρων, καὶ τὸν τοῦ ἐμοῦ Υἱὸν παροργίζων τε καὶ Θεόν; πολλά τε ἐκ τοῦ ἐλιτάνευε ἡ αὐτὴς υἱόν, τῆς τῷ Εἰκονοκαυστῶν αἱρέσεως ἀποσῆναι, τὸν ὄψιν ταύτην ἐκτραγῳδήσασα.

κδ'. Καὶ τις δὲ ὄψις ἄλλη νυκτερινὴ ἐδεισμάτων τῶν ἐκ ἑλατῶν· αὐτῇ ἦν Ταρασίου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου πάλαι ἐν βίου μετιόντος, Μιχαήλ τινα ἐξ ὀνόματος βοηθοῦντα, ἐπιπηδήσαντα προτρεπομένου ἐπιπλῆξαι καιρίαν, καὶ κατὰ κρημνῶν ὠθῆσαι ἄβυσσον ἔχοντος. Πρὸς τούτοις καὶ τὸ τοῦ Μοναχοῦ τοῦ κατὰ τὸ Φιλομήλιον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐθνῶν θάττον μεταμφίασις· ἃ συμφορήσας, ἐπάλλετό τε τῷ δέει καὶ τὸν ψυχὸν ἐκυμαίνετο, τῷ ὕπνῳ κατὰ τὸν νυκτὸς ἀπεχθανόμενος. ὅθεν ἀκμαζούσης νυκτὸς σοφώτερα ἢ βασιλικώτερα βουλευόμενος, τὰς ἐπὶ τὸν Παπίαν φερούσας πυλίδας καταῤῥάξας· καὶ ᾗ ἰὼν ἀδεὴς τῷ χερὶ, τὸν ἐπ' αὐτὸν δίωνυν φοβερὸν. ὡς δὲ κατὰ τὸ δωμάτιον εἰσῆει, θάμα ἐρᾷ εἰς ἔκπληξιν σὺν τῷ τυχοῦσαν ἄγον αὐτόν. εἶδε γὰρ τὸν μὲν κατάκοιτον ἐν σκίμποδι τῷ τοῦ Παπίου πεφιδιξίως, τὸν δὲ Παπίαν ἐπ' ἐδάφους κοιμώμενον· δείκνυ. τὰς χεῖρας ἔπηγε πρὸς τὸν Μιχαὴλ καὶ τῷ κεφαλῷ, μαθεῖν βουλόμενος εἰ ἄρα, ὅπερ τοῖς ἐν συμφορᾷ ἐπαπολαυθεῖ, ἄφροντίν τινα καὶ ἁδυῆ, ἣ ἐμμέλειαν ὕπνου καὶ κεκολασμένην καθεύδει. ὡς δ' εὗρεν ἄπνουν καὶ πάσης ἀπολελαγμένην μερίμνης· οὐδὲ γὰρ αὐτῷ ἐπαφώμενος αὐτὴν διύπνισεν· μεῖζόν τι τὸν θυμὸν ἔθρεψε τοῖς ἀπ' ἐλπίδος τύχης θεάμασι, καὶ δεινὸν ἄπρεπτ ἐκ αὐτῷ μένει, ἀλλὰ καὶ τῷ Παπίᾳ ἐσσεῖσθαι. ἐκ ἐλαθε γοῦν ταῦτα τοῖς περὶ τὸν Παπίαν· ἀλλά τις τῶν Προκοίτων τῷ Μιχαὴλ ἐκ τῶν φοινικῶν φαραγμάτων ὑποδημάτων, ἀπήγγειλε πάντα σαφῶς. οἷς ἐκπαγεῖς γενόμενος, καὶ ἀμάχῳ δέει περιληφθείσης, βουλὴν ἐξήρτυον αὐτοῖς τὴν σωτήριον.

κε'. Ἕως ἄρτι ὑπέλαμπε, καὶ σκῆψις γίνεται Ε τῷ Μιχαὴλ, ψυχικάς τινας κηλίδας ἐπαγομένῳ, 22. 22 τῷ Θεοκτίστῳ, ὃν καὶ μᾶλλον ταῦτα τῷ τοῦ Καισαρείου τετιμηκὼς ἀξιώματι, ταύτας βούλεσθαι τινὶ προσαναθέσθαι τῷ Θεοφιλῶν· ἐπιτέτραπτο γοῦν, καὶ συγκεχώρητο ταῦτα παρὰ Βασιλέως. καὶ ὅγε δὴ φησὶ τῷ Θεοκτίστῳ, Τοῖς ἡμῶν κεκοινωνηκόσι τῆς πράξεως πάντα ἀνατεῖν ἐκπείλει τῷ

Fore nimirum, ut Imperatorum quidam Leo nomine, Christi die Natali, exitiosa nece tolleretur.

XXIII. Nec minus Leonem perterrebat ejus matri oblata Visio. Quæ initio quidem cum Leoni relata esset, ab eo neglecta & pro nihilo habita est: tunc vero alte animo hærens, ipsum valde mordebat. Cum enim illa continuo divinam sacram Blachernarum Ædem frequentaret, apparuit Puella quædam, quam ingens Albatorum cuneus satellitio cingebat. Interim videt Ædem totam cruore exundantem. Tumque Puellam uni cuidam adstantium jussisse, ut olla cruoris plenam Leonis patri bibendam porrigeret. Illa vero diuturnam viduitatem causante, per quam nec carnes, nec quicquam eorum quæ sanguine prædita sunt, gustasset; ac proinde nihil ad se eam ollam spectare, tunc iratam Puellam respondisse: *Quomodo ergo filius tuus non cessat me cruoribus opplere, eoque Filium meum ac Deum irritare?* Quo ex tempore filium obtestrabat ut ab hæresi abolentium Imagines resiliret, hancce tragice visionem referens. *Edit. Paris. pag. 23.* Matris Visio.

XXIV. Perturbabat & alia haud modice nocturna Visio. Nam per quietem visus sibi fuerat audire Tarasium inclytum Patriarcham, qui pridem in viris esse desierat, hortantem ac jubentem cuidam nomine Michaeli: *Ut irruens in Leonem, letbali eum ictu conficeret, & in altam abyssum præcipitem daret.* Exagitabat etiam Monachi Philomelitensis vaticinatio; sed & Prætoriæ chlamydis subitam impetu indutæ recordatio: quæ omnia congerens, metu concutiebatur, ac modo fluctuans, omnem noctis somnum invisum habebat. Quamobrem profunda jam nocte, ejusmodi consilium iniens, quod lagacem magis exploratorem quam Imperatoria fulgentem dignitate deceret, perrupta portula, qua ad Papiam patebat iter (quippe qui manibus robustissimus erat) ad eum usque processit. Ut autem domum ingressus est, occurrit spectaculum, quod illi haud vulgarem metum ac stuporem injecit. Nam reum quidem in Papiæ lectulo egregio cultu, ipsum vero Papiam humi dormientem invenit. Tum manus Michaeli caputque ac aurem admovet, nosse volens, num (quod solent anxii & in vitæ discrimen adducti) curis solutum suavemque an vero solicitum ac castigatum somnum duceret. Ubi autem solutum nihilque solicitum atque anxium alto demersum sopore, offendit (nam nec contrectando, somnum illi excusserat) insperatis hisce spectaculis acrius incensa ira, discedit; non solum illi, sed & Papiæ dirum) exitium minitans. Nec ea res Papiam latuit: eo quod quidam pro Michaelis lectulo excubantium, ex cothurnis puniceis deprehenso Imperatore, cuncta clare nuntiaverat. Quibus illi gravissime turbati, metuque maximo conterriti, quod eis saluti foret, id vero deliberant. *pag. 24.* Alia Visio. Nimia cautio Leoni exitii interitus.

XXV. Jam primum diluescebat, simulatque Michael, *Adhærere sibi animo sordes aliquas, quas per Theoctistum* (quem & postea Caniclii dignitate ornavit) *Religiosorum virorum culpam velit aperire.* Permisit Imperator, ejusque rei licentiam fecit. Atque Michael Theoctisto: *Sane conjuratis denuntia, cuncta me Imperatori indicaturum,* Præterita fatre exomologeseos religio.

si frenui quid moliretur, ab hac me morte ac carcere liberaverit. His porro auditis, conjurati tale quid consilii struunt. Moris erat ut sacer Clerus, non ut modo intra Palatium (quod exinde eaque occasione primum inductum est) sed quisque secum domi maneret, tumque ineunte tertia vigilia ad Eburneam portam congregarentur, redditurí Domino Deo Matutinas laudes. His conjurati sese commiscentes, pugionibus subter axillas occultatis, cum per tenebras, ac Sacerdotalibus amicti vestibus, latuissent, una libere ingressi, inque uno quodam obscuro loco subsidentes, signum expectabant. Hymno itaque persoluto, cum Imperator haud procul a Cantoribus constitutus, uti crebro solebat, illud moduli inceptasset: *Sprevere summi cuncta amore Principis* (erat enim ex indole, canora voce, eaque divinis modulandis laudibus, ejus ætatis cunctos mortales suaviore vincebat) confertim insiliunt, primoque impetu ac aggressione, in Cleri Præfecto decepti sunt; sive quod is corpore Imperatori perquam similis erat, sive quod caput simili integumento obduxerat. Cum enim per hyemis aspera ingens frigus rigeret, eodem ambo integumento illud tolerabant; acutissimo nimirum pileo caput contegentes. Sed is quidem pileo capiti detracto, ostensa calvitie, facile salutem captavit. Leo autem in Altaris penetrale se ipse subducens, irrito conatu præsidium quærit. Tueri se ille tamen conabatur. Quapropter thuribuli catena, vel (ut alii perhibent) divina Cruce arrepta, invasorum impetum propulsare studebat. Verum ii, non singuli, sed facto cuneo irruentes, vulnera infligebant; cum sic quoque ille sese ulciscereturque materia gladiorum ictus depelleret. Tandem vero bestiæ in morem undequaque petitus, fatiscit: quando & desperata salute, unum quempiam procera statura, nec giganti absimilem, ictum inferentem videns, per Gratiam in templo habitantem adjuravit, palamque obtestatus est, ut parceret. Erat in Crambonitarum stirpe oriundus. Ad quem ille: *Non sacramentorum istud*, inquit, *sed cædium tempus est*; ac insuper per divinam ipse Gratiam jurans, manum ejus adverso vulnere percussit, tanta vi, ut non solum a clavicula eam penitus amputaverit, sed & crucis cornu dissectum procul dissiluerit. Simul quoque alius quispiam, ejus abscisso capite, truncum corpus reliquit.

Leonis exitus. Edit. Paris. pag. 25.

XXVI. Hunc vitæ finem sortitus Leo, mense Decembri, hora noctis decima; cum annos septem, menses quinque imperium rexisset. Crudelitati, si quis alius decessorum, prætereaque impietati operam dedit, qua utraque labe, diligentiam in procuranda Republica bellicamque fortitudinem obscuravit. Ajunt & vocem quamdam statim cœlitus erupisse, quæ lætum de ejus exitio nuntium in vulgi aures perferret: ac navicularios quosdam eo audito, observatoque temporis ac noctis articulo, rimando postea veram eam esse noctem compererunt.

Leonis vitia atque virtutes.

A Βασιλεῖ, εἰ μή τι χίνηται παρ' ὑμῶν ἐναντίον, τῶν μὲ φοβουζον τὸ θανάτῳ καὶ τῆς ἀρχῆς. καὶ οἱ συνομῶται ὡς ταῦτα διήκουσαν, βουλὴ τοιαύτῃ συρράπτουσιν. Εἴσω δὴ τοῦ Κλήρου τοῦ ἱερῶ, οὐχ ὡς πρὸ τοῦ ἔνδον τοῖς βασιλείοις, ἕκαστοι λαβόντες τὸν ἀρχὸν, παραμένειν ἅμα νυκτὸς, ἀλλὰ τοῖς σφῶν οἴκοις ἄρτι δὴ τέτε ἀρχομένης φυλακῆς κατὰ τὸν Ελεφαντίνον συναγείρεσθαι, δοξολογίαν ἀποδώσοντες Κυρίῳ τῷ Θεῷ τῶν ὅλων. τότε οἱ συνομῶται ὑπὸ μάλης φέροντες ἐγχειρίδια ἐγκαταμιχθέντες, ἅπερ δὴ καὶ χεῖρας, καὶ ταῖς ἱερατικαῖς λαθόντες στολαῖς, συνεισῆσαν ἀφειδῶς, ἐν τινι σκοτεινῷ λοχήσαντες τόπῳ, τὸ συνήθημα προσδιέχόμενοι. Ὡς δ' ὁ ὕμνος διετραύετο, καὶ ὁ Βασιλεὺς B αὐτὸς πλησίον τοῦ τοῖς ᾄδουσιν, προῄρχων πολλάκις. τότε δὴ τὸ φίλον αὐτῷ. Τῷ Παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ, ὃν ἐν φύσει τε ἔφερος, καὶ ἐν 23.
τοῖς μιλφδίαις τῆς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἀνθρώπων ἡδύτατος. τότε δὴ συναναδησάντες ἀθρόως, ἐκ μέν τῆς πρώτης ἡμάρταιον προσβολῆς, πρὸς δὲ τὸ Κλήρου Ἔπαρχον ἀποπλανηθέντες· εἴ τε δή τινι ἀμφιβολίᾳ καὶ σώματος ὁμοιότητι, εἴτε κατὰ τοῦ κεφαλοῦ ὁμοία περιβολῆ. κρυμώδους γὰρ ὄντος καὶ χειμερίου τῆς ὥρας, ἑνὶ περιβλήματι ἀμφότεροι διαπαρέρουν, πίλῳ τοῦ κεφαλοῦ ὀξυπάτῳ περικαλύπτοντες. Αλλ' ὁ μὲν τὸ κλήρου καθημαγμένον τὸν κίνδυνον ἀπώσατο· αὐτίκα γὰρ γυμνώσας τοῦ κεφαλοῦ, τῷ φελαξαμένῳ τοῦ σωτείου ἐθήρασε. ὁ Λέων δὲ τοῖς ἀδύτοις ἐπισυρείς, ἐ σώζεσθαι, Αλλ' ἀμυνάσθαι διεπαύδαζε. ὅθεν τοῦ τὸ θυμικτείου σειρὰν ἁρπάσας, ἔ κατά τινας, θεῖον σαυρὸν, τοῖς ἐπερχομένοις ἀντιπαρατάττεσθαι ἐβάλετο. ἀλλ' οὗτοι πολλοὶ, καὶ ἐ κατ' εἷς ἐπιδραμόντες, κατετίτρωσκον, καὶ ὡς ἀμυνόμενον, καὶ τῇ τὸ σαυρῦ ὕλῃ τὰς τῶ ξιφῶν ὁρμὰς ἀποπέμποντα. ἀλλ' ἐκαμψὲ πάντοθεν ὡς θηρίον βαλλόμενος· ὅτε δὴ καὶ ἀπογνοὺς, ὅρκῳ τὸν ἐνοικοῦντα Χάριτος ἐν τῷ ναῷ, τινὰ δύμηθη καὶ γιγαντιαῖον ἐπιφέροντα ὁρῶν ἐν πλησίῳ, ἐδυσώπει καὶ ἐξελιτάρει τραπῆς· τὸν ἐκ τῆδε Κραμβωνιτῆδε οὗτος ὡρμᾶτο γενεᾶς. Αλλ' ὄγε, Οὐχ ὅρκων, εἶπεν, ἀλλὰ φόνων καιρός· ἔτι τε κατὰ τῆς θείας ὁμόσας Χάριτος [24] παίει διαπαίσιν 24.
κατὰ χειρὸς οὕτω δὴ ἀνδρικῶς, ὡς οὐ μόνον τῆς κλειδὸς ἀπαρρᾶξαι παντίλως δεινῶς, ἀλλὰ καὶ τὸ κέρας τῶ σαυροῦ κοπτόμενον μέχρι πολλῶν φοιλιθῆν. συναποπέμπει δέ τις αὐτῷ καὶ τῷ κεφαλῷ, ὅλμῳ δίκην τὸ σῶμα καταλιπών.

κς'. Τοιούτῳ μὲν πλεῖ βίῳ ὁ Λέων ἐχρήσατο κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα. ὥρα τε ἦν δεκάτη τῆς νυκτὸς, βασιλεύσας ἔτεσιν ἑπτὰ πρὸς πέντε μησίν· ὠμότητα μὲν ἐξασκήσας, πρὸς δὲ καὶ δεισιδαιμονίαν εἴπερ τις τῷ πρὸ αὐτῷ· καὶ τοῦτο τῷ τε προσῆσαν αὐτῷ πρὸς τὰ κοινὰ ἐπιμέλειαν, καὶ τὸν ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ ἀνδρείαν κατέχων. Λέγεται δὲ καὶ τινα φωνὴν ἐρανόθεν ἀυθωρὸν ῥαγῆναι, τὸν αὐτῷ καταλυσιν φιλαγγελιζομένην πολλοῖς. ἧς καί τινες ἀκηκοότες ναυτίλοι, τὸν καιρόν τε καὶ τὸν νύκτα ἀπογραψάμενοι, ἐκ τῆς ὕστερον ἐρεύνης παντὶλῳ ὕστερον ὕσαν ἀληθινῶν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΟΡΙΟΥ.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Edit. Paris. pag. 26.

MICHAELIS AMORIENSIS IMPERIUM.

LIBER SECUNDUS.

α'. ΑΝΗΡΗΚΟΤΕΣ δὲ τὸν Λέοντα οἱ περὶ τὸν Μιχαὴλ, ὡς ἐκ τῆς πρὸ τούτου ἡμῖν διηγήσεως σαφῶς ἐδήλωται σωματίου, τὸν τούτου νεκρὸν σύροντες ἀπελεῶς τε καὶ ἀφειδῶς [25] διὰ τῆς Σκύλων, εἰς τὸν ἱππόδρομον ἐξήγαγον· μὴ τινα φόβον ἔχοντες ἤδη, διὰ τὸ πλήρη εἶναι τῆς ἐπιβούλων καὶ συνομωτῶν τὸν Βασίλειον αὐλήν. συνεξέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν σὺν τέτταρσι τέκνοις αὐτῶν· Συμβατίῳ τῷ [26] κατὰ σύμμιον μετονομασθέντι Κωνσταντίνῳ, Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορίῳ ἅμα Θεοδοσίῳ· οὓς καὶ ἀκατίῳ ἐνθέντες, πρὸς τὴν Πρώτην νῆσον ἀπήγαγον· ἔνθα καὶ τῶν παίδων δύο τελευτησάντων, καὶ Θεοδόσιον συμβῆναι δυσχερῶναι περὶ τὴν ζωὴν, καὶ τῆς τοῦ σώματος ταφῆς τῷ ἰδίῳ πατρὶ κεκοινωνηκέναι πατρί.

β'. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς ἐκ τοῦ Παππίου φρουρᾶς ἀπολυθείς, ὅτι τοὺς πόδας σιδήρῳ δεδεμένους ἔχων, διὰ τὸ τὴν κλεῖν παρὰ τοῦ Λέοντος φυλαττομένην ἀσφαλείας ἕνεκεν πῶς εἶναι ἀφανῆ, ἐπὶ τὸν Βασίλειον ἐκάθισε θρόνον· καὶ παρὰ πάντων τῶν τότε ὄντων ἐν τῷ παλατίῳ, προσεκυνήθη Αὐτοκράτωρ ἀναγορευθείς· ἤδη δὲ μεσούσης ἡμέρας τῆς φήμης πανταχοῦ διαδραμούσης, τῶν δεσμῶν σφύρᾳ θλασθέντων μόλις, οὐ χεῖρας ἀπονιψάμενος, οὐ τὸν θεῖον φόβον κατὰ νοῦν εἰληφώς, οὐκ ἄλλο οὐδὲν τῶν δεόντων ποιήσας, πρὸς τὸν θεῖον καὶ μέγαν ναὸν προελήλυθε, τῷ σέβας ἐκ τῆς Πατριαρχικῆς χειρὸς, καὶ τῆς παρδήμου τυχεῖν ἐπιθυμῶν ἀπαρρήτως· ἐκείνους μόνους φραγμὸν καὶ περιχαράκωμα ἔχων, τοὺς τῷ φόνου μετασχόντας, καὶ συνομωσάντας αὐτῷ. ἔνθα καί τις ἀμφοτέρων θαυμάσειε τὸ κακόγνωμον· τῷ μὲν, ὅπως οὐδένα εἶχε τῶν πολιούχων κολάκων καὶ φιλοῦντων τότε δὲ βοηθὸν, πάντων ὥσπερ ἑρπετῶν εἰς καταδύσεις χωρησάντων· τοῦ δευτέρου δὲ, τὸ πρὸς πάντας ἄφοβον καὶ αἱμοχαρές, εἰς ὥσπέρ τις ἀπὸ νίκης ἀθλοφόρος ἐπανερχόμενος, ἀλλ' οὐ δήμιος· τοῦτο γὰρ ὑπὸ τῆς τὰ πάντα διοικούσης προνοίας ἠγέτο, κατὰ τὴν πλατείαν διήρχετο, δίον ἐγκαλύπτεσθαι, καὶ θρηνεῖν, οὐχ ὡς οὗ ἄξιον αἷμα δικαίως ἐξέχεε,

I. HAc Michaelis fautores, uti a nobis superiori libro explicatum est, expleta carnificina, defuncti cadaver crudeliter effrænique licentia trahentes per Scyla, ad Circum eduxerunt: nullo jam metu deterriti, quod omnis Regia conjuratis, iisque qui Leonis vitæ insidiati essent, foret conferta. Una quoque illius uxorem ejiciunt cum quatuor liberis; Symbatio, cui per inaugurationis solemnia inditum Constantini nomen, Basilioque & Gregorio, necnon Theodosio. Hos omnes lembo impositos, in Proten insulam duxerunt. Ibi exsecti cum essent, Theodosium mori contigit, cujus defuncti corpus, una cum paterno cadavere conditum fuit. Leonis cadaver ignominiose habitum. Uxor & liberi exules. Theodosius exsectione mortuus.

II. Michael autem e Papiæ custodia eductus, adhuc pedes ferro vinctus cum esset (quod scilicet clavis, quæ apud Leonem servabatur, ut magis vincto caveret, necdum inventa erat) in Regio Throno consedit: omniumque, qui tum in Palatio aderant, vocibus Imperator salutatus est, ac adoratus. Jam vero circiter meridiem fama ubique sparsa, cum vix malleo compedes dissisi essent, illotis manibus, nullo Dei metu in animum assumpto, nec ullo alio defunctus honesti officio, ad divinum magnumque Templum processit, id satagens, ut ex Patriarchæ manu coronam consequeretur, totiusque populi votis ac vocibus Imperator salutaretur; eorum dumtaxat præsidio munitus, valloque sepeus, qui una secum necis socii ac conjurati fuissent. Cæterum amborum quis merito inauspicatam hic miretur mentem? Leonis, quod sic nullum ex tot assentatoribus amicisque, tunc auxillum opemque ferentem, habuerit, cum omnes serpentum more in suas se latebras ac foramina abdidissent. Michaelis vero interitum adversus omnes cruentumque animum, cum non velut carnifex (quod enim venerat, divinæ providentiæ cuncta gubernantis exiterat) sed tamquam victor coronatus, per plateam transiret; cum magis erubescendum lugendumque foret, non quod juste, dignum qui effunderetur, sanguinem effudisset pag. 27.

(quamquam ne hoc quidem in iis habendum, quæ laudem merentur) sed quod non in cædium loco, sed in divino mundoque, & in quo Domini dumtaxat Sanguis ad nostrorum delictorum scelerumque expiationem, quotidie fundatur.

Sacrificium Eucharisticum.

Michaelis prima atque hæresis.

III. Verum ad ejus patriam recurrat Narratio, eum medium assumens, cujus se res exequi profitetur. Tulix hunc Phrygiæ superioris civitas, dicta Amorium, in ea Judæorum, eorumque quos Athinganos vocant, frequens semper multitudo confedit. Sed & alia quædam hæresis, ex aliorum cum aliis societate jugique consuetudine, nova prorsus exque novis & inauditis decretis conflata, emersit, cujus ipse quoque Michael, accepta a majoribus superstitione, particeps fuit. Secta hæc, divinum quidem lavacrum ut salutare, & a suis explorate agnitum probatumque, eos qui initientur, percipere finit: in reliquo autem omnia, præter unam Circumcisionem, ex Legis Mosaicæ ritu servat. Quisquis hac Secta est initiatus, Præceptorem ac velut Præfectum, Hebræum quendam sive Hebræam, divini prorsus expertem Baptismatis domi habet, cui non solum ea, quæ ad animum ac salutem spectant, sed & rei familiaris administrationem committat, domuique ac substantiæ eum præficiat. Hac a puero Michael institutus, ejusque primum documentis imbutus, ne sic quidem quæ primo insederat, opinionem puram retinuit: sed velut pravæ religionis nothæque colluvies, tum eam ipsam paulo post adulteravit, tum Christianam ac Judaicam, spurils aliis adjunctis polluit. Hactenus quidem illam sequebatur, inque virilem provehebat ætatem; agrestes mores ac inscitiam haud secus ac vitis malleolos una surgentes habens. Quinimmo quorum disciplinæ hæreret, ac quos pueritiæ institutores haberet, eorum congrua moribus studia condiscens grandescebat, quibus haud raro, etsi jam Imperii nactus insulas, magis sibi placere ac gloriari videbatur, quam ipso diademate. Eam autem quæ rationem excolit, scientiam & eruditionem, seu litteras, quibus evertenda essent illius problemata, ac quibus suaderi licebat atque doceri, haud sequendam suam illam hæresim ac superstitionem, tum est aspernatus, tum ex suo dolose animo ablegavit. Quamquam ei licebat, tum sua colere, tum nostra non aspernari: quando nec certamini par videri poterat, adversum tantum sapientissimorum virorum, ætate ac numero longe præstantem, chorum.

Athinganorum secta.

Edit. Paris. pag. 28.

Michaelis in Baltho prava educatio.

A litterarum cultu alienus animus.

Terrena hominis studia ac objecta.

IV. Enim vero sua illa colebat, plurisque faciebat. Ejus vero fere generis erant; Nempe suum recens natarum vaticinari ac conjicere, quæ pingues plenaque ac adulta corporis mole, quæve contra exiles ac macilentæ essent futuræ: prope equos calcitrones scire stare; asinos vero calce petentes quam procul scite ingenioseque propellere: acri judicio de multis censere, inque illis discernere, qui oneribus convehendis idonei, qui sessori aptiores leniorique indole, ipsum nullo excutiant consternati pavore: sed & equos ex primo ipso oculorum contextu dignoscere, qui ad cursum robusti atque celeres, quique in præliis fortes ac laboris patientes perstituri essent. Oves quoque & boves

Αἐ τοί γε ἀδὶ τῶτο τ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐν οἷς οὐκ ἐν ἀξίῳ τόπῳ· θείᾳ δὲ καὶ καθαρᾷ, καὶ μόνον ἐνθα τὸ Διαυγέστερον καὶ ἡμέρας ἐκχέεται, τῆ ἡμετέρων λύτρον ἁμαρτιῶν.

γ'. Ἀλλ' ἐπὶ τ θρεμμένῳ τῶτο ἡ ἱστορία ἀγέσθω, καὶ μέσον αὐτὸν λαμβανέτω τὰ αὐτῆ ἐπαγγέλλουσα. Ἦκται μὲν ἐκ αὐτὸν ἡ κατὰ τὴν ἄνω Φρυγίαν πόλις Ἀμόριον ὀνομαζόμενη, ἐν ᾗ καὶ Ἰουδαίων καὶ τινων Ἀθιγγάνων πλῆθος ἀεί πως ἐγκατοικίζεται. Καί τις ἐκ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας καὶ διαπύκνου ὁμιλίας καινὸν ἔχουσα ξόανον καὶ δόγματα ἐπιῤῥύηται, ἧς καὶ αὐτὸς μετέσχε τῶν πατέρων ἐκδεξάμενος. Αὐτὰ δὲ τὰ μὲν θείᾳ λυχνῷ παπειώδης ὄπος, καὶ παρ' αὐτῆς διωμολογημένα, τῆς τελουμένης μυσταγωγίαν ἀνίησι. τ' ἄλλα δὲ πάντα σώζει φυλάττουσα καὶ νόμον τ Μωσαϊκόν, πλὴν τῆς περιτομῆς. διδάσκαλον δὲ καὶ ἔσον ἔξαρχον ὁ ταύτῃ μεμυσταγωγημένος Ἑβραῖον τινα ἢ Ἑβραΐδα κέκτηται, τ θείᾳ τελέως βαπτίσματος ἀπεχόμενον, κατὰ τ ἑαυτῆ οἶκον, ᾧ καὶ τὰ ἑαυτῆ σύμπαντα τὰ ψυχικὰ, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς κατ' οἶκον οἰκονομίας ἐμπιστεύει, καὶ ὑπὸ χεῖρα δίδωσι τ αὐτῆ. Ταύτης οὖν ἐκ παιδὸς μυσταγωγῆς καὶ ἅμα τὴν ψυχὴν προκαταληφθείς, οὐκ ἔσχε οὐδ' ὅπως τὸ τῆς προλήψεως καθαρόν· ἀλλ' οἷόν τις ἀπίστου σπυρὸς γίγνεται, ὁμοῦ τε ταύτῃ καὶ πόρρω γενόμενος παρεχάραξε, καὶ τῷ Χριστιανῶν παρεφθάρθαι, καὶ τῷ Ἰουδαϊκὸν ἐκβδύλωσε. Τέως μὲν οὖν εἶχεν αὐτῆς, καὶ τῷ εἰς ἄνδρας πλῦναι κλικίας ἀνέγετο· ἀγροικίαν καὶ ἀμαθίαν ὥσπερ τινας ἕλικας ἄμπελος σωματώσας ἔχων αὐτῷ· μᾶλλον δ' ὑπὸ τῶν ἐχόμενος καὶ παιδαγωγούμενος, κατάλληλα ἀρξάμενα μαθήματα διδασκόμενος, οἷς πολλάκις τῷ Βασίλειον διέδραμόντος ἐφαίνετο σεμνυνόμενός τε καὶ καλλωπιζόμενος, ἢ τῷ ἑαυτῆ ἀξιώματι. Τῷ λογίων δὲ παντάπασιν ὡς τὰ παρ' ἑαυτῆ προβαλλόμενα ἀπατρέπεσαν, καὶ πείθειν δυναμένῳ τε καὶ μεταδιδάσκειν τὰ μὴ τῆς αἱρέσεως αὐτῆ καὶ θρησκείας ὀπίσω πορεύεσθαι, πρίμαζέ τε καὶ ἀπεβάλλετο τῆς ἑαυτῆ ἐπιβάλλως ψυχῆς. Καί τοιγε καὶ αὐτῷ δυνατὸν, τὰ ἑαυτῆ τε σέβεσθαι, καὶ τὰ ἡμέτερα μὴ ἀτιμοῦν. ὅτ' ἂν μὲν πρὸς τοσοῦτον χερὸν τ ἐπὶ σοφίᾳ ἀξιολαμπάστων χρόνῳ καὶ ἀριθμῷ κεκραμένοι ἀντεμιλλᾶσθαι ἀδύνατο.

δ'. Πλὴν ἐτίμα τὰ ἑαυτῆ. τὰ δὲ καὶ, σωμάτων μὲν τῷ ἀρτίτοκων σκοπεῖν ὅσοι τε ἔσονται ἐξαρεῖς, καὶ σωμάτων μεγέθης ἐκ ἀμειρόντως, καὶ ὅσοι τοῖς ἑαυτοῖς περιχιθήσονται· καὶ ἵππων μὲν ἐγγὺς ἰσάναι τῷ λακτίζοντων, εἰδέναι, ὄνους δὲ λακτίζοντας ὡς πορρωτάτω ἐπιτρέπεσθαι ἀφυῶς· ἡμιόνων τε χειρὶς ἄριστος εἶναι, καὶ τῶν ὅσοι μὲν πρὸς φόρτον ἁρμόδιοί τε καὶ ἐπιτήδειοι, ὅσοι δὲ τὰς ἐπιβάσεις ἀφόρους, ἀλλὰ μή τινι σπουδῇ περιδιδεῖς γινόμενοι, * φέρουσιν· εὖ μὲν ἀλλὰ καὶ τὰς ἵππους μόνας ὀφθαλμῶν διακρίνειν βολαῖς, ὅσοι τε πρὸς δρόμον ἄτονοί τε καὶ τάχιστοι πεφύκασι, καὶ ὅσοι πρὸς πόλεμον τὸ χαρτερικὸν ἀγαπῶσιν· προβάτων τε καὶ βοῶν τῶν ἀσπίλεων, καὶ τῶν τοῦ γάλακτος ἕνεκα τῶν δαψιλεστάτων ἐκ φύσεως εἶναι. καὶ

* Cedr. ἐκπρεπεῖς ζουσι.

27. 28. 29.

ὡς σιγώπων, τὸ δὲ μεῖζον, τῆς τε μητρὸς καὶ τῶν A quænam fœcunda, ac quæ ex indole lactis large copiam nactæ. Scire denique, tametsi nullum balatum mugitumve, tam matres, quam recens nati fœtus ediderint, quæ cujusque proles exsistant. Hæc ejus primæ ætatis (sed & extremæ dicam) studia ac honestamenta.

ἀρτιγόνων γινομένων, εἰδέναι διακρίνειν, ποῖον ἑκατέρας ἐστὶν ἴδιον. καὶ τὰ μὲν τῆς ὀρφανικῆς ἡλικίας, εἰπεῖν δὲ καὶ τῆς παιδοτριβίας, ταῦτα δὲ τὰ μαθήματά τε καὶ συμβολαιώματα.

ε'. Ὡς δ' ἤδη ἤκμαζε τῷ πένητα βίον φέρειν τε καὶ χαλεπῶς, ἐπαιδεύετο δὲ πάσῃ ὑπαποκρύπτεσθαι μηχανῇ, καί ποτε τῷ ἑαυτῷ παρίσῃ δὲ Στρατηγῷ, ἑαυτόν τε ὑποφαίνων, καὶ τὴν τῆς γλώττης τραυλότητι τὸν ἄρχοντα ἐκκαλούμενος, τῷ Ἀθιγγάνων τις γνωτός τε καὶ οἰκεῖος τῷ Στρατηγῷ ὤν, αὐτόν τε τοῦτον Μιχαὴλ καί τινα ἕτερον προειδώς ἐσεσθαι μετ' ὀλίγον ἀνδρῶν, καὶ Βασιλείας αὐτοὺς ἐντεύξεσθαι οὐκ εἰς μακράν. τότε τοίνυν ψυχὴν ὁ Στρα- B τηγὸς ἐκθερμανθείς, καὶ 30 τὸ μέλλον ὥσπερ καπετρυγῶν, οὐκ ἔγνω βραδύνειν τὸν καιρὸν ἀπράσασθαι, ἃ πάλιν τυχεῖν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ ῥᾴδιον. τράπεζα γοῦν παρατίθεται, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας καταλιπών, τούτους δὲ τοὺς ἄνδρας εἰς ἑστίασιν συγκαλεῖ. ὡς δὲ τοῦ πότου ἀκμάζοντος, καὶ τὰς θυγατέρας ἄγων εἰσέδυ ὁ Στρατηγός, καὶ συμφώνως καθωμολόγει· τῷ ξένῳ μὲν καὶ παραδόξῳ τὸ πρᾶγμα πως ἐκ ἐκπάγει τοῦτο τὸ αἰρῶον ἑκάστοτε, καὶ δίχα φωνῆς· ἀποδεχομένους δὲ ὅμως μὴ ταῦτα καὶ συγ- C κατατιθεμένους, καὶ θεὸν τάχα οὐκ ἄνθρωπον ὁμολογοῦντας αὐτόν.

V. Cum autem pauperem tolerando vitam, adolescentiæ jam annos prope excessisset, omnique demum arte atque opera eam a se amoliri studeret; ac quandoque suum ille Ducem adiisset: tumque se illi subverecunde ostenderet, tum vero, qua erat balbutienti ac præpedita voce, eumdem compellaret, Athinganus quidam Ducis notus ac familiaris, hunc ipsum Michaelem aliumque quemdam brevi post clarissimos fore prædixit; ac Michaelem non in longum tempus Imperio esse posturum. Eo vaticinio incensus animo Prætor, ac velut futurum jam coram legeret ac decerperet, occasionem, quam semel lapsam haud facile rursus assequi possis, in longiores moras nullatenus ablegandam putavit. Statim ergo expeditur mensa, cunctisque aliis neglectis, hos ambos in convivium adhibet. Tum vero incalescente mero Dux adductas filias, eis in sponsas tradit, sibique generos facit. Ac primum quidem rei novitate inauditaque benevolentia in stuporem agit, itaut vox ipsa illos deficeret: postea tamen & ipsi probant ac assentiuntur, Deum forte rati, non hominem, qui sic demereretur.

Edit. Paris. pag. 29. Imperii futuri vaticinium.

ς'. Εἶναι μὲν οὖν τέχνῃ τῇ μαντικῇ πολλὰ τὰ ὑποκείμενα, ὀρνίθων τε πτήσεις, * οἰωνῶν τε ἀγέλας, καὶ παντοίων σωμάτων διατόμων θέας; ἵνα μὴ πολλοῖς ὀλίγος φιλονεικῶ, οὐκ ἐπὶ πολὺ διαίσομαι. εἶναι δὲ καθαρὰν, καὶ δαιμόνων τινῶν ἐκτὸς ὑπηρεσίας πόρρῳ θεοῦ τὸν ἄνθρωπον ἀποσοβοῦσαν βαλεῖν, ὅτ' αὐτὸς ἔποιμι, ὅτ' ἄλλος, εἰμαι, τῷ φρονοῦντων εὖ· ἐπεὶ καὶ τὸ μὴ ἐλλιπεῖν τινα βίον διώκοντας καὶ καθαρὸν, τοῖς ἀπαύδα σον δὲ καὶ ἀνελεύθερον, ἐκ ἀκριβῶς γνῶσιν παύτης λαβεῖν ἀκηκόαμεν. Τί μοι τοῦτο τὸ παρὸν ἐζήτηται; ἵνα μή τις ἐπιπνοίᾳ θείᾳ τοὺς περὶ ταῦτα ἀσχολουμένους νομίζῃ τι τοιοῦτον ἐξαφεῖν, καὶ αἴτιον ποιῇ τὸν Θεὸν τῆς ἀδίκου γνώμης αὐτῷ· τ' αὐτὸ δ' εἰ- D πεῖν καὶ ἀρχῆς· μηδὲ τοὺς ἐπιδιδόντας τούτοις ἑαυτοὺς, ἔχειν νοῦν οἰηθῇ, ἅπερ καὶ πολλῷ καθ' ἡμέραν ἀποτυγχάνουσιν, καὶ αἰτίαν γινομένους τῆς ἀπωλείας αὐτῶν. ἀλλὰ τὸν ἀρχέκακον ὄφιν κατειπεῖν 31. τοῦ, ὃς 31 καὶ τῶν οἰκημένων ἐμπυρεκτατῶν, καὶ ὄργανα καταλαμβάνων ἁρμόδια, οὐκ ἐν τῷδε μόνῳ ἢ τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ τὰ περὶ τῆς Βασιλείας σπέρματα καταβάλλει, ἀλλ' ἐν πολλοῖς· καὶ τοῖς ἀνατεῖλαί τε καὶ αὐξῆσαι, ἐπιβάλλει μὲν πείθειν καὶ δήμους ἀνατρέπειν καὶ ἐμφυλίους μάχας ἐργάζεσθαι, καὶ τῶν εἰκῇ τε καὶ αὐτῶν, ἐπιβάλλει μὲν πείθειν καὶ δήμους ἀνατρέπειν καὶ ἐμφυλίους μάχας ἐργάζεσθαι, καὶ τῶν εἰκῇ τε καὶ αὐτῶν πολλοὺς γὰρ βάλλων, τάχα καὶ μὴ ὁρῶν ὀφὲ καὶ μόλις τὸ βαλλόμενον καταστοχάζεται. Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν 32 παρὰ θειείαν, ἵνα μὴ τῷ θείῳ ἀναφέροι τις τὰς τοιαύτας τῷ ὁρᾶσθαι, μηδὲ δὴ τὰς πειρατήρας ἀρχάς· ἐπεὶ καὶ τῇ γραφικῇ βουλήμασι μαρτυρίᾳ, τῇ, Ἑαυτοῖς ἐβασίλευσαν, λεγούσῃ, ἀλλ' οὐ δι' ἐμοῦ.

* οἰωνῶν.

Adversus divinos & fatidicos.

ζ. Τούτῳ οὖν τῷ τῶν Ἀθιγγάνων μάντεως φευκτῷ, ὃς θεὸν τινὰ σφίσιν ὁ Μιχαὴλ ἐσχη- E

VI. Subjici quidem multa arti divinandi, avium volatus, gruum agmina, omnis generis corporum extispicia & dissectiones (ne unus ipse ac exiguus adversus multos contentiosius agam) haud multum abnuerim. Sic autem exerceri ut munda sit, nihilque per eam dæmonibus obsequii præstetur, qui procul a Deo hominem abigere studeant, nec ego dixerim, nec eorum putem aliquis, qui recte sentiant: cum & eos qui haud sincerum purumque vitæ genus consectentur, sed illaudabile ac illiberale, ejus perfecte adeptos scientiam audiverimus. Quorsum hæc a me modo mota quæstio est? Nempe, ne quis homines illis studiis deditos, ejusmodi aliquid divino afflatu loqui existimet, aut Deum pravæ eorum voluntatis faciat auctorem: vel, quod idem sit, etiam Imperii: neque hos qui se istis dediderint, viros frugi ac prudentes credat, cum multos quotidie exitus fallat, sibique inde ipsi interitum conscisceant: sed culpam omnem in malorum auctorem serpentem conferat, qui orbem perambulans, sibique idonea nactus organa, non in uno duntaxat aut altero homine Imperii ac tyrannidis jacit semina, sed in multis: hosque subornans & initigans, ut adoriantur, populosque evertant, ac bella civilia conflent, illius auctor existit: haud fere aliter ac cæcus, qui sæpe lapides mittat. Plures enim petendo, forte contingat, ut & non videns, ipsum quem animo meditatur, tandem aliquando assequatur ac feriat. Hæc itaque nobis extra historiæ filum, ne quis actus ejusmodi in ipsum Numen referat, aut sane scelerum ipsa magnitudine illustriora Imperia ei tribuat; illa præsertim fultus auctoritate, qua dicitur, *Ex semetipsis regnaverunt, sed non per me.*

Isa. 1. 7. & 2. 2.

pag. 30.

Osee 8. 4.

Michaelis unde audacia.

VII. Michael ergo hanc vatis illius

Athingani vocem tamquam divinum oraculum auribus hauriens, ac rursus fero tandem Philomelienſis Monachi (quam ſuperius retuli) prædictionem recolens; majori audacia impudentiaque Leonis cædem implevit; rursumque perpetrato facinore, citius quam pro honesti rectique ratione ad divinum Templum, pari itidem procacia audaciaque processit: male ſe erga eum qui prior beneficio demeruerat (Bardanium ſcilicet) gerens; pejusque ei qui beneficii, secundas in eum partes impleverat (id est, Leoni, qui & ejus filium e ſacro Baptiſmate adoptaverat) hominum ingratiſſimus, vices reddens. Cæterum portionem quamdam ex publicatis Leonis bonis ſubduxit, quam illius liberis, matrique ac uxori utendam decernit: quoſdam quoque illius ſervos, etſi non omnes, eis in obſequium donavit: ac matri quidem atque uxori juſſum, ut in Monaſterio, quod Dominorum vocant, libere ſuique juris agerent: liberis autem maſculis, uti dictum eſt, præceptum ut Proten inſulam tenerent. Quo etiam loco Conſtantinus, qui mutato nomine Baſilius dictus fuerat, cum exciſis virilibus, vocis uſum amiſiſſet, ejus impedimento ſolvi a Deo votis exorabat, linguamque rurſus ſonoram reſtitui; quin & Gregorium Theologum interpellabat, cujus Imago quodam ibi loco erecta erat. Annuit Sanctus, ac ſancto Luminum die ſupplicationem exaudit. Videt enim divinam illam Imaginem diluculo ſeſe alloquentem, atque dicentem. *Cereum accipe, & lege.* Ille ut morem gereret, ingreſſus, legit clara altaque voce, ejus in eam diem Orationis exordium, *Rurſus Jeſus meus*. Hinc itaque eoque miraculo, quàm patre auctore impietatem acceperat, inque ſacras Imagines improbam mentem, execrandi, nullum deinceps finem fecit; inque ſanam translatus mentem, Sanctorum penicillo ac coloribus expreſſas figuras, veneratione amplecti non ceſſabat. Verum hæc ſero tandem, nec niſi poſt longum tempus ita evenerunt.

Ingrati hominis mores.

Indulgentiæ ſpecies.

Gregorii Theologi miraculum, die feſto Luminum.

VIII. Cum jam itaque Michael Imperio potitus eſſet, ſuoque illud nutu moderaretur, ſcribit per epiſtolam beatus Nicephorus, rogans inſtaurari fidem, & ut denuo ſacris Imaginibus ſua veneratio cultuſque adhiberetur. Ad quem Michael: *Non veni*, inquit, *ut in dogmatis ac fide aliquid innovarem, neque ut eorum quæ jam tradita ſunt ac explorata quidpiam exagitarem ac everterem. Quiſque igitur quod viſum fuerit, ſibique arriſerit, ſecure faciat, nihil inde ſibi laborum timens, nihil quod moleſtiam faciat.* Non tamen in finem uſque hujus tenax propoſiti fuit, qui ne a principio quidem verus Chriſtianus extiterit: ſed quanto magis compos Imperii fiebat, tanto mala indole ac ſævissima, adverſus Chriſtianos genuſque ſuum bellum acrius excitavit, modo quidem Monachos deſpuens, omniſque generis diris ſuppliciis torquens, aliaſque ex aliis pœnas excogitans; modo alios Fideles virosque religioſos in carcerem trudens, ac exilio relegans. Hinc quoque Methodium, qui brevi poſt Patriarchalem Sedem adeptus eſt, Euthymiumque tunc temporis Sardenſium Antiſtitem, quod ejus voluntati morem non gererent, nec ut ſacratum Imaginum cultum negarent adduci ſe paterent-

Michaelis mollia initia. *Edit. Pariſ. pag.* 31.

Michaelis mollia initia.

In cultores Imaginum ſævitia.

Methodius & Euthymius Confeſſores.

Ἀθὶς, ἢ αὖθις ὀφί ποτε τλὼ κατὰ τὸ Φιλομήλιον, ὡς μοι πρόσθεν εἴρηται, τὸν τ Λέοντος φόνον θρασύτερόν πως μεταχειρισάμενος ἐξεπλήρωσε· ἐκ τοῦ τι μελέτλω τοῦτο δίλωσσον χὼν, ἢ αὖθις τλὼ εἰς τ θεῖον ναὸν θᾶττον ἢ ἴδει θαῤῥαλεώτερος ἐξειργάσατο ἔφοδον· κακὸς μὲν πρὸς τ πρῶτον διεργέτλω φανεὶς, ἐκεῖνον δὲ τὸν εἰρημένον Βαρδάνιον, κακίων δὲ πρὸς τὸν δεύτερον Λέοντα, ὅσον καὶ τὸν υἱὸν αὐτῶ 33 ἐκ τῆ θείω βαπτίσματος υἱοθετησάμενος λῶ- 33.
πλλὼ ἀπόμοιράν τινα ποιεῖται, ἢ πρὸς ἀπόλαυσιν χορηγεῖσθαι πράττει τοῖς τῶ Λέοντος παισὶν ἅμα τῆ τοῦ μητρί τε καὶ γαμετῆ ἐκ τ ἐκκομιθέντων κτημάτων αὐτῶ· 34 καί τινας τῆ ἑαυτῶ παῖ- 34.
δων πρὸς ὑπηρεσίαν, εἰ καὶ μὴ πάντας, αὐτοῖς ἐδωρήσατο. τῆ μητρὶ μὲν καὶ γαμετῆ εἰς τλὼ μονλὼ τλὼ ὕπο λεγομένω τῆ Διασσοῦ 35 ἐς ἀσφαλεῖς ζῆν 35.
κελεύσας αὐθεντικῶς· τοὺς ἄῤῥενας ἢ τῆ παίδων ἐν τῆ Πρώτη νήσω, ὡς εἴρηται, ἔνθα καὶ Κωνσταντῖνος ὁ μετονομασθεὶς Βασίλειος ἐφυλίᾳ πως συνεχθεὶς μὴ τὸ τὰ γόνιμα τῆ μορίων ἀφαιρεθῆναι, ἐδέετο μὲν τῶ Θεῶ τλὼ ἑαυτῶ λυθῆναι φονλὼ, καὶ τλὼ γλῶττάν αὖθις τὸ ὕψιχον ἀπολαβεῖν· ἐδέετο δὲ καὶ τῶ ἐν Θεολογίᾳ διαλάμψαντος Γρηγορίου, ἐκεῖσέ που ἀνιστλωμένω τυγχάνοντος. ἐξῆ γοῦν ὁ Ἅγιος, ἐν τῆς αὐτῶ δίκαιος κατὰ τλὼ τῆ Φώτων πανήγυριν ἐφανέσθη. ὁρᾷ γὰρ τὸν θεῖον ἐκεῖνον
C Χαράκτῆρα κατὰ τὸν ὀρθρον τοῦτον ἐξελιγόμενον 36, 36.
καὶ, Τὸν κηρὸν, ὕπω δὴ λέγοντα, λαβὼν, ἀνάγνωθι. Ὁ δ πιστεύων τοῖς λεγομένοις, εἰσελθὼν ἀνέγνω λαμπρᾷ καὶ καθαρᾷ τῆ φωνῆ, τὸ, Πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός. ἐκ τοτε γοῦν τλὼ πατροπαράδοτον αὐτῶ ἀ διέλιπε βδελυττόμενος ἄσκησιν, ἐν 37 περὶ τὰς θείας 37.
Εἰκόνας ἀγιωσυνλὼ· μετετίθετο δὲ, καὶ τὰς τῆ Ἁγίων χαρακτῆρας περιπτυσσόμενος ἀ διέλιπεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀφὶ τῶ καιρῶ, καὶ πολὺ πρὸ ἐς ὕστερον.

ι'. Ἤδη δὲ καὶ τλὼ Αὐτοκράτορα τῶ Μιχαὴλ ἐπαγλομένω ἀρχλὼ, καὶ πᾶσαν αὐτλὼ, ὡς ἐβούλετο, διοικοῦντος, ἐπιστολλὼ ὁ μακαρίτης Νικηφόρος ἐπέμπετο, τλὼ τῆς πίστεως παρακαλῶν ἀνάκλησιν γενέσθαι, καὶ πάλιν ἀπολαβεῖν ἢ ἀσπασμὸν τὰς θείας Εἰκόνας. Αλλ' ὅτε καινοργόσων, ἀπεκρίνετο ὁ Μιχαὴλ, τῆ περὶ πίστεως τί δογμάτων ἐξελήλυθα, ὅτι μλὼ τῆ ἤδη παραδεδόντων καὶ ἀνομολογηθέντων καταδρομλὼ τινα ἐργάσασθαι καὶ καθαίρεσιν. Ἐκτος ἴσω τὸ δοκεῖν αὐτῆ ποιεῖσθω καὶ ἑρμηνεὺς, ἀμαθὴς πόνων καὶ ἄγλωσσος λύπης ἁπλῶς. Πλλὼ ὁ μέχρι τέλους παντλω ἐπέρασι τλὼ προαίρεσιν, ὁ μηδ' ἐξ ἀρχῆς ἀληθὴς Χριστιανὸς γεγονώς· ἀλλ' ὅσον 38 τῆς βασι- 38.
λείας ἐγένετο ἐγκρατὴς, τοσούτῳ κακοδαίμονι φύσει ἐν ἀμοιπτῳ, ἢ κατὰ Χριστιανῶν καὶ τῆ ὁμοφύλων ἀπερρίπισε πόλεμον· πλλὼ μὲν τοὺς Μοναχοὺς διαπτύων, παντοίοις τε περιβάλλων δεινοῖς, καὶ ποι-
E ναῖς ἐξαρίστων ποιναῖς· πλλὼ δὲ τοὺς ἄλλως πιστοὺς παραπίπτων ταῖς φρυαῖς, καὶ ὑπηρεσίας ποιῶν. Ἐντεῦθεν καὶ Μεθόδιον ἢ μὴ βραχὺ τὸ Πατριαρχικὸν θρόνον ἀντιλαβόμενον, καὶ Εὐθύμιον ἢ τλὼ κατὰ Σάρδεων πρόσθεν τῆ αὐτῶ θελήματι μὴ ὑπείκοντας, μηδὲ ἢ τῶν Εἰκόνων ἐξαρτμένης τιμλὼ, ἢ πόλεως ἐξωθεῖ. καὶ τὸν μὲν θεῖον Μεθόδιον φυλακῆ παραδίδωσι 39 κατὰ τλὼ τότε Αν- 39

φρίω ἀποστόλω, καθ' ὧν ὁ Ἀκρίτας ἐγγεγονὼς· ἅ-
τερ δὲ μακαρίτην Εὐθύμιον, διὰ Θεοφίλου τοῦ οἰκείου
υἱοῦ θανάτῳ παραδίδωσι, βαυβύροις τυπτόμενον ἀ-
φειδῶς. Ὅσῳ δὲ τῆς Χριστοῦ κληρονομίας ἐπέζει, τοσ-
οῦτος ἦρ ἄγριος κατεύμητο, τοσούτῳ τοὺς Ἰουδαίους
ἀνέσεως φόρων καὶ ἐλαφρίας ἐδέκτικε, ἀγαπωμένους καὶ
στεργομένους αὐτῷ τῷ ἄλλων ἀνθρώπων διαφερόντως.
Καὶ ζωγράφοι μὲν τὰ καλὰ τῷ ζώων εἰς μιμησιν ἔχ-
σιν, ὅτος ὃ τὸν τῆς Κοπρωνύμου βίον οἷόν τι πρόχαραγμα καὶ πρωτότυπον θεὶς, ἀπεμιμεῖτο εἰς ἄκρον ἐ-
σπούδαζε. Διὸ καὶ πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ἐλαύνει τῆς ἀσε-
βείας, ἄρτι μὲν τὸ σάββατα νηστεύειν νομοθετῶν, 40.
ἄρτι δὲ κατὰ τῶν θείων Προφητῶν τὴν γλῶτταν ἐξα-
κοντίζων, ἀνάστασίν τε τὴν μέλλουσαν, καὶ τὰ ἐκεῖθεν ἀπο-
κείμενα ἀγαθά. Ἔβαλλον τὸ ὅλως μὴ εἶναι δύο χωρίζειν,
ἅτε μηδ' ὑπὸ τοῦ Μωσέως τοῦτο παραδίδομένου. πορ- 41.
νείαν δὲ καταπαίζοντος, καὶ τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν
ὀμνύναι μόνον θεῶν νομοθετῶν, καὶ τὸν Ἰουδαϊκὸν ἀπο-
λάσαι γλώσσης καταπίπτειν τοῖς σῳζομένοις, καὶ τὸν
ἑορτὸν τὸ σωτήριον Πάσχα κακῶς καὶ παρὰ καιρὸν
ἐλαύνειν τιμᾶσθαι· καὶ τὴν Ἑλληνικὴν παίδευσιν
διαπτύειν, καὶ τῆς ἡμετέρας καὶ θείας τοσοῦτον κατα-
φρονεῖν, ὡς μηδὲ τοὺς τινας παιδοτριβεῖσθαι τοῦτο συγχω-
ρεῖν, ἵνα μήπω τῇ αὐτῇ ἀλογίᾳ ἔχωσι τοὺς ἀντιστῆναι πο-
τε καὶ διελέγξαι, μήτε πάλιν τοῦ πάσχειν τῷ ὀφθαλμῶν,
καὶ τῇ τῆς γλώττης ῥύμῃ φερόμενος διὰ τῆς παιδεύσεως,
τὰ δύσκριτα τούτων φέρειν καταναγκάσει. τοσοῦτο δὲ ἦρ-
γεν αὐτὸς ἢ μίξιν τῶν γραμμάτων ἐκεῖνος καὶ τὸν τῷ
συλλαβῶν ἀναγνωσιν, ὡς ῥᾷον ἂν τις διελθεῖ βι-
βλίον, ἢ αὐτὸς τῇ βραδύτητι τῶν τοῦ τὰ τοῦ οἰκείου
στοιχεῖα ὀνόματος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὡς καὶ τοῖς
κατ' ἐκεῖνο καιρὸν κεκαμφδημένα θείοις ἀνδράσιν,
ἐάσεν· πλήρεις γὰρ βίβλοι τὰ ἐκείνα ἐκτελεσάντων.
ἡμεῖς δὲ φορὰ τὰ ἑξῆς φοσβαίνωμεν τῆς ἱστορίας,
τὰ ὑποτελέσματα τῇ αἰτίᾳ αὐτῶν φράζειν ἐσπε-
ρῶντες.

Ϛ'. Κατὰ γὰρ τοῦτον ἀρχὴν λαβὼν ἐμφύλιος πόλεμος ἐξ Ἀνατολῆς, πασσάμενος εἰσπλεῦσαι
τῷ αἰσχίστῳ κακῶν, καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγους τοὺς
ἀνθρώπους εἰργάσατο· πατέρων δυλοῦντι τοὺς δι-
ξιὰς κατὰ τῶν υἱῶν ὁπλισάντων, καὶ ἀδελφῶν κα-
τὰ τῶν ἐκ τῆς φωτὸς γαστρὸς, καὶ φίλου τὸ πέ-
λας κατὰ τὸ φιλαυτοῦ τὰ μάλιστα. Θωμᾶς τοί-
νυν ὧδε ἔξαρχος, περὶ οὗ δισσὸς λόγος φέρεται.
Ἀνάγκη δὲ ἀνθρώπους ὄντας ἡμᾶς, καὶ ἀκοῇ, ἀλλ'
οὐκ ὄψει ἐκ τοῦ αὐτοῦ τοσούτου χρόνου παρόντας τὰ τοιαῦ-
τα κατειληφέναι τῆς ἱστορίας, ἵνα δὲ πανταχοῦ τῆς
ἀληθείας τυγχανούσης, καὶ τοῖσδε, ἀλλὰ μὴ τοιοῖσδε μόνον παραδιδομένης λόγοις ἀνα-
γράφειν· ὅθεν ἐκ τοιαύτης ἀμφιβολίας καὶ πλά-
νης λυμαινομένης τῶν προκειμένων ἡμῖν ὑποθέσεων·
μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀσφαλεστέρας τυγχανούσης, 42.
τοῖς γε μὴ ἄπαξ ἔχειν, ἀλλ' ἅπαξ ἀπαλλακτομέ-
νοις ἀεί. Λεκτέον μὲν δὴ ἴσως, εἰ γνησίας ὑπαρ-
χούσης τῆς ἀληθείας, καὶ ἡμεῖς ἐκ παραπτώματος τινὸς παιδόθεν οἱ ἄνθρωποι ἐσχο-
μεν· ἐπεὶ δὲ ὁ πολὺς ῥύσας χρόνος οἷόν τι κά-
λυμμα ἡμῖν προσθεὶς ἀδιακρίτως τὴν γνῶσιν
ἐργάζεται, δεῖ τῇ γε φήμῃ καὶ κλεδόνι πειθο-
μένους, εἰς φῶς ἄγειν πῶς τὰ πράγματα,

tur, urbe ejecit. Ac quidem sanctum Methodium custodiæ tradit in Andreæ Apostoli insula, quæ est prope Acritam: beatum autem Euthymium per filium suum Theophilum, taureis dire cæsum, occidit. Quantum autem Dei hæreditatem premebat aprique in morem depascebatur, tanto Judæos vectigalium ac præstationum onere levabat, quos supra omnes mortales præcipue amabat atque colebat. Cumque pictores pulcherrima corpora, quæ penicillo manuque pictis coloribus imitentur, sibi proponant; hic, Copronymi vitam ceu exemplum quoddam formamque propositam habens, accuratissime eum reddere satagebat; quamobrem etiam ad summam impietatis arcem evadit. Modo Sabbatis jejunandum sanciebat; modo adversus divinos Prophetas linguam acuebat; ac tum futuræ resurrectioni, tum bonis illam comitantibus, fidem detrahebat. Non esse prorsus diabolum, ut quem Moses non tradiderit, affirmabat. Fornicationem amplexabatur, ac solum, qui est super omnia, Deum, juramentis adhibendum statuit. Judam perulca ac effræni lingua Beatis accensebat; salutaris Paschæ festum cavillabatur, tamquam male nec legitimo tempore celebraretur. Græcanicam ac sæcularem eruditionem seu disciplinam despuens, nostram quoque ac divinam sic aspernabatur, ut nec pueros illa imbui sineret, ne quis aliquando illius insciliæ resistere posset, eumve coarguere; neve rursus disciplina adjuti, oculorum linguæque velocitate in legendo, ejus rei palmam ei præriperent. Adeo enim in componendis litteris legendisque syllabis tardus erat, ut librum quis alius facilius percurreret, quam sui nominis elementa præmentis tarditate, is recenseret. Verum hæc missa sunto, ut quæ Viri sancti ejus ætatis palam exagitaverint. Extant enim libri ejus notantes ac traducentes dedecora. Nos vero reliquam Historiam prosequamur; ac quæ mala pepererit illius impietas, videamus.

Euthymius Martyr.

Michael Copronymi cultor.

Prava dogmata & constituta.

Edit. Paris. pag. 33.

Res Michaelis Balbi scriptis libris consignatæ.

IX. Per hoc enim tempus bellum civile ab Oriente incœptum, omnis generis malis Romanum orbem implevit, intraque angustias brevemque numerum (cum ingenti fusum copia esset) mortalium genus coegit. Nempe armata patrum in filios dextera, fratrumque in fratres eodem fusos ulcero; fidi denique ac præstantes amici, in eum qui ipse vel maxime amicitiæ jura sancta vellet. Horum malorum inceptor auctorque Thomas, de quo duplex fertur opinio. Nam cum simus homines, auditaque dumtaxat accepta, non ipsis oculis usurpata, post longa adeo tempora habeamus, ejusmodi historiæ monumenta, ut in omnibus sartam tectam veritatem servemus, necesse est, sic vel sic aliis aliisque tradita (alios scilicet alioisque rumores) conscribere: quæ plane ambiguitas ac error, huic, quod tractamus, nihil officit argumento: immo inde futurum ut veritas certioribus nobis momentis nitatur, quam his qui semper digladiantur, sicne vel sic sese res habuerit. Foret quidem id optimum, ut & nos homines nuda veritate nulloque involucro omnia perspecta haberemus; quia vero quod longum effluxit tempus, ceu quoddam interjectum velum, debiliorem nostram cognitionem facit, operæpretium sit, ut famæ obsequentes ac conjecturæ, vel tenui saltem radio res in

Thomæ bella adversus Michaelem.

De illo incerta fama.

Historiæ utilis regula.

locem producamus, & non penitus oblivionis vortice mergendas tradamus.

De Thoma per duelle prima narratio.

X. Una, eaque prima opinio (in quam & ego manibus pedibusque eo) scripeis quibusdam monumentis facientibus fidem, hæc est; Nempe ortum Thomam ex obscuris tenuibusque parentibus; ad hæc Sclavorum satis prosapia; qui sæpius in Oriente & Asia cohæserunt. Ægre itaque pauperem vitam sustentans, fortunarumque aliquid quæsiturus, relicta patria, Constantinopolim venit. Ubi viro cuidam Ordinis Senatorii adhærens, ejusque addictus obsequiis ac minister effectus, eo libidinis ac fœditatis processit, ut & heri cubile thorumque polluere conatus sit. Qua re detecta, cum probrum ingens ferre non posset, ac præterea pœnas talia facinora molientibus constitutas metueret, ad Agarenos profugit: quibus cum se satis multorum jam annorum periculo (annos enim quinque supra viginti exegerat) ac tum ex morum convenientia, tum ex Christi Dei nostri ejurata fide, probasset, militari cohorti ab eis præficitur, ac contra Christianos armatur, robustissima manu Romanum Imperium illorum se ditionis facturum; pollicitus. Ac ne quis illi apud Romanos negotium faciat, sed ei potius cuncti adjungantur, suoque periculo tutandam eum suscipiant, esse se Constantinum Irenes filium manifestat, ac fama vulgat, quem dementia morumque crudelitas, una cum Imperio luminibus quoque olim privaverat: quique tunc etiam in humanis esse desierat. Quia vero cum actionum magnitudo, tum quæ eum pascebant, spes, rerum quemdam ac negotiorum socium exigebant (non enim aliter se terræ marique victorem fore arbitrabatur) extraneum quemdam sibi filium adoptat, hominem scilicet, qui totius corporis conformatione mentis vecordiam proderet. Huic quoque pares pro expeditione copias assignat, ac Constantii indito nomine, ex sua quemque parte Romanam ditionem populari ac incursare jubet. Leo Armenius Reip. habenas tunc moderabatur, sub Imperii sui extrema tempora. Is, parum validis adversus illum conflatis copiis, suis quidem cladis auctor fuit (ut qui primo hostium incursu terga dederint) illum vero audaciorem fecit, ac majora quam pro sui ratione sapere impulit. Prima hæc est longeque celebris ac vulgata, primi ejus motus ac defectionis narratio.

Edit. Paris. pag. 33.

Altera de eodem narratio.

XI. Altera hunc Thomam eum esse affirmat, nulla nominis diversitate, qui in Bardanii quondam familia fuerat, ac quem Leo, Imperator creatus, honoribus auxerat. Is tunc Fœderatorum agmini præpositus, in Orientalium themate degebat. Ubi itaque Michaelem a Leone paulo ante sublatum audivit, ejus ulturus manes; simul vero etiam iras ille suas exsatiaturus (nam ab adolescentia haud satis ei cum Michaele convenerat) simul quoque Philomelienſis Monachi de se vaticinia timens, in eum movet; nec vero modicis copiis ac imbellibus, sed ingentibus virilique fortitudine, ac vegeto robore instructo exercitu, cum nulla ætas ad arma idonea desideraretur. Alioqui enim etiam Michael cunctis fere odio habebatur, tum quod Athinganorum nefandæ hæresis, uti

pag. 34.

Ἀλλ' ἐγὼ μὲν τῇ πομπῇ τῆς λήψεως παραδοῦναι ὁλοχερῶς.

i. Ὁ μὲν οὖν εἷς καὶ πρῶτος λόγος, ᾧ καὶ ἐγὼ πείθομαι, ἐξ ἐγγράφων τινῶν ἔχων τὸ βιβλίον, τοῦτον ἐρμαῦσθαι φησὶ τὸν Θωμᾶν ἐξ ἀσήμων τε γονέων καὶ πενιχρῶν, ἄλλως δὲ καὶ Σκλαβογενῶν, τῶν πολλάκις ἐγκατοικισθέντων κατὰ τὴν Ἀνατολήν· πενίᾳ γοῦν ἀπορῶν, καὶ τύχῃ ἐμπορευόμενος, ἀφ' ἑαυτοῦ μὲν ἀπέδρα, πρὸς δὲ Μεγαλόπολιν παύτῃ εἰσέρρωτο. Καί τινι τῶν συγκλητικῶν ἐξυπηρετεῖν τε καὶ λειτουργεῖν κελεύσεις, αἰχμώσαι δι' ἀκολασίαν καὶ καθυβρίσαι καὶ διαφθορικὸν δόξαι, καὶ τὰ λέκτρα τούτου ἀπειργάσατο. Ἐπεὶ δὲ φοβηθεὶς μὴ οἷός τε ὢν τὸν πολλὰ ὀνειδίσῃ, καὶ τὰς ἐξ' τούτου ὑπομείνας πληγὰς, φυγὰς πρὸς τοὺς ἐξ Ἀγὰρ γίνεται. καὶ τούτοις πίστιν παρέσχε τὸν ἐπ' ἔτεσι καταβιῶναι αὐτὸν δύο πρᾶξιν καὶ πολλῶν ἤδη χρόνων, ἔτος γὰρ πως διανύοντο τοῦτο πέμπτον καὶ εἰκοστόν· καὶ ἐκ τοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, πολεμικῆς τινος φάλαγγος γίνεται ἀρχηγός, καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὁπλίζεται, κραταιοτάτῃ χειρὶ [42] τοῦ τῶν Ῥωμαίων βασιλείας ὑπὸ τὸν αὐτῶν χεῖρα ποιήσαι καθυποχόμενος. Καὶ ἵνα μή τινα ἐμποδὼν παρὰ Ῥωμαίοις γινόμενος σχῇ, πάντας δὲ συμπαρατομένους, καὶ τῷ πρωτοβουλίᾳ ὅπως, Κωνσταντῖνον εἶναι αὐτὸν τῆς Εἰρήνης διετάξατο καὶ ἐπωνόμαζεν, ἐν ᾧ ἄσπα καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ ὡμὸν πάλαι μὲν μὴ τοῦ Βασιλείας ἀφείλετο καὶ τῆς ὀφθαλμῆς· τηνικαῦτα δὲ καὶ τοῦ βίου μεταλλαχὼς ἦν [43]. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ τῶν πράξεων μέγεθος, καὶ αἱ βόσκουσαι τοῦτον ἐλπίδες κοινωνόν τινα τῶν πραγμάτων ἀπῄτουν· ἢ γὰρ ἂν ἄλλως αὐτῷ τὰ κατὰ γῆν καὶ θάλατταν ὑπολάμβανε κρατεῖσθαι· ἢ υἱόν τινα ἐποίητον εἰσποιεῖται, τῷ τοῦ σώματος μεταμορφώσει τὴν τῆς ψυχῆς διάνοιαν χαράσσειν, ᾧ καὶ δυνάμεις ἀρχούσας παραδώσων, καὶ Κωνσταντῖνον μετονομάσας, ἄλλως, ἑαυτὸν δὲ ἐπρόθετο τὴν τοῦ Ῥωμαίων χεῖρα καὶ καταστρέφειν ἐπίστασθαι γῆν. Λέοντος τότε καιρὸν ὁ ἐξ Ἀρμενίων τὰς τῆς Βασιλείας ἐκκρατήσει πύλας, ἐν ὑστέρῳ καιρῷ· ὡς δυνάμεις τινὰ κατ' αὐτοῦ συγκάσας καὶ ἀξιόλογον, αὐτὸν μὲν σφαλῆναι ἐποίησε· ἅμα γὰρ τῇ πρὸς πρόσωπον ἀπαντήσει ἐτρέπετο πρὸς φυγήν· τοῦτον δὲ θρασύτερον, καὶ πλέον ἢ ὡς τὰ καθ' ἑαυτὸν φρονεῖν. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος καὶ πολὺς, ὅπως ἔχειν λόγος περὶ τοιαύτης κινήσεως καὶ στάσεως, φησὶ τὴν ἀρχήν.

ia. Ἕτερος δέ, τοῦτον εἶναι τὸν Θωμᾶν, μηδὲν περὶ τῆς κλήσεως διαλαμβάνων, τὸν τῷ Βαρδανίῳ μὲν πάλαι συνόντα, παρὰ τὸ ἡγησάμενον δὲ Λέοντος τιμηθέντα [44]· ὃς τῶν τοῦ Φοιδεράτων τηνικαῦτα διοικῶν ἀρχήν, κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν ἐπαρχίαν, ἐπὶ τοῦ Μιχαὴλ ἄρτι διέτριβε ἀπροκόπτα τῷ Λέοντι, ἐκδικῶν· ὁμοῦ δὲ καὶ θυμὸν ἴδιον ἐκπιμπλῶν· ἐτύγχανε γάρ πως πόρρωθεν ἐξ ἀλλοτρίων ὀλιγωρούμενος πρὸς αὐτοῦ, καὶ ἅμα τὰς περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ Μοναχοῦ προρρήσεις φοβούμενος, χεῖρα ἐναντίαν κινεῖ· καὶ χεῖρα μὲν μικράν τινα καὶ ἀθενῆ, βαρεῖαν δὲ καὶ ἀνδρώδη καὶ στρατικήν· πᾶσαν ἀλκίαν τοῦ δόρυ δυναμένων κινεῖν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ. Ἐτύγχανε γάρ πως καὶ ἄλλως ὁ Μιχαὴλ ὑπὸ πάντων μισούμενος, ἅ τε δὴ καὶ [45] αἱρέσεως μετεσχηκὼς τοῦ Ἀθιγγάνων,

42.

43.

44.

45.

γάνων, ὡς εἴρηται, ἢ ὅτι γλῶσσαν χωλὴν ἔσχων, εἰς ἀναίδειαν ἢ μαλακίαν διεβάλλετο· πολλῷ δὲ μᾶλλον, ὅτι τῷ ψυχῇ τῆς γλώττης ἧττον χωλεύουσαν ἔφερεν, ἐβδελύττετο, ἐς φόρτον λελόγιστο τοῖς πολλοῖς. Ὁ Θωμᾶς δέ, εἰ καὶ τὸ σκέλος πεπηρωμένος ἢ τὸ γένει βάρβαρος ἦν, ἀλλ' ὅμως τῷ γε πλοιᾷ αἰδέσιμος, ἢ μᾶλλον φιλούμενος ἐτύγχανεν, ὅτι τὸ διαφορούμενον ἢ ἀσεῖον, εἶτα δὲ φιλεῖ ὁ στρατιώτης ὄχλος, κοσμίως συνεστάλτο ἐκ παιδὸς, ἢ τῷ κρατεραίπεκτι σώματος ἀνδρὶ τίνος ἐφαίνετο δύσπορος. Ὅπως ἴσως τοὺς, τοὺς δημοσίους φόρους εἰσπράττοντας εἰς ἑαυτὸν εὐανεπαμύνως, ἢ ἐκ μεγαλέρρωτος ἐπιδόσεως κοσμαζων ὑφ' ἑαυτὸν ποιεῖν τοὺς πολλοὺς, πολὺς γίγοντο ἐκ μικροῦ, καὶ φίλης ἐξ ἐλαχίστης χειρός. Τοὺς μὲν γὰρ ἤγε πειθοῖ καί τινι φιλίᾳ, ὅσοις δὲ ὁ τῷ κακῶν ἐφαγμάτων ἢ τὸ φιλοπλούτων ἵρας ἐσθίων τοὺς δὲ βίᾳ ἢ χειμερίῳ ἐβιάζετο, ὅσοις δὲ τὰ τῷ ἐμφυλίων ἔσθιον κακὰ ἐν πείρᾳ ἤδη γεγένητο. Ἐντεῦθεν ἤδη εἰ ἐμφύλιοι ἀλληλομαχίαι πόλεμοι, ἢ οἷον ἅπας Νειλῶος κατερράγησαν ἀνοιγόμενοι, οὐχ ὕδατι, ἀλλ' αἵματι τὴν γῆν καταπότιζον. Ἐντεῦθεν ἢ δοῦλοι τῷ δεσποτῷ, ἢ στρατιώτης κατὰ τάξιν, ἢ λοχαγὸς κατὰ στρατηγοῦ, τὴν χεῖρα φονῶσαι καθωπλίζε· ἢ πᾶσα πᾶσι ἡ Ἀσία βοηθοῦσιν καπέστενε. Αἱ μὲν γὰρ αὐτανδρίαις τῷ πόλεων ἀγρίωτο τῇ Θωμᾷ, τῷ φόβῳ πειθηνίσαι, αἱ δὲ πολλάκις ἀντιπίπτουσαι τὰ πρὶν τῷ γε κρατοῦντι πρᾶσαι, μὴ πολλῶν φόνων ἢ ἀνδραποδισμῶν ὑπήγοντο δύσπορος, πλὴν ἀλλὰ πᾶσα Ἀσία ὀπίσω πάσα ἐγένετο, ἐκτὸς τῶν τὸ Ὀψίκιον Κατάκυλα στρατηγούντων, ἢ Ὀλβιανῷ τῶν τῷ Ἀρμενιακῶν. Ἦσαν γὰρ δὲ οὗτοι μόνοι Στρατηγέται, τὰ πρὶν πρωτεῖα φέρειν Μιχαὴλ ἀπορήναντες, οἷς ἢ τῶν χάριν ἀνοσίμων, ὡς μὴ προδιδωκότα αὐτὸν, τὸ εἰς τὸ βασιλικὸν πλοῦτον τιμίων δημοσίου Καπνικοῦ ἅπαξ λεγόμενον μιλιαρήσιον ἐς σύγχυσιν χάρηται. Τῷ γὰρ ἄλλων πάντων ἀνὰ δύο πλοίων ἀριθμὸν μιλιαρησίων, ἀλλὰ ἢ αὐτῷ τούτων, τότε τὸ ἓν ἀριθμὸν διὰ τῶν δίνασαι.

ιβ'. Ἃ ἢ μαθόντι τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἀγαπητὸν καταφάνητο, ἢ ὅλως ἐστρύφησα. καιρὸν γὰρ λαβόμενοι, πᾶσαν χώραν ἢ νῆσον καπέτρεχον ἀδεῶς, μή τινος ἐμποδὼν ἰσαμένου αὐτοῖς. διὸ ἢ ταῦτα τῷ Θωμᾷ ἔδοξεν, ἐπεί τινα κίνησιν ἐς ἑαυτὸν ἄνω ἢ καταστασιασμὸν, εἰ γέ τινα φροντίδα μὴ τῷ ἐπ' οἴκου ποιήσοιτο ἢ τῆς ἄλλης Ἀσιανῆς, ἀλλὰ συγχωρήσει τοὺς τε παῖδας ἢ γυναῖκας καταλιπεῖν ἢ αἰχμαλωτισθῆναι αὐτῷ, συμφέρον κίνησιν τοὺς μὲν ἐπικρατῆσαι τῶν αὐτῷ ὁρμῶν δι' ἐπιφανείας αὐτῶν, ἢ τῷ πλήθει τῷ δυνάμεων· ἐκπλῆξαί τι τῷ πρὸς εἰρήνην παυόμενος ἐκκαλέσασθαι. Ὃ ἢ συνέβη. Ὡς γὰρ αὐτοῖς ἄρτι δὴ τοῖς Σαρακηνοῖς εἰς τὴν αὐτῶν εἰσβάλλων, ἐξ ὑποστροφῆς αὐτοκράτως καπφαίνετο, εἰς λόγους δὴ προελθόντες βάρβαροι, ἀποδάς τε ἐποιήτο εἰρηνικὰς, ἢ πρὸς συμμαχίαν ἐξεκαλεῖτο αὐτὸς, σεμνοθύμως τε ἢ ὑπερηφάνως ἃ ἢ φρονεῖν εἴρητο. Τὰ Ῥωμαίων τε προδοῦναι ὤφελε, ἢ τὴν αὐτῷ αὐτοῖς ὑπὸ χεῖρας ποιῆσαι ἀρχήν. Ὅθεν τοῦ μὲν βουλήματος οὐ διήμαρτε τοῦ

Constant. Porphyrog. Continuat.

dictum est; commercio pollutus esset; tum quod balbutientis linguæ vitio laboraus, imbellis mollisque nomen haberet: tum etiam, quod non minus animo, quam lingua impeditus esset (homo scilicet perversis moribus) exercrationi erat, ac vulgo molestius putabatur. Thomas vero quamquam crure oblæso, ac genere Barbarus erat: canitie tamen venerabilis, magisque a cunctis amabatur; quod nempe ad congressum facilis atque urbanus erat: quas utique dotes, ordinibus gratissimas, a puero jam sibi asciverat corporisque robore, nulli cedebat. Itaque publicorum vectigalium exactoribus in suas partes adductis, vulgusque magnificis largitionibus sibi demereri studens, clarus ex tenui obscuroque evasit, exque manu minima, magnus. Alios verborum lenocinio amicitiæque quadam specie sibi conciliabat, quotquot nimirum novarum rerum divitiarumque amor incesserat; alios vi ac renitente animo, quos bellorum civilium mala, jam doctos periculo, non latebant. Eo initio eruperunt bella civilia, instarque Niliacorum cataractarum aperta, non aqua, sed cruore terram large irrigarunt. Hinc servi adversus heros, miles stationarius adversus cohortalem, Centurio adversus exercitus Ducem, cruento ferro dextras armaverunt. Hactenusque omnis Asia malis obruta dirum gemebat. Civitatum Asiæ integræ ac quantæ erant, exterrente metu, deditionem Thomæ faciebant; quæ autem Imperatori fidem servantes diu sæpiusque restiterant, multis cædibus prædarumque vi ac direptionibus; postmodum & ipsæ collum submittebant. Denique tota Asia in ejus partes concessit, exceptis dumtaxat Cataeyla Opficii, & Olbiano Armeniacorum Ducibus. Hi duo soli in tanta exercitus ducum multitudine Michaeli palam fidem servavere. Idcirco etiam Michael gratiam referens, quod ejus causam non prodidissent, nummi unius argentei in ærarium Principis inferri solitl (ac Fumarium tributum vocabatur) veniam eis fecit. Nam cum alii omnes jampridem (ipsique perinde ac cæteri) numos duos miliarenses penderent, benevolentiæ memor unum illis remisit.

Thomæ præclaræ dotes.

Tributum Capitum ex parte remissum. *Vide Monss. Edit. Paris. pag. 35.*

XII. Ubi eo statu compositas Romanorum res Agareni didicerunt, gratissime plane ac prorsus jucunde habuerunt. Suam enim eam occasionem facientes, omnes secure Provincias atque Insulas, nemine obsistente incursionibus vastare aggrediuntur. Quibus auditis Thomas, metuens ne quid sui rerum novarum molirentur, & ab ipso deficerent, si ipse eorum qui domi remanserant, & reliqui Orientis nullam curam gereret, sed ipsorum filios atque uxores diripi ducique in captivitatem sineret; operæpretium putavit hactenus Agarenorum impetum cohibere; objectoque illis copiosa exercitu merum incutere, atque ad pacem veteratoria arte cogere. Resque adeo ex voto successit. Nam cum in regionem eorum irrupisset, & Saraceni reversi illius impetum sustinere non possent, habito cum eis colloquio, pacem componit, sibique belli socios adjungit; hoc pactus eisque pollicitus, quod & superius diximus, *Proditurum nimirum Romanorum fines, eorumque Imperium illis subjecturum*. Quocirca nec consilio suo frustratus est; quin & coronam, Im-

Thomæ stratagema.

Pax cum Saracenis: ejusque copiæ.

perii insigne, consequitur, & Imperator ab Antiochenæ tunc Ecclesiæ Præsule, * Jacobo nomine, proclamatur, cogitque ingentem exercitum: quin potius collatum accepit, ad corroborandum sibi Imperium; nec ex illis dumtaxat Agarenis, qui nobis vicini sunt & finitimi, verum etiam ex iis qui remotiora ac interiora colunt, Ægyptiis scilicet, Indis, Persis, Assyriis, Armeniis, Chaldis, Iberis, Zechis, Cabiris, iisque omnibus qui Manetis doctrinam & opiniones sequuntur. His itaque omnibus velut firmissimo præsidio munitus ac undique obseptus, optimum existimavit, ut cum moribus etiam appellationem mutaret, sibique filium, uti superius dictum est, adoptaret.

* Johe Antiocheno Patriarcha Imperator fit.

XIII. Irruit igitur omnem populans Orientem, ac si qui ejus sponte partibus adjungi nollent, eos diripit. Michael his auditis, majorem rebus rumorem existimans, non justas satis aut mole pares in tum copias mittit; quas Thomas, prælio congressus, cunctas delevit; partimque sitientis more velut haustum aquæ absorpsit; partim reliquis in fugam actis, res suas amplius confirmavit. Adeoque naves biremes, aliasque rotundas onerarias ad annonam & equos comprehendos instituens, eo apparatu ipsam quoque Imperatoriam classem in potestatem redigit: jubetque classem omnem ad Lesbum compregari. Jam porro ipse, cum a nullo superari posse videretur, Asiam omnem populatur. Octoginta namque hominum armatorum millia in exercitu habens, unoque verbo ac nutu, quo vellet, educens, Abydum, inde trajectus, petit. Quondam vero in itinere omnia populatus, non modo humiliora oppida, & municipia, in cinerem favillamque cuncta redegerat: unumque aliquod nobilius adhuc reliquum, ab ejusque illa direptione immune extiterat, filio adoptivo adoriri illud jubet, cum ea parte exercitus, cui præerat. Is porro quibusdam dæmonum præstigiis elatus, exque vaticiniis animo tumens, illud pridie cunctis suis audientibus inclamaverat, dicens: *Certo quodam die solemni pompa Urbem Augustam se ingressurum esse.* Tunc itaque temere equitans in grave exitium misellus desilit. Dum enim licentius vagatur, nulloque suorum instructo ordine, eo quod castrum nudatum militibus existimaret, in Olbiani delapsus insidias, statimque caput amittit; quod exsectum Olbianus Michaelis Imperatori mittit. Ille mox ejus patri, iter continuo urgenti, ac quem nulla rerum difficultas ac molestia deterrerent, transmittit. Jam Thomas caput acceperat, cum nulla mora, ex maritimo oppido, quod Horcosium vocant, captato tempore quo per coitum luna nullam lucem emittit, multiplici ora actaque in Thraciam excendit. Ejus rei cura, ante etiam trajectionem, Michaelem solicitum habebat: Unde & lustrata omni Thracia, fortiore animo esse adversus desertorem hortabatur, & ut suis rebus usque ad sanguinem fluderent; quo nimirum nec Imperatoris fidem violarent, nec virtutis suæ ac fortitudinis oblivisceretur. Cæterum imbecille quid risus vulgo ipse Michaelis conspectus. Quamobrem etiam illo in Augustam Urbem recepto, ipsa statim Thomæ sola præsentia, tanta omnes facilitate mutari com-

Edit. Paris. pag. 36

Rebellio regis classis ac præfecti.

Thomæ victoria.

Adoptione Thomæ filius fit Cæsar.

Thomæ trajectio in Thraciam.

Αἰκείαν, ἀλλὰ & τίφος μεταλαγχάνει. τῷ Αὐτοκράτορι ἀναγορεύεται παρὰ τῶν τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ θρόνον νεωστὶ μετειληφότων [46] Ἰακώβ, ᾧ χεῖρα συλλέγει πολλὴν. μᾶλλον δὲ λαμβάνει πρὸς τὴν αὐτῶν κραταίωσιν· ἐκ γὰρ Ἀγαρηνῶν μόνον τῶν ἐγγὺς ἡμῖν γειτνιώντων & ὁμορούντων, ἀλλὰ & ἐκ τῶν ἐνδοτέρω οἰκούντων, Αἰγυπτίων, Ἰνδῶν, Περσῶν Λασυχίων, Ἀρμενίων [47], Χαλδαίων, Ἰβήρων, Ζεχῶν, Καβείρων & πάντων τῶν τοῦ Μάνητος συνοικούντων δόγμασι καὶ διατάγμασι. τούτοις ἅπασιν κατοχυρωθεὶς, καὶ πάντοθεν ἑαυτὸν περιφράξας, ἀλλοιοτροπήσασι [48] τοῖς τρόποις & τὴν κλῆσιν ἀλλάξασθαι, καὶ υἱὸν εἰσποιήσασθαι, ὃς μοι δόξει Βλωτάι.

46.

47.

48.

ιγ'. Εἰσβάλλει δὴ πᾶσαν παρθῶν & Ἀσσυρίων, & πᾶσαν ἀλλαχόθεν ἢ μὴ διὰ πειθοῦς ἐρχομένην αὐτῷ. ἃ δὴ ὁ Βασιλέως ἀκμαιὸς, μείζονα εἶναι κρίνας ἢ ἔργων & λόγων, καὶ αὐτὸν ἐκπέμπει στρατὸν ἐκ ἀξιοχρέων καὶ ἀξιολόγων, ᾧ συμβαίνει ὁ Θωμᾶς, τοὺς μὲν ἅπαξ τι ποιοῦ δίψαν ἀπερράφησε, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς φυγὴν τρέψας, τὰ καθ' αὑτὸν διατίθεται κρατιστήρια· καὶ τὰ ἐκ χαρτῶν δίπτυα, καὶ ἅρπας στρογγύλας σιτηρεσίους ἐκομίσατο αὐτῷ & ἐπαγωγὰς ἑτοιμάσαι [49] καὶ τὰ θαλάσσια φόλυ γένεται ἐγκρατὴς, καὶ πρὸς & Λέσβον ἅπαν τὸ ναυτικὸν ἀθροίζεσθαι ἐγκελεύεται· αὐτὸς δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν ἀπὸ τῶν δοκῶν, πᾶσαν & Λεσίαν λεηλατεῖ. Οὗτος δὲ τὸ μυριάνδρων κατάρχων, & ἐπὶ λόγοθετικὰς λειτουργίας, & ἐπὶ Ἄβυδον μὲν φέρουσα δὲ πειρατηριώδης. Ἐκεῖ δὲ πάντα καταδραμὼν, πλοῦτον καὶ κόπον, μᾶλλον τὰ κτήνη & χωρίων, ἀλλὰ δὲ καὶ τὰ κρατιστήρια ἐκομίσατο· κατέλειπτο δέ τι χωρίον ὄφρυς, καὶ & αὐτῷ κακώσεως ἄμοιρον ἦν, ᾧ ἐπὶ τῷ τῶν καταδρομῶν μὴ τῆς προσούσης φυλαγγος ἐπιτρέπειν. Ὁ δαίσιος δαιμόνων γοητείας καπηλεύομος, καὶ μανείαν τῷ ψυχῷ ἐμφυσημένος, τῇ προπαροιμιακῷ τούτῳ δὴ εἰς ἔπαινον τοῖς ἑαυτοῦ ἐκφέρει, ῥητόν τινα ἡμέραν ἐσεσθαι καθομολογῶν καὶ φάσκων, ᾗ μέλλοι εἰς & Βασιλίδα τὴν πρόλιθεῖν. Τόπ γοῦν θρασέως ἱππαζόμενος, εἰς βαρεῖαν βλάβην, ὁ δείλαιος, ἐξεχώρησε. δεκαπέντε γὰρ ἢ φερόμενος, τὸ γυμνὸν εἶναι τῷ ἀντιπάλων τὸ χωρίον οἰόμενος, λόχῳ δή τινι περιπίπτει τῶν Ὀλβιανῶν, ᾧ τὸν κεφαλὴν αὐθωρὸν ἀποτμηθεὶς, τῷ Βασιλεῖ ἀποστέλλεται Μιχαήλ. Ὁ δὲ καὶ ὁρμῶντι καὶ τὴν πορείαν, καὶ μὴν τοῖς δεινοῖς τῷ ἔργων καὶ χαλεποῖς, τῷ ἑαυτοῦ διαδόχῳ κατεῖ· ἄρτι τούτῳ ἐδείκνυτο ὁ Θωμᾶς, καὶ πρὸς Θρᾴκην καὶ δὴν ὑποστρέφοντος ἐκ τῆς καὶ θαλάττης ἄπιος χερείω, Ὀρκώσιον τοῦτο καλεῖται, καιρὸν ἐπιτηρήσας ὅτε δὴ καὶ σωλῆνα ἡλίου ἅπαντος ἦν, πολλαχῇ ἐξαπατᾶται κατὰ & Θρᾴκην. ἡμίλλων τε ἦν πρὸ τῆς αὐτοῦ ἐμβάσεως τούτῳ τῷ Μιχαὴλ, ὅσον πᾶσαν περιελθὼν τὴν Θρᾴκην [50], ἐχυροποιῆς ἅμα παρῆν γενέσθαι πρὸς τὸν ἀποστάτην, καὶ τὰ ἑαυτῷ φρονεῖν μέχρις πίστεως παρεκάλει, μήτε & Βασιλέως πίστιν, μήτε μὴν & ὅρκων ἐξαρνούμενος ἀσέβειαν καὶ ἀπιστίαν. Ἀλλ' ἔοικεν ἡ ὀλίγις ἀπέχειν τι τέναι πράγμα τοῖς πολλοῖς· καὶ διὰ τοῦτο ἐκπυνθάνεται πρὸς & βασιλεύοντα ἀποκεχωρηκότος, & Θωμᾶ

C

D

E

δὲ κατὰ πρόσωπον παρεσκεύαζεν, μεταθέσθαι σωφέρειν πάντας ἐκόλως, ὡς μηδὲ λόγου δυνηθῆναι, ἅμα συστρατεύσασθαι ἡγεμόνι κατὰ τῆς βασιλίδος.

ιδ'. Οὐκ ἔλαθε δὲ τοῦτο τὸν ἥττονα τῆς ἴδης τῆς Βασιλίδος. ἔθεν τῆς στρατιᾶς τινα ἐκ τῆς ἴδης πρὸ καταλελειμμένων ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπισωσάγει, καὶ δυνάμεις τινὰς
51. διὰ τοῦ Κατάκυλα καὶ Ὀλβιανοῦ συναθροίζει, πρὸς περὶ τῆς βασιλείας ἴδης κίνδυνον δηλοῦσι. Ἀλλ' ἐδὲ τὰ κατὰ θάλασσαν ἠμέλει στρατῷ· τάχει δὲ πολλῷ φορὰς ἐκείνου κατὰ γῆν τε καὶ θάλατταν ἀντιπαριστάμενος δύναμιν· εἰς τοσοῦτο δὲ ἦκε δυσπραγίας καὶ περιστάσεως, ὡς καὶ σιδηρᾶν ἅλυσιν ἐξ ἀκροπόλεως εἰς τὸ κατάντικρυ πολίχνιον ἐπισπᾶσθαι, καὶ ἐνθεν ἄβατον τηρῶν ὁδόν. Ἦν δέ τις ἐν Σκύρῳ τότε τῇ Κυκλάδων μιᾷ, πολλάκις στρατηγικὸς ἀνὴρ ὑπηρέτης, ἄρτι δὲ τῷ Μιχαὴλ εἰς πίστεως ψυχῆς ἀρτιόμυθος· ὄνομα τούτῳ Γρηγόριος, ὁ ἐπικαλούμενος Πτερωτός, ὃς ἀδελφιδοῦς μὲν ὑπῆρχεν τοῦ Λέοντος, ἄρτι δὲ τοῦ ἀναιρεθέντος ὑπηρέτης γέγονεν, ὅτι μὴ σιγῇ, ζέσει δὲ τῆς καρδίας καὶ φιλίᾳ τοῦ Λέοντος, προσκρούσας τῷ Μιχαὴλ εἰσερχομένῳ, πολλοῖς ὀνειδισμοῖς αὐτὸν περιβαλὼν, καὶ φόνων φέρων τῷ λεγομένων κατήγορον. ᾧ Μιχαὴλ τότε μὲν εἶπεν, Οἶδά σου τὴν ἀθυμίας τὸ πέλαγος, καὶ τὴν λύπης τὸ μέγεθος, φέρειν ἐπίτρεπε τὰ γεγονότα. Τέλος δὲ παρῳχηκυίας ἡμέρας, καὶ τὴν ἐρημίαν τόπον τῇ Κυκλάδων περοίκησε ὑπηρέτην. τοῦτον ἐναιρετικώτερον ὁ Θωμᾶς, στρατεύματός τινος τῶν κατὰ γῆν ὡσεὶ χιλιάδας δέκα ἀνέδειξε στρατηγόν. Καὶ κατὰ θάλασσαν δὲ σόλον αὐτῷ γενόμενον δίτριπτον, (καὶ ἕτερον αὐτῷ ἐπισπάσας στρατηγόν.) οἵους τινὰς προδρόμους ἐξέπεμψε, ἐφίλιμον εἶναι κρίνας, τὴν κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἅμα ποιεῖσθαι τὰς ἐφορβολάς. γεγόμενα δὲ ταῦτα, καὶ κατὰ παντὸς ἀναφανέντων τῷ ναυτικῶν καὶ πεζῶν δυνάμεων ἐν τῷ τῆς Βλαχέρνας πόλῃ· ἐδὲ ὧδέ μίαν κώλυσιν βοηθείας ἢ ἐξαρτισθεῖσα σιδηρᾶ σειρὰ ἐπεδείκνυτο, εἰς ὀλίγον ἢ μικρὸν ἢ τὸν παρεσίαν διηλέγχου· ἔθεν δὲ ἀξιόλογόν τι παρ' αὐτοῖς ἐπέφαντο· πλὴν ὁ Θωμᾶς χεῖρας ἐπὶ χιλιάνας καί τινας ἑλεπόλεις, δι' ὧν τὰ τείχη φασὶ καταστῆναι διά τινων κατασκευάσας μηχανουργῶν· πρός δὲ καί τινα Ἀναστάσιον ἄρτι δὴ τὸν μοναχῶν ἀπαξάμενον βίον, καὶ εἰς τὸν ἀγυρτικὸν τῶν δὴ καὶ πολιτικῶν ἐπιτηδευμάτων μεταλλαξάμενον τρόπον, μέλανα τὸν ψυχῆς ἐνθέμενος, καὶ συγχοινωνὸν τὸν ἀπαρσίας ἀναγορεύσας, πολλῷ στρατῷ καὶ δυναμερέσι κατὰ τὸ βασιλεύουσης ἐπεστάλκεισε. ἅμα δὲ τῇ εἰς ἔλεον ἐπιφθάναι τὸν πόλιν τὰς πύλας αὐτῷ ἀνοιχθῆναι οἰκείους, μίσει δὲ τῷ κατὰ Μιχαὴλ. Ἐπεὶ δὲ πάντας τὸν ἐλπίδος διέπιπτε· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὕβρεσι πάντων καὶ λοιδορείαις ἐπλύνετο· ἀπὸ μὲν δὴ τὸν στρατηγικὸν σκηνῶν, καὶ
52. κάραβα κατὰ τὸ Παυλίνου οἶκον, ἔνθα δὴ καὶ τὸ τῆς σιβασμίου Ἀναργύρων πυρὸς εἶδος τι ἀπάστορον φοιδομένου, ἐγκαθῆψε· καὶ πάντα τὸν ἄχρι Εὐξείνου πόντου καὶ Ἱερᾶς καὶ τὸν πέραν δὲ τῶν πολιχνίων ἐπῆλθε διὰ τινος στρατεύματος πεζῶν, καὶ μή τινα ἔχειν ὑπονοοῦντας χθρόν.

ιε'. Ἐπεὶ δὲ πάντα κατὰ νοῦν ἔχειν ἐδόκει αὐτῷ, μιᾶς ἡμέρας πρὸς παρασκευὴν δεῖν ἑαυτῷ, ὡς ἔτυχε τινος ἐπὶ πύλας τὸν κατεῖδε μὲν Μιχαὴλ τὸν σελήνιον σημειοφόρον τὸν Θεοφάνη τὸν καπαπινᾶν, κἀκεῖθεν τῶν κατὰ χθρὸν ἑαυτῶν ἔχων αἰσθόμενόν τι καὶ προσλαμβάνοντα· τὸν δὲ αὐτὸν τὸν Θεοφίλου πάντα τὸν τῆς πόλεως πτερύγων μετὰ τὸν ἱερὸν πάγματος ἐπιφοιτῶντα, τὸ, τί ζωπαίνει

tigit, ut nec verbis quidem illis inducî opus fuerit, ſeque ultro ad expugnandam Urbem Auguſtam ei ſocios adjunxerint.

XIIII. Hæc citius quam par erat Imperatori delata: Idcirco etiam exercitum ex reſiduis ex Aſia, ſi qui jam ſupperebant, ponnullaſque copias Cataclyæ & Olbiani opera, cogit; jam ſibi de rerum ſumma periculum verti ſentiens. At neque claſſis curam negligit: multaque celeritate adverſum hoſtem terra marique educit. In tantas autem angustias rerumque difficultates conjectus eſt, ut & ferream catenam ab Arce ad oppoſitum e regione oppidulum, ad hoſtem ab interiore muro arcendum, extenderit. Vivebat tunc in Scyro, quæ una eſt Cycladum Inſularum, vir quidam exul, ſæpius Ducis exercitus functus munere, jamque infenſo in Michaelem actus animo, Gregorius Pterotus nomine, Leonis Imperatoris conſobrinus, haud ita pridem illo ſublato relegatus, eo quod ſilentium ſibi imperare noluiſſet; ſed præ fervore animi ac Leonis amore ſalutatum Michaelem ingreſſus, multis eum convitiis aſperſiſſet, ac eædem exprobraſſet. Ad quem tunc Michael, *Novi*, inquit, *animi tui mœſtitiæ pelagus ac triſtitiæ magnitudinem*; jubenique patienter ferre, quæ contigerant, poſt triduum in eam Cycladum Inſulam, eum relegavit. Hunc belli ſocium aſcitum Thomas, duodecim millium terreſtrium copiarum agmini præfecit. Claſſem quoque quam habuerat adornans, aliumque ei Ducem præficiens, ambos tamquam præcurſores Regiam Conſtantini Urbem tentaturos præmittit; e re ſua fore exiſtimans, ſi terra ſimul marique eam adoriretur. Hoc ubi ſic geſtum eſt, ſimulque navales ac terreſtres copiæ ad Blachernarum ſinum apparuerunt (nihil enim extenta ferrea catena impedimento fuit, aut Urbem juvit,) nihil illæ, aut certe exigui momenti vitæ ſunt: unde nec dignum aliquid memoria geſſerunt. Cæterum Thomas, ipſe arietibus, teſtudinibus, aliiſque machinis, quibus muros concutiendos arbitrabatur, per quoſdam eorum artifices conſtructis: ad hæc autem Anaſtaſio quodam, qui ejurato Monachi inſtituto, paulo ante ad veteratoriam ac ſæcularem vitam tranſierat, atri coloris atque animi in filium adoptato, & conſorte tyrannidis renuntiato, ingentibus copiis, numeroſoque fretus exercitu, ad Regiam Urbem advectus eſt: ratus ſimul atque ad Urbem acceſſiſſet, portas ipſi reſeratum iri. Ubi autem nihil eventus ejus expectationi reſpondit; eorumque potius probris complebatur ac maledictis, tum demum prætorium tentorium vallumque ad Paulini Ædes (ubi & venerabilium Anargyrorum Delubrum Palatii inſtar extructum eſt) fixit munitque. Deſtinata quaque parte exercitus, omnem ad Euxinum uſque Hierumque regionem, atque his ulteriora oppida invaſit, ad defectionem eogens, ne quem a tergo hoſtem pateretur.

XIV. His ita ex animo conſtitutis, dum apparatui caſtrisque componendis dies aliquot inſumit, velut e ſpecula Michaelem videt belli ſignum in Blachernenſi Deiparæ teſto defigere, atque inde vires, adverſus hoſtes depoſcere, ſibique corrogare: ejuſque filium Theophilum, una cum ſacro ordine, Urbis ambitum omnem atque

Gregorius Pterotus Dux. Leonis conſobrinus.

Anaſtaſius Monachus ſpoliatus, Thomæ collega adoptatus filius.

Repulſus Thomas a civibus.

Anargyri, Coſmas & Damian.

pag. 38.

Implorata Dei auxilia: ſacrorum pignorum religio.

ænia circumire, ac tum vivificam Crucis Lignum, tum intactæ Christi Dei nostri Parentis Vestem circumferre. Ea res, ejus maxime ipes dejecit; Chamæleonticique in morem cogitationum æstu varius ancepsque agebatur; siquidem IIII non modo contra hostes visibiles, sed & contra inaspectas quasdam Fortitudines pugna conferenda erat. Sic itaque consilii incertus, etsi alioqui tot tantisque copiis fretus, earum judicem cogitationum, Martis aleam fore decernit. Prima itaque diei insequentis luce, dato classico, suos castris educit; ac illo quidem, terrestrem murum oppugnare jussit; ipse cum majori copiarum parte validioribusque machinis ac tormentis, quibus civitatis murum tentaturus erat, Blachernarum turres aggreditur, scalas admovens murorum altitudini congruentes: alibi testudines, alibi arietes: nusquam non missilium grando, exque balistis densus lapidum imber; quo tam varia undique omnisque generis oppugnatione, tum oppidanis terrorem injiceret, tum Urbe potiretur. At neque muros maritimos negligit; sed classe undique cingens, ignique & jaculis, adhæcque tetrascheliis quibusdam obsidionalibus machinis, profuse (perindeque dicas, temere nulloque judicio ac arte) tentare jubet. Quamobrem etiam tanta vis virorum ei militantium, nihil ei commodi attulit. Illico enim adversus ventum classem dissipavit, alioque atque alio naves disjecit; quippe cum ingens procella esset, ac mare æstuosum. Terra quoque oppidanis strenue dimicantibus, hactenusque telorum e turribus fortiter missorum grandine inutiles scalas ei reddentibus; ad hæc tormentis partim ad destinatum non attingentibus (quod quidem maximum rebus momentum attulit, eumque gerendo bello imperitum ostendit) partim vero attingentibus quidem & assequentibus, imbecillioribus tamen, nec latis fortì conatu, & ut muros concutere possent, vel etiam Præsidiarios ex turribus excutere, atque illinc fugare. Ubi igitur non ex prioris famæ ratione, cuncta magno quodam vulgantis rumore, hæc apparuere: quin potius longe minora, ac quæ mens debilissima regeret ac pariusset, statim obsessa Civitas, animos audaciamque resumpsit; tantaque vi longe mittentes balistas displodebat, ut omni illo machinarum apparatu relicto, obsidentium agmina procul recedere, deque salute consilium inire coegerit. Quamobrem non qualem obsessor putaverat, sed firmiorem longe quam pro existimatione Urbem offendit. Præterea vero ipsa quoque tempestas asperiorem aerem reddebat. Velut itaque appetente hyeme, ac per hyemem provinciis reliquis frigidiore Thracia, ad hyberna, & ad reducendas copias animum convertit.

Urbis fortitudo egregia.

Edit. Paris. pag. 39.

Iterata Urbis obsidio.

XV. Vere itaque mitius illucescente, turmasque militares lustris suis ac latibulis excedere cogente, utrinque rursus terra marique adoriendam Constantini Urbem putavit. Neque vero Michaelem, qualem antea, sed jam & terrestribus quibusdam, & navalibus copiis instructum invenit. Rursus igitur eamdem partem quam prius (sinum scilicet Blachernensem) eodemque apparatu aggreditur. Prima itaque luce, data pugnandi tessera, ac dum jam Blachernenses muri quatiendi essent,

Α τῷ Σπουδῇ ξύλον ἐπιφερόμενον [11], καὶ ἡ Ἐθνικὴ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. εἰς πολλὰ μὲν τὸ πρᾶγμα δυσπαλτισίας, καὶ παντοίως ἐγίνετο ἡ γνώμη κατὰ τὸν Χαμαιλέοντα· εἷς μὲν πρὸς ὁρατὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀοράτους τινὰς δυνάμεις ἀναγκάζοντο ἐμπαλαίειν. οὐκ ἔχων δ' ὅτι καὶ πράξειεν, ἅλως τὸ δὴ καὶ ὄχλῳ δὴ τοσούτῳ πεθαρρηκὼς, ἡ δὲ μάχης ἔκπυστος αἰῶνα τῷ τοιούτῳ δὴ λογισμῶν γενέσθαι κεφαλαίῳ. ὅθεν τῇ ἑξῆς ἅμα τῇ φωτὶ συμφέρας τὸ ἐναύλιον, τὰς ἄνδρας ἐξήγει· καὶ τῇ μὲν ἰσχύϊ, καὶ τὸν ἐν τῷ χέρσῳ τοῖχος περίβολον φέρειν τὸν πολέμιον, καὶ ἡ ἀπάγχλαυ ἐπέτρεπεν· αὐτὸς δὲ τὸ πολὺ τῆ δυνάμεων καὶ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων, δι' ὧν ἔμελλε τὸ τεῖχος καταπειράζειν τῆς πόλεως ἔχων, κατὰ τὰς τῶν Βλαχερνῶν πύργους ἐποιεῖτο ἡ προσβολήν. κλίμακάς τε τῷ ὕψει προσφόρους ἀναλογίας, καὶ χελώνας ἄλλοθεν, τοῦ ἐπέρωθεν τοῖς χερσὶ· τοξεύμασί τε καὶ πετροβόλοις παντοδαποῖς χρώμενος, οἷς ἔμελλε πάντοθεν παντοίως φαντάζεσθαι καταπλήξαι μὲν τοὺς πολίτας, κρατήσειν δὲ τῆς πόλεως· ἐκ μὲν οὖν τῶν κατὰ θάλατταν ἐμέλλετε τειχῶν· ἀλλὰ τῇ ταυτικῷ πάντοθεν περιπυκλώσας αὐτὴν, πυρί τε καὶ τοξεύμασι, οἷς ἦν καὶ τισι πετρασκίλοις ἐλικτέλεσιν χρῆσθαι ἐκ βάθους ἀφειδῶς· ταυτὸν δὲ καὶ ἀπὸ χώρας ἐντεῦθεν· ὅθεν ἐδόκει τοῖς ὄρεσιν φερόντων αὐτὴν ἡ τοσαύτη δύναμις συμπαρομαρτούντων ἀνδρῶν καταπράξαι. Τὸ μὲν οὖν ταυτικὸν δ' ὃς τῆς ἑκατέρας ἐκπιγνόμενος ἄτεμος συμβάλλειν τι καὶ ἄλλο ἄλλῃ βοηθαρίῳ ἐποίησεν, ἅτε δὴ καὶ χειμῶνος ὄντος ἐξαίσιον. καὶ δὴ ἡ ἤπειρος γοναίως μὲν τῇ αὐτὴ ἡ πόλις ἐπολεμεῖτο, καὶ πῶς μὲν τὰς χλίμακας ἀχρήστως αὐτῇ ποιούμενον διὰ τῶν ἐπὶ τῶν πύργων πεγνυμένων ἐχυροτέρων βελῶν· τῇ δ' ἄλλων ὀργάνων, τῇ μὲν ἐκ ἐφικνουμένων, καὶ πόνου μεγάλου ῥοπὴν τοῖς πράγμασι θεμένου, καὶ ἀυτῷ πρὸς τὰς πολέμιας ἀκτείας καταμαρτυρήσαντος· πρὸς δὲ καὶ τῇ ἐφικνουμένων καὶ καταλαμβανόντων ἀθετεῖσθαι ὄντων, καὶ ἐκατὰ μάχην γοναίαν τι καὶ βραδύτητι τοῦ χωρεῖσθαι· ἀλλ' ὅδε τῶν πύργων ἐσαίνετο ἀνδρὸς ὑποχωρεῖν τινα παρασκευάζοντων. Ὡς δ' ἐμαίνετο ταῦτα ἐκατὰ ἡ προτέρα ἐθρυλλίσασα πάντα φήμη καὶ ἐξηυδανίσασα· ἔστιν δὲ, καὶ ὡς ἐκ τινος ἀθετεῖσθαι φρενὸς ἐξανθρακούμενα, καὶ ἐπιπραπόμενα, ἀντιθάρρησί τι ἡ πολιορκουμένη πόλις δ' ὅθεν. καὶ τοῦτον ἐκβολωτέροις ἐχρῆτο τοῖς βέλεσιν, οἷς πόρρωτεν πάντας ἀνελεῖσθαι ἐπαναγκάσαι τὰς τοσαύτας μηχανὰς ἐγκαταλιπόντας, καὶ περὶ τῆς ἰδίας βουλεύεσθαι σωτηρίας. ὅθεν ἐπὶ τὰ κατὰ ἡ πολιορκίαν ἤχεις φέρε· στρόφους δὲ ἡ κατὰ ἡ ἐμοὶ γνώμην ἀπέστησεν. ἄλλως δὲ καὶ ἡ ὥρα δριμύτερον ἐδείκνυ ἡ καιρόν· ἅ τε δὴ καὶ χειμῶνος ἐπιγενομένου, καὶ ἡ Θρᾴκης τῇ ἄλλων ὅσης δυσχειμέρου, ἐπὶ παρασκευασίαν ἐτράπη, καὶ ἡ ἐ στρατῷ ἀνακομιδῆ.

ν'. Ἤδη δὲ τοῦ ἔαρος ἤμερον ἐπιλάμποντος, καὶ ἡ στρατιώτου ὄχλον τὰς καταδύσεις καὶ χαράμας καταλιπεῖν ἐκβιάζοντος, ἀμφοτέρωθεν αὖθις κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλατταν ἔκειτο προσβάλλων τῇ Κωνσταντίνῳ. ἀλλ' ἤδη ἡ Μιχαὴλ οὐχ οἷός τε ἦν πρότερον, ἅρτι δὲ στρατιωτικήν τινα δύναμιν ἐξαίσιον συλλεξάμενον, καὶ θάλατταν ἄλλῃ δὴ ταυτικήν. καὶ ἐκεῖνο γοῦν πάλιν ἐπὶ τὸ μέρος ἐπλεούμενος, ἡ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῆ Βλαχερνῶν. εἰς ὃν ἅμα ὑπέλαμπε, καὶ τὸ σεμνὸν ἰδίδοτο τὸ πολεμικὸν, καὶ τεῖχος ἔμελλε καταστήσειν τῇ Βλαχερνῶν, εἰς λόγους δέτειν ἐκ

καὶ τειχῶν μετεώρου ἤλθεν ὁ Μιχαὴλ, ἀμνηστίαν αὐτοῖς τῶν δεινῶν ἀναγκηλιζόμενος, καὶ ὑπισχνούμενος δώσειν ἀγαθὰ πολλά, εἰ μόνον δὲ μεταπέσοιντο, καὶ μὴ βουληθεῖεν αἵμασιν ὁμοφύλων καὶ ἀδελφῶν κεκαπχράνθαι ἀλλ' εἰς πίθον τετρυμένον, τὸ τῷ λόγῳ, πάντας ἐκπειράσας τοὺς λόγους, ἐκείνους μὲν θαρσαλεωτέρους ὄντι δὲ καὶ παρακαλοῦντο· πάντων δὲ αὐτῶν, ὃ δὴ καὶ ἐκ φόβου συγκύσεως λελυμένους, εἰργάσατο. ἑαυτῷ ῥᾳθυμότερόν τε καὶ εὐρρύτερον. ὅθεν ἄφνω ἐκ πολλῶν πυλίδων κατ' αὐτῶν συρρυεὶς, ἃ μὴ προσεδόκων ἐκεῖνοι, συρρήγνυταί τισι τότοις εἰς μάχην, καὶ φθόρον ἐκείνοις ἐργασάμενος, τῶν τινῶσιν λαμβάνει λαμπρῶς. κατὰ θάλασσαν δὲ καὶ μᾶλλον ἢ κατ' ἤπειρον τῶν τινῶσιν λαμβάνει λαμπρῶς. καὶ θάλαττον ἢ καὶ μᾶλλον ἢ κατ' ἤπειρον ἢ τινῶσιν ὑλάμβανον. ὡς γὰρ αἱ Βασιλικαὶ τριήρεις ἀνήχθησαν, καὶ εἰς χεῖρας συνέρχεσθαι ἔμελλον· ἅρτι δὲ πόλεμον συγκροτούντες, καὶ λίθους ἐκφερόντων τῶν ἀνατατικῶν πλοίων, ὡς αἰδ' ὅτι πεσόντος, καί τισι δείμασι καὶ θορύβοις περιεκτυπηθέντες, καὶ φρύγας κρύσαντος, κατέφυγον πρὸς τὸν χέρσον. καὶ οἱ μὲν τῶν ἀνδρῶν πρὸς Βασιλέα ἀπομολοῦντες, ἐθαῤῥοῦντο μετανιθέμενοι· οἱ δὲ πρὸς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον τὸ κατὰ γῆν ἀπεδίδρασκον, τὸ καὶ θάλασσαν εἶναι καὶ διαμάχεσθαι ἐκφερομένους πάντῃ. Οὕτω μὲν δὴ τοῖς ἀπόντεσι διελύθη τὸ ταυτικὸν, καὶ πῶς ἐχώρησεν ὑμῖν... ἀδὲν ἄξιον λόγου τῷ πλήθει τῶν νεῶν, ὅτι τῶν εἰς αὐτὰς ἀναβεβηκότων ἀνδρῶν, ὀλιγανθρώπων

F. ὡς φημὶ δεῖν,

ις'. Οἷον δὲ Γρηγόριος ὁ δηλωθεὶς συμπαρανῶ αὐτῷ τε τοῦτο τὸ ἀποστάσιον διεπαφρόντων ὅπως τε, καὶ πλέον προϊόντος τοῦ χρόνου γενησόμενον, ἅτε δὴ πότοις χολάζοντα, καὶ φρονήσεως ἀμεροῦντα καὶ πολὺ, δι' ὧν πειράσει μᾶλλον ἢ πόθεν ἄλοθεν αἱ εἶναι προσγίνεσθαι· μοῖράν τινα δὲ ὑφ' ἑαυτὸν τάγματος συλλαβόμενος, καὶ φρότιον δὴ κοπαλογησάμενος, τῇ Βασιλεῖ δὴ μοναχῶν τινὸς τῶν ἀπὸ τοῦ Στουδίου, τὸν Βασιλέως ἀποσταλέντος, ῥῆξιν ἐσκεῦ, καὶ τὸν ἀποστάτην γίνεται καὶ νῦν· ὁμοῦ μὲν τὸν ἐκδεδειμένον καὶ θορύβου πλεῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ τὸν εἰς Βασιλέα ἑαυτῷ ἡμαρτημένων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῇ αὐτοῦ γαμετῇ καὶ τοῖς τέκνοις. καὶ δὴ ἐπυρώτο ἐν φυλακῇ, ἐκείνῳ τῷ Θωμᾷ προσθεμένῳ, καὶ λαγὼ καὶ συγγνώμῃ πραγματευομένῳ. Ἀλλ' ὅτι ὁ Βασιλεὺς ταῦτα ἐφάσκε φρονεῖν. ὡς τοσοῦτον δὲ ἀπεκέκλειστο καὶ τῶν ἔξωθεν, ὡδ' ὡς τὸν ἐγγὺς μόνον τις, ἀλλ' ὡδ' ὡς τὸν πορρωτέρω τι καὶ αὐτῷ χρημένου ἐτύγχανε. καὶ ὁ Θωμᾶς τὸ μὲν πολλὰ ἐξαίφνης πάντων γενέσθαι κατορῥώδων, καὶ φόβου ἐν τοῖς ἑαυτῷ ποιεῖσθαι βουλόμενος, καὶ μὴ στρατοπεδεύσασθαι πόλεως ἐκ ἐξελθόντα. Ταῦτα πάντα προμεθούμενος, καὶ προνοῶν τὰ μὲν διαγνῶναι ἐξόπιθεν· ὀλίγους δέ τινας, καὶ ὅσους ἀδεῶς ἀξιοχρέως ἐπὶ τὸ Γρηγόριον μάχης ἔσεσθαι παραλαβὼν ἐξῆει πρὸς αὐτὸ, καὶ περιγίνεται πάντα, καὶ φεύγοντα καταλαβὼν ἀναιρεῖ· καὶ αὖθις δὴ ταχέως πρὸς τὰς δυνάμεις τὰς προσηδρευκυίας τῇ πόλει γίνεται, καὶ γράμμασιν ἐπιστείλας τὰ ἑαυτῷ πεπραγμένα ἀπαντάχῃ. ὡς ἂν τι γενικὰς, ὅπερ ἂν ἐν. καὶ τὸ προχωρεῖν κατὰ τὴν Ἑλλάδα ταυτὸν, ταχέως χιλίων ἀναχθῆναι, ὡς αὖθις τοῖς κατὰ θάλασσαν προσβάλλοιμεν στρατόπεδα δυνάμεως μέρισιν. ἀλλ' ἐκεῖναι μὲν εἰς ἀριθμὸν τελοῦσαι πεντήκοντα πρὸς τριακοσίαις πολεμιστηρίοις ἅμα δύσει καὶ σταγωγοῖς, τῇ τῶν Βυζάντιον κατὰ Θρᾴκιον λιμένι ἐγκαθορμίζονται, ἐξ ὑείας

* Alii Βυζ.

A Michael e ſuperiori muro quoſdam alloquendi occaſionem nactus, malorum oblivionem, multaque eis bona collaturum pollicetur, ſi modo conſilio mutato ad ſe tranſierint, nec civium fratrumque cruore fœdari in animum induxerint. Hos enim vero in dolium pertuſum (quod adagio dicitur) ſermones perorans, tum illos ferociores, ut quibuſcum precibus ageretur (perindeque dicas hoſtium metu ſolutos, nihil jam ſervandi ordinis ac conſpirationis ſolicitos) reddidit, ſibique robur ac firmitatem adjecit. Quamobrem ex multis repente portulis ſuos effundens, qua illi nihil ejuſmodi expectabant, parti eorum congreditur, juſtaque ſatis clade afficiens, clare victoria ponitur. Sed & mari illuſtriori, quam terra, victoria augetur. Cum enim Imperatoriæ triremes altum peterent, jamque pugnæ conſerendæ adeſſet tempus, atque adeo ipſa deſertoris claſſis congreſſus ardore ſaxa mitteret, neſcio quo caſu conſternata, quibuſve acta terroribus, verſa puppi ad terram ſe ſubducit. Claſſiarii pars concepta fiducia ad Imperatorem deficiunt, pars ad ſua caſtra terra pergunt, ac vel in mari verſari, aut prorſus pugnare pernegarent: Sic abſque labore diſſoluta Thomæ claſſis, ceſſitque in nihilum, cum nullum, aut pro navium numero, aut pro claſſiariorum virtute, præclarum facinus edi- *Edit. Pariſ.* diſſet. *pag.* 40.

Michaelis fraus; ex qua ei victoria.

XVI. Hinc quoque, cujus jam meminimus, Gregorius, cum deſertorem Thomam exiguæ auctoritatis eſſe, multumque ei nominis deceſſiſſe, longeque amplius illi poſtmodum deceſſurum intelligeret, quippe homini poculis dedito, & cui maxime prudentia deeſſet (qua potiſſimum, ac præ omni alia virtute, pacantur victoriæ) partem aliquam ſecum aſſumens ſubjectæ legionis, priuſque Monachi cujuſdam Studiani Collegii, in eam rem miſſi, opera, communicato cum Imperatore conſilio, a reliquo ſe exercitu avellit, Tyrannoque a tergo ſeceſſit; tum ut illum exterreret, ac turbatione impleret, tum vero ut ſibi ipſe; quin & uxori & liberis (nam & illos Michael, quo ex tempore ad Thomam defecerat, in carcere habebat) majeſtatis ſcilicet reus, veniam indulgentiamque obtineret. Sed neque Imperator rem adhuc audierat (adeo enim omnis extra commeatus occluſus erat) nec ſi quis, non ſolum eorum qui prope eſſent, verum etiam qui longius abeſſent; ejus partes ſecutus eſſet. Thomas autem veritus ne ſubito magna Gregorii auctoritas fieret, iſque ſuis ordinibus terrorem injiceret, nihil ſoluta obſidione aut caſtris ab Urbe dimotis (timens ne ſe hoſtis a tergo inſequeretur) paucos aliquos, ac quantos opprimendo Gregorio ſufficere exiſtimavit, aſſumens, in illum educit; prælioque fuſum, ac in fuga comprehenſum, necavit. Hincque celeriter ad reliquas copias Urbem obſidentes reverſus, litteras in omnes partes, quibus ſibi victoriam (etſi falſo) manifeſte arrogaret, dedit; claſſemque, quam in Achaja habebat, ad ſe quam primum adduci jubet, quo rurſus inſtructioribus copiis mari pugnam conſereret. Conſtabat illa cum bello aptis biremibus, tum onerariis erecentis quinquaginta navibus; quæ & brevi ſecundis auris ad Byrideniſem in Thracia portum appellunt. Imperatoria autem ſcyphonibus inſtructa claſſis, illic hoſtes in ſtatione incautos

Victus Gregorius ac necatus.

Thomæ mari cladis.

aggressa, multis eorum navés cum ipsis vectoribus capit, alias vi maxima comburit, paucæ admodum cladi superstites, celeri fuga portum Blachernensem petunt, id omnino fatagentes, ut terrestribus copiis (quod & ita contigit) jungerentur. Sic res mari gerebatur, felicique adeo exitu. Terra vero continuæ prope sigillatim erant velitationes, cædesque edebantur, modo Michaele, modo ejus filio Theophilo cum Olbiano & Catacyla adversus hostem, suos educente. Horum prælliorum varius exitus, datæque & acceptæ æquo pene marte subinde strages. Justa tamen pugna numquam certatum: eo quod Imperator cum hoste, cujus essent numerosiores expeditæque ac equestres copiæ, acie congredi non posset.

Edit. Paris. pag. 41.

Vulgari suppetias fuisse Michaeli.

XVII. Eo rerum statu, Mortagon Bulgarorum Imperator, fama excitus, quæ jam totum orbem pervaserat, Romanorum Imperatorem intra muros obsessum teneri; misso clam ad Michaelem nuntio, ultro se auxilia missurum pollicetur, ac copias quantæ adversus hostem sufficerent. At ille; sive revera Romanorum in Thomæ castris militantium reverentia inque eos miseratione, sive alias parcendum sumptibus ducebat (nullus enim umquam Imperatorum illo fuit sordidior) laudato Bulgari proposito, auxilia recusavit, nec quidquid demum Tyrannus præstitisse, eis se usurum significavit. Mortagon tamen, ut qui alloqui bellis prædaque ac spoliis gauderet, fœdusque tricennale cum Leone ejus decessore pactum confirmare, magisque stabilire quæreret, adversus Tyrannum exercitum parat. Quamobrem Romanorum fines audacter ingressus; ad locum cui Ceductus nomen, castra ponit. Percrebrescebat rumor; nec fieri poterat ut irruptio Tyrannum falleret. Merito itaque perturbatur, animoque plane attonitus est. Ubi tamen emersit, exque ea se æstuatione collegit, adversus illum expeditionem paravit. Quoniam autem diviso exercitu, se prorsus debilem fore, cladique obnoxium videbat (nam & in expugnanda Urbe Augusta, non exiguo, sed numeroso fortique exercitu opus erat, eoque magis, quod jam Imperator exercitum haud contemnendum paraverat, quique adeo conferto pede pugnare posset, nec raro hostium stragem dare; nec vero contra Bulgarorum copias aliter quam magno validoque exercitu pugna instrui poterat) ne igitur velut rapidus quidam torrens in duos quosdam deductus rivulos, quam pro prioci virtute hostibus imbecillior appareret, & qui facile edomari posset, Urbis obsidionem in totum solvit; inque Bulgaros (quibus se parem esse arbitrabatur) profectus, in eo quem diximus Ceducti loco, cum eis pugnam commisit.

Victus Thomas a Bulgaris.

XVII. Cæterum Tyrannus in eo prælio, magna suorum strage vincitur; nec adeo hostes clade afficit, sed ipse ab eis ingenti clade afficitur. Cumque aliter non liceret; fuga salutem expediunt, qui e prælio incolumes fuerant, arduoque quodam loco nec facili accessu dispersi, secum cogitabant quomodo rursus coirent, ac agmen instaurarent. Bulgarus autem statim captivos, qui venerant in potestatem, assumens, ingentisque prædæ campos effectus, victoria ferox, eaque insolescens, redit in patriam. Classis ad obsidendam Urbem relicta, aodi-

pag. 42.

Ἀνέλυσαν. ὁ δὲ Βασιλικὸς δὲ πορφύρας στόλος, οὗτος μὲν ἐγκαθέτους ἐκείσε ἐποιήσατο, πολλοὺς μὲν ἀνδρῶν αἱρεῖ τῶν, τινὰς δὲ καὶ πυρπολεῖ δαναΐδην χρεών· ὀλίγων παντελῶς ἔξω γεγενημένων τῶν πάθους, καὶ ἀρὸς τῶν Βλαχερνῶν κόλπον καταίρειν λόγου ποιουμένων πολλοῦ, ὡς ἀνείσω ὁμοῦ τῇ κατ' γλῶ στρατιᾷ, ὃ καὶ γίγνεται· τὰ μὲν οὖν κατ' θάλατταν τοῦτον ἐκυβερνᾶτο καὶ ηὐθύνετο τρόπον. κατ' γλῶν δὲ ἀεί πως ἀκροβολισμοί τινες ἐκ μέρους ἐφέροντο, τῶν μὲν τῶν Μιχαὴλ, μοῖρά τις ἐκ τῶν αὐτοῦ θεραπόντων αὐτοῖς ἐπεξιόντος μετ' Ὀλβιανοῦ καὶ Κατακύλα, καὶ πληγὰς ἐδ' ὁτιοῦν ἐκατέρους διδόντος τε καὶ λαμβάνοντος. ἐκ μέρους δὲ ἀγῶνες τινες λαμπροὶ καὶ γενναῖοι ἐκ παρατάξεως, καὶ τὸ ἰσορρόπως διακαμόντως ἔχον τὸ κῦρος, ἅτε δὲ πολλῷ τῶν Μιχαὴλ ἐλάττονι, καὶ μὴ ἀρὸς τῶν ἐκείνου ζῆλόν τε καὶ ἐπιτήδειον στρατιᾶς ἀντιπαρατάξασθαι δυναμένου.

κζ'. Ἐν τούτοις οὖν ὄντων αὐτῶν, Μορτάγων ὁ τῶν Βουλγάρων Βασιλεὺς, καὶ δὴ ἔφθασεν ἀφεμένου κατὰ τὸ οἰκουμενικὸν τῶν Βασιλέα τῶν Ῥωμαίων πολιορκούμενον ἀγγελλόμενος, λάθρα τινὰς ἐς Βασιλέα πέμψας, ἐξαποστεῖλαι αὐτομάτῳ γνώμῃ συμμαχίαν καθυπισχνεῖτο, καὶ βοήθειαν αὐτῷ τῶν ἀρχῶσαν δώσειν καθωμολόγει. Ἀλλ' ὁ γε Μιχαὴλ, εἴτε περὶ ἀληθείας τὸ τῶν ὁμοφύλων πλῆθος κατασκοπούμενός τε καὶ εἰλεῶν, εἴτε καὶ χρημάτων φειδόμενος· εὐτύχηται δὲ ἐπὶ πολὺ τὰς χεῖρας τῶν ἄλλων Βασιλέων ὑφ' ἑαυτὸν ἔχων ἐκ φειδωλίας, τῷ μὲν γνώμῃ ἐξίει δεκοδοχῆς τινος, παρῄτειτο δὲ τὴν αὐτῷ βοήθειαν, ἐκ εἴ τι γένοιτο παρὰ τὴν δόκησιν, βέλτιον τῇ ἐπιχειρείᾳ αὐτῷ καταμένειν. Ἀλλ' ὁ γε Μορτάγων, ἐκ ἄλλως πολέμοις χαίρων, καὶ τὰς ἐκ τούτων λείας καρπεῖσθαι φιλῶν, καὶ τὰς ἀρὸς αὐτὸν ἓξ τεσσαράκοντα μυριάδας γεγενημένας παρὰ τῶν προκαταχόντος Λέοντος ἐπιβεβαιῶσαι, καὶ ἐχυροπάρας ποιῆσαι ζητῶν, τῇ κατὰ τῶν Τυράννου στρατιᾶς ἀντιπίπτει. Καὶ δὴ τῷ Ῥωμαίων ὅρων ἐντὸς μετ' παῤῥησίας γενόμενος, κατὰ τὴν Κυδώνης χῶρον ὅπου καλούμενον ἐστρατοπεδεύετο. ἐκέλευσε δὲ, καὶ λαθεῖν ταῦτα τὸν δεσπότην ἐκ ἐᾶν. περιδονήθη μὲν ὡς εἰκὸς, καὶ τὰς φρένας καπεκτυπήθη, ἐκ αὐτῷ δ' πάλιν γεσόμενος, τὴν κατ' αὐτῶν στρατιὰν ἐξώπλιζε, καὶ ἐπεὶ εἰς δύο καταμεριζόμενος ἐδόκει ῥᾳστιλῶς ἀσθενὴς τε εἶναι καὶ δ' πατος. ὅτι δὲ τῷ πόλεων βασιλεύουσα, ἐκ δ' ἀριθμῶν, ἀλλὰ πλείστων ἀξιολόγων στρατῶν ἐδέετο πολιορκουμένη, ἤδη ἐκ τῶν Μιχαὴλ δυνάμεις ἐκ ἀγεννεῖς συλλέγοντος, καὶ κατὰ πόδας ἕπεσθαι δυναμένας, καὶ πολλάκις ἐλεθρον ἐπαγαγεῖν αὐτοῖς δυνηθέντος καὶ τῶν Βουλγάρων δὲ δυνάμεις, οὐ μικρὰς τοῖς τάξεως καὶ στρατιᾶς, πολλῆς δὲ καὶ τῆς τυχούσης ἐδέετο παρασκευῆς. μὴ οὖν εἰς δύο τινὰ διαιρούμενος κατὰ τινα λάβρον χειμάῤῥουν ἀσθενέστερος παρ' οὐδὲν δόξῃ τοῖς ἐχθροῖς καὶ δίχειρος γένηται, ἀπαίρει μὲν ὅλης τῆς πόλεως. πρὸς τὸν Βουλγαρον δὲ ἀξιόμαχον κρίνας αὐτὸν, κατὰ τὸν ἐρημίαν τόπον παρατάσσεται καὶ ἀπαγωνίζεται.

κη'. Καὶ ἐπεὶ ἐς χεῖρας ἔστασαν κατ' ἀλλήλων, ἥττᾶται δὲ ἐχυρῶς ὁ Τύραννος, καὶ φόνου κ πολὺ μὲν, πάσχει δὲ παρὰ τῶν ἐχθρῶν. καὶ ἐπεὶ μὴ ἄλλως οἱ ἐσωτερίας λαβέσθαι, φυγαδείᾳ παντὶ δι' εἰσκυκλοῦ, καὶ τινι χώρῳ δυσβάτῳ σκιδαννύμενοι, ἐσπόπουν πῶς σωθήσονται. Ἀλλ' ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων Ἀρχηγὸς, ἐνθυσπάσπασμα προσλαβόμενος, ὡς ἐγένετο Κύριος, καὶ λείας ἦ πολλῆς γεσόμενος ἐκπρακτος, ἀρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπέστρεψε, τῇ κατ' αὐτὸν γὰρ ἐπαυρόμενος καὶ γαυ-

ρεῶν. τὸ δὲ καταλαφθὲν ταυτηχὲς ὡς τάχος ἐκέλευε, τῶν
δὲ τῇ πόλει προσιόντων, προχωρεῖ τῷ Βασιλεῖ, ἐ μετ'
αὐτὸ γίνεται. Ὁ δ' αὖ Δάτος εἰς νοῦν τὰ θηρίου,
παρὰ τῷ αὐτῷ συμμαχοῦντα, ὡς ἔοικε, διαφόρως ἐχόντος. ὅτι πάντοθεν σωτηριβόμβως ἐ πλυτεύμβος, ἐ ὀλίγος ἐκ πολλῶν ὑπερύμβος, καθαρὰς τὰς πίστις ἔτι σὺν μιᾷ ψυχῇ, ἐ ἀπὸ παρασκέυης, ἐπὶ μιᾷ κατὰ τῷ καθ' ἡμέραν προσαγομένων ἐξ πολυχειρίας μηχανημάτων κατὰ τῷ τειχῶν τῆς πόλεως, ἐνθεν ἐκ στομαχθεὶς κατὰ τι πεδίον, Διάβασιν ὄνομα καλούμβον, στήσας ἀπέχων τῆς πόλεως ἱκανῶς, ἐ πρὸς εὐπροσηνεστάτῃ ἀφορμῇ, ἐκ τε τῷ φυομένου ἐ ὕδατος ἐπιρρύτου ὄντι, στρατοπεδεύεται, κἀκεῖθεν τὰς ἀποκρίσεις ποιῶν, πάντα μὲν ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκπορίσμενος ἐ ἐπιρρύτου· ἐνοχλεῖτο ἢ τοῖς κατὰ πόλιν, ὡς τὰ πρότερον, μάλιστα. ὁ ἐ στρατὸς ὁ Μιχαὴλ, ἐ ἀξιόλογον συσπάσας στρατὸν, αὐτός τε Ὀλβιανὸς ἐ Κατακύλας ἔχων μεθ' ἑαυτῶν ἀκμαίους πυγμάτων ἐ ἀπείρους, κατ' αὐτῶν ἐστρατεύσατο, ἐ πάντα μὲν καταρραδούργησε, οὐδ' ἐκρόβαλμβον, ἀλλ' αὐτῷ προσυπαντῶντα τῷ ἀσωδῆς ἰδράνῳ, συνέβαλον εἰς χεῖρας διώκμιος κρῖναι τὸ πᾶν βουλόμενος. ἔνθα δὲ ἐ καταστρατηγῆσαι ὁ Βασιλεὺς βουλόμβος, αὐτὸς τῷ ἑαυτῷ καταστρατηγεῖται βουλῇ, ἐ τῷ πιστὸς ἀφεστάναι στρατοῦ. Ὁ μὲν γὰρ τῷ συρραγῆναι ὁ πολέμιον πᾶσι δίδοται τῷ Βασιλεῖ εἰς δόλον, ὑπὸ τῷ ἑαυτοῦ δυνάμεων γνώμῃ κατασκοπῶν· ἀνθρώπων ἐκ παλαι γνωστῶν ἐ πίστεως τετριμμένων δι' αὐτὸν, τὰς χεῖρας τῷ ἀθλίῳ λύθρῳ καταμιαινόντων. ὁ ἐ παχεῖαν ἔσεσθαι, ἐ οὐκ ἐκ τοσούτου χρόνου ἐκπεσεῖσθαι τῷ αὐτῷ ὁπ' ἐκείνοις ὑγιεινῷ προσδοκήσαντες, πρὸς πᾶν μὲν ὅπερ καταρχὰς ἐνεθείς· ὑπὸ δὲ ἐ ὁ χρόνος ἤδη πᾶν ἐξετέτατο νεῖκος ἐξ ἀμυήτου ἑαυτοῦ, ἐ ἀνωμότοις ἐκ τῷ καθ' ἡμέραν γινομένων ἐδόκουν ἐπιχειρῶν, ἀνδρὸς ἑνὸς ἐπιθυμίᾳ καὶ κενοφρᾳ βουλεύοντες· τοιαῦτα τὸ κελεσθὲν ὡς ἔρμαιόν τι λαβόντες, οὐχ ἁπλοϊκῶς ἐβούλετο ἐξαπλεῦσαι, ἀλλὰ ὡς αὐτοῖς ἔδοκει πλοῦ. ὁ μὲν γὰρ ἐγκλείσας τοῖς ἐκ τοῦ Βασιλέως πᾶσιν ἐπέτρεπε, ὅπως τῷ Βασιλεῖ παράταξιν ἐξ λύσαι, ἐ αὖθις ὑποστρέψαι στρατὸς φυγόντας· οἱ ἐ κόσμῳ ἐ πανοπλίᾳ πάσῃ ἐ ἡ Βασιλέως στρατιὰ κατόπιν θέσθαι, ἐ μάχης ἐνθεν ἐκφυγόντας ἰδόντες, ἐκ πρατίστῳ χρῶνται φυγῇ, ἐ ἄλλος ἄλλῃ διασπείρεται τε ἐ διῄρητο. ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι, πλὴν μικρῶν ὀλίγοι, ἐ αὖθις ὑπὸρ τῷ Βασιλεῖ προχωροῦσι, ἐ πανδημολογοῦσιν αὐτῷ. αὐτὸς δὲ σὺν ὀλίγοις τισὶ πρὸς ἡ Λαβεπουπόλιν σπεύζεται, ἐκεῖσε τῆς φυγῆς ἴσχων. Ὁ δὲ γε πάντα τόδε γνοὺς ἐπιλαμβάνεται πτολίσματος. ἐ τοῦ μὲ τύχου, οἶμαι, κατὰ ἢ πρόνοιάν τινα, ἵν' ἕκαστος πάντα πρὸς ἑαυτὸν ἕλκων τῷ τῷ Βασιλέως προσθείμεν, ἐ ἑτέρᾳ δίδοι ἀπιστίᾳ ἐ καιρὸν εἰς τὸν προσομιλεῖν.

ιθ'. Ἀλλ' ὁ γε Βασιλεὺς ἐκπεσὸς τῶν ἐνόμβων ὁ πρῶτον ἦγεν τὸν Θωμᾶν πολιορκεῖν, ἐ τῷ προγεγυμνασμένῳ εἰς αὐτὸν δοτοδοκεῖται τῷ πολέμου. ὅθεν ἐπάγει αὐτῷ πολιορκίαν, ἐ ἐ μηχανημάτων ἐ ἄλλων τινῶν κατασκευῶν αὐτὸν καθιλεῖν, ἅμα μὲν τὸν ἐμφύλιον δοτοδιδράσκων πόλεμον, ἅμα ἢ τὸν τῷ Σκυθῶν οἰκοῦντας τῇ τοιούτων ἀμαθῶς κατασκεῶν βούλεσθαι χρῆσθαι. ἀλλὰ λιμῷ ἐ ἀνάγκῃ τῷ ἐπ-

A ta suorum strage, tota ad Imperatorem deficit, illique adjungitur. Thomas porro desertor, eo temeritatis erupit, dæmonum, ut videtur, illi belli sociorum, afflatu; ut & cladibus undique actrinus cæsusque, atque ex amplissimis rebus in angustias compulsus, nec justo unquam prælio victoria potitus, vel conserta pedum acie, vel ex tanto machinarum quotidie Urbi admotarum apparatu censuque; collectis iterum copiis in campo cui nomen Diabasis, aliquot ab urbe stadiis dissito, castris metandis tum ex agri feracitate, tum ex aquarum irriguo longe commodissimo, consederit. Inde omnem suburbanorum elegantiam excursionibus vastabat, ac igni incendebat. Haud tamen, velut prius, se civitati in conspe-
B ctum ferebat. Michael vero ubi rem intellexit, idonero conscripto exercitu, Olbianum quoque & Catacylam cum suis legionibus, (viros strenuissimos, ac integræ fidei) habens, adversus illum eduxit. Offendit autem non pavidum, aut vel expectatione suspensum, sed fortiter sustinere paratum: quamobrem collatis signis decernendum statuit. Tyrannus, cum stratagemate Imperatorem vellet decipere, eodem ipse decipitur, & ab sco- Stratagema Thomæ retortum.
po prorsus aberrat. Jubet nimirum suos primo congressu tergа Imperatori dare; parum intelligens, quo illi in eam mentem affecti essent; viri scilicet ejus jampridem causa liberis & uxoribus privati, ut fraterno cruore dextras pollucrent:
C qui initio quidem cum brevem expeditionem fore, nec se tamdiu sub dio moraturos esse sperassent, ad omnia se obsequentes præbuerant. Ubi autem jam tempus trahebatur (quippe cum annus jam tertius fluxisset) exque quotidiana experientia, ea se tentare temerarent, quæ nullo absolvi exitu possent, dum unius viri libidini ac dementiæ servirent: tandem id quod ipsis imperatum erat, insperati lucri loco accipientes, non ex illius mente, sed ex suis ipsorum rationibus implendum sibi putavere. Nempe jussi erant ut tantisper cederent, dum Regia acies insequendo ordines solveret; profligatos Thomæ. Edit. Paris. pag. 43.
ac tum demum conversi, hostes fortiter caderent. Verum illi dum composite
D exque bellica arte, non temere solutis ordinibus (ut ipse putaverat) a tergo irruentem Imperatoriam aciem vident, veram reipsa nihilque simulantes capessunt fugam: aliique alio dissipati ac dilabentes, modo pauci, modo plures ad Imperatorem confugiunt, seque illi sacramento adstringunt. Tyrannus cum paucis quibusdam Adrianopolim evadit incolumis, ibique fugam sistit: ejus vero nothus ac factitius filius Anastasius, ex fuga Byzæ castrum occupat. Neque
57 id casu, sed certa Dei providentia factum existimem; ut dum quisque illorum Imperatorem ad obsidendum trahit, alteri indutias tempusque pabulandi præberet.

XIX. Porro Imperator e vestigio Obsessus Thomas Adrianop.
E illos insecutus, primum Thomam obsidendum, ac vicariam ei pœnam reddendam constituit. Obsidet autem non machinas, non tormenta adhibens, tum quod belli civilis damna vitare cuperet, tum quod vicinos illi civitati Scythas, ea instrumenta docere nolebat, quibus urbes expugnari solent: sed fame rerumque ad victum necessariarum penuria, raro in civitate commeatu, nec copiosa

annona in ea repoſita. Sic itaque illi conſtitutum inque eum modum ductum rei exordium. Obſeſſus Thomas in primis genus omne animalium ad bellum inutile, omneſque adeo, quibus per ætatem non liceret arma ferre, urbe ejicit, pleraque gerens, ut quis dicat, non lenibus verbis & ad obſecrandum compoſitis, ſed tyranneo animo ac rigido; quod & opp.danorum in eum conflavit auxitque odium. Deinde ingraveſcente jam fame, ac ſalute deſperata, cum ventre nihilominus cogeret, ſuaque tributa durus exactor depoſceret, qui intra urbis ſepta tenebantur, alii cæcis quibuſdam portis ſurtim dilapſi, alii locis per muros ſubmiſſi; pars ſeſe Imperatori dedunt, pars Byzam. ad Anaſtaſium ejus filium profugiunt. Tandem cum obſeſſi non modo neceſſaria, ſed & abominanda & ſordida conſumpſiſſent, viliaque edidiſſent, ac uſque ad putrefactorum coriorum veterumque ſolearum eſum neceſſitas pepuliſſet, oppidanorum quidam cum Michaele collocuti, delictique veniam precati, ac ea impetrata, comprehenſum Thomam, vinctumque manibus, in hoſtis poteſtatem tradunt. Quodque pridem Regum moribus ſederat, jamque uſu inoleverat, Michael primum obſervans, ejuſque calcibus calcata cervice pedes manuſque truncat: aſinoque impoſitum ignominiæ cauſa per omnes ordines circumduci jubet; id unum lugubri proferentem voce: *Qui vere Rex es, miſerere mei*. Percontante autem ex eo Michaele: *Num quis eorum quos amicorum loco circa ſe habebat, ullique conjurati ejus facti eſſent?* Plures ſortitan delaturus erat, niſi Joannes quidam Hexabulius Imperatorem monuiſſet: *Haud decere, quin & plane abſurdum eſſe, inimicis amicos accuſantibus fidem habere*. Quo is ſermone, majores miſerorum civium ſuorumque amicorum pœnas diſſolvit. Sic vero etiam deſertor vitæ finem accepit, lentis confectus ſupplicüs, tituque beſtiæ mori difficilis animam abrumpens, circa medium menſis Octobris. Homo, initio quidem ad res maximas ſuſcipiendas virilis idoneus animoſuſque, & propoſiti ſtrenuus executor; progreſſu vero longe ſe ipſe deterior apparuit, nec pro ea opinione quam de ſe concitaverat, nacturſque in aliorum animis erat. Utrum autem ſic illi evenerit, quod ipſe alius a ſe evaſiſſet, moreſque in deterius mutaviſſet; an quod hoſtium diverſa ſubinde ratio moleſque extiterit, non multum refert. Quandiu quidem illi bellum quaſi intus ac domeſticum fuit, quod prior ipſe animi audacia ac temeritate ſibi conflaverat, rerumque illius ſtatus atque firmitas vacillabat, erant ejus ſubſidia nihil minus fortia quam verba; reſque ei ex animo cedebant. Ubi autem Aſiam fere univerſam ſubjeciſſet, inque Europam non imbelli animo nemine obſiſtente trajeciſſet, vir nullis litteris, nullis humanioribus excultus ſtudiis, ſed illiberalibus atque ſordidis educatus, animis jam exarſit, ſuperbiaque inflatus eſt; ac a ſano ſenſu ſuo, in amores quoſdam & impudicas nuptias, jugi tenulentia ac bacchatione actus, deſciviſſe. Ad harum tamen rerum eventum quod attinet, aliis quoque pro arbitratu ſuo judicandi facimus facultatem, ſi cui noſtra non arrideant. Verum hæc haſtenus. Sed & Byzienſes,

Fame ad deditionem coacta civitas.

Thomas a civibus deditus.

Edit. Pariſ. pag. 44.

Victorum mos calcandi colla Regum.

Hexabulii ſapiens conſilium: Non audiendos hoſtibus amicos accuſantibus.

Thomæ mors; de ejus Auctore ſit judicium.

A πολίων, οἷς ἐπῆρεν ἡ εὐδία, ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον ἐξέστη ἡ πόλις ἰδεῖν. ἐγνωσο γοῦν τοῦτο αὐτῷ, καὶ ἀρχὴν ἡ πρᾶξις ἔλαμβανεν. ὁ δέ γε πολιτρεύμενος, πάντας μὲν ζῶα πρῶτον εἰδέναι ἄχρηστον, ἔπειτα δὲ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν τῆς πόλεως ἐξωθεῖ, καὶ παραλυτικοῖς, οἷς ἂν εἴποι τις, λέγοις τὰ πολλὰ τῇ πράξει διοικῶν, τυράννῳ δὲ γνώμῃ καὶ ἀνδικάζων. ὃ καὶ τὸ κατ' αὐτὸν αὖθ θυμίασί τε μῖσος καὶ ἀπιστίαν. ἔπειτα, ὡς ἤδη ἔκπλεως ὁ λιμὸς, Σωτηρίας ἐλπὶς ἀδαμοῦ· λιμάττεσθαι δὲ, καὶ τὰς ἑαυτῶν φορὰς ἀναλλιπεῖς ἀπαιτεῖν δικαίως. οἱ μὲν λάθρᾳ διά τινων πυλίδων, οἱ δὲ καὶ τειχῶν καθιμῶμενοι. οἱ μὲν φέροντες τῷ Βασιλεῖ ἑαυτὸς ἐπεδίδοσαν, οἱ δὲ πρὸς τὸν ὑπερκεῖ τὸ Βύζης πολίσθριον ἀπεδίδρασκον.

B Ἐπεὶ δὲ τὰ ἀναγκαῖα μέσον, ἀναγκαῖα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπιστικὸν & λιμοφρὰ πάντας κατεδίδοτο, ἄχει δὲ τῷ σιτωμένων σκυβῷ τε καὶ καττυμάτων τὰς ξοφὰς ἐχώρει· εἰς λόγους τινὰς τῷ ὧν τῇ πόλει ἐλθόντες τῷ Βασιλεῖ, καὶ τῷ ἡμαρτημένων ἀμνηστίαν αἰτησάντες τε καὶ λαβόντες, πιεζόντες αὐτὸν λαμβάνει τε ἐκ χειρῶν, καὶ προσάγει τῷ ἐχθρῷ. Οὗ τὸ δέξαι παλαιτοῖς Βασιλεῦσι, καὶ εἰς συνήθειαν ἦδη ἐλθὼν προῆγε πλείονας, καὶ ὀκταπλασίους τῷ ποδῶν, ἀπροσδοκήτως ἔστεν, καὶ πάλας καὶ χειρὸς ἀπαράτειν αὐτῷ, ἐπὶ ὅπου πᾶσι, ἄκρον μόνον ἐπιτραγῳδοῦντα. Ἐλέησέ μεν ἀληθῶς Βασιλεὺς· ἐρωτᾷ δὲ ὁ Βασιλεύς, εἴ τινες τῷ αὐτῷ συνόντων φίλων, καὶ ἐπρὸ C ἐκείνου τὰ αὐτὰ φρονεῦντες; τάχα ἂν πολλῶν κατῆκεν, εἰ μὴ τις ἀνὴρ Ἰωάννης τὸ κατὰ τὸν Ἐξαβύλιον, Οὐ δίκαιον, 59.
ἔφη, εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἄπορον, ἐχθροῖς κατὰ φίλων πεῖσαι, ὡς λανθάνειν. καὶ ὅπως μὲν τούτῳ διέλυσε τὸν λόγον, καὶ μείζονας τῷ παλαιτέρων δὲ πολιτῶν καὶ φίλων αὐτῷ τιμωρίας ὅπως δὲ καὶ ὁ δεσπότης κατέλυσε τὸν βίον ταῖς κατὰ μικρὸν πείραις, τὸν ψυχὸν ὑπερῆρεν, ὥσπερ τι ζῶον δυσθανατοῦν, μῆνος μεσοῦντος Ὀκτωβρίου. κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς γενόμενος δοκῶν μεγαλεπήβολος καὶ πολυμερὴς, καὶ τὰ προτιθέντος ἐξεργαστικὸς. προβαίνων δὲ φανεὶς πολὺ καταδεέστερος αὐτὸν, καὶ ὡς τῷ ἐπὶ προσδοκίας. Πέπερον δὲ καὶ τοῦτ' ἐγένετο, παρὰ τὸν αὐτὸν ἐκείνῳ διαφορὰν καὶ μεταβολὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον, ἢ παρὰ D τῷ πολεμουμένων πρὸς αὐτὸν παράλαξιν, καὶ πολὺ ἔχει λόγον, ἐως μὲν ὦ ὧν αὐτὸς ἑαυτῷ πόλεμος ἔνδον ἦν, ὃν φθάσας ἀπορρίψαι αὐθάδει γνώμῃ καὶ τολμηρᾷ, καὶ ἀμφίβολος πρὸς τὸν τῷ πραγμάτων κραταίων εἶν ὧν, ἠρώτα τῷ λόγων αἱ πράξεις ἐκ ἔλαττον, καὶ κατὰ νοῦν ἐχώρει τὰ πράγματα. ἐπεὶ δὲ τὸν Ἀσίαν μικρῷ πᾶσαν ὑπέταξε, διεπεραιώθη δὲ καὶ πρὸς τὴν Εὐρώπην σὺν ἐκ ἀγενεῖ τῷ φρονήματι μηδένα ἐμποδὼν ὑρηκὼς, ἀνὴρ, ἅτε δὴ ἐκ ἐκ λόγων καὶ παιδιᾶς ὁρμώμενος, βαναύσου δέ τινος καὶ ἀγυρτικῆς ὁμιλίας, ἐξῆπτο ἤδη καὶ ἐπεφύσητο, καὶ τῷ ἑαυτῷ ἐξέπλει φρενῶν, πρὸς ἐρωτικὰς τινας & γάμους ἐκ σωφρονικὰς ἐξ τῆς καθ' ἡμέραν μέθης καὶ βακχείας ἀγόμενος καὶ αὐξανόμενος. Ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῆς E τῷ πραγμάτων τούτων σωτηλείας, δέδοικα καὶ ἄλλοις ἄλλως ἔσεσθαι, ὅτε μὴ τοῖς ἡμετέροις βούλονται ἐξακολουθεῖν. πλεῖα περὶ μετὰ ταῦτων αὐτάρκως. Καὶ οἱ ἐκ βύζης δὲ ἐφ' ἑτέρας ταχέως ἐγένοντο γνώμης, ὑφορώμενοι τὸν προεῶτα κίνδυνον. ἅμα γὰρ τῷ πυθέσθαι τὰ κατὰ τὸν Θωμᾶν ἀτυχήματα, ἐφ' ὁμοίας πράξεσι τὰ ὅμοια πεπονκότες,

κότης, τὸν Ἀναστάσιον ἄγαγον δεδεμένον χεῖρας καὶ πόδας. ταῦτα δὲ καὶ ὧδε πεπράθθαι διεξόμεθα τῷ παντὶ, ἀφ' βίου μετάλαξιν.

κ'. Οὐ μὴν ἀπαύστου πάσης ἔτι καθυπαρχούσης τοῦ κατὰ Θράκλω πόλεις παράλιοι, τό, τε Πάνιον καὶ Ἡράκλεια τὰ τῷ Τυράννῳ φρονῆσαι. ποσῶν ἄρα μέσος καὶ τῷ Μιχαὴλ πᾶσιν ἐφάνη, καὶ ἐξ ἁπάντων μὲν ἴσως, πολλῷ δὲ πλέον ἐκ τοῦ μὴ βούλεσθαι τὸν καὶ τῷ θείων Εἰκόνων ἀπαρρήκτιθέντα * καταλῦσαι, πλὴν παύσεις πλησιάσας, τὸ μὲν σεισμῷ ἐπιγενομένῳ, καὶ τῷ τείχους τοῦ Πανίου καταβληθέντος, ἧς αὐτὸ πάροδος ἀκμὴν γέγονε τῷ Μιχαήλ. ἡ δ' Ἡράκλεια καὶ ὡς ἀντέσχεσε, ἔμως τῷ ἐκ τῆς θαλάττης μερῶν καταπυργισθεῖσα, ἁλίσκεται καὶ αὖτε ἀκμῇ, καὶ τῷ φρονεῖν τὰ τοῦ Τυράννου ἀπαλλάττεται, πίστις ἐδωκυῖα τῷ Βασιλεῖ. Καὶ τὰ μὲν κατὰ Θωμᾶν συμβεβηκότα τοιοῦτον ἔχει πέλας ἐκ τῆς εἰρημένης ἀρχῆς, καὶ ὅπως τροπαιοφόρος ὁ Βασιλεὺς ἐκ τῆς κατ' ἤπειρον ἄρχεται πόλεως. ἐδόκει ἕτερον ὑπὸ φασιανῇ ἐννοήσας, ἢ ἐπὶ τῆς ἀμιδαπείου θέας ἐπὶ τούτῳ γενομένης ὀπίσω τὼ χεῖρε δεδεμένους ποιῆσαι διελθεῖν, 56. καὶ ὑπηρετοῦντας τοὺς αἰτιωτάτους γενέσθαι. Αὐτίκα γὰρ καὶ πρὸς Χοιρέαν, ἔτι γε μὴν καὶ πρὸς Γαζαρηνὸν τὸν Κολωνιάτην, ἀνθρώπους μὲν ὄντας καὶ πιστὰ φυλάττοντας τῇ Θωμᾷ, κατέχοντας δὲ τὸν μὲν * Καβάλαν τῷ Χοιρέᾳ, τῷ Γαζαρηνῷ δὲ τὴν Σανίανα, ἐκ πολλῆς ἐκεῖθεν ποιουμένων κατάδρομῆς, καὶ λῃστρικῶς ζώντας τε ἐκ τυραννικῶς, χρυσοβούλλιον ἐκπέμπει ὁ Μιχαὴλ, τιμὰς μεγάλας τοῖς τῇ Μαγίστρων καθυπερτέρῳ, καὶ ἀμνηστίαν κακῶν, καὶ δῆλος τὸν τῷ Θωμᾷ θάνατον τούτοις ποιῶν. Ἀλλ' ἐκείνους μὲν οὐκ ἔπεισεν ὁ ἀποστολεὺς, ἀλαζόνας ὄντας καὶ ἀτίθασον κεκτημένους ψυχήν. ἑτέρους δέ τινας τῇ ὑποβεβηκότων ἐλπίδας, καὶ πρὸς τὴν τῷ Βασιλέως πίστιν μεταθεὶς, ἔπεισεν ἐξελθόντας πρὸς τοὺς συνήθεις λῃστείας ἀποκλεῖσαι τούτους τὰς τῶν τειχῶν πύλας, καὶ λόγου καταλειπόμενα χωρεῖς. ὅπερ καὶ γέγονε. Ἐκεῖνοι μὲν αὖθις εὗρον κεκλεισμένας τὰς πύλας, τὴν ἐπὶ Συρίαν ἐπιδόσαν ἀφυσταιόδον, τῷ φόβῳ βαλόμενοι. ζῶντες δὲ ὅμως ἁλόντες, τῷ ξύλῳ ἐξήρτηνται, καὶ τῷ βίῳ ἐξώθεν γίνονται. Ἄξιον δὲ μηδὲ τοῦτο παραδραμεῖν, ὅπως ὁ Γαζαρηνὸς προδέδοτο, καὶ τῶν τειχῶν ἀπεκέκλειστο. ἄνδρα γὰρ ἄγροικον ὁ ἀποστολεὺς δεξιοσάμβους φωνῆς ἐπιμελούμενον, καὶ ταῖς φύσεως τερπόμενον ἐμμελέσι ταῖς ἀνεμίαις ταύταις ἐκ ἀγροικικαῖς, μέλος τι ἐπλέξε πρὸς ᾧ ἐκεῖνο Οἰκόνομον ἔχον τινὰ ἀναφοράν. ὧδε δὲ αὐτοὺς λέξισιν ἔπω.

Ἄκουσον κῦρε Οἰκονόμε, τί λέγει Γυβέρτ.
Εἰ μοι δῶς τὸν Σανίανα, Μητροπολίτην σε ποιήσω,
Καὶ Νεοκαισάρειάν σοι δάσω.

Τοῦτο πολλάκις ᾠδόμενον, ἐν αἰσθήσει τοῦτον γενέσθαι τὸν Οἰκονόμον ἐποίησεν. ὅθεν ὡς ἔγνω τὸν νοῦν τε καὶ τὸν τῷ πράγματος ἀναφοράν, ἐξελθόντος ποτὲ τοῦ Γαζαρηνοῦ, ἔκλεισε κατ' αὐτὰς τὰς πύλας, καὶ τὸν ἔξωθεν ἐγκατέλιπε. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὑπερτέρων τούτων πολιχνίων, καὶ ὅπως τούτων ἐπάλιν ὑπὸ τῷ Μιχαὴλ κατάληψις.

Conſtant. Porphyrog. Continuat.

A proſtantis periculi metu, celto ſententiam mutarunt. Mox enim infortuniorum Thomæ accepto nuntio, in ſimilibus ſimile ineuntes conſilium, vinctum manus ac pedes Anaſtaſium adduxerunt. Qui iiſdem ac pater excarnificatus ſuppliciis, vivendi finem fecit. Anaſtaſius necatus.

XX. Quamquam vero hæc ita evenerant, ſublatuſque Tyrannus erat, maritimæ tamen Urbes Thraciæ Panium & Heraclea, ejus tuebantur partes, ac Michaeli reſiſtebant: tantum nimirum omnium animis illius infederat odium, tum forte aliis ex cauſis, tum præcipue quod ſuſcitatam adverſus ſacras Imagines perſecutionem ſopire nolebat. Ubi tamen ad illas acceſſit, diſjectis terræ-motu Panii muris, nullo negotio in ipſum Michaelis ingreſſus patuit. Heraclea vero, quamquam reſiſtebat, a maritimis ipſa partibus expugnata; nulla civium ſtrage capitur, dataque Imperatori fide, ſtudere Tyranno deſinit. Hic rerum Thomæ finis ex tali principio fuit; ſicque Michael triumphans ex continentis urbibus rediit; in ſocios autem defectionis Thomæ nihil acerbius ſtatuit, quam quod Circenſium ſpectaculo in eam rem conſtituto, manibus a tergo revinctis eos circumduci, ac qui maximorum rei ſcelerum eſſent, exilio ſolum vertere juſſit. Mox quoque ad Choream, nec non ad Gazarenum Coloniatem Thomæ quondam domeſticos, eique conſtanter ſervantes fidem. (Tenebat alter, nempe Choreas, præſidio Cabalam, alter, nempe Gazarenus, occupabat Sanianam; ex quibus præſidiis crebras illi excurſiones habebant, latronumque more ac tyrannice vivebant) Auream Bullam (Imperatorium ſcilicet Diploma) mittit Michael, Magiſtrorum honore præcipuo ſe illos evecturum pollicitus, ac impunitatem daturum; Thomam jam extinctum ſignificans. Verum nuntius ab Imperatore miſſus homines arrogantes, ac præfracto animo, ad officium revocare non potuit: corruptis tamen quibuſdam præſidiariorum ſub illis merentibus, inque Imperatoris fidem traductis, ſuadet, ut ad ſolitas populationes prædaſque agendas egreſſis, murorum portas claudant, ac nec reſponſo dignatos relinquant: ſicque adeo contigit. Illi clauſas portas nacti, indeque perterriti, in Syriam fuga contendunt. Vivi tamen capti, eque ligno ſuſpenſi, vita exuuntur. Neque vero omittendum reor, quo ſe modo habuerit Gazareni proditio, & ut ſit muris excluſus. Michaelis Legatus, ruſticum quemdam vocis modulantiam affectantem, ſolutiſque ac ruſticano more compoſitis canticis ſeſe oblectantem cum humaniter excepiſſet, carmen quoddam contexuit, quo Gazareni Œconomum alloqueretur, cujus hic ad verbum tenor,

Panium & Heraclea in potestatem redactæ. Edit. Pariſ. pag. 45.

Cabala & Saniana in fidem receptæ: qui tenebant, ambo ſuſpenſi.

Audi, domne Oeconome, quid dicat Gyberti,
Si Sanianam dederis, factam te Metropolitam,
Et Neocæſaream tibi concredam. pag. 46.

Dum hæc ſæpius cantillat, Œconomo mentem aperit, ut rem intelligat. Cum igitur ſenſum perſpexiſſet, ac quid verba illa deſignarent animadvertiſſet, egreſſo quandoque Gazareno, portas claudit, & foris hominem relinquit. Hactenus quod attinet ad duo illa oppida ipſis propemodum nubibus minitantia, & ut illa rurſus a Michaele in fidem recepta ſint.

E.

XX. Neque vero malorum vis atque impetus, hoc cardine erat sistendus: sed cum duæ continentes (Asia scilicet & Europa) veluti caput & cauda divini Numinis indignatione (quamquam ipsi non intellexerant) cædibus, incendiis, terræmotibus, rapinis, civilium motuum injuria, excursionibus ac vastitate, inspe-
Pag. 6 & 37. ratis urbium mutationibus, signis e cælo, signis ex aere, castigatæ fuissent: postremo miseras quoque insulas, velut instrumenti Musici meten quamdam, ut totius corporis plaga communis esset, mala invaserunt. Verum corrigi non poterant, qui Dei-Hominis Effigiem colendam negarunt.

Asiæ nonnum Occidentalium ex Hispania motus.

XXI. Quo igitur tempore Thomas res novas moliri cœperat, rei fama in omnes late partes perlata, Agareni Occidui Iberiæ finis incolæ, Oceano fluminis, quos jam pridem mutata nominis appellatione Hispanos vocant; copiosa aucti hominum multitudine, summque illud Hesperium latus gracile parumque fertile ac opulentum sentientes; cui denique plurimum de soli ubertate ac bonitate detrahit: quin & eodem vitio laborare Orientalem quoque Iberiæ ac Meridionalem plagam (non enim tota bonis terræ dotibus pollet, aut satis ferax est: Occidua tamen plaga, uti diximus, reliqua squalidior est minusque istac ac gracilior) ideoque ipsis alendis ac procurandis non sufficiens, justa corporis mole prædictis, ac quos necesse sit commeatus abundantia adolescere, non ejus penuria, Hi igitur ad Apochapsum gentis Amerumnam accedentes, rogabant, *Ut coloniam ipsis ducere liceret, atque alio commigrare, qui ob multitudinem angustæ habitarent, ac quos necessariarum rerum inopia premeret*. Princeps statim magnis instructis navibus, justisque eis copiis impositis, celato adhuc consilio, ad Occidentis Insulas, quæ nostræ ditionis erant, interim prædatum educit; tum subditis rem gratam præstiturus, quorum cupiditatem alienis opibus satiaret, tum adeo exploraturus, num quæ fertili solo ac opimo Insula occurreret, in quam commode suorum coloniam duceret. Post-
Edit. Paris. pag. 47. quam igitur ad multas Insulas appulsus, neminem sibi resistentem, majores ve aut minores naves opponentem invenit (omnes enim omni orbatæ præsidio erant, eo quod omnis classis earum præsidio constituta, suppetias Thomæ adversus Constantinopolim adnavigarat) ingentique præda ex omnibus, ad quas appulsus fuerat, Insulis potitus, in Cretam quoque venit, quam deprædatus ac populatus quantum ei licebat; cum omni ex parte, soli bonitatem deprehendisset, & quantopere ad omnem venustatem frugumque ubertatem fertilis esset: *En*, ait, *non est hæc alba, quam terra fluens lacte & melle*. Actum quidem navibus omnis generis præda oneratis, domum rediit; reversusque validam ac ingentem classem instruit. Exeunte porro hyeme, vereque incunte, quadraginta navium classe, bellicosis hominibus onerata; captatoque secundo vento, recta in Cretam, aliis spretis Insulis, contendit. Jam ergo appulsus erat, & ad promontorium, quod Characem vocant, exscensum fecerat. Cum autem nec in appulsione nec exscensione triste aliquid accidisset, jamque libere prædas agerent ac excurrerent, facilis visa aggressio est, explendique consilii ratio. Viros idoneos ex more populatum mittit,

κ'. Οὐκ ἴσμεν δὲ ἄχει τίνων ἡ φορὰ στάσθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ τῶν δύο ἠπείρων, Ἀσίας φαμὲν καὶ Εὐρώπης, ἐν θυμῷ Κυρίου αὐτῶν τινος κεφαλῆς καὶ ἀρᾶς, εἰ δὲ μὴ σωίσασαι, παιδαθέντων φόνοις, ἐμφρασμοῖς, σεισμοῖς, ἁρπαγαῖς, ἐμφυλίοις καταδρομαῖς, πόλεων ἀτελπίστοις μεταβολαῖς, σημείοις ἐξ ἀέρων, σημείοις ἐξ αἵρος, τίλος καὶ ταῖς παλαιπώραις νόσοις [61] οἷόν τινα μίσλω, ἵν' ὀλόσωμος εἴη ἡ πλη- 61.
γὴ, ἐπίδραμε τὰ δεινά. ἀλλ' ἐκ ἐν παιδεῦσαι, τὸς τῶν Θεάνθρωπον ἐξευρημένους Μορφῶν προσκυνῆν.

κα'. Οὕτω ἄρτι δὴ τῶ καὶ τὸν Θωμᾶν ἄρξαντος νεωτερισμῶ, ἐπεὶ πάντα * ἐκεῖτο παντάχε. οἱ γὰρ Ε- * ἔκειτο.
σπέριον κόλπον τῆς Ἰβηρείας τὸ Ὠκεανῷ γειτονεύοντες Ἀγαρηνοὶ κατοικοῦντες, Ἱσπάνους πάντας ἀπὸ πολλοῦ ῥύσεως χρόνος μετωνόμασεν, εἰς πλῆθος σωμάτων καὶ εὐθυμίαν τῷ γένει ἐξηλακότες, ᾧ κατ' αὐτὰς Ἑσπέριον πλάτος λυσφαὶ ὄσαι, καὶ μετρίως εὐδαίμονα ὁρῶντες, καὶ λεπτομερῶς μὲν τῆς πρὸς γῆν ἀρετῆς ᾗ, ἀφθονίας καὶ πολλοῦ, ἐνδέουσαν δὲ καὶ πρὸς αὐτὸ τοῦτο Ἑῶον τῆς Ἰβηρείας καὶ Νότιον. οὐ γὰρ ἅπαντα πρὸς πᾶσαν γῆς ἀρετὴν ἐπιτηδεία καὶ φέροις, ἀλλὰ τὸ τῆς Ἑσπερίου πλάτος, ὡς εἴρηται, αὐχμηρόν τι καὶ λοφῶδες τῆς λοιπῆς· καὶ ᾗ τοῦτο ὥστε τρέφειν δυναμένας αὐτὰς, ἐκ δυσικεῖν ἄνδρας σώμασιν ἀμιγέσι χωμένους, καὶ ἀγαθῶν φορείᾳ, ἀλλ' ἐκ ἐνδείᾳ αὐξανομένους. Οὕτω γοῦν προσελθόντες Ἀπό- 62.
χαφ [62] τῷ ἑαυτῶν Ἀμερμουμνῆ, λιτανείαν τινὰ, ἵν' γῆς μεταστάσεων ἔτσων αὐτοῖς γενέσθαι, πλήθει τε συνοχλουμένους, καὶ ἀναγκαίων σπάνει πιεζομένους. ὁ δὲ πλοῖα τινὰ ἐπισκευάσας μακρὰ, καὶ δυνάμεις οὐκ ὀλίγας ἐξ αὐτῶν τόπων ἐμβιβάσας, ἐπὶ λῃστείαν πως, λαθραίως ἔχων τὴν ἔννοιαν, τῇ πρὸς τῇ Ἑῳ κειμένων νήσων, καὶ ἡμέρων τυγχανόντων, ἐστράτευε. ὁμῶ μὲν τὸ αὐτοῖς ἐπιθυμούμενον ἐκπλήρων, καὶ ἐκ τῷ ἀλλοτρίων πάντας ἀφορισμένους, ὁμῶ δὲ κατασκοπῶν εἴ τις ἐστὶν ὅπως εὔφορος τῶν νήσων καὶ λιπαρὰ, εἰς μετοικίαν αὐτῶν. Ἐπεὶ γοῦν πολλαῖς τῶν νήσων πλησιάζων, τὸν ἀντιπαρατασσόμενον μικρῷ ἢ μεγάλῳ πλοίῳ οὐκ ἔφευσε. ἐχρονοῦτο γὰρ πᾶσαι τῆς αὐτῶν βοηθείας, ἄρτι καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκβοηθούσῶν, καὶ πλευσούσῶν καὶ τῶ Θωμᾶ. μεγάλας δὲ ὠφελείας ἐκ πασῶν, αἷς καὶ προσωρμίζετο, ἐκαρπώτο τε ἐλάμβανε, ἄχρι καὶ πρὸς τὰς Κρηταικὰς, καὶ πάσας καταδραμὼν, καὶ λείαν πάσας, καὶ ἀνδραποδισάμενος, ὡς εἶπον, καὶ παντοδαπὸν καταμαθὼν ἢ ἑ γῆς ἀρετὴν, καὶ πῶς εἴη πρὸς πᾶσαν χάριν καὶ ἀγαθῶν εὔφορος ἀφθονίαν, τοιόνδε. Γῆ οὐκ ἄλλη, ἢ ῥέουσα μέλι καὶ γάλα. καὶ τότε μὲν παντοίων * γενόμενος ἀγαθῶν, * Τὸν εἶλον ἐμπεπλησμένοις ἀγαθ.
ἀσμένως δὲ οἱ καθ' ἡμᾶς καὶ πάσῃ χειρὶ καὶ δυνάμει ναυτικὸν ἐξήρτυσε. Ὡς δ' ὁ χειμὼν ἐτελείωτο, καὶ τὸ ἔαρ ὑπέ- Cedr.
λαμπε, τεσσαράκοντα πληρώσας ναῦς ἀνδρῶν μαχίμων, καὶ ἐπιπόδιον ἄνεμον ἐπιπρήσας, ἐπὶ Κρήτην ἐστέλλετο δυσπόρων, τὰς ἄλλας νήσους χαίρων εἰς ὑδόν. Ἄρτι γοῦν ἐπλησίαζε, καὶ τῷ ἀκρωτηρίῳ τῷ Χάρακι καλουμένῳ κατῆγέ τε καὶ προσωρμίζετο. Ὡς δ' [63] ἐδόκει ἔτι 63.
κατὰ τὴν καταγωγὴν ἔτι κατὰ τὴν ἀποβασιν ἁφάτου πόνους τῶν ἀπευκτῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς λείας χωρεῖσι καὶ πρὸς ἁρπαγὰς, ἐξ χερῶν τὰ τῆς ἐπιβολῆς τε καὶ ἐπιχειρήσεως ἐπεράτετο. ὡς μὲν ἐπιπόδειος εἰς τὰς σωθεὶς πρότο-

μὰς ἀπέστειλε, δυλαγωγήσοντας τὰς ἐχθρούς. αὐτὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ἔχων, ἅρτι δὴ τῷ πηδήματι ἐπαιμάζοντας, κἀκείνων ἅμα πορφυρίδας τινὰς δίκα ἢ δικαστὰς τινὰ γενομένων, πῦρ ἐμβαλὼν ταῖς ναυσὶν, ἁπάσας κατέλιξε, φρενάμφους τε παράπαν ἀδίμους. τέως μὲν οὖν τῇ παραδόξῳ τοῦ πράγματος καταπλαγίσης ἅπας δὲ ὁ στρατὸς, καὶ ὥσπερ ἐκβεβιασμένος ἀθρόως, ἐκδειματώθη τε αἰτίαν ἐπιφθέγγετο, καὶ εἰς λόγους ἦλθον ναυτικούς. Ἐκεῖ δὲ κατήκουσε ἃ πάλαι ἀδιώκητο, Ὡς αὐτοί τε τέκνων ἡμῶν ἀποικίαν ζητοῦντες καὶ γῆν ἀγαθὴν, ἡμοί τε τούτοις ἦλθον ὁδὸν, ἡμῖν τε ἀγαθὰ προξενῶν, καὶ ἐμοί τ' ἐξ ὑμῶν ἀπαλλάττων ὀχλήσεως. ὡς δὲ καὶ γυναικῶν ἐμέμνηντο, καὶ παίδων οὐκ ὠλιγώρουν. Καὶ γυναῖκες, ἔφη, οὐδὲ ὑμέτεραι αἱ αἰχμαλωτιζόμεναι, καὶ παῖδες οὐ μικρὸν ἐξ αὐτῶν. ἔδοξε τοῖς πιστοῖς κατασταλεῖσι λόγοις, καὶ ἀποδοχῆς ἄξια κρίναντες τὰ λεγόμενα, πέφρον μὲν ἤγειραν πρῶτον βαθεῖαν, καὶ χάρακα ἐπ' αὐτῇ κατασήξαντες, ἔνθα καὶ νῦν λαβὼν τὸ ὄνομα ὁ τόπος, σώζει τὴν προσηγορίαν, Χάνδαξ ὀνομαζόμενος, ἐκεῖσε διενυκτέρευον, φυλακάς τε τὰς προσηκούσας ποιούμενοι, καὶ τὰς ὠφελείας αὐτόθι ἐκεῖσε ἀναθησαυρίζοντες.

64 κβ'. Χρόνος δὲ ἐρρύη πολὺς ἀδαμῶν, καὶ πάντα ἡ Βασιλεία ἐν φήμῃ ἐδίδαξε. καὶ δὴ ἡ Πρωτοσπαθάριον
65. Φωτεινὸν προκαπτομένη Ζωὴ ἡ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει θεοσέπτου Αὐγούστης τυγχάνουσα, στρατηγοῦντα δὴ τηνικαῦτα τῶν Ἀνατολικῶν, πᾶσι δὲ Κρήτης ἅπασιν ἐποικεῖν προεβάλλετο· ὃς ἐκείσε παραγενόμενος, ἐν τῷ μὲν γενόμενα θεατὴς, τῇ δίκῃ ἀκροατὴς, τραύσιμον ἀπεδίδασκε τὴν Μιχαὴλ τὸν θρασύτολμον, ἐν δυνάμει τινὰ ἱκανὴν ἐκπέμπειν ἐκεῖθεν ὑποτοβήσουσαν τοῖς ἐχθροῖς. Δαμιανὸν γοῦν Κόμητα ὄντα τῶν Βασιλικῶν ἐπόρασιν καὶ Πρωτοσπαθάριον μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ παρασκευῆς ὁ Βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς βοήθειαν τῶν Σφαγιῶν Φωτεινῶν. οἳ καὶ ἐνωθέντες, ἐν μιᾷ τῇ Ἀγαρηνῶν πόλεμον ἔστησαν, εἰς ὃν δὴ χρήσιμον τὸ πλῆθος ἐπέσκηψεν. αὐτός τε γὰρ ὁ προρρηθεὶς Δαμιανὸς καὶ τῶν εἰσβολῇ ἐν μάχης δύο τραυμάτων πεσὼν, καὶ σφαγῇ παραδοθεὶς, τοὺς λοιποὺς ἐνίκων καὶ μένειν, ἀλλὰ φεύγειν ἐποίησε πρωΐθεν. καθ' ὧν τροπὴν ἐν ὁ Φωτεινὸς * ἐν μονῇ μόλις διασωζόμενος πρὸς τῶν Δίκα, καὶ τῇ Βασιλεῖ τῇ σφαγέντων ἀπάγγελος γένηται. ἀλλ' ὅτος μὲν ἐπεὶ ἔφθη τιμῆς ἤγετο παρὰ τῷ Βασιλέως αἰεί, ἐν ἐν Σικελίᾳ στρατηγίδα αὐθις τῆς Κρήτης ἀλλάττεται.

κγ'. Τοῖς δ' Ἰσαυρίοις ἔτι πῶς ἐν παρεργῷ καὶ μεμιγμένη χάρυσις, ἀνήρ τις ἐκ τῆς ὀρίων τῆς νήσου ἐπικαταβὰς μοναχὸς, ἄλλον ἔφησεν εἶναι τόπον αὐτοῖς ἐπιτηδειότερον, εἰρός τε πολίσματος κτίσιν, καὶ τῆς λοιπῆς ὠφελείας ἐν ἐπικρατείας αὐτῷ. καὶ ἅμα λαβὼν τὸν Χάνδακα τόπον ἐπίδειξεν, ἔνθα καὶ νῦν ἵστησι ἡ πόλις αὐτῷ, καὶ ἡγεμὼν αὐτὸ ὁ Ἀπόχαψ τότε ἐγίγνετο αὐτ. Ἐκ τούτου δὲ οἷον τινος ἐξ ἀκροπόλεως ὁρμώμενοι, πᾶσάν τε τοῦτο τὸ νῆσον, καπετριχῶν, ἐν τινας τῶν παρακειμένων ἀκίλατον, ὡς καὶ ἐν αὐταῖς ἐγκατοικῆσαι αὐτοὺς, τούς τε οἰκήτορας καὶ αὐτόχθονας δουλωσάμενοι. ἐν πόλεις δὲ Κρήτης ἐστὶν ἃ πρὸς ταῖς ἕωσιν ἄζωστοί τε καὶ πέζοι ἐγκαλώδυσαν, μιᾶς ἐκ τότε μόνης παραμενούσης ἀναλώτου καὶ ἀπαθοῦς· καὶ λόγῳ μὲν ὑποταγείσης, τὰ ἐκείνῳ δὲ ἤθιμα καὶ τὸν Χριστιανισμὸν φυλαττούσης ἀλώβη-

* Scyl. & Cedr. ἐν μιᾷ μονῇ μόλις διασώζεται. Baſil. Anna Comn. p. 462.

A prædamque acturos; ipſe cum reliquis, ubi illi paulo longius, ad decem circiter quindecimve ſtadia proceſſerant, vento etiam invaleſcente, injecto igne, omnes ad unam naves incendit. Quo ſubito conflagrantis claſſis ſpectaculo: perterritus omnis exercitus, tum illico ad caſtra reverti cœpit; tum ferocius ejus tanti facinoris rationem repoſcere. Ad quos Dux, *Factum eſt*, inquit, *quod vos pridem perturbabatis. Vos ipſi nobis vel auctores fuiſtis, qui colonias, ac terram bonam quæſieritis. Ad me quod attinet, hac præſtantiorem nullam exiſtimavi. Hocque adeo iter ſuſcepi, ut & vobis bona pararem, & veſtræ me interpellationis moleſtia liberarem.* Cum autem etiam uxorum meminiſſent, nec liberorum negligendam curam, reſpondit Apochapſus: *In promptu ſunt uxores, mulieres captivæ, & quos ex illis brevi ſuſcepturi eſtis liberi.* His itaque verbis ſedati, eaque digna approbatione rati, altum primo ducunt aggerem, vallumque jacientes (unde & locus indicum cognomentum hactenus retinet, Candax appellatus) illic pernoctabant, conſuetas excubias habentes, omneſque ſuas opes & facultates ibi reponentes. Incenſæ naves ſunt a Saracenis novo fraudamento.

B

C

D

XXII. Non longum fluxerat tempus, cum omnis ejus molitionis fama ad Imperatoris aures perfecta eſt. Is itaque Photino Protoſpathario, felicis recordationis Zoes a Deo coronatæ Auguſtæ proavo, Orientalium per id tempus Duci, ſummam rei ad Cretam ſpectantis commiſit. Quo ille profectus, ac cum alia oculis ipſe luſtraſſet, tum aliis referentibus alia accepiſſet, quæ gererentur Imperatori clarius declaravit, viresque aliquas ad hoſtes inde protligandos ab Urbe mitti rogavit. Damianum itaque ſacri Stabuli Comitem ac Protoſpatharium cum ingenti exercitu & apparatu, Photino Duci Imperator ſuppetias mittit. Conjunctis illi viribus, adverſus Agarenos bellum inſtruunt: nec tamen eo conatu commodum aliquid parturiunt. Quem enim dicebam, Damianus primo ictatim congreſſu accepto vulnere cadens, atque jugulatus, reliquis non victoriæ durandique fortiter certaminis, ſed fugæ ac cladis auctor fuit. Eaque fuga Photinus conſcenſa celoce, ad Diam vix ſoſpes evadens, ipſe Imperatori cladis acceptæ nuntius extitit. Imperator, quod virum magnifice coleret, pro Creta, Siciliæ cum imperio illum præeſſe juſſit. *Edit. Pariſ. pag. 48.* Vitii Romani a Cretenſibus Saracenis. Zoe Auguſta.

XXIII. Porro Hiſpanos adhuc inter curas fluctuantes, Monachus quidam ex Inſulæ montibus digreſſus, commodiorem alium locum eſſe monet, ubi Urbem condant, uberioreque fruantur annona, ac tuti conſiſtant. Tunc ſimul eos aſſumens, Candacem oſtendit, ubi etiamnum illorum Urbs condita exſtat; ejuſque tunc Præſes Apochapſus fuit. Inde ergo velut ex quadam arce profecti, cum Inſulam totam, tum vicinas quaſdam alias regiones excurſionibus vaſtabant; ut & illic ſedes ponerent, veteresque inquilinos ac cives ſervituti addicerent. Ipſius Cretæ Urbes novem ſupra viginti expediti ipſi atque pedites cepere. Ex eo tempore una dumtaxat immunis ab expugnatione, illæſaque manſit: verbo quidem ſubjecta, quæ tamen ritus ſuos ac Chriſtianam religionem ſervaret. Tunc ſane & Cyrillus Gortinæ Epiſcopus, eo quod ut Chriſtum ne- Candiæ fundatio. Cyrillus Martyr: ejus cruentis miracu-

garet induci non potuerat, quasi victima innocens jugulatus est: cujus & sanguis, velut Abelis, seu etiam Zachariæ, ad Deum clamat, nihil mutatus perseverans. Ex ejus sepulchro, cum Fideles spongiis quibusdam expressum oleum libere hauriant, tingentem tamen colore sanguinem mutare non valent. Extant vero ibi etiam alii loculi, ac cum aliorum plurium, qui tum pro Christo martyrium sumpserunt, tum inclytorum decem Martyrum erecta sepulchra sint. Sic ergo & per hoc tempus talique occasione Cretenses de medio Christianorum sublati sunt.

Alii plures Cretæ Martyres. Edit. Paris. pag. 49.

XXIV. Cæterum Michael vix tandem circumdantibus eum ac conterrentibus solutus hostibus, eorumque metu liberatus, cum ad Deum converti, rectèque factis placabilem eum, ac propitium reddere oporteret; secus velut a seipso, non Dei nutu salutem consecutus, contra ac publica jura legesque habeant, vitæ suæ rationes instituit. Proinde uxore mortua, cum eam vulgi opinionem ambiret, ut illius implacabili luctu eum affici putarent, secretis tamen occultisque monitis cum Senatu agit, ut se ad nuptiarum fœdera iteram inducant: nec verbis solum suasoriis cum ipso agant, sed & cogant, vimque facturos minitentur, nisi is omnino rem præstiterit. Ostendant non posse Imperatorem cœlibem vivere, quo fiat ut illorum uxores, Domina atque Augusta careant. Ita igitur fictis eorum sermonibus ad extremum cessit; quamquam fieri non poterat, ut non tandem tempore fabula mutaretur. Ac primum chirographo subdxos obstringit, fidemque exigit, ea se præstituros, quæ nec fiant, nec esse umquam possint; ejus futuram uxorem, & quos ex illa suscepisset liberos, cum e vivis excesserit, omnino defensuros; sed & tum illos Imperatores, tum ipsam quoque, ut par est, Dominam habituros. Adeo non in hoc modo ævo, sed post suam quoque mortem se imperaturum existimabat; cum ex Deo (non tamquam ex illorum penderent manu) cuncta speranda forent; *per quem Reges regnant & Tyranni tenent terram*. Cæterum morem gerit illi Senatusconsulto, unus ipse omnis terræ dominans; quique caritatis propositum iniisset, invitum simulans in nuptias consentit. Dacit vero, non quamlibet fœminam, sed quæ olim sæculo ac sæculi rebus nuntium remisisset, Christoque desponsa esset, ac olim a puero, in Monasterio quod in Principe (sic dicta) Insula, situm est, exercitata, ac Deo addicta esset. Euphrosynæ illi nomen erat. Clara scilicet Constantini illius proles, qui, ipsa juste matre ulciscente, luminibus cæcatus fuerat. Hoc ille facinore non modo non placavit divinum Numen, quin potius ejus in se Romanamque Remp. graviorem iram provocavit.

Prov. 8. 15.

Sacrilegæ Basilii nuptiæ.

Euphrosyna sacra virgo Michaeli nupta. Constantini Irenæ filii, filia.

Altera in Cretam expeditio.

XXV. Itaque aliam quoque classem adversus Saracenos Cretam obtinentes ac diripientes, Cratero Duce emittit. Is, cum Cibyræotarum tunc Præfectum ageret, septuaginta biremibus ex suis reliquisque pag. 50. Provinciarum ac Insularum, assumptis, ferox admodum ac minitabundus Cretam applicuit. Cumque nec Agarenis pugnæ alea subterfugienda videretur; sed committendum prælium, quo suas illi vires ac bellicam fortitudinem experirentur (singulari enim illi fortitudinis laude, inter suos clarent) animose utrinque pugnatur. A

Saracenorum Cretensium virtus.

Ἀκυν. Τότε δὲ [66] Κύριλλος ὁ Γορτυνίας Πρόεδρος, ἐπεὶ μὴ πάσης εἰς ἄρνησιν ἐχώρει Χριστοῦ, ὡς ἱερεῖον ἄμωμον ἐσφαγίασε. καὶ γὰρ τὸ αἷμα βοὸς μόνον ὡς τοῦ Ἄβελ, καὶ τοῦ Ζαχαρίου πρὸς τὸν Θεὸν ἀναβοᾷ αἵματος· καὶ μύρον μὲν ἐκεῖθεν ἔστιν ἀρύσασθαι τοῖς πίστεως ἀπόγοις τισὶν ἐκπεφασμένον· τῷ δὲ βαφῷ τὸ αἷματος ἀλλοιοῦσθαι οὐ πρόσεστι. πρόσεστι μὲν αὐτόθι σορεῖ, καὶ πάροικα κεῖνται, ἄλλων τε πολλῶν τοῦ ὑπὲρ Χριστοῦ τότε μαρτυρησάντων, ἐν οἷς δέκα περιώνυμοι Μαρτύρων. τούτῳ γοῦν ξόπῳ καὶ κατὰ τοῦτον ἀπηρκάθησαν οἱ καιροὶ ἐκ μέσου τῶν Χριστιανῶν οἱ Κρητικοί.

66.

Ἀνδ'. Ἐπεὶ δὲ ὀλίγῳ καὶ μόλις τοῖς περικυκλοῦσι τοῦτον ἐχθροῖς καὶ περιστοῦσι ὁ Μιχαὴλ ἀντέστησαν, δίον πρὸς Θεὸν τραπέσθαι, καὶ τῶν ἐξόμνυσθαι ἤλεω δηλ. τῶν ἔργων ποιῶν. ὁ δὲ τὸ συμφέρον οὐ ὡς εἰ πολιτικοὶ θεσμοὶ βάλονται, ὡς ἂ παρ' αὐτῷ, ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ σωθείς, ἑαυτῷ τε, καὶ ἐπανῆλθε. Τῆς γαμετῆς γοῦν πλουσιάσης αὐτῷ, ἐδόξαν θέλοντος κατασχεῖν τῶν πολλῶν, ὡς πλοῦτος ἄλυτον ἔχει αὐτὸ, καὶ σύγκλυτον ἐποίει δηλ. τινων μυστικῶν αἱρέσεσθαι τοῦτον πεῖσαι γυναικὶ αὐθις ζευχθῆναι. καὶ ἂ παρακαλέσαι μόνον πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ καὶ βιάσασθαι, καὶ εἰς ἐπανάστασιν, εἰ μὴ τοῦτο γένηται, χωρῆσαι αὐτούς. ἂ δὴ ἔστιν οἷον γυναικὸς ἄνδρα φέρειν Βασιλέα τε ζῶν, καὶ τὰς ἡμετέρας στρεῖσθαι γαμετὰς Διαφοίνης ἐκ Βασιλίδος. Ἐπίκεισο γοῦν αὐτῷ δηλ. τῶν ἐπιπλάστων λόγων, ὡς τοῦ χρόνου λαθεῖν ἐκ μέσου. καὶ ὁρκωτὸν μὲν χειρόγραφα ὑπὲρ τοῦ μήτε ὄντων, μήτε ἐσομένων πᾶσαν ἀπήτει χεῖρα. ὡς αὐτίκα τε τῷ ἐσομένῳ αὐτῷ γαμετῇ, καὶ τὰ, ἐκ ταύτης ἔκγονα ὑπερασπίζειν, καὶ ὑπερμαχεῖν [67] μὴ τοῦ αὐτῷ μὴ παύσασθαι θάνατον· ἀλλὰ κἀκείνῳ τε μετ' ἐκείνης Βασιλίας ἔχοντα καὶ Δέσποναν, ὡς εἰκός. ὅτως ἂ τῷ κατ' ἐκείνον, ἀλλὰ καὶ τῷ μετ' αὐτὸν φῶτο κατακρατήσειν αἰῶνος, δίον πάντα ἐκ Θεοῦ, ἀλλ' οὐκ ἐκείνων ἀναρτῆσαι χειρί, δι' ὃν Βασιλεῖς βασιλεύουσι, καὶ Τύραννοι κρατοῦσι γῆς. πλὴν ὑπέκυπτεν ὁ πᾶσης κυριεύων γῆς φροντίδι τῇ συγκλυτικῷ. [68] καὶ σωφρονίσθαι ἄκων ἐδόκει ὁ σώφρονα βίον ἀγαπήσειν. ἤγετο οὖν πρὸς γάμον ἂ τῷ δὴ ἦν δὴ, ἀλλὰ γυναῖκά τινα πάλαι τοῦ κόσμου καὶ τὰ αὐτῷ δοκοῦσαν, Χριστῷ δὲ συμφθεῖσαν. καὶ ἀσκήσεσιν ἐκ παιδὸς καὶ τοῦ Περιχαρῶς μοναῖς χαλάσασα, καὶ προσανέχουσα τῷ Θεῷ. Εὐφροσύνη ταύτης ἡ κλῆσις, καὶ πατρὸς ἐτιμᾶτο Κωνσταντίνου εἶναι, δικαίᾳ κρίσει τοῦ τυφλωσιν ὑπομεμφομένου παρὰ μητρός. ταῦτα μὲν ἐξεπίρασε, καὶ ἄλλῳ δὲ αὐτῷ οὐ μόνον ἐκ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ καὶ παρώργιστο τοῦ Θεοῦ.

67. 68.

Κέ. Καὶ κατὰ τῶν Κρητῶν δὲ καταλαβόντων καὶ λυμαινομένων αὐθις ἐπαποστέλλει στρατὸν, Κρατῆρος ὄνομα τῷ Στρατηγίτῃ, ὃς τεσσαράκοντα τῶν Κιβυρραιωτῶν δίκροτα στρατηγίδα, ἑβδομήκοντα ναῦς δίκροτος τῶν ὑφ' ἑαυτῷ, καὶ πάντων τῶν Θεματικῶν λαβών, βριμῶν ἅμα καὶ πολλῷ φρονήματι παρεμβάλλει. καὶ ἐπόπτης οὐδ' ἐκεῖ τοῖς ἐδόκει ὑποστέλλεσθαι, ἀλλ' εἰς μάχην χωρεῖν, τῶν τὰ ἑαυτῷ δυνάμεις καὶ γενναιότητας ἐπιδεικνυμένων. καὶ γὰρ εἶτι τῶν ἄλλων Ἀγαρηνῶν οὐτοι δὲ διφυεῖς· συνιέβαλλον δὲ τολμηρῶς ἐκάτεροι κατὰ τὸν ἀγῶνα χωρήσαν-

πες. ἅρτι δὲ τῷ ἡλίῳ πὰς ἀκτῖνας ὑπὲρ γῆς ὑφαπλῶντος, ἀδ' ἕτεροι μὲν ἄχει μεσούσης ἡμέρας ἐπέκλινον· ἀλλὰ γενναίως μαχόμενοι τὴν ἑαυτῶν ἰδέαν ἐπέδειξαν ἐμπειρίας καὶ δυνάμεως. Ἐπεὶ δὲ ποτήσαντες οἱ Κρῆτες ἤδη τῷ ἡλίῳ κλίνοντι ἐτράποντο πρὸς φυγὴν τότε δὴ πολλοὺς μὲν ἀνῃρέθη ἀπέπτεσαν, πλείους δὲ καὶ ὅπλα ῥίψαντας αἰχμαλώτους ἔλαβον, ἐκ πολλῶν ἑπόμβοι. τάχα δ' ἂν καὶ πᾶσαν ἔλαβον ἡ πόλις αὐθημερόν, εἰ μὴ νὺξ ἤδη φαινομένη, * ἀπέστρεψεν ὡς τὰ πράγματα· καὶ ἀπέπαυλαν τοὺς ζητοῦντας, φόνον, ἀλλ' ὡς σωτηρίαν ἀπέπεμψαν. Οἱ μὲν οὖν ὡς ἤδη νενικηκότες, καὶ πάντας αὖριον ἐν βραχεῖ βραχεῖς ὄντας ἐλπίσαντες συλλαβεῖν, πρὸς πότους καὶ τρυφὰς, ὡς ἐν οἰκείᾳ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ ἐτράποντο· μήτε φύλακάς τινας μήτ' ἄλλης σωτηρίας ἢ κατὰ τὸ πολεμικὸν νόμιμον γινομένης φροντίσαντες. ὕπνῳ δὲ μόνῳ καὶ τὰ πάντα ῥᾳδίως ἀναξιπόνους καὶ ἀπολυσάμενοι μελέας τῆς ῥᾳθυμίας. Ὅθεν περὶ μέσας νύκτας, ἐπεὶ δὴ ἔκ τῶν ἑαυτῶν φυλάκων, [69] ὡς ἐν ἀσφαλείᾳ ἀγρυπνούντων οἱ Κρητικοὶ, ὕπνῳ καὶ οἴνῳ καθηρῆσθαι τὰς τῶν Ῥωμαϊκῶν παρεμβολῶν ἀπέμαθον, αὐθωρεὶ ἐξιλθόντες μαχαίρᾳ πάντας ἀπώλεσαν. ὡς μηδ' ἄγγελον, τὸ δὲ λεγόμενον, διασῳθῆναι, καὶ ἐκεῖθεν ἀσφαλῶς, ἢ μόνον ἢ Στρατηγὸν ἐμπορικῇ ἐκβάντα πλοίῳ, καὶ τὰς σωτηρίας ζητοῦντα. Πλοῖα δὲ πάντ' ἐπεὶ παραχῦ ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν Ἡγεμὼν ἀναζητᾶν μὲν οὐκ ἠξίωσε, φεύγειν δὲ δόκησε, ὀλιγάσι πάνυ μεθ' ἡμέρας τὸν ἡγεμόνα ἀναζητῆσαι ἐκέλευσε. οἱ δὲ καταλαβόντες αὐτὸν ἐν Κῷ, ἐπὶ ξύλου κρεμάσαντες ἀφθαρλῶς ἐποίησαν. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν μάχην ἐκείνην, καὶ τὸν ἀγῶνα συμβεβηκότα τοιοῦτα, πολλῶν ἐσχηκότα Ῥωμαίοις συμφορὰν, καὶ τὸν ἐξ ἧττης μόνον ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐκ τοῦ κρατῆσαι καὶ ἀναμείναντα πολυκέφαλον ὕδραν, ἐκεῖσε καὶ ἀλλαχῦ μὲν ἀποτεμνομένην ἀεὶ, ἀναθάλλουσαν δὲ ἀλλαχῦ.

κζ'. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνήρ τις στρατιωτικῆς πείρας, καὶ πρὸς δὲ καὶ φρονήσεως καὶ ἀγχινοίας ἐκ ἄμοιρος, ἐκ τοῦ ἐπώνυμος Ὡρύφας, στρατόν τινα ἀθροίσας ἢ Τεσσαρακοντάδιον τότε καλούμενον βασιλικῆς ἐκ προσάξεως, ἐκ τοῦ ἀριθμεῖσθαι αὐτοῖς ἀνὰ πεντήκοντα χρυσίνων. πάς τε ἄλλας νήσους, αἷς ὀλίγιστοι ἐφίστατο, κατετρέχων. καὶ τοῖς μὲν λόχους ἐπάγων, τοῖς δὲ καὶ φανερῶς πολεμῶν, ἐξωλόθρους τε καὶ ἀπαλλείας παρίδωκε· ταύτῃ δὲ, ὡς ἔοικε, παρέπεμψεν εἰς ἡμᾶς. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ αὐτῶν Θεῷ πάντως [70] μελήσει· [70] μελήσει δὲ καὶ ἡμῖν τοῖς νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τῷ ψυχῷ δαπανῶσιν ὑπὲρ αὐτῆς.

κζ'. Κατὰ δὲ ἢ αὐτὴ καιρὸν, Εὐφήμιός τις καὶ ἢ Σικελίαν Τυρμάρχης πλῶν, παρθένου τινὸς ἥρα ἀσκητρίοις ἐνδιατριβούσης, καὶ τὸ μοναχικὸν ἐκπαλαι ἀναλαβούσης χῆμα. καὶ δὴ πολλῷ ἐποιεῖτο ἢ αὐτῇ ἔρωτα ἐκπληρῶσαι, ἢ παρθένον λαβεῖν πως εἰς γαμετήν. Ἐπεὶ γοῦν παράδειγμα ἐκ πόρρωθεν εἶχεν ἐκ κώλυον ἀδ' ἀποτρέπον, τοῦτο δὴ ἢ Μιχαὴλ καὶ δὴ ὡς εἴρηται, καὶ αὐτὸς τοιοῦτόν τι ἐπλημμέλησε. ἁρπάζει ἢ παρθένον τῷ ἀσκητρίῳ, καὶ πρὸς ἑαυτῇ ἀκουσαν ἀπηγάγετο. ταύτης δὲ οἱ ἀδελφοὶ τῷ Μιχαὴλ ἐφέσιασι, τὰ τῷ δράματος δυσχεράναντες. Ὁ δὲ κελεύει τῷ Στρατηγῷ, εἴ πως φωράσοι ἔχοιεν τὸν ἁλι-

A prima luce ad meridiem uſque neutra inclinata acies: ſed ſtrenue utrique pugnantes, egregium militaris peritiæ ac fortitudinis ſpecimen exhibebant. Poſtremo vergente ad veſperam die, ſuperati Cretenſes fugam faciunt. Eorum multi in pugna cæſi; plures abjectis armis, a Romanis perſequentibus capti. Ac forte accelerato negotio, majorque diligentia, ipſam ea die Urbem cepiſſent, niſi nox ingruens, res in diverſum mutaſſet; & Romanis quietem captantibus, non ſalutem peperiſſet, ſed interitum ſtragemque. Hi enim tanquam victoriæ ſecuri, ſpeque ſolti fore ut univerſos, qui pauci remanſerant, die craſtino facili negotio in poteſtatem redigerent; perinde ac ſi domi, non in hoſtico agerent; potationibus & luxuria noctem tranſigebant; excubiarum, ſeu aliorum quibus in bello ſaluti cautum videatur, nulla eis ratio; ſomnum dumtaxat & quietem, omniaque facile evertentem, ſocordiam & mollitiem, cogitabant. Cretenſes itaque (quippe ſuarum rerum anxii) vigiles, cum Romana caſtra, vino ſomnoque depreſſa a ſuis excubitoribus didiciſſent, ad mediam circiter noctem conſeſtim impetu in eos facto, omnes gladio trucidant; ita ut ne nuntius quidem (quod aiunt) reverſus ſit, aut cladi ſuperſtes exiterit. Unus Dux Craterus mercatorio uſus navigio, ſalutem expedivit. Verum hunc quoque Agarenorum Dux diu multumque quæſitum, nec uſquam inventum, cum fuga evaſiſſe audiſſet, naves præfectoſque miſit qui hominem quærant ac inſequantur. Hi in Co inſula eum aſſecuti, in crucem agentes ſuſtulerunt. Hicque adeo belli illius atque prælii eventus fuit, unde ingens rei Romanæ creata calamitas; non ob eam dumtaxat cladem, quam tunc accepit, ſed quod etiam ex illo tempore roborata multiceps hydra duraverit; quæ cum ibi aliiſque locis ſemper exſcindatur, aliis ſubinde germinat ac revireſcit.

victoria. Cretenſium fugam. ſecuritatis vitio delti omnes. Cladis ejus malum, Sarracenorum in poſterum ſecuritas.

XXVI. Secundum hæc vir quidam rei militaris apprime gnarus, prudentiæque ac ſagacitatis laudis non expers, cognomento Oorypbas, Imperatoris juſſu exercitum cogit, Quadragenarium tunc appellatum, quod quadraginta aurei in ſingulos diſtributi eſſent. Is, alias quoque Inſulas, quas illi exiguo numero paucisque colonis tenebant, invadens; partim que locatis inſidiis, partim prælio congreſſus, Agarenos in eis internecione delevit ac ſuſtulit. *Hinc vero, de qua nobis ſermo eſt (id eſt Cretam) ad nos, ut videtur, hue hac liberandum, tranſmiſit. Quæ porro illam ſpectant, omnino curabit Deus: ſed & nobis cura erit, quarum animos, ejus vindicandæ ſolicitudo diu noctuque divexat ac conficit.*

Tertia expeditio in Sarracenos Occiduos. *Edit. Pariſ. pag. 51.* Conſtantini Porphyrogeneti verba, ut videtur.

XXVII. Eodem tempore Euphemius quidam in Sicilia Tribunus, Virginis cujuſdam in Cœnobio agentis, olimque in eo, ſuſcepto religioſæ inſtitutionis habitu, merentis, amore corripitur, explendæque libidinis ingenti deſiderio, copulatis cum ea nuptiis, accenditur. Quod vero exemplum haud procul erat, rem ejuſmodi nihil vetans aut ab ea deterrens; ipſe nimirum Michael (nam & ille, uti dictum eſt, ſimile facinus nuper perpetrarat) Virginem e monaſterio raptam, invitam ad ſe ſubduxit. Adeunt itaque Michaelem Virginis germani, geſtumque ſcelus expoſtulant. Tum Imperator Siciliæ Prætori mandat: *Siquidem verum eos crimen detu-*

Euphemii defectio in Sicilia. Michaelis ſacrilegarum nuptiarum exemplum.

ſiſſe compererit, Legis in eum vigore Euphemio naſum abſcindat. Euphemius vero ubi reſcivit, ſecumque jure agendum reputans, ac Imperatoris iram reformidans, aſcitis in conjurationem tum ei militantium manu, tum nonnullis aliis Tribunis, Prætorem in hoc venientem, ut pœnas ab eo repoſceret, fuga delusit, atque ad Africæ Ameramnunem confugit; pollicitus omnem ſe illi Siciliam ſubjecturum, ac grande tributum ſoluturum, ſi modo is ei Imperiales inſulas nomenque deferret, nonnullaſque copias belli ſubſidio ſubminiſtraret. Facit ille, ac Romanorum Imperatorem acclamat; numeroſoque aſſignato exercitu, illius ipſius opera, Siciliæ compos efficitur: nec illius ſolummodo, ſed & aliorum, qui ipſi adjuverunt, ſuamque pariter operam ad regionis illius defectionem contulerunt. Hæc clariſſime uberiuſque executus Theognoſtus, Hiſtoria quam tunc edidit, venitque in manus noſtras; is ſcilicet, qui de Orthographia librum conſcripſit; ex qua poſſit ſingula plenius diſcere, cui libuerit. Cæterum Euphemius, haud ita poſt deſectionis mercedem, ſuæque præmium improbitatis, capite cæſus recipit. Regio namque habitu cum & Syracuſas luſtraret, longiuſque a ſuis patoribus ſuis, quantum fere eſt jactus ſagittæ, prævolans, ad urbem acceſſiſſet, Tyrannique ac Regio faſtu alloquendo, cives demulceret: ſic accedentem duo quidam fratres conſpicati, pari ambo conſpiratione unoque conſilio, pacifice adeunt, convenienti pro Majeſtate honore eum proſequentes. Euphemius, eorum lubens ſalutationem admittit, exque aliis eoſdem titulos audit. Tum viros ad ſe comiter vocat, ipſe viciſſim ſalutes redditurus. Ergo cum caput inclinans, alterius fratrum orl oſculum figeret, crinibus ille apprehenſum, valide tenet: alter ab humeris caput amputat. Ac quidem Euphemius, tali mortis genere fatis conceſſit.

Theognoſtus hujus temporis Scriptor.

Edit. Pariſ. pag. 52.

Euphemius Tyrannus ſublatus.

XXVIII. Porro Saraceni ex eo tempore non Sicilia ſolum, ſed & Calabria & Longobardia potiti ſunt; omnem eam regionem incurſantes ac populantes; ad uſque tempora felicis recordationis Baſilii Imperatoris, illic conſtitutis ſedibus. Hæc enimvero illius declarabit Hiſtoria. Michael autem cum annos novem, menſes octo Imperium tenuiſſet, urinæ difficultate ex renum paſſione orta extinctus eſt, cum nec inſenſiſſimum in Deum odium poſuiſſet (ea ſcilicet ratione, quod ejus, qui pro nobis carnem aſſumpſit, Effigiem adorare nollet; quin potius illius cultores abdicaret, Methodium Euphemiumque, de quibus in ſuperioribus ſermo habitus eſt) Agarenorum quoque implacabile bellum auxiſſet: ac Deus ob ejus nequitiam, & Thomæ rebellionem, & Cretenſium atque Africanorum (de quibus jam dictum eſt) Saracenorum bellum immiſiſſet. Sed & omnis Dalmatia ſub id tempus a Romano Imperio defecit, ſuique omnes juris ac ſibi capita extiterunt, quoadusque inclytus ille Baſilius Imperium regendum ſuſcepit: Tunc enim Romanæ factæ ſunt ditionis. Impletum vero eſt, quod de illo ferebatur Oraculum, in hanc ſententiam.

Longobardiæ Italiæ pars, quæ Græcis remanſerat ſubjecta.

Baſilius Imp.

Subillo Imperante mala.

Dalmatiæ defectio.

Hoc initium malorum telluri accidet,
Rerum potietur cum Babyloniis Draco,
Linguæ imperitæ, & auri cupientiſſimus.

Cadaver ejus repoſitum in Juſtiniani monumento, ad Ædem Apoſtolorum, in arca ex marmore viridi Theſſalico.

Ἀθειαν, τῷ ῥίνα τῷ τοτολμητότος Εὐφημίου ἀποτμῆσαι, καὶ τῷ τῶ νόμου ἀκριβείαν. ὁ δὲ Εὐφήμιος μαθὼν δὲ ταῦτα, καὶ τῷ εἰς αὐτὸν τῶ νόμου πρᾶσιν καὶ τῆ βασιλικὴν ἀποστολὴν, συναμύντας λαβὼν, τόν τε τῆς ὑπὸ τῷ αὐτῷ χεῖρα, καὶ τινας τῶν Σωματοφυλάκων, καὶ Στρατηγὸν ἐπὶ τούτῳ παραγινόμενον παρελαύνει ἐκεῖθεν, καὶ ὡς πρὸς τὸν Λφρικῆς ἀποδιδράσκει Λμιραμουμῆ, πᾶσαν τῷ Σικελίαν ὑπ' ἐκείνῳ ποιῆσαι καθυποχόμενος καὶ δώσειν φόρους πολλούς, εἰ μόνον ἀναγορεύσει τὸν Βασιλέα, καὶ τινα παράσχοι βοήθειαν. Ἀναγορεύει γοῦν τὸν Βασιλέα Ῥωμαίων, καὶ χεῖρα δίδωσι πολλὴν, καὶ τῆς Σικελίας ἔγκρατὴς γίνεται, παρ' αὐτῷ τοῦτο λαβὼν αὐτόν. καὶ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων σωμάτων γενομένων ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἀπωλείᾳ τόπων. Δηλοῖ δὲ ταῦτα σαφέστατα καὶ πλατυτέρων ὁ τότε γραφεὶς Θεογνώστῳ τῷ περὶ Ορθογραφίας γεγραφότι, καὶ εἰς χεῖρας ἐλθοῦσα ἡμῶν, ὃν ὁ βουλόμενος μεταχειρίζεσθω, τὰ καθ' ἕκαστον ἀναδιδαχθήσεται. Πλὴν ὁ μὲν Εὐφήμιος μετ' οὐ πολὺ ἄθλου τῆς ἀποστασίας, καὶ τῆς ἑαυτῷ ἀνομίας λαμβάνει, τὸν τῆς ἑαυτῷ τέρψιν κεφαλῆς. χῦμα γὰρ ἔχων βασιλικὸν, ἀπῆρε καὶ κατῆντησεν. καὶ δὴ ἀποθεν γενόμενος τῆς ἑαυτῷ τάξεως καὶ τῷ δορυφόρων, ὡς ἀπὸ τόξου βολῆς, ἐγίνετο κατὰ τὴν πόλιν, ὁμιλῶν αὐτοῖς τυραννικῶς τε καὶ βασιλικῶς. Τοῦτον ὡς προσερχόμενον ἔγνωσαν [72] δύο τινὲς ἀδελφοὶ, γνώμῃ σύμφωνοι, καὶ ταυτὸν φρονήσαντες, προσέρχονται τῷ εἰρηνικῶς, τὸν προσήκοντα Βασιλεῖ τιμὴν ἀποδώσοντες. ὡς δ' Εὐφήμιος τὸν τε παρ' αὐτῶν ἀναγόρευσιν ἀσμένως ἐδέξατο, καὶ τῷ ἄλλων κατάκτειν αὐτῶν. προσκαλεῖται τοὺς φιλοφρόνως, ἀποδώσων τὸν ἀσπασμόν· καὶ δὴ κλίνας τὸν κεφαλὴν, καὶ τὸ στόμα προσθεὶς τῷ σώματι, τοῦ δεξιοῦ μὲν κατέχεται ἰσχυρῶς πρὸς ἕτερον τῷ ἀδελφῶν, ὑπὸ δὲ τοῦ ἑτέρου ἀφαιρεῖται τὴν κεφαλήν. καὶ ὁ μὲν Εὐφήμιος τοιούτῳ τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.

72.

73.

74

κη'. Οἱ δ' Λγαρηνοὶ οὐ τῆς Σικελίας μόνον ἐκράτησαν, ἀλλὰ καὶ Καλαβρείας καὶ Λαγοβαρδίας ἐγένοντο ἐγκρατεῖς· πᾶσαν κατατρέχοντες καὶ λῃστρεύοντες, καὶ ἐνοικοῦντες ἄχρι τῆς βασιλείας τοῦ ἐν μακαρίᾳ, τῇ λήξει Βασιλείου τοῦ Βασιλίως. Λλλὰ ταῦτα μὲν καὶ ἐκείνοις δηλώσει ἱστορία. ὁ δὲ Μιχαὴλ [73] μῆνας ὀκτὼ, καὶ ἐνιαυτὸν τῆς βασιλείας γενόμενος ἔγκρατὴς ἔτεσιν, τὸν βίον κατέλυσε τῇ δυσουρίᾳ νοσήματι ἁλούς, ἐκ τῶν νεφρῶν λαβούσης τὴν ἀρχὴν, μήτε τῆς πρὸς Θεὸν καταλύσας δυσμένειαν, οἷς οὐκ ἤθελε τὴν ἑαυτοῦ μορφὴν δι' ἡμᾶς ἀναλαβόμενον σάρκα προσκυνεῖν. μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς προσκυνοῦντας καθαιρῶν, Μεθόδιόν τε καὶ Εὐθύμιον, περὶ ὧν εἰρήκαμεν, καὶ τῆς τῶν Λγαρηνῶν ἐπαυξήσας ἀκατάλλακτον πόλεμον τά τε κατὰ Θωμαν, καὶ τῶν Κρητικῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν εἰρημένων Λφρικῶν ἑαυτῷ κακίαν ἀποσείλαντος τοῦ Θεοῦ. ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ Δαλματία τῆς τῶν Ρωμαίων, ἀπέστη τότε βασιλείας, καὶ γεγόνασιν ἅπαντες ἰδιόρυθμοί τε καὶ αὐτοκέφαλοι μέχρι τοῦ τῷ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου Βασιλείου· τότε γὰρ πάλιν ὑπὸ Ρωμαίοις καθυπήχθησαν· πεπλήρωτο δέ καὶ ὁ ἐπ' αὐτῷ χρησμὸς, λέγων ὅτι·

Λρχὴ κακῶν γε προσπεσεῖται τῇ χθονὶ,
Οταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλῶνος δράκων,
Δύγλωσσος ἀρδὴν καὶ φιλόχρυσος λίαν.

Ενθα δὲ ὁ τοῦτου νεκρὸς ἐν τῷ ναῷ τῷ ἁγίων Λποστόλων, [74] ἐν τῷ πρώτῳ Ιουστινιανοῦ ἐν λάρνακι πρασίνῳ Θετταλικῇ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΥΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

IMPERIUM THEOPHILI MICHAELIS FILII.

LIBER TERTIUS.

Edit. Paris. pag. 53.

ά. Τὰ μὲν δὴ πραχθέντα Μιχαὴλ τῷ Τραυλῷ βα-
*ἐνιαυ-
σιλεύσαντι * ἔτεσιν ἑπτὰ μησὶν ὀκτὼ, ἐν τῷ πρὸ τούτου βιβλίῳ διέλαμεν, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ
δὴ Θεόφιλος ἀνὴρ ἐγένετο ἡλικίαν, καὶ πατρικῆς ἀρ-
χῆς ἐβασίλευσε, κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς
73. ογδόης Ἰνδικτιῶνος διαδέξατο. λόγῳ μὲν οὖν τῆς δι-
καιοσύνης ὥσπερ τι ἔμπυρος ἔρασις καλεῖσθαι βου-
λόμενος, καὶ νόμων εἶναι φύλαξ πολιτικῶν ἀκριβὴς,
τῇ δ' ἀληθείᾳ ἐζήλου ἑαυτὸν τῷ ἐπιβουλεύσασι
βασιλεῖ, ὡς ἂν μή τις κατ' αὐτοῦ τι πραγμάσηται,
πάντα ὑπεκρίνετο. Τὸν ἐπηρτημένον ἐπὶ κινδύνων
ὑποῶν, τοὺς τῷ πατρὶ μὲν αὐτοῦ ἐκ συνωμοσίας
τὴν βασιλείαν περιεχόντας, καὶ τὸν Λέοντος δὲ ἐπα-
νασείοντας, ἅπαντας ἐγνω ὀλίγῳ ὕστερον ἀναιρεθῆναι
τε καὶ σφαγῆ. ὅθεν δόγμα ἐξέθετο, ἅπαντας τοὺς
τῷ βασιλικῶν ἀπολαύσαντας φιλοτιμιῶν, προσίτε δὲ
καὶ βασιλικῆς τιμῆς μεταχόντας τοὺς εἰσαεὶ, κατὰ
τὴν Μαγναύραν συναθροισθῆναι. Ἐπεὶ δὲ πάντ' ἐγέ-
νοντο, καὶ τὸ πράγματος ἀδὲς ἐτόλμα καταφρονεῖν,
τὴν τῆς ψυχῆς πᾶσι ὡς ἐν σκότῳ κρύψας διανοη-
σίαν, πρέπειν πως τῷ πράγματι φωνῇ πᾶσι πως ἐλέξατο
βραχεῖ· Ὡς ἐβούλετο μὲν, καὶ δι' ἐπιθυμίας εἶχε, ὁ λαὸς
καὶ κλῆρος ἅπας, τοὺς ἀντιλαβομένους, καὶ τὴν βασιλείαν ὑπερ-
μαχήσαντας γενικῶς ὁ ἅπας ἄγαν πατὴρ, πολλῶν
μὲν τιμῶν, πολλῶν δὲ πάσης ἀγαθῶν ἑτέρων καταξιῶ-
σαί τε καὶ γεραῖρε. ἀλλ' ἐπεὶ ἔφθασε ἐξ ἀνθρώπων
γενέσθαι θάνατος ἃ εἶχε βουλῆς, καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ τὰ
αὐτοῦ γνώμης ἔξω γίγνεσθαι τοῦ καιροῦ. ἵνα μὴ ἀχάριστος
δόξῃ πολλοῖς, ἅπερ ἃ τὴν βασιλείας μόνον ἔλαχε, ἀλ-
λὰ καὶ τοῦτο καλὸν πάσης ὑπόχρεων ἐγκαταλίπῃ. διὸ
ἕκαστος ἐκ μέσου ἀγόμενος, δεικνύτω ἡμῖν ἑαυτόν. Τύ-
ποις ὑπελαπόντες τοὺς λόγους καὶ συλαγωγηθέντες τὸν
νοῦν, ἑαυτὸν ἕκαστος ἀπεγύμνα, καὶ πᾶσιν ὡράθη κα-
τάδηλος. Εὐθὺς οὖν νόμῳ τῷ πολιτικῷ χρῆσθαι τὸν
Ὑπάρχον ἐκελεύετο. καὶ, Ἀγε δή φησιν, ὦ οὗ-
τος, πῶς κατ' ἀξίαν τῷ βιβλιαρίων ἀμείβου; οὐ
μόνον οἷς ἐκ ὄφεσιν τὸ Θεῖον, αἵματι ἀνθρωπί-
νῳ μιάναντες δίκαις, ἀλλὰ καὶ Χερσὶ Κυρίου Βα-
σιλέα ἀπλόπους οἱ ἄθλιοι. Τοίνυν δίδου τὸν
σύλλογον ἐκεῖνον, καὶ πρῶτον δή πως καὶ θαυμαστόν.

A I. MICHAELIS Balbi gesta annis * septem, mensibus octo, quibus rerum potitus est, superiori libro a nobis exposita sunt. Eius autem filius Theophilus, virilem jam ætatem ingressus, paternum Imperium suscepit mense Octobri, Indictione 8. Is ferventissimum quidem justitiæ studium præ se ferebat, legumque civilium sedulus observator videri voluit: revera tamen simulatorem agebat, seque ab insidiis tutum præstare, ac nulli contra se aliquid moliendi ansam ullam præbere satagebat. Veritus ergo quod impendebat periculum, conjuratos omnes, qui Imperium patri detuleranr, Leonique manus inculerant, internecioni dare constituit, penitusque delere. Idcirco promulgat edictum, ut omnes qui Leonis exdis fontes punit. B Regia munificentia bona consecuti essent, quique honores ullos aut magistratus obtinerent, ad Magnauram conveniant. Convenerunt omnes, nec qui imperium contemnere auderet, ullus fuit. pag. 54. Tunc ille dissimulata adhuc, ac velut in tenebris tecta mentis sævitia, leni ac placida voce, sic paucis peroravit. *Voluit*, inquit, *valdeque expetit (vos plebs mea & hæreditas) incisa memoria Pater meus, eos qui opem ei tulerant, ac pro adipiscendo Imperio fortiter decertarant, multis magnisque honoribus, bonisque aliis atque præmiis muncrari. Quoniam tamen citius quam illi constituerat erat, vitiis excessit, & ante tempus animo conceptum, cum fugit accasia: ne plerisque ingratus videatur, me non modo ejus, quod ornavit, Imperii successorem, sed & illius debiti ac gratitudinis reum dereliquit. Singuli igitur e medio exeuntes, sese nobis ostendant.* His sermonibus fraudem sibi fieri passi, deceptique miseri, seipsos singuli prodidere, cunctisque manifestos fecere. Mox itaque Præfectum leges civiles exequi jubet; *Age tu*, inquiens, *pro eorum vitæ vastationibus vicem illis redde; quod non solum non timuerint Deum, ut humano cruore dextram fœdarent, sed & Unctum Domini Imperatorem miseri sustulerint.* Hæc locutus conventum illum (primum utique & admirandum) dimisit: quem si quis laudaverit quasi ex Legum severitate, haud scio an ad lenitatem animique mansuetudinem prope accessurus sit. Ac illos quidem per hunc modum e medio

*novem.

Euphrosyna Aula ejecta, ioque suum Monasterium detrusa.

sustulit. Illud sane his laude dignum honestumque adjecit; ut nimirum Euphrosynam novercam Aula expelleret, ac in Monasterium, ubi primum comam posuerat, reverti cogeret. Fuit illa, quam Michaelis alteram conjugem tradidit, a nobis contexta Historia: nec quæ inter narrandum illic dicta sunt, chirographa ac sacramenta (ipsa nihil sancte ac religiose facta) commodi aliquid attulerunt. Cur vero non attulerunt? Quod non spe in Deo collocata uxorem duxerat (alioqui legitimo thoro copulandam duxisset, non quæ jam Christo se voto obstrinxisset) sed in sua audacia inque magnis illis sacramentis, & quæ a Deo omnes procul abduxere.

Theophili' justitiæ studiosus, pertimuque religiosus.

II. Ac quidem in eum se modum habuerunt Theophili exordia. Ad sequentia quod attinet, justitiæ severus cultor exticit, cupidisque malis, sui terrorem, bonis, admirationem injecit; his quidem, quod malis infestus justusque erat; illis, quod gravem atque austerum præseferebat. Sed non potuit omnibus vitiis carere. Quamobrem fidei quidem in Deum inque ejus castissimam Matrem, uti ajebat, sancte adhærebat; sed & impuræ venerabiles Imagines impugnantium hæresi a majoribus acceptæ addictus erat: eaque ratione religiosam sanctamque turbavit plebem, variisque generis malis afflixit, nec quamdiu Imperii habenas moderatus est, quiete eam agere permisit. Unde etiam congruentem hanc a Deo mercedem retulit, ut nihil præclari facinoris in bellis ediderit: sed victus semper, nec ut decet Imperatorem exque majestate domum redierit.

Edit. Paris. pag. 55.

Bello infelicissimus.

Processio ad Blachernas.

III. Qui ergo studiosus justitiæ esset, ergaque sanctam Dei Matrem fidem suam ac alacritatem probaret, per singulas hebdomadas via publica stipante satellitio ad divinam Blachernensem Ædem, equo procedebat. Hujus autem pompæ ea ratio erat, ut se omnibus (iis maxime qui ulla injuria afficerentur, ipsorum auditurus querelas) in conspectum daret, nec ullius maleficus, pœnam ab eo irrogandam timens, accessum prohiberet. Simul etiam ut per forum equitans res vanales inspiceret. Omnium itaque in foro vænalium pretium exquirebat; neque vero obiter rem præstabat, sed operose admodum ac morose: nec in uno dumtaxat mercium genere, sed in omnibus esculentis, sive etiam potulentis, vestibus item ac operimentis: quicquid denique in foro mercium prostabat. Quamobrem vix umquam solemni Imperatorum more pompa procedere visus est, qui procurandæ Reip. magnam diligentiam ac curam haberet; nunc pro tribunali sedens, nunc singulis septimanis (uti dictum est) in publicum procedens.

Justis dicendi exquisita diligentia.

IV. Unde quia suburbana quædam aspectu jucunda atque amœna, haud raro Principum animos ad se pellicliunt, ipse muros Palatii ad mare vergentes ab antiquis fundamentis diruens, & ad Solaria (ubi prius cum lacus esset, Imperatoris filium aquis suffocari contigerat) hortos faciens, inde levamen aliquod animo quærebat, seque his, ut par est, oblectabat. Illic quandoque vesante Theophilo, sive etiam (ut fama est) cœnante, contigit navim quamdam onerariam prægrandem passis velis, secundo vento appulsam, ingenti mole umbra portum obtegere, ac im-

Augustæ mercatoria navis Theophilo indignante combusta.

Ἀλλ' εἰ μήν τις καὶ νόμος ἔχοιτο ἐπαινεῖν, ἀλλ' οὐκ οἶδ' εἰ σύσσαρκος ἀγγὺς ἡμιφαὴς τι καὶ σφριγώσης ψυχῆς. καὶ τάχα μὲν ἄπω πως ἐξ ἀνθρώπων ἐποίησε, σφοδρὸν δὲ τάχα τὸ ἐναντίον ἐκείνῃ γε καὶ καλεῖ τε, γε. τὸ ἀπολάσαι, καὶ σφὸς τὸν ἐν ᾗ τὸ σφόδρον ἐπεκάρη μοναῖ, Εὐφροσύνῃ τὴν ἑαυτῆ μνηστῆρα ποιῆσαι παλιωσῆσαι, ὦ ἡ ἱερεία ἁδρότερα γαμετὴ παρέδωκε τῷ Μιχαὴλ· ἐκείνων γε τῶν ἡμῖν εἰρημένων ἐκεῖσε χειρογράφων καὶ ὅρκων πολλῶν οὐκ ὀρθῶς παραχθέντων γε καὶ γεσομένων, ὠφελησάτων ἂν οὐδέν. τί δήποτε; ὅτι μὴ ἐπὶ Κυρίῳ πεποιθὼς ἠγάγετο γαμετὴν· ἢ ᾗ ἂν ἐτύγχανε τινα, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἁδὴν συναπτομένῃ ἠγάγετο τῇ Χριστῷ· ἐπὶ δὲ τῷ Βίαν θρασύνεται, καὶ τοῖς ὅρκοις ἐκείνοις τοῖς ἀμυχθεῖσί τε, καὶ θεῷ πάντας πόρρωθεν ἀποπέμψασι.

β'. Καὶ τὰ μὲν ὁρῶντα μὴν τοιαῦτα· τὰ δ' ἑξῆς, ἀπεποιεῖτο δικαιοσύνης. καὶ ἦν φοβερός τε πᾶσι τοῖς πονηροῖς, καὶ θαυμαστὸς ἀγαθοῖς. τοῖς μὲν, ὅτι μετανοητάς τε καὶ δίκαιος, τοῖς δ', ὅτι ἐμβριθής τε καὶ αὐστηρός. πλὴν οὐκ ἦν τῶν πάντων καθαρεῦσαι τὸν πονηρόν. καὶ δὴ καὶ τοῦτο εἶχετο μὲν τῆς εἰς Θεὸν, καὶ τὴν τοῦ παναγίου Μητέρα, ὡς ἔλεγε, πίστεως· εἶχετο δὲ καὶ τῆς πατροπαραδότου μιαρᾶς τῶν Εἰκονομάχων αἱρέσεως, καὶ πάντῃ δὲ τὸ ὅσιόν καὶ παάγιον λαὸν ἐπήρατό τε, καὶ πολυειδέσιν ἐδίδου κακώσεσι, πάντα δὲ τὰ βασιλείας αὐτῆ χρόνον ἠρεμῆσαι μὲ συγχωρήσας. ὡς, οὐδὲ τὰ ἐν πολέμοις ἀνδραγαθίας κατὰ πλήλως ἐλάμβανεν, ἀλλ' ἥττητό τε ἀεὶ, καὶ οὐ καλῶς Βασιλέα ὑπέστρεφε.

γ'. Τοιγαροῦν ἐχόμενος ἦν δικαιοσύνης, οὐ μὴν δὲ καὶ τῆς πρὸς τὴν τῶν Θεοῦ Μητέρα πίστεώς τε καὶ ἀρεσθυμίας, ἀπῆει ἔφιππος δὴ τῆς καθ' ἑαυτὸν μέσης πλατείας καὶ λεωφόρου πρὸς τὸ ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν ἑκάστῃ ἑβδομάδι ὑπὸ τῷ δορυφόρων παραπεμπόμενος· ἀπῆει δὲ πᾶσι μὲν, πρὸ παντὸς δὲ τοῖς ἀδικουμένοις ἑαυτῷ, ὡς ἂν ἔχοιεν τὰ αὐτῷ ἐκτραγῳδεῖν ἀδικήματα, καὶ μὴ παρά τινων κακοποιῶν κωλύοιντο ὑφορωμένων τὴν ἔκτασιν. ἦν δὲ, ἵνα δὴ καὶ ἀγορὰν διερχόμενος θεατὴς γίνοιτο τῶν ὠνίων. ὅθεν ἑκάστῃ τῶν πιφαυσκομένων ὅσα πωλεῖται κατὰ τὴν ἀγορὰν ὑράτα, οὐκ ἐν παρέργῳ τοῦτο ποιῶν, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπιμόνως καὶ ἐπιμόρως. οὐδ' ἐνὶ τοῦτο εἴδει, ἀλλὰ παντὶ μὲν τῷ τρέφειν ἄνθρωπον δυναμένῳ, εἴτ' ὄψου ἐθιόμενον, εἴτ' ὄψου καὶ πιόμενον. παντὶ δὲ τῷ πιεῖν θέλοντι καὶ εἰς ἀμφίασιν πλουτοῦντι· καὶ πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς κατὰ τὴν ἀγορὰν προκειμένοις τῷ βουλομένων ἐξωνεῖσθαι. ἆρα τοῦτο οὐδὲ ῥᾳδίως ἂν εἴδοι τις αὐτὸν ἐξελυθόντα * εἰς πρόκεινται, πολλὰ ἐνδεικνύμενον αὐτοῦ πρὸς τὰ κοινά τε καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ μὲν ἐν κεντηνίοις. καὶ ἦ, ὡς εἴρηται, κατὰ τὰς προόδους τὰς ἑβδομάδας.

* Vide Leonem Historiarum t. 4.

δ'. Οἷον ἐπί τινα τῶν ὀφθαλμῶν ἰσίασιν τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἔχοντα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἑαυτὰ καλεῖσθαι τὰς Βασιλεῖς· τὰ πρὸς τῇ θαλάσσῃ τὰ παλατίου τείχη τῶν ἀρχαίων θεμελίων ὑπερβαλών, καὶ πρὸς τὰ Ἡλιακὰ ἔνθα πρότερον κυνηγίου ὕπνος σωιβὴν βασιλικὸν ὑπεστηλοῦτο ἦον, παραδείσους ἐργασάμενος, ἐκεῖσε τὸ λοιπὸν ἀνεκλήρου, καὶ ἑαυτὸν ἐτίρπε πάσῃ καὶ ἐψυχαγώγει, ὡς τὸ εἰκός. Καί ποτε τῶν ἐκεῖσε ἐνδιατριβόντων, εἴτε δὴ καὶ δεσποινῶν, ὡς λόγος, σωιβὴν τινα μυριο-

μυελοφόρον ἐξ ὑείας πλίνθου ἀναπεπαμένους δὲ τοῖς ἐ- A peratorem in ſtuporem agere. Percontabatur igitur ſtatim, *Cuiuſnam illa eſſet, quidve annonarum adveheret?* Ubi porro Auguſtæ eſſe audivit, reſque notior erat, quam ut latere poſſet; tunc quidem ſiluiſſe ajunt, diemque expectaſſe, quo ipſi moris erat ad Blachernas procedere. Cumque dies appetiſſet, atque ubi navis ſtatio eſſet ex quodam didiciſſet, verſus eam contendit iter: ad Boſphorum ſcilicet. Veniens itaque ſtipatus obſequio, & ad puppim poſitus, Senatum rogavit, neque id ſemel, ſed iterum atque tertio: *Num quid alicui deeſſet, eorum, quæ in uſum familiæ cedunt, ac annonæ ſunt; triticum ſcilicet & vinum, aliudve edulium?* Cumque ſæpius rogati, vix tandem reſpondiſſent, *Nullius ſe egere quamdiu illo verum Dominum ac Imperatore feliciter gauderent; ac ſe penitus quo ſpectaret illa interrogatio, neſcire* addidiſſent. *At neſciitis*, inquit, *me, qui Dei nutu ac voluntate Imperator exiſtam, ab Auguſta ac conjuge mercaturam factum eſſe?* Additque indignabundus, *Num quis unquam Imperatorem Romanum, ejuſve conjugem mercaturam exercere vidit?* Tuncque adeo cum nemo reſponſum daret, egreſſis dumtaxat viris, qui in navi erant, eam confeſtim cum anchoris & velis, ac quicquid mercium erat, igni ſuccendit; multum poſtea vituperans, nulloque non convitio Dominam onerans, ac vel necem minitans, ſi porro ejuſmodi aliquid facitare umquam deprehenderetur.

* λιμένα leg.

77. Τίνος τε ἡ ἁλὰς εἴη, ἢ ὅ, τι φέροι 77 τῶν εἰδωλίμων; Αὐγούστης ἔλεγεν, ἢ λαθεῖν ἔτι νῦν τοῦτο μὲν ἐφυλάξατο λέγων, ἢ ἀναμεῖναι τὸν καιρὸν μέχρι 78 τῆς εἰώθει ἡμέρας ἐπὶ τὰς Βλαχέρνας εἶναι. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τὴν ἡμέρα παρὼν, ἢ ὁ τῶν πλοίων ὅρμος δῆλος ὑπῆρχε τῷ Βασιλεῖ ἀναμαθόντι ἢ τίνος, τῶν εἰς τὸ πλοῖον φερούσης ἀπηρχετο ὁδόν· ἐπὶ δὶς ἢ τρὶς Βόσπορον· ἢ ἐπειπὼν παραγνώμων παρὰ τὸ φρόνημα ἑστῶσι τοῖς τῶν ἀπολουθούσης τῆς τάξεως, ἠρώτα τὸ Σύγκλητον οὐχ ἅπαξ δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ δὶς καὶ τρὶς, Ὅτι δή τις ἔχοι χρείας τῷ εἰδωλίμων, σίτου ἢ οἴνου, ἢ τίνος ἄλλου τῷ κατ' οἶκον ἀναλισκομένων; ὡς ἂν πολλάκις ἐρωτηθέντες B μόλις ἅπαξ ἀπεκρίθησαν, Μηδενὸς λείπεσθαι μέχρι τῆς σῆς δεσποτείας τε καὶ βασιλείας. καὶ ὅσοι ἐπύθοντο μηδὲν εἰδέναι τῶν ἐρωτωμένων; Ἀλλ' ὑπ' ἴστε, ἔφησε, ὅτι μὲ ἀπὸ Θεοῦ Βασιλέα γενόμενον, ἢ Αὐγούστα καὶ σύμβιος ταύτην μοι ἐργάσατο; καὶ τίς πώποτε, μὴ πικρείας λέγων τοῦτο ψυχῆς, Βασιλέα Ῥωμαίων, ἢ ἀπὸ γαμετῆς ἐμπορεύεσθαι; καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀπολογήσων μύθοις, ἐκέλευσεν αὐθωρὸν μόνους ἐξιέναι τοὺς ἀνθρώπους, ἢ ταῦτα ἐκείνῃ παραδοῦναι πρὸς αὐταῖς ἀγκύραις καὶ ἱστίοις καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἀγωγίμοις, πολλὰ κατεπᾴδων ὕστερον, ἐκ παιδείας ὕβρισεν ἢ Δέσποινα περιβαλών, ὡς ἑαυτῆς ἐπαπειλῆσαι ἐξαγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἰ μὴ ἔκπαγλον τοιοῦτό τι ποιοῦσα φαραθείη.

ε'. Ἀλλὰ πατρίδα μὲν ἡ Θεοδώρα· τοῦτο γὰρ ὄνομα τῇ Αὐγούστῃ· Παφλαγονίαν ἐτίμησαν, καὶ χωρίον Ἐβισσαν· γεννήτορα δὲ Μαρῖνον μὲ ἄσημόν τινα ἢ ἰδιώτην ἢ τύχῃ. Δρουγγάριον δὲ, ἢ Τυρμάρχην κατά τινα· καὶ μητέρα Θεοκτίστην, ἢ ἣν Φλωρίναν καταμαζομένην, ἀμφοτέρους δ' εὐσεβείᾳ ἐκτεθραμμένους, καὶ τιμῇ τῇ σεπτῶν Εἰκόνων 79 Εἰκόνων προσκυνήσεσιν οὐκ ἐξαρνημένους μέν 79, ὡς κατ' ἐκεῖνο πάντες καιρῷ· ἀσπαζομένους δὲ καὶ ἐσχηματίζομένους ὑπερφυῶς· ἀλλ' ἡ μὲν Θεοδώρα ἀξιώματι Βασιλείας πάλαι δὴ κατηςέφετο, καὶ ἡ αὐτῆς μήτηρ Θεοκτίστη Ζωσή τε καὶ Πατρικία ἐτίμητο. Αὕτη δὲ ὅσων ἡ Θεοκτίστη κτῆ ἑαυτῆς οἴκοι, ἔνθα δὴ ἡ τῷ Γαστρίων μονὴ τῶν πύξῳ ἔχει τὰ νῦν καὶ ἵδρυσιν· ὧν δὲ τοῦτον ἐξ ἐκείνης τῆς Πατρικίου ἐξωνησαμένης Νικήτα, τὰς τῆς Θεοδώρας θυθατέρας μετακαλουμένης· πέντε δὲ ἦσαν τὸν ἀριθμὸν, ἢ τε Θέκλα καὶ Ἄννα, Ἀναστασία τε καὶ Παυλχερία, καὶ ἡ Μαρία· ἄλλας τε δωρεαῖς, αἷς ὑπάγεσθαι τὸ θῆλυ πέφυκε ἐδέξατο, καὶ ἰδίᾳ παραλαμβάνουσα, ἡ μαλακίζεσθαι ἐδὲ μένειν θηλείας, ὅπῃ ἔφυσεν ἐξιστάμενον καὶ καθιστᾶσα· ἀνδρίζεσθαι δὲ, καὶ τῆς μητρῴας θηλῆς ἄξια φρονεῖσθαι καὶ φρίττειν· τῷ πατρὶ μὲν αἱρετὰ ἐπορρίπτουσα, καταφλεύσας δὲ καὶ καπνίζουσα τὰς τῷ σεπτῶν Εἰκόνων Μορφάς. καὶ ἅμα ταύτας εἰς χεῖρας ἐμβάλλουσα· ἐφυλάττοντο δὲ αὐτῇ ἐν τινι κιβωτίῳ, τῷ προσώπῳ καὶ ταῖς χείλεσιν E ἐκτυθεμένη 80 καὶ ἁγιάζει τε αὐτὰς, καὶ πρὸς τὸ ἐκείνων φίλτρον διάγειρε. Τοῦτο δὴ οὖν ἐνδελεχῶς ποιοῦσα, καὶ ταῖς ἐγγόνοις τὸ περὶ τὰς Εἰκόνας φίλτρον ἀναζωπυροῦσα, οὐ λέληθε τὸν Θεόφιλον, πυνθανόμενον, Ὅ, τι τὸ αὐταῖς παρὰ τῆς μάμμης δέδωρται, καὶ ὅ, τι χρεὼν ἐξεργάσασθαι ἄξιον. εἰ μὲν γὰρ ἄλλα τινὰ τῶν πώσεως ἀγαθὰ φρονοῦσαι ὥσπερ τινας λαβὰς,

78. ἐκτυθεμένη leg.

Edit. Pariſ. pag. 56.

Veniens itaque ſtipatus obſequio, & ad puppim poſitus, Senatum rogavit, neque id ſemel, ſed iterum atque tertio: *Num quid alicui deeſſet, eorum, quæ in uſum familiæ cedunt, ac annonæ ſunt; triticum ſcilicet & vinum, aliudve edulium?* Cumque ſæpius rogati, vix tandem reſpondiſſent, *Nullius ſe egere quamdiu illo verum Dominum ac Imperatore feliciter gauderent; ac ſe penitus quo ſpectaret illa interrogatio, neſcire* addidiſſent. *At neſciitis*, inquit, *me, qui Dei nutu ac voluntate Imperator exiſtam, ab Auguſta ac conjuge mercaturam factum eſſe?* Additque indignabundus, *Num quis unquam Imperatorem Romanum, ejuſve conjugem mercaturam exercere vidit?* Tuncque adeo cum nemo reſponſum daret, egreſſis dumtaxat viris, qui in navi erant, eam confeſtim cum anchoris & velis, ac quicquid mercium erat, igni ſuccendit; multum poſtea vituperans, nulloque non convitio Dominam onerans, ac vel necem minitans, ſi porro ejuſmodi aliquid facitare umquam deprehenderetur.

V. Cæterum Theodora (hoc enim Auguſtæ nomen) Paphlagoniam patriam honeſtabat; oppidum Ebiſſam: parentes, Marinum patrem, virum non obſcurum, aut privatæ ſortis hominem; ſed qui Drungarius extiterit; vel (ut aliis placet) Tribunus: matrem habuit Theoctiſtam cognomento Florinam; ambos piis moribus, rectaque in fide educatos, ac qui venerabilium Imaginum cultum, pro omnium ejus ætatis hominum genio atque hæreſi, minime abnegaſſent; ſed ardentiſſimo eas ſtudio, oris, manuſque & ſinus amplexu venerarentur. Porro Theodora, Regia pridem ex Imperatorum more corona donata, mater quoque Theoctiſta, Zoſtæ, quam vocant (id eſt, *Cinguli donatæ*) ac Patriciæ dignitatem conſecuta erat. Ibi itaque Theoctiſta in domum ſuam, quam eo loco ſitam habebat, ubi modo Gaſtriorum extructum Monaſterium eſt; exque Niceta Patricio emerat; Theodoræ filias invitans (quinque illæ numero erant, Thecla & Anna, Anaſtaſiaque & Pulcheria, & Maria) cum aliis munuſculis, quibus demulceri hic ſexus ſolet, blandiebatur, tum ſeorſum aſſumens hortabatur, ut ſupra ſexum ſuum ſaperent, animoſque viriles ac materno lacte dignos aſſumerent, abominantes paternam hæreſim, ſacraſque venerabilium Imaginum amplexantes ac exoſculantes Effigies: ſimulque in manus aſſumens (quippe quas in ciſta quadam repoſitas habebat) vultui labiiſque admovens, puellas ſanctificabat, inque earum amorem illas excitabat. Hoc illa cum identidem factitaret, ardenſque erga Imagines deſiderium neptibus frequens accenderet, non feſellit res Theophilum. Is enim aliquando cum filias interrogaret, *Quid ex avia munerum accepiſſent, quidve humaniori offerii blanditiarumque in eas collatum eſſet?* Reliquis interrogationem ejus tamquam muſcipulam ſoler-

Theodoræ Auguſtæ patria; pii parentes.

Neptes docet colendas ſacras imagines.

Pag. 57.

ti animo constanter declinantibus: Pulcheria non magis ætate quam sensu immatura, quam blande tractatæ essent referre, ac quam variis pomis donatæ; unaque venerabilium Imaginum venerationem adjungere; atque ita rem simplici sensu verbisq; narrare, *Plures illi in arca esse puppas, quas osculata, vultui eriqne admoveret*. Ob quæ furore percitus Imperator est: ne quid tamen durius in socrum statueret, obstitit, mulieris tum reverentia, tum probitas ac religio. Nec præterea ejus minor erat loquendi arguendique fiducia. Etenim genero palam exprobrabat, ac propter quotidianas Confessorum persecutiones eum arguebat; sola denique fere, omnium in eum odia ipsi patefaciebat. Unam duntaxat, ne aviam in posterum adirent, aut certe ne sic crebro, illis interdixit.

Theoctistæ Florinæ libertas arguendi Theophilum generum.

VI. Geminum fere est, quod Augustæ obtigit. Alebatur in Aula delirus pumilio & Homericl Thersitis persimilis, Denderis nomine, impeditæ linguæ, risum movere aptus, joci duntaxat causa in Regiam adhibitus. Is quandoque in Augustæ sacrum cubiculum subito irrumpens, ipsam sacras osculantem Imagines, easque oculis devote adhibentem, offendit. Has coram delirus homo inscitus, interrogat, *Quidnam essent*, propiusque visurus accedit. Ad quem Augusta, ita subrustice, *Meæ sunt pulchræ puppæ, quas valde diligo*. Imperator tum mensæ accumbebat: videnisque hominem ad se propere venientem, ex eo quæsivit, *Ubinam fuisset?* Respondet ille, *Apud Manam* (sic Theodoram appellans) *vidisseque illam ex pulvinari pulchras puppas proferentem*. Intellexit itaque Imperator, plenusque ira, ut e mensa surrexit, ad eam vadit; multisque aliis convitiis compluens, etiam idololatram effræni ore appellavit, delirl hominis sermones simul referens. At illa, mariti interim iram leniens, responso in promptu quæsito: *Non ita est*, inquit, *o Imperator, non ita est, ut tu suspicaris: sed cum in speculum una cum ancillis oculos ipsa intenderem, resultantes in eo formas conspicuas Denderis, pictas imagines esse, venienti Domino ac Imperatori insipienter nuntiavit*. Sic itaque ejus interim iras extinxit: Denderim vero paucis abhinc diebus castigans, sapere deinceps docuit, ita insinuans; *Cave unquam de pulchris puppis alli loquaris*. Adeoque cum Theophilus aliquando a potu jactabundus, adversusque Augustam sese efferens, de ex illum interrogaret, *Num iterum Mana pulchras puppas exoscularetur?* Denderis dextra manu ori imposita, ac sinistra posteriora tenens, *Tace, tace de puppis*, inquit *o Imperator*. Atque hæc ita gesta sunt.

Theodora Imagine colit.

Ingeniosum effugium. *Edit. Paris. pag.* 58.

VII. Porro cum miles quidam, vir in bello strenuus, manu forti atque equo agili præditus esset, contigit ut Dux, sub quo militabat, ejus equi amore caperetur: quo is scilicet non raro incolumis elatus e prælio fuerat, mortemque evaserat. Cum ergo oblatis sæpius precibus, amplaque mercedis pollicitatione, repulsam tamen pateretur; ac neque vim minasque adhibens quicquam efficeret, hominem gradu movet, multisque apud Theophilum viro obtrectat. Miles ergo domi privatus degebat, ac equum in deliciis habebat. Fluxerat interim longum tempus, cum partim quadam æmulatio

A ἐρῤῥωμένως παρέτρεχον, ἡ δὲ Πυλχηρία ἅτε ἡλικίᾳ τε καὶ τῷ φρονεῖν νεαζουσα, τὰς τε φιλοφροσύνας ἤλεγε, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀπτώρων· σωπεῖσθαι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν εἰκόνων προσκυνήσιν. ἅπερ δὴ ἀπαλὰ φρονοῦσα καὶ λέγουσα, ὡς νηπία πολλὰ εἰς αὐτὴν καὶ τὸ κιβώτιον, καὶ ταῦτα τῇ χειρὶ λῆπ, καὶ τοῖς προσώποις ἐπιτίθησι μᾶλλον τὰ φιλήματα. Ταῦτα γοῦν ἡ Βασιλεία εἰς μανίαν ἤγετο πολλαπλῆμβα· ἀλλὰ φρᾶξαι μέντοι τὴν δεμνιπόρον, ἢ πικροτέραν εἰς αὐτὸν ἐκκλῖναι πάντα, τό, τε τῆς γυναικὸς αἰδέσιμον καὶ ἡ ἀλλάβεια· καὶ ἡ παῤῥησία ἦ πρὸς τοῦτο ἐκ ἔλαττον· καὶ ἐκ τῶν ἀεὶ δύλως σκώπτουσα, καὶ διαλέγχουσα ἐπί τε τοῖς καθ' ἡμέραν τὴν Ὁμολογητὴν διαγμοῖς, καὶ τῇ δηλωθείσῃ αἱρέσει, καὶ μόνη μικρὰ φαντάζεσθαι ποιοῦσα ἡ

B πρὸς αὐτὸν τὴν πάντων ἀπέχθειαν· ἀπέτεμνε ἦ μόνον πρὸς αὐτὸν τὴν τῶν θυγατέρων ἄφιξιν, καὶ διακωλύειν γίνεσθαι συνεχῶς.

ε'. Τοῦτο ἀδελφὴ ἐτῇ Βασιλίδι Θεοδώρᾳ συμβέβηκε. ὑπῆρχέ τι τῷ Βασιλεῖ παρακεκομμένον ἀνδράριον, τῷ Ὁμηρικῷ Θερσίτῃ διαπεπλεχὸς κατ' ἀξίαν. Δένδεις ὄνομα κεῖτο, ἄσημός τε φθιγγόμενος, καὶ γέλωτας κινῶν, καὶ θυμηδίας ἕνεκεν τοῖς βασιλείοις ἐνδιατρίβων. Οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ κατὰ τὸ τῆς Βασιλίσσης κοιτωνίσκιον, καταλαβὼν αὐτὴν θείας Εἰκόνας περιελημμένην, καὶ τοῖς ἑαυτῆς ὄμμασι μετ' ἀσυδησίας προσάγουσαν. Ταύτας ὑπ' ὄψιν ἰδὼν ὅπως ὁ παραπαίων, Τί ποτε εἰσὶν ἐπυνθάνετο, καὶ πλησίστιον διέβαινε. ἡ δέ, Τὰ καλά μοι, ἔφησεν ὅπως ἀγροικικῶς, νηπία, καὶ ἀγαπῶ ταῦτα πολλά. καὶ ἡ ἔρπεζαν τηνικαῦτα εἰσιὼν ὁ Βασιλεύς, ἐπὶ δὲ πρὸς αὐτὴν ἀθρόως ἐβάδιζε, εἴρετο αὐτὸν, Ὅποι ποτὲ ἐτύγχανεν ὤν. Ὁ δὲ παρὰ τὴν μάναν ἔφησεν εἶναι, τὴν Θεοδώραν ἅπαν λέγων, καὶ θεάσασθαι ἐν αὐτῇ καλὰ νηπία τὰ προσκεφάλαια ἐξαίρουσαν. σωπήσας οὖν ὁ Βασιλεύς, καὶ πλήρης ὀργῆς γεγονὼς, ὡς ἐξανίστη ἡ ἔρπεζα πρὸς αὐτὸν ἀπῆλθε· ἄλλας τε πολλὰς ὑβρεισίας αὐτῷ ἐπαντλῶν, καὶ εἰδώλων λάτριν ἀκολάστῳ γλώττῃ αὐτὸν λοιδορῶν, καὶ ἅμα διιξῆλθε τοὺς λόγους ἡ παραίνεσις. ἡ δὲ, πῶς μὲν ἡ θυμὸν καταφορτισαμένη, οὐ πάνυ ἴσμεν, ἐξ ἑτοίμου δὲ ἔλεγεν, ὦ Βασιλεῦ, ἐκ πάνυ, ὡς ὑπείληφας σὺ τῇ δὲ κατόπτρῳ μὲν ἅμα αὐτῇ ἐνορίζουσα μετ' ἠρεμαιότητος

C καὶ τὰς ἐκεῖσε τιτρωσκούσας ἰδὼν ὁ Δένδεις μορφὰς, ἐλθὼν ἀπήγγειλεν ἀφρόνως τῇ Δεσπότῃ καὶ Βασιλεῖ. Οὗπω μὲν οὖν ἐκείνῃ πάνυ κατέσβεστο ἡ θυμὸς· ἡ Δένδεις δὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας παιδείᾳ καθυποβάλλουσα, πείθειν σωφρονεῖν, ἅπερ πως λέγουσα· ὡς μήποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν νηπίων τινί. καί ποτε παρὰ πότον ἐγκαυχώμενος, καὶ [82] ἡ Δεσποίνης κατὰ καιρὸν ὁ Θεόφιλος, ὑράπτε τῶν περὶ αὐτῆς· Εἰ πάλιν ἄρα τὰ καλὰ νηπία ἡμᾶς ἀσπάζεται· ὁ δὲ τοῖς χείλεσι ἡ δεξιὰν χεῖρα ἐπιθεὶς, καὶ τῇ ἀριστερᾷ τὴν ὀπισθεν μερῶν λαβόμενος, Σίγα, σίγα περὶ τῶν νηπίων, ἀντέφησε, Βασιλεῦ. ταῦτα μὲν οὕτω. [82.]

ζ'. Καί τινος δὲ καὶ πόλεμον ἀνδραγαθιζομένου, [83] χεῖρά τε ταχεῖαν καὶ ἵππον ἔχοντος δεξιὸν· συνέβη τότε δὴ τὸ στρατηγὸν, ὑφ' ὃν ἐπῆλθε ὁ στρατιώτης, ἔρωτι καταχεθῆναι τῆς ἵππου, ὑφ' ᾧ ὁ ἄνθρωπος σίσωστο, καὶ πολλάκις ἐκ θανάτου ἐρύτο. Ἐπεὶ γοῦν τὸν πολλάκις ἐξαιτούμενος, πᾶσί τε ξένοις καὶ χάρισι· καὶ γὰρ ὑπῆρχεν πολλὰ δοῦναι τῷ ἀνθρώπῳ, ἀπέτυχε τῆς αἰτήσεως, ἦγε δὲ καὶ βίαν ὁ στρατηγὸς, καὶ οὐδ' ὅπως εἶχε τὸν ὑπακούοντα, διεδίξατο τῶν τῆς ἧς εἶχεν ἀρχῆς, πολλὰ καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον κατεπὼν τὸν ἀνδρός.

ἣν οὖν ὁ στρατιώτης ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὸν ἵππον εἶχεν ἐντρύφημα. παρῴχετο δὲ καὶ χρόνος ἱκανός, ὁ τὸν ἄνδρα πρὸς πόλεμον ἐκ φιλονεικίας καλῶν, ἀλλὰ καὶ καταδαπανῶν αὐτόν, οἷα φιλεῖ τοῖς δυστυχοῦσι δεινῶς. Ἐγένετο οὖν ἵππου ἀγαθοῦ ζήτησις παρὰ Θεοφίλου κατὰ τὸν τῆς δυστυχίας καιρὸν τοῦ ἀνδρός· διὸ καὶ διὰ γραμμάτων πάντας ἐν τέλει, καὶ ἀξιώμασιν ἀκμαζόντων, ἐκέλευε τοιόνδε καὶ τοιόνδε ἀποστεῖλαι αὐτῷ. ὅθεν λαβόμενος ὁ στρατηγὸς ἀφορμῆς, ἀφείλετο τὸν ἀνδρὸς τὸν ἵππον καὶ ἄκοντος, καὶ πρὸς Βασιλέα ὡς οἰκεῖον ἀπέσταλκεν. αὕτη ἡ αἰτία, καὶ τοῦ ἵππου ἡ στέρησις. Ἐπεὶ δὲ κατά τινα περίπτωσιν πάντας ἐκέλευσεν ὁ Βασιλεύς, καὶ τοὺς οἱᾳδήποτε αἰτίᾳ πεπαυμένους ἐξιέναι πρὸς πόλεμον, καὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐξεληλυθότα ἵππου στερούμενον ἀγαθοῦ ἀπήγαγε τῆς ζωῆς, γυναῖκα καταλελοιπότα καὶ τέκνα πτωχά. Τί οὖν ἡ γυνή, καὶ τὸ φιλήκοον ἀκούουσα τοῦ Βασιλέως καὶ φιλοδίκαιον, καὶ τῷ τοῦ ἀνδρὸς φίλτρῳ ἐκκαιομένη, καὶ τοῖς τέκνοις ὅπως καὶ χορηγοίη οὐκ ἔχουσα τὰ πρὸς ζωήν. τὴν Βασιλεύουσαν καταλαμβάνει, καὶ τὸν Θεόφιλον ἐν ᾗ ἡμέρᾳ εἴθιστο πρὸς Βλαχέρνας ἀπιέναι, τοῦτον δὴ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἵππον ἀναβαίνοντα κατιδοῦσα, γονυπετοῦσα καὶ κατολοφυρομένη ἐδέετο τοῦ Βασιλέως, τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου κατέχουσα, καὶ ἀνεδίδασκεν, Πῶς αὐτῆς τε εἴη ὁ ἵππος, καὶ οὐκ ἄλλος τις, ἀλλ' αὐτὸς αἴτιος τῆς τοῦ ἀνδρὸς σφαγῆς. Ἐκπλαγεὶς οὖν ὁ Βασιλεὺς γενόμενος ἐν τῇ παρρησίᾳ τῆς γυναικός, καὶ περιθαμβής, καὶ τῶν λεγομένων εἰδὼς οὐδέν, τέως μὲν αὐτὴν ταμιευθῆναι διετάξατο τῆς αὐτοῦ ἄχρι ἐπανόδου πρὸς τὰ ἀνάκτορα. καὶ καλεῖ ταύτην καὶ δὴ ἔφησε τὴν γυναῖκα μετὰ σπουδῆς ἐπαναδραμών· καὶ ἤδε παρίσταται εὐθέως, ἐκδιδάσκουσά τε πάντα καὶ διεξιοῦσα σαφῶς. Κελεύει οὖν τότε ἀφικέσθαι τὸν στρατηγὸν ὁ Βασιλεύς, καὶ περὶ τοῦ ἵππου ζήτησιν ποιεῖ νεανικήν. Ὡς δ' οἴκοθεν ὁ στρατηγός, καὶ οὐκ ἄλλοθεν, ἀλλ' οὐδ' ἐξ ἁρπαγῆς τὸν ἵππον ἀποσταλῆναι διεβεβαίου, παρίστησι κατὰ πρόσωπον τὸν ἄνθρωπον ἔλεγχον τῶν λεγομένων καὶ κατήγορον. Οὐκ ἔφερεν οὖν ὁ στρατηγὸς τῷ ψεύδει καταλαμπρύνεσθαι τὴν ὄψιν τῆς γυναικὸς ἐνορῶν, καὶ ἅμα ἱκέτης γίνεται ἐλεεινός, καὶ τοῦ Βασιλέως τοὺς πόδας λαμβάνει μετὰ κλαυθμοῦ. Τί οὖν ὁ Βασιλεύς; ἐκείνην μὲν τὴν γυναῖκα μετὰ τῶν αὐτῆς παίδων ἀδελφοὺς ἐξ ἴσου καὶ κληρονόμους τῆς ἐκείνου δείκνυσιν ὑποστάσεως· μεθίστησί τε τῆς ἀρχῆς αὐτόν, καὶ πᾶσι κατάδηλος γίνεται ἡ δικαία κρίσις αὐτοῦ, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἅρπαγας φιλαπέχθημον.

η'. Οὐχ ἧττον δέ γε καὶ ταῖς οἰκοδομαῖς ἐγκείμενος, τὴν ἑαυτοῦ ἐδείκνυτο ἐπιμέλειαν. τείχη τε γὰρ τὰ χθαμαλώτερα ἐκ βάθρων ἀναδειμάμενος, τὸ γῆρας ὥσπερ ἀποξύσας, καὶ πρὸς ὕψος μετὰ κάλλους ἀπάρας, ἄβατα πάντη πεποίηκε τοῖς ἐχθροῖς, ἃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὴν τούτου προσηγορίαν ἐμφαίνουσιν ἐγγεγραμμένην ἔχοντα ἐν αὐτοῖς. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πόρ-
84 νας [84] ἀπελάσας ἐξ Οἰκημάτων, καὶ καθάρας ὅλον ἐκεῖνον τὸν χῶρον, ξενῶνα τὴν ἐκείνου φέροντα προσηγορίαν, κάλλει τε κάλλιστον καὶ μεγέθει μέγιστον, εὔπνουν τε καὶ εὔοπτον, δι' ὧν τὰ φθοροποιὰ μὲν παθήματα ἀποκλύζονται, τὰ σωτηριώδη δὲ ἐπιγίνονται ἀλεξήματα, κατεσκεύασεν· Οὕτως εἶχεν ἐκεῖνος πρὸς πόρνας. πλὴν ὅτι γε φασὶν αὐτόν ποτε κάλλει θεραπαινίδος τῆς Θεοδώρας ἁλόντα συμφθαρῆναι αὐτῇ, ῥαθύμως τότε βιοῦντα· ἐπεὶ γοῦν ᾔσθετο τῆς ἐκ τοῦ καλοῦ ἐξαμαρτίας, καὶ ἄλλως οὐδὲ τὴν Θεοδώραν τοῦτο λαθοῦσαν, κατ-

A ne hominem ad bellum provocaret, partim vero etiam mœrore conficeret, uti illis fere accidit, quos adversa fortuna dire afficit. Contigit itaque, ut quo tempore ille adversa fortuna premebatur, Theophilus equum generosum quæreret, missisque litteris, Primores omnes ac Magistratus seu Duces, ejusmodi equum diligenter quærere, & ad se mittere, jubet. Prætor arrepta occasione, a viro, vel invito, ablatum equum, ut rem suam Imperatori mittit. Hoc crimen, & hæc equi amissio. Orta vero bellica aliqua necessitate, rebusque consternatis, jusserat Imperator, ut omnes quovis modo militia soluti ad bellum proficiscerentur; quo factum, ut hic quoque generosi illius B equi præsidio nudatus inter militandum necatus sit, relicta paupere vidua & liberis. Quid ergo mulier, cum & Imperatorem aures facile præbentem, & juris ac æqui tenacem audiret, ingentique viri desiderio flagraret, nec haberet unde liberis ad victum necessaria subministraret? Urbem Regiam petit, ac Theophilum, quo die ad Blachernas exire solebat, viri ipso equo insidentem conspicata, in genua procumbens, ejulansque, ac frænum equi tenens, supplex orat, docetque, *Hunc equum suum esse; nec alium, quam eum ipsum viri necis auctorem esse.* In stuporem egit Imperatorem ingens illa mulieris fiducia; vehementiusque miratus, nec eorum quæ dicebantur, quicquam intelligens; interim quidem servari mulie- C rem jubet, dum in Palatium ipse rediisset. Cito itaque reversus, fœminam accersit. Mox illa præsto est, docetque omnia clare, ac rem omnem exponit. Jubet itaque Imperator Prætorem sisti, & de equo acriter inquirit. Illo autem non aliunde, nec per vim ac rapinam, sed ex sua domo affirmante misisse, producitur in conspectum mulier, reum de vi peractura. Ejus mox Prætor aspectu, haud sibi jam de mendacio blandiri: moxque supplex miserabilem in modum lugens atque ejulans, Imperatoris pedes adstringit. Quid tum ille? Viri facultates viduæ atque liberis ratis portionibus hæreditario quasi jure adscribit, eumque magistratu movet: atque in eum D modum justa illius sententia, ac quantopere iniquos raptores odisset, cunctis innotescit.

Injuste ablati equi severa punitio.

Edit. Paris. pag. 59.

VIII. Nec minus ædificiis operose extruendis, suam ille diligentiam probavit. Nam Urbis muros, qui humiliores essent, a fundamentis exædificans, ejus velut senium abstersit, eaque altitudine cum pari pulchritudine extulit, ut ægre deinceps ab hostibus conscendi possint; qui & hactenus ejus nomen litteris expressum celebri memoria retinent. Quin & meretrices ex Ædibus deturbans, totumque eum locum emundans, illic domum Hospitalem, summa pulchritudine ingentique amplitudine, auris salubrem, amœnos habentem prospectus, E suo ex nomine condidit: quibus rebus noxiæ passiones morbique eliminantur, ac salutaria remedia præstantur. Eo scilicet animo erga scorta affectus erat. Ajunt quidem eum quandoque, cum tunc paulo licentius viveret, unius ex Theodoræ puellis specie captum, cum ea fœdatum esse: at ubi tamen se ab honesti tramite abreptum vidit, ac alioqui nec Theodoram rem fefellisse (cui, turpe facinus, ingentem

Theophili Ædificia.

Refecti Urbis muri.

Domus Hospitalis; ejecta scorta.

Adulterii poenitudo.

moestitiam ac squallorem animique dolorem afferret) jurejurando illi confessum esse, manibusque tremendum in modum ad Deum sublatis, *Hæc se dumtaxat vice lapsum omnino* affirmasse; *ejusque delicti ab ea veniam petere*. Ad hæc domum quamdam celsaque tecta ac Palatia filiabus suis, ad locum, quem Cariani dicunt, ingenti sumptu extruxit atque erexit, quorum hactenus reliquiæ aliquæ atq; rudera memoriam conservant.

Cariani Ædes Regiæ.

Edit. Paris. pag. 60.

IX. Quia vero ex antiquo more, ea quæ erant Augustæ Majestatis Imperiique Romani volebat Agarenis conspicua facere, sive ut lætitiæ socios assumeret, sive potius ut sui illis terrorem injiceret, idoneum judicat ac dignum qui istiusmodi munus exequatur, Joannem tum Syncellum, ejusque antea, ut in superioribus diximus, præceptorem. Virum namque civilis ordinis componendi scientia instructissimum, ejusque hæresis, quam ille coleret, longe tenacem; ad hæcque disputandi solertia acrem, cum primis diligebat, ac præ omnibus suis ordinis, maximo in honore habebat. Ob hanc itaque causam etiam ad Syriæ Principem legavit, cum alia plura illi tribuens, quibus Romanum Imperium sui admirationem conciliscit, alienigenasque in stuporem egit, tum vero etiam auri immensam summam, & quæ auri centenaria * quatuor excederet. Verum priora quidem muneris loco Ameramnunæ missa: aurum vero ad Joannis munificas elargitiones spectabat, ostentationisque causa, simul ac augendæ opinionis. Nam si ei, qui legatione fungitur, instar arenæ pro libito aurum licet spargere; potiori longe ratione, qui declinavit ob divitiarum acervos, ingentesque thesauros stupori futurus est. Idcirco etiam duo vasa auro gemmisque compacta, ipsa lingua vulgari ac quæ impurior sit, Græce dicta χαμηλοξέα (nos malluvia dicamus) præterea tribuit; quo suum is Legatum magnifice gloria efferret atque honestaret. Cumque adeo venisset, ac Bagda civitatem ingressus esset, egregie ex mentis solertia vaticiniorumque peritia clarus habetur; egregie quoque ex divitiis, omnique exteriori cultu ac majestate; non exigua quidem, his, qui ad se missi essent, aut qui ipsi sponte obviam venirent, præbens, sed magnifica, & quæ unum dumtaxat Romanum Imperatorem decerent. Hinc illi admiratio, longeque ac late pervolans nominis claritas. Cæterum, ubi primum Barbarorum fines attigit, cunctos in stuporem egit; eosque qui amicæ percontationis causa obviam illi procederent, & hoc solum, *Quomodo Imperator haberet, ac quam prospera uteretur valetudine* quærerent, munerum auri que munificentia ac copia, ingenti admiratione afficiebat. Tunc sane ad Ismaelem accedens, & in conspectum admissus, Imperatoris illi sermones referens; cum peroravisset, refectionis causa in diversorium secedit. Eoque animo incitatus, ut res Romanas magis magisque efferret, quisquis ad eum quavis ex causa, majoris minorisve momenti, accederet, argenteum vasculum auro nummisque plenum munifica ei largitione tribuebat. Quandoque vero communi mensa cum Barbaris epulans, malluviorum, quæ diximus, aliorum, cujus illi usus in

* *Quadragintena.*

Joannes Syncellus Theophili præceptor.

Olim Babylon, inquit Zonar.

Ismael, Dux Saracen. sive ejus nomen est, sive sic dictus est a gente.

pag 61.

Α φιῶσαι ἢ ἐκ αὐχμῶσαι καὶ συγκάζεσθαι, ἐς τοῦτο ἐξεπεῖν αὐτῷ ἐπομόσιμον, καὶ φειδωλὰς τὰς χεῖρας ἐπαίροντα πρὸς Θεὸν, ἢ μὴν τότε καὶ μόνον ἁμαρτεῖν, καὶ συγγνώμην ἐπιζητεῖν παρὰ τοῦ ἑαυτῦ γενομένου. Πρός τισιν οὖν τινα, καὶ ἀνάκτορα τοῖς ἑαυτῦ θυγατράσιν παρὰ τὸν ἄπω καλούμενον χῶρον τὰ Καρινὰ πλησίον χρεὼ ἐξαίσιόν τι καὶ ὑπερφυὲς, οὐ λείψανά τινα καὶ κολωνοὶ τῆς ἐκείνων μεγέθους μέχρις ἡμῶν ἐξεσώσαντο.

Β Ἐπεὶ δὲ παλαιῷ ἔθει ἐπόμπιμος ἐβούλετο πῶς ὁ Ἄγαρ τὰ τῆς Αὐτοκρατείας ποιῆσαι κατάδηλα, εἴτε δὲ κοσμικὴν διαφορὰν λαμβάνων, εἴτε μᾶλλον τῷ φοβερὸς μᾶλλον ὁρᾶσθαι αὐτοῖς, πρὸς ἃ Βαγδὰτ ἄξιον ἡγεμονίας χρεὼν Ἰωάννῃ τῷ τότε μὲν Συγκέλλῳ, ἐπ' αὐτῷ δὲ πατρίκιῳ, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, διδάσκαλον. πολιτικῆς γὰρ διατάξεως πάντων πλήρη τυγχάνοντα, καὶ μάλιστα δὲ καὶ τῇ αἱρέσει τῶν συμπαραμένοντα. ἔτι γε μὴν καὶ τὸ πρὸς τὰς αἰτιορρητικὰς λόγχας κεκραμένον δραστήριον, ἡγάπα ἄνω, καὶ ἐφιέμενος τῷ κατ' αὐτὸν ἁπάντων ἐτίμα· καὶ δὴ χρεὼν ἦν πρὸς ἃ τῆς Συρίας Ἀρχοντα ἐξαπίσειλεν, ἀλλά τε δὴς αὐτῷ πολλὰ οἷς θαυμάζεται Βασιλεία Ῥωμαίων, καὶ τῷ ἀλλοφύλων γένος ἐκπλήττειν· προστιθεὶς δὲ καὶ τὸ χρυσίον χαμηλωξέων * πατρῴων ὑπερβαῖνον ποσότητα· ἀλλὰ τὰ μὲν τῷ Ἀμεραμνουνῇ ὡς δῶρα ἀπίσαλαι· τὸ C χρυσίον δ', ὡς ἦν τῷ Ἰωάννῃ εἰς φιλοτιμίας ἐπίδοσιν, ἐπιδείξεώς τε χάριν ἅμα καὶ αὐξήσεως· ἃ δὴ ἄμμιν δῆλον ὁ Ἰσμαηλείς τὸ χρυσίον ἔχει ἀσπείρειν ὡς βούλεται, πολλῷ δήπου μᾶλλον ὁ Ἰσμαηλίτης ἐπὶ πλούτῳ θημῶνας θαυμάζεσθαι χρή. Δυὸ καὶ σκάφη πρός τισι δύο ἐκ χρυσοῦ τε καὶ λίθων πολυτελῶν τὴν σύστασιν ἔχοντα, ἃ καὶ κεκαλῶσθαι καὶ μὴ καθαρὰ καλῶ χειροβόξεσα, αὐτῷ ἐπιδίδωσι, πάντοθεν ἐξαίρων τὸν Ἰσμαηλίτην αὐτῶν ἐς κοσμῶν. ὃς δὲ ἀφικόμενος, καὶ τὰ Βαγδὰτ ἄρτι καταλαβών, πολὺς μὲν ἐφαίνετο ἐκ τῆς εἰσόδου περιουσίας D, καὶ λόγῳ τῷ προφητικῷ· πάντας δὲ ἐκ τοῦ ἔξωθεν ἐπανθοῦντος πλούτου αὐτῷ καὶ σεμνύνοντος, καὶ μικρά τινα τοῖς Ἰσμαηλιτῶν ἡγεμόσι, καὶ πρὸς αὐτῶν φοιτῶσι δίδους· μεγάλα δέ, καὶ τῷ Βασιλεῖ τῷ Ῥωμαίων μόνον καταλλήλα. ἐκ τούτου ἐθαυμάζετό τι, καὶ τὸ αὐτὰ ἐξαφύσιον ἐγίνετο ὄνομα. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἄρτι τοῖς ἑῴοις τῷ βαρβάρων * φοβὰς, ἐξέπληξέ τε πάντας, καὶ τὴν ἐρωτήσεως χάριν αὐτῷ ὑπλουστέρως, καὶ ὅπως ἔχοι πυθομένοις μόνον ὁ Βασιλεὺς, τῇ δαψιλείᾳ τῷ δώρων καὶ τῶ χρυσίου, θαυμάσας πάντας ἐποίησε. τότε δὲ πλησιάσας τῷ Ἰσμαὴλ, καὶ κατὰ πρόσωπον σὰς, καὶ ἀπαγγείλας τοὺς ἐκ Βασιλέως λόγους αὐτῷ, ἐπεὶ ἀπηγγέλκει, ἄπεισι πρὸς τὴν ἀναπαύσεως κατακῴγιον. Μᾶλλον δὲ καὶ μᾶλλον βουλόμενος ἐξάραι τὰ Ῥωμαίων πράγματα, τοῖς ἐφ' ἁπάντων αὐτῷ πρὸς αὐτὸν φοιτῶσιν, μεγάλῳ τινὶ καὶ μικρῷ, σκεῦός τι ἀργύρεον χρυσίου πλῆρες ἑκάστῳ ἐπιδίδου φιλοτιμούμενος. Καί ποτε δὲ τοῖς βαρβάροις συμποσιάζουσι, τῷ εὐφημεῖν δύο χοιρείπτας τοῖς ὑπαρχοῦσι παρήγγειλε λοπολέσαι τῶν ἐκείνοις τὸ ἕτερον, ὃ δὴ ὑπερ-

85.

86. * Τετραμέτρητα.

87.

* φοβὰς.

E

σίαν ἐκέκτητο. ὡς δὲ θρᾶς τις ὢν ἀγενὴς ἐπὶ τῇ
ἀπωλείᾳ τότε ἐγίνετο, καὶ πάντες οἱ βάρβαροι τῷ
κάλλει τοῦ καὶ τῇ σεμνότητι, ἔτι γὰρ καὶ τῇ μεγα-
λοπρεπείᾳ βιβλημένοι τὸ ψυχῇ, πολλὴν συζήτη-
σιν ἐκοσκοῦντο καὶ ἱράνας, καὶ πάσῃ κάλλει, τὸ δὴ
λεγόμενον, ἕκαστον, ὡς ἂν εἰς φῶς ἀχθῇ τὸ κλε-
πτὸν· Τιμιακῶτα ὕπως τὸ ἕτερον ἐκβαλεῖν κιλάσας,
Καὶ τοῦτο ἓν φθαρῆναι ἐπιτρέπων, εἰς ζάμβος ἦγε
τὸς Σαρακηνὸς, τὸν τοιοῦτον ζῆτησιν αὐτῶν κατα-
παύσαντος. Ὅθεν καὶ ὁ Ἀμεραμνοῦνις ἀντιφιλοτι-
μούμενος, καὶ τοῦτο δώτερος ὀφθῆναι μὲν βουλόμενος,
ἄλλοις τε δώροις αὐτὸν ἐθεράπευσε, οἷσπερ αὐτὸς
οὐχ ἥλίσκετο, ἀλλ' εἰς χεῖρα αὐτῷ καταπίπτον ἔρ-
ριπτεν· ἐκατὸν δὲ αἰχμαλώτους ἑκατὸν ἄρτι τῆς φρου-
ρᾶς ἐξαγαγὼν, καὶ ἀμφιέσας καινὰς ἐσθῆτας, τὰ τῆς αἰχμαλωσίας περιλόμενος ῥάκια, ἀλλὰ
καὶ ὅπως ἐκείνοι μὲν πάνυ, καὶ ἀπιδέχετο τὸ δίδοτος
τὸ μεγαλόδωρον, ἐλάμβανε δὲ ὑδαμῶς· ἔφασαν,
Τίνας ἂν αὐτοῖς μὴν τίνος, καὶ ἐλεύθερα μένειν παρ'
ἑαυτοῖς, μίχρις ἂν τῷ ἀντιπάσσειν ἐξεργάσωνται,
καὶ ἄλλους αἰχμαλώτους Σαρακηνὸς ἐπιδῆς, ἐκείνοις
τοὺς ἡμετέρους ἐκλήψεται. Τοῦτο γοῦν γενόμενον ἐξέ-
πληξε τὸ Σαρακηνόν· καὶ οὐκ ἔτι ὡς ξένον, ὡς οἰ-
κεῖον δὲ ἡγεμόνος, τοῦτο συνεχῶς μετεκαλεῖτο, καὶ
θησαυροὺς ἐδείκνυ τοὺς ἑαυτοῦ, καὶ τὰ τῶν οἰκημάτων
κάλλη, καὶ ἃ αὐτῷ σεμνοφανίσειε· καὶ ὅπου δὴ τι-
μῶν γε τοῦτον ἐφαίνετο, ἄχρις οὗ μεγαλοφρόνως πά-
λιν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξαπέστελλεν· ὃς καὶ
πρὸς τὸν Θεόφιλον ἄρτι ἐξελήλυθώς, ἐπὶ τὰς Συ-
ρίας πρὸς αὐτὸν διεξερχόμενος, ἔπεισε τὸ τὸ Βρύ-
ειον ἀνάκτορα πρὸς τὴν τοῦ Σαρακηνοῦ καταστάδαθμίαν
ὁμοίωσιν, ἐν τι χήμασι καὶ ποικιλίᾳ, μηδὲν ἐκεί-
νων τὸ σχῆμα παραλλάττοντα· ἐκείνοις τοῦτο πε-
ποιημένοις, καὶ κατὰ τὸν Ἰωάννου ἐξήγησιν τὰ τῷ ἔρ-
γων ἐκπεραιοῦντος, ὃς ὄνομα μὲν Πατρίκιος ὕπο κα-
λούμενος ἀνομάζετο, τῇ δὲ Πατρικίων δὲ τιμῇ ἐσεμ-
νύνετο· τοῦτο μόνον περιττότερον ἐργασάμενος, τὸ
κατὰ τὸν Κοιτῶνα μὲν ἀντεῖραι ναὸν εἰς ὄνομα
τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου· κατὰ δὲ
τὸ προαύλιον τοῦ τοιοῦτον παλατίου, τὸν Τείχοχον
ναὸν κάλλει τε καλλίονα, καὶ μεγέθει πολλῶν φέ-
ροντα· καὶ τὸ μὲν μέσον εἰς ὄνομα τοῦ Ἀρχιστρα-
τήγου· τὰ δὲ ἑκατέρωθεν τοῦτο, εἰς Μαρτύρων γυναι-
κῶν ἁγίων ἀνόματα.

ι'. Καὶ περὶ μὲν τὰ τοιαῦτα, ἐδόκει τι καὶ ἐκεί-
μίζειν μεγαλοπρεπὴς ὁ Θεόφιλος καὶ θαυμαστός·
περὶ δὲ τὰς πίστεις ἡμᾶς, καὶ τὰς τὰς σεπτὰς καὶ
θείας Εἰκόνας προσκυνοῦντας, οἵους; ὡς βάρβαρός
τις καὶ αὐστηρὸς, πάσας παρελάσας φιλοτιμίας ἐ-
πὶ τοῦτο φύσεως. οἱ μὲν γὰρ πρὸ αὐτοῦ· Λέων
δὲ ὁσίου καὶ Μιχαὴλ ὁ τοῦ πατήρ. Ὁ μὲν ἐθέ-
σπισε μή τινι τῶν γεγραμμένων Εἰκόνων, κἂν
εἴ τις γραφείμεν τύχοιεν, τῷ Ἁγίῳ φαεινὸν
ἐγχαράττεσθαι, ὡς οὐκ ἄλλῳ τινὶ ταύτῳ ἁρ-
μόζει ἐπιγράφεσθαι ἢ τῷ Θεῷ· οὐκ ἀτόπως βα-
λὼν τῷ λόγῳ· πῶς γὰρ, ἔνθα καὶ αὐτῆς τῆς Θεοῦ
φωνῆς ἐφαπτόμενος οὐκέτι μεταδοὺς ὁ Θεὸς τοῖς ἀν-
θρώποις, τοῖς οὐ φύσει, θεοῖς δέ φημι (ἐγὼ
αὐτὸς εἶπα τῷ Προφήτῃ καὶ ὁ φθεγξάμενος) τῆς Ἁ-
γίας ἀποστρέψει τοιαύτας αὐτοὺς κατὰ πολὺ ἀ-

28 ministerio erat, ministris præcipit, ut consulto amitterent. Tumque non levi orta turbatione ac clamore, quod sic illud amissum esset, ac cum omnes Barbari præ vasis pulchritudine & lepore, ingentique pretio, jacturam ægre ferentes, nullam non diligentiam quærendo adhiberent, ac, quod ajunt, nullum non funem investigando moverent, ut quod furto ablatum erat in lucem prodiret; jubens ille proferri alterum, ferroque mandans ut prius illud perire sinat; quod sic ulterius scrutari inhibuerat, Saracenos in stuporem vertit. Hinc quoque Ameramnunes & ipse munifici nomen ambiens, atque id cavens ne ullatenus illi impar videretur, cum donis aliis cum accipit (quorum ille splendore nihil captus est, sed instar pulveris coram projecit) tum captivos centum recens carcere eductos, ablatisque captivorum pannis, ornato vestitu induros (amplum scilicet munus) donavit. Verum is quoque valde quidem laudat, probatque dantis munificentiam, munus tamen interim respuit, atque, *Interim illos quidem remittas, indultaque libertate gaudentes, apud se asseres, donec ipse pacta faciat, redditisque aliis Saracenis captivis, hosce Romanos recipiat.* Res sic transacta, stupore Saracenum affecit. Nec jam ut hospite, sed ut domestico ac necessario illo utebatur, continue ad se invitans, suosque illi thesauros & domorum elegantiam, ac si quid augustius gentis moribus habebatur, visendum ostendebat, eoque illum visus est honore colere, quoadusque magnifice rursus Constantinopolim remisit. Reversus autem ille ad Theophilum ex Legatione, resque illi Syriæ enarrans, suasit ut Bryense Palatium ad Saracenicarum Ædium similitudinem extrueret, eadem figura ac varietate, ut nihil prorsus in utrisque diversum occurreret. Præfectus operi, exque Joannis relatione executus est, vir Patricius nomine, qui & ipsa Patricia dignitate fulgebat. Unum hoc amplius habuit Theophili molitio, quod ad sacrum Cubiculum sub invocatione sanctissimæ Dominæ nostræ Dei Genitricis, sacram Ædem extruxit, ut & Templum Triconchum pro Palatii atrio (velut tripli ci apside) longe illud pulcherrimum, ac multis mole præstans. Ac media quidem porticus, cælestis militiæ Principis Michaelis nomine dicata est; utrinque vero positæ, sacrarum mulierum dicatæ nomine, quæ ipsæ martyria dedicarunt.

Edit. Paris. pag. 62.

X. Atque his quidem in rebus, magnifici nomen admirationemque meruit Theophilus: erga Fideles vero, ac qui venerandas sacrasque Imagines colerent, qualem se exhibuit? Plane ut barbarum durumque, ac qui decessores omnes Tyrannos, eo nomine odioque, superare contenderet. Fecerunt illi Leo, ac Michael ejus pater, cujus sanctio fuerat, ut *nulli picturarum Imaginum, quovis illa loco pictæ haberentur, nomen SANCTUS adscriberetur*; quod eum titulum ac vocem, uni dumtaxat Deo convenire arbitraretur. Non felici facis conjectura. Quomodo enim, eam & vocem DEUS longe sublimiorem, hominibus, non natura, sed adoptione dils, Deus imparciat (si quidem ipse per Prophetam ait, *Ego dixi, Dii estis*) Sancti vocem longe abjectiorem his ablatam velit? Hæc

Theophili erga cultores Imaginum odium.

Psal. 81. 6.

enimvero Michaelis lex atque sanctio: Alter vero, scilicet Leo, nullam eis venerationem habendam constituerat. *At ego*, inquit, *jubeo ne coloribus quidem esse pingendas, eo quod non deceat humilem degenerique animi proposito, verum ejusmodi admiratione defigi; inque solam veritatem omnis mentis intentio dirigenda sit.* Divinæ itaque Effigies in cunctis Ecclesiis dejiciebantur, earumque loco bestiarum aviumque simulacra erigebantur, ac pictis coloribus repræsentabantur, belluinam ac illiberalem Theophili arguentia insaniam. Exinde sacrosancta donaria in foro impuris manibus ignominiose tractabantur, ac temere in terram jactabantur, ignique tradebantur, prophanaque ac communia, pretiosa reposita ac cimelia habebantur, quæcunque divinas formas insculpta habebant. Hinc publici carceres iis pleni qui cultum illis adhibebant, Pictoribus, Monachis, Episcopis, Pastoribus, subditis. Montes quoque ac speluncæ iis replebantur, qui velut malefici fame & siti, haud secus ac in obsidione hostili, diro conficiebantur. Cum enim sanxisset, ne Monachis ullam in urbem liber esset ingressus, & ut velut mundi piacula, omnino arcerentur; ac ne ruri quidem tuto videri sinerentur, qua utique molitione atque opera eorum Monasteria locaque solitudini ac silentio dedita, mortuorum palam sepulchra reddidit sæculariumque hospitia. Nam quidam eorum, cum ut virtutem sacrumque habitum proderent, induci non possent, fame ærumnisque confecti defecerunt: alii vero tanto certamini impares, ac nec adversum ausi intueri, habitum quidem neglexerunt, suam tamen salutem quoquomodo procurarunt: alii denique segnius vitam instituentes, delitias ac luxuriam consectati sunt, ne divinarum quidem laudum & canticorum habitusque rationem habentes, eo quod his quoque conventibus Tyrannus illis interdictum vellet, qui vel soli non raro servare possint, ac velut frænum, temere in vitia prolabentes coerceant.

Persecutionis acerbitas.

Eorum conventuum divinis laudibus natalitas.

XI. Nec tamen fieri poterat ut prorsus ex humana vita dicendi libertas exulare videretur. Sed eorum qui majori fervore ducebantur, quidam singuli, quidam vero conferto agmine (veluti Abrahamitæ Monachi) hominem adorientes, erudite, ac tum ex sanctorum Patrum dictis (admirandi nimirum Dionysii & Hierothei ac Irenæi) demonstrarunt, *Non nuper ac recens adinventam Monachorum vivendi rationem & disciplinam, sed esse perantiquam priscæque originis, magnoque in pretio hominibus habitam*; tum sacrarum Imaginum efformationem ab Apostolorum jam ævo illisque familiarem ostenderunt, quando & divinus Lucas sanctæ Deiparæ Imaginem penicillo ac coloribus expressit; ipseque adeo Christus Dominus ac Deus noster, linteo impressam sui Imaginem nulla manus opera elaboratam nobis reliquit. Hoc modo divinissimi isti viri, cum Tyranni dementiam ac sævitiam præ summa dicendi libertate irritassent, post multos alios cruciatus Urbe ejecti sunt: qui cum ad Præcursoris Oratorium sic nuncupatum, Phoberi (velut *Tremendi* dicas) in Ponto Euxino situm confugissent, verberum diris ictibus prorsus confecti, cælestem beatitudi-

Abrahamitæ pro Monachis sacrisque imaginibus defensio.

Abrahamitæ Martyrum cultu habiti.

Edit. Paris. pag. 63.

Α πλὴν ὁ μὲν ταῦτα ἐκεῖνα διατέτακται νῦν· ἄτιμος δὲ ὁ λέων, τὸ μηδὲ προσκυνεῖσθαι. Ἐγὼ δὲ τὸ μηδὲ χρώμασι ταύτας τυποῦσθαί τε καὶ μορφάζεσθαι, καθ' ὃ χαμαιπετῆ ὄντα καὶ χρὴ πρὸς ταῦτα ἐκπο-
θεῖσθαι, πρὸς μόνην δὲ τὴν ἀλήθειαν σκοπεῖν. Ἐκ-
πύθεσθαι οὖν καθηρουῦτο μὲν κατὰ πᾶσαν ἐκκλη-
σίαν αἱ θεῖαι μορφαί· θηρία δὲ καὶ ὄρνιθες ἀντὶ
τούτων ἀντεκλοιῦτο καὶ ἐνεγράφοντο, τῷ θηριώδει
καὶ ἀνδραποδώδη τὸν δέσποτα ἐξελέγχοντα. Ἐκπυ-
θεσθαι βιβλίοις χερσὶ δὲ ἀγοραῖς τὰ ἱερὰ κειμήλια
ἐφυβρίζοντο, καὶ ἄλλως ἐρριπτοῦντο κατὰ τῆς γῆς
πυρὶ διδόμενα· καὶ κοινὰ τὰ τίμια ἐλογίζοντο, ὅσα
τὰς θείας ἔφερον ἐγκεκολαμμένας μορφάς. Ἐκπυ-
θεσθαι πλὴν μὲν τὰ πολιτικὰ δισμωτήρια τῷ δὲ
Β τιμᾶς ἀγόντων αὐτὰς, τῷ γραφόντων, τῷ μυτζόν-
των, τῷ ἐπιστόπων, τῷ ποιμένων, τῷ ποιμαινο-
μένων· πλὴν δὲ τὰ ὄρη τε καὶ τὰ φυλάκια τῷ
ὡς κακούργων ἀναιρεθέντων λιμῷ τε καὶ δίψει,
καὶ τῷ ἐκπελωρίας δεινῆς οὐκ ἐπίλεπτον. Ἀρτι
δὲ ἀβάτως πρεῖσθαι τοῖς Μοναχοῖς τὰς πόλεις ἐγ-
κελεύσαμβος, καὶ πάντα τόπως ὡς ἀποτρόπαια ἀ-
πελαύνεσθαι θεσπίσας· ἀλλὰ μηδὲ κῶμαι ὁρᾶ-
σθαι τολμᾶν, [89] εἰργάσατο πόνον τὰ μοναστήρια καὶ 89.
ἡσυχαστήρια περιφανῶς πολυάνδρια καὶ κοσμικὰ κα-
ταγώγια. Τινὲς μὲν δὴ αὐτῶν προδοῦναι τῷ ἀρε-
τῷ, καὶ τὸ ἱερὸν ἔνδυμα ἄμφωον θέλοντες, λιμῷ
C πανείπτες καὶ κακυχίαις ἐξέλιπον· οἱ δὲ πρὸς τοῦτ-
τον ἀγῶνα μηδ' ἀποφθαλμεῖν δυνάμενοι, τῷ ἐν-
δυμάτων μὲν καταλιγώρησαν, τῷ ἑαυτῷ δὲ σω-
τηρίαν πως φροντίσαντες· ἕτεροι δὲ ῥᾳθυμότερον βί-
ζοντες, ἢ ὅπερ καὶ ἐκλελύμμενοι κατάστασιν βίου,
τῶν θείων ὕμνων, καὶ φόδων καὶ ἐθήματος ἀρεσθέντες,
τὸ μηδὲ πόνον πλεῖσθαι τὰς συλλόγους τὸν Τύ-
ραννον βούλεσθαι, ἃ πολλάκις καὶ μόνα δύνανται πρᾶ-
ξαι, καὶ εἶον χαλινός τις εἶναι τοῖς φρὸς τὸ πάθη
ἀπάκτως καταλισθαίνουσιν.

ιά. Πλὴν ὡς καὶ πάντα τῷ παῤῥησίαν καὶ ἐ-
λευθερίαν ἰδίαν τῶν ἀνθρώπων ἀποφοιτήσασαν· ἀλ-
λὰ τῷ θερμοτέρων, τινὲς μὲν καθ' ἕν, τινὲς δὲ
D συστάδην, ὡς οἱ τῆς τῷ Ἀβρααμιτῶν μονῆς, ὁρ-
μώμενοι αὐτῷ λογικῶς ἐκ τε τῶν εἰρημένων τοῖς
πατράσιν ἡμῶν Διονυσίῳ τε τῷ θείῳ, καὶ Ἱερο-
θέῳ, καὶ Εἰρηναίῳ ἀπεδείκνυον, ὡς οὐ χθὲς καὶ
φαύλως ἡ τῶν Μοναχῶν πολιτεία τε καὶ κατάστα-
σις ἐπινενόηται· παλαιά δέ τις καὶ ἀρχέγονος,
καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπίσης· οὐ μὴν δὲ ἀλ-
λὰ καὶ ἐκ τῶν θείων Εἰκόνων ἐκτύπωσιν σωτηρι-
κόν τι τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὁμοδίαιτον ἀπεδείκνυον,
εἴγε Λουκᾶς μὲν ὁ θεῖος τῷ τῆς Θεοτόκου μορφῷ
ἐκετύπωσεν· αὐτὸς δὲ Χριστὸς ὁ Δεσπότης ἡμῶν καὶ
Θεὸς, τῷ ἑαυτῷ ἐπί τινος ὀθόνης ἀπομαξάμενος,
ἀχειροπούητον ἡμῖν ἐγκαπέλιπεν. Οὕτοι γοῦν οἱ
E θειότατοι ἄνδρες τῷ τῷ Τυράννου μανίαν καὶ θρα-
συδίαν ἐκκαλεσάμενοι, τῷ σφέδρα παῤῥησιάσθη-
ναι, μετὰ πολλὰς ἑτέρας βασάνους τῆς πόλεως ἐξώ-
θησαν· φρὸς δὲ δικαίου Προδρόμου τὸ ὕπτο κα-
λούμενον τῷ Φοβερῷ, κατὰ τὸν Εὔξεινον πεφυγό-
τες, καὶ ταῖς τῶν μασίγων ἀφορήτοις φοραῖς τε-
λείως κατακοπησθέντες, τῆς ἄνω λήξεως ἐξιώθη-
σαν· ὧν καὶ τὰ ἱερὰ σώματα ἐπιπολὺ ἄλλως ἐρρί-

μίτα πρὸς πάλαφος, μηδὲ τῆς ταφῆς ἀμοιρήσαι, σῶα διαμεῖναι καὶ ἀλώβητα· μέχρις ὅτε τοῖς πιστοῖς γενόμενα φανερὰ, ἐκποδίσθησάν τε [90] καὶ καταπάλιν τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσασιν ἐτιμήθησαν.

ιβ. Τύπος ἐφάμιλλος καὶ τις γενόμενος Μοναχὸς, πρὶν μὲν πρὸς ἀρχιερωσύνης ἀναδραμεῖν, καὶ ζῆλον πλασθεὶς, ὁ Τύραννον ἐλέγξαι διέγνωκε, καὶ περὶ τῶν ἁγίων Εἰκόνων πεῖσαι, εἰ δυνατόν. Ὡς δὲ καθ' ὁπόσιον αὐτῷ σὺς, ἄλλα τε διέξεισι πολλὰ καὶ τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ῥητὸν, τοῦτο δὲ τὸ φάσκον· Εἴ τις ὑμῖν εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. ἀλλὰ καὶ πύρᾳ πληγὰς ἐπιθεὶς ἐκ ἐλίγας, ἐπεὶ σοφώτερα λέγειν διέγνωκε, αὐτῷ τε [B] δυναπώτερα εἰπεῖν, πρὸς τὸν Ἰωάννην ἐξαπέστελλε, καθηγητὴ αὐτῷ γεγονότα τε καὶ διδάσκαλον, ἐλεγκτικαῖς ἀποδείξεσι χρώμενον, καταβαλεῖν αὐτὸν ἐγκελευόμενος. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον ὁ γενναῖος ἀγωνιστὴς, καὶ ταῖς σοφιστικαῖς καὶ ἐλεγκτικαῖς ἀποδείξεσι, τοῖς Ἀποστολικοῖς δὲ καὶ Εὐαγγελικοῖς ῥήμασιν ἀφωνότερον ἐχθρὸν ἀποδείξας, τέως μὲν λύπῃ τινὶ ἴσχετο. ὕστερον δὲ πρὸς τὸ Καλὸν ὄρος λεγόμενον ἀποδημήσας ὄρος, [91] Ἰγνάτιόν τινα Θεοφόρον ἄνδρα καταλαβὼν, χειροτονίας τε ἠξίωσε, καὶ περὶ τῶν μελλόντων πραγμάτων τε καὶ Βασιλέων ἀναδιδάξας, ἄχρι καὶ τῆς φιλοχρίστου Λέοντος καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ διεμείνας, πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε.

ιγ. Ἐπεὶ δὲ πάντας τοὺς τῆς θείας ἐκτυπουμένης Μορφῆς ἐξ ἀνθρώπων ποιεῖν ὁ Τύραννος ἐπενόησε· καὶ τὸ ζῆν αἱρουμένους, ἰμάντιον τε, καὶ ὡς βέβηλά τινα ἐπ' ἐδάφους ῥιπτεῖν καὶ καταπατεῖν, καὶ [92] ὕπω σώζεσθαι· [92] καὶ τὸν μοναχὸν Λάζαρον (περιβόητος δὲ τιμιωτάτῳ καὶ τιμῶ ζῶα γράφωσιν ὑπῆρχε πάχιλον) βιάζεσθαι τὸν ἄνδρα διέγνωκε. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον κρείττω μὲν τῆς θωπείας, κρείττω δὲ καὶ αὐτῶν γυμνῶν δείσεων, οὐκ ἄκαιρος ἦν δίς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος, τοσοῦτον τοῖς θασάνοις κατῆκεν, ὡς ὁρᾶσθαι μὲν σιωπορρέουσαν τὰς σάρκας τῷ αἵματι, καὶ μηδὲ ζῆν ὅλως ὑποτοπεῖσθαι παρὰ πολλῶν. Ἐπεὶ δὲ τῷ δεσμωτηρίῳ τοῦτον αὖθις ἐγκαθειργμένον, μόλις τε ἀναῤῥαίσαντα διέλυσε, καὶ τῇ αὐτῇ πύρᾳ ἐναχολούμενον τὰς τῶν ἁγίων ἐν πίναξιν ἀνασπλοιῶ Μορφὰς, πέπλοις σιδηροῖς ἀναθραυσθέντα ταῖς παλάμαις αὐτοῦ τυθῆναι προσέταξε. Ἐβόσκετο οὖν τὸ πῦρ τὰς σάρκας αὐτοῦ ἐκ κατανέμετο, ἄχρι ποτὲ ἀπαγορεύσας ἔσχετο ἡμιθανοῦς. ἀλλ' ἴδου τοῦτον ὑπὸ τῆς χάριτος ἀναπλάττεσθαι, καὶ τοῖς ὕστερον ἐπαύσατο. Ὅθεν ἐπεὶ τὰ τελευταῖα πνεῖν ἤρξατο, ἐκτοίαις τῆς Λυγύσης καὶ τινων ἄλλων οἰκετῶν, τῆς εἱρκτῆς μὲν ἀπέλυσε. Ὁ δὲ πρὸς τὸν τοῦ Προδρόμου, τὸν καλούμενον τοῦ Φοβεροῦ, ἐκπεπτώκει [E] ἔνθα καὶ τῶν πληγῶν σωτῆρα αὐτῷ, Εἰκόνα διαγράψε τοῦ Προδρόμου, τὸν καὶ μέχρις ἡμῶν διασῳζομένην τε, καὶ ἰάσεις ἐπιτελοῦσαν πολλάς. Καὶ τὰ μὲν ταῦτα· μετὰ δὲ τὴν Τυράννου ἀποβίωσιν, τῆς ὀρθοδοξίας ἀναλαμψάσης, τὸν [93] ἐν τῇ Χαλκῇ Εἰκόνα τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ οἰκείαις ἔτος χερσὶν ἀνεπλάσατο· ὃς καὶ καλούμενος ὑπὸ τῆς πιστοτάτης Θεοδώρας, συγγνώμην δοῦναί τε καὶ αὐ-

[90]

[91]

[92]

[93]

nem confecuti sunt. Horum sacra pignora diu multumque in solo temere jactata atque projecta, nec sepulturæ honorem consecuta, integra illæsaque servata sunt; donec tandem Fidelibus agnita atque elata, conveniente honore iis, qui pro Christo martyrium sumpserunt, donata sunt.

XII. His assimilis parique clarus facinore Monachus quidam, nunc vero ad Sacerdotii arcem subvectus, divinaque æmulatione plenus, Tyrannum arguere constituit; ac (si fieri posset) colendas sacras Imagines illi persuadere. Adeoque hominem coram conveniens, cum alia multa disputat, tum Apostoli eam auctoritatem urget, quæ ait, *Si quis vobis annuntiaverit, præter quam quod accepistis, Anathema sit*. Verum hunc quoque multis verberibus affectum, cum sapientiorem quam pro sui ratione ac disputando acriorem Tyrannus adverteret, ad Joannem suum quondam præceptorem ac magistrum misit, jubens ut dialecticis eum rationibus ac argumentis dejiceret. Verum hunc quoque præclarus certator, non sophisticis ac dialecticis rationibus, sed Apostolicis Evangelicisque testimoniis, pisce magis elinguem cum reddidisset, illo hactenus solutus est. Postea vero ad montem Calon dictum (ac si *Pulchrum* nomines) veniens, ac illic divinum quemdam virum, Deoque afflatum Ignatium offendens, ab eo ordinationis munus consecutus est, deque rerum ac Imperatorum successionibus vaticinatus, ad Christi amantem Leonem Augustum ac liberos ejus perseverans, ad Dominum migravit.

Edit. Paris. pag. 64. Monachus ipse Confessor.

Gal. 1. 8.

XIII. Porro cum Theophilus, divinarum Imaginum Pictores omnes e medio tollere statuisset; aut si vitæ suæ mallent consulere, sacras Imagines conspuere, ac velut prophana quædam solo allidere & conculcare jussisset, ut hoc facto incolumitatem suam redimerent, Lazarum quoque Monachum ea ætate pingendi arte celebrem, in sua vota cogendum esse putavit. Unde cum & adulationibus superiorem, nec suæ quicquam voluntati cedentem offendisset; cum ille non semel & iterum, sed & sæpius eum reprehendisset, adeo diris ipsum verberibus subjecit, ut primum una cum cruore carnes dissilirent, ac ne vivere quidem multis æstimaretur. Ubi autem in carcere inclusum, paulo mitius ab ægritudine habentem, artemque repetentem, sacras denuo in tabellis Imagines pingere audivit, laminas ferreas cadentes ejus palmis admoveri jussit. Igne itaque ejus depascente carnes tamdiu duravit, donec victus malo, semianimis jacuit. Verum decebat ut divina gratia, eum posteris velut igniculum incolumem præstaret. Quoniam igitur Tyrannus eum jam animam agere audierat, Augustæ supplicationibus, nonnullorumque aliorum ex intimis magisque necessariis motus, ipsum e carcere dimisit. Ita demum, in Præcursoris Templo, quod Phoberi vocant (velut dicas *Terribilis*) se occultavit: ubi etiam ægre ex plagis habens, ejusdem Præcursoris Imaginem depinxit, quæ & hactenus extat, multosque ægrotantium morbos depellit. Atque hæc hactenus. Extincto autem Tyranno, cum rectæ fidei lux affulsisset, Dei hominis Jesu Christi Imaginem in Chalce porta (id est, *Ærea*) suis ipse manibus excitavit. Tum invitante illustri Theodora, ut viro veniam daret at-

Lazari Monachi in causa Imaginum certamina.

pag. 65. Joan. Baptista Imago Lazaro pictore miraculorum effectrix.

Ibid. c. 10. que rogaret, *Non injustus*, inquit, *e Augusta, est Deus, ut nostræ dilectionis, nostrorumque ejus causa laborum ac erumnarum obliviscatur; illiusque odii exuperantisque insaniæ majorem rationem habeat.* Verum hæc postea.

Theophanes & Teodorus Confessores. XIV. Quia autem Theophanem Confessorem ejusque fratrem Theodorum, quam pro vulgi usu, majore præstare eruditione non ignorabat, sibi eos ad Lausiacum Triclinium quandoque sisti, publice de Fide disputaturos jussit. Atque ibi, *Agedum*, inquit, *execrabiles vos, quibusnam Scripturæ locis ac testimoniis persuasi, Idola* (sic nimirum sacras Imagines impotenti impuroque ore vocans) *colitis, simplicique vulgo ut sic faciant, operæpretium esse asseritis?* Aliaque blasphema atque absona, adversus Christi Dei Imaginem, clariori voce magisque contenta adjecit.

Psal. 62. 12. Ad hæc cum beati viri dicerent, *Obstruatur os, quod loquitur adversus Deum iniquitatem*; eoque vocis tonitruo Tyranni audaciam depressissent (non enim Rex injustus patienter sustinet, cum in faciem arguitur) interim blandiri simulat, exque Prophetis in eam ipsam rem, & quibus suadeatur adorandas esse Imagines, testimonia afferri rogat. Cumque vir beatus Theophanes locum aliquem ex Isaiæ Prophetia adduceret, respondit Theophilus, *Eum locum non sic habere*; simulque librum suum evolvens, vera se loqui, exque codicis fide ostendebat. Ibi Theophanes vociferari, *Non hunc modo librum, sed & omnes qui in Theophili manus venissent, ab eo corruptos esse; illum ad se afferrent Codicem*, dicens, *qui in Patriarchali Bibliotheca sancti Thomæ tali pluteo ac loco extaret, ad fidem verbis faciendam.* Missus itaque quispiam est, dictoque citius librum attulit. Imperator de Industria a loco aberrat, inque alia parte verecundia ductus evolvit. Cum autem beatus Theophanes ostenderet, intentoque digito monstraret, fore, ut tribus foliis evolutis in locum incideret; tunc

Edit. Paris. pag. 66. sane non ferens Ille virorum dicendi libertatem, sibique ipse veritatis conscius, simulatæ hactenus patientiæ larvam abjiciens, seramque detegens, *Haud*, inquit, *æquum, ut a talibus Imperatori illudatur.* Jubet itaque in interiorem Lausiaci hortum adductos, ducentis unumquemque fustibus concidi: inque eorum frontibus barbarico more punctim incisis, infuso atramento, ineptos hosce Jambos, ipsomet eorum Auctore, inscribi jussit.

Cunctis ad Urbem accurrere affectantibus,
Cassissimos in qua Dei Verbum pedes
Pixit, generi salutem ut humano daret.
Apparuere & isti venerando in loco,
Superstitiosi, erroris vasa pessima.
Et inde, multa postquam perfidi Deo
Facinora patravissent turpia impie,
Ut deserterent, vertere jussi sunt salum.
Fugaque in Urbem hanc delati Imperii caput,
Non desitere ab impia vecordia.
Compuncti igitur, facinorosi veluti, nati,
Ex Urbe damnati pelluntur hac quoque.

His itaque statim peractis, isti quidem Confessionis & Martyrii coronam reportarunt: at ferox Imperator, omnes miseros majori ipse miseria superans, blasphemi sibi nomen ac persecutoris apud omnes asciv it, & ut omnium, quotquot unquam fuerunt, Hæreticorum pessimus haberetur.

A πάσαθαι τῇ παύτης ἀνδρί, [94] Οὐκ ἄδικος ὁ Θεός, ἐ- 94.
φη, ὦ Βασίλισσα, ἐπιλαθέσθαι τῆς ὑμῶν ἀγάπης, καὶ τῶν ὑφὸ αὐτὸν κόπων· ἐκείνη δὲ τὸ μῖσος, καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν μανίαν προτιμῆσαι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

ιδ'. Καί ποτε ἦλθε Ὁμολογητὴς Θεοφάνης, καὶ Θεόδωρος ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς, ἐπειπερ λογιώτατοι ἐφέροντας ἀπεγίνωσκε τῶν πολλῶν, καὶ ἐν τῷ Λαυσιακῷ τρίκλινον ἐξιτάλας, δημοσίᾳ διαλεξομένους περὶ τῆς πίστεως· καὶ, Ἄγε δή φησιν, ὑμεῖς οἱ κατάρατοι, τίσι πεισθόμενοι ῥήμασι ἢ γραφῆς, καὶ τεθαρρήκοτες, τὰ εἰδωλα (αἱρέτῳ δὴ γλώσσῃ καὶ μιαρᾷ τὰς ἁγίας Εἰκόνας ὧπω καλῶν) προσκυνεῖτε, [91] καὶ τὸς πολλὸς καὶ ἀκριβῶς καλῶς ἔχειν 91.
B ὧπω ποιεῖν διαβεβαιοῦσθε; καὶ ἄλλ' ἄττα προστιθεὶς βλάσφημα καὶ ἀπηχῆ κατὰ τῶν Εἰκόνος Χριστοῦ τε Θεοῦ γεγονυίας φωνῆ. Καί ποτε δὴ οἱ μακάριοι, Ἐμφραχθείη τὸ στόμα, εἰπόντες, τὸ κατὰ τοῦ Θεοῦ λαλοῦν ἄνομα. καὶ τότε δὴ τὸ θράσος αὐτοῦ καταβαλόντες· ὁ φέρει ὁ Βασιλεὺς ἄδικος καὶ πρόσωπον ἐλεγχόμενος· καὶ θῶπα πως ὑποκείμενος, καὶ παρὰ τῶν Προφητῶν ζητεῖ μαρτυρίας εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐναγώσας, τὸ προσκυνεῖσθαι αὐτάς. Τῶν δὲ μακαρίου Θεοφάνους ῥητόν τινα ἐκ τῆς Ἡσαΐου προσάγοντος προφητείας, Οὐκ ἔχειν οὕτω ταύτῃ, ὁ Θεόφιλος ἀντέλεγεν· καὶ ἅμα τῷ ἑαυτοῦ βίβλον ἀνελίττων, ἐδείκνυτο τοὺς λόγους πιεύς. ὡς δὲ ψευσθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ταύτῃ δὴ μᾶλλον ὁ Λαγὸς ἐπιβοᾷ, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς εἰς αὐτὸ
C χεῖρας βίβλους ἐλαλακυίας· ἐκείνῃ ἔλεγε προσιθεὶς τὴν βίβλον εἶναι τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ Πατριαρχικῇ ἐν τῇ Θωμαΐτῃ καὶ τινὶδι τῷ θείῳ κειμένῃ Βιβλιοθήκῃ, εἰς ἣν λεγομένην βεβαίωσιν. Ἐπεὶ γοῦν ἀπίσταλτο τις, καὶ θᾶττον ὁ λόγος ἤγαγεν, ἐκὼν μὲν ὁ Βασιλεὺς περὶ τὴν ῥῆσιν ὅρισιν ἡμάρτανε, ἑαλλαχῇ ἀνέλιττεν αἰσχυνόμενος· Ὡς δ' ὑπὸ τοῦ μακαρίου Θεοφάνους ἀνεδιδάσκετο, δακτυλοδεικτούμενος, ὡς ἔτι τεῖα φύλλα διαβιβάσας τὸ ζητούμενον καταλάβοις· τότε μὲν φέρων ἐκ τῶν ἀνδρῶν παῤῥησίαν, ἀλλὰ καὶ ἀληθειαν ἔχειν οὕτως εἰδώς, τὸ τῆς μακροθυμίας μέχρι τοῦ νῦν ἐπλάσατο ἀπορρίψας, καὶ θῦρα ἀναπετάσας, Οὐ δίκαιον, ἔφησε, Βασιλέα ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν ἐνυβρίζεσθαι.
D Οὗτω προστάξει ἐν τῷ Λαυσιακῷ μεσαυλίῳ ἀπαχθέντας, ἀνὰ διακοσίους ῥάβδοις τυφθῆναι· καὶ τῷ μετώπῳ αὐτῶν ἐπιγραφῆναι βαρβαρικῶς ἐπικεντηθέντας, ὡς σωζόμενα τέτρα Ἰαμβικά· εἰσὶ δὲ οὗτοι.

Πάντων πεθυμοῦντων προσρίχειν πρὸς τὴν πόλιν,
Ὅπου πάναγνοι τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες
Ἔστησαν, εἰς σύστασιν * τῆς οἰκουμένης. * σύστημα.
Ὤφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ,
Σκίνη πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης.
Ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
Πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβοφράνως,
Ἐκεῖθεν ἐλάθησαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πτοήσεως,
Οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέσμους μωρίας.
Ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τῇ θείᾳ,
Κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

Τῶν δὲ θᾶττον γινομένου, ἐκεῖνος μὲν τὸν τῆς ὁμολογίας [96] καὶ μαρτυρίας ἀνεδήσατο στέφανον· ἵνος δὲ 96.
E σεβαρὸς, καὶ πάντων ἀθλίων ἀθλιώτερος, πᾶσιν ἐδείχθη βλάσφημος καὶ διώκτης, καὶ τῷ πάντοτε κακοδόξων κακοδοξότερος.

ιε'. Πρὸ

ιε'. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ Μιχαὴλ ὁ Σύγκελλος τῆς A
καθ' ἡμᾶς ἁγίας πόλεως Ἐκκλησίας, σὺν ἑτέροις πολλοῖς ἀσκηταῖς κατὰ τὸν φυλακὸν ἐγκαθείρξε, τῇ πολυχρονίῳ κακώσει ὑπάξων μηχανώμενος. Τὰ μὲν δὴ κατὰ τοῦτον, καὶ ἁγίων τοιαῦτα αὐτοῦ τὰ κατορθώματα. καὶ ὁ μὲν δὴ ἡμᾶς ἐφθάρτο ἄνθρωπος, Θεὸν ὄντα ἀληθινὸν, ὕβριζεν. καὶ τοὺς ἑαυτοῦ
• ἀληθεῖς Cedr. & Scylitz. * ἁγίους διώκων, οὐκ ὀλίγῳ 97 καὶ πλείονι μόνῳ, καὶ πάντα ἢ τὸν ἑαυτοῦ χρόνον τῆς ζωῆς ἐκάκου, καὶ ἀνιάτοις ὑπεβάλλετο συμφοραῖς.

98. ις'. Ὕμνους δέ τινας ποιῶν 98 καὶ στίχους μελίζων ᾄδεσθαι προετρέπετο. μεθ' ὧν καὶ τὸ τῷ ὁσίῳ πατρὶ ἡμῶν Εὐλογητὸν, ἐν τῷ κατὰ τὸν ὀγδοον, Ἀκουσάτω, φόλῳ μεθαρμοσάμενος, καὶ ῥυθμὸν παραχών, B
ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ εἰς πάντων ἐπήκοον ᾄδεσθαι διωρίσατο. Φέρεται δὲ καὶ λόγος τις, ὡς αὐτὸς ὁ τύπος ὁ Θεόφιλος ἔρωτι τοῦ μέλους βαλόμενος, καθάπερ πατέρες περὶ τὰ ἔκγονα, κατὰ τὸν μεγάλῳ Ἐκκλησίᾳ ἐν φαιδρᾷ πανηγύρει 99 Οὐ παρῃτήσατο τὸ χειροκρεῖν, δῶρα τῇ κλήρῳ αὐτοῦ λίτρας ὑπὲρ τὰ τοῦ χρυσίου ἑκατόν. καὶ τὸ στιχηρὸν δὲ τὸ κατὰ τὸν Βαϊοφόρον. Ἐξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε δὲ λαοὶ, ἐκείνης φασὶν εἶναι τόκον ψυχῆς.

99.

ιζ'. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ὀλίγον πως ἐκ φύσεως ἔφερε, καὶ ψιλὰς τὰς τρίχας ὑπὸ τὸν Διάπυρον ἀπαπαχῦ ἐκ χρῶ παύτας ἀποκείρειν, καὶ μή τινα Ρωμαίων ὄπισθεν τοῦ ξυλίνου περιτείρα φέρειν συγχωρεῖν· εἰ δέ τις φωραθείη, πολλαῖς αἰκίζομενος μάστιξι, πρὸς τὸν τῆς προγόνων Ρωμαίων ἐπανελθεῖν ἀρετὴν. τούτῳ δὴ καὶ νόμῳ τειχώματι ἐσεμνύνετο. ὅθεν καὶ νόμον ἐξέθετο, τὸν μή τινα διόλου καταπολμᾶν περιτείρα τοῦ αὐχένος προβαίνειν ἔας. C

ιη'. Εἶχε δὲ ἄρα καὶ τὰ κατ' αὐτὸν, καὶ ἡ αὐτοῦ συγγένεια προσοίσεταί τι καὶ διοικῆσαι κατὰ τὸ τούτῳ δοκοῦν· καὶ διὰ τοῦτο, ἐπεὶ πέντε μὲν ἔτυχε θυγατέρων ὑπάρχων πατὴρ, ἔρημος δὲ ἀρρένων ὤρατο γονῆς, τῶν πασῶν ἐκάστην Μαρίαν ὑπερβαλλόντως ἠγαπημένην ὅσων ἦν ἄλλων, φύσει δεῖν συζεῦξαι ἀνδρί. ὁ δ' ἀνὴρ 100 ἦν τῶν Κρωνιτῶν κατήγετο γενεᾶς, χώρας ἦν τῶν Ἀρμενίων, Ἀλέξιος τοὔνομα, Μοσηλὶ τὸν ἐπωνυμίαν, τῷ εἴδει ὡραῖος, ἀκμάζων τὸν ἡλικίαν, οἰκῶν κατὰ τὸ τῆς ἀκροπόλεως μέρος, κατὰ τὰς ἄνω καλουμένας Κρωνιτίσσας οἰκίας. ὃν πρῶτον μὲν τῇ τῶν Πατρικίων, εἶτα τῶν Ἀνθυπάτων τιμήσας ἀξίᾳ, καὶ τὸ πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦτο φιλόστοργον· ἔπειτα δὲ καὶ Μάγιστρον, καὶ Καίσαρα τὸ ἔσχατον ἀναγόρευσε, στρατεύματά τε δοὺς ἱκανὰ, πρὸς τὴν Λογγοβαρδίαν ἐξέπεμψε, χρείας τοιαύτας καταπεπειγούσης τινός. καὶ ὁ μὲν ἄρτι καλῶς τὰ κατ' αὐτὸν αὐτῷ, καὶ ὡς ἐδόκει τῷ Βασιλεῖ. καὶ δὴ τοῦτο ἤχμαζε μὲν ὁ πρὸς αὐτὸν πόθος τοῦ Βασιλέως, συνήκμαζε δὲ καὶ ὁ ἐξ ἀνθρώπων φθόνος αὐτῷ καί τινες ἐλοιδόρουν, καὶ βλάσφημά τινα ἐφασκον κατ' αὐτοῦ, ὡς τὴν βασιλείας ἐπιθυμεῖ, ἐν δεῖ ποτε τὸ Ἄλφα τῆς Θήτα καπνισθῆναι· ὅθεν ἐπεὶ τὰς κατ' αὐτοῦ συγγραφείσας καβολὰς ὁ Καῖσαρ Ἀλέξιος ἔγνω, 101 τὸν τῆς φθόνου ὦμον καπυλαβόμενος, πολλὰ τοῦ Βασιλέως ἐδεῖτο οἰκτεῖραι τοῦτον, καὶ συγχωρῆσαι πρὸς τὴν μοναχικὸν μεταταξάσθαι. Ἀλλ' οὐ τότε μὲν ἐκεῖνος συνεχώρησε, τῆς χρείας τῆς θυγατρὸς ἀντιβαλλομένης· καὶ ὁ μὲν Καῖσαρ ἔμενε τὴν ἡσυχίαν πολλὴν, τοῖς δημοσίοις

97.

98.

99.

100.

101.

X V. Præterea Michaelem quoque A Michael Syncellus Confessor.
ſanctæ Civitatis (Jeroſolymorum ſcilicet) Eccleſiæ Syncellum, cum aliis multis Monachis in carcerem compegit, longi temporis maceratione eos ſe ſubacturum ſperans. Atque hæc ejuſque generis Theophili adverſus Fideles Sanctoſque facinora. Et in eum quidem, qui cum verus Deus eſſet, propter nos homo factus eſt, in hunc modum contumelioſus erat, ſanctoſque ejus famulos, non ita brevi ac definito tempore, ſed quamdiu ſuperſtes fuit ærumnis conficiebat, extremiſque malis affligebat.

XVI. Quædam vero cantica edens, verſuſque ac modulos pangens, canere ea juſſit; in quibus & *Benedicite* quarti toni, ex Ode octava, *Audi filia* concinnans, rythmumque apponens, in Dei Eccleſia cunctis audientibus cantari præcepit. Sed & fama eſt, eumdem ipſum Theophilum, ſic modulati cantus amore illectum, ac velut ſe parentes ad filios ac nepotes habent, haud a dignitate officioque alienum putaverit, ſolemni quandoque feſto in magna Eccleſia, manu geſtuque certa lege movendo, cantoribus præire; eam in rem centum auri libris ejus Eccleſiæ Clero tributis. Modulum quoque in die Feſto Palmarum, *Exite gentes, exite & populi*, ejus ingenii fœtum eſſe dicunt. B Theophili muſica. *Edit. Pariſ. pag.* 67.

XVII. Quia vero a natura paucos raroſque capillos habebat, ac recalvaſter erat: lege ſanxit, *Crines ad cutem ubique* C *deſecandos; nec ulli Romanorum fas eſſe, ultra collum demiſſos geſtare. Sin autem aliquis legis tranſgreſſor deprehenſus eſſet, multis emendatum verberibus, ad priſtinam Romanorum virtutem revocandum eſſe.* Nam hac quoque illi honeſtabantur cæſarie. Lege itaque cautum, ne quis omnino ultra collum capillos demittere audeat. Lex de crinibus.

XVIII. Quia vero ſuas quoque illum res affinitumque diſponere, exque arbitrio componere decebat; quod quinque tunc filias, nec ullam hactenus maſculam prolem ſuſceperat, ex illis natu minimam, ſibique præ reliquis eximie charam, Mariam nomine, ſtatuit viro nuptum tradere. Delectus maritus ex Crenitarum gente, Armenius patria Alexius cognomento Moſeles, forma elegans ac florenti ætate, ad Arcis partem in Crenetiſſæ dictis Ædibus habitans. Huic Patricii primum ac Proconſulis (quo erat in filiam amore) collata a Theophilo dignitas eſt; tum vero etiam Magiſter, ac demum Cæſar ab eo creatus; copioſo inſtructus exercitu, in Longobardiam, rebus ita poſcentibus, mittitur. Eo Alexius profectus cum eſſet, præclare ei res ceſſerunt, exque ſoceri voto. Quo factum eſt, ut creſcente in eum Imperatoris amore ac deſiderio, una quoque hominum in eum invidia magis augeſceret. Non deerant qui criminarentur, & maledicta quædam in eum jactarent, quaſi dominandi cupido ipſum inceſſiſſet, ac fore ut A in Θ quandoque Imperium uſurparet. Quamobrem ubi hæc in ſe per calumniam compoſita reſcivit Alexius Cæſar, velut timens cavenſque invidiam, multis apud Imperatorem precibus agebat, ut ſuæ miſertus ſortis, ad Monaſtica eum vota tranſire pateretur. Verum tunc quidem nec Theophilus annuit, filiam marito viduam grave eſſe objiciens, ac, quem diximus, Cæſar, multa cum quiete ac ſe- Alexius Moſeles Theophili gener. E

curus publicis rebus operam dabat, Ubi autem ille Michaelem filium susceperat, ipsiusque filia ac Cæsaris uxor diem obiit: illam quidem usque adeo coluit, ut & ejus cineres in arca argentis laminis obducta condiderit, insculptisque in ea Jambis, cujuscumque flagitii reis eo confugientibus asyli jus constituerit: Alexium vero, qui clam mutaverat ordinem, ac monasticum habitum susceperat, cum nulla vi aut suasione ab instituto posset deducere, ægre ejus consecrandi veniam fecit, multis exprobrans, quod secum, & in Aula versari nollet, sed obscurus & in angulo mallet vitam agere. Idcirco Regium Monasterium ad Chrysopolim ei tribuit; ad hæc etiam Coriarii, & quod erat ad Elæam. At vero cum in Chrysopolitano commoraretur, ac quandoque commodæ deambulationis causa ad locum Anthemii dictum, ad Armamentarium tunc Imperatorium spectantem veniisset, secum reputans, singula quæque Monasteria conditorum nomina viridi semper ac immortali memoria servare, impetrato Imperatoris mandato, illum coemere statuit, suique juris factum, extructo Monasterio exornare: quod & Theodoræ Augustæ, illius socrus ope, concessum est, Loco itaque pulchre ædificiis ornato, inque Monasterii formam usumque composito, illic ipse vivere desinens humatus est, ejusque, quod dictum a nobis est fidem facit, cum illius sepulchrum, tum quæ olim ex ejus nomine illic posita Imago est. Quin & ejus germanus Theodosius prope conditus est; qui Patriciam dignitatem consecutus, multa optimæ vitæ documenta in eo Monasterio reliquerat.

Asyli jus filiæ periculum.

Edit. Par. pag. 68.

Alexius Cæsar Monachus.

Anthemii Monasterium: Alexii in eo excessus & Theodosii fratris.

XIX. Porro Agarenis ingruentibus, illorumque Duce Ibraimo, cum multis myriadibus in Romanos expeditionem movente, Theophilus quoque magni animi fortisque laudem ambiens, nec quicquam timidum aut molle animo versans, expeditionem & ipse suscipit. Nam etsi timoris aliquid inerat, suorum tamen rei militaris peritia & virtus, id quantum erat, facile avertebat, ac procul depellebat. Virorum alteri Theophobus, alteri Manuel nomen erat. Porro Manuel fortitudine spectabilis, ipsis quoque hostibus universis notus erat. Ex Armenis namque ortus, Leone Imperatore, Orientalium copiis præfuerat, decessoriique ejus Michaelis, Equisonum Princeps (quem Protostratorem vocant) extiterat. De Theophobo etiam dicendum, unde, & quomodo ex Persarum stirpe natus in Imperatoris potitiam venerit, ejusque sibi sororem matrimonio junxerit. Quidam Regia Persarum satus prosapia, aliquando Constantinopolim fungendæ legationis causa venerat. Is, non ex legitimo conjugio, sed occulto concubitu suscepto Theophobo, Urbe discessit. Quoniam autem apud Persas inviolabili jure lex obtinet, cavens scilicet, ne quis aliter Regni compos efficiatur, quam si ex Regia ortus stirpe sit, Regiæque familiæ vir, continuis bellis, ac Agarenis huc illuc sedes mutare cogentibus ac pellentibus defecerant; cumque alioqui apud eos qui Persidis regionem colebant, multus de eo rumor precrebuisset; Esse quemdam Byzantii Theophobum nomine (quem ipsum rumorem ejus tunc pater sparserat) visum est Persarum Satrapis ac

Bellum Agarenicum: Theophili expeditio.

Manuel Armenius.

Theophobus Persa: de illo prima narratio.

pag. 69.

ἐσχολάμεις πράγμασιν, ὡς ἢ Μιχαὴλ ἐγίννησεν ὁ Θεόφιλος, καὶ ἡ τότε μὲν θυγάτηρ, τῷ Καίσαρος ἢ γαμετὴ ἢ βίου μετάλαξε. ταύτῃ μὲν πολλοῦ τετίμηκεν, ὡς καὶ ἢ τοῦ αὐτῆς ἐν λάρνακι θέσθαι περιχρύσῳ, καὶ ἀφανόμοις δεσμοῖς λελαξδομένῳ ἐν αὐτῇ ἰάμβων ἀσυλίας τοῖς ἐφ' οἷσδήποτε ἐγκλήμασιν ἀνθρώποις ἀλοῦσιν, καὶ προσφυγοῦσιν ἐκεῖ. ἢ Ἀλίξιον ἢ λάθρα μεταπαξάμενος, καὶ τὸ μοναχικὸν μεταμφιασάμενον ἔθνος, ἐπεὶ μὴ ἠδύνατο πεῖσαι τὸ πάλιν αὖτὸ ἀποκαλεῖν, μόλις συγχωρῆσαι πολλοῖς ἐπιπλήξασι περιβαλὼν, οἷς οὐ μετ' αὐτοῦ ἐκεῖνον εἶναι, ἀλλ' ἐν παραβύστῳ πῃ καὶ γωνίᾳ. ὅθεν ἰδίαν τούτῳ δωρεὰν τὸ, τὰ κατὰ Χρυσόπολιν Βασιλικὰ μοναστήρια. προσέτι μὲν καὶ τὸ τῶν Βυρσέως, καὶ τὸ τῶν κατὰ τὴν Ἐλαίαν. ἀλλ' ἐκεῖνος τῇ κατὰ Χρυσόπολιν ἔστι ἐνδιαιτώμενος, ἐπεί ποτε περιπάτου ἐδεήθη, καὶ κατὰ τὴν Ἀνθεμίου τόπον ἐγένετο, Βασιλικῶν τεμενικαῦτα τυγχάνοντα τῷ μεγάρων. ἔλιγεν ἢ ὡς ἴκανον τῷ σεμνείων τῷ οἰκοδομήτων φέρειν τὴν κλῆσιν ἀθάνατον, εἵλετο τοῦτον ἀφ' Βασιλικῆς προστάξεως ἐξωνήσασθαι, καὶ ἴδιον κατασκεύασαι. ὃ καὶ ἀφ' τῆς Βασιλίδος Θεοδώρας ἐγένετο τῆς αὐτοῦ πενθερᾶς. ὅθεν καλῶς ἐποικοδομήσας, καὶ εἰς μοναχικὴν τάξιν ἀγαγὼν, ἐκεῖσε τὸν βίον ἐκλιμπάνων ἔθετο. πίναξ τε, καὶ ἡ αὐτοῦ ἄνωθεν ἐπιγεγραμμένην εἰκόνα μάρτυρα ἔχων τῷ λεγομένων. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ πάνυ ἀδελφὸς Θεοδόσιος πλησίον κεῖται αὐτοῦ, Πατρικίων τιμῇ ἐγκαταλεγεὶς, πολλὰ γνωρίσματα τῆς αὐτοῦ ἀρίστης βιώσεως ἐν τῷ μοναστηρίῳ καταλιπών.

ιθ'. Ἐχομένων ἢ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ μετὰ πολλῶν μυριάδων τὸν Ἰβραὴμ κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύοντος, καὶ ὁ Θεόφιλος ἔρωτι φιλοτιμίας καὶ γενναιότητος ἐπὶ πόλεμον ἔρχεται, ἄνανδρον οὐδὲ μαλακὸν ἑαυτῶν. εἰ γάρ τις καὶ δίος προσείη, ἀλλ' ἢ τὸν αὐτῷ ἀνδρῶν κατὰ πολέμους πεῖρά τε καὶ γενναιότης ἀντέτριπτο τοῦτο, καὶ πόρρω που ἐκαπέπεμπτο. Θεόφοβος εἰ ἄνδρες, καὶ Μανουὴλ ἐκαλοῦντο. ἀλλ' ὁ Μανουὴλ δεινὸς ἐπ' ἀνδρείᾳ, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἅπασι γνώριμος. ἐξ Ἀρμενίων γὰρ ἢ γένεσιν ἔλαβε, καὶ τὸ στρατοῦ τῷ Ἀνατολικῶν ἐπὶ τοῦ Λέοντος προκεχειρισμένος, καὶ ἢ ἀφ' αὐτοῦ Μιχαὴλ ἐπεκόμων ὁ πρῶτος. Πρωτοστάτορα τοῦτον φασί. δηλώσει δὲ ἢ Θεόφοβον ὁ λόγος, ὅθεν τε καὶ ὅπως ἐκ Περσῶν καταγόμενος τῷ Βασιλεῖ γέγονε γνώριμος, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ εἰς γάμου ἐκομίσατο. εἰς πρεσβείαν τίς ποτε τῷ ἐκ Βασιλικῆς σειρᾶς Περσῶν ἀφικόμενος πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον, ἐκ τοῦ ἐκ νομίμου συναφείας, κρυφίᾳ ἢ καὶ λαθραίας τοῦτον γεννηθῆναι παῖδας, ἐξαπεδήμησε. Ἐπεὶ δὲ νόμος τοῖς Πέρσαις ἀπαράβατος, μή τινα ἢ παρ' αὐτῶν ἀρχῆς ἐγκρατῆ γενέσθαι, εἰ μὴ τῆς βασιλικῆς μετέχη σπέρας. ἐξέλιπεν ἢ ἐκ τῷ συνοχῶν πολέμων, καὶ τῶν ἐκεῖσε μεταστάσεων ὑπὸ τῷ Ἀγαρηνῶν ἐλαυνόμενος εἰ τῆς Βασιλικῆς φυλῆς· ἀλλὰ καὶ λόγος ἐφέρετο πολὺς περὶ αὐτοῦ παρὰ τῷ ἐν Περσίδι μενόντων, ὡς ἤ τις κατὰ τὸ Βυζάντιον ὀνομαστὶ Θεόφοβος. ἐγὼ δὲ μὴ * δοθεὶς ὑπὸ τῶν συνοχῶν ἀπὸ * ῥαστος τοῦτου πατρός. ἔδοξε τοῖς ἀρίστοις τῷ Περσῶν κρύφα τισὶ ἐκπέμψαι τὸν ζητουμένου εἰς

ἐρώτων. καὶ δὴ καταλαβόντες τὴν ἡμετέραν, μόγις
τοῦτον ποτὲ τῇ μητρὶ συνόντα, καὶ κατὰ τὴν Ὀξείαν
ἐνδιατρίβοντα, προσηγάγοντο. Ἐπεὶ γοῦν οὐκ
ἐκ τινῶν μόνον ἰνδαλμάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῆς ψυ-
χῆς ἐκ σώματος γνωρισμάτων ὁ ζητούμενος ἐδηλοῦτο
τότε, ἐγνωρίζετο· προσῆν μὲν ἐκ τῶν ἐκείνων
μαρτύρια τῇ γυναικὶ πρὸς τὸν
Πέρσην συνάφειαν. Οὐ γάρ τι κρυπτὸν, ὃ τοῖς
πολλοῖς οὐ γνώριστον· ὅλως ἑαυτοὺς οἱ ἀπεσταλ-
μένοι ποιοῦσι τῷ Βασιλεῖ, καὶ τὸ ἔργον σαφη-
νίζουσιν, εἰρηνεύειν, καὶ σπονδὰς, ἐκ παντὸς ἔθνους ὑ-
ποτιμᾶν καθυπισχνούμενοι, εἰ τοῦτον αὐτοῖς ἐκδοῦναι
οὐ περιποιήσεται. Ἐγεγόνει γοῦν τοῖς ὑποχθονίοις
Βασιλεῦσι, καὶ ἐπεὶ περ οὕτως ἔχουσι δέους ἢ ἀ-
λήθειαν, ἐν Βασιλείοις τοῦτον αὐλίζεσθαι, καὶ παιδεύ-
ειν ποιεῖ, μαθήμασί τε καὶ παιδείᾳ ἐπιμελούμενον.

108. κε'. Ἐφ' οἷς δὲ καὶ ἄλλος λόγος περὶ τοῦ Θεοφό-
βου καλεῖ καὶ ἀμφοτέρους εἰρῆσθαι. μικρὸν μὲν κα-
τὰ τὴν ἀρχὴν διαπλανᾶσθαι δοκῶν, τὰ ἄλλα δὲ ὅ-
μοια σώζων τῇ γεγραμμένῃ καὶ πάλαι. ἔστι δὲ, ὃς
οὐκ ἀπὸ σφετέρας τινὸς τοῦ πόθου ἀφορμὰς δίξασθαι τὸν
φησιν, ἀλλὰ κατά τινα περιπέτειαν τῇ τῶν πολέ-
μιος συμβαινόντων. καὶ ἢ τὸν πατέρα εἴτε Βασιλέα ὄντα,
εἴτε καὶ Βασιλέως ἐγγὺς ὄντα κατὰ συγγένειαν, φυ-
γεῖν ἐκ Περσίδος, καὶ ἐκεῖσε Βασιλέα πίπτειν ἀφ-
θίλοιπόν βίον ἀφορμᾶσθαι· κἀκεῖσε καπηλίδι τινὶ
γυναικῶν δουλεύοντα, ὁμιλῆσαί ποτε τῇ παύτης ἐρωτι, καὶ
γαμίμῳ συναφείᾳ τοῦτον ἐκπορίσειν. ἀλλ' ὁ μὲν ἐξ
ἀνθρώπων ἠφάνιστο. ἀστρολογία δέ τινι καὶ μαντείᾳ· καὶ
γὰρ φασι παύτας τὰς ἐπιστήμας ἀκμάζειν ἔτι παρὰ
Πέρσαις, μαθεῖν περὶ τοῦ Θεοφόβου, ζητῆσαι αὐτοὺς
εἰ ἔστι πῶ τις ἐκ Βασιλικῆς φυλῆς καταγόμενος· καὶ ἐπεὶ
περιέμαθον, σπουδῇ τὸν ἐπὶ Κωνσταντίνου θᾶττον εἰς Ἢ
τὸ ζητούμενον ἥρμοσε, γνῶσιν ὅπως γενέσθαι τῷ Βασι-
λεῖ, καταληφθέντος αὐτῷ. Ἐπείπερ οὖν ἡ τύχη ἐμ-
φάνεια, καὶ τὸ τοῦ βίου παρουσίᾳ ἅπαντι ἐγνώσθη
πᾶς καὶ τῶν Περσίδα διὰ τῶν διασταλάντων λόγι-
σόλων, ἡδὺ πᾶσιν ἐφάνη καὶ ἐφετὸν, τὸν λύτρωσα-
σίαν τινὰ ἐκτοῖσαι λύτρον τῆς τῆς Ἀγαρ. τῇ δὲ τῶν
Ῥωμαίων ἀρχῇ προσχωρῆσαι, ὡς ἂν τὸ κῆ γένος
ἀρχικῷ, ὑμοιρήσειαν.

κς'. Ἐτυχε δὲ ἄλλως ὁ τῶν Περσῶν ἀρχηγὸς Βάβιξ, ἢ-
* Ἀμεραμνου- δη πεντετίαν ἔχων ἐξ * Ἀμεραμνουνῦ λύτρας, καὶ
νῆ.
πτέρναν ἐπάρας κατ' αὐτὸν ἐν χιλιάσιν ἑπτά. ὃς καὶ
πόθῳ πρὸς τὸν Θεόφοβον, καὶ φόβῳ τῆς ἐξ ἀπίσω
Ἀγαρικῶν, πρὸς τὸν Ῥωμαϊκὸν ἐπικράτειαν κατὰ
πόλιν Σινώπην ἔρχεται, καὶ τῇ Βασιλεῖ ἑαυτόν τε
καὶ τὸ ἔθνος ὑπήκοον τίθεται. διατοι τοῦτο, τόν
τε Θεόφοβον ὁ Θεόφιλος τιμῇ τῇ Πατρικίων ἐκλε-
γῆναι, καὶ τῇ ἑαυτοῦ ἀδελφῇ πρὸς γάμον ἐκδίδωσι.
συναρμόζεσθαί τε ἑκάτερον τῶν Περσῶν νομοθετεῖ τοῖς Ῥω-
μαίοις, καὶ κατ' ἐπιγαμίαν ἅπτεσθαί τε καὶ συμπέρ- Ε
θαι, πολλῶν τόπων τοῖς Βασιλικοῖς ἐμφέρειν ἀξιώ-
μασι πεποικώς. ἀλλὰ καὶ κώδιξι στρατιωτικοῖς αὐ-
τὸς ἀναγράφεται, καὶ τάγμα ἔπου καλούμενον Περσικὸν
ἐγκατίσησι, καὶ τοῖς κατὰ πόλεμον ἐξιοῦσι Ῥωμαί-
οις κατὰ τῶν Ἀγαρικῶν ἐναριθμεῖσθαι προστάτ-
ξε.

κβ'. Τύπος γοῦν παθαρώτατος ὁ Θεόφιλος,
ἐκεῖ καὶ ἄλλως ἤδει τύπῳ ἀνδραγαθιζομένους, οἷς

proceribus, occulte quosdam mittere, A
qui rem diligenter inquirerent. Hi itaque ad Romanum devecti orbem, ægre tandem aliquando Theophobum cum matre versantem ad Oxiam inveniunt. Quia vero quem sic quærebant, non obscuris solum indiciis, sed & ipsis animi corporisque notis propriis innotescebat, isque ille ipse esse agnoscebatur (ac nec ex vicinis quidem deerat, qui fœminam cum Persa rem habuisse testaretur; cum nihil occultum sit, quod non tandem in vulgi notitiam veniat) se demum qui missi fuerant Imperatori prodentes, totam rei fabulam aperiunt, pacem, fœdera, gentemque omnem subjectum ire polliciti, si modo Theophobum ipsis dedere non abnueret. Gavisus promissis B
Theophilus, quodque rem niti veritate didicerat, morari Theophobum in Aula, illicque disciplinis imbui ac erudiri jubet.

XX. Sed & alia quoque de Theophobo fertur narratio, præstatque eam quoque referre. Et videtur quidem hæc a priori nonnihil differre, quod ad initia attinet; sequentibus tamen similis est, atque eadem exhibet. Sic ergo se illa habet; Non ullius legati natam sobolem Theophobum esse, vel ea fatum ratione, quam prior ferebat narratio; sed belli quodam vario casu, rerumque vicissitudine cogente, ejus quoque parentem (sive Rex erat, sive stirpis Regiæ) ex Persida fugisse, inque Regia Urbe pauperem tolerantem vitam, civibus adhæsisse; atque illic tabernariæ mulieris mancipatum obsequiis, post longos tandem annos, illius amore legitimoque copulatum conjugio hunc suscepisse, inque eum modum in vivis esse desiisse: quadam vero astronomia ac vaticinio (nam has artes etiamnum ajunt apud Persas vigere) didicisse de Theophobo, dum quærunt, An ullus uspiam Regia stirpe illis satus extet. Cumque adeo extare didicissent, ad eum vestigandum Constantinopolim festine accurrisse: coque deprehenso, sic Imperatori rem innotuisse. Cum itaque per nuntios in Persidem reversos, cunctis per eam Regionem innotuisset, eum detectum, vitæque superstitem esse; gratum omnibus visum est ac expetendum, Agarenorum jugum quovis modo excutere, Romanoque adjungi Imperio, ut suæ stirpis Ducem liceret obtinere. De eodem altera narratio.

XXI. Erat vero præterea Persarum Dux Babec nomine: is annos jam quinque ab Ameramnune defecerat, inque eum cum septem millibus calcaneum levarat. Is tum desiderio erga Theophobum, tum Agareni metu, a quo defecerat, ad Romanorum ultro ditionem in Urbem Sinopem concesserat, seq; ipse ac totam gentem Imperatori subjecerat. Ideirco Theophilus, tum Patricia dignitate Theophobum auget, suæque sorori matrimonio jungit; tum lata lege, Persis omnibus libera cum Romanis conjugia facit, & ut matrimoniorum cum eis fœdera jungere liceat, multis eorum Regiis honestatis dignitatibus, eorumque nominibus in militares codices relatis, sicque ex illis constituta Legione, quam Persicam vocant, Romani adversus Agarenos ad bellum procedentibus eam connumerari jussit. Babec Persa ad Romanos transfuga.

XXII. His ergo viris fretus Theophilus, quod & alias bello strenuos sciret, adversus Agarenos proficiscitur, Lex de Persarum cum Romanis conjugiis.

Varia Ducum consilia.

cum & Ibraemus, uti dictum eſt, etiam ipſe in nos moviſſet. Cum itaque ambæ jam acies, ac tum Agarenorum Princeps tum Theophilus in vicino eſſent, effectque res in deliberationem vocata; Manuelis ea ſententia fuit, *Indignum videri Romanorum Imperatorem cum Ameramune conferta acie pugnare; unum aliquem cum parte exercitus in eum immittendum; idque interdiu faciendum eſſe.* Contra Theophobus, præſentem in acie Imperatorem adeſſe ſuadebat; noctu tamen congrediendum, impreſſione facta per Perſicas pedeſtres copias; ac tum poſtea cum neceſſe fuerit, equeſtres turmas præſto fore, quæ hoſtilem exercitum eſſent concluſuræ. Verum non acquievit Imperator; multis ideirco pugnam noctu conſerendam ſuadere Theophobum ducentibus, ut ſibi ipſi Romanorum victoriæ gloriam. Aperto itaque marte decretum, ut cum hoſte congrederentur. Cæterum Ibraemus, incertum num arrogantia ductus, an Imperatoris metu conterritus, parte exercitus aſſumpta, receſſit, immiſſo Abochazar cum octoginta millibus armatorum, ad pugnam conſerendam. Diu utrinque fortiter dimicatum; tandem Scholæ cum Domeſtico, adverſæ actiei impetu coactæ cedere, ac fugam inire. Hincque adeo Imperator cum cohorte prætoria & duobus Perſarum millibus, una etiam adjuncto Theophobo, in collem quemdam, ſaluti metuens, evaſit. Acriter ad veſperam uſque circa illum pugnatum, alius capturos ſe Imperatorem confidentibus, alius ulciſcentibus, nec eum prodere ſuſtinentibus. Nocte itaque ſuperveniente, qui cum Imperatore erant, ſimulata gaudii ſpecie, perſtrepere manibus, conclamare, cinnyris, chordis, aliiſque buccinarum ſonitu aerem ſtrepitu implere; quo nimirum ingentes ſibi auctas ſpes, novique ſubſidii opinionem conterendis hoſtium animis ingererent. Quod & ita contigit. Hoc enim ipſum illi ſuſpicantes, ac ne in ipſos hoſtes irrumperent, ab eaque circumdarentur, ad ſex millia paſſuum receſſere. Imperator cum ſuis aliquantum periculo ſublevatus, fuga ſalutem expedivit, & ad exercitum qui proditerat, ac turpiter terga dederat, incolumis evadit. Ac quidem proditorem exercitum Imperator acrius objurgat, ſummam vero Theophobo ſuiſque gratiam habet, præmiſſque ac honoribus magnifice accepit. Hinc Perſæ ferventi in Theophobum amore incenſi, incredibilique gaudio animati, uno illo Duce, Agarenorum ſibi bellum concredi poſtulant, invictaque animi vi, certam ſibi compreſſis hoſtibus pollicentur victoriam. Quamobrem etiam Imperator Theophobum Perſarum Ducem fore decrevit.

Edit. Pariſ. pag. 71. Theophili clades.

Stratagema, quo Theophili conſilium ſalutiferum.

Theophili de Bar cenis victoria.

XXIII. Inſequenti anno, Theophilus rurſus copias adverſus Iſmaelitas educit, ac cum eis ex ſuperiori victoria elatis ac ferocientibus, ad Charſianum congreſſus, multis eorum ſubjugatis, captivos ad viginti ſupra quinque millia adducit; illuſtrique potius præda Urbem Auguſtam redit. Inter captivos Agarenos nonnemo fuit, manuum agilitate celebris. Hunc Scholarum Præſes bellica virtute eximium, ejus ſcriptis conſignatis laudibus, perhibebat; aſſereburque equitandi arte præclare induſtrium, ac corporis robore ſtrenuum; ejuſmodi denique qui in equis duplici ſolerter haſta hoſtem aggredere-

A πόλεμον κ᾽ τῷ Ἀγαρηνῶν ἔθνει, κ᾽ τὸ Ἰβραὴμ καθ᾽ ἡμῶν, ὡς εἴρηται, ἐκστρατεύσαντος, ἐπείπερ γὲ ἐγγὺς ἀλλήλων ὅ, τε τῷ Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς ἐγίνετο, κ᾽ ὁ Θεόφιλος. ἔδει δὲ κ᾽ βουλῆς ὁ μὲν Μανουὴλ, Οὐ δίκαιον, ἔφησε, Βασιλέα Ῥωμαίων πρὸς Ἀμιραμιουμῆν πολεμεῖν, ἀλλά τινα μέρος λαβόντα τῷ στρατιωτικῷ ἐξιέναι κατὰ πρόσωπον τῷ ἐχθρῶν, κ᾽ ἅμα μεθ᾽ ἡμέραν τοῦτο ποιεῖν. Ὁ Θεόφοβος δὲ, Εἶναι μὲν ἐπὶ παρατάξεως τὸ Βασιλέα ἐβούλετο. νύκτωρ δὲ ἐπιτεθῆναι αὐτοῖς μ᾽ τῷ Περσῶν πεζικῷ. καὶ ὅτε πάλιν δύσεσε, ἐπιπηδῆσαι τὸ ἱππικόν. ἀλλ᾽ οὐκ ἔπεισε τὸν Βασιλέα, εἰκότων πολλῶν, σφιπεζόμενα τὸ Θεοφόβου τὴν τῷ Ῥωμαίων δόξαν, κ᾽ ἐξ᾽ τοῦτο βουλομένου ἐν νυκτὶ πολεμεῖν. πλὴν ἔδοξεν ὡς τ᾽ συμφορὰς μεθ᾽ ἡμέραν συρρῆξαι τὸν πόλεμον. κ᾽ ὁ μὲν Ἰβραὴμ εἰς᾽ ἄλλως καταπλαγεὶς ὁμόμως, εἴτε δὲ κ᾽ φόβῳ Βασιλέως πιεζοιχιζόμενος, μέρος λαβὼν τῷ στρατῷ ἀνεχώρησεν. Ἀβυχάζαρ δὲ πρὸς τὸν κατὰ Βασιλέως πόλεμον μετὰ μυριάδων ὀκτὼ ἐξαπέστειλεν. οἱ κ᾽, καρτερῶς ἄγαν ἀνδριζόμενοι ἀμφοτέρων ἐπὶ πολὺ, τέλος ἔδοσαν τὰς σχολὰς μετὰ τὸ Δομεστίκου, κ᾽ πρὸς φυγὴν τραπῆναι ἐξεβιάσαντο. ὅθεν ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῶν βασιλικῶν φάλαγγος, κ᾽ δύο χιλιάδων Περσῶν, προσόντες τύποις κ᾽ τὸ Θεοφόβου, ἐπί τινος βουνῷ σὺν αὐτῷ ἔστη, τὸν περὶ ψυχῆς κίνδυνον ὑφορώμενος. κ᾽ ἄχρι μὲν ἑσπέρας πολὺς ἦν ὁ περὶ αὐτὸ πόλεμος, τ᾽ μὲν ἐλπίζοντων τοῦτον ἐπὶ χεῖρας λαβεῖν, τῷ δὲ ἀντιμυσόντων, κ᾽ μὴ προδοῦναι τὸν δεσπότην. διὸ νυκτὸς ἄρτι γενομένης, κρότοις χειρῶν τε κ᾽ ἀλαλαγμοῖς ἐχρῶντο οἱ μετὰ τ᾽ Βασιλέως, χαίρειν προσποιούμενοι, [103] κιννύραις τε κ᾽ χορδαῖς κ᾽ ἄλλως βυκίνων φωναῖς τ᾽ ἀιθέρα περιδοῦπον, ἐλπίδας τε τὰς τυχούσας τοῖς ἐχθροῖς θέλοντες περιποιῆσαι. ὃ κ᾽ συνέβη. μέλλα γὰρ ἐξ ἀναχωρῆσαι τοὺς εἰς τὰ πίσω, τινὰ κατρῴωδησι προσβολήν τε & κύκλωσιν προσεγίνετο· ὅθεν ἀδήλως τυχόντες μικρᾶς οἱ περὶ τὸν Βασιλέα, πόρρω πᾶ νυκτὸς φυγῇ χρασάμενοι, τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσαντο, κ᾽ πρὸς τῷ καταφρόνητι τοῦτον στρατεύματι, κ᾽ τὰ νῶτα δόντι τοῖς ἐχθροῖς, διεσώθησαν. μεμψίσι μὲν οὖν πολλαῖς ὁ Βασιλεὺς τὸ προδιδωκὸς στράτευμα καθυπέβαλε. χάρισι γὲ & τιμαῖς ἀγαπητόπως τὸν περὶ τ᾽ Θεόφοβον ἐγέραιρεν, ὅθεν οἱ Πέρσαι ἐρωτι ἀμαύρου πρὸς τ᾽ Θεόφοβον ἐξαισιοῦντο, κ᾽ θυμηδία τινὶ ἀῤῥήτῳ ἀναθαῤῥοῦντες, μετ᾽ αὐτῶ τ᾽ κατ᾽ Ἀγαρηνῶν ὑποδύεσθαι πόλεμον ἐλπίδων, κ᾽ τρόπων πάντως ἐξ ἀνυπέτου δυνάμεως ἐβεβαίουν. Διὸ & ὁ Βασιλεὺς ἡγεμονεύειν αὐτῶν ἐβούλετο τ᾽ Θεόφοβον.

κγ΄. Τῷ δ᾽ ἐπιόντι ἐνιαυτῷ ἔξεστι πάλιν μετὰ δυνάμεως ὁ Θεόφιλος, κ᾽ κατὰ τὸ Χαρσιανὸν πολλὰ ἐκ τῆς φρουρίας νίκας τῷ Ἰσμαηλιτῶν ἀπαυθαδιζομένων & ἀλαζονευομένων, πάντοις συμπλακείς, πολλούς τε χερῶται πάντα, κ᾽ λείαν λαμβάνει ὡς τῷ πάντι κ᾽ εἴκοσι ἄχρι χιλιάδων, κ᾽ μετὰ νίκης λαμπρᾶς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανέρχεται. ἔτυχε γοῦν τις τῷ ἐπὶ χειρῶν ἀφυΐᾳ ὀνομαζῶν, αἰχμάλωτον λαφθεῖσαν Ἀγαρηνῶν. τούτῳ μεγάλας τὰς κατὰ πόλεμον ἐρετὰς δι᾽ ἐγγράφων ἐγκωμίων ὁ τῷ σχολῶν Πρωτὼς ἐμαρτύρει, καὶ ἐβεβαίου, ὡς εἴη τε δίχως περὶ τὴν ἱππασίαν, καὶ τὴν τῷ σώματος ῥώμην γενναῖος. καὶ ἔτι δυσὶ δόρασι χαίρων,

περὶ δὲ ἱππασίαν μὲν ἐσπίχνας ἄγαν τῇ σφῶν αὐτῶν πρὸς τὰς κατ' αὐτὴν βεβαίους ἐπιδείξεις· ἐπεὶ γοῦν ἐν τῷ τῶν ἵππων ἀμιλλητηρίῳ ὁ τῶν Δομεστίκων θρίαμβος ἤγετο· προηγεῖτο δ' αὐτὸς τῷ τῶν σωμάτων μεγέθει, καὶ τῷ τῆς ψυχῆς φρονήματι τοὺς περὶ αὐτὸν λόγους ἐπιῤῥαγίζων. ἐπιλθοῦσά τινα ἰδὼν, ὁ Βασιλεὺς, καὶ τοῖς ἐπαίνοις κλαπεὶς, ἵππον τε τῶν αὐθρα ἐπιβῆναι, καὶ δόρατα λαβόντα δύο ἐν μέσῳ τῷ τῆς ἀγορᾶς καὶ ἀρετῆς ἀπάσῃ τῇ πόλει ἐπιδείξασθαι κελεύει· ὃ δὴ καὶ γενόμενον, καὶ τοῖς ἀπειροτέροις τέρψιν παρέχοντα τῇ ὁράσει, [104] Θεόδωρος ὁ Κρατερὸς ὕπερ λεγόμενος, ὁ καὶ μετὰ βραχὺ ἀρχηγὸς τῶν τῶν ἁγίων μαρτύρων φάλαγγος γενόμενος, πλησιάζων τῷ Βασιλεῖ, ἐξεμυκτήρισε τὸ Ἀγαρηνόν· ἀνδρεῖον εἶδε φάσκων, καὶ καταπλακτικὸν ἐνδεικνύμενον· ὃ καὶ χαλεπήνας ὁ Βασιλεὺς, Ἀλλὰ δι' ἰσχύος ἔργις αὐτοῦ, ὦ θηλυδρία καὶ ἀνανδρε, τοιοῦτόν τι πρᾶξαι δύνασαι; ὃς ἀντέκα, Δύο μὲν, Βασιλεῦ, μὴ μαθὼν, οὐ μεταχειρίσασθαι δόρατα δυνάμενος· καὶ γὰρ ἐν πολέμῳ τοιαύτης χρεία ἀδολεσχίας· ἐπὶ δὲ δόρατι χρώμενος, καὶ εἰς Θεὸν πεποίθησιν ἔχων βεβαίαν, ὡς ἐρρύσατό με τοῦτον, καὶ τοῦ ἵππου καταβαλόντος ἐμὲ παρὰ πόδας μὴ φέρων ὁ Βασιλεύς, Ἦ μάν, ἔφησε, κατὰ τὴν κεφαλήν σοι ἐπαχθῶ βαίτερον ῥαδιουργῆσαι δ' Ἄγαρον, εἰ μὴ τὰς λήθης ὅπως εἰς ἔργον ἀγάγοιεν. ἵππον οὖν ἀναβὰς ὁ Θεόδωρος, καὶ δόρυ λαβὼν ἐν χειροῖν, θᾶττον ἢ λόγος κἀν πολλαῖς πτυχαῖς εἰδὼς καὶ Σαρακηνὸν καταβάλλουσι, καὶ μέγα τοῦτο φρονῶν δέδωκεν ἐδαμῶς· ὁ μὲν ἐμὸς Βασιλεὺς ἡγνόησε, ἅτε δὲ καταβεβλημένον ἰδὼν τὸν Σαρακηνὸν ἀνδρὸς εὐτύχημα, καὶ γυναικὸς τινὸς παιδεραστὴς δὲ πως ὤν, καὶ ἀρετὴν αἰδέμενος τὸν ἀνδρὸς, ἐφιλοφρονήσατο μᾶλλον λόγοις αὐτὸν· τοιαῦτά τι, καὶ παρεβλήθη αὐτῷ, τὸν πολιτείαν αἰδέμενος ἐδωρήσατο.

κδ'. Ἄρτι δὲ πάλιν τοῦ ἔαρος ἐπιλάμποντος, καὶ τοὺς μαχητὰς κατ' ἀλλήλων ὁπλίζοντος, ὁ Θεόφιλος δυνάμει πολλῇ ἡρωϊκῶς κατὰ τῶν Σαρακηνῶν ἔξεισι· καὶ τὸν ὅσιον Μεθόδιον τοῦ εἱρκτῆς ἀναῤῥυσάμενος, ᾧ μιθ' ἑαυτὸν ἐπαγόμενος· οὐ γὰρ μόνον ἦν σοφὸν, ἀλλ' ἀεὶ τοῦτο ποιῶν, καὶ πλησίον πως ἔχων αὐτὸ, εἴτε δὲ ἀταρῇ ἔνευεν, καὶ πολλοῖς ἄγνωστα ἐξήλυεν, καὶ γνώσεμα τοῦτο ποιεῖν διὰ τὴν συνήθειαν αὐτῷ σοφίας· καὶ δή ποτε τῶν ἀποκρύφων ἄγαν ζητητικὸς ὁ Θεόφιλος· εἶπε δή τινας ἐπανιστάσεις φυλαττόμενος παρ' αὐτοῦ παθεῖν, διὰ τὸ κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν Εἰκόνων πόλεμον. ἐμπρῶς γὰρ ἐδόκει τιμᾶν τοὺς ἄνδρα, καὶ σέβεσθαι τὸ τῆς πολιτείας ἐκκείτον καὶ φιλόθεον. διέτρεχε δὲ τὸ ἄγαν μεθ' ἑαυτὸν, ἀλλ' ἐν καιρῷ τινι ἀπολιμπάνειν ἐφαίνετο τούτῳ σεμνόν. καὶ δή ποτε ἐρεσχελούντων ἀλλήλοις τοὺς στρατιώτας, καὶ τοὺς Ἰσμαηλιτῶν καθυπερτεροῦντων, συμβαίνει Βασιλέα πως περικυκλωθέντα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κινδυνεύειν περὶ ψυχῆς. ἔστι δὲ ὅτε καὶ Μανουὴλ ὁ Στρατηγίτης δεινὸν ἡγησάμενος, καὶ πέρα τῶν δεινῶν, δορυάλωτον Βασιλέα γενέσθαι, καὶ περὶ αὐτὸν ἀναθαῤῥύνας, καὶ, Ὦ ἄνδρες εἰπὼν, τὰς μελίσσας αἰδεῖσθε, εἰ τὸν Βασιλέως κατόπιν τῷ φίλτρῳ βαλλόμενοι πέσητε, εἰσφέρουσιν ἐπὶ τοὺς πόνους βαλλόμενοι, τὸν Βασιλέα ζητῶν. ὡς δ' εὗρεν ἀποκρυπτόμενον, καὶ ἐπὶ σωτηρίαν μὲν ὑπὸ δειλίας ἀποχωροῦντα· προφασιζόμενον δὲ, ὡς μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν διττὰ ἐκφυγεῖν, λέγε

tur. Quod igitur in Circo Domestici triumphus agebatur, inter captivos primo is loco incedebat, corporis ipsa proceritate animique superbia ac celsitate, de ipso sparsum rumorem confirmans. Videns itaque Imperator, ejusque celebri fama motus, conscenso equo, duplicique arrepta hasta, artis suæ ac sollertiæ specimen, spectante coram tota civitate exhibere jubet. Id cum fieret, & rei spectaculum imperitiores afficeret, Theodorus cognomento Craterus (is, qui non multo post sanctorum quadraginta duorum Martyrum cohortis dux extitit) ad Imperatorem accedens, Agarenum subsannare, nihilque cum quod fortis animi sit, quodve stuporem injicere debeat, ea molitione præstare, etiam atque etiam asserere. Ad quem indignabundus Imperator, *Num vero effœminate tu & ignave*, ejusmodi aliquid, *quæ pollex fortitudine, possis præstare?* Contra Craterus, *Duabus quidem hastis, o Imperator, nec didici, nec mihi valeo. Nam nec usquam ejusmodi usus aliquis in bello exstitit: una vero arrepta, Dei fretus auxilio, equo dejectum isti hominem ac exsuflum, prorsus confido.* Tunc Imperator dicendi illam libertatem non ferens, per caput suum jurare Cratero, *Se ei vitam ereptum, nisi reipsa quod verbis jactaret, impleret.* Mox ergo Theodorus conscenso equo, arreptaque hasta manum conferens, dicto citius, nec longo ambitu, Agarenum equo datum præcipitem, altum sapere non sivit. Puduit Imperatorem, dum non a viro quodam magnifice strenuo, sed ab evitato prostratum Saracenum vidit. Interim tamen, callido vafroque consilio, virique virtutem reveritus, amice verbis accipit, donatque verbis honoris causa; civium animos offendere veritus, si quid homine aliter utereretur.

Agareni compressa jactantia. Theodori Craterl de illo victoria.

Edit. Paris. pag. 72.

XXIV. Jam vero rursum vere appetente, ac bellatores viros inter se committente, Theophilus ingentibus contractis copiis, contra Saracenos proficiscitur, eductis e carcere, sibique adjuncto sancto Methodio. Neque vero tunc primum fecit, sed & semper factitabat, penes se virum habens, sive ut ejus sapientiæ vi obscura vulgoque ignota dissolveret, eaque ipsi aperiret (erat enim Theophilus abstrusarum rerum operosus investigator) sive id caveus, ne quas is turbas, se absente, ob sacrarum Imaginum amolitionem, in Urbe excitaret. Præcipui enim civium, inque eis viri religiosi, Merhodium pluris faciebant, cumque impense colebant. Idcirco una secum adducere, non post se relinquere, ex officii ratione Theophilo videbatur. Itaque commissa utrinque acie, ac Ismaelitis superioribus, contigit circumventum Imperatorem in vitæ periculum adduci. Quando etiam Exercitus ductor Manuel, grave prorsus, omnique majus dedecore reputans, si Romanorum Imperator ab hostibus caperetur, suorum animos concionis verbis recolligens, sicque eos allocutus: *Ejia viri, agite revemini, quæ suum Regem, ejus ei amentis pertica, pene volant;* leonis instar castulorum causa dimicantis, medios cuneo Imperatorem quæsiturus irrumpit, animoque satiscentem inventum, & ex ignavia salutem desperantem, ac caulantem, *Nolle se relicto exercitu eam fuga expedire*, hortatus est, ut se illi præeunti, ac

Methodius Theophilo comes in expeditionibus.

Romani ab Agarenis victi.

Manuelis opera liberando Theophilo.

multorum strage iter aperienti, comitem daret. Postquam vero erumpentem, timens parensque Imperator e vestigio secutus non est, rursum cum multis aciem perrumpit, ut a periculo virum eruat? Ac ne tum quidem voti compos effectus, tertio demum firmiori proposito, cuneum Imperatori undique affusum ipsumque coarctantem dirimens, ad eum usque pervadit, adeo ut & equum, cui insidebat, loris alligare, ipsumque rursus liberare contigerit. Animo saucius erat, quo metu Romanorum Imperatorem dictum ori captivum, atque hostibus calcata cervice suppedaneum fore, pertimescebat. Idcirco velocius simul majorique solertia repetitis vicibus reversus, mortem quoque minatus, nisi ille sequeretur, aegre tandem periculo exemit, paucis quibusdam a tergo insequentem hostem reprimentibus, suisque incolumem reddidit. Idcirco pari in eum benevolentia Theophilus ipsum honoribus accipiebat, benefactoremque ac servatorem suum vocitans, congruis muneribus colebat.

Manuelis defectio ad Saracenos.

XXV. Caeterum major in eum vis invidiae fuit; ac qui tot millibus armatorum unus obstiterat, exque mediis hostibus Imperatorem liberaverat, paucorum Aulae familiarium suaeque gentis hominum malis artibus superatur. Majestatis ergo ac insidiarum per summam improbitatem ex calumnia reus agitur; summamque vim invidiae advertens, ac a fidelissimo quodam (qui olim quidem servus illius fuerat, tunc vero Principis gratiam meritus Theophilo a poculis erat, eique ministrabat) certior factus, fore ut ab eo oculis orbaretur, defectionem molitur, seque ad Agarenos transfert, a quibus vir longe spectabilis habitus, magnisque honoribus donatus est. Itaque vicinos Agarenis hostes (Cormatas dicunt) graviter infestabat, nec leves strages, illorum victor, dabat; ut qui bellicae rei peritia ac solertia supra communem vulgique usum praestaret. Quodque nec satis dici sermone possit, aut ratione pensari, tanta haec facinora per Romanos captivos, ac qui vincti in carceribus essent, et militantes exequebatur: data Agarenis fide, minime abeis fugituros. Quando etiam Chorasan cepisse ferunt, ac Ameramnunae subjecisse. Isthaec vir tantus conficiebat, non insigni tantum fortitudine sua, sed & quod novam quamdam nec usitatam rationem inire videretur: Ordinum enim & acici alia aliaque compositio, tesseraeque ac vocum inopinata mutatio, in animi angustias ac pavorem hostes conjiciebat. Nec solum adversus hostes strenue egit, verum etiam a feris bestiis, regioni vastitatem afferentibus, eos liberavit multorumque eis bonorum auctor, Principi pariter ejusque Proceribus summe charus fuit.

Edit. Paris. pag. 74.

Manuelis ad suos reditus.

XXVI. Verum cum ejus percrebescente fama, Theophilum rei poeniteret, nec levis dolor inde eum incessisset, nihilum non funem movendum statuit, ut virum ad se revocaret, ad seque redire compelleret. Unde alii quidem per Jannem Monachum, quo tempore missus est ad commutandos captivos, pacis eum foedera iniisse, ac Manuelem ad se revocasse ferunt, quando etiam litteras & securitatis fidem jurejurando firmatam per eum, pluresque illo priores, misit. Alii, ejusdem quidem Jannis opera rem peractam

Ἀλλ' ἐφησεν, ὦ Βασιλεῦ, ἀκολούθει μοι, εὑρεῖαν τὴν φάλαγγα ποιοῦντι, καὶ πολλοὺς ὑποφαίνοντι. Ὡς δ' ὁ Μανουὴλ ἐξῆρε, τὴν τοῦ ἱππόμου διδιότητα πολλὰ καὶ κατεπτηχότα Βασιλέα οὐκ εἶχεν, αὖθις ἐρρήγνυ μέσῃ πολλῶν τὴν φάλαγγα, τῶν ἐξελίσθαι βουλόμενος. ὡς δ' ἐμάρτανεν αὖθις, καὶ τρίτον δὴ εἰς βαθυτέρας ψυχῆς τὴν συνίσχουσαν φάλαγγα τοῦ Βασιλέα διέκοψε, καὶ πλησίον ἐγίγνετο πάλιν, ὡς καὶ ἱππάσασθαι τὸν ἱππόδρομον ἵππου, καὶ αὖθις ὑπεξερύσασθαι ἐτύγχανεν. ἐπράθη τὴν ψυχὴν ὁ ἀνὴρ, Βασιλέα Ῥωμαίων αἰχμάλωτον γενέσθαι φοβούμενος, καὶ τῶν ἐχθρῶν ὑποπόδιον· ὅθεν ταχυτέραν ἅμα καὶ δεξιωτέραν τὴν ὑποστροφὴν ποιούμενος, καὶ θάνατον ἀπειλήσας αὐτῷ εἰ μὴ τάχιον συνακολουθήσειε, ὀλίγων τινῶν κατόπιν δηλαδὴ τῶν πολεμίων, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ ἐγκαταλείπει· διὸ τιμαῖς τε τοῦτον ἐφιλοῦντο, καὶ ἀφθόνοις δωρεαῖς ἐτιμήσατο, ὑπερῆρτο καὶ παρὰ πολλοῖς ὁσημέραις ἐπῃνεῖτο καλῶς.

κε'. Ἀλλ' ὁ φθόνος ἴσχυσε κατ' αὐτοῦ καὶ ὁ κατὰ πολλῶν, καὶ τοσούτων μυριάδων ἀνδραγαθήσας, καὶ τῶν ἐχθρῶν δημόσιος ὁ Βασιλέα, ὑπ' ὀλίγων οἰκείων καπηλείτο. ὑφελεῖς καθοσίωσιν, καὶ ἐπιβουλὴν παραλόγως ἐκ λοιδορίας ἐγκληθείς, καὶ πολιὸν ὄντα καὶ ἤδη φθόνον ἐπ' αὐτῷ εἰδώς, ἐπεὶ δή τινος πίστιν ἀπῄτησε, δῆλα μὲν ἑτέρου ὄντος τοῦ Μανουὴλ, πάντα δὲ ἐκ χαρίσματος αἰσχροκερδοῦς τοῦ Θεοφίλου καὶ ἐξυπηρετοῦντος ἐμμίσθου ὄντος ὑποτυχόντος, καὶ ὀφθαλμῶν πεῖναι χοιρίδι, ὑποσασίαν τολμᾷ, καὶ παρὸς Ἀγαρηνοῖς μεταθεῖναι, μέγας παρ' αὐτοῖς ὀφθείς, καὶ τιμαῖς ταῖς μεγάλαις τιμώμενος. Εἰώθεσαν γοῦν καὶ ἐπιπλατύνειν αὐτοῖς ἐχθρῶν, τοὺς οἳ δὴ Κορμάται καλοῦνται, πολλούς, καὶ νίκας ἐπὶ ταῖς τυχούσαις ἐποιεῖτο, ὅτι δὴ καὶ πεῖρα καὶ σωφρονεῖν ἐφέρων πολλῶν· καὶ τὸ δὴ κρεῖττον λόγου, ὅτι μὴ τῶν αἰχμαλώτων Ῥωμαίων. καὶ καθειργνυμένων ἐν φυλακαῖς ταῦτα εἰργάζετο, πίστιν αὐτοῖς δοὺς ὑπὲρ αὐτῶν, ὡς οὐ φεύξονται· ὅτε καὶ τὸ Χορασὰν λέγεται καταχεῖν, καὶ τὴν Ἀμεραμνουνῆ ὑποτάξαι· οὐ τοῦ ἐφέρειν μόνον εἰς ἀνδρείαν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῦ καινῶς πως καὶ παραλλαγμένως ὁρᾶσθαι αὐτοῖς. ἦν γὰρ τῷ σχημάτων μεταβολὴ, καὶ ἡ τῆς φωνῆς παρὰ δόξαν μεταβολὴ, εἰς δειλίαν ἐμπίπτειν διάγκαζε τοὺς πολεμίους. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἀτιθάσων θηρίων καπηλευομένων αὐτοῖς καὶ βλαπτόντων ἐλευθερώσας, καὶ μεγάλων αἰτίος καλῶν αὐτοῖς γενόμενος, ἐφερόντως ἠγαπήθη αὐτοῦ τε τοῦ ἄρχοντος, καὶ τῆς γερουσίας αὐτοῦ.

κς'. Ἀλλ' ἐπεὶ μεταμέλειν τοῦ Βασιλέως ἐποίησε ταῦτα δρῶντι, καὶ λύπης αἴτιος κατέστη πολλῆς, πάντα κάλων ἐδόκει τούτῳ κινεῖν, ὡς ἂν τὸν ἄνδρα μεταπαλαίσοιτο, καὶ παλινδρομῆσαι ποιήσειε. ὅθεν οἱ μὲν εἰρωνικὰς ἀποδὰς τὴν διὰ τὸ μοναχὸν ποιῆσαι τοῦτον φασὶν Ἰωάννου, καιρὸν τὸν κατὰ τὰς φυλακὰς διαλλαγὴν, καὶ περὶ τὰ ἴδια μεταγαγεῖν· ὅτι καὶ χρυσοβούλλιον τούτῳ καὶ ὅρκους ἀπαθείας δι' αὐτοῦ τε καὶ ἑτέρων πρότερον πολλῶν ἐξαπίσειλεν. οἱ δὲ δι' αὐτοῦ μὲν τοῦ Ἰωάννου, οὐ μὴν οὕτω

διὰ φατρᾶς ἐπιτύξεως καὶ σωτυχίας· κρυπτὸς δέ, καὶ ἀδήλως πολλοῖς· ἢ τὸν Ἰαννῆ γνώμῃ τοῦ Θεοφίλου ἀφ' ἡμῶν μεταχήσασα, καὶ μεταμφιάσασα, καὶ τοῖς ῥακοδυτῶσιν Ἴβηρσι καὶ μοναχοῖς τοῖς πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα μὴ λιτῆς φροπῶσι ἐξομοιώσασά τε καὶ συγκαταμίξασα, τῷ ἐφ' ᾧ δίκτατο οἴκῳ ὁ Μανουὴλ καὶ τὸ Βαγδὰτ ἐγκατέστησε· ἐπαιτεῖν τε προσποιησάμενον, καὶ ἅτε τοῦ Βασιλέως μετάνοιαν ἀναδιδάσκοντα, καὶ μάρτυρας τῷ ἱερατείῳ τό, τε τοῦ Βασιλέως ἐγκόλπιον καὶ τὸ χρυσοβύλλιον ἐδίδου, * συμπάθειάν τε καὶ παντελῆ τῶν κακῶν ἀμνηστίαν ἐπαγγελλόμενα· ἃ καὶ λαβὼν εἰς χεῖρας ὁ Μανουὴλ, καὶ οἰονεὶ τῇ ψυχῇ ἀναπαυόμενος, ἅτε οἰκαδὲ ἐμελέτα ἐπάνοδον. Ἐπεὶ γοῦν ἔκ τε τοῦ χρόνου καὶ ἅτε πρότερον ἐμὲν εἰρηνεύων αὐτῷ κατὰ τὸ πολεμίων ἔργων ἐπὶ πρὸς αὐτὸν πίστις ἐμείωσεν, αὔξησιν δέ τινα καθ' ἑκάστην ἐλάμβανε, μηνύει τῷ Ἀμιραμουνῇ, ὡς ἱφίσιος ἔχοι καὶ κατὰ τῆς Ῥωμαίων κρατῆσαι, καὶ τοὺς ἐχθροὺς, εἴ κατείποι αὐτῷ πρὸς ἅ Βασιλέα, ἀμυνάσθαι, κατὰ ἃ Καππαδοκίαν τοῖς οἰκήσεις ἔχοντας· καὶ σαὶ αὐτῷ καὶ ἅ τὸν υἱὸν πέμπεσθαι ἅ Ἀμιραμουνῇ, ὡς πλείονα τὴν ὑποκειμένων ἀσφάλειαν, καταδέει τοῖς αἰτηθεῖσιν ὁ Ἰσμαὴλ, καὶ κατὰ τῆς ὧν ἐπιθύμει ἐξέπεμπεν. Ὡς δὲ πλησίον πως τοῖς τῆς Ῥωμαίων ὁρίοις ἐγίνοντο, δόλια ποιεῖται τὰ κατ' αὐτὸ τῆς Καππαδοκίας Στρατηγῷ, καὶ ἅ εἰσαῦθις πρὸς Ῥωμαίους ἐπάνοδον· καὶ ἅμα ἐδίδασκε, ὡς χρὴ κατὰ ἅ δεῖνα τόπον λόχον τινὰ καὶ ἐνέδρας γενέσθαι, ἵν' ὅτ' ἂν ἐκεῖσε δὴ γένωμαι, τὰ μὲν Σαρακηνῶν κῦρος ἐπ' ἄλλα δή τινα τάχιον ἐξελαύνειν ποιήσας, μετ' ὀλίγον δὲ γένωμαι, καὶ πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἤθη ἐπανάδραμῶν αὖθις ὃ καὶ γέγονε. ἄρτι γὰρ ἐκεῖσε δύσεως πλησίαζε, καὶ πολλὰ ἅ τῷ Ἰσμαὴλ υἱὸν καταπασάμενος· Ἄπιθι, ἔφη, ὑγιὴς, ἄπιθι, τέκνον, πρὸς ἅ πατέρα σου. ἐμὲ δὲ ἴδοι πορδόμενον, καὶ πρὸς ἄλλα, πρὸς ἃ ἅ ἐμὸν ὅπως Βασιλέα ἐκ κύκλου. Διασωθεὶς δ' ἐκεῖθεν, πρὸς ἅ βασιλεύουσαν εἰς ἅ ἐν Βλαχέρναις θεῖον ἐπιφοιτᾷ ναὸν, ἅ Θεόφιλον[108] εἰδὼς ὁ τῶν τυχεῖν ἔχοντα πίστιν εἰς αὐτόν. ὅθεν καὶ Μάγιστρος τιμᾶται, καὶ[109] σωπίκιος ἐκ τότε χρηματίζει αὐτῷ, καὶ Δομέστικος σφραγιδάζεται τῆς σχολῆς. Εἰσὶ μὲν δ' οἳ φυγεῖν μὲν χρῆσθαι ἅ Μανουὴλ φασι πρὸς τοὺς ἐξ Ἀγαρ, καὶ δι' ἐκεῖνο Θεοφίλου, ὡς εἴρηται, ἐπανελθόντα ἀπράκτου, καὶ μὴν καθοσίωσιν ἐγκληθέντα ἐπὶ Θεοφίλου φυγεῖν· ἐπὶ Μιχαὴλ δὲ ἅ Τραυλοῦ τοῦ πάππου πατρὸς, εἴτε ἅ μίσει τῆς πρὸς αὐτὸ φερομένου, εἴτε δι' ἃ καὶ παλαιὰν διέσχιστο μίσει αὐτῷ. χειροτονεῖται δὲ ἅ Ἰωάννης Ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν εἰκάδα πρώτου τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς, ἡμέρᾳ πρώτῃ· ἆθλον ἀσεβείας καὶ ἀπιστίας, καὶ τοῦ μὴ τὰς θείας Εἰκόνας προσκυνεῖν, τὸν ἱερατικὸν ἀπενεγκάμενος.

κζ. Ζητητικῷ δὲ τῷ Θεοφίλῳ τυγχάνοντι, καὶ ἄγαν ἐγκειμένῳ περὶ γνώσεως τῶν μελλόντων βασιλεύειν ἀνδρῶν, γυναικός τις ληφθεῖσα ἐκ τῆς Ἀγαρ κατὰ τοὺς πολέμους τύπους, Πύθωνος κατεχόμενον πνεύματι παρά τινων ἀπεμάξατο. Τοῦτο δὴ μεγάλῃ τινὶ παρίεντο ὁ Θεόφιλος, καὶ τίνες εἶεν, ὧν ἡ βασιλεία ἄρξεσθαι πολὺ ἐπεθύμει. ὡς δὲ, Σὲ μὲν διάδοχον ἅ σὸν υἱὸν καὶ γαμετὴν ἀπορρίπτει· τι γενέσθαι καὶ ἐμαντεύσατο, μετὰ τοὺς Μαρτινακίους ἐπὶ πολὺ τῆς βασιλείας κατασχεῖν· αὐτίκα τοῦτον τὸν Μαρτινάκιον, καί τοιγε προσκυνούμενον αὐτῷ πως κατὰ συγχύσεως, πρὸς τὸ μονάζειν ἀπέκειρε, καὶ

malunt, non tamen ſic aperto colloquio, ſed occulto ac vulgo obſcuro: ita nimirum ut Jannes jubente Theophilo profectus ſit, habituque mutato ac pannis indutus, Iberis atque Monachis Jeroſolymam voti cauſa proficiſcentibus, unum illorum ſimulans, ſeſe adjunxerit, eoque habitu Manuelis domum Bagdæ ſubierit. Illic mendici ea ſpecie ad eum aditum nactus, Imperatorem pœnitere docuit, verbiſque fidem fecit, illius prolata collari Cruce ac litteris, quibus is ſecurum redderet, omniumque offenſarum oblivionem ſancte promitteret. Acceptis in manus Manuel litteris, incenſo ardoribus animo, ſerio cogitat in patriam domumque reverti. Quia igitur temporis ipſa longinquitate, rebuſque adverſus Ameramnunæ hoſtes, quas ſupra retulimus, bello præclare geſtis, ſuam illi magis ac magis in dies probarat fidem, nec ulla jam ſuſpicione laborabat, ſignificat hoc ſibi animo conſtitutum, ut & adverſus Romanos educat, & inimicos (ſuos apud Imperatorem delatores) ulciſcatur, qui in Cappadocia ſedes habebant. Ac quo magis inſtitutum celet, ipſum Ametamnunæ filium ſecum mitti rogat. Annuit petenti Iſmaelus, ac in quos expetierat hoſtes, Manuelem emittit. Ubi jam Romanos pene fines attigerat, Cappadociæ Prætorem de ſuis rebus monet, ſeque rurſus ad Romanos redire ſignificat, ſimulque certo loco locandas inſidias docet, *Ut cum*, inquit, *illuc venero, Saracenorum prædonibus alio dimiſſis, in Romanorum ipſe cuneum incidam, atque ita ad patrios lares revertar*; uti etiam factum eſt. Ubi enim prope jam ad locum acceſſerat, Iſmaelis filium prolixe ſalutans ac oſculans, *Abi*, inquit, *abi, fili, incolumis ad patrem tuum*; *ſcito vero, non ad alium me profiſciſci, quam ad verum verum Imperatorem ac Dominum*. Salvus inde receptus, Conſtantinopolim in ſacram Blacherneuſem Ædem venit, erga quam ſciret Theophilum non vulgarem habere fidem. Quocirca etiam Magiſtri honore donatur, exindeque, Theophili * compater audit, & Scholarum Domeſticus præficitur. Non deſunt qui dicant, Fugiſſe quidem Manuelem ad Agarenos, ac Theophili odio, ut dictum eſt, ſuiſſe revocatum; non tamen Majeſtatis accuſatum Theophilo imperante fugiſſe, ſed Michaele Traulo ejus patre, ſive odio in illum defecerit, ſive quod veteres ejus inimicitias ſuſpectas haberet. Interim vero etiam Jannes Conſtantinopolitanus Epiſcopus ordinatur, Aprilis vigeſima-prima, die Dominica; impietatis præmium perverſæque fidei, ac ſacris Imaginibus negati cultus, Sacerdotium conſecutus.

XXVII. Porro Theophilus dum curioſior eſt inquirendi ſtudio, & ut futuram Imperatorum ſucceſſionem vaticinio condiſcat, operoſius incumbit, mulierem quamdam ſuperioribus bellis ex Agarenis captam, Pythonico ſpiritu obſeſſam, quorumdam relatione accipit. Eam itaque accerſit, ac quinam in longum tempus Imperio potituri ſint, ex illa quærit. Ad quem Vates, *Succeſſurum ejus filium cum conjuge*, Theophilo reſpondit: *Poſtea vero fore ut Martinacionum genus annos plures Imperium teneat*. Illico itaque Martinacem hunc, etſi ipſi affinitate conjunctum, raſo capite Theophilus Monachus facit, ejuſque ædes, in domum Dei ac

108. Forte melius, * *Filium adoptivum & ſpiritualem.*

109. De Manuele aliis opinio.

Joan. Gram. Patriarcha Cplitanus.

Vaticinia ſucceſſionis Imperii.

Martinacionum genus.

Monachorum domicilium redigit. Neque hoc ſolum, ſed & alia plura mulier vaticinata eſt; Nempe, *Jannem Patriarchali Sede dejectum iri, ſacrarumque Imaginum revocandam religionem ac cultum.* Quare vehementi dolore concitus Theophilus, remque altius mente retinens, ſæpenumero Auguſtam, ad hæc & Theoctiſtum Logothetam monebat, ac hortabatur, multiſque ſacramentis adigebat, ne umquam Jannem Patriarchali Sede dejici, aurve Imagines coli paterentur. Tantam vero operam veſtigandis iſtiuſmodi Imperatorum ſucceſſionibus poſuit, ut & Jannis ex pelvi divinatione, Baſilium Imperii arcem ſuſceperturum perſpicue viderit. Præter Imperatorem, aliis quoque ex ea ſciſcitantibus, mulier reſpondit, In his Conſtantino Triphylio, multum roganti ac enixe eventura quærenti, prædixit; *Fore nimirum ut ipſe ac filii Baſilio Imperatore, Clericalem habitum induerent*; quod & evenit. Georgio quoque Militarium tabularum ac matricularum præfecto prædixit, fore ut in Circi ſunda necaretur, ejuſque ſubitantia fiſco addiceretur. Et hæc quidem hactenus juxta Platonem....

Edit. Pariſ. pag. 76.

Baſilii magice præviſum Imperium.

XXVIII. Anno ſequenti, Agareni & Theophilus expeditione utrinque ſuſcepta, utrinque abs ſe metu, re integra domum redierunt. Eodem fere tempore, Chaganus Chazariæ ac Pechus miſſa legatione Imperatorem rogant, ut caſtrum Sarcel nuncupatum (quod interpretatione nominis *Domus Candida* dicatur) ipſis ædificet. Porro locus eſt ad Tanaim fluvium, quo hinc inde Patzinaces & Chazaritæ diſterminantur; ubi & Chazaritæ præſidiarii trecenti, commutatis vicibus per tempus, alii aliis ſubſtituti, ſtationem habent. Horum poſtulatis annuens Imperator, Petronam Camateri (ſic dicti) Spatharocandidatum cum claſſe Regia & Paphlagoniæ Capitaneo miſit, rem præſtituros, quam illi rogaverant. Ubi autem Cherſonem appulſus eſt, longiores naves in terram ſubductas, illic in ſtatione relinquit: rotundis vero impoſitas copias, ad Tanaim uſque, quo loco extruendum illis oppidum erat, trajecit. Quia autem locus lapides non habebat, ex fluvii glarea calcem facit; exque ſubjecta humo lutum in lateres excoquens, ardua quidem molitione, laborantium tamen multitudine, magnifice perfecto opere domum redit. Reverſus vero Petronas Imperatorem de Cherſona monet, ut qui gentis mores locique genium expertus didicerat, *Non aliter regionis oppidorumque pleno jure compotem fore, quam ſi proprium urbi gentique Præſidem Ducemque præfecerit; non indigenis Proceribus, ac Primatibus res ſuas crederet.* Hactenus enim nemo, regionem procuraturus Conſtantinopoli Præſes mitti ſolebat; ſed quem illi Primatem vocant, una cum Patribus civitatis cuncta gubernabat. Imperator, approbato conſilio, ipſum quem diximus Petronam, uſu regionis peritum judicans, Protoſpatharii dignitate auctum, Præſidem mittit; Primario, ac reliquis civibus imperans, ut nulla tergiverſatione miſſo Præſidi obaudiant. Hincque percrebuit, ut Præſides Cherſonæ præficiantur. Atque in eum modum, tum præſidium Sarcel extructum eſt, tum delecti miſſi Byzantio Cherſonam Præſides.

Sarcellum conditum.

Præſes Cherſonæ datus.

pag. 77.

Ἀφ' ἑαυτοῦ, Θεῷ ἢ μοναχῶν ἐναπέδειξεν ἐσόμενα. ὧν τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῷ μέλλοντων τὸ γαῦρον ἀπεθέωσεν· ἐφ' ᾧ τε τὸν τῆς Ἰαννοῦ Πατριαρχικῆς θρόνου πόρρω που γενέσθαι ἐσόμενα, καὶ τῶν σεπτῶν Εἰκόνων ἀναστήλωσιν καταφάσκων. οἷς τῶν ψυχῶν ὁ Θεόφιλος ἐπώδυνος γεγονώς, καὶ δυσαπόστατα ταῦτα φέρων ἀεί, πολλὰ πολλάκις ἐπῴδει τῇ αὐτοῦ γαμετῇ, πρὸς δὲ καὶ Λογοθέτῃ Θεοκτίστῳ πατρικίῳ, καὶ πλείοσι καταδέσμοις ὁρκῶν, ἢ μήτε τῆς Ἰαννοῦ ὑπεροχείας τυχεῖν, μήτε μὴν Εἰκόνας προσκυνεῖσθαι. Τοσοῦτον δὲ ἄρα τὰ περὶ τῆς βασιλείας ἱερεύματα καὶ ἐξιχνίαζεν, ὡς καὶ παρὰ τῆς Ἰαννοῦ ἐν λεκανομαντείᾳ μέλλοντα Βασίλειον τὸν τοιοῦτον ὀφειλητρίαν ἀρχὴν, καθαρῶς ἐνδεῖν. ἐν μὲν δὴ ἄλλα καὶ Κωνσταντῖνον τὸν καὶ τῆς Τριφύλιον τὰ αὐτῇ συμβησόμενα διετράνου τὸ γαῦρον, πολλὰ λιπαρούντα καὶ πυνθανόμενον· αὐτὸν τε δὴ καὶ τοὺς αὐτοῦ υἱεῖς κληρικῷ σχήματι τὸ Βασιλείου ἡμφιεσθῆναι. ὃ καὶ γέγονε. καὶ Γεώργιον δὲ τῆς στρατιωτικῆς δέλτου ἐπιλημψόμενον, ἐπὶ σφαδόνῃ τῇ καθ' ἱππέδρομον ἀποκτανθῆναι, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ τῷ βασιλικῷ ἀνελῆφθαι ταμείῳ. Καὶ ταῦτα μὲν ἄδην κατὰ Πλάτωνα.....

110.

111.

112.

113.

Ξθ'. Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει πρὸς τὴν κατ' ἀλλήλων πόλεμον, εἴτ' Ἀγαρηνοὶ καὶ ὁ Θεόφιλος ἐξελθόντες, ἔμειναν ἄφρακτοι παντελῶς ἀλλήλοις καταπτώμβροι, καὶ πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπαύριον κατὰ τὴν αὐτὴν καιρόν, ὅ, τε Χαγάνος Χαζαρίας καὶ ὁ Πέχ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Θεόφιλον ἐπεμπον πρεσβεύτας, τὸ κάστρον ὅπερ ἴδιον Σάρκελ κατονομάζεται αὐτοῖς κτισθῆναι ἐξαιτήμενοι, ὅπερ ἑρμηνεύεται μὲν Λευκὸν οἴκημα. Ἐστι δὲ κατὰ τὸν Τάναϊν ποταμὸν, ὃς τοὺς τε Πατζιναχίτας ἐντεῦθεν, καὶ αὖτις διέργει τοὺς Χαζάρους ἐκεῖθεν, ἔνθα καὶ Χαζάρων τάξεσιν καθίζονται τριακόσιοι κατὰ χρόνον ἐναλλασσόμενοι. ὧν τῇ αἰτήσει δὲ παρακλίνει πεισθεὶς ὁ Θεόφιλος, τὸν Σπαθαροκανδιδάτον Πετρωνᾶν τὸν ἐπικεκλημένον Καματηρὸν, μετὰ χιλανδίων βασιλικοπλοΐμων καὶ τοῦ Καπετάνου τῆς Παφλαγονίας ἀπέστειλεν, εἰς πέρας δὲ τῶν αἰτήσεων χιλιάδας ὑπαγαγεῖν ὅσας ἅμα τῇ νηῒ Χερσῶνα καταλαβεῖν, τὰς μὲν μακρὰς νῆας ἐκεῖσε που προσορμίσας, ἐπὶ δὲ χέρσου καπήλιπε· τὸν δὲ λαὸν ἐν τροχοῦλαις εἰσαγαγὼν ἑαυτῷ, μίχρι τοῦ Ταναΐδος διεβίβασεν, ἔνθα καὶ τὴν πόλιν ἔδει τοῦτον οἰκοδομεῖν. ἐπεὶ δὲ λίθων ἐπῆν ἄπορος, ἐκ μὲν τῆς μικρῶν καχλήκων τὸν ποταμὸν ἄσβεστον, ἐκ δὲ τῆς ὑποκειμένης γῆς πηλὸν ἐγχανόντας διὰ καμίνων, καὶ βίαλον ἐργασάμενος, καὶ ὀχυρώσας αὐτὴν δυλείαν μόγις μὲν, ἐπεράνθη δὲ διὰ πολυχειρίας λαμπρᾶς, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύσασαν ἐπαίσιμον ἐδίδου καὶ περὶ τὸν Χερσῶνος τοῦ Βασιλεῖ χρώμενον καὶ βουλήν, οἷς εἰς πέρας τῆς ἀνθρώπων ἤλθε καὶ τῆς τόπων ἐμοῦ, καὶ, Οὐκ ἄλλως ἀρξεις τῆς χώρας ἢ τῆς τόπων ὁλοχειρῶς, ἢ Στρατηγὸν προχειρίζομενος ἴδιον, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐκείνων ἄρχουσί τε καὶ πρωτεύουσι καταπιστεύων σαυτὸν· ἀεί δὲ ἀφ' ἡμετέρου τῶν ἐκείνων προτιμώμενος ἐξαπιστέλλετο Στρατηγὸς, ἀλλ' ὁ λεγόμενος Πρωτεύων, μᾶλλον καὶ τῆς Πατρὸς τὴν πόλιν τὰ πάντα ἐν διοικῶν· Ἐπὶ τούτῳ ὁ Βασιλεὺς Θεόφιλος, οὐκ ἄλλον, ἀλλὰ τὸν εἰρημένον Πετρωνᾶν ὡς ἐμπειρον κείνας τοῦ τόπου, Πρωτοσπαθάριόν τε ἐτίμησε, καὶ Στρατηγὸν ἐξαπέστειλε· τόν τε Πρωτεύοντα καὶ τοὺς ἄλλους θεσπίσας ὑπείκειν ἅπασι δοὺς αὐτῷ ἐξουσίαν πυρὶ καὶ μαχαίρᾳ ἡμῶν ἐκάστου ὑπὸ τὸν ἐντεῦθεν εἰς Χερσῶνα προβάλλεσθαι Στρατηγόν. Οὕτω μὲν οὖν ἡ τοῦ Σάρκελ οἰκοδομὴ ἐγένετο, καὶ ὑπὸ τοὺς Χερσωνίτας τῆς ἐντεῦθεν ὑποτολὴ Στρατηγούς.

Ξθ. Ἐξε-

κδ'. Ἐξεισι δὲ πάλιν ὁ Θεόφιλος κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐμβειθέστερος, τῆς πατρικῆς ἀτολμίας ἀτέρπτος ὤν. ὅθεν καὶ πορρωτέρω προέισι τῆς Συρίας, ὁμοῦ μὲν χείρων ἢ γλῶ ἰὼν πορθῶν, ὁμοῦ δὲ λαφυραγωγῶν αὐτίκα καὶ αἰχμαλωτίζων, καὶ πόλεις παραλαμβάνων ἄλλας τε δύο, καὶ μέχρις ἐδάφους καταστρεφόμενος· καὶ αὐτίκα δὲ καὶ Σωζόπετραν ἐκπολιορκήσας πατρίδα τυγχάνουσαν τοῦ Ἀμεραμούνη, ὑπὲρ ἧς ἐγένετο ἐκεῖθεν ἤδη γραμμάτων προφέψασθαι ἀναχωρεῖν τὸν Θεόφιλον ἐκ τῆς πατρίδος αὐτῶ· καίτοι οὐκ εἰκὸς πως τὸν ἀκούσαντα. καὶ ταῦτα μὲν διοικησάμενος πρὸς ἣν βασιλεύουσαν ἐπάνεισιν ὁ Θεόφιλος, τῇ Θεοφόβῳ τὰ τῶν Περσῶν ἐνδιαθέσθαι προτρεψάμενος, καὶ αὖθις ἤδη ταχέων ἐπαναδραμεῖν πρὸς αὐτούς. ἀλλ' οἱ Πέρσαι συχόντες αὐτὸν κατὰ τὴν Σινώπην, Βασιλέα καὶ ἄκοντα ἀνεκήρυξαν· ὃς αἰδοῖ τι ἐκ φέβῳ πρὸς τὴν Βασιλέα βαλλόμενος, ἀνέδην τι, καὶ δεινὰ πείσεσθαι τοὺς ἔλεγεν ἐπὶ τῷ τολμήματι. ἔνθεν πλέον καταρρωδοῦντες αὐτοὶ τὰς ἐκ Βασιλέως ἀπειλάς, εἶχοντο μὲν τῆς γνώμης αὐτῶν, εἶχον δὲ καὶ αὐτὸν ἐν μέσῳ παραθαρρύνοντες. ἀλλ' ὁ Θεόφοβος λάθρα, τὰ τελεσθέντα δηλοῖ τῷ Βασιλεῖ, καὶ ἐνωμότως πληροφορεῖ, ὡς οὐκ αὐτὸς, ἐκεῖνοι δὲ τὸ τολμηθέντας ὑπαίτιοι. ἀλλ' ἐκεῖνα τε ὁ Βασιλεὺς ἀσμένως ὑποδέχεται ἀφοσίωσιν, καὶ εἰς τὰ Βασίλεια εἰσκαλεῖ, καὶ ἀρχαίαν δίκλησίαν ἀποδίδωσι· συγγνώμην τε ἅπασι τοῖς ἄλλοις καὶ ἀμνηστίαν κακῶν δὺς, ἐκ Σινώπης, εἴπε δὴ καὶ Ἀμάστριδος ποιεῖ ἐκδημεῖν. καὶ ἐπείπερ εἰς πολυπλανίαν ἐτέθραπτό τε καὶ ηὔξητο, ὡς εἰς τρεῖς μεριδας ἐλαχίστας, ἃ συμφέρον ἔδοκει τῇ Βασιλεῖ τότε ἀλαθέρους εἶναι καὶ ἀνεμίτους. ἀλλὰ καλῶς σκεψάμενος, ἑκάστῳ θέματι χιλιάδας δύο ἀπέταξεν, ὑπὸ χεῖρα τάξιν τοῖς εἰς στρατηγίαν πεπαγμένοις· ἐφ' ὧν καὶ Τυρμάρχας ἐπίστασθαι ἐξετίθετο· ὅθεν ἀχρεῖς ἡμῶν ἢ προσαγωγείας Περσῶν αἱ τῶν θεμάτων τάξεις κεκλήρωνται, ἐφ' οἷς διεπράξαντο. Τοῦτο γοῦν τὸ τόλμημα θρασύτερόν πως ἢ ἐπαμώτερον δόξαν τῇ Θεοφίλῳ, αὐτός τε ἀφαπλῶσαι καὶ ἀφυμνῆσαι ἐπείνους, καὶ τὸν Θεόφοβον μετ' οὐ πολὺ ἀπάγαγε τῆς ζωῆς. ἐγένετο δέ τι καὶ ἄλλο πρὸν αἴτιον, ὃ δηλώσει πάντως ὁ λόγος κατὰ τὸ οἰκεῖον καιρόν.

λ'. Ὁ δὲ Ἀμεραμούνης τοσοῦτον ἐτρώθη τῇ ψυχῇ ἐπὶ τῇ καταλήψει τε καὶ πορθήσει τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ὡς παντοχῆ θεατέσαι τε καὶ κηρύξαι πᾶσαν ἡλικίαν ἐκ τε Βαβυλωνίας καὶ Φοινίκης, καὶ Κοίλης Συρίας, 113. Παλαιστίνης τε, τῆς δὲ τοῖς κάτω Λιβύης συναθροιζομένῳ, ἐπὶ τῷ καταστῆσαι αὐτῶν ἐγγράψαι, AMORION· τὸ κατ' αὐτὸ ἐκβασιν μὴ θρασύτητος αἰτιτώμενος. συνήχθη γοῦν, καὶ ἦλθε Ταρσὸν πολὺς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο, μανίᾳ ἐπὶ τῇ τῆς πατρίδος αἰχμῇ πυρπολούμενος τῇ ψυχῇ. ἀντεξῆλθε δὲ καὶ ὁ Θεόφιλος κατὰ τὸ Δορύλαιον, τριῶν ἡμεροδρομιῶν πόρρω που τῆ Ἀμορίου ἐκκείμενον. πολλῶν οὖν συμβαλόντων μετοικῆσαι τὸν ἐν Ἀμορίῳ οἰκοῦντα λαὸν, καὶ πως ὑπεκδραμεῖν τῇ ἄχθει φορᾶς τῆς Σαρακηνῶν. πολὺς γὰρ ἦκτο, καὶ λαὸς ἐπείγετο ἄλυκτος. ἄτοπον μὲν ἐφαίνετο τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ καὶ ἀνανδρον, καλὸν δὲ καὶ πρὸς ἀνδρείαν ἔοδον, τὸ μᾶλλον ἐποχυρῶσαι αὐτὸ, καὶ

A XXIX. Porro Theophilus majoribus rursum animis adversus Agarenos proficiscitur, paterna se minorem audacia videri, ægre ferens. Longe itaque in Syriam progressus, obvia quæque vastat, deprædatur, diripit, duasque capras civitates solo tenus dirnit: quin & ipsam expugnat Sozopetram Ameramnunæ patriam, a qua ille ut recederet, scriptis litteris etiam atque etiam rogaverat: quamquam Theophilus ei minime obtemperavit. Hisque adeo gestis, Constantinopolim reversus est: relicto Theophobo, cum mandatis ut res Persarum componeret, iisque compositis festine ad eum rediret. At Persæ eum Sinope detinentes, reluctantem sane, Imperatorem consalutarunt. Is, partim Imperatoris reverentia & cultu, partim metu deterritus, rem detrectabat, diraque passuros pro hac temeritate ausuque ajebat. Quocirca illi minis territi, obfirmatius hærere proposito, animosque Theophobo, quem medium habebant, facere. Ille porro clam Imperatori rem significat, jurejurando confirmans, *Non se, sed Persas, hujus auctores facinoris esse*. Ac tum quidem Theophilus voluntatem Theophobi approbavit, & in Aulam revocato, pristinam dignitatem restituit. Persis quoque delicti veniam dedit, injuriarumque promissa oblivione, eos Sinope, sive etiam Amastride, excedere jubet. Et quoniam in ingentem jam multitudinem excreverant (nam summa eorum ad triginta millia assurgebat) haud e re visum Theophilo, ut eos liberos atque solutos esse permitteret. Utili itaque consilio, bina millia in singula Themata dividit, qui sub illorum Ducibus forent, sub quibus etiam Tribuni, eorumque turmarum Præfecti, illis præessent. Hincque factum, ut hactenus Persarum nomen cohortes illæ ac turmæ retineant, in quas dispersi fuere. Audacius itaque ac procacius facinus visum Theophilo, tum illos suspectos in eum modum dispersit, tum non multo post, Theophobo necem attulit. Quamquam alia quoque causa, quam omnino pro loci opportunitate narraturi sumus, accessit.

Expeditio in Agarenos, refque in ea gesta.

Excisa Sozopetra, Saracenorum Principis patria.

Persarum rebellio: Theophobi fides.

Edit. Paris. pag. 78.

XXX. Cæterum Ameramnunes ob expugnatam direptamque patriam, tanto ictus animi dolore est, sicque exanduit, ut undique ex Babylone & Phœnicia & Calesyria, Palestinaque & Inferiore Libya conscripto exercitu, ingentibusque conductis copiis, clypeis omnium inscribi jusserit, AMORIUM; susceptam a se contra id oppidum expeditionem, illudque bello tentandum cum audacia innuens. Collegit igitur copias; & apud Tarsum ex paucissimis ingens subito numerosusque apparuit, ob patriæ suæ ignominiam furore exæstuans. Sed & Theophilus adversus illum profectus, Dorylæum pervenit, quod tridui itinere ab Amorio abest. Fuere multi qui Imperatori auctores essent, ut Saracenorum, majori vi quam quæ inhiberi posset, irruentium impetum declinans, Amorii incolas alio transferret. Ingentes nimirum esse illorum copias, immensumque exercitum. Id enimvero infame parumque virile ratus Theophilus, præclarum fortisque animi consilium putavit, ut urbem communiret, Ducisque strenui rationibus atque opera incolumem præstaret. Electus in eam rem Aetius Pa-

Dispersum Persarum agmen in Provinciis ac Legionet.

tricius, ac Orientalium Dux. Quia vero etiam justis copus opus erat, has quoque Theophilus mittit, quo undique hosti obsisteret, ac victoriam illi præriperet. Ad hæc cohortibus illos præfecit, qui paulo post futuri erant Martyres, Theodorum cognomento Craterum, & Theophilum ac Babutzicum. Hi, non modo missi tunc exercitus, sed & cohortis quadraginta duorum Martyrum principes extiterunt.

Martyrum Amorienſium Duces.

Saracenorum bellica prudentia.

XXXI. Postquam igitur Saracenorum Princeps, ingentes ipse animos spirans, ac exercitu potens, Tarsum venit, recte conjicit, habitoque cum suis consilio, judicat, haud e re sua esse ut statim Amorium petat. Tentandum prius Imperatoris exercitum, immisso in eum cum copiarum parte, filio suo. *Si enim filius*, inquit, *victor extiteris, patrem quoque haud dubia sequetur victoria: sin autem secus contigerit, præstat quiescere, cum ipsa mihi victoria haud præsto sit, ac comes expectanda.* Assumpto itaque Amera tum Melitines Præside, ac Turcorum decem millibus, omnique Armeniorum exercitu, ac Præside Præsidum, ad Dazemonem castra posuit. Contra hunc profectus Theophilus, non contemnendo ex Persis, exque Occidentalibus & Orientalibus conflato exercitu. Ubi autem ad locum sic nuncupatum, Anzen, venit, statuit Saracenorum copias, quam numerosæ essent dispicere, antequam acies congrederentur. Manuel itaque Scholarum Domesticus, in tumulum locumque cæteris editiorem Theophilum duxit: quantumque conjectura assequi licebat, hostium copiæ * minores videbantur: tamen hastarum (consentiente quoque in hoc Manuele) cum par copia videretur; *Sed*, *o Imperator*, inquit, *robur conjiciens utriusque exercitus densam hastarum segetem considera.* Postquam itaque robustiorem suo, hostium exercitum Theophilus judicavit, cogitabant quidnam strenui audaciorisque consilii molirentur. Nempe suadebant Manuel & Theophobus, noctu aggrediendos hostes: reliqui vero Duces, interdiu incundam pugnam suaserunt, quibus ipse quoque Imperator assensus est. Hac ergo prælata sententia, prima statim luce acerrimum prælium commissum est. Quod in prælio Imperatoris ordinibus fortiter dimicantibus, Ismaelitarum acies in fugam inclinatur. Verum Turcis, assiduo sagittarum jactu atque grandine, insequentes Romanos inhibentibus, sacti Saracenis animi, ut fugam sistentes, frontem verterent. Seipsos itaque iterum colligentes, eminusque fortiter jacula contorquentes, pugnæ sortem mutarunt. Romani proprius accedere, pedemque conferre non valentes, ac nec procul aspicere, quos sagittis hostes configerent, terga vertunt, relicto Imperatore: Prætorianarum Legionum Ducibus ac Persis, nihil tale vel factitandum, ac ne animo quidem cogitandum, sibi indulgentibus; sed agmine Imperatorem cingentes, hoc satagebant, ut præsenti eum periculo eximerent, cum undique suta hostium agmina, jugi sagittarum imbre conclusos obruerent. Omnesque ad unum cecidissent, nisi & nox ingruens tenuisq; lapsus imber, arcuum nervis, quibus se hostes tuebantur ac superiores erant, relaxatis, a tanto illo sagittarum imbre Romanos tantisper securos præstitisset, ac

Edit. Paris. pag. 73.

majores.

Agarenorum victoria. Turcorum sagittandi vis.

Στρατηγῶ χρεπάν φανῆναι βυλαῖς. Ἀέτιος ὢν ὕπος ὁ Πατρίκιος ϗ τῶν Ἀναπλικῶν Στρατηγός. ἐπεὶ δὲ καί τινος πολυχειρίας ἐδέετο, ϗ ταύτην ἀπεσάλκει ὁ Θεόφιλος, ὡς παραχόθεν ἀντισησομένην ϗ ἐχθρὸν ἐκπεπόησεσθαι. ἐκ τούτου ἐδίδου δὲ ἡγεμόνας ϗ ἄρχοντας τοὺς μετὰ βραχὺ μαρτυρήσοντας, Θεόδωρόν τε τὸν Κρατερόν, ϗ Θεόφιλον, ϗ τὸν Βαβούτζικον· οἵτινες οὐ μόνον ἐκείνου τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ ϗ φάλαγγος τῆδε τεσσαράκοντα δύο Μαρτύρων γεγόνασιν ἀρχηγοί.

λα'. Ἐπεὶ γοῦν ϗ ὁ Ταρσὸν ὁ τῆς Σαρακηνῶν ἐπέσχε μετὰ φρονήματος ϗ λαοῦ Ἡγεμών, 114 ὡς ἀθρόως πάντα μαστευόμενος, ϗ συμβαλλόμενος ἐφαίνετο καλὸν χωρεῖν πρὸς Ἀμόριον· δόκησιν δὲ πρότερον λαβεῖν τῆς Ῥωμαίων δυνάμεως, ϗ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μέρος λαβόντος τοῦ στρατοῦ, ϗ κατὰ τὸ Βασιλέως χωρήσαντος. Εἰ γὰρ ἔτος, φησί, νικήσειε, ἕψεται πάντως ἡ νίκη ϗ τῷ πατρί. εἰ δὲ μή, καλὸν ἡσυχάζειν, ὡς ἐκακολουθούσης μοι τῆς νίκης. Λαβόντος γοῦν αὐτῷ Ἀμηρᾶ τὸν τριακόσια διάκοντα τῆς Μελιτηνῆς, ϗ Τούρκων ὡσεὶ χιλιάδας δέκα, μετὰ πάσης τῆς ἐξ Ἀρμενίων στρατιᾶς ϗ τοῦ Ἄρχοντος τῆς ἀρχόντων, κατὰ τὸ Δαζημόνα προσέβαλεν. ἀπήει ϗ ὁ Θεόφιλος κατ' αὐτὸν στρατόπεδον ἔχων ἐκ ἀγενεῖς, ἐκ τε Πέρσων, ϗ τῆς Δυτικῆς, ϗ τῶν περὶ τὸ ἀνίσχοντα ἥλιον σωμεσάμενον. ὡς δὲ κατὰ τὸ Ἀνζὶν ἔτος χῶρον καλέμβον ἐγένετο, ἐδέησε τὸ τῶν ἐναντίων ἄθροισμα πρὸ τῆς προσβολῆς. ἐπί τινα γὰρ λόφον, καὶ τῶν ἄλλων ὑπερβεβηκότα χῶρον ὁ Δομέστικος τῶν σχολῶν λαβὼν ἀνήγαγε Μανουήλ, καί πως ἐκ σοχασμοῦ 115 * βραχύτερον ἐδόκει τὸ τῶν Σαρακηνῶν πλῆθος· * ἐ μέν, πρὸς τοῦτο σωμετρήσου τὸ Μανουήλ, ὁ τῶν δοράτων ἴσος ἐδόκει ἀριθμός. Ἀλλ' ὦ, φησί, Βασιλεῦ, τὸ καρτερὸν σοχαζόμενος, ϗ ἐκ δοράτων καλαμῶνα ἀμφοτέρων διάδρα. ἐπεὶ γοῦν ἰσχυρώτερός πως ἐκ ὁ ἴδιος, ἀλλ' ὁ τῶν ἐναντίων ἐδόκει στρατὸς, βουλὴν ἐδέσατο ἀρτύειν νυκτικήν. ἡ δὲ ἐν ἔκ τι Μανουὴλ σωμεσαμένη ϗ Θεοφόβῳ, νυκτὸς ἐπιτεθῆναι τοῖς πολεμίοις· ἀλλ' ἕτεροι κρεῖττον εἶναι τὴν ἡμέραν ἀπέφησαν, οἷς καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐπέπεισο. ὡς δ' ὅπω ἐλαμψεν ἡ ἡμέρα μάχης καρτερᾶς γενομένης, ἐκθύμως τῶν βασιλικῶν ἀγωνισαμένων ταγμάτων, οἱ Ἰσμαηλῖται ἐπέκλινον εἰς φυγὴν, ἀφέντες τὸ πολεμεῖν. ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ἐπιμόνῳ χρώμενοι τοξείᾳ, ϗ τὸ καταδιῶκον τῶν Ῥωμαίων ἀναπτερωκότες, ἱσάναι, ἀλλ' ἡ φόβον ἔπεισαν τοῖς Σαρακηνοῖς. ὅθεν ἑαυτοὺς πάλιν συσησάμενοι, ϗ τοῖς τόξοις δὴ γενναίως πόρρωθεν βάλλοντες, ἐτραπέντι τὸ μάχιμον ἐποίησαν. οἷς μὴ δυνάμενος ὁ τῶν Ῥωμαίων προσιγγίσαι στρατὸς, ἀλλ' οὐδὲ πόρρωθεν κατιδεῖν, τῷ βάλλεσθαι καρτερῶς, τὰ πλείστους τῶν Βασιλέως κατέλιπον. οὐ μὴν οἱ τῶν Βασιλικῶν ταγμάτων ἔξαρχοι μετὰ τῶν Περσῶν, τοῦτο δράσαι, ἡ ἐνεγκεῖν τετολμήκασιν· ἀλλὰ πιεζόντες τὸν Βασιλέα, σώζειν ἐβούλοντο, κύκλῳ τῶν ἐχθρῶν πάντοθεν πεπεισοιχηκότων ϗ βαλλόντων αὐτούς. κἂν ἀπώλοντο πανδημεί, εἰ μὴ νὺξ ἐλθοῦσα, ϗ βραχύς τις ὄμβρος ἐπιγενόμενος, τὰς μὲν νευρὰς χαλαρὰς εἰργάσατο εἰς ἡμισυ τὸ, ϗ τὸ κράτος εἶχον οἱ ἐναντίοι· αὐτοῖς δὲ ἀπε-

114.

115. * Scylitz. & Cedr. βαρύτερον. * καὶ μὴ.

σιν τῶν ἐκ βελῶν περιποίησις, καὶ σωτηρίας μόλις ἐνέδωκεν ἀφορμάς.

λβ Βαθείας δὲ ἤδη τῆς νυκτὸς γενομένης, ὡς ἠχόλητο περὶ τὰς φυλακὰς ὁ Μανουὴλ, γλώττῃ πως τῇ Σαρακηνῶν ἢ Περσῶν ὁμιλεῖν αὐτοὺς δόκησιν, καὶ συνθέσθαι πάσης αὐθις τὸ στράτευμα τῶν Ρωμαίων καταπροδοῦναι, καὶ πρὸς τὸν ἐξ ἧς ἀπέστησαν χωρεῖν κεφαλήν. δῆλα γοῦν τῷ Βασιλεῖ λάθρα ποιεῖ, καὶ ἑαυτὸν σώζειν μὴ λογάδων ἀξίαν, καὶ μὴ περιμένειν τὴν ἄλωσιν. Καὶ πῶς ἴσαι τῷ τοσούτῳ λαῷ, ἐπιρωτήσαντος τοῦ Βασιλέως, ἡ σωτηρία, ἐμοὶ προσμενόντων; σοὶ φησι μόνον ἕπου, Βασιλεῦ, τὸ σώζεσθαι ἐκ Θεοῦ· ὅπως δὲ ταχέως τὰ κατ' αὐτοὺς διοικήσασιν. Οἷς γοῦν καὶ τὸ πεζὸν ὅρθρου τοῦ Βασι- Β λέως φυγῇ χρησαμένου, καὶ πρὸς τὸ Χιλιοκόκκομον διασωθέντος, [116] οἱ λειποτακτήσαντες τὸν Στρατηγὸν τὸν Βασιλεῖ προσαπαιτήσαντες, ἀναξίως ἔφασκον εἶναι τῆς ζωῆς, Βασιλέα ἐν πολέμῳ καταπροέμενος. καὶ ἅμα ταῖς ἑαυτῶν ἐγυμνοῦντο ξίφεσι, καὶ τοῖς ποσὶν ὑπετίθεσαν αὐτοῦ δάκρυσι βρεχόμενοι παρειάς. ἀλλ' ὁ Θεόφιλος ῥᾳθεῖς ἐκείνων μᾶλλον αὐτῷ τῇ ψυχῇ τῇ παραδόξῳ τοῦ πράγματος, Εἰ ἐγώ, φησι, σέσωσμαι ἐκ Θεοῦ, σωθήσεσθε καὶ ὑμεῖς ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Τοῦτο οὖν τὸ παρὰ ἐχθρῶν στρατήγημα, καὶ ἡ συνήθειά πως λαλιὰ τῶν Περσῶν, ταυτὸν δὲ καὶ ἀποδὺ εἰπεῖν, τοῖς μὲν Θεοφόβοις ἐχθροῖς καὶ θάνατον ἀπειλουμένοις αὐτῷ, δόλιόν τις γέγονε αἰτία, καὶ ἀφορμὴ δόκαιρος εἰς ἀβελίαν. C

λγ. Τῷ δ' Ἀμεραμοῦνῃ ἀκμαιότατι νίκης ἡ μικρᾶς, καὶ κατὰ τὴν Ἀμορίου καταδρομήν. ἐλώφα γοῦν κατὰ τὴν τοῦ Βασιλέως πατρίδα ἀμφότερα τὰ στρατόπεδα, αὐτή τε τοῦ Ἀμεραμουνῆ, καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἀποπολεμῆσαν σφοδρῶς τὸν υἱὸν, καὶ χάρακα περιέβαλλον, καὶ ἡ πολιορκίας ἀπήρχετο. καὶ πῶς δὲ ἐπείρα ἑποίει λυτρωσείς κατὰ Δορύλαον ὁ Θεόφιλος, τὸ δώρεις αὐτὸν ἐκείσε λῦσαι, καὶ ὡς τὰ οἰκεῖα ποιῆσαι πάλιν κοσμῆσαι. ἀλλ' ἡ πείθεται, ἐνδεμυχῶσαν φέρων τὴν πατρίδος αὐτοῦ ὄλωσίν τε καὶ πόρθησιν. μᾶλλον μὲν οὖν ἐξυθίνει, καὶ ἀνδραποδον ἐκάλει τε καὶ δίλον, μυκτηρίζων καὶ βδελυττόμενος, οἷς ἡ πρὸ τοῦ τότε τάγμα, ἀλλὰ D νῦν ἐπὶ ξυρᾶ ἑστῶτι, ἐπείθετο, εἶχε μὲν οὖν καὶ τὰς ἀποσταλείσας πρέσβεις αὐτόθι πω, τῷ δρωμένων ἐποπτας καὶ μάρτυρας.

λδ. Καὶ δὴ χρόνου παρωχηκότος, διέφυγε δὲ ἡ πόλις τὸν ὄλεθρον, τῇ πάσαν ἰδέαν πολιορκίας, τῷ μὲν ἐνδεικνυόντων, τῷ δὲ καταβαλλόντων· καὶ πολλῶν ἀγρημένων ἐξ ἀμφοτέρων ἀνδρῶν, τῷ μὲν ἀμυνομένων, τῶν δὲ πολιορκούντων, ἀφράκτων δὲ πάντων μενόντων τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ τὸ πολλῆς ὁρμῆς καταπαυομένου, τῷ πλῆθος ἀγρῆσθαι λαῶν. καὶ δὴ ὡσεὶ χιλιάδες ἑβδομήκοντα ἐκλελεῖφθαι δρίσθησαν μὴ τὸ ἄλωσιν ἀριθμούμενοι. Αλλ' ἐκ τοῦ παρελθεῖν τὸ ἐκ Θεοῦ μάχαιραν ἐπειλημμένου ἄνωθεν, οἷς ὑβρίζετο τὸ θεῖον αὐξανομένης δὲ τὸ αἱρέσεως. ἐξ τοῦτο ἀνήρ τις τῶν ὑποβεβηκότων· [117] Βοϊδίτζης ὄνομα ἐκαλεῖτο ὁ ἄθλιος· μέλλουσιν ἤδη πως ἀναχωρεῖν, καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν μετ' αἰσχύνης παλινοστεῖν. Τί, φησιν, ὦ οὗτοι, γράμματα ἐξ βελῶν πεπομφὼς, τοσοῦτον πεπαιδαρωκότες μέλλετε ἀποφοιτᾶν, κεκμηκότες ἄφρακτα καὶ πεπονηκότες; ἔλθετε τοιγαροῦν κατὰ

Aegre tandem parandæ salutis illis occasio fuisset.

XXXII. Intempesta nocte dum Manuel agendis excubiis omni opera intentus esset, Persas audit cum Saracenis ipsa eorum lingua colloquentes ac pacisci entes : nempe pollicentes *Romanum se exercitum proditures*, *atque ad eum*, *a quo defecerant*, *Principem esse reversuros*. Rem ille statim Imperatori secreto denuntiat, hortaturque ut cum delectis, suæ saluti consulat, nec expectet dum in hostium manus veniat. Quærente illo, *at qui fiat*, *ut tanta militum turba*, *qui mihi adhæserunt*, *incolumis abeat? Tibi modo*, inquit, *Imperator*, *Deus salutem præstet*; *reliqui mox suis rebus consulent*. Tandem ergo sub ipsum diluculum, Imperatore fuga elapso, & cum ad Chiliococomum evasisset, quos desertis ordinibus terga dedisse Duces commemoravimus, occurrentes, *Indignos se vita profitebantur*, *qui Imperatorem in pugna prodidissent* : jamque suis ipsi gladiis pectora nudabant, atque ad ejus se pedes, oppleti lacrymis, provolvebant. Verum Theophilus, inaudito rei spectaculo præ illis animo saucius, *Cum ego divina ope*, inquit, *incolumis evaserim*, *evadetis & vos*, *si cum hoste fortiter pugnaveritis*. Hoc ergo hostium stratagema, Persarumque noctu cum eis collocutio (idemque est, ac si fœdus dicas) Theophobi inimicis ejusque necem machinantibus, altera ad calumniam ac opportuna occasio fuit. Persarum defectio.

XXXIII. Porro Ameramnunes audita suorum non levi victoria, nihil jam functatus Amorium aggreditur. Conjuncti itaque ad Theophili patriam ambo exercitus, ipsius scilicet Ameramnunæ, & filii, qui jam fortiter dimicaverat, valloque ducto, cœpta obsidio est. Interim Imperator Dorylæum reversus Ameramnunæ animum muneribus tentabat, num his delinitum ab expeditione revocare posset, & ad sua remittere. Haud vero ille paret, alto pectore diruta patriæ ac vastatæ injuriam ferens. Quin immo legationem spernit; mancipium vocat ac ignavum, graviterque subsannat ac ludibrio habet, quod non ante ipsi morem gesserit, sed modo, cum in novaculæ acie res posita sit. Retinet vero etiam, quos ille legatos miserat, quos ipsis oculis rerum inspectores ac testes adhiberet. Amorii obs. dio.

XXXIV. Ac vero tempore prælabente, evasisset Urbs quoque excidium; dum hi nullam non machinam adhibent, quibus Urbes expugnari solent, illi fortiter depellunt; multique desiderati, dum sic pugnaci contentione utrinque certatur : hactenusque Agareni irrito conatu laborant, multisque suorum peremptis ac longe diminuto ipsorum exercitu, altos illos animos ponunt. Ad septuaginta enim millia, censu habito, post captam Urbem inventa illis desiderari. Verum sic- pag. 81.
Eri non poterat ut transiret, quem Deus cœlitus gladium intentaverat, ob contumelias, quibus hæresi in dies augescente ab eis excipiebatur. Idcirco plebejus quidam exque populi fœce (Boiditzes misello nomen erat) illis jam recessuris, & cum probro ad sua reversuris, inter missilia jactis litteris, ita suggessit. *Quid vos*, *amici*, *tantis exanclatis laboribus*, *re infecta animis confecti recessuri estis? Venite ergo ad eas turres*, *ubi superne lapidem Bubulari suris* Captum proditione Amorium & excisum.

vere *Leo marmoreus impositus est, neque ibi invenientes, qui eadem vobiscum sentiant ac religionis cultu conjunctus existant; ac cum alioqui ea in parte imbecilliora sint propugnacula, compotes urbis efficiemini, ac me plurimum coletis.* Veniunt itaque ut præmoniti erant, moxque aggressi ingrediuntur, trucidantes ac vulnerantes, si quos obviam habebant. Qui necem effugeret, nullus erat. Cædebantur & cadebant omnes, ac cruoris rivi late diffluebant. Sic itaque captum Amorium, majorique scelere ac improbitate impiorum manibus proditum. Illi tantum mortem effugerunt, qui Bagdad usque missi sunt; viri scilicet per themata ac legiones proceres fortissimique, quibus etiam connumerati sunt Quadraginta duo Martyres. Reliqui omnes, hostili gladio perempti sunt. Nam nec secundis missis Legatis, qui ducentis centenariis eos qui bello capti essent de exercitu ab hostibus essent redempturi, Barbari animum Theophilus ullatenus inflexit; nec modo alios, sed ne eos quidem licuit liberare qui se affinitate contingerent, illucque suppetias ab ipso missi essent. Verum ille immensum glorians, fastuque tumens ac superbiens, utrosque tam primos quam secundos Legatos prolixe derisos probrisque onustos ac completos, remisit; hoc unum adjiciens: *Num tam paucis centenariis vultis redimere, qui manifestæ ac liberalitatis ostentandæ causa, ad mille usque centenaria expendistis?* Ex his Theophilus cordis dolore affectus, ac velut igni quodam exæstuans, aquam ex nive expressam sibi afferri postulavit; quæ in tanto illo pectoris æstu, cum prope tepida illi videretur, imprudens dysenteriæ morbo ex illa potione corripitur, eaque ægritudine moritur. Hactenus ea quæ spectant ad Amorium.

Theophilus extinctus.

Amorienses Martyres.

XXXV. Agarenus porro ad suam regionem reversus, quos diximus Proceres compedibus vinctos, in tenebricoso quodam ergastulo inclusit, brevi aqua ac pane vitam sustentare jubens. Tantis vero obsitus tenebris locus erat, sicque arcta tenebantur custodia, ut nec alto meridie lucis quicquam eis splendesceret. Una vox erat, qua alter alterum dignoscebant: nulla eis cum aliquo, præterquam cum custodibus, consuetudo: cum aliis penitus sublata; nec aliter quam in altissima eremo vitam agebant. Tantis malis ad annos septem confligati sunt. Jam autem quinta Martij, Amorij proditor & a Christo apostata, Boiditzes, in carcerem veniens, vocato Constantino viro prudente & sapientiæ studiis educato (hic namque Constantinus, ut historiæ monumenta testantur, Patricio ministrabat in scribendis litteris) *Haud*, inquit, *opus est quemquam tecum intus esse, eaque audire quæ tibi secreto commissurus sum.* Cumque Constantinus neminem adesse affirmasset, *Age*, inquit, *Charissima mihi ac dulcissima Anima: scis enim quo te pridem desiderio medullitus prosequar. Ne, quæso, venias in crastinum, adjuncto tibi Patricio, una cum Protospathario comprecari, ac Saracenorum more cæremoniari, ut utrumque gladio ac verberibus confici contingat. Cum enim id ille imprimis velit ac molliatur, operæpretium putavi, ut tanquam fido amico, rem tibi manifestam facerem. Velis ergo in manifesto una cum illo vota reddere, atque tenus*

Edit. Paris. pag. 82.

Dura carceris maceratio.

Tentat mollibus Sanctorum constantia.

τὰς πύργους ἐκείνης, ἔνθα μὲν Βοΐδιτζον ἄνωθεν λίθινον, ἔξωθεν δὲ λέων ἐκ μαρμάρου ἐφίσταται. παρεστώς μοι παρευτρόπτως, τὰ ὑμέτερα δηλαδὴ φρονεῖτά τε καὶ διάθεσθε, καὶ ἄλλως ἀθετησίμων πεφυκότων ἔνθα δὴ τῷ ἐπάλξεων, ἰσχνοτέρᾳ τι τῶν ἔσω γενέσθαι, ἐμοὶ πολλῶν ἄξιον κρίνατε. Ηλθον καὶ ἐγὼ λόγον ἐκείνῳ, καὶ εἰσῆλθον ἅμα τῇ προσβολῇ, πάντας καὶ τέως ἀνοσίους τοὺς καταλαμβανομένους. ἐκ δὲ τῶν ἀποθνησκόντων ἐκ δὲ. πάντες δὲ ἀγρωστῶ, καὶ ἕκαστον ποταμὸς κινοῦντες ἐξ αἵματος. Οὕτω μὲν οὖν αἱρεῖται τὸ Αμόριον, καὶ χερσὶν ἀσεβῶν ἀσεβεστέρως προδίδοται· ἐκείνων μόνον ζώντων, τῶν μέχρι τῆς Βαγδὰδ παραπεμφθέντων, τῶν καὶ τὰ θέματα πλουσίων μεγιστάνων τε καὶ κρατιστέων ἀνδρῶν, οἷς καὶ οἱ μβ'. Μάρτυρες συνηριθμοῦντο. οἱ δ' ἄλλοι ἅπαντες, μαχαίρας πολεμικῆς ἐγίνοντο ξέστιον. ὑδὲ γὰρ ὑδ' ὅπως ἔπεισε τὸν ἐχθρὸν ὁ Θεόφιλος πρίσβεις δεσπότας ἀποστείλας τὰ ἐπὶ κεντηναρείοις ἑξακοσίοις ἐξωνήσασθαί τε καὶ τῶν ἐχθρῶν λυτρώσασθαι τὸ αἰχμάλωτον λαόν· εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοὺς γε τῶν ὁρῶν γένος αὐτῷ πλησιάζοντας, καὶ ἐπὶ συμμαχίαν αὐτῷ ἀποκαλέσαντας ἐκεῖ. Αλλὰ μέγα μὲν οὖν γαυριῶν, μέγα δέ γε φυσῶν, ἐκείνοις τε τοῖς πρώτοις καὶ τοῖς δεσπότας πέμψασι πρίσβεις, καταμωκώμενός τε καὶ πλείοσι ὕβρεσι. Τοσούτοις μόνοις, φάσκων, ἐξωνήσασθαι βούλεσθε κεντηναρίοις, ἔνθα τῶν χιλίων μέχρι φιλοτιμίας ἕνεκα καὶ δωρεᾶς ὑμῖν καταναλίσκεται. εἰς καὶ τὴν καρδίαν παθὼν ὁ Θεόφιλος, καὶ ὥσπερ ὑπὸ πυρός τινος ἀναζέων ἐλαυνόμενος, ἐδεῖτο τοῦ προσφέροντος ὕδατος ἐκ χιόνος προσφερομένου, χλιαρὸν δέ πως τῇ καρδίᾳ καύσωνι δοκοῦντος, συνέβη κακεῖνον ἐξ ἐκείνης τῆς ποτοῦ δυσεντερίας νόσῳ περιληφθῆναι καὶ ἄκοπα, καὶ τῇ νόσῳ ταύτῃ βίου γενέσθαι ἔκπυστος. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸ Αμόριον ὧδε.

λέ. Κατὰ δὲ τὴν οἰκείαν χώραν παλινδρομήσας ὁ Αγαρηνὸς, τοὺς ἐρημίτας ἀρχηγοὺς ἐν φρουρᾷ τινι σκοτεινῇ τῷ ξύλῳ ἀσφαλισάμενος καθεῖρξε, βραχεῖ τινι ὕδατι καὶ ἄρτῳ τοὺς ἐπειλάμενος ἀποζῆν. ἐν τοσούτῳ δὲ σκότει, καὶ ἀσφαλείᾳ κατείχοντο, ὡς μήτε κατὰ τὴν καθαρὰν μετημβρίαν μικρόν τι αὐγάζεσθαι· ἀλλ' ἢ τῇ ἀλλήλων φωνῇ γινώσκεσθαί τε μόνῃ, καὶ μόνων τῶν φυλάκων ἀπολαύειν, τῶν ἄλλων ἐρημίτας ἀνθρώπων καὶ ὡς ἐν ἐρημίᾳ βαθυτάτῃ ἄγειν. τοῖς τοῖς δεινοῖς ἐπὶ ἐπτὰ ὅλοις ἔτεσι προσκαρτήσας. Αρτι δὲ κατὰ τὴν πέμπτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ὁ τὸ Αμορίου τε προδοὺς καὶ τὸν Χριστὸν ἀρνησάμενος Βοΐδιτζης, κατὰ τὴν φυλακὴν γενόμενος, Κωνσταντῖνον ἄνδρα φρόνιμον καὶ σοφίᾳ ἐστεφανωμένον φωνήσας· Κωνσταντῖνος δὲ οὗτος ἦν ὑπηρετῶν τῷ Πατρικίῳ κατὰ τὴν ἐν λόγῳ γραφὴν, Οὐ χρῆζειν ἔφη, τινὰ τῶν ἐντὸς παρεῖναί σοι, καὶ τῶν ἐμῶν τυγχάνειν μυστηρίων ἀκροατήν. ὡς δ' οὐδένα παρεῖναι ὁ Κωνσταντῖνος καθωμολόγει, Αγε μοι, ἔφησε, ὦ φιλτάτη καὶ γλυκεῖά ψυχή, γινώσκεις γὰρ ἐξ ἀρχῆθεν πόθον σου συμφυέντα μοι· βούλεσθαί μοι τῷ Πατρικίῳ τῷ Πρωτοσυμβούλῳ συνδέξασθαί τε καὶ μαγαρεῖσαι ἐξ αὔριον, ἵνα μὴ παρακάλυμμα γένηται μαχαίρας καὶ αἰκισμῶν. τοῦτο γὰρ αὐτῷ ἐξ ἀνάγκης ἔχοντι καὶ μελετῶντι, συμφέρον ἡγησάμην σοι ὡς φίλῳ δηλοποιῆσαι πιστῷ. θέλησον γοῦν αὐτῷ μὲν κατὰ

118.

τὸ φαιρὸν συμβέβηκεν. Θεῷ δὲ τὰ κρυπτὰ ἐπιζητεῖ πίστευε καὶ ψυχῇ, καὶ ἐν αὐτῷ μὴ ἁμαρτήσῃ αἰωνίου ζωῆς. Τότε ὁ μελαχιδὴς, μηδὲν φρενοπαθὴς ὁ ἄνανδρος, Ἀπόστηθι, ἔφη, ἀπ' ἐμοῦ, ἐργάτα ἀνομίας, ἀπόστηθι. καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἀπεχώρησεν· διηγεμένος ἰδίᾳ τῷ Πατρικίῳ τὸ λιχθέντων μὴ τινὰ δεινὸν φαιρὸν, ἵνα μή τις δειλανδρείας ἐμπεσὼν θῇ αὐτῷ λογισμὸς, μόνον δὲ ὅτι θανάτου ψῆφος εἰς αὔριον καθ' ἡμῶν ἐξενήνεκται. δ' χαίρησεν ἐπὶ τούτοις τῷ Θεῷ ὁ Πατρίκιος, καὶ διαθέμενος τὰ κατ' αὐτὸν, καὶ Κωνσταντίνῳ τὰς συμπαρόντας ἅπαντας εἰς πανυχον ὑμνῳδίαν αὐίσησιν.

λε'. Ἑωθεν δὲ μετὰ σοβαρᾶς τῆς φαντασίας ἄρχων ἐξελαυνθεὶς, τὰς προεξάρχοντας μόνους τῶν ἄλλων ἐ- Β ξελθεῖν ἐπέτρεπεν. καὶ δὴ ἐξιᾶσιν ἄνδρες δύο καὶ πεσαράκοντα, καὶ τοὺς κλεισθῆναι προσέταττεν ἐν φυλακῇ. πρὸς γοῦν, Πόσον ἤδη αὐτοῖς ἐστι καὶ ἐν φρενὶ, καὶ ἄλλας ἐπίνει βαττολογίας, καπηλικὰς πάνυ βυλόμενος τῷ αὐτῷ ποιῆσαι φλυαρεῖν. ἀλλ' ἴσως, φησὶ, τὸν ἐκ Δεκελειθέντες, ὡς ἑβδομον· ἔφοβε τοὺς ἑκείνων ἐκ τῆς θείας γραφῆς ῥωμαλέως, καὶ μετὰ γενναίας ψυχῆς ἀντιπαχθέντες λόγους, ἐπὶ θάνατον φέρεσθαι καπηλεύθησαν. Ὡς δὲ κατὰ τὸν Εὐφράτην ἐγένοντο, καὶ περὶ αὐτὸν [119] ἡ πόλις αὐτῶν φκοδόμηται Σά- 119.
μαρα, ἐλέγχειν ἐπειρᾶτο ὁ Κρατερὸν Θεόδωρος ὁ ἀλιτήριος, εἴ πως ἀλλὰ τούτῳ γε πείσει τὸν θάνατον ἐξαρνήσασθαι. Καὶ πῶς, ἔφη, σὺ Θεόδωρε, C παῤῥησιαζόμενος τῷ θανάτῳ φοιτᾶν ἐλπίζεις πρὸς Θεὸν, ἢ τὰς σωτηρίας, ὡς φατὲ, οὐ πεπόθησας ἐντολάς; οὐδὲ γὰρ ἂν ἐξ ἱερατικῆς κλήρου, ᾧ σὺ πάλαι ἐγκατελίξω, πρὸς χῦμα ἦλθες ἢ λαικῶν, οὐδὲ χεῖρας ἀθώους ἔσας αἱμάτων, ταῖς ἐν πολέμοις ἐπλήρεις πάλιν αὖτας τῷ μολυσμάτων τε καὶ μιασμάτων; Καὶ ὁ Θεόδωρος οὐκ ἐμβραδύνας, μηδέ τινα χρόνον ἀναβαλλόμενος, Διὰ τοῦτο, ἔφη, καὶ τὸ ἐμὸν ἐκχέαι αἷμα οὐ κατοκνήσω, ἵνα μοι λύσῃ τε καὶ λυτρώσῃ τῷ πεπλημμεληκότι ἀναρσίᾳ, καὶ βασιλείαν δῷη αὐτῷ. ἢ ἀποδράσας τις σὺ τῷ αἰκιστῶν, καὶ αὖθις ἐπαναλάμψας τινὶ σοὶ φίλῳ λειτουργίαν ἐκτελοίη, εἰς δὲ συγγνώμης χώραν, D ἀλλ' οὐκ ἀγνωμοσύνης χωρεῖν. καὶ ἅμα εἰς τὸ ἐθλήσειν εἰσῆκεν ὥσπερ τις Ὀλυμπιονίκης ἅδην, καὶ πρὸς τὸν Πατρίκιον Κωνσταντῖνον φησὶ, καὶ ὑφέρπουσαν ὥσπερ αὐτῷ δειλίαν καὶ φόβον ἀποσβῶν. Ἀγε δὴ, ὦ στρατιῶτα Χριστοῦ, τὸ προκριτὸς εἶναι πάντων ἡμῶν πρὸς τὸν ἐπὶ γῆς Βασιλέα λαχὼν, πρῶτος ἐπὶ τὸ μαρτυρίου ἀναλάμβανε σίφανον. Ὁ δὲ ἱερὸς Κωνσταντῖνος, Σοὶ μᾶλλον ὡς γενναίῳ καὶ Κρατερῷ, ἔφη, τὰ τοιοῦτον προσῆκεν ἄξιώμα, ὅθεν ἀκόλουθον ἔχεις με, σαυτὸν πρῶτον εἰς θάνατον παραδιδύς. ἐπιῤῥώσαντας οὖν ἀλλήλους τοῖς παρακλητικοῖς, κατὰ τὰς κοσμικὰς ἀξίας πρὸς τὸ μαρτυρίου ἕκαστος ἐχώρει δὴ θάνατον, πάντων θαυμαζόντων τὸ μετὰ πεποιθήσεως καὶ E γενναίας τῶν ψυχῆς ἄθλησιν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

λζ'. Τότε δὲ ὁ Βασιλεὺς Θεόφιλος ἐκ φίρων τὸ ἐκ Ἀγαρηνῶν ἔτλη καὶ ἀδοξίαν, Πατρίκιον Θεοδόσιον, ὃς ἔτος ἐλέγετο ὁ Βαβύτζιος, πρὸς τὸ Ῥῆγα Φραγγίας ἐξαποστέλλει, στρατεύματα ἐκεῖ αὐτῶν γενναῖά τε καὶ πολυάνθρωπα. ὡδὶ δὲ χειρῶν ἀσθενείᾳ ἢ ψυ-

erare: *Deo autem, qui occulta scrutatur, intus animo crede; nec ab æterna cujus ille sedes est, ac qua muneratur, vita excidetis.* His nihil emollitus, aut mente deceptus invictus Pugil, *Discede a me*, inquit, *operarie iniquitatis, discede*: hisque dictis statim recessit, nihil eorum quæ seorsum audierat Patricio locutus, ne qua illi timidior cogitatio obreperet. Hoc solum ait, *Latam in eos in diem crastinum mortis sententiam*. His auditis Patricius Deo gratias egit; suisque rebus dispositis, socios omnes Constantino adjutore excitat ut totam noctem insomnem ducant in divinis laudibus ac canticis.

Auditi Martyres.

XXXVI. Mane igitur quidam Præses superbo incessu fastuque egressus, eos duntaxat qui inter reliquos primores essent, exire jubet. Exierunt igitur viri Quadraginta duo, moxque claudi carcerem præcipit. Interrogat ergo, *Quotum jam annum in carcere agant*, aliaque inepta, eo animo, ut suas illi nugas audirent. *Ad annum quod attinet, septimum* respondere; robusteque ex divina Scriptura, fortique animi proposito confutatis Agarenorum sermonibus, mortis sententiam exceperat. Cumque ad Euphratem venissent, ad cujus oram eorum civitas Samara extructa est; Theodorum Craterum miser ille conatur coarguere, si qua illi ratione liceret defugiendam mortem suadere. *Quonam vero modo*, inquit, *Theotere, mortis compendio ad Deum te evasurum confidis, certoque rem sperasti, qui salutaria ejus mandata (uti vos vocatis) non dilexeris? Nonne ex Sacerdotali Clero, cui pridem adscriptus fueras, Lacernam habitum institutumque amplexus es? Nonne manus, cum a sanguine insontes essent, nunc iterum inter prælia sordibus ac inquinamentis replebas?* Ad quem Theodorus nihil constatus, nullaque mora, *Hæc ipsa*, inquit, *causa est, cur neque sanguinem fundere recusem, quo mihi vitæ pretium ille ac lavacrum mihi effectus illius mihi regnum conciliet. Quamadmodum tu, si quis servorum fugerit, ac postea reversus, cui obsequio mancipare placuerit, illud recte exequatur, venia dignum habueris, non quasi improbum castigabis.* Ita locutus, certaminis stadium haud secus ac Olympicis certaminibus victor quispiam ingreditur, atque ad Constantinum Patricium, subrepentem ei formidinem metumque velut depellens, *Age, rogo, Christi miles, qui apud terrenum Regem nobis omnibus majores honores consecutus es, primus quoque Martyrii laureum accipe.* Ad quem facer Constantinus, *Tibi potius velut strenuo, exque nominis ratione Κρατερῷ (victori scilicet & robusto utroque sensu) ea convenit dignitas; unde me barbris comitem, cum primum te Deo victimam obtuleris.* Sicque mutuo hortatoriis verbis sese confirmantes, pro eo ac quisque sæculari militia majori dignitate fulserat, ad mortem per martyrium contendebant, cunctis eorum cum fiducia generosoque proposito certamen mirantibus. Verum hæc postea.

Sapiens responsum; ejus hominis sanguine vitæ præteritæ labes.

XXXVII. Tum vero Theophilus Imperator, quam ab Agarenis cladem probrumque acceperat, animo non ferens, Theodosium Patricium, cui Baburzicus nomen erat, ad Regem Franciæ mittit, fortes inde auxiliares ac numerosas copias ad se mitti petens. Existimabat enim, suos nunquam virium

Francorum corrogata auxilia.

imbecillitate aut molliore animo victoria cecidisse, sed pugnæ detrectatione, seu (quod idem est) proditione, id illis semper accidisse. Ac plane rem expertus erat, ac gentium, quorum auxilia rogaverat, sensisset potentiam: siquidem Francorum Rex Legationem libens habuerat, nec missurum se armatos abnuebat; novaque rursus acie *infortunatus* Theophilus (hoc enim ille sibi nomen asciverat, quod in præliis semper victus exiret) in Agarenos expeditionem suscepisset, nisi quem ille miserat, Theodosius prius in humanis esse desiisset. Nam & tum illius mors in causa fuit, ne Francorum auxilia in Urbem Regiam venirent; tum dysenteriæ invalescens morbus, Imperatori mortem attulit, non etiam resumendi arma facultatem fecit.

Edit. Paris. pag. 84.

Infortunatus, Theophili cognomen.

Theophobi mors.

XXXVIII. Porro tempus est, ut & Theophobi res in medium producamus, ac cunctis eas notas faciamus. Ex ea enim, quam dixi jam, nocturna illi adversus Saracenos insinuata pugna; quin & ex nocturno clanculum cum Saracenis (quo de supra) habito colloquio, nec non aliis quibusdam orta in eum auctaque majestatis crimina, exosum virum reddebant & formidolosum. Et quia is, non satis obniti poterat, cum Theophilum facilis ad calumniam ingenii non nesciret, fuga se cum liberis & uxoribus aliisque delectis viris ad Amastridem Ponti urbem recepit. Mox ergo in eum missa classis, graveque, omni armorum apparatu, tamquam adversus apertum Imperatoris hostem, instructum bellum. Classi præerat Excubiarum Drungarius Ooryphas nomine. Verum Theophobus pro nominis ipsa ratione, concepto intra semetipsum Dei timore, *Iniquum*, ait, *qui fit Christianus, Fidelium cruore gaudere*. Cedit itaque, Theophili juramentis deceptus, iisque fretus ad eum reducitur. Verum ille eorum spreta religione, hactenus quidem in Bucoleonis carcere includi ac servari jubet: quadam vero die, cum se jam mori ac supremum spiritum agere cognosceret, noctu velut acerbam tristemque sepulcralem victimam ex potestate meroque arbitrio obtruncari præcipit, exsectumque caput ad se deferri. Ubi allatum, pro eo ac mandaverat, fuit, arrepto manu illius naso, *Nunc*, ait, *neque tu Theophobus, nec ego Theophilus*. Non desunt vero, qui Theophobi necem, Ooryphæ adscribant, non Theophilo; ac dicant, cum primum se ille ei dedidit, noctu ab eo ac secreto capitis pœnam excepisse. Hinc apud Persas fama percrebuit, *Non visurum mortem Theophobum, sed incorruptæ vitæ perennitatem consecutum esse*, eo quod ejus mors numquam palam prodita est.

pag. 85.

Arabum Cretensium excursiones.

XXXIX. Circa idem tempus Cretenses plena educta classe, Thraciæ maritima populari, prædasque agere, ac captivos abigere. Eo usque autem processit illorum insolentia, ac bellicus furor, ut non solum maritima deprædari conarentur, sed & in eos qui montem sic dictum, Latrus, habitant, ac vitam monasticam agunt, strictis gladiis irruerent, eorumque supellectilem, Mysorum (quod ajunt) prædam facerent. Constantinus tamen Contomytes ejus tunc Provinciæ Præfectus, quod relictis navibus longius in terram excurrerant, velut delphinos

Latrus mons.

Adagium.

Deleti Arabes.

A χῆς μελαχόντι τὰς ἑαυτῆ χίκειας ἐπιθεῖναι ποτέ. φυλομαχία δὲ, ᾗ ταὐτὸν εἰπεῖν, προδοσία ἦτο πάσχειν ἀεί. ἀλλὰ ᾗ ἂν ἔλαβε πεῖραν, ᾗ ἃ ἂν προσκαλεῖτο ἐθνῶν δυνάμεν ᾗ ἰσχὺν (ἤθετο.) μετ' εὐφροσύνης γὰρ τὴν πρὸς Βασιλέα ἐπικουρίαν ὁ Ῥὴξ ἀπεδέξατο, ᾗ αὖθις ᾗ τῷ Λαγαρηνῶν ἐστρατεύσατο ὁ δυσυχὴς Θεόφιλος· ταύτῃ δὲ τὴν προσηγορίαν ἐκ τοῦ ἀεί πως ἐπιθέσθαι ᾗ πόλεμον ἐκλήρωσατο, εἰ μὴ ὁ Δοτσαλεὺς Θεοδόσιος ἐκ τοῦ βίου γενέσθαι πρεσβύσατος. ἐκείνου τι γὰρ ἡ δυσθύμησις τὸν στρατὸν ἐκεῖνον πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐλθεῖν ἐκώλυσε· ᾗ τῷ Βασιλέως ἐπικρατήσασα ἡ τῆς δυσεντερίας νόσος, θανατῶν ἐποίει, ἀλλ' ἐ πρὸς ὅπλα χωρεῖν.

B

λή. Ὥρα δὲ ᾗ τὰ τοῦ Θεοφόβου εἰς μέσον θεῖναι, ᾗ πᾶσι καταῦσαι σαφῶς. ἐκ τοῦ γὰρ τῆς εἰρημένης ἤδη ᾗ τῷ Λαγαρηνῶν ἐς νυκτὶ τὸν πόλεμον συνήσθαι αἰτίας, ἀλλὰ δὲ τῆς ᾗ τὰ νῦτα γενομένης λαθραίας ὁμιλίας πρὸς τοὺς Σαρακηνούς, ὡς ἔφαμεν, ἐ ἄλλοθεν δέ ποθεν κατ' αὐτοῦ λοιδορίαι καθεστώσης ἐκφυεῖσαι ἐ αὐξηθεῖσαι, μισητὸν εἰργάζοντο ᾗ ἀνδρα ᾗ φοβερόν. Καὶ ἐπεὶ μὲ οἷός τε ἦν ἀντισχεῖν, διέξαπάτησε ὅτε εἰδὼς ᾗ Θεόφιλος, φυγαδείᾳ χρησάμενος φρὸς ᾗ Ἀμασεῖαν, πόλις δὲ αὐτὴ Ποντικὴ, μετ' ὀλίγων ὁμῶς χωρεῖ τε ᾗ γυναικῶν, καί τινων ἐκλεκτῶν ἀνδρῶν. ἀνήγετο δὴν στόλος δι' ὅλου κατ' αὐτὸν, ᾗ πόλεμος σφοδρὸς ἐξηρτύετο, ὡς φρὸς ἐχθρὸν τὸν Βασιλέως καταδηλοῦ· ᾗ τὸν τοιοῦτο στόλου ἀρχηγὸς ὁ τῆς βίγλης Δρουγγάριος ὄνῳ Ὠρύφας λεγόμενος. ἀλλ' ὁ Θεόφοβος ᾗ τὸν Θεὸν φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλαβών, Οὐκ ἔφησε δίκαιον εἶναι Χριστιανὸν ὄντα αἵμασιν ἀνθρώπων χαίρειν πιστῶν· ὅθεν ὑπείκει τῇ Βασιλέως ὁρκοις διλιαθείς, ᾗ φρὸς αὐτὸν ἐπανάγεται τοῖς ὅρκοις θαρρῶν. ἀλλ' ὁ Θεόφιλος τύπτας θύμβος εἰς ὕδωρ, νῦν μὲν εἱρκτῇ τινὶ, ᾗ φρυρᾷ τῇ ᾗ ἐ Βυκελίσσαις τῶν τίθυσι, φρυρεῖσθαι φροσάξας μιᾷ δὲ τινι τῇ ἡμερῶν, ἐπεὶ ἐγνω ἑαυτὸν ἤδη ἀποθνῄσκοντα, ᾗ τὰ ἔσχατα πνέοντα, κελεύει ἐς νυκτὶ ἐξ αὐθεντίας ἀποτμηθῆναι οἷόν τι πικρὸν αὐτῷ ἐσπέρων ᾗ λυπηρὸν, ᾗ φρὸς ἑαυτὸν ᾗ ἐκεῖνα ἀχθῆναι κεφαλήν. Ἐπεὶ γοῦν ἦχθη ᾗ τὸ φρόσαγμα, τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ ᾗ ἐκείνου ῥῖνα λαβών, Νῦν γε, ἔφησε, οὐδὲ σὺ Θεόφοβος, οὐδ' ἐγὼ Θεόφιλος. Εἰσὶ δέ οἱ ᾗ θάνατον τὸν Θεοφόβου τῇ Ὠρύφᾳ, ἀλλ' ὁ τῇ Βασιλεῖ διδόασι, φάσκοντες ὡς ἅμα τῇ πιστῶσαι τοῦτο αὐτὸν, τῷ κεφαλικὴν ἐπαγαγεῖν τιμωρίαν αὐτῇ λάθρᾳ ᾗ νυκτός. ἐκεῖθεν οὖν λαμβάνονται μέχρι τοῦδε παρὰ Πέρσαις, Μὴ ὀφθῆναι θάνατον ᾗ Θεοφόβου, ἀλλ' ἐ ἀφθαρσίᾳ ζῆσαι· τῇ κρύβδην, ἀλλ' οὐκ ἀναφανδὸν ᾗ ἐκείνου θάνατον γενέσθαι ποτέ.

C

D

λθ'. Κατὰ δὲ ᾗ αὐτὸν καιρὸν Κρῆτες πανὶ στόλῳ ἁράμενοι, τὴν παράλιον ἐδῄουν τῇ Θρακησίων ᾗ ἐκμαλώτιζον. παρὰ ποσὸν δὲ αὐτῶν ἐχώρουν τὰ σταυδήματα ᾗ τὰ στρατηγήματα, παρ' ὅσον ἡ τὴν αἰγιαλίτιν μέτεσι ἐπειρῶντο καταδραμεῖν, ἀλλὰ ἐ κατὰ τῇ ἐς τῇ ὄρει, ὅπερ ὄπο καλεῖται, Λάτρος ἐσκηνουμένων, ᾗ τῷ μοναύλιον βίον ἀσπαζομένων γυμνῷ τῇ ξίφει χωρεῖν, ᾗ Μυσῶν λείαν τὰ ἐκεῖσε ποιεῖν. ἀλλὰ Κωνσταντῖνος ὁ κατὰ

E

τ Κοπμύτλω τλωιτεῦντα ϗ φρόνεως τ θέματος πάντ ποιῶν, ἐπείπερ ἔξω φρὶς ϗ χέρσον ἐγένοντο, ὡς δελφῖνας πάντας ἀπόσφαξε, ϗ γυναῖκα χηρεῦσι τῇ ἀφανείᾳ πάντας παρέδωκε. Καὶ γὰρ ϗ ὁ Αὐτοκρατορείας δι' χρόνον αὐτῷ, χρὴ τ Ὀκτώβριον μῆνα εἰς Ἰνδικτιῶνα ἐγδόην, ὁ τῷ Ῥωμαίων στόλος ἐν τῇ νήσῳ τῇ Θάσῳ καταπολεμηθεὶς, ἄρδιν ἅπας ἀπώλετο. ϗ χρὴ τὸ ἑξῆς δι', τὰς Κυκλάδας νήσους, ἀλλὰ μὴν ϗ τὰς ἄλλας ἁπάσας, ὁ τῷ Ἰσμαηλιτῶν καπασύρων στρατὸς οὐκ ἐπαύετο. ϗ αὖθις ἐν Λβασγίᾳ ὄ, τε Θεόφοβος, ϗ ὁ τῆς Θεοδώρας ἀδελφὸς Βάρδας ἀποσαλίπτης μὴ στρατιᾶς, ἰσχυρῶς ἐδυσύχησαν, ὀλίγων ἄγαν ἐκεῖθεν ὑποστρέψαντων. ἀλλὰ ϗ αὐχμοὶ, ϗ πάλιν χειμῶνες ἐξαίσιοι, ϗ ὅλως ἀνωμαλίαι ϗ δυστρασίαι χρὴ τ ἀέρα γινόμεναι, ἐπέκοπτε τὸν γλῶ ϗ τὰς ἐν αὐτῇ, ἐξ ὧν στενοδῶσι ϗ λιμοὶ, ϗ γῆς ἐκ σεισμῶν ἀπατείγμοί, οὐκ ἰῶ ὅτε μὴ ἐγένετο κατὰ τ αὐτὸ ἅπασαν τῆς Βασιλείας ἡμέραν.

μ. Ἐπεὶ δ ὅλως ἐκκενώσας ϗ τ σώματος οὐσίαν τῇ τ γαστρὸς διῤῥοίᾳ ϗ φθορᾷ, ὡς μηδαμοῦ τινα τ ψυχῆς ἔτι δυναμένης, ἀλλ' ἀποπτῆναι αὐτὴν ζητοῦσης ϗ ἀποχῶραι· ἐδιδίει δὲ περὶ τῷ υἱῷ ϗ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, ἐν τῇ Μαγναύρᾳ πάντας ἐκπλησσόμενος· ἔτι δ μόγις κλίνης ὑπὸ τῷ ἐπιπόθων κηφιθεὶς ϗ ἀρθεὶς, ϗ πολὺ ἀθροίσας πνεῦμα ἐν στεναγμῷ. Ἄλλος μὲν, ἔφη, δοτολεφυρόμενος ἐν τοιούτῳ νόσῳ ϗ καταιγίδι, ϗ τ ποθεινὸν ἄνθος ἐξαναγράψασι, ϗ τ τοσαύτῳ δυσαιμονίᾳ, αἷς, ὁ ἐξ ἀρχῆς φθόνος ἐπιβασκαίνων μι δεινῶς, τὰ νῦν ἐποφθαλμίζει, ϗ ἐξ ἀνθρώπων με ποιεῖ. Ἐγὼ δ ϗ τ γαμετῆς μὲν χρείαν φροῦδον, ϗ ϗ τ υἱῶ δυστομίαν ϗ ὀρφανίαν· πρὸς δὲ ϗ χρεῶν ἤθεσι καλοῖς ἐστραφέντων, ϗ θεραπείαις, ϗ τῆς ἐμῆς συγκλήτου ϗ γερουσίας ϗ εἰρήνην, ἀνακλαίομαι, ὦ παρόντες, ϗ ὑποδύρομαι οἷς τε ὑμᾶς χαρεῖσθε ὄντας ϗ φρᾶσι καταλιμπάνων, φρὸς ὃν οὐκ οἶδα πορεύσομαι βίον· ϗ αἰκάσομαι δίξαν, αὐθ' ἧς ἐδ' ὅλως ὅ, τι μὴ φροσαπεπόνται ἐγνωκα. ἀλλὰ μίμνητέ μοι πάντες, ἧς οὐκ ἔτι γλώττης ἀκούσεσθε· ϗ ἰῶ ὅτι πικρὰ τῷ ἀμέτρητος ἔσικε ϗ συμφέροντος· ϗ ϗ μὴ θάνατον τύχοιμι εἰς τ υἱόν, χρὴ γυναῖκα βεβαίωσαι ταμιεύσασθαι· ἐκεῖνο πάντως φροσεθυμούμενος, ὡς ὁπωσοῦν περ ἔκαστος τῇ πόλει πάντα γενέσθαι, τοιοῦτον ϗ αὐτῷ τὸ φρὸς τὸ μέλλον συμβήσεσθαι. Τοιούτοις ῥήμασι τὴν Βασιλικὴν πάντας καταπλήσας γλώττης ϗ ἡμερώσης, οὐκ ἰῶ ὅς τις ἀδάκρυτος ἰῶ· ἀφ' ἰῶ εἰκάσαι τὸν ἀναπεμφθέντα ἐκ χρῆ παρόντων στεναγμόν τε ϗ ἐδυρμόν.

μά. Μικρὸν ὕστερον ἔτι ἐπιβιώσας, κατὰ ϗ εἰκάδα τοῦ Ἰανναρίου μηνὸς ϗ βίον μετήλλαξε, ϗ βασιλείας γενέμενος ἐγκρατὴς μηῶν τρεῖς ἐπὶ δώδεκα ἔτεσι. πολλὰ τοὺς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως πεφιλημένης παρ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον μεσατπόμενός τε, ϗ χημῶντα πάντα κατὰ πᾶσαν ὥραν καιρῷ ἐπάγων αὐτοῖς ἀφειδῶς, ἀφ' ὧν ἔσχε ϗ τὸ Δυσυχὴς ὄνομα παρὰ πάντες ἀνθρώπου, ὥσπερ τινα κλῆρον ἐπήγετο· μηδέποτε τρόπαιον στήσας κατὰ τῶν ἐχθρῶν βασιλικόν τε ϗ ἀξιέπαινον, μήτε μὴν ϗ φροτέραν ἔτι αὐτῶν ἀναμάχεσθαι δυνηθείς· καίτοιγε ἐκπολέμησα

A in continenti deprehensos jugulavit, cunctosque strenua manu internecioni dedit. Eodem quoque Theophilo Imperatore mense Octobri, Indict. 8. Romanorum classis in Thasso Insula, navali prælio expugnata, tota penitus periit. Deinceps Cyclades Insulas (quin & alias omnes) diripiendi ac populandi Ismaelitarum classis atque exercitus nullum finem fecit. Iterum quoque Theophobus & Augustæ frater Bardas cum exercitu in Abasgam missi, infaustis adeo ominibus rem gesserunt, ut pauci admodum ex illa expeditione reduces fuerint. Sed & nimii æstus, ac rursus exuberantes pluviæ, prorsusque aeris inæqualitas, intemperiesque terram ac colonos lędebant, indeque rerum penuria ac fames. Vix quoque vel unam diem, quandiu ille rerum potitus est, terra motibus quati destitit. Theophili infortunia.

XL. Quia vero corporis omnem substantiam ventris diarrhœa taboque exhauserat, nec usquam jam anima sisti poterat, sed avolare ac abscedere quærebat; de filio atque uxore solicitus, eorumque securitati cavens, communem omnium conventum ad Magnauram indicit. Ibi ægre sublevantibus lectoque tollentibus necessariis, copiosum cum gemitu ducens spiritum; *Alius*, inquit, *ejusmodi affectus ægritudine, tantoque quatiente turbine, juventutis florem dire lamentaretur, tantamque hanc felicitatem; quibus jamolim infidiatus livor, nunc quoque graviter obsumi, humanis me rebus extrudit. At ego uxoris futuram viduitatem prævidens, filiique orbani sortem miseram; ministrorum item atque servorum qui probis moribus ac obsequiis innutriti sunt: mei denique Senatus ac Procerum privationem, vehementius defleo atque deploro, o vestra præsentium Concio, quod vos mansuetos miteque relinquens, ad eam, quam nescio, vitam profiscor; gloriamque commuto, cujus loco quid mihi eventurum sit, ignoro. Verum hactenus mea memores lingua efiote, quam numquam amplius ejus audituri; quæ & acerba, pro eo ac honesti atque utilis ratio exposcebat, quandoque locuta est, nunc quoque cum e vivis excessero, benevolentiam in filium uxoremque recurrentem reponite; illud omnino cogitantes, Fore, ut qualis quisque in proximum suum exstiterit, tale ei quoque in futurum contingat.* Verbis ejuscemodi Imperatoris lingua Concionem omnem deliniente atque mulcente, in ea qui lacrymas teneret, nullus erat, majorque omnium pectore erumpens gemitus ac ejulatus, quam ut ullus satis conjectura assequi queat. Edit. Paris. pag. 86.

XLI. Paucos hinc dies vitæ superstes, vigesima die Januarii naturæ debitum solvit, Imperio potitus annos duodecim, menses tres. Adversus rectæ fidei professores, per omnem vitam odium implacabile gessit, nullumque non turbinem omni hora ac quavis occasione, nulla eis venia indulgentiaque adhibuit: quo factum est, ut *Infortunati* nomen apud omnes velut hæreditario quodam jure reportarit. Numquam pro Imperii majestate ac laude dignum adversus hostes tropæum erexit, ac neque acceptam cladem resarcire umquam satis potuit; idque cum octodecies per omnem vitam suscepta adversus hostes expeditione, totiesque cum illis signa Theophili mors. Persecutio in Orthodoxos. Infortunia.

contulerit, nec contemnendas copias pugnam commissurus duxerit. Verum Theophilo sic vita functo a nobis relicto, ad reliqua ejus Ædificia extantia in Palatio procedamus, utpote quæ magnifica dignaque memoria.

Theophili ædificia.

XLII. Statim itaque a Cyrio ingredienti, Ædificia illa in faciem incurrent. Nam & Cariani domus, sic dicta, quod a gradibus, quamdam velut fluminis planitiem, Cariano strata lapide, exhibeat; quæ & hactenus sericarum vestium penus est, ac Vestiarium vocatur, illius curæ opus est. Sed & illi vicinum Triconchum auro obductum tectum habens, cui ex figura nomen est. Triplici enim concha assurgit; una ad Orientem extructa, quæ & quatuor columnis Romanis (Porphyreticas vocant) fulcitur, duplicique obliqua ad Aquilonem & Meridiem. Ea porro domus pars, quæ ad Occidentem spectat, duabus columnis sustinetur, tribusque portis exitum præbet. Harum media, argento conflata; utrinque illi adjacentes, ære splendent. Exitus ad locum ducit Sigma appellatum, ab ejus elementi affini figura. Parem Sigma Triconcho in parietibus effulgentem venustatem præfert. Utrumque enim varii coloris marmoribus incrustatum est. Quod autem Sigma vocant, tectum firmum habet ac prægnificum, quindecim columnis ex lapide Docimino fultum. Hinc per Styracem, ad ejus fundamentum descendens, eamdem cum superioribus figuram habere invenies ac compositionem, novemdecim columnis subnixum; constructa porticu piperato lapide. Prope hanc Porticum paulo interius magisque ad Orientem, aliud quidpiam Tetraserum excitavit Artifex, ipsum perinde triplici concha comprehensum, ad similitudinem imminentis illi Triconchi; quarum una quidem ad Orientem spectat; duarum vero aliarum, alteram ad Occidentem, alteram ad Meridiem comprehendit: quæ autem pars ad Aquilonem vergit, duplici columna veropiperina discretum Mysterium habet: sic rite pro rei ratione nuncupatum; eo quod, haud secus ac specus resonans, repetitum sonum omnem (is Echo dicitur) ad audientes transmittit; sic, sive quis ad Orientalis, sive ad Occidentalis conchæ parietem accedens, silentio ac secum ipse loquatur, exque diametro, ac ex adverso recta alius stans parieti aurem admoveat, vocem silentio dictam, ac si in aurem quis locutus esset, distincte audit. Tale nimirum est quod ibi miraculum exhiberi contingit.

Cariani Ædes.

Triconchum.

Edit. Paris. pag. 87.

Sigma.

Mysterium seu Secretum.

XLIII. Huic Ædi adjunctum unaque constructum, ejus, quod dicebamus, Sigma peristylium. Post hæc subdivale quoddam atrium effunditur, mediam habens Phialam æream, cujus labrum argento coronatum. Hæc auream habens cochleam, sic appellata est, Mystica Triconchi Phiala, ex vicino scilicet utroque Ædificio (Mysterio scilicet ac Triconcho) nacta, ut sic vocaretur. Eodem prope loco juncti extant gradus ex Præcone-

Triconchi Mystica Phiala.

A πολέμιος παρ' ὅλων αὐτῶν ἢ ζωλὼ κατὰ τῶν ἐχθρῶν συσσώσας, ᾗ τοσαυτάκις αὐτοῖς συμπλακείς, καὶ φρὸς παρατάξεις χωρήσας ἐκ ἀγωνείς. Ἀλλὰ τῶτον μὲν ὕπω καταστρέψαπα ἢ βίον ἐνταῦθα καταλιπόντες, ἐπὶ τὰς καταλοίπους οἰκοδομὰς αὐτῶ πω ἐπὶ τὰ ἀκάκτορα ἴσας βαδίσωμεθα, ἀξιολογωτάτας ὄσας, ᾗ μνήμης τυχεῖν ἑκανάς.

μβ'. Εὐθὺς γοῦν [120] ἀπὸ τῆ Κυρίᾳ εἰσιόν κατὰ τὸ φρόσωπον ὑπαντώσας θύρισες αὐτάς. ὅ, τι δὴ Καριανὸς, ὃς ἔτω φέρει ἢ κλῆσιν, ἀφ' τὸ ἀπὸ τῆς γραδίσεως ἴχειν [121] ἀπὸ λίθυ Καριανῦ οἷόν τινα πλατὺ ποταμὸν, ὃ ᾗ χρηματίζον σήμερον Βεστιάριον τῦτ' ἀπεθησαυρισμένων πέπλων ἐκ σηρικῶν, τῆς ἐκείνυ φρονοίας ἴργον ἐστίν. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ᾗ ὁ γείτων αὐτῶ κεχρυσωμένῳ ἔχων ὀροφὴν τρίγγχος, ἐκ τῆ χήματος ἢ κλῆσιν λαχών. τρισὶ δὴ κόγχαις μετρωρίζεται· μιᾷ μὲν κατὰ ἢ ἀνατολὴν σωνοικοδομήμενος, ἣ ᾗ ἐκ τεσσάρων κιόνων Ρωμαίων ὑπερείζεται· δυσὶ δὲ ἐγκαρσίαις κατὰ ἄρκτον ᾗ μεσημβρίαν φκισί. τὸ φρὸς δύσιν δὲ τῦ εἶκος μέρος, ὑπὸ δύο μὲν κιόνων ἀνέχεται, τριῶν δὲ πυλῶν ἢ ἔξοδον δίδωσι. τέτων ἡ μέση μὲν ἐξ ὀργύρυ κατασκεύασται, αἱ ταύτης δὲ ἑκατέρωθεν ἐκ γεγανωμένυ χαλκῦ. ἡ ἔξοδος εἰς τὸ καλούμενον ὕπω Σῖγμα ἐξάγει, ἐκ τῆς φρὸς τὸ τοιχῶον ὁμοιότητος ἢ ἐπωνυμίαν λαβόν, ὃ ἴσως τι ᾗ ὁμοίως ἢ Τετρύγχυ τῷ εἰς τὰς τοίχας ἐπαρθῦσαι ὡραιότητα φέρει· ἐκ ᾧ λαμπρῶν παμποικίλων τῦτό τι κάκεῖνο μαρμάρωται. ἀλλὰ τῦτο μὲν ἢ ὀροφὴν ἔχει τετράγωνόν τι ᾗ λαμπρόν, ὅτι ᾗ πεντεκαίδεκα κίοσιν ἤδρασαι ἐκ λίθυ Δοκιμίυ. διὰ τύραννος δὲ φρὸς ἢ θεμέλιον αὐτῶ κατιών, ἢ αὐτῷ ἔχοντα τῶ χήματος εἰκόνα τι ᾗ ὁμοίωσιν δρύσεις, ἐντὸς φρὸς ἢ δέκα κίοσι διαβασταζόμενον, ᾗ ἢ πεῖσμαν ἔχοντα καταγρωμένον ἐκ λίθυ πωτρώλυ. τῶν δὲ πλησίον τῶ πεῖσματος ἑκάτερόν πω ᾗ ἀνατολικώτερον, Τετράστρον τι ὁ τοιχίτης ἐξήγειρε, τρισὶ ᾗ αὐτὸ κόγχαις διειλημμένον κατὰ ἢ εἰκόνα τῶ ἐπικειμένυ αὐτῷ Τετρύγχυ. ἀλλὰ ἢ μὲν μία φρὸς ἢ ἀνατολὴν, τὰς ἑτέρας δὲ δύο, μίαν μὲν φρὸς ἢ δύσιν, θατέραν δὲ φρὸς τῷ μεσημβρίαν συμπεριείληφε· τὸ δὲ ἀρκτῶον μέρος, ἐκ δύο κιόνων ἀληθινοπετρίνων ἔχει διαειργόμενον Μυσήριον· ὕπω τῷ κλῆσιν ἔχει τῦτο καταλλον. ᾗ ἡ αἰτία, ὅτι καθάπερ τὰ ἄντρα συνηχῶν, ἀβλαβῆ ἢ ἠχὼ ἐκπέμπει πρὸς τὰς ἀκοάς· ᾗ εἴ τις τῷ τοίχῳ πλησιάσας τῆς ἀνατολικῆς κόγχης, εἶτα δὴ ᾗ δυτικῆς ἐν μυστηρίῳ τι εἴπῃ ᾗ καθ' ἑαυτὸν, ἐκ διαμέτρυ τε ᾗ ἀντιπέρας ἑσπέριος ἕτερος, εἰ τὸ ὦς τῷ τοίχῳ ἐπιθῆται, τὸ ἐν μυστηρίῳ λαλυμένης ἐκείνης φωνῆς αὐτήκοός πως γένηται. τοιῶτόν τι περὶ αὐτὸ θαῦμα ἐγγίνεται.

μγ'. Τούτῳ δὴ τῷ οἴκῳ παριπτυγοί πως καὶ συγκατεσκάσαι ὁ τῶ Σίγμα περίσυλος, ὁ πρότερον ἡμῖν εἰρημένος. ἐκ δὲ τύπυ ὕπαιθρόν τι καὶ ἕτερον κίχυται, μίσον μὲν ψιάλιν ἔχον χαλκῆν, ἐξ ἀργύρυ τὸ χεῖλος ἔχυσαν ἐστεμμένον· ἣ, ἀφ' χρυσῦν τρυβλίον ἔχυσα, οὕτω καπυρόμασαι, Μυστικὴ τῆς Τετρύγχυ Φιάλη· ἐκ τε τῶ πλησίον οἰκοδομημένυ Μυσηρίυ, καὶ τῆ Τετρύγχυ οἰκήματος ἐπωνυμίαν λαβοῦσα. ἐκ δὲ τύπυ αὐτῶ πυ πλη-

πλησίον, καὶ ἀναβάθραι ἑξάκασιν ἐκ Προικοννησίου λίθου λιθίνου· καὶ μέσον τῶν εἰρημένων ἀναβαθμῶν, τροπικὴ ἐκ μαρμάρων, ἐπὶ δύο λεπτοκαλάμων κόνων ἐστηγμένη, αὐτὴ πως παρὰ τὴν πλευρὰν τὴν πρὸς τὸ νῶτος Σίγμα, καὶ δύο χαλκᾶ λεοντοχάσματα ἐπικύπτουσαι· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕδωρ ἐκφέροντα, τὸ κοῖλον ἅπαν τοῦ Σίγματος πλήρωμα τοῦ νάματος, πόρφυρον οὐ μικρὰν παρέχοντα. ἡ δὲ δὴ Φιάλη καὶ ἡ ἐμπρὸς τῶν δρέπανων, πίτυαί τε καὶ ἀμυγδάλαι, ἀλλά μιλα καὶ κυδωνίαι, πεπληρωμένη κονδίτου ἐκ προβολίου ἐκδιδομένου, πᾶσιν ἑτοίμη καὶ παρεσκευασμένη· τοῖς μὲν οὖν δὴ ἐφεστῶσιν ἔνεστι τῷ ἑστῶτι ἐκεῖ· πᾶσι μὲν ἀναστρόφοις τοῖς ἐκ θυμέλης, πλέον δὲ τοῖς ἐξ ὀργάνων ψάλλουσι τὸ συμπόσιον. καὶ μὲν δὴ τὰς ἀναβάθρας ὁ δῆμος ἅπας ἑστάμενος, καὶ τὸ πολίτευμα μετὰ τῶν * πρασινῶν παγάπων, τὴν τάξιν ἐκπληροῦσι τῶν βασιλικῶν, μέσον αὐτῶν δηλαδὴ κατὰ τὴν εἰρημένην μαρμάρινον τροπικήν, εἰ μὲν τύχοιεν ἔχοντες καὶ τὸν Δομέστικον τῶν Σχολῶν μετὰ τῶν Ἐσκουβίτων καὶ τῶν δύο Δημάρχων· τῶν τε Πρασίνων, τοῦτ' ἔστι. πλησίον δὲ τῶν Δομεστίκου ἑστάμενον τῶν τῶν Βενέτων Δημάρχων, πλησίον δὲ τῶν Ἐσκουβίτων τῶν τῶν Πρασίνων. εἰ δὲ μὴ τύχοι εἶεν Δομέστικος καὶ ὁ Ἐσκούβιτος, ἀλλὰ πως γε Δημάρχους ἔχοντες. τούτων ἅπαντων ὁ Βασιλεὺς, καὶ θυμηδίας ἁπάσης πλήρωμενος ἐν χρυσῷ διαλίθῳ θρόνῳ καθήμενος, καὶ μὴ πρότερον ἐξανιστάμενος, ὡς καὶ πατρικὰ βιβλία καὶ βασιλικὰ διαγορεύουσιν, ἢ τῶν σκιρτημάτων ἐκείνων ἐκπολαῦσαι διὰ τὴν θέαν, καὶ τῶν πολιτικῶν ἐξαλμάτων· ὅπου μὲν ταῦτα, καὶ ἐξ οὗ τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ κατεσκεύασται. Τοσοῦτος δὲ ἦρως ἦν τούτων αὐτός· ὡς καὶ τὰς συνήθεις τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεις, καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπιλύσεις ἐν αὐτῷ δὴ τῷ Τετράγωνῳ ἐκτελῶν. οὗ καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς ἐξ ἀργύρου κατεσκευασμένης τῶν πυλῶν, ἀετωτὰ ἐστὶν ὀροφὴ τέτρασι κίοσι μετεωριζομένη ἐκ Θετταλικοῦ, τοῦ κατὰ πρασίνου, λίθου· ἀντικρὺ δὲ τούτου καὶ κατὰ μέσον πλησίον δὲ τῶν εἰρημένων ἀναβαθμῶν κατὰ τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος τῆς Σίγμα Τρίκλινοι πεφυκότες, τῷ Θεοφίλῳ ἐξῳκοδόμηνται· Πυξίτης ὄνομα τῷ ἑνί τε καὶ κατωτέρῳ· ἕτερος δὲ ἀνώνυμος μὲν, ἀνώτερος δὲ, καὶ αὐτὸν ἔχει Βασίλειον Κλῆρον ἐν ἑαυτῷ διαπαῦσαι λαχών. τούτου δὲ Πυξίτου κατὰ τὴν πλευρὰν στίχοι λελατόμηνται, ἀσυγκρίτως ὄντες γενήματα Στεφάνου μὲν ἔχοντος τοὔνομα, ὃς καὶ τοῦ Καπετωλίου προσαγορευομένου. Οἱ δὲ κατὰ τὸν τῆς Σίγμα περίδρομον ἐγκολαφθέντες, τοῦ οἰκουμενικοῦ διδασκάλου, Ἰγνατίου οὕτως ἐκαλεῖτο, τυγχάνουσι. κατὰ τὸ ἀνώνυμον δὲ μέρος, ὡς πρὸς ἀνατολὰς τῆς Σίγμα, ἕτερός τις τρίκλινος ἐξήρτηται, ὃς Ἔρως μὲν ἐπικέκληται, ὁπλοθήκη δὲ αὐτῷ ἐχρημάτιζε. ἐντεῦθεν οὐκ ἄλλό τι, ἢ ἐστρωμένας ἀσπίδας, καὶ ὅπλα παντοῖα, ἰδοι τις ἂν αὐτῷ, καὶ τούτοις τοῖχος διαμορφωμένους, ὡς τὸ εἰκός. καὶ τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τῆς Τετράγωνα ἔχει δὲ τῶν δυσμῶν ἅπας ἔνεστιν ἰδεῖν τὰς ἀντιγεγραμμένας οἰκίας ἐκεῖ· κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος ἴδοις μὲν καὶ τοῦ Μαργαρίτου προσαγορεύομενον. Τρίκλινος ἔστος ἐκ βάθρων τῷ Θεοφίλῳ ἐστηνεώς· ὃ ὀκτὼ μὲν κίοσιν ῥοδοπεπίλοις τὴν ὀροφὴν στηρίζεται, τοὺς τοίχους δὲ ζώοις πεποικιλμένους παντοδαπῶς· τὸ ἔδαφος ἔχει ἐκ Προικοννησίου λίθου καὶ συγκοπῆς ἅπαν κατεστρωμένον· ἴδοις δὲ καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ κοιτῶνος

πλησίον, καὶ ἀναβάθραι ἑξάκασιν ἐκ Προικοννησίου λίθου λιθίνου· καὶ μέσον τῶν εἰρημένων ἀναβαθμῶν, τροπικὴ ἐκ μαρμάρων, ἐπὶ δύο λεπτοκαλάμων κόνων ἑστηγμένη, αὐτὴ πως παρὰ τὴν πλευρὰν τὴν πρὸς τὸ νῶτος Σίγμα, καὶ δύο χαλκᾶ λεοντοχάσματα ἐπικύπτουσαι· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕδωρ ἐκφέροντα, τὸ κοῖλον ἅπαν τοῦ Σίγματος πλήρωμα τοῦ νάματος, πόρφυρον οὐ μικρὰν παρέχοντα. ἡ δὲ δὴ Φιάλη καὶ ἡ ἐμπρὸς τῶν δρέπανων, πίτυαί τε καὶ ἀμυγδάλαι, ἀλλά μιλα καὶ κυδωνίαι, πεπληρωμένη κονδίτου ἐκ προβολίου ἐκδιδομένου, πᾶσιν ἑτοίμη καὶ παρεσκευασμένη· τοῖς μὲν οὖν δὴ ἐφεστῶσιν ἔνεστι τῷ ἑστῶτι ἐκεῖ· πᾶσι μὲν ἀναστρόφοις τοῖς ἐκ θυμέλης, πλέον δὲ τοῖς ἐξ ὀργάνων ψάλλουσι τὸ συμπόσιον. καὶ μὲν δὴ τὰς ἀναβάθρας ὁ δῆμος ἅπας ἑστάμενος, καὶ τὸ πολίτευμα μετὰ τῶν * πρασινῶν παγάπων, τὴν τάξιν ἐκπληροῦσι τῶν βασιλικῶν, μέσον αὐτῶν δηλαδὴ κατὰ τὴν εἰρημένην μαρμάρινον τροπικήν, εἰ μὲν τύχοιεν ἔχοντες καὶ τὸν Δομέστικον τῶν Σχολῶν μετὰ τῶν Ἐσκουβίτων καὶ τῶν δύο Δημάρχων· τῶν τε Πρασίνων, τοῦτ' ἔστι. πλησίον δὲ τῶν Δομεστίκου ἑστάμενον τῶν τῶν Βενέτων Δημάρχων, πλησίον δὲ τῶν Ἐσκουβίτων τῶν τῶν Πρασίνων. εἰ δὲ μὴ τύχοι εἶεν Δομέστικος καὶ ὁ Ἐσκούβιτος, ἀλλὰ πως γε Δημάρχους ἔχοντες. τούτων ἅπαντων ὁ Βασιλεὺς, καὶ θυμηδίας ἁπάσης πλήρωμενος ἐν χρυσῷ διαλίθῳ θρόνῳ καθήμενος, καὶ μὴ πρότερον ἐξανιστάμενος, ὡς καὶ πατρικὰ βιβλία καὶ βασιλικὰ διαγορεύουσιν, ἢ τῶν σκιρτημάτων ἐκείνων ἐκπολαῦσαι διὰ τὴν θέαν, καὶ τῶν πολιτικῶν ἐξαλμάτων· ὅπου μὲν ταῦτα, καὶ ἐξ οὗ τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ κατεσκεύασται. Τοσοῦτος δὲ ἦρως ἦν τούτων αὐτός· ὡς καὶ τὰς συνήθεις τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεις, καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπιλύσεις ἐν αὐτῷ δὴ τῷ Τετράγωνῳ ἐκτελῶν. οὗ καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς ἐξ ἀργύρου κατεσκευασμένης τῶν πυλῶν, ἀετωτὰ ἐστὶν ὀροφὴ τέτρασι κίοσι μετεωριζομένη ἐκ Θετταλικοῦ, τοῦ κατὰ πρασίνου, λίθου· ἀντικρὺ δὲ τούτου καὶ κατὰ μέσον πλησίον δὲ τῶν εἰρημένων ἀναβαθμῶν κατὰ τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος τῆς Σίγμα Τρίκλινοι πεφυκότες, τῷ Θεοφίλῳ ἐξῳκοδόμηνται· Πυξίτης ὄνομα τῷ ἑνί τε καὶ κατωτέρῳ· ἕτερος δὲ ἀνώνυμος μὲν, ἀνώτερος δὲ, καὶ αὐτὸν ἔχει Βασίλειον Κλῆρον ἐν ἑαυτῷ διαπαῦσαι λαχών. τούτου δὲ Πυξίτου κατὰ τὴν πλευρὰν στίχοι λελατόμηνται, ἀσυγκρίτως ὄντες γενήματα Στεφάνου μὲν ἔχοντος τοὔνομα, ὃς καὶ τοῦ Καπετωλίου προσαγορευομένου. Οἱ δὲ κατὰ τὸν τῆς Σίγμα περίδρομον ἐγκολαφθέντες, τοῦ οἰκουμενικοῦ διδασκάλου, Ἰγνατίου οὕτως ἐκαλεῖτο, τυγχάνουσι. κατὰ τὸ ἀνώνυμον δὲ μέρος, ὡς πρὸς ἀνατολὰς τῆς Σίγμα, ἕτερός τις τρίκλινος ἐξήρτηται, ὃς Ἔρως μὲν ἐπικέκληται, ὁπλοθήκη δὲ αὐτῷ ἐχρημάτιζε. ἐντεῦθεν οὐκ ἄλλό τι, ἢ ἐστρωμένας ἀσπίδας, καὶ ὅπλα παντοῖα, ἰδοι τις ἂν αὐτῷ, καὶ τούτοις τοῖχος διαμορφωμένους, ὡς τὸ εἰκός. καὶ τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τῆς Τετράγωνα ἔχει δὲ τῶν δυσμῶν ἅπας ἔνεστιν ἰδεῖν τὰς ἀντιγεγραμμένας οἰκίας ἐκεῖ· κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος ἴδοις μὲν καὶ τοῦ Μαργαρίτου προσαγορεύομενον. Τρίκλινος ἔστος ἐκ βάθρων τῷ Θεοφίλῳ ἐστηνεώς· ὃ ὀκτὼ μὲν κίοσιν ῥοδοπεπίλοις τὴν ὀροφὴν στηρίζεται, τοὺς τοίχους δὲ ζώοις πεποικιλμένους παντοδαπῶς· τὸ ἔδαφος ἔχει ἐκ Προικοννησίου λίθου καὶ συγκοπῆς ἅπαν κατεστρωμένον· ἴδοις δὲ καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ κοιτῶνος

lio candido lapide; mediaque eorum, quos diximus, graduum, marmorea apsis duplici ordine graciliorum columnarum sulta. Sunt & ibi ad latus Orientale Sigma, ærei Leones duo, hiantibus faucibus erecti. Hi, aquam evomentes, medianique omnem aream Sigma latice compluentes, non exiguam præbent voluptatem. Phiala autem, quo tempore nuces & amygdala, frugesque aliæ ac poma *Edit. Paris.* cesui apta sunt, condito plena, se ex cochlea effundente, quisquis astantium vellet, miscebat præbebatque delicias; cunctis quidem haud dubie Thymelicis, iis tamen amplius qui ex organis, contentiusque psallebant. In gradibus consistens omnis populus, & Magistratus una cum Officialibus, Imperatoris comitatum implebant; medium habentes, in ea scilicet quam dicebamus, marmorea apside, si quando adesse contingeret, etiam Scholarum Domesticum cum Excubito, & duobus factionum (Prasinæ scilicet atque Venetæ) Tribunis: itaut Venetæ quidem factionis Tribunus staret juxta Domesticum Scholarum; Prasinæ vero Tribunus juxta Excubitum. Sin autem quandoque Domesticum Excubitumque deesse contingeret, eos saltem habentes, quos diximus, Tribunos. Horum omnium inspector erat Imperator, omni jucunditate repletus, in aureo gemmisque distincto sedens solio, nec prius surgebat (ut libris bellica ipsaque Imperatorum domestica continentibus, statutum est) quam gesticulationibus ejusmodi civilemque tripudio delectatus esset. Ita hæc, inque eum usum a Theophilo extructa. Tanto autem horum amore tenebatur, ut consuetas causarum lites in Triconcho ipso dirimeret, & quotidie ad ipsum procederet: cui etiam a fronte portæ argenteæ, sublime, quatuor columnis Thessalici marmoris (quod est viride) tectum imminet: e regione autem illius & a tergo, haud procul ab iis, quos diximus, gradibus, ad Sigma Occidentalem partem, quæ extant Triclinia, Theophilo auctore sunt extructa: Pyxites nomen uni ac inferiori; alterum, quod est superius, caret nomine, in quo etiam Palatini Clerici vestiri solent. Ad Pyxitis latus insculpti sunt versus, Stephani A secretis Capetolici vena productî: qui autem in Sigma porticu extant exarati, Ignatii sic nuncupati, Universalis Magistri, *ingenii* monumenta sunt. Ad lævum latus, velut ad Sigma Orientalem partem, aliud quoddam triclinium imminet, cognomento Eros; quod illi armorum penus erat. Hinc non aliud quis in eo videat, quam clypeos, omnisque generis arma in parietibus depicta, inque illis (ut par est) coloribus manuque ac penicillo expressa. Inque eum modum a Triconcho ad occiduas usque partes, excitatas ibi Ædes liceat conspicere: ad Orientem autem etiam videas, quam vocant Margaritam. Est autem illa, triclinium a *pag. 89.* fundamentis a Theophilo excitatum, cujus tectum columnæ octo Rhodio marmore variæ fulciunt: muri, omnis generis pictis animalibus variegati: pavimentum omne Præconesio stratum lapide & tessellatum. Videre etiam licet orbem cameræ cubiculi quod illic est, aurum distinctum, & quatuor columnis Bathuinis sustultum: quatuor item Thessalicis sustentatas porticus, tum

Spectacula Cpli. Enervantia hæc, fovendaque plebis licentia.

Varia Ædificiis insculpta carmina. Horum Auctores.

Margarita triclinium.

Viridis coloris non ita acuti, sed nobis magis ac pressi.

Orientalis lateris, tum Meridialis. Ejus parietes & pavimentum, magnifice strata perinde ac Margaritæ. Versabatur in eo cubiculo Theophilus, ab Æquinoctio verno ad Æquinoctium Autumnale, ac deinceps. Jam autem appetente Hyemali Solstitio, ad aliud cubiculum in Cariani Triclinio commeabat, quod ipse construxerat; in quo ab Australium ventorum vehementioribus flatibus, se protegeret. Cubiculum hoc nunc Papiæ domicilium est. Nec minus videbis, quod illic extat, sic dictum, Solare, ab eo ad Aquilonem fundatum; ex quo conspiciebatur, quod tunc illic erat, vetus Sphæristerium, ubi & Nova extructa Ecclesia; suntque duæ Phialæ & hortus interior, ab inclytæ memoriæ Basilio Imperatore effecta. Et quidem ad plagam Orientalem hæc sunt ejus Ædificia: ad Austrum vero, productis primum Solaribus, mi superius diximus, hortisque, qui nunc sunt, constitutis, præterea etiam cubicula extruxit, quod Camilam vocant, alterumque illi vicinum; quodque iterum prope illud ordine tertium est; ac modo Augustæ vestium penus (hoc est, Vestiarium) est. Cæterum Camilas sic dictum cubiculum, tectum quidem habet auro distinctum, quod columnæ sex Thessalici lapidis (hoc est viridis) sublime fulciunt. Parietum inferiores quidem partes, similibus marmoreis crustis constratæ sunt; superiores vero exhibent statuas quasdam ex tessellis compositas, quæ poma decerpunt. Præterea vero etiam pavimentum, ex Præconesio lapide stratum. Una quoque extructum Oratorium, duo continens altaria, alterum sanctissimæ Dei Genitricis nomine, alterum Michaelis Principis cælestis militiæ. Subjectus ei xystus, per clatrum marmoreum in Triclinium Aureum adspectans, Bibliothecæ usui addictus a Christi amante Constantino Porphyrogenneto: cujus rursus cœnaculum, parietes quidem ex Bathulino lapide splendidos habet: pavimentum vero omne ex tessellulis marmoreis varii coloris compositum est. Quod Camilam sequitur alterum cubiculum, tectum priori simile habet, Dociminis quatuor columnis subnixum. Pavimentum, Præconesio stratum lapide. Parietum Aerem (inferiores scilicet partes) quemadmodum primum cubiculum aureis tessellis ubique exornatum habet: reliquum vero ubi deficiunt tessellulæ, arbores quædam versicoloresque figuræ implent, ex Prasino marmore. Huic subjectum cubiculum, quod & medius xystus, seu ambulacrum (Μεσόπατος) dicitur, Exsectorum Gynæceo præfectorum domicilio addictum est. Tertium denique, una cum cubiculo, quod nunc Augustæ vestium penus est (id est, Vestiarium) simile his tectum habet. Pavimentum candido lapide Præconesio stratum: parietes omnes, non tunc quidem, sed postea, Michaele Theophili filio Imperatore, pictis Imaginibus egregie ornati. Ejus, quod huic conjunctum cohærensque diversorium est, tectum columnis septem Carianis fulcitur; quinque ex Meridiali plaga, duabus ex ea quæ ad Orientem spectat, muro duplici munitur, quibus Porphyretici, Peganusique & Cariani, necnon &

Cubicula Æstiva Hibernaque Theophili.

Basilii Imperatoris hoc celebrantur.

Edit. Paris. pag. 90.

Cubiculum alterum.

Cubicula alia.

Camilas.

Tertium cubiculum.

A ἐκ τεσσάρων μὲν τῶν χίόνων Βαθυλίων ὁ χρυσῷ κατάστικτος κύκλος ὑ ὀροφῆς ἀνεχόμενος· ἐκ τεσσάρων δὲ Θετταλικῶν τὰς τοὰς ἀντιγεγραμμένας καὶ βασαζομένας, τῶν ἀνατολικῶν μέρους, καὶ τὸ μεσημβρινόν· τὰς τοίχους δὲ καὶ τὸ ἔδαφος ὁμοίως ταῖς Μαργαρίταις κατεστρωμένα λαμπρῶς· ὅπου μὲν ὁ κοιτὼν ἔχει ἐν ἑαυτῷ διαπύρωσιν ὑ Θεόφιλος διὰ τὴν ἐαρινὴν μεσημβρίαν, μέχρι τῆς μεσοπωρινῆς, καὶ αὖθις· ἄρτι δὲ τῆς χειμερινῆς γεννηζούσης τροπῆς, καὶ ὁ ἄλλος μεταφέζεται κοιτὼν ὑ καὶ ὁ Καισιανὸν τρίκλινον, καὶ αὐτὸν ὑπ' ἐκεῖνα φκοδομημένον, ἔχ' ἃς τῷ νότῳ ἐχουσῖρας καὶ βιαιοτέρας πνοάς· ὃ καὶ τῶν τῷ Παπία ἐστὶν ἰδεῖν καταγώγιον· οὐχ ἧττον ὃ κατόψει καὶ ὑ ἐκεῖσε δὴ Ἡλιακὸν, ὑπ' ἐκεῖνα καταβεβλημένον καὶ πρόσωπον τῇ βορρᾷ, ἐξ ἧς δὴ ἀρᾶτο καὶ τὸ παλαιὸν Τζυκανιστήριον, ἐκεῖσε τελευταῖον τυγχάνον, ἔνθα καὶ ἡ Νέα ἔκτισται Ἐκκλησία, καὶ αἱ δύο φιάλαι εἰσὶ, καὶ τὸ μεσοκήπιον ὑπὸ Βασιλείου ὑ ἀοιδίμου γενόμενα Βασιλίσσης. Ἐ πρὸς μὲν τὸ ἀνατολικὸν μέρος αὗται αὐτῇ αἱ οἰκοδομαί· πρὸς δὲ τὸ νότον, πρῶτον μὲν αὐτὰ τὰ Ἡλιακὰ προστέγασας, ὡς ἡμῖν πρότερον εἴρηται, καὶ τὰς νῦν ὄντας κήπους ποιήσας, κυβερνήσεια προσιδείματο· τὸ τε Καμιλᾶς ὕπο λεγόμενον, Ἐ τὸ πλησίον ἐκείνου κυβέλειον δεύτερον, Ἐ τὸ τρίτον πάλιν καὶ τάξει πλησίον τρέχον· ὃ καὶ νῦν ὑ Αὐγούστης ἐστὶ Βεστιάριον. Ἀλλ' ὁ μὲν Καμιλᾶς ἔξ κίοσιν ἐκ Θετταλικῆς λίθου, τὸ Ἐ προσέ- C χον, ὑ χρυσοκάστικτον ὀροφὴν μετωρίζόμενος· ὑ δὲ τοίχων τὰ κάτω μὲν ἔχων ἐξ ὁμοίων κατεστρωμένα πλακῶν, τὰ δ' ἄνω ἐκ χρυσαυγῶν ὑαλίδων ἀγάλματά τινα τριγώνια καρπούς· ἔτι δὲ καὶ τὸ ἔδαφος ἐκ λίθων Προικοννησίων, συγκεκολλημένον ἔχει καὶ ἄκτιστον, δύο πεφυκὸς βήματα· ἓν μὲν, εἰς ὄνομα τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης Θεοτόκου, ἕτερον δὲ, εἰς ὄνομα ὑ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. ὑποβεβηκὸς δὲ τῶν [134] μεσόπατός ἐστιν, ὃ τῷ μὲν στενοτάτῳ καὶ μαρμαρέῳ κλυβίῳ πρὸς ὑ Χρυσοτρίκλινον ἔχον, εἰς Βιβλιοθήκην ἀφώρισται παρὰ Κωνσταντίνου ὑ φιλοχρίστου Πορφυρογεννήτου Βασιλέως· ὕπερ τὸ ἀνεστηκὸς αὖθις ἐστὶν ἐκ λίθων μὲν Βαθυλώνων τὰς τοί- D χους ἔχον λιλαμπρυσμένους, ἐκ συγκοπῶν δὲ καὶ ἀχρόων χρειῶν τὸ ἔδαφος πᾶν. τὸ δὲ μὴ ὑ Καμιλᾶς κυβέλειον δεύτερον, ὑ ὀροφὴν ὁμοίαν τῷ προτέρῳ ἔχον, καὶ ὑπὸ πατέρων κίοσιν ἐστηριγμένον Δοκιμίοις. τὸ ἔδαφος ἐκ Προικοννησίου λίθου κατέστρωται· [135] τοὺς τοίχους, ὡς τὸ πρότερον, [135] ὑ μὲν Λέων ἐκ χρυσοειδῶν ὑαλίδων ὅλως κατηγλαϊσμένον φέρει· δένδρα δέ τινα καὶ ποικίλματα, ἐκ πρασίνων ἔχοντα τὸ λεῖπον ὑαλίδων ἀναπληρούμενα· τὸ τέταρτον δὲ ὑποβεβηκὸς, ὃ καὶ Μεσόπατος λέγεται, εἰς οἴκησιν ὑ ἐστὶ γυναικωνίτιδι πεπιστευμένων καρτζιμάδων ἐστίν. τὸ δὲ τρίτον μὴ τῷ κυβελείῳ, τὸ καὶ νῦν ὑ Αὐγούστης Βεστιάριον χρηματίζον, ὁμοίαν ἔχει τάσιν E ὑ ὀροφῇ, καὶ ἔδαφος ἐκ λευκοῦ λίθου Προικοννησίου κατεστρωμένον· τοὺς τοίχους δὲ ἅπαντας ὑπὸ Εἰκόνων ὕστερον, ἀλλ' ἐν τόπῳ καταγλαϊσθέντας, ὑπὸ τοῦ υἱοῦ Μιχαήλ. τὸ τέταρτον δὲ λειπόμενον καὶ συμπεπτωκὸς κατώγιον, ἐπὶ μὲν κίοσι Καισιανοῖς ὑ ὀροφὴν στρίζεται, πέντε μὲν πρὸς μεσημβρίαν, δύο δὲ πρὸς ἀνατολήν· τοίχους δὲ δύο ἀνέστηται ἐκ πλακῶν Ῥωμαίων καὶ Πηγασσίων καὶ Κα-

εἰσῶν, πρὸς δὲ τῇ Πρασίνων καλλωπιζομένοις πο-
ταμίων Θετταλικῶν· Μουσικὸς οὗτος καλούμενος,
ἀπὸ τοῦ τῆς μαρμάρων ἀκριβοῦς συγκρίσεως. ὅθεν καὶ
τοῦ τὸ ἔδαφος λέγουσιν ἐκ ψηφίδων μὲν σχημάτων,
ἐκ λίθων δὲ τῶν ὡραίων λίθων ἐξυρτυμένον ἔχει·
εἴποις ἂν αὐτὸ ἰδὼν, λειμῶνα εἶναι ἄνθεσι βρύοντα. πάντῃ πρὸς μὲν δυσμὰς καὶ τὰ πλάγια
κυβικλείου λίθωται, ἃ δὲ μαρμάρων ὡραιότητα καὶ
πάντα φέρον ἐρώμενον. Ἔτι δὲ καὶ κίοσι πέντε Καρι-
ανοῖς, τρισὶ μὲν πρὸς μεσημβρίαν, δύο δὲ
πρὸς δυσμὰς τοῦ ὀροφοῦ βαστάζουσιν. ἕτερον δὲ
πρὸς πόδας τούτου ἐστίν, εἰς δύο μὲν δόμους διῃρη-
μένον, τῇ Λαυσιακῇ δὲ πλησιάζον κοιτῶνι· ἔν-
θα καὶ Λέων ὁ φιλόχριστος Βασιλεὺς ἐκτίσεν τῆς
ἁγίας Ἄννης εὐκτήριον· καὶ αὐτὸ ἐκ τεττάρων μὲν
κιόνων Βαθυλίνων τοῦ ὀροφοῦ ἀντεχομένων· τὸ ἔ-
δαφος δὲ, ἐκ λίθου λευκοῦ Προικοννησίου, πρὸς
τοὺς τοίχους ἐκ Βαθυλίνων πλακῶν ἐγκορυφούμενον·
ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῇ τῆς Λαγούσης πλησιάζει κοιτῶ-
νι, ὡς ἔφαμεν· ἐκεῖνο δὲ τὸ πρὸς δύσιν τῆς Μου-
σικῆς, τοῦ μὲν καθόδου ἐν τῷ προπεπτωκότι ἔχει
κοιτῶνι ἀφ' οὗ κλίμακος, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ εἰσόδου·
εἰσάγει δὲ καὶ πρὸς τὸ καινούργιον κοιτῶνα καὶ τεί-
χιον, ὃν Βασίλειος ὁ φιλόδικαιος ἔκτισε Βασιλῷ,
καὶ πρὸς τὰ πόρτικα τῆς πέμπτης κυβικλείου, ἐν ᾧ πο-
τὲ τὸ ἁγίου Παύλου Εὐκτήριον ὑπὸ Βασιλείου τοῦ εὐσεβ-
οῦς ἵδρυται Βασιλίσσης.

μδ'. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς ἀνακτόροις κατὰ πρ-
βορρᾶν καὶ νότον, ὑπὸ Θεοφίλου μὲν ἀνῳκοδομήσατο·
ὑφ' ἡμῶν δὲ ἐσοχῇ παραδίδονται· ὅτι μὴ βαλόν-
μεθα τὰ ἐκείνου ἔργα, ὁποῖα ποτ' ἂν ᾖ, λήθῃ
παραδίδοσθαι, εἰς ἐξήγησιν τῆς ἐκείνου περὶ ἃ βίου
προαιρέσεως. Ἀλλὰ καὶ τοῦ Τεικλίνιος, τὸν πρὸ
καλούμενον Λαυσιακόν, πρός ἐστι δὲ μίαν καὶ τῆς Ἰου-
στινιανῆς, ἐκεῖνος τοῖς χρυσοειδέσι ψήφοις ἐκόσμη-
126. σεν. καὶ τοῦτο καλόθωσιν ἐν τῷ Βασιλείου τοῦ
Τυράννου παλατίου μεταγαγὼν, τῇ Λαυσιακῇ πε-
ριέθηκε. καὶ ἕτερον δὲ Τεικλίνιον μετὰ τεσσάρων κυ-
βικλείων σεμνόν τε καὶ λαμπρὸν, ὧν τὰ δύο μὲν
πρὸς τὸ μεσόπατον τοῦ δευτέρου κυβικλείου τοῦ μετὰ
Καμιλᾶν τῶν τεσσάρων ἀψίδων τοῦ χρυσοειδοῦς ὀρο-
φοῦ ἔχοντα, πρὸς τὴν Πορφύραν εἰσίν· ἅτις οὕτω
λέγεται, διὰ τὸ τὴν Διακονίαν ἐκεῖσε ἐκπαλαι τὰ
127. διανέμειν τὸ ὀξὺ τοῖς ἀρχοντίσσαις κατὰ τὴν βρουμα-
λίων καιρόν· ἕτερα δὲ δύο πρὸς τὸ μέρος τῆς Λαυ-
σιακῆς, ἐξ ὧν καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἔχει κατασκευήν,
εἰργάσατο μὲν, ἐκ λίθου Προικοννησίου τὸ ἔδαφος κα-
τασπούσας αὐτῶν, καὶ ἐκ χρωμάτων, ἀλλ' ἐκ μαρ-
μάρων, τοὺς τοίχους ὡραίσας, ὑπὸ ἐμπρησμοῦ δὲ
ὅμως ἀφανείᾳ παραδόθησαν. καὶ Θέκλα δὲ ἡ τοῦ
πρώτου Θυγάτηρ, τὸ κατὰ τὰς Βλαχέρνας κυβέ-
κλειον, ἔνθα καὶ τὸ τῆς Πρωτομάρτυρος Θέκλης Εὐκ-
τήριον ἵδρυται, ἐκ τῶν μὴ ἔσω ἡγαγὲν διμορφώσατο· ἐκεῖσε δὲ καὶ τὸν βίον ὅσα κλωστε-
νὴς ἐξέλιπεν.

Prasini, undulati denique Theſſalici marmoris, cruſtæ ornamentum præbent. Appellatur diverſorium iſtud ac aula, Muſicus, ob marmorum vario colore compoſitorum inſignem elegantiam. Unde & pavimenti faciem ex diverſis figuris, diverſiſque ac pulcherrimis lapidibus egregie concinnatam habet. Dicas videndo, pratum eſſe, diverſis floribus ſcatens. Huic ad Occidentale latus aliud cubiculum adhæret, eadem marmorum elegantia inſtructum. Ad hæc, tectum illius columbis quinque Carianis, tribus ad Meridiem, duabus ad Occaſum, ſuſtentatur. Aliud vero eſt ad ejus pedes, in duas ædes diviſum, haud longe ab Auguſtæ ſacro cubiculo: ubi etiam Chriſti amans Leo Imperator ſanctæ Annæ extruxit Oratorium; cujus ipſius tectum, columnis quatuor Bathuinis ſuſtinetur: pavimentum, ex Præconeſio candido lapide; ad parietes, Bathuini marmoris cruſtis diſtinctum. Verum iſtud Auguſtæ ſacro cubiculo vicinum eſt, uti diximus: quod autem ad Muſici occiduum latus eſt, ita conſertum eſt, ut ex illo per ſcalam in ſacrum idem cubiculum deſcenſus atque aditus pateat: Inducit vero & ad novæ fabricæ cubiculum triclinium que, a Baſilio inclytæ memoriæ Imperatore conditum: ad porticum item quinti cubiculi, quo loco extat ſancti Pauli Oratorium, ab inclytæ memoriæ Baſilio Imperatore excitatum. Muſicus. *Edit. Pariſ. pag. 91.* S. Pauli Oratorium.

XLIV. Hæc in Palatio ad Aquilonem & Auſtrum a Theophilo conſtructa Ædificia; nobis autem, qui noldimus aliquid, eorum quæ geſſit, quicquid tandem illud ſit, oblivioni tradi (quo nimirum ejus animus demerendi cives neminem lateat) litterarum monumentis tradita. Sed & Triclinia, tum cui Lauſiaci nomen, tum quod Juſtiniani ædificatio eſt, auro nitidis teſſellulis ornavit: capitula quoque ex Baſiliſci Tyranni palatio tranſlata, Lauſiaco adhibuit. Aliud item triclinium, cum quatuor ſplendidis ornatiſque cubiculis: quorum duo verſus meſopatum xyſtumque ſecundi cubiculi, quod eſt poſt Camilam, tectum auro rutilum quadruplici apſide habentia, ad Porphyram dirigunt. Palatii locus eſt ita dictus, quod illic more olim recepto, Auguſta nobiles matronas ſub brumalium tempus, coccino purpuraque impartiat. Duo alia cubicula ad partes Lauſiaci, ex quibus etiam in ipſum aſpectum habet, exædificavit, pavimento ſtrato Præconeſio lapide, ac parietibus vario colore (quamquam non ex marmore) ornatis: quæ tametſi talia erant, incendio perierunt. Sed & Thecla ejus filiarum natu maxima, cubiculum, ubi & Theclæ Protomartyris Oratorium eſt, cum ſit pulcherrimum, a fundamentis excitavit: quo etiam loco in lecto decumbens vivere deſiit. Lauſiacum. S. Annæ Oratorium. Porphyra unde dicta. S. Theclæ Oratorium. Theclæ Theophili filiæ.

Edit. Paris. pag. 92.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΜΙΧΑΗΛ
ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.
ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

MICHAELIS
THEOPHILI FILII
IMPERIUM.
LIBER QUARTUS.

I. ISTIUSMODI vitæ finem nacto Theophilo, Michael ejus filius, illius successor Imperium capessivit, annos tres natus; ex quo eum parens Theodora partu effuderat. Rerum curatores ac procuratores fuerunt, quos ei pater reliquerat; Theoctistus Eunuchus per id tempus Caniclio Præfectus ac Dromi Logotheta, Bardasque Patricius ac Augustæ frater, nec non Manuel Magister ex Armeniis oriundus, qui & Augustæ patruus erat. Firmato itaque Reip. statu, & cum rerum hactenus recta gubernatio foret; futurum erat, ut & Imaginum cultus instauraretur, pristinumque honorem illæ rursus reciperent. Ad Manuelem itaque diro morbo gravique conflictatum ingressi Studiani Monachi (quippe quibus ille fidei plurimum habebat) facili negotio citoque recuperandam sanitatem pollicentur, si modo tum ipso sanctarum Imaginum cultum approbet, tum illius quovis loco sanciendi Imperatoribus auctor existat. Multi præterea ex aliis montibus divinorum Patrum Manuelis amicitia junctis, ex eo tempore quo is Armeniacorum Dux erat, ad eum venientes, eademque rogantes, ad rectum tandem eum sensum traxerunt, & ut quod ipsis in votis erat polliceatur, si solum morbo levaretur: quod & illorum ad Deum precum instantia consecutus est.

Indolem Manuel a Monachis, ut sacris imaginibus restituendis, incumbat. pag. 93.

II. Postquam itaque ille morbo liberatus est, nihil rem Monachi negligendam ducunt, sed oblectando, eorum quæ sancte Deo pollicitus esset, memipisse rogabant, qua admonitione, divina æmulatione ejus prorsus animum incenderunt. Communicato itaque cum sociis Procuratoribus consilio, cum illis persuasisset, operæpretium esse, bono res tam ab exordio ipso componere, illisque in suam traductis sententiam, ad Theodoram ingreditur, ea de re commune consilium habiturus. At illa, quippe religiosa matrona, vereque Regina atque Augusta, ubi de Recta fide audivit, Hæc, inquit, *semper & desideraveram, nec versare animo unquam cessabam: ejusdemodi Senatorum Procerumque*,

Manuelis diligentia in cultu Imaginum.

Α ά. ΤΟΙΟΥΤΩι μὲν πλεῖ βίῳ ὁ Θεόφιλος ἐχρήσατο· ἡ δὲ βασιλείαν Μιχαὴλ ὁ τοῦ υἱὸς διαδέξατο, τρίτον ἔτος διανύων ἀφ' ὅ εἰς τὸ βίον προῆλθε τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρᾳ· τῷ δὲ πραγμάτων ὑπῆρχον φροντισταὶ ἡ Επίτροποι, ὃς ὁ Θεόφιλος κατέλιπεν, ὅ, τε Θεόκτιστος ὁ δρόμος τηνικαῦτα κατέχων καὶ Λογοθέτης τοῦ Δρόμου τυγχάνων, ἡ ὁ Πατρίκιος Βάρδας ὁ τῆ Αὐγούστης ἀδελφός, ἡ Μανουὴλ ὁ Μάγιστρος ἐκ τῆ Ἀρμενίων καταγόμενος, ὃς ἡ θεῖος ἀπὸ πατρὸς τῆ Διδοῦς ὑπῆρχεν. Ἐπιτυγὲς μὲν οὖν τὰ πολιτικὰ, ἡ καλῶς πως τὰ πράγματα διηυθύνετο· ἐμέλλε δὲ ἡ τῶν θείων Εἰκόνων προσκύνησις ἀναλαμβάνεσθαί τε, ἡ πρὸς τὴν ἀρχαίαν παλιν-δρομῆσαι αὖθις τιμήν. [illegible] ἡ δὴ Μανουὴλ νόσῳ πιέζεται

Β δεινῇ ἐκ χαλεπῆ. πρὸς ὃν εἰσιόντες Μοναχοὶ τῆ Στουδί-ου ἡ ἄλλων αὖθις ἐκ ἄλλων πρὸς αὐτὸν, ἀνέκλησιν τῶν θείων ἐπὶ χρηστὸν ῥᾳδίαν τε ἡ ταχεῖαν γενέσθαι, ἐὰν μόνον τῆ ἁγίων προσκυνήσει Εἰκόνων αὐτός τε θείῃ, ἡ τὰς Κρατούσας πείσοι θεσπίσαι ἅπαντας. Οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ ἡ τῆ ἀλλοτρίων παλαὶ τῆ Θεοφόρου Πατρὸς προσφιλεῖς τύτῳ τυγχάνοντες, ἐκεῖθεν ἀρχὰς πρὸς αὐτὸν λαβόντες, ὅτι τῆ Ἀρμενιακῶν στρατηγεῖ, προσφοιτῶντες, ἡ τοῖς ὁμοίοις παρακαλοῦντες, ἔπεισαν ἀρθὰ φρονῆσαι πρὸς, ἡ τὸ ποθούμενον ὑποσχέσθαι αὐτοῖς, εἰ μόνον ῥᾳδίως γένοιτο· ὃ τῆ γίνεται, τραπόντος πρὸς τὸ Θεῖον δίκῃ ἡ αὐτοῦ.

C β. Ἐπεὶ γοῦν ἔτος τῆς νόσου ἐπέλαβε, ἡ οἱ Μοναχοὶ τὸ πρὸς τὸ πρᾶγμα αὐτοῦ ἐκ ἐμέλλοντι, ἀλλὰ παρελθόντι χρόνῳ, τῆ πρὸς Θεὸν ὑποσχέσεως ἀξιοῦν μιμνήσκειν, πλήττει τύπῳ τῆ Θείου ζήλῳ εἰργάσαντο· ἡ δὴ τῆς Συμπροέδρους ἀναπορούσας τὸ βελῆς, ἡ πείσας αὐτὸς καλεσαρχίαν ἐκείνην τῆς πράγμασιν ἐπιθεῖναι· ἡ μεταρρυθμίσας αὐτὸς, ἡ πρὸς τὰ ἑαυτῆ βέλτιστα ἄγαγων, πρὸς τὸν Θεόδωρον εἰσέρχεται, τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως κοινολογησόμενος. ἡ ἐκεῖνα μὲν Θεοφίλης ἡ ἔτι τῆς Βασίλεια, ἐπεὶ περὶ τῆ Ὀρθοδοξίας ἦκουσε, Τοῦτο, ἔφη, ἐ δι' ἐπιθυμίας ἦγον ἀεί, ἡ μελετῶσα διέλεγτον ἀδαμῶς· ἀλλ' ἡ τῆ πολλῶν συγκλητικῶν τε ἡ τῆ ἐν πόλει, τῆ πειθῦς προστασσομένων αἱρέσεως πλῆθος, ἐκώλυσε ἄχρι τῆς σήμερον· ἐχθὲς δὲ ἡ τῆς ἐκκλη-

εἰς ὑπερμαχοῦντες Μητροπολῖται, ℰ μάλιστα ὁ Πατριάρχης· ὃς μικρὰν ἔχοντα τῆς τοιαύτης αἱρέσεως ἔμον ἄνδρα ἐρίζων ἐκ τῶν γονέων, ἐπὶ πλεῖον αὔξησέ τε καὶ στασιάσας ἐποίησε τοὺς αὐτῷ εἰσηγήσει τε καὶ συνεργίαις παραπεσεῖν· εἰς χαλεπὰς αἰτίας καὶ βασάνους ἐκτραπῆναι τοὺς ποιήσας, ἃς ἀκέραιος ὑπομείρας καὶ τῷ Ἁγίων ἄθρόκα, ἀλείπτης τε καὶ διδάσκαλος τῷ τοιούτων κακῶν ὁ ἄθλιος γεγονώς. Καί τί γοῦν ἔπα, Δέσποινα, φροντίσας σε καὶ βουλόμενος τὰ κάλλιστα, τὰ καλλίονα ἔστι, ἀντέφησεν, μὴ καὶ εἰς ἔργον ταῦτα ἀχθῆναι, καὶ ἐκ πάσης ταύτης κακίας εἰς πέρας ἐλθεῖν. ἑορτὴν γάρ τινα ἐπετέλουν εἰς Βίγλας Δρουγγάριον, Κωνσταντῖνος δὲ ἔπος ἦν, ὁ τῶ Πατρικίου Θωμᾶ, καὶ μετὰ ταῦτα γεγονὼς Λογοθέτης τοῦ Δρόμου, πατήρ, δηλοῖ τῷ Πατριάρχῃ, Ὡς πολλοὶ πολλαχόθεν συνειλεγμένοι ἐλάβεις τε καὶ Μοναχοί, δέησιν ἐποιήσαντο ὑπὲρ τῆς Βασιλείας ἡμῶν, τὸ τὰς παστάτας κελεῦσαι ἀνατεθῆναι Εἰκόνας. Εἰ μὲν οὖν ὁμόλογος εἶ τούτοις καὶ σύμφωνος, καὶ δὲ ὁ παλαιὸς κόσμος ἐν τῇ Θείᾳ Ἐκκλησίᾳ ἀπολαμβάνοιτο. εἰ δ' ἀμφίβολος, καὶ ὁ γνώμιλος ἐκ ἔχων δίδυ, τὸ μὲν θρόνου ἴσως γοῦν καὶ τῆς πόλεως, κατὰ δὲ τὸ παράσχειν σε μικρὸν ἀναβῆναι, μίχεις ἂν σύλλογος τῶν ἁγίων Πατέρων γένηται μετὰ σοῦ. Οἶδε γὰρ ἕτοιμοι ἀμφισβητεῖσθαί τε καὶ ἐλέγχεσθαι, καὶ πείθειν σε περὶ τούτων κακῶς λέγοντα.

γ' Κατὰ δὲ τὸ τῆς Πατριαρχείας Θεσσαλόν, τρίκλινος δέ ἐστι καταλεγόμενος, τοιοῦτόν τι ἐπέκεινα ἐπὶ σκίμποδος, τὰς Βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος· ὡς ἅμα τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς ἐν ψυχῇ, ἐν μὲν ἀποκρίσει τότων, οὐδὲν ἕτερον φῆσας, ἢ Βουλεύσασθαι περὶ τούτων καλῶς, ἅμα τῷ λόγῳ ἀπέστελλε· καὶ θᾶττον ὁ λόγος ἐγχειρίδιόν τι λαβών, τὰς κατὰ γαστέρα φλέβας ἀπέτεμε, ἃς δὴ δεξιὰν μὲν καὶ εὐπρεπῆ ἐκ τῆς τοῦ αἵματος δαψιλοῦς ἐκχύσεως ἀποτελεῖν τοῖς παλαιοῖς, θάνατον δὲ ἤτοι τινὰ αἰτιάσιμον ἐδόκουν· θροῦς οὖν καὶ βοὴ δι' ὅλου τοῦ περιέχοντος ἐκκλησίαν, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τοῦ βασιλικοῦ ἀκοὰς φθάσαντος ἐν Δρουγγαρίου. Ὡς ἐν Διπόσιν ἐκ κελεύσεως ἐν Πατριάρχου κατέφυξε.

129. Τῷ γοῦν λεγομένων παρ' ἑκάστης ἀκριβῶς ὁ Πατρίκιος Βάρδας ἀποζαλεὶς, αὐτοῦ τε τὰς πλαγὰς ἐκ προνοίας γεγυμνὰς ἐρεῖται πᾶσι κατεφόρασε, καὶ τὸ δρᾶμα τοῦ ἐλέγχου οὐ διέφυγε, ἀνὼν τῷ θεραπόντων κατηγόρων αὐτῷ, καὶ τὰ τῆς τομῆς ὄργανα, φλεβοτόμα δὴ λοῦ, εἰς μέσον καθυποβαλλόμενα. ἐκ τοῦ οὖν οὐδενὸς ὡς ἐπὶ τοιούτῳ αἰτίᾳ καὶ γνώμῃ αὐτοφόνου ἐπελημμένος, ἀπελαύνεται μὲν, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐξωθεῖται ὁ ἀλιτήριος, καὶ τὸ προάστειον αὐτῷ τὸ οὕτω λεγόμενον πρεσβεύεται, τὰ Ψιχά. ἐσήγετο δὲ ὁ πολλοῖς πόνοις καὶ κόποις τὰ ἄριστα σώματος ἀδιαλώβητα, τὰ, καὶ ἐγχρονίσαι μὲν καθειρξεν, καὶ ταύτης σωφρόνως ὡς ἔοικε, τῷ τῆς τειχῶν ἀπορρήτου πληρωσαίμεθα, παρὰ Θεοῦ δὲ καὶ τῆς Βασιλίδος Θεοδώρας τῆς Ἐκκλησίας κυβέρνησιν τε καὶ παιδαγώγησιν· Μεθόδιος οὗτος ὁ μέγας, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἅπαντος πρόμαχος.

δ' Σκέψαι δὲ καὶ ὅπως ἐν ταὐτῷ συναγαγοῦσα τὴν γενναίαν, καὶ τῷ ὄντι βουθοῦ μεγαυχίας τῷ ἀνδρὶ, ἀλλ' οὐκ ἐναντίας, τὰς ὅπου ποτὲ γῆς ὀρ-

qui illi fudeant hæreſi, ingens deterruit numerus, ne quid baſilenus ejus rei moliretur. Nec minus qui tuendæ Eccleſiæ ſibi partes vendicant, Metropolitæ, omniumque maxime Patriarcha: Is namque, cum maritus exiguam quandam hujus hæreſis radicem a majoribus tranſiſſet, eam longe auxit, doctrinisque ſuis, ac crebris hortamentis robuſtiorem fecit; auctor nimirum illi effectus, ut ad verbera tormentoque adjiceret animum, quorum quotidie adverſus Sanctas novus artifex erat, ſolitumque ei malorum miſer, inceſſor ac doctor fuit. Tum illi, Ecquid vero cauſæ eſt, Auguſta, cum ſic ſentias, ac optime conſulas, quidve impedit, ne hoc opere impleas, hancque communem totius plebis lætitiam feſtamque lucem peragi jubeas? Statim ergo accerſito Bigiæ Drungario (erat hic Conſtantinus, Thomæ Patricii, poſtmodumque Dromi Logothetæ, pater) Patriarchæ denuntiat; *Plures undique viros pietate ſpectabiles, Monachos item convenientes, ſupplicationem Auguſtis obtuliſſe, ut omni colendas veneratione Imagines, reſtitui jubeant. Si igitur ita conſentiris, biſque conſentias, Dei Eccleſia veteris ornamentum recipiat; ſin autem hæſitas, nec velle ſenſis, relicta ſede ac Urbe, in ſuburbanum tuum tantiſper recede, dum Sancti Patres una tecum conveniant. Hic enim in promptu eſt ut judicio tecum contendant, ac diſputent, maleque de Imaginibus loquenti ac ſentienti, quod ſenioris meritis ſit, ſuadeant.*

Jannes Syncellus Theophilo perſecutionis auctor.

Sede pulſus & Urbe.

Edit. Pariſ. pag. 94.

III. Erat Jannes in Patriarchalium Æ- C dium triclinio, quod Theſſalum vocant, in lectulo jacens, cum ad eum Regia mandata perlata ſunt: mœſteque auditis animo perculſus, unum hoc reſpondit, *Se de his probe deliberaturum*; idque locutus, mandatorum latorem dimiſit. At dicto citius arrepto in manus cultello, ſeu lanceola, ventriculi venas ſecat, ex quibus effluente ſanguinis copia, exterrendum vulgus ac miſeratione tangendum ſciebat; mortem vero aut ve periculum aliud nullum ſibi creandum timebat. Confeſtim ergo tumultuantium clamor ac vociferatio Eccleſiam circumſtrepere; quin & ipſas Regias aures ante editum ipſius Drungarii, occupare, *Patriarcham Imperatrice auctore interfectum eſſe*. D Miſſus itaque Bardas Patricius, qui rumores iſtos diligenter exquireret, vulnera de induſtria inflicta ſenſim deprehendit; nec fabula coargutionis lucem effugit, cum ipſi famuli delatores eſſent, & inciſoria venarum inſtrumenta, ſeu ſcalpella, in medium proferrent. Exinde igitur nulla cujuſquam miſeratione (ut qui talia rerum crimina, ſuæque ipſius animæ inſidiator, deprehenſus eſſet) expellitur, ejectuſque miſer Eccleſia, in ſuburbanum ſuum ita dictum, Pſichæ (ac ſi *Micæ*, dicas) relegatur; inducitur vero is, qui multis laboribus atque ærumnis integram ac illibatam virtutem conſervaverat, ac cui ex diuturno (ut par eſt) carceris pedore atque fœtore pili defluxerant; quamquam ei, Dei nutu, ac Theodoræ Auguſtæ aſſenſu, Eccleſiæ gubernatio clavuſque debebatur; magnus ſcilicet, invictuſque Eccleſiæ defenſor, Methodius.

Cæſum ſe ab Auguſta fingit.

Ejectio Janne ſuffectus Methodius.

IV. Sed & Theodoræ animum conſidera: quomodo ſcilicet generoſi pectoris Matrona, & quæ vere marito adjutor exiterit, non illi adverſata ſit, in unum congregatis quotquot uſquam erant,

Orthodoxis, factaque Regio diplomate libera dicendi sentiendique licentia, sic eos allocuta sit. *Ejsa*, inquit, *Dei hæreditas ac Patres mei. Cum humanissime sacrarum venerabiliumque Imaginum restitutionem Vobis indulgeam atque præbeam, rogo, ut mihi (quæ præsertim Domina sim ac Augusta) justam gratiam munusque reponatis: non id vile aut exiguum, ut nec muneris atque gratiæ nomen mereatur; ac tum Vobis, qui daturi estis, tum mihi flagitanti, haud satis congruum, autve utile videatur; sed conveniens illud ac perenne, quodque Deo acceptum merito existat ac habeatur. Nempe ut Vita mea ac Imperatori, eorum quæ in causa Imaginum deliquit, indulgentia veniaque præstetur, tantumque scelus oblivione a Deo deleatur. Sin autem, minime feceritis, neque me Vestra sequentium decreta habebitis, neque venerabilium Imaginum adorationem præconiumque a me impetrabitis, nec vere Ecclesiam recipietis.*

Oblata pro Theophilo ad Sanctorum cæsum preces.

Edit. Paris. pag. 95.

V. Expleto mox sermone, Orthodoxa Ecclesia, ac qui ejus Præses erat, Methodius, *Justa*, inquiunt, *est, Augusta, petitio tua: neque nos possumus ire infitias. Æqui enim ac justi ratio postulat, ut a quibus beneficia consecuti sumus (præsertim Principibus) convenientes gratias largiter rependamus; tum præsertim, cum non tyrannica manus imperat, sed mens pia est et religiosa. Eum tamen, qui in aliam vitam commigravit, a pœnis illis a Deo constitutis (majora nobis quam pro nostra facultate arrogantes) haud quaquam liberare possumus. Licet quidem nobis (inque eam rem claves cæterarum concreditas a Deo accepimus) omnibus, qui velint, aperire, sed his dumtaxat, qui in hac vita adhuc disponuntur, priusquam in alteram commigraverint. Quin etiam quandoque, his ipsis qui e vita emigraverint, cum levia sunt delicta, quibus non desit pœnitentia. His autem qui spe non bona vitam excesserint, ferunique palam sua damnationis sententiam, pœnas dilucre minime possumus.*

Patrum excusatio. Potestas clavium pro hac vita.

Leviorum relaxatio per Ecclesiam etiam in Defunctis.

VI. Tum Augusta, sive id vere, sive alioqui animo in maritum succensa amoris vi (quod plane ita est, nosque assentimur) jurejurando tamen sacro illi Choro affirmabat, *Cum sub ejus exitus horam ingentem luctum ederet, direque lamentaretur & deploraret, ac coram expenderet, quanta cum suosque ipsius modi hæresis invidia, in tanta civitate consecutura essent; nempe a precibus abdicatio, diræque prolixa vis, populi defectio; subiisse illi rei pœnitudinem, simulque Imagines passisse, ac ferventi animo, eadem ipsa Augusta in manus porrigente, exosculatum esse, abducentibusque Angelis spiritum tradidisse.* Hac illi voce audita, Augustæque mores indolemque reverita (quippe cum fœmina omnium religiosissima Christique amans esset) ac cum alioqui sanctarum Imaginum cultum instaurari exquireret, communi sententia ac suffragio, dummodo se res Theophili ita haberent, ejus veniam delicti se a Deo exoraturos dixere, simulque rei scriptam cautionem Augustæ tradidere. Interea recepta Ecclesia, sanctissimoque Methodio Pontificali honore sublimato, sanctorum Jejunlorum prima Dominica, una cum Augusta, peractis in sacra sanctissimæ Dominæ nostræ Deique Genitricis Blachernensi Æde, in Dei laudibus &

Theophili pœnitentia ex Augustæ fide.

pag. 96. Absolutio Theophili per eum suppositionem.

Orthodoxiæ pompa, Dom. 1. Jejun. nobis, acta.

Ἁγιε Ορθοδόξοις, καὶ ἐλευθερίας ἀναλαβέσθαι δεσπότισσα. Λέγε δή, ἔφησε, ὦ κλῆρος Θεῦ καὶ Πατέρες ἐμοί, ἃ ἐγὼ καὶ παρεσκεύασα ἀναγκαῖον Εἰκόνων ὑμῖν χορηγὸς καὶ διάκονος, ὅτι μάλιστά μοι μετ' εὐμενείας, ἀντεπιδοῦναί μοι δίκαιον χάριν, καὶ αὐτῇ Διακονίᾳ ὑμῶν, βουλήθητε· ἡ παντελοῦς τινα καὶ μικρὰν, ἵνα μὴ δὲ χάρις νομίζοιτο, μὲν τοῖς δεδωκόσιν ὑμῖν, ἢ ἐμοὶ αἰτουμένῃ ἀπρεπὲς τε καὶ ἀσύμφορον· ἐπιτρέπει δὲ καὶ μοῖρα, καὶ παρὰ Θεῷ διαπρέπειν κεκτησόμενος· νομιζομένης. ἢ δέ ἐστι, ἢ εἰς ἐμὲ ἀνδρα τε Βασιλέα περὶ τῶν ἁβεβαίωτα συγγνώμη τε καὶ συγχώρησις, καὶ ἄμνηστία παρὰ Θεῷ τῆς τοιαύτης ἁμαρτίας· ὡς εἰ μὴ τοῦτο γένηται, οὐ ἐμὲ χρείαν ἐπακολουθῆσαι ὑμῖν, οὔτε δ' ἂν στέφων Εἰκόνων προσκύνησιν καὶ ἀνάρρησιν, ἀλλ' οὐδὲ ἡ Ἐκκλησίας ἀνάληψις.

130.

ς'. Καὶ ἅμα δ' λόγον καπαύσασα, Ὅτι μὲν ὅσια δίκαια, ἡ Ορθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ὁ τούτῳ ἐξάρχων Μεθόδιος, ἔφασαν, Δέσποινα ἐξαυτῆς, οὐδ' ἡμεῖς ἐχαμὲν ἀπαναινέσθαι. δίκαιον γὰρ τοῖς εὐεργέταις, καὶ ἀρχυσίς τὰς προσηκούσας χάριτας ἀντιπαθεῖσθαι ἀφιλῶς, ὅτ' ἂν μὴ τύραννος ἀρχὴ χεὶρ, ἀλλ' ἱερὰ γνώμη ἐυσεβὴς. ἀλλ' * ὅπως Θεῷ δίκαιον ἡμεῖς, ἃ ὡς ἄλλον βίον ἐκβεβηκόσι δίκαιοι ἐξαιρεῖσθαι, τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς φαντάζομεν δυνατοὶ μὲν ἡμεῖς, καὶ κλεῖς οὐρανῶν πεπιστεύμεθα παρὰ Θεῷ, τοῖς βουλομένοις πᾶσιν ἀνοίγειν αὐτὰς· ἀλλὰ τοῖς καὶ βίον τοῦτον ἔτι οἰκονομουμένοις, φρὶν ἀπαλλαγῆναι μετανοῆσαι ἔστιν· δ' ἔτι καὶ τοῖς μεθεσταμένοις, ὅταν τε μικρὰ τὰ σφάλματα ᾖ, καὶ μετάνοια τοῖς ἐφ' ᾧ· τοῖς δ' οὐκ μὴ πονηρᾶν ἐλπίδων ἀπάρασι, καὶ ἀφόβητον φέρουσι τὴν κατάγνωσιν, οὐχ οἷόν τε τὰς δίδυμας ἁβύσσους τούτοις ἡμᾶς.

* ὑπὲρ θεῦ διάκον.

ε'. Καὶ ἡ Δέσποινα, ὅτι ἀληθῶς, εἴτε καὶ ἄλλως τῷ τοῦ ἀνδρὸς ἀναθέρμανθεῖσα φίλτρῳ ἐπιφέρεται, καὶ ἡμεῖς συγκατατιθέμεθα· ἢ μὴν ἐκεῖνος ἢ ἑτέρου ἐκείνου Δέσποτα ἐβεβαίου, Ὡς μεγάλα βαρβάτους καὶ καταφερομένης καὶ πάντα ἐκβαρβάτου κατὰ τὴν τῆς ἐξόδου ταύτην καιρὸν, καὶ ἀγχραφεῖσης ὡς εἶα ἐπακολουθῆσαι ἡμῖν μεμισημένοις ἐν πλείστῳ πόλει περὶ τῆς τοιαύτης αἱρέσεως, ὄχλων στάσεις, ἀρῶν ἐπίτασις, λαῶν ἐπανάστασις, ἐπὶ τούτῳ μετάμελος τῆς αἱρέσεως καὶ ταύτης ἅμα ἀπόστασίς τε καὶ καταπατασάμενος ζέουσα ψυχὴ, ἐμὲ δ' ἐν χερσὶ καθυποβαλοῦσης, τοῖς ἀπάγουσιν Ἀγγέλοις τὸ πνεῦμα παρίδωσι. Ταύτης ἐκείνοι ἀκηκοότες δὴ ἐφῆς, καὶ τὸ ξέπον τῆς Αὐγούστης ὑλαβηθέντες, ἵνα δὲ εἰ καὶ τις φιλόχριστος, καὶ ἅμα τιμῶ τῷ ἁγίων Εἰκόνων ζητοῦντες τιμῶ, κοινῇ ψήφῳ δ' γνώμῃ, τῆς μὲν ἁμαρτίας ταύτης, εἰ ἔστι τε ἔστιν, συγγνώμην ἔφασαν δώσειν παρὰ Θεῷ, καὶ ἅμα δὲ ἐγγράφῳ ἀσφαλείας ἢ πίστιν τότε τῇ Διακονίᾳ ἐδόσαν· ἐφ' οἷς τῶν Ἐκκλησίαν ἀπολαβόντες, καὶ τῷ Μεθοδίῳ ἁγιωτάτῳ τῶν τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀποδεδωκότες τιμῶν, τῇ πρώτῃ τῆς ἁγίων Νηστειῶν Κυριακῇ, σὺν αὐτῇ τῇ Διακονίᾳ πάντυχον ὑμνῳδίαν ἐν τῇ κατὰ τὰς Βλαχέρνας ἱερῷ τεμένει τῆς ὑπεραγίας ὑμνῶν Δεσποίνης καὶ Θεοτόκου τετελεκότες, τῇ ἑωθεν μετὰ λιτῆς τῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ Λόγου τεμένει καταλαμβάνουσι· καὶ τὸν κόσμον

αὐτῆς αὖθις ἀναλαμβάνει ἡ Ἐκκλησία, τῆς ἁγίας μυσταγωγίας τελεωθείσης ἀγνῶς. ᾗ ἡ μὲν ὀρθόδοξος ὕπο φρίκωντες Ἐκκλησία, ἀναπαιζομένη ὡς εἰπεῖν, τὸ τῆς γραφῆς, πάντων τῶν αἱρετιζόντων ἐν πάσῃ τῇ ὑφ' ἥλιον καθαιρέσει ὑποβληθέντων, καὶ τῆς Ἀρχιερέως αὐτῶν· Ἰωάννης οὗτος ἦν, ὁ καὶ τῆς οἰκείας ἀσέβειαν Ἰαννὴς παρὰ τῶν ἀσεβῶν ὀνομασθείς. ὃν ἐκπλύτης καὶ ξένος, αὐτόχθων δὲ, ἐκ τῆς Βασιλίδος πάσης τῆς πόλεων βλάστημα. φυῆναι δὲ καὶ ἐν ἀμπέλῳ βάτον ἠκούσαμεν. ὑφ' ὧν ἀσήμου τινος, ἀλλὰ ἐκ λίαν ἀγενοῦς καταγόμενος σειρᾶς, τῆς οὕτω τῆς Μοροχαρζαμίων λεγομένης.

131. ζ. Οὗτος [131] οὖν, ἵνα καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἡ ἱστορία δηλώσῃ, τῆς μονῆς τῆς Μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου, τῆς ἐν τοῖς Ὁρμίσδου ἱδρυμένης Ἡγουμένου ἀνῳδεν, καὶ τῆς Βασιλικῆς Κλήρου καταριθμούμενος, ἐξεφέρετο παρὰ Μιχαὴλ ἠγάπητο τῷ Τραύλου, εἴτε μόνῳ τούτῳ τῷ κενεῶνος εἶναι τῆς τότε αἱρέσεως, εἴτε καὶ τῇ διαφέρειν ἐπὶ λογιότητι δόξαν τινὰ ἐσχηκώς. πλὴν ἠγάπητο, καὶ τὸ Θεοφίλου διδάσκαλος ἐγκαθίσατο· καὶ οὗτος ἐπὶ τῆς τῆς Βασιλείας ἔσχε λώϊας, Σύγκελλον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾷ, εἶθ' ὕστερον ᾗ Πατριάρχῃ καθίσατο Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινὰς ἐκ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλοντα. καὶ ἡ γοητεία τοιαύτη. Ἔθνος ποτὲ τεῖσιν ὑπ' ἠγεμόσι στρατευμένον ἀπίσω τε καὶ σκληροῦ, τῶν τῆς Ρωμαίων χώρας καταστρέχοντός τε καὶ καταλῃζομένου, καὶ ὡς εἰκὸς, ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ τῷ Θεοφίλου, καὶ τὰ ὑπηκόα πάντος· ἀποσκεδάζεσθαι πως τῶν ἀθυμίαν οὗτος συμβουλεύει, καὶ θάρρος πληροῦσθαί τε καὶ χαρᾶς, εἴγε μόνον τῷ τότε ἑπακολουθοῖεν βουλῇ. ἡ δὲ ὧν τοιαύτη· ἐν τοῖς εἰς τὸ Εὔριπον τῷ ἱπποδρομίῳ ἱδρυμένοις χαλκοῖς ἀνδριᾶσιν, ἐλέγετό τις εἶναι ἀνδριὰς τεῖσι διαμορφούμενος κεφαλαῖς, ἃς [132] κατὰ τινα στοιχείωσιν φορὰ τῶν τῆς ἔθνους ἀρχηγοὺς ἀνῆγε. σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς ἰσαρίθμους ταῖς κεφαλαῖς προσέπαττε γενέσθαι, καὶ ἀνδράσιν ἐγχειρισθῆναι αὐτὰς τεῖσιν, ἐπὶ χειρῶν γενναιότητι διαφέρουσι. κατὰ δέ τινα ὥραν νυκτερινὴν, φορὰ τὸ εἰρημένον ἀνδριάντα πλησίον στάντας αὐτῷ, καὶ τὰς σφύρας ἐπὶ χεῖρας ἐν μετεώρῳ ἔχοντας, ὥσπερ τοῖς κελεύσασιν μεθ' ὑπερβαλλούσης δυνάμεως ὁμοῦ πᾶσιν καταφέρειν, ὡς ἐξ ἑνὸς κρούσματός τε καὶ πλήξεως τὰς τοιαύτας ἀποτιμεῖν κεφαλάς. Τούτοις τοῖς λόγοις διαρρηθείς τε ἅμα καὶ ἐκπλαγεὶς ὁ Θεόφιλος, ἐκέλευσε τὸ ἔργον ἐπαγαγεῖν· Ὡς δὴ παρῆσαν πόρρω δὴ τῶν νυκτῶν, οἱ μὲν ἄνδρες τὰς σφύρας κατέχοντες, ὁ δὲ Ἰωάννης ᾗ λαϊκοῦ ἐνδύματος ἑαυτὸν περιρήπτων, ὡς ἂν μὴ καταφανὴς γένηται. καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἰωάννης τοὺς στοιχειωτικοὺς λόγους ὑπεπῶν, καὶ ᾗ ἐνοῦσαν τοῖς ἀρχαῖς δυνάμιν εἰς τὸ ἀνδριάντα μεταγαγών, ἢ μᾶλλον τῷ οὔσαν πρότερον ἐν τῷ ἀνδριάντι καταβαλὼν ἐκ τῆς τῶν στοιχειωσάντων δυνάμεως, πάσειν ἕκαστον προσάττει σφυρικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. καὶ οἱ μὲν δύο ἰσχυροπάταις χρησάμενοι καταφοραῖς τὰς δύο τῶν ἀνδριάντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν· ὁ δ' ἕτερος μαλακώτερον ποιήσας τῇ πληγῇ, μικρὸν μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν καὶ

canticis, nocturnis vigiliis, mane solemni supplicatione ac pompa, ad magnum Dei Verbi Templum veniunt, riteque peracta re sacra, suum rursus Ecclesia ornatum recipit. Inque eum modum profitebat Orthodoxa Ecclesia, & ut verbis Scripturæ utar, *Renovabatur ut Aquilæ*, proscriptis toto terrarum orbe cunctis Hæreticis, eorumque Antistite (Joanne scilicet, cui a Fidelibus, ob suam impietatem, Jannis nomen inditum est.) Fuit vero ille non advena, aut barbarus, sed indigena, ipsaque ortus Urbe Regia. Nam & ex vite, rubum enasci auditum est. At neque obscura satus prosapia, sed valde nobili; stirpe scilicet, quam Morocharzamiorum vocant.

Ps. 102. 5.

Joannes, ue de Jannes.

Ejus patria & nobilitas.

VII. Hic ergo, ut ejus res scripto consignemus, Monasterii sanctorum Martyrum Sergii & Bacchi, quod ad Hormisdæ Ædes situm est, olim Præpositus, ac Palatino adscriptus Clero, Michaeli Balbo Imperatori charissimus fuit; sive eo solum nomine, quod hæresis illi socius erat, sive quod excellentis eruditionis sibi nomen quæsierat, illaque ejus fama percrebuerat. Ut ut sit, illi charissimus fuit; ac Theophili præceptor constituitur. Theophilus vero suscepto Imperio, primum eum Syncelli dignitate ornat; tum deinde Patriarcham Constantinopolitanum præficit, cum is illi divinatione ex pelvi vates, ac præstigiis quædam auguratus esset. Fuit autem divinatio ejusmodi. Gens quædam infidelis savaque, tribus Ductoribus Romanæ ditionis terras locaque incursabat, exque ea prædas agebat; quæ res, ut par est, Theophili animum, omniumque subditorum, mœstos anxiosque habebat. Jannes dimissa illa animi ægritudine, optime de rebus sperare ac gaudere jubet, si modo illius consiliis parere in animum induxerint. Consilium tale erat. Inter æreas statuas in Circi Euripo erectas, statua quædam triceps extare ferebatur. Hæc ille capita, sua quadam devotione & consecratione in gentis illius Duces refert. Tres ergo ingentis molis fabricari malleos jubet, totidemque robustissimis viris tradi. Quadam vero noctis hora, viros illos ad eam statuam prope se stantes, malleosque ad ictum sublimes tenentes, cum ipse mandaverit, summa vi capita ferire præcipit, unoque velut ictu ac conatu, ea exscindere. Recreatus verbis Theophilus, simulque stupore affectus, rem exequi jubet. Veniunt itaque intempesta jam nocte, viri quidam malleos ferentes: Joannes vero Laici habitu se occultabat, ne cognosceretur. Tum ille, magico carmine recitato, eaque fortitudine quæ in Ducibus erat in statuam translata, seu potius, quæ in statua ex superioribus dæmonum invocationibus hærebat, dejecta destructaque, viros omni conatu statuæ capita ferire imperat. Horum bini validissimis ictibus duo statuæ capita decusserunt: tertius aliquanto remissius feriens, nonnihil ille quidem depressit, non tamen etiam totum a corpore caput abscidit. Haud fere aliter cum gentis Ducibus actum est. Orta enim inter eos gravi concertatione, cum illa in bellum civile evasisset, Ducum unus

Jannis præstigiarum auctor.

Edit. Paris. pag. 97.

& alter ſub tertio, capitis abſciſſione cadunt, uno dumtaxat ſuperſtite, ſed non plene ſano. Sic gentis rebus in nihilum redactis, ad ſuas rurſus ſedes turpi fuga ac clade redit. Ac quidem ejuſmodi Jannis præſtigiæ.

Arſaberus Patricius Jannis frater.

VIII. Huic porro præſtigiatori frater carnalis erat, Arſaberus nomine, Patricii honorem a Theophilo conſecutus. Huic ſuburbanum ad Euxini ſiniſtram enavigati partem, ad ſancti Phocæ Monaſterium, ædificiis maximis ac ſplendidis, porticibus, balneis (ac præterea cilternis) inſtructum fuit. Illic crebro ſolitum diverſari Patriarcham, ſubterraneum quoddam domicilium, Trophoniano haud abſimile, conſtruxiſſe ferunt. In ejus poſtico, in promptu fores erant, multis inde gradibus intromittentes eos, qui intus penetrare vellent. Hæc itaque illius nefanda officina. Illic, modo ad cubiculi thalamique delicias, cum ſacræ Virgines, tumque aliæ inſigni forma mulieres condebantur, quibuſcum meretricio ritu fœdaretur; modo jecinorum inſpectiones, exque pelvi divinationes ac præſtigiæ aliæ, mortuorumque evocationes, his illi ſociabus ac adjutoribus, exercebantur. Hincque adeo non raro, non ſolum Theophilo, ſed & aliis ejuſdem ſententiæ atque hæreſis hominibus, vera quædam dæmonum ope prædicebat. Hoc enimvero impurum ejus domicilium, aliquando tandem a fratre, Baſilio tum Accubitori venditum, in ſacrum tranſiit Monaſterium. Neque id modo, ſed & quæ ad illum attinebant reliqua: ſanctique magni Martyris Phocæ, a fundamentis erectum Monaſterium eſt.

Jannis impoſtura & magica.

Edit. Pariſ. pag. 98.

Impurus Jannis locus in Monaſterium versus.

IX. Cæterum ille, ejuſque omnis ſodalitas, uti dictum eſt, in eum modum ceſſare juſſi ac depoſiti, haud ſibi quiete tranſigendam vitam putaverunt; verum adhuc quidpiam adverſus ſacras Imagines moliri ſunt. Sacerdotio itaque motus, cum in Monaſterio quodam exul verſaretur, pictaque Imago quædam in tecto velut intentis in eum oculis eſſe videretur; non ferens ille Imaginis, ſic de alto quaſi intuentis aſpectum, per unum e famulis tolli eam jubet, atque ejus oculos effodi; unum hoc addens, *Non poſſe ſe ejus effigiem formamque inſtaurari*. Audivit hæc Auguſta, ac, qua virum decebat caſtigatione, ſcuticæ taureiſque ſubjecit.

Caſus Jannes, effoſſis ſacræ Imaginis oculis.

X. At ne ſic quidem, ut quietus ageret in animum inducebat; ſanctumque Methodium, ſtructa in eum calumnia circumvenire tentabant. Hæc autem in eo erat; *Conſuprafſe ſcilicet mulierem unici filii matrem, id eſt, Metrophanis; ejus videlicet, qui haud multo poſt Smyrnenſis Epiſcopus fuit*. Hanc, auri multa vi conducentes aliaque polliciti, modo ſolum eorum fraudi acquieſceret; acriter apud Auguſtam, ejuſque filii Procuratores accuſant. Mox itaque formidoloſum tremendumque tribunal ponitur, exque utroque ordine (civili ſcilicet ſacroque) judicium cogitur. Nemo non piorum, nemo non impiorum aderat; Monachi omnes, ac quiſquis audire poterat, aut loqui, præſto erant. Alios pro criminis novitate mœſtos pudor adduxerat; alios inſultandi cupido, & ut petulantia oblectarentur. Producuntur ergo accuſatores in medium, & quæ rerum erat peractura, Mulier coram ſiſtitur. Methodius ſimul atque Mu-

Stupri calumnia in Methodium.

Ὅλλω τ σώματος ἀπίτιμε ἢ κεφαλήν. Τοῦτις οὖν ἡ τὰ κῇ ἡγεμόνας ἀπικολούθω. Ερεδός γὸ τινος κρατιαὰς ἐκεκαπτούσης αὐτοῖς, ἡ ἐμφυλίω μάχης, ὑπὸ τ ἑνὸς οἱ δύο τ ἡγεμόνων πίπτασι κῇ ἢ τ κεφαλῶν ἐκπεμλὼ, τ τρίτω μόνω ζωσωθέντος μὲν, ἀχύγιῶς δί. ὅπω τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρῆσαι, φρὸς τὰ οἰκεῖα καὶθις μῇ φυγῆς ἀφόρμα ἡ συμφορᾶς. Αλλὰ τὰ μὲν ἢ γονέως ὅπως.

ι'. Τῷ ἢ γόνει τότῳ ἀδιλφὸς ἦν σαρκικὸς, ὄνομα Αρσαβὴρ, ἢ τύχῃ Πατρίκιος παρὰ Θεοφίλῳ τιμηθείς. τότῳ γοῦν φροάστειον κῇ τὸ δώνυμον μέρος τ ἐκπλεομένυ Εὐξείνυ ἐν τῇ μορῇ τ ἁγίυ Φωκᾶ φροσῆν, οἰκοδομὰς μεγίσας ἔχον ἡ πολυτελεῖς, σοάς τε κῇ βαλανεῖον, ἡ φρὸς τούτοις δίξαμενάς. Ενθεῦσι δὴ ὁ Πατριάρχης συχνὰς ποιῶν καταγωγὰς, λέγεταί τι ὑπόγειον κατασκεύασαι ἐδαίσιμα ἢ Τροφωνίου παρόμοιον· ὑπιθεν ἢ ἐπογομένης θύρας κῇ τὸ φρόχειρον, πυλίδα εἶναί τινα, ἧς βαθμίδων τε ὀλίγων ἐχούσης δὴ πὸς θέλοντας παραπέμπεσαν. ἐκεῖνο γοῦν αὐτῷ ποτηρὸν ἐργασήριον. Ενθεῦσι δὴ τότῳ τινὶς νεῶν μὲν ἐπαμιλλᾶτο θαλαμηπολεμῆσαι, μονάζουσά τε ἡ ἄλλως τὸ κάλλος γυναῖκες μὴ ἀφθείρυσαι, ἃς συνεφθείρετο· νεῶν ἢ μαντεῖαι δι' ἱπατοσκοπίας ἡ λιπαρομαντείας ἡ γονταίας ἡ πτερομαντείας ἐνεργεῖτο, πάντως φροχρωμένυ κοινωνοῖς τε ἡ βουλοῖς. ὅθεν πολλάκις καὶ τινα φρολέγειν τότῳ συνίσαινε τῇ τ δαιμόνων συνεργείᾳ ἀληθῆ, ἢ τῷ Θεοφίλῳ μόνῳ, ἀλλὰ ἡ ἑτέροις τοῖς τότε ὁμόφροσιν. Αλλὰ τότε μὲν τότε τὸ μιαρὸν ἐνδιάτημα ὀλί ποτε φρὸς Βασίλειον τ υἱωνοῦτα Παρακοιμωμένυ ἀπεμπωλήθη παρά τ ἀδελφῷ, εἰς ἱερὸν μετλιὸ χθὲς φροστιθέμενον· ἢ ἐκεῖτο μένει, ἀλλὰ ἡ τὰ λοιπὰ καθὼς αὐτῷ ἐφρόντισεν ὧν· ἡ ἐκ βάθρων ἡ τ ἁγίυ μεγαλομάρτυρος ἀνεῤῥύθη μοιή.

θ'. Τότε ἢ ἐκεῖς, ἡ πᾶσα ἡ αὐτῶ, ὡς εἴρηται, συμμοιείᾳ τῇ καθαιρέσει ὑποβληθέντες, ἠχθυχῆ παραπέμπειν τ ἑαυτῷ βίον ἐδοκίμαζον· ἀλλ' ἔτι ἡ κῇ τ ἁγίων Εἰκόνων ἐνιανίζοντο μῇ γοῦν τ καθαιρέσις ὑπερεῖας ἐν τινι μορῇ γένοιτο, Εἰκόνας μιᾶς κῇ τ ἐρεφομένης, ἡ ἀτενῶς οἷον ἀτενιζούσης αὐτῷ, μὴ φέρων ἥπερ ὀργὴ ἐκείνης φρὸς αὐτ ἐπικατῶσαι θέας, καθαιρεῖσθαι ταύτην [113] ἀφ' τινος οἰκέτου φροσάττει, ἡ τὰς ὀφθαλμὰς καταρύττεσθαι· τότο μόνον ἐπιλέγων, Ως τῶν ταύτης ὁ δυνάμει μορφὴν ἐνεργᾷ. ἤκουσαι γοῦν ταῦτα τῇ Θεοδώρᾳ, ἡ τῷ φροσηκόντι μάσιγι ἡ παιδεία ἧς σκυτάλης καθυποβέβλητο.

133.

ι'. Αλλ' ὁ, ὅπως ἦν ἀγαπητὸν αὐτῷ τῆς ἡσυχίας ἐρᾶν· μῶμον δέ τινα, ἡ ὡς ἐπειρῶντο τῷ ἐν ἁγίοις Μεθοδίῳ φροσάπτειν· ἡ μῶμος εἰς γυναικὸς φθορὰν παῖδα κεκτημένης μονογενῆ· Μητροφάνης τις ἦν, ὁ μετὰ πολὺ ἐπ Σμύρνης καθηγητάμενος· ἦν ἡ χρυσίων ἐκατὸν ἐξωνησάμενοι, ἡ ἅμα καθυποχόμενοι εἰ μόνον τὸ τῆς συμῤῥήσεως, πολλὰ καπλίγετο φρὸς τ Δέσποιναν, ἡ τὰς ἐπιτροπεύσας τὰ παιδὸς αὐτῆς. Βῆμα γοῦν δίθεως, ἡ κεκτῆσθαι φείκης χέμενον ἐκ πολιτικῶν ἀνδρῶν συγκροτούμενον ἡ ἐκκλησιαστικῶν. ἐ τ δοκούντων τις ἀπῆν, ἐ τ ἀσεβῶν, ἐ τῷ μοναχῶν βίον ἐπειλημμένων, ἐκ ἄλλος τις τῷ ἀκούειν ἡλαλεῖν δυναμένων. τὰς μὲν γὰ ἐ φρὸς τὸ ξένον τῆς λοιδορίας καπρωῶπας εἶον ἐπῆγε αἰδώς. τὰς δ' ἐ τ χρείᾳ, ἡ χαίρειν ὑπ' ἀκρασίας ἡδονῆ. ἤγοντο γοῦν οἱ καπηγοροῦντες εἰς μέσον, ἡ τῷ λεγομένων

γομένων ἢ ἀνθρώπες ἔλεγχος. Ὁ δ' ἅμα τῇ παρεσόσῃ τῆς γυναικὸς, οἷόν ἐπιφωνήσαντος ἁπάντων, Ὅπως τὸ ἔχεις νοεῖα, τοῦτο ἐπιῤῥώσω εἰς ἐπήκοον· ἢ δὲ ἰῶ αὐτῇ γνώσιμος ἐκ πολλοῦ δὴ ἀρετῆς ἢ ὅπως ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα, περὶ τὸ τοῦτο ἀνδρὸς, ἢ τῷ προσηκόντως αὐτῇ ὅπως τοῦτο ἐκλύθη τὸ ἄτλητον. οἱ δὲ μᾶλλον ἐβόησαν, ἐγανείων ὑφ' ἡδονῆς τὸ τῆς κατηγορίας ἐκπέμποντες, ἢ σαφῆ τὸν ἔλεγχον δόντες λοιπόν. ὡς δ' ὅπως μόλις τῆς κατηγορίας ἐπήδετο, ζήλῳ πυρωθεὶς ὡς ἂν μὴ δι' αὐτὸ τὰ τῆς Ἐκκλησίας κινδυνεύοι, ἢ τὸ Χριστοῦ ἄλλον μὲν * εἶναι καιρὸν αἰδοῦς, ἄλλον δὲ ὑποστολῆς ἢ σεμνότητος· μικρὸν ἐκ τοῦ θρόνου μεταβὰς αὐτὸ, ἢ πρὸς ἑαυτὸ ἅπαν ὁπόσον συναγαγών, γυμνὸν ἐδείκνυ τὸ αἰδῶ, πεθαυματουργημένον ἔχον καὶ τὸ κατ' ἄνθρωπον, ἢ ἅμα διηγεῖτο τὸ θαυματούργιον. Ὡς πρὸ πολλοῦ τὸν πρεσβυτέραν Ῥώμης γενέμενος, στρεγώτατα ἔτι ἢ ἐναπμαζόντων τῷ παθῶν, ἔρως τις αὐτὸ ὀξύτατος θερμότερος, ἢ ἢ κατὰ παθῶς ὁρμῶν. Ἐπεὶ γοῦν ἐκπεσὼν, ἢ πεσεγκόθαι τύπῳ τινὶ ἐκ Θεοῦ εἶός τε, τὸ ἢ κορυφαίου Πέτρου τὸ χεῖρε πρὸς τὸν ἐκπτώσας ἐξελκύσαι, τυχεῖν τινος ἐπικουρίας ἢ ἀρωγῆς. Καὶ δὴ τῷ κέντρῳ τὸ δίκης ὀφὶς πρὸς ὕπνον κλιθεὶς, φαιδῶσι οἱ τὸ Ἀποστόλου ἐκείνου τὰ μέρη ἁπτόμενον, ἢ τὰς ὁρμὰς σβεννύοντα τῷ παθῶν· τοῦτο μόνον προσπιλέγοντα, τὸ, Ἀπολέλυσαι δὴ τῆς τῷ παθῶν ἐπικρατείας, Μεθόδιε. Τύπος ἐκεῖνος τὸν μακρὸν ἐκείνου πέπεικε σύλλογον, αἰχμὴν πλάσας τὸν τῆς ἀληθείας ἐχθρόν. Οὐ μὴν ἀλλὰ ὁ Μάγιστρος Μανουὴλ τύπους ἤξίου λύεσθαι τὰς κατηγορίας, ἀλλὰ ἢ τῇ γυναικὶ ἐπείλει, ἢ μὴν ἀπαγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἰ μὴ τὸν πᾶσαν διδάξῃ ἀλήθειαν· ἢ ἣ γ' ὀδύνης ἐκπνουν, ἢ σαφῆ τὸν πᾶσαν δραματουργίαν ποιεῖ, Τόσου ἢ τόσα λέγουσα χρυσίου ἐξωνῆθῶαι, ἢ ἔτι ἐν τινὶ μυ τῷ κιβωτίων, οὕτως ὡς ἐδόθη σεσημασμένον ἐστὶ, ἢ πεφύλακται, σφραγῖδι αὐτῇ. αὐθωρὸν οὖν ἀποστέλλεται, ἐκεῖνό τε, ὡς ἔφησε ἡ γυνὴ, ἔρον τὸ χρυσίον· κατὰ τὸν κιβωτὸν, ἢ ἤγαγον. ἢ ἅτοι τῇ τῶ Πατριάρχου συμπαθείᾳ ἢ παρακλήσει ἀφῆκε τοὺς Κρατοῦντας, ἃ ποινῶν ἢ βασάνων, ἃς ἦσαν ἄξιοι, ἀλλὰ συγγνώμης ἔτυχον· τοῦτο μόνον εἰς ἔκτισιν λαβόντες ἢ τιμωρίαν, τὸ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐν τῇ τῆς Ὀρθοδοξίας πανηγύρει, μετὰ λαμπάδων ὑπὸ τὸν ἐν Βλαχέρναις σεβασμίου σηκὸν τῆς Θεομήτορος, πρὸς τὸν θεῖον ἢ περιώνυμον τῆς Σοφίας ἀφικνεῖσθαι νεών, ἢ τὸ εἰκόνες ἐνεχεῖσθαι αὐτοῖς ὠσὶν ἀνάθεμα, ἢ τῶν πρὸς τὰς θείας Εἰκόνας ἀπέχθειαν. ὃ ἢ τυραννικὸν ἐφάνη ἐπὶ πολὺ, ἢ τῆς αὐτῶν μίσχεις ἐτελεύτα ζωῆς. Καὶ ἡ μὲν τοιαύτη αἵρεσις, πιστὸν δὲ εἶχε ἢ τὸ πέρας ἐκ τοῦ Θεοῦ· ἀνέλαμψαν δὲ αἱ θεῖαι τῶν ἁγίων Εἰκόνων μορφαὶ, ἃ θεϊκῶς ἡμῖν λατρεύομεναί τε ἢ τυπούμεναι· χρεικῶς δὲ ἢ σεβασμίως ἢ δι' αὐτῶν πρὸς τὰ πρωτότυπα ἡμῖν τιμὴν πως ὑπερβαινούσας.

ιε'. Ταύτην ἄγουσα τὴν ἑορτὴν ἡ Θεοδώρα δι' ἡδονῆς, εἰρήνη ποτὲ ἐν πανηγύρει ἀνὴρ ἀνθρώπων ἔλεγχος. Ὁ δὲ ἅμα τῇ παρεστώσῃ τῆς γυναικὸς, οἷόν ἐπιφωνήσαντος ἁπάντων, Ὅπως τὸ ἔχεις νοεῖα, τοῦτο ἐπιῤῥώσω εἰς ἐπήκοον· ἢ δὲ ἰῶ αὐτῇ γνώσιμος ἐκ πολλοῦ δὴ ἀρετῆς ἢ ὅπως ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα, περὶ τὸ τοῦτο ἀνδρὸς, ἢ τῷ προσηκόντως αὐτῇ ὅπως τοῦτο ἐκλύθη τὸ ἄτλητον. οἱ δὲ μᾶλλον ἐβόησαν, ἐγανείων ὑφ' ἡδονῆς τὸ τῆς κατηγορίας ἐκπέμποντες, ἢ σαφῆ τὸν ἔλεγχον δόντες λοιπόν. ὡς δ' ὅπως μόλις τῆς κατηγορίας ἐπήδετο, ζήλῳ πυρωθεὶς ὡς ἂν μὴ δι' αὐτὸ τὰ τῆς Ἐκκλησίας κινδυνεύοι, ἢ τὸ Χριστοῦ ἄλλον μὲν * εἶναι καιρὸν αἰδοῦς, ἄλλον δὲ ὑποστολῆς ἢ σεμνότητος· μικρὸν ἐκ τοῦ θρόνου μεταβὰς αὐτὸ, ἢ πρὸς ἑαυτὸ ἅπαν ὁπόσον συναγαγών, γυμνὸν ἐδείκνυ τὸ αἰδῶ, πεθαυματουργημένον ἔχον καὶ τὸ κατ' ἄνθρωπον, ἢ ἅμα διηγεῖτο τὸ θαυματούργιον. Ὡς πρὸ πολλοῦ τὸν πρεσβυτέραν Ῥώμης γενέμενος, στρεγώτατα ἔτι ἢ ἐναπμαζόντων τῷ παθῶν, ἔρως τις αὐτὸ ὀξύτατος θερμότερος, ἢ ἢ κατὰ παθῶς ὁρμῶν. Ἐπεὶ γοῦν ἐκπεσὼν, ἢ πεσεγκόθαι τύπῳ τινὶ ἐκ Θεοῦ εἶός τε, τὸ ἢ κορυφαίου Πέτρου τὸ χεῖρε πρὸς τὸν ἐκπτώσας ἐξελκύσαι, τυχεῖν τινος ἐπικουρίας ἢ ἀρωγῆς. Καὶ δὴ τῷ κέντρῳ τὸ δίκης ὀφὶς πρὸς ὕπνον κλιθεὶς, φαιδῶσι οἱ τὸ Ἀποστόλου ἐκείνου τὰ μέρη ἁπτόμενον, ἢ τὰς ὁρμὰς σβεννύοντα τῷ παθῶν· τοῦτο μόνον προσπιλέγοντα, τὸ, Ἀπολέλυσαι δὴ τῆς τῷ παθῶν ἐπικρατείας, Μεθόδιε. Τύπος ἐκεῖνος τὸν μακρὸν ἐκείνου πέπεικε σύλλογον, αἰχμὴν πλάσας τὸν τῆς ἀληθείας ἐχθρόν. Οὐ μὴν ἀλλὰ ὁ Μάγιστρος Μανουὴλ τύπους ἤξίου λύεσθαι τὰς κατηγορίας, ἀλλὰ ἢ τῇ γυναικὶ ἐπείλει, ἢ μὴν ἀπαγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἰ μὴ τὸν πᾶσαν διδάξῃ ἀλήθειαν· ἢ ἣ γ' ὀδύνης ἐκπνουν, ἢ σαφῆ τὸν πᾶσαν δραματουργίαν ποιεῖ, Τόσου ἢ τόσα λέγουσα χρυσίου ἐξωνῆθῶαι, ἢ ἔτι ἐν τινὶ μυ τῷ κιβωτίων, οὕτως ὡς ἐδόθη σεσημασμένον ἐστὶ, ἢ πεφύλακται, σφραγῖδι αὐτῇ. αὐθωρὸν οὖν ἀποστέλλεται, ἐκεῖνό τε, ὡς ἔφησε ἡ γυνὴ, ἔρον τὸ χρυσίον· κατὰ τὸν κιβωτὸν, ἢ ἤγαγον. ἢ ἅτοι τῇ τῶ Πατριάρχου συμπαθείᾳ ἢ παρακλήσει ἀφῆκε τοὺς Κρατοῦντας, ἃ ποινῶν ἢ βασάνων, ἃς ἦσαν ἄξιοι, ἀλλὰ συγγνώμης ἔτυχον· τοῦτο μόνον εἰς ἔκτισιν λαβόντες ἢ τιμωρίαν, τὸ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐν τῇ τῆς Ὀρθοδοξίας πανηγύρει, μετὰ λαμπάδων ὑπὸ τὸν ἐν Βλαχέρναις σεβασμίου σηκὸν τῆς Θεομήτορος, πρὸς τὸν θεῖον ἢ περιώνυμον τῆς Σοφίας ἀφικνεῖσθαι νεών, ἢ τὸ εἰκόνες ἐνεχεῖσθαι αὐτοῖς ὠσὶν ἀνάθεμα, ἢ τῶν πρὸς τὰς θείας Εἰκόνας ἀπέχθειαν. ὃ ἢ τυραννικὸν ἐφάνη ἐπὶ πολὺ, ἢ τῆς αὐτῶν μίσχεις ἐτελεύτα ζωῆς. Καὶ ἡ μὲν τοιαύτη αἵρεσις, πιστὸν δὲ εἶχε ἢ τὸ πέρας ἐκ τοῦ Θεοῦ· ἀνέλαμψαν δὲ αἱ θεῖαι τῶν ἁγίων Εἰκόνων μορφαὶ, ἃ θεϊκῶς ἡμῖν λατρεύομεναί τε ἢ τυπούμεναι· χρεικῶς δὲ ἢ σεβασμίως ἢ δι' αὐτῶν πρὸς τὰ πρωτότυπα ἡμῖν τιμὴν πως ὑπερβαινούσας.

ιε'. Ταύτην ἄγουσα τὴν ἑορτὴν ἡ Θεοδώρα δι' ἡδονῆς, εἰρήνη ποτὲ ἐν πανηγύρει

lier adstitit, nihil quicquam veritus, deque solita subtrahens comitate & salutatione, cunctis audientibus ex ea percontari, *Quonam te modo habes, domina?* (dudum enim virtutis nomine illi nota erat.) *Quonam modo hic, atque ille?* de marito, iisque qui ullo eam modo contingebant. Tantus in eo candor ac simplicitas efflorebat. Adversarii majori clamore sublato, aucta inde accusatione superbe gaudio gestiebant, jamque aperte crimen se evicturos putabant. Is porro, ubi tandem calumniam sensisset, zelo succensus, ne quid ejus causa Ecclesiæ res, Christique honor labefactarentur (nempe non nescius, aliud pudoris, aliud subticendi ac gravitatis tempus esse) paululum se a throno subrigens, sinumque ad se colligens, verenda nuda ostendit miraculo arefacta, nec qualia virorum esse solent; simulque ut se res habuerit, gestumque miraculum sit, referebat. Cum nimirum pridem jam ad Seniorem Romam veniisset, adhucque in ipso ferverent, ac vigerent earnis libidines, majore quam pro affectus ipsa vi, amore exarsisse. Hinc itaque aucto periculo, ac cum vim tantam libidinis non posset superare, Petrum Apostolorum Principem expansis ad ejus Templum manibus exoravisse, ut ab eo opem aliquam imperraret. Dumque tandem precandi labore fessus in somnum sese reclinasset; visum in somnis Apostolum, qui eam tangendo partem, libidinis sensum omnem extingueret: simulque dixisse, *Methodi, liberatus es a libidinum tyrannide ac dura ei*. His ille fidem tanto illi Conventui fecit, ac veritatis hostes pudore implevit. Nolebat tamen Magister Manuel, his objecta crimina dilui. Quinimmo Mulieri minitabatur; *se illi vitam adempturum, nisi rei omnem veritatem deceret*. Illa porro totam statim fabulam eloquitur; ac palam facit, *Tanto se redemptam esse, auri pondo accepisse, adhucque in arcula, ut acceperat, signatum, subque illorum sigillo, domi se habere*. Confestim ergo cum misissent, mulieris illa indicatione inventum in arca aurum, ac allatum est. Accusatores, miserante Patriarcha, serioque rerum Dominos exorante, non quarum rei erant, pœnas dederunt, justaque ultionis supplicia tulerunt, sed veniam consecuti sunt: ea dumtaxat indicta mulcta, ut quotannis, solemni restitutarum Imaginum die (Ὀρθοδοξίαν festum vocant) prælucentibus facibus a venerabili Dei Genitricis Blachernarum Æde, ad divinum celeberrimumque Sapientiæ Templum venirent, dictumque in eos anathema, ob eorum in sacras Imagines odium, suis ipsi auribus audirent. Quod in multos annos servatum est, ac quoad illi vitæ superstites fuerunt. Ac quidem tantis aucta compendiis ejusce modi hæresis, talem quoque Dei nutu finem accepit, pristinoque splendore divinæ sacrarum Imaginum effigies formæque effulserunt, quas non divinis ipsis honoribus colamus ac velut Deos pingamus; sed quibus relative certoque venerationis cultu ad exemplaria, ipsasque principes formas, honorem transmittamus.

XI. Festum hunc diem cum Theodora gaudio celebraret, collectum

Edit. Paris. pag. 99.

Castitatis in Methodio miraculum.

Mulierculæ accusantis confessio.

Sycophantarum pœnæ.

pag. 100.

Imaginum cultus & effectio Christiano situ.

omnem Ecclesiæ Cœtum in Cariani Triclinio, quod in Palatio est, epulis quandoque recreabat. Has nempe Ædes, ut in superioribus a nobis dictum est, Theophilus in filiarum usum extruxerat; Sacerdotum nemo deerat, nemo Confessorum. Inter illos aderant Theophanes * Smyrnensis Episcopus, ejusque frater Theodorus. Vergente ad finem convivio, cum jam placentæ ac bellaria apponerentur, intentis crebro in eos oculis, legensque inscriptas eorum facies, altos animo gemitus Augusta trahebat. Sed & illos, ut par est, contigit oculos advertere, æque in ipsos intentos Augustæ oculos observare. Quærebant ergo, *Quid causæ esset cur sic Augusta intentos oculos ipsis obverteret?* Ad quos illa, *Mirari se illorum patientiam, quod sic vultus litteris insculpti sustinuissent, illinsque immanitatem, a qua ejusmodi pœnam sustulissent.* Tunc beatus Theophanes nulla ductus reverentia, nec quod sancte Patrum Conventus promiserat, animo cogitans, *Hujus*, inquit, *Scripturæ causam, adversus virum tuum ac Imperatorem, clare admodum, Deo incorrupto judice disceptabimus.* Gravi sermone Augustam dolore affecit, effusaque in lacrymas, *Hæne*, inquit, *vestra promissa ac scripta tanta est, quod non solum non ignoscitis, verum etiam in jus vocare vultis? Non ita*, ait, *non ita*, surgens statim Patriarcha ac reliquus Sacerdotum Cœtus. *Promissa*, inquiunt, *rata manent, spreto horum virorum contemptu.* Sic itaque ista pacata sunt, assertaque Ecclesiæ moribus tranquillitas erit.

* Nicæus.

Theophanis Confessoris severitas.

Zelicum hæresis extincta.

XII. Sed & alia quædam hæresis (sic dicta Zelicum) orta, una cum suo auctore Zeli dicto, qui A secretis erat, hæcque potissimum dignitate fulgebat, curata & ad saniorem sensum traducta, in Imperatoris solemni pompa; illius sectatoribus, sola Unguenti unctione, cum novis albis tunicis (ἀμφίεια vocant) receptis, eoque candoris amictu ac pompa consummationem adeptis.

Edit. Paris. pag. 201.

Sapienti Theodoræ responso depulsum bellum Bulgaricum.

XIII. Cæterum Bulgariæ Princeps Bogoris nomine, audito fœminam rerum potiri, ferocius ipse efferri. Missis itaque ad Theodoram nuntiis, minatur, *Rupto fœdere adversus eam se copias eductarum.* At illa, nihil muliebre, aut non satis virile in animum inducens, ita renunciavit, *Me quoque vicissim adversum te offender copias educentem, nec me victoria positurum diffido. Sin autem minime contigerit, ipseque me viceris; fic quoque ipsa superavero, penes quam manifesta victoriæ jura futura sint, cum tibi non vir, sed mulier, victa concesserit.* Hoc responso perterritus Barbarus, quietem bello prætulit, nihil ferocius moliri ausus, amicitiæque rursus fœdera renovavit.

Theodorus Cupharas.

Bogoris Bulgariæ Princeps fortis.

XIV. Inter hæc Theodora omni diligentia perquirendum statuit (sic nuncupatum) Theodorum Monachum cognomento Cupharam, sive quibusdam informatis visoque monita, sive alia ratione inducta: is vero diu ante inter captivos fuerat abductus. Mittit ergo ad Bulgariæ Principem, datisque litteris rogat, ut hominem sedulo perquiri jubeat, quo libuerit pretio ex ipso redimendum. Ille vicissim occasionem nactus, missis legatis, sororem ad se remitti petit, Romanorum quondam excursionibus captam, & quæ tunc in Aula servaretur. Hæc

τῷ τὸ τ. Ἐκλησίας πλήρωμα πᾶν κατὰ τὰ ἐν τοῖς Καισιανῆ ἀνάκτορα· ἃ, ὡς εἴρηται πρότερον ἡμῖν, τῇ ἑαυτῆ θυγατρὶ ὁ Θεόφιλος ἐποίησατο. ἐκ δὲ τοῦ γοῦν ὅς τις ἦν περὶ τὴν ἐκεῖ τῶν Ἱερέων καὶ Ὁμολογητῶν. τούτοις ἐκαθέζετο [138] Θεοφάνης τε ὁ τῆς Σμύρνης, καὶ ὁ αὐτοῦ Θεόδωρος ἀδελφός. Ὡς δὲ ἐπὶ τὰ τῆς συνοχῆς παρήκμαζε, καὶ ἐπὶ βρῶσιν τὰ τραγήματα καὶ τῶν πλακούντων παρέκειντο, σιωπῆς ἐπιτείνουσης ἡ Βασιλίδος, καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τῶν πατέρων καθορώσης καὶ συναζούσης, σιωπῇ πως τοὺς τύπους ὡς ἐξ ὁμολόγων ἀπορθαλμᾶται, καὶ ταύτην ἐποιεῖτο ἀπειλὴν αὐτοῖς. φησὶ γοῦν, Ὡς τίς ἄρα. Διαφεύγει, ἡ αἰτία ἡ πρὸς ἡμᾶς σε ὁράσεως ἀτενοῦς; Τίνι ἐκ τῶν γραμμάτων, φησὶ, θαυμάζειν παρέχεται ὑμῶν, ἐφ' ἅπερ τοιαῦτα δράσαντος ἀκριτίας εἰς ὑμᾶς; καὶ ὁ μακαρίτης Θεοφάνης μηδὲν ὑλαβηθεὶς τὸ, καὶ τῶν προπαλισμένων ἔχοντος, Τοῦτο ταύτης, ἔφασκε, ἡ γραφῆς, οὐ μᾶλλα τραπεῖς ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ ἀδιαφθόρῳ δικαστηρίῳ ἐγκαλέσομαί σοι τῷ ἀνδρί σε καὶ Βασιλεῖ. οὔτω περίλυπος γενομένη, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ συνάδακρυς, Καὶ ταῦτα, ἔφησεν ἡ Βασίλισσα, ἡ σωφρονίστρια, καὶ οἱ ἐγγράφων ὁμολογίαι ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον συγχωρηκέναι, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀγῶνας ἐκκαλεῖν καὶ καλεῖν; Οὐ, φησὶν ὁ Πατριάρχης ἀνθυφορὰ ἀτασθάλου, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Ἱερέων, Βασίλισσα, οὐ· ἀλλ' ἔξει βεβαίως τὰ ὑμέτερα, ἡ ὁλιγωρίας τούτων λογιζομένης οὐδέν. οὕτω μὲν οὖν ἐστηλάθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆ Ἐκκλησίας ἤθη ἀκύμαντα.

ιβ'. Καὶ ἕτερα δή τις αἵρεσις οὕτω [139] τῆς Ζηλίκων λεγομένη ἀναφανεῖσα, σὺν τῷ ἑαυτῆ ἀρχηγῷ Ζήλι ὁμωνύμῳ, φέροντι δὲ καὶ τῆς Ἀσκητῆς ἐν πρώτοις τιμῇ, ἐθεραπεύθη τε καὶ πρὸς θειοτέραν μετελήχθη ἐν προόδῳ βασιλικῇ, ἡ τοῦ μύρου μόνου μὴ κακῶν ἁμαρτιῶν τε καὶ ἐθισμάτων καταξιωθέντων χείσεως τῶν ἀντιποιουμένων αὐτῆς, καὶ τελειωθέντων λαμπρῶς.

139.

ιγ'. Ὀγὲ μὲν Ἀρχων Βυλγαρείας, Βώγωρις ὕστερον, Θρασύτερον ἐξεφέρετο γυναῖκα τῆς βασιλείας κρατεῖν ἐθνικούς. ὅθεν καὶ τινας ἀγγέλους ἀπέστελλε πρὸς αὐτὴν, τὰς συνθήκας λέγων καταλύειν, καὶ κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν γῆς. ἀλλ' αὐτὴ μηδὲν θῆλυ ἐφρονοῦσα ἢ ἄκακον, Καὶ ἐμοὶ, αὐτῷ κατεμήνυε, κατ' αὐτοῦ νῦν σὺ στρατεύουσαν, καὶ ἐλπίζομέν κυριεῦσαί σου· εἰ δὲ μὴ γένηται, καὶ ἐκνικήσεις με, καὶ οὕτω σου περιέσομαι, ἡ τάχιον ἀσύλλογον ἔχουσα· γυναῖκα δὲ, ἀλλ' οὐκ ἄνδρα ἔξεις ἀντιθέντα σοι. ἀφ' ταύτῃ μὲν οὖν καὶ ἐφ' ἱκανοῖς ἔμενε, μηδὲν τολμήσας πεπαῦσθαι, καὶ τὰς τῆς ἀγάπης αὖθις ἀνανέου σπονδάς.

ιδ'. Καὶ δή ζήτησίν τινα καὶ πολλὴν ἐφέρετο περί τινος Μοναχοῦ, οὗπερ καλουμένου, Θεοδώρου τοῦ ἐπικλήσει Κυφαρᾶ, εἴτε ἐκ τινων ἐνυπνίων καὶ ὄψεως, εἴτε ἄλλως πως, φοβηθεὶς αἰχμαλωτισθέντος ἡ Θεοδώρα παρὰ τῶν Ἀρχόντος Βυλγαρείας ἐποιεῖτο, καὶ αὐτὴ ἤξίου διὰ γραμμάτων ἀπολυτρώσασθαι τοῦτον αὐτῆ. ἤξίου δὲ καὶ ἔτος, ἀφορμὴν ἐκ τούτου λαβών, περὶ οἰκείας αὐτῇ ἀφιερβδίου ἀδελφῆς· παρὰ τῷ Ῥωμαίων μὲν αἰχμαλωτισθείσης ποτὲ, καταχομένης δ' ἐνταῦθα ἐν τῇ Βασιλέως αὐλῇ. αὖτη δὲ ὅμως πρὸς ἅπασι καλῶς μετεσχηθεῖσα,

καὶ γράμματα κατὰ Φ ἡ αἰχμαλωσίας παιδεθεῖσα καιρὸν, καὶ ἄλλως Φ τῶν Χριστιανῶν τάξιν τι ἔχει περὶ τὸ θεῖον αἰδῶ τε καὶ δόξαν, ὡς ἴστι, θαυμάζουσα διαφερόντως, ἐπεὶ ἡ ἐπανόδου ἡ πρὸς ἐ ἀδελφὸν τυγχάνει, ὁ δὲ λίαν ἐκθειάζουσά τι ἐ παραλλάττει, καὶ σπέρματα καταβάλλεται ἡ πίστεως πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ, ὡς γὰ παρὰ Φ εἰρημένη Κυπαρᾶ μικρά τινα παιδευθεὶς, καὶ Φ μυστείων κατηχηθεὶς τῶν μὲν ἀνοτέλλας, τὴν οἰκείαν ἐλάβετο μισθὸν ἀδελφήν· πλὴν ἄμβωνα, ὄπερ λῶ, ἀπιστίᾳ κατηχούμενος, καὶ τὴν αὐτῆ θρησκείαν τιμῶν. ἀλλά τις πλαγὴ περιτεθεῖσα θείας, [140] ὡς λυπεῖ δὲ ἦν· ἅπα μᾶλλον τῇ παχυτέρᾳ καὶ γελοιοτέρᾳ, ὡς ἔοικεν, μεταπαιδευομένου, καὶ τὰ κακὰ μεταμανθάνοντος, τὴν αὐτὴ ἐπελθοῦσα καὶ κατέτρυχε γῆν. καὶ ὃς Θεὸν ἱκέτου ἀναγκάζει ἐπικαλεῖσθαι πρὸς ἄμυναν τῆ δεινῆ, Φ ὑπὸ τῷ Θεοδώρῳ μὲν πολλάκις, καὶ τῆς αὐτῆ ἀδελφῆς θαυμαζομένου τι καὶ σεβομένου, ὡς ἔοικε. Τυχόντες οὖν τῆς ἀπαλλαγῆς Φ δεινῆς, ὅτε δὴ πρὸς θεοσέβειαν μεταπίπτεται, καὶ τῆς τῆ λυτρῷ παλιγγενεσίας καταξιοῦται, καὶ Μιχαὴλ κατονομάζεται κατὰ [141] τὸ ὄνομα τῷ Βασιλέως, [141] παρὰ τῷ πρὸς ἐκείνου λοιπαλίττος Ἀρχιερέως λουτρῷ τῆς βασιλίδος τῆ πόλεως.

ιε'. Καί τι δὴ τοιοῦτον ἐπισυμβῆναι φασὶν, ὡς ἔρωτι δεινῷ περὶ τὴν κυνηγεσίαν τὸν Βώγωριν Ἀρχοντα κεκτημένον, τοῦτο καὶ κατά τινα οἶκον Φ ἑαυτῷ, ἐν ᾧ συνήκεις ἀφικνεῖτο, θηλῆσαι ἐξεγράψαι, τύχοιμ ἂν ἔχοι καὶ μεθ' ἡμέραν τὰ τοιαῦτα τῆ ὀφθαλμῶν ἐντρυφήματα. Ὡς γοῦν ὁ τοιοῦτος αὐτὸν ἔρως ἐκπεσὼν ἦλθε, μεταπαλεῖται [142] Μοναχόν τινα τῆ καθ' ἡμᾶς Ῥωμαίων ζωγράφον· Μεθόδιος ὄνομα τῷ ἀνδρί· τοῦτον οὖν τάντα κατὰ πρόσωπον ἐκ τινος θείας προνοίας, καὶ τὰς ἐν πολέμῳ ἀνδραποδισμούς, καὶ τὰς ζώων καὶ θηρίων ἐπιτελοῦσαι γράψεις σφαγὰς, ἀλλὰ βούλοιτο ἅτε μόνον ἐκπεπλῆχθαι, ὡς εἰς φόβον τὸς ὁρῶντας ἐκ Φ θέας ἐκάγεσθαι βούλοιτο, καὶ ἅμα παρακαλεῖσθαι πρὸς ἔκπληξιν ἀπὸ Φ γραφῆς. Μηδὲν γοῦν ἄλλος πρὸς φόβον ἕτερον ἐκάγειν, ἢ ἐκ Φ Θεῦ δεδιέναι εἰδὼς παρουσίαν, ταύτῃ ἐκεῖνα καθυπέγραψε· καὶ τὰς δικαίας ἐντεῦθεν τὰ βραβεῖα Φ πόνων ἀπολαμβάνοντας, ἐκεῖθεν ἢ τὰς πεπλημμεληκότας τὰς Φ βεβιωμένων ἀρτεμένους καρπὰς, καὶ πρὸς Φ ἐπιλημπόνων κόλασιν ἀπιλαυνομένους τε καὶ ἀποτιμωμένους σφοδρῶς. Ταῦτ' οὖν, ἐπειδὴ πέρας εἶχεν ἡ γραφὴ, κατιδὼν, καὶ δι' αὐτῆ Φ Φ Θεῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλαβὼν, καὶ κατηχηθεὶς τὰ καθ' ἡμᾶς θεῖα μυστήρια, τυχεῖν ἀνεὶ Φ θείου μεταλαγχάνει βαπτίσματος· ἐφ' ᾧ καταφανὴς γενόμενος, Φ ἐκ πατρὸς Φ ἑθνῶν αὐτῆ καθυφίσταται ἐπαγέσατο, ὃς καὶ μετά τινων ὀλίγων καταπολιμήσας, Φ Φ Θεῦ τύπον σαυρῷ [143] ἐν κόλποις περιάγων αὐτῆ, τὰς καταλοίπους ἐκέτι ῥύμα, πάππας ἦ ἀναφανδὸν ἐκοίνει καὶ αὐτὸς ἐπιθυμοῦντας Χριστιανός. Ἐπεὶ γοῦν μετετέθη πρὸς θεοσέβειαν, γράφει δὲ πρὸς Φ Διάκονον περὶ γῆς, πλάθει συνήμως τῷ ἐαυτῆ, καὶ ἀξιοῖ παρὰ ταύτης παρρησιαστικώτερον, ὡς ἤδη ἦν, ἀλλ' ἐ δύο ὄντων αὐτῷ, πίστει τε καὶ φιλίᾳ συνδεδέσθαι τῇ ἀρρήκτῳ· καὶ ἐαυτῆ ὑποθέσθαι καθυπέχοιτο, καὶ εἰρωνίᾳ ἐργάσεσθαι αἰδοῖόν τι ἐ ἀδιάπτωτον· ἃ δὲ ἐμ-

A itaque ad Christi fidem probe translato animo, doctaque litteras per eas captivitatis moras, omnemque præterea Christianorum ordinem, inque Deum reverentiam ac de illo opinionem (uti par est) plurimum admirata, cum ad fratrem reversa esset, nullum unquam finem faciebat prædicandæ illi Christianæ institutionis, & obsecrandi, fideique ac pietatis id eo semina jaciendi. Ille jam pauca quædam, ab eo, quem diximus, Cuphara, didicerat, primæque institutionis rudimenta audierat. Missio itaque Monacho, commutationis jure sororem

B recepit. Manfit tamen, id quod erat, infideliter scilicet laborans, fuæque adhuc cultor superstitionis. Cæterum plaga quædam divinitus illata. (famis scilicet: sic enim comparatum, ut qui addictiore indole, crassioreque ingenio sunt, ac terreni, erudiantur, malaque dedoceantur) illius infestans regionem, direque affligens, Deum (cujus sæpius, ut par est, Theodorus, sororque laudes prosecuti essent, ac cujus erant cultores) malorum depulsorem invocare cogit. Quo a malis liberante, Bogoris veram amplectitur fidem, ac lavacrum regenerationis, ab Episcopo qui ab *Edit. Paris.* Urbe Regia missus fuerat, consecutus, ex Imperatoris nomine Michael appellatur.

Bogoris ad Christum conversio.

Bogoris Princeps venatione supra modum delectaretur; hæc quoque in domo quadam, in quam frequens concedebat, voluisse depingi, ut nocte periode interdiuque ils spectaculis oculos pasceret. Hoc itaque amore captus, Monachum quemdam ex nostris Romanum pictorem, Methodium nomine, accersit. Ubi autem virum coram habuit, divino quodam nutu ac providentia, *Nolo*, inquit, *depingas hominum in bello cædes, aut bestiarum ferarumque jugulationes, sed quod videntibus sole aspectu terrorem injiciat, ac quod pœnis coloribus in superum agat.* Is vero, quem non lateret, nihil perinde terribile esse, ac secundum Domini adventum, hunc illic graphice omnique artis conatu depinxit: atque hinc justos præmia laborum percepturos statuit, illinc scelerum reos male gestorum fructus decerpentes; Judice nimirum ad intentata propellente supplicia, durisque a se repellente. Hæc Princeps, absoluta tabella, ut oculis conspexit, exque aspectu Dei in se timorem concepit; divina denique edoctus Christianorum mysteria, intempesta nocte, divini Baptismatis munus consequitur. Non latuit ea res, gentisque totius defectionem ascivit. Ille parva suorum manu, divinum Crucis signum in sinu suo circumferens, oppido rebelles fundit: nec jam occulte, sed palam omnino reliquos, ipsos quoque rei avidos, Christianos facit. Ad veram itaque fidem ac pietatem translatus, ad Anglistam scribit, agros impetraturus, angustioribus scilicet quam pro suorum multitudine ditionis illius terminis; eoque majori fiducia rogat, quod jam non duo, sed unum existant, insolubili fidei amicitiæque vinculo colligati. Subjectum se illi fore pollicetur, pacemque sempiternam, nec ulla unquam re convellendam cum ea habiturum. Placuit Theo-

Methodius pictor extremi judicii.

Bogoris baptismatis, gentis seditio.

Bulgari Christiani.

Agri concessio.

doræ petitio, deditque Bulgaris Regionem, quæ tum deserta erat; quicquid scilicet a Ferrea soli est (loci nomen est, limes eo tempore Romanorum ac Bulgarorum ditionis) ad Debeltum usque (Bulgari Zagoram vocant.) Per hunc itaque modum omnis Bulgaria ad pietatem Christique fidem transivit, Deo ad suam illas cognitionem vocante, & quidem ex sic exiguis scintillis plagisque: sicque agri Romani portionem, velut aliam quamdam rem promissam consecuti, Romanis se fœderatos indivulsæ societatis vinculo subjecerunt.

Edit. Paris. pag. 103.

XVI. Hunc in modum se res Occidentis præclare habebant, celebrique fama ubique divulgabantur, quod ita compositæ erant. Porro Theodora successu elata, ac quasi majora tropæa adjicere gestiens, Paulicianos quoque per Orientem conatur ad veram transferre fidem: sin minus extirpare, ac de medio tollere: quæ res ingentibus malis Romanum orbem implevit. Mittit itaque in eam rem Procerum quosdam ac Magistratuum. Erant illi, Argyri Ducisque Filii, & Sodales. Hi alios in crucem agebant, alios gladio cædebant, alios maris profundo mergebant: Sublati ad centum millia ejusce generis supplicils: publicata substantia ac fisco illata. Porro Theodoto Melisseno Orientalium Duci in ministerio erat Carbeas quidam, Procomandatoris officium gerens, eorum, quos dicebam, Paulicianorum fide glorians, ac sectæ socius. Is cum patrem suum suspensum patibulo audisset, idque facinus iniquissime ferret, ac suis ipse rebus prospiciens, aliis quinque millibus ejusdem secum religionis assumptis, ad Melitinæ Amerem profugit; indeque ad Ameramnunem profecti, omnique honore ac cultu ab eo suscepti; dataque & accepta fide, paulo post communibus studiis Romanam ditionem invadunt; & ut ex ea (quod in maximam jam multitudinem excreverant) tropæa erigerent; Urbesque condere aggrediuntur, quam vocant Arganm, & quam Amaram; ac tursus multis eo confluentibus eadem hæresi laborantibus, tertiam quoque ædificare incipiunt, quam Tephricem vocant; unde multi uno quasi agmine, acieque confuncti prodeuntes, nimirum Melitines Amer (quem vulgo corruptis elementis *Ambrum* appellarunt) Tarsique Præfectus Ales, atque his miser Carbeas, populandæ ferociter vastandæque Romanæ ditionis, nullum finem faciebant. Verum Ales, in Armeniorum quamdam provinciam cum imperio missus, citius illic periit quam vota ferebant, una cum importuno exercitu suo. Amer autem cum collega, cui Sclerus nomen (velut *Durum* dicas) civili bello suscepto, sua in eum contentione res suas labefactans; cum uno illo, non cum aliis pugna decernendum putabat. Adeo autem eorum aucta contentio est, sicque mutuis se cladibus confecerunt, ut cum quinquaginta millia aut paulo plures essent, ad decem vix millia exercitus omnis redactus sit. Amer itaque hostium victor, arma iterum adversus Romanos, Carbea belli socio movere, Ducis ferocitate decernit. Contra hos expeditionem facit Petronas, Domestici tum munus administrans. Quæ dignitas, nomine quidem ac titulo ad Bardam

Sævitum in Paulicianos & Manichæos.

Carbeas Manichæus, defertor.

Amer Melitinæ Regulus.

Ales Tarsi Regulus.

Amer & Sclerus dissident.

pag. 104.

Petronas Bardæ frater atque Augusta.

Α τῶν τε ἄλλων αὐτῷ, καὶ δίδωσιν ἐρήμου χώραν πολλήν, ἀπὸ Σιδηρᾶς, ταύτης δὲ τότε ὅριον τυγχανούσης Ρωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἔχει δὲ Δεβελτὸν, ἣν ἔτι καλοῦσι Ζάγορα παρ' αὐτοῖς. ἅπαν μὲν οὖν ἔπασα ἡ Βουλγαρία πρὸς εὐσέβειαν μετερρυθμίσθη, Θεοῦ πρὸς τὴν οἰκείαν μεταπαλισσμένου γνῶσιν αὐτῆς, καὶ ὅπως ἐκ μικρῶν ἀπαθῶν τε καὶ πλημμῶν· καὶ ὅπως γῆς τῆς Ρωμαίων, ὡς ἄλλης τινὸς ἐπαγγελίας ἀξιωθέντες, πρὸς κοινωνίαν ἄρρηκτον καθυπέβαλον ἑαυτούς.

ις'. Εἶχε μὲν οὖν ἅπαντα κατὰ τὴν τῶν δύσιν λαμπρῶς τε, καὶ ἐθρύλλητο παντάχοῦ. ἐφ' οἷς ἀγαλλομένη ἐκείνη, καὶ οἷον τρόπαια ἐπιθεῖναι μείζω δι' ἐφέσεως ἔχουσα, καὶ τὰς κατὰ τὴν ἀνατολὴν Παυλικιανὰς ἐπεῖρατο μεταγεῖν ὡς βέλτιστα πρὸς εὐσέβειαν, ἢ ἐξαίρειν καὶ ἀπ' ἀνθρώπων ποιεῖν· ὃ καὶ πολλῶν κακῶν τὴν ἡμέραν ἐσέπλησεν. ἃ μὲν γὰρ πέμψασά τινας ἐπ' ἐξουσίας, [144] ὁ τε Ἀργυρᾶς καὶ ὁ τοῦ Δικὴς καὶ ὁ Σωδάλης, οἱ ἀποσταλέντες ἐλέγοντο· τοὺς μὲν ξύλῳ ἀνεῖρπον, τοὺς δὲ ξίφει παρεδίδοσαν, τοὺς δὲ πρὸς τὴν θαλάσσης βυθῷ. ὥστε δίκην μυριάδες, ὁ ἅπας ἀποθύμβους ἠριθμεῖτο λαός, καὶ ἡ ὕπαρξις αὐτῶν τῷ βασιλικῷ ταμείῳ ..... ἤχετο δὲ εἰσκομίζων. ὑπῆρχε δὲ τῷ Στρατηγῷ τῶν Ἀνατολικῶν, Θεόδοτος ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν Μελιτινὴν, ἀνὴρ τὰ εἰς ἀσεβείαν καταπεθυμήμβους, Καρβέας ὀνόματι, τῶν Πρωτομανδατόρων πλήρων ἀρχὴν, τὴν πίστει τῶν ἐκείνων τῶν Παυλικιανῶν ἐγκαυχώμβος τε καὶ σεμνυνόμβος. Ὡς δὲ ἤκουσε τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ἀνηρτῆσθαι τῷ ξύλῳ, πέρα δεινῶν ἔθ' ἡγούμβος, καὶ τὰ ἑαυτοῦ φρονεῖν ἐκείνοις, φυγὰς μετ' ἄλλων πέντε χιλιάδων τοιούτων χειροτονήτων αἱρέσεως πρὸς τὴν Μελιτινὴν ἑαυτὸν καταρχοντα Ἀμερ γίνεται, καὶ ἕως πρὸς τὸν Ἀμεραμοῦνιν παραγίνεται. μετὰ δὲ πολλῆς ἀποδεχθέντος τιμῆς, καὶ λόγου ἀσφαλείας δόντος τε καὶ λαβόντος, ὁμοίως ἐξέρχεται μετ' αὐτοῦ πολὺ κατὰ τὴν Ρωμαίων γῆν, καὶ τὰ τροπαῖον ἔστησε, ἐπεὶ πρὸς πολυπλανθίαν ἐτοιμάζοντο· πόλεις τε κτίζειν ἐπιχειροῦσιν, αὐτοῖς, ἣν ἔτι καλουμένην Ἀργαοῦν, καὶ τὴν Ἀμάραν· καὶ αὖθις πολλῶν ἐκεῖσε ἐπιῤῥεόντων τῇ αὐτῇ κακίᾳ συνισχνουμένων, καὶ ἑτέραν κτίζειν καταρχουσι, Τεφρικὴν πάντων καταφανῶς· ἀφ' ὁρμῶντες πολλοὶ κατ' αὐτὸ γινόμενοι, ἅ, τε τὴν Μελιτινὴν Ἄμερ, ὃν ἔτι πῶς συμφθείροντες τὰ συνηθέα Ἄμβρον ἐκάλουν οἱ πολλοὶ, καὶ [145] ὁ τὴν Ταρσὸν Ἀλῆς, καὶ αὐτὸς ἔτι ὁ Καρβέας ὁ δείλαιος, οὐκ ὀλίγον αὐθαδῶς τῇ τῶν Ρωμαίων γῇ λυμαινόμβοι. Ἀλλ' ὁ μὲν Ἀλῆς ἐν τινι τῶν Ἀρμενίων χώρᾳ ἄρχειν ἀποστελεὶς, ἐκεῖσε θᾶττον ἢ βουλῆς εἶχε τὸν βίον καταστρεψάμενος τῇ ἑαυτοῦ αἰκείᾳ στρατῷ· ὁ δὲ Ἄμερ μετὰ τῶν συμμάχων αὐτῷ τῶν Σκληρῶ· ἔτι ἐλέγετο· εἰς ἐμφύλιον σὰς πόλεμον, ἐκ φιλονεικίας ἐφθαρμένος· καὶ ἐκείνῳ, ἀλλ' οὐκ ἄλλοις πολεμῶν ἦτο δεινὸς. εἰς τοσοῦτον δὲ τῶν εἷς ἐπηύξητο, καὶ ἀλλήλοις ἀντιστρατηγοῦντες, ἄχρις ἂν εἰς δέκα μόλις ἔληγε χιλιάδας ἀνθρώπων ἰσχύς, ἐκ πεντήκοντά που καὶ μικρόν τι πρὸς. Ἐπεὶ γοῦν ἔτι τῶν ἐχθρῶν ὑπερείχοντες, ἔγνω αὖθις θρασύνεσθαι καταστρατηγούμενος κατὰ τῶν Ρωμαίων ὅπλα κινεῖν, τῇ Καρβέᾳ ἐνώμβος. ἀντεστρατεύετο δὲ αὐτοῖς Πετρωνᾶς, τοῦ δομεστίκου τότε ἀρχὴν

διαιτῶν. λόγῳ μὲν ὁ Βάρδας ταύτῃ διάκειτο ἰδίᾳ δοκῶν,
146. ἀλλ' ἐπεὶ [146] σχολάζειν ὑπὲρ μικρὰ ἠναγκάζετο αἰ πέτροναι, τὸν ἀδελφὸν αἰτεῖν, στρατηγὸν ὄντα τῶν Θρακησίων, πράγματι ταύτῃ διάκειται καὶ διοικεῖν.

ιζ'. Πλεῖν ἀνθορμᾶν κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν καὶ ἐκστρατεύειν καὶ Μιχαὴλ ὁ Βασιλεὺς (ἄρτι γὰρ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν παραμείψας, πρὸς τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐπείγετο) ἐβούλετό τε καὶ δι' ἐπιθυμίας εἶχεν ἀεί. Ἐγὼ δέ πως πᾶσι βουλόμενος ὑπὸ τῆς ἐμφυλίων φρότερον, ὡς οὐκ ὤφελον, ἐναπάρξασθαι, οὐκ οἴκοθεν, εἰδ' ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τῆς τοῦ ἐπιτροπεύοντος Βάρδα γνώμης τε καὶ βουλῆς. Ὅθεν δὲ ἔ ὅπως, δηλώσει καὶ ταῦτα ἡ ἱστορία· καιρὸν γὰρ τῇ ὄντι πως καὶ ἔχειν τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας, ὅταν ἐστερημένας ἔχῃ τὰς αἰτίας τῶν πράξεων. Ἀλλ' ἔνθα μὲν καὶ ἡμῖν ὑπὸ τοῦ χρόνου καλῶς οὐ διέγνωσται, συγγνώμην πάντως οἱ φιλομαθεῖς ἀποίσονται, καὶ ἀληθεῖς, ἀλλ' οὐ πλασματώδεις γράφειν ἐθέλοντα, οὐκ ἐπὶ τῇ τυχόντι δ' ἱστορίᾳ καθίσαντα. ὅπου δὲ γνώσεσθε, δηλοῦν ταύτῃ καὶ σαφῆ καθιζᾶν τοῖς ἀναγινώσκουσιν. ὡς οὐκ ἄλλοθεν πάντως, ἢ ἐκ τούτων χορηγουμένης τῆς ὠφελείας αὐτοῖς.

ιθ'. Ἐγίνετο δὲ τούτῳ τῷ Βάρδᾳ ἔρως τῆς Βασιλείας οὐκ ἀγενὴς, καὶ ἔρως οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους, νοῦν μὲν αὐξανόμενος, νοῦν δὲ ταῖς τοῦ λογισμοῦ ὁρμαῖς προσπικραινόμενος, ἀλλὰ δύστροφός τις ἔ δυσπάλαικτος. μᾶλλον δὲ, ἵνα τὸν λόγον πορρωτέρω ἀγάγωμεν, ἐγίνετο δή τι Μανουὴλ φορὸς τὸν Θεόκτιστον ἀμφοτέροις ἐπιτροπεύουσι, καὶ αὐτοῦ που κατὰ τὰ ἀνάκτορα διαιτωμένους, διαφορά τις. ἣ καθοσιοῦσιν ἐπικαλεῖ, καὶ λάθρα πάνυ εἶχον ὑπολαλούμενα αὐτῷ. ταύτῃ δὴ ὁ Μανουὴλ ὑλαβούμενος, καὶ τὸν φθόνον ἄμαχόν τινα καὶ δυσκαταγώνιστον ὁρῶν, φήθη δεῖν τῶτον ἀκροπελίσαι καὶ καθελεῖν, εἰ μόνον γένοιτο πορρωτέρω τοῦ παλατίου. Καὶ δὴ κάτεισιν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, κατὰ τὴν κιστέρναν τοῦ Λασπαρος ὀπτὰ, ὃν εἰς σπουδὴν τόπον ὕστερον ἐσηγάγετο, καὶ τὸν χοῦν ἐκεῖσε κατέθετο. Ἐκεῖθεν γοῦν ἑκάστοτε ἀφικνούμενος, κοσμιώτερος ἐγίνετο τῷ κατὰ τὰ ἀνάκτορα διοικήσων. τῶτον ὅπως ἡ δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦ Θεοκτίστου ὑποστησάμενος ὁ Βάρδας, ταυτὸν δὲ εἰπεῖν καὶ ἀποφορτισάμενος, καὶ τὴν τύχην λαβὼν πρὸς τὸ ἑαυτῷ συνδαζόμενον κοσμιώτερον, ἐβουλεύετο καὶ αὐτὸς ἐκ ἔτι δι' ἑτέρου, δι' ἑαυτοῦ δὲ ἤδη πάντα καὶ πῶς τὸν Θεόκτιστον καθελεῖν, ἵνα μὴ τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω φορᾶς τοῦτον ἔχοι ἐμπόδιον, καὶ ἅμα τὸν πολλὰ [147] ὀνειδίζοντα τὰ ἐπὶ τῇ σύμφῃ αὐτῷ (καὶ γὰρ ἀπειδίζει τοῦτον διὰ παντὸς) ὑποῤῥαπίσοι καὶ πορρωτέρω παύσαιτο.

147.

ιθ'. Ὑπῆρχε γοῦν τῷ Βασιλεῖ Μιχαὴλ Παι-
148. δαγωγός [148] ἀνάγωγός τε, καὶ πόῤῥωθεν βόπων τῷ δίκαιῶν. Τοῦτον ἤδει ὁ Βασιλεὺς αὐτόν τε καὶ Θεόκτιστον καὶ τὴν Μητέρα ἀνωτέρω τῷ Βασιλικῶν ἀξιωμάτων ἀναγαγεῖν, καὶ μείζονα τούτων ἐπιβραβεῦσαι τιμήν. Οὐκ ἐπείθετο γοῦν τούτῳ ὁ Θεόκτιστος, οὐδὲ ταῖς αὐτοῦ ἀρίσκειν ἀρισκείαις

A spectabat; quia tamen ille (quippe Imperatoris Tutor) ab ea cessare functione necesse habebat, a Petrona fratre Thracensium Duce, hanc sibi vicariam operam præstandam rogaverat.

XVII. Cæterum Michael ipse Imperator, adversus Ismaelitas proficisci, expeditionemque suscipere (quippe qui pueritia egressus, viriles prope annos attigerat) omnino volebat, reique hujus jugi desiderio flagrabat. Is vero cum primo animus incessit; inque eam mentem inductus est, non a se, sunque ipse genio, sed cognatorum (quod ne umquam fuisset) Bardæ scilicet Curatoris sententia ac consilio. Undenam vero ac quomodo res contigerit, hoc quoque subjecta rerum declarabit narratio. Plane enim mutum propemodum atque inane historiæ corpus videatur, quam deficiant rationes ac causæ eorum, quæ gesta conscribuntur. Cum autem ne nos quidem, ob longiores temporis moras, perspectam satis rerum causam habebimus, veniam prorsus tribuant studiosi Lectores, quibus animo constitutum sit, ut veras dumtaxat, non quæ fictitiæ sint (quarum etiam cuivis e vulgo in promptu facile copia sit) rationes scribamus. Ubi autem liquido ea occurrerit, operæ pretium Lectoribus declarare, ac palam facere, quod nusquam aliunde, sed inde omnis eis utilitas captanda sit.

Barda mala consilia, ut ipse Michael Imperium iniret.

Documentum Historicum rerum scopus attendendus.

XVIII. Ingenti Bardas imperandi C desiderio flagrabat. Erat in eo is amor, non pro aliorum more, qui modo inaugesceret, modo vero animi rationibus compesceretur, ac tantisper interquiesceret; sed amor perdite amans atque impotens. Imo (ut paulo altius sermonem repetamus) discordiarum aliquid Manueli cum Theoctisto intercesserat, qui ambo Curatores erant, inque Aula degebant. Ex ea Manuel majestatis insimulatur; nec deerant qui D cito illi in aurem insusurrarent. Id Manuel criminis metuens, vimque invidiæ insuperabilem, nulloque facile conatu expugnandam videns, eam amputandam ac amoliendam putavit, si modo a Palatio paulo longius recederet. Se itaque domum recipit, quæ ad Asparis Cisternam posita erat; quam postea in religiosæ domus formam redegit, ibique pulverem (corpusculum scilicet) deposuit. Inde quotidie veniens, sis intererat quæ a Tutoribus in Palatio administrabantur. Bardas vero, qui non sua, sed Theoctisti opera Manuelem sic Aula submovisset (&, ut ita dicam, onus excussisset) arridente votisque favente fortuna, non jam alterius ope, sed sua ipse opera cuncta conficere statuit, atque interim Theoctistum, ne se is ab ulteriore progressu impediret, amovere, simulque ingens probrum ex nurus suæ consuetudine (id enim ille continue ei exprobrabat) procul amoliri ac depellere.

Edit. Paris. pag. 105. Manuel ab Aula recedit.

XIX. Nempe Imperatori Pædagogus erat, vir dissolutæ vitæ, & E qui ab omni procul remotus esset modestiæ ingenuitate. Hunc Michael ex Barda & Theoctisto Matreque, majoribus in Aula honoribus donari ac officiis poscebat. Non parebat Theoctistus, nec ut illis ejus votis morem gereret, adduci se sinebat. Ajebat enim, *Quæ sint Imperii munera, ex*

Theoctistæ conflata invidia.

meliorum ratione, non indignis esse conferenda. Hunc ergo Bardas nequissimum nactus organum, zizania quædam de Theoctisto, in suo ipse Imperatorisque animo seminandi, nullum finem faciebat; aliaque complura præsenti Reipstatui detrahebat. *Non bene res administrari: relictum Imperii heredem Michaelem, Theoctisti opera a publicis longe muneribus arceri. Nuptias cogitare cum Michaelis matre, aut una filiarum; ipsum vero, qui filius sit, erutis oculis procul ejiciendum esse.* His itaque velut spiculis alte Imperatoris animo defixis, eum proritabat, ac ne quid ejusmodi eveniret, prudenti promptissimoque consilio rem expediendam ajebat. Sæpius eam in rem cum convenissent; ea demum illis rata sententia, ac decretum est, ut fraude aliqua doloque e medio tollendum Theoctistum, aut certe exilio relegandum curarent. Sic itaque visum consilio, urgebatque Bardas, ut quod ita animis sederat, prompte exequeretur. Ea necis viro inferendæ constituta ratio, ut Theoctistum referendi munere perfunctum, iisque quæ Æratil erant expeditis, ad Lausiacum exeuntem, brevi spatio Imperator sequeretur; tumque his, qui a sacro Cubiculo sunt, *Tollendum hominem* inclamaret. Considebat tunc Bardas in Lausiaco. Theoctistus vix pedem extulerat, cum Michaelis signum illud ipsi præire, ipsumque antecedere videns, salutl fuga consulere conatur. Fuga illi ad Circum, qua parte eorum qui erant A secretis, locus erat. Tunc enim illorum ibi diversorium erat. Verum unus a multis comprehensus, gradum sistere cogitur, ac fugam inhibere. Bardas stricto gladio, ipse sua manu adacturum minatur, si quis opem ferre velit; simulque a quodam suorum satellitum eum interfici jussit. Nemo tamen tunc ausus est ei manum injicere. Interim ad Scyla ducitur, sub custodia servandus, dum in illum sententia ferretur. Cum tamen haud consultum putassent Augustæ metu, ac ne citius liberaretur, ut diutius vivere eum paterentur, Fœderatorum cohortis unum aliquem mittunt, strictum ensem illi adacturum. Ut autem sic stricto gladio, invadentem Theoctistus advertit, ictus declinandi causa, scamnum subiit. Imprudens tamen, impacto in ilia gladio, effusis intestinis occubuit. Tum quoque Manuelem velut Numine actum, sic clare Bardæ denuntiasse ferunt,

Semel ense districto in Theoctisti necem,
Quotidianam porro accingere ad necem.

XX. Verum hunc quidem Theoctistus vitæ finem accepit; Bardas vero Caniclii curam ac dignitatem in se transtulit. Theodora vero ubi immane illud scelus cognovit, passis comis discurrere, multoque ejulatu ac fletu Aulam implere; filiumque & fratrem diris devovere. Et, *O immanes*, ajebat, *impurissimaque bestiæ? Quid tu quidem ingrata soboles, alteri parenti tuo bonorum mercedem mala rependisti? Quid vero tu invide dæmon ac pessime* (tragice in fratrem exaggerans) *Imperium meum, quod purum intemeratumque constiterat, polluisti? Est Deus hujus tanti inspector sceleris, qui ambos non dissimili exitu, sed pari tandem nece tradet.* Simulque divino furore correpta, passis in cælum manibus, *Vi-*

Decreta in eum mortis sententia.

Edit. Paris. pag. 106.

Theoctisti cædes.

Theodoræ lamenta & diræ.

ἐβούλετο. Ἐπαξίως λέγων, καὶ οὐκ ἀναξίως τὰ τῆς Βασιλείας δεῖν διοικεῖν. Τοῦτον ὄργανον τὸν Παιδαγωγὸν ὁ Βάρδας λαβὼν πονηρὸν, οὐκ ἐπαύετο ζιζάνιά τινα περὶ τὸ ἀνδρὸς τῇ ἑαυτοῦ ἐνσπείρων, καὶ τῇ τοῦ Βασιλίσκου ψυχῇ. Ἅμα τε πολλὰ περὶ τῶν κοινῶν διοικήσεων λέγων, ὡς οὐ καλῶς οἰκονομοῦντας, καὶ ὅτι σοὶ καταλειφθέντος ὡς κληρονομίας τῆς Βασιλείας, πόρρω σε ταύτης ὅπως ποιεῖ, γάμου μητρί σου, ἢ τῇ ταύτης θυγατέρων μιᾷ, ἐμμελιτῶν, καὶ σοῦ τὸ παύτης ἐκ πόρρω σε κτείνασαι τὼς ὀφθαλμώς. Ταῦτα γοῦν ὡς βέλη πήξας ἐν καρδίᾳ τοῦ Βασιλίσκου, διήγειρέ τε, καὶ ὅπως μὴ ταῦτα γένοιτο, σωτῆρος ἔφασκε δεῖν ταχίστης βουλῆς. Ὡς δὲ πολλάκις περὶ τούτου συνήρχοντο τοῦ πράγματος, μίαν ταύτην ἐκρῆναν, καὶ γνώμην ἀπέφηναν, τὸν ἐκ μέσου τὸν Θεοκτίστου ποιῆσαι δολοφονίᾳ τινί, ἢ ἐπιρρείᾳ. Ἐδέδοκτο ὧν ταῦτα, καὶ πέρας ἐσπουδὲ τοῖς βεβουλευμένοις ἐπάγειν. τὸ δὲ ἵνα, ἐν τῷ τῶν μίλλειν πρὸς τὴν Λαυσιακὴν ἐξέρχεσθαι μὴ τίνα τῷ ἀναφορᾶν διοίκησιν, ἐπασχολεῖσθαι μικρὸν τὸν Βασιλέα, καὶ τὸν μόνον ἀναχωρεῖν, τὸ, Ἐπάρατε αὐτὸν, τοῖς Πραιποσίτοις. Τότε ὁ Βάρδας ἐν τῷ Λαυσιακῷ συνεδρίαζεν. ὡς ὧν ὁ Θεοκτίστος προέκυπτεν ἐξιών, τὸ τοῦ Μιχαὴλ σωίθημα προτρέχον ἅμα καὶ προφθάνον τοῦτον ὁρῶν, ἔγνω φυγῇ τὴν σωτηρίαν ποιήσασθαι. καὶ φυγὴ δὲ πρὸς τὸν ἱππόδρομον, καὶ τὰ Ἀσυκρήτια. καὶ ἦν ἐκεῖσε τότε τὸ τῆς Ἀσυκρητῶν ὑπάρχη καταγώγιον. ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν ὁ εἰς συλληφθεὶς, μένειν, ἀλλ' οὐ φεύγειν κατηναγκάζετο. καὶ ξίφος ὁ Βάρδας γυμνώσας, αὐτοχειρίᾳ τὸν εἴ τινες εἶεν ἀθροωλύσοντες ἀμυνόμενος ὑπείλει, * πρὸς τὸν φόνον τῇ ἑαυτοῦ χεῖρα τινί. ἀλλὰ φαῦσαι μὲν ἐτόλμησε τότε τότε οὐδείς· ἀπήγετο δὲ πρὸς τὰ Σκύλα, φρουρᾷ πῶς παραδοθησόμενος, μέχρις ἂν τὰ κατ' αὐτὸν διαφήναιτο. ὡς δ' οὐ ζῶν δίκης τῆς Αὐγούστης αὐτὸν ἐβουλεύσαντο, ἵνα καὶ μὴ θᾶττον ἀπολυθῇ, τῇ καθ' Ἑταιρείαν τινὰ ἐξαπίνης ἐλάᾳ, γυμνὸν ἐπισείοντα ξίφος αὐτῷ. Ὡς δ' ὧν εἶδε ξιφήρη τὸν ἄνθρωπον ἐπειόντα, κατὰ τὸ σκάμμα ὅπως ὑπέδυ, τὰς λαβὰς βουλόμενος ἐκφυγεῖν· ἀλλ' ἔλαθε καὶ γαστέρα πληγεὶς, καὶ θανάτῳ παραδοθεὶς, τῇ ἑκάστου ἐκχυθέντων αὐτοῦ. Ὅτε δὴ καὶ ὁ Μανουὴλ φοιβόληπτος ὥσπερ γενόμενος, τῷ Βάρδᾳ καθαρῶς λέγεται ἀνειπεῖν.

Ξίφος γυμνώσας εἰς Θεοκτίστου φόνον,
Ὅπλιζε σαυτὸν εἰς σφαγὴν καθ' ἡμέραν.

κ'. Ἀλλ' ὁ μὲν Θεοκτίστος ὑπὸ τὸ τοῦ βίου πέρας ἀπείληφε, καὶ μὴν ἡ αὐτοῦ σφαγὴν ὁ Βάρδας τὴν τοῦ Καισαρείου φρουρίδα καὶ τιμὴν εἰς ἑαυτὸν ἀπελάμβανε. Ἡ δὲ δὴ Θεοδώρα πάντων ὡς ἤκουετο, λυσίκομος δὴ θέουσα, πολλὰ καταλοφυρομένη αἰτίαται, καὶ ὀδυρμῶν τὰ Βασίλεια ἐπλήρου, ἀραῖς ἀμφοτέρους καθυποβάλλουσα. καὶ, Ὦ ἀναιδεῖς καὶ παμμίαροι λέγουσα θῆρες. Τί σὺ μὲν ἀχάριστον γέννημα, ἡ δυστυχὲς σε πατέρα πονηρὰ ἀντίδωκας ἀγαθῶν; καὶ σὺ βάσκανε δαῖμον ἐς πονηρὸ, τὸν ἀδελφὸν ἐπιτραγῳδοῦσα, καὶ ἐμοὶ ἐμίανας ἀρχῇ, καθαρὰν φυλαχθεῖσαν καὶ ἄχραντον; Ἐστι Θεὸς ὁ τιμωμένων ἔφορος, ὃς ἀμφοτέρους οὐκ ἀλλοίως,

* Leg. ἐπιτιθεῖσιν.

ὁμοίῳ θυμάτῳ παραδώσει δίκην, ⁊ φονικῷ. ⁊ ἅμα ἐνθυμούμενός πως, τὰς χεῖρας ἐπέτασε. Ἰδοὺ ἐγὼ πτῶσσω. Κύριε, ἴδοις ⁊ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἐκδίκησιν. Ταύτης οὖν ἐκ τοῦ τὰς πυκνὰς ἀρὰς μὴ φέρουσης ⁊ ἀναδισμούς, ⁊ ἅμα ⁊ κατ' αὐτὴ ἐλαύνας ὁ Βάρδας ὁδόν, ἔγνωσαν ⁊ ταύτην ἐκεῖθεν ἀπωσθῆναι, καὶ χωρὶς χωρεῖν πρὸς ἅπαν αὐτοῖς τὸ δοκοῦν κίνδυνον. ὅπερ ἐκείνη καταφοράσασα, καὶ οὖ τὸ ὠὼ ἰδεῖν καὶ συγχυσθῆναι δυνατὴ, ἀντιφράττειν οὐκ ἔφατο δεῖν, φόνους τῷ ἀνθρώπων, ⁊ ὁμοφύλων βλάβας ἐκφύγοντα. ⁊ δὴ πάνυ πλοῦτον ⁊ συμέρον ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐνθησαυριζόμενον, ἔγνω τῇ Συγκλήτῳ ποιεῖν φανερὸν, ⁊ ὑφ' ἧς τε τῆς ἀφειδοῦς δαπάνης κωλύσασα, καὶ τὰ ἐκεῖ ἀπὸ κρύπτουσα * ἀριθμῷ. καὶ δὴ εἰς ἔπτακόσια σακία ἐξιβόντα, ὡς ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν χίλια μὲν χρυσοῦ τῷ βασιλικῷ ταμιείῳ κεκτημένα, ἀργυρίου δὲ ὡσαύτως τρισμύρια. Κύριε, ἴδοις ⁊ τὸν ἀνθρώπου τοῦτον ἐκδίκησιν. Ταύτης οὖν ἐκ τοῦ τὰς πυκνὰς ἀρὰς μὴ φερούσης ⁊ ἀναδισμούς, ⁊ ἅμα ⁊ κατ' αὐτὴ ἐλαύνας ὁ Βάρδας ὁδόν, ἔγνωσαν ⁊ ταύτην ἐκεῖθεν ἀπωσθῆναι, καὶ χωρὶς χωρεῖν πρὸς ἅπαν αὐτοῖς τὸ δοκοῦν κίνδυνον. ὅπερ ἐκείνη καταφοράσασα, καὶ οὖ τὸ ὠὼ ἰδεῖν καὶ συγχυσθῆναι δυνατὴ, ἀντιφράττειν οὐκ ἔφατο δεῖν, φόνους τῷ ἀνθρώπων, ⁊ ὁμοφύλων βλάβας ἐκφύγοντα. ⁊ δὴ πάνυ πλοῦτον ⁊ συμέρον ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐνθησαυριζόμενον, ἔγνω τῇ Συγκλήτῳ ποιεῖν φανερὸν, ⁊ ὑφ' ἧς τε τῆς ἀφειδοῦς δαπάνης κωλύσασα, καὶ τὰ ἐκεῖ ἀπὸ κρύπτουσα * ἀριθμῷ. καὶ δὴ εἰς ἔπτακόσια σακία ἐξιβόντα, ὡς ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν χίλια μὲν χρυσοῦ τῷ βασιλικῷ ταμιείῳ κεκτημένα, ἀργυρίου δὲ ὡσαύτως τρισμύρια. Κύριε, ἴδοις ⁊ τὸν ἀνθρώπου τοῦτον ἐκδίκησιν. Ταύτης οὖν ἐκ τοῦ τὰς πυκνὰς ἀρὰς μὴ φερούσης ⁊ ἀναδισμούς, ⁊ ἅμα ⁊ κατ' αὐτὴ ἐλαύνας ὁ Βάρδας ὁδόν, ἔγνωσαν ⁊ ταύτην ἐκεῖθεν ἀπωσθῆναι, καὶ χωρὶς χωρεῖν πρὸς ἅπαν αὐτοῖς τὸ δοκοῦν κίνδυνον. ὅπερ ἐκείνη καταφοράσασα, καὶ οὖ τὸ ὠὼ ἰδεῖν καὶ συγχυσθῆναι δυνατὴ, ἀντιφράττειν οὐκ ἔφατο δεῖν, φόνους τῷ ἀνθρώπων, ⁊ ὁμοφύλων βλάβας ἐκφύγοντα. ⁊ δὴ πάνυ πλοῦτον ⁊ συμέρον ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐνθησαυριζόμενον, ἔγνω τῇ Συγκλήτῳ ποιεῖν φανερὸν, ⁊ ὑφ' ἧς τε τῆς ἀφειδοῦς δαπάνης κωλύσασα, καὶ τὰ ἐκεῖ ἀπὸ κρύπτουσα * ἀριθμῷ. καὶ δὴ εἰς ἔπτακόσια σακία ἐξιβόντα, ὡς ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν χίλια μὲν χρυσοῦ τῷ βασιλικῷ ταμιείῳ κεκτημένα, ἀργυρίου δὲ ὡσαύτως τρισμύρια. Κύριε, ἴδοις ⁊ τὸν ἀνθρώπου τοῦτον ἐκδίκησιν. Ταύτης οὖν ἐκ τοῦ τὰς πυκνὰς ἀρὰς μὴ φερούσης ⁊ ἀναδισμούς, ⁊ ἅμα ⁊ κατ' αὐτὴ ἐλαύνας ὁ Βάρδας ὁδόν, ἔγνωσαν ⁊ ταύτην ἐκεῖθεν ἀπωσθῆναι, καὶ χωρὶς χωρεῖν πρὸς ἅπαν αὐτοῖς τὸ δοκοῦν κίνδυνον. ὅπερ ἐκείνη καταφοράσασα, καὶ οὖ τὸ ὠὼ ἰδεῖν καὶ συγχυσθῆναι δυνατὴ, ἀντιφράττειν οὐκ ἔφατο δεῖν, φόνους τῷ ἀνθρώπων, ⁊ ὁμοφύλων βλάβας ἐκφύγοντα. ⁊ δὴ πάνυ πλοῦτον ⁊ συμέρον ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐνθησαυριζόμενον, ἔγνω τῇ Συγκλήτῳ ποιεῖν φανερὸν, ⁊ ὑφ' ἧς τε τῆς ἀφειδοῦς δαπάνης κωλύσασα, καὶ τὰ ἐκεῖ ἀπὸ κρύπτουσα * ἀριθμῷ. καὶ δὴ εἰς ἔπτακόσια σακία ἐξιβόντα, ὡς ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν χίλια μὲν χρυσοῦ τῷ βασιλικῷ ταμιείῳ κεκτημένα, ἀργυρίου δὲ ὡσαύτως τρισμύρια. Κύριε, ἴδοις ⁊ τὸν ἀνθρώπου τοῦτον ἐκδίκησιν. Ταύτης οὖν ἐκ τοῦ τὰς πυκνὰς ἀρὰς μὴ φερούσης ⁊ ἀναδισμούς, ⁊ ἅμα ⁊ κατ' αὐτὴ ἐλαύνας ὁ Βάρδας ὁδόν, ἔγνωσαν ⁊ ταύτην ἐκεῖθεν ἀπωσθῆναι, καὶ χωρὶς χωρεῖν πρὸς ἅπαν αὐτοῖς τὸ δοκοῦν κίνδυνον. ὅπερ ἐκείνη καταφοράσασα, καὶ οὖ τὸ ὠὼ ἰδεῖν καὶ συγχυσθῆναι δυνατὴ, ἀντιφράττειν οὐκ ἔφατο δεῖν, φόνους τῷ ἀνθρώπων, ⁊ ὁμοφύλων βλάβας ἐκφύγοντα. ⁊ δὴ πάνυ πλοῦτον ⁊ συμέρον ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐνθησαυριζόμενον, ἔγνω τῇ Συγκλήτῳ ποιεῖν φανερὸν, ⁊ ὑφ' ἧς τε τῆς ἀφειδοῦς δαπάνης κωλύσασα, καὶ τὰ ἐκεῖ ἀπὸ κρύπτουσα * ἀριθμῷ. καὶ δὴ εἰς ἔπτακόσια σακία ἐξιβόντα, ὡς ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν χίλια μὲν χρυσοῦ τῷ βασιλικῷ ταμιείῳ κεκτημένα, ἀργυρίου δὲ ὡσαύτως τρισμύρια.

* ἀριθμῷ.

καὶ. Ἀλλὰ καίτοι τοσοῦτος ὁ βασιλικὸς ὢν θησαυρὸς, εἰς ὀδὸν ἐχώρησε παντελῶς τῇ λύσσῃ τοῦ Μιχαὴλ, ⁊ ἀκαίρῳ φιλοτιμίᾳ· ταῖς γὰρ τῶν ἵππων ἀμίλλαις, εἴπέρ τις ἕτερος ἀγαλλόμενος, ⁊ αὐτὸς ἐκεῖνος ἐνίσχυε. ὡς τῆς τότε παπισσωθείσης τὴν Ῥωμαίων βασιλείας· ὑ παραπαίων. τῷ συμπαιζόντων αὐτῷ ⁊ συνδιισχυόντων ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος τὰ τέκνα ἐφοδεύμενος, τὴν βασίλειον ἐξέκλινε πλοῦτον. πεντήκοντα δὴ ⁊ πεντακοσίας, ἕως τὸ ἐλάχιστον ἑκάστῳ τριάκοντα χρυσίου λίτρας ἐπιχορηγῶν. Ποτὲ δέ τινι Πατρικίῳ Ἰμερίῳ κύνες ἐκάλεσε ὁ Χοῖρος, ἀφ' οὗ τὴν τοῦ προσώπου ὄψιν κατορυμαζόμενος ἀγελαστὰ, ἄλλως αἰσχρολογοῦντι ⁊ τῷ τραπέζῃ, ⁊ ῥῖφον ἐκ τῆς βύβλου αὐτῷ γάστρος ⁊ ἀφόδωτον τὸν Βασιλέως ⁊ τῷ σωδεσποτούντων ἀρίστῳ, ὡς ⁊ τὸ φυτλίον τὸ πᾶσι φωταγωγοῦν ἐκ τῆς πλείστης ῥοφῆσαι καταβύσαι, τῷ παρεδόξῳ τοῦ τοιούτου θαύματος χρυσίου λίτρας ἑξήκοντα. καὶ Χειλᾶ δὲ ἄλλοτε τοῦ σοῦ αὐτῷ διισχυομένου τοῦ υἱοῦ ἐκ τοῦ θείου λουτροῦ ἀναδεξάμενος, ὁμοίας χρυσίου λίτρας δέδωκεν ἑκατόν. ὅπως ἐκεῖνος οὐκ ὀδὸν δῆθεν τὰ δημόσια καταπάλιστον. Ἐπεὶ δὲ ἐπὸς ὀλίγῳ χαρᾷ τοσούτου πλούτου ταῖς τοιαύταις σκληραῖς, ⁊ ἀθέσμοις κατεκόπτετο πράξεσι, δεινὸς ἐρασὴς ὢν ἱπποδρομίας. ἦλθε δὲ ὁ τῆς ἀγορομῆς τῷ Βασιλικῶν δωρεῶν καιρὸς, ⁊ χρημάτων πόρος ἐκ δυοῖν, δι' ὧν τὰ στρατεύματα φιλοτιμούμενα τὰς τῷ ἐχθρῶν παραπάξεις ἀμειώσεται, τοῦ τε χρυσοῦ ἐκείνου ⁊ πολυθρύλλητον πλάστανον, ⁊ τοὺς δύο χρυσοῦς λέοντας, πρὸς δὲ 149. ⁊ τοὺς δύο γρύπας ὁλοχρύσους ὄντας καὶ σφυρηλάτους, ⁊ τὸ ὁλόχρυσον ὄργανον, ἀλλὰ ⁊ ἕτερα ἔργα ⁊ Βασιλικῆς ἐκθέσεως, ὁλκοῦ ἔχοντα τῷ χαλκοῦν ἐκείλατον κεκτημένων, χωνεύσας, χαράξαι δέδωκεν ἐν Βασιλικῷ ταμιείῳ. ⁊ στολὰς δέ τινας Βασιλικὰς καὶ Αὐγουσιακὰς, ἀλλὰ ⁊ τῆς Συγκλήτου βουλῆς, τὰς μὲν ὁλοχρύσους, τὰς δὲ χρυσοῦφάντους ὔσας ἐν τῷ εἰδικῷ, σφρᾷ τῇ πόλει, ἐκδέδωκεν, ἐξαπορῶν ὡς ἂν χαράξωσι. πλὴν οὐκ ἔφθασαν χωνευθῆναι, ⁊ ἐκεῖνος μὲν ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο· ταύτας ⁊ Βασίλειος ὁ ἀοίδιμος ⁊ Βασιλείας λαβὼν, ⁊ καταλαβὼν ἔτι * ἀλμένους, ἀνεκαλέσατο, ⁊ τὸν νῦν Σεβαστὸν καλούμενον χαράξαι ἐκέλευσε, ἐκ τοσούτου πλούτου μηδὲν ἕτερον εὑρηκὼς, ἢ

* Fort. ἀλυμένους.

dicam, Domine, videam in viri hujus caput irruentem vindictam. Ejus itaque ex tunc crebras diras probraque non ferentes, ac cum simul Bardas occœptam viam insequi vellet, eam quoque Aula movendam statuere, nudoque (quod ajunt) capite quicquid libuisset patrare. Quo illa deprehenso (ut erat mulier sagaci ingenio) haud rata resistendum, eo quod hominum cædes civiumque damna formidaret, congestarum hactenus in Regia pecuniarum vim Senatui exponendam duxit, ut & filii profusionibus obstaret, & suam administrationem probaret. Vocato ergo in concionem Senatu, in omnium auribus sic clare stans, dixit: *Auri centenaria mille nonaginta: argenti ad tria millia, in Ærario Fiscoque Regio reposita sunt. Hæc partim a marito, partim etiam a me post ejus obitum (quæ inanes sumptus oderim ac luxuriam) congesta parataque.* Ejecta ipsa ex Aula. Edit. Paris. pag. 107. Ærarii publici ingens pecunia

XXI. Quamvis autem tantæ erant opes Regiæ, ingentique adeo thesauro repositæ ac cumulatæ, Michaelis tamen dementia, absurdisque & immodicis largitionibus, in nihilum prorsus cessere. Cum enim aurigationibus, si quis alius, delectaretur, nec equos ipse agere in Circo ac de alienam putaret (o quam protrita tum, abjectaque Imperii dignitas!) eorum qui secum ludere, ac ludicro hoc certare solebant, e sacro Baptismate suscipiendis liberis, fiscum exhauriebat; qui videlicet quinquaginta ac quadraginta, triginta que ut minimum auri libras, in singulos eorum conferret. Aliquando Himerio cuidam Patricio (dictus hic Choerus; quod est, *Porcus*, ab oris vultusque ruticitate) cum inter convivia turpibus verbis scurriliter luderet, ac impudenter in faciem Imperatoris cœtusque convivantium ex impuro ventre suo pederet, ita ut ventris crepitu prolucentem ipsam facem extinxerit, sic inauditæ rei miraculo centum auri libras concessit. Alias quoque Cheilæ unius e sociis aurigis, suscepto quondam e sacro Baptismate filio, auri totidem libras tribuit: sic ille nulle fruge pecunias publicas insumebat. Cumque brevi tempore scenicis illis ac nequissimis actibus tantas illas opes prodegisset, Circensium amator perditissimus, dieique Regiis largitionibus conflictatus appeteret, ac parandæ pecuniæ ratio deesset, quibus donati milites, adversus hostium valide acies decertant, remque tuentur Romanam; famosam illam auream Platanum, duosque aureos Leones, ac totidem Gryphes, ipsos quoque ex auro solido ductiles; Organumque auro solido fabrefactum, nec non reliquam Regiæ magnificentiæ supellectilem, auri pondo non minus quam centenaria ducenta conflans, ex illis pecuniam fisco inferendam cudi præcepit. pag. 108. Quin & Regias quasdam tam Imperatorum quam Augustarum vestes, adeoque etiam Senatorias, alias ex auro solidas, aliasque auro intextas, in Regio Ærario privato positas, penuria tandem pressus conflandas expoluit. Quamquam illis necdum conflatis, Michael e vivis exemptus est. Inclytus autem Basilius, ipse Imperio potitus, cum integras adhuc ac incolumes reperisset, ipsas recepit, ac quam nunc vocamus *Sexagintam*, *tum* monetam cudi jussit; e tantis divitiis nihil inveniens, præter auri Conflata supellex. Michaelis prodigalitas. Senatus monetam.

centenaria tria, & milliarenſium ſaculos novem: quibus etiam in concionem allatis, inque omnium oculis productis, deploravit coram Senatu, *Unde tantis illis angustiis procuranda ipſi Reſpublica foret.*

A χρυσίου κεντηναρίων τρία, μιλιαρήσια δὲ σακκία ἐννέα. ἃ καὶ δημοσιώσας, καὶ πᾶσι δῆλα ποιήσας, ἐπανῆρτο τῆς Συγκλήτου ἐκεῖνον, τίνων ἕνεκεν ἔμελλε ποιεῖσθαι τῆς πολιτείας διοίκησιν.

XXII. Verum hæc poſtea contigerunt. Tunc autem moris erat Theodoræ, ut ſacram Blachernenſem Ædem frequens adiret, tum ut vota quædam Deo redderet, tum vero etiam ut lavaret. Cum itaque ex more quandoque eo ſe contuliſſet, Michael & Bardas miſſo Petrona illius fratre, ipſam cum filiabus attondentes, ad Cariani interim Palatia relegant: poſtea vero, non ſemel tantum, ſed & rerum miſſis miniſtris, illarumque fiſco illata ſubſtantia, privatas, ac velut e vulgo fœminas, non Regio cultu vivere eas ſiverunt. Verum haud multo poſt Theodora e vivis exceſſit. Inclytus vero Baſilius ſuſcepto Imperio, cum ejus cadaver, tum filias in aviæ Monaſterium tranſtulit, quod Gaſtria vocant, ut illic morantes, ſanctæ ac religioſæ vitæ inſtitutis ætatem tranſigerent. Sic quidem illa ex hac luce migravit, bonam nomen ac venerabile, non ut illi (malum atque exoſum) filio relinquens. Oſtendimus libro ſuperiori, undenam, & ex quibus Theodora orta parentibus; quomodo item in Aulam venerit, quotque ex utero proles muliebris ſexus fuderit: in hoc vero ejus reliquum genus ac cognatos oſtendemus. Fuerunt itaque, quos diximus, duo maſculi fratres, Petronas Thracenſium Dux ac tum Patricius, Bardaſque de quo egimus. Porro Petronas in quodam facinore a Theophilo deprehenſus, dum conſueta proceſſio fieret, ſexaginta verberibus ad Horologium juſſus eſt vapulare. Sorores tres extiterę, quam ſic honorifico nomine, Calomariam vocabant, & Sophia ac Irene. Ex his Sophia nupſit Conſtantino Batutzico: Calomariam duxit Arſaber tum Patricius, ac deinde Magiſter: (Irene autem,) Irenes matris Photii (ejus qui poſtea Patriarcha fuit) fratri nupta fuit; ex quo etiam duobus ſuſceptis filiis, Stephano Magiſtro & Barda illius fratre atque Magiſtro; qui Conſtantini Patricii & Siciliæ Prætoris (qui & Conſumites) gener fuit (hinc enim hæc illi appellatio hæſit) cum Photio Patriarcha affinitatem ſervavit. Ambo enim hi Magiſtri illius nepotes ac conſobrini fuere. Horum mater, priore viro morte amiſſo, ut alterum quoque fruſtra morientem videret, in animum inducere noluit. Vivens itaque vidua, & cum ſorore in Aula agens, ſqualida quadam atque humili induta veſte, Præfectum manu tenens, unaque aſſumpto Tichiote, ac cohortali Duce, menſis cujuſque initio, & lento gradu pedeſque per Scholas ibat, ad eos qui vincti in Chalce & in Prætorio atque Numeris tenerentur; ſingulosque cauſam carceris interrogans, ac tum ſua ipſa opera, tum ſuggeſtione ad ſororem, iis proſpiciens; haud exiguam cuique benedictionem ac eleemoſynam tribuebat. Hactenus quæ ſpectant ad fœminas.

Theodora cum filiabus in Monacham attonſa.

Edit. Pariſ. pag. 109.

Photii cognatio, & cum Romo Regis affinitas.

Irenes ſororis Theodoræ laudati mores.

XXIII. Porro Bardas in procurando adminiſtrandoque Imperio totus erat; ac velut qui Imperatorem

B

C

D

E

χβ'. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν προϊόντος τοῦ χρόνου γεγόνασι· τότε δὲ εἰθίσθη Θεοδώρα κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον συχνῶς πως ἐπιφοιτᾶν ναῷ, ἅμα μέν εὐχάς τινας ἀποδιδοῦσα Θεῷ, ἅμα δὲ καὶ τῷ λουτρῷ μετὰ χεῖρα. ὡς γοῦν ὁ-ποτέ ἀφίκετο, τὸν Πετρωνᾶν ἀδελφὸν αὐτῆς ὅπλα πέμψασα ὁ Μιχαὴλ τε καὶ Βάρδας, ἀποκείρασί τε τοῦτον μετὰ τῶν θυγατέρων ὁμοῦ, καὶ τοῖς περὶ τὸν Καρτανὰν ἀνακτόροις τότε μὲν παρεφύλαττον. ὕστερον δὲ οὐκ ἄπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ δὶς ἀποστείλαντες, εἰσεκόμισαν ἐνόπλους πλείους αὐτοῖς, καὶ κοινῶς πως καὶ ἰδιωτικῶς, ἀλλ' οὐ βασιλικῶς ἐπασαζον. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν μετ' οὐ πολὺ [150] τοῦ τρόπου μετέστησαν. καὶ Βασίλειος ὁ ἀοίδιμος Βασιλείου, αὐτή τε ἡ νεκρὸν, καὶ τὰς αὐτῆς θυγατέρας πρὸς τὸ τῆς μακρινῆς ἐπώνυμον μοναστήριον ἐνδιαιτᾶσθαι, ἔνθα τῷ Γαστρίου κατονομάζεται, καὶ ὁσίως ζῆν τε καὶ πολιτεύεσθαι. Αὕτη μὲν οὕτως ἀπεβίω, ἔκλειπε τῷ υἱῷ, οὐχ ὡς ἐκεῖνος ποθεῖ, ἀλλ' ἀγαθὸν ὀνόματος καὶ μνήμης. ἐδήλωσε δὲ καὶ ἡ πρὸ ταύτης βίβλος ἔνθεν τι καὶ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐξέφυ. καὶ ὅπως ἦλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὰς αὐτῆς ἔκγονοι δι' θυγατέρες ἐκ τοιαύτης γέγονται. δηλώσει δὲ αὖθις συγγένειαν αὐτῆς καὶ λοιπήν. Ἦσαν οὖν οἱ δηλωθέντες ἄρρενες δύο ἀδελφοί, ὅ, τε Πετρωνᾶς Στρατηγὸς κατὰ τὸ Θρακήσιον καὶ Πατρίκιος τιμώμενος, καὶ Βάρδας ὁ δηλωθείς. [151] ὃς καὶ παρά Θεοφίλου εἴς τι τῶν οὐ δίκαιον καταληφθείς, τὴν συνήθη περιελάσεως ἐξαμίαν, καὶ τὸ Ὡρολόγιον ἐτύφθη μαγλάβια ἑξήκοντα. ἀδελφαὶ δὲ τρεῖς, ἣν δὴ φημὶ οὖν καλομένην ὀνόματι, Καλομαρίαν, καὶ Σοφίαν, καὶ Εἰρήνην. ἀλλ' ἡ μὲν Σοφία εἰς κοίτην ἐδέξατο Κωνσταντῖνον τὸν καλούμενον Βαβούτζικον· ἡ δὲ Καλομαρία Ἀρσαβὴρ, τὸν τιμώμενον μὲν Πατρίκιον, ἔπειτα δὲ καὶ Μάγιστρον, ἡ δὲ Εἰρήνη, [152] τῆς Εἰρήνης ἡ μήτηρ τὸν μὲν ταύτης Πατριάρχου θρόνον ἀντιλαβομένου Φωτίου, ἀδελφῷ μιᾷ οὖν καὶ δύο παρασχοῦσα παῖδας, Στέφανόν τε τὸν Μάγιστρον, καὶ Βάρδαν τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν καὶ Μάγιστρον, τὸν τὸν Πατρικίου Κωνσταντίνου καὶ Στρατηγοῦ Σικελίας, τὸν τοῦ Κοντομύτου γαμβρόν· ἐκεῖθεν γὰρ αὐτῷ καὶ ἡ τοῦ Κοντομύτου ἐκλήρωσε προσηγορία. τῶν συγγένειαν πρὸς τὸν Πατριάρχην ἴσως Φώτιον. ἐξάδελφοι δὲ οἱ δύο Μάγιστροι οὗτοι τοῦ τοῦ ἐντυχάνου. αὕτη δ' οὖν ἡ μήτηρ τῆς εἰρημένης, ἐπεὶ τὸν πρότερον ἀνδρὸς καὶ θανάτῳ ἡμάρτανε, οὐκ εἴλετο δὶς τὸν αὐτὸν ἰδεῖν μάτην ἀποβιοῦντα. ζῶσα δὲ χήρα, καὶ τῇ ἑαυτῆς σωσῦσα ἀδελφῇ κατὰ τὰ βασίλεια, αὐχμηρόν τινα καὶ παρεωραμένην στολὴν, ἔτι δὲ μὴν καὶ μίλιον, τὸν ταρχὸν ἀναλαμβάνουσα καὶ χειρός, [153] οὐ μὴν δὲ καὶ τὸν Τειχιώτην, ἀλλὰ καὶ τὸν Νούμερον συνεπαγομένη, καὶ ταυμίνιόν ἀπήει βάδην τε καὶ πεζὴ διὰ τῶν σχολῶν πρὸς τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις κατεχομένους, τῆς τε Χαλκῆς καὶ τοῦ Πραιτωρίου καὶ τῶν Νουμέρων. Τίνος τε χάριν ἀποκέκλεισται ἕνα ἑρωτῶσα καθ' ἕνα καὶ διακούουσα, τοὺς μὲν ἐκ ἑαυτῆς, τοὺς δὲ διὰ τῆς φορᾶς τοῦ ἀδελφοῦ ὑπομνήσεως, ἑκάστῳ τὴν φρεμένην ἐλλογίαν ἐπιχορηγοῦσα οὐ μικρὰν καὶ ἐλεημοσύνην. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν γυναικωνῖτιν οὕτω.

χγ'. Ὁ δὲ Βάρδας ὅλος ἦν τοῦ τῆς Βασιλείας ἐπιτροπεύειν καὶ διοικεῖν, καὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων ἐφιέμενος,

πως, ὡς συγγενὴς τῦ Βασιλίου, ἀγαπώμενος. ἔνθεν καὶ τὴν Κυροπαλάτου, εἶον ἄθλον ἐπὶ τῇ ἀδελφῇ, τιμὴν ἀναδέχεται. ἐν ᾧ τῷ Ισμαηλίτῃ καὶ τῷ Αμηρ, ὥσπερ ἔφημεν, ἀντιστρατεύονται μὲν τῷ Μιχαὴλ, ἄρτι τελοῦντος αὐτῷ εἰς ἄνδρας ἐξ ἀγενείου, δυνάμει πάσῃ τῇ καθ' ἑαυτὸν εἰς ὅπλων ἐπίθεσιν γῆς, καὶ πόλιν Σαμόσατα λεγομένην, δυνάμει τε βρίθουσαν καὶ ἰσχύϊ, ἄγουσαι, καὶ ταύτην ἐπεχείρουν πολιορκεῖν. ἀλλ' ἐλελήθεσαν ἐν τῇ Θεοδώρᾳ αἴροντες χεῖρα, κατὰ δὲ πολυτρόπων ἀνδρῶν. ὡς μὲν γὰρ ἦν τρίτη τῆς ἐφεδρείας ταύτης ἡμέρα, [154] ἣ φρῶτα δὲ καὶ πυρία τῶν ἡμερῶν. ἐμέλλοντό τε ἀναίμακτον μυσταγωγίαν ἐκπληροῦν, ὡς ἂν τῶν ἁγίων Μυστηρίων μεταίσχοιεν· ἐξαίφνης, εἴτ' ἀφυλάκτως τελοῦντας αὐτὰ, εἴτε καὶ καταφρονητικῶς ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν δι' ἀπειρίαν, ὡς μὴ πρὸς Βασιλέα Ῥωμαίων ἄραι τολμῶντος χεῖρα τινὸς, καὶ ἅμα ἐν τῇ θείων ἐμέλλον μεταίσχειν Μυστηρίων, πάντοθεν μιᾷ ὁπλῶν ἐκπεπληγότες τὴν πόλιν, οὐκ ἐᾶν ἰδεῖν τὸν ὅς τις Ῥωμαίων οὐκ ἐχρῆτο φυγῇ. ἔνθα καὶ ὁ Μιχαὴλ μόλις πως τὸν ἵππον ἀναβάς, φεύγων κατεῤῥᾶτο, ἀλλ' ὑπεροπλιμῶν, ὅπως μὴ μόγις ἐκσώσῃτο, σκηνὰς αὐτὰς καὶ τἄλλα, ὅσα τοῖς θεραπείαν ἔφερεν, ἐκεῖ καταλελοιπώς. ἔνθα καὶ τὸν προμνημονεύθεντα φασὶν ἁρπάσαι Καρβέαν τὸν τῶν Τεφρικῶν οἰκοδομησάμενον, καὶ πολλὴν ὑπόθεσιν τῷ χριστωνύμῳ φθόρου λαῷ κατεργάσασθαι, ἀλλὰ καὶ τῆς μεγάλων δὴ Στρατηγῶν ζωγρείᾳ λαβών. τὸν τε Τζαγγόμβον τὸν Αβισαλὼμ, καὶ Σεὼν τὸν Παλατῖνον, καὶ ἑτέρους Ὑποστρατήγους καὶ Τυρμάρχας ἄχρι τῆς ἑκατόν. ἐπρωτῶτο ἕως οἱ δηλωθέντες Στρατηγοὶ μὴ τῷ τῶ πολέμῳ παραδρομεῖν ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ δὴ χρήματα ἱκανὰ τῷ Καρβέᾳ ἐδίδοσαν, οἵκοθεν μεταπεμψάμενοι, τὴν αὐτῷ ἀπολύτρωσιν ἐξαιτούμενοι. Ως δ' ἔλαβεν ἐπὶ χεῖρας ὁ Καρβέας, ἐρωτᾷ τὸν Σεὼν δι' ὅτου, Εἰ φρὸς ἀφροδίσια ἔχοι ἐρωτικῶς, καὶ τὸ ἑαυτῦ σῶμα κίνησιν ἔχοι τὴν ἐμπαθῆ; Ως δ' ἀπηγόρδευσε ὁ Σεὼν, καὶ πάσχειν τι τοιοῦτον ἀπέφησε. ἐρωτᾷ πάλιν τὰ ὅμοια τὸν Αβισαλώμ. ὁ δὲ τὴν αὐτῦ φωράσας κακίαν καὶ μοχθηρίαν, εἶπε καὶ ἄλλως ἀληθῶς, τοῦτό τε πάσχειν, καὶ κίνησιν ἐν τῷ μόνον εἰπών. τότε μὲν, Λυτρῶσαι, φησὶ, τῇ δεσμῶν, καὶ ἅμα ἀπέλυσε. τῷ δὲ Σεὼν, Οὐ βούλεταί σε τὸ Θεῖον λυθῆναι δὴ τῆς φρυκτῶς, καὶ ἅμα ἐδίδου τότε τὰ λύτρα τὰ δοθέντα αὐτῷ ὑπὲρ αὐτῦ, καὶ τῇ φρυκτῷ ἐγκατέλεισε ἄχρις ἂν τὴν ψυχὴν ἀπεσάλαξεν.

κδ'. Ἐπεὶ δὲ δεύτερος ἤδη χρόνος παρίδραμε, καὶ μυριάδας ἴσας τρεῖς κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν τὸν ἵππαν αὖθις ὁ Μιχαὴλ ἀναλίσκεσθαι ἐπιθυμῶν, Θρᾴκας τε καὶ Μακεδόνας [155] μίσχει τῷ τεσσάρων συμπληρικῶς μυριάδων, ἐξέρει ὁρμὴν κατ' αὐτῦ. Ως δὲ κατά τι χερσοφόρον πεδίον Κελάδειον ὄπερ λεγόμενον κατεσκήνωτο, ἄρτι δὴ Αμηρ αὐτῷ καταστρατηγῶν προῤῥωτέρω τῆς τεταγμένης εἰς ἑδῶν, ὁρᾷ τὸ Χωνάριον ἐπικαθέδων. ἐν δὲ τούτῳ ἐγγύτερόν τε γενόμενος, καὶ χεῖρας δὴ προσβαλὼν, καὶ πόλεμον συνάψας νυκτὸς, φεύγει, ἀλλ' οὐ μέντοι τὸν Βασιλέα ἠνάγκασε. ἀλλὰ φεύγειν μὲν ἐπειρᾶτο, ἕως τὸν τῷ ἵππῳ ἀκμάζειν δρόμον, ἀλλ' ὑ χαλάστιδα ὑπελάμβανε. καὶ δὴ σαθρᾶς τε μετημβείας ἐσούσης, καὶ καύματος οὐκ ὀλί-

Constant. Porphyrog. Continuat.

affinitate attingebat, præ reliquis illi charus ac dilectus erat. Idcirco etiam velut in summotæ sororis præmium, Curopalatæ dignitate ornatur, unaque cum Michaele, qui efflorente jam lanugine annos viriles ineibat, cum ingenti armorum apparatu ac exercitu adversus Ismaelitas & Amerem, ut supra dicebamus, proficiscitur. Postquam itaque in hosticam progressi Samosata venerunt (Urbem scilicet civium multitudine ac robore potentem) ejus obsidionem aggrediuntur. Nimirum non intellexerant, non se adversus Theodoram levare manus, sed adversus vaferrimum hominum genus. Tertia itaque obsidionis die, quæ Prima dierum ipsaque Domina fuit; expleto jam fere incruento sacrificio, ut sacris Misteriis impartirentur; repente (sive incaute illa peragebant, sive etiam rei bellicæ imperitia urbem hostesque contemnebant, nullumque fore arbitrabantur, qui levare manum adversus Romanum Imperatorem auderet) ipsa hora qua Mysteriis impartiendi erant, undique ex Urbe armati irruentes, tantum eis terrorem incusserunt, ut nemo impetum sustinere, nemo non fuga salutem expedire conspiceretur. Ipse Michael vix in equum evadens, fugientis specimen, non viri fortis, ejusque qui prior in acie staret, dedit. Sic ægre tandem servatus est, suis omnibus castrorumque impedimentis in hostium potestate relictis. *Illic* Carbeæ (cujus supra meminimus, qui & Tephrices conditor fuit) egregie ajunt virtutem enituisse; ut non solum gregarios multos atque obscuros interfecerit, verum magnos quoque Duces ceperit; nempe Tzangorubum Abessalonem, & Seonem Palatinum, aliosque Legatos atque Tribunos haud pauciores centum. Servabantur ergo hi, quos dixi, Duces in carcere translato bello, ac quam Carbeas exegerat, ingentem vim auri domo advectam, redemptionis pretio persolverunt. Carbeas pretio accepto Seonem interrogat, *Num venereorum amore afficiatur, motusque libidinosos in corpore sentiat?* Negante illo, ac asserente, *Nihil se iis affici*: eadem iterum ex Abessalone percontatur. Abessalon autem comperta hominis nequitia ac dolo, sive etiam quod sic reipsa afficeretur, *Ita secum agi, ac tantis motus molestos ferre* respondit. Tum ei Carbeas: *Tu a vinculis liber esto*; simulque dimisit: Seoni vero, *Certe non vult Deus te a carcere libereris*; simulque restituto, quod acceperat, redemptionis pretio, donec efflavit animam in carcere eum tenuit.

Michaelis adversus Agarenos expeditio, malusque ejus exitus.

Edit. Paris. pag. 110.

Carbeæ Manichæorum Ducis bellica vis.

Seonem non liberatus.

XXIV. Quia vero alter jam annus a superiori clade effluxerat, audiens Michael trigiota millium in Romanam ditionem factam irruptionem, ac iterum acepta damna ex victoria cupiens resarcire, collectis ex Thracensibus ac Macedonibus quadraginta millibus, alacer eis obviam venit. Ubi autem ad locum quemdam pascuis uberem Celarium dictum fixa tentoria essent, Amer jam infestis in eos signis procurrens, longius digressus ab strata publica, Chonarium tendebat. Ibi consistens, acieque in pugnam directa, ac acri commisso prælio, Imperatorem impressioni imparem ad fugam cogit. Ac vero,

Michaelis alia clades.

tamdiu ille fugæ institit, quamdiu equorum vigere cursum, & non intermittere ac lassescere, existimavit. Jam itaque media occupante die, exque Solis ardoribus permoleste æstu, editum quemdam locum Anzen nomine, accessu difficilem, ac lapidibus asperum, coguntur ascendere. Illic Imperator ex fuga receptus stabulabatur; e vestigio autem secutus Amer, locum cingit, velut scilicet indagine Imperatorem capturus. Ac certe captivum cepisset, nisi Palatinæ cohortes fortiter dimicando, locique ipsa celsitudo & arduitas momenti aliquid ad salutem ei contulissent. Agebatur periculum animæ, cunctisque nimium conterritis, cogit Michael Manuelem consilium edere, quo ambo præsens discrimen possint effugere. Ergo auctor est Imperatori, ut depositis Regiis vestibus, plebejoque ac vulgari amictu assumpto, cum lecta fortium virorum manu, perrupto fortiter hostium cuneo, inde omnino evadat. Manuelis opera servatus Michael. Cum vero etiam de turba ac militibus ibi relinquendis iterum ille percontaretur, Quonam modo illorum quoque saluti consultum foret; infit Manuel, *Te utinam salvum recipi contingat, Imperator; Illorum autem Deo cura erit. Non enim pars alica est, Imperatorem capi, & unum quem e Romanorum castris.* Imperator itaque commutato habitu, tonisque Manuelis lateri hærens, perrupto una cum sociis hostium cuneo, sequi conatur. Sub ipso vero rei discrimine, ac cum prope jam tentanda hostilis acies esset, præ formidine, deficiente eum omni virtute ac manuum robore, remanere lubentius habebat, quam Manueli præire. Manuel perrupto agmine, ac cum ipse liberatus esset, nusquam conspecto Imperatore, redit iterum, illius capitis periculum formidans. Iterum vero facta congressione, ac Saracenis oppido territis, visum Ameri paulo longius recedere, fluentaque ac pabula quærentem, receptui canere: quo tempore ægre tandem Michael sumpta audacia tuto evasit, & ad Regiam Urbem reversus est.

Edit. Paris. pag. 111.

Expeditio alia adversus Amer.

XXV. Alter vix annus transierat, rursusque egressus Amer cum quadraginta millibus, simul quidem Armeniacum tractum, simulque maritimam Amisum depopulabatur ac diripiebat, eo quod militum præsidia deerant, quibus illis tuto satis prospectum esset. Quo etiam tempore imitatum eum ferunt, illud Xerxis insipientis animi facinus, ac jussisse mare virgis cædi, eo quod non longius porro constratum esset; sed e vicino prædas agentem a conatu prohiberet. Hæc graviter ferens Michael, ægroque inde animo, Theodoræ fratrem Petronam, qui tum Thracensibus præerat, omni conatu una assumptis Romanis Legionibus adversus eum proficisci jubet, nec ultra Romanam ditionem, quam sic hostis diriperet, despicere. Bardæ tunc filius, Prætorianorum ac Scholarum Dux erat, valde tum adolescens, novem aut decem circiter annorum, Antigonus nomine. Quod & subit mirari, quomodo qui solertiæ studere videretur, ac prudens haberetur, sibi ipse omnia velut devorans, ad seque trahens, non alteri eam præfecturam traderet, adeo præsertim molestis difficilibusque Reipublicæ temporibus. Cæterum hujus muneris personam interim fratri defert, & ut

Ameris demens ira verberantis mare.

pag. 113.

Bardæ notata ambitio.

Ἀγω Θάλασσαν ἐν τῇ τοῦ ἁλὸς φλογώσει, καὶ τὰ ὀρεινὰ ἀναβαίνειν τόποι βιάζοντα, Λαζικῶν ἀπολήψεσθαι, διωρόφοδόν τε καὶ τραχέσι λίθοις ἐπιδεᾶ. Ἐπεὶ δὲ φόβῳ ὁ Βασιλεὺς ἐκυλίζετο, καὶ ἐπὶ πόδος ὁ Ἀμὴρ αὐτῷ ἐπακολουθῶν, περικυκλοῖ, ἀμφὶ δίκτυόν φησιν λαβών· καὶ ἐλάβετο αὐτὸν δορυάλωτον, ἀλλ' ἀπὸ βασιλικῶν ταγμάτων ἐκεῖνος χαριέντως διεμαχέσατο, καὶ τὸ τοῦτο αἰσχύνης τι καὶ ὑπερόχου μικρόν τι τοῦτος διέφυγε. ἔνθα καὶ περὶ ψυχῆς αὐτῷ κίνδυνος ἀγωνιζομένῳ καὶ διδόντι, βυλλᾶν ἐπάγκαζε τὸν Μανουὴλ λέγειν ὁ Μιχαὴλ, τὴν ἀμφοτέρας δὲ ἀφαιρήσεσθαι. ὁ δὲ, τὰ δὲ ὦν ἐστὶ φαυλότερος ὁ Βασιλεὺς ἀφελέσθαι συμβαλόσαμος, καὶ ἰδιωτικὸν ἀναλαβόμενον χῆμα μὴ λογάδων ἀνδρῶν, καὶ δίωκμον παρεχόντων, τὴν τῷ ἐχθρῶν ἵππον φάλαγγα διαρρήξαντα, ἔξω τούτων γενέσθαι πειρᾶται. Ὡς δὲ καὶ περὶ τὸν παραμένοντος ὄχλου τι ἐκ στρατοῦ δεύτερον ἐπιφανήσεται, ὅπως δὴ σωθεὶς, ὁ Μιχαὴλ, Ἀλλὰ σὺ μὲν γένοιτό, φησὶν, Βασιλεῦ σώζεσθαι ἀβλαβῆ, θεῷ δὲ μελήσει περὶ αὐτῷ. ἦν γὰρ ἐκεῖ ἐπίσης Βασιλέα, καὶ Ῥωμαίων τινὰ αἰχμάλωτον γενέσθαι ἐχθροῖς. Ἀλλαξάμενος οὖν τὴν ἐσθῆτα ὁ Βασιλεὺς, καὶ τὸν Μανουὴλ ὅλος γεσόμενος, ἐπακόλουθος ἐπακολουθῶν, τότε μετ' ἐκεῖνον φάλαγγα διαρρήξαντων τῶν φάλαγγα. ἀλλ' ὅτε δὴ κατὰ τὸ δεινὸν ἐγένοντο, καὶ παραπλήσιος πλησίον πως τῷ ἐχθρῶν, ἔρημος τῷ φάβῳ δυνάμεώς τι γεσόμενος & χειρῶν, ἐκαπομένειν πεζὰ, ἀλλ' ἀναφορτίζειν αὐτῷ. ὡς δ' ὁ Μανουὴλ ἐκ φάλαγγα ἀκόλουθός τε καὶ πιεσθεὶς, τὸν Βασιλέα ὑπεξῆγε ἔρᾳ, αὖθις ἐκ κατόπιν ἐθνικοὶ, ἐκ ὑπὲρ αὐτῷ κίνδυνον διδόντες. ὡς δὲ πάλιν ἐγένοντο συμβολαὶ, καὶ πολὺς φόβος συνέπιπτεν Σαρακηνῶν ἔγνω δὲ πορφυρίδα χωρήσειν ὁ Ἀμὴρ, κάματί τινα καὶ χορτάσματι ζυνεξομένους τὸ ἀναπαυτικόν. ὅτε καὶ τυχὼν ἰδίας ὁ Μιχαὴλ, μόλις πως ἐκεῖθεν διαφεύγει ἀδεῶς, καὶ ὡρὸς ἐκ Βασιλέωσαν ἐπανήρχετο.

Δεύτερος οὖν μόλις τις παρῆλθε χρόνος, καὶ αὖθις ἐκστρατεύσας ὁ Ἀμὴρ σὺν τετταράκοντα χιλιάσι στρατοῦ, ἐμὲ μὲν τὴν Ἀριδμιακὴν, ἐμὲ δὲ καὶ τὴν ὡρὸς Θάλασσαν Ἀμισὸν ἐξεπόρθει τε καὶ κατεδήλαγώγει τῷ τὰ καλούντος ἐρημίᾳ. ὅτι δὲ καὶ ταῦτ' ἐκεῖνος τῷ ἄφρονι Πέρξῃ λέγεται παθεῖν, καὶ κελεύσαι ῥάβδοις τύπτειν τὴν Θάλασσαν, ὅτι μὴ πορρωτέρω προκατισόριτο. ἀλλ' ἐγγὺς αὐτὸν λευκατυπτα καταλαμβανομένη κυκώλυσε, ὑφ' οἷς ἀχάλλων ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀδημονῶν, ἐκέλευσε τὸν Πετρωνᾶν ἀδελφὸν τῆς Βασιλίσσης τυγχάνοντα, καὶ τῷ Θρακησίων τὴν στρατηγίδα διέποντα, παντὶ σθένει συμπαραλαβόντα τὰ τῷ Ῥωμαίων δυνάμεις χωρῆσαί που κατ' αὐτῶν, καὶ μὴ παρορᾶν ἐπὶ πολὺ τὴν τῶν Ῥωμαίων καταλειζόμενον γῆν. ὁ τε Βάρδα πάτι τῶν βασιλικῶν ταγμάτων τε καὶ χελίων ἄρχων υἱὸς, παῖς ἔτι κομιδῇ περὶ δέκα ἢ ἑνδεκα ἔτη πω ὤν, ὄνομα τούτῳ Ἀντίγονος. ὃ καὶ θαυμάζειν μοι ἔπεισιν, ὅπως ἀγχινοίας τε καὶ σοφίας, ὡς φασὶν, ἀντιποιούμενος, ἑαυτῷ πάντα οἷον λαφύσσων καὶ προσαγόμενος, οὐκ ἄλλῳ τὴν ταύτην ἐγχειρεῖ ἀρχὴν ἐν καιρῷ δεινῷ τε καὶ δυσχερεῖ. πλὴν ἐδόκει τὸ ταύτης πρόσωπον τῆς τῷ ἀδελφῷ. Ὁ δ' ὡς τῶν βασιλικῶν ἔσυτι γραμ-

156.

μάπαι, πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτὸν καθοπλιζόντων καὶ ἀναθαρσαθεῖν παρακελευομένων, ἀλλοιωθείς τε, καὶ περὶ τῷ πράγματι τὸν ὅπως ἔξει καλῶς βουλεύσεσθαι μὴ δοκῶν, [157] ἐν τῷ κατὰ τὸν Ἔφεσον Ἅγιον ὄρει προσιδρύσατο, εἴτ' ἀπολογούμενος, εἴτε καὶ τῆς ἄνωθεν ἐπικουρίας δεόμενος. Ἐκεῖσε γοῦν αὐτῷ τὸ πῶς ἐσταυτωμένῳ, φήμη τις ἀγγέλλουσα προτρέχουσα Ἰωάννῃ ἐκεῖνον μοναχὸν τε καὶ περιβόητον μακρὸν ὄντα τὸ εἶδος ἀνυπόδητον τοὺς πόδας ἀεὶ, καὶ κατὰ τὴν Λάτρου ἐσδιατρίβοντα, αὐτομολοῦσα διήγγελλε. τὸν μὲν συχάζοντα, καὶ τὴν ἑαυτοῦ κελλίαν μήποτε ἐξερχόμενον ὁ χρόνος ἐκεῖνος ἐθαύμαζεν. ὡς δ' οὖν περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁ Πατρίκιος ἤκουσεν, ὡς ὅτι που πλησίον ἐστὶν ἐπ' ὄνου ἐποχούμενος, ἅπαντα θέων τὸν μοναχὸν καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ καταλάμβανεται. ὁ δὲ μηδὲν μελλήσας, Ἀπιθί, φησὶ, κατὰ τῶν Σαρακηνῶν τοῖς βασιλικοῖς πειθόμενος γράμμασιν, ἄπιθι· θεὸν γὰρ ἕξεις ῥυόμενόν σε, καὶ προπορευόμενον, εἰ μόνον τὸν αὐτῷ ἠγαπημένον Ἰωάννην ἀντ' ἄλλου τινὸς φυλακτηρίου ταῖς ἀσπίσι πάσαις ἐγγεγραμμένον φέροις τροπαιοῦχος. Ἅμα προστίθει, Ὡς οὐκ ἄλλου τινὸς ἕνεκεν ἐν τούτῳ τῷ ἐσταῦθα πορείαν πεποίημαι τοῦτον ταῖς ἐμαῖς καθοπλίσεσι, κατά τινα τόπον ὕπου λεγόμενον [158] Πόσοντα, φυσικήν τινα ἀσφάλειαν ἔχοντα καὶ πέτραις ἔχοντα καὶ χερσωνήσῳ, ἔνθα Ἀμὶρ καταλαμβάνει παγρατιᾷ. τούτῳ καὶ ποταμὸς παραρρεῖ ἀπὸ τοῦ ἄρκτου πρὸς τὸ μεσημβρινὸν ἑλαυνόμενος, Λαλακάων ὀνομαζόμενος, καὶ λιβάδιον παράκειται Γῦρις ἀγροικικῇ φωνῇ καλούμενον. Ἐγὼ γοῦν ὁ Πετρωνᾶς ἐκεῖσε τοῦτον ἐσαυλιζόμενον, καὶ πάντα ἀσφαλῶς διεξόδου τε κατασῆσαι καὶ ἄφυκτον. καὶ δὴ τοὺς μὲν τοῦ ἄρκτου μέρος καθέξοντας Στρατηγοὺς τῆς Ἀρμενιακῶν καὶ Βουκελλαρίων καὶ Κολωνείας καὶ Παφλαγονίας ἐπίστησε αὐθωρόν· τὸ δὲ μεσημβρινὸν τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Ὀψικίου καὶ Καππαδοκίας Στρατηγοὺς σὺν τοῖς Σελευκείας καὶ τῶν Χαρσιανῶν Κλεισυράρχαις. αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν Βασιλικῶν πατάρων πεζομάχων, καὶ τῶν Θρᾳκῶν ὁ Μακεδονίας στρατηγὸς· καὶ δὴ εἰρηνεύοντων τῶν Βουλγάρων τόμος ἦν αὐτοῖς μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν συγκινδυνεύειν καὶ συστρατεύειν, τὸ δυτικὸν μέρος κατείληφε, ἔχων καὶ τὸ θέμα τῶν Θρᾳκησίων μεθ' ἑαυτοῦ. ὡς γοῦν ὅπου πάντοθεν περιφρουρεῖσθαι, καὶ ὡς θεῖον ἐκπεπολεμῶσθαι παρὰ Ῥωμαίων ὁ Ἀμὶρ ἀκήκοεν, ἔγνω δεῖν οἰκονομήσασθαι. καί τινα τῶν αἰχμαλώτων μεταπαλεσάμενος, ἐρώτα τοῦ τε τοῦ τόπου προσηγορίαν, καὶ τοῦ λιβαδίου τε καὶ τοῦ ποταμοῦ. Ὡς δ' ὁ ἐρωτηθεὶς αἰχμάλωτος μικρὸν παραγραμματίζων Πόσοντα ἔφησεν ἀντὶ Πόσοντα, τοῦτο ἑαυτῷ σημαίνειν πᾶσιν ὁ Ἀμὶρ διασάφησε. λαὸν τε κάκωσιν παραφράζων τὸν ποταμὸν, καὶ γυρεύσεσθαι δεινῶς αὐτοὺς παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκ τῆς τοῦ λιβαδίου συμπτώσεως, ὅπερ ἐκάλεῖτο Γῦρις. Ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκρητέον, φησὶν, ἀλλὰ διεγερτέον, καὶ πρὸς τὸν αὔριον γενησόμενον πόλεμον ἀνδρίσιον. Ἅμα ὁπλίζεσθαι πάντας, καὶ νεοσμήκτους δεικνύειν ὡς οἷόν τε τοὺς ξίφη ἐκέλευσε. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἄρτι ἐξανατέλλουσα, τοῦ ὅπως διεκπίπτωσι * τοὺς Ῥωμαίους ἀνοχλοῦντας, δεῖν ἔφασκε πρὸς μὲν τὸ ἀρκτῶον φυλάττοντας τοῦ ἐξόδου αὐτοὺς ἐκζητεῖν. ὡς δ' ἦν τοῦ τόπου

* ἢ Ῥωμαίων.

vicarias ipsi partes præstans, Domesticum ageret. Auditis itaque ille Imperialibus litteris, quibus arma sumere adversus hostem juberetur, ac rem strenue agere, animo turbatus mutansque, atque ut bellum prospere gerere posset consilia agitans, in Monte Sancto, qui Epheso adjacet, hærebat; sive despondens animum, & quasi imperium detrectans, sive ut divinam opem imploraret. Eo porro illic morante, rumor quidam præcurrens; Joannem illum Monachum famaque celeberrimum, procera virum statura, nudis semper pedibus incedentem, & in Latro domicilium habentem, ultro venire annuntiat. Virum solitarium, nec unquam cella exeuntem, illa mirabatur ætas. Audiens itaque de illo Patricius, haud procul cum abesse asello invectum, festinus illi occurrit, ac pedes ejus complectitur. Ad quem statim Joannes, *Vade*, inquit, *contra Saracenos, Imperialibus parens litteris: vade; Deum enim liberatorem, tibique præeuntem, habebis, si modo omnis alterius amuleti loco, charissimum illi Joannem in omnium scutis depictum palam gestaveris*; adjecitque hanc unam, nec aliam esse causam, cur hoc iter susceperit. Hujus Petronas armatus precibus, in loco quodam Poson nomine, ex rupibus petrisque præruptis natura tutum, Amerem confidentem invenit. Hunc locum præterfluit fluvius, ab Aquilone ad Meridiem decurrens, nomine Lalacaon; pratumque adjacet, quod rustica voce incolæ Gyrin dicunt. Cognovit ergo Petronas illum ibi castra habere, nullamque non adhibet operam, ut omnem illi exeundi, ac salutem fuga expediendi, viam præcludat. Statim ergo Armeniacorum & Bucellariorum, Coloniæque ac Paphlagoniæ Duces mittit, qui ad Aquilonem positum latus teneant: Duces autem Orientalium, Obsicilique & Cappadociæ cum Seleuciæ & Charsiani Ciuturarum Præfectis, qui latus Meridianum: ipse denique cum Prætorianis quatuor cohortibus, Thraciæque ac Macedoniæ Ducibus (nam & lex erat, ut Bulgaricis rebus pace compositis, ipsi quoque Orientalibus bello socii accederent, unaque pericula adirent) Occidentale occupat latus, secum etiam in armis Thracensium cohortem habens. Ubi itaque Amer sic se undique vallatum, ac feræ instar velut indagine cinctum a Romanis audivit, ad omnia recurrendum putavit: accersitoque captivorum uno, ex eo interrogat loci nomen, pratique & fluvii. Captivus interrogatus paulum immutatis litteris, Posontem Posontis loco dixit. Amer, ruinam sibi significare exposuit: fluvium quoque exercitus contritionem paraphrasi indicare sensit, direque eos verrendos a Romanis, ex prati incursu, quod Gyris vocaretur. Haud tamen animum despondendum monet, sed robur excitandum, inque crastinum fortiter pugnadimicandum: simulque omnes arma assumere, ac recens tersos gladios, velut recens cusos ac fabrefactos jubet ostentare. Quia vero illucens jam dies inducias aliquas vincendi Romanos videbatur offerre, tentandum putavit exitum, disjecta, qua parte Aquilonare latus servabant, Romanorum acie. At ubi loci difficultas,

Joannes celeberrimus Monachus victoriæ vates Petronæ.

Joannis dilecti discipuli imago victoriæ tessera.

Edit. Paris. pag. 113. Occidentales Legiones Orientalibus quando seppositæ.

Clades omina in Amere.

Ducumque illic ſtationem habentium ſtrenua opera conatum inſregiſſet ac repreſſiſſet, ad Meridianum lacus impreſſionem facit. Verum illic quoque pari adverſariorum acie viam præcludente, ſtatuit loci ipſa benignitate tractus (erat enim reliquis magis ad planitiem vergens acceſſuque facilior) illa potius parte irruere, qua & Petronam videbat ſtationem habere. Strepitu itaque ac clamore ſublato in hoſtes irrumpens, ne minimum quidem cedentes, ſed fortiores, ipſumque ſtrenue ex adverſo comprimentes, ac validiori manu reſiſtentes, offendit. Quamobrem etiam tantiſper imperum cohibens, iterumque in ſeipſum collectus, magna vi rurſus impreſſionem facit, exitum aliquem, inque plana deſcenſum, quærens. Ac ne tum quidem illi cedentes, adverſaque acie incurrentes, ac retro cogentes, hinc inde obſeptum eum tenendo, rem poſtmodum tentare vetuerunt. Undique igitur extantes acies videns, atque hinc illincque, qui ad Aquilonem, quique ad Meridiale latus poſiti erant, irruentes conſpiciens, deſperata tum ſalute, ac velut fulmine ictus, in medios ſe enſes, primumque obvios inſerit: ubi lethali accepto vulnere, cum ipſe triſti fato cadit, tum ſuos omnes, ne uno quidem cladi ſuperſtite, perdit. Ejus filium cum coborte quadam fugam arripuiſſe ubi rumor percrebuit, Charſiani Cluſurarum præfectus pone aſſecutus cum exercitu, manu capit, ac Petronæ Imperatori tradit. Sic ergo Petronas erectis de Amere tropæis, magna deinceps veneratione ac cultu Monachum proſequebatur, alium eum divinum Vatem vocans. Atque adeo conſcientia ſua illi depoſita, eum adducens, Urbem Auguſtam petit, ampliſſimo apud Imperatorem ac Bardam virî virtutem præconio, jure merito efferens. Cæterum Petronas non jam ultra Domeſtici perſonam ſimulacro geſſit, ſed Regio munere ipſe ea dignitate augetur. Monachus, cum ſe ad Deum emigraturum divinitus cognoviſſet, Petronam rei admonet. Ad quem illic lugens, *Ubinam vero*, inquit, *tu paſtor meus ac amator, oviculam tuam humanis excedens vis relinquere? Num in hoc ſeculo? At vereor, ne in priora prorſus delicta diffluam, mihique poſteriora nihil meliora prioribus ſint. Num vero*, inquit Monachus, *tibi animo ſedet, ut me ſequaris? Ita Pater*, inquit, *jubentiſſime ſequar*. Morbo itaque & ipſe correptus, ſtatim ac domum rediiſſet, ea narrat quæ Abbati evenerant; viciſſimque refert dixiſſe Monachum, uti petierat, *brevi morientem eum ſecuturum*. Ac ſane pauris elapſis diebus, cum Monachus ad Deum evocatur, tum ſtatim Petronas velut ex condicto magnifice ſequitur. Ita nimirum, ut quamvis brevi ſe intervallo diſſiti erant, ambobus ſimul emigrantibus, alter alterius mortis nuntium audire nequiverit. Moritur vero & illo prior Manuel, morbo quodam detentus.

Edit. Pariſ. pag. 114.

Petronæ pietas in Monachum Vatem; ſacra exomologeſis.

Joannis Monachi & Petronæ mors prævia ac cognita.

XXVI. Sed & Bardas nullo fixus munere, alius ex aliis continue dignitates, profuſa Principis largitate mutabat; haud ſecus ac juvenis quidam ac ambitioſus, vaelo ad luxuriam culeu mutae veſtes. Mutataque functione, ad Cæſaris digni-

Bardas, Cæſar. Michael perditus Auriga.

A καὶ ἐν τῷ ἑκεῖσε ταχθέντων στρατηγῶν διαφθορὰ, ἀπὸ παντὸς τοῦ μέρους καὶ διωκόντων, ἐπὶ τὸ μεσημβρινὸν ἁρμάθω ἐξεβιάζετο. ὡς δὲ κἀκεῖθεν τῷ ὁμοίως ἔχειν τὸ ἐναντίον παράταξιν, ἔγνω δεῖν διὰ τοῦ πάνυ ἐφελκόμενος, καὶ ὃ δὴ καὶ λεῖος καὶ εὐπρόσιτος τῷ λοιπῶν, κατ' ἐκεῖνον μᾶλλον χωρεῖν, ἢ καὶ ἡ Πετρωνᾶ ἑώρα καταστελλομένων καὶ φυλαττόντων. καὶ δὴ κράτει καὶ βοῇ κατὰ τὸ πολεμίων ἐφαλόμενος, καὶ ὅλως ἔκπληκτος τοῖς Ῥωμαίοις ἐφίσταται, ἀλλ' ἐρυσιπέρας, καὶ αὖθ' ἑκατέρωθεν ἀντικρούοντας, καὶ μᾶλλον ἀνθιστάμενους πανικῶς. Διὸ καὶ μικρὸν συγκλείσας, καὶ εἰς ἑαυτὸν αὖθις γενόμενος, ἐπιβάρει πάλιν μιᾷ δυνάμει ἐκπέρασίν τινα, καὶ κάθοδον ἑαυτῷ ποιούμενος. ἀλλὰ καὶ αὖθις τούτῳ οὐκ ἐνδόντες, ἀλλ' ἀπαντήσαντες καὶ ἀναστρέψαντες τὸ συμπεσεῖν, καὶ μέχρις τούτων τοῦτο ποιεῖν κατίσχυσαν. Ἐκεῖ δὲ πάντοθεν ἀναφανέντες, καὶ ἄλλους ἄλλοθεν ἐκπηδῶντας τοὺς τὰ ἁρπαῖα καὶ μεσημβρινὰ μέρη κατοπτεύοντας καθεώρακε, τὸν ἤδη τῶν σωτηρίας ἀπογνόντας, καὶ τὰς φρένας ὥσπερ τινὶ κεραυνῷ βληθείς, ἐχώρει κατὰ ξιφῶν, ὑπὸ φροτέρων ἁμιλῶν. ἔνθα καιρίας πληγὰς, αὐτός τε πᾶσιν γένεται χαλεπὸν, & τῷ ἑαυτῷ ζῶντι ἀδείας ἀδαμῶν. ὡς δὲ τὸν τότε ἐμὲ μετὰ τοὺς φαλάγγους ἀποδρᾶναι τὴν δίκην, καὶ τὸν ὁ τῶν Χαρσιανῶν Κλεισυράρχης καταλαβὼν καὶ ἀποδὺς χειρῶνά τε μετὰ τοῦ στρατεύματος, καὶ τῷ Στρατηγῷ φέρων δίδωσι Πετρωνᾷ. Οὕπω μὲν ἐκεῖνος ὁ Πετρωνᾶς τὰ κατὰ τὸν Ἄμερ τρόπαια ἀφ' ἑαυτοῦ εἶχεν ἐκ τοτὲ τὸν μοναχὸν αἰδοῦς καὶ τιμῆς, σοφιστὴν ἄλλως ἀποκαλῶν. καὶ δὴ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς τούτῳ ἀναθεὶς, σφῷ τῷ βασιλεύοντι ἐπιστελλόμενος τοῦτον ἐπιφερέμφορος, σφῷ τε Βασιλείᾳ καὶ τῷ Βάρδᾳ, τῷ τοῦ ἀνδρὸς θεμένῳ καλῶς ἀρετῷ. καὶ ἀλλ' ὁ μὲν Πετρωνᾶς τὸ τοῦ Δομεστίκου οὐκ ἔτι σφετεριστὸν καθυπεκρίνετο, ἀλλ' αὐτῷ ἐλάμβανεν ἐκ Βασιλέως τιμῇ, καὶ ὁ μοναχὸς τῷ σφὸς Θεὸν ἀνδρίαν παρ' αὐτοῦ διδαχθεὶς, τὸν Πετρωνᾶ ἀνεδίδασκεν ὡς ἀφ' ταχέων μέλλοντα ἀποδημεῖν. Καὶ ποῖ μὲ δὴ, ὁ Πετρωνᾶς, ἀπαίρων τὸ σὸν ἀρνίον, ὦ ποιμὴν B ἐμὸν καὶ ἱερεῦ, βαίλει καταλιπεῖν; μὴ κλαυθμὸν ἐπωιδάριτο. ἆρα τούτῳ τῷ βίῳ; ἀλλὰ δέδοικα μὴ σφὸς τὸ σφότερα ἁλιθεὶς αὖθις παρῳδῶ, καὶ γένωνταί μοι τὰ ἔσχατα τῶν σφοτέρων ἀκρείττονα. Καὶ βαίλει, φησὶν ὁ μοναχὸς, ἐμοὶ συμπαιολυθῆσαι; καὶ ὅτος, Ναὶ πάτερ, ἔφη, μεθ' ἡδονῆς. καὶ δὴ τόσῳ καὶ ὅτος βληθεὶς, ἅμα τῇ οἰκαδὲ ἐπανόδῳ, ἐφάλη τὰ συμπίπτοντα τῷ Ἀββᾷ· καὶ ἀντεφάλετο φάσας, ὡς μετ' ἐμὲ γενόμενος μετὰ μικρὸν, ὡς φάσω. καὶ δὴ τισιν ἡμέραις παρελθούσαις, ὁ μοναχὸς τὰ μετεκαλεῖτο σφὸς τὸν Θεὸν, καὶ ὅτος αὐθημερὸν ὡς ἐκ συνηθήματος ἐπηκολούθει λαμπρῶς· καὶ τοσοῦτον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ καιροῦ ἀμφοτέρωσε πέπαυθεν ἀποδημία, ὡς ἄτερος ἑτέρῳ, καίτοιγε μικρῷ τῷ ζητήματος ἄτερος, μὴ ἀκοῦσαι τὸν θάνατον. Τοιοῦτος μὲν δὴ τέλει τῷ βίῳ ὁ Πετρωνᾶς χαριέμφορος λέγεται· ἐτελεύτα δὲ καὶ πρὸ τούτου ὁ Μανουὴλ, ἐν ᾧ σόσῳ δή τινι κρατηθείς. 159.

κζ'. Μετέβαινε δὲ & ὁ Βάρδας, ἐκ τοῦ ἐκ Βασιλέως 160.
ἀμοιβὴ σπουδαίως τιμὰς, ὥσπερ τις νέος χαρίεις τε καὶ φιλότιμος τοῖς ποικίλοις & πρὸς πᾶσαν ἐσθῆτα, μετέβαινε καὶ πρὸς & Καίσαρος ἀρχὴν δόξαν τε καὶ τιμὴν, τὸν Μι-

Bardas, Cæſar. Michael perditus Auriga.

καὶλ ὰ σρὸς ἕτερόν τι τῷ κολιτικῶν τοσοῦτον ἐπιτιμίαν, ὰ θέατρα καὶ ἵππων ἀμιλλητήρια. καὶ τὸ δὲ καλεπὸν, ὰκ ἀγάπα μόνον θεατὴς εἶναι, ἔτι καὶ τοσοῦτον ἐχόλαζεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς διοιοχεῖν ὁ τῆς τῷ Ρωμαίων Βασιλείας θέαμα τογχάνων, ἐ παίγνιον πᾶσι δὲ καὶ καταγέλας. ὅπως ὁ Βάρδας τὸ ἀδελφιδοῦ ἐπιτρόπευε, ἐ ὡδὲ ζῆν ὡς ἔοικεν ἠθέλησεν, εἰ μὴ τῶν μεταστήσει τὸ ἀνδράποδον. πλὴν διήκει τέως αὐτὸς τὰ πολιτικὰ, καὶ τῆς Βασιλείας καπεσοχάζετο, ὡς αὐτῷ ἁκαίρως πιεζλιφόμενος. ἀλλὰ παῦτα μὲν εἰς τὸ μέλλον ἐταμιεύετο. Τότε δὲ τῆς ἔξω σοφίας ἐπιμεληθεὶς, καὶ γὰρ δὴ τῷ τοσούτῳ χρόνῳ παραῤῥυεῖσα, ἐ ὡρὸς τὸ μηδὲν ὅλως κεχωρηκῦα τῇ τῷ χραπσάντων ἀ-
161. γροικίᾳ καὶ ἀμαθίᾳ, [161] καὶ καθιεβὰς τῷ μαθημαπικῶν καπὰ Μαγναύραν ποιήσας, αὖθις ἀκμάζειν καὶ ἀνιβᾶν παύτῃ ἐπαύδαζέ τε καὶ πιφιλοτίμητο. καὶ τῦτο τῷ ἔργων αὐτῷ κάλλιςόν τε καὶ πιριβόητον ὄν, ὰκ ἰχυσέ πως τὰς ἐσύσας ἄλλως κῦρας αὐτῷ ἀπονίψαθαι. ἤρχε δὲ καὶ τῆς τοιαύτης σχολῆς τὴν μὲν φιλοσοφίαν ἐξηγούμενος Λέων ἐκεῖνος ὁ μέγας τε καὶ Φιλόσοφος, ὃς καπὰ συγγένειαν μὲν τῷ ἐξαδέλφῳ τῷ Πατειάρχῃ Ιωαννῇ ἐφείσητο, τὸν θρόνον δὲ τῆς Οικαλοσίκης καπεχων· ἐπειδὴ πως ὰκ καθαιρέσεως ἐχόλαζεν, εἰς τοῦτο πιριβιβάζετο τὸν σχολὸν, τὸν ἀμαθίας πόρῥω ποι ἀπελαύνων καὶ ἀποτρεπόμενος.

κζ. Ἄξιον δὲ μικ' ἔπος εἰς γνῶσιν ἐλθεῖν ὁ παλιπόῦπος ἀνὴρ τῷ τότε Κραπσῶτι παραδραμεῖν. Θεόφιλος δὲ ἦν ὁ τῷ Μιχαὴλ σοφὸς καὶ πατὴρ. ὅπως ὅτου ἐπεὶ τῶν τῷ μαθημάτων εἰς ἄκρον ἐπιςήμων ἐξέσκεσε, τοσοῦτον χωρήσας ἅπασῶν, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῷ αὐτῆς ἀδελφῶν, ἀριθμητικῆς τέ φημι καὶ γεωμετρείας καὶ ἀσρονομίας· ἀλλὰ καὶ τῆς πολυθρυλλήτε μυσικῆς, καὶ εἰς ἄκρον αὐτῶν ἐλάσας, ὡς ἁδεμιᾶς ἔπρος, απαδῆ τε πολλῇ, καὶ βίῳ ἀσρέγμονι, καὶ μεγέθει φύσεως, δύτελεῖ τινι καπαλύματι χρώμενος καὶ καπαγωγίῳ, τὰς εἰς αὐτὸν φοιτῶντας ἐπαίδευε, ἐκδιδάσκων ἑῷ τινα ἐπιςήμων ὃ βέλοιντο. Ὡς δ' ἤδη χρόνος παρέπαπε, καὶ τῶν μαθητῶν ὰκ ὀλίγοι καπὰ τὰς ἐπιςήμας ἀφοίκοντο, σωνέβη τινὰ νεανίαν τῷ ἑαυτῷ φοιτητῶν τῆς γεωμετρικῆς ἐπιςήμης ἅρτι τὸ πέρας κατειληφότα, ὑπογραφὰ γενέσθαι τινὸς σρατηγίδος τάξιν διέποντος, καὶ ἀφοικτῆς ἔτυχε τῦ βίῳ ἀγαπῆσαι τύτῳ ἀκολυθῶν. ὡς δὲ κατὰ τὸν πόλεμον ἅμα τύτῳ ἐγένετο, ὑπὸ τῷ Αγαρηνῶν, ὰκ οἶδ' ὅπως, ζωγρεῖται, καὶ τῷ ἐπιφανῶν τινὶ εἰς δυλείαν ἀφ' ὅτου τῶν ἡλικίας δίδοται· [162] Μαμοιῶ ἐκεῖνος ὄνομα καλούμενος· τοιαῦτα μὲν τῷ Ισμαηλιτῶν ἐπίλεκτα Αμεραμνοιῶν ἄλλοις τε μαθήμασι σχολάζων Ελληνικοῖς, ἐ δὴ καὶ γεωμετρείας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖσον ὰκ ἀμελῶς. λόγυ δέ ποτε παρὰ τῦ ἐ νεανίου ἔχοντος διαπότε κινηθέντος πιρὶ τῆς απαδῆς Αμεραμνοιῶν, καὶ τῆς τῷ μαθημάτων ἐπιμελείας, ὡς δὴ ἐ πιρὶ τῆς γεωμετρείας ὀλίγυ, ἀκῦσαι τότε, εἴτε ὁ νεανίας ἐπιθυμεῖν, καὶ τῷ αὐτῦ διδασκάλου, ὡς καὶ αὐτῦ τινα ἔχοντος ἐπιςήμην γεωμε-

tatem gloriamque aſcendit; cum Michael nulla alia Reipublicæ cura teneretur, quam ut theatris ludiſque Circenſibus vacaret. Quodque adeo gravius, non ſolum illis lubens ſpectaculis intererat, tantamque operam navabat, ſed & ipſe Romani arcem Imperii tenens, equos agebat, cunctiſque ſe ridiculum ac ſpernendum præbebat. Ita Bardas Nepotis curatorem agebat; cui nec vita (ut par eſt) in votis eſſe debuiſſet, niſi a ſervili vitæ hoc inſtituto illum avocaret. Interim tamen negotia publica adminiſtrabat, ac ſibi ipſe Imperium animo deſtinabat, cujus quandoque ſibi ipſe compos fore videretur. Cæterum hæc quidem in futurum illi repoſita: Interim vero fœcularis ac profanæ ſapientiæ cura ſuſcepta (cum jam plura luſtra humaniores litteræ Imperatorum barbarie ac inſcitia obſoleviſſent, ac prope extinctæ eſſent) Mathematicarum diſciplinarum ſcholis ad Magnauram conſtitutis, magnifice rurſus florere, ac velut repubeicere eam fecit. Nec tamen hoc Bardæ facinus, quamquam ſummam præferret honeſtatem, gloriaque celeberrimum eſſet, ejus noxas reliquas eluere valuit. Præerat huic ſcholæ ac Doctor Philoſophiæ erat, magnus ille ac Philoſophus Leo, ſanguinis quidem proſapia, Jannis Patriarchæ patruelis; gradu vero, Theſſalonicenſis quondam Epiſcopus. Tunc autem ceſſare juſſus atque amotus, quod Iconomachorum hæreſis cultor erat, huic negotio præpoſitus, opera, ſua ac induſtria inſcitiam procul abigebat atque fugabat.

Leo Philoſophus ex Epiſc. Ludimagiſter Cpli.

XXVII. Operæpretium autem videatur, ut & noverimus, qua ratione vir tantus in ejus, qui tum rerum potiebatur, notitiam venerit. Erat is Theophilus Michaelis pater. Hic ergo, cum diſciplinarum omnem ſcientiam perfecte excoluiſſet, ſicque omnium diſciplinarum, Philoſophiæ ejuſque germanarum (Arithmeticæ ſcilicet & Geometriæ, nec non Aſtronomiæ; quin & celebratiſſimæ Muſicæ) perfectionem nactus eſſet, tantumque in illis omnibus unus ipſe profeciſſet, quantum ne in una quidem quiſpiam alius, diligenti in eam opera, ſolitudinis tranquillo, ingenii dexteritate; in vili quodam tuguriolo diſcipulos erudiebat; & quam quiſque malſet, ſcientiam docebat. Cum autem longum jam tempus tranſiſſet, multique eo doctore non pœnitendos progreſſus feciſſent, contigit, ut ejus diſcipulorum juvenis quidam, ſummam per eum nactus Geometriæ peritiam, uni Ducum A ſecretis, rei per eum familiaris compendium faturus, ad bellum proficiſcenti, ſe ultro comitem daret: dumque illic verſatur, neſcio quo caſu in Agarenorum poteſtatem veniret, ac quod viridi florentique inventa erat, illuſtrium uni ſervus dederetur, Mamum nomine. Dux porro tunc Iſmaelitarum Ameramnunes, cum Græcanicis aliis diſciplinis operam dabat, tum præcipue Geometriæ deditus erat. Accidit autem, ut ejus, de quo diximus, juvenis herus, de Ameramnunis in diſciplinis diligentia ſermonem domi haberet: cumque & Geometriæ meminiſſet, *Eum*, ait juvenis, *ejuſque lubens Magiſtros (quippe ipſe Geometriæ non omnino rudis) audirem.* Id vero ut audivit Ameramnunes, ingenti gaudio ad ſe adoleſcentem accerſit, quæ-

Reparatæ Barbaræ diſciplinæ.

Edit. Pariſ. pag. 115.

Saraceni Geometriæ ac liberalium artium ſtudioſi.

pag. 116.

ritque ex illo, *Num ejusmodi scientiæ cognitione aliqua præditus sit*. Ait ille; necdum tamen Barbarus ut dictis fidem accommodet in animum inducit; neminem Geometriæ gnarum arbitratus, præter Magistros suos, qui in Aula agerent. Dicente illo, *Libenter se auditurum, eorumque doctrinam explaraturum*; illi statim adstantes Geometrica auspicantur, figuraſque triangulas & quadrangulas describunt, atque Euclidis canones afferunt: factumque, ac sic rem habere, strenue ac erudite docent; sic nimirum istud vocari, hoc illius esse nomen: causam vero & rationem adscripti nominis, ac, cur se res ita habeat, nullam ullius momenti afferentes, meram suam insciti am ac ignorantiam (sola linguæ angustia pro ejus verbositate non prælli) prodebant. Tum juvenis elato animo ventosos ob eam figurarum descriptionem videns, *Cum in omni doctrina*, inquit, *ac negotio, rei causa ejusque assignata ratio primas teneat, cur vos, res solummodo esse dicendo, quasi nullius frugis rationes omittitis, inque eamdem classem, eum qui doctus sit & eruditus, ac qui eorum rerum ignarus, redigitis?* Hæsitantibus illis, & ut ipse causas distincte ederet atque doceret, rogantibus; ubi exponentem ac perspicue dicentem audiere; *Istud nimirum in causa esse, cur hoc istud sortitum sit nomen, hocque illud, hancque adeo delineationem*; eoque loquente eorum animus aperiebatur, sermonemque intellexerunt; porro hominem admirari, ac cum stupore percontari, *Quotos Byzantium viros ejus generis sique eruditos alat?* Respondente illo, *Longe plurimos; ac se ex discipulorum, non ex Magistrorum numero esse*; rursus de Doctore quærunt, *Num adhuc vivat ac superstes sit?* Respondet vero, *Omnino superstitem esse*, virique magnifice virtutem laudat, dicens, *Inopem vitam agere, ac vulgo ignotum, sapientia clarere*. Statim ergo Mamum ad hunc litteras in hanc sententiam scribit. *Ex fructu arborem, ex discipulo Magistrum agnovimus. Ergo tu, qui tanta rerum præditus scientia ob virtutem ac scientiæ altitudinem, civibus tuis ignotus es, necdumque sapientiæ ac scientiæ fructus percepisti (quippe nullum ab eis honorem consecutus) ne dedigneris venire ad nos, tua nos doctrina impertiturus: Hoc si feceris, tibi cervicem gens omnis Saracenorum inclinans, tanta munerum ac divitiarum vi cumulabit, quanta nemini unquam hominum obtigit*. His ergo litteris adolescenti tradi.is, eoque liberaliter donato, ad Magistrum jubet proficisci; rursusque honores ac munera pollicetur; ac si velit, etiam facultatem facturum redeundi in patriam, si modo Leoni; ut ad eos transeat, Romano relicto orbe, suaserit. Ubi itaque in Urbem Regiam venit, ac coram Magistro astitit; ejus incensus aspectu, veluti que calore exæstuans, in gemitus cogitur; nec solum genas, sed & collum & renes rigat lacrymis. Ac primum quidem rerum incertus Magister hærere, cum nec quis ille esset exploratum haberet, nec sciret cujus gratia hæc agerentur. Adolescentis enim longiore mora immutata species, malisque captivitatis detrita, alium existimari præbebat, quam qui notus erat. At ubi paulatim sui

Leonis Philosophi discipulus agnitus.

Edit. Paris. pag. 117.

Leo præmiis invitatus.

τριχὴν. Ὡς ὖων ἀνέμαθεν ὁ Ἀμεραμουμνῆς, μὴ πε-
ριχαρείας εἰσκαλῆται πολλῆς, ϗ τὸν αἰχμάλωτον ἐ-
πτωθάσειε, Εἰ γνῶσιν τῆς τοιαύτης κέκτηται ἐπιστή-
μης. ϗ ἐπεὶ δ' συγκαθῆσιν ἐποιήσατο, ὅτι μὲν ἀ-
πιστίαν φορᾷ τοῖς ἐκείνου λόγοις ὁ Βάρβαρος κεκτημένος,
οὐκ ἔλεγεν ἑτέρως εἶναι ὑπὸ τοῦ αὐχεῖν τῷ ἐκείνου δι-
δασκάλῳ ἑκτός. ὡς δ' ὁ νεανίας ἔλεγε τόπων ἅψα-
σθαι ἐπιθυμεῖν, ϗ τῆς αὐτῶν διδασκαλίας, δῆθεν ὡ-
νησι παραξάντος ἀπήρχοντο τοῦτο, ϗ διεχάραττον τὰ
τρίγωνά τε ϗ τετράγωνα σχήματα, ϗ τὰς Εὐκλείδου
κανόνας προσέφερον· ϗ τὸ μὲν ὅτι εἰδὼς ἕκαστον ἀνδρικῶς
ϗ ἐπιστημονικῶς, τοῦτο λέγοντες τοιαύτῃ ἔχοι τὴν κλῆ-
σιν, ϗ τοιαύτῃ τοῦτο τέτρηται· αἰτίαν δὲ, ϗ λόγον, ϗ δι-
Β τι οὕτως τε ἔχει, ϗ κλῆσιν ἔχει, καταλλήλως ἀποδι-
δόναι ἐδαμῶς, ἀμάθειαν & ἄγνοιαν, ἀλλ' οὐ στέρησιν
γλώττης πως ἔχοντες. Ὡς ὖων τοῦτο γαυρωμένους ἑώ-
ρα, ϗ μέγα φρονοῦντας ἐπὶ τῷ τῷ χημάτων, ὁ νεανίας
καταγραφῇ· Τί φησιν, ὦ οὗτοι, ἐπεὶ πάντος λόγου ϗ
πράγματος [163] τῆς αἰτίας τὸ κράτος ἔχούσης, ϗ τὸ διό- 138.
τι, ὑμεῖς τὴν ὕπαρξιν μόνον λέγοντες, τοὺς τούτων πα-
ραιτεῖτε λόγους, ὡς οὐκ ἀναγκαίους; ϗ εἰς ταυτὸν τὸν
διδασκόμενον ἄγετε, ὅπου ϗ τὸν μηδὲν παιδευόμενον,
μηδέ τι περὶ τούτων διαγινώσκοντα; τῷ δὲ διαπορη-
σάντων, ϗ τὰς αἰτίας τούτων διαιρεῖν ϗ διδάσκειν
παρακελευομένων, ἐπεὶ διηρμωδίοντα ϗ σαφῶς λέ-
γοντα ταῦτας δίκαιον, ὡς τοῦτο μὲν διὰ τόδε, ϗ τοῦτο διὰ
C δέ, ϗ τοῦτο διὰ τόδε τῶν εἰρημένων ἔχει κλῆσίν τε ϗ γρα-
φὴν, ϗ ἅμα αὐτῶν ὀνὺς διλυσίγετο, ϗ τῷ λεγομένων
συνίεσαν, τάμβει λοιπὸν συχνθέντες, πρώτων ὁποσῶς
τὸ Βυζάντιον τοιοῦτος τρέφει ἄνδρας ἐπιστήμονας; ὡς
δὲ πολλοὺς ὑπὸς ἔλεγεν, ϗ ἑαυτὸν τῷ τῶν μαθητιώντων
χορῷ, ἀλλ' ὡ τῷ διδασκόντων καπήλευε, περὶ τῆ δι-
δασκάλου τοῦτον αὐθις ἐπανερώτων, εἰ ζῶσιν ἔτι ἀριθ-
μηται, ϗ ὑπεράνω πέφυκε γῆς; Ὁ δὲ, Εσί τε ἔφασκεν
ὑπὲρ γῆς, ϗ τῷ αὐτῇ ἀρετῇ ἐξιδιάσας, ἀκίνητα
βίον ἐξάγειν λέγων αὐτὸν, ϗ τοῖς πολλοῖς ἄγνωστον ἐ-
πὶ σοφίᾳ ἅψαλάμπτοντα. γράμματα γοῦν δῆθεν ὁ Μα-
μοῦν πρὸς ἐκεῖνον ἅψαχάραττε, τὸν δὲ τρόπον περιέχοντα.
D Ὡς ἐκ τῆ καρπῆ τὸ δένδρον ἐπεγνώμεν, ἐκ τῆ μαθητῆ τὸν
διδάσκαλον. ἐπεὶ γοῦν τοσοῦτος ὢν περὶ τῶν ἐπιστημῶν τῷ
ὄντων δὶ ἀρετῆ ϗ γνώσεως βάθος, ἄγνωστος εἶ τοῖς σοῖς
συμπολίταις, ϗ τῆς σοφίας ϗ γνώσεως ὔπω τοῖς καρποῖς
ἀπείληφας, ὅτι μηδὲ τιμῆς ἠξίωσαι παρ' αὐτῶν, μὴ ἀ-
ξιώσῃς ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς, ϗ τῆς σῆς διδασκαλίας
μεταδοῦναι ἡμῖν. εἰ δ' ὅπως τοῦτο γένηται, τοὺς αὐχένας
σοι κλινεῖ γένος ἅπαν τὸ τῷ Σαρακηνῶν· ϗ πλοῦτο & δω-
ρεῶν ἀξιωθείσῃ, ὧν εἰδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἠξίωται.
Ἐπιδὴς οὖν τὰ γράμματα τῷ νεανία, ϗ δώροις αὐτὸν φι-
λοφρονησάμενος, τὸν διδάσκαλον καταλαμβάνειν ἐκέ-
λευσε, ϗ τιμὰς δὴθὺς ὑπισχνεῖτο ϗ δωρεὰς, ϗ αὐθις εἰ
βούλοιτο τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδον, μόνον εἰ πεῖσειε τὸν
τῷ Ρωμαίων καταλιπεῖν γῆν. Ὡς γὴν βασιλέως ἐφ-
θασε, ϗ τῷ διδασκάλῳ πρὸς πρόσωπον ἔστηκεν, ἐ τοῦτο
θέα ἀναπλήξασά τε ϗ οἷον θερμαίνουσα, ὀλορρίθιος
κατεωάγαζε, ϗ δάκρυσιν ὑ παρειὰς μόνον, ἀλλὰ ϗ
τράχηλον ϗ στέρνα ἅβροχα ἔμπλειν. ϗ τὸ πρῶτον ἀπο-
ρία τῷ δρωμένων τὸν διδάσκαλον καταλάμβανε, τίς τε
ὢν ὑκ εἰδώς, ϗ ὅπως ταῦτα ἔτυχεν ἅπραττετο. ἐπεὶ δὲ
τοῦτο μορφὴ ἀλλοιωθεῖσα τῷ χρόνῳ, ϗ τῇ τῆς αἰχμα-
λωσίας κακοχίᾳ, ἀλλοῖον τὸν πατέρα, ἀλλ' ὑκ ἐκεῖνον

ἔσω ἢ γραμμάτων ἀπεδίδασκεν. ὡς δὲ πάντα γνῶσιν καὶ μικρὰν ἐδίδου, ἄτομα καὶ μαθήματα ἐπεκτᾶτο καὶ προσετίθει τὴν τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ τῆς αἰτίας τῆς ἀπολυτρώσεώς τε καὶ ἀφέξεως, καὶ ἅμα εἰς χεῖρας ἐδίδου δι' ἧς γράφει, τότε δὲ κατὰ τὴν τραγῳδίαν ἐπλήρου ἐθρηνῳδίαν. πλὴν ὡς ἀπὸ νόησιν εἶναι λογισάμενος τὴν τῶν ἐχθρῶν γραφὴν, ἐγί ποτε καταφωρος γένοιτο, τῷ Λογοθέτῃ προσεισι. Θεόκτιστος γὰρ ἦν ὁ παράλημα τῷ Βάρδᾳ γενόμενος, καὶ διηγεῖτο τὰ τῆς αἰχμαλώτου πάντα καὶ μαθητοῦ. καὶ ἅμα δίδωσι τὴν τῶν Ἀμιραμουμνῶν γραφήν. Αὖτη ἡ αἰτία τοῦ τῶδε τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τὴν Βασιλέως γνῶσιν τε καὶ οἰκείωσις. ἦν δὲ μαθητὴς, καὶ τοῦτο τὸ γράμμα, τὴν τε τῆς Λόγου σοφίαν ἐν ὑπαίθρῳ γενέσθαι ἐν γωνίᾳ πάνυ ἦσαν ἐποίησε, καὶ τῶν διπλείας ἐκείνης καὶ πολλῆς ἔξω παρέλαβε. τὸ τε γὰρ γράμμα ἐμφανίζει τῷ Θεοφίλῳ ὁ Λογοθέτης, καὶ προσκαλεῖται τοῦτον αὐτὸς, καὶ πλουτίζει καὶ ἐν τῇ τῶν ἁγίων μ'. ναῷ διδάσκειν δημοσίᾳ παρὰ τὴν Βασιλέως ἐπείγεται. Οὐ πολὺς γοῦν χρόνος, καὶ ἐν πεὶ δίγνω ὁ Μαμοῦν μὴ βούλεσθαι τὸν Φιλόσοφον τῆς οἰκείας ἢ ἀλλοτρίας ἀλλάξασθαι, καὶ γραφῆς ἐκτίθησιν ὑποῤῥίας γεωμετρικῶν τε καὶ ἀστρολογικῶν ζητημάτων, καὶ τινων ἑτέρων δυσδιαγνώστων κεφαλαίων ἢ λύσιν πάντων κομίσασθαι ἀξιοῖ. Ὡς δ' ὅσα ἔκαστα προσηκόντως ἐμφιλώσατο ὁ Λέων καὶ τὰς πάντων λύσεις ἐξέθετο, προσηρμόσατό τε πάσης καὶ τινα προγνώσεως ἐκπλήξεως ἕνεκα. τότε δὴ μεγάλως ἐπὶ χεῖρας λαβόντα αὐτὰ τὸν Ἀμιραμουμνῶν τρωθῆναι δὴ τῷ πάντα πόθῳ ἢ μέγα ἀναμαγεῖν, ἢ ἄνδρα τῆς φιλοσοφίας ἢ τῶν μαθημάτων ὑπεραγάμενος. ὅθεν δὴ Θὺς ἡ πρὸς ἐκεῖνον, πρὸς δὲ τὸν Θεόφιλον ἐπιστολὴν πέμπει, τὸν γοῦν πάντων ἐμπειρίχουσαν· Ὡς ἐβουλόμην μὲν αὐτὸς ἀφικέσθαί σοι, ἔργον φίλου τε καὶ μαθητοῦ ἐκπληροῦν· ἐπεὶ δὲ ἢ τε προσαναγκαίη μοι ἀρχὴ ἐκ Θεοῦ, καὶ ὁ πολὺς ὑπὸ τῶν χεῖρά μοι τελῶν καὶ ἐξουσίαν λαὸς πάντα ἐ συγχωρεῖ, ἀξιῶ τὸν ὃν ἔχεις ἐπὶ φιλοσοφίᾳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις περιβόητον ἄνδρα, βραχύ τινα χρόνον ἐπαποσπάσαι, καὶ συγγενέσθαι μοι πάντων πᾶσαι, τρόπῳ διαλαλίας τῆς αὐτῆ ἐπιστήμης μεταδίδοντα καὶ ἀρετῆς, τῇ ὅπως ἔχοιτ' ἐμοὶ πρὸς ἐκείνας ἐρωτικῶς. πάσης δὲ ἐκ ἀναβολῆ τις γενέσθω, ὅτι τε τῇδ' ἐκ ὁμογλώσσων ἐγὼ, καὶ ὅτι τῆς πίστεως ἀλλότριος. ἀλλ' ὅτι μᾶλλον τοιοῦτος ἀξιῶν, πείρᾳ ἡ αἴτησις λήψεται παρὰ φίλοις ἐπιεικέσι τε καὶ χρηστοῖς. χάρις δ' σοι καταβλη-
164. θήσεται ὑπὲρ πάντα, χρυσίου [164] μὲν * εἴκοσι κεντηνάρια, εἰρήνη δὲ καὶ σπονδαὶ αἰώνιοί τε καὶ ἀτελεύτητοι ποσύτοις μὲν ἐκεῖνος τὸν αὐτὸν ἐξωνεῖτο παρουσίαν καὶ ἄφιξιν. ἀλλ' ὁ Θεόφιλος ἀντιποιεύνας, καὶ ἄλογον τὸ οἰκεῖον δοῦναι ἑτέροις καλὸν, καὶ τὸν ὅπως ἔκδοτον ποιῆσαι πᾶς ἔθνεσι, δι' ὃς τὸ τῶν Ῥωμαίων γένος θαυμάζεται τε καὶ τιμᾶται παρὰ πᾶσιν, ἐκείνῳ μὲν οὐκ ἐπένδυσε· τοῦτον δὲ ἐξ τιμῆς πλείονος ἔχων, τὸν Ἰωάννην τὸν Πατριαρχικὸν τότε θρόνου ἀντιποιούμενον, καὶ τὸν Θεσσαλονικέων μητρόπολιν, καὶ ὡς πλήρη σοφίας ὄντα, καὶ ὡς οἰκειούμενον πάτερ κατὰ συγγένειαν, χειροτονεῖν ἐκελεύσατο.

κή. Ὡς ἐπεὶ μὴ ἡ χειροτονία κατὰ τὴ Θεσσαλονίκην ἐγένετο, εἶχε μὲν ἅπαντας ἡ αὐτὸν δι' λαβομένους τε καὶ τιμῶντας ἀρετὴν. εἶχε δὲ μᾶλλον τιμῶντας τοῦτον λαμ-

notitiam fecit, nomenque ac disciplinas edidit, & captivitatem adjecit, causamque redemptionis ac cur venerit, simulque litteras in manus dedit; tunc sane communi ambo luctu planctuque soluti sunt. Cum tamen Leo haud sibi tutum intelligeret, si quando ab hoste clanculum litteras accepisse deprehenderetur, ad Logotheten accedit (Theoctistus is erat, cui Bardas necem conscivit) ac captivi verba omnia & discipuli exponit, simulque Ameramnunis litteras tradit. Sicque virum Imperatori innotescere contigit, inque illius necessariorum numerum cooptari. Hic discipulus ac epistola, quæ hactenus in angulo delituerat, Leonis sapientiam in apertum produxit, adjectaque illa cum per egestatem vitæ forte exemit. Logotheta namque Theophilo litteras ostendit: quem ille accersitum dimat, publiceque Doctorem in sanctorum Quadraginta Martyrum sacra Æde præfecit. Ubi non multis exactis diebus, intelligens Mamum, haud ex animo Leoni esse, ut natali solo relicto se ad eum conferret, Geometricas quasdam ac Astronomicas, aliarumque scientiarum difficiles quæstiones, solertia mentis solvendas ac exponendas mittit. Leo ubi rite singulas interpretatus esset, ac uniuscujusque solutionem edidisset, quædam etiam admirationis causa, futura prædicendi signa adjecit. Tunc Ameramnunes acceptis in manus litteris, majorem in modum viri desiderio animo affici, altumque vocem tollere, ejus Philosophiæ ac disciplinarum defixus admiratione. Mox ergo, non ad Leonem, sed ad ipsum Imperatorem litteras scribit, hunc fere continentes sensum. *Statueram, quod est amici discipulique officium, ipse ad te venire: sed cum creditum mihi a Deo Imperium, tantaque hæc subjecta plebis multitudo id non permittant; rogo, ut quem Virum Philosophia aliisque disciplinis longe celebrem habes, ad breve tempus mittas, ac mecum versari jubeas, ut me sua ille doctrina ac virtute, quarum tanto amore flagro, impertiat. Neque ob religionis gentisque diversitatem præstare rem difficerat: sed magis quod talis est qui rogat, finem facile vota habebunt inter probos ac miles amicos. Pro hoc autem munere auri centenaria * viginti reddemus, pacemque ac fœdus perenne componemus.* Tantis ille redimendam viri præsentiam putavit, & quod is illi utendum præberet. At Theophilus dato responso, nec consentaneum ratus bonum proprium aliis tradere, rerumque scientiam Gentibus prodere, cujus causa Romanum genus ubique gentium admirationem habet, honorique ducitur; ejus minime votis annuit: Leonem vero majori porro in honore habens, Joanni Patriarchalem tum Sedem administranti jubet, ut eum Thessalonicensem Metropolitam ordinet, virum scilicet sapientia ornatum, & qui sanguinis necessitudine ipsum contingeret.

XXVIII. Ubi Sacerdotio initiatus Leo Thessalonicam venit, omnium in se civium animos, ipsum pro virtute venerantium ac colentium, convertit. Accidit vero etiam aliquid, quod eam ejus venerationem ac cultum magnificentius auxit. Eo tempore tanta fuit terræ sterilitas, omniumque frugum pe-

Saracenorum Principi ad eum producta litteræ.

Ditatur Leo Philosophus & disciplinarum magister constitutus.

Edit. Paris. pag. 118.

Expertus a Saracenorum Principe.

Leo Philosophus Thessalonicensis Episcopus.

* Centum.

nuria, ut de mors jam immineret. Visa autem Leo civium tanta miseria, miserantis animi affectu sanctius hortatur mœstitiam ponere, nec calamitatibus immori, si modo divinam opem consequi velint, atque ejus quoque auxilio juvari. Ad certum itaque tempus, quo ex Astrologia didicerat, ab stellarum quarumdam exortu conspectuque benigniores quasdam e cælo influentias in hæc inferiora demitti, sementem facere jubet, inque terræ sinum jacere: quo facto tanta fertilitas frugumque uberras apparente vere messisque tempore contigit, ut in multos deinceps annos collecta annona suffecerit. Ita plane Deo uberem illam messem conferente, cum se facilem miserorum supplicationibus ac votis præbuisset, non quasi inanis illa Astrologi observatio, tantæ illius benignitatis causa extiterit. Ea tamen res, Thessalonicensium erga Leonem amoris vim ac flammam, uti par est, majorem in modum excitavit auxitque.

Depulsa sterilitas observatione Astrologica Leonis. *Edit. Paris.* pag. 119.

In his nonnulla observatio Astrologica.

XXIX. Porro, plerisque ejus sapientiam mirantibus, ac qua ille ratione ad omnium scientiarum apicem evaserit rogantibus, dixisse ferunt ad quemdam sibi familiarem: *Grammaticam quidem & Poesin Constantinopoli morantem se didicisse: Rhetoricam vero & Philosophiam, nec non Arithmeticam, in Antro Insulæ versantem. Illic enim cum docto quodam viro consuetudinem habuisse, ab eoque principiis demissas, ac præceptis quibusdam rationibusque imbutum, nec quantam desideraverat nactus eruditionis vim, vicinam continentem pervagando, Monasteriaque adeundo, atque in illis extantes libros scrutando, sibique comparando, atque in montium jugis acri diligentia evolvendo & in eis meditando, ad tantæ doctrinæ fastigium evasisse. Tumque abunde disciplinis expletum, in Urbem Regiam rursus venisse, eorumque animis, qui ipsius uti opera vellent, scientiarum semina insperssisse.* Verum hæc prius: modo autem, post tres annos, (tot enim fluxerant ab arrepto Sacerdotio) iterum cessare jussus, ac gradu motus, Philosophiæ scholam ad Magnauram regendam susceperat: Theodorus vero ejus discipulus, Geometriæ ludo præsidebat: Theodegius Astronomiæ; Cometas, linguæ Græcæ Grammaticæ, Jis Bardas, dum large sumptus suppeditat, ac quo scientiarum desiderio accensus videbatur, sæpe ipse quoque scholas frequentans, discipulorumque animos confirmans, intra justi temporis moras, velut alas doctrinis addidit, eisque plumescendi (ut sic dicam) ac profectus maximi, compendium fecit.

Leoni unde parta eruditio.

Instaurata Cpli litterarum studia a Barda.

XXX. Idem Bardas in judiciis In Circo agitari solitis assiduus erat, animique juris æquique tenacis laudem ambiens, vulgo utique adeptus esset, tempore obscurante ea quæ illi jam iniqua patrata erant: quia tamen iterum res Ecclesiæ miscuit ac turbavit, rixæque ei & malorum ac exitii auctor extitit, pro tranquillitate, qua fruebatur, hic merito non gloriam, sed probrum labemque reportavit. Etenim Methodio, ubi annos solummodo quatuor Sedem Constantinopolitanam rexerat, ex humanis sublato, Ignatium Monachum, ac Monasterii Satyri tum Præpositum, Nicephori Impe-

Bardas Justi Judicatus.

pag. 120.

Ignatius Methodii successor.

ἀφέτηρος ἐκ τινος αἰτίας, ὧν ὁ λόγος ἀλλοῦ. περὶ τὰς τῶν καρπῶν γενὰς σπορὰ πως ποιεῖσθαι ὥρᾳτο ἡ γῆ ἢ ἄπειρος κατ' ἐκεῖνο καιρὸν, ὡς ὁ θάνατον καταπεφρίθαι ὡς ἰδεῖν, τῇ τῆς συμπαθείας οἴστρῳ βληθείς, μήτ' ἀθυμεῖν παρῆκε, μήτε μὴν συμφορᾶς ἐπαπολυθαι· εἶχε δὲ βουλεσθαι τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπικουρίας, ὁ αὖθις γε τυχεῖν. περί τινα γοῦν καιρὸν, ὃν ἐκ τῆς ἀστρολογικῆς ἐδιδάσκετο, ἀστέρων τινῶν ἐπιτολὰς τε καὶ φάσεις δοτερροίας τινὰ καὶ συμπαθείας τοῖς πεζεύμασι προσγινέσθαι, τὰ σπέρματα τῇ γῇ καταβάλλειν, ὁ ὡς κόλπους τινὰς ἰδίους, ὧν ποσοῦτον γενέσθαι συμβαῖνε διαφορὰς τε καὶ διαπτύσεις, ἐκεῖ τὸ ἱκανὸν ἀπολαβεῖν, καὶ ὁ τοῦ θέρους ἐφεστὼς καιρὸς, ὡς πολλὰς ἐπαρκέσαι χρείας αὐτοῖς καὶ εἰς τὸ ἔξις πάντως ὅπου τοῦ Θεοῦ τὸν ἄμπελον πολυχρόνιον ἐσεσθαι, ταῖς τῶν ἀναγκαζομένων λιταῖς ἐπιδόντος καὶ ἱκετείας, ἀλλ' ἐν τῇ ἐκείνου περὶ τὸ ποιμνίου μετανοίᾳ. Τοῦτο γοῦν τὸν ἐπιπλέον τῶν Θεσσαλονικέων πόλεως πρὸς ἐλεήμονα φορτίζειν, καὶ τὸ φίλτρον αὐτῶν διεγεῖραι, ὡς εἰκός.

Leonis amoris vim ac flammam, uti par est, majorem in modum excitavit auxitque.

Ἀθ. Θαυμαζόντων δὲ πολλῶν περὶ τῆς αὐτοῦ σοφίας, καὶ ὅπως εἰς ἄκρον ἐρθασε πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, λέγεται πρός τινα τῶν ἑαυτοῦ φίλων εἰπεῖν. Ὡς τὸν μὲν γραμματικὸν καὶ ποιητικὸν κατὰ τὸν ΚΠ. Χαρείβδιν κατορθοῦν. ῥητορικὸν δὲ καὶ φιλοσοφίαν καὶ ἀριθμῶν ἀναλύσεις [165] κατὰ τὸν ἦσον Ἄντρον γεώμετρος ἐκεῖσε τῷ τινι σοφῷ ἀνδρὶ ἐντυχών, καὶ τὰς ἀρχὰς μόνον καὶ τινας λόγους παρ' αὐτοῦ λαβὼν, ἐπεὶ μὴ ὅσον ἐβούλετο δέεσθαι, τῇ χίρσῳ ταύτῃ πλείοσιν, καὶ μοναστήρια καταλαμβάνων, καὶ τὰς ἀποκειμένας βίβλους ἀπροθύμως τε καὶ πεζεύμενος, καὶ πρὸς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρῶν σπανιώτερον ταύτῃ ἐμμελετῶν, πρὸς τὸ τῆς γνώσεως ὕψος ἀνεβιβάζετο. ὅτε δὲ ἐκ χέρσου χὼν τῶν μαθημάτων, πρὸς τὸν βασιλεύουσαν αὖθις ἐπέστρεψε, τὰ σπέρματα τῶν ἐπιστημῶν ταῖς τῶν βουλομένων ἄρδειν καταβαλλόμενος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔφθημεν. καὶ τῶν δὲ ἐπὶ μὴ πολὺν χρόνον· πόθος δὲ ὁ τοῦ θέρους ἀντλήσιος χρόνος. ἐκ τοῦ καθαιρέσεως αὖθις ἐσχόλαζε, τὸν κατὰ Μαγναύραν μὲν ὑπὸ ἀρχὲ φιλοσόφου σχολὴν ὁ δὲ δὴ τῶν φοιτητῶν [167] Θεόδωρος τὸν τῆς γεωμετρείας διαπρεπῆ ἔφερε, καὶ Θεοδήγιος τὸν τῆς ἀστρονομίας, ὁ Κομητᾶς δὲ τὰς φωνὰς ἐξελληνίζοντες γραμματικὸς, οἷς ὁ Βάρδας καὶ δαψιλῶς ἐπαρκῶν, καὶ ἐκ φιλομαθίας πολλάκις ἐπιφοιτῶν, καὶ τῷ διδασκομένων τὰς φύσεις ἐπιῤῥώννυς, ὅσον τὸ καθήκοντος χρόνου ὑπερ πτερὰ τοῖς λόγοις δίδως, πτεροφυεῖν ἐποίει καὶ ἐφοβαίνειν εἰς τὸ ὑμπρόσθεν.

165.

166.

167.

Barda justi judicatus.

λ'. Καὶ [168] τοῖς τὰ ἱπποδρόμια διενεχῶς ὁ Βάρδας ἑαυτὸ ἐδίδου κριτηρίοις, καὶ ἐρασὴς νομίζεσθαι πάντως τὸ γνώμης φιλοτιμούμενος, ἔτυχε δ' ἂν παρὰ πολλοῖς, τῷ χρόνῳ καὶ γεγονότι καλύψαντος· ἀλλὰ πάλιν τὸ τῆς Ἐκκλησίας κυκήσας τε καὶ ἀνατάραξας, καὶ αὖτε γαλήνης φιλονεικίας αὐτῷ καὶ κακώσεων καὶ ὀλεθρίων αἴτιος γεγονὼς, εἰκότως ὃ τὸ κρίτης δόξαν, ἀλλὰ τὸ ἐναντίαν ἐμοίχλασε. ἄρτι γὰρ τὸ βίου Μεθοδίου μεταλλαχότος, τέσσαρας μόνους χρόνους τὸν τῆς ΚΠ. θρόνον κεκρατηκότος, Ἰγνάτιον μοναχὸν ὄντα, καὶ τῆς μονῆς ἡγούμενον τοῦ Σατύρου, τὸν Νικηφόρου μὲν τοῦ Βασιλέως ἔκγονον, υἱὸν δὲ Μιχαὴλ, τὸν ἐπ' ὠλαβείᾳ

168.

Ignatius Methodii successor.

λαβείᾳ καὶ ἀρετῇ πάντοίᾳ μαρτυρηθέντα πρὸς τὸν A
τῆς Πατριαρχίας θρόνον ἀναβιβάζωσι, καὶ τῆς οἰκου-
μένης τὰς οἴακας ἐμπιστώσωσι· ὅπως ἐκεῖνος μετὰ τινας
χρόνους τὸν Βάρδαν ἐπὶ τῇ τοῦ οἰκείου γαμέτου ἀλόγως, καὶ
ἀναιτίως ἀποβολῇ, τῆς αὐτοῦ δὲ νύμφης περιπλοκῇ
τῆς ἐκκλησίας ἀπείργων, ἐπεὶ μὴ ἔφερε θείων κανό-
νων ἀμέλειαν· τοῦτο δὴ ἐκείνῳ ἐδίδου ποινὴν τῆς ἐκ-
κλησίας ἀποπεμπόμενος, ταύτῃ εἰσπράττεται παρ'
αὐτοῦ. καὶ ἵνα τὸν λιμὸν καὶ τοῦτο δίψαν παρῶ, καὶ
τὰς ἐπὶ γῆς τοῦ ἀνδρὸς ἐκτάσεις τε καὶ ῥαβδισμούς,
καὶ τὰς καθ' ὅλου τοῦ σώματος ὠμοτάτας πληγάς,
ἐν τούτῳ μόνον ἐγὼ εἰπών, ἐπὶ τὰ συνεχῆ βαδίσο-
μαι τῆς ἱστορίας.

λά. Παριδὼν τὸν Ἰγνάτιον ὁ Βάρδας φρουρᾷ, B
καὶ φρουρᾷ ἀπηνεῖ τε καὶ χαλεπῇ· ἣ δὴ ἐν τῷ
τῶν ἁγίων Ἀποστόλων νηῒ ἐστὶ, οὐκ ἐν τῷ δὴ μεγά-
λῳ τε καὶ σεμνῷ, ἀλλ' ἔνθα οἱ Τάφοι καὶ λέ-
γονται καὶ εἰσὶν. ἐκεῖσε δὴ ἐγκατακλείσαντες ἐν τινι
τόπῳ τάφῳ τῷ Κοπρωνύμῳ, ἐν κρυμῷ καὶ παγε-
τῷ γυμνότερον ἑκάστου, τῆς παροιμίας, ἐν μιτεώρῳ
ἐπικαθίσαντες, τὰ τῷ κρυμῷ καὶ χειμῶνος πά-
σχειν ἐξεβιάζοντο. τὰ δὲ λοιπὰ, ἡ δυσεντερία τε
καὶ τῷ ἐντὸς ἀναγκαίων ἐκ τῆς τοῦ ψύχους ὑπερβο-
λῆς ἀπὸ γαστρὸς διαῤῥοια, καὶ θάνατος ἐκ τούτου
πικρός. ἀπιβίου δ' ἂν ἐκ τῆς τοῦ φρουροῦντος
ἀνημερότητος καὶ ὠμότητος (ἦσαν δὲ οὗτος, ὅ, τε
Γοργονίτης Ἰωάννης, καὶ ὁ Σκυτελότης Νικόλαος, C
καὶ Θεόδωρος ὁ Μαῦρος) εἰ μή τις ὕστερον βαλό-
μενος, Κωνσταντῖνος δὴ ὁ Ἀρμενίακος, τῇ τούτων
ἀπουσίᾳ ἐν τῷ μέλλειν σιτίζεσθαι, ἐκεῖθεν τε τὸν
ἄνθρωπον κατιβίβαζε, καὶ οἴνῳ βραχεῖ, ἔτι δὲ
καὶ ἄρτῳ καὶ μικρᾷ τινὶ περιθάλψει τὸ λυπούμενον
ἐκ ὀλίγου παρεμυθεῖτο. Ὡς δὲ τὸ τῆς τιμωρίας
ἀρκοῦντας ἐδόκει αὐτῷ, τότε δὴ ὑπερόριον μὲν τὸν
ἄνδρα τοῦτον κατὰ τὴν νῆσον Μιτυλήνην ποιεῖ.
Ἐπεὶ δέ καί τινες τῷ ἐπισκόπων ἀντέλεγον, καὶ
τὴν δίκην πόῤῥω που δὴ οὖσαν καὶ ἀποροποιήσα-
σαν ἐπεκαλοῦντο· καὶ οὐκ ἔστι γένηται ἄλλον δίκα-
σθαι ἐπείλουν, ἀλλὰ τῆς ἐκκλησίας συναποῤῥήγνυ-
σθαι· τὸν ἐκ τούτου πάραχον δὴ κατευλαβηθείς, ὅ- D
γε ἐκ τούτου ἀπάτῃ περιελθεῖν καὶ ἀλωπεκῇ. ἰδίᾳ
γοῦν, καὶ κρυφῇ τῶν ἑκάστου μετακαλούμενος, οὐ
μικρόν τι καὶ παρεισὸν ὑπεχεῖτό τε καὶ ἐδίδου, εἰ
μόνον ἀποστᾶεν τοῦ Ἰγνατίου, ἀλλὰ τοῦ θρόνου αὐ-
τοῦ ΚΠ. ὡς δ' ἐπεδίδοσαν ἅπαντες, καὶ τῆς μὲν
δόξης ἐπῶντο, τὸ δὲ καλοῦ ἔτυχον καὶ νομίμου ἀν-
τέλεγον οὐδείς, τότε δὴ τότε ὑπετίθει, ὡς ὁ μὲν
Βασιλεὺς αὐτοῖς τὰς ὑποχέσεις μὲν ἐκπληρώσειεν·
αὐτοὶ δὲ τὸ δέχεσθαι προσώπῳ τε ἐς σεμνὸν, ἅμα
τῷ φωτὶ αὐτοῦ κλυδῶναι μὴ φωτὶ τὰ δεδόμενα κα-
ταδύσητε, ἵνα καὶ αὐτὸς, φησὶ, τῆς ὑμῶν ἐκ ὑ-
περαγάμενος ἀρετῆς. Οὕτω δὴ ἕκαστον ἐκ ὁμοῦ, E
ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ κατὰ μόνας φωτὸς τὸν Μιχαὴλ φωτο-
καλούμενος, μὴ αὐθωρὸν ἐπιπηδᾶν τῇ τιμῇ αὐτέ-
τειθε. καὶ οὕτω μὲν ἐκ μόνου φωτοῤῥήματος ἀξιού-
μενοί τε καὶ ἀπαρνούμενοι, ἑλάθον ἑαυτοὺς παραδει-
γματίσαντες. τῆς γὰρ ἀρετῆς ἐξέπιπτον, τῆς τῆς
δόξης ἐπιῶμενοι ἔρωτι· ἐς ταύτης αὖθις ἡμάρτα-
νον, ὅτι μὴ καλῶς, ἀλλ' ἐπιβούλως τὸν Ἰγνατίου
παρεδίδοσαν.

Constant. Porphyrog. Continuat.

ratoris ex filia nepotem, ac Michaelis filium (virum scilicet omni pietatis atque virtutis laude clarum) qui rerum potiebantur ad Patriarchalem Sedem provehunt, eique orbis gubernacula concredunt. Hic itaque post annos aliquot, dum Bardam Cæsarem, quod nulla legitima causa aut crimine repudiata uxore, cum nuru sua commiscebatur, neglecti canonum juris non indiligens vindex ac ultor, Ecclesia arcet; quamque illi pœnam indixerat, ejiciendo ab Ecclesia, eamdem ab eo vicissim sustinuit. Atque ut famem sitimque præteream, humique distento corpore verba, ac sævissimas membris omnibus plagas taceam, ubi unum hoc tantummodo dixero, occœptam Historiæ seriem repetam.

A Barda incerto, soluo ejectus.

XXXI. Traditur a Barda Ignatius carceri, idque immani funestissimoque. Fuit ille in sanctorum Apostolorum delubro; non in magna ac venerabili Apostolorum Æde, sed ubi dicuntur *Sepulchra*, & extant. Ibi in quodam sepulchro includentes, quod Coprionymi fuerat; gelu que ac frigore (pistillo, quod proverbio dicitur, nudiorem) conficiendum in ejus superioribus statuentes, in ea incommoda morbosque, qui eam aeris intemperiem sequi solent, ipsum conjecerunt; dysenteriam scilicet, intestinorumque, gelu frigorisque exuperantia, per ventrem dejectionem, indeque acerbam mortem: ac plane ex custodum immanitate & sævitia, ea extinctus esset (erant illi Joannes Gorgonites & Nicolaus Scutelotes & Theodorus Morus) nisi quis miseratione tactus (Constantinus scilicet Armeniacus) illis tum per cibi sumendi occasionem absentibus, eum inde demisisset, modicoque vino ac pane, necnon tantillo quodam fomento nonnihil dolorem mitigasset. Ubi autem Bardas sat eum pœnarum dedisse existimavit, in Insulam Mitylenem exilio relegat. Quia vero nonnulli Episcopi adversabantur, jusque in eo profligatum ac procul valere jussum objectabant; quicquid denique contigetet, nullum alium se recepturos minabantur, quinimmo ab Ecclesia pariter scissum iri, hinc rerum turbationem veritus Bardas, hos quoque dolo ac vulpina adoriendos putavit. Singulos itaque seorsum ac clanculum ad se accersens, non exiguum aliquid, aut quod merito spernendum videretur, tum pollicebatur, tum dabat, modo solum ab Ignatio discederent; sed vel ipsam Sedem Constantinopolitanam. Cunctis vero cedentibus, gloriæque ambitu superatis, nec ut juris æquique causa refragarentur ullam rationem habentibus, tunc nimirum singulos admonuit, impleturum quidem Imperatorem quæ erat pollicitus; illis tamen servandum quod ex decori honestique ratione existat; nec statim cum accersierit, acquiescendum ut oblata accipiant; *Quo & ipse Imperator*, vestra, inquit, *virtutis supra modum admirator existat*. Sic itaque singulis non simul, sed seorsum vocatis, auctor est, ne confestim in dignitatem involent. Atque hi quidem ex sola salutatione rogati, ac abnuentes, ipsi seipsos imprudentes traducebant. Gloriæ enim amore superati; virtutis facere jacturam; nec gloriam sunt assecuti, quod non rite exque honesti ratione, sed insidiose Ignatii causam prodiderant.

Ignatii durus carcer & tristitia e sententia.

Edit. Paris. pag. 121.

Decepti a Barda Episcopi, ut Ignatii ejectioni consentiant.

Photius Patriarcha.

XXXII. Sic itaque his quoque humanum quid se passos ostendentibus, inque eum modum deceptis, Photio viro sapientiæ laude claro, sæculari militia ac dignitate Secretariorum Principi, Constantinopolitanam Sedem tribuit. Atque ut gestis majus quid ad robur adjicerent, Romani Ancistitis Vicarios, alia occasione Roma missos (adversus scilicet hæresim Iconomachorum) accersentes, adversusque Ignatium quæsita opportunitate coactoque Concilio adducentes, in divinorum Apostolorum sacra Æde publicata sententia, Ignatium depositionis pœnæ subjiciunt; eique ab exilio revocato, pugnis vultum contundunt, confractoque dentes excutiunt; atræ noctis procellam adversus Sacerdotes miscentes, cui simillis nulla unquam in terra extiterit. Quæ vero quantaque alia Bardas adversus Sacerdotum omnem cœtum temere ausus sit, quos quotidie carceris macerationeque exiliisque ac pœnis sævissimis, ut communione Photio jungerentur, addiceret, & libri complures, & omnis posteritas tragice deflere unquam desinet.

Vicarii Romontificis Photio astipulantes ejecto Ignatio.

Sacerdotum Ignatio studentium persecutio.

Rossorum grassatio. *Edit. Paris. pag.* 122.

XXXIII. Exinde factum ut Rossi Scythica illa gens immicis ac fera Romanos agros vastarent; Ipsumque Pontum (haud sane etiam Euxinum) igni detolarent, ac quasi indagine, Regiam ipsam Urbem (Michaele in expeditione adversus Ismaelitas occupato) cingerent. Verum hi quidem abunde Dei ira exsaturati, Photio, qui ad Ecclesiæ gubernacula sedebat, Deum exorante, Urbique propitium reddente, domum redierunt; nec multo post, Legatis in Urbem missis, divinum efflagitantes Baptismum, etiam impetravere.

Rossi ad fidem adducti.

Arabum Cretensium grassatio.

XXXIV. Partim itaque hæc Rossorum vastabat incursio; partim Cretensium advecta classis, ad viginti lintres (cymbaria vocant) galeas septem ac onerarias quasdam, adducens, depræda batur infestabatque; modo quidem Cycladas insulas, modo maritimam omnem regionem ad Præconnesum usque pervagans: partim denique continui terræ-motus labefactabant, & solo tenus diruebant. Horum unus, quo die Domini ac Salvatoris nostri in cœlos recepti solemnis memoria agitur, Exacionii tertiam partem solo prostravit, eam scilicet quæ ad Austrum spectat, elegantique cultu extructa Templa habet, ac magnificas Ædes: alter statuas evertit, tum scilicet victoriam, quæ ad Auream Urbis portam collocata erat, tum quæ in Deutero (velut *secundum* dicas) ad sanctam Annam, suis firmiter basibus fixæ stabant. Hanc Leo Mathematicus collapsam videns, illius palam casum designare dixit, qui ab Imperatore potentia proximus esset. Longioris operæ esset aresacta flumina ac fontes referre, aliaque tum in Isauria, tum in singulis quibusque provinciis visa portenta: quæ omnia Imperator in secundis habens, Equestribus certaminibus ad sancti Mamantis in Steno Templum totus incumbebat.

Terræ-motus.

Victoriæ prædicta extinctio.

Ignem sacrificio sibi a Michaele subtrahi.

XXXV. Quandoque autem (prius vero narrabo consuetudinem quamdam, qua Saracenorum adversus Romanos eruptio, accensa facula, momento temporis indicabatur ac detegebatur.) Castellum quoddam ac præ-

A λϐ. Οὗτος ὅτε ἐπὶ τῷ ὅτι ἄνθρωποι ὄντες ἐφάνησαν, καὶ ὅτι δὲ ἠπατήθησαν, Φωτίῳ ἐπὶ σοφίᾳ μὲν ὄντι γνησίμῳ ἀνδρὶ, κοσμικῆς δὲ πάσης ἀντιποιουμένῳ, καὶ τῷ τῶ Πρωτοσπαθαρίου διαφερομένῳ τιμῇ, τὸν θρόνον ἐδίδου τῆς ΧΠ. καὶ ἵνα δὲ καὶ τὰ αὐτῶν κρατιστήρια ἀποφήνωσιν, Τοποτηρητὰς μὲν ἐκ Ῥώμης ἐπ' ἄλλαις προφάσεσι, κατὰ δὴ τῶν Εἰκονομάχων ταλάντας μεταπεμψάμενοι, καὶ δὴ Ἰγνατίῳ μετὰ τὸ καιρῷ γεγονέναι παρατεθάσσοντες καὶ συνοδεύσαντες, καὶ ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ Ἀποστόλων τεμένει διδυμοσκόμῃ καθαιρέσει τῶν κατηχουμένων, ἐπὶ τῆς ἐξόδου μετακαλέσαντο, πυγμαῖς τὰ πρόσωπα καὶ τὰς ὀδόντας συνθλάσαν-

B τες, πᾶσαν συκοφαντίαν κατὰ τῷ Ἱερέων * κατ- * Fort. κυκῶσι; clausῶν, (καὶ δεύτερος τῶν ὅπου ἐπὶ γῆς μαθόντα sa vitiosa, φαγῇ.) ἀλλ' ὅσα μὲν καὶ ἄλλα καὶ πάντων Ἱερέων aut mutila. ἐσκανδάλισατο, φυλακαῖς τε καὶ ὑπηρεσίαις καὶ ποιναῖς ἀμυπάτοις ὑπομένειν παραδοὺς, ἵνα τῷ Φωτίῳ συγκοινωνήσωσι, βίβλοι τε πᾶσαι, καὶ ὁ πᾶς ὑπὲρ ἐπιλίποι χρόνος ἐξαγορεύων.

λγ'. Ἐντεῦθεν γοῦν τὰ μὲν τῶν Ῥωμαίων ὑπὲρ τῆς Ῥώς ἐκάκα ἐπιδρομή· Ἔθνος δὲ, ὅπερ Σκυθικὸν ἀνέμερόν τε καὶ ἄγριόκον· πᾶν τε Πόντιον αὐτὸν, ἀφ' οὗ μὴν καὶ τὸν Εὔξεινον, κατεμάτωσε· καὶ 169. αὐτῶν τὴν πόλιν περιεσείχιζε, πανικῷτα τῷ Μιχαὴλ κατὰ Ἰσμαηλιτῶν ἐκστρατεύοντος. πλὴν C ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν πρὸς θείας ἐμφορηθέντες ὀργῆς, Φωτίου τὸ Θεῖον ἐξιλεασαμένου, τῆς τῆς Ἐκκλησίας τὰς οἰήκας ἔχοντος, εἰκαδὶ ἐκπατόρθουν· καὶ μετ' οὐ πολὺ πάλιν τὴν βασιλέως πρεσβεία αὐτῶν κατελάμβανε, τὸ Θεῖον βαπτίσματος ἐκ μετοχῆ γενέσθαι αὐτὸς λιταδίως, ὃ καὶ γέγονε.

λδ'. Τὰ μὲν δὴ ὁ πόνος ἐκάκα ἐπιδρομή· τὰ δὲ ὁ τῆς Κρήτης σόλος ἀναγέμιος, 170 ὡς καμ- 170. βαείων ἄχει εἴκοσι, ἐπτὰ γαλέας, καὶ τινας σαπόρας μεθ' ἑαυτῆ ἐπαγόμενος, ἐλυΐζετό τε ἡ κατὰ δυλαγώγει, νῦν μὲν τὰς Κυκλάδας νήσους πιέζουσα, νῦν δὲ ἄχει Προικοννήσου τὸν παράλιον ἅπασαν· τὰ δὲ οἱ συνεχεῖς τῶν σεισμῶν ἐλυμαίνοντό τε, καὶ ἀφὸς τὰδαφος ἔβαλλον· νῦν μὲν κατ' ἰδίαν ἡ τῆ Κυζίκῳ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἀποστόλῳ ἑορτάζεται, ἡ ἀφὸς νότον τείνον τῇ 171 Ἐξα- 171. κιονίῳ ἀφὸς χῶν ὁδηρίζοντος, ναούς τε ἐξωρικεῖς καὶ οἴκους λαμπρούς· νῦν δὲ σύλας, τὸν τε κατὰ Χρυσῆν πύλην τῆς πόλεως Νίκην ἐγκαθιδρυμένον, τάς τε ἐν τῷ Δεύτερῳ καὶ τὸν ἁγίαν Ἄνναν 172 σφῶν ἰσαμένας ἐγκαπασώσαντος· ἵν' ὁ 172. μαθηματικὸς Λέων καταπεπτωκυῖαν ἴδοι, τὸν τε Δεύτερον ἐκ Βασιλέως πτῶσιν ἔλεγεν ἐκπαπλῆν καθαρῶς· Μακρὸν εἶν λέγειν ποταμῶν ἀφύσεις καὶ πηγῶν, καὶ ἄλλ' ἄττα παθήματα κατὰ τὴν Ἰσαυρείαν, καὶ καθ' ἑκάστην χώραν ἐπιγενόμενα· ἃ πάντα E ὁ Βασιλεὺς ἐν δεύτερῳ θέαμα, ὅλος ἦν ἐν τοῖς ἱππικοῖς ἀγῶσιν καὶ τοῦ 173 ἐν Εὐξείνῳ ἀνεγηγερμένου ναοῦ τῆ ἁγίᾳ Μάμαντος. 173.

λε'. Καί ποτε δὴ, ἀλλὰ συνήθειάν τινα διηγήσομαι πρότερον, ἣ τῶν Σαρακηνῶν καθ' ἡμῶν ἐκστρατείαν ἐξ πυρὸς ἐν ἀκαρεῖ ἐδήλου καὶ παρεζύμου τῷ Βασιλεῖ· ἴρμά τι καὶ

φρυάξειν τῇ κατὰ Κιλικίαν Ταρσῷ πλησιάζον καὶ γειτονοῦν, ὅπω καλεύμενον; [174] Λῦλόν ἐστιν. οἱ τεταγμένοι οὖν τότε φρυρεῖν, ἅμα τῇ τῶν ἐκείνων ἰδέᾳ ἐκδρομὴν, ἣν φασὶ δηλοῦσι τοῖς * κατὰ τὸν Ἀργαῖον βουνὸν καὶ οἱ αὖθις, τοῖς κατὰ τὸν Ἴσαμον· καὶ οἵ, τοῖς κατὰ τὸ Αἴγιλον· καὶ τοῦτο, τοῖς κατὰ τὸν Μάμαντα πάλιν βουνόν· εἶτα τοῦτον [175] ὁ Κυρίζος διαδιχάμενος· καὶ αὖθις τοῦτον ὁ Μόκιλος. ἐν τούτῳ δὲ ὁ τῆ ἁγίᾳ Λύξεντίῳ βουνὸς τοῖς ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ καὶ τὸ Ηλιακὸν τοῦ Φάρου, ἐπὶ τούτου Διατηρίοις ἀφωρισμένοις ἐν βραχεῖ ἐποίει δὴ φανεράν. Ποτὲ γοῦν τοῦ Μιχαὴλ καὶ τοῦ εἰρημένου τοῦ μάρτυρος Μάμαντος ναὸν ἱππάσασθαι μέλλοντος, καὶ τὸ σημεῖον ἡ ἱπποδρομίας δεδωκότος, ἐκεῖ κατὰ τὴν ἑσπέραν ὁ ἐκ τοῦ Φάρου φανὸς δηλῶν τοῦ Παππίου ἰδίλιον ἢ τὸ ἐθνῶν ἐκδρομὴν, εἰς τοσοῦτον ἦλθεν ἀγῶνα καὶ φόβον ὁ Βασιλεύς, δέει τοῦ μὴ παροφθῆναι ἢ διοχέειν αὐτῷ παρὰ τῆς θεατῶν ἡ τοιαύτης ἔνεκα ἀγγελίας, εἰς ὅσον ἄλλος τις ἦλθε κινδυνεύων ὑπὲρ τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ μὴ πλησιάσαι τοῦτος μᾶλλον ἀγωνιζόμενος. Οὕτως ἐκεῖνος ἐθεατρίζετό τε, καὶ οὐκ ἠχθάνετο· ὅθεν ἵνα μήτε τις τῶν αὐτῷ ἀγώνων ἀπολειμπάνοιτο, μήτ' ἄλλό τι τῶν ἐκεῖθεν ἀνιαρῶν προσίπτον χαλαρωτέρους ποιήσῃ τοὺς θεατὰς, μηκέτι τοὺς πλησιάζοντας φασοὺς ἐνεργεῖν προσέταξεν· ἀλλὰ σιγῇ βαθείᾳ καὶ λήθῃ τὰ τοιαῦτα παρακαλυφθῆναι μακρᾷ.

λς'. Ἄλλοτε δὲ πάλιν, ἵνα σαφίστερα γένηται ἡ τῶν ἀνδρῶν ἀναγωγία καὶ ἄνοια, αὐτὸς ἐφ' ἅρματος ἐστάθη, καὶ τῆς βαλβῖδος μέλλοντος ἐκπηδᾶν· ἐπάτει δὲ Βένετος, καὶ Πράσινος ὁ Λογοθέτης Κωνσταντῖνος, ὁ Πατρικίου Θωμᾶ καὶ γεγονὼς Λογοθέτου τοῦ Δρόμου πατήρ, Λευκὸς δέ, ὁ Χειλᾶς· καὶ Ῥούσιος, ὁ Κρασᾶς· οὐκ ἐῶ δὲ οὐδὲ τὸν Πρωτοασηκρῆτις χολάζειν, ὥσπερ οὐδὲ τὸν Πρωτονοταρίου τοῦ Δρόμου· ἀλλ' ὁ μὲν ἐῶ τοῦ Κομβινογράφος τῶν Βενέτων, ὁ δὲ τῶν Πρασίνων. αὐτῶν οὖν ἐφ' ἅρματος ἑστώτων μετὰ καὶ τῆς ἐωθινῆς στολῆς· καὶ ἐπαγγελίας φθασάσης ὅτι δεινῶς ὁ Ἀμὴρ κατατρίχει τε καὶ κατασύρει τὸ Θρακήσιον, καὶ τοῖς Μαλαγίνοις πλησιάζει, καὶ προσδοκῶνται ὅσον οὐδέπω δεινά· καὶ ἐπὶ τούτῳ συγκάσαντος μὲν τοῦ Πρωτονοταρίου, ἀπαγγείλαντος δὲ μετὰ καταπείας τινὸς ἐκ τοῦ Δομεστίκου τῶν σχολῶν ὑποκρισιν· καὶ ἅμα ἐπὶ χεῖρας τὰ γράμματα φέροντός τε καὶ δεικνύοντος, Τίνι, φησὶν, ὦ οὗτος, τόλμῃ χρησάμενος, τοιαῦτα κατὰ τὸν ἀναγκαῖον τοῦτον ἀγῶνά μοι διαλέγειν ἐπιχειρεῖς, τοῦτο μόνον ἀναβάλλοντι, εἰ μὴ τοῦ μέσου δώσουμεν ἰδεῖν παρατεθραμμένον; ὑπὲρ σοῦ μοι πᾶς ὁ ἀγών.

λζ'. Καὶ οὐχὶ μὲν τούτῳ τῷ πόθῳ, ἢ, εἰ βούλει γε, πάθει ἁλίσκετο, ἑτέρων δὲ ἀφροδισίων ἐκτὸς ἦν· ἀλλὰ καὶ μέτριον ἦθος ἀμέτρως καταδιώκων, ἐξέπιπτε τοῦ σφόδρα, καὶ τῆς βασιλικῆς τιμῆς τὰ μάλιστα. καί ποτε γυναῖκα, ἧς ἡ παῖδα νεοθηλάμους ἰδὼν, κατὰ τὴν ὁδὸν συντυχών, ἐκ Βαλατείου μὲν ἐρχομένην, τῷ ἑαυτοῦ δὲ κάλπιν ἐπὶ χεῖρας ἔχουσαν· ἐκ τοῦ ἵππου ἀποῤῥιφείς, τοὺς μὲν ἄλλους ὅσοι ἐκ τῆς συγκλήτου τότε ἐπηκολούθουν κατὰ τὰ εἰκότα ὄντα ἀκάκτορα ὀξαπέστειλε, ἀκόλαστα δέ τινα καὶ μυσικὰ ἀνδράσιν ἐταιρισάμενος, ἀπῆρε μετὰ τῆς γυναικὸς, τῷ κάλ-

A fidium Tarſi Ciliciæ vicinum (Lulum nomine) extructum eſt. In eo præſidiarii, dum Saracenos incurſionem expedire ſentiunt, laterna ſignificant his qui in Argeo colle excubias agunt; iterumque in Argeo, his qui in Iſamo: hique viciſſim, his qui in Ægilo: Ægilum rurſus, his qui in colle Mamantis degunt: ſequitur Cyriſus; huncque rurſus Mocilus; ex eo Auxentii collis, Diætariis, qui in magno Palatio ad Phari Solare conſtituti erant, nulla mora periculi index erat. Quandoque igitur, cum ad illud, quod diximus, Mamantis Martyris Templum, Michael agendis equis ſe accingeret, jamque Equeſtris certaminis ſignum datum eſſet, quoniam ad veſperam Phari laterna, Papia accendente, hoſtes ingruere indicaverat, in tantas anguſtias metumque abreptus eſt (nempe veritus ne ſua illa aurigatio, auditione ea perculſos ſpectatores non ſatis attentos haberet) in quantas vix alius in vitæ ipſo periculo conſtitutus, quique diligentem potius operam iiſdem hoſtibus propulſandis adhiberet. Sic nimirum ille ſpectaculis indulgebat, nec eum ejus rei pudebat. Idcirco, ne quem illius certaminibus deeſſe contingeret, neve aliud quid triſtis nuntii, ea ignium indicatione, languidiores ſpectatores redderet, e vicinis Urbi ſpeculis ignes accendi deinceps vetuit, altoque ſilentio, ac longa oblivione talia aboleri præcepit.

Edit. Pariſ. pag. 123.

Michaelis ſtultitia, ludorumque perditus amor.

XXXVI. Rurſus alias (quo viri diſſolutus animus ac vecordia clarius innoteſcat) cum in curru ſtaret, jamque equi carceribus emittendi eſſent (Incedebat ipſe Veneto habitu; Praſino, Logotheta Conſtantinus, Thomæ pater Dromi Logothetæ; Albo, Cheilas; Ruſeo, Craſas: at neque Protoaſecretis, neque Protonotario Dromi, a Circi rebus vacabat; ſed alter factionis Venetæ Combinationum, alter Praſinæ Scriba erat.) His itaque in curru, ſolemni Equeſtribus ludis ſtola ſtantibus, allatoque nuntio, *Amerem gravitèr Thracenſium regionem populari ac diripere, jamque ad Malagina prope accedere, ac mala imminere*: eaque re mœſto animo dejectoque vultu, Protonotario Domeſtici Scholarum reſponſum nuntiante, acceptaſque ab eo litteras in manibus habente ac oſtendente, *Quæ*, inquit, *hæc tu*, *audacia, me tam neceſſario certamine occupatum, iſtis de rebus interpellas*; *cum in hoc unum incumbam, ut eum qui medium tenet in lævam partem avertam? de quo mihi totum hoc certamen eſt.*

XXXVII. Neque vero hoc dumtaxat deſiderio, aut (ſi mavis) libidine perditoque amore laborans, ab aliis turpioribus immunis vitiis erat: ſed præterea dum modeſtiam citra modum ſectatur, a decoro quam maxime excidit, eaque gravitate quæ Imperatorem condeceat. Obviam quandoque mulierculam habuit, cujus e ſacro fonte filium ſuſceperat, e balneo redeuntem, ac quæ manibus ſitulam geſtaret. Tum equo deſiliens, alios Senatorii ordinis viros, qui ipſum comitabantur, haud procul in Palatium abire jubet: ipſe cum impuris libidinoſiſque, quos ſibi aſciverat, ex vulgi fæce hominibus, mu-

Ineptæ modeſtiæ affectatio.

pag. 124.

liercula secutus, ablataque ei e manibus situla, *Bono animo sis*, inquit, *o mulier, neque tua domo excipe, furfuracei panis crustulique casei* (ἀσβεστούρι, præstat enim ipsam ejus vocem ponere *Appetentiorem*. Cum autem mulier inaudita spectaculi novitate stuperet, omnique egestate premeretur, ac neque saltem mensam haberet, aut lintea quibus illi sterneret: Michael dicto citius, asperiorem pannum ex balnei usu detergendis siccandisque corporibus, madentem adhuc inde a muliercula allatum accipiens, mappæ loco tinteique subtilioris, pro mensæ usu, sternit; ereptaque mulieri clave, unus omnia sit; Imperatorisque & mensam instruentis, coquique & convivæ munus obit. Productisque quæ pauperculæ mulieris penus erant, cum ea epulabatur ac concœnabat, Christum meum ac Deum bello eo scenore referens atque imitans. Peracto convivio, lento pede in Palatium redit, magnæ stoliditatis & arrogantiæ fastusque damnans superiores Imperatores; cujus illi nugas si audivissent, utique dicturi essent; *At non temere deliciis diffluentem atque ludentem, hæc te operuit facere, fastumque nostrum damnare, sed cum prior belli labores defudares, porro que victu militum amans, cum eis lubens, non cum cupis malisque ac impuris mulierculis concœnares*. Hæc itaque omnia exosum reddebant Michaelem, Deique in illum justissimam iram provocabant.

Michaelis summa impietas.

XXXVIII. Quodque his gravius, quod secum habebat sodalitium (Satyri quidam ii erant, ganeones in omnem turpitudinem parati: dixisses, Bacchi thiasotas) his ille honorem habens eosque colens, divinorum contemptu, Sacerdotales auro contextas vestes ac Pontificum humeralia eis adhibebat, ad hæcque turpiter ac impure, quæ pura sunt, eos peragere cogebat. Ejus chori principem, sic nuncupatum Grylum, Patriarcham vocabat: reliquos undecim, præcipuarum illustriumque Sedium Metropolitas; quibus nisi ipse sodalis sociusque accederet, ne gratos quidem habebat Imperii fasces. Ideirco Coloniæ Præsulis sibi ipse nomen indebat. Quia vero etiam cantillare, divinaque peragere Mysteria illis incumbebat, cantica moduloque expiendo citharam adhibebant, modo sensim pulsantes, & ut illa stridulum argutumque sonum ederet, hoc æmulati quod Sacerdotes secreto agitant; modo pulsu libero ac claro sonitu, pro eo ac Sacerdotes sic clare quasi perorando pronuntiant. Aurea quoque ac gemmis baccata vasa aceto ac sinapi implentes, atque illis impartientes qui erant percepturi, per eum modum impollutis Mysteriis illudebant. Accidit autem ut quandoque chorus hic beato Ignatio Patriarchæ obviam iret, cum is supplicationis causa ex Ecclesiastico ordine cum Clericorum pompa procederet. Hunc ut conspexit Grylus, lubentissime sem capescens, pulsare auspicatur, retractaque casula cum sodalibus, contentiore citharæ sonitu, sanctissimos viros convitiis compluit verbisque turpissimis fatigat.

Mimica Sacrorum repræsentatio. *Edit. Paris. pag. 225.*

XXXIX. Quin Theodoram quoque matrem adhuc superstitem atque in Palatio versantem, quandoque ad se vocavit, quasi illa causa ei precan-

A καὶ τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ ἀναλαβών· ᾗ, λέγει φησὶν, ὦ γύναι, θαρροῦσα ὁμίλησον, ἐμοὶ κατὰ τὸ παρὸν σὺ ἀπόδεξαι, φησὶν, πιτυρώδεις ἄρτους ἔχοντα, καὶ ἀσβεστούρι· δεῖ γὰρ σὲ αὐτὸ ἐκεῖνο λέγειν εἰπεῖν. Ἐπεὶ δὲ τῇ ξένῃ τῆς διαίτης ἀγωνιᾷ ἔρις, καὶ πάντων ἀπορεῖ, μήτε μὴν τράπεζαν, μήτε τὰ πρὸς στόλίζοντα ἔχοντα· ὁ Μιχαὴλ θᾶττον ἢ λόγος εἶχε γραφῆς, τὸ ὑφ' ἑαυτοῦ σάβανον ἐκ τοῦ βαλανείου ἔτι ὑγρὸν ὂν λαβών, ἔστι λευκῆς ὀθόνης, ἢ τῇ τραπέζῃ ἐπίκειται, χρησάμενος, καὶ τὴν κλεῖδα τῆς γυναικὸς ἁρπάσας, αὐτὸς μὲν τὰ πάντα, Βασιλεὺς, τραπεζοποιὸς, μάγειρος, διακονικὸν ἀναβαλόμενος δὲ τὰ ἀπὸ τῆς πενιχρᾶς ἐκείνης ἡ κύβωτος, ἑστιᾶτο τοίνυν καὶ συμποσίαζεν, ἅ μίμησιν ἐποιεῖτο τοῦ ἐμοῦ ἀναρίθμου Χριστοῦ καὶ Θεοῦ· χαίρων δὲ βάλλει αὖθις ἄπρακτος πρὸς τὰ ἀνάκτορα, πολλῆς ἀμαθίας καὶ ἀλαζονείας καὶ τύφου κατεγνωσμένος παρὰ τοῦ Βασιλέως. ἃ ἐκεῖνος λύπῃ εἰ ἤνεγκε, ἀλλ' οὐκ ἄλλως ξυρῶντα καὶ παίζοντα, πάντα ἑρπύσαι ἐχρῆν ἐπὶ ποσὶν, καὶ ἅ ἀμήτωρ τύφου κατεγνωσμένος, ἀλλὰ προπολεμοῦντα, καὶ τῇ ἀναγκαίων σπουδάζοντα, καὶ τοῖς στρατιώταις συμβάσιον ὄντα καὶ ἱρατεῖν, ἀλλ' ὑ γυναίοις καπηλίδων καὶ μοχθηρῶν. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα μυστικὸν τι ἐποιεῖ ὁ Μιχαὴλ, καὶ νόμιμα τοῦ Θεοῦ ἐκεῖνα διηκριβοῦτο ὀργιά·

λε'. Καὶ ὃ δὴ χαλεπώτερον, ὑ ὧν ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ φατρία, Σάτυροί τινες ἦσαν, καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχρουργίαν ἀπόλασοι, ὥστε ἂν τις αὐτοὺς διεσωπᾶς εἶναι Διονύσου καλῶς· οὓς ἐκεῖνος ἐν τιμῇ ἔχοντι καὶ αἰδοῖ, τῇ θείων καταλιγαρῶν ὁ ἱρατικὸς στολὰς χρυσοῦφάντους τε ἐπενδύσει καὶ ὠμοφορεία· καὶ ἄλλως ἰδιαγκάζει ἀχυμόνως τε καὶ ἀνάγκως πλεῖν τὰ ἀγιά· καὶ Πατριάρχῃ τὸν ἔξαρχον τούτων ἐκάλει, ὅπερ Γρῦλον καλοῦμεν· τοὺς δὲ λοιποὺς, ἐνδεκα Μητροπολίτας τῇ ἐξαιρέτου θρόνων τε καὶ λαμπρῶν, οἷς εἰ μὴ ὁ αὐτὸς ἐκοσμοῦσε, οὐδὲ βασιλέων ἤξιε. Ὅθεν ἡ Καλωμενείας ὅπως ἐλέγετό τε καὶ ὀνομάζεται Πρόεδρος. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἄδειν ἐχρῆν αὐτοὺς, καὶ πλεῖν τὰ μυστήρια, τοὺς μὲν φόδας ἐξεπλήρουν ἐν κιθάραις· τοῖς μὲν πρέμα πως οὕτω καὶ λιγυρῶς ἐπηχοῦσιν, τὰ μυστικὰ μιμουμένοις· τοῖς δὲ ἑτέρᾳ φορᾷ καὶ βαρυσίᾳ, τὰ τῆς ἐκφωνήσεις δῆθεν τῆς Ἱερέων. καὶ σκάφη δὲ ἐβάχρυσα, καὶ ἐκ μαργάρων συγκείμενα ἔξης τε καὶ συνεχείας ἐκπληροῦντες, τοῖς οἷς ἐβούλοντο μεταλαμβάνειν ἐδίδοσαν, τῷ ἀγράπτων ὕπο κακοκαίζοντες μυστηρίων. ὅτε οὖν ὁ Γρῦλος, καὶ ὅτε ἐποχεῖτο τὰς δημοσίας προόδους πλοῦν, καὶ τὸν πάππον θίασον συμπομπεύοντα ἔχων ἠγάλλετο· καί ποτε συμβὰν συμπεσεῖν Ἰγνατίῳ τῷ μακαρίτῃ Πατριάρχῃ κατὰ πρόοδον τὴν ἐκκλησιαστικὴν λιτὴν μετὰ τοῦ ἱερατικοῦ Κλήρου ἐμπομπεύοντι. Ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν ὁ Γρῦλος, ἅρμενος τε σφαγμάτων ἑλώβης, ἐξῆρχέ τε τῇ ἁρμάτου, ὡς ἂν ὁ φιλόγελως ἀναφείλας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν, δίπτυχάς τε ἔκρουε τὰς κιθάρας, καὶ τὰς ᾠδὰς ἐκείνους λοιδορίμως καὶ αἰσχίστοις ἐβεβλήκασι ῥήμασι.

λϛ'. Καὶ Θεοδώραν δὲ αὐτὸς ἑαυτοῦ μητέρα ἔτι ζῶσαν, καὶ τοῖς ἀνακτόροις διαιτωμένην, μεταλήσατο τοῦ ἀλογηθησομένου παρ' αὐτοῦ,

πλασάμενος τὸν ὑὸν εἶναι τῆ μακαρίτιδι Ἰγνατίου. Ὡς A
οὖν σὺν μετ' εὐλαβείας ἡ ἁγιωτάτη γυνὴ,
ἐπὶ πλεῖστον εἰς πένθος ἑαυτὴν ἐξαπαίσασα ἔκλαιε,
καὶ τὸν ἐλαύνοντα τότε, τὸν γενέσθαι χρόνον καὶ τὸ
πρόσωπον· φόβον ἀνθρώπου ἐπιφερὸς δυσωδίας πλέον
καὶ ῥήματα αἰσχρὰ, τὰς ἐκείνης καὶ τῆς ἑταιρείας εἰς
ἑαυτὰς ἐξεκαλεῖτο ἀράς. Ἡ δὲ τὸ μέλλον
διορωμένη, τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας τὸ χεῖρον
ἔξω γενέσθαι δυσάρεστον τῷ Μιχαὴλ. Ἀλλ' ἐπ' ἐμοὶ
ἀνδρὸς παρατραπέντος δὴ τῆς δίκης καὶ διαστάντος τῆς
ἀρετῆς, ἀναπλησθῆναι, καὶ τῆς μακαρίας λαβέ-
σθαι φάσεως. Ὅθεν ἐπὶ πορρωτέρω δὴ τὰ κακὰ,
ἀλλ' ἑαυτοῖς ἐκείνοις πλησιάζειν ἐποίουν, οἱ τῷ
τοιούτῳ αἴτιοι καὶ ἐφεύρεται· καὶ πρώτου μὲν τὸν B
ἑαυτὸν ὁ Βάρδας ταύτῃ ἐπέφερε, μᾶλλον δὲ ὁ
Θεόκτιστος ὁ Κανίκλειος πρὸ αὐτοῦ· εἴτε δὴ τῷ πανη-
λεῖ πάντα χαρίζεσθαι πάντας δὴ ὁμοθυμαδὸν,
καὶ μὴ τῷ πονηρότερον ἀνακόπτειν διδασκάλῳ τὰς
Ἐπιῤῥοπὰς ἐπιχειροῦντα, εἴτε δὴ τῷ μὲν ἑνὸς
ἀνασείοντος, τῷ δ' ἑτέρῳ μὴ τὰ ἴσα φρονοῦντος
ἐξ * ἐριθείας καὶ συμπαρασείοντος, ἀλλ' ἐπιτρέ- * ἐριχείας.
ποντος μᾶλλον· ὡς καὶ ἡμεῖς ὀψὲ πως καθ' ἡμᾶς
χρόνους τούτῳ ἐθαυμάσθα. πλὴν ἐπῆγαγον εἰς
ἑαυτὰς τὰ κακά· καὶ ὁ μὲν Θεόκτιστος τοῦ μὲν,
ὡς εἴρηται, σφαττομένου, τοῦ δὲ ταῖς αἷς ἐπε-
χείρει δολίαις μὴ κατευοδώμενος. καὶ ὃν πολλῶν
στρατιῶν πολλάκις προκριθεὶς Ἡγεμὼν, καὶ κατὰ C
πολλῶν ὁρμήσας πολεμίων· τοῦ τε καὶ πρὸ πάσης
ἁδαμοῦ νικήσας ὑπέστρεφεν, ἢ τὸ σωζόλον τῷ ἐ-
χθρῶν καθυπερτέρων· ἡττώμενος δὲ καὶ παντελε-
θρίῳ τὰ στρατεύματα παραδὰς· οὐκ οἶδα εἴτε φρε-
νήσεως ἀμοιρῶν καὶ λόγου, ἢ τῷ ἐν πολέμοις ἀν-
δραγαθημάτων ἄπειρος ἦν, ἄτε δὴ μήτε μελε-
τήσας ταῦτα ποτὲ, ἢ τινι ἄλλῃ μείζονι αἰτίᾳ τῇ
ὑπὲρ ἡμᾶς, ἢ ἢ τῇ πρώτῃ ταύτῃ. καὶ ὃν πλεια-
κῶν ποτὲ ἐλλείψεων δόξαν γεγενημένων, καὶ τῷ Ἀ-
βασγῶν ἔθνει προκριθεὶς Στρατηγὸς, θεομήνιος ἀ-
πήλαυνε δυσευχῶς· οἱ μὲν γὰρ ναυαγίῳ περιπεσόν-
τες, περὶ τῶν ἑαυτῶν ζωῶν ἐδυσύχησαν· οἱ δὲ D
καὶ τῆς ξηρᾶς ἐπιβάντες, ταῖς ἐκείνων δυσυχίαις
συμπαρέπεσαν. καὶ ὕστερος μὲν ὕπως ἀπώλετο ὁ στρα-
τός· μετ' ὀλίγον δὲ πολὺ θρασύτερον ἀφάμενος
τοῦ πολέμου, ὑπὲρ τὰς τεσσαράκοντα μυριάδας ἀπέβαλε
τῷ στρατῷ. καὶ αὖθις καὶ τῷ ἐν Κρήτῃ Ἀράβων στρα-
τεύσας, ἀπράκτως ὑπέστρεψεν, ὀλίγους τοῦ περὶ 181.
αὐτὸν ἐκείνου καταλιπών, οὓς καὶ τὸ φυγῇ χρησάμενον,
ἀθρόως ἀπολωλέναι αὐτός. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκεῖνος
πρότερον.

μ'. Νυὶ μὲν σύμβολά τινα προφανῆ, καὶ Κυρί-
του ἐπιτολαὶ, καὶ ὄψεις ἑτεράτων γενόμεναι, τὰ
μέλοντα τῷ Βάρδᾳ δεινὰ παρεγύμνουν, ἐκ ἐξ αὐ-
τομάτου πάντως, ἢ τῇ ἄλλως ἀλόγῳ φορᾷ· προνοίᾳ
δέ τινι τῇ μὴ ἐᾶσαι τὸν θανάτου ζητοῦντος, ὡς τοῦ ἐπι-
στρέψαι τὸν ἁμαρτωλὸν· καὶ τὸν ὕπνον γοῦν ἔδοξεν
αὐτὸς, πρὸς τὸ τοῦ Θεοῦ πεμφθὲν, ὃ ἐπώνυμον Σο-
φίαν, μετὰ τοῦ Μιχαὴλ ἐν παννύχῳ πανηγύρει καὶ
προελθόντι φοιτᾶν. ὡς ὧν ἀφίκοντο, καὶ κατὰ
μέσον ἐγένοντο τὸν ναὸν, λευκοφόροι τινὲς ἀνεφάνεν-
το δύο τὸν ἀριθμὸν, τὸ χρῶμα ἀγγελοειδεῖς· ὡς
δὲ προσωτέρω μᾶλλον ἐχώρησαν, ἄλλο μὲν ὁρῶσιν

ro, quem beatum Ignatium esse finxerat. Ut ergo sanctissima mulier religiose animo incitata, modesto cultu accessit, humi prostrata, pro se vota concipi petit: latebat enim adhuc quis esset, cum is ac facili barbam regeret. Tum ille statim ventris crepitum fœtoris plenum verbaque obscœna edens, Augustæ piorumque aliorum in se sodalesque diras excitavit. Quæ & filio vaticinata, divina providentia ac protectione prorsus extorrem fore prænuntiavit. Verum fieri non poterat, ut qui a recta via ac virtutis tramite abcesserat, ad meliorem iterum frugem rediret, ac, quo beati præstamur, iter iniret. Quapropter talium auctores & inventores, non mala longius procurarunt, sed illidem ipsi sibi asciverunt. Primumque Bardas in suum illa caput vertit; quin illo quoque prior Theoctistus Caniclio præfectus, sive quod omnes una quasi conspiratione homini indulgebant, nec pro Tutorum munere, quo fungebantur, a nequioribus eum studiis revocare studebant; sive sane, quod uno corripiente, alter ex contentione non ipse pariter insolentiam reprimeret, sed ex genio potius eum agere permitteret: quorum exempla, nec nostra ætate defuerunt. Ut ut sit, mala certe illi in sua capita impulerunt. Ac quidem Theoctistus, ut dictum est, modo jugulatur: modo in iis quæ gerenda susceperat, inauspicatissimus invenitur. Multis enim sæpius expeditionibus Ducis potestate susceptis, pluresque hostium bello aggressus, cum modo, tum antea numquam victor reversus est, aut prorsus hostibus superior; sed victus semper, lisque quas ducebat, copiis, internecione deletis: sive prudentia rationisque judicio destituebatur, ac rei bellicæ rudis erat, cui numquam navasset operam, aut studium posuisset, sive alia quadam superiori nobis ratione, sive etiam illa, quam modo dicebam. Cum enim aliquando semel & iterum sol deliquium passus esset, Theoctistus adversus Abasgos summa Ducis potestate exercitui præfectus, Dei iram infelicissime expertus est. Pars enim naufragio vitam infeliciter amiserunt; pars in litus recepti, ipsi nihilominus cladis socii exciterunt. Ac quidem ille exercitus ita periit. Nec longo post tempore præfidentius majorique audacia bellum aggressus, supra quadraginta millia de exercitu amisit. Iterumque suscepta adversus Cretenses Arabes expeditione, irrito conatu reversus est, non paucis suorum illic desideratis, eo quod fuga usus, cœptum repente negotium deseruisset. Verum hæc ille prius.

Michaelis Tutorum infelix exitus.

Edit. Paris. pag. 126.

Theoctisti infelicitas rebus gerendis.

XL. Tunc autem perspicua quædam signa; orti Cometæ, visa insomnia, mala prodebant, quæ Bardam essent exceptura; ea vero non a casu, seu alias cæco impetu, sed quadam illius providentia, qui non perinde mortem peccatoris, atque ut convertatur, quærit. Itaque sibi in somnis visus est, ad Dei Templum, Sophiam vocant, una cum Michaele festivo totius populi conventu solemnique pompa procedere: quo cum veniisset, & ad medium Templi progressus esset, duos quosdam albis indutos Angelica specie occurrisse: tumque ad ulteriora procedentes, præter

Bardæ necis præsagia.

Ezech. 18. 32.

Senem in Patriarchali solio residentem, aliud nihil vidisse. Hunc Petrum Apostolorum Principem esse putaverunt, ad cujus pedes provolutus Ignatius, acceptarum injuriarum ultionem expoſceret, Senem miserationis affectu ductum, *Brevi eum se ulturum*, respondisse: Tumque uni adstantium (cum duo apparerent vestibus auro contextis splendide ornati) pugione tradito, in hæc verba locutum esse: *Age dum*, inquit, *hunc quidem ad lævam constituens*, * *Theorgistum* (ita Cæsarem nominabat) *membratim concide: alterum vero* * *Asseboternon* (Imperatorem scilicet ita appellans) *in dextra quidem parte colloca, simile tamen supplicium ei denuntia*. Sic insomnium finem habuit; quod nec ipsum somnium, sed veritas fuit.

Edit. Paris. pag. 127.

* *A Deo invisum.*

* *Impium scelestum.*

XLI. Destinabat Bardas, in Cretenses una cum Michaele, assumptis omnibus copiis expeditionem suscipere. Veniens itaque ad sanctissimæ Dominæ nostræ Dei Genitricis Ædem, quam Odegi vocant, se suaque illi commendaturus, ac quasi vale dicturus, prælucentibus facibus ingressus est. In ipsis vero Ædis penetralibus, excussa subito ex ejus humeris chlamis, maximorum malorum præsagium dedit. Idem pridie quam ex Urbe discesserat, sive ipse ultro, sive jam futuræ rei urgente fato, convocatos amicos, ac convivio acceptos, monuit, suæ in illos amicitiæ memores essent, ac velut e vita migraturos, eis legata distribuit. Verum necesse erat, ut illa finem acciperent. Cœpta ergo expeditione, cum in Thracesium regionem in locum cui Cepi nomen, pervenissent, qui priores locum occupassent, tentoria certatim ac diligenti opera figebant. In his accidit, sive id dedita opera, sive per ministrorum imprudentiam, ut Michaelis tentorium humili planoque loco expanderetur; Cæsaris autem in quodam tumulo, pauloque editiori loco. Hoc ita factum, ceu oblatum quoddam ac lucrum inperatum arripientes, qui Michaeli adversus Cæsarem obtrectabant, viro calumniabantur, eique insidias struebant. Ingens tamen Cæsaris potentia inimicos turbabat, & ad audendum facinus segniores reddebat. Tum enim Antigonus Scholarum Domesticus, Bardæ, quam Michaeli (filius scilicet patri) propensius parebat, honoremque habebat; tum Duces alii, Symbatiusque Dromi Logotheta, Bardæ ex filia gener, ejus plane rebus studere cogebatur. Verum nesciebat Bardas, hunc fraude a Michaele in suas traductum partes, eique præcipuum necis auctorem fore. Instructo ergo consilio, paratisque insidiis, ac expeditis qui rem præstituri essent, non alii quam Symbatio concredita facinoris tessera est. Jam ergo lectis Relationibus, Symbatius ab illis exierat, impressoque fronti crucis signaculo, signum dederat. Verum iterum moræ atque timores, eo quod præsens, ac in conspectu cohors Cæsaris Federatorum erat. Veritus itaque Michael, ne inter has moras, re detecta, gladium in se traheret, per quemdam fidissimum conjuratos confirmat, bonaque ac honores pollicitus, animis audentiores facit. Ac sane parum abfuit, quin Cæsar periculo tetus abiret, necemque evaderet, tanto scilicet metu

pag. 128.

ἀδὲν, περὶ δὲ τῇ θρόνῳ τινὰ γεραιὸν ἐγκαθήμενον, Πέτρον εἶναι τὸν τῶν κορυφαίων τῷ Ἀποστόλων ὑποπτεύσαι· καὶ περὶ τοὺς ἐκείνου πόδας τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον καλινδούμενον, καὶ τὴν παρ' ὧν ἐπεπόνθει δεινὰ ἐκδίκησιν ἰδεῖν ἐξαιτούμενον. Ὁ δὲ ἐκείνῳ τι οἷα συμπάσχων, ὅρνυσι δοιῶν ἑκ εἰς μαχαίρα, καὶ τῷ ἑρεσώπων ἑνὶ, δύο δὲ τῶν χρυσοφορουντων ἐφαίνετο, μάχαιραν ἑ μεγάλην δοὺς· Λαβὲ δὲ τούτῃ, ἔφησι, τὸν μὲν τῷ δεξιῷμων χώρᾳ ἐγκαταξάσας, μελῶδον ἀφανισμὸν Θεόργιστον· τὸν δὲ Καίσαρα εἰπών· τὸν δὲ ἄλλον Ἀσεβότερνον, τὸν τὸν Βασιλέα καταναμάσας, καταλεγε μὲν τοῖς δίξεσι, ἡ δ' ἐμοίαν δίκην ἀπεκδίχεσθαι ἀφόβεστι. καὶ ὁ μὲν ὄνειρος τῶν δὲ ἐπλάσθη· ὁ δὲ ὕπαρ, ἀλλ' ἑκ ὄναρ ἦν.

μα'. Ἄρτι κατὰ τῷ Κρητικῶν παρασκευὴ μετὰ τὸ Μιχαὴλ καθοπλίζειν· καὶ ἀφ' ὧν τὴν ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ναὸν, ὃς τῶν δὲ Ὁδηγοὶ καταναμάζεται ἀφοσιώσας, εἰσῆει μετὰ λαμπάδων τὸν συνωκτισθέντα ἐκπλῆρων· ὡς δὲ τοῖς ἀδύτοις πλησιάζων ἅπτει, ἄφνω τῷ αὐτῷ ἄμων ἡ χλαὶς ὀλισθήσασα, αἰσθέσθαι τοῦτον καινοτέρων δεινῶν ἐποίησε. καὶ αὐτὸς δὲ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῷ μέλλειν αὐτὸν ἀναίρειν ὑπὸ τῆς πόλεως, εἴτ' ἀφ' αὐτῷ, εἴτε καὶ ἄλλως τῶν τῷ μέλλοντος ἐλαυνόμενος, τοὺς φίλους συναγαγὼν εἰς ταυτὸν καὶ συμποσιάσας, μεμνῆσθαί τε τῆς αὐτῷ παρόντες φιλίας αὐτοὺς, καὶ λοιπὰ ὡς ἐβίω ἤδη γινόμενος ἔξω ἐπέδωκεν. ἀλλ' ἴδοις ταῦτα τέλος λαβεῖν· ὡς δὲ καὶ τῆς Κρήτης ἐξέπεσαν, καὶ τῷ θέματι τῷ Θρακησίων ἐπέβησαν [182] κατὰ Κύπρης τόπον τινὰ ὃν καταναμαζόμενον· οἱ τοῦτο ὑπηρέτας προσθάσαντες, τὰς σκηνὰς κατεπήγνυον ἀμελῶς χρώμενοι καὶ ἀτακτῶ· ἔνθα πως, εἴτε δὲ κατὰ προσοχὴν, εἴτε δὲ καὶ ἄλλως δι' ἄγνοιαν, τὸ μὲν τῷ Μιχαὴλ ἐπὶ πεδιάδος χωρίου καὶ ὁμαλοῦ αὐλαίαν ἐκπετασθῆναι· εἰς λόφον δέ τινα, ὑπεραναπεπτὸν χῶρον τῆς γῆς ἦ ἡ Καίσαρος· ὅπερ ὡς ἑρμαιόν τι καὶ ἀπροσδόκητον κέρδος λαβόντες, οἱ τῷ Μιχαὴλ κατηγόρουν τῷ Καίσαρος, καταπιστὸν τὸ γεγονὸς, καὶ τὰς κατ' ἐκεῖνα ἐρρέοντας συμβουλάς. ἀλλ' ἔθραττεν αὐτοὺς, καὶ ἀνθρώπους πως πρὸς τὰ ἐγχειρήσειν ἐποίει, ἡ τῷ Καίσαρος κρατιστέρα ἰσχύς. ὅ, τε γὰρ Δομέστικος τῶν σχολῶν Ἀντίγονος τούτῳ μᾶλλον, ἀλλ' ἡ τῷ Βασιλεῖ, ὡς ὑπ' ἐκείνου ἀρχὴν ἔχων καὶ ἤγετο· οἵ τ' ἄλλοι δὲ στρατηγοὶ, καὶ ὁ τῷ Δρόμου τοὺς λόγους δίδους, ὅπου καλοῦμεν Συμβάτιος, ἐπὶ θυγατρὶ αὐτῷ ὑπάρχων γαμβρὸς ἀναγκαίως τὰ ἐκείνου φρονεῖν ἠναγκάζετο. ἀλλ' ἔλαθεν ὄντες κλαπεῖς, καὶ μᾶλλον ἦ φόνον τῷ πενθερῷ κατεργασόμενος· ὡς δὲ, ἤβουλε πρυτάνη, καὶ ὁ λόγος κυτρέπιζε, καὶ οἱ τὸ ἔργον εἰς πέρας ἄγοντες ἑτοιμοι, συνῆκε ὁ Συμβάτιος, ἀλλ' ὐκ ἄλλος ἐντρέπιζε. ἄρτι δὲ ἐξέρει τοὺς ἀναφερὰς ἀναγνοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ τὸ σημεῖον ἐδίδου χαυρὸν εἰς τὸ πρόσωπον ἐγχαράττων αὐτῷ. ἀλλ' αὖθις ἀναβολαί τινες ἦσαν καὶ ἀπολύσεις, τῷ παρασιάζειν καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον ἴσασθαι τῷ Καίσαρος ἑταιρείαν· ὅπερ ὁ Μιχαὴλ ὑλαβούμενος, μὴ κατάφωρος γένηται, καὶ καθ' ἑαυτῷ ἐπιπαίσας ἦ μάχαιραν, ἐθαρσύνετο τὸν ἄνδρας ἦ πίστιν τινὸς, καὶ θαρραλεωτέρους ἐδίδου ἦ ὑποσχέσεσι καὶ τιμαῖς. καὶ παρῆλθε ἦ κίνδυνος, καὶ ἦ φέρει ὁ Καίσαρ

ἐξίφυγε, τῷ δέει τῶν καταπλαγομένων καὶ ἀθυμίᾳ καταβαλλομένων. ἀλλὰ πάλιν δι' ὑποχείσεως ἐδήλου τῷ Βασιλείῳ, Παρακομώμβους δὲ ἅπας ἦν, τὸν ἐπὶ ξυρῶ ἱππῶν ἀνάγκην, καὶ ἀπιλίγετο ἡ ζωὴ, καὶ πρὸς ἡ φόνον καθώπλιζε. ὧν ἀκηκοὼς ὁ Βασίλειος, καὶ περὶ ἡ Βασιλέως καταρρώδων, ὑπορρίψαι ποιεῖται τὸ δέος αὐτὸς, καὶ Ὦ τῆς ἀνδρείας εἰπὼν καὶ δύπλημι ψυχῆς, ἐκτέρωσί τε ἄφρα αὐτὸς, καὶ εἰσπηδῆσαι πρὸς τὸν ἀγῶνα ἐποίησε· ὡς ὁ Βάρδας ἀθρόως ξιφήρεις ἰδὼν ἐ καταπλαγεὶς, ὑγιαί τε ἡ θάνατον, καὶ πρὸς τὰς πόδας ἐρρίψε τῶ Βασιλέως αὐτῶ. ἀλλ' οὐκ ἦν τοῦτον διαφυγεῖν· ὅθεν αὐθωρὸν ἐκεῖθέν τε αὐτὸν ὑποσπῶσι, καὶ μεληδὸν καταπέμψωσι, μιᾷ Ἀπριλίῳ εἰκάδι πρώτῃ, Ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαιδεκάτης. εἶτα τοῦτῳ τὰ παιδογόνα τῶν ἀπαιωρήσαντες μόρια, παραδειγματίζωσί τε καὶ θριαμβεύωσι. θορύβου δὲ πολλοῦ γινομένου καὶ ταραχῆς, ὧν ἰδὼν καὶ τὸν Μιχαὴλ μικρῶ τοῦ περὶ ψυχῆς δέσπα· ἀλλ' ὁ τῆς Βίγλης Δρουγγάριος, Κωνσταντῖνος δὲ ὧν, ἐς μέσον τε συρίνεις, ἡ πολλῶ ἐκεῖνον διέλυτε θροῦ, ἀφυμίας τε βάλλων αὐτοῖς καὶ παραπλήξεις ἀνθοπλίζων καὶ τῷ ἐπαισαμένων. Ὁ μὲν δὴ Βάρδας ὕπως ἐξ ἀνθρώπων ἐγίνετο, καὶ ὅπως ἡ κῆ τῷ Κρητῶν διελύθη στρατιᾷ, τῶ Βασιλέως καὶ τὸ Βυζάντιον ὑποστρέψαντος.

μβ'. Καὶ ἕτερον δὲ σημεῖον πρὸ δύο, ἢ καὶ πρὸ τριῶν ἡμερῶν τῷ Βάρδᾳ παρεσημαίνετο. ἡ γὰρ Θεοδώρα εἴτ' ἄλλως θεοφορουμένη, εἴτε δὲ καὶ ὑπό τινος τῷ μεμελετημένων ἐξαυσαμένη, ἐσθῆτά τινα παγκάλλιστα μὲν ἐκ [183] χρυσαῖς πέρδιξι πεποικιλμένην, ἀκ ἀναλογοῦσαν δὲ τῷ μέτρῳ τῆς ἡλικίας αὐτῆ· ἀλλὰ καὶ πολὺ ὑποδέουσαν, αἰνιγματωδῶς ἐξαπέστειλε· τὸ, τὰ μὲν πέρδικας, ἀλλὰ μὴ τινὰς ἄλλας ἐ ἐρίθων αἰνῶφάναι· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τῆς ἐσθῆτος ὀλίγον, εἰς δέος λον ἐμπεσεῖν θάττον ἢ ἔδει ἀφικόμενος.

μγ'. Πλὴν ἀλλ' ὁ μὲν Βασιλεὺς ὑπέστρεφε, τόν τε Βασίλειον, ἐπεὶ μὴ ἄμοιρον παιδὸς ἐφαπτῆναι, καὶ τῆς τῷ Μαγίστρων τιμῆς ἀξιοῖ. Ἐπεὶ δὲ χρὴ ἀφικέσθαι τὰ κοινὰ διοικεῖν ἐκ οἷός τε ὁ Μιχαὴλ ἦν, καὶ ἑαυτῷ αἰφνιδίας ἐβάλετο· καὶ ἅμα ἐπανιέναι μελετᾶσθαι, καὶ ὑποστρέφειν παρὰ τῆς Σιμβλίνης δίκην, τῷ τὰ τῷ Ῥωμαίων διοικεῖσθαι κακῶς, καὶ τὸ περιμάχητον διάδημα τῇ κεφαλῇ αὐτῷ ἐπιτίθησι, καὶ Βασιλέα τῇ ἡμέρᾳ Πεντηκοστῆς μηνὶ Μαΐῳ εἰκάδι ἕκτῃ Ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαιδεκάτης ἀναδείκνυσί τε καὶ ἀναγορεύει κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἣ ἐπώνυμον Σοφία Θεοῦ. ἀλλ' ὃς τις μὲν ὕστερος ὁ Βασίλειος, καὶ ὅθεν, καὶ ὅπως ἦλθεν εἰς γνῶσιν τὴ Κραταιῶνος, ἃ κατ' αὐτὸν ἑξῆς ἐδιλώσει· τὰ περὶ τῆς βασιλείας δόξης ἀξιωθείς, εἶχεν μὲν τῆς Βασιλείας, ἀπεῖχετο δὲ τῷ καθ' ἑκάστην ἀμιλλητείων καὶ ἱπποδρομιῶν, καὶ τῷ περὶ τὸν αἰσχρότατον Γρύλλον καὶ ... ψευδοπατριάρχην αἰσχρεργιῶν, ὧν ἀκαίρως ἐτρύφα ὁ Μιχαήλ.

μδ'. Πάντων μὲν ὃ κόρος ἔστι, καὶ τῷ αἰσχρῶν καὶ τῷ φυσικῶν, εἴρηταί τε πολλοῖς, καὶ ἡ πεῖρα πάντων διδάσκαλος ἀκριβής· Μιχαὴλ δὲ τῷ τότε κρατοῦντι, ὅτι τῷ ἱπποδρομιῶν, ὅτι μὴν τῷ ἄλλων [184] ἀκρατεσμάτων τε καὶ αἰσχρῶν κόρος ἦν, ὡς φασίν· ἃ πειρώμενος καλύπτω ὁ Βασίλειος, καὶ πορ-

A conjurati perculsi erant, sicque animis languebant. Verum iterum misso nuntio Michael, Basilio Accubitori significat, *In novacula acie constitutum rei necessitatem esse; desperare se vitam; ad Bardæ necem se illo instruxit.* Quibus auditis Basilius, deque Imperatoris salute solicitus, timorem conjuratis excutit, hisque verbis, *O audacem fortemque animum!* mox alacres reddidit, & ad certamen facinusque aggrediendum impulit. Bardas eos strictis gladiis in se irruere contuens, terrore perculsus, præsentique vitæ animadverso discrimine, ad Imperatoris se pedes abjicit. Haud tamen fieri poterat ut mortem effugeret. Statim ergo inde avulsum membratim concidunt, mensis Aprilis vigesima prima, Indictione quarta-decima. Tum ejus genitalia conto præfixa, per ludibrium ostentant atque traducunt. Ingenti autem excitato tumultu, magnaque orta turbatione, videre erat Michaelem vix non in vitæ periculum adductum: verum Constantinus Biglæ Drungarius in medium prorumpens, ingentem illum tumultum compescuit, tum faustis ominibus Michaelem prosecutus, tum armatorum aciem tumultuantibus opponens. Io hunc modum Barda sublato, missa Cretensi expeditione, Imperator Byzantium redit. Bardæ cædes.

XLI. Sed & aliud signum ante duos treve dies contigerat. Theodora namque (sive alias Numine afflata, sive etiam alicujus relatu docta structas Bardæ insidias) vestem quamdam, eam quidem pulcherrimam aureisque perdicibus intextam, illius tamen staturæ imparem, longeque quam pro illa breviorem, sub ænigmate ad eum misérat. Tum enim perdices, non aliæ quævis aviculæ, temere intextæ, cum & vestis ipsa brevitas, citius quam par esset, eum dolo circumvenerunt, fuere præsagio. Præsagium aliud.

XLII. Cæterum Imperator domum revertitur, quoque nullam prolem fustulerat, Basilium, Magistri dignitate ornatum adoptat. Tumque Michael impar ipse administrandæ Reip. & cum ea cum, illa gerenda simplicitas stolidaque non lateret, simulque audisset moliri Senatum in eum defectionem, propterea, quia illo Principe res Romanæ male administrabantur, etiam diadema (rem pabulatam ac expetendam) illius capiti imponit, ac die sacro Pentecostes, Maii vigesima-sexta, indictione quarta-decima Imperatorem constituit, acclamatoque in magna Ecclesia, cui nomen Dei Sapientia existit. At, quisnam fuerit hic Basilius, ac cujas, quave ratione in notitiam Imperatoris venerit, sequens rerum illi gestarum Historia declarabit. Jam itaque Augusti dignitate donatus, Imperii curis sese impendebat, seque a quotidianis ludicris ac Circensibus abstinebat, nec non a turpissimi Pseudopatriarchæ Grylli spurcitiis, quibus importune Michael oblectabatur. Basilius Michaelis sodalitium, & ab eo Imperator creatus. *Edit. Paris. pag.* 129.

XLIV. Afferre demum omnia nausean, turpia pariter & naturalia, tum vulgo ferunt, tum perspicue docet, quæ horum magistra experientia exstitit. Michaelem tamen tum rerum patientem, ut ajunt, nulla Circensium ludorum, at neque aliorum, compotationum turpiumque, satietas capiebat. Hæc Basilius

cum prohibere vellet, ac Michaelem procul ab eis avocare, modo quidem admonendo atque hortando, modo vero civium odia, Sacerdotum diras, Senatus prope rebellantes animos proponendo, ac velut in tabella coram depingendo, illius sibi imprudens invidiam conflavit: hostisque loco, amicus; ac qui adoptatus fuerat, ipse exosus habebatur. Hinc brevi post, Basilicinum quemdam Imperatoriæ tunc celocis remigem, ac illius fratrem Capnogenis, qui secundo Præfecti dignitatem gessit, adducens, purpura induit, impositoque diademate, atque ocreis adhibitis (quod Imperatorum insigne est) eo habitu manu sua ad Senatum eduxit, ad eumque in hæc verba oravit: *Par erat, Patres Conscripti, ut hunc olim vobis, illustri hoc habitu virum produceremus, cui inest,*

Primum corona forma digna Regia,
Deinde cognatum diadema est huic viro,
Sunique omnia dignitati convenientia.

Quam vero præstabat hunc me potius, quam Basilium, Imperatorem creare, quem & pœnitet creavisse? Factum hoc ac verba, exitii Michaelis origo extiterunt. Istud sic dictum omnium aures circumsonans, nimium cunctis stuporem injecit, & ut vox omnibus hæreret, fecit; quod fabulosorum more Gigantum fatos Michael quotidie Imperatores ederet. Inde itaque auctum in Basilium odium, ac ignis instar vehementiori flamma exarsit; hoc scilicet ejus fomento ac causa, quod una se, cum ejus sodalibus, vitiis dedere non pateretur, nec illorum effræni licentiæ morem gereret. In tantam enim sæpius dementiam mero obrutus ac per ebrietatem Michael erumpebat, ut absurda quædam modumque omnem injuriæ excedentia præciperet; atque alii aures, alii nares, alii denique caput amputandum juberet. Ac nisi viri quidam misericordia moti negligenda putassent, ac in crastinum distulissent, ea Michaeli quandoque revocanda sperantes, ac fore, ut is eorum aliqua pœnitudine duceretur (quod & contingebat) plane periissent, quotquot illi aderant, inque aula assidui ac domestici erant. Quin & parum abfuit, ne & ipse Basilius pari involveretur exitio, illius ebrii petulantiæ non raro factus ludibrium. Sustinebat tamen, ac tandem aliquando quadam ducendum pœnitentia Michaelem existimabat. Verum fieri non poterat, ut jam a prima ætate, haud secus ac currus rota, inflexus, quicquid accidisset, nativam priscinamque rectitudinem reciperet. Itaque acrociores adversus Basilium structæ insidiæ. In eo autem illæ positæ, ut inter venandum, specie quidem feriendi feram, revera autem configendo Basilio satellitum quidam hastam conciliaret. Consilium hoc, is ipse qui mandatum acceperat, hastamque vibrarat, in vitæ exitu constitutus, suamet confessione cunctis manifestum fecit, & ut nihil inde ambigi possit. Ac quidem hastam misit; a Basilio tamen aberravit. Inque hunc modum servatus Basilius, in vitæ proxime discrimen adductus, Deo, qui mortem calcavit, illi salutis auctore. Hæc itaque cunctis prodita ac palam facta, gladii in eum acuendi causa extiterunt. Ne enim etiam Basilium (uti nuper Cæ-

Basilicinus Imperii insignibus ornatus.

Edit. Paris. pag. 130.

Michaelis furiosus & furiosus.

Basilius insidiis petitus.

Ἀ ῥοπὴν τινὰ ποιεῖν αὐτὸν, τοῦ μὲν παραινέσει χωρίζων, τοῦ δ' ἄλλως μῖσος παρὰ τῶν πολιτῶν, καὶ τὰς παρὰ τῆς Ἱερείας ἀρὰς, καὶ τὰς τῆς Συγκλήτου ἐπιτιμήσεις προτιθείς, καὶ οἷον ἐναντίον αὐτῷ ζωγραφῶν, ἑλκόμενον τῇ φθόνῳ ἑαυτὸν καθυποβαλόντα· καὶ ἀντὶ φίλου ἐχθρὸς, καὶ μισούμενος ὁ ὑποτιθεὶς ἐνομίζετο. Ἐντεῦθεν δὲ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καί τινα ἄλλον τῶν βασιλικῶν δρόμωνος ἱστίου τοιουτοτρόπου τελοῦντα, Βασιλίκιον ὄντως ἐλέγετο, καὶ ἀδελφὸς ὢν Καπνογένους ἐκείνου τοῦ τὴν ὑπαρχικὴν ἀξίαν ἠξιωμένου τὸ δεύτερον, ἀγαγὼν, τοῦ πορφύρου τε ἐνδύσει καὶ τὸ Διάδημα περιτίθησι· καὶ τὰ παράσημα τῷ διαδήματι περιβαλὼν, εἰσάγει πρὸς τὴν Σύγκλητον τὰς χεῖρας ἔχων αὐτὸν, καὶ πρὸς τὴν Γερουσίαν φησίν· Ὡς ἔοικε πάλαι μὲν τῶνδε εἰς τιμὴν τοῦ περιβλέπτου κόσμου, ὦ ἄνδρες, ἐπαγαγεῖν.

Πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος,
Καὶ διάδημα δὴ συμφυὲς πέλει τέρας· 185.
Ἅπαντα δ' ἁρμόζουσι πρὸς τοῦ ἀξίαν.

Καὶ ὅτι πόσον δὴ κάλλιον τῶνδε μὲ ποιῆσαι Βασιλέα ἢ τὸν Βασίλειον, ὑφ' ᾧ μεμεμιμόλημαι ὑφ' οἷς αὐτὸν ἐβασίλευσα. Λύπη τῆς καταλύσεως αὐτῷ ἡ ἀρχή. πᾶσι πᾶσιν περιηχῆσαι, ἐκπλαγλῶσαί τε πάντας ἐπὶ τούτοις, καὶ ἀφασίᾳ καταληφθῆναι πολλῇ, ὅτι κατὰ τοὺς μυθικοὺς Γίγαντας Βασιλίας ἀπαρτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναδίδωσιν. Ηὔξητο μὲν οὖν ἐκτὸς τὸ πρὸς τὸν Βασίλειον μῖσος, καὶ σφοδρότερον κατὰ τοῦ δὴ πυρὸς φύσιν ἐγίνετο, ὑπόκαυμα ἔχον καὶ αἴτιον τὸ μὴ συμφθείρεσθαι βούλεσθαι τούτοις αὐτὸν, μήτε μὴν συναπάγεσθαι τοῖς ἀπόλαστοις γνώμαις αὐτῶν. Εἰς πεσούσιν δὲ ὁ Μιχαὴλ πολλάκις αἴσιον ἐξ ἀκρατοποσίας καὶ μέθης ἐξέκειτο, ὡς κατ' αὐτοῦ μὲν καὶ τοῦ ταύτης κακοῦ δεινά τινα, καὶ πέρα δεινῶν ἐγκαλεῖσθαι· τὸ μὲν γὰρ ἀφαιρεῖσθαι τὰ ὦτα, καὶ ἄλλο τοῦ ῥῖνα, καὶ τοῦ κεφαλὴν ἕτερον προσίστασθαι· ἃ εἰ μή τινες οἴκτῳ κρατούμενοι παρημέλησαν, ἐς πρὸς τοῦ αὔριον ἔτι μᾶλλον ἀνάκλησίν τινα καὶ μεταμέλειαν τῶν ἀνδρῶν ἐκδιχόμενοι, ὅπερ καὶ ὦν, καὶ ἀπώλετο σύμπας ὁ παρεμένων αὐτῷ καὶ συγχαρτῶν. μικροῦ δὲ καὶ Βασίλειος συναπώλετο, τῆς παροινίας οὐκ ἐλαγάκις παίγνιον γεγονώς· ἀλλ' ἐκφεύγει, καὶ ὑμᾶς μεταμέλειάν τινα γενέσθαι κατὰ τοῦ ἄνδρα, εἰ γοῦν, ὑποτοπάζων· ἀλλ' οὐκ ἐῶ τοῦτον ὥσπερ ἁρματίου τροχὸν ἐκ πρώτης ἡλικίας καμφθέντα, μὴδ' ἂν εἴ τι γένοιτο τοῦ ἐξ ἀρχῆς εὐθυμίαν λαβεῖν· τοιγαροῦν μείζονα κατὰ Βασιλείου συῤῥάπτει ἐπιβουλήν· καὶ ἐῶ μὲν, ἐν τῷ Κωνσίῳ μὲν κατὰ τῆς θήρας, ἔργῳ δὲ κατὰ τοῦ Βασιλείου τοῦ τὴν λόγχης ῥῖψιν ποιῆσαί τινα τῷ ὑπασπιστῶν· καὶ τοῦτο αὐτὸς ὁ προσαγεὶς, καὶ τοῦ λόγχου ἀρείς, κατὰ τὸν τῆς ἐξόδου καιρὸν ἐξαγορεύσας ὅλον πεπρᾶχθαι καὶ πεισθῆναι. ἀρχὴ μὲν οὖν ὅτος τοῦ λόγχου ὁ κελεύσας, δημόσιος δὲ· καὶ οὕτω σέσωσται ὁ Βασίλειος, ἔγγιστα θανάτου γενόμενος, ἀεὶ τῇ τοῦ θάνατον καταπεπατηκότος Θεοῦ. Ταῦτ' οὖν ἐκ πολλοῦ γνώμη πᾶσι καὶ φανερὰ, τοῦ κατ' αὐτοῦ κεκόνισται μάχαιραν. ἵνα γὰρ μὴ καὶ τὸν Βασίλειον, ὡς πρὸ μικροῦ τὸν Καίσαρα σφαττόμενον ἴδωσι, καὶ πρὸ

τοῦ

τότε αὐτὸν Θεόκτιστον, ὅτε βουλῇ τῆς Συγκλήτου Βασιλῆς, ἐπὶ γνώμῃ τῶν φιλοτίμων Βασίλειον. κοινὸς γὰρ καὶ κατ' αὐτῶν ὁ θάνατος ἐπικρέμητο, φράττεται [186] ὑπὸ τῶν Προεδρίων τῷ Βασιλίῳ ἐπιδρῶν, ἐν τῷ ἐνάτῃ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μάμαντος, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ εἰκάδι πρώτῃ Ἰνδικτιῶνος ἕκτης, ἔτους ἑξακισχιλιοστοῦ τριακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ ἕκτου, ὥρᾳ τῆς νυκτὸς τρίτῃ βιβασιλεύκασιν ἔτη, μῆνας τρεῖς· καὶ ἦν ὁ μὲν Θεοδώρας τῆς μητρὸς, πεντεκαίδεκα, καὶ δύο, καὶ Μόναρχος, δέκα ἕν· καὶ μετὰ τοῦτο τρισὶ μησὶ χρόνον ἕνα ὕστερον μετὰ Βασιλείου.

μέ. Καὶ τὰ μὲν εἰρημένα, σκηνικά τε ἅπαντα καὶ θεατρικά. ἄξιον δὲ μεμνῆσθαι καὶ τῶν ἐπαινετῶν. Ἡ γὰρ τῆς ὧν ἔφερεν ἀναθημάτων ἐς τὸν περικαλλῆ ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας κατασκευὴ φιλοτιμίας πλεισθεῖσα καὶ φιλοτίμως, ἐπαινετή. [187] ὅτε γὰρ τὸν Δίσκον τὸν παλαιόν τι κειμήλιον καὶ ἱερὸν, καὶ τὸν ἀφ' οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι τεχνουργηθέντων ἐν ταῖς, καὶ τὸ μέγεθος ἐξισάζεται, οὔτε τις ἐπιτηδειότης καὶ ὡραιότης τισὶ τῶν γενομένων ἐπιδέδεται, κάρπιον ἔχει τὸν ὡραῖον καὶ τιμίων σανιδίδραμεν. κάρπιον δὲ καὶ ὁ εἰς φαντασίαν κατασκευασθεὶς αὖτε Κύκλος, ὃν ἱερὸν φασι πολυκέφαλον, τισὶ τῶν ἄλλων πλάττεται. Ἀλλὰ καὶ ὅτος ἐκ χρυσοῦ ὅλος γενόμενος λίτρας ἔχων ἑξήκοντα, τῶν ἄλλων ὑφῄρει καὶ πολύ, καὶ * τοῦτο δίδωσι τὰ φωτεῖα καὶ τὸ σιβάσμιον.

A sarem, & antea Theoctistum) tristi nece sublatum conspicerent, sive Senatusconsulto, sive Basilii amicorum consilio (unum enim ac commune omnibus impendebat exitium) ab Imperatoris ipsis Excubitoribus, in sancti præclari Martyris Mamantis Palatio, neci traditur, die vigesima quarta Septembris, Indictione prima, anni sexies millesimi trecentesimi septuagesimi-sexti, hora noctis tertia. Imperavit cum Theodora matre sua annos quatuordecim; solus, undecim: posteaque adlecto Basilio, annum unum menses tres. Michael nece sublatus. Edit. Paris. pag. 131.

XLV. Ac ea quidem quæ hactenus dicta sunt scenica omnia, & ad Circum ludosque spectantia: operæpretium vero est, ut & eorum meminerimus, quæ laudem aliquam mererentur. Quæ enim in celebratissimo Dei Sapientiæ Templo donaria obtulit, pro structuræ ratione elegantia ac magnifica, laudem habent. Neque enim ullum veteris ac sacræ supellectilis pignorum, sive illorum, quæ subtili arte elaborata, quo ex tempore homines esse cœperunt, sacris Ædibus ornamento fuerunt, oblato ab eo Disco, vel mole æquatur, vel pari elegantia est ac venustate: in cujus structuram, quicquid usquam venustum est ac pretiosum videatur conflatum esse. Accedit & Calix, ipse quoque Disco perquam affinis. Quin & Circulus, multiplici in orbem sustentanda face ab eo fabrefactus (φωτεῖα καὶ τὸ σιβάσμιον vocant) nulli usquam aliorum cesserit. Totus namque ex auro conflatus librarum sexaginta pondo, longe reliquis præcellit: palmarium sane opus ac plane augustum. Michaelis donaria.

* τοῦτο δίδωσι] τοῦτο δὲ δίδωσι τὰ φωτεῖα καὶ τὸ σιβάσμιον.

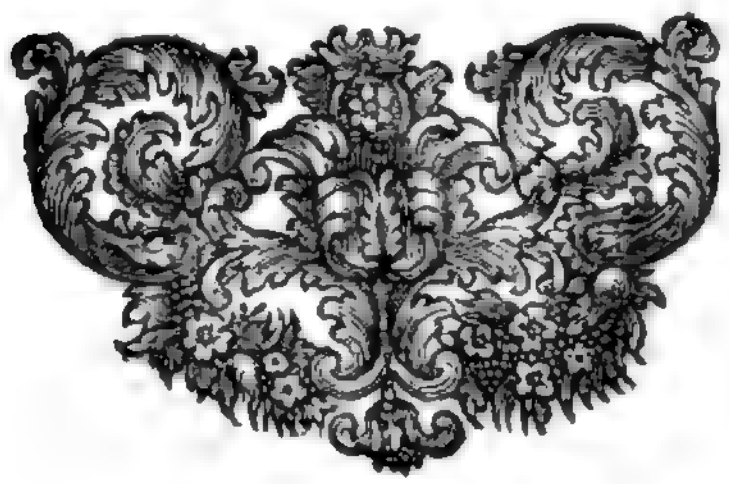

Edit. Paris. pag. 132.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΙΣ
ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ,
ΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΝ ΘΕΩ ΡΩΜΑΙΩΝ,

ὁ τούτου Υἱωνὸς, φιλοπόνως ἀπὸ διαφόρων ἀθροίσας διηγημάτων, καὶ τῷ Γράφοντι προσανέθετο.

HISTORIA
DE VITA ET REBUS GESTIS
BASILII
INCLYTI IMPERATORIS.
QUAM
CONSTANTINUS DEI GRATIA ROMAN. IMPERATOR, ipsius Nepos, studiose ac diligenter ex variis narrationibus congessit, ac Scriptori contribuit.

Α α'. Ἡν μὲν ὁρμὴ καὶ ἔρεσις ἐκ πολλοῦ, ἐμπειρίαν πραγμάτων καὶ γνῶσιν ἢ τῶν παλαιοτέρων ἐμφυτεῦσαι ἅπασι, καὶ τὸ ἀειμνήστου καὶ ἀθανάτου ἰσχύος τόμπος. καὶ ἐβουλόμην, ἂν ἄρα οἷός τε ὦ, τῷ σύμπαντος ἐν Βυζαντίῳ Ρωμαϊκῆς ἀρχῆς χρόνῳ, τῶν τε Αὐτοκρατόρων, καὶ τῶν ὑφ' αὐτοῖς Ἀρχόντων καὶ Στρατηγῶν καὶ Ὑποστρατήγων, καὶ τῶν καθ' ἕκαστα τὰς ἀξιολογωτέρας τῶν πράξεων ἀναγράψασθαι. Ἐπεὶ δὲ ἐδεῖτο τὸ πρᾶγμα καὶ χρόνου πολλοῦ, ἐκ πόνου συχνοῦ, καὶ βιβλίων ἀφθονίας, καὶ σχολῆς ἐκ τῶν πραγμάτων. Ταῦτα δ' ἡμῖν οὐ προσῆν· εἰς τὸν δεύτερον ἐξ ἀνάγκης ὑποβέβηκα πλοῦν· ἐκ πῶς ἐκ Βασιλέως, ἐπὶ μέγα τὸ τῆς Βασιλείας κράτος ὑψώσαντος, ὃς ἐκ τῆς Βασιλείας ἐπώνυμος ἦν, καὶ μέγα ὄφελος τῇ πολιτείᾳ Ρωμαίων ἐγένετο καὶ τοῖς πράγμασιν, ἐξ ἀρχῆς καὶ μέχρις αὐτῆς τελευτῆς, τὰς πράξεις καὶ ἐν ὅλῳ ἀγωνίᾳ διηγήσασθαι. ὡς ἂν καὶ τοῖς μετέπειτα μὴ ἀγνοεῖται, Βασιλείου στέλεχος ἐπὶ πολὺ τὸ χρόνου παρεκπαθέντος, ἡ ῥώμη πηχὴ καὶ ῥίζα, καὶ τοῖς ἐκγόνοις ἐκείνου, εἰκάσθω εἶναι ἀνεγκλήτως ὁ τρόπος ἀρετῇ καιρῶν τε καὶ ἀνδρείᾳ, καὶ τὸ ἀρχέτυπον τῆς μιμήσεως. Εἰ δὲ ἐπιμετρηθείη καὶ χρόνος ἡμῖν ἔτι ζωῆς, καὶ γένηταί τις καὶ τῶν τόσων ἐπιχειρεῖα μικρὰ, καὶ μηδὲν τῶν ἔξωθεν εἴη τί ἐμποδὼν, ἴσως προθύμως ἐκπέμψω καὶ τῆς ἄχρις ἡμῶν κατάστασης αὐτῆς ἐσομένης καὶ ὅλῳ ἐ ἰσοχείας ἀφήγησιν.

Β β'. Πλοῦν ἐκ ἔστιν, ἐν ᾧ λόγος πᾶς ὑποδύεται καπνῳγυλλεται Αὐτοκράτωρ Βασίλειος ὁ

Graeca aucta & emend. pub. Allatianam Edit. ex Vatic. cano F.m. Cardin. Barberini Cod. ex quo superiora.

pag. 133.

Constantini in Byzantinam Historiam animus.

I. CUPIENTI olim animo accensoque desiderio, rerum experientiam ac notitiam, sempiternæ memoriæ immortalisque Historiæ ore, studiosorum animis inferere optabamus. Ac quidem statueram, si modo vires obsecundarent, omnis retro Imperii Romani Byzantii, Imperatorum, eisque subjectorum Magistratuum, bellique Ducum seu Prætorum & Legatorum, singulorumque actus gestaque nobiliora scripto consignare. Quod tamen istiusmodi provincia multo tempore continuoque labore & librorum copia, atque a rerum cura negotiorumque strepitu otio indigeret (quæ sane mihi deesse videbam) secundæ necessario navigationi animum adjeci, unusque saltem Imperatorum, qui majestatem Imperii mirum quantum promovit (qui ab Imperio seu Regno nomen habuit) Romanæque Reipublicæ ac rebus ab initio ad vitæ usque exitum plurimum profuit, res gestas vitæque omne institutum ac rationem commemoranda mihi proposui: ne scilicet stirpis Regiæ diu multumque productæ, primus fons radixque posteros lateat, habeantque ejus Nepotes, domestico exemplo erectam virtutis regulam & statuam, atque principem formam, in quam Imitationem intendant. Sin autem etiam longiora adhuc præstabuntur vitæ spatia, morborum etiam exiguæ quædam dentur induciæ, nec exteriorum curæ impediant, continua forsan serie totius illius progeniei ad nos usque adjiciemus Historiam.

Basilii genus & patria.

II. Hic enimvero, cujus nunc Historiam profitetur oratio, Basilius Im-

ἁρμᾶτο μὲν ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς, τὸ δὲ γένος εἵλ-
139. κετο ἐξ Ἀρμενίων [139] ἔθνους Ἀρσακίων. τὸ γὰρ παλαι-
ὸν Ἀρσάκου, ὃς Πάρθων ἦγήσατο, ἐπὶ μέγα δόξης προ-
ελθόντος καὶ ἀρετῆς, νόμος τοῖς ὕστερον ἐχρημάτισε, μὴ
ἄλλοθεν βασιλεύεσθαι μήτε Πάρθους μήτε Ἀρμενίους,
ἀλλὰ μηδὲ Μήδους, ἃ παρὰ τῷ γένει Ἀρσάκου, καὶ τοῦ ἀ-
πογόνων αὐτοῦ. Οὕτως οὖν καὶ εἰρημένων ἐθνῶν ὑπὸ τοῖς
τοιούτοις βασιλευομένων σειραῖς, κατά τινας χρόνους τῶν
Ἀρμενίων καταρχόντος ἐξ ἀνθρώπων ἀπανίσταται, συ-
έβη τότε γενέσθαι περὶ τὰ Βασίλεια καὶ τὴν ἡγεμονίαν
τῶν τοιαύτης ἀρχῆς. Ἀρτάβανος οὖν καὶ Κλεόνης οὐ
μόνον τῆς προγονικῆς ἐκπεπτωκότες ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς
ζωῆς κινδυνεύοντες, ἦ βασιλεύουσαν ταύτην καταλαμβάνουσι Κωνσταντινούπολιν. Λέων οὖν ὁ μέγας τό-
τε τῶν Ῥωμαίων διέπων ἀρχήν, ὁ Ζήνωνος πενθερός. ὑπεδέξατο τοὺς ἄνδρας ἀγαθοδεξάμενος, καὶ ἀξίας
τῆς περὶ αὐτοὺς εὐγενείας φιλοφρονησάμενος, οἰκητήρια καὶ διαίταν τὴν πρεπούσαν ἐν τῇ Βασιλίδι ἀπένεμε. Μαθὼν δὲ τὴν ἀνδρῶν τὴν ἐκ πατρίδος φυγήν, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ταύτην καταφυγήν, ἐφ' ὡς
ἀμφοῖν ὑπὸ τῆς Κρατούσης ἐληλύθασιν, ὁ τότε τὴν ἑσπερίων διέπων ἀρχῆς, γράμμασιν αὐτοὺς μετεκαλεῖτο, εἰς τὴν πατρῴαν ἡγεμονίαν ἐγκαταστῆσαι, δι-
δοὺς ὡς δώσων, ὑπισχνούμενος, ἑαυτῷ δὲ τὴν τῶν ἔθνους ἑτοιμότερον ὑποποιῆσαι μηχανώμενος. Δεξαμένων δὲ
τούτων τὰ γράμματα, καὶ περὶ τῷ πράγματι ἔτι διασκοπουμένων, μηνύεται ταῦτα παρά τινος τῶν ἐξυπηρετούντων αὐτοῖς τῷ Βασιλεῖ, καὶ ἃ ἐπιτολὴ ἐγχειρίζεται. Γνωσθέντος δὲ τοῦ πράγματος, ὡς ἐκ αὐτοῖς τοσοῦτον τὴν ἀρχὴν, ὅσον ἑαυτῷ τὸ ἔθνος ὁ Πέρσης ὑποτάξαι βουλόμενος, ἦ τότων ἐποιεῖτο μηχάνημα, ὅπερ ἔστι τοῖς καλαμένοις, ἔστι τῷ Ῥωμαίων εὐσπλοΐᾳ τοῖς πράγμασι, πρόνοια γίνεται τοῦ μὴ τὸ τοῖς Πέρσαις δοκοῦν εἰς πέρας ἐλθεῖν. καὶ δὴ τοῦτο ὑποπτευομένου ἦ Βασιλέως τὴν, εἰ τύχοι, ἐπιχείρεσιν τοῦ δράσαι, μετ' εὐφημίας τοῦ χάσματος, ὡς ἐπ' ἀμυχανίᾳ δοθεῖσι ἐς ἀσφάλειας πλείονος, εἰς Νίκαιαν ἦ τὴν Μακεδονίαν πόλιν μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων (καὶ γὰρ καὶ ταύτας αὐτοῖς ὑπεκλάπησαν) μετοικίζονται. τῷ δὲ χρόνῳ ῥέοντος, ἐς τῷ Σαρακηνῶν ἐπὶ μείζονος δυνάσεως προαγομένων, τὴν ὁμοίαν πεῖραν, τοῖς τῷ ἑσπέρων διεπόντοις Ἀρσακιδῶν ὁ τότε Ἀμερμουνὶς προὐβάλλετο, ἐς ᾧ γράμμασιν μετεκαλεῖτο αὐτὸς, εἰς τὴν προγονικὴν δυ-
ναστείαν τε καὶ ἀρχήν. φωραθέντος δὲ καὶ τοῦ τοιούτου δράματος Ἡρακλείῳ, τῷ τωνταῦτα Βασιλεῖ, καὶ τῷ γραμμάτων ἐγχειρισθέντων, ἐπεὶ μὴ δυνατὰ τούτων ἔγνω τὴν μεταστροφὴν γενομένην, ἀλλ' εἰς * ἑτοιμότητα οἰκείας ἐπικρατείας τῷ ταῦτα μηχανωμένων. ἤλπιζον γὰρ τὸ ἔθνος ἐκ τῆς πρὸς τὸν παλαιὸν Ἀρσάκην οἰκειότητος ῥᾳδίως, εἰ τύχοις ἔχοιεν μεθ' ἑαυτῶν, προσάξεσθαι οἱ Σαρακηνοί. ἐφ' ᾧτε καὶ εἰς Φιλίππους, μίαν καὶ αὐτὴν τῷ τῆς Μακεδονίας τυγχάνουσαν πόλεων, ὡς ἐπὶ μείζονος ἀσφαλείας μετῳκίσατο τότε αὖθις ὁ Βασιλεύς. εἶτα ἐκεῖθεν πάλιν ὡς ἐπὶ λαμπροτέρας πολιτείας καὶ καταστάσεως μεταβίβασεν εἰς Ἀδριανούπολιν. διέτριβε δὲ τοῦ τόπου φανέντος αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν ὥσπερ συνεχόντες φατρίαν τε καὶ φυλὴν, εἰς πλῆθος ἐγίνοντο, καὶ ἐπ' ἀνδρίας κατέστησαν ἱκανῆς, τὴν πάτριον διγλωσσίαν

A perator, ex regione Macedonum trahebat originem; referebatque ad Armenios, Arsacidas genere. Vetere enim Arsace, qui Parthorum Imperium tenuit, ingentem virtutis & laudis gloriam consecuto, posteris lex inolevit, non ab aliis, quam ab Arsacis familia ejusque nepotibus, Parthos, Armenios, Medosque ipsos, qui Regia potestate ipsis præsint, esse habituros. In hunc itaque modum, cum illæ, quas dixi, gentes, ab stirpe ejusmodi, imperio regerentur, illo qui apud Armenios rerum potiebatur, quandoque ex humanis sublato, contigit de jure regni, deque principatus illiusmodi successoribus, dissidium oriri. Hincque adeo Artabanus & Cleones, non solum avito B Imperio spoliati, sed & in vitæ jam periculum adducti, in Regiam hanc Constantini Urbem veniunt. Leo Magnas tunc Imperio præerat, Zenonis socer. Hic igitur viros suscipiens, ac pro generis splendore magnifice pertractans, ædes ad habitandum congruaque victus stipendia in Urbe Regia illis assignavit. Ut autem horum e patria fugam & in regnantem hanc Urbem accessum, omnique humanitate ab Imperatoribus susceptos esse didicit, is, qui tum res Persicas administrabat, datis litteris, benevolentiæ in eos larva, in paternum se illos Imperium restituturum pollicitus, revera autem ea sibi molitione gentem conciliare, ac subjicere satagens, ad- C vocabat. Acceptis litteris, dum adhuc quid sibi facto opus deliberant, res, per unum aliquem famulorum Imperatori defertur, ac Epistola ipsa contraditur. Rei itaque explorato momento, Persamque, non tam illis Imperium, quam sibi gentem subjiciendam, quod sic invitabant, procurare, haud dubia conjectura comperto, quod neque his qui invitabantur, nec vero Romanis rebus operæpretium erat; cura adhibetur, ne istud Persarum consilium exitum habeat. Quapropter succisa, si qua videretur, opportunioris fugæ facilitate, honesti specie, velut ad liberiores agros, & ut majori securitate fruantur, Imperator Nicem Macedoniæ urbem cum liberis & D uxoribus (nam & illas postea subduxerant) transfert. Decursu autem temporis Saracenorumque rebus in majorem principatum crescentibus, eamdem ac primis Arsacidarum nepotibus fraudem adhibet, qui tum genti præerat, Amermnunes, scriptisque litteris, ad avitam nimirum potestatem ac Imperium revocabat. Verum ejusce quoque consilii fabula, ab Heraclio, qui tum rerum potiebatur, deprehensa, litterisque percensitis, cum nulla eos benevolentia revocari intellexisset, sed ut hæc machinantes, eaque occasione Saraceni ditionem augerent (fore enim sperabant, si modo illos secum haberent, ut facile pro veteris Arsacis amore, in suas partes gentem traherent) idcirco etiam E Philippos alteram & ipsam Macedoniæ urbem, quasi majoris securitatis causa, Nice remotos transmittit. Hincque deinde velut illustriori civitate donandos, meliorique statu componendis eorum rebus, Adrianopolim transfert. Viso autem eis idoneo aptoque loco, velut in propria consistentes tribu ac familia, multitudine aucti sunt, abundeque satis opibus cumulati, pater-

Arsacidarum nobilitas & præstantia.

Artabanus & Cleones Ctesiam profugi.

Tentata eorum revocatio.

Translati Arsacidæ Nicem.

Inde Philippos, demumque Adrianopolim.

* ἑτοιμότητα.

nam nobilitatem servantes ac genus impermixtum.

Maleles Basilii avus.

III. Secutis vero temporibus, cum summam rerum Constantinus cum Irene matre administraret, Maleles ille ex Arlaçis prosapia ducens originem, legationis causa, seu alterius negotii obeundi gratia, illustrem hanc Constantini Urbem petens; atque in ea, forte fortuna in ejusdem gentis ac familiæ hominem, Leonem nomine, incidens; exque exteriori habitu gestuque, nec non vestium propcio cultu, non unum quem infimæ plebis vulgique agnoscens, sed virum ingenuum ac spectabilem; confertoque sermone ac fabulando, ejus vim consuetam usuque familiarem inveniens; ubi genus cognovit, illius contubernium deligit, suæque, alienam habitationem, proviri virtute ac præstantia, præfert; ejusque amplexus affinitatem, filiarum unam sibi matrimonio jungit; ex quibus ortus illius parens, cujus nunc historiam teximus. Muller vero quædam nobilis & pudica Adrianopoli habitans, viro demortuo, caste sobrieque in viduitate agebat (fama erat haud prorsus obscura, ex magno Constantino eam genus ducere.) Hæc illi reliquis, iisque apud quos confederat, præstantior visa: eamque ob rem ejus filiam, nobilitate ac corporis forma conspicuam verecundiaque ornatam, uxorem ducit: ex quibus Regia hæc radix Basilius sucrevit; paterno quidem itemmate Arsacis (uti dictum est) prosápiam sibi vendicans; materno vero, Constantini natalibus magnifice glorians; utroque demum, Alexandri clariratem jactans. Tali ex progenie ortus Basilius, multa statim futuræ gloriæ sublucentia signa exhibuit. Tænia namque quædam coccinea, tum primum emascentibus pilis circa caput visa, circaque fascias purpurei tinctus.

Edit. Paris. pag. 135.

Filii parentes matresque nobiles.

Basilii Imperii progenitores.

IV. Hactenus Arsacis nepotum genus, ipsum secum in propria quasi tribu contubernioque constituerat, quamquam haud raro, Adrianopoli sedes habens, etiam cum indigenis nuptiarum fœdera commiscebat. Quia vero Crumus ille, Bulgarorum Princeps, violatis, quæ illi cum Romanis intercedebant, fœderibus, hostili aggere cinctam Adrianopolim, diuque ab eo obsessam, qua laborabat necessariorum penuria, ad deditionem coegerat, civesque omnes ac incolas, nec non etiam Manuelem ejusce Urbis Episcopum, in Bulgariam transtulerat; accidit Basilii quoque parentes cum reliquis, illo adhuc in fasciis agente, in Bulgarorum regionem transferri; ubi propriam Christianorum fidem illibatam custodientes (tum scilicet mirabilis ille Præsul, tum plebs illi pari captivitate comes) multos Barbarorum ad veram Christi fidem adduxerunt (nondum enim gens illa animum ad pietatem transtulerat) multisque locis Christianæ doctrinæ jecerunt semina, a Gentilium errore Scythas retrahentes, & ad divinæ cognitionis lucem traducentes. Quibus ig illos ira percitus Crumi successor Mutrago, cum Manuelem virum sanctissimum, tum alios plures ejus rei delatos, cum temando ad ejurandam fidem inducere nequivisset, variis tormentis excruciatos, per mortem Martyres consecravit. Sicque contigit multos sanA ρεως βιασάζοντις, ϗ ἀσύγχυτον τὸ γένος φυλάττοντας.

Arsacidæ in Bulgariam translati.

Manuel Adrianopol. Episcopus in Bulgaria prædicator & Martyr.

γ'. Χρόνος δὲ ὕστερον, ὡς ἐκράτησε Κωνσταντῖνος μὲν Εἰρήνης ἡ μητρὸς ἐβασίλευε, Μαλέλης ἐκεῖνος, ἀφ' αἵματος Ἀρσάκου ϗ αὐτὸς ὤν, κατά τινα πρεσβείαν, ἢ χρείαν εἰσῆλθε πρὸς τὴν περίβλεπτον παύτλαν Κωνσταντινούπολιν. ὃς ἀνδρὶ περιτυγχάνει κατὰ τύχην ὁμογενεῖ, Λέοντι καλουμένῳ· ϗ γνοὺς αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἔξωθεν καταστάσεως, ϗ περὶ τὸν κῶλον ἰδιότητος, οὐχ ὡς τῷ τυχόντων ϗ ταπεινῶν, ἀλλ' ἀξιοῖ ϗ περιφανῆ. ϗ εἰς ὁμιλίαν αὐτῷ καταστὰς, ϗ παύτλαν ἰδὼν ϗ σωύτροφον ἔρωτας, ἐκεῖτο γένος ἀνέμαθε, ϗ τὴν ὁμοῦ οἴκησιν προαιρεῖται, τὴν οἰκείας τῆς ἀλλοτρείας, ϗ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν, ϗ τὸ πρὸς αὐτὴν ἀσπασάμενος κῆδος, μίαν τῶν αὐτοῦ θυγατέρων ἠγάγετο, ἐξ ὧν ὁ τὸν ἱστορούμενον προῆλθε πατήρ· ὃς καλῶς ἀναχθεὶς, ϗ δι' ἐπαινουμένης ἀγωγῆς ϗ τροφῆς εἰς ἄνδρας πλείστας, ϗ διξὰ σώματος ϗ ῥώμης διαφέρων ϗ παντοδαπαῖς κοσμούμενος ἀρεταῖς, πολλοὺς ἐκίνει τοὺς δι' ἐπιγαμίας θέλοντας αὐτοῦ οἰκειώσασθαι. Γυνὴ δή τις δύσκωφος ϗ κοσμία κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν τὴν οἴκησιν ἔχουσα, ἀνιχνεύεται τῶν παύτης ἀνδρός, σωφρόνως τὴν χρείαν ἀνυστὰ· φήμη γάρ τις διήτρικεν ἡ παντελῶς ἀμυδρὰ, ἐκ τῆς μεγάλης Κωνσταντίνου ἕλκειν αὐτὴν τὴν συγγένειαν, τῶν ἄλλων ἀφανεστέρα, τῶν τε καθ' ὧς παρῆκται ἐνομίσθη αὐτῇ. ϗ δὴ ἐντεῦθεν τῆς παύτης θυγατρὸς δύσκωφος ϗ κάλλει διαφέρουσαν σώματος, ϗ αἰδοῖ κεκοσμημένην, ἠγάγετο. ἐξ ὧν ἐβλάστησε Βασίλειος αὐτοῦ ῥίζα Βασίλειος, πατρόθεν μὲν ἕλλην ἐξ Ἀρσάκου συγγένειαν, ἣν προείρηται· ἡ δὲ μήτηρ, τῷ τῆς μεγάλης Κωνσταντίνου συγγενείᾳ ἐκαλλωπίζετο, ϗ ὑπὸ θατέρου μέρους, τῷ Ἀλεξάνδρου κύρει λαμπρύνετο. Ἐκ τοιούτων γενεητόρων προελθὼν ὁ Βασίλειος, δίθυς πάλαι τὴν ὑστέρου δόξης σύμβολα εἶχεν ὑπερφυᾶ· τοιαῦτα γὰρ κεκεσβαφὴς παρὰ τὴν πρώτου ἔφυτεν τὴν τριχῶν ἰῶρᾶτο περὶ τὴν κεφαλήν, ϗ περὶ τὰ σπάργανα πορφύρεα βάμματα.

δ'. Ἦν μὲν οὖν τότε τὸ γένος τῶν ἀπογόνων Ἀρσάκου κατ' ἰδίαν ὥσπερ πατρίαν συνήθειαν, εἰ δὲ ταῖς ἐπιγαμίαις πολλάκις τοῖς ἐγχωρίοις συνεπιχειρᾶτο, ἐν Ἀδριανουπόλει κεκτημένοι τὴν οἴκησιν. Ἐπεὶ δὲ Κροῦμος ἐκεῖνος, ὁ τῶν Βουλγάρων Ἄρχων, εἰς τὰς πρὸς Ῥωμαίους ἐξυβρίσας συνθήκας, πολέμιον χάραγα τὴν Ἀδριανούπολιν ἐβάλετο, ϗ χρόνον προκαθίσας συχνὸν, ὁμολογίᾳ παύτλᾳ δὴ τῶν ἀναγκαίων ἐνδείαν παρεσκεύασε, ϗ τοὺς ἐν αὐτῇ πάντας μὴ ϗ Μανουὴλ τὸν Ἀρχιερέως τῆς τοιαύτης πόλεως εἰς Βουλγαρίαν μετήγαγε, συμβὰν μετὰ τῶν ἄλλων, ϗ τοὺς τῶν Βασιλείων γενεητόρας, ἔτι πάντων ἐν τοῖς ἀπαργάνοις ἐχόντων, εἰς τὴν τῶν Βουλγάρων ἀπαχθῆναι γῆν· ἔνθα δὴ εἰκείᾳ τῶν Χειστιανῶν πίστει ἀεάθητον ἐμπεδώσαντες, ὅ, τε θαυμάσιος ἐκεῖνος Ἀρχιερεὺς, ϗ ὁ σὺν αὐτῷ λαὸς, πολλοὺς τῶν Βουλγάρων πρὸς τὴν ἀληθινὴν πίστιν μετήγαγον τῶν Χειστιανῶν δόγμα τὸ ἔθνος μετελαμβάνον πρὸς τὴν εὐσέβειαν. ϗ πολλαχοῦ τὰ τῶν Χειστιανικῆς διδασκαλίας καταβάλλοντα σπέρματα, τὰ ἐθνικὰς τοὺς Σκύθας πλάνης μεθίλκοντες, ϗ πρὸς τὸ τῆς θεογνωσίας μεταγοντες φῶς. ἐφ' οἷς πρὸς ὀργὴν κατ' αὐτῶν κινηθεὶς ὁ Μυριάγωνος τοῦ Κρούμου διάδοχος, αὐτόν τε τὸν ἱερώτατον Μανουὴλ, ϗ πολλοὺς τοὺς ἐπὶ πᾶσι διαπρεπομένους, ὡς οὐκ ἰσχύσας πεῖσαι ἀποστῆναι Χριστοῦ, μετὰ πολλὰς αἰκίας τῇ ἁγίᾳ μαρτυρίᾳ θανάτῳ πα-

190.

ρίπεμψε. Ἐπὶ σωτηρίᾳ πολλῶν τῶν Βασιλείου συγγενῶν μαρτυρικῆς δόξης τυχεῖν· ὡς μηδὲ τῆς ἐντεῦθεν σεμνότητος αὐτὸν ἀμοιρεῖν. Ἄρτι δὲ ἐπισχεπτομένῳ Θεῷ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τῷ ἐξοδον αὐτοῖς φιλανθρώπως δόντος. Ὁ γὰρ τῶν Βουλγάρων Ἄρχων μὲν δυνάμεις ἐπὶ πολὺ πρὸς τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἀπαγωνίζεσθαι, πάλιν εἰς ὑπόπτωσιν ἦνδων, ἐν τῷ ἐπισυνάγεσθαι πρὸς τὸν Ἄρχοντα, τὸν εἰς τὰ οἰκεῖα ἀποδιδόσθαι μέλλοντα λαὸν τῶν Χριστιανῶν, ἰδὼν τὸν παῖδα Βασίλειον τῷ τε μορφῇ εὐειδέστερον καὶ χαρίεσι ὑπογελῶντα καὶ περισκαίροντα, πρὸς ἑαυτὸν ἐφιλοκάλησε, καὶ μᾶλλον θαυμαστὸν τῷ μεγέθει ἐπίδοκον. Ὁ δὲ παῖς ἀκάκως καὶ θαρραλέως τοῖς τοῦ Ἄρχοντος ἐπιπεδόμυος γόνασιν, ἐν τῷ ἁπλάστῳ ἤθει, τὸ οἰκεῖον ἀγχίνουν ὑπεδείκνυτο, ὡς ἐκπλαγῆναι μὲν τὸν Ἄρχοντα, θαρρηθῆναι δὲ λιλαιόπους τὸ δορυφόρον ταξιν αὐτοῦ.

ι΄. Ἀλλ' ἵνα τὰ ἐν μέσῳ σιωπήσω, ἐξῆλθεν δυμηρείᾳ Θεοῦ πρὸς τὰ οἰκεῖα ἅπας ὁ ἀπαχθεὶς ὡς αἰχμάλωτος λαὸς τῶν Χριστιανῶν· συνεξῆλθον δὲ καὶ οἱ τοῦ Βασιλείου γονεῖς, τὸν φίλτατον αὐτοῖς παῖδα προσεπαγόμενοι. Ἐγίνετο δέ τι περὶ αὐτὸν ἐνθύς κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν θαυμάσιον, καὶ εἰς ὕστερον τύχης παραδηλοῦν, ὅπερ ἐμὲ θέμις οἶμαι σιγῇ παρελθεῖν. τῷ γὰρ καιρῷ τοῦ θέρους τῷ πέμπτῳ γενέσεως περὶ τὸν ἴδιον ἐξελθόντων ἀγρόν, καὶ τοῖς θερισταῖς ἐπισκοπούντων, καὶ διηγερόντων σωτήρως ἐργάζεσθαι, [191] ὡς περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν ἡ ἡμέρα προϊκοπτε, καὶ ὁ ἥλιος ἤδη σφοδρότερον ταῖς μεσημβρινῆς ἀκτῖσιν ἐπέφλεγε, οἰονεί τινα σκηνὴν ἐκ τοῦ σωμάτων τῷ ἀσταχύων σκιάσαντες, ἐν ταύτῃ τὸν παῖδα κοιμηθησόμενον ἔθεντο, ὅπως τῆς ὑπὸ τοῦ ἡλίου θέρμης ἀβλαβῶς διέλθῃ τὸ καύσωνα. ἐν δὲ τῇ ἐκείνης ἐπαχολεῖσθαι τοῖς θερισταῖς, αὐτὸς ἐπικαμπτὰς καὶ ἄνωθεν ἐπικαθίσας, πτερωμέναις τοῦ πτέρυξι τὸ παιδίον ἐσκίαζεν· ἀρθέντος δὲ παρὰ τῶν ἰδόντων φωνῆς, ὅτι ὄλεθρον ἴσως ἐπάξειε αὐτὸς τῷ παιδὶ, ἡ μήτηρ δρόμῳ οἷα μήτηρ φιλόστοργος καὶ φιλότεκνος πρὸς τὸν παῖδα ἐξέδραμεν. Ἰδοῦσα δὲ τὸν αὐτὸν σκιαῖς ἐν ταῖς πτέρυξι τῷ παιδὶ περικοσμοῦντα, καὶ μηδὲν πρὸς τὴν ταύτης ἐκπλαγεῖσα ἐπέλασιν, ἀλλ' ὥσπερ χαριέντως πρὸς αὐτὸν ἀσπίζοντα, καὶ ἐνθυμηθεῖσα κατὰ τὸ παρόχρημα εἰς κρεῖττονα πίστιν λογισμὸν, ἀλλὰ λίθον ἔβαλε κατ' αὐτοῦ. καὶ οὕτως ἀέρτο ὁ αἰετὸς, καὶ ὡς ἔδοξεν ἀπεχώρησεν. ἐκείνης δὲ αὖθις πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ τοὺς ἐργάτας ὑποστρεψάσης, ὁ αἰετὸς καὶ τὸ πρότερον χῆμα παρὼν τὸ παιδίον ἐπισκιάζων. καὶ πάλιν ὁμοίως ἡ φωνὴ παρὰ τῶν θεατῶν, καὶ ἡ μήτηρ πρὸς τὸ παιδίον, καὶ τῇ βολῇ τοῦ λίθου ὁ αἰετὸς ἀποσοβούμενος, καὶ ἡ τῆς μητρὸς πρὸς τοὺς ἐργαζομένους ἐπιστροφή. Εναργέστερον ἦ ἄρα τῆς προνοίας δηλῶσαι θελησάσης, ὅτι οὐ κατά τινα τύχης αὐτοματισμὸν, ἀλλὰ θείᾳ προηγούσῃ τὰ τελούμενα διέπεται, ἐκ τρίτου συμβῆναι τὰ ὅμοια. ὁ αἰετὸς ἐπὶ τὸ παιδίον, οἱ θεωρούντες βοῶντες, καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ τὸν αἰετὸν, καὶ ὁ αἰετὸς πρὸς βίαν καὶ μᾶλλον ἀπαλλαττόμενος. Οὕτω τῷ μεγάλων πραγμάτων ἀεὶ πόρρωθεν ὁ Θεὸς προκαταβάλλεταί τινα σύμβολα, καὶ πεμπόρια τῷ εἰς ὕστερον. Τοῦ-

A guinis necessitudine Basilio conjunctos eique affines, Martyrii gloria potiri, ut nec ejus, quæ inde est, honestatis, posset expers videri. Jam vero, cum plebem suam Deus visitaret, atque ei in patriam reditum præstaret (Bulgarorum enim Princeps, Romanas diutius vires aciesque ferre non valens, collum rursus subdere annuebat) congregata apud eum, quæ in patriam dimittenda erat, Christianorum turba, conjectis in puerum Basilium oculis, liberali forma decorum, gratiusque subridentem ac circumsalientem, indole formaque delectatus, illum ad se traxit, pomumque ei miræ magnitudinis dedit. Puer vero animi candore cum pari fiducia Principis incumbens genibus, morum illa simplicitate, ingenuitatis suæ illustre specimen dabat, adeo ut Princeps etiam atque etiam admiraretur; stipatorum vero cohors secum ipsa tacita furore commoveretur. Basilii pueriles majestatis plena.

V. Verum ut ea, quæ interea evenerunt, paucis transigam, omnis ille Christianorum populus, sic velut captivus abductus, propitia Dei bonitate, ad propria migraturus, exiit: Basilii parentes, ipsi quoque pari indulgentia exire, dulcissimum pignus secum adducentes. Contigit vero prima statim ætate, mirabile aliquid circa ipsum, futuræ ejus fortunæ certum præsagium; nec fas esse existimo, ut silentio a nobis prætereatur. Messis enim tempore, cum parentes in agrum exiissent, messoribusque præciperent, & ad laborem strenue obeundum excitarent; cum differto foro (ut ajunt) altior dies procederet, jamque sol meridianis radiis acrius adureret, constructo ex spicarum manipulis velut tentorio, in eo puerum tantisper somno recreandum ponunt, & ad solaris ejus caloris æstum illæsa valetudine transigendum. Dumque messoribus animum advertunt, advolans Aquila, explicatisque desuper alis, assidens, puero præstabat umbraculum. Sublatus videntium clamor, ne quid forte Aquila puero noceat; moxque mater (charæ scilicet prolis nimium amans) ad puerum accurrit: vidensque Aquilam passis alis umbram puero ministrantem, ac nec ejus quicquam adventu territam, sed in eam gratiose oculos velut intendentem, ne sic quidem in promptu sanioris aliquid animi cogitare potuit; sed in eam lapidem jecit: quæ statim avolavit, &, ut videbatur, secessit. Rursusque ea ad virum messoresque reversa, Aquila priorem in modum puero assidens, umbram faciebat. Similique rursus ratione videntium sublatus clamor; matris ad filium cursus concitus, ictu Lapidis submota Aquila; mater ad messores reversa. Cum vero divina providentia evidentius vellet ostendere, non casu aliquo aut fortuna, sed divinæ rem præscientiæ esse quod gerebatur, tertio hæc eadem contigerunt. Aquila sursum puero imminens, videntium clamor, mater ad Aquilam; Aquila per vim ægreque tandem abscedens. Sic Deus semper magnarum procul rerum signa quædam, certaque futurorum indicia, quasi fundamento præjacit. Quin & in sequentem ætatem hoc ipsum in eo non raro contigit, sæpiusque inter dormiendum visus est ab Aquila obtegi. Sed horum nunc fere nulla ratio habeba- Aquila ejus pueri obumbrans caput.

Edit. Paris. pag. 137.

tur. Antequam enim, quibus ille fulciebatur, virtutes patescerent, etsi magna erant quæ præluce bant, negligebantur tamen, & in occulto manebant, cum nemo in mentem inducere posset, quomodo in tenui domo ac plebeja res evaderent. Cæterum, cum in his quoque diutius immorari, haud procul forte ab assentationis indole abesse videatur, ut ne forsitan magnarum rerum honestarumque penuria, in his stylum trahere ac historiam existimemur, quæ ejus generis sunt, pueriliſque ætatis omnia, omittemus, atque ad ea quæ sequentia sunt, sedulo sermonem provehemus; ea scilicet ratione, ut laudum vim insatiabilem, ceu quamvis rem aliam in laudis parte minime habendam, rejiciamus.

Basilii educatio, primæque ætatis mores.

VI. Puer itaque apud patrem educabatur, eumque agendorum præceptorem, dicendorum interpretem, atque ad omnia quæ virtutis sunt ac laudem habent, magistrum nactus ac eruditorem, non Chirone gemino velut Achilles opus habuit, non Lycurgo Legislatore, non Solone; non externa ac peregrina disciplina morumque institutione; sed uno illo institutore, honesti palæstra præclarissime exercens ac colens, erga Deum, sanctos pioſque mores, erga parentes, verecundos animoque obsequendi promos; erga senes, cedendi modestia faciles; erga æquales ac tribules, nullo doli fuco benevolos; erga potentes ac magistratus, subditos; erga denique pauperes, misericordia impensos, virtutum omnium compendio luculenter effulsit; a puero pudicus ac sobrius, virilique animo, æqualitatis ac prudentiæ amator cultorque eximius, in nulloque adversus humiliores, spiritus tollens aut superbiens; quibus rebus omnium sibi conciliabat animos, cunctisque desiderio atque amori habebatur.

Edit. Paris. pag. 138.

Basilii pater moritur.

VII. Jam vero emensa illi pueritia, ad adolescentiæ annos provecta ætate, propeque matura ut ad validiora studia transiret, pater in vivis esse desinens, ad futuri ævi statum translatus est. Hinc luctus, planctusque, ac mœror (ut par est) domum irrumpere; matri, viduitas: huic optimo, orbitas, ac quæ inde tristitia; ærumnarum moles desolatæ familiæ, obturbare. Solicitudinum examen, rei familiaris procurandæ causa. Omnis statim ad eum domus devoluta cura; uni illi, matris; uni germanorum incumbit diligentia. Quia vero, quæ ab Agricultura peti solent, subsidia, ipsa exigua viliaque esse videbantur, ad Reginam Urbium proficisci deliberabat, atque inde sibi suisque ex honesti ratione compendia parare, patrociniumque clientibus magnifice utile ac curam exhibere. Noverat enim in magnis Urbibus, ac potissimum Regiis, industrias indoles inclarescere, eosque qui dote aliqua vulgo præcellant, splendidiori fortuna enitere; in ignobilioribus vero ac ingloriis, velut in rusticanis paganisque commerciis, obscurari ac corrumpi virtutes; ipsaisque a se, quod non ostentandi copia sit, nec vero admirationi laudique habeantur, exolescere ac marcessere. Quamobrem e suis illi rationibus videbatur, ut se ad Urbem Augustam conferret: retrahebat tamen ac detinebat matris amor, &c

In magnis urbibus ac negotiis probanda ingenia ac virtus.

Α τὸ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἡ ἐχομένη ἡλικία οὐκ ὀλιγάκις γίγνεσθαι ἐπ' αὐτῇ, ἀλλὰ πολλάκις διρίθη ὑπὸ αὐτῶν ἐν τῇ ὑπνώσῃ σχιαζόμενος. ἀλλ' ἐν οὐδενὶ χρὸν λόγῳ τότε ταῦτα ἐτίθετο. πρὸ τῶ γὰρ ἐμφανεῖς κατασῆσαι τὰς ἐν αὐτῇ ἀρετὰς, κἂν μεγάλα τὰ φροφαινόμενα, ἠμελεῖτο καὶ παρελανθάνετο, οὐδενὸς δυναμένου ἐν οἰκίᾳ λιτῇ καὶ δημοτικῇ, ὅπως ἔλθῃ ποτὲ βάλεσθαι εἰς νοῦν. πλὴν ἐπεὶ ἐ τὸ τέως ἐπὶ πλέον ἐκφαγεῖσθαι, ἃ πόρρω τυχὸν δόξει τρόπω θαυμάσιος, καὶ νομιζόμενα ἴσως ἀπρεπῆ τῇ περὶ αὐτὸν καλῶν ἐν τέως τῇ ἐσοφίᾳ ἀπασχολεῖν, τὰ τοιαῦτα εἴδη καὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας πάντα παρήσομεν· ἐπὶ δὲ τὰ ἐμφρονέστερα ἐ λόγος αὐτὸς προάγομεν, τὴν τῆς ἐπαίνου ἀκλυσίαν, ὥσπερ ἀλό τι ἢ ὑπαινιττόμενοι ἀποδυόμενοι.

Β ς'. Τρεφόμενος τοίνυν ὁ παῖς παρὰ τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸν ἔχων τῆς πρακτέων ὑφηγητὴν, καὶ τῆς ῥητέων ἐξηγητὴν, καὶ διδάσκαλον καὶ παιδοτρίβην πρὸς ἅπαν παιδεῖον καὶ ἐπαινούμενον, ὑπὸ μιᾷ σθρώπῳ Χείρωνος ἐδιδάθη ὡς Ἀχιλλεὺς, ὑπὸ Λυκούργῳ νομοθέτῃ, ἐ Σόλωνος, ὑπὸ ὑπηρεσίᾳ καὶ ξενικῆς ἀγωγῆς· ἀλλ' ὑπὸ τῷ φύσαντι μόνῳ τὰ τῶν καλῶν ἐξασκούμενος κάλλιστα, πρός τε τὸ Θεῖον ὁσιότητι καὶ δεισιδαιμονίᾳ, ἐ πρὸς τοὺς γεννήτας αἰδοῖ καὶ εὐπειθείᾳ· πρὸς γέροντας ὑπείξει, καὶ πρὸς ἥλικας καὶ φυλέτας ἀδόλοις ἤθεσι· πρὸς δυνάστας ὑποπτεύων, καὶ πρὸς

C πένητας ἕλιττον, ἐ πάσαις ταῖς ἀρεταῖς ἐπιδήλως ἐξέλαμψε, σώφρων ἐκ νέου ἐ ἀνδρὸς ἀναφαινόμενος, τῷ τε ἰσότιμα μὴ φρονήσεως ἀγαπᾶν καὶ ἀφροντίστως τιμᾶν, καὶ ἐν μέσοις τῶν πανηγύρεων καπηλεύμασι· ἐξ ὧν ἤθεσι παρὰ πάντων αὐτῷ, καὶ τὸ πᾶσιν εἶναι προσφιλῆ καὶ ἁρμόττειν.

ζ'. Ἤδη δὲ αὐτῷ τῶν παιδικῶν παραλάξασης ἡλικίας, καὶ πρὸς τῶν μειρακίων ἐλάσαντος, ἐ τοῖς ἀνδρικωτέροις καιρὸν ἔχοντος προβαίνειν ἐπιτηδεύμασιν, ἐξέλιπε τὸν βίον ὁ φύσας πατὴρ, καὶ πρὸς

D τὸ ἐκεῖθεν ἀπῆρε καταφασιν. πένθος δὲ καὶ θρῆνος καὶ οἰμωγὴ, ὡς εἰκὸς, ἐπεκώμαζε· χηρεία πεζὴ τὴν μητέρα, καὶ ὀρφανία πεζὴ τοὺς τὴν ἐ κρατίστους, καὶ αἱ ἐντεῦθεν ἀνίαι ἐ θλίψεις ἑφοντο· Ἐπῆρεν δὲ ἐ φροντίδων ὄγκος, τοὺς καὶ τὸν βίον διοικήσοντας ἔτι καὶ. ἐρρᾴετο δὲ πρὸς τοῦτο εὐθὺς πᾶσα ἡ περὶ τὸν οἶκον ἐπιμέλεια, καὶ ἡ φροντὶς τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀπὸ γεωργίας ἐπικουρία μικρά τε καὶ ἀγεννὴς ἐδόκει αὐτῇ, ἐβουλεύετο πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσιέναι, καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἐπιδείξασθαι, κἀντεῦθεν ἑαυτῇ τε καὶ τοῖς αὐτῆς προστησόμενα τὰ δέοντα, καὶ μεγαλοφρονοῦσι τὴν προσοῦσαν ἐπιδείξασθαι ἐ προμήθειαν. ἦδει γὰρ ἐν ταῖς μεγάλαις, καὶ μᾶλλον ταῖς βασιλευομένοις τῶν πόλεων, τὰς δεξιὰς φύσεις εὐδοκιμεῖν, καὶ τὰς τῶν ἄλλων κατά τι προέχοντας, ἐπὶ λαμπροτέρας τύχης γωνίζεσθαι· ἐν δὲ ταῖς ἀδοξοτέραις τῶν πόλεων καὶ πενιναῖς, ὥσπερ ἐν ταῖς κωμητικαῖς ἀστροφαῖς, ἀμαυροῦσθαι καὶ * φθίνειν ταῖς ἀρεταῖς, καὶ αὐτὰς ὑφ' ἑαυτῶν ἐν τῷ μὴ ἐπιδείκνυσθαι μηδὲ θαυμάζεσθαι, πρὸς τὸ ἐξίτηλον χωρεῖν καὶ μαραίνεσθαι. Ἐν πᾶσι μὲν ἡ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἴσοδος ἐδόκει αὐτῇ λυσιτελὴς καὶ συμφέρουσα· ἀνθεῖλκε δὲ καὶ κατεῖχεν ὁ τῆς μητρὸς πόθος, καὶ

* Barb. φθείρειν.

τὸ θέλειν ἐπικουφίζειν παύειν τὰ δυσχερῆ· αὐτῆς ἐ-
κείνης μάλιστα τὰς γηροτρόφους ἐλπίδας προβαλλομέ-
νης, καὶ πλεῖ ἐγγύθεν ἀπαιτούσης ἐπικουρίας καὶ ὑπερ-
γίαν ἐν τοῖς καθήκουσι.

ιά. Ἐπεὶ δὲ κυβερνήτην ἔδει τὸ θειαγενέσθαι βα-
σιλέα, καὶ τόπον πρὸς ὃν αἴφνιδιον μὴ μικρὸν ὁδῷ
βαδίζοντα ἀπελθεῖν, ὀνειράτων ὄψεις πείθουσι τὴ μη-
τέρα ὑπεικούσας αὐτῇ, καὶ ὑπεῖξαι τὴ πρὸς τὴν πόλιν
ὁρμῆς· μᾶλλον δὲ αὐτὴ ἐκείνῳ παρορμῆσαι αὐτὴ καὶ
προτρέψασθαι τὴ βασιλεύουσαν πόλιν καταλαβεῖν, καὶ
ἐπιδείξασθαι τὴ τῆς ψυχῆς λειμῶνα, καὶ τὰ τῆ γυναικὶ
φρονήματος προτρήματα. Εἰδέναι γὰρ ποτε ὄναρ ἡ
μήτηρ ὁρᾷ, μέγιστον ἐξ αὐτῆς ἀναβλαστῆσαι φυτὸν, ὡς
ἡ Κύρου μήτηρ εἶδε τὴ ἄμπελον, καὶ τῦτο ἐπὶ τὴ οἰ-
κίας αὐτὴ ἑστᾶναι, ἄνθεσί τε κομῶν καὶ καρπῷ βρί-
θον, χρυσοειδῆ τε εἶναι τὸ ἀπὸ γῆς τῦτο μέγα στέ-
λεχος, καὶ τὸ κλάδος καὶ τὰ φύλλα χρυσοειδῆ. Τῦτο δὲ
πρός τινα τῶν συνήθων, καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα κατδυ-
σωπῶν δοκούντων διηγησαμένην, ἐπὶ λαμπρᾶς καὶ
μεγάλης τύχης ἑστῶσαν δηλοῦν τῷ υἱῷ αὐτὴ ἅπασι.
Καὶ αὖθις δὲ μετὰ τινὰ χρόνον ὀλίγον ὁρᾷ κατὰ τὸν
ὕπνους ἄνδρα τινὰ γηραιὸν, ἐκ πῦρ ἐκχέοντα ἀπὸ τὸ
στόματος, ἐμφρόνδην λέγοντα πρὸς αὐτὴ, Ὅτι ὁ ἀ-
γαπώμενος ὑπὸ σῦ ὁ υἱός σου Βασίλειος, τὴ τῶν
Ῥωμαίων βασιλείας παρὰ Θεῦ τὰ σκῆπτρα ἐγχειρι-
σθήσεται, καὶ δεῖ σε προτρέψασθαι τῦτον πρὸς τὴν
Κωνσταντινούπολιν εἰσελθεῖν. Ἡ δὲ πρὸς τὸ χαρμό-
συνον τούτῳ ἀγγελίαν ἐξαχθεῖσα, καὶ πλήρης γε-
νομένη χαρᾶς, προσεκύνησέ τε τὸ γηραιὸν ἐκεῖνον,
καὶ, Τίς εἶ, εἶπεν αὐτῷ, ὦ Κύριέ μου, ὁ μὴ ἀναξιώ-
σας ἐποφθῆναι τῇ δούλῃ σου, ἀλλ' ἄντως εὐφρόσυνα ἀγ-
γέλια προσκομίσας μοι; ὁ δὲ, Ἠλίας, φησὶν, ὁ
Θεσβίτης εἰμὶ· καὶ ἀπέπτη τῶν ὀφθαλμῶν. Διεγει-
θεῖσα οὖν ἐκείνη, καὶ τῇ δέξασθαι ταύτας ὄψεσι, μᾶλ-
λον δὲ θείαις ὑποκαλύψεσιν οἷον ἀναπτερωθεῖσα καὶ
ζωπυρήσασα, προθύμως αὐτὴ παρώρμα καὶ ἐξέπεμπε
τὸν υἱὸν πρὸς τὴ βασιλεύουσαν· καὶ οἷα μήτηρ ἐνθέτει
καὶ παρεκάλει, τόν τε θεῖον φόβον διλωτικῶς ἔχειν ἐν τῇ
ψυχῇ, καὶ νομίζειν αἰεὶ τὴ τῆς προνοίας ὀφθαλμὸν πάσας
πρᾶξιν αὐτῆ καὶ πᾶν νόημα ἐφορᾶν, καὶ μηδὲν ἀνάξιον τῆ
τοιαύτης ἐφορείας σπουδάζειν· ἀλλὰ τῇ πρεπόντι κα-
τασήματι τὰς οἰκείας ἀρετὰς ἐπιδείξασθαι, καὶ ἐν μη-
δενὶ τῶν προγονικῶν καταισχῦναι εὐγένειαν. . . .

192. ιβ. Ἀρξαμένου [192] ἐκ Μακεδονίας τὴ Θρᾴκης πρὸς τὴν
ἄρχουσαν ταύτην τῶν πόλεων πασῶν ἐπορεύετο, τῶν δυνατῶν
τινι καὶ πειρατῶν προσμίξαι βουλόμενος, εἰς θερα-
πείαν καὶ δουλείαν αὐτῷ ἑαυτὸν ὑποτάξαι καὶ καταστῆσαι·
καὶ τὸ μεταξὺ ἁρπάσας ἅρπαγμα, καὶ κατὰ τὰς χρυσᾶς πύ-
λας τὴ βασιλίδος γενόμενος, καὶ δὴ αὐτῇ, ἤδη καταφε-
ρομένης τῆς ἡμέρας, εἰσελθὼν, πλησίον τυγχάνοντι
193. τῷ τὴ ἁγίου μάρτυρος Διομήδους [193] προαστείλαιον μονα-
στηρίῳ, καὶ ἀπὸ τὴ ὁδοιπορείας κοπάκοπος ὤν, αὐτῷ πῃ
πρὸ τὴ πυλῶνος ἐν τοῖς ἐκεῖσε βάθροις ἀμελῶς πως
ἐπιῤῥίψας ἑαυτὸν ἀνεπαύετο. Καὶ δὴ περὶ πρώτην τυ-
χὸν φυλακὴν νυκτὸς, ὅναρ τῷ τὴ μονῆς Καθηγουμένῳ
ὁ μάρτυς Διομήδης ἐφίσταται, κελεύων περὶ τὴ πυλῶ-
να τῆς μονῆς ἐξελθεῖν, καὶ ἐξ ὀνόματος καλέσαι Βα-
σίλειον· καὶ ὃς ἂν αὐτῷ ὑπακούσῃ καλοῦντι, τῦτον
εἰσαγαγὼν εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ ἐπιμελείας ἀ-
ξιῶσαι, τροφῆς τε καὶ σκέπης καὶ ἐνδυμάτων, καὶ πά-

A quod ejus levare molestias vel maxime cuperet; quodque adeo illa alendæ spes senectutis objiceret, vicinamque opem ac obsequium, in his quæ officii essent, depoſceret.

VIII. Quoniam tamen necesse erat ut victoriæ partes divino consilio cederent, paulatimque quasi via, ad quod fuerat præordinatus, Basilium decebat ascendere, somniorum visa matri suadent, *Edit. Paris.* ut illi morem gerat, ac acquiescat volenti se in Urbem conferre: quinimmo ipsa in eam rem eum incitet, ac adhortetur, ut Byzantium veniat; ver- Basilii fortunanque gratiis animi pratum, ac generosæ mentis præstantes dotes exhibeat. Videbatur enim sibi quandoque parens in somnis videre, Maximam ab ipsa enasci arborem (velut olim Cyri mater vitem viderat) eamque supra domum stantem, comantem floribus fructibusque onustam. Majorem e terra stipitem (truncum scilicet) aureum surgere, ramosque & folia, auro rutila præferre. Cumque necessariorum cuidam earumque rerum conjectori existimato idoneo, rem retulisset, Claram hæc audivit, magnamque filio portendere fortunam. Rursusque non multo post, videt in somnis Virum senio gravem, ignem ex ore mittentem, in hæc clare verba ipsam alloquentem, *Charissimo tibi filio Basilio, concredenda a Deo sunt Imperii Romani sceptra ac gubernacula; ideo necesse est horteris eum, ut Constantinopolim vadat.* C Mater jucundo hoc nuntio diffusa plenaque gaudio, Senem venerata, *Ecquis*, inquit, *tu Domine mi, qui mihi ancillæ tuæ non solum apparere dignatus es, sed & nuntium sic lætum afferre?* Cui ille, *Elias*, inquit *Thesbites sum*; atque hoc dicto ex oculis evolavit. A somno ergo excitata, faustisque hisce visis (seu potius divinis revelationibus) spe sublata novaque flamma accensa, alacris ipsa filii hanc profectionem urgebat, & ut Augustam Urbem peteret, incitabat; proque matris munere admonebat ac ob- S. Elia Prophetæ visio. secrabat, ut & Dei timorem continue in animo haberet, ejusque providentiæ oculum, suas omnes actiones animique D sensa ac rationes inspicere existimaret, eaque inspectione indignum aliquid moliri serio caveret, sed convenienti modestia animique præsentia, suarum specimen virtutum daret, nec ullo scelere aut noxa avitam ingenuitatem macularet.

IX. Profectus ergo ex Macedonia Thraciæ, ad hanc Urbem omnium Reginam iter arripuit, hoc animo agitans, ut se potentiorum cuidam, illustriumque virorum adjungeret, illiusque obsequiis ac servicio operam studiumque addiceret. Emensoque itinere, & cum ad Urbis Aureas portas venisset, inclinata jam ac deposita, per eas, ingressus die, ad sancti Martyris Diomedis Monasterium, quod prope erat, acce- *pag.* 140. dens, ex via fessus, ibidem pro foribus in gradibus pro vestibulo positis, sic neglectim projecto corpore, quiescebat. Ex ecce, circa primam fere noctis custodiam, Martyr Diomedes Monasterii Præfecto in somnis astans, ad fores Monasterii jubet exire, exque nomine Basilium compellantem, quisquis vocanti obaudierit, hunc inducere in Monasterium ac curare diligenter, ciboque & tecto & vestimentis, omni denique

Diomedis Martyris de Basilio visum.

necessario cultu ac obsequio, quoad-per facultatem licuerit, impartiri atque fovere. *Esse enim a Deo unctum in Imperatorem, ipsumque extruendo augendoque Monasterio operam quandoque collaturum.* Verum cum ille, visum temere oblatum, inaneque mentis commentum arbitratus, quod ita conspexerat, nullo loco præceptum habuisset, sed se rursum somno dedisset, eadem iterum videt, auditque. Et cum adhuc etiam segnior somnoque gravis, ut videbatur, se non colligeret, tertio Martyrem videt, non jam blande ac hilariter præcipientem, sed atrociter minitantem, plagasque, ut apparebat, inferre tentantem, ni citius jussa præstaret. Tunc itaque velut ægre emergens, mortique vicinum somnum oculis excutiens, ad fores venit; & ut ei Martyr præceperat, ex nomine vocat, *Basili*. Cui ille statim respondit, *Ecce ego, Domine. Quid jubes servo tuo?* Introducens vero in Monasterium, cum squallore ac sordibus obsitum, Solisque ardoribus longe exustum conspexisset, convenientem curam obsequiumque adhibuit, ac omni humanitate accepit. Tum monens ut secretum penes se teneat, caveatque cuiquam evulgare ob rei periculum, Martyris illi indicat vaticinium, & ut post eventum meminisset, jurejurando obstringit. Cum autem Basilius nec acceptare videretur, ut quod res ejus modum excederet, sed potius rogaret, ut ejus insinuatione, nobiliorum cujusdam obsequiis pro comitatu operam addicere liceret; impigre se præstiturum Præfectus in se recepit. Quodque Monasterio familiarius utebatur, sæpiusque amice invisebat, Michaelis Imperatoris Bardæque Cæsaris consobrinus (Theophilitzen quasi subblandiendo, ac minuendi forma, vocabant; cognomen viro Pædevomeno) ei Præfectus Basilium commendat. Erat enim minor hic Theophilus magnis cogitationibus inflatus, nec a magnificentia abhorrens, sed qui viros strenuos, formæque elegantia ac statura conspicuos, potissimumque fortitudine atque robore præstantes, in comitatu habere studebat, sibique illis placebat, ac honestari ambiebat. Vidisses statim sericis indutos, ac reliquo cultu egregie ornatos. His adlectum recens admodum quæstum juvenem Basilium, ac tum corporis robore tum animi virtute longe reliquis præstare visum, suum Protostratorem fecit; majorique in dies amore prosequebatur, ac pro eximiis ejus dotibus admirabatur. Cernebatur enim & manu strenuus atque animo prudens, & ad præstandum quicquid injunctum esset, oppido promptus & solers.

Theophilitzi adlectus Basilius.

Edit. Paris. pag. 141.

X. Ejus porro mater continue quiritans, mœrensque ac dolens quod nondum didicerat, quam illi prospere cessisset profectio, quam susceperat, ingentem rursus in somnis videt arborem Cupresso similem in implovio suo stantem, aureis foliis frondosam, ramisque aureis ac trunco diffusam, in cujus vertice Basilius ipsius filius assidebat. Expergefacta igitur die sequenti, mulieri cuidam religiosæ, quæ velut * Anna illa, die noctuque a divino Templo non discedebat, sed orationi & jejunio vacabat, visum narravit. Jussit illa bono animo

Altera arboris visio.

Luc. 2. 36.

Α σης μεταδόσει τ ἐνδεχομένης χρείας καὶ θεραπείας κεχρισμένος δὲ εἰς Βασιλέα τυγχάνει παρὰ Θεοῦ, καὶ αὐτὸ μέλλειν εἰς ἀνοικοδομὴν & αὔξησιν τ παρούσης γνώσθαι μονῆς. Ὡς δὲ φαντασίας ἄλλως καὶ κενὸν ὀνείρου ἀπάπλασμα δόξαι τὸ ὁραθὲν, ὁ Ηγούμενος ἐν ὕπνῳ λόγῳ ἔφερε, ἀλλὰ πάλιν ἑαυτ τῷ ὕπνῳ ἐκδίδωσιν, ἐκ δευτέρου βλέπει καὶ ἀκούει τὰ ὅμοια. ὡς δὲ καὶ ἔτι νωθὴς & ὑπνώδης, ὡς ἔοικεν, ὢν, ἐκ τρίτου βλέπει τ Μάρτυρα, μηκέτι ἁπλῶς καὶ ἱλαρῶς παρακαλοῦντα, ἀλλὰ σφοδρῶς ἀπειλοῦντα, καὶ μάστιγας τῇ δοκεῖ ἐπιφέρειν πειρώμενον, εἰ μὴ θᾶττον ὑπηρετήσει πρὸς τὰ λεγόμενα. Τότε δ' οὖν μόλις ἔοικεν ἀναπτῆξας, καὶ τ χεῖρα θαλάττι ὕπνου τ ὀφθαλμῶν ὑποτινάξαμενος, πυλῶνι ἐφίσταται, καὶ κατὰ τὸ τ Μάρτυρος πρόσταγμα ἐξ ὀνόματος καλεῖ, Βασίλειε. Ο δ' ἐνὸς ἀπεκρίνατο Ἰδοὺ ἐγὼ, Κύριε, τί προστάσεις τῷ δούλῳ σου. Εἴσω δ' αὐτ τ μονῆς ποιησάμενος, καὶ ἰδὼν ῥυπῶντα καὶ ἀχμῶντα, καὶ πολὺ ἐπὶ τῷ προσώπῳ ἥλιον φέροντα, τ ἄθεσον ἐπιμέλειας καὶ θεραπείας ἀξίωσι, καὶ πάσης φιλανθρωπίας μετέδωκεν. εἶτα τὸ μυστήριον παρ' ἑαυτῷ φυλάττειν καὶ πρὸς μηδένα ἐκλαλῆσαι ὑφ' τὸ κινδυνώδες ἐπισυμβάντος, τ τ Μάρτυρος αὐτῷ ἐφαπάντων πρόρρησιν, & πρὸς τὸ μνησθῆναι μὴ τ ἐκβατὸν ἀπεθάλισατο. τ δ', ὡς ὑπὲρ αὐτ ὄντος τ πράγματος, μηδὲ παραδέχεσθαι δόξαντος, ἀλλὰ μᾶλλον δι' αὐτῶ ἀξιοῦντος ὑποκατάθεσθαι, καὶ πρὸς δυλείαν δοθῆναι τ ἐμφανεστέρων τινὶ, προθύμως ἑαυτ ὡς τοῦτο ἐπίδωσιν ὁ Ηγούμενος. Καὶ ἐπεὶ συνήθως εἶχε πρὸς τ τοιούτῳ μειρακίῳ, καὶ πολλάκις ἐτύγχανεν ἐκεῖσε φιλίας φοιτ ὁ τ Βασιλέως Μιχαὴλ καὶ Βάρδα τ Καίσαρος συγγενὴς, ὃν ὠνομακεζόμενοι Θεοφιλίτζιν ἐκάλουν, ἐπωνυμίαν φέροντα τ Παιδομένου, τότε συνίστησι τ Βασίλειον ὁ Ηγούμενος· ἐτύγχανε γάρ πως τὸ Θεοφιλίδιον τοῦ γαύρου ὄν τῷ φρονήματι, καὶ μεγαλοφροσύνης οὐκ ἀμέτρου, ἀλλὰ ὡς ἀνδρὶ ἔχον γενναίας ἄνδρας καὶ ἐπιδεξίους καὶ τολμηρὰς, καὶ ἐπ' ἀνδρείᾳ μάλιστα καὶ ῥώμῃ σώματος ἀφέροντας κεκτῆσθαι περὶ αὐτ, καὶ ἐπὶ πᾶσι μέγα φρονεῖν καὶ σεμνύνεσθαι· ὃς τοὺς ὁμοίως ἐπὶ ὄψιν σεμνοὺς τε καὶ κεκομμένους ἰδὼν, & τῇ ἄλλῃ παντοδαπῇ ἀρετῇ πρέποντας, πάντας καταλιπὼν τ τιμιωτάτην Βασίλειον, κατὰ πολὺ προέχειν δόξαντα τ λοιπῶν, κατά τε σωματικὴν ἀλκὴν καὶ ψυχικὴν ἀνδρείαν, Πρωτοστράτορα αὐτ ποιεῖται ὁ Θεόφιλος, καὶ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἐπὶ πλέον ἠγάπατο παρ' αὐτ, καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς αὐτοῦ προτερήμασιν ἐθαυμάζετο. ἐφαίνετο δὲ καὶ κατὰ χεῖρα γενναῖος καὶ κατὰ ψυχὴν σύνετος, καὶ πρὸς τὸ καλλόμενον παρ' ὀξὺς τε καὶ ἐπιτήδειος.

ι'. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτ διλωτικῶς ποτνιωμένη περὶ αὐτ, καὶ χαλεπὸν μανθάνειν, πῶς αὐτῷ τὰ τῆς ἀποδημίας ἐυώδωται, δυθυμοῦσά τε καὶ ἀχάλλωτα, βλέπει πάλιν κατὰ τὸν ὕπνους μέγα φυτ κυπαρίσσῳ προσοικὸς, καὶ κατὰ τ αὐλὴν αὐτὸς ἑστὸς, φύλλοις τε χρυσοῖς πυκαζόμενον, καὶ χρυσᾶς τὰς κλάδους καὶ τὸ στέλεχος ἔχον, ὑπερ ὑπερθεν ὑπερ κορυφῆς ὁ παῖς υἱὸς Βασιλείου ἐκαθέζετο. Διυπνισθεῖσα δὲ, καὶ μεθ' ἡμέραν τινὶ τ εὐλαβῶν γυναικῶν, ἃ νυκτὸς καὶ ἡμέρας κατὰ τ Λουκᾶν ἐκκλησίαν ἀφίστατο ναοῦ τ Θεοῦ παν, ἀλλὰ ταῖς εὐχαῖς & νηστείαις ἐσχόλαζε, τὰ τῆς ὄψεως διηγήσατο. Η δὲ, ὠθυμεῖτε τε πα-

194.

πε παρήνεσε ἐπὶ τῷ υἱῷ, καὶ τὸ ὁραθὲν ἐκπεφάνσα, βεβαίως δηλοῖ ἀπεφήνατο, Βασιλέα Ρωμαίων γενέσθαι σε τὸν υἱόν. Τοῖς προτέραις οὖν καὶ τοῦτο προσλαβοῦσα λοιπὸν ἡ μήτηρ, οὐκ ἔτι περὶ αὐτῷ ἐδυσφόρει οὐδ' ἤχθετο, ἀλλὰ τρεφομένη ταῖς ἐλπίσι, καὶ τὸν ἄνωθεν ἀντίληψιν ἐκδεχομένη, ἀνέθαλλεν.

ια'. Συνέβη δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἐν νόσῳ τῷ Βασιλέως Θεόφιλον, καί τινας τῶν δημοσίων διαλόγων, παρὰ τοῦ βασιλέοντος Μιχαὴλ καὶ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, ἀποσταλῆναι εἰς Πελοπόννησον. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Βασίλειος, εἰς ὃ ἀφορισθεῖσαι αὐτῷ διάκονος καθυπουργῶν. γενόμενος δὲ κατὰ τὰς Πάτρας ἡ Αχαΐας ὁ εἰρημένος Θεόφιλος, εἰσῆλθεν εἰς τὸν τοῦ πρωτοκλήτου Ἀποστόλου Ἀνδρέου ναὸν προσευξόμενος. ὁ δὲ Βασίλειος, περὶ τὴν οἰκείαν διακονίαν, ὡς ἔοικεν, ἀσχολούμενος, οὐ συνῆλθεν αὐτῷ, ἀλλ' ὕστερον καταμείνας τὸ ὀφειλόμενον καὶ αὐτὸς τῷ Ἀποστόλῳ σέβας ἀποδώσων, πρὸς τὸν αὐτὸν ναὸν παραγίνεται. Μοναχός δέ τις ἐκεῖσε κατοικῶν τὰς ἀφετείας, [191] καὶ ἐπὶ πλείστον χρόνον ἐν τῷ τοῦ Ἀποστόλου χολάζων ναῷ, ἡνίκα μὲν Θεόφιλον εἰσελθόντα ἰδὼν, οὔτε ἀνέστη, οὔτε ἠσπάσατο, οὔτε τινος ἠξίωσε ῥήματος· μηδὲ περὶ αὐτὸν, ὡς εἰκὸς, δορυφορίαν ἢ λαμπρότητα αἰδεσθείς. ὕστερον δὲ τοῦ Βασιλέως εἰσερχομένου, ὑπεξανέστη τε ὡς τινι τῶν κρειττόνων, καὶ ἐξ ἔθους τοῖς Βασιλεῦσιν ἐφημίσατο προσήνεγκε. ὅπερ τῶν ἐκεῖσε τυχόντων ἰδόντες καὶ ἀκηκοότες τινὲς, τῇ κατὰ τὸν τόπον ἐκείνης ἀγαπωμένῃ γυναικὶ, ἣν Δανηλὶς ὑπὸ τῶν πάντων ἀνδρὸς ὠνομάζετο, ἀπαγγέλλουσιν. Ἐκείνη δὲ, ὡς πείρᾳ τὸν μοναχὸν γνώσεται, ὅτι προφητικῷ χαρίσματος κατῄξιται, οὐκ ἐγένετο περὶ τὸ λιχθὲν ἀμελής· ἀλλὰ μεταπεμψαμένη τὸν μοναχὸν, δεῦρο προσκαλίζεται. Τοσοῦτος χρόνος, ἐξ οὗ σοι γνώριμος, ἔφη, τυγχάνω, πάτερ πνευματικὲ, καὶ οἶδας με πάντων ὧν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς, καὶ τῷ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑπερέχουσαν καὶ προάρχουσαν, καὶ ἀδέκοτε ὅτ' ἐπιχειρήσῃς θυμάμβρῳ μι, ὅτι ἐπαύξω μοι, ἀλλ' ἀεὶ τῷ υἱῷ, ἢ τῷ ἐκγόνῳ μου τοιαύτῃ τιμῇ ἀπέκεισαι. καὶ πῶς νῦν ἄνθρωπον ἀτιμῇ καὶ ξένον, μηδὲ γνώριμον τοῖς πολλοῖς ἰδὼν, καὶ ὑπεξανέστης, καὶ ὡς Βασιλέα ἐτίμησας; Ὁ δὲ ἀλαβὼς ἐκεῖνος μοναχὸς πρὸς αὐτὴν ἀπεκρίνατο. Ὅτι μὲν οὐ λέγεις, ἔνα τῶν τυχόντων εἶδον τὸν ἄνδρα ἐγὼ, ἀλλ' ὡς μέγαν Βασιλέα Ρωμαίων ὑπὸ Χριστοῦ κεχρισμένον εἶδον, καὶ ἐξανέστην καὶ ἐπεφήμισα. τοῖς γὰρ ὑπὸ Θεοῦ τετιμημένοις, ὀφειλομένη πάντως ἐστὶ καὶ ἡ ἐξ ἀνθρώπων τιμή. διατείψαντος τοίνυν ἐν τοῖς ἐκεῖσε μέρεσι ἐπὶ χρόνον τινὰ τοῦ Κυρίου τοῦ Βασιλέως, καὶ τὰς ἐπιτραπείσας αὐτῷ τῆς δημοσίας διακονίας ἀνύσαντος, καὶ ἀνατρέχειν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν μέλλοντος, ἐπεὶ ἔτυχε ἀσθενείᾳ σώματος ληφθεὶς ὁ Βασίλειος, αὐτόθι καταλιμπάνεται. ἐπιμελείας δὲ τὴν ἀρχοντίσσης τυχὼν, μετ' ὀλίγον τινὰ τὴν τάχιστα κρείττων ἐγένετο, καὶ πρὸς τὴν ἀνοδον ἐαυτὸν ἑτοιμάζετο. μεταπεμψαμένη δὲ αὐτὸν ἡ προρρηθεῖσα γυνὴ Δανηλὶς, πολλοῖς καὶ μεγάλοις δέξεται χαρίσμασιν· ἐμφρόνως πάνυ καὶ σωφρόνως, ὥσπερ τινα σπόρον εἰς ἀγαθὴν αὐτὴν καταβαλλομένη χώραν, ἵνα ἁμήσῃ πολλαπλασίονα ἐν ᾧ δεῖ καιρῷ· δίδωσι γὰρ αὐτῷ καὶ χρυσὸν ἱκανὸν, καὶ ἀνδράποδα πρὸς ὑπηρεσίαν τελείους, καὶ

A esse de filio, visumque interpretata, certissime innuere affirmavit, *Basilium ejus filium Romanorum Imperatorem fore*. Jam itaque prioribus aliis istud quoque mater præsagium adjungens, haud amplius mœrebat ac discruciabatur, sed spe bona lactata, expectansque divinum auxilium, senectam recreabat.

XI. Contigit autem per hoc tempus, ut Basilii herus Theophilus, exposcentibus publicæ rei negotiis, a Michaele Imperatore & Barda Cæsare in Peloponnesum mitteretur. Fuit & Basilius illi comes; cui addictus erat ministerio, in comitatu navans operam. Veniens autem Patras Achajæ, quem dicebam, Theophilus, in sancti Andreæ primum vocati Apostoli, preces oblaturus, Templum ingreditur. Basilius autem, circa ministerium suum, ut par est, occupatus, cum illo minime intravit; sed postea seorsum, debitum & ipse cultum Apostolo redditurus, ad idem Templum venit. Quidam vero Monachus illic sedes habens, ac temporis partem longe maximam terens, Apostoli Templo assiduus, Theophilum ingredientem videns, nec assurrexit, nec illi bene precatus, ac nec verbo consalutandum duxit; nec stipantem cohortem, ut par est, reveritus, nec viri splendorem ac dignitatem. Postmodum vero intrante Basilio, velut uni ex dignioribus assurrexit, ac quam moris est Imperatoribus, salutationem adhibuit. Id ita gestum, cum præsentium aliqui in oculis vidissent audissentque, prænobili cuidam ac opulentissimæ, iis in locis, matronæ (cui a viro Danelis nomen) denuntiant. Illa vero, quæ certo sciret experimento, Monachum futurorum præscientiæ dono decoratum esse, nihil segnis dictum arripuit. Accersito itaque Monacho, in hæc fere verba exprobrabat. *Tot anni sunt, Pater spiritalis, ex quo tibi nota sum; nec plane latet, quam pro vulgi ratione me longe præstare, locique incolis præcellere, ac in eis quasi principem esse; numquam tamen videns assurrexisti, aut bene precatus es; ac neque filio meo aut nepoti, ejusce-modi honorem detulisti. Quid igitur causæ est, cur nunc vilem hominem & peregrinum, nec vulgo notum, videns, & assurrexeris, & Imperatoris honore colueris?* Cui pius ac religiosus Monachus, *Non ut tu loqueris, unum quem e vulgo vidi; sed velut magnum Imperatorem a Christo unctum conspexi, & assurrexi, faustisque ominibus prosecutus sum, ac ei acclamavi. Quos enim Deus honoravit, his prorsus etiam humanus honor debetur & cultus.* Postquam igitur Basilii herus tempus aliquod in Achaja moratus, expletisque quæ illi injuncta erant, publicis negotiis, Byzantium erat reversurus; Basilius, quod eum morbo corripi contigerat, ibi relinquitur. Convenienti autem cura ei adhibita, brevi morbo levatus, ad reditum se & ipse accingit. Accersens vero, quam dicebam, matrona Danelis, multis magnisque eum donis accipit; prudenter omnino ac sapienter velut sementem quamdam in bonum arvum mittens, ut longe multiplices inde fruges locupletem messe opportuno tempore decerperet. Dedit enim illi cum justam satis auri vim, tum triginta ad obsequium mancipia; in vestibus quoque aliaque diversi generis supellectili, opes nimias numera-

[191] Edit. Paris. pag. 142.

Monachi vaticinium & salutatio Basilii quasi Imperatoris.

Religiosæ matronæ & opulentæ in eum officia.

vit, nihil aliud ab eo prius exigens, quam ut spiritalis fraternitatis necessitudinem cum Joanne filio suo necteret. Rejiciebat ille, velut supra facultatem ac dignitatem, quod sic ea poscebat, pro matronæ scilicet, quæ videbatur, claritate, suaque ipsius, quantum oculis cernebatur, abjecta vilique sorte. Ea tamen magis magisque hortante atque rogante, animum tandem accommodavit. Tum mulier, velut majori assumpta fiducia, ad eum palam inquit, *Magnum Te Deus virum habet, magnoque honore est exaltaturus. Ad me quod attinet, aliud a te nihil exigo, nihil quæro, quam ut diligas, ac nostri misereris.* Basilius, Omnem eam provinciam, si fieri posset, illius se juris facturum pollicetur, dum res dicto successerit. Sicque inde profectus, ipse quoque ad Urbem Augustam, & ad herum redit. Porro ex cumulatis inde pecuniis, ingentia prædia in Macedonia redemit, satisque affines omnes & consanguineos ditavit; ipseque, quemadmodum virtutibus, sic & possessionibus & pecuniis auctus, diversque effectus est. Mansit tamen cum hero, illius hactenus obsequio addictus.

Edit. Paris. pag. 143.

XII. Quodam die Antigonus Patricius & Scholarum Domesticus, solemni mensæ apparatu in Regiis ædibus in propinquo Regiæ atrio, opiparoque instructo convivio (κλητόριον vocant) patrem suum Bardam convivatorem ac epulonem facit. Cæsar, una secum Senatus primates, affinesque ac necessarios assumens; præterea quoque amicos Bulgaros, ex more tunc Constantinopoli morantes, ad convivium venit. Intererat epulis & Theophilus Basilii herus, eo quod etiam ipse Cæsaris consanguineus erat: sed & Constantinus Patricius, Thomæ Patricii pater, nostro hoc ævo Cursus Logothetæ, vir in rebus Philosophicis summi ac plane integerrimi. Porro Bulgari semper jactandi fastu insolentes ac gloriabundi, cum secum Bulgarum haberent corporis viribus torisque præcellentem, primasque in lucta sibi vendicantem, quem vix ullus usquam hactenus lucta dejecisset, haud ferendum putabant ut sibi de illo aliquid tribuerent, nisi supra modum arrogantes pene insultarent. Comporatione itaque procedente, ac hilaritate in mensa effuse tripudiante, ait pusillus ille Theophilus ad Cæsarem, *Habes, Domine, hominem in comitatu, qui, si jusseris, cum famoso illo Bulgaro si luctaturus. Maximo enim probro Romanis cedet, nec ullus erit qui illorum arrogantiam ferat, si ipse in Bulgarum a nullo superatus redierit.* Jubet Cæsar ita præstari; isque, cujus meminî, Constantinus Patricius, amicitiæ nexu Basilio conjunctissimus, quippe qui & ipse ex Armeniis originem trahebat, videns subhumidum arenæ solum, qua colluctatum erant, veritusque ne per ejus lubricitatem Basilius pede offenderet ac laberetur, Cæsarem rogat, ut scobe lignorum locum conspergi præcipiat. Factum est; conseritaque Basilius lucta cum Bulgaro citius prehendens, atque constringens, velut levem exsuccumque fœni manipulum, aut ex lana vellus aridum ipsumque lexe, haud magno molimine in mensam levans, allisit. Eo facinore, nemo præ-

Κλητόριον quasi regales epulæ.

Thomæ Logoth. Cursus elogium.

pag. 144.

ἐν ἱματισμῷ καὶ διαφόροις εἴδεσι πλοῦτον πολλὸν, μηδὲν ἕτερον ἐπιζητῶσα τὸ σφέτερον παρ' αὐτῆ, ἢ τὸ ποιήσασθαι τὴν πνευματικὴν ἀδελφότητα συνάψασαν πρὸς Ἰωάννην τὸν τούτης υἱόν. Ὁ δὲ, ὡς ὑπὲρ αὐτὸν μᾶλλον ὄντα διετίθετο ἐπ' ἐκείνῃ, διὰ τὸ δέεσθαι τῆς γυναικὸς πειρωμένης, καὶ τὸ αὐτῷ κατὰ τὸ ὁρώμενον ἀνιᾶσθαι. ὅμως πλείονα παράκλησιν δεξάμενος ὑπ' αὐτῆς, τῷ πνεύματι. καὶ τότε οἰόνει ἐπὶ πλοίου θαρρήσασα, φησὶ φαιδρὰς πρὸς αὐτὸν, Ὅτι σε ὁ Θεὸς μέγαν ἀνδρωσε ἔχει, καὶ ἐπὶ μεγάλης μέλλει τιμῆς ἀνυψοῦν, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐπιζητῶ ἀπ' σοῦ παρὰ σοῦ, πλὴν ἵνα ἀγαπᾷς καὶ ἐλεῇς ἡμᾶς. Ὁ δὲ τῆς γῆς ἐκείνης ἁπάσης εἰ δύναται, κυρίαν αὐτὴν ἀνεῖναι ὑπισχνεῖται, εἰ τύχοι ἐκεῖθεν ἀπαντήσας, εἴρηκέ τε καὶ βασιλεύσαντα καὶ τὸν αὐτῆς κύριον ἀπὸ δὲ τῆδε ἐντεῦθεν αὐτῇ προσγενόμενος χρημάτων μὴ τιμὴν ὑπερβάλλειν, ἐξωνήσατο κτήματα κατὰ Μακεδονίαν μεγάλα, καὶ κατέστησε ἐν αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς προσήκοντας ἐκείνῃ, καὶ γέγονε πλούσιος καὶ αὐτὸς, ἅτε τοῖς ἀρίστοις, ὅτε δὲ καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς χρήμασι. συνῆν δὲ ἔμως τῇ κυρίᾳ αὐτοῦ, καὶ διήκονει αὐτῇ.

ιβ'. Κατά τινα τῶν ἡμερῶν, Ἀντίγονος ὁ Πατρίκιος καὶ Δομέστικος τῶν σχολῶν [197] κλητόριον ἐν τῇ βασιλικῇ οἰκίᾳ, αὐλῇ κατὰ τὸν πλησιάζουσαν τοῖς βασιλείοις αὐλῇ, ἀποδόμενος καὶ πολυτελῶς ἐσκεύασατο, ἑστίασιν καὶ δαιτυμόνα ἐκ οἰκείου πατέρα Βάρδαν ποιούμενος. ὁ δὲ Καῖσαρ τῆς μείζονος τῆς Συγκλήτου καὶ τῆς οἰκείας παραλαβὼν, ἔτι τε συνήθους πρὸς τὴν ἰσχὺν ἄγων, συμπαραλαβὼν καὶ τῆς ἐκ τοῦ Βουλγάρου φίλης, συνήθως κατὰ τὸ τότε χωρὸν τῷ βασιλείῳ ἐνδιατρίβοντας. παρῆν δὲ τῇ ἑστιάσει καὶ Θεόφιλος ὁ τοῦ Βασιλείου Κύριος, οἷα συγγενὴς καὶ αὐτὸς τοῦ Καίσαρος. ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Πατρίκιος, ὁ τοῦ καθ' ἡμᾶς Λογοθέτου τοῦ Δρόμου καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ ἄκρου καὶ ἀδιαφόρως πεφυκὼς Πατρίκιος Θωμᾶ πατήρ. Οἱ δὲ Βούλγαροι ἀεί ποτε ὀγκώσεσι καὶ καυχήμασι τυγχάνοντες, ἔτυχε τότε μεθ' ἑαυτῶν Βούλγαρον ἔχοντες ἐπ' ἀνδρείᾳ σωμασύμβολον σώματος, καὶ ἄκρως ἐν παλαισμοσύνῃ ὑπάρχοντα, ὃν οὐδεὶς σχεδὸν μέχρι τότε τῶν προπαλαισάντων κατέβαλε, καὶ ἀπλήστως ἐδόκουν ἐν αὐτῷ φρονεῖν, ἀλλ' ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐπλαγιάζοντο. Τῷ δὲ πότῳ προϊόντες, καὶ θαμινείας χορδαύσεως κατὰ τὸ πρέπον, λέγει ὁ μικρὸς ἐκεῖνος Θεόφιλος πρὸς τὸν Καίσαρα, Ὅτι ἔχω δίκαιον ἄνδρα τοῦτον, ὃς ἐὰν κελεύσῃς ἐν παλαίσει μετὰ τοῦ περιβοήτου τούτου Βουλγάρου. μέγιστον γὰρ ὄνειδος τοῦτο Ῥωμαίοις, καὶ οὐδεὶς ὑπομενεῖ τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, εἰ μὴ τὸν ἀκαταγώνιστον ἐν Βουλγάροις παραγενόμενον. τοῦ δὲ Καίσαρος γενέσθαι προσέχοντος, ὁ προμνησθεὶς Θεὸς Κωνσταντῖνος Πατρίκιος, πρόδηλα φιλίας πρὸς τὸν Βασιλέως διαιτώμενος, ἅτε καὶ αὐτὸς ἐξ Ἀρμενιακῶν ἁλὼς τὸ γένος, ἐπεὶ δίυγρον εἶδε τὸν τόπον, ἐν ᾧ διαγωνίζεσθαι ἔμελλον, καὶ τὸ ἐδαφιαῖον μήπως ὀλισθήσῃ τυχὸν Βασίλειος, εἶτα προτρέπεται γενέσθαι παρὰ τοῦ Καίσαρος ἐν ξύλοις ἐπιῤῥαφθῆναι πρόμασκον κατὰ τὸ ἔδαφος. οὗ γενομένου, συμπλακεὶς τῷ Βουλγάρῳ ὁ Βασίλειος, καὶ θέντος συμπίασας καὶ περιστρέψας αὐτὸν, οἷον διαμέτρου χόρτου κάρφος καὶ ἄψυχον, ἢ ἐξ ἱρίνου πόκου ξηρόν τε καὶ ἀλιφρὸν, οὕτω ῥᾳδίως

αὐτὸν ἐπάνω τραπέζης μετιωρίσας ἀπέρριψε. τῷ δὲ A ζηγοράτης, ἰδεῖν μὲν παρόντα λέγει, ὃς δὲ περιεπὶ τῇ θαύματι τοῦ Βασιλέως. Ἐκπλαγέντες δὲ καὶ οἱ Βούλγαροι τὴν περιουσίαν τῆς χειρὸς καὶ δυνάμεως, ἔμειναν ἐκστατοί. ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἤρξατο ἐπὶ πλέον ἡ τοῦ Βασιλείου φήμη εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν διαφοιτᾶν, καὶ τοῖς ἁπάντων ἐνερείπτουσα στόμασιν, ὑπόβλεπτος ἤδη καθεστηκώς.

ιγ'. Ἦν δὲ παρὰ τῷ Βασιλεῖ Μιχαὴλ ἵππος ἀφιωτικὸς καὶ ἄπειτος, σκληραύχην τε καὶ ἀγέρωχος· τὰ δ' ἄλλα γενναῖος καὶ ἀγαθὸς, καὶ κατ' ἀλκὴν καὶ κάλλος καὶ τάχος, καὶ μέγας καὶ θαυμαστός· ὃς, εἰ τύχοι λυθεὶς τῆς δεσμῆς, ἢ ἄλλως πως ἀφεθείς, λίαν μὲν δυσχερὴς εἰς χεῖρας εὐθὺς ἐλθεῖν, ἐπολλὰ πράγματα πρὸς τὸ κατασχεῖν παρεῖχε τοῖς ἱπποκόμοις. συνέβη δέ ποτε τῷ Βασιλεῖ B πρὸς θήραν ἐξελθόντα, καὶ τοῦτον ἵππον ἐπιβεβηκότα, ἀποχειρίᾳ τινὶ ῥάβδῳ τυχεῖν λαγωοῦ. Ὡδὺς οὖν ὁ Βασιλεὺς θᾶττον ἐκ τοῦ ἵππου καθήλατο πρὸς τὸ σφάξαι τὸν λαγωόν. ἄρτιος δὲ ὁ ἵππος κατελειφθεὶς, ἀπισχίρτησε, καὶ πολλῶν συνδραμόντων, καὶ τῷ τε τῶν ἱππασίμων ἀρχόντων καὶ Μαγγλαβιτῶν, καὶ λοιπῶν τῶν περὶ αὐτὸν συγκυνηθέντων, οὐκ ἦν τινι δυνατὸν τὸν ἵππον λαβεῖν· ὅτε θυμωθέντα τὸν Βασιλέα κελεῦσαι, εἰ πραπθείη ἔχεσπᾶναι τοὺς ὀπισθίους αὐτοῦ τῶν ποδῶν. ὁ δὲ Καῖσαρ Βάρδας παρὼν ἐδεῖτο τοῦ Βασιλέως, μὴ ἐφ' μίαν κακίαν τοσαύτην ἀρετὴν ἵππου μάτην παραπολέσθαι· Οὗτω Βασίλειος συμπαρὼν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν, Ὅτι εἰ παραδράμω τὸν βασιλικὸν C ἵππον; καὶ λάθω τὸν ἐμὸν ἵππον ἐκπηδήσας ἐπορος αὐτοῦ γένωμαι, ἆρα μὴ ἐφ' τοῖς βασιλικοῖς φαλάροις κεκοσμῆσθαι αὐτὸν, ἀγανάκτησις παρὰ τοῦ Βασιλέως γένηται κατ' ἐμοῦ; τοῦ δὲ Βασιλέως ὑπομνησθέντος, καὶ κελεύσαντος τοῦτο γενέσθαι, ἑτοίμως καὶ δρομαίως ὁ Βασίλειος τοῦτο ποιήσειν· ὁ θαυμάσας ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἀγαπήσας τὸν μετ' ἀνδρείας εὐφυΐαν αὐτοῦ καὶ σύνεσιν, εὐθέως λάβε τὸ καὶ εἰς τοὺς βασιλικοὺς κατάλογον Στρατόρας. Προσεῖχε δὲ καὶ μᾶλλον αὐτὸν, ὁρῶν αὐτοῦ τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐν πᾶσι διαφέρον κατὰ πολύ. διὸ καὶ πολλάκις ἐπιδεικνύμενον κατανύκτιον αὐτῷ, εἰς δὲ τὸν Πρωτοστράτορας ἀξίαν ἐβίβασε.

ιδ'. Μετὰ δὲ ταῦτα, κυνηγεσίῳ καταγαλθέντος εἰς D τὸ λεγόμενον Φιλοπάτιον, ὡς ὁ Πρωτοστράτωρ κατὰ τὸ τύπον προπορεύομενος τοῦ Βασιλέως· ἐπεφέρετο δὲ καὶ τὸ ῥόπαλον τὸ βασιλικὸν ἐπὶ τῆς ζώνης αὐτοῦ, ὃ Βαρδούκιον οἱδὲ καλεῖν ἐνεώθεσαν. Θορύβου δὲ κινουμένου ἀπὸ τοῦ συμπαντὸς πλήθους τοῦ κυνηγέσιου, ἐξέθορεν ἐκ τῆς ὕλης λύκος πανμεγέθεστατος, ὥστε σχεδὸν πάντας ἐκπλαγῆναι, καὶ εἰς παραχώρησιν ἐμπεσεῖν. ὁρμήσας δὲ κατ' αὐτοῦ ὁ Βασίλειος, καὶ ῥίψας ἐξ ὀπισθε τὸ βασιλικὸν Βαρδούκιον; ἔτυχε θεῖναι κατὰ τὸ μέσον τῆς κεφαλῆς, καὶ παύτην ἐδιχοτόμησεν. Ὁ δὲ Καῖσαρ ὀπισθεν τοῦ Βασιλείου κατὰ τὸ εἰωθὸς πορευόμενος, καὶ τὸ γεγονὸς θεασάμενος, εἶπε πρός τινας τῶν συνεπομένων σιωπῇ παρ' αὐτοῦ καὶ γνωσθέν· Ὅτι, οἱ μοι, πάσης ἡγεμονίας ἡμῶν τὴν κατάλυσιν ὁ ἄνθρωπος τοῦτος μέλλει γενήσεσθαι. καπεχάζετο γὰρ, καὶ τὸ πρὸς πάντα τύχειν εὐτυχίς τε καὶ ἀτυχίς, καὶ τοῦτο τοῦ Βασιλείου διάθεσιν πρὸς αὐτόν· οὐ μόνος δὲ, ἀλλὰ καὶ παρὰ Λέοντος, φασὶ, τοῦ τὰ πάντα ἐπὶ παντοδαπῇ σοφίᾳ πρωτεύοντος ἀκοῦσαι αὐτὸν, ἐκ τοῦ πολλάκις περὶ τούτου πυνθάνεσθαι τοῦ ἀνδρὸς, σφᾶς μὲν, Ὅτι ἐκ τινος ἐσκεπτόμεθα τινὰς ὑμεῖς κατάλυσιν τῆς ὑμῶν γε-

sentium fuit qui non Basilio impensus animo sit; eumque admiratione laudaverit. Sed & ipsi Bulgari, subigendi illa facilitate atque robore in stuporem acti, conticuerunt. Ex illa hora cœpit per omnem civitatem Basilii fama magis pererebrescere, jamque factus conspicuus per omnium celebris ora volabat.

XIII. Erat porro apud Michaelem equus fræna mordens; & indomitus, duraque cervice & superbus; cæterum generosus & bonus, statura & pulchritudine ac celeritate magnus ac admirandus. Is, fræno solutus, seu alias liber dimissus, ægræ admodum rursus ad manus veniebat, plurimumque negotii equisonibus, detinere satagentibus, facessebat. Contigit vero aliquando, ut Imperator illo ipso equo venatum profectus, sua ipse manu fuste leporem feriret. Quare statim volupe gestiens, leporem necaturus, equo desilit. Liber equus dimissus, resiliit, multisque concurrentibus, ac tum equili præfectus, tum Manglabitis, alioque circum comitatu; navantibus operam, qui equum capere posset, nullus fuit. Quare ira accensus Imperator; si teneri unquam equus possit, exscindendos jubet illius posteriores pedes. Bardas autem Cæsar, qui rebus aderat, Imperatorem rogabat, ne tantam equi virtutem ob unum peccatum temere perderet. Basilius itaque, qui tum hero aderat, ei infit, *Si Imperatoris equum pervertero, meque ipse equo excussus, illi insedero, numquid mihi succensebit Imperator, quod ille ejus phaleris stratus est ac ornatus?* Insussurratur sermo auribus Imperatoris; remque præstari jubet. Basilius prompte dextreque executus est. Vidit Imperator, unaque cum robore ac virtute industriam indolem, ac sapientiam admiratus, a Theophilitze eum statim tulit, suorumque Stratorum ordini adlegit. Adhibebatque animum ac diligebat, quippe qui ingentem ejus in omnibus supra reliquum vulgus præstantiam videret. Quapropter cum sui crebro specimen coram exhibuisset, in Protostratoris dignitatem evexit. *Edit. Paris. pag. 143.*

XIV. Postea venatione indicta in loco, cui nomen Philopatio, Protostrator, uti moribus constitutum est, præibat, ferens Imperatoris clavam in cingulo (Barducium usus vocat.) Edito vero strepitu a venantium turba, lupus quam maximus e sylva erupit, ut omnes fere conterriti turbarentur. Porro Basilius impetu in eum irruens, Barducioque Imperatoris a tergo projecto, caput medium ferit, duasque in partes diffindit. Cæsar pone Imperatorem ex more insedens, remque conspicatus, ad quosdam amicorum ac necessariorum, qui illi comites erant, ait, *Arbitror virum hunc, omnis nostræ familiæ exitium fore.* Hinc enim conjiciebat, quod cuncta illi ex voto ac prospere cederent, quodque sic in eum, ex ea dexteritate ac felicitate, Imperatoris animus propensus esset. Neque propter hoc solum, sed quod etiam (ut ajunt) a Leone, viro in omni sapientiæ genere primas obtinente, audierat, dum ex illo sæpius scisciatur, *Primum a quodam juvene familiam vestram everfum iri invenio.* Deinde clariori effecto Basilio, etiam intento digito Cæsari monstra-

Equi mira incessio.

Lupi solers occisio.

De Basilio vaticinium.

se, dicendo, *Hic est, quem vestrum successorem dicebam fore.* Undę etiam suspectum habebat, nullumque finem insidiis Basilio struendi Cæsar faciebat; quamquam nihil ille irritum facere potuit, eorum, quæ divina voluntate decreta erant. Non enim sic inexpectata, ut semper ineluctabilis est fatorum vis. Et hæc quidem, etsi forte per digressionem dicta sunt, non tamen extra rem.

Fata prævisa, non eluctabilia.

XV. Cumque Imperator venatu delectaretur, rursus post non multos dies venationis causa ac moderatæ obambulationis, ad Armamentaream (sic dictum) locum trajecit; tum cœna seorsum parata, & Imperatore cum Theodora matre aliisque affinibus & ex Senatu magis necessariis, ad mensam sedentibus, vocatus est Protostrator, Imperatoris jussu; illoque sedente, cœpit Theodora Imperatrix oculos in eum intendere, & conspicere, ac considerare, exactiusque examinare; demum, agnitis quibusdam in eo notis; sensim animo linqui, ut vix tandem effusa in eam aqua & rosarum stillis, animum revocaverit. Tumque qui aderant, se subduxerunt. Recepto autem animo ac recreato, scisciante ex illa, Filio & Imperatore, *Quidnam illi porro accidisset, quave de causa sic repente extra se facta esset?* a mentis se ægre turbatione colligens, *Quod nimirum*, ait, *quem audivi a patre tuo, Domine & Fili mi, familiam nostram extirpaturum, ille est, quem tu Basilium vocas. Quæ enim is signa dicebat habiturum, qui noster hæres & successor futurus esset, hic homo habet. Hinc rem totam animo complexa, ac velut jam oculis excidium usurpans, conturbata adhuc vertigine, animo defeci.* Imperator matris metum sedans, ad sanamque eam mentem revocans ac solans, *Male suspicaris*, inquit, *o mater. Hic enim homo idiota est & oppido simplex, robore dumtaxat præditus, velut antiquis temporibus Sampson, nec quicquam amplius; sed velut Enachus & Nembrodus nostro hoc ævo exstitit. Nihil itaque ex illo timeas, nec finitimam ullam suspicionem geras.* Inque eum modum tum Basilius divino numine ejusmodi obortam procellam evasit.

Theodoræ præsagium de Basilio. Edit. Paris. pag. 146.

XVI. Erat per hæc tempora Michaeli Accubitor eunuchus Damianus nomine, genere Sclavus. Is, pro ea propensione qua in herum ferebatur, haud raro cum de aliis nonnullis referebat, non satis ex officii ratione negotia pertractantibus, tum præcipue de Barda Cæsare Imperatoris avunculo; quod nimirum potestatis partem longe maximam in se transferret, sæpiusque æqui ac honesti metas excederet: nonnullas etiam Cæsaris dispositiones evertebat, docens Imperatorem aliter se res habere ac ille insinuaret. Idcirco Cæsar amicis suis, iisque qui ingenue animique candore admonere videbantur, eique consulere, suadentibus, insidias in Damianum molitur; multisque apud Imperatorem calumniis onerans, instructaque probabili accusatione, Imperatoris ab eo animum avertit, ejusque in eum benevolentiam sustulit, ut & dignitate movendi auctor illi extiterit. Expulso itaque Damiano, ea dignitas per aliquot tempus vacavit. Cæterum divina providentia, quo illi constitutum est, re agente, cassa prudentia est, suisque astutiis ipsa capitur do-

Damianus Accubitor per calumniam oppressus.

Α τῆς. ἔφατο, ὡς εἰς ἐμφάνειαν προέβαινεν ὁ Βασίλειος, καὶ τῷ δακτύλῳ τὸν ὑποδεῖξαι τῷ Καίσαρι, λέγοντα, Ὅτι οὗτος τυγχάνει, ὃν ἔλεγον ἐμοὶ δοκοῦντα ὑμῶν μέλλειν ἐστέρεσθαι. ἐξ ὧν καὶ ὑφωρᾶτο, καὶ ἐσήρατο ὁ Καῖσαρ αὐτὸ τὸ Βασίλειον, εἰ καὶ μηδὲν ἀκριβῶσαι ἠδύνατο, τῷ γοῦν τοῦ θείου προκυρωθέντων βουλήματος. Οὐ γὰρ οὕτως ἀπροσδόκητος ὡς ἄφυκτος αἰεὶ τὸ πεπρωμένον ἰσχύει. καὶ ταῦτα μὲν, εἰ καὶ πάρεκβασιν ἴσως, ἀλλ' οὐκ ἔξω τῆς ὑποθέσεως ἴσως.

Β Φιλοθέρμου δὲ τοῦ Βασιλείου τυγχάνοντος, καὶ πάλιν μικρὸν ἐλίγου κυνηγεσίου τε χάριν καὶ μικρᾶς περιοδεύσεως καὶ τῆς Ἁρμαμεντάρεας λεγομένου τόπου περάσαντος· 201. ἔνθα [201] δωλικίᾳ κατιδίᾳ διατρεφόντος, ᾧ τῷ Βασιλείου ἐπὶ τραπέζης μὲν Θεοδώρας καθεζόντος τῆς οἰκείας μητρὸς καὶ τῶν ἰδίων συγγενῶν καὶ οἰκοσπόρων τῆς Συγκλήτου, προσεκλήθη καὶ ὁ Πρωτοστράτωρ, ὃν Βασίλειος κελεύσαντος καὶ καθεζόντος αὐτῷ, ἤρξατο Θεοδώρα ἡ Βασιλὶς πυκνότερον ἀπευθύνειν καὶ ἀφορᾶν πρὸς αὐτὸν, καὶ καταμανθάνειν καὶ παρατηρεῖσθαι ἀκριβέστερον. ἐπιγνῶσα δέ τινα σύστημα ἐν αὐτῷ, κατ' ὀλίγον ἐλιποψύχησεν, ὥστε καὶ ὕδωρ ἐκχεῖσθαι αὐτῇ, καὶ ἐκ τῶν ὑπορόδων σάγματος τὸ πνεῦμα μόλις ἀνακαλέσασθαι, ὅτε πᾶν οἱ παρόντες ὑπεκεχώρησαν. εἰς ἑαυτὴν ἐλθοῦσα καὶ ἀναλαμψασα, παρὰ τοῦ υἱοῦ καὶ Βασιλέως ἐπυνθάνετο, Τί ἄρα τὸ γεγονὸς ἐπ' αὐτῇ, καὶ πόθεν ἄνωθεν ἀθρόως ἐπισωρεύθη αὐτῇ ἡ ἔκστασις; ἡ δὲ μόλις ἑαυτὴν ἐκ τοῦ θορύβου τοῦ φρενῶν συναθροίσασα, ἔλεγεν, Ὅτι δὲ ἥκουσε παρὰ τοῦ πατρός σου, δίκαιος ὁ τόκος ἐμὸς, μέλλειν ἐξολοθρεύσας τὸν γενεὰν ἡμῶν, οὗτος ἐστὶν, ὃν λέγεις Βασίλειον. τὰ συμβολὰ γὰρ, ἅπερ ἔλεγεν ἔχειν τὸν ἡμᾶς διαδέξεσθαι μέλοντα, οὗτος ὁ ἄνθρωπος κέκτηται. ὅθεν τὸ πρᾶγμα ὅλον τῇ διανοίᾳ παραλαβοῦσα, καὶ ἄφνω κατ' ὀφθαλμοὺς τὸ ὀλεθρον βλέπουσα, διαπαραχθεῖσα ἐξέλιπεν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τὸ δίος ἀφαιρῶν τῆς μητρὸς, καὶ εἰς τὸ καθεστὼς ἐπανάγων καὶ παραμυθούμενος, Κακῶς ὑπέλαβες, ἔφη, ὦ μῆτερ. ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος ἰδιώτης ἐστὶ καὶ πάνυ φίλος, ἀνδρείαν μόνον ἔχων, οἵαν ὁ πάλαι Σαμψὼν, καὶ οὐδὲν ἕτερον· ἀλλ' ὡς τις Ἐνὰκ ἢ Νεμβρωδ, ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ἀναφανείς. ἐξ αὐτοῦ τοίνυν μηδένα φόβον ἔχε, μηδ' ὑποψίαν τινὰ ἑτέραν ποιοῦ. καὶ τέως μὲν οὕτω τὸ τοιοῦτον κῦμα ὑπὸ Θεοῦ φρουρούμενος παρίδρασεν ὁ Βασίλειος.

D ις'. Εἰ χρὴ δὲ καὶ τοὺς χρόνους ἐκείνους παρακολουθοῦντα ἐμφανίζειν τὸν Πατρίκιον, τὸν γένει Σκλάβον, ὃς δὴ φιλοδέσποτον πάθος ἔλεγε πολλάκις τῷ Βασιλεῖ καὶ περὶ ἄλλων μέν τινων, ὡς μὴ κατὰ τὸ δέον τῷ πράγματι ἐξηκριβώσαν· ἐξαιρέτως δὲ περὶ τῆς θείας αὐτοῦ Βάρδα τοῦ Καίσαρος· ὡς τὸ πλεῖστον τῆς πρώτης εἰς ἑαυτὸν μεταγάγοιτο, καὶ πολλάκις ἐφαρμόττοιτο τῆς ἐξουσίας. ἧς ἕνεκα τοῦ Καίσαρος ἀπατρίπτου διὰ κενῆς, ἕτερος ἔχειν τὰ πράγματα ἀνεδιδάσκων τὸν Βασιλέα. διὰ ἃ συμπεισθεὶς ὁ Καῖσαρ ὑπὸ τῶν οἰκείων φίλων καὶ γνησίων παραινετῶν καὶ συμβούλων, καὶ τῶν Δαμιανοῦ συστηλάζεται, καὶ πολλαῖς ἐμβολαῖς κατ' αὐτοῦ πρὸς τὸν Βασιλέα χρησάμενος, καὶ πειθανῶς συνθεὶς τὰ κατηγορήματα, μετέτεινε τὸν Βασιλέως γνώμην, καὶ λοιπὸν περὶ Δαμιανὸν ἑτέρως μετέστησε· ὥστε καὶ ἀφελέσθαι πᾶσαν τὴν οἰκείαν ἀξίαν αὐτόν. ἐξωθέντος γὰρ ἐκεῖνον, ἐχώρησε λοιπὸν ἐπί χρόνον τινὰ τὸ τοιοῦτον ἀξίωμα. ἀλλ' ὅταν ἡ πρόνοια πρὸς ὃ βούλεται συνελαύνῃ τὰ πράγματα, καὶ φρένωσις ἀπροσκοπεῖ,

καὶ παιρηγία τοῖς εἰκείοις σοφίσμασι πειδράσιται. τῷ δὲ Καίσαρος καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκεῖνον τι ἕ ἄλλον εἰς τὸ πρῶτον ἐπαναβιβαδίσαι ἀξίωμα λογοποιούντων, καὶ λιλιθότως ἐπιπτωδόντων, παρὰ πᾶσαν αὐτῶν ἐλπίδα μὴ καιρὸν ὁ πολὺ προβάλλεται παρακοιμώμενον ὁ Βασιλεὺς ὁ Βασιλείου, τιμήσας αὐτὸν καὶ Πατρικίων· καὶ γυναικὶ συζεύξας, δίμορφία σώ-
202. ματος καὶ κάλλει [202] καὶ κοσμιότητι πρωτεύσῃ πάντων τῆς δίγκείδων χιδὸν, ἣ δυγάτηρ ἐτύγχανε ὁ παρὰ πάντων ἐπ' ἀγαθοῖς καὶ φρονήσει λαλημένου τότε τοῦ Ἰγγέρος. Τότε δὲ γενομένης, καὶ καθ' ἑκάστην ἐπιδιδούσης ὁ τῷ Βασιλείῳ ἀγάπης πρὸς ὁ Βασίλειον, ὁρῶν ὁ Καῖσαρ, καὶ τῷ φθόνῳ δακνόμενος, καὶ ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ὀρρωδῶν, πολλάκις τοῖς ἐπὶ ἀγχόλῃ ὁ Δε- B μανὴν γενέσθαι αὐτὸν βυλόμενος καὶ παρορμῶντας, ἐλοιδορεῖτο καὶ κατημέμφετο, ἄρρητος αὐτοῖς καὶ κακοβύλοις ἀποκαλῶν, Οἷς, φησὶν, ἐγὼ παρὰ τὸ δέον πειθεὶς, καὶ ἐξετάσας ἀλώπεκα, λέοντα σύνεισάγαγον, ἵνα πάντας ἡμᾶς λαφύξῃ καὶ καταβρώξεται.

203. ιζ'. Ἄρτι δὲ ὁ Βασίλειος Μιχαὴλ [203] μὴ Βάρδα ὁ θείου Καίσαρος καὶ Κράτης ἐκρατύοντος, καὶ σοβαρώτερον τοῦ Καίσαρος χρωμένου τοῖς πράγμασι, καὶ ἐξουσιαστικώτερον ἐκφέροντος τὰ προστάγματα, ἤρξαντο ψυχραὶ καὶ συνεχεῖς αἱ κατ' αὐτοῦ διαβολαὶ καθ' ἑκάστην τῷ Βασιλεῖ Μιχαὴλ διαγγέλλεσθαι. Ἐν Κύπρου δὲ γενομένων αὐτῶν (τόπος δέ ἐστι καθ' ὃν πρὸς Μαιάνδρῳ Θρᾳκησίων παράλιος) καὶ εἴτε καθ' τύχην, εἴτε κατὰ σπουδὴν ὁ τοῦ Βασιλείου αὐλαίας, ἤτοι κόρυνας, ἐπὶ χθαμαλοῦ καὶ ἐπιπέδου πεδίου πᾶσι, ὁ δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν ὑπάτῳ ὑψηλῷ, ταύτης ἀλόγου δόξης δραξάμενος ἀφορμῆς, οἱ πάλαι βαρυθύμιοι καὶ μισοῦντες ὁ Καίσαρα, * πολλὰς κατ' αὐτοῦ, ὡς ἐντρυφῶντος ἤδη, καὶ φανερῶς εἰς ὁ Αὐτοκράτορα ἐξυβρίζοντος, οἱ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐπ' ἀρχύθυμος, καὶ τότε φιλοτιμήσασθαι ἐπιόντες, ἵνα χθαμαλὴν μὲν τὴν ταπεινὴν ὁ τοῦ Αὐτοκράτορος σκηνὴν δείκνυται, ὑ δὲ ἐκείνου, πελεμαίας ἕ μετεώρου. Πειθεὶς οὖν τούτοις ὁ Βασιλεὺς, κινεῖται πρὸς ὁ κατ' αὐτοῦ συσκεδὴν, καὶ πρὸς ὁ βυλὴν καὶ σκέψιν τῆς αὐτοῦ ἀναιρέσεως. ὃ δὴ ἐδείκνυτο φανερῶς κατ' αὐτοῦ τι εἰπεῖν ὁ ἀποφήνασθαι, ὡς τὸ ὁμότιμον χιδὸν εἶναι καὶ κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ ὡς τὸ δεδόσθαι πάντας ὁ ἐναντίωσιν αὐτῷ φατρίαν καὶ σύστασιν, καὶ τὸ πάντας τοὺς Ἀρχοντὰς τε καὶ Στρατηγοὺς αὐτῷ προσκαλεῖσθαι, καὶ πρὸς αὐτὸν μᾶλλον ὁ πρὸς ὁ Βασιλέα ὁρᾶν, ὡς ἕ μᾶλλον ἐκείνου τοῖς πράγμασι κρατοῦντος, καὶ πρὸς τὸ δοκοῦν μεταφέροντος ἅπαντα. καὶ μάλιστα ὡς τὸ ὁ Ἀνθύπατον καὶ Πατρίκιον Ἀντίγονον ὁ υἱὸν αὐτοῦ, Δομέστικον τὸ τηνικαῦτα τῆς βασιλικῶν τυγχάνειν σχολῶν. πλεῖστα ἔχε πολλὰς ὁ Βασιλεὺς τοὺς κατηγοροῦντας αὐτοῦ τοῦ βουλεύματος, καὶ κατηγγελλομένους κακοπραξάσθαι ὁ σφαγῆναι. ὡς δὲ καὶ ὁ ἐκ τοῦ συνήθους ὁ Καῖσαρ πρὸς τὸν τοῦ Βασιλείου ἦλθε σκηνὸν, καίτοι πολλῶν σημείων προφανέντων αὐτῷ, ὅπως μὴ τῆς προκειμένης βουλεύσωνται, ἕ θεὸς καιρὸν τοῦτο εἶναι νομίσας ὁ Βασιλεὺς πρὸς ὁ τοῦ ἀναίρεσιν, διὰ ῥήματος γνωρίζει τῷ Πατρικίῳ Συμβατίῳ Λογοθέτῃ τοῦ Δρόμου τυγχάνοντι, ὃς ἦν γαμβρὸς ἦν ὁ Καίσαρος ἐπὶ θυγατρὶ, καὶ τῆς κατ' αὐτοῦ βουλῆς ἐκοινώνει Βασιλεῖ, ἐξελθόντι εἰσαγγεῖλαι τοὺς αὐτο-

* Fort. πολλαὶ κατ' αὐτοῦ ἐβάλλοντο, vel ἐβάλλοντο κατ' αὐτοῦ βάλλουσι.

Alis. Cum enim Cæsar aliique plures, alii alium Damiano sufficiendum loquerentur, remque clanculum pro cujusque animi propensiore affectu solicitarent, præter omnem illorum spem, post breve tempus suo ipse nutu Imperator Basilium Accubitorem præfecit, Patricii quoque collata dignitate; nuptumque data muliere, corporis forma & venustate atque pudore, inter omnes alias nobiles fœminas fere principe, Ingeris filia, viri eo tempore apud omnes nobilitate ac prudentiæ laude celeberrimi. Hoc ita gesto, ac cum magis in dies Imperatoris erga Basilium amor incresceret, videns Cæsar, invidiaque stimulatus, ac futuri metu consternatus, eos qui ipsi insidiarum in Damianum auctores exciterant, inque eas impulerant, non raro maledictis ac convitiis incessebat, insultos vocans ac inconsultos, *Quibus*, inquit, *ego, supra quam decebat fidem habens, ejecta vulpe, ejus loco leonem induxi, ut nos omnes devoraret ac deglutiret.* Basilius Accubitor. Edit. Paris. pag. 147.

XVII. Jam vero Michaele Imperatore cum avunculo Barda Cæsare adversus Cretam profecto, ac Cæsare arrogantius rebus utente, majorique quam pro munere auctoritate imperia edente ac præcipiente, crebræ in eum quotidie ac continuæ criminationes cœptæ Imperatoris Michaelis aures pulsare. Cepos cum venissent (est locus in Thracesiis maritimus ad Mæandrum) ac, sive casu, sive de industria, Imperatoria aulæa sive cortinæ, in humili & depresso loco; Cæsaris, in conspicuo excelsoque expansæ sunt. Hac velut specioso arrepta occasione, qui gravi pridem animo erant, ac Cæsarem oderant, multa in eum crimina jaciunt, ut qui jam insolesceret, palamque in Imperatoris contemptum injuriamque prorumperet, dum reliquis omnibus non contentus, vel in hoc ambitiosi animi specimen de industria quæsierat, ut Imperatoris tentorium humile ac depressum esset, ipsius vero conspicuum excelsumque extaret. His itaque persuasus Imperator, ad adornandas illi insidias convertit animum, deque eo tollendo serio cogitat ac deliberat. Nec enim palam licebat in eum aliquid proferre aut decernere, quod pari fere dignitate fulgeret, sociusque Imperii esset; & quod omnes, illius amicos & sodales fœderatosque pertimescerent, cunctique Proceres ac Duces exercitus illi addicti essent, ad eumque magis, quam ad Imperatorem animum attenderent, eo quod præ illo magis rebus invigilaret, singulaque arbitratu suo & nutu mutaret; sed præcipue ob Proconsulem & Patricium Antigonum, illius filium, tunc temporis Prætorianarum Scholarum Domesticum. Cæterum etiam habebat Imperator multos ejus sibi consilii conscios, ac qui ipsi in se recepissent eadem se perpetraturos. Mane itaque Cæsar ex more ad Imperatoris tentorium venit (etsi mala omnia auguriaque illi ante visa erant) de præsentibus negotiis consilium cum eo habiturus. Opportunum vero illud tempus ad ejus cædem ratus Imperator, nutu Symbatio Patricio Cursus Logothetæ (qui Cæsaris filiam sibi matrimonio junxerat, ac conjurationis cum Imperatore socius erat) indicat, ut exiens sica- Præsentis Cretica expeditio ad Bardæ necem. pag. 148. Symbatius Bardæ gener, ejus necis procurator.

rios inducat. Egressus ille, signum dat, quod inter illos erat constitutum, ut nempe signo crucis frontem consignaret. Dato signo, molliore forsitan animo viros parum incesserat, inque ipso sceleris articulo, ob facinoris immanitatem vertigine correpti moras nectebant. Hinc Imperator consilii inops, penitus hæsitare; audienique ex quodam sacri cubiculi ministrorum, conjuratos animis consternatos ac formidolosos aggressionem differre (mentis sane sensulque generosi audaciique facinus!) ex cubiculi intimis, domesticum quemdam Sidumque ad Basilium Patricium & Accubicorem mittit, metuque actus denuntiat, *Ni filius, iis qui ad vem patrem dum parati sunt, animos addideris, neque statim manum operi admoveans eos impuleris, nec confestim novi ab eo me necatum iri: Neque enim fieri potest, ut ille non noverit, quas in eum insidias struxi; vosque potius meæ necis auctores videbimini esse ac fuisse.* His auditis Basilius, anxiusque ne quid mali Imperatori accideret, quam citissime, pavidos audaces facit; terrore perculsos, fiducia erigit; & ut Imperatoris decreto asserviant, impellit. Velut itaque animis pleni, in Imperatoris tentorium irrumpunt. Cæsar, id quod erat, advertens, in se, suique tollendi gratia, fieri concursum, resiliens, ad Imperatoris pedes provolvitur. Quem inde extractum sicarii, ante illius pedes jugularunt; mensis Aprilis die vigesima-prima (id est, ad XI. Kal. Majas) XIV. Indict. Statimque dimisso exercitu, Imperator Constantinopolim revertitur.

Basilii opera fortissimi Basilius.

Basilius Michaëli adoptatus & Magister creatus.

XVIII. Verum providentia, solerti Basilium ferente consilio, quo illi collibitum erat, illico reversus Imperator ab illa expeditione, Basilium in filium adoptat; quod ipse nullos prorsus liberos susceperat, & Magistrorum præfulgente dignitate condecorat. His Symbatius Logothetæ invidia rumpitur; nec ferens videre, in quem se livore exarserat, incrementis ingentibus in dies augescere; munere, quo hactenus functus fuerat, se ipse abdicat, quasi in Urbe Regia vivere non posset; Jonumque (id est Thracesiorum) Præfecturam, & ut illis Dux præficiatur, deposcit. Imperator votis annuens, ejus, quod dicebam, thematis, Ducem præficit. Parvo elapso tempore, cum res periculi salo jactarentur, Imperiumque nutaret, ac præsidem curatoremque quærerent, quod Imperator aliis potius rebus animum adverteret, quam pr. ex officii ratione Remp. gereret, (Et ante quidem, non ita pleriique patebat, quod Imperii collega Cæsar urgentia quæque administrabat, inque eum tota fere rerum moles, omnisque Romani orbis administrandi cura incumbebat) adversus Imperatorem expostulationes & querimoniæ moveri, tum a Senatu civiumque Proceribus, tum fere ab omnibus quibus munera rerumque gerendarum cura commissa erat; nec non ab exercitibus, urbanaque omni multitudine: de quibus per necessarios intimosque certior factus, vix tandem aliquantisper emergens, suamque agnoscens in procuranda Rep. non modo negligentiam ac segniciem, verum etiam ineptitudinem ac væcordiam, timensque ne multitudo concitata turbas cieret aut

Edit. Paris. pag. 149.

Symbatius Jonum seu Thracesiorum Dux.

Α χειρας αὐτῶ γενέσθαι ἐφιλεπας. ἐς ἐξιλθών, ἢ τὸ συγκείμενον σημεῖον ποιησας, τῇ οἰκείᾳ ὄψει ἐπισφραγίσασθαι, ἐπεὶ ἐκεῖνος μελανώπρος τυχὸν ὄντας ἀπιδελίασεν, ἢ πρὸς αὐτῇ τῇ δεινῇ γεγονὼς διὰ τὸ μέγεθος ἢ πράξεως ἐλλιγίασαν, ἢ τρεβὶ τὸ χρεὼν ἐγίνετο; ἐν ἀμηχανίᾳ κατέχει ὁ Βασιλεὺς, ἢ διά τινος τῶ βασιλείων κανικλείων, μαθὼν αὐτὸς κατασχέσει ἢ δειλίᾳ, ἢ ἀναβάλλεσθαι τὸ ἐγχείρημα, τῇ ὄντι ἤμελε πάλιμμα ἐφρενὸς ἀνδρείας ἢ ἀθαρσοῦς· ἐ τῇ ἔνδον τινὰ οἰκεῖον τε ἢ πιστὸν ἐκπέμπει πρὸς Βασίλειον ἢ Πατρίκιον ἢ Παρακοιμώμενον, ἢ δηλοῖ μῦ δίως αὐτῇ, Ὡς εἰ μὴ θᾶττον ἀναρρώσεις τὰς τὸ πρᾶγμα ὑποπτευόμενος, ἢ παρορμήσεις αὐτίκα πρὸς τὸ ἔργον χωρῆσαι, πάντως εἰδέναι, ὅτι τοῦθέως ἐμὲ δίκτυον ὑπὸ τῶν ἀναιρεθέντων· ἀδύνατον γὰρ λαθεῖν αὐτὸν τὰ κατ' αὐτὸν μοι βεβουλευμένα, ἢ δόξει μᾶλλον ὑμεῖς αὐτόχειρες ἢ σφαγεῖς χρηματίσαι μου. Ἅπερ ἀκούσας ὁ Βασίλειος, ἢ περὶ τῶ Βασιλέως μὴ τι πάθοι ἐν ἀγωνίᾳ γεγονὼς, θᾶττον θαρραλέους ἐποίησε τοὺς δούλους, ἢ τοὺς θρέψαντας, ἐθαρσεῖς, ἢ τῇ τῶ Βασιλείως αὐτοῦ ὑπηρετήσασθαι βουλῇ διηρέθισε [204]. ὡς ὥσπερ μέγας πλησθέντων τῇ αὐθρόως εἰσπεσόντων εἰς τὸ Βασιλείως σκηνὴν, ὁ Καῖσαρ, ὥσπερ ἦν, ἐπ' αὐτοῦ δόξας εἶναι τῶ συνήθους, ἀναπηδήσας τῶ Βασιλείως περιπλάκη ποσίν. ὃν ἐκεῖθεν ἑλκύσαντες οἱ αὐτόχειρες, πρὸ τῶ ποδῶν τὸ Βασιλείως ἀπέσφαξαν. πρωΐθεν εἶχε μετὰ εἰκάδα ὁ μὲν ὁ Ἀπρίλλιος, τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτης Ἐπειπέσεως. ἐθνὺς ὧν ἐκστρατεία τῇ Βασιλεῖ καταλύεται, ἢ πρὸς τὸ Βασιλείωσαν ἐπανέρχεται.

[204.]

Βασιλίου Μιχαὴλ υἱοθετηθεὶς & Μάγιστρος ἀναδειχθεὶς.

ιη'. Τῆς δ' προκειμένης ἀγώνος τὸ Βασιλείου εὐμηχάνως πρὸς ὅπερ ἐβούλετο, εὐθέως μετὰ τὸ ἐκστρατείας ὑποστροφὴν, ὑιοποιεῖται πάντα ὁ Βασιλεύς. ἐτύγχανε δὲ καθάπαξ ἰδίοις γονεῦς ἀπειρῶν, ἢ τὸ τῶν Μαγίστρων ὑπερλάμπρω τιμῆς ἀξιοῖ· ἐφ' ὧν τῇ βασιλείᾳ ῥιγώμενος ὁ Λογοθέτης Συμβάτιος, καὶ μὲ δυσκόλως τὸ φθονήμων καθορᾶν ἐπ' ὀλίγῳ ἐπιδόσιν καθ' ἑκάστην λαμβάνοντα, παραιτεῖται μὲν τὸ πρωτόστατα αὐτῇ μέχρι τότε ἀρχεῖα, ὡς μὲ δυσκόλως κατὰ τὸν βασιλεύοντα ζῆν· τὸ δὲ [205] τῶ Ἰόνων, ἤτοι Θρακησίων στρατηγίας αἰτεῖ τὸ ἀρχὴν. ὃ τὸ ἄπτοιν ὁ Βασιλεὺς ἐπλήρου, προβάλλεται τὸ εἰρημένω θέματος Στρατηγόν. ὀλίγῳ δὲ διελθόντος καιρῶ, ἢ τὸ πραγμάτων ἐπισφαλῶς σαλευόντων, ἢ τὸ ἀρχὴς κραδαινομένης, ἢ ζητούσης τὸ προσήκοντα, διὰ τὸ τὸ Βασιλέα πρὸς ἄλλοις μᾶλλον εἶναι, ἢ πράγμασιν εἰς δέον ἐνδίδοναι χρῆσθαι· πρότερον δὲ τὰ πολλὰ λανθάνειν, διὰ τὸ τὸ κοιτῶνος τὸ ἀρχῆς Καίσαρα, αἷς τὰ κατεπείγοντα διοικεῖν, ἢ αὐτῇ χεῖρα ἀνακεῖσθαι τὰ πράγματα, ἢ τὸ μέσιμναν πᾶσαν τὸ κοσμικῆς διοικήσεως, ἐγίνατο καταβοήσεις τε ἢ ἐγκλυσμοὶ κατὰ τὸ Βασιλέως παρά τε τῶν συγκλήτου βουλῆς ἢ τῶ πολιτεύματος, ἢ παρὰ πάντων χεῖρα τῇ ὅπου ἐπὶ τῶν διοικήσεων ἢ μετεχομένων τὰ πράγματα. ἔτι ἢ παρὰ στρατεύματος, ἢ παντὸς τὸ πλήθους τὸ ἄστεως· ἃ διὰ τῶν οἰκειοτάτων ὁ Βασιλεὺς γενὸς, ἢ μόλις οἷον ἐπὶ βραχὺ ἀναπνεύσας, ἢ ἐπιγνοὺς τὸ οἰκείαν περὶ τὰ κοινὰ μὴ μόνον ἀμέλειαν ἢ ῥᾳθυμίαν, ἀλλὰ καὶ ἀνεπιδεξιότητα ἢ ἀφέλειαν, καὶ ἐπαίρασιν ἢ ὑποψίαν παρὰ τῶ πλήθους ὠλαβηθὺς, ἔγνω κοινωσαι τὸν πράγματος

[205.]

Edit. Paris. pag. 149.

Symbatius Jonum seu Thracesiorum Dux.

προσλαβέσθαι τῆς ἀρχῆς· καὶ ἐπείπερ πρὸ ὀλίγου ὑποποιήσατο τὸν Βασίλειον, ᾔδει δὲ αὐτὸν οὐ μόνον ἀνδρείᾳ, ἀλλὰ καὶ συνέσει τῶν πολλῶν διαφέροντα, καὶ ἱκανὸν ἀναπληρωτὴν αὐτῷ τῶν ἐν τῇ κυβερνήσει τοῦ κοσμικοῦ σκάφους ὑστερημάτων, ἅμα καὶ τῆς θείας ἐπαγωγοῦ τύχης τῶν πραγμάτων αὐτῷ, βεβαιοῖ πρὸς τῷ τῶν γνωμῶν αὐτῷ, ὥστε Βασίλειον Βασιλέα... καὶ δὴ Θεοῦ συνεφαπτομένου τῆς βουλῆς καὶ τοῦ πράγματος, καὶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἐν ᾗ τῷ Πατρὶ ὁ Παράκλητος πρὸς τοὺς τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἐρείσμασι μαθηταῖς, ἐν τῷ πανευφήμῳ καὶ ἐπωνύμῳ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ναῷ, τῆς Βασίλειον ὁ Βασίλειος περιτίθεται τέρατον, χερὶ μὲν τῇ τότε Μιχαὴλ βασιλεύοντος, ψήφῳ δὲ καὶ κρίσει Χριστοῦ, τοῦ ἀεὶ βασιλεύοντος· ἔτους πρὸς ταῖς εἴκοσιν εἶχε ὁ Μάιος μὴν, τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης κατὰ Ῥωμαίους Ἐπινεμήσεως.

ιθ. Μαθὼν δὲ τὸ γεγονὸς ὁ Συμβάτιος, κατὰ τὴν ἀποτιμηθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίδα διάγων, οὐκ ἠδυνήθη τὸν θυμὸν αὐτῷ ἀνθρωπίνως ὑπενεγκεῖν, ἀλλὰ σωματούμενόν πως καὶ Πηγάνιον ἑκεῖνον τὸν Πατρίκιον, ὃς [206] κατὰ τὸ Ὀφίκιον ἡγεῖτο στρατηγίδος, εἰς ἀπόστασιν βλέπουσι, καὶ μᾶλλον ἐξ ἀπονοίας ἔγνωσαν σωτηρίαν. ἀναπείσαντες δὲ καὶ τὰ ὑπ' αὐτοὺς στρατεύματα, ὑφημοῦντες μὲν [207] τὸν Μιχαὴλ ὡς Βασιλέα, διὰ τὸ ἐκ τούτου πλεῖστα πλήθη ἐπάγεσθαι, καὶ μὴ δοκεῖν πόρρωθεν ἀποστασίας αἴρειν κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος· δυσφημοῦντες δὲ τὸν Βασίλειον καὶ μυρίαις πλωίοντες ὕβρεσι. φρυαττόμενοι δὲ ταῖς τοιαύταις ἀπονοίαις καὶ ἐν τῷ θέρους καιρῷ, καὶ πολλὰς ἀγρὰς τῶν κατὰ τὴν βασιλίδα διατριβῶν πυρπολήσαντες, καὶ ναῦς ἐκ ὀλίγας τῶν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν πεπομένων ἐν πλοῖῳ ἐν τοῖς ὅρμοις καταχόντες καὶ καπακαύσαντες, ὡς ἔφθασεν ὁ χειμὼν, ἐξέλυσαν, ἐξαδιδράσκουσιν λάθρα καὶ κατ' ὀλίγους τῶν κοινωνῶν τοῦ τολμήματος, ὃ συνιδόντες οἱ τοῦ δράματος ἀρχηγοὶ, φυγῇ τὴν σωτηρίαν λαβεῖν ἐπεράθησαν· καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος, εἰς τὸ τῆς Πλατείας λεγομένης Πέτρας φρούριον ὑπεισέρχεται· ὁ δὲ Πηγάνης, κατέχει τὸ Κοτυάειον. ἀλλ' εἰς οὐδὲν τῆς τοιαύτης ἐπινοίας κατώναντο. ὑπὸ γὰρ τῆς τοῦ Βασιλείου ληφθέντες χειρὸς, δέσμιοι πρὸς αὐτὸν ἀναφέρονται. καταλαμβάνουσι δὲ τότε ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου Μάμαντος παλατίοις· οὓς ἰδὼν, καὶ πολλὰ τῆς ἀπονοίας καὶ ἀταξίας ὀνειδίσας τε καὶ λοιδορησάμενος, καὶ δὴ μαστίγων πρότερον ἐπιξελθὼν ἑκατὸν, ὕστερον ἐκδότους ταῖς τοῦ νόμου ποιναῖς ἐποιήσατο· καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος, ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς μιᾶς χειρὸς στερηθεὶς, εἰς ἐξορίαν ἐκπέμπεται· ὁ δὲ Πηγάνης, αὐτὸς τῆς τῶν ὀφθαλμῶν ὑποστὰς ἐκκοπῆς, καὶ τῆς τῶν ῥινῶν καὶ ξίφους ἀνατομῆς, πρὸς ἐξορίαν καὶ αὐτὸς ἀποστέλλεται· ὃς ὁ γενναῖος Βασιλεὺς Βασίλειος, ὅτε τῆς μοναρχίας ἐξουσίαν ἐδέξατο, τῆς ὑπερορίας ἀπαλλάσσει, καὶ ταῖς πρὸς τὴν ἀποστασίας δωρεαῖς ἐφιλοτιμήσατο, καὶ μηδὲ ἴχνος μνησικακίας πρὸς αὐτοὺς ἐνδεικνύμενος, καὶ ὁμοδαίτους πολλάκις ἐποιεῖτο, καὶ λόγοις παρημυθεῖτο, καὶ ἔργοις εὐεργετῶν, ῥᾷον αὐτοὺς ἐποίει φέρειν τὸ τῆς ἀνοίας ἀτύχημα. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον. τότε δὲ, καὶ ἡ πρὸ πεντήκοντα καὶ τριακοσίων ἐτῶν προφητεία τὸ τέλος ἐλάμβανε, [208] Ἰσαὰκ τὸν

rebellaret, statuit rerum gerendarum adjutorem & Imperii Collegam sibi adhibere. Quidque ante non multos dies Basilium adoptaverat, eumque non solum viribus, sed & prudentia mentisque sagacitate reliquis vulgo præstare noverat, satisque idoneum ad suppliendum quod ipsi in gubernanda orbis scapha industriæ atque operæ deerat, una quoque divina providentia rem promovente, in hoc animum consilio obfirmat, omninoque decernit, ut Basilium Imperatorem constituat. Ac sane Deo consilium prosequente reique adjutore, die ipsa Pentecostes, qua Patris ille Paracletus in Christi Deique nostri Discipulos venit, in celebri & a Dei Sapientia nuncupato Templo, Basilius Regio diademate coronatur, manu quidem tunc imperantis Michaelis; calculo vero & judicio Christi in perpetuum Regis: Ad ver. Kal. Junii, Indictione secundum Romanos XIV. Basilius Imperii Collega Michaeli ac Imperator.

XIX. Ubi audivit Symbatius, pro numeris ratione in provincia agens, invidiam qua contabescebat, humane ferre non potuit; sed pari secum furore concitum habens, Peganem Patricium, qui Officii Præfectus erat, ad defectionem attendunt animum, tumultumque excitare parum caute constituunt. Itaque in sententiam adductis ordinibus, quos obnoxios habebant, Michaelem acclamant ut Imperatorem, quo scilicet inde multitudinem allicerent, nec rebellionis calcaneum adversus Imperatorem se levare ostenderent; Basilium vero maledictis impetunt, omnique verborum procacitate lacerant ac convitiis compluunt. Talique apparatu stultæ admodum frementes, messis tempore irrumpunt, multosque Procerum agros Urbi vicinos igni ferroque vastant, nec paucas naves Constantinopolim navigantium in stationibus deprehensas, succendunt. Hyeme autem appetente, diriguntur, clam ac viritim sceleris sociis aufugientibus. Quare tragœdiæ auctores, saluti fuga consulere conati sunt. Ac Symbatius quidem, in castellum subit, quod Latæ Petræ vocant: Peganes vero, Cotyæum occupat. Nihil tamen eo commento commodi consequuntur. Capti enim ab Imperatoris milite, vincti ad eum adducuntur. Agebat tunc Imperator in sancti Mamantis Regiis ædibus: vidensque, multum vecordiam & temeritatem ac contumaciam non sine convitio exprobrans, prius verberibus affatim cæsos, demum lege agens, supplicio damnavit. Ac Symbatius quidem utroque oculo effossо, atque una manuum amputata, in exilium mittitur: Peganes vero ipse quoque oculis spoliatus, naribusque sersо amputatis, relegatur. Quamquam hos ipsos generosi pectoris Imperator Basilius, postquam solus rerum potitus est, ab exilio revocavit, pristinaque omnia munera, quibus ante rebellionem gaudebant, liberaliter indulsit, ac ne vestigium quidem odii ostendens pro veteris injuriæ memoria, sæpius ad mensam seducebat, verbisque solabatur, ac beneficiis largus, cujus sibi per dementiam auctores exiterant, infortunium levabat ac miseriam. Verum hæc postea. Tunc vero etiam finem accepit, quæ ante annos trecentos & quinquaginta vaticinatio oraculumque præ- Basilii Imperii duellis humanitas.

Symbatii Peganisque conspirata defectio.

Edit. Paris. pag. 150.

Iſaci Hiero-monachi de Basilio ex Arſacidum vetuſtate.

Iſaaci, viri inter Sacerdotes atque Monachos dono præmoſcendi ſuperlatiſſimi, Trahebat is quoque ex Arſacidarum gente originem, divinaque viſione didicerat, tot annorum decurſo ſpatio, fore ex Arſacis poſteris, qui Romani Imperii ſceptra capeſſeret. Res ex omnium voto ſucceſſit, tum ſcilicet Procerum ac Nobilium, tum reliquæ omnis plebis ac civium, militum quoque ac Ductorum exercitus, omniumque toto late Imperio per provincias urbeſque ſubditorum. Omnes enim maxime peroptabant virum ejuſmodi rebus præſici, qui tenuiorem ipſe fortunam expertus; Procerum majorumque in pauperes injurias non neſciret, iniquaque eorum rapinas; qui denique humiliorum a contribulibus tantum non excidia & direptiones plagiaque noſſet. Quæ omnia Michaele Imperatore occaſionem tempuſque nacta, etiam etiamque vim roburque habuerant, dum ille allis potius rebus animum attendebat, quam ut publicis ejuſcemodi curis operam ac ſtudium poneret.

Edit. Pariſ. pag. 151.

XX. Enimvero, cum huc uſque devecta mihi oratio ſit, operæpretium eſſe exiſtimo, ut Baſilii Imperatoris tantiſper intermiſſa hiſtoria, re altius repetita, quoad fieri poterit, paucis narrem, quæ Michaelis Imperatoris vita fuerit; quibus ille ſtudiis delectaretur, & in quibus omne tempus atque operam perderet, ac Ærarium exhauriret; ut inde reputans noſſe poſſit quiſquis voluerit, divino palam factum ſuffragio, ut Baſilius ad Imperium vocaretur. (Fieri enim non poterat, ut res, quo erant ſtatu, conſiſterent) ipſumque in ſeipſum Michaelem gladios ſtrinxiſſe, atque eorum a quibus necatus eſt dexteras roboraſſe; & in propriam cædem excitaſſe; ſic nimirum ab omni ſe honeſti rectique ſtudio extorrem fecerat; ſicque improba omni actione debacchari gloriæ ducebat, ac ſic divina, ludicro habebat ac traducebat; ſic denique civiles ac naturæ leges violaverat. Sibi enim impudicorum & impurorum ſceleſtiſſimorumque ganeonum cœtum adhibens, Regiæque Majeſtatis dignitatem indignis modis deboneſtans; crapula & ebrietate & impuris amoribus obſcœniſque narratiunculis; tum etiam aurigis & equis & corribus, ac (quæ inde eſt) inſania ac dementia vir miſerabilis dies inſumebat, inque ejus generis monſtra ac peſtes publicas Ærarii opes effundebat. Quodque ſane omnium miſerrimum eſt, ipſa quoque noſtræ fidei Symbola irridens ac ludificans, ex mimico ac ridiculo ſuo comitatu conſtituens, qui venerabilium Sacerdotum cœtus formam referrent, deridenda illa ac oſtentui habenda exponebat: Pauca ex illis referam, non plura, ut ex paucis cognoſcatis & reliqua.

Michaelis progenitas & lusoria.

XXI. Quod is itaque aurigam ageret, curſuſque agitaret, equorum currui aurigæ amictu ipſe inſidens, & in curſibus reciprocis cum æmulis decertans, tum intra Urbem Ipſamque Regiam, tum ruri, in Regiis ædibus quæ in ſancti Mamantis ſunt; immenſamque pecuniæ vim in illis inſumeret; ita nimirum, ut bellici ſumptus in ſpectaculorum ac ludorum uſum converterentur, Romanæque opes in thymelica tripudia & nu-

διορατικώτατος τῷ Ἱερεῖ καὶ Μοναχῷ· ὃς ἐκ Ἀρσακιδῶν καὶ αὐτὸς καταγόμενος, δι' ὁράματος ἐμαθε, ὅτι μὴ πολὺν χρόνον τὸν μεταξὺ, ἐξ ἀπογόνων Ἀρσάκου μέλλει τις ἐπὶ τὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς Βασιλείας σκῆπτρα ἀναβιβάζεσθαι. Γίνεται δὲ κατ' ἐχὼ τὸ πρᾶγμα τοῖς τε ἐν πόλει & τῷ δήμῳ πᾶσι, καὶ στρατιώταις καὶ στρατηγοῖς, καὶ τοῖς ὑπὸ τῶν ἀρχῶν ἀνὰ πάσας τὰς χώρας καὶ πόλεσιν ἅπασι πλήθεσι, πάντες γὰρ ἐπεπόνθεσαν κύριόν τινα τοῖς πράγμασιν ἄνδρα καὶ τῶν ἐλαττόνων τύχης πεῖραν ἐξαίρετον, καὶ ἐγνωκότα τὰς κατὰ τῶν πενήτων ὑπὸ τῶν ὑπερεχόντων κατατολμήσεις, καὶ τὰς ἀδίκους ἐξ αὐτῶν ἁρπαγὰς, καὶ τὰς ὧπερ ἀναξίους ἢ παρανομίας, καὶ τὰς παρὰ τῶν ὁμοφύλων ἀνδραποδισμούς, ἃ πάντα ἐπὶ τοῦ τε Μιχαὴλ Βασιλείας ἔσχε καιρὸν, καὶ τὸ πρὸς ἄλλοις μᾶλλον εἶναι τὴν Βασιλέα, ἢ περὶ τῶν πράξεων ἐθέλειν σκοπεῖν.

κ'. Μᾶλλον δὲ, ἐπεὶ ἐπαῦσα τῷ λόγῳ ἐγκελεύομαι, οἶομαι δεῖν τινὰ μὲν καὶ τοῦ Βασιλέως Βασιλείου ἱστορίαν σχολάσαι ἐπὶ μικρὸν, ἄνωθεν δὲ ἀναλαβόντα διδάσαι καὶ βραχέως, ὡς οἷόν τε, οἷος ἦν ὁ βίος τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ, & οἷοις πράγμασιν ἔχαιρε, καὶ ἐπὶ τίσι τὸν χρόνον καὶ τὰ πάσαις αὐτῶν σπουδὰς καὶ τὰ δημόσια κατανίλισκε χρήματα· ἐν ἐντεῦθεν εἰδέναι λογιζόμενος ἔχει πᾶς ὁ βουλόμενος, ὅτι καὶ τὸν Βασίλειον θεία χεὶρ σαφῶς ἐπὶ τὸ ἄρχειν καλέσασα, ἀδύνατον ἦν αὐτῷ, ὡς εἶχε τότε πράγματα συστῆναι τὰ πράγματα, καὶ ὅτι μὴ ταῦτα αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ καθ' ἑαυτὸν τὰ ξίφη κατέκοπτε, καὶ τὰς τῶν ἀπολόντων αὐτὸν ἐσήμανε δεξιὰς, καὶ εἰς τὸν οἰκεῖον σφαγὸν διηρέθισε τοσοῦτον ἑαυτὸν τῷ καθηκόντων ἐξεδίκησε, καὶ τοσοῦτον ἐφὸς πᾶσαν παράνομον ἐξεβακχεύθη ἀφεξίν, καὶ οὕτω τὰ τε θεῖα ἐξωρχήσατο, καὶ πρὸς τὰς τῆς πολιτείας ἁμοῦ & τῆς φύσεως νόμους ἐξύβρισε, συσπασάμενος δὲ περὶ ἑαυτὸν ἀσελγῶν καὶ μιαρῶν καὶ πανπονήρων ἀνθρώπων χορὸν διατρίβων, καὶ τὸν τῶν βασιλικῶν μυχῶν ἀτιμάσας σεμνότητα, περὶ κώμους καὶ μέθας καὶ ἑρπτὰς ἀσελγεῖς καὶ αἰσχρὰ διηγήματα· ἔτι δὲ περὶ ἡνιόχους καὶ ἵππους καὶ ἅρματα· καὶ τὸν ἐντεῦθεν μανίαν καὶ παραφοσύνην τῷ φρενῶν ὁ ἄθλιος διημέρευε, καὶ εἰς τὰς τοιούτους ἀνθρώπους ἀριδῶς ἐξέκενσε τὰ δημόσια χρήματα. Καὶ τὸ δὴ χειλικώτατον, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ τῆς πίστεως ἡμῶν σύμβολα χλευάζων καὶ κερτομῶν, ἀντιφύτους τῷ σεμνῶν Ἱερέων ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν μίμων καὶ γελοίων καταστασμὸν, μυκτηρισμὸν καὶ χλεύην ἐτίθει ταῦτα καὶ γέλωτα· δηλώσομαι δέ τινα ἐξ αὐτῶν, εἰ πολλὰ, ἵνα ἀπὸ τῶν ὀλίγων γνῶτε καὶ τὰ λοιπά.

κα'. Ὅτι μὲν ἦν ἁρματηλάτης καὶ ἡνίοχος ἐκ τοῦ δίφρου τῷ ἵππων μεθ' ἡνιόχου στολῆς καθεζόμενος, καὶ πρὸς τὰς διαύλους τῶν δρόμων τοῖς ἀντιπάλοις ἁμιλλώμενος, ἔνδον τῆς βασιλίδος καὶ τῶν βασιλείων, καὶ ἔξω κατὰ τὸν τοῦ τε Μάρτυρος Μάμαντος βασιλικὰ ἐνδιαιτήματα, καὶ ὅτι πάμπολλα χρήματα εἰς ταῦτα ἀνήλισκε, θεωρικῶν γενεμένων τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ἀπὸ τῶν πολεμικῶν ταξέων εἰς τὰς θυμελικὰς ὀρχήσεις καὶ λέσχας ὁ Ῥωμαϊκὸς ἐξεχεῖτο πλοῦτος, καὶ εἰς ἀσελγεῖς & παρανόμους

νόμιος βαχχείας καὶ ἱερὰς ἀσώτους, ἀσώτους καὶ ῥυ-
δίως ἐκχεομένους οἱ βασιλικοὶ θησαυροὶ, ὡς πᾶσι
γνώριμον & καταφανὲς καθεστὼς, παρέσται μοι δοκῶ.
ὅτι, ἢ τὰ θεῖα καπήλευε, καὶ ἅπερ ἦν σωφόρων αὐ-
τῷ μιαρῶν καὶ ἀσελγῶν ἀνδρογυνίων, καὶ Πατριάρχην
τὸν ἀνόμαζε, & Μητροπολίτας ἐκ τῶν αἱρέσεως ἑνδε-
κα, ὡς αὐτὸς συμπληρούμενος & δωδέκατον ἀριθμὸν,
τῶν δὲ δεκατόμενος. Τὸν δὲ ἑαυτῷ καὶ μιαρώτατον ἐ-
κεῖνον * Γρύλλον τὸν τῶν Πατριάρχων ἐπιφημίσας ὄνο-
μα, καὶ Ἀρχιερατικῇ τὴν χρυσοστίκτῳ καὶ ὑπερλάμ-
πρῳ κοσμήσας στολῇ, καὶ ὠμοφόριον περιθεὶς, & ἐν
τάξει Μητροπολιτῶν ἕτερος ἦν πρὸς τοῖς δέκα, ὡς
εἴρηται, ἐκ τῶν αὐτῷ ὁμογνωμόνων αὐτῷ συνε-
δρίου συνάσας, καὶ δωδέκατον ἑαυτὸν Κολωνείας ὀνο-
μάσας Ἀρχιεπίσκοπον, καὶ κιθάρας ἕκαστον ἐσώθεν
τῆς ἱερατικῆς στολῆς ἐπιφορεῖσθαι δούς, καὶ ταύτας κέ-
ντρῳθεν ἀκηχόων προσάξας, ὅπως σὺν αὐτοῖς τῷ ἑτέ-
ρᾳ δίκῃ παίζων καὶ καταρχόμενος ἐπετέλει Μυσα-
γωγίαν καὶ λειτουργίαν, μετὰ τοῦ παμμιάρου ὁ παμ-
μιαρώτατος, μετὰ τοῦ βιβλίου ὁ ἑαυτοῦ. καὶ ὅτε μὲν
μυσερειώδης δίκῃ ἐλέγετο, ἠρέμα τὰς κιθάρας
ἐᾶν ἐκρωνεῖν. ὅτε δὲ ἱερὰς ἐφώνησε, λαὸν ἀμοι-
βαίαν ἀπόκρισιν ὁ χορὸς ὑπέβαλλε, σὺν μέγα τὰς κιθά-
ρας τοῦ πλήκτρου κρουμένας ἐᾶν ἠχεῖν, καὶ ἑξάκροτον αὐ-
τοῦ τῷ μέλῳ καθίστασθαι. εἶτα τοῖς σκεύεσι
τοῖς ἱεροῖς, ἅτινα λίθοις τιμίοις καὶ μαργάροις κατε-
κοσμεῖτο φαιδρόπασι, ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ κατα-
σκευασμένοις, ἃ καὶ λελειτουργικότα πολλάκις τῇ θείᾳ
Μυσαγωγίᾳ ἐτύγχανε. Ἐν τούτοις τοίνυν σίκερι καὶ
ὄξος ἐμβαλόντες, ὅπερ μεταδίδοσθαι τοῖς ὁμοίοις μὴ
πολλοῦ τοῦ μεταξὺ γέλωτος καὶ ῥημάτων αἰσχρῶν, καὶ
χυμάτων ἀποτροπαίων καὶ βδελυρῶν, ἦσαν.

κβ. Τῷ δὲ ἁγιωτάτῳ Πατριάρχῃ Ἰγνατίῳ, μετὰ
πάσης τῆς περὶ αὐτὸν ἐκκλησιαστικῆς δορυφορίας καὶ
τάξεως, λιτανείας ἐφόδου ἐκ τῆς πόλεως ποιουμέ-
νου, καὶ πρός τινα πορευομένου θεῖον ναὸν μετὰ
τῆς εὐωδίας ἱερᾶς μελῳδίας καὶ κατασκέυσεως, συ-
νέβη καὶ τὸν δυσσεβῆ καὶ βέβηλον [209]. Φατελέρ-
χιον * Γρύλλον, ἱερατικὴν στολὴν ἀμπεχόμενον,
καὶ ὄνῳ ἐποχούμενον μετὰ τῶν δυσσεβεστέρων αὐτοῦ
Μητροπολιτῶν, καὶ πάσης αὐτοῦ τῆς σκηνῆς τε καὶ
Σατυρικῆς χορείας καὶ τάξεως, ἀπάλαυθα τῶν οἰ-
κείων σκέψεων, θυμελικῶς ἐπιτερπεσθαιῶντας καὶ
ᾄδοντας ἐξ ἐναντίας χωρεῖν. ὡς δὲ πλησίον ἐγέ-
νοντο, τοῖς ὤμοις τοὺς φιλῶνας μετωρύσαντες, καὶ
τὰς κιθάρας ἑτεροπόρους κρούσαντες, καὶ ῥήματα καὶ
ᾄσματα πορνικὰ κατὰ τὸν φθόγγον τοῦ μέλους τῶν
ἱερῶν ἀντιᾴδοντες, καὶ Πανικῶς πως καὶ Σατυρικῶς
σκιρτῶντες καὶ κυμβαλίζοντες, & ὡς ἀντιτέχνους
τοὺς Ἱερεῖς καὶ τὸν Ἀρχιερέα μυκτηρίσαντες, τὸν
χθόλιον χορείαν καὶ πορείαν ἐλαύνον. κυθόμυος
δὲ ὁ τοῦ Θεοῦ Ἀρχιερεύς, & μαθὼν οἵτινές εἰσι
καὶ παρὰ τίνος, & ἐπὶ ποίᾳ προφάσει συνέστη-
σαν, πολλὰ κατασκάξας, καὶ ἀποκλαυσάμενος τὸν
πεπραχότων τόπον καὶ αἴτιον, καὶ μετὰ δακρύων τοῦ
Θεοῦ δεηθεὶς, ὥστε τὸν τοιοῦτον βλασφημίας καὶ
ὕβρεως, καὶ ἀφανισθῆναι παρὰ ἀξίαν τῆς δυσσεβοῦς
ἵνα μὴ βιβλῶνται τὰ ἅγια, καὶ τὰ μυστικὰ καὶ σε-
πτὰ ἀφανίζωνται, τῆς προκειμένης ὑμῳδίας ἐχόμε-
νος, τὸν πορείαν ἐλαύνει.

Const. Porphyrog. Basilius Macedo.

gas effunderentur, inque impuras & ſce- *Edit. Pariſ.*
leratas bacchationes, laſcivoſque amores *pag. 152.*
theſauri Regii prodige affluenterque exportarentur, ne quod omnibus notum ſit ac manifeſtum, omittendum mihi eſſe duxi. Quod autem res divinas ludos ſibi fecerit, exque impuro obſcœnoque ac effœminato illi adhærentium ſodalitio, Patriarcham novum vocaverit, exque illis, undecim Metropolitas deſignarit, tamquam ipſe ad complendum numerum duodecimus foret: id vero narrabo, Prophanum ac ſceleratiſſimum Grullum Patriarcham appellans, Archieraticaque auro interſtincta ac præfulgenti veſte amiciens, tumque illi omophorium imponens, nec non in ordine Metropolitarum alios undecim, uti dicebam, ex eodem ſibi adhærentium ſodalitio conſtituens, ac duodecimum ſeipſum Coloniæ Archiepiſcopum vocitans; præbens ſingulis citharam, quam ſub Sacerdotali amictu ferrent, & præcipiens ita tectas pulſare; ſic cum illis ludens ac derideus traducenſque, rem ſacram peragebat, cum ſceleſtis ſceleſtiſſimus, cum prophanis impius. Cum ſecreta precatio recitabatur, ſenſim ac lene citharis ſtrepere injunctum erat; cum vero Sacerdotem vocem elevare, vel chorum reſpondere tempus poſcebat, tum illis graviter plectro pulſatis intonare decebat, melodiaque adſtantium aures, & ut clare audirentur, circonſonare. Ad hæc ſacris vaſis, lapidibus pretioſis margaritarumque fulgore intermicantibus, argentoque & auro conflatis, quibus non raro in ſacris Myſteriis uſus fuerat, ſinapi acetumque injicientes, ſic ſodales multo cum riſu, verbiſque turpibus & obſcœnis, ſpurciſſimiſque & execrandis geſtibus, impertiebant. Verum hæc ſinamus.

Michaelis impia mimica.

Grullum.

XXII. Cum aliquando ſanctiſſimus Patriarcha Ignatius, Eccleſiaſtico omni cœtu & ordine ſtipatus, pias ſupplicationes in pomerio extra muros obiret, & ad divinum quoddam templum conſueta cantica modulando religioſa pompa modeſtiaque procederet, contigit ut & impius prophanuſque Patriarcha Grullus, Sacerdotali ſtola indutus, aſinoque vectus, cum Metropolitis ejus ipſam impietatem majori impietate ſuperantibus, omnique ſua ſcena & Satyriço choro atque ordine, pro ſuorum operum ratione thymelicorum more nugas tragice exaggerendo ac concinendo, adverſis frontibus concurreret. Cumque prope fuiſſent, rejectis in humeros ſublatiſque penulis, plectroque graviore pulſatis citharis, verbaque meretricia ac cantiones ad ſacræ modulum cantionis ex adverſo cantillantes, Panumque in morem & Satyrorum tripudiantes ac cymbalis perſtrepentes, velutque artis æmulos Sacerdotes divinumque Antiſtitem naſo ſuſpendentes, diabolicam chorcam iterque peragebant. Sciſcitatus vero Dei Præſul, diſcenſque quinam eſſent, & a quo, quave de cauſa conflatus illis cœtus, ab imo pectore ducto ſuſpirio, horumque principem atque auctorem deplorans, fuſiſque ad Deum cum fletu precibus, ut ejuſcemodi blaſphemiæ ac injuriæ finem imponeret impioſque penes infernum diſſiparet, ne Sancta prophanarentur, myſticaque ac veneranda ſic procaciter irriderentur; inſtitutum ſibi iter hymnodiamque proſequitur.

pag. 153. Grullus.

Sacrarum ſupplicationum impia derifio.

Pſalm.

XXIII. Alia item vice, ut lacyrum virum Ignatium Patriarcham contumelia afficeret, ipsamque parentem irrideret, amens mentisque captus Imperator, tale quid commiscitur. In præfulgido ac rutilanti Aureo triclinio, Regia sede sublimis, impurissimo Grullo Archieraticis vestibus induto, loco veri Patriarchæ proxima sede allidere justo, ac qui Dei Antistitem decebat honore illi cultuque adhibito, compulsoque impurissimam ac nefandam barbam capitis integumento obtegere; matri suæ per Eunuchum quemdam e sacro cubiculo mandat, *Adesse sanctissimum Patriarcham Ignatium ac secum sedere; & si veniat, si cum brevi sibi precari velit, ac una secum illius tempus orationis ferri optet.* Illa, uti religiosissima Deique amans, ingentem amoris vim, ardentemque erga sanctissimum Patriarcham nacta; simul ac audivit, festine egressa accurrensque, ac nec oculos tollere satisque intendere præ pudore valens, extraque omnem malitiam, nec pravi aliquid aut dolum suspicata, ad S. Antistitis, ut sibi videbatur, pedes procidit; rogatque *pro se preces fundi.* At sceleratissimus ille paululum e sella se erigens, eique dorsum obvertens, assulino crepitu ab execrandis explosio visceribus, sic eam affatus est, *Ne dicas Domina, quod ne hoc quidem te dignam duxerimus.* His Imperatore cachinnos sustollente, ipsoque illo impurissimo risu procacissime effuso, plurimaque iis blaterantibus, seu potius male sano sinciput stultissime œstroque obgannientibus, commentum agnoscens, factamque fraudem, Augusta; altisque gemitibus nequissima deplorans, diraque plurimas in filium jactans, ad extremum edixit. *En, fili improbe, Deus manum suam abstulit a te; datusque tibi est sensus reprobus, ut facias quæ longe ab officio sunt.* Atque his dictis, & cum ejulatu ac lacrymis, crines vellens, recessit. Talia generosi Principis facta strenua. Ejuscemodi illius circa divina sacrosque homines religiositas ac reverentia.

Templa Ignatii Patriarchæ matrisque dedicatio.

Edit. Paris. pag. 154.

XXIV. Camque talia atque his plura deterioraque, quamdiu rerum potitus est, ab eo in dies patrarentur, ac tum etiam cum Basilium Imperii Collegam adlegisset, in iisdem versaretur; videns hæc ille audiensque, nimis graviter discruciabatur, animoque dolebat, ac nec vivere sustinebat. Hocque animo agitans, ut quam posset, ommem medicinam adhiberet, nihilque quod ad emendationem spectare videretur, omitteret; prius quidem conabatur per alios a talibus eum studiis avocatum, ad officium frugemque meliorem reducere; postea autem ausus tandem est & ipse per se animi benevolentia pronaque voluntate Imperatorem corripere, ac, si liceret, ab ejusmodi impiis dictis factisque avocare, taliaque ad eum submisso humilique animo gestuque & habito differebat. *Æquum est, o Domine Auguste, tantis a te beneficiis ac muneribus donatum, monere quæ officii sunt, optimaque documenta tradere, & quæ utilia ac salutaria sunt, in mentem revocare. Exoti sumus (ne te lateat, Domine) exoti sumus.* (Nam se etiam ipse una miscebat ad vitandam invidiam, licet in nullo eorum quæ

Basilii admonitio ad Michaelem.

Α κγ'. Ἀλλὰ πολλὰ ἐπὶ φαύλοις ἔπραττε τὸν πατριάρχην τὸν Ἰγνάτιον τὸν Πατριάρχην ἐν τῷ οἰκείᾳ μητρὶ ὑβρίζων, ἀ δεινὸς δὲ καισαρολὴξ Βασιλείδης, ποιόν τι ἐδραματούργησεν. ἐν τῷ ἐπιλάμποντι Χρυσοτρικλίνῳ ἐπὶ βασιλικοῦ θρόνου προκαθήμενος, ἐν τῷ μικρότατα * Γρηλλ. μὲν τῷ ἀρχιερατικῷ ἐσθήματι, ὡς εἰς ὕψος τὸν πλησίον Πατριάρχου πλησιάσαντα παρακαθεσόμενος, ἐν δὲ Ἀρχιερεῖ Θεοῦ πρέπωντα ἱερατικὰ ἔνδυμα τυρβᾷ, ἐν μὴ τὴν κεφαλὴν καλύμματος ἐπικρύψασθαι τῷ ἐξάγνιον γενειάδα αἰσχυνούσῃ, τῇ ἰδίᾳ μητρὶ ἥτις τῷ θαλαμοπόλῳ εὐνούχῳ δούλῳ, ὡς ὁ ἁγιώτατος Πατριάρχης Ἰγνάτιος ἐκαθέζετο μετ' ἐμοῦ Β συγκαθίζεται, ἐ, εἰ βούλοι λαβεῖν ἡ εὐχὴν αὐτοῦ, ἐλθεῖν, ἐν μετ' ἐμοῦ τυγχάνοι αὐτ. Ἐκείνη δὲ οἷα φιλόθεός γε ἐν καὶ φιλόθεος, πόθον πολὺν ἐν πίστιν ζέουσαν πρὸς τὸν ἁγιώτατον κεκτημένη Ἰγνάτιον, παιδαίως ἐκδραμοῦσα, ὡς ἦκεν, ἐν μηδὲ αἰτίσασα δι' αἰδῶ δυναμένη ἔξω δι' πάσης κεφαλῆς ἐν ἀκαλύπτου τυγχάνουσα, ἐν μηδὲ τι ῥᾴδιον ἐνοησαμένη, προπίπτει τοῖς ποσὶν, ὡς ἐδόκει, τοῦ ἁγίου ἱεράρχου Ἰγνατίου, ἐν ὑπὲρ αὐτῆς ἐδέετο δὴ χεῖσθαι. Ὁ δὲ παμμίαρος ἐκεῖνος ἐκ τῆς καθέδρας ὀλίγον ὑπεγειρθεὶς ἐν ἐπ' αὐτῆς τετραπτίον ἐκτορπίσας, ἀπὸν θόρυβον τῷ μυσαρῷ ἐγκάτῳ ἀφεὶς, πρὸς αὐτὴν ἀπεφθέγξατο, λέγων Ὅτι ἴσως μὲ λίγης, κυρᾶ, ἐς τὸν 212. Χριστὸν τοῦτον ἐν ἐξισταμένην τὸν δὲ Βασιλέως ἀπαλλαγέντος, ἐν αὐτὸν τὸν παμβέβηλον παμμιαίθεις ἐκγελάσαντες, πολλὰ καταφλυαρησάντων, ἐ μᾶλλον τὸ παράφορον τῆς γνώμης ἀλογώτατα ἐξεστηκότων, ἐκτιγῆσα τὸ πλάσμα ἐν τῷ ἀπατῶν ὁ Βασιλεὺς, ἐ πολλὰ τῷ πάσσοφον κατηγορήσασα, ἐν πλείστας ἀρὰς τῷ ὑπ' ἐπιῤῥίψασα, τέλος ἐξέστη πρὸς αὐτὸν, Ὅτι ἰδοὺ κακὸν τέκνον, ὁ Θεὸς τῷ χεῖρα αὐτῶ ἀφεῖλατο ἀπ' σῦ, ἐ ἐφθόν σοι ἀδόκιμος τυς κεῖσαι τὸ μὴ καθήκοντα ἐν ταῦτα εἰπῶσα, ἐ μετ' ὀδυρμῶν θρήνων τὰς οἰκείας στείχας ἐκτίλλασα, ἀπεχώρησε. Τοιαῦτα μὲν γυναῖα Βασιλέως πεπαιδεύματα, ἐ τοιαύτη αὐτ ἡ περὶ τὰ θεῖα ἐ τυς ἱερεῖς ἀνδρας ὁσιότης τε ἐ δ' ἀλήθεια.

D * * κδ'. Τούτων δὲ ἐ χειρόνων πολλῶν καθ' ἑκάστην παρὰ πάντα δὲ ἡ βασιλείας αὐτῶ χρόνον παρατεινόντων ἐ γινομένων, ἐπεὶ ἐ μᾶλλον τὸ προσλαβέσθαι ἐ ἀνενέγκασθαι τὸν Βασιλέα περὶ τὰ ὅμοια ἀνεχώρησε, ἐρῶν παντὸς ἐ αὐτῶν ἐκεῖνος, λίαν ἐδυσφόρει τῷ λυπᾶτο, καὶ τῶν ἑαυτῶ ζωῶν ἀπελίγετο. Βουλόμενος δὲ πάσαις δυνατῶν ἐπιφέρειν βοήθειαν, ἐν μηδὲν τῷ εἰς ἐπανόρθωσιν δοκοῦντα ταύτῃ παραλιπεῖν, πρότερον μὲν δι' ἑτέρων ἐπειρᾶτο λόγων τοιούτων διατρίβειν αὐτ, ἐν πρὸς τὸ δέον ἐπαναγαγεῖν. ἔπειτα ἐθαῤῥήσας καὶ ἐν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ μετ' εὐσταθεῖς γνώμης ἐν ἀσφαλοῦς τυθτῆναι τὸν Βασιλέα, καὶ, εἰ δυνατόν, ἀποστῆναι τῶν ταύτῃ ἀσυνήθων, ἐ τοιάδε πρὸς αὐτ, μηδ' ὑποπτεύοντος ἐ τινὸς διολέχθη τι χάριτος. Δίκαιόν ἐστι, ὦ Δέσποτα ἐ Βασιλεῦ, τοσούτων δ' ἐργασιῶν τε ἐ δωρεῶν παρὰ σοῦ μὲ καταπολυέσαντα, ἐ εὐεργετῆσαι τὰ δέοντα, ἐ ὑποτίθεσθαι τὰ ἄριστα, ἐ ὑπομιμνήσκειν τὰ λυσιτελῆ ἐ σωτήρια. μισούμεθα, γάρ τοι Δέσποτα, μισούμεθα (συγκατεμίγνυτο δὲ ἐ ἐ αὐτὸς ἐ τὸ ἀπαχθὲς, κατὰ μηδενὸς τῷ ἀρέσκω

zed by Google

κοινωνῶν) παρά τε ἡ πόλεως πάσης ἔ ἡ Συγ- A
κλήτου βουλῆς· καὶ παρὰ τῶν Ἀρχιερέων Θεοῦ ἐπάρατοι
καθεστήκαμεν, καὶ πάντες ἡμᾶς βδελύττουσι καὶ κακίζου-
σιν. ὅτε δὲ καὶ τὸ ἐξ ἀνθρώπων εἰς ἡδὺ λογισώ-
μεθα, διδοικέναι χρὴ τὴν ἀπὸ Θεοῦ ἀγανάκτησιν
χρὴ, καὶ φοβεῖσθαι, μὴ πειραθῶμεν αὐτῷ ὀργιζομέ-
νου καὶ χαλεπαίνοντος. Ἀλλὰ ταῦτα λέγων, πέτρας ἔ-
σπειρε, καὶ ἀγκάλῃ προσελάλει, καὶ σμίχειν ἔφυει
Αἰθίοπα. ὅπου δύσκολος ἡ παιδεία γέγονε παρ'
αὐτῷ, καὶ ὅπως ἐξετυφώρει πρὸς πάντα λόγον σωτή-
ριον, βύων τὰ ὦτα ὥσπερ ἀσπὶς πρὸς ἐπᾴσματα· ἡ
μόνον δὲ ἡ μετεβάλλετο πρὸς τὸ ἄμεινον, ἀλλὰ καὶ
αὐτὴ ἤδη ἐμίσει καὶ ἀπεστρέφετο, καὶ σὺν τοῖς Θια-
σώταις αὐτῆ καὶ συμεργιασταῖς βδελύττων ἔ μυκτη- B
ρίζων ταῦτα, τὸν πρὸς αὐτὸν ἀλλοτρίωσιν ὑπαι-
νίττετο· εἶτα καὶ παρῳδίαν τραγῳδίαν. ὅπερ δὴ συμ-
νοήσαντες ἐκεῖνοι οἱ μιαροὶ καὶ ἀλάστορες, κατ' αὐ-
τὸ συνεκινοῦντο, καὶ συνεπάττοντο, καὶ τὰς βδελυρὰς
πιθανῶς ὑπετρέχοντο. αὐθάδειαν μὲν καλοῦντες αὐ-
τῆ τὸν σεμνόπτα, καὶ τὸ μὴ μετέχειν τῇ ἡδονῇ,
δύσκολον ὀνομάζοντες· καὶ τὸ μὴ συνεξαμαρτάνειν,
καταφρονεῖν· Καὶ πῶς γὰρ ἂν ἔτι σε ἀγαπᾷ,
ἔλεγον, ὁ μὴ χαίρων οἷς χαίρεις αὐτὸς, μηδὲ συ-
ναυδάζων ἑκουσίως σοι τὰ καθ' ἡδονήν; οἷς δὴ
μᾶλλον ὑποδιδοὺς ὁ Βασιλεὺς ἔ πειθόμενος, θά-
νατον τῇ Βασιλείῳ ἐθήρᾶτο, καὶ ἀφορμὴν ἐζήτει
τῆς ἀναιρέσεως λόγον, ἀλλ' οὐχ εὕρισκε. Εἰς τε- C
λευτὴν δὲ προῆλθε τὰ τῆς μανίας αὐτῆ, ὥστε πρὸς
τὸν λαθραίαν χωρῆσαι ἀναίρεσιν. καί τισι τῇ ἀ-
πὸ παλαμναίου συνεδρίου, οἷς τὰ πάντα ἐθάρρει
προτρέψασθαι, ὅταν εἰς θήρας ἐξέλθωσι, προφάσει τῆ
τὸ θηρίον βαλεῖν, ἀκοντίσαι τὸν λόγχῃ κατ'
αὐτῆ, καὶ ὕπως αὐτὸν ἀπαλλάξασθαι. ὅπερ εἷς, ὡς
φασι, πεποιηκὼς, ἔ ἀφεὶς τὸ ἀκόντιον, αὐτοῦ μὲν
ἥμαρτε, καὶ παραδραμὸν τὸ δόρυ προσέπαγε τῇ γῇ·
αὐτὸν δὲ ὁ ἵππος αἴφνης τὸν χαλινὸν ἐσθίων,
καὶ συναρπάσας κατὰ τὸ χρημνοῦ ἀπεδίσκασε· ὡς
ἀπ' ἐκείνου τοῦ πτώματος, καὶ τὸ τέλος ἐλθεῖν εἰς
αὐτόν· ὅτε δὲ * ἀόπτα μεταμελόμενος, ὡς 211.
φασι, τοῖς συμμύσαις ἐπέσκηπτε, μὴ τολμῆσαι * καὶ ἀόπτα.
κατὰ τὸ ἀναιτίου ἐπιχειρεῖν τὰ λοιπὰ, εἰ μὴ τολ- D
μῆσαι κατὰ τὸν ὅμοιον ὀλέθρου πίσειν καὶ αὐτόν.
καί τινα τῇ εὐλαβῶν προσκαλεσάμενος, μετὰ τῆ
λοιπῶν ἀσεβημάτων αὐτῆ καὶ ἀνομιῶν, καὶ τοῦτο ἐξομο-
λογήσατο καὶ ἐξηγόρευσε.

κέ. Ὡς δ' οὐκ εἶχε λοιπὸν ἀνεῖν ὁ Βασιλεὺς
πρὸς τὸ ἀνελεῖν αὐτὸν πόρον ἢ πρόφασιν, εἰς ἑτέ-
ραν ἦλθε βουλὴν, πονηράν τε καὶ ἄθεσμον. ἐβουλεύ-
σατο γὰρ ἐπεμβαλεῖν τοῖς σκήπτρους ἔ ἕτερον σύγ-
κλητον. καὶ δὴ τὸν κατ' ἐπωνυμίαν Βασιλικῖνον ἐκεῖ-
νον, ἵνα καὶ αὐτὸν τὰ παλαμναίου συνεδρίου τυγχάνοντα,
φαῦλον καὶ μιαρὸν, ἀηδυδρίαν τε καὶ φιλοκωμον,
ἀπὸ τῆς Νικομήδους ὁρμώμενον, ὁμόγνιον ἀδελφὸν τῆ E
κατὰ ἡ Καπτογένην Κωνσταντίνου, τῆ δὶς ἡ τῆ Υ-
πάρχου μὴ ταῦτα ἐγχειριδίντος ἀρχῶν· τότε δὲ, ἐν
τοῖς ἱλαυνισιν εἰς ἡ βασιλικὴν τριήρη κατειλεγμένος.
τοῦτον δὴ ἡ δυσώνυμον Βασιλικῖνον ἐνδύει περὶ τῶν
πολυύμνητον βασιλικὴν πορφύραν, καὶ τὸν περίσκεπτον
καὶ ἐπίφθονον στέφανον· χλαμύδά τε πάγχρυσον,
καὶ τὰ κοκκοβαφῆ λίθα πέδιλα, καὶ τἄλ-

ille turpia absonaque agebat, socius illi accederet.) *Tum sane universæ civitati, tum Senatui, Deique Sacerdotibus execrabiles devotique habemur; nec est qui non criminetur ac vituperet. Quando vero etiam diras hominum atque odia nihili faciamus, at Dei tamen formidolosa indignatio, timendumque est, ne illius irati ac succensentis periculum malo nostro* Edit. Paris. *faciamus.* Verum hæc dicendo, petras pag. 155.
seminabat, littusque alloquebatur, & Æthiopem lavare videbatur. Sic alte insita, infixaque illi hæserat improbitas; sic ad omne salutare monitum obsurduerat, aspidis in morem obturans aures ad incantamenta. Non solum enim ad meliorem frugem non redibat, sed & jam monitorem oderat & aversabatur; hæcque adeo inter sodales & orgiastas accusans irridensque, alieno se ab eo animo innuebat; tumque etiam clarius ostendebat. Cumque scelesti illi ac pestes intelligerent, in eum commovebantur ac instruebantur, verisimilique ratione calumnias subornabant. Nempe audaciam ac proterviam, ejus morum gravitatem vocabant; quod illi libidinum socius non accederet, malevolentiam; quod denique pari cum illis fœdere non delinqueret, contemptum appellabant. *Equinam fuit*, ajebant, *ut te diligere profiteatur, qui non gaudeat quibus tu delectaris, nec quæ tibi ex animo fiunt, subministrare studeat?* His magis ce- Basilius insidens Imperator fidemque habens, insidias apperitus.
rendæ Basilio necis occasionem captabat, ejusque tollendi rationem verisimilem quærebat; sed nulla suppetebat. Tantum vero illius furor processit, ut & ad occultam necem animum impulerit; quam nonnullis ex sicariorum illo collegio, quibus omnia credebat, commisit. Ut nimirum venatum exeuntes, tamquam bestiam percussuri, hastam in eum mitterent, eaque ratione necarent. Id quemdam patrasse ferunt, missoque spiculo, ab eo aberrasse; prævolansque telum, humo defixum esse; equum vero repente mordentem frena, una secum raptum per abrupta saxa præcipitem egisse, atque eo casu illum vitam finiisse. Quando & frustra pœnitentia ductum, ajunt sodalibus mandasse, *Ne deinceps insontem aggredi audirent, nisi velint & ipsi, eodem atque ille exitio vitam ponere*: accersitoque viro quodam religioso, Sicarii confessio tentatæ necis quoque facta exomologesi expiandum cui Basilius putavit.

XXV. Cum autem Imperator nullam viam aut occasionem inveniret interimendi Basilium, ad alia consilia, scelerata quidem ac nefanda, vertitur. Nempe secum ipse constituit ut & alium pariter hæredem sceptris immittat. Ac Basilicini in Imperatorem designatio.
sane Basilicinum illum, sic appellatum, unum & ipsum nefarii illius collegii, hominem nequam ac sceleratum, pag. 156.
effœminatumque, & gulæ mancipium Nicomedia oriundum (fratrem germanum Constantini Capnogenæ, qui postea semel iterumque Præfecti Urbis munus adeptus est) tunc vero, inter Regiæ triremis remiges adscriptus erat. Hunc itaque infaustum Basilicinum quandoque Regia, multis nominibus celebrata, induens purpura, spectabilique atque omnium votis expetenda capiti imposita corona, chlamydeque holoserica adhibita, & coccineis, lapi-

dibusque pretiosis interstinctis calceis, aliisque Regiis insignibus, ad Senatum eduxit, manu tenens, eique pro ministri partibus obsequens; haud aliter ac Nero ille quondam decantatissimum Erotem. Atque ad verbum ait,

Videte omnes, & admiramini:
An non convenit ipsi Regia dignitas?
Primum quidem species digna Imperio:
Secundum autem congenita est corona,
Suntque dignitati congrua omnia.
Quanto melius erat, me hunc Imperatorem fecisse, quam Bellum?

Hæc, qui in Regia erant universi, videntes & audientes, defixi steterunt, tantam viri væcordiam stupentes mentisque eversionem. Sic nimirum præimmodica ebrietate, sceleratissimisque ac impurissimis actibus, quicquid prorsus honesti ac officii est excusserat, emotæque mentis insanusque ac ebrius ratione erat.

XXVI. Neque tamen quod suave solum & solutum, & deliciosum & remissum, & molle & indecorum, ex Bacchi gratiarum datoris gaudiique (quem se Michaelis temulenti sævitia. & imitari putabat & ambiebat) sed rursus etiam crudelis, illius more, Furiosum quidpiam Titanicumque præferebat; nec raro comicum pervigilium, in malorum illi defuit tragœdiam. Ex tumulentia enim debacchans, felicioreque fortuna ebrius, in omnem nefarie impietatem proruebat. Cum itaque totus mero madidus & temulentus erat, ac quicquid prorsus sanæ mentis est excusserat, ad cædes animum adjiciebat, innocentumque hominum atroces pœnas ac neces imperabat. Hæc fere illius ad ministros jussa, *Hunc illumque tollentes, lictori tradite. Alteri oculos effodite; alterius manus pedesque præscindite. Hic capite luat; ille igne torreatur.* Eos ministri arripientes, cum scirent haud sanæ; mentis fuisse, cum sententiam ferret, dedebant illi quidem custodiæ, non tamen pœnis addem diebant: sæpe vero, cum quis erat, *Edit. Paris. pag. 157.* quocum non satis ipsis conveniebat, eisque exosus erat, Imperatoris mandato abutentes, cum, etsi innocentem, veluti judicio damnatum in pœnam rapiebant. Hinc miser ille, ne nunc quidem in quibus versaretur intelligens, a Cubiculariis in Imperatorio lectulo reclinatus, vicino mortis somno veluti mancipium opprimebatur; mane vero, cum somnus vapores vini, crassamque illam caliginem vix tandem discussisset, expergiscens, nullius eorum, quæ pridie vesperi facta essent meminerat; sæpiusque nonnullos ex illis quærebat, quos temulentus damnaverat, mortique addixerat. Audiens vero a stipatoribus & ministris, quam in eos vesperi sententiam tulerat, ipsum facti pœnitebat, ac ingemiscebat. Et aliquando quidem quæsiti inveniebantur, aliquando vero inutilis erat, pro iis quæ nefarie illi gesta erant, pœnitentia, illis sublatis in quos sententiam dixerat. Rursus iterum mane, vinique potu in prolixam noctem cum nequissimis dictus factisque, strenue protracto eadem patrabat. Hæc vero quisnam audiat videatque (vel si saxeum illi pectus exque robore animus) qui non ira concutiatur, nec aliquando ad eos ulciscendos qui innoxie pereant, incalescat? Nec mortalium omnium mitissi-

Ἀλλ' ἡ Βασιλείας ἐπίσημα· ἔξαγε τὸ αὐτῇ φῶς ἡ Σύγκλητος ἡ χειρὸς ἅμα κρατῶν καὶ ἐπαργῶν αὐτῷ, ὡς ὁ Νέρων ἐκεῖνος πάλαι, τὸν πολυθρύλητον 212 212.
Ἔρωτα, καί φησιν ἐπὶ λέξεως,

Ἰδέτε πάντες ὑμεῖς, καὶ θαυμάσατε,
Ἆρα οὐ φαίνεται αὐτὴ εἶναι Βασιλίς;
Πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος,
Τὸ δεύτερον δὲ συμφυὲς πέλει στέφος
Ἅπαντα δ' ἁρμόζοντι φῶς τιμιώτερα.

Καὶ οὐ πόσον ἦν κάλλιον, τοῦτον με ποιῆσαι Βασιλέα, ἢ τὸν Βασίλειον;

Ταῦτα πάντες οἱ καὶ τὰ βασίλεια ἰδόντες τὸ καὶ ἀκούσαντες, ἔμενον ἀχανῶς ἐκπλητόφωροι καὶ παράλογοι ἐξ ἀφροσύνης τῆς Βασιλέως ἐμβροντησίας τε καὶ παραπληξίας. ἔπως γὰρ ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τῆς κατακορῆς μέθης, καὶ τῶν ἀθέσμων καὶ ἀτελῶν πράξεων, ὅλως 213 213.
τῆς δύσπνου ἐξεστηκώς, καὶ φρενοπλὴξ καὶ παράφορος.

κζ'. Πλὴν ἀλλὰ τὸ μειλίχιον μέσον καὶ λυσιῶν, καὶ τρυφηλὸν καὶ ἀνεμίτον καὶ ἁπαλὸν καὶ παρακτικὸν ἐκ τῆς μέθης ἐκέκτητο τὸ χαριέστατε Διονύσῳ, ᾧ μιμεῖσθαι φίτο καὶ ἐπαδάζειν. ἀλλὰ καὶ ὡς ὑμές τις πάλιν, κατ' αὐτὸν εἶχε τὸ ἐμπυρώδες καὶ τιτανικόν· καὶ πολλάκις κωμικὴ παννυχὶς εἰς τραγῳδίαν συμφορῶν ἐκπλήσσει. ἐκ τε γὰρ τῆς μέθης παροινῶν, καὶ ἐκ τῆς δυτυχίας παρανόμως εἰς ἅπαν ἐξώκειλε δυστυχές. Ὅτε οὖν ὅλος τῷ ἀκράτῳ καὶ τῆς μέθης ἐγένετο, καὶ πάντα τὰς εἰκαίας φρένας ἀπώλεσε, πρὸς φόνους ἐχώρει, καὶ πρὸς αἰκιῶν ἀνθρώπων ἀλλοκότους ποινὰς καὶ σφαγάς. καὶ τοῖς ὑπηρέταις ἐκελεύετο, Τὸν δεῖνα, φησί, καὶ δεῖνα λαβόντες τῷ δημίῳ παράδοτε· καὶ ἑτέρου τὰς ὀφθαλμὰς ἐξορύξατε, καὶ ἄλλου τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐκκόψατε. καὶ ὅτος καρδίας τιμωρεῖσθω, κἀκεῖνος γινέσθω πυρίκαυστος· ὡς λαβόντες οἱ ὑπηρέται, καὶ τῷ ἔξω τοῦ φρενῶν αὐτὸν τυγχάνειν, ὅταν ἐξάγῃ τοὺς ἀποφάσεις γινώσκοντες, ἐμφρονας μὲν αὐτὸς ἐποίουν, ταῖς ποιναῖς δὲ καθυπέβαλλον. Πολλάκις δὲ εἰ τύχοι τις, πρὸς ὃν οὐκ εἶχον ἰδίως, ἀλλ' ἀπεχθῶς, ἀπικρῶντο τῇ βασιλικῇ κελεύσει, καὶ τῇ τιμωρίᾳ τὸν ἀθῷον ἐξεδίδουν κατάδικον εἶπα ὁ δειλαιὸς ἐκεῖνος, τότε μὲν οὐδ' ἐν οἷς εἰδώς, παρὰ τοῦ καπηλειῶν τῷ βασιλικῷ ἀφεστικλίστο σκίμποδι, καὶ τῷ γείτονι τὸν θανάτου ὕπνον ὡς ἀνδράποδον ἐξεδίδοτο. ἔωθεν δὲ, τῷ ὕπνῳ τοὺς ἐκ τοῦ οἴνου ἀτμοὺς καὶ τὴν παχύτητα ἐκείνου ἀχλὺν μόλις ἀπὸ τῶν ἐγκεφάλων ἀφεστικδσαντος, ἐξεγειρόμενος, καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἐμέμνητο· καὶ ἐζήτει πολλάκις τινάς, ἀφ' ὧν τῇ μέθῃ κατεψηφίσατο, καὶ τῷ θανάτῳ ἐξέδωκε. Μαθόντων δὲ παρὰ τῶν δορυφόρων τε καὶ ὑπηρετῶν, ἃ ἐν τῇ ἑαυτοῦ καὶ αὐτῶν ἐψηφίσατο, μεμελῆτο καὶ ἴσως. καὶ ἄλλοτε μὲν ἐδεήσαντο οἱ ζητοῦμενοι, ἄλλοτε δὲ ἀνόητος ὢν αὐτὸς ἐπὶ ἢ ἐπὶ τοῖς ἀνοσίοις τῶν ἔργων μετάνοια, τῶν ἐκδεδικημένων, ἀπρεπέστατον. Πάλιν δὲ τῆς ἑαυτοῦ κακοξύσης, καὶ ἀσυκτικῶς τὸ πότε πόῤῥω ἢ νυκτὸς μὴ τῶν ἀλαστόρων ἔργων καὶ λόγων προκόπτοντος, ἐν τοῖς ὁμοίοις ἐγίνετο· ἃ τις ἀκούων τε καὶ ὁρῶν, εἰ καὶ λιθίνην καρδίαν ἐκέκτητο, ἢ παντὶ πάσῃ ἀναίσθητος ὢν, μὴ πρὸς ὀργὴν ἐκπυρώθη καὶ διεθερμάνθη ποτὲ πρὸς τὸν τῶν ἀνα-

νίως ἀποθυμίων ἐκδίκησιν; μηδὲ τὸν πρόσταπον πάντων ἀνθρώπων Δαβὶδ ἀναχίδας οἶμαι ἢ τοιαύτην τῶν καθάρματος παροινίαν. ἀλλὰ διότης μὲν ἀφελγησία, οὐ μακροθυμία ἐνταῦθα λογίζεται ἡ φειδώ.

ζ. Ἤδη δὲ πάντων χιδὸν τῶν ἀποθέτων χρημάτων ἐκλελοίπεσαν, ἐν τοῖς τοιούτοις ἀναλωθέντων αὐτῷ, ἀνάγκη ἐπῆρτο τὰς ἐν τέλει πάντας φανερῶς ἀποφάττεσθαι καὶ δημεύεσθαι τὰς οὐσίας αὐτῶν, ἵν' ἔχοι πόρον ὁ Βασιλεὺς ἡνιόχοις καὶ πόρναις, καὶ ἀσελγείαις ἀνθρώποις χαρίζεσθαι. ἑβδομήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν κεντηνάρια κεχαραγμένα χρυσᾶ, χωρὶς ἀργύρου τοῦ τε ἀσήμου καὶ ἐπισήμου καταλιπόντος Θεοφίλου τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ φύλακι τρισμύρια τῷ βασιλικῷ, ἔτι δὲ καὶ Θεοδώρας τῆς τούτου μητρὸς ἄλλα τριακοσίους τεσσαράκοντα, καὶ ἀπαρτισάσης ἑκατὸν χιλιάδων ἀριθμόν, ἐν οἷς δὲ ὅλοις πεντεκαίδεκα χρόνοις, ἀφ' οὗ τῶν ὅλων ἐξουσίαν ἔσχε ἰδίαν, πάντα διεφόρησε καὶ ἀνάλωσεν· ὡς μηδὲν ἕτερον μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον εὑρεθῆναι, πλὴν τριῶν, καὶ μόνα κεντηνάρια. καὶ πῶς δὲ οὐκ ἔμελλον ἐπιλείπειν, κἂν ἐκ ποταμῶν ἐπέρρει, ὅπως ἀσελγῶς καὶ ἀσώτως διατιθέμενα; ἡνιόχῳ γάρ ποτε παιδίον δίχαμπτος τὸν ὄπισθεν καλούμενον, Κύλλαν, ἐλέλυπτο αὐτῷ κεντηνάριον ἐδωρήσατο. Ἀλλὰ καὶ τῷ Πατρικίῳ Ἡμερίῳ, ὃν Χοῖρον αὐτὸς μὲν ὁ Βασιλεὺς διὰ τὴν τῆς ὄψεως ἀκόμαζον ἀγελοιότητα, διὰ δὲ τὸ χειρώδης τὸν βίου μᾶλλον καὶ ῥυπαρὸν ἄξιος ἦν ἡ τοιαύτης προσηγορίας. τούτῳ τοίνυν αἰσχρολογοῦντι ποτὲ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τῆς ὑπὸ σκηνῆς φλυαρίας καταχρωμένῳ, ἐκ τοῦ παρόντος ἀπροφασίστως, καὶ μηδὲν τῶν ἐπισκοπούντων ἐκκῦσαι, καὶ ψόφον ἀκόλαστον ὑπὸ τῆς μακρᾶς ἀφέντος γαστρός, ὅπερ βαρὺν καὶ σφοδρῶς κατηχίζοντα, ὥστε καὶ τὸ φαῦλον φατλίον ὑποσβεσθῆναι, πεντήκοντα λιτρῶν ἐπιδόσει ἐτίμησεν, ὡς Ἡράκλειόν τινα τῶν ἀθλον ἀνύσαντι. καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους δὲ τῶν ὁμοίων αὐτῷ, ὅπως ὑπέρμετροι αἱ δόσεις ἦσαν αὐτῷ. ταῦτα δὲ, εἰ μὲν εἷς στρατιώτας καὶ στρομάχους καὶ ἀρίστους, ἢ εἴς τινας ἐπ' ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀγαθῶν διαφέροντας ἑτοίμως ἔτος ἀφοίτο, μεγαλοψυχίας ἂν τις καὶ ἐλευθεριότητος καὶ τρόπου φιλοτίμου ἐνόμισε σύμβολα. ὅτε δὲ εἰς μίμους καὶ ἡνιόχους καὶ ὀρχηστὰς καὶ βωμολόχους καὶ κόλακας, καὶ βδελυρίας ἁπάσης μέσως ἀφορίτως διεσκορπίζετο, εἰς δέ τι τῶν παιδίων πρεῖον οὐδ' ὀβολὸς, ἀσωτίας πάντως καὶ παροινίας καὶ ἐμπληξίας λογίσαιτ' ἂν τις εἶναι τεκμήρια. καὶ πάντων ἐπιλειπόντων ἤδη, ἀνάγκη λοιπὸν, ὥσπερ εἴρηται, καὶ ναοὺς περισυλᾶσθαι, καὶ ἀγυιὰς εἴκαις αἰχμαλωτίζεσθαι, καὶ πάντας τοὺς πλέον τῶν ἄλλων κεκτημένους εἰς χρήματα, ἁρπάζεσθαι καὶ ἀποφάττεσθαι. διὰ ἃ δὴ πάντα [214] συμφορήσαντες τῶν ἐν τέλει οἱ δοκιμώτατοι καὶ τὸ ἔμφρον τῆς Συγκλήτου βουλῆς, ἀφ' ὧν προκοπτούσῃ τοῖς Βασιλεῦσι στρατιῶται, ἐν τοῖς παλατίοις τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Μάμαντος ἁρπάσουσιν αὐτὸν, ἐκ τῆς ἄγαν οἰνοφλυγίας ἀνεπαισθήτως τὸν ὕπνον τῷ θανάτῳ συνάψαντα. ὥσπερ γὰρ τοὺς σκορπίους καὶ ἔχεις μόνον ἰδόντες, καὶ φρὶν ἢ τρῶσαι ἁρπάσουσιν οἱ ἄνθρωποι διὰ τὸν ἐμπάρχοντα αὐτοῖς

mus David, ut arbitror, tantam placuit petulantiam lenius ſuſtineat, Stoliditas enim & ſtupor eſt, non lenitas aut æquitas, indulgentia hæc, ſeu ulciſcendi ſubtractus vigor.

XXVII. Jam vero omni pene exhauſto Ærario (ejus ſcilicet opibus in ſtudiis rebuſque ejuſmodi fœde dilapidatis) neceſſario imminebat Procerum omnium (Patriciorum ſcilicet aut Senatorum) una manifeſte expectata cædes honorumque publicatio; ut non deeſſent Imperatori ſumptus, quibus aurigis, meretricibus, aliiſq; impuris hominibus ac ganeonibus, gratificaretur. Septuaginta namque ſupra nongenta auri ſignati centenaria præter argenti rudis pariter ac ſignati vim, relicta a patre Theophilo, atq; in Regio ſervata Ærario, quibus mater Theodota triginta aliis ſuperadditis, mille centenariorum numerum compleverat; annis quatuordecim, ac ne integris quidem, quibus ſolus ipſe rerum potitus eſt, plane diſtraxit ac dilapidavit; ut poſt ejus mortem, non plura tribus reperta ſint. Et quomodo non futurum erat ut deficerent, vel ſi ex fluviis influerent, cum ſic perdite atque prodige diſſiparentur? Cum enim aliquando aurigæ, cui nomen Chilæ, ſi- *Edit. Pariſ. pag. 158.*
lium ex ſacro fonte ſuſcepiſſet, integrum centenarium munificus donator erogavit. Sed & Patricio Himerio, quem Chœrum (id eſt, porcum) Imperator ob oris alperitatem inelegantiamque vocabat; qui tamen ob porcis affinem ſordidamque vitæ rationem, eo potius nomine dignus videbatur: quod aliquando, ipſo coram obſcœna verba effutiens, & ſcenicis nugis abutens, omni prorſus projecto pudore, nihilque turpe ac probroſum a ſe alienum ratus, ganeonis crepitum ex ſcelerato ventre miſiſſet, ſic gravem valideque diploſum, ut procellæ in morem lucentem faculam flatu extinxerit, quinquaginta libras, perinde ac ſi Herculeum hoc certamen confeciſſet, liberalis muneretor congeſſit. Sicque quoque ejus erga alios ei ſimiles nepotes, modum omnem præmia muneraque vincebant. Hæc porro ſi in milites, primipiliarioſque ac viros ſtrenuos, ſeu etiam alia virtute præſtantes, ſic proclivi liberalitate effunderentur, magnificentiæ & liberalitatis, magnique ac generoſi animi ſigna, non nemo arbitraretur; quod vero in mimos & aurigas & ſaltatores & ſcurras & adulatores, & ſordidiſſimos ac inquinatiſſimos quoſque dementer diſſipabantur, honeſti vero ac virtutis præmio, ne obolus quidem miniſtrabatur, prodigentiæ omnino & dementiæ & ſtupiditatis, certa indicia eſſe exiſtimet. Quibus jam deficientibus, neceſſe erat, uti dicebam, templa ſpoliari, religioſas ſacraſque domos præda temerari ac rapina, omneſque paulo reliquis locupletiores, diripris facultatibus mactari & jugulari. Quapropter probatiſſimi Nobilium, eque Senatu prudentiſſimi, una conſpiratione per milites pro Sacro cubiculo excubantes in Palatio ſancti Mamantis Martyris, eum interimunt; ſic nimirum, ut immodica vinolentia conſopitus, abſque ullo ſenſu ſomnum cum morte conjunxerit. Quemadmodum enim ſcorpios & viperas, ſemel intuiti homines, ob innatum illis virus, an- *Sublatus Michael ad ſanctum Mamantis.*

tequam etiam vulnus infligant, ſtatim necant: ſic & venenoſos cruentoſque viros, antequam vulnerent ac interficiant, ſtudent tollere, qui ab eis creandum ſibi periculum expectant. Sic ille, turpiter ac exitioſe ſibi pariter rebuſque vivens, talem & finem nactus eſt, iis condignum quæ per vitam geſſerat.

Edit. Pariſ. pag. 159. Baſilius Imperator.

XXVIII. Illico autem ad ſummam rerum provehitur, qui haſtenus ſecundas in Rep. tenebat, Baſilius; atque ab Optimatibus, inferioribuſque ordinibus, omnique exercitu & reliqua urbana plebe, qui & antea ſupplicibus a Deo votis iis expoſcebatur, Imperator acclamatus eſt. Is vero, mox ac Reip. clavo admotus eſt, tum ſe ipſe, tum Imperii habenas Deo dicavit, hæc verbis ſolemnibus orans. *Chriſte Rex, qui tuo judicio ac nutu Imperium adepturi ſim, tibi illud pariter, meque ipſum conſecro.* Moxque accerſitis Senatus primoribus, munifique publicis ac dignitatibus præcellentibus, iis coram Regiorum theſaurorum penum aperuit: nec aliud quicquam ex tanta pecuniarum vi inventum, quam tria dumtaxat, quemadmodum paulo ante dicebam, centenaria. Quare indagans Imperator expenſi codicem, eoque invento apud ſenem quemdam Eunuchum Baſilium Protoſpatharium, intelligenſque quo illæ abiiſſent, cum Optimatibus ejus rei cauſa conſilium habuit. Horum una concors ſententia fuit, *Ipſos qui male acceperant, in Ærarium referre oportere.* Imperator judicii acrimoniam temperans, *Semiſſem receptorum in Ærarium publicum ſingulis referendam* ſanxit. Ita factum eſt, ut & illis, etſi nulla digni munificentia erant, accepti muneris pars haud exigua cederet, & trecenta centenaria ad Ærarium publicum redirent: unde in urgentibus negotiis ſubminiſtrare cœpit Imperator, exque officii ratione Remp. gerere.

XXIX. Qua die Imperii ſummam adeptus eſt Baſilius, velut Deo Romanarum rerum in melius mutationis indice, multorum tropæorum nuntii in Auguſtam hanc Urbem advenerunt; multiſque Chriſtianis aſſertam ex captivitate libertatem ad eam perlatum eſt. Pompa itaque progreſſus Imperator ad magnum Dei Templum, cui ab ejus ſapientia nomen eſt, proque omnibus ſimul gratiarum actione perfunctus, redeundo conſulatia ſparſit munera, ingentemque vim pecuniarum, non ex publicis (quæ non ſuppetebant) ſed ex propriis, quas ante poſſederat, in ſubditos plebemque diſtribuit. Uxor quoque Eudocia cum liberis Conſtantino & Leone, pari & ipſa largitione, multas civibus pecunias ex ſuis erogavit. Ac licet eo tempore Imperator multa adhuc rei nummariæ egeſtate premeretur, uti dictum eſt, poſtea tamen uberes ſatis opes adeptus eſt; partim quidem, Dei munere ac nutu ob ejus in pauperes miſericordiam ac æquitatem, multis ſub terra occultis theſauris, illo rerum potiente, in lucem productis; partim vero etiam ex auro, quod in privato Imperatoris Ærario: quod nempe ejus deceſſor Michael, conflatis egregiæ fabricæ pulcherrimiſque operibus (aurea ſcilicet ſic vocata Platano, duobus auro ſolidis Gryphibus, totidemque auro ductilibus Leonibus, auroque ſo-

pag. 160.

Pauſus Baſilii ad Imperium adventus.

A τοῖς κακίαις, οὕτω καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς ἰοὺς. καὶ φονικοὺς, πρὸ τοῦ τρῶσαι καὶ ἀπολέσαι, ἀναιρεῖσθαι λυσιτελεῖται οἱ ἐκ τούτων προσδοκῶντες τὸν κίνδυνον. καὶ ὅπως μὲν ἄλλοι βιοὺς, αἰσχρῶς τε καὶ ὀλεθρίως ἑαυτῷ καὶ τοῖς πράγμασι, τοιοῦτον καὶ τὸ τέλος ἐδέξατο τῶν προβεβιωμένων ἀπάξιον.

καὶ. Προάγεται, δὲ ἐθὺς ἐπὶ τὴν πάντων ἀρχὴν, ὁ μέχρι τῶδε δόκιμος παῦτος Βασίλειος, καὶ παρά τε τὴν ἐντίμου βουλῆς, καὶ τ' ὑποβεβυκότων πραγμάτων καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος, καὶ τοῦ ὄχλου τοῦ ἀστικοῦ, ὁ καὶ πρὸ τούτου, δι' ἐπιτηδείων δὲ χῶν ἐπιζητούμενος, ἀναγορεύεται Αὐτοκράτωρ Βασίλειος. ὃς ἅμα τῇ παρελθεῖν ἐπὶ τὴν τῶν ὅλων B ἀρχὴν, καὶ ἑαυτὸν, καὶ τὰς τοῦ κράτους ἰσίας Θεῷ ἀνατίθησιν, δεξάμενος ἐπὶ λέξεως πάλι. Χεῖσὸ Βασιλεῦ, τῇ σῇ κρίσει τὴν Βασιλείαν δεξάμενος, σοὶ καὶ παύτην, καὶ ἐμαυτὸν ἀνατίθημι. προσκαλεσάμενος δὲ αὐτίκα τοὺς τῆς γερουσίας προκρίτους καὶ ἐκ ἀξιώματος προύχοντας, μετ' αὐτῶν τῷ Βασιλικῶν θησαυρῶν [216] ἀνοίξας φύλακα· καὶ εὑρὼν ἕτερον ἐκ τοσούτῳ τῷ χρημάτων πλήθους ἀρίθμη, πλὴν τρία καθὼς ἤδη καὶ πρὸ ὀλίγου μοι εἴρηται, κεντηνάρια. ζητήσας δ' ὧν ὁ Βασιλεὺς [217] τῆς ἐξόδου καταγραφὴν, καὶ παύτην ἀρὼν παρά τινι τῷ δυνηχων γήροντι τῷ Πρωτοσπαθαρίῳ Βασιλείῳ, καὶ γνοὺς ὅπως παῦτα ἐχώρησε, βουλὴν ποιεῖ περὶ τούτου τοῖς ἀρίστοις προύθηκε· ὧν ἡ ψῆφος ὁμοφώνως συνῳδοῦσα, λυτὰς ἐκείνους τοὺς κακῶς ταῦτα λαβόντας, ἀντισπᾶσθαι πρὸς τὸ δημόσιον. ὁ Βασιλεὺς τὸ ἄγαν ὑποθραύων δίκαιον, τὰς ἡμισείας, ὧνπερ ἔλαβον ἕκαστοι, ἀντισπᾶσθαι πρὸς τὸ βασιλικὸν ταμιεῖον ἐκέλευσε· καὶ ὅπως συμβαίη χάρεισος, εἰ καὶ ἀνάξιοι πάσης φιλοτιμίας ἐτύγχανον, ὡς ὀλίγον ἔτι πλεονεκτηθῆναι τῆς δωρεᾶς, ἐκ τῷ βασιλικῷ θησαυροφυλακίῳ τριακόσια ἐπεσαχθῆναι κεντηνάρια. ἀφ' ὧν ἐκ τοῖς ἐπεγγυτὶν ἤρξατο χορηγεῖν, καὶ δίοντας Βασιλεὺς δίοικεῖν.

κθ'. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐπὶ τὴν Αὐτοκράτορα ἦλθεν ἀρχὴν ὁ Βασίλειος, ὥσπερ ἐδεδηλωμένον Θεοῦ τῆς ἐπὶ τὰ κρείττω τῷ Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων μεταβολῆς, συμβαίνει πολλῶν ἐπινικίων ἀγγελίαν τῆς Βασιλίδος ταύτην καταλαβεῖν, καὶ ἀπάρρυτον πλῆθος αἰχμαλώτων Χριστιανῶν ἀγγελθῆναι. προόδου δ' ὧν ὁ Βασιλεὺς ἐπὶ τὸν μέγαν τοῦ Θεοῦ ναὸν, τὸν τῆς ἐκείνου Σοφίας ἐπώνυμον προσκαλῶμος, καὶ τὰς περὶ πάντων ὁμοῦ δοξασίας αὐτῷ ἀποδοὺς, ἐκ τῇ ὑποστρέφειν, [218] ὑπάτευσεν, καὶ χρήματα πολλὰ, ὡς ἐκ τῶ δημοσίων· οὐδὲ γὰρ ἦν· ἀλλ' ἐκ τῶ οἰκείων, ἃ ἐκέκτητο πρότερον, τοῖς ὑπηκόοις δίδωμι. ἐν ᾧ τούτῳ δὲ σύζυγος Εὐδοκία ἡ Βασιλὶς ἅμα τοῖς ἐαυτῆς Κωνσταντίνῳ ἐν Λέοντι, ὑπατεύσασα, πολλὰ τῇ πολιτείᾳ χρήματα ἀπὸ τῆς ἑαυτῆς ἐδωρήσατο. Πλὴν οὐ γὰρ τότε ὅτι ἐπανῆλθε χρημάτων ὁ βασιλεὺς, ὥσπερ εἴρηται, ἀλλὰ μὴ ταῦτα προσεγένετο καὶ ἑτέρων χρημάτων πλῆθος αὐτῷ ἱκανόν. τοῦτο μὲν Θεοῦ δῶ ἐπὶ πρὸς τοὺς πένητας ἔλεον αὐτοῦ καὶ ἐπὶ δικαιοσύνῃ, πολλοὺς ὑπὸ γῆν θησαυροὺς ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ εἰς φῶς ἐδοκίμασεν προελθεῖν· τοῦτο δὲ καὶ ἀπὸ τ' [219] ἐν τῇ Εὐδοκίᾳ δρεπτίου χρυσοῦ. οὗ ὁ προβιβασιλεύσας Μιχαὴλ, τὰ κάλλιστα τ' ἔργων συγχωνεύσας· λέγω δὲ τ' χρυσῶν ἐκείνῳ καλουμένῳ Πλατάνου, καὶ τοὺς δύο ὁλοχρύσους Γρύ-

B

C

D

E

[215] [216] [217] [218] [219]

πας, καὶ τοὺς δύο χρυσοῦς στρατιώτας λέοντας, καὶ τὸ ὅλο- A
χρυσον Ὄργανον, καὶ τετράγωνον ἐκ τῆς τραπέζης χρυ-
σωμάτων ἔργα ἄφθονα, καὶ τὰς βασιλικάς τε καὶ αὐ-
γουστιακὰς στολὰς, καὶ τὰς ἀρχοντικὰς μεγάλοις ἀρμοζού-
σας ἐδάτας, πάσας τυγχανούσας χρυσοπήκτους· ἃ δὴ
πάντα συγχωνεύσας, ὡς λέλεκται, εἰς τὸ καθ' ἡδονὴν
αὐτῷ ἐμέλησε λατρεύεσθαι. προσεπιπαθύνοντος δὲ ἐκείνου, ἐφάνη ὁ χρυσὸς, καὶ χαραχθεὶς
εἰς ἅπαντα γέγονε χρήσιμος τῷ Βασιλεῖ. Δεῖ γάρ,
φησὶ, χρημάτων, καὶ ἀνὴρ πένης οὐδὲν ἧττον γενέσθαι
τῶν πλουσίων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

λ'. Τότε δὲ, ἐπειδὴ ἐπὶ τῇ τῆς ἀρχῆς στάσει
ὑπὸ τῆς προνοίας προβιβασθεὶς ἐκάθητο ὁ Βασιλεύ-
ων, ὅλους ὅσους γράμμης, φασὶν, ἄξιος ἐπαίδευε B
φαίνεσθαι τῷ μεγέθει τῶν πραγμάτων καὶ νύκτωρ διε-
γρήγορεν, καὶ μεθ' ἡμέραν διετέλει, πάντα κοινῶν
λογισμῶν, καὶ πᾶσι τρόπον βάλλεσθαι, ὅπως ἀγα-
θῶν τινος αἴτιος τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἅπασι γένοιτο, καὶ
ὅπως ἐπὶ τὸ ἄμεινον ἐμφανῶς, καὶ μεγάλῃ μεταβο-
λῇ τὰ πράγματα δέξηται. καὶ πρῶτα μὲν, ἐπὶ
τὰς ἀρχὰς ἀφορίσασθαι τοὺς πάντων ἀρίστους ἐκλεγό-
μενος προεβάλλετο, οἷς ἐν καθεδεῖ, ἀπ' ἀρίστου
ὄντες, καὶ ἀπὸ τῶν κεφαλῶν τοῦ Βασιλεύοντος ἐπισκέ-
ψεως πρῶτον ἔργον καὶ ἀπόδειγμα, τὸ περὶ τῆς ἄλ-
λων τῶν ἰδίας χεῖρας καθαρὰς ἀπὸ παντοίας ῥᾳδιουρ-
γίας λήμματος. ἐκ δὲ τῶν τοιούτων τῇ ἀρετῇ πλέον
τιμήσας δικαιοσύνῃ, καὶ ἱκανὸν παράδειγμα ἐμ- C
πολιτεύσασθαι πᾶσιν ἔχειν, καὶ τὸ μὴ καταδυναστεύεσθαι
ὑπὸ τῆς πλεονεξίας τοὺς πένητας, μηδὲ ἀδίκως ζη-
μίᾳ τινὰ ὑποβάλλεσθαι, ἀλλὰ μενόντων πένητα τὸν
πτωχὸν ἐκ χειρὸς εἰργαστέρων αὐτῶν, καὶ κατ' μικρὸν
ἀναλαβεῖν τοὺς ἀνθρώπους, ὥσπερ ἀπὸ τῆς θαλάτ-
της μᾶλλον λεπτοψυχούσης τε καὶ ἐλλειποῦσης, καὶ ἀ-
ναρρωννύσης ἐπὶ τὰ ἀρχαῖα ἅπαντος εὐπορείας ἀπο-
δέξεσθαι ἀπειλημμένης. ἀπὸ γὰρ τῆς ἐξ ἀρχῆς πρὸς τὰ
βελτίω ῥοπῆς. τοιοῦτοι γὰρ πάντως οἱ ἐλλογιμώτα-
τοι, καὶ ὅτε ἐπὶ τῶν Κρατίστου πατέρων ἀπεδίδου, καὶ ἐ-
γρηγορότως πανταχόθεν περιέβλεψεν, εἰς πᾶν τὸ D
θεῖον προθύμως ἀλλήλοις ὑπερβαλλόμενοι ἀμιλλώμε-
νοι, ἅπαντα μὲν ἀδικία λίθος ἀπὸ παντὸς κλαύ-
στου, καὶ τὸ δίκαιον ἐπαρρησιάζετο, καὶ αἱ φρὶξ ὑ-
πὲρ τῶν βελτόνων χειρὸς πρὸς τὰ ἀλλότρια ἐκτετα-
μένας, ἐκτυπαρκουμένας ὥσπερ καὶ παρειμένας ἐφ-
ήκασαν. καὶ τὰ ἀδύνατα πρὸ πολλοῦ τῇ πολλῶν μέλ-
λησε ῥᾳδιουργοῦντο, ἔν τε τὸ ἀδίκως ἕκαστον τῶν οἰκείων βα-
λόντα ἐργάζεσθαι, καὶ τὸ ἴδιον ἀμιλλᾶσθαι κερδαίνειν,
καὶ τῶν ἰδιωτῶν καὶ τῶν συλλῶν ἡ πατρῴα, μηδένα
εἶναι τὸν τολμῶντα ἐπὶ τῶν τοιούτων ποιεῖσθαι ἐξουσί-
αν. ἀλλ' ἕκαστον ἐν τῇ σωφρονεῖν καὶ πατρῴᾳ πάντων
τινὶ ἀναπαύεσθαι. καὶ ὅπου μὲν περὶ τὸν ἐπὶ χεῖ-
ρα πάντα λαὸν, τῇ τε χωρῶν καὶ πόλεων καὶ πολ-
λῶν ἡ ἑαυτῶν ἐπικρατείας, ὁ δικαιότατος διαγέγονε Βα-
σιλεύς. εἰ δέ τις οἷον ἕξις κακίας ἐν τινι στρεβλὸς E
δὲ μᾶλλον συναθροισθεὶς, ὑπὸ τῆς τῶν μέρος ἀρχόντων
μεταβληθῆναι, ἢ πλέον ἐκκοπῆναι ἰσχύος τι λαβεῖν,
δι' αὐτῶν ἐκείνου τοῦ Βασιλεύοντος ἢ μεταβάλλοιτο, ἢ
ἀλλοίως πως ἢ ἰατρείαν ἐδέχετο. πλέον γὰρ ἐξάπα-
σι παντοθεν τὴν ἀδικίαν ὁ κράτιστος ὕπνος φιλονεί-
κων, πάντοχῆ τι διαπόρημα ἐξέβετο, καὶ κατὰ
πᾶσαν χώραν ἐξετιμᾶτο, δι' ὧν πᾶσα δόσις

lido Organo, variaque alia mensa ſupellectili ipſa aurea, Imperialibuſque & Auguſtiacis indumentis, magnorumque Principum ac Magiſtratuum veſtibus, cunctis auro contextis) uti dictum eſt, repoſuerat, ac pro libidine abuſurus erat. Præterpeo enim illo, aurum repertum eſt, lignatumque, Imperatori in omnibus per quam utile fuit. *Opus enim*, ajebat, *eſſe pecuniis; nec ſi deſint, fieri poſſe aliquid eorum quæ deceat.* Sed hæc poſtea evenerunt. Aures polidæ ces ſunt.

XXX. Tunc vero quandoquidem ad Imperii gubernacula, divinæ providentiæ nutu Baſilius ſederat, ſtatim a linea, ut ajunt, ipſiſque carceribus, ſedulo operam poſuit, ut nihil rei magnitudini impar videretur. Itaque noctu pervigil erat, interdiu animo diſpiciebat, nullam non movens rationem, nullum non conſilium verſans, ut boni alicujus auctor ſubditis fieret, & ut illuſtrem magnamque rem mutationem in melius acciperent. Hinc primum incorruptiſſimus ipſe nullaque munerum ſorde a recti libra declinans, omnium optimos delectos promovebat, quibus, partim a ſeipſis (ut qui optimi erant) partim vero ab Imperatoris ſedula inſpectione, primum opus ac ſtudium erat, ut præ reliquis a quovis munere manus puras ſervarent; tum ut præ omnibus virtutibus juſtitiam colerent, & ut ubique æquitas vigeret diligentem operam navarent, nec a divitibus pauperes opprimi, vel quemquam innoxie noxam ſubire, ſinerent: ſed *inopem & egenum de manu fortiorum eripere*, paulatimque eos recrearent, quos ob præteritorum injuriam animo delinqui noverant ac collabi, eoſque ſublevantes ad priſtinam omnes felicitatem reparare ſtuderent. Hi porro, tum qua ipſi jam initio ratione ac ſponte ad virtutem propenſi erant (tales enim omnino deligebat) tum Imperatoris circa hæc ſolicitudine, ac vigili in omnibus circumſpectione, cum ſe mutuo in omni officii genere ſuperare contenderent; ſtatim omnis injuſtitia ab omnibus procul faceſſere, ac juſtitia omni palam coli libertate; manuſque ſupra quam Briarei antea ad aliena rapienda extentæ, torpidis ſtupefactiſque ſimiles decidere: infirmaque prius egenorum membra, robur viresque accipere; idcirco nimirum, quod ſingulis ſuam libere exercentibus glebam, vineæque proventu fruentibus, aviteque olivæ ac ficus, nemo erat qui hæc ſibi quavis injuria uſurpare auderet; ſed quiſque in horum conſueta avitaque umbra conquieſceret. In hunc ſe modum prius Imperator erga omnes ſubditos habebat, tum qui rurſi inque oppidis, tum qui in Urbibus agebant, quantum Romani Imperii ſele ditio protrahebat. Sin autem aliquis, veluti malitiæ ramus in aliquo valide nimis conglobatus, a ſingularibus Præfectis ac Magiſtratibus aut convelli, aut exſcindi omnino non poterat, ipſiuſmet Imperatoris opera meliori fruge componebatur, aut certe variis aliis modis medicinam accipiebat. Cum enim optimus hic Imperator per omnem late ditionem injuſtitiam prorſus extirpare contenderet, ubique ſancita edidit, inque omnes provincias miſit, quibus datis omnis ac præſtatio, pro inolita olim prava conſue- Baſilii ſolicitudo Reip. Edit. Pariſ. pag. 161. Munerum in judiciis abolitio præclara.

tudine haud aliena a ratione visa, tollebatur ac exscindebatur; omnisque æqualitas ac justitia, velut a prolixo quodam exilio ac fuga in vitæ usum reducl, interque homines novum vigere videbatur.

XXXI. Sed & qui ad judicia idonei, exque disciplinis in eam rem instructi satis, animique sententia ac voluntate religiosi integrique noscebantur, collatis honoribus ab humiliori gradu sustollens atque exaltans, annuisque stipendiis & frumentatione aliisque muneribus liberaliter donans, per singulos propemodum vicos domosque religiosas constituit. Potissimum vero, quam Chalces vocant, conspicuam olim ac admirandam Ædem; temporis injuria, eorumque qui rerum potiti erant, negligentia (forte etiam incendiorum vi) multis in locis labefactatam, obsoleto tecto ac collabente, ipse & labore & profusis sumptibus expurgavit atque refecit, forumque judiciale destinavit, Areopago Heliæaque multo augustius. Nec Judicum solummodo delectu ac promotione illis providit, qui se injuria lædi quærerentur, sed & diurnis alimentis iis constitutis, qui a potentioribus per vim quotidie in Urbem traherentur. Veritus enim ne necessarii commeatus penuria, necdum absoluto negotio haud raro quidam Urbe excederent; sufficientes constituit reditus, unde actores procurarentur, donec a Judice dicta eis sententia esset. Nec ista modo eius inventa ad injuriam penitus profligandam, sed & seipsum in hanc dedidit partem. Cum enim a ducendis exercitibus, aut dandis responsis undequaque adventantibus Legatis, ei vacaret, ipse se aula subducens, inque Genico posito tribunali (sic dicto loco, uti videtur, quod ex omni loco ad publicas rationes eo confluerent) eos qui a publicanis haud raro, ut fere contingit, ob Imperii amplitudinem, injuria afficerentur, ac velut ad Prytaneium ad ejusmodi judicii locum confugerent, suasque expostulationes offerent, magno labore assiduaque diligentia examinabat, atque in eum modum, iis qui injuria afficiebantur, vindex sedebat; eos vero qui faciebant, pœnis a lege præscriptis, ne talia deinceps auderent, deterrebat. Subsecutis deinde temporibus, fama est, cum ad eum judicii locum atque palæstram accessisset, illis vindex futurus, qui ulla injuria pulsarentur; nemine expostulante, cum in mentem veniisset, ne forte ingressu ad ipsum prohiberentur, qui damnum aliquod injuste paterentur, ex stipatorum cohorte misisse, qui per varia Urbis loca inquirerent, num quis adversus aliquem expostularet. Ubi redierunt, nullum se invenisse dicentes, qui querelarum aliquid adversus aliquem haberet; gaudio ferant, generosi pectoris virum in lacrymas effusum esse, atque in eum modum Deo gratias egisse. Ad hæc considerans, inde improbis injuriæ ansam fore, quod veteres conscribendis publicorum vectigalium tabulis, brevitatis causa numerorum partibus ac apicibus, puta semissis, sextantis atque unciæ uterentur; hanc quoque injuriæ occasionem ablaturus, statuit decrevitque, ut litteris simplicibus, quæ vel rusticis lectu faciles essent, integrisque &

Chalce prætorium instauratum.

Edit. Paris. pag. 162.

Constituta a clericibus annona.

Basilius ipse causis vacans.

Sublata ex rationum codicibus numerorum brevitatis nota.

μίχει πῶς τὸ ἄλογον ἴσχειν δοκοῦσα, καὶ τῶν πραγμάτων ὀλίγου χρόνου συνιδεῖν, ἀγρύπνῳ καὶ ἐξικόστοπτι, καὶ ἰσορροπίᾳ πάντα καὶ δικαιοσύνῃ, ὥσπερ ὀλίγου πρὸ ὑπερορίου φυγῆς ἰδόκει κατιέναι πρὸς τὸν βίον, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐμπολιτεύεσθαι.

λα'. Ἀλλὰ καὶ πᾶς εἰς τὸ κρίνειν ἐπιτήδειος, ὀλίγῳ μαθήματι ἴσχειν ἱκανὸν μαρτυρούμενος, ὀλίγοις γνώμης καὶ αἱρετίσεως τὸ δυσεβὲς τε καὶ ἀδωρόληπτον, ἀξιώματί τε τῷ πατρικιότατος βαθμίδος ὑπερέχων καὶ ἀνυφῶν, καὶ ῥογῶν εὐεργεσίαις ἐνθέσει καὶ στρατείαν ἄλλων καὶ φιλοτιμίᾳ παρόχαις ὀξυμένος, κατὰ πᾶσαν χεῖρα ἀγυιὰν καὶ πᾶν διαγὲς εὐδιάπτωτον ἐγκατέστησεν. ἐξαιρέτως δὲ τὸ λεγόμενον τῆς Χαλκῆς λαμπρότατον τὸ πάλαι τῷ ἀξιάγαστον σέβασμα, τῷ χρόνῳ καὶ τῇ τῶν Κρατούντων ῥᾳθυμίᾳ ἴσως δὲ καὶ ὑπὸ τινων ἐμφύτων, κατὰ μέρη πολλὰ ῥᾳγὲν, καὶ τὸ ὀροφὴν πονήσασαν ἐγκλὶς, ἀνὴρ καὶ πόρῳ καὶ δαπάναις συχναῖς ἀποκαθῆρέ τε καὶ περιεποίησατο, καὶ κοινὸν καθίστησι δικαστήριον, Ἄρεώ τε πάγῳ, καὶ Ἡλιαίᾳ συμφέρον. Οὐ μόνον δ' ἐφ' ἑκατὸν χειρὶ ἐλαφρᾷ τε καὶ προβολῇ, τοὺς ἀδικεῖσθαι λέγοντας τῶν δικαίων τυγχάνειν προεποίησατο, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἑκάστῃ τῆς παροχῆς τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς, τῶν ἐπὶ τριακοντέρᾳ τῶν ἐγχωρίων βίᾳ ἑκάστοτε πρὸς τὸ βασιλεύουσαν ἀναγκαζομένων εἰσέρχεσθαι. δίκας δ' ὃν μὲν ἐπενεγκεῖν ἐπιτηδείων πολλάκις τινὶς, πρὸ τῆς πύλης τῆς κατ' αὐτὸν ὑποθεῖσιν δίκαζεσθαι, τῷ τῆδε ἀναχωρήσαντι, πρόσοδον ἀρχῆθεν ἀφεῖσιν, ἀφ' ἧς ἐγκαλοῦντες κατέτριβον ἕτεροι, ἕως ἐπὶ τὸ δικαστὸν ἀνέφανεν ἔλαβον. ἃ πάντα δὲ μόνος ἐπαυτὸς τῆς ἀδικίας ἐπεπόνητο ἐξολόθρευσιν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν εἰς τὸ τοιοῦτον μέρος ἐπέδωκε. καὶ ὅταν ἐντυχὸν στρατιῶν χολάζων, καὶ τὰ χρηματίζειν ἐπαναπαυόμενον χρεῶν, αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ὑπερτάτων, καὶ εἰς τὸ, διὰ τὸ τῆς παραχόδου εἰς αὐτὸ συντρίχοντας, ὡς ἔοικε, λεγόμενον Γενικὸν, καθιζόμενος, τὰς ὑπὸ τῶν ἐπιπραττόντων τὰς δημοσίους φόρους πολλάκις, οἷα συμβαίνει, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς ἀδικουμένους, καὶ ὥσπερ εἰς κοινὸν πρυτανεῖον εἰς τὸ τοιοῦτον διαπτύσεως καταφεύγοντας, καὶ τὰς οἰκείας ἐγκλήσεις προβαλλομένους, μὴ πόρρω πολλῶν καὶ συχνῶν ἐπιμελείας ἐξόντας, καὶ ὅπως τοῖς ἀδικουμένοις ἐπάμυνε, καὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἔπαυε διὰ τῆς τοιαύτης τιμωρίας, καὶ μηκέτι τολμᾶν τὰ τοιαῦτα ποιεῖν. χρόνοις δὲ ὕστερον λέγεται ποτε κατελθεῖν εἰς τὸν τοιοῦτον ἀγωνιζόμενον πρὸς αὐτὸ τοῦτο τῶν ἀδικουμένων ἐκδίκησιν. ὡς δ' ἔντυχε κόμις ἐγκαλῶν, ὑποπτήσας ὑπό τινων τῆς πρὸς αὐτὸ εἰσόδου ἀπεργασθαι, τοὺς περὶ αὐτὸ δορυφόρους ἀπῄτησε ζητοῦντας καὶ πολλὰ μέρη τῆς πόλεως, εἴ τις ἴσοι κατά τινος ποιούμενος ἔγκλησιν. Ὡς δ' ἔκαστος ἦλθον ἔτοι, μηδένα μηδαμοῦ ἀνεῦρον λέγοντες ἐγκαλοῦντα κατά τινος, δακρύσαι φασὶ τὸν γενναῖον ἐκεῖνον ὑφ' ἡδονῆς, καὶ ὅπως τῇ τύχαις ἐπιδοῦναι τὸν Θεόν. ὁρῶν δὲ ὅτι ἐσί τις τοῖς πονηροῖς εἰς τὸ ἀδικεῖν ἀφορμὴ, ἀπὸ τοῦ διὰ τὸ συνάπτειν τοῖς τῶν ἀεὶ μειζόνων μοίρας καὶ μέρεσι τὰ ἡμίσεια καὶ ἕκτα καὶ δωδέκατα τυχὸν κεχρῆσθαι τοῖς παλαιοῖς ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς τῶν φόρων διατάξεως, ἐθέλειν καὶ τοιούτῳ τῶν ἀδικεῖν βουλομένων περιελεῖν ἀφορμὴν, καὶ διορίσατο καὶ γράμμασι λιτοῖς, ἃ καὶ τοῖς ἀγροίκοις ἀναγινώ-

σκειν

σχεν ἐξὶν ἐς δωνατὸ, κὴ ὁλογράφοις κὴ φωτραῖς ταῖς A φύροις τῆς δηλωμένης ποσότητος, τὰς τῶν ἀπαιτήσεων γράφεσθαι κώδικας, οἰκοθεν τὸ εἰς τοῦτο τάξας ἀνάλωμα, κὴ τῷ χαρτίων κὴ τὸ γραφῆς κὴ τῷ γραφέων, πρὸς τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι τὰς πένητας. κὴ τοῦτο μὲν τοιοῦτον κὴ τοσοῦτον τὸ περὶ τὸ ὑπήκοον κηδεμονίας αὐτῷ καθέστηκε γνώρισμα, κὴ ὅτι ὑπ' ὀδενὸς ἀδίκως ἀδικεῖσθαι ἐβούλετο. κὴ τοιοῦτος μὲν ὢν περὶ τὰ πολιτικὰ κὴ δημόσια.

λβ'. Μὰ βουλόμενος δὲ, μηδὲ τῆ ἐκκλησιῶν τὸ Θεοῦ δοκεῖν ἀμελεῖν· πάντως γὰρ ὡς ἐν κοσμικῷ περιεχόμενα σκάφει, ΣΣΣ ὑπὸ τῶν πρόνοιαν τὸ Κρατούντος Ἐ αὖται τυγχάνουσιν· ἐκείνου δὲ κὴ μᾶλλον, ἅτε θεοφιλοῦς, κὴ πολλῶ περὶ τὰ θεῖα κεκτημένου ἐλάβειαν. ἐπεὶ γοῦν κὴ ταύτας B οἷον ὑφαι ἐν σάλῳ τινὶ κὴ παράχῳ τυγχανούσας ἑώρα, διὰ τὸ τῆς κοινῆς λύμης ὑπὸ τὸ προάρξαντος κὴ ταύτας μεταλαχεῖν· κὴ ἐξωσθῶαι μὲν τὸ οἰκείας καθέδρας κὴ ποίμνης τὸν ἐννόμως τούτων κατάρχοντα, ἀντεισαχθῶαι δὲ ἕτερον· ὃς ταύτας ἐμέλησεν· ἀλλὰ διὰ κοινῆς Συνόδου κὴ σωτηριώδους τῶν ἁπανταχόθεν Ἀρχιερέων Θεοῦ, ταῖς ἐκκλησίαις τὸν σάλον κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἔστησε. τῶν τε πρὸ τούτου ἑβδόμῳ ἁγίαν Συνόδον ἐπικυρώσας, κὴ τοὺς περιλειπεῖς τῶν Εἰκονομάχων αἱρετικῶν τῷ ἀναθέματι δοὺς, Ἐ τὸν γένεσιν συμφέρον τῇ ἐκκλησίᾳ κὴ τοῖς τέκνοις τὸν πατέρα κανονικῶς παραχωρῆ, τόν τε ἀντεισαχθέντα χολάζειν κελεύσας, C ἕως τέλους πρὸς ἑαυτὸν μετασχέσει ὁ Κύριος. Ἐ ἅπερ μὲν δὴ κὴ καλῶς τὰ κατὰ τῶν ἐκκλησίαν διέθετο, κὴ τῶν ἐνδεχομένων καὶ ταύτῃ γαλήνῳ τῇ οἰκείᾳ ἐστάθη κὴ προμηθείᾳ παρέχετο.

λγ'. Εὑρὼν δὲ καὶ τὰς πολιτικὰς νόμας πόλλῳ ἀσάφειαν κὴ σύγχυσιν ἐχούσας, διὰ τῶν ἀγαθῶν ἄνωθεν κὴ πονηρῶν συναναγραφῶν. λέγω δὲ τῶν ἀπρρήτων κὴ πολιτελομένων ἀδιάκριτα καὶ κοινῶν ἀναγραφῶν· Ἐ τούτους κατὰ τὸ προσῆκον κὴ ἐνδεχόμενον φροφόρως ἐπανωρθώσατο, τῶν 222. τῆ ἀπρρήτων ΣΣΣ ἀχρηστίαν περιελών, Ἐ τῆ κυρίων ἀναπαθάρας τὸ πλῆθος, κὴ ὥσπερ ἐν σωρῷ, ἐν κεφαλαίοις, διὰ τὸ δυμνημόνευτον, τῶν προτέρων ἀπειρίαν περιλαβών.

λδ'. Ἀλλ' ἐπεὶ τῆς ἀγαθοῖς ἀεὶ παραφύεται φθόνος, ὡς τῆς γλυκέσι μάλιστα τῶν ξύλων οἱ σκώληκες, κὴ τῆ κοσμικῆ διατριβῆ κὴ ἀθυμίᾳ βασκαίνοντα τὰ φαῦλα δαιμόνια, διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πειρᾶται ΣΣΣ 223. τῶν ἀγαθῶν σωτάραξαι φορᾶς. ἐκ τούτων Ἐ τούτῳ συσκευῶ ἐπιβουλῆς, μᾶ κὴ αὐτὸς φόνου ὀπλίζεται Συμβάτιος κὴ Γεώργιος, μᾶ τίνας λυσσάδων ἀνθρώπων κὴ δυσεβῶν. * Πυγάστ. ὑσυγχωρουῦται ὑ πάσης, ἀδ' ἀνεχομένου Θεοῦ, ἢ παντέλειαν δι' ὀλίγου αὖθις ἀναπαλαῦται ἢ οἰκείας ὕττας, Ἐ ἀπελάσαι ἢ δίκαιον Ἐ δικαιοσύνην ὑπὸ τῆς γῆς, καὶ πάσης ἡ τούτων πονηρίας καθίσαται, ἀφ' ἑνὸς τῆ συνόμωτ. ἀκολουθησάντων ὑ τῶ ἐλέγχου, ἐπήρτητο μὲν ἀπὸ τῆ κεφαλῆ αὐτοῖς ἡ ἐσχάτη τιμωρία. τινὲς, μετὰ δὲ δημεύσεις, κὴ τῆ ὄντων ἁπάντων ἁρπαγῆς, κὴ ἐ τῆς ζωῆς αὐτὰ ἀλλοτριώσεις. ἀλλ' ἡ τῶ γενναίᾳ Βασιλίου φιλανθρωπία, μόνῃ τῆ ὀφθαλμῶν ἐκκοπῆ τὴν τιμωρίαν ὡρίσατο τῶν τῆ προκαπρξάντων ἢ πονηρᾶς συμβουλῆς. κὴ πλέον δ' ἂν τὴν ἐπαρξιν ἐμετρίασε, εἰ μὴ τὴν εἰς τούτους ἄκρον φιλανθρωπίαν,

Conf. Porphyrog. Basilium Macedo.

apertis calculis quantitate notata, exactionum codices scriberentur; expensis de suo in chartas & scripturam ac scriptores constitutis, ne ulla pauperibus injuria fieret. Et hoc quidem tale tantumque illius erga subditos curæ diligentiæque indicium; quodque nemini ullam fieri injuriam vellet: talisque in administratione civilium rerum & publicarum erat. *Edit. vet. Pa pag. 163.*

XXXII. Cumque nollet videri Ecclesiarum Dei curam negligere (omnino enim, ut quæ in mundi navigio continentur, ipsæ quoque Imperatoris providentiæ sunt obnoxiæ; ac potissimum illius, viri scilicet religiosi, ergaque divina veneratione cultuque longe propensi) has quoque velut in salo jactari tempestate videns atque turbari, eo quod noxam communem a decessore contraxerant, Sedeque pulsus, & a grege amotus fuerat, qui eis legitime præerat, alio in ejus locum suffecto, tranquillare studuit; communique Synodo ac conventu cunctis ex locis Dei Præsulum habito, quoad licuit, Ecclesiarum procellam sedavit; tum superiorem septimam sanctam Synodum confirmans, ac qui adhuc essent, Iconomachos anathemate feriens; tum vero legitimum Ecclesiæ sponsum, atque liberis patrem, canonice reddens, subditiciumque atque intrusum, donec ipsum Dominus ad se transferret, cessare jubens. Sic itaque probe riteque res Ecclesiasticæ illi compositæ, hacque ratione studio suo ac cura, omnem ei possibilem tranquillitatem præbuit. Basilii cura tranquillitati Eccles. Restitutus Ignatius Patriarcha.

XXXIII. Cum item leges civiles multum obscuras atque confusas reperisset, ob bonarum scilicet atque malarum (ut sic loquar) permixtionem; quod nempe, tum antiquatæ, tum quæ vigebant nullo delectu, ac communi uno corpore conscriptæ haberentur: has quoque convenienter, ac quoad res ferebat, commode emendavit; antiquatis, quæ jam nullius usus forent, sublatis; earum vero quæ ratæ essent, multitudine plane explicata; ac velut compendio, certis capitibus, ob faciliorem memoriam, priore illarum infinitate comprehensa. Legum Codex reformatus.

XXXIV. Quia tamen invidia bonis semper adhæresci, uti maxime lignis dulcibus adnascuntur vermes; malique dæmones annuorum terræ proventuum frugumque ubertati invidentes, pravorum hominum opera, bonorum feracitatem conturbare conantur. Ex horum numero ad Imperatoris vitam insidiis ferroque appetendam instructi Symbatius ac Georgius, cum hominum nefariorum ac impiorum turba. Haud tamen omnino eis licuit; non sinente Deo, ut depressa devictaque malitia, brevi quasi reparatis viribus conviviscerent, exque orbe æquitatem ac justitiam pelleret; conjuratorum uno prodente, eorum in apertum deducta machinatio est. Subsecutis criminis indiciis, evictaque causa, legum severitate, extremum imminebat supplicium; ut nimirum bonorum omnium proscriptione damnatis, etiam vita adimeretur. At generosi Principis clementia, una dumtaxat oculorum effossione, eorum solummodo qui pravi consilii auctores extiterant, pœnam definivit; magisque ultionem moderatus esset, ni perspectum habuisset, summa in eos clementia, alios quoque ad idem scelus audendum provoca- Symbatius & Geor. Pegonæ oculis orbati. *pag 164.*

tem iri, tumque adigendum se necessario ad atrociores pœnas exigendas. Idcirco, ea, quam dixi, pœna, tum illis pœnitentiæ tempus præbuit, tum malos reliquos coercuit. Studens autem majorem in modum eorum reprimere animos, qui injuste aliorum cædibus inhiant, omnemque illis spem auferre, filios natu majores Constantinum atque Leonem, Regie jam educatos ac eruditos, omnique virtute ex Imperii ratione excultos, ab Imperii dignitatem promovet; velut nimirum validiores pluresque radices in Imperio mittens, & super eo nobiles Imperii ramos sustollens.

Constantinus & Leo Imperii collegæ adlecti.

XXXV. Ad hanc porro Historiæ partem cum venerim, libet hic quoque de reliquis ejus liberis instituto sermone, quomodo de singulis pie admodum statuerit, declarare. Velut enim olim pietate conspicuos ac beatos viros, imo & supra illos, hunc quoque Deus copiosa probaque sobole donavit. Post aliquod itaque tempus, etiam Alexandrum filiorum tertium Augusti corona impartivit: horum vero novissimum Stephanum, haud secus ac Abrahamus Isaacum, Deo offert, Deique Ecclesiæ adlegit ac consecrat. Filias totidem numero quot erant masculi, in sacro illustrissimæ Martyris Euphemiæ Monasterio devovet, ac velut munus acceptum hostiamque Deo dicat, illas tum moribus tum habitu omnique apparatu ornans, quo decorari solent, quæ pure ac incontaminate, immortali Sponso Christo, sponsæ Virgines copulantur. Hæc, licet subsecutis temporibus acta sunt, hic tamen posita sunto; uti natura, sic & narrandi ipsa serie, fratrum quaternioni conjuncta.

Alexander ipse Augustus consortes; Stephanus Clero adlectus.

Filiæ 4. virginei Deo consecratæ.

XXXVI. Rebus itaque sic illi domi probe, religioseque ac Deo placito scopo, constitutis; cum ipsum ardens Reipub. cura ad externa quoque bella suscipienda impelleret, quo nimirum suis ipse laboribus & sentitudine animique magnitudine Imperii fines proferret, longiusque hostem propelleret ac abigeret; nec hanc sibi partem negligendam putavit. Primum tamen militares cohortes inde imminutas, quod consuetæ largitiones & stipendia Regiæque annonæ illis subtractæ essent, novo delectu conscriptoque in eam rem milite replevit, necessariique commeatus submistratione ac elargitione roboravit. Exinde militaribus operibus eos exercens, assiduisque laboribus disciplinæ castrorum expertos, ac præomnibus servandi ordinis solicitos reddens, Tribunisque suis atque Ducibus obsequendi ritu instituens; una cum illis, pro tribulibus & affinibus atque subditis, adversus Barbaros expeditionem suscepit. Noverat enim nullam artem, nec quidem mechanicam ac vilem, sciri posse antequam addiscatur; nec quemquam esse, qui sine magistro, vel ipsam sutoriam (nedum aliquam nobiliorum artium, ac quæ magnis sudoribus comparantur) adeptus satis videatur. Scientiam vero, seu artem militarem, si absque disciplina sufficientique ex rei usu peritia, cuivis volenti parare liceret, haud sane mentis integræ fuissent, sed delirassent, qui plura circa hoc in commentariis de rebus bellicis diligenti opera tradiderunt, maximique Imperatores ac Duces exercitus, qui multa de multis tro-

Edit. Paris. pag. 165.

Basilii diligentia exercendi novi militis.

ἐγίνοντο καὶ ἄλλως προτρέψασθαι πρὸς τὴν μίμησιν· καὶ τοῦτο εἰς ἀνάγκην ὑπαχθῆναι αὐτὸ καὶ βαρυτέρας ἀπαιτεῖσθαι δίκας. διὰ τοῦτο, τῇ λιχθείσῃ ποινῇ, πᾶσι τὸ μετανοίας παρέχει καιρόν, καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν πονηρῶν ἀποτρέπει. βουλόμενος δ' ἐπὶ μᾶλλον ἀναστεῖλαι τὰς ὁρμὰς τῷ ἀδίκως ζητοῦντι ἀναίτιον θάνατον, καὶ πᾶσαν αὐτῶν ἐλπίδα περιελεῖν, ἀνάγει πρὸς τὰ βασιλείας ἀξίωμα τοὺς τῶν παίδων κατ' ἡλικίαν πρόκοπας, ἤδη βασιλικῶς ἀναγομένους, καὶ παιδεύομένους, καὶ εἰς πᾶσαν ἐκλάμπουσας ἀρχικὴν ἀρετὴν, Κωνσταντῖνον καὶ Λέοντα, οἵονεὶ κραταιοτέρας ῥίζας καὶ πλείονας βαλλόμενος τῇ ἀρχῇ, καὶ τοὺς ἐγγόνους τὰ βασιλείας δρέπτρας ἐπὶ πᾶσιν ὑψῶν.

Λε'. Ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τοῦτο τὸ μέρος ἐγκωμίου τῆς διηγήσεως, βούλομαι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν αὐτῷ παίδων ἤδη δηλαδὴ, ὅπως περὶ ἑκάστου αὐτῶν διετυπώσατο. καὶ γὰρ τοὺς παλαι τῷ ἀετιβῶν καὶ μακαρίων ἀνδρῶν· μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ ἐκείνους τοὺς λυπαιδα καὶ καλλίπαιδα καὶ τοῦτο ἐδείξατο ὁ Θεός· μὴ χρόνον τινὰ μεταδίδουσι τὸ γένος καὶ Αλεξάνδρῳ τῷ τρίτῳ υἱῷ· τὸν δὲ τῶν νεωτάτων Στέφανον, ὡς ὁ Ισαὰκ ὁ Αβραὰμ, προσάγει Θεῷ, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ ἐγκαταλέγει καὶ ἀφιερώτλω. θήλειαν δὲ γονὴν ἰσάριθμον ὑπαν τῷ ἄρρενι, εἰς ἱερὸν σημεῖον τὸ πανσέμνου μάρτυρος Εὐφημίας καθιεροῖ, καὶ ὡς δῶρον δεκτὸν καὶ ἀνάθημα Θεῷ κατατίθησι, καὶ χύμασι καὶ κατασολῇ κοσμήσας, ὁμοίως ταῖς καθαραῖς καὶ ἀμιάντοις τῷ ἀθανάτῳ νυμφίῳ συμφωνομένας παρθένοις Χριστῷ. Ταῦτα δὲ, εἰ καὶ τοῖς χρόνοις ὕστερα τυγχάνει γίγνοντα, ἀλλ' οὖν ἐνταῦθα κεῖσθω συνημμένα, ὥσπερ τῇ φύσει, οὕτω δὲ καὶ τῇ διηγήσει τὸ πενταετὲς τῶν ἀδελφῶν.

Λς'. Ἐπεὶ οὖν τὰ οἰκοι καλῶς εἶχε αὐτῷ καὶ κατὰ σκοπὸν ἐφέροντο καὶ θεάρεστον· ἐκάλει δὲ αὐτὸ ἡ ζέουσα περὶ τὰ ὅλων φροντὶς καὶ πρὸς ὑπεροχὴν στρατείας, ὡς ἂν τοῖς οἰκείοις πόνοις καὶ τῇ αὐτῇ ἀνδρείᾳ καὶ γενναιότητι πλατυῖν μὲν τὰ ὅρια τῆς ἀρχῆς, πορρωτέρω δὲ σωμάσῃ καὶ ἀπελάσῃ τὸ δυσμενές, καὶ πόνων ἀμείλησε. ἀλλὰ πρῶτα μὲν τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους ἐλαττωθέντας ἐν τῷ πολέμῳ πάλαι διδομένας τιμὰς φιλοτιμίας καὶ ῥόγας καὶ τὰ βασιλικὰ σιτηρέσια, διὰ νέων συλλογῆς τε καὶ ἐκλογῆς ἀνεπλήρωσε· καὶ διὰ τῆς δίκαιον παροχῆς τε καὶ ἐπιδόσεως ἐρρωσε. ἔπειτα γυμνάσας τοὺς ἐν τακτικαῖς μελέταις, καὶ τοὺς ἐνδελεχῶς πόνοις ἐμπείρους τῆς πολεμικῆς ἀγωγίας πεποιηκὼς, καὶ διατάξας ὅτι μάλιστα λέγω ἔχειν ἐθίσας, καὶ προτρεψάμενος τὸ δύνασθαι, ὅπως μετ' αὐτὸν ὑπὲρ τῆς φυλετῆς καὶ συγγενῶν καὶ ὑπηκόων, κατὰ Βαρβάρων ἐστράτευσε. ἦλθε γὰρ, ὡς ἐδὲ τῷ βασιλεῦσαι καὶ χυδαίων τῶν πολιτῶν ἀδόμιλον εἶναι ἐδίκαιε πρὸ τοῦ μαθεῖν, οὐδ' ἔστιν ὅστις διδασκάλου χωρὶς, ὅτι ὑποδηματοράφος, μόνῃ τῇ σκυτικοτέρων τινὰ πολιτῶν καταρθώσας φαίνεται. τὸν δὲ πολεμικὸν ἐπιστήμονα ἢ πολίτην, εἰ δίχα μαθήσεως καὶ ἐκανῆς ἐμπειρίας εἰδέναι τῷ βουλομένῳ; οὐκ ἔστιν ἄρα τοῦτο, ἀλλ' ἐλπρεπὲς οἱ πολλὰ περὶ τὸ μέρος τοῦτο πονήσαντες ἐν τοῖς τακτικοῖς συγγράμμασι, καὶ οἱ μέγιστοι τῶν Αὐτοκρατόρων καὶ Στρατηγῶν, οἱ πολ-

λὰ ἀπὸ πολλῶν τρόπαια συςήσαντες, ὧν οὐδεὶς ἐθάρρησε πώποτε μετ' ἀμαθοῦς καὶ ἀγυμνάςου λαοῦ εἰς πολεμίων παράταξιν ἐμβαλεῖν. ἀλλ' οὐκ ἔςιν ὅτε τὸν μὴ μαθόντα εἰδέναι, ὅτε τὸν μὴ ἀσκήσαντα καὶ γυμνασάμενον ἀγωνίζεσθαι. διὰ τοῦτο ὁ γενναῖος ἀνὴρ πρότερον γυμνάσας καὶ καταρτίσας τὰ τάγματα τὰ στρατιωτικὰ, τοῖς νεοσυλλέκτοις στρατιώταις ἀναμίξας τῇ παλαιᾷ, ἐκ δὲ ἁρμοζούσαις χορηγίαις καὶ δωρεαῖς λιπάνας αὐτῶν τὰ νῶτα καὶ τονώσας τὰς δεξιάς, οὕτω μετ' αὐτῶν προσέβαλε τοῖς ἐχθροῖς, καὶ τὰ πολλὰ τρόπαια ἔστησε, καὶ τὰς μυείας νίκας ἀνείλετο. διὰ βραχέων δὲ διηγήσομαι.

124. ΧΧΧVII. 124 Καὶ καταςάσεως πόλεως εὐκαιρήσας καὶ σχολάσας πράξεσιν, ἦρος λάμποντος πόθλα εἵλετο· καὶ μὴ τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ξενιζομένου, ἀγάμβους χρῶνται τὸν ὡς ἀληθῶς Ἀρχοντα, τὸ οἰκεῖα προκινδυνεύειν λαῷ, καὶ ὑπὲρ τῶν πᾶν ἀδεῶς διάγειν τὸ ὑποχείριον, πόνους δὲ ταλαιπωρίας ἑκουσίως αὐτὸν ἀναδέχεσθαι. Καὶ ἐπεὶ καὶ τὸν καιρὸν ἐκεῖνος ὁ τῆς Τιφρικῆς ἐξηγεμὼν, ὃν Χρυσόχειρα καλοῦσιν, ἐπ' ἀνδρείᾳ δὲ συνέσει ἀμφίρειν δοκῶν, σφόδρα παρελύπει τὴν Ῥωμαίων χώραν καὶ τοὺς λαοὺς, καὶ πολλοὺς τῆς ἀγροίκων καθ' ἑκάςην αἰχμαλώτους ποιούμενος ἐρρώσει σοβαρᾷ καὶ ὑπερόγκῳ, κατ' αὐτὸν καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν πόλεως ἐκςρατεύει ὁ Βασιλεύς. τὸ δὲ σοβαρὸν καὶ θρασὺς ἐκείνου πρὸς τὴν γενναιότητα τοῦ ἐκείνου στρατεύματος, καὶ τὴν συνεσιν καὶ ἀνδρείαν τοῦ Αὐτοκράτορος ἐμφανῶς μὴ τολμήσαντος ἀντισῆναι, ἀλλ' ὑποχωροῦντος καὶ μόνην τὴν οἰκείαν πόλιν φυλάξαι καὶ κρατυνθῆναι δυνηκότος, ἐπῆλθε κατὰ πολλὴν τῶν κωλύοντος ἐρημίαν λεηζόμενος καὶ πορθῶν καὶ κατατέμνων καὶ πυρπολῶν πάσας τὰς ὑπὸ τὸν Χρυσόχειρα χώρας καὶ κωμοπόλεις ὁ Βασιλεὺς, λείαν ἄπειρον δὲ καὶ αἰχμαλωσίαν περιβαλλόμενος. προσβαλὼν δὲ ἐκ ἐυπρεπῆ ἄρει Τιφρικὴν, καὶ δι' ἀκροβολισμῶν καὶ προσεδρείας οὐχὶ μακρᾶς ἑλεῖν πειραθεὶς, ὡς ἐώρα καὶ τειχῶν καρτερότητι καὶ πλήθει βαρβαρικῷ καὶ ἀφθονίᾳ χρειῶν * κατωχυρωμένον αὐτὸ καὶ δυσάλωτον, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐκτὸς ἅπαντα δι' ἐλαχίςου χρόνου τῷ πλήθει τῆς στρατιᾶς * κατερείπατο, καὶ τὰ ἀναγκαῖα χειδὸν κατεωάλωτο, ἀπέςη τῆς πρὸς ἣν πολιορκίαν χρονίου ἐπιμονῆς· τὰ δὲ περὶ αὐτὴν φρούρια 225 τόν τε Ἄβαραν καὶ τὸν Σπάθιον καὶ ἕτερά τινα ἐκπορθήσας, καὶ ἅρας ἐντεῦθεν ἀσινῆ τὴν περὶ αὐτὴν πᾶσαν στρατὸν, μετὰ συχνῶν, ὡς εἴρηται, λαφύρων καὶ ἀνδραπόδων * ἐπανεχώρησε.

* Barb. καταχυσάμενον.

225. * Barb. κατερείπετο.

* Barb. ἐπανεχ.

λη'. Τῶν ἐν τῇ Τιφρικῇ τοίνυν ἡ πολλὴ φόρον ἡ ἑτέρα τῇ Ἰσμαηλιτῇ πόλις Θιασαμὴν, 226 ἣν δὴ Ταράντα λέγουσι, πρέσβεις πέμψασα, εἰρήνης ἠξίου τυχεῖν καὶ ἐκ συμμαχίσιν ἐγγραφῆναι. ὁ δὲ κράτιςος Βασιλεὺς, 227 ὅσον πρὸς τοὺς ἀντιτασσομένους ἀνδρείας, τοσαύτην πρὸς τοὺς ὑποτασσομένους ἐπιείκειαν ἐνδεικνύμενος, ἠττήθη τε τῆς πρεσβείας, καὶ τῆς εἰρήνης τοῖς αἰτοῦσι μετέδωκε, καὶ συμμάχους ἐκ πολεμίων τὸ ἀπὸ τοῦδε ἐκέκτητο. ἐκ τούτου δὲ καὶ τὰ ὑκ ὀλίγοι, καὶ Καυρτίκιός τις Ἀρμένιος, ὃς εἶχε τότε τὴν Λόκαναν, καὶ συνεχῶς τὰς ἰσχατιὰς τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἐλυμαίνετο, προσέφυγε πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὰ ὅπλα καὶ τὸν λαὸν, τῇ Αὐτο-

226. 227.

Constant. Porphyrog. Basilius Macedo.

Apæa erexerunt; quorum nemo umquam cum rudi milite nec bellicis laboribus subacto, adversas acies tentavit. Atqui fieri non potest, ut is doctus sit, qui non didicerit, vel ut certamine fortiter defungatur, qui se minime exercuerit ac gymnasticæ operam dederit. Idcirco vir ille generosus exercitatis prius instauratisque militaribus ordinibus, admixtisque tyronibus veteranorum numeris, ac convenientibus largitionibus muneribusque eorum impinguatis nervis dextrisque roboratis, sic cum illis adversus hostes congressus, multa tropæa erexit, & innumeras victorias reportavit. Hæc vero enarrabo quam paucis licebit.

XXXVII. Tranquillo igitur Urbis statu, ac per ejus opportunitatem nanata rebus diligenti opera, instructoque exercitu, vere arma capessivit, inter militares ipse ordines agens ac castra sequens; nempe hoc arbitratus, *Vitæ Principi pro populo suo adeunda pericula, & ut subditi omnes secure ac quiete agant, sponte susciplendos labores ac ærumnas*. Cumque ea ætate Tephricæ Princeps, cui Chrysochiri nomen erat, reliquis virtute præstare visus ac prudentia, Romanam ditionem ac gentem dire vastaret, quotidieque multos rusticorum captivos agens, superbe altumque saperet, ac se reliquis præferret, adversus illum ejusque Urbem Imperator exercitum ducit. Eo autem, quanta vis superbia ac audacia fretus erat, non ausso palam adorientis exercitus generosos conatus experiri, aut prudentiam roburque Imperatoris tentare; sed secedente, unumque hoc fatagente, ut suam sibi servaret Urbem atque assereret; ibat Imperator nemine prohibente, diripiens vastansque, & exscindens incendensque pagos omnes & oppida, quæ Chrysochiris ditionis erant, immensa onustus præda, ingentemque captivorum multitudinem trahens. Sed & ipsam adortus Urbem Tephricam, eamque tumultuaria quasi pugna, non diutina obsidione conatus capere, videns & murorum firmitate & Barbarorum multitudine annonarumque copia abunde munitam, ac quæ ægre expugnari posset, quod præsertim omnis circum ager brevissimo tempore copiarum numerositate desolatus erat, ac pene exercitum necessarius commeatus defecerat, a diutina obsidione abscessit; circum vero positis præsidiis, Abara & Spatha aliisque quibusdam expilatis, illæso inde cuncto sublato exercitu, cum multis, ut dictum est, spoliis ac captivis, reversus est.

Tephricensis expeditio.

Edit. Paris. pag. 166.

Frustra tentata Tephrica.

XXXVIII. Ingentes Tephricæ factas cædes, alia Ismaelitarum Urbs cum vidisset (Taracem vocant) missis Legatis, pacem expostulat, & in sociarum Urbium albo adscribi rogat. In his optimus Imperator, quantum erga adversarios fortitudinis robur, tantam erga subjectos moremque gerentes æquitatem ac clementiam ostendens, vinci se passus est ab oratoribus, pacemque rogantibus tribuens, exinde, pro hostibus, illos socios nactus est. Hinc cum alii non pauci, tum Curticius Armenus, Locanam tunc præsidio tenens, Romanæque ditionis fines assidue molestans, ad eum confugit, Urbemque suam & arma & populum, Imperatori

Taras Urbs in fidem recepta.

Curticius cum urbe Locana.

subjecit, illius æquitatem ac clementiam cum pari fortitudine (ac justitiam cum virtute) admirans.

Capta Zapetra & direpta cum Samosato.

Edit. Paris. pag. 167.

XXXIX. Interim vero, intentis in eum hostium animis, sesloque observantibus quam in partem illa impetum verteret, ut laborapti opem ipsi ferrent; lectam bellatorum manum adversus Zapetram (sic dictam Urbem) mittit; superatisque velociter vim angustiis, ipsam Urbem adoriuntur, primoque impetu capiunt, ac in ea multos trucidant, ingentique præda ac spoliis potiti, qui pridem in ea vinctí tenebantur, ex carcere liberant: tum vicinas terras incendunt, Samosatum diripiunt, eodemque impetu superato Euphrate, cum nullus usquam obsisteret (quod nimirum haud procul ab Imperatore hostium castra locata essent) multis captivis ac ingenti præda dicati, ad Imperatorem reversi sunt, adhuc prope Zarnuchum fluvium, ubi Caramisium est, morantem; desidis quidem similem, sed qui summa industria ac solertia per subditos talia designaret.

Melitenensis expeditio.

X L. Hinc discedens cum universo exercitu, quod ad Melitenem ducit, iter ingreditur. Ubi autem ad Euphratis ripas venis, tumescentem æstivo tempore lateque exundantem fluvium videns; degenerisque animi nec illis quas ducebat copiis dignum ratus, trajectui assidere, ac donec detumuissent aquæ humiliore alveo expectare, ponte jungendum constituit; junctaque ad opus velociter instructa sunt. Cupiens vero militum laborem lenire, & ad ejus molestias facile ferendas inducere; lequeipsum pariter spontaneis fatigationibus drexare, ne, si quando, ut plerumque solet, inconsulto aliquid accidisset, novitate casus consternaretur, aut malis insuetus inveniretur, sociam militibus operam, & quidem strenue admodum ac alacriter, adjungebat; majoraque onera suis ipse humeris ad pontem apportabat. Vidisses tunc ejus ponderis onus Imperatorem facile ferre, cui vix tres simul milites pares essent. In hunc modum transmisso Euphrate, statim præsidium Rhapsacium expugnat. Seorsum vero Chaldos & Colonatas, regionem quæ inter Euphratem & Arsinum effunditur, jubens excurrere, ingenti præda multisque captivis potitus est; castellaque, quod Curticii vocant, & Chachon & Amec & Murinixum & Abdela cepit ac diripuit. Ipse Melitenem irrumpens, urbem eo tempore ingenti civium multitudine frequam, affatimque Barbarorum copiis munitam, quibus in occursum cum barbarico clamore ac strepitu effusis, ipse suæ virtutis egregium specimen dedit, ut non modo ejus assectæ, sed & hostes, illius palam fortitudinem dexteritatemque stupore admirarentur. Solerter enim fortiterque hostibus congressus, manuque fortem & audacia præstantem, fidentisque animi virum ac interritum terribilibus præferens, primus adversam aciem magna strage fudit; tumque alii, sibi quique adversos objectosque ad Urbis usque portas cadentes persecuti sunt, ut exterius urbis pomerium multis cadaveribus consterneretur, vallisque muro circumducti aqua cruore miscerentur; multi etiam viri capterentur,

Junctus ponte Euphrates.

Melitenenfium cædes; urbi fimilia tentata.

pag 168.

χράπει καθυπάτῃξε, θαυμάσας αὐτῷ τὸ μὴ τῇ ἀνδρείᾳ ἐπιταῖς, ἢ τὸ μὴ τῇ δυνάμει δίκαιον.

λϑ'. Ὡς δὲ πρὸς εὐθὺ εἶχεν ἡ ῥεμῷ οἱ πολέμιοι, ἢ παρεσκεύαζεν πρὸς ὃ μέρος ῥέψει, ἵνα πρὸς τὸ ῥεῦμα αὐτοὶ συμπαίσωσι, κυρτοῦ καὶ ἡ λεγομένη Ζαπέτρας ἀπόρειλα ἐπιλέπτου πολίσματος, οἱ σπου- δῇ τὸ τεῖχος ἐδὼ διελθόντες, ἀνυπτῇ πόλει προσίπ- πτουσι, ἢ ταύτῃ εὐξ ἐφόδου λαμβάνουσι, ἢ πολλὰς ἐν αὐτῇ κατασφάττουσι, αἰχμαλωτίσαντο πολλῷ ἢ λείᾳ λαμβάνουσι, ἢ δισμυρίους χριστιανοὺς ἐξάγουσι τῆς φυρᾶς, εἶτα πρὸς ἰσχυρὰ πυρπολήσαντες χώρας, ἢ τὰ Σαμο- σατῶν ἐκπορθήσαντες, ἢ τῷ αὐτῷ ῥύμῃ τὸν Εὐφράτην περάσαντες καὶ πολλῷ ἐρημίᾳ τῶν κωλυσόντων, ἐπὶ τὰ παρεσπανισθέντα τοῖς πολεμίοις τῷ Βασιλεῖ, ἢ πολ- λῷ λαβόντες αἰχμαλωτίσαι ἢ λαφυρα, ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, ἔτι ποὺς τῷ [a] Ζαρούχ ποτα- μῷ ἴδρα τὸ Καραμίσιν ἰσταμένῳ· καὶ ἀρχεῖα μὲν δεκαοῦν, τὰ δὲ πλεῖστα παντάπασι διὰ τῷ ὑπὸ χεῖρα καταφαντάσθαι. 228.

μ'. Ἐντεῦθεν ἀρας ὁ Βασιλεὺς μὴ πασὶς σπᾶ, ἢ ὡς ἐπὶ Μελιτηνῆν ἀπάγεται δίκην ὁδόν. πρὸς δὲ ἐλθὼν τὸν Εὐφράτην γοργάμῳ, ὡς εὐθὺ αὐτὸ ὥρᾳ ῥέμῃ πλημμυροῦντα ἢ πελαγίζοντα· τὸ δὲ προ- καθῆσθαι τῇ ὄχθῃ, ἢ πατρικὸν προσμένειν χει- μῶνα ἢ πλημμυρὶς ἀγαπᾶς ἐνόμισε ἢ ἀνάξιον τῆς πε- ρὶ αὐτὸν δυνάμεως, γεφύρᾳ πόντον ἔγνω ζεῦξαι, ἢ πᾶσι πρὸς τὸ ἔργον ταχὺ κινηρετίζειν. Ἐκέλευε δὲ ἢ κόπτειν παραπεπλῆσθαι τῷ εἰκείῳ στρατιωτῇ, ἢ τὰς πόας ῥᾳδίως ὑποφέρειν πᾶσιν· ἅμα δὲ ἢ αὐτὸς ἐν τοῖς ἐκείνοις διατρύχων πόνοις, ἵνα, εἰ ἢ ἀκούσιος πολλάκις συμβῇ, μὴ ξενοπαθῇ μηδὲ ἀπόνῃς ὠφέλητο, συμπράττειν τὸ ἔργον τοῖς στρα- τιώταις ἢ μᾶλα προθύμως· ἢ τὰ μείζονα βάρη τοῖς εἰκείοις ὤμοις ἀρᾶν ὥμης, ὡς ἢ γέφυραν διεκόμι- ζεν. ἐκεῖσε ἂν τις τότε ἰδεῖν ἐξεδίδου βάρος, ὅπερ ὁ Βασιλεὺς ῥᾳδίως ἐβάσταζε, τρῶς τῷ στρατιωτῇ ὁμῶ μᾶλις ἀχθομένοις. ὅπου δὲ ἢ Εὐφράτην περαιω- θείς, τὸ φρούριον ἄθυς ὁ Ῥαψάκιον λέγεται ἐξεπόρ- θησεν. ἰδίᾳ δὲ τοὺς Χαλδοὺς ἢ Κολωνιάτας ἢ με- ταξὺ χώρας Εὐφράτου ἢ Ἀρσίνου κειμένας καταδρα- μὼν, λείας πολλῆς καὶ ἀνδραπόδων δὲ αὐτῷ ἐκυ- ρίευσε· καὶ τὰ φρούρια, τό, τε [a] Κυρτικὸν, ἢ τὸ Χαχὸν καὶ τὸ Λμὲρ καὶ τὸ Μουρινὶξ καλούμενα, ἢ τὸ Ἀβδελὰ ἐξεπόρθησεν. αὐτὸς δὲ τῇ Μελιτη- νῇ προσβαλὼν, διαῤῥήξῃ τότε καὶ πλῆθος ἐχούσῃ βαρβάρων συχνὸν, οἳ πρὸς τῆς πόλεως μὴ βαρ- βαρικῶν ἀλαλαγμῶν καὶ φρυαγμάτων ἀκόντων αὐ- τῷ, πλῆ αἰκείαν ἀρετὴν ἐπεδείξατο, ὡς μὴ μόνον τοὺς ὑπ' αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους πανε- φανῶς ἐκπλαγῆναι ἀνδρείαν αὐτὸ καὶ δεξιότητα. ἐμ- φρόνως γὰρ ἅμα ἢ ναυτικῶς προσμίξας τοῖς πολε- μίοις, καὶ τῇ χεῖρα χρησίμως φανεὶς καὶ πολλὴν δῄωσεν, καὶ πᾶσι δοὺς ὁρμὴνας διαφανεῖς τε ἢ ἀκαταπλήκτους, φανεὶς τοὺς φυγοπαγμένους ἐτρέψα- το φόβῳ πολλῷ· ἐνθ' ὅπως οἱ σὺν αὐτῷ τοὺς κατ' αὐτοὺς ἕκαστος καὶ μάχῃ τὸ ἄκρως ἀναιρούμενος ἐδίω- κον, ὡς πολλοῖς μέροις τὸ πρὸς τῆς πόλεως πε- δίον καταστρωθῆναι, καὶ τὸ πρὸς τοῦ τείχους ὕδωρ αἵματι πιραθῆναι, πολλοὺς δὲ καὶ ζώντας ἁλῶ- ναι, καὶ ἄλλως τῇ δίκῃ ἑκόντας ἀνομολογῆσαι· τοὺς

διπλελπὶς εἰς τὸ ἄφυ συγκλεισθῆναι, ϗ τῶ λοιπῶ
ἐξόδω παντάπασιν εἴργεσθαι. ἔνθα διενοεῖτο μὲν ὁ Βα-
σιλεὺς, μηχανάς τι πήγνυσθαι, ϗ ἅπαν ὄργανον πο-
λιορκητικὸν μεταπέμπεσθαι, ϗ ἴργα τόλμης ϵ γεν-
ναιότητος περὶ ϯ τειχομαχίαν ἐνδείξασθαι. ὡς δὲ ἐώ-
ρα ϯ πόλιν τείχων τε περιβολῇ καρτερὰν, ϗ πλή-
θει ϖ ἀπὸ ϯ τείχους ἀμυνομένων διατάλαντα, ἐπύθε-
το μὲν παρὰ ϖ αὐτομόλων ϗ ἐπιπόδιον ἔχειν ἀφθονίαν
πολλὴν, ϗ μὴ δεδιέναι χρονίαν πολιορκίαν, ἅρας ἐν-
τεῦθεν, τῇ Μανιχαίων προσέβαλε γῇ. δεδρομηκὼς
δὲ ταύτην, ϗ τὰς οἰκίας πυρὶ δοὺς, ϗ πᾶν ἐμ-
φθείρων τὸ ἐν ποσί, τὸ Αργαυθ λεγόμενον αὐτῶν φρούριον, ϗ τὸ Κυταεῖκ ϗ Στεφάνε ϗ Ραχατ ἐμφήσας κα-
τέσκαψεν. οὕτω τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαὸν πλουσί-
ως φιλοφρονησάμενος, ϵ ϖ ἀριστεύσαντων ἕκαστον ἀξι-
οῖς τιμήσας, μὴ πολλῶν λαφύρων ϗ νικητηρίων στε-
φάνων, ὑπέστρεφε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ϗ διὰ ϖ Χρυ-
σῶν πυλῶν εἰσήλθων, ὡς οἱ πάλαι ϗ ϯ μεγαλόδοξον
Ρώμην ϖ Αὐτοκράτορων τοὺς θριάμβους καταγοντας, ϗ
τὰς παρὰ τὰ δημηγορικὰς ἐκβοήσεις ϗ ἀφημίας δε-
ξάμενος, ϗ πρὸς τὸ μέγα τῆς ϯ Θεοῦ Σοφίας ἀνάκτορον, ὡς πᾶς ἐχὰς ϗ τὴν προσήκουσαν εὐχαριστίαν ἀ-
ποδώσων, δῶρα ὡς εἶχε ἐξ ἑδοῦ παραγενόμενος, ϵ
ὑπὸ τῶ τότε πατριάρχου τὴν ϯ νίκης στέφανον ἀνα-
δεθεὶς, ἀπεκατέστη εἰς τὰ Βασίλεια.

μά. Καὶ πάλιν αὐτὸν φρατρίδες πολιτικαὶ διεδέ-
χοντο, τῇ ταῖς ἀπὸ διαφόρων ἐθνῶν προσβείαις τὰ
πρόσφορα ἐχρημάτιζε. ϵ πρὸς ὀλίγον τοῖς πέπλοις συ-
σκιαζόμενος ϗ τῇ γυναικὶ, ϗ τοὺς ϗ τὸ ἄφυ περιε-
στῶσιν ἱερεῖς ϗ θείους ναοὺς ϗ τὰς ἐχὰς ἀποδοὺς, συνε-
θῶς ἐν ἀυθις ἐπὶ ϖ πολιτικῶν διοικήσεων ϗ ϖ χρείε-
ων, τὴν περὶ τὸ ὑπήκοον εὐδιμονίαν ϵ ἄγρυπνον πρό-
νοιαν ἐνδεικνύμενος. οὐ διελίμπανε δὲ ὅμως καθ' ἑ-
κάστην εἰς τοὺς ἱερεῖς ϵ θείους ναοὺς εἰσιὼν, ϗ ἱκετεύων
τὸν Κύριον, ϗ μεσίτας πρὸς ϖ τὸν τε Αρχιστράτηγον
Μιχαὴλ, ϗ Ηλιοὺ ϯ προφήτην πρὸς Θεὸν προβαλλό-
μενος, ϯ μὴ πρότερον ϯ βίου ὑπεξελθεῖν, πρὶν ἂν ϯ
ϯ Χρυσόχειρος ὄλεθρον ἐπιδεῖν, ϗ τρία βέλη τῇ αὐ-
ϯ καταπῆξαι μιαρᾷ κεφαλῇ, ὃ ϗ γέγονε ὕστερον.
τῇ δὲ ἑπομένῃ χρόνῳ, εἰς τὰς τῶν Ρωμαίων ἐμβα-
λόντος χώρας ϖ προμεμνημονευθέντος Χρυσόχειρος ϵ
ταύτας λεϊζομένας, ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ συνήθως ὁ
Βασιλεὺς τὸν ϖ τῶν Σχολῶν ἐξηγούμενον ϗ πάντα
τὸ Ρωμαϊκὸν στρατὸν συμπαραλαβών, ἐπεὶ ϗ πρό-
σωπον ἐμφανῶς ἀντιῆναι πρὸς αὐτὸν ἀπιδειλία, τὰ
τῶν Ρωμαίων στρατεύματα συμπαρεῖπτο πᾶς αὐτῷ
ἀπό τινος διασήματος, ϗ τὰς μεσικὰς ἀνεῖργε κα-
ταδρομὰς, ϗ ὡ συνεχώρει ϗ τὰς χώρας ἀδεῶς
διασκίδνασθαι. Ως οὖν τὰ μὲν δρῶν, τὰ δὲ ἀ-
πρακτῶν ὁ Βάρβαρος, ἤδη ϗ τοῦ καιροῦ καλοῦν-
τος αὐτὸν, τῆς πρὸς τὰ οἰκεῖα ἐπανόδε ἐμνήθη,
καὶ μετὰ λείας συχνῆς πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ὑ-
πέστρεφεν, ἀφώρισε δύο τῶν στρατηγῶν ὁ τῶν σχο-
λῶν ἐξηγούμενος, τόν τε τοῦ Χαρσιανοῦ καὶ τῶν
Αρμενίων μετὰ τῆς περὶ αὐτοὺς δυνάμεως ἕκαστον,
ὥστε συμπαρομαρτεῖν καὶ ἑπέσθαι τῇ Χρυσόχειρι
ἄχρι τοῦ Βαθυρρύακος. κἀκεῖθεν εἰ μὲν ἐπα-
φήσει κατὰ τῶν Ρωμαϊκῶν ὁρίων στρατὸν, δῆλον ἔ-
το τῇ Δομεστίχῳ ποιήσασθαι. εἰ δὲ πρὸς τὸν οἰ-
κεῖον φωλεὸν ἀμετατρεπτὶ βαδίζων εἰσδυμένη-

aili meta pereiti ipſi ſponte tranſfige-
rent; reliqui denique in Urbe includerentur, omniquo poſtmodum exitu penitus arcerentur. In his cogitabat Imperator machinas figere, cunctaque expugnandis Urbibus aptata inſtrumenta convehere, audaciſque ac ſtrenui animi facinora tentandis muris deſignare; ſed cum videret Urbem mœnium ambitu munitiſſimam, eaque tuentium multitudine ac robore capu difficillimam; audiſſetque a profugis, neceſſario commeatu abunde inſtructam, nec diutinam timere obſidionem, inde diſcedens, in regionem Manichæorum irrupit, exciſiſque arboribus ac ædibus igni ſuccenſis, cunctiſque obviis devaſtatis, eorum caſtellum Argauthum, Cutaciique & Stephani & Rachatum concremans, penitus evertit. Poſtmodum ſubjecto omni milite large copioſeque muneribus accepto, ac qui ſingulari virtute fulſerant, ſingulis decenti honorario donatis, multis auctus ſpoliis ac victoriæ ſertis, in Urbem reverſus eſt; ingreſſuſque per Aureas portas, quo fere ritu veteres Imperatores in præmagnifica nobilique Roma triumphum agebant, fauſtis pro victoria populi acclamationibus ominibuſque deducentibus, in magnum Dei Sapientiæ Templum ad vota congruamque gratiarum actionem Deo perſolvendam, ſtatim ut erat ex itinere, profectus, atque a Patriarcha victoriæ corona redimitus, in Regiam receptus eſt.

Manichæorum vaſtata regio; everſa præſidia & incenſa.

Ignatio ſolicet.

XLI. Rurſus vero curæ eum civiles ſolicitabant, diverſarumque gentium Oratoribus ad ſe convenientibus dandis reſponſis incumbebat; paululumque cum liberis ac uxore relaxato animo, ac ſacroſanctis per Urbem, voti precumque cauſa Templis religioſe luſtratis; ex more rurſus civilibus adminiſtrationibus judiciiſque addicta opera, diligentiam ille ſuam vigilemque curam erga ſubditos oſtentabat. Nullum tamen faciebat finem, quotidie in ſacrum divinumque Templum ingrediendi, Deumque ſupplicibus votis exorandi, intercefſoribus ad Deum adhibitis, tum Michaele cæleſtis exercitus Principe, tum Elia Propheta, ne prius vita excederet, quam Chryſochiris interitum videret, ac tria tela impuro illius capiti infigeret; quod & poſtea contigit. Sequenti enim anno, cum is, quem dicebam Cryſochir, Romanam ditionem invaſiſſet, eamque devaſtaret, miſit ex more Imperator in eum Scholarum Domeſticum, aſſumptoque omni Romano exercitu, licet palam conſerta acie cum illo pugnare non auderet, interim tamen Romanis cohortibus ex certo intervallo inſequentibus, obſtabat ne hinc inde excurrere, ac palando per loca diſpergi auderet. Cum igitur Barbarus, partim rebus ex voto cedentibus, partim fruſtrato conatu, jam etiam tempore vocante, ad ſua redire ſtatuiſſet, gravique onuſtus præda domum rediret; Scholis Præfectus, duobus Ducibus, quorum unus Charſianis, alter Armeniacis præerat, præcipit, ut cum iis, quas ducebant, cohortibus, Chryſochirem ponc ſequantur uſque ad Bathyrrhyacem. Indeque, ſi quidem adverſus Romanorum fines copias immitteret, id Domeſtico ſignificarent: ſin autem recto itinere in ſuam ſe la-

Edit. Pariſ. pag. 169.

Baſilii votum pro hoſtis meritu.

ebrum reciperet, illo dimisso ad ipsum rursus redirent.

XLII. Jam itaque ad eum qui dictus est, Bathyrrhyaci locum, advesperascente die Barbarorum devectus exercitus, ad pedes montis consedit. Romanorum Duces illius superiora occupant, ac quid eventurum sit dispiciunt. Interim inter duorum Thematum milites, & ordinum turmarumque Ductores ac Manipularios, contentio quædam & pugna de virtutis præstantia incidit. Charsianitæ, virtutis, quæ in fortitudine est, primatum sibi vendicabant; contra Armeniaci, nihil se illa virtute iis impares omnino obnitebantur. Augescente itaque rixa; & cum partium irritaretur ferocitas, ab Armeniacorum cœtus primoribus in hæc verba peroratum ferunt. *Quid frustra verbis singuli ferocimus atque jactamus, cum in promptu sit, virtutis specimen dare, qua de ambigimus? Cum enim hostes haud longe absint, possunt qui viri præstantes existant, factionibus editis inclarescere, ac qui forti robore præcellat, judicio primas obtinere.* His ergo Ductores sermonibus auditis, militumque ad *Edit. Paris. pag. 170.* impressionem faciendam fortem animum atque alacrem considerantes; nec non ipsius loci opportunitatem haud leve sibi ad victoriam momentum afferre sentientes, quod e sublimi loco impetum in hostes erant facturi, qui in valle castra habebant, duas in partes copias dividunt. Selectiorem manum ad sexcentos cum ipsis Ductoribus in hostem irruere decernunt: reliqui numero non multi in sublimi starent, confertæ multitudinis speciem præferentes; data temporis tessera, ut cum illi hostem adorirentur, illico hi maximo cum plausu & tubis canentibus terribilem rugitum, una quoque reboantibus montibus ederent. Sic arma induunt, ac occulte per noctem ad hostium castra accedunt. Summo autem *Tephricensia strages.* mane, cum necdum Sol emenso penitus subjecto nobis hemisphærio emersisset, magna voce Pæana cantantes, &, VICIT CRUX conclamantes, aggrediuntur hostem, simul reliquis de monte militarem conclamationem edentibus. At Barbari subito, re insperata, perterriti, & neque inter se coire, nec contemplandæ irruentium hostium multitudinis tempus habere, neque omnino quicquam salutare consulere posse, sed fugæ se dare; Imperatoris prorsus assidua ad Deum precatione eos perterrente, atque in interitum propellente. Romanis itaque insequentibus, absentesque Duces atque ordines, Scholisque Præfectum continue compellantibus, sicut fuerat præceptum; aucto fugientium pavore ac tumultu, ad trigesimum milliare persequuntur, interjectumque spatium cadaveribus consternunt.

XLIII. Inter hæc, etiam impudentem audacemque illum Chrysochirem, cum paucis suorum fugientem, Romanorum quemdam, cognomento Pulacdem, persecutum ferunt, qui Tephricæ quondam captivus, quod festivus esset ac lepidus, Chrysochiri innotuerat, & ab eo in familiaritatem fuerat admissus. Hunc ut vidit Barbarus furiose alacrique animo insequentem, conversus ad eum, *Quid tibi*, inquit, *mali feci, miser Pulade, quod sic insane peremptum me persequeris?* Cui ille brevibus, *Quod mi-*

Α σε, ἐξαίφνης τοῦτον αὐθις ἐπαναλθεῖν πρὸς αὐτόν.

μβ'. Ηδη οὖν τῶ Βαρβαρικῶ στρατεύματος γεγονότος ἐν ἐυκαίρᾳ καιρῷ καὶ τὴν καλουμένην Βαθυρρύακα, καὶ αὐλιζομένου κάτω πρὸς τῶ τῶν ὀρῶν ὑπώρειαν. τῆς δὲ Ρωμαϊκῶν στρατηγῶν καταλαβόντων τὰ ἄνω μετωπα, καὶ τὸ μέλλον ἐυστοχοποιούμενον, ἐμπίπτει τις ἔρις περὶ τῆς στρατείας καὶ ἄμιλλα τοῖς τῆς δύο θεμάτων στρατιώταις καὶ ταξιάρχαις καὶ λοχαγοῖς· εἰς τὸ μὲν τῶ Χαρσιανῶ ἑαυτοῖς ἐπιγραφόντων τὸ στρατεῖον τῆς κατ' ἀλλήλων ἀρετῆς. ἐμπαλιν δὲ τῆς Αρμενιακῶν μὴ μεθημένων τῆς ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδρείας τὸ στρατεῖον ἐκείνης λαβεῖν. Ως οὖν ἐπὶ πλέον τὰ τῆς φιλονεικίας αὐτοῖς ἐχώρει καὶ τὰ φρονήματα διηρίθιζεν, λεχθῆναι φασὶ παρὰ τῶν στρατιωτῶν τῶ Αρμενιακῶν συστήματος, Ως ἵνα τί μάτην ἐν λόγοις ἕκαστοι θρασυνόμεθα καὶ αὐχοῦμεν δύναμιν, ἔξεστι τοῖς ἔργοις ἡμῖν φανερὸν ἀρετὴ ἐπιδείξασθαι. τῶν δὲ πολεμίων ἐν μακρᾳ ἀπεχόντων, ἔξεστιν ἐπὶ τῶν ἔργων φανῆναι τοὺς ἀνδρείους, καὶ ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην γενησομένης κρείττονας τοὺς ὑπερέχοντας. Τῶν τοιούτων τοίνυν λόγων ἐχόντων οἱ στρατηγοὶ, καὶ ἡ πρὸς ἀνδρείαν ὁρμὴ καὶ προθυμία κατασχόντες τὸν λαόν. συνιδόντες δὲ καὶ ἡ ἔκ τοῦ τόπου βοήθειαν, ὅτι ἐξ ὑπερδεξίων τοῖς ἐν ἐπιπέδῳ καταυλισμένοις μέλλουσιν ἐπιτίθεσθαι, διχῆ διαιροῦσι ἡ δύναμιν. Καὶ τὸ μὲν ἔλαττον αὐτῶν ἄχρις ἕξ καὶ ἑκατοντάδος [232] μετὰ τῶν Β γε τῶν στρατηγῶν προσβαλεῖν ἐκέλευσε τῆ τῶν Βαρβάρων στρατῷ. τὸ δὲ λοιπὸν ἡ διαιρεθὲν Ρωμαϊκῆς στρατιᾶς, ὡς δόξαι πλῆθος αὐτῶ πρὸς τὰ μετώπα συστῆσαι, καὶ σωθῆναι δέοντες καιρῷ, ἐν ὅτῳ οὗτοι προσβάλωσι τοῖς ἐχθροῖς, κἀκεῖνοι σὺν ἀλαλαγμῷ μεγίστῳ καὶ σάλπιγξι, συνεπιχωροῦσιν καὶ τὸν ὄρους αὐτῶν, ἐκπλητικῶ βοῶ ἀναρρήξωσιν. αὐτοὶ τὰς παροπλίας ἐνδύονται, καὶ ἀφανῶς διὰ νυκτὸς τῆ στρατοπεδίᾳ τῶ δυσμῶν πλησιάζωσι. πρὸ ἡ ἕω ἦ, ὅτε ἡλίου τὸ ὑπὸ γῆν τελείως παρελθόντος ἡμισφαίριον, βοῆ σιβαρᾶ παιανίσαντες, καὶ τὸ, ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΕΝΙΚΗΚΕ, συμβοήσαντες, ἐπιτίθενται τοῖς ἐχθροῖς, συνεπαλαλαξάντων ἅπαντα τὰ ὄρη καὶ τῶν λοιπῶν. Εὐθὺς οὖν τῆ ἀC νελπίστῳ καταπλαγέντες οἱ Βάρβαροι, καὶ μήτε συχνῶσι, μήτε τὸ ἐπιὸν πλῆθος ὅσον ἐστὶ λαβόντες καιρὸν κατιδεῖν, μήτ' ἄλλό τι σωτήριον ἑαυτοῖς ἐκ τῶ παραχρῆμα ἰσχύσαντες συνιδεῖν, ὥρμησαν πρὸς φυγὴν, ἡ τῶν Βασιλείων πάντως πάντας ἐπιμόνου ἐκδεμαπάσης ἀχῆς καὶ συνελαυνούσης πρὸς ὄλεθρον. τῶν οὖν διωκόντων Ρωμαίων, καὶ τοὺς μὴ σωθέντας συνεχῶς ἐπιβοωμένων στρατηγὸς, καὶ τὰ τάγματα, καὶ ἡ τῶν Σκολῶν ἀρηγόμβων, καθάπερ αὐτοῖς συνεπάτησε, καὶ τῶν φυγόντων εἰς πλείονα φόβον συνελαυνομένων καὶ παραχὴν, συνέβη μίχρι μιλίων τεσσαράκοντα γενέσθαι ἡ διῶξιν, καὶ τῶν μεταξὺ χῶρον ἀπείρους καταστρωθῆναι νεκροῖς.

μγ'. Οτι καὶ ἡ ἀναιδὴς καὶ θρασεῖα ἐκείνου Χρυσόχειρος, D λέγεται, σὺν ὀλίγοις φεύγοντα τῶν περὶ αὐτὸν, ἐπικατα-διῶξαι Ρωμαίων τινὰ, τὸ Πυλάδου παρωνύμιον φέροντα, ὃν συνέβη ποτὲ καὶ ἐν Τεφρικῆ γενόμενον αἰχμάλωτον, καὶ τὸ ἀστεῖον μετέχειν καὶ χάριτος, συνήθη καὶ γνώριμον χρηματίσαι Χρυσόχειρι. ὃν ἰδὼν ὁ Βάρβαρος τότε μετ' εὐθυμίας καὶ προθυμίας διῶκοντα, ἐπιστραφεὶς, Τί σοι, φησὶ, κακὸν, ὦ ἄθλιε, διαπραξάμενος Πυλάδη, ὅτι μοι ἄπαυστα καταδιώκεις μανιωδῶς, ἐνθυμοῦ

*Alt. Genus manducationibus Gentis nihil ad rem.

ἀνελεῖν με. ὁ δὲ συντόμως ἀπέφησεν, Ὅτι τὰ δίφρα σοῦ εἰσι, πάτερ, καὶ ἀμοιβὴν ἀποδοῦναί σοι καὶ τὰ παρ' σοῦ ἡμέρας πεποιθὼς εἰμὶ ἐκ Θεοῦ· καὶ δεῖ τοῦτο καταδιῶξαι ὀπίσω σου. ἀς ἅπαξ μὲν ἀφεὶς ἔβλαμμένος τὰς φρένας ὑπὸ θεοῦ, ἀπειγόμενος τὰ κὴ δεινὸς ἐδίωκεν μετ' ὀλίγας καὶ ἕτερας πάλιν, ἐντυγχάνει τάφρῳ βαθείᾳ ὁ διώκτης, ἐν ὑπερεπήδησεν ὁ ἵππος ἐκδειλίᾳ τὰ κὴ διώκλαζε. κὴ ἵνας περὶ ταύτην Χρυσόχειρ ἔχει τὸν νοῦν, βάλλει τοῦτον ὁ Παλάδης κοντῷ κὴ τῆς πλάγρας. κὴ δ' ὀθίνας περιδινηθεὶς τῇ ἀλγήματι, κατέρρυτε τὰ ἵππου. Ἐ τῶν σὺν αὐτῷ τις, ᾧ Διακονίτζης ἐν τὸ ἐπώνυμον, δοὺς τοῖς ἑαυτοῦ ἵππου ῥίψασι αὐτὸ, ἐπιμελείας ἐξίου τὸν πεσόντα διασῶσαι. κὴ τοῖς οἰκείοις χόγασι τὸν ἐκείνου κεφαλὴν ἐπιθεὶς, τὸ συμβὰν ἀπεδύρετο. ἐν τοσούτῳ δὲ προσγίνονται τῇ Παλάδῃ κὴ ἵπποι, κὴ καθαλλόμενοι τοῦ ἵππου, τὸν Χρυσόχειρος ἀποτέμνουσι κεφαλὴν λειποψυχοῦντος καὶ ἐκλιμπάνοντος. Συγκαταλέγουσι δὲ τὸν Διακονίτζην ἐκεῖνον, τῇ τῶν λοιπῶν δυσμενῶν ἀριθμῷ. ὅπερ ἦν παραδόξως κατεπολεμηθέντων τῶν δυσμενῶν, κὴ τὴν Χριστιανικὴν ὑφωθέντος καυχήματος, συντόμως μὴ τοῦ τὸ χαρᾶς ἀγγέλων προσαποστεῖλαι τοῦ Βασιλεῖ τὴν τοῦ Χρυσόχειρος κεφαλήν. Ἐτύγχανε δὲ τηνικαῦτα ἄγων κὴ τὸ Πετρεῖον λεγόμενον, ὕθα τὸ σεμνεῖον τῶν οἰκείων θυγατέρων ἐγκατοικίζει. κὴ τῆς κεφαλῆς προσενεχθείσης, τοῖς οἰκείων ἀναμφιβόλοις προσευχαῖς, κὴ ὁρᾷ τὸ παιδίον τὸ δίλημμα τοῦ ἐπικαλυπτόμενον αὐτὸν, μὴ δακρύων τῶν τοῦ ἡγουμένης ἐκτεινάσης ὀφθαλμὸν, τοῦτον εἰσελθεῖν κὴ βίλη προσέταξε, κὴ θᾶττον τὴν ὑδρὰν ἐκτείνας, τρία κὴ τὰ παλαμναίας κεφαλῆς ὀπισθοφανῶς ἀφῆκε βίλη, κὴ εἰς ἑνδέκατον ὅλως διήμαρτεν· ἐκπαγισμόντινα τοῦτον ἄξιον τὰ δυστυβοῦς προσαγαγεῖν αὐτῷ οἰκείοις, ἀντὶ τῶν πολλῶν μυριάδων, ἃς ἐν πολλοῖς τὰ ἐπικρατείας αὐτὸν κατεώλεσεν ἔτεσι. κὴ τὰ μὲν κὴ τὰ Χρυσόχειρα, κὴ τὰ ἀνθοῦσαν πάση δυνάμει τὰ Τεφρικῆς, τοιοῦτον τὸ τέλος ἐδέξατο συμπεργείᾳ Θεοῦ. ταῖς πολλαῖς ἱκετείαις καμφθέντος Βασιλείου τὰ θεοσεβῶς βασιλεύοντος.

μέ'. Ἀρτι δὲ τὸν ἀοίδιμον Πατριάρχην Ἰγνατίου ἐσίως κὴ διαρέσεως τὰ βίου ἀνύσαντος, κὴ ὑπὸ πλουσίᾳ τῇ πολιᾷ κὴ τῇ κύκλῳ δορυφορίᾳ τῶν ἀρετῶν, κὴ τῇ παρὰ πάντων μακαρισμῷ τὰ παρῶσαν ἀλλαξαμένη ζωὴν, κὴ ἀγαθέντος πρὸς τὰ ἀμείνονα, καὶ ἀποδοῦναι αὖθις τὰ ἐκκλησίαν καλῶς, τῇ μὴ καλῶς ἀντιποιεῖσθαι τὸν πρότερον δόξαντι. κὴ καπίσησεν εὐτάκτως ὅτι κὴ κανονικῶς τὰ σοφώτατον Φώτιον ἐπὶ τὰ φυλάξαι καθέδραν τῆς Βασιλίδος τῇ πόλεως. εἰ μὲν καὶ ἐκ τότου διέλαμπε φιλοφρονήμασι αὐτὸν ἐς τιμῶν, ἀλλ' ἐκ τὰ αὐτῷ παιδαγωγῆσαι σοφίαν τι κὴ ἀρετὴν. ἀλλ' ἐκ τὰ εἰ τὰ καθέδρας μετέστησε, καὶ τὸ δίκαιον ἔδιλεν ἄγειν ἐπὶ τροπῆς. ὅμως τὰ εἰς παραμυθίαν καὶ ἐκ ἔλειπε παρεχόμενος ὅθεν ἐκ τῶν Βασιλείων ἐξεργεῖν αὐτῷ δοὺς, τὰ εἰκόνα παίδων ἀποδεῖξαι παιδαγωγὸν καὶ διδάσκαλον. ἔπως καὶ ἦν, καθάπερ οἱός τε ἦν, πειρώμενος λυπεῖν μὲν, ἀλλὰ πᾶσι δημοσίᾳ τε καὶ προσηνῶς προσέχειν. κὴ τὰ δυνατὰ ἕκαστος καὶ ἐμέλει παραμυθεῖσθαι.

μέ'. Ἀλλὰ καίπερ ἔπως πατρικῶς τε κὴ κηδεμονικῶς πρὸς τοὺς ὑπὸ χεῖρα ἐξετιθέμενος, ἐκ ἔλειπε ὅμως τοὺς μεμονωμένους, μᾶλλον δὲ φθονουμένους κὴ ἐπιβουλευομένους αὐτοῦ τὴν ζωήν. Ὁ δὴ οὖν λεγόμενος Κουρκούας, ὑπὸ πλούτου καὶ τρυφῆς ἐξυβρίσας, ὡς ἔοικε, τυραννίδος ἠρᾶτο· καὶ ἐμφρόνων πλῆθος συνομώσας

mirum munerum in me collatorum, vicem me tibi hodie redditurum, Deo bene propitio, confido, Patrone; ideoque retro te insequar. Præibat itaque ille quasi mente captus ac attonitus, desperata salute, ac nimium pavidus: Pulades intrepide audacique animo insequebatur, donec ad altam foveam deventum est. Subtilitir equus, præ voragine transilire trepidans, titubansque. Dumque circa eam Chrysochir animum intendit, huic Puladas conto latera transfigit; statimque doloris vi circumactus, equo decidit. Tum e comitatu unus, cui Diaconitzæ nomen, se equo propipiens, dominum collapsum procurabat; ejusque capite genibus suis appositio, casum deplorabat. Interim alii Puladæ succrescunt, equisque exilientes, Chrysochiris fere exanimati caput a cervice revellunt. Diaconitzem vero ipsum quoque vinctis aliis adjungunt. Sic pene inaudito eventu, præterque spem omnem debellatis hostibus, ac Christianorum exaltata gloria, cito cum gaudii nuntiis, Chrysochiris quoque caput Imperatori mittitur. Versabatur ille per id tempus apud Petrium, ubi Monasterium erat, in quo ejus filiæ pietatis palæstra exercebantur. Allato capite votorum suorum precumque memor, intentoque in eum cum lacrymis mentis oculo, qui facit voluntatem invocantium eum, afferri ad se arcum ac sagittas præcepit; ociusque nervum tendens, tres a tergo in sceleratum caput sagittas misit, ac ne in una quidem erravit; hanc quamdam impietatis sceleruque dignam expiationem se illi adhibere ratus, pro tantis hominum malibus, quos per malos sui principatus annos perdiderat. Atque hunc finem habuerunt res Chrysochiris, sicque evanuit florentis tunc Tephricæ potentia, opitulante Numine, inque rem pie imperantis Basilii assiduis precibus, facto propitio.

Edit. Paris. pag. 171.

Chrysochir Manichæus occisus.

XLIV. Jam vero, viro Inclyto Patriarcha Ignatio sancte Deoque placitis moribus vita perfuncto, opulentaque canitie, ac virtutum obvallante choro, cunctisque laudantibus, virumque prædicantibus vivis exempto, & ad meliorem vitam translato; ei rursus Ecclesiam rite reddidit, qui non rite sibi ante eam vendicare vitus erat; legitimeque ac canonice sapientissimum Photium in Regiæ Urbis vacante Sede constituit; quamquam ne prius quidem, omni eum humanitate accipere, honoremque habere cessabat, qua ille omnis generis sapientia atque virtute præditus erat. Verum quamquam Sede deturbarat, quod sane nihil sibi justitiæ cultu potius esse volebat, nihil tamen quod solandæ viri fortunæ esset, omittebat. Unde etiam assignato ei in Regia habitaculo, liberorum suorum institutorem ac disciplinis præfecerat. Ita neminem, quoad licebat, mœstis illius rebus negligebat; sed cunctis benigne placideque urebatur; ac quibus modis poterat, omni studio levamen adhibebat.

Photii restitutio, defuncto Ignatio.

pag. 172.

XLV. Quamquam vero sic patria humanitate erga subditos afficiebatur, eorumque sedulo curam gerebat, non defuerunt tamen qui eum odio haberent; seu potius qui inviderent, ac vitæ insidiarentur. Nam Curcuas, quem vocant, opibus deliciisque lasciviens, tyrannidem, ut par est, affectabat;

adjunctaque conjuratorum pari animorum conſenſu turba, aggrediendæ rei commodum tempus expectabat. Uno tamen ex conjuratis ante aggreſſionem inſtructas illi detegente inſidias, traduntur legibus ſcelerati. Iterum tamen generoſi Imperatoris clementia legum ſeveritatem tantiſper mitigavit, ac pœnas moderata eſt. Excuſſis itaque oculis ei, qui auctor conjurationis extiterat, reliqui inflictis verberibus ademptiſque capillis humanius caſtigati ſunt. Ac illi quidem in eum modum, paterna magis indulgentia, quam herili ſeveritate ad officium ſanioremque mentem ſunt reducti.

XLVI. Enimvero communes Reip. curæ, & quæ ſuperioribus tropæa reſtabant adjicienda, ſomnos ei divellebant. Verum primum caſtrum Lulum Romanæ rei utiliſſimum, ipſum munitiſſimum, ſuperiorum temporum projecta recordia, eorumque neglectu quæ e re communi forent, cum omni oppidanorum turba ab Agarenis captum, obque loci ſecuritatem his munitum ac præſidio ſervatum, prudentia ſua ac cura Imperator, munerumque copia, qua vi, qua ſuaſione, Barbarorum ditioni excuſſit, Romanoque Imperio iterum ſubjecit. Ex quo & caſtrum Melvus ſe illi ſponte dedidit, dominumque Imperatorem agnovit. Manichæorum Urbem Catabatalam dictam eo rempore per Duces ſuos excidit. Non ſic tamen delectabat, quod per alios exciſa eſſet atque direpta; ac moleſte habebat, quod non ſuis ipſe laboribus tropæa erigebat. Rurſus itaque, aſſumpto Conſtantino filiorum natu maximo, ut tamquam generoſo catulo hoſtium ei cædis guſtum faceret, artiſque militaris, nec non fortis audaciſque animi inter pericula ipſe illi præceptor foret, illo comite adverſus Syriam profectus eſt; venienſque Cæſaream, quæ ad Argeum montem eſt, primam Cappadocum Urbem, exque militari ratione ſuos exercens, avulſam ex eis ſelectorum partem, velut rimatum, ac ſpeculatum regionem præmiſit: ipſe cum gravi militia pone ibat, ut pugnacis entis vivida magis virtus præiret, ſolidior ſequeretur. Deſertis illi brevi ſuperatis, arces Pſilocaſtellum & Paramocaſtellum diripuerunt, inque illis repertos, captivos duxerunt. Adventantium copiarum metu exterriti Phalacri caſtri incolæ, ſponte Imperatori deditionem fecerunt: Ambri filius Apabdeles Anazarbi Ameras, procul agente Imperatore, barbarico more ferociens; tunc, ejuſque præſentia Melitenenſium ſe turmas commiſcens, fuga ſalutem expedivit; unum hoc ſibi ad ſecuritatem idoneum ratus, ſi lateret, quocumque tandem terræ ſinu atque latebra ſe abdidiſſet. Hujus irruptionis clade & Caiſus, ſive Cataſima, & Robana, ſive Endelechone diripiuntur: itemque Ardala, & quam vocant Eremoſycæa. Tunc & Semas ille Taelis filius, qui Tauri montis angustiis inſidens, graſſando Romanorum fines depopulabatur, ad Imperatorem confugit.

XLVII. Quod ſi brevius ſimpliciuſque, ac quaſi curſim, ſic magna annotamus, nemo miretur, ac nec eo nomine criminetur. Simul enim iſtiuſmodi operum facinorumque ce-

Receptum Baſilio caſtrum Lulum, aliaque.

Exciſa Catabatala Manichæorum.

Syriaca Baſilii expeditio. Edit. Pariſ. pag. 173.

Capta arces & præſidia.

λαβών, καιρὸν ἐζήτει τῆς ἐπιθέσεως. ὡς δὲ πρό τινα τὰ τῆς συσκευῆς ἐξ ἑνὸς τῷ συμπαιτῶν ἐμηνύθη τῷ Βασιλεῖ, παραδίδονται τοῖς νόμοις οἱ πονηροί. ἀλλὰ πάλιν ἡ τοῦ γενναίου Βασιλέως φιλανθρωπία τῷ νόμων αὐστηρίαν παρέθραυσε, καὶ τὰς ποινὰς ἐμετρίαζε. διὸ τὸ προεξάρχοντος ἐκκοπέντος τοὺς ὀφθαλμοὺς, οἱ λοιποὶ διαπεῖς σῶμα πληγῶν καὶ τὴ ἀφαιρέσεως τῆ τριχῶν φιλανθρώπως ἐσωφρονίζοντο. καὶ ἔστι μὲν ἃ πρὸς, πανηκῶς μᾶλλον ἢ διανοητικῶς πρὸς τὸ καθηκοντὸς ἐπανήγοντο.

μς'. Αὐτὸν δὲ τὰ εἰκὸς καθάδειν ἢ ὑπὲρ τῆ ὅλων φροντὶς, καὶ τὰ ἔτι περιλειπῆ τρόπαια. ἀλλὰ φρῶτον μὲν, τὸ πλεῖστα τῶν Ρωμαϊκῶν ἐπικρατείαν ἀφιλοτίμητον χωρίον, τὸ Λοῦλον λεγόμενον, τῇ φθασάσῃ περιττῇ ῥαθυμίᾳ, καὶ τῇ τῆ λυπηρῶν ὀλιγωρίᾳ αὐτανδρον παρὰ τῆ Ἀγαρηνῶν ληφθὲν, καὶ ἐξ τῶν ἀπὸ τοῦ τόπου ἀσφάλειαν ὀχυρωθὲν καὶ κρατυμνον, τῇ οἰκείᾳ σωτηρίᾳ καὶ ἐπιμελείᾳ ὁ Βασιλεὺς, καὶ τῇ ἀφθόνου τῆ δωρεᾶς, ποιθὲν ἐβίαν φρουρὸν, τῆς βαρβαρικῆς ἐπικρατείας μετέστησε, καὶ φρὸς τῶν ἀρετέραν ἐξουσίαν τῆ Ρωμαίων κατήγαγε. ἀφ' ἃ δὲ τὸ Μελὸς κάστρον, φρὸς αὐτὸν ἐκουσίας μετέθετο, καὶ δεσπότην ἑαυτῶ τὸν Αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσε. τῶν δὲ [234] τῆ Μανιχαίων πόλιν Καταβατάλα καλουμένην, καὶ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐξ τῆ οἰκείων γραπτῶν ἐξεπόρθησεν. Αλλ' ἃ τοσοῦτον αὐτὸν ἢ δι' ἑτέρων * φρόθεσις ἔφερεν, ὅσον ἐ νικᾶν μὴ τοῖς αὐτῶ πόνοις καὶ κινδύνοις τὰ τρόπαια ἵστασθαι. ἐξ τοῦτο αὖθις τὸν Κωνσταντῖνον τὸν φρῶτον τῆ υἱὸν προσλαβόμενος, ὡς ἂν αὐτῷ οἷα γενναίου σκύλακα πολεμίων γλύκη φόνε, καὶ αὐτὸς αὐτῆ διδάσκαλος τῶν πολεμικῶν, καὶ τὸ φρὸς τοὺς κινδύνους ἄθαρσὲς παρεσκεύαστο γένεται, σὺν αὐτῷ καὶ Συρίας ὥρμησε, καὶ τὴν [235] πρὸς τῇ Αργίᾳ Καισάρειαν ἐ φρότην τ Καππαδόκων πόλιν καταλαβών, ἐ παντικῶς τ ὑπ' αὐτὴ ἐξοπλίσας λαὸν λογάδων, ἐκ τῶν μοῖραν ἀπέπεμψε, καὶ ὡς προδιερευνητὰς καὶ προδόπτας ἔμπροσθεν ἐξαπέστειλε. καὶ κατόπιν αὐτοςμετὰ τ βαρείας δυνάμεως ἕπετο, ἵνα εὐεργὸν μαχαίρας ἡγῆται τὸ ἀκμαιότατον· τὰ δὲ ἔτι σιβαρώτερα ἀπελαύνεται. οἱ τὰς ἐρημοφόξους ἐφαδραμόντες, τὰ φρούρια, τό, τε [236] Ψιλοκάστελλον καὶ τὸ Παραμοκάστελλον ἐξεπόρθησαν, καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς καπηλευθέντας ἀνδράποδισαντο. καταπλαγέντες δὲ τὴν δίεξ τὸ ἐπιόντος δυνάμεως οἱ τὸ τὸ Φαλακρῶ λεγόμενον κάστρον οἰκοῦντες, ἑκουσίως τῇ Βασιλεῖ προσεχώρησαν· ὁ δὲ τῶ Αμβρὶ υἱὸς Απάβδηλι Αναζαρβης Αμήρας, ὃς μὲν μακρὰν ἀπέφυγε ὁ Βασιλεὺς, βαρβαρικῶς ἐθρασύνετο. τότε δὲ μὴ ἔχε Μελιτηνῶν τίνας φυγῆ ἢ σωτηρίαν ἐπορίζετο μόνην ἀσφάλειαν ἡγούμενος ἑαυτῶ, τὸ λαθεῖν, ὅπου γῆς καταδύεται. τῇ δὲ τοιαύτης ἐφόδου φθορᾷ, καὶ ἡ Καισῶ, ἤτοι ἡ [237] Κατασάμας, καὶ τῆς Ρεβαμ, ἤτοι τῆς Ενδιλιχόνης ἡ πορθησις γίγνεται. ἅμα δὲ καὶ ἡ τῆς Ανδάλω. καὶ ἡ τῆς ἄνω λεγομένης Ερημοσυκαίας. ὅτε καὶ Σήμας ἐκεῖνος ὁ τῶ Ταὴλ, τὰς δυσχωρίας κατέχων τ Ταύρου, καὶ ἐξ ἐφόδου τὰς τ Ρωμαίων λυμαινόμενος ἐφατιὰς, πρὸς τ Βασιλέα κατέφυγε.

μζ'. Εἰ δὲ σωτέρως καὶ φιλῶς τὰ οὕτω μεγάλα οἱονεὶ κατ' ἐπιδρομὴν ἀπαγγέλλομεν, μηδεὶς θαυμαζέτω, ἀλλὰ μηδὲ ἐγκαλείτω. ἅμα γὰρ

234. 235. 236. 237.

ὃ δὲ ταχύτητα τῶν πράξεων ἐκείνων μιμεῖσθαι ἡ διήγησις ἔοικεν, οὐδὲ τοῦτο ὅπως ἐστὶν ἁπλῶς τε καὶ ἐπιξέουσα. Θᾶττον γὰρ ἦν τότε ἐκεῖνα, καὶ τῶν πράξεων ἔλαβε φυσιολόγιαν, ἃ νυνὶ ἀπαγγέλλεται. ἄλλως τε καὶ ἐπεὶ ὁ χρόνος ἤδη ῥάσας καὶ μίσυ πολὺς τὰ καθ' ἕκαστα τῶν ἔργων καὶ τῆς μεταξὺ σιγῆς οἷον ἠμαύρωσε, καὶ ὅτε παρατάξεων τρόπους, ὅτε προσβολῶν ἐρύσεις, ὅτε φαλαγγῶν ἐκτάσεις καὶ συγκλάς, ὅτε στρατηγημάτων ἐπικαίρους χρήσεις εἰδέναι καὶ ἀπαγγέλλειν ἔχομεν, ὡς ἔστι περὶ τὰ καπὰ μέρος ἐγχρονίζειν, καὶ οἷον ἐμφιλοχωρεῖν, ἐξ ὧν πλατυύνεται τὸ διήγημα. τὰ δὲ ἀμάρτυρον ἔχοντα φῆσιν, εἰ καὶ λέγεται πολλάκις, ἀλλ' ἡμεῖς ἀβασανίστως προσδέχεσθαι οὐ βουλόμεθα, καὶ τὸ μὲ δόξαι πεπλασμένῳ μὴ γεγονότων πραγμάτων διήγησιν ἀνατιθέναι τῷ Βασιλεῖ. μάλιστα ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος ἔτι ζῶν, τὰ πρὸς χάριν θωπευτικῶς ὑποκείμενα ῥήματα ἐφαίνετο προσιέμενος. οἱ δὲ μηδὲν τὰ παρὰ πάντων ὁμολογούμενα δωνάμενοι, ἢ σχολάζοντες παραδοῦναι γραφῇ, σχολῇ γε ἂν περὶ τὰ ἀμφίβολα τὸν λόγον ἀποκινήσειαν. Ἀλλ' ἀναχρεώδω, καὶ καθ' ὁδὸν πῆς ἐξ ἀρχῆς διηγήσεως ὁ λόγος ἀναξέχιτω.

μή. Μετὰ ταῦτα τοίνυν ὁ [238] Ονοπνίκτλω λεγόμενον ποταμὸν, ἐν ᾧ Σαρὸν διαπεράσας ὁ Βασιλεὺς μετὰ στρατεύματος, ἦλθε πρὸς Κυκυσὸν, καὶ τὰς ἐκεῖσε λόχμας ἐμπρήσας, καὶ τὰ ἄβατον τῶν δένδρων ἐκτομῇ βατὸν πεποιηκὼς, τῇ τε ταύταις λόχων ἐκράπνισε. πρὸς δὲ Καλλίπολιν καὶ Παδασίαν φθάσας, εἶτα διὰ δυσβάτων ὁδίων ὁδῶν, τῶν ἵππων δυσβαζὰς, διέξησι τὰ στενὰ τῆς ὁδοῦ, διὰ τῶν οἰκείων κόπων, τὸ ἀσθενὲς τῶν ὑπὸ χεῖρα παραμυθούμενος. Τωιαῦτα δὲ τῇ Γερμανικείᾳ προσβαλὼν, ἐπεὶ τὸ ἀνθιστάμενον ἅπαν ἐκ ποδὸς ἐχώρει, καὶ τοῖς τείχεσι συνεκλείετο, καὶ ὐδεὶς τῶν πολεμίων ἐτόλμα εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, τὰ περὶ αὐτὴν πάντα περὶ παραδὺς, καὶ [239] τὰ πρὸς τὴν πόλεως κάλλη ὡς κενὸν δείξας ἀφανισμῷ [240] πρὸς Ἀδαπα παρεγένετο. τῇ δὲ τοιαύτης πόλεως μὴ τολμώντων ἐν τοῖς ὑπαίθροις διαγωνίζεσθαι, ἀλλ' ἐντὸς τῶν τειχῶν συνελαθέντων, καὶ διεγνωκότων τὴν πολιορκίαν ὑφίσασθαι, αὐτὸς τὰ πρὸ τῆς πολίσως καπαλλείσαμενος, καὶ τὸ παρακείμενον πολίχνιον, ὅπερ ἐκάλουν Γέροντα, ἐκπορθήσας, καὶ διαρπαγῆναι ἀφεὶς, ἐφ' οἷς καὶ προθυμοτέρους ἀπὸ τῆς ὠφελείας πρὸς τὸ ποιεῖν τὰς στρατιώτας πεποιηκὼς, αὐτοῖς προσβάλλει τοῖς τείχεσι, καὶ τὴν πρὸς πολιορκίαν ἐπήχρητο μηχανὰς, καὶ ἐπ' ἐλπίδος ἦν ἐν μικρᾷ δὴ τὸ βάρος τῆς πρὸς αὐτὸν δωνάμεως, καὶ κράτος τὴν πόλιν ἕλειν. Ὁρῶν δὲ τὰς ἔνδον αὖθις τὰ προσπίπτοντα φέρεσθαι, καὶ ὑπαττομένας ἐπὶ προδήλῳ χωδὲν ὀλέθρῳ τῆς πατρίδος αὐτῶν, Ἐφ' ὅτῳ πεποιθότας ὀλίγον αὐτῷ λόγον τῆς δοκεῖν πειθομένοις φαίνονται, ἐπυνθάνετο. καὶ δὴ παρ' ἑνὸς ἀκούσας τῆς ἐγχωρίων, ὡς ὑπό τινος τῆς παρ' αὐτοῖς ἐλαβῶν, εἴτε ὑπό τινος θειοτέρας γνώσεως, εἴτε ἀπὸ ἐπιστημονικῆς μεθόδου γινώσκοντος, πληροφορίαν δεδιγμένοι τυγχάνουσιν, ὡς οὐχ ὑπὸ σὺ τῶνδε πολιορκούμενος αὐτὸς, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου τινὸς τῆς κατὰ τὸ γένος σοι προσηκόντων, Κωνσταντίνου καλουμένου, πεφρασμένον εἶναι τὴν τοιαύτην ἁλῶναι πόλιν· καὶ διὰ τοῦτο τοῖς προσπίπτουσι μὴ ἐκπλήττεσθαι. ὁ δὲ τὸν ἐπιδείξαντος, καὶ ὡς ἔπω καλεῖται διδάξαντος, καὶ μηδὲν τὸ παρ' αὐτοῖς, εἰπόντος, διαπίπτειν πάν-

Constant. Porphyrog. Basil. Macedo.

leritatem narratio æmulari videtur; qua sic leviter simpliciusque transcurrit. Citius enim tunc illa capta præsidia designataque facinora, quam nunc a me narrata sunt. Præterea, cum longi jam temporis mora, res singulas gestaque facinora silentio velut obscurarit; ac nec pugnarum modos, nec ex impetu aggressiones, neque exporrectas contractasque phalanges, nec stratagematum pro tempore usus, vel scire possimus, vel enuntiare; non est cur circa singula tempus teramus, libenterque in illis immoremur, unde narratio dilatatur. Quæ autem nullo certo teste tradita sunt, etsi crebro rumore ferantur, atque in ore vulgi volitent, nos tamen ut sine examine amplectamur, induci non patimur, ne confidam, eorum quæ nec gesta quidem sunt, narrationem Imperatori appingere videamur. Ac vel maxime, quod nec illi dum in humanis adhuc ageret, quæ alii velut assentandi gratia verba insinuarent, lubens videbatur admittere. Nos vero, qui ne ea quidem, quæ omnium ore testata sunt, scriptorum monumentis consignare valemus, aut per otium possumus, vix certe in iis quæ dubia sunt sermonem protraxerimus. Vetum retroagatur oratio, & in viam recurrat, quam sibi ab exordio narrationis proposuit. *Edit. Paris. pag. 174.*

XLVIII. Secundum hæc Imperator Onopnictem fluvium & Sarum cum exercitu trajecit, venitque Cucusum: ibique succensis lucis, & arboribus excisis, loca itineribus invia, in commoda redegit, atque in eis palantes cohortes dissipavit. Inde Callipolim & Padasiam cum venisset, locisque asperis ac confragosis iter haberet, equo descendens, pedes ipse viæ angustia emetiebatur, labore suo, subditorum infirmas vires recreans. Tum Germaniciam petens, cum adversarii omnes e vestigio cederent, intraque mœnia sese continerent, nec qui manum conserere auderet ullus esset, cunctis circa eam igni absumptis, ac suburbanis misere desolatis atque vastatis, Adatam pervenit. Oppidani aperto marte certare non ausi, intraque mœnia compressi, obsidionem sustinere statuerunt. Imperator suburbana depopulatus, excisoque vicino oppidulo, cui nomen Gero, prædam militibus concessit; ejusque emolumento animosioribus redditis, eisque ad laborem addita alacritate, in muros ingruit; machinisque adhibitis spe fovebatur, eaque non levi, quibus fretus robustis copiis erat, Urbem vi expugnatum iri. Videns autem obsessos metu solutos oppugnationem ferre, jamque aperto fere patriæ excidio nihil obturbari, scisceitabatur, *Qua confidentia, nullam sui rationem habere viderentur?* Audientique ex quodam indigenarum, *A viro apud eos religioso pioque (sive ille ex divinione assiatu, sive scientiæ alicujus præceptis instructus tenebat) certo se accepisse, Non ab illo, qui nunc obsideret, sed ab alio quodam ei genere conjuncto, Constantino nomine, in fatis esse, ut urbs diriperetur; eamque ob rem illius assultibus animum non despondere.* Illo Filium monstrante, sicque eum vocari dicente; *Nec prorsus cassum fore vaticinium, tametsi illorum urbs ab eo caperetur?* Respondit is, qui oraculum referebat, *Non adhuc illum esse Con-*

Germaniciæ direptus ager.

Adatæ obsessa.

Adatæ non capiendæ a Basilio vaticinatio.

stantinum, qui illorum Urbem esset eversurus; sed alium quempiam illius nepotum, post longam satis annorum seriem. His Imperator prope ira concitus, satagensque ipso opere inanem temere sparsum rumorem, quod sic jactabant, evincere, majori quam antea vi ac conatu, oppugnationi instabat. Videns vero, quic- *Edit. Paris. pag. 175.* quid operæ conferret, nihil se proficere, nec ulla firma satis spe subnixum esse; considerantsque non leve exercitus damnum, quod sub die, algente cælo noctes ageret; pluriſque ducens suos incolumes servare, quam hostes capere ac subigere, ante hyemem recedere operæpretium putavit. Sed hæc hactenus. Nobis vero iubit mirari, qui potit tantum temporis vaticinii illius eventum conspeximus, Quænam tanta apud Barbaros illos sicque exacta cognitio ac veritatis comprehensio, qui nec vitæ, nec religionis cultu admodum probati sint? Cum enim ille tunc Urbem capere non potuerit, nunc nostris temporibus Constantinus Purpuræ furculus, sapientissimi Leonis filius, ac illius nepos, singulari sibi munere istud usurpavit; adscriptumque illi est sacinus internecionis incolarum Adatæ. Proinde, ut auctor Homerus est, *Bonum erat defuncti filium relictum esse*; quo nimirum, ultor eorum quæ in avi majestatem illi proterve ausi fuerant, palam filius servaretur. Verum vestigium rursus oratio repetat, & quæ sequentia sunt, eloquatur. *Homer.*

XLIX. Tunc itaque Imperator, multis captis ac manubiis referto exercitu, ubi captivorum onus ob viæ anfractus difficiles ipsamque ejus longitudinem, ense levari jusserat, ad reditum adjecit animum, ingentem sui metum Agaris nepotibus relinquens. Timens vero ne se inter angusta locorum hostes adorirentur (noverat enim stultam eam Imperatoris vocem esse, *Non putaram*) suorum manipulis in subsessis opportune locatis, plures eorum qui se alios capturos arbitrabantur, vivos cepit. His rebus, Abdelomelis locorum Reguli fractus animus; missisque oratoribus, veniam ac pacem rogat, probum se servum exque animo deditum fore pollicitus, locaque subjecturum ac traditurum. Votis annuens Imperator, postulata concessit, ac deinceps socium adversus tribules spontaneum habuit. Hinc rursus Argeo monte pertransito, cum Cæsaream venisset, victoriæ nuntios ex Colonia & Lullio accepit; signaque præsto erant, manubiorum & captivorum ingens copia ex Tarsi & Manichæorum oppidis convecta. Inter quos ingentem Curtorum oblatam turbam, necari præcepit; quippe cum vix quicquam frugis ex illis expectaretur, nec exercitus opimis jam spoliis onustus, secum eos habere vellet ac advehere, inutile impedimentum itineris. Medæum reductus Imperator, sparsis in suos muneribus, ac pro cujusque virtute ac præstantia collaris honoribus, omnique humanitate omnibus acceptis, dimissisque ad hyberna cohortibus, iter prosequebatur. Veniensque Byzantium, priori more victoriæ coronam Patriarchæ manu, faustasque a populo triumphales voces accepit. *Abdelomelis deditio. Curtorum captivorum cædes. pag. 176.*

L. Jam porro annis superioribus Tephricæ depressa potentia ac pene extincta, Tarsitarum reviviscere ac

A τῆς πυθόχρηστον, ἐκ τοῦ γαῦ τὴν πόλιν ἁλίσκεσθαι. Οὐτοσῖτον, ὁ ἐξηγούμενος ἔλεγε, τὸ Κωνσταντῖνον ἐκεῖνον εἶναι, ὃς αὐτῶν μέλλει τὴν πόλιν ποιεῖσθαι ἀνάστατον· ἄλλον δέ τινα μετὰ χρόνον συχνὸν τοῦ ἀπογόνων τοῦ σῶν. ἐφ' οἷς ἐκεῖνος οἷον διοργισθεὶς, τῷ βουληθῆς ἐξελέγξαι δι' ἔργου λόγον ἄλλως κενὸν τὸ λαλούμενον, σταυροπώτορον τὴν πολιορκίαν ἀνεδήσατο, καὶ ἐπεργότερον ἐχρήσατο τῇ παρασκευῇ. ὡς δὴ πάντα ποτοσοῦτος αὐτῷ ἑώρα μὴ προβαίνουσαν τὴν ἀσφαλῶς, μηδὲ ἐπί τινος ἀσφαλοῦς ἐλπίδος ἐδραιοῦσθαι τὰ ἰδιώματα· ἐνενόει δὲ καὶ ἐν ὑπαίθρῳ τὴν πλῆθος ἐν τόποις κρημνώδεσι κάκωσιν, καὶ τὸν πολεμίους ἐλεῖν κρεῖττον τὸ μὴ οἱ κείνους πτοησάσθαι λογισάμενος, πρὸ χειμῶνος ἀναχωρῆσαι λυσιτελὲς ἐδοκίμασε. καὶ ἔπι μὲν τοῦτο. ἡμῖν δὲ θαυμάζειν ἐπέρχεται, τὴν μὴ τοσοῦτον χρόνον τῆς προρρήσεως ἐκείνης ἐδῶσι καὶ ἐκβασιν τὰ ἐν τοῖς Βαρβάροις ἐκείνοις, καὶ ἅδε πάντα τὰ περὶ τὸν βίον καὶ τὸ σέβας χρηστὸς, ἀκριβὴς ἅπα γνῶσις, καὶ τῆς ἀληθείας κατάληψις; ἐπεὶ τοίνυν μὴ δυνηθέντος τοῦ τὴν πόλιν ἑλεῖν, καὶ ἐπὶ τῷ πατρῴοις χρόνοις, Κωνσταντῖνος ὁ τῆς πορφύρας βλαστὸς, ὁ Λέοντος μὲν τοῦ σοφωτάτου υἱὸς, ἐκείνου δὲ υἱωνὸς, τὸ κοινὸν ἁραπερμα ἀπανήγκατο, καὶ ἐπιγράφει τῇ κατορθώματι τῆς παμπλῆς ἀπωλείας τῆς οἰκουμένης τῶν Ἀδατῶν [241], Ὡς ἰὼ ἄρα, κατ' Ὅμηρον, ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταφθιμένοιο λιπέσθαι, ἵνα τιμωρὸς ὁ πρὸς τῆς εἰς τὸ πατρῷον κράτος ἀποθρασυνθεῖσαι τολμησάντων πειρασθῇ ἐξαναζῆσαι. ἀλλ' εἰς ἴχνος αὐθις ὁ λόγος παλινδρομέτω, καὶ δηλούτω τὰ ἑξῆς.

μθ'. Τότε τοίνυν ὁ Βασιλεὺς, πολλῆς αἰχμαλωτίας καὶ λαφύρων ἐμπλήσας τὸ στράτευμα, ἔπι τὰς αἰχμαλωσίας ἦγε τὸ δύσβατον καὶ πολὺ τὸ ὁδὲ τῷ ξίφει κελεύσας ἀποτορτίσασθαι, ἐπανόδου ἐμνήσθη, πολὺ δέος αὐτῷ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἐχθρῶν ἀπολιπών. προσδοκήσας γὰρ ὅμως ἐπιθήσειν τινὰ καὶ τὰς σφῶν τῷ τόπων ἰδεῖν τὸ κακὸν εἶναι φευκτὸν Στρατηγῷ, τὸ, Οὐκ ἂν προσιδόκησα, καὶ λόχους ἐν τοῖς ἐπικαίροις ὑφεὶς, πολλοὺς τῷ ἄλλων ἐλεῖν οἰομένων ἐξάγρησε. ἄπερ ὁ Ἀβδελομὴλ ἐκεῖνος ἰδὼν, ὃς τῷ ἐκεῖσε τόπων ἐκμαθὼν, φρέατος πίμπλησι, ἀδείας καὶ εἰρήνης ἐδεῖτο τυχεῖν, ἀγγάμενα δοῦλον ἑαυτὸν γενέσθαι καθικετεύων· καὶ τῷ ὑπ' αὐτῷ κρατουμένων χωρίων καὶ τόπων ποιήσεσθαι τὴν ὑποστασιν καὶ ἐγχείρισιν. ἃ δὴ δέσπτο ὁ Βασιλεὺς δεξάμενος, τὰ αἰτήματα δέδωκε, καὶ σύμμαχον αὐτὸ τὸ ἀπὸ τοῦδε τῷ ὁμοφύλων εἶχε ἐθελοντήν. Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν τὸ τῆ Ἀργαίῳ διελθὼν ὄρος, καὶ πρὸς Καισάρειαν γενόμενος, ἐκ τε Κολωνείας καὶ Λύλλου, ἐπινικίων ἀγγελίας ἐδέξατο· καὶ ἦν τὰ σύμβολα, λαφύρων τε αἰχμαλώτων πλῆθος, ἄπειρον ἀπό τε φρυγίων καὶ Ταρσοῦ καὶ ἀπὸ Μανιχαίων ἐτύγχανε πόλεων. ἔνθα καὶ πλεῖστον ὄχλον τῷ Κούρτων προσενεχθέντα, ἀποσφαγῶναι προσέταξε. εἰς οὐδὲν γὰρ χρήσιμον ἐτύγχανον χρόνοις, καὶ προκαπεπλησμένον ἀπάρχον τὸ στράτευμα, καὶ ἐβούλετο τε πῶς ἔχειν δύχρηστον παρεπόχλημα. ἐν Μηδαίῳ δὲ γενόμενος ὑποστρέφων ὁ Βασιλεὺς, καὶ τιμὰς ἀξιείμασι τοῖς ὑπ' αὐτὸν, καὶ ἀναλόγως τῆς οἰκείας ἑκάστου ἀρετῆς προβιβάσας καὶ φιλοφρονησάμενος, καὶ πρὸς παραχειμασίαν ἀφεὶς, εἴχετο τῆς ὁδοῦ· καὶ τὴν βασιλίδων φθάσας, κατὰ τὸ πρόπαλαι ἔθος τῷ Πατριάρχῃ τὸν τῆς νίκης ἐδίδαξε σέφανον, καὶ παρὰ τοῦ δήμου τὰς ἐπινικίους φωνάς.

ν'. Ἤδη δὲ τῶν οἰκομένων χρόνων ἀπαυθαδίας καὶ παπάπασιν ἀποβακχείας τῆς Ταρσικῆς, ἣ τῶν

B

C

D

E

Ταρσιτῶν ἰσχὺς ἀναθάλλειν ἢ αὐξάνεσθαι ἤρχετο. καὶ A
πάλιν ἀπὸ τότου, αἱ τῶ Ῥωμαϊκῶν ὁρίων ἐφορίαι συ-
νεχῶς ἐπιέζοντο. τὸ γοῦν καθ' Ἀνδρέαν ἐκεῖνος ὁ ἐκ
Σκυθῶν, πολλάκις ἰωδίσατο κατ' αὐτῶν· καὶ τῆς περὶ
αὐτὸν ἀναλόγως δυνάμεως, πολλοὺς τῶν εἰς προ-
νομὴν ἐξιόντων, καὶ τῶ ὅλω ἀπορραγνυμένους στρατεύ-
ματος, αἴρων καὶ αἰχμαλώτους ἐλάμβανε. καὶ ὡς ἱκανὰ
τεκμήρια ἀνδρείας τε καὶ συνέσεως καθεῖλκεν ἐξέφερε,
εἰς τὸ τῶν Πατρικίων προῆλθε ἀπὸ τῆ Βασι-
λέως ἀξίωμα, καὶ εἰς τὴν τῶν Σχολῶν ἀρχήν. καὶ τότε
δὴ μᾶλλον ἀπὸ μείζονος ἐξουσίας τε καὶ δυνάμεως πολ-
λάκις ἐμφανέσι μάχαις πρός τε τοὺς ἀπὸ Μελιτηνῆς
καὶ τοὺς ἀπὸ Ταρσῆ παρεπάξατο, καὶ ἐνίκησε. γράψαν-
τος δέ ποτε πρὸς αὐτὸν τὸν ἀμηρᾶν τοῦ Ταρσῆ λό- B
γους βλασφημίας καὶ ἀπονοίας μεστοὺς κατὰ τῆ Κυρίου ἡ-
μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, καὶ τῆς ὑπεραγίας αὐτῆ
Μητρὸς, Ὅτι ἴδω τί σοι ὁ τῆς Μαρίας ὑιὸς ποιήσει Τ-
ἰός, καὶ αὐτὴ ἡ τοῦτον γεννήσασα, ἐκ τῆ μὴ δυνάμενος
ἀδρᾶς ἀντίνας μοι κατὰ σοῦ. λαβὼν ἐκεῖνος τὸ λοίδορον
γράμματεῖον, μετὰ δακρύων πολλῶν τῆ εἰκόνι τῆ Θεο-
μήτορος, ἐγκαλισμένον φερούσης καὶ τὸν Υἱὸν, προσε-
τίθετο, προσκυνῶν. Ἰδοὺ ὦ Μῆτερ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ,
καὶ σὺ ὁ προαιώνιος ἐκ Πατρὸς καὶ ὑπὸ χρόνον ἐκ τῆς μη-
τρὸς, οἷα ἀνοήτως καὶ ἐφρυάξατο κατὰ τοῦ σοῦ πεφιλτάτου
λαοῦ ὁ Βάρβαρος οὗτος καὶ ἀλάζων, ὁ νῖος Σεναχηρείμ,
καὶ γενοῦ βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν δούλων σου, καὶ
γνώτω πάντα τὰ ἔθνη τὸ κράτος τῆς δυναστείας σου. Ταῦτα C
πρὸς Θεὸν μετὰ συντετριμμένης καρδίας καὶ δακρύων πολλῶν
προσευξάμενος καὶ εἰπών, ἄρας τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνά-
μεις, ἀπῆρε κατὰ Ταρσοῦ. καὶ δὴ κατὰ τόπον γενόμενος,
ὃς λέγεται Ποδανδὸς, ἔνθα καὶ ὁ ἀμώνυμος ῥεῖ ποταμὸς,
τὸ Βαρβαρικὸν ὅρος ἀντιπαρατετάχατο στράτευμα.
προσβαλὼν δὲ μετὰ τῆς εἰς Θεὸν πεποιθήσεως ὁ γενναῖος
οὗτος μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἁπάσης δυνάμεως, ἐν τοῖς
παρακλητικοῖς τῶν λόγων πρότερον πρὸς ἃ ἀγῶνα
ἐπέρρωσε, καὶ πολλὰ καὶ σωφίσεως καὶ ἀνδρείας ἔργα ἐ-
πιδεικνύμενος, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν δὴ ὑποστρατήγων, τα-
ξιάρχων τε καὶ λοχαγῶν καὶ σύμπαντος τοῦ πλήθους ἀν-
δρικῶς ἀγωνισαμένων, ῥέπεται φόβῳ πολλῷ τὸ τῶν
Βαρβάρων πλῆθος, πρότερον αὐτῆ πεισόντος τοῦ Ἀμη- D
ρᾶ, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀνδρείας πάσης δυνάμεως. ὀ-
λίγοι δέ τινες τῶν ἐπὶ τοῦ χάρακος καὶ τῶν ἐν ἐχάτοις
που τεταγμένων, ἀφυγόντες μόλις καὶ κίνδυνον, πρὸς
Ταρσὸν ἀποσώζονται. Ἀθλίας οὖν τὰς οἰκείας, τὰς δὲ
πολεμίους εἰς ἓν χῶρον συναγαγὼν, καὶ μέγα ἀπὸ
τούτων ποιησάμενος κολωνὸν, ὡς ἀπὸ σκήνης οὖν καὶ τοῖς
μετέπειτα, εἰς τὰ οἰκεῖα ὑπέστρεψε μετὰ λείας καὶ λαφύ-
ρων καὶ αἰχμαλώτων πολλῶν, σωφρόνως περὶ ἑαυ-
τὸν διατεθείς, καὶ μόνῳ Θεῷ τὸ ἔργον ποιήσας, καὶ
ἑκάστῳ περιγράφων ἃ στρατηγίαν, καὶ τὸ μέγα τοῦτο
ἐπίτευγμα. διὸ καὶ δέους μὲν ἀπλησίᾳ νίκης καὶ τῇ
ἐφέσει τοῦ πλείονος, καὶ τὰ προϋπηργμένα, οἷα
συμβαίνει πολλάκις, τὸ τῆς Νεμέσεως λυμήνασθαι
φθονερὸν, ἀπέσχετο τῶ πρόσω χωρεῖν. δῆλα δὲ τὰ E
κατεπραχθέντα τῆ Αὐτοκράτορι ποιησάμενος, ἐπε-
λύθη δὴ ἀπὸ τῶν ὁμοτίμων φθόνον, ἄξια τῶν ἔρ-
γων βραβεῖα λαβεῖν· οἳ συνεχῶς διεθρύλλουν
προκαταλαμβάνοντες τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς καὶ τὸν
ἄνδρα διαβάλλοντες, ὡς ἐφιλοκακήσαντα, καὶ ἀ-
ποστήσαντα Ῥωμαίους τῶν ἄλλων τῆς Ταρσοῦ.

Conſtant. Porphyrog. Baſilius Macedo.

augeſcere cœperat; rurſuſque Romanæ ditionis fines jugiter infeſtabant. Ad- Andreas Scy-
verſus illos per hæc tempora Andreas tha virtus.
ille Scytha haud raro fortiter egerat, proque copiarum ſuarum ratione, multos eorum qui prædatum excurrebant, a toto avulſos exercitu interfecerat atque ceperat. Cumque adeo egregie indies fortitudinis ac prudentiæ argumenta ſatis ederet, Patricii auctus dignitate, ac Scholis ab Imperatore præfectus eſt. Tuncque majori poteſtate ac copiis, acie conferta cum Melitenenſibus Tarſenſibuſque, & pugnavit, & vicit. Quandoque vero Tarſi Amera, verba mittendo impietatis & amentiæ plena adverſus Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ac Deum ſanctiſſimamque ejus Parentem; *Experiar*, ajebat, *an tibi commodum allaturus ſit Mariæ Filius, ipſaque illius Mater, ubi copioſa validaque manu adverſus te profectus fuero.* Accepit ille conviciantis Epiſtolam, multiſque lacrymis, ſanctæ Dei Genitricis Filium in ſinu ac ulnis geſtantis Imagini eam apponens, ait: *Vide de Verbi Deique Mater, Tuque, qui præeternus ex Patre, exque Matre tempori obnoxius es, quantum Barbarus iſte, inſolenſque ac novus Senachirim convicietur, fremueritque adverſus populum tuum peculiarem. Adjutor eſto ac defenſor ſervorum tuorum; ſcientque omnes gentes robur potentiæ tuæ.* Hæc ad Deum contrito corde, multiſque lacrymis comprecatus atque locutus, aſſumptis Romanis cohortibus adverſus Tarſum proficiſcitur. Atque ubi ad locum venit, cui Podando nomen (ubi etiam recurrit fluvius ejuſdem nominis) in adverſam hoſtium aciem incidit; fiduciaque in Deum poſita vir fortis animi, cum omnibus copiis, iiſque hortatoriis verbis ad pugnæ aleam ſerio ante animatis, hoſtium impetum ſuſcipit; multiſque prudentiæ ac fortitudinis editis facinoribus, nec non Legatis, Centurionibus, Manipulariis, ac reliqua omni militari turba ſtrenue dimicantibus, ingenti ſtrage Barbarorum exercitus funditur; ipſo prius Amera ex- *Edit. Pariſ.*
ſo, omnique ejus florenti exercitu. *pag. 177.*
Pauci in caſtris extremaque acie conſtituti, vix periculo elapſi, Tarſum recipiuntur. Suis itaque ſepultis, hoſtibuſque in unum locum aggeſtis, magnoque ex eis inſtar tituli in monumentum extructo tumulo, cum ſpoliis & manubiis multiſque captivis, ad ſua reverſus eſt; moderate ſe in victoria gerens, unique Deo facinus adſcribens, illique tribuens & militarem Ducisque ſic felici exitu ſolertiam, & ingentem hanc victoriam. Quare etiam veritus, ne inſatiabili victoriæ ardore majoriſque compendii cupiditate, ipſa jam parta, uti non raro uſu venit, invida Nemeſis labefactaret, impetu inhibito ſubſtitit. Perlato ad Imperatorem eorum quæ illi ſtrenue geſta erant nuntio, obſtitit æmulorum pari dignitate invidia, ne pro operum merito præmia digna reciperet. Nempe occupantes Imperatoris aures viroque detrahentes, jugiter obtundebant, ac calumniabantur, quaſi is conſulto rem Romanam prodidiſſet, atque Tarſi excidio privaſſet. *Cum enim Deus*, ajebant, *in manus noſtras tradidiſſet, ſi victoriam perſecutus eſſet, plene*

fducia militis, ex pugnæ jam illi conſertæ gloria, Ducis ignavia nobis erepta eſt. Dum hæc ſæpius dicuntur, Imperator falſa perſuaſione decipitur. (Falluntur enim plerumque etiam viri prudentes, per eos, qui ea quæ ex animo ſunt non placent, illis loquuntur) abrogatoque Andreæ imperio, ut qui ſtrenuis facinoribus hoſtes inſequendo non ſatis inſtitiſſet, ejus loco Cæſiam illum, Stypiotam dictum, ordinibus præficit, omniſque exercitus ductorem conſtituit, ubi in Tarſum expugnatum iri pollicentem, aliaque multa & fortia ſe peracturum, ſtolide nimis exiſtimantem atque jactantem.

Sentent.

Stypiotes Andreæ ſubrogatus ordinum ductor.

LI. Is ſtatim Romanis omnibus cohortibus aſſumptis, ſuſceptaque in Tarſum expeditione, oſtendit Andream non ſegnem atque timidum, ſed catum & prudentem atque optimum militum Ducem. Barbaros enim prædam paratam ratus, nec eorum quæ e re eſſent quicquam ante conſiderans, nec locis occupatis prior ipſe inſidias locans, aut Imperatoriæ peritiæ ac conſilii ſolertiæque dignum aliquid animo agitans, Tarſo appropinquat, in locum quem Chryſobullum vocant, dementi animo inconſideratoque audacia ac temeritate. Barbari incautum conſiderantes hominis genium, quod neque loca tuta occupaverat, nec convenienti vallo ac foſſa caſtra munierat, neque aliud quid præſtiterat, eorum quæ cati ac ſolertes Duces præſtruere ſolent, victoriam dolo parare deliberant, incautumque ac curis ſolutum noctu aggrediuntur, ſtratagemate uſi, pro eorum in anguſtum redactis rebus, afflictaque fortuna, uti rei probavit eventus, plane ſolerti ac commodo. Cum enim ex accepta ab Andrea cladæ pauci eſſent, ac minuto numero, rei diſcrimine ad fraudes neceſſario verſi ſunt. Multis namque conductis equis, ab eorum caudis coria ſicca ſuſpendunt; tumque una teſſera in multas Romani exercitus partes immittunt; ipſique poſtmodum variis ex locis, tympanis perſtrepentes, exertis enſibus in medium vallum inſiliunt. Conſternatis itaque turbatiſque Romanorum animis, & per tumultum equis pariter virisque invicem collidentibus, Barbari potiti victoria ſunt, immenſa Romanorum ſtrage, pleriſque a ſuis inglorie obtritis ac ſuffocatis. Sic pene inaudito caſu præterque ſpem omnem victores Iſmaelitæ, Romanique Imperii nervis exciſis, tympanorum ſtrepitu ac barbarico barritu Pæana concinebant. Hunc finem ſtolidæ expeditionis adverſus Romanos livor attulit, ac tale tropæum adverſus eos, quibus paulo ante fauſte ceſſerat, maligna Nemeſis poſuit. Verum ſic quidem ſe res Orientis habebant, Baſilio pio religioſiſſimoque Imperatore.

Edit. Pariſ. pag. 173.

Tarſenſium ſtratagema, exquiſito victoria.

LII. Quæ autem ad Occidentem ſpectant, narraturus accedo. Eadem ac reliqua ratione, etiam rebus Occidentis majorem in modum Michaele Imperatore neglectis, totaque fere Italia, quanta noſtræ noſtræ Romæ ceſſerat, potiſſimaque Siciliæ parte, Carthaginenſium armis debellata atque Barbaris vectigali facta. Ad hæc etiam qui in Pannonia & Dalmatia, ac qui ultra hos Scythæ; Chrobati Icilicit & Serbli & Zachlumi; Terbunjotæ item & Canalitæ & Dio-

Res Occidentis Michaele Imperatore.

Ὅτι γὰρ φασὶ, εἰς χεῖρας ἡμῶν ταύτην δίδωσι τὴν Θεὸς, εἰ ἐπεξέλθοι τῇ νίκῃ, πλεῖστος ὁ πλοῦτος, εἰς κατεργάσεται, ἀπαλλάξαμεν ἑαυτὸν τὸν ῥᾳθυμίαν τοῦ Στρατηγοῦ. ὑφ' ὧν πολλάκις λεγομένων ὁ Βασιλεὺς παρακέκινται· ἀκατόπτως δὲ πολλάκις ἐ φρόνιμος λεγομένων ἀνὴρ τῶν καθ' ἑαυτὸν, ἢ παραλύει τῆς ἀρχῆς ἐ Ἀνδρέου, ὡς μὴ πλείους ἐπεξελθόντα τοῖς κατὰ τῶν ἐχθρῶν πεποίθησι· ἢ δὲ ἐκείνου προβάλλεται εἰς τὸ τῶν ναυμάχων ἐξηγεῖσθαι ἢ πάσης τῆ στρατῆ ἐκείνου ἐ Κεσᾶ ἐ Στυπιώτου λεγόμενον, τὸν τε Ταρσὸν ἑλεῖν ὑπισχνούμενον, ἢ ἄλλα πολλὰ ἢ γοητικὰ ἀφρόνως φρονήματα καταπραξόμενον.

νε'. Ὡς αὐτίκα πάσας τὰς Ρωμαϊκὰς δυνάμεις λαβὼν, ἢ ἐξορμήσας κατὰ Ταρσοῦ, ἐδίδου ἐ Ἀνδρέας ἐκ ἐθελόκακον ἢ δειλὸν, ἀλλὰ πεπειραμένον ἢ φρονίμου ἢ ἄριστον Στρατηγὸν· γυναίμους γὰρ τοὺς Βαρβάρους ἐποίμνιον λείαν, ἢ ὡδὲ τῶν ἑῴων πρόδειπνον ἅμιλλον, ὡδὲ τρόλοχίσας, ὡδὲ στρατιωτικῆς ἐμπειρίας ἢ βουλίας ἐπάξιόν τι φρονήσας, πλησίον γίνεται τῆς Ταρσοῦ κατὰ τὸν τόπον, ὃς * Χρυσόβουλλον λέγεται, μὴ φρονήματος ἀνόνητα ἢ θράσους ἀπειρόκακα. οἱ δὲ Βάρβαροι πρὸ προφύλακτον αὐτῷ καταστήσαμβον, ἐκ τοῦ μὴ τοὺς ἐχθροὺς καταλαβέσθαι, μήτε χάρακα ἢ τάφρον προβαλέσθαι τῆς στρατοπεδίας, μήτ' ἄλλό τι τῶν, ἃ τὸ λιλογισμένον τῶν Στρατηγῶν ἢ ἐμφρον προδιακοσμεῖται, κατάπραξόμβον, κλέψαι τὴν νίκην βουλεύονται, ἢ ἀπαρασκεύῳ ἀμελείᾳ πίπτουσιν αὐτῷ ἐν νυκτὶ, στρατηγήματι χρησάμβοι πρὸς τὴν ἀπορίαν αὐτῶν ἢ πτῶσιν, ὡς ἔφην, σοφῷ· ὀλίγοι γάρ τινες ὄντες ἀπὸ τῆς τροπῆς πῶς ἢ διαρθμητοι, τῇ ἀπορίᾳ χρὲς παντοίαν ἐξ ἀνάγκης ἐχώρησαν, ἢ ἅπαντες συναγαγόντες συχνὰς ἐ βύρσας ξηρὰς ἐξάλλαντες ἀπὸ τῶν ἵππων ἱρῶν, ὑφ' ἓν παράγγελμα κατὰ τὰ πολλὰ τῷ Ρωμαϊκῷ στρατοπέδῳ ἐπαφιᾶσι μέρη. εἶπα ἢ αὐτοὶ ἀπὸ διαφόρων τόπων, τοῖς τυμπάνοις ἐπιδυπήσαντες, ἐν μέσῳ τ' χάρακος γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν εἰσεπήδησαν. πτοίας οὖν ἢ παραχῆς ἐμπεσούσης τῷ τῶν Ρωμαίων στρατεύματι, ἢ συμπαραχθέντων ἵππων ὁμοῦ ἢ ἀνδρῶν καὶ ἀλλήλοις περιπιπτόντων, συμβαίνει τοὺς Βαρβάρους κρατῆσαι ἢ φόνου ἄπειρον ἀπεργάσασθαι, τῶν πλείστων δυσκλεῶς συμπατουμένων ἢ συμπνιγομένων ὑφ' ἑαυτῶν. οὕτω ἢ παραδόξως ἢ παρ' ἐλπίδα κρατήσαντες οἱ ἐξ Ἰσμαὴλ, ἢ τὰ δόρατα τῆς Ρωμαϊκῆς ἀρχῆς κατακόψαντες, τυμπάνων βοαῖς ἢ βαρβαρικοῖς ἀλαλαγμοῖς ἐπαιώνιζον. Τοιοῦτον τὸ τέλος ἐ ἀνάπτης στρατηγίας ὁ φθόνος ἐπ' ἐ Ρωμαίων ἐβράβδισε, ἢ τοῦτον ἢ βάσκανος Νέμεσις κατὰ ἐ δυτυχοῦντων φάτνην Ρωμαίων τὸ ζόφιον ἔστησε. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ ἀνίχνευτα τύλιον ὅπως εἶχε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ὁσιωθοῦς βασιλέως Βασιλείου.

* Barb. Χρυσόβουλλον.

νϛ'. Τὰ δὲ περὶ δυόμβων, ἤρχομαι διηγεῖσθαι, ἀκολούθως ἢ τοῖς λοιποῖς, ἢ τῷ κατὰ τὸν ἑωσφόρον πραγμάτων ἐπιπλέον ἀμιλληθέντων ἐπὶ ἐπὶ τοῦ Βασιλέως τοῦ Μιχαὴλ, καὶ πάσης χειδὸν Ἰταλίας, ὅση τῇ καθ' ἡμᾶς τῇ Ρώμῃ προσφοίτο, ἢ τῇ πλείστῃ τῆς Σικελίας ὑπὸ τῆς γειτονικῆς τῇ Καρχηδονίων δυνάμεως καταπολεμηθείσης ἢ ὑποφόρου τοῖς Βαρβάροις γεγενημένης. ἔτι γὰ μὴν καὶ τῶν ἐν Παννονίᾳ καὶ Δαλματίᾳ, ἢ τῶν ἐπέκεινα τόπων ᾠκημένων Σκυθῶν. Κρωβάτοι φημὶ καὶ Σέρβλοι καὶ Ζαχλουμοὶ, Τερβουνιῶταί τε καὶ Καναλῖται καὶ

247.

Διεκλυτιανοὶ καὶ Ρενταιοὶ, τὴν ἀπ' αὐτῶν τῶν Ρωμαίων ἐπικράτειαν ἀφιμάσαντες, αὐτόνομοί τε καὶ αὐτοδέσποτοι καθεστήκεσαν, ὑποδείων ἀρχόντων μόνον ἀρχόμενοι. οἱ πλείονες δὲ, πλὴν ὀλίγου ἐπιπλέον ἀποστασίαν ἐφαλτούμενοι, καὶ τοῦ θείου Βαπτίσματος ἑαυτοὺς ἀλλοτριώσαντες, ὡς ἂν μηδὲν ἐνέχωσι τῆς πρὸς Ρωμαίους φιλίας καὶ δουλώσεως ἔχοιεν.

ιγ'. Οὕτως οὖν τῶν κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐχόντων, καὶ ἐν τοιαύταις ὄντων ἀναρχίαις καὶ ἀταξίαις, συνεπέθετο τῷ καιρῷ καὶ οἱ λεὼ Καρχηδόνος Ἀγαρηνοὶ, καὶ ἄρχοντας ἐπισπασάμενοι, τόν τε Σολδάνον καὶ Σάμβαν καὶ τὸν Καλφοὺς, οἳ ἐκ πολλῆς καὶ πολεμικῆς ἐμπειρίας κατὰ πολὺ διαφέρειν τῶν ὁμοφύλων ἐπίστευον, ἐξ ὧν τριάκοντα πλοίων πολεμικῶν κατὰ Δελματίας στόλον ἀπέστειλαν, ὑφ' ὧν διάφοροι πόλεις ἁλοῦσαι Δελματῶν· 248. εἴσι δέ τινες Βυτόμα καὶ Ῥῶσα [248] ἃ καὶ κατὰ διαίρεσιν. Προχωρούντων δὲ κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων τοῖς πολεμίοις, ἦλθον καὶ ἐπὶ τὴν ὅλης ἔθνους μητρόπολιν, ἣν Ραύσιον λέγεται, καὶ κυκλῳ ἐπὶ χρόνον ἐπολιόρκουν ἱκανόν. ἐλεῖν δὲ ἐξ ἐπαμύνοντος, καὶ τὸ ἐνθύμιον ἐκ τοῦ ἐνθεν ἀγωνίζεσθαι, ὡς ὑπὲρ ψυχῆς, τὸ λεγόμενον, θέοντας· ὡς οὖν ἐπὶ χρόνον οἱ ἐν Ραυσίῳ ἐπαλαιπώρουν καὶ εἰς ἐσχάτας συνελαύνοντο ἀπορίας, πέμπουσι πρεσβεῖς ὡς Βασιλέα, ὑπὸ τὴν ἀνάγκην συνεχόμενοι, καίτοι χαλεπῶς ἐκ προοιμίου· ὡς εἰς ἄλλα μᾶλλον ὁ Κρατῶν ἐπηχόλτας, ἐλπίσας παραλαλιῶπας, καὶ ἐπαμῦναι τοῖς ὅσον οὔπω κινδυνεύουσιν ὑποχείριος γενέσθαι τῶν ἀρτιπίστων τοῦ Χριστοῦ. ὅπως δὴ τῶν πρεσβέων καταλαβόντων τὴν βασιλεύουσαν, ἀλλ' ὅτι χρυσοτριβόντων περὶ τὴν ἄνοδον, ἐξ ἀνθρώπου μὲν ὁ φαῦλος γίνεται Βασιλεύς· ἐπὶ δὲ τὴν ἐγρηγορότα καὶ πάντα τῶν καινῶν φροντιστὴν Βασίλειον τὸν τῆς Λυκοκράτορος ἐξουσίας περιέσεσθαι πράγματα· ὃς καὶ πρὸ πολλοῦ περὶ τῶν τοιούτων ἀνορθοῦν καὶ διαπονούμενος, καὶ τότε δὲ τῶν πρεσβέων ἐπιμελῶς ἀκροασάμενος, καὶ ὡς οἰκεῖα τραύματα τὰ τῆς ὁμοπίστων παθήματα ἡγησάμενος, περὶ δὲ παρασκευὴν ἐγίνετο τοῦ εἰς τὴν ἐκπεμφθεῖσαν βοήθειαν μελλόντων ἐξαποστέλλεσθαι· καὶ τόλμῃ ἐξαρτισάμενος πολὺ ἱκανὸν, καὶ πᾶσι δόντος ἑτοιμασάμενος, καὶ ἄρδην συνέσεως καὶ ἐμπειρίᾳ τῶν πολλῶν ὑπερέχοντα ἐκλεξάμενος, τὸν Πατρίκιον Νικήταν φημὶ, τὸν τῶν πλωΐμων Δρουγγάριον, ὃς κατ' ἐπωνυμίαν Ὀορύφας ἐλέγετο, ἄπειρα τοσαῦτα πρηστῆρα κεραυνὸν κατὰ τῶν πολεμίων ἐκπέμπει. οἱ δὲ ἐξ Ἀφρικῆς Σαρακηνοὶ, οἱ τὴν πολιαρχίαν τῆς πόλεως προσλαβόμενοι, δι' αὐτομόλων ἀναμαθόντες τὰς Ραυσίους πρέσβεις ἀποστεῖλαι πρὸς Βασιλέα, τὰς αἰτησομένους δύναμιν καὶ στρατὸν κατ' αὐτῶν, τοῦτο μὲν τῷ συμφέροντι ὑπογινώσκοντες ἄλυσιν, τοῦτο δὲ τῷ ἀφικέσθαι προσδοκωμένῳ ἐκ Βασιλέως δείσαντες βοηθείαν, λύσει τῆς πολιορκίας, καὶ τῷ τόπων ἐκείνων ἀπαναστήσει· κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, ἣ νῦν Λαγοβαρδία καλεῖται, διαπρήσαντες, τὸ κάστρον Βάρεως ἐξεπόρθησαν, καὶ αὐτόθι καταστησάμενοι, καὶ τοῖς μᾶλλον ἐγγίζουσι καθικάσιν ἐπιτιθέμενοι, καὶ τὴν πορρωτέρω κατατολμῶντες καὶ ἀεί τι προσλαμβανόμενοι, [249] πᾶσαν τὴν Λαγοβαρδίαν, ἄχει καὶ αὐτῆς σχεδὸν τὴν μεγαλοδόξου Ρώμης ἐκράτησαν. καὶ ἐνταῦθα μὲν ἔστω ταῦτα.

ιδ'. Τὰ δὲ περὶ τοὺς ἐν Δελματίᾳ παρὰ τὴν Ρωμαϊκὴν ἐπικρατείας γεγονότας, καὶ τὰ ἀρτιμαχιδίστατα γένη διασάμενοι, οἵ τε Χρωβάτοι καὶ Σέρβλοι

A cletiani & Rentani, excusso Romani Imperii jugo, cui pridem faberant, sui juris atque liberi facti, suis duntaxat Regulis ac magistratibus parebant. Plerique vero, majoris defectionis specimine, etiam Baptismum ejuraverant, ut nullum erga Romanos amicitiæ ac subjectionis pignus retinerent.

LIII. Sic igitur Occidentis rebus constitutis, inque eum modum per anarchiam laborantibus ac perturbatis, arreptæ Agareni Carthaginenses occasione, conjunctis viribus expeditionem suscipiunt; creatisque Ducibus Soldano, Sambano & Chalphuso, qui longe militia bellicæque rei experientia tribulibus reliquis præstare existimabantur, sex supra triginta naves in Dalmatiam misserunt, quibus Dalmatarum plures Urbes captæ sunt, Butoma, Rosa, & inferius Decaterum. Sic cum secundis auris res hostibus succederent, ad ipsam venerunt totius gentis Metropolim, quam Ragusium vocant, eamque ad longum tempus circumsederunt. Haud tamen facile expugnare potuerunt, iis, qui intra mœnia erant, magno animo concertantibus; quippe quibus pro anima, ut ajunt, cursus agitaretur. Dum itaque Ragusini pro temporis diuturnitate malis conficerentur, atque ad insitas redacti essent, Legatos ad Imperatorem mittunt, necessitatis angustiis pressi; quamquam non nesciebant, aliis potius rebus eum distineri, suppliciter rogantes, ut ipsorum misertus, eis vindex foret, ac tueretur, qui jamjam, in infidelium Christumque negantium potestatem essent redigendi. Nondum Legati in Urbem venerant, sed in itinere adhuc subsistebant, cum ignavus malusque Imperator in humanis esse desiit; rerumque summa ad vigilem sobriumque curatorem Basilium per ejus excessum transivit; qui antea quoque ægre ferebat, atque animo angebatur; tuncque Legatis diligenter auditis, suaque ipsius vulnera, eorum mala ducens, quos ejusdem fidei fœdera sociarent, in auxiliorum apparatu erat, quæ supplicibus mittenda destinabat: instructaque centum navium classe, cunctisque rite apparatis, singularis prudentiæ virum, experientiaque supra vulgi usum præditum, deligit Nicetam Patricium cognomento Goripham rei navalis Drungarium, quem velut fulmen cuncta amburens ac prosternens, in hostes immitteret. Agareni, ut missos ad Imperatorem Legatos auxilia rogaturos ex profugis acceperunt; tum quod Urbem brevi capiendam non sperarent, tum quod mittendas ab Imperatore subsidio copias formidarent, obsidionem dirimunt; indeque solventes, atque in Italiam (cui nunc Longobardia nomen est) transmittentes, Barensem arcem expugnarunt; ibique habitantes, cum vicinioribus quotidie ingruerent ac remotiora tentarent, semperque ditioni suæ aliquid adjicerent, omnem Longobardiam adusque præcelsa quondam prope gloria Romam, subegerunt. Atque in hunc modum se res Occidentis habebant.

LIV. Quod ita Dalmatarum auxiliis a Romanis gestum erat, videntes, quas paulo superius memoravimus nationes, Chrobati nimirum, & Ser-

Edit. parisi. pag. 179.

Carthaginensium in Dalmatiam expeditio.

Ragusii longa obsidio.

Capta Barium Saracenis magnaque Italiæ pars.

pag. 180.

Dalmatæ Romanorum ad Dei Imperio.

bli & reliqui, ejuſque qui tum rerum potiretur æquitatem, in omnibuſque juſtitiam & virtutem audientes; beneque ſubeſſe, quam periculoſe auſuque temerario præeſſe ac imperare pluris facientes, operam adhibent; ut ad priſtinum redeant dominatum, iterumque Romanis ſerviant. Quare & ipſi Oratores mittunt ad Imperatorem; tum ſcilicet, qui eadem ipſa integraque religione deſecetant, tum qui excuſſa prima ſua ſervitute ipſi ſponte Baptiſmum prorſus ejuraverant; quamque utiles quandoque Romanis extitiſſent opportune memorantes, roganteſque humaniſſimo Romanæ potentiæ jugo, ac illius ductori rectorique ſubjici. Horum votis ac petitioni, ut quæ niti ratione viderentur, ſe facilem præbens Imperator (quippe qui etiam antea pro illis animo angeretur atque doleret, velut ditionis ſuæ non modica acciſa parte, raptaque ac diſcerpta) placide, quemadmodum humaniſſimus pater filium qui ſtulte Imperium detrectarat, ductuſque pœnitentia redierat, ipſe quoque iſtos admiſit atque recepit; ac ſtatim cum illis Sacerdotes, ſuoque nomine delegatum hominem miſit, ut ante alia, ab ipſo animarum periculo eos eriperet, ac priſtinæ fidei reſtitueret, atque ex delictis, quæ vel ignorantia, vel dementia ac temeritate contraxerant, liberaret. Peracto autem religioſo iſtjuſmodi opere, cunctiſque divino Baptiſmate impartitis, atque Romanorum faſcibus inclinatis, hac parte redintegratus eſt Imperatoris principatus, cunctis humaniſſima ejus juſſione, ex ſuis, ejuſdemque gentis hominibus, magiſtratus rectoreſque, qui illis imperio præeſſent, accipientibus. Non enim ille magiſtratus illis præpoſitos, venales habuit; ut inde, eaque ratione, qui plus darent, exque ſubditis amplius meterent, illis præficerent; ſed qui ab eis ipſis electi eſſent ac velut ſuffragio creati, tamquam arbitros magiſtratus, paternaque benevolentia eos proſecuturos, eis pro imperio præeſſe prudenter conſtituit. Atque hæc quidem ita ſe habuere.

Magiſtratus ex ipſa gente & ab electi.

Edit. Pariſ. pag. 281.

L V. Quod vero Barbaris, qui ſic neglecto ſegniterque adminiſtrato Imperio in Romanam ditionem trajecerant, pulſique Ragufio fuerant, uti jam dictum eſt, adhuc in Italia fixo pede, continue eam incurſabant, direque deſolabant, centum quinquaginta munitis oppidis, qua ſpontanea deditione, qua obſidione vique in poteſtatem ſuam redactis; audiens Imperator, valde animo diſcruciabatur; horumque ſolicitudine invigilans, modum quærebat, quo facile, vel hoſtes penitus fundere liceret, vel a Romana ſakem procul ditione abigere ac propellere. Jam itaque quæ ante Raguſinorum cauſa gentiſque omnis Dalmatarum miſſæ fuerant copiæ, Niceta Oorypha Patricio ductore, ut ſupra diximus, adverſus tantam Barbarorum multitudinem haud ſatis pares exiſtimans; ac vel maxime, quod in Mediterraneis haud raro manus conſerendæ eſſent, longiuſque a mari abſcedendum, quod navalibus copiis haud conduceret, nec certe ab illis præſtari poſſet, alias vero rurſus Byzantio copias mittere haud utile putans, ob expeditionis nimios ſumptus, & Orientalis tractus regionum neceſſitatem; prudenti conſilio

Saracenorum in Italia vires, inque illos expeditio.

Corrupta Regis Francie nuptiæ.

A καὶ οἱ λαοὶ, καὶ τὸ ἄρτι βασιλεύοντος Ῥωμαίων
ἐπιείκειαν, καὶ περὶ πάντα δικαιοσύνῃ καὶ ἀρετῇ
πιστεύοντες, καὶ τὸ καλῶς ἄρχεσθαι τῷ ἐπισφαλῶς
ἐκ δραστηρίου ἄρχειν προκρίνοντες, σπουδῇ ποιοῦν-
ται πάλιν εἰς τὰ πρότερα διαστήματα ἐπανελθεῖν, καὶ
φόρους τὰ Ῥωμαίων ἐπανασχέσθαι δόλωσιν. καὶ δὴ φησὶ
τοῦτο πρίσβεις τὰ αὐτοὶ φόρους τὰ Βασιλέα πέμψαντα· οἳ
τε μὴν τὰ αὐτοὺς θρησκείας ὑποστάντες, καὶ οἱ πά-
λαιοι τὰ ἁγίου βαπτίσματος ἀπαυτομολήσαντες τῆς τε
ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν δουλώσεως, καὶ εἰς ὅσα Ῥωμαίοις γε-
γόνασι ποτὲ χρήσιμοι καιρὸν ὑπομιμνήσκοντες, καὶ
ἀξιοῦντες τῇ φιλανθρώπῳ ζεύγλῃ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐξου-
σίας, καὶ ὑπὸ τῇ πατρὶ στρατηλάτῃ τάττεσθαι καὶ αὐτούς.
B ὧν ὡς δίλογα τὰ δίκαια ἐπαίνεσας ὁ Βασιλεὺς, ἐ-
πεὶ καὶ πρὸ τούτου ἰδιοφόρως περὶ αὐτῶν καὶ ἐσκέπτετο, ὡς
ὑ μικρᾷ μέρει πεπληγομένης καὶ διαφθειρομένης τῆς
αὐτοῦ ἀρχῆς, δύμφορος, ὡς δ' ἀφόρητος ἀφωμοίωτο
ἑαυτῷ, ὅτε μεταγνοὺς ὑποστρέψαντα ὁ φιλάνθρωπος
πατὴρ, καὶ αὐτὸς πῶς προσήκατο καὶ ἀπεδέξατο· καὶ
Ἱερεῖς δ' ἅμα μὴ καὶ βασιλικῷ ἀνδρὶ συνὼ αὐτοῖς
ἐξαπέστειλεν, ὡς ἂν πρὸ τῆ ἄλλων καὶ ψυχικῶν τούτοις
κινδύνων ἐξέλοιτο, καὶ πρὸς τὴν πρόσθεν πίστιν ἐπα-
νασώσηται, καὶ τ' ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀνοίας ἐπαλλάξῃ πλημ-
μελημάτων αὐτούς. ἀνυδέτερος δὲ τὸ τοιοῦτο θεοφιλὴς
ἔργον, καὶ πάντων τὰ θείου μεταχόντων Βαπτίσμα-
τος, καὶ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπανελθόντων ὑποπτώσεως,
C ἐδέξατο κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τὴν ὁλοκληρίαν ἡ Βασι-
λέως ἀρχὴ, πάντων φιλανθρώπῳ τὰ Κρατοῦντος προ-
στάγματι, ἐκ τῶ οἰκείων καὶ ὁμορύλων δεξαμένων ἄρ-
χοντας εἰς ἐπισασίαν αὐτῶν. καὶ ὃ αὖτις ἐκείνοις τοῖς
ὑπὸ τὴν ἐπισασίαν αὐτῶν εἶχε ἀρχὰς, ἵν' ἐντεῦθεν
τοὺς πλέον δίδοντας, καὶ καλαμωμένους αὐτῷ τὸ ὑπή-
κοον εἰς τὸ τοῦτον καπηλεύειν προβάλλεται, καὶ ἀφ'
οὗ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐκλεγομένους καὶ οἱονεὶ χειροτονημέ-
νους, ὡς αὐτοῦ ἄρχοντας, καὶ πατρικῶς πρὸς αὐτοὺς
διατίζειν ὀφειλοντας ὥρισεν, ἄρχειν αὐτῶν κοινικῶς
διορίσατο. καὶ ταῦτα μὲν τοῦτο.

ιε'. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἐπὶ τὴν ἐκμελῆς τι καὶ ῥᾳθύμως βα-
σιλέως πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν Ῥωμαίων διατάσαν-
D τες Βάρβαροι [346] καὶ τὰ Ῥαυσίου ὑποτρουδίττες, καθά-
περ ἤδη πρότερον εἴρηται, ὅτι καὶ τὴν Ἰταλίαν διέτε-
μνον, σωρηχῶς αὐτῶν καταπτήσσοντος καὶ ἀφειδῶς λῃζο-
μένους, ὡς καὶ μέχρι τῶν πενταπόλεως καὶ ἑκατὸν κάστρων,
τὰ μὲν ἐκ προδοσίας, τὰ δὲ πολιορκίᾳ χειρώσασθαι,
ἀνέσει ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, ἰώμενος σφοδρῶς, καὶ ταῖς
περὶ τούτων φροντίσιν ἐπαγρυπνῶν, ἐζήτει πῶς ἂν
ἀπλήστως διωνδέοι, ἢ πλέως προπάσασθαι τοὺς ἐχθρὺς,
ἢ κἂν ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἀπώσασθαι καὶ ἐ-
ξελάσαι τὸ δυσμενές. καὶ τὰς μὲν ἤδη χάρεν τῇ Ῥω-
μαίων καὶ ὅλῃ τῇ ἔθνους τῇ Δαλματίας προαποσταλεί-
σας δυνάμεις, ὧν ἦρχον, ὡς φθάσαντες εἴρηκεν, ὁ
κατὰ δ' Ὀορύφαν Νικήτας Πατρίκιος, ἐκ ἀξιομάχους
πρὸς τοσαύτην τῶν Βαρβάρων πλῆθὺν ἰδεσίμασεν· μᾶ-
λιστα διὰ τὸ χρείαν εἶναι καὶ πρὸς τὴν μεταγαίαν πολ-
λάκις ποιεῖσθαι τὰς συμπλοκὰς, καὶ πολὺ τῆς θαλάτ-
της ἀπαρτᾶσθαι, ὅπερ ἰδόκει πρὸς τοιοῦτον στρατὸν ἀσύμ-
φορον καὶ ἀδυνάτου· ἄλλας δὲ πάλιν ἐκ ἐντεῦθεν ἀ-
ποστέλλειν δυνάμεις ἐκ ἐχρῆσεν εἶναι λυσιτελὲς, διά τε
τὸ τῆς ἐκστρατείας δαπανηρὸν, καὶ τὴν χρείαν τῆ ἐκ-
τεῦθεν χωρῶν· καὶ συνετὸς βουλόμενος, [347] πρὸς Δο-

346.

347.

δοίχου ἡ Ῥηγα Φραγκίας, καὶ ἡ Πάπτα Ῥώμης ἐφαπτο- A
βάλλεται, συμπτύκτουσαι ταῖς ἐντεῦθεν δυνάμεσι, καὶ
μὴ τόπων συμπαραπάξαθαι καὶ τῷ ἐν Βάρει κατοικοῦν-
των Ἀγαρηνῶν, κελεύσας καὶ πᾶς ὀλίγῳ πρόσθεν μνημο-
νευθείσας χώρας τῷ Σκλαβίνων συμπιλαβέσθαι πόρ-
γῳ, ἅτε τῷ οἰκητόρων Ραυσίου καὶ τῷ παρ' αὐτοῖς ἐγχω-
ρίων πλοίων πειραθέντας τὸ πέλαγος Δαλματῶν. ὧν
ὁμοῦ πάντων γιγνομένων, καὶ μεγάλης ἀθροισθείσης δυ-
νάμεως, ἐπεὶ ὁ Ρωμαϊκὸς Ναύαρχος συνίσει καὶ ἀν-
δρείᾳ πολὺ πάντων διήνεγκε, θᾶττον ἡ Βάρις ἁλίσκεται·
καὶ τὸ μὲν κάστρον αὐτὸ καὶ ἡ χώρα, καὶ πᾶς τὸ αἰχμάλωτον
εἰς ἡ Ρωμαίων ἐξουσίαν ἀναλαμβάνεται, καὶ τοὺς οἰκέτας
ἡ χώρα ὑπολαμβάνει οἰκήτορας· ἡ ὁ Σολδάνος ἐκεῖνον
καὶ τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν τῷ Ἀγαρηνῶν ὁ Ῥὴξ Φραγκίας ἀνα- B
λαβόμενος, ἐς Καπύην ἀπήγαγε. ταύτης γὰρ αὐτὸς ἦρ-
χεν ἔτι καὶ νῦν Βενεβεντοῦ. καὶ ἡ μὲν πρώτη κατὰ ἡ
ἑσπέρας στρατεία τῷ Βασιλεῖ τοιοῦτον πέρας ἐδέξατο, καὶ
τοῖς ἐντεῦθεν λαφύροις καὶ τῇ δόξῃ κατεκοσμήθη ἡ βα-
σιλεύουσα.

νε'. Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις ἡ ἱστορία φιλεῖ καὶ ἡ κατὰ πα-
ρέκβασιν διηγήσασθαί ἡ λόγοι ποικίλλειν, καὶ τὰς ἅ ἐστυγ-
χανόντων ψυχαγωγεῖν ἀκοάς, ἐπιξηνθὲν, καὶ ὅσα με-
τὰ τὸν Ρηγὸς Φραγκίας καὶ Σολδάνου τοῦ Λφρικῆς Αμη-
ρᾶ, καὶ τῷ οἰκητόρων Καπύης καὶ Βενεβεντοῦ συνέβη
καταφραχθῆναι. ἐπεὶ διετίαν γὰρ ἐν Καπύῃ συνὼν ὁ
Σολδάνος τῇ τῆς Φραγκίας Ρηγὶ, ἀδέκοτε ὤφθη ὑ-
πό τινος τὸ παράπαν γελῶν. ὁ δὲ Ῥὴξ, τῷ καταφω- C
ρον αὐτὸν γελῶντα ποτοικότι, χρυσίου δόσιν κατε-
πηγγείλατο. προσήγγειλε δῶν τις ποτὲ τῇ Ρηγὶ,
γελῶντα ἡ μέχρι τότε σκυθρωπὸν Σολδάνον θεάσε-
θαι, καὶ τοῦτο παρεῖχετο μάρτυρας· ὃν καλέσας ὁ
Ῥὴξ, τὸν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς καὶ τοῦ γέλωτος ἐπυν-
θάνετο. Ὁ δὲ, Λμηξᾶν φησὶ κατιδὼν, καὶ τὰς ταύ-
της καταστάσας τροχὰς, πῶς ἐκ τοῦ μετεώρου τῶν πα-
τειτῶν, καὶ τὸ πανταχοῦ αὖθις μετεωρίζεται, καὶ ὡς
εἰκόνα παῦτα λαβὼν τῆς ἀσταθμήτου καὶ ἀβεβαίου τῶν
ἀνθρώπων εὐδαιμονίας, ἐγέλασα· ἅμα μὲν ἐνθυμηθεὶς,
πῶς ἐφ' ὅτῳ ἀβεβαίων πραγμάτων ἐπαιρόμεθα· ἅμα
δὲ, καὶ ὡς ἀδύνατον οἰκεῖος, τὸ καθ' ἐμὲ, ἄπιστον ἐκ με- D
τεώρου γέγονα πατεινὸς, ὅτου καὶ ἐκ τοῦ χαμερποῦς ἐπεί-
χεσθαι πάλιν ἀρθῆναι πρὸς μεγεθος. ὅπερ ἀκούσας ὁ
Ῥὴξ, καὶ ἐν ᾧ τὰ οἰκεῖα λαβὼν, ἐκ ἐκείνου σωφρόνως λο-
γισάμενος, ἤρξατο παρρησίας καὶ συνδιαιτήσεως μετα-
δίδόναι αὐτῷ.

νζ'. Ὁ δὲ πανοῦργος ὢν, καὶ δόλων Φοινικικῶν ἐκ ἀ-
μέτοχος, ἐκ τ ἑκατέρων ἴσως διαβολῆς σωτηρίαν ἑαυ-
τῷ πραγματεύεται. πολλάκις γὰρ πρὸς αὐτὸν, καὶ ὡς ἐκ
γεροντικῆς ἐμπειρίας συνετὸν ἐσορῶν, καὶ ὡς ἐξ εὐτυ-
χοῦς δυσυχῆ, οἱ τῷ κάστρων Καπύης καὶ Βενεβεντοῦ πα-
ρεγίνοντο ἄρχοντες. ὁ δὲ τοῦ πρὸς αὐτοὺς φιλίαν πλατ-
τόμενος, ἐξεσηκέναι τι πρὸς αὐτοὺς ὑποῤῥητον βού-
λευμα τῆς Ρηγὸς ἔλεγεν βούλεσθαι. διδοικέναι δὲ τὸν ἐκ
μεμύσεως κίνδυνον. τῷ δὲ διωμοσαμένων ἀνύποπτον E
ποιήσασθαι τὸ λαλούμενον, ἔφη, Βούλεσθαι ἡ Ῥηγα
πάντας ὑμᾶς πρὸς τοῦ ἑαυτῆ χώραν τῆς Φραγκίας
σιδηροδετουμένους ἐκπέμψαι, ὡς ἂν ἄλλως ἄσης αὐτῇ ἀσ-
φαλοῦς τῆς τῷ ὑμετέρων διακρατήσεως πόλεων. τῷ δ'
μὴ πάνυ πιστὸν πως ἡγησαμένων τὸ μεμυσόμενον, ζη-
τουμένων δὲ σαφεστέραν ἔτι κατάληψιν, πάλιν πρὸς ἡ
Ῥηγα ὁ Σολδάνος τοιαῦτα φησὶν, Ὡς ἂν ἔτι σὺ

lato, ad Ludovicum Franciæ Regem, A
& ad Romanum Antistitem Legatos mittit, ut abs se missis copiis opem ferant, ac cum eis adversus Agarenos Barii sedes habentes pugnam instruant; jubens, ut & quas paulo ante memoravimus, Sclavenorum gentes, institutum suum juvent, transmisso Ragusii incolarum ope suisque ipsorum navigiis, Dalmatarum mari. Hæc modo conjunctis viribus ingens contractus est exercitus; quodque Romanæ classi præfectus longe omnibus solertia ac fortitudine præstaret, Barium brevi capitur: oppidumque ipsum & ager, omnesque captivi in Romanorum potestatem cedunt, suosque regio cives ac colonos recipit. Rex Franciæ, Soldanum illum subditosque Saracenos, sibi B ipse captivos sumens, Capuam adduxit, cujus illa ditionis erat ut & Beneventum. Hunceque prima Imperatoris in Occidentem expeditio nacta finem est; ejusque spoliis ac claritate Urbs Augusta ornatur.

Barium a Saracenis receptum

Capua & Beneventum Regis Franciæ.

LVI. Quod vero haud raro Historia, etiam narrationibus quæ parum ab scopo excurrere videntur, quamdam sermoni varietatem non illubens conciliat, eaque legentium animos afficit ac recreat; operæpretium videatur ut & ea referamus, quæ inter Regem Franciæ & Soldanum Africæ Ameram, civesque Capuæ & Beneventi contigere. Soldanus enim annos duos cum Rege Franciæ Capuæ moratus, numquam ab ullo prorsus visus est ridere. Rex, si quis ridentem deprehendisset, auro donandum pollicitus erat. Nuntiavit itaque quispiam Regi, vidisse se Soldanum ridentem, qui hactenus mœstus severoque vultu extitisset; reique profert testes. Vocavit ad se Rex Soldanum, exque illo mutationis ac risus causam scitatus est. Cui ille, *Videns*, inquit, *currum, ejusque rotas considerans, quomodo alia earum partes e sublimi axe in imum deprimantur, ac rursus ex humili in alium tollantur; atque hanc ego incertæ ac inconstantis hominum felicitatis imaginem sentiens, risi, simul etiam cogitans quam de re instabili superbia inflamur; ac denique hoc fieri posse judicans, ut quomodo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad prius fastigium attollar.* His Rex auditis, deque suo statu cogitans, illumque virum prudentem judicans, libere postmodum secum congredi ac versari permisit. C

Soldani de fortuna ejus. Edit. Paris. pag. 182.

LVII. At Soldanus, homo vafer & astutus, nec Punicæ fraudis expers, alios aliis vicissim calumniando ac committendo, salutem sibi procurandam decrevit. Haud raro enim ad eum, velut senili experientia catum hominem ac sapientem, exque prospera fortuna, infeliei jam usum, Capuæ ac Beneventi Proceres veniebant. Quibus ille, amicitiæ larvam simulans, *Velle se*, ajebat, *Regis ad eos consilium arcanum proferre; sed meminere, quod inde, eaque denuntiatione periculum sibi immineret.* At illi jurejurando affirmare, *Quod dixerit, religiose iis secreto tegendum esse.* Tum ille, *Hoc Regi constitutum, ut vos omnes servo vinctos in regionem suam Franciæ mitteret, quippe qui non aliter vestrarum Urbium se tuto potiturum existimet.* Illis vero non certam omnino fidem ejus verbis habentibus, sed certius adhuc illorum argumentum quærentibus, tum- D E

Ejusdem dolus in Regem Franciæ.

fus Soldanus ad Regem talia proloquitur. *Non potes has Urbes tuto in ditione tenere, quamdiu Primores civium hic sedes habent. Itaque si hoc animo es, ut firmiter tui eas juris retineas, vinctos illos quantocyus mitte in Franciam.* His persuasus Rex, catenas brevi fabricari, quasi aliqua necessitate urgente, præcopit. Convisens rursus Soldanus Patricios, *Ne nunc quidem*, inquit, *mihi fidem adhibetis, verbaque mea negligitis? Scrutamini, enquirite, quid fabri omnes Regis jussu confirmant; ac, si catenas & vincula inveneritis, ilis; quæ vestræ salutis causa a me vobis dicuntur, nolite fidem abnuere.* Intelligentes itaque Patricii, Barbarum, quod ita diceret, vera loqui, nec de aliis jam diffisi sunt. Modum ergo quærebant, quo Regem ulciscerentur. Brevi itaque cum venatum egressus esset, Urbis portas ei claudunt, nec amplius ingredi sinunt. Is vero, cum nihil in promptu esset, quod quasi ulturus in eos facere posset, in patriam iterum reversus est.

Edit. Paris. pag. 183.

Copua & Beneventum a Rege Francia deficiunt.

LVIII. Accedit ad Patricios Soldanus, indicati secreti mercedem acceptarus. Ea erat, ut in patriam reverti sineretur. Facta ergo abeundi licentia, cum venisset Carthaginem, receptoque proprio principatu, nec a malitia discedens, adversus Capuam & Beneventum, acceptæ salutis gratiam ils redditurus, proficiscitur. Missa ad Regem ab oppidanis Legatio, petitum auxilia; verum dimissi contumeliose Legati, addente Rege, *illorum se magis gratulari exitio.* Mittunt itaque arcium præfecti nuntium ad Imperatorem. Is porro, humano cum esset, pronoque ad miserendum ingenio, statim Legatum remittit, nuntiaturum, ut ad se brevi mittenda auxilia expectent. Capitur nuntii minister ab hostibus, necdum perlato responso ad eos, a quibus missus erat. Cui Soldanus, *Si mea voluntati morem gesseris, cum salutem, tum vero munera ex me consequeris.* Assentiente illo, ac quicquid jusserit, facturum se pollicente. *Volo*, inquit, *ut extra muros constitutus, in hæc verba cives alloquaris. Ego quidem ministerium meum implevi, & quæ jussus eram, cuncta feci: nulla tamen vobis præsto fore ab Imperatore auxilia existimetis: Non enim petitioni vestræ aures præbuit.* Hæc se ita dicturum pollicitus, mittitur cum Soldani ministris, ut cives alloquatur. Prope itaque muros admotus, roganique adesse Primores civitatis, ut audiant, Infit: *Etsi manifesta mors mihi imminet, cædesque in promptu est, non tamen vos veritatem celabo. Verum rogo atque obtestor, ut in liberis atque uxore gratiam mihi rependatis. Ego enim, Domini mei, etsi nunc hostium manibus teneor, meum tamen munus implevi, vestraque ad Romanorum Imperatorem Legatione functus sum; ab eoque brevi vobis ventura auxilia expectate. Quare state fortiter, nec ignavia torpeatis. Veniet enim qui vos liberabit, quamquam me periculo non eximet.* Quibus auditis Soldani ministri, factaque sibi fraude vehementi furore iraque conciti, eum statim pladiis conscindunt. Veritus itaque Soldanus expectatas ab Imperatore copias, obsidionem solvit, & ad propria rediit. Ex eoque tempore Urbium illarum præfecti, Romanæ rei fideles perstiterunt, easque in Imperatoris obsequio conservarunt.

Obsidentur a Soldano.

Pietatis imperium insigne exemplum.

pag. 184.

Ἀσφαλὴς ἡ τῷ κάστρῳ τούτων καταχύσις, ἕως οἱ τόπων ἄρχοντες ἐκαῦθα ἐγκωμιάζωσιν. ἀλλ' εἰ βούλει βεβαίως διασώζειν αὐτῶν, τόπως θᾶττον πρὸς Φραγγίαν διεμίους ἀποστείλον. πεισθεὶς οὖν τοῖς τοιούτοις λόγοις ὁ Ρὴξ, ἁλύσεις διωρίσατο σιδηρᾶς χαλκωθῆναι, ὡς ἐπὶ χείρα καταπειγούσης τινός. Ἰδὼν οὖν αὖθις ὁ Σολδάνος τοὺς ἄρχοντας, Οὐδ' ἔτι μοι φασὶ πιστεύετε, περὶ ὧν ἔλεγον; ἐρώτησατε ἴδατε, τί οἱ χαλκεῖς πάντες ἐργάζονται τῷ τοῦ Ρηγὸς προσάξει· ἢ ἐὰν ὥρητε ἁλύσεις τε καὶ δεσμά, μὴ ἀπιστήσητε τῷ πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν λεγομένῳ ὑμῖν. γνόντες οὖν οἱ τόποις ὁ Βάρβαρος οἱ ἄρχοντες ἀληθεύοντα, καὶ πρὸς τ' ἄλλα ἔτι ἀπίστησαν. τρόπον δ' ἐζήτουν ὅπως ὁ Ρὴξ ἀμυνοῦνται. καὶ δὴ μετ' ὀλίγον πρὸς κυνηγέσιον ἐξελθόντος αὐτῷ, δόντες κλείουσι κατ' αὐτῶν τὰς πύλας, καὶ μήτε ὁ εἴσοδον συγχωροῦσιν αὐτῷ. ὁ δὲ μηδὲν ἐκ τούτου παραχρῆμα δυνάμενος πράξασθαι, πρὸς ὃ ἰδίαν χώραν αὖθις ἀνθυποστρέφει.

νή. Πρόσεισιν οὖν τοῖς ἄρχουσιν ὁ Σολδάνος, ὃ χάριν τῆς μειώσεως ἀπαιτῶν. ἀποδίδωσι, τὸ πρὸς ὃ οἰκείαν πατρίδα συγχωρηθῆναι αὐτῷ ἀπελθεῖν. συγχωρηθεὶς οὖν καὶ κατὰ Καρχηδόνα γενόμενος, καὶ ὃ οἰκείαν ἀρχὴν ἀπολαβών, καὶ τὸ κακὸς εἶναι μὴ ἐκλιπών, ἐκστρατεύει κατὰ Καπύης καὶ Βενεβέντου, τὰ χαριστήρια τόποις τῆς σωτηρίας ἀποδιδούς. οἱ δὲ πρὸς ὃ Ρὴγα ἀχθεσθέντες. ἀλλὰ μεθ' ὕβρεως ἀποπέμπονται, ἐπιχαίρειν εἰπόντος τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν. εἰσιοῦσιν ἄγγελοι πρὸς ὃ Βασιλέα, οἱ τῷ τοιούτων κάστρων ἐξηγούμενοι. συμπαθὴς οὖν ὁ Βασιλεὺς καὶ φιλάνθρωπος ὤν, θᾶττον ἐκπέμπει τὸν πρωτοβεστιάριον, δηλώσοντα τούτοις προσδέχεσθαι σωτηρίως τὴν ἐντεῦθεν βοήθειαν. γίνεται δὲ τοῖς πολιορκίοις ἐχθρὰ ὁ τῆς ἀγγελίας ἄχθος πρὸ τοῦ δοῦναι τὰς ἀποκρίσεις τοῖς ἀποσταλεῖσι. λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σολδάνος, Ὡς εἰ ὑπηρετήσεις μοι τῷ βουλήματι, & σωτηρίας ἀξιωθήσῃ καὶ δωρεῶν ἀποδόσεως. τὸν δὲ σιωπῶντα τὸ κεχολωμένον ἅπαν ποιεῖν. Βούλομαι, ἔφη, σὲ ἐλθεῖν σε ἐπὶ κάστρου ἐκεῖνο, καὶ τοῖς ἐνδοθεν εἰπεῖν, Ἐγὼ μὲν ὃ ἀγγελίαν μοι πεπλήρωκα, καὶ τὰ προσταχθέντα μοι πάντα πεποίηκα· ἀλλ' ἐκ τοῦ Βασιλέως βοήθειαν μὴ προσδέχεσθε. ὑμῶν ὁ δεσπότης. ὑπερχομένου δὲ αὐτῷ ταῦτα ἅπερ εἰρῆσθαι, ἀποκλείεται μὴ τῷ τοῦ Σολδάνου ὑπηρετῶν, τὰ ταῦτα πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει εἰπεῖν. ὁ δὲ πλησίον τοῦ τείχους γενόμενος, καὶ τοὺς πρώτους παραγενέσθαι τῆς πόλεως πρὸς ὃ ἀκρόασιν αἰτησάμενος, ἔφη, Εἰ καὶ πρόδηλός μοι τυγχάνει ὁ θάνατος καὶ ἐν χερσὶ ἡ σφαγή, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκρύψομαι τὴν ἀλήθειαν. πλὴν αἰτῶ καὶ ὁρκίζω ὑμᾶς, ἀποδοῦναί μοι τὴν χάριν εἰς τὰ ἐμὰ ἔγγονα καὶ τὴν σωμάδιον. ἐγὼ γάρ, ὦ κύριοί μου, εἰ καὶ νῦν ταῖς τῶν πολεμίων πιεζοῦμαι χερσὶν, ἀλλ' ὅμως ὃ διαταγάς μοι ἐπλήρωσα, καὶ ὃ παρ' ὑμῶν πρεσβείαν τῷ Βασιλεῖ Ρωμαίων προσήγαγον, καὶ συντόμως προσδέχεσθε ὃ ἐκεῖθεν βοήθειαν. διὰ τοῦτο γενναίως, καὶ μὴ δειλιανδρήσητε. ἔρχεται γὰρ ὑμᾶς ῥύσων, εἰ & μὴ ἐμέ. ταῦτα δὲ οἱ ὃ Σολδάνου ὑπηρέται ἀκούσαντες, καὶ πρὸς ὃ ἀπάτην ἐκλαμβάνοντες σφοδρῶς, δίδωσιν αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόπτουσι. φοβηθεὶς δὲ ὁ Σολδάνος ὃ ἐκ Βασιλέως προσδοκωμένην δύναμιν, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, καὶ πρὸς ὃ οἰκείαν χώραν ὑπέστρεψε. καὶ τὸ ἀπὸ τότε διέμειναν πιστοὶ Βασιλεῖ οἱ τῶν τοιούτων ἐξηγούμενοι κάστρων, καὶ ταῦτα πρὸς ὃ αὐτῷ σωτήριοι δόλωσιν.

νθ'. Συ-

νθ'. Συνίβη ἢ κ τὰς καιρὰς ἐκείνας, κ ἄλλον τόλεν Αγαρηνῶν κ τ Ρωμαϊκὰς ἐπικρατείας ἐλθεῖν· ἀλλὰ τ τ Βασιλίως ἐκιμόνοις δεήσεσι φρὸς Θεὸν, κ τ ἔμφροσι διατάξεσι, κ τῇ δεόντ τ πραγμάτων μεταχειρίσει, μ τῷ Ρωμαίων νίκη ἐγένετο, κ δυσκλεᾶ τ ἥτταν οἱ ἐκ τ Αγαρηνοὶ ἔσχασαν. ὁ γὰ τ Ταρσᾶ Αμηρᾶς, ὃς Εσμὰν ὠνομάζετο, τριάκοντα πλοίων μεγίστων, ἃ Κομβάρια λέγ, σόλον ἐξαρτυσάμενος, [248] κατὰ τ κάστρα Εὐρίπου ὁρμίζεται. τ δ Στρατηγᾶ Ελλάδος, ὁ Οὐνιάτης ἦν ὧδε, κελεύσει βασιλικῇ, τ ἱκανὰς εἰς φυλακὴν τ κάστρων λαὸν ἀπὸ πάσης Ελλάδος εἰσαγαγόντος, κ τοῖς τείχεσι τὰ ἁρμόζοντα παρασκευασαμένου ἀμυντήρια, ὡς εἶδον οἱ ἐκ τ κάστρου τὰ πλοῖα τοῖς τείχεσι πλησιάζοντα, κ τοὺς Βαρβάρους βελῶν ἀφέσει συχνῶν ἀναστέλλειν κ ἀπωθεῖν πειρωμένους τοὺς ἔνδοθεν ἐκ τ τειχῶν, θυμοῦ κ ὁρμῆς πλήρεις γενόμενοι, γενναίως ἀπηγωνίζοντο, κ πετροβόλοις ὀργάνοις, κ τοξοβαλλίστραις, κ τ ἐκ χειρῶν τ λίθων ἀφέσεσι χρώμενοι, συχνοὺς τῶν Βαρβάρων καθ' ἑκάστην ἀνῄρουν. κ μόνον δὲ, ἀλλὰ κ τῶν νεῶν τὰς πλείστας ἐπιφορᾷ χρησάμενοι τ πνεύματος, τῷ ὑγρῷ πυρὶ κατέφλεξαν. ἀπορῶν οὖν κ δυσθυμῶν ὁ Βάρβαρος, κ εἰδὼς ἐφέσει χρημάτων ἐκόντας τοὺς πολλοὺς ἀποθνήσκοντας, ἀσπίδα μεγάλην φρὸ τ χάρακος θεὶς κ χρυσίῳ ταύτην πεπλήρωκεν, Τοῦτο γέρας ἔφη κ ἀεισεῖσιν ἐγὼ δίδωμι μῦ κ παρθένων ἐπιλέκτων τ ἀριθμὸν ἑκατὸν, τῷ πρώτως ἐπιβάντι τ ἄστεος, κ τοῖς ἑμφύλοις βραβεύσαντι τὸ νικᾶν. ὅπερ οἱ ἀπὸ τ πόλεως θεασάμενοι, κ τ νοῦν τ προτεθὲν κατανοήσαντες, τοῖς παρακλητικοῖς τῶν λόγων ἑαυτοὺς παριθάρρυνον· κ ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ τῶν πυλῶν αὐτοῖς ἀνοιγεισῶν, ἀνδρείως κατὰ τῶν Βαρβάρων ἐξώρμησαν. κ πολλῶν ἀναιρεμένων, διξαμένη δὲ κ τ Αμηρᾶ καιρίας πληγὴ κ πεσόντος, ἐτράπησαν οἱ λοιποὶ, κ τῶν διακοσίων ἐπικειμένων μέχρι τῶν ἁλοὶ πων νεῶν, κατεφθάρησαν. κ φόνος ἐγένετο τῶν Βαρβάρων πολύς. οἱ δὲ περιλιπεῖς ὀλίγας πληρώσαντες τῶν νεῶν, μετ' αἰσχύνης ἀπέφυγον φρὸς τὰ ἴδια. ὅπως ὁ βαρβαρικὸς σόλος δίχα ναυτικῆς τῶν Ρωμαίων δυνάμεως, τ τ Βασιλίως δίχα, κ τ τῶν ἀντιπαρατεταγμένων ἀλκῆς πειρασθεὶς ἥττηθη κ δυσκλεῶς ἀνεχώρησεν.

ξ'. Οὕτω ἢ τ ἀπὸ Ταρσᾶ χαστιδαθίστος νέφος, αἱ ἀπὸ Κρήτης αὖθις ἀντεγείροντο θύελλαι. τ γὰ Σακὴν ἐκείνου τ Απόχαφ, τ τοιαύτης ἀμπρόσοντος νήσου ἔχοντες ἦ κ Φώτιόν τινα στωτηγὸν, ἄνδρα πολεμικὸν κ δραστήριον, ἐπὶ κ εἴκοσι κομβάρια κατὰ Κρήτην ἐγένετο. φροσῆν ἢ αὐτοῖς ἀναλόγως κ πλῆθος * μυοπαρώνων κ πεντηκοντόρων, ἃς σακτάρας κ γαλέας ὀνομάζειν εἰώθασι πάμπολλοι. μεθ' ὧν κατὰ τ Ρωμαίων ἐξιόντες ἐπικρατείας, κ πάντα τ Αἰγαῖον καταλαμβάνοντες, πολλάκις ἢ κ μέχρι τ ἐν Ελλησπόντῳ Προικονήσου πειρώμενοι τ ἐπιβάσεων, πολλὰς ἰωδραποδίζοντο κ διέφθειρον. φροσβαλὼν δὲ τῇ τοιαύτῃ τῇ πιότητι ναυτικῇ τῇ Κρητῶν ὁ φρομνημονευθεὶς Νικήτας Πατρίκιος, ὁ τ Ρωμαϊκῶν τειρήρων ἄρχων λαχών, κ μάχῃ μετ' αὐτῶν κρατερὰ συσπασάμενος, δύο τὰ μὲν εἴκοσι τ Κρητικῶν σκαφῶν τῷ ὑγρῷ πυρὶ συγκαπέφλεξε, κ τοὺς ἐπ' αὐτῶν Βαρβάρους μάχαιρα κ πῦρ κ ὕδωρ διεμερίσαντο· τὰ δὲ λοιπὰ, φυγῇ τ σωτηρίαν, ὅσα τ ἀπὸ τ θαλάσσης διέφυγον κίνδυνον, ἐπορίσαντο.

ξά. Αλλὰ καίπερ οὕτως οἱ Κρῆτες ἐλαττωθέντες, κ δυσχόως ὑποστρέψαντες, οὐκ ἠγάπησαν ἡρεμεῖν· ἀλλὰ πάλιν τῇ κατὰ θάλασσαν

A LIX. Contigit vero per hæc tempora, ut & Agarenorum classis Romanam ditionem invaderet. Verum Imperatoris assiduis ad Deum precibus, solertibusque statutis, nec non commoda rerum administratione, victoria a Romanis stante, Agareni probrosa clade affecti sunt. Tarsi enim Ameras, Esmanus nomine, maximarum triginta navium (quas Combaria vocant) instructa classe, Euripi arcem aggreditur. Helladis Prætor (Oeniates hic erat) Imperatoris jussu, justas satis copias ad tuendam Urbem ex omnia Græcia inducit, & in mœnibus præsidia apta disponit. Tum videntes oppidani naves mœnibus propinquare, Barbarosque spissis sagittarum ictibus, eos qui in muris erant conantes repellere, ira ac ardore plenis animis, strenue impetum sustinebant, petrariisque & arcubalistis, ipsaque manuum vi intortis lapidibus, multos quotidie Barbarorum necabant. Neque id modo, sed & maximam classis partem, secundum nacti ventum, igni Græco incenderunt. Anceps itaque animi, ægreque ferens Barbarus, haud ignarus pecuniarum amore non paucos sponte se morti objicere, ingenti scuto auro pleno pro vallo expositio, *Hoc*, inquit, *præmium ac honorarium illi dabo, nec non lectas virgines centum, qui primus muros conscenderit, fuisque tribulibus victoriæ auctor extiterit*. Viderunt cives, & quo res spectaret animadvertentes, verbis se mutuo exhortantur; hisque animati, ex composito referatis foribus, in Barbaros fortiter irrumpunt. Multisque cæsis, ipsoque Amera, lethali vulnere accepto, demortuo, cæteri in fugam versi, insequentibus ad reliquas usque naves victoribus, contrucidabantur. Ingensque Barbarorum facta strages. Qui residui fuerunt, paucis navibus impletis, ad sua cum probro diffugerunt. In hunc modum navalis Barbarorum exercitus absque navalibus Romanis copiis, Imperatoris precibus, pugnantiumque forti robore, illustri profligatus victoria est, ac ingloria abscedere coactus. Tarsensium clades.

LX. Sic vero Tarsensi dissipata nebula, Cretenses rursus exortæ sunt procellæ. Saetæ enim Apochapsis filio, ejus Insulæ Amera; sed & Photio viro strenuo ac bellatore illi socio ac administro, septem ac viginti combarils instructa classe; pro quorum numero & ratione, myoparonum multitudo erat & penteconterorum (plerique sacturas galeasque vocare fuerunt) cum illis Romanæ ditionis loca excurrentes, Egæumque omne deprædantes, nec raro ad ipsam in Hellesponto Præconesum irrumpentes, multos captivos ducebant, alios contrucidabant. Congressus vero, cujus ante meminimus, Niceras Patricius, Romanarum tunc triremium Præfectus, fortique cum illis conserto prælio, statim ad viginti Cretensium naves igni Græco combussit; harum classiariis Barbaris, aliis alias gladio, igni, aqua absumptis. Reliquæ naves, quotquot maris periculo superiores extiterant, salutem fuga quæsierunt. *Edit. Paris. pag 185.* Cretensium clades. Rotundæ hæ naves, utrique numero oblongæ pirsticæ, triremes, quinqueremes, &c.

LXI. Quamquam vero sic imminuto Cretensium numero, sicque illis infausto pugnæ exitu, haud tamen ut quiescerent, adduci potuere; sed rursus rei navali animum attendentes,

* Barb. μυοπαρώνων.

loca paulo a Byzantio remotiora (Peloponnesum scilicet ulteriores que Insulas) devastabant ac prædabantur, ductore classis, cujus supra meminimus, Photio. Mittitur contra illum cum Romana classe, qui illi bene præerat, Nicetas Ooryphas. Is, fausta usus navigatione, paucorum dierum spatio, in Peloponnesum evasit; appulsusque ad Cenchreonum portum, cum didicisset, Occidentaliores Peloponnesi partes, Methonam, Patrasque ac loca Corintho vicina, Barbarorum classe late divexari atque diripi, prudens catumque consilium iniit. Haud enim commodum existimavit, Peloponnesum circumnavigare, & per Maleam flectendo mille miliarium spatium remetiri, commodique temporis jacturam facere, ac rebus opportuni: verum ut ex itinere comparatus erat, statim noctu per Corinthiacum Isthmum, multorum admixa solertique experientia ad alteram litus per siccum ac continentem traductis navibus, opus accelerat; hostibusque nihil dum tale quid cogitantibus aut præmonitis, repente ingruit; implet que terrore eorum animis, tum ob prioris pugnæ cladisque recentem memoriam, tum ob inexpectatam irruptionem, nec vel coire, vel prorsus fortitudinis meminisse permisit: sed navium, aliis igne absumptis, aliis submersis; ipsorumque Barbarorum aliis ense sublatis, aliis maris profundo mersis, ipsoque illorum Duce interempto, reliquos per insulam dissipari coegit; quos ipsos postea intra casses adactos, ac quasi venatu ac indagine captos, diversis supplicis subjecit. Aliis cutem detrahit, iis maxime qui ejurati Christi Baptismatis rei essent: hoc ab eis auferri, non eorum aliquid proprium, dicens. Aliis corrigias ab occipitio ad pedes usque malleosque acerbo cruciatu extrahebat. Alios tollenonibus quibusdam sustollens, sic ex alto in lebetes pice plenos injiciens pellensque, ipso illorum Baptismate illos se impartiri ajebat, quamquam acerbo & caliginoso. Sic subsannans, ac pro facinorum ratione debitis pœnis excrucians, non levem timorem injecit, ne deinceps Romanam ditionem armis infestare, ac diripere audeant. Hoc modo, meridianis flatibus dissipatis, Romani Imperii navis a naufragio tuta dirigebatur.

Strategema.

Edit. Paris. pag. 186.

Dira de apostatis Saracenis supplicia.

LXII. Ex Occidente sæva rursus procella exoritur. Africæ namque Amermumnes, magnis navibus sexaginta instructus Romanam ditionem invasit; cunctaque interjecta diripiens, ac multis adductis captivis ad Cephaleniam usque ac Zacynthum Insulas pervenit. Quibus auditis Imperator, ad opem ferendam quamprimum accingitur; navalium-que copiarum Ducem Nasarum, cum valida militum manu mittit, triremibus ac biremibus aliisque cursoriis navibus, iisque multis, stipatum. Celeri Nasar navigatione ventisque secundis usus, brevi Methonam venit; ne tamen citius hostes aggrederetur, tale quid obstaculo fuit. Non pauci remigum, periculi metu deterriti, occulte paulatim diffugerant; quorum defertione, navibus ea, quæ deceret, celeritate carentibus, deficiente, remis impellentibus, vehementi in hostem impetu, haud operæpretium putavit, sic male instructa classe cum hostibus congredi;

Africanorum Arabum Irruptio.

πραγμάτων ἀντείχοντο, & πᾶλλον τῆς Βασιλίδος ἀντίχοντα, τῷ Πελοποννησίων ἢ τοῖς κάτωθεν ταύτης νήσοις φημὶ, παρελύπουν ἢ ἐλυμήζοντο, ἢ ἀναπέρα μεμονωθέντα Φώτιον Ναύαρχον ἴχοντες. Ὅστις ἅμα τοῖς ἰδίοις καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν Ρωμαϊκῶν τριήρων, ὁ τῶν παλαιῶν ἀφιγμένος Νικήτας, ἢ Ωρύφας φημὶ, ὃς αἰσίως χειμάδιος πλῷ, δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαμβάνει τὴν Πελοπόννησον· ἢ τῷ λιμένι προσορμίσας Κεγχρέων, ἢ μαθὼν ὅτι τὰ δυτικώτερα Πελοποννησίων μέρη, Μεθώνην & Πάτρας ἢ τὰ πρόσχωρα Κορίνθου χωρία λυμαίνεται τὸ Βαρβαρικὸν, βιλὼ βιλώτατα σωστῶν ἢ σοφῶν ἐπιβὰς ἐπέρασε διὰ θαλάσσης ἢ Πελοποννήσου διελθεῖν, τῷ διὰ τῆς Μαλέας κάμψας, τὸ τῷ χιλίων μιλίων μῆκος ἀμετρήσασθαι, ἢ τῷ προσήκοντος ὑστερῆσαι καιροῦ· ἀλλ' ὡς εἶχον εὐθὺς ἐν νυκτὶ, διὰ τοῦ κατὰ Κόρινθον ἰσθμοῦ, πολυχειρίᾳ ἢ ἐπιτηδείᾳ πρὸς τὸ ἑκάθεον μέρος κατὰ τὸ ξηρὸν διαβιβάσας τὰς ναῦς, ἔργου εἶχετο. Ἐκ παντοιμήσεις τε πρὸ πάντων τοὺς πολεμίους, ἀφυλάκτους ἐπιφύναι, ἢ συγχύσεις αὐτῶν τῇ δίκῃ τὰς λογισμὰς, διὰ τε τὸ ἐκ τῆς προτέρας μάχης δέος, & διὰ τὸ τῆς ἐφόδου ἀπρόοπτον, ἐδὲ συσχεῖν ἢ ἀλκῆς μεμνῆσθαι παντελῶς σωπιχώρησεν. ἀλλὰ τοὺς μὲν πυρπολήσας, τοὺς δὲ καταπορπάσας τῷ πολεμίων νεῶν, ἢ τῶν Βαρβάρων, τοὺς μὲν ἀπέλασεν τῷ ξίφει, τοὺς δὲ ἐκβρυχίους τῷ ῥεύματι ποιησάμενος, ἢ τὸν τῶν ἀρχηγὸν αὐτῶν, τοὺς λοιποὺς [249] ἅμα ἐξαγωνίσασθαι κατὰ τὸ πρέπον ἠνάγκασεν· ὃς σαγηνώσας ὕστερον ἢ ζωγρῶν, ἀφόροις τιμωρίαις ὑπέβαλε. τῷ μὲν [250] γὰρ σαρκὸς ἀπίστου δορὰν· μάλιστα τῶν ἀρτισαμένων τὸ Βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ. τοῦτο παρ' αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι λέγων, & οὐδὲν αὐτῶν ἴδιον. ἐκ δὲ τῶν, ἰμάντας ἀπὸ τῶν ἰνῶν ἄχρι τῶν σφυρῶν μετ' ὀδυνηρᾶς δεσμείας ἐξείλκυεν· ἄλλους δὲ καλωνείοις τισὶν αἰωροῦν, εἶτα ὑπὸ τῶν μετώπων πρὸς τοὺς λέβητας πίσσης μεστοὺς ἐμβάλλων τε καὶ ὠθῶν, τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ μεταδιδόναι Βαπτίσματος ἔλεγε τὸν ἐνταῦθα καὶ ζοφερόν. ὅπως οὖν καταπερπομήσας, καὶ ἀναλόγως τῷ ἐργαθέντων αὐτοῖς ποινὰς εἰσπραξάμενος, τῶν καὶ αὖθις κατὰ τῶν Ρωμαϊκῶν ἐπιπρατείας ἐκρατύνειν, ὀλίγους δίος ἐνέβαλεν. ἀλλ' ὅπως μὲν τὰ μεταμβεβλημένα διεκίδασε πνεύματα, καὶ ἀκλύστως ἐντεῦθεν τὸ τῶν Ρωμαίων κράτος κεκόσμητο.

ξβ'. Ἐκ δὲ τῶν Ἑσπέρας αὖθις κλύδων δεινὸς ἐπεγήγερτο. ὁ γὰρ Ἀφρικὸς Ἀμερμουμὴς πολυμηχάνητος ναῦς ἑξήκοντα τῶν ἀριθμὸν συλησάμενος, κατὰ τῶν Ρωμαϊκῶν ἐπιπρατείας ἐξώρμησε· καὶ τὰ μεταξὺ λιζόμενος, καὶ πολλὰ σώματα λαμβάνων αἰχμάλωτα, ἄχρι Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου τῷ πόνων ἀφίκετο. ἔνθεν ἀκουσὼς ὁ Βασιλεὺς, σωτόμως πρὸς τὴν βοήθειαν ἐχωρίσατο, καὶ τῶν τῆς ναυτικῶν ἐγειρόντα δυνάμεων· Νάσαρ δὲ τὸν τότε, μετὰ δυνάμεως ἀπαρτίσας ἀξίας, τελείων τε καὶ δίκρων, καὶ ἄλλων τινῶν ταχυναυτουσῶν πλῆθος ἐξαρτυσάμενος. σωτόμως δὲ τῶν ἐκπλοῦν ὁ Νάσαρ ποιησάμενος καὶ αἰσίοις χρησάμενος πνεύμασι, δι' ὀλίγου μὲν χρόνου τὴν Μεθώνην κατέλαβε. θάττον δὲ τῶν κατὰ τὸν πολεμίων ἐπιθεσιν ὑπὸ τοιαύτης αἰτίας διαπλεῦσαι ποιησάμενος. τῶν γὰρ ἱστίων ἐκ ὀλίγοι πρὸς τὸν κίνδυνον ἀποδειλιάσαντες, κατ' ὀλίγους λαθραίως ἀπέφυγον, ἐν τῇ λιποταξίᾳ τὸ πρόσπλουν τάχος ἀφαιρεθέντων τῶν νεῶν, μὴ ἐχόντων & πρὸς ῥᾳδίαν σὺν ὀξύτητι κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπίλασιν, ἐκ ἐχόντων δεῖν παραπλησμένους ἔτω καὶ τῶν δυσμενῶν ἀπελθεῖν. μᾶλλον δὲ

τὸ συμβὰν ἀγγέλλει παχυδρόμος τῷ Βασιλεῖ. ὁ δὲ, ἐκ παχείας A
λοτοσολῆς τῷ πρὸς τοῦτο ἐπιτηδείων, πάντας τοὺς λειπο-
πάκτας ἰζώγρησε καὶ ἐμφρύρους ἐποίησε. σκοπῶν δὲ ὅπως
ἐκ μοφύλων φόνου τὰς χεῖρας πρόσῃ καθαρὰς, καὶ τὸ φρο-
σῆκον ἐμποιήσῃ δέος τοῖς ὠκυλοίποις τῷ ἐρετῶν, ὡς ἂν
μὴ καὶ ἄλλοις εἴη πρὸς μίμησιν ἡ τούτων κακία, καὶ ἐθελοκα-
κῶσιν οἱ πλεῖστοι καὶ ῥᾳθυμήσωσιν, βουλῇ βουλεύεται
σωστικῇ. τῇ γὰρ τῆς βίγλης Δρουγγαρίῳ ἐγκελεύεται, ἀ-
πὸ τῶν ἐν τῷ Πραιτωρίῳ δεσμίων τῶν κακούργων, ὧν εἰς τῶν
νόμων κατεψήφισο θάνατος, τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμὸν, ἔτι
νυκτὸς ὕσης ἀγαγεῖν, καὶ τούτων ἀναβόλην τὰ πρόσωπα χέ-
σαντα, καὶ τὰς ἐπὶ τῶν γενείων καὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ψιλώ-
σαντα ἐκ φλογὸς, περιελεῖν αὐτῶν τὸ γνώρισμα τῆς μορ-
φῆς· ἐξασφαλίσασθαι δὲ τῶν μηδένα τῶν ἁπάντων τολμῆ- B
σαι προσιέναι αὐτοὺς ἢ προσφθέγξασθαι. ἐπιτίμιον δὲ
τῇ τόλμης, ὀφείλεσθαι θάνατον. καὶ τούτως ὡς τάχιστα ἐξάρ-
χοις τῶν λειποτακτησάντων ἐκείνων πλοίων, ἐν ἱπποδρό-
μῳ ἐκ μασίγων ἐπιξυλθεῖν, καὶ ἐποίμως ἐκ τοῦ κατὰ τὴν
πόλιν ἀγορᾶς [251] περιηγμένους διεξελθεῖν, εἶτα 251.
πεδοκάκαις ἀσφαλισθέντας, ἐκπεμφθῆναι πρὸς Πελο-
πόννησον, ὡς ἂν ἐν τῷ τόπῳ, ὅθεν ἀποφυγεῖν ἐνομίζοντο, καὶ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν προσδέξωνται· ὑπηρε-
τῆσαι πρὸς τοῦτο Ἰωάννης ὁ Στρατηγὸς ἐπιτράπη Πελο-
ποννήσου, ὁ λιγόμβρος Κρητικός. ὃς τῇ Βασιλικῇ κελεύ-
σει καθυπηργῶν, ἰσαρίθμους τῶν λοιπαλίπων δεσμίων
ἐν Μεθώνῃ φύρκας στῆναι προσέταξε, καὶ τοὺς ὡς ἔξαρχους
τῆς φυγῆς πεμφθέντας ἀνεσκολόπισαν. ἅπερ ὁ Ῥωμαϊκὸς C
στόλος ἀκούσας τε καὶ ἰδών, ἐκείνους τε ὡς δειλοὺς καὶ ἀθλίους
ὠκτείρησε, καὶ αὐτὸς ἐπερρώσθη πρὸς τὰ δεινά, πᾶσαν
λοιθορίμενος μαλακίαν τε καὶ τρυφὴν, καὶ ἄγειν αὐτοὺς τα-
χέως πρὸς τοὺς ὑπεναντίους παρεκάλει τῆς Ἡγεμόνα.

ξγ'. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ αὐτὸς τὸ λεῖπον τῆς στρατείας λοιπὸν
κατὰ Πελοποννησίων στρατιωτῶν [252] καὶ Μαρδαϊτῶν ἀνα- 252.
πληρώσας, καὶ τῆς Στρατηγὸς συμπράκτορα προσλαβόμενος,
πρὸς ἐπίθεσιν ἐντρεπίζεται. τῆς δὲ Σαρακηνῶν ἤδη πολ-
λὴν δειλίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς καταγνόντες στόλου, καὶ τὸ δοκεῖν
τὸν μεταξὺ χρόνον μάτην αὐτοῖς κατατρίβεσθαι, καὶ ἐπ' ἀ-
δείας πολλῆς ἀπὸ τῶν οἰκείων ἐξερχομένων νεῶν, καὶ τὰς
ὑποκειμένας λῃζομένων χώρας καὶ νήσους, ἐξαίφνης πλη-
σίον αὐτῶν ἀφανῶς γενόμενος ὁ τῆς Ῥωμαίων στρατὸς ναυτι- D
κὸς, τὸ σύνθημα δόντος τῷ Στρατηγῷ, ἐπιτίθεται τοῖς
πολεμίοις ἀπροόπτως ἐν τῇ νυκτὶ, καὶ μήτε συσῆναι, μή-
τε πρὸς ἄλκὴν τραπῆναι χρόνος καιρὸς, δυσυχῶς ἀπιο-
φάντοντο, καὶ αἱ τῶν ναῶν πυρὶ μὲν τῷ ἐπιβατῶν καὶ τῷ
σιδήρῳ αὐτοῖς κατεφλέγοντο. ὅσαι δὲ τῆς πυρὸς κίνδυνον
διέφυγον, ταύτας τῇ ἐν Μεθώνῃ τῆς Θεοῦ ἐκκλησίᾳ φέρων
ὁ Νάσαρ, ὡς χαριστήρια ἀνέθηκε· καὶ ἀπὸ τῶν λαφύ-
ρων καὶ τῶν πεπλησθέντων σωμάτων ὠφεληθῆναι τὸν ὑπ'
αὐτὸν λαὸν συνεχώρησε. δηλοποιεῖ δὲ ταῦτα θάττον
τῷ Βασιλεῖ, καὶ περὶ τοῦ τὶ χρὴ τὸ ἑστῆς πράττειν καὶ ποῖ
τράπεσθαι, πυνθάνεται. ὃν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐ-
παινέσας ὁ Βασιλεὺς, προσωτέρω χωρεῖν ἐγκελεύεται.

ξδ'. Ἐπεὶ δὲ τοῖς προκατεργασμένοις πρόθυμος ἦν ὁ E
στρατὸς, ἐχώρουν πρὸς Σικελίαν καὶ Πάνορμον, καὶ τὰς
ἐκεῖθεν πόλεις, ὅσαι τοῖς Καρχηδόνος Ἀγαρηνοῖς ἐπλων
ὑπόφοροι, ἐπιόντες ἐλῄζετο· καὶ φορτηγῶν νεῶν καὶ σκαφῶν
πλεῖστα πολλὰ ἐκράτησε, ὧν ὁ φόρτος ἔλαιόν τε δαψιλὲς
ἦν, καὶ ἄλλα τῆς τιμιωτέρων πολλά. τοσοῦτον δέ φασιν ἐ-
πλεωνεθῆναι τότε τὸ ἔλαιον ἐκ τοιαύτης προσαγωγῆς, Pag. 188.
ὥστε ὀβολοῦ ἓν λίτραν πεπράσθαι.

Constant. Porphyrog. Basilius Macedo.

remque adeo per celerem cursorem denuntiare studet Imperatori. Ille, missis prompte qui ad hoc idonei essent, desertores omnes vivos capit, & in carcerem trudit. Spectans vero, qua demum ratione & a tribulium cæde impolluras manus servaret, & reliquis remigum, quem par esset timorem incuteret, ne mollis eorum defectio in exemplum aliis cederet, plurèsque sic desertores ac elanguidi segnesque fierent, sapientissimum init consilium. Nempe excubiarum Drungario præcipit, ut vinctorum in Prætorio ac maleficorum, in quos Legum severitate lata capitis sententia sit, triginta numero sub noctis adhuc tenebras educat, vultusque illorum fuligine oblinat, ac erasis flamma tum barbæ tum capitis pilis, formam omnem aboleat, ac unde dignosci possint, caveatque ne quis prorsus eos salutare vel alloqui audeat. Qui secus faxit, is vero morte luat. Hos porro, ceu desertorum navalium capita in Hippodromo acriter cædat, citoque revinctis post terga manibus per Urbis forum traducat; ac deinde noxiorum vinculis constrictos, tuto in Peloponnesum mittat, ut quo loco fugam fecisse existimabantur, pœnas debitas luant. In eam rem operam conferre jussus, Joannes Peloponnesi Prætor, dictus Creticus. Is porro Imperatoris jussioni parens, pro vinctorum numero totidem furcas erigi jubens, ad se missos in eis suspendit, quasi qui fugæ auctores extitissent. Quibus auditis visisque Romani Classiarii, tum illos deplorare ut timidos atque miseros, tum ipsi ad mala quæque ac gravia animis roborari, omnique semota mollitie vitæque deliciis, ut cito adversus hostes educat, Imperatorem Ducemque rogare. Desertorum loco exercitii malefici.

LXIII. Inter hæc ipsi quoque ex Peloponnesiacis cohortibus ac Mardaitis suppletis auctisque ordinibus, ascitoque Prætore adjutore, ad impressionem sese accingit. Saraceni Romanam classem ingentis ignaviæ ac timiditatis jam insimulantes, quod frustra interim viderentur tempus terere, licenter admodum ac secure navibus egressi, subjecta prædia insulasque diripiebant; cum repente improvisus eis accedens navalis Romanus exercitus, signoque dato, noctu inexpectatus hostes aggreditur; ac, nec coeundi facta facultate, nec animos sumendi, misere trucidabant; navesque cum vectoribus ac reliqua supellectili & impedimentis, igni cremebant. Quæ vero naves ignis ereptæ periculo sunt, eas Nasar Ecclesiæ Dei, quæ est Methonæ, velut gratiarum actionis munere donavit; manubiis atque captivis milites gaudere, iisque ditari permisit. Rei vero omnem eventum ocyus Imperatori significat, quidve in posterum agendum, aut quo vertendus animus, ducendaque classis scisciatur. Imperator ob præclare gesta laudatum, ulterius progredi jubet. Nasaris soleritia, deque Saracenis illustris victoria.

LXIV. Alacri igitur exercitu superiori victoria, in Siciliam Panormumque trajicit, Urbesque ibi Agarenis Carthaginensibus tributarias diripit, prædasque agit. Onerariæ plures captæ ac scaphæ. Onus, olei ingens copia, merceſque aliæ pretiosæ. Tantam inde olei vim invectam ferunt, ut ejus libra venierit obolo. Res in Sicilia hac gestæ.

LXV. Sed & ad Italiæ partes transvecta eadem classi, pedestribusque ac equestribus Romanorum copiis injuncta, quarum ductor erat Procopius Imperatoris Protovestiarius & Leo (Apostupem vocabant) Thracum & Macedonum Dux, multa, eaque Romano Imperio utilia gessit. Nam & classem rursus ex Africa profectam, in Insula cui Sreiæ nomen, idem Nasar devicit, ac quas Agareni Urbes munitas ac prædia in Calabria & Longobardia tenebant, paucis admodum exceptis, cuncta eis erepta eorumque jugo liberata, Romanæ ditioni restituit. Inque eum modum, Romana quidem classis insidiis, invidentia, Nemesique superior, spoliis opima multisque clara victoriæ coronis, ad Imperatorem reversa est, implens omnes cives ac Remp. lætitia, multaque Imperatori gratiarum actionis & confessionis divinæ laudis, præbens nomina atque momenta.

LXVI. Terrestres vero copiæ, haud prorsus invidiam effugere. Verum gesserunt illæ quidem fortia claraque facinora; orta tamen sub ipsius prælii tempus discordia ac contentione, Ducem amiserunt qui major dignitate erat. Cum enim dissideret Leo a Procopio; conserto tamen cum hostibus prælio, contigit Leonem cum Thracibus & Macedonibus in dextra acie victoria potiri, atque hostium magnam stragem dare; Procopium vero cum Sclavinis & Occidentalibus sinistram tenentem, validiore premi hostium impetu; cui laboranti, cum ob præcedentem discordiam, nulla a Collega missa essent auxilia, fusa penitus illius acie, ipsemet in fuga equo lapsus, necatus est. Hunc exitum cum pugna habuisset, Leo aliud etiam aliquid clari facinoris edere in animo habens, ut illatam ob dissidium cladem obtegeret, tum suas ipse copias assumens, tum ex Procopii clade residuas colligens, Tarenti arcem expugnavit, quam adhuc Agareni tenebant, penitusque diripiens, populum omnem captivum abduxit. Hinc & milites non parum præda juvit, & Imperatori opima spolia obtulit. Non tamen Imperator hæc libenter aspexit, nec ut viro forti mercedem Leoni reddidit: sed cum habita rei indagine ex contentione in ipso pugnæ conflictu Leonem Collegam perdidisse invenisset, abrogato ei munere, in domum suam, quæ haud procul Cotyajo est, relegavit.

LXVII. Postea quoque tali Apostypes usus fortuna est. Pari enim consensu, tum Protostrator Bajanus, tum Cubicularius Chamaretus, ipsius necessariorum primus, accusationem struunt apud Imperatorem contra herum suum, qua & Protovestiarii Procopii necem ejus voluntate certoque consilio factam insinuabant, reumque majestatis agebant, nec non gravia quædam alia ac difficilia ei imponebant. Accusationis libellum Chamaretus accipiens, ingressusque Byzantium, Imperatori porrexit. Ea ubi rescivissent Apostypis liberi, Bardas Davidque sua ipsi manu Bajanum perimunt, corpusque minutim immani facinore ensibus concidunt. Sceleris indignitate ac Imperatoris metu conterriti, assumpto patre in Syriam concito cursu diffugiunt. Quibus Imperator auditis, Bartzapedonem Man-

Ducum discordia, noxia.

Procopius Dux victus ac cæsus.

Cæptum Leoni Tarentum & direptum.

Edit. Paris. pag. 189.

Leonis pœna, proditi Collegæ.

Alia accusatio, ac pœna.

ξέ. Διαπεράσας δὲ καὶ πρὸς τὰ Ἰταλίας μέρη ὁ αὐτὸς
στόλος, καὶ [253] τῇ ὁπλιτικῇ καὶ ἱππικῇ τῶν Ρωμαίων δυ- 253
νάμεσιν ἑνωθείς, ὧν Προκόπιος ὁ τῆς Βασιλίσσης ἡγεῖτο
Πρωτοβεστιάριος, καὶ Λέων ὁ τῶν Θρᾳκῶν καὶ Μακεδόνων πρω-
τοστράτωρ, ὃν Ἀποστύπην ἐκάλουν, πολλὰ καὶ ἐπωφε-
λῆ τῷ Ρωμαίων ἀρχῇ κατώρθωσε. τόν τε γὰρ ἐξ Ἀφρι-
κῆς αὖθις ἐξελθόντα στόλον ἐν τῷ πόντῳ τῷ καλουμένῳ Σικε-
λικῷ, ὃ αἱρεῖς Νάσαρ καππολίμενος, καὶ τὰ ὑπὸ τοῖς Ἀγα-
ρηνῶν κατοχύμενα κάστρα ἐν τῇ Καλαβρίᾳ καὶ Λογοβαρ-
δίᾳ, πλὴν ὀλίγων πάνυ, πάντα τὰ βαρβαρικὰ χωρία
ἐλευθέρωσε, καὶ πρὸς τὰ Ρωμαίων ἐξουσίαν μετήγαγε. καὶ
ὅπου μὲν ἑαυτικὸς στρατὸς χρείττων ὅλως καὶ φθόνῳ ῥωσεὶς
καὶ πιμέντως, μὴ πολλῶν λαφύρων καὶ νικητικῶν στρατευ-
σαμένων πρὸς Βασιλέα ἀφροσύνῃς ἐμπλήσας πᾶσι τὸ
πολίτευμα, καὶ Βασιλεῖ πολλὰς εὐφορμίας παρασχὼν τοῦ
πρὸς Θεὸν εὐχαριστίας καὶ ἀνθομολογήσεως.

ξϛ'. Αἱ πεζικαὶ δὲ δυνάμεις, ὡς πάντα τὸ φθόνου δύ-
φυγον. ἀλλ' ἔργα μὲν ἀξιόλογα καὶ λαμπρὰ κατειργάσαν-
το, ἐξ ἴσου δὲ τῇ φιλονικίᾳ κατ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα συμ-
πεσούσας, ἀπώλεσαν τὸν μείζονα στρατηγόν. τῶν γὰρ Λέον-
τος διεστηκότος πρὸς τὸν Προκόπιον, συμβαλόντων δὲ ἀ-
μφοτέροις τοῖς πολεμίοις, σωλῆνα μὲν τὸν Ἀποστύπην μετὰ τῶν
Θρᾳκῶν τε καὶ Μακεδόνων καὶ τὸ δεξιὸν μέρος ἀγωνιζόμε-
νον, κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν, καὶ πολλὴν φόνον ἐργάζεσθαι· τὸν
δὲ Προκόπιον μετὰ τῶν Σκλαβίνων τε καὶ Δυτικῶν καὶ τὸ ἕτερον * Barb.
μέρος ἀντιπατούμενον, ὑπὸ τῶν ἐναντίων πιέζεσθαι. μὴ Σκλαβίνοι
πιμφθείσης ἢ παρὰ τοῦ Συστρατηγοῦ βοηθείας πρὸς τὸ πο-
νοῦν μέρος τῆς προηγησαμένης φιλονικίας, ἐρρίφη καθαρῶς
τὸ καθ' ἑαυτὸν μέρος, καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ἐφεύγων καὶ τῶν
ἵππων συμπεσόντος αὐτῷ. τοιοῦτο δὲ πλῆθος τῶν
μάχης ἐκείνης λαβόντος, θέλων τι καὶ ἕτερον λαμπρὸν ὁ
Λέων ἐργάσασθαι, ὡς ἂν τὸ ἐκ τῆς ἡττος συστὰν συμβὰν,
τὸ, τῶν οἰκείων στράτευμα λαβών, καὶ τὰς ἐκ τῆς φυγῆς ἐγκα-
θίστας τῷ πατουμένῳ ὑπὸ τῶν Προκοπίου συμπεσλαβών,
τὸ κάστρον καταπολέμησε Τάραντος, ἔτι καταχόμενον ὑπὸ
τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ πᾶν καταπράξας εὖλε, καὶ πάντα τὸν αὐ-
τῆς λαὸν ἐξανδραποδίσατο. ἐξ ὧν, τό, τε στρατιωτικὸν
ὁπουχώτως ὠφελῆσθαι συνεχώρησε, καὶ Βασιλεῖ συν-
χνὰ ἀρσενόγαγε λάφυρα. ἀλλ' οὐκ ἐπὶ δὲ πᾶσι τοῖς κάτω ὁ
Βασιλεὺς, ὡδὶ ὡς ἀεὶ εἰώθει τὰ Λέοντα ἀπεμείψατο. ἀλλ' ἐν-
τεῦθεν διεφανώμενος ἔνεστιν ἐκ τῆς συμπεσούσης φιλονικίας
κατ' αὐτὸν τῆς πολέμου συμβολῆς ἀπολωλέναι τὸν Ὁμοστρά-
τηγον, τὸ τε ἀρχῆς παρέλυσε, καὶ ἐξόρισεν ἐν τῇ ἰδίᾳ
οἴκῳ ἀπέσεισε πλησίον Κοτυαείου τυγχάνοντι.

ξζ'. Τοιαύταις δὲ καὶ μὴ ταύταις τύχαις ὁ Ἀποστύ-
πης ἐχρήσατο. συμφωνησάντων γὰρ κατ' αὐτὸν, ὅ, τε
Πρωτοστράτωρ Βαϊάνος καὶ Χαμαρὶς ὁ Κυβικουλάριος
καὶ φίλτατος τῷ οἰκειοτάτων αὐτῷ, γραφὴν καὶ τὸ ἰδίᾳ
δικάσαι πρὸς Βασιλέα συνίστασαν, δι' ἧς ἐδήλουν καὶ
τὸ Πρωτοβεστιάριον Προκόπιον θέλειν, γνώμῃ τοῦ
κυρίου αὐτῶν γεγονώς, καὶ καθαιρέσεως ἐγκλημα,
καὶ ἄλλα τινὰ βαρέα καὶ δυσχερῆ· ὧν ὁ Χαμαρὶς
λαβὼν, καὶ πρὸς τὴν Βασιλίδα εἰσελθὼν, τῷ
Βασιλεῖ ἐπιδίδωσι. μαθόντες δὲ πάντα οἱ τοῦ Ἀπο- 254
στύπου υἱοὶ, ὅ, τε Βάρδας καὶ [254] ὁ Δαβὶδ, αὐτὸν
χερὶ τὸν Βαϊάνα καθίστανται, τοῖς ξίφεσιν αὐτὸν ἀ-
γελεῶς κατακόψαντες. καὶ δὲ τὸ τοιοῦτον τόλμημα πρὸ
τὸ ἐκ Βασιλίσσης φόβος, ἅρμασαν μετὰ τοῦ πατρὸς Σω-
φίαν φυγεῖν. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεύς, σὺν
τάχει πολλῷ Βαρτζαπέδονα [255] τὸν Μαγαλαβίτην 255

ἀπίστειλε πρὸς τὸ καταχεῖν αὐτούς. ὡς ἤδη πρὸς Καππαδοκίαν καταλαβεῖ, ἢ πρὸς Συρίαν ὁδὸν σωστικὴν ἐλαύνοντας. πειραθεὶς οὖν αὐτὸς καὶ τὸ πρόσταγμα τὸ βασιλικὸν καταχεῖν, ἐκείνων δὲ ἀντισχόντων καὶ ἀμυνομένων εἰς δύναμιν, συμβῆναι κατὰ τὴν τοιαύτην ἀξιμαχίαν καὶ φύσιν σφαλῆναι τοὺς δύο τῷ * Ἀποξύπτῃ υἱούς, αὐτὸν δὲ ληφθῆναι καὶ δέσμιον ἀχθῆναι πρὸς Βασιλέα κατὰ τοὺς ἐν Ἱερίᾳ βασιλικοὺς οἴκους τὸ τελικαῦτα τυγχάνοντα· ὃς ὑπὸ χεῖσι Μανουὴλ τοῦ Μαγίστρου βασιλικῇ κελεύσει ὑποκριτοῦ, καὶ ἑνὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐκκοπείς· ἀφαιρεθείς τε καὶ τὴν χεῖρα τὴν μίαν, ἅμα τε τὴν ἔνδειξιν τὴν κατ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι τὴν πεῖραν τῆς πρὸς τοὺς πολεμίους φυγῆς, τὰ λοιπὰ ἐν Μισυμβρίᾳ ἐξέτισεν καταγήρασε. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Ἀποξύπτην, καὶ ἄλλως ὅπως χρηστὸν, τοιοῦτον τέλος ἔδεξατο.

* Barb. ἀποξάπτου.

A

B

ξη'. Ἐν ὅσῳ δὲ τὰ καθ' ἑαυτὸν διὰ τοῦ Ἀποστράτηγου τοῦ Βασιλέως καθωράτιτο, οἱ ἐκ Μισυμβρίας ἀναπεδήσαντες Ἄραβες, ἄρχειν τε καὶ σχολάζειν καὶ ῥαθυμοῦν τοὺς ἅπαντας ἀνεθαῤῥησαν, καὶ τοῦ καθ' ἁλὸς ἀνθάπτεσθαι πραγμάτων πάλιν διέγνωσαν. καὶ δὴ κατὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς ἐν Συρίᾳ παραθαλασσίους πόλεις, ναῦς πεπηγυίας, καὶ ὑποφόρους Ῥωμαίοις γῆς καὶ θαλάσσης ἐκστρατεῦσαι διεσκευῶντο· χείρωσίς τε δεῖν ἅμα καὶ κατασκόπων πρότερον τὰ Βασιλέως πράγματα κατιδεῖν, καὶ ὑποψόμενον ἔπεσε καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀπαγγελοῦντα, Ῥωμαϊκῇ στολῇ καὶ γλώσσῃ χρώμενον, ἐξαπίστειλαν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἦν περὶ τὴν κοινὴν φροντίσιν ἀεὶ ἀγρυπνῶν, καὶ τὰ δέοντα προπαρασκευάζόμενος, ἐπεὶ μηδὲ τὸ ἐν Συρίᾳ ναυπηγούμενα πλοῖα τῶν διέλαθε, πλειόνων τε καὶ δίκροων κατασκευὴν ἐποήσατο, καὶ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις κατὰ τὴν Βασιλίδα συναγαγών, ἐκαραδόκει τὸ μέλλον. Ἕως μὲν, ὡς ἂν μὴ σχολάζων ὁ ναυτικὸς ὄχλος ἀπαίτιος γένοιτο, ἐν τῇ ἀνοικοδομῇ τοῦ καὶ τὴν Βασιλείαν αὐλὴν ἐγειρομένῃ τότε ναῷ, εἰς ὄνομα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀρχιστρατήγων, καὶ Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου, [256] διωρίσατο αὐτοὺς ὑπουργεῖν. ὅτε δὲ τὴν ὁσίων Συρίας ὁ ἐκεῖθεν σόλος ὑπερκύπτων φανῇ, ἀποσαλεῦσαι καὶ τότε πρὸς τὴν ἐκείνων ἀντιπαράταξιν. ἐλθὼν οὖν ὁ τοῦ Συρίας κατάσκοπος, καὶ τὸ, τε πλῆθος ἰδὼν τῶν νεῶν, καὶ τὴν δυνάμεως ἑτοίμην παρεῖναι πρὸς τὴν ἔκπαυσιν, καὶ πάντα καταμαθών τε καὶ στοχασάμενος, ἀπαγγέλλει τοῖς δεσπόταις. οἱ παρ' ἐλπίδα τὸ ἐμπαράσκοπον Βασιλέως ἀκούσαντες, τότε μὲν πάσχειν, τὴν ἰσχὺν ἠγάπησαν, καὶ τὴν πρὸς τὸ ἔκπλουν σπουδὴν διελύσαντο. ἔμενε δὲ ὅμως καὶ τὴν Βασιλίδα ναυτικὴν πληθὺς εἰς τὸ εἰρημένον ἔργον ἀσχολουμένη.

C

D

ξθ'. Οἱ δὲ ἐν Καρχηδόνι Βάρβαροι, καὶ τὰς προηγγελμένας ἤττας δείσαντες, μὴ πρὸς τὴν αὐτῶν ἤδη πρὸς τὸ ἴδιον ἀναπεράσαι ὁ στόλος ὁ Ῥωμαϊκὸς πειραθῇ, καὶ ἅμα τῷ ναῦς ἱκανὰς καὶ αὐτοὶ πεπηγυίας, ἐπεὶ τὸ πρὸς διπλοῦν εὐθέμενοι ἐν Βασιλίδι δυνάμει κατιλθοῦσαν ἐπύθοντο, ὑποπτήσαντες πρὸς ἄλλοις πολέμοις ἄχολον τυγχάνειν τὴν Βασιλέως στρατὸν, ἐκστρατεύσαι καὶ Σικελίας ἐθάῤῥησαν· καὶ πρὸς τὴν τοῦτο ἐλθόντες μητρόπολιν, τὰς Συρακούσας φημὶ, ταύτην ἐπολιόρκουν, καὶ περὶ αὐτὴν ἐλήζοντο, καὶ κατεδρόμουν τὴν χώραν καὶ τὰ προάστια. τῶν δὲ Στρατηγῶν τῆς Σικελίας δῆλα ταῦτα τῷ Βασιλεῖ καταστήσαντες, δι' ἧς ἡ κατὰ Συρίας διπερισθεῖσα δύναμις, πρὸς Σικελίαν ἐκπέμπεται, Ἀδριανόν τινα Ναύαρχον ἔχουσα. οὗτος δὲ ἔτυχε τότε

E

A glavitam qui illos detineret, quam celerrime mittit. Jam in Cappadociam veneranr, cum in Syriam contento cursu approperantes invenit. Conatur ille, quæ ad eum erat Divalis jussio, homines tenere. Enimvero illis obtinentibus, ac pro virili sese tuentibus, contingit ambos Apostypis filios in ea digladiatione rixaque cadere. Pater ipse captus, vinctusque ad Imperatorem, tum in Regiis ædibus in Hieria versantem adductus, ejusdemque jussu Manuelis Magistri judicio subactus, unius oculi effossione, uniusque item manus amputatione luit, tum ob indicia quibus premebatur, tum quod conatus esset ad hostes diffugere: quod reliquum est, in Mesembriam relegatus, ibi consenuit. Ac quidem Apostypis, viri alioqui haud probi, res ejuscemodi finem habuere.

B

LXVIII. Interim dum per Legatos ita res Occidentis Imperatori administrantur, qui ad Meridiem incolunt Arabes, assumptis animis, dum ipsum desidere, segniusque agere ac otio torpere existimant, maris sibi iterum aleam tentandam constituunt. Per Ægyptum itaque Urbesque Syriæ maritimas constructis navibus, Romanam ditionem terra marique infestare parabant. Operæpretium tamen rati per speculatores prius lustrare ac experiri, quo se modo res Imperatoris haberent, hominem Romano habitu linguaque utentem, qui singula dispiceret, eisque referret, miserunt. Imperator Reip. curis enixe invigilans, ac, quæ bello opportuna essent, in antecessum parans, quem nec fugeret ille hostium classis in Syria apparatus, triremium ac biremium majori instructa copia, classeque Byzantii congregata, quid ferret futura dies expectabat. Classiarii interim, ne per otium insolescerent, extruenda Basilica in Regio atrio (Templo scilicet quod sub nomine Salvatoris nostri Jesu Christi, sanctorumque cælestis militiæ Principum, necnon Eliæ prophetæ ædificabatur) operam conferre jussit. Cum vero ex Syriæ finibus hostium classis emersérit, mox præsto esse ad illorum excipiendum impetum. Veniens itaque e Syria explorator, conspectaque parata classe ac imperium expectante, cunctaque assecutus ritèque conjiciens, his qui miserant, nuntiat. Hi porro contra quam speraverant audito Regiæ classis apparatu, metu deterriti, cessare hactenus eligunt, expeditionisque ac excursionis solvunt propositum. Navales tamen copiæ ac classiarii Byzantii manebant, atque huic quod dixi, operi insistebant.

C

Edit. Paris. pag. 190.

Basilii classis Byzantii impedita extruenda Nova Ecclesia.

D

LXIX. Barbari autem Carthaginenses, prope jam acceptas clades veriti, ne & in suas deinceps sedes Romana classis trajicere tentaret, eaque ratione multis & ipsi extructis navibus, cum exeunte vere, nullas Imperatoris exisse copias didicissent, rati illius cohortes bellis aliis distineri, adversus Siciliam cum navalibus copiis proficiscuntur. Venientesque ad ejus Metropolim (nempe Syracusas) vallo eam cinxerunt, circa eam posita diripientes, agrumque ac suburbana vastantes. Hæc simul ac Imperator a Siciliæ Prætore significata accepit, copias adversus Syriam destinatas in Siciliam mittit, Navarcho quodam Adriano (hic enim navalibus

E

Syracusana obsidio.

tum copiis præerat .) Solvens itaque Adrianus Byzantio , quod ventis secundis ac commodis destituebatur , vix tandem ad Peloponnesum pervenit ; Monembasiæque in portu , quem Hieracis vocant , appulsis navibus , aspirare sibi ventos expectabat ; homo segnior , ut videtur , nec cor ferventibus munitum spiritibus gerens , ut audacter etiam adversantibus ventis sibi connitendum putaret , ac interim dum tranquillum est nullisque ventis mare perflatur , quo propositum est remigando contendere . Dum itaque in eo portu longiores is moras nectit , & Agareni acrius obsidendo urgent , nullumque non movent lapidem , ut antequam obsessis auxilia veniant , opus occœptum perficiant , contigit civitatem vi armisque capi , multaque præsidiariorum facta strage , oppidanorum multitudo omnis in servitutem abducta est . Ejus muleæ divitiæ , hostibus spolia cessere : Urbs funditus eversa , sacræ in ea Ædes igne succensæ . Civitas ad ea tempora præclara ac nobilis , & quæ pleraſque sæpius tum Græcas tum Barbaricas copias ipsam aggressas debellaverat , parietinis tantummodo claret .

Edit. Paris. pag. 191.

Syracusa eversa ac desolata.

Dæmonum exsilio Syracusa gratulatio.

LXX. Res Adriano in hunc modum innotuit . Est locus in Peloponneso haud procul Monembasia , ad quam Romana classis stationem acceperat , Helos nomine , a sylvæ prope ambientis condensitate ac opacitate . In eo , dæmonum vis quædam insederat , quam haud raro pastores obsequio cultuque deliniebant , ut quas pascebant pecudes , ab eis illæsas ac incolumes præstarent . Hos illi dæmones velut inter se colloquentes ac gratulantes audierunt , quasi pridie capta Urbe Syracusana , cunctisque in ea eversis ac igni traditis . Hæc pastores dum nonnullis referunt , pervenit narratio ad ipsum Adrianum . Accersitis vero ipsis pastoribus , exque illis diligenter ac curiose scisciatus , invenit eadem ipsos loqui quæ audierat . Volens autem suis quoque auribus audire , cum pastoribus ad locum venit ; interpellatisque per eos dæmonibus , *Quandonam capiendæ Syracusæ essent , jam captas esse Syracusas* , audivit . Mœrore itaque correptus , ac consilii inops , rursus nihilominus se colligere , haud habendam fidem nequissimorum dæmonum dictis existimans , cum nulla eis insit præscientiæ vis ; ignorans scilicet non fuisse eam præscientiam , sed eorum manifestationem quæ evenerant gestaque erant ; qua nimirum illi , ob subtilitatem motusque celeritatem , humani omnis nuntii iter longe præveniunt . Adhuc tamen eo non credente , post decem dies , Mardaitarum quidam & Taxatorum (i. Præsidiariorum) Peloponnesiorum , qui Urbis excidio superstites fugerant , ipsi tristes nuntii cladis extiterunt . Hinc itaque certior jam factus Adrianus , qua licuit celeritate , quod & venti qui ad eumdem obstiterant , ad regressum flarent accommodi , cum classe Byzantium venit , & in Magnum Dei Templum , ejus Sapientiæ invocatione ac præconio clarum , supplex confugit . Cladis tamen magnitudine acerbe nimis Imperatoris viscera dilacerante , & ad nimium prope furorem animique dolorem propellente , nec sacræ

pag. 192.

A ναυτικῆς δυνάμεως ἐξηγούμενος . ὃς ἀπὸ τῆς βασιλίδος ἐξορμήσας κόλπου , πνεύματος δὲ μὴ ὁμοίρους ἐπιπλεόντων αὐτῷ δεξιῶν , μόλις κατῆλθεν ἄχρι Πελοποννήσου . ἐν Μονεμβασίᾳ δὲ ἐν τῇ λιμένι τῇ καλουμένῳ Ἱέρακος προσορμίσας τὰς ναῦς , ἐπίφορον πνεῦμα ἀνέμενε , ῥᾳθυμότερος , ὡς ἔοικεν , ὢν , καὶ μὴ ἔχων ζέοντας τῷ ψυχῷ , ὥστε καὶ πρὸς ἐναντία παραβάλλεσθαι πνεύματα , καὶ δι' εἰρεσίας ἐν τῷ μέσῳ γαλήνας πρὸς τὸ προκείμενον κατεπείγεσθαι . ἐπὶ πολὺ δὲ χρονοτριβοῦντος αὐτοῦ κατὰ τὸν εἰρημένον λιμένα , καὶ τῶν Ἀγαρηνῶν σφοδρότερον τῇ πολιορκίᾳ ἐπικειμένων , καὶ πᾶσαν μηχανὴν κινούντων , καὶ ἀτυδόντων πρὸ τοῦ ἐπιῖναι τοῖς πολιορκουμένοις βοήθειαν , ἀνύσαι τὸ ἀποδαζόμενον , σωμῷ τε πόλιν κατακράτος ἁλῶναι , καὶ τῷ ἀντιπαραμείνασι φόνον γενέσθαι πολλῶν , ἐξανδραποδισθῆναι δὲ πᾶσαν τε κατὰ τὸ ἄσυ πληθύν , καὶ τὸ ἐν αὐτῇ πλοῦτον λάφυρα τοῖς πολεμίοις γενέσθαι · καταστραφῆναι δὲ τῷ πόλιν καὶ πυρὶ δοθῆναι τοὺς ἐν αὐτῇ θείους ναούς , καὶ ἱερόσυλον χρηματίσαι τῷ μέχρι τότε πόλιν περιφανῆ καὶ λαμπράν , καὶ πολλὰς πολλάκις Ἑλληνικάς τε καὶ Βαρβαρικὰς δυνάμεις ἐπ' αὐτῷ ἐλθούσας καταβαλοῦσαν .

ὁ. Τὸ δὲ συμβάντος αἴθησιν ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας γίνεται τῷ Ἀδριανῷ . τόπος τίς ἐστι κατὰ Πελοπόννησον ἐ μακρὰν Μονεμβασίας διεστηκώς , [217] καθ' ὃν ὁ Ῥωμαϊκὸς 217
στόλος κυλίζετο , Ἕλος προσαγορευόμενος ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸ δασείας καὶ σωτηριφοῦς ὕλης τὸ ὄνομα κληρωσάμενος . ἐν τούτῳ τινὲς δαιμονιακαὶ ἐφέδρου δυνάμεις , ἃς καὶ ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε νομέων ποιμένων πολλάκις ἐθεραπεύετο , ὡς ἂν ἀσινῆ σφῶν ἐκ τούτων τὰ νεμόμενα διαφυλάττοιτο θρέμματα . ὧν τινων δαιμόνων οἱονεὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν λεγομένων καὶ ἐπιχαιρόντων ἤκουσαν οἱ νομεῖς , ὡς ἑαλωκυῖα τῇ χθὲς ἡμέρᾳ Συράκουσα , καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πάντα κατέσκαπται καὶ πυρὶ παραδέδοται , ἅπερ πρός τινας τῶν νομέων ἐξηγουμένων , ἔρθασε καὶ πρὸς τὸ Ἀδριανὸν τὸ δίκτυμα . ὁ δὲ τοὺς ποιμένας αὐτὸς μεταπαλεσάμενος , καὶ πολυπραγμόνως ἀναζητήσας , ἅτε τοῖς ἀκουσθεῖσι συμβαίνοντα , καὶ τὰ παρὰ τῶν ποιμένων λεγόμενα . βεβουλημένος δὲ καὶ αὐτὸς γενέσθαι , καὶ πρὸς τὸν τόπον μετὰ τῶν ποιμένων ἐλθών , καὶ δι' αὐτῶν τοῖς δαίμοσι προσάγων τὰ ἐρώτησιν , περὶ ὧν , Πότε λήψεσθαι Συρακούσας , ἤκουσε , Ὅτι ἤδη ἑάλωκε Συράκουσα . λύπῃ δὲ καὶ ἀμηχανίᾳ περιεχθείς , ὅμως πάλιν ἀνέφερε , μὴ χρῶσι πιστεύων οἰόμενος τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν δαιμόνων λεγόμενα , ὡς ἐκ τοῦ προγνώσεως , ἀγνοῶν ὅτι τοῦτο οὐκ πρόγνωσις ἐστί , ἀλλὰ τῶν ἀποβάντων καὶ τελεσθέντων δήλωσις , ἐκ τῆς λεπτομερῶς καὶ ταχυκινήτου τῆς ἐξ ἀνθρωπίνης ἐπιδημίας ἀπαγγελίας προφθανόντων αὐτόν . ἐπίστευσε δ' οὖν ὅμως αὐτοῖς , μετὰ δεκάτην ἡμέραν τινὲς τῶν ἐκφράντων τὸν ὄλεθρον ἀπὸ τῶν κατὰ Πελοπόννησον Μαρδαϊτῶν καὶ Ταξατῶν τυγχάνοντες , αὐτάγγελοι τῶν ὀλεθρίων διηγημάτων γεγόνασιν . ἀφ' ὧν ἐπὶ πληροφορίαν δεξάμενος ὁ Ἀδριανός , ὡς εἶχε τάχους , ἐπεὶ καὶ τὰ πρὸς τὴν κάθοδον ἐναντιούμενα πνεύματα ἐπιπόθητα πρὸς τὴν ἄνοδον καθεστήκεισαν , καταλαμβάνει μετὰ τοῦ στόλου τὴν βασιλεύουσαν , καὶ τῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ τεμένει , ἐν ᾧ τὸ ἐπὶ Σοφίας ἐπικεκήρυκται ὄνομα , ὡς ἱκέτης προσέφυγεν . ἀλλὰ τὸ μὴ ἰθὺς τὸ συμφορᾶς τὰ Βασιλέως ἀπλάγχνα δεμνίως ἐφαπαράξαντος , καὶ πρὸς ἀμετρείαν χολὴν θυμῷ καὶ λύπῃ προαγαγόντος , ἐν' αὐτὸς ὁ θεῖος ναὸς , ἐν' οὐπω αὐτῷ πρεσβῶν Ἀρχιερῶν , τὸ πανταχοῦ τιμωρίας ἐξειλῶ

B

C

D

E

ἀνοσιώτατον Λάβαρον. ἀλλὰ τὴν μὲν ἀπροσπάστως τοῦ ἐλεητάσαντος [258] ἱερᾶς δὲ καὶ πρὸς σωφρονιστὸν τῶν ἄλλων ἐπαγομένης καθάπαξ αὐτὸν ἀποθανοῦσιν οὐκ ἔφυσαν. ὅπως ἐν τοῖς ἰδίοις μέτριον ἔχων καὶ κεκολασμένον τὸ ἐπιλαὸς θυμὸν, ἐν τοῖς κοινοῖς οὐ πάντι ἐμετρεῖτο.

οα'. Οὕτω τοίνυν τῶν καθ' Ἑσπέραν πάλιν κρατυνομένων ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ τῆς παρούσης δυτυχίας καὶ κατὰ τῶν προσεχῶν ἐπικρατῆσαι προσδοκωμένων, ἀποστέλλεται Στέφανος, ὁ καὶ Μαξέντιος προσαγορεύμενος, ὃς ἐκ Καππαδοκῶν, Στρατηγὸς τῶν ἐν Λαγοβαρδίᾳ δυνάμεων, μετὰ Θρᾳκῶν καὶ Μακεδόνων καὶ ἐπιλέκτων Χαρσιανιτῶν καὶ Καππαδοκῶν. ὃς τὴν ἀποδειχθεῖσαν αὐτῷ ἀρχὴν χώραν καταλαβὼν, καὶ τὴν πόλιν Ἀμαντίαν ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κατεχομένην ἀφελέσθαι πειρᾶται ἐξ ἑαυτῶν, καὶ διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ μέθην καὶ ῥᾳθυμίαν, ὡς ἔοικε, μᾶλλον δὲ ἀνανδρίαν τε καὶ τρυφὴν, μηδὲν ἄξιον λόγου καὶ τὸ περὶ αὐτὸν δυνάμεως καταπράξασθαι δυνηθεὶς, παραλύεται τῆς ἀρχῆς, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀποστέλλεται Νικηφόρος ὁ κατὰ τὸ Φωκᾶς προσαγορεύμενος, ἀνὴρ ἐπιμελὴς τε καὶ ἄγρυπνος, καὶ κατὰ χεῖρα τε καὶ βουλὴν γενναῖός τε καὶ σωφρὼν, προστραγαγών τε πλείω τὰ δυνάμεως ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἀρχόντων, [259] ἐν ᾗ Διακονίτζην ἔσχεν, ὃς ὑπάρχης ποτὲ τῶν κατὰ τὴν Τεφρικὴν Χρυσόχειρος ἦν, εἵπετο τῶν ἀπὸ Μάνεντος τὴν θρησκείαν ἐλκόντων προσπαγόμενος. ἐνταῦθα οὖν ὁ Νικηφόρος ταῖς μετὰ Στεφάνου δυνάμεσι, πολλὰ καὶ συνέσεως ἔργα καὶ πολεμικῆς ἀνδρείας καὶ γενναιότητος ἀπεδείξατο. τὴν τε δὴ πόλιν Ἀμαντίαν δι' ὅλου ἐχειρώσατο, τοὺς ἀντιταξαμένους ἐχθροὺς φόνῳ πολλῷ τρέψας, καὶ τὸ κάστρον, ὃ Τρόπας καθωμάζετο, καὶ τὸ τῆς ἁγίας Σεβηρίνης πρὸς τὴν πρότερον διατροφὴν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς μετήγαγε. καὶ μάχαις ἄλλαις καὶ παρατάξεσι τοῖς ἐκ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπολέμησε, καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν λαφύροις τὸν ὑπ' αὐτὸν στρατὸν ἱκανῆς ὠφελείας ἐνέπλησε. καὶ ταῦτα μὲν, ἕως ὁ ἐν Βασιλεῦσιν εὐδόκιμος ἔζη Βασίλειος, ὁ ἀνὴρ κατεπράξατο· τὰ δὲ λειπόμενα, προσέθηκεν ὕστερον ἐπὶ τῇ πρασσούσῃ καὶ σοφωτάτῃ Βασιλείου Λέοντος τοῦ οἰκείου υἱοῦ. εἰ δὲ μὴ συνημμένα τοῖς χρόνοις ἀλλήλοις αἱ μάχαι τύγχανον, ὥσπερ οὖν καὶ ἡ διήγησις, ἀλλ' ὅμως ἐπεὶ ὁ ἑκάστης πράξεως ἀκριβὴς ἠγνοεῖτο χρόνος, ἐξ οὗπερ μίαν, κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν, τάξιν εἰδέξατο ἅπαντα. καὶ τὰ μὲν ἐν πολέμῳ καταπραχθέντα διά τε αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν Στρατηγῶν Βασιλείῳ τῷ Βασιλεῖ, ὅσα εἰς ἐμὲ ἔφθασε ἐλθεῖν ἀκοὴ, διά τε τῆς ξηρᾶς καὶ ὑγρᾶς, κατὰ ἀνατολὴν καὶ δύσιν, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐτύγχανε.

οβ'. Χρὴ δὲ αὖθις τὸν λόγον ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὰς πράξεις ἐκείνας, ὧν αὐτουργὸς ὁ Βασιλεὺς ἐχρημάτιζε, καὶ διηγήσασθαι, ὅπως ἀεὶ τοῖς κοινοῖς ἐπαγρυπνῶν πράγμασι, καὶ πρὸς τὴν κοσμικὴν ἐπιμέλειαν τεταμένην ἔχων διηνεκῶς τὴν διάνοιαν, ἄλλοτε μὲν τὰ πρὸς τὸ δέον τῇ ἐμφρονι μεταχειρίσει κατηύθυνεν, ἄλλοτε δὲ τὴν ἀκοὴν ὑπετίθει, καὶ ἐπιμελῶς ἤκουεν, ἱστορικῶν τε διηγημάτων, καὶ πολιτικῶν παραγγελμάτων, καὶ ἠθικῶν παιδευμάτων καὶ πατρικῶν τε καὶ πνευματικῶν νουθετημάτων καὶ εἰσηγήσεων. ἄλλοτε δὲ καὶ τὴν χεῖρα πρὸς τὸ γραφεῖον ἐξεταίδευε, καὶ κατηύθυνε κάλαμον· καὶ τὴν μὲν Στρα-

ipsa Ædis religio, nec pro illo supplex Antistitis obsecratio, omnino Adrianum pœna exemerunt; verum extremo quidem (ipso forsan haud immerito) supplicio liberarunt; haud tamen a mediocri, & quod aliorum castigandæ temeritati adhibetur, omnino innoxium præstare valuerunt. Sic Imperator in suis moderatæ iræ ac castigatæ, in publicis non omnino sibi poterat moderari. Adrianus rei male gestæ caussa punitus. Sententia.

LXXI. Sic igitur Occidentalium partium hostibus vires iterum resumentibus, ac cum præsenti freti prosperitate, viciniora quoque loca invasuri expectarentur, mittitur Stephanus cognomento Maxentius Cappadox, copiarum in Longobardia Dux, cum Thracibus & Macedonibus, selectisque Charsianitis & Cappadocibus. Is, ad assignatam sibi provinciam veniens, conatusque Amantiam Urbem a Saracenis, quorum Imperio premebatur, eruere, cum propter innatum quasi torporem ac segnitiem, ut videtur, seu magis ignaviam & luxum, nihil quod operæpretium foret, vel iis quas ducebat copiis dignum, facere potuisset, cessare jubetur, ejusque loco Nicephorus Phocas, vir sedulus ac vigil, manuque fortis ac consilio solers, mittitur. Hic, pluribus etiam copiis ex Orientalium partium Præfectis arrogatis, assumptoque Diaconitze illo, qui pridem Chrysochiris Tephricæ tyranni minister fuerat, ac secum ex Manetis cultu agmen ducebat. Unitus itaque Nicephorus Stephani decessoris cohortibus, multa & prudentiæ & bellicæ virtutis ac fortitudinis obiit opera. Continuo enim Amantiam Urbem cepit, multa strage fusis fugatisque hostibus; arcemque Tropas & S. Severinam ad pristinum Imperii Romani dominium reduxit; aliisque præliis ac dimicationibus, Agarenorum victor exiit; atque eorum spoliis abunde, quem ducebat exercitum, recreavit atque ditavit. Et hæc quidem, in vivis agente inclytæ memoriæ Basilio Imperatore, vir ille gessit; reliqua sub mitissimo sapientissimoque Leone Imperatore ejus filio, postea adjecit. Etsi autem non aliæ aliis tempore conjuncto pugnæ extiterunt, perinde ac illas digessit instituta nobis narratio: quod tamen uniuscujusque gestæ rei præstitique facinoris exactum tempus ignoretur, propterea uno ordine singula conjungemus, uti professi eramus, disposuimus. Ac quidem bello gesta, tum per seipsum, tum per Legatos, Basilio Imperatori, terra æque & mari, in Oriente & Occidente quæcumque in notitiam meam venerunt, hæc fere ac talia sunt. Stephanus Maxentius Dux inutilis. Nicephori Phocæ virtutes ac facinora. *Edit. Paris. pag. 193.*

LXXII. Recurrat porro oratio necesse est, ad eas actiones, quarum ipse per se Imperator auctor extitit; narretque, quemadmodum ille publicis semper rebus vacans, inque mundi curam continue animum intentum habens, modo quidem prudenti tractatione ad honesti æquique finem dirigeret, modo vero aurem accommodaret, audiretque sedulo historicas narrationes & politica documenta, moralesque instructiones; Patrum denique ac spiritalia adhortamenta & admonitiones: modo etiam manum ad scribendum erudiret, calamumque dirigeret: ac modo quidem Basilii privata studia & exercitationes.

Prætorum ac Imperatorum mores vitasque, & rerum aggressiones, bellicaque certamina rimans ac dispiciens, ex eis præstantissima laudemque habentia seligens, in suas actiones imitationem transferre studeret; modo autem virorum qui optima vitæ disciplina religiosa pietate claruissent, vitas diligenter perdisceret, animique appetitiones a ratione abhorrentes exscinderet, ipsum se sui potius, quam subditorum Imperatorem Regemque exhibere satagens, indeque multam animi utilitatem pararet. . . Quapropter etiam beatos Viros adhuc superstites, quique in terrena hac vita, nihil terrenum habentem vitam instituant, ac qui in cælos vitæ suæ rationes ac municipatum transtulerint, nosse, & cum eis congredi ac sermonem miscere, pluris faciebat: ejusque rei magna tenebatur cura: qua tamen singulari in eos pietate ducebatur, non eos ad se accersebat, sed posita spretaque majestate Imperii, se ipse ad illos conferebat, ab eisque precibus imparticbatur, eorumque benedictionibus velut corona cingebatur, divinoque timore confirmabatur, & ad Dei justificationes dirigebatur, hincque semper in illo manentem Virtutum quaternionem erat videre. Admirationem habebat Prudentia Fortitudini conjuncta, Temperantiæque comes Justitia: cunctaque in melius proficiebant. Dixisses humanam vitam, antiquam rursus recepisse ordinis tranquillitatem ac constitutionem, cum & ipse in eam jugiter curam incumberet, ut subditi placida quiete gauderent, nec quisquam alium injuria ulla violaret; sique quos quotidie Reipublicæ Magistratus præficiebat diligentiam ponerent, ut Domini herique æmularentur, erga Deum pietatem, ergaque Sacerdotes & Monachos reverentiam; erga omnes denique justitiam & æquitatem. Illius enim præceptum erat & documentum, *Ut nec major minorem per potentiam opprimeret, nec præcellentem egenus maledictis incesseret, aut crimen illi intentaret; sed ille pauperem ut fratrem sinu complecteretur, ac foveret; isque præcellentem tamquam communem patrem & fortunarum benedicerent, exque animo absque omni dolo, bona ei precaretur a Domino.* Sic vero vitam componens, divinæque providentiæ suas ipse curas annectens, eorum quæ officii ac convenientia essent, multa palam in somnis docebatur; & cum plenus curarum se in lectum conferret, anxiusque negotium aliquod ad rem communem spectans animo volveret, haud raro in somnis eventum cernebat, bonaque spe refocillatus, turbas animi sedabat. Mirumque non est, eos, qui haud secus ac re sacra, potestate quam in terris obtinent, sic defunguntur, divinumque vere ministerium in his terrenis circa nos exequuntur, atque ad Dei exemplum, quoad licet, similitudine efformati sunt, a providentia excitari, & ad utilia dirigi, atque futura prædoceri.

Basilii cultus erga Viros sanctos, Sacerdotes & Monachos.

Præclara Basilii politica documenta, ac præcepta.

Edit. Paris. pag. 194.

Basilii in somnis a Deo visa.

Praclara Sententia.

LXXIII. Quod vero alio ferens orationis impetus, suo enarrari tempore haud permisit, hic loci, cum rerum illi bello gestarum finem deinceps narratio habeat, opera-

A τηγῶν τε καὶ Αὐτοκρατόρων ἀνδρῶν ἤθη καὶ βίους καὶ μεταχειρίσεις πραγμάτων, καὶ πολεμικοὺς ἀγῶνας διηρώτατο, καὶ ἀνασκοπῶν, τὰ κράτιστα τούτων καὶ ἐπαινέμβια ἐκλεγόμενος, εἰς οἰκείας πράξεις ἐπιτήδευζε τῇ μίμησιν καθιστάναι· νυῦ δὲ τῶν ἐν τῇ κατὰ Θεὸν ἀρίστῃ πολιτείᾳ διαπρεψάντων ἀνδρῶν τοὺς βίους ἐπιμελῶς κατεμάθανε, καὶ τὰς ἀλόγους ὁρμὰς τῆς ψυχῆς περιέκοπτεν, αὐτὸν ἑαυτῷ δεικνύειν ἐθέλων πρὸ τῶν ἐκτὸς Αὐτοκράτορα, πολλῷ ἐντεῦθεν ψυχικὴν ἐκαρπᾶτο ὠφέλειαν. Διὸ καὶ τοὺς ἔτι τῷ βίῳ περιόντας τῶν μακαρίων ἀνδρῶν, τοὺς τὴν ἄυλον πολιτείαν διαζῶντας ἐν τῇ ὑλώδει ταύτῃ ζωῇ, καὶ πολίτευμα μεταθεμένους ἐν οὐρανοῖς, γνωρίζειν ἐ ἐντυγχάνειν καὶ ὁμιλεῖν, ἐποιεῖτο περὶ πολλοῦ, καὶ ἐν μεγάλῃ φροντίδι ἐτίθετο. ὑπὸ δὲ τῆς ἄγαν ἐλαβείας, ἐ παρὸς ἑαυτὸν αὐτοὺς μετεπέμπετο· ἀλλ' αὐτὸς τὸν Βασιλικὸν ὄγκον τιθέμενος, ἐβάδιζε πρὸς αὐτοὺς, καὶ τῆς ἐκ τῶν αὐτῶν μετελάγχανε. καί πως ταῖς ἐξ αὐτῶν ἐλογίαις ἐστέφανῦτο, καὶ παρὸς τὸ θεῖον ἐνεπίζετο φόβος, καὶ παρὸς τὰ τοῦ Θεοῦ δικαιώματα κατευθύνετο· καὶ ὑπὸ τῶν διηνεκῶς ἐνδιατριβόντων παρ' αὐτῷ τῇ τῷ ἀριστῷ ὑπῆρχεν ἐρᾶν πρᾶξιν. καὶ ἐθαυμάζετο αὐτὸς μὲν τῆς ἀνδρείας τὸ φρόνημα, καὶ μετὰ τῆς σωφροσύνης τὸ δίκαιον, ἐ πάντα εἶχε τῶν πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπίδοσιν. καὶ ἐδόκει αὖθις ὁ βίος ἐπὶ τῆς ἀρχαίας γενέσθαι διαταξίας καὶ κατασάσεως, αὐτοῦ τε διλωκῆ κεκτημένου φρονήσει ὑπὲρ τοῦ διαθεῖν τὸ ὑπήκοον, καὶ ὑπὸ μη δενὸς μηδέν ἐπηρεάζεσθαι, καὶ τῷ εἰς τὰς ἀρχὰς προβαλλομένων ἑκάστοτε μιμεῖσθαι σπουδάζοντος τῶν διαστικὴν, καὶ περὶ τὸ Θεῖον διλάβειαν, καὶ πρὸς τοὺς Ἱερεῖς καὶ Μοναζόντας αἰδῶ, καὶ τὸν πρὸς τοὺς πένητας ἔλεον, καὶ τῶν πρὸς πάντας δικαιοσύνῃ καὶ ἰσότητα. ἐκείνου γὰρ ἦν ἐντολὴ καὶ παράγγελμα, Τὸ μήτε τὸν ἥττονα ὑπὸ τοῦ μείζονος καταδυναστεύεσθαι, μήτε τὸν ὑπερέχοντα ὑπὸ τοῦ ἐνδεοῦς λοιδορεῖσθαι ἢ βάλλεσθαι· ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν ὡς ἀδελφὸν ἀγαπᾶζε καὶ περιέπειν τὸν πένητα, καὶ τοῦτον ὡς κοινὸν πατέρα καὶ σωτῆρα τὸν ὑπερέχοντα διλογεῖν, καὶ ἀδόλως αὐτῷ τὰ ἀγαθὰ παρὰ τοῦ Κυρίου ἐπεύχεσθαι. Οὕτω δὲ τὸν βίον αὐτοῦ ῥυθμίζων, καὶ τῆς θείας φροντίδος τῶν οἰκείων ἐξαρτῶν, πολλὰ τῷ δεῖνα κατὰ τοὺς ὕπνους ἐναργῶς ἐδιδάσκετο· καὶ ὅταν ἡμέρων τις ἐπὶ τοῦ κοίτου ἦει, καὶ περί τινος τῷ κοινῷ ἐσφάδαζε μεριμνῶν, πολλάκις ὄναρ ἐώρα τὸ ἐκβησόμενον, καὶ ἐπ' ἐλπίδος ἐγίνετο ἀγαθῆς, καὶ τὸν τῆς ψυχῆς κατέστελλε θόρυβον. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν, τὰς λειτουργίας ὥσπερ τινα τοῦ ἐπὶ τῆς ἐξουσίας ἀνύοντας, καὶ τοῦ θείας τῷ ὄντι ἀξιονίας ἐκτελουμένους ἐν τοῖς κατὰ περὶ ἡμᾶς, καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ἀφωμοιωμένους παράδειγμα τοῦ δυνατοῦ τρόπου, ὑπὸ τῆς προνοίας παραθαρρύνεσθαι, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ἐδύνεσθαι, καὶ τὰ μέλλοντα προδιδάσκεσθαι.

ογ'. Ἀλλ' ὅπερ ἐ ῥύμη τοῦ λόγου παρωίχετο φέρουσα, καὶ κατὰ τὸν οἰκεῖον ῥυθμοῦται καιρὸν ἐκ. ἐπέτρεψε, ἐνταῦθα λήξει μὴ τὸ χαλάσαι τῷ πολε-

πολεμικῶν ἀγώνων ἢ λόγοι καὶ ἔργα πολεμικῶν ἀφηγήσεων, καλὸν ἀναγράφεσθαι, Λέγω δὲ περὶ τοῦ μνήμων καὶ ἀμοιβὴν τῷ ἐν τῇ ἐλάττονι ἔτι τύχῃ ὄντα θεραπεύσαντι τὸν Βασιλέα, καὶ τὸ μὴ ἐπιλαθέσθαι αὐτῶν αἰτησαμένων ἐν 260. τῇ τῆς τύχης λαμπρότητι. Οὗτοι δὴ ἦσαν ὁ τοῦ ἁγίου Διομήδους τῆς μονῆς προεστὼς, καὶ ἡ ἐκ Πελοποννήσου γυνὴ Δανηλὶς, οἷς τῶν ἐλπισθέντων ἀπέδωκε μείζονα. πέρι μὲν οὖν μέγαν ἐν μάρτυσι Διομήδην, καὶ ἀναθημάτων πολυτελῶν ἀναθέσει, καὶ βιβλίων ἱερῶν παροχῇ, & κειμηλίων ἄλλων καὶ λαμπρῶν ἐθνημάτων προσαγωγῇ μεγαλοπρεπῶς ἐφάνη κοσμῶν, καὶ ἐπ' ὀνόματι τούτου μείζω, καὶ κτημάτων ἐπιδόσει μεγάλων τε καὶ προσόδων ἱερῶν ἀφθόνῳ χορηγίᾳ καὶ δαψιλείᾳ πρὸς τὸ ἄπορον ἤγαγε, καὶ τὸ παντοχόθεν ἀφθόνοις ἐπλήρωσε· καὶ κτισμάτων πολυτελέσι οἰκοδομαῖς κατελάμπρυνε, καὶ παντοίως ὑπερῆρε καὶ καπηλεύσεσιν.

οδ'. Τὸν δὲ τοῦ Δανηλίδος υἱὸν ἅμα τῷ γενέσθαι τῆς ἀρχῆς ἐγκρατῆ, μετὰ πομφολύγων, τῷ τῆς Πρωτοσπαθαρείου ἐτιμήσατο ἀξιώματι, καὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν παρρησίας μετέδωκε, διὰ τὴν φθάσασαν χαιρωνίαν τῆς πενθερικῆς ἀδελφότητος. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καίπερ ἤδη γραῦς ἤδη τυγχάνειν νομιζομένη, πόθον εἶχε μεγάλων ἔφεσιν, ὥστε τοῦ Βασιλέως ἰδεῖν, καὶ ἀσπάσασθαί τινος καὶ αὐτὴν πεμασπόρας ἐν τῷ γήρᾳ τιμῆς, ἧς τέως ἐκ τῆς δι' ἄλλων Μοναχῶν προαγόρευσιν, καὶ διὰ τέως ἄλλων ἐπιργασίας τε & δεξίωσιν, προσάξαντος τοῦ Βασιλέως, ἐντίμως πάνυ & μετὰ μεγάλης δορυφορίας & ὑπηρεσίας πρὸς τοῦ Βασιλεύοντος ἀπελύθη. Ὡς δὲ ὕπη ὀχήματι ἔποχος, ὅτι ἔπαφρος εἶναι δυνατὸν, τυχὸν δὲ καὶ ξυφῶσα διὰ τέως ἄφθονον τοῦ πλούτου περιουσίαν, ἐπὶ σκίμποδος αὐτέως ἀναπλήσασα, 261. καὶ τεσσαράκοντα τῶν οἰκετῶν ὑποπλέξασα νέους καὶ ἰσχυροὺς τὸ σῶμα, βασάζοντας αὐτέως, ἀνῆναι ἐκέλευσεν, καὶ ὕπως ἐπὶ δέκα τὸ λέχος αἴροντων, καὶ ἐκ δοχῆς ἄλλους ὑπαλλασσόντων, τέως ἐκ Πελοποννήσου μέχρι τῆς Βασιλευούσης ταύτης τῆς πόλεως πορείαν διήνυσε. δοχῆς δὲ γενομένης ἐν τῇ Μαγναύρᾳ, καθὼς ἐστιν ἔθος τοῖς Βασιλεῦσι Ῥωμαίων ποιεῖν, ὅτ' ἄν τινα τῶν ἐφ' ἡγεμονίας ἐθνῶν τινὸς περιφανῶν & μεγάλων εἰσδέχεσθαι μέλλωσιν, εὐσήμως καὶ αὐτὴ πρὸς Βασιλέα ἐντίμως τε καὶ λαμπρῶς, εἰσαγαγοῦσα καὶ δῶρα πολυτελῆ, οἷα & ἐθνικῶν Βασιλέων οὐδεὶς χειρὸς μέχρι καὶ τότε πρὸς Βασιλέα Ῥωμαίων εἰσήγαγεν. ἦσαν δὲ οἰκετικὰ μὲν πρόσωπα πεσσαράκοντα, ἐξ ὧν ὑπῆρχον δυσὶν εὐδοκίμοις ἑκατοντάδες & ἀριθμὸν ἑκατόν. ᾔδει δὲ, ὡς ἔοικεν, ἡ πλουσιοπάροχος ἐκείνη γραῦς, ὅτι αἰεὶ τυγχάνει χώρα τοῖς ἀπάδουσι τόποις εἰς τὰ Βασίλεια, καὶ ἐν τόποις ὑπὲρ τὰς μύλας ἐν ἄρει ὥρᾳ κατὰ προβάτων σπεῦσαι ἀναστρέφονται. καὶ δὴ τοῦτο τόπος προυπετρέπισατο, ὡς ἂν δορυφόρους αὐτοῖς δι' εἴσκοι τυχὸν δὴ τέως πάλαι δυλείας, ὅπως εἰς τὰ Βασίλεια εἰσπέσοιεν. ἦσαν δὲ καὶ 262. γυναῖκες σκιάστριαι ἑκατὸν, καὶ 263. σιδήρια ἔργα παμποίκιλα. ἃ δὴ νεωτέρα παραφθαρέντος τυχὸν τὸ ὀνόματος, τῇ & πολλῶν ἀμαθίᾳ λέγεται * σανδαῖς, ἑκατόν. 264. Λινομαλοπάρια ἑκατὸν (καλὸν δὲ ἐπὶ τόποις κοινολεκτεῖν) Ἀμάλια λινᾶ καλὰ διακόσια, καὶ ἕτερα ὑπὲρ τὰ τῆς ἀραχνίου νήματα εἰς λεπτότητα, ὧν ἕκαστον εἰς καλάμου κόνδυλον ἐνεβίβλητο, καὶ αὐτὰ ἑκατόν. καὶ σκεύη πολυτελῆ ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ἑκατὰ καὶ ἄλλα.

Constant. Porphyrog. Basilius Macedo.

A ræpretium fuerit scripto consignare. Id vero est, eorum recordatio ac remuneratio, qui muneris aliquid ac obsequii in Imperatorem in minori adhuc fortuna constitutum humaniore sensu contulissent: quod item nihil oblitus est eorum, qui ab illo, dum altiorem gradum conscendisset, gratiarum aliquid petiissent. Hi erant, sancti Diomedis Monasterii Præfectus, Matronaque Peloponnesia Danelis: quorum spes longe majoribus bonis cumulavit. Magnum enim Martyrem Diomedem, tum donariis pretiosis, tum librorum copia donavit; pignoribusque aliis ac splendidis vestibus magnifice ornavit; ejusque nomine extructum Monasterium, magna prædia ubereseque reditus præbendo, abunde locupletavit, & ut nullis unquam necessariis deficeretur, providit: ædificiorum quoque magnificis structuris illustravit, modisque omnibus extulit atque ditavit.

S. Diomedis remuneratio. *Edit. Paris. pag. 195.*

LXXIV. Danelidis vero filium statim atque Imperio potitus est, Protospatharii dignitate cohonestavit, liberumque ei ad se aditum colloquiumque concessit, ob spiritalis inter ipsos fraternitatis initam dudum societatem nexumque. Quia vero etiam mater, etsi jam fere anus, senioque confecta, ingenti desiderio ardebat visendi Imperatorem, majorisque aliquid honoris in senectute consequendi, tum propter religiosi Monachi vaticinium, tum propter alia munera hospitiumque, Imperatoris jussu, honorifice admodum, magnoque comitatu ac servitio Byzantium venit. Sed cum neque curru, neque equo vehi posset, (forte etiam luxu soluta, ob abundantes divitias) in lectica jacens, lectis in eam rem trecentis robusto corpore juvenibus, ab illis se in Urbem deferri mandavit. Sic decem lecticam sustollentibus, denisque aliis aliis succedentibus, quod a Peloponneso ad Urbem Regiam iter est, confecit. Accepta in Magnaura convivio (quo loco Romani Imperatores suscipere solent, si quos illustrium magnorumque gentis alicujus Satraparum ac Principum excepturi sunt) ad Imperatorem honorifice, ac splendido cultu inducitur, ejus generis tantaque dona inferens, quanta nemo fere umquam aliarum gentium Regum, ad hæc usque tempora, Romano Imperatori intulit. Vernæ erant trecenti, ex quibus centum elegantes castrati erant. Noverat enim, ut videtur, prælocuples Anus, semper aditum in Aulam spadonibus patere; inque illa plures versari, quam in caula pecudum verno tempore muscæ. Ejusque rei gratia eos antea præparaverat, ut forte opportunum comitatum haberet, quo pridem obsequio functi essent, cum in Regiam ingressura esset. Erant item mulieres selastriæ centum; sindonesque lepore vario distincti (quos nunc corrupta forsitan voce, rudevulgus sendes vocat) centum. Linomalotaria centum (præstat enim in iis, ex vulgi usu compositis uti vocibus) Amalia pulchra linea ducenta; aliaque subtilitate tenuissima, ac aranearum ipsa stamina vincentia, quorum unumquodque in calami articulo condebatur, & ipsa centum. Vasa pretiosa argentea atque aurea, multa ac varia.

Danelidis matrona in aulam susceptio. *pag. 196.*

Imperatoris Mater spiritalis.

LXXV. Sic vero conveniente cultu recepta, proqu. animi sui proposito ac generis nobilitate magnifice accepta; & quæ Imperatoris Mater audiret, digna habita; multisque Regio munere officiis ac honoribus decorata, gaudio exultabat, nec tenere lætitiam poterat, uberemque mercedem, quin & longe excedentem, se accepisse confitebatur. Quamobrem etiam, præter ea quæ dicta sunt, munera, cumulatæ magnificentiæ specimen edens, haud exignam Peloponnesi partem adjecit, quam jure proprio possidebat, tuncque filio & Imperatori munifice concessit. Versata autem in magna hac Urbe, quantum libuit, quantumque sufficere existimavit ad animum recreandum, in suam rursus regionem, velut gentilium suorum Domina Augustaque, longe plures prioribus majoresque honores consecuta, reversa est. Quemadmodum vero accessum in Urbem, sic & recessum instituit.

Nova Basilica ecclesia.

LXXVI. Eo tempore extruebatur pulcherrimum illud ac spectabile Templum, quod Novam Basilicam Ecclesiam vocare consuevimus, ac Salvatoris nostri Jesu Christi, & Angelorum Primatis Michaelis, nec non Eliæ Thesbitæ nomine, erigebatur. Ejus vero interioris ambitus commensa spatium, magnas Anus Nacotapetas (villosos scilicet tapetes, ἀπὸ τῆς ἀχῆς, ac si a vero dicas, nuncupatos) fecit ac misit, quibus pavimentum variis pretiosis lapidibus inter se concinnatis, velut tessellato opere stratum varietatem & pulchritudinem pavonum præ se ferens, tegeretur, magnitudine & forma admirabili. Sed & singulis annis, quoad Imperator vixit, non minora mittebat, sic ab ea illatis muneribus. Quoniam vero in longiores annos vitam eam producere contigit, ac Imperatori esse superstitem; quod ex pio illo Monacho, præsciendi facultate prædito, ipso adhuc superstite, audierat, *Ipsam post annum alterum e vita esse migraturam*, desiderium insedit, ut & illius filium Leonem, jam rerum summa potientem, præsens viseret. Rursusque sicut antea fecerat, electis juvenibus sustollentibus, tantum illud viæ spatium facile ac sine molestia emensa est. Viso itaque sapientissimo, mitissimoque Leone Imperatore, mirique operis atque pretii, illi quoque oblatis muneribus, ac substantiæ suæ hærede constituto (jam, quippe ejus filius Joannes vitam cum morte commutaverat) cum, & Comitatensem quempiam mitti petiisset, qui ejus facultates in acta redacturus ac accepturus esset, ad patrium rursus solum, in ea carnis pulverem positura, optimo Imperatore pro discessu salutato eique vale dicto, profecta est. Cumque discessisset, brevi vivis exempta est.

Votivi tapetes & aulæa in sternendo pavimento.

Edit. Paris. pag. 197.

Defunctæ Anus hæreditas.

LXXVII. Protospatharius autem Zenobius, ab Imperatore directus, missusque ut quæcumque Anus postulasset ac statuisset, ea impleret, cum ad Naupacti Urbem pervenisset, ex Daniele Anus nepote didicit, illam ex hac vita migrasse. Veniens autem illius domum, ac testamenti exemplum in manus sumens; ex ejus voluntate, & ut ipsa constituerat,

Α οἱ. Ἀποδιχθεῖσα δὲ δικαίως, καὶ φιλοφρονηθεῖσα μεγαλοφυῶς ἀναλόγως τῆς προαιρέσεως καὶ διαγωγῆς αὐτῆς, καὶ Μήτηρ κληθεῖσα Βασιλέως ἀξιωθεῖσα, καὶ πολλῶν μεταχοῦσα βασιλικῶν δικαιωμάτων καὶ τιμῶν, ἐγηγέρθη τε καὶ ἐγήγετο, καὶ ἐπλεῖτο τοῖς ἀμοιβαῖς, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπεραιρόμενα καὶ πολὺ διωμολόγει λαβεῖν. Διὸ δὴ προσέθηκε ἔτι μεγαλοψύχως ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις δώροις οὐ μικρὸν καὶ τῆς Πελοποννήσου μέρος, ὅπερ ὡς ἴδιον κτῆμα τυγχάνον αὐτῆς, φιλοδώρως τότε τῇ ὑῒ καὶ Βασιλεῖ ἐχαρίζετο. διατρίψασα δὲ κατὰ τὴν Μεγαλόπολιν παύτην ἐφ' ὅσον αὐτῇ φιλοτιμιῶν τε καὶ ἀπολαύσεων, ἀνθρώπινον πρὸς τὴν οἰκείαν χώραν ἀνθυπενόησεν, ὥσπερ τις Διόσκουρα τῇ ἰκεῖθεν Βασίλισσα, πολλῷ πλείονας τῆς προτέρας καὶ μείζονας κατακομίσα τιμάς. ὃν δὲ ζόπον τὴν ἄνοδον ἐποιήσατο, τὸν αὐτὸν καὶ τὴν κάθοδον.

Β ος'. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καὶ ὁ περικαλλὴς ὗπερ ναὸς καὶ περίοπτος φκοδομεῖτο, ὃν Νέαν Βασιλικὴν Ἐκκλησίαν λέγειν εἰώθαμεν, ὃς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Μιχαὴλ τοῦ πρώτου τῆς Ἀγγέλων, καὶ Ἠλιοῦ τοῦ Θισβίτου ἐγείρετο. λαβοῦσα δὲ μέτρα τὸ ἔνδον τοῦ τοιούτου χωρήματος ἐγκώμιον, ἐργάσατο καὶ ἀπέρμετρα πανοπλίας μεγάλας, τὰς παρ' ἡμῖν λεγομένας δὴ τὰς ἐκ τῶν ἐτοίμων φέρουσας, ὑφ' ὧν πᾶν τὸ ἔδαφος, ἐκ ζωφόρων ἐντίμων λίθων ψηφίδων δίκην ἐναρμοσμένων, ποικιλίαν καὶ κάλλος * ταώνων μιμήμασι, καλύπτεσθαι ἡμᾶς, θαύματος ἀξίους μεγέθει καὶ ὡραιότητι. ἀλλὰ καθ' ἕκαστον χρόνον, ἕως ἔζη ὁ Βασιλεὺς, οὐκ ἐλάττονα τῶν παρ' αὐτοῦ εἰσαχθέντων ἀπέστελλεν. Ἐπεὶ δὲ ἔτυχε μακρόβιον γενέσθαι αὐτὸν, καὶ πλέον τῶν τοῦ Βασιλέως ζωῆς τῶν ἐκείνης ἐπεκτανθῆναι ζωῶν. ζῶντος δὲ ἔτι τοῦ προρρηθέντος ἐκείνου Μοναχοῦ, ἔκυσε παρ' αὐτοῦ, ὅτι μὴ δίχορον χρόνον μέλλει ἀπαίρειν τοῦ ζῆν, ἐπιθύμησε καὶ τὸν ἐκείνου υἱὸν Λέοντα, ἤδη τὸν Αὐτοκράτορα λαβόντα ἀρχῶν, ἀπελθοῦσα ἰδεῖν. καὶ πάλιν κατὰ τὸν ζόπον τὸν πρότερον ὑπὸ πανσίστων Δικερίων αἰρομένη, τὸ ποθοῦν ἔδαφος τῆς ὁδοῦ διήνυσεν ἀμέμπτως καὶ ἀβαρῶς. ἰδοῦσα δὲ τὸν σοφώτατον καὶ πρᾶον Βασιλέα Λέοντα, καὶ θαυμαστὰ δῶρα καὶ πρὸς τούτοις εἰσαγαγοῦσα, καὶ κληρονόμον αὐτὸν τῆς οἰκείας ποιησαμένη ὑπάρξεως. ἤδη γὰρ ὁ πάντων υἱὸς Ἰωάννης ἐτύγχανε τὸν βίον ἀπολιπών. αἰτησαμένη δὲ καὶ Βασιλικὸν ἀποσταλῆναι, τὸν ἀπογράψασθαι καὶ παραλαβεῖν ὀφείλοντα τοῦ περιωσίου αὐτῆς; ἄπορον οὐδεὶς συνεπαμύνη τῷ χρεῶν Βασιλεῖ, ἐπὶ τὸ τῆς πατρίδος ἀπολαῦσον ἴδαφος, ὡς ἂν ἐν τάχει καὶ τὸν τῆς σαρκὸς ἀποθησαυρίσοιτο χοῦν. καὶ δὴ καταλθοῦσα, μετὰ μικρὸν ἐτελεύτησε.

* Barbarorum.

E ος'. Ὁ δὲ Πρωτοσπαθάριος Ζηνόβιος, ὃς ὑπὸ ὁσιότητος καὶ ἀποστολῆς πρὸς τὸ τὰ πάντα παρὰ τῆς γραὸς αὐτοθέντα καὶ κεκυρωθέντα ἀποπληρῶσαι, εἰς τὸ κάστρον Ναυπάκτου ἤδη καταλαβών, ἀνέμαθε παρὰ Δανιὴλ τοῦ ἐκγόνου αὐτῆς, τὴν πρὸς τὸν ἐκεῖθεν βίον ἐκδημίαν αὐτῆς. ἀφικόμενος δὲ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ τὸ ἴσον τῆς διατάξεως αὐτῆς ἐπὶ χεῖρας λαβών, κατὰ τὴν

ἐκείνης βάλλειν ⸂ διάταξιν, τὰ πάντα διήκουσε. A cuncta digeſſit. Inventa auri ſignati
εὗρε δὲ ⸂ χρυσὸν ἐν νομίσμασι πάμπολλα, ⸂ ἄλ- ingens copia ac pecuniæ innumerabi-
λων πλουσίαν ἐν τε ἀργυρώμασι καὶ χρυσώμασιν, les, aliaque ſupellex ac ſubſtantia
ἐσθῆτί τε καὶ χαλκῷ καὶ ἀνδραπόδοις ⸂ κτήσεσι, πάν- in vaſis argenteis atque aureis, veſti-
τα ἰδιωτικὸν ὑπερβαίνουσα πλοῦτον· μᾶλλον δὲ καὶ buſque & æramentis & mancipiis & ja-
τυραννικῶν ὀλίγον καταδεεστέρα. ἐπεὶ δὲ τὰ οἰκετι- mentis, omnes privatorum opes ſuperans, quin immo ipſas Regum ac Tyrannorum prope exæquans. Quod vero illius mancipia multitudine eſſent innumera; ex illis Imperatoris juſſu in Longobardiæ Thema quaſi coloniam, tria millia manu miſſa ſunt. Diſpertita etiam illius reliqua prædia & pecuniæ & mancipia, pro eo ac illi ex teſtamenti tabulis ſtatutum erat; Imperatori ejus hæredi præter alia in jus proprium relicta ſuburbana octoginta. Hæc etſi tempore longe diſſita, atque alia quidem, rebus quarum hic narratio texitur, priora exiterint, alia non modico poſt intervallo ſecuta ſint, nec admodum neceſſaria videantur quæ hiſtoriæ inferantur; in gratiam tamen dictæ Anus, ejuſque & divitiarum & nobilitatis, propenſæque voluntatis ac conſilii ſpecimen, hic in tranſcurſu locum habeant.

κὰ ταύτης ἀνδράποδα εἰς πλῆθος ἄπειρον ἦν, κε- B
λεύσει βασιλικῇ ἐκ τόπων ἄλλων εἰς οἰκουμένην ἐπ'
ἀληθείᾳ ἐξάλλουσα εἰς τὸ Θέμα Λαγοβαρδίας τε-
τρισχίλια σώματα. διανεμήθη δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ταύτης
κτήματα καὶ χρήματα καὶ ψυχέλια, ὡς ἐκείνη καὶ ἡ
ἐξ ἀρχῆς διατάξει αὐτῆς διωρίσατο, καὶ καταλειφθῆ καὶ τῷ κλη-
ρονόμῳ ταύτης Βασιλεῖ εἰς ἴδιον κλῆρον ⸂ ἄλλων
χωρὶς προάστεια ὀγδοήκοντα. Ταῦτα εἰ καὶ πολλαῖς
χρόνοις τὰ μὲν ἐτύγχανε πρότερα τῷ ἱστορουμένῳ καὶ
τὸ προκείμενον μέρος πραγμάτων τε ⸂ καιρῶν· τὰ
δὲ οὐκ ὀλίγον ὕστερον, καὶ οὐδὲ σφόδρα ἀναγκαῖον ἐ-
δόκει τῇ ἱστορίᾳ, ἀλλ' ὅμως εἰς χάριν τῆς εἰρημέ-
νης γραὸς, καὶ ἔνδειξιν τῆς πλουσιᾶς ⸂ ἀγχινοίας αὐ-
τῆς καὶ ⸂ προαιρέσεως, ἐνταῦθα κεῖσθω καὶ παρέμβασις.

LXXVII. Chriſti autem amans religioſiſſimuſque Baſilius Imperator, inter bellica certamina, quæ haud taro per ſubjectos Duces Legatoſque, Agonotheta in modum in debitum finem ac convenientem dirigebat, pleraſque ſacroſanctas ac divinas Ædes, ex ſuperioribus terræ-motibus quaſſatas, ac vel penitus collapſas, vel proxime ſatiſcentibus rimis ruinam minitantes, jugi cura, neceſſariorumque larga ſuppeditatione ac præſtatione, alias quidem ex ruina erexit, ac cum ſecuras firmaque ſtructura, tum eleganti opere, refecit, alias vero laborantes ſuffulciens, adjiciendo quæ opportuna eſſent, ac quaſſata læſaque inſtaurando, effecit, ne diſſluerent, ſed ut priſtino vigore, nova quaſi fabrica reſurgerent. Verum ſingula indicanda. Baſilio inſtaurata Ædes ſacræ. *Edit. Pariſ. pag.* 198.

LXXVIII. Celeberrimi enim divinique Templi, quod a magna Dei Sapientia nomen ſortitum eſt, quæ ad Occidentem ſpectat, Apſidem ingenti mole celſaque extructione gravem, miſere diſtractam, ac celerem minantem caſum, ſubtili artificum opera adſtringens inſtauranſque, tutam firmamque reddidit; in qua & Dei Parentis Filium nullo fatum ſemine ulnis geſtantis Imaginem effinxit, ac utrinque Apoſtolorum Principes Petrum & Paulum, erexit: reliquos item ejus hyatus, tum in fabricis, tum expenſis, largiſſime ſarcivit. Non ſolum enim muris putreſcentibus ſubvenit, ſed & imminutos reditus ipſe tribuendo adauxit. Cum enim parum abeſſet, ne præ olei inopia lampades ſacræ extinguerentur, maximo collato prædio, quod Mantea vocant, ut eis lumen inextinctum conſtaret, effecit; utque ex ipſius prædii reditibus, cenſu perpetuo Templi ejuſdem miniſtris opſonia cibique præberentur. S. Sophiæ inſtaurata Apſis; aucti reditus.

LXXIX. Sed & divinorum Apoſtolorum celebre magnumque Delubrum, priſtino decore amiſſo ruinoſoque ædificio, fulcrorum ambitu collapſarumque partium inſtauratione, ſtabiliens, abraſoque quod veteratum tempore erat rugaſque contraxerat, elegans rurſus, noviſque Templa, vel ex integro extructa. SS. Apoſtol-

operis fabricam fecit. Divinum quoque
S. Maria in Pega. 2. Fontes. in Pega ſanctæ Deiparæ Templum col-
lapſum, ac quo olim decore fulſerat,
orbatum, inſtauravit, ſplendidiuſque,
Sigma. quam prius extiterat, reddidit. Simi-
liter alterum quoque Deiparæ Tem-
plum, Sigma cognomento dictum,
diro caſu deformatum, a fundamentis
Edit. Pariſ. pag. 199. novum extruxit, ac priore firmius con-
Stephani Prot. ſtabilivit. Sed & Stephani Martyrum
primi in Aurelianis Templum terræmo-
Joan. Bapt. tus quaſſatione ad ſolum uſque ſubru-
tum, a fundamentis extruxit. Baptiſtæ
vero ac Præcurſoris ſacras Ædes, in
Strobylæa & Macedonianis, alteram
a fundamentis extruxit, alteram po-
Philippi & Lucæ tiore parte reparavit. Sed & Apo-
ſtoli Philippi Sacellum, aliudque Lu-
cæ Evangeliſtæ illo occidentalius,
veteſtis expurgatis ruinis, nova con-
didit.

Mocil Martyris. LXXX. Præterea vero etiam Mocii Martyris ingens Templum, non paucis ſciſſuris ſublapſum, cujus adytum terræ alliſum erat, itaut divinam ipſam Menſam prætringeret, debita cura illi adhibita, perfecte a ruina erexit. Vicinum
Andreæ Apoſtol. quoque illi ex parte Occidentali, Andreæ primum vocati inter Apoſtolos Templum, ingenti neglectu ruina oppreſſum, convenienti cura, priſtino decori reparavit. Divinam item ſancti
Romani. Romani Ædem & ipſam collapſam, a fundamentis ædificavit. Sanctæ Annæ
Annæ & Demetrii. quoque in Deutero, & ſancti Chriſti Martyris Demetrii ſacras Ædes, vetuſtate laborantes, novas ac elegantes refecit.
Æmiliani. Sancti vero Martyris Æmiliani in Rhabdo Eccleſiam, haud procul ab Ædibus ſanctæ Dei Parentis vetuſtate ſatiſcentem videns, utrinque turrito opere faſtigiando, novam reparavit.

Nazarii. LXXXI. Præterea vero etiam triumphalis Martyris Nazarii ſacram Ædem, a multis retro annis non modo collapſam, ſed & penitus abolitam, ædificavit, majeſtate, elegantia ac pulchritudine, priori longe ædificio præſtantem. In Domnini Embolis (ut vocant) ſanctæ Dei noſtri Chriſti Reſurrectionis
Anaſtaſiæ. nomine atque Martyris Anaſtaſiæ, pulcherrimum Templum aptans ſplendide ornavit, lignea fornice in lapideam mutata, ornatuque alio plane admirabili adjecto. *Similiter quoque inclyti*
Platonis Martyris. *Martyris Platonis tectum laborare videns & fatiſcere, novum inſtauravit, immiſſis parietibus, ubi neceſſe erat, Ædem communiens ac firmans.* Glorioſorum vero Martyrum Heſperi &
Heſperi & Zoes. Zoes divinam Ædem, fere ſolo tenus dirutam, pari priori elegantia & majeſtate extruxit. Ad hæc vero etiam
Acacii. Martyris Acatii in Heptaſcalo divinum Templum pene diffluens, jamque caſurum inſtaurando, omniſque generis fulcris ſtaruminando, firma baſi ſtare fecit. Eliæ vero Prophetæ Templum
Eliæ. *pag. 200.* in Petrio, extremo quaſi ſpiritu, ac cujus propemodum ruina expectaretur, corroboravit, ac magnifice extruxit, a communium ædium circumambientium prementiumque injuria liberans.

Nova Baſilica. LXXXII. Quid enimvero circa puſilla ipſius operum verſamur, etſi & illa valde ingentia; nec magnum illud, omnique dignum admiratione adjungimus, quod ad ipſum Regiæ atrium, ipſe operi præſidens

A αὐθις ϗ τεκυργὸν ἀπετέλεσε. καὶ ὁ ἐν τῇ Πηγῇ ὁ Θεομήτορος Θεοτοκου ϗαπτωθέντα, ϗ τὸ ἀρχαῖον ἀποβαλόντα κάλλος, ἀνετώσατό τε ϗ ὑπερλάμποντα μᾶλλον, ὑπερ τὸ πρότερον, ἐδείξεν. ὡσαύτως ϗ ὁ ἕτερος ὁ Θεοτόκου ναὸς, ὃς τὸ Σίγμα ἐκέκλητο ὀνόμαστο, πᾶσμα πιστότατα δεινὸν, ἐκ βάθρων ἀνῳκοδόμησε, ϗ ἱδρυμένον ὁ πρότερον ἐποίησε. ὡσαύτως ϗ ὁ ἐν Αὐρηλιανοῖς ὁ Στεφάνου ὁ πρώτου τῶν Μαρτύρων ναὸν, ἀ-χρεῖς ἐδάφους καταπεσόντα, ἐκ θεμελίων αὐτὸν ἀνεδείματο. τὸν δὲ Βαπτιστὴν ϗ Πρόδρομον σκηνὴν ἱερὰς, 266.
τὰς ἐν τῇ Στροβυλαίᾳ ϗ Μακεδονιανοῖς, ὁ μὲν ἐκ βάθρων, τὸν δὲ τὸ πλεῖσον ἀνῳκοδόμησε. τὸ μὲν ἀλλὰ ϗ τὸ τοῦ Ἀποστόλου Φιλίππου ἱερὸν, ϗ τὸ αὐθ δυτικώτερον κεῖμον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, τῶν παλαιῶν ἀκαθάρτων πτωμάτων, νέα εἰργάσατο.

κ'. Ἐτι δὲ καὶ 267 τὸν Μωκίου Μάρτυρος μέγα τε- 267.
μένος, ἐκ ὀλίγοις ὑποπτεῦον ῥήγμασι, ϗ τὸ ἄδυτον τοῦτο μέρος ἄχρι τῆς γῆς καταβληθὲν ἐφκεις, ὡς ϗ τὴν ἱερὰν κατάξαι τράπεζαν, ὁ προσηκούσης ἐπιμελείας ἠξίωσε, καὶ τελείως τὸ πτῶματος ἤγειρεν. ϗ ὁ πλησιάζοντα δὴ τούτῳ ϗ τὸ μέρος πρὸς δυσμὰς Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου τῶν Ἀποστόλων ναὸν, ἐκ πολλῆς ἀμελείας ἐξερρύηκε, εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος τῇ δίκῃ ἐπιμελείᾳ ἀνήγαγε. 268 τὸν ϗ ὁ τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ θεῖον οἶκον, καὶ αὐτὸ καταπεσόντα, ἐκ βάθρων ἀνεδείματο. ϗ ὁ τὸ ἁγίας Ἀννης ἐν τῷ Δευτέρῳ. ϗ ὁ τοῦ Χριστοῦ Μάρτυρος 269 Δημητρίου, καινὸς ἀντὶ 269.
παλαιῶν ϗ φθαρτοῖς ἀπειργάσατο. ὁ δὲ τοῦ Μάρτυρος 270 Αἰμιλιανοῦ, ὃς ἐν τῇ Ῥάβδῳ τῷ οἴκῳ τὸ Θεομήτορος γειτονεῖ, τῇ παλαιότητι καταπεπτωκότα ἰδὼν καινουργεῖ, ἐκπαίρωθεν πυργώσας ἱδρύσατο. 270.

κά. Πρὸς δὲ ϗ τὸν 271 τοῦ ἀθλοφόρου Ναζαρίου ἱε- 271.
ρὸν οἶκον, ἐκ πολλῶν τοῦ χρόνων οὐ μόνον, πτωθέντα, ἀλλὰ καὶ τέλεον ἠφανισμένον, θεμελίου, σὺν πρότητι ϗ κάλλει πολλῷ τοῦ πρὶν ἀνέστησε. ἐν δὲ τοῖς Δομνίνου λεγομένοις Ἐμβόλοις, τὸν 272 εἰς ὄνομα τοῦ τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως 272.
Ἀναστασίας Μάρτυρος περικαλλῆ ναὸν ἐκ θεμελίων ἐλάμπρυνε, λιθίνῳ ἀντὶ ξυλίνης ϗ ὀροφῆς ἐργασάμενος, ϗ κόσμον ἄλλον ἐπιθεὶς ἀξιάγαστον. ὡσαύτως δὲ ϗ 273 Πλάτωνος τοῦ μεγάλου ἐν Μάρτυσι 273.
πεπεισμένου ϗ τοῦ ναὸν κατιδὼν ὀροφὴν, πᾶσαν εἰργάσατο, τοίχων ἐν οἷς ἔδει καταχρώσας ϗ οἴκου ἐμβολαῖς. τοῦ δὲ καλλινίκου Μάρτυρος 274 Εὐτρόπου τε 274.
ϗ Ζωῆς, ϗ θεῖον οἶκον ἠφανισμένον σχεδὸν, καταπλήξας τοῦ ἐφάλου ἐθεμέλιωτο. πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸ Μάρτυρος 275 Ἀκακίου ἐν τῷ Ἑπτασκάλῳ 275.
θεῖον ναὸν ἤδη σχεδὸν καταῤῥέοντα, ϗ πρὸς πτῶσιν συμπλαυσόμενον ἀνακαινίσας, ἐ πασσάλοις καταφαλισάμενος ὀχυρώμασι, τὸ πτώματος ὑπεστέγασε, ϗ ἱδρύσεως ἐπιμέλειαν πεποίηκε. ὁ δὲ Ἠλιοῦ τοῦ Προφήτου κατὰ τὸ Πετρεῖον, ναὸν, ὥσπερ λειποψυχοῦντα ἀῤῥώστοις καὶ πτώμασιν ἐκτίσατο, ἐλαθτῥώσας καὶ τοῖς πτώμασιν ϗ πτώσεσι τῷ τοιούτων οἰκείων σωμάτων.

κβ. Ἀλλὰ τί τρυφόμεθα περὶ τὰ μικρὰ τοῦ ἐκείνου, εἰ ϗ πάνυ μεγάλα καθίστησι, ϗ ἃ προστέθειμεν τὰ μέγα ἔργον καὶ ἀξιάγαστον, ὃ κατ' αὐτὰς τὰς βασιλείους αὐλὰς, αὐτὸς ἐπέστησε τε ϗ

ἀυτοργῶν φιλοδόμησεν, ὅπερ ἀρκεῖ καὶ μόνον, τὴν πρὸς τὸ Θεῖον αὐτῷ ἄλλως ἀγάπην, καὶ τὸ φρὸς τὰ ἐπιβαλλόμενα μεγαλουργόν τε καὶ θαύματος ἄξιον; ἀμεμβόμβους γὰρ ὥσπερ τῆς περὶ αὐτὸν ἀμοιβείας τὸν διαπόντιον Χριστὸν, καὶ τὸν φρῶτον τῆς
276. ἀγγελικῶν Δυνάμεων [276] Γαβριὴλ, καὶ τὸν Θισβίτην Ηλίαν τὸν Ζηλωτὴν, ὃς καὶ τῇ αὐτῷ μητρὶ τῆς φρὸς βασιλείαν τῷ υἱῷ ἀνηφώσεως ἐχρημάτισεν ἄγγελος, εἰς ὄνομα τῶν καὶ μνημεῖον ἀίδιον· ἔτι δὲ τῆς Θεοτόκου, καὶ Νικολάου τοῦ ἐν Ιεράρχαις φρωτεύοντος, θεῖον καὶ περικαλλῆ ναὸν ἐδομήσατο, εἰς ὃν συνῆλθε τέχνη καὶ πλοῦτος καὶ ζέουσα πίστις καὶ ἀφθονωτάτη φροαίρεσις, καὶ τὰ πανταχόθεν συνέδραμε κάλλιστα, ἃ τοῖς ὁρῶσι μᾶλλον, ἢ τοῖς ἀκούουσιν οἷός τυγχάνειν πρός. ὃν ὡς νυμφῶνα ὡραϊσμένον καὶ περικεκοσμημένον μαργάροις τε καὶ χρυσῷ & ἀργύρῳ λαμφρύνειν· ἔτι δὲ καὶ μαρμάρων πολυχρόων ποικιλίαις καὶ ψηφίδων συνθέσεσι, & σπειρῶν ὑφασμάτων καταστολαῖς,
277. [277] τῇ ἀθανάτῳ φροσήγαγε Νυμφίῳ.

πγ'. Ο τε γὰρ ὄροφος ἐκ πέντε συμπληρώμασι ἡμισφαιρίων εἴλβει χρυσῷ, καὶ Εἰκόνων ὡς ἀστέρων ἀστράπτει κάλλεσιν, ἔξωθεν μεταλλοις ἐμφερῶς χρυσίῳ χαλκῷ καλλωπίζεται. οἱ τε παρ' ἑκάτερα τοῖχοι, τῇ πολυπλεῖ καὶ πολυχρόῳ τῶν μαρμάρων καταποικίλονται, καὶ τὰ ἄδυτα τῷ ναῷ καὶ χρυσῷ & ἀργύρῳ καὶ λίθοις τιμίοις καὶ μαργάροις καταποικίλται καὶ καταπεπλούτισται. & αἱ τῆς ἐκτὸς διαίρυσαι τὰ θυσιαστήρια κιγκλίδες, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς περίσυλα καὶ τὰ ἄνωθεν οἷον ὑπέρθυρα χρηματίζοντα· οἱ τε ἐκτὸς θάκοι, καὶ αἱ φρὸ τούτων βαθμίδες, καὶ αὐταὶ αἱ ἱεραὶ τράπεζαι, ἐξ ἀργύρου πάντα περικεχυμένου ἔχοντος τὸ χρυσοῦν, καὶ λίθοις τιμίοις ἐκ μαργαρείτου ἐμφερομένοις πολυπλόῳ τινὶ σύμπηξει καὶ σύσσει ἔχουσιν. αὐτὸ δὲ τὸ ἔδαφος, σπειρῶν ὑφασμάτων, ἢ Σιδωνίων ἔργων ἐφαπλωμένων δόξει τυγχάνων ἀνάπλεων. ὅπου πᾶν ἐξωραΐσας καὶ καταπεποίκιλται τῷ πολυχρόῳ τῷ ὑποκειμένῳ ἐκ μαρμάρων πλακῶν, καὶ ταῖς πολυειδέσι τῷ ταύτας περικλεισασῶν ψηφίδων ζώναις, καὶ τῇ τῆς ἁρμογῆς ἀκριβεῖ, καὶ τῇ περιττῇ τῆ περιθέσεως ἐν ἅπασι χάριτος. ἐν θα καὶ πλῆθος ἀδόντων ἐξυπηρετουμένων ἀφώνοις, καὶ φροσῴδὸς ἱκανὰς ἀπήταξεν, ἃς φιλανθρώπως καὶ μεγαλοφρόνως χαρίζεσθαι τοῖς φροσωπίχνοις τοιούτῳ λατρείᾳ φροσέταξε, ὑπερβαλλέσθαι χρεὼν τὰς φρὸ αὐτοῦ πάντας τῇ περὶ τὰ τοιαῦτα μεγαλοδωρεᾷ φιλοτιμησάμενος.

πδ'. Ἀλλ' ὁ μὲν ναὸς τοιοῦτος, καὶ ὅπερ τὰ ἐντὸς ἔχων, ὅσον μικρῷ λόγῳ δηλῶσαι δυνατὸν τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ἐνιθέντα τῷ θεωμένων ψυχαῖς ἔκπληξιν· τὰ δὲ ἐκτὸς οἷα; φρὸς ἑσπέραν μὲν καὶ κατ' αὐτὰ τὸν ναὸν τὰ φροαύλια, Φιάλαι δύο ἐτέθεσαν, ἡ μὲν φρὸς νότον, ἡ δὲ φρὸς βορέαν, πᾶσαν ἔχουσαι, καὶ τῆς τέχνης ὑπερβολὴν καὶ ὕλης λαμφρότητα καὶ φιλοτιμίαν τὴν τῷ ἔργων δημιουργῶν· ὧν ἡ μὲν φρὸς νότον ἐξ Αἰγυπτίας λίθου, ὃν ἡμεῖς Ρωμαῖον λέγειν εἰώθαμεν, ἔχει τὴν σύσσεσιν, περὶ ἣν καὶ δράκοντας ἔστιν ἰδεῖν, ὡς ἡ λιθοξόος τέχνη ἄριστα διεμόρφωσε. ἧς μέσον μὲν κωνοειδὴς καὶ ὄγκητος ἀνέστηκε σρόβιλος, περὶ ᾧ κιονί-

A auctorque molitionis, extruxit; quod vel unum illius in Deum pietatem & cultum, inque iis quibus manum admoviſſet magnificentiam admirandoſque conatus, abunde poteſt oſtendere? Velut enim Chriſti in eum, Angelicarumque Poteſtatum Primatis, Gabrielis, nec non & Eliæ Thesbitæ (Zelotis illius, qui ejus matri prorehendi filii in Regni ſolium nuncius fuerat) benevolentiam munerans, in eorum nomen ac memoriam ſempiternam; itemque ſanctæ Dei Genitricis & Nicolai inter Hierarchas primas obtinentis, divinum pulcherrimumque Templum ædificavit: in quo pari fœdere ars & divitiæ fervenſque fides & locupletiſſima voluntas coivere, ac quæ ubique gentium pulcherrima ſunt concurrere; ipſa ejuſmodi, ut penes conviſentes, quam audientes, majorem fidem habeant. Templum hoc, velut ſponſam ſplendide ornatam cultamque margaritis & auro argentique nitore; præterea marmorum multiplici colorum varietate teſſelarumque compoſitionibus, ac ſericorum pannorum ſtragulis collucentem, immortali Sponſo addixit. a Michaelis.

LXXXIII. Tectum enim quinque ſemicirculis conſtans, auro renidet, Imaginibuſque velut ſtellarum ſplendoribus micat: parte extima æris metallis, auri fulgorem quam proxime referens. Parietes hinc inde, pretioſis variiſque coloris marmoribus, variati colluceut; Templique penetralia, ipſa auro argentoque & lapillis margaritiſque interſtincta variaque magnifice ſplendeſcunt. Ab exteriori nave Sanctuarium ſecludentes cancelli, inque illis columellarum ordines, eiſque Impoſita, quæ vocant, hyperthyra; intuſque poſitæ ſedes, & qui ante illas ſunt gradus, ipſæque ſacræ menſæ, omnia argentea ſuperfuſo auro, lapidibuſque pretioſis, unionibus inditis conflata compactaque conſiſtunt. Ipſum ſtratum ſolum ſericis texturis, aut Sidonii operis, expanſis aggraveſcere videbitur. Sic univerſum ſubjectis varii coloris marmorum cruſtis, variique generis ambientibus teſſellatis operis zonis, exquiſitæque artis compage, in omnibus denique circumfluentis gratiæ abundantia condecoratur ac variatur. Cantorum in eo miniſtrantium conſtituta multitudo, uberesque aſſignati reditus, quos magnifice largiterque in eos impartiendos præcepit, qui iſtiuſmodi Propitiatorii obſequiis addicti eſſent; hoc nempe ambiens, ut omnes fere ſuperiores hoc munificentiæ genere ſuperaret. Interior Templi ornatus. Edit. Pariſ. pag. 201.

LXXXIV. Ac Templi quidem ſtructura ea eſt ornatuſque interior, quantum brevi ſermone res magnas declarare licet, & quæ ſpectantium animis omnem ſtuporem injiciant; exteriora vero, quænam rogo? Ad Occaſum, inque ipſo veſtibulo, duæ erant conſtitutæ Phialæ; altera ad Auſtrum, altera ad Aquilonem, omnem artis excellentiam habentes, materiæque ſplendorem, ac auctoris operum magnificentiam. Quæ ad Auſtrum, ex Ægyptio lapide (Romanum dicere conſuevimus) ſtructa eſt. Circa eam dracones, ſtatuaria arte elegantiſſi- Ornatus exterior. Phiala duplex.

me effoRmatos videas. In medio turbinata forma perforatusque rhombus assurgit: circumjectæ candido marmore columellæ, ipsæ chori quadam specie compositæ, circumducta capitibus corona ac protectura; ex quibus omnibus torrentis instar ad Phialæ pedes basimque aquæ defluebant, ac subjecta quæque copioso imbre compluebant. Quæ autem ad Aquilonem ex Sagario sic nuncupato concinnata lapide, haud absimili Ostriti, ut quidam vocant; candido & ipsa extructa lapide, ex basis medio multiforum rhombum eminentem protendit. Superius in corona ac protectura Phialam ambiente, arte sua effictique ab artifice galli gallinacei, hœdique & arietes, ipsi quoque fistulis quibusdam, aquarum scatebras eructantes, & in subjectum Phialæ pavimentum, quasi evomentes. Ubi & pocula conspiciuntur, circa quas tunc prætereuntibus potandis ac accipiendis, vinum ab imo scaturiebat.

Porticus & atrium.

LXXXV. Exeunti per Templi portam quæ spectat ad Aquilonem, oblonga porticus, cylindri ferme specie occurrit, pictis Imaginibus decorata; nempe Martyrum certamina luctasque complectens, iisque tum oculos laute accipiens, tum vero animum ad divinum beatumque amorem, ex præclaris Martyrum gestis ejus ardoribus excitum, sensumque quoad licet, superare studentem, magnifice erigens. Ad Australes vero atque mare spectantes fores, ad Orientem profecturus egrediens, duplex aliud curriculum offendes, paris longitudinis ac spatii, cum ea, quæ ad Aquilonem spectat, porticu, ad Regiarum usque Ædium protensum atrium; in quo Imperatores ac reliqui Aulæ Proceres equo assidentes pila ludere consueverunt. Atrium inclytus Imperator, coemptis ædibus, quæ ibi antea erant, soloque æquatis ac crementis ejectis, perpolivit, & in ejusdem atrii parte, quæ ad mare spectat, perpulchras ædes extruxit, quas dicti jam Templi velut promptuarium cellamque penuariam esse constituit. Ædium autem coemptio atriique extructio commode aptoque consilio extitit, quod illi exercitio destinatus antea Imperatoribus locus, divini Templi ædificationi cessisset. Spatium inter duas porticus intercluſum ad Orientalem Templi faciem, hortum esse voluit, in Oriente & ipsum plantatum novæ Edem, omnis generis plantis arboribusque eluxuriantem, aquarumque copia large irriguum; quem a situ Mesocepium (quasi Hortum medium) nuncupamus. Sed hæc hactenus dicta sufficiant, ne quis nos ineptiarum accuset.

Edit. Paris. pag. 202.

LXXXVI. Convertenda itaque nunc oratio est ad reliqua, labore strenui ac studiosi, præclarisque intenti curis, Imperatoris opera. In ipsa enim Regia, quem eorum qui unquam celebres habiti sunt, ejusce modi rerum magnificentia & cultu non superavit; tum nimirum sumptuosis pulchrisque structuris, tum nove effigiatis figuris, admirandisque omnibus exquisita gratia venustatibus, non solum in sacrarum Ædium pulchritudine & magnificentia & amœnitate, verum etiam in curiarum domorumque vere regiarum ac præma-

Cap. 2. 8.

A σκοὶ λᾶοι, καὶ τὸ ἔνδον ὑπόκενοι, χορῷ χῶμα σώζοντες ὑπεστήκασι, στρόβιλον ἄνωθεν ἔχοντες περιθέουσαν, ἀφ' ὧν ἅπαντων κρουνηδὸν τὸ ὕδωρ καὶ τὸ ἐμβαδὸν καὶ τὸν πυθμένα τῆς Φιάλης ἄνωθεν ῥέει καὶ καταμβρεῖ τὰ ὑποκείμενα. ὁ δὲ πρὸς βορρᾶν ἐκ τοῦ Σαγαρίου λεγομένου λίθου, ὃς τὸ παρά τινων Ὀστρίτης καλουμένου λίθου καθέστηκε ἐμφερής, ἐδίξατο τοῖς καταπελλοῖς ἐκ λᾶου λίθου, πολύτρητον στρόβιλον ᾗ αὐτὸ καὶ τὸ μέσον τοῦ πυθμένος προβαλλόμενον ἐξέχοντα· ὑπερθεν δὲ κατὰ τοῖς περιτρέχουσαν στρόβιλον τῇ Φιάλῃ ἐκ χαλκοῦ τῷ πηκτῷ διατυπώθησαν ἀλεκτρυόνες, τράγοι τε καὶ κριοὶ, διά τινων συρίγγων καὶ αὐτοὶ κρουνοὺς B ὑδάτων ἐξερεύγόμενοι καὶ οἷον ἐξεμοῦντες καὶ τὸ ἐν Φιάλης ὑποκείμενον ἔδαφος. ἔνθα καὶ κύλικες ὁρῶνται, περὶ ἃς τότε εἶνος ἀνέβλυζε κάτωθεν, τοῖς παριοῦσι ποτίζων καὶ δεξιούμενος.

πέ. Ἐξιόντι δέ σοι τοῖν βορείοιν πύλαιν τοῦ ἱεροῦ, μακρός τις ἐκδέχεται περίπατος κυλινδροειδὴς, ἐξ ἑνὸς γραφῶν καταγλαϊσμένος τοῖν ἱερολῶν, τοῖς μαρτυρικοῖς περιέχων ἄθλοις καὶ τοῖς παλαίσμασι, ἑστῶν ἅμα τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖν ψυχοῖν διεγείρων πρὸς τὸν θεῖον καὶ μακάριον ἔρωτα, ταῖς τῶν μαρτύρων ἀριστείαις εἰς τοῦτον ἐκκαλούμενον, καὶ ὑπερβαίνειν καὶ τὸ ἐφικτὸν πειρωμένοις τοῖν αἰθνοῦν. κατὰ δὲ τοῖς πρὸς νότον τε καὶ τοῖν θάλασσαν πύλας, εἰ ἐξέλθοις πρὸς ἀναπλοῖς ποιεῖσθαι τοῖν περιόδων διάπλοιαν, ἄλλος δρόμος ἰσομήκης τῷ πρὸς βορρᾶν καὶ ἰσόδρομος διαύλου, ἄχρι τῆς βασιλικῆς C αὐλῆς καὶ αὐτὸν παρατείνοντα, καθ' ὃν μετ' ἵππου σφαιρίζειν βασιλεῦσί τε καὶ τοῖς τῷ δαιμόνων παισὶ καθέστηκε συνήθης· ὧν ἐν αὐτοῖν ὁ αὐτὸς ἀοίδιμος Βασιλεὺς, τὰς πρόπροσ ἐκεῖσε τυγχανούσας οἰκίας ἐξωνησάμενος, καὶ ἄχρις ἐδάφους καταβαλών, καὶ περιχαράξας τὸν τόπον εἰργάσατο, κατὰ τὸ πρὸς θάλασσαν μέρος τῆς τοιαύτης αὐλῆς, καὶ τὰς περικαλλεῖς οἰκίας δείμασθαι, ἃς οἴονεί τινα μικρὸν καὶ οἰκουμένην τὴν εἰρημένην τυγχάνειν ταῦτ' διωκήσατο. ὁ δὲ τῶν οἰκημάτων ἐξανάστασις καὶ κατασκευὴ τῆς αὐλῆς, καὶ τὸ τοῖν πρότερον εἰς τὸ τοιοῦτον γυμνάσιον ἀνειμένον τοῖς Βασιλεῦσι ἐν τῇ τοῦ θείου ναοῦ παρεπιδημῆσαι οἰκοδομῇ, δεόντως ἐγίνετο. τὸ δὲ περικλειόμενον μέσον τῷ δύο περιδρόμων χώρων κατὰ τὸ ἑῶον τοῦ ναοῦ μέρος, παράδεισον ἐξεργάσατο κατὰ ἀνατολὰς, καὶ αὐτὸν φυτοθέντα τοῖς πᾶσι Ἐδὲμ, καὶ παντοίοις κομῶντα φυτοῖς, καὶ ὕδασιν ἀρδόσεις ὄντα καταῤῥύτοις, ἐκ δὲ τοῦ τῆς θείας Μεσοκήπιον ὀνομάζειν εἰώθαμεν. Ἀλλὰ δὲ τοῦ χρὴ περὶ τῶν εἰρημένων, μὴ καὶ ἀπεροκαλίας τοῖς γραφεῦσι ὑποίσεται καθ' ἡμῶν.

πς. Καὶ μετρητέον ἤδη τὸν λόγον ἐπὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἔργων τοῦ φιλοπόνου, καὶ τῆς καλῶν ἐφορμηθοῦς Αὐτοκράτορος, κατ' αὐτὰ δὴ τὰ βασίλεια, τίνα τῆς πώποτε μνημονευομένων ἐν ταῖς περὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτιμίαις οὐχ ὑπερβέβηκεν· ἔστι πολυτελείᾳ καὶ κάλλει, καὶ τῇ καινοφυεῖ τῶν σχημάτων, καὶ ταῖς περὶ πάντα τὰ ἀξιάγαστα χάρισιν, οὐ μόνον ἐν ναοῖς καλλοναῖς καὶ πολυτελείαις καὶ πρέψεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν διαιτητηρίοις, βασιλικοῖς ὄντως καὶ μεγαλοφυ-

πῶν, εἰκοδομαῖς, μὴ τὸ πολυτελὲς τὸ πρῶτον, ἢ μὴ τὸ πρέπον τοῦ κρησίμου ἔχοντων τὸ θαύματος ἄξιον; ἀλλ' ἐπεὶ τὰ τοιαῦτα κάλλη οὐ πᾶσιν εἰς ὄψιν προκειται, ἢ τὸ μᾶλλον ἀκριβὲς τῶν τοιούτων πίφυκεν εἶναι διδάσκαλος, ἀνάγκη διὰ τῆς γραφῆς παραπεθεῖναι τῶν σπουδαίων ταῖς ἀκοαῖς, ἵν' ἐντεῦθεν ὁ τε θαυμαστὸς αὐτῶν ἀξίως θαυμάζηται, καὶ οἱ τῶν βασιλέων εἰσόδων εἰργόμενοι, μὴ παντελῆ τούτων ἔχοιεν ἄγνοιαν. ἔστι δὲ ἄνω κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς τῶν ἀνακτόρων μέρος κατασκευασθεὶς Ἠλιᾷ τῷ Θισβίτῃ ναός, καὶ τὰ ἐντὸς μόνον πάσης ἀπλῶς πολυτελείας καὶ ὡραιότητος, ἀλλ' ὅλῳ καὶ τὰ ἐκτός. ἄνωθεν δὲ τὸ στέγος ἅπαν χρυσῷ κατελάμπετο ἐκ φηρίδων δὲ ὑρμασμένων ἅπασι σωμφυκός, οἷ καὶ τῇ χρόνῳ ῥυὲν τὸ πολὺ τῶν ὄμβρων ἐπιφορᾷ καὶ οἱ χειμέριοι ῥιφετοὶ τε καὶ παγετοὶ, τὸ πολὺ τῆς κάλλους ἀφῃρήκασι. σωνημμένον δὲ τῷ τοιούτῳ ναῷ, καὶ τε ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Κλήμεντος ἱκέσιον ἀνάθημα, ἐν ᾧ καὶ τῶν θείων τούτου λειψανα· ἀφ' ὧν, ἱκέσιος τε καὶ οἱ μετ' αὐτὸν, ψυχῆς καὶ σώματος ἀρῶσιν λαμβάνουσι. γειτονεῖ δὲ τούτοις, καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ κατασκαφθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἱκέσιος οἶκος· ὃν τὸ πολυτελὲς καὶ ὑπέρτιμον, τοῖς ἰδοῦσιν ἄπιστος νομισθήσεται. τοσοῦτος ἄργυρος, καὶ χρυσὸς, ἐν τιμίων λίθων καὶ μαργάρων πλῆθος ἐν τῇ τούτου περιβολῇ κατεβίβλυται. τὸ μὲν γὰρ ἔδαφος ἅπαν ἐξ ἀργύρου σφυρηλάτου καὶ ζιβαρᾶ μετ' ἐγκαύσεως, τὸ τῷ χρυσοχόῳ ἀκριβὲς πᾶς τέχνης ἐπιδεικνύμενοι, κατεσκεύασται. οἱ δὲ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν τοῖχοι, ἄργυροι ἄφθονοι καὶ αὐτοὶ ἐκτετειμένοι ἔχουσι, διϊλισμένου χρυσῷ καὶ τιμίοις περιποικίλμένοι λίθοις καὶ μαργάρου λαμπρότητι. ἃ δὲ διέργουσα τὰ ἄδυτα τοῦ θείου οἴκου τοῦτου κιγκλὶς, Ἡράκλεις, ὅσου ὄλβου ἐν ἑαυτῇ περιείληφεν· ἧς οἱ μὲν σύλοι καὶ τὰ κάτωθεν, ἐξ ἀργύρου διόλου καὶ σύστασιν ἔχουσιν· ἃ δὲ ἐπὶ κεφαλίοις τούτων ἐπικειμένη δοκὸς, ἐκ καθαροῦ χρυσίου πᾶσα συνίστηκε, καὶ πλοῦτον πάντα ἐξ Ἰνδῶν περιεχόμενον πάντοθεν ἔχουσα. ἐν ᾗ καὶ πολλὰ μέρη, καὶ ἃ θεανδρικὰ τοῦ Κυρίου μορφὴ μετὰ χυμεύσεως ἐκτετύπωται. αὐτὸ δὲ τὸ ἄδυτον ὅσα κάλλη καὶ ἅγια περιείληφε καὶ ἐν ἑαυτῷ θησαυροφυλακεῖ, ὁ λόγος παραιτεῖται δηλοῦν· ἐᾶν δὲ μᾶλλον ὡς ἄδυτον ἐν τοῖς λόγοις ἄβατον βούλεται. ἐν ᾧ τοῖς ἐπέκεινα λόγου, εὐλογώτερα ἡ σιωπή. καὶ τὰ μὲν ὡς ἂν εἴποι τις Ἑῶα κάλλη τῆς ἀνακτόρων, ἄπερ ἐκ τοῦ ἀοιδίμου Βασιλείου Βασιλείου πίστεως ἐξανέτειλεν, ταῦτα ἐστίν.

κζ. Κατ' ἄλλα δὲ μέρη, καθέστηκε τὰ λοιπὰ, ἐν οἷς τό, τε τοῦ Ἱεροκήρυκος Παύλου σεπτὸν τυγχάνει εὐκτήριον, ὃ αὐτὸ κεκτημένον δημιουργὸν, μὴ ἧττον αὐτὸ πλουτοχορήγου χειρὸς, καὶ αὐτὸ δομησάμενον. καὶ τὸ τούτου γὰρ ἔδαφος ἄργυρον ἔχει τοὺς κύκλους τῆς μαρμάρου ἐμπεριειλεῖσσα, καὶ πολυτελείᾳ καὶ κάλλει τῆς ἄλλων κατ' οἶδιν ὁρᾶται λειπόμενον. ὡσαύτως καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ κορυφαίου τῆς Ἀποστόλων Πέτρου κατὰ τὸ ἄκρον τῶν Μαρκιανοῦ περιδρόμων, ὡς ἀκροκύργιον ὑπ' αὐτοῦ κατα-

A gnificarum ædificiis; quibus itidem amœnitas cum magnificentia comes sit, & cum amœnitate, ingens plane ac miraculo digna certet utilitas? Quoniam tamen ejuscemodi decora non omnium oculis sunt proposita, qui talium rerum exquisitiores magistri esse solent, necesse est, ut ea studiosorum auribus scripto ingeramus; quo scilicet hinc, eorum auctor debitam admirationem consequatur, & qui ingressu ad Regiam arcentur, haud penitus illorum ignorantia teneantur. Statim enim ad Orientalem Regiæ partem extractum extat Eliæ Thesbitæ Templum, non intus solum, sed & foris omni cultu & lepore magnificentissime stipatum. Supra enim, tectum omne auro renidebat, ex tessellulis torum apte compactum; quamquam modo præruptorum imbrium vi, hyemalibusque nimbis & gelu, pristini decoris partem maximam amiserit detriveritque. Huic Templo annexum, etiam Clementis longe plurimis vexati suppliciis Martyrumque tolerantissimi Oratorium condidit, in quo divinum ejus Caput, aliorumque plurimum Martyrum sacras Exuvias reposuit: unde tum ille, tum posteri, animi corporisque incolumitatem hauriunt. E propinquo est, & quam Salvatoris nostri, ac Dei nomine Oratoriam domum extruxit, cujus magnificentia cultusque omnem excedens æstimationem, his qui non viderunt, incredibilis videbitur; tanta scilicet argenti aurique vis lapidumque pretiosorum & unionum copia, in ejus fabricam impensa est. Pavimentum ittratum omne ex argento solido ducto malleo, aurificum subtili arte, incausto confectum est. Dextra lævaque Ædis parietes, ipsi quoque copioso convestiti argento, auri fulgoribus florido, gemmisque pretiosis ac margaritarum splendoribus interstincto ac vario. Divinæ hujus Ædis adyta separantes cancelli (Deus bone!) quantas in se continent divitias? quorum columnæ imæque partes ex argento constant solidæ; capitellis autem trabs superposita, ex auro solida, universas Indorum divitias quaquaversum circumfusas gestans; cujus multis partibus Dei-viri Domini effigies arte chymica efficta est. Adytum vero ipsum quanta decora sanctaque contineat, ac in seipso velut thesauros recondat, sermo refugit dicere: mavultque ut adytum (inaccessum scilicet & orationi impervium) sinere. In his enim, quæ vim omnem sermonis superant, convenientior silentii religio est. Et hæc quidem Orientalia (ut sic dicam) Regiæ decora, inclyti Imperatoris Basilii fidei germina.

Ædis Templum in Palatio. Edit. Paris. pag. 203. Clementis Oratorium. Salvatorium. Sententia.

LXXXVII. In aliis partibus alia extant. Inter ea sacri Præconis Pauli venerabile Oratorium est, eumdem auctorem agnoscens, ipsum quoque illius largissima liberalitate excitatum. Illius enim pavimenta strata marmore eorumque orbes argento colligantur; sumptuumque immensitate & pulchritudine, nihil reliquis minus habere conspicitur. Similiter etiam, quod beati Petri Apostolorum Principis nomine in Marciani ambulacrorum extremo, quasi summa arx ab eo Templum

S. Pauli Oratorium. pag. 204. S. Petri.

Michaelis S. Mariæ.

ædificatum, cui & cælestis militiæ Principis Oratorium conjunctum est. Quod item illi superius sanctæ Dei Parentis Oratorium est, qua decoris elegantiæque excellentia non affluit? cujusve oculos non abunde pascat animumque recreet, eumque qui videat totum ad hilaritatem convertat?

Basilii Ædes in Palatio.

LXXXVIII. Ædium vero decora, quæ velut Regiarum Regias in Regia Basilius Imperator extruxit, præstantiorum sermonum præconio ad sui laudem indigent, manuque perfectiori, ad ea pro orationis majestate penicillo chartis illinenda, quæ nemo satis imitando assequi possit. Novi enim domus, cui Cænurgio nomen est, quam a fundamentis extruxit, quem spectantium stupore non afficiat? Illam sexdecim columnæ ordinibus digestæ suffulciunt: octo ex Thessalico lapide, qui viridis coloris est: sex vero Onychitis nomen obtinent; quas lapicida omni varietate exornavit, vitis formam circa eas effingens, omnisque generis animantium figuras in ea efformans. Reliquæ duæ & ipsæ Onychitis naturam habent, non tamen similem formam a lapicidis nactæ sunt, sed distortis striis lævi planoque orbantur, cum eas ita variare artifici placuerit, ut pote qui ex multiplici varietate decorum captaret & delectabile. Super columnas ad tectum usque & orientale hemisphærium, ex pulcherrimis tessellulis domus omnis inauratur, præsidentem habens operis Auctorem, stipantibus commilitonibus Legatis subjectisque ducibus, qui instar munerum, captas ab eo Urbes illi offerunt. Rursusque desuper in Absside ac tecto, depicta sunt Herculea Imperatoris certamina, subditorumque causa exantlati labores, ac rerum præclare bello gestarum sudores, Deoque auctore partæ victoriæ tropæaque; sub quibus tamquam cælum stellis prælucidum surgit extatque Cubiculum, ab eodem Imperatore affabre fabrefactum, venustum & varium, conctaque fere excellenti pulchritudine superans. Statim enim in pavimenti meditullio, Pavo, avis Medica, ex prælucidis tessellulis lapicidæ artificio effictus est, rotundissimo circulo ex Cario lapide inclusus, ex quo radii ejusdem lapidis in alium majorem circulum immeant (extraque eum etiam veluti quidam rivi sive fluvii ex Thessalico viridis coloris lapide, ad quatuor ædis angulos fundun-

Edit. Paris. pag. 205.

tur) interiore sinu quatuor Aquilas vario subtilique tessellato opere constringentes, tanta expressione, sicque accurata rei imitatione, ut illas vivere ac jam jamque volatum moliri conjicias. Parietes utrinque crustis vitreis varii coloris conteguntur, sic nimirum ut diversis interstincti floribus iisque vernare videantur. Super eos ornatus alius præfloridus auri compositione, quo inferiora a superioribus interstingui videntur. Sequitur alia venustas ex aureis tessellulis, Imperatorem operis Auctorem in throno sedentem, uxoremque Eudociam, Regiis vestimentis amictos, ac coronis redimitos, ostendens: Communes utriusque liberi, ceu stellæ pellucidæ circa domum depicti, Augustalibus & ipsi vestibus ami-

A σπλαδεὶς θεῖος ναός; ᾧ καὶ τὸ τῶ Ἀρχιστρατήγου ἔκτιστον ἥνωται. καὶ ὁ τῆς Θεομήτορος αὖθις ὑπῆρχεναι, ποίαν ἐπιτείνας καὶ ὡραιότητος ὑπερβολὴν οὐκ ἐπλήτησεν; ἢ τίνος οὐκ ἂν ὀφθαλμὸν ἐτέρπεσε καὶ ψυχὴν διέφρανε, καὶ ὅλον ἡδίω ποιήσει τὸν θεατήν;

Πυ. Τὰ δὲ τῆδ οἴκων κάλλη, ἅπερ καὶ ὡς Βασιλέων Βασίλεια ἐν αὐτοῖς τοῖς Βασιλείοις ὁ Βασιλεὺς Βασίλειος ἀνεδείματο, λαμπροτέραν ἐδείτο χρύσεων λόγων εἰς δήλωσιν, καὶ χειρὸς ἐπιτελεστέρας εἰς τὸ δηλωθῆναι λόγῳ δηλουμένων, ἃ τοῖς ἔργοις ἐστὶν ἀμίμητα. ὁ μὲν γὰρ καινοφυὴς οἶκος οὗτος, ὃν τὸ Καινούργιον ἐστὶν ἐπώνυμον, ἐκ βάθρων ἐκείνος ἀνήγειρε, τίνα τῆδ θεωμένων οὐκ ἐγείρει σφὸς ἔκπληξιν. ἐν ἑκκαίδεκα κίονες καὶ στίχοι ἐστηκότες ἀνέχουσιν. οἱ μὲν ὀκτὼ τῶν ἐκ λίθου τυγχάνοντες Θετταλῆς, ἃ τὸ φράσιον χρῶμα κεκλήρωται· οἱ ἓξ δὲ, τῶν τῆ ὀνυχίτου φυσιογνωμίαν ἀνέχουσιν, οὓς ὁ λιθοξόος παντοίως ὡράϊσε, ἀμπέλου χῆμα κατ' αὐτοὺς μορφώσας, καὶ παντοίων ζώων ἰδίας ἐν ταύτῃ ἀπεργασάμενος. οἱ ἕτεροι δὲ δύο καὶ αὐτοὶ μὲν τῶν αὐτῆ ὀνυχίτου φύσιν εἰλήφασιν, οὐχ ὅμοιον δὲ τὸ χῆμα παρὰ τῆδ λιθοξόων ἐδέξαντο, ἀλλὰ γραμμῆς σχολιαῖς τὸ τῆς ἐπιφανείας ὁμαλὸν ἀφορίσαντες, ὕπο ποικίλλει ταύτας τῆ τεχνίτη θελήσαντος, ὡς ἐκ τῆ πολυμόρφου θηρῶντος τὸ ἀφεκτὸν καὶ ἁρπακτικὸν. ἄνωθεν δὲ τῆδ κίονων ἄχρι τῆς ὀροφῆς καὶ τὸ κῆ ἀνατολὰς ἡμισφαίριον, ἐκ ψηφίδων ὡραίων ἅπας ὁ οἶκος κατακεχρύσωται, σφοκαθήμενον ἔχων τὸν τῆ ἔργου δημιουργόν, ὑπὸ τῆδ συμπαγωνιστῶν ὑποστρατήγων δορυφορούμενον, ὡς δῶρα προσαγόντων αὐτῆ, τὰς ὑπ' αὐτῆ ἁλωκυίας πόλεις. καὶ αὖθις ἄνωθεν ἐπὶ τῆς ὀροφῆς ἀνιστόρηται τὰ τῆ Βασιλέως Ἡράκλεια ἄθλα, καὶ οἱ ὑπὲρ τῆ ὑπνώου πόνοι, καὶ οἱ τῆδ πολεμικῶν ἀγώνων ἱδρῶτες· ἔτι τὰ ἐκ Θεῆ ἐπικουρία, ὑφ' ὧν ὡς ὑρανὸς ὑπ' ἀέρων ὑπερλαμπρος ἐξανίσχει κοσμῶν ὑπὸ τῆ αὐτῆ φιλοτεχνηθεὶς Αὐτοκράτορος, ὡραῖός τε καὶ παμποίκιλος, καὶ κῆ πάντων χαῖρον τὰ τῆ κάλλους φερέμβως νικῶντα. δύθις δὲ καὶ τὸ τῆ ἐδάφους μεσαίτατον, τὸ Μαιάνδρου ὄρυγι ὁ πως ἐκ ψηφίδων λαμπρῶν τῇ λιθοξόῳ τέχνῃ ἐξημιόρφωται, ἐν δυτέρῳ κύκλῳ ἐκ λίθου Καρικῆς συγκλειόμενος, ἀφ' ὑπερ ἀκτῖνες ἐκτὸ λίθου τῆς αὐτῆς πρὸς ἄλλον μείζονα κύκλον ἐκπίπτουσαι. ἔξωθεν δὲ καὶ τούτου, καθάπερ τινὲς ῥυάκες ἢ ποταμοὶ ἐκ λίθου Θετταλῆς, ἃ τὸ φράσιον χρῶμα κεκλήρωται, καὶ τὸ τῆ οἴκου τετράγωνον χῆμα ἐφάπλωνται, καὶ τὰς ἐντὸς λαγόνας τετραρας αὐτὰς ἐκ ψηφίδων. ποικίλων τε καὶ λεπτῶν πεπεισφίγγυται, εἰς τοσοῦτον ἀκριβοῦσθαι τῶν μίμησιν ἅπασαν, ὡς εἰκάζειν αὐτὰ ζῆν καὶ ἅπτεσθαι βάλλεσθαι· οἱ δὲ παρ' ἑκάτερα τοῖχοι, ὑάλοις πολυχρόοις πλαξὶ ἐπιπεπυκάσται, ἀμφόρων ἀνθίων δοκοῦντες μορφαῖς ὡραΐζεσθαι· ὑπερθεν δὲ τῶν κόσμος τις ἄλλος πεπλωθισμένος ἀμθίοις χρυσῶ, ὑφ' ᾧ διεργάσθαι τὰ κατώτερα ἔοικεν. ἐν ἐκ χρυσῶ ψηφίδων ἀμφίκειται τετράπους ἄλλη, ἐνθρονον δεσπόζουσα τὸν ἔργου δημιουργὸν Αὐτοκράτορα καὶ τὸν σύζυγον Εὐδοκίαν στολαῖς κεκοσμημένην βασιλικαῖς, καὶ τεταιμένην τοῖς στέμμασιν. οἱ δὲ κοινοὶ παῖδες ὡς ἀστέρες λαμπροὶ τὸ δόμου πέριξ ἐσόρμη-

B

C

D

E

ται,

ται, ταῖς Βασιλείοις ϗ αὐτοῖ στολαῖς ϗ τοῖς στέμ-
μασι καταγλαΐζόμενοι. ὧν οἱ μὲν ἄῤῥενες τόμους ἐ-
πιῤῥοιβδοῦσι δείκνυνται, τὰς θείας ἐντολὰς, οἷς στοι-
χῆν ἐπαιδεύοντο, περιέχοντας. τὸ δὲ θῆλυ γένος
ϗ αὐτὸ βίβλους τινὰς κατέχον ὁρᾶται, νόμων θεί-
ων ἐχούσας περιοχήν. βουλόμενο δεῖξαι τὸ τεχνίτης
τυχὸν, ὡς ὐ μόνον τὸ ἄῤῥεν γονῆ, ἀλλὰ ϗ τὸ θῆ-
λυ τὰ ἱερὰ μεμύηται γράμματα, ϗ τῆς θείας σο-
φίας οὐκ ἔστιν ἀμέτοχος. ϗ καὶ ὁ φυτοπάτωρ πάντα οὐκ
ἔσχε ἐξ ἀρχῆς οἰκείως πρὸς γράμματα, διὰ τὸν
βιωτικὸν περιεπίτασιν. ἀλλ' οὖν τὰς οἰκείας ἅπαν-
τας βλαστὰς, εἰς μετοχὴν σοφίας πεποίηκε. τοῦτο δὲ,
ϗ τῆς ἰσοτιμίας δίκα, ϗ τῆς γραφικῆς ἐβουλήθη τοῖς
ὁρῶσι σημαίνεσθαι. ϗ ταῦτα μὲν τὰ κάλλη τῷ τετρα-
μέρει τῷ τοίχου ἄχει τῆς ὀροφῆς περιέχεται· αὐτὴ
δ' ἡ τοιούτου κοσμοῦσα ὀροφὴ, οὐκ ἀνεστηκυῖα πρὸς ὕ-
ψος ἐπαίρεται, ἀλλὰ τῷ πεταχώρῳ χήματι, τοῖς
τοίχοις ἐγκάθηται, χρυσίῳ διόλου καταγλαισμένη ϗ
στίλβουσα, ϗ τὸ μεσαίτατον φέρουσα τὸν νικοποιὸν Στα-
ρὸν, ὑάλῳ φασίῳ ἐγκεκοσμημένον. περὶ ὃν ὡς ἄστρα
κατ' ὄρασιν θείαν ἐκλάμποντα, αὐτόν τε ἀοίδιμον
Βασιλέα ϗ μετ' ἐκεῖνον πάντων τὸν σωτῆρα, πρός
τε Θεὸν ϗ τὸ τοῦ Σταυροῦ ζωοποιὸν σημεῖον τὰς χεῖρας
ἐπαίροντας, ϗ τοῦτο μεσουρανεῖ βοῶντας, Ὅτι ἐκ τοῦ
δὲ τοῦ νικοποιοῦ συμβόλου πᾶν ἀγαθὸν ϗ φίλον Θεῷ ἐν
ταῖς ἡμέραις τῆς ἡμετέρας Βασιλείας ἐκφέρεται ϗ
κατορθοῦται. περιέχεται δὲ ϗ ἡ χαριστία ἐγγράμ-
ματος παρά τε τοῦ φυσάντων ὑπὲρ τῶν τέκνων λε-
γομένη πρὸς τὸν Θεὸν, ϗ παρὰ τῶν τέκνων αὖθις ὑ-
πὲρ τῶν γεννητόρων. ϗ ἡ μὲν παρὰ τῶν γονέων ὑ-
πατεῖ πως ἐπὶ λέξεως ἔχοντα δείκνυται. Εὐχαρι-
στοῦμέν σοι Θεὲ ὑπεράγαθε τῷ Βασιλεῖ τῶν βασιλευόν-
των, ὅτι περιέσωσας ἡμῖν τὰ τέκνα ἡμῶν εὐχαριστοῦντα τῇ μι-
γαλοπρεπείᾳ τοῦ θαυμασίου σου. ἀλλὰ φύλαξον αὐ-
τοὺς ἐν τῷ θελήματί σου, μή τις αὐτῶν παραδράμῃ τι τῶν σῶν ἐντολῶν, ἵνα ϗ ἐν τούτῳ εὐχαριστῶμέν σοι τῇ σῇ ἀγαθότητι. Ἡ δὲ ἐκ παίδων αὖθις παῦ-
τα διαγορεύοντα δείκνυται. Εὐχαριστοῦμέν σοι ; Λόγε
τῷ Θεῷ, ὅτι ἐκ πτωχείας Δαυϊτικῆς ἀνύψωσας τὸν
πατέρα ἡμῶν, ϗ ἔχρισας αὐτὸν χρίσματι τῷ ἁγίῳ
σου Πνεύματος. ἀλλὰ φύλαξον αὐτὸν τῇ χειρί σου σκέ-
πῃ τὸν υἱὸν ἡμᾶς, ἀξίωσον αὐτοὺς ϗ ἡμᾶς ϗ τῆς ἐπουρανίου
σου Βασιλείας. ϗπὲρ μὲν τῶν εἰρημένων κοσμικῶν ἔρ-
γων ϗ κάλλη, ἐν τούτοις περιγεγράφθω.

πθ'. Τῆς αὐτῆ δὲ χειρὸς ϗ γνώμης ἔργον, ϗ ὁ
ϗν τοῖς Μαρκιανοῦ περιδρόμοις μέγιστος τρίκλινος, καὶ
Πεντακοίβουκλιν λεγόμενον, ὃ ϗ αὐτὸ πάντοτε κάλλους
ϗ ὡραιότητος τὰ πρωτεῖα ἐνέγκατο· καθ' ὃ ϗ τὸ προ-
μνημονευθὲν περικαλλὲς ᾠδεῖον τοῦ αἰθεροδρόμου Παύ-
λου, ᾧ ϗ τὸ τῆ Μάρτυρος Βαρβάρας συνοίκεται, τοῦτο
τῆ σοφωτάτου Λέοντος δομηθὲν, ἢ ἵδρυσις κέκτη-
ται. ἀλλὰ ϗ τὰ ἕτερα βασιλικὰ καταγώγια, ἃ τῶ
χρυσῶ τῆ τρικλίνου ἀνεπολιχωτέρας ϗ μᾶλλον ὑπερ-
κειμένῳ ἔχει τὴ ἵδρυσιν, δυτικώτερα τῆ Νέας τυγ-
χάνοντα τῆ Ἐκκλησιᾶς, ὧν ὁ ἀὴρ πολὺ τὸ αἴρος πρὸς
ὕψος ἐπέκτατος, καὶ τὴ Ἀετῶ προσηγορίαν ἐδέξατο.
ἐν ᾧ καὶ τὸ τῆ Θεοτόκου ὡραῖον καὶ παντέρπνον τῆς
προσωχῆς ἐστὶν ἱερὸν, τοῦ αὐτοῦ Βασιλέως ἔργα
τυγχάνουσιν, ἐκ τῆ πολυτελοῦς καὶ ἀφθόνου
τῆ τιμωμένων ὑλῶν, καὶ τοῦ καινοπρεποῦς τῆ

Conſtant. Porphyrog. Baſilius Macedo.

A ti coronisque ornati. Maſculi libros ferunt, divina continentes præcepta, quibus obſequi erudiebantur. Fœminæ ipſæ quoque libros quoſdam tenere conſpiciuntur, in quibus divinarum legum argumenta deſcripta ſunt. Voluit forte artifex indicare, non ſolum maſculos, ſed & fœminas ſacris litteris eruditas eſſe, ac ſapientiæ divinæ participes. Licet enim ipſe generis auctor caputque familiæ, haud prorſus initio erga litteras propenſe animatus eſſet, ob vitæ aliam aliamque ſortem caſuſque difficiles, omnem tamen ſobolem ſapientia imbui curavit. Atque hoc, etiam tacente hiſtoria, per picturam voluit cernentibus conſpicuum eſſe. Atque hæc decora in quatuor parietum lateri-
B bus ad tectum uſque exhibentur. Tectum autem hujus Cubiculi, non in ſublime ſeſe porrigit, ſed forma tetragona parietibus inſidet, auro totum condecoratum ejuſque fulgore micans. In medio, Crucis victoriale ſignum, vi- Crucis triumphale ſignum.
tro viridi efformatum. Circa Crucem velut ſtellas in cælo effulgentes videbis, ipſum percelebrem Imperatorem, ac cum Liberis omnibus ipſam Conjugem, manus ad Deum ſuſtollentes, ac Crucis vivificum ſignum; & tantum non *Edit. Pariſ. pag. 206.*
clamantes, *Per hoc victoriale ſignum, quicquid bonum Deoque acceptum, Imperii noſtri temporibus geſtum eſt ac peractum.* Continetur vero etiam gratiarum actio literis exarata, ex parentum per-
C ſona pro liberis, exque liberorum rurſus perſona, ad Deum dicta pro parentibus. Parentum gratiarum actio ſic ſe ad verbum habere dignoſcitur. *Gratias tibi agimus Deus, omnem excedens bonitatem & Rex Regum, quod nos Liberis ſtipaſti, agentibus gratias magnificentiæ mirabilium tuorum. Verum ſerva eos in voluntate tua, ne quis eorum quicquam tranſgrediatur mandatorum tuorum; ut & hoc nomine gratias agamus bonitati tuæ.* Filiorum rurſus hæc viciſſim enuntiat. *Gratias agimus tibi, Verbum Dei, quod ex pauperiate Davidica Parentem noſtrum extraxiſti, eumque auxiſti unctione Spiritus tui ſancti. Verum ſervos eum manu tua, &*
D *eam quæ noſ ſuſtulit, illis pariter ac nobis præſtans ut & cæleſte Regnum tuum aſſequamur.* Ac quidem dicti Cubiculi fabricæ ac venuſtates iſtæ ſunto.

Baſilii tota progenies litteris imbuta.

LXXXIX. Ejuſdem manus ac conſilii opus, maximum illud Triclinium in Marciani porticibus, quod & Pentacubiculum dicitur; quod & ipſum omnis generis, pulchritudine atque decore primas tulit. Eſt ibi, & cujus paulo ante meminimus, Pauli æthera pervolantis pulchrum elegansque Oratorium, cui & Martyris Barbaræ cohæret; quod a ſapientiſſimo Leone illic conditum eſt. Sed & reliqua Regia Conclavia, quæ paulo plus ad orientem poſita ſunt, quam Aureum Triclinium, ſuperiorique baſi locata; magis vero ad occidentem vergunt, quam Nova Eccleſia: quorum longe alte expanſus [a] Aer, Aquilæ appellationem ſuſcepit (in quo & Deiparæ pulcherrimum lepidiſſimumque Oratorium ſacellum) ejuſdem Imperatoris opera ſunt; ejuſmodi ſcilicet, ut pretioſarum materiarum ſumptu & copia, figurarumque novitate ac magnifici

Pentacubiculum.

Pauli Oratorium.

Barbaræ Mart.

[a] Subjectum ſolum & area. Aquila. Deip. Oratorium.

operis dispositione, viri magnificentiam elegantiæque cultum ostendant. Quæ item magis ad occidentem vergunt Habitacula pyramidali figura, cujusmodi etiam est alterum Dei Verbi Matris Oratorium, illo sumptus suppeditante atque auctore extructa sunt, quæ plane structuræ magnificentia novæque artis elegantia inter alia multa primas obtineant. Infra quæ, in ipso, quod vocant, Monothyri ingressu, jucundissimum Joannis Theologi Oratorium, quod una cum suda Solique exposita, & marmoribus strata ibi area, quæ ad Pharum usque protenditur; idem extruxit Imperator, una etiam cum firmissimis ad ejus Orientale latus positis Ædibus; quarum altera Thesaurophylacium est, altera Vestiarium; amboque una cum jucunditate abunde securitatem promittunt. Pulcherrimum quoque æque maximum lucidissimumque Regiæ Balneum, Phialæ (quam vocant) superjacens (nempe quæ a Factionis Venetæ illic quondam stationem habentis lapidea Phiala, nomen adhuc retineat) ille ipse concinne ædificavit; opus nimirum pulchritudine præstans & jucunditate, corporique valetudini conferens ejusque resectioni. Alterius vero Factionis Phiala (nempe Prasinæ) ad Regiæ atrium ad Orientem spectans, sita erat. Dum vero divinum illic Templum extrueretur, alio translata est, Factionumque circa eas loco abolito, cessarunt, qui ad ipsas ludi fiebant.

S. Mariæ Oratorium.

Edit. Paris. pag. 207.

Joan. Thol. Orat.

Thesaurophylacium & Vestiarium.

Balneum.

XC. Præter jam dicta, ejusdem generosi Imperatoris opus est Regia domus, Mangana nuncupata, & Nova, quas eo consilio extruxit. Nolens enim publicas opes, quas subditorum tributa conflarent atque augerent in suos ipse usus, aliorumve, quos per annum tavitaret, insumere; aliorumque labores horum mensis delicias præstare, aut illas instruere, ejusmodi domos excogitavit, sufficientesque illis reditus ex agrorum cultura assignavit, unde Regius in cibos alimentaque omnis generis sumptus, hinc & successoribus in perpetuum affluens, justaque æquitate sufficeretur. In Pegis quoque, quas vocant, Regia mutationis causa diversoria ac habitacula, idem Imperator a fundamentis erexit, sacratumque Ædium structuris exornavit. Inter eas est sancti Prophetæ Eliæ venerabilis Ædes, ejusque successoris & discipuli Elisæi: nec non ejus, qui primus apud nos Imperium pie administravit, Constantini Magni, novorumque Martyrum Quadragenæ-duorum. Præterea aliæ duæ Ædes Oratoriæ, in nomen & gloriam sanctæ Dei Parentis religiose extructæ. In Hieriæ quoque Palatiis, ejusdem Prophetæ Eliæ Oratorium construxit, quod nulli alii pulchritudine & elegantia secundum existimatur.

Mangana & Nova domus ad convivia sumptus ex agricultura.

Eliæ Orat. & Elisæi & Constantini Magni.

40. Martyr. in Amorienſi S. Mariæ & Eliæ.

pag. 208.

XCI. In illis mutatoriis Regiis ædibus ac habitaculis, erat Cisterna ad concipiendas aquas ingens ac patens; ejus qui initio suburbanum exornaverat Imperatoris opus laborque, sed ab Imperatore Heraclio, terra ingesta obstructa fuerat atque obducta, arboribusque ac oleribus consita; haud secus ac quæ in-

Cisterna effossa ac repurgata.

Α χημάτων, ἡ ἡ μεγαλαρχὴ Θεότοκος, τὸ μεγαλόψυχον ἡ φιλόκαλον τ᾽ ἀνδρὸς ἐκτιμήσειεν. ἡ τὰ δυτικώτερα δὲ τέτμα πυραμοειδῆ κατοικητήρια, καθὼς ἡ ἕτερα τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου μητρὸς τυγχάνει ἐκτίσεως, ἐκείνου χορηγοῦ καὶ δημιουργοῦ ἐπιγράφεται, τῷ περιττῷ τῆς κατασκευῆς ἡ καινοφανεῖ καθ᾽ ἑτέρου πολλῷ τὸ σφοδρὸν φερόμενα. ὧν ἐστὶ κατὰ δὲ καὶ ἡ τῆς Μονοθύρου λεγομένης εἴσοδος, τὸ περικόπτειν Ἰωάννου τ᾽ Θεολόγου ἐκτέμενος, ὃ τοῦ αὐτοῦ μὴ τ᾽ ἐκεῖθεν ἀρχομένου παθητοῦ ἡ ἀλλοβολουμένου μαρμαροστρώτου πεδιακοῦ, τὸ ἡ ἄχρι τοῦ Φάρου διήκοντος, ὃ αὐτὸς ἐπεκτήσατο Βασιλεύς, μὴ ἡ τῷ πρὸς ἑσπερινὴν τέτμι ἱδρυμένων οἰκημάτων· ὧν τὸ μὲν Θησαυροφυλακιόν ἐστι, τὸ δὲ χρηματίζει τοῦ Βεστιαρίου· ἃ μὴ τὸ πρέπον, ἡ τὸ ἀσφαλὲς περιττῶς ἐκπεπλήρωκεν. ἡ τὸ κάλλιστον δὲ ἅμα μέγιστον ἡ φερώνυμον τ᾽ βασιλέως λουτρόν, ὃ τῆς Φιάλης λεγομένης ὑπέρκειται· ἣ τις ἀπὸ τ᾽ ἐκεῖσε σφόδρα ἐσκεμμένης τοῦ τῆς Βενέτων μέρους λιθίνης Φιάλης, τὸ ὄνομα σώζει περιλειπόμενον, ἐκείνος ἐστὶν ὁ ἀμφιλαφὴς δομητάμενος, ἔργον κάλλους ὁμοῦ ἡ τρυφῆς, ἡ σωματικῆς εὐπρεπείας ἡ ἀναπαύσεως. ἡ δὲ τὸ ἕτερον μέρος Φιάλη, τῷ Πρασίνων φημὶ, κατὰ τ᾽ αὐτὸν ἀναπλάσας τῷ βασιλείων αὐλῶν τ᾽ στάσιν ἐκέκτητο· ἣ τις ὅτε τῷ κτίζεσθαι τ᾽ ἐκεῖσε θεῖον ναὸν τῆς μεταθέσεως ἔτυχε, ἡ ἀλλοιώθη τῷ μέρει ἡ πρὸ αὐτοῦ ἐξ- Cτρίβη, καὶ ἀπεπαύθη τὰ πλήθοντα κατ᾽ αὐτόν.

Β

ιγ'. Ἐκτὸς δὲ τῷ εἰρημένων, τὸ αὐτοῦ γενέσθαι Βασιλέως ἔργον, καὶ ὁ τὰ Μάγγανα λεγόμενος οἶκος καὶ βασιλικὸς, καὶ ὁ Νέος οἶκος καλούμενος, ὃς ἀπὸ πικρᾶς ἀφορμῆσεως κατασκέασε τὸ. μὴ βου- 280.
λόμενος ἐκ τὰ δημόσια χρήματα, ἅπερ εἰ ἐκ πενιχροῦ φόρου γενητῶν αὐξάνεται εἰς οἰκείας κατανάλωσιν χρείας, καὶ τῷ ἀπὸ πᾶν ἔτος ἐκ τοῦ αὐτοῦ κεκλημένων· καὶ τὰς ἑτέρων πόρους τῶν τόπων τρέφειν ἀφωνίαν ἢ συγχρότειν, τοὺς πατρικοὺς οἴκους ἐκτίσατο, καὶ ἀφορόσης ἐκ γεωργίας ἀπέπεμψεν ἐν αὐτοῖς ἴσασι, ἀφ᾽ οὗ ἡ βασιλικὴ παιδεία αὐτῷ καὶ τῷ μετ᾽ αὐτὸν ἄφθονον καὶ δικαίως τῶν χορηγίαν D ἐμέλλεν ἔχειν αὐτάρκη. καὶ ἐν τῷ καλυπτοῖς δὲ Πυγαῖς βασιλικὴ μεταβολῆς ἕνεκα καταγωγὰ καὶ ὀρδιαπήματα, ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς ἐκ βάθρων ἀνέστησε, ἃ καὶ ναῶν καλλοναῖς κατασόμασε, ἐν οἷς ἐστὶ τὸ ἁγίου προφήτου Ἠλιοῦ τυγχάνει οἶκος σεπτὸς, καὶ ὁ Ἐλισσαίου τὸ ἐκείνου δοχεῖον καὶ φοιτητοῦ. ἔτι δὲ ἐν ᾧ τῷ προφήτου ἡμῶν αὐτοῦ βασιλεύσαντος Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ τῶν τεσσαράκοντα Μαρτύρων τῶν δύο καὶ τεσσαράκοντα· καὶ πρὸς τούτοις ἕτεροι δύο οἶκοι τυγχάνουσιν εἰς ἕτοιμα ἐν δόξῃ αὐτοῦ δεομένοις τῆς Θεομήτορος. καὶ ἐν τοῖς τῆς Ἱερείας δὲ παλατίοις τοῦ αὐτοῦ προφήτου Ἠλιοῦ ἱερὸν αὐτόθεον ἐδομήσατο, αὐδενὸς τῶν ἄλλων ἐν κάλλει καὶ E ἐφαμίλλου κειμένου δίκαιον.

ιδ'. Ἐν δὲ τοῖς τοιούτοις κατὰ μεταφόρησιν καὶ μεταβολὴν βασιλείων ἐγκαινίοις, καὶ δεξαμενὴ τυγχάνουσα ὕδατος, μεγάλου τε καὶ ἀρύχρου, ἔργον καὶ κόσμημα τοῦ καλλινίκου Βασιλέως κατοχὰς τὸ πρόσθεν. ἐπὶ δὲ τοῦ Βασιλέως Ἡρακλείου συγχωσθεῖσα καὶ γεωθεῖσα, ἐκ κατερύσεσιν δεξαμένου δίκαιον

πῃ ϗ λαχάνων, καθάπερ ϗ αἱ τῆϛ βασιλικῶν παλατίων ὦσαι ἐπὶς, ἥ τε ἀπὸ τῆς Μαγναύρας, ϗ ἡ μεταξὺ τῶ τε Ιυϛινιανῦ Τρικλίνου ϗ τῶ τῆς Ενθέσεως, αἵτινες ϗ αὐταὶ ὕδωρ ἄφθονον ἔχουσαι ϗ ἰχθύας τροϕὴν ϗ ἄγραν τῆϛ Βασιλέως ἐντρέφουσαι, ὑπὸ τῶ αὐτῶ Βασιλέως ἐπειρωθεῖσαι, εἰς παραδείσων κατασκεὰὴν ἐχρημάτισαν, διὰ τὸ Στέφανον τὸν μαθηματικὸν τὴ γένεσιν τῶ εἰρημένου Βασιλέως πολυπραγμονήσαντα εἰπεῖν, [282] Ἐξ ὕδατος αὐτὸν πλάνην. Διὰ τοῦτο ἕως αἰτίας, ϗ ἡ ἐν Ιρείᾳ κυπαίρισσος εἰς παράδεισον μεταμορθέσης, ἰδὼν τὸ χωρίον ὁ ἀοίδιμος Βασιλεὺς Βασίλειος, τροὸς μὲν παραδείσων καταφυτεύσεις τόπως κεκτημένον ἀποχρῶντας ϗ ἱκανὰς, ὑπαπαιτίζον δὲ ὕδατος ποτίμου ϗ καθαροῦ, αὐθις ἐκφορήσας τὸν χοῦν πολυχειρίᾳ τε ϗ σπουδῇ, τὸ ὁρώμενον τροὸς ὀλίγον λειμῶνα κομῶντα φυτοῖς, εἰς τὸ ἀρχαῖον χῆμα μετήγαγε, ϗ αὖτὶ παραδείσου, δοχεῖον ἀπεργάσατο ὕδατος ἀφθόνου τε ϗ ἀφράτου. ϗ ταῦτα μὲν ὅσα κῆ τὰς βασιλείους πρευχὰς φιλοπόνως ἅμα ϗ δισεβῶς ὁ ἀοίδιμος Βασιλεὺς ἐπετήδευσε.

ΧΒ. Ἐξιλθόντα δὲ τῶ βασιλείων ἤδη λοιπὸν ὁ λόγος, ϗ χωρεῖτα τροὸς τὰ ἔξω τῆϛ κῆ τῶ Βασιλέως ταύτην πόλιν, ϗ τὰ πρεὶ αὐτὴν ἐν οἰκοδομαῖς τε ϗ ἀνοικοδομαῖς θείων οἴκων ἔργα τῶ Αὐτοκράτορος. ὁρῶν γὰρ τὸν ἀσικὸν ϗ βάραυσον ὄχλον τῶ κῆ τῶ ἀγορᾶν, ἣ Φόρος τροσαγορεύεται, ϕυγεῖβοντα ϗ τροσεπικόπτα τῶ χρείαις τῶ βίου, ἐν τῶ μὲν ἔχειν πλησίον οἶκον ἀκίνητον, τὸν ψυχικῆς ἐπιμελείας λήθην λαμβάνοντα, ναὸν πρεικαλλῆ ϗ σιβάσμιον τῆ Θεομήτορι κατὰ τὸν ἀγορᾶν ἱδρύματο, ὡς ἂν ϗ ὄμβρων ϗ χειμώνων ἐν τοῖς ὄχλοις ἀλέξημα, ϗ ψυχικῆς σωτηρείας ἐστρύφημα ϗ βοήθημα. ϗ τὸν ἕτερον δὲ τὸν παρυμνήτην Θεοτόκου, τὸν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις Θεῖον ναὸν [283] τὸν πασσίτην ϗ ἁγίας Σοφῆ, ταπεινὸν ἰδὼν ϗ ἀρρώτιστον, ϗ φωτοδόχας ἐκπέρωθεν ἀνασήσας ἀψῖδας, ϗ τὸ τῖγος μεταιωρείσας, ὕψει διαφανείας κατηύγασε, ϗ μαρμαρυγαῖς φωτὸς κατηλλάϊσε. τὸν δὲ τῶ ἁγίου τῶ Αγγέλων ἐν τοῖς Τζύρα λεγομένοις Θεῖον ναὸν, ϗ τὸν τρεὶ αὐτῶ φιλάνθρωτον εἰς τὰς τότε ὑπηρεσίας ϗ χορηγίας, ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ τρεσβοποιησάμενος, ϗ τὸν τε ναὸν φιλοτιμίας, ϗ εἰς τὸ νῦν ὁρώμενον κάλλος τρεσήσας ϗ ἀγαγὼν, κῆ τὸν ϕυτοπίαν εἰς τὸ ἀνενδεὲς τῆ τῶν τροσοδωνίπαυξήσει κατασήσας, ϗ ἐπιδαψιλευσάμενος τὸν εἰς τὰς πένητας ἔλεον. κῆ τὸν ἐν Πυλχερίαναις δὲ τῶ Ιερομάρτυρος Λαυρεντίου μέγιστον ναὸν συμπεσόντα ἀνέστησε, πολλῆς ἐμπλήσας περιστάσεως. Ἕ ἄλλους δὲ ἱερὰς οἰκίας [284] ἀμφὶ τοὺς ἑκατὸν τρεὶ τὴν πόλιν ἀνέστησε. Πτωχοτροφεῖα τε ϗ Ξενῶνας ἐκαινούργησε, ϗ τῆ παλαιωθέντων πλεῖστα ἀνενέωσε, Νοσοκομεῖα τε Ἕ Γηροκομεῖα, ϗ Μοναστήρια.

ΧΓ. Οὐ κατὰ τὴν πόλιν δὲ μόνον τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων θεοφιλῶς τε ἅμα Ἕ φιλοτίμως εἰργάζετο, ἀλλὰ ϗ ταύτης ἐκτὸς τὴν ὁμοίαν ἐπιδείκνυτο ἐπιμέλειαν. μεθ' ἧς κῆ τὸν τῶ Αποστόλου κῆ Εὐαγγελιστῆ Ιωάννου τῶ Θεολόγου ἐν τῆ καλουμένῳ Εβδόμῳ ναὸν τῆ χρόνῳ ποτε σεσηκότα κῆ καταβληθέντα ἀνέστησε, καλλοναῖς τε ὡραίσας κῆ ὀχυρώμασι καταφαλισάμενος. ἔτι δὲ κῆ τὸν πλησιόχωρον αὐτοῦ πῦ Προδρόμου οἶκον τρὸ

A tra Palatium erant, tum ſcilicet quæ ante Magnauram, tum quæ media inter Juſtiniani Triclinium & Eccheſeos; quas ipſas cum aquas copioſas haberent, piſceſque alerent Imperatorum deliciis, & ut illi piſcatu ſeſe oblectarent, idem Imperator terra obrutas, hortos & vivaria fecerat; ea ſcilicet ratione, quod Stephanus Mathematicus ejus genituram rimando, vitæ exitum ex aqua illi imminere dixerat. Ob eamdem cauſam, etiam Cifternæ, quæ in Hiera in pomarium verſa fuerat, ambitum, inclytus Baſilius Imperator conſiderans, videnſque non deeſſe loca pomariis plantandis abunde idonea, ac, quantum par eſſet, ſufficientia, aquæ vero dulcis atque limpidæ penuria laborare; multorum rurſus hominum opera ac diligentia, quod paulo ante pratum plantis vernans & arboribus conſpiciebatur, in priſtinum ſtatum reduxit; ac pro pomario, aquæ copioſæ ſatiſque affluentis conceptaculum fecit. Et hæc quidem intra Regia ſepta magnifice ſimul ac pie inclytus Imperator extruxit.

XCII. Jam vero extra Regiam excurrat oratio, & ad reliqua deinceps, tum in Urbe Byzantio, tum circa eam extruendis reficiendiſque divinis Ædibus, Imperatoris opera procedat. Urbanam enim, infimæque notæ plebeculam in Foro verſantem, vitæque neceſſariis hærentem, eo quod nullum prope Oratorium eſſet, ſalutis animi obliviſci perpendens, perpulchrum ac venerabile Dei Matri Templum ad imbres arcendos, hyemiſque ac reliquas temporis pellendas injurias, ſalutis animæ delicias ac opem, in eo extruxit. Aliud quoque glorioſiſſimæ Dei Genitricis in Chalcoprateis venerandi ſactique Loculi divinum Templum, humile ac luce deſtitutum animadvertens, extructis hinc inde ad eam inferendam abſidibus, tectoque, altiori evecto faſtigio, tum celſitate decorem conciliavit, tum lucis fulgoribus colluſtravit. Angelorum item Principis divinum Templum in Tzeri (quas vocant) humaniſſimumque circa illud miniſterium & in pauperes ſubminiſtrationem, ille ipſe ſibi curæ eſſe voluit, tum ſcilicet Templum ſplendidius inſtaurans, ac qua nunc pulchritudine viſitur coaptans ac provehens; tum auctis proventibus, ne egenorum miniſterio facultas deeſſet, proſpiciens, ac in pauperes large ſuppeditans. Sacri quoque Martyris ac Archidiaconi Laurentii Ædem maximam collapſam reſtituit, multa venuſtate implens & gratia. Alias item ſacras domos circiter centum circa Urbem conſtruxit, Pauperibuſque alendis ac Hoſpitibus accipiendis, partim novas excitavit, partim veteres plurimas inſtauravit; quibus ſcilicet ægri ſeneſque curarentur, atque Monachi exercerentur.

S. Mariæ Templum in Foro.

In Chalcopratis.

Edit. Pariſ. pag. 209.

S. Michaëlis.

S. Laurentii.

XCIII. Neque in Urbe tantum religioſe ſimul & magnifice ejuſce generis opera præſtabat; ſed & extra eam, parem diligentiam exhibebat. Ideoque Apoſtoli & Evangeliſtæ Joannis Theologi Templum in Hebdomo, tempore quaſſatum collapſumque erigit, tum ornamentis decorans, tum fulcris adhibitis tutum a ruina in poſterum præſtans. Ad hæc etiam illi vicinam Præcur-

Joan. Evangeliſtæ.

Præcurſoris.

foris Ædem, ante annos plures dirutam, & tantum parietinis conſpicuam, egeſta humo ruderibuſque emundans, celerato quam maxime opere promptaque diligentia, illuſtribus magnæque molis ejus generis Ædibus parem fecit.

Petri Apoſt.

Principi vero Apoſtolorum ſacrum Delubrum in Rhegio, idcirco quia proximam ruinam minabatur, impervium, ipſe diruens, novo opere (ſui perenne monumentum nullaque oblivione delendum) a fundamentis erexit. In Barbyrſi fluvii injecto a Juſtiniano ponte,

Callinici.

Callinici Martyris Templum funditus dirutum, priore ſplendidius extruxit. In Sceno item quod vocant (Euxini ſcilicet cervice) ſancti Phocæ Ædem

Phocæ.

perquam venerabilem pie religioſeque ab ſe conſtructam, collecto que religioſiſſimorum Monachorum cœtu, ac loco ſtructuris prædiiſque abunde locupletato, Monaſterium Deo auctore collectum, animorumque officinam medicam fecit. Ad hæc omnia, cæleſtis militiæ Principis Michaelis in Soſthenio ſacram Ædem longa vetuſtate collabentem, multiſque hiatibus fatiſcentem, ac in genua pene proruentem, decoris flore magna parte depercito, e ruinis ereptam, priſtinoque

Michaelis.

Edit. Pariſ. pag. 210.

vigori reſtituram, omni venuſtate gratiaque implevit. Sic itaque erga ſacras Ædes earumque curam & reparationem (quibus potiſſimum pietas in Deum atque ſanctitas deſignatur) inter Imperatores inclytæ memoriæ ſeſe Baſilius habuit.

XCIV. Videns autem nulla re ſic Deum delectari ut animorum ſalute; eumque, qui dignum ab indigno educat, Chriſti os nuncupari; neque Apoſtolicum opus hoc ſibi negligendum, regniſve habendum putavit. Sed ante omnia Judæorum gentem incircumciſam & duro corde ac cervice, quod in ipſo fuit, in Chriſti obſequium verbi ſagena irretiit. Jubens enim ſuæ religionis argumentis allatis, diſputationis aleam experiri, ac, vel ſua firma oſtendere & quibus contradici non poſſit, aut perſuaſos Chriſtum Legis Caput eſſe ac Prophetarum, & Legem umbræ typum prætuliſſe, quæ Solis radiis ingruentibus diſſipatur, ad Domini doctrinam accedere ac baptiſma ſuſcipere; propoſitis etiam præmiis ac honoribus, his qui ſe Chriſto adjunxerint, priorumque vectigalium onere levaturum pollicitus, atque ex obſcura face nobiles ac honoratos facturum, multos ablato, quod impoſitum habent, excitatis velamine, ad Chriſti fidem attraxit; quamquam plerique rurſum, poſt Imperatorem e vivis exemptum, ad vomitum ſuum ut canes reverſi ſunt. Tametſi vero illi (ſeu potius illorum pars aliqua) velut Æthiopes, errorem haud mutarunt; religioſiſſimus tamen Imperator, integram a Deo operis mercedem, ejus molitionis cauſa percepturus erat

Jer. 13. 23.

Judæorum procurata converſio. Act. 7. 51.

Hebr. 10. 1.

2. Cor. 3. 15.

Bulgarorum plena converſio.

XCV. Similiter vero ſe etiam erga Bulgaros geſſit. Ea enim gens, etſi antea ad pietatem tranſiiſſe viſa fuerat & Chriſtianorum ritus recepiſſe; adhuc tamen in bono inſtabilis ac quaſi volatica erat, velut folium quod facile levi aura quatitur atque movetur. Crebris tamen Imperatoris hortamentis, ſplendidiſque acceptionibus ac cultu;

A πάνυ πολλῶν καταπεπτωδότα χρόνων, τὸ ἱερώτατον αὐτοῦ ναὸν χρηματίζοντα, περιαθρήσας μὲν τῆς ὕλης καὶ τῆς χωμάτων, ταχίστῃ δὲ οἰκοδομῇ καὶ ἐπιμελείᾳ, τῷ πεφιφανῶς καὶ μεγάλως ἔστι καθίστησι. τὸ δὲ τοῦ κορυφαίου τῆς Ἀποστόλων τιμᾶς ἐν τῇ Ῥηγίῳ, ἐξ ἰδίου ἀπειλημένου πτώσιν ἄβατον τυγχάνον, αὖθις καθιδρῶν, καὶ ἐκ βάθρων καινουργήσας ἐδείματο, εἰς μνήμην αὐτῷ διαιωνίαν τε καὶ ἀπαρίληπτον. ἐν δὲ ταῖς τοῦ Βαθύρεως ποταμοῦ ὑπερκειμέναις Ἰουστινιανοῦ γεφύραις [215], Καλλινίκου τοῦ μάρτυρος ἀδαφισμένον ναὸν, τοῦ προτέρου κρείττονα ἤγειρεν. ἐν δὲ τῷ καλουμένῳ τόπῳ Στενῷ, τὸν αὐχένα τῆς Εὐξείνου φημὶ, τὸν [216] ἁγίου Φωκᾶ πάνσεπτον οἶκον διαρίσας τε καὶ διαφιλοτίμως Βλῶς δομησάμενος, καὶ σύστημά τι Μοναχῶν ἁλιβῶν συναθροίσας, κτίσματί τε ἐκ κτίσματι τὸν τόπον καταπλουτίσας, μονῶν διανύλεκτον καὶ ἱερεῖον ἀγρυχῶν ἀπεργάσατο. ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἅπασι, τὸν τῆς Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ἱερὸν οἶκον ἐν τῇ Σωθενίῳ, ἐκ μακρῶν διαρρυέντα χρόνων καὶ πλείοσι ὀκλάσαντα ῥήγμασι, καὶ πρὸς γόνυ κλιθέντα σχεδὸν, καὶ τὸ πολὺ τοῦ πτερὸν αὐτοῦ ἐξαρτίας ἀποβαλόντα, τῷ πτωμάτων δὲ διαίσμασι, καὶ πρὸς πᾶν προπετὲς ἀκμὴν ἀναπαλτόμενον, ὑφαιρέσεσι πάσαις ἐδείξεν ἐμπλέον. Καὶ πτερὶ μὲν τοὺς ἱεροὺς οἴκους καὶ τῶν τούτων ἐπιμέλειαν καὶ διόρθωσιν, ἀφ' ὧν μάλιστα ἡ πτερὶ τὸ Θεῖον ὁσιότης χαρακτηρίζεται, τοιοῦτος ὁ ἐν Βασιλεῦσιν C ἀείδιμος Βασίλειος ἦν.

ιδ'. Εἰδὼς δὲ ὅτι ἀδελφὸν πατῆρ, ὅσον ἐπὶ σωτηρίᾳ ψυχῶν ὁ Θεὸς ἐπαφρύνεται, καὶ ὅτι ὁ ἐξάγων ἄξιον ἐξ ἀναξίου εἰς σῶμα χρηματίζει Χριστοῦ, οὐδὲ πτερὶ τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο ἔργον ἀμελῆς ἐφάνη καὶ ῥᾴθυμος· ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ τῷ Ἰουδαίων ἔθνος ἀπειρήκοτό τε ἐκ σκληροκαρδίου, τὸ ὅσον ὑπ' αὐτῷ εἰς τὸν ὑποπαγῆ σαγηνεῦσαι Χριστῷ. κηδόμενος δὲ αὐτὸς ἡ οἰκείας θρησκείας τὰς ἀποδείξεις νομίζοντας εἰς διαλέξεις χωρεῖν, καὶ ἢ διακρῖναι τὰ κατ' αὐτὸς ἰσχυρά τε καὶ ἀναντίρρητα, ἢ πεισθῆναι ὅτι κεφάλαιον τὸ Νόμου καὶ τῶν Προφητῶν ὁ Χριστὸς ἦν, καὶ ὅτι σκιᾶς τύπον εἶχε ὁ νόμος, ἢ τῇ ἐπιλάμψει τὸ ἡλιακὸν φῶς διασκεδάζεται, προσέρχεσθαι τῇ τοῦ Κυρίου δι- D δασκαλίᾳ καὶ βαπτίζεσθαι· πρεσβεῖς δὲ καὶ ἀξιωμάτων τοῖς προσερχομένοις δωρεὰς, καὶ τὰ βάρη τῶν πρότερον ἀπαλλάξας φόρων, καὶ ἐπιμους ἐξ ἀτίμων ποιῶν καπηλεύοντας, πολλοὺς τῷ ἐπικειμένου ἐπικαλύμματος τῆς πλάνης ἀπεδίδρασκε, καὶ πρὸς πίστιν εἵλκυσε τὴν Χριστοῦ. εἰκῇ πάλιν ὁ πλεῖος, μετὰ τὸν τοῦ βίου τὸν Βασιλέως ἀπαλλαχώρησιν, πρὸς τὸ οἰκεῖον ὡς κύνες ὑπέστρεψαν ἔμετον· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι, μᾶλλον δὲ τοῖς ἐκείνων, ὡς Αἰθίοψι ἔμπαν ἀμπάλλαττει. ἀλλ' ὁ γενόμενος Βασιλεύς, ἐπιλεῖς τῷ ἔργῳ τὸν μισθὸν, ἔτυχε τῆς παρὰ Θεοῦ λήψεσθαι ἔμελλε.

ιε'. Ὡσαύτως δὲ καὶ πτερὶ τὸ Βουλγάρων γένος διεῖχετο διαγωγάς. τὸ μὲν τοίνυν ἔθνος, εἰ καὶ πρὸ τούτου τοῦ πρὸς εὐσέβειαν μεταβολῆς εἰσδέξασθαι ἔδοξε, καὶ πρὸς τὸ Χριστιανισμὸν μεταθεῖν, ἀλλ' ὅμως ἀπαγὲς ἦν ἔτι πρὸς καλὸν καὶ ἀνίδρυτον, ὡς ὑπὸ αἰθέμενα φύλλα ῥᾳδίως σαλευόμενον καὶ μεταπιπτόμενον. ἀλλὰ ταῖς τοῦ Βασιλέως συχναῖς παραινέσεσι καὶ [217] ταῖς λαμπραῖς δεξιώσεσιν. ἔτι δὲ καὶ ταῖς μεγαλοψύχοις φι-

λοτιμίαις τε καὶ δωρεαῖς, Ἀρχιεπίσκοπον τε πεύθεσθαι καταδέξασθαι, καὶ Ἐπισκόπους καθίστασθαι τοῖς χώραις ἐπέτρεπε· καὶ ἔθνη τε τότων, ἔθνη τε τῶν ἐξ ὀρέων καὶ τῶν σπηλαίων τῆς γῆς μετακληθέντων, καὶ ἐκείνοις παρὰ τῶν Βασιλίων λατομηθέντων τῶν ἁγιωτάτων Μοναχῶν, τὸ τε πατρῷον ἦθος καταλιμπάνει, καὶ ὁλόκληρα τῷ Χριστῷ παρέδωκεν.

ιϛ'. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν Ῥῶς ἔθνος δυσμαχώτατόν τε καὶ ἀνθρωποφόβητον, χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ σηρικῶν πεπλωμάτων ἐκπαγλοις ἐπιδόσεσιν εἰς συμβάσεις ἐφελκυσάμενος καὶ σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς ἀπεσπάσατο εἰρηνικὰς, ἐν μετοχῇ γενέσθαι καὶ τῶν σωτηρίων βαπτίσματος ἔπεισε. 288

Ὃ Ἀρχιεπίσκοπον παρὰ τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου χειροτονίαν δεξάμενον, δέξασθαι παρεσκεύασε. ὃς καὶ τοῖς εἰρημένου ἔθνους χώραν παραγενομένοις, ἀπὸ τοιαύτης πράξεως ἀπαράδεκτος τοῖς ἔθνεσι γεγένηται. τὰ γὰρ ἄρχοντες τοῦ τοιούτου γένους σύλλογον τοῦ ὑπηκόου πανδημεὶ, καὶ μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν γερόντων προκαθεζόμενος, οἷς τῶν ἄλλων μᾶλλον τῇ δεισιδαιμονίᾳ καὶ τοῖς μακρὰν συνήθεσι προσπίπτοντες ἐτύγχανον, καὶ σκοπουμένων περί τε τῆς οἰκείας καὶ τῶν Χριστιανῶν πίστεως, ἐπεκαλεῖτο ὁ ἄρτι φοιτήσας Ἀρχιερεύς, καὶ τίνα τὰ παρ' αὐτοῦ κατηγγελμένα καὶ αὐτοὺς διδάσκεσθαι μέλλοντα ἐπυνθάνετο. τὸ δὲ τοῖς ἱερὸν τοῦ θείου Εὐαγγελίου βίβλον προτείναντος, καί τινα τῶν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ θαυμάτων αὐτοῖς ἀπαγγείλαντος, καὶ τῶν ὑπὸ Θεοῦ τεραστουργηθέντων κατὰ τοὺς παλαιοὺς, τοῖς ἰσχύειν αὐτοῖς ἀναπτύξαντος, Εἰ μή τί τῶν ὁμοίων ἑώρασε δεῖσις οἱ Ῥῶς, καὶ ἡμεῖς θεασώμεθα, ἔφασαν, μάλιστα οἷον ἐν τῷ καμίνῳ τῶν τριῶν λέγεις παίδων, οὐκ ἂν σοὶ ὅλως πεισθῶμεν, οὐδὲ τὰς ἀκοὰς ἡμῶν ἔτι τοῖς ὑπὸ σοῦ λεγομένοις ὑποχωροῦμεν. ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ τῇ ἀψευδεῖ τοῦ εἰπόντος, Ὅτι ὃ ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, λήψεσθε· καὶ ὅτι, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτου οὐ προὶς ἐπίδειξιν, ἀλλὰ πρὸς σωτηρίαν ψυχῶν μέλλει γίνεσθαι τὰ γινόμενα, ἔφη πρὸς αὐτούς. Εἰ καὶ μὴ ἔξεστιν ἐκπειράζειν Κύριον τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὅμως εἰ ἐκ ψυχῆς διαγνώναι προσελθεῖν τῷ Θεῷ, αἰτήσασθε ὅπερ καὶ βούλεσθε, καὶ ποιήσει πάντως 289 ἐν τῷ πίστει ὑμῶν ὁ 289 Θεὸς, κἂν ὑμεῖς ἐσμὲν ἀτελεῖς καὶ ἐλάχιστοι. οἱ δὲ ὑπέσχοντο, αὐτὸ τὸ τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν βιβλίον, ἤτοι τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἐν τῷ ὑπ' αὐτῶν ἀναθεματιμβλεθῆναι πυρκαϊᾷ· καὶ εἰ ἀβλαβὲς τηρηθείη καὶ ἄκαυτον, προσελθεῖν τῷ παρ' αὐτοῖς κηρυττομένῳ Θεῷ. ῥηθέντων δὲ τούτων, καὶ τοῦ ἱερέως πρὸς τὸν Θεὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας ἐπάραντος, καὶ εἰπόντος, Ὅτι δόξασόν σου τὸ ἅγιον ὄνομα Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ γνωσθῆναι ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν ἐθνῶν τούτων πάντων, ἐρριφείσης ἐν κάμινον τοῦ πυρὸς ἡ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων βίβλος ἀρῶν ἢ διελυθεισῶν ἐκατὸν, εἶτα ἐν καμίνου καταφεθείσης, εὑρέθη τὸ ἱερὸν πυκτίον ἀβλαβὲς καὶ ἀπαθὲς καὶ ἀλώβητον, καὶ μηδεμίαν ὑπὸ τοῦ πυρὸς δεξάμενον λώβην ἢ μείωσιν, ὡς μηδὲ τῶν ἐν ταῖς κλειδώμασι τῆς βίβλου κρατῶν, τοῖς εἰκοσιν ἐπομένοις φθορὰν ἢ ἄλλοίωσιν. ὅπερ ἰδόντες οἱ Βάρβαροι, καὶ τῷ μεγέθει καταπλαγέντες τοῦ θαύματος, ἀκεραιοτάτως βαπτίζεσθαι ἤρξαντο.

ιζ'. Οὕτως οὖν τῶν τοιούτων ἔργων ἐν ταῖς χρόνοις τῆς βασιλείας τοῦ σεμνοῦ Βασιλίου Βασιλείου καταφαιδρυνομένων, καὶ δεξιῶς κατὰ νοῦν φαι-

A nec non magnificis largitionibus ac munneribus, Archiepiscopum recipere suadetur, nec plures in Provincia creari Episcopos illisque constitpari, abnuit. Horum opera, eorumque quos ex montibus & cavernis terræ religiosissimos Monachos Imperator acciverat, inque eam messem destinarat, avitis moribus valere jussis, in Christi sagenam, quicquid Bulgaricæ gentis est, concessit. *Edit. Paris.*

Monachorum conjuncta cum Episcopis in ea opera.

XCVI. Præterea genti Russorum ne- *pag. 211.*
scienti mansuescere, ullive cedere, atque a Dei sensu ac pietate remotissimæ, auri argentique ac sericarum vestium affluenti largitione in fœdus pertractæ, initisque cum ea induciis, ac pace firmata, divini quoque Baptismatis participes fieri persuasit; ac Archiepiscopum ab Ignatio Patriarcha ordinatum, ut susciperent, effecit. Is, ad dictæ gentis provinciam cum venisset, ex tali eventu illustrique facinore, illius sibi animos faciles reddidit. Gentis enim Princeps, subditæ plebis coacto cœtu, cum Senatoribus suis ac Proceribus præsidebat; qui & falsæ Religioni, ob longam consuetudinem prochivius reliquis adhærebant. Deque sua ac Christianorum fide deliberantibus, in conventum vocatur, qui ad eos recens Episcopus venerat; ac, *Quenam ipse profiteretur, eosque docturus esset*, ex illo scisciabantur. Eo sacrum divini Evangelii librum protendente, ac quædam Salvatoris nostri miracula, Deique in veteri Testamento prodigia exponente; statim Rutli subdiderunt, *Nisi nos etiam ejusmodi aliquid vidcrimus, ac potissimum quale in Trium puerorum camino accidisse dicis, nullam prorsus tibi fidem habebimus, nec tuis verbis animum aurcsque nostras ultra accommodabimus.* Præsul vero de illius promissionis veritate fretus, qui ait, *Si quid petieritis in nomine meo, accipietis.* Et, *Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ille faciet, & majora his faciet*; tum nimirum, cum non ostentationis causa, sed ad salutem animarum, hæc quæ sunt, sunt futura, ait ad eos. *Etsi non licet Dominum Deum tentare; si tamen ex animo statuistis ad Deum accedere, quod libuerit hoc & petite; omninoque Deus præstabit propter fidem vestram, etsi nos despicabiles & minimi sumus.* Petiere ipsum fidei Christianæ librum (divinum scilicet sacrumque Evangelium) in rogum injici ab eis accensum; ac, siquidem librum nihil flamma læserit aut exusserit, ad Deum accessuros, qui ab illo prædicaretur. Quibus sic dictis, ac Sacerdote oculos ac manus ad Deum levante, atque dicente, *Clarifica nomen sanctum tuum Jesu Christe Deus noster etiamnum in oculis gentis hujus universæ*; sancti Evangelii liber in rogum ignis conjectus est. Nec paucis decursis horis, ac rogo exinde extincto, inventum est sacrum volumen illæsum, nec edacis flammæ vi ulla violatum; nulla ejus ab igne noxa aut diminutione, ut ne fimbriæ quidem librum claudentes, ullam aut corruptionem aut labem senserint. Quo viso Barbari, ac miraculi magnitudine in stuporem acti, omni sublata hæsitatione Baptismo intingi cœperunt.

Rutforum conversio.

Mirraculo inducti Russi ad fidem.

Evangeliorum liber ab igne intactus.

XCVII. Dum sic igitur prudentissimi Imperatoris Basilii temporibus talia gererentur, exque animo cuncta prospere cederent, ac quotidie Respu-

blica uberius floreret, inque civitate ac Regia jucunditas vigeret, omnique pene Insula ac continente diffusa tranquillitas, lateque explicata esset; repente malorum turbo procellaque ac tempestas in Regiam invasit; planctus & luctus tristiumque rerum Ilias ac molestorum tragœdia per Aulam bacchari. Charissimus scilicet ac primogenitus Imperatori filius Constantinus, in ipso ætatis flore, ac juventutis vigore, dum ad paternam generositatem æmulandam contendit, in morbum acutum incidens, paucosque dies febris ardoribus exustus, innaturali rapido igne quicquid vitalis humoris erat brevi absumente; in vivis esse desiit, inenarrabili luctu parenti relicto. Quoniam tamen vir disciplina moribusque compositus, alienos a ratione impetus ac perturbationes, ratione moderari debet, ipseque homo ac mortalis cum esset, filium similiter mortalem se habere nullus dubitabat; idcirco abundantiora luctu, ac qui modum excedat, casum deflere, velut ignavi muliebrisque animi sensu gynecæo relicto, quantocius sibi ipse redditus, generosi Jobi gratiarum actionis vocem prolocutus, ait, *Dominus dedit, Dominus rursum abstulit: sicut Domino placuit, sic & factum est: sit nomen illius benedictum. Et quid mirum*, inquit, *Si, qui dedit rursus abstulit, id quod dederat, pro eo ac placuit?* Magisque solandæ matris fratrumque munere perfunctus, consuetis iterum animum advertebat; pupillorum defensor, viduarum adjutor, militum pauperumque sumptibus justus piusque erogator, eorum qui ulla injuria læderentur ultor, ac timentium Dominum, qui utilia & salutaria supernumque Regnum conciliantia doceant suadeantque, læte ex animo placidusque auditor.

Constantini Basilii filii mors.

Job. 1. 21.

XCVIII. Cum autem plerumque soleant, qui præfecturis ac magistratibus rerumque administrationi præpositi sunt, suam nimirum benevolentiam Principi insinuare cupientes (forte vero etiam hoc satagentes, ut inde diuturniorem sibi magistratum efficiant ac præfecturam) ea suggerere, unde fisci procurationes augeantur, majoraque tributa in rationes publicas inferantur: ea quandoque mente, is qui Genici tunc munere fungebatur, generosi pectoris virum Basilium submonuit, mittendos ad omnes Romanæ ditionis Provincias (recentior usus Themata dicit) eos quos Inspectores ac Peræquatores vocant; agros scilicet & prædia, quorum possessores adverso aliquo casu tempos fluctibus suis obruissent, aliis delaturos, unde pecuniæ vis non modica Ærario accederet. Imperator consilium se probare simulans, eligi atque parari sibique offerri jubet, qui istud muneris probe expleturi essent. Tum Genicus adhibito diligenti examine solertique cura, & ut optimum illi videbatur, optimis delectis maximeque ingenuis, eorumque relatis nominibus, haud levi dignus vituperio visus est, acriusque objurgatus, quod ejusce generis ac probratis viros ad munus istud proponeret. Cumque diceret, *Inter cives ac tota Rep. se nullos meliores habere*; intulit Imperator. *Tanti apud me jus muneris functio est, ut & ipse, si*

Edit. Paris. pag. 213.

Repudiata fisci locupletandi obtusa compendia.

Α γαμέτων χωρωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ καθ' ἡμέραν θαλλοντος βίου καὶ εὐθυμίας χορδύσης περὶ τὴν πόλιν καὶ βασίλεια, καὶ γαλήνης ἁπλωμένης ἀνὰ πᾶσαν χεδὸν γῆσον καὶ ἤπειρον, ἐξαίφνης λαίλαψ καὶ ζάλη καὶ καταιγὶς συμφορῶν τοῖς ἀνακτόροις ἐκώμασε, κοπετὸς δ' Ἰρλῶος καὶ Ἰλιὰς λυπηρῶν, καὶ τραγῳδία θλιβερῶν ἐχόρευε περὶ τὰ βασίλεια. Ὁ γὰρ φίλπατος καὶ πρωτότοκος υἱὸς τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντῖνος, ἐν αὐτῷ τῷ ἄνθει τῆς ἡλικίας, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος, ἐν τῷ πρὸς ζῆλον ἄρχεσθαι τρέχειν τὴν πατρικῆς γενναιότητος, ὀξείᾳ νόσῳ περιπεσὼν, καὶ ἐπ' ὀλίγαις ἡμέραις τῷ πυρετῷ καυσωθεὶς, πᾶσαν τὴν ζωτικὴν ἐκμάδα τὴν παρὰ φύσιν λάβρω πυρὶ σωτόμως ἐκδαπανήσαντες, τὸν βίον ἐξέλιπε, τὸν πόθον ἀμύθητον καταλιπὼν τῷ πατρί. Πλὴν ἐπεὶ λόγῳ κρατεῖν ὀφείλει τῶν ἀλόγων παθῶν ὁ πεπαιδευμένος ἀνὴρ, καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὢν καὶ θνητὸς, ἤδει καὶ τὸν υἱὸν ἔχων ὁμοίως θνητὸν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ πέρας τῷ μετρίῳ τὸ συμβὰν ὑποδύεσθαι, ὡς ἀγαπές τι καὶ ἀνανδρον τῇ γυναικωνίτιδι δίδυς, θᾶττον ἐγένετο ἑαυτῷ, καὶ τῷ δικαίῳ τῷ γενικῷ ἰὼβ φωνῇ ἀνεφθέγξατο, Ὁ Κύριος ἔδωκεν, εἶπεν, ὁ Κύριος αὖθις ἀφείλατο. ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ γέγονεν. εἴη αὐτῷ εὐλογημένον τὸ ὄνομα. καὶ Τί, φησί, θαυμαστὸν, εἰ ὁ δὺς πάλιν ἀπείληφεν, ὡς ἐβούλετο, ὅτῳ ἔδωκε. καὶ μᾶλλον εἰς παραμυθίαν τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν γέγονεν, ἵνα ἐπὶ τῷ συμπαθεῖν αὖθις, ὀρφανῶν, χήρας ἐπικούρων, χορηγῶν στρατιώτας καὶ πένησιν, ἀδικουμένοις ἐπαμύνων, καὶ τῶν φθειρομένων τὸν Κύριον ἐδίως καὶ δικαίως ἀκροώμενος, τὰ λυσιτελῆ καὶ σωτήρια καὶ τῷ ἄνω βασιλείᾳ προξενοῦντα ἐξηγουμένων καὶ ὑποτιθεμένων αὐτῷ.

Β

Ἐπεὶ δὲ εἰώθασι πολλάκις οἱ καθιστικοὶ ἐπὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν διοικήσεων, τῷ δύνασθαι δῆθεν ὑπεμφαίνειν ἐθέλοντες, πάχα δὲ καὶ μονιμωτέραν ἐντεῦθεν οἰόμενοι τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῖς κατασκευάσεσθαι, ὑποτιθέναι τὸ πρὸς αὔξησιν τῶν εἰσφορῶν, καὶ τὸν τῶν προσόδων συμπεριλαμβάνον πλεονασμὸν, ὑπόμνησίν ποτε καὶ τῷ γενικῷ τότε Βασιλεῖ ἀπὸ τοιαύτης γνώμης [291] ὁ δὲ τὸ Γενικὸν τὸ τηλικοῦτον διέπων ἀρχὴν, ἀποσαλεύειν εἰς τὰ ὑπὸ τῷ Ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν ἅπαντα τὰ θέματα, τοὺς λεγομένους Ἐπόπτας τότε καὶ Ἐξισωτὰς, ὡς ἂν φησι, τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ χωρία, ὧν ὁ χρόνος τοὺς δεσπότας ἤδη τινα περιπέτειαν τοῖς οἰκείοις ἐπέκλυσε ῥεύμασι, πρὸς ἑτέρους ἤδη θέσθαι, καὶ πρόσοδον ἐντεῦθεν οὐχὶ μικρὰν τῷ ταμείῳ τῷ βασιλικῷ προσποιήσειν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ὑποδέχεσθαι προσωποποιούμενος τῷ ὑπόμνησιν, ἐκλέξασθαι καὶ διατρέψαι καὶ αὐτῷ προσαγαγεῖν τοὺς ὀφείλοντας τὸ ἔργον ἐπιτελέσαι καλῶς προτρέψατο. σκεψάμενος δὲ καὶ φροντίσας ὁ Γενικὸς, καὶ ὡς ἐδόκει κάλλιστα τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξόμενος, καὶ τὰς τοιαύτης ἔπους κλήσεις εἰσαγαγὼν πρὸς αὐτὸν, πολλῆς ἐνομίσθη μέμψεως ἄξιος, καὶ σφοδροτέροις ὑπεβλήθη ὀνειδισμοῖς εἰ τοιούτους εἰς τὸ τοιοῦτον ἔργον προβάλλεται. τοῦ δὲ, Μὴ ἔχειν ἐν τοῖς πολιτευομένοις κρείττονας λέγοντος, ὁ Βασιλεὺς ἀπεκρίνατο, Ὅτι ἔμοιγε, τοιοῦτον τὸ τῆς προκειμένης ἀξιώσεως ἔργον κρίνεται, ὥστε εἴπερ οἷόν τι καὶ αὐτὸν ἐμὲ πρὸς τοῦτο

Γ

Δ

Ε

291.

διοίκησιν ἀπελθεῖν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο οἶδα, ὅτι δοκεῖ τυχὸν ἀπρεπὲς καὶ ἀδύνατον, ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τοῖς δυσὶ τοῖς πολιτικοῖς Μαγίστροις, οἱ καὶ χρόνῳ καὶ πείρᾳ καὶ ταῖς πολλαῖς ἐν τῷ μακρῷ βίῳ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διοικήσεσιν, ἐν αἷς ἐξητάσθησαν, ἀκίβδηλον καὶ καθαρὸν τῆς ἀρετῆς ἐξενηνόχασι τὸ δοκίμιον, τὰς ἐλπίδας ἐπισταλεύω, καὶ τὴν εὐχαριστίαν ὑπὸ τύπων ἀναθήσω διόρτας θαῤῥῶ· ἀπελθὼν οὖν φημι, αὐτὸς αὐτοῖς ἀπαγγελῶ τὴν τῆς εὐχαριστίας ἐπαφηλίδα, καὶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν. καὶ βουλομένων αὐτῶν ἐξελθεῖν ἐπιδοκῶ κἀγὼ αὐτοῖς, καὶ ἐπισφραγίζω τὸ βούλημα. ὡς δὲ ἀκουσθέντες οἱ ἄνδρες, ἦλθον εἰς ἔκπληξιν, καὶ τοὺς πόνους αὐθ' ἱκετηρίας, καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καμάτους προβαλλόμενοι, περιεχθῆναι τὸ τῆς τοιαύτης διοικήσεως ποτήριον ἐξ αὐτῶν καθαιτοῦσι, ἐξ ἀνάγκης ὑπέστρεψεν ἄπρακτος ὁ πεμφθείς, καὶ τῷ Βασιλεῖ τὰ παρὰ τῶν Μαγίστρων ἀπήγγειλε. ἔπειρ ἀκούσας ἔφη ὁ Βασιλεύς, Ὅτι εἰ τὸ ἐμὲ ἐξελθεῖν δοκεῖ τι καὶ λέγεται εἶναι ἀδύνατον. παραιτοῦνται δὲ ἐκ ὑπουργίαν καὶ οἱ λαμπρότατοι Μάγιστροι, ἐδένα ἔχων τὸν πράγματος διοικητὴν ἀξιόχρεων, καταλειφθῆναί τὸ ὑποβαλλόμενον βούλομαι ἀνεπίσκεπτον καὶ ἀδιόρθωτον· Κρεῖττον γάρ φησι, παραχρῆσθαι τινὰς ὑπὸ τῶν ἐμῶν κακῶς, ἢ καλῶς ὑποπτεύειν τινὰ ζημιῶσθαι κακῶς, ἢ ἐπιτρίβεσθαι αὐτὸν συμφορᾷ. καὶ ἐπὶ πᾶσι, τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς αὐτοκρατορείας αὐτῶν ἐμεινεν ἀνέπαφος * ὢν, ἂν τις εἴποι, καὶ ἀνεξίκακος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐλεύθερός τε καὶ ἀδιάφορος, ὁ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐξουσίαν ἅπας τῷ ὅλων δήμαρχος λαός, καὶ χωρία καὶ οἱ ἀγροὶ τοῖς γειτονοῦσι τῷ κοινῷ προκείμενοι εἰς ἀπόλαυσιν. τοιοῦτος περὶ πᾶν τὸ ὑπήκοον, μᾶλλον δὲ ἅπαν ὅλον ἀγαθοεργίαις πᾶσιν ἐπιδοκιμάζων εὐφημίαις καὶ πρόνοιαι ὁ ἀγαθὸς Βασιλεύς.

ΗΘ'. Ἀλλὰ καὶ παλαιὸ φθόνος ἑτέραν ἤγειρε περὶ τὸ βασίλεια ζάλην καὶ θύελλαν, καθ' ἑαυτῆς τῶν φύσιν συνταράσσων τε καὶ κινῶν. ἤρτι γὰρ τὸ φιλτάτου τοῦ Βασιλέως υἱοῦ Κωνσταντίνου τὸν βίον ἐκλελοιπότος, καὶ μεταποιουμένου τὸ φίλτρου καὶ τῷ ἐλπίδων ἐπὶ τὸν δεύτερον Λέοντα, καὶ λοιπὸν ἐρᾶσθαι τὸ βασιλικὸν τῆς δαιμόνων φύλον τὸ ἄφρον καὶ πονηρὸν, καὶ δυσμενὲς ἅπαν καὶ ἐμμανὲς, ὡς ἔοικεν, ὁρῶν τὸ ἐκδέχεσθαι μέλλοντος τοῦ Βασιλέως ταύτην ἀρχὴν, καὶ τῶν ἐντεῦθεν ὑπηκόου κοχλαζούσῃ ἐπὶ τῆς αὐτοῦ Βασιλείας εὐπρεπείαν, καὶ πρὸς πάντα τὰ ἐπαινούμενα αὔξησιν· καὶ διὰ τοῦτο κοινῇ κατ' αὐτοῦ, καὶ ἰδίᾳ πάντες ἀπαγορίζεται. ὧν τις τῷ πάνυ φιλεμπόρων καὶ πενδομένων παρὰ τῷ εὐσεβεῖ Βασιλεῖ, Μοναχὸς, ὡς ἐδόκει, καὶ ἱερεὺς, καὶ φίλος αὐτῷ καὶ ὑπουργὸς ἔνδοξος, ὃν Σανδαβαρηνὸν κατονομάζουσι. ὃς εἰ καὶ παρὰ τῷ Βασιλεῖ ἐτίμητο, ἀλλ' οὐκ εἶχε παρὰ τοῖς ἄλλοις δόξαν χρηστὴν, διὰ ὑπόληψιν ἀπιθάνων καὶ ἐπὶ τῷ σοφωτάτῳ δεινοπαθούντων Λέοντος, ὡς γόης καὶ ἀπατεὼν, καὶ εἰς ἃ μὴ δεῖ τὸν Βασιλέα παρεσύρων, καὶ τῷ καθηκόντων ἐκβιαιτῶν. ἃ δὴ πιθανούμενος ὁ φίναξ ἐκεῖνος καὶ πονηρὸς, δύσνους πλάττεται, καὶ φιλίαν πρὸς τὸν χρηστὸν ὑποτείνεται Λέοντα, καὶ φησὶ πρὸς αὐτὸν, Ὡς ἵνα τί τιμίας ἦδη ὦν, καὶ παρὰ τῷ πατρὶ σου φιλούμενος, μὴ ἐπε-

A literæ, ad eam profecturus essem. Quia tamen, ut probe novi, nec satis forte decorum videtur nec possibile, necessario in duobus Reip. Magistris, tempore & experientia multisque per longam ætatem civilium magistratuum functionibus exercitatis, fiduciaque in eis ac explorate virtutis probatis, spem colloco; remque ab illis probe enequendam, confido. Tu ergo ipse vadens, ejus illis provincie utilitatem meamque voluntatem nuntiato; ac, dum in animum induxerint ut proficiscantur, placet & mihi, assensumque consilio præbeo. Viros, ut audiere, stupor subiit, sentumque supplicationis loco, ac longos pro Rep. exantlatos labores atque sudores ostendentes, ejusce functionis calicem ab eis transferri exorabant. B Necessario itaque, qui missus fuerat re infecta reversus, Magistrorum responsa hæc Imperatori retulit. Tum Imperator his auditis; *Cum fieri non posse videatur ut ego exeam (atque etiam dicatur) illustrissimique Magistri munus defugiant; ac qui illi functioni par videatur, alius nemo suppetat; placet suggestionem indiscussam ac cassam manere. Præstat enim,* inquit, *neminem ex fisci proventibus reque privata non bene lucrari, quam ut præclara sententia. male quisquam damno afficiatur, illave graviore injuria vexetur aut opprimatur.* Eoque consilio, quamdiu ille rerum potitus est omnis omnium Romanæ ditionis provinciarum populus ininspectus (ut ita dicam) ac inexæquatus (i. non censitus) manfit; ac, si mavis dicere, liber, & ab exactionibus immunis; prædiaque & agri in pauperum vicinorum usum cesserunt. Talis scilicet Princeps optimus erga omnes subditos erat; ac præcipue erga rusticanam plebeculam paternam solicitudinem ac curam exhibebat.

Pii Principis sententia. *Edit. Paris. pag. 314.*

XCIX. Verum rursus etiam invidentia procellam aliam atque turbinem in Regia excitavit; ipsam in seipsam naturam conturbans ac concitans. Cum enim jam dulcissimus Imperatoris filius Constantinus vitam cum morte commutasset, isque in alteram prolem Leonem, amoris vim convertisset, spesque in eo jactaret, haud placide tulit invidum dæmonum genus, leves placidosque, religiososque simul ac rite compositos, ut par est, illius mores considerans, qui Imperii successor futurus esset, ac quam inde conjiciebat illo rerum potiente, subditorum fore felicitatem, & ad laudabilia quæque profectum atque incrementum. Idcirco se ad pugnam instruit, inque hunc modum certamen aggreditur. Erat inclyto Basilio inter eos in quos impense afficiebatur, ac quibus nimiam quamdam habebat fidem, Monachus quidam, ut videbatur, & Sacerdos, illique amicus, ac minister strenuus, cui Santabareno nomen. Is, etsi ab Imperatore colebatur, apud alios tamen non bonæ famæ erat, nec reprehensione carebat. Idque in causa erat, cur non raro a sapientissimo Leone ut præstigiator ac seductor, quique Imperatorem a recti tramite abduceret & ad absurda traheret, convitiis incesseretur. Quibus sæpius auditis impostor ille ac scelestus, simulata benevolentia ac amicitiæ larva ad mitissimum Leonem sic loquitur. *Cur*, inquit, *cum jam robustis viribus ad ætatem adolevisti, patriique admodum charus sis, non occulte pugnacem*

Leoni fictæ insidiæ a Santabareno.

aut ficam tecum defers, cum una cum illo rure in equo vehebris, ut in promptu pervigendum habeas, cum ferienda beſtia fuerit; & ſi quid adverſus eum latenter ex inſidiis agi contigerit, non ipſe inermis inveniaris, ſed præſto aliquid habeas, unde paternos hoſtes ulciſcaris. Dolum ille minime ſubodoratus, nec viri fraudes animo reputans (quod enim ad malitiam pronum non eſt, nec improba facile ſuſpicatur) conſilium approbat, viroque obſequitur, ut cultrum in ocrea deferat. Perfidus autem inſidiator, Leonem conſilio ſuo paruiſſe inteiligens, Imperatori denuntiat, *Filium ſtrueſis inſidiis illius necem machinari. Quod ſi fidem abnuis*, inquit, *cum venatum, aliove ex cauſa Urbe exieris, jube ei arcas auferri; ac ſi quidem gladium deferre inveniatur, ne in tuam necem eum ſibi paraſſe dubitaveris.* Indicta igitur ruri Principis venatione, omnis ex more comitatus una exierunt. Cumque in quemdam locum evaſiſſent, ſimulat Imperator ſibi opus gladio eſſe, ejuſque ſibi actutum copiam quærit. Aderat filius, eorumque ignarus quæ pater animo verſaret, ſimplici admodum nec malo quicquam animo, quem geſtabat gladium, extractum patri offert. Hinc ſtatim data adverſus Leonem delatio probabilis viſa eſt; illiuſque inanes defenſiones, ac frivolæ. Mox itaque reverſis in Regiam Imperatoris in filium ira effervefcit; inque Regiarum ædium una, cui Margaritæ nomen, truſo in carcerem, rubros calceos detrahit. Inciteraverat inimicus & ultor, ut & oculorum faces extingueret. Verum obſtitere Regiæ Urbis Epiſcopus ac Senatus omnis; interim tamen tenebatur in carcere. Longum jam tempus fluxerat, nec ipſa ſe natura agnoſcebat, ſed malignis flatibus exaſperata erat. Senatus Primates, cum ſæpe conſtituiſſent pro filio apud patrem ſupplicationem obire, alias aliam ob cauſam impediti, ejuſcemodi occaſione rei præſtandæ probabilem opportunitatem, exque ratione nacti ſunt.

Sententia.

Edit. Pariſ. pag. 215.

C. Avis erat in implexo calatho in Regiæ pendens triclinio, egregia imitatrix & loquaciſſima: Pſittacum vocant. Hic, ſive a quibuſdam edoctus erat, ſive alio quovis modo hauſerat, *Heu, heu, Domine Leo*, ſæpius perſtrepebat. Cum itaque tunc Imperator opipare inſtructum haberet convivium, Senatuſque Primores pariter epularentur, ac avis, ea quæ dicta ſunt crebrius repeteret, affecti mœrore convivæ, miſſaque epularum jucunditate, cogitabundi Sedebant. Animum advertit Imperator, quidve cauſæ ſit cur ſe a dapibus abſtineant, ex illis quærit. Illi vero, oppleti lacrymis, *Quas*, aiunt, *dapes ſumemus, ſic nobis exprobrante bruta hac animante, qui ipſi prediti vatibus, heriſque amantes videamur? Dum illa ſic repetitis vocibus dominum inclamante, nos genio indulgentes, infantis dominici germinis, Proliſque ſumus obliti? Siquidem enim paternum jus violaſſe convincimur, & in ejus caput dexteram armaſſe, ipſi nos omnes ejus auctores necis erimus, illiuſque cruore exſaturabimur. Sin autem eorum, querum accuſatur, nulla convictio eſt certaque probatio, quamdiutum calumnioſa lingua opprimendo propellebis?* Ititiſmodi

Pſittaci querulæ voces; oblatæ Senatus preces pro Leone.

pag. 216.

Leo in priſtinam reſtitutus.

φέρῃς κρυπτῶς ἐπὶ ῥομφαίαν ἢ μάχαιραν, ὅτ' ἂν κατ' ἀγρὸν σωιππάζῃ σου τῷ πατρὶ, ἵνα ἐν αὐτῷ, εἰ κατὰ θηρίου χρείαν χῇ ἐπιδίδως· ἢ εἴ τι λαθραῖον πολλάκις κατ' αὐτὸ ἐπιβούλευμα γίνηται, μὴ ἄοπλος ἀριθῇς, ἀλλ' ἔχοις τι μεθ' ὅτου δυνηθῇς, τὸς πατρικὸς ἐχθρὸς ἀπαμύνασθαι. μὴ ὑποδόμβος δὲ ἢ δόλου ἐκείνος, ἀδὲ τὸ δόλερὸν τῦ ἀνδρὸς συνιεὶς· Τὸ γὰ μὴ πρόχειρον εἰς κακίαν, ἀδὲ ὑποπτον ἐςὶ τὰ παρὰ δ' χερὸς· δέχεται γὰ βουλὴ ἢ πείθεται, μάχαιραν ἢ ὑποδήματος ἐντὸς ἐπιφέρεσθαι· Ὡς ὧν ὁ ἐπίβουλος ἔγνω χωρήσασαν εἰς ἔργον ἢ αὐτῷ συμβουλὴν, ἀπαγγέλλει τῷ Βασιλεῖ, ὅτι ὁ υἱός σε ἐπιβουλεύει σε ἀνελεῖν· ἢ εἰ ἀπιςεῖς, ὅτ' ἂν κατὰ θήραν, ἤ που ἄλλοθί μέλλοις τῆς βασιλίδος ὑπεξελθεῖν, κέλευσον περιμετρηθῆναι τὰ πέδιλα τῶν ποδῶν αὐτῦ, ἢ εἰ ἀριθήσεται ξίφος ἐπιφερόμενος, γνῶθι ὅτι πρὸς ἢ σὲ αὐτὸ σφαγὴν ἡτοιμάσατο. καταγγελθείσης ὧν ἐξόδε Βασιλικῆς, συνεξῆλθεν ἄπαν τὸ ἐιωθός. Ἐ κατά τινα τόπον γινομένων αὐτῷ, προσαιτεῖται χρείαν ἔχειν μαχαίρας ὁ Βασιλεὺς, ἢ ἐπιζήτει παντὶ μὴ σπουδῆς. συμπαρὼν ὁ υἱὸς, καὶ μηδὲν τῷ ὑποπτεύειν τῷ πατρὶ προσιδόμενος, ἀκάκως πάνυ ἢ ἀποπόρως ἐφελκυσάμενος, ὧν ἐπιφέρετο μάχαιραν, ἐπιδίδωσι τῷ πατρί. γενομένη ἢ πάνυ, ἐδόξεν δ' θέως ἢ κατ' αὐτῷ προσαγγελία πιςὴ, ἢ αἱ παρ' αὐτῷ ἀπολογίαι μάταιαι καὶ κεναί. ὑποτρεφάντων ὧν αὐτίκα πρὸς τὰ Βασίλεια, πρὸς ὀργὴν ὁ Βασιλεὺς ἢ ἔ υἱὸν ἔχειρίσατο, ἢ κατά τινα τῷ βασιλείων εἴκων, ὃς Μαργαρίτης καπηλεύεται, ἐμφρουρον τῶν ποιεῖται, ἢ τῷ ἐρυθρῶν πεδίλων ἀπογυμνοῖ. διηρίθμησε ἢ παρὰ τῷ ἐχθρῷ ἢ ἐκδικητῆ πρὸς τὸ ἢ τὰς λύχνης ἐπισβέσαι τῷ ὀφθαλμῶν. ἀλλὰ τῶν μὲν ὑπὸ τῶ ἔ βασιλίδος Ἀρχιερέως ἢ ἔ συγκλήτε βουλῆς κωλύεται ἁψασθαι· ἔ εἱρκτῆς δ' ὅμως εἶχε ἔνδον. χρόνε δὲ παραδραμόντος συχνῦ, ἢ ἔ φύσεως ἢ γνωρίζοντος ἑαυτὸν, ἀλλ' ὑπὸ τῶ πικρῶν πεδημάτων τραχυνομένης· τῶ ἢ τὰς γεροντίας ὑπερίχοντων, πολλάκις βουλευσάντων ὑπὲρ τῶ υἱῶ πρὸς ἔ πατέρα ἁψασθαι, ἄλλοτε δὲ κατ' ἄλλων αἰτίαν κωλυομένων, ὑπὸ τοιαύτης προφάσεως ἀλλογεῖν ἔχον ἀφορμὴν εἰς τὸ καταύσαι τὸ βούλημα.

ῥ'. Ἦν τι ζῶον πτηνὸν ἐν παλάρῳ πλεκτῷ ἢ τὰ Βασίλεια αἰωρούμενον, μιμητικὸν ἢ παλύφωνον, ὃ Ψιττακὸς ὀνομάζεται. ὅπερ εἴτε πρός τινων διδαχθὲν, εἴτε ἄλλως πως πολλάκις, Αἰ, αἰ κῦρ Λέων, ἐφθέγγετο. παιδαγωγίας ἢ ὑπὸ πλαμένης τῷ Βασιλεῖ, ἢ ἔ φρόνησιν, ἢ βουλὴς συνιεμένων αὐτῷ, Ἐ ἔ ὄρνιθος πολλάκις φθεγγομένε τὸ προρρηθὲν, ἐπισυγκάσαντες οἱ δυτυμόπες, ἢ ἔ ἀνωχίας παυσάμενοι ἐπὶ συμποσίας ἐκάθηντο. οἷς προσῆν ὁ Βασιλεὺς, ἢ αἰτίαν ἔ τῷ ἑδεσμάτων ἀποχῆς ἐπυνθάνετο. οἱ ἢ, δακρύων ἐμπλησθέντες τὰς ὀφθαλμὰς, Τίνα βρῶσιν, ἔφασαν, φαγόμεθα, ὅπου ἐκεῖνε ἔ φωνῆς ἔ ἀλέγε πᾶσι συνεδεξόμεθα, οἱ δεσπότην ἡμᾶς λογικὰ τε ἢ φιλοδέσποτον; ὅτι αὐτὸ μὲν ἔ οἰκείας ἀναπαλεῖται διατρίβης, ἡμᾶς ἢ τρυφῶντας, λήθην ἔ μὴ ἀδικήσαντος διαπεσοῦσι λαβόμεθα. εἰ μὲν γὰ ἐλέγχεται ἀδικῶν, ἢ κατὰ τῆς πατρικῆς κεφαλῆς ἐπιτρεπίσας τῷ δεξιᾷ, αὐτόχειρις αὐτῷ ἡμᾶς πάντας γεγονέναι, ἢ ἔ αἵματος αὐτῷ κοινωνεῖν. εἰ ἢ ἐφ' ᾧς εἰκλήθη ἐξαφίησι ἔ ἐλεγχον, μὴ χειτίνες ἢ συκοφάντις γλῶσσα δυσωπηθήσεται κατ' αὐτῦ; μαλακισθεὶς

393.

394.

Θεὶς οὖν τοῖς τοιούτοις τῷ λόγῳ ὁ Βασιλεὺς, πρὸς μὲν καθεδλῶσαι τοὺς ἀφεστῶτας, καὶ σκοπῆσαι περὶ τῶν πράγματος ὑπεσχέλατο. μετ' ὀλίγον δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθών, ἐξάγει τε τὸν φυρᾶν, καὶ εἰς ὄψιν ἄγει αὐτῷ, καὶ τὴν πένθιμον ἀμοιβὴν στολὴν, καὶ τὸ περίττον τῆς ἐν τῇ λύπῃ τραφείσης κόμης περιαιρεθῆναι κελεύει, καὶ τὴν πρώτην τῆς Βασιλείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσιν.

A sermonibus tantisper delinitus Imperatoris animus, tunc quidem sedere eos jussit, ejusque rei gratia se deliberaturum promisit. Nec diu post ad indolem geniumque reversus, e carcere educto, sui illi copiam facit, lugubrique ipsius mutato habitu ac superfluo comæ pro tristitiæ tempus adultæ, levato onere, in pristinum cum Imperii gradum honoremque restituit.

Basilii morbus atque mors ex venatione.

ρά. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ φθινάδι νόσῳ περιπίπτει ὁ Βασιλεὺς, ἐκ Φαρρούσης παρακολουθούσης γαστρὸς, ἣ τῷ ἀρχῷ ὑπό τινος [395] τῷ κατὰ θήραν παραπτώσεων ἔλαβε· καὶ λοιπὸν κατ' ὀλίγον τῇ πικρᾷ πυρὶ δόσει κατεμαραίνετο. Φθορὰς δὲ τὰ τῆς Βασιλείας ἄριστα, καὶ τὸν κληρονόμον γνησίως, καὶ περὶ τῷ καθ' ἕκαστα τὰ εἰκότα βουλευσάμενός τε καὶ ἐμφρόνως διοικήσας, ὕστερον πυρετῷ καυσώδει ἀναφλεγέντος αὐτῷ πᾶσαν τὴν ζωτικὴν ἐκμάδα ἀναμωμένου καὶ ἀναλίσκοντος, τὸν βίον ἀπέλιπε, συμβασιλεύσας μὲν τῷ πρὸ αὐτοῦ Μιχαὴλ χρόνον ἔτη· ἐν ἑτέροις δὲ χρόνοις ἑπταικαίδεκα περὶ τὴν αὐτοκράτορα τῆς Βασιλείας Φαρίφας ἀρχήν. ἄριστα μὲν τὰ πολιτικὰ Φθάσας, κάλλιστα δὲ καὶ περὶ τὰ στρατιωτικὰ Φαγίζογενὴς· καὶ πλατυνάσας μὲν τὰ ὅρια τῆς ἀρχῆς, ἀδικίαν δὲ καὶ βίαν ἐξελάσας ἀπὸ τῶν ὑπηκόων παντὸς, ὡς καὶ τὴν Ὁμηρικὴν περὶ τοῦ ἀρίστου Βασιλέως μαρτυρίαν ἁρμόζειν αὐτῷ τὴν,

Ἀμφότερον, Βασιλεὺς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής.

Διαδέχεται δὲ τὴν ὅλην τῆς ἐξουσίας ἀρχὴν, ὁ καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τῆς ἀρετῆς ἐπὶ τὸν τοῦ ὑπηκόου δὲ εὐχῶν ἐπιζητούμενος, Λέων ὁ πρᾳότατος καὶ σοφώτατος, καὶ πρῶτος, τῷ ἔτι περιλειπομένων υἱῶν· καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς εὐσεβοῦς Βασιλείας τοῦ ἀοιδίμου, ὅσα μὴ τῆς λήθης παρεσύρη ῥεύμασι, καὶ τῷ ἐξ μέσου χρόνῳ ἐξίπλα γίγονε· καὶ αὐτὰ δὲ ἃ πρὸ τῆς βασιλείας ἀγωγὴ, καὶ ὅσα ἡ τῆς ὅλης αὐτοῦ ζωῆς περιέχει ὑπόθεσις, καὶ τὸ ἡμῖν ἐφικτὸν, καθὼς ἡ τῆς ἀληθείας εἶχε φύσις, ἀπηγγέλται καὶ ἱστόρηται.

CI. Nec multo post in tabificum gravemque morbum Imperator incidit, qui ex profluvio ventris acciderat; quod ipsum ex casu inter venandum oriri contigerat. Jamque paulatim tali tabe contabescebat. Imperii itaque rebus optima ratione dispositis, designatoque successore, nec non singulis consentanea ratione solertique consilio constitutis, tandem febris ardoribus violentiori æstu ejus omnem vitalem humorem exhaurientibus ac consumentibus, vita excessit; cum Imperasset cum Michaele ejus decessore annum unum, alios vero decem & novem solus rerum summam præclare administrasset; cum civilibus optime constitutis, ipsa quoque armata militia præclare effulsisset; atque Imperii fines produxisset, injuriamque ac vim a subditis omnibus longe repulisset, ut & merito Homericum illud optimi Regis in eum quadret elogium:

Utrumque, Rex bonus, & fortis bellator.

Excepit post eum rerum summam, qui & natura ipseque virtutis jure ad paternam hæreditatem vocabatur, subditorumque votis expostulabatur, mitissimus Leo ac sapientissimus, liberorum ipse superstitum natu maximus. Atque hæc inclyti Basilii pie religioseque administrati Imperii munera, quotquot illius rerum oblivionis gurgitem effugerunt, nec quod intercurrit, ævo exoleverunt. Ipsam quoque ejus ante adeptum Imperium institutionem, ac quanta omnis ejus vitæ argumentum ratioque complectitur, quoad licuit, ac veritatis ordo poscebat, narravimus, & in Historiam conjecimus.

Leo Basilii successor.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. IMPERIUM LEONIS IMPERATORIS.

Edit. Paris. pag. 217.

I. DEFUNCTO Basilio, Leo ejus filius Imperator rerum potitus est, annos quinque supra viginti, octo menses. Stephanus illius frater Clericus cum esset ac Syncellus, cum Photio Patriarcha versabatur, sub cujus educabatur ac erudiebatur disciplina. Misit itaque Imperator Andream Magistrum militiæ Chrysopolim, aliosque cum eo Senatorii ordinis, cum Clero & cereis ac curribus; eductumque e sepulchro Michaelis cadaver, ac in cypressino loculo positum, lectuloque impositum, pretiosis vestibus regioque cultu ornatum, in Urbem invexerunt; ac cum canticis, ad sacram usque Apostolorum Ædem, pompa deduxerunt (ejus quoque Fratribus illic funus comitantibus) tumuloque condiderunt.

Relatum pompa Michaelis corpus.

II. Post hæc vero idem Imperator eumdem Magistrum militiæ Andream cum Joanne Hagiopolita, viro valde erudito, ac qui Cursus publici Logotheta extiterat, ad sanctæ Sophiæ misit. Qui, ambone conscenso, relectisque in omnium auribus Photii Patriarchæ accusationis capitibus, eum e Sede expulerunt, inque Armonianorum Monasterium, quod Bordonis vocant, exulem relegarunt. Stephanum autem fratrem suum Syncellum Leo Patriarcham præfecit, ordinationis manus impendente Theophane primæ Sedis Antistite. Vixit autem in Patriarchata annos sex & menses quinque: (vita functus, in Siceorum tumulatur Monasterio.

pag. 218.

Ejectus Photius; subrogatus Stephanus.

Theophanes Cæsariensis Stephani ordinator.

III. Imperator Zautzam Stylianum Magistrum præfecit, ac Cursus publici Logothetam.

IV. Proditione capta Urbs Hypselæ dicta; ejusque omnes incolæ ac cives ab Agarenis ducti in captivitatem. Sed & ingenti prope Sophias excitato incendio, ipsa quoque Sancti Thomæ Apostoli sacra Ædes ambusta, quam Leo Imperator postmodum magnifice instauravit.

V. Missis Imperator Euchaitam apparitoribus, Theodorum Santabarenum in Urbem induxit. Andreas vero Scholarum Domesticus, & Stephanus Magister Calomariæ dictus, multis olim apud Basilium a Santabareno petiti accusationibus, Leoni suggerunt,

A α'. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ * πλώσας, Λέων ὁ υἱὸς αὐτῦ Αὐτοκράτωρ ἐβασίλευσε ἔτη εἴκοσι πέντε, μῆνας ὀκτώ. Στέφανος δὲ ὁ αὐτῦ ἀδελφὸς Κληρικὸς ὢν καὶ Σύγκελλος, συνῆν τῷ Πατριάρχῃ Φωτίῳ, ὑπ' αὐτῦ ἀναγόμενός τε καὶ παιδαγώμενος: ἀπέστειλε οὖν ὁ Βασιλεὺς Ἀνδρέαν τὸν Στρατηλάτην ἐν τῇ Χρυσοπόλει, καὶ ἄλλους Συγκλητικοὺς σὺν αὐτῷ μετὰ Κλήρου καὶ κηρῶν καὶ ἁρμάτων· καὶ ἐξαγαγόντες τὸ σῶμα τοῦ Μιχαὴλ, ἐν γλωσσοκόμῳ κυπαρισσίνῳ κατέθεντο· καὶ ἐπὶ ἁρμάτων θέντες, ἐτίμως καὶ Βασιλικῶς πομπεύσαντες, ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγον, καὶ μεθ' ὕμνων μέχρι τοῦ ἁγίων Ἀποστόλων προέπεμψαν [196], ἐκομίσαν B ἐκεῖσε ἐν τῷ αὐτῶν ἀδελφῶν, καὶ ἐν λάρνακι κατέθεντο. 196.

β'. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ Βασιλεὺς τὸν αὐτὸν Στρατηλάτην Ἀνδρέαν ἅμα Ἰωάννῃ Ἁγιοπολίτῃ, λογίῳ μὲν ὄντι καὶ Λογοθέτῃ τοῦ Δρόμου γενομένοις, ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἀπέστειλε. οἱ ἐν τῷ ἄμβωνι ἀναβάντες, καὶ πᾶς τὸ Πατριάρχου Φωτίου αἰτίας πάσας ἐκ τύπου ἀναγνόντες, πᾶσι τοῖς θρόνοις κατήχησαν, καὶ ὑπερόριον αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ [197] τῇ Ἁρμονιανῶν τῇ ἐπονομαζομένῃ τοῦ Βορδόνος, ἀπήγαγον. Στέφανον δὲ Σύγκελλον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Πατριάρχην προβάλλεται, [198] ὑπὸ Θεοφάνους χειροτονηθέντα τοῦ Πρωτοθρόνου. ἔζησε δὲ πατριαρχῶν ἔτη ἓξ καὶ μῆνας πέντε, καὶ τελευτήσας, θάπτεται ἐν τῇ μονῇ Συκιῶν. 197. 198.

γ'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τὸν Ζαούτζαν Στυλιανὸν Μάγιστρον καὶ Λογοθέτην τοῦ Δρόμου προβάλλεται.

δ'. Προσεδόθη δὲ ἡ πόλις ἡ ἐπώνυμος Ὑψηλὴ, καὶ ἐχμαλωτίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ· γέγονε δὲ καὶ μέγας ἐμφρησμὸς πλησίον τῆς Σοφιᾶς, καὶ ἐνεπρήσθη καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ, ἐν ὁ Βασιλεὺς Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισε.

ε'. Ἀποστέλλας δὲ ὁ Βασιλεὺς εἰς Εὐχαΐταν, Θεόδωρον τὸν Σανδαβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγε· Ἀνδρέας δὲ ὁ Δομέστικος τῶν σχολῶν, καὶ Στέφανος ὁ Μάγιστρος τῆς Καλομαρείας, οἱ πολλὰ πρὸς Βασίλειον ἐγκληθέντες ὑπὸ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ, ὑπέστρε-

* Basilii translatio.

τῷ Βασιλεῖ, ὡς βεληθεὶς Φωτίος τε ὁ Θεόδωρος ὁ Σανδαβαρηνὸς Βασιλέα ἐκ συγγενῶν Φωτίου ποιήσασθαι. Προσέταξε δὲ ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἄμφω ἐν τοῖς παλατίοις ἄγαγον τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίᾳ φρουρεῖσθαι διεκελεύσατο. ἀκριβάλσαντες δὲ ἐγκλημάτων τῶν κατ' αὐτῶν κινουμένων, αὐτός τε ὁ Μάγιστρος Στέφανος, καὶ ὁ Δομέστικος Ἀνδρέας, καὶ ὁ Κρατερὸς καὶ ὁ Γοῦμερ Πατρίκιοι, καὶ Ἰωάννης ὁ Ἁγιοπολίτης. ἀγαγόντες οὖν τὸν Πατριάρχην Φώτιον, καὶ ἐπὶ θρόνου ἐντίμως καθίσαντες, καὶ αὐτοὶ καθεζόμενοι, τὴν ἐξέτασιν ἐποιοῦντο. ὁ δὲ Δομέστικος Ἀνδρέας ἦρξε τῷ Πατριάρχῃ, Γνωρίζεις, ὦ δέσποτα, Ἀββᾶν Θεόδωρον; ὁ δὲ, Ἀββᾶν μὲν γνωρίζω Θεόδωρον. ὁ δὲ Ἀνδρέας, Τὸν Ἀββᾶν δὲ γνωρίζεις Θεόδωρον τὸν Σανδαβαρηνόν; καὶ ὁ Πατριάρχης, Γνωρίζω τὸν Μοναχὸν Θεόδωρον Ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαΐτων. ἐνεχθέντος δὲ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀνδρέας, Ὁ Βασιλεύς σοι δηλοῖ, Ποῦ εἰσὶ τὰ χρήματα, καὶ τὰ πράγματα τῆς βασιλείας μου; ὁ δὲ ἔφη, [299] Ὅπου δέδωκεν αὐτὰ ὁ τῇ ἐμῇρᾳ Βασιλεύς· νῦν δὲ ἐκεῖ πάντα ὁ Βασιλεὺς ζητεῖ, ἐξουσίαν ἔχει τοῦ ἀναλαβέσθαι αὐτά. καὶ ὁ Ἀνδρέας, Εἰπὲ, τίνα ἐβουλεύσω Βασιλέα ποιῆσαι τῷ πατρὶ τοῦ Βασιλέως ὑποθεὶς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἴδιον ἀποστρῆσαι υἱόν; σὺν συγγενεῖ, ἢ τῷ Πατριάρχῃ; ὁ δὲ εἶπεν, Οὐκ οἶδα ταῦτα περὶ ὧν μοι κακηγορεῖτε. Λέγει οὖν ὁ Μάγιστρος Στέφανος, Καὶ πῶς ἐμώσω τῷ Βασιλεῖ, ἐλέγξεις περὶ τούτου τὸν Πατριάρχην; ὁ δὲ παρέδυ τοῖς ποσὶ τοῦ Πατριάρχου προπεσών, εἶπεν, Ὁρκίζω σε δέσποτα, καὶ τὸν Θεὸν, [300] ἵνα ἀφέτερόν με καθαιρήσῃς, καὶ τότε γυμνόν με ὄντα ἱερωσύνης, ὡς κακοῦργον ὄντα κολάζῃσθαι· ἢ γὰρ τοιαῦτα τῷ Βασιλεῖ ἐδήλωσα. Ὁ δὲ Πατριάρχης ἔφη, Μὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς Κύριε Θεόδωρε Ἀρχιεπίσκοπος εἶ, καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Θυμωθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀνδρέας, ἔφη, Καὶ οὐκ ἐμώσας, Ἀββᾶ, τῷ Βασιλεῖ δι' ἐμὲ ἵνα ἐν τούτῳ τὸν Πατριάρχην ἐλέγξῃς; ὁ δὲ ἀπηρνήσατο μηδὲν εἰδέναι. ὑποστρέψαντες οὖν, τῷ Βασιλεῖ τὰ λαληθέντα ἀνήγγειλαν· ὁ δὲ Βασιλεὺς θυμῷ καὶ ὀργῇ ἀκαπεχήτῳ λαβθεὶς, ὡς μὴ εὗρεν αἰτίαν κατὰ τοῦ Πατριάρχου εὐρεῖν, ἀποστείλας ἔτυψε τὸν Σανδαβαρηνὸν σφοδρῶς, καὶ ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις. κατόπιν δὲ ἀποστείλας, ἐξετύφλωσεν αὐτὸν, καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀναπλοῦν. χρόνων δὲ παρῳχηκότων πολλῶν, ἐκ τῆς ἐξορίας * αὐτὸν ἀνεκαλέσατο, καὶ ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγε, προσάξας σιτηρέσια τοῦτον ἐκ τῆς Νέας Ἐκκλησίας λαμβάνειν· ὃς καὶ τελευτᾷ ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρός.

ς'. Ἐν ταῖς ἡμέραις δὲ Λέοντος [301] ὁ Λογγίβαρδος Δοὺξ, γαμβρὸς δὲ τοῦ Ῥηγὸς Φραγκίας γεγονὼς, ἀντῆρε τῷ Βασιλεῖ· καταστασιάσας, καὶ πᾶσαν τὴν χώραν ὑφ' ἑαυτῷ ποιησάμενος. τοῦτο γνοὺς ὁ Βασιλεὺς, Κωνσταντῖνον [302] τὸν τῆς Τραπέζης σὺν πᾶσι τοῖς δυτικοῖς ἐξαπέστειλε θέμασιν, ὥστε καταπολεμῆσαι Ἐγίονα. συμβολῆς δὲ γενομένης, οἱ μὲν Κωνσταντίνου ἥττηθησαν καὶ κατεφύγησαν, μόγις ἐκείνου σωθέντος. γέγονε δὲ τηνικαῦτα καὶ ἡλίακὴ ἔκλειψις, ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ἕκτῃ, ὥστε καὶ

A *Id Photio ac Theodoro fuisse constitutum, ut Imperatorem ex Photii gente ejusque cognatis crearent.* Jussit itaque Imperator, amboſque ad Regias in Pegis Ædes adductos, in ſua quemque cuſtodia, ſeorſumque ſervari præcepit. Miſſi cognitores capitum accuſationis, Magiſter ipſe Stephanus, & Andreas Domeſticus, & Craterus & Gumer Patricii, & Joannes Hagiopolita. Adducto itaque Patriarcha Photio, & in Sede reverenter collocato, ipſi quoque ſedentes, cauſæ examen inſtituunt. Tunc Andreas Domeſticus Patriarchæ inſit: *Noſti, Domine, Abbatem Theodorum?* Cui ille: *Abbatem Theodorum non cognoſco.* Ait Andreas: *Theodorum Abbatem Santabarenum non noſti?* Cui Patriarcha: *Theodorum Monachum Santabarenum Eucbaitarum Archiepiſcopum cognoſco.* Tum Santabareno in medium adducto, ait ad eum Andreas: *Mandat tibi Imperator, Ubi ſunt Imperii mei pecuniæ, bonaque & ſupellex?* Ait ille: *Ubi illa dedit, qui pro tempore Imperium geſſit. Nunc autem quoniam hæc Imperator quærit, licet illi ea recipere.* Tunc Andreas: *Die, ero, quem voluiſti Imperatorem facere, cum Imperatoris patri auctor eſſes, ut filium oculis orbaret; num tibi ſanguinis neceſſitudine conjunctum, an Patriarchæ?* Reſpondit ille: *Hæc, quæ mihi objicitis crimina, neſcio.* Ad quem Magiſter Stephanus: C *Ecquomodo Imperatori ſignificaſti, Te Patriarcham ejus ſceleris reum peracturum?* Mox ille, hiſce auditis, Patriarchæ pedibus advolutus: *Obteſtor te, Domine, per Deum, ait, ut me prius dejicias ac exauctores, tumque in me omni Sacerdotio nudatum, ut maleſicum, animadvertant. Nec enim ejuſmodi aliquid unquam Imperatori detuli.* Tum Patriarcha: *Per ſalutem animæ meæ, Domne Theodore, Archiepiſcopus es, tum in ſæculo hoc, tum in futuro.* Ad hæc Andreas ira concitus: *Nonne meo ipſius ore, Abba, ejus te criminis reum peracturum Photium ſignificaſti?* Cui ille rurſus ſcire ſe aliquid negavit. Reverſi itaque nuntiant, quæ illa cognitione eſſent interlocuti. D Imperator ira percitus, effrænique furore ſubactus, ut qui probabile adverſus Patriarcham crimen nullum nactus eſſet, Santabarenum acriter verberari jubet, tumque Athenis exulare. Poſt eum vero mittens, oculis orbavit, & in Aſiam relegavit. Multis autem exactis annis, ab exilio revocatum in Urbem induxit, annonaſque illi ex Novæ Eccleſiæ cenſu conſtituit. Porro diem obiit Conſtantino & Zoe illius matre Imperatoribus.

Photii cauſa & Santabareni.

Edit. Pariſ. pag. 219.

Santabareni pœna.

Poſtrema indulgentia.

V I. Leoni temporibus Longobardiæ Dux, qui gener (i. affinis) Regis Franciæ fuit, adverſus Imperatorem rebellionem movit; ab eoque deficiens, regionem omnem ſuæ ditionis fecit. E Imperator ejus certior factus, Conſtantinum Menſæ præpoſitum cum Occidentalis tractus Legionibus omnibus ad debellandum Egeonem miſit. Conſerta autem pugna, Conſtantini victus exercitus eſt, & ad internecionem deletus, adeo ut vix ipſe a clade Conſtantinus ſuperſtes exiterit. Contigit vero tunc etiam Solaris eclipſis, diei hora ſexta, ita ut & ſtellæ in cælo

Romanorum clades in Italia.

Eclipſis inſolita.

299. 300. 301. 302. * αὐτὸν.

Incerti Continuat. Leo Baſilii Filius.

apparerent, Tantaque ventorum vis ac turbo fuit, fulguraque & tonitrua, ut & septem viri in gradibus Fori sancti Constantini e cœlo tacti pericrint.

Edit. Paris. pag 220. Capta Samus.

VII. Expugnata ab Agarenis Samus est, una quoque Paspala Prætore in eo comprehenso. Leo autem Imperator, Zautzam Imperatoris Patrem, novo abs se dignitatis titulo excogitato, appellat. Jam enim secreto amore Zoes ejus filiæ flagrabat, viro illius Theodoro, cognomento Guniaxitze, veneno sublato.

Leonis incesti amores cum Zoe.

Anton. Caulea Patriarcha.

VIII. Stephano Patriarcha vivis exempto, in ejus locum præficitur Antonius cognomento Cauleas.

Bellum Bulgaricum, ejusque exitus.

IX. Venit nuntius, rumorque percrebuit, Symeonem Bulgarorum Principem expeditionem moliri adversus Romanos; ea scilicet prætexta causa. Zautzas Imperatoris pater servum eunuchum habebat, Musicum nomine. Junxerat hic amicitias cum Staracio & Cosma, viris mercatoribus, lucrique ac auri cupidis, Attica oriundis. Hi porro Musici auctoritate freti, majoris quæstus gratia, quod in Urbe cum Bulgaris commercium erat, Thessalonicam transferunt, & graviora vectigalia a mercatoribus Bulgaris exigunt. Bulgari de injuria Symeoni expostulant: ipse vicissim eorum querelas per nuntium Leoni exponit. Is vero ob benevolentiam qua Zautzam prosequebatur, cuncta haud secus ac nugas sprevit. Symeon ergo furore actus, arma adversus Romanos sumit. Rescivit Imperator, Crinitemque Magistrum militiæ ingenti exercitu procerumque numero constipatum, adversus illum mittit. Concurrentibus aciebus in Macedonia, victi Romani; occisus ipse Crinites & Curtices Armenius, ac alii multi. Quod vero Symeon etiam Chazaros Leoni Imperatori fœderatos inter spolia ceperat, amputatis eorum naribus Romanorum probro, in Urbem eos remisit. Spectaculi indignitate ira totus effervescens Imperator, Nicetam cognomento Sclerum (Durum dicas) cum celocibus ad Danubium fluvium mittit, qui Turcos oblatis muneribus adversus Symeonem, ejusque debellandi causa, conducat. Nicetas ubi in colloquium venit, Turcosque & ipsos ad bellum adversus Symeonem induxit, acceptis etiam ab eis obsidibus ad Imperatorem rediit. Imperator terra marique urgendum Bulgaricum bellum constituit: ac mari quidem, Eustathium Drungarium mittit; terra autem, Nicephorum Phocam Patritium, extincto Andrea, Scholarum Domesticum. Ad Bulgariam usque copiæ venerant, cum Imperator Constantinacium Quæstorem ad Symeonem misit, adhuc pacem ambiens, ac cum eo fœdus percutere volens. Symeon comprehensum Legatum, in carcere tenuit, secum dolo agi existimans. Dum itaque Symeon Nicephori copiis aciem opponit, omnem Turci Bulgaricam ditionem late vastant ac diripiunt. Audivit Symeon, adversumque Turcos vertit impetum. Turci iterum trajecto amne, conserta cum Bulgaris acie, eos penitus profligant, ita ut Symeon Distram incolumis vix evaserit. Victores

Romanorum clades.

Chazarorum dura tractatio.

Turci Romanis fœderati, i. Hungari seu Uni.

pag. 221.

Ἀπὸ ἀστέρας φαίνεσθαι· ἀνέμων τε βιαία φορὰ καὶ ἀστραπαὶ ἐβρόντησέ, ὥστε καὶ ἐν τῷ Φόρῳ ἀναβαθμοῖς τῶν ἁγίου Κωνσταντίνου ἀνθρώπους πέντε ἐκτανε.

ζ'. Ἐπολιορκήθη μὲν ὑπὸ Ἀγαρηνῶν ἡ Σάμος, συμπαραληφθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦντος ἐν αὐτῇ Πασπαλᾶ. Λέων δὲ ὁ Βασιλεὺς Βασιλοπάτορα τὸν Ζαύτζαν τιμᾷ, ἀπὸ καινοῦ τοῦτον καταγράψας τὸ ὄνομα. ἤδη γὰρ Ζωῇ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ συμφιλιώθη, τοῦ ταύτης ἀνδρὸς Θεοδώρου, ὃν Γουνιαζίτζης ἐπώνυμον, ἀναιρεθέντος φαρμάκῳ.

η'. Στεφάνου δὲ Πατριάρχου τὸν βίον ἀπαλλάττοντος, Ἀντώνιος ὁ τοῦ ἐπωνυμίου Καυλέας Πατριάρχης αὐτὸν αὖθις προχειρίζεται.

θ'. Ἀγγελία δὲ κατέλαβε, ὡς ὁ ἄρχων Συμεὼν Βουλγαρίας βούλεται τῷ Ῥωμαίων ἐκστρατεύσασθαι, πρόφασιν ἔχων τῆς μάχης ταύτης. Εἰσῆκτο γὰρ δοῦλος ὁ Βασιλοπάτωρ Ζαύτζας· Μουσικὸς δὲ τοῦτον ὄνομα τῷ τότε. ὃς συμφιλιώθη ἀνδράσιν ἐμπορικοῖς καὶ φιλοκερδέσι καὶ φιλοχρύσοις ἐξ Ἑλλάδος ὄντι Σπαρταίῳ τε καὶ Κοσμᾷ· οἵτινες μετιτέον τὸ Μουσικὸν κερδαίνειν βουλόμενοι, καὶ μὴ Βουλγάροις πραγματείαν ἐν τῇ πόλει, ἐν Θεσσαλονίκῃ μετέστησαν, κακῶς κεμπρεύοντες τοὺς Βουλγάρους. ὧν δὲ Βουλγάροι ταῦτα τῷ Συμεὼν ἀπαγγελάντων, αὐτὸς δοῦλα ταῦτα τῷ Βασιλεῖ κατέστησε Λέοντι. ὁ δὲ πάντα ὡς λῆρον ἐλογίζετο, τῇ πρὸς Ζαύτζαν προσηκούσῃ τιμώμενος. μανεὶς οὖν ὁ Συμεὼν, πρὸ καὶ τοῦ Ῥωμαίων τὰ ὅπλα. ὁ δὲ Βασιλεὺς τὸν Κρινίτην ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ Στρατηλάτην ὄντα, λαῷ πολλῷ καὶ ἄρχουσι καθοπλίσας αὐτόν. συμβολῆς δὲ ἐν Μακεδονίᾳ γενομένης, ἡττῶνται Ῥωμαῖοι, καὶ κατασφάττεται αὐτός τε ὁ Κρινίτης, καὶ ὁ Ἀρμένιος Κυρτίκιος, καὶ ἄλλοι πολλοί. ἐπεὶ δὲ τοῖς καὶ Χαζάροις κατέσχε ὁ Συμεὼν τῆς ἐκ τῆς ἑταιρείας τοῦ Βασιλέως Λέοντος, τὰς αὐτῶν ῥῖνας ἀποτεμὼν εἰς αἰσχύλην τῶν Ῥωμαίων, ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλε. ὃς ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς, ἐν θυμῷ γενηθείς, Νικήταν τὸν ὀνομαζόμενον Σκληρὸν, ἐπὶ τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ μὴ δρομώνων ἐξαπέστειλε, δοὺς δοῦρα τοῖς Τούρκοις ὥστε τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι. ὁ δὲ τούτοις συμπεσὼν, καὶ πείσας κατὰ Συμεὼν ἔπλα ἄρασθαι, ὁμήρους λαβὼν παρ' αὐτῶν πρὸς Βασιλέα ἀπέστειλε· ὁ δὲ Βασιλεὺς γῇ τε καὶ θαλάττῃ διώκειν τοὺς Βουλγάρους πολεμίους. καὶ γῇ μὲν θαλάσσης Εὐσταθίου Δρουγγαρίου ἀποστείλαντος· γῇ δὲ Πατρικίου Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, Δομεστίκου τῶν σχολῶν μετὰ τοῦ τιλάτου Ἀνδρέου γενομένου· ἕως μέχρι Βουλγαρίας καταλαβόντων, ὁ Βασιλεὺς τὸν Κοιαίστορα Κωνσταντινάκιον πρὸς Συμεὼν ἐξαπέστειλε, ἔτι τοῦ εἰρήνην στέργειν, καὶ βουλόμενος συνάπτεσθαι πρὸς αὐτόν· ὃν Συμεὼν κατασχὼν, ἐν φρουρᾷ κατακλείει, δόλῳ πρὸς αὐτὸν ὑποπτεύσας παραγεγενῆσθαι. τῷ Συμεὼν οὖν ἔτι τὸ στρατεύμα Νικηφόρου ἀσχολουμένου, οἱ Τοῦρκοι κατεδραμόντες πᾶσαν τὴν Βουλγαρικὴν ἐλυμήναντο γῆν. ὁ Συμεὼν ἐμαθὼν, κατὰ τῶν Τούρκων ἐστράτευσε. οἱ δὲ ἀντιστράσαντες, πόλεμον πρὸς Βουλγάρους συμβάλλουσι, καὶ νικῶσι πάντας κατακράτος, ὡς μόλις τὸν Συμεὼν ἐν τῇ Δίστρᾳ σωθῆναι. πάσαν

303.

304.

305.

ὅτω οἱ Τοῦρκοι τῷ Βασιλεῖ, τὸν Βουλγάρων αἰχμαλώτους ἀπάγεσθαι· ὁ δὲ τὸν μὲν ἔπεμπεν, τοὺς πολίτας ἐξαποστέλλας εἰς τὸ τῶν ἐξόντων. ὁ δὲ Συμεὼν δὲ Εὐσταθίου Δρουγγαρίου τοῦ Βασιλέως περὶ εἰρήνης ἱκέτευε· πρὸς ὃν ὑπεῖξε ὁ Βασιλεύς, καὶ τὸν Χοιροσφάκτην Λέοντα πρὸς τὸ ταύτην ποιήσασθαι ἐξαπέστειλε. ὁ δὲ Δομέστικος Νικηφόρος καὶ ὁ Δρουγγάριος Εὐσάθιος [306] ὑποστρέψαι μὴ λαθὼν ἐπειλήφεσαν· Λέοντα δὲ Χοιροσφάκτην οὐδὲ λόγου ἠξίωσε ὁ Συμεών, ἀλλ' ἐν εἱρκτῇ * ἐφυλάξατο. ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων, πάντας κατέσφαξε, μὴ δυναθέντας παρὰ Ῥωμαίοις βοηθείας δέξασθαι. ὑποστρέψας δὲ ἐπὶ τὴν νίκην γαυριῶν, πρὸς τὸν Λέοντα ἔφη, Εἰ μὴ πρόπαρ πάντας τὴν αἰχμαλωσίαν Βουλγάρων λάβω, εἰρήνην οὐ ποιῶ. ἐπείσθη ταῦτα ὁ Βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι. ἦλθεν οὖν μετὰ Λέοντος ὁ Βούλγαρος Θεόδωρος, οἰκεῖος ὢν τοῦ Συμεών, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

ια'. Τῷ δὲ Δομεστίκῳ Νικηφόρῳ πρὸς τὸν Βασιλέως ἐξόχως ἀγαπωμένῳ, ὁ Βασιλοπάτωρ Ζαύτζας τὸν υἱὸν ἀξιώσας προσβάλλετο, γαμικὸν μὲν αὐτῷ ποιῆσαι συναλλαγμα βουλόμενος. τοῦ δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαναινομένου, μήποτε δῶ ὑποψίαν τῷ Βασιλεῖ Λέοντι· μανίας ἐπὶ τούτῳ ὁ Ζαύτζας, αἰτίας ἐπέστησε κατ' αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦτον μετέστησε. προεβλήθη δὲ ἀντ' αὐτοῦ Δομέστικος τῆς σχολῆς ὁ Μάγιστρος Κατακαλών. ἐπὶ πολὺ δὲ σχολάσας ὁ Νικηφόρος, αὖθις Στρατηγὸς ἐπὶ τῆς τῶν Θρακησίων θέματι προχειρίζεται. πολλὰς δὲ ἐν γυναίαις ἀνδραγαθίας ἐπὶ πάσης αὐτὸν ἐν ταῖς πολέμοις καταπρεπὴς βιοτῆς, καὶ πολλὰ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν στεφάμενος ἔργα, πλήρης ἡμερῶν βίον ἐν γήρᾳ καλῷ, υἱοὺς καταλιπὼν Βάρδαν καὶ Λέοντα, ὧν ὁ Βάρδας οἰκειότατος ὢν τῷ Βασιλεῖ Λέοντι ἐστέργετό τε καὶ ἠγαπᾶτο, καὶ δουλείας ἐξυπηρετοῦντο ταῖς ἀνάγκαις τοῦ Βασιλέως. Ὁ δὲ Βασιλεὺς καθὼς εἴρηται, τὸν Κατακαλὼν προχειρισάμενος εἰς Δομέστικον κατὰ τοῦ Συμεὼν τοῦτον ἐξαποστέλλει, συνεξαποστείλας αὐτῷ καὶ Θεοδόσιον Πατρίκιον καὶ Πρωτοβεστιάριον. ἐξηπατήσατο δὲ πάσαις ἀνατολαῖς θεμάτων τε καὶ ταγμάτων, καὶ πολέμῳ μὴ Βουλγάρων συγκροτηθέντος [307] περὶ τὸ Βουλγαρόφυγον, τρέπονται Ῥωμαῖοι κακῶς, καὶ πάντες ἀπώλοντο· οἷς συναπώλετο καὶ ὁ Πρωτοβεστιάριος Θεοδόσιος. ἐπὶ τούτῳ καὶ οἱ τῆς Χερσῶνος οἰκήτορες τὸν αὐτῶν ἀπέκτειναν Στρατηγὸν Συμεών, τὸν τοῦ Ἰωνᾶ. παρελήφθη δὲ καὶ τὸ Κόρον ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

ιβ'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς εἰς τὰ Δαμιανοῦ ἐξιὼν, εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν Ζωὴν τὴν τοῦ Ζαύτζα θυγατέρα, καὶ αὐτὸν τὸν Ζαύτζαν. Θεοφανὼ δὲ ἡ τοῦ Βασιλέως γαμετὴ οὐ παρῆν ἐκεῖσε, ἀλλ' [308] ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφῷ τῷ ἐν Βλαχέρναις προσευχαρίστως ηὔχετο. δόξαν δὲ τῷ Βασιλεῖ μεῖναι ἐν τοῖς Δαμιανοῦ, συμβούλιον οἱ τοῦ Ζαύτζα ποιησάμενοι, ὅ, τι ἐφ' αὐτῷ ὁ Ταύτζης καὶ οἱ λοιποὶ, τῇ νυκτὶ τὸν Βασιλέα διαχειρίσασθαι ἐβουλεύσαντο. ἡ δὲ Ζωὴ τῷ Βασιλεῖ συγκαθεύδουσα, καὶ τοῦ θορύβου ἐσαισθομένη, διὰ τῆς θυρίδος προκύψασα κατεσήμανε. ὡς δὲ τὸ δεινὸν τῆς ἐπιβουλῆς ἔφθασε γνῶναι, τὸν Βασιλέα διυπνίσασα τὸ πραττόμενον κατεσήμανεν· ὃς ἐν πλοίῳ εὐθὺς εἰσελθὼν, εἰς Πηγὰς διεπέρασε, πάντας ἐκεῖσε, καὶ αὐτὸν τὸν Ζαύτζαν καταλιπών. ταχὺ δὲ πρωῒ εἰς τὸ παλάτιον εἰσελθὼν, Ἰωάννῃ μὲν τῷ Βίγλᾳ Δρουγγαρίου διε-

A Turci ab Imperatore expoſcunt, ut Bulgarorum captivos redimat. Præſtitit ille, cives mittens, qui redimerent. Porro Symeon, Euſtathii Drungarii opera, pacem ſupplex Imperatorem rogat. Annuit in eam Imperator, Leonem Chœroſphactem ad eam componendam mittens. Nicephorus Domeſticus & Euſtathius Drungarius redire juſſi cum copiis. Symeon Leonem Chœroſphactem, nec alloquio dignatus, ſtringit in carcere. Expeditione vero in Turcos ſuſcepta, omnes jugulavit, cum eis nulla ex Romanis auxilia liciſſet accipere. Reverſus Symeon pro victoria ferociens, Leoni denuntiat, Nulla ſe pacis fœdera admiſſurum, niſi Bulgaros omnes captivos ante receperit. Annuit Imperator, ac reddendos captivos conſentit. Venit itaque Theodorus Bulgarus Symeonis domeſticus cum Leone, eoſque recepit.

Turci interneccione deleti.

Pax Bulgarica.

X. Nicephorus Domeſticus eximie charus Imperatori erat. Hunc Zautzas Imperatoris pater ceu virum potentatum obtinentem ad id munus provexerat, nuptiarum cum illo commercia ambiens. Verum reſpuit ille, ne quam forte Leoni Imperatori de ſe ſuſpicandi occaſionem præberet. Ea re furiis actus Zautzas, crimina in eum intentans, dignitate ſpoliat. Ejus loco Scholarum Domeſticus provectus Magiſter Catacalo. Poſt longam vacationem Nicephorus iterum Dux in Thraceſiorum Themate conſtituitur; multiſque, quoad vixit, egregie fortiterque bello geſtis, nec paucis adverſus Agarenos gentesque alias erectis tropæis, in ſenectute bona diem obiit, Barda & Leone liberis relictis: quorum prior Leoni Imperatori familiaris, illi chariſſimus erat, ejuſque miniſteria ſtrenuus obibat. Imperator itaque, uti dictum eſt, Catacalonem creatum Domeſticum, adverſus Symeonem mittit, cui etiam Theodoſium Patricium ac Protoveſtiarium comitem adjunxit; cunctiſque Aſiæ cohortibus ac ordinibus traductis, collatis ſignis cum Bulgaris, ad locum (quem vocant) Bulgarophygum, Romani male funduntur, omneſque internecioni dantur, ipſo etiam Patricio ac Protoveſtiario Theodoſio deſiderato. Inter hæc etiam Cherſonitæ, Ducem ſuum Jonæ filium Symeonem occiderunt: Agareni in Cappadocia Corum ceperunt.

Edit. Pariſ. pag. 222.

Romanorum clades a Bulgaris.

Symeon Cherſonis Praetor necatus.

XI. Imperator ad Damiani Ædes egreſſus, Zoem Zautzæ filiam ſecum habebat, ac ipſum Zautzam. Theophano autem Imperatoris uxor iis ſolemnibus non intererat, ſed ad ſanctum Loculum in Blachernis precibus aſſidua erat. Viſum Imperatori in illis Ædibus morarum aliquid trahere: Zautzæ affines, tum ſcilicet ejus filius Tautzes, tum reliqui, conſilium ineunt ut Imperatorem noctu interimant. At Zoe in Imperatoris ſinu dormiens, audito murmure, per feneſtram aſpectans, ſilentium indicebat. Perſpectoque clare inſidiarum periculo, ſuſcitans Imperatorem, inſidias indicavit. Statim ergo in navigium ingreſſus, Pegas transfretavit, cunctis ibi, ac ipſo Zautza, relictis. Statimque mane in Palatium veniens, Joanne Excubiarum Drungario ab officio re-

Theophanonis religio.

Inſidiæ Leoni ſtructæ.

Pardus exoticarum Drungarius.

moto, Pardum Nicolai Heteriarchæ filium el muneri præfecit. Is namque Nicolaus Imperatori amicus, propensaque in eum fide, Zauzæ arcana omnia ac consilia ei detegebat. Ex tunc igitur Imperator in Zauzæ cubiculum non introibat, donec Leo Magister, cognomento Theodoraces, ambos reconciliasset.

Theophanonis sanctitas & miracula.

XII. Moritur Theophano Augusta, annos duodecim Imperio potita; atque post mortem miraculorum gloria claruit; quæ nimirum zelotypiæ affectu superior fuisset, Zoesque spretionem placide tulisset, ac vitam omnem eleemosynis atque precibus assidua egisset.

Zoe Leoni nupta, &c.

XIII. Coronat Leo Imperator Zoem Zauzæ filiam, & a quodam Clerico Palatino, cognomento Sinapes, pro nuptiarum corollis benedictione donatur. Benedictionis minister, officio depositus est. Zoes cum annum unum ac menses octo in Imperio vixisset, fatis functa est. Inventa urna in quam ejus cadaver inferretur, in hæc verba ac sententiam cælata, *Filia Babylonis misera.*

Edit. Paris. pag. 223.

Psel. 136. 8. Mysticus & Staurasius in ordinem redacti.

XIV. Porro delati sunt apud Imperatorem Musicus & Stauratius, tamquam qui munera a Ducibus ac Magistratibus acciperent, & apud Imperatoris Patrem per sordes intercederent. Ac vero ingresso quandoque Stauratio ad Imperatoris Patrem cum Ducum alicujus libello, ubi eum Imperator in Solari horologio stans aspexit, hominem pone secutus est, cervicique apprehensum foras eduxit, tamquam nimirum de Ducibus quæstionem habiturus; trahensque ad Monothyrum, ablatisque tabulis, hominem excussit; ac iis qui forte aderant, Palatio educendum, atque in Monachum detondendum, dedit. Ii vero ut cognovit Musicus, desperatione agi, suisque rebus diffidere cœpit. Ingressus itaque Imperator, ubi ille Zauzæ adstabat, collo apprehensum, trudens expulit, ac Christophoro Cubiculario in Studianis detonderi præcepit. Haud multo post Zauzas in Palatio moritur, elatumque ejus funus per Bucoleonem in Caulea Monasterio deponitur.

Zauzæ mors.

XV. Basilius Imperialis Exactor seu Compulsor, amicitia jungitur Samonæ Cubicularii, Agarenorum prosapia sato, Imperii scilicet cupidine incessus. Concepta ergo fiducia mentem aperit, aitque, *Defuncta nunc Zoe, amita nostra, fit prorsus ut Imperator aliam uxorem ducat, nosque omnes e medio tollat. Verum mihi fidem obstringito, arcanum te servaturum; tum ego, omne tibi nostrum consilium credam.* Quod cum ille fecisset, omnem ab eo disci conspirationem. Samonas vero ad Imperatorem ingressus. *Est*, inquit, *Domine, quod tibi secreto loquar; res scilicet ejusmodi, quæ si dicatur, mihi quidem interitum; sin tacebitur, certum tibi exitium afferet:* omnemque Imperatori machinationem narravit. Cumque Imperator haud satis delationi fidem accommodaret, secumque ambigeret, *Num forte cujusdam suasu hæc ille locutus esset?* ait ad eum Samonas: *Si rem plenius scire desideras, mitte denique quos libuerit, ut in cubiculi angulo latentes, omnia conscribant, quæ ambo pariter loquemur; inque eum modum,*

Conjuratio detecta ac compressa.

Α δίξατο, Πάρδος δὲ οἱὸν Νικολάου Ἑταιριάρχου ἀντ' αὐτοῦ προεβάλετο. ὁ γὰρ Νικόλαος ὗτος φίλος ἦν τῷ Βασιλεῖ καὶ πιστὸς, καὶ πρὸ τὰ ἀπόρρητα πάντα τῷ Ζαυτζᾷ δῆλα πᾶν καθίστη καὶ ἔκρυπτε· ἕως τοῦτο ὅτε ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸ τοῦ Ζαυτζᾶ κελλίον οὐκ εἰσήρχετο, εἰ μὴ Λέων ὁ Μάγιστρος, ὁ Θεοδοράκης ἐπάνοιμος, πᾶσι ἀλλήλοις διήλλαξε.

ιβ'. Τελευτᾷ δὲ Λύγουστα Θεοφανὼ ἐπὶ βασιλεύσασα δώδεκα, ἥτις καὶ θαυματουργὸς ἀνεδείχθη, ἀνατέρα τε τῆς ζηλοτυπίας πάθους φανεῖσα, καὶ πρᾴως τὴν παραδοχὴν ὑπενεγκοῦσα Ζωῆς, καὶ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς τὸν ἅπαντα βίον διανύσασα.

Β ιγ'. Στέφει Λέων ὁ Βασιλεὺς τὴν γυναῖκα τοῦ Ζαυτζᾶ Ζωὴν, ἐκ διλογεῖτου παρὰ τοῦ Κλητορίου τοῦ παλατίου, ᾧ ἐπίκλην Σινάπης. [309] ὁ μὲν οὖν διλογήσας καθῃρέθη. ἡ δὲ ἦν ἐν τῇ μονῇ ὀκτὼ βασιλεύσασα ἐτελεύτησε. λάρναξ δὲ ἐρέθη ἐφ' ᾧ ἐπιγραφῆναι τὸ σῆμα αὐτῆς ἐν αὐτῇ, ἥτις τάδε εἶχεν ἐγκεκολαμμένα γράμματα· Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος. 309.

ιδ'. Διεβλήθησαν δὲ τῷ Βασιλεῖ Μυσικὸς καὶ Σταυράκιος, ὡς παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ δῶρα λαμβάνοντες, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸν Ἀρχόντων, * μυστοδόκει τοῦτο τῷ Βασιλεοπάτορι. καί ποτε τὸν Σταυρακίου μὲν γραμμάτων τινὰς τοῦ Στρατηγοῦ εἰς τὸν Βασιλεοπάτορα εἰσιλλυθότας, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ Ἡλιακῷ ἱστοῦντα, κατόπιν αὐτοῦ εἰσῆλθε, καὶ τὸ τένοντος αὐτὸν λαβόμενος, ἔξω ἐξήγαγε, ὡς δῆθεν περὶ τοῦ Στρατηγοῦ ἐρωτήσων, καὶ εἰς τὸ Μονόθυρον ἀγαγὼν, καὶ τὰ γράμματα ἐξάρας, ἀπεπροσεδόκησε τοῦτον· καὶ τοῖς ἀρχοῦσιν εὐθὺς τὸ παλατίου ἐξαγαγεῖν, καὶ Μοναχὸν ἀποκεῖραι. μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μυσικὸς, ἐκ ἀπογνώσεως γέγονε. εἰσιλθὼν δὲ ὁ Βασιλεὺς ἔνθα ὁ Μυσικὸς παρέστη τῇ Ζαυτζᾷ, τοῦτον παρὰ τὸν τράχηλον ὠθήσας ἐξήγαγε, διορισάμενος Χειροφόρῳ Κοπωνίτῃ ἐν τοῖς Στουδίοις ἀποκεῖραι αὐτόν. μετ' ὀλίγον δὲ Ζαυτζᾶς τελευτᾷ ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἐκ τοῦ Βουκολέοντος κατενεχθεὶς αὐτὸν, ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλίου κατέθαψαν. * μυστοδόκει.

Δ ιε'. Συμφιλιοῦται δὲ [310] ὁ Ἐπείκτης Βασίλειος τῷ Κυβικυλαρίῳ Σαμωνᾷ τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν, τὸ γ' βασιλείας ὀρτιγόμβους ἀξιώματος. ἐθάρρησε δὲ τῷ Σαμωνᾷ, ὅτι [311] τῆς θείας ἡμῶν τελευτάσης Ζωῆς, τέρα γυναικὶ πάντως ὁ Βασιλεὺς συζεύξεται, καὶ ἡμᾶς ἐκ ποδῶν καταστήσῃ. δὸς οὖν μοι λόγον ὡς φυλάξεις τὸ ἀπόρρητον, κἀγώ σοι πάντα θαρρήσω τὰ ὑφ' ἡμῶν βουλεύματα. Ὁ δὲ τοῦτο πιστικὸς, πᾶσαν παρ' αὐτοῦ τὴν συνωμοσίαν ἐδιδάσκετο. ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰς Βασιλέα εἰσελθὼν, ἔφη, Θέλω σοί τι, δέσποτα, ἰδίᾳ εἰπεῖν, [312] ὅπερ ἐμοὶ μὲν λυσιτελοῦν θάνατον προξενεῖ· σοὶ δὲ, σωτήριον. Ε ἐξελθὼν πρὸς τὸν Βασιλέα πᾶσαν Βασιλέως ἐπιβουλὴν. τῷ δὲ Βασιλέως τοῖς ῥηθεῖσι ἐμπιστεύσαντος, καὶ εἰπόντος, Μήποτε, ὡς ἐξ ὑποβολῆς τινὸς ταῦτα εἰρήκει. ὁ δὲ Σαμωνᾶς, Εἰ βούλει πληροφορηθῆναι, φησὶν, ὡς βούλει εἰς τὸ ἐμὸν κελλίον ἀπέλθωμεν, καὶ ἀποκρύψω τινὰς ἐν ἀποκρύφῳ, καὶ ὅσα παρὰ Βασιλέως καὶ παρ' ἐμοῦ λέγονται, γράψωσι, καὶ 310. 311. 312.

τλιαπαῦτα βιβαιωθήσῃ, ὡς οὐδὲν ψεῦδός ἐστι τῷ παρ' ἐμοῦ σοι ῥηθέντων. Ἀποστέλλει οὖν ὁ Βασιλεὺς Χριστοφόρον Πρωτοβεστιάριον ἅμα Καλοκύρῃ Κοιτωνίτῃ· οἱ ἐν τῷ Σαμωνᾶ κιλλίῳ ἀπελθόντες ἐκρύβησαν. ὁ δὲ Σαμωνᾶς τὸν Βασίλειον δελεάσας, καὶ λόγον ἔνορκον δοὺς, ἅπαντα πάλιν παῤῥησίᾳ αὐτῷ ἐπιβουλὴν φανερὰς ἐξενεγκεῖν, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ βουλομένους. Ἔπειτα Καλοκύρης καὶ Χριστοφόρος ἀκούσαντες, ἅμα γραφῆς ἐσημήναντο. Τύπων δὲ ἀφισταμένων, ἅτοι κατελθόντες ἐν γραφείῳ τοῦ Βασιλέως ὑπεσήμηναν καὶ ἀνέγνωσαν. καὶ παρδοὺ Βασίλειον μὲν προκαλισάμενος, δίδωσι [313] μιλιαρίσια χιλιάδας κδ', ὡς δοθῆναι ψυχικὰ τῆς αὐτοῦ θείας Ζωῆς ἀναθήματα, καὶ εἰς Μακεδονίαν ἀπιέναι. Παρδοὺ δὲ Δρουγγάριον τῆς βίγλης αὐτῷ κοινωνικόν πρὸς τὸν Στυπιώτην ἀποστέλλει, ἵνα δοθὲν ἀγαγὼν αὐτὸν. ὃς προμυνθεὶς ὑπὸ βασιλικῆς γραφῆς, ὧνπερ ἐδιήμαρτε. Νικόλαον δὲ Ἑταιρειάρχην τῆς πόλεως ἐξήγαγε. ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασίλειον, καὶ ἀνακαλέσας αὐτὸν, καὶ τύφας σφοδρῶς, καὶ τείχας αὐτὸν καταπλίξας, εἰς εἰς μίαν θεμαμβώσας τὴν πόλιν, εἰς Ἀθήνας ἐξώσιεν. πάντας δὲ τοὺς Μαγίστρους, καὶ τοὺς ἐν πόλει ὁ Βασιλεὺς προσκαλισάμενος, ἐνώπιον αὐτῶν τὰ ὑπὸ Σαμωνᾶ μηνυθέντα ἀνέγνω. Οἱ δὲ πάντων ὑπερηφάνησαν, ὡς τῆς τοῦ Βασιλέως παραίτιον καταστάντα ζωῆς, καὶ ἄξιον μεγίστης εἶναι τιμῆς ἀποφήναντο. ὁ δὲ πάντων παρδοὺ τὴν τοῦ Πρωτοσπαθαρίου τιμὴν ἀξίωσε, καὶ οἰκεῖον ἑαυτῷ κατεστήσατο.

314. ις'. Ἐπλήρωσε δὲ [314] ὁ Πατριάρχης * Σπέρατος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ Πατριάρχης ὁ Μυστικὸς ἐχειροτονήθη Νικόλαος, ὁ * πολλὰ μὲν κατὰ τῆς σοφίας ἀφελήματα σὺν ὠχρίμοις κατασάσι. Ἁλῴσκεται ὑπὸ τῆς πόλις Δημητριάς, ἡ ἐν τῷ θέματι Ἑλλάδος, ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

* Ἀντίνου. * πολὺς τὰ τῶν.

* Reliqui, τῆς τοῦ Ζαυτζα. 315. ιζ'. Λέων δὲ ὁ Βασιλεὺς στέφει Ἄννην θυγατέρα Ζωῆς * τὴν ἀπὸ τοῦ Ζαυτζᾶ, καὶ τὸ μὲν δοιάδα ποιεῖν [315] τὰ κατὰ τύχον Κλητόρια, λυγόσης μὴ ὔσης. ἠγάγετο δὲ ὁ Βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ Ὀψικίου θέματος, ὡραίαν τε καὶ περικαλλῆ· ὄνομα δὲ αὐτῇ Εὐδοκία. ἐγκύμονα αὐτὴν, καὶ ἐτέλεσε ἐξ ἧς παῖδα ἐποίησεν ἄῤῥενα· ἐφ' ᾧ καὶ αὐτὴ, καὶ τὸ γενηθὲν ἐτελεύτησε.

ιη'. Ἐκτισε δὲ πλησίον τοῦ ἁγίων Ἀποστόλων ναοῦ ἐκκλησίαν ὁ Βασιλεὺς, ἐπ' ὀνόματι τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς Θεοφανοῦς. ἔκτισε δὲ καὶ τοῦ ἁγίου Λαζάρου ἐκκλησίαν [316] ἧς λεγομένων Τόπων, καὶ μονὴν ἀνδρῶν Εὐνούχων ἐν αὐτῇ κατεσκεύασε· ἔνθα καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Μαγδαλίνης ἀνακομίσας, ἀπέθετο. Ἐπεὶ δὲ σχολὴν ἐν τοῖς τῶν ἐκκλησιῶν τοιούτοις ἔργοις ἀγομένην, τὸ ἐν Σικελίᾳ Ταυρομένιον ὑπὸ τῶν Ἀφρων παρελήφθη, καὶ πολὺς τῶν Ῥωμαίων φόνος ἐγένετο. κατεχρίθη δὲ καὶ Λῆμνος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ πλεῖστος χμαλωτίσθη λαός.

316. 317. ιθ'. Προέλασιν δὲ ἡ Βασιλίσσης πεντηκόντος [317] τῇ ἡμέρᾳ τῶν Μυροφόρων εἰς τὸ ἅγιον Μάμας, ἐν τῇ εἰσόδῳ, καὶ πλησίον τῶν ἁγίων γενέσθαι θυρῶν, ἐκπεπηδηκώς τις τῶν ἄμβωνος, ῥάβδῳ παχείᾳ καὶ ἰσχυρᾷ τύπτει ἐπαυτὸν κατὰ κεφαλῆς. καὶ δὴ ἂν ἐθανάτωσε παρδοὺ, εἰ μὴ προνοίᾳ τινὶ τὸ τῆς ῥάβδου ἄκρον τῷ

A *nihil me falso locutum esse, omnia intelliges.* Mittit itaque Imperator Christophorum Protovestiarium una cum Calocyri Cubiculario: ingressique, in Samonæ Cubiculo delitescunt. Tum Samonas Basilii obblandiens, juratâque fide sibi eum obstringens, omnem rursus suadet machinationem clare detegere ac conjuratos referre. Audita Calocyris & Christophorus, scripto annotarunt; illisque prandentibus, fe cubiculo subducentes, scripturam Imperatori subscriptione sua monitam legerunt. Basilium confestim accersit Imperator, datque viginti-quatuor millia nummorum miliarensium in amictu Zoes animæ levamen legata, inque Macedoniam perferre jussit. Pardum Excubiarum Drungarium conjurationis socium, ad Stupiotem mittit; velut eum additurum: quem ille Imperatoris diplomate præmonitus, in vincula compegit. Nicolaum Hetæriarcham, solercer Urbe ejecit. Basilium ex Macedonia revocatum institutoque judicio, acerbis supplicils subjicit; exutis capillis, pompaque tradu&tum per mediam civitatem, Athenas in exilium misit. Convocatis autem Imperator cunctis Magistris ac Proceribus, quæ a Samona indicata fuerant, sub omnium conspectum legit. Hi, summis laudibus hominem extulerunt, ut qui Imperatoris vitæ consuluisset, maximoque dignum honore proclamarunt. Confestim itaque Protospatharii dignitate auctum, inter familiares eum Leo coaptavit.

Edit. Paris. pag. 224

Samonas Asecretis suadet machinationem detegere.

XVI. Defuncto Patriarcha Antonio ejus loco ordinatus est Patriarcha Nicolaus Mysticus, vir longe sapientia præditus, cum pari modestia morumque compositione. Capta ab Agarenis Urbs Demetrias, spectans ad Acticæ Thema.

Nicolaus Mysticus patriarcha.

Demetrias capta.

XVII. Coronat Leo Annam Zoes filiam Zautzæ neptem, quod constituta ex more Convivia publica, deficiente Augusta, celebrare non posset. Duxit vero Imperator puellam ex Opsicii Themate formosam longeque pulcherrimam, Eudociam nomine; celebratisque nuptiarum solemniis, Augustali corona donavit: ex qua suscepta prole mascula, tum ipsa in partu interiit, tam quam prolem sustulerat.

Anna coronatio nimica.

Eudocia 3. Leonis uxor; in partu extincta.

XVIII. Haud procul ab Æde sanctorum Apostolorum, Leo Templum ex nomine prioris uxoris suæ Theophanonis extruxit. Sed & sancti Lazari Ecclesiam, ad Topos (quos vocant) ædificavit, inque illa virorum Eunuchorum Monasterium constituit: quo etiam sancti Lazari corpus, ejusque sororis Magdalenæ, corpus translatum deposuit. Dum vero classiarii hiusmodi operibus tempus distrahunt, Tauromenium in Sicilia ab Afris capitur, ingensque Romanorum clades agitur. Lemno quoque potiti Agareni, magnam captivorum multitudinem abducunt.

S. Theophanis Templum.

S. Lazari in Topis ex Lazari & Magdalenæ illata corpora.

pag. 225.

Tauromenium captum.

Capta Lemnos.

XIX. Cum Imperator die Mediæ Pentecostes solemni pompa ad sanctum Mocium processisset, jamque introgressus ad sanctas prope januas ac sacrarium veniisset; exiliens quis ex ambone, robustum crassumque fustem, in ejus capite impegit. Ac sane mox sustulisset;

Leo ad S. Mocium vulneratus.

nisi quadam Dei providentia fultis summitas multifido pendenti candelabro illisa, impetum tantisper remisisset. Cruore ex Imperatoris capite largiter defluente, turbati Proceres alii alio diffugere. Alexander ejus frater ægrotationem causatus, pompæ non interfuit, ex quo ejuscemodi in fratrem insidiarum auctor grope inaudiit. Apprehensus igitur percussor, multisque tormentis subactus, cum nullum conjurationis socium posse se profiteretur, ad extremum manibus pedibusque præcisis, ad Circi metam combustus est. Post breve autem tempus Marcus sapientissimus Monachus, ejus Ecclesiæ Œconomus, qui Magni Cosmæ Terraodum hymnum Magni Sabbati absolvit, cum Imperatore mensæ assidens, rogabat, *Ne ejusmodi processus ac pompa ab eo abrogaretur. Quo annuente*, ait Marcus, *Ne trascaris, ave iniquus ferar, Imperator. Etenim id olim tibi eventurum vaticinatus erat David Propheta. Prædixit enim ille, Quanta malignatus est inimicus in Sancto meo! & gloriati sunt qui oderunt te, in medio solemnitatis tuæ. Itaque oportet te alios exinde annos decem imperare.* Quod & contigit. Post decem enim annos, ipsa die, qua vulnus acceperat, vivis exemptus est.

Marcus Oeconomus.

Psal. 73. 3.

Zoe quarta Leonis uxor.

XX. Porro Zoe quarta Leonis uxor in Palatio cum eo versabatur, haud dum nuptialibus corollis donata. Cum vero Bulgari incursionibus rem Romanam attererent, Agareni occasionem nacti, classem navalesque copias miserunt, Leone Tripolita classiario Duce, Arcalea Urbe oriundo, sed qui Christianam ejuraverat pietatem. Appellata autem est Phœniciæ Tripolis, quod tribus nationibus, * Sardiis scilicet, Tyriis ac Sidoniis colonis divisa sit. Egresso itaque Imperatore ad Butii emporium, Encæniorum causa Monasterii a Christophoro Protovestiario extructi, nuntius venit, Tripolitam cum hostili Saracenorum classe Constantinopolim petere. Mittit ergo Imperator Eustathium rei tunc navalis Drungarium cum classe adversus Tripolitam, qui pugnæ cum illo impar vacuus rediit. Eum insecutus Tripolita, intra Abydum penetravit, ac usque Parium venit. Hujus rei nuntius, gravem Imperatori mœrorem ac consilii inopiam attulit. Itaque Hemerio A secretis primario classem adversus Tripolitam ducendam committit. Is, Abydum prætervectus (quæ est in Hellesponto, quam Melisii coloni civitatem condiderunt. Hellespontus ab Hella Phrixi sorore illic pelago mersa sic appellatus) Ægæoque mari emenso (dictum hoc ab aquarum quasi caprarum more salientium inæqualitate) ac cum jam ad Strobellum appulisset, quæ est ad Cibyrrham (ac Strobelus quidem sic dicta a loci situ: Cibyrrha vero a Cibyrrho fratre Marsi & Cidrami) atque Lampsacum transisset (sic illa appellata, a luce, quæ noctu Phocensibus fundamenta jacientibus votaque concipientibus, cælitus affulsit; quo auspicio jacta civitatis fundamenta firma steterunt.) Postea Imbro superata (sic illa appellata est, ab Imbro Anchi filio, cujus pater Staphylus Dionysii nepos charissimus) itemque Samothrace; ac cum Thasso jam immineret (quam Anti-

Sirtenorum expeditio Leone Tripolita Duce.

* Aradiis Steph. *Edit. Paris. pag. 226.*

Α πολυκαθέδρῳ προσκυρικῶς, ἢ βιαίας μικρὸν ἐνεχθῆναι φορᾶς. τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς ἐκ τῆς τοῦ Βασιλέως καταῤῥάκτου κεφαλῆς, παραχύ τε φυγὴ τῶν ἀρχόντων ἐγένετο. Ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος πόσου σφοδρασθέντος, ὑπὸ κατῆλθεν ἐς τὴν αἰσθησιν, ὡς ἐκ τοῦ ὑποπτεύθῆναι αὐτὸν τῶν τοιούτων ἐπιβουλῶν κατεργάσασθαι. Ὁ δὲ ἅ Βασιλέα πλήξας καταχεθεὶς, ἐ πολλὰς βασάνους ὑπομείνας, ἐπεὶ μηδένα συνειδέναι καθωμολόγει, τέλος χεῖρας καὶ πόδας ἐκκοπεὶς, ἐν τῇ τῶ ἱππικῶ σφενδόνῃ ἐκάη. ἐκ τοῦ δὲ τριῶν ἐξικόντα σφελήσεις. μῦ δέ τινα χαρὸν Μάρκος ὁ σοφώτατος Μοναχὸς, Οἰκονόμος ὢν ἡ αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς καὶ ἐν Μεγάλῳ σαββάτῳ [318] Τεραῤῥάδων ἅ 318.

Β μεγάλῳ Κοσμᾷ ἀνεπλήρωσε, ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ Βασιλέως συνεστιώμενος, ἐλιπάρει πάντῳ, Μὴ τῶν τοιούτων ἐκκοπῆναι σφελήσεσι. τοῦ δὲ Βασιλέως ἀπανεχομένου, ὁ Μάρκος ἔφη, Μὴ ὀργίζου, μηδὲ χαλέπαινε, ὦ Βασιλεῦ, ἐπεὶ σφογεγραμμένον ἐν παρὰ τῷ σοφῷ Δαβὶδ τοῦτο σε καθυποτάσσει· σφοείρηκε δὲ τοῦτο λέγων, Ὅσα ἐπεκράδασεν ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ ἑορτῆς σου. δεῖ οὖν σε, δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν ἐπὶ δέκα τῶν βασιλείων καθέξειν· ὃ καὶ γέγονε. μῦ γὰρ τῶν ἐκπλήρωσιν τῆς δέκα ἐτελεύτων, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ ἐ ἐτέλευτα, ἐτελεύτησε.

κ'. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ πέμπτη γυνὴ τοῦ Βασιλέως ἐν τῷ

C παλατίῳ μῦ τῶν Βασιλείων [319] αἰσθομένη. τῆς δὲ Βουλγαρικῶν ἐφόδων Ῥωμαίοις ἐπιτειβόντων, οἱ ὀξ Ἀγαρ, μαθόντες τοῦτο, σόλος ἐξέπεμψαν ναύμαχος, ἐπισύναπτε Στρατηγὸν Τριπολίτην Λέοντα, Ἀρκάδα μὲν ἐξορμηθέντα τῆς πόλεως, τῆς δὲ Χριστιανῶν δεισιβείας ἀποστάντα. ἧ Τρίπολις μὲν ὠνόμασται ἡ ὑπὸ Φοινίκην τρισὶ διαιρεθεῖσα ταῖς γενεαῖς [320] ἐκ * Σαρδίων ἧ Τυρίων ἧ Σιδωνίων Ἑποίκων. τῷ δὲ Βασιλέως ἐξελθόντος ἐν τῇ τῶ Βατίου ἐμπορίῳ, πρὸς τῷ ἅ μοναῖῳ ἐγκαινίσαι ἅ Πρωτοβεστιαρίῳ αὐτῷ Χειροφόρῳ, ἡ ἀγγελία αὐτῷ κατέλαβεν, ὡς Τρίπολις μῦ σόλῳ ἅ Σαρακηνῶν ὑπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἀπέρχεται. ἀποστέλλει οὖν ὁ Βασιλεὺς ἅ Εὐσάθιον

D ἅ πλωϊμαῖον Δρουγγάριον μετὰ σόλου ὑπὸ τῶ Τριπολίτου, ὃς μὴ δυνηθεὶς ἀντιπάξασθαι τούτῳ, ἀποτραφὼν κενός. καταῖξε δὲ αὐτῷ ὁ Τριπολίτης ἑλθὼν, ἕως Ἀβύδου εἰσελήλυθε, ὑπὸ μέχρι Παρείου κατέλαβε. τοῦτο τῷ Βασιλεῖ ἀγγελθὲν, εἰς μεγάλην αὐτοῦ ἀθυμίαν ἐ ἀμηχανίαν περιέστησε. Ἡμερίῳ οὖν Πραιποσιτικρῆτις ἅ ναυτικὴν δυνάμιν ἐγχειρίσας, ὑπὸ ἅ Τριπολίτου ἀπέστειλε· ὃς Ἀβυδον διελθὼν, ἅ καθ' Ἑλλήσποντον, ἕως * Μηλισίου κατῆ- * Num Μηλίσιον.

χησεν ἄποικος. Ἑλλήσποντος, ἅ ἀπὸ * Ἕλλας ἧ Φρίξου ἀδελφῆς τῆ ἐκεῖσε πελάγει ῥηθείσης ὕπως ἀγορεύεται· ἧ Αἰγαῖον πέλαγος, ὃ ἅ κλύσιν ἀπέλυσε ἀπὸ τῆς ὑδάτων φορᾶς αἰσθόμενος ὑπὸ τρόπον αἰγός. * Ἕλλην τὴν Φρίξου. Logoth. Steph.

Ε Εἶξας δὲ προσωρμηκὼς Σροβύλῳ τῇ ὑπὸ Κιβύῤῥαν· ἧ Στρόβιλες μὲν ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως· Κιβύῤῥα δὲ, ἀπὸ Κιβύῤῥου ἀδελφοῦ Μαρσοῦ τοῦ ἧ Κιδράμου. Ἐ Λαμψάκῳ, ἀπὸ φωτὸς λάμψεως ὠνομασμένῃ, ὅπερ τοῦτ' Φωκέων θεμελιούντων τούτῳ δέξαμένων, θεόθεν ἐπέλαμψε, ὑπὸ ἅ τῷ θεμελίων βάσις καλῶς ἐκράτησε. μετὰ ταῦτα τῇ Ἰμβρῳ διελθὼν, ἥτις ἀπὸ Ἰμβρου κέκληται υἱοῦ Ἀνθοῦς, ὃ γενέτης Σταφύλου Διονύσου

Διονύσου φίλτατος ἴγγονος. Σαμοθράκλιν δὲ ἄγβας, καὶ τὴ Θάσῳ προσιλάσας, λιὼ Χρυσιῶσι πρὶν διεφημίζοντο. Σαμοθράκλιν δὲ ἐν Θρᾴκῃ Χερόνησον ἢ πρότερον Θυμιῶσαν, ἀφ' τὸ θυμίων πεπλησθαι, ἱερὰν Νυμφῶν οὖσαν, μετέπεσε τὸ ῥεῦμα συρράγεντος εἰς τόπον συσιλῶσαι, καὶ ὑπὸ Σαμίων μετοίκων ἐν καταφύσει γενέσθαι, καὶ Σαμοθράκλιν κλιθῆναι, ὡς πολυμίους καταλαβεῖν. πλοῖ δὲ πλησιάσαι τόπων τῷ ξόλῳ πτόλμησε. ἀυθόρμητος δὲ ὁ Τερ- 331. πολίτης Θεῷ πόνον ἀπιλαύνοντος ἀντεγράφη, καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ, καταλαβὼν τοῦτο, καὶ Λέοντα τὸν τοῦτο Στρατηγὸν, ᾧ λιὼ ἐπώνυμον Κατζιλάκιος καταχὼν, φραγιὼ πολλὰ καὶ χύσιν αἱμάτων εἰργάσατο.

κα'. Ῥοδοφύλης δέ τις Κυβικυλάριος ἔτυχε, ἐν Σικελίᾳ διά τινα χρείαν ἀποσταλείς, χρυσίου λίτρας ἑκατὸν ἐπιφερόμενος. τόσῳ δὲ πιεζόμενον ἐν Θεσσαλονίκῃ εἰσῆλθε, ὥστε λούσασθαι καὶ ἀποκλυσθῆναι ἀνίσως. πόνον ὁ Τερπολίτης καταχὼν, καὶ μαθὼν ὡς χρυσίον ἐπιφέρεται, πολλὰ βασανίσας ἀπέκτεινε, μηδὲν ἔχων διατεινόμενον. ἔτυχε γὰρ πόρρω ἐν τῇ ὁδῷ ἀποληπὼν, ὅπερ Συμεὼν Ἀσυκρῆτις διερχόμενος ἀνείλετο, ὃς μετὰ ταῦτα Πατρίκιος καὶ Πρωτασυκρῆτις ἐγένετο. τὸν δὲ Τερπολίτην καταστρέψαι τὴν πόλιν βουληθέντος, δηλοῖ αὐτῷ Συμεὼν χρυσίον λαβεῖν καὶ τῆς καταστροφῆς ἀποχέσθαι. ὃ καὶ γέγονεν. ὀπισθόρμητος πάλιν ὁ τῶν Σαρακηνῶν C στόλος ἀπῆν. ὁ δὲ Ἡμέριος ταῦτα διεγνωκὼς, πρὸς τὴν κατ' αὐτῶν διωξιν ἐσκεύασται δίωξιν. οἱ δὲ τῇ Κρήτῃ προσβάλλουσι, καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ ἀποίκοις τῆς λείας ἀπὸ εἶμι. κἀκεῖθεν τῇ πατρίδι κομισάμενοι, ἀπραγμόνως κατὰ Λῆμνον ἔσωσαν τὸν Ἡμέριον.

κβ'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς εἶχε τὴν Ἀνατολικῶν Στρατήγου Εὐσάθιον Πατρίκιον, ὃς ἐκ τῆς καλλίστης καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς τῆς Ἀργυρῶν ἐκπεφώνηται. ὃς τοῖς Ἰσμαηλίταις καρτερήσας, καὶ ἔτρεπεν. οὐκ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, ῥώμῃ καὶ ἰσχύϊ καὶ συνέσει καὶ ἀνδρείᾳ καὶ φρονήσει καὶ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ τετιμημένος καὶ ἐπειλημμένος, ἔχων καὶ Ἀνδρόνικον τὸν ἐκ τῆς Δουκὸς. Εὐσάθιον Ἀργυρὸν D οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐδεδίεσαν, ὡς τὸ τούτου ὄνομα ἐκπλῆξιν * λέγεσθαι. Σαμωνᾶς δὲ προφα- * Legendum. σισάμενος 332 ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ, ᾗ ἐπώνυμον τὰ 331. Σπειρὰ ἐξιλθεῖν, ἐν τῷ Δαματρὺ οὖσαν, φυγῇ ἐχρήσατο ἅμα χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοὺς δη- 332. μοσίους ἵππους τοὺς ἐν ἑκάστῃ ἁλλαγῇ 333 ἀγγαρικοπῶν. ἀποστέλλει οὖν ὁ Βασιλεὺς ὀπίσω αὐτοῦ διῶξαι αὐτὸν Βασίλειον Ἑταιρειάρχλν τὸν Καματηρὸν, καὶ τὸν Κρωνίτλν τὸν Γεώργιον. ἐπεὶ δὲ τὸν Ἅλυν ὁ Σαμωνᾶς ἤμελλε περᾶν, καταλαβὸν αὐτὸν 333. ὁ Νικηφόρος Δρουγγάριος 334 ὁ Καλλωνᾶς, καὶ κατέσχε. ὁ δὲ πολλὰ ἱκέτευσε, καὶ ὑπισχνεῖτο δίδοναι. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε, εἰς τὸν ἐν τῇ Συρίχῃ καταφεύγει Σταυρὸν, οὗ χάριν ἐλυθῆναι προφασισάμενος. καταλαβὼν οὖν ὁ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου ὁ Δουκὸς υἱὸς, καὶ τοῦτον ἀναλαβὼν ἐν τῇ πόλει ὑπέστρεψε. προσέταξεν δὲ ὁ Βασιλεὺς αὐτὸν μὲν ἐν τῷ τοῦ Καίσαρος Βάρδα οἰκίᾳ φυλάττεσθαι. Ἠρώτησε δὲ Κωνσταντῖνον Εἰ ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ φά-

qui Aureæ titulo atque nomine insigniebant: Samothracem vero in Thracia, olim Θυμιῶσαν, quasi *bestiis abundantem fissque plenam*, Nymphis sacram, Peninsula cum esset, fluxus postea allisione in Insulam coaluisse dixerunt, ac Samiorum colonorum juris factam, Samothraciam nuncupatam esse) hostes assequitur. At neque classem propius adire ausus est. Tripolita vero ipse a se, Dei impulsu ac nutu, reflectit iter; venientesque Thessalonicam, & comprehenso, qui illi Prætoris jure erat, Leone cognomento Catazillaco, ingentem stragem ac neces plurimas egit. Capta Thessalonica.

XXI. Quidam vero Cubiculariorum Rhodophylus nomine, ob necessaria quædam negotia in Siciliam missus erat, centum auri libras ferens; atque in itinere morbo correptus, levandæ causa ægritudinis, lavandique ac vires reficiendi Thessalonicam ingressus erat. Cepit hunc Tripolita, eum auri vim ferre intelligens, multisque tormentis subactum peremit, cum ille nihil se habere affereret. Reliquerat enim in via, ac Symeon A secretis illac transiens, sustulerat. Hic postea Patricius ac eorum qui A secretis, primus factus est. Tripolita Urbem evertere cogitabat, cum eum Symeon monet atque hortatur, ut auri summam tollat, & ab evertenda Urbe abstineat; quod & factum est. Recedit itaque iterum Thessalonica Saracenorum classis. Hemerius hostium recessu cognito, ad eos insequendos sese accingit. Ad Cretam vero appulsi, spoliorumque parte Cretensibus data, domum incolumes redeunt, relicto in Lemno insula otium terente nulloque bellico facinore, Hemerio. Rhodophylus nece fabulatus. *Edit. Paris. pag. 227.* Symeonis opera ab incendio servata Thessalon.

XXII. Habebat Leo Asiani exercitus Legatum Eustathium Patricium, ex præstantissima optimaque Argyrorum familia ortum. Hic adversus Ismaelitas depugnans, eos in fugam vertebat; neque id semel, sed & crebrius; vir scilicet robore, fortitudine, intelligentiæ vi, animi virtute, prudentia, castitate, justitia eximie ornatus, secum etiam nactus Andronicum Ducis filium. Formidolosus Agarenis Eustathius Argyrus erat, ita ut vel ejus auditum nomen, terrorem illis pavoremque injiceret. Samonas autem simulans se ad Monasterium suum, cui nomen Spira ad Damatrym situm, exire, fugam arripuit, exportatis secum pecuniis equisque suis advectis, cursus publici equis per singulas stationes poplitum nervis succisis. Mittit itaque Leo, qui eum insequantur, Basilium Camaterem Hetæriarcham & Georgium Crenitam. Samonam porro Alym fluvium trajicere parantem, Nicephorus Drungarius Callonas comprehendit tenuitque. Rogabat ille etiam atque etiam dimitti, inque eam rem munera promittebat. Ubi autem non obtinet, ad Crucem Sirichanam confugit, quasi voti causa se venisse prætexens. Verum Constantinus Andronici Ducis filius, comprehensum eum, secum in Urbem reduxit. Leo in Bardæ Cæsaris domo, eum asservari jussit: quæritque ex Constantino Eustathius Orientalium copiarum ductor trucidatus. Samonæ fuga ad suos Saracenos. Andronicus Ducis filius.

Num is vere in Syriam fugeret. Ubi autem sic se rem habere vere comperit, jubet Constantino uti hæc coram Senatu dissimulet, & eum Siricham voti causa dicat profectum esse. Volebat enim Imperator quicquid noxæ erat Samonæ indulgeri. Convocato itaque Senatu, & Constantino in medium adducto, in hunc modum percontatus est. *Per Deum & caput meum, Fugiebat Samonas in Syriam, necne?* Constantinus jurisjurandi motus religione (prius enim nulla adjuratione, sed simpliciter interrogatus, se non evulgaturum pollicitus erat) in omnium confessu, Samonam in Syriam fugam arripuisse profitetur. Quamobrem illo cum ira rejecto, Samonam Imperator Aula exclusum menses quatuor in Bardæ Cæsaris domo detinet: quibus decursis, ut Imperatoris aspectu frueretur ac alloquio, consecutus est.

Edit. Paris. pag. 228.

Constantini Ducis mens religiosa.

XXIII. Sustulit vero Leo ex Zoe quarta uxore sua filium Constantinum; in cujus ortu Cometes apparuit, radios versus Orientem ejaculans, dieique quadraginta ac noctes luxit. Infantem baptizavit Nicolaus Patriarcha in magna Ecclesia die sacro Luminum (i. Epiphaniorum) susceptoribus ex sacro fonte Alexandro Imperatoris germano & Samona Patricio cunctisque Proceribus. Eodem tempore extructa est & senum invalidorum domus, quam Cupham dicunt, inde expulsis meretricibus. Benedictionem sacro nuptiarum ritu cum uxore consecutus Leo a Thoma Presbytero, qui ea ex causa officio motus est: quam etiam Leo Augustam proclamavit. Eo facinore Patriarcha Ecclesiæ ingressu Leoni interdixit: quamobrem is a dextera parte transiens, ad Metatorium sese recipiebat.

Constantinus Leonis ex Zoe filius.

Ejus solemnis & Pulpergense Baptismus.

Leo ob quartas nuptias excommunicatus.

XXIV. Samonas Accubitor præficitur, quod ad omne facinus ac malitiam Imperatori adjutor esset: cæperuntque ambo moliri adversus Ecclesiam. Vocato itaque Nicolao Patriarcha, prima Februarii, ut reciperetur, enixius rogabant. Ubi autem ejus expugnare animum nequiverant, a convivio ac epulis ex Bucoleone lintri imponentes, in Hieriam traduxerunt; unde ægre pedes ad Galacrenos usque præ nivium nimia copia venit. Ordinatur autem Euthymius Syncellus Patriarcha, vir venerabilis modestusque ac religiosus, quem ajunt, ex divina revelatione Episcopi munus suscepisse. Exenim cogitabat Imperator pessimam legem promulgare, qua liceret viro tres quatuorve alias ex aliis uxores habere; *pag. 229.* cum non deessent viri eruditissimi, qui in hoc ei consilio adjutores essent.

Samonas Accubitor.

Nicolai Patriarchæ exilium.

Euthymius Patriarcha.

XXV. Mense Junio Constantinus Afer Imperatorem invitavit ad Monasterium suum, quod prope Ædem Apostolorum condiderat, ad illius peragenda Encænia, & ut prandio interesset. Ibi subito exortus Africus, tertioque repetitis vicibus vehementer spirans, multa concussit ædificia & Ecclesias, adeo ut omnes relictis domibus sub dium procederent, mundique consummationem adesse dicerent, nisi Dei clementia imbrium inundatione illum turbinem sedasset.

Turbo infestus.

A γὼν ἐτύγχανε· ἡ μαθὼν τοῦτο ἀληθὲς εἶναι, παρήγγειλε Κωνσταντίνῳ μὴ τοῦτο εἰπεῖν ἐνώπιον τῆς Συγκλήτου ἐρωτωμένῳ, ἀλλ' ὅτι ἐν τῇ Συρίᾳ χάριν εὐχῆς παρέγοιτο. ἤθελε γὰρ ὁ Βασιλεὺς συγγνώμης τυχεῖν τῷ Σαμωνᾷ. ἡ προσκαλεσάμενος τὴν Σύγκλητον, ἡ εἰς τὸ μέσον παραγαγὼν τὸν Κωνσταντῖνον, οὕτως ἐρώτησε. Πρὸς τοῦ Θεοῦ ἡ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς, ἔφυγεν εἰς Συρίαν ὁ Σαμωνᾶς· ναὶ, ἢ οὔ; ὁ δὲ τὴν ὅρκου ὑλαβηθεὶς· εἶπε γὰρ πρότερον μὲν ὀμνύοντος, ἀλλ' οὕτως ἁπλῶς ἐρωτῶντος, μὴ τὸ οὐ ἐξειπεῖν, ὁμολόγησε πάντων ἐνώπιον, ὅτι εἰς Συρίαν ἔφυγε. μετ' ὀργῆς δὲ τοῦτον τοῦ Βασιλέως ἀποπεμψαμένου, ἐποίησε Σαμωνᾶν ἀπὸ ὄψεως μῆνας τέσσαρας ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος καθήμενος· ἡ μετὰ ταῦτα, τῆς βασιλικῆς ὄψεως ἡ ὁμιλίας τυχεῖν.

B

ΧΧΙΙΙ. Ἐγέννησε δὲ Λέων Κωνσταντῖνον υἱὸν ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γαμετῆς, ἐν ἐτῇ γενέσεως ἑξῆς κομήτης ἀστὴρ, τὰς ἀκτῖνας εἰς ἀνατολὰς ἀφεὶς, ἐπὶ ἡμέρας ἡ νυκτὶ φαινόμενος τεσσαράκοντα. ὃς 326 ἐβαπτίσθη ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ Νικολάου Πατριάρχου ἐν τῇ ἁγίᾳ τῶν Φώτων ἡμέρᾳ, ἀναδεξαμένων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀνεψιαδέλφου τοῦ Βασιλέως, ἡ Σαμωνᾶ Πατρικίου, ἡ τῷ ἐν τέλει ἀκάτων. γέγονε τότε ἡ ἐν Κύφᾳ γηροκομεῖον, ἃ ἐκεῖσε ἐναρεῖδον ἐκδιωχθέντων. συλλέγεται δὲ Λέων ὁ Βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς ὑπὸ Θωμᾶ ἱερεύτερον, ὃς τις ἡ καθηρέθη· ἡ βασιλικὰς αὐτὴ ἀπηγόρευσε. διὰ ταύτην οὖν ἡ αἰτίαν ὁ Πατριάρχης τὸν Βασιλέα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι διεκώλυσεν, ὅθεν διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους διήρχετο 327 εἰς τὸ Μητάτωριον.

C

326. 327.

κδ'. Προεβλήθη δὲ Σαμωνᾶς Παρακοιμώμενος, 328 διὰ τὸ συμεργὸς καθεσταῖναι τῷ Βασιλεῖ πρὸς παρανομίας καὶ κακίαν ἅπασαν. καὶ κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἤρξαντο μιλιτᾶν. προσκαλεσάμενος δὲ τὸν Πατριάρχην Νικόλαον, ἐρώτα ὑπὲρ τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς, καὶ πολλὰ λιπαρήσαντες δεήθησαν, ἐπεὶ πεῖσαι οὐκ ἠδυνήθησαν, δεῖπνου ἕνεκα τοῦ Βακχολείστου πλοίῳ μικρῷ ἐμβιβάσαντες, ἐν τῇ Ἱερείᾳ διεπέρασαν· ἀφ' ἧς μέχρι Γαλακρηνῶν μόλις ἄκρον 329 χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. χειροτονεῖται ὁ Σύγκελλος Εὐθύμιος Πατριάρχης, ἀνὴρ εὐσεβεστάτης, εὐχαρὴς τε καὶ θεοσεβὴς, ὃν φασιν ἐκ θείας ἀποκαλύψεως τὴν Ἀρχιερωσύνην καταδέξασθαι· καὶ γὰρ διενοεῖτο ὁ Βασιλεὺς νόμον κοσμεῖν ἐκθεῖναι 330 τοῦ ἔχειν γυναῖκας ἄνδρα τρεῖς καὶ τέσσαρας, πολλῶν λογιωτάτων ἀνδρῶν εἰς τοῦτο αὐτῷ συμπρεσβευόντων.

D

328. 329. 330.

κε'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προεκλήθη Λέων ὁ Βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ πλησίον τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐπὶ τὰ ἐγκαίνια ἐπιτελέσαι καὶ ἀρίστησαι. ἐ γέγονεν ἄνεμος ὁ λεγόμενος Λίψ, φυσήσας 331 ἕως τείτης σφοδρῶς, συνείσας ἐ εἰκόνα ἐκ τῆς ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν τόποις ὑπαίθροις, λέγοντας σωτηρίαν εἶναι κοσμικὴν, εἰ μὴ ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία δι' ὄμβρων ἔσπευσε τὴν τοιαύτην καταιγίδα.

E

331.

κς'. Στόλου δὲ τῷ Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξιλθόντος, ὁ Βασιλεὺς Ἡμέριον Λογοθέτην τῶν δρόμου τοῦ στόλου παντὸς ἀρχηγὸν προβάλλεται. ἐδέξατο καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Δοὺξ συνεπιλθεῖν τῷ Ἡμερίῳ, καὶ τοῖς Ἀγαρηνοὺς καταπολεμῆσαι. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς ὢν Ἀνδρονίκῳ, βόθρον αὐτῷ ὑπώρυττε, καὶ τοῖς ποσὶ παγίδας ὑπετίθει, δυσμενῶς ἔχων αὐτῷ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς φυγῆς. ὑπέβαλε δέ τινα γράψαι λαθραίως Ἀνδρονίκῳ, Μὴ ἐσ τοῖς πλοίοις εἰσιλθεῖν. ὅτι φησὶ παραγγελίας ὁ Ἡμέριος εἴληφε παρὰ Βασιλέως, ὑποβληθέντος παρὰ Σαμωνᾶ, κατασχεῖν, καὶ τυφλῶσαί σε. πολλὰ δὲ τοῦ Ἡμερίου προτρεπομένου τὸν Ἀνδρόνικον ἐσ τοῖς πλοίοις εἰσιλθεῖν, τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπικειμένων, ἀπεσείσατο, μὴ τοῦτο ποιῆσαι καταδεξάμενος. Ἡμέριος δὲ μόνος 331 τῇ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ μνήμῃ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, μεγάλῳ νίκῃ εἰργάσατο. τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος, καὶ ἀπογνοὺς, ἅμα συγγενέσι τε καὶ δούλοις αὐτοῦ πόλιν κατέσχε τὴν λεγομένην Καβάλαν, εἰς ἀποστασίαν ὁρμήσας. ὁ δὲ Σαμωνᾶς πάλαι ποτὲ τοιοῦτόν ἐπιλαβέσθαι καιρὸν ἐπιθυμῶν, πρὸς Βασιλέα ἔλεγε, Οὐκ ἀεί, δέσποτα, ἔλεγον, ὅτι ἀπιστεῖ καὶ ἀποστάτης ἐστὶν ὁ Δοὺξ, καὶ τὴν βασιλείαν σου πολέμιος; παραυτίκα γοῦν ἀπέστειλε Γρηγοράν Ἰβηρίτζην λεγόμενον Δομέστικον ὄντα τῆς χηλῆς καὶ συμπενθερὸν Ἀνδρονίκου, καταπολεμῆσαι αὐτόν. μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος ἐσ πως ὁ Πατριάρχης Νικόλαος τῆς ἐκκλησίας ἐξεδιώχθη, τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἐξέφυγε πᾶσιν, συνεκαύτοις κατὰ Ῥωμαίων ἐξελαλυθόσιν. οὓς Ἀμιρμουμνῆς ἐντίμως καὶ μεγαλοφρεπῶς προσεδέξατο. ἐλυπεῖτο δὲ ὁ Βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον, ἐβούλετο λόγον αὐτῷ ἐπιγράψαι ἀποσεῖλαι, τὸ πρὸς Ῥωμαίους ὑποστρέψαι. συνεβούλευσαν δέ τινες τῷ Βασιλεῖ φιλοφρονήσασθαί τινα τῶν Πραιτωρίων Σαρακηνῶν, καὶ καταλῦσαι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐπιγράφου. ὃ δὴ καὶ ποιεῖ, διὰ Κιννεβάρεως γράψας, ἐν βύλλῃ σφραγίσας χρυσῇ, καὶ ὕδατος βραχίονος φατνίου τράπεζαν κατασκευάσας αὐτῷ. τῷ δὲ Σαρακηνῷ ἀπὸ Βασιλέως ἐξελθόντος, προσκαλεσάμενος τοῦτον ὁ Σαμωνᾶς εἶπεν, Οἶδας ὃ κατέχεις; τοῦτο εἶπών δὲ ὁ ἐράτης καιρὸν, ὡς τῆς Συρίας εἶη ἀπώλεια. δὺς αὐτῷ χρήματα, παρήγγειλε τοῦτο εἰς τὰς χεῖρας 332 τῷ Οὐζὴρ ἐμβαλεῖν. ὁ δὲ ἀπελθὼν, τοῦτο ποιήσας. ἐκρατήθη δὲ Ἀνδρόνικος καὶ ἐδεσμήθη μετὰ πάντων τῶν αὐτοῦ συγγενῶν. καὶ μαθὼν δὲ 333 ὅλα τὰ Σαμωνᾶ πάντα γεγονέναι, ἀναγκασθεὶς 333 τὴν ἰδίαν πίστιν ἀνώμοσε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐξωμόσαντο. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, εἰδὼς ὡς ἀδυνάτοις ἐκεῖθεν ἐξελθεῖν, βαλὼν αὑτὸν φυγῇ χρησάμενος, ἀπὸ Συρίας ἐξῆλθε, καὶ πρὸς Βασιλέα ἐπανῆκε σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς δώροις πλείοσιν ὁ Βασιλεὺς δαψιλεύσατο, παῖδα φασὶ πρὸς αὐτὸν, φὰς ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Εἰκόνι. Μὴ πτοηθῇς καθ' ἑαυτὸν, τὸ παρὰ πολλοῖς εἶναι ἀδόμενον, Κωνσταντῖνον βασιλεύσοντα Ῥωμαίων. ὀλυμοί σοι εἰς τὴν πατρίδα ἔλθῃ, καὶ εἰς τὸν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Εἰκόνα, ὅτι οὐκ ἔσῃ σὺ βασιλεὺς, διὰ τὸ κατονομάζεσθαί σε Κωνσταντῖνον, ἀλλὰ τῷ φιλτάτῳ μοι ὑπὸ θεοῦ διὰ προγόνων δεδω-

A XXVI. Agarenorum classe adversus Romanos adventante, Leo Hemerium publici cursus Logothetam classi universæ Ducem perficit. Jussus & Andronicus Dux cum Hemerio navim conscendere, adversumque Agarenos fortiter dimicare. Samonas vero quo implacabili in Andronicum erat odio, alta viro foveam fodit, ac pedibus laqueos supponit, dire illi infensus ob suæ fugæ negotium. Nempe subornavit qui occulte Andronico scriberet, *Ne in naves intraret. Quippe in mandatis accepisse Hemerium ab Imperatore, Samonæ consilio, ut eum experet, atque oculis orbaret.* Hemerio itaque etiam atque etiam rogante atque hortante Andronicum, ut, Agarenis ingruentibus, naves intraret, ille resilire ac imperium detrectare. Hemerius ipse solus, qua die solemnis sancti Thomæ memoria agitur, conserta cum Agarenis manu, ingenti victoria potitur. Ut cognovit Andronicus, desperatione actus cum necessariis & familia totoque comitatu, occupata Urbe sic dicta Cabala, rebellavit. Porro Samonas olim jam ejusmodi occasionem nanisci desiderans, ad Imperatorem, *Nonne semper, Domine, ajebam, Ducem rebellem esse ac defectionem moliri, tuæque Majestati fore perdurellem?* Mox itaque mittit Imperator Gregoram cognomento Ibericem Scholarum Domesticum ac Andronici ex uxore affinem, qui eum debellet. Andronicus ubi rescivit, ac Nicolaum Patriarcham ex Ecclesia ejectum intellexit, ad Agarenos; qui tum adversus Romanos expeditionem susceperant, cum suis omnibus profugit. Amermumnes virum honorifice ac magnifice accepit. Animi anxius Imperator ob eam Andronici fugam, data securitatis fide ad se eum revocare studebat. Quamobrem auctores quidam illi extitere, ut Saracenorum quemdam ex Prætorio sibi conciliaret, quem cum subscripto venire libello in Syriam mitteret. Hunc ergo paravit Imperator, scribensque Cinnabari ac Regia bulla consignans, intra brevem cereum fusum litteras inclusit. Saracenum ab Imperatore discendentem advocans Samonas, *Scis*, inquit, *quid ferat? Is, quem tenes, Cereus, Syriæ pernicies est.* Numerata itaque pecunia, Uzeri in manus tradere jussit. Profectus itaque Saracenus, quod jussus erat, fecit. Captus vero Andronicus, ac cum necessariis omnibus in vincula conjectis. Cumque hæc Samonæ dolo in se gesta comperisset, necessitate adactus, cum ipse tum alii fidem ejurarunt. Ejus autem filius Constantinus, cum sciret fieri non posse ut inde liber exiret, patris consilio fuga usus, Syria relicta ad Imperatorem cum sociis reversus est. Hanc Imperator donis plurimis munifice acceptum, stans ad Domini ac Salvatoris nostri Imaginem ad Orientem positam, in hæc verba affatus est. *Ne te seducat quod vulgo jactant, Fore Constantinum Imperatorem Romanorum. Juro enim per inspectricem omnium Justitiam, & per Domini nostri hic positam Figuram, nihil Imperium ad te attinere, eo quod Constantinus audias; sed filio meo dilectissimo divinitus a majoribus donatum esse, quod ego viris*

Samonas perfidia perdendo Andronico Duci.

Edit. Paris. pag. 230.

Andronicus fidei desertor.

Constantinus filius reversus.

Adjuratio ne tyrannidem affectet.

sanctis non paucis vaticinantibus, ita fore exploratum habeo. Si enim huic mortem machinatus fuerit, per hanc portam corpus truncum capite inferetur: quod & ita contigit. Cum enim ille tyrannico more manus levasset, ejus caput cruore & tabo atque pulvere deformatum, per has ipsas portas illatum est.

Leo Eustathium Argyrum veneno sublatus.

XXVII. Præterea Leo Eustathium cognomento Argyrum, ob suspicionem quamdam ab Excubiarum Drungarii munere amotum, domum suam ad Charsianum remisit. In via autem ad Aran, accepto ab uno domesticorum veneno, extinctus est; atque in Spunino, quod ipsius Aran vertex est, sepultus. Ejus deinde corpus ipsius liberi Potus ac Leo Manglabitarum dignitate fulgentes, sublatum, in avito Monasterio S. Elisabet, quod in Charsiani Themate est, & a Leone Tribuno illorum avo extructum erat, condidere. Hic Leo Argyrorum (velut Argentcorum dicas) nomen in familiam primus intulit, sive ob corporis puritatem ac castitatem, sive propter vultus decorem ac conspectus ingenuitatem sive propter alium quemdam ejus generis, indolis ac fortitudinis modum. Ejusmodi enim vir ille fuit, ut Michaele Imperatore, nemo bellatorum ejus virtutem æquaverit; ita sane ut sæpius cum vernaculis suis conserta cum Agarenis Tephricensibus manu, eos fuderit ac profligarit; ipsamque ejus nominis mentionem illi paverent ac extimescerent.

Familiæ nomina & virtus.

Edit. Paris. pag. 331.

XXVIII. Captivos commutandi causa a Tarso venerunt, cum Abelbaces ille, tum Samonæ pater. Hos Imperator excepit, præmagnifice exornata Magnaura. Sed & Magnam Ecclesiam, magnifico prorsus cultu decoravit, cunctaque veneranda vasa Saracenis ostendit: haud sane satis e Christiana disciplina, ut divini ministerii vasa nefariis impiisque hominibus ac alienigenis, visenda exponeret. Voluit Samonæ pater cum filio manere: sed ille non passus est; magisque hortabatur ut domum rediret, ac suam fidem teneret: se quoque, cum primum liceret, ad ipsum reversurum expectaret.

Leonis importuna dilectatio.

XXIX. Sacro Pentecostes die Leo Imperator filium Constantinum, Euthymii Patriarchæ opera Augustum coronat. Samonas vero Constantinum domesticum suum, qui prius Basilio Magistro ac Caniclei præfecto in ministerio fuerat, Augustæ tradit in obsequium. Sic vero ille cum Leonem, tum ipsam Augustam demeruit, ut & Samonas livore incensus, secretioris cum Augusta rei eum detulerit. Sicque re ipsa suspicatus Leo, in sancti Tarasii Monasterio mittens, tocondit; idque adeo ipsummet Samonam præstare jussit. Brevi autem post, cum eum vellet recipere, Samonæ jubet ut in Spirarum Monasterium eum adducat. Egressus itaque Imperator ad Damatryum, & in Samonæ prandium Monasterio, videns Constantinum, illico sæculares vestes mandavit induere, ac Imperatoris inter prandendum poculum in manus accipere, secumque in Palatium redire. Samonas Imperatoris erga Constantinum propensum amorem videns augescere, re cum Cubiculario-

Basilius eximiæ virtutis.

Ἀραται, καθὼς παρὰ πολλῶν ἁγίων ἀνδρῶν πεπληροφόρημαι. εἰ γὰρ παραθείης τοῦτον ἐλαχιστεύεσθαι, τῇ πύλῃ ταύτῃ ἡ κεφαλὴ σὺ σώματος ἐκτὸς εἰσελεύσεται· ὃ καὶ γέγονε. μὴ γὰρ τὸ ἆραι αὐτὸν τυραννικῶς χεῖρας, ἡ κεφαλὴ αὐτῷ αἵματι καὶ λύθρῳ καὶ κόνει ἀμαυρωθεῖσα, διὰ τῆς αὐτῆς πυλῶν εἰσελήλυθεν.

ΧΖ. Ὁ δὲ Βασιλεὺς διαδέξασθαι τὸν Εὐσταθίου ἐπονομαζόμενον Ἀργυρὸν ἀπὸ τῶν Δρουγγαρίων ἡ βίγλης δι' ὑποψίαν τινά, καὶ τοῦτον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀπέστειλεν εἰς τὸ Χαρσιανόν. καθ' ὁδὸν δὲ εἰς τὸ Ἄραν φάρμακον παρὰ ἀνθρώπου αὐτοῦ, λαβὼν πέπωκε· καὶ θάπτεται εἰς τὸ Σπουνὶν τῷ Ἄρᾳ τελῶ κορυφῇ. Εἶθ' ὕστερον δὲ υἱοὶ αὐτοῦ Πάθος καὶ Λέων, οἱ τῆς τῶν Μαγλαβίτων ἀξίας τετιμημένοι ἄρχοντες αὐτῶν, θάπτουσιν αὐτὸν εἰς τὸ γενικὸν αὐτῶν μοναστήριον, τὸ ὂν εἰς τὸ θέμα τοῦ Χαρσιανοῦ ἡ ἁγίας Ἐλισάβετ, τὸ ἀνεῳχθὲν παρὰ Λέοντος, Τιβουράχου ὄντος αὐτῶν· ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῶν Ἀργυρῶν εἴληφεν, ἐπὶ τῷ καθαρὸν καὶ ἀγνὸν τοῦ σώματος, ἐπὶ τῷ κάλλει καὶ γενναίοις ἡ ὄψεως, εἴπ τισι τρόπον ἡ γενετῆς καὶ ἀνδρείας αὐτοῦ. καὶ δὴ τοιοῦτος ὢν ὁ ἀνὴρ, οἷος ἕτερος ἐπὶ Μιχαὴλ Βασιλέως οὐχ ὡρίθη ἕτερος, ὡς πολλάκις τοῖς Ἀγαρηνοῖς τῆς Τεφρικῆς μετὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ μιγνυμένους, εἰς τροπὴν καὶ φυγὴν καὶ ἀπώλειαν παρίσχειν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φεμιζόμενον καταπτήσσειν καὶ τρέμειν. C

* τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ.

ΧΗ. Ἀλλαγὴν δὲ ἔσχεν ὑπὸ Ταρσοῦ ἐξελθεῖν. ὅ, τε Ἀβιλβάκης ἐκεῖνος καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ· καὶ τοῦτο ὁ Βασιλεὺς ἐδέξατο, κόσμῳ πολλῷ καὶ Μαναύραν κατακοσμήσας. ἐκαλλώπισε δὲ καὶ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν πανταχῶς, καὶ ὑπέδειξεν ἅπαντα τὰ τίμια σκεύη τοῖς Ἀγαρηνοῖς· ὅπερ ἀνάξιον ὢν Χριστιανικῆς κατασκέψεως, ἀθεμίτοις καὶ ἀλλοθνέσιν τὰ τῆς Θεοῦ λειτουργίας σκεύη κατατίθεσθαι. ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ ἐβούλετο σωθῆναι τῷ υἱῷ· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο τοῦτο, ἀλλὰ μᾶλλον παρῆν εἰς τὰ οἰκεῖα ἀποτρέπειν, καὶ τὰ ἰδίας ἀτυχεῖν πίστεως· Κἀγὼ δέ φημι, εἴπερ ὄντως, πάντων ἐρᾷς σὺ Χριστιανίζεσθαι. D

331.

ΧΘ. Τῇ δὲ τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ εἶπεν ὁ Λέων ὁ Βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον τῷ Εὐθυμίῳ Πατριάρχῃ. ὁ δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἄνθρωπον αὐτοῦ, τὸν πρότερον Βασιλείῳ Μαγίστρῳ καὶ Κανικλείῳ διακονήσαντα, τῇ Αὐγούστῃ ἐκδίδωκε, πρὸς τὸ πιστῇ ὑπηρετεῖσθαι, ὃς πάντων ἠγαπήθη παρά τε τῷ Λέοντι καὶ τῆς Βασιλίσσης αὐτῆς, ὥστε καὶ Σαμωνᾶν ζηλοτυπεῖσθαι αὐτῇ, καὶ λοιδορεῖσθαι τοῦτον ὡς τῇ Αὐγούστῃ σωφρονοῦντα· ὅπερ ὁ Βασιλεὺς ἀληθὲς εἶναι ὑποπτεύσας, λιποστρατίας ἀπέπεμψεν αὐτὸ ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Ταρασίου μονῆς· αὐτῇ τῇ Σαμωνᾷ ἐπιτρέψας τοῦτο ποιῆσαι. μετ' ὀλίγον δὲ βουλόμενος τοῦτον ἀναλαβέσθαι, ἐκέλευσε τῇ Σαμωνᾷ ἐκ τῆς τῶν Σπειρῶν μονῆς τοῦτον ἀπαγαγεῖν. ἐκ τῆς Δαματρὺ οὖν ὁ Βασιλεὺς ἐξελθὼν, καὶ ἐκ τῆς τοῦ Σαμωνᾶ ἀειστέσεως μονῆς, εἶδεν Κωνσταντῖνον, καὶ παρέδυ διατελεύσατο, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν ἱμάτια κοσμικά· καὶ ἐπέδωκεν εἰς χεῖρας τὸ τοῦ Βασιλέως ποτήριον ἐκ τῆς ἀειστέσεως, καὶ ὑπέστρεψεν μετὰ τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ παλα- E

τίφ. ὁρῶν δὲ Σαμωνᾶς τὸν τῦ Βασιλίως ἀγάπλω πρὸς Κωνσταντῖνον ἀυξανόμενον, πιττάκιον συντίθησι μὴ μεγίστω Κοιαιστῶ ὁ Μιχαὴλ Τζιρίθωνος, λοιδορίας κὴ Βασιλίως ἔχον ἀπείρως, ἃς ὁ Ῥοδίω Κωνσταντίνω τὸ αὐτὸ ὑπογραφίως τῦτο συνταξας, ὅπερ ἐν τῷ Μετανοείῳ ἔρριψεν. τὸν δὲ Βασιλίως εἰσελθόντος ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, 336. ἡνίκ' ἐν αὐτῷ τῷ Μετανοείῳ γενόμενος, κὴ ἐν ᾧ πύχετο τόπῳ τῦτο εὗρεν, καὶ ἀναγνὺς πολλῆ θλίψει κατεσχέθη, καὶ ἐζήτει τὸν τῦτο πεποιηκότα.

λ'. Γίνεται δὲ ἔκλειψις σελήνιακή. ὁ δὲ Βασιλεὺς τὸν Μητροπολίτην Σωνάδων Παπαλέοντα προσεκαλέσατο, μαθεῖν παρ' αὐτῦ τὸ τῆς ἐκλείψεως ἀποτέλεσμα· ὃν προσιρχόμενον πρὸς τὸν Βασιλέα ὁ Σαμωνᾶς ἠρώτησε, Εἴς τινα ἡ κάκωσις; ὁ δὲ ἔφη, Εἰς σε· καὶ ἐὰν τῷ Ἰουνίῳ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ διελθῇς, ἀδεὴς ἐκ τοῦτε πείσῃ κακόν. πρὸς δὲ τὸν Βασιλέα εἶπεν Ὡς 337. εἰς τὸ δέκατον πρόσωπον ἡ ἔκλειψις ἀποσκήψει. ὁ δὲ Βασιλεὺς ὑπόπτευσε τῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν ἑαυτῦ ἀδελφὸν ἀποβήσεσθαι. ὁ δὲ Τζιρίθων ἰδίᾳ τῷ Βασιλεῖ μὴ παῦσα καθομολόγησε, ὡς ὁ Σαμωνᾶς εἰ τὸ πιττάκιον πεποιηκώς. παρελθὼν οὖν καταβιβάζει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτῦ, καὶ ἀποκείρει Μοναχόν· ἀπάγει αὐτὸν εἰς τὸ τῦ Μαρτινακίου μοναῤῥιον. ἐποίησε δὲ 338. τὸν Κωνσταντῖνον Παρακοιμώμενον, ᾧ ἔκτισε αὐτῷ μοναῤῥιον ἐν Νοσιαῖς· καὶ παραγενόμενος ἅμα Εὐθυμίῳ Πατριάρχῃ, ἐνεκαίνισε αὐτό.

λα'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ Ναυμαχία γέγονε. Ἡμερίῳ Λογοθέτῃ μὲν Δαμιανῦ καὶ Λέοντος τῷ Ἀγαρηνῶν, στρατηγοῦντος ἐν Σάμῳ Ῥωμαίων τῦ μὲν παῦσα βασιλεύσαντος. ἡττήθη Ἡμέριος, καὶ μόλις διεσώθη, χιδὸν ἅπαντας τῷ μετ' αὐτῦ κινδυνεύσαντας.

λβ'. Κοιλιακῷ δὲ νοσήματι περιπεπτωκὼς Λέων ὁ Βασιλεὺς, εἰς ἀδυναμίαν ἦλθεν ἐσχάτην, ὥστε μόλις διανθῆναι αὐτὸν καὶ τὸν βασιλικὸν τύπον 339. ἐν τῇ τῆς Ἐγκρατείας διαγορεύσαντα· Ὁρᾶτε κατεκλάσθη με, καὶ νόσῳ τρυχόμενον. ἀκίνητι τάχα μεθ' ὑμῶν καταλήξομαι τῷ τῆ Χριστῆ ἀνάστασιν. γέγονε δὲ καὶ ἐμφρασμὸς εἰς τὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κηρολαρεῖα, καίπερ τῇ τοκοδιτίων καὶ χαρτοδιτίων τῆς Πατριαρχικῆς σακέλλης. Μαΐῳ δὲ ια'. ἡμέρᾳ γ'. ἰνδικτιῶνος ιε'. πλάττῃ Λέων ὁ Βασιλεὺς, Ἀλεξάνδρῳ τῇ αὐτῦ ἀδελφῷ τῷ βασιλείαν παραδώς· ὃν ἰδών, ὡς φασι, πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον, ἔφη, Ἰδοὺ ὁ κακὸς καιρὸς μὴ δέκα τρεῖς μηνῶς. πολλὰ δὲ πάνυ ἐποίησε λιτανεύσας τὸν υἱὸν αὐτῦ Κωνσταντῖνον φυλάττειν.

rum maximo & Michaele Tzirethone composita, libellum innumeris in Leonem conviciis ac criminibus confertum, per Constantinum Rhodium illius scribam contexunt, inque Metatorio proiiciunt. Ingressus autem Imperator in majorem Ecclesiam, cum in Metatorium se recepisset, quo loco preces offerre illi moris erat, libellum offendit, legitque. Quare in magnam animi anxietatem conjectus, ejus injuriæ auctorem perquirebat. *Edit. Paris. pag. 232. 1*

XXX. Contigit autem lunam deliquio laborare. Tum Imperator Pantaleonem Metropolitam Sinadensem accersivit, ut lunaris ejus defectus effectum edoceretur. Dumque ad Imperatorem accedit, sciscitatur ex illo Samonas, *Cujnam defectio illa maleficæ futura sit?* Cui ille, *Tibi. Si tamen Junii mensis diem tertium decimum excesseris, nihil detrimenti mali patieris.* Ad Imperatorem vero dixit, *Ad cum spectare eclipsis vim, qui secundas ab illo teneret*: atque hoc Leo de fratre suo Alexandro accepit. Verum Tzirethone postea Imperatori seorsum confessus est, *Samonam libelli auctorem esse*. Statim ergo Leo Samonam domum suam abire jussit, inque Monachum tonderi: relegatque in Martinacii Monasterium. Constantinum vero Accubitorem facit, ædificavitque ei Monasterium in Nosiis, ac veniens illius Encænia cum Euthymio Patriarcha peregit. Samonas in ordinem redactus. Constantinus Accubitor factus.

XXXI. Mense Octobri commissa navalis pugna Hemerio Logothetæ cum Damiano & Leone Agarenis, Sami Prætore Romano, qui postea rerum potitus est. Victus ea congressione Hemerius, ægreque ipse evasit, cunctis propemodum cum eo militantibus in vitæ periculum adductis. Hemerii clades a Saracenis.

XXXII. Porro Imperator cœliaco morbo correptus, eoque in summam redactus invaletudinem, ut vix potuerit Jejuniorum tempore ex Imperatorum more concionem in hæc verba habere. *Videtis me contabuisse & morbo consumptum esse; nec forte ad Christi Resurrectionem vobiscum vitam producam.* Contigit autem incendium in magnæ Ecclesiæ Cerulariis, quo Patriarchalis Sacelli scrinia omnia combusta sunt. Maii undecima, die tertia, Indictione xv. diem obiit Leo Imperator, tradito fratri suo Alexandro, Imperio; quem a se venientem cum vidisset, dixisse ferunt, *En malus temporis articulus post tredecim menses*. Etiam vero atque etiam illum rogavit ac obtestatus est, ut Filium suum Constantinum servaret. Leonis mors.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Edit. Paris. p. 45-233.

IMPERIUM ALEXANDRI FILII BASILII.

I. ALEXANDER imperavit cum Constantino Leonis filio, annum unum, dies viginti-duos. Mittens vero, Nicolaum ex Galacrenis revocavit, deturbatoque Euthymio, eum iterum in Patriarchali solio collocavit. Habito autem in Magnaura concilio, exque Agatho deducto Euthymio, una cum Nicolao sedens, Sacerdotali eum dignitate exuit. Mox vero velut feræ bestiæ in venerandum sacrumque virum insilientes, venerabilem barbam vellicabant, inque cervicem pellebant, aliisque gravissimis modis excruciabant, Inscensorem vocantes & adulterum, quique alienam invasisset uxorem. Quæ omnia Vir sanctus & venerabilis placide ac silentio sustinebat. Exilio itaque ad Agathi ædes relegatus, vitaque functus, in Monasterio suo in Urbe sepultus est. Clericus ille Patriarchæ, qui in Magnaura dum mitteretur in exilium canos ei vulserat, domum reversus, ea ipsa hora incendio absumptam invenit, filiamque manibus oreque impeditam, omnique sermonis vi destitutam; quæ & lecto decumbens ad Nicephori usque Imperatoris (magnifici illius Victoris) tempora duravit, in diurnum cibum stipem mendicans.

Nicolai restitutio.

Euthymii indigna tractatio.

Divina ultio irreligiosi in Euthymium Clerici.

Phoce.

II. Alexander itaque cum & olim sic comparatum esset, ut molliori vitæ, cupediisque ac venationibus tempus omne addiceret, ob Leonis scilicet fratris suspiciones, nihilque regium agitaret, sed deliciis & impudicitiis incumberet, etiam solus rerum potitus, nullum generosæ indolis specimen edidit, aut dignum memoriæ quicquam egit. Statim enim ac Imperium solus capessivit, Joannem Clericum cognomento Lazanem, Rectorem fecit: qui & paulo post defuncto Alexandro, in Hebdomo pila ludens, male periit.

Alexandri perditi mores.

Joannes Clericus Rector.

III. Similiter quoque Gabelopulum & Basilitzem Sclabinorum ortum genere vehementer ditavit, ac palatii eos opibus cumulavit. Ferunt sæpius animo agitasse, ut eumdem Basilitzem Imperatorem præficeret, ac Constantino Leonis filio virilia exsecaret: quod illius consilium dissiparunt, viri in Leonem propensiore animo, dum modo teneræ ætatis puerum, modo infirmæ valetudinis esse causarentur. Eo imperante stella Cometes ab Occidente apparuit (Xiphiam appellant ob gladii similitudinem) sanguinisque effusionem in civitate portendere ajebant.

Sodales.

pag. 234.

Cometa Xiphias.

IV. Cæterum Alexander se ipse impostoribus ac præstigiatoribus dedens, ab eis in eam mentem adductus est, ut Aprum æneum in Circo erectum suum ille signum esse existimaret. Ajebant enim, *Leoni fratri adversari*: ejus porcorum affinem vitam moresque insi-

Alexandri perditi mores.

Ad. 340. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν, ἡμέρας κβ'. σὺν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. Νικόλαον ἢ ἤγαγε Νικόλαον ἐκ Γαλακρηνῶν, καταγαγὼν τῷ Πατριαρχείῳ Εὐθύμιον, ἢ ἐνθρονίασεν αὐτὸν Νικόλαον τὸ δεύτερον. πεισθεὶς ἢ συλλόγῳ ἐν τῇ Μαγαύρᾳ, Ἀλέξανδρος κατήγαγε λόγῳ τὸν Ἁγαθοῦ Εὐθύμιον, ἢ ἅμα Νικολάῳ καθισθείς, τὴν αὐτῷ καθαίρεσιν ἐποιήσατο. δεῦρο ἢ ὥσπερ ἀπήμερος θηρὶς ἐμπηδήσασα τῷ ἱεροφαντικῷ ἀνδρὶ, τὸν σεβασμίαν γενειάδα ἀπέτιλλον, ἢ ἐπὶ τράχηλον ὦθουν, ἢ ἄλλας ἀνιάτοις ποιναῖς τὸν ἐπίφορον, ἐπιβάτην ἀποκαλοῦντες ἢ μοιχόν, ἢ ἀλλοτρίᾳ ἐπιπηδήσαντα γυναικί. Ὁ δὲ ἱερὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ ἢ αἰδέσιμος φαρέως πάντα ἢ εὐτύχως ὑπέφερεν. ὑπερόριος οὖν τῆς Ἁγαθοῦ κλεὶς, ἢ πλοῖα τῷ βίῳ χρησάμενος, ἐν τῇ πόλει ἐτάφη παρὰ τὸν αὐτῷ μοναχόν. Ὁ ἢ τοῦ Πατριάρχου Κληρικὸς, ὁ τὰς πολιὰς αὐτοῦ τίλας εἰς ἣν Μαγναύραν ἐν τῇ ἐξορίζεσθαι αὐτὸν ὑποσρίψας εἰς ἣν οἰκίαν αὐτοῦ, ἣν αὐτίκα ἣν ὥραν ὁ οἶκος αὐτοῦ πυρκαϊᾷ παραδέδοται ὁρᾶτο. θύρα ἢ ἢ θυγατέρα αὐτοῦ * ἐπειλημμένην, ἢ κραυγάζουσαν ἢ τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸ στόμα ἢ ἣν λαλιάν. ἥτις ἢ κλινήρης ἔτι διήγετο ἢ ἡμέρων τροφὴν ζητοῦσα μέχρι Νικηφόρου Βασιλέως ἣν Νικητοῦ, 341.

* ταραμυθίαν, cum Scylitz.

β. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἢ πάλαι τοῦτο ἔργον ἔχων, τὸ ἀβροδίαιτος εἶναι ἢ τοῖς κυνηγεσίοις προσέχειν ἢ τὰς ὑπεροψίας ἣν ἀδελφὸν αὐτῷ Λέοντος, ἢ μηδὲν βασιλέως ἔργον ἢ ἐπράττεσθαι, ἀλλὰ τὸ τρυφᾶν ἢ ἀσυλλογίστως σχολάζειν ἀγαπητῶς, μονώτατος ἄρξας, ἀδὲν γενναῖον ἢ λόγου ἄξιον κατεπράξατο. ἅμα δὲ τῇ γυνὶ σθαι Μονοκράτωρ, Ἰωάννῃ Παπᾶν, Λαζάρης τοῦτῳ ἐπώνυμος, Ῥαιπτὴρα πεποίηκε. ὃς ἢ κακῶς τὸ ζῆν ἀπέρρηξε μὴ θάσσων Ἀλεξάνδρου ἐν τῇ Ἑβδόμῳ σφαιρίζων.

γ. Ὡσαύτως οὖν ἢ Γαβελόπυλον ἢ Βασιλίτζην τὸν ἀπὸ Σκλαβισίας σφοδρῶς καπηλεύσας ἢ τοῖς τῶν παλατίων πειθοῖ χρήμασι. φασὶ δὲ ἢ βιβυλλᾶσθαι αὐτὸν πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ Βασιλίτζην εἰς Βασιλέα προχειρίσασθαι, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον ἣν Λέοντος υἱὸν ἀνηρῆσθαι. ἥτις βουλὴ ἢ διεκριθῆναι παρὰ τῶν ἀνουσίων τῷ Λέοντι, ποτὲ μὲν ὡς τύπτειν ἴσι, ποτὲ δ' ὡς ἀθῶος, ὑποτιθεμένων. ἐπὶ τούτῳ αὖθις ἐφάνη κομήτης ἐκ δύσεως, ξιφοειδῶν αὐτὸν ἐκάλουν, ὃν αἱμάτων χύσιν προσημαίνειν ἐν τῇ πόλει γενέσθαι ἔφασαν.

δ. Οὗτος Ἀλέξανδρος πλάνοις ἑαυτὸν τῇ χάσιν ἐδίδωκεν, ἐπείθετο ὑπ' αὐτῶν, ὡς ὁ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ σάραγος χαλκοῦς ἑστηκὼς, στοιχεῖον αὐτῷ εἶναι. Λέοντι δὲ τῷ * αὐτοῦ φασὶν ἀδελφῷ ἀντιμάχεται, χοιροβοσκὸν τὸν αὐτοῦ ὑπειμφαίνοντες. ὁ δὲ τύπτειν ἀπαπθεὶς, αἰδοῖα ἢ ὀδόντας τῇ χοίρᾳ προσαπτόντων, ὡς λειπομένους αὐτῷ. τῇ τοιαύτῃ οὖν πλά-

* αὐτοῦ,

γῆ πίστεως, ἱππικὸν πλοῖον, καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν ἐκκλησιῶν πάπλως, καὶ τοὺς λαμπτῆρας ἀναλαβὼν, τὸ ἱππικὸν καπυρίσμασι. τῷ τῷ Θεῷ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις ὁ δείλαιος παρεχών. Διὸ καὶ τῆς τιμῆς παρὰ Θεοῦ ἀφῃρέθη, ὡς πάλαι.

ε'. Ἡμέριον δὲ Λογοθέτην ἐκ τῆς ἥττης τῶν Ἀγαρηνῶν ὑποστρέψαντος, ἀποστείλας πεμψέμενον αὐτὸν εἰς τὴν μονὴν τὸ παλατίου, ᾗ ἐπώνυμον Καμπᾶ, ἀχαριστότερος αὐτὸν ὡς ἐχθρὸν φανέντα εἰς ταῖς ἡμέραις τῆς Βασιλείας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. ὁ δὲ πεμψεσμένος ἐπὶ μῆνας ἓξ, ἐτελεύτησε δεινῶς ὑπὸ θλίψεως κατεργασθείς.

ς'. Ὁ δὲ Ἀρχὼν Βουλγαρίας Συμεὼν πρέσβεις πρὸς Ἀλέξανδρον ἐξαπέστελλε περὶ τῆς εἰρήνης μενύων, ὡς ταύτην ἀσπάζοιτο, καὶ ἵ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι, ὥσπερ δὴ ἐπὶ καὶ ἐπὶ Βασιλέως Λέοντος. ὁ δὲ ἀνοίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ κρατηθείς, τοὺς πρέσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς χρώμενος κατὰ Συμεών, καὶ καταπλήττων αὐτόν. ὁ δὲ εἰρήνης ζηλωθείσης, ὅπλα κατὰ Χριστιανῶν ἐτίθετο Συμεὼν ἐβουλεύετο.

342. ζ'. Ἀλέξανδρος δὲ ἀσκήσας, καὶ οἰνωθεὶς ἐν τοῖς ὑπὸ Κυίαν κώμασι, κατῆλθε τῇ τῆς σφαίρας χρήσασθαι παιδιᾷ. ῥομφαίᾳ δὲ θυλάτῃ πληγεὶς, καὶ ἀπῆλθεν, αἵματος αὐτοῦ πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ αἰδοίων καταφερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, μηνὶ Ἰουνίῳ ε'. ἡμέρᾳ πεμπτῇ Ἰνδικτιῶνος ἕκτης, ἐπιτρόπους καταλιπὼν Νικόλαον Πατριάρχην καὶ Στέφανον Μάγιστρον καὶ Ἰωάννην Μάγιστρον ὁ Ἑλαδᾶν, καὶ Ἰωάννην Ῥαίκτορα καὶ Εὐθύμιον καὶ τὸν Βασιλίτζην καὶ τὸν Γαβριλόπουλον, ᾧ Βασιλείαν τῷ υἱῷ Λέοντος Κωνσταντίνῳ παραδύς. ἐτάφη δὲ Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς τάφοις τῷ Βασιλείου, καὶ ἐτάφη μετὰ ὁ πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου.

manes. Hoc ergo deceptus errore, pudenda demteſque porco, qui deſiderabantur, inſtaurari curavit. Eadem erroris fallacia, Equeſtri edito certamine, ſacris Eccleſiarum aulæis & candelabris Circum ornavit; Dei honorem, miſcr, Idolis tribuens. Unde & cito divina ultione honorem amiſit.

Rerum ſacrarum abuſus, divina ultio.

V. Hemerium Logothetam ab Agarenica clade reverſum, in Palatii Monaſterium Campa dictum relegavit, ei minitatus, ut qui Leone ejus fratre Imperatore, iniquior ipſi hoſtiſque extitiſſet. Qua ille per menſes ſex ſequeſtratione, nimio mœrore ex caſus atrocitate confectus, extinctus eſt.

Hemerii dura tractatio ac interitus.

VI. Symeon Bulgariæ Princeps, miſſis ad Alexandrum Legatis, de pace ſignificat; *Illi ſe ſtudere, & ut ſe ille demereatur ac colat, velut Leone Imperatore*. Alexander dementia ac inſipientia actus, Legatos contumelioſe dimittit, miniſque adhibitis, quibus incuſſurum ſe Symeoni terrorem exiſtimaverit. Soluta ergo pace, Symeon arma movere adverſus Chriſtianos cogitabat.

Spreti Bulgarorum Legati.

VII. Cæterum Alexander large pranſus vinoque ingurgitatus ſub Caniculæ ardoribus, cum ad pila ludendum deſcendiſſet, Deo ultore percuſſus, multoque per nares & veretrum cruore fuſo, poſt biduum vivis exceſſit, menſis Junii VI. die Dominica, Indictione prima; Tutoribus relictis Nicolao Patriarcha & Stephano Magiſtro, Joanneque Magiſtro Elada & Joanne Rectore, & Euthymio & Baſilitze & Gabrilopulo, translato in Conſtantinum Leonis Filium Imperio. Illatus Alexander Imperatorum ſepulchris, ac cum Baſilio patre conditus eſt.

Alexandri mors infamis.

Conſtantino puero addicti Tutores.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

CONSTANTINI LEONIS FILII IMPERIUM.

Edit. Paris. pag. 235.

Constantinus Imperator, & Tutores.

I. CONSTANTINUS, Leone patre mortuo, adhuc puer (septimum quippe agebat ætatis annum) ab Alexandro patruo, in Imperio sub Tutoribus relinquitur. Sub illis itaque ac cum matre sua imperavit annos septem: cum Romano socero, illique subjectus, annos alios sex supra viginti: solus denique Imperium rexit annos quindecim. Atque adeo ejus Imperii tempus omne, annorum quinque supra quinquaginta spatio concluditur. Nicolaus Patriarcha Tutorum potentissimus. Arrepta itaque Nicolaus Patriarcha Aulæ potestate (ut qui ipse Tutor cum Magistro Stephano & Joanne Elada, ipso pariter Magistro, erat) Reip. prospiciebat: quotidieque rebus ad Imperium spectantibus sedulo operam navabat.

Α ά. Κωνσταντινος [343] δὲ, ὁ πατρὸς αὐτὸν πολιοῦχος Λέοντος, παῖς ἔτι τυγχάνων ἑβδομον ἢ εἶχε ἡλικίας ἔτος, ὑπὸ Αλεξάνδρου θείου αὐτῶ ἐν τῇ Βασιλεία καταλέλειπτο, ὑπὸ ἐπιτρόπους πολῶν. ἐβασίλευσεν ἂν ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἐπιτρόπων, ὁ σὺν τῇ μητρὶ ἔτη ἑπτά. ἅμα δὲ Ρωμανῶ πενθερῶ αὐτοῦ, ὧν ἐν ὑποταγῇ, ἔτερα ἓξ. Μονοκράτωρ δὲ ἐπ᾽ ἔτεσι πεντεκαίδεκα. ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς Βασιλείας αὐτοῦ ἐπ᾽ ἔτεσι. Λαβόμενος οὖν ὁ τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, ὥστε καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος ὢν σὺν τῷ Μαγίστρῳ Στεφάνῳ, καὶ τῷ Ελαδᾷ Ἰωάννῃ Μαγίστρῳ καὶ αὐτῷ, τὴν τοῦ κοινοῦ προνοιαν ἐποιεῖτο, καὶ τὰ φροντίδα εἶχε τῶν τῇ Βασιλείᾳ πραγμάτων ἀναγκαίων ὁσημέραι.

Β. Ἐν τούτοις οὖν τῆς Βασιλείας ὄντος, δηλοῦται Κωνσταντίνῳ τῷ Δεκὶ Δομεστίκῳ τυγχάνοντι τῶν σχολῶν, παρά τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων φιλούντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ σωφρονοῦντα, καὶ καλῶς διωκοῦντα τὰ βασιλείαν κυβερνᾶν, εἰσιλθεῖν, καὶ παύτης ἐγκρατῆ γενέσθαι δύνασθαι. ὡς δέ τινες [344] καὶ Νικόλαος [344] Πατριάρχης ἠγνοηκώς, ὡς κατ᾽ ἐπιτροπὴν Αλεξάνδρου αὐτῷ ἐγκεχειρίσατο τὰ τῆς ἐξουσίας ἐπιτροπεῖν, Λητταβάσδῳ ἐγχειρίσας, [345] ᾧ τὸ ἱππεύειν ἐπείργετο, ἐξαπέστειλε πρὸς τὸν τῶν Δυκὸς Κωνσταντῖνον, παρακελεύσμενος εἰσιλθεῖν τῇ Βασιλίδι, ὡς τῆς βασιλείας ἐπιλάβηται. ὃς δὴ τῶν γραμμάτων ἐξαπέρθμοσιν, τὸ πεμπόμενον Σοφίας πρῶτος τῷ ἱερωμένων κεκλήρωται. Οὗτος δὴ γεννήτωρ Αλεξίου τοῦ ἐν χρόνοις ἡμᾶς τὸν ἅπ᾽ ζωγραφικὸν πέπλον εἰς ἄκρον ἐλάσαντος, ὅπερ Απελλῆς καὶ Αγάθαργος. Ηρακλείδης τε καὶ Φίλοξενος οἱ Βυζάντιοι καθυπῆκτο. ὁ δὲ, ἅτε καὶ πρότερον αὐτῶν ὀνειροπολῶν, καὶ τὸν εἴσω ἀεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχους ἐς Βασιλεύουσαν καπέλαβεν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν ἐγκρίτοις, ἱκανοῖς οὖσι. καὶ νυκτὸς δὴ παρακελεύσεως εἰσιλθὼν τὸ Πρωτοβεστιαρίου Μιχαὴλ, ὃς πλησίον Ακροπόλεως, ἐν τῷ εἴκῳ τὸ πενθερῷ αὐτοῦ Γρηγορᾷ ἄνακτος μετὰ τῶν σωζόντων αὐτῷ διετέλεσε. Νικήτας δὲ Λογκρίτης, ὁ μετὰ ταῦτα Πρωτοσπαθάριος γενόμενος, ἐς Κωνσταντῖνον ἄρξειν τῷ Παζιτίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ Μοναχῷ τῷ Ελαδικῷ κατεμήνυσε. καὶ ἅμα τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δυκα Κωνσταντῖνον

Nicolaus Patriarcha Tutorum potentissimus.

Constantinus Dux ad Imperium vocatus.

pag. 236.

A Nicolao Patriarcha vocatum ferunt.

Constantini Ducis in Urbe ingressus.

Andreæ pictoris celebris.

Pictores clari.

III. Porro Constantinus, ut qui jam ante Imperium somniaret, statim acceptis litteris in Urbem involat, lectis militibus stipatus, nec ipsa multitudine spernendis; noctuque per Michaelis Protovestiarii haud procul ab Arce ostiolum ingressus, in soceri sui Gregoræ ædibus cum sociis insomnis permansit. Nicetas vero A secretis, qui postea Protonotarius fuit, Constantini adventum Constantino Patricio & Monacho Eladico nuntiavit; amboque eadem nocte ad Constantinum Ducem accesserunt; con-

Constantini Ducis in Urbe ingressus.

Andreæ pictoris celebris.

Pictores clari.

C

τῖνον

τῖσιν παρηγέτο, ᾗ βαλὼν ποιησάμενος, ἕως τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, μετὰ λαμπάδων ᾗ λαοῦ πολλοῦ ᾗ ὄχλου, ἐπὶ τὴν ἱππικοδρόμου πύλην καταλαμβάνουσι, Κωνσταντῖνον ἀφιππασάμενοι εἰς Βασιλέα· ἔνθα δὴ ὁ τοῦ Ἱππικόμου λογοθέτης παρὰ τῆς ἐπὶς τῶν ἐπὶ ἱππικοδρόμου πυλῶν ἀπηρίθη. μὴ δεχθεὶς οὖν ἐκεῖσε ὁ Κωνσταντῖνος, ἀλλ' ἀποστραφείς, ὥσπερ ὑπό τινος ἐκβακχεύοντος δαίμονος, ᾗ μὴ ἐφεστηκότα ἔχων τὸν 346. λογισμὸν τῆς ἐπὶ βασιλείας ἔρωτι, [346] ἐν τῇ ἱππικοδρομίῳ ὑπεχώρησε, τυγεῖν πῃ καιρὸν, κακὸν εἰωνὸν ἐπὶ Ἱππικόμου χεῖρας σφαγῶν. ἐκεῖθεν οὖν ἀφιππάσμενος, ἦλθε μέχρι τῆς Χαλκῆς. ᾗ δὴ ἐπὶ Σιδηρᾶς πόρτης τῆς αὐτῆς Χαλκῆς εἰσελυθὼς, μέχρι τῆς Ἐξκουβίτων παρηγέτο. ὁ οὖν Μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ελα- 347. δᾶς ἐκλογὴν [347] τῶν τε ἐταιρείας ᾗ τῶν ἐλατῶν ποιησάμενος, μεθ' ὅπλων τοὺς ἐπίσκεπτε κατὰ τοῦ Δουκός. Ελθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς, ᾗ πολέμου συσάντος, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τε μερῶν, ἐργονικῶσι μαχαίρας γινόμενοι· ᾗ τοσοῦτον, ὥστε τὸν τόπον ἐνλιμναθῆναι τῷ αἵματι ποταμηδὸν καταῤῥέοντι. Αἰρρέθη δὲ ᾗ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Δουκός, ᾗ Μιχαὴλ ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ, ᾗ ὁ Κυρτίκης ὁ ἐξ Αρμενίων. Ταῦτα ὁ Δοὺξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, παραχὴς ὅτι πλείσης γινομένης, τῇ * ἱππικῇ ἐξέλαυνε. Ο δὲ ἐκεῖσε ὑπεστρωμέναις καπλιθύσας πλαξὶν, εἰς γλῶ ἐπιβάτου καπέβαλε. Επεὶ δέ τις αὐτὸν ᾗ γῆς ἐῤῥιμμένον ᾗ μεμελωμένον καπέλαβεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκεδάσθησαν ἅπαντες) ξίφει ἐπὶ τὸν αὐτὸν τμῆ κεφαλῆ, ἔτις τῇ Βασιλεῖ προσενεγκάτο καταφανὴς ἅπασι, ἐ ἀπάτης εἰς λυτρόπαιον. τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγχείρημα κατὰ τινα ἕ ἄλλον τρόπον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γάρ τις τὰς ἐν Χαλδίᾳ τῶν δημοσίων εἰσπράξεις ἐμπεπιστευμένος, εἰς Συρίαν ἀφίκετο, ᾗ καθ' ἡμᾶς δεισιδαίμων ἔξαρχος γεγονώς· ὃς ἐκεῖσε ἐλθεῖν, ἀστρονομίας, ἤ ἀστρολογίας τινὸς μᾶλλον, μεμαθήκει. ἔτος ἐν μιλανιμβαφεῖ γράψας ὑφάσματι, ἀπεστάλκει τῷ φρὸς ᾗ Λογοθέτῃ Θωμᾶν, ἃ δὴ ῥιφθέντος ἐν ὕδατι παρὰ Μανουὴλ τοῦ ὃ Αγαρηνῶν ἑρμηνέως, τὰ ἐν αὐτῷ πε- 348. φασίρωται γράμματα, Μὴ φοβεῖσθε [348] ἀπὸ τοῦ πυῤῥοῦ πετεινοῦ τοῦ Δουκός· πεπτερωθήσεται γὰρ ἀφρόνως, ᾗ ἀθίως ὀλοθρευθήσεται.

δ'. Τούτων οὖν ἔτι τελεσθέντων, Γρηγορᾶς πάππος πρωθιρὸς μετὰ Λέοντος, ὃν Χειροσφάκτην ὠνόμαζον, τὴν ἁγίαν Σοφίαν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν προσέφυγον· ὃς ᾗ βίᾳ ἐκεῖσε ἀποσπάσαντες, ἀπέκειραν Μοναχοὺς ἐν τῇ τῆς Στουδίου μονῇ. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ελαδικὸν βουπόρος τύψαντες, ῥάκη τε περιβαλόντες, ᾗ ὄνῳ καθίσαντες διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσαν, ᾗ ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου ἀπαγαγόντες μονῇ, [349] ἐγκατάκλειστον τῇ Καταδίκῃ πεποιήκασι· 349. Λέοντα δὲ τὸν Καπακαλίτην ᾗ Αβεσαλὼμ τὸν Αρτρᾶ ἐκτυφλώσαντες, ἐν ἐξορίᾳ παρέπεμψαν. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Εὐλαμπίου υἱὸν, ᾗ ἑτέρους σὺν αὐτῷ Φιλόθεος Ὕπαρχος ὁ τοῦ Λαμπούδη ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνῃ ἀπέτεμεν. Οὐ μικρὰν δὲ διερεύνησαν μετὰ Νικήτα Λογαρικῆς ᾗ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοὺς, ὡς χρυσαμένους φυγῇ· τοῦ δὲ Λιγίδου ἐκεῖνον, ᾗ τοὺς σὺν αὐτῷ πολλοὺς ᾗ ἀνδρείους ὄντας, ἀπό τε τῆς ἐν Χρυσοπόλει Δαμάλεως ᾗ μέχρι τοῦ

Incerti Continuat. Constant. Porphyrog.

fertoque consilio, cum necdum illuxisset, cum facibus militumque non levi armata manu & turba, Circi portam occupant, ac Constantinum faustis acclamationibus Imperatorem salutant. Ibi ejus Equisonem a præsidiariis iisque qui intra portas erant, lancea confixus interiit. Haud itaque illic receptus Constantinus, sed repulsus, velut dæmonis cujusdam afflatu furiis actus, nec præ Imperii cupiditate, mentis satis compos, in Circum se tristis vultuque demisso subducit, malum omen reputans, quod Equisonem necatum amiserit. Illinc itaque, faustis acclamationibus prosequentibus, ad Chalcem usque venit; perque ejusdem Chalces portam Ferream, ad Excubitorum usque stationem evasit. Interim Magister Joannes Eladas, ex sodalitatibus classariisque delectu habito, armis instructos adversus Ducem misit. Ad Chalcem usque cum venissent, confertoque prælio, multi utrinque gladiis peremti ceciderunt; ingensque adeo strages fuit, ut & sanguinis rivi instar fluminis stagnarent. Occisus est & Gregoras Ducis filius, & Michael ejus consobrinus, nec non Cartices Armenius. Hæc videns Constantinus Dux, cum maxima esset turbatio, equum impulit. Ille, in lapideis tabulis, quibus locus constratus erat, collapsus, sessorem excussit. Quem in terram projectum solumque derelictum quispiam offendens (alii enim dispersi ac palantes erant) ejus caput gladio abscidit, inque omnium oculis, ad vulgi errorem depellendum, Imperatori detulit. Ejuscemodi Ducis aggressio per alium quoque modum innotuerat. Nempe Nicolaus quidam publicanus in Chaldia, publicisque vectigalibus præfectus, Christiana ejurata religione, in Syriam se receperat. Illic agens, Astronomiæ, seu magis Astrologiæ cuidam, operam dabat. In nigro itaque linteo scribens, ad Thomam Logothetam miserat; quo aqua eluto a Manuele Agarenorum Interprete, apparuerunt quæ in eo erant exaratæ litteræ, in hanc sententiam, *Ne timueritis a Duce ruffa volucre. Stulte enim res novas molietur, & statim peribit.*

Constantini repulsa & cædes.

Edit. Paris. pag. 237.

Astrologi de Constantini defectione vaticinatio.

IV His itaque eum in modum peractis, Gregoras Constantini socer, cum Leone Chœrosphacta, quem vocant, in sanctam Dei Sophiam, sic dictam Ecclesiam, confugerunt: quos inde vi extractos, in Studii Monasterio Monachos deconderunt: Constantinum vero Eladicum nervis bubulis cæsum, vilibusque ac laceris vestibus indutum, asinoque impositum, per mediam Urbem truducentes, in Dalmatæ Monasterio, lata sententia inclusum agere statuerunt. Leonem vero Catacalitem & Abessalonem Arotræ filium excæcatos, in exilium miserunt. Constantinum Eulampii filium aliosque cum eo Philotheus Lampudes Urbis Præfectus ad Circi metam gladio obtruncavit. De Niceta A secretis & Constantino Libe non exigua facta perquisitio: haud tamen inventi sunt, quod fuga saluti consuluerant. Ægidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali (Vacca scilicet)

Conjuratorum pœna.

quæ est Chrysopoli, ad Leucatum usque, lignis geminis (id est, furcis) omnes suspendit. Procerumque plures ac Senatorii ordinis viros, per id tempus Tutores isti immani sævitia innoxioisque peremissent, ni Judicum quidam, ab injusto eos conatu ac mente retraxissent, cum dicerent, *Quid vero, Imperatore adhuc puero, ejusque injussu talia audetis patrare?* Ducis itaque uxorem detonsam, in illius domum in Paphlagonia dimiserunt, ejusque filium Stephanum castraverunt.

Edit. Paris. pag. 238.

Bulgari Symeonis cæsi expeditio.

V. Mense Augusto Symeon Bulgariæ Princeps, expeditione adversus Romanos suscepta cum numeroso fortique exercitu Constantinopolim venit; obsessaque Urbe, ac vallo a Blachernis ad Chrysen portam ducto, illius facili negotio potiundæ, spe elatus erat. Perspecta tamen mœnium firmitate, populique ac præsidiariorum multitudine, nec non balistarum aliorumque omnis generis tormentorum copia, spe frustratus, ad Hebdomum recedit, pacis fœdera petens. Fuit res Tutoribus gratissima: missusque a Symeone illius Magister Theodorus, qui de pace colloqueretur. Nicolaus vero Patriarcha & Stephanus & Joannes Magister assumpto Imperatore, ad Blachernas usque profecti, ambos Symeonis filios introduxerunt, ac cum Imperatore in Palatio epulis acceperunt. Nicolao Patriarcha ad Symeonem egresso, ille caput ei modeste inclinavit: sussaque super eum precatione, stemmatis loco, capitis sui operimentum, ejus capiti, ut ferunt, Patriarcha injecit. Amplissimis itaque immensisque exceptis muneribus Symeon ac filii, cum de pace inter eos non satis convenisset, in patriam domumque redierunt.

Zoes in Aulam restitutio, aliorumque ejectio.

VI. Constantino igitur Imperatore; velut qui puer esset, matrem suam identidem requirente (quam Alexander dudum Aula ejecerat) eam rursus in Palatium revocant. Rerum itaque potita, pactaque civilium administrationem, Constantinum Accubitorem, & Constantinum Anatta sumque germanos fratres Gongulios vocatos, in Aulam accersit: Joannisque Eladæ consilio, Alexandri Imperatoris asseclas, ea removet; Joannem Rectorem, sicque nuncupatum Gabrilopulum & Basilicum, alios que. Porro Augusta Dominicum Hetæriarcham præficit. Magister Eladas morbo correptus, ac a Medicis depositus, e Palatio secedens, ad Blachernas venit; ibique morbo ingravescente, fato functus est. Dominici Hetæriarchæ consilio Zoe Nicolaum Patriarcham cum suis Aula removet, iracundiæ specie suam ipsius jubens curare Ecclesiam. Nec multo post, Constantinus Accubitor Dominicum Hetæriarcham apud Augustam accusat, ut qui rerum summam in fratrem suum transferre cogitaret. Simulate igitur Patricii dignitate ornantes, cum ex more in Templum precibus communiendus descendisset, domi manere jussere. Ejus loco præfecit Zoe Fœderatorum turmis Joannem Garidam; Damianum vero Eunuchum, Excubiarum Drungarium creavit. Dominicus frustra lugens ac quiritans, domum se recepit.

Nicolaus Patriarcha Aula ejectus. *Pag. 239.*

Patriciorum inauguratio.

VII. Cæterum Symeone Bulgaro

Α Αδριανὸν διδύμοις ξύλοις πᾶσιν ἀπεσκολόπισεν. Ὁ πολλοὺς ἐν τῷ ἐν πόλει τότε ἀπλῶς καὶ ἀναιτίως οἱ λεγόμενοι ὕπατοι Ἐπίτροποι ἀπέκτειναν, εἰ μή τινες τῶν δικαίων τὰς αὐτῶν ὁρμὰς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες αὐτοῖς· ὡς παιδὸς ὄντος τοῦ Βασιλέως, πῶς ἂν ἐπὶ τῇ αὐτοῦ χιλιάστως τοιαύτα τολμᾶτε διαπράττεσθαι; τὴν τοῦ Δυκὸς δὲ γυναῖκα ἀποκείραντες εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον αὐτῆς ἐξαπέστειλαν, ἀνηχίασαν καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

ε'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βουλγαρίας ἄρχων ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὄχλῳ βαρεῖ, καταλαβὼν τὴν Κ Π. καὶ δὲ παρακαθίσας αὐτῇ χάρακα περιέβαλεν, ἀπό τε Βλαχερνῶν, καὶ μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπίσι μετέωρος ὢν, ὡς λάσυντι ταύτην ἑλεῖν. ἐπεὶ δὲ τοῦ τε τοῦ τειχῶν κατέμαθε ὀχυρότητα, τοῦ τε ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῆς ὁπλίτων καὶ τῆς πετροβόλων καὶ τοξοβόλων ἐργάνων ἀσφαλείας, τῆς ἐλπίδων σφαλείς, ἐν τῷ λεγομένῳ Ἑβδόμῳ ὑπέστρεψεν, ἰδιωτικὰς ποιοδὰς αἰτησάμενος. τῷ δὲ Ἐπιτρόπων ἀσμένισεν ἀποδεξαμένων, ἀποστέλλει Συμεὼν Θεόδωρον Μάγιστρον αὐτῷ συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. ἀναλαβόμενοί τε ὅ τε Πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης ὁ Μάγιστρος τὸν Βασιλέα, ἦλθον μίχρι τοῦ Βλαχερνῶν, ὅπου καὶ εἰσήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Συμεὼν, καὶ συνιστήσασι τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ παλατίῳ. Νικόλαος δὲ ὁ Πατριάρχης ἐξῆλθε πρὸς Συμεών, ᾧ τιμὴ τοῦ περαλὴν ὑπέκλινε Συμεών. Εὐχὴν οὖν ὁ Πατριάρχης ποιήσας, ἀντὶ σύμματος, ὡς φασι, ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἐπιῤῥίπτάριον τὴν αὐτοῦ ἐπέθετο κεφαλήν· δώροις δὲ οὖν ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονήσεις τε Συμεὼν καὶ οἱ τοῦ υἱοὶ, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρηνικῇ εἰρήνῃ ἀπελυθέντες.

ς'. Τῷ Βασιλέως οὖν Κωνσταντίνῳ, ἅτε παιδὸς ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος. ἤδη δὲ ταύτην κατήγαγε Ἀλέξανδρος ὁ Βασιλεὺς, ἀναβιβάζουσι αὐτὴν πάλιν. αὖτη οὖν πιεζομένης τῆς βασιλείας, ἀναβιβάζει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντῖνον Παφλαγονίᾳ καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον ἀνεψιδίλφους τοὺς Γογγυλίους λεγομένους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλαδᾶ καταβιβάζουσι τοὺς οἰκείους τοῦ Ἀλεξάνδρου Βασιλέως, Ἰωάννην τὸν Ῥαιπτορα καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριλόπυλον, καὶ Βασιλίτζιον καὶ τοὺς λοιπούς. προχειρίζεται δὲ ὁ Αὐγούστα Δομίνικον Ἑταιρειάρχην. Μάγιστρος δὲ ὁ Ἑλαδᾶς νόσῳ προσπεσὼν, καὶ ἀπαγορευθεὶς παρὰ τῶν ἰατρῶν, καταλιπὼν τὸ παλάτιον, καὶ ἐν ταῖς Βλαχέρναις παραγενόμενος, ὑπὸ τῆς νόσου βαρυνθεὶς τελευτᾷ. συμβουλῇ Δομινίκου Ἑταιρειάρχου καταβιβάζει Ζωὴ Νικόλαον Πατριάρχην ἅμα τοῖς μετ' αὐτοῦ, μετ' ὀργῆς τὰ τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας προστίζειν εἰπόντα. καὶ μετ' οὐ πολὺ, Κωνσταντῖνος Παφλαγονίᾳ καταβάλλει τῇ Αὐγούστῃ Δομινίκου Ἑταιρειάρχου, εἰς τὰ βασίλεια σφετεριζόμενον εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν. καὶ τῶν ἐν τῷ φάσει Πατριάρχου ποιήσαντες, καταλθόντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς ἦθος, εὐχὴν λαβεῖν, οἷοι μένειν παρεκελεύσαντο. προσβάλλει δὲ Ζωὴ Ἰωάννῃ τῷ Γαριδᾶ Ἑταιρειάρχου, καὶ Δαμιανὸν εὐνοῦχον τῆς βίγλας Δρουγγάριον. Δομίνικος δὲ ἀπελθὼν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀόντως ὀλοφυρόμενος.

ζ. Τῷ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τοῦ Θρᾴ-

καὶ πάλιν λυϊζομένη, ἐν φροντίδι ὤσης τῆς Αὐγούσης A
καὶ τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσωσιν,
ἐμήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς γενέσθαι Πατρίκιος, ὑπο-
σχόμενος κατ' αὐτοῦ ἀγαγεῖν Πατζινάκας. τῆς αἰτή-
σεως δὲ τυχών, δῶρά τε λαβών, εἰς τὴν Πατ-
ζινάκων ἄπεισι χώραν· καὶ δὴ ἀπεικάμψας, ὁμήρους
ἐκεῖθεν λαβών, ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, σωθημένων
Πατζινάκων διαπρᾶσαι, καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆ-
313. σαι. παρεγένετο δέ ποτε ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, 313
ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμῃ ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ Ἀρχόντων
τῶν ἀρχόντων, ὃν φασι σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων ἑκατέ-
ροις κρατοῦντα τοῖς χερσὶ τῇ ὑπερβαλλούσῃ δυνάμει διακάμ-
πτειν, καὶ κυρτὸν τὸ κυκλικὸν σχῆμα μετάγειν, τῆς ἀντιτύ-
που τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπεικούσης· ὃν B
παραγενόμενον ἡ Δέσποινα ἐμετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπε-
δέξατο, καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψεν.

η'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνὶ ἰνδικτιῶνος τρίτης Παγ-
κρατίνας ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν προ-
έδωκεν, ἥτις τὸ πρὶν μὲν Ὀρεστιὰς ἐκαλεῖτο, ἐξ
Ὀρέστου υἱοῦ Ἀγαμέμνονος, ὃς ζήλῳ δικαίῳ ἐπὶ τῷ
φονεῦσαι τὸν πατέρα Κλυτεμνήστρας δολοφονίαν, ταύτῃ
συνῳκίσατο Αἰγίσθῳ ἀνοσιουργίας, λίαν ἐκμέμηνε· καὶ ἐν τῇ
συνελάσει Ἔβρου, Ἄρζου τε καὶ Ἀρτάκου τῶν τριῶν πο-
ταμῶν γε λουσαμένους, τὸν τόπον ἀπέλαυσε· ἔνθα
ταύτην οἰκοδομήσας, ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κέκλικεν·
Ἀδριανὸς δὲ Καῖσαρ μεγίστοις οἰκήμασιν αὐτὴν μεγα-
λώσας, πόλιν Ἀδριανὴν μετωνόμασε. αὖτη τρίτης C
ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς ὡρισμένου ἐν διόδῳ Φιλιππικῆς
λίαν σαδιάζεται, ἐγκαλιπτομένη τῷ ὄρει τῷ Αἵμῳ,
παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ συμβάλλονται τὸ ὀμβρινὸν
ὕδωρ. μετ' ὀλίγον ἀπεστάλη Βασίλειος Πατρίκιος
καὶ Καϊκέλης, καὶ Νικήτας Πρωτοσπαθάριος ὁ Ἐλα-
δικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ ἀπεδέ-
ξατο πάλιν αὐτήν.

θ'. Ἦλθε δὲ ὁ Δαμιανὸς Ἀμηρᾶς εἰς Στρόβηλον
νῆσον μετὰ πλοίων πολεμικῶν, καὶ πολλῆς τῆς δυ-
νάμεως· καὶ ταύτην παρέλαβεν ἄν, εἰ μὴ νοσήσας
ἐτελεύτησεν, ὑποσκελίσαντος διακινῆσαι τὸν Σαρακηνῶν, D
οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες συνεχῶς
ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασὶ υἱῷ τοῦ Ἰὼβ, τῷ αὐτῷ
ἀσωτίαν καὶ ἀπληστίαν μὴ ἰσχύοντες, λίθοις τοῦ-
354. τον βάλλοντες ἀπέκτειναν κακῶς 354 ἐνδοθεν τοῦ Θυ-
σιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ.

ι'. Βλέψασα δὲ Ζωὴ Βασίλιον τὸν ἔπαρχον Συ-
μεὼν, καὶ τὸν κατὰ τὴν Χερσικῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν,
βουλῇ μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλεύεται, ἀλλάξαι καὶ ἑτε-
ρώσαι μετὰ τῆς Ἀγαρηνῶν διαπρᾴξασθαι. ἐπειράσατο
δὲ πάντα τὸν τῆς ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ κατασκο-
λιμῆσαι καὶ ἀφανίσαι τὸν Συμεών. Ἀπεστάλη οὖν ἐν
Συρίᾳ ἐπὶ τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης Πατρίκιος
ὁ Ῥοδινὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς· οἳ γενόμενοι, τὴν
συνήθη τῆς ῥόγας χορηγίαν ποιησάμενοι ἐν τοῖς
τάγμασι, ταῦτα δὲ ἀναλαβόντες σὺν τοῖς θέμα-
σι πρὸς τὴν Ὀρακήσιον γῆν διεπέρασαν, Λέοντος
Μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ Δομεστίκου τῶν σχολῶν τότε
ὄντος, ᾧ ἀνδρείᾳ μᾶλλον ἢ ἐπιστατικῇ φρονή-
σει προσανέκειτο. ἐξαγαγόντων οὖν τὰ σεβάσμια
καὶ ζωοποιὰ ξύλα Κωνσταντίνου Πρωτοπαπᾶ τῶν πα-
λατίου, τοῦ Καρσλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνστα-
ντίνου τοῦ Βαλελίας ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ἅπαντες

Incerti Continuat. Constant. Porphyrog.

iterum Thraciam infestante, Augusta Proceribusque anxiis, quo pacto hominis arrogantiam compescerent, rogavit Joannes Bogas ut Patricius crearetur; Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. Voti compos effectus, acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. Ac vero icto fœdere, indeque acceptis obsidibus, cum illis in Urbem rediit; Patzinacibus transmisso Istro Symeonem se debellaturos pollicentibus. Venit vero etiam eo tempore in Urbem Asotius, vir roboris fama celeberrimus, Principis Principum filius. Ferebant virgam ferream, cujus extrema manibus teneret, qua pollebat eximia vi, posse inflectere, inque circuli formam intorquere; ferri nimirum duritie, illius manuum robori cedente. Hunc Augusta venientem multo honore suscepit, ac rursum in patriam remisit.

Ἰωάννης Πατρίκιος.

Patzinacium auxilia.

Asotii Saraceni robur.

VIII. Mense Septembri Indictione tertia Pancratucas Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit. Vocabatur hæc prius Orestias, ab Oreste Agamemnonis filio; qui justa æmulatione ob patrem a Clytemnestra dolo necatum, ipsa, una cum Ægistho, occisa, gravi furore æstus est; ac, quo loco Ebrus, Arzusque ac Artacus flumina confluunt, lotus, morbo liberatus est; eodemque loco urbe condita, suum illi nomen indidit. Adrianus autem Cæsar magnificis ornans ædificiis, Adriani Urbem ex sese mutato nomine appellavit. Distat Philippopoli trium dierum spatio, quam mons Hæmus, velut sinu amplectitur, qua parte nivales ac pluviales congerunt aquas, quæ modo tria flumina dicebamus. Postmodum vero, misso Zoe Basilio Patricio ac Caniclei Præfecto, & Niceta Eladico Protospathario cum multis muneribus, tandem illam recepit.

Adrianopolis prodita & recepta: ejus Urbis origines.

IX. Venit vero Damianus Ameras in Strobelum, insulam, magno hostilium navium apparatu, ac cum ingentibus copiis: cepisset utique, nisi morbo correptus, fatis concessisset: cujus interitu factum ut Saraceni irrito conatu redirent. Achajæ autem ac Athenarum populi civesque, continuis Chasæ filii Jubæ injuriis vexati, ejus luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum, intra ipsum Athenarum Templi penetrale male interemerunt.

Edit. Paris. pag. 240.

Tentata Strobelus: Damiani Amerae mors.

Chasæ necatus in sacrario

X. Zoe porro Augusta elatos Symeonis animos videns, ejusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum Optimatibus deliberata, fœdus icere, pacemque componere cum Agarenis statuit, omnesque Asiæ copias ad debellandum profligandumque Symeonem trajicere. Missi proinde in Syriam Joannes Rhodinus Patricius & Michael Toxaras, qui paciscerentur. Quo peracto, consueta erogatione donato milite, assumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, Magistro Leone Phoca Scholarum Domestico, viro scilicet majoribus animis, quam imperatoria solertia prædito. Eductis itaque venerabilibus ac vivificis Lignis, Constantini Palatini Cleri Sacerdotum primi, cognomento Cephalæ, Constantinique Baleliæ opera, in Thra-

Apparatus in Bulgaros.

Crucis adorationis religio.

cia, cum omnes hæc veneratí essent, seque una commoriturος jurejurando firmassent, in Bulgariam profecti sunt cum universo exercitu. Præerant Excubiti turmæ Joannes Grapso; Icanati vero Marulis filius. Romanus Argyrus Ducis potestate præerat, ejusque frater Leo & Bardas Phocas, quibuscum erat & Melias cum Armeniis, aliique omnes Thematum Duces. Præter alios vero etiam cum Leone Domestico erat Constantinus Patricius Afer, qui ejus consiliis in omnibus, quæ ad ipsum attinebant, uteretur. Mensis itaque Augusti die vigesima, Indictione quinta, Romanos inter atque Bulgaros ad Acheloum flumen commissa pugna (quæ Dei judicia, quam inscrutabilia & imperveſtigabilia!) Romani omnes fusi fugatique, horrendo per exercitum omnem ululatu, cum se alii alios conculcarent, alios hostes perimerent; tanta hominum strage, quanta nec a sæculo audita est. Leo ægre in Mesembriam sospes evasit. Desiderati præ aliis in ipsa pugnæ congressione, Constantinus Afer & Joannes Grapso, Procerumque alii non pauci. Missus erat & Romanus rei navalis Drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret, ac Leoni Phocæ opem ferret: Joannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret. Cumque Romanus Drungarius in mandatis accepisset, ut quos dicebam Patzinacas, adversus Bulgaros, Leoni Phocæ auxilio futuros trajiceret; Romanusque & Joannes in contentiones verborumque dissidia versi essent, videntes Patzinacæ sic inter se discordes atque pugnantes, domum rediere. Bello autem finito, reversisque in Urbem Romano ac Boga, mota quæstio est de eorum dissidio. Ubi in tantum periculum adductæ Romani Drungarii res, ut amissionis timorem in se adversam sententiam tulerit, velut qui negligentia, seu potius animi pravitate ac nequitia præsto non fuisset, ut Patzinacas trajiceret, sed se citius subduxisset: qui denique ne Romanos quidem fugientes navibus excepisset. Ac certe oculis luisset, nisi Constantino Congyle & Magistro Stephano, qui apud Augustam auctoritate longe maxima pollebant, connitentibus, in contrarium sententia illi versa esset. Bulgaris autem victoria elatis, ad ipsamque Urbem excurrentibus, cum Leo Scholarum Domesticus Joannesque Hetæriarcha & Nicolaus Ducis filius, in Thraciæ locum, quem Catasyrtas vocant, conferto agmine adversus Bulgaros essent egressi; noctu ex improviso irruentibus in eo Bulgaris, ac Domestico in fugam verso, Nicolaus Ducis filius cum aliis multis occisus est.

Victi iterum Romani.

Edit. Paris. pag. 241.

Romanorum ingens strages.

X I. Theodorus itaque Constantini Imperatoris Pædagogus, Constantinum Accubitorem Imperium transferre molientem in Leonem suum ex sorore affinem animadvertens, Constantino Imperatori auctor est, ut Romanum Drungarium assumat, velut olim patris servum ingenium, illiusque propensa voluntate rebus studentem, ut cum ipso maneat, cuiusque & vindex atque de-

A προσκυνήσαντες, ᾧ ὑπομοσάμενοι συνεπιθήσειν ἀλλήλοις, παντρατὶ τῷ Βυλγάρων ἐξώρμησαν· ἦρχον δὲ τ παγμάτος Ἐξκυβίτων Ἰωάννης ὁ Γράψων, τ δ Ἰκανάτου ὁ τ Μαρύλα υἱός· Ῥωμανὸς δ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατήγει, ᾧ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτῦ ᾧ Βάρδας ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν δὲ ᾧ ὁ Μελίας μετὰ τ Ἀρμενίων, ᾧ οἱ ἄλλοι πάντες Στρατηγοὶ τ Θεμάτων. συνῆν δ ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ Κωνσταντῖνος Πατρίκιος ὁ Λιψ Λέοντι Δομεστίκῳ, σύμβουλος αὐτῷ ἐν πᾶσι τοῖς πράγμασιν ὤν. μέσῃ δὲ Λύγγῳ σταδί, Ἰνδικτιῶνος ε. ὁ πόλεμος μεταξὺ Ῥωμαίων τε ᾧ Βυλγάρων ἦν πρὸς τῷ Ἀχελῴῳ συγ- 315.
B χεόντων ποταμῷ· ᾧ οἷα τὰ τῆ Θεῆ κείμενα, ὡς ἀνεξιχνίαστα ᾧ ἀνεξιχνίαστα· τρέπονται Ῥωμαῖοι παντρατί· ᾧ γίγνονται φυγὴ παμπληθὴς καὶ φονὴ ὀλόλυγά, τ μὲν ὑπ' ἀλλήλων συμπατουμένων, τ δὲ ὑπὸ τ πολεμίων ἀναιρουμένων, αἵματός τε χύσις οἵα ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονε. ὁ δὲ Λέων ὁ Μισυμβρίᾳ διεσώθη φυγών. ἑσπέρᾳ δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῷ τῶ πολέμῳ συμβολῇ ᾧ Κωνσταντῖνος ὁ Λιψ, ᾧ Ἰωάννης ὁ Γράψων, ᾧ ἄλλοι τῶ ἀρχόντων ἑκατοί. ἀντεάλω δὲ καὶ Ῥωμανὸς Πατρίκιος Δρουγγάριος ὢν τ πλοίμων μετὰ πάντας τὸν τέλω ἐν τῇ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθῆσαι Λέοντι τῷ Φωκᾷ. ἀλλὰ ᾧ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγὼν Πατζινάκας, Const. de Adm. Imp. Πατζινακίτας vocat.
C οὓς ἐκέλευε. κελεύσαντος δὲ τῶ Δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τοὺς διαπερᾶσαι κατὰ Βυλγάρων, ὅτι συμμαχοῦσι Λέοντι τῷ Φωκᾷ· Ῥωμανῦ δὲ ᾧ Ἰωάννου εἰς ἔριδας ᾧ λογομαχίας ἐλθόντων, ὁρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκαι πρὸς ἀλλήλους διαμαχομένους ᾧ συρασιάζοντας, ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. τῶ πολέμου δὲ πέλας λαβόντος, ᾧ διαφθαρέντων ἐν τῇ πόλει τῶν Ῥωμανῦ ᾧ τ Βογᾶ, τὰ καθ' ἑαυτῶν ἐκπύθεσθαι· ᾧ εἰς ποσῶν κίνδυνον τ Δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιίστασθαι, ὅτι ἐ καταδιάζουσαν ὕδωρ ἐξέτυχεν τ ὀφθαλμῶν στραφῆναι, ὡς ἀμηλείᾳ, μᾶλλον δὲ κακουργίᾳ μὴ διαπεράσαντα τοὺς Πατζινάκας, ἀλλ' ὑποχωρήσαντα ταχέως, ᾧ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδέξαμενον· ᾧ τοῦτο ἂν ἐπιτόρθει, εἰ μὴ παρὰ
D Κωνσταντίνου Πατρικίου τοῦ Γογγύλη ᾧ Στεφάνου Μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Λύγγῳ πολλὰ, τὰ τ καταδίκας ἀντράσαι. τῇ δὲ Βυλγάρων τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων, ᾧ ἐπερατώσαντων μίσει τοὺς πόλεως, ἐξῆλθε Λέων ὁ Δομέστικος τ σχολῶν, ᾧ Ἰωάννης ὁ Ἑταιρειάρχης, ᾧ Νικόλαος ὁ υἱὸς τῶ Δυκός, εἰς χῶρον Θρᾳκῶν, ὅτου λεγόμενον Κατασύρτας, ἅμα πλείστῳ λαῷ κατὰ Βυλγάρων. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐξελθόντες
316 ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῇ Βυλγάρων, ᾧ τῶ Δομεστίκου φυγόντος, ἑσπέρᾳ Νικόλαος ὁ υἱὸς τῶ Δυκός, ᾧ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτῶ. 316.

κά. Θεόδωρος οὖν ὁ τῶ Βασιλίου Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς, ὁρῶν Κωνσταντῖνον Παραλοιμβάνου
317 εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τῶν Βασιλείων ἐφιστεμένου, ὑπίθηκε Κωνσταντίνῳ τῷ Βασιλῆ, Ῥωμανὸν τὸν Δρουγγάριον προσλαβέσθαι, ὡς πατρικὸν αὐτῶ δοῦλον, ᾧ οἶσαν τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ᾖ σὺν αὐτῷ, ᾧ διαφυλάττειν αὐτόν· ᾧ τὸ οἷς ἂν δέῃ, σύμμαχον ἔχειν ᾧ βοηθόν. πιθανὰ ταῦτα ὄντα πολλάκις λαληθεὶς, Ῥωμανὸς ἀπείπατο. γραμμάτων οὖν ὁ Βασι- 317.

λὰς Κωνσταντῖνος αὐτοχείρῳ βασιλέως γράμματι, καὶ A
ὑπογραφῇ βασιλικοῖς ἀσφαλισάμενος ἀπέστειλε αὐτῷ· ὅπερ
αὐτὸς ἐπὶ χεῖρας λαβὼν, ὑπέσχετο τὰ κατὰ τοῦ
Παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου, καὶ τὴν συγγένειαν
αὐτοῦ ἐπιθήσειν, ὡς δεῖ, ποιήσασθαι. τῆς φήμης
δὲ πανταχόσε διαθεούσης, καὶ τοῦ Παρακοιμωμένου κα-
ταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποπλεῦσαι μὴ τὸ στόλον
358. τῶν πεπρισμένων μόνον λαβόντας· 358 ἐν τῇ ἐξαρ-
πάσει δὲ ὄντος τοῦ Ῥωμανοῦ, ἐπὶ τὰ πλοῖα διϊππεύ-
ζοντος, ἐξῆλθε Κωνσταντῖνος Παρακοιμώμενος ὡς
ἐπισπεύδων αὐτὸν τοῦ ἐκπλεῦσαι. ὁ δὲ τότε δολι-
χῷ τῷ χρήματι προσπαίσας, καὶ προθύμως ποιήσειν
359. τὸ κελευόμενον ὑπεγγυήσατο· καὶ, Εἰ ἔχει 359 ἄνδρας
ἀνδρεῖους καὶ γενναίους ἐπισπέσθαι τῶν βασιλικῶν ἑτέ- B
των τριήρων εἰκάσαντος πρὸς Ῥωμανόν, ὅτιος δ' ἂν ὑμῶν
τάχιον πρὸς τὴν χεῖρα ἑτοίμους ἔχει πλησίον, ἐλθεῖν.
οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἐγγὺς ἦδη τοῦ δρόμω-
νος Ῥωμανοῦ γεγονότος, ἐπειδὴ ὅπισθεν τοῦ Πα-
ρακοιμωμένου Κωνσταντίνου πτερύσσεσθαι ἐπῆρσαν αὐ-
τὸν ταῖς χερσὶ, καὶ ἅρπαγι αὐτὸν ἁρπάσαντες, εἰς τὸν τοῦ Δρουγ-
γαρίου Ῥωμανοῦ τριήρη εἰσήγαγον, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ
κατεῖχον. οὐδεὶς γὰρ ὁ ὑπερασπίζων ἦν, ἢ κατοικτεί-
ρων ἢ ἄνδρακον, πάντων τῇ συμφορᾷ αὐτοῦ
χρησαμένων φυγῇ. Ταῦτα ἡ Ζωὴ λύγκα μαθοῦσα,
προσκαλεῖται τὸν Πατριάρχην Νικόλαον καὶ τοὺς αὐ-
τῆς μυστικούς, καὶ χωρεῖ πρὸς Ῥωμανὸν τὸ γε- C
γονὸς δηλώσα μαθεῖν. πάντων οὖν ἀπαντησάντων,
λίθοις ὁ λαὸς αὐτοὺς ἐξέλασεν βάλλοντες. ἐνθεν
οὖν ἐξελθοῦσα Ζωὴ ἐν τῷ τῶν Βουκολέοντος Ηλια-
κῷ, ἐπιφώνει τῇ ὁδῷ καὶ πᾶσι, Πῶς ἄρα γέγονε
ἡ ἀπαρσία αὕτη; ἤρετο δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδα-
γωγὸς τοῦ Βασιλείου Κωνσταντῖνος Θεόδωρος, Ὅτι δῆτα
τὸ πανάθλιον Λέοντα ἐφεῖλε τοὺς Ῥωμαίους, καὶ
Κωνσταντῖνον Παρακοιμώμενον τὸν παλάτιον, τοῦτο
γεγόνασι. προσελάβετο δὲ ὁ Βασιλεὺς Νικόλαον
τὸν Πατριάρχην, καὶ Στέφανον Μάγιστρον σταθῆναι αὐ-
τῇ ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν λαβεῖν
τῆς μητρὸς ἐπιτασσούσης. τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν
Ἰωάννην τὸν Τυβάκην Ζωὴν λύγκα τὸν παλατίου D
καταβιβάσαι. ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυ-
τῆς προσλαλήσασα υἱῷ, πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ εἴκο-
τον τὸν υἱὸν ἐκίνησεν, ὡς τὸν Βασιλέα εἰπεῖν πρὸς τοὺς
ἄγοντας, Ἐάσατε μοι ἐμὲ ἔσω τὴν μητέρα μου. οἱ δὲ
ταύτην ἅμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ,
τε Βασιλεὺς καὶ ὁ Πατριάρχης Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν,
προβάλλονται Δομέστικον τῶν σχολῶν, διδόντες μὲν εἰς ἀπ-
ειρίαν χαρίσασθαι τὸν Φωκᾶν Λέοντα. ὁ δὲ οὐκ ἐνδοιάσας ἔφη γε-
νέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ τὸν Ζαφι-
* Εταιρειάρ- ζὴρ, καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ προβάλλοιτο * Εταιρειάρ-
χαι. 360. χην. 360 ὅρκοις οὖν βεβαιωθεὶς ὑπ' αὐτῶν, κατῆλθεν E
ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ. οἱ δὲ παραυτίκα τὰς συγγενεῖς αὐτοῦ τὸν
παλατίου καταβιβάζουσι. πάντων οὖν πρὸς αὐτὸν ἐλθόν-
των, ὡς διετάξατο αὐτὸς, ὅρκους αὐτὸν ἔλαβε, καὶ φρι-
κωδῶν ἐκτάσεις. αὐθὶς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανὸν, καὶ δι-
ηγήσατο αὐτῷ οἷα πέπονθε. συμφιλιωθεὶς οὖν αὐτῷ,
καὶ ὅρκους δὺς καὶ λαβὼν ὥστε μίαν ἔχειν ἀμφοτέρους ψυχὴν,
σύμφρονα αὐτῷ καὶ σύμπνουν ἐγένετο· ὥστε καὶ γαμβρὸν συ-
νάλλαγμα ποιήσασθαι συνεφώνησαν, πλέον ἐκ τούτου
τῆς ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφίγγοντες.

fensor, cum necesse fuerit, illi existat. Romanus de his sæpius interpellatus, renuit. Quapropter Constantinus ipse Imperator, litteras propria manu exaratas subscriptioneque firmatas ad eum mittit: quibus ille acceptis, Constantinum Accubitorem ejusque affines se aggressurum, qua par fuerit ratione, pollicitus est. Ejus itaque rei fare pervagante fama, cum Accubitor Romanum urgeret, ut cum classe, militari jam stipendio donata, proficisceretur, cum Romanus in navali quasi instructurus classem versaretur, venit ad eum Constantinus Accubitor, velut solvendæ classis negotium maturaturus. Cui Romanus servili habitu gestuque obviam factus, quod jubebatur promptius se facturum pollicitus est. Cumque ex eo Constantinus scisciteretur, *Num elegantes vires & fortes, ad Imperatorium impellendam triremem idoneos habeat?* Jubet statim Romanus manu expeditos illi præsto esse ac prope accedere. Hi autem, quos consilium non lateret, Romani jam celoce proxima, ipsoque Constantini Accubitoris vestigia premente, cum is eum manibus corripuisset, ac, *Tollite eum* clamasset, abstrusum raptum, in Romani Drungarii triremem, sub custodia tenendum intulere. Qui autem virum defenderet, aut ulla ejus miseratione moveretur, ne unus quidem inventus est, mox fuga dilapsis omnibus, qui illi comites essent. His ad Zoem Augustam perlatis, illa, Nicolao suisque Optimatibus accersitis, ad Romanum mittit, qui facti causam inquirant. Cum itaque trajecissent, populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. Mane igitur egressa Zoe ad Bucoleonis Solare horologium, filio, cunctisque clamabat, *Quomodo rebellio hæc contigisset?* Cui Theodorus Constantini Imperatoris Pædagogus: *Idcirco nimbum contigisse, quod Leo Phocis Romanus, Constantinus Accubitor Aulam, perdidisset.* Interim Imperator Nicolaum Patriarcham & Stephanum Magistrum sibi in Aula adesse jubet, translata in se a matre potestate. Postridie missus Joannes Tubaces, qui Zoem Augustam Aula ejiceret. Ea cum fletu ac ejulatu in filii complexus ruens, ad maternam miserationem affectumque inflexit; ita sane ut Imperator ad ducentes clamaverit, *Sinite ut mater mea mecum versetur*: vixque verbum protulerat, cum illi dimiserunt. Accersitum vero Imperator & Patriarcha Joannem Garidam, Scholarum Domesticum eum esse jusserunt, veriti ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. Non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zaphinezer illius levir, & Symeon ejus filius Fœderatorum turmis præficerentur. Amborum itaque jurejurando fretus, in domum suam venit, moxque illius affines ab eis aula ejecti. Quos ad se venientes ut aspexit, tremor stuporque eum invasit. Confestim igitur ad Romanum venit, & quæ illi acciderant, narravit. Arctiori itaque amicitia illi implicatur, datisque & acceptis juramentis, uno in posterum animo futuros, uno animi sensu ac consensione efficiuntur: ut & nuptiarum fœdera se juncturos paciscerentur, eaque ratione charitatis vinculo magis adstringerentur.

Edit. Paris. pag. 242.

Cyprus ex infidiis Constantini Accubitoris.

Zoe ad ordinem redacta. Filii pietate in Aula restituta.

Garida Scholarum Domesticus.

pag. 243.

Leonis Phocæ hæc insinuant Scilitza & Zonaræ ego magis Garidæ existimem.

XII. Secundum hæc igitur vigesimaquarta mensis Martii, mittit Romanus Joannem Presbyterum domesticum suum eumdemque fidelissimum, nec non Theodorum Matzucem, qui ipsius in Palatio causam agerent. *Nihil spectare ad rebellionem, quod ab eo factum erat: unum duntaxat veritum, Phocæ mollitiem, ac metuentem ne ille novis rebus adversus Imperatorem faveret, idcirco consilium iniisse; ut in Regiam veniret, ac Imperatori præsidio esset.* Non approbante Nicolao Patriarcha nec assentiente, is, quem dicebam, Theodorus Pædagogus Romano mandat, ut cum omni classe ad Bucoleonem veniat. Re itaque cum suis deliberata (nam urgebat fatum) ipso intemeratissimæ Virginis ac Dei Genitricis Annuntiationis solemni die, Feria quinta, manu armata, cum universa classe ad Bucoleonem venit: statimque Magister Stephanus Aula discedit. Nicetas autem Patricius Romani consocer in Palatium veniens, Nicolaum Patriarcham inde extrusit. Aulicorum ergo animis Romani jurejurando firmatis, pretiosam ac vivificam ad eum miserunt Crucem: quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum, Imperatorem salutaturus in Palatium ascendit. Ingressusque cum eo in Templum quod est in Pharo, dataque ibi & accepta securitatis fide, confestim Magister & Magnus Hetæriarcha præficitur. Statim ergo sacra jussio ad Leonem Phocam missa, qua is, ab omni conflandæ seditionis proposito absterreretur). Constantinus quoque Accubitor in eamdem sententiam scribere jussus, & ut nihil in adversum moliatur, sed perseveret Imperatori Constantino subesse. Acceptas Sacras Andreas Regii Vestiarii Primicerius, ad eum tunc in Cappadocia versantem, defert: quibus ille acceptis lectisque, se domum recipiens privatus egit.

Romanus in Aulam recipitur.

Romanus Magnus Hetæriarcha.

XIII. Quinta sanctorum Jejuniorum hebdomada, mense Aprili, data, a Constantino Imperatore Helenæ Romani filiæ (quam præter corporis speciem, animi quoque prudentia spectabilem reddebat) contractus nuptialis arrha; tertiaque Paschæ (quam Galilææ vocant) benedicitur, unaque cum illa a Nicolao Patriarcha coronis nuptialibus redimitur: quando & Romanum provehit Imperatoris Patrem; ejus filio Christophoro in patris locum Hetæriarcha promoto. Nec multum temporis abscesserat, cum Leo Phocas, quorumdam Procerum ac Tribunorum suasu, sub edictarumque ei Legionum hortatu, res novas molitur: accitoque Constantino Accubitore, Constantinoque & Anastasio Gongulis germanis fratribus, nec non Constantino Maleliano A secretis primo, cunctis persuadere nititur, in gratiam Constantini Imperatoris eam se motionem facere. Romanus vero Imperatoris Pater, Bullis Aureis, ac diplomatis subscriptione munitis, quasi ex Constantini Imperatoris persona, quibus ea molitio evertebatur, eosque qui Phocæ relicto, ad Imperatorem confugerent, ab Imperatoris stare partibus significabatur, edictis, mulieriqne effronti ac temerariæ Annæ nomine (quam & Basilicam appellarunt, ac si Imperatoris Edit. Paris. pag. 244. Constantinus cum Helena Romani filia nuptias: ipse Imperatoris Pater.

Leonis Phocæ rebellio.

ιβ'. Τῇ εἰκάδι οὖν τοῦτου τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον οἰκεῖον αὐτοῦ καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Ματζούκην εἰς τὸ παλάτιον ὑπερασπαλαγούμενος, ὡς οὐκ ἐκ ἀπαρσίας γέγονε τὸ παρ' ἐμοῦ δεδραχθὲν, ἀλλὰ τῷ τῆς Φωκᾶ ἐπίθεσιν ὑποφοβούμενος, καὶ δεδιὼς μὴ τί νεωτερισθείη παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν Βασιλέα, πέμπει ἐντεῦθεν ἀπελθεῖν ἐν τῷ παλατίῳ βεβούλευται, καὶ τὴν φυλακὴν ποιεῖσθαι τοῦ Βασιλέως. μὴ συναδόντων δὲ Νικολάου Πατριάρχου ἐν πάσῃ, ἐμηνύθη Ῥωμανὸς παρὰ Θεοδώρου τοῦ ῥηθέντος παιδαγωγοῦ, ἐλθεῖν μὲν σὺν πάσῃ μάχῃ τοὺς Βυκολέοντος. ἐς μὲν τὴν σφῶν αὐτῶν βουλόμενος 361 τὸ δὲ ἄγον ἦγεν αὐτὸν, τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Παρθένου καὶ Θεοτόκου· πέμπτη δὲ ἦν, ἐλθὼν ἔνοπλος ἅμα τῇ σὺν πάσῃ τῇ Βυκολέοντι. καὶ παρὰ τοῦ Σπόρκιος μὲν Μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ παλατίου. Νικήτας δὲ Πατρίκιος 362 ὁ συμπενθερὸς Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐξήγαγε ἐκεῖθεν τὸν Πατριάρχην Νικόλαον. ὅρκοις οὖν βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸ ζωοποιὸν καὶ τίμιον σταυρόν, καὶ προσκυνήσας αὐτὸν, καὶ ὅρκοις βεβαιώσας αὐτὸς, ἀνῆλθε μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ὀλίγων τινῶν, προσκυνησάντων τὸν Βασιλέα· καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστεις αὐτῷ δὺς καὶ λαβὼν, παρέδωκε προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ Μάγιστρος καὶ 363 μέγας Ἑταιρειάρχης. αὐτίκα γοῦν θεία κίνησις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν, παρεγγυωμένη μεθημόν σέ τινα ἐννοῆσαι· ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκυλίσθη Κωνσταντῖνος Παρακοιμώμενος γράψαι, τὰ ὅμοια αὐτοῦ παραγγέλματα· καὶ μηδὲν ἑαυτὸν βουλεύσασθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι Βασιλέως Κωνσταντίνου. ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἀνδρέας Πεμπτήρεως τοῦ βασιλικοῦ Βεστιαρίου, ἀπεκόμισεν αὐτῷ ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ δεξάμενος ταῦτα καὶ ἀναγνούς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχαζεν.

361.

362.

363.

ιγ'. Τῇ δὲ πέμπτῃ ἑβδομάδι τῶν ἁγίων νηστειῶν, Ἀφρικίῳ μὲν δίδοται ἀρραβὼν γαμικῶν στεφανάγματος παρὰ Κωνσταντίνου Βασιλέως Ἑλένῃ τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, ἣ πρὸς κάλλος σωματικὸν προσκεκτημένη καὶ σωφροσύνῃ καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα, 364 λεγομένῃ τῶν Γαλιλαίας, εὐλογεῖται καὶ στέφεται ἅμα αὐτῇ παρὰ Νικολάου Πατριάρχου, Ῥωμανὸς Βασιλεοπάτωρ προβαλόμενος· αὐτὸν αὐτῷ δὲ Χριστοφόρον υἱὸν αὐτοῦ Ἑταιρειάρχην καθίστησι. μετ' ὀλίγον δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρά τε τινῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν αὐτοῦ πεμμάτων πρὸς ἀπαρσίαν κινεῖται· καὶ ἀπελάβετο σὺν αὐτῷ τόν τε Παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον, καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίνους καὶ αὐταδέλφους, ἔτι Κωνσταντῖνον Πρωτασηκρῆτιν τῆς Μαλελίας, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ βεβαιῶν, ὡς ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ αὐτοῦ παιδὸς κινεῖται κίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Βασιλεοπάτωρ χρυσοβούλλια ποιήσας ἐκπόρφυρα, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀναίρεσιν περιέχοντα, καὶ ὡς εἰ τοῦ Φωκᾶ καταλιμπάνοντες, τῷ Βασιλεῖ δὲ προσφεύγοντες, ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως εἰσὶ, δὸς αὐτὰ Ἄννῃ γυναικὶ ἀναιδεῖ καὶ θρασείᾳ, ἣν καὶ Βασιλικὴν προσηγόρευσαν, καὶ κληρικῷ τινι Μιχαὴλ, ἐν τῇ αὐτοῦ γραπτίδῃ ὀξίπτυξι. οἱ δὲ

364.

ταῦτα ἀναλαβόμενοι, λάθρα διέπεμψαν πρὸς τὸν στρατόν. καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ, 365. ἀνηλεῶς τυφθεὶς, καὶ τιλῶ τε ῥίνα καὶ τὰ ὦτα ἀποτμη-θεὶς· ὃς μὲν ταῦτα παρὰ Ρωμανοῦ τοῦ πρωτοσπαθαρίου ἔτυχε ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ γαλεῖσα γυνή. πρῶτος οὖν ὁ τοῦ Βαρυμιχαὴλ υἱὸς Κωνσταντῖνος, ὁ τάγματος ἄρχων ὁ Ἰκανάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ρωμανῷ προσέδραμε, ἀρχὴ γεγονὼς καταλύσεως τοιαύτης ἀποστασίας. σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος, καὶ ὁ λεγόμενος Ατζμωρος Τυρμάρχαι ὄντες καὶ ἀμφότεροι. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μὲν λαὸν πλεῖστα ἰσχυρῶς κα-θωπλισμένον ἐν Χρυσοπόλει καταλαβὼν, διέστησε παραπέζεις ἀπὸ τοῦ λιθίνης Δαμάλεως μέχρι Χαλ-κηδόνος, τοὺς ἐν πόλει φοβῶν. ἀπεστάλκει οὖν μὲν δρόμωνος παρὰ Ρωμανοῦ Συμεὼν ὁ ἐπὶ τοῦ Καστελλίου, λόγον ἐγκεχάραγον τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπι-φερόμενος, ταῦτα ἀγγορεύοντα.

ιδ'. Ὡς ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς Διαποτείας καὶ Βασιλείας ἐγρηγορώτατον, καὶ δραστατον καὶ πιστότα-τον, οὐδένα τοῦ ὑπὸ χεῖρα ἐν Ρωμανὸν δρηπὼς, τοῦτο δὲ ἐμοὶ φυλακὴν μὴ Θεὸν ἐπίστευσα, καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔκρινα, σπλάγχνα πατρικὰ ἐν θέσει γνησίων υἱῶν ἐνδειξάμενον. Λέοντα δὲ τὸν Φωκᾶν ἀεὶ τῇ ἐμῇ Βασιλείᾳ ὑποπτεύων ἐπιβουλεύειν, καὶ μὴν ἔργοις αὐτοῖς ἐπίβουλον ἔδρακα, καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς καθεξαιρούμενον. διὸ ὅτε Δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι. ὅτι δὲ ταύτην τὴν ἀπαρσίαν μὴ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημὶ, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν, ἑαυτῷ τὴν Βασιλείαν σφετεριζόμενον. τούτων οὖν τῷ λαῷ ἀναγνωσθέντων, ἤρξαντο πάντες ἀναχωρεῖν, καὶ τῷ Βασιλοπάτορι προσρύεσθαι Ρωμανῷ. τὸν Φωκᾶ δὲ εἰς ἀμηχανίαν περιστάντος καὶ ἀπογνόντος, ὡς πάσης ἐλπίδος ἐκ-σχημένου, καὶ χρησαμένου φυγῇ, καὶ πρὸς τὸ κά-στρον Ατζὼς παραγενομένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἐν χωρίῳ ὀνομαζομένῳ Γουλίοντι καταστάντος καὶ συλληφθέντος, ἀπέστειλε Ρωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τυβάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενῆ, ὥστε εἰσα-γαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ τοῦτον κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καίπερ μηδεμίαν περὶ τούτου δεξάμε-νοι ἐντολὴν, καὶ αὐθαιρέτῳ γνώμῃ τοῦτο πεποιηκό-τες, ὡς ἀγαπήσαντες ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν Βασιλοπάτο-ρα Ρωμανόν.

ιε'. Λύγους δὲ μετὰ ταῦτα ἐπιβουλὴν κατεμηνύθη τὰ τῆς ἐπιβου-λῆς Κωνσταντίνου Κτηματινοῦ καὶ Δαβὶδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ Κυράπορος τοῦ Μαγγάνων· καὶ τυφλω-θέντες ὑπὸ ἄγος μέσης διῆλθον τῆς πόλεως, καὶ ἐ-ξορίᾳ παρεπέμφθησαν. ἤγαγον δὲ καὶ Λέοντα Μά-γιστρον καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διῆλθεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμίονῳ καθεζόμενος.

ις'. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Λύγους ἐπιβουλεύουσα Ρωμανῷ τῷ πεφαρμαγμένων βρωμάτων, ὑπὸ Θεοκλήτου Νοταρίου τῆς Ὑπουργίας σκλασθέντων· καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιβάζουσι, καὶ εἰς τὸ Πετρίον ἀπάγουσιν ἐν τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας μονῇ ἀποκείρασται. προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυ-λάκτου Πατρικίου καὶ Κόμητος τοῦ Σταύλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου Βασιλέως Θεό-δωρος, καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός. ἐδιώπων δὲ

toriam dicas) ac Clerico cuidam Michaeli, contraditis, in Leonis castra emisit. Hi, accepta diplomata, toto late exercitu clanculum sparserunt. Ac quidem Michael a Phoca deprehensus, verberibus dire contusus, naso auribusque mulctatus est. Verum is postea a Romano convenientem vicem consecutus est; pariterque cum illo subinde mulier. Primus itaque Constantinus Legionis Icanatorum Dux Barymichaelis filius a Leone ad Romanum transivit, ejusque convellendæ defectionis primus auctor fuit. Secuti vero etiam Balantius, & quem vocant Atzmorus, ipsi quoque ambo Tribuni. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti omni armorum genere instructo exercitu, Chrysopolim veniens, a Juvenca lapidea Chalcedonem usque, ad terrorem civibus incutiendum, late aciem extendit. Interim vero missus a Romano cum celoce Symeon Caniclei Præfectus cum litteris, Constantini Imperatoris subscriptione munitis. Litterarum hic erat tenor, hæc sententia.

Romani Imperatoris defectionem dissolvendo Phocæ exercitu.

Barymichaelis Constantini a Leone defectio.

XIV. *Cum alium neminem Dominationis meæ ac Majestatis vigilantiorem magisque benevolum ac fideliorem custodem, inter omnes qui meæ ditionis sunt ac imperio subsunt, Romano invenerim; hunc secundum Deum mei custodiam commisi, ipsumque loco Patris habeo, qui paterna erga me viscera ac genitoris propensum animum ostenderit. Leonem vero Phocam, cum semper insidiarum suspectum habuerim, nunc re ipsa insidiantem offendi, ac qui Tyranni potestate Majestati meæ rebellet. Quamobrem nec Domesticum deinceps eum esse volo. Neque enim hanc meo jussu oratum telam agnosco, sed ipsum a se ultroque lacessere ac grassari, ut in se Imperium transferat, pronuntio.* Lectis itaque audiente exercitu litteris, cœperunt omnes a Leone ad Romanum Imperatoris Patrem desciscere. Leo consilii inops reipsque desperatis, cui nihil præsto ad res tarciendas suppeteret, salutem fuga quærens, ad Ateas castrum pervenit; eoque repulsus, in vico Goeleo nomine constitutus capitur. Missi deinde a Romano Joannes Tubaces & Leo ejus cognatus, qui eum in Urbem inducerent. Illi vero cum cepissent, oculis orbarunt, quamquam nullo ejus rei mandato accepto, sed sua ipsi initincti voluntate; ut & Imperatoris Pater eo nomine indignatus sit.

Constantini Imp. litteræ adversus Phocam. *Edit. Paris. pag. 245.*

Captus Leo Phocas, & oculis orbatus.

XV. Mense Augusto, detectæ Constantini Crematini, Davidis Camullani & Michaelis Manganorum Curatoris insidiæ. Quapropter hi quoque cæcatis luminibus, per mediam Urbem traducti, in exilium missi sunt. Adductus & Leo Magister & Scholarum Domesticus, mulo quæ insidens ignominiæ causa per medium forum traductus.

Conjuratio extincta.

XVI. Zoe quoque deprehensa machinari mortem Romano per cibos medicatos, instruente dapes Theocleto Officii Notario. Quare hanc etiam Aula ejectam, inque Petrium abductam, in sanctæ Euphemiæ Monasterio totondere runt. Invitatis vero ad prandium a Theophylacto Patricio ac Stabuli Comite Theodoro Constantini Imperatoris Pædagogo ejusque fratre Symeone, inter epulas, ingressus Joannes Excu-

Zoe aula expulsa, & in Monasterium tusa.

Theodorus Constantini Pædagogus exul.

biarum Drungarius dictus Curcuas cum multo satellitio, arreptos illos, tamquam adversus Romanum machinatos, ad Opsicium, in suis ipsorum suburbanis eos exulare cogit.

Romanus, Cæsar & Imperat.

XVII. Mensis Septembris die vigesima-quarta, Romanus Cæsaris auctus est dignitate: mensis vero Decembris die decimo-septimo, quo Dominica Christi Progenitorum solemnis memoria agitur, Imperiali stemmate a Constantino Imperatore & Nicolao Patriarcha donatur.

Α αὐτῶν, εἰσῆλθε Ἰωάννης Δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ Κουρκούας λεγόμενος μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ πάντας ἁρπάσας εἰς τὸ Ὀψίκιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς ἰδίοις προαστείοις, ὡς κατὰ Ῥωμανοῦ μιλιτοῦντας.

ΚΖ Εἰκάδι δὲ τετάρτῃ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ· καὶ Δεκεμβρίῳ μηνὶ, ιζ· τοῦ μηνὸς, τῇ τῶν [366] Προπατόρων κυριακῇ, τῷ τῆς βασιλείας στέφει κοσμήματι [367] παρὰ Κωνσταντίνου Βασιλέως καὶ Νικολάου Πατριάρχου. 366. 367.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ.

ROMANI IMPERIUM.

Edit. Paris. pag. 246.

α'. Ἐν ἔτει ,ςυκδ'. Ἰνδικτιῶνος ε'. καὶ Ἰανουαρίου ς'. τῇ τῶν ἁγίων Φώτων ἡμέρᾳ στέφει Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Μαΐῳ δὲ μηνὶ ιζ'. στέφει Χριστοφόρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῇ Βασιλέως τῇ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ. καὶ μόνοι δύο, ἐν τῇ αὐτῇ προελεύσει προῆλθον. Ἰουλίῳ δὲ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος ε'. ἡμέρᾳ κυριακῇ 368 ε' τῆς Ἐκλησίας παρὰ Ῥωμανοῦ γίγονται ἕνωσις· ἁπάντων ἐνωθέντων Μητροπολιτῶν τε καὶ Κληρικῶν, τῶν ἀπὸ Νικολάου Πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου διεσχισμένων.

368.

β'. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίου μηνὸς, Ἰνδικτιῶνος θ'. ἀποστέλλας Ῥωμανὸς ὑπεροράζει Στέφανον τὸν * Καλομαρβείας εἰς τὴν Ἀντιγόνην νῆσον, ὡς τῆς Βασιλείας ἐφιέσθαι κατηγορηθέντα, Μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνει Τειχιώτῃ, καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ ἀνδράποδος αὐτοῦ.

* Καλομαρβείας.

γ'. Ἐποίησε δὲ Ῥωμανὸς Βασιλεὺς πρόκεσσον ἐν τῷ Τειβουναλίῳ, συναγμένων ἁπάντων μετ' ὅπλων ἐκεῖσε· ἀδημίᾳ δὲ γενομένῃ, αἰφνιδίως Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντῖνος τάχει πολλῷ εἰς τὸ παλάτιον ὑποχωροῦσι. ἐμηνύθη γὰρ παρὰ Λέοντος ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου, ὑπ' αὐτοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλὴ, 369. καὶ Παύλου Μαγλαβίτου. 369 οἱ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν. ἐν δὲ τότε Παραδυναστεύων ὁ Πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ Ῥαίκτωρ, ὃς Λέοντα 370 τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν Ἑβδομάριον, τῷ Βασιλεῖ τῶν προσοικειώσας. Ῥωμανὸν δὲ τὸν υἱὸν Λέοντος, ὃς ἐφθάκει ἐτῶν, τῷ Ἀργυροῦ, Ῥωμανὸς ὁ Βασιλεὺς γαμβρὸν ἐποίησατο, ἄνδρα ὄντα ὑπερώμιον, καὶ κάλλει σώματος, καὶ ἰδέᾳ καὶ σωφροσύνῃ, καὶ μάλιστα τῇ ἐλεημοσύνῃ καὶ ἐπιδόσει, καὶ τῇ ἀγαθότητι καὶ ἁπλότητι κοσμούμενον· δὸς αὐτῷ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀγάθην.

δ'. Ἐγένετό τις Ῥεντάκιος Ἑλλαδικὸς συγγενὴς ὢν Νικήτα τοῦ Πατρικίου· ἀπαίδευτος δὲ καὶ παράφρων· ὃς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καταδιώκων φονεῦσαι, ἐπειδήπερ ἐκεῖνος φεύγων αὐτὸν τὴν ἐπίθεσιν ἐν πλοίῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει, καὶ παρὰ Σαρακηνῶν τῷ Κρητῇ κατεχθῆναι, ὅπως ὁ Ῥεντάκιος ἄδειαν λάβοι πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἁρπάσαι, καὶ ἐν τῇ πόλει ἐλθὼν, τῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ προσέφυγε. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀταξίας καὶ λῃστείας ἀναμαθὼν, τὸν

Incerti Continuat. Romanus Lecapenus.

A I. ANNO sexies millesimo quadringentesimo vigesimo-octavo, Indictione octava ac Januarii sexta sanctorum Luminum die festo, Romanus uxorem suam Theodoram, Augustali corona donat: moxque Maii decima-septima filium suum Christophorum coronat per * Imperatorem sacro Pentecostes diem; amboque soli ea in pompa processerunt. Mense Julio, Indictione octava, die Dominica, Ecclesiæ per Romanum composita unio est, cunctis Metropolitis Clericisque unitis, quos Nicolai Patriarchæ & Euthymii causa hactenus scissos habuerat.

Romani Uxoris, & Christophori filii coronatio.

* Constantinum scilicet.

Ecclesiæ facta unio.

B II. Octava Februarii, Indictione nona, mittens Romanus, Stephanum Calomariæ filium in Antigoniam Insulam in exilium mittit, majestatis accusatum; inque Monachum detondet cum Theophane Tichiote & Paulo Orphanotropho, illius domesticis.

Conjuratio compressa.

III. Romanus Imperator, dum solemnem processum ad Tribunalium habet, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis, recensitoque exercitu, quam celerrime se ipse pariter ac Constantinus in Palatium receperunt. Delatus enim Arsenius a Leone ejus famulo, & Paulus Manglabita, insidias struere. Hinc verberibus subacti, ac bonis publicatis, exilio relegati sunt. Erat tunc administrandæ Reip. adjutor ac Subadjuva (Παραδυναστεύων) Joannes Presbyter Rector. Is C Leonem Arsenii domesticum Hebdomadarium fecit, in Imperatoris gratiam eum insinuans. Romanum vero Leonis filium, uti superius dicebam, virum altis humeris, ac corporis pulchritudine speciesque & prudentia, cum primis vero eleemosynarum studio & largitate, & benignitate ac simplicitate egregie ornatum, Romanus Imperator, Agatha filia ei locata uxore, sibi generum asciscit.

Alia conjuratio. *pag. 247.*

Quasi Princeps Senatus.

Romanus Argyrus, Romani Imp. gener.

IV. Fuit Rentacius quidam vir Attica oriundus, Niceteæ Patricio sanguinis necessitudine conjunctus; homo insolens & parricida. Is, cum patrem suum, necem ei illaturus, persequereretur, ac pater illius vim furoremque fugiens, conscensa navi, a Saracenis Cretensibus inter navigandum captus esset, licentiam nactus, patris omnia diripuit atque vastavit; inque Urbem veniens, in magnam Dei Ecclesiam profugit. Romanus vero Imperator, cognita hominis petulantia, rapinisque

Rentacii viri parricidæ pœna.

ejus ac direptionibus, Ecclesia ductum, pœnis mancipare decreverat. Ille, confictis ad Bulgaros litteris, ad illos transfugere in animum cum induxisset, tentus convictusque, bonorum luminumque amissione luit.

Pothus Argyrus Domesticus.

V. Bulgaris autem ad Cataspyras usque pœne Adrianeæ Domestici mortem excurrentibus, Pothus Argyrus vir optimus bellicæque rei peritissimus, Scholarum Domesticus ei sufficitur: castrisque ad Thermopolim positis, Michaelem Moroleonis filium Vicarius ipsius partes agentem, Bulgarorum motum exploratum mittit. Hic in Bulgarorum ex improviso delapsus cuneum, multam quidem Bulgarorum stragem edidit; verum ipso quoque lethali accepto vulnere, in Urbem reversus in vivis esse desiit.

Michaelis Moroleonis virtus & mors.

Conjuratio extincta.

VI. Eo tempore detectæ, Theocleto Officii Notario deferente, structæ Romano Imperatori insidiæ. Auctores erant Anastasius Sacellarius & Aurificinæ præpositus, & Theodoretus Cubicularius, & Demetrius Regii fisci Notarius, & Nicolaus Cubarzes & Theodotus Protocarabus. Hi videlicet Imperatori Constantino studebant. Convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delati Urbem, in exilium ejecti sunt. Theodoretus seorsum in Tricoucho Palatii cæsus, ipse quoque in exilium potius est. Anastasium autem Sacellarium, in Elegmorum Monasterio cæsarie mulctarunt; quo loco defunctus est.

Edit. Paris. pag. 248.

Romanus perjurus.

VII. Eo Romanus prætextu ac occasione, Constantinum Imperatorem primo gradu dejicit, secundoque ordine constituit, ac ipse sibi primas arripuit; quod nimirum insidias, indeque impendentem mortem, metueret; perjurique (heu res humanas!) sibi crimen ascisicit. Jurejurando enim promiserat, numquam sibi Imperii primas partes, illo spreto, arrogaturum.

Bulgarici expeditio; Romanorum strages.

VIII. Symeon vero adversus Romanos rursum arma movet; emissaque Bulgarorum manu cum Chagano & Menico aliisque, mandat, ut quam citissime adversus Urbem excurrant. Superatis itaque montibus, Manglabas usque pervenerunt. Intelligens itaque Romanus Imperator illorum irruptionem, veritus ne Pegarum Regias Ædes Stenumque, inde effusi incenderent, Joannem Rectorem una cum Leone & Petho Argyris ire jussit, valido ex Prætorianis & Fœderatis aliisque cohortibus conflato exercitu. Aderat & Alexius Musele Patricius & Drungarius vel navalis, cum suis copiis. Agebatur quinta jejuniorum hebdomada. In campestribus itaque ac depressioribus Pegarum locis instructa acie, Bulgarisque armata manu e superioribus editioreque tumulo emergentibus, ac incondito horrendoque clamore strepentibus, maximoque impetu irrumpentibus, Joannes Rector illico fugam arripit: Photinus Platypodis filius ejus vendi causa concertando necatur, aliique multi. Rector igitur ægre servatus, in celocem evadit. Venit vero & ipse fuga dilapsus, armis gravis Alexius Drungarius Musele, nec cum eis celocis scalam commode satis scan-

A τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν ἐβουλεύσατο καὶ παιδεῦσαι. ὁ δὲ Ἰουδᾶς ἐπιστολὰς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος, πρὸς αὐτοὺς αὐτομολῆσαι ἐβούλετο. κρατηθεὶς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς, τῆς τε οὐσίας καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερεῖται.

ε'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελαυνόντων μέχρι Καταφύρτων μετὰ τὸ Δομεστίκου Ἀδριανείου τελευτὴν, προεβλήθη [371] Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, ἀνὴρ 371.
B κάλλιστος καὶ ἐμπειρότατος Δομέστικος τῶν σχολῶν· καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μὲν τῶν παγμάτων ἐξελθὼν, ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολέοντος υἱὸν [372] Τε- 372.
πσπρητλὼ ὄντα, τοὺς Βουλγάρους καταστρέψασθαι. ὁ δὲ ἀφροσύνῃ τῷ λόγῳ αὐτῶν ἐμπιστεύσας, πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀπέκτεινε· πλαγιασθεὶς δὲ καὶ αὐτὸς, εἰς τὴν πόλιν εἰσελθὼν ἐπελέσησε.

ς'. Ἐμεινάτω δὲ τοῦτο [373] τοῦ Θεοκλήτου Νοταρείου τῆς ὑπουργίας, ἃ κατὰ Ῥωμανοῦ Βασιλίσκου 373.
ἐπιβουλὴν Ἀναστασίου Σακελλαρίου καὶ [374] ἄρχοντος 374.
τοῦ Χρυσοχείρου, καὶ Θεοδώρου Κουβικουλαρίου, καὶ Δημητρίου Βασιλικοῦ Νοταρείου τοῦ ἰδιάκου, καὶ Νικολάου τοῦ Κυβάτζη, καὶ Θεοδότου Πρωτοκαράβου· οἱ ὑπὲρ Κωνσταντίνου Βασιλίσκου δῆθεν ἐσπούδαζον· καὶ διελεγχθέντες ἐτύφθησαν, καὶ ἐν τῇ μέσῃ δηλῶσι, καὶ ὑπερόριοι κατέστησαν. ὁ δὲ Θεοδώρητος ἰδίᾳ ἐν τῷ Τετρίκλῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς, καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη. τὸν δὲ Ἀναστάσιον Σακελλάριον ἀπέκειραν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγμῶν, ἔνθα καὶ τελευτᾷ.

C ζ'. Τῇ τοιαύτῃ δὲ προφάσει λαβόμενος Ῥωμανὸς, τὸν Βασιλίσκου Κωνσταντῖνον ὑποβιβάζει, καὶ δεύτερον καθίσησι· ἑαυτὸν δὲ προάγει εἰς πρωτοθρονίαν, τῇ τοὺς ἐπιβουλὰς, ἐκ τοῦ ἐξ αὐτῶν θάνατον διδοικέναι· τῇ ἐπωρείᾳ, φόβῳ τοῦ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, πεπεισμένων. προσποιήσατο καὶ ὃν μὲν ἑαυτὸν ἀναγορεύσαι τὸν ἐμπροσθεν Αὐτοκράτορα.

ζ'. Ἐστρατεύσε δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥωμαίων καὶ πλῆθος Βουλγάρων ἀποστέλλας, [375] ἅμα τῷ 375.
Χαγάνῳ καὶ Μεϊνικῷ καὶ ἑτέροις, ἐκέλευσε κατὰ τὴν πόλιν ὅτι τάχιστα ἐξελαύνειν. διελθόντες δὲ τὰ ὄρη, ἦλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβῶν. τοῦ αὐτοῦ δὲ ἐρόδου μαθὼν ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς, λογισάμενος μὴ τὰ τοῦ Πηγαὶ παλάτια [376] καὶ τὸ 376.
D Σπτὸν καταλθόντες ἐμπρήσωσιν, Ἰωάννῃ Ῥαίκτορι ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι τῷ Πόθῳ τοὺς Ἀργυροῦς ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἱκανὸν, ἔκ τε τοῦ Βασιλικῶν καὶ τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ταγματικῶν εἰς συμμαχίαν· καὶ [377] Ἀλέξιος Πατρίκιος Δρουγγάριος 377
τοῦ πλοίμων ὁ Μουσελὲ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ἦν δὲ πέμπτη τοῦ νηστειῶν ἑβδομάς. Καταξάντες οὖν τὸν λαὸν ἐν τοῖς πεδινοῖς καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τοῦ Πηγῶν, τοῦ Βουλγάρων ἄνωθεν ἀναφαινόντων ἐαυτῶν, βοῇ χρησαμένων ἀπεμφ καὶ φοβερᾷ, καὶ σφοδρότατα παρελασάντων κατ' αὐτοῦ, παρέδυ μὲν φεύγει Ἰωάννης ὁ Ῥαίκτωρ· σφάττεται δὲ ὑπὲρ πόσου ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ Πλατυπόδη υἱὸς, καὶ πολλοὶ ἕτεροι· μόλις οὖν ὁ Ῥαίκτωρ διασωθεὶς, ἐπέλθοι εἰς τὸν δρόμωνα. ἦλθε δὲ φεύγων ἔτι πλοῖ καὶ Ἀλέξιος Δρουγγάριος ὁ Μουσελὲ, καὶ μὴ ἰσχύσας πλέον ἀνελθεῖν ἐν τῷ τοῦ δρόμωνος

E

ἀποβάθρᾳ, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ Πρω- A
τομανδάτορι ἐπετρίγη. Ἀργυροὶ δὲ, ὅ, τε Πόθος ὁ
Λέων Πατρίκιος, ἐν τῷ Καστελλίῳ φυγόντες, διεσώ-
θησαν. πλωΐμοι δὲ, καὶ τὸ ἅπαν πλῆθος, οἱ μὲν
ταῖς τῶν πολεμίων χεῖρας φεύγοντες ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀ-
πεπνίγησαν· οἱ δὲ, σιδήρῳ γεγόνασι παραπάλ-
λωμα· οἱ δὲ, χειρὶ Βουλγαρικαῖς σωτηλήφθησαν.
οἱ δὲ Βούλγαροι μηδένα ἀμφικωλύοντα ἔχοντες, τά τε
τῶν Πηγῶν παλάτια ἐπυρπόλησαν, καὶ τὸ Στενὸν ἅ-
παν κατέκαυσαν. ἄπως ἄρα δεινὸν ἀβουλία καὶ ἀπει-
ρία θρασύτητα σύμμαχον ἔχουσα.

θ'. Εἰκάδι δὲ Φιβρουαρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος δεκά-
της, Θεοδώρα σύμβιος Ρωμανοῦ πλάτῃ, καὶ κατετέθη
τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τῷ Βασιλέως Ρωμα- B
νοῦ τῷ ὑπ' αὐτῷ μοναστηρίῳ ἀμειφθέντι. τῇ δὲ αὐτῇ
μηνὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου γυνή.
τηνικαῦτα δὲ καὶ ὁ Κυροπαλάτης Ἴβηρ ἐν τῇ πόλει πα-
ρεγένετο, καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς διελθὼν, κεκοσ-
μημένης λαμπρῶς, μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑ-
πεδέχθη, ἔν τε ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ ἀπήγα-
γον, τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος θεασόμενον καὶ ἅ
πολυτελῆ κόσμον. καλωπίσαντες δὲ ταύτῃ καὶ πε-
ριστείλαντες πέπλοις χρυσοῦφέσι καὶ κόσμῳ παντοίῳ,
ἔπως αὐτὸν εἰσάγαγον ἐν αὐτῇ. ὁ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ
ὑπερμέγεθες τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγείς, καὶ ἅ πο-
λυτελῆ κόσμον ὑπερθαυμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κα-
τοικίαν εἶναι τὸν ἱερὸν χῶρον πᾶσιν εἶπών, αὖθις ὑ- C
πέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

ι'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατευσάντων,
καὶ μέχρι τῆς ἁγίας Θεοδώρας ἐλθόντων παλα-
τίων, καὶ ταῦτα πυρὶ παραδιδόντων, εἰς ἄμυ-
νον ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς τὴν παγκάκων ἄρχοντας
συνεκάλεσε, συμμάχους αὐτοῖς καὶ τὰ λεγομένου
Σακτίκη. καὶ παρῆν πᾶσι, καὶ ἀφιστρέφετο κα-
τὰ τὴν ἑαυτῶν ἐξελθεῖν, καὶ τῆς πατρίδος ὑ-
περαγωνίσασθαι. οἱ δὲ συνίεσαν ἑτοίμως τῇ αὐ-
τοῦ Βασιλείας, καὶ τὴν Χριστιανῶν ὑπεραποθνήσ-
κειν. τῇ ὧν ἑπαύριον καθοπλισθεὶς παρὰ τοῦ
Βασιλέως ὁ εἰρημένος Σακτίκης, ἀληθῆ ἔσαν
τὴν αὐτοῦ πίστιν καὶ ἀνδρείαν ἀπέδειξεν. ὄπισθεν D
δὲ τὴν Βουλγάρων γενόμενος, καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον
αὐτῶν εἰσελθών, πάντας τοὺς ἐκεῖ εὑρε-
θέντας κατέσφαξε. μαθόντες ὧν οἱ Βούλγα-
ροι τὸ γεγονὸς, ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ·
καὶ πολέμου συγκροτηθέντος, τρέπουσι τὸν Σακ-
τίκην σὺν ὀλίγοις ὑπάρχοντα. Ὁ δὲ ἐπειδὴ γεν-
ναίως ἀγωνισάμενος καὶ πολλοὺς ἀνελὼν, οὐκέτι
ἀντέχειν ἠδυνάτο πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων,
μεθίησι τοῦ ἵππου τὸν χαλινὸν, καὶ εἰς φυ-
γὴν ἤλαυνε. ποταμόν δέ τινα παραρρέοντα ἔχ-
πειρῶν, τῷ ἵππῳ αὐτοῦ ἐν τῇ πόᾳ ἰλύι ἐμπα-
γέντος, τετρώσκεται κατὰ τὴν ἕδρας καὶ τοῦ μη-
ροῦ. μόλις ὧν τῷ ἵππου ἐκ τῆς ἰλύος ἀναπαθέν-
τος σωτηρίᾳ τῇ ὑπὸ χεῖρα, διασώζεται μέ-
χρι τῆς Βλαχίρνων· καὶ [378] τεθεὶς ἐν τῇ ἁγίᾳ
378. Σορῷ, καθείρξας τῆς πληγῆς οὔσης, τῇ νυκτὶ ἐτε-
λεύτησεν.

ια'. Τηνικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνᾶς αἰδεσιμώτα-
τος πρόσαξε Ρωμανοῦ Βασιλέως ἤγαγε λαρ-
ναξίδιον ἔνδοξον ἕν, καὶ ἕτερα δύο γλυ-

dere valens, una cum suo Protomandatore, præceps in mare actus, aquis suffocatus est. Ambo Argyri (cum scilicet Pothus tum Leo Patricius) fuga in Castellum evaserunt. Navales, ac reliquæ omnes copiæ, partim hostium manus effugere studentes, in mari extinctæ sunt; partim ferro perierunt; partim capti a Bulgaris sunt. *Edit. Paris.* Demum Bulgari nemine illis obsistente *pag. 249.* Regias Pegarum Ædes incenderunt, totumque Stenum igni vastaverunt. Sic nimirum grande malum consilii inopia Sent. rerumque imperitia, cui audacia ac temeritas præsto est ac favet.

IX. Mensis Februarii die vicesimo, Indictione decima, Theodora Romani conjux moritur. Ejus cadaver in Romani ipsius domo, quam in Monasterium mutarat, depositum est. Eodem mense coronatur Sophia Christophori Imperatoris uxor. Eodem tempore Iber Curopalata in Urbem venit, perque medium forum deductus magnifico apparatu ornatum, cum magna cla- Iberi Europ. susceptio. ritate & honore susceptus est. Induxerunt etiam illum in sanctæ Sophiæ, ut sacræ ejus Ædis pulchritudinem & immanitatem ac pretiosissimum cultum oculis ipse lustraret. Splendide namque ornantes, auroque textis aulæis parietes circumvestientes, omnisque generis cultu decorantes, sic eum admiserunt. Ille mirandam immanisque molis Templi fabricam stupens, suprague modum admiratus illius pretiosissimum cultum, ac cum dixisset, *Sacrum hunc locum vere Dei habitaculum esse*, domum reversus est.

X. Rursus vero a Bulgaris suscepta expeditione, & cum illi adusque sanctæ Theodoræ Regias Ædes venissent, easque igni incendissent, Imperator Sacticis virtus Romanus prandio laute instructo, agmi- atque mors. num Ductores invitavit, cum, & quem vocant, Sactices illis comes esset. Hortatur ergo jubetque adversus hostes exire, ac pro patriæ incolumitate pugnare. Assenserunt illi, atque alacres ipsius Majestatis tuendæ causa ac Christianos ulciscendi, oppetituros se mortem in se receperunt. Postridie igitur, quem diximus, Sactices, ab Imperatore armis instructus, veram ab ipso datam fidem, ac quam jactarat fortitudinem, ostendit. Bulgaros quippe a tergo aggressus, inque eorum castra insiliens, quos ibi reperit, omnes trucidavit. Bulgari igitur ubi didicere quod ita evenerat, in castra revertuntur, consertaque acie, Sacticem paucis stipatum terga vertere cogunt. Is itaque strenue desudato prælio, factaque hostium ingenti strage, cum tantæ eorum multitudini sustinendæ par amplius non esset, laxatis habenis equum ad fugam impellit. In cujusdam autem amnis transitu, equo in *pag. 250.* cœno hærente, vulnus in anum & femur accipit. Verum equo ægre tandem suorum cura & industria e cœno evulso, ad Blachernas usque evasit: atque in sacra Soro (Loculum dicas) positus, cum vulnus lethale esset, e vivis excedit.

XI. Sub idem tempus Petronas Urna ex S. vir clarissimus summeque venerabi- Mamantis ad Romani lis, Romani Imperatoris jussu mi- Monasterium translata. norem urnam unam egregie elabora-

tam, duasque alias nulla sculpturæ arte cælatas, ex sancti Mamantis virorum Monasterio, quod situm est ad Portam quam Xerocercem vocant, advexit; in quibus fama est, conditum fuisse Mauricium cum filiis: quæ & in Romani Monasterio (hoc est, in Myrelæo) fuerunt depositæ.

Comprettia rebellio.

XII. Adrianus vero quidam Chaldus, nec non Tatzaces Armenius vir summe locuples, consiliis, hortatuque Bardæ Boclæ, qui in Chaldia Ductor militum erat, tyrannidem struunt, rebellanque adversus Romanum Imperatorem, Paiperte (sic nominato) oppido munito occupato. Horum potitus Joannes Curcuas Scholarum Domesticus, ipsos tenuit, quorum illustrioribus, publicata ipsorum substantia, oculos adimit; alios, qui pauperes essent atque obscuri, quo vellent abire jussit. Tatzaces, alia munitissima arce occupata, fideque impunitatis ab Scholarum Domestico accepta, Byzantium venit; ibique Manglabitæ dignitate auctus, in Manganorum domo sub custodia agebat. Cum vero fugam moliri deprehensus esset, oculi ei eruti sunt. Bardam Boclam, Imperatore bene ei volente atque illius miserente, Monachum detonderunt.

Capta à Bulgaris Adrianopolis & recepta.

XIII. Patricio vero (sic appellato) Moroleone, seu potius Thymoleone (velut dicas, virum leonini pectoris atque animi) Adrianopolitano Prætore, bellica fortitudine ac solertia egregie instructo, ut qui haud raro adversus Bulgaros rem strenue gesserat; Symeon Bulgarus, cum omnibus copiis Urbem obsidens, ac vallo cingens, validis ipsam armis premit. Oppidani deficiente annona, ac fame graviter afflicti, cum commeatus parandi nulla spes affulgeret, penuria pressi, se, summque Prætorem Bulgaris dedidere. Hunc nactus Symeon, toto corpore vinctum innumerisque verberibus affectum, ad extremum acerba morte, & quæ sævissimam & crudelissimam ipsius indolem deceret, virum sustulit. Bulgaris itaque in Urbe præsidiariis relictis, discedit. Præsidiarii vero, audito Romanorum copias in ipsos ingruere, relicta Urbe abierunt: inque hunc modum a Romanis Urbs recepta est.

Edit. Paris. pag 251.

Tripolita à Radino victus.

XIV. Leo Tripolita cum magna classe ingentique exercitu adversus Romanos egressus, ubi Lemnum occupasset, Joannes Radinus Patricius rei navalis Drungarius, cum repente aggressus est: conflictaque pugna, Dei ope, sub eo merentes Agareni, fusi sunt atque fugati: solusque ipse Tripolita, ægre fuga salutem expedit.

Symeonis expeditio: de pace colloquium.

XV. Mense Septembri, Indictione secunda, Symeon Bulgariæ Princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est, ac Thraciam quidem ac Macedoniam populatur; succendit vero omnia & evertit, atque arbores succidit. Ad Blachernas usque cum admovisset, Nicolaum Patriarcham ac Procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. Datis itaque utrinque obsidibus, exit prior Nicolaus Patriarcha, Πεπλωμα. tum Michael Patricius cognomento Stypiotes & Joannes Mysticus, administran-

A φῆς ἀμοιρούσῃ, ἐκ τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἀνδρέας μονῆς, τῆς πλησίον οὔσης τῆς Ξηροκέρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασι σωφρονεῖσθαι Μαυρίκιον σὺν τοῖς παισίν· ἃ καὶ [379] ἀπετέθη ἐν τῇ τῶν Βασιλέως Ρωμανοῦ μονῇ, ἥτοι εἰς τὸ Μυρέλαιον. 379.

ιβ'. Ἀδριανὸς δέ τις Χάλδος, ὁρὸς δὲ Τατζάκης Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ συμβουλῇ Βάρδα τοῦ Βοήλα στρατηγοῦντος ἐν Χαλδίᾳ, τυραννίδα τῇ ἑσπερίῳ τῷ Ρωμαίων Βασιλέως σκαλίζουσι, τὸ Παίπερτε λεγόμενον ἐχύρωμα καταχόντες· ὃς ὁ τῶν σχολῶν Δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κουρκούας καταπολεμήσας τὸ κατάχωμα, τοὺς μὲν περιφανεστέρους ἀπετύφλου, τοὺς [380] οὐσίας αὐτῶν δημεύσας· [380] τοὺς δὲ πενιχροὺς τῇ ἀσή- B μους, ἀθῴους καλέσας ὅπου βούλοιντο ἀπέναι. Ταταζάκης δὲ ἐν ἑσπέρῳ ὀχυρωτάτῳ κατυφλίῳ φυγὼν, τὸν λόγον ὃν μή τι κακὸν παθεῖν δεδίεμεν, ἐν τῇ πόλει εἰσηλλύθει, τῇ τῆς Μαγγλαβίτου ἀξίᾳ τιμηθείς, ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Μαγγάνων διῃτᾶτο τρόμους. δράσμὸν δὲ βαλάσσιμος ἁλίσκεται, καὶ τῷ ἐμμάτων στερεῖται. Βάρδας δὲ τὸν Βοήλα ἀπέκειρε Μοναχὸν, τῶ Βασιλέως αὐτὸν καταπτείροντος φίλον τυγχάνοντα.

ιγ'. Τὸν δὲ Πατρίκιον τὸν ὕπατος ἐπονομαζόμενον Μωρολέοντος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν σίκειότερον Θυμολέοντος, Ἀδριανουπόλεως στρατηγοῦντος, κρατίστου τὰ πολεμικὰ τῇ περιδεξίᾳ τυγχάνοντος, ὃς πλείστας τῶν Βουλγάρων C ἀνδραγαθίας ἐπιδείξατο, ὁ Βούλγαρος Συμεὼν πᾶσαν εἰρημένην πόλιν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι περικυκλώσας· τῇ χάρακα περιβαλὼν, ἰσχυρῶς πάντῃ ἐπολιόρκει. ἐπεὶ δὲ ὁ τε σῖτος τοῖς ἐν τῇ πόλει ἐπιλοίπει, ἐς λιμὸν ἐπέζε κραταιὸς· ἐδαμόθεν γὰρ εἶχον ἐπισιτίσασθαι· τῇ ἐσδεᾷ πιεζόμενοι, προδιδόασιν ἑαυτοὺς τῷ τοῦ Στρατηγοῦ τοῖς Βουλγάροις· ὃν χειροσάμενος Συμεὼν, τῷ δισμὰ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν, τῷ μυρίαις αἰκίαις τὸν τιμωρησάμενος, πλείσταις ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ ἀξίῳ τῆς ἑαυτοῦ ἀπηνεστάτης τῷ ὠμοτάτης ψυχῆς. Βουλγάροις ἑαυτὸν τῆς πόλεως φυλακὴν παραδοὺς, ὑπεχώρησεν. οἱ νὺξ κατ' αὐτῶν τοῦ Ρωμαίων στρατοῦ ἔφοδον ἀκμάσης, παν- D τελῶς καταλιπόντες ἀπῆλθον, τῷ πάλιν ὑπὸ Ρωμαίους αὖθις ἐγένετο.

ιδ'. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμεως πολλῆς τῷ πλοίων πολεμικῶν τῶν Ρωμαίων ἐξελθόντος, τῷ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης Πατρίκιος τῷ Δρουγγάριος τοῦ πλωΐμων ὁ Ραδινὸς καταπολεμοῦμενος αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ· τῷ πολέμου γιγονότος, Θεοῦ συμπράξαντος οἱ ὑπ' αὐτὸν ἔφυγον Ἀγαρηνοί· μόλις δὲ μόνος ὁ Τριπολίτης φυγῇ ἐσώζεται.

ιε'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνὶ, Ἰνδικτιῶνος δευτέρας, Συμεὼν ἄρχων Βουλγαρίας πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐστρατεύετο. τῷ λυπίζεται μὲν Θρᾴκην καὶ Μακεδονίαν· ἐμπυρίζει δὲ πάντα, καὶ E καταστρέφει τῷ διυδρεπομεῖ. μέχρει δὲ Βλαχέρνων ἐπεγενόμενος, ἐπέτρεψεν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν Πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινας τῶν μαγιστάνων, ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς σπουδὰς ποιεῖν. Ἐλαβον δύο ὁμήρους παρ' ἀλλήλων ἀμφότεροι, καὶ ἐξῆλθε πρότερον μὲν ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, ἔπειτα ὁ Μιχαὴλ Πατρίκιος προσαγορεύμενος ὁ Στυπιώτης, καὶ Ἰωάννης ὁ Μυστικὸς καὶ Πα-

ραδυναστεύων. ἤδη δὲ Ἰωάννης ὁ Ῥέκτωρ ἐβλήθη πρὸς τὸν Βασιλέα, ἀσθένειαν προφασισάμενος τῷ παλατίῳ κατηλλύθει, καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρινῶν ἀπεκάρη. οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο. ὁ δὲ, αὐτοὺς μὲν ἀπεστράφη, αὐτὸν δὲ τὸν Βασιλέα Ῥωμανὸν ἐπιζητεῖ θεάσασθαι. παρὰ πολλῶν δὲ πεπληροφόρητο περί τε τῆς αὐτοῦ φρονήσεως, καὶ ἀνδρείας καὶ συνέσεως. Ὁ τοίνυν Βασιλεὺς ἐπὶ τούτῳ σφόδρα ἐγαλλιάσατο· ἐντεῦθεν γὰρ τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ παῦσαι τὰς γινομένας ἐξ αἱμάτων ἐκχύσεις ὑπῆρχε. Κατασκέλας οὖν ἐν τῇ τῶν Κοσμιδίου αἰγιαλῷ, καταπλέοντα ἐν τῇ θαλάσσῃ ὀχυρωτάτην ἀπόβασιν, ὥστε τὴν Βασιλικὴν πρώραν διαπλέουσαν ἐν αὐτῇ προσορμίζεσθαι. περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν, ἔρκειόν τι μέσον γενέσθαι προσέταξεν, ἔνθα ἀλλήλοις ἔμελλον ὁμιλεῖν. Κατασκέλας οὖν Συμεὼν, τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν ἐκέλευσε τὸν ἐν τῇ Πηγῇ, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ Βασιλεὺς ἐδημιούργησε, καὶ τὰ πέριξ αὐτῷ σύμπαντα· ὅλως ὧν ἐστυθεὶς μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, ἀλλ' ἐλπίσι μεταώρους τοὺς ἐξαπατῆσαι. παραγενόμενος δὲ ὁ Βλαχέρνας ὁ Βασιλεὺς ἅμα Νικολάῳ Πατριάρχῃ, ἐν τῇ ἁγίᾳ εἰσῆλθε Σορῷ, καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινε εἰς εὐχήν. εἶτα ἀρνὸν πιστὸν, δάκρυσι κατέβρεχε τὸ ἅγιον ἔδαφος, τὴν πανύμνητον καὶ ἄχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν, ἵν' ἀκαμπῆ καὶ ἀμείλικτον τὸν ὑπερηφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι, καὶ πεῖσαι τὰ πρὸς εἰρήνην σωθῆναι. τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον ἀνοίξαντες, ἐν ᾧ τὸ σκέπτον τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐτεθησαύριστο 381. ἀμφόδιον· καὶ τοῦτο ὁ Βασιλεὺς ἀναλόμβος, καὶ ὥσπερ τινὰ θώρακα ἀδιάρρηκτον περιβαλόμενος, καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον οἷα περικεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἔξεισι τοῦ ναοῦ, ὅπλοις ἀσφαλέσι φραξάμενος. τὸν σὺν αὐτῷ οὖν στόλον ἅπαντα καὶ ὅπλοις κατακοσμήσας, τὸν ὡρισμένον τόπον κατέλαβε, συνομιλῆσαι τῷ Συμεών. πέμπτη δὲ ἦν ἡμέρα, ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ἕκτῃ τῆς Νοεμβρίου μηνὸς, περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ὥρα. παρεγένετο δὲ καὶ ὁ Συμεὼν, πλῆθος ἐπαγόμενος εἰς πολλὰς διῃρημένον τὰς παρατάξεις· τῷ μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδράκων, τῷ δὲ ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροδράκων, τῷ δὲ πάσῃ ὅπλων χροιᾷ κεκοσμημένων, πάντων καὶ κατακεκοσμημένων σιδήρῳ· οἱ μέσον αὐτῶν εἱλκυσμένοι Συμεὼν, ὃν Βασιλέα ἀνόμαζον 382. τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ. πάντες δὲ τῆς Συγκλήτου βουλῆς τοῖς τείχεσιν ἐφεστῶτες καθεώρων τὰ δρώμενα. καὶ οὖν ἰδὼν τότε ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρείας παράστημα· ὅπως τοσαύτῃ πολεμίων βλέπων ἐπιφορᾷ οὐ καταπλάγη, καὶ συνεστάλη καὶ ὑπεχώρησε· ἀλλ' ὥσπερ εἰς φίλων πλῆθος χωρῶν, ὅπως ἀτρέμας ἄπῃσι, μονοσυχὶ τῇ ψυχῇ τοῖς πολεμίοις τὴν ὑπακοὴν δίδους ἀντίλυτρον. ἀφῶτο οὖν ἐν τῇ Ἀποβάθρᾳ τῇ ῥηθείσῃ καταλαβὼν, τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. ἐπεὶ δὲ ὅμηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῷ μερῶν, καὶ τῷ Ἀποβάθρᾳ οἱ Βούλγαροι διερρύησαν ἀκεραίως, μή πού τις δόλος ἢ ἔνεδρα

A darumque rerum Imperatori Adjutor ac Minister intimus. Jam enim Joannes Rector criminis apud Imperatorem delatus, ipse a se ægritudinem prætexens Aula discesserat, inque suo Monasterio haud procul a Galacrenis in Monachum tonsus fuerat. Legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Verum Symeon illis repudiatis, ipsum Imperatorem videre, ejusque congressum expetebat: certo enim relatu de ejus prudentia & fortitudine, sapientiaque acceperat. Pergrata ea res fuit Romano; quippe qui pacis desiderio tenebatur, ac quotidianis utrinque cædibus, finem imponere studebat. Mittit itaque qui ad mare in Cosmidii littore turissimam Excensionem struerent, quo loco ejus Prætoria navis appellenda esset. Loco itaque undique communito, in medio jussit septum fieri, ubi erant colloquituri. Interim Symeon, suorum misso manipulo, sanctæ Dei Genitricis Templum in Pega, a Justiniano conditum, incendit, ac circum vicina omnia, igni ferroque vastavit. His igitur alienum a pace palam prodebat animum, vanasque spe Imperatorem deludere, haud obscurum erat. Veniens autem Imperator cum Nicolao Patriarcha, in sacrum ingressus est Loculum, manusque in preces extendit. Tum pronus in terram procidens, sacrum ubertim solum lacrymis rigabat, omni celebrandam laude omnisque labis puram sanctam Dei Genitricem obsecrans, ut inflexum durumque Symeonis pectus emolliret, & ad pacis concordiam ineundam induceret. Sacra igitur relata Arcula, in qua venerandum sanctæ Dei Genitricis Palliolum repositum erat, eoque Imperator sublato, veluti thorace quodam, nullis telis pervio, assumpto, ac, quam in intemeratissima Dei Genitrice collocaverat, galeæ instar, fide tibi adhibita, tutis scilicet munitus armis, Templo egreditur. Suis itaque classiariis ac comitatu clypeis armisque aliis probe instructis, in locum constitutum cum Symeone tractaturus venit. Feria quinta erat, cum hæc gesta sunt, mensis Novembris die nona, hora diei quarta. Venit quoque & Symeon cum exercitu, in multas distributo turmas atque acies. Militum alii clypeis hastisque auratis, alii argento splendidis; omnis alii coloris armis instructi atque ornati; cuncti ferro circumcincti erant. Hi medium assumptum Symeonem, ut Imperatorem ac Regem Romana lingua faustis vocibus prosequebantur. Senatus omnis muris insidentes, quicquid hujus fabulæ erat, spectabant. Res vero spectatu dignissima, Regius vere atque excelsus Imperatoris animus fuit: mira res, interritæ illa mentis constantia & præsentia ac fortitudo: quomodo tantam hostium confluentem multitudinem videns, sic placide processit, tantum non animam pretium redemptionis hostibus pro subditis tradens. Primus itaque, ad eam, quam diximus, Excensionem veniens, Symeonem præstolabatur. Datis porro ultro citroque obsidibus, ac cum Bulgari Excensionem diligenter lustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiæ laterent, Sy-

Joan. Rector Monachus.

Pegarum Dei Genitricis Ædes succensa.

Edit. Paris. pag. 252.

Sanctæ Mariæ Vestis religio.

meon equo desilliens, ad Imperatorem intravit. Ibi cum se mutuo consalutassent, de pace colloqui cœperunt. Ferunt autem Romanum in hæc verba Symeonem esse allocutum. *Audivi te hominem religiosum esse Deique cultorem, ac verum Christianum: video autem opera non satis verbis consentanea esse. Proprium enim est hominis religiosi Deique cultoris ac Christiani, ut pacem & charitatem colat, quandoquidem* Deus Charitas est *ac nuncupatur: impii autem, & irreligiosi & infidelis, ut cædibus injustisque fusis cruoribus gaudeat. Si quidem ergo verus Christianus existis, qualem te certo existimamus, tandem aliquando siste injustas cædes, bellumque facito fundendi innexili sanguinis, ac pacem nobiscum Christianis compone, qui ipse Christianus sis & dicaris, nec Christianorum dexteras, Christianorum itidem ac eamdem colentium fidem, cruoribus pollui finas. Ipse tu quoque homo es, qui mortem & resurrectionem & judicium & retributionem expectes. Hodie in vivis es, & cras in pulverem dissolveris. Febris una, superbiam omnem extinguet. Quam ergo rationem, ante tribunal Dei constitutus, pro injustis cædibus Deo redditurus es? Quo vultu in tremendum justumque Judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido ad ejusmodi facinora impellit, ego te illis ad satietatem explebo; modo contine dexteram; pacem amplectere, dilige concordiam, ut & ipse vitam tranquillam agas ac incruentam, nihilque solicitum, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque alii alios Christianos necare desinant. Nefas enim Fideles in se mutuo arma sumere.* Hæc itaque locutus Imperator, conticuit. Bulgarus igitur illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus, pacem fieri annuit. Cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, Imperatore magnificis donis Symeonem prosecuto.

Romani ad Symeonem oratio.

Edit. Paris. pag. 253.

1. Joan. 4. 16.

Sens.

XVI. Quod vero tunc accidit, referam; rem sane portentosam, atque illis qui horum noverunt indicia, novam & insolitam. Ajunt enim colloquentibus ambobus Regibus, duas Aquilas super eos volitasse, & cum clangore coivisse; moxque divulsas, alteram ad Urbem, alteram in Thraciam avolasse. Rerum ejusmodi curiosi indagatores, inauspicatum omen arbitrati sunt; Fore nimirum, ut infecta pace illi disjungerentur. Symeon ad suos reversus, Imperatoris solertiam modestiamque suis Proceribus narrat; virique speciem & robur infractumque animum immensis laudibus celebrat.

Portentum Aquilarum.

XVII. Mensis Decembris die vigesima-quinta Romanus filios suos Stephanum & Constantinum coronat in Magna Ecclesia: sed & Theophylactum ejus filium, Nicolaus Patriarcha detondet Clericum, & Subdiaconum ordinat; ac tandem promovet Syncellum, cum is prius in Subdiaconorum gradu in Sancta processisset.

Coronati duo Romani filii. Novissimus Syncellus factus. pag. 254.

XVIII. Mensis Aprilis die decimanona, Romanus Joannem Mysticum rerumque gerendarum Administrum ac Subadjuvam, Patricia ac Proconsulari dignitate ornavit: ita sane ut hinc illi conflata invidia, & illatum a quibusdam crimen sit.

XIX. Maii mensis die quintadecima,

ὁ δὲ λαὸς ἡ ἐνδρα τυγχάνει, καπήλθε Συμεὼν τῷ ἴππῳ, ϗ πρὸς τ Βασιλέα εἰσῆλθον. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους, εἰρηνικοὺς λόγους ἐποίησαν. εἶπεν δὲ λέγεται τ Βασιλέα πρὸ Συμεών, Ἀκήκοά σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον ϵ Χριστιανὸν ὑπάρχοντα ἀληθινόν. βλέπω δὲ τὰ ἔργα τοῖς λόγοις μὴ συμβαίνοντα. ἴδιον μὲν γὰρ ἀνθρώπου θεοσεβοῦς ϗ Χριστιανοῦ, τὸ τὴν εἰρηνικὴν ϗ τ ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, ὅπερ ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ πε ϗ λέγεται· ἀσεβοῦς δὲ ϗ ἀπίστου τὸ χαίρειν σφαγαῖς ϵ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχυνομένοις. Εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα, σπεῦσον ποτὲ τὰς ἀδίκους σφαγὰς, ϗ τὰς ἐπὶ ἀκρίτοις αἱμάτων ἀκχύσεις, ϗ πανύσας μεθ' ἡμῶν τ Χριστιανῶν εἰρηνεύσεις, Χριστιανὸς ϗ αὐτὸς ὢν ϗ ὀνομαζόμενος· ϗ μὴ θέλε μολύνεσθαι Χριστιανῶν δέξιὰς αἵμασιν ἐμπίσων Χριστιανῶν. ἄνθρωπος εἶ ϗ αὐτὸς, θάνατον προσδοκῶν ϗ ἀνάστασιν, ϗ κρίσιν ϗ ἀνταπόδοσιν· σὺ σήμερον ὑπάρχεις, ϗ αὔριον εἰς κόνιν λυθήσῃ. εἰς πυρετὸς καταβήσει τὸ φρύαγμα, τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ Θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν ὑπὲρ τ ἀδίκων σφαγῶν; ποίῳ προσώπῳ τῷ φοβερῷ ϗ δικαίῳ ἐτασταῖς Κριτῇ; εἰ πλέον ἐρῶν ταῦτα ποιεῖς, ἐγώ σε καταχόρως τῶ ἐπιθυμητὴν ἐμπλήσω. μόνον ἐπίσχες ϵ δέξαι, ἄφασαι δ εἰρήνης, ἀγάπησον δ ὁμόνοιαν, ἵνα ϗ αὐτὸς βίον ζήσῃς εἰρηνικὸν ϗ ἀπράγμονα, ϗ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνταί ποτε τῆ συμφορᾶ, ϗ σώσωνται τ Χριστιανὺς ἀναιρεῖς. ϗ θέμις γὰρ αὐτὸς αἴρειν ὅπλα κατ' ὁμοπίστων. Τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ Βασιλεὺς, ἐσίγησεν. ἀσθεὶς οὖν Συμεὼν τὸν νοῦν πεπείνωσι ϗ τοὺς λόγους αὐτῦ, κατέδυσε τὸν εἰρηνεύειν ποιήσασθαι. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους, διεχωρίσθησαν δώροις μεγαλοπρεπέσι τ Βασιλέως δεξιωσαμένου τ Συμεών.

ιζ'. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκε διηγήσομαι περάσιόν τι, ϗ τοῖς πᾶσι εἰδόσι συγκρίνειν παράδοξον. δύο φασὶν αἰτὸς τ Βασιλέων ὁμιλούντων, ἄνωθεν αὐτῶν ὑπερπτᾶσαι, κλάγξαί τε, ϵ πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι, ϗ παραυτίκα χωρισθῆναι ἀλλήλοις. ϗ τ μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλθεῖν, τ δὲ πρὸς Θρᾴκην χωρῆσαι. τοῦτο οἱ ἀκριβῶς τοιαῦτα σκοπουντες, ϗ καλὸν ἔκρινον οἰωνόν· ἀσυμβάτως γὰρ ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀμφοτέρους χωρισθῆναι ἔφασαν. Συμεὼν δὲ τὸ ἑαυτῦ στρατήγιον καταλαβών, τοῖς ἑαυτῦ μεγιστᾶσι τ τῦ Βασιλέως ἀπήγγειλε σιώπησιν ϗ παύσιν. ἐξηθείσθη δὲ αὐτῦ τὸ, τὴν ὑδρίαν ϗ τὸ ἀκατάπλεκτον τῦ φρονήματος.

ιζ'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ τῇ ἕκτῃ Ῥωμανὸς τοὺς υἱοὺς αὐτῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε ϗ Κωνσταντῖνον· ἀλλὰ ϗ Θεοφύλακτον υἱὸν αὐτῦ ὁ Πατριάρχης Νικόλαος ἀπέκειρε κλῆρικόν, ϗ χειροτονήσας ὑποδιάκονον, Σύγκελλόν τε προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῇ τῆ ὑποδιακόνων τάγματι εἰς τὰ Ἅγια. 383

ιη'. Ἀπριλλίῳ δὲ μηνὶ, ᾗ' τῇ μηνὸς ἐτίμησε Ῥωμανὸς Ἰωάννην Μυστικὸν ϗ Παραδυναστεύοντα Πατρίκιον ϗ Ἀνθύπατον, ὥστε ϵ δι' αὐτὸν τὸν φθόνον κινηθῆναι αὐτῷ, ϗ κατηγορηθῆναι ἀπό τινων.

ιθ'. Μαΐῳ δὲ μηνὶ τῇ. 384 Ἰνδικτιῶνος γ'. τε- 384.

λάτῃ ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐπὶ τῇ δεκάτῃ ἀναβάσει τῆς Πατριαρχίας ἔτη τρισκαίδεκα. ἐκπνεύσῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῇ Γαλακρινῶν. Λύγουστῳ δὲ μηνὶ Πατριάρχης καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασείας Μητροπολίτης, εὐνοῦχος ὑπάρχων. Ὀκτωβρίῳ μηνὶ κατηγορήθη ὁ Μυστικὸς Ἰωάννης τῆς Παραδυναστείας, ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος, ὑποθήκῃ τοῦ Πατρικίου Κοσμᾶ τοῦ Λογοθέτου, δεδώκοτος εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ. τότε ἔτυχε καταβιβάζεσθαι μὲν τοῦ παλατίου· συγχωρεῖται δὲ τὸ προσέρχεσθαι, τῇ τοῦ Βασιλέως * ὑπηρετεῖν, καὶ σὺν αὐτῷ τὰ ἁρμόττοντα διοικεῖν. τοσοῦτον γὰρ ὅτι πλείστου ἐκέκτητο παρὰ αὐτοῦ ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς, ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θεραπεύειν δυνάμενον, καὶ τελέως τοῦτον ἀπώσασθαι οὐκ ἠβούλετο. τῶν κατηγόρων οὖν κατηγορούντων τὴν Βασιλέα, καὶ σαφῆ ἐπιδεικνύντων τὰ κατηγορήματα, ἐρυθριάσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀληθῆ ταῦτα εἶναι ἀναμαθών, ἐμέλλε τοῦτον κατασχὼν ἐξετάζειν. ὁ δὲ τοῦτο προγνοὺς φυγῇ, καὶ τὸν Μονασάσιον καταλαβών, ἐκουρεύσατο Μοναχός. πύθεται δὲ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Βοΐλα, ὁ τῆς τραπέζης, οἰκεῖος καὶ φίλος ὢν αὐτῷ. καὶ τὸν Ὄλυμπον καταλαβών, τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνδύεται. ἐδεδοίκει γὰρ καὶ αὐτὸς, ἅτε συμμύστης ὑπάρχων τῆς Μυστικῆς, καὶ τῶν ἀπορρήτων αὐτοῦ κοινωνός. τὸν δὲ Πατρίκιον Κοσμᾶν ἐν τῷ Ὡρολογίῳ τοῦ παλατίου τύψας ὁ Βασιλεὺς, διεδίξατο. ἀντεβάλετο δὲ αὐτοῦ τοῦ Μυστικοῦ Ἰωάννου Θεοφάνης Πρωτοβεστιάριος Παραδυναστεύσας. ἐγένετο δὲ καὶ τρικυμία σεισμὸς φοβερὸς ἐν τῷ θέματι τῶν Θρᾳκησίων, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ καταπληκτικόν· ὅστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας αὐτάδελφος καταποθῆναι.

κε'. Μαΐῳ δὲ μηνὶ εἰκάδι ἑβδόμῃ, ἰνδικτιῶνος ιε'. Συμεὼν ἄρχων Βουλγαρίας κατὰ Χρωβάτων ἐξέπεμψε στράτευμα, καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτῶν πόλεμον, ἡττηθεὶς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἅπαντας ἀρδην ἀπώλεσε.

κς'. Τὸν δὲ Βασιλέα Ρωμαίων * Ἰωάννης Ἀστρολάβος διασάμενος, ὅπως λεληλάκοι. Δίψασα, ἡ σκιὰ ἡ ἰσαμένη εἰς τὴν καμάραν ἐπάνω τοῦ Ἀπρολόφου, ἐπὶ δυσμὰς βλέπουσα, τοῦ Συμεὼν ἦν· καὶ εἰ ταύτης τὴν κεφαλὴν ἐκκόψῃς, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν πλάνητα. ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμαίων ἀποστείλας, τῇ νυκτὶ τὴν κεφαλὴν τῆς σκιᾶς ἐξέκοψε· καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν εἰς Βουλγαρίαν ἐτελεύτησε, * ἀσιφ συχθεὶς καὶ νόσῳ καταπαρθίᾳ ἁλούς, διέφθαρτο, ἀνομήσας ἔγκλειστος, Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ πρωτοβασιλεύοντα ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου Συρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὁ Συμεὼν καταλέλοιπε. Μιχαὴλ δὲ ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς γεγόμενον, ἀπέκειρε Μοναχόν· Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὶν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοί, * ἔτι κοσμοῦντο βουλγαρικῇ.

κβ'. Τὰ κύκλῳ οὖν ἔθνη τοῦ Συμεὼν μαθόντα τελευτῆσαι, οἵ τε Χρωβάτοι, οἵ Τοῦρκοι, καὶ οἱ λοιποὶ, ἐκράτυνον καὶ Βουλγάρων ἐβελτίοντο. εἰς λιμὸν δὲ μεγίστου συνὰ ἀκριβῆ τὴ Βουλγαρικὸν

* Scyliz. & Cedr. φρουρὸν.

* deest ἀλίσκοντα, ut infra, vel quid simile.

* ἀπὸ τε.

* Logoth. ἐπιτρέπω ἐκοσμοῦντο Βουλγαρικῇ.

385.

A Indictione tertia-decima, moritur Nicolaus Patriarcha, cum a secunda provectione annos tredecim throno potitus esset. Ejus corpus in Monasterio, quod ille condiderat, ac Galacrenas vocant, condictum est. Mense Augusto Patriarcha sufficitur Stephanus Amaseæ Metropolita, eunuchus. Mense Octobri Joannes Mysticus ac Imperatori rerum gerendarum Adjutor, affectati Imperii defertur, in rem inducente Cosma Patricio ac Cursus publici Logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. Eam ob rem, ejectus ille quidem Aula est: permissum tamen Imperatorem adire, eique * ministrare, ac cum eo, communicatis consiliis, quod operæpretium videretur, tractare. Ingens quippe in eum Imperatoris vis amoris erat, quod Mysticus in omnibus ei blande assentaretur, nec ut a se penitus ablegaret, in animum inducere poterat. Accusatoribus tamen Imperatorem urgentibus, veraque esse crimina obiecta ostendentibus: ille rem perscrutatus, cum non aliter se habere deprehendisset, quam illi retulerant, capiendum Mysticum statuit, ac quæstionibus subjiciendum. Hoc ille ubi præsensit, fuga se ad Monocastanorum Monasterium recipiens, ibi Monachi ritu comam posuit. Fugit vero & Constantinus Boilæ filius, Mensæ Præfectus; timens scilicet, ut qui & ipse Mystici symmysta esset ejusque secretorum conscius; inque Olympum discedens, Monachum indut. Patricium Cosmam ad Palatii Horologium verberibus subactum, Imperator officio movit. Joannis Mystici loco Theophanes Protovestiarius Subadjuva rerumque gerendarum Imperatori Adjutor promovetur. Sub idem tempus, horrendus in Thracensium themate extitit terræmotus, ingensque ac stupendus hiatus, ita ut plura prædia & Ecclesiæ cum hominibus voragine absorpta sint.

Nicolai Patriarchæ mors. Stephani Amaseni provectio.

Joannis Mystici ejectio.

reverentiam cultumque adhibeat.

Theophanes Mystici loco Subadjuva.

Terræmotus.

Edit. Paris. pag. 255.

XX. Mail Mensis vigesima-septima, Indictione quinta-decima, Symeon Bulgarorum Princeps adversus Chrobatos expeditione suscepta, confertaque cum illis pugna, victus ipse, suas omnes peD Duitus copias amisit.

Symeonis Bulgari clades.

XXI. Joannes Porro Astronomus Romanum Imperatorem * cernens, sic eum affatus est. *Quæ in fornice supra Xerolophum, Domine, statua constituta est, spectans ad Occidentem, figuram Symeonis est. Hujus caput si abstuleris, ipsa hora Symeon morietur.* Misit itaque Imperator, ac statuæ caput noctu abstulit: eademque hora Symeon in Bulgaria fatis concedit; ingentique caput angore, ac cordis morbo clanguens, percitusque, interiit; frustra leges juraque transgressus, relicto ex testamenti tabulis Principatu Petro filio ex secunda uxore, Georgii Sursubulii sorore: quem & liberorum suorum tutorem constituit: Michaelem ex priore conjuge susceptum, Monachum detondit; Joannes vero & Benjamin Petri fratres, * Bulgarica adhuc stola ornabantur atque habitu.

* cernens ex. magicæ eunctus.

Petrus Bulgarorum Princeps.

E

* Bulgaria attentionem explosum. Num festis sic provecti annuum?

XXII. Circumvicinæ igitur gentes, Chrobati, Turci ac reliqui, audita Symeonis morte, Bulgaros bello incessere statuebant. Fame vero Bulgarorum

gentem cum locuſtarum ingenti copia graviter premente, cum aliarum gentium irruptionem formidabant, tum præcipue Romanorum in ſe impetum metuebant. Re itaque in conſilium vocata, adverſus Romanos copias educunt, ac Macedoniam petunt; hoc nempe ſatagentes, ut Romanis metum incuterent. Audito vero Romanum Imperatorem adverſus eos exercitum parare, una Petrus Georgiuſque, Monachum quemdam Calocyrim nomine, genere Armenium, Auream bullam ſerentem occulte mittunt. Bullæ tenor hic erat. *Pacem ſe cupere cum Romanis, & ut illam componant, promptis animis eſſe: neque id modo, ſed & nuptiarum fœdera, dum illis adlubeat, cum Romanis ſe eſſe inituros.* Acceptis litteris, earumque latore humaniſſime ſuſcepto, confeſtim Imperator cum celoce Theodoſium Abucem Monachum & Conſtantinum Rhodium Palatinum Clericum, cum Bulgaris in Meſembria de pace collocuturos emiſit. Oppidum hoc, dictum olim Menembria, a Meno viro Thracio ejus conditore, & Bria, ejus nominis apud quoſdam Thraces, vico; mollioris vero pronuntiationis cauſa, Meſembriæ nomen accepit. Quo in colloquio cum res commode tractata eſſet, Legati per continentem in Urbem redierunt, cum eis Stephanus Bulgarus comes eſſet. Poſt hos ſubſecuti Georgius Surſubulus & Symeon Calutercanus & Uſampſus: Symeon item alterius illius Bulgariæ Principis ex uxore frater. Ad hæc illius affinis Stephanus; Magotinus quoque & Cronus & Menicus, Petri ad Romanum Imperatorem legationem ſuſcerunt. Conſpectaque Chriſtophori Imperatoris filia Maria, ac ejus plurimum ſpecie recreati, ictiſque prius pacis fœderibus, miſſis litteris Petrum ſine mora venire juſſerunt. Miſſus vero obviam Nicetas Magiſter Romani Imperatoris affinis, eumque in Urbem inducturus. Cum itaque veniſſet Petrus Bulgarus, conſcenſa Romanus Imperator trireme, Blachernas petit, ibique ad ſe venientem Petrum & vidit, & oſculo ſalutavit. Inter ſe vero, uti par erat, collocutis, ſubſcriptionibus munita rataque habita pacis pariter nuptiarumque fœdera; Protoveſtiario Theophane in omnibus quaſi ſequeſtro, ac ſolerter Romanos inter Bulgaroſque negotium dirigente.

Bulgarorum de pace legatio.

Meſembria origines.

Edit. Pariſ. pag. 256.

Pax cum Bulgaris; Petri Principis in Urbem receptio atque nuptiæ.

XXIII. Octobris menſis die octavo, egreſſus Patriarcha Stephanus cum Theophane Protoveſtiario, & Maria Chriſtophori Imperatoris filia univerſoque Senatu, ad ſanctiſſimæ Deiparæ ad Pegas, Petrum & Mariam benedixit, eorumque capitibus nuptiales corollas impoſuit; ſponſam comitantibus Theophane Protoveſtiario & Georgio Surſubulo. Menſa vero ſumptuoſa ac magnificentiſſima inſtructa, cunctiſque ad nuptiarum ſolemnia ſpectantibus rite ſplendideque peractis, Theophanes Protoveſtiarius una cum Maria Imperatoris filia in Urbem reverſus eſt. Tertio autem a nuptiis celebratis die, Romanus Imperator, in Pegarum Exſcenſione magnificum paravit convivium, ſericis aulæis conveſtita machina, & ad ipſam Prætoria ipſa celoce conſtituta. Eo loco epu-

Nuptiarum ſolemnia & gaudia.

Ἄϑτος ἰσχυρῶς ἐκπίζοντος, ἐδεδίεσαν μὲν καὶ τὴν ἄλλων ἐϑνῶν ἔφοδον· ἐδεδίεσαν δὲ πλέον καὶ ἢ τὴν Ῥωμαίων ἐπίϑεσιν. βουλὴν οὖν ποιησάμενοι κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύσωσι, καὶ εἰς Μακεδονίαν καταλαμβάνωσι, φόβον, ὡς εἰκός, τοῖς Ῥωμαίοις ἐμποιήσοντες. ἔπειτα μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ὁ Βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν, ἀποστέλλουσι [386] Πέτρος τε καὶ Γεώργιος κρυφίως τινὰ Μοναχὸν Καλοκύρην ὀνόματι φέροντα, τῷ γένει Ἀρμένιον, χρυσοβόλλιον ἐκφερόμενον. διηγόρευε δὲ τὰ ἐν αὐτῷ, Ὡς δὴ μὴ Ῥωμαίων εἰρήνην ἀσπάζονται, καὶ προθύμως ταύτην συνθέσθαι εἰσίν· ἃ μόνον δὲ, ἀλλ' ἔτι βάλλονται, καὶ γαμικὸν ποιῆσαι συναλλαγμα. τὸν τοίνυν οὖν Μοναχὸν ὁ Βασιλεὺς ἀσμενίσατο ἀποδεξάμενος, παρέδωκε δὲ ἀπίστειλε μὴν δρόμωνος ἢ Μοναχὸν Θεοδόσιον ἢ Ἀβοῦκιν, καὶ Κωνσταντῖνον βασιλικὸν Κλησικὸν ἢ Ῥόδιον τὰ εἰς εἰρήνην συλλαλῆσαι τοῖς Βουλγάροις ἐν Μεσημβρίᾳ· τὸ ἀρχαῖον μὲν Μεσημβρία καλουμένη, ἀπὸ Μέντα Θρᾳκὸς τοῦ πρώτου οἰκίσαντος, καὶ Βρία τὸ παρά τισι Θρᾳκῶν πόλισμα λεγόμενον· πρὸς δὲ τὸ διφραδέστερον Μεσημβρία ὀνομάζεται. οἱ δὲ παραγενόμενοι, καὶ τὰ εἰκότα συλλαλήσαντες, ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ ἀφ' ἵππων· καὶ ἐπίασεν αὐτῶν κατάλαβον καὶ Γεώργιος ὁ Σερσουβοῦλος, καὶ Συμεὼν ὁ Καλυτερκάνος καὶ Οὐσαμψὸς, καὶ Συμεὼν τὰ ἀρχηγὰ Βουγαρίας ἀδελφὸς πρὸς γυναῖκα· πρὸς δὲ τούτοις, ὁ ἀγχιστεὺς αὐτῷ Στέφανος· καὶ μὴν καὶ Μαγοτῖνος, Κρόνος τε καὶ Μενικὸς διεπρατώσαντο πρὸς τὸν ἀνακτα Ῥωμαίων. Θεασάμενοι δὲ ἅμα Συγκλήτῳ Βασιλέως Χριστοφόρου Μαρίαν, καὶ μεγάλως ἐπ' αὐτῇ ἀγαθυνθέντες, ἐγράψαν τῷ Πέτρῳ ἀφ' ἑνὸς παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιησαμένους πρότερον περὶ τῶν γαμικῶν εἰρήνης. ἀπεστάλη δὲ Νικήτας ὁ Μάγιστρος ὁ συμπενθερὸς Ῥωμανοῦ Βασιλέως ὑπαντήσων, καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς πόλεως. Τῷ Βουλγάρῳ οὖν Πέτρῳ καταλαβόντος, τριήρει ὁ Βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐπιβὰς, ἐν Βλαχέρναις παρεγένετο, καὶ ἅμα Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικνούμενον ἰδόμενός τε καὶ κατασπασάμενος. Ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις εἰκότα συνωμίλησαν, ὑπογράφονται τά τε σύμβολα τῆς εἰρήνης [387] καὶ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μεσολαβούντος ἐν τούτοις καὶ τοπικῶς διαθύοντος μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων Πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους. [387]

κγ'. Ογδόῃ δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς, ἐξῆλθε Πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφάνει Πρωτοβεστιαρίῳ, καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου θυγατρὶ, καὶ πάσῃ τῇ Συγκλήτῳ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς Πηγῆς· καὶ εὐλόγησε Πέτρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους ἐπ' αὐτῶν ἐπέθηκε κεφαλαῖς· παρατυμπανιζόντων Θεοφάνους Πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σερσουβοῦλα. λαμπρὰς δὲ καὶ πολυτελῆς γίνεται τράπεζας, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαιδρῶς ἐπιτελεσθέντων, ἐπανῆλθε Θεοφάνης Πρωτοβεστιάριος ἅμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ πόλει. Τῇ τρίτῃ δὲ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς Ῥωμαίων εὐωχίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τοῦ Πηγῶν Ἀποβάθρᾳ, πεπηγυίας αὐτῷ ὑφάσμασι σηρικοῖς [388] παρ' αὐτῇ τῇ Ἀποβάθρᾳ τοῦ Βασιλικοῦ δρόμω- [388]

* σωντεί- ὃν Cedr.

δρόμωνος ἐγκότος. ἔνθα * σωίσιν Ρωμανὸς Πέτρῳ Βυλγάρῳ ἅμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῷ καὶ Χριστοφόρῳ υἱῷ. τῷ δὲ Βυλγάρων ἔνστασιν οὐ μικρὰν ποιησαμένων φόβῳ ἀφημιδῶσαι Χριστόφορον, ἐνθ' οὕτω ἡ Κωνσταντῖνον. ὑπεῖξε τῇ ἐνστάσει πάντων Ρωμανὸς ὁ Βασιλεύς, καὶ γέγονε ὅπερ ἐπόθουν. ἐπεὶ δὲ πάντα τὰ ἐν γάμοις συμπεπλήσθησαν, ἔμελλε ἤδη ἡ Μαρία ἅμα τῷ ἀνδρὶ Πέτρῳ ὁδεύειν, οἱ πάντες γονεῖς μέχρι τῆς Ἑβδόμης συνεξῆλθον αὐτῇ ἅμα Θεοφάνει Πρωτοβεστιαρίῳ. ἐπειδὴ ἀπαίρειν ἔμελλεν, περιχυθέντες τῇ θυγατρὶ, καὶ πυκνὰ καταχέοντες δάκρυα, καὶ ὅσα εἰκὸς ἐπὶ τέκνοις ἀπολάγνοις περιποθήτοις, τόν τε ἀποῦν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι, καὶ παύλιν ταῖς τέκνου χερσὶν παραθέμενοι, ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βυλγαρικαῖς παραδοθεῖσα χερσὶ, ἤρξατο ἐπὶ Βυλγαρίας ἀπιέναι, χαίρουσά τε ἅμα καὶ λυπουμένη. λυπουμένη μὲν ἐν οἷς γονέων φιλτάτων ἐτέρπετο, καὶ βασιλείων οἴκων, ἐν σωτηρίας τῶν τέκνων προσκόπων· χαίρουσα δὲ, ἐν οἷς Βασιλεῖ ἁρμόσασα ἀνδρὶ, καὶ Δέσποινα Βυλγάρων προσηγορεύθη. ἀπῆρε τοίνυν πλοῦτον κομιζομένη πολυδαπὴ, καὶ ὑποσκελῶ ἀναρίθμητον.

κδ'. Τότε δὲ καὶ Ἰωάννης Μάγιστρος καὶ Δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κυρκᾶς, καλῶς διοικῶν τὸ Ρωμαϊκὸν στρατὸν χιδὸν ἀπὸ τῆς ἀναῤῥήσεως Ρωμανοῦ Βασιλέως, καὶ καταπολεμῶν καθ' ἑκάστην τὰς Λασυρίους, καὶ πόλεις καὶ κάστρα, ἐν κώμας καὶ χώρας αὐτῶν πορθήσας, καὶ αἰχμαλώτους ποιήσας, μεθ' ὧν καὶ τὸ ἐπίσημον καὶ ἐξάκουστον καὶ πάνυ ὀχυρὸν καὶ δυνατὸν κάστρον τῆς Συρίας, Μελιτινὴν ὀνομαζόμενον, ἀφόρως καταπολεμήσας καὶ φραιδδύσας, καὶ εἰς φρῦδον ἀπωλείας τοῦτο ποιήσας, καὶ τὰς περιξ κώμας καὶ χώρας πυρικαύστους ἐργασάμενος, αὐτὸ τὸ ἀπτητον καὶ ἀμάχητον κάστρον παραλαβόντας, καὶ ἐλεπόλεις μηχανικὰς στήσας, καὶ εἰς πανταλῆ ὑποχίαν καὶ ἀμηχανίαν ἐμβαλὼν αὐτὸς, ὅ, τι φρόξαιτο, καὶ ἅπαξ καὶ πολλάκις πρίσβεις πρὸς τὸν Δομέστικον στελλόμενοι, καὶ λόγον αἰτούμενοι, ὁ σωτὴρ καὶ ἐκφέρων Ἰωάννης ὁ Δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κυρκᾶς, τὰ τῶν δακρύων καὶ ἐλεημοσυνῶν, καὶ τὰ τῆς τύχης σκληρὰ, οἷα τὰ ἀνθρώπινα, ὑπεῖξε, καὶ λόγον δοὺς αὐτοῖς, ὁ Ἀπόχαψ ὁ τοῦ Ἀμιρ ἐκγονος Ἀμηρᾶς ὢν Μελιτινῆς, καὶ ὁ Ἀποσαλὰθ Στρατηγὸς ἀγχίστατος ὢν καὶ πλούσιος ἐν Μελιτινῇ, παρεγένοντο. ὑποδεχθέντες οὖν παρὰ τοῦ Δομεστίκου τῶν σχολῶν Ἰωάννου, φρὸς τὸν Αὐτοκράτορα τούτους ἀπέστειλε, καὶ σύμφωνα εἰρήνης ποιησαμένης, ὑπέστρεψαν φρὸς τὰ ἴδια. ἐκ τότε δὲ συνεξεστράτευον τοῖς Ρωμαίοις κατὰ τῶν ἐμφύλων Ἀγαρηνῶν, ἐν τῷ τοῖς ἐπινικίοις συνεισέρχονται τοῖς Ρωμαίοις ἐν τῇ πόλει αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοὺς, ὅπερ ἦν θαυμαστὸν καὶ παράδοξον, ἐν δεῖγμα τῆς ἀθέου Σαρακηνῶν δυσυχίας. πλουτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ, διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτινὴν κατοικοῦντες. ἐκστρατεύουσιν οὖν κατ' αὐτῶν πάλιν, ὅ, τε Δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρ-

latus Romanus cum Petro Bulgaro & Constantino genero ac filio Christophoro, Bulgarisque etiam atque etiam enitentibus ut prior Christophorus, tumque Constantinus faustis acclamationibus Imperatorum more exciperentur, eorum Romanus flagitationibus annuit, sicque illis res ex voto cessit. Tunc vero omnibus nuptiarum expletis solemniis ac gaudiis, & cum jam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomum usque a parentibus una cum Theophane Protovestiario deducitur. In ipso discessus procinctu, puellæ circumfusi, copiosas fundunt lacrymas, quantas par est fundere, qui mox charissimo pignore privandi erant, generumque suum exosculati, atque ejus manibus deposita filia, in Regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mixta & tristitia, in Bulgariam iter contendit. Tristitiam faciebat, quod amantissimis parentibus, quod Regiis ædibus, quod necessariorum affinium consuetudine deficiebatur: rursusque gaudii seges erat, quod viro Regi locata, Bulgarorum Domina esset consalutata. Ibat itaque omnigenas conferens opes, innumeraque supellectili opulenter instructa.

Constantinus tertio loco Imperator dejectus. *Edit. Paris. pag. 257.*

XXIV. Tunc quoque Joannes Magister ac Scholarum Domesticus Curcuas, qui Romanas præclare copias regebat, quo fere ex tempore Romanus Imperator salutatus est, Assyriosque quotidie expugnabat, urbesque & oppida munita & vicos ac loca evertebat captivosque ducebat; atque in iis etiam insignem nominatissimamque, ac plane munitam potentissimamque Syriæ Urbem arcemque, Melitinem dictam, varie tentaverat, prædatusque fuerat ac penitus vastaverat; circumque posita oppida, vicosque & prædia igni succenderat: ipsa invicta inexpugnabilique Arce obsessa, adhibitisque illi tormentis ac machinis obsidionalibus, oppidanisque in extremas angustias consiliique inopiam conjectis, ac cum illi semel sæpiusque missis ad Domesticum Legatis, fidem ac securitatem exposcerent; vir prudens cordatusque Joannes Curcuas Scholarum Domesticus, miserorum lacrymas supplicumque luctuosos clamores, ac pro humanarum rerum ratione, fortunæ incerta considerans, eorum votis animum inflexit: ad quem, accepta fide Apochaps Ameris nepos Melitines ipse Ameras existens, Aposalathque Dux apud Melitinem strenuissimus, nobilissimusque ac locupletissimus, venere. Hos Scholarum Domesticus Joannes omni humanitate susceptos, ad Imperatorem misit: ictoque pacis fœdere, domum reversi sunt. Indeque sociis adlecti ac fœderati, adversus tribules suos Agarenos cum Romanis ad bellum proficiscebantur, ac triumphi specie cum illisdem captivos suos ducentes (mirando sane spectaculo & inaudito, impiorumque Saracenorum afflictarum rerum indicio) Urbem ingrediebantur. Mortuo autem Apocapso viro prudente ac sapiente, Melitinenses pacem dissolverunt. Iterum igitur adversus eos proficiscuntur. Scholarum Domesticus Joannes Curcuas

Melitine ad deditionem facaque fœdera, a Curcua coacta.

Eadem capta in provinciam redacta.

cum cohortibus ac legionibus, Meliſſaque Armenils præfectus. Hi multas quotidie agentes prædas, aſſiduiſque excurſionibus totam late regionem diripientes, atque incolas ſubigentes, in tantas Melitinem coegerunt anguſtias, ut breviſſimo tempore ipſam expugnaverint, ac ſolo tenus æquaverint. Nec eam modo, ſed & vicinas Urbes atque oppida & regiones feraciſſimas opimaſque, ac quæ multos proventus afferrent. Hanc igitur Melitinem Imperator in Curatoriam (alii *Provinciam* dixerint) redigens, multa inde auri argentique millia tributo annuo fiſco inferenda indixit.

Λαὸς Ἰωάννης μὲν τῷ Θωμάτου καὶ παγκάπων, ὁ δὲ Μελίας μὲν τῷ Ἀρμενίων· καὶ πολλὰς φορομὰς καὶ ἁρπαίδας καθ' ἑκάστην ποιούμενοι, καὶ ταῖς συνεχέσιν ἐπιδρομαῖς ἀπαλαντίζοντες τοὺς καὶ λαΐζοντες, εἰς παντέλειαν ἐνέγκαντες τὴν Μελιτινὴν πορθῆσαι, ὥστε αὐτὴν σταυμάσιον ἐκπορθῆσαι, καὶ ἐως ἐδάφους καταβρίψαι· οὐ μόνον δὲ ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐμόρους αὐτῇ πόλεις καὶ χώρας πολυφόρους τε καὶ πιοτάτας οὔσας, καὶ οἵας πολλὰς παρέχειν προσόδους. ταύτην οὖν τὴν Μελιτινὴν εἰς κεφαλωσίαν ἀνακαταστήσας ὁ Βασιλεὺς, πολλὰς χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἐκεῖσε διασυφορεῖσθαι ἐπσίως κατοίκισε.

Nicetas ejectus civitate, & factus Monachus.

XXV. Cæterum Nicetas Magiſter ac Chriſtophori Imperatoris ſocer, accuſatus eſt, quod rebellandi adverſus patrem, eumque ſolio deturbandi, auctor illi fuiſſet. Quocirca Urbe ejectum in Monachum detondent, inque ſuburbano ſuo exulem agere cogunt.

κε'. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας ὁ Μάγιστρος καὶ πενθερὸς Χριστοφόρου Βασιλέως, ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ καὶ τῷ ἰδίῳ γαμβρῷ πατρὸς, καὶ τῆς Βασιλείας αὐτὸν ἐξωσαι. τοῦτον οὖν ἐξαγαγόντες τῆς πόλεως ἀπέκειραν Μοναχὸν, ὑπεροψάμενοι ἐν τῇ ἑαυτῶν φροντίδι.

Stephanus Patriarcha mortuus.

XXVI. Menſis Julii quinta-decima, Indictione ſexta moritur Stephanus Patriarcha, cum ei muneri præfuiſſet annos duos, menſes undecim. Menſis autem Decembris quarta-decima, Tryphonem adducunt in Opficio profitentem Monachum, virum religioſis moribus ac ſanctitate probatum; ordinantque Patriarcham ad certum tempus, donec ſcilicet Theophylactus Romani filius maturæ ætatis annos attingeret, quem Patriarcham Conſtantinopolitanum ordinaturi erant.

κς'. Μηνὶ δὲ [389] Ἰουλίῳ ιά. Ἰνδικτιῶνος ε'. τελευτᾷ Στέφανος Πατριάρχης, πατριαρχεύσας ἔτη δύο μηνᾶς ἕνδεκα. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ τῇ τετραισκαιδεκάτῃ ἄγουσι Τρύφωνα Μοναχὸν ἐν τῷ Ὀφικίῳ μονάζοντα, ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀγώτητι μαρτυρούμενον. [390] καὶ χειροτονοῦσι Πατριάρχην ἐπὶ χρόνῳ ῥητῷ, μέχρις ἂν εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ Ρωμανοῦ υἱὸς, ὃν ἔμελλον Πατριάρχην χειροτονεῖν Κωνσταντινουπόλεως.

Tryphon Patriarcha ad tempus.

389.

390.

Frigoris & gelu immanitas.

XXVII. Ejuſdem menſis die vigeſima-quinta graviſſimum fuit frigus, adeo ut dies exx. terra gelu concreta obriguerit. Hoc gelu ſubſecuta fames, quanta ante numquam extiterat: exque illa crebræ adeo mortes, ut nec efferendis mortuis vivi ſufficerent. Porro Romanus tantam illam vim mali conſiderans, pro benigna ſua teneraque in miſeros indole, convenientem eis curam adhibuit, ſeduloque proſpexit, larga eleemoſynarum præbitione famis indigentiam ſolans. Porticuum quoque ſpatia feneſtris tabulatis obſtruxit, ne per ea nix friguſque in pauperes graſſarentur. Tum quoque eas, quas Arculas vocant, in cunctis porticibus conſtruxit; nummumque argenteum jacentibus illic egenis quot menſibus erogari præcepit: menſtrua quoque trimiſia per Eccleſias pauperibus juſſit diſtribui: adeo ut, quæ per Arculas & Eccleſias erogabantur argenti cuſi numiſmata, ad duodecim millia numerarentur. Neque hæc ſolum miſericordia pronus ejus animus pauperumque liberalis proviſor, ſibi ipſe conſtituit; ſed abunde tres quotidie pauperes ſecum comedere voluit, quibus ſingulis eleemoſynæ titulo nummus cederet. Quarta autem Feria ac Paraſceve, tres egenos Monachos menſæ ſocios adhibebat, quibus ſingulis conſtitutum nummum erogabat. Quodque in Monaſteriis obſervari ſolet, ut inter comedendum lectio habeatur, hoc ille præſtabat, ſibi ipſe ac convivis duplicem apponens menſam; ut tum corpus conſueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. Quibus ille diligenter attendens animum, compungebatur, ac lacry-

Edit. Pariſ. pag. 259. Romani in egenos ſedula opera.

Lectio in menſa Monaſteriorum more.

ζ. Εἰκάδι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, χειμὼν ἀφόρητος γίγνεται, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. Ὅθεν ἐγένετο ὁ μέγας λιμὸς, τοὺς πᾶσιν γενομένους ὑπερβαλόμενος· καὶ θάνατος ἐκ τούτου πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεῶτας. ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς τὴν ἀφόρητον ἐκείνην βίαν καταπονήσας, ἄξιον τῆς ἑαυτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως ἐφρόντισε ποιήσασθαι, [391] πολλαῖς ἐλεημοσύναις τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἔνδειαν. ἀνέῳξέ τε θυρίσι καὶ σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοὰς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ ψῦχος ἐκεῖθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι. τότε καὶ [392] τὰς λιγομένας Ἀρκλας ἐν πᾶσι κατασκέυασι τοῖς ἐμβόλοις· ἀργύρια τε καὶ μιλιάρια τοῖς ἐν ταύτῃσι καταπεμπτοῖς πένησι δίδοσθαι διετάξατο· καὶ τὰ [393] μιλιαρίσια τεμάρια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῖς πένησι μερίζεσθαι, ὡς εἶναι τὸ δίδομα τοῖς τε ἐν ταῖς Ἀρκλαις πτωχοῖς καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀργύρια ἐγκεχαραγμένα χιλιάδας δώδεκα. οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἡ συμπαθὴς αὐτῷ ψυχὴ διετύπωσε τοῖς πένησι προσουμένη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν αὐτοῦ τρεῖς συνεδρίους πένητας διέταξατο, οἷς ἀνὰ ἓν ἑλάμβανον νόμισμα. τετράδι δὲ καὶ παρασκευῇ τρεῖς πένητας Μοναχοὺς τούτῳ συνεσθίειν, τὸ πεπαρμένον ἕκαστοι λαμβάνοντες νόμισμα. ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις ἔθος γίνεσθαι, ἐν τῷ καιρῷ ἀνὰ τῆς ἑστιάσεως, τοῦτο αὐτὸς ἐποίει· διπλοῦν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν παρατιθείς. ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει βορᾷ, τῇ δὲ ψυχῇ καταπαύειν τῇ λόγων ἐκτενεστέρᾳ ἡδονῇ. οἷς ἐκεῖνος ἐκμελῶς προσέχων ἐκ τῶν, κατέτρυχε τὴν ψυχὴν, καὶ πολλὰς δακρύων

391.

392.

393.

394 ὑφίει πηγάς. διὰ τοῦτο δὴ πίστιν ὅσην ἐσχήκατο πρὸς A
πάντας μὲν Μοναχούς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπ' ἀγιοσύνῃ ζηλωτὰς καὶ ἀλαβείᾳ, τίς ἂν διηγήσαιτο; οὐδὲ γὰρ ἐθάρσει τις Μοναχὸν ἀρετῆς ἀσπάζεσθαι, ᾧ τινι τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς δάκρυσιν οὐκ ἐξηγόρευε. πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος, πάσας τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πέπλοις ὑφαντοῖς, καὶ φωταγωγίαις λαμπρῶς κατεκόσμει καὶ κατεφαίδρυνε. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ὄρεσι Μοναχοῖς, 395 τῷ τε Ὀλύμπῳ, καὶ τῷ Κυμινᾷ, καὶ τῇ Χρυσῇ καλουμένῃ Πέτρᾳ, καὶ τῷ Βαραχαίῳ ὄρει οὐδέποτε λύσεις ἐτησίους ῥόγας ἐξαποστέλλων, καὶ φροντίζων τούτων καὶ προνοούμενος, καὶ τοὺς ἀνομαστοὺς ἐπὶ ἀρετῇ καὶ θεωρίᾳ μεταπαλεύμενος ὡς αὐτὸς, καὶ τῷ δέχεσθαι αὐτῶν τὰς δεήσεις τρυγῶν. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔνδον θεοῦ ἐγκλείστοις, καὶ συναπτικοῖς οἰκίσκοις καθειρξασι, καὶ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους ῥόγας, ἃς διετύπωσε, οὐ διέλειπε χορηγῶν. ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα, τῷ αὐτοῦ κατορθώματι καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλθομεν.

κδ'. Πέτρῳ δὲ τῷ Βυλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, μετὰ καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τῶν Συμεὼν καὶ φαραθέντων αὐτῷ, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται, καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ· οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις ἐν ταῖς τυχούσαις ὑποβάλλονται. ταῦτα δὲ ὅλα Πέτρου ποιήσαντος τῷ Βασιλεῖ ῥωμαίῳ, ἀπέστειλεν ὁ Βασιλεὺς Φ Μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγεγόνει Ραίκτωρ, προφάσει μὲν τοῦ ποιῆσαι τὸ ἀλλάγιον τῶν κρατωμένων αἰχμαλώτων. τῇ ἀληθείᾳ δὲ Ἰωάννην καταγεῖν, ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν. ὃ δὴ καὶ γέγονε. ἀπελθὼν γὰρ ἅμα Ἰωάννῃ εἰς πλοῖον, ἦλθε Μεσημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ πόλει. καὶ μετ' οὐ πολὺ πέμψας τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀποῤῥίψαντος καὶ γυναῖκα ἐπιζευξαμένου, δέδωκεν αὐτῷ ὁ Βασιλεὺς οἶκον ἐν κτήμασι πάμπολλα, καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος τῆς τῶν Ἀρμενιακῶν ὁρμωμένην, γάμον τε λαμπρὸν 396 ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ ποιήσας, Χριστοφόρου Βασιλέως καὶ Ἰωάννου Μοναχοῦ 397 τοῦ γεγονότος Ραίκτορος παρανυμφεύσαντος.

κϑ'. Ἀλλὰ καὶ Μιχαὴλ Μοναχὸς, αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς Πέτρου, καὶ αὐθὶς ἔχων τῆς Βουλγαρικῆς ἐξουσίας ἐπιλαβέσθαι, ἰδιοστασίασέν τινι Βυλγαρικῷ κάστρῳ. καὶ τούτῳ προσῤῥύησαν οἱ τῆς Πέτρου ἀρχῆς διεστηκότες Σκύθαι. οὗ μετὰ τὸν τοῦ βίου καταστροφὴν, ἐπῆλθον αὖτοι ταῖς Ῥωμαϊκαῖς χώραις, ὥστε συμβῆναι πάντας ὑπὸ 398 Μακεδόνος καὶ Στρυμῶνος πρὸς Ἑλλάδα καὶ τὸν Νικόπολιν προχωρῆσαι, καὶ τὰ ἐκεῖσε πάντα λεηλατῆσαι. Νικόπολις δὲ ἐκαυχήσατο καὶ τὸ ἐπώνυμον τῆς νίκης, ὃν Αὔγουστος Σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας στρατήσατο, καὶ τὸν Αἰγύπτιον ἀρχὸν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέλιπεν.

λ'. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ 399 κοσμήσεως ἔπεσεν ἐν τῇ Φόρῳ ἐκ τῆς ἐν τοῖς στοιχιδίοις ἐσαμείοις ἐκεῖσε κιόσιν ἐπικειμένων, καὶ ἀπέκτεινε ἄνδρας * ἑξήκοντα, ἐξ. γέγονε δὲ καὶ ἐμφυσμὸς μέγας καὶ φοβερὸς εἰς τὸ τῆς Φόρου ἔμβολον, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὥστε καταλῦσαι τά τε κηροπωλεῖα καὶ τὰ γυναῖα τῷ φόρῳ μέχρι τῆς Τοιχοῦ.

λα'. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος Βασιλεὺς μη-

marum large fontes emittebat. Ejus vero fidem erga Monachos, quos præsertim sanctitas & religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? Eorum nemo in conspectum veniebat, sedulus virtutis cultor, cui actus suos cum multis lacrymis non exponeret. Cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, Urbis omnes Ecclesias sumptuosis aulæis, cereorumque & lampadum copia præclare exornavit. Sed & Monachis in montibus, tum nempe Olympo, tum Cymina, & quem vocant Petram Auream, & Barachæo, numquam destitit annua stipendia mittere, eorumque res curare ac eis providere; quique inter illos actionis cultu ac contemplationis spectabiles essent, ad se accersere eorumque precum suffragia percipere. Nec id modo, sed & religiosa exercitatione Inclusis, & qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent; cunctis denique Monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. Hæc velut ex multis paucas Viri virtutes eleemosynasque percurrimus.

Monachorum observantissimus.

Ornandis Ecclesiis munificentia.

Edit. Paris. pag. 260.

XXVIII. Petro Bulgarorum Principi, Joannes frater cum aliis Symeonis Proceribus, struxit insidias. Deprehensis illis, Joannes quidem flagris emendatus, in carcere includitur; reliqui acerbis suppliciis subacti sunt. Horum Romanus Imperator a Petro certior factus, Joannem Monachum (cum qui Rector extiterat) mittit, prætextu quidem redimendi captivos; re ipsa vero ut Joannem caperet & Byantium duceret: quod & ita contigit. Una quippe cum Joanne navim ingressus, a Mesembria in Urbem delatus est. Nec multo post projecto Monachi habitu, cum uxoris amplexus quæreret, Imperator illi ædes assignavit, multaque omnino prædia contulit, exque sua ipsius Armeniacorum patria conjugem ei locavit, atque in Cæsaris domo præmagnificas nuptias fecit, ductoribus sponsæ Christophoro Imperatore, ac Joanne Monacho, qui Rector extiterat.

Joannes Petri frater comprehensus.

Excelso Monacho nuptiis copulatus.

XXIX. Quin & Michael Monachus, ipse Petri frater, Bulgarici Imperii cupidus, seorsum in Bulgariæ quadam arce rebellavit; multosque Scythas, qui a Petri principatu defciverant, ad se pertraxit. Hi, Michaele vivis exempto, Romanæ ditionis fines invaserunt; sic nimirum ut a Macetide per Strymonem ad Atticam Nicopolimque progressi, cuncta ibi populati sint. Nicopolis vero dicta est a victoria, quam Augustus retulit de Antonio & Cleopatra; tunc scilicet cum Romanis facibus Ægyptum subjecit.

Michaelis Petri fratris defectio.

Nicopolis origines.

XXX. Mensis Martii die secunda, qui in Foro, columnis illic ordine erectis, Cosmetes impositus erat, decidit, ac sex viros occidit. Magnum quoque ac formidabile contingit incendium in Fori porticu, haud procul ab Ædem sanctissimæ Deiparæ; adeo ut pars illa Fori quam Cerarii & quam Pellitiarii artifices occupant, ad Pischas usque igni absumpta sit.

Incendium.

XXXI. Christophorus vero Imperator mortuus est mense Augusto, In-

Christophori mors.

dict. 4. Romano patre illius funus ingenti luctu ac planctu prosequente, supra quam etiam Ægyptiorum moribus receptum sit; eo quod vergente jam ipsius ætate, ejus liberi adhuc pueri ac minores essent. Depositum illius cadaver in patris sui Monasterio, cujus in superioribus meminimus.

Myrelæi, sc. licet.

Α τοῦ Λύγους Ἰνδικτιῶνος πάρης, πολλὰ τοφαμένου τοῦ θρηνήσαντος αὐτὸ τὸν πατρός, μεῖζον ἢ κατ' Αἰγυπτίους, ὡς ἤδη εἰς γῆρας αὐτῷ ἐλαυνόντος, καὶ τῷ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἔτι νηπίων ὄντων. καὶ ἐκεῖσε τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐστὶ ῥηθέντος μονῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Edit. Paris. pag. 261. Tryphonis ejectio & mors.

XXXII. Sed & Tryphonem Patriarcham mense Augusto, Indictione tertia, cum tempus constitutum expleisset, officio moverunt: qui abiens, in Monasterio suo e vivis excedit; Ecclesia pastore vidua annum unum, & menses quinque; quod Theophylactus nondum matura satis ætate esset. Ipsum enim Romanus constituerat Patriarcham præficere, uti jam dictum est.

Β λβ'. Καθήγαγον [400] δὲ καὶ Τρύφωνα Πατριάρχην Λύγους μηνὶ ἰνδικτιῶνος * τρίτης, τοῦ ῥητοῦ χρόνου πλήσαντα. καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τετελεύτα, χηρεύσασης ἐκκλησίας χρόνον ἕνα καὶ μῆνας ε'. ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἀπλῆς Θεοφυλάκτου υἱοῦ Ρωμανοῦ Βασιλέως. αὐτὸν γὰρ ἐμέλλεν, ὡς ἤδη εἴρηται, Πατριάρχην καθίστασθαι.

[400] * τετάρτης.

Basilius ementitus Dux, compressus & combustus.

XXXII. Basilius vero quidam Macedo impostor, Constantinum Ducem se esse jactans, multos sibi adjunxit. Hic ab Elephantino Tribuno Opsiciano captus, in Urbem inductus est; Petrique Urbis Præfecti sententia, altera manuum truncatur. Postmodum occasionem nactus, ad Opsicium redit, æreamque sibi manum, ejus loco quæ amputata fuerat, aptans, ingentemque gladium fabricans, multos iterum circumvenit ac nebulones seducens, sic vagabatur, sequaces adeo Constantinum Ducis filium esse suadens. Horum itaque contracta manu, magnam adversus Romanum rebellionem conflat; castroque occupato cui nomen Lata petra, omnisque generis in eo annona repositi; ex his latebris erumpens, circumvicinam regionem populabatur ac prædas agebat. Missis itaque Imperator copiis, tum illum cepit; tum qui sub illo merebant. Inductum vero in Urbem judicio sistunt, eique ad quæstiones adhibito, & ut socios prodat, plagas multas imponunt. Ille multos Procerum, quasi sibi adhæsissent, per calumniam defert. Convictus vero nihil veri criminis illis objicere, ad Amastriani Ædes igni absumptus est.

C λγ'. Βασίλειος δέ τις Μακεδὼν πλάσας, Κωνσταντῖνον Δοῦκα ἑαυτὸν εἰσφημίσας, πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγνυτο· ὅπως συχνοὺς ὧν ἐλιφαντίνου Τριβούνου, ὃν Ὀψίκιον ὄντος, ἁλῶναι ἐκ τῶν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ Πέτρου Ὑπάρχου τῆς μιᾶς ἀλλαττεύεται χειρός. εἶτα καιρῷ λαβόμενος, καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπείσης προσαρμοσάμενος, καὶ σπάθιον ὑπερμεγέθη κατασκευάσας, διήρχετο πλανῶν αὖθις τὰ κυρτώσαντα πολλούς, ὡς ἓν αὐτὸς Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δυκός. οὓς καὶ συναφελκόμενος, μεγάλῳ κατὰ Ρωμαίων ἀπαρσίαν κινεῖ. καὶ φρούριον καταλαβών ὁ Πλατεῖα πέτρα καλουμένη, πᾶν εἶδος ἐδωδίμων ἐν τῷ ἀπίθοις· ἀφ' ὧν ἐξορμῶν ἐλῃλάτει, καὶ τοὺς παρατυγχάνοντας προσόμνυε. ἀποστέλλας οὖν ὁ Βασίλειος κατ' αὐτοῦ, αὐτόν τε συνέλαβε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. οὓς καὶ ἀγαγόντες ἐν τῇ πόλει, ἀνέκρινόν τε καὶ πολλὰς πληγὰς ἐπιτίθεσαν, τοῦ τοὺς * συστρατιώτας, εἴ τινες εἶεν, εἰπεῖν. ὁ δὲ πολλοὺς μὲν ἐν πόλει ἐσυκοφάντει ψευδῶς, ὡς συνόντας αὐτῷ. μηδὲν δὲ ἀληθὲς καθ' αὐτῶν λέγειν ἐξελιχθείς, ἐν τοῖς Δικαστηρίοις πυρὸς παρασκλώμα γίνεται.

* συστρατιώτας.

Theophylactus Patriarcha probitate primus moritur.

XXXIV. Quem vero dicebam, Imperatoris filius Theophylactus, Patriarcha ordinatur. Februarii mensis die secunda, Indictione sexta, patris in omnibus animos sensumque præveniens; sed & ad ea quæ a fronte virtutes relictaque facta, cum ea qua præditus erat eruditione atque doctrina sese extendens. Aderant Vicarii Romani Antistitis, qui tomum Synodalem, de illius tractantem Ordinatione, afferrent: qui etiam in Patriarchali Sede eum collocarunt.

D λδ'. Χειροτονεῖται δὲ Πατριάρχης ὁ ῥηθεὶς τοῦ Βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρᾳ, Ἰνδικτιῶνος ἕκτης, [401] τὰ πατρικὰ φρονήματα ἐφ' ἅπασιν ἐξιρχόμενος. ἀλλὰ καὶ τοῖς σοφοῖς παρεκτεινόμενος κατορθώμασι, μᾶλλον καὶ τοῖς σοφοῖς ἐλλογιμώτατος. τοποτηρητῶν ἐκ Ρώμης ἀνελθόντων, καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερόντων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα. οἷς Ε Πατριαρχικῷ θρόνῳ τὸν ἐνίδρυσεν.

[401] * ἐξαρχόμενος.

Ecclesiæ Romanæ sollicitudo & dispensatio CP.

XXXV. Quin dicta quoque Romani Imperatoris neptis Maria Petri Bulgari uxor, haud raro in Urbem veniebat ex Bulgaria, patris Avique invisendorum causa. Postremo autem venit tres secum liberos adducens, cum jam Chrisostophorus ejus pater vitæ exemptus esset. Multis itaque Avi munificentia donata divitiis, honorifice domum reversa est.

pag. 262.

λε'. Ἡ εἰρημένη Βασιλίου Ρωμανοῦ ἐγγονὴ ἡ Μαρία γυνὴ Πέτρου Βουλγάρου πολλάκις ἀπὸ Βουλγαρίας ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε, τὰ τοῦ ἰδίου πατρὸς καὶ τοῦ πάππου αὐτῆς ἐπισκέψασθαι. πλουτοῦσι δὲ μετὰ παίδων εἰσῆλθε τριῶν, ὧν Χρυσοφόρου τοῦ πατρὸς αὐτῆς πλουτίσαντος. πλεῖστα οὖν τοῦ πάππου λαβοῦσα, ἐντίμως ὑπέστρεψε.

Anna Augusta Stephani uxor.

XXXVI. Romanus vero Imperator Stephano filio uxorem locat Gabalæ filiam, Catacylæ neptim, Annam nomine; ac cum nuptiali ferro, Augustalis etiam illi corona imposita est.

λς'. Ρωμανὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς, τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα ἠγάγετο θυγατέρα οὖσαν τοῦ Γαβαλᾶ, ἐγγόνην δὲ Κατακύλα, Ἄννα ὄνομα. ἅμα δὲ τῷ συμφύτῳ Στεφάνῳ, καὶ ὁ τῆς Βασιλείας αὐτῷ Στέφανος ἐπιτίθεται.

λζ. Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τοῦ Τούρ- A
καων κατὰ Ῥωμαίων Ἰνδικτιῶνος ἑβδόμης Ἀπριλλίῳ μηνί· οἱ δὲ καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως, ἐλήϊσαντο πᾶσαν Θρᾴκην ψυχῇ. Ἀπιτάλη οὖν ὁ Πατρίκιος Θεοφάνης ὁ Πρωτοβεστιάριος καὶ Παραδυναστῶν ποιῆσαι ἀλλάγιον· ὃς θαυμασίως καὶ συνετῶς αὐτοῖς μετελθὼν, ὅσαπερ ἐβούλητο κατεπράξατο, πολλὰ παρ' αὐτῷ ἐν τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλίᾳ ἐπαινηθείς τε καὶ θαυμασθείς· ὅτι καὶ τὸ μεγαλόψυχον αὐτῷ καὶ φιλάνθρωπον ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φειδόμενος χρήματος πρὸς τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀπάρτυσιν.

λη. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευταίῳ υἱῷ Κωνσταντίνῳ, ἐκ γένους τῆς Ἀρ- B
μενιακῶν τέκνωμα Ἑλένην, τῆ Πατρικίᾳ Ἀδριανῆ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρᾳ, ἑτέραν πάλιν συνέζευξε γυναῖκα ὀνόματι Θεοφανώ, ἐκ γένους τοῦ Μαμαντος ἐκείνου καταγομένην.

λθ. Δεκάτης καὶ τετάρτης Ἰνδικτιῶνος, Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ ἑνδεκάτῃ, καταπλεύσαντες οἱ Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινούπολιν, μετὰ πλοίων χιλιάδων δέκα, οἱ καὶ Δρομῖται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῆς Φράγγων καθίστανται. ἀπιτάλη οὖν κατ' αὐτῷ μετὰ τερήρων καὶ δρομώνων ὅσα καὶ ἔτυχον ἐν τῇ πόλει ὁ Πατρίκιος· καὶ τόν τε στόλον προθυμηθεὶς καὶ ἑτοιμασάμενος, καὶ νηρεῖα καὶ δάκρυσιν αὐτὸν κατοχυρώσας ὡς μάλιστα, τοὺς Ῥῶς προσδέχεται καταναυμαχῆσαι μέλλων αὐτούς. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνοι κατέλαβον, καὶ πλη- C
σίον τῆ Φάρῳ ἐγένοντο· Φάρος δὲ καλεῖται ἀφίδρυμά τι, ᾧ πυρσὸς ἐπιτίθεται εἰς ὁδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις· ἔστι πρὸς τῇ τῶ Εὐξείνου πόντου στόμα παρεδρεύων, ὃς κατὰ ἀντίφρασιν κέκληται. Καλόξεινος γάρ, διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκεῖσε λῃστῶν πρὸς τοὺς ἐπιξενουμένους καταδρομάς, ὃς ὡς φασὶν ἀπελῶν Ἡρακλῆς, καὶ ἀδείας τυχόντες οἱ παροδῖται, τοῦτον Εὔξεινον ἐπωνόμασαν· ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ ἀθρόον τούτοις ἐπίδειτο, ὃ τῶν ἐπωνυμίαν εἴληφε, διὰ τὸ τὰς Ἀργοῦς πλωτῆρας ἐκεῖσε διερχομένους, ἀνιδρῦσαι ἱερόν. καὶ δὴ πρῶτος τῷ οἰκείῳ δρόμωνι διαπλεύσας, τῶν τε συμβάντων τῷ Ῥωσικῶν πλοίων δίλυσε, καὶ τῷ ἐσκευασμένῳ πυρὶ πλέοντα καταφλέξε· τὰ λοιπὰ τύποις ἐτρέψατο εἰς πλημμὺ καὶ φυγήν· ᾧ ἀκολούθως καὶ οἱ λοιποὶ δρόμωνες, καὶ αἱ τερήρεις ἐπικεδραμοῦσαι, τελείαν εἰργάσαντο τῶν τροπήν. καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν ἀνανδρα· πολλοὺς δὲ καταπόντισαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. οἱ περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς Ἀνατολῆς μέρος εἰς τὰ Σγόρα λεγόμενα καταπλέουσιν. ἀπιτάλη δὲ τότε καὶ Βάρδας Πατρίκιος ἀπὸ Στρατηγῶν ὁ Φωκᾶς, διὰ γῆς μετὰ ἱππέων καὶ ἐκλέκτων ἀνδρῶν τὸ παρατρέχειν αὐτούς. καὶ δὴ τύπων συμπαγμα ἱκανὸν ἀποσκιλάντων πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη, ὥστε τὰ πρὸς τροφὴν Ε καὶ ἄλλην χρείαν ποείσασθαι, περιτυχὼν τῷ τοιούτῳ συμπαγματι ὁ εἰρημένος Βάρδας ὁ Φωκᾶς, κακῶς τύπτει, τροπώσας καὶ καταφυγὰς αὐτούς· κατῆλθε δὲ καὶ ὁ συμπάντων καὶ ἐχέφρων Ἰωάννης ὁ Δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας μετὰ παντὸς τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ πολλοὺς τούτων διέφθει-

XXXVII. Turcorum prima expeditio adverſus Romanos contigit menſe Aprili, Indictione VII. Hi ad Urbem uſque excurrentes, cunctos per Thaciam obvios præda abegerunt. Miſſus itaque Theophanes Patricius Protoveſtiarius, Imperiique Adminiſter ac Princeps Senatus, ut cum eis pacem componeret captivoſque reciperet. Porro Theophanes admiranda prudentia ac ſagacitate illis uſus, ex voto cuncta confecit, multamque ex illis eo nomine laudem ac admirationem reportavit. Tunc quoque Romanus Imperator, quanta magnificentia ac humanitate præſtaret, oſtendit; nullis ſumptibus parcens, ſolum ut liberarentur captivi. Turcorum irruptio. Captivorum redemptio.

XXXVIII. Locavit etiam Romanus Imperator Conſtantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani Patricii filiam ſtirpis Armeniacæ. Qua & defuncta menſis Februarii die altera, alteram ei Theophanonem nomine Mamantis illius ſtirpe ſatam, nuptum tradit. Helena & Theophano uxores Conſtantini.

XXXIX. Quarta-decima Indictione, menſis vero Junii undecima, Ruſſi inſtructa claſſe ad decem navium millia adverſus Byzantium navigaverunt. Hos Dromitas vocant (velut palantes dicas ac curſu veloces) atque a Francis genus ducunt. Miſſus itaque eſt cum triremibus & celocibus quotquot in Urbe erant, illorum impetum excepturus Theophanes Patricius. Inſtructaque ac parata claſſe, jejunii ac lacrymarum apprime præſidio communitus, Ruſſos operiebatur, navale cum eis certamen commiſſurus. Quod vero illi jam junxerant, ac propter Pharum venerant (vocatur vero Pharus, turris quædam & ſubſtructio, cui fax accenſa imponitur, ad eorum qui noctu applicant iter dirigendum) ipſe ad Euxini fauces ſtationem habens (ſic enim contraria appellatione vocatus eſt, cum Cacoxinus diceretur, idcirco nimirum quod latrones ea loca inſidentes aſſidue adverſus hoſpites graſſarentur, quos ab Hercule ſublatos ajunt; propterea que viatores tuto jam illius itinere, Euxini, quaſi *hoſpitalis*, nomen indidiſſe) in loco quem Hierum vocant, repente in eos impreſſionem fecit. Hierum inde nominis appellationem ſumpſit, quod Argonautæ illac tranſeuntes, Templum ſibi extruxerint. Primus itaque ſua ipſe veloce vectus, cum Ruſſicarum navium ordinem diſſolvit, tum pleraſque præparato igne nautico incendit; reliquas in fugam vertit; quem pone ſecutæ naves reliquæ atque triremes, hoſtium omnem aciem penitus fuderunt: ac plures quidem navium cum vectoribus ſubmerſerunt, multos peremerunt, plurimos vivos cepe- Ruſſorum clades multiplex. runt. Superſtites cladi reliquiæ ad Orientalem plagam, ad locum Sgora dictum trajecerunt. Ibi Bardas Patricius Phocas Exdux miſſus, cum equitum peditumque delecta manu, ad hoſtium iter terra intercipiendum, in eorum cohortem ſatis numeroſam, ad pabulandum aliaque neceſſaria ad Bithyniæ partes miſſam, incidit, ingentique eam ſtrage fudit & profligavit, atque internecione delevit. Sed & Sapientiſſimus ſolertiſſimuſque Joannes Curcuas Scholarum Domeſticus cum Aſiatico omni exercitu præ- Curcuas in Ruſſos opera. Ruſſorum irruptio. Ruſſi Francorum genus. Euxini origines. *Edit. Pariſ. pag. 263.* Hieri origines. Theophanis virtus. Bardæ Phocæ victoria.

sto fuit, multosque Russorum a reliquo agmine aliis aliisque locis divulsos offendens, sustulit; ita sane ut ejus aggressionis metu perculsi, in suis se navibus adunata classe continerent, nec usquam excurrere auderent. Hi porro ingentia maximaque mala perpetraverant, cum necdum illis Romanæ copiæ præsto essent. Nam Stenum omne, quod vocant, igne vastarunt. Ex illis quos captivos ceperant, alios in crucem agebant, alios terræ configebant, alios velut ad metam erectos, jaculorum imbre impetebant. Quotquot vero Sacerdotalis ac Clericalis ordinis deprehendebant, iis, retro vinctis manibus, per medium caput clavos ferreos adigebant. Multas sacrarum Ædium, subjecta flamma combusserunt. Ingruente vero hyeme, cum eos jam necessarius commeatus deficeret, dum scilicet Scholarum Domestici Curcuæ copiarum insultus, virique prudentiam ac consiliorum sagacitatem timent, nec non Patricii Theophanis navalia prælia, exque insidiis alituque aggredientis impetum reformidant, domum redire constituerunt. Ac vero, hoc adnitentes, ut Romanam classem laterent, cum mense Septembri Indictione quinta-decima ad Thraciæ partes transfretare aggressi essent, quem dicebam Patricium Theophanem obvium habuerunt. Neque enim vir solertissimum ac pervigilem animum unaque fortissimum fefellerunt. Mox igitur navalis iterum pugna committitur; plurimæque hostium submersæ naves, multi occisi. Pauci cum navibus cladi subducti, inque Cules littus evecti, ingruente nocte fuga evaserunt. Theophanes Patricius cum insigni victoria maximisque erectis tropæis reversus, honorifice & magnifice suscipitur, ac Accubitoris dignitate ornatur.

Russorum immanitas.

Edit. Paris. pag. 264.

Romanorum altera victoria.

Theophanes Accubitor.

XL. Quia vero dictus Joannes Magister & Scholarum Domesticus eo bello præstantissima virtute fulserat, multaque ac magna tropæa erexerat, atque Romani Imperii fines late protulerat, complurésque Agarenorum Urbes everterat: quodque viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus Imperator, ut ejus filiam Romano nepoti ex Constantino filio uxorem asciscceret. Curcuæ filiæ, Euphrosinæ nomen erat; Constantini filio, Romani; quem Constantinus Porphyrogennetus castratum, Patricii dignitate ac Cubicularii donavit. Conflata hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur, cum annos duos supra viginti continuos ac menses septem Domestici munus gessisset.

Romanus Constantini filius castratus.

Curcuæ ex invidia officio motus.

XLI. Operæpretium vero sit, viri tum genus tum educationem institutionemque, atque animi ac corporis indolem, gestaque referre; quamque nostra hac ætate fidelis rectusque extiterit. Oriundus erat Armeniaca stirpe e Docia Darbidi oppido; patre non obscuro, Palatino valde opulento, Joannis Icanatorum Domestici filio. Quin & sacris literis eruditum tradunt, Christophori Gangrensis Metropolitæ opera, quem sanguinis necessitudine contingebat. Celebre etiam per ora volat dixisse Antistitem, *Fore ut Joannes hic in redemptionem & solatium Romanorum esset*. Multas quippe plurimasque Ur-

Curcuæ prædara puerpera.

Ἀρ' οὐκ ἀποπάλας τῷδε κἀκεῖσε καταλαμβάνων· ὥστε συσαλεύσας αὐτὸς δίκτι τῆς αὐτῆ ἐπιθέσεως, μίαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ παρὰ τὰ εἰκεῖα πλοῖα, καὶ μηδαμῆ παριστρέχειν καταπλήξας. πολλὰ δὲ καὶ μέγιστα κακὰ ἔπραξαν διαφέξαντα πρὸ τῆ τῶ Ῥωμαϊκῶν στρατεύματα καταλθεῖν. τό, τε γὰρ Σπινὸν ἅπαν λεγόμενον ἐρήμωσαν· καὶ ὡς συναλάμβανον αἰχμαλώτους, τοὺς μὲν ἐσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῇ προσηκοντάλιζον, τοὺς δὲ ἄσπερ σκοποὺς ἑστῶτας βέλεσι κατηκόντιζον. ὅσους δὲ τὸ ἱερατικὸν κλῆρον κατελάμβανον, ὄπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες, ἥλους σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῷ κατεπήγνυον. πολλὰς δὲ ἁγίας ναοὺς τῷ πυρὶ παρέδωκαν. χειμῶνος δὲ ἐπιγενομένου καὶ τροφῶν ἀπορουμένης, τό, τε ἐπελθὸν στράτευμα τῆ Δομεστίκου τῶν σχολῶν τῶ Κυρκύα, καὶ αὐτὸν τὸν ἐπιφορὰν καὶ τοιαύτην δεδιότες, τάς τε ναυμαχίας καὶ τὰ ἐγκρατισμένα πολέμια τῶ Πατρικίου Θεοφάνους, ἐβουλεύσαντο τὰ οἴκοι καταλαβεῖν. καὶ δὴ λαθεῖν τὸν στόλον ἀναδάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος πέμπτης καὶ δεκάτης νυκτὸς ἀντιπλεῦσαι ἁρμενίζοντες ἐπὶ τὰ Θρακῶα μέρη, παρὰ τὸν ῥηθέντα Πατρίκιον Θεοφάνην ὑπολαμβάνοντες· οὐδὲ γὰρ ἐλαθον τὸν αὐτὸν ἐγρηγορότα καὶ γενναίαν ψυχὴν. δύο οὖν δλόκληρα ναυμαχίαι συνάπτονται, καὶ πλεῖστα πλοῖα ἐβύθισαν, καὶ πολλοὺς πάντων ἀπέκτειναν, ὁ ἐρημίας ἀνήρ. ὀλίγοι δὲ μὴ πλοίοις περισωθέντες, καὶ ἐπὶ τῆ τῆς Κύλης παραπεσόντες ἀκτῆ, νυκτὸς ἐπελθούσης διέφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ Πατρίκιος μετὰ νίκης λαμπρᾶς καὶ μεγίστων τροπαίων ἐπανορθώσας, ἐντίμως καὶ μεγαλοφρεπῶς ὑπεδέχθη, καὶ Παρακοιμώμενος ἐτιμήθη.

μέ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ῥηθεὶς Ἰωάννης Μάγιστρος καὶ Δομέστικος τῶ σχολῶν ἄριστος ἐγένετο εἰς τὰ πολέμια, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἀρίστους τρόπαια, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπέκτεινεν ὅρια, πλείστας τε πόλεις ἐπόρθησε τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ διὰ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς, ἐβουλήθη ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν ἑαυτῶ ἔγγονον Ῥωμανὸν τὸν ἐκ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θυγατέρα ἀναλαβεῖν. ἡ οὖν θυγάτηρ τοῦ Κυρκύα λεγομένη Εὐφροσύνη. ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου λεγόμενος Ῥωμανὸς, ὁ δισυχισθεὶς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ ἐτιμήθη Πατρίκιος καὶ Πραιπόσιτος. φθόνῳ δὲ αὐτῆ τῆς τοιαύτης ἔτυχεν ὑποθέσεως τῶν λοιπῶν Βασιλίδων κινηθέντος, παύει τῆς ἀρχῆς, ἔτεσι καὶ δύο χρόνους καὶ μησὶν ἑπτὰ Δομέστικος διαδόχος τελέσας.

μέ. Πλεῖον οὖν ἄξιον εἰπεῖν τό, τε γένος καὶ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐπιτήδευμα, καὶ τὰ φύσεως τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ, καὶ τὴν πρᾶξιν· καὶ ὁποῖος πιστὸς καὶ ὀρθὸς ἀνεφάνη τῆ γενεᾶ ἡμῶν. οὗτος ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν ἦν ἀπὸ Δοκίας χωρίου Δαρβιδοῦ· πατρὸς μὲν τῶν οὐκ ἀσήμων, Παλατίνου πάνυ πλουσίου υἱοῦ Ἰωάννου Δομεστίκου τῶν Ἰκανάτων. λέγεται δὲ καὶ τὰ ἱερὰ γράμματα ἐκπεπαιδεῦσθαι παρὰ Χριστοφόρου Μητροπολίτου Γαγγρῶν τῶ συγγενοῦς αὐτοῦ. ὡς φάσκει δὲ ὁ λόγος ὅτι ἦρα ὁ Ἀρχιερεὺς, Οὗτος ὁ Ἰωάννης εἰς λύ-

τρώσω καὶ ἅπασιν τοῖς Ρωμαίων χειρώσεται. πολλὰς δὲ καὶ πλείστας πόλεις, κάστρα καὶ χώρας καὶ κατέλ-
405. λια [405] καὶ πᾶσα τὴν Ἀγαρηνῶν ἐχειρώσατο, καὶ τὴν Ρωμαΐαν διπλῆν κατεσήσατο, πρότερον ὑπὸ τοῖς πολεμουμένοις ὑπὸ τὴν ἀρωγὴν τοῦ Χριστοῦ μίχρι τοῦ Χαρσιανοῦ κάστρου, καὶ τῆς Τζιλῆς καὶ τοῦ Ἁλυ ποταμοῦ. ὁ δὲ πιστὸς καὶ εὐσεβὴς πρὸς Ρωμαίων Αὐτοκράτορα Ἰωάννης Δομέστικος τῶν σχολῶν, μίχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος τὰ ὅρια τῆς Ρωμανίας ἐτήσατο. καὶ προῖκα καὶ δῶρα τῇ Ρωμανίᾳ προσήνεγκε, καὶ λαὸν καὶ στρατὸν ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖθεν προσεκτήσατο, καὶ φόρους ἐτησίους λαμβάνειν ἐπέτυχε, καὶ πολλῶν λαφύρων καὶ ἁρμάτων καὶ αἰχμαλώ-
* deest vox aliqua, vel Auctor βαρβαρίζει. των Ἀγαρηνῶν * ἐκεῖθεν ἀπήνεγκε. μεγίστοις γὰρ ἀγῶσιν ἑαυτὸν παραθεὶς, τὰς πόλεις τῆς ἀρωγῆς τοῦ Χριστοῦ ἐπόρθησε. καὶ τίς ἂν εἴποι κατ' ὄνομα πάσας, ἃς χειρωσάμενος ὑπηκόους τοῖς Ρωμαίοις Ἰωάννης ὁ Κουρκούας καὶ Δομέστικος τῶν σχολῶν (ἐποίησατο;) τοῖς εἴκοσι καὶ δύο χρόνοις πόλεις χιλίας σχεδὸν καὶ πλείους κατεσήσατο, καὶ τῇ Ρωμανίᾳ προσήγαγε. καὶ ὡς ἰδεῖν τὸν ἄγρυπνον Ἰωάννην τὸν Κουρκούαν ἐπὶ παρατάξεως πολεμικῆς διαλαλιαῖς καὶ παρατάσεσι πιθαναῖς τοῖς Ρωμαίοις χρώμενον, καὶ ἄλλον Τραϊανὸν ἢ Βελισάριον πλάσας καὶ ὑπολάβοις τοῦτον. καὶ εἴ τις ἐφ' ὅτοις παραθήσει τὸν ἄνδρα, εὑρήσει πλείονας τὰς τοῦ Κουρκούα ἀνδραγαθίας καὶ ἀρετάς. οἱ δὲ λαμπρῶς ποθοῦντες, καὶ θέλοντες μαθεῖν τὰς τοῦ Ἰωάννου Κουρκούα ἀρετὰς καὶ συγγραφὰς, εὑρήσουσιν ἐν ὀκτὼ βιβλίοις ἐκτεθείσας παρὰ Μανουὴλ Πρωτοσπαθαρίῳ καὶ Κριτῇ.

[β'.] Ἄξιον δὲ διηγήσασθαι καὶ τὰς τοῦ ἀνεψιδίλφου Μαγίστρου καὶ Δομεστίκου τῶν σχολῶν Ἰωάννου τοῦ Πατρικίου καὶ Στρατηγοῦ Χαλδίας Θεοφίλου ἀρετὰς καὶ ἀνδραγαθίας. οὗτος εἰς Χαλδίαν Μονοστράτηγος γενόμενος, οὐχ ἑαυτὸν, οἷα οἱ πολλοὶ τῇ τρυφῇ καὶ σπατάλῃ καὶ ἡδυπαθείᾳ χρῶνται· ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκδοὺς πρὸς κόπους καὶ στελπρότητας, πρός τε τὰς κώμας καὶ χώρας τῶν Ἀγαρηνῶν λῃζεσθαι, ὥστε καὶ τοὺς οἰκοῦντας Ἀγαρηνοὺς εἰς τε κάστρον τὸ ἀνδρειότατον καὶ θαυμάσιον, Θεοδοσιόπολιν, καὶ τὰ περιξ αὐτοῦ κάστρα αἰχμαλώτους ἀγαγεῖν. καὶ τῷ Μαγίστρῳ Ἰωάννῃ φορολογῆσαι καὶ ὑποτάξαι ἐποίησε. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἄριστος Στρατηγὸς ἀνεφαίνετο. καὶ οὐκ ἐφαίνετο μόνον, ἀλλὰ
406. καὶ ἐδείκνυτο· καὶ [406] ἄλλος Σολομὼν ὁ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, ἀνεφαίνετο καὶ ἐγνωρίζετο. ὃς καὶ τοῖς μετέπειτα καταλιπὼν τὸν ἔγγονον αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Τζιμισκῆ. καὶ τῇ δίψυχᾳ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ ἀσκήσει τοῦ ἀνδρὸς Πατρικίου καὶ Στρατηγοῦ ἑῳῶν θεμάτων τιμηθείς, ἔπεσε καὶ ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Νικητοῦ Βασιλέως τοῦ λεγομένου Φωκᾶ Μάγιστρος Δομέστικος τῶν σχολῶν ἀνεφάνη. ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτῶν ἐν τῇ ῥυθμῷ καὶ τῇ τάξει αὐτῶν διηγητέα. ἀναγκαῖως καὶ περὶ Ρωμανοῦ Πατρικίου καὶ Στρατηγοῦ διαφόρων θεμάτων τοῦ υἱοῦ τοῦ Μαγίστρου Ἰωάννου τοῦ λεγομένου Κουρκούα, ὃς καὶ αὐτὸς ἄριστος καὶ ἀνδρεῖος ἀνεφαίνετο.

bes & arces & oppida & caſtella & munitiones Agarenorum ſubjugavit, duplo- Duplo auctior que productiorem Romanam ditionem fecit; cum prius Chriſti fidei hoſtes in eas anguſtias adegiſſent, ſicque mancipaſſent, ut extra Charſiani arcem, Hypſelemque & Aly fluvium non excurre- Ed. Pariſ. ret. Fidelis vero inque Romanorum Im- pag. 265. peratorem ſtudioſus gnavuſque illius ſervus Joannes Scholarum Domeſticus, ad Euphratem uſque ac Tigrim Romanæ ditionis fines protulit, ſpoliaque ac munera Romanis obtulit, indeque Imperator novum populum ac exercitum comparavit, multaque tributa quotannis pendenda indixit, pluraque ſpolia & currus & captivos Agarenos inde revexit. Maximis enim certaminibus ſe ipſe objectans, Infidelium Urbes expugnavit. Quis vero ex nomine ſigillatim percenſeat, quot Urbes armis expugnatas Joannes Curcuas Romanis tributarias reddiderit? Per annos duos ſupra viginti, Urbes fermè mille, iiſque plures, ſubegit, ac Romanæ ditionis fecit: eratque videre virum pervigilem ſub hoſtilis aciei incurſu, concionibus militaribus adhortationibuſque ſuorum excitantem animos, ut Trajanus alter aut Beliſarius videri merito ac nuncupari poſſet. Quin ſi quis Joannem Curcuam cum illis contulerit, majora ejus bellica facinora fortiaque facta invenerit. Sin quos autem Joan- Manuel rerum nis Curcuæ res præclare geſtas ac mo- Curcuæ Scri- numenta magnifice noſcendi cupido in- ptor. ceſſerit, Manuelis Proconſpatharii & Judicis calamo, octo libris luculenter explicata invenient.

XLII. Nec vero abs re fuerit, ejus quoque germani (Magiſtri ſcilicet ac Scholarum Domeſtici Joannis) Patricii ac Chaldiæ Ducis Theophili res bello fortiter geſtas abs me ennarrari. Hic, ſumma Ducis poteſtate in Chaldiam miſſus, non ut multorum moribus comparatum eſt, ut ſe ipſi voluptatibus ac luxuriæ dedant, ſic ille molliori vitæ deliciiſque ſtuduit: ſed laboribus duriorique diſciplinæ ſeſe mancipans, Agarenorum oppida terraſque diripere ac populari, oppidanoſque Urbis munitæ fortiſſimæ ac planæ mirabilis Theodoſiopolis, circumvicinaſque arces ſub jugum mittere, Magiſtroque Joanni tributarias facere ac mancipare. Sed & in Meſopotamia exercitus Ductor egregie fulſit; nec inane ſolum nomen protulit, ſed & virtutem probavit; alterque Salomon Juſtiniani Imperatoris ætatis heros enituit atque habitus fuit, qui & poſteris Joannem Tzemiſcem nepotem reliquit; virique proba indole & fortitudine & diligentia, Patricii, diverſorumque Thematum Prætoris Duciſque auctus dignitate; ac poſtremo Nicephoro Niceta (Phoca nuncupato) Imperatore, Magiſter ac Scholarum Domeſticus creatus. Sed de his quoque ordine, inque eorum propria ſerie, texenda narratio eſt: perindeque de Romano Patricio, diverſarumque per Provincias Legionum Duce, Magiſtri Joannis Curcuæ filio, qua & ipſe vir optimus claruit fulſitque fortitudinis laude.

Theophilus Curcuæ frater vir præcla- rus. Salomon in bello Vandalico celebris. pag. 266. Nicephorus Nicetas, i. Victor. Romanus Curcuas.

Joan. Cuccus molestatis accusatus, ac gradu motus.

XLIII. His ita florentibus, Christianæque fidei prælidio hostibus obnitentibus ac contra pugnantibus, Urbesque & Provincias atque oppida ac loca Imperio Romano adjungentibus, Infidelesque Romano Imperatori tributarios facientibus; qui semper Fideles prosolque impugnat, Beliar, gratulantes Christianos ac gratiarum actione effusos videre non ferens, nonnullis auctor est, suadetque, ut & Magistrum ac Domesticum Joannem apud Romanum Imperatorem accusent, eamquam rerum summæ inhiantem, & qui eam in rem in promptu exercitum haberet; multa denique loca prædiaque per rapinam parta atque parata possideret. Mittit igitur Romanus cognitores Judices, diligentique rerum inspectione, nullius rei criminis offendens, in pristinam eum dignitatem restituit: ejus tamen rei causa apud reliquos Augustos ei conflata invidia, munere abdicatur, ejusque loco Pantherius, Romano Imperatori sanguinis necessitudine conjunctus, Domesticus constituitur.

μγ'. Τούτων οὕτως ἀκμαζόντων, καὶ ὑπὲρ τῆς τῶ Χριστιανῶν πίστεως ἀντιχομένων καὶ μαχομένων, καὶ πόλεις καὶ χώρας καὶ κώμας τῇ βασιλείᾳ τῶν Ρωμαίων προσαγόντων, καὶ ὑποφόρους τοὺς ἀρνητὰς τοῦ Χριστοῦ τῷ Βασιλεῖ Ρωμαίῳ ποιουμένων, ὁ ἀεὶ τὸ γένος τῶν πιστῶν καὶ ὀρθῶν δούλων μαχόμενος Βελίαρ, μὴ φέρων τὸν πολλὸν καὶ ἄπειρον εὐχαριστίαν τῶν Χριστιανῶν, ὑπέβαλέ τισι, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ρωμαίων καὶ τὸν Μάγιστρον Δομέστικον Ἰωάννην διέβαλλον, ὡς τῆς Βασιλείας τῶν Ρωμαίων ἐριέμενος, καὶ λαὸν ἑμπαράσκευον ἔχων, καὶ ὅτι πλείστας οὐσίας καὶ ἁρπαγὰς ἐποιήσατο τόπων καὶ χωρίων· ὁ δὲ Ρωμαίων βασιλεὺς καὶ ζητήσας, οὐδὲν εὗρε, καὶ μεταδοὺς τῆς ἀρχῆς, ἀποκατέστησε. φθόνῳ δὲ αὐτὸν τοιούτων ὑποθέσεων παρὰ τῶν λοιπῶν κινηθέντων, ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς, καὶ Δομέστικος ἀντ' αὐτοῦ προχειρίζεται Παντηρεὺς, συγγενὴς τοῦ Βασιλέως Ρωμαίου.

Romani elecmosynæ.

XLIV. Cæterum Romanus Imperator Urbis debita omnia æsque alienum civium omne, divitum pariter pauperumque ac egenorum, quantum ex tabulis probari poterat, dissolvit: suntque adeo qui dicant dedisse undeviginti centenaria. Nominum tabulas in Chalces Purpureo Umbilico combussit, universis fauste acclamantibus, votisque Imperatorem prosequentibus. Imperii anno secundo supra vigesimum, pretia domorum civibus omnibus conductoribus, a maximo ad minimum usque dimisit. Feria quarta & Parasceve ad Conversarum exiens ædes, scortis omnibus argenteos duos erogabat: Inclusis viris & fœminis, singulis tres nummos impendebat. Ecclesias vero & Monasteria plura extruxit: vestes quoque auro contextas, calicesque cum discis sacros largitus est. Hospitale quoque ad Mabriani ædes excitavit, fecitque stabula ac hospitia pulcherrima: strata etiam struxit cubilia ac cubicula, eorum omnium gratia qui hospites Urbem petunt, ac lites agunt. Quin & de illorum, ipsorumque eorum jumentorum ac famulorum cibo pabuloque statuit atque præcepit. Domos in eam rem firma donatione addixit, ut indeficienter sumptus sufficerent. Hoc autem illorum gratia fecit, qui hospites, lites in Urbe habent, ut inde procurentur atque alantur. Ad sepulchrum suum dari jussit quotidie frustula offasque triginta millia. Quarta Feria & Parasceve in Prætorio & Chalce & Numeris, vinctis singulis folles quindecim erogari mandavit: Magnaque Parasceve nummos singulos eleemosynarum nomine illis tribui. Olympi Monachos & Cyminæ & Athonis & Barachei & Latri, omnesque nummum unum viritim ex suo Monasterio accipere voluit.

Edit. Paris. pag. 267.

μδ'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμαίων, πάντα τὰ χρέη τῆς πόλεως ἀπό τε πλουσίων μεγιστάνων πωχῶν καὶ πενήτων, ὅσα ἀν ἐν φανερῷ ἀπεδείκνυντο ἀπίδοσιν. ὡς φασί τινες ὅτι δίδωκε κεντηνάρια ἐννεακαίδεκα· τὰς δὲ ὁμολογίας κατέκαυσεν εἰς τὸ Πορφυρεῶν ὀμφάλιον τῆς Χαλκῆς, πάντων ἐπευχομένων τὸν Βασιλέα. τῇ δὲ εἰκοστῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ χρόνῳ δίδωκε τὰ ἐνοικιὰ πάσης τῆς πολέως, ἀπὸ μικρῶν ἕως μεγάλων. τετράδιν καὶ παρασκευὴν ἐξερχόμενος εἰς τὰ μιτατόρια, ἐδίδου πᾶσαν πολιτικὴν ἀνὰ ἀργυρᾶν δύο. καὶ τοὺς ἀγκλεῖσεις καὶ τὰς ἐγκλείσας ἐρωγδὸν ἀνὰ νομίσματα τρία· ἐκκλησίας δὲ καὶ μοναστήρια πολλὰ ἔκτισεν, ἀλλὰ καὶ ἐνδύτας χρυσοφάντους, καὶ διακονοπήρια ἀπεχαρίσατο. Ξενοδοχεῖον καθίδρυσεν εἰς τὰ Μαβριανοῦ, καὶ στάβλους ποιήσας καὶ σκευὴ κάλλιστα. κραββατοστρώσια διὰ τοὺς εἰσερχομένους πάντας ἐξωτικοὺς, καὶ δίκας λαμβάνοντας κατεσκεύασεν. ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ διατροφῆς αὐτῶν τε καὶ τῶν ἀλόγων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν διωρίσατο καὶ προσέταξε. καὶ οἰκήματα προσκύρωσε, τὸ ἀτελῶς δίδοσθαι. τοῦτο δὲ ἐποίησε διὰ τοὺς ἔχοντας δίκας ἐξωτικοὺς καὶ εἰσερχομένους, ἵνα διατρέφωνται καὶ διακονῶνται ἐξ αὐτοῦ. εἰς δὲ τὸν τάφον αὐτοῦ, διωρίσατο ἵνα καθ' ἑκάστην ἡμέραν δίδωνται [409] * ψωμία μυριάδες γ'. καὶ τετράδιν καὶ παρασκευὴν ἵνα δίδωνται [410] εἰς τὸ Πραιτώριον καὶ εἰς τὸν Χαλκὸν καὶ εἰς τὰ Νούμερα, ἵνα ἕκαστον ἄνθρωπον ἀνὰ φολλὶς δεκαπέντε· καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ πάντας τοὺς φυλακίτας ἀνὰ νομίσματος ἑνός. διωρίσατο δὲ τοὺς Μοναχοὺς τοῦ Ὀλύμπου, τὴν Κυμινᾶν, τοῦ Ἄθωνος, τοῦ Βαραχίου καὶ τοῦ Λάτρου, καὶ πάντας λαμβάνειν ἀνὰ νομίσματος ἕνος. τοῦτο δὲ λαμβάνειν αὐτοὺς ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ μονῆς.

409 * μύρια.

Turcorum nova invasio.

XLV. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci cum ingentibus copiis Romanæ ditionis fines invaserunt. Egressus vero Theophanes Patricius Accubitor, pacis cum eis fœdus percussit, acceptis obsidibus ex illustrioribus. Hincque adeo contigit, in annos quinque pacem in-

μέ. Ἰνδικτιῶνος πρώτης Ἀπριλλίῳ μηνὶ ἐπῆλθον πάλιν οἱ Τοῦρκοι μὲ πλείστης δυνάμεως. ὁ δὲ Πατρίκιος Θεοφάνης ὁ Παρακοιμώμενος ἐξελθὼν, σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρων ἐμφανῶν ἀναλαβόμενος. ἐξ οὗ συνέβη ἐπὶ χρόνους πέντε τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι. ὁ δὲ

Βασι-

Βασιλὶς Ρωμανὸς πλείσας πόλεσι τῆς Μακεδονίας τε καὶ Θράκης, τὰς μὲν ἐκ βάθρων ἀνῳκοδόμησε, τινὰ δὲ καινισμοῖς ἐπεκόσμησε. οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τὴν Βασίλειον πόλιν περιφανῆ παλάτια ἐκαινούργησε· ἔτι καὶ λεπρῶντας ἀμφιλαφῶς καὶ ἀκάρπους, ἐξ ὧν ἡ τυχοῦσα πέρδιξ ἐγγίνεται· καὶ δὴ καὶ γερόντων τροφεῖα, ξενοδόχους τε καταγώγια, ἀρρωστούντων ἐνδιαιτήματα, τῷ κατὰ ψυχὴν ἔπεσε ἀντιδόσεων.

μς'. Δευτέρας δὲ Ἰνδικτιῶνος ὁ Ρωμανὸς Βασιλὶς Παχάλιον Πρωτοσπαθάριον καὶ Στρατηγὸν 411. Λογγιβαρδίας [411] πρὸς τὸν Ῥῆγα Φραγγίας Οὔγωνα ἐξαπέστειλε, τινὰ αὐτῷ θυγατέρα ἐπιζητῶν εἰς σύμφωνα Ρωμανῷ τῷ τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ Κωνσταντίνου ὑῷ. ὃν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημένος Παχάλιος μετὰ πλούτου πολλοῦ, ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγε. γέγονε δὲ ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος τρίτης, ἥτις ἓξ ζήσασα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς ἔτη πέντε, ἐπλήρωσε ταῖς ἡμέραις τῆς Αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ.

μζ'. Ἀνέμου δὲ βιαίου καὶ σφοδροῦ καταπεσόντος Δεκεμβρίου μηνὶ, 412 οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱππικῷ δῆμοι κατέπεσον, οἵ ἀπ' ἐναντίας τοῦ Βασιλικοῦ θρόνου ἐτύγχανον, καὶ συνέτριψαν τὰ τε ὑπόκαθεδρα αὐτῶν βάθρα καὶ τοὺς στηθαίους λεγόμενα. χρόνου δὲ περιελιχθέντος, τῷ αὐτῷ μηνὶ ἡ Βασιλὶς Ρωμανὸς οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰ παλάτια κατήγαγον.

μη'. Τῆς 413 δὲ πόλεως Ἐδέσσης, ἐν ᾗ τὸ τίμιον τοῦ Χριστοῦ Ἐκμαγεῖον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ πολιορκοῦντος στρατεύματος, καὶ εἰς ἀνάγκην μεγίστην περιεστάσης, ἀπέστειλαν οἱ αὐτῆς οἰκήτορες πρὸς τὸν Βασιλέα Ρωμανὸν, δεησόμενοι τὴν πολιορκίαν λυθῆναι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον Ἐκμαγεῖον παρέχειν ὑπαγγελλόμενοι· ὑπὲρ δὲ τῆς τοιαύτης χάριτος, δισμυρίους λίτρας ἔστησαν τῷ ἐπιφανῶν ἀντιλαβεῖν, χρυσοβούλιόν τε λαβεῖν, ὥστε μηκέτι τὴν τούτων χώραν παρὰ τοῦ Ρωμαίων στρατοῦ λεηλατεῖσθαι. ὃ δὴ καὶ γέγονε. τὸ ἁγίου δὲ Ἐκμαγείου ἦτοι μανδηλίου ὑποστάντος, καὶ ἤδη τῇ Κωνσταντινουπόλει πλησιάζοντος, Θεοφάνης Πατρίκιος ὁ Παρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγάρῃ ἐξῆλθεν, ὑπαντήσας αὐτῷ μετὰ λαμπρᾶς φωταγωγίας, καὶ τῆς δεούσης τιμῆς τε καὶ ὑμνῳδίας· καὶ τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε, τοῦ Βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος, κἀκεῖ αὐτὸ ἀποκαθιδρύσαντος. καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ, οἵ τε Βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανός τε καὶ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος· σὺν τῷ Πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς δεούσης τοῦτο ἀναλαβόντες τιμῆς, τῆς Συγκλήτου πάσης προπορευομένης, ἐν φωταγωγίας μεγίστης προαγούσης μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας πεζῇ διεκόμισαν, καὶ προσκυνηθὲν ἐκεῖσε ἐν τῷ παλατίῳ ἀνήγαγον.

μθ'. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις Ἀρμενίου τέρας τῇ πόλει ἐπεφοίτησε. παῖδες συμφυεῖς ἄῤῥενες ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρὸς, ἄρτιοι μὲν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος, δύο δὲ σώματος τῆς γαστρὸς, καὶ μέχρι τῆς ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότες, καὶ ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀ-

Incerti Continuat. Romanus Lacapenus.

Aductasque servari. Cæterum Romanus Imperator plerasque per Macedoniam atque Thraciam Urbes a fundamentis extruxit, alias reparavit. Nec id modo, sed & in Urbe Augusta magnificas ædes Regias instauravit. Prata quoque opima ac uberrima, quæ longe maximam voluptatem præstent: sed & in senum alimenta hospitumque diversoria ac ægrorum domicilia construxit, mercedem a Deo animique salutem speraus se recepturum esse. Romani edifica plaque opera.

XLVI. Porro secunda Indictione Romanus Imperator Paschalium Protospatharium ac Longobardiæ Ducem ad Hugonem Regem Franciæ misit, ejus filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam exquirens: quam & assumens, quem dixi, Paschalius cum multa supellectile atque opibus in Urbem induxit. Celebratæ nuptiæ mense Septembri, Indictione tertia. Vixit cum viro annos quinque: tumque vivis exempta est, cum Constantinus illius socer ipse summus Imperator esset, solusque rerum potiretur. Constantini Porphyrogenniti.

XLVII. Mense Decembri validissimo perflante vento atque turbine, qui in Foro ex adverso Regii throni erecti sunt, sic vocati, Demi, corruerunt, subjectosque gradus & marmora ac columellas (*stirbea* dictas, quasi ad pectus ascendentes) contriverunt. Anni autem vertente circulo, eodem ipso mense, Romanum Imperatorem ejus filii Aula ejecerunt. *Edit. Paris. pag. 268.*

XLVIII. Edessa autem Urbe, in qua veneranda Christi Effigies posita erat, a Romano exercitu obsessa, & ad extremas angustias redacta, oppidani Oratores ad Romanum Imperatorem mittunt, rogantes solvi obsidionem, ejus muneris gratia, se Christi sacram Effigiem in linteo expressam daturos polliciti; hujusque ipsius muneris vicem, ex suis vinctos recipere petebat, qui nobiliores essent; bullaque Aurea eam ipsis præstari fidem, *ut nunquam Romana copia Edessenam regionem devastaret*. Quod sic utique factum. Missa itaque sacra Effigie seu Sudario, jamque haud procul Byzantio, Theophanes Patricius & Accubitor ad Sagarim fluvium cum splendido cereorum apparatu, congruoque cultu & canticis illi obviam processit; mensisque Augusti quinta-decima cum illo in Urbem intravit, Imperatore in Blachernis constituto, ubi etiam Effigiem illam adoravit. In crastinum exierunt ad portam Auream, tum Imperatoris duo filii Stephanus & Constantinus, tum Constantinus illius gener cum Theophylacto Patriarcha; debitoque honore susceptum sacrum pignus, universo Senatu præeunte, maximaque cereorum atque lampadum segete prælucente, adusque sanctæ Sophiæ Templum pedibus detulerunt, atque illic adoratione mysticoque cultu exceptum, in Palatium intulerunt. Christi Imago Edessena in Urbem illata.

XLIX. His ipsis diebus, monstrum quoddam ex Armenia Constantinopolim invectum est: pueri, scilicet duo masculi cohærentes uno ventre progressi; alias membris omnibus corporis integri, a ventriculi tamen ore & infra pubem inter se concreti, atque vultibus obversis. Monstrum hominis duplicis.

Mi dia in Urbe versati sunt; cumque omnes tanquam immane quoddam portentum contuerentur, Romanus Imperator ceu malum quoddam omen, illa ejecit. Cum autem solus jam Constantinus rerum potiretur, iterum in Urbem ingressi sunt. Uno autem ex eis mortuo, periti quidam Medici cohærescentem emortuam partem subtili arte putaverunt; nimirum fore sperantes, ut illo remedio, alter incolumis servaretur: qui tamen ipse triduo duntaxat superstes, diem obiit.

Edit. Paris. pag. 269.

Sergius Monachus. Romani Pater Spiritalis, seu Confessarius.

L. Romanus Imperator, cum Monachis omnibus, uti dictum est, eadem plurimam cultumque adhiberet, præ reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica institutione præclarum, observabat. Erat hic Magistri Cosmæ frater, primi tribunalium Præsidis. Instauravit & Manuelis Monasterium: similique quoque ratione * Panteleemonis Monasterium ac Basilicam, cui cognomen Ophriporum, a fundamentis erexit. Octingentos illic Monachos sub sancto instituto adunavit, iisque statuta stipendia, unde sustentarentur, constituit, quæ Sergio Monacho Patri suo Spirituali in eorum annonam præbebat. Miserationis affectu erga omnes exules agebatur, in quos magnam vim pecuniarum erogabat: quamobrem, quo tempore ex Aula discessit, ne unus quidem exul inventus est. Fuit Sergius Photii Patriarchæ nepos, animi ingenuitate quam carnis necessitudine illustrior. Ad summam enim virtutem scientiamque pervenerat, nec utra præstaret discerni facile poterat, sic nimirum accurate summaque perfectione utramque excoluerat. Porro florebat in eo discretionis pudor, morum gratia, animi sensus, modestia. Neque enim supercilia attrahebat, uti modo sapientibus comparatum est, nec vero arrogantem atque superbum præferebat: sed sermo illi melle dulcior ex ore stillabat: firma indoles ac constans, sensus animi modestus ac humilis. Hanc itaque virum inclytum Imperator una secum consiliis habebat, ad cujus normam atque regulam vitæ suæ rationes componeret. Monebat ille, etiamque atque etiam hortabatur, ut liberorum Imperator curam ageret, nec indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret; ne idem atque Heli illi accideret, ac liberorum piacula ipse lueret: quod & ita accidit.

* Alias, Panteleïmonis.

Viri nobilitas ac præclara dotes.

Romani erga liberos reprehensa indulgentia.

1. Reg. 3. 11.

Sergius & Polyeuctus Monachi, Romani consolatores.

LI. Porro Aula dejectus liberorum opera ac tyrannide, inque Protem insulam relegatus; hunc rursus calamitatem solantem, arumnisque ac anguitiis levamen afferentem, habebat. Aderat pariter etiam Polieuctus reverentissimus Monachus, qui ipse perinde, ac quem dicebam, Sergius adversi casus molestiam convenienter aptequo leniebat. Hic postea pro vitæ suæ candore, Theophilacto Patriarcha humanis exempto,

pag. 270

a Constantino Imperatore Patriarcha provectus est.

Romani testamento Constantinus creat primos Imperatorum.

LII. Cæterum Romanus Imperator longo senio morboque confectus, Imperii res rite ac accurate ex testamenti tabulis componit, primumque Augustorum Constantinum in Purpura natum decernit, anno sexies-millesimo quadringentesimo quinquagesimo-tertio; tumque secundo ac tertio ordine liberos Impe-

A τιμήσεσθαι· οἱ ἐπὶ πλεῖστον τῇ πόλει ἐνδιατρίψαντες, ἢ ὑπὲρ πάντων ὡς ἐξαίσιόν τε πρᾶγμα ἐν ῥώμῃ, τῆς πόλεως ὡς ποινικῆς τινος αἰσυμνήτου * ἐξηλάσατο. ἐπὶ δὲ μονοκρατορίας Βασιλείας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσήλθοσαν. ἐπεὶ δὲ ὁ ἅπερος αὐτὸν ἐπεδήμησε, ἰατρός τινες ἕμπειροι τὸ συγκαυλοκλιμένον μέρος δίκαιον ὅσον, ἐλπίδι τοῦ τὸν ἕτερον ζωοποιεῖσθαι· ὃς τρεῖς ἡμέρας ὑπέβιος, ἐτελεύτησε.

* Leg. ἐξελάσεως Leo Gr.

ρ'. Καὶ ὁ μὲν πᾶσι μὲν Μοναχοῖς, ὡς εἰκότως ἔρρητο, πίστιν ἐπεπόνητο ἄμετρον ὁ Βασιλεύς· ἐξαιρέτως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερεφέρετο Σέργιον τὸν ἐκ μοναχῶν ἐξελόμενον, ὃς ἀδελφὸς ὑπῆρχεν τῷ Μαγίστρῳ Κοσμᾷ τῷ πρώτῳ τῷ κεντρίωνι. ἀνεκαίνισε δὲ καὶ μονὴν τὴν Μανουήλ, ἀσφαλίσας καὶ ἐπιλαμπίσας καὶ τὸ μοναστήριον ἐκ βάθρων κτίσας τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ἐν ἐπαύλει τοῦ Ὀφρᾶ λιμένι. ἀπέπεμψε δὲ καὶ ἐκεῖσε Μοναχοὺς ὀκτακοσίους, καὶ συστήσας καὶ στιλίτια τοῦ λαμβάνειν αὐτοὺς ὑπὲρ διατροφῆς αὐτῶν, δὲ πᾶσι τῷ Μοναχῷ Σεργίῳ, τῷ πνευματικῷ αὐτοῦ πατρί· πάντας δὲ τοὺς ἐν ἐξορίᾳ συμπαθήσας, καὶ δὲ αὐτοῖς χρήματα πολλά· ὥστε ἐν τῇ καταρχῇθαι αὐτὸν ἐκ τοῦ παλατίου, οὐδὲ ἕνα μόνον ἐξόριστον εὗρεν. ὅτι δὲ ὁ Σέργιος ἀνεψιὸς τοῦ Πατριάρχου Φωτίου ὑπῆρχεν, ἐκ πλείονος τῆς σαρκικῆς συγγενείας ἢ καὶ ψυχικὴν ἐτίμα διάνοιαν· ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἔλαμπε, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν πότερον μᾶλλον πλεονεκτοῖ, ἄνευ εἰς ἄκρον ἑκατέραν ἐξησκημένος. ἐπῃνεῖτο δὲ αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ ἐν διακρίσεως ἔρωτος, καὶ τὸ χαρίεν ἐν ἤθεσι, καὶ τὸ μέτριον ἐν φρονήματος. οὐδὲ γὰρ ἀνέπτα τοῖς ὀφρυσι καὶ τοῖς γνωσοῖς, οὐδὲ ἀλαζών τις ἐδόκει καὶ ὑπερήφανος· ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποστάζοντα· τὸ ἦθος δὲ πάγιον καὶ σταθηρόν, ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. τοῦτον οὖν ἀρίδηλον ἀδιαλείπτως μετ' αὐτοῦ εἶχεν ὁ Βασιλεύς, καὶ εἴπως καὶ σχήμασι τὸν αὐτοῦ βίον ῥυθμίζοντα· ὃς πολλὰ παρῄνει τῷ Βασιλεῖ περὶ παίδων ἐπιμελεῖσθαι, καὶ μὴ ἀπαιδεύτως ἄγειν εἰς ἡλικίαν τελείαν· μάστοτε καὶ αὐτὸς πάθοι τὸ τοῦ Ἠλὶ, τιμωρίαν ὑπὲρ τῆς τῶν παίδων παρανομίας ἐκτίσας. ἃ καὶ γέγονε.

B

C

D

ρα'. Ἐπεὶ δὲ τῷ παλατίῳ τοῦτον οἱ παῖδες κατήγαγον, καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν, πάλιν τοῦτον εἶχε τὸ συμφορᾶς παραμυθίαν, καὶ τὸ θλίβεσθαι ἀκτενίζωνος φάρμακον· ᾧ συνὼν τότε καὶ Παλυάκτης Μοναχὸς διλαβέστατος, καὶ ἔλεγεν ἐκ τοῦ εἰρηνικοῦ τρόπου καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα παραμυθούμενος· ὃς μετὰ ταῦτα καὶ ἐν εἰλικρινεῖ αὐτοῦ βίου, τῷ Πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ πλησίασας, Πατριάρχης ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ἀνηγορεύθη.

E

ρβ'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς μικρῷ γάρ τι καὶ νέῳ τρυχόμενος, τὸ τῆς Βασιλείας κράτος ἐκδέχεται ἀπαρεμβάτως· καὶ ἐπὶ Ἀρκαδίου πρώτου καὶ ἐκδόχου τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ὁρισθέντος, ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ πεντηκοστῷ τρίτῳ· καὶ καθεξῆς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοὺς τούτου υἱούς, τὰ ὅρκια αὐτοὺς ῥητοὺς διατ-

σφαλισάμενος, Ὡς εἶπερ τῷ πρώτῳ Βασιλεῖ κατά τι πρωτατίσειαν, καθαιρεῖσθαι παραυτίκα τῆς Βασιλείας.

ργ'. Ἐπεὶ δὲ πολλαῖς τρόποις ὁ Θεὸς βούλεται σώζειν τοὺς ἀνθρώπους, συνεχώρησε Ρωμανῷ Βασιλέα συμφορᾷ ἀδοκήτῳ περιπεσεῖν, ἵνα δι' αὐτῆς σωφρονισθείς, καὶ τῶν οἰκείων ἐπ συμπταισμάτων γενόμενος, σωτηρίας ἀξιωθῇ. συνεχώρησε γὰρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον, ὥσπερ ποτὲ Ἀβεσσαλὼμ ἐπαίρεται Δαβὶδ τῷ οἰκείῳ πατρί. συμβούλοις δυσὶ ἔτεσι πρὸς τῷ χειμάρρῳ τῷ τε ἀπὸ Μοναχῶν Μαριανῷ τῷ Ἀργυρῷ, καὶ Βασιλείῳ τῷ Πρωτοσπαθαρείῳ τῷ Πετινῷ, καὶ Μανουὴλ τῷ Κυρτίκῃ, συνεδέσμου αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων Βασιλέων, τῶν τὰ Παλατία κακῶς κατήγαγε· καὶ ἐς τὴν Πρώτην νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκειρε Μοναχόν.

ratores constituit; diserte ordinans statuensque, *Consessum in ordinem cogendos, si quid ullo modo in primum Imperatorem offenderint.*

Romanus à Stephano filio Imperio dejectus.

LIII. Quoniam autem Deus multis modis homini salutem [illegible]re constituit, Romanum Imperatorem in inexpectatam calamitatem (quæ ejus providentia!) incidere permisit; ut is illa castigatus, ac de prioribus delictis admonitus, salutem consequeretur. Permisit namque Stephanum filium in eum insurgere, uti olim Absalom in patrem suum Da- 2. Reg. 15. 2.
videm insurrexit. Mariani itaque Exmonachi Argyri, Basiliique Protospatharii Petini, nec non Manuelis Curticis consiliis abusus, consciis etiam reliquis Imperatoribus, perperam patrem Aula detrahavit, inque Prote insula relegatum, Monachi ritu totondit.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.
CONSTANTINI IMPERIUM.

Edit. Paris. pag. 271.

1. CONSTANTINUS itaque Romani gener summus Imperator relictus est, mensis Decembris die vigesima, Indictione tertia, anno sexiesmillesimo quadringentesimo quinquagesimo-quarto. Hic statim Bardam Phocæ filium Magistri dignitate auctum (quippe longi temporis experientia bellicis factionibus clara sæpius laude functum atque probatum) Scholarum Domesticum præfecit: Constantinum quoque Gongulem aliosque quosdam idoneos gnavosque Duces, Romanam classem ductare jubet. Tum Basilium, cui cognomen Petinus (ac si *Volucrem* dicas) Patricium creat ac Magnum Hetæriarcham. Marianum, Argyrorum stirpe satum, detracto Monachi habitu, Stabuli Comitem facit. Pariter quoque Manuelem Curticem nominatum, Patricium ac Excubiarum Drungarium constituit: quos tres viros, brevi interjecto tempore, justa Dei ultio insecuta est, quod in Christum Domini desæviissent, ac inique in eum manus injecissent, cum scilicet imperandi libido eos incessisset. Majestatis enim rei peracti, miserando prorsus exitu vitam finierunt. Cæterum quæ ad illos spectant susius operoliusque exequar, ubi ex professo rem sum narraturus.

Creati Constantino Magistratus.

Divina ultio in auctores ejectionis Romani.

Stephanus & Constantinus Romani filii ejecti.

II. Post dies quadraginta, Januarii mensis septimo supra vigesimum; Constantinus Stephanum Imperatorem ejusque fratrem Constantinum suspectos habens, ne quando in se quoque eadem attentarent; secumque reputans, uti par erat, eos qui nec patri pepercissent, haud sibi parcituros; convivio acceptos, jamque mensæ accumbentes, & cum eis adhuc in ore cibus esset, comprehendi eos jubet. Arrepti itaque a Torniciis, quos vocant, & Patricio Mariano, aliisque eam in rem expeditis, Aulaque eductl, atque in proximas Insulas deportati, in Clericos sunt attonsi.

pag. 272.

III. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia, in Insulam Proten venerunt: eoque conspecto Monachi habitu, intolerabili luctu correpti sunt. Quibus pater collacrymatus, ait: *Filios genui & exaltavi; ipsi vero spreverunt me.* Sicque adeo relegati sunt: Stephanus quidem in Præconesum: quam, cum Nebria appellaretur, coloni Samii, ex dato juxta oraculum aquali (φοχέα Græcis dicto) mutata appellatione sic nuncupaverunt. Cum enim in Insulam venissent, Deumque placaturi prandium epulasque instruerent, deerat unde commode aquam conveherent. Ad quos mulier quædam: Si aqualem habetis, inquit, ego aquam dabo. Accepta aqua, pro oracull ratione, petierunt & terram. Qua i-

Isai. 1. 2.

Præconesi origines.

ά. ΥΠΕΛΕΙΦΘΗ ἐων Λύτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ πάπα γαμβρὸς μηνὶ Δεκεμβρίῳ κζ῾ εἰκάδι, Ἰνδικτιῶνος τρίτης, ἐν ἔτει ἑξακις-χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ πεμπτοστῷ τετάρτῳ· ὃς αὐτίκα Βάρδαν τὸν τοῦ Φωκᾶ τὸν τοῦ Μαγίστρου ἀξίᾳ τιμήσας, ὡς χρόνῳ πολλῷ καὶ ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδραγαθίαν πολλάκις ἐπιδειξάμενα, Δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Γογγύλιον ναυμαχίας ἡγήτορα, καὶ στρατάρχας τινὰς τῶν ἀκμαίων. εἶτα Βασίλειον, τὸν ἐπίκλην Πετεινὸν, Πατρίκιον καὶ μέγαν Ἑταιρειάρχην· καὶ δὴ ἐκ τοῦ γένους τοῦ Ἀργυρῶν Μαριανὸν τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας, Πατρίκιον καὶ Κόμητα τοῦ σταύλου ἀπέφηνε. ὡσαύτως καὶ Μανουὴλ τὸν ἐπιλεγόμενον Κυρτίκιον Πατρίκιον καὶ Δρουγγάριον τῆς βίγλης ἐποίησε· ὧς τινας τρεῖς ὁ μὴ πολλῷ χρόνον ὁ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις, ὡς εἰς Χριστὸν τὸν Κυρίου παροινήσαντας, καὶ χεῖρας ἀδίκως ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας ὀργομένους μετῆλθε. ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες, ἑκάτερος οἰκτίστῳ θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέῤῥηξαν. τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλατύτερόν τε καὶ ἐπιχειρησικώτερον ἐν τῇ προκειμένῃ ἐξηγήσει ἐκθήσομαι.

β. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας τῇ εἰκάδι ἑβδόμῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς, ὑποπτεύσας Κωνσταντῖνος τὸν τε Βασιλέα Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν, μήποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια μηχανήσωνται· καὶ λογισάμενος, ὅπερ ἦν εἰκὸς, ὅτι, εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτῷ φείσωνται· ἐξιάσας αὐτοὺς, ἅδην ἐν τῇ τραπέζῃ καθεζομένους, ἔτι τοῦ βρώσεως ὄντος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, ἁρπάσαντες ὑπὸ οἱ λεγόμενοι Τορνίκιοι, καὶ ὁ Πατρίκιος Μαριανὸς, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς τοῦτο κεκριμένοι, καὶ τοῦ παλατίου κατήγαγον, καὶ ἐν τῇ πλησιαζούσαις νήσοις τούτοις περιώρισαν καὶ Κλησίοις ἀπέκειραν.

γ. Μετ' ὀλίγον δὲ ὕστερον αἰτησάμενος τὸν ἴδιον πατέρα θεάσασθαι, ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένετο· καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θεασάμενος, πίνθει κατισχεθέντα ἀφορήτῳ· οἷς ἐπιδακρύσας ὁ πατὴρ, ἔφη, Τέκνε ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. εἶθ' ὕστερος ἐξωρίσθησαν· ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προικόνησον, ὧν τινα Νεβρίαν ὠνομασμένην, ἐκ τῆς τοῦ χωρίου διδομένης φοχέου ἀποικίας Σαμίων μετωνόμασαν· εἰς ἀφικομένους πρὸς τοῦτον, καὶ τῷ Θεῷ ἑλασκομένους ἀρισποιουμένους τι, ἀφορία ἐτύγχανεν ἐκεῖθεν ὕδωρ κομίσασθαι· γυνὴ δέ τις ἔφη αὐτοῖς, Εἰ ἔχετε φοχέα, δώσω ὑμῖν ὕδωρ. ἅπερ λαβόντες, ὡς ὁ χρησμὸς, καὶ γῆν ἐξῃτήσαντο. τῆς δὲ καὶ ταύτην δεδωκυίας,

ταύτῃ δεδωκέναι, Πρόχοον τὴν νῆσον ἀνόμασαν, καὶ τοῖς ἀργυροῖς νομίσμασι πρόχοον εἰκόνιζον. ἀπὸ δὲ Προικοννήσου εἰς Ρόδον, ἀπὸ δὲ Ρόδου εἰς Μιτυλήνην. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ᾗ καὶ ἀπαρσίαν μελετήσας, καὶ τὸν ἐκ βασιλικῆς κηδεύσεως τῇ αὐτοῦ φυλακὴν πεπιστευμένον Νικήταν Πρωτοσπαθάριον ἀναιρήσας, καὶ αὐτὸς παρὰ τῶν αὐτοῦ φυλασσόντων ἀνῃρέθη. ὃ τὸ σῶμα παρακομισθὲν, ταφῇ παραδίδοται μεγαλοτίμως, ἐν ᾧ * περὶ τοῦτο ἡ πρώτη αὐτοῦ σύμβιος ἀπέκειτο Ἑλένη τέθνηκε. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ Βασιλείως Χερσοφορμιτίου, τὰ βασιλικὰ πέδιλα Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἀφελόμενος, Κληρικὸν καὶ Μάγιστρον καὶ Ῥαίκτορα πεποίηκεν. ὅσοι δὲ ἐπίβαλον χεῖρας ἐπὶ τῇ καταβάσει Ρωμανοῦ Βασιλείως, ταῦτα πεπόνθασιν. ὁ μὲν Βασίλειος Μάγιστρος εἰσκομισθεὶς, καὶ πομπευθεὶς καὶ ἐξορισθεὶς, ἐτῶν καὶ τριάκοντα τὸν βίον αὐτοῦ ἐν ἐξορίᾳ ἐπλήρωσε. τὸν Μαριανὸν, γυνὴ ἀπὸ ὕψους ῥίψασα πλάκα ‡ ἑαυτῇ κεφαλῇ, τὸν μόρον Ἰούδα ἐχρήσατο: ὁ δὲ Διογένης καὶ Στρατηγὸς λογχευθεὶς[417] παρὰ δύο Ατζυπάδων τῶν Μαλιλείνου, κακὸν θάνατον ἔδωκεν. ὁ δὲ Κωπᾶς ἀπορχοῦχος εἰς Κρήτην, μὴ τὰ δρομωνίου ἐκφυγεῖν. ὁ δὲ Κλάδων ὠρισθεὶς εἰς μᾶλλον ῥιπτομηθεὶς, καὶ τὰ ὦτα αὐτοῦ ἐκτμηθεὶς· ὡσαύτως καὶ ὁ Φίλιππος καὶ οἱ λοιποί.

ιδ'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς ὁρᾷ κατ' ὄναρ δύο Εὐνούχους λευκοφοροῦντας, καὶ κρατήσαντες αὐτοῦ τῶν χειρῶν, ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὸν Τετύμβαλον ὀλόγυμνον. τὸ δὲ τζυκανιστήριον ἦν πεπληρωμένον πυρὸς, * σωνδαβιλίζετο δὲ ὑπὸ Ατζυπάδων πολλῶν. καὶ ὁρᾷ τὸν Θεοτόκον ἐλθοῦσαν πρὸς αὐτὸν, καὶ λαλήσασαν τοῖς Εὐνούχοις ἵνα τὸν ἐλεημοσυνάριον αὐτῆς. ἐνδύσασα αὐτὸν ἡ Θεοτόκος, εἰσήγαγε αὐτὸν εἰς Τροπικήν. δῆλθε δὲ διδυμέως ὁ Κὺρ Κωνσταντῖνος ὁ σφαγεὺς, καὶ ὁ Μητροπολίτης Ἀναστάσιος Ἡρακλείας, ἀγόμενοι παρὰ Ατζυπάδων· καὶ παρέδωκαν αὐτοὺς, καὶ ἐνέβαλον εἰς τὸ πῦρ ἐκεῖνο. τῇ ἡμέρᾳ δὲ ἐν ᾗ ἐθεάσατο ὁ Βασιλεὺς τὸ ὄναρ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπελθόντας καὶ οἱ δύο. ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς ἀποστείλας εἰς πάντα τὰ μοναστήρια καὶ τὰς Λαύρας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν πόλιν[418] καὶ εἰς Ῥώμην, προσκαλέσατο Μοναχοὺς ἁγίους τὸν ἀριθμὸν τριακοσίους· καὶ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ ἐκδυσάμενος τὸν χιτῶνα καὶ τὴν στολὴν, ἐν ᾧ περιεβέβλητο, ἐνώπιον πάντων στὰς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅτε ἔμελλε ὁ Πρεσβύτερος ὑψοῦν τὸν Θεῖον καὶ Ἅγιον Ἄρτον, ἔχων ἐν χαρτίῳ γεγραμμένας τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας πάσας, ἐξηλέιψατο αὐτὰς καπνώδιον πάντων. ᾧ δὲ Μοναχῶν κραζόντων τὸ, Κύριε ἐλέησον, καὶ δακρυρροούντων, ἕνι ἑκάστῳ βαλὼν μετάνοιαν συγχώρησιν ᾔτει. καὶ πάντων τῷ Μοναχῶν συγχώρησιν δόντων αὐτῷ, καὶ κοινωνίας τυχών, ἀνερχομένων αὐτῶν ἐν τῇ τραπέζῃ, δὲς[419] χοινίκιον μερακίῳ καὶ ῥίκαν, ἔτυπτε τὰς πό-[420] δας αὐτοῦ, λέγων ὅτι, Εἰσέλθετε, Καλόγηροι ἐν τῇ τραπέζῃ. καὶ πάντων καθεσθέντων, ἐκαθέσθη ὁ Βασιλεὺς κλαίων καὶ ὀδυρόμενος. τὸ δὲ πιττάκιον ὃ ἦν γεγραμμένον ἔχον τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, βυλλώσας, ἀπέστειλεν εἰς τοὺς Καλογήρους τοὺς ἀπολειφθέντας· ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν

A ipsa ex muliere accepta, Πρόχοον Græce (ac si Latine *Aqualem* dicas) Insulam vocaverunt; nummosque argenteos aqualis figura signaverunt. Præconeso, Rhodum transtulerunt; inde, Mitylenem: Constantinum vero Tenedum, indeque in Samothraciam deportaverunt: ubi etiam rebellionem molitus, ac Niceta Protospathario, cui illius custodiendi partes Imperatoris jussu concreditæ erant, occiso, ipse quoque a reliquis custodibus necatus est. Ejus delatum cadaver, magnifice tumulo illatum est, in paterno eodem Monasterio, in quo ejus prior uxor Helena ante condita fuerat. Michaelem Christophori Imperatoris filium, detractis ei Imperialibus calceis, B Constantinus Porphyrogennetus, Clericum & Magistrum ac Rectorem creavit. Quotquot vero Romano Imperatori Aula deturbando manus adjecerant, istjusmodi pœnas dederunt. Basilius Magister in Urbem illatus, pompaque ignominiosa traductus, ac exilio relegatus, gemens ac tremens vitæ reliquum patria extorris egit. Marianum, impacta e sublimi in cervicem tabula, mulier Judæ fato occidit. Diogenes, Ductor exercitus, a duobus Maleleini Atzupadis (*satellites* dicamus) lancea transfixus, mala morte periit. Curtices in Cretam profectus, ipse cum scapha mari submersus est. Clado in seditione deprehensus, nare auribusque mutilatus est; perindeque Philippus & alii.

C IV. Ceterum Romanus Imperator videt in somnis duos Cubicularios candido amictu, qui manibus arreptum, ut erat toto corpore nudus, in Tricymbalum (sic dictum Palatii locum) traherent. Porro Sphæristerium igne plenum erat; unaque tartarei multi satellites (Atzupadi) torribus igneque aspergebant. Videt vero venientem Deiparam, ejus eleemosynarum gratia Cubicularios alloquentem; quæ & induens illum, in Tropicam (sic dictum Palatii locum) induxit. Interim transeunt, Domnus Constantinus, qui necatus fuerat, nec non Anastasius Heracleæ Metropolita, quos tartarei satellites trahebant, tradiderunt- D que illos, & in ignem illum miserunt. Qua vero nocte Imperator insomnium vidit, ambo hi in vivis esse desierunt. Missis itaque ille in Monasteria omnia Lauraïsque cunctis, perindeque in Sanctam civitatem Romamque, sanctos Monachos trecentos numero arcivit: Magnaque quinta Feria exuens tunicam, ac quam gerebat vestem, in oculis omnium in Ecclesia stans, cum Sacerdos divinum sanctumque Panem levaturus esset, scripta in libello sua omnia peccata, cunctis audientibus evulgavit atque traduxit. Monachis vero clamantibus, *Domine miserere*, ac lacrymis diffluentibus, unicuique devote caput inclinans, veniam flagitabat. Cunctisque Monachis condonantibus, ac communionem consecutus, illis ad mensam accedenti- E bus, Puero flagellum e funibus lorumque tradidit, qui ejus pedes cruraque cæderet, in hæc verba loquens, *Ingredere ad mensam Cacogere*; cunctisque sedentibus, sedit Imperator lugens ac gemens. Libellum vero, quo illius peccata conscripta erant, bulla obsignatum, ad Calogeros (seniores præsertim Monachos) misit, quorum eo conventu de-

* Ott. τρὶς μεν quod & lego.

‡ Ita Suidas, & alii Auctores. Hesych.

417.

418.

419.

420.

Constantinus Romani filius occisus.

Michael Christophori, Clericus & Rector.

Pœna eorum qui Romanum deposuerunt.

Edit. Paris. pag. 273.

Romani Imperatoris visio.

Constantinus ejus filius & Heracleæ Metropolita in ignem abrepti.

Publica pœnitentia & confessio.

Imperatoris vapulatio.

Dermocaites Archimandrita montis Olympi.

ſiderata præſentia : ſimiliter quoque ad ſanctum Dermocaitem, miſſis etiam duobus centenariis ad Monachos in Olympo exercentes, ut pro ejus animæ ſalute preces ad Deum funderent. Dermocaites accepto tum libello, tum pecuniæ ſumma, cunctos Monachos duas ſeptimanas jejunare jubet, ac pro illius peccatis preces fundere. Cumque Dermocaites una nocte ſtaret, ac ad Deum preces funderet, vox ad eum inviſibili ratione facta eſt, *Vicit Dei clementia ac humanitas*. Jamque tertio audita voce, ſumens libellum ac ſolvens, mundum invenit, ita ut nec unum elementum in eo exaratum extaret. Accitis itaque omnibus Monachis, oſtenſoque libello, omnes Deum laudaverunt; ſcriptumque veniæ libellum cuncti componentes, ad Romanum Imperatorem miſerunt; eæque literæ cum eo ſepultæ ſunt.

Miraculoſe deleta Romani peccata.

Edit. Pariſ. pag. 374.

Ἐν ἁγίοις Δερμοκαίτῃ· Ἐκτοτε δὲ καὶ δύο ἑκατοντάρια εἰς τὴν Μονὴν ἐν τῷ Ὀλύμπῳ, ἵνα δέωνται ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας. ὁ Δερμοκαίτης ἀναλαβόμενος τὸ, τε χαρτίον [421] καὶ λεγάριον, ὥρισε πάσας τὰς Μονὰς τὴν νηστεῦσαι δύο ἑβδομάδας, καὶ δέεσθαι ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. τῇ Δερμοκαίτῃ δὲ ἐσαμένου ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ δεχομένῃ, φωνὴ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν ἀόρατος, Ἐνίκησεν ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ. παύσας δὲ ἡ φωνὴς ἐκ τρίτου ἀκούσας, τὸ χαρτίον λαβὼν ἐλύσας, εὗρεν αὐτὸ καθαρὸν μὴ ἔχον γράμμα ἓν καὶ μόνον. ἀφσκαλισάμενος δὲ πάσας τὰς Μονὰς, καὶ ὑποδείξας αὐτὸ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν πάντες. [422] καὶ ποιήσαντες ἀρίθμιον πάντες οἱ Μοναχοὶ, ἀπέστειλαν αὐτὸ πρὸς τὸν Βασιλέα Ρωμανὸν, καὶ συνετάφη μετ' αὐτοῦ. 422

Infidiæ Romani compreſſæ.

V. Interim autem verſante Romano in Inſula, conſilium inierunt Theophylactus Patriarcha & Theophanes Patricius ac ſacri Cubiculi Præfectus (Accubitorem vocant) eum iterum in Palatium reducendi: eoque cum Romano communicato, ac ipſo demum in eamdem ſententiam pertracto, commodum tempus obſervabant, quo huic finem molitioni imponerent. Prodita autem machinatione, ac Conſtantino Imperatori denuntiata, in ejus auctores animadvertit. Ac Theophanem quidem Patricium in exilium egit: Georgium vero Protoſpatharium ac Pincernam, nec non Thomam Primicerium virgis ſubactos detonſoſque pariter relegavit.

Ὁ δὲ Ἐπὶ τοῦ Βασιλέως Ρωμανοῦ ἐν τῷ νότῳ, ὁ Πατριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης Πατρίκιος καὶ Παρακοιμώμενος βιλλὼ ἐβουλεύσαντο, ὅπως τοῦτον πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ ἀγάγωσι· διὸ καὶ αὐτῷ ἀνακοινωσάμενοι, καὶ παραπείσαντες τοῦτον, ἐπιτρόπου πάντα τὸ πέρας τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθέσεσιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη, καὶ κατεμηνύθη τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, τοὺς συνεργοὺς αὐτῆς ἐμήνισεν. τὸν μὲν γὰρ Πατρίκιον Θεοφάνην ἐξώρισε· τὸν δὲ Πρωτοσπαθάριον Γεώργιον καὶ Πιγκέρνην, καὶ Θωμᾶν Πριμικήριον δείρας καὶ χειρώσας, ἔτως ὑπηρεσίᾳ παρέπεμψε.

Stephani compreſſa rebellio.

VI. Menſe Decembri, Indictione ſexta, inſidias quidam moliti ſunt adverſus Conſtantinum Imperatorem; ut nempe Stephanum Imperatorem ex Inſula, in qua exul agebat, in Palatium reducerent. Inſidiarum accepto nuntio, delatorem Michaele Diabolimo ſic nuncupato, captiſque auctoribus, aliis nares aureſque Conſtantinus abſcidit, alios intolerando verberum cruciatu examinatos, aſiniſque impoſitos, ac per mediam Urbem ignominioſe traductos, exilio relegavit.

Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος ς'. ἐπιβεβλῆσθαί τινες κατὰ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, βυλόμενοι τὸν Βασιλέα Στέφανον ἐν τῇ νήσῳ ὄντα ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν. τούτου οὖν μεμαθήκοτος Κωνσταντίνῳ τῷ Μιχαὴλ τῷ Διαβολίνου λεγομένῳ, τοὺς ἐπιβούλους κρατήσας ὁ Βασιλεὺς, τῷ μὲν τοὺς ῥῖνας καὶ τὰ ὦτα ἀπέτεμε, τοὺς δὲ δαρμοῦ ἀφορήτῳ ὑπέβαλε, καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσε, καὶ ἐξορίᾳ παρέπεμψεν.

Romani mors.

VII. Quinta-decima Junii menſis Indictione ſexta moritur Romanus Imperator, in Inſula, quam Proten vocant. Ejus cadaver in Urbem relatum, in illius Monaſterio depoſitum eſt.

Ὁ δὲ Πεντεκαιδεκάτῃ δὲ Ἰουνίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος ἕκτης Ρωμανὸς ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τῇ ἐπονομαζομένῃ Πρώτῃ τελευτᾷ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀποκομισθὲν, ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ ἐτάφη μονῇ.

Terræ hiatus; eo direptæ facultates Virorum principum.

pag. 375.

VIII. Magnum quidpiam ac admirandum, geſta percurrentem, me fere præteriit; nempe quo tempore Stephanus & Conſtantinus Imperatores Aula ejecti ſunt Conſtantini Porphyrogenneti juſſu, contigit gravi hiatu terram dehiſcere in domo Magiſtri & Scholarum Exdomeſtici Joannis Curcuæ, inque domo Magiſtri Romani Saronitæ; nec non in aliis, iiſque diverſis domibus; ex quo & factum eſt, ut ii direptis ipſorum facultatibus, in pauperiem redigerentur. Miſertus itaque Conſtantinus Imperator, dolenſque eorum dilapſas opes, ac repente exhauſtam ſubſtantiam, Theophilo Urbis Præfecto hæc acervare jubet, iiſque reddere. Is, Protocancellario ſuo, una cum Zonara, ſic nuncupato, rei ſumma concredita, ut erat pravus latro, eorum occupans ædes, multamque diligentiam adhibens, cuncta ſibi ufur-

Θαῦμα δὲ μέγα καὶ θαυμαστὸν παρίδραμόν τε λιχθῆναι. Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τῶν Βασιλέων κατενεχθέντων ἀπὸ τοῦ παλατίου ἐπὶ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, [421] χασμοβασισμὸς γέγονε ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Μαγίστρου Ἰωάννου τοῦ Κουρκούα τοῦ Ἀποδομιστικοῦ τῆς σχολῆς, καὶ εἰς τὸν τοῦ Μαγίστρου Ρωμανοῦ Σαρωνίτου, εἰς ἑτέρους καὶ ἑτέρους οἴκους, καὶ ἁρπαγὴν, καὶ σταχύας αὐτοῖς προξένησαν. ὁ δὲ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος κατοικτείρας, τὸ ἐξαίρνης καὶ ἀθρόως ὁρᾶσθαι αὐτὸς πένητας, διωρίσατο τῷ Ἐπάρχῳ Θεοφίλῳ ταῦτα σωρεύθηναι καὶ ἀποδοθῆναι. ὁ δὲ Πρωτοκαγκελλάριος αὐτοῦ, συὶ τῷ λεγομένῳ Ζωναρᾷ προσδιοικισάμενος, ὃς ἦν ὑφὼν κλέπτης καὶ μοχθηρὸς, καὶ κατέχων τὰ τούτων οἰκήματα, καὶ πολλὴν σπουδὴν καταβαλὼν, πάντα διεφθείρατο, καὶ τῆς αὐλῆς αὐτοῦ 421 413.

γεώμης ὀνοφορέσαι, καὶ μόλις τὴν δικαίαν μοῖραν αὐτῆς ἀπέδωκε. τίς γὰρ τὴν πολλὴν καὶ ἄπειρον δολιότητα καὶ κακίαν τοῦ δολίου ἀνδρὸς διηγήσεται; ὃς λύμη καὶ νόσος τῇ παλαιᾷ Ῥωμαίων γέγονε; ἢ ἐν ποίῳ κακῷ φράσειε τις ἂν οὐκ ἐξέκλινε; τῇ πιθανολογίᾳ καὶ τοῖς ὅρκοις βεβαιῶν, οἷς ἅπαν πιστὸν καὶ ἱερὸν εἶναι πᾶσι. οἷς δὲ λόγος ἄδετο, οὗτος βοηθείας δαιμόνων προσκαλούμενος ἐν πᾶσιν ἐδοκίμει, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον βουληθέντα ἀφορμὴν ἁρπάσαι πόνου, ἵνα ἴσχυσεν· ἀλλὰ μᾶλλον ἀπολίας καὶ ἀνομίας προῆκεν. Περὶ δὲ τῆς πάνυ θαυμασίας καὶ κολακικῆς καὶ πολλῆς ἀναιδείας, καὶ τὴν ἄπιστον ἦθος καὶ τὴν μοχθηρὰν καὶ ἀπείκαστον αὐτοῦ πλεονεξίαν, πλατύτερόν τι καὶ ἐπιχειρηματικώτερον ἐν τῇ προκειμένῃ ἐκθέσομαι.

ϛ'. Μετὰ δὲ τὸ μόνον καταλαβεῖν Λυτοκράτορα Κωνσταντῖνον, προεχειρίσατο Βασίλειον τὸν Πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν υἱὸν Ῥωμανοῦ τοῦ ὑπὸ αὐτοῦ Βασιλέως, Πατρίκιον καὶ Παρακοιμώμενον, καὶ Παραδυναστεύοντα τῆς Συγκλήτου. ὃς δὲ ἦν ἐπίφρων ἐν λόγοις, καὶ τῷ Βασιλεῖ ἐν πᾶσιν ὑπηρέτης αἰσίως καὶ φρονήσεως. ὁ δὲ φιλάνθρωπος Κωνσταντῖνος διανοηθεὶς ἀλλάγιον ποιῆσαι μετὰ τῶν Ταρσίτας, καὶ τῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ Ῥωμαίων ὑπὸ τῶν ἀπίστων τοῖς Χριστοῖς ἀπορρύσασθαι, διὰ τὸ ἐκ πολλοῖς χρόνοις κακουχεῖσθαι αὐτοὺς ἐν δεσμοῖς καὶ θλίψεσι· καὶ ἀποστείλας τὸν προμνημονευθέντα Μάγιστρον, καὶ γεγονότα Δομέστικον τῶν σχολῶν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Κυρκούαν, ἄνδρα σώφρονα καὶ εὔβουλον καὶ πεπειραμένον πρὸς τὰ πολιτικὰ διοικήματα, καὶ Κοσμᾶν Μάγιστρον σοφὸν καὶ νομομαθῆ, καὶ τῶν πολιτικῶν κριτηρίων ἀρίστην· καὶ εἰς τὸν πόντιμον τῶν Λάμων τὸ ἀλλάγιον ἐποιήσαντο, μὴ συμβῇ τι ἐν αὐτοῖς ἢ δόλερόν. καὶ τοῦτο ποιήσαντες ὑπέστρεψεν, φιλαγάθως παρὰ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ἀποδεχθέντες.

ί. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀναυλον ἔχων τὸν ἀδικιῶν καὶ ζημιῶν, ὧν ὑπέστησαν οἱ ἑλληνοὶ καὶ ἄθλιοι πάντες παρὰ τῶν Στρατηγῶν καὶ Πρωτοσπαθαρίων καὶ στρατιωτῶν καὶ ἱππότων ἐπὶ τοῦ πονηροῦ αὐτοῦ Ῥωμανοῦ, ἄνδρας εὐσεβεῖς καὶ εὐαρίστους ἀπέστειλε πρὸς τὸ κουφίσαι τὸ πολὺ βάρος τῆς καθ' ἡμῶν καιρὸν ἀκαίρων ἀπαιτήσεων τῶν παλαιπώρων πτωχῶν· καὶ εἰς μὲν τὸ Ἀνατολικὸν, Ῥωμανὸν Μάγιστρον τὸν Σαρωνίτην· εἰς δὲ τὸ Ὀψίκιον, τὸν Μιστὲλ Ῥωμανὸν Μάγιστρον· εἰς δὲ τὸ Θρακήσιον, Φώτιον Πατρίκιον· εἰς δὲ τὸ Ἀρμενιακὸν, Λέοντα τὸν Ἀγέλαστον, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἑσπέρια θέματα· οἵτινες τῇ προτροπῇ τοῦ Αὐτοκράτορος, μικρὰν ἀνακωχὴν τοῖς πένησιν ἐδωρήσαντο· καὶ τὸ ἄθλον καὶ φροντίσματα τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος τῷ Ἀνακτι. ὥστε δὲ περιεῖπε τὸ ὑπήκοον, ὡς αἰτὸς σκέπων τὴν αὐτοῦ· ἀδυνὶ δὲ τῶν ἀρχόντων, ἢ τῶν μί-

* τοῦ Θεοσυνεργοῦντος ἀνακτος.

A pavit, insatiabilique animo suo concessit, ac vix decimam illis partem restituit. Quis enimvero multam immensamque viri dolis consuti fraudulentiam ac nequitiam enarrare sufficiat, qui lues ac pernicies Imperii Romani extiterit? Quodnam vitii malique genus, in quo non facile primas tulerit? Cum animorum verbis ad suadendum compositis ac jurejurando firmatis, cunctis fidelem animum rectique tenacem præ se ferret. Verum, ut vulgo de illo jactatur, invocata dæmonum ope, cuncta illi ex voto cedebant; ut nec Constantinus, cum sæpenumero eum gradu movere cogitasset, rem præstare valuerit; quin potius beneficiis ac muneribus eum proiecerit. Porro de hominis adulatoriis moribus multaque illius impudentia, ejus item infido animo, pravoque, ac quam nulla quis conjectura facis assequi possit, avaritia ac rapacitate fusius operosiusque in propria exque instituto ejus rei narratione, exponam.

Non extat illa Historia.

IX. Rerum summam solus adeptus Constantinus, Basilium Protovestiarium suum, Romanique decessoris Imperatoris naturalem ex pellice filium, Patricium provexit ac sacri Cubiculi Præfectum, Senatusque primis ab Imperatore partibus Principem fecit. Erat vir animo prudens & eruditus, inque omnibus solerti consilio, & ut decebat, Imperatoris obsequio sedulus ministrabat. Humanissimus porro Constantinus in animum induxit, ut pactis cum Agarenis Tarsensibus induciis, qui apud infidelem eam gentem detinerentur, Romanos captivos liberaret; ea scilicet ratione, quod a multis jam annis in vinculis atque ærumnis affligtari eos sciret. Misit itaque, cujus non semel in superioribus meminimus, Magistrum & Scholarum Ex domesticum Joannem Curcuam nuncupatum, virum prudentem civiliumque rerum administrationis consultissimum; Cosmam item Magistrum & Legisperitum, summumque Urbanorum tribunalium Præsidem; & ad fluvium Lamon, nullo adverso casu aut dolo, sincera utrinque fide, dato pretio captivos receperunt. Peractoque negotio revertos, Constantinus Porphyrogennetus peramanter accepit.

Basilius Romani nothus, Accubitor & Princeps denatus.

Captivorum redemptio.

Edit. Paris. pag. 276.

X. Constantinus, cujus etiamnum auribus insonarent, quas injurias damnaque ab exercitus Ductoribus & Protonotariis, nec non utriusque ordinis militibus, miseri ac calamitosi pauperes, Romano socero suo Imperatore passi essent, recentique hæc memoria teneret, viros misit virtutis laude ac pietate insignes, grave onus levaturos importunarum pro tempore exactionum, quibus ærumnosi pauperes atque miseri opprimebantur; ad Orientale thema, Magistrum Romanum Saronitam; ad Opsicium, Romanum Musele Magistrum; ad Thracesium, Photium Patricium; ad Armeniacum, Leonem Agelastum, & sic de reliquis Thematibus seu Provinciis. Hi, Imperatoris mandato obsecuti, induciarum aliquid pauperibus tribuerunt. Atque hoc a Deo adjuti eoque protectore tuti ac gerenda Rep. sedulo, Imperatoris facinus, ejusque hæc recte facta ac munera. Haud secus enim ac Aquila nidum obumbrat, sic ille subditos procurabat atque fovebat. Nulli enim unquam Procerum, nulli media

Levata provincialium tributa & onera.

fortis civium, nulli e vili plebecula iratus esl, quamquam non paucos in Rempub. ejusque ipsius rem privatam atque personam, gravius deliquisse invenisset: sed magis Christum imitatus, eos ipsos beneficiis ac muneribus prosequebatur, ac judicanti juste retribuebat. Theophilum Urbis Præfectum, virum eruditum, jurisque civilis peritia probe instructum, Patricii dignitate condecoravit, ac Quæstorem præfecit; ejusque loco Constantinum Protospathatium, tunc Mysticum ac Scholæ Philosophorum Ducem ac Præceptorem, virum doctrina moribusque plane laudabilem, ut nullius Senatorum ejus scientiæ sapientiæque modum attingeret, Præfectum constituit; quo in munere æqua legum administratione ac justitia fulsit.

1. Petr. 2. 23.

Theophilus Quæstor; Constantinus Urbis Præfectus.

XI. Theophylactus Patriarcha ægra affectus valetudine, jamque morti vicinus, cum paululum convaluisset, nihil de priori morositate remisit animique pravitate, & ut muneribus Episcopos ordinaret, curandisque equis & mollitiei ac luxuriæ studium omne operamque insumeret; inque eum modum morbo rursus invalescente, illo oppressus, vivendi finem facit, Patriarchatu functus annos quatuor supra viginti. Ejus loco fuffectus Polyeuctus Monachus, monasticæ exercitationis palæstra clarus, ac qui sanctioris vitæ institutum a teneris unguiculis consectatus, omni virtute sanaque doctrina excelluisset: quem velut alterum Joannem Chrysostomum plerique nossent ac dicerent: neque id nomine tenus, sed ita ut vere talis videretur. Hujus conspectu honesti amans Constantinus gaudebat animoque gestiebat, ut qui virum talem in diebus suis nactus esset.

Exactio Theophylacto, Patriarchæ Polyeuctus vir egregius. *Edit. Paris. pag.* 277.

Polyeuctus, alter Joann. Chrysostomus.

XII. Dei porro honestique amans Constantinus Imperator (vir scilicet religiosus ac studiosus) virum nactus pari secum morum honestate ornatum, Josephum Patricium & Præpositum (civilium utique rerum administratione solertem ac volucre celeriorem) Sacellarium præficit, tumque rei navalis Drungarium, suamque omnem in eum potestatem contulit.

Josephi Præpositi summa apud Constantinum auctoritas.

XIII. Constantini porro Porphyrogenneti, honesti rectique studium, resque præclare gestas; cuncta denique meliore statu composita ac restituta, & ut pie justeque subditorum saluti prospexerit, narratione prosequuturus, cum pro viri dignitate impar muneri existam, laudare veritus, libentius silentium amplectar. Ex multis tamen aliqua sparsim delibanda sunt.

Constantini elogia.

XIV. Cum itaque omnia pene labefactata, nulliusque frugis effecta atque neglecta offendisset, virosque virtute fulgentes vili sorte haberi atque contemni, tamquam in Deum religiosus honestique cultu strenuus, ignavis muliebrique animo viris, audaces fortique animo ac robore præditos anteponens, atque illis Barda Phoca Patricio, Domestico præposito, Imperio Romano auctor victoriæ fuit. Cum autem in Rom. Repub. plures honestæ ac laude dignæ disciplinæ vigerent, artesque liberales ac scientiæ in ea extarent; ac (qua ex causa, nescio) illæ neglectæ essent & in contemptum venissent; quidnam mens illa Philosophicis rationibus summe exculta, comminiscitur?

Barda Phocæ Domesticus.

Instaurata Constantino liberalium artium studio.

A σων, ἢ τῶν Ἰουδαίων ὀργίδων κώποτε, καίπερ μεγάλας ἀποκίας ὧδε πολλὰς εἰς τὸ κοινὸν καὶ εἰς αὐτὸν ἁμαρτήσασας· ἀλλὰ Χριστομίμητος ὢν μᾶλλον τιμωρίας ἢ δωρεᾶς ἀπένεμεν, καὶ 417. τῷ κρίνοντι δικαίως ἀπεδίδου. τὸν δὲ Ἔπαρχον τῆς πόλεως Θεόφιλον ἄνδρα λόγων, καὶ φρὸς τὰς πολιτικὰς νόμους ἱκανὸν, Πατρίκιον προήκειτο καὶ ἐτίμησε, καὶ Κοιαίσωρα προεβάλλετο· καὶ αὖτ' αὐτοῦ προεχειρίσατο Ἔπαρχον Κωνσταντῖνον Πρωτοσπαθάριον, τὸν τελικαῦτα Μυστικὸν καὶ Καθηγητὴν τῆς Φιλοσόφων, λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀξιέπαινον, ὡς μὴ ἕτερον τῆς γνώσεως καὶ σοφίας τοῦ ἀνδρὸς εἶναί τινα τῶν Συγκλή-
B του, καὶ ὅπου τῇ Ἐπαρχίᾳ δίκημία καὶ δικαιοσύνῃ διήνεγκε.

ιά. Ὁ δὲ Πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀρρωστήσας, καὶ φρὸς τὸ θανεῖν ἐγγίσας, καὶ μικρὸν ῥωσθείς, 418 ὡς ἐπίδωκεν ἑαυτὸν τῇ 418.
πονηρᾷ μοχθηρίᾳ, καὶ τῷ μετὰ δώρων χειροτονεῖν τοὺς Ἀρχιερεῖς, καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῷ ἵππων καὶ βλαχειῶν· καὶ αὖθις ὑπὸ τῆς νόσου κυριεύθεις, πέλει τοῦ βίου χρᾶται, πατριαρχεύσας χρόνους εἴκοσι καὶ τέσσαρσι· χειροτονεῖται δὲ αὖτ' αὐτῷ Πολύευκτος Μοναχὸς ἀσκητικὸν βίον ἀγαλάμπων, καὶ μονάστας ἐξ ἁπάλων ὀνύχων, καὶ ἀγωγίμας ἐν πάσῃ ἀρετῇ
C καὶ ὀρθῷ δόγματι· καὶ ὡς ἄλλος Ἰωάννης Χρυσόστομος παρὰ πολλῶν ἐγνωρίζετο, καὶ ἐλέγετο· καὶ οὐκ ἐλέγετο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐφαίνετο. 419 ὅπου ὁρῶν ὁ φιλόκαλος Κωνσταντῖνος 419.
ἔχαιρε καὶ ἠγαλλιᾶτο, ὡς τοιοῦτον ἄνδρα ἐπιτυγχάνων ἐπὶ τῆς ἡμέρων αὐτοῦ.

ιβ. Ὁ δὲ φιλόθεος καὶ φιλόκαλος Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ὁμοτρόπως ὁρῶν Ἰωσὴφ Πατρίκιον καὶ Πραιπόσιτον, καὶ φρὸς τὰς πολιτικὰς λειτουργίας ἐχέφρονα, καὶ πλωτῷ ταχύπορον, Σακελλάριον προχειρίζεται, ἔπειτα Δρουγγάριον πλοίμου· καὶ πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ φρὸς αὐτὸν αἰρεῖ-
D σθαι ἔδωκε.

ιγ. Τὴν δὲ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου φιλοκαλίαν καὶ καλιεργίαν, καὶ τὴν φρὸς πάντα διόρθωσιν καὶ βελτίωσιν μᾶλλον διηγεῖσθαι, καὶ ὅπως εὐσεβῶς καὶ δικαίως τὸ ὑπήκοον περιέσωσε, καὶ τὸ κατ' ἀξίαν τοῦ ἀνδρὸς μὴ ἐπορῶν, ἐπαινέσαι διδοικὼς, σιγῆσαι μᾶλλον ἄξιον· πλὴν ὅμως ἐκ τῆς πολλῶν ἀπορράδην ἄξιον εἰπεῖν.

ιδ. Οὗπερ πάντα ἐφορῶν εἰς ἀχρειότητα καὶ ἀμέλειαν, * τῷ ἐναρέτων ἀνδρῶν χυδαιωθέντων καὶ καταφρονηθέντων, οἷς φιλόθεος καὶ φιλόκαλος φροίκειτο 430 τῷ διαλῶν καὶ ἀνάνδρων τοὺς δολίμους καὶ ἀνδρείους, καὶ πύτους τῷ Μαγίστρῳ καὶ Δομεστίκῳ τῶν σχολῶν Βάρδᾳ τῷ Φωκᾷ παραδοὺς, νίκην τῇ Ῥωμαϊκῇ ἀρχῇ φροτεξένησεν. πολλῶν δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡμῶν καλῶν καὶ ἀξιεπαινέτων γνώσεις, καὶ λογικαὶ πέχναι καὶ ἐπιστῆμαι, πέπον νῦν οἶδ' ὅπως ἀπολωλεκότων καὶ παρορωμένων, τί σοφίζεται ὁ φιλοσοφώτατος ἐκεῖνος τοὺς; Ἐπεὶ δὲ ἐπίσατο, σχε-

* deest τον πολιτῶν, aut simile. 430.

Google

πρᾶξιν καὶ θεωρίαν πρὸς Θεὸν ἡμᾶς οἰκειοῦσθαι, καὶ τὴν μὲν πρᾶξιν πολιτικοῖς προσαρμόζουσαν πράγμασι, τὴν θεωρίαν δὲ τοῖς λογικοῖς, ἀλλήλοις δὲ ἀμφοτέρων βοηθεῖ. τὸ μὲν πρακτικὸν, διὰ ῥητορικῆς τέχνης ἀσκεῖσθαι παρασκευάζων. τὸ δὲ θεωρητικὸν, διὰ φιλοσοφίας καὶ φυσικῆς τῶν ὄντων γνώσεως. παιδευτὰς δὲ ἀρίστους προεχείρισε. εἰς Κωνσταντῖνον Πρωτοσπαθάριον τὸν τηνικαῦτα Μυστικὸν, τὸ τῶν Φιλοσόφων παιδοτρίβειον δίδωκε· εἰς δὲ τὸ τῶν Ῥητόρων, Ἀλέξανδρον Μητροπολίτην Νικαίας· εἰς δὲ τὸ τῆς Γεωμετρίας, Νικηφόρον Πατρίκιον τὸν γαμβρὸν Θεοφίλου Ἐπάρχου τῶν Ἐρωτικῶν· εἰς δὲ τὸ τῶν Ἀστρονόμων, Γρηγόριον Ἀσηκρῆτιν. καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ σπουδὴν εἰς τοὺς φοιτητὰς ὁ Αὐτοκράτωρ ἐποιεῖτο, ὁμοδιαίτους καὶ ὁμοτραπέζους τοὺς καθ' ἑκάστην ποιῶν, καὶ ἀργύρια παρίχων. καὶ ὁμιλίας μετ' αὐτῶν προσηνεῖς ποιούμενος· καὶ ὁ πολὺς χρόνος διελθὼν, τὰς μεγάλας ἐπιστήμας καὶ τέχνας τῇ θεωρίᾳ καὶ συνέσει τῶν Αὐτοκράτο-
431. ρος κατωρθώσατο, καὶ [431] Κριτὰς καὶ Ἀντιγραφῆς καὶ Μητροπολίτας ἐξ αὐτῶν ἐκλεξάμενος τετίμηκε, καὶ τὴν πολιτείαν Ῥωμαίων τῇ σοφίᾳ κατεκόσμησε καὶ κατεπλούτισε.

ιά. Ἀλλὰ καὶ τὰς Βασιλικὰς στολὰς, καὶ τὰ ἐκπαλαι στέμματα καὶ διαδήματα φθαρέντα εἰς ἀναλαίνησιν διωρθώσατο. καὶ τὸν Βουκολέοντα, ζωδίοις, ἐκ διαφόρων τόπων ἀγαγὼν, ἐκαλλώπισε· καὶ κρήνην ἐχθυοτροφεῖον ἐποίησε. ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν τῇ φυλακῇ, τῆς ἐν τῇ πόλει καὶ τῆς ἔξωθεν δεσμίων κατεχομένων δεσμῶν ἤρξατο καὶ ἐπεσκέψατο, ἐξ ὧν δεσμῶν ἐλυτρώσατο, εἰς πάσας σωτηρίας ἐπιφημῶν τὸν ἀγαθὸν καὶ Χριστομίμητον Ἄνακτα Κωνσταντῖνον· τὴν δὲ ἀρετὴν καὶ τὴν γνῶσιν ὅπως ἐτίμησε, εἰς ἄλλος οὐδεὶς τῶν βιβασιλευκότων. καὶ ὅτι τινὰ γνῶσιν ἔχοντα, καὶ πρὸς τοὺς νόμους φύσιν καὶ ἐπιτηδειότητα ἀρμόττουσαν αὐτῷ, προανεβίβασε, καὶ εἰς ὑψηλότερον θρόνον ἀποκατέστησε. καὶ ὡς ἰδεῖν δικαιοδοσίαν καὶ δικαιοσύνην ἐν πᾶσιν, εἰς τὸν Πορφυρογέννητον παῖδα τὸν φιλοσοφωτατον καὶ καταπαιζόμενον. καὶ νόμον ὁ Αὐτοκράτωρ ἐξέθετο. ἰδὼν δὲ πολὺ πλεονεκτικὸν παρὰ τῶν ἀκορέστων ἐγχωροῦν, καὶ τῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς χωρίων ὑπεισελθόντων ἀρχόντων, καὶ τῶν τοὺς παλαιπώρους πένητας καταδυναστευόντων, καὶ καθ' ἁρπαγὴν τῶν δυνατῶν προάστεια προσκτωμένων καὶ ποικίλης τῆς μεθόδου αἰτίας, ἔγνωσι ποιήσασθαι τοῦ τῶν ἀφαίρεσιν. τί ποιεῖ ὁ σοφὸς ἐν πᾶσι; * συναγαγὼν τῇ ὑπὸ χεῖρα βυλευτικῇ ποιεῖται μεθόδῳ, τοὺς ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως αὐτῷ ὑπεισελθόντας πλουσίους, ἢ ὀξωνησαμένους ἢ δωρησαμένους καὶ καταχρατήσαντας τόπια ἢ ἀγροὺς εἰς χωρία, ἀναργύρους ἐκδιώκεσθαι, καὶ μικρόν τι τῆς λώβης καὶ τῆς πλεονεξίας τῶν ἀποριῶν ἀπερράπισεν.

ιβ. Ὁ δὲ ἐπιεικὴς καὶ γαλήνιος Διαπόντης, οὐδὲ τὰς τῶν προσόντων ἀμφισβητήσεις ἐκ δικαιολογίας καὶ φάσεως ἀπέγραφε, τὸ δικάζειν δι' ἑαυτοῦ. ἀλλὰ καὶ τοῖς δικασταῖς συνδικάζειν οὐκ ἀπεβάλλετο,

* Non satis hæc expedita.

A Cum enim eum non lateret, inire nos actionis cultu & contemplationis, cum Deo necessitudinem; ac quidem actionem, civilibus rebus gerendis congruere; contemplationem vero iis, qui ratione regantur, appositam esse, alteram alteri suppetias fore statuit; eos qui operam Reip. navent, Rhetorica arte excoli curans; qui vero studeant contemplationi, præceptis Philosophicis ac naturali rerum consideratione. Porro Magistros præstantissimos delegit: ex quibus Constantinum Protospatharium Mystici tum munere fungentem, Philosophorum ludo præfecit: Rhetorum, Alexandrum, Nicææ Metropolitam; Geometriæ, Nicephorum Patricium Theophili Præfecti Erotici generum; Astronomiæ, Gregorium A secretis. Multam autem Imperator discipulis diligentiam curamque adhibebat, quos quotidie contubernales mensæque socios adhiberet, pecuniisque demereretur, ac blandis colloquiis deliniret. Nec longe tempus processit, cum iis delinimentis, eaque fovente Imperatoris prudentia adultis ingeniis, magnas illi scientias artesque plene didicerunt: ex quorum censu delectos Imperator, Judicum ac Senatorum, Secretariorumque & Metropolitarum honore sublimavit; Romanamque Remp. sapientia exornavit atque ditavit. *Edit. Paris. pag. 278.* Magistri iis præfecti. Viri eruditi Magistratus creati.

XV. Sed & Augustales vestes quæ longioris temporis usu detritæ erant exesaque stemmata ac diademata, nova instauravit. Bucoleonem, statuis, variis ex locis convectis, magnifice ornavit; inque eo piscinam construxit. Captivos cum urbanos, tum provinciales carcere detentos, diligenter pervestigabat ac invisebat, exque vinculis absolvebat; sic nimirum, ut omnes optimo Christique imitatione mitissimo ac clementi Imperatori Constantino acceptam salutem referentes, faustis illi acclamationibus comprecarentur. Virtuti ac scientiæ majorem supra decessores omnes Augustos, honorem habuit. Si quem nactus esset virum eruditum, legumque scientiæ ex indole comparatum ac idoneum, honore promovebat, ac sublimiori eum sede collocabat. Vidisses æqui justique rationem in omnibus vigentem, ut cujus cultu Porphyrogennetus philosopharetur, ac quam amplexaretur. Legem quoque edidit Imperator. Videns enim insatiabilium hominum nequitia injuriam alienique usurpationem longe diffusam; *pag. 279.* Processeque in medias provincias oppidaque & loca subingressos, luctuosos pauperes opprimere, vilique pretio ac rapina variis artibus atque fraudibus, illorum suburbana sibi comparasse, hæc illis auferre constituit. Quid ergo vir ubique sapientissimus facit? Nempe congregato Senatu, illius decreto sancit, ut qui ex eo tempore quo ille rerum summam adeptus esset, subingressi divites, vel pecunia numerata, vel datis muneribus suburbana, aut agros vel prædia sui juris fecissent, his nullo accepto pretio ejicerentur: qua re hominum insatiabilium injuriam tantisper repressit. Constantini œconomica. In captivos sedulitas. Divites prædia recens acquisita deposit.

XVII. Mitis vero serenissimusque Princeps, ne eorum quidem qui ad ipsum adirent controversias litesque ac disceptationes judicio finire detrectabat: quinetiam lubens in Judicum ipse consessu sedebat; ad- Judiciorum sagacitas piaque assiduitas.

stantibus pro tribunali tum astoribus, tum eorum patronis, qui in jus vocabantur. Advocatorum defensiones eorumque fraudes amoliebatur. Quod enim illius lagacitatem lateret nihil erat; non mendacium veritati hærens, non probabilis fucus narrationi admixtus, non superfluæ scripturæ libellique clanculum conscripti, qui vel solertissimos summe perspicaces, sub mentita veritatis larva facile valeant decipere. Hinc fiebat, ut & ante judicium timore castigati, a se sponte, qui fecissent injuriam in se ipsi judices essent, ac sententiam ferrent.

Reip. solicitudo.

XVII. Igitur necesse est, ut de publicis Imperatoris curis, deque innumeris illius censura emendatis, ac de ipsius administrationibus sermonem texamus. Cum enim Duces ac Prætores ubique gentium constituti, Palatinique Protonotarii, & qui in oppidis, regionibusque & Urbibus, Magistratus erant (quin & gentium Principes) ad eum scriberent, eorum statim scopum discernebat; quid de Asiaticis, quid de Occiduis statuendum; nec raro illis volucris in modum præsentiam adhibebat, legationes suscipiens, Magistratibus scribens, perperamque ac temere mutata corrigens. Idem ipse Constantinus Senator, Curator, Dux exercitus ac Prætor, Miles, Tribunus, Præses erat, unus omnium muniis defungens. Ec quis vero Viri talis tantique præstantes dotes narrare, satisque verbis explicare ac edisserere sufficiat?

Edit. Paris. pag. 280.

Amplificatum publicum Nosocomium.

XVIII. Igitur operæpretium sit, ut & de publico Urbis Nosocomio (ægrotorum scilicet domo) sermonem texam. Videns itaque Imperator Constantinus illud perangustum, structuris maximis auxit, ut omnes ejusmodi morbo laborantes illic cogerentur, & ad illorum perungendas carnes, indeficientes sumptus, ad posterorum perennem memoriam, reliquit.

Novum Gerocomium exstitutum.

XIX. Dicendum quoque de stabulo in Gerocomium (domum scilicet senum) commutato. Pone enim eque vicino perquam mirandæ Majoris Ecclesiæ stabulum erat equorum equarumque Teophylacti Patriarchæ. Hoc videns optimus Imperator, indigoumque ducens, in religiosam convertit domum, ac Gerocomium (fovendis scilicet senibus hospitium) ædificavit; illicque constituros censu annuo quibus alantur ac induantur, accipere sanxit.

Novemdecim Accubitorum Triclinium

XX. Dicendum & de Novemdecim-Accubitorum tecto. Videns enim compluisse ac ruinam minari, valdeque deformatum esse, ipsum instaurat. Cum enim deauratum ejus lacunar lapsu temporis diffluxisset, eo ipse prius submoto, aspectu novum splendidumque effecit. Sinus enim octangulos componens, eosque foraminibus variisque sculptis figuris exornans, in vitium malleolos foliaque atque arborum genera figuratos, aurique stillis aspersos, tanto decore cumulavit, ut qui oculos animumque spectaculo adhibeant, mente excedant.

Romani Pueri Imperatoris ædes.

XXI. Romano Imperatori filio suo majora extruxit Palatia, quam superioris ævi Imperatorum extiterant; magnificas ædes a fundamentis excitans: quarum multiplex variaque figuratio, inque multa animum cogitationemque cum stupore dividens, admirationem facit. In Apostoli Pauli Tetrachonco (quatuor nempe fornicibus fulta Æde

A παρεσταμένων τῷ ἐκείνῳ βήματι τῷ τε δικαζόντων, τῷ τε συνηγορούντων τοῖς δικαζομένοις· ἀπιχρώτο τοῖς τῶν δικαιολογίας, καὶ τοῖς ἀπάταις αὐτῶν· ἤδει γὰρ τὴν ἀγχίνοιαν αὐτῶν διέρυγος, ἐν ψευδὸς ἀληθεῖ συγκειμένον, ἐν τὸ πιθανὸν τῇ δικογράφοις συγκερασάμενον, ἐν πανοῦργοι συγγραφαὶ καὶ κρύβδην συνυφασμέναι· εἴ τινες καὶ τοῖς ἄγαν δραστικοῖς δέλεαρ τὸ ἀληθείας παραπτώσματι. ἐστῶτος τῷ φόβῳ πρὸ τῆς κρίσεως παιδαγωγηθέντες, δικασταὶ δι' ἑαυτῶν ἕκαστος τῆς δίκης τῷ ἠδικημένῳ ἐγίνετο.

B ιζ'. Χρὴ δὴ καὶ περὶ κοινῶν φροντίδων ἦ Αὐγούστου, καὶ τῶν ἀπείρων διορθωμάτων καὶ διοικημάτων αὐτοῦ ἐν ξυντόμῳ. τῷ ἀπαστιχῷ γὰρ Στρατηγῶν, καὶ Βασιλικῶν Πρωτονοταρίων, ἔτι τῷ ἐν κώμαις, ἐπαρχίαις τε καὶ πόλεσιν, ἔτι μὴν ἔτι εἰς ἀρχηγοὺς ἐθνῶν ἀποστελλομένων γραμμάτων, καὶ τίνων παρ' αὐτοῦ ἀναγινωσκομένων, ἐδόκει τὸ φρόντισμα αὐτῷ διωρίζετο· τί μὲν δεῖ περὶ τῷ ἐξ Αὐγούστης γενέσθαι· τί δὲ περὶ τῷ ἀφ' Εσπέρας, καὶ τίνες ὡς τὰ πολλὰ ἄκαιρα πλοῦς διήρχετο, ἀσεβείας διηρθρωμένας, ἀρχὰς ἐπισείσθαι, τὰς ἀροτρίας γενεσιμίας μεταβολὰς ἐπανορθώμενος. ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος Βασιλεὺς, Φροντιστὴς, Στρατηγὸς, Στρατιώτης, Στρατάρχος, Ἡγεμὼν ἀνεφαίνετο. καὶ τίς ἂν τὰ πάντα προπράγματα ἐξεῖπεν ἢ φράσαι;

C ιη'. Χρὴ δὴ καὶ περὶ τὸ νοσοκομεῖον * τὸ ἀπ' αὐτοῦ ἐξεῖπεῖν· ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος θεασάμενος αὐτὸ σμικρότατον, οἰκοδομαῖς μακροπάταις καταστεβάζει, αἷς ἐπισωρεύσθαι πάντας τοὺς τοιῷδε νόσῳ κυριευομένους, καὶ ἀλείμμασι τὰς σάρκας αὐτῶν περιχεῖσθαι, χορηγίας ἀπολειπτοῦς αὐτοῖς παρέχων, εἰς αἰωνίζουσαν μνήμην τοῖς μεθ' ἡμᾶς καταλιπεῖν. * ἀντὶ τοῦ δημοσίου. ut Demosth. Iscr. &c.

ιθ'. Δεῖ δὲ λέγειν καὶ περὶ τὸ μεταστεβαδίσιμος στάβλου εἰς γηροκομεῖον. ὅπισθεν γὰρ τοῦ πλησίον τοῦ παραδαυμάστου ἐκκλησίας τοῦ μεγάλου, στάβλος ἦν τοῦ ἱππικοῦ τοῦ Πατριάρχου Θεοφυλάκτου· καὶ τοῦτον ἰδὼν ὁ ἀγαθὸς, ἐν δίκαιον κρίνας οἰκητήριον μεταποιήσασθαι, καὶ γηροκομεῖον τοῦτο καταστήσασθαι· καὶ πρὸς χορηγίας τροφῶν καὶ περιβολαίων τοῖς ἐκεῖσε ἐντυγχάνουσιν ἱκανὰς λαμβάνειν. 433 στάβλος 433.

κ'. Δεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς στέγης τῆς Δικαιοσύνης ἀκυβίτου διηγήσασθαι· ὁρῶν γὰρ ταύτην σεσαθρωμένην καὶ καταπίπτουσαν, καὶ εἰς ἀκοσμίαν πολλὴν ὑπάρχουσαν, ταύτην ἀνακαινίζει. τῆς γὰρ κεχρυσωμένης αὐτῆς ὀροφῆς τῷ χρόνῳ διαῤῥυείσης, αὐτὴν ταύτην φοινικῇ καὶ λαμπρᾷ ἀπέδειξε. κοιλώσας γὰρ ὀκταγώνους συνυπέθηκε, καὶ ταύτας ὑπαὶς καὶ χύμασι ποικίλοις ὑαλύφοις κεκοσμηκὼς, εἰς ἀμπέλων ἕλικας καὶ φύλλα καὶ δένδρων ἰδίας χηματιζομένας, καὶ ταύτας χρυσῷ περιραντίσας, ποσῶς ἀφορμὰς παρέχει, ὡς ἐξίστασθαι τοὺς πρὸς θεωρίαν ὁρῶντας. D

κα'. Τῷ δὲ Βασιλεῖ Ρωμαίῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ παλάτια καταστήσασθαι πλείονα τῶν παλαιῶν Βασιλέων, εἴπερ ἐκ βάθρων ἐγείρας· ὧν τινων δόμων τὸ πολυχρώματον, καὶ εἰς πολλὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν φύσιν ἐκπλῆττον καὶ θαμβεῖζον, θαῦμα πᾶς βλέψεσιν ἐντίθησι· τὸν δὲ Τετράκογχον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰκοσίστυλα ὄφορα ἐξυπνᾶσι, καὶ E

Edidit Carolus Annibal Fabrotus Parisiis, Typis Regiis, 1648.

τῷ παλαιὰν καλλονὴν ἀποβεβληκέναι, νέαν δὲ ἐγκαινίσασθαι, πολλὰ ἐν αὐτῷ ἀπὸ χρυσοῦ χρήματα καὶ κοσμήματα ἐξέθετο.

κβ'. Τὴν δὲ τῆς ζωγραφίας τέχνην τοσοῦτον ἀκριβῶς ὁ ἀνὴρ ἠπίστατο, ὡς οὐκ οἶμαι τῶν πρὸ αὐτοῦ, ἢ τῶν μετ' αὐτόν. πολλοὺς γὰρ τῶν περὶ αὐτὴν πεπονημένων ἐπανώρθου, καὶ διδάσκαλος ἄριστος ἀνεφαίνετο· καὶ οὐκ ἐφαίνετο μόνον, ἀλλὰ παρὰ πᾶσιν ἐθαυμάζετο· καὶ θάμβος μέγας τοῖς ὁρῶσιν, ὃν οὐ μεμαθήκει, ἐχρημάτιζε. τῶν δὲ πηγῶν ἐπιδιορθώσεις τῷ Πορφυρογεννήτῳ τίς ἐξείποι; λιθοξόους καὶ χρυσοτέκτας καὶ ἀργυροκόπους καὶ σιδηροκόπους ἐπανώρθου, καὶ πάσῃ ἐν πᾶσιν ἄριστος ὁ Ἀναξ ἀνεφαίνετο.

κγ'. Τὰς δὲ Ἀργυρᾶς πύλας τοῦ Χρυσοτρικλίνου ὁ φιλόκαλος Κωνσταντῖνος ἐδείματο, καὶ τράπεζαν Ἀργυρᾶν ἐκ ἐκείνης φιλοτεχνίας πρὸς ὑποδοχὴν ἑαυτοῦ καὶ καλλωπισμὸν τοῦ ἀριστείου κατεσκεύασε, πολυχρόοις ὕλαις καὶ πλαξὶ καὶ ἀνυφῇ χρυσῷ καλλωΐας, πλείονα τῆς ἐκ τῆς ἰδέας τέρψιν παρέχουσαν τοῖς κεκλημένοις τοῦ πότου παρέχουσαν.

κδ'. Καὶ πορφυρᾶν φυλακὴν ἐμηχανήσατο τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ ἐδείματο, δοχεῖον τοῦ ὕδατος δημιουργήσας, ᾧ στύλοις μαρμαρίοις περικύκλωσε λευκοῖς αὐτοῖς ὑπαυγαζούσης. τί οὖν ὁ μεγαλόφρων ψυχή; αἰτὸν ἐξ ἀργύρου τῇ τοῦ ὕδατος ἐφίσησιν αὐλῷ, οὐκ ὀρθὸν βλέποντα, ἀλλ' ἀπεστραμμένον καταπλήξαι ὑφαυχενοῦντα καὶ σοβαρόμενον ὡς ἀπό τινος θήρας, ὄφιν δὲ τοῖς ποσὶ περιειληθέντα καὶ πτήσσοντα· καὶ μωσαϊκῶν εἰκόνων ἐπέχων τοῦ ἐκ χρωμάτων ὑλῶν καὶ μορφῶν τὸ διάφορον ἐν τοῖς προπυλαίοις τοῦ Βασιλικοῦ κοιτῶνος ἐδείματο.

κε'. Ἀλλ' ὑδὲ ναυπηγίας ἄπειρος ἦν ὁ Αὐτοκράτωρ. διωρίζετο γὰρ πολεμικῶν νεῶν κατασκευὴν, καὶ οἷς ξύλοις ἁρμόζειν καὶ κλείσεις αὐτῶν καὶ ἁρμονίας, καὶ ὅπως πρὸς ἄλληλα ἔχουσι.

κς'. Περὶ δὲ τοῦ παλατίου τῆς Ηρίας ἀναλογίζομαι τὴν ἀγνοίαν, ἀποίας ὁ Πορφυρογέννητος ἐδείματο οἴκους καὶ τρικόγχους, πρότερον ὄντας τοῖς Χαλκηδονίοις εἰς ταφὴν, νῦν δὲ τέτρασιν ἁψῖσιν ἐκβεβηκυῖα, καὶ τὰς τέσσαρας γωνίας ἑτέρας Βασιλικὰς οἰκίας ἀνεπλῶσα, ταῖς τῆς θερινῶν ἀνέμων καὶ πνευμάτων περικυκλουμένων πνοαῖς, ἐκ ἧσιν εἰκὸς εἰς πόσην ἡσυχίαν καὶ χαρὰν ἐμβάλλει τὸν ἐκεῖσε ἀναπαυόμενον.

κζ'. Τί ἂν εἴποι τις περὶ τῶν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ τῆς τῶν βασιλίδων οἰκοδομῆς; καὶ ταύτην γὰρ τῆς Ηρίας τοῦ κτίσματος καὶ ἡ φιλοκαλίας τὴν ὑπερβάλλουσι καὶ ἀποκλίβουσι, καὶ τῆς ἐκ τοῦ ἐδάφους τερπνῶς ἀναδιδομένης εὐωδίας, καὶ τὸ * ἐπανορθωτοῦ αὐτῶν κάλλος, καὶ ἡ πολὺ διαφέρουσα ἐν ὑπερκειμένῳ, οἷος ὁ τῶν Ἀποστόλων πλησίον νεουργηθεὶς ναὸς, καλὸς μὲν ἰδεῖν, ὡραῖος δὲ θαυμάσαι. εἰ γὰρ καὶ τῷ μεγέθει τῆς παλαιότητος ἀποδεῖ, ἀλλά γε τῆς ἐνδον φαιδρότητος πόρρω καθίσηκε. τί δὲ ὁ πιστὸς Βασιλεὺς; Πατρίκιον τὸν Βελωνᾶν Θεόδωρον, ὡς συνεργὸν τοῦ λαμπροῦ καὶ κατηγλαϊσμένου ναοῦ ἐποίησε.

κη'. Τῶν δὲ ἱερῶν καὶ πέπλων ὧν παρεσκεύασε καὶ στρωμνῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων, ἃ πρὸς τὴν τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Σοφίας ἐκκλησίαν ἐποιήσατο, ἐν ἄλλοις ἐπιμνησθησόμεθα.

* Leg. ἐπανορθωτοῦ.

A sacra) varias efformavit Imagines: & ut vetusta abolita specie, novus decor accederet, multas in ea aureas figuras imaginesque collocavit. Apollodori Pavli Tetraconchum.

XXII. Pingendi artem sic accurate Imperator callebat, ut nemo puto superioris ævi, autve eum secuti, ejus peritia eum æquaverit. Multos enim Pictorum emendabat, optimusque Magister videbatur; nec solum videbatur, sed & cunctis admirationi erat. Ingens illud videntibus miraculum, pernosse eum, quæ nullo Magistro didicerat. Quot Constantinus artifices emendarit, quis dicendo referre queat? Lapicidas & fabros & auro linientes ac interpungentes & argentarios & ferri fabros meliora docebat, omniaque in omnibus optimus Imperator elucebat. Constantinus pictura excellens ac reliquæ mechanicæ. *Edit. Paris. pag. 281.*

B XXIII. Aurei Triclinii portas Argenteas præclaræ indolis pulchrique ac honesti amans Constantinus fabricatus est; mensamque Argenteam ad convivas excipiendos ornandumque cœnaculum industria sua laboreque conflavit, varii coloris lignis tabulisque ac nativo ipso colore exornans; ipso sui aspectu majore invitatos voluptate afficientem, quam ciborum dulcedine lautoque apparatu. Triclinii Aurei porta & mensa.

XXIV. Purpuream quoque custodiam pro Imperialis cubiculi vestibulo extruxit; aquarum concepeaculum fabricatus, quod columnis marmoreis per ambitum cinxit levore subsulgidis. Quid igitur magnificus animus? Aquilam argento conflatam aquæ fistulæ imponit, non recta aspicientem, C sed averso vultu oblique erecto collo, ac velut capta præda ferocientem, pedibusque serpentem intorquentem ac suffocantem. Sed & musivo opere, artefactarum Imaginum comportatis materiis & coloribus, varium conspectum pro Imperialis Cubiculi vestibulo idem construxit. Alia pro Aurei Cubiculi vestibulo ornamenta.

XXV. At neque navium fabricæ Imperator rudis erat. Desiderabat enim quo pacto bellicæ naves essent construendæ; quibus ex lignis earum tum claustra componenda, tum commissuræ; ac quam illa inter se proportionem rationemque habeant. Navium structura.

XXVI. Ad Eriæ Palatia quod spectat, D mente cogito quam ad delicias jucundoque aspectu a Constantino in Porphyra nato extructa ac fabrefacta. Prius in sepulchrum Chalcedonis civibus cedebat Eria; nunc vero quadruplici nixa apside, harumque angulos novas domos Regias constituens, dici non potest æstivorum ventorum circumquaque flantium benignioribus auris, quanta jucunditate ac voluptate, quietem ibi captantium ac reficientium animos afficiat. Eriæ Palatia ad Chalcedonem.

XXVII. Quidnam quis dicat de Regiarum Ædium alio loco structura? Nam hæ quoque Eriam figuræ cultusque & structuræ excellentia atque nitore; nec non se ab imo solo diffundentis jucunditatis fragrantia, efflorente in eis decore, longe etiam superant præcelluntque; cujusmodi Apostolorum haud procul novæ fabricæ Templum, pulchrum sine aspectu, ac quod admiratione pro eo quo præstat decore, merito habeatur. Quamquam enim molis grandilate a veteri Æde deficiat, interioris tamen ambitus splendore atque ornatu longe præcellit. Quid vero fidelis Imperator? Theodorum Belonam, quod præelegantis ac præmagnifici Templi structuræ illi adjutor extiterat, Patricii dignitate ornavit. Ædes aliæ Regiæ. Apostolorum Templum. *pag. 282.* Theodorus Belona Patricius. Constantini in S. Sophiæ donaria.

XXVIII. Sacras vestes & stragula,

quanta in communis Propitiatorii (magni illius prorsusque mirabilis) ornatum & cultum contulit, quis enarrare possit? Quotiescumque enim eo pedem inferret, haud Exod. 25. 18. committendum putabat, ut coram Deo vacuus appareret; sed ut magnis donaris, vestibulque auro, margaritis reliquisque lapillis contextis, Numen demereri, eique vicem reddere studeret. Vestes hæ ac stragula, etiamnum Sancta sanctorum magnifice ornant, eximiumque loco decorem conciliant; ac Constantinum, qua magnificentia ea obtulit, prædicant.

Basilii Cibyræotarum Ducis de Sarracenis victoria.

XXIX. Basilii Hexamelitæ Patricii ac Cibyræotarum Ducis expeditio narranda est. Basilius hic Patricius Cibyræotarum Dux cum esset, vir ætate juvenis, at sensu canus, majoremque quam pro annorum ratione experientiam prodens, armatam classem Tarso profectam, inque ea illustrem plane Agarenorum militantem manum, Romanis littoribus orisque applicantem videns, quasi Romanæ ditionis, haud secus ac nidi potituros se illi arbitrarentur; subjectas ipse naves tantæ hostium classi opponit. Ac quamvis paucæ erant, nec tanto illis pares cuneo, pro Ducis tamen magnitudine animi ac proposito, robustiores quam pro ea hostium classe, audaciaque prudentiæ juncta, multis bello sociis fortiores, ambæ concurrant acies, pugnaque conseritur; ac per eam ingenti utrinque sublato ululatu, collidebantur hinc inde naves; donec Dux ipse Basilius in medium impetu irrumpens, in Prætoriam invasit; quo facto, ac cum ignis Græcus totam circum hostium classem incesserat, illi mox partim victi cæsique sunt, partim sub jugum missi; ipsi cum primis Duces atque Proceres Caïtique vivi capti. Hos Basilius ad felicem ac fortunatum Constantinum Imperatorem in Urbem misit; qui & triumphi specie eos in Circo traduxit.

Bellum Italicum.

XXX. Constantinus porro Imperator, militari manu adversus Longobardos ac Neapolitanos expedita, Ducem illi Marianum Patricium præfecit; quod scilicet Hesperiæ partes versæ in tumultum essent, ac Romani jugi vincula perrupissent. Etenim in rebellionem proruperant quotquot Longobardiam ac Calabriam sedes nacti erant, inde rebellandi orta fiducia, quod ab Augusta procul Urbe difficili erant. Idcirco cum novis assidue rebus studerent, aliique alias deficerent, eo contumaciæ evaserant, ut & cum Agarenis fœdus percutierent, Urbesque & arces & oppida, ferro ignique vastarent. Quin & Neapolitani a Christi delapsi servitute, quæ servorum sunt opera, facturos se polliciti, in apertam versi defectionem erant. Ne ergo plebe in seditionem acta atque rebellis, majorem in modum arrogantia insolesceret, tamquam gentium potita, quæ Romanæ ditionis essent; haud ferens Porphyrogennetus, ex Thracia ac Macedonia conductis copiis, illorum ulcor accedit; armataque classe cum igne Græco, horum temeritatem ac insaniam comprimit. Terra namque marique Marianus Patricius Argyrus cum Romano exercitu Neapolim adorsus, quæ quidem ad terram posita erant, cuncta igni succendit; quotquot autem exitus erant versus mare, occlusit; hinc adeo undique obsepti oppidani, fameque & captivitate pressi, atque humili sensu effecti, supplicationis ergo ad Constantinum imperatorem mittunt, qua-

Edit. Paris. pag. 283.

Itali Saracenis bello fœdus.

Neapolis ad deditionem coacta.

A χε ὡς τὸ κοινὸν ἐλευθέριον τὸ μέγα ἡ καυχώμενον, τίς ἐξέσται; ὁσάκις ἀφεῖτο, οὐκ ἦδει ἐναντίον Θεοῦ ἐφθῶναί τινος· ἀλλ' ἀναθήμασι μεγάλοις ἡ χρυσοπάστοις ἡ μαργαρίταις ἡ λίθοις ἡ ὑράσμασι ἐδέξατο· ἃ δὴ τὸν ἅγιον ἅγια καταπετάσματα κατηγλάϊζει, ἡ τῷ φιλοκάλῳ Κωνσταντίνῳ καρύττεται.

κθ'. Τὸν δὲ Πατρίκιον Βασίλειον Ἐξαμυλίτην ἡ Στρατηγὸν Κιβυραιωτῶν, παξεύδιον χρὴ διηγήσασθαι. ἦν γὰρ ὁ Πατρίκιος Βασίλειος Στρατηγὸς ὢν Κιβυραιωτῶν, εἷς τῇ πόλει, πολὺς τῇ φρονήσει. καὶ μείζων ἢ ἡλικίας ἢ πολυπειρίαν ἐνδεικνύμενος, πολυπειρίαν ἐνδεικνύμενος, πολεμικῶν παραβίων ἐκ Β Ταρσοῦ ἐξορμημένων, ἡ Ἀγαρηνῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων πλείστων, εἰκὸς ἦν αὐτὸν ὁ Στρατηγὸς ἤδη φρὸς τὰς Ῥωμαϊκὰς χώρας ἐφορμοῦντας, λογιζόμενος ὡς ῥᾳστώνην πλεῖσθαι αὐτούς· ὁ Στρατηγὸς τὰς * ὅπως * Forte ἐν αὐτοῖς. αὐτῷ ταῖς ἀντιπαρατάξεσι δὲ παύσας ὀλίγους ἐ- σας, ἡ φρὸς πολὺν ἐξ ἀρχῆς τὸ πλῆθος· ἀλλ' ἐπειδὴ ἢ γνώμῃ ἡ ἢ φρονήσει εἶχον ἢ πλῆθος ἢ πολεμικῶν παραβίων κρατιστήρας, ἡ ἢ μὴ φρονήσεως τόλμαν πολλῶν συμμάχων ἰσχυροτέρας, συγγίνονται ἄμφω, ἡ συμβολὴ ἢ παραβίων ἀπεφαίνετο, ἡ πρὸ ἀλλήλων πόλεμος ἀκριτος, ἡ βίαιός τις ἀλαλαγμὸς ἡ ἀθισμὸς ἐξ ἀμφοτέρων ἢ παραβίων ἐκρύη. ἔνθ' αὖτε ὁ Στρατηγὸς Βασίλειος μέ- C σον ἢ Ἄρεϊ τὸ Χριστῷ χεύμενος, ἴδρις * ἀσπα- * ἀσπίδ- σίας, ἡ γεγανώς, ἡ πυρὸς ἐσύγρα πάσσθεν ἢ Ἄρεϊ τὸ Χριστῷ στεφανωθέντος, αὐτίκα ἐτῶντο ἡ καταφράττοντο, ἡ δόρατα εἰς δύλειαν συνελαμβάνοντο, αὐτῷ φρὸ πάντων τῷ Ἡγεμόνι καὶ τῷ 434 Ἀρχόντων ἡ Καίσαρι ζωγρηθέντων· ἡ οὕτως ἐπὶ ἡ Πόλεως φρὸς ἢ δύτυχῆ Βασιλέα Κωνσταντῖνον ἐξαπέστειλε, ἡ ἐν τῇ ἱππικῇ ἐθεάμβωσε.

λ'. Ὁ δὲ Λύτοκράτωρ Κωνσταντῖνος στρατιωτικὸν δύναμιν κατὰ τῶν Λογγιβάρδων ἐ Νεαπολιτῶν ἐξέπεμψε, ἡ Ἀρχηγὸν αὐτῷ τὸν Πατρίκιον Μαριανὸν ἀποστέλλας, ἵνα τὰ ταπεινὰ τὰ Ἑσπέρια ἐ ἡ Ῥωμαϊκῆς ζάγλης τὰς δεσμὰς ἀφέλῃται· ἡ ἦν καταθραττόμενα ὅσοι τῶν Λογγοβαρδίων ἐληλύθεσαν χῶραν εἰς κατοικίαν, ἡ ὅσοι ἡ Καλαβρίας, τῶν θαρραλεώτατα ἔχῃ τὸ πόρρω ἡ μακρὰν εἶναι τῆς βασιλίδος. ἔχῃ τοῦτο συνεχῶς τὰς ἀποστασίας ποιοῦνται, εἰς τοσοῦτον ἀναισχυντίας ἦλθεσαν, ὡς ἡ φρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς πάντα δεδόναι, ἡ τὰς πόλεις ἡ αὐτὰ ἡ κώμας τὰς πλησιαζούσας μαχαίρᾳ ἡ ξίφει ἀνελεῖν. ἀλλὰ γὰρ οἱ Νεαπολῖται τὰς ὑποπτίας τῷ Χριστῷ * ἀφοροῦντες, τὰ δύλα φράττειν ὡμολόγη- * ἀσπίδ- σαν, φρὸς φυσικὴν ἀποστασίαν τρεπόντες. ἵνα δὲ τὸ τοσοῦτον πλῆθος ἐπιπλεόντων τὸ ἀλλοφύλων, ὡς τὰ ὑπήκοα Ῥωμαίων ἔθνη δηλονότι, ἐκ ἐστιγνὸν ὁ Πορφυρογέννητος, στρατίμασι Θρᾳκησίοις ἡ Μακεδονικοῖς τῶν ἀμφίνεω, ἐ ναυσὶ πολεμικαῖς μὴ ὑγρῷ πυρὸς τλῷ πᾶν ἀνεστέλλει ἀνθάδεια ἡ φεύγειν· ἡ ὅτι γῆς ἡ θαλάττης τλῷ Νεάπολιν ὁ Πατρίκιος Μαριανὸς ὁ Ἀργυρὸς ἐπε- πεισεν μὴ τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατῷ, ὅσα μὲν φρὸς τλῷ γλῶ πάντα καπήνυσαν· ὅσας δὲ ἐκβολὰς ἔστι τῆς θαλάττης ἀφαλίσατο, ἡ πάσσθεν αὐτὰς περιχυλώσαντες, τῷ λιμῷ ἡ τῇ αἰχ-

D

E

μελασίᾳ πλέοιμεν ϗ πατεύοιμεν, φοβὸς δεινοὺς Ε ἐπιτοίας τῷ Λουτῖ Κωνσταντίνῳ ἀνίτιμοτον, ὑποδυλεύειν οἱ ἐξ ἀρχῆς. τοῦτο ϗ οἱ Λογγίβαρδοι ϗ οἱ Καλαβροὶ ἐποιοῦντο. διὸ ϗ οἱ Βάρβαροι τῆς Σικελίας σύμφωνα εἰρηνικὰ ἐπετέλουν.

λα. Καὶ δὴ θαυμάσαι ϗ τὸν πρὸς τῷ Ἀφρικῷ πόλεμον, αὐτίκα συνεπλέκοντο ϗ συμπράττυντο, ϗ τῷ ναῦν πρὸς ἀλλήλους συμπλοκάς. Ε δὴ αὐτὸμολα βαίαν πεδόσαντος, ἡμῖν μὲν συμμαχοῦντος ϗ βοηθοῦντος, τοῖς δὲ Βαρβάροις πολεμοῦντος ϗ ἀνθεστάμενα, τῷ ἦτταν αὐτοῖς ἀκόλουθον, σὺν τοῖς αὐτῷ ὅπλοις ϗ τοῖς ναυσὶ τῷ βυθῷ παραδιδόμενον. ϗ δὴ ὁ Ἀμηρᾶς αὐτῷ, ἀποδὰς εἰρηνικὰς τῷ Βασιλεῖ ἐξελιπάρει. Ε ϗ μόνον ὅτι, ἀ δύλωσιν πρὸς Β τὸν Βασιλέα ὁμολόγησεν. ἀλλὰ ϗ οἱ τὰς Γαλλίας οἰκοῦντες πανοικὶ Βάρβαροι, πάρειχον πρὸς τὸν Πορφυρογέννητον Λουτᾶν τῷ δι' γραμμοσιτίων, Ε δώροις μεγαλοπρεπέσι πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα μὴ ὀφιδας αὐτῷ πέμπειν. ϗ πάντας εἰς ὑποταγὴν ἡ τύχη τῶ Πορφυρογεννήτου εἰς δουλείαν ϗ ζυγὸν ἤγαγεν.

λβ. Ὁ δὲ Ἀμηρᾶς Αἰγύπτου τῷ μεγαλωνύμῳ τῷ Ρωμαίων ἀκμῇ, ϗ τῷ πολεμικῷ ναυμαχίᾳ, ϗ ἥττας τῷ Ἀρηΐῳ τῷ Χριστῷ, γράμμασιν αὐτίκα φιλικοῖς τὸ μάχιμον αὐτῷ ὑποβάλλεται, ϗ ὑπισχνεῖται εἰς ὑποταγήν. ὁ δὲ τῆς Περσίδος Ἀμηρᾶς, ἐπειδὴ διαφόρας τοῖς Ρωμαϊκοῖς ἐσύνεχε στρατεύμασι, ϗ προσβολὰς ϗ πολέμους διαφόρους ἤγνυθε, ἀγάπης δεσμῷ C καταλάσσεται πρὸς τὸν Βασιλέα. ϗ ὁ Αὐτοκράτωρ 435 ὀφιδας πρὸς αὐτὸν ἐκπέμπει. οἵ τινες πρὸς ἓ * Καπξηρον γῆν ἐκείνην ἀφικόμενοι, τῷ Ἀποστόλῳ Θωμᾷ τὸν σφῶν προσωπεύσαντες ϗ καταπατασάμενοι, ϗ τὰς Βασιλικὰς καταζαλίσας λαμπάδας ὑπαλάφασι, ϗ ἐμπορευσάμενοι λίθων τιμίων ϗ μαργαριτῶν. εἰς τοῦτον ϗ μὴ τῷ ἄλλων μεγάλων κατορθωμάτων ὁ Αὐτοκράτωρ κεχάρισο, ὡς ἄλλα ἐξ ἄλλων συνάγων ϗ συναθροίζων, Ε πρὸς τὸ ἀξιέραστον μεταφέρων

λγ. Χρὴ δὲ ϗ περὶ τῦ Χρυσοτρικλίνου διηγήσασθαι. ὁ μηχανικώτατος Ἀναξ πολυανθῆ τινα ϗ εὔοδμον ῥοδωνιὰν φύσας, τῷ πολυχρόων ἀνθῶν καὶ λεπτοτάτων διαφόρων ψηφίδων ἀνθῶν ἀρτιφυῶν χροιὰς μεμουμένων. οἱ μέσοι τῶν ἑλικοειδῶν στεμφύλων περιελισσόμενοι, ϗ τῇ συνθέσει ἑλκεσφυρμένοι, τὸ ἀσύγκριτον διαφέρονται. ἀργύρῳ τοῦτο ἐστεφάνωσε, ϗ δίκην ἄστυγος τοῦτο περιλαβὼν, πᾶς ὁρῶσιν ἀόριστον ἐπιχορηγεῖ τὸν τέρψιν,

λδ. Ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ τὰς πολίτας ἠγάπησεν ὡς οἰκείαν ἑαυτοῦ ἐκγονα, ϗ πλέον. ϗ κύνας περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο. ϗ τοὺς ἐξ ὀργάνου φωνὰς ἐκλογὴν ἐποιεῖτο. ϗ τοὺς μὲν ἀξιωμάτων καταλλήλοις τιμαῖς. τοὺς δὲ μεγαλοπρεπέσι φιλοτιμίαις δωρεαῖς, ϗ σωμασίνας ϗ ὁμοδιαίτους ποιεῖται, ϗ τὸ φίλτρον μᾶλλον ἐπαύξει τῆς ἐκείνα δ- E ρεᾶς. ϗ αὖτε πολλῶν σωματοφυλάκων ϗ ἑτοιμοθανάτων ϗ σωτήρων τίνας μᾶλλον φρόνιμος, ἢ τοὺς ϗ φιλοδεσπότας, ϗ τῆς οἰκείας σωτηρίας προκρίνοντας τὸν Δεσπότην.

436. λε. Τὴν γοῦν δεξίωσιν τῶ Βρουμαλίου τῶ Πορφυρογεννήτου δεῖ ἐξειπεῖν. ἔθος γὰρ τοῖς πάλαι Βασιλεῦσι πλεύμασιν, ϗ ὁ Πορφυρογέννητος εἰς ἔργον τῦ-

lem prius Romanis fascibus subjectionem fecerunt. Ipsum & Longobardi ac Calabri præstiterunt. Quamobrem etiam Barbari Siculi, pacis fœdera inierunt.

XXXI. Sed & bellum Africanum mirari subit. Mox conserta acie, & ubi ad manus ventum esset, concurrente utrinque classe; exorto vento valido, qui quidem nobis quasi socius ac belli adjutor staret, hostibus vero obsisteret eisque compugnaret; victi Barbari sunt, ac cum navibus & armis omnique apparatu maris profundo mersi. Ac vero illis præfectus Ameras, pacis fœdera cum Imperatore poscebat. Neque hi solum subjectionem Imperatori profitebantur, sed & Galliam incolentes, cum omni familia, Barbari, benevolos se erga Imperatorem in Porphyra natum exhibebant, donisque magnificis ambitiosi, ad Imperatorem Legatos cum obsidibus mittebant; cunctosque Porphyrogenneti fortuna, ad servitutem præstandam jugumque subeundum, cogebat. Belli Africani felix exitus. Galli Constantino antici & fœderati.

XXXII. Ægypti autem Ameras audita Romanorum ingenti victoria ac navali pugna, Infidelium que strage, amicarum statim litterarum officio pugnandi ardore cohibito, fœdus pollicetur. Perfidis autem Ameras, quo varie in Romanas acies incurrens, diversis congressibus atque præliis victus fuerat ac profligatus, instaurato caritatis vinculo Imperatori conciliatur. Ad quem etiam Imperator obsides mittit; qui cum ad Cyri terram illam venissent, Apostoli Thomæ sepulchrum veneratique sunt ac exosculati, missasque ab Imperatore Regia munificentia lampadas, ad illud accenderunt, pretiosorumque lapidum ac margaritarum mercatura facta, redierunt. Tanta enim cum aliis magnis dotibus ac virtutibus Imperator gratia pollebat, ut semper alia ex aliis colligeret & acervaret, inque augustiorem ipse cultum, amore digna & admiratione, transferret. *Edit. Paris. pag.* 284. Pax cum Saracenis Orientalibus. Apostoli Thomæ sepulchrum adeunt, ejusque cultus.

XXXIII. Igitur operæpretium est, ut & de Triclinio Aureo differamus. Hoc nempe industriosissimus Princeps multis floribus varium suaveque olens roletum reddidit; cum varii coloris flores subtilissimique operis tessellatum opus, recens enatorum florum colores totos refunderet. Hi porro medii inter sinuosos plexus concluſi, ipsaque compositione efformati, incomparabilem præferunt venustatem. Triclinium argento coronavit; inque orbis earthique morem illo circumducto ambiens, insatiabiles ex aspectu delicias videntibus facit. Triclinium Aureum.

XXXIV. Cives Imperator ut ipsa sua charissima pignora, iisque amplius diligebat, longeque eos pluris faciebat. Ex illis, eorum qui ingenui essent atque nobiles delectum habebat; atque alios quidem dignitatum titulis ornabat, alios magnifice donabat, sibiq; concubernales ac domesticos adlegebat; tantaq; illius benevolentiæ lenocinio, majorem illis amoris sui flammam excitabat: quos adeo, ingenti satellitum custodiamque ac servatorum agmini præhabebat; velut scilicet fideles hericque ac domini amantes, quique suæ ipsorum saluti Imperatoris incolumitatem præferrent. Civium amor.

XXXV. Brumalii autem Porphyrogenneti convivium atque epulas, operæpretium ut exponamus. Quod enim veterum jam Imperatorum moribus receptum erat, etiam Porphyrogenneta opere implevit. Diem enim cui nominis ejus initialis litte- Brumalii celebrano.

ra K addicta est, celeberrimæ festivitatis sibi loco ducens, ingenti celebrandam conventu indicebat. Lautissimis enim largissimisque dapibus Senatum omnem excipiens, beneficentiæ majoris muneribus, festivitatis lætitiam ac splendorem multis partibus cumulabat: sericarum vestium ac prætextarum abunde largitione; vis magnæ pecuniæ & innumerabilis; purpurissarumque vestium ac trabearum; Indicarum arborum (quas nemo audierat umquam aut viderat) fragrantia recreans.

Edit. Paris. pag. 285.

Constantinus Musicæ studiosus.

XXXVI. Musicam norunt omnes divinum esse inventum, exque hominis genio ac illi conducens. Quid igitur religiosus & magnificentissimus Constantinus? Hanc colebat, nec per eam divinum Numen canticis celebrare cessabat. Inde læti conventus splendorem habebant, Martyrumque solemnia illustriora erant; sanctorum denique Pastorum Doctorumque memoriæ, novo velut fulgore radiabant. Tantis enim Vir gratiis plenus erat, ut Cantorum choros cogeret, eisque Duces adscisceret; ipse prior omnibus cum eis versans, audiensque psallentes, atque inde gaudens animumque exhilarans.

Chrysostomi admirator.

XXXVII. Sic dilexit ut nemo alius ante eum Fidelium, clarissimaque prosecutus memoria est atque coluit, præclaram Chrysostomi indolem, verborum circuitionumque laudans compositionem, circulorumque & enthymematum uno ordine digestam seriem, quibus splendide ac magnifice pœnitentiæ exornavit Præconem.

Eget filium amavit, ejusque institutio.

XXXVIII. Romanum autem Imperatorem filium suum sic amavit atque dilexit, ut hac eum parte nemo æquaverit. Præ omnibus vero hortabatur, ut pie ac religiose Deum coleret; tumque doctrinam & mores docebat; incessumque & risum & habitum; & ut pro Regia Majestate in solio sedere ac stare eum deceret, informabat. Quamobrem etiam divinis apparitionibus dignus habitus Constantinus, filio vaticinabatur, ac quasi ex oraculo ajebat, *Nec si servaveris, in longos annos Imperii Romani sceptra moderaberis.*

Romani uxor Anastasia, quæ & Theophano.

XXXIX. Uxorem Romano filio suo locavit nobilissima ortam prosapia, pulchram corpore, facie venustam, castam animo, ac omni morum honestate præditam, Anastasiam nomine, Crateri filiam: cui & a Porphyrogenneto inditum Theophanonis nomen: plane merito, velut scilicet ei, quæ ex Deo ejusque munere (hoc ipsum sonante vocabulo) enituisset atque electa esset. Positus nuptialis thalamus peractaque celebritas in admirabili Justiniani Rhinotmeti Triclinio. Hinc jucunditas gaudiique lux Porphyrogenneto circumfusa, cum Helena Augusta; quod talem seque ab avis nobilem puellam filio sponsam dare licuisset.

pag. 286.

Helenæ Augustæ pietas; provisa Hospitali reditus.

XL. Porro cum Helena Augusta morbo conficeretur, eoque gravi conflictaretur, benignissimus Imperator nihil de suo in eam affectu amorique vi remisit: sed quicquid illi in votis erat, lubens implebat. Rogabat namque Augusta, ut in domo Hospitali senibusque alendis ac confovendis, in veteri Pretio (quod Helenæ nuncupatur) recens ab ipsa extructa, Imperatoris munificentia suburbana constituerentur, hincque ejus authentica expedirentur diplomata, ac reditus assignarentur; quæ omnia Porphyrogennetus gaudens lætusque implevit. Vidit-

A τὸ ἐξιώνυχι. τῷ γὰρ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ τὸ τῆς πλήσεως αὐτῷ στοιχεῖον Κάππα ἀποκυλίρωται λαμπροτάτῳ ἑορτάζων πανηγυρει, πολυανθρωπον ταύτῃ δεικνύει. ϗ ταῖς γὰρ πολυτελέσι ϗ πολυόψοις ἐκείναις τραπέζαις τῷ Συγκλήτου ἅπασιν δεξιούμενος, χορηγίαις διηγερτικωτέραις τὸ φαιδρὸν τῆς ἑορτῆς ἐπολλαπλασίαζε, στεμμάτων πεπλοκαίων ἐπιδόσεσι, ἀρχυρείων πολλῶν ϗ ἀπείρων, 437
ἐσθήμασι ἀλουργῶν· ξύλων Ἰνδικῶν ὀσμαί, ἃ οὐ τις ἀκήκοεν, ἢ γέγονέ τις θεάσατο.

λς'. Τῷ Μουσικὴν οἶδε πᾶς τις ὡς θεῖον τό ἐστι δῶρημα, ϗ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει συμπαλαιοῦν. τί οὖν ὁ εὐσεβὴς ϗ μεγαλοφρονέστατος Ἀναξ; ταύτης ἀντεποιεῖτο, ϗ δι' αὐτῆς ὑμνεῖν τὸ Θεῖον οὐκ ἐλάγχανε. ἐκπύθεν πανηγύρεις φαιδραὶ καταφαιδρύοντο, ϗ τῶν Μαρτύρων ἑορταὶ κατελάμποντο· Ποιμένων ἱερῶν ϗ Διδασκάλων μνῆμαι πεμπεσεράπτοντο. τοσοῦτον γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐχαριτώθη, ὡς χορὸς ὑμνῳδῶν συγκροτεῖν ϗ ἀρχηγὸς τούτοις ἐπιστῆναι, αὐτὸς πρὸ πάντων πᾶσι σωοῖς, ϗ τῶν ψαλμῳδούντων ἐπαοιδοῦμος, ϗ τῷ ψυχῷ ἡδυνόμενος ϗ χαιρόμενος.

λζ'. Οὕτως ἠγάπησε ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ πιστῶν, ϗ μνήμην λαμπροτάτην ἐτίμησε, ϗ τὸ ἄφυκτος τοῦ Χρυσοστόμου, ἐπαινῶν ϗ συνθήκῃ τῶν λόγων ϗ περιβολῶν, 438 C ϗ τὸ τῶν κύκλων χαριεστὴ ϗ εὐθυμημάτων, ἐν οἷς ϗ ἡ μετανοίας κήρυκα λαμπρῶς ϗ ἀγλαῶς ὑμνῳδήσας.

λη'. Τὸν δὲ Βασιλέα Ρωμανὸν ϗ υἱὸν αὐτοῦ ὅπως ἐφίλησε ϗ ἠγάπησε, ὡς ἄλλος οὐδείς. ϗ πάντων πρὸ πάντων παρῆκεν ἔχειν τῷ ϗ Θεὸν εὐσέβειαν. ἔπειτα ϗ λόγοι ϗ ἦθος, ϗ βάδισμα ϗ γέλωτα ϗ σχολὴν ϗ καθέδραν ϗ στάσιν Βασιλικὴν ἐξεπαίδευε. διὸ ϗ θείων ὑμφανειῶν ὁ Πορφυρογέννητος ἠξιοῦτο, ϗ πρὸς αὐτοῦ προεφωνεῖτο, Εἰ πάντα φυλάξῃς, μακρόβιος τὴν βασιλείαν Ρωμαίων ἔσῃ.

λθ'. Καὶ γυναῖκα τῷ Βασιλεῖ Ρωμανῷ τῷ Dυἱῷ αὐτοῦ δίδωσιν, ἐκ γένους ὄντως ἐξ ἀγχιστέων προγόνων, καλὴν μὲν τῷ σώματι, ὡραίαν δὲ τὴν ὄψιν, κοσμίαν δὲ τὴν ψυχὴν, ὀνόματι Ἀναστασίαν, ϗ τὸ Κρατηρῷ συγγένημα. ἣ ϗ ὀνομασθεῖσα παρὰ τοῦ Πορφυρογεννήτου Θεοφανὼ, κατ' ἀξίαν, ὡς ἐκ τοῦ Θεοῦ φανεῖσαν ϗ ἐκλιχθεῖσαν, ϗ συμφυὴ πᾶσαν ἐγνωρίζετο ϗ ἐντελεῖ ἐν τῷ παναυμάστῳ ξυκλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου. ϗ χαρὰ ϗ ἀφροσύνη τῷ Πορφυρογεννήτῳ περιελάμπετο ἅμα Ἑλένῃ τῇ Λυγέτῃ, ὡς τοιαύτης ἀρχαίας κόρης τῷ αὐτοῦ μνεσθῆναι.

μ'. Ἡ δὲ Λυγέτα Ἑλένη νόσῳ τρυχομένη, Eὁ φιλάγαθος Ἀναξ ἐκ ἐπαύετο τῇ πρὸς αὐτὴν ἤθεσι ϗ στοργῇ. ἀλλὰ πάντα ἐν πᾶσι τὰ καταθύμια αὐτῆς ἐπλήρου. ϗ δὴ ϗ ἡ Λυγέτα ἤξιου παρὰ τοῦ νεωστὶ παρ' αὐτῆς καταπαιδευθέντος ξενῶνος ϗ γηροτροφεῖα εἰς τὸ παλαιὸν Πιτεὶν, τὸ λεγόμενον, Τὰ Ἑλένης, διοικεῖσθαι ϗ Ἀναπτα προάστεια ϗ χρυσοβούλλοις ἐξόδοις· ἅ τινα μὴ χαρὰς ὁ Πορ-

φυρογέννητος ἐξεπλήρου. ᾗ ἰδεῖν αὐτὸν τῇ ψυ- A
χῇ ᾗ τῷ σώματι ἡδυνομένῳ ᾗ χαιρομένῳ, ὡς
ἀπείρου πόθου καὶ πλούτου παύτῳ παρέχων.
Ἐχαιρε δὲ πλεῖστον ὁρῶντα Ρωμανὸν τὸν υἱὸν αὐ-
τῆς Βασιλέα. Καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς Ζωὴν
καὶ Θεοδώραν καὶ Ἀγάθην συνοῦσας καὶ
συνδιαφερομένας αὐτῇ, καὶ τῷ Βασιλεῖ Κων-
σταντίνῳ. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐτίμα καὶ ἐφί-
λει. Ἐν ἐξαιρέτῳ δὲ τὴν Ἀγάθην ὡς ἀοκ-
νως λειτουργοῦσαν τῷ Βασιλεῖ εἰς τὰς ἀρρωστί-
ας αὐτοῦ, καὶ καταμωύεσθαι δὲ αὐτῆς τὸν
Βασιλέα τοῖς Σεκρήτοις καὶ τοῖς Ἀρχόντων τὰ
διοικήματα. ἃ τις καὶ μεσίτις ἀνεφαίνετο.
Καὶ οὐκ ἀνεφαίνετο μὲν, ἀλλὰ καὶ ἐγνωρίζε- B
το ἐ ἐγίνετο.

μά. Ὁ δὲ Πορφυρογέννητος διὰ τὸ τὸν Μά-
γιστρον καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν Βάρδαν τὸν λε-
γόμενον Φωκᾶν ἀδυνάτως ἔχειν, ᾗ εἰς γῆρας ἐ-
λάσαι, τῷ Δομεστικάτῳ ἐπιτηδεῖ, ᾗ ἀντ' αὐ-
τοῦ προβάλλεται Δομέστικον Νικηφόρον Πατρίκιον
ἐ Στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν τὸν φίλτατον υἱὸν
αὐτοῦ, ἄνδρα ἐν πολλαῖς ᾗ χρηστοῖς πολέμοις δε-
δοκιμάσαντα, ᾗ ἄριστον ἀναφανέντα. ᾗ τῇ ἡ-
δυπάτῃ διαλαλιᾷ ᾗ θωπείᾳ αὐτοῦ κοσμήσας 440
τὰ στρατεύματα, ᾗ πρὸς τοὺς πολεμίους Ἀγα-
ρηνοὺς ἐχώρει, ὡς πάντα τὰ στρατεύματα θαρ-
ρεῖν, ᾗ ὡς ἐν ἰδίῳ χώρῳ παροικίαν ποιήσα- C
σθαι. ᾗ μήτε κρυπτομένων ἢ βαλλομένων, ἢ
ὑποστρεφόντων, ὡς ἦθος ἦν αὐτοῖς. ἀλλὰ πάν-
τες τομαῖς ἐχώρουν πρὸς τοὺς πολεμίους ταῖς ἀσπί-
σι περιφραξάμενοι, ᾗ τοῖς δόρασιν ἀμυνόμενοι,
ᾗ κατὰ κράτος τοὺς Ἀγαρηνοὺς αἱρεῖζοντες. ἐ ἦν
ἰδεῖν θάμβος ᾗ ἔκπληξιν τοῖς ὁρῶσι τὸν Νικη-
τὴν Νικηφόρον τὰς παρατάξεις ᾗ δυσμὰς ᾗ τὰ
φύλακα τῶν ἀθέου Χαμβαδᾶ συγκόπτοντα ᾗ διορ-
ράπίζοντα, ᾗ τὴν τύχην τοῦ Νικητοῦ ἀρίστως
θαμβεῖσθαι ᾗ μεγαλύνειν τοῖς ὁρῶσιν. ὡς τὰς
πόλεις ᾗ κώμας ᾗ χώρας πυρὶ καταφρῶσαι,
ᾗ αἰχμαλώτους ἄγειν, ᾗ ὑποτάσσειν τῇ Βασιλείᾳ
Ρωμαίων προσφέρειν. ᾗ δὲ πρὸς τὸν πιστὸν Κων- D
σταντῖνον ἀφικόμενος, ἐπαίνων ᾗ τιμῶν παρ' αὐ-
τοῦ ἠξιώθη, οἷον ἐν τοῖς παλαι χρόνοις οἱ Ρω-
μαίων Στρατηγοὶ ἂν ἐκτήσαντο.

μβ. Ὁ ᾗ Ἀναξ Κωνσταντῖνος, μηδὲν τῶν πατρῴ-
ων αὐτῷ οἰκοδομημάτων συγχωρῆσαι πεσεῖν. ὅθεν ἕ-
το τὸ μέγα λουτρὸν, τὸ παρὰ Λέοντος τοῦ πατρὸς
αὐτῷ παρακαθαδὸν εἰς τὰ Μαρίνης, δύσχωρόν
τε ᾗ τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας θαῦμα, τὸ πρότε-
ρον παροραθὲν, ὡς ἀμελείᾳ ᾗ ῥᾳθυμίᾳ πρὸς πᾶ-
σαν ἀμορφίαν ᾗ ἀκοσμίαν ἐλαυνόμενον, ᾗ μηδὲν ἄλ-
λο αὐτὸ σκεπτῆναι ἢ θημωνίας. οὗτος ὁ Κωνσταν-
τῖνος τοῖς πατρικοῖς ἔργοις ὡς οἰκείοις ἐπιγαυνύμε-
νος ᾗ τρυφῶσιν, ἀναπαυσμὸν ἐν αὐτῷ ἐπεδίδα- E
σεν, αὖθις λουσαθησόμενον. οὐ μόνον εἰς τὸν πρότε-
ρον κόσμον ἀναφέρων, ἀλλὰ πλέον κρεῖττονα δη-
μιουργήσας, πάντοθεν περικαλλύνων, ᾗ ᾧ πρότε-
ρον λουσαμένοις ἐπάθομεν. ἔστι ᾗ ξένος
εἰς θάμβος εἰσάγει, ᾗ τοὺς 441 * ἐνδύτας ἐκπλήττει.

μγ. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος Πατρίκι-
ον Θεόδωρον τὸν Βηλωνᾶν λεγόμενον Ἔπαρχον ἐ

* ἐνδύτας.

ses eam animo & corpore gaudere atque lætari, ea scilicet ratione, quod Imperator immenso ipsam amore prosequeretur, profusisque largitionibus ipsi obsequeretur. Faciebat ad gaudii cumulum, quod Romanum filium suum Imperialibus insulis videbat sublimatum: quod item filias Zoen & Theodoram & Agatham secum versantes, unaque cum ipsa ac Constantino patre lætantes cernebat. Nam & ipse eas colebat ac diligebat. Præcipue vero Agatham observabat, quod indefessa solicitudine, sedulaque patri, dum ægra valetudine uteretur, inserviret; ejusque Imperator opera, his qui A secretis erant, ac Magistratu præerant Senatumque gerebant, præstanda munera significaret. Videbaturque Interpretis rationem habere; nec videbatur solum, sed & exploratum erat, ejusque reipsa munia partesque explebat. Constantini filiæ; Agatha in eum sedula.

XLI. Quod autem Magister ac Scholarum Domesticus Bardas Phocas viribus destituebatur; jamque effœta erat ætate ac gravi senectute, eum Porphyrogenetus officio movens, ejus loco Domesticum præficit Nicephorum Patricium ac Ducem Asiaticorum ejusdem filium charissimum; virum scilicet multis diversisque præliis re præclare gesta spectabilem, belloque fortissimum habitum. Is suavi blandoque alloquio ordines componens, adversus hostes Agarenos signa movebat, ea felicitate, ut nihil non auderent, ac velut in patrio solo in hostium agris stativa habere non abnuerent; ac neque laticarent aut baccharentur; vel (ut ante fuerant) pedem referrent, aut deserta militia ad propria redirent; sed omnes viridi impetu scutis muniti hastisque pugnantes, in hostes irruerent, ac Agarenos penitus profligarent. Eratque videre rem stupendam, omnique majorem admiratione; Nicephorum Victorem acies & turmas cuneosque impii Chambdæ concidere atque fundere; præclarique Victoris ac pugilis fortunam cunctos suspicere ac magnifice efferre; quippe cum Urbes oppidaque & vicos & arces subjectis flammis combureret, captivosque duceret, ac fœderatos Romano Imperio offerret. Porro ad fidelem Constantinum reversus ab expeditione, easdem laudes honoresque ab eo consecutus est, quibus priscis temporibus veteris Romæ Imperatores Prætoresque Triumphi ritu donabantur. Nicephorus Phocas, patris loco Domesticus: bellica Viri facinora. *Edit. Paris. pag. 287.* Nicephori Phocæ antiquo ritu Triumphus.

XLII. Operam dedit Imperator Constantinus, ne ullum paternorum ædificiorum ruinam faceret. In his magnum ipsum Balneum, quod Leo ejus pater in Marinæ Ædibus (vastissimum sane reique Romanæ miraculum) struxerat, cum prius neglectum fuisset, eoque neglectu sartumque tectum servandi incuria, ornatum omnem, ac quicquid decoris erat, amisisset, prorsusque deformatum esset, nec in eo præter rudera ac fundamenta quidquam aliud extaret; Constantinus hic, qui paternis æque ac suis operibus gloriaretur ac delectaretur, instaurandum constituit; ita rursus reparans, ut non modo priorem ornatum referret, sed & structuræ magnificentia vinceret; undique illi ornatu quæsito, pristinaque lavantibus reddita voluptate. Quæres tum extraneis admirationem facit, tum civibus ac inquilinis stuporem injicit. Marinæ Balneum instauratum.

XLIII. Constantinus porro Imperator, Theodorum Patricium Belonam nuncupa- Theodori Belona Præfectus ac Urbis Patria.

tum, Præfectum Urbisque Parentem præficit. Virum scilicet idoneum & eruditum, jurisque peritia ac nobili indole ingenioque egregie præditum; quique rei civilis cura, recta ordinis constitutione jurisque dicendi æquitate, judicio contendentibus spontaneam escam ministraret.

Basilii Accubitoris expeditio; capta Samosata.

XLIV. Basilium vero Patricium sacri Cubiculi Præfectum (Accubitorem vocant) Porphyrogennetus adversus impium Chambdam cum exercitu militumque valida manu, atque armorum ingenti apparatu, mittit. Ac sane divinis munitus illius consiliis, Regia Byzantioque profectus, ad Infidelium Christumque negantium fines applicat: ac primum quidem Samosatam expugnat, Urbem olim a Syris extructam, atque ad Euphratis ripam positam: præsidio firmam tutamque, populi multitudine confertam, multisque divitiis locupletissimam. Adversum hanc belli incumbebat moles, ipsumque Barbarorum Ducem. Porro Barbari innata elati superbia, certam sibi de Romanis pollicebantur victoriam, iisque infremebant. At ubi collatis signis pugna cominus conserta est, ne impetum quidem sustinere valentes, in fugam versi, quo cuique liceret res suas in tuto ponere, eo certabant evadere. Hinc victor Romanus miles mortuis spolia detrahere, eos qui vivi capti essent sub jugum mittere, amplissimasque manubias direpta Urbe parare. Ducta hæc omnia in Urbem, ac Triumphi specie per Circum traducta.

Edit. Paris. pag. 288

Παπέρα πόλιως προχειρίζεται. ἄνδρα ἱκανὸν καὶ λόγιον, πρὸς τὰς νόμως πολυπειρίαν καὶ διφυΐαν ἔχοντα· καὶ [442] πρὸς τὸ κοινωνὸν, τροφὴν ἀπάρατον τοῖς δικαζομένοις τῇ δικοσμίᾳ καὶ δικαιολογίᾳ αὐτοῦ παρεῖχε. 442.

μδ'. Τὸν δὲ Πατρίκιον καὶ Παρακοιμώμενον Βασίλειον ὁ Πορφυρογέννητος καὶ τὸ ἀθίου Χαμβδᾶ μὴ ἐκστρατείας ἐς δυνάμεως λαοῦ, καὶ πολλῆς ἐξοπλίσεως ἀποστέλλει. καὶ δὴ ταῖς ἐκείνου θεοπρόβοις βουλαῖς καθοπλισθεὶς, πᾶς Βασιλικῆς οἰκίας καὶ τὸ Βυζαντίου ἀπάρας, πρὸς τὰς τῷ ἀρνησῶν τὸ Χριστὸ γίνεται χώρας. καὶ πρῶτα μὲν [443] πόλιν πορθεῖ Σαμοσάτων, Σύροις πάλαι κατῳκισμένην, καὶ πρὸς τῷ ὄχθαι τοῦ Εὐφράτου παρακειμένην, δυσπόρθητον ὄσαν ἐς πολυάνθρωπον, καὶ πλούτῳ πολλῷ ἐπιβεβίωσαν. ταύτην τὸ στρατὸ ἐχώρει, καὶ κατ' αὐτῶν τῶν Βαρβάρων ἐγειρόντος. οἵ τινες τῇ συντρόφῳ ἀλαζονείᾳ ἐπαιρόμενοι, ἁμαχὶ τὰ τῆς νίκης αὐτῶν ἐφρυάττοντο. ἐπεὶ δὲ οἱ Βάρβαροι τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατῷ συνεδέθησαν, καὶ μηδὲ τῷ αὐτῶν ὁρμῇ φέροντες εἰς φυγὴν ἐτρέποντο, καὶ σώζειν ἑαυτὸν ἕκαστος ὅπως δύναιτο ἠγωνίζετο. τότε σκυλεύονται μὲν οἱ νεκροὶ, δέσμιοι δὲ καὶ οἱ ζωγρηθέντες, καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγή. καὶ ἅπαντα τὸ κοινὸν θέατρον, καὶ ὁ θρίαμβος τοῦ ἱπποδρομίου ὑπεδέξατο. 443.

Isaac Phocas, Orientalium Dux.

XLV. Ad hæc Imperator Leonem Patricium Bardæ Phocæ filium Magistrum, vice fratris sui Nicephori, Asiaticis Legionibus Ducem præficit; virum sane optimum ac strenuum, adversusque Agarenos ac Imperii hostes bellicosissimum. Eratque videre germanos, Christianorum præsidio decertantes præliaque moventes, factaque in hostes impressione eorum stragem dantes & jugulantes atque cædentes, cum illi eorum impetum non ferrent.

μέ. Ὁ δὲ Βατιλεὺς τὸν Πατρίκιον Λέοντα τὸν υἱὸν Βάρδα Μάγιστρον τοῦ Φωκᾶ Σχαπγὸν εἰς Ἀνατολικὰς ἀντὶ τοῦ ἀδιλφοῦ αὐτοῦ Νικηφόρου προχειρίζεται, ἄνδρα ἄριστον, καὶ πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς καὶ πολεμίους μαχιμώτατον. καὶ δὴ ἰδὼν τοὺς ἀνταδέλφους ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀγωνιζομένους, καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους χωροῦντας καὶ καταφάττοντας, καὶ τῷ αὐτῷ ἐρμῷ μὴ φέροντας.

Incendium ejus Constantinopoli reparatæ ruinæ.

XLVI. Sub id tempus, haud longo ab Æde S. Thomæ sacra, ingens formidolosumque excitatum incendium; ita nimirum, ut quæ ad portam Ferream tendit porticus, igne absumpta sit. At Imperator, pro summa sua benignitate, ac quod Cives ut charissima pignora sic diligebat, illorumque rebus paterne prospiciebat, cunctos consolatus est, instauratis eorum ædibus, quas vorax flamma absumpserat: tantaque illa humanitate deliniti Cives, Imperatorem velut fere Deum alterum ac beneficum parentem laudibus celebrabant, gratiasque agebant.

μς'. Γίγονε δὲ καὶ ἐμφασμὸς μέγας καὶ φοβερὸς πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὥστε καταλαβεῖν τὸν ἐμβολὸν τὸν ἀπερχόμενον πρὸς τὴν Σιδηρᾶν πόρταν. ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ τῇ πολῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, καὶ ὡς οἰκεῖα ἔγγονα τοὺς Πολίτας φιλῶν καὶ κηδόμενος, πάντας περιθυμήσατο εἰς ἀνοικοδομὴν τῶν πυρκαϊθέντων αὐτῷ οἰκημάτων. καὶ τὸν Λαὸν οἱ Πολῖται ὡς Θεὸν δεύτερον καὶ διεργέτην ἱκετεύων καὶ δεχόμενοι.

Turcorum expeditio ac strages.

XLVII. Turcis porro, expeditione adversus Romanos suscepta, & ad ipsam usque Urbem per diem festum Paschæ excurrentibus, Thracesque, quotquot in eos incurrebant, captivos ducentibus, multamque prædam abigentibus; mox Imperator Pothum Argyrum Patricium ac Excubitorum Domesticum cum sua legione, Ducisque Bucellariorum & Opsicii ac Thracesiorum misit, qui trajicientes e vestigio eos

pag. 289.

insequerentur. Quamobrem Deo acceptis Porphyrogenneti communibus precibus, facta nostu in hostem impressione, eorum late stragem dederunt. Expugnatis illorum castris, præda recepta atque captivi. Turci vero ingenti ea clade ac fuga confusi, ad sua reversi sunt.

μζ'. Τῶν δὲ Τούρκων ἐκστρατείας ποιησάντων καὶ Ῥωμαίων, καὶ καταδραμόντων μέχρι τῆς πόλεως τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πάσχα, καὶ λυσαμένων πάσας Θρᾳκῶας ψυχὰς καὶ παῖδας πολλούς. ὁ Βασιλεὺς δὲ Θεὸς, τὸν Πατρίκιον καὶ Δομέστικον τῆς Ἐξκυβίτων Πόθον τὸν Ἀργυρὸν μὴ τὸ τάγματος αὐτοῦ, καὶ τὸ Σχαπγὸν τῆς Βυκελαρίων, καὶ τὸ Ὀψικίου καὶ τοῦ Θρᾳκησίου, καὶ πόδας αὐτῷ πεζοὺς, ἐξαπέστειλε. οἱ τῇ δὲ ἀποσταλέντες ὑπὸ Θεοῦ δὲ χῆ τοῦ Πορφυρογεννήτου εὐχαῖς ἐπιπεσόντες, καταφθάσαντες καὶ κατακολούθησαν, λαβόντες τὰς παῖδας καὶ αἰχμαλωσίαν. αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῆς ἄγαν ἵππου ἐκ τροπῆς αἰχμωθέντες, εἰς τὰς ἰδίας γῆς ἐπέστρεψαν.

Cometa in ortu & occasu Constantini visus.

XLVIII. Operæpretium vero ut & tremendum ex Deo ostensum signum, ac Constantini Porphyrogen-

μή. Ἄξιον γὰρ ἐστι ἐξειπεῖν καὶ τὸ φοβερὸν ἐκ Θεοῦ φανὲν σημεῖον, καὶ προάγγελμα τῆς μεταθέσεως Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου.

φανὲν

φασὶν δὲ εἰς τοῦτο γένεσιν τῷ Ἀναξῃ ἀστέρα λαμπρὸν κο- A
444. μήτην φανῆναι ἡμέρας τεσσαράκοντα. 444 τοῦ δὲ πάλιν εἰς τοῦτο τόσον τῆς ἔξοδον αὐτῷ, ἀστέρα κατ' οὐρανὸν δεικθῆναι· θολερὸν δὲ καὶ ἄμαυρον φῶς ἔχοντα· καὶ τοῦτον ἐπὶ ἑκκαίδεκα ἡμέρας φανόμενον, δεικνύοντα τῇ πρείττονι δυνάμει δεδημιουργημένον τὸν Πορφυρογέννητον Κωνσταντῖνον· καὶ τοῦτο ἴσασι πολλοὶ τῶν δυναμένων, καὶ τὸ θαῦμα τοῖς οὐκ εἰδόσι παραπεμφαμένων, ἵνα καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ τοῦ Πορφυρογεννήτου συμπαθήσῃ τέλος. ἀλλ' εἰ καὶ τὰ πλείω τῶν Βασιλικῶν πραγμάτων ἐξαφανίζει φθονῶ, ἐν δὲ τοῦτο τὸ τελευταῖον τοῖς εἰρημένοις προσθεὶς, πρὸς τὸ τοῦ λόγου πέρας ἀφίξομαι.

μθ'. Ἐπέφυτο πόθος καὶ ἔφεσις τῷ Ἀναξῃ τοῦ ὄρους τοῦ Ὀλύμπου καταλαβεῖν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἁγίους B
Πατέρας ἐποψίσασθαι, καὶ τῆς τιμίων αὐτῶν ἐπαπολαῦσαι διαίτης. καὶ τῇ μεταβάσει τοῦ τόπου, καὶ τῇ τοῦ ἀέρος ἀκρασίᾳ τὸ ὑγιὲς αὐτῷ περιποιήσασθαι. ὑπεσυμύχητο γὰρ αὐτῷ νόσος κρυφία, δι' ἣν ἐ ἰατρικαῖς ἐπιμελείαις ἐκδῦναι ἐδεήσυνετο, καὶ τῆς πρὸς τὸν Ὄλυμπον εὐχερῶς ἐδεῖτο τὸ μέλλοντα. τούτῳ τῷ πόθῳ κάτοχος γενόμενος, αὐτίκα τὸ δρομωνίου ἐπέβαινε, καὶ πρὸς χεῖρας τῶν Βιθυνῶν ἐπιφοίτα. καὶ πρὸς Πρῖκτον, ἔστις Πραίκτος παρὰ τῶν ἐγχωρίων ἐπωνόμασται, ἐκ τινος πατρίου Θεοῦ Βιθυνῶν τινὶ κλῆσιν ἐπιτεθεῖσα· ἐκεῖθεν πρὸς Νίκαιαν ἐφίσταται, πόλιν ἀρχαιόπλουτον καὶ πολυάνδρου· ὑπὸ δὲ ταύτης εἰς φρουρτιστήριον Μοναχῶν πρὸς τὰς ἐπορείας εἱμῆρον ἀφίκε- C
445. το, τῷ ἐκεῖσε δοξαζομένῳ 445 Μάρτυρι Ἀθηνογένει· καὶ δὴ κιναβάρεως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γράμματα ὁ ἐκεῖσε καθηγεμὼν δείκνυσι τῷ Ἀναξῃ· φασὶ γὰρ ὅτι Λέων ὁ εὐσεβὴς Βασιλεὺς ἐκεῖσε διερχόμενος, τὴν πορείαν ποιούμενος πρὸς τὰς τοῦ Ὀλύμπου ἀκρωρείας, αἰτήσεως χάριν τοῦ δοθῆναι αὐτῷ υἱὸν διάδοχον τῆς Βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ὁ τηνικαῦτα Ἡγούμενος τῆς μονῆς Πέτρος προσφωνεῖ αὐτῷ, Τίὸν γεννῆσαι διάδοχον τῆς βασιλείας αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς μέλλει ἐξελθεῖν εἰς τὸν Ὄλυμπον, εἰς τὰ τέλη τοῦ βίου αὐτοῦ. * δὲ γραφὴν ὁ Πορφυρογέννητος ἰδίαν εἶναι Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γνωρίσας, Ἀληθινὴν ἔφησε εἶναι * προφητείαν τοῦ Μοναχοῦ. ἀπὸ δὲ ταύτης πρὸς τὰς ἐπο- D
ρείας τοῦ Ὀλύμπου γίνεται. Ὄλυμπος ἐκεῖνος, οὗ ἐ
* παρέδο- Μυσίων πρόπαλαι γραφῇ * παραδίδωκε· Μυσῶν
σαν. τὸ παλαιὸν ἐν τούτῳ οἰκούντων· ἐκ δὲ τούτων ἐπὶ τὰς παραλογὰς ἐ δυσκολίας καὶ ἑλικοειδεῖς καὶ κρημνώδεις ἀναβάσεις μόλις διελθὼν ὁ Ἀναξ, ταῖς κέλλαις τῶν ἱερῶν Πατέρων καταλαβών, ὡς ἑαυτὸν κατασασάμενος, καὶ τὰς τούτων ψυχωφελεῖς διαίτας ἐφόδιον λαβών, πρὸς ἃ Πρῦσαν μεταίσεται. πόλιν ἀνδρὸς τὸ πάλαι Βιθυνῶν βασιλεύσαντος, ἀνδραγαθίας καὶ πολίμων τηνικαῦτα Βασιλέων ὑπερηρθίτην, σύμβολον μνήμης καὶ τοιάνδε πόλιν ἐξεργάσατο. ἧς ἐ πολλῷ ἄποθεν καὶ ὑπερβύχιος γέγονε, θερμῶν ἀναδύσεις βλέπων, ἐν αἷς μυθοι φασὶν Ἡρακλῆν ζήτησιν Ὕλα περιπλανώμε- E
446. νον, 446 καὶ ἐξ Ὕλα φόνου τῇ λύθρῳ ἐναποσμήξασθαι.

ν'. Ὁ δὲ Ἀναξ παρὰ τῶν ἱερῶν Πατέρων διδαχθείς, ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ Ὀλύμπου Ἀσκητὴν εἶναι σεμνοπρεπῆ γέροντα ἐν σπηλαίῳ, πόθῳ τῷ πρὸς αὐτὸν ἐπείγεται. καὶ δὴ θεία ἐκλάμψει ὁ γέρων ἐμφανισθείς, ὡς τοῦ Βασιλέως πρὸς αὐτὸν ἀφικομένου, ἐ κέλλης αὐτῷ ἀπιὼν, μετάνοιαν βαλών, τὸ,

net migrationis præmantium, exponamus. Ajunt namque in illius ortu ſtellam Cometem ſplendidam ad dies quadraginta luxiſſe; nuncque iterum ſub morbi tempus vitæque exitum ſtellam in cælo apparuiſſe, turbido atque obſcuro jubare; inque dies multos conſpicuam fuiſſe; hoc nempe præſignantem, Conſtantinum Porphyrogennetum potiore virtute ac numine conditum eſſe. Sicque ſe rem habere, viri plures probi novere, ac miraculum ad eos qui neſcirent tranſmiſere, ita ut etiam elementa Porphyrogenneti finem pari luctu proſequerentur. Verum quamquam pleraque Imperatoris geſta animum fugiunt, ubi unum hoc extremum ſuperius dictis adjecero, orationi finem imponam.

Conſtantini ad Olympum profectio.

XLIX. Inceſſerat Imperatorem cupido ingenſque deſiderium petendi Olympum montem, & ut ſanctos Patres illic degentes inviſeret, ſeque venerabilium precum illorum amplo commeatu communiret; nec non ut locorum mutatione auraque leniore ægræ valetudini remedium quæreret. Muſſitabat enim in eo occulta quædam ægricudo, cujus etiam curandæ cauſa, Medicorum ſe curæ addixerat, ac ad Olympum exire maxime opus habebat. Hoc deſiderio ac amore captus, confeſtim Prætoriam minorem celocem conſcendit, venitque ad Bithynorum fines; & ad Prietum (Prænetus locus vocatus eſt ab indigenis, eam nactus appellationem a quodam Bithynorum tutelari Deo.) Inde Nicæam applicat, Urbem olim opulentam ac incolis confertam. Tum ad Monaſterium venit, quod ad montis aſcenſum ſitum eſt, ac Athenogeni Martyri, illic cultum habenti, ſacrum eſt. Ibi loci Præpoſitus, illius patris diploma, rubrica conſignatum Imperatori oſtendit. Ajunt enim, *Pia recordationis Leonem Imperatorem illac tranſeuntem, atque ad Olympi verticem iter habentem, ut a Deo filium Imperii hæredem votis impetraret, a Monaſterii tunc Præfecto Petro nomine eſſe rogatum, Fore, ut filium Imperii ſucceſſorem ſuſciperet; & ut is idem ſub vitæ exitum, Olympum pariter peteret.* Itaque Porphyrogennetus, propria patris ſui agnita ſcriptura, *Veram eſſe ait Monachi vaticinationem.* Inde ad Olympi montoſa tranſit. Olympi, inquam, quem & Myſorum cenſui (nempe Myſis olim in eo ſedes habentibus) pridem adſcripſere. Indeque vix tortuoſis, anfractuoſis, præruptis ac quam difficillimis ad aſcenſum collibus ſuperatis, ad ſacrorum Patrum cellas Imperator evaſit. Quibus viſis ac ſalutatis, eorumque ſalutarium precum commeatu munitus, Pruſam commigrat: quam olim vir Bithynis Imperans, fortitudinis rerumque bello præclare geſtarum nobilioribus gentis Regibus, monumentum condiderat. In hujus pene pomœriis ac ſuburbanis cum Thermas occurriſſent, iis lavit: quo loco ferunt fabulæ, *Herculem, quærendo Hylam circumquaque palantem, ex Hyla necem cruore abſterſiſſe.*

Prietus, Prænetus.

Athenogenes Martyr in Olympo cultus.

Vaticinium de futura Leonis ſobole.

Edit. Pariſ. pag. 290.

Olympi origines.

Pruſæ origines.

Mythica.

L. Interim admonent ſacri Patres, *Eſſe in Olympi ſummo vertice ſeniorem Aſcetam in ſpelunca ignis effulgentem*: quo ille nuntio, hinc ejus viſendi deſiderio excitatur. Ac vero Senior divina colluſtratus apparitione, quaſi ad eum Imperator veniſſet, relicta cella ſua, facta reverentia (prone ſcilicet ſalutato) *Benedic*, ait. Quæſit Impe-

rator, *Quisnam tandem & unde & quomodo ac quo venerit?* Respondit ille, *Cum Majestatem tuam ad me venire cogneverim, ego potius ad te venio.* Tum Imperator Dei nutu Seniorem ad se missum suspicatus, ejusque precibus communitus, cum vitæ terminum sibi proximum adesse didicisset, ad sanctorum Patrum cellas reversus est: ciboque cum illis recreatus, cito ad mare descendit. Nec eum ægrotare plerique noverant: sed intus cœliaco morbo contabescebat, febrisque ardoribus consumebatur.

Prænuntiatus Constantino vitæ exitus.

LI. At, o naturæ mortalis leges fortunæque vicissitudines, in quos luctus ac lamenta compellor! Quo ex tempore recedens, rectaque mari iter contendens Urbem Augustam petiit, quo tenebatur, morbo deterente ac male efficiente. Quod enim tremendus quondam Imperator vi morbi majore fatiscebat, jamque spes salutis abscesserant, nemo erat qui non ejulatu, luctuque Porphyrogennetum prosequeretur: nemo qui Regem optimum, dulcem, mansuetum, alloquio facilem, tranquillum serenumque, ac si qua ejusmodi nomina quis viro affectus adhibeat, non deplangeret ac lamentaretur. Quoniam vero extremum jam spiritum Constantinus Porphyrogennetus trahere videbatur, Romanum filium Imperatorem designat, eum etiam atque etiam Josepho Patricio ac Præposito commendans, adjuransque, qua pollebat prudentia ac solertia, ut res ejus diligenti opera servaret incolumes. Talis sane ille vir erat, catus ac prudens, rectusque ac fidelis; publicisque rebus administrandis, aquila pernicior; integritate judicii, & ut nullius personam acciperet, pius ac justus; qua probitate nemo par illi enituit.

Subditorum amor in Constantinum.

Edit. Paris. pag. 291.

Josephi Præpositi præclare dotes.

LII. Helena porro Augusta cum liberis, Basilioque Patricio & sacri Cubiculi Præfecto, nec non Cubiculariis, ubi Imperatorem Constantinum animam agentem, ac jam linqui viderunt, lecto circumfusi, immenso fletu ac ejulatu lacrymas libantes, herum talem ac dominum deplangebant ac lamentabantur; nihilque inde maioris frugis consecuti sunt, quam ut mutis inanibusque lacrymis, Imperatoris corpus illud funusque proluerent. Hinc inde itaque, ejus lectum utrisque ambientibus, multoque gemitu deplangentibus, cum prorsus in extremis esset dulcis ac locuples munerator Constantinus, astiterunt Sanctorum Justorumque & Monachorum atque Martyrum ac Hierarcharum chori, suumque ille sanctum Spiritum Angelicis manibus commendavit; citiusque abstergentes in Novemdecim-accubituum expoluerunt; psalmisque el defungentes, confestim eduxerunt, ac in Chalce deposito, supremum Urbis Episcopus & Sacerdotes & Magistri & Patricii, omnisque Senatus, osculum dederunt ac consalutarunt. Tum ex more Magister cerimoniarum alta voce atque clamore, *Egredere, Imperator; vocat te Rex regum & Dominus dominantium*; plebisque sublato clamore & gemitu longeque lugubri voce, ac cum tertio, quem dixi, Incœptor pronuntiasset, confestim tollentes Imperatorem, e Regiis Ædibus eduxerunt, publicaque vehentes, ad sanctorum Apostolorum detulerunt, pompam comitante universo Senatu, ac funebri-

Conjugis liberorumque lacrymæ.

Constantini exequiæ.

Εὐλόγησον, ἔφησε. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐρωτήσας, Τίς τε εἶ, καὶ πόθεν, καὶ πῶς, καὶ παραγίνῃ; ἔφησε, Τῇ σῇ εὐσεβείᾳ συμπρός με γνώς, μᾶλλον πρός σε παραγίνομαι. ὁ δὲ θείᾳ διοσημίᾳ γήρατι ὑπονοήσας, τὴν αὐτοῦ ἀφιξιν ἐφάδιον λαβών, καὶ ἐν τῇ ζωῇ αὐτῷ μεταξασιν μαθών, πρὸς τὰς κέλλας τῶν ἱερῶν Πατέρων ὑπεστράφη. ἐ συνεσιωθεὶς αὐτῷ, τὸ πάχος πρὸς ἐ θάλασσαν κατέβη· καὶ τῇ πολλοῖς ἐλάνθανεν, ὡς εἰν νοσῶν· ἔνδον δὲ κατεδαπανᾶτο καὶ κατεκάλυπτο ὑπό τε τῆ κοιλιακῆ νοσήματος καὶ τῆ πυρετῆ.

LI. Ἀλλ' ὦ θνητῆς φύσεως νόμοι, ἐ τύχης μεταβολαί. πρὸς οἵους συμπαίγομαι καὶ ἐλεύσομαι θρήνους; ἐξ ὧ μεταβὰς, καὶ κατελθὼν πείσας ἐ πλοῦ πρὸς τὴν Βασιλίδα πόλιν κατέλαβε, τῇ συμπαθεῖ πόσει καπετρυχόμενος καὶ βαλλόμενος. ἐπεὶ δ' ἔντατο ὁ φοβερὸς Βασιλεὺς παρὰ τὴν πόσιν, καὶ αἱ πρὸ τῆ ζῆν ἐλπίδες ἀποιχόμεναι, ὑπ' ἰῶ ὅσος τὴν Πορφυρογέννητον μὴ ἀπωλοφύρετο ἐ ἀπωδύρετο τὸν καλὸν Ἄνακτα, τὸν γλυκύν, τὸν πρεσβῆν, τὸν ἀπρόσιτον, τὸν γαλήνιον, καὶ ὅσοις ἄλλοις χρὴ ἀπέμασι καλέσαι τὸν ἄνδρα, πρὸς ὃν τῷ πόθῳ συνδέδεται. Ἐπεὶ δὲ τὰ πλάσματα πέλαν ὁρᾶτο Πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος, Ῥωμανὸν ἢ υἱὸν αὐτῷ Αὐτοκράτορα Βασιλέα ἐκάλεσε, παραδὺς καὶ ἀρκέσας Ἰωσὴφ Πατρικίῳ καὶ Προκαθίστορι ἐ ἐφρυλάξαι αὐτῷ τὴν αὐτοῦ ἐπιτροπήν καὶ πυνθάνεσθαι. καὶ ὃν τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ, πυκνὸς καὶ ὀρθὸς καὶ πιστὸς, καὶ πρὸς τὰ πολιτικὰ διοικήματα αὐτῷ ταχύπρος. εἰς δὲ τὸ ἐκροσωπόληπτον καὶ δωρῶν καὶ δίκαιος, ποῖον ἕτερον μὲ γνωρίζωμαι.

LII. Αὐγούστα Ἑλένη σὺν ἐ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, καὶ τῷ Πατρικίῳ καὶ Παρακοιμωμένῳ Βασιλείῳ, καὶ τοῖς Κοιτωνίταις, ὡς ἐώρων τὸν Ἄνακτα Κωνσταντῖνον ψυχορραγοῦντα καὶ συγκοπτόμενον, πεζεχυδίοις τῇ κλαυθμοῖς καὶ ὀδυρμοῖς ἀμέτροις πεζερραίνοντες, ἀπωλοφύροντο καὶ ἀπωδύροντο τοιοῦτον Δεσπότην, καὶ πλέον ὠδὶν ὠφέλησαν, ἢ κωφαῖς καὶ νεκροῖς δάκρυσι καπαπλώσαντες τὸ Βασιλικὸν ἐκεῖνο σῶμα· ἐ δὴ τὸν κλίνον αὐτῷ ἀμφοτέρων πεζεκλαυσάντων, καὶ ταῖς πολλαῖς οἰμωγαῖς κοπτομένων, καὶ πρὸς τὰ τέλη πάντων ὧν ὁ γλυκὺς καὶ πλουτοδότης Βασιλεὺς, χορτασίαν Ἁγίων καὶ Δικαίων, Μοναχῶν τε καὶ Μαρτύρων καὶ Ἱεραρχῶν παείσατο, καὶ τὸ πανάγιον αὐτοῦ πνεῦμα χερσὶν ἀγγελικαῖς παρίθετο. καὶ τάχιον τῶν ὀπισμίξαντες, προέθεντο ἐν τοῖς Δικαστικοῖς ἀκυβίτοις. καὶ ψαλμῳδοῦς τῶν τελέσαντες, παρεδρὺ ἐξήγαγον, καὶ πρὸς τὸν Χαλκὸν ὑπεθέντες, τελευταῖον ἀσπασμὸν ὁ Ἀρχιερεὺς καὶ οἱ Ἱερεῖς καὶ οἱ Μάγιστροι καὶ οἱ Πατρίκιοι, καὶ ἡ πᾶσα Σύγκλητος κατασπάζοντο. καὶ ὁ τῆς Καπεζάτου, σκεῦος ὢν, ἀναρρήξας, Ἔξελθε Βασιλεῦ, καλεῖ σε ὁ Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων, ἐ Κύριος τῶν κυριευόντων. καὶ τὸ πλῆθος τὸ ὄχλου βοὴν καὶ κωκυτὸν καὶ ὀδυρμὸν βαλλόμενον καὶ ἐκ τούτου πᾶν φωνήσαντες, παρεδρὺ ἄραντες τὸν Ἄνακτα, ἐξήγαγον ὑπὸ τῶν Βασιλικῶν δόμων ἐπὶ τοῦ λεωφόρου, καὶ πρὸς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἤγαγον· τῆς

443

443.

Σηγκλήτου πάσης προπεμπούσης, ⁊ ἄρμασι προπομπίοις τὴν ἔξοδον μεγαλυνόντος.

ργ'. Καὶ τί δεῖ λέγειν εἰς τὸν συνιλθόντα λαὸν ⁊ ὄχλον τῆς πολιτείας, τῶν μὲν ἀφ' ὕψους τὸ Βασιλικὸν ἐκεῖνο σκῆνος καταστόχων, τῶν δὲ πλησίον παραθεωρούντων· ⁊ ἄλλων μὲν ἐξ οἰκοδομῶν ⁊ οἰκημάτων μετεώρων ⁊ ὑψηλῶν προκυπτόντων, ⁊ πρὸς τὴν θέαν τῆς κλίνης ἐπιῤῥιπτούντων· τῶν δὲ κρυφίως μυρομένων, ⁊ συχνομοῖς ἐγκαρδίοις κλονουμένων, ⁊ ἄλλων ὀδυρμοῖς καταξαινομένων, ⁊ ἄλλων τινῶν ὀξύτερον ἐπικωκυόντων, ⁊ συνθλιβόμενοι ⁊ ἀπαλοφρυόμενοι τῷ κοινῷ δυστυχήματι· τινῶν δὲ ⁊ τὰ δάκρυα κρουνηδὸν προχεόντων, ⁊ τὴν χρυσοκόλλητον ἐκείνην καταῤῥάζόντων ⁊ καταῤῥαπτόντων. ὡς δὲ τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων προσήγγισαν, ⁊ ἐσω τὸ Βασιλικὸν δορυφορούμενον ἐφαίνετο σῶμα, ὁ Πατρίκιος ⁊ Παρακοιμώμενος Βασίλειος, τὸ πανάγιον αὐτοῦ σῶμα ταῖς οἰκείαις, 449. ὡς ἔθος τοῖς πατράσι παιεῖν, [449] λαζαρώσας, ⁊ τῷ τάφῳ, ἤτοι τῇ λάρνακι, διτριπιθήσας ⁊ συκωθήσας, κατέθετο μετὰ Λέοντος Βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. τῷ δὲ πατρικῷ ἐνότητι ⁊ ἀγάπῃ οὐδὲ μετὰ θάνατον ⁊ ταφὴν ὁ φίλτατος υἱὸς ἀπέστρεψε.

ρδ'. Ἦν τῇ ἰδίᾳ ὁ Πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος ὁ Βασιλεὺς μέσιμος τὴν ἡλικίαν, λευκὸς τὴν χροιὰν ὡσεὶ γάλα, εὐόφθαλμος, χαροποιὸς ἔχων ὀφθαλμούς, γρυπὸς ὅτι ἐπίεικες, μακροπρόσωπος, ῥοδινὸς, μακρορράχελος, τῇ ἡλικίᾳ ὀρθὸς ὡσεὶ κυπάρισσος, εὐρὺς ταῖς ὤμοις, καλότροπος, φρονιμὸς ταῖς πᾶσι, ⁊ ὡς τὰ πολλὰ δεινὸς, φιλοτράπεζος ⁊ φίλοινος, ἡδὺς τοῖς λόγοις· ⁊ τοῖς δώροις ⁊ ταῖς ἀντιλήψεσι πλούσιος. ὅτος δὲ τῆς γενέσεως αὐτοῦ μέχρι θανάτου αὐτοῦ ἔζησε χρόνους πεντήκοντα πέντε μῆνας δύο, ἡμέρας ..... ἐπολίτευσε δὲ μετὰ Νικηφόρου πενταετίαν· Ἰνδικτιῶνος τελευτῆς, ἧς ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξακισχιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἐνάτῳ, καταλήψας Αὐγουστέραν τὸν Ῥωμανὸν ⁊ Ἑλένην Αὐγούσαν τὴν μητέρα Ῥωμανοῦ.

bus canticis magnifice Viri exitum exornante.

LIII. Quid vero attinet populi civiumque multitudo quanta confluxerit, narrare? Cum alii e sublimi Regum illum tabernaculum aspectarent, alii e vicino obiter ceroerent; alii e domorum altis cœnaculis cantisper prospicientes, in feralem lectulum oculos superne conjicerent; alii secum ipsi tacitreque lugerent, ac cordis suspiriis quaterentur, alii gemitibus dilacerarentur; nonnulli altius quiritarentur, plangendo ac deflendo commune infortunium; alii ubertim torrentis instar lacrymas funderent, auroque compactam sandapilam illam largiore fletu aspergerent ac perfunderent. Ubi ad sanctorum Apostolorum venerandam Ædem venerunt, sicque pompa elatum Imperatoris funus in illam intulerunt, Basilius Patricius ac sacri Cubiculi Præfectus, suis ipse manibus, uti moris est defunctis, sanctissimum ejus cadaver lintels Institisque convolvens, tumuloque seu urna rite parata ac composita, cum Leone ejus patre Imperatore in monumento condidit: ita sane ut unionem cum patre ac charitatem, nec post mortem ac sepulturam charissima proles aversata sit. *Edit. Paris. pag. 292.* Depositio in Ædo Apostolorum.

LIV. Erat Constantinus Porphyrogennetus Imperator procera statura, candido lactis instar colore, pulchris oculis ac gratiosis, aquilinus seu adunco naso, lata fronte, roseus, oblongo collo, recta corporis statura velut cypressus, latis humeris, probis moribus, in cunctos lenis ac fere subtimidus; epularum vinique amantior, eloquio dulcis, muneribus præmiisque largus. Vixit ab ortu suo annos quinquaginta-quinque, menses duos, dies ..... Mortuus est mensis Novembris die quinta-decima, Indictione tertia, anno a mundo condito sexies-millesimo quadringentesimo sexagesimo-nono; relicto Romano Imperatore atque Helena Augusta Romani matre. Constantini species ac forma.

Edit. Paris. pag. 293.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ ΥΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ.

IMPERIUM ROMANI FILII CONSTANTINI PORPHYROGENNETI.

Romanus Junior Imp.

I. ROMANUS Imperator a patre suo Constantino Porphyrogenneto Imperii hæres (summa rerum ei concredita) relictus est, annos natus circiter viginti & unum (Basilio Porphyrogenneto unius anni puero) una cum matre Helena ac Theophanone conjuge; mensis Novembris die 6. Indict. 6. anno a mundo condito sexies-millesimo quadringentesimo sexagesimo-nono. Mox vero patris Cubicularios ac Domesticos Aulicos, Patricia ac Protospatheriorum aliisque majoribus dignitatibus auctos, donisque locupletatos, e Palatii ædibus deturbavit. Elegit vero ac cooptavit rerum gerendarum socios ac Administros Senatusque Principes, Josephum Patricium Præpositum ac rei navalis Drungarium; quem etiam haud ita post sacri Cubiculi Præfectum (id est, Accubitorem) provexit, omnemque in eum auctoritatem curamque gerendæ Reipublicæ rejecit. Joannem cognomento Chærinam Protospatharium, Patricium ac magnum Hetæriarcham præfecit; ut per eum ejusque curas, cautum esset Imperatori, si qui insidiarum illi suspecti essent. Sisinium Protospatharium Extacellarium, Urbis Præfectum dedit; quem ipsum brevi post Patricium ac Generalem Logothetam constituit; ejusque loco Theodorum Patricium e militaribus Numeris, Daphnopatem nuncupatum, Urbis Præfectum creavit. Hic porro Sisinius, quamdiu Præfecti munere functus est, æquitate ac justitia fulsit, sacrumque Prætorium egregie ornavit. Videre erat, cum ad ejus tribunal litigantes adstarent, recidivas lites seu controversias ex damnatis causis & mortuis, dolosque ac versurias repellere ac procul amandare: hincque adeo sua quisque sponte illatæ parti injuriæ judex erat. Quin & adjutores seu assessores Urbis Præfecto ab Imperatore dati, il, Josephi Patricii & Accubitoris, Urbisque Præfecti Sisinii judicio testimonioque probati; Theophylactus A secretis cognomento Matzitzicus, ac Josephus Spatharocandidatus Judexque, quem Prætorii Logothetam constituit. Hi ambo, quibus Urbis Præfectum probe consiliis juvabant, operam suam Reip. bene collocabant.

Josephi summa in Aula auctoritas.

pag. 294.

Sisinii Urbis Prætoris justitia.

Prætorii Logothetæ.

A α'. ΡΩΜΑΝΟΣ ὁ Βασιλεὺς καταλείφθη Λύτοκράτωρ παρὰ τῷ πατρὶ αὐτῷ τῷ Πορφυρογεννήτῳ Κωνσταντίνῳ, ἐτῶν ὡς εἴκοσί καὶ ἑνός, τῷ Πορφυρογεννήτῳ Κωνσταντίνῳ ἐσπουδακὼς ὄντος ἅμα καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ ἢ Θεοφανοῖ τῇ συνόλῳ αὐτοῦ, μηνὶ Νοεμβρίῳ ἕκτῃ, * Ἰνδικτιῶνος ἕκτης, ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξακισχιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἐνάτῳ. καὶ παραθοὺς τοὺς Κοπωνίτας καὶ ἀνδρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Πατρικίους καὶ Πρωτοσπαθαρίους τιμήσας, καὶ ἐν ἑτέραις ἀξιώμασιν ὑπερβιβάσας καὶ δώροις καταπλουτίσας, τῶν Βασιλικῶν δόμων τὰ παλάτια κατέγαγεν. ἐξελίξατο δὲ καὶ προέκρινε Παραδυναστεύοντας, καὶ φρόνιμος τὰ Συγκλήτου Ἰωσὴφ Πατρίκιον Πραιπόσιτον καὶ Δρουγγάριον τῶν πλοίμων, ὃν τινα καὶ μετὰ βραχὺ Παρακοιμώμενον προεβίβασε, καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν τῇ φρονήσει τοῦ ὑπηκόου ἀναπέπεικε. τὸν δὲ Πρωτοσπαθάριον Ἰωάννην λεγόμενον τὸν Χοιρινὸν Πατρίκιον καὶ μέγαν Ἑταιρειάρχην προεβάλλετο, τὰ φυλάττειν ἅπαντα ἀπὸ τῶν ἐπιβουλευόντων προσώπων. καὶ ἕτερον Πρωτοσπαθάριον Σισίνιον ἀπὸ τοῦ Σακελλίου, Ἔπαρχον πόλεως ἐχειροτόνησε, ἄνδρα λόγιον καὶ φρονοῦντα τὸ κοινὸν ὠφελεῖν, ὃν τινα καὶ μετὰ βραχὺ Πατρίκιον καὶ Γενικὸν Λογοθέτην προεβάλλετο· καὶ ἀντ' αὐτοῦ Ἔπαρχον πόλεως ἀπὸ Πατρίκιον Θεόδωρον ἀπὸ τοῦ Στρατιωτικῶν ἀπὸ λεγόμενον Δαφνοπάτην ἐποίησεν. ὃς τὴν Σισίνιος τῇ Ἐπαρχίᾳ διέπων εὐνομίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ τὸ ἱερὸν Πραιτώριον κατηγλάϊσε· καὶ ἰδίων παρεισαμένων τῇ ἐκείνου βήματι, καὶ δόκρυσι καὶ ἀπορράπτοις τὰς παλινδικίας καὶ παλινῳδίας τῶν δικαζομένων· καὶ δικαιοῖς δὲ ἑαυτῷ ἕκαστος τὰς δίκας τῇ ἀδικηκότι ἐγίνετο. Ἀλλὰ καὶ συμπόνως τῇ Ἐπάρχῳ ὁ Λύτοκράτωρ δέδωκε, τῇ ἐκλογῇ καὶ μαρτυρίᾳ Ἰωσὴφ Πατρικίου καὶ Παρακοιμωμένου καὶ τοῦ Ἐπάρχου Σισινίου, Θεοφύλακτον Ἀσηκρῆτιν ἀπὸ λεγόμενον Ματζίτζικον, καὶ Ἰωσὴφ Σπαθαροκανδιδάτον καὶ Κριτὴν, ὃν τινα Λογοθέτην ἀπὸ Πραιτωρίου ἐποίησεν· ἃ τινες τῇ εὐβουλίᾳ τοῦ Ἐπάρχου καλῶς τῇ πολιτείᾳ ἐνήργων.

* Basilius

* Ind. 5. tertia.

β. Χρὴ οὖν καὶ περὶ τῆς κοινῆς φροντίδων τῶν Ἀρα- A
χτος ἐξειπεῖν. ὅθεν πρὸς πάντα Ἀρχηγὸν Ρωμαίων
καὶ Βασιλικὸν Στρατηγὸν, καὶ τῆς Βιλγαρείας καὶ τῆς
Δύσεως καὶ Ἑῴας ἐθνῶν ἀποστελλομένων φιλικῶν
γραμμάτων αὐτῷ, πάντες τῇ τύχῃ καὶ φιλίᾳ. αὐτῷ
* τῷ, Αὐτοκράτορος, πράτιστον ἀνύμνουν, καὶ φι-
* Fort. ἐυγχαίροντας λικὰς ἀποδὰς ὡμολόγουν. δεῖ οὖν καὶ περὶ τῆς
Πολιτῆς ἐξειπεῖν. ὁ Βασιλεὺς Ρωμαίων οὕτως ἐ-
φίλησε τὴν ἐυγκαμένην ὡς τὴν γεννησαμένην, καὶ
ἐν αὐτῇ γένει περὶ πολλοῦ ἐποιήσατο. ἔχρησε τοῦτο καὶ
τὰ δίκαια, καὶ καθαρὰ τῆς γενῶν ποιεῖται δι' ἐκ-
λογῆς. καὶ ὃς μὲν, ἀξιωμάτων καταλαμπρύνει τι-
μαῖς· ὃς δὲ, μεγαλοφρόσι φιλοτιμεῖται δωρεαῖς.
ἐνθ' ὅτε καὶ σωτηρίους ποιεμίους ἀργύρεα παρίχων, B
τὸ φίλτρον μᾶλλον ἐπύξει καὶ ὑπανίφλεγε, καὶ τὴν
ἐκείνων εὔνοιαν ἀντὶ πολλῶν φρουρῶν καὶ φυλάκων
προείχετο.

γ. Τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτῷ Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ
Ἀγάθην καὶ Θεοφανὼ καὶ Ἄνναν, ἐκ τῆς Βασιλικῶν
δόμων εἰς τὰ Κανικλείου, ἐν οἷς Σοφία ἡ Αὐγύ-
στα ἡ τοῦ Χριστοφόρου καὶ τοῦ Βασιλέως γυνὴ ἀποκειρα-
μένη Μοναχὴν, κατήγαγε, καὶ Μοναχὰς ἀπέκειρε·
πολλὰ καὶ τῆς Ἑλένης τῆς μητρὸς Ρωμανοῦ, καὶ αὐτῇ
ἀπολοφυρομένων καὶ ἀποκλαιομένων, καὶ τῇ χειρὶ παρ'
ἀλλήλων σφιγγομένων, καὶ τῇ τραχήλῳ ἐπικειμένων
πλέον ἀδὲν ὠφέλησαν, ἢ κωφοῖς καὶ κενοῖς δάκρυσι.
πάλιν δὲ αὐτὰς μετὰ διάπαυσιν ἡμερῶν ἀπ' ἐκείνου C
ὁ Αὐτοκράτωρ μετέθηκε· καὶ τὴν μὲν Ζωὴν καὶ Θεο-
δώραν καὶ Θεοφανὼ εἰς τὰ Ἀντιόχου ἐκλήρωσε, τὴν
Ἀγάθην εἰς τὸ ἱδρυθῆν καὶ κατασκευασθῆν φροντιστή-
ριον παρὰ Ρωμανοῦ τοῦ πενθερικοῦτα βασιλέσαντος, καὶ
πάππα τῆς Αὐτοκράτορος ἀπέστειλε. καὶ διωρίσατο χο-
ρηγεῖσθαι αὐτὰς, ἃ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο.

δ. Τὸν δὲ Νικηφόρον καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν
τῷ Φωκᾷ Μάγιστρον ἐτίμησε, καὶ κατὰ τῶν ἀρνουμένων τὸ
Χριστὸν ἐν τῇ ἑῴᾳ ἐξέπεμψε· καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
Πατρίκιον τῶν Λίοντα Στρατηγὸν προεβάλετο, ἐν τι-
σι καὶ μετ' ὀλίγον Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῆς δύ-
σεως ἐποίησε· καὶ ἐᾷ ἰδεῖν τὸν Ἀρκαδα διάφορον,
καὶ ἐν κυνηγίοις καὶ θήραις δι' ὅλης ἀγροδιαιτοῦντα, D
ὡς τὸν Βασιλικὸν δόμον πάντα ἀποτριβόμενον, καὶ τὴν
φροντίδα τοῦ κράτους τοῖς αὐταδέλφοις καταπιστεύσα-
σθαι, αὐτὸς ἔχαιρε, καὶ ἠγαλλιᾶτο τοῖς κυνηγίοις ἔξω
τοῦ Βυζαντίου, μετὰ τῶν ὁμηλίκων καὶ κολάκων καὶ κακο-
συμβούλων μαστροπῶν συναναστρεφόμενος.

ε. Τί δεῖ ἂν εἴπῃ τις περὶ τῆς ἀσκήσεως καὶ διαίτης
καὶ ἀνδραγαθίας, ἀνδρείας τε καὶ ἀγαθότητος τοῦ Ἀνακ-
τος. ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ καὶ ἐν τῷ ἱππικῷ καθεδεὶς, καὶ
τῇ Συγκλήτῳ συνεισαθεὶς, καὶ τὰ δόσιν τῆς ἀργυ-
ρείων παραχὼν, καὶ τῇ δεξιᾷ ἐν τζυκανιστηρίῳ σφαι-
ρίσας μετὰ τῶν δοκίμων καὶ ἐμπείρων. καὶ πολλάκις τέ-
* Fort. τους νικήσας, εἰς μεσάσιμον εἰς * Ἀναφάτας μετέβη,
Ὀναφάτας. κἀκεῖσε θηρεύσας παμμεγέθεις χοίρους τέσσαρας καὶ κυ- E
νηγήσας, φερόμενος τὰ Βασίλεια τῇ ἑσπέρᾳ ἀνεκομίσατο. ἦν
γὰρ τῇ ἡλικίᾳ νέος, σφριγῶν τῷ σώματι, σπόχρους, εὐ-
ώφθαλμος, ἰσχίον, ῥοδινοπρόσωπος, χαροποιὸς καὶ γλυ-
κὺς τοῖς ῥήμασιν. ὀρθὸς τῇ ἡλικίᾳ ὡσεὶ κυπάρισσος,
εὐρὺς τοῖς ὤμοις, εὔψυχος καὶ φρόνιμος, ὡς πάντας θαμ-
βεῖσθαι καὶ ἐκπλήττεσθαι τὸν ἄνδρα. συμφέρει δὲ
αὐτῷ καὶ πολιτείᾳ, ὡς δ' ἐτύχομεν, καὶ τῷ ἰδίῳ

II. Operæpretium igitur fuerit, ut Romani fo- Romani fo-
de publicis Imperatoris curis differamus. lertia ibiterie
Simul atque rerum summam adeptus est, demerenda.
ad Romanos omnes Duces Imperatorisque nomine Prætores, & Bulgariæ & Occidentis Orientisque gentium Principes, amicitiæ confovendæ causâ literas misit: iis acceptis, gratulari omnes Imperatoris fortunæ ejusque sibi amicitiæ nomine; optimum celebrare, pacisque cum eo fœdera firmare. At neque de Civibus prætereunda narratio est. Romanus Imperator sic ut parentem, patriam diligebat, atque in ea nobiles familias pluris faciebat. Idcirco etiam an- Civium pa-
tiquæ puræque nobilitatis instituto de- triæque amor.
lectu, nobilium alios dignitatum honestare honoribus, alios magnificis donare muneribus; quandoque etiam ad mensam adhibere, erogataque pecunia, amoris vim magis adaugere ac incendere; quaque illi benevolentia ipsum prosequebantur, multæ stipatorum ac satellitum turbæ præferebat.

III. Sorores Zoen, Theodoram, Aga- Edit. Paris.
tham, Theophanonem, Annamque Aula de- pag. 295.
trusas, ad Canichii Ædes, ubi Sophia Sorores Aulæ
Augusta Christophori Imperatoris uxor ejectæ ac coma
tonsis crinibus Monacham agebat, ipsas mutatæ.
quoque Sanctimonialium ritu capillis mulctavit; ac quamquam multis, Helena matre sororibusque rei facinus deplorantibus largeque quiritantibus, cum se illæ mutuo astringerent, & collo aliæ aliis prope hærerent, nihil amplius tragico illo spectaculo consecutæ sunt, quam ut mutis ac inanibus lacrymis defungerentur. Iterum vero post dierum aliquot spatium, inde amotas, alio transtulit; ac Zoen quidem & Theodoram & Theophanonem, Antiochi Monasterio addixit; Annam vero ad Monasterium a Romano tum Imperatore avoque pridem conditum atque extractum misit; & ut eamdem atque in Palatio annonam vitæque commeatum consequerentur, constituit.

IV. Nicephorum Phocam Scholarum Nicephori
Domesticum Magistri dignitate ornavit, Phocæ fratris-
atque adversus infideles Agarenos in Asi- que provectio.
am misit. Ejus quoque fratrem Leonem Patricium exercitus Ducem Prætoremque constituit, quem etiam brevi post Magistrum ac Occidentis Domesticum creavit. Vidisseque Imperatorem Romani ve-
genio indulgere, ducendisque canibus ac nandi insa-
feris insequendis tempus omne ruri tere- tiosus amor, vitæque
re, ut qui Regiam penitus aversaretur, luxuriosa.
inque duos, quos diximus, germanos, omnem exercitus curam exoneravisse. Gaudio itaque dies agebat, extraque Byzantium cum æqualibus, palponibus, maleque consultis viris ac ganconibus, venatu totus gestiebat.

V. Quidnam vero quis dicat de Impe- Bona indoles.
ratoris diligentia rectique studio & fortitudine bonaque indole? Uno die cum in Circo sedisset, & cum Senatu epulatus esset, ac pecunias elargitus esset, subque vesperam in spharisterio cum peritis pilaque probatis lusisset, nec semel aut iterum victor exisset, ad Anoratas superato freto transibat, captisque ibi quatuor prægrandis molis apris, ac venatione functus, fero in Regiam iterum commeabat. Erat enim ætate juvenis, vegeto corpore ac luxuriante, triticei coloris, pulchris oculis, naso adunco, roseo vultu, gratiosus ac suavis eloquio; statura rectus quasi cypressus, latis humeris, quietus ac lenis, ut omnes admirarentur, ac tantas viri do-

Edit. Paris. pag. 296.

Parisi.tes stuperent. Congratulabatur Civitas ejus gratia, ut cui bene ac prospere cederet, gentiumque victor existeret: quod denique Byzantio copiosas annonas sufficeret, præstoque solandæ civium indigentiæ cibos ministraret.

Constantinus Romani filius.

VI. Suscepit Romanus Imperator, ubi jam pater vivis excesserat, alium filium, cui Constantini nomen inditum. Is brevi post a Polieucto Patriarcha in sanctæ Sophiæ ambone, Augustali corona donatus est. Helena Augusta in Palatio lecto decumbens, filioque Imperatori congaudens, ac diu morbo conflictata, mensis Septembris die decimo nono, pie diem obiit. Hujus funus Romanus Imperator, Regio more elatum; inque auro oblita sandapila gemmisque ac lapillis interstincta positum, Senatu deducente, in Monasterio a patre ipsius Romano Imperatore extructo, quod est in Myrelæo, in loculum ejus ipsius urnæ juxta positum, illius cadaver illatum est.

Helenæ Augustæ mors & funus.

Nicephori Phocæ expeditio Cretica.

VII. Porro Nicephorum Phocam Magistrum ac Scholarum Domesticum Imperator (mitis ille & suavis & mansuetus, ac si quid aliud præclarum est quo is nominari possit) ingenti fretum exercitu ac carabiorum copiosa classe igneque Græco instructum, in Cretam proficisci statuit. Cretenses namque damna multa ac mala quotidie Romanis inferebant, captivosque ac prædas abigebant, quo ex tempore vastam eam Insulam suæ ditionis fecerant. Michaele enim Amoriensi Theophili patre rerum potiente, cum Romanus miles in Morochomæ Michaelis quondam fodalis, compescenda seditione ac tyrannide occupatus esset (annos enim res hisque amplius Tyranni potestate Thracia ac Macedonia potitus est) occasionem nacti qui ab Hispania ascenderant, Saraceni, cum ingenti carabiorum bello instructa classe, sibi subjecerant, ac donec a Magistro & Domestico Nicephoca recepta est, per annos centum quinquaginta-octo tenuerant.

Morochomæ alias simpl. Thomas, primoque Continuatoris.

Creta, per belli civilis occasionem a Saracenis capta.

Cretensis difficilis expeditio.

VIII. Idcirco Romanus Imperator divino zelo succensus, cautisque ac sanis Josephi Accubitoris inductus consiliis, ex omni Romana ditione congregatis navibus bellicis, igneque Græco, ac ex Thracia, Macedonia, Sclavonia lectis copiis, in Cretam mittere statuit. Quidam porro Senatorii ordinis, viri in rem ejus studiosi servique ingenui, Cretensem hanc molestе habebant expeditionem, in memoriam revocantes superiorum Imperatorum ætate eo adductas classes, novarumque rerum molitiones ac immensas effusas opes, præsertim vero piæ memoriæ Leone Imperatore ac Constantino Porphyrogenneto rerum potiente, quantæ insumptæ pecuniæ, quantæ copiæ excisæ; sic nempe illi maris periculo territi, vicinorumque Saracenorum ingentia formidantes auxilia, Hispanorumque ac Afrorum classem; tum præterea per hominum ora volitantem famam, *Fore, ut qui Cretam expugnasset, Is Romanorum Imperator esset, rerumque in se summam transferret.*

pag. 297.

Josephi Accubitoris ad eam provocatio.

IX. Quin vero Joseph Accubitor (mens scilicet illa proba & mitis rectaque ac insomnis) in medio stans, in hæc verba infit. *Scimus quidem omnes, Domine, quanta nobis mala ab infidelibus Saracenis provenerint; justumque ac æquum est in memoriam revocare acceptas strages, constupratas virgines, eversas Ecclesias, maritimas oras direptione vastatas; decetque pro*

A κρατοῦντα. καὶ τῇ Βυζαντίῳ πλεῖσται αἰσιτίσεις, καὶ αἱ τροφαὶ χορηγούμεναι.

ε'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς καὶ ἐπιγνοὺς μὴ θάνατον τὸν πατρὸς αὐτῷ ἀπεγγεῖλαι, Κωνσταντῖνον τοῦτον ὀνομάσας. καὶ ὃς μετ' ὀλίγον ἐφίσταται παρὰ Πολυεύκτῳ Πατριάρχῃ ἐν τῇ ἄμβωνι τῆς ἁγίας Σοφίας. ἡ δὲ Αὐγοῦστα Ἑλένη ἐν τῷ παλατίῳ νόσῳ κλινήρης, καὶ συνεχαλωμένη τῇ Ἀσθενείᾳ, καὶ ἐπὶ ἱκανοὺς χρόνους ἀρρωστοῦσα, ἐυσεβῶς τέθνηκε καὶ τῷ ἐνιαυσιαίῳ τῶν Σεπτεμβρίων μηνὸς· καὶ ταύτῃ βασιλικῶς τιμήσας, καὶ ἐν τῇ χρυσοκολλήτῳ καὶ ἐκ μαργαρίτου καὶ λίθων κλίνῃ τεθεῖσα, τῆς Συγκλήτου προπεμπούσης, ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῷ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ῥωμανοῦ Βασιλέως συγκαθίστη, B τῷ ὄντι εἰς τὸ Μυρέλαιον, θάπτεται, ἐν λάρνακι πλησίον καὶ σωμόγγυος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

ζ'. Τὸν δὲ Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν Νικηφόρον τὸν τοῦ Φωκᾶ Ἀναξ ὁ χρηστὸς, ὁ ἁδὺς, ὁ πρόσηνὴς, ᾧ ὅσοις ὀνόμασι χρὴ καλεῖσθαι καλοῖς καὶ τὸν ἄνδρα ὀνομάζειν, μὴ ἐκστρατείας καὶ δυνάμεως πολλῆς καὶ ἐξοπλίσεως καραβίων πολεμικῶν καὶ ὑγροῦ πυρὸς, εἰς Κρήτην διαβίσατο ἀπελθεῖν· οἱ γὰρ Κρητικοὶ πολλὰ δεινὰ καὶ κακὰ αἰχμαλωσίας καθ' ἑκάστην εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποιοῦντο, ἀφ' ὅτου ταύτην τὴν μεγάλην νῆσον ἐκράτησαν. ἐπὶ γὰρ Μιχαὴλ τοῦ * Ἀμορραίου τοῦ πα- *Ἀμορίου.
τρὸς Θεοφίλου ταύτην ἐκράτησαν, καὶ τῷ στρατιώτῃ εἰς τὴν στάσιν καὶ τυραννίδα τοῦ Μωροθωμᾶ τοῦ συντρόφου C τοῦ Μιχαὴλ· καὶ χρόνοις σχεδὸν, καὶ πλείοσι τὴν Θρᾳκικὴν καὶ Μακεδονικὴν ἐκράτησε ὁ Τύραννος. δὲ καιρὸν εὑρόντες οἱ ἀπὸ Σπανίας ἀπελθόντες Σαρακηνοὶ μετὰ πολλῆς στόλου πολεμικῶν καραβίων, κατέσχον ταύτην· ὡς εἶναι τὴν τούτων ἐκράτησιν καὶ κατάσχεσιν ἐως τῆς ἡμέρας ἧς ἐκορθώθησαν παρὰ τοῦ Μαγίστρου καὶ Δομεστίκου Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, ἔτη ἑκατὸν πεντήκοντα ὀκτώ.

η'. Οὗτος ὁ Αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς ζήλῳ θείῳ κινηθείς, τῇ συμβουλῇ καὶ δι' βουλίᾳ τοῦ Παρακοιμωμένου Ἰωσὴφ, ἐκ παντὸς τόπου ναῦς καὶ πλοῖα πολεμικὰ συναθροίσας μὴ ὑγροῦ πυρὸς καὶ ἐπιλέκτου στρατοπέδου Θρᾳκικῶν, Μακεδονικῶν 431 καὶ * Σθλαβησιάνων εἰς Κρήτην ἐκστέμ- 431. D ψαι ἔδοξεν· ἐκ δὲ τῆς Συγκλήτου οἱ κατ' ἐκείνου δέλεαρ αὐτοῦ * Σκλαβ. ἐδυσχέραινον περὶ τῆς ἐκστρατείας ταύτης, ἀναμιμνήσκοντες τὸν Ἄναχτα τῶν ἐπὶ τῶν παρελθόντων Βασιλέων ἐξόδων καὶ καινοτομιῶν καὶ χρημάτων ἀπείρων καταναλωθέντων, καὶ μηδὲν ἀνυσάντων, μάλιστα ἐπὶ τοῦ δυσεβοῦς τῇ θείᾳ λήξει Λέοντος Βασιλέως καὶ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου, ὅσα χρήματα καὶ λαὸς ἀπόλωτο καὶ ἀπώλετο, διδοικότες τὸν κίνδυνον τῆς θαλάσσης, καὶ τῷ μεγάλῳ συμμαχίαν τῷ ὁμοροῦντων Σαρακηνῶν, ἐξ οὗ στόλου τῷ Σπανῶν καὶ Ἀφρικανῶν· καὶ τῶν ἐχόντων φόβον, ὅτι δι' οὗ ἡ Κρήτη πορθηθῇ βασιλεύσει, καὶ τῷ σκήπτρῳ καθίξει τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς.

E θ'. Ὁ δὲ Παρακοιμώμενος Ἰωσὴφ, ὁ χρηστὸς καὶ ὀρθὸς καὶ ἄυπνος νοῦς, εἰς μέσον σταθεὶς, ἔφη· Ἡμεῖς μὲν, Δέσποτα ἅπαντες, ὅσα δεινὰ Ῥωμαίοις συνέβησαν παρὰ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς· καὶ δίκαιον ἐστι λογίσασθαι τὰς σφαγὰς, καὶ τὰς τῶν παρθένων φθορὰς, καὶ τὰς τῶν ἐκκλησιῶν καταστροφὰς, καὶ τὰς τῶν παραλίων θεμάτων αἰχμαλωσίας, καὶ ἀρίκτου ἐστὶν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν καὶ ἡμῶν

φύλων ἀγωνίσασθαι, ἢ μὴ διδόναι τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος, ἢ τὰ τῆς θαλάσσης πελάγη, ἢ τὸ τίκτειν τὸ ἄδηλον, ἢ τῆς φήμης τὸ ἀδύνατον· ἢ χρὴ μάλιστα τῇ θεοσωτηρίᾳ βουλῇ ἢ προσέξαι σε πειθαρχεῖν ὑμᾶς, ὡς ἐκ Θεοῦ σοι τοῦτο τὸ εὐθύμημα. ἢ ὃν καρδίαν Βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ· μάλιστα δὲ τὸν ὀρθὸν ἢ πιστὸν δοῦλον στέλλεσθαι τὸν Δομέστικον τῶν σχολῶν παρὰ τῆς θεοκυβερνήτου Βασιλείας σου.

ι΄. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Αὐτοκράτωρ, κατέχειν τλὼ χάρειαν ἐκ ἔτι ἠδυνάτο. ἢ ἐξοπλίσας ἢ ῥογδώσας ἐν στρατῷ, ἢ τῷ Μαγίστρῳ χρήματα δοὺς, ἀπέστειλε μὴ [452] τῷ Κοιτωνίτῃ Μιχαὴλ τῷ Ἐπιτρόπῳ, μηνὶ Ἰουλίῳ Ἰνδικτιῶνος πέμπτης. νῆες δὲ ὑπῆρχον μὲν ὑγρᾷ πυρὸς διχίλιαι, δρόμωνες χίλιοι, [453] καράβια καμπτὰ σιτήσεις ἔχοντα ἢ ὅπλα πολεμικὰ τριακόσια ἑπτά. ὁ δὲ Δομέστικος Νικηφόρος ἀκάτους τῆς Βασιλίδος, ἐν Φυγέλοις καπήλασε. ἢ τοῦτο ἐφράττιζεν ὅπως ὁ σύμπας πλοῦς ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶναι ἢ συσσορμίζοιτο. ἔμαθεν δὲ ὁ σωστὸς ταχυδρόμους γαλέας ἀποστεῖλαι, κατασκοπῆσαι καὶ [454] κρατῆσαι γλώσσας συστάσεως. ἢ τόπον ἀφικομένων ἢ κρατησάντων, ἤγαγον πρὸς τὸν Μάγιστρον. ἢ ζητητικώτερον τούτους ἐξετάσας, μαθὼν ὅ Ἀμηρᾶς τῆς Κρήτης ἢ τοὺς σφοῦς τὸ κάστρον ἔξω εἶναι εἰς τὰ οἰκεῖα σποράσεια, ἀθύρους τῇ ὁρόμῳ ἢ τῇ σπουδῇ καπήλασε ἢ συσσόρμησε. ἢ λαβὰς τῇ γνώσει, χάραξε ἢ τάφρον βαθεῖαν καπασκάσαι, ἢ πρὸς κάστρον ἐχώρει, ἢ πάντας παρῆγε ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶναι, ἢ μὴ ἐξελαύνειν, φοβῶν ἂν ὁ δοὺξ μὴ αὐτῶν γνόωσιν. πρὸς δὲ κάστρον χωρήσας, πάντας τοὺς Κρητικοὺς τοὺς ἔξω ὄντας τοῦ κάστρου μὴ φόβου ἕνεκα ἐκκλείσειν. ἐκ τοῦ δὲ πολλοὶ καθ' ἑκάστην ἀπεμόλυνε πρὸς τὸν Μάγιστρον. μαθὼν δὲ ὁ Νικηφόρος ὅτι οἱ ἔξω τοῦ κάστρου ἀποκλεισθέντες εἰς τὰ σπήλαια, ἢ κλεισούρας ἢ ῥωγάλια, ἢ ὕλη ἢ ὄρη προσέφυγον. ἑξακοσίους οὖν στρατῶν, ἢ ἱπποτοξότας ἢ Ῥὼς ἢ Ἀνατολικοὺς ἄρχοντας, ἐν Θρᾳκησίους ἢ Μακεδονικοὺς ἀπέστειλε. αὐτὸς δὲ ὁ σωστὸς καὶ [455] ἀνδρεῖος Δομέστικος, [455] ὄπισθεν Σάκα καπηλήθη. ἢ πάντες τῇ εὐβουλίᾳ τοῦ ἀνδρὸς, εἰς ἐν οἰκεῖον χῶρον ἐλογίζοντο εἶναι. οἱ δὲ καταλαβόντες ἢ καπηδραμόντες ἐν ᾧ τὰ κτήνη ἢ τὰ ἐρέμματα ἢ ἡ ὕπαρξις αὐτῶν κατερύπτετο ἢ αὐτοὶ πύλιζοντο, πάντα λαϊσάμενοι, μὴ χαρᾶς ἢ νίκης ὑποσύσεως. ἐκ τοῦ δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἀδεῶς ἢ ἀφόβως ἐπλήκδων ὃν ἂ ἦσαν αἱ διεσπαρμέναι χρῖαι, ἢ τῷ πανταχοῦ ὑπαρχόντων τὸ πλῆθος, ἕκαστος τῶν καλύβων αὐτοῦ ἐν δενδροις ὑπάρας εἶχεν, ἐν τῷ καρπῶν ῥώσιμον, ἢ πάντων ἐπολαυόντων ἐχαιρον, ἢ ἐπεύχοντο τὸν καλῶς στρατηγοῦντα αὐτοῖς Μάγιστρον.

ια΄. Ὁ δὲ Ἀμηρᾶς τῆς Κρήτης, ὁ λεγόμενος Κυρῆτης, τὰ συμβάντα πρὸς τοὺς ὁμόρους Ἀγαρηνοὺς τῆς Σπανίας ἢ Ἀφρικῆς ἐθυλοποίησε, καὶ βοήθειαν καὶ συμμαχίαν ἤτει. οἱ δὲ ἀποστείλαντες γαλέας δ' ὑδρόμους τὰ μαθὼν τὸν ἀρχηγὸν καὶ ἐν στρατὸν, καὶ τὴν κατάστασιν καὶ ὑποπτεύειν τὸ στρατὸν πρὸς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν. καὶ δὴ μετὰ πολλῶν ἐν τάχει πρὸς τὸν Κρήτην ἀφίκοντο, καὶ δια τῆς νυκτὸς δὴ χωρίον εἰς τὸ κάστρον εἰσῆλθον, καὶ τὸν

A *Christianis nostrisque gentilibus certaminis aleam suscipere, nec longum iter, maris pericula, belli incertum exitum, debilis famæ vires formidare. In primis vero operæpretium est, ut cui Deus auspex ac adjutor est, consilio tuo atque præcepto pareamus; velut scilicet hanc Tibi mentem Deus afflaverit;* Cor enim Regis in manu Dei; *Idque ex maxime ratione, quod Deo præside instincta Majestas tua, velut animi virum servumque fidelem mittat, Scholarum Domesticum.* Prov. 21. 1.

X. His Imperator auditis, nihil jam animum continere potuit. Instructo igitur, solitoque munere donato exercitu; contradictisque Magistro in belli sumptus pecuniis, cum Michaele Cubiculario Præside ac Curatore ire jussit, mense Julio, Indictione quinta. Naves erant igne Græco instructæ bis mille; celoces mille, carabia oneraria annonas armaque bellica convehentia, septem supra trecenta. Solvens itaque Nicephorus Domesticus, Phygelos venit, etiam atque etiam satagens, ut omni collecta classe simul applicaret. Missis itaque viri prudentis ac cati, quæ classi præirent, celeribus galeis, explorare jussit, ac indigenas loci rerumque indices captare. Venerunt illi, captosque ad Magistrum duxerunt; ex quibus diligenter scisciatus, Cretæ Ameram ac Urbis Proceres, foris in suburbanis ipsorum versari comperit. Statim ergo concite summaque diligentia venit, navesque appulit; eductisque e navibus copiis, altum aggerem duxit vallumque poluit, atque ad incursandum prædasque agendum sese accinxit. Admonet vero ne longe discedant, vel hostem insequantur, donec illius vires cognoverint. Admotis autem ad Urbem castris, cunctos Cretenses foris palantes metu conterritos intra mœnia cogit. Exinde plures quotidie ad Magistrum ultro confluebant. Intelligens autem Nicephorus, eos qui Urbe exclusi erant, in angusta & clusuras, alveolosque & saltus & montes confugisse, distributo exercitu, peditum atque equitum selectam manum, Russosque & Asiaticos & Thracicos & Macedonicos, Tribunos ac Centuriones in eos misit; ipse solers fortisque vir animi Domesticus, post Saca agmen constituit; omnesque ejus solertia ac consiliorum sagacitate, velut domi, sic in hostico erant securi. Dimissus concus eo excurrit, ubi horum jumenta & pecora & substantia occulta erat, ipsique morabantur; cunctaque depræda tus, cum gaudio ac pro victoria ovans reversus est. Deinceps autem Romani fiducia, omnique metu soluti castra metantur, quo loco limpidissimi fontes, pomorumque ac frugum genus omne scatebat. Unicuique tabernaculum tuguriumque inter fruteta positum erat, pomisque decidentibus omnique rerum aliarum ubertate læti, cum gaudio agebant, sicque præclare Ducis in eos munere defungenti Magistro votis comprecabantur. Expeditionis apparatus. Edit. Paris. pag. 298. Expilata supellex.

B

C

D

XI. Creta Ameras Curupa nomine, rerum tristem eventum vicinis Saracenis, Hispanis Afrisque, missa ad eos legatione, significat, bellique socios ac cladis depulsores invitat. Missæ ab eis celeres galeæ ac triremes, per quas gentis Ducem exercitumque explorarent; quæ militaris disciplina, ac Duci subjectus exercitus condiscerent: ac plane summa velocitate in Cretam adrecti, Implorata auxilia, juvandique desperatione negata.

E

noctuque per funem in caſtrum illapſi, atque Curopæ Proceribuſque congreſſi, omnem eos ſpem abjeciſſe, nec quid in Romanum exercitum ejuſque Ductorem Magiſtrum moliantur habere, intellexere. In colla itaque ruentes iiſque affuſi, omni alia defecti voce, ubertim flentes, Miſſos adſtringebant, eorumque ſubſidio maturandam expeditionem, iis ad ſuos remiſſis, ſupplices flagitabant. Reverſi illi, ad ſuos quique Ameras venerunt; longeque copioſam ac inſtructam claſſem, diverſarumque gentium auxilia, exque illis conflatum exercitum; Ducis item vigilem ſolertemque animum, fidemque in Deum & juſtitiam; omnis denique generis exoſa vitia ac libidines, retulerunt. Quibus illi ſtupore pleni, Cretenſibus ſuppetias ferre, bellique ſocios illis accedere recuſarunt.

Edit. Pariſ. pag. 299.

XII. Porro exercitu diuturniores in Creta moras trahente, ac cum per hyemem immenſi imbres geluque expectaretur, annona abſumpta, detritis itragulis & operimentis, torpentes claſſiarii, ipſique in eis Tribuni ac Proceres, domum reverti cogitarunt: ſorti tamen viz animo ſolertique Imperator Nicephorus, oratione ſua ac verborum lenocinio in caſtris detinuit. Sic enim ajebat: *Viri Fratres & Commilitones, Dei queſo timorem in animum aſſumamus; Dei injuriam ulciſci conitamur; adverſus hoſtes impietate armatos fortiter conſiſtamus. Fidem arripiamus, quæ timores perimit; animo reputemus, nos in Syriaca inſula verſari. Ingens periculum eſt, ſi inde fugerimus. Ulciſcamur conſtupratas virgines; qui nobilia membra ſaucia videamus, animo doleamus. Non vacat mercede labor ac periculum. Stemus intrepidi, adverſaque acie Chriſtum negantes infideles audaciter appetamus, ferreque ſuppetias Chriſtus Deus noſter, hoſtesque proſtigabit, ac ſuperborum iique inſultantium oppidum arcemque diruet.* Hæc, iiſque plura illo hortante, quidam omnium nomine oreque ſubjecit. *Aperuiſti, Magiſter, corda noſtra; ſermone vires duraſti atque animos acuiſti. Viz non addictis aliis, obſequio promptos atque vigiles reddidiſti. Conſilio morem gerimus, ac præcepto obtemperamus; unus denique commoriemur.*

Nicephori ad ſuos oratio.

XIII. Menſe Octobri, Imperii Romani anno ſecundo, ingens in Urbe penuria tritici extitit atque hordei. Vænibat triticum, modii quatuor, nummo uno; hordeum, modii ſex. In his videre erat pervigilem, ut communi rei proſpiceret, Joſephi animum. Statim ergo in Orientem ac Occidentem miſſi, qui coementes frumenta eorumque mercatorias naves extruderent, dardanarioſque ac frumentarios triticum frumentaque recondere ac acervare vetarent. Erat enim vir juſtus, nec perſonarum acceptor, fidei tenax. Nec multum interim effluxit tempus, cum altera parte minuto pretio, ſeptem octove modii uno nummo vænirent. Talis nimirum erat, acri viz ingenio ſervidoque ac ſtudioſus, ut nemo ſuperiorum aut æqualium illi æquaretur.

Famis depulſa injuria Joſephi caput.

XIV. Menſe Martio, is quem Potinum vocant, Baſilius Magiſter accuſatus eſt, ut qui malis quorumdam conſiliis inſtinctus, res novas moliretur. Miſſus itaque in exilium, ibi moritur. Patricius vero ac Domeſticus Orientis ex fratris nomine in Aſiam miſſus, ne per ea loca Romana ditio præſidio de-

Patricius Maja. Natus erat.

Ἀμηρᾶν τὸν Κυρόπαν, καὶ τοὺς πρώτους τῶν κάστρων ἐστυχόντες, ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ ῥᾳθυμίᾳ καὶ ἀπογνώσει εἰδότες, τὸ ὅτι πράξασι κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ Μαγίστρου, πιεχπλαισίττες τῇ τραχήλῳ τοὺς λοιπαλείπτας ἀδὶν ἕτερον προσῃρθίγγοντο τῇ χειρὶ σφίγγοντες, καὶ ἔκλαιον ὀδυρόμβοι ἱκετεύοντες ἐκστρατεῦσαι τοὺς Ἀμηράδας πρὸς συμμαχίαν καὶ βοήθειαν αὐτῶν· καὶ τὸ τάχος αὐτοὺς ἀπίστειλαν. οἱ δὲ παλινδρομήσαντες πρὸς τοὺς Ἀμηράδας ἀφίκετο ἕκαστος, καὶ τῆς πολλῆς ἐξοπλίσεως καὶ ἐκστρατίας χαραβίων, καὶ τοῦ ἐκ τῆς διαφόρων ἐθνῶν συμμαχίας καὶ συγκρότησιν, καὶ τὸ Στρατηγοῦ τοῦ δίγερσιν καὶ σωίσιν, καὶ τοῦ πρὸς Θεὸν πίστιν καὶ δικαιοσυνίαν καὶ λοιπρεφίαν παντοίαν παθῶν ἔφασαν. οἱ δὲ Ἀμβυς πλυδίπτες, ἀδαμῶς ἠθέλησαν βοήθειαν ἢ συμμαχίαν αὐτοῖς δοῦναι.

ιβ'. Τῶ δὲ στρατῶ παρακαθεζομένου ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ἀκαίρῳ χειμῶνος ἐν ὕσει ἢ κρύῳ γινομένῳ, καὶ τῆς σιτίσεως ἢ τροφῶν δαπανηθέντων, ἐν τῇ πιεζβολείων ἐλλυθέντων ἢ γυμνωθέντων, κατεπαρκήσαντες οἱ τῶ στρατῶ οἰκεῖοι ἐβουλήθησαν ἀναστρέψαι. ὁ δὲ ἀνδρεῖος ἢ σωτὴρ ἡμῶν Νικηφόρος τῇ ὁμιλίᾳ ἐν τῇ λύσει τῆς λόγων αὐτῶ πάντας κατέσχε. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτούς· Ἀνδρες ἀδελφοί μου ἢ συστρατιῶται, λάβωμεν εἰς νοῦν τὸν τῶ Θεῶ φόβον. ἀγωνισώμεθα τοῦ Θεοῦ ὕβρεις ἐκδικῆσαι· τῶμεν γενναίως ἐν τῇ Κρήτῃ κατ' ἐχθρῶν διατιβᾶς ἀπλισμένων. λάβωμεν πίστιν τοῦ τῶ φόβου φοβήτειαν· ἀναλογισώμεθα ὅτι ἡ ἐνδοξοτάτη ἢ Συρακῆς πόλις. μέγας κίνδυνος ἡ φυγὴ λατὰ τῆς ἀδὰ φέρει. ἐκδικήσωμεν τὰς φθορὰς τῆς παρθένου, τὰ τετιμημένα μέλη βλέποντες τετραμένα, ὀδυνηθῶμεν τὰς καρδίας· ὡς ἔστιν ἄμιθος ὁ κόπος ἢ ὁ κίνδυνος. τῶμεν ἐ καρτερήσωμεν εἰς ἁρπαγὴν τῶν ἁρπῶν τοῦ Χριστοῦ, ἢ Χριστὸς ὁ Θεὸς σωτηρήσει ἡμᾶς, ἢ ἐλίσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, ἢ πορθήσεται τὸ κάστρον τοῦ ἀλαζόνος τοῦ Χριστοῦ. ἐ ἄλλα πολλὰ πρὸς αὐτοὺς παρακλήσαντος, ἀνεκλείθη εἰς ἀκρον πάντων νοήσας ἡμῶν τὰς καρδίας, Μάγιστρε, ἰσόμεθα ἢ ὄζωσαι οἱ λόγοι τὰς δυνάμεις ἢ ὁρθήσεις ἡμῶν. ἀνεπτέρωσας τὰς διανοίας ἡμῶν ἐ ἐσόμεθα τῇ βουλῇ ἢ προσέξει, ἢ σωτοὶ ὑποθησόμεθα.

ιγ'. Ἐν δὲ τῇ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ δευτέρου ἔτους ἡ βασιλείας Ῥωμαίων ἐγένετο ἀσιτία τοῦ χειμῶνος ἐν τῇ πόλει. ἐφράθη γὰρ ὁ σῖτος τῷ νομίσματι μοδίων δ'. ἢ ἡ κριθὴ μοδίων ς'. ἢ ἐν θεάσασθαι τὸν ἐχρύσορον τοῦ Ἰωσὴφ προνοήμονα τὸ χοιρόν. διὸ ὅτι ἐξαποστέλλει εἰς ἀνατολὰς ἢ δύσιν ἐξιλάσασθαι σιτωνὰς ἐ ἐμπορόστικα πλοῖα, ἢ τῶ κωλῦσαι τοὺς σιτοκαπήλους λοιπεῖσθαι ἢ σῖτον. ἐν γὰρ ὁ ἀνὴρ δίκαιος ἢ ἀφοβοπόλητος ἢ πιστός. οὐ πολὺς ὅτι ἐν μέσῳ χρόνος παρῆλθεν, ἐπὰ ἢ ὀκτὼ τῷ νομίσματι ἐπράθη. Τοιοῦτος γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ σπουδαῖος καὶ θερμὸς, ὡς ἄλλον τ πρὸ αὐτοῦ, ἢ μετ' αὐτὸ μὴ ἐξισωθῆναι.

ιδ'. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ ὁ λεγόμενος Ποτεῖνος Μάγιστρος κατηγορήθη Βασίλειος ὀνομαζόμενος, ὑποθήκαις κακοσυμβούλων μέλλων μελετᾶσαι· ἢ ἦν ὁ Βασίλειος ἐξορίᾳ πέμπει, κρίνει τελευτᾷ. ὁ δὲ Πατρίκιος καὶ Δομέστικος ἡ Ἑῴας ἐκ προσώπου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πεμφθεὶς ἐν τῇ ἀνατολῇ, διὰ τὸ μὴ δῦναι ἢ

ἔθνη

ἄθιον Χαμβδᾶν ἀσκίταρον τῷ ἀναπλῷ, καὶ ἱλάσαι κῦρσα, καὶ αἰχμαωτίσαι καὶ σφαδάσαι τῷ Ρωμαϊκῷ γλῷ. Ἐ ἐνωθεὶς τῷ Στρατηγῷ Καππαδοκίας Κωνσωντίνῳ τῷ Πατρικίῳ Μαλεΐνῳ καὶ τοῖς λοιποῖς Στρατηγοῖς μὲ τῷ πυγμάτων, καὶ ἐ ἱκστρατίωσε τοῦ ἀλαζόνος ἐπιτυχὼν εἰς τὸν τόπον Ανδραασὸν λεγόμενον, συμβαλὼν κὲ κράτος ποίκιλα, Ἐ καταπολεμήσας καὶ εἰς φυγὴν τρέψας. ἐν τότε θεάσασθαι πικρὰς σκυλδομένας, καὶ ἀναιρεμένας τὰς ἀλαζόνας Αγαρηνὰς, καὶ εἰς φυγὴν τρεπομένας, Ἐ ἐκ ἀνδραπόδων λόγῳ πάντας ζωγρημένους· καὶ μήτε ἁρμάτων ἢ ἵππων, ἢ φορείων, ἢ χρημάτων, ἢ συγγενῶν, μεταποιημένους· ἀλλ' ἕκαστος ἀπὸ τῆς οἰκείας συμφορᾶς ἑαυτὸν περιέσωζε. τότε δὲ τότε ὁ ἀλαζὼν καὶ ὑπερήφανος Χαμβδᾶς ἐχειρώθη, σαθέντος καὶ ὀκλάσαντος τὸ φάρα, ὃ τινες ἐπίβασιν, εἰ μὴ ὁ μαγαζίνης Ιωάννης ὁ ἄνθρωπος αὐτῷ ἀποβὰς τὸ ἴδιον φάρα ἐπίδοτο, αὐτῷ κραθέντος, καὶ τὸ ἀλαζόνος περισωθέντος. πάντα δὲ τὰ πολέμια κραθέντος λάφυρα ἅμα τῇ ζωγρηθέντων ἀρσενῶν τε Χριστῷ εἰς τὸ Βυζάντιον ἀπηνέχθη, καὶ ἐν τῷ θειάμβῳ ἐπόμπευσεν.

ιε'. Τῶν δὲ Τύρκων ἐκστρατείαν ποιησάντων κατὰ τῆς Θράκης, καὶ τὸ Πατρικίου Μαριανὸ τὸ Αργυροῦ μονοστρατηγοῦντος ἐν τῷ θέματι τῆς Μακεδονίας, καὶ Καππάδοκα ὄντος τὸ δύσιν, συναθροίσει καὶ καπνολίμνῃ, καὶ πλείσας ζωγρήσας, μετ' αἰσχύνης εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑποστρέψαι ἐποίησεν.

ις'. Τὸ δὲ Αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ μαθόντος τὴν συνοχωρείαν καὶ γύμνωσιν καὶ ἔνδειαν τῆς τροφῆς τῶν στρατιωτῶν, τῇ βουλῇ τοῦ Παρακοιμωμένου Ιωσὴφ παρέδωκε τὰς φροὰς χορηγίας αὐτοῖς ἀποστεῖλαι. οἱ δὲ βραχὺ ψυχαγωγηθέντες, καὶ ἐπὶ μηνὶ ὀκταιαίδεκα χρόνον καὶ πλέον παρακαθίσαντες, καὶ τῆς τροφῆς καὶ δαπάνης τῆς Κρητικῶν δαπανηθείσης, καὶ εἰς ἀναγκὴν προχωρούντων, καὶ καθ' ἑκάστην φορὰ τὸ Μάγιστρον αὐτομολούντων, καὶ τῇ τὰ πάντα Θεῷ ἀνοχοῦντος προσάξει τῇ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς ἕκτης Ινδικτιῶνος ὁ Δομέστικος τῆς σχολῶν τῆς σρατοῦ φορὲς πολεμικὰς ἄρμων παραπάξεις, ἀφόρους συσπάμβους φάλαγγας τε καὶ ἀσπίδας Ἐ σάλπιγγας. Επεὶ δὲ ταῦτα σωίζησι τῶν πυγμάτων, καὶ τῆς θεματικῶν ἀρχόντων, καὶ Αρμενίων Ἐ Ρὼς καὶ Σθλαβησιάνων καὶ Θρακικῶν ἐπελθεῖν τῇ κάστρῳ ἐκέλευσε. καὶ ἐν ἰδίᾳ αὐθεσμὸς καὶ ἀντωθισμὸς, Ἐ συγκρούσματα φορὸς ἄλληλους, καὶ πετρῶν βολὰς, καὶ βέλη, καὶ μηχανικῶν ἑλεπόλεων φορὸς τὸ τεῖχος καὶ τὰς ἐκάλξεις τοῦ κάστρου, καὶ τοῖς ἀλαζόσι θάμβος βραχὺ τοῦ πολέμου κρατοῦντος τὸ κάστρον παρέλαβον. καὶ ἐν αὐτῷ θεάσασθαι τὰς Σαρακηνὰς γυναῖκας Ἐ παῖδας.

A stituta impii Chambdæ direptionibus pateret, ilque liberius prædas ageret ac captivos duceret; conjunctisque copiis cum Cappadociæ Prætore Constantino Patricio Meleino, nec non reliquis Ducibus ac cohortium Tribunis, superbi Chambdæ aciem assecutus in loco cui Andrasso nomen, ac cum eo conserta manu, eum penitus profligavit ac fudit. Vidisses tunc mortuis detrahi spolia, occidi superbos Agarenos; in fugam agi, inter spolia capi ac mancipari. Nulla illis curruum aut equorum, aut pecuniarum vel affinium cura: hoc unum quisque satagebat, ut se ipse periculo eximeret, non ut alteri studeret. Sane futurum erat ut & ipse superbus Chambdas caperetur, cum is cui B insederat, ipse generosus equus fatiscens substitisset, nisi Joannes Christianæ desertor fidei illius famulus ac domesticus, equum ipse suum hero commodasset. Qua ille humanitate captus, Chambdas tanto liberatus periculo est. Spolia omnia cum captivis a Leone Byzantium illata, ac triumphi specie circumducta.

Edit. Paris. pag. 300.

Leonis Phocæ victoria de Chambda.

Joannis famuli desertoris in Chambdam fides.

XV. Turcis adversus Thraciam e- Turci in Thracia compressi, Mariano Argyro Duce. rumpentibus, Marianus Patricius Argyri filius summa Ducis potestate Macedonum legioni Præfectus, Occidentique Præpositus, in illos incurrens, ipsos prælio fudit, multisque captis reliquos cum dedecore ad sua redire coegit.

XVI. Romanus Imperator ubi quibus C in angustiis exercitus versaretur, annonæque in eo penuriam didicit, sanioribus Josephi Accubitoris consiliis confestim illis alimenta submisit. Nonnihil itaque novi commeatus ope recreati, cum menses fere octodecim, & amplius, Urbem obsedissent, consumpta Agarenis Cretensibus omni annona, iisque in angustias coactis, ac cum ex illis quotidie ad Magistrum ultro confluerent; Dei tandem cuncta moderantis imperio, mense Martio sexta Indict. Scholarum Domesticus, aciem instruxit, diversosque ex illis cuneos & phalangas ac turmas constituit. Quibus ita constitutis, ex Legionariis & Armeniis & Russis & Sclabinis & Thra- D cibus lectos in Urbem immisit. Alii alios pellebant ac repellebant mutuumque pulsabant. Ruebant petræ & jacula, machinisque mœnibus admotis turresque quatientibus, stupor ac pavor superbos invasit. Brevique conserto prælio, Urbem ceperunt. Eratque videre Saracenos, mulieres ac pueros.

Capta Agarenorum in Creta civitas.

Leoni Diacono cum reliquis magnifice enarrata atque descripta, ipsaque sequenti Tomo statim, Deo bene propitio, nobis representanda.

καὶ ἔκπληξις, καὶ φόβος ἐπέπεσεν· καὶ ἐν αὐτῷ θεάσασθαι τὰς Σαρακηνὰς γυναῖκας Ἐ παῖδας.

AD

Edit. Paris. pag. 301.

SEQUENTEM INVECTIVAM PROLUSIO.

QUOD *tanta hic dicta ſcriptaque in cauſa Imaginum, in Leone Armeno, Michaele Balbo, Theophilo Balbi filio, Michaele & matre Theodora, ſuperiuſque apud Theophanem in Leone Iſauro & filio Conſtantino; nihil Hiſtoriæ Byzantinæ metas excedere videar, qui in ea, & quaſi Appendicis loco, ejuſque illuſtrandæ gratia, ſingulare hoc monumentum repræſentem, antiquius* VII. *Synodo, ejuſque Auctoris, qui eidem* VII. *Synodo ſuppeditavit, quicquid illa auctoritatum & exemplorum ad dogma firmandum, ac antiquam ſerio vindicandam traditionem, ampla ſane ſegete, felici conatu adhibuit: etſi is ſuum nobis nomen invidit. Suum tempus ac ſcriptionis clarius conſignare non potuit. Motam primo ait quæſtionem poſt annos* 700. *a Chriſto paſſo: primis fere annis Leonis Iſauri: a quo tempore annis plus minus* 45. *ſe ſcribere dicit, ad extrema fere tempora Conſtantini Cabalini, & ad ejus Pſeudoſeptimam Synodum vere* Χριστιανισμόν *(Chriſtianos ſcilicet idololatriæ inſimulantium) confutandam. Agnoſcebant Iconoclaſtæ omnem retro Eccleſiaſticam traditionem ſibi adverſari: unde & prævaricationis noxam Eccleſiæ appingere non verebantur, quaſi ex ritu Gentium is illi cultus, Imaginumque religio inolevisſet, eumque ipſi errorem, Dei verbis (veteris cumprimis Inſtrumenti) ſublatum irent: cum a Judæis didiciſſent, ut ſcite Joannes Monachus Jeroſolymitanus, ſubjecto commentariolo exponit: ipſe forſitan ejus poſtmodum Urbis Epiſcopus, & cujus tanta nomina adverſus Iconomachos: cujus Synodicon ſequitur hanc Invectivam in Reg. Cod. quod & repræſentavi tomo altero prioris mei Auctarii: ſubjectis poſtmodum, etſi immutato ordine, aliis omnibus probationibus quæ in Act.* VII. *Synodi extant, uti jam dixi. Qui Regium Codicem Leo Cinnamus, anni ,ϛϡπδ'. Imperatt. Michaele Duca, Angelo Comneno Palæologo, & Theodora Auguſta, ex antiquiore Codice in antiqua Senioris Romæ Bibliotheca reperto, ſe exſcripſiſſe ſignificat, ſcripto ann ,ϛσξδ'. ita ut a prima ſcriptione, ad ſuam exſcriptionem interceſſerint anni* 517. *ut ipſe advertit. Videri autem poteſt præclarus ille Codex quaſi ἐνλοδίκη univerſalis, collecta habens præcipua quæque Catholicorum adverſus Hæreticos (Chriſti maxime myſterium impugnantes) munimenta.*

pag. 302.

Ex illo Illuſtr. & Reverend. Archiepiſcopus Pariſ. Petr. de Marca, ὁ μακαρίτης, Vigilii Confirmationem V. *Synodi pridem produxit, tametſi non omnibus ejus fidem fecit. Ipſe certe qui librum compoſuit, tantaque in eo Patrum ac Conciliorum digeſſit, de hac Confirmatione, quaſi non plane illi explorata veritatis, ac nutantis fidei, ſcripſit,* Repertam eſſe inter Acta V. Synodi; *quavis tandem ratione illis inſertam exiſtimaverit. Nihil ſane ejuſmodi in aliis, quæ tanta e Conciliis depromit.*

Quod Auctor Διάλογον *inſcribit, videri poſſit vocis abuſus: nam nullæ diſtinctæ perſonæ loquentes inducuntur, quod videtur exigi ad formam dialogi. Niſi eam ſibi vocem Auctor indulſit, quod velut plurium ſit iſta Diſſertatio, Orthodoxorum Patrumque nomine edita diſputatio: ſed nihil hoc ad formam Dialogi proprie, ubi diſtinctæ perſonæ ſuum quæque ſymbolum ſolent*

conferre; & quidem cuique appoſite, quæ Platonicorum Dialogorum perfectio eſt. Simplicius eſſet ac purius λόγος συλλογιστικός. Alia majoris operæ, ſua. & Patrum nomine Nicephorus Patriarcha, hunc ipſum forte Auctorem ſecutus, inque eodem certans ipſe ſtadio, ſi quando magno Eccleſiæ commodo juris publici fiat, ex Regiis membranis, exque Seguieriano & Colbertino pleniſſimis Codd.

Quod Auctor tantis invehitur in Copronymianos Epiſcopos, favore Principis fidei deſertores Aulæque palpones, nihil veros tangit Epiſcopos, qui ad fidei tutamen ac columen, religioſiſſimorum Principum favorem ambiant, ac qui ipſi meliora ac ſaniora Aulæ ſemper ſuadeant, petraque ſalis, quibus cum verſentur, quod ſæculi fatuitatis videri poſſit continue condientes, exiſtant.

Habet hic Codex Leontium de Sectis longe editis emendatiorem, & auctoritatibus, quæ illis deſiderantur, auctiorem. Ὁδηγὸν prima capita (quem omnem pluraque ejus complectitur) nova ex illo facere liceat: ſic editis laborantia, ut nec ipſe Anaſtaſius ſua agnoſceret: etſi omnia decoquit vulgator & Interpres.

Edit. Paris. pag. 303.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΣΤΗΛΙΤΕΥΤΙΚΟΣ, ΓΕΝΑΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ, περὶ πόθου καὶ ζήλου ἐχόντων, πρὸς ἔλεγχον τῶν ἐναντίων τῆς πίστεως & τῆς διδασκαλίας τῶν ἁγίων καὶ ὀρθοδόξων ἡμῶν Πατέρων.

DISSERTATIO AC INVECTIVA EDITA A VIRIS FIDELIBUS ET ORTHODOXIS,

desideriumque ac zelum habentibus, ad confutationem eorum, qui sanæ Fidei, sanctorumque ac orthodoxorum Patrum nostrorum doctrinæ adversantur.

I. NABUTHE Jezraelites lapidatus est, ne paternam vineam traderet. Ajebat enim; *Ne fiat unquam ut tradam hæreditatem Patrum meorum:* hi autem, inquit, quibus obtigit ut essent Episcopi & rationalium ovium Pastores, una duntaxat inanis gloriæ causa, rejectis Patrum vocibus, armis adversus fidem instructi, recte ab eis dicta pervertunt (ex reprobo suo sensu turbidoque docentes) quæ uti scriptum est, *Omnia ob oculos posita intelligentibus sunt, & recta invenientibus scientiam.* Patres namque subtili & acuto mundoque mentis oculo, sacros divinæ Scripturæ legentes libros, quod inde commodum est, velut divinum quemdam thesaurum in animis suis reposuere. Hi vero, quorum mens mendacii pravitate prona sit, nonnullorumque procacitati verborum obnoxia, ac prophanæ scientiæ amore capta, illorum socii erunt, de quibus scribit beatus Paulus: *In quibus Deus hujus sæculi excæcavit mentes infidelium, ne fulgeret illis illuminatio Evangelii gloriæ Christi, qui est imago Dei.* Quippe *cæci sunt & duces cæcorum.* Ut enim ipse Salvator dixit, *Cæcus, si cæco dux fuerit, ambo in foveam cadent.* Quidam igitur Patrum Doctorumque veritatem deridentes, menteque propria, diabolica maligitate impleta, adulterare nituntur veritatis mysterium, Unigenitique cum carne dispensationem haud mediocriter fugillantes, *Non intelligentes, neque quæ loquuntur, nec de quibus affirmant*, uti divinis Apostoli verbis proditum est.

II. Ejuscemodi porro impietatis parentes, multi quidem & alii, anteactis temporibus extitere: nunc vero illorum improbissimæ mentis auctores hi sunt, qui novorum Pharisæorum mores induerunt. Quemadmodum enim illi vere negaverunt Dei Filium in carne venisse; sic & nunc novi Præcones, qui Christi adventus in carne, ejusque secundum carnem intemeratæ matris ac vere Deiparæ semperque Virginis Mariæ omniumque ipsius Sanctorum venerandas colendasque Imagines, nolint adorare eisque cultum adhibere, novam inani conatu fabricati sunt fidem; præter

3. Reg. 21. 2. 20. 3.

Prov. 8. 9.

2. Cor. 4. 4.

Matth. 15. 14.

1. Tim. 1. 7. pag. 304.

Hæreticorum vana inventio adversus Patres.

Α α'. ΝΑΒΟΥΘΕ ὁ * Ἰσραηλίτης, ἵνα μὴ τὸν πατρῷον ἀμπελῶνα παραδῷ, κατελιθοβολήθη, τινὲς λέγων, Οὐ μὴ παραδῶ κληρονομίαν πατέρων μου· οἱ δὲ φησὶν Ἐπίσκοποι & Ποιμένες τῶν λογικῶν λαχόντες εἶναι προβάτων, διὰ δόξαν κενὴν καὶ μάτην, τῶν Πατέρων τὰς φωνὰς παρασάμενοι, καὶ τὴν πίστιν ἑαυτοὺς ὁπλίσαντες, τὰ ὀρθῶς ὑπ' αὐτῶν ῥηθέντα στρεβλοῦσι, καὶ τὴν ἀδόκιμον αὐτῶν καὶ τετολωμένον νοῦν διδάσκοντες, ἅπερ πάντα ἑτοίμως τοῖς σωφροσι καὶ ὀρθὰ τοῖς εὐθέσι γνώσιν, καὶ τὸ γεγραμμένον. οἱ μὲν γὰρ * δόξῃ τινὶ καὶ καθαρῷ * ἰχθύδιον. & ἀγχινοίας ὄμματι τοῖς ἱεροῖς & θεοπνεύστοις γραφῆς πειστυγχάνοντες λόγοις, ὥφελος θεῖον ὥσπερ τινὰ κρύφιον θησαυρὸν & αὐτῷ εἰσοικίζουσι ψυχαῖς. οἱ δὲ, & νοῦν ἔχοντες τὸ ψεύδει προσεταιρίσασθαι, καὶ & τινῶν ἀθυροστομίας ἀπαιδεύτου καὶ βεβήλου γνώσεως ἐρᾶσαι, ἑκείνων ἔσονται κοινωνοί, περὶ ὧν ὁ μακάριος Παῦλος γράφει, Ἐν οἷς ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ διαυγάσαι αὐτοῖς & φωτισμὸν & εὐαγγελίου & δόξης & Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν & Θεοῦ. τυφλώττουσι γὰρ, καὶ εἰσὶν ὁδηγοὶ τυφλῶν. Τοιγαροῦν ἔστι, καὶ τοῖς & ἀπωλείας ἐμπίπτουσι βόθροις· ὡς γὰρ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ εἶρηκε, Τυφλὸς τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται. Καταφλυαροῦσι τοίνυν τινὲς & τῆς ἀληθείας πατέρων καὶ διδασκάλων, καὶ δὴ καὶ σκαιότητος βολικῆς & οἰκεῖον ἐμπλήσαντες τὸν, παραχαράττειν ἐπείγον & τὸ τῆς ἀληθείας μυστήριον, & μὴ σαρκὸς οἰκονομίας & Μονογενοῦς μετρίως ποιοῦντες * καταῤῥήσει, Μὴ νοοῦντες μήτε * καθαίρουσι. ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται, καὶ τὸ γεγραμμένον.

Β'. Εὑρηταὶ δὲ & τοιαύτης ἀσεβείας γεγόνασι, πολλοὶ μὲν καὶ ἕτεροι, καὶ τῶν ἄνωθεν παρῳχηκότων καιρῶν· νυνὶ δὲ & ἐκείνων ἀποστάτας, ὅτι οἱ προφασιζόμενοι καὶ τὴν τῶν Φαρισαίων. ὥσπερ γὰρ ἀληθῶς αὐτοὶ ἐρρύσαντο & Υἱὸν & Θεοῦ σαρκὶ ἐλθεῖν, οὕτω καὶ τῶν νεοκήρυκτος μὴ θέλοντες προσκυνεῖν καὶ σεβάζεσθαι & ἐνσάρκου τοῦ Χριστοῦ παρουσίας, & τε καὶ σάρκα αὐτοῦ ἀχράντου μητρὸς καὶ καὶ ἀληθοῦς Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάντων & Ἁγίων αὖ & τὰς σεβασμίους καὶ σεπτὰς Εἰκόνας· ἀλλὰ νέαν κενοσπουδοῦντες ἐπεκτείσαντο πίστιν, παρὰ & ἀρχῆθεν ἐκ & τῆ

ἁγίων ἡμῶν Πατέρων, καὶ μαθητῶν καὶ διαδόχων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ὑπαρχόντων· ὡς γὰρ αὐτοῖς ἐδόξε τοῦτο, λέγοντες πλέον τῶν ἁγίων Πατέρων, ὧν οἱ λόγοι καὶ αἱ ἀρεταὶ, στήριγμα καὶ στῦλοι τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ὑπάρχουσι, διὰ τοῦ πίστιν φυλάττειν βεβαιοῦντες. τὰς γὰρ αὐτῶν τῶν Πατέρων φωνὰς, ἃς αὐτοὶ τρανῶς ἐκήρυξαν περὶ τῶν σεβασμίων καὶ προσκυνητῶν Εἰκόνων, διὰ οἱ νόσοφοι λαβόντες τὰς καλῶς ὑπὸ τῶν Προφητῶν ῥηθείσας φωνὰς κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας πρὸς τὸ ἴδιον νοῦν στρεβλοῦσιν. ὡς γὰρ αὐτοὶ περὶ τῶν εἰδωλικῶν ξοάνων καὶ δαιμονικῶν στηλῶν φράσαντες εἴρηκεν, ὅτι εἰς τὰς ἁγίας Εἰκόνας μεταστρέψαι τοὺς ἁγίους Πατέρας καὶ διδασκάλους τῆς ἁγίας καὶ ἀμωμήτου καὶ ὀρθοδόξου τῶν Χριστιανῶν πίστεως, παραστήσωμεν τὰς αὐτῶν φωνὰς καὶ μαρτυρίας περὶ τῆς ἐνσάρκου καὶ ἀνθρωπίνης αὐτοῦ μορφώσεως χαρακτῆρος ἱστορηθείσας ἁγίας Εἰκόνας, ἅπερ ἡμῖν τρανῶς σέβειν καὶ προσκυνεῖν ἐδίδαξαν. δι' ὃ καὶ μετ' ὀλίγων βραχέων πρὸς τοὺς παρόντας ποιησόμεθα, θεῦ διδόντος ἡμῖν καὶ τὸ ἀναπνεῖν, ὀλίγα ἐκ πολλῶν παραθησόμεθα, κἂν ὅτι ὡς χειροποίητα δεῦρο διαστρέφονται.

γ'. Λεγέτωσαν ἡμῖν οἱ βωλόσοφοι καὶ μεμψίμοιροι καὶ αἱρεσιῶται τῆς φαύλης καὶ βεβήλου καὶ ἐχθρᾶς τῷ Θεῷ Συνόδου, τῆς γενομένης καθ' Θεὸν συγχωρησμὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸν τόπον τὸν λεγόμενον Ὀπτεία, ποίῳ τρόπῳ καὶ σκοπῷ τὰς τῶν Πατέρων παραιτούμενοι φωνὰς, κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοὺς ἐξαπατῶντες, ἐξελκόμενοι καὶ διελκόμενοι στρεβλοῦντι; εἶπατε ἡμῖν οἱ νεῶν κεκοπομωῶντες νέας πίστεως ἐκθέσιν, ποῖον ἐπὶ τῆς γῆς προσκυνητὸν καὶ σεβάσμιον καὶ λατρευτὸν ἐστὶν ἀχειροποίητον· ὁ Σταυρός; τὸ Θυσιαστήριον; ἡ Προσφορά; τὸ Εὐαγγέλιον;. πάντα χειροποίητα, ἀλλ' ἡμῖν σεβαστὰ καὶ σωτηρίας σύμβολα, ὥσπερ καὶ αἱ τῶν ἁγίων Εἰκόνες, καὶ τῆς ἐνσάρκου τοῦ Χριστοῦ οἰκονομίας τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀνθρωπίνης αὐτοῦ σαρκός, ἣν διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν προσελάβετο ἐκ τῆς παναγίου καὶ Θεοτόκου Μαρίας· πάντα ἡμῶν λαβὼν χωρὶς μόνης τῆς ἁμαρτίας. διὸ καὶ τὴν Εἰκόνα αὐτοῦ καὶ τὴν ἀχράντου αὐτοῦ Μητρὸς προσκυνοῦμεν καὶ σεβόμεθα. καὶ ὑμεῖς δόκησιν τὸ μυστήριον ἀπεργάζεσθε· ἡμεῖς δὲ, οἱ τῆς ἀληθείας, τῆς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων αὐτῶν μαθητῶν καὶ διαδόχων, ἡμετέρων δὲ Πατέρων καὶ διδασκάλων, τὴν παρ' αὐτῶν ἡμῖν παραδοθεῖσαν πίστιν περὶ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ προσκυνητῆς Τριάδος, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ λέγομεν τὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου, Ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος ἐπ' ὄρος ὑψηλόν, καὶ ἡμεῖς ἀναβαίνομεν εἰς τὴν τελειοτάτην ὁμοουσιοχόρευτον δόξαν, εὐαγγελιζόμενοι τὰ ἀγαθὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, λέγοντες.

δ'. Πιστεύομεν εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, ἅ τις ἐστὶν ἡ ἁγία Τριὰς, ἄκτιστος, ἀΐδιος, ἀσύγχυτος, ἀδιαίρετος, ὁμοούσιος, ἐν μιᾷ θεότητι καὶ βασιλείᾳ καὶ κυριότητι, ἐν τρισὶ προσώποις ἤτοι ὑποστάσεσι καὶ ἰδιότησι προσκυνουμένη τε καὶ δοξολογουμένη. ἰδιότητα γὰρ ὅταν εἴπω, τὸν Πατέρα Πατέρα νοοῦντα, καὶ τὸν Υἱὸν Υἱὸν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἅγιον. αὗται γὰρ αἱ ἰδιότητες οὐκ ἀντιστρέφονται. οὐ δύναται γὰρ ὁ Πατὴρ Υἱὸς

olim traditam a ſanctis noſtris Patribus, quique diſcipuli ac ſucceſſores ſanctorum Apoſtolorum exiſtant. Ut enim eis nunc viſum eſt, Fidei ſe religioſiores cultores, quam ſancti Patres affirmant, quorum ſermones atque virtutes Catholicæ ac Apoſtolicæ Eccleſiæ firmamentum ſunt & columen. Ipſas enim Patrum voces, quas illi diſerte de venerabilibus colendiſque Imaginibus prædicavernnt, novi, hi commatis ſapientes, ſumentes, quas rite Prophetæ ediderunt, juxta concupiſcentias ſuas ad ſenſum ſuum detorquent. Quemadmodum enim illi adverſus Idolorum ſimulacra dæmonumque ſtatuas locuti ſunt, in ſanctas ipſi Imagines, ſanctos Patres, ſanctæque & Orthodoxæ ac inculpatæ Chriſtianorum fidei Doctores, traduxere, eorum repulſis vocibus ac teſtimoniis, ad ejus in carne humanaque effigie figuram, adſtruentibus ſacras ſpectare Imagines, quas ii diſerte colendas ac adorandas nos docuerunt. Quamobrem etiam brevi conferta diſputatione adverſus novos iſtiuſmodi præcones, Deo ipſum nobis oris flatum ac ſpiritum præbente, pauca ex multis proponemus; quamquam hi velut manufacta utique reſpuant ac averſentur.

Hæreticorum calumnia, quaſi imagines ſacræ, ſint ipſa idola, quo Χριστιανοκατήγοροι dicti.

III. Cogitent turbidi ſapientes & moroſi ac queruloſi homines, pravæque & prophanæ ac Deo adverſantis Synodi comprobatores, quæ divina permiſſione Conſtantinopoli, in loco quem Oneria vocant, habita eſt, quonam modo, ac fine, repulſis Patrum vocibus, juxta proprias concupiſcentias ipſi vos ſeducentes, eſca hamoque tracti captique collidimini. Dicitæ quæſo, qui nunc Novæ fidei formulam vane cuditis, quidnam in terra, eorum, quæ veneration ſi habentur & adorantur atque coluntur, quod non ſit manufactum? Num Crux? Altare? Oblatio? Evangelium? Cuncta manufacta, ſed nobis veneranda ac ſalutis ſigna, quemadmodum etiam Sanctorum Imagines, Chriſtique in carne diſpenſationis veræ atque humanæ carnis ſuæ, quam noſtræ ſalutis cauſa aſſumpſit, ex caſtiſſima Deique Genitrice Maria: quæ noſtra ſunt omnia aſſumens, peccato dumtaxat excepto. Unde etiam ipſius Imaginem ejuſque intemeratæ Matris adoramus ac colimus. Ac vos quidem myſterium inane ſpectrum, & quod ſpecie ſola exiſtat, efficitis: nos vero qui veritatis ſimus, ſanctorum Apoſtolorum ſanctorumque ipſorum Diſcipulorum ac ſucceſſorum, noſtrorumque Patrum atque Doctorum, quam ab eis nobis traditam accepimus fidem, de ſancta & conſubſtantiali & adoranda Trinitate, revelata facie, clara voce, Eſaiæ Prophetæ vocibus dicimus, *Aſcende in montem excelſum qui evangelizas*; & nos in trinæ ſubſiſtentis conſubſtantialis celſitudinis opinionem aſcendimus, evangelizantes rectæ fidei bona, dicentes.

Coprosynianaa Synodus.

Edit. Pariſ. pag. 305. Manufacta alia veneratione habita: Crux Altare, &c.

Iconoclaſtæ Doctorum hæreſis inſimulati.

IV. Credimus in Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, quæ ſancta Trinitas eſt, increata, ſempiterna, inconfuſa, indiviſa, conſubſtantialis, quæ in una deitate & regno & dominatione, in tribus perſonis ſeu Hypoſtaſibus & proprietatibus, adoretur ac conglorificetur. Proprietatem enim cum dico, Patrem cogito Patrem, & Filium Filium, & Spiritum ſanctum Spiritum ſanctum. Nam proprietates non convertuntur. Non enim

Fidei profeſſio.

Trinitatis fides.

Iſai. 40. 9.

Pater esse possit Filius, aut Filius Pater, vel Spiritus sanctus esse Pater aut Filius: sed sicut dicebam, Pater, Pater est, & Filius, Filius, ac Spiritus sanctus, Spiritus sanctus. Non erat umquam quando non erat Pater, & non erat quando non erat Filius, nec erat aliquando quando non erat Spiritus sanctus. Propterea incomprehensa est, tum Unigeniti generatio (seu nativitas) tum Spiritus sancti processio. Patrem adoras? In eo adoratur Filius & Spiritus sanctus. Adoras Filium? In ipso & Patrem adoras & Spiritum sanctum. Adoras Spiritum sanctum? In ipso adoras & Patrem & Filium: non quod confundantur personæ, sed quod eadem & incommutabilis perque omnia similis substantia existat, sic intelligis. Nam cum sit una natura & substantia ac deitas, una quoque adoratio est sanctæ & consubstantialis Trinitatis. Quod enimvero Pater & Filius & Spiritus sanctus nominantur & sunt, tria nimirum ad substantiam quod spectat per omnia æqualia; attribuitque Patri principium divina Scriptura, jam quinque Filius Patris beneplacito cuncta creavit, & Spiritus sanctus omnia perfecit. Est igitur Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus. Non tamen quia Deus & Deus, & Deus, tres Deos licet dicere: sed dum tres personas animo cogitas, ac unamquamque personam consideris, unum Deum vocas, quod una eademque natura & divinitas & substantia & coæternitas. Quæ causa est, cur & singulariter collaudemus & adoremus sanctam Trinitatem.

Edit Paris. pag 306.

Dominicæ Incarnationis confessio.

V. Et hoc novimus atque credimus, Dei Filium ex Patre genitum esse, arcana nec verbis explicabili ratione, intemporanee, incorporee, ante omnia sæcula. Ipse igitur Dei Filius, Lumen de Lumine, Deus verus de Deo vero ac Patre, propensa Patris voluntate incarnatus est in castissima, & a Spiritu sanctoeximie sanctificata Virgine sancta Maria, proprie ac vere Dei Genitrice. Ac sicut ipsius Filii a Patre generatio incomprehensa est & inexplicabilis; eamque ob rem, ipsam fide ac silentio veneramur ac collaudamus; sic & ejusdem Filii Dei ex Matre & Virgine in carne nativitas ineffabilis & inenarrabilis est. Ac quo id modo, accipe.

Incomprehensa utraque Christi generatio.

Ut incomprehensa temporalis Christi generatio.

Psal. 94. 4. Col. 2. 17. Jer. 23. 24.

Dan. 3. 55. Hebr. 4. 13.

VI. Igitur unigenitus Dei Filius, ipse ante sæcula ex Patre genitus, incircumscriptus est; inque supernis & infernis est, & cuncta in manu habet, & in eo consistunt omnia, & implet omnia, & super omnia eminet, estque supra omnes cælos, & intuetur abyssos; nec est creatura quæ non sit manifesta in oculis ejus. In Angelis est: totus in supernis, totus ubique est. Ipse igitur Dei Filius talis ac tantus, ipse nulla quantitate ac mole, cum omnia possit, etiam homo fieri potuit: vereque incarnatus ac factus homo de Spiritu sancto & Maria Virgine, in cælis esse non destitit, & in terris ipse totus incarnatus existit. Quis ergo eloqui aut prorsus enarrare mysterium possit? Quod enimvero pro naturæ humanæ tenuitate divina Scriptura pauca quædam tribuit verba, quibus mens gustum assequi possit ac frui, silentioque stupere ac adorare divinum Mysterium.

Psal. 32. 7.

VII. Itaque Dei Filius, qui nullo capi potest, in sanctam Virginem introivit, exque ejus carnis natura as-

A εἶναι, ἢ ὁ Υἱὸς Πατήρ, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι Πατὴρ, ἢ Υἱός. ἀλλ' ὡς ἦν, Πατὴρ ὁ Πατὴρ, καὶ Υἱὸς ὁ Υἱὸς, καὶ Πνεῦμα ἅγιον· τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. οὐκ ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν Πατὴρ, καὶ οὐκ ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν Υἱός, καὶ οὐκ ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. διὰ τοῦτο ἀκατάληπτος καὶ ἡ γέννησις τοῦ Μονογενοῦς, καὶ ἡ ἐκπόρευσις τοῦ ἁγίου Πνεύματος. προσκυνεῖς τὸν Πατέρα; ἐν αὐτῷ προσκυνεῖται ὁ Υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. προσκυνεῖς τὸν Υἱόν; ἐν αὐτῷ προσκυνεῖς τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. προσκυνεῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον; ἐν αὐτῷ προσκυνεῖς καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, οὐ συγχεομένων τῷ προσώπων, ἀλλὰ διὰ τὸ ταὐτὸν καὶ ἀπαράλλακτον τῆς οὐσίας εἶναι τοῦτο.

B μιᾶς γὰρ οὔσης τῆς φύσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς θεότητος, μία καὶ ἡ προσκύνησις ἐστὶ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος. ἀλλ' ἐπειδὴ Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ ἅγιον Πνεῦμα ὀνομάζονται καὶ εἰσὶ, τῇ μὲν οὐσίᾳ καὶ πάντα ἴσα τὰ τρία· ἀπίδωκε δὲ ἡ θεόπνευστος γραφὴ τῷ ἀρχὴν τῷ Πατρὶ, καὶ λοιπὸν τῷ τῆς Πατρὸς εὐδοκίᾳ καὶ ὁ Υἱὸς τὰ πάντα ἐπλήρωσε, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὰ πάντα ἐτελεσιούργησε. ἔστιν οὖν Θεὸς ὁ Πατὴρ, Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἀλλ' ἐπειδὴ Θεὸς καὶ Θεὸς καὶ Θεὸς, οὐ δυνάμεθα εἰπεῖν τρεῖς Θεοί· ἀλλὰ τρία πρόσωπα ἐνθυμούμενοι, ἕκαστον πρόσωπον ὁμολογοῦμεν, εἷς Θεὸς λέγεται, διὰ τὸ ἓν εἶναι τὸ ταὐτὸν τῆς φύσεως καὶ τῆς θεότητος καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς συναϊδιότητος.

C διὸ καὶ ἑνικῶς δοξάζομεν καὶ προσκυνοῦμεν τὴν ἁγίαν Τριάδα.

Dominicæ Incarnationis confessio.

ε'. Ἐπιστάμεθα καὶ πιστεύομεν ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀῤῥήτως, ἀχρόνως, ἀσωμάτως πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ φῶς ἐκ τοῦ φωτὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἐκ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ Πατρὸς ἐσαρκώθη ἐκ τῆς παναγίου καὶ ὑπὸ Πνεύματος ἁγίου καθαριζομένης Παρθένου τῆς ἁγίας Μαρίας, τῆς κυρίως καὶ κατ' ἀλήθειαν Θεοτόκου. καὶ ὥσπερ ἡ ἐκ τοῦ Πατρὸς γέννησις αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ ἀκατάληπτός τίς ἐστι καὶ ἀπερμήνευτος· καὶ ἐξ ἧς πίστεως καὶ σιωπῆς προσκυνοῦμεν καὶ δοξάζομεν, οὕτω καὶ τοῦ αὐτοῦ Υἱοῦ καὶ Θεοῦ καὶ ἡ ἐκ τῆς μητρὸς καὶ Παρθένου

D ἔναρκτος γέννησις, ἄῤῥητός ἐστι καὶ ἀνεκδιήγητος. τῇ μάθε πῶς.

ς'. Ὁ οὖν μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθείς, ἀπερίγραπτός ἐστι, καὶ ἄνω ἐστὶ καὶ κάτω, καὶ τὰ πάντα ἐν χειρὶ ἔχει, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνίστηκε, καὶ τὰ πάντα πλήρει, καὶ ὑπὲρ τὰ πάντα ὑπερέκτεινται. καὶ ὑπεράνω πάντων ἀρχόντων ἐστὶ, καὶ τῶν ἀβύσσων καθορᾷ· καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ. ἐν ἀγγέλοις ἐστὶν· ὅλος ἄνω ἐστὶ. ὅλος πανταχοῦ ἐστίν. αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ τοιοῦτος καὶ τηλικοῦτος, ὁ ἀπερίληπτος καὶ ἀμεγέθης, ἐπειδὴ πάντα δύναται, ἐδυνήθη καὶ ἄνθρωπος γενέσθαι· καὶ κατ' ἀλήθειαν σαρκωθεὶς καὶ ἐνανθρωπήσας ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, ἀνωμάλησε, καὶ πάντα σαρκωθεὶς ὁ αὐτὸς ὅλος. Οὕτω τίς δύναται φράσαι ἢ ὅλως διηγήσασθαι τὸ μυστήριον. πλὴν ὅτι φῶς ἦν τὸ εὐπλεκὲς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐδωκεν ἡ θεία γραφὴ ὀλίγα τινὰ ῥήματα, δι' ὧν ἡ τῆς ἐκπλαγῆναι δυνήσεται γενέσθαι, καὶ ἀνθέξηται ἐκπλαγῆναι καὶ προσκυνεῖν τὸ θεῖον μυστήριον.

Psal. 32. 7.

ζ'. Ὁ οὖν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀχώρητος εἰσῆλθε εἰς τὴν ἁγίαν Παρθένον, καὶ ἐπιλάβετο ἐκ τῆς φύσεως τοῦ σαρ-

καὶ αὐτῆς, ⁋ ἑνώσει τῇ ἰδίᾳ τῆς θεότητος ἐνανθρώπησεν σάρκα ⁋ ἡμῖν ὁμοούσιον, ἔμψυχόν τε καὶ νοεράν, ὡς αὐτὸς μόνος οἶδε. προεῖπον γάρ, ὅτι ἄντε νοῦς καταλαβέσθαι ἰσχύει, ἄντε λόγος παραστῆσαι δυνατός, ἄντε ὀφείλει ἀνθρώπου φυσιολογεῖν τὸ ἀπερίχνιαστον καὶ ἀνεξιχνίαστον πρᾶγμα. ἑνώσας οὖν ἑαυτῷ ⁋ ἐξ αὐτῆς λαμβάνουσα φύσις, ηὔξανε ὁ ἀναμάρτητος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ, ἐμψυχωμένῃ ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ· καὶ μὲν πρώτως ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἔμβρυον ἦν, ἐγένετο βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρός· ⁋ ἀπαρτλάδη ἕνωσις ἀδιαίρετος καὶ ἀσύγχυτος θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος. καὶ ἰδοὺ ὁ ἀσώματος καὶ ἀφλαφητος, σεσωμάτωται καὶ ψηλαφᾶται· καὶ ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθείς, ἰδοὺ αὐτὸς ⁋ ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου σεσαρκωμένος γεννᾶται. καὶ ὁ τῶν κόλπων τοῦ Πατρικῶν μὴ χωρισθείς, καὶ τὰ σύμπαντα τῇ δυνάμει τῆς θεότητος συνέχων, καὶ τοῦ πάντων τῇ παντοκρατορικῇ δυνάμει περιβραττόμενος, ὁ αὐτὸς ἐνανθρωπήσας ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου καὶ γεννηθείς, κεῖται ἐν φάτνῃ παιδίον ἀπαρχαιούμενον, τῆς ἁγίας Παρθένου, Παρθένου μενούσης. τὰ γὰρ θεῖα, τοιαῦτα ἐστί. ὥσπερ γὰρ ἡ ἕνωσις τῆς σαρκὸς καὶ τῆς θεότητος ἀπερινόητος, οὕτω καὶ ἡ γέννησις. ἐδυνήθη γὰρ ὁ θεῖος Λόγος ὁ παντοδύναμος καὶ ἀληθῶς σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπῆσαι ἐν τῇ Διαστάσει καὶ γεννηθῆναι ἐξ αὐτῆς, καὶ ⁋ παρθενίαν ἰσοβασιμένην φυλάξαι· ὥσπερ οὖν ἀμέλει καὶ τὴν θυρᾶν κεκλεισμένων ἦτε ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν.

ι'. Διὰ τοῦτο ⁋ ἁγία καὶ Ἀποστολικὴ ἐκκλησία πάντα ὑπερθεῶς τὰ θεῖα καταδέχεται, πάντα πιστῶς, πάντα ἀπολυπραγμόνως σέβει καὶ προσκυνεῖ καὶ τιμᾷ· αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀληθινὸς Θεὸς, ⁋ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν παιδίον γεννηθείς, αὔξων λέγεται τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ, τὰ ἡμέτερα οἰκειούμενος ἀδιαβλήτως πάθη· ⁋ προκόπτειν σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ ⁋ τὴν καὶ μέρος ἀναδέξεται, ὅπως δείξῃ κυρίως καὶ καὶ ἀληθῶς εἶναι τὸν ἐνανθρώπησαν. καὶ κοπιᾷν λέγεται, καὶ πίνειν καὶ δίψᾶν, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστρεφόμενος, διδάσκας καὶ φωτίσας πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. αὐτὸς γάρ ἐστι τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν.

ιβ'. Λοιπὸν δὲ διὰ ⁋ ἄμετρον αὐτοῦ φιλανθρωπίαν, καὶ ἐπαθε τῇ ἰδίᾳ σαρκί. αὐτὸς γὰρ ὁ Κύριος ⁋ δόξης ὑπὲρ ἡμῶν ἐσταυρώθη καὶ πάσχει ἀληθῶς. πάσχει γὰρ ὁ τῇ θεότητι, ἀλλὰ τῷ ἀδιαιρέτως συναρθέσῃ αὐτῷ ἰδίᾳ σαρκὶ ἐμψυχωμένῃ, καὶ ὑποστάσει τῆς ψυχῆς δηλονότι χωρισθείσης τοῦ σώματος. ⁋ γὰρ θεότης, ἀδιαίρετος καὶ ἀσύγχυτος, καὶ τῇ ψυχῇ ἑνωμένη καὶ τῷ σώματι. κατῆλθεν οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ πρὸς τὰς τῶν Ἁγίων ψυχὰς, καὶ πάλιν ἀνέστη, τῆς ψυχῆς ἑνωθείσης τῷ σώματι. ἀνέστη οὖν ὁ αὐτὸς μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ δυνάμει· Ἐξουσίαν γὰρ ἔχω, φησὶ, ⁋ ψυχήν μου θεῖναι. καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν.

ιγ'. Ἀναστὰς τοίνυν ὁ Υἱὸς ⁋ Θεοῦ ἐκ νεκρῶν, τῇ ἰδίᾳ ἐνανθρωπήσει ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανούς. ὁ τὸ πρὶν ἀσώματος, νῦν ὁ αὐτὸς σεσαρκωμένος· ὁ τὸ πρὶν ἁπλοῦς, νῦν ὁ αὐτὸς συνθετος, θεὸς ὁμοῦ ⁋ ἄνθρωπος. μένει γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ ⁋ φύσις τῆς θεότητος. καὶ ὁ τὰ

A sumpsit, suæque deitatis personæ univit, carnem nobis consubstantialem, anima sensuque mentis præditam, qua solus ipse novit ratione. Jam enim dixi, nec mente assequi licere, nec sermone exprimere, ac neque exquirendas homini physicas rationes rei, quæ impervestigabilis & inscrutabilis est. Copulata igitur sibi, quam ex illa sumpsisset, natura, crescebat Dei Filius carne propria, anima utente ratione & mente prædita, in quem nulla cadant crementa: nihilque Dei Filius mutatus ab eo quod erat, in Matris utero infans factus est; perfectaque indivisa & inconfusa deitatis ac humanitatis unio facta est. Ex ecce, qui incorporeus est, nec tangi potest, corporatus est ac contrectatur: & qui ex Patre ante sæcula genitus erat, ecce is ipse ex sancta Virgine incarnatus nascitur. Quique adeo Paterno sinu non excessit, cunctaque Deitatis potentia continet, atque omnium conservatrice virtute omnia complectitur astringitque, ipse ex sancta Virgine factus homo ac natus, in præsepi infans pannis involutus jacet, sancta Virgine, Virgine permanente. Sicut enim unio carnis & Deitatis inscrutabilis est, sic & nativitas ac partus. Potuit enim Dei Verbum omnipotens vere incarnari ac homo fieri in Domina, exque illa nasci, ac virginitatis signacula inconcussa servare; quemadmodum utique clausis januis sic- Joan. 20. 19.
C tit in medio Discipulorum.

VIII. Quamobrem sancta & Apostolica Ecclesia cuncta divina, proba recipit credulitate; cuncta fide, cuncta nulla curiositate veneratur, adoratque & colit. Ipse igitur Dei Filius verus Deus, propter nostram salutem puerulus effectus, crescere dicitur sua carne; qui Luc. 2. 40.
videlicet inculpatos nostros affectus ac passiones in se receperit. *Proficiebat* quo- Luc. 2. 52.
que *sapientia & ætate*, idcirco quod hæc paulatim exhibebat, ut se proprie ac vere hominem factum ostenderet. Fes- Joan. 4. 6.
sus quoque esse dicitur & esurire & si- Matth. 21. 18.
tire, & conversatus esse cum hominibus, docens & illuminans omnem ho- Marc. 13. 12. Joan. 19. 28. Bar. 3. 38.
minem venientem in mundum; quippe Joan. 1. 9.
D qui ipse Lux vera existeret.

IX. Postremo autem propter immensam bonitatem suam, etiam carne propria passus est. Ipse enim Dominus glo- 2. Cor. 2. 8.
riæ pro nobis vere Cruci affixus & passus est. Patitur enim non Deitate, sed *Edit. Paris.*
animata carne sua sibi indivise unita, *pag. 308.*
ac moritur; Anima scilicet separata a corpore. Deitas namque indivisa & inconfusa, tum animæ, tum corpori copulata erat. Descendit igitur Filius Dei sua Anima ad Sanctorum animas, ac rursus resurrexit, Anima unita corpori. Surrexit vero ipse unigenitus Dei Filius propria virtute. *Potestatem* enim *habeo*, Joan. 10. 18.
inquit, *ponendi animam meam, & potestatem habeo iterum sumendi eam.*

X. Resurgens igitur ex mortuis Dei Filius, ea ratione qua homo extitit, in cælos receptus est; qui ante carnis expers erat, nunc idem carnem indutus: qui ante simplex, nunc idem compositus, Deus simul & homo. Manet enim in ipso natura Deitatis: ac qui antea simplex & unus ex sancta Trinitate erat, nunc quoque idem unus est ex sancta Trinitate incarnatus ac homo factus. Ac quem cæ- Joan. 1. 18.
lestes omnes Virtutes videre non pote-

rant (adorandæ enim Trinitatis Deitatem nemo videre potest) nunc unum e ſancta Trinitate unigenitum Dei Filium, conſpicua hominis ſpecie vident, qui incircumſcriptam ejus Deitatem intelligant. Hoc enim eſt quod ait beatus Paulus, *Apparuit Angelis*. Aſſumpſit igitur quod non habebat, habetque (noſtram ſcilicet naturam) in ſæcula ſæculorum. Rurſumque *venturus eſt cum gloria judicatum vivos & mortuos*; id eſt, juſtos & peccatores: atque alios quidem judicatum, pro eo ac dicat juſtificatum, propter bona ipſorum opera; alios vero condemnatum, ob illorum incredulitatem ac malitiæ ipſorum opera.

1 Tim. 3. 13.

Verba Symboli expoſita.

XI. Docet nos Symbolum, ut & *in unam ſanctam Catholicam & Apoſtolicam Dei Eccleſiam credamus*. Non poteſt Eccleſia Catholica (i. Univerſalis) ſolum eſſe Apoſtolica. Omnipotens enim virtus Capitis, quod eſt Chriſtus, universo mundo per Apoſtolos ſalutem potuit afferre. Eſt igitur ſancta Dei Eccleſia, ſanctorum, qui a ſæculo fuere, Patrum cœtus, Patriarcharum, Prophetarum, Apoſtolorum, Evangeliſtarum, Martyrum, quibus una animi conſenſione credentes, omnes Gentes adjunctæ ſunt. Videbant enim ex omni gente quæ ſub cœlo eſt, ejuſdem Chriſtianæ fidei rationibus obſtrictos eſſe. Neque enim aliter fiat, ut omnis generis hominum multitudo innumerabiliumque linguarum collectio, in unum veriſſimæ fidei ſenſum conveniat, quam divini Spiritus numine atque afflatu. Rurſus namque dico, Ideirco Catholica (Univerſalis ſcilicet) eſt, atque vocatur, Eccleſia, quod monſtroſæ, ſtudiſque ac indole ſciſſæ atque agreſtes, innumerabiliumque linguarum univerſæ terræ gentes, in unam pacificam & ſalutarem fidem Deique notitiam ac pietatem altiore ſenſu conſentiant.

Eccleſia Catholica, i. Univerſalis.

Veritatis fidei argumentum ex Eccleſiæ univerſalitate.

Edit. Pariſ. pag. 309.

XII. Credimus igitur in unam ſanctam Catholicam & Apoſtolicam Dei Eccleſiam, in qua, fidei rudimentis inſtituti ſumus: ſcimuſque Patrem & Filium & Spiritum ſanctum, ac baptizamur in nomine Patris & Filii & & Spiritus ſancti: ſalutare quoque Corpus & Sanguinem ſumimus Filii Dei, qui propter nos beneplacito Patris homo factus eſt, & pro nobis mortuus eſt: divinaque & Evangelica ejus mandata docemur ſervare: divinaſque Scripturas veteris ac novi Teſtamenti, certa veritate recipere; quibus animum ſedulo adhibentes, ad noſtram aliorumque utilitatem, fidei bonæque conſcientiæ argumentum meremur facere.

Chriſtiana inſtitutio, & Euchariſtia.

XIII. Jam vero, qui hæc fide riteque ſcrutati ſunt, ſancti Patres noſtri ac veritatis Doctores, docuerunt nos, quonam modo colenda ſunt ac adoranda ſalutaria ſigna fidei ac pignora; Chriſti Crux, propter Salvatorem in ea confixum, ut qui per eam redemptionem nobis largius ſit, & a maledicto, quod ea ligno eſt, nos liberaverit. Altare vero, ut Dominicum ac intemeratum monumentum. Oblatio, ut Corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti veri Dei & Salvatoris animarum noſtrarum. Evangelia, ut ipſius Dei Verbi ore prolata atque illi opere præſtita. Imagines vero, Domini noſtri Jeſu Chriſti, ejuſque intemeratæ omniſque labis puræ Matris ac Dei Genitricis Mariæ cum video, confeſtim nullaque mora, in ſummam ejus propter nos egeſtatem ac demiſſionem, mente ſublimis feror, quod

Chriſtiana fidei pignora ut adoranda.

Chriſti ſanctæque Mariæ Imaginum uſus religioſus.

A ἐφ' ἁπλῶς ἐν τῇ ἁγίᾳ Τριάδος, τὴν πρὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδος συναριθμούμενος ἀνθρωπότητα. τὴν ὁπτὴν τὴν ἀδιάφθορον πᾶσαι αἱ ὁρατοὶ δυνάμεις θεωρῆσαι· διότι γὰρ ἡ προσκυνητὴς Τριάδος ἰδεῖν ἀνθρώπους δύναται. πρὸ δὲ ἦν τῆς ἁγίας Τριάδος ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, βλέπεται τὸν φαινόμενον ἄνθρωπον, συνουσιῶντα τὸ ἀπερίγραφον τῆς αὐτοῦ θεότητος. τοῦτο γάρ φησιν ὁ αὐτὸς ὁ μακάριος Παῦλος, Ὤφθη ἀγγέλοις. προσελάβετο τοίνυν ὃ οὐκ εἶχε, καὶ ἔχει. λέγω δὲ τὴν ἡμετέραν φύσιν, εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, τοντέστι δικαίους καὶ ἁμαρτωλούς· τοὺς μὲν κρῖναι, ἀντὶ τοῦ δικαιῶσαι, διὰ τὰ καλὰ αὐτῶν ἔργα· τοὺς δὲ κατακρῖναι, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ τὰς κακίας αὐτῶν πράξεις.

B

ια'. Διδάσκει ἡμᾶς τὸ Σύμβολον πιστεύειν καὶ εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν. ἡ δύναται ἐκκλησία ἡ καθολικὴ, μόνον ὑπάρχειν ἀποστολική. ἡ γὰρ παντοδύναμος ἐξουσία τῆς Κεφαλῆς, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ἴσχυσε διὰ τῶν Ἀποστόλων τὸν καθόλου κόσμον σῶσαι. ἔστιν οὖν ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ ἐκκλησία, τὸ σύστημα τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων Πατέρων, Πατριαρχῶν, Προφητῶν, Ἀποστόλων, Εὐαγγελιστῶν, Μαρτύρων, οἷς προσετέθη, πιστεύσαντα ὁμοθυμαδόν, πάντα τὰ ἔθνη. ἐθεώρουν γὰρ, ὅτι ἐκ παντὸς γένους τοῦ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ τῶν αὐτῶν τοῦ Χριστιανῶν πίστιν ἔχοντες. ἀλλὰ διὰ τὸ ἁγίου Πνεύματος, δύναται πάνδημον καὶ μυριόγλωσσον ἄθροισμα εἰς ἓν φρόνημα τῆς ἀληθείας πίστως ἐλθεῖν. πάλιν γὰρ λέγω, ὅτι καθολικὴ παρὰ πᾶσι δὲ λέγεται, διὰ τὸ ἀθέλητα καὶ πολυχρόνια καὶ ἄγρια πάσης τῆς ὑφηλίου μυριόγλωσσα τὰ ἔθνη, εἰς μίαν εἰρηνικὴν καὶ σωτήριον πίστιν τὴν καὶ θεογνωσίαν ἐλθεῖν.

C

ιβ'. Πιστεύομεν τοιγαροῦν εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ μαθητευθῆναι ἐν τῇ κατηχήσει. καὶ γινώσκομεν Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα. καὶ βαπτιζόμεθα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· καὶ μεταλαμβάνομεν τοῦ σωτηρίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ δι' ἡμᾶς τῇ τοῦ Πατρὸς εὐδοκίᾳ σαρκωθέντος, καὶ ὑποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν· διδάσκεσθαι δὲ καὶ φυλάττειν τὰς θείας αὐτοῦ καὶ εὐαγγελικὰς ἐντολάς· παραλαμβάνειν τε ἀσφαλῶς τὰς θεοπνεύστους γραφὰς τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς καινῆς διαθήκης, δι' ὧν αὐξειν εἰς πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ὁπηνίκα προσέχων αὐταῖς καταξιοῦται πρός τε ἑαυτὸν καὶ ἄλλων ὠφέλειαν.

D

ιγ'. Λοιπὸν ταῦτα οἱ πίστως καὶ ὀρθῶς ἐρευνήσαντες, οἱ ἅγιοι ἡμῶν Πατέρες καὶ τῆς εὐσεβείας διδάσκαλοι, ἐδίδαξαν ἡμᾶς ποίῳ τρόπῳ ὀφείλομεν σέβειν καὶ προσκυνεῖν τὰ σωτήρια σύμβολα τῆς πίστεως· τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὸ ἐν αὐτῷ προσηλωθῆναι Σωτῆρα, ὡς δι' αὐτοῦ ἡμῖν λύτρωσιν χαρισαμένου, καὶ τῆς ἐκ τοῦ ξύλου κατάρας ἐλευθερώσαντος. τὸ δὲ Θυσιαστήριον, ὡς τὸ Κυριακὸν καὶ ἄχραντον μνῆμα. καὶ δὲ Προσφοράς, ὡς τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ ἀληθινὸν Θεοῦ καὶ Σωτῆρος καὶ ἡμετέρων ψυχῶν. τὰ δὲ Εὐαγγέλια, ὡς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ Λόγου λαληθέντα καὶ πραχθέντα. τὰς δὲ Εἰκόνας, τήν τε μίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἀχράντου καὶ παναμώμου αὐτοῦ Μητρὸς καὶ Θεοτόκου Μαρίας ὅταν ἴδω, ἐξάπινα καὶ παρ' αὐτὰ τὰ τοῦ παραχρῆμα εἰς ἓν ἄχραντον αὐτὸ πρὸς ἡμᾶς πτωχείαν καὶ συγκατάβασιν, ὅτι

E

Θεὸς

Θεὸς ὢν μορφὴν δούλου ἀνέλαβε, καὶ τὴν οἰκείαν δοῦλον, Μητέρα, ἐποίησε. καὶ ὑπ' αὐτῆς ὡς νήπιος ἐβαστάζετο, καὶ ἐκ παρθενικῶν μαζῶν γάλα ἐθήλασε· καὶ λιπὼν τὸ αἰσθητὸν ὄμμα πρὸς τὴν Εἰκόνα ἀπερῶς βλέπων, τὸ νοητὸν τῆς καρδίας ὄμμα σὺν τῷ νῷ εἰς τὸ μυστήριον τῆς ἐσαρκου οἰκονομίας ἀποτείνω, καὶ περὶ τῶν ἀσυγγνώστων καὶ πολλῶν μου ἁμαρτημάτων δέομαι τὴν ἀγαθότητα καὶ ἀπλαγχνίαν αὐτοῦ, λέγων, Δόξα σοι ὁ Θεός. ὁ Σωτὴρ μου ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλὸν, καὶ συγχώρησον τὰς πολλάς μου ἁμαρτίας, ὁδὶ ἐμὶ τὸ κατ' ἐμὲ φορίσας δίχα μόνης τῆς ἁμαρτίας.

A Deus cum eſſet, formam ſervi aſſumpſerit, ancillamque ſuam, Matrem effecerit: quodque ab ea ut infans geſtatus ſit, exque virginalibus uberibus lac ſuxerit; relictoque ſenſili oculo in Imaginem intento, ſpiritalem cordis cum mente oculum in divinæ in carne diſpenſationis myſterium conjicio, ac pro multis meis delictis, & quæ veniam non mereantur, ipſius bonitatem ac miſericordiam exoro, dicens: *Gloria tibi Deus. Salvator, miſerere mei peccatoris, multiſque meis delictis veniam præbe, qui propter me meam ipſe naturam, unâ duntaxat peccato excepto, geſtaveris.*

ιδ'. Ὅταν δὲ τῆς Θεοτόκου Παρθένου Μαρίας τὴν Εἰκόνα θεάσωμαι, δεόντως λέγω, Ἀχράντε Θεοτόκε Μῆτερ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, πρέσβευε τὸν Υἱόν σου καὶ Θεόν μου, ὅπως ἐλεήσῃ με τῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι καὶ δι' ἀπλαγχνίᾳ. πολλὰ γὰρ ἰσχύει δέησις Μητρὸς πρὸς ἐπιείκειαν Δεσπότου. μὴ παρίδῃς ἁμαρτωλῶν ἱκεσίαν ἡ πάσεμνος, ὅτι ἐλεήμων ἐστὶ καὶ σώζειν δυνάμενος, ὁ καὶ παθεῖν ὑπὲρ ἡμῶν καταδεξάμενος.

XIV. Cum ſanctæ Dei Genitricis Virginis Mariæ Imaginem conſpexero, ſtatim dico, *Intemerata Dei Genitrix Chriſti Dei Mater, intercede ad Filium tuum & Deum meum, ut ſua bonitate ac miſericordia mei miſereatur. Multum enim valet Matris deprecatio erga Domini clementiam. Ne, venerabiliſſima, peccatorum ſupplicationem deſpexeris, quia miſericors eſt & potens ſalvare, qui & pro nobis pati moriique ſuſtinuit.*

Edit. Pariſ. pag. 310.

S. Mariæ picta imago.

ιε'. Ὅταν δὲ ἴδω Εἰκόνα Ἀποστόλου ἢ Μάρτυρος, ἢ τινὸς τῶν Ἁγίων, ἱστορίαν τῶν παθημάτων αὐτῶν ὧν ἔσχε Χριστοῦ ὑπομενετικῶς, λέγω, Δόξα σοι ὁ Θεός τοῦδε Ἀποστόλου ἢ τοῦδε τοῦ Ἁγίου. καὶ πάντα οὕτω λέγων, εἰς Θεὸν τὴν δόξαν ἀναπέμπω. ταῦτα οὕτω παρειλάβομεν ἐκ τῶν ἁγίων Πατέρων, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς λόγους ἐν τῇ τάξει παρασημειούμεθα Θεοῦ βουλήσει καὶ προνοίᾳ.

XV. Cum autem Apoſtoli aut Martyris, vel cujuſpiam Sanctorum Imaginem videro, eorum videlicet hiſtoriam continentem, quæ illi propter Chriſtum fortiter ſuſtinuere, dico, *Gloria tibi Deus Apoſtoli hujus aut hujus ſancti.* Dumque hæc ita dico, in Deum gloriam refero. Hæc ita accepimus a ſanctis Patribus, quorum & nomina & libros ſermoneſque Dei voluntate & providentia in libro annotabimus.

Apoſtoli, Martyres, &c.

Traditio de eis Eccleſiaſtica.

ις'. Ὑμεῖς δὲ οἱ νεοκήρυκες καὶ ξενοὶ θεολόγοι. ὑμεῖς οἱ τυχόντες τὸ κήρυγμα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τῶν αὐτῶν διαδόχων καὶ μαθητῶν, ἡμετέρων δὲ Πατέρων καὶ διδασκάλων, καθὼς αὐτοὶ ὑμῖν παραδεδώκασιν ἀπὸ τῆς Κυριακῆς πάθους καὶ τῆς σωτηρίου ἀναστάσεως μέχρι τῆς παρούσης ἰνδικτιῶνος ὀγδόης, ἐπισκοπικόσια μά. λέγουσιν εἶναι· καὶ ἕκαστα, καὶ ὅσα μέχρι καὶ νῦν αἱ σεβάσμιαι Εἰκόνες ἔσχον καὶ εἰσὶν ὑπὸ τῆς πίστεως, ὡς προεῖπομεν, προσκυνούμεναι. ἐδείξατε ὅτι τὰ ἑπτακόσια ταῦτα ἔτη ἡ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία καὶ οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ ποιμένες αὐτῆς ἐπλανῶντο. καὶ ὑμῖν τοῖς νεοκήρυξιν ἀπεκαλύφθη ἡ ἀλήθεια τῆς πίστεως. ἐξ ὅτε γὰρ τὴν ἔρευναν ταύτην ἤρξασθε ποιεῖσθαι, εἰσὶν ἔτη πλείω ἢ ἔλασσον μά. ἀπὸ γὰρ ἐνάτης Ἐπινεμήσεως ἤρξασθε τῇ ἀληθείᾳ ἀντιπίπτειν, καὶ ἐρευνᾶν, τὸ, Πῶς ἄν τρέψητε τὰ ἀδιάστροφα. ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς ἀληθείας φκοδόμησαν οἱ ἅγιοι ἡμῶν Πατέρες, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς, ἄπιρ εἰσὶ τὰ ἄδικα καὶ πονηρὰ τῶν αἱρετικῶν στόματα· ἠπιστήσατε τοῖς Πατράσι καὶ τῷ βαπτίσματι ὃ παρ' αὐτῶν εἰλήφατε, καὶ οὐκ ἐδέξασθε αὐτῶν τὴν πίστιν καὶ τοὺς λόγους· ἐδείξατε τρανῶς τίνων μαθηταὶ ἐστὲ καὶ ἀκροαταί. ὡς γὰρ ἡ ἄνοια ὑμῶν πρόδηλος γενησομένη ἐφάνη, ὅτι ἐκείνων ἐστὲ μαθηταὶ, τῶν κραξάντων σὺν Ἅννᾳ καὶ Καϊάφᾳ πρὸς Πιλάτον, λέγοντες, Ἡμεῖς Βασιλέα οὐκ ἔχομεν, εἰ μὴ Καίσαρα, εἰ καὶ προβάτου δορὰν ἐπίχιτε καὶ ποιμένος στολὴν ἀμφιέννυσθε· ὡς γὰρ ἐκεῖνοι τὸν Σωτῆρα ἠρνήσαντο καὶ προσώπου Πιλάτου, καὶ τῷ σταυρῷ προσπήξαντες ἀνείλωσαν· αὐτὸς δὲ τῇ θείᾳ αὐτοῦ δυνάμει ἀνέστη καὶ ἀνέλθων εἰς τοὺς ὑψίστους, καὶ ἐκάθισε ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός. ὁ γὰρ ἔπαθε ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ, ἔπαθε ἅπαξ. ἐπειπὼν αὐτῷ ἐπὶ τινι νυκτὶ ἐν

XVI. Vos autem novi Præcones ac vani Theologi. Vos qui ſanctorum Apoſtolorum, eorumque Succeſſorum ac Diſcipulorum, Patrumque noſtrorum atque Doctorum nacti prædicationem eſtis, quemadmodum ipſi a Dominica Paſſione ac ſalutari Reſurrectione, ad præſentem uſque octavam indictionem (qua ſeptingenti quadraginta-quinque anni haberi ferunturi) nobis tradidere: exindeque & ad hanc uſque diem venerabiles Imagines a Fidelibus cultam pie habuerunt, habentque: Vos, inquam, per annos illos ſeptingentos, in errore verſatam Eccleſiam Catholicam & Apoſtolicam ejuſque Doctores atque Paſtores, vobiſque novis præconibus fidei veritatem manifeſtatam eſſe, oſtendiſtis. Sunt anni quadraginta-quinque plus minus, ex quo ſcrutinium hoc inſtituiſtis. A nona enim Indictione cœpiſtis veritati obſiſtere ac ſcrutari, Qua demum ratione everteretis, quæ, ut evertantur, fieri non poteſt; idcirco nimirum, quod ſancti Patres noſtri, ſupra veritatis petram ædificaverunt, nec portæ inferi adverſus eam prævalebunt; iniqua ſcilicet perverſaque Hæreticorum ora. Incredduli Patribus fuiſtis, & baptiſmati quod ab eis accepiſtis, nec ipſorum fidem ac ſermones ſuſcepiſtis. Palam oſtendiſtis quorum diſcipuli ac ſucceſſores ſitis; eorum nimirum qui cum Anna & Caipha ad Pilatum dicunt, *Non habemus Regem nisi Cæſarem*, tametſi ovis vellus præferetis, & Paſtoris tunicam induti eſtis. Quæmadmodum enim illi Salvatorem negaverunt ante faciem Pontii Pilati, eumque Cruci affigentes perdiderunt; ipſe vero divina ſua virtute reſurrexit, aſcenditque in cælum, & ſedet in dextera Majeſtatis Dei ac Patris. Quod enim pro nobis carne mortuus eſt, ſemel mortuus eſt. Mors illi ul-

Hæreticorum temeritas damnando avitam Eccleſiæ fidem ac traditionem.

Iconomachorum initia.

Matth. 16. 18.

Paſponces Epiſcopi & Cariatici volatice ſic.

Joan. 19. 15. Matth. 7. 15.

Act. 3. 17. *pag. 311.*

Rom. 6. 10.

tra non prævalet, tametsi vos factiosi homines atque rixosi adversum nos contenditis. Simili vos quoque ratione, quod Salvatorem non valeatis denuo in Crucem agere, In ejus in carne dispensationis effigies ac monumenta, unaque ejus secundum carnem Parentis, sanctorumque ipsius Discipulorum & Apostolorum virus omne ac malitiam ostendistis. Igne enim innumerabilibusque machinis adversus sacras Imagines abusi estis; existimantes eorum vos prorsus abolituros memoriam, dum adversus ipsorum figuras iisque posita monumenta, vecordia insanitis. Enimvero hæc ipsa dum agitis, adversus vosmetipsos justi Dei judicii, ejusque longæ ac multæ patientiæ & bonitatis, gladium acuitis. Quamobrem obsecro vos, ut a vobis inanem doctrinam procul abjiciatis, vosque ipsi pulchre reprehendatis, illorum causa quæ male gessistis. *Erigite soluta genua, & gressus rectos facite*; sanctasque Patrum voces nobiscum suscipite, unaque cum illis ac nobiscum sacris Imaginibus cultum adhibete; ut communi voce gloriam offeramus Domino nostro Jesu Christo Dei Filio, cum principii experte ipsius Patre ac vivifico ejus Spiritu, nunc & semper, & in sæcula sæculorum, Amen.

Christi in ejus imaginibus crucifixio.

Hebr. 12. 12.

Καὶ ὑμεῖς φιλοπόλεμοι ὄντες πρὸς ἡμᾶς φιλονεικεῖτε, ἀνασταυροῦντες καὶ ὑμεῖς, ἐπὶ τῷ τὸν Σωτῆρα μὴ ἰσχύοντες ἐκ δευτέρου σταυρῶσαι, εἰς τὰς τῆς σαρκικῆς οἰκονομίας αὐτοῦ χαρακτῆρας καὶ τὰς ἱστορήσεις, σὺν τῇ κατὰ σάρκα αὐτοῦ Μητρὶ καὶ τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις πᾶσαν τὴν κακίαν ὑμῶν σοφὰλεως ἐδείξατε. καὶ γὰρ ἐν πυρὶ καὶ ἐν μυρίαις μηχαναῖς ἐχρήσασθε κατὰ τῶν ἁγίων Εἰκόνων, νομίζοντες τὴν μνήμην αὐτῶν πλήρως ἀπαλοιφῶναι, καὶ τῇ χαρακτήρων τῶν χρωματουργίας αὐτῶν ἀναιρήσειν μαινόμενοι. ἀλλ' ὅμως ἐ ταῦτα φρονοῦντες, καθ' ὑμῶν αὐτῶν ἀκονᾶτε τὸ ξίφος τῆς δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, καὶ πολλῆς μακροθυμίας καὶ ἀγαθότητος. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς ἀποῤῥίψαι τὴν κενὴν διδασκαλίαν ὑμῶν, καὶ μεμφθῆναι ἑαυτοῖς καλῶς, ἐφ' οἷς διεπράξασθε κακῶς. ἀνορθώσατε τὰ παρειμένα γόνατα τῆς ψυχῆς, καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε· καὶ τὰς ἁγίας φωνὰς τῶν Πατέρων σὺν ἡμῖν ταῖς ἁγίαις Εἰκόσι τὸ σέβας ἀναπέμψατε, ὅπως κοινῇ τὴν φωνὴν δόξαν ἀναπέμψωμεν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΥ

ΤΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

Edit. Paris. pag. 312.

ΔΙΗΓΗΣΙΣ.

JOANNIS JEROSOLYMITANI REVERENTISSIMI MONACHI

NARRATIO.

α. Βούλομαι ἐγὼ ὁ μίτιος καὶ πάντων ἔσχατος ὑποδείξαι μὴ πάσης ἀληθείας, ἐπὶ τῆς παρούσης ὑμῶν ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ὅπως καὶ πότε καὶ ὅθεν ἔσχεν ἀρχὴν ἡ κακίστη καὶ θεομισὴς αὕτη τῶν Χριστιανῶν, μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἀληθέστερον * κατηγόρων καὶ Εἰκονομάχων αἵρεσις. σωτηρίᾳ δὲ χρήσασθαι λόγῳ προαιρούμενος, καὶ χάριν ἔχειν καλῶς ποιήσασθαι τῷ ἐξηγήσει, ὡς ἂν μηδέν με τῆς ἀληθείας λάθῃ.

* Χριστιανικατηγόρων.

I. VOLO, tenuis ego omniumque extremus, omni veritate, sub vestræ hujus ac sacræ Synodi præsentia, demonstrare, quomodo & quando quave occasione ortum habuerit pessima hæc ac Deo exosa Christianorum, vel (ut verius dicam) ipsos criminantium ac Iconomachorum hæresis. Cumque mihi propositum sit ut brevitati studeam, operæpretium putavi, ne quid me veritatis fugiat, ex charta ac scripto narrationem facere.

β. Τοῦ τῶν ἀθέων Ἀράβων τυθέντος Τυράννου ἤτοι Συμβύλου. Σιλιμὰν δὲ ὠνομάζετο τοὔνομα. διαδέξατο τοῦτον Οὔμαρος. ὃς ἐπιβὰς τῆς ἀρχῆς, ἀθρόους μεταπεμψάμενος τὸν ἀπόστατον Μασαλμᾶν ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης, πολέμιον ὄντα δυσμῶν. ὃς τῇ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ χάριτι, καὶ τῆς αὐτοῦ παναγίας Θεοτόκου, μετ' αἰσχύνης πολλῆς καὶ ἀπωλείας τῶν οἰκείων τῶν Σαρακηνῶν στρατοπέδων, ὑπέστρεψεν εἰς Συρίαν, ἀνύσας ὧν ἤλπιζεν, οὐδέν. τελευτήσαντος δὲ τοῦ Οὐμάρου, τύραννος ἐκδέχεται Ἐζίδος, ἀνὴρ κοῦφός τις καὶ ἀπάραφρος. ὃν δή τις ἐν Τιβεριάδι προφήτης τῶν παρανόμων Ἑβραίων φαρμακομάντις, δαιμόνων ψυχοβλαβῶν ὄργανον, ἱεροσυλοῦντα Σιρακαπέχης, δυσμενὴς ἐχθρὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ. ὃς μεμαθηκὼς τὸν κρατοῦντος Ἐζίδου καρδίαν, ἐν τούτῳ προσελθὼν ὁ παμπόνηρος τῶν Ἑβραίων, ἐπιχείρει μαντεύεσθαί τινα καὶ προλέγειν αὐτῷ. ὡς δῆθεν τὸν ἀπαράδεκτος ἐγηγένει καὶ ἀπαρρητίατος τῷ Τυράννῳ, Θέλω, ἔφη, Πρωτοσύμβουλε δηλοῦν σοι ἃ τῇ πρὸς σὲ ἐμφύτῳ μοι, ὥσπερ τρόπον τινὰ ἐν χερσὶ καὶ ῥᾳδίως ἀριθμουμένων, δι' ὧν σοι προσθήσεται ζωῆς μῆκος, καὶ ἡμερῶν χρόνος τεσσαράκοντα ἐπὶ τῇ δοθείσῃ ἀρχῇ, εἴγε εἰς ἔργον ἀγαγῇς τοὺς λόγους μου. ὁ δὲ ἄφρων ἐκεῖνος Τύραννος, ὁ κεκωφωθεὶς τὸν νοῦν ὑπερηφανίᾳ μακροβιώσεως· διὸ δὴ φιλοτρυφὴς καὶ ἀκόλαστος, ἀπεμιμήσατο, Ὅτι γε ὅσα ἂν ὑποθῇ μοι ἐπιμελῶς ποιῶν καὶ ἐπιτυγχάνω πράξεως, μεγίσταις ἀμείψομαι τιμαῖς. ὁ δὲ φαρμακομάντις Ἑβραῖος φησὶ πρὸς αὐτόν· Κελεύσω δὲ θεῖος πάσης ἄνωθεν ἀναβολῆς καὶ ὑπερθέσεως γράψαι κατὰ πᾶσαν σὴν τῷ ἀρχῇ ἐγκύκλιον τῷ ἐπιστολῇ, ὥστε πᾶσαν εἰκονικὴν ἀναγράφεσθαι, εἴτε ἐν σανίσιν, εἴτε ἐν μωσίῳ ἐν τοίχοις, εἴτε ἐν σκεύεσιν ἱεροῖς καὶ ἐσθῆσι θυσιαστηρίων. καὶ ὅσα τοιαῦτα δὲ εἰσκεῖται, ἐν πάσαις ταῖς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίαις, ἀφανίσαι, καὶ τελέως καταλῦσαι· ἃ μὲν ἀλλαχοῦ καὶ ὅσα ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῶν πόλεων καὶ κόσμου εἵνεκα καὶ διατριβῆς οἱασδήποτε ὁμοιότητι. σταυροῦ δὲ κακουργήματι κεκωφωμένος ὁ ψευδομάντις πρεσβύτης, Πᾶν ὁμοίωμα

B. Male-simus, Umar Saracenorum Duces.

Masalmas dejector ab Umare retrocedens.

C. Ezidus ab Hebræo adversus Imagines accenditur.

D. Volo, inquit, *Protosymbule, quæ in te affectus benevolentiæ sum, modum quendam facile placiturum nihilque gravem docere, quo tibi adjiciatur longitudo vitæ, annosque triginta integro principatu verum potieris, si modo sermones meos compleveris.* Ad hæc demens ille Tyrannus, longioris vitæ desiderio mente captus (quippe libidinosus homo ac lascivus) *facturum se quicquid præceperit*, respondit. *At, siquidem*, inquit, *rei compos extitero, honoribus maximis justa mercede cumulabo.* Ad quem veneficus vates Hebræus: *Jube statim nulla interposita mora, in omnes tuæ ditionis oras ac loca communibus destinatis litteris, picturas omnes Imagines, sive in tabellis, sive musivo opere in parietibus, sive in vasis sacris altariumque pallis; ac quæcumque talia occurrerint, in omnibus Christianorum Ecclesiis aboleri, penitusque disperdi. Sed & quæcumque ad ornatum in foro publice in Urbibus ulla similitudine posita extarent.* Satanica vero malignitate motus falsus vates adjecit: *Quicquid demum simulacrorum*

pag. 313.

ſuſpectum exſtinctumque extulit, ſuum in nos odium ſtudens declarare.

Abolitæ Imagines & ſimulacra ab Exodo Saraceno.

III. Miſer vero Tyrannus mentis levitate ſe illi dicto audientem præbens fidemque ipſi habens, mittens, in ſubjecta omni ditione ſacras Imagines ac reliqua ſimulacra abſtulit. Inque eum modum, per venéficum Hebræum nulla cujuſquam ratione per omnes ſuas Urbes ac locas, Eccleſias Dei ornatas ſpoliavit, priuſquam malum ad has oras perveniret. Cumque religioſiſſimi homines Chriſtiani ſuis ipſi manibus everterè ſacras Imagines refugerent, Deo exoſos Hebræos vileſque Arabas angariabant, qui in hoc miſſi erant Ameræi, ſicque incendebant ſacras Imagines, domoſque Eccleſiarum ac parietes, qua oblinebant, qua corradebant.

Ejusdem Iconoclaſtæ Judæorum æmulo de Saracenorum.

IV. Hæc ut audivit Pſeudoepiſcopus Naſollæ ac ſodales, ſceleratos Judæos impioſque Arabas æmulati, ipſi quoque gravi injuria Dei Eccleſias afficerunt.

Falſus Vates truci nece ſublatus.

V. Dignum véro etiam arbitror veſtris ſacris auribus inſinuare, & quem finem miſerabilis ille ac veneficus Hebræus nactus ſit. Cum enim Ezidus hoc perpetrato, haud plures duobus cum dimidio annos vitæ ſuperſtes diem obiiſſet, atque in ignem æternum abiiſſet, Imagineſque antiquo more erectæ, priſtinum honorem recepiſſent; indignatus ejus filius Uſidus nomine, veneficum, tamquam qui patrem ipſius ſuſtuliſſet, turpiſſima morte interfici præcepit, dignis falſi ſui vaticinii ſtipendiis donatum.

Ἀφ' ἧς δὲ ὑφῆρπασε, δείξας τῶν αὐτοῦ ἡμᾶς ἤθεσι μιχωμένους.

γ'. Ὁ δὲ ἀλιτήριος Τύραννος τούτῳ κεφάπτι πιθεὶς, ἀποστίλας καθεῖλε ἀπὸ πάσης ἐπαρχίας τῆς ὑπ' αὐτὸν τὰς ἁγίας Εἰκόνας καὶ λοιπὰ ὁμοιώματα· καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀπεκόσμησε τὰς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν φαρμάκου Ἑβραίου ἀφειδῶς, τὰς ἰδίας εἰδώλους αὐτοῦ, σφὸ τῶ φθάσαι ἐπὶ τῆς γῆς τοῦτον τὸν κακόν. φεύγοντας δὲ τοὺς θεοφιλεῖς ἄνθρωπους Χριστιανοὺς τὰ μὲν ταῖς οἰκείαις χερσὶ καθαιρέιν τὰς ἁγίας Εἰκόνας, Ἑβραίους δὲ καὶ συγγενεῖς καὶ οἰκέτας Ἄραβας ἀγγάρευον οἱ ἐπ' αὐτῶ ἀποσταλέντες Ἀμεραῖοι, καὶ οὕτως ἐκαιον τὰς σεπτὰς Εἰκόνας, καὶ τοὺς οἴκους τῶν ἐκκλησιῶν, τὰ μὲν καπνίζοντες, τὰ δὲ καπίζοντες.

δ'. Τούτων ἀκούσας ὁ ψευδεπίσκοπος Ναπολίας καὶ οἱ κατ' αὐτὸν, ἐμιμήσαντο τοὺς παρανόμους Ἰουδαίους καὶ τοὺς ἀσεβεῖς Ἄραβας, καὶ ἐνέβησαν τὰς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

ε'. Ἄξιον δὲ κρίνω τὰς ἱερὰς ὑμῶν ἀκοὰς καὶ οἷον ἐδέξατο τέλος ὁ δείλαιος ἐκεῖνος καὶ φαρμακὸς Ἑβραῖος. ὃς δὴ τοῦτο δράσας ὁ Πρωτοσύμβουλος Ἐζιδος ἐπὶ πλείω τῶν δύο ἡμίσυ χρόνων βιώσας, ἀπέθανε, ἀπῆλθε εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ· καὶ αἱ μὲν Εἰκόνες ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱδρύσει καὶ τιμῇ κατέστασαν· ὁ δὲ τούτου υἱὸς Οὐλίδος τοὔνομα, ἀγανακτήσας, ὡς φονέα τοῦ ἰδίου πατρὸς, τὸν φάρμακον αἰσχίστῳ θανάτῳ ἀναιρεθῆναι ἐκέλευσεν, ἄξια τὰ ἐπίχειρα τῆς ψευδομαντείας αὐτῷ κομισάμενον.

AD JOANNIS CAMENIATÆ NARRATIONEM DE EXCIDIO THESSALONICÆ.

Edit. Paris. pag. 314.

TANTI viſum Urbis Theſſalonicæ, Leone Tripolita Claſſiario Duce, Pirataque, Leone Baſilii Filio Imperatore, excidium, ut nulli non Annalium Auctores ejus ætatis, clara memoria proſecuti ſint. Sed, quod Annalium proprium eſt, ſic perſtringendo, ut præter Urbis cladem multamque civium cædem & exportationem, peculiarius nihil perſcripſerint, Unus Cameniata, ipſe rebus præſens, interque ſpolia cum Patre Patruoque & Matre & Fratribus nobilis, accurate omnia proſecutus eſt, veluque ob oculos ſubjecit; ſic graphice deſcripſit: Civium animos, Imperatoris curam, impares hoſtibus vires, non ſatis parata Civitate ad eam, ſubitaneam prope, potentiſſimi hoſtis impreſſionem ſuſtinendam; & cui nullæ in Imperio vires æquales viſæ eſſent; ipſa Urbe Regia plurimum formidante ac excidium verente, divinoque adſcribente Numini ac conſilio, quod ipſius Leo obſidionem per freti anguſtias tentare auſus non fuiſſet. Patrem omnis Græciæ & Achajæ Exarchum, dignitate prope Epiſcopali, prodit Cameniata; redemptam vitam (non libertatem) omnis generis pretioſa ſupellectile: cum ipſe, ſociique in eum modum ſervati, cum captivis aliis Saracenis pari numero Tarſi in Cilicia ex more eſſent commutandi. Dederat Leo Allatius in Symmictis ſuis: mihi ipſe mea vena verſionem compoſui, nec plura admodum (clara adeo Narratione) annotanda duxi.

Erat aliud quod ſuccurrebat in Theſſalonica, Imperii per hæc tempora (ipſaque anteriora) ocello, ſecundæque dignitatis Civitate, ab ipſa imperante; ut nimirum tanta illa S. Joannis Theſſalonicenſis Archiepiſcopi, Juſtiniano Magno Mauricioque Imperatoribus, in ſuo Demetrio proferrem, deincepſque alia ſecutis temporibus alio Auctore producta, quibus non ſemel tentata Civitas, ipſo quandoque Chagano, ipſi Mauricio formidoloſiſſimo hoſte, omni conatu auxiliorumque copia obſidente, divina potius, quam humana ope liberata eſt: apertis Magni Demetrii miraculis; ejus generis, ut nec pervicaciſſimi maximeque increduli, fidem facile abnuere poſſint; quam in rem laudati Viri ſanctiſſimi Joannis Archiepiſcopi induſtria egregie incumbit. Etſi non deſunt utrinque Stratagemata, bellique facinora præclare edita. Quæ forte omnia, alia a me occaſione, erunt producenda. Ut & ultima ejuſdem Urbis expugnatio a Joanne Anagnoſta egregie deſcripta. Hic vero parcendum moli libri, per quam, ne extra metas quicquam excurrerem, mihi ipſe legem impoſui; & ut unum dumtaxat ex ſpiſſo illo opere caput prælibarem, quod hanc ipſam exciſæ Urbis Theſſalonicæ Hiſtoriam, extremo limite attingit. Cur vero Demetrius, tot modis tantiſque hoſtibus olim ſervata ſua civitate, ſemel & iterum a Chriſti hoſtibus diripi ſiverit, eorumque poſtremo firma poſſeſſione juris fieri, alta Dei judicia ſunt: a quibus & nobis merito timendum ſit.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΘΛΟΦΟΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

τὰ μεγάλα διηγήσεις θαυματουργιῶν.

EX TRIUMPHALIS MARTYRIS DEMETRII

figillatim narratis Miraculis.

I. ALIUD porro (Auditores) Magni Martyris prodigiorum narraturus accedo: quod ipsum, eorum quæ dicta sunt, nulli forsitan cedere videatur. Sane quem in modum ante annos plures Urbs Thessalonica, ab Ancillæ filiis (i. Agar) capta fuerit gladioque excisa, Leone Imperii sceptra moderante (quibus Tu solus ipse inenarrabilibus, Domine, nostri judiciis, talia illa despiciens, inque eum modum, certa consilii ratione, ob scelera nostra, res evenire disponens) tum alii omnino conscripti libri docent, tum memoria diffluens, ea quæ tunc contigerunt, etiamnum lamentabiliter deflet.

Edit. Paris. pag. 315. Tripolitanum Thessalonicæ excidium, Leone Basilii Filio Imperatore.

II. Ipso igitur tempore quo capta Urbs ac direpta est; Viri quidam Itali, voti causa, e suis sedibus patriaque profecti, & ad lustrandas, quæ aliis aliisque locis extant, venerandæ Ædes ac Templa. Hique adeo, cum vivificum ipsum Monumentum animo destinassent, recta hactenus ad Martyris Ædem, iter contendebant. Quodque jam Thessalica ipsa Tempe transisse eos contigerat, Vir quidam, ipsis prius ignotus, ac quem nondum viderant, una eis viæ comes adjungi conspicitur, ipse canus, hilari vultu, gravi modestoque amictu; ac qui ex ipso ore venerabilem admodum miteque præferret. Tumque alius quidam Eques cernitur, ipsis a fronte occurrens; ipse quidem, quantum aspectus ferebat, formosus, exque indole jucundus valde multasque gratias habens; cum cius vultus jucunditatem, offusa mœstitudo obtegeret propeque extingueret, ac velut luctu quodam inconsolabili, gementis habitu gestuque Ipsius lux collapta esset: cui & affinem vocem edens, ante omnia gravi ætate, Senem illum (Achilleum vocans) ac quonam iret, sciscitabatur. *Ego vero, ut vides, ad te profiscor.* Tum Senex vicissim gaudio exosculatus (Demetrium ipsum vocans, addensque Præmiorum ac certaminum potitoris Magnum Athletam) ipse quoque statim scisciatur, *Quæ causa sit sic effuse ori mœstitiæ, dejectique animi ac immanis tristitiæ?* Ad quem Martyr: *Perlit*, inquit, *mihi patria, jamque ab universorum Judice reprobata est atque projecta. Cruentæ manus, barbaricque asperi, meos clientes ac tributes captivos abduxere: meum nunc delubrum, civium cruoribus circumluitur: impuris prophanisque pedibus Sancta calcantur contemptuique habentur. Ac ego quidem, quod ita pridem solitus sum, supplicibus votis Deum exorabam, etiam atque etiam ad miserorum misericordiam provocans; & ut rursus miseratione duceretur, efflagitabam: nec, quam suo ipse sanguine acquisivisset, Ecclesiam, Barbarorum manibus divelli fineret atque distrahi, qui in suo dumtaxat robore, non in Deo confidant. Secus ipse (cujus plane imperscrutabilia judicia sunt!) hæreditatem*

Jerosolymitana Latinorum peregrinatio.

Angelica apparitio.

Capitæ Thessalonicæ direptæque revelatio.

Sanctorum Tutelarium ad Deum preces: vota quandoque cassa.

pag 316.

Angelus Hierarchæ species.

Α α'. ΕΤΕΡΟΝ, ὦ παρόντες, περὶ τοῦ Μεγαλομάρτυρος παρασίων λέγων ἔρχομαι, τῶν εἰρημένων πάχα οὐκ ἔλαττον. ὅπως μὲν ἡ Θεσσαλονίκη χρόνοις πολλοῖς πρότερον ὑπὸ τῶν τῆς Δούλης παίδων ἑάλω τέκνων, τῆς Ἀγαρ, καὶ μαχαίρας ἔργον ἐγένετο, Λίουιος τὰ σκῆπτρα διέπουσα, χείμασιν οἷς αὐτὴ μόνη δοκιμάσασα ἐπίσασαι, Κύριε, παιδεύσεων τὰ τοιαῦτα, καὶ ὅπως ἐπὶ τοῖς ἡμετέραις ἁμαρτίαις γενέσθαι διοικονομησάμενος, ἄλλως τε πάντως δηλοῦσι γραφαί. καὶ ἡ μνήμη θρηνεῖται, ἔτι καὶ νῦν τὰ ἐπισυμβάντα τηνικαῦτα ἐπιτραγῳδεῖ.

Β β'. Κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τῆς ἁλώσεως, ἄνδρωποί τινες Ἰταλιῶται τῆς ἑαυτῶν ἐξορμήσαντες δίκης ἕνεκεν, καὶ ἱστορίας τῆς ἑκασταχόθι ναῶν, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸ τὸ ζωηφόρον τεῖνοντες μνῆμα, ἦλθόν πως τοῦ μαρτυρίου ἀγῶνος. καὶ ἐπεὶ περ αὐτοῖς δή ποτε τὸ Τέμπη διεξιέναι τύχοι τὰ Θετταλικά, ἀνήρ τις ἄγνωστος αὐτοῖς ἀφότερον καὶ ἔπαω πιθαμένοις, καθιππάζετο σωμεδιπορῶν, πολιὸς τὸν βίκα, τὸν ὄψιν ἱλαρὸς, τὸν περιβολὴν σεμνός, καὶ τῇ θέᾳ μόνῃ, πολὺ τὸ σεβάσμιον ὑποφαίνων C ἁρᾶσι. εἶτα ἕτερός τις ἐφαίνετο πρὸς αὐτοῖς ἐκ τοῦ πρόσω ἐπιών, ἱππέως ἁρμοῖς μὲν ὅσα διάσασθαι, καὶ πολὺ τὸ ἐκ φύσεως ἐπιτερπὲς ἔχων καὶ χαρίεν. καταφὴς δὲ καὶ μαραινόμενον τὸ τῆς φαιδρότητος ὑποδηλῶν χαροπὸν, καὶ ὥσπέρ τινι πένθει ἀπαραλήπτῳ καταβεβλημένον καὶ ἐπισυναζόμενον. ὃς, ὁμοίαν τῇ ὄψει καὶ φωνὴν ἀφεὶς, προσηγόρευσέ τε πρότερον τὸν ἀριστεύτλιον, Ἀχίλλειον τοῦτον καταυμάσας, καὶ Πᾶ πορεύῃ, ἐπυνθάνετο. Ἐγὼ δὲ τῷ πρὸς σὲ, ὡς ὁρᾷς, διεξίειν. καὶ ὁ Πρασβύτης περιχαρὴς ἀσπασάμενος, Δημήτριον τοῦτον καλέσας, καὶ μέγαν τὸν Ἀθλοθέτην Ἀγωνιστὴν προσειπών, σωὴ σωσῆ καὶ αὖτις ἀνδρώπε, Ο, τι εἶη τὸ αἴτιον τῆς σκυθρωπασμοῦ καὶ τῆς παρούσης καταφείας καὶ λύπης. Καὶ ὁ Μάρτυς, Οἴχεταί μοι, ἔφασκε, ἡ πατρὶς, καὶ παρὰ τοῦ Δικαστοῦ τῶν ὅλων ἤδη καταγνωσθεῖσα. χεῖρες ἀνδροφόνοι καὶ βάρβαροι τοὺς φυλίτας ἐμῶν D δραποδίσαντο. αἵμασιν ὁμορύλοις περιῤῥέεται μου τὸ σηκός· βεβήλοις καὶ ἀνάγνοις ποσὶ πατεῖται τὰ ἱερὰ καὶ ἐξυδίζεται· κἀγὼ μὲν τὸ Θεῖον ἐξελιπάρουν σωθῆναι, εἰς ἅλιν τοῦ ἀτυχοῦντος ἐκκαλούμενος, καὶ εἶπον αὖθις λαβεῖν παῤῥησίαν, ἀλλὰ μὴ ἐμῷ εἰκείῳ αἵματι περιποιήσατο Ἐκκλησίαν, Βαρβάρων ἰσχὺν μέσον ποιοῦντων, ἀλλ' ἐν Θεῷ, παιδεῦσαι δεσποτικῶς ἐχρῆν. ὁ δὲ, καὶ ὧν τὰ ἑαυτοῦ ἀνιχνεύοντα πείματα, εἴασε τὸν τότε κλυσμίαν βαρβαρικὴν ἀπανθρωπίαν πεῖραν λαβεῖν. Ταῦτα μὲν ὁ Μάρτυς ἐκδιηγούμενος, καὶ τὸν Ἱεράρχην ἔχων Ἀχιλ-

λεως συμπικλώμενός τε τοῖς πάθεσι. καὶ, Μεγάλα σε, Κύριε, ἐπιβόων ἐμοὶ, τὰ θαυμάσια, καὶ οὐδεὶς ἱκανὸς εἰς ἔννοιαν ἀφικέσθαι τῆς οἰκονομίας σου.

γ'. Τῶν δὲ Ἰταλιωτῶν ταῦτα συνεκπλήξει ἀμηχάνῳ καταθαυμάσεσιν, εἷς τις ἐρέμα πως ἑλληνικῆς ὁμιλίας οὐκ ἀλλότριος, Ἀλλ', ἄγε δή φησιν, ὦ Στρατιῶτα, εἰπέ μοι, περὶ ποίας ταύτης ἡμῖν λέγεται πόλεως; καὶ τίς ἡ τοῖς Βαρβάροις παραδοθεῖσα; Ὁ δὲ μέγας Δημήτριος. Ἡ ἐμὴ, ἔφησε, δυστυχεστάτη πατρὶς ἡ Θεσσαλονίκη, τοῖς Βαρβάροις ἐγένετο ἔκδοτος. καὶ αὐτίκα, οἱ μὲν, ὅ, τε Πρίσβυς καὶ ὁ μέγας Δημήτριος, οὐκέτι τοῖς συνοδοιπόροις καταθεωρεῖτο. αὐτοὶ δὲ καθ' μόνας, ἐπείκειρ οἱ Ἰταλιῶται ἐγίνοντο τῷ ἑτέρῳ διεπωμθάνοντο, Τί ποτε ἄρα πρὸς ἐκείνων δέδοικε. ὅ οἵ τινες οἱ συνοδοιπορικότες εἶεν. ὁ δὲ συνθαύματι καὶ ἐκπλήξει ἕκαστα διηγεῖτο, ὅ τῶν Μεγαλομάρτυρος ἐδύλη ἐπιφάνειαν. τά τε τῆς πατρίδος δεινὰ ἀθανάτου, καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ὡς ἀσφαλεῖ θείη ἀθανμήτου.

δ'. Ὡς δὲ μὴ λάφυρον ὅ αὐτοὶ τ' ἐχθρῶν γένωνται, πόρρω ἑαυτῶν Θεσσαλονίκης ἀπαγαγόντες, ὀλίγα μικρὸν παρὰ τὴν διαδράντων ἕκαστα τε τὴν γενομένων κατέκυρ, καὶ σωθέντας οἱ ἄνθρωποι ἐναργῶς, ὡς ὁ μέγας ἐκεῖνος Δημήτριος ἐτύγχανε ὤν, τῆς πατρίδος ἀπαναστὰς, ἐπὶ τοῖς συμβᾶσι σκυθρωπάζων καὶ ἀηδόμενος. εἰς αὐτὸν δὲ ἀβασιλεύτως ἀναχθέντες. ὅσα τε αὐτοῖς εἶδον ὀφθέντα περιγουῶτο, καὶ τὸν τῶν Μάρτυρος ἐπὶ τῇ πατρίδι συμπάθειαν. καὶ τὸ πάνυ φιλόπατρες καὶ φιλοίκειον ἐπιδείκνυτο, ὑφ' ὃ καὶ νῦν ἔτι περιῤῥωννται τὰ ἐν περιθάλπεται, καὶ ἐπὶ τῆς προτέρας δαιμονίας ὑπ' ἐκείνῳ δόντος πολίτῃ καὶ ἐνδημοῦντι ἀνέδραμεν. ὅπως καὶ γὰρ, οἷα τις ἀκλινὴς περίβολος καὶ πύργος, τὰς τῶν ἀλιτηρίων Σκυθῶν ἔτι καὶ νῦν ἐπίσχει ὁρμὰς, τὸν ἄμαχον αὐτοῖς ἐπερείδων δέξιαν, καὶ ἀνάπαυσιν τῶν ἑαυτῶν τοῖς ἐκείνων διασῴζων ἐπιδρομῆς.

suam Barbarorum immanitatem experiri permisit. Hæc perorante Martyre, sacrorum Antistes Achilleus miseranda animi dolore fractus; &c, *Magna tua Domine* (clamabant ambo) *mirabilia, nec ullus est, qui assequi mente sufficiat providentiæ tuæ consilia!*

III. Hæc Italis immenso quodam stupore cernentibus, unus quis submissa voce, Græcæ linguæ non ignarus: *Sed nunc age, o Miles*, inquit, *dic, quæso, de qua hæc loquimini Civitate; ac quænam illa Urbs quæ Barbaris tradita est?* Cui Magnus Demetrius: *Mea ipsius infortunatissima Civitas Thessalonica Barbaris tradita est.* Moxque ambo, cum scilicet gravi illa ætate Senex tum Magnus Demetrius disparuerunt, nec ultra comites ire visi sunt. Illi autem seorsum (idcirco quod Itali erabe) alterum sciscitabantur, *Quid tandem ex illis audisset, ac quinam illi essent, qui sic viderit secum ipsis exstitissent?* Quibus ille admirans ac stupens singula narrare, Magnique Demetrii apparitionem significare, qui & patriæ mala clare explicasset, & sua in tuto ponere admonuisset.

IV. Ne vero ipsi quoque Barbaris præda cederent, a Thessalonica procul abscedentes, non multo post, ab iis qui excidium fugerant, quæ in ea contigerant, singula quæque didicere, palamque intellexere, Magnum illum Demetrium fuisse, qui patriam deseruisset, ejusque clade, ingenti dejectus tristitia esset, graviusque ipsius malis doleret. In Ipsam autem Regiam Urbem reducti, narrare quæcumque oculis viderant, Martyrisque patriæ miserationem ac impensum civium amorem exposuere: quo nunc etiam præsidio munita ac muneribus fota, ipso altero ejus conditore ac curatore, pristinam felicitatem recepit. Hic namque etiamnum velut infractum firmumque præsidium, nequissimorum Scytharum inhibet impetum, inexpugnabilem eis dexteram, murum objiciens, suamque Civitatem ac Patriam ab illorum invasione incolumem, iisque superiorem, præstans.

Reparata Thessalonica a Tripolitana direptione: Ipsius imprimis Leonis Imperatoris opera.

Edit. Paris. pag. 317.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΛΗΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΥΒΟΥΚΛΕΙΣΙΟΥ ΤΟΥ ΚΑΜΕΝΙΑΤΟΥ, ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

JOANNIS CAMENIATÆ CLERICI AC * CUBUCLESII, DE EXCIDIO THESSALONICENSI, NARRATIO.

*Capellani. Clericus Palatinus. Τῶν ἐν τοῖς οἰκίαις τῆς βασιλίνης τεταγμένων εἷς. infr.

I. QUAM optimum est rerum laudatarum studium, omnemque sibi vendicare virtutem liquido monstratur. Tuum vero, cum aliis, quibus magnifice præstas, V. r optime ac eruditissime Gregori, dotibus, ea quoque ratione manifestum studium est atque opera, tum quod ad nos scribis, tum quod per litteras a nobis de his doceri quæris. Non enim pusillæ virturis est, solertisque operæ indicium habet, multarum rerum cognitionem sibi conquirere, ac potissimum si per illas animus Dei timorem concipit, indeque velut peropportunas quasdam occasiones, partimentis, cujus est speculandi vis, innectit; quibus a peccato, tamquam mortis auctore, declinare condiscit, atque virtuti incumbere, cujus finis vita æterna, his, qui eam amplexantur atque deligunt, sit. Enimvero ego hactenus, quod jussus eram, duplici ex causa differre videbar, tum nimirum, quod molestum judicabam ad Te scribere Virum tantum, cujus sermones, actiones dirigunt; & actiones, sermonibus concordes, sibi mutuo præstant, quod perfectum & exactum est: (jam enim fama, tuam perfectionem cunctis clamat; & licet ipse taceas, nostris eam inculit auribus:) tum quod, de quibus quæsisti, non ex re satis differere valeam, qui meam ipse insciliam, velut convenientem excusationem, obtendam: ne pene violare videar, earumque rerum, quas ex me scisciteris, splendorem imminuam; rerum scilicet ejusmodi, ut auditu atque rumore omnem prope terrarum orbem repleverint. Verumtamen cum id quoque mihi, cum iis quæ dicta sunt, in mentem venirct, ne præter alia debita, etiam inobedientiæ obnoxius fierem, diræ alioqui atque noxiæ suapte indole, ægritudinis vitiique; quo & adducti Primi parentes, ut divinam ipsam legem contemnerent; accedo petita præstiturus, candida tua humanitatis-

pag. 318. Scientia virtuti comes: proles, Dei timor.

Pro. 3. 21.

Operis detrectatio.

Inobedientiæ timor. Gen. 3.

Α α'. Ὡς ἀρίστη τῶν ἀγαθῶν ἡ φιλοπονία, καὶ πάσης ἀρετῆς κτῆσιν ἐν ἑαυτῇ μαρτυροῦσα. σοῦ δὲ, μὴ τῶν ἄλλων πλειστημάτων, ἔκδηλον καὶ ἐν τούτῳ τὸ φιλόπονον, ὃ ἀνδρῶν βέλτιστε καὶ πολυμαθέσατε Γρηγόριε, οἷς τε πρὸς ἡμᾶς γράφεις, καὶ οἷς παρ' ἡμῶν ἐπιζητεῖς καὶ γράμμασι μαθεῖν. ὡς ὀλίγης μὲν ἀρετῆς, καὶ φιλοπόνου σπουδῆς ἐπίδειξιν ἔχει, τὸ πολλῶν ἐθέλειν εἰληφέναι πραγμάτων γνῶσιν· καὶ μάλιστα δι' ὧν ἡ ψυχὴ τὸν θεῖον φόβον ἐγκυμονεῖ, καὶ οἷσι χρειώδεις τινὰς ἀφορμὰς ἐκ τῆς τῆ θεωρητικῷ μέρει τῆ νοῦ ἐμβιβάζει· ἐξ ὧν διδάσκεται, τὰς μὲν ἁμαρτίας ἐκκλίνειν, ὡς δημιουργὸν τὸν θανάτου, ἔχεσθαι δὲ τῆς ἀρετῆ, ἧς τὸ τέλος, ζωὴ αἰώνιος τοῖς αἱρουμένοις αὐτῶν. ἐγὼ δὲ τῶν ἐπιταγῶν πληρώσειν ἀναβάλλεσθαι τοὺς ἐδόκουν, δυοῖν ἕνεκα· τὸ, τὰ πρὸς σὲ περὶ τοιούτων γράφειν, ἐπαχθὲς κρίνων, ἄνδρα τοσοῦτον, ᾧ λόγοι μὲν τὰς πράξεις ἐθύνουσι, πράξεις δὲ συμφωνοῦσαι τοῖς λόγοις, τὸ ἀκριβὲς ἀλλήλοις ἀντιδιδόασιν. ὅθεν δὴ φήμη βοᾷ τε καὶ σιωπῶντι, ταῖς ἡμετέραις ἐγκρύπτει ἀκοαῖς· καὶ τὸ μὴ δυνάσθαι, περὶ ὧν τῶν ζητεῖτε ἐπιτάττω, καλῶς ἐξηγήσασθαι, τῶν οἰκείων ἀμαθίαν ὡς διαρέσωπον προβαλλόμενος ἀπολογίαν· ὥστε μὴ καθυβρίσαι, μηδὲ σμικρύναι τῷ λόγῳ τὸ περιφανὲς τῶν παρὰ σοῦ ζητηθέντων πραγμάτων· καὶ πραγμάτων ἐκείνων, ὧν μικρᾶ δεῖν ἅπασαν πληρωσάντων τῇ ἀκοῇ τὴν ὑφ' ἥλιον. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τοῦτό μοι μὴ τῶν ἤδη λεχθέντων ἐκπλῆξαι, μὴ πρὸς τοὺς ἄλλους ὀφλήμασι, καὶ παρακοῆς ἀπαιτηθείσῃ δίκας, πάλαι μὲν φύσει δεινῶν πάθους καὶ ὀλισθείν· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ θεῖον νόμου περιφρονῆσαι τοὺς ἀρχῆς ἀναπείσαντος, ἵνα πληρώσω τὸ κείμενον, τῇ σῇ

Contigit Leone Basilii filio Imperat. ejusque ætatis Annales nulli tacere.

τῇ σῇ θαῤῥήσας δίγναιμοι καὶ συμπαθεστάτῃ φιλίᾳ. A que plenissima amicitia fretus. Probe enim novi, nec per artificiosas tuas methodos, nec per argutissimas veræ magnæque sapientiæ tuæ trutinas, quod orationis hujus indecorum est ac inconcinnum, rejectum iri, eorumve quæ sunt dicenda, sententiam, sed potius veram, & ab omni mendacio figmentoque alienam, dicendorum Narrationem, omni abs te crimine ac labe fore liberandam.

β. Ἐξὸν σε μαθεῖν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἐφ' ὅτῳ, δι' ὃν ἐφ' ἁρπαγὴν οἰκοῦμεν, Βαρβάρων χερσὶν ἐκδόντες καὶ πῶς ἐφ' ἀλλοτρίαν ἀντὶ τῆς ἰδίας διημείψαμεθα· ποίας τε ἐσμὲν πατρίδος, καὶ τίνα τὰ κατ' αὐτήν. τιμωρεῖσθαι γὰρ ἔφης, ἐκ τῆς μικρᾶς ἐκείνης ὁμιλίας, δι' ἧς παρεδράμοντί σοι ἐφ' Τρίπολιν ὀλίγον συμπεπλόμεθα, πλήρους μὲν ὄντας ἡμᾶς μακρᾶς ἐξηγήσεως· μεγάλα δέ τινα καὶ πάσης τραγῳδίας ἐπίκεινα, τά τε ἤδη συμβεβηκότα ἡμῖν, καὶ τὰ εἰς ὕστερον προσδοκώμενα. καὶ γὰρ ἐτύγχανες τότε καὶ αὐτὸς ἀλητεύων καὶ φ' ἡμῶν συμφορὰν, καί τισιν αἰχμαλώτοις ἐκεῖσε συναπαγόμενος, ἐξ ἧς ἔλεγες ὁμοπατρίους εἶναί σοι Καππαδόκας, μεθ' ὧν καὶ φ' ἁρὸς φ' Ἀντιόχου πόλιν ἐστέλλου, μεδαμοῦ σῆναι τῷ ἀλγεινῶν ἐξηγούμενος. ὁπότε καὶ ἡμᾶς εἶδες, ὡς καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖς, τό, τε νεαρὸν τῶν πένθους ἔχοντας, καὶ τὰ ἔτι φ' προλαβόντος φόβου τοῖς προσώποις ἡμῶν ἐγκαθήμενα· ὡς καὶ σιωπῶντας βοᾶν φ' συμφορὰν ἐκ τοῦ χρώματος. ἀλλὰ περὶ τούτων εἰ C καθέκαστον ἐπεξιέναι βουληθείην, μακρὸν ἂν εἴη, καὶ τῇ χρείᾳ μὴ κατάλληλον τὸν λόγον ποιήσομαι, τῆς συμμετρείας φ' νόμον καθυπερβαίνων· ἵνα μὴ λέγω, ὅτι καὶ φ' σοὶ ἀράθυμον ἀκοὴν ὑποπτεύω, εἰ δ' ὅτι δι' ἐφέσεως ἔχεις τοῖς λεγομένοις ἐπακροᾶσθαι. ἀλλ' ἐπειδὴ πάντων τοῦτο καταρχὰς ὑπέχει, τὸ τοιαυτχῶς ἀκούειν, ἄρχομαι φ' καθ' ἡμᾶς ὧδε.

γ'. Ἡμεῖς, ὦ Φίλος, πατρίδος ἐσμὲν Θεσσαλονίκης· αὐτοῦ γὰρ πρώτου γνωρίσαί σοι, δι' ἧς ἔγνων, ὧν ἔπρεπεν ἐγνωκέναι πολλά· καὶ σοί γε γνωθεὶς ἄρτι, τοῦ περὶ αὐτῆς ἐκείνης γνῶσιν εἰσπράττομαι, πόλεως μεγάλης τε ἐφ' ἅπασι φ' Μακεδόνων· τ' ἄλλα μὲν περιφανὴς, οἷς σεμνύεται πόλις, καὶ μεδιμνᾷ φ' ἔγγιστα παραχωρήσης, ἐ μὴ ὅτι κατ' αὐτοῦ ὀφθῶσι· περιφανεστέρας δὲ τοῦ δεσπόσεως, ὧν ἐξ ἀρχῆς ἐδέξατο, καὶ δεξαμένη, μέχρι τοῦ νῦν διεσώσατο. αὐτὸν γὰρ αὐχεῖ Θεσσαλονίκη φ' Παῦλον ἔχειν τῆς δεσπόσεως διδάσκαλον, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὃς ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ κύκλῳ, καὶ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ, τῷ διαγγελικῷ περιλαβὼν τοῦ εὐαγγελίου κηρύγματι, ἐν αὐτῷ μᾶλλον τὸν τῆς θεογνωσίας σπόρον καταβαλὼν, καὶ πολύχουν ἀποδίδοσθαι τὸν τῆς πίστεως καρπὸν διεσπούδασε. μετ' ἐκεῖνον δὲ, τὸν μέγαν ἐν μάρτυσι, καὶ ἀξιοθαύμαστον ἐν ἀθλοφόροις, Δημήτριον φ' Μυροβλύτῃ, πολλὰ ἀγωνάμενον καὶ αὐτὸν ὑπὲρ τῆς δεσπείας καταβαλόμενον. καὶ γὰρ ἐκεῖνος φ' πρὸς τοῖς ἄλλοις τῆς ἀρετῆς αὐχήμασιν, ἔτι καὶ θείοις ἐμπρέπων δόγμασι, καὶ τῇ περὶ τὸ δόγματων ἀκριβείᾳ κεκοσμημένος. ἐξ οὗ καὶ μᾶλλον τὸ περὶ αὐτῷ διεδόθη κλέος πᾶσι πέρασιν. εἶτα τοὺς καθεξῆς Ἀρχιερεῖς πάν-

Appendic. ad Continuat.

Argumentum operis.

II. Data Epistola discere quæsisti modum, cujus gratia carcerem tenemus, Barbarorumque dediti manibus sumus; ac qua ratione, alienum solum patrio commutavimus: qua item orti patria simus, & quæ illius res, quisve status. Erenim conjicere ajebas, ex brevi illa fabulatione, qua, dum per viæ occasionem Tripolim devenisses, paululum congressi sumus, quam longa narratione onustum pectus gereremus; diraque quædam & tragico omni cothurno lacrymabiliora esse, tum ea quæ jam nobis evenerant, tum quæ imposterum ventura expectabantur. Nam tu quoque pari nobis infortunio errabundus, & cum quibusdam captivis, illuc abducebaris, quos cives esse tuos asserebas Cappadoces, cum quibus etiam Antiochiam mittebaris, referens nullam requiem malorum invenire: quando nos quoque videbas, ut & ipse testaris, tum recentem luctum, tum præteriti timoris vestigia in facie expressa ferre, ut & tacendo, vultus ipso colore, mali immanitatem clamaremus. Verum si de his singula recensere velim, longior mihi texenda, nec justæ satis necessitatis oratio est, ut quæ mediocritatis legem sit excessura; ne dicam fore, ut numquam socordia torpescentibus auribus audienti tibi obtundam, licet audiendi aviditate, ad ea quæ dicenda a me sunt, animum advertas. Quando igitur jam initio perattentas aures pollicitus es, ad nostra enarranda, in hunc modum aggredior.

Edit. Paris. pag. 319.

Gregorius ipse captivus.

III. Nostra, o Amice, patria, Thessalonica est. Hanc enim primum tibi notam faciam, per quam mihi multa cognoscere licuit, quæ antea nullus noveram; & qui in tui jam cognitionem venerim, ejus ipsius exactam edere cognitionem officii quasi jure tuis votis compellor. Nempe Urbs magna mihi explicanda, & quæ gentis Macedonum primaria existat. Urbs rebus aliis, quibus sibi nimium sumunt civitates, ac honestantur, conspicua, & quæ nulli vicinarum civitatum, pari cum omnibus certans claritate, cedat; pietate vero cunctis illustrior existat, quam a principio suscepit, susceptamque hactenus incolumem servavit. Ipsum enim Paulum, Vas electionis, pietatis sibi gloriatur magistrum; qui videlicet ab Jerusalem in circuitu, & usque in Illyricum Evangelica prædicatione universum orbem complexus, illi præ reliquis divinæ cognitionis semen commisit, ex eoque uberrimos fidei fructus surgere omni diligentia curavit. Post Paulum vero, inter Martyres magnum, interque Victores coronatos digne admirandum Myroblytam (*unguentis* scilicet *manantem*) Demetrium, qui & ipse pro pietate plurimum desudavit. Is namque, præter reliquas ejus eximias virtutis laudes, divinæ etiam doctrinæ luce fulgebat, exactaque dogmatum cognitione ornatus erat: quo & magis ejus nominis claritas in orbis fines dilata est. Tum qui deinceps secuti sunt, omnes Præsules, salutaris doctrinæ ipsi firm

Thessalonicæ claritas ac felicitas.

Paulo doctore fidem edocta. Rom. 15. 19.

Demetrius Martyr, alter fidei doctor; ipse vir doctus

Sancti Episco-

assertores; quorum opera, dum diviniore semper perficitur, manuque ducitur ac erudiur, disciplina, dæmoniacos impurosque errores ac opiniones, idolorumque nugaces fabellas ac vanitates, ipsorum cultoribus dimisit; rectæque opinionis doctrina fidem obsignans, ac quidquid zizaniorum & hæreticorum alienigenarumque plantationis est, nihil usquam divinæ sementi conjunctum admittens, puram illibatamque pietatem conservavit. Cujus cum & alia insignia ac notæ suppetunt, unde fama occasiones nacta, illius clarum nomen effecit; tum unum illud primum ac singularissimum monstratur, quod rectæ fidei tenax existat ac celebretur, hocque magis, quam ullis aliis ornamentis sibi placeat atque clareat. Sed quia ejus ipsius civitatis res accurate ex me discere quæsisti, idque ne præstem arduum mihi, nec præsentis sermonis instituto admodum consentaneum existit, paucis nonnullis, ac quibus maxime, ea quæ dicenda sunt oculis usurpare tibi ipse videri possis, narrationi * adjunctis, ad nostram ipsorum calamitatem orationem convertam.

Edit. Paris. pag. 320.

Rectæ fidei nomine gloriatio.

* Præmissis.

IV. Ea igitur, uti dictum est, magna Civitas, latoque sinus ambitu, ac mœnibus crebrisque propugnaculis atque arcibus munita; ejusmodi scilicet, quæ civibus, quantum ad horum structuram attinet, tutum habitaculum præbeat. Marinum sinum ad Notum protensum habet, quo, obliqua latere circumluta, navibus undique versum confluentibus, facilem in semet præstat aditum. Hic enim portus quidam mirabilis cavo recessu funditur, pronoque in se aditu, navigantibus tuto resupinatur, a ventorum injuriis prorsus innoxius, & navium stationi placidus ac tranquillus. Hunc Artifex a reliquo mari divisit. Medio siquidem muro, aquarum influxu coercito, una quoque præclusit, quæ ex vicino mari ventorumque flatu fluctuum vis procellaque illiditur. Mare namque alto gurgite inflatum continentem excurrens, muro interposito præpeditum, cum non habeat quo minas suas exoneret, in latera muri convolvitur; & aqua, lento quodam modo sensim dilabens, ab omni salo æstuque liberum conservat istiusmodi portum. Sinus porro a magno mari, cervice quadam ac faucibus, cubiti instar prominentibus, ac quam longissime alto æquore procurrentibus (eam accolæ cervicem Echolum appellant, quod in mare procul projecta effunditur) abscissus, inque adversam sibique oppositam continentem, cervicis hujus artificio ac molimine coarctatus, alium portum intra pelagus efficit: ex quo videlicet cubita, flexuque, ad ipsum Urbis murum, orbem pulcherrimum, partibus utrinque late fusis, versusque Urbem sensim sese contrahentibus, efformare videtur. Et respicit quidem sinus ab Austro, reliquum mare; portus, sinum; Urbs, portum. Ac portus quidem quatuor angulis comprehendiur; sinus flexum in orbem, alveo quam maxime profundo, agitur: extremis finibus, & longe a continente, magna parte aquæ minuuntur.

Civitatis portus ad mare & Austrum.

Portus sinusque artificium.

pag. 321.

V. Et hoc modo se habet pars Urbis, quæ ad Notum spectat; quæ vero ad Aquilonem, asperrima est & prope impervia. Mons enim altiore supercilio tumulis superpositus eminet, non parvam civitatis partem a reliqua humo sustollens: adeo ut pars illius in planitie, accolarum usibus coaptata jaceat; pars in scollibus mon-

Thessalonicæ borealis situs.

Ἁγιος, τὸ σωτήριον λόγου σπόρᾳ ἀντεχομένη, & ὑφ' ἑαυτὴν ἀεὶ καταρτιζομένη & παιδαγωγουμένη & θεοπράοις παιδεύσεσι, δαιμονικοὺς & μυσαρὰς πλάνας & δόξας, & εἰδωλικὰς ἐκφυμιώσεις, τοῖς τιμῶσι τοὺς δαίμονας ἀπεκτίμησατο· ὀρθοδόξῳ δὲ διδαχῇ & πίστει στηριγμένη, & τῶν ζιζανιωδῶν φυτῶν & αἱρετικῶν & ἀλλοφύλων, ἀμιγεῖ οὐδέποτε τῷ θείῳ σπορᾷ συγκαταδέξασα, καθαρὰν & ἀκίβδηλον διετήρησε & εὐσέβειαν. ἧς πολλὰ μὲν & ἄλλα γνωρίσματα, ὧν ἡ φήμη τὰς ἀφορμὰς λαμβάνουσα, λαμπρὸν τὸ περὶ αὐτῆς ἐκήρυττεν ὄνομα· ἓν δὲ τοῦτο πρῶτον καὶ ἰδιάζοντον διέκρινε, τὸ ὀρθόδοξον αὐτῇ & εἶναι & ὀνομάζεσθαι, & τοῦτο μᾶλλον, ἢπερ τοῖς ἄλλοις σεμνύνεσθαι. ἀλλ' ἐπειδὴ & τὰ κατ' αὐτὴν ἐκείνῃ & πόλει φιλοσόφους μαθεῖν ἐπιζήτησας, τοῦτο δὲ δυσπερίληπτον πως ἐμοί, τῇ τε παρούσῃ ὁρμῇ & λόγῳ παρὰ μικρὸν ἀνακόλουθον, ὀλίγα τινά, καὶ οἷς μάλιστα ἔξεστι δοκεῖν ὁρᾶσθαι & λεγομένων τὰ πράγματα τῇ διηγήσει * προσθεὶς, ἐπιδείξομαί & καθ' ἡμᾶς αὐτὰς τραπήσομαι συμφοράν.

* Addi.

δ'. Ἔστι γοῦν ἡ πόλις, ὡς εἴρηται, μεγάλη τε καὶ εὐρεῖα, τείχεσι καὶ προβόλοις συχνοῖς κατοχυρωμένη, καὶ τὸ ἀσφαλὲς τοῖς οἰκήτορσιν, ὅσον ἐκ & τύπου οἰκοδομῆς παρίσχεται, θαλάττιον ἔχουσα κόλπον, ἐκ νότου καθοπλούμενον, ᾧ καὶ περικλύζεται & ἐκ πλαγίων πλευραῖς, ταῖς ἀκραιτάτοις εἰσπλεούσαις ὁλκάσιν ἀδιάβατον & πρὸς αὐτὴν πορείαν παρέχεται. ὑποκείλαιντο γάρ τις ἐκεῖσε θαυμαστὸς λιμήν, ἀσφαλῶς ὑποδέχων τοῖς πλωτῆρσι & εἴσοδον, ταῖς ἐκ πνευμάτων παντελῶς ἀπείρατος πραγαῖς, καὶ τὴν ὁρμὸν ἀκύμονα καθιστῶν· ὃν ἐκ τῆς λοιπῆς θαλάσσης ὁ τειχίτης ἀπέτεμε. μέσον γὰρ ἀπείρξας & τινος τείχους & τῶν ὑδάτων ἐπιῤῥοίαν, συναπεῖρξεν ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν, καὶ τῶν πνευμάτων & κλύδωνα. ἡ θάλασσα γὰρ τῷ βυθῷ φυσωμένη, καὶ τῷ ἐκθορμίῳ πρὸς τῷ χέρσῳ ἐρευγομένη, τῷ ἐμῤῥάγματι τοῦ τῆς δι τείχους κωλυσμένη, μὴ ἔχουσά τινι & ἀπειλῶ ἐπαφίεσι, χωρεῖ τοῖς ἐφ' ἑκάτερα τοῦ τείχους μέρεσι· καὶ τὸ ὕδωρ ἠρέμα πως ἁλιθῆσαν, ζάλης ἁπάσης ἐκτὸς & τοιοῦτον ὅρμον ἐμπρεῖ. ὁ δὲ δὴ κόλπος ἐκ & μεγάλης θαλάσσης ἀποτμηθεὶς & τινος ἀυχένος, ἀγκώνος δίκην προβεβλημένου, καὶ ἐπὶ μήκιστον τοῖς ὕδασι διῃωρημένου· ὃν οἱ χῇ χώρας Ἔκβολον ὀνομάζουσι, ἐμβεβλῆσθαι, τεθυμμένος & πρὸς τὸν ἤπειρον ἐξ ἑαυτίας χέρσον τῇ τοῦ αὐχένος τάσει καμπτομένῃ, ἔπειτα λιμένι πελαγίως γίνεται· ἐξ οὗ δὴ περὶ ἀγκῶνος μέχρις αὐτοῦ τοῦ τείχους τῆς πόλεως κύκλος παραμετρεῖται· τοῖς ἐφ' ἑκάτερα μέρεσιν ἐπὶ πολὺ ἐκτεινόμενον, καὶ πρὸς & πόλιν καὶ βραχὺ συνεσταλμένον. καὶ ἀφορᾷ μὲν ὁ κόλπος ἐκ νότου & λοιπὴν θάλασσαν· ἀφορᾷ δὲ πως ὁμοίως ὁ λιμὴν, & τῆς λιμένος ἡ πόλις. ἀλλ' ὁ μὲν λιμὴν τετράσι γωνίαις ἐμπεριείληπται· ὁ δὲ κόλπος ἐστὶ περιφερὴς, τὸ αὐτὸς ἔχων καὶ πλείστου βάθους χωρεῖν. τὰ πέρατα δὲ, καὶ πρὸ πολλοῦ τῆς χέρσου τὰ πολλὰ τῷ ὑδάτων συνειλεγμένα.

ε'. Ἀλλ' ἐν τούτοις τὸ μὲν νότιον μέρος τῆς πόλεως τὸ πρὸς βορρᾶν δὲ, ὡς λίαν τραχὺ καὶ δύσβατον. ὄρος γὰρ ὑπερκύπτει τὰς λοφιὰς, ὑπερφυσικὸς, καὶ ὀλίγον μέρος αὐτῆς τῆς πόλεως, τῆς λοιπῆς ὑπεραῖρον γῆς. ὡς τὸ μὲν αὐτῆς πεδιάσιμον εἶναι, καὶ & χρείαις τῶν ἐνοικούντων καταλλῆλον· τὸ δὲ τοῖς βο-

σοῖς, καὶ ἅ τε τῶν ὀρῶν ἀκρότητι, ἀνατείνεσθαι. ἀλλ' A
οὐδὲν ἀδικεῖ τὴν πόλιν ἡ τοῦ ὄρους παράτασις, ὡς
ἐμπαρίχειν ἄδειαν τοῖς πολεμίοις ἀφ' ὕψους ἐπεμ-
βαίνειν, καὶ τῶν τείχους καταβαλλεσθαι. ἔδωκε γὰρ
ὀλίγῳ τινὰ χωλὴν ὁ βουνὸς ἐκεῖνος πρὸς τὸ φυ-
λάττεσθαι πᾶσαν ἐπιβουλὴν, τῷ μὲν μέσῳ χώρῳ
τὴν δύχερῆ προσβολὴν ὑποτρύσας. τὸ δ' ἑτερω-
θεν ἀνατείνεται μέχρι πολλοῦ τὸ ὄρος καὶ ὑπερίδρυ-
ται, τοῖς λόφοις καὶ ταῖς χαράδραις ἑστραχωμένον·
τὴν μεσαιπάτιον Ἀνατολὴν ἐπειγόμενον, το-
σοῦτον ἐκ πλαγίου ἀφ' ἑκατέρου μέρους ὑποκείμενον
ἔχοντα τῆς γῆς. ἐν γὰρ ταῖς δυσὶ πλαγίαις τοῦ-
δε τοῦ ὄρους, τοῦ τε πρὸς νότον φαμὲν, καὶ τοῦ πρὸς βορ-
ρᾶν, πεδία ἀφθόνως βάσιμά τε καὶ χρήσιμα, πᾶ- B
σαν ἀφορμὴν διζωΐας τοῖς πολίταις δωρούμενα· ὧν
τὸ μὲν, ὡς πρὸς νότον τοῦ ὄρους, πρὸς ἀνατολὴν δὲ ἡ
πόλεως, ὡς λίαν ἐσὶ παγκαλὲς καὶ ἐράσμιον. κεκό-
σμηται γὰρ δένδρεσι ἀμφιλαφέσι, παραδείσοις ποι-
κίλοις, ὕδασιν ἀπείροις, τοῖς μὲν πηγαίοις, τοῖς δὲ
ποταμίοις, οἷς αἱ λόχμαι τοῦ ὄρους τῷ πεδίῳ χαρί-
ζονται, καὶ αὐτῶν δὲ διξιοῦνται ἅ θάλασσαι. ἄμ-
πελοι γὰρ ἀλλήλαις παραπεφυτευμέναι, τὰ χωρία
στεφανοῦσι, καὶ ἃ φιλόκαλον ὀφθαλμὸν τῷ πλήθει τῶν
καρπῶν εἰς ἡδονὴν προτρέπονται. μοναὶ δὲ Μο-
ναχῶν πολλαὶ καὶ συχναὶ, τό, τε ὑπτιάζον τοῦ ὄρους,
καὶ τὸ τῆς λοιπῆς γῆς ὑποκείμενον κατοικοῦσαι, καί τι-
νες τερπνοπάτοις χωρίοις ἐγκαθιζόμεναι, κοινόν τι χρῆ- C
μα τοῖς τε ὁδίταις καὶ αὐτοῖς τοῖς πολίταις παρέχα-
σι. τὸ δὲ καὶ λαιὸν πλάγιον τοῦ ὄρους πεδίον, ἐσὶ καὶ
αὐτὸ πεπαμένον εἰς μῆκος πολὺ, διρώδεται δὲ μέχρις
ἄλλων ὀρέων· ἃ τισὶ ἐν μέσῳ πελαγίζονται δύο τινὲς
λίμναι λιμναῖαι, τὸ πλεῖσον τόπου ἐγκαπέχουσαι, καί
τινα μεγάλην καὶ αὐταὶ σωμασφίρωσαι χρείαν. τρέφου-
σι γὰρ ἰχθῦς καὶ μικροὺς καὶ μεγάλους, καὶ τοῖς εἴδεσι
διαφόρους, ἐκ πολλοῦ τοῦ πλήθους· ταῖς τε γείτοσι κώ-
μαις, καὶ αὐτῇ δὲ τῇ πόλει δαψιλεστάτην ἀποπληρῶν-
τας τράπεζαν. καὶ γὰρ οἷον φιλοτεκνοῦσιν αἱ λίμναι ταῖς
τούτων ἐκδόσεσι πρὸς ἅ θάλασσαν, καὶ ἀμείβουσ᾽ ἀλ- 5.
λήλων τὸ πλεῖον παράσχηται. πλὴν ἑκάτεραι νικῶν-
ται ἐξ ἑκατέρων, καὶ νικῶσα οὐκ ἔχει τίνι ἅ ἥττων κα- D
ταψηφίσεται. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ πεδίου ἀνεῖται τοῖς γεωρ-
γοῖς, παραχωρεῖται τοῖς ζώοις· τοῖς τε πειθομένοις
ταῖς τῶν ἀνθρώπων τέχναις, καὶ τοῖς ἐλευθέρου ἀφιεῖ-
σι τὰ ἴχνος τοῖς ἔρεσιν. ἔλαφοι γὰρ τὰ ὄρη λιπόντες, καὶ
ταῖς λίμναις ὥσπερ τὸ ὑδάτων ἐπιτρέπουσαι, ὁμοῦ τε
ἔχουσιν ἄφθονον τὸ ποτὸν, καὶ ταῖς βατοῖς ἐν αὐτῷ συ-
ναγελάζονται· κεῖσι τὰ στιβὰ προσφέρεται. 6.

ς'. Ἀλλ' ἱκανῶς ἐν τούτοις, τὰ τε πρὸς ἀνατολὴν καὶ
βορρᾶν τῆς πόλεως, ἔτι γε μὴν καὶ τὰ πρὸς νότον διαγρα-
ψάμενοι, καὶ πρὸς δύσιν αὐτῆς τὸ χωρίον θέσιν, καὶ τὰ
δυνατὸν ἱστορήσομεν. ἔστιν ἕτερον πεδίον, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ
τείχους τῆς ἐκβολῆς ἀπαρχόμενον, τῇ δεξιᾷ τὸ ὄρους ἁ-
πτόμενον, τῇ λαιᾷ δὲ, τῇ θαλάσσῃ συνομορούσῃ, ἀμύ- E
θητον κάλλει ταῖς τῶν ὁρώντων ὑποκείμενον ὄψεσιν. ἔσι
γὰρ τὸ μὲν αὐτῷ διάβροχον ὕδασιν, ὅσον αὐχεῖ τοῦτο
πόλιν ἔχειν καὶ ἅ θάλασσαν γείτονα, ἀμπέλοις καὶ δέν-
δρεσι καταπύκνοις καὶ παραδείσοις κατεσκευασμένον,
οἰκήμασί τε καὶ τισι πλείστοις σεβασμίοις σηκοῖς κεκοσμημέ-
νον, ὧν τοὺς πλείστους Μοναχῶν ἀγέλαι διείλοντο, καὶ
κᾶν εἶδος ἀρετῆς ἀσκοῦσιν καὶ Θεῷ μόνῳ ζῶν-

tiumque jugis ſeſe extendat. Nihil ta- Mons immi-
men damni, ea montis extenſio oppi- nens.
danis importat, tamquam a ſuperioribus
per eum aſſilire, muroſque oppugnare,
hoſtibus liceat. Parvum enim ad amo-
liendas quaſcunque inſidias, interpoſi-
to campo, hicce tumulus relinquit ſpa-
tium, quo inde cives facilem poſſint
propulſare aſſultum. Exinde mons lon-
ge protenditur, jugoque aſſurgit, col-
libus atque vallibus exaſperatus, in me-
dium procul ſe Orientem inferens, quan- Montis latera.
tum utrinque ſubjecti ſoli agrique obli-
que ſubducitur. In duplici namque
ithuſmodi montis latere, tum ſcilicet
ejus quod ad Auſtrum, tum quod ad
Aquilonem eſt, campi effunduntur ipſi
pervii atque utiles, quique civibus
quicquid ad vitam commode ſuſtentan-
dam conducit, ubere proventu ſuffi-
ciant. Horum alter, quippe ad mon-
tis Auſtrum vergens Urbiſque Meri- Campi inter montoſa.
diem, dici non poteſt quam ſit amœ-
nus, quantaſque delicias præbeat.
Frondoſis enim denſiſque condecoratur
arboribus, hortis varii generis & vi-
variis, aquis pene innumeris, partim
fontium rivis, partim & fluviis, qui-
bus montanæ ſylvæ lucique campo gra-
tificantes, ipſum mare acciplunt. Vi-
tes enim alternis conſitæ, arva coro-
nant, pulchrique amantes oculos fru-
ctuum abundantia ad jucundiſſimas vo-
luptates invitant. Monachorum plura
ſpiſſaque, religioſa palæſtra, hoſpitia, Cœnobia.
tum montis declive, tum agri reliqui
ſubjecta colentia, locique amœniſſimis
poſita, novum quoddam ſpectaculum
peregrinis, ipſiſque adeo civibus, of- Edit. Pariſ.
ferantur. Sed & campus a montis læ- pag. 322.
va, ipſe quoque longiſſime fuſus, ad
alios uſque montes dilatatur: cujus me-
dio, duo late ſtagnantes lacus, po-
tiorem partem occupant, qui ipſi non
contemnendi uſus exiſtant. Alunt enim Lacus piſcoſi.
tum parvos tum magnos, diverſique
generis & copia pene innumerabiles pi-
ſces, qui tum vicinis oppidis, tum ipſi
civitati uberrime obſonia victumque ſuf-
ficiant. Videntur enim hicce lacus ſuis
largitionibus cum mari prope contende-
re, mutuoque certare, utra plura exhi-
beant. Alterum tamen ab altero vinci-
tur, nec cujus victoria ſit, utri victi
dedecus adſcribat valet ſtatuere. Agri
pars reliqua, agricolarum uſibus cedit;
animantibus quoq; indulgetur, tum quæ
humanis parent artibus ac manſueſcunt,
tum quæ per montana libero pede vagan-
tur. Cervinamq; relictis montibus, vel-
utq; lacuum aquis recreati, tum ubere fruun-
tur potu, tum ad ipſum convenientes,
communi cum bobus pabulo veſcuntur.

VI. Sed jam ſatis in iſtis, quæ ad Or-
tum & Aquilonem, ac quæ item ad Au-
ſtrum Urbis ſunt, deſcriptis, ſitum loci,
qui ad Occaſum vergit, uti fieri poterit,
enarrabimus. Aliis campus eſt, ab ipſo
Ecboli muro incipiens, dextræque mon- Situs Occi-
tis adhærens; læva vero, mari conti- dentis.
guus, quam nemo ſatis capiat, pulchri-
tudine, videntium oculos ad ſe alliciens.
Eſt enim aquis irriguus, qua parte ur-
bis mariſque vicinitate gloriatur, viti-
buſque & denſis arboribus ac vivariis
hortiſque coronatus, nec non ædibus plu-
rimiſque venerabilibus delubris decoratus;
quorum pleraque Monachorum agmina in- Crebra Theſſ.
ter ſe partiti ſunt; Vini omne virtutum Monaſteria.
genus colentes, ſolique Deo viventes, ſi-

ad quem & festinant, cujus etiam causa relictis sæculi turbis, unam, quæ ad ipsum tendit atque fert, semitam elegerunt. Qua vero inde intra terram longissimo intervallo diffunditur, nullo fere sylvarum aut arboretorum opacatur germine, sed qui idoneum solum exhibeat agricolarum industriæ. Procurrit vero versus solis ortum, ad alios usque excelsos ac prægrandes montes protentus, ubi & civitas, cui nomen Berrhœæ, condita est, ipsa quoque habitatorum frequentia, ac reliquis omnibus, quibus se urbes jactare solent, illustrissima. Planicies medio suo ambitu oppida promiscue continet, quorum aliqua urbis ditionis sunt, eique contribuuntur, Drugubitæ & Sagudati nomine: aliqua finitimæ Scytharum genti, non longe distitæ, tributa solvunt. Cæterum oppida e proximo habitantur, quod ipsum, præter alia, in Thessalonicensium rem non parum conducit, dum quæstuosa mercatura Scytharum commercia ambiunt; tum præsertim cum utrique genti inter se bene convenerit, nec quibus ad prælia efferantur, arma moverint (quod utique ab antiquis olim temporibus iis diligenter quæsitum) communibus vitæ rationibus merces alias aliis commutant, admirandam quamdam altamque inter se servantes pacem. Item fluvii, iique ingentes, ex Scytharum regione erumpentes, &, quem dicebam, agrum, inter se dividentes, ipsi quoque uberem urbi præstant annonam, tum scilicet piscium prælationibus, tum navium per eos e mari ascendentium vectura; quibus rerum ad vitæ usum conducentium, una cum aquis illis confluens, varius excogitatus est proventus.

Berrhœa Macedoniæ urbs alia Syriæ.

Oppida alia.

Edit. Paris. pag. 323. Thessalonicensium Scythasque mercimoniorum enarratio.

VII. Enimvero, imprudens, nec nimis caute, prolixius his de rebus orationem produxi, quam ipse initio in me receperam. In causa fuit amor patriæ, non insuaviter cum memoria distractus, rerumque imaginibus, æque ac præsens, iis ipsis dicendisque infixus; nec non promptæ ac exploratrices tuæ sedulitatis aures, quas nobis concredere, nullo alio eos subtrahente, nec ab ista narratione avellente, initio pollicitus es. Et hæc quidem ita se habent. Ea enim quæ amori habentur ac desiderantur, & narrantem, & audientem necessitatis vinculis continuo solent colligare: ut non ita facile, neque visus a jucundissimis spectaculis, neque auris a suavissimis auditionibus avellatur: neque dulcis orationis impetus interrumpatur, donec terminum attigerit, ad quem ab initio contendit. Nihilominus, si lubet, ad eamdem ipsam Urbem recurramus. Quosque enim velut in speculo statuam effingimus, & variis aliunde quæsitis coloribus primum exemplar effigiare conamur; cum liceat illa ipsa per rerum necessariarum narrationem adire, ut apertius innotescat, quod subobscure quodammodo indicatur? Thessalonicam siquidem, qualis est, oratione describere, quoad fieri potest, initio polliciti, & qualis cum esset antea, in quid postea redacta sit, pulchris, quibus illa circum ambita decoratur, abrepti, & in exterioribus enarrandis, ut quispiam dixerit, hactenus immorati, parum est, ut iis quæ præcipua sunt ac necessaria enarrandis, torpere videamur. Operæpretium igitur est, ut & ad ipsam rerum seriem redea-

Α πῆς, φρὸς ὃν ἐπείγονται, καὶ δι' ὃν τὰς πολιτικὰς παραχὰς λιπόντες, ἅπαντα φρὸς αὐτὸν καὶ μόνον φέροντας τελέως ἀνείλοντο. τὸ δ' ἐντεῦθεν αὐτῆ ξυμβαίνει τῆ χέρσῳ μίσει πολλῶ, ἄξυλον μὲν ὡς τὰ πολλὰ καὶ βλαστὸν ἔχον, πάσης δὲ γεωργικῆς ἐπιμελείας ἐπιτήδειον παρεχόμενον. διήκει δὲ καὶ ἄλλη δύσιν ὑποκοπτοῦσα, ἔως τινῶν ἄλλων παρατεινόμενον, ἔνθα τῆ πόλις τις Βέρροια καλουμένη κατῴκισται, ἅπασι περιφανεστάτη τοῖς οἰκήτορσί τε καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, ὅσαις ἀνοικεῖ πόλις τῶν σύσσιτον. ἐμπεριέχει δὲ τῆ ξυμμίσου χώρᾳ τὸ πλεῖστον τῶν καὶ ἀμφιμίκτους τινὰς κώμας· ὧν αἱ μὲν φρὸς τῆ πόλει πλέουσι, Δρουγουβίται τινὲς καὶ Σαγουδάται τῶν πλοῦτον ὀνομαζόμενοι· αἱ δὲ τῆ συμμορούντι τῶν Σκυθῶν ἔθνει μικρὸν ὅσον τὰς φόρους ἀποδιδόασι. πλεῖστα γὰρ ἐπιτηδεύοντα ἀλλήλοις αἱ κῶμαι τῶν οἰκήτων, καὶ ἔστι καὶ τοῦτο φρὸς τοῖς ἄλλοις Θεσσαλονικεῦσιν αἱ μάλιστα συμβαλλόμενον· τὰ φρὸς τοὺς Σκύθας διὰ τῆ ἐμπορικῆς μεθόδου συναναμίγνυσθαι, καὶ μᾶλλον ὅταν ἔχωσι φρὸς ἀλλήλους καλῶς, καὶ μὴ κινῶσιν ὅπλα τῶν μάχιμα ἐξαγειαίοντα· ὧν δὴ καὶ πολλῶ τινὲ τῆ πάλαι χρόνῳ παρ' ἑκατέροις μελετᾶται, κοινότατα ζωῆς τὰς χρείας ἀλλήλοις ἀμείβεσι, θαυμασίαν τινὰ καὶ βαθεῖαν εἰρήνην ἐν ἑαυτοῖς συνυφαίνοντα. ποταμοὶ δέ τινες παμμεγέθεις ἐκ τῆς Σκυθῶν ἐξορμώμενοι, καὶ τὸ φραλειφθὲν πεδίον καθ' ἑαυτοὺς διελόμενοι, πολλῶ ἀφθόνῳ καὶ αὐτοὶ τῆ πόλει παρέχονται, ταῖς τε χορηγίαις ταῖς ἀπὸ τῆ ἰχθύων, καὶ ταῖς δι' αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῆ πλοῦ ἀναδρομαῖς, δι' ὧν ἐπιτηδεύεται ποικίλη τις ὠφελείας τῆ χρεῶν, τῆ ὑδάτων ἐκείνων συγκαταρρέοντα.

Β

C

ζ. Ἀλλὰ γὰρ ἐλαθόν ἐμαυτὸν μακρὰν, ἃ ὡς ἀπαρχῆς ἀνειχόμην, τὰ περὶ τούτου παρατείνας λόγου. πεποίηκε δέ πως ἀ περὶ τὴν παρεῖδα πόθος, ἡδέως τῆ τε μνήμῃ συνειλκόμενος, καὶ ταῖς ἀναπαύσεσιν, οἷον δοκοῦσι συνοῦναι τοῖς λεγομένοις, καὶ τὸ φρόθυμον καὶ ζητητικὸν τῆς σῆς φιλομαθοῦς ἀκοῆς, ἵνα ἐξαρχῆς παραδίδωσι πᾶσαν ἐμὲ καθυπέχειν, μηδενὸς ἄλλου περιεσπῶντος αὐτὸν, ἢ τοῦδε τῆ διηγήματος, ὑποτύρροντος. τοῦτο δέ μοι ἔοικε. φιλοῦσι γὰρ ἀεὶ τὰ ποθούμενα τῆ φραγμάτων, ἀναγκαίοις δεσμοῖς, καὶ τὸν λέγοντα περὶ αὐτῶν κατέχειν, καὶ τὸν ἀκούοντα· καὶ οὐκ ἂν ἐκ τῶν ἡδέως καὶ ῥᾳδίως, ἀπὸ ὄψεως τῆ ἡδίστου θεάματος, ἀπὸ ἀκοῆς τῆ πρωτίστου ὑποτρύτου ἀκουσμάτων· ἀπὸ λόγος ἡδὺς, τῆς ὁρμῆς ἀναπαύοιτο, μίσει δὲ φθάσῃ τὸ πέρας, φρὸς ὃ κατ' ἀρχὰς ἐπείγεται. πλεῖν εἰ δοκεῖ πάλιν ἀναδραμοῦμαι φρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον ἐκ πόλιν. μίσει γάρ τινος, ὡς ἐν κατόπτρῳ τὸν ἀνδριάντα διαμορφοῦμαι, καὶ ταῖς ἔξωθεν ἐκ χρωμάτων ποικιλίαις ἀπεικονίζειν πειρώμενα τὸ ἀρχέτυπον, εἶδον αὐτοῖς ἐκείνοις ὑπυχεῖν διὰ τῆ καιρίων διηγημάτων τοῖς φράγμασιν, ὡς ἂν γνωσιμώτερον εἴη τὸ ἀμυδρῶς πῶς παραδηλούμενον. Θεσσαλονίκην γὰρ, ὁποία τυγχάνει τῆ λόγῳ διαγράψαι καθόσον εἶόν τε καθαρχὰς ὑποχόμενοι, καὶ τίς ἦσα φρότερον, εἰς τὶ μεταχώρησε ὕστερον, τοῖς περὶ αὐτὴν ὥσπερ ὑποκλαπέντες, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς ἂν εἴποι τις, μίσει τοῦδε σχολάσαντες διηγήμασι, κινδυνεύομεν βραδύνοντες τὸν τῆ καιρίων διήγησιν. χρεὼν οὖν ἐστὶ καὶ πάλιν φρὸς αὐτὸν ἐπανιέναι τῆ λόγῳ, καὶ τὸ

D

E

ἀνθρώπων περὶ αὐτὴν καταμαθεῖν κάλλος· εἶπε ὕπου γε τῶν πάλαι ἐξεπλήττε τὸ ὑστέρῳ τὸ μέγιθος, ἵνα ὅσον φασὶν τῇ ἄλλων πόλεων ἀσυγκρίτως ὑπερπρέπουσα, τοσοῦτον ἀξία κρίνοιτο παρὰ πᾶσιν θρηνεῖσθαι καὶ καταπτίζεσθαι.

η'. Εἴπαμεν ὡς εὖρεῖα τίς ἡ μεγάλη ἡ πόλις, καὶ τῷ περιέχοντι πολιῷ τὸ ἥμισυ χῶρον ἐναπολείσασα. ἀλλ' ὅσον μὲν τὸ τεῖχος τὸ χέρσον ἀποσκαπτεῖ, ἐρυμνότατόν τέ ἐστι, καὶ τῷ πάχει τὸ οἰκοδομῆς κατωχυρωμένον, τῷ ἔξωθέν τε περιτειχίσματι τὸ ἀσφαλὲς πάντοθεν συμπεφωνῶ, προβόλοις τε καὶ ἐπάλξεσιν ἅπασι καταπεπυκνωμένον, καὶ μηδεμίαν ἀνάγκην φόβου τοῖς οἰκήτορσι παρεχόμενον. τὸ δὲ πρὸς νότον αὐτῆς, χθαμαλόν τε ἐστὶ πανταχῆ, καὶ πρὸς πόλεμον ἀπαράσκευον. εἶναι γὰρ τῷ μηδεμίαν ὑποβολὴν προσβολῶν βλάβης ἐκ τῆς πρὸς θάλασσαν, ὁ Τεχίτης πάλαι τὸ οἰκοδομῆς κατημέλησε. φέρεται δέ τις καὶ παλαιὸς λόγος μέχρις ἡμῶν φθάσας, ὡς ἀτείχιστος ἦν ἐξ ἐκείνου τῆς μέρους ἡ πόλις χρόνους πολλοὺς, εἰ μὴ τῷ δίκην ποτὲ τῆς Μηδῶν Ξέρξου, πλωτοῖς γέφυραις πατρομένην, καὶ τῆς Ἑλλάδος γραπτοδέσμιον, καὶ πολλῶν πλοῦτον ἐπιφερομένην, ὁ τῆς Ῥωμαίων τὰ σκῆπτρα κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἰθύνων, μικρόν τινα, καὶ ὡς ἐκ τῆς παρατυχόντος φραγμοῦ, τῇ τῇδε περιέθηκε μέρει. ἀφ' οὗ δὴ χρόνου καὶ μέχρι τῆς δεῦρο, τὰ αὐτὰ πᾶσι ξυμπέφυκε· κἀκεῖσε τῆς ἐκεῖθεν βλάβης, ὡς ἔπος, κἂν ἐν ὑποψίᾳ, τιθέντες ἰσομένης. εἰ γὰρ καὶ πολλοὺς πολλάκις ἀνέτλη πολέμους, καὶ λίαν σφοδροτάτους ἡ πόλις, πρός τε ἐκ τῆς Βαρβάρων, καὶ αὐτῇ ἧς τε συνομορούντων Σκυθῶν, πᾶν εἶδος ἀμυνηρίων κατ' αὐτῆς ἐπινοουμένων, καὶ φάσμα δίκην τῆς πλήθει τῆς στρατιᾶς εἰσρέοντος, καὶ μηδὲ ὑποφύρειν τὰ ἀπειλοῦν αὐτῇ φιλοτεχνούντων· καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἦσαν ἀπάθειαι τε ὁρμαὶ, καὶ ποικίλη τινὶ πανοπλίᾳ πεφραγμένου· ἀλλ' οὖν ἄρα περίγειος ὤσπερ ἡ μάχη, καὶ δι' ἀφόδου τὰς ἐπιβουλὰς, τῇ ἀσφαλεῖ τε τείχους τε ἐφόδου ὑπεκκλίνασα, καὶ τῇ σωτῆρος αὐτῇ καὶ θερμῶς ὑπερμαχοῦντι, λέγω δὴ τῷ πανσέβαστῳ μάρτυρι Δημητρίῳ, τε ἑαυτῆς σωτηρίαν καταπιστεύσασα. ἐκ πολλῶν γὰρ αὐτῇ κινδύνων αὐτοῦ ὁ Σωτὴρ ἐρρύσατο, καὶ τὸ νικᾶν αὐτῇ, καὶ μάχῃ τῷ πολέμῳ πειραθείσῃ, πολλάκις συμπαθῶς ἐχαρίσατο. ἀλλὰ ταῦτα τε τῷ θαυμάτων αὐτῷ βίβλοις ἐξηγῆσαι παραχωρήσαντες, ταῖς ἐξῆς ἡμεῖς τῷ ὧδε λιχθέντων ἀροίμεθα.

θ'. Ἣν δὲ καὶ τε ῥηθείσας αἰτίας ἀναπαρα κινδύνων πασῶν ἡ πόλις. ἐξότε γὰρ ἡ κολυμβήθρα τε ἁγίου Βαπτίσματος τὸ τῶν Σκυθῶν ἔθνος τῇ Χριστοῦμιμον λαῷ συνεμόρφωσε, καὶ τὸ τε διαβολικὸν γάλα κοινῶς ἀμφοτέροις διειλκυσε, πάντων μὲν αἱ τε πόλεων φάσεις, αἰεῖπε δὲ τε ἐπεργείας ἀπὸ σφαγὰς ἐπιπεδοῦσα μάχαιρα, καὶ τὰ προλεχθέντα τῇ μεγαλοφωνοτάτῳ τε Προφήτῃ Ἡσαΐᾳ ἐπεργῶς ἐν ἡμῖν ἐπληροῦτο. Δι' μάχαιραι γὰρ ἡμῶν μετῆλθον εἰς δρέπανα, καὶ αἱ ζιβύαι εἰς ἄροτρα, καὶ πόλεμος ἐκ ἐδαμοῦ· καὶ τε περίχωροι ἅπασαι εἰρήνῃ καρποφορούσαι, καὶ ἀφθονία ἐκ ἀφθονίας ἀφορμὴ, ἵνα καὶ εἰς τόδε ἡμεῖς ἀπολαύομεν. ἔνθεν αἱ τε γεωργίας ἀρθονίαι, ἐκεῖθεν αἱ τε ἐμπορίας χορηγίαι. γῇ γὰρ καὶ θάλασσα λειτουργεῖν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς παρεσκεύασαι, πλουτίαν καὶ ἀδάπανον τε περὶ ἕκαστον ἐφοδιασμόν. ὧν γὰρ ἐκ ἐδεῖτο, ἢ ἐκ ἀντιπαρέσης ἔχουσα πρὸς παρηγορίαν ἡ γῆ, πόντον παρ' ἑαυτῆς ἡ θάλασσα τοῖς χρῶσιν μεταπεμπόμενα, καὶ ταῖς ἀλκαῖς συνεισκομίζουσα, ἐκ ἐνδεῖς τὰ λεῖπον ἐδίδου τοῖς χρῄζουσι. τί δὲ τῇ

mus, primamque illius pulchritudinem ac claritatem noscamus, ac tum deinceps ejus, quam perpessa est, ruinæ ac cladis magnitudinem referamus, ut, quantum reliquis urbibus incomparabili excessu præstare videbatur, tantum digna judicetur, quam communi omnes luctu prosequantur, ejusque miseratione ducantur. *Edit. Paris. pag. 324.*

VIII. Diximus quam latis pomeriis atque ambitu, magnaque civitas, & quæ vastum limitem eo intercludat: sed murus continentem versus, tutissimus est, & structuræ crassitie munitissimus, exterioque muro ac propugnaculo tuta undique munitione obseptus, propugnaculis & pinnis omni area constipatus, nec ullam oppidanis justi timoris necessitatem præbens. Pars illius ad Notum, humilis est ac prorsus depressa, belloque plane inutilis. Nam reor, Artificem, quod nullam antiquitus ex maris ora hostium aggressionem metueret, structuram neglexisse. Fertur vero antiquo rumore, qui ad nostra hæc tempora pervenit, Urbem, ex ea parte, per multos annos omni muro septoque caruisse; ac donec Xerxis quondam Medorum Regis, timore (ejus scilicet, qui terram navigabilem fecerat, & copiosis agminibus Græciæ bellum indixerat) Romanarum rerum Dominator, pusillo, & ut sese occasio tulerat, aggere, eam partem circumsepsit; qui ipse agger ex eo tempore, ad hoc ævi substitit: nullam inde noxam, atrocisque rei suspicionem umquam fore existimans. Licet enim pleraque sæpius bella, eaque crudelissima, civitas, tum Barbarorum, tum finitimorum Scytharum, machinamenta & oppugnantium astus varios excogitantium, arenæque exæquatis copiis intuentium, ac cunctos minus terrentium (erant namque effrænato impetu, & armorum omni genere septi) sustinuerit: cum esset terrestris conflictus, insidias eludebat, hujus muri securitate irruptionem declinans, solitoque atque fervente suo defensori) glorioſissimo nempe Martyri Demetrio) suam concredens salutem. Ex multis enim periculis Servator hic patriæ ipsam liberabit, nec raro, cum necdum etiam bellum experta esset, victoriam perhumane concessit. Verum hæc libris, qui de illius Miraculis extant, narranda permittentes, ea prosequamur, quæ deinceps sequuntur. *Murus ad continentem firmissimus; ad Austrum & mare, debilis.* *Demetrius, Thessalonicæ continuus patronus ac vindex.* *Extat nobis ejus Miraculorum locupletissimus liber.*

IX. Civitas igitur, ob eas, quas dicebam, causas, omnis periculi secura agebat. Quo enim ex tempore Scytharum gens, sacri Fontis aquis abluta, ac Christiano populo sociata, pari illi munere pietatis lac fugere destinaverat, urbium desolationes finem habuerant: ad cædes instructi ensis mucro inhibitus erat retusumque ferrum: ac, quæ olim Prophetarum vocalissimus Esaias fuerat vaticinatus, nostro hoc ævo adimpleta conspiciebantur. Nostri enim gladii transierant in falces, & lanceæ in vomeres; nec usquam bellum erat: omnesque ubique finitimæ gentes in pace agebant; nullaque erat commodioris vitæ ratio ac occasio, qua non affatim frueremur. Inde frugum ubertas; inde mercaturæ emolumenta. Terra enim & mare ab initio ad præstandum nobis obsequium constituta, uberem sponteque paratam quandoque suam gratiam munusque conferebant. Quæ enim terra minus suppeditabat, aut ex se proferre non satis erat idonea, hæc mare, mer- *Scytharum sacro baptismati imbutorum indoles. pag. 325.* *Isaiæ.* *Thessalonicæ felicitas.*

Hospitum frequentia tricto per eum publico itinere.

clmoniorum solertia comparata atque navibus invecta, quod egentibus deerat, abunde supplebat. Quid vero etiam undequaque adventantium primum dixerim, ac quibus præcipue nos cives amice acciplebant, sua tribuentes, atque vicissim nostra recipientes? Nam cum via publica ab occasu ad ortum per medlam hanc Urbem duceret, cogeretque viatores in ea moras interponere, & quæ in usum suum essent, parare, quicquid quis bonorum dicat, ex illis consequebamur, nobisque proveniebant. Hinc promiscua ex omni hominum genere multitudo, tum indigenarum, tum quoquo modo hospitio receptorum, plateas semper circuibant: ut facilius sit arenas maris numerare, quam eorum qui forum occupant, ac qui commerciis miscebantur, censum inire. Hinc auri, argenti & pretiosorum lapidum ingentes ac copiosi thesauri vulgo accrescebant; vestesque sericæ, perinde atque aliis laneæ excogitabantur. Aliarum vero materiarum, æris, ferri, stanni, plumbi, vitri, quibus ad ignem opus facientes artes vitam tuentur ac fovent, vel meminisse superfluum duco, tanta scilicet eorum copia, ut ex illis urbs quædam alia extrui atque perfici posset.

Omnium inde affluentia, Urbisque opulentia.

Thessalonicæ ex disciplinis claritas ac felicitas.

X. Hac itaque ratione, omni ex parte rebus prosperis ad voluntatem fluentibus, Urbe fortunata, & artificum ingeniis condecorata, nec non ædificiorum magnificentia superbiens, num vel legum observatione, vel civilis rei ordinibus, vel dicendi gloria atque doctrina aliis inferior erat? Minime vero: Nam illi scientia æque curæ erat, ac visus oculis: æquitas pariter, haud aliter ac vitæ negotiatio: vidisseque juvenum ac adolescentum pubem, nulli præterea, quam disciplinis ac litterarum studiis vacare, unde scientiæ & artes robur obtinent.

Edit. Paris. pag. 326.

Litterarum studium.

Musica.

Harmonicæ vero Musices cantiones, aut canentium suavissima mele, Deique laudibus ac Clero mancipatorum studia dicturus; haud equidem scio, quibus ea modis exprimam. Ad hanc enim usque narrationem, nescio quomodo orationis impetu raptus, ac velut propriæ insciliæ ac ruditatis oblitus, conabar moderate, & ut non alius quispiam harum valde imprudens rerum, ignarusque omnium ac stupidus, quæ a tua virtute rogatus eram, scripto digerere ac explicare; exinde vero, ac præcipue quod suavium canticorum ac melodiarum mihi incidit mentio, quo me vertam, nescio, aut quo sermonis ducam lineam: quodnam item dulcissimarum concinnarumque modulatarum cantionum illarum omittam, quibus mortales cum cælestibus Potestatibus psallebant, ac dies festos agebant. Etenim si quis eam modulantiam, quam uno ore in unum congregati omnes, divinis canticis, in publicis conventibus, ad Deum emittebant, Angelorum sonis concelebrantium, ubi lætantium omnium habitatio est, assimilaverit, is a scopo veroque ne vel minimum aberraverit.

Divinæ laudes & cantica in Ecclesiis.

Psal. 41. 5. & 83. 3.

XI. Templa enim quædam præmagna ac magnifica varioque ornatu pulcherrima, per mediam urbem extantia ac exposita, veluti communia Numinis propitiatoria; cum primis vero, interque ea præcipuum, omnium effectricis divinæ & supersubstantialis Verbi Sapientiæ; itemque semper Virginis immaculatæ ac Deiparæ; nec non (cujus supra meminl) glorioslssimi præclarique victoris,

Præcipua Thessalonicæ Templa ac Basilicæ.

A ἀπανταχόθεν ἐπιδημούντων εἰπεῖν ἀρξάμενος, ἢ μάλιστα οἷς ἐφιλοτιμοῦντο τοὺς πολίτας ἡμᾶς, τί παρ' ἑαυτῶν δίδοντες καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἀντιλαμβάνοντες; λιωφόρου γὰρ δημοσίας τῆς πρὸς ἀνατολὴν ἀγούσης ἀπὸ τῆς δύσεως, διὰ μέσου τῆς πόλεως, καὶ ἀναγκαίως πάσας τοὺς παροδεύοντας πρὸς ἡμᾶς ἐκδιατρίβειν, καὶ τὰ πρὸς ἃ χρείαν παρίζεσθαι, πᾶν ὁτιοῦν ἂν εἴποις τις τῶν καλῶν, ἐξ αὐτῶν ἐκαρπούμεθά τε καὶ προσεκτώμεθα. ἐνθεν καὶ παμμιγὴς τις ὄχλος ἀεὶ περιεῖχε τὰς ἀγυιὰς, τό τε ἀυτοχθόνων, καὶ ἅ ἄλλως ἐπιξενουμένων· ὡς δ' ἐχρῆστον εἶναι ψάμμον παράλιον ἐξαριθμεῖν, ἢ τοὺς διὰ ἀγορὰν διοδεύοντας, καὶ τὰ συναλλαγμάτων πανημέρων ἢ μέθοδον. ἐκπύθεν χρυσίου καὶ B ἀργυρίου, καὶ λίθων τιμίων παμπληθεῖς θησαυροὶ τοῖς πολλοῖς ἐγίνοντο, καὶ τὰ ἐκ Σηρῶν ὑφάσματα· ὡς τὰ ἐξ ἐρίων τοῖς ἄλλοις ἐπινενόητο. Περὶ γὰρ τὰ ἄλλων ὑλῶν, χαλκοῦ καὶ σιδήρου, καστίτερόν τε καὶ μολίβδου καὶ ὑέλου, οἷς αἱ διὰ πυρὸς τέχναι τὸν βίον συνέχουσι, καὶ μονοθλιῶσι μόνον παρέλκον ἡγοῦμαι, πονηρὸν ὄντων, ὡς ἄλλου τινὰ δυνάσθαι πόλιν δι' αὐτῶν δοκεῖσθαί τε καὶ ἀπαρτίζεσθαι.

ί. Οὕτω δὲ πανταχόθεν εὐθηνουμένη καὶ πλουτίζουσα, ταῖς τεχνικαῖς τε καλλωπισμέναις μεθόδοις, καὶ ταῖς τῶν οἰκημάτων ὑπερηφανουμένη λαμπρότησιν, ἆρα ταῖς ἐκ νόμων παραπρήσεσιν, ἢ ταῖς περὶ τὸ πολίτευμα τάξεσιν, ἢ ταῖς περὶ λόγους αὐχήσεσιν ἐφαίνετο τῶν ἄλλων ἐκδεῶς ἔχουσα; ὄμβρου. ἐκπυδάζετο γὰρ αὐτῇ γνῶσις, ὡς ὀφθαλμοῖς βλέψις· καὶ εὐνομία, ὡς ζωῆς πραγματεία. καὶ εἰδὼς ἂν περὶ μυδὲν ἄλλο ἢ σπάζουσαν τῶν παίδων κῆρας σχολάζουσαν, ἢ περὶ λόγους, ἐξ ὧν ἐπίστημαι κἀγὼ τέχνας τὸ κράτος ἔχουσι. Τὰ δὲ περὶ τῆς ἁρμονίας μυστικῆς τῶν ᾀσμάτων, ἢ τῶν ᾀδόντων τὰ ψυχοτερπῆ μέλη, καὶ τῶν τῷ Θεῷ κεκλημένων σπουδάσματα, ἐπὶ τῷ λόγῳ σιγάσω. πῶς δὲ τοὺ τούτων ἐξηγράψωμαι ὕλωσιν; μέχρι γὰρ τοῦδε τοῦ διηγήματος, οὐκ οἶδ' ὅπως τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου συναπαχθείς, καὶ τῆς οἰκείας ὥσπερ ἰδιωτείας ἐκπεσὼν, ἐπειρώμην μέτριον πῶς, καὶ ὡς οὐκ ἄν τις ἄλλος τῶν λίαν Dἀμαθῶν καὶ ἀγροίκων, τῶν παρὰ τῆς σῆς ἀρετῆς αἰτηθέντων τοῦ ὕλωσιν ἐξηγράφεσθαι· τὸ δ' ἀπὸ τούτου, καὶ μάλιστ' ὅτι τῆς εὐρύθμου τῶν ᾀσμάτων ἐμνήσθην ἡδυφωνίας, οὐκ οἶδα τίς γένωμαι, ἢ ποῖ τῷ λόγῳ χωρήσω. ποῖον δὲ παραλείπω τῶν ᾀδίσων ἐκείνων καὶ ὑπάκτων μελῳδημάτων, οἷς συνέψαλλον καὶ συνόρπαζον ἄνθρωποι ταῖς οὐρανίαις Δυνάμεσιν. εἰ γάρ τις τοῦ μοῦσαν ἐκείνου τοῦ ἐκ παντὸς στόματος ὑφ' ἓν τῷ Θεῷ ἀναπεμπομένου τοὺς ὕμνους ἐν ταῖς πανδήμοις συνάξεσι, τῷ ἤχῳ τῶν ἐορταζόντων Ἀγγέλων, ἔνθα εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία, ἐξεπονήσατο ἀλήσεσι, οὐδὲν τῶν δίκαιος ἁμαρτήσεται.

E ιά'. Ναοὶ γάρ τινες παμμεγέθεις καὶ περικαλλεῖς τῇ ποικίλῃ ἁρμοσμένοι, καὶ μέσῃ προβεβλημένοι τῆς πόλεως, ὥσπερ τινὰ κοινὰ πρὸς τὸ Θεῖον ἱλαστήρια, καὶ πάντων μάλιστα ὁ τῆς παμπρεπῶς καὶ θείας τῆς ὑπερσοφίας Λόγου Σοφίας οἶκος, καὶ ὁ τῆς Ἀειπαρθένου παναγίας καὶ Θεομήτορος· ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τῆς ἀρωλιχθέντος πανευδόξου καὶ καλλινίκου Μάρτυρος Δημητρίου, ἔνθα τῆς θείας

ἄθλως διώκοντι, καὶ τὸ βραβεῖον τῆς νίκης ἐδίξατο· οἱ A
καὶ ἅπαντα δῆμον, ἐν ᾧ πανηγύρεσι ἑπομένοις τῇ
ἑορτῇ ἡμέραις, ἐν ἑαυτοῖς ἐκκλησιάζοντες, ἀσυλλά-
ληπτον ἐφροντίδα καὶ πνευματικὴν χαρμονὴν τοῖς συ-
νοῦσιν ἐβράβευον. ἐκκλήρωτο γὰρ ἐν ἑκάστῳ τῶν
τάγματα ἱερέων, δι' ὧν ἡ μυστικὴ πλήρεται λατρεία,
καὶ Ἀναγνωστῶν συστήματα, δι' ὧν ἡ τῶν ᾀσμάτων ἀκρι-
βάζεται ὑμνῳδία, ἀμοιβαδὸν τοὺς στίχους ἀλαλάζοντες,
καὶ ἐν χειρονομίαις τῶν μελῶν ἐν φθόγγοις ἑστῶτες,
καὶ μιγάλῳ τινὶ καὶ ἀξιοθέατον χορείαν συνιστῶντες,
τῇ τε εἴδει ἐν ἀτράπτοις στολαῖς τὰς τῶν ὁρώντων θέλ-
γοντες ὄψεις, καὶ τῇ τεχνωμένῃ τῶν ψαλμῶν λύρᾳ τὴν
ἀκοὴν καταπήγοντες. τί γὰρ ἂν ἐκεῖνα φρὸς τοῦτο ἐν ὄμμασι φ
μυθικὸς Ὀρφεὺς, ἢ ἐν Ὁμηρικὴ Μοῦσα, ἢ τὰ τῶν Σει- B
ρήνων λυρήματα, τῇ ψευδεῖ τῶν πλασμάτων ἀναγρα-
φούσῃ, ἐς λόγος μὲν ἐπαίνων ἀξίας ἀληθῶς, φύσει
δὲ ψευδῶς τοὺς ἀνθρώπους πλανῶσαι ἐφ' ὅσον ἀκοὴν
ἀνδραποδίζωνται. μᾶλλον γὰρ ἐν τούτοις ἐψευδοκτύπη-
σαν οἱ Ἕλληνες, ἐν ἀληθῆ γνῶσιν τῶν πραγμάτων ἀ-
φορμῶντες, καὶ ταῖς κενολογίαις καθ' ἑαυτῶν ἐπλη-
σάμβουν. ἡμῖν δὲ, καὶ τὸ σεβαζόμενον ὄντως ἀληθὲς,
καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ὑμνούμενον.

ιβ'. Ἔνθα δὴ μοι καὶ θάμβος ἐπῆρχεται καὶ φρίκη,
καὶ ἔκπληξις, ὅταν τῷ νοῒ λάβω, πῶς ὁ τοιοῦτος
καὶ τοσοῦτος ὕμνος, ὁ μέτρα τινὶ τῶν ἄλλων προσφε-
ρομένων θυσιῶν τῷ μεγέθει ἐξομοιούμενος, ἀθρόος
πως ἐσίγησε, καὶ εἰς ὀλὺν ὠλογίθη, καὶ ὡς ὄναρ ὑ- C
πανεχώρησε. πλὴν γε τοῦτο λογίζομαι, ὅτι ἐν ταῖς
ἁμαρτίαις ὄντες, τὰ θεῖα, καὶ ἐν ψαλμῳδοῖς ἐδιη-
γούμεθα δικαιώματα, καὶ τὸ μοχθηρὸν ἡμῶν τῶν
βίων ἀδόκιμον τὸ περιφανὲς τοῦτο καὶ σεβάσμιον
ἀπεργάσατο· ἀνάξιον κρίνασα τὴν Θεοῦ βιβλίοις καὶ
ἐναγίοις χείλεσιν ὑμνεῖσθαί τε καὶ γεραίρεσθαι. μι-
κρὰ γὰρ τινος ἐν ἀληθῆ αἰτίαν τῶν πάντα κίνδυνον
ἐπεισελθεῖν ἡμῖν εἰς μέσον ἐν παρεσκεύῳ, ἵν' ἔ-
χωσι γνῶναι ἅπαν τὸ καθ' ἡμᾶς ὑποδείγματος οἱ
μετέπειτα, ὅπως δεῖ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀλη-
θινῷ, καὶ ἑαυτὸς ὑπεράνω πάντος ὀλέθρου ἱστάναι,
ἵνα μὴ τοῖς ὁμοίοις ἡμῶν τῆς κακίας ὑπολιθαίνον-
τες πλημμελήμασι, ἐν θείαν ἀγανάκτησιν ἐφ' ἑαυ- D
τοὺς ἐπισπῶνται. ὑδὲ γὰρ ἄλλο τινὸς ἕνεκα τῆς μι-
γάλης ἀπειλῆς ἐκείνης, ἧς καὶ μεμνημένος ἐξέστα-
μαι, ἐν πεῖρας γενόμενος, ἀλλ' ἢ ἐν μοχθηρᾶς
καὶ κακῆς προαιρέσεως, εἴ τι ἐν τῷ παρηλλαγμέ-
νον καὶ ἑτερον τῆς τε πολιτείας καὶ τῶν ἠθῶν,
τῶν συνεισιόντων τῇ πόλει ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ τό-
που, ἄλλων ἄλλό τι συνεισφερόντων κακὸν, καὶ τού-
τῳ τῷ πλησίον μεταδιδόντων. καὶ γὰρ δὴ ἐν τοῖ-
μῷ ἀφθονεῖν τῶν χρεῶν χορηγίαν, οἱ τῶν πλη-
σίον χωρῶν καὶ πόλεων ἄνθρωποι ἐν ταύτῃ τὴν οἴ-
κησιν μετελάγχανον, καὶ μάλιθ' ὅσοι ταῖς ἤδη
προαλωθείσαις νήσοις ἐκ τῶν δυσωνύμων Ἀγαρη-
νῶν ἐπιδρομῆς ὑπελείφθησαν, ἐπὶ τὸν δὲ προσέ-
φευγον, μεθημίαν, ὡς ὑπελάμβανον, ἐν αὐτῇ πο-
λεμίων φροντίδα, τὴν λοιπὴν ποιησόμενοι· εἴ τι δὲ
πάλιν διὰ τὸ ἀνειμένον τῆς τρυφῆς καὶ ἀφρόντιστον,
καὶ πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν ποικίλον τῆς χρείας καὶ ἐ-
πιτήδειον, ὥσπέρ τινα λήθην πεπόνθαμεν τοῦ Θεοῦ,
μακράν τινα καὶ ἀδιεξόδευτον πλανώμενοι πλάνην.
καὶ καθὼς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, Ἕκαστος ταῖς ἰδίαις

Demetrii Martyris, ubi divina peregit certamina, & victoriæ palmam reportavit; Hæc nimirum, reccurrentibus per anni circulum festorum solemniis, universæ multitudinis in se concionem cogentia, lætitiam inenarrabilem, & spiritale gaudium conveniis inferebant. In horum siquidem singuli Sacerdotum ordines Cleri matriculam implebant, quorum opera mysticus cultus resque sacra peragitur; Lectorum item cœtus, qui concinendis canticis diligentiam habeant, & alternis versus tinniant, mannmque motibus modulationum sonos disponant, ac magnam quamdam digneque spectabilem choream constituant; tum effulgente vestium forma spectantium oculos demulcentes, tum artificiosa psalmorum lytra auditum oblectantes. Quid enim erat, si hæc cantica consideres, fabulosus Orpheus, aut Musa Homerica, aut Sirenum deliramenta, ficticonum mendaciis digesta, ut nulla laudum vera ratio sit, sed falsi rumores, mortalium genus seducentes atque errori mancipantes? Frustra igitur in his Græci crepantibus buccis sese jactant, qui vera rerum scientia careant, vanisque sermonibus ipsi sibimetipsis pugnent: Nobis vero tum Numen verum est, tum ipsum quod canimus laudisque obsequio frequentamus.

Sacerdotum λατρεία re sacra & Eucharistica.

Lectorum cœtus, psallentium chorus.

Edit. Paris. pag. 327.

XII. Hic mihi & admiratio subit, incessitque horror ac stupor, dum mente recolo, quomodo talis & tanta modulatio, ipsa nulli non alii hostiarum, quæ Deo offeruntur, magnitudine præstans, sic repente conticuit, & in nihilum abiit, velutque somnium abscessit. Enim vero hoc recogito; nempe cum in peccatis essemus, juxta Psalmistæ sententiam, divinas enarrabamus justitias, morumque nostrorum improbitas, illustrem hunc ac venerabilem cultum, reprobum effecit; indignum judicante Numine, prophanis impurisque labiis laudari se honorique haberi. Quousque enim tandem veram causam, qua quam nobis omnis hæc illata malorum vis, in medium non adducimus, ut nostro exemplo discant posteri, quonam pacto colendus sit Deus vivus ac verus, seque ab omni servent immunes interitu, ne iisdem atque nos delictis obnoxii, divinam in se attrahant indignationem. Nam nulla alia causa, immanis illius pœnæ iræque, cujus vel sola memoria extra mentis sedem exeo, periculum fecimus, nisi ob pravam perdicamque voluntatem; sive propter dissonos diversosque mores ac ingenia seu instituta, omni ex gente ac loco in urbem confluentium, atque aliud alias malum importantium, ac cum proximo illud communicantium. Nam propter eam, quam diximus, uberem rerum in vitæ usum suppeditationem, vicinarum regionum atque urbium incolæ mutatis sedibus, in hac habitationem locabant; ac præcipue qui ex captis jam Insulis per impuros Agarenos, illorum grassationi superstites fuerant, ad eam confugiebant, nulla deinceps, ut sibi videbatur, hostium cura solicite, atque in eam rationes suas transferebant; sive rursus etiam propter molles deliciis, nullisque studiis animum implicatum; tum ad omnem libidinem, ita usu subministrante, proclive ingenium, velut in Dei quamdam oblivionem venimus, longo quodam & inextricabili viarum errore ab illo abjuncti. Ex-

Psal. 49. 5.

Depravati Thessalonicenses mores.

Civitas, hominum vitio-rumque fœcia colluvies.

Deliciarum ac libidinis malum.

pag. 328.

ut ait Apostolus; Unusquisque desideriis nostris ambulabamus, ad omnia licenter scelera procurrentes, & viam quæ ad virtutem ducat, pro nihilo habentes.

XIII. Quod enim malitiæ genus, ut verum dicamus, in nobis non exercebatur? fornicationes, adulteria, immunditiæ, odia, mendacia, furta, lites, contentiones, convicia, iræ, rapinæ, injustitiæ; & malorum omnium causa, invidentia, commune omnium studium & quotidianum, atque forensis meditatio erat. Neque enim ullus nostrum hoc fatebatur, ut de proximo bene mereretur, sed ut illi invisum aliquid malumque inferret, stolide machinabatur. Nec ut ex suo egenti tribueret, implens quod misericordiæ est, animo reputabat; sed ut de alieno substantiam augeret, gentilibus suis pugnabat: cum se invicem deriderent, mutuo cæderent, alter alteri calumniam strueret ac detraheret; nullum non malum secum ipsi excogitarent, pupillos suffocarent, viduarum fines invaderent, inimicitias necterent. Enimvero quis horum omnium exitus? Torpet animus, rerumque magnitudini linguam injicere horret; ac nec rursus malorum, quibus jam perfuncti sumus, meminisse sustinebam. Quia tamen fieri non potest ut istiusmodi narrationum memoriam vitemus, qua ratione nova quædam ac terribilis narratio mundo relicti sumus, periculi magnitudinem narraturus accedo, ut & ipse cognoscas, quænam sint peccati obsonia atque præmia. Cum enim luxu perditi essemus, voluptate liquesceremus ac mollitie flueremus, malisque omnibus institutis vitam duceremus; cum, ut Psaltes concinit, *Omnes declinassent; simul inutiles facti essent, nec esset qui Deum requireret*, tunc tremendum illud minarum pondus expetti sumus; quinimmo (ut verius dicam) eversionis, seu justæ retributionis.

Rom. 6. 23.

Psal. 13. 3.

XIV. Et considera hic quoque Dei humanitatem, qui non vult mortem peccatoris, sic ut convertatur, & vivat. Cum enim sciret projectam sceleratissimamque animi nostri ad mala pronitatem, quid machinatur ac consilii init, ut perditum illum furorem inhibeat, & ad conversionem inducat? Primum quidem, quæ dicta a nobis est, Berrhoeam, urbem finitimam, cum tota vicinia, terræ-motu quassavit, adeo ut multi eo oppressi perierint. Quid inde disponens ac procurans? Ut nos scilicet, malorum divina ultione aliis indictorum sensu percepto, tandem aliquando a propriis ipsi malis abstineremus, actusque nostros ad virtutem dirigeremus. Deinde, quia ne illo quidem casu de veteri vigente in nobis consuetudine quicquam remiseramus, aliud machinæ genus transit, in aliis ante specimen edens ejus calamitatis, quæ nobis ipsis obventura esset, dum nulla pœnitudine peccaremus. Demetrias namque sic dicta, Græciæ alia urbs, haud longe a nobis dissita, tum accolarum frequentia, tum rebus aliis, quibus urbes alium sapere ac gloriari solent, supra finitimas alte supercilium tollens, haud multo ante nostræ urbis excidium in Barbarorum potestatem venit. Obsessa enim ac capta, ut pene omnes qui in ea erant, gladio ceciderint, nihil aliud cogitandum animis ingerebat, quam fore ut qui in malis perseveraremus, parem in nos ultionem exciperemus, & ut velut in animata columna ac cippo, quæ nobis debita essent mala diraque, perscripta legeremus.

Edit. Paris. pag. 329.

Berrhoea terræ-motu quassata.

Demetrias capta atque excisa.

A ἐπιθυμίας ἱπορδόμεθα, ἀδιῶς καὶ πάσης ἁμαρτίας χωροῦντες, καὶ τῆς πρὸς ἀρετὴν ἀγώνης μηδεμίαν ποιούμενοι ἐπιμέλειαν.

ιγ'. Ποῖον γὰρ εἶδος κακίας, εἰ δεῖ τ' ἀληθῆ εἰπεῖν, ἐν ἡμῖν οὐκ ἐφαίνετο; πορνεῖαι, μοιχεῖαι, ἀκαθαρσίαι, μίσοι, ψεύδη, κλοπαὶ, ἔριδες, φιλονεικίαι, λοιδορίαι, θυμοὶ, πλεονεξίαι, ἀδικίαι· καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν κακῶν, φθόνος, κοινὸν ἐμμελέτημα καθ' ἕκαστον καὶ ἀγοραῖον λῆρος. ἐπὶ γὰρ ὅσοις ἡμῶν τῷ πλησίον φαύλως καλῶς εἶχε, ἀλλ' ὅσοις αὐτῷ τῶν βελτίστων ἐπενεγκεῖν τι φρενοβλαβῶς ἐτετάκεσαν· ἀφ' ὅσοις ἐκ τοῦ οἰκείου μεταδοῦναι τῷ χρῄζοντι τὸ συμπαθὲς πλεῖον ἐβεβούλητο· ἀλλ' ὅσοις ἐκ τοῦ ἀλλοτρίου τὸ οἰκεῖον πλουτῆσαι πρὸς τὸ ὁμόφυλον διημάχετο· καὶ ἀλλήλοις ἐφωνοβόμβουν, ἄλλους πλήττοντες, ἄλλους καταβάλλοντες, πᾶν ὁτιοῦν κακὸν ἐς ἑαυτοὺς ὀξυδερκοῦντες, ὀρφανοὺς ἀγχοντες, ὀρφοῖς χηρῶν ἐπιμβαίνοντες, ἔχθρας συναπτοντες. καὶ τί δεῖ τὸ τέλος τῶν ἁπάντων; ὀκνῶ μὲν ἐγλῶττας τῷ μεγέθει τῶν πραγμάτων ἐπαφεῖναι, καὶ οὐκ ἂν ἐπεξέλθοιμι τῶν ἀλγεινῶν ἐκείνων, οὓς ἤδη πεπονθαμεν, καὶ πάλιν ἐπιμνησθῆναι· ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν παιστῶν διηγημάτων οὐκ ἔστιν ὅπως ὑπεκλίναι δυνήσομαι, δι' ὧν τῷ βίῳ καινόν τι καὶ φοβερὸν ὑπελείφθημεν ἄκεστμα, λέξων ἔρχομαι καὶ κινδυνῶ τὸ μέγεθος, ἵν' εἴδῃς καὶ αὐτὸς ὁπόσα τῆς ἁμαρτίας εἰσὶ τὰ ὀψώνια. ἐν ὅσῳ δὲ

B

ἐξευρῶμαι, ἐν ὅσῳ ἐπαπαλῶμαι καὶ πᾶσιν ἀπόροις διζῶμαι ἐπιτιθέμενον· ἐπεὶ καὶ τὸ ψαλμικὸς ῥηθὲν, Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεὸν, τότε τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ἐπειράθημεν ἀπειλῆς· μᾶλλον δὲ καταστροφῆς, ἵν' οἰκειότερον εἴπω, καὶ δικαίας ἀνταποδόσεως.

ιδ'. Καὶ σκόπει κἀνταῦθα τὸ τοῦ Θεοῦ φιλάνθρωπον, τὸ μὴ βούλεσθαι τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι, καὶ ζῆν αὐτόν. εἰδὼς γὰρ τὸ ἀκαθεκτον καὶ μοχθηρὸν τῆς γνώμης ἡμῶν ἐπὶ τὰ πονηρὰ, τί μηχανᾶται πρὸς τὸ τὴν ὁρμὴν ἐπισχεῖν τῆς κακίας, καὶ ἐπιστροφῆς ἡμῶν ἐμβαλεῖν αἰτίαν; πρῶτον μὲν τὴν ἤδη λιχθεῖσαν γείτονα πόλιν, τὴν

C

Βέρροιαν λέγω, ἐπισκαπτομένην πᾶσαν τοῖς πλησίοις, ὡς πολλῶν τῶν ἐκεῖσε συλληφθέντων ἐξαναλῶσαι. τί διοικούμεθα ἐκ τούτου; ἵν' ἡμεῖς πάντες τῶν ἑτέροις ἀπαλγούντων τὴν αἴσθησιν λαβόντες, τῶν ἰδίων κακῶν ἀποχὴν καὶ ὀλίγου γοῦν ποιησώμεθα, καὶ πρὸς ἀρετὴν τὰς πράξεις ἐθύνωμεν. εἶτα ἐπειδὴ τῶν γενομένων οὐκ ἐπεδώκαμεν τῆς κρατούσης ἐν ἡμῖν παλαιᾶς συνηθείας, ἐφ' ἕτερον εἶδος μηχανῆς μεταβαίνει, τὴν καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἔσεσθαι μέλλουσαν ἀμεταμέλητα πράξεσι συμφορὰν ἐν ἄλλοις προϋποδείξας. Δημητριὰς γὰρ ὕστερον καλουμένη, τῆς Ἑλλάδος ἑτέρα πόλις, ἡ μακρὰν ἡμῶν ἀπεχουσα, πολλῷ πλήθει τῶν οἰκητόρων, καὶ τοῖς

D

ἄλλοις, οἷς μέγα καυχῶνται πόλεις, καὶ ἴσα ὑπεραιρομένη, ἡ πρὸ πολλοῦ τῆς ἡμῶν ἁλώσεως, ἔργον ἐγένετο τῶν Βαρβάρων. πολιορκηθεῖσα γὰρ, ὡς μεχρὶ δεῦρο πάντων τῶν ὑπ' αὐτὴν ἐν μαχαίρᾳ πεσόντων, οὐδὲν ἕτερον παρεῖχε νοεῖν, ἢ τοῖς κακοῖς ἡμᾶς ἐπεμίνοντας, καὶ ὁμοίαν πεῖραν τῶν πραγμάτων ἐκδέχεσθαι. καὶ καθάπερ εἰς ἔμψυχον στήλην ἐν αὐτῇ τὰ κεχρεωστημένα ἡμῖν ἀναγινώσκειν παθήματα.

ιε'. Ἀλλὰ

ιά. Ἀλλ' μηδεὶς ὑποπτευέσθω μοι οἰέσθω ταῦτα λέγοντα, ὅτι δι' ἡμᾶς αἱ πόλεις αὗται τῷ φοβερῶν τινῶν πεῖραι ἐδίδοντο. ὠφέλητο γὰρ αὐταῖς, ὡς οἶμαι, καὶ δι' οἰκείαν μοχθηρίαν ὁ κίνδυνος, ὡς καὶ ἡμῖν μετ' ἐκείνας, ἀξίας τῷ ἁμαρτημάτων ἑκάστῳ τὰς τιμωρίας ἐπάγοντος τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ ἡμᾶς ὁ τῶν τυχόντων ἀφορμὴν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπιστροφῆς καὶ σωτηρίας ἔνοχον ἐξεύρηκεν, τῶν ἐκείνων καταφορῶν οἰκείαν ἀσφάλειαν ποιούμενος. ὅμως ἐπειδὴ τὸν νοῦν ἡμῶν εἶδεν ὁ τὰς καρδίας ἐρευνῶν, πάσῃ σπουδῇ τῆς ἐπ' ἀπωλείᾳ ἀγούσης ἐχόμενον, μηδεμίαν μὲν τῷ σωτηρίων ἐντολῶν καὶ παιδευτικῶν ἐπεργειῶν ἐπολελοιπέναι, ἐξ ὧν αἰσθητικὴ καὶ πάντα ψυχὴ τὸ καλὸν μεταμαθάνει, ἀφαιρούσης τῷ χειρόνων πᾶς ἀφορμῆς, δι' ἃς ἐπέρχεται ἡ ὀργὴ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ὡς φησιν ὁ Ἀπόστολος· ἔδει δὲ τῶν κακῶν ἐκτριβῆναι, ἵνα μὴ τρίτον πλεῖον προσθῇ, καὶ ἕτερος λυμαίνοιτο. διὰ τοῦτο ἀφῆκεν ἡμῖν ἐπιτυχεῖν αὐτῶν φοβερᾶς ἐκείνου καὶ φρικώδους πληγῆς, ἵν' ἅτερ ἄλλων παθόντων ἡμεῖς οὐκ ἐδιδασκόμεθα, τοῦτο ἡμεῖς παθόντες, ἄλλοις ὑπόδειγμα ποιησώμεθα.

κε. Ἀλλὰ τί δεῖ μακρολογεῖν; καιρὸς γὰρ ἤδη τῷ καιρίων διηγημάτων ἐφάψασθαι, καὶ ἵνως τῶν ὀδυνηρῶν ἐκείνων παλιορκίαν ὑπίσημον, παρασπάσαι τῷ λόγῳ, ὡς εἶναι τοῖς μετέπειτα, ἡθικῆς ὑπόθεσιν, καὶ ἐναργῆς διδασκαλίας παράνεσιν. ἐν τούτοις γὰρ ὄντων ἡμῶν, ἦκέ τις ταχυδρόμος ἄγγελος λύτο τοῦ κρατοῦντος τὰ τῆς Ῥωμαίων σκῆπτρα, Λέοντος τοῦ φιλοσεβοῦς Ἀνακτος, τῶν ἑῴων τῆς Βαρβάρων, λέγω δὴ τῶν δυσωνύμων Ἀγαρηνῶν, καταμανύων. καὶ, ὡς πάχα ὁπλίζεσθαι. φρόσφυγάς τινας ἀπ' αὐτῶν ἑκόντων τῶν Βαρβάρων ἀφῖχθαι λέγων, καὶ τῷ βουλῷ αὐτῷ, ἥτις ἐστί, φροεπόντας τῷ βασιλεῖ, καὶ ὅτι πᾶσαν τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τὴν δὴ πεποίηνται, ὑπὸ πολλῶν ἤδη τῶν ὑπ' αὐτῷ προχειρωθέντων βεβαιωθέντας, ὡς ἀτείχιστος ἐστὶν ἐκ τῶν πρὸς θάλασσαν μέρους, καὶ ταῖς λύτοῦ τῶν μάχαις διεπιχείρητος· Ταύτης οὖν ἀγγελθείσης τὴν πανηγυρικὴν ἀγγελίας, θρᾶος μὲν ἐγένετο τῇ πάσαν τὴν πόλιν, καὶ φόβος καὶ πάραχος, ἀσυνήθης πράγματος καὶ φοβερᾶς ταῖς ἀκοαῖς ἡμῶν ἐν ἀρχαῖς προσπεσόντος. ἐβουλευσάμεθα δή, αἴμοι, τὰ οἰκεῖα περιποιήσασθαι σωτηρίαν, καὶ ὅσα πρὸς τὴν ἐναντίων ἄμυναν παρατίζειν, καὶ πρὸς τὰ κατ' αὐτῶν πόλεμον διεγείρεσθαι. πλὴν ἅπαντι μὲν ὁ λογισμὸς ἐπάγων, καὶ ταῖς ἄλλαις μερίμναις τὰ ἀπειρίας τοῦ μάχεσθαι, μήπω τὰ πράγματος ὢν ἐν πείρᾳ, μηδ' ὅπως τὰ ἀρχὴν λαμβάνει διδιδαγμένος, πλέον δὲ τὸ μὴ ἐπιτήδειον εἶναι τοῦ χοὸς, ἔνθα καὶ τὰ προσβολὴν ἐσκοπούμεθα, τὰς ἁπάντων ψυχὰς καταβύθιζε, καὶ δὴ λοιπὸν ὡς ἀληθῶς ὕποπτον, οὐ μόνον τοῖς ἀπειροπολέμοις καὶ ἀόπλοις ἡμῖν, ἀλλ' ἤδη καὶ γεγυμνασμένας ἔχουσι τὰς τῶν τοιούτων πραγμάτων αἰτίας.

κζ. Ἐβουλευσάμεθα δ' οὖν, εἴ τι καὶ δέοι πράττειν, ἐν αὐτῷ πράττειν τῷ τείχει, καὶ πρώτης ἔχεσθαι τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας, καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον μεταπλάσεως. συνεβούλευε δ' ἡμῖν τοῦτο πρῶτος ὁ παυτὶν ἡμῖν τῆς ἀγγελίας πρὸς τὸν Βασιλέως κομίσας. Πετρώνας δὲ ἔτος ἐκαλεῖτο, τῷ καταλόγῳ τῷ Πρωτοσπαθαρίων ἐγγεγραμμένος, ὃς δὴ ἐπιτραμμένος ἐγχρονίσαι μικρὸν τῇ πόλει, καί τινος αὐτῇ μεταδοῦναι βοηθείας, καὶ δαπάνης ἐν τοῖς πράγμασι συμπραγείας. ἄλλου δὲ σοφωτάτου λόγου ἐξεύρειν ἐπί-

Appendic. ad Continuat.

XV. Nullus tamen exiſtimet, dum hæc ita pronuncio, me velle, haſce urbes noſtri cauſa tremenda hæc expertas fuiſſe, illiſque malis factas obnoxias. Nam & illis, opinor, ob ipſam earum pravitatem, æque ac nobis poſt ipſas, animadverſio debebatur, Deo ſcilicet ſingula quæque ſcelera digne ulciſcente. Verum in lis, nos quoque haud levem occaſionem melioris frugis incundæ atque ſalutis, facile fuit invenire; ita nimirum ut earum caſu noxaque, res noſtras in tuto collocaremus. Verum enimvero quia is qui corda ſcrutatur, animum noſtrum omni ſtudio hærere noverat, viæ, quæ ducit ad interitum; cum nihil ei ſalutarium mandatorum caſtigationumque deeſſet, quorum ſenſu ad ſobrietatem reductus animus, mutato conſilio, quod honeſtum ac officii eſt, condiſcit, vitans ſcelera, ob quæ ira ingruit in filios inobedientiæ, ut ait Apoſtolus; decebatque malitiam elidi ac aboleri, ne majus incrementum faceret, atque aliis noxam inferret; ideirco tremendam illam atque horrendam plagam nobis inflixit, ut quod aliorum malis præmonici non didiceramus, ejus nos aliis, noſtro ipſi periculo, exemplo eſſemus ac documento.

Aliorum caſtigatione, noſtra ipſorum emendanda.

Pſal. 7. 10.

Epheſ. 5. 6.

XVI. Sed quid neceſſe orationem trahere? Jam enim tempus eſt neceſſaria rerum momenta aggredi, ac modum, quo diram illam obſidionem pertulimus, ſermone referre; quo ſcilicet inde poſteris admonitionis argumentum ac ratio, claræque doctrinæ adhortatio ſit. Etenim cum res noſtræ ita ſe haberent, celer quidam curſor nuntius a Leone, piiſſimo Imperatore tum Imperii Romani ſceptra moderante, venit: *Barbarorum* (inauſpicati ſcilicet nominis, atque ominis Agarenorum) *irruptionem denuntians, ad arma ſtatim convolare jubet. Veniſſe proſpexos quoſdam ex ipſis Barbaris, eorumque conſilii Imperatorem præmoniſſe: Impetum omnem verſus Theſſalonicam vertere, ea ſcilicet ratione, quod ex pluribus jam ab eis bello capti ac ſubjugatis certo didicerint, qua parte reſpicit mare, nullis eam cingi mœnibus, eaque navibus conſerta pugna facile expugnari poſſe.* Malo hoc igitur allato nuntio, per totam urbem rumor didiur, timorque ac titubatio omnes occupat, inſueta plane re atque tremenda tum primum noſtris auribus illapſa. Eo nobis (heu!) verſa conſilia, ut ſalutem noſtram tutaremus, ac quæ arcendo hoſtes eſſent, omnia pararemus, atq; ad bellum ſuſtinendum animis excitaremur. Verum concidebat cujuſq; animus, cum aliis diſjectas curis, quod bello inexperti eramus, nulloque rei uſu, nec ut ipſa ejus ducenda exordia noveramus; tum vero magis, quod murus nihil idoneus erat, quo & hoſtium impetum expectabamus, omnium animos deſperatione mergebat. Ac ſane res ſuſpecta erat, non ſolum nobis bello inexpertis ac inermibus, ſed & ſi qui jam exercitati iſtiuſmodi rerum cauſas apprime callerent.

Edit. Pariſ. pag. 330.

Expeditionis nuntius.

Civitatis conſternatio.

XVII. Itaque in eam ſententiam ivimus, ſi quid eſſet moliendum, id eſſe in ipſo muro conandum, & ante omnia illius ſecuritati & in melius refectioni proſpiciendum. Cogitata non laudabat, qui ab Imperatore nuntium nobis attulerat (Petronæ nomen erat) vir Protoſpathariorum adſcriptus catalogo; cui erat impoſitum, *ut paulum in Urbe commoraretur, ſpemque ſuam conferret, & rebus debita ſubſidia ſubminiſtraret.* Is aliud ſapientiſſimum conſilium, quippe valde efficax ac ſalu-

Petronas Protoſpatharius, ad Urbem præmuniendum miſſus.

tare se invenisse ajebat, nisi illud quoque scelera nostra dissipassent, quæ nostro excidio sternebant viam. Namque, cum aliis vir ille, sed maxime rerum experientia præstaret, intra seipsum examinans, si in extruendis muris cura adhiberetur, maxima Urbi adfutura incommoda, *Edit. Paris. pag. 331.* & nihilo magis iis se profecturum, qui ante ipsum simile opus aggressi essent; ad aliud securitatis genus (& nota quam apcum ac peropportunum) animum advertit. Considerabat enim, cum pars Urbis noto adversa marinis aquis tota circumlueretur, si inde Barbari arma movissent, quicquid libuisset, in ea facile effecturos; cum nemo ipsorum ascensui in muros (ipsos humiles ac terræ contiguos) impedimento esse posset; nam navium puppis ita eminebat, ut ex ea tamquam ex loco superiori, in propugnaculis immorantes, hostium jaculis obnoxii essent; statuit aggerem quendam, arteque factitatas insidias, in aquis ipsis occultare, quibus securitatis Urbi, simulque hostibus obstaculum foret. Erant namque in tractu urbis ad orientem ac occidentem vergente, plurima ex uno lapide excavata sepulcra, quibus antiquitus Gentiles, qui eam inhabitaverant, suos mortuos condebant. Hæc ille in unum vehens, ac mirabili quodam artificio, cujus ipse solus sibi auctor exiterat, in mare demergens, &, perparvo intervallo a se dissitos, ordine tamen digestos inter aquas contegens, marinum quoddam ac pene inauditum munimentum, eo ipso muro qui ad continentem altiore structura eminebat, validius ac securius, artificiosa vere sedulitate condebat. Et jam opere præstitum fuisset, omnem Urbi securitatem præstans, cum non possent naves appellere, noxaque urbem afficere; ni hoc quoque propter nostram improbitatem interruptum, in nihilum recidisset.

Conatus litus asperum reddere ac inaccessum.

Leo, novus Prætor, murorum refectio suscepta.

XVIII. Cum enim prope jam circa medium loci periculosi, per mare ductum sepimentum istiusmodi perveniisset, omnemque nobis metum ac malam suspicionem levaret, venit alius ab eodem Imperatore missus, Leo nomine, qui in eam rem missum Petronam, cito revocans, omnem in se civitatis curam recepit. Leo itaque finitimæ omnis regionis ac provinciæ Prætor creatus, omnisque bellici apparatus cura in se translata, cœpti hujus operis laborem interim intermittendum putavit, murorum contra extructionis opus absolvendum. Statim enim atque appulit, omnem mox multitudinem in hoc constitutam, ad necessariam artificibus materiam convehendam transfert; quo scilicet laborantium multitudine & copiosa necessariarum rerum suppeditatione, substructionis murorum destinatum opus efficeret. Jam itaque huic operi diligentia habebatur, reique instabant. Quantum enimvero sublatus in altum murus hostium destinatam malitiam arcere videbatur, tantum nobis civibus, quod ejus reliquum erat, mali ominis ac periculi suspicionem sensumque, conjectura haud levi, ingerebat. Non enim totus, in longitudinem nimiam expansus, ita reparari poterat, ut omnem deinceps expectatæ ex eo cladis timorem auferret, tempusque, jam prope hostium irruptionem instare testabatur, cum necdum structura medium ipsum locum attigisset, ex quo nobis suspectum malum & exitium

Frustranea murorum refectio per temporis angustias.

Α ρωαν, ὡς λίαν ἐπιργῆ καὶ σπουδαῖον, εἰ μὴ καὶ πάντες, καὶ προσδοκῶσαι ἐκ καθ' ἡμῶν ἀπωλείαν ἀμαρτίαι ἀναίρεσιν καθυπέβαλον. εὐβούλιμος γὰρ ὢν ὁ ἀνὴρ, καὶ πολλῶ πραγμάτων ἐχνεὼς πεῖραν, καθ' ἑαυτὸ σωιδεῖν, ὡς εἰς θλῖψιν ἡ τείχους ἡ οἰκοδομῆς ἐπιμεληθῶσι, & κόπως παρίξει τῆ πόλει, καὶ πλέον ὀδὲν ἢ πρὸ αὐτῆ περὶ πάντα φροντισάντων ἐπέσεσε, τῶ ἕτερον εἶδος ἀσφαλείας (καὶ σκόπει πῶς δύφυὲς καὶ ἁρμόδιον) ἡ τοῦ μεμηχάνητο. εἰδὼς γὰρ ὡς ἅπας περιελύζεται τὸ κατὰ νότον μέρος ἡ πόλεως ὑπὸ τῶν θαλασσίων ὑδάτων, ἐκεῖθεν ἢ προσπίπτοντος ἡ πολέμου, ἐύχερῶς ἔχειν τοῖς Βαρβάροις πανοπλίαν βύλοιντ' ἂν ἐκ αὐτῆ ξυμπράξασθαι, μηδενὸς κωλύοντος αὐτοῖς ὑπερᾶραι τῆς οἰκοδομῆς γενέσθαι ἡ τείχους, διὰ τὸ πρόγειον εἶναι, πᾶς τι πᾶς μᾶλλον ὑπερανίσχειν ἐκ ἡ κατὰ πρύμναν μέρος, καὶ ὑπὸ μετεώρω δυνάσθαι, πᾶς ἐν ἡ ἐπάλξεσιν ὅπως καταστρώσειν, ἐβυλεύσατο, φραγμόν τινα καὶ τετειχισμένον ἐνέδραν ἐν αὐτοῖς ἐγκρύψαι τοῖς ὕδασιν, ὡς ἂν ἐν τῆ πόλει τὸ ἀσφαλὲς, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐμπόδιον κατ' αὐτὸ γίνεται. πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἐκ μονολίθων ξεγλυμμένοι τύμβοι, κατά τε τὸ πρὸς ἀνατολὰς καὶ δύσιν μέρος τῆς πόλεως· ἐν οἷς πάλαι τοῖς ἐκεῖ τηνικὰ οἱ τὴν πόλιν κατοικοῦντες ἐνταφιάζον Ἕλληνες. οὓς καὶ σκάψων, καί τινι παραδόξω μεθόδω, λῶ αὐτὸς μόνος ἐξεῦρε, τῆ θαλάσσῃ βυθίζων, καὶ ὡς δι' ὀλίγου μικρᾶ τινὸς ἐκτύπατος τοιχιδίου τὰς τοῦς ὕδασιν ὑποκρύβων, θαλάσσιόν τι καὶ ξένον ἔρυμα, καὶ ἅ πρὸς ὕψος τῆ χέρσῳ προβεβλημένω τείχους ὀχυρότερόν τε καὶ ἀσφαλίστερον τῆ ἀληθείᾳ κατεσκεύαζε. καὶ δὴ καὶ εἰς ἔργον ἂν ἐξέβη πᾶσαν ἀσφάλειαν τῆ πόλει περιποιούμενον, ὡς μηδὲ δύνασθαι τὰς ναῦς πλησιάζειν τὸ παράπαν καὶ τοῖς ἑαυτῶν μεταδοῦναι βλάβης, εἰ μὴ καὶ τοῦτο ἐκ τῶ μοχθηρίας ἡμῶν ἐκωλύθη & εἰς ὕδὸν προσχώρησε.

Β ιθ'. Ἤδη γὰρ περὶ τὰ μέσα που ἦν καὶ κινδυνώδης τοῦτο περιθεσόπος τὰ τοιοῦτο ἐχυροποιούμενον φραγμοῦ, καὶ πᾶσαν ἡμῶν ὑπόνοιαν ἐκπίφοβον καὶ πονηρὰν ἐκτεμνόντος, ἦκόν τις ἕτερος καὶ αὐτὸς πρὸς τῶ Βασιλέως πιμφθεὶς, ἅ εἰς τοῦτο πιμφθεὶς Πετρωνᾶς σπουδαίως μεταπεμπόμενος, καὶ ἅ φροντίδα πᾶσαν τῆς πόλεως εἰς ἑαυτὸ μετανιβοίς. Λέων δὲ ὅπως ἐκαλεῖτο, πάσης τῆς περιχώρου προκεκριθεὶς Στρατηγὸς, καὶ πᾶσαν ἐκκλησίαν ἅ πρὸς μάχαν διατρεπόμενον πραγμάτων ἀποδεξάμενος. ᾧ καὶ ἐδόξε τῶν ἔργων τῶν χαλάσαι πᾶς φροντίδα, καὶ τὰ τείχος τῶν οἰκοδομῶν ἐξανύσθαι. ἅμα γὰρ ἦκε, καὶ μισθίσεσιν δίδυς ἅ δῆμον ἅπαντα, ἅ εἰς τοῦτο τεταγμένος, πρὸς τὸ τὰς χρειώδεις ὕλας τῆς τειχέτους ἐκπομίζειν, ὡς ἂν τῆ πολυχειρίᾳ τυχὼν, καὶ τῆ τῷ ἔργου δαψιλεῖ χορηγίᾳ, τὸ ἀσπαζόμενος εἰς ἔργον ἄγαπο. ὅσα μὲν οὖν πάλαι τὰ τῆς οἰκοδομῆς ὧν ἐνεργῆ. ἀλλ' ὅσον ἐδέκετο τὸ πρὸς ὕψος ἐγειρόμενον τῆ τείχους τῶν ἅ ἑαυτῶν ἀπείργων κακόνοιαν, τοσοῦτον ἐφαίνετο τὸ λεῖπον τοῖς πολίταις ἡμῖν, παντὸς κινδύνου καθυπεμφαίνον ὑπόνοιαν. ἔτι γὰρ ὅπαν διορθωθῆναι δυνατῶς εἶχε πολλῶ μᾶλλον ἐξετινόμενον, πρὸς τὸ μηδὲν τῶν ἐξ αὐτῆ συμφορὰν ἡμᾶς ὑποπτεύειν, καὶ ὁ χρόνος τῶν ἦδη πολεμίων ἔφοδον ἐφιέναι προμαρτύρατο, μέσα τῆ μέσου χώρου τῆς οἰκοδομῆς ἀφαμένης, ἐξ ἧ καὶ τῶν βλάβων ὑπεκτιθέμεθα. ἀγγελίαι γὰρ πᾶσ προτέρων φοβερώτεραι καὶ συ-

C

D

E

χτόπρας τὰς ἀκάστων ἡμῶν ἀκοὰς περιθρύλλουν, A
καὶ τὰς Βαρβάρους ἐγγίζειν ἤδη, τὸ πλεῖστον τοῦ πλοὸς
διανύσαντας. οὐκ ἦν ὅπως, καὶ σφόδρα μικρὰν αὐτοῖς
ἐμβραδύναι, ἐπεὶ τὸ τὰς πλείστας νήσους ὑπ' αὐτῶν
προεκπορθῆσθαι, καὶ τὰς πρὸς θαλάσσαν ἐχούσας
πόλεις ἢ οἴκησιν τῇ καταπλήξει μόνῃ τῆς ἀκοῆς
αὐτῶν πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι, καὶ μηδὲν ὑπάρχειν
ὃ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν, ἃ δὴ καὶ ὅπλων συνίχεσθαι ἐξαρ-
κεῖν ἐνόμιζον. πέντε γὰρ ὁμοῦ καὶ πεντήκοντα τὰς
βαρβαρικὰς εἶναι προϊλεγον νῆας, ἑκάστη πόλεως
ἑκάστης αὐτῶν τῷ μεγέθει καὶ ἃ ἄλλοις κατα-
σκευαῖς τυγχανούσης, ἐν οἷς δὴ παμμιγὴς τις ὄ-
χλος ἀνατεταμένων καὶ μανιωδῶν, τῶν τε Συρίαν B
οἰκούντων Ἰσμαηλιτῶν, καὶ τῶν ὁμορούντων Αἰγυπτίοις
Αἰθιόπων, πάντων αἱμοβόρων καὶ θηριογνωμόνων ἀν-
θρώπων, πολλὰ πολλῶν ἐν τοῖς φόνοις ἐπισήμων ἐξη-
σκημένων, καὶ ἃ λῃστρικαῖς ἐπιτοίαις τὰς σφαγὰς ἐμ-
μελῶς πάντων, ὡς μὲν δυνάσθαι τινὰ, κἂν ἀκοὴ ἃ
μόνον ἐκδέξασθαι πεῖραν· ἀλλὰ σπεύδειν ἕκαστον ἀνα-
χωρεῖν ἃ ἐπειγόμενος, κρεῖττον ἡγούμενον ἃ μᾶ θη-
ρῶν ἀγρίων ἐν τοῖς ὄρεσιν οἴκησιν, ἢ τὸ ὑπ' αὐτῶν
ληφθῆναι ἃ πολυώδυνον ἀποθνήσκειν θάνατον.

ιθ'. Πλὴν ἐν τούτοις τῶν ἐχόντων, πάλιν φοβε-
ρώτερός τις ἃ ἤδη λιχθέντων ἐξελήλυθε ἄγγελος,
Βαρβάρων ἃ ἐφοδον πλησίστιον ὅσον ἄπασι προ-
δηλῶν. Νικήτας δὲ ὅτις ἐκαλεῖτο, Στρατηγὸς ἃ ἀ-
ξίας, καὶ ᾧ ἃ ἐν τοῖς βελτίοσιν * ἀπόξιας. ὅτις C
9. * Ἀπεξίας. ἐληθὼς συνεπαμυνῶν τῇ πόλει καπηγυάτο. εἰς τοῦ-
το δὴ ἔλεγεν ἀφῖχθαι· καὶ εἴ τι δεῖ πράττειν, ἑ-
τοίμως ἔχειν καθυπεύθυνο. πλὴν ὅτι συνέβη τὰ
ἐκ τούτου γενέσθαι μεταξὺ ἃ προσδοκίας τῶν πολε-
μίων, ἐξ ἐπινοίας ἃ σκανδαλουργοῦ καὶ πονηροτάτου
δαίμονος. ὁ γὰρ ἤδη λιχθεὶς Στρατηγὸς πύργῳ δή τῳ
νεωστὶ παρασκευαζομένῳ Νικήτᾳ, αὐτῷ πυκτικῷ ἃ οἰκο-
δομικῷ ἃ τείχεσι καταρχὰς ἐντυχών, ἱππηφιζόμε-
νος, ὡς ἃ συνήθη πρὸς ἃ φίλον ἔδοξε ἐκπλησσῶσαι
τῇ ἀσπασμῷ προσηγορίαν, καὶ αὐτὸ ἵππῳ ἐγκαθιζό-
μενον, ἃ ῥοπῆς ἀμελήσας, δεινόν τι πέπονθε πρᾶγ-
μα, ἐ πολλῶν δακρύων ἐπάξιον. ἐκπαραχθέντος οἱ
ἵππου, καὶ πλέον ὅσου, ἐφ' ὃν ὁ Στρατηγὸς κεκαθί- D
κει τῇ φυσικῇ μανίᾳ πληγείς, τόν τε αὐχένα τε-
μόντας, αὐτὸ ἀπεβάλετο, καὶ ἐκ ἃ πρὸς ὥραν κυβη-
σάντας, ἐ πρὸς πέδαφος ῥίψεις, ἃ δίξιόν τε μηρὸν
καὶ τὰ πρὸς ἃ κοτύλῃ μέλη θλασθείς, ἐλεεινὸς ἦν,
καὶ αὐτὸ ἃ ζωῆς ἀπεπαύετο. ἐν οἷ στρατιωτικῆς τάξεως
δορυφόροι παραχρῆμα ἃ χερσὶν ἀειλόμενοι, ἀπήγον
οἴκαδε, μηδενὸς εἴκοι περὶ ἃ προκειμένων πραγμά-
των ἃ λοιπῶν φροντίσαντος. ἔκειτο δὲ ὁ ἀνὴρ, ὀδύ-
νῃς ἀφορήτοις βληθείς, ὡς ἔχων ὅ τινι πρῶτον ἃ
ἐσῴη ἐπαρήσει. ἔλαθε μὲν οὖν αὐτὸν ἡ φροντὶς ἃ προσ-
δοκωμένου κηδεμών, πῶς καὶ τίνα τρόπον πεισθήσεται ἃ
πόλις ἃ ἐπιδρομῆς ἃ Βαρβάρων· ἀνθεῖλκε δὲ τοῦτον
πρὸς ἑαυτὸν πλέον ἡ δεομένα οἰδμάτων, καὶ τὸ θάνατον ἐ-
πειλεῖν ἃ πληγέντων μελῶν τὸ πάθος, καὶ ἀπέπειθε
μηδὲν ἕτερον προτιμᾶν ἃ ἑαυτοῦ σωτηρίας. ὅπως δὲ μεθορίῳ E
δύο χαλεπῶν κείμενος, καὶ ἑξ ἑκατέρου πιεζόμενος, πρὸς
πᾶσαν ἐπίργειαν ἦν ἃ δεόντων ἀπεπαίδευτος. πλὴν διὰ
τὸ καταπεῖγον τοῦ καιροῦ, πύργους τινὰς ξυλοσωθέ-
ντας τῷ ῥηγνυμένῳ μέρει τοῦ τείχους ἡμεῖς δομησάμενοί
τε, καὶ προσπελάσαντες, ὀλίγῳ τινὰ παρίσχο-

forent. Nuntii enim prioribus terribiliores ac crebriores, noſtrum omnium aures obtundebant; *Jamque Barbari prope immineret, maxima parte navigationis illis expleta*. Neque enim erat quod vel minimum eis moras injiceret, cum jam pleraſque inſulas populati eſſent, urbeſque maritimæ ſola auditus eorum conſternatione ac pavore fugam arripuiſſent, nihilque eſſet quod eorum impetum ſubſiſtere, aut conſtipatam aciem ſuſtinere poſſet. *Quatuor* enim *ſupra quinquaginta ſimul eſſe barbaricas naves*, nuntiabant, *quæ ſingulæ urbibus magnitudine ac reliquo apparatu exæquabantur, in quibus promiſcua veſanorum hominum ac furentium turba vebereatur, tum Iſmaelitarum, qui Syriam inhabitant, tum Æthiopum Ægypto confinium, cruentorum omnium, ferinique animis atque indole præditorum, qui cædium arte plurimum exercitati eſſent, latrocinliſque olim dediti, fuſi nexam cruoris neciſque ſtudium omne habuiſſent*, ut nec vel auditu eorum quiſquam periculum ſuſtinere poſſet, ſed ſinguli quique feſtine patria excederent, quibus potius eſſet in montibus cum feris beſtiis habitare, quam ut ab eis capti, ærumnoſa morte diroque cruciatu perirent. Leonis Tripolitæ claſſis quanta, & quam formidabilis. Æthiopes ſociis

XIX. Cæterum rebus ſic ita habentibus, rurſus alius nuntius, dictis jam, ac ſuperioribus terribilior venit; *Barbaros quam proxime adeſſe*, omnibus referens. Nicetæ nomen fuit, qui ut dignitate, ſic conſiliis componendo civitatis ordine Dux erat. Suo is acceſſu, *opem ſe urbi allaturum* pollicebatur: *ad hoc enim*, ajebat, *ſe veniſſe; ac ſi quid agendum eſſet, ad omnia ſe paratum* affirmabat. Verum enimvero, per eam interim ſuſpenſam hoſtium expectationem, ſcandalorum auctoris ac nequiſſimi dæmonis machinamento, ejuſmodi aliquid accidit; ut nempe laudatus Prætor, dum in Nicetam, qui nuper advenerat (ubi tum is extruendo muro operam dabat) equo inſidens incidiſſet, & cum eo quaſi amico, conſuetam mutuis complexibus ſalutationem complere viſum eſſet, ipſo quoque equo inſidente, nec caute ſatis fræna tenens, diro caſu multiſque lacrymis proſequendo, læderetur. Nam obturbati equi, & immanius is, quo ipſe ferebatur, naturali furore percitus, reducta cervice, atque rigide erecta juba, rectum ſeſe ſuſtollens, cum ſede expulit; qui per caudam devolutus, & in ſolum proſtratus, coxa dextra & circa * cotylem membris colliſis, ita miſere habitus eſt, ut & de vita ipſa deſperaret. Eum militaris cohortis ſatellites, ſtatim manibus ſublatum, domum adduxerunt, nullam ut par eſt, deinceps, eorum, quæ in manibus eſſent, curam habiturum. Jacebat itaque vir, intolerandis affectus doloribus, neſciens cui primum animum adhiberet. Trahebat enim ipſum imminentis periculi ſolicitudo, quomodo, quave ratione Urbem ab invaſione Barbarorum tutam ſervaret; magis vero contra trahebat, ad ſeque retrahebat acerrimus dolor, & membrorum fractura, quæ mortem minitabatur; propriæque ſaluti reliqua poſthabenda, illi ſuggerebat. Sic in medio duorum malorum poſitus, ac utroque fatiſcens, quicquid neceſſariæ operæ incumberet, ineptiſſimus erat. Nihilominus nos, urgente rerum articulo, turribus quibuſdam ex ligno congeſtis in parte muri collapſa extructis atque admotis, leniorisnobis ſpei puſillum aliquod refrige- Nicetas Leoni tuenda civitate & conſiliis ſocius. Edit. Pariſ. pag. 333. Leonis per ejus occaſionem exitioſus caſus. * coxæ cavitatem

rium ſuſcitavimus. tamquam qui e loco ſuperiori, pugnatum e mari venientes arcere, nec muro accedere, ſinuitraque explere conſilia, ſinere haberemus. Sed erant hæc feſtinantium ſubtilia inventa, cum videlicet metus neceſſitas, inania hæc excogitanda menti ingereret; tamotſi, quod ait Sapiens quidam, *Ingenioſum atque ſolers eſt, quicquid premitur*. Nemo enim in nobis erat, qui firmis rationibus adverſus futurum, ſive mala quæ eventura exſpectabamus, deliberaret.

*Sent. Ingenioſus, quem urget neceſſitas.

Niceta porrogandi auxilii eumque animo erigendis, opera.

XX. Verum quoniam læſo Prætore, noſtri omnis cura in dictum Nicetam tranſlata erat, cœpit ipſe quoque pro virili, quæ ſuarum partium erant, exhibere. Ajebat vero, *Vicinorum Sclavenorum, tum eorum qui ſub noſtra ditione erant, tum qui ſub poteſtate Ducis Strymmonis, ut imperatum erat, magnam multitudinem, in urbem conceſſuram, ſagittandi arte inſtructiſſimam; ne ipſi ferie pro hoſtium armatura ac potentia, non ſatis inſtructi inveniremur; ſed haberemus, unde primam illorum aggreſſionem propellere poſſemus*. Quod & opere præſtare enixe conabatur. Exaratas enim epiſtolas, in omnem circumvicinam regionem miſit, ſerio urgens circumjacentes Sclavenos, ut *quam celerrime, pro eo ac cuique liceret, armis inſtructi convenirent*: quo & factum eſt, ut pauci quidem tenues accurrerent, nec quot neceſſitas poſtulabat, ſed qui facillime numerari poſſent, & ad pugnandum prorſus imparati eſſent. In cauſa erat, quod morioſis quibuſdam & improbiſſimis Ducibus illa provincia demandata erat, qui propria commoda, publicis anteferrent, & vicinis inſidias ſtruere aſſueti eſſent, ac muneribus inhiarent, nihilque eorum lucris ſibi fortunatius ducerent. Nam licet iterum terrioque ac ſæpius, laudatus Niceras miſſis literis, Strymmonis Ducem terrere conatus eſſet, eique tarditatis dicam ſcriberet; ac, *ſi quid civitas, præſenti periculo, gravius pateretur, illi uni adſcribendum, ejuſque apud Imperatorem reum peragendum ſanctæ aſſereret*; haud tamen ille melior factus, quicquam remiſit de conſuetо ſuo malignoque conſilio; quin primum divino, deinceps humano metu depoſito, de tantæ Urbis excidio nihil curans, neque ipſe per ſe venire, neque pro ſe alium, qui ſub poteſtate illius eſſet, & ſuppetias ferret, nobis in ſummas adductis angustias, voluit mittere; ſed expectatione numquam ſui defuturi adventus, ad extremum belli diem, illudens, intentas adverſus nos inſidias imprudentibus nobis abſolvit, & eo, cui obnoxii facti ſumus, exitio, magnum lepidumque inſultans, riſit.

Malis Præſides, provinciarum labes.

XXI. Sic vero indigeſis modis a ſociis Sclavenis deludificati, tametſi neque nos eſſemus numeratu faciles, ſed copioſa longe multitudine pro præſenti negotio ſufficeremus, atque Barbarorum copias nimis ſuperaremus: attamen quod nulla in nobis eſſet belli experientia, nec ea re ulla nobis fuiſſet poſita opera, formidabilem ac conſternationis plenam eorum nobis aggreſſionem reddebat. Præterea etiam, quod nihil ante excogitatum eſſet ad depellendam injuriam, peſſimi ominis nobis videbatur. Et quidem uti fuga, grave hactenus putabatur. Nobis enim fugam arripientibus, civitas deſolanda erat, earumque, quas dicebam, venerabilium Ædium, ornatus omnis, auri, argenti,

Arcis civitatis hoſtium metu cuſtodia.

A μὴν ἑαυτῶν χρηστῆς ἐλπίδος ἀναψυχὴν· ὡς δῆθεν ἀφ' ὕψους τοὺς ἀπὸ τ θαλάσσης ἐρχομένους ἀπείργειν, καὶ μὴ παραχωρῆν αὐτοῖς πλησίον ἴναι τ τείχους, καὶ τὰς κακοβουλίας αὐτ ἐπεργᾶν. Τοῦτο δὲ ἀπέδοξεν τῶν λῳ ἐφευρήματα, τ ἀνάγκης τ φόβω τὰς ἐπινοίας τ μεταίων ὑποβαλούσης, εἰ καὶ ὅτι, καθὼς τις ἔφη Σοφὸς, Εὐμήχανόν ἐστιν ἅπαν τὸ πιεζόμενον. ὡς λῳ γε ὅσοις ἐν ἡμῖν βιβαίως κρῆ τὰ μέλλοντος σκέψεται, οὐ τ τ ἐλπιζομένων ἐκβάσεως.

x. Ὁμως ἐπειδὴ τῷ Στρατηγῷ πλημμέλημα, ἅ περὶ ἡμῶν ἅπασα φροντὶς εἰς τὸν ῥαθύμως μεμῆσθαι Νικήταν, ἤρχετο καὶ αὐτὸς τὰ παρ' ἑαυτ τὸ κρ δυνάμενον ἐπιδείκνυσθαι. ἔλεγε δὲ καὶ τῶν πλησιοχώρων Σκλαβίνων, τῶν τε ὑφ' ἡμᾶς πλείστων, καὶ τ ὑπὸ * τ Στρατηγῶν Στρύμμονος, πλῆθος πολὺ προσιτάχθαι συμβαλεῖν τῇ πόλει, τ ταχίστης ἐμπεῖραι. ὡς ἂν μηδ' ἡμῖς τυχὸν ἀμελοῦμεν τ ἑαυτῶν ἐνδέοντες παρασκευῆς, ἀλλ' ἔχωμεν, οἷς τὸν ἐπιόντων αὐτῶν ἀποκρουσόμεθα προσβολὴν, ὃ καὶ εἰς ἔργον ἄγαν προθυμεῖτο. ἐπιστολὰς γὰρ χαράξας, καὶ πάσης ἐξέπεμψε τῆς πλησιοχώρου, ἵνεν τὸ τάχος ὁρμὴς ἡμᾶς, τοὺς ἀμφὶ τοὺς Σκλαβίνους καπνισταδόν, ἕκαστον αὐτ ὡς οἷόν τε λῳ, ὁπλισάμενον. ἐξ ὧν δὴ καὶ συνέβαινεν ὀλίγοι μὲν τινὲς ἀφικνεῖς, οὐχ ὅσοι δὶ τὸν χρείαν ἐπλήρουν, ἀλλὰ καὶ λίαν ὀλιγάριθμοι, καὶ ὁρᾶς τ μάχην ἀπαρασκεύαστοι. τῶν δὲ συμβαίνει, ἐκ τ συνήθους τινὰς ἴσως ἐπιτροπεύειν τοὺς ἐμπεπιεσμένους αὐτοὺς Ἄρχοντας, τὸ εἰκὸς μᾶλλον συμφέρον, ἢ τὸ τ κοινῇ σκοποῦντας, καὶ τὸ πλησίον ἐξ ἔθους ὄντας ἐπιβουλεύεσθαι, δορυληψίας τε ἐπιμελουμένους, καὶ μηδὲν ἄλλο προτιμᾶν τ τῶν ἐμπειρησάντων κτήσεως. καὶ δὶς γὰρ, καὶ τρὶς, καὶ πολλάκις καὶ γραμμάτων ἐκβοᾶν πειρομένων τ προληχθέντος Νικήτα τ Στρατηγὸν Στρύμμονος, καὶ τῆς βραδυτῆτος αὐτ κατατιμῶντος, ἐ ὡς εἴ τι πάθοι, κινδύνου παρόντος, πόλις, αὐτῷ μόνῳ τ αἰτίαν ἐπὶ τ Κρατοῦντος καταψηφίσεται, οὐδὲν ἧττον ἡ πρόπερον εἶχε τῆς συνήθους ἐκεῖνος κακοβουλίας ἐχόμενος, πρῶτον μὲν τ θείᾳ, ἔπειτα δὲ τ ἀνθρωπίνῃ φόβῳ ὑπειληφὼς, ἐ τ ἀπώλειαν τῆς τοσαύτης πόλεως εἰς μηδὲν δίκαιος, ἅπ αὐτ δι ἑαυτ, ἤτέ τινα τῶν ὑπ' αὐτ ὄντων ἐλθεῖν, καὶ συμπαιδεύσαι τοσαύτῃ συμφορᾷ πιεζοιχωθεῖσιν ἡμῖν ἐβουλεύσατο· ἀλλὰ τῇ προσδοκίᾳ τ αἰὶ παρεῖναι μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμέρας τ πολέμου πάσας ὑποπλανήσας, ἔλαθε συμπεράνας τ καθ' ἡμῶν ἐπιβουλὴν, καὶ τῷ ὀλέθρῳ μέγα ἐ κομψὸν ἐγγελάσας, ᾧ συνηχίσθημεν.

κα'. Οὗπω δὲ τῆς ὑπὸ τ συμμάχων Σκλαβίνων ὑποβυχολαθέντες ἐλπίδος, καὶ τοι καθ' ἡμᾶς ὄντες ἀριθμητοὶ, ἀλλὰ πολλῷ πλήθει τ χρείαν ἀναπληροῦντες, καὶ λίαν τ τῶν Βαρβάρων καθυπερβαίνοντες στρατιὰν, ὅμως τὸ μηδεμίαν πεῖραν πολέμου ἐμπεπορῆσθαι ἡμῖν, μηδὲ προαπεσκευμένως ἔχειν τ περὶ τούτου μελέτης, φοβερόν τινα καὶ ἐκπλήξεως γέμοντα τ ἰδεῖν αὐτῶν ἐνεποίει. ἄλλως τε καὶ τὸ μηδὲν φθάσαι πρὸς τοῦτο ὀξυρρόπου ἄμμασι, περιὸν ἡμῖν καπφαίνετο. καὶ φυγὴ μὲν χρήσασθαι τοὺς φορτικοὺ λῳ. ἐμπλὰς γὰρ ἡμῶν ἐκπραττόντων, πόλις τε ἀλωθῆναι, καὶ τὸ σκολαχθέντων σεβασμίων οἴκων, ὅ, τε ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου,

*τὸ Στρατηγ. Nec enim ii, ejus loci plures.

ἡ λοιπὴ χρειώδης ὕλης ἀφαιρεθῆναι κόσμος. ἐ A εἰκὸς οἱ παιδαγωγοὶ εἶναι πυρίκαυστοι γενέσθαι. ἅμα δὲ καὶ ἀπὸ τῶν Βαρβάρων ὑπτιαζόντων βλάβαι, καὶ ἀνεχόμεθα ὅπως τὰ καθ' ἡμᾶς τῶν Κρατούντως ἀγανακτήσειεν ἐνθυμήματα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦν ἀνεκτά, καὶ πάνυ εὐπετῆ ἐφέροντα, οἷς καὶ ὅτι πρὸς μικρὸν μόνον ἐλθεῖν τῶν τοιούτων, μέγα τῷ κακῷ τοῦτο πεῖραν ἐφιτεύει, πάντας θανάτου χαλεπώτερα τοῖς πονηροῖς πράγματος χωρεῖν δοῦλον, μηδὲν ἄλλο προειδότας πλὴν ἢ ἀβρὸν μεταδιαίτημα καὶ τρυφηλὸν βίον, καὶ πολεμικοῖς ἀγῶσι μέγα προγυμνασθέντας, ἔντασιν ἡμῖν ἐκπλοῦ καὶ φεύγειν.

κβ'. Πλὴν ὅτι τοῖς λογισμοῖς θαυμάσιον τοῦτον παλαίοντες, ὅτε τὰς ἑφεξῆς ἡμέρας διεπλέομεν καὶ ὁ B μέγιστον τοῖς ἀπορουσι ἐναπολείπεται, τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐπευδαίζομεν ἤδη, τὰς κρᾶτας τῆς θείας συμπαθείας ἐπιτρέπειν, καὶ τὰς τοῦ Ἁγίου πρεσβείας ἐπικαλύπτειν· κατηλεγόντες δὲ ἃ προλελεχθέντα πανσυρτὶ σῶσον εἶχον τὸ πανσεβάσμιον μαρτύριον Δημητρίου, ὅσοι τε ἦμεν πόλιν οἰκοῦμεν, καὶ ὅσοι ἐξ ἀλλοδαπῆς ἔσαν ἐπιλυδες, ἡλικία πᾶσα καὶ ἡλικία, καὶ θρηνώδεις χορὰς συνεστάμεθα, ἐπιβοῶμεν τῷ Μάρτυρι, προστάτιν ἡμῖν γενέσθαι καὶ ἐπὶ προσδοκωμένης ἐπιπλοῦς τῶν Βαρβάρων. ἔδειξας, λέγοντες, ὦ γενναῖε Μάρτυς, τὸ θερμὸν ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ἐν πολλοῖς κινδυνίοις πολλαχοῦ ἐπιλαθόμενοι τῇ πόλει σου, καὶ πᾶσαν ἑαυτῶν ἐπιβουλὴν διαπεράσας, καὶ ὁλέθρου παντὸς ἀπείρατον αὐτὴν διατηρήσας. δεῖξον καὶ νῦν, συμπαθήσατε δὲ ἡμετέρᾳ σου περὶ ἡμᾶς κηδεμονίᾳ, καὶ μὴ καυχήσωνται καθ' ἡμῶν ἔθνη βάρβαρα καὶ ἀλλόφυλα, μὴ εἰδότα Θεόν· μηδὲ δὸς βεβηλωθῆναι τοῦτον τὸν οἶκον, ὃν πᾶσα ἡ οἰκουμένη * κοινὸν ἰατρεῖον καὶ προσφύγιον κέκτηται, ὑπὸ ἀνέγων καὶ ἀθέων ἀνθρώπων, καὶ πίστιν ἡμῶν μιαινόντων καὶ λατρείαν ἐξουθενούντων, καὶ πᾶσι μισητὸν ἐγκλημα καθ' ἡμῶν ἐπαγόντων καὶ θεοστυγεῖ, καὶ θάνατον ἀπειλουμένων ἄφωτον ἐξ ὁλέθρου. Εἰ δὲ καὶ μηδεμίαν ἐσμὲν ἄξιοι τιμωρειῶν, δι' ἃς ἐφεξόμεθα ἐπὶ γῆς ἁμαρτίας, καὶ τὸ δι' ὑπερχομένης καταφρονῆς ὑποδύποι καθιζήκαμεν, ἀλλ' ἐκ γνώμης ἔστιν Θεὸν, εἰ μὴ δι' ὃν καὶ τῷ σιφωσάσης, δι' ὃν καὶ τῷ πόλεως ἔσαν ἐπιλυδες, ἀξία πᾶσα καὶ ἡλικία, καὶ θρηνώδεις χορὰς συνεστάμεθα, ἐπιβοῶμεν τῷ Μάρτυρι, προστάτιν ἡμῖν γενέσθαι καὶ ἐπὶ προσδοκωμένης ἐπιπλοῦς τῶν Βαρβάρων. ἔδειξας, λέγοντες, ὦ γενναῖε Μάρτυς, τὸ θερμὸν ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ἐν πολλοῖς κινδυνίοις πολλαχοῦ ἐπιλαθόμενοι τῇ πόλει σου, καὶ πᾶσαν ἑαυτῶν ἐπιβουλὴν διαπεράσας, καὶ ὁλέθρου παντὸς ἀπείρατον αὐτὴν διατηρήσας. δεῖξον καὶ νῦν, συμπαθήσατε δὲ ἡμετέρᾳ σου περὶ ἡμᾶς κηδεμονίᾳ, καὶ μὴ καυχήσωνται καθ' ἡμῶν ἔθνη βάρβαρα καὶ ἀλλόφυλα, μὴ εἰδότα Θεόν· μηδὲ δὸς βεβηλωθῆναι τοῦτον τὸν οἶκον, ὃν πᾶσα ἡ οἰκουμένη * κοινὸν ἰατρεῖον καὶ προσφύγιον κέκτηται, ὑπὸ ἀνέγων καὶ ἀθέων ἀνθρώπων, καὶ πίστιν ἡμῶν μιαινόντων καὶ λατρείαν ἐξουθενούντων, καὶ πᾶσι μισητὸν ἐγκλημα καθ' ἡμῶν ἐπαγόντων καὶ θεοστυγεῖ, καὶ θάνατον ἀπειλουμένων ἄφωτον ἐξ ὁλέθρου. Εἰ δὲ καὶ μηδεμίαν ἐσμὲν ἄξιοι τιμωρειῶν, δι' ἃς ἐφεξόμεθα ἐπὶ γῆς ἁμαρτίας, καὶ τὸ δι' ὑπερχομένης καταφρονῆς ὑποδύποι καθιζήκαμεν, ἀλλ' ἐκ γνώμης ἔστιν Θεὸν, εἰ μὴ δι' ὃν καὶ τῷ σιφωσάσης, δι' ὃν καὶ τῷ πολῶν θαυμάτων τὸν χάριν ἀπείληφας, καὶ ἡμῖν διέφρασαι τεῖχος ὀχυρὸν καὶ ἀκλόνητον ἕρεισμα, πᾶς ὑπὲρ ἡμῶν ἱκάσοτε ποιούμενος πρὸς αὐτὸν ἱκεσίας, καὶ ἐξαιτῶν ἡμῖν τὰ συμφέροντα· ἐπειδὴ οὖν καὶ νῦν ἐπὶ ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ δεσποτικῶς ἡμῶν ἐπαύσας τῇδε διαπρεσβείᾳ τῇ πρεσβείᾳ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν εἰκτῶν σου, καὶ τὴν προσδοκωμένην ἐξάρπασον συμφοράν, ἵνα μὴ καυχήσωνται καθ' ἡμῶν τὰ τέκνα τῆς παιδίσκης Ἁγαρ, μηδὲ εἴπωσι, Ποῦ ἐστὶν ὁ προστάτης αὐτῶν; ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτὸς, δέσποτα, ὅτι οὐκ ἐκ δόξαν, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἀνθήμεθα τῇ δυνατῇ σου πρεσβείᾳ, καὶ τῆς φρενοῖας καὶ αὐθις ἐπιτυχεῖν ἐλπίζοντες. Τύπος τὰς ἱκετηρίας πάντες μιᾷ συνοχῇ καρδίας τῷ Μάρτυρι νύκτα καὶ ἡμέραν πᾶσαν προσάγοντες, καὶ τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ τοῖς δάκρυσι πλυνόμενοι τῇ προσδοκίᾳ τῆς ἐπιούσης διετελοῦμεν, καθάπερ τινὸς ἔρκους ὀχυρωτάτου τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀντικαθισαμένης, τὰς πρεσβείας τοῦ Μάρτυρος κωλυούσης πρὸς τὸν θεῖον ἡμῖν ἐπικλύσαι· ἦκεν γὰρ καὶ πρὸς αὐτὸν ῥηθῆναι, καθάπερ

reliquæ neceſſariæ materiæ auferendus ; *Edit. Pariſ.* aut etiam ipſa omni veneratione ducendæ Ædes igni exurendæ : ſimul item Barbarorum noxam declinantes , non erat quomodo Imperatoris in nos indignationem caveremus . Verum hæc quidem tolerabilia erant , maximeque ſalutaria , quamquam vel ſolum meminiſſe , cum necdum mali periculum feciſſemus , omni morte graviora . Talibus nimirum premi arumnis, nulla prævia exercitatione aſſuetos , ſed delicate vitam agitantes & luxui deditos , nec aliquo militarium certaminum uſu edoctos , in metum nos ac anguſtias maximas conjiciebat.

pag. 335.

XXII. Cæterum variis cogitationibus diſtracti ac titubantes , per reliquos inſequentes dies , quod miſeris reliquum eſt , hoc nos ipſi jam eniximur ; ut ſcilicet quæ nemo dicere valeat , divinæ miſerationis viſcera , Sanctorumque patrocinia , votis invocemus . Quippe venientes ad ſupra memoratam præclaro decore ſplendidiſſimam gloriоſiſſimi Martyris Demetrii Ædem , tum omnes civitatis accolæ , tum ex variis gentibus advenæ , omnis dignitas atque ætas , lamentabilique choro compoſito , ſublato ad Martyrem clamore , patronum nobis fore adverſus ingruentem Barbarorum minaci ira incertum ac cædem , rogabamus . *Oſtendiſti* , dicebamus , *generoſe Martyr , defenſionis tuæ promptam ardoremque animi conſultationem , in multis haud raro periculis , quæ tuam appetiere Urbem , cunctiſque Adverſariorum diſſolutis inſidiis , ab omni imminentem noxa ac interitu conſervaſti . Oſtende nunc quoque , miſerantiſſime , tuam erga nos benevolentiam curamque ; & ne glorientur adverſum nos gentes barbaræ & alienigenæ , quæ Deum ignorant . Neque vero deſeras domum hanc , quam orbis univerſus * novem morborum efficacem medicam paratumque refugium habet , ab impuris impiſque hominibus profanari ; qui noſtram ſubſannant fidem , cultumque ſpernunt ac religionem : atque hoc unum nobis crimen impingunt , quæ ſumus in Deum , pietatem ; mortemque immaturam comminantur & exitium . Licet enim innumeris digni ſumus ſupplitiis , ob ea ſcelera , quæ in terra commiſimus , hucque ipſi quæ ingruis , vaſtitati ac cladi ſumus obnoxii , non tamen alium novimus Deum , quam qui te coronavit , in cujus etiam gratiam divina peregiſti certamina , quem & æmula paſſione clariſicaſti : cujus etiam munere multorum miraculorum gratiam conſecuti ſumus , nobiſque murus firmus inconcuſſumque fulcimentum ac columen conceſſus es , ad quem quotidie ſupplices pro nobis fundemus preces , quæ in vem noſtram conducant efflagitas . Reſpice igitur nunc quoque in populi hujus conſilii mentiſque inopiam ac ſpei depoſitæ , orationemque noſtram exaudiens , ſta libera intercеſſione pro nobis ſervis tuis , & ab expectata nos everſione eripe , ne filii ancillæ Agar contra nos glorientur , nec dicant , Ubi eſt defenſor eorum ? Nam videt & ipſe , benigniſſime , nos , non in lancea , ſed in potenti intercеſſione tua , tui ſummam depoſuiſſe , qui & rurſus , tuæ nos providentiæ ac curæ compotes fore , ſperemus .* Hæc vota cum animi angore, omnes ſuppliciter Martyri nocte diuque offerentes , atque lacrymis templi ſolum rigantes , hoſtium expectatione ſuſpenſi agebamus , cum peccatum noſtrum , haud ſecus ac ſeptum firmiſſimum ex adverſo obſtaret , atque Martyris intercеſſionem caſſam redderet , ne divinam nobis benignitatem pro-

Divina implorata auxilia Sanctorumque ſuffragia.

Demetrii ſolligenerоſe Martyr , defenſionis tuæ promptam ardoremque animi conſultationem , in

pag. 336.

pitio Numine conciliaret. Merito enim ipsi quoque dicebatur, velut olim Jeremiæ Prophetæ, orationem fundenti pro Israele, qui divina miseratione minime dignus esset: *Noli orare pro populo hoc, quia non exaudiam te*. Plane enim necesse erat, ut quod adversum nos decretum erat exitium, opere compleretur; ut quotquot in peccatis agunt scire possent, Nihil ita divinas aures ad preces a Sanctis susas audiendas allicere, ut vitæ rectæ instituta ratio, & optimorum actuum accuratio.

Jer. 7. 16.

XXIII. Interim enim dum hæc a nobis frustra geruntur, venit quidam, qui *Barbaricas naves jam proximas Echoli* (cujus superius mentio facta est) *cervici assisse nuntiet*, Domitica tunc illucescebat II. Kalendas Augusti, anno ab orbe condito VICXCCCC XII. Fama igitur extemplo per totam urbem divulgata, turbari omnes, ciebare, trepidare, alius aliud inclamare, deque præsenti negotio consulere: arma pariter pro eo ac licebat sumere, ad murum properare. Necdumque illis per propugnacula dispertitis, en tibi & Barbarorum naves ex dicta eminentia passis velis, apparuere. Ita namque eventu quodam tunc temporis, ventis secundissimis navigandi cursum tenere eos contigerat, ut multis viderentur, non super aquas, sed per aerem sublimes vehi. Mensis Julius, uti diximus, tunc erat, cum magis aliis diebus ventus hic sinum irrumpit, ex Helladici Olympi montibus spirans, & a mane diei singulis æstivis diebus ad nonam horam, urbem feriens, aeremque eventilans ac discutiens. Hujus itaque venti favente aura, ipso diei exordio, hostes illapsi, prope applicuerunt. Ac primum, ubi prope murum venissent, vela contrahunt, & Urbs, quænam ac quanta esset, diligenter explorant. Neque enim statim appulsi pugnam aggressi sunt; sed parum aliquid otii sibi indulsere, tum, ut antea nostras vires atque animos ad pugnandum experirentur, tum ut semetipsos ad hoc ipsum exercerent. Sceterunt igitur hactenus meticulosi, cum nulli eorum quæ vidissent, exque usu haberent in conspectu posita justa satis similitudine comparare possent. Namque Urbem considerabant ingenti magnitudine longe lateque diffusam, frequentia populi per muri ambitum circumseptam. Unde & magis attoniti, paululum a pugna se continuerunt, ut & nos quoque inde paulo audaciores facti, per eas moras & otium animos resumpserimus.

Christi 904.

Appulsa secundissimo vento hostium classi.

Ventus æstivus spirans.

Edit. Paris. pag. 337.

XXIV. In his cum essemus, visum est Barbarici exercitus Duci omnem muri partem, quæ mari alluitur, circumlustrare. Erat vero hic vir improbus sceleratissimusque, ac qui cognominis Belluæ ad amussim gestus, motusque referens, nihil impari illi genii ferocitate effræneque impetu præditus esset. Cognovisti & tu prorsus hominem, ex fama quæ hominis perversitatem ac nequitiam ubique gentium deprædicat, ut nullus eorum qui usquam impietatis nomine celebrati sunt, in tantam ejus immanitatem excessumque evaserit, cujus sit insatiabilis ardor fundendi humani cruoris, ac cui nihil majoris sit plurisque habeatur Christianorum cædibus. Id enim cum & ipse aliquando fuisset, ac salutari renatus baptismate, eoque formatus, religionis nostræ mysteria edoctus esset, ab iisdem ca-

Leo Tiberius ex Christiano apostata ac sævissimus pirata.

πάλαι πρὸς τὸ προφητῶν Ἱερεμίαν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ τοῦτο ἐποίησε δέησιν, μὴ τοῦ θείου συμπαθείας ὄντος ἄξιον τυχεῖν. Ὅτι μὴ προσεύχου ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τούτου· οὐ γὰρ εἰσακούσομαί σου. δεῖ γὰρ ἴδει τὸ παραχωρηθέντα καθ' ἡμῶν ὅλεθρον ἐνεργεῖσθαι, ἵν' ἔχωσι γνῶναι πάντες, οἱ ἐν ἁμαρτίαις ὄντες, ὡς οὐδὲν ἔτι ἐπιπάττει τὸ θεῖον ὡς πρὸς τὰς ὑπὲρ τοῦ Ἁγίων προσφερομένας δεήσεις, ὡς ὀρθοτομία βίου καὶ ἀείσεων ἐπιμέλεια πραγμάτων.

κγ'. Ἐν ὅσῳ γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἔτι ματαίως τοῦτο διεπραγματεύετο, ἤκέ τις τῶν βαρβαρικὰς ναῦς ἤδη που παρὰ τὴν αὐχένα τοῦ ῥηθέντος Ἐχεβόλου πλησιάσας καταμηνύων, ὅτι καὶ ἀκμὴν ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης ἑβδόης καὶ εἰκάδος ἀγομένης μηνὸς Ἰουλίου, τῆς τοιβ'. τὸ δὲ φῦλον πᾶν τῶν πάσαν ἀθρόως ἀναδραμούσης τὴν πόλιν, θόρυβος μὲν παρὰ πᾶσιν ἀπῆρτο καὶ κλόνος καὶ ταραχὴ, ἄλλος ἄλλό τι βοῶντος, καὶ περὶ τοῦ προκειμένου βουλευομένων. ὁπλιζομένων τὰ ἅπαντα, ὡς οἷόν τε ἦν, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος καταπαλόντων. ὅπερ ἡ ἐπάλξεσι τὸ τεῖχος ἀμαυρώσης, ἰδοὺ δὴ καὶ αἱ Βαρβάρων αἱ τότε ἐν τῷ ῥηθέντι ἐφάνησαν ἐξοχῇ πεπτωκυῖα ἔχουσαι τὰ ἱστία. καὶ δὴ κατά τινα σύμβασιν ἔτυχε τῇ καιρῷ ἐκείνῳ κατ' ὀλίγον αὖ ἐπιφορήσας ἄνεμος, ὡς τοῖς πολλοῖς δοκεῖν, μὴ δὲ ὑφ' ὑδάτων, ἀλλὰ δι' ἀέρος μεταφέρεσθαι νομίζεσθαι. Ἰλιὸς γὰρ ἦγετο, καθὼς εἰρηται, μέλη, ὅτι καὶ πλέον τῶν ἄλλων ἡμερῶν ὁ τῆδε χαλκῆς ἐπεπειρχεῖ ἄνεμος, ἐξ οὗ ἐξοχῶν τὸ τῆς Ἑλλάδος Ὀλύμπου ἐξ ἀρχῆς ἔχων, καὶ μέχρις ἑνάτης ὥρας ἀπὸ ἑῴου τὴν πόλιν καὶ τὴν ἄϊρα ἐφόρων. ἐκεῖνοι οὖν ἀρτίως συμπεπτωκὸς οἱ πολέμιοι, ἔτι τῆς ἡμέρας ἐν ἀρχῇ ὄσης, ἐγγύθεν προσέρρεον. καὶ πρῶτα μὲν τὰ ἱστία χαλῶσιν αὖθις πη παρὰ τὸ τεῖχος γενόμενοι, καὶ τῇ πόλει ἐκοίᾳ τις ἂν τυγχάνει ἐπιμελῶς κατανόουν. ἅμα δὲ τῇ καθορμισθῆναι τὰς μάχης ἀπήρξαντο, ἀλλ' ἐπέδοκεν ὀλίγῳ τινὰ χρόνῳ, τὸ τὰ προπαρασκευάσασθαι τὰς ἡμετέρας ἰσχύος, ὅπως ἔχωμεν πρὸς τὴν τῶν πολεμίων συμπλοκὴν, καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τοῦτο αὖθις ἐξασκήσαι. ἔσχον οὖν τοὺς πλείστους, μηδενὶ τῷ ὁρμῆσαι ἐκ τῶν τειχῶν ἐξομοιοῦν τὰ βλεπόμενα. πόλει γὰρ καταπόντου, πολλῷ μὲν τινι μεγέθει περιλαμπομένῃ. λαῷ δὲ πλήθει ἄπαν τὸ τεῖχος περιεστοιχισμένῳ. ἐξ ὧν δὴ καὶ πλέον καταπλαγέντες, μᾶλλον ἢ μάχην ἐπέσχον· ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡμῖν ἐγγενέσθαι βραχύ τι θράσος, καὶ μεταξὺ τῆς τοιαύτης χολῆς τὰς ψυχὰς ἀναπνεύσασθαι.

κδ'. Οὔπω δὲ ὄντων ἡμῶν ἔδοξε τῷ καθηγεμόνι τῶν τῷ Βαρβάρων στρατῷ, διελθεῖν ἅπαν τὸ τεῖχος, ὅσον περικλύζεται τῇ θαλάσσῃ. σκαιὸς δ' οὗτος καὶ παμπόνηρος ὤν, καὶ τῇ ὁμωνυμίᾳ τῶν θηρῶν καταλλήλων καὶ ἃ ἔρδειν ἐπιδεικνύμενος, καὶ οὐδὲν ἀμείνων ἐκείνου τῷ ἤθει τῶν ἀγελαίων καὶ τῇ ἀκαθέκτῳ τῆς ὁρμῆς ἀφειμένος. ἔγνως δὲ τοῦτον πάντως καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς φήμης, περιβόητον ἔχουσαν τὸ ἀνδρὸς κακίαν, ὡς μηδέποτέ τινα τῷ λελυμένων ἀσιβῶν εἰς τοσοῦτον ἐλάσαι, ὡς ἀπορίσας ἔχειν ὁρᾷν ἀνθρωπίνων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ μηδὲν ἕτερον προτιμᾶν τῆς τῶν Χριστιανῶν ἀναιρέσεως. τοιοῦτος δὲ καὶ αὐτὸς ὢν ποτέ, καὶ τῷ τοῦ σωτηρίου βαπτίσματος ἀναζεσθεὶς μεμορφωμένος, πλήν τε ἡμιτόμων

θρησκείαν διδιδαγμένος, ὑπ' αὐτῶν χειρωθεὶς τῇ Βαρβάρων, ἀλλ' ἐκείνων διαπίθειαν τοῖς δεινοῖς ἀντημάξατο πίστιν, Ϲ ἕλκος ἐδὲν αὐτοῖς ἀεὶ ἐφ' ἑαυτοῖς ἔχει χαρίσασθαι, ἢ δ' κλῆσιν κυρῶσαι δ' ἔργοις· ἢ παραβάσι ἢ λῃστῇ δράματα ἐπιδεικνύμενος, ἐπ' τούτων ἢ φιλοτιμεῖσθαι ἢ ὑπεραίρεσθαι. ὅπως δὲ τὸ ὁ ἀνθρωπος ἢ παραβάσης Λέων περίοιτο τῇ νηΐ ἐφ' ἁλάσσης τὸ τεῖχος λυπρόσοπον. Καὶ ποθεν ἀφορμήσας προσβάλλοι, κακούργως ἐμμελετᾷ. αἱ δὲ λοιπαὶ ναῦς, ὑφ' ἱστὶ χώρῳ τῷ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλῷ προορμισθεῖσαι συνεσκεύάζοντο. Οἱ καθ' ἡμᾶς δὲ πολῖται ἢ αὐτοὶ τοῖς ὅπλοις ἐφάττοντο, Ϲ τὰς ἐπάλξεις διελόμενοι ἢ ἑαυτοὺς πρὸς ἅ προκείμενον ἀγῶνα συναναλείφοντες. ἢ γὰρ ὢν ἀγὼν ἀληθῶς, ἢ ἅ μεγάλων ἀγώνων ὁ ἆθλοθέτης· ἢ παλαιᾷ τινος ἀγωνίας ἐς ἅ πρὸς ἅ ἀντίπαλον τῷ σώματος ἀντέρεισις, τὸν παρὰ τ ἐρώντων ἔπαινον προξενῶν· ἢ ἔπαθλα προτιθεὶς ὕλης τινὸς πρὸς ὀλίγον τέρψιν τῷ νικήσαντι παρεχόμενα, ἐδὲ πάλιν ἥττας μέχρις αἰχμῆς μόνης ἅ νικηθέντα καταβιβάζουσαι· ἀλλ' ἢ πεισαθεῖσαι τοσαύτῃ πόλει ἐκ τοσῶνδε κινδύνων γέρας ἀμίμητον ἀναδήσασθαι, ἢ παθοῦσαί τι τῇ ἀτυχημάτων, ἀκαρμγόρατον ὀδυνᾶν ἐνέγκασθαι.

κδ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ τεῖχος ἅπας ὁ Θὴρ ἐκεῖνος κατεῖδεν, ἔτι δὲ ἢ ἅ πορθμὸν τὸ λιμένος ἁλύσει σιδηρᾷ, καὶ τισι ναυσὶ βεβυθισμέναις ὅπλα καπέφραχτον, μᾶλλον ἐκεῖθεν τῷ προσβολῇ ποιήσασθαι διενοήθη, ὅθεν δέους μήτε τὰς ἔξωθεν κωλύειν τῇ προβεβυθισθέντων πολεμίων ἐπίδρας τῷ τῶν ἐφόδων, μήτε μὴν ἀφ' ὑψηλῶν τῶν ἤδη δομηθέντος τείχους, ἐπίπασιν πολέμια ταύτας ἐκδέχεσθαι. ἀλλ' ἔνθα βαθυνόμενον τὸ τῆς θάλασσης ὕδωρ τῷ χθαμαλωτέρῳ τείχει προσρήγνυται, τὰς τόπους σημειωσάμενος, ἢ πρὸς τὰς ἑταίρας ἀνθυποσρέψας, ἐπέδειξε ἅ ἀγῶνα. αἱ δὲ τὸ τεῖχος τοῖς λαχθεῖσι τόποις ταῖς ναυσὶ ξυναρμόττες, βοῇ τε χρησάμενοι βαρβαρικῇ ἢ τραχείᾳ, ἐφάρμασαν τῷ τείχει, ταῖς κώπαις ἐλαύνοντες, ἢ τοῖς ἐκ τῶν δέρρεων κατεσκευασμένοις τυμπάνοις κατασκληκτικὸν κτυποῦντες, ἢ πολλοῖς ἄλλοις φοβέτροις τὰς ἐς ταῖς ἐπάλξεσιν ἐκπεπληττόντες. ἀντεβόησαν ἢ μᾶλλον ἢ γηγενεσίρατα φεύγειν οἱ πρὸς τὸ τεῖχος ἰόντες, τὸ στρατεῖον ὅπλον τὸ Σταυρὸν πρὸς τὸν ἢ τῶν ἑαυτῶν ἐπικαλούμενοι συμμαχίαν, ἢ ποσῶτον, ὡς ἀκμοῦσης τοῖς Βαρβάροις ἢ πολυάνθρωπον ἐκεῖνον τῶν παντὸς ἀκάματος φοβερώτερον ἀλαλαγμὸν, ἐλιγγιάσαι πάντας, ἢ μηδὲν ἀπόνοιαν προσδοκᾶν, τῷ δήμῳ ἢ πλήθει ἀναλογισαμένους ἐκ ἢ βοῆς. ἢ ὡς ἂν ἐκ ἂν πρὸς τοσούτους λοπορυσαμένους εἰς μάχην ἀχρεῖος ἔχειν πόλιν τοσαύτην ῥᾳδίως ἐκπορθεῖν, ὧν αὐτοὶ παραδείγματι συγκείσειν ἔμελλον. ὅμως ἵνα μὴ δόξωσι καπνηχίαι ἢ πρώτῳ προσβολῇ, ἐκ ἀθεεὶ μὲν, αὐθὶ πάλιν μεθ' ἧς ὕστερον ἐχρῶντο μανίας, ἀλλὰ τινὶ λύσσῃ φόβῳ συγκεκραμένῃ πλησίον γενόμενοι, ἢ ὅσον ἐκ βολῆς νιφάσι τὰς ἐξ ἑαυτῶν ἠμύναντο. ἔπειτα δὲ ἢ ἀναιδέστερον ἐπιχειρεῖν, ἢ πλησιέστερον ἐφορμᾶν ἐφιλονείκουν, * καθάπερ τινὲς ὑλακτικοὶ κύνες ἢ οἰκείου θυμοῦ διεγειρόντες, πᾶς κατ' αὐτῶν φερομένοις ἀπὸ τ τείχους ἐξαγεμένοι. αὐθὶ γὰρ οἱ ἐκ πόλεως ἐκ πεζικῆς καταμέλει, ἀλλ' ἐχρῶντο ταύτῃ μᾶλλον ἐναργῶς ἢ ἀπαιδεύτως, πάσας τὰς ἐκ τῆς πλη-

A pens Barbaris, piam fidem illorum impietate commutavit, nihilque aliud illis gratius præstare habet, quam, ut quod vocatur, factis ipsis confirmet; desertorisque ac prædonis cruenta facinora exhibens, ex iis quoque sibi magnifice placeat ac superbiat. Hic igitur immanis factus desertorque Leo, navi per mare circumvectus murum dispiciebat, ac qua parte impetum daret malitiose ac malefice cogitabat. Reliqua classis ad littoris orientalem plagam subducta, in apparatu instruendo erat. Cives ipsi quoque arma induti, distributisque propugnaculis, ad propositum certamen mutuo sese animare. Vere namque certamen erat, ac quidem inter magna clarissimum; non luctatoris ullius, contentis in adversarium fortiter corporis viribus, ab spectatoribus gloriam laudemque ambientis: non propositis, ei, qui victor exeat, levis materiæ modicum tempus oblectantis, præmiis; nec rursus, quo amissa victoria, ejus, qui ea cecideric, unum dedecus pœnaque labesque sit: sed in quo, aut tantæ civitatis ex tanto periculo, liberatione incomparabile decus liberanti accesserit; aut quo ingruentium malorum aliquid passa ac labefactata, inconsolabile vulnus allatura sit.

Edit. Paris. pag. 338.

Certamen tuendæ civitatis.

XXV. Cum murum omnem Bellua illa, & portus fretum ferrea catena, immersisque navibus undique munitum animadvertisset, inde adoriri urbem decrevit, unde nec externos ante demersorum integræ molis lapidum cuneos, aggressioni navium obsistere, neque a muro tum demum in altum extructo, easdem belli atlu diutius vexari posse agnoverat: sed ubi maris aqua, ipsa altiore vado, humiliori muro allidatur, signato loco, ac cum ad socios reversus esset, pugnæ tesseram dedit. Qui ocyus per dicta loca navibus effusi, barbarico asperoque sublato clamore ac rugitu, concitatis remige navibus, ac tympanis ex corio factis horride perstrepentes, multisque aliis terriculamentis, eos, qui in propugnaculis erant, perterrentes, in murum proruunt. Cives contra, & qui ad murum stabant, majori ipsi sublato clamore ac penetrabiliore elata voce, salutarem Crucis armaturam adversus infestam hostium classem invocare: tantaque borum erupit clamoris vis, ut Barbari, immensæ ejus turbæ, omnique audicione terribiliore, percepto ululatu, quasi vertigine capti, dubii hærerent, desperarentque de exitu, ex clamore illo armatorum in urbe multitudinem conjicientes, &, se non posse adversus tantos inito prælio ejus facile potiri, ipsamque diripere, cui nulla alia similis superiori exemplo occurreret. Ne tamen ex prima illa aggressione metu attoniti viderentur atque perculsi, non absque trepidatione, nec eo rursus quo postmodum usi sunt, furore, sed rabie timore mixta propius admoventes, denso sagittarum nimbo adversarios premebant. Postmodum vero etiam impudentius aggredi, ac proximiore impetu vim contendere, haud secus ac latrantes canes, proprium excitantes furorem, iis quæ e muro in ipsos jactabantur, immane efferat. Nam neque oppidani, jaculandi artem neglexerant, sed ea acrius dexterioreque conatu utebantur, omnibus qui ex finitima regione confluxerant, Sclavenis, iis in locis dispositis, quibus in reliquis nihil sic expeditum, quam ut

Thessalonicæ prima aggressio.

Crux Christianorum in bellis armatura.

pag. 339.

Sclavenorum sagittandi facilitas.

* καθάπερ

rite collineent, & ſcopum ſeriant, nec ruentia ipſorum jacula quicquam ſuſtineat.

XXVI. Hoc autem modo, dum utrique jaculis & ictus darent & acciperent, fortique dimicatione pugnam ancipitem facerent, Barbarorum quidam a ſuis diviſi, reliquis, ut pars eſt, majori audacia ac præfidentia freti, e navi in mare proſilientes, atque ſcalam, quam in aquis pellebant, ſecum ferentes, ea in murum evadere tentabant, nullam rationem habentes eorum quæ inde in illos præſidiarii mittebant. Cum enim necdum prope omnino eſſent, corpora tegebant aquis innatantes, capita ſcutis circumſepti. Ubi autem jam prope veniſſent, ac acquis exiſſent, tobuſtius reſiſtebant, ictibus colluctantes, cum ſcuta ſolummodo in capitibus ferrent. Tum ſcala celerrime propugnaculis admota, per eam aſcendere, atque intro pervadere tentabant. Verum mors conſilium prævertit, vitaque extruduntur, ejus tantæ rei perficiendæ modo necdum diſpecto. Vix enim gradibus veſtigia admoverant, cum grandinis inſtar ſpiſſa lapidum vis in eos miſſa, & mari & letho profligavit. In his omnes retroverſæ naves, nihil ſimile impoſterum auſæ ſunt: tantummodo ſagittarum nimbis, qui & aerem ipſum obtegebant, eminus inceſſebant: cum & ipſi nihilominus telis inceſſerentur, ſcite directis, parumque ab ſcopo aberrantibus, &, e balliſtis ac catapultis, emiſſis lapidibus, quorum vel ſolus per aerem conceptus fragor, ſtuporem Barbaris incutiebat.

Temeraria audaxque aggreſſio eventu caſſa.

XXVII. Jam enimvero & ſupra laudatus Niceta, ab Imperatore miſſus, murum omnem percurrebat, populum animans: *Viri*, dicens, *Theſſalonicenſes: aliis de vobis antea exiſtimabam, nec adeo generoſos & ad ſuſtinendum prælium audaces putabam, cum nihil tale antea experti ſitis, aut præſiteritis. Nunc vero ipſum vertens ſummum diſcrimen, nihil de vobis degenerem ſpes finit habere. Etenim vos omnes video tum corporibus vegetos, tum fortes animis ac ſtrenuos, totoſque in rem intentos ac alacres, qui hoſtibus inſultetis, eorumque machinas robuſto conatu everſatis. Ac ſane nihil alienum ab officio agitis. De vobis enim ipſis certamen eſt (viris ſcilicet præclaris atque ornatis, tum corporis ipſa indole præſtantibusque, tum animorum egregiis dotibus) deque reliqua civitate, quæ cum, nihil earum rerum quæ pluris merito ſunt, majori ſplendore certaverit. Hocce enim oblato periculo, ſi modo ſuperiores evaſeritis, omnium vobis officiis debita laus comes erit: ſin autem quidpiam eorum, quæ inviſa ſunt, ac quæ Barbari comminantur, acciderit, nihil eſt cui tanta calamitas probrique magnitudo aſſimilari poſſit. Quamobrem forti animo ſtate, qui tum patriæ, tum vobis ipſi victoriam paretis; nec terga dederitis hoſtium manibus, neve novum mundo exemplum, cum exigua ſocordia tanto commutato periculo, reliqueritis.* Hiſce hortamentis animato populo, omniumque animis haud exiguo prælii ardore immiſſo, audaciam præſtans ritu militari Urbem luſtrabat. Dux vero ac Prætor, velut ſui mali oblitus (tametſi illud grave erat, ex eo quem retuli caſu, ac quam pro ipſius virtute, major dolor cruciaret) mula vectus, non divaricatis pedibus, ſed e tranſverſo illi inſidens, ut contuſorum membrorum dolores concede-

Niceæ auxiliarii Ducis præclara opera, & diligentia.

Leonis Prætoris erga corpore diligentia.

Imperatorium prudens conſilium.

Edit. Pariſ. pag. 340.

Ἀσίου χωρῶν προσρυέντας Σκλαβίνους τοῖς τόποις ἐκείνοις καταστάμενοι, ὧν οὐδὲν ἐστιν οὔπω τῶν ἄλλων ἐπιχείρητον, ὡς τὸ καὶ σκοποῦ βάλλειν, καὶ μηδὲν τῶν βελῶν αὐτῶν ἐκ ῥύμης ἀφυποφέρειν.

κϛ'. Ἀλλ' οὔπω βαλόντων ἑκατέρων καὶ βαλλομένων, ἰσοπαλῆ τινὰ τὴν μάχην προαπτυσαν ἐνδεικνυμένων, διαιρεθέντων τοῖς τῶν Βαρβάρων, τῶν ἄλλων, ὡς εἰκὸς, δολομότροις καὶ θρασύτεροι, καὶ τῇ θαλάσσῃ τὸν νοῦν ἑαυτῶν ἀκοντίσαντες, κλίμακά τινα ξυλίνην μετ' ἀλλήλων συγκαθιέντες, ὥθεν ἄγοντες ἐν τοῖς ὕδασι, πειρώμενοι δι' αὐτῆς ἀνῆναι τῷ τείχει, μᾶλλον λόγον τῶν ἐκεῖθεν κατ' αὐτῶν πεμπομένων ποιούμενοι. μέχρι οὗ τοῦ πλησίον γενέσθαι, ἐκάλυπτον τὰ σώματα, νυχόμενοί τε τῷ ὕδατι, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀσπίσι περιφραττόμενοι. ὅπου δ' ἐγγύθεν ἐγένοντο, τὸ ὕδωρ ὑποδυόμενοι ῥωμαλεώτερον αὐτεῖχον ταῖς βολαῖς προσαλαίοντες, τὰς ἀσπίδας μόνας φέροντες ἐπὶ κεφαλῆς. εἶτα τὰ κλίμακα θᾶττον καὶ τῶν ἐπάλξεων ἀνελκύσαντες, ἐπιχείρουν δι' αὐτῆς ἀνῆναι καὶ ἔσω χωρεῖν. ἀλλὰ προῆρθασι τὸ βιβαλόμενον ὁ θάνατος, καὶ πρὶν ἀκριβῶς σκοπῆσαι πῶς ἢ ἐπίνοια συμπεράνωσι, τὰ ζωῆς ἀπελύοντο. μόνον δ' ἔτι τὰ βαθμίσι τὰ ἴχνη ἐκίνησαν, καὶ δίκλω χαλάζης πυκνῆς οἱ λίθοι κατ' αὐτῶν ἀριθέντες, ὁμοῦ τῇ θαλάσσῃ καὶ τῷ ὀλέθρῳ πάντας ἐξαπέστελλον. ἐν πᾶσι δ' ἐπιθόρμητοι πᾶσαι χωρῶσιν αἰσχύνης, ἡδονὴν ἄλλην τοιοῦτο τοῖς ἐπιχειρεῖν τολμηρῶς ἔχουσαι· μόναις δὲ ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν ῥιφαῖς, καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συσκιαζούσαις, ἔβαλλον ἀπὸ μηχανῆς ὑδὲ ἧττον καὶ αὐτῶν βαλλομένων· τοῖς τε βέλεσι πεμπομένοις δ' εὐτόχως καὶ ὀλίγα ἁμαρτάνουσι, καὶ ταῖς ἀπὸ τῆς πετροβόλων καταφοραῖς. ὧν καὶ αὐτὸς μόνος ὁ διὰ τοῦ ἀέρος ἐγγινόμενος ῥοῖζος, ἔκπληξιν τοῖς Βαρβάροις ἐνεπεργάζετο.

κζ. Ἤδη δὲ καὶ ὁ λιχθεὶς Νικήτας, ὁ φὼς τῶ Βασιλέως σαλεὺς, τὸ τεῖχος ἅπαν διέτρεχε, καὶ δῆμον παρεθαῤῥυνε. Ἄνδρες, λέγων, Θεσσαλονικεῖς, ἄλλας μὲν εἴχον ἀφ' ὑμῶν ὑπολήψεις, καὶ οὐκ ἂν ἔτι γενναίους καὶ ἀφ' ὑπάρχου τὸν πόλεμον τολμηροὺς ἐκεῖνον εἶναι, μηδὲν πώποτε μήτε πειραθέντας πάλαι, μήτε κατεργασαμένους. νυνὶ δὲ, τῷ πράγματος ἡ ἀκμὴ, οὐκ ἀγενεῖς ἔχειν τὰς περὶ ὑμῶν παρέχει ἐλπίδας. ὁρῶ γὰρ πάντας ὑμᾶς τοῖς τε σώμασι σφριγῶντας καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀνδρικοὺς, καὶ ὅλους ὅπως τῷ προκειμένῳ, τῷ ἀντιπάλων καταγελῶντας, καὶ τὰς μιχανὰς αὐτῶν γενναίως ἐκτρεπομένους. καὶ οὐδὲν ἀπεικὸς φαίνεται. περὶ γὰρ ὑμῶν αὐτῶν ἐστιν ὁ ἀγὼν, ἀνδρῶν τιμίων, καὶ τοῖς εἰδέσι καὶ τοῖς ψυχικοῖς προτερήμασι, καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πόλεως, ἣ οὐδὲν ἐλάττω τῷ ἀξιολόγων εἰς περιφάνειαν. ὑπεράγουσι γὰρ ὁμοίως τὴν τῆς δουλείας, ὁ παρὰ πᾶσιν ὑμῖν ἅπασι νοσεῖ· παθεῖν δέ τι τῷ ἀβουλήτων, καὶ ὧν οἱ Βάρβαροι καταπείλλωσι, οὐκ ἔστιν ὅπως τῶν συμφορῶν εἰκάζειν, ἃ τὸ αἰχμώτης τὸ μέγεθος. ᾧ καὶ τοῦτο ἔστι γενναίως τῆ τε πατρίδι, καὶ ὑμῖν αὐτοῖς τῶν νῦν ἀγὼν περιποιήσασθαι, καὶ μὴ δῶτε νῶτα χερσὶ πολεμίαις, μὴ δὲ καινόν τι καταλίποιτε τῇ βίᾳ δίκτυμα, μικρᾶς ῥᾳθυμίας κίνδυνον ποσῶν ἀντιλαξάμενοι. Τούτοις τοῖς παραλυτικοῖς ὑπαλείφων ὁ δῆμος, καὶ θάρσος ὀλίγον ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς ἐνιείς, καὶ περιοδον ἐποιεῖτο. Ὁ δὲ δὴ Στρατηγὸς, ὥσπερ τοῖς ἐκείνῳ πάθεσιν ἐλελυσμένος, καίπερ χαλεπῶ τινι ὄντος, ἐξ οὗ προσέπεσε πώματος, καὶ μείζονα τὴν δυνάμεως ἢ ὑπνῷ παρεχομένου, ὑμόσε τινὶ ἐπιβὰς, ὃ περιβάλλω,

ἄλλα καὶ αὐτὸς περιῄει, καὶ οὓς αἱ τῶν θλαθέντων μέλλουσαν ἀλγηδόνες ἐπέτρεπον, πτερνίσας αὐτὸς, τοὺς ἀρθυμοτέρους καὶ τοξοτικοὺς κατὰ τινας χρησίμους πύργους τοῦ τείχους ἐγκαθίστων, οὓς ἂν τὸ κατ' αὐτοὺς τυχὸν, καὶ τοὺς πλησίον ἀφ' ὁμοίου ἐρεθίζοντες, τὰ πρὸς τὸν πόλεμον διατίθεσθαι. κα'. Οἱ Βάρβαροι δὲ, οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐν πάσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας συνεφορμήσαντες, μᾶλλον ἢ πρόσθεν πεπληγμένοι πρὸς τὴν ἔφοδον χωρήσαντες, ὑφ' ἑνὶ σωθήματι τῷ πρὸς καθ' ὕδατα λιμένος μάχιμα, ὑπανεχώρουν ταῖς ναυσὶ, καὶ τῇ πρὸς ἀνατολὰς ἔστι τῆς πόλεως αἰγιαλῷ προσωρμίζοντο. εἶτα τῶν ἐκβάντες, πάλιν τοῖς βέλεσιν ἐχρῶντο καὶ τοῖς ἐκεῖσε λαχοῦσι τῶν ἐπὶ τῷ μεσόπυργῳ τείχει, ἔνθα καὶ πύλη τις διέξοδος Ῥώμα καλουμένη, γειτνιάζουσα τῇ θαλάσσῃ. ἔνθ' ἐμάχοντο βαθείας νυκτὸς μαχησάμενοι, καὶ ὥσπερ καμνόντες τῷ ἀγῶνι, καθησυχάσαντες ἐπὶ ταῖς ναυσὶ, τάχα σκεπτόμενοι πῶς ἐπιθήσονται τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, καὶ πρὸς ἑτέρας μηχανὰς σκευαζόμενοι. ἤδη δὲ καὶ ἡμᾶς τοῦ πολέμου μικρὸν ἀνιέντας; ἄλλη πάλιν φροντὶς ἐπεισῆρχεν, ἐπαγρυπνεῖν τοὺς ἐπὶ τῇ ἐπάλξει πάσης κύκλῳ θεῖναι τῆς πόλεως, καὶ ὑποβλέπεσθαι τοὺς Βαρβάρους, μή τινα λάθρα τυχηρὸν, ἢ ἐνύδρου λάθωσι περιοικίδες, καὶ ἐπὶ τοῦ τείχους γενόμενοι τὸ πᾶν ἐξανύσωσιν. Εἰσὶ γὰρ δόλοις πρὸς ταῦτα μάλιστα, καὶ ἅμα τῇ περιενθῶσαι τοὺς τὸ ἔργον χωρουῦντας, πάντα κίνδυνοι εἰς μηδὲν τιθέμενοι, ἐπὶ δὲ μέσον προσέχοντες τῷ κατορθοῦσθαι τὸ βεβουλευμένον, κἂν τάχα καὶ ἐναντίον, ἢ ὡς ἐφώρασαν, τέλος ἐκβὰν τοῦ πράγματος, δόξαν ἔχειν ἡγοῦνται, τὸ πᾶν ἀδυνάτοις πειρᾶσθαι τολμηρῶς ἐπιχειρεῖν· τότε ἴσχυσε πᾶσαν ἐκείνην ἐπαγρυπνοῦντας νύκτα, ἐδὲ ἑαυτοὺς τοῦ ἀφυπνωτισμένων μεμφόμενοι, πρὸς τοσοῦτον ἦλθομεν θάρσος, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν Καθηγούμενον τῶν Βαρβάρων ἐς θαύματι γενέσθαι, καὶ περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι μαθεῖν ὕστερον τὴν αἰτίαν, πῶς πρὸς ἑκάστην προσβολὴν ἅπας ἀνδρείως ἀντίσχομεν, καὶ ὡς περὶ ἡμῶν ἐλπίδος αὐτὸν περιεστήσαμεν.

κβ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ κήρυξ ἦν ἐπὶσχὼν ὁ ὄρθρος τὴν δεύτερον τοῦ πολέμου ἡμέραν, καὶ τοῦ φαγεῖν ἤδη καλοῦντος τὰ πρὸς ἡμῶν ὑπὸ τῶν Βαρβάρων ἐπιτεύκτο, ἐκάμνομεν πάλιν οἱ Στρατηγοὶ τοῖς φρονήμασι τοῖς ἑκάστου θυμὸν διεγείροντες, καὶ τὸ καθ' ἑαυτοὺς πρόθυμον εἰσηγούμενοι. τῆς ἡλιακῆς ὅμως ἀκτῖνος τὸν ἀέρα περιλαμψάσης, ἐφάρμοσαν καὶ αὖθις τῇ νεῶν ἐκβάντες οἱ Βάρβαροι τῷ τείχει προσπαρέντες, καὶ κατά τινας τόπους τῇ φάλαγξιν ἑαυτοὺς διτλόμενοι, κατὰ δὲ τὰς διεξόδους τῶν πυλῶν μᾶλλον συρρύσαντες, ὅλῳ ἐπέκεινα τοῦ καθ' ἡμᾶς αὐτῷ τοῦ παραπλησίως. οἱ μὲν δὴ αὐτῷ τοῖς τόξοις, ἕτεροι δὲ χειροποιήτῳ βροντῇ τῷ λίθων ἐχρίοντο. ἄλλοι τοῖς πετροβόλοις ἐγκαθήμενοι, τὰς ὑπερμεγέθεις ἐκείνας τῷ πετρῶν χαλάζας μετεωρίζοντες ἔπεμπον, καὶ πολυειδὴς τις ἦν ὁ καθ' ἡμᾶς ἀπειλούμενος φόνος, ἐπαπειλοῦντος πανταχόθεν προσπίπτοντος, φοβερὰν ἑαυτοῖς τοῦ πείρατος τοῖς προσεγχάνουσι. καὶ γὰρ κατὰ μόνης τῆς ῥηθείσης πύλης ἐπὶ παρίσασαν πετροβόλους, πάντοθεν περιεστρατμένης, ἃς διερχόμενοι τοῦ Θάσιον, πρὸς τοῦ τοιούτου χρείας προπαρεσκεύασαν. καὶ μὴν ξυλοσωθῆναι τινὰς κλίμακας ἀπτικρὺ πύργου τοῦ τείχους προσπελάσαντες, ἀνίεσαν δι' αὐτῶν ἑτέρωθεν, τοῖς ὑπὸ τῶν πετροβόλων ἀφιεμένοις λίθοις τὸ ἀσφαλὲς αὐτοῖς σωτηρούμενοι. οὐ γὰρ εἶων ἐκδιελκύσαι ἐκεῖσε ἐργουῦντες ἐκεῖνοι προκύπτειν ἀβλαβῶς τοῦ μετεώρου τείχους τινά. καὶ δὴ καὶ

Appendic. ad Continuat.

bant, ipse quoque circuibat; eos, qui majoribus animis, dexterioresque sagittarii essent, in necessariis quibusdam muri locis constituens, ut tum sua ipsi virtute, tum eos qui e vicino essent imitationis studio excitantes, rem belli rite disponerent.

XXVIII. Verum Barbari, non semel duntaxat, sed & sæpius per omnem illum diem ingeminato impetu, magis quam antea animis perculti, retrocedentes, pugna quæ mari est, ex composito relicta, navibus sese subducentes, ad orientalis littoris oram applicuerunt. Ibi navibus desilientes, adversus eos, qui in altiore muri parte stationem habebant, jaculis rursus concertabant, quo loco porta prominens mari adjacet, Roma nuncupata: ubi ad multam noctem pugnatum est. Tum velut delassati certamine, in navibus se silentio continuerunt; id forte deliberantes, quomodo insequenti die impetum darent, & ad alias machinas sese accingentes. Jam vero nos quoque parumper pugnæ labore levatos, alia rursus incessit cura, ut scilicet omni circum civitate qui in propugnaculis constituti essent, vigilias agerent, Barbarosque observarent, ne ullis per noctem cuniculis ac insidiis clam muro obrepentes, ejusque potiti, negotio omni liberarentur. Sunt enim ad hæc maxime ingeniosi, & ubi mox deliberaverint, opus aggrediuntur, nullo periculi metu deterriti; atque unum hoc spectantes, ut quod consultum visum fuerit, hoc adoriantur: ac licet forte contrario res exitu cedat, quam existimaverant, gloriæ sibi ducunt, quod projecta temeritate ac audacia, ad ipsa quoque impossibilia aggressi sint. Quamobrem totam illam noctem pervigiles, nec de navata jam opera queruli, ad tantam præsidentis animi devenimus audaciam, ut & ipse Barbarorum Ductor in admirationem adductus pluris habuerit scire postea causam, qua sic strenue singulis aggressionibus restiterimus, & multo quam ipsi expectaverant generosius.

XXIX. At cum mane, ortumque diluculum, sequentis diei prælii præco adlitisset, jamque Barbari graviora in nos antea ctis adinvenissent, novus nostris Ducibus labor incumbebat, ut singulorum animos excitarent, & quod in ipsis erat alacre offerrent. Aere itaque polaribus radiis collustrato, rursus quoque Barbari navibus exscendentes, impetum dedere, muro circumfusi; certisque quibusdam locis, cohortibus divisis, ad portarum præcipue exitus confluentes, qua licebat, omni armorum vi in nos præliabantur. Alii namque jaculis, alii lapidum, quos manu mittebant, tonitruo utebantur: plerique balistis ac catapultis insistentes, immanes illas saxorum grandines sublimi impetu jactabant; eratque, qui ab illis nobis impendebat, multiformis interitus, ingruensque undequaque impetus, in quos incideret, tremendum experimentum dabat. Etenim adversus unam portarum, quam dicebam, septem catapultas undique constipatas ac communitas erexerant, quas Tasum percurrentes, ad hoc negotii ante paraverant. Præterea quæ scalas quasdam ex lignis compositas illic adversas muro applicantes, per eas ascensum moliebantur, saxis per catapultas retortis sese tuentes, ut rem incolumes præstarent. Non enim sinebant sic continua saxa ejaculando, ut ex altiori muri parte innoxie quisquam pro-

Edit. Paris. pag. 342.

Barbarorum audendi periculis prona audacia.

Porta, Roma, validius tentata.

Ad murum admota scala, & depulsa.

cumberet. Ac certe jam voto potiti essent, scala semel anterioris muri propugnaculis admota, nisi divina quædam vis, viros quosdam audacis animi, ut loco irruerent, Barbarosque hastis vulneratos, una cum scalis retro præcipites darent, fortiore nisu roborasset. Sic vero hanc quoque molitionem eis cassam cessisse, arreptaque fuga scalam deseruisse videntes, adeo animos auximus, ut & risum in eos moveremus, & majori, præ hesterna die, alacritate jacula intorqueremus, & ex machinis saxa revolveremus, ac, nec vel minimum ad muros accedere illis permitteremus; licet & ipsi, sæviori rabie conciti, suum agrestium more dentes acuerent, &, si fieri posset, nos viventes iis dilaniare vellent. Quantum enim illorum in nos tremendus furor? Quomodo exuperantem iratum vim prodebant? Nempe intime animis fremebant, &, actis ex ore spumis, in se latentem dæmonem indicabant, ne cibum quidem tota illa die sibi indulgentes, sed insatiabili pugnæ ardore, æstu illo gravissimo, ne sentientes quidem an corpora induti essent, eaque ejus generis, quæ labore delassarentur, solque capitibus imminens exureret: Unum hoc solicite agentes, ut aut Urbem vastarent, suumque in nos furorem exsatiarent; aut, si minus res cederet, vita quoque projecta, ipsi seipsos armis conficerent. Semel enim accensus Barbaricus furor, non prius a movente eum dementi impetu cessaverit, quam vel suum ipsius, vel adversarii cruorem fusum conspexerit.

Edit. Paris. pag. 342.

XXX. Quod enimvero muro propinquare haud eis periculo vacabat, jaculis ac catapultis omnia permittebant. Sese enim ordine componentes, tantaque distantia semoti, quantam jactus propril, necdum remisso impetu superarent, ut Urbem incesserent, scutis vallati, totique in rem pugnæ intenti, haud secus ac statuæ quædam, ex ære fusæ, seu ex alia quadam duriore materia conflatis corporibus, stabant, immenso quodam, & quod verbis narrari non potest, durantes ac concertantes prælio. Nam sole medium agitante diem, dum & radiorum jactu, majore præ horis aliis aerem ardore exurit, vi ipsa ardentis æstus, innata sibi velut accensa rabie, dementique illo furore superbia mentis excitato, ad aliud obsidionis genus (& cogita quam dirum!) impetum transferunt. Etenim ex quatuor portis, ad orientalem Urbis oram aditum pandentibus, duas igne absumere decernunt; quam diximus, Romam, & quam Cassandreoticam vocant: hoc nimirum reputantes, si illis incensis, intra murum exteriorem iis penetrare liceret, ac morum sublimem subire, citra dubium, etiam his, quæ intus erant, noxam illaturos, omnesque ad unum in Urbem compulsuros, constitutis ex adverso solertibus gnavisque sagittariis, ut continua jaculorum grandine, neminem oppidanorum tuto prospicere ac emergere sinerent.

Strategema; incensæ una & altera Urbis portæ.

pag. 343.

XXXI. Et machinamentum ita cœptum est. Minores naviculas piscatorias (cujusmodi scilicet nostris ad piscandum hominibus usus est) inversas plaustris imponunt; aliorumque præterea lignorum copiam & sarmentorum congeriem, pice sulphureque conspersam: plaustraque subeuntes,

A ἔργον ἀυτοῖς ἴρθασται ἀν τὰ βιβλόμενα, ἢδη νῦν κλίμακα ταῖς ἐπάλξεσι τ προτειχίσματος ἀνιλκύσαιεν, εἰ μὴ θεία τις δύναμις ἄνδρας τινὰς τολμηρὰς καταπηδῆσαι τῇ τάχει ἐνέχυσε· οἳ δὴ δόρασι τροπαίους τοὺς Βαρβάρους, πρὸς ὑπτίους σὺν τῇ κλίμακι πάσας ἐκπεπτώκασιν. ἔπι δὲ καὶ ἡ ἐπίνοια ταύτῃ εἰς μηδὲν προβᾶσαι ἰωρακότες φυγῇ τε χρησαμένους, ἃς ἡ κλίμακα καταλιπεῖν, εἰς ποῦπον ἡμεῖς ἤλθομεν θάρσος, ὡς ἢ γελᾶν κατ' ἀυτῷ, & προθυμότερον τ ἄλλης ἡμέρας τοῖς τ βέλεσι χρῆσθαι, ἢ τοῖς ἀπὸ τ πετροβόλων λίθοις, ἢ μηκέτι συγχωρεῖν ἀυτοῖς, κἂν ὁπωσοῦν βραχὺ προσιέναι τῷ τείχει, κἂν ὅτι πρὸς μικρότερον ἐξαφίεσθαι ἢ αὐτοί, δι' ὧν σφῶν ἀγείοιεν τὰς ὁδόντας παρέθηγον, B & ὅπως ἐκεῖνοι ζῶντες ἐθέλειεν ἡμᾶς ἐκ ἀυτοῖς ἁρπάζεσθαι. οἷον γὰρ ἦν ἀυτῷ φαβεῖσθαι καθ' ἡμῶν μεμηνέναι; πῶς τῆς ὑπερβαλλούσης ὀργῆς ἐποιοῦντο τ ἔνδειξιν; ὁπότε βύθιον ἔβροχον, ἢ τοῖς ἐκ τ στόματος πεμπομένοις ἀφροῖς τὸ δαιμονιῶδες ἀυτῷ παρεδείκνυτο, ὡδὲ τροφῆς μεταλαβεῖν ἕνα πάσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας βεβούλοιο, ἀλλ' ἀκρίτως ἔχειν τ πολέμιον ὑπὸ λαβροπότῃ καύματι, ἢ μηδ' ὅτι σώματα περίκειν), ἢ καμάτῳ δαμαζόμενα, ἢ τῇ ἐπὶ τ κεφαλῆς ἡλίῳ καυσούμενα, παντελῶς ἀναισθησόμενοι· τοῦτο δ' μόνον ἕνα φροντίδος ἔχοντες, ἢ πορθῆσαι τ πόλιν, ἢ τ καθ' ἡμῶν ἀναπλῆσαι θυμὸν, ἢ μὴ προβαίνοντος τούτου, & τῆς ζωῆς ἀπειπεῖν, τῇ ἑαυτῶν τοῖς ὅπλοις χεῖρας ἐπενεγκεῖν. Θυμὸς γὰρ ἅπαξ βαρβαρικὸς ἐξαφθεὶς, ἢ πρότερον τῆς κινούσης αὐτὸν ἀλογίστου ὁρμῆς διαλήξει, μάχης ἂν ἢ τ οἰκείου αἵματος, ἢ τ ἐξ ἐναντίας ἀντιφράττοντος, ἥδιον ἢ ἐχόντων.

C λ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ προσπελάζειν αὐτοῖς τῷ τείχει ἐκ ἀκίνδυνον ἰῶ, πάντα τοῖς βέλεσι καὶ τοῖς πετροβόλοις ἐπίστευον. σιγηδὸν γὰρ ἑαυτοὺς καταπήξαντες, καὶ τοσοῦτοι τοσοῦτοι, ὅσον τὰς βολὰς ἀυτῷ μήπω τῆς ὁρμῆς ὑπενδούσης τῇ πόλει προσίπτειν, ἢ ἀσπίσι φραξάμενοι, & ὅλοι τῆς ἀγωνίας γενόμενοι, ἴσωσπερ καθάπερ τινὲς ἀνδριάντες ἐκ χαλκοῦ, ἢ τινες ἄλλης στερροτέρας ὕλης συμπεπηγότα ἔχοντες σώματα, μυρίῳ τινὶ καὶ ἀνεκδήγητῳ καρτερουῦντες πολέμῳ, καὶ πρὸς τ πόλεμον ἀμιλλώμενοι. τ γὰρ ἡλίου κατὰ μέσον ἄγοντος τ ἡμέραν, ὅτε καὶ τ βολαῖς τ ἀκτίνων τ αἴρα πλέον ἢ τῶν ἄλλων ὡρῶν ἐξεπύρου, D τῇ ἀκμῇ τ καύματος ὥσπερ τ φυσικὸν ἐκκαύσαντες λύσσαν, & ἄλογον ἐκεῖνον θυμὸν τ ἀπονοίας προσωρθίσαντες, ἐφ' ἕτερον εἶδος πολιορκίας (καὶ σκοπεῖ πῶς χαλεπὸν) τ ὁρμὴν μετηγάγοντο. τεττάρων γὰρ πυλῶν πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς πόλεως διεξαγουσῶν, ἐπενόησαν τὰς δύο ἀυτῷ πυρὶ τηρῆσαι, τὴν τε ῥαθῆσαν Ῥώμην, καὶ τ Καασανδρωτικὴν καλουμένην. ἅπερ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ θήμῃ, ὡς εἰ δυνηθεῖεν τῷ ἔξω τειχῶν καινοῦσθαι, ἔσω χωρῆσαι τ προτειχίσματος, καὶ τὸ μεταξὺ ὑποδύσασθαι τεῖχος, μηδένα φόβον ἔχειν πρὸς τὴν τ ἐσόδων καταφλέγεσθαι, καὶ τῇ πόλει πάσης ὑφ' ἓν συναλάσαι, ἐξ ἐναντίας παρασπάσωσι τοξότας δ' τόξων καὶ δοντὰς, ὡς ἂν τῇ συνεχείᾳ τῆς βολῆς, μήτε πυρὶ δαπανώμενος προκύπτειν τῆς ἐσόδου τινά.

E λα'. Καὶ δὴ τὸ τειχίσματος ὅπως ἐπήρξαντο. ἁμάξας ἁρπάσαντες, ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν πρώτας βραχυπάτας τὰς, ἃς πρὸς τ θήρᾳ τῆς ἰχθύων οἱ καθ' ἡμᾶς ἁλιεῖς ἐπιχρῶνται. ἔπειτα δὲ καὶ τινων ἄλλων ξύλων πλῆθος καὶ φρυγάνων σωρεύσαι, ἄτινα πίσσῃ καὶ θείῳ καταράναντες, καὶ τὰς ἁμάξας ὑποδύντες, ἕρμασαν τοὺς ἄξονας, ἀ-

γοντες αὐτὰς ἅ χερσὶν, ἕως ἐφθασαν μέχρις αὐτῶν ἅ πυλῶν. εἶτα ἅ ὕλῃ ἐπιβαλόντες ὑφάψαντες, ἐπισθόποδις ἅ ἀσπίσι φραξάμενοι πρὸς τὰς πύλας χωρήσαντες, ἔλαθον τὸ βεβουλευμένον εἰς ἔργον ἀγαγόντες. τὸ πῦρ γὰρ τῇ ὕλῃ λαβόμενον, καὶ τοῖς ὑπεκκαύμασι πρὸς μέγιστα φλόγα διεγερθὲν, ἅ μὲν ἔξω τῶν πυλῶν ἐπιφάνειαν, ἅπαν ὡς ἄπασα σεσιδηρωμένη, πυραπωθοῦσαι ποιοῦντας, ἅ λαμπάδα ἢ καὶ πρὸς τὸ ἔσω μεταχειρίσαντο, ἐξαφθῶσι δὲ ὅλαι τὰς πύλας ἠνάγκασε, ὡς μηδὲ βραχὺ ταύτας καταπτῆσαι, ἐδειλίασε δὲ ἅ τυχοῦσαν ἅπασιν ἐμβαλεῖν. μόνον γὰρ ὅτι, καθ' ὅλης ἐκπυρώθη πόλεως ἡ τῶν πυλῶν ἐκκαυσις, καὶ καθάπερ τισὶ ξίφεσι ὑποτραμέντες τὰς ἁπάντων καρδίας, ἅπας ἐκταγωνίας καὶ τρομώδεις τοὺς ἀνθρώπους ποιοῦντας, τὰς μορφὰς ἀλλοιώσαντας, καὶ πᾶσαν χρηστὴν ἀθρόον προδιδοκίας ἐλπίδα. καὶ γὰρ οἱ πρὸ βραχέως τοῖς τείχεσιν ἐξαλόμενοι, καὶ πρὸς ἅ ἐξ μάχης ἀγῶνα ἀλλήλους ἐγκελεύόμενοι, πτοηθέντες ἀδρανέστεροι ταῖς ἀληθείαις ἐδείκνυντο. αὐτὸ γὰρ τοῦτο, τὸ ἅ μηχανὴν ἐκείνην εἰς ἔργον ἐκβεβῆναι, μαντεύεσθαι ἅ πάλιν ἅ ἁπάντων ἰδίᾳ ψυχαῖς. πλὴν ὅτι τῇ ἔξω πυλῶν πυρποληθεισῶν, τὰς ἔνδον ἡμεῖς τείχει τινὶ νεοδμήτῳ θᾶττον περιφραξάμενοι, ὕδατά τε ἅ ἐπάλξεσιν, ἐν τισι προαποθέμενοι σκεύεσιν ἐφυλαττόμεθα, * πότε καὶ πρὸς ταύτας τυχὸν ἐφορμήσουσιν οἱ πολέμιοι. ἵν' ὅτι τῆς κακουργίας καὶ αὖθις ἐπιχειρήσωσιν, ἔχωμεν ὅπως τῆς φλογὸς ἀντιποιησόμεθα, καὶ τῆς ἐπιβουλῆς ἀπειράτους τὰς πύλας ἕξομεν. ὃ δὴ καὶ γνόντες ἐκεῖνοι, οὐκ ἔτι ἅ τοιαύταις κακοβουλίαις ἐχρήσαντο. ἑτέρας δέ τισιν ἐμελλον δεινοτέραις καὶ σφοδροτέραις ἅ καθ' ἡμῶν ἐπιπεδεύειν ἐλεύθρου, ὃν ὑδημιᾷ μεθόδῳ τὰ λοιπὰ δυνατὸν ὦν διακρύσασθαι, ἐπειγόντως ὅπως ἅ πᾶσαν μηχανὴν ὑπερβαίνοντα. πλὴν οὕτω τοῦ πυρὸς παυσαμένου, τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας τοῖς πετροβόλοις ἐχρῶντο καθ' ἡμῶν καὶ τοῖς τόξοις, μέχρις ἂν τὸ νυκτερινὸν σκότος τὸ φῶς διεδέξατο, καὶ τῆς ἀγωνίας παύεσθαι μηδὲ βουλομένους αὐτοὺς κατηνάγκασε.

λβ'. Εἶτα ἐπεσθὲ ἅ πολεμεῖν ἐπαύσαντο, ταῖς ναυσὶν ἐμβάντες, καί τι μικρὸν ἡσυχάσαντες, ἤρχοντο τοῦ δράματος, ὅπερ ἦσαν ταῖς ἑαυτῶν διανοήσει προεξεργασάμενοι. τὸ δὲ ὦν τοιούτῳ αὐτοῖς ἀποπειρᾶν ἐμποιῶ, ὡς εἰ μὲν δὲ αὐτοὺς δυνηθεῖεν ἅ πόλιν πορθῆσαι, ὃ ἂν ἦν, διὰ τὸ μηδὲν ἄλλο τῇ εἰς πολιορκίαν σωτηριώτερον ἴσα δυνάσθαι πάντ, καὶ μᾶλλον ὅταν ἀφ' ὑδάτων ἦσιν ἡ μάχη, καὶ μὴ μετεστὼς χέρσος τῷ ἐπιβουλῇ διακόπτοιτο. εἰ δέ γε μετὰ τῆ ἄλλων, ὧν προσεπρώτευσαν, καὶ τοῦτο εἰς μηδὲν αὐτοῖς συντελέσειε, τὸ εἰς τοῦτο παρορμήσαντας αὐτοὺς, καὶ τοσοῦτον πλοῖα διαῦσαι μᾶλλον ἀποπλανήσαντας, τοῖς ὅπλοις διαχειρίσασθαι, καὶ ὅπως ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπαίρειν. ταύτῃ οὖν παρ' ἑαυτοῖς θήμενοι τῷ βουλῇ, ἅτε κατ' ἀρχὰς οὔσης τῆς νυκτὸς, τὸ ποικίλον καὶ πολυειδὲς ἐπήρξαντο μηχανήματος. ἐξάψαντες γὰρ πανταχοῦ φῶτα, καὶ πάσας αὐτῶν τὰς ναῦς κατὰ δύο συζεύξαντες ἑτέραν τῇ ἑτέρᾳ ἐχομένην, καὶ τισι καλοῖς σιδηροῖς καὶ σιδηρᾶς ἁλύσεσι τὰς ἑκατέρων πλευρὰς συσφίγξαντες, πρὸς τὸ μὴ ῥᾳδίως ἀρίεσθαι, ἀνέλκυσαν διὰ τῶν κατὰ πρῷραν ἐκκρεμαμένων ἐξαρτίων, τὰ διὰ μέσου προβεβλημένα ξύλα, ἃ τοῖς ναυτιλλομένοις κατάρτια καλεῖν ἔθος. εἶτα τοὺς τῶν ἐ-

A axes vertebant, ea manibus ducentes, donec ad ipsas portas pervenere: tum materiæ igni injecto, pedemque referentes scutis obtecti, & ad sagittarios sese recipientes, nobis prope infelix meditatum opus absolvere. Ignis enim correpta materia, fomentisque in largiorem flammam accensus, exteriorem portarum faciem, ferro undique obductam, igne candentem fecit; flammamque in interiora derivans, omni ex parte ipsius ardoribus portas combussit: adeo ut paulo post corruerint, nec levem formidinem cunctis injecerint. Per omnem enim prope civitatem publicato incendio, ac velut gladio omnium cordibus infixo, sic pavore anxii atque tremore cives, ac vultu immutati, mitiorem spem, omnem B repente abjecerunt. Qui enim paulo ante muris assiliebant, seque mutuo ad pugnæ certamen animabant, leporibus timidiores ipsa extitere. Ipsum enim hoc, quod sic machina commodum exitum habuisset, cunctorum animis haud incerta conjectura de fine augurari præbebat. Nos enimvero exterioribus portis igne absumptis, interiores, muro de novo extructo, conteximus, aquarum vim in vasis repositam, in propugnaculis servantes, si fera cruelia & quando & illas Adversarii incesserent; ut consilia. liquidem istud maleficii denuo aggrederentur, in promptu esset quo restingueremus incendia, atque ab insidiis liberas labisque immunes portas servaremus. Quod illi quoque intelligentes, nihil ultra maC leficum istud commentum usurparunt; aliis tamen quibusdam dirioribus validioribusque exitium nostrum erant moliturl, cujus depellendi nulla deinceps via nobis reliqua esset; tanta scilicet illorum vi, tantis nervis atque conatu, ut vim omnem machinarum excederent. Hoc itaque modo cum ignis cessasset, quod reliquum erat diei, catapultis jaculisque peractum est, donec nocturnis tenebris lux cessit, offusaque caligo & invitos a pugnæ certamine retraxit.

XXXII. Tum, cum pugnæ finem fecissent, conscensis navibus, curaque animi parumper remissa, molitionis opus aggressi sunt, cujus sibi ipsi, solertia sua ingeniique dexteritate inventores auctoresque extiterant. Nempe, hoc illis consilium, is scopus, ut experimentum ejusmodi facerent, *ut si eo expugnari civitatem contingeret, bene esset; quod nullum aliud ad obsidendas urbes conducibilius videretur aut validius, & potissimum cum ex aquis pugna conseritur, nec interjecta continens molitionis opus interrumpit: sin vero cum aliis, quæ antea ipsi moliti essent, hæc quoque sit opera cassa foret, eos, qui ad rem aggrediendam provocassent, & ut tanta navigatio susciperetur, fuco sis auctores extitissent, ferro trucidarent, tumque ad propria redirent.* Hoc igitur inter eos deliberato consilio ipso noctis obortu, varium illud & multiforme machinamentum adorti sunt. Accen- Fabrilia ex navibus turres, sis enim ubique luminibus, cunctisque, quas conduxerant, navibus, binis conjugatis, & ut altera alteri cohæresceret, densisque retinaculis & catenis ferreis earum latera colligantes, ne a sese facile divellerentur, per malos in prora appensos, ligna in medio eminentia, quæ vulgo nautis *catarta* dicta, sursum traxere. Tum ambarum navium *συζυγίας*, quos vocant, { ac Vid. Poll. c. 1.

Edit. Paris. pag. 344. Novissimum stratagema ejusque consilia.

Fabrilia ex navibus turres, eaque illis aggressio.

si *juga* dicas) interea per funes in capite intortos in medium aerem levantes, suosque enses ex prora parte extraque navium diametrum exporrigentes, inaudkum fidemque excedens ac portentosum fraudis omnis solertiæque inventum, artificio illo commenti sunt. In altum enim (uti dicebam) navium jugis protensis, * longa quædam ligna tignaque, unum post aliud ordine collocantes, iis injecerant: locaque interjecta terra explentes in solerti hac machina, extremaque undique asseribus communientes, atque jugorum capita ad puppis partes validissimis vinculis adstringentes, quæ in rem magis essent belloque conducerent, quam quæ in muro ad continentem erant, subtili eo invento artisque solertia, turres effecere. His Barbarorum quidam armati impositi, robusto corpore, audacique indole atque genio, qui extremum novissimumque militare consilium in nos exequerentur. In mandatis enim acceperant, ut alii jaculis impeterent, eos, qui in interiori murorum parte insederant; alii saxa immania, alii ignem, ipsumque arte confectum, atque in vasculis testaceis antea paratum, in eos proiicerent, quos sibi adversum incursantes haberent. Erant vero cuncta illis operi parata ac peridonea, quod non amplius humi serperent, sed malefico illo artis commento, ipsa quoque jam muri structura superiori mole extarent, omnisque ipsorum machinæ vis, velut e superiori loco, commode iis cederet.

* Alii *portus*, sed Græca *πύργοι*, nec aliud sonat.

Edit Paris. pag 315.

XXXIII. Quia igitur cuncta hæc per eam ipsam noctem ab impiis ad opus deducta erant, nec eorum quæ egissent hactenus nos quicquam latuerat, quippe cum ipsimet, uti dictum est, multa lumina accendissent, nec littus longe distaret, in quo illi, sic eis visa moliti essent; omnes timor invasit & trepidatio animique dejectio, nec jam erat, qua se ratione tutos ac incolumes servarent. Vidisses enim omnem populi multitudinem titubantem ac consilii inopem, aliumque alius anxium; ac vitam ipsam, ejus palam alea, desperantem. Neque enim quomodo imminentem quisque necessitatem depelleret, animis solleti erant, sed quomodo, quantoque cruciatu fato periret, cogitationibus dissecabantur. Fuga enim amplius neque in promptu, nec tuta erat, cum muros Barbari circumvallassent, & portis insisterent: rursus vero manere non sinebat, quod ob oculos discrimen versabatur. Omni igitur spe salutis abjecta, velut muti murum circuibant, infortunii immanitate attoniti. Visum tamen est nonnullis, in quibus fortis animi scintilla non prorsus extincta erat, dum adhuc hostes expectarentur, ad eorum propulsandum impetum, in muro picem & tædas & calcem, allaque quædam, quibus flammæ ignis celeriter innutriuntur, in vasis testaceis dispositа præparare; ut, si forte naves adventassent, illis usi, hisque mediis ipsa hæc ejaculantes, ab hac quoque aggressione repellerent, & eorum conatus irritos facerent.

Civitatis anxia desperatio.

XXXIV. Cum vero hæc quoque hominum titubantium facta ac consilia essent, jamque illucens dies noctis tenebras dissolveret, en & naves, ut erant instructæ, per multa loca divisæ in murum irrumpunt, novumque quoddam ac incredibile cunctorum oculis spectaculum ingerunt. Unumquod-

A κατέρων νηῶν αὐχένας ἐς τόπους, ἀμφ' ἕ ὃς ἡ καφαλίδα στρεφομένων χοιρίων μέσον πυ ἕ αἴρος μετεωρήσαντες, πάς τι σανίδας αὐτῷ ἐκ ἕ κῦ ἀφώρυα μέρος, κ̀ πέρα ἐ ἕ νηῶν ἐκβάλλω παρβιβηκότις, ξύλον τι κ̀ παρηλαγμένον παύργωμα ἀμφ' ἕ πάντα τε χάσματος ἐτεκτήνατο. ὑφ' ὧ, ὡ ὡς ἔφαν, ἕ αὐχένων μετεωρηθέντων, ἔβαλλον ἐς αὐτοὺς ἐπιθέντες μακρά τινα ξύλα στιχηδὸν ἄλλο κατ' ἄλλο, κ̀ ἃ ἀμφ' μέσα τόπον γεώσαντες τῇ διοριζομένῃ ταύτῃ μηχανῇ, τὰ πέρατά τε πάντοθεν σανίσι καταφραξάμενοι, κ̀ τὰ ἄκρα ἕ αὐχένων ἐς τοῖς κῦ πρύμναις μέρεσιν, ἄλλοις στιβαρωτάτοις δεσμοῖς ἐπασφαλισάμενοι, πύργους τινὰς, τῷ εἰς ἃ χέρσον ἐς τῷ τείχει καθιεμένων χρειωδεστέρους, τῇ ἐπινοίᾳ ταύτῃ κατετεχάσαντο. ἐν οἷς ἐπλησαν τινὰς Βαρβάρους ἐπαναβίβασαν, ῥώμῃ σωμάτων κ̀ τολμηρίᾳ φύσεως ἀποχαλάσαντες, ἃ καθ' ἡμῶν ὑστάτῳ κ̀ τελευταίᾳ ἐπιβουλῇ ἐπεργάσοντας· ἐπέτρεπον ἃ τοῖς μὲν αὐτῷ βάλλειν τοῖς τόξοις κῦ ἕ ἐνδοτέρω ἕ τείχους ἐσώπων, τοῖς δὲ χειροπληθέσι λίθοις, ἄλλοις πυρὶ τινί, καυτῇ πεπεχημένῳ, κ̀ τισιν ὀστρακίνοις σκεύεσι φορυξοπυρμένῳ, καθοπλίσαντες κ̀ ἕ ἀντιπρόσωπον αὐτῶν ἐρχομένων φρουπάτων ἀκοντίζειν. ταῦτα ἃ πάντα ἦν αὐτοῖς ἑτοίμως κ̀ ἐπιτηδείως, ἀμφ' τὸ μηκέτι περὶ γῆν αὐτοὺς ἑρπύειν, εἶναι ποιεῖν, ἀλλὰ τῇ φρολιχθείσῃ καπυργώ τε χάσματι ὑψηλοτέρους αὐτοὺς κ̀ αὐτοῖς οἰκοδομῆς γενέσθαι τῷ τείχους, κ̀ πάντα αὐτῷ καλόν τε ὡς ἂν μετέωρα χρειώδη συμβαίνειν.

λγ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα πάντα κατ' αὐτὸν ἐτέλει ἕ νὺξ εἰς ἔργον ἦλθε τοῖς ἀσεβέσιν, ὑδὲν δὲ ἕ πραττομένων πως ἐλάνθανεν ἡμᾶς, ἀμφ' τὸ, ὡς εἴρηται, φῶτα ἔχειν αὐτοὺς πολλά, κ̀ πλησίον εἶναι ἕ αἰγιαλὸν, εἰς ὃν αὐτοῖς τὰ δόξαντα διεπράσσετο, ἔλαβε πάντας φόβος κ̀ ἔκπληξις, κ̀ οὐκ εἶχον ᾗ τινι ἕ λοιπᾷ τρόπῳ τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς συμπορίσονται· ἐν ᾧ γὰρ ἰδεῖν ἕ δῆμον ὅλον δι' ὅλου κλονούμενόν τε κ̀ ἀπορούμενον, ἄλλό τε ἄλλως ἀμηχανοῦντα, κ̀ περὶ αὐτῷ ἕ ζωῇ κινδυνεύοντα. ἃ δὲ ὅπως ἕκαστος ἀποκρίσονται ἕ ἐρεσθῆναι ἀνάγκαν ἀμφ' φροντίδος εἶχεν, ἀλλὰ πῶς, ἢ μεθ' οἵας ἀλγηδόνος τῇ θανάτῳ περονειλήσει τοὺς λογισμοὺς κατεπέμποντο. φυγεῖν μὲν γὰρ οὐκ ἔτι, οὔτε πρόχειρον, οὔτε ἀσφαλὲς ἐν ᾧ, κύκλῳ ἕ τείχους ἕ Βαρβάρων κεκλεισμένων, κ̀ κῦ ἕ πυλῶν ἐφεδρεύοντων· μένειν ἃ πάλιν, ὃ κατ' ὀφθαλμὸν οὐκ ἰδεῖν κίνδυνος. πᾶσαν ἄρα ἐλπίδα σωτηρίας ἀποῤῥίπτει, καθάπερ ἐνιαί τινες τὸ τεῖχος διήκειδον, τῷ μεγέθει ἕ συμφορᾶς ἀπορούμενοι. πλὴν ἔδοξέ τισιν, ὅσοις οὐ παντάπασι τελείως ἕ ἀνδρείας ἡ θρυλλὶς, μεταξὺ ἐ φροντίδος ἕ πολυμίσου φροντιστήσαι τινὰ τῷ τείχει εἰς ἀποχὴν ἕ ἐπερχομένων. τὰ ἃ ἐν ᾧ πέτρα κ̀ δᾷδες κ̀ ἄσβεστος, καί τινα ἄλλα, οἷς φέρονται πύρος φλογιεῖ, σκεύεσιν ὀστρακίνοις ἐπιτηδεύοντα, οἷς ἂν ἕ νηῶν τυχὸν ἐφορμισθῶν πέτρις χρώμενοι, καὶ ἀμφ' μέσα τῶν ἐξακοντίζοντες, ἀφράκτους αὐτοὺς ποιοῦσι τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποδιόξεως.

λδ'. Ὡς ἃ καὶ ταῦτα ἀνθρώπων ἐν ᾧ ἀπορουμένων ἔργα κ̀ βουλαὶ, ἤδη δὲ κ̀ τῆς ἡμέρας τὸ φῶς ἕ νοητικὸν ζόφον διέλυε, ἰδοὺ δὴ καὶ αἱ νῆες, ὡς εἶχον σκεύεσι κ̀ πολλοὺς τόπους διαῤῥηγεῖσαι τῷ τείχει φερ-

B

C

D

E

σίρρηξεν, καινόν τι καὶ παράδοξον θέαμα ἅπασιν ὄψεσι προσπεπτώκως. ἐπάνω γὰρ αὐτῶν συζυγία ἐπιφέρετο ἐσοφισμένου ἐκείνων ξυλοπαθῶν πύργων κατασκευὴ, πολλῷ τῷ μέτρῳ τὰ τείχη οἰκοδομῶν ὑπερβαίνουσα, ἀνεθόρει τε τοὺς Βαρβάρους ἐξαλλομένους, καθάπερ τινὰς ἐξοστρισμένους ταύρους, καὶ τὸ ὄλεθρον πᾶσιν ἐπισείοντας. τότε δὴ τότε, ὅσοι τὸ δεῖμα τῆς πόλεως τὸ μὲν θανάτου καταφρονήσαντες ἀφύκτου τὸ ὄπος, καὶ τὸ κόρης, ὡς εἰκὸς, ἐναμίνου, ὅλοι τῆς ἀγωνίας ἐγένοντο, ἐπίδειξιν ἀνδρείας τῷ κινδύνῳ τὸν ἀγῶνα ποιησάμενοι, ἅτε γενναίως ἀθλοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ. οὐ γὰρ οἷόν πέλαγος πλησιάζειν τὰς ναῦς ἀλλὰ τὸ μὲν συχνοῖς βέλεσι, τὸ δὲ ταῖς τοῦ πυρὸς ὑπεκκαύμασιν ἀπείργον αὐτὰς τοῦ προσπελάζειν τῷ τείχει, καὶ τὰ παρ' ἑαυτῷ ἐναργεῖν. ὅσοι δὲ τῇ δειλίᾳ τοῦ ψυχοῦ βλαπτόντες, οὐδὲ προσβλέπειν τοῦ κακοῦ τὸν πύργον ὑπὸ τῆς ἄγαν ἀμηχανίας ἐξίχνευον, ἑαυτοὺς τῶν τείχους καὶ μικρὸν ὑποσύροντες, ἐπὶ τὰς ἀκροφυίας τῆς πόλεως ἔφευγον, καὶ λοιπὸν θαρρεῖν ἐδίδοσαν τοῖς ἐναντίοις. ὡς δὲ εἶδον κατά τινα τόπον τοῦ τείχους τὸ οἰκοδομῶν πλέον τοῦ ἄλλου ἐξαρθέντα, ἔνθα καὶ τοὺς ξυλίνους ἅμα προπεπηγότες προβόλους, ἔγνων δὲ καὶ τὸ τῆς θαλάττης ὕδωρ ἐν αὐτῷ μᾶλλον τοῦ τόπου βάθους χωρεῖν, μίαν συζυγίαν ἐκεῖ σωπιλάτησαν, ὥσθων ταῖς κώπαις καὶ μικρὸν, ἕως ἐφθασαν πλησίον, ἐν αἷς τοῦ ἐπάλξεσι τὰ καὶ πράσαρα τῶν νεῶν προσπελάσαντες. ἔνθα ὡς ἐπιχειροῦσι καὶ αὐτοῖς λίθους βαλεῖν οἱ τοῖς ξυλίνοις ἐγκαθήμενοι προβόλοις, μέγαν τινὰ καὶ ἔκαχνὸν ἀλαλαγμὸν ἐμβοήσαντες, ἄνω τοῦ ῥιφθέντων μηχανημάτων ἐκῶντες οἱ Βάρβαροι, λίθοις τε βαλόντες, οὐκέτι χειροπληθέσιν, ἀλλὰ καὶ λίαν παμμεγέθεσι, καὶ ὧν οὐδεὶς ἐδύνατο φορὰν ἀνασχεῖν· πῦρ τε ἐπὶ τοῦ σιφώνων τοῦ ἀέρος φυσήσαντες, καί τινα ἄλλα σκεύη, καὶ αὐτὰ πυρὸς ἀνάπλεα, εἴσω τοῦ τείχους ἐξακοντίσαντες, εἰς τοσαύτην ἔκπληξιν καὶ δειλίαν τοὺς ἐν τοῖς προβόλοις ὄντας ἐνέβαλον, ὡς καταπηδῆσαι τὸ τάχος, καὶ πρὸς φυγὴν ἐτράπῆναι, ἓν κενὸν ἅπαντα τοῦ πλείστου τοῦ τείχους καταλιπεῖν. ἐπειδὴ δὲ τὸ τέλος εἶδον τοῦ βεβλαδυμένου· πάντες γὰρ καθάπερ ἐξ ἀνέμου φύλλα πρὸς τοῦ γοῦ κατεφέροντο, οὐδὲ κατὰ τοῦ κλιμάκων, ἀλλ' ὡς ἕκαστον αὐτοὺς ὁ φόβος κατέπτηξε· ἔνθα τινὰ τολμηρὸν Βάρβαρον, καὶ τῷ ὄλλων, ὡς εἰκὸς, μανικώτερον, λίθοισι τοῦ χρῆσαι· τοῦ ἐπάλξεσιν ἐπαφῆναι. ὁ δὲ τοῦ μάχαιραν, ἣν ἐτύγχανε τοῦ χερσὶ κατέχων ἀναρριπίζων, καὶ κατὰ τοῦ τείχους ἀλλόμενος, ἐπέμψε σκοπῶν τοῦ ὁρμὴν τοῦ πλήθους, εἰ γε μὴ πρὸς ἀπάτην, ἀλλὰ πρὸς τελείαν φυγὴν ἐκεῖθεν ἐξέλειπον. καὶ γὰρ ὑφαρπάσαι μή τινα πεπρωμένην ἐνόησαν ἔχουσιν, οἱ τοῦ πόλεως ἐν τοῦ ἀγυιαῖς, δι' ἃς αὐτοὺς εἰς πολλὰ διαιρεθέντας δολερῶς κακουργήσονται, καὶ ἀμφίβολλον τινὰς μὴ ἀπροόπτως οὕτω προχωρεῖν τῇ πόλει, καὶ τὰ παρ' ἑαυτῶν ἐνεργεῖν. ὅτι γὰρ τοῦ ῥιπίσι τῆς Βαρβαρικῆς μαχαίρας ἐξαστράπτων ὁ ἀὴρ, καταδήλους ποιεῖ παντεχοῦ τοῦ πολεμίους τοῦ εἴσοδον. καὶ γὰρ ἦν ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας, τότε δὴ πάντες τοῦ κακοῦ τοῦ ἐκβασιν θαυμάσιοι, ἐξ ἑτοίμου ἄλλος ἄλλοσε, τῷ θανάτῳ συμπελαυνόμενοι. ὁ δὲ λιμὸς ὑστερὸς, καὶ μανδρμίαν τοῦ λοιποῦ παραχωρῶν ἐπίνοιαν, δι' ἃς αὐτὸν ὑπεκλίνουσιν.

λέ. Εἶτα ὡς ἅπαν κενωθὲν τὸ τεῖχος εἶδον οἱ Βάρβαροι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς εἶχον ἐκ τῆς τοῦ πλήθους αὐτοσάτου φυγῆς, οὐδὲ τῶν νεῶν ἐβάσ-

Aque enim jugatarum navium par turrium ex lignis ingenioſe ſtructarum fabricam convehebat, murorum ædificio multo elatiorem: ſupra quas erant Barbari ſubſilientes, æque ac tauri œſtro perciti, cunctiſque interitum comminantes. Tunc ſane quotquot civium, ſpreta morte, quæ inevitabilis certaque immineret, & ob oculos, ut ajunt, inque pupilla poſita eſſet, toti certaminis ardore exarſerant, fortis animi ſpecimen, ipſam periculi magnitudinem facientes; hi videlicet conſerta pugna ſtrenue dimicarent. Haud enim omnino naves propinquare ſinebant, ſed partim telorum ſpiſſa grandine, partim vero ejaculatis ignibus a muro arcebant, ac noxam prohibebant. Quotquot vero ſaucio formidine animo atque pavido erant, præque ingenti mentis inopia nec ipſum malum incurſum adverſis oculis poterant aſpicere, e muris ſenſim ſeſe ſubtrahentes, & ad tumulos elatioraque civitatis loca diffugientes, hoſtes deinceps audaciores fecere. Ut enim quodam muri loco ſtructuram præ aliis magis ruinam facere viderunt; ubi ſcilicet noſipſi lignea propugnacula præfixeramus, deprehenderuntque aquam maris altiore ſinu eo loco Urbem alluere, junctarum navium pars illo inferentes, paulatim remis impulerunt, donec ipſa propugnacula, navium prora concigere. Tumque his, qui in ligneis propugnaculis poſiti erant, in eos lapides jacere incipientibus, magno horrendoque ſublato clamore ac ululatu, ſupra eas, quas dicebam, machinas ſtantes Barbari, nec mandalia *duntaxat*, ſed quam immaniſſima, & quorum impetum nullus ſuſtinuiſſet, convolventes ſaxa, ignemque ſiphonibus aeri inſufflantes, atque alia vaſa (ipſa quoque igne plena) intra murum jacientes, tantum metum ac ſtuporem illic conſtitutis præſidiariis incuſſerunt, ut quam celerrime exilientes in fugam verterentur, omnemque muri aream vacuam deſererent. Ubi autem voti ſe compotes factos eſſe viderunt (omnes enim velut a vento excuſſa folia, in terram proruebant, neque per ſcalas, ſed ut eos pavor raperat) unamquempiam audacis animi Barbarum, cæteriſque, ut videbatur, majori fretum veſania, colore nigerrimum, in propugnacula immittunt. Is, enſem, quem in manibus geſtabat, rotans, murum inſiliens, ac moras in eo trahens, multitudinis impetum obſervabat; num ſcilicet fraude, an quod omnino fugam feciſſent, inde abſceſſiſſent: verebantur enim, ne inſidiis adverſus eos in occulto per angiportus vicoſque diſpoſitis, cives, ſe in multa diviſos agmina, malo dolo, gravi ullo damno afficerent; dubiique hactenus ſubſiſtebant, ne ſic improviſe in Urbem irrumperent, exque genio illius vaſtitatem darent. At ubi Barbarici enſis frequenti circumactu effulgurans aer, hoſtes in Urbem pervadere atque ingredi palam fecit (erat namque hora diei tertia) tunc nimirum, tunc cuncti, mali eventu perſpecto, alius alio, contruſi fato, diffugere; cum dira mors cunctis ingrueret, nec ejus amollendæ ullum deinceps conſilium ratioque ſuppeteret.

Civium & pugilatorum generoſi animi, ſtudiique.

Depulſi a muro cives.

pag. 347.

XXXV. Poſtmodum cum nudatum defenſoribus murum Barbari conſpexiſſent, exque effuſa multitudinis fuga, nihil jam ſibi periculi imminere

Barbari muri compos; progreſſus cautio.

Capta civitas ac defolata.

intelligerent, ſtatim navibus effuſi, inque propugnacula inſilientes, ac portas diffindentes, reliquis quoque navibus geſtorum exitum indicavere. Quæ & ipſæ celeriter ad viarum exitus prope appulſæ, Barbaros in urbem immittebant, corporibus nudos, exiguoque ſolum amictu verenda contectos, ac manus gladiis armatos. Urbem porro ingreſſi, primum quidem, quos adhuc in muris verſantes offendere, ſive metu perculſos, nec ſe movere valentes, corpore eis ex metu diſſoluto, ſive rurſus, iis, quos dicebam, caſibus præcipitiſque confractos, ſibique fuga conſulendi, omni ſpe deſtitutos, quam citò trucidabant. Tum per vicos ac plateas diſpertiti ſunt: urbana autem multitudo, huc atque illuc multis partibus diviſa, tumultuabatur & clamitabat, anguſtiiſque tenebatur, cum nulla ſalutis ratio, aut depellendæ calamitatis in promptu eſſet. Vidiſſes enim tunc homines velut navigia omni rectore deſtituta, hac illacque procella circumferri, miſerabile ſpectaculum; viros, mulieres, parvulos, in ſe mutuo collabentes, ex ſe mutuo pendentes, infeliciſſimum illud ſupremumque dantes oſculum, ac conſalutantes. Sicubi forte in eis pater vetulus, in filii collum ruens, mœſte conquerebatur, ſeparari non ſuſtinens, ſed chariſſimi membra tenens, & ante enſem, naturali punctus dolore atque affectu, ſibi ipſe luctum digerebat: *Heu me, fili*, ajebat, *in quibus nunc verſamur! Quænam hæc oculis uſurpo? Eamne in rem diligenti cura educavi, propterque magiſtris tradidi, ut majore prudentia inter æquales fulgeres, operam ſumptuſque locavi, ut, cum plane prælis felicitate æmulandum me fore expectabam, tuique gloriatione invidiam provocaturum, necnon aliis vulgo parentibus beatiorem, ut qui tali bonæſtiſſimo filio præditus eſſem, ipſa corporis ſtatura amabili, vultuſque aſpectu amabiliori, magiſque adhuc forma animæ ac decore; tunc ob oculos exitioſam hanc infortunatiſſimamque ac ſe ſpectantem videam? An ideo miſeranda hæc canitie huc ætatis provectus ſum, ut corpus tuum a Barbaris cædi, amantiſſimaque ac deſideratiſſima membra lictoris gladio cernam immaniter diſcerpi? Heu me! quo me vertam? Quibus oculis hæc conſpiciam? Quo te luctu deplangam? Utinam ſalem liceat nanciſci lictorem, qui me prior cum gladio diſſindat; ne tardiore nece ſublatus, acerbiores gladio ſuper te cruciatus experiar! Uno hoc cruento tortori gratias agam, ſia ſenili mea cervice ducto cædis initio, tuum mox ſanguinem cruori meo libaverit. Sic namque, eoque molimine doloris partem plurimam abſtulerit.*

Patris in filium luctus.

Edit. Pariſ. pag. 348.

XXXVI. Et hæc quidem iſte. Aliunde vero alius, qua cum vixerat, ac quam contubernalem habuerat, uxorem offendens, imo ex pectore altumque trahens ſuſpirium, & caput movens, vultumque immutans, ad eam accurrens, eique circumfuſus ac ſtringens, dirum caſum lugubri voce plangebat: *Vale, mulier, meique conjugis obliviſcere; jam enim ingens illa amoris vis, quam inter nos ſociali naturæ vinculo ratam habuimus, hodie diſſinditur, & gladius conjunctionem dividit, morſque intempeſta æterno divortio conjugum dirimit. Non ultra ſociali jugo trahemus vitam. Nulla deinceps futura nobis prolis ſuſcipiendæ ratio. Atque utinam ne ſuſceptos unquam circumſtantes parvulos oculis uſurpaſſemus. Uti-*

Πάντες, ἢ τῷ ἐπάλξεων ἴσα καταπηδήσαντες, τὰς τῶν πύλας ἀπορρήξασαι, ἐδήλουν ἑαυτοῖς τῷ πεφαγμένων τὸ πέρας. Εἴ τινες οὖν ἢ αὐτοὶ παρὰ τὰς διεξόδους ἐγγύθεν προσορμισθεῖσαι, ἔπεμπον ἐν πόλει τοὺς Βαρβάρους, τὰ σώματα γεγυμνωμένους, μικρῷ τινὶ μόνῳ περιβολαίῳ τὰ κῦτη τὰ αἰδοῖα κεκαλυπτομένους, τὰς μαχαίρας ἐχοντας ἐν χερσίν· οἱ δὲ ἔνδον γενόμενοι πρῶτον μὲν ὅσους εὕρισκον ἔτι περὶ τὸ τεῖχος ἑστηκότας, εἴτε τῷ φόβῳ βλαβέντας ἢ κινεῖσθαι μὴ δυναμένους, παρεθέντες ἀνῄρουν ἐκ φόβου τοῦ σώματος, εἴτε πάλιν τοῖς ῥωθωνίοις πτώμασι συγκλασθέντας ἢ πρὸς τὸ φυγεῖν ἀπελπίσαντας, τοὺς τὸ τεῖχος ἀνεῖλον. εἶθ' ὕπο ταῖς λεωφόροις καταμερίζονται. τὸ δὲ πλῆθος τῆς πόλεως εἰς πολλὰ μέρη τμηθὲν διεθρυλεῖτο τὸ δὴ σωτήριον χεῖρ, ἵνα ἔχοι ὅπου πτήσσωσιν, ἢ δὲ συμφορὰν ἔχει χρήσονται. ἰὼ δὲ ἰδεῖν τότε τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἀνυβρίστως σκάφη, τῷδε κἀκεῖσε πτοηθέντας, ἐλεεινὸν θέαμα, ἄνδρας, γυναῖκας, νήπια, ἀλλήλοις συμπίπτοντας, ἀλλήλων ἐκκρεμαμένους, ἀπαζομένους ἅ οἱ κτίσαν ἐκεῖνον ἢ πλάστας ἀσπασμόν. εἴ που τις ἐπαὶρ ἐν αὐτοῖς φιλοβύμως ἐπιπτώσοι τῷ τραχήλῳ τὸ παιδός, δεινὸν ἐπεκώκυε ἢ χωρισμὸν ἐφέρων, ἀλλὰ τὰ μέλη κατέχων τῷ φιλτάτῳ, ἢ ὑπὸ τῆς ξίφους τῷ φυσικῷ πυκτεύμενος πάθει, τὸν θρῆνον ἑαυτῷ διετίθει. φῶς μοι, λέγων, ὦ παῖ, ἐν τίσι νῦν ὀξιπαζόμεθα; τίνα ταῦτα τοῖς ὀφθαλμοῖς καθορῶ; εἰς τοῦτο γάρ σε ἐπιμελῶς ἐξέθρεψα, ἢ ἵνα τοῦτο σοὶ παιδόταις ἐξεδόμην, ἢ σωτῆρα ἐν πρώτοις ἐν τοῖς ὁμήλιξι διαπύθεσθαι, ἵν' ὑπὸ προσδόκων ζηλωτὸς μὲν εἶναι τῇ ἀνατροφῇ, ἐπίφθονος δὲ τῇ ἡλικίᾳ σοὶ καυχήσει, μακαριώτερος δὲ πολλῶν ἄλλων πατήρ, ὡς τοιοῦτον ἔχων ἀφηλικίσαντα τέκνον, ἐράσμιον μὲν ἢ ἡλικίᾳ τὸ σώματος, ἐρασμιώτερον δὲ τὸ προσώπου ἢ θέᾳ, ἢ ἔτι μᾶλλον τῆς ψυχῆς τῷ εἰδέᾳ, τότε κατ' ὀφθαλμοὺς ἰδέσθαι τὸν ὁλέθριον τοῦτον ἢ δυτυχέσκοπον ἀπὸ σοῦ χωρισμόν; ἢ διὰ τοῦτο μέχρι ἢ δὲ τῇ δυσπόρῳ ταύτῃ τετρημένῃ πόλιῳ, ἵν' ὑπὸ Βαρβάρων ἴδω καταικιζόμενόν σου τὸ σῶμα, ἢ τὰ φίλτατά μου ἢ παμπόθητα μέλη τῷ ξίφει τοῦ δημίου ἀνηλεῶς διασπώμενα; οἵμοι τίς γένωμαι; ποίαις ὄψεσι ταῦτα κατίδω; ποῖον ἐπί σοὶ ποιήσομαι θρῆνον; ἔτε τοιαύτῃ τύχοιμι δημίου, ὡς ἐμὲ φρῶναι τῇ μαχαίρᾳ δίλοι, ἵνα μὴ καθυστερήσας δεμπέρας τὸ ξίφος ἐπὶ σοὶ τὰς ἀλγηδόνας αἰθύσσωμαι. ἐνὶ τούτῳ τῇ μιαιφόνῳ χάριτας ὁμολογήσω, εἴ γε ἢ σφαγὴς λύσει τὸ ἐμὸν καπάρξηται γήραος τραχήλου· εἶθ' ὕπο τῇ ἐμῷ λύθρῳ τὸ σὸν ἀπείσεται αἷμα. ἢ δὴ ὕπο ἢ πολλῶν ὀδυρμῶν ὑστεροῦμαι τῇ ἐγχειρήματι.

ΛΣ'. Καὶ ταῦτα μὲν ὅπως. ἄλλοθεν δὲ πάλιν ἄλλός τις τῇ σωτῆρι γυναικὶ προσυχών, βύθιόν τι ἢ μέγα σοβήξας, τῷ κεφαλῇ τε κινήσας, ἢ τὲ μορφῇ ἀλλοιώσας, προσδραμὼν αὐτῇ ἢ περιπλακεὶς ἢ συμφορᾶς ἐτραγῴδει. Ζωὴ γυναῖ, τῷ τῶν σωτῆρι * μὴ ἐπιλάθῃ. ἤδη δὲ ἡ μεγάλη ἐν * μοργῇ, ἐν ἀρὸς ἀλλήλους ἐθέμεθα τῇ κοινωνίᾳ τὲ φύσεως, ἐκκόπτεται ἡμέρου, τῷ ξίφος καινοτομεῖ τῷ σωτῆρι, ἢ θάνατος ἄωρος τῷ συζυγίαν διέτεμεν. ἐκεῖνι τῷ ζωῇ τῷ κοινωνῆτι τὸν βιοτὸν ἐξανύσομεν. ἐδεὶς ἡμῖν τῶν λοιπῶν παιδοταιδίας λόγος. εἴθε μηδὲ πώποτε, ἃ νῦν ἡμᾶς πεπόνηκε γνῶσις, τοῖς ὀφθαλμοῖς κατεῖδομεν ἐξ ἀρχῆς. εἰ-

Sæpius in hoc ſenſu.

* διεθρύλλητο

* μοιρῃ

ἐν τῇ σορῷ ταῖς ἡμετέραις χερσὶν ἀποδόθησαν, καὶ μὴ τοῖς θηρσὶ τύποις εἰς δυσυχῆ δουλείαν διεμπρήσθησαν. εἶτα πρὸς τέκνοις ἀναμιχθέντες, καὶ τὸν θρῆνον χοροστατήσαντες, καὶ διαίρεσιν ἐκαρτέρουν. ἀδελφὸς δὲ πάλιν ἀδελφῷ συναντήσας, καὶ φίλος φίλῳ, ὁ μὲν τὴν συγγένειαν, ὁ δὲ τὴν μαχρὰν συνήθειαν ἀπεκλαίετο. καὶ ἁπλῶς τῇ ἀμετρίᾳ τῆς θρήνου, κραυγῆς ἀσήμου πάντα πεπλήρωτο, ὥσπερ ἂν εἰς σφαγὴν συγκεκλεισμένοι προβάτων, καὶ συμμιγῆ φωνὴν ἀφιέντων. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν πρὸς τὰς οἰκίας ἀπέτρεχον· οἱ δὲ τὰς ὁδοὺς ἀπεσκόπουν· ἄλλοι πρὸς τὰς σεβασμίους οἴκους ἠλαύνοντο· ἄλλοι τὰς πύλας τῆς πόλεως καταλαβεῖν ἐσπούδαζον· ἕτεροι δὲ πρὸς τὸ τεῖχος ἀνιέναι ἐβούλοντο μὲν, ὑπολαμβάνοντες δὲ, ὑπολαζύουσι αὐτοῖς ἡ φυσικὴ ἰσχὺς τῇ προσδοκίᾳ τοῦ φοβεροῦ· οὐκ εἶχον γὰρ ὅπως διαθήσονται πρὸς τὸ κακόν· ἀλλ' ὅπου πέρ ἂν ἔτυχον γιγνόμενοι τῆς πόλεως, κατὰ πρόσωπον ὠρίσκον ἀπαντῶντα ἡ θάνατον· ὡς μηδὲν αὐτοῖς εἶναι λοιπὸν ἀσφαλὲς πρὸς ἐπίνοιαν.

λζ. Ἀλλὰ πῶς ἄν σοι τὰ λοιπὰ τῶν καθ' ἡμᾶς συμφορῶν, ὦ ἀνδρῶν λογιώτατε, ἡ ἐπαλληλία τοσούτων ἀνιαρῶν ἐγγράψομαι; ποῖον τύπον πρῶτον εἰπών, τὰς ἄλλας δέλτους παραχωρήσω; ἐπὶ τίνι δὲ γλῶτταν κινήσω, ἢ τίνι χεῖρα πρὸς γράφειν ἐκτενῶ; ἐξίστᾳ γάρ μου τὸν νοῦν ἡ μνήμη τῶν γενομένων, καὶ οὐκ ὀρθῶ πόλιν δοκῶν τῷ λιχθησομένων τὰ πράγματα, δυσεπιχείρητον τῷ περὶ τούτων ἐξήγησιν ἐπαιθόμην. Ἡ γὰρ ἀπατύπωσις τῶν γενομένων, * ὡς ἂν τι πραττομένων τῇ ψυχῇ διὰ τῆς μνήμης ἢ κίνδυνον εἰκονίζουσα, καὶ διαμορφοῦσα τῇ φαντασίᾳ τὰ πράγματα, ἢ ὁρμὴν τοῦ λέγειν ἐπέχει βιάζεται. οἷα γὰρ ἦν τὰ τελεμβιστόνη; οἱ μὲν πρὸς τῆς σωματικῆς ἢ τῆς ψυχῆς πλέον δεδιότες παραλιθρίαν, πρὸς τὸ θανεῖν ἐδυσφόρουν, ἀρχὴν τῆς ἐκεῖθεν κολάσεως, ἢ χωρισμὸν ἡγούμενοι τὸν τοῦ σώματος· οἱ δὲ τῇ γῇ προστρεῖδοντες τὰ γόνατα, κρουνούς τε δακρύων ἐκβλύζοντες, * ἀξίους παραδέχθῆναι τῆς πλείστης διὰ τοιούτου θανάτου ἢ θεὸν ἐλιτάνευον· ἄλλοι τῇ μνήμῃ τῶν ἡμερησίων τὸ μώτιρον τοῦ ξίφους τὸ σωτειδὸς συττόμενοι, τὸν ἀναλωθέντα χρόνον ἐπὶ ματαίᾳ ἀνεκαλοῦντο μεταμελόμενοι. ἕτεροι μηδὲν τοιοῦτον ἐνεργῆσαι δυνάμενοι, ἀλλὰ τὸν λογισμὸν προδόντες τῇ ἀγωνίᾳ, ἵσταντο ξομαίδες, δίκην ἀψύχων δένδρων τῷ τομεῖ ἀναμένοντες. ἄλλοι δὲ καθάπερ οἴστρῳ τῷ φόβῳ πλαττόμενοι, ἀκάθεκτοι τοῖς ὁρμαῖς ἦσαν· ἐξ ὧν τοὺς πλείστους πρὸς τὸ ἐκτὸς τοῦ τείχους ἀσυλλογίστως ἑαυτοὺς ἀκοντίσαντες, ἢ τῷ πτώματι τῶν ζωῶν συνεπέρωσαν, ἢ τοῖς ἐκεῖσε τρεφομένοις βαρβάροις ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν.

λη. Τίδε τῷ γυναικῶν εἶπω πρῶτον, οἷς καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συνθρηνεῖν αὐτοῖς ἐβιάζοντο, ἀγωνίαι τὰς ἀνακλίσεις, τὰς αἰμωγὰς, τῷ πέπλων τὰς περιπλοκάς; ἐν' ἐκμοιρῶν ἔτι βουλόμεναι, κινηθεῖσαι τῷ πάθει, κἀκ τῆς ὄψεως τῷ ἀνδρῶν ἑαυτὰς ἀπεκλίνειν, ἀλλ' ἀναιδῶς φερόμεναι, τὰς κόμας ἐχυσαι λελυμένας, καὶ τῷ πρὸς συγκλαυθμὸν ἀμιλλᾶσθαι, ἤγοντο συνεκβοῶσαι τὰς θρήνους, καὶ τοῦ κινδύνου καταστενάζουσαι. εἶπα καὶ παρθένος ἐν αὐτοῖς, ἢ μήπω τῆς οἰκείας προβᾶσα,

A *nam noſtris manibus tumulo traditos, biſce feris hoſtibus ad infelicem ſervitutem minime ſervaſſemus. Tum ſe cum filiis immiſcentes, ac velut choro luctum ſuſtollentes, diviſionem expectabant. Frater vero rurſus fratri, & amicus amico, obviam facti, ille ſanguinis neceſſitudinem deflebat, hic longam conſuetudinem. Et (ut ſumma dicam) immenſa turba, eorum, qui ſinguli lamentis indulgebant, incondito clamore cuncta replebantur; velut ſi oves ad jugulandum concluſæ commixtam vocem ederent. Horum namque alii ad domos confugiebant; alii vias obſervabant; alii ad venerabiles Ædes contendebant; alii ad portas civitatis properabant; alii muros conſcendere in animo habe-*
B *bant, nec tamen poterant, collapſa in eis naturali virtute, malorum expectatione. Nam neſciebant quo ſe modo ad malum comparatent: ſed quovis civitatis loco conſtitiſſent, adverſa facie occurrentem ſibi mortem offendebant: ut nullum jam eis reliquum eſſet conſilium, quo rebus ſuis tuto proſpicerent.*

XXXVII. *Sed quanam tibi ego ratione ſubſecutam deinceps calamitatem, Virorum eruditiſſime, aut tantorum malorum longam ſeriem catenamque deſcribam? Quod horum primum aſſumens, ſecundas reliquis partes adſcribam? Cujus argumento movebo linguam, aut ad ſcribendum manum extendam? Rerum enim geſtarum dirique caſus memo-*
C *ria mentem ſede dejicit; ac qui prope oculis res ipſas quas dicturus ſum videre videar, quam earum ardua narratio ſit, plane ſentio. Rerum namque mente informatio, ut quæ ipſum coram animo geſtorum periculum per memoriam ſimulacro exhibeat, ac phantaſiæ (vi ſcilicet cogitandi) effingat ac repræſentet, orationis impetum retardat ac inhibet. Qualia enim erant quæ flebant per eas angustias? Alii, animi potius, quam corporis noxam reformidantes, ægre mortem ferebant, qui videlicet ſeparationem a corpore futuri ævi pœnarum initium ducerent. Alii, fixis terræ genibus largoque lacrymarum fonte perfuſi, digne vocatione recipi, iſtiuſmodi*
D *mortis periculo, Deo ſupplicabant. Alii, delictorum memoria, omni gladio acutius conſcientia vulnerati tempus vane inſumptum dolebant, mœſtique pœnitudine revocabant. Alii, nihil ejuſmodi præſtare valentes, nimiaque doloris vi excuſſa ratione atque prodita, tremebundi ſtabant, velut prope inanimatæ arbores ferri ictum expectantes. Alii velut œſtro, metu perculſi, contineri non poterant: quorum etiam plurimi inconſulta mente extra murum ruentes præcipites, vel caſu alliſi vitam finiere, vel ipſi ſe Barbaris illic conſiſtentibus tradidere.*

XXXVIII. *Mulierum autem quid prius referam, quæ vel ipſum aerem una ſecum planctum edere cogebant; compellationes ſcilicet & ejulatus liberorumque*
E *amplexus? Hæ, gravi dolore concitæ, nec decorum tenere, nec virorum ſe conſpectibus ſubducere volebant: ſed impudentia actæ, ſolutis crinibus, omniumque oblitæ, quæ ad modeſtiam ac verecundiam faciunt, flebili clamore adverſuſque periculum gemitu, Bacchantium more, curſitabant. Inter eas & Virgines, necdum domo prodire ſoli-*

Edit. Pariſ. pag. 349.

Exaggerata argumenti difficultas.

Captæ civitatis ſpecies.

Mulierum deplorata.

tæ, ſed quæ tuto alligandæ ſervarentur connubio, omnemque modeſtiam eſſent edoctæ, pulſo ab ore pudore, & neque an mulieres eſſent, ſexumque ſuum gravore metu cogitantes, medio foro, pari ac maritatæ planctu, diroque ejulatu vagabantur. Monachi ipſi ac Moniales, quotquot ipſo jam ætatis flore junioreſque virtutis amore ſæcularis vitæ affectum libidinemque excuſſerant, ſibi ſolis Deoque viventes, Monaſteriis egreſſi & per plateas civitatis diſperſi, commune excidium ejulatu lugebant. Hinc magnopere miror ac ſtupeo, ipſe mente reputans multiplicem diverſique generis dictorum Nazaræorum virtutem, quam colebant ſolitarii; noſturnas modulatis Pſalmorum vocibus productas vigilias, ſacram virginitatem, continuas preces jugeſque lacrymas; quomodo nihil nobis divinam conciliarunt miſerationem? Quomodo fidem ſuam ad Urbis incolumitatem non obſtrinxerunt? Quomodo non virtutis præmio conſecuti, ut a periculo liberarentur? Sed magis velut oves abſque paſtore comprehenſi, omnes ferro jugulati ſunt, parique cū ſceleratis nece interierunt? Enimvero horum mortem pretioſam apud Dominum, ut Pſalmus loquitur, arbitror extitiſſe, cum hoc quoque Dei ſapientia caros ſuos ac famulos honoraverit, ut cum reliquis virtutibus, Martyrii quoque laurea clareſcant; patientiæ munera eis cumulatius reponens, arcanorumque bonorum præmia largiens: noſtrorum vero ſceleratum multitudinem, non ſolum horum preces, ſed & Martyrum interceſſiones inutiles reddidiſſe; ut ex iis, quibus jam recentique exemplo ſumus accepti malis, intelligere poſſent omnes divinarum Legum contemptores, cum majorem in modum nequitiæ indulgent ſeque vitio mancipant, nullo ſe ab ira Dominica juſtaque ultione, liberatum iri ſalutari ſubſidio.

Edit. Pariſ. pag. 350. Monachi & Moniales, unde quod nec ipſi, ſanctique ſervati.

Pſal. 115. 15.

XXXIX. Ut itaque ingreſſi, per omnia Urbis loca diſperſi ſunt Barbari: omnis ætas omneque hominum genus ab eis confeſtim trucidatur. Neque enim ulla eis miſeratio erat, qui priden rabie exarſiſſent, noſtramque internecionem ſitirent: ſed & ſenex, & florenti adhuc ætate atque juvenis, quiſquis denique occurriſſet, gladio necabatur. Nec vero lethali ſtatim vulnere feriebant, ſed ut diutius doloribus excruciarent, quæ circa dorſum coxaſque ſunt concidentes, tarda eos nece conficiebant. Ac ne ſic quidem exſatiabatur eos obſidens furor; ſed quod non ſæpius mori poterant, immanitatis rabie gravius dolebant. Ut enim belluinam illam ac indomitam libidinem ſatiarent, nec mulieribus ipſo jam mali initio, neque pueris ipſis pepercerunt, quorum immatura ætas haud raro etiam ferarum oculos ad miſerationem cogit; ſed cunctis perinde indicta exciſio erat, quæ velut in prato herbeſcente quicquid obvium eſſet, demeteret. Hincque adeo factum eſt, ut brevi temporis momento, urbs, quæ paulo ante vix non anguſta habitatoribus erat ac plebe conſipata, deſerta vileſceret. Ut enim ſuperius diximus, populi pars collium cacumina ad Acropolim ſic dictam (i. Arcem) occupaverat, aut quam ſancti Davidis Viciniam vocant. Quæ regio, reliqua Urbe altiore ſitu eminet: ubi etiam Monachorum multitudo erat, viri omnes virtute clari, cæteſtique inſtituto digni habiti. Pars vero rurſus ad duas portas,

Theſſalonicen. ſium dira exitia.

pag. 351.

Deſolata civitas.

A ἀλλ' ἀσφαλῶς πρυμνήσῃ τῇ γάμῳ καὶ σωφροσύνῃ πᾶσαν διδιδαγμένη, ἣ αἰδοῦς ἢ ὄψεως πεῖραρα, καὶ μηδ' ὅτι γυνὴ τυγχάνει τῇ δίκῃ λογιζομένη, δίκην τῆς ἀγορᾶς ἐν μέσῳ, ταῖς ἄλλαις γυναιξὶ κοινωνοῦσα ἢ θρήνου, καὶ δεινὸν ἀλαλάζουσα. μοναχαὶ ἢ καὶ μονάζουσαι, ὅσοι ἢ ἀφαπάθειαν ἢ βίου κομιδῇ νέοι ὑπάρχοντες τῇ φίλτρῳ τῆς ἀρετῆς ἀπεσείσαντο, ἑαυτοῖς μόνοις ἐν Θεῷ ζῶντες, ἢ ἀσκητηρίων ἐκβάντες, καὶ ταῖς πλατείαις διασπαρέντες τῆς πόλεως, ἢ κοινὸν ὄλεθρον γοεροῖς ἐκλαυθμύριζον. ἐξ οὗ δή μοι καὶ θάμβος ἐπέρχεται, ὅταν κῇ νοῦν λάβω ἢ ποικίλου καὶ διάφορον ἀρετὴν ἢ Ναζιραίων ἐκείνων, ὧν καταμόνας ἐφιλοπόνουν, ὕπνοι ἢ πάννυχοι ψαλμῳδίαι καὶ τὴν ἱερὰν παρθενίαν, τὴν τε ἐκτενῆ προσευχὴν καὶ τὸ ἀκατάπαυστον δάκρυον· πῶς ἢ πρὸς ἡμᾶς θείαν ... συμπάθειαν; πῶς οὐ κατηγύησατο ἢ πόλιν; πῶς οὐχ οὗτον ἔπαθλον ἀρετῆς ἢ ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου; σωνελήφθησαν δὲ μᾶλλον, καθάπερ ἀκριβεστάτην σφόβαν, πάντες τῆς μαχαίρας γεγονότες, καὶ τῇ κλήρῳ τῶν ἁμαρτωλῶν τὰς σφαγὰς κοινωνήσαντες. πλὴν ἡγοῦμαι, ὅτι τούτων μὲν ὁ θάνατος, ὡς φησιν ὁ Ψαλμὸς, τίμιος γέγονεν ἐναντίον Κυρίου, καὶ τούτῳ ἢ Σοφοῦ τοὺς οἰκείους τιμήσαντος, ἵνα μὴ τῆς λοιπῆς ἀρετῆς καὶ τὸ τέλος μαρτυρικὸν ἀπεύχωνται, ὡς ἂν ἐπιδαψιλεύσηται τούτοις τὸ τῆς ὑπομονῆς γέρας, καὶ B τῆς ἀῤῥήτων ἐκείνων ἀγαθῶν τὴν ἀντίδοσιν· ἡμῶν δὲ τὸ πλῆθος ἢ παραπίστων καὶ μόνον τὰς τούτων ἐπευξεις, ἀλλὰ καὶ τὰς ἢ Μαρτύρων πρεσβείας ἀσωτηλεῖς δειχθῆναι πεποίηκε· ἵν' ἡμῶν πάθοιμεν, ὅπερ ἤδη πεπόνθαμεν, ἔχουσι γοῦναι πάντες οἱ ἢ θείων καταφρονηταὶ δικαίων, Ὡς καλῶς πλεονεκτοῦντας, κἄν αὐτὸς ἢ διανοητικῆς ἀπειλῆς τῆς σωτηρίων βουθημάτων ἐξαιρεθῆναι δυνηθήσεται.

λθ'. Ὡς δὲ καὶ πᾶσιν εἰσελθόντες διεμερίσθησαν ἢ πόλιν οἱ Βάρβαροι, θὺς πᾶσα ἡλικία καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων ὑπ' αὐτῶν ἀνῃρέτο. οὐδὲ γὰρ ἦν οἶκτος αὐτοῖς οὐδεὶς πάλαι προμεμνύσι, καὶ ἢ καθ' ἡμῶν διψῶσιν ἀπώλειαν· ἀλλὰ καὶ γήρως καὶ ἀκμάζων ἔτι καὶ νεανίσκος, καὶ πᾶς ὁ προσυχὼν ἔργον τοῖς μιαιφόνοις ἦν. οὐδὲ καιρίας κατ' αὐτῶν ἀρίεσαν πληγάς, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοὺς ἐκβασανίζειαν ποιῶσι τοῖς ἀλγεινοῖς, τὰ πρὸς ἢ τῶτον μέρη καὶ τὰς μηρὰς καταπίπτοντες, χολάζειν αὐτοὺς τῇ τελειώσει παρεβιάζοντο. καὶ οὐδ' ὕπωρο πολιορκῶν αὐτοὺς ἐκπίμπλατο θυμός· ἀλλ' ὅτι μὴ πολλάκις δύναιτο θήσειν, μανικῶς ἐδυσφόρουν. ἵνα δὲ ἢ θηρεώδη C ἀδάμαστον ἐκείνων ὄρεξιν ἐμφορήσωσιν, οὐδὲ γυναικῶν ἐφείσαντο κατορχὰς ἢ κινδύνῳ, οὐδὲ παίδων αὐτῶν, ἐν τῷ ἢ ἡλικίας ἄωρον ἄγειν βιάζεται πολλάκις καὶ θηρῶν ὀφθαλμὸς εἰς συμπάθειαν· ἀλλ' ὧν ἐπίσης ἅπασιν ἡ τομὴ, καθάπερ ἐν χλοηφόρῳ πεδίῳ, πᾶν τὸ παρατυχὸν ἐκθερίζουσα· ὡς ἐν βραχεῖ D καιρῷ ῥοπῇ ἑνὶ κοῖλον δοκοδειχθῆναι ἢ πόλιν, ἢ πρὸ μικροῦ εὐοχλουμένῳ ἐν τοῖς πλήθεσι βεβήκασαν. καθὸ δὴ φθάσαντες εἰπομεν, τὸ μὲν ἢ δῆμον τὰς ἀκροφρείας κατειλήφει κατὰ ἢ καλουμένου Ἀκροπόλιν σωνελαθὸν, ἡ ἢ Περιοικίδα τὸ ὁσίου Δαβὶδ ὀνομαζομένου· τοῦτο γὰρ μᾶλλον ἢ λοιπῆς· ὑπερα- * ὑπερεχόν-
νέχουσι πόλεως, ἔνθα δὴ καὶ πλῆθος ὧν μοναχῶν ἐναρέτων πάντων καὶ ἢ οὐρανίου πολιτείας ἠξιωμένων. τὸ δὲ E δυσὶ

πάλιν ταῖς δυσὶ πύλαις πρόσιῤῥυν, ταῖς πρὸς δύσιν ἀφορώσαις τὴν πόλεως, μίαν ἐχόντων πάντων σπουδὴν, τὸ ξίφους διαφυγεῖν τὴν τομήν. ἀλλ' οὐδὲν πλέον τῶν ἄλλων ἐλύετο, τῶν πύλῃσιν ἐκτὸς τῶν Βαρβάρων ἐφεδρευόντων, καὶ μηδ' ἄλλως ἐχόντων ἐν χερσὶν ὑπερβῆναι, τῷ συνωθισμῷ πιέζοντες ἀλλήλους, καὶ τὴν ἔξοδον ἀποφράττοντες.

μέ. Οἷον γὰρ ἐγένετο κακὸν κατὰ τὴν καλουμένην Χρυσῆν πύλην; πῶς παραιοίξαι αὐτὴν βουληθέντες μικρὸν, ὅσον τὴν θύραν, τῷ πόπῳ συνωθοῦντες, δύσαρκτον τὴν ἐπιχείρησιν. μόνον γὰρ ὅτι τὰς πύλας ἀλλήλων διέστησαν, καὶ τῷ ἰδίῳ πιλήματι πάλιν ἐν ἑαυτοῖς ἐνωθροισθέντες αὐτοὶς κατεκλάσθησαν. ὅπου γὰρ ἔχοντας αὐτοὺς καταλαβόντες οἱ δυσμενεῖς, οὐκέτι καθ' ἕνα τοῖς ξίφεσιν ἀπήμαινον, ἀλλ' ὡς εἶδον συνεστραμμένους, ἀλλήλων τε ἐχομένους καὶ ἐκτραπέσθαι μὴ δυναμένους, καὶ κόπτοντες αὐτοὺς τοῖς ξίφεσιν ἔπαιον. ὡς μὴ τοῦ πλαγίου διαιρεῖσθαι τὸ προσωπεῖον τὴν κεφαλὴν, καὶ τοῖς ὁμοίοις τῇδε κἀκεῖσε τὰ μέρη συμπίπτειν. καὶ μηδὲ μὴν θάπτειν τὴν γῆν δίδοσθαι, ἀλλ' ἔτι παραπετεῖσθαι λοιποῖς σώμασιν, ἕως πάντων ἀναιρεθέντων, καὶ ὥσπερ τὸ ἐποστηρίζοντος, τῆς ἁπάντων λέγω ζωῆς ἐξεφάσης, αἵματος ἀλλήλων καθάπερ καὶ τὴν πλάτ κοινωνήσαντας.

μά. Τὸ δ' αὐτὸ πάθος καὶ περὶ τὴν ἄλλην πύλαν, τὴν καλουσι Λιτραίαν συνέβη. καθὼς γὰρ ἔφαμεν τῶν ἄλλων, τὰς μὲν [14] πρὸς θάλασσαν ἐξαγούσας, αὐτοὶ προκατεῖχον Βάρβαροι. τὰς δὲ γε πρὸς ἀνατολὴν ἀφορώσας ἡμῖν προαπεκλείσαμεν ἡμῖν, τὴν τὸ πυρὸς μηχανὴν, τὴν κατὰ τὸ ἔξω τοῦ προτειχίσματος πύλῶν προπεπόθαμεν, καὶ ἐν αὐταῖς ὑφερώμεθα. ὡς λοιπὸν ἐκ πάντων παντοχόθεν ἀπορουμένων τὸ δῆμον πρὸς τὴν φυγὴν, πρὸς τὰς ἀγυιὰς μόνον εἰλεῖσθαι, καὶ ἅπασαν τὴν θανάτου προσμένειν. ἦσαν γὰρ ὀλίγοι, καὶ λίαν, ὡς εἰκὸς, ἀναίσθητοι, καὶ τὸ ἀντικὺ μέρος τοῦ λιμένος ἑαυτοὺς τοῦ τειχῶν ἀποστάσαντες, τὸ κίνδυνον ὑπεξέφυγον. καί τινες ἄλλοι τὴν τῆς Ἀκροπόλεως πύλην λάθρᾳ ὑπεδραμόντες, πρὸ τοῦ τὸ συμφορὰν ὑπεκφῦναι δυσωπήσαντο τὴν ζωήν. ὅπερ ἦσαν οἱ τῶν Σκλαβίνων ἡγεμόνες, πάλαι προμελετήσαντες τοῦτο, καὶ τὰς κλεῖδας τῆς πύλῆς ἐκείνην προὐφελόμενοι. ὃς δ' ἐν χρῷ, * τὴν ἀκμὴν τοῦ κακοῦ διασαφοῦντες, παντὶ τῷ προσυχόντι παραχωρῆσαι τὴν ἔξοδον. ὅπερ δὴ πολλοὶ αὐτοῦ λαχόντες, πρὸ τοῦ τοὺς Βαρβάρους * ἐπιλθεῖν, τὴν θάνατον ὑπεξέκλεψαν ἄν. οἱ δὲ τοιοῦτον μὲν οὐδὲν, οὐδὲ εἰς νοῦν λαβεῖν ἀνέσχοντο. ἀεὶ γὰρ τὸ οἰκεῖον προσορώμενοι, καὶ ὅπως τὴν κίνδυνον ἀπωθήσονται κἀκ τούτου διαπλεύσωμεν, τὰς πύλας μικρὸν παρανοίξαντες, καὶ τὴν ὑπεκδρομὴν τοιοῦτον ποιησάμενοι, ἵνα τινὰ τῷ τόπῳ καταλιπόντες πρὸς τὸ μετὰ τοῦτο ἐκείνων ἔξοδον καὶ αὖθις ταύτας συγκλεῖσαι, οὕτω τῶν πάντων ἐπιβουλεύσαντο σωτηρίας. καὶ τὸν πρόφασιν τινὰ δόλιαν πλασάμενοι, ὡς ὑπὲρ φυγῆς ἐκτρέποντα, πρὸς ὑποδοχὴν γὰρ μᾶλλον τῶν Σύμμονιτῶν συμμάχων, [15] τῶν Στρατηγὸς δεῦρο τοῦτο προσάξαντος.

μβ. Οὐ πολὺ γὰρ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ξιφήρεις οἱ Βάρβαροι ταῖς πύλαις ἐπέστησαν. καὶ οὐκέτι δυνατὸν ἦν ἔτι προσβλέψαι μόνον ἐκτὸς ἀκινδύνως τινὰ, μήτοι γε τὸ κίνδυνον ὑπαλύξαι. κἀγὼ γὰρ αὐτὸς σὺν τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς δύο δὲ μοι εἰσὶν υἱοὶ νεώτεροι τὴν μὲν ἡλικίας ὑποβεβηκότες, οἱ μέχρι τοῦ δεῦρο τὸ συμφορᾶς καὶ τῶν λοιπῶν ἀλγεινῶν μετασυγκοπωσοῦσιν, κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν παρόντες δυρίσημον ἐν τῷ τόπῳ μὴ καί τινων ἄλλων τοῦ ἀπὸ τῆς πόλεως ὀλίγων· καὶ ὡς

(τγ')

* ἐπιλθεῖν.

A ad occidentalem Urbis plagam respicientes, confluxerant, in hoc unum cunctis operam conferentibus, ut gladii ictum effugerent. Sed nihil his melius cessit, quam aliis, cum jam Barbari * extra portas insiderent, nec alioqui facile eis esset ut transirent, cum alter alterum pulsando comprimerent, exitumque obstruerent. * Allat. inter

Ad portam Auream cædes.

XL. Quantum enim contigit malum in porta, quam Auream vocant? Quomodo, qui eo confluxerant (omnis illa populi pars) cum aliquantulum aperire voluissent, conatu frustrati sunt? Vix enim valvas diducere cœperant, cum conferta hic multitudine atque agmine, in se rursus coire nectique compulerunt. Quos ita constipatos cum hostes offendissent, non jam viritim ensibus obtruncabant, sed ut illos inter se compressos, alios que aliis hærentes averti non posse conspexerunt, in faciem gladiis cædebant: adeo ut post ictum cujusque diviso capite, hinc inde partes dissilirent, & ad similia utrinque membra concideret. Ac neque post mortem humo mandabantur, sed cum reliquis adhuc corporibus pati acervo, tenebantur, donec omnibus trucidatis, ac velut fulciente, omnium scilicet eliminata vita, uti morte sic & cruore socio jungerentur.

XLI. Hoc ipsum vero, & in porta, quam Litæam vocant, fieri contigit. Nam Barbari, uti diximus, priores reliquis occupaverant portas, quæ ad mare ducunt. Quæ vero ad ortum, nosipsi ante occluseramus, in iis quoque suspectam habentes machinam, cujus in exterioris muri portis noxam labemque senseramus. Hinc que adeo omni undique præclusa fugæ ineundæ spe, populus in plateis solum volutabatur, inque mortis cassis omni loco incursabat. Vix enim pauci, valdeque, ut par est, numero exigui, in occidentali ora portus sese e muris projicientes, periculum evaserunt. Quidam etiam alii, e porta quæ ad Acropolin (Arcem scilicet) est, sese clam subducentes, cum necdum calamitas appetiisset, saluti consuluerunt. Et hi fuerunt Sclavenorum Duces, meditati fugam multo ante, atque portarum illarum claves eam in rem pridem suffurati. Quos decebat, mali mole inspecta, cuivis exitum permittere. Sic namque multi ibi constituti, antequam adventassent Barbari, cædem declinassent. Hi tamen nihil ejusmodi in animum saltem inducere sustinuerunt: sed suis semper rebus prospicientes, attentisque animi rationibus quomodo hinc quoque periculum a se depellerent, portis paululum subapertis, seque prompte subducentes atque dilapsi, uno quodam ibi relicto, qui & rursus egressis illis portas clauderet, in eum modum omnium saluti insidiati sunt. Tunc quoque id dolo commenti, non se fugam inire, sed potius ad socios Strymmonitas suscipiendos (ita nimirum jubente Prætore) exire.

Edit. Paris. pag. 352.

Sclaveni fuga delapsi, in cives insultant.

XLII. Nec multum temporis intercesserat, cum Barbari, strictis gladiis in portas ingruentibus, nemo ultra tuto, vel saltem foras prospicere poterat, tantum abest ut periculum posset vitare. Nam & ego ipse cum patre, & fratribus, quos duos ætate juniores, atque ad hoc usque ævi meæ habeo tum captivitatis, tum reliquarum ærumnarum consortes, eadem hora cum aliis civibus, iisque non admodum paucis, eodem in loco constituera mus. Et ut jam tristes illas insidias passi sumus (postquam enim fraus illis com-

missa est, nos rem, uti gesta erat, cognovimus) retrocedimus omnes, & in civitatem incredibili celeritate festinamus, alioque dispersi, pro ea ac mali vis ferebat, metus specie, exque illo affectus alios atque alios digerens. Visum itaque est patri & nobis, cum nondum Barbari ad nos pervenissent, in turrim quamdam in interiori muro sitam interim evadere, & non multitudini commiscere; ut forte, imminentibus hostibus, ab aliis disjuncti, solique in propugnaculis ipsos alloquentes, facilius supplicatum iremus, vitæque nostræ aliquo modo provideremus. Quod & divina providentia factum est: quonam vero id pacto, & quam inaudita stupendaque virtute, dicere nunc aggredior.

XLIII. Murum celeriter accurrentes conscendimus, ac propugnaculum quoddam, venerandis, inter Apostolos primum vocati Andreæ, Ædibus adversum. Omnes quinque simul eramus, pater meus, & ego cum duobus fratribus (quos dicebam) atque alius quidam, ipse quoque nobis affinitate conjunctus; Clerici omnes, & Lectorum ordine insigniti. Ut ibi paululum conticuimus, ipsi nobiscum imminentem reputantes gladii exitum, lamenta occœpavimus, singulis tum suæ cujusque animæ, tum mutuam inter se divisionem deplorantibus. Ante vero omnes pater, longe jam provecta ætate, & dicendi artibus plurimum exercitatus, sic primum planctum auspicatur: *Væ mihi*, dicens, *fili, multis ærumnis malisque obnoxii, in quibus nunc circumvolvor, & cui hæc infelici atque afflictæ huic vitæ meæ, reposita erant! ut quos diversis temporibus genueram, liberosque susceperam, eorum uno momento mortem conspicerem; nec, quod infidelibus conceditur, tantum mihi superesset temporis, quo tanta calamitati paria ingemiscerem. Convocassem enim ad communem hunc & inconsolabilem luctum, ipsa etiam inanimata, ut una mecum doloris atque infortunii partem assumerent. Neque enim ulli alii civium, aliter ac ego ipse affecti sunt, ut cum e suis aliquem dire lugeant, alterum propenso miserantis affectu indigeant. Me vero duo mala eodem momento invadunt; tum animæ periculum, ut qui nequiter ac perdite vitam transegerim, tum hæc a vobis inexpectata divisio, quam sic eventuram in animum nunquam induxeram; cum hæc jugiter mea vota essent, ac supplicarem, ut bosce vos luctuosissimos obtegeritis oculos; qui nimirum requiescens inter vestras manus, majorum sepulturæ traderer, & vos in vado relinquerem, qui matris senectutem curaretis, & adolescentulis ætateque minoribus duobus fratribus victus necessaria provideretis. At nunc omnis ejusmodi spes mihi sublata est, & in mediis irretitus malis, immaturam mortem vestram expecto. Sicut me scelerum copia servavit, & in hunc reservavit diem, ut ob oculos carissima pignora Barbaricis gladiis concisa viderem, membraque mihi desideratissima per manus lictorum crudeliter discerpta conspicerem? O doloris vim! neque id tuto teneris, an me miserum parricida primum vita privabit. Nam esset, malis hinc inde collatis, hoc mihi tolerabilius malum. Verum mihi suspecta est vestra juvenilis ætas, ac vultus flos vaticinari facit, vestris prius cædibus hostibus satiatis, postmodum me, multas mortes perpessum, &*

Edit. Paris. pag. 353.

Lectorum functio.

Patris Nanis.

Ἀλλ' ἤδη τῶν πραγμάτων ἐκείνων ὑπέρμαχος ἐπιβάλλω. μὴ γὰρ τὸ προχθὲς τῶν σκήψιν, τὸ συμβὰν ἐπιγράψεσθε, ἡ σπουδάρχαι πάντες, ἕκαστος ἡμῶν ὡς εἶχε τάχους, πρὸς τὴν πόλιν ἐπανελαυνόμεθα, ἄλλος ἀλλαχῆ διαιρεθέντες, καθὼς ἀν ἦγεν ἡ συμφορά, τῷ φόβῳ ἐκπεπληγμένα τὰ φρονήματα. ἔδοξε δ' οὖν τῷ πατρὶ ἔμοιγε, μήπω πρόσω τῶν ἀστῶν πρὸς ἡμᾶς τοὺς βαρβάρους, εἴς τινα πύργον τοῦ κατὰ τὸ ἔδαφος τείχους ἀνιέναι τινὰς, ἡ μὴ τοῦ πλήθους συναναμίγνυσθαι, ὡς ἂν τοῦ πολεμίου τυχὸν ἐπεισάντος, τοῦ ἄλλων διαιρεθέντος, ἡ μόνοις τούτοις κατὰ τοῦ ἐπάλξεως ἐντυγχάνοντες, διαπύθωμέν τινα ἀσφαλείας τρόπους προσαγαγεῖν, ἡ τοῖς ζωοῖς ἑαυτοῖς χαρίζεσθαι. ὁ δὴ καὶ γίγνεται τῇ θείᾳ προνοίᾳ. τὸ δ' ὅπως, ἐμοὶ δόξας παραδοξοποιὸς δυνάμεως, λέξων ἔρχομαι.

Μόγις ἀνελθόμενοι ἐπὶ τοῦ τείχους, σπουδῇ θέοντες κατά τινα πρόβολον ἀστικὸν τῷ ἔτει σιβασμίῳ σπουδῇ τὸ Πρωτοκλήτου τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου. πέντε δέ ἦμεν οἱ πάντες ὁμοῦ, ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς, κἀγὼ σὺν τοῖς ῥηθεῖσι δυσὶν ἀδελφοῖς, ἡ τις ἕτερος μεθ' ἡμῶν καὶ αὐτὸς τῆς ἡμῶν ἀγχιστείας. Κληρικοὶ πάντες, ἡ τῇ τῶν Ἀναγνωστῶν ἀξιωθέντες τάγματι. μικρὸν δὲ αὐτοῦ καθυσηχάσαντες, ἡ καθ' ἑαυτοὺς λογιζόμενοι τὸ ἐφεστὸς τῆς μαχαίρας πέλος, ἠρχόμεθα τῶν γόων, ἕκαστος τῆς τε οἰκείας ψυχῆς, ἡ τῆς ἐξ ἀλλήλων καταστρέψεσθαι διαιρέσεως. ἡ πρῶτος ἐξῆρχε θρήνων ὁ πατὴρ, ἤδη προβεβηκὼς ὤν, ἡ πολλῷ πρὸ τοῦ λόγου ἐπισήμῳ ἐξησκημένος. Φεῦ μοι, λέγων, ᾧ τέκνα πολυπαθῆ, ἐν τίσι* ὤων περιελήφθην, ἡ τίνι ταῦτα ἀντέκειτο τῇ δυσήρῳ μου ταύτῃ ἡ παλαιπώρῳ ζωῇ, ἵν' ὑμᾶς κατὰ χάριτος ἀντέκτον χρόνος ἐκ τῆς γενέσεως παρέθηκα, ὑφ' ἓν ἴδιον τῶν τιλάτων ὑπερχομένους, ἡ μηδ' ὅπερ τοῖς ἀτυχοῦσιν ἔτι συγχωρούμενον, ὀλολύξαι ἄγαν, ἄξιον τὰ πάθη ὀδύρεσθαι. σωπηλάτατα γὰρ ἂν ἐρεῖς τὸ κοινὸν τοῦτο ἡ ἀπαρηγόρητον πάθος, ἡ αὐτὰ τὰ ἄψυχα τῶν κτισμάτων κοινωνῆσαί μοι τὰ πάθη ἡ τῶν συμφορῶν συμμερίσασθαι. ὡς γὰρ οἱ πάντες τῶν ὁμοπατρίδων ἄλλως ἄγουσιν, οὐκ ἐγὼ, ἕκαστος τινὰ τῶν οἰκείων* ἀποδεξόμενος, ἡ τὸν ἴσον συμπαθείας ἐπιδούμενος. ἐμοὶ γὰρ δύο δεινὰ συμβέβηκε ταυτὸ, ὅ, τε ψυχικὸς κίνδυνος, ἐν ἁμαρτίαις τῶν ζωῶν δαπανήσαντι, ἡ ὁ ἐξ ὑμῶν ὧδε ἀπροσδόκητος χωρισμὸς, ὃν ὅπως ὑποτοῦ προσεδόκησα, ἀλλ' ἀεί δι' ἐτάξεως εἶχον, ὑφ' ὑμῶν καλυφθῆναι τὰ βαρυπενθήματα ταῦτα, ἐν ἐπαναπαυσάμενος ταῖς ὑμετέραις χερσὶ, τῷ τάφῳ τῶν πατέρων δοθῶ, ἡ ὑμᾶς ἐν ἀσφαλείᾳ καταλείπω, τῆς τε μητρὸς γηροκόμους, ἡ τοῖς ἔτι κομιδῇ νέοις ἡ τῇ χρόᾳ καθυγιρίζοντι δυσὶν ἀδελφοῖς ὑμῶν τὰς περὶ τὸ ζῆν ἀφορμὰς προνοήσοντας. σὺν δὲ πᾶσαν τοιαύτην διώλλυτο ἐλπὶς, ἐν μέσοις δὲ τοῖς δεινοῖς ἀπειλημμένος, ὥρων ἐκδέχομαι τὸν καθ' ὑμῶν τέλεσμον. ἡ οὕτω με τεταρακται τῶν ἀνομιῶν τὸ πλῆθος, ἡ εἰς τοῦτον τεταμιεύκει τὸν ἦμαρ, ἵνα κατ' ὀφθαλμοὺς ἴδω τὰ φίλτατά μοι τῶν τέκνων, βαρβαρικῶν ξιφῶν παραπέλαμα· ἡ τὰ παμπόθητα μέλη, ταῖς χερσὶ τῶν δημίων ἀνηλεῶς διαιρούμενα. ὦ τῆς ὀδύνης. οὐδὲ τοῦτο ἀσφαλὲς ἔχων, ὅτι ἢ δύσιον ἐμὲ πρῶτον ὁ μιαιφόνος τῆς ζωῆς ἀπαλλάξει. ἰὼ γὰρ ὡς ἐν συγκρίσει κακῶν, τὸ κατ' ἐμὲ φορητόν· ὕποπτον δέ μοι τὸ πλέον καθίστηκε τῆς καθ' ὑμᾶς ἡλικίας, ἡ τῶν προσώπων τὸ ἀνθηρὸν μαντεύεσθαί με ποιεῖ, πρῶτον ἢ ἀφ' ὑμῶν τομὴν, πρὸς ἐχθρῶν ἐμφο-

* τινί.

* ἀποδεξόμενος.

ρηθέντας; ἐν ὑστέρῳ με πολλὰς ὑπομιμνήσκει θανάτους, ἓν καθ' ἕνα ὑμῶν ἀθλήσαντα, ἅπαξ τοῖς ὑμετέροις αἵμασι συμφορᾶθῶσαι.

μδ'. Ἀλλὰ δὴ ἔλαθον ἡμᾶς, ὦ φίλτατα τέκνα, πόρρω τῆς δίκης πλανηθείς, καὶ ἄπειρός εἰδε τοῖς θρήνοις συνιέναι πώς. νυνὶ γὰρ τῇ κακῇ, ἓν ἀπαράδημος συμφορὰ καταισχύνει τὴν καιρὸν, καὶ τὰ πράγματα, καὶ ἄκοντά με παρεβιάσατο. τίς γὰρ ἂν καὶ λιθίνων εἶχεν καρδίαν, τηλικαύτῃ πάθει συμπαρθείς, ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτῷ τοσούτῳ κακῷ συνεχθέντας μὴ ὀδύρηται; ἀλλ' ὅμως ἴσως ὃ βούλεται πράττει Θεὸς ἐν ἀνθρώποις, μή πού τι χρήσιμον τέλος οἰκονομούμενος. τάχα γὰρ ἀπέκειτο ἡμᾶς ἡ μοχθηρία ἡμῶν, τὸ ἅπαξ ἀποθανεῖν· καὶ ἰδὼ κατ' ὀφθαλμοὺς ἢ τῆς ζωῆς ἐφέστηκε ἔκτισις, βιαίως τοῖς ξίφεσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐκτινύουσα. ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἄδικος ὁ συγχωρήσας πᾶσι παθεῖν, καὶ τοῦδε καταπεύχαι βίαιον τοῦ σώματος χωρισμὸν, ἐν τὰς ἀθλίους ἡμαρτημένων καὶ μέλλοντας ἐπιφαγεῖσθαι δίκας. διὸ ἔτι γενναίως τὴν ἐλπίδα πᾶσαν πρὸς αὐτὸν μόνον ἀπανωρίσαντες, καὶ δυνάμενοι ἀρίνειν ἐπὶ τὰς ἁμαρτίας. καὶ κᾶν τι δέοι παθεῖν ἀλγεινὸν, χάριν τὴν εἰς αὐτὸν πίστεως, εὐγνωμόνως μύσαντες, καὶ μηδὲ φοβηθῶμεν λέγω τὸ σωματικὸν τοῦτο θανεῖν, ὃ οὐ μὴ οὐκ ἔστι, ἀλλὰ πάντως ἑτέρως καθυποκείσεται χρεών ἐστι, καὶ τῇ γενέσει τὸ ὀφειλόμενον λειτουργήσας. γενέσθω οὖν ἡ τῆς ζωῆς στέρησις ἀφορμὴ, ἵνα μὴ θάνωμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐκεῖθεν μακαριότητος. Ταῦτα λέγων, ἕκαστον ἡμῶν πρὸς τὴν ἰδίαν ξίφους θάνατον ἐπαιδοτρίβει, καὶ προθυμίαν παρεῖχε μὴ ἀποδοκεῖν τὴν πλείστην.

μέ. Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς διελέγετο, καὶ συμπεσόντες ἀλλήλοις τὰ πλεῖστα συνεπαττόμεθα, ἰδοὺ καὶ τῶν Βαρβάρων καταφύσσας τις ἀνόσιος, τὴν ἀριθμὸν οὐκ ὀλίγοι, Αἰθίοπες τὴν χροιὰν, τὰ σώματα γυμνοὶ, ἐσπασμένας ἔχοντες τὰς μαχαίρας, δεινὸν ἐξαλλόμενοι, καὶ τῇ παραθήξει τοῦ ὀδόντος, συῶν δίκην τὸ μανικὸν δεικνύμενοι. ἐφεστῶτες οὖν τῷ τόπῳ, σφῶν τοὺς μετ' ἡμῶν ἐπεσπάσαντας λάθρᾳ τῆς τῇ πυλῶν κακουργῷ συγκλείστους, αὐτῶ πω παρὰ τὸ τεῖχος εἱλουμένους, τοῖς ξίφεσιν ἐκείνοις διεχειρίσαντο. οἷς οὐδὲν ἦν πρὸ πάσης πλέον μελετᾶν, ἢ μόνον τῇ δεξιᾷ τὸ δημίου τοῦ αὐχένα ὑπέχειν καὶ πρὸς τὸ τομὼ σχηματίζεσθαι. καὶ ἦν δεῖν τὸ σφαττόμενον ἐκπλήξεως γέμον. εἰ γὰρ τῇ δι' ἐπιστροφῆς τοῦ ἑαυτὸν προδόντος καὶ πρὸς τὸν θάνατον ὑποτελίσαντος, ὁ φονεὺς καπνύσι, καὶ ἐφίησιν ἄγειν, θᾶττον αὐτὸν τῇ ἀλγηδόνων ἀπαλλάττει· εἰ δὲ μὴ ἐμαλάχθη τοῦ λιθώδη καρδίαν, ἀλλ' ἤθελεν ἐστρυβᾶν τὴς μανίας, μᾶλλον τοῖς τῇ ἀλόντων ἀτυχήμασι τοῦ θυμὸν διεγείρων, μελανδὸν κατέμιζε τὸ προσυχὸν σῶμα, καὶ πολλῶν θανάτων φορὰν ἐν μιᾷ συμφορᾷ τῇ δειλαίῳ παρεῖχεν. εἶδον ἄλλον ἕτερον ὧδε ἀκέως ἐν ὅπλα παμπληθεῖ καὶ πολυανθρώπῳ δήμῳ, ἀλλ' ἢ μόνον τὸν συεγμὸν τῇ ξίφους, καὶ τῇ τοῦ αἵματος ὀχετῶν τοῦ μὴ βίας ἐκρυσιν.

μς'. Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ πάντες ἐκεῖντο θέαμα πολλῶν ὀδυρμῶν καὶ θρήνων ἐπάξιον. ὡς δὲ πρὸς ἡμᾶς ἐρθασεν ἡ τομὴ· τῇ τείχει γὰρ εἶδον συγκεκυφότας, ἐφώρμησαν ὁμοθυμαδὸν καθάπερ εἷς τι πρόχειρον θήραμα. φθάσαντες δὲ πλησίον, τὴν ὁρμὴν ἐπέσχον. καὶ γὰρ ὁ ῥηθεὶς ἐν τῇ μεταξὺ πύργος, δι' οὗ διελ-

Appendix ad Continuat.

in singulis vobis nova semper certamina ingressum, sic vestris cruoribus immiscendum.

XLIV. *Enimvero adverto me, dulcissimi filii, ab eo quod officii erat, per imprudentiam procul aberrasse, & quae non decebat, lamentis inserta deplanxisse. Etenim vitium a malo sum, & communis calamitas, adversum tempus atque vei, etsi invitum, planctum edere coegit ac quiritari. Quis enim, vel si saxeo pectore sit, sic diri casus acerbitate abreptus, seipsum suosque tanto malo oppressos non deploraverit? Caterum nihil est, quod velit aut agat Deus, quod non ad utilem suam providentia disponat. Forte enim ob ingenitam nostram pravitatem, decretum erat ut sic moreremur: & ecce ob oculos, qua vitam exolvimus, ultio, & qua gladiis violenter in animas nostras animadvertatur. Haud enimvero injustus est, qui haec nobis evenire, animamque a corpore violenter avelli, ac poenas scelerum, in futuro Judicio infligendas, hic nos luere permisit. Quare state fortiter, vestram omnem spem in eum solummodo collocantes, qui super terram. potest peccata dimittere. Quamquam vero erumnarum aliquid ferendum sit, ejus filii gratia, clausis oculis sustineamus, nec mortis hunc interitum quicquam timeamus; quem etsi non hac ratione, alia tamen omnino sustinere necesse est, & ut debitum naturae fatoque dependamus. Sit ergo nobis vitae privatio, gratiarum actionis argumentum atque ratio, ut non solum moriamur, sed & in spe futurae beatitatis mortem oppetamus.* Hisce monitis, ad mortem gladio destinatam nostrum singulos erudiebat, & ne hac consummari refugeremus, animos alacritatemque praestabat.

Edit. Paris. pag. 354. Christiani planctus castigata ratio.

XLV. Dum haec ille ad nos loqueretur, aliique alios complexi & in colla ruentes, vale dicerémus, en adest & Barbarorum manus, nec exiguo numero, Aethiopica cute nudisque corporibus, strictis ensibus, immaniter insultantium suumque instar dentes exacuendo rabiem furoremque prodentium. Cumque in locum veniissent, eos primum cantrucidant, qui ibi prope murum convolati a portis maligno nocendique consilio clausis, nobiscum reversi erant. Quibus scilicet nihil aliud curae fuerat, quam ut solum lictoris dexterae collum supponerent, seque motu gestuque corporis ictui excipiendo aptarent. Ac videre erat rem stuporis horroriisque plenam. Si enim sicarius, dedentis se atque ad necem inclinantis obsequendi facilitate, miserantis ullo sensu affectus esset atque compunctus, lethale vulnus adigens, eum a doloribus ocyus liberabat: sin minus saxeum cor emollitum esset, sed vesana se rabie oblectare mallet, captorum infortuniis furorem gravius excitans, obvium quemque membratim caedebat ac dehonestabat, multarumque necium vim una in calamitate misero adhibebat; nec in tam immani ac copiosa multitudine aliud audire erat, quam solummodo ensium stridorem, ac rivorum sanguinis impetu defluentis fragorem.

Immitis civium caedes.

pag. 355.

XLVI. Sic brevissimo tempore prostrati omnes jacebant, multarum lacrymarum ac luctuum dignum plane spectaculum. Ubi autem nostris quoque capitibus ensis jam impendebat (viderant enim e muro prospectantes) velut ad paratam praedam unanimes irruerunt. Ubi tamen propius accessissent, impetum reprimunt. Media enim, quam

dicebam, interjecta turris, ac qua ad nos venturi erant ac transituri; ea ratione, quod olim omne pavimentum ligneis constratum tempore computruerat ac diffluxerat, haud tuto inde transire sinebat. Duo enim duntaxat ligna in medio pendula, viam tremulam transeuntibus sternebant. Periculosæ itaque viæ gradu, utrinque præcipite, circumspecto, Barbari anxii animi agitare; ne forte dum in lignorum medio constituissent, nostra aliqua in turre fraude præcipites agerentur; cum altius elatus locus, tristem ruinam minaretur. Id vero consilii, rerum admirandarum Deus, illorum animis ingessit. Si enim statim ut locum attigerunt nulla mora quo ruebant impetu audacius transissent, nihil minus cæsis reliquis nos quoque dira nece sublati essemus. Dum enim illi incerti deliberant, quique nostrum ex metu paululum convivilcentes, quid in rem nostram per eas angustias foret, disquirebamus. Quanta igitur licuit celeritate ipse exilieps, mortemque contemnens, nec quod erat ob oculos discrimen prorsus inanimum inducens; ad ipsum turris ostium veniens, per ligna ad Barbaros procurrebam. Hi vero; sic audacter mea sponte ad eos progredientem videntes, virum inermem, nec quod ulciscendo esset aliquid inferentem; sed rem aliquam momenti dicere habentem; ipsi quoque ordine digesto seque eo componentes; extentis dextris, inque verticem simulato gladios adigentes, incurrere. Ac ne sic quidem incusso timore (omni enim mentis facultate à me dicendis attentus eram) unus quidam Æthiopum, inter illos fortissimus præsidentiorque, ac procritate reliquos superans, prope accedens, ensem in frontem impingere pertentabat. Ego sublatis manibus, *Ne hoc feceris*, inquam; *alioqui magnarum pecuniarum vi, te, tuosque fraudabis.*

Camenitæ pravæ salutationis solennitas

Edit. Paris. pag. 356.

XLVII. Dixeram, gestusque & habitus omnisque indolis præsidentia ac firma constantia, Æthiopis hactenus impetum, ne ictum inferret, retardans, cum læva in sinum missa, eaque quantocius aurea quædam monilia extrahens, ac illi in manum tradens; *Sint hæc*, inquam, *meæ vitæ pignora. Quod si bis tuoque longe majora nanciscî desideres, patri fratribusque; quin & patris fratri* (conversus, ac quo loco delituerant, eos digito monstrans) *vitam paciscere, donaque amplissima præbebo: dum vos expectaremus obscuris quibusdam foveis repositæ: quæ nos tantummodo movimus; cetera de nostra salute, prompti ostendemus. Sin autem mori contigerit, actum illis est ac perierunt, quæ & maximi vestras effugiant; & una cum vitâ nostra in rerum rerum usque hominum esse desinant.* His verbis represso Barbari furore, pignorumque illa erogatione, in eorum quæ a me dicerentur; sensum prope adducens: quibus scilicet me ipse vario gestu atque habitu ad supplicandum efformabam. Nihil enim ille intelligebat, eorum, quæ ad ipsum loquebar; sed solummodo libertatem mirari videbatur, atque ad certam modis omnibus præstandam fidem, catam solertiam.

XLVIII. Interea alius quispiam propè accedens, *Quid tu hæc*, inquit, *ita facis, & Æthiopem supplicando detines; tum ad me loqui incipit, qui*

Α Θεὸν ἴσμεν ἡμῖν καὶ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι, ὃς πάλαι τὸ ἔδαφος ἅπαν ξύλοις ἱερωμένον, ἃ νῦν τῷ χρόνῳ σαπέντα καὶ διαῤῥαγέντα, οὐκ ἀσφαλῆ παρεῖχον τὴν ἐκεῖθεν βάσιν· δύο γὰρ μόνα καὶ μέσα ξύλα ἐκπεφώρηντο, δι' ὧν οἱ ταύτῃ διαρχόμενοι ὑπέτρομον τὴν πάροδον ἐποιεῖτο. τὸ ἀμφίκρημνον οὖν τῆς κινδυνώδους τόπου κατιδόντες οἱ Βάρβαροι, ἐφώρασαν μήπως ἐν μέσῳ τῷ ξύλων γενόμενοι, λάθωμεν τὰ χειράματα πεποιηκότες ἔσω τοῦ πύργου, καὶ κρημνιδῶσί πως παρασκευάσωμεν, εἰς ὕψος ἐπηρμένα πολὺ, καὶ χαλεπὸν τὴν πτῶσιν ἐπαπειλοῦντες. τοῦτο δὲ ὁ τῆς θαυμασίου Θεὸς ταῖς αὐτῶν βουλαῖς ὑπέβαλεν· εἰ γὰρ ἅμα τὸ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι τοσοῦτον ἐβάσιμον καπετόλμησαν, οὐδὲν ἂν-

Β τον ἡμεῖς τῶν κειμένων τὸν ὄλεθρον ὑπεμείναμεν· ἡ χολῆς τέως τῶν λογισμῶν αὐτῶν διαιρέσεως, τῷ φόβῳ πᾶς ψυχὴς ἕκαστος ἡμῶν πτοηθέντος, εἴ τι καὶ δέοι πρᾶττειν τῷ καιρῷ χρήσιμον ταῖς φρεσὶ κατεμηχανώμεθα· ὡς οὖν εἶχον ἐγὼ τὰς χεῖρας ἀναπεδήσας, καὶ θαῤῥαλέον καταφρονήσας, καὶ μηδ' ὅτι καὶ κόρης ἐφέσεως τὸ παράπαν εἰς νοῦν θέμενος, κατ' αὐτῶν γενόμενος τὸν πύργου ἐν εἴσοδον, ἐμπλέον ἦν τῶν ξύλων πρὸς τοὺς Βαρβάρους χωρεῖν. Οἱ δ' ἐπειδὴ ἔσω μεθαρσαλέως πρὸς αὐτοὺς κατεῖδον αὐτομολήσαντα, ἄοπλον μὲν καὶ πρὸς ἅμιλλαν οὐδὲν ἐπιφερόμενον, ἔχοντα δέ τι ἀπαιδαῦτον εἰπεῖν, ἐπῆλθον καὶ αὐτοὶ σοιχηδὸν ἀλλήλοις συνταξάμενοι, καὶ τὰς δεξιὰς ἀνατείναντες, τάς τε μαχαίρας κατ' ἐμοῦ κορυφῆς ἐπαγαγεῖν σχηματισάμενοι. ὡς δ'

C οὐδ' ὣς μέ πως καταπτῆξαι πεποίηκε δέος ἔνδον ἔχοντα τῶν πρὸς ἄπειρ ἤθελον λέγειν ἠχλημένον, εἷς τις τῶν Αἰθιόπων, καὶ τῶν μᾶλλον ὁ γενναιότερός τε καὶ δὴ πολεμότερος, μεγίστου τῶν λοιπῶν διενεγκὼς, κατ' ἐμὲ γενόμενος ἐπιχείρει μοι τὴν μάχαιραν καθιεμένῃ τῇ μετώπῳ. ἐγὼ δὲ τὰς χεῖρας ἀνασχὼν, Μὴ πάνυ πράξῃς, εἶπον ἐμοὶ πολλῶν χρημάτων σεαυτόν τε καὶ τοὺς περὶ σὲ ζημιοῖς.

μζ'. Οὕτως ἔτυχον εἰπὼν, καὶ τῇ πεπαῤῥησιασμένῳ τῷ χήματος τὴν ὁρμὴν τοῦ Αἰθίοπος πῶς πρὸς τὸ μὴ τὴν τομὴν ἐνεγκεῖν ἀνασπάσας, ἅ λαιᾷ δὲ τῶν χειρῶν ἐγκρύψας ἔσω τοῦ κόλπου, καί τινα[16] χρύσια κόσμια τὸ πάχος ἐξενεγκών, καὶ τῇ παλάμῃ πάνυ εὐθέμενος, Ἔστωσάν σοι ταῦτα, ἔφην, ἐνέχυρα τῆς

D ζωῆς τῆς ἐμῆς. εἰ δὲ πολὺ πλείονα τούτων δώρησασθαι βούλει, τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ τἀδελφῷ τοῦ πατρὸς, ἐπισταμένῃς, καὶ πάνυ ἐν ὥρᾳ ἔτυχε τόπῳ τῇ δακτύλῳ καθυποδείξας, τὸ μὲν θανεῖν καταγνῦναι, ἐγὼ παρέξομαί σοι χρήσιμα δῶρα, τῇ προσδοκίᾳ ὑμῶν ἐν τισιν ἀφανέσι τόποις προαποθεμένα, ἃς ἡμεῖς τε μόνοι διαγινώσκομεν, καὶ ὑμεῖς προθύμως σωτηρίας τυγχάνοντες ὑποδείξομεν. εἰ δέ γε θανοῦμεν, διόλωλεν ἐκεῖνα, τάς τε ὑμῶν διαφυγόντα χεῖρας, καὶ τῇ ζωῇ τῇ μητρὶ συναπολέσαντα· πάντας τὸν θυμὸν παραπτασχὼν τῷ Βαρβάρῳ, καὶ τῇ ἐπιδόσει τῶν κοσμίων, εἰς ὑ-

E πόνοιαν ὧν φθάσας εἶπον τὴν ἀγχοτάτω αὐτῷ ἐμβαλών, ἐν οἷς ποικίλως ἑαυτῷ πρὸς ἑκάστου καπηχημάτιζον. ἤδη γὰρ ἐμοὶ Βάρβαρος ὢν πρὸς αὐτὸν διελεγόμην, ἀλλ' ἢ μόνον ἐφαίνετο θαυμάζων τὴν παῤῥησίαν, καὶ τὸ σοφισμένον τῆς πληροφορίας παντὶ τρόπῳ κατειργόμενον.

μη'. Ἐν τούτοις ἕτερός τις ἐγγύθεν ἐλθὼν, ἀφῆκε φωνὴν, Τί ταῦτα ἔπη ποιεῖς, καὶ τὸν Αἰθίοπα τῆς ἐκείνου παραλαμβάνεις; ἔξεσι γὰρ ἡμῖν

πρὸς ἐμὲ, καὶ εἴ τι καὶ δέοι συμπαντιλήψομαί σοι. ἐγὼ δ' A τὸ πλέον θαρρήσας, καὶ τῇ τῶν ἀνδρῶν παρουσίᾳ πρὸς τὸ εὐθυμότερον μεταπεθείς, ἀνέκραγον· Σῶσον, εἶπον, ὅστις εἶ, πρὸς Θεοῦ ἡμῖν ἐν τούτοις χρειαδῶς ἀποσταλείς, καὶ τῆς παρούσης ἀνάγκης ἐξάρπασον. λῆψη δὲ παρ' ἡμῶν ταύτης τῆς χάριτος ἄντικα, ἄξια τῆς ζωῆς ἡμῶν λύτρα, καὶ ὧν νῦν ἐξίσωσαι πᾶσαι ἴλαττα τῶν δι' ὅλου πόλιν, ἐν ἄλλοις τισὶν ἀριθήσεται. ἐκεῖνος οὖν, Θαρσεῖτε, ἔφη, καὶ τῶν δεινῶν τὴν ἀπόγνωσιν ἀποῤῥίψατε, καὶ πρὸς τὸ εὐθυμότερον ἑαυτοὺς μεθαρμόσατε. ἐγὼ δέ, ἔφην, καὶ τοὺς Αἰθίοπας πείσω τὰ αὐτὰ μοι συνθέσθαι, καὶ μίαν ἅπασι τοῖς καθημένοις πάντος τοῦ στρατοῦ ὑμᾶς ἀπάξω, πρὸς τὸ καὶ ὑπ' ἐκείνου λαβεῖν τὴν περὶ τοῦ ζῆν πλη- B ροφορίαν, μόνοι αὐτοὶ τὰ ὑποχθόνια πλημμῦραι πρὸς ἀλλήλους ἔχοιεν. εἰ γάρ τι τῶν παρ' ὑμῶν λιχθέντων μὴ πρὸς ἔργον ἀχθῇ, ταῖς μαχαίραις ταύταις κρεθήσεται ὡς ὧν ταῦτα ἔλεγεν, δ' ὃς ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς σὺν τοῖς ῥηθεῖσι δυσὶν ἀδελφοῖς καθ' ἡμᾶς γενόμενος, καὶ τοῖς ποσὶ τῶν τῆς κεφαλῆς προστησάντων, ἐδέετο τὲ αὐτὲ ἐμοὶ πληροφορίας λαβεῖν, βεβαιώμενος πληρώσειν ἑτοίμως ὅσα ἐγὼ προσετάξαιμι. θᾶττον οὖν ἐκεῖνος πάντα, ἃ παρ' ἡμῶν ἤκουσε, τῶν ἄλλων ἐνθύμως ἀκούσας, καὶ τῶν μάλιστα φιλαρχικὸς ἐγὼ περιτυχὼν ἕκαστα προσεπῶν, λόγου τε πείσας ἑτοίμως ἡμῖν παρασχεῖν, ὅπως μηδὲν παρῇ τῶν λοιπῶν διδόναι.

μθ'. Συλλαβόμενοι δὲ ἡμῶν, καὶ τοῦ τείχους καταβιβάσαντες, εἰς μέσους τὲ αὐτὲ ἁλαβόντες, ἤγομεν τὴν ἐπὶ θάλασσαν, ἐπάνω τῶν σωμάτων τῶν ἀναιρεθέντων βαδίζοντες. ἐπ' ὀλίγον πόλεως τὴν πύλην ἐμβάντες, οὐ κατ' εὐθὺ τὴν πορείαν ἐποιούμεθα, ἀλλὰ τῷ ὑπτιάζοντι μέρει ξαπέντες τῶν ἐκεῖσε βουνῶν, πρὸς τὸ κατάντες ἐφερόμεθα. ἔνθα καί τινες ἄλλοι καταφάνεσαν αἰόντες Αἰθίοπες, καὶ αὐτοὶ μαχαίρας κατέχοντες ἐν χερσὶν, οἱ καὶ μέσον τῶν ἤδη χειρωσαμένων διειλημμένους ὡραϊζόντες ἡμᾶς, τῇ φυσικῇ μανίᾳ πλη- C γέντες ὥρμησαν ἀναιδῶς, πόῤῥωθεν δεικνύμενοι τὴν χεῖρα τῶν θυμῶν τὴν ἐπίπαστιν. ἀλλ' ἐπειδὴ καθ' ἡμᾶς γεγονότες, ἔγνων μηδὲν ἡμῖν ἐπεισπεσεῖσθαι δεινὸν τοὺς ἤδη προειληφότας σωσάζοντας, ἐφ' ἑαυτοῖς χαλαθέντες ὑπανεχώρησαν. εἷς δέ τις αὐτῶν ἀναιδέστερος τῶν ἄλλων, ὡς εἰκὸς, καὶ θρασύτερος, ὡς εἴ τις ὑλακτικὸς κύων μεμηνὼς κατηκολούθει, καί τινα πλῆξαι τῇ μαχαίρᾳ δολερῶς ἐπεκαίνιτο. ἵνα γάρ τινα τῶν ἑλόντων ἡμᾶς ἑαυτὸν εἶναι προσποιησάμενος, ἔλαθεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὑποστὰς τῶν ἄλλων ἐμέ, καὶ μικρὸν ἀποσὰς ἀπέλαθεν ἐπιχείρει. ἀφέμενός οὖν δι- D ὑός. ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐμὸς παραγμένος συμπαρεῖς, καὶ ὃν ἔτυχον σὺν αὐτῷ βαδίζων, ὡς τὸν θανάτῳ με παρισῶντα κατεῖδε, καὶ τὸν δήμιον βρύχοντα. μέλλοντά τε τὸ ξίφος τῷ ξαχάλῳ μου βάπτειν κατέχοντα τῶν τριχῶν, καὶ ἤδη περιστησάμενον ἡμᾶς τὸ φρόνιμον κινδυνεύειν ἐγγύθεν ὄντα τῇ χειρὶ τύξας, καὶ αὐτῷ τὸ δρᾶμα καθυποδείξας, Τί ὅτι, ἔφη, καὶ δι' ὧν αἰτίαν τὸν ἐμὸν παῖδας καταψηφίσασθε θάνατον, τῷ πρὸς ἡμᾶς ἀλογήσαντι ὑποχείσιον. εἰ δοκεῖ αὐτὸς θανεῖν, ἐφ' ἡμῖν λυσιτελὴς ἐγὼ ἀζωνέ. ἀλλ' ἐξελοῦ πάντα τὸν κατέχοντος, εἴ τις καὶ περὶ ἡμῶν σοι φρονεῖ. εἰ δὲ μή, τῷ ἐκείνου λύθρῳ σπεῖσον καὶ ἡμᾶς. ἐφ' ᾧ δὴ διχημένῳ φέρομεν ἐξ ἀλλήλων ὑπομεῖναι τὴν πλάνην. δύο δὲ θορυβηθέν-

& epitulabor; si quid necesse sit? Tunc ego audacior factus, viriique præsentia æquiore animo mutatus, *Servate*, inquam, *quicunque es, a Deo nobis in his angustiis non incommode missus, & a præsenti nos necessitate eripe. Referes enim a nobis digna ejus, quam servaveris, vitæ nostræ præmia; ejusmodi scilicet, ut in universa hac, quam diripitis, civitate, apud reliquos nulla ipsis occurrerint paria.* Et ille, *Confidite*, inquit, *mortisque cogitationem depellite, & ad hilarius ingenium vosipsos componite. Ego autem*, inquit, *etiam Æthiopibus auctor ero, ut idem mecum pactiscantur, & ad ipsum usque universarum copiarum ducem ac Imperatorem vos ducam, ut ab eo quoque vitæ securitatem accipiatis, si modo inter vos ipsi consenseritis, ut ea quæ promissa sunt, impleatis. Si quidenim, serum, quæ locuti estis, effectu caruerit, hisce gladiis judicium de vobis erit.* Hæc itaque eo loquente, illico patet meus, cum jam laudatis duobus fratribus ad nos procedentes, atque ejus pedibus capita defigentes, eamdem ipsam quam mihi spoponderant vitæ securitatem, rogabant accipere; omnino affirmantes rata habituros ac prompte impleturos, quæcumque ego præloquutus eram. Actutum igitur, ille, cunctis quæ ex nobis audierat, auribus illorum depositis; præsertim vero ei, quem a principio ipse offenderam, omnibus per singula enarratis, cum & jurejurando promissa firmare suasisset, nihil deinceps timere hortabatur. *Edit. Paris. pag. 357.*

C XLIX. Secum itaque assumentes, atque e muro deducentes, ac in medio sui agmine collocantes, versus mare iter habebant, super cæsorum cadaveribus gradientes. Interiorem porro civitatis portam ingressi, non recta statim iter contendimus, sed ad collis qui illic est, clivum versi, in declive ferebamur. Ubi & alios quosdam Æthiopes ascendentes conspeximus, qui & ipsi enses manibus gestarent. Hi quoque, ut inter eos, qui jam ceperant, nos adduci videre, naturali rabie conciti, impudenter impetu irruerunt, procul etiam furoris vim nimiam ostendentes. Postquam vero jam prope facti, eos, qui nos ante ceperant, ne quid nobis noxæ inferretur, occurrere D viderunt, ad sese divisi, paulatim recesserunt. Unus vero quisque illorum, majore reliquis impudentia, ut videbatur, audaciaque, haud secus ac canis latrandi impotens, insania furens sequebatur, atque unum aliquem nostrum gladio ferire dolo moliebatur. Unum namque e nostris prædatoribus sese simulans, nescio qua ratione a reliquis me clam subducens, & cum a cœtu paululum abjunxisset, interficere conabatur. In quo statim ingemui. Pater autem meus obturbatus, atque converſus (quippe cui comes incedebam) ut jam morti propinquum vidit, frementemque lictorem, ac in meo gutture, quem capillitio arreptum teneret, gladium condere parantem, cum qui ante a periculo liberaverat, cum prope esset, manu vellens, anxieque scenam aperiens, *Quid id est*, ait, *& quam ob causam, vestrarum promissionum obliti, filium meum, quasi capitis damnatum, morte multatis? Ille si morte sublatus fuerit, nec vita nobis quicquam utilis erit. Eum itaque ab oppressore libera, si quid tibi cura est & de nobis. Sin minus, nos quoque illius libato cruoribus. Non enim sustinemus, ut seorsum unus ab alio mortem opperiamur.* His commotus ille, sta- *Tentata Cameniatæ vita.*

Edit. Paris. pag. 338.

tim exeutrit, atque ad locum accedens, extenſam jam Barbari dexteram, enſemque vibrantem detinuit. Is vero, etſi conatu inhibito, ut cui non licuiſſet deſtinatam animo patrare cædem, majori furore exarſit; maxilliſque fremens, & oculos diſtorquens, denteſque ſtridens (id enim Barbaris in more) cruento trucique aſpectu a tenente ſeſe expedire conabatur, ac rurſus in me irruere: ſed non ſinebat ille, qui a Deo opportunus nobis ſervator miſſus fuerat; ſed blande ſuadendo, a propoſito avocare ſtudebat. Ubi autem omnem in eo operam perdere advertit, illo majores excitante iras ac cædem evomente, ut & clam ſemel repente aggreſſus, gladium humero adegerit, pleniumque furoris vulnus incuſſerit, quod & modo, quanta vi ictus datus ſit, oſtendit; ſubito vir ille admirandus acriore excitus ira, Æthiopem valide propellens, meque ad illius genua prolapſum, exque vulnere cruore madentem, corripiens, ocyus ſe ad comites refert.

L. Cum itaque rurſus, reliquis ſimul euntibus, comes adjunctus, eoque periculo liberatus, Deo gratias agerem; nactuſque otium de accepto vulnere cogitarem, aliud repente infligitur vulnus, majore quam prius dolore ictus, perſenſi. Vir enim ille audacia procax, neſcio unde facto impetu, gladium retro in latus adegit, ingenti ſublato ululatu, efſræneque ingenium vocis immanitate prodens. Hincque adeo ad virum mihi defenſorem, & qui ipſe adorat, *Ut qui vero*, inquam, *meam unius vitam neglexiſtis, atque Barbaro* (ad Æthiopem verſus eum que monſtrans) *in mortem dediſtis? Hoc vero ſcitote, modo omnes ſimul, quibus jurejurando fidem obſtrinxiſtis, a morte immunes ſervati fuerimus, etiam finem accipiet, quod ipſi ſumus polliciti. Sin autem vel unum noſtrum, quod rem minus curaveritis, deſiderari contigerit, illius omnes interibimus occaſu, nec vos ullius eorum quæ ſperatis, compotes efficiemini. Quare, ſi non fraude, ſed vere jurejurando fidem obſtrinxiſtis, omni opera vitæ ſecuros præſtate; orobeque noveritis, a nobis quoque præſtitum iri omnia quæ pacti ſumus.* Quibus ille verbis, ac cum ſociis indicaſſet, cunctis auctor fuit, ut uno impetu perditum hominem procul arcerent ac propellerent. Indeque agmine cingentes, lentius incedebant.

LI. Venimus autem ad quemdam locum, ubi erat Monaſterium Virginum religioſa palæſtra merentium, quod ab antiquo Acrullii nuncupatur. Rurſus vero aliam quamdam Barbarorum cuſtodiam in veſtibulo offendentes, qui nobiſcum erant Barbari, ac cum eis tantiſper collocuti, introire decernunt, quaſi aliquid æſtimatione dignum ibi reperturi. Nos eos ſequebamur in præſentes limis oculis obtuentes, ac necdum a priſtina mentis refecti vertigine. Ingreſſi igitur templi veſtibula (erat illud Georgii Martyris nomine conſecratum) videmus Barbarum quemdam in ſcabello ſedentem, erecto ſupercilio, ſtrictumque enſem tenentem; atque eos qui circum erant intentis in eum oculis, ſi quid faciendum juſſiſſet, promptos ſe obſequio geſtu nutuque ſignificantes. Ad eum igitur cum veniſſemus, interrogat, qui nobis ductores erant, *Quinam eſſemus, quave ex cauſa mortem effugiſſemus*. Illi paucis omnia exponunt, & per humeros nos ac-

pag. 339. Acrullii Monaſterium S. Georgii.

Barbarorum ſalutationis genus: quo Turcæ Principem Legatos recipiunt.

A τα ἐπὶ τὸν ἀναδραμεῖν τ ἄνθρωπον, καὶ ἐπιζάντα τῷ τόπῳ, τ δεξιὰν καταχεῖν τ Βαρβάρου πταμένην ὅσον κ τὸν σφαγὶν χρωματίζουσαν. ὃς κ ἐπιχηθεὶς, ὡς μὴ δυνηθεὶς τὸ δοκοῦν ἐπλήσαι, πρὸς πλείονα ἐξῆπτο θυμόν. καὶ φείξας τὰς σιαγόνας, καὶ τι ὀφθαλμὼ στριβλώσας & τὼς ὀδόντας κρούσας· τοῦτο γὰρ Βαρβάροις ἦθος. φόνιόν τι κ βλοσυρὸν ἐνιδὼν, ἐπιχειροῦντα τὸ κατ' χρῶτος ἑαυτοῦ λυτρώσασθαι, κ αὖθις μοι ἐπελθεῖν. ὡς εἶα δὲ πάντα ἐκεῖνος, ὁ πρὸς Θεοῦ πεμφθεὶς ἡμῖν ἐν καιρῷ σωτὴρ, ἀλλὰ πείσας αὐτὸν καλακείας, μεταστρέφειν ἐμηχανᾶτο. ὡς δ' ὧδέ πως ἔωυτὸ πάντες πλέον αὐτῷ, μᾶλλον ἐκείνου τῷ θυμῷ διεγειρομένου καὶ φόνου ἐρῶντος, ὡς κ λαθεῖν αὐτὸ ἅπαξ κατὰ τὸ νῶτα μου τ μάχαιραν ἄφνω κατενεγκεῖν. κ πλῆξαι πλαγὰ μασίας πλήρη, τ & μέχρι τοῦ διανῦσαι τ δεξιᾶς τ ἐπίτασιν, ἀθρόον πρὸς τὸ ὀργιλώτερον ἑαυτὸν ἀλλοιώσας ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ, κ τ Αἰθίοπα σφοδρῶς ὠθήσας, ἐμέ τε συναρπάσας ὧδε παρὰ πόδας ἐσῶσε, κ τῷ τῆς ἀτειλῆς πιεζομένου αἵματι, δρομαίως τὸ τάχος πρὸς τοὺς ἑταίρους ἐχώρει.

ρ'. Ὡς δ' οὖν μετὰ τ πλήθους γενόμενος κ αὖθις ἐγὼ, κ τὸ δὴ τὸ κακὸν διαδρὰς, τ & ἀχαριστίαν πρὸς τ Θεὸν ἐποιούμην· λαβόμενός τε χολῆς, τ τῷ τότε πληγῷ κατενέσσω. αἰφνιδίως πάλιν ἄλλην πληγὴν ἐπιφθόμενος, πλέον ἢ πρότερον ὀδυναις βληθείς. ὁ δ' τολμηρὸς ἐκεῖνος οὐκ αὖθ' ὅπως ἐπισὰς, ὤθησέ μοι κ πλαγὰν ἐκ τῆς ὀπίσω τὸ ξίφος, δεινὸν ἀλαλάξας, κ τὸ ἀκάθεκτον τῆ θρόπτῃ φωνῇ παρασήσας. ὡς εἰπεῖν συμβαίνει μοι τῷ ὑπερμαχοῦντι ἀνδρὶ, Τίνος χάριν ἐμῆς μόνης ζωῆς ἀφείδησατε, κ τῷ Βαρβάρῳ συσταφεῖς, κ τ Αἰθίοπα δείξας, πρὸς θάνατον ἐκδιδόωσατε. πάντα γοῦν ἐστὶ, ὡς εἰ μὲν κοινῇ πάντες, ὧς τοῖς ὅρκοις ἐβεβαιώσασθε, τ θάνατον ἀφυγοίμην, πέρας λάβοι κ ἄπρ ὑμεῖς ὑπεχόμεθα. εἰ δ' ἴνί γέ τινι τύχοι δι' ἀμέλειαν ἐπισὰς θάνατος, πάντες τῷ ἐκείνῳ πάθει τ ζωῇ συμπεραίνομεν, καὶ ὧδενὸς ὑμεῖς τῶν ἐλπιζομένων ἐστέρξεσθε. ἀλλ' εἴπερ μὴ πρὸς ἀπάτην, ἀλλ' ἀληθὴς γέγονε ὁ τῷ μέτα προτεθεὶς ὅρκος, πάσῃ μηχανῇ τὸ ἀσφαλὲς ὑμῖν σωτηρήσατε, κ δίετε πάντα κ ἡμᾶς πληρώσειν, ὅσα πρὸς ὑμᾶς σωιεθέμεθα. Ταῦτα ἐκεῖνος ἀκηκοὼς, κ τοῖς περὶ αὐτὸν γενέσας, ἔπειτα πάντας κ τὸ δυσμενὲς ἐφορμήσαντας, μακρὰν αὐτῶ ἀπέλασαν. οἱ δὴ κ κυκλώσαντες ἡμᾶς, ἐκ τοῦ σχολαιοτέρως ἐβάδιζον.

ρα'. Ἠλθομεν δὲ κατά τινα τόπον, ἔνθα μονή τίς ἐστι, παρθένων ἀσκουσῶν γυναικῶν, ἥτις πάλαι, Ακρυλλίου κατονομάζεται. κ πάλιν ἄλλῃ τινὶ κυνῳδίᾳ Βαρβάρων ἐντυγχάνουσι κ τ προαυλαίαν, οἱ μεθ' ἡμῶν Βάρβαροι, καί τι μικρὸν συνάψαντες αὐτοῖς, ἔδοξαν εἴσω χωρεῖν, ὡς τι παιδαῖον παράσημον ἐρευνῶν. συνεπόμεθα δὲ πάντες κ ἡμεῖς τοὺς παρόντας ὑποβλεπόμενοι, & μήπως τὰς ψυχὰς τ ἑσπέρας σκοτοδίνης ἀπαγαγόντες. ὡς οὖν εἰσφοιτῶ τῶν αὐτῶν τὰ προπύλαια, ὃς τ ἁγίου ἐπικέκλυται Γεωργίου, ὁρῶ τινὰ Βάρβαρον σκιμποδίῳ ἐγκαθεζόμενον, ἀνακαθαίροντά τε τὰς ὀφρύας, ξίφος τε κατέχοντα γεγυμνωμένον, κ ἀτενὲς τὰς ἐμοὶ πάντας βλέποντας εἰς αὐτὸν, εἴ τι κ βέλοιτο πράττειν, ἑτοίμως ἔχειν & ἑρμαῖς ὑπεμφαίνοντας. ὡς οὖν κατ' αὐτὸν ἐγενόμεθα, ἤρετο τοὺς περὶ ἡμᾶς, Τίνες ἐσμὲν, κ ποίᾳ προφάσει τ θάνατον διεφύγομεν. εἰ δὲ πάντα σωτηρίως ἐξέπεσον, κ τῷ τῶν ἡμῶν λαβόμενοι, φιλικῶς τοῖς ποσὶ

αὐτῶ τῇ ἰδέᾳ προσέρρηξαν. ὁ δὲ τὸ ξίφος, ὅπερ A ἔτυχε ταῖς χερσὶ κατέχων, ἑτέρως ἢ ὡς πίφυκε πέμπειν ἀνθυποσπάσας, ἐπάταξε ταῖς κάραις ἑφάπαξ καθ' ἕνα ἡμῶν. εἶπε δὲ ἀνίστασθαι, καὶ θαρρεῖν ἐκέλευε. Καὶ τοῦτο, φησὶ, τῆς ἀσφαλείας τεκμήριον ἔχοντας, μηδὲν τὸ λοιπὸν δεινὸν ὑμᾶς ὑποπτεύειν παρεγγυᾷ. τοῖς παρεῦσι δὲ βαρβάροις τὸν ναὸν τὰς πύλας, αἷ πως ὑπῆρχον κεκλεισμέναι, προσέταξε ἀναῤῥῖψαι, καὶ καθίδρας ἑξῆς ἑκάστης, καὶ ἐκ τοῦ ἡμῶν πατρὸς τὴν λαιὰν ταῖν χεροῖν, τὴν ἑτέραν δὲ τοῦ ἀπ' ἐμοῦ δύο ἀδελφῶν ἕκαστα κατέχων, ἐνδον εἰσῆμεν τοῦ σιβασμίου σηκοῦ. ὁ δὲ ὧν ἅπας πεπληρωμένος ἐλεεινῶν ἀνθρώπων ἐν αὐτῷ προκαθειρχθέντων, τετρακοσίων πού που τὸν ἀριθμὸν, ὡς ἐν ὑστέρῳ κατεμαθόμεν.

ρβ'. Οὐκ ὀλίγον δὲ καὶ μιαιφόνον πλῆθος τοῦ δυσμενοῦς συνεισῆλθεν. ἀλλ' ἐκεῖνος δι' ὧν εἰσπηδήσας ἀνῆλθεν ἐπάνω τοῦ καθηγιασμένου βωμοῦ, ἐν ᾧ παρὰ τοῦ Ἱερέως ἡ μυστικὴ τελεῖται λατρεία· καὶ τὰς πόδας συμπλέξαντα ἐν ἀλλήλοις ἀνθυποσπάσας, ὡς ἦθος ἐστὶ τοῖς Βαρβάροις, ἐκάθητο, γέμων θυμοῦ ἐκ ἀφροσύνης. τόν τε δῆμον τοῦ ἀνδρῶν ἐκείνων πεφυσηκότων, καὶ ἅπερ ἐβούλετο δρᾶν, τὴν καχεκτοῦσαν τοῦ φρενῶν διοικήσεως. τὸν ἡμῶν δὲ πατέρα, καὶ ἀδελφὸν ἑκατέραις ἀγκαλιζόμενον χερσὶ, καὶ ἡμᾶς αὐτῷ πως πρὸς τῇ εἰσόδῳ φυλάττεσθαι παρὰ τοῦ ἐλάσσονος ἐγκελευσάμενος, τοῦμπαλιν τοῖς Βαρβάροις ἀνεῖναι ἐκείνους προσέπαττεν. οἱ δὲ τὸ πάλαι καθάπερ ἀτίθασσοι λύκοι θήρας ἐπιτυχόντες, πῶς ἐπειγμένως καὶ ἀνειλικρινῶς τὰς ἀθλίας κατέπεμπον. ἔτι δὲ τοῦ θυμοῦ ζέοντος τί καὶ περὶ ἡμῶν ἐβούλοντο αὐτοὺς πράττειν πρὸς ἃ δεινὸν ἐκεῖνον δικαιοῦν ἀπειπόντων. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τῆς καθ' ἡμῶν αὐτὸς πως ἐπιχειρήσεως διεκώλυσεν. ἐδόκει δὲ τοῖς ἡμᾶς αὐτόθι φυλαττομένοις, τόν τε πατέρα, καὶ ἃ ἐμοὶ ἀδελφὼ τοῖς κειμένοις συγκατορυχθῆναι, καὶ μόνους ἡμᾶς φειδοῦς ἀξιωθῆναι. πάλιν ἐκείνοις περὶ ἡμῶν αὖτε τοῦτο, τοῦ βωμοῦ φυλαττομένοις, λογίζεσθαι ἐπῆρχετο. πάλαι γὰρ εἰχομεν ἐν τινι πείρατι ἐπὶ ἀλλήλων εἶναι ἀμφιβολίας. ὡς δ' ἔλαβε ὁ κατ' ἐκείνης τὰς δυσχεῖς φόνος, πεπλήρατο μὲν τὸ ἔδαφος ἅπαν νεκρωμένων σωμάτων, μέσον δὲ πάντων ἐλίμναζεν ἡ πλημμύρα τοῦ αἵματος, ὡς ἔχων ὅπως ὁ μιαιφόνος ἐκεῖνος πρὸς τὸ ἐκτὸς γένηται, ἄλλο κατ' ἄλλο τῶν πτώματα ἐν κειμένων τοῖς ἐκπάτοθεν τοῦ ναοῦ περιδρόμοις ἐπιπεθῆναι διεκελεύσατο. ὃ δὴ καὶ γενόμενον, θᾶττον ἄνθις αὖτ' ἐπὶ βωμοῦ καταπηδήσαντα, καὶ πάλιν ἐπ' ἡμᾶς πατέρα, καὶ ἀδελφὸν ἑκατέραις χερσὶν ἐναγκαλισάμενον γενέσθαι μέχρις ἡμῶν. τοσαύτη ἦν ὧν ἡ ἐκδεκατώσασα τὰς ψυχὰς ἡμῶν τῶν θεαμάτων ἐκείνων ἀχλύς, ὧν τε ἐκείνοις κατεδόμεθα, καὶ ὧν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐποπτεύομεν, ὡς ἐν τοσούτῳ παραλιθεῖσα μόνον διαφυγόντες τὸν θάνατον, μηδέν τι τῶν σωθρωπῶν καθυφεῖναι. ἀλλὰ μόνον τοῖς προσώποις ἀλλήλων ἀπερίζειν, ὥστε ἐκπλαττόμενοι, καὶ μηδὲ φωνὴν ἀφεῖναι τῷ πράγματι συγχωρούμενοι. τοὺς πλείονας δὲ τῶν Βαρβάρων ὁ σοβαρὸς ἐκεῖνος δοκιμούμενος, ἵππῳ ἐπιβὰς ἱππεῖτι, ἁπάντων ἐκ μέσου ἡμῶν, προσέταξας καὶ αὐθις συλλαβεῖν ἡμᾶς, καὶ πρὸς τὰ λιμένα τῆς πόλεως ἄγειν. αὐτὸς δὲ καταπηδήσειν καὶ ἐαυτὸν ἔφη.

ργ'. Παραλαβόντες οὖν ἡμᾶς ἤγομεν ὡς τάχιστα πᾶσαν ἡμῖν παραχθῆναι ἀσφάλειαν σπεισόμενοι. καὶ πολ- cipientes, ad ejus pedes pronos in solum prosternunt. At ille ense, quem manibus gestabat, aversa acie, ut secare non posset, uniuscujusque nostrum caput leviter percussit: tum surgere, bonoque animo esse jussit. *Et hoc*, inquit, *securitatis pignus habentes, præcipio ut nihil in posterum malî timeatis*. Tum adstantibus Barbaris, templi fores, quæ clausæ essent, reserare jubet, deque sede exiliens, ac patrem meum, sinistra; alteraque unum fratrum meorum tenens, venerandam sacram illam Ædem ingreditur. Erat illa miserabilium hominum, ante in ipsam conjectorum, plena, qui, ut postea nobis relatum est, trecentorum fere numerum implebant. Securitatis tessera. Ecclesia carnificis loco facta.

LII. Cum truci autem illo non exigua quoque parricidarum turba intravit. Verum ille statim saltu in sacrosanctum altare, in quo a Sacerdotibus mysticum sacrificium divinaque res peragitur, insiliit; & pedibus inter se complicatis, ut Barbarorum moris est, sedit, furoris dementisque superbiæ plenus: hominumque illam multitudinem circumspiciens, ac quod animo destinaverat, ut faceret, versutæ mentis solertia ac dolositate disponens (patrem quoque meum, & fratrem utraque manu prehendens, nosque ad januam prope ab his qui ceperant, servari jubens) omnes in ea nutu jugulari præcipit. Qui actutum velut efferati lupi, jam prædæ compotes facti, incitatis animis atque impetu crudelem in modum miseros conciderunt: adhucque rabie furentes a diro illo sævoque Judice signo ostendi expectabant, quid de nobis factum vellet. Cæterum ille, eorum hactenus in nos impetum inhibuit. Porro videbatur nobis, qui ibi servabamur, patrem ac fratrem gladio sublatos esse, cum his quorum cæsa cadavera jacebant, nobisque dumtaxat immitem illum perercisse: nec aliter ipsis, qui prope altare servabantur, de nobis cogitare in animum veniebat. Nec vero erat, quo tandem fine mutua illa de nobis sedaretur anxietas. Ut enim miserorum peracta cæde, omnique solo contrucidatorum hominum cadaveribus constrato, ac inter illa stagnantibus cruoribus proluto, parricidæ exitus non patebat, quo se foras subduceret; jacentia illa corpora in ambulacris, utrinque templum ambientibus, unum supra aliud congeri jussit. Quo facto, statim ex altari prosiliit, patremque meum ac fratrem ambabus rursus manibus amplexus, ad nos usque venit. Tanta vero erat, quæ animos nostros perterritabat, eorum spectaculorum, quæ tum in illis vidimus, tum in nobis suspicati sumus, caligo & horror, ut quamvis in tanta internecione soli mortem evaserimus, nihil minori mœstitia affecti fuerimus, sed tantummodo velut attoniti alii in alios intentis vultibus, nec vocem mittere, rei immanitate sinerentur. Plurima autem Barbarorum parte, ferox ille atque arrogans a se dimissa, in equum, qui præsto erat, insiliens, e medio nostri avolavit, rursus imponens, *Ut & nobis assumptis, ad littus civitatis propere festinarent: quo nimirum ipse quoque iter celeraret*. Diræ in templo civium carnificinæ.

LIII. Sic itaque assumptos, quam celerrime ducebant, omnem nobis undique procurantes securitatem. Nec raro in via in multas Barbarorum confluentium turmas ac manipulos incidebamus, qui

Edit. Paris. pag. 360.

omnes eadem ſpirarent : nec leve erat ac expeditum illos fugere, tametſi, qui nos primi ceperant, Æthiopes, viri corpore robuſtiſſimi eſſent, nec ulla re aut terreri poſſent, aut ad impetum remittendum induci. Cæterum non levi labore ac trepidatione ad eum, quem dicebam, venimus civitatis portum. Ibi enim hoſtium claſſis ductor, ac Imperator conſederat; cui & de nobis nuntiatum eſt a Barbaris, qui ſimul erant; cauſaque expoſita, cur nos ſoli ſervati eſſemus, ex omnibus in quos ipſi inciderant. Tum ille ſtatim unum aliquem aſſeſſorum ſurgere jubens, ac rectum ſtare, ejuſcemodi in nos ſententiam promulgandam contradidit; Nempe, *ſi vera comperirentur, quæcumque in mare ante Barbaris promiſeramus, rebuſque ipſis, quæ paſti eſſemus, impleremus, nobis parcendum eſſe, atque ad ipſum rurſus revertendum: ſin autem nihil ejuſmodi vere dixiſſe invenerint, ſed vel aurea male conſumpta pecunia, vel metu mortis, mendacio cuncta finxerimus; &, ut primum impetum vitaremus, neceſſitate ita urgente, eam fraudem fecerimus, ibidem ſingulos in membra diviſos, mori dedendos.* Statim igitur rurſuſque nos circumvallentes eos ducere jubebant, ubi repoſitas eſſe pecunias antea dixeramus: ſimul etiam ſententiam contra nos latam edebant: &, ſi quid ex dictis forte relpſa præſtitum non eſſet, quibus accincti erant, enſibus decernendum eſſe. Quare tum magis, quam ante metus inceſſit, ne forte vernarum quiſpiam, vel eorum qui ante loci expertes eſſent, ipſe quoque pari quadam neceſſitate adactus, mortiſque interitum cavere volens, abſconditarum rerum copiam prior indicaſſet, fruſtraque tantis machinis ac conſiliis vitæ ſtudere inveniremur.

Edit. Pariſ. pag. 361.

LIV. Enimvero, cum necdum hæc certo diſpicere poſſemus, ad locum devenimus, ſicque habentem offendemus, quemadmodum eum, cum res occultarentur, ſignaveramus. In uno enim occulto conclavi, quicumque eramus ſanguinis neceſſitudine conjuncti atque propinqui, ſua quiſque reponere, quaſi id, quod erat futurum divinaremus, haud inconſulta ratione ſtatueramus. Hujus adeo Barbaris commonſtrato, ipſo lapidea tabula obſtructo, lietimus, multis anxiiſque cogitationibus animo liberato. Jam enim nihil erat quod promiſſionis cauſa timeremus: contra vero, ut etiam affluente rerum ſuppeditatione, indulgentiam conſequeremur. Ut enim illi abſconditis potiti ſunt, ſtatim ira, trucique ingenio in hilaritatem converſo nos quoque bono animo eſſe juſſerunt. *His enim*, ajebant, *veſtram ſalutem redemiſtis: & per eos, vitæ vobis hodie munera indulgentur. Sed abeamus ad exercitus Ducem ac Imperatorem, ut ab illo perfecta ſecuritatis pignora condonentur.* Hinc itaque rurſum nos ad eum duxerunt. Per viæ autem præſentiam, tremenda quædam ac inaudita ſpectacula noſtris ſe oculis objiciebant. Nam projecta jacebant cæſorum cadavera adhuc cruore fluentia: horrendum viſu! Omnis hominum ætas una ſententia gladii morte damnata; ac cum aliis, ipſo quoque juſto funere ac ſepultura privata. Fundebatur vinum, & per omnes civitatis vicos late diffluens, mixtumque cæſorum cruoribus, omne ſolum, inebriabat. Cum ergo prope eſſemus, conſiderabamus, ac ſi quem eorum

pag. 362. Militari inſolentia, mixta per vicos cruoribus vina.

Ἀλλαχοῦ δ' ὁδὸν πεζεπίπτομεν πολλοῖς πλήθεσι βαρβάρων, πάντων φόνον πνεόντων· καὶ μικρὸν δεῖν ἔργον λαθραίου πόσις, εἰ μὴ ὀλίγοι μὲν πολλῷ σώματι τῶν ἐπειληφότες ἡμᾶς Αἰθίοπες ὑπῆρχον ἀνδρωδέστατοι, καὶ οὐδὲν δεῖν ἢ καταπτῆξαι, ἢ δ' ὁρμῆς αὐτοὺς ἐκδοῦναι τὸ παράπαν δυνάμενον. πλὴν ὑμεῖς μετ' ὀλίγου καμάτου καὶ ἀγωνίας, τὰ ῥηθέντα λιμένα τῆς πόλεως καταλάβομεν. αὐτόθι δὴ τυχόντες ὄντα καὶ ὁ τῶν πολεμίων στρατὸς καθημένος, ᾧ δὴ καὶ ἀπηγγέλη τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπὸ τῶν συμπάντων βαρβάρων, γνωσθέντες καὶ δι' αἰτίαν, δι' ἣν μόνους ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἁρπαγέντων περιεσώσατο. ὃς ἐξαυτῆς ἵνα τινὰ τῶν αὐτοῦ δὴ καθέδρας ἐξανιστάσας, καὶ τοῖς ἑστῶσιν ἐπισυνάψας, τοιαῦτα διέδακε καθ' ἡμῶν αὐτοῦ ῥήματα. Ὡς εἰ μὲν ἀληθῆ φαίεσθε ὄντα τοῖς βαρβάροις ἃ τῇ τοίχῃ ἀφυπισχόμεθα, ἔργοις αὐτοῖς πλουσίους τὰς ὑποθήκας, καὶ φείδεσθαι ἀξιωθῆναι· καὶ πρὸς αὐτὸν πάλιν ἀνθυποστρέψαι· εἰ δέ γε μηδὲν τούτων ἀληθῶς λελῆθέναι, ἀλλ' ἢ προαπολελωκότας τὰ χρήματα, ἢ τὸν θάνατον διδόντας, ἅπαντα ψευσαμένους, καὶ ὥσπερ ἢ πρώτιστα ἐντεῦξιν ὑποκρούσασθαι δεῖ· ἢ ἀναγκαῖον τὸν καιρὸν σοφισαμένους, τοῖς ξίφεσιν ἵνα ἕκαστον ἐκεῖνα διελόντας, ἢ ζωῆς ἀπαλλάξαι. παραχρῆμα δὴ καὶ πάλιν μέσους ἡμᾶς λαβόντες ἄγειν ἐπείγοντο, ἵνθα δὴ τεταμιεῦσθαι, φασὶν, ὑφ' ἡμῶν προαπολωλῶτα τὰ χρήματα, ἐξεπέρνεις δὲ καθ' ἡμῶν ἐξενηνεγμένα λόγον φασὶν. ὡς εἴ τι τυχὸν τῶν λιχθέντων μὴ πρὸς ἔργον ἀχθείη, τοῖς ξίφεσι πᾶσιν ἐχειρίζοντο· δίος οὖν ἡμῶν καὶ τότε μᾶλλον, ἢ φρουρὸς ἐκείσθη, τάχα μήπω τις τοιοῦτο, ἢ τῶν προτεταθέντων τὸ πάνυ, παραπλησίᾳ περιτυχὼν ἀνάγκῃ, θέλων καὶ αὐτὸς ὀλεθρον ἐκφυγεῖν, προσήμανε δὲ ἀφελείας τῆδε κειρομένων, καὶ μάτην ἐρίσθημεν ἡμεῖς τοσαύτας μηχανὰς ἢ ἑαυτοῖς ζωὴν συμπορίσασθαι.

νδ'. Ἀλλ' ὅπως ταῦτα βιβλίοις ἔχοντες σκοπεῖν, πίφθαμεν ἢ πόσον ὅπως ἔχοντα, καθὼς ἐν τῷ καιρῷ ἢ φυλακῆς ἐσημειωσάμεθα. ὑφ' ἑνὶ γὰρ τινὶ κρυφιώδει ταμείῳ, ὅσοιπερ ἦμεν καὶ συγγένειαν ἀγχιστεύοντες, προαποθέσθαι τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος, ὥσπερ τῶ μέλλοντος μαντόμενοι, συμφέροντος ἐβουλόμεθα. ἢ δὲ ἔξοδος τοῖς βαρβάροις καθυποδείξαντες, ἢ τις ὠὴν λιθίνη πλακὶ κατησφαλισμένη, ἐσάμεθα ἐκ πολλῶν λογισμῶν τὰς ψυχὰς πεπαρακότες. ἄδηλον γὰρ μηδὲν τῷ λοιπῷ δείσεσθαι χρέος ἢ ὑποχείριον· τοὐναντίον μὲν οὖν καὶ συμπαθείας τυχεῖν τῷ πλήθει ἢ ἐπιδόσεως. ὡς γὰρ ἐκεῖνοι ἐκ κρυφίων ἐπέτυχον, ἄθρους ἀπὸ τῆς ὀργίλης πρὸς τὸ πεζεχαρεῖς μετεβάλλοντο, καὶ μὴν διδόσθαι προσέτασσον. πᾶσιν γὰρ, ἔφασκον, κατηγγύησθε ἢ σωτηρίαν, καὶ ἔξ ἡμῶν ὑμῖν τὸ ζῆν κεχάρισται σήμερον. ἀλλ' ἀπίωμεν δὴ ἐς πρὸς ἢ Ἡγούμενον τὸ στρατῦ, ὡς ἂν καὶ παρ' αὐτῷ πλείαν δέξησθε ἢ ἀσφάλειαν. ἴσως οὖν πάλιν ἡμᾶς ἐκεῖθεν ἢ εἰς αὐτόν. περιπίπτομεν δὲ φοβεροῖς τισὶ καὶ παραδόξοις θεάμασιν. ἐκείντο γὰρ τὰ σώματα τῶν ἀρρωμένων ἔτι ἢ λύθρου ἐναποσταζόντα, φεῦ τοῦ ἔργου. πᾶσα ἡλικία τῆς ἀνθρώπων μιᾶ ψήφῳ ἢ ὑπὸ ξίφους καταπεπελθεῖσα θάνατον, καὶ μὴ ἢ ἄλλων καὶ ταφῆς ἀμοιρήσασα. κατεχέετο δὲ καὶ πάντας στενοπῦ περρέων ὁ οἶνος καὶ τοῖς αἵμασι ἢ πεπιπτώκοσιν ἀναμιγνύμενος ἅπαν τὸ ὕδωρ κατεμίανεν. παρεστὼς δὲ ἐκπλήττομαι καὶ ἐπ' ἄλλοις καὶ ἐπὶ τινὶ τῷ

pag. 363.

ποτὲ γνωρίμων ἢ φίλων μεταξὺ τῶν ἄλλων νεκρῶν ἀπτοησε- A quos umquam familiares, sive amicos habuissemus, inter reliqua cadavera satis dignosceremus, hoc solummodo gemitibus ac suspiriis inter nos indicabamus: at non vacabat, ut aut lugeremus, aut aliquid opportunum pro veteris amicitiæ jure indulgeremus; sed solum nulla fruge mortuo indolentes, ad nostra iterum studiũ nostrum atque animum transferebamus.

LV. Cum vero jam ad litus devenissemus, Tyranno sistimur, quo tempore Navarchis in concionem vocatis, ejus, quam vocant, Precationis, impio cultu rituque defungebatur. Quo expleto peractaque cærimonia, ad se nos coram adducere, adstantibus jussit. Ut igitur adducti sumus, interrogabat patrem, *Num* inquit, *hujusce Urbis Episcopus exstitit?* Quantum enim ex cultu conjiciebat, quod a dignitate abhorreret, nihil habebat. Ille, *Non sum*, ait, *sed Clericus, & cui Episcoporum benedictionis sit opus*. Alius vero quidam prope stans, alterius exercitus ductor, ad eum ait, *Haud quidem ille Episcopus est, gradum tamen nihil ab Episcopali diversum nactus est. Scimus enim eum omnis Asiæ Exarchum esse, quo munere nihil minori honore præ Episcopis fulget. Hic vero quis est?* digito me monstrans. *Filius ejus est*; rursus attans ille respondit; *ipse quoque Clericus, eaque Palatinis Clericis unus. Hi autem duo fratres illius sunt*; illos indicans qui a me sequebantur; *utrique primi illius, filii, non uno tempore ab eo suscepti, & qui diversam quoque ætatem agant. Quis hic vero, qui cum illis esset, senex ille*, iterum dirus ille Judex quæsivit. Dictum arripiens Pater meus, *Frater meus*, respondit; nutu, ut id quoque ipse confirmaret, edocens. Hæc ubi audiit, omnes sedere jussit, & ab aliis dimotos, nobis placide ac silentio dixit. *Velo vos ab omni procul mala suspicione esse. Tum enim quod inermes in eos incideritis, qui ceperunt, tum quæ nunc præ oculis exposita est pecuniarum vis, vitam vobis elargita sunt, cujus ægre spes vulgo exstat. Nullusque deinceps mortis ex insidiis paratæ vobis metus erit, nulla suspicio; nec a subditis meis ulla ulla injuria violabimini. Sed ite, vestris ipsis rebus, quæ sint prosequa, consulentes, atque vos optima spe lætantes. Sic enim in Syriam venietis, vosque protinus Tarsum Ciliciæ dimittam, ibi custodiendos cum illis, qui ibi captivi detinentur, usque ad expectatæ permutationis tempus. Eruntque redemptionis vestræ pretium, qui non raro a Romanis, aliisque atque aliis expeditionibus capti sunt, gentiles nostri Agareni: quorum adventu, vos quoque a vinculis liberabimini, & sua quisque sedes recipietis.* Dixit, & ad suos iterum regressus, nostra enarrabat, barbare ut plurimum loquens. Nihil vero nos latebat, cum is qui nos a principio servarat, adhuc nobiscum esset ac circumduceret, ex quo omnia condiscebamus.

Εὐχὴ Saracenorum sic & modo Mahumetanis, quasi tessera religionis, Precatio.

Græciæ Exarchus Cæmeterum pater: ipse Clericus Palatinus.

Ratio duplex servatæ illis vitæ.

LVI. Porro in quodam loco mari circumluto sedentes, tuto custodiri jubebat. Quo facto, primum a mortis expectatæ metu animos perfecte avocantes, quæ deinceps erant divinæ providentiæ committebamus. Tum animum subire cogitationibusque obrepere, ac si malum tum primum pensaremus, necessariorum cura ac propinquorum, graviore hinc cordibus inflicto vulnere, quam circumpositis gladiis, quomodo ac qua ratione ii morte sublati essent. Num aliquis ex ipsis periculo liberati, pari nobis abductio-

πεὶ γνωρίμων ἢ φίλων μεταξὺ τῶν ἄλλων νεκρῶν ἀπτοησε-
βωσάμεθα, μόνον τοῖς στεναγμοῖς πρὸς ἀλλήλους
τοῦτον διεσημαίνομεν. σχολὴ δ' οὐ λῦσαι ἢ θρηνῆσαι τοῦτον,
ἢ χαρίσασθαί τι τὸ ποτὲ φιλίας τῷ καιρῷ χρήσιμον· ἀλλ'
ἢ μόνοις ἄφαντα τῷ κειμένῳ στιγαλγήσαντες, πάλιν
στρὸς τὸ καθ' ἑαυτοὺς ἐστρεφόμεθα.

νε'. Ἡδη δὲ φθάσασιν ἡμῶν ἡ λιμένα, παρίσταμαι
τῷ Τυράννῳ, ὅτε κατὰ τὸ τῶν Ἀρχηγέτας ἐκκλησιά-
σας. [18] τῆς καλουμένης δεήσεως ἐθρησκεύετο τὸ δυσσέβεια. 18.
ὃς μὴ τοῦ συμπληρωσαι ἐκείνης τὴν τελετὴν, ἀχθῆναι
ἡμᾶς καὶ πρόσωπον τοῖς ἱερεῦσι διεκελεύσατο. ὡς δὲ ἤγθημεν,
ἐπυνθάνετο τὸν πατέρα, Εἰ Ἐπίσκοπος,
φησὶ, τυγχάνεις τῆσδε τῆς πόλεως; ἐπεμαίρετο γὰρ ὅσον
ἐκ τῆς ἕδρας, οὐδὲν ἄλλοῖον ἔχειν τοῦ ἀξιώματος. ὁ δὲ, B
Οὐκ εἰμὶ, ἔφη, Κληρικὸς δὲ, καὶ τῆς ἐκείνου δεήσεως προσ-
διόμενος. ἄλλος δέ τις ἐγγύθεν ἑστὼς, ὃς λῶν Ἀρχηγὸς
τοῦ ἑτέρου στρατοῦ, πρὸς αὐτὸν ἔφη, Ἐπίσκοπος μὲν οὐκ ἔστιν
οὗτος, κατ' οὐδὲν δὲ διαφέροντα βαθμὸν ἐκείνοις κεκλήρω-
ται. [19] Ἔξαρχον γὰρ αὐτὸν ἴσμεν τῆς Ἑλλάδος ἁπάσης, 19.
οὐδὲν τῆς τιμῆς ἐκείνων καθυστερίζοντα. Οὗτος δὲ τίς ἐ-
στι, τῷ δακτύλῳ συμαίνων ἐμοί. Τίς ἐστι τοῦδε, καὶ αὖ-
θις ὁ παρεστὼς, Κληρικὸς καὶ οὗτος, καὶ τῷ ἐν τοῖς αὐ-
λοις βασιλείοις τεταγμένων εἷς. Οὗτοι δὲ, ἀδελφοὶ τυγχά-
νουσι τοῦδε, τοὺς ἀπ' ἐμοῦ δύο παραδιώκοντας. ἅμφω δὲ
υἱοὶ τοῦδε τοῦ προεστῶτος· ἡλικίαν μὲν διαφέροντες αὐ-
τῷ, ἄγοντες δὲ καὶ διάφορον ἡλικίαν. Ὁ δὲ συνὼν αὐτοῖς
οὗτος, ὁ γηραιὸς τις ἂν εἰκάζοις πάλιν ὁ δεινὸς ἦρτο διερευνᾶν. C
Ἀδελφοὺς ἐμοὺς, προλαβὼν ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο, τοσοῦτο
τι κἀκεῖνον σωθῆναι πρὸς τοῦ πεῦσιν ἀναδιδάξας. ἐ-
πειδὴ δὲ πάντων ἀκοὴ, καθεζομένους πάντας προσέταξε,
καὶ ἑαυτὸν τῶν ἄλλων ἀποπεμόμενος, ἡσυχῇ πρὸς ἡμᾶς ἔ-
φη. Πᾶσιν ἡμῖν ποιητέον ὑποψίας ἔκτος εἶναι βούλεμαι.
τό, τε γὰρ ἀόπλοις τοῖς εἰληφέναι ἐντυχεῖν, καὶ τὸ 20.
νῦν ἐν ὄψεσι ταῖς ἡμετέραις προκεῖσθαι χρημάτων πλῆθος,
τοῦτο ζωὴν ὑμῖν, ἥτις δυσέλπιστός ἐστι τοῖς πολλοῖς, ἐ-
χαρίσατο. καὶ οὐκ ἔστιν ὑμῖν ὑπόνοια τοῦ λοιποῦ θανά-
του ἐξ ἐπιβουλῆς· οὐδέ τις ἄλλη ἐπήρεια παρὰ τῶν ἡμῶν
ὑπηκόων. ἀλλ' ἅπερ τὰ συμφέροντα συμβουλεύοντες ἑαυ-
τοῖς, χρηστὰς τε παραζωγοῦντες ἐλπίδας. οὕτω γὰρ ἡ- D
μᾶς φθάσαι τοῦ Συρίου γενέσθαι, καὶ πρὸς Ταρσὸν
εἰθέως πόλιν τῆς Κιλικίας ὑμᾶς ἐκπέμψω παρεσομέ-
νους σὺν τοῖς ἐκεῖσε φρουρουμένοις, μέχρι τῆς προσδο-
κωμένης καταλλαγῆς, ἀντίλυτρον ἔχοντας τοὺς ὑπὸ τῷ
Ῥωμαίων καιροῖς οὐ πολλοῖς ἁλωκότας ὁμοεθνεῖς
ὑμῶν Ἀγαρηνούς, ὧν ἀφικομένων, ὑμεῖς τῶν δεσμῶν
λυθήσεσθε, καὶ τὰ οἰκεῖα ἕκαστος ἀπολήψεσθε. ταῦτα ἔ-
φη, καὶ πρὸς αὖ ἐφ' ἑαυτὸν πάλιν ὑποστραφείς, τὰ περὶ
ἡμῶν διεξῄει, βαρβαρίζων τὰ πλεῖστα. οὐδὲν δὲ
ἦσαν ἐλάνθανον ἡμᾶς, τὸν κατάρχας σεσωσμένον,
ἐσεῖτο μέσον ἡμᾶς πεπλεγμένον *, καὶ πάντα ἐξ ἐκείνου * ἐχόντας.
μανθάνοντας.

νς'. Τέτῳ δέ τινι τῇ θαλάσσῃ περικλυζομένῳ, E
καθεζομένους, ἀσφαλῶς ἡμᾶς τηρεῖσθαι προσέταξεν.
ἃ δὴ γενομένων, πρῶτον τῆς ἐλπίδος τοῦ θανάτου τὸν
τὰς ψυχὰς μεταγάγομεν, καὶ τῇ θείᾳ προνοίᾳ τὰ
ἐξῆς ἐπιτρέπομεν. ἐπῆρχετο δὲ τότε τοῖς λογισμοῖς
ἡμῶν, ὅσῳπερ ἄρτι τοῦ κακοῦ τὸν ἀρχὴν ἀναθεω-
ροῦσιν, καὶ τῷ οἰκείων φροντίς, τύττουσα τὰς
καρδίας ἡμῶν μᾶλλον, ἢ τὰ κυκλοῦντα ξίφη,
πῶς ἄρα, καὶ ποῖον τεθνήκασι τρόπον. ἢ τινες ἀπο-

ne damnati forent. Ac ne sic quidem certi aliquid de illis scire poteramus, quod hostibus recens Urbis potatis eamque ingressis, cuncta inconditi plena clamoris ac tumultus essent, multaque turba in portu convolveretur, tum civium qui capiebantur, tum & Barbarorum partim quidem spolia collaudantium, partim vero mulieres ac lactentes infantes, misere ejulantes, ac matrum privationem inconsolate gementes, omni ex loco cunctisque ædibus violenter raptantium; aliorumque nonnullos ex nobilibus virisque primariis, seu majoribus claris opibus, qui pari nobis indulgentia ac pollicitatione interitum evasissent, crudelem in modum trahentium. Jam enim ipse ab Imperatore Missus Nicetas, necnon circumjacentis regionis Prætor atque Dux, in hostium potestatem venerant, & in quibusdam Barbarorum navibus sub custodia erant. Propterea nihil magis ac antea, quicquid de necessariis soliciti essemus ac curaremus, fructus aliquis sequebatur.

Nicetas Imperatoris Missus captus, & Legi Prætor.

LVII. Enimvero, præter hostium illa trucia, videre erat & aliud quidpiam insolitum magis ac mirandum; nempe solares radios ab eo quod est ex natura devios, & cum præsenti malorum æstu, temporis quoque sic auctam exæstuationem, ut brevi momento hominum facies livore contracto ac nigrescentes, ex infortunii ratione aliam formam induerint: cunctique pariter ardentibus votis aquæ guttam deliderabant, ac ne ejus quoque quicquam compotes erant. Perfecta viri ætate atque juvenes, eaque adhuc minuscula ac pueri, aliud nihil exposcebant, quam ut solum refrigerio aliquo sitim temperarent, ac ne id quidem obtinebant. Sic nimirum omnis illa transacta dies, omnibus, diversis in locis, infamis Bellonæ jussu acervatim segregatis, quibus & custodes præfecti, in omnem noctem dispecturi, ne quis e medio se subducere ac dilugere posset. Sed & nobis, quo loco servabamur, ex captivorum turba viri circiter quinquaginta commisceri jussi, qui & plerique acceptis vulneribus, mortis vestigia corporibus impressa circumferrent, nec ut metus in posterum haberent, ullam spem haberent. Ad decem enim e medio illorum raptos trilli nece gladius sustulit. Sed nec reliquis ulla vitæ securitas erat; sed interturbati & nutantes ac dissoluti, eamdem ac jugulati, & quorum jacebant cadavera, sententiam expectabant. Qua vero, uti dicebam, ipsorum in his studia nox interrupit, nec satis per eam negotio finem imponere licuit, Barbarorum quidam circumeuntes, cymbalisque quibusdam personantes ac ululantes sese inferebant, donec rursus mane advenientes, molestiam iis, qui se neci tradendos verebantur, expectationem secum adferens illaxit. Nihil tamen minus quam gladius cunctos consumebat, siti contracta labes: qua ipsi immaniter incensi, rogabamus nostros custodes, ut vel ex aquis locum præterlabentibus bibere liceret, atque hinc levi aliquo solatio sitim levare. Qui annuere, non nulla erga nos moti miseratione (quomodo enim qui cædibus oblectabantur & neces spirabant?) sed quod ipsa hæc aqua, quæ profluvium esset totius urbis cloacarum, una a se absque ullo alio admixto veneno, bibentibus interitum afferre posset. Perinde tamen ac si e nive jam dissoluta purus ac dulcis potus esset, suavissime unusquisque nostrum marcorem illum ori admovebat, graveolentesque illud poculum, melle plenum animo æstimabat.

Sitis, atque Solis insolitus. Ed. s. Paris. pag. 364.

Aliorum fors miserabilis ac neces.

Aquæ potus.

A τῶν τὸ κινδυνῶδες διαφυγόντες, οἷς τῶν ὁμοίων ἡμῖν ἀπαγωγὴ ἐκρίθησαν. ἔμως οὐδ' ὧτως εἰχομεν ἀσφαλῶς περὶ τούτων γνῶναι, διὰ τὸ ἀρόσφατον γεγονέναι τῆ πολιμίων τῶν εἴσοδον, ἢ πάντα μὲν κραυγῆς ἀσήμου ἢ θορύβου τυγχάνειν, ἢ πολὺ πλῆθος εἶσω τῶν λιμένος ἐσπρίεσθαι, τῆ τε ἐκ τῆς πόλεως χειρωμένων, ἢ αὐτῶν δὲ τῶν Βαρβάρων, τῆ μὲν ἐγκωμιαζόντων τὰ σκῦλα, τῆ δὲ γυναῖκας ἢ ὑπομάζια βρέφη ἐκ παντὸς τόπου ἢ πάσης οἰκίας βιαίως ἁρπαζομένων, ἐλεινὸν ὀδυρόμενα, ἢ ἐπ' ἐσχάτοις τῆ μητέρων γοερὸν κλαυθμυρίζοντα. ἄλλων τε ἀρχόντων τινὰς, ἃ τῆ πειρατῶν πλουσίων κατά τινας παραπλησίας ἡμῶν αἰτίας τε ὀλιθρου χρυσαμείβους ἀπλοῖς ἐπισυρομένων. ἦδη γὰρ ἢ αὐτὸς ὁ ὁρὸς τῆ Βασιλέως σαλεὶς Νικήτας, ἀλλὰ μὲν ἢ ὁ τῆ περιχώρου Στρατηγὸς χειρωθέντες ὑπῆρχον ἔν τισι ναυσὶ βαρβαρικαῖς φυλαττόμενοι. Διά τι ταῦτα ἀδὲν πλέον, ἢ πρὸ τοῦ δὲ περὶ τῆ οἰκείων φροντίζοντες ὠφελοῦμεν.

B

C

D

E

κζ Ἀλλ' ἰδεῖν ἐπὶ τοῖς πραττομένοις [21] καί τι καινότερον, τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας τὸ κατὰ φύσιν παρατραπέσας, ἢ τῆ καύσωνι τῆ πειρασμῶν συνεπιθεῖσαι ἢ τὸ καιρῷ τῆ ἐπίτασιν, ὡς ἐν ἀλίγῃ ῥοπῇ πελιδνωθῆναι τὰς τῶν ἀνθρώπων ὄψεις, ἢ πρὸς τὸν συμφορὰν μεταβάλλεσθαι· πάντας δὲ ὁμοίως ἐρυθᾶν, ἢ ἀπορεῖν ῥανίδος μιᾶς ὕδατος· τούς τε ἑστηλεῖς τῆ ἡλικίαν ἢ τοὺς ἔτι κομιδῆ νέους διὸ ἕτερον, ἀλλ' ἢ μόνον ἀναψύξαι μικρὸν τῶν συνέχουσαν δίψαν ἐπιζητοῦντας, ἢ μὴδὲ τοῦτο τυχόντας. ἀλλ' ἐν τούτοις τὸ ἡμέρας ἐκείνης περιελθὸν ἄχθημα, πάντων ἀφορήξει τῶν δυστυχούντων θηρὸς ἢ ἄφορον τόπον σωρηδὸν ὑπὸ τῆ Βαρβάρων ἀφειδέντων, οἷς ἢ φύλακας ἐφέδρευσαν ὑποβλέπεσθαι τινας διὰ πάσης νυκτός, μή τις ἐκ μέσου ἀφέρεσθαι δύναιτο. ἢ ἡμῖν δὲ αὖτοῖς ἐν ᾧπερ ἡμῶν φυλαττομένοις τόπῳ συμμιγῶσαι προσέταξε τῆ ἀλόντων ἄνδρας ὡσεὶ πεντήκοντα, ὧν οἱ πλείους ἢ τραυματίαι τύχοιεν, πλήρη τῶν δακτύλων τοῖς σώμασι περιφέροντες, ἢ μηδὲ τοῖς ἔξω δαρρεῖν ἔχοντες. ἐκ μέσου δὲ αὐτῶν μίχει δίκα τῆ ἀεὶ θεμὲν λαβόντες ἐκκρίσεως ἢ ἦσαν τινες ὑπῆρχον ἐν ἀσφαλείᾳ αἱ περὶ τῶ ζῆν τοῖς ἐλπίδες, ἀλλ' ἐκλανθάνοντο ἢ διεθρύπτοντο τῶν ὁμοίων τοῖς κειμένοις ὀπτασίαν περιέντες. ἀλλ' ἐκεῖθι, καθὸ λέλεκται, τὰ περὶ πάντων πάλιν παρ' ἑαυτοῖς ἐφθασεν ἡνύξ ἐξαίφνης, ἑτέρωθί τινες τῆ Βαρβάρων περιερχόμενοι, καί τισι κυμβάλοις κτυποῦντες ἢ ἀλαλάζοντες, ἵνα πάλιν ἐφθασεν ἐπιοῦσα ὁ ὄρθρος, ὁδυνηρὰν προσδοκίαν τοῖς ἐν ὑποψίᾳ θανάτου μεθ' ἑαυτῆ κομιζόμενος. ἀλλ' ὑδὲν πλέον, ἢ διὰ ξίφους ἢ διὰ τῆς δίψης φθορὰ πάσας ἀπέλισσεν, ἢ ἢ σφοδρῶς πιεζόμενοι, ἐδεόμεθα τοῖς σώμασι, κἂν τῆ διερχομένων ὕδατος τῆ τόκου μεταλαβεῖν, καί τινος βραχείας μεταχεῖν ἀνοχῆς. οἱ δ' ἀρὰ τοῦτο * ἀνένευον, ἐνιοι. ἢχέτι τινὶ συμπαθείᾳ περὶ ἡμᾶς ἐκέχρηντο· πῶς γὰρ οἱ τοῖς σφαγαῖς ἐντρυφῶντες ἢ θάνατον δουπτίοντες; ἀλλ' ἔτι τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο τῆς πόλεως ὧν ἁπάσης τῆ ἐρίδρου ἀπόρροια, ἐκεῖθεν ἰὼ ἢ δίχα πάσης ἄλλης ἐπιμιξίας τῆς μεταχεῖσθαι ἀπελλάττων. πλὴν ὡς δὲ τὸ χιόνος ἄρτι λυθεῖσης, εὐληπτοῦς ἢ ἡδὺ πόμα, ὅτου μεθ' ἡδονῆς ἕκαστος τῆ στόματι τῶν σκεύους ἐκείνου προσέφερε, ἢ τῶν κύλικα τῆς δυσωδίας μέλιτος πλήρη τοῖς λογισμοῖς ἀπελάμβανεν.

[21] καί τι 21.

νή. Ἐν τούτοις πάλιν ὑποφασις ἐξήνεκτο παρὰ τοῦ Τυ- A
ράννου, περιέχουσα ὧδε. Εἴ τις τῶν συλληφθέντων χρή-
ματά που παμιδίσαμβος ἔχει, παρελθὼν ἐς μέσον τοῦτο
ἀνησάσθω τῷ σωτηρίαν. εἰ δέ τις μηδὲν ἔχων λύτρον
τῆς ἰδίας ζωῆς φωραθείη, ὧδε τῷ κεφαλῷ ζημιωθείς,
τῶν ζώντων διαιρεθείη. προσέπαττε δὲ τοῦτο παρὰ τῶν
Βαρβάρων ἀκηκοὼς, ὡς εἴ τι ἄρα τινα φωδὸς ἔξιοιεν, ὅτε
καπηχὰς εἰσέλασαν ἐς τὴν πόλιν, εἰ μή που παρ' αὐτῶν
ἐκείνων ἐβεβαιοῦντο, ἔχειν αὐτοὺς ἐν ὑποκρύφοις χρήμα-
τά τινα πᾶσαν δυνάμενα ἐκ φυγῆς ἐρύσαν. ὅσοι δὲ οὖν
τῷ ἐαλωκότων ὑπάρχοντ' ἔχοντες εἰδότες ἀκριβῶς περὶ ἧς
ἦσαν προκηρυκότες, ἀθέους ἑαυτοὺς καθίστων-
τες, * καπηλεύοντες τῷ δόσει, ὡς τῆς ζωῆς παραι- * κατατιθέ-
τέσαν. ὅσοι δὲ μηδὲν τοιοῦτον ἔχειν παρ' ἑαυτοῖς ἐπιγί- γοντο.
νωσκον, ἀλλ' ἐπὶ ματαίοις μόνον ἐλπίσι τὰς συνθήκας
ἐπλάσαντο, τῷ σφαγῇ ἐξεδέχοντο ἀναμφιβόλως,
οἷς ἐνδεῶς ἔχοι κεκρυμμένῳ. πάντοθεν δὴ οὖν ἐπὶ
τούτῳ τῷ Βαρβάρων τινὲς, ὧν τὰς βουλομένους παρέχειν
καὶ ἑαυτῶν, ἐς τοὺς ἰδίους ὑποφέρειν οἰκίας. ᾗ οἱ μὲν
ἄξια εἶη πλειστικῶν ὀφθαλμῶν χορίσαι, σωτηρίας τε
ἀξιωθῆναι πάνυ, καὶ αὖθις πρὸς δεσμίοις ἐναριθμηθῆναι.
εἰ δ' ἄπλῆ τινὰ καὶ βραχέα, ᾗ οἷς οὐκ ἂν κέρδους ἐ-
δοκοῦντα τὰ ὑποσύλαντα, τῆς μαχαίρας γενέσθαι. οὐκ
ὀλίγους δὲ ἐκ τούτου πάλιν ἐς τοὺς χειρωθέντας ὁ κίνδυνος,
πολλῶν ἐξαιρουμένων ἐκ τῶν ἐχόντων ὕλλιν τινὰ περιστεί-
λασθαι. ἐτελεῖτο δὲ πανταχοῦ ὅλοις νυχθημέρους δέκα,
τῆς πλήθους ἀεὶ τῶν χρημάτων ἐκφορουμένης ἀπὸ τῆς πό-
λεως, τῆς τε λοιπῆς ἀναγκαίας ὕλης, ὅση μὲν σκευῆς
ἐσθῆτος ἐκφορτικῆς ἦν, ᾗ ὅση μὲν λινῆ τοῖς ἀραχνίοις ἤ-
ρεζον ὑφάσμασιν, ὡς ὄρη ᾗ βουνοὺς ἐκτελεῖσθαι τὰς
τῶν σωρείας, ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἐπιτιθεμένων, καὶ
τὸν ὑποκείμενον τόπον πληροῦντων. χαλκῶν μὲν γὰρ καὶ σι-
δηρέων σκευῶν, ἢ τῶν ἐξ ἐρίων ἱματίων, ἄμοιρον ἐδ'
ὅλως ἐφορτίσαν, περιττὸν ἡγούμενοι ἐπ' αὐτοῖς.
εἴ που δέ τι τοιοῦτον ἀγαγὼν ἐλάθοι τις, τῆς θαλάσσης
διδόασιν ὕδατι, κἀν τούτῳ τοὺς ἁδράπτας τὸν κίνδυνον
ἀμυσόμενοι, ἵνα ᾗ αὐτοὶ τι μετέχωσι τῶν κακῶν, πολυ-
χιδὴ ᾗ διάφορον τῶν τῷ ἐνυπαρχόντων ζημίαν ἐπαι-
θαιτέμενοι.

νθ'. Ἦν δέ τις μὴ τῶν λοιπῶν πλήθους τῷ αἰχμαλώ- D
των συλληφθείς, Εὐνοῦχος τῶν Βασιλέως ᾗ τῷ ὀξόχων
εἷς· Ῥοδοφύλης οὔνομα καλούμενος, ὃς ἔτυχε, σφὸ μικροῦ
τῶν κινδύνων ἐπὶ δύσιν τελείς, καί τινων χρειῶν ἕνεκεν
σφὸς τὴν πόλιν γενόμενος, μεθ' ἡμῶν συγκλεισθῆναι, ᾗ
τῶν ἐνδεόντων ἀναρῶν μεταχεῖν· ὃς ᾗ ἐνόμιζε μεθ' ἑαυτοῦ
πλοῦτος χρυσίου, ὅσον ἐλέγετο ἀπάγειν ἐπικουρίας τινὸς
χάριν τοῦ κατὰ Σικελίαν στρατοῦ, συμπλεκομένου τοῖς κα-
τὰ τὴν Ἀφρικὴν Βαρβάροις ἀεί, ᾗ πολλῆς δεομένου τῆς ἐν
τοῖς σφαγμασι σωτηρίας. ἔτος οὖν κατὰ τὴν τύχην,
μεθ' ἡμῶν τοῦ κινδύνου τὴν πεῖραν ἅπαντες ἐδεξάμεθα, ἐλα-
θεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐξενεγκεῖν τῆς πόλεως τὸ χρυσίον
ἐκεῖνο μή τινας τῶν ὑπηρετούντων αὐτῷ, ᾗ σφὸς τὸν
Στρατηγὸν Στρυμμόνος ἐξαποστεῖλαι, χαράξας ἐπι-
στολὴν περιέχουσαν ἀσφαλῶς φυλάττειν τοῦτο μέχρι τῆς
ἐκβάσεως τοῦ πολέμου. χειρωθεὶς οὖν ἔτος, ἤχθη
κατὰ τὸ πρόσωπον τοῦ Τυράννου. ὁ δὲ τὸν μορφὴν ἀλ-
λοιώσας, ἐμβριθέστερόν τε μᾶλλον, ᾗ σφότερον εἶ-
χε, σφὸς αὐτὸν χρυσάμβους, ἀνηρώτα. Ποῦ δή φη-
σι, τὸ τοῦ βασιλέως χρυσίον, τὰ δύο τάλαντα,
ἅπερ ἐπὶ Σικελίαν ἄγειν ἐτάχθης. ὁ δὲ, Τοῦτο δή,

LVIII. Interim decretum rursus a Tyranno profertur in hanc sententiam. *Quisquis ex captis pecuniis repositas haberet, in medium procedens, salutem illis redimeret. Qui vero nullum vitæ suæ redemptionis pretium habere deprehensus esset, hic cæso capite, e viventium albo excideret.* Id vero imperabat, cum audisset a Barbaris, *se, Edit. Paris. cum primum in urbem ingrederent, neminem pag. 365. pepercisse, nisi illis dumtaxat, qui ipsi, habere se pecunias absconditas, nulli obnoxias indagini, affirmassent.* Quotquot igitur inter captivos, eorum, quæ abscondissent certo sibi conscii erant, ipsi se statim prodentes, dare urgebant, ut qui rem, vitæ pignus sibi noverant: qui vero nihil tale apud se extare sciebant, sed inani solummodo spe paciscendo, verba B dederant, indubie mortem expectabant, illis, quibus hæc deessent, decretam. Quare super hoc Barbarorum quidam destimantur, ut, qui *sua præbere vellent, eos, in proprias ædes reducerent: & si hæc tanti essent, quæ eorum oculum merito explatiare possent, salute donatos, inter vivos rursus collocarent; quod si vilia quædam & pusilla, ac quæ minus placitura mittenti existerent, eos gladii mucrone confecerent.* Non leve hinc rursus periculum captivos circumstare, cum inter eos multi essent, quibus nulla ejusmodi materia pretiosa suppeteret, suique illecebra capiens. Protracta hæc per totos decem dies noctesque, cum pecuniarum multitudo continue ex urbe exportaretur, & alia necessaria materia, ipsa fericis indumentis C emicans, vel quæ lino confecta, cum textura aranearum contenderet, ut horum cumuli montes ac colles exæquarent, cum alia aliis superaggesta, subjectum locum constiparent. Æreæ enim aut ferreæ supellectilis, aut ex lana contextarum vestium nulla eis erat ratio: quod horum censu gravari superfluum ducerent. Et si quis imprudens tale quid attulisset, in mare jaciebant; hoc quoque eos mulctantes, qui periculum evasissent; ut & ipsi multijugam diversamque rerum jacturam sentientes, vastitatis, & mali tantisper participes fierent.

Redempta pecuniis capitorum vita: quibus hæc deessent, cæsi.

LIX. Cum reliqua captivorum multitu- Rhodophy- dine captus quoque fuerat quidam Imperatoris Eunuchus, unus ex primatibus; cui Rhodophylo nomen erat. Is, paulo ante periculum in Occidentem missus, cum necessariis quibusdam ex causis in urbem venisset, pari nobis eventu inclusus, malorum quæ dicta sunt, ipse quoque consors efficitur. Nempe vim magnam auri portabat, quam in sumptus & stipendia exercitus Siculi, continue cum Africanis Barbaris manus conferentis, eamque ob rem multa ope egentis, se deferre ajebat. Hic itaque nocte, quæ antecessit discrimen, cujus nos omnes periculum fecimus, clam, aurum illud atque ex servis suis nonnullos, nescio quomodo, Urbe exulerat, atque ad Strymmonis Ducem misserat, datis litteris, hoc tenore, *ut ad bel-* pag. 366. E *li usque exitum pecuniam creditam tuto servaret.* Captus igitur Rhodophylus, & ad Tyrannum adductus, illi coram sistitur. Ille aspectu mutato, majorique quam habebat antea ex indole, firmitate ac vehementia illi congressus, interrogabat: *Ubinam*, inquit, *Imperatoris aurum; duo scilicet talenta, quæ in Siciliam avehere jussus es?* At Rhodo-

nos Eunuchus, servatæ domini pecuniæ præmio, diris fustibus mactatus.

phylus, *Hoc ipsum, in quo & versor) Urbis scilicet excidium*) *veritus, quodque ego ipse, cum præsens essem, tanto vericulo, haud facedere poteram, nec quæ meorum partium essent, conferre, omnium in me conversis oculis, ut qui eis aliquid conducibile ac tempori opportunum præbere forsitan possem, ob eam utique causam, aurum illud secreto Urbe exportavi. Non enim de obscuris ac dubiis, certi aliquid licebat conjectari. Porro, ego tibi hodie captivus adsto, multarum aliarum pecuniarum tibi auctor futurus, si unum me vivum atque a noxa liberum servaveris.* Hisce superbus Ille commotus & ægre ferens, omnemque ipsum obsidentem oculis voceque furorem prodens, imis ex præcordiis intonuit. *Quandoquidem*, inquit, *haud ex præsentibus didicisti, mortis sententiam evitari non posse; ab his, qui suas pecunias pro redemptione sua non præbuerint, hic qui ex Gynæcio es; sed velut in scena sese ipse ostentat; mendacii larvam, velut prope rem magnam ac admirandam adversus suum proferens salutem, coxas & scapulas fustibus contundatur; ut nunc tandem agnoscat, cui adsit, & de quibus loquatur; & ne de alienis pecuniis ambigens, vitæ sibi periculum arcessat.* Ministri igitur iniquarum cædium, ut solum ipsum viderunt, longo vocis tractu effusa insania adversus coram stantem tulisse sententiam, omni verbo ocyus hominem humi allidunt, totque mactant verberibus, ut miseri corpus non diu restiterit; sed in multa concisum, subjectoque solo sanguinum rivis impleto, tantis scilicet doloribus impar ac cruciatibus, animam effaverit. Jam ergo illo defatigato ac fatiscente, cum nec cruentos tortores res lateret, ne ipso jam extincto & a morte cædere desinebant; cum vix tandem inexorabilis Bellua iram remittens; *Esto hic quoque*, inquit, *cum aure illo in perditionem. nam, ut videtur, si etiam fuisset repertum, in rem nostram nihil conduxisset.*

Edit. Paris. pag. 367.

Pueri ac juvenes ad discretem navibus imponuntur.

LX. Tum Navarchis convasare imperat, ut se recessui præparent, omnemque multitudinis masculorum pariter ac fœminarum juniorem pubem primum in naves inferant, nulla consanguinitatis ratione, sed separatim, ut hinc quoque, propinquorum ab invicem invita natura divortio, non levis eis pœna accresceret. Deinde ut pecunias, & quæcumque alia, in his quæ collegerant, utilia fore viderentur, comportantes, vecturæ onus sufficiens navibus imponerent. Ducebatur itaque juvenum universa pubes, hoc solum onerata crimine, quod florenti ætate esset, aut quod eleganti ac venusta facie. Licet enim malorum confusio mœsto omnes vultu efficeret, naturalis tamen character elucentem in eo ingenuitatem monstrabat, ac decoris micans ipse radius, non paucis ut malis dederentur, causa fuit. Quodnam vero horum primum referam? Quodnam vero horum primum referam? Quodnam autem digne, justaque ratione miserabilius statuam? Cum immisceo ingentique ejulatu exorto, natura partibus scissa, alius alium consanguineorum affiniumque arcesseret, ac separationem indignissime ferret. Vidisses enim ejus rei dolore viros confusos, mulieres, florenti ætate, omnes simul pueros dire ululantes ac sese discerpentes, nec tantorum malorum immanitate cæcam mœstitiam retinere valentes, sed gemitibus ac ejulatu internam animi affectionem prodentes, ut qui primi-

Partim lueri, partim & libidinis, causa quæ libet maxima Orientalium.

A φυσιν, εἰς ὅπερ κατείλημμαι, διδοὺς, ἢ πολιορκίαν λέγω τῆς πόλεως, ἐπείπερ αὐτὸς ἐγὼ δίωρο τυχὸν ἀδυνατος εἶχον τοσούτῳ κινδύνῳ παρόντος ὑποχωρεῖν, ἢ μὴ τὰ παρ' ἑαυτῷ δεικνύειν, πάντων εἰς ἐμὲ βλεπόντων, ὡς ἄν τι χρηστὸν αὐτοῖς, ἢ τῷ καιρῷ τούτῳ χρήσιμον δυναμένου παρασχεῖν, τότε δὴ χάριν, τὸ μὲν χρυσίον ἐκεῖνο ἡ πόλις ὑπεξήγαγον. ὁ γὰρ ἀδυνάμενος ἀκριβῶς περὶ ἀδήλων στοχάσασθαι. ἐγὼ δέ σοι παρέσχηκα τήμερον δορυάλωτος, πολλῶν ἄλλων χρημάτων παραίτιος, εἰγε ζῶντα μεγὴ ἀβλαβῆ σωτηρίας. ἀχθεσθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ ἀλαζὼν ἐκεῖνος, ἢ θυμὸν ἑποῖον αὐτὸν εἶχε δῆλον τῷ τῶν ὀφθαλμῶν ἢ τῆς φωνῆς ἐκδήλου καταστάσας, βύθιον ἐξεβόησε. Ἐπειδὴ περ, φησὶν, οὐκ ἔμαθες ἐκ τῶν προκειμένων ἀδιάφορον εἶναι σοὶ θάνατον ἢ ζωὴν τοῖς μὴ τὰ οἰκεῖα χρήματα λύτρον παρεχομένοις ὁ τῆς γυναικωνίτιδος ὢν, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς ἐπίδειξιν ποιεῖται, τὸ πλάσμα τῶν ψευδῶν μέγα ἢ θαυμαστὸν, οἷον κατὰ ἑαυτοῦ προβαλλόμενος σωτηρίας, ῥάβδοις τυπτέσθω κατὰ ἰσχία ἢ τὰ κατὰ τοῦτον μέρη, ὡς ἄρτι γνῶ πρῶτον τίνι παρέσεται, ἢ περὶ τίνων ἀμφιβάλλεται, ἢ μὴ χρημάτων ἀλλοτρίων ἀμφισβητῶν, ἢ περὶ ψυχῆς ἑαυτῷ περιποιεῖται κίνδυνον. οἱ λειτουργοὶ οὖν τῶν ἀδίκων φόνων, ὡς μόνον εἶδον αὐτὸν μεθ' ὑποστρωμῆς φωνῆς ἢ μανίας ἢ τοιούτου ψόφου κατὰ ἑαυτοὺς ἐξεπιτηδεύμενον, θάττον λόγου παντὸς τῇ γῇ τοῦτον προστρίψαντες, ἢ τοσαύταις βάλλουσι πληγαῖς, ὡς μὴ ἔτι πολὺ ἀντισχεῖν τῷ ἀθλίῳ τὸ σῶμα· ἀλλ' εἰς πολλὰ διαιρεθὲν, ἢ τοῖς ὀχετοῖς τῷ αἵματι ἢ ὑπεκρύσαν τόπον πλησίον, ὅπου ἢ ψυχὴν ἐπαφεῖναι, καρτερῶν ταῖς δεομέναις ἐκείναις ἀλγηδόσιν ὑπ' ἐξίχνευσαν. ὡς ὧν ἀπεῖρηκε, ἢ δῆλος ἦν τοῖς αὐτοῖς ἐκείνοις δορυφόροις, μηκέτι τὰς πληγὰς ἀφιέναι ἢ μὴ θάνατον, μόλις ποτὲ ἡ κατεχόντως ἑαυτὸν ὀργῆς πλείστης ὁ δυστυχέστατος θήρ. Ἐγὼ, φησὶ, μὴ τὸ χρυσίον ἐκεῖνο ἢ ὅτος εἰς ἀπώλειαν· ἀλυσιτελὲς γὰρ, ὡς ἔν σοὶ, ἢ δρεπτὸν ἂν διδοίμενον.

B

ξ. Τοῖς δὲ ἢ γυναικωνίτιδος Ἀρχηγοῖς προσέταττε σκηνάζεσθαι πρὸς τὸν λιμένα, τὸν πλέοντα πᾶσαν τὴν πλείστην ἀφορίαν τε καὶ θηλειῶν ἀφρόνων ταῖς ναυσὶν ἐπεισαγέσθαι, μὴ κατὰ συγγένειαν, ἀλλὰ διακεκριμένως, ἵν' ἔχωσι κἀν τούτῳ τιμωρίαν ὁ τὸν τυχόντα, τὸν φυσικὸν ἐξ ἀλλήλων διαίρεσιν. ἐνθ' ὅπου τὰ χρήματα, καὶ ὅσα ἄλλα τῷ συμπελαγμένῳ φανεῖσι χρήσιμα συμφορήσαντες, αὐτάρκη ταῖς ναυσὶ τῷ ἀγαγεῖν ἐμποιῆσαι τὸ φόρτον. ἦγετο οὖν τὸ πλέον πρόσωπον ἅπαν, τοῦτο μόνον κατηχοείαν ἔχον, τὸ ἀνθηρὸν τῆς ἡλικίας, ἢ τῷ προσώπατι τὸν ὡραιότητι. καὶ γὰρ ἡ σύγχυσις τῷ λυπηρῶν ἅπαντας πρὸς τὸ σκυθρωπὸν ἦγε, ἀλλ' ὁ φυσικὸς χαρακτὴρ ἐδήλου ταῖς ὄψεσι τὸν εὐγενείαν· ἢ ἔμφασις ἦν τοῖς πολλοῖς τὸ κάλλος, ἢ τοῖς δεινοῖς αὐτὸς προδιδόμενον. Ἀλλὰ ποῖον τούτων πρῶτον εἴπω; ποῖον δὲ καταξίως ἐλεεινότατον χερσὶ; ὁπότε συμμιγὴς καὶ σφοδρὸς ἀνέγειρε θρῆνος διχοτομουμένης τὰς φύσεως, ἀλλήλους τὰς ἀγχιστείας ἀπασπαλυμένης, καὶ τὸν χωρισμὸν δυσχεραίνοντας, ἢ ἦν ἰδεῖν τὰς τῷ πάθει συγκεχυμένους ἄνδρας, γυναῖκας, ἀνιμένους, παῖδας ὁμοῦ πάντας δεινὸν ἀλαλάζοντας καὶ ἑαυτοὺς ἐκπηγνύντας, καὶ μηκέτι κατέχειν τὸν ἀθυμίαν τῷ τοσούτων ὀχλήρων ἐξιχνοῦντας· ἀλλὰ δηλοῦντας ταῖς αἰμαγμαῖς τὸν ἔνδον τὰς καρδίας

C

D

E

33.

ἀθθισιν, ὡς ἅπασα καπαπίμπραται ⸗ πειρασμῶν A
⸗ φλογώσεσιν. ὡς δὲ βιαίως ὕπως ἐξ ἀθρόων διαρριθέντες, φύρδην ⸗ ὁλκάσιν εἰσηχθησαν, ἀρεταίς τε οὔσαις καὶ ἱκαναῖς πολλοῖς πλήθεσιν ἐξαρκεῖν, οὐ κατὰ στοιχα, οὐδ' ὡς ἄττις εἴποι, ἐν αὐτάρκει τόπῳ ⸗ σωματικῷ ὄγκῳ τῇ εἰσιλθόντων ἑκάστῳ ⸗ καθίδρυσιν ἐλάμβανεν, ἀλλ' ὡς ἔτυχεν ἅπαξ κατειχθεὶς, τὸν μόνον ἀπεκλίνατο, μὴ δυνηθεὶς, ἐν ὅλαις ⸗ ἑφεξῆς ἡμέραις ἕως μιᾶς παλαιᾶς τόπον ἐφορεῖν, ἐν ἀναπλιθεὶς, ἀνάπαυσιν δῶ κἂν βραχεῖαν τῷ σώματι.

ξά. Πᾶσαι δὲ αἱ νῆες τῷ τρόπῳ τούτῳ πεπλήρωντο. τέτταρες γὰρ ἦσαν, καθὼς ἔφημεν, καὶ πεντήκοντα, ἔτι δὲ πλῆθος ἦν πλειττόων, ἄξιον τὴν αἰτοῖς κειμένων τῆς ἀποδημίας. Οἱ ὅτου Βάρβαροι συναγαγόντες τὰς B νῆας ⸗ πόλεως, αἷς ἐχρῶντο ποτὲ πρὸς τὸ ⸗ σῖτον ἐπικομίζειν οἱ καθ' ἡμᾶς ἔμποροι· ἔτι δὲ καὶ ὡς ἡμῖν βυθίσαντες κατὰ τὸν πορθμὸν τὸν λιμένος σοφίσματί τινι ἀνελκύσαντες, ὃ καὶ ἐκέρησαν ⸗ τινων σροφίγγων τοῖς ἐκεῖσε προβόλοις ἐπιτηδευμένων, καὶ τινὶ ἐπίνοιαν ἐργώδη ἐκπεσόντων, ἐλεσομένων τινὶ τεχνάσματι, καὶ ⸗ ἀπορρηγμένους κάλως ἀνελκύσαντες τὸ ὑπακείμενον. ὅπως οὖν, καὶ ἄλλων νεῶν πλῆθος ἀπορήσαντες, εἰσκομίσειαν ἅπασας, ὡς μηδένα ποτὲ καὶ ⸗ εἰς τοῦτο τεταγμένων παραλειφθῆναι. ἐξ ὧν ἁπάντων οὐκ οἶδα εἴ τις τῇ ἀρρένων τὸν ἴουλον ἐντρέχων, ἢ κἂν μία τῇ γυναικῶν ὕβρεται. πάντες δὲ καὶ πᾶσαι C ἦσαν ὕλης τῶν ἡλικίας, καὶ τούτων μάλιστα τὰ ἀρτιγενῆ βρέφη. ὃς ἂν τις καθ' ἕνα λογιζόμενος κατανοήσῃ, μὴ θέλων ὁρᾶν τὰ καθ' ἕκαστον αὐτῷ ἀτυχήματα.

ξβ. Καθ' ἡμῶν ⸗ τῇ κῇ ⸗ φορᾶς αἰτίας ἐκφυγόντων τὸ ξίφος, ἐκπύχθη τοιαύτη παρὰ ⸗ Τυράννου καὶ αὖθις ἀπόφασις, Ὡστε τὰς μὲν ἐξ ἡμῶν, καὶ μάλιστα ὅσους ἔδοξε τὸ τῶν πλοίων ἐγκρατεῖς εἶναι δυναμένους ἐπίκουρα, μετ' αὐτῶν ἐκείνων ⸗ Στρατηγῶν διαιρεθέντων εἰσιλθεῖν ἀνὰ πέντε ἐφ' ἑκάστης τῶν Βαρβαρικῶν νεῶν, πρεσβεύειν τι χάριν τὸ πρὸς τὸν Ταρσὸν ἐξαπεμφθῆναι λόγῳ τῆς εἰρημένης καταλλαγῆς· τὰς λοιπὰς δὲ, ὡς οὐδέν τι χρησὸν αὐτοῖς δυναμένας πορίζειν, εἴ γε τὰς ἀποδημίας κατάσχοιεν· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀνωφελῆ φόρτον αὐτὰς ἐπισύρεσθαι, ἔδοξεν ἐπαφεῖναι τῇ πόλει. οὐδὲ τοῦτο φειδοῦς τινὸς ἔτυχεν, ἀφ' ὅ, τι τῇ Θεῷ παρεῖχε, καθάπερ τινὲς τὸν Βαρβάρους φασὶν εἶναι ἀλόγως φιλοτιμήσεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετά τινος μεθόδου, καὶ μοχθηρᾶς ἐπινοίας, ἵν' ὁ μηδεὶς φανείη τῶν πεπραγμένων ἀπωτέλης, ᾧ μὴ κέρδος ἑαυτῷ συμπορίσαιτο. ἀκριβῶς γὰρ εἰδὼς, ὡς μὴ μικρὸν ἔσεσθαι μέλλοι τῶν αἰχμαλώτων ἡ ⸗ τῆς καταλλαγῆς ἀπολύτρωσις, ἐσοφίσατο μηδὲ τίνας εἶναι καὶ ὡς ἔτυχε ἐλευθερίας τυχεῖν. Καὶ σαφῶς τὸ πανοῦργον τοῦ δράματος. ἐρχομένοις γάρ τισι μετὰ τὸν τῶν πόλιν ἁλῶναι, τοῖς ὁπωσδηποτοῦν ⸗ δράσι, καὶ τοὺς ἰδίους αἰχμαλώτους ἀνευμένοις, συνέπιπτε μετ' αὐτῶν καί τις ἀνὴρ [23] καλούμενος 23. Συμεὼν φρονήσει βεβιωκὼς, καὶ ⸗ πείρας ὧν πολλῶν πραγμάτων, ὃς ἦν πρὸ τοῦ Βασιλέως σταλεὶς δι' αἰτίαν τινὰ χρηώδη πρὸς μικρᾷ τῇ πόλει, περὶ ἧς νῦν ἡ ἀναγκαῖα εἰπεῖν. τοίνυν ὧν καθαιρήσω

um ejus tantæ cladis ardoribus ac flammis toti exuſtularentur. Cum ſic enim violenter a ſe invicem fuiſſent diviſi, promiſcue ac confuſe navigiis impoſiti ſunt, quæ, admodum patentia, plurimis avehendis ſufficere poterant; non digeſto ordine, nec (ut quis dicat) tanto loco ſpatio aſſignato, quantum pro corporis mole ſufficeret, ut ſic congeſti atque contruſi, ſuum quique ſitum ſedemque obtinerent: ſed quomodo quiſque ſemel injectus fuerat, ita conſtipabatur, iiſque arctabantur loci angustiis, ut reliquis omnibus diebus ne vel minimi palmi ſpatium, ut reclinatus brevem ſaltem corpori requiem afferret, occupare cuiquam licuerit.

LXI. Omnes porro naves hoc modo onuſtæ erant. Nam cum eſſent quatuor & quinquaginta, ut ſupra dictum eſt; adhuc tamen hominum copia redundabat, quæ nec ipſa viſa indigna, quam ad ſua inque Syriam hoſtem transferrent. Quare Barbari Urbis navigiis collectis, quibus noſtris mercatores quandoque utebantur ad convehendum triticum, quaſque etiam in portus ſretum demerſeramus, extractis machina quadam navibus, quod illi per annulos quolibet in retinaculis ibidem defixos, inque rem præſtandam atque inventum ſumme conducentes, perfecere, artificio quodam per funes circumvolutos appenſoſque, quicquid ſubjectum erat, attrahentes. Hac ratione, & navibus aliis abunde ditati, omnes immiſerant, ita ut eorum qui in hoc deſtinati erant, nullus dimitteretur. Inter quos omnes haud ſcio, an vel unus ex maſculis exiterit, qui pilorum lanugine exaſperaretur, vel ex fœminis, quæ pubes eſſet: cum omnes utriuſque ſexus eſſent juvenecula ac calenti ætate, & inter eos potiſſimum recens nati infantuli; quorum, ſi quis unumquemque reputaſſet, indoluiſſet animo, ut eorum cujuſque infortunia oculis uſurparet, ferre non valens.

Allatio obſcure *quadraginta*, vel typotheta.

Edit. Pariſ. pag. 368.

Naves demerſæ extractæ; in nulla claſſis.

Infantium ac puerorum omnis ſexus immanis fœdaque abductio.

LXII. Verum adverſum nos, qui diverſis ex cauſis ferrum evaſiſſemus, a Tyranno rurſus aliud promulgatur decretum; *Ut ſcilicet, qui ex noſtris eſſent (iique præcipue qui navigationis incommoda ſufferre poſſe viſi eſſent) inter duces diviſi, in unamquamque Barbaricarum navium quini intromitterentur, inque eis ſervarentur, ea ſcilicet ratione, ut dicta jam commutationis cauſa Tarſum mitterentur: reliqui vero, velut inhabiles, & nulli uſui, ſi abducerentur, quinimmo oneri minime profuturi, viſum eſt, ut Urbi dimitterentur.* Sed ne id quidem ulla lenioris animi humanitate edixit, nec Deo aliquid exhibiturus, uti Barbaros facere, nonnulli ſtulte contendunt; verum id quoque artificio peræque ſingulari improboque commento, ne quid non in ſuas rationes ac lucra conſtituiſſe videretur. Cum enim optime ſciret, non diu poſt captivos per commutationem fore redimendos; hoc quoque excogitaverat, ne hi temere & quaſi oblatam ſponte libertatem conſequerentur. Et conſidera callidum hominis conſilium. Venientibus enim nonnullis poſt Urbis excidium, qui ejus utcumque ruinam caſumque evaſerant, ſuoſque captivos redimentibus, una cum eis adveherat, vir, cui *Simeoni* nomen erat, adulta prudentia & multarum rerum experientia celebris. Ille, paulo ante ab Imperatore, negotii cujuſdam neceſſarii cauſa miſſus fuerat, de quo nihil impræſentiarum dicere intereſt.

Simeonis opera erga captivos.

His ita quotidie confertimque, ad navium usque recessum venientibus, consilium suum adversus jam dictos immitis Leo hisce communicavit.

Edit. Paris. pag. 369.

LXIII. *Ego*, inquit, *quo in vos odio a principio exstitus eram, statueram omnino captivorum vitæ indulgentiam facere. Quæ enim ex Deo merces est, hostibus, favente victoria, mortem condonare, qui ipsi eam in nos sedulo machinarentur. Cum tamen utilitas quædam urgeat, quæ necesse sit ut sic vivi servemus, siquidem fortunatum finem res sortiatur, de hoc vobiscum ipsi deliberate. Festino enim, postente jam tempore, ad propria remeare. In vosne valetis recipere, cum bi sint numero ducenti, fidei jussione scripto confignata, nos pro eis, commutationis tempore, totidem ex nostris (Agarenos scilicet) recepturos; sunsurosque Romanorum sceptra moderanti, ut nullam ejus rei causa ambiguitatem afferat, sed bis, quæ pacta a vobis erunt, assensum præbeat? an fidem dare formidatis, quasi non in vestro sita arbitrio pollicitatio sit, ac velut incertum habeatis, sine ille eatum habiturus, necne? remque nihili grande adeo malum ducatis, tantum scilicet popularibus vestris, minori vestræ in illos alacritate ac pietate, procurantes interitum? Ergo dicite, utrum probetis, quæ unam in partem lata sententia, hostes, vel vita superstites servemus, vel victorum jure constituemus.* Tunc dictus Symeon, ut qui aliis dignitate præstaret, ad eum infit. *Unus ego hanc in me sponsionem recipio, ut qui clementissimi Imperatoris in omnibus humanitatem explorate compertam habeam: Fore nimirum, ut citra omnem disceptationem jurgiumque tanto numero vinctos Agarenos contribuat, quanto sunt quos hic in spoliis habetis captivos: quos ego ipse Tarsum adducam, ut ita me rursus fide jussio dissolvatur, nihilque in me proferre possit, postquam debitum exsolvero. Tantum hi salute aliqua potiantur, ut defunctorum cadavera colligentes, sepulturæ tradant, ipsa tota urbe projecta, ipsumque aerem diro rei conspectu ad luctum trahentia.* His Nequissimus ille auditis, suasoque Symeone, ut pacta illa scripto confignata, jurejurando firmaret, omnes illos qui ex nobis justum numerum excedebant, dimitti mandavit.

Liberati captivi, Symeonis fidei jussione Agarenos pro eis commutandi.

LXIV. Cum hoc quoque in rem suam rite peregisset, ac sibi fraudem tuto statuisset, non minori aliam calliditate instruxit. Jubet enim omnem civitatem incendi, ut hoc quoque non vulgari sibi lucro cederet: nec immerito; sciebat enim eos, qui captivos redimebant, id numquam omnino permissuros; ita nimirum ut illi ipsi flammis incendi mallent, quam ut vel solo auditu ejusmodi aliquid acciperent. Nondum enim per mediam civitatem illata Barbaris flamma atque dispersa, sed cum adhuc ædes mari vicinas comburerent, mox qui aderant, cives, pro civitate pretium numerare, immobili inter se consilio statuunt. Hincque adeo rursus jussa ubique sparguntur, ignem ab ædibus submovendum esse; cum hæc quoque machina illi prospere cessisset. Qui enim cum laudato Symeone viri comitabantur, quod aliunde non suppetebat, unde summam numerarent, duo auri talenta daturos spopondere, quæ Eunuchus fustibus mactatus Strymonem dimiserat: quibus etiam inde ubi recondita erant per veloces cursores cito advectis atque Barbaris numeratis, per eum modum civitatem ab incendio illæsam servaverunt.

pag. 370.

Redemptum pecunia Urbi incendium.

A μέχρι τῆς ἡμερῶν ἡ λιτότητα συχνῶς ἐρχομένοις, ἀντικοινώνουν ἡ κατὰ τῆς εἰρημένων βυλίου ὁ δεινὸς οὗτος Λέων, εἶπεν πρὸς αὐτούς.

ξγ'. Ὡς ἐγὼ ἀπεχθῶς, φησὶ, φερόμενος ἐξ ἀρχῆς καθ' ὑμῶν, ἐκ ἔγνων ζωῆσαι τῆς ἀλότητα ὑδίνα. τίς γὰρ ἐκ Θεοῦ μισθὸς πολεμίοις ἀνδράσιν ἐν καιρῷ νίκης τὸν θάνατον συγχωρεῖν, ὃν αὐτοὶ μᾶλλον ἐπέκτεινον καθ' ἡμῶν. ἀλλ' ἐπειδὴ χρείατις ἐπέγει, καθ' ἣν ἐγὼ ἀναγκὴς ζωωθῆναι τύπος, ἐπιτρέπω τύχοι ἡ πάντες περὶ τύπε καθ' ἑαυτοὺς ὑμεῖς σκέψασθε. ἐπέγομαι γὰρ ἤδη ἡ καιρῷ με καλοῦντος πρὸς ἡ ἰδίαν ἀποπλεῖν πατρίδα. δύνασθε οὖν ἀντιπροσθῆναι τύπον ὅρκων ἀξιοπίστων τὸν ἀριθμὸν δι' ἐγγράφου ἐγγύης, ὡς λαβεῖν ἡμᾶς ἀντ' αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τὴ καταλλαγῆς ἰσαρίθμους Ἀγαρηνούς, πᾶσαι τε τὸ κρατοῦντα τῶν Ῥωμαίων τὰ σκῆπτρα μηδεμίαν περὶ τύπε ἀμφιβολίαν ἔχειν, ἀλλὰ σωθῆναι ὑφ' ὑμῶν πεπραγμένους. ἢ διδόντες μὲν ἡ ἐγγύην, ὡς μὴ ἐν ὑμῖν κειμένην, ἄδηλον ὃ ἢ παραδέξηται ὑπ' ἐκείνου, εἰ μὴ; ἐν ᾧδε τί δέδοικε τοσοῦτος κακὸν, μικρᾶς προθυμίας μέγας προξενοῦντος τοῖς ὁμοφύλοις ἡ ὄλεθρος. εἰπάτω οὖν, ὁπότερα τύπων φοιχεῖται, ἢ ἐν ᾧ γε ἡ ὕδωρ δῶ λόγῳ, ἢ ἡ ζωῆσαι, ἢ ἡ ἀπολλάξαι αὐτούς. ἐ ὧν ῥηθεὶς Συμεὼν, ἅτε δὴ τ ἄλλων προίχων, πρὸς αὐτὸν ἔφη. Ἐγὼ ταύτῃ ἡ ἐγγύῃ μόνος κατεγγυῶμαι, σαφῶς εἰδὼς τὸ περὶ πάντα φιλάνθρωπον τ καθ' ἡμᾶς Αὐτοκράτορος, ἢ ὡς δίκαια λόγου πάντος παρίξεται τύπων ἕνεκεν, ἐξ ὧν ἔχει δισμύριων Ἀγαρηνῶν τοσοῦτος, ὅσοι ἢ ὧδε τυγχάνουσιν ὄντες· ὡς ἢ αὐτὸς ἐγὼ τῇ Ταρσῷ ἀφικόμενος, ἵν' ἐκ ἔμοι πάλιν τὰ περὶ τ ἐγγύης λυθῇ, τὴ μηδὲν ἔχοις κατ' ἐμῶ προφέρειν, ἐπὰν τ ὀφειλὴν ἐκπληρώσω. μόνον τύχωσι κἀν ὅτοι τινὸς σωτηρίας, ἵνα συλλέξαντες παρ' ἑῶσι τ ἀποιχομένων τὰ σώματα, ἃ ἔχει πάσης ἡ πόλεως ἀνίμενα, ἢ αὖτ ἡ αἶρα πρὸς θρῆνον ἐφέλκεται. Ταῦτα ἀκούσας ὁ κακοήθης ἐκεῖνος, ἐγγράφου τε πείσας ἡ αὐτ Συμεὼν ἐ ἐνώμοτον παραχεῖν ἡ περὶ τ σωθησῶν τύπων λόγον, ἀπολυθῆναι πάντας ἐκείνους τοὺς ἐξ ἡμῶν περιττεύσαντας ἄνδρας ἐπέτρεψε.

ξδ'. Ἐπειδὴ ἢ τὰ περὶ τύπε καλῶς εἶχεν αὐτῷ, ἢ ἐς ἀσφάλειάν ἢν τὸ παύργημα, ἕτερον πάλιν ἐκ ἔλαττον τύπε, τῇ δολιότητι τῶν φρενῶν ἐπεφύκει. πυρποληθῆναι γὰρ ἅπασαν τὴν πόλιν προσέταττε, ἵν' μ ἢ τοῦτο αὐτῷ εἰ τὸ τυχὸν παραμπόρημα. ᾔδει γὰρ ὡς οἱ τὰς αἰχμαλώτους ὠνούμενοι, οὐδὲ τοῦτο πράττειν αὐτ ἐξ ἀνάγκης ἀνάρχοιντο, αἱρούμενοι μᾶλλον αὐτὰς ἐκείνας καταπρηθῆναι; ἢ τοιοῦτόν τι κἀν ἀκοῇ παραδέξασθαι. μήπω γὰρ τ Βαρβάρων διὰ μέσου τῆς πόλεως τὴν φλόγα διαπερώντων, ἀλλ' ἔτι πλησιαζούσας τῇ θαλάσσῃ πυρπολουμένων οἰκίας, μόνον ὅτι πρὸς τὸ καταβάλλειν τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως τιμὰς οἱ παρόντες πρὸς ἀλλήλους ἐκύρσαν. ἐκ πάλιν πρόσαγμα παραχῦ διεπέμπετο, παύεσθαι τῆς οἰκείας σωτηρίας τὸ πῦρ, ὡς εἰς χρυσὸν αὐτῷ πέρας καὶ τοῦτο προιλθούσης τῆς ἐκπρήσεως. οἱ γὰρ ἄνδρες ἐκεῖνοι σὺν τῷ ῥηθέντι Συμεὼν, μὴ ἔχοντες ἀλλοθέν ποθεν καταβάλλεσθαι τὸν περὶ τύπε ποσόπτα, τὰ δύο ὑπῆρχοντο τὰ χρυσᾶ τάλαντα, ἅπερ ὧν ὁ Θεσὼν ἐκ τῷ ῥοπάλῳ Εὐνοῦχος πρὸς τὸν Στρυμόνα ἐξαποστέλλας· ἃ ἢ θᾶττον ἀγαγόντες ἔφ' τινων ταχυδρόμων ὧδε ἐκρύπτοντο, καὶ τοῖς Βαρβάροις ἐναριθμήσαντες, ὕπω τὸν πόλιν τῆς πυρκαϊᾶς ἐσώσαντο.

ξί. Αλλ' ὅτε δὴ ἡ πᾶσι πέρας εἵλκυσε, & οὐκ ἐνέλιπεν ὑδὲν, ὃ τοῖς ἀχορέστοις ἐκείνοις ὀφθαλμοῖς ὑπόθεσις χρυσίου μὴ ἐγεγόνει· ἔδει ᾗ μὴ ἔτι πολὺ χαρτερεῖν τῇ πόρῳ, ἀλλὰ φροντίζειν ἡ & τοῦ πλοῦ συμπτωμάτων μᾶλλον τῇ καιρῷ τότε τοῖς πλωτῆρσιν ἐγγινομένων· τότε δὴ περὶ μεσημβρίας ὅπως & ἥλιος τῇ δεκάτῃ & ἀλώστιος ἡμέρᾳ & λιμένος ἐξωρμήσαμεν, ἡ πρὸς & ῥηθεῖσαν Ῥωμαίων πύλιν μετῆλθεμεν, τὸ λοιπὸν ἐκεῖσε τελίσαντες & ἡμέρας. ἡμῶν δὲ ὧν ἡμεῖς οἱ πέντε καθὼς ἐχειρώθημεν, εἴ τινα ναῦν τοῦ Αρχηγοῦ & κατ' Αἴγυπτον σόλον. ἣ ἡδὴ προσδεθεὶς ἦν ὁ ἐμὸς πατὴρ ἀφ' τινος ἑρμαίας, ἰδὼν ὃν ἤδει λαλοῦντα καθ' ἡμᾶς, προσάξαι τοῖς ὑπ' αὐτὸν δορυφόροις ἀγαγεῖν ὅθεν ἂν ὦσιν ἀφαιρεθέντες οἱ ἡ συγγένειαν ἡμῖν πλησιάζοντες. ὃ δὴ ἡ παρὰ μικρὸν ἐτελεῖτο ἄν, εἰ μὴ ἆρα τότε παρεμποδὼν γέγονε, τὸ πλῆθος τῶν ἡμετέρων κακῶν, ἡ πρὸς & ἑρμῆναι λοιπὸν τοὺς ἀπεγαλμένους πεποίηκε. & δὲ μητέρα τὴν ἐμὴν ἔχει & ἄλλων ἀδελφῶν ἵνα, & μὴ καταρχὰς μεθ' ἡμῶν ληφθέντων, ἔτι δὲ ἡ & ἀδελφῷ γαμετὴν τὸ τάχος, ὅθεν ὑπῆρχον, πρὸς ἡμᾶς ἠγάγοντο· & ἐμόζυγα δὲ & ἐμὴν σὺν τρισὶ νηπίοις, ἡ & ὑποβιβυκυῖαν ἡ τὴν γέννησιν ἡμῶν ἀδελφὴν μὴ ἡ ἄλλην πλήθυς & προσηκόντων, ἐκ ἀνδρῶν ἠθέλησαν· ὅτε ᾗ ἀνδρώντες ἴσως ἀγαγεῖν πρὸς ἡμᾶς ἐβουλήθησαν. ἀλλ' ἦσαν ἄλλος ἀλλαχῇ τῆς κοινῆς πλήθει, ἡ ταῖς συμφοραῖς & ἐξ ἡμῶν βαλλόμενοι δικαίρεσιν. ὅμως ἐχαιρεπᾶμεν ὡς ἐν δεινοῖς, & & ἐξ ἀλλήλων καταπαύει, εἰ ἡ ὅτι πάντος ἀνεκαρῆ πόνου τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπερίβαλλεν.

ξς'. Ηδη ᾗ & πλοὺς ἄρχεσθαι μέλλοντι, σφίβλας τινὰς τοῖς ποσὶ πᾶσιν ἡμῶν ἐπιθέντες οἱ Βάρβαροι, ὕπου καθ' ἕνα & ναυτῶν, ὥσπερ ἄψυχόν τινα δικαίβασιν ὕλην, μὴ ἐνδιδόντες ἂν ἐλεύθερον ἀναπνεῖν & ἀέρα, ἀλλὰ ἡ τῷ στενοχωρίᾳ τοῦ πηγμοῦ συναπεργάζοντες. ὕπου δὲ ἡμᾶς ἐν ἀλλήλοις ἐπισωρεύσαν, ὡς ἐν ἀθρόᾳ πάσας ὁρᾶσθαι σῶμα & πλῆθος ἅπασαν, μηδόλως διῃρημένην ἀπηρτημένην τε στενοχῶς ἐκείνης πλήσεως. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ δύσιν ὁ ἥλιος ἦν, ἡ πρὸς & νυκτερινὸν γνόφον ἔλαχε τὸ φῶς & ἡμέρας, ἐπινίκιόν τι μέλος τοῖς τε κυμβάλοις ἡ τυμπάνοις ἀπηχημένοις, ἡ & ὑπὲρ κεφαλῆς ἀέρα & διὰ & ξιφῶν ῥιπίσεσι περιαστράπτοντες, ὕπου μὴ βαθεῖαν ἐπέρασε σιωπὴν τινα ἡ τραχὺν ἀλαλαγμὸν ἐπαφέντες, ἡ τὰς ἀγκύρας & νεῶν ἀναπάσαντες, & γῆς ἀπεδίδρασκον. ἦν ᾗ ἀκοῦσαι * ὅπως ἰσυχῇ μόνον τὸ πλῆθος κατεστενάζομεν & πατρίδος, καί τινα αὖθις & Θεὸν ἐν τῷ ἀρωγεῖ & ψυχῆς ἕκαστος ἡμῶν ἱκέτευεν, ὅσοις ἂν αὐτὸς βούλοιτο, παιδευτικοῖς πειρασμοῖς ἐμιλήσαντας, ἡ πάλιν ἀποδοθῆναι τῇ θρεψαμένῃ, ἡ μὴ εἰς τέλος ἐγκαταλειφθέντας, ἀνέλπιστον ἔχειν & ἐκ τῷ λυποῦντα ἀπαλλαγήν.

ξζ'. Ως ᾗ & πλεῖν ἤδη, ὡρὸς ὄρθρον ἦσης & νυκτὸς ἀπηρξάμεθα, εἶχε μὲν ἡμᾶς ἡ ἄλλων δυχερῶν ἀνάγκη πολλῶν, & λιμὸς, & στενοχείας ὁ ὑπωπιασμὸς. ἡ ᾗ ἡ μόνον & ναυῒ, ἔνθα ἦμεν ἡμεῖς, ὀκτακοσίων αἰχμαλώτων ψυχῶν ἀριθμὸς ἦν, δίχα τῆς ἐν αὐτῇ Βαρβάρων, ἑξακοσίων ἡ αὐτῇ ὄντων. ὡρὸς πάσας ᾗ ἡ τῇ κομιδῇ νηπίων ἠλεεινὴ βοὴ μηδαμῶς δυναμένων φέρειν τὴν μοχθηρῶν & ἐπίπασιν, ἀλλ' ἀδίκως ἡ θάνατον αὐτοῖς ἐπιπνέουσαν ὥρων. πλεῖστοι δὲ πάντων ἦν ἡ γαστρὸς χρεία, ἧς ἦν ἦ μηδεμίαν μέθοδον ἰφεύρειν, & φυσικῆς

LXV. His quoque ad optatos fines perductis, cum nihil superaret, quod vari insatiabilibus oculis auri extorquendi ratio non fuisset; nec diutius illic ei morandum foret, sed de navigationis potius eventibus, per id tempus navigantes appetere solitis, anxie cogitandum; tunc scilicet, cum Sol medium circiter cæli axem teneret, decimo excidii die, e porta enavigantes, atque ad Romanam portam devecti, reliquum diei ibi peregimus. Eramus nos quinque, quemadmodum capti fueramus, in quadam Ægyptiacæ classis Ductoris nave. Quem & pater meus per unum Interpretum (quippe cum lingua nostra loqui nesciret) rogaverat, ut, missis stipatoribus, omnes nobis affinitate conjunctos atque propinquos, ubicumque dispersi essent, adduceret; quod & prope factum esset, nisi hic quoque malorum nostrorum multitudo obstitisset, eosque qui initio fuerant ad inveniendum segniores reddidisset. Namque matrem meam, & ex aliis fratribus unum, qui initio nonnisi cum captis non fuerant, necnon & fratris uxorem, quam cito, unde erant, ad nos deduxerunt; meam vero uxorem cum tribus infantibus, & ultimo loco post nos omnes natam sororem, cum affinium turba reliqua, nec invenire voluerunt, ac nec forte inventos, ut adducerent, in animum induxerunt: sed erant alius alibi communi vulgo convoluti, nostræque divisionis nimbis onerati. Sustinebamus tamen, ut in malis, iisque dire acceptis, hoc quoque, quod eramus alii ab aliis dissecti, etsi res nostræ genus omne angoris molestiæque excederent.

Domestica pietas.

LXVI. Dum vero jam navigationem parant, tortis quibusdam ac cuneis, nostrum omnium pedibus impositis, sic unum post alium velut manibus quoddam pondus, Barbari navibus constipant, nec vel libero aere respirare concedentes, sed hunc quoque continua suffocatione tradentes. Sic enim alios alis adstrinxerunt, ut omnis multitudo unum individuum corpus videremur, nulla prorsus separatione disjunctum, aut a continua illa constipatione abruptum. Quia vero Solis jam occasu, dies lux in noctis tenebras ac caliginem ibat, victoriæ melos quoddam cum cymbalis atque tympanis pulsantes, aeremque capitibus affusum ensium circumductionibus colluctrantes, sic ad multam noctem incondito horrendoque ululatu producto, atque anchoris navibus avulsis, e terra profugerunt. Audisses multitudinem partim tacite solum patriam gemitu deplorare; partim nostrum quemlibet in cordis occulto missa ad Deum voce supplicare, ut quibus ipsi liberet, malis salubriter castigatos, denuo patriæ redderet, neque in finem deserens, nulla spe liberationis in illis versari in perpetuum sineret.

Edit. Paris. pag. 371. Captivorum constipatio & abductio.

Nocturnus Classis a porta abductio.

LXVII. Ut jam autem diluculo, discussaque nocte navigare cœpimus, tum alia nos quoque plura mala conficiebant, famis, sitis, ipsa compressio, exque ea fugillatio (in una enim illa navi, in qua nos vehebamur, ad octingenta captivorum capita censebantur; præter Barbaros, qui ipsi in ea ducenti erant) tum præterea infantulorum voces atque clamores, nulla ratione vim tantam malorum ferre valentium, ac quibus aliud nihil quam mors immatura iis celebrabatur. Sed omnium maxime enecabat alvi

Navigantium Captivorum incommoda.

* Sic.

resolutio, cui sane nullo remedio occurri poterat, naturali necessitate recrementa foras expellente. Multi namque rei ipsa necessitate pudorem pluris facientes, nec vim tolerare valentes, haud raro in discrimen adducebantur. Cæterum clara jam luce, memorati Ecboli sinu prætervavigato, & in serum vesperum declinante jam die, Bolbum, quem vocant, pervenimus: quo loco nonnulli equites ad nos accesserunt (erant hi, qui & antea in urbem venerant) certas quasdam Matronas redempturi: quas Barbari acturum navibus eductas, ingenti auri vi pro eis accepta, dediderunt. Inde vero rursus educti, Pallenes insulæ extremis hæsimus: dumque ibi paululum immoramur, secundo vento flante, ad occidentem rursus vela impulsa sunt; quæ, validissimo venti impetu inflata, violenter nos deferebant, donec sequentis diei initio, locum, a nautis *Diadromus* nuncupatum, attigimus. Is habet duas Insulas, utrinque longo limite extensas, sibi adversas; inter quas veluti fluvius, mare præterfluens, Insulas unius dumtaxat stadii spatio dividit. Ubi huc venissemus, infortunatam in navem incidimus, frumento onustam, sicque repente, ut ex subitaneo eventus, qui in ea vehebantur, nautæ nihil moliri potuerint, quo suæ consultum saluti esset. Quamquam enim videbantur ad Insulam adjacentem navem detrusisse, ac fugam capessivisse, nihil inde tamen commodi retulere: quam ocyssime enim egressi Barbari, comprehensos omnes, uno dumtaxat excepto, contrucidant. Hinc denuo navigantes, duos dies ac noctes, Euboeæ magnæ Insulæ oram legebamus; versusque mare magis Boreale directis velis, prope Antrum, non sine immani ventorum sibilo, pervenimus. Neque enim recta navigabamus, neque certa ad loca, sed hac atque illac, pro eo ac Navarchis videbatur, aliud alio obversumque iter mutabamus. Timebant enim ne quo loco Romana classis consisteret, adversumque incautos sinistrum aliquid molita, damnum inferret. Propterea ad alias atque alias Insulas, perinde atque errones circumferebamur.

Redempta quædam Matronæ.

Pallenes Insula.

Edit. Paris. pag. 372.

Diadromi Insula genuina.

Euboeæ magnæ Insula. Antrum.

Patmus, Insula fœticulosa.

LXVIII. Dum hoc pacto vagamur, in Patmum Insulam defleximus; in qua sex dies, malorum omnium experimentis divexati, mansimus. Cum enim locus esset inaquosus, sitis captivos vastabat. Non enim tantum aquæ nobis præbebatur, quantum sat esset ad vitam sustentandam, sed quantum ad mortem, ipsam jam ingruentem, tantisper remorandam; quam bibens, nisi in ipsa gustatione compressis naribus, ne a principio graveolentiam persentiscerent, nullo modo haurire poterat, cum ante etiam potionem, unus ipse aspectus naturam offenderet ac molestius haberet. Porro cibus, panis dumtaxat crustum erat, idque putridum, vitam evertens ac internecinum. Quæ enim hostes in proprios usus domo exportarant, cum iis superflua essent, omninoque carie vitiata, ut nec ulla brutarum animantium saltem oculos posset advertere, hæc nobis in cibum apponebantur, quanta nec dici possit, graveolentia ac insuavitatis plena, ipsa vermibus scatentia multoque mucore conspersa, & ad corpus sustinendum nullas plane vires habentia. Inde enim conjectura erat, infinitam fere multitudinem quotidie in mortem cogi, per sitis

A ἀνάγκης κατεπειγόσης πρὸς τὴν δίξοδον. ἢ δ' αἰδὼς τὸ πρᾶγμα πολλοὶ περιτιμῶντες, καὶ καρτερεῖν τὴν βίαν μὴ δύνοντες, συχνῶς ἐκινδύνευσαν. πλοῦ τε ἡμέρας ἀρχομένης, καὶ ἀγκῶνα παραπλεύσαντες τὸν ῥηθέντος Ἐκβόλου, ἀνήχθημεν περὶ δείλην βαθεῖαν εἰς τινα τόπον Βολβὸν καλούμενον, ἔνθά τινες ἱππεῖς ἐφάνησαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐρχόμενοι πρὸς ἡμᾶς. ἦσαν δὲ ἦσαν οἱ καὶ πρώην ἐν τῇ πόλει παραγενόμενοι, ῥαπάς τινας γυναῖκας ἀπέσασθαι θέλοντες, ἃς τὸ πάχος οἱ Βάρβαροι τῇ νηῒ ἐξενεγκόντες, ἀπέδοντο, πολὺ χρυσίον ὑπ' αὐτῶν κομισάμενοι. ἐκεῖθεν δὴ πάλιν ἀναχθέντες, κατήραμεν περὶ τὴν πίλην τὴν νῆσον τὴν καλουμένης Παλλήνης· καί τι μικρὸν ἐκεῖσε καθησυχάσαντες, τῷ πνεύματος ἐπιτηδείως ὑπάρχοντος, καὶ αὖθις πρὸς ἑσπέραν ἐπάθησαν τὰ ἴσια, ἃ καὶ B ἔμπροσθεν τῇ σφοδροτάτῃ ῥύμῃ τοῦ πνεύματος, ἤγετο ἡμᾶς φερομένους βιαίως, ἕως ἐφεξῆς τὴν καταρχὰς ἡμέρας δρομήσαντες εἴς τινα τόπον Διαδρόμους παρὰ τῶν ναυτιλομένων ὀνομαζόμενον, δύο μὲν ἔχοντα νήσους ἀμφιμήκεις ἐξ ἑκατέρας ἀλλήλων μέσον δὲ τῶν τόπων, ποταμὸν δίκην, ἡ θάλασσα παρεθέσσαν, καὶ τὰς νήσους, ὡς ὅσον τὸ σταδίου, καὶ μέσον ἐξ ἀλλήλων διειργυσαν. ἔνθα δὴ καὶ γενόμενοι, νηός τινὸς δυσυχῶς σίτου πεφορτισμένης περιτυχόντες, καὶ ὅπως ἀθρόον, ὡς μηδὲ διαυνθῶσι τῇ αἰφνιδίῳ τοῦ συμβάντος τὰς ἐν αὐτῇ σωτηρίας ἔχόμενόν τι προσεξόρειν. εἰ δὲ καὶ ἔδοξαν πρὸς τὴν παρακειμένην νῆσον τὸ ναῦν ἐποκέλλαι, καὶ πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τοῦ ἀπώναντο. C θᾶττον γὰρ αὐτοὺς ἐξιλθόντες οἱ Βάρβαροι συνέλεξαν πάντας, καὶ χωρὶς ἑνὸς μόνου πάντας πρὸς θάνατον ὑπηγάγοντο. ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἀπάραντες, ἐπὶ δυσὶ νυχθημέροις τὴν μεγάλην νῆσον παρεπλέομεν τὴν Εὐβοίας, ἔχοντες τὸ βορειοπερὲς τοῦτο πέλαγος ἰθύοντες καὶ ἴσια, τὰ παρὰ πόδας τὴν Ἄντρα μετά τινος σφοδροτάτου ῥοιζήματος κατειλάβομεν. ἐνταῦθα γὰρ ἐποιούμεθα κατ' εὐθεῖαν τὸν πλοῦν, οὐδὲ κατά τινος ὡρισμένου τόπου. ἀλλ' ὡς ἂν ἔδοξε τοῖς τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς, τῇδε κἀκεῖσε τὰς μεταβάσεις καὶ ἀντιστροφὰς ἐποιούμεθα. καὶ δὴ ἐδιδίσκομεν μήπου τύχοι παρὼν ὁ τῶν Ῥωμαίων στόλος, καὶ λάθοι κατ' αὐτῶν ἐπίνοιάν τινα μοχθηρὰν ἐργασάμενος. διὰ τοῦτο ἄλλοτε ἄλλας νήσους καθάπερ τινὲς πλανῆται περιερχόμεθα.

Cibus corruptus & noxius.

Ξη'. Οὕτω δὲ φερόμενοι, κατωπτάμεθα εἴς τινα νῆσον Πάτμον καλουμένην· ἔνθα δὴ καὶ προσεμείναμεν ἓξ ἡμέρας, παντὸς χαλεπῶς πειρασόμενοι τὴν αὐτῆς καθυποκύπτοντες. ἀνύδρου γὰρ ὄντος τοῦ τόπου, ἐλαίζετο τοὺς αἰχμαλώτους ἡ δίψα. οὐ γὰρ ἐδίδοτο ἡμῖν ὕδωρ ἅτερον πρὸς σύγκρασιν τῆς ζωῆς ἐπάρκειν· ἀλλ' ὅσον ἐμβραδύνειν ἐκείνῃ καιρὸν παρέσπα τὸν θάνατον, ὅπερ ὁ μετέχων, εἰ μὴ τὴν ὄσφρησιν καὶ τὴν γεῦσιν ἐπέσχε, ὡς μὴ καταρχὰς τὴν αὐτοῦ δυσωδίας ἐπαισθάνεσθαι, οὐδ' ὅλως πάντα παρεχωρεῖτο μεταλαβεῖν, τὸ φύσιν ἀνιωμένης, καὶ εἰ μόνον ἀπιδεῖν ἐβουλήθη τοῦτο, καὶ πρὸ τῆς πείρας τὴν καταπόσιν. ἦν δὲ ἡμῶν, ἄρτος τρύφος ἓν μόνον, καὶ τοῦτο διεφθαρὸς, καταλύσιν ἐργαζόμενον. ἃ δὴ ἔτυχον λαβόντες εἰσήεσαν πρὸ πολλῶν ἡμερῶν πρὸς D χρείαν ἑαυτῷ οἱ πολέμιοι, ταῦτα περιττώσαντες, καὶ πρὸς τελείαν σπάνιν χωρήσαντα, καὶ εἰς ἃ ἄν τις τὴν ἀλόγων ἐδωδὴν καὶ ἀπιδεῖν, εἰς μεταλῆψιν ἡμῖν προσετίθετο, ἀφάτου μὲν δυσωδίας καὶ ἀηδίας πλήρη, μυίας δὲ σκωλήκων καὶ πολλῆς σαπρίας συμπεφορημένον, πρός τε ἕξιν τοῦ σώματος παντελῶς ἀνεπήρτυτον. καὶ γὰρ ὧν ἑκάστῳ πλῆθος ἄπειρον ἐκ πάντων ἐφ' ἑκάστης τὰς ἡμέρας τῷ θανάτῳ συνιλαυνόμενον, πάρεργον τῆς δίψης

καὶ τὰ

Patmus Insula genuina.

A fœtidi locorum odoris.

ἐν τῷ λιμῷ, τά τε σώματα τῶν θνησκόντων ἀκοντιζόμενα εἰς τινας ἐκ τῆς θαλάσσης, καὶ μίγνυσι πολλῇ τῇ ῥύμασιν * ἐπιπαίροντα. καὶ πάντων μάλιστα τὰ δείλαια βρέφη τῇ ἀπλοΐᾳ τῆς φύσεως πλείω τῶν ἄλλων τῶν ἀλγεινῶν ἐμφορούμενα. καὶ ζῶντες δὲ πάλιν καὶ πόρρω τῶν προκειμένων ὑπάρχοντες, ἀλλ' ὡς τὰ ὅμοια βλέποντες πάντες. ἐξ ὧν ἀπάντων μᾶλλον ἡμεῖς, ὅσοι τοῖς τρίβλοις ἡμῶν πεπιδημένοι, πλείστη ἀποστραλαίομεν. καὶ ὃ θυλάκων ἀψύχων δίκην τῶν στιλλίων ἀλλήλοις ἐπικαθήμενοι, καὶ τοῖς ξύλοις, οἷς ἐνηρτάμεθα, τετρωσκόμενοί τε καὶ συνθλιβόμενοι, ἀνεκδιήγητόν τινα καὶ ἄῤῥητον ὑφιστάμεθα τὴν ἀσαγκίαν, καὶ' ὀλιγωτοῦν συσταφῆναι, ἢ τινὸς ἑαυτοῖς μικρᾶς σχολῆς συγχωρούμενοι. ἀλλ' ἢ μόνον τὰς κεφαλὰς ὑψοῦντες μικρὸν, εἴπου χάριν ἐλαθῆρον αὔρας τῶν ῥισὶν ἐφελκύσαμεν, καὶ μιᾷ πρὸς πάντας ἄλλα δεινὰ τῇ τῶν παρόντων ἀναθυμιάσει καὶ πνοῇ ἐπαφήσομεν.

ξθ'. Τὸ δὲ τῶν φθειρῶν πλῆθος, ἕτερον ἰὼ κακὸν ἔφυτον. καθάπερ γὰρ τις θάνατος ἕρπων, καὶ ἁπάντων ζωλὼ καταβόσκοντο. ὡς ἐκ τῶν τὰς μορφὰς πάντων ἀλλοιωθῆναι, καὶ ἐν ὑποψίᾳ ζώντων, καὶ ἀληθείᾳ λογίζεσθαι. ὅσας δὲ πληγὰς ἐφέσεως μανικῶς φερόμενοι καθ' ἡμῶν, ἢ ὅσαις λοιδορίαις καὶ ὀνείδεσι καθικάσειν ἡμᾶς ἐπλωμεν ὥρας, καὶ οἷς ἐφαίνοντο ἐπὶ μῆνιν φυλάττοντες τῇ ἡμέρᾳ τὸ πολέμιον, ποῖος μὲν λόγος καθιερῶσαι δυνήσεται; ποία δὲ ἀκοὴ ἐπὶ τοῖς παραδέξασθαι τραγῳδίαν; ἐμοὶ δὲ ἔκστασις ἐπεισέρχεται, ὁσάκις εἰς ἔννοιαν ἔλθω μόνον τῶν ἀμετρήτων κακῶν ἐκείνων, ὧν καθ' πᾶσαν τὴν περίοδον τοῦ πλοὸς ὑπομείναμεν, πῶς ἐκαρτερήσαμεν ἐπίσχειν τοσαύτῃ πολυειδῆ συμφορὰν, ἀνθρώπεια σώματα, οἷς ἓν πρὸ τοῦδε τρυφὴν καὶ διαῤῥύτα δίαιτα, καὶ πειρατικαῖς ἀναγκαις ἀδαμῶς ἐπιδιδοῦσα; πῶς δὲ ἡ ἀνύποιστον καὶ διαπύρωσιν, τήν τε ἐκ τοῦ φλογμοῦ ἡ δίψης, καὶ δὴ ἐκ τῆς θερμῆς ὥρας τὰς φυσικὰς ἐκμάδας ἀναξηράνασα; καὶ τό γε πάντων ἐλεεινότερον, πῶς συνεκρατεῖτο καὶ παρέμενεν ἐν ἡμῖν ἡ ψυχὴ, ὁπότε ταῖς συξὶν ἐφέλκυσι τὰς δερματίνας δέρρεις ἀφ' πασῶν τῶν νεῶν, καὶ πάντας εἴσω τὰς δυσυχεῖς ἡμᾶς ἐκαπέλειπον, ὥσπερ καὶ τοῦ φωτὸς ἡμῖν μὴ τῶν ἄλλων βασκαίνοντες, ἵνα σκότῳ καὶ καύματι, δυσὶν ἀφύκτοις κακοῖς, ἡ ζωλῷ εἰσπρατεύωμεθα. ἀλλ' ἡγοῦμαι ὡς ταῦτα πάντα χαρτερεῖν ἡ θεία καὶ προνοητικὴ τοῦ παντὸς ὑπὲρ πᾶσαν ἀνθρωπίνην ἰσχὺν ἀπεδυνάμου φύσεως, ἵν' ἐν ὑστέρῳ γνόντες, ἐξ οἵου τότε κακῶν παρ' ἐλπίδας ἐῤῥύσθημεν, ἡμᾶς γε αὐτοὺς καὶ ἄλλους τῷ ὑποδείγματι σωφρονίζωμεν.

ο'. Ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς ἐκάλει ἡ πρὸς τὰ οἰκεῖα τοῖς Βαρβάροις ἀφίξεως, πάλιν ἐκεῖθεν ἀποπλέσαντες, κατήχθημεν εἴς τινα νῆσον καλουμένην Νάξον, ἐξ ἧς οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες φόρους λαμβάνουσιν. ἐν ᾗ γενομένων ἡμῶν, οἱ κατ' αὐτὴ ὄντες ἄνδρες, δώροις τοὺς ἀρχηγοὺς ἡμείψαντο τῶν νεῶν, οἷς μάλιστα ἐδόκουν αὐτοὺς εὐδιῶς ἔχειν πρὸς ἃ τῆς πλοὸς χρεία. πλοῦν κἀκεῖ δύο μόνας ἡμέρας προσμείναντες, κατηγόμεθα τὸν ἐπὶ Κρήτην. ἐκάλει γὰρ ἡμᾶς ἐπιπόθητον πνεῦμα, ἕως κατήραμεν ἔν τινι τόπῳ Ζωντάριον μὲν παρὰ τῶν ἐγχωρίων ὀνομαζομένῳ, αὐτοτρόφῳ δὲ ἡμῖν ἀληθείᾳ γνωριζομένῳ. πολλοὺς

Appendic. ad Continuat.

A famisque injuriam, morientiumque corpora e navi in mare jactari, atque in multum tempus inter undas subsultantia ferri: præque reliquis infantum miserabile genus, necdum eis constante natura, pluribus incommodis malisque afficiebantur. Vivi rursus haud multum a demortuis distabant, atque parem interitum res illorum spectabant. Inter quos omnes, nos, qui tortis colligabamur, acrior cruciatus urebat. Folliculorum enim inanimatorum instar unus juxta alium sedentes, cuneisque, quibus appensi eramus, convulnerati atque compressi, quas nemo verbis eloquatur ac referat, angustias sustinebamus, quibus ne vel minimum contorqueri, aut solatii aliquid captare licebat: B nisi dumtaxat paululum sustollere capita, si quando liberi aliquid aeris naribus attrahere liceret, ne omnium aliorum malorum cumulo, præsentium rerum immanem fœtorem halitu hauriremus.

LXIX. Pediculorum etiam ingens vis, malorum genus aliud improbissimum: Haud secus enim ac mors repens omnium vitam depascebantur. Hinc omnium ora immutata, sicque affecta, ut opinione vivere, non reipsa videremur. Quot vero plagas, insaniter in nos ferocientes, intulerint, aut quibus probris, ac injuriis per horas singulas momentaque onerarent, quibus petitissimum a pugnæ congressione iram servare videbantur, quæ oratio enarrare sufficiat? Quis vero auditus rei hujus tragœdiam possit excipere? Ego sane mente moveor, quotiescumque vel solum in memoriam venit innumerabilium illorum malorum, quibus per totam illam navigationis periodum fuimus obnoxii; quomodo multiformem adeo ærumnam noxamque humana corpora sustinere potuerint, anteacto tempore luxu ac deliciis diffluentia, nec molestiis, quæ per prædones inferri solent, usquam assueta? Quomodo intolerabilem & duplicem ustionem, tum scilicet incendii sitis, tum æstivæ tempestatis, naturalem humorem exsiccantis? Quodque his miserabilius est, qua ratione detinebatur, & in nobis perseverabat anima, cum extensis noctu per omnes naves pellibus, nos omnes miseros iis includerent, ut lucis quoque, ut & reliqua, usuram nobis invideren; quo scilicet tenebris æstuque, duplici malo inevitabili, vitæ a nobis debitum exigeretur. Verum existimo, divinam, & quæ rerum hujus universitatis curam gerat, Providentiam, ad hæc omnia toleranda, vires nobis roburque supra humanam o- *pag. 374.* mnem æstimationem contulisse, ut in posterum intelligentes, ex quibus tunc malis, præter omnem spem liberati fuerimus, tum nos ipsos, tum reliquos exemplo ad frugem corrigeremus.

Pediculorum incommodum.

LXX. Verumtamen, cum jam tempus instaret, ut se Barbari in patriam reciperent, inde rursus solventes, in quamdam Insulam devecti sumus, Naxum nomine Cretensibus tributariam. In eam cum appulissemus, Insulani, muneribus & donis, iis maxime quibus in usum navigationis indigere sciebant, Navarchos accipiebant. Ibi duos dies immorati, versus Cretam cursum intendimus: invitabat enim secundissimus ventus, donec ad locum sic incolis dictum Zontarium (ac si *Vivarium* dicas) venimus, sed contraria nobis veritate agnitum. Sic enim a vita dictus locus, multos nostrum vita exemptos, morti tradidit. Dum enim ad eum

Naxus Insula Cretensibus Saracenis obnoxia.

Zontarium Tri politanæ Civitatis fundum.

applicantes a Noto & Africo sibi noxam non timent, in eo, uam in urbis navali, in anchoris stare Barbari maluere. Quo cum venissent, cognoverunt Cretenses: a mari enim procul nos prospiciebant, atque Romanorum classem invadere Insulam deprehendisse se putabant. Quo & metu conterriti sunt, quod ad bellum imparati erant. Postmodum nobis appropinquantibus, signis navium agnitis, cum magno gaudio suos accipientes, ac veluti morum commercio genuinæ inter se amicitiæ usum commonstrantes, ad locum

Adag. accesserunt. Semper enim, ut proverbio fertur, Simile ad sibi simile accurrit. Tunc itaque primum Barbari omnes, excensis ex navibus in litus effusi, nos quoque a mutua illa compressione paululum relaxari siverunt. Suppeditata quoque aquarum copia, quæ multæ ibidem irriguæ, in maris se undas affluenter exonerant. Et sic tota ea nocte a continuis refecti laboribus, existimabamus sequenti luce, mitiorum nos tantisper potituros, quod di-

Creta felix Insula. ves Insula, rebusque ad vitæ usum necessariis confertissima esset. Verum nesciebamus, prioribus æque malis, seu etiam acerbioribus, divexandos, propterea que illis accipi, ut per ea atrocioribus istis conservaremur.

LXXI. Jam enim dissipatis noctis tenebris, ac cum lucis fulgoribus, exortum mane splendesceret (Dominica scilicet illucescente) ululatus in quavis navi audiri, Barbaris velut gratam quamdam ac lætam vocem pari conspiratione edentibus, cymbalisque peritrepentibus; ut

Edit. Paris. pag. 375. locus ille totus concuti, & clamoris fragore turbari videretur. Tum post inconditum terribilissimumque sonitum, navium onus atque vecturam in terram ejicere cœperunt, cum subjectum locum, pro numero navium, certis spatiis divisissent, quo navis cujusque onus, quale tandem illud esset, distincte, ac seorsum ab aliis, inferrent; ut uniuscujusque opes ac substantia, nihil prorsus aliis commixta extarent. Totum igitur illum exonerandis navibus insumpserunt. Sequenti vero, Navarchi, ipsi quoque egressi, aliis rursus partibus, tum captivorum

Exposti Captivi, & spolia. multitudinem divisere, tum spoliorum copiosam amplamque messem, cujus admiratione obstupentes Cretenses, cui exemplo comparent, quæ ob oculos posita erant, nullum habebant. Quia vero id primum Barbaris constitutum erat, ut infortunato illo populo commixto, qui

Captivorum confusa multitudo, illatorum affectus, suorum præsentia. ullo affinitatis jure sanguinisque necessitudine devincti essent, alii alios denuo agnoscerent; tunc utique horribilis turbatusque audiri ejulatus, omnibus velut uno ex fonte lacrymarum rivos large fundentibus, identidemque susurrantibus, num quo loco ullius charissimorum compotes forent, nec illis temere, constitutum tempus inquirendi suos elaberetur, incertique manerent, qua se spe recreandos illis amplexandis fruendisque per eam indulgentiam existimassent. Circuibant miseræ mulieres, capillis dissolutis, quaquaversum circumspicientes, & irriguos lacrymis oculos circumferentes, si quem primum filiorum offenderent; filii vero velut tenelli vituli, subducto iis lacte ac uberibus, flebilem edunt gemitum, sic & illi miserabile quidpiam ac miserandi pronum affectu vagiebant ac ejulabant, alius alia in parte dispersionis illius palantes, ac matres appel-

A ἡ τὸ Ζωντάριον ἐκεῖνο· μὲν ζωὴς ἀπεστέρητο, τῷ θανάτῳ
ἁρπάζεται. ἦν γὰρ τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ πόντου τοῖς ἀνέμοις καὶ τοῖς κύμασι
βλάβαις τοῖς ἐν αὐτῇ καθορμιζομένοις, καὶ πρὸς αὐτὴν ἐκτρι-
βῆ τῶν ναυσάθμων τῆς πόλεως οἱ Βάρβαροι προσηνείχασαν.
ὡς οὖν κατὰ χθαμαλοῦ, ἔγνωσαν οἱ Κρῆτες, προτέρων γὰρ ἡμᾶς
τῆς θαλάσσης μακρόθεν. καὶ πρῶτον, τῶν Ῥωμαίων τὸ σῶμα
ἐφώρασαν ἐπέρχεσθαι τηνικαῦτα, ἐξ οὗ καὶ πιεζόμενοι ἐγίνοντο,
καὶ τὸ μὲν προπαρασκευάζεσθαι πρὸς πόλεμον. ἔπειτα γεω-
μέτρων ἡμῶν ἐγγύθεν, ἐπειδὴ ἐπέγνων τινὰ γεωείσμενα
τῶν, περιβάλλεσθαι τὸν τόπον, μὴ πολλῆς δυμενείας πρὸς
ἀμφ' αὐτὰς διεξιόντας, ἐκ ὀκνηρᾶ τῇ ἐπιστασίᾳ τῶν τρόπων
τὸ γνήσιον· πρὸς ἀλλήλους τοργῆς ἐνδεικνυμένους. ἀεὶ γὰρ,
ὡς λόγος, τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ προσρέπει. τότε δὴ πρῶτον
B ἅπαντες τῶν νεῶν ἐξῆλθον οἱ Βάρβαροι, καὶ τινος ἡμῖν
τυχεῖν ἀνέστιος τῆς ἐν ἀλλήλοις στοργῆς ἠξίωσαν μετέδωκαν δὲ καὶ τῆς ἐκ
τοῦ ὕδατος πολλῶν ὄντων, καὶ ἀρ-
δόνας τοῖς κύμασι τῆς θαλάσσης ἐπερρύησαν· καὶ ἀπὸ τοῦ
νύκτα πᾶσαν τῶν στενοχώρων ἀνιδίντες πόνων, ἐδοκοῦμεν
τῆς ἐξῆς χρηστοτέρων τινῶν μεταχεῖν, ἅτε πεπλησμένης
ἤδη τῆς γαστρὸς, καὶ πολλοῦ ἐχούσης τοῦ χρεῶν δαψιλείαν·
ἐν ἡδέσμῳ δὲ παραπλησίοις ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ ὁμιλεῖν χα-
λεποῖς, ἢ καὶ χείροσι· καὶ ἐκ ταῦτα γε μᾶλλον ἐκεῖνα πά-
σχειν, ὡς ἂν δὴ ἐκεῖνα τῶν σωτηρηθῶμεν.

οα'. Ἦδη γὰρ ἡ νυκτερινῆς σκιᾶς χωλαθείσης, τῶν δὲ φω-
τὸς ἀρχομένου τὸν ὄρθρον ἐπαναπάλλειν, Κυριακῆς ἡμέρᾳ
ἐπιφωσκούσης, ἀλαλαγμὸς ἐν ἑκάστῃ ναῒ ἠκούετο, ἀέ-
C ρί τινα θυμηρῆ φωνὴν τῶν Βαρβάρων συμπεχυμένων,
καὶ τοῖς κυμβάλοις κτυπούντων, ὡς πάντα δοκεῖν δονεῖ-
σθαι τὸν τόπον καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἐκπαράττεσθαι. εἶτα
μετὰ τὴν ἄσημον ἐκείνην καὶ φοβερωτάτην ἠχὼ, ἐπι-
χείρουν πρὸς τὴν γῆν ἀποροπτίζειν τὸν γόμον, διε-
λόντες εἰς μερίδας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν νεῶν τὸν
παρακείμενον τόπον, ὅπου μιᾶς ἑκάστης φόρτον, ὅς
τίς ποτε ἦν διῃρημένως καὶ ἀποκεκριμένως ἀλλή-
λων ἐξαιρομίζοντες, ὡς ἂν ἀμιγῆ περιεῖναι τὴν ἑ-
κάστης περιουσίαν, καὶ τῶν ἀφορήτων ταῖς ἄλλαις
πασιλῶς ἀνακίμενον. πᾶσαν οὖν ἐκείνην ἀνάλω-
σαν εἰς τὴν ἀποκειμένην τὴν ἡμέραν. τῇ δὲ ἐξῆς
ἐξῆλθον τῆς θαλάσσης οἱ τῶν νεῶν ἀρχηγοὶ, διε-
D λεῖν πάλιν εἰς ἄλλας μερίδας, τό τε πλῆθος τῶν
αἰχμαλώτων, καὶ τὴν πολλὴν τῶν σκύλων ὕλην,
ἧς ἐξέστατο τὴν πλῆθος οἱ Κρῆτες, οὐδενὶ παρα-
δείγματι συγκρίνειν ἔχοντες τὰ βλεπόμενα. ἐπειδὴ
δὲ τοῦτο πρῶτον ἔδοξε τοῖς Βαρβάροις ἀναμιχθῆναι
τῶν δυστυχῶν τὸν δῆμον ὅπως τὸν ἀναγνωρισμὸν καὶ
αὖθις οἱ συγγενείας τυχὸν μεταχόντες ἐν ἀλλήλοις
ποιήσονται, τότε δὴ φοβερός τις ἠκούετο ἐκ παρηχῶ-
δης ἰδιώτης, πάππου ὡς ἀπὸ μιᾶς πηγῆς ἀφιέν-
των τὰς κρήνας τῶν δακρύων, καὶ θρυλλουμένων, εἴπα
τινὸς δυστυχήσαντος τῶν φιλτάτων, καὶ μὲ λάθῃ πα-
ρελθοῦσα ἡ ἀποθυμία τοῦ ἀνδρίστου, καὶ μίσασιν
ἐν ὕδασι βεβαίᾳ τὴν περὶ αὐτὸν ψυχαγωγίαν ἐλ-
E πίσασιν. Περιηρχοντο οὖν δυστυχεῖς γυναῖκες τὰς
κόμας ἐχούσαι λελυμένας, παπαχῆ περιασκοποῦσαι,
καὶ βλεβρόχυς τὰς ὀφθαλμὰς περιάγουσαι, τίνι τῶν τι-
κτων αὐτῶν ἐντύχωσιν. οἱ δὲ παῖδες, ἔοικε τὰ δεινὰ τῆ
θαλάσσης διήφυγον, καθάπερ τινὲς ἀπαλοὶ μόσχοι γοεροὺς
μυκῶντες, τῆς θηλῆς ἀφαιρούμενοι, ὅπερ δὴ ἔοικε ἀλγεινόν τι
καὶ συμπαθὲς ἐκλευθμύριζον, ἄλλος κατ' ἄλλο μέρος τῆς θα-
σσοῦς ἐκείνης γεούμενοι, καὶ τὰς μητέρας ἀναπαλά-

μενοι· οἷς ἢ περιτυγχάνουσαι πολλάκις αἱ δείλαιαι μητέρες, ἢ φυσικῶ ἐπέκειντο αὐτοῖς συμπάθειαι, περιπλεκόμεναι τοῖς αὐχέσι, ἢ πάντα αὐτῶν καταφιλοῦσαι τὰ μέλη, ἢ δάκρυσι πλυνοῦσαι, τοῦτο μέσον ἡγοῦμαι μέγα τι καὶ θαυμαστὸν ὡς ἐν δεινοῖς παρηγόρημα τὸ παρελπίδα σωθῆναι, ἢ ζῶντας αὐταῖς ἢ αὖθις τοὺς φιλτάτους ἀποδοθῆναι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ ἢ ἐχόντων ἐν χερσὶν ἤδη τοὺς παῖδας, ἢ τὸ κατ' αὐτοὺς ἀσφαλὲς ἐκ τῆς πείρας αὐτῆς γνωριζόντων. τί δ' ἂν εἴποιμι περὶ τῶν ἄλλων, ὧν καθ' ὑδάτων τὰ βρέφη διώλλυτο, καὶ ἄδηλον ἦν αὐταῖς τὸ συμβαῖνον, πῶς διεσπάρακτον τοὺς χιτῶνας, ἢ ἔνδον τῆς καρδίας μὴ ὑπομένοντας κλύδωνα; πῶς οὐκ ἄθλιον μηδαμοῦ φανῆναι, ἀλλὰ περιήγοντο φερόμεναι μᾶλλον ὑπὸ ἢ ἀλόγου τοῦ πάθους ὁρμῆς, τῇδε κἀκεῖσε τὰ ὄμματα περιστρέφουσαι, εἴπου τινὰ τῶν προθυμουμένων θεάσοιντο, ἢ τινος περὶ αὐτῶν ἀκριβῶς ἐδόντος ἀκούσοιντο, ἵν' ἐκείνῳ τῇ ψυχῆς φλεγμαῖνον κενώσειε; καὶ ταῦτα μὲν ἐφάρτον ἐπὶ δυσὶ πολλάκις ἢ καὶ τρισὶν ἡμέραις, ἕως πολλὰ καμοῦσαι, ἄλλοί τινες τῶν γνωρίμων τὸ περὶ τῶν ζητουμένων ἐδήλωσαν πᾶσι, λιμῷ πολλάκις, ἢ δίψει ἔργον τοὺς φιλτάτους αὐτῶν γεγενημένης. ἐξ ὧν δὴ καὶ μᾶλλον τὸ πάθος ἐξαγριωθῆναι, γεγονατόροις θρήνοις καὶ ἄλλοις θλιβερῶν εἴδεσι τὰς ἀποιχομένους ἐφιλοφρόνουν. Ἀλλὰ τί μάτην ἢ ἐπὶ τύποις ἐπιχειρῶ συγγράφειν, ὁπόσον μέρος τῆδε τότε πεφραγμένων ἱκανὸν παραστῆσαι; ἐκεῖνον δὲ ἔδει παρεῖναι, ἢ τὰς θρήνους ἢ Ἱερουσαλὴμ ἀναγραφόμενον Ἱερεμίαν, ἵν' ἐπαφῇ δάκρυσιν ἀπαρηγόρητον ἐπὶ τοσοῦτον λαὸν τοσαύταις ἀλγηδόσι κατατρυχόμενον. ᾧ δὴ ὅπου φωνὴν ἀφῆκε Ῥαχὴλ ἐν Ῥαμᾷ, ὅτε ἢ σίρνοιν τῶν τέκνων ἀπωλοφύρετο, καθὼς φασὶν ἡ γραφὴ, ὡς ἡ κοιλὰς ἐκείνη, καθ' ἣν ἐπλεῖτο ταῦτα, τὰς ἀλγηδόνας τῶν ἁλόντων συνεπιτείνεται.

οβ'. Οἷον δὲ πάλιν ὑπὸ τύπων παρὰ τῶν μισοθέων ἐπράχθη κακὸν; καθὸ δὲ φθάσαντες ἔφημεν, λογισαμένων αὐτῶν πρῶτον, ὡς εἰ καὶ συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους οἱ τῶν πλήθους ἀναμιχθῶσι τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τῶν πολλῶν ὀδυνῶν παύσονται, καὶ πρὸς ἢ δυλείαν, ῥᾴονα ἂν ἐκδοθῶσι, φέρειν, αὐτοῖς εἶναι ὡς ἐν κακοῖς ἢ ἐπάρσιον, ὡς εἶδον αὐτὰς ἢ ἀγχιστείαις ἐπισωματτομένας, καθάπερ σειρὰν ἄλυτον ἔπρον ἐχόμενον τοῦ ἔπρου, τὸν τε χωρισμὸν δυσδιαίρετον, καθὸ ἐμιξάν τὰς μερίδας μιᾶς ἑκάστης νηὸς λαοπλήμας, ἐβουλεύσαντο πάλιν βουλῇ πονηρᾷ καὶ πολεμίᾳ ἢ φύσεως. τὰς ἅπαξ δὲ ἐνωθέντας διαιρεθῆναι καὶ αὖθις προσέταττον, Καὶ εἴ πε τὶς μήτηρ, φησὶν, ἐν αὐτοῖς νήπιον ἔχουσα τῷ γάλακτος δύμενον, τοῦτο μόνον πρὸς ἢ πᾶσαν μένειν οἱ δυσσεβεῖς καταθέσπισαν, ὡς μηδὲν τυχὸν δυνάμενον ἑαυτῷ πρὸς ἢ ζωὴν συμπλέειν. τὰς λοιπὰς δὲ τῶν συγγενικῶν συναφειῶν καὶ αὖθις διαιρεθέντας, ἀναμίξ καὶ ἀδιαφόρως τοῖς κλήροις ἀποδοθῆναι. Ἀλλὰ τίς λόγος τὸ μέγεθος ἢ συμφορᾶς ταύτης ἐκφράσει; ποία δὲ γλῶσσα Ῥωμαίων ἐπιξυλθεῖν δυνατὸν ἢ ποικίλως ἐκείνων καὶ πολυειδῶν τῶν ὀδυνῶν κάκωσιν; ὁπότε καὶ αὐτὴ φύσις καὶ καιρῷ τότε καὶ παραλόγῳ πρὸς ἀγμοσύνας πολλὰ κατέμεμπτο, τοῦτο μόνον ἔγκλημα ἢ καινοίας ἢ γένος ἔχουσα, καὶ ἢ ἔμφυτον τῶν ἐνωθέντων συνάφειαν, καὶ ὃ ἀπαιτᾶ τὸ πατρὸς μὲν υἱὸς, μητρὸς δὲ θυγάτηρ, καὶ ἀδελφὸς ἀδελφῇ. ἐν οἷς τί πάσχειν εἰκὸς τοὺς ἅπαντα;

Appendic. ad Continuat.

A lantes: in quos & deploratæ illæ haud raro incidentes, naturali in eos miseratione commotis visceribus, cervices amplecti, omnia illorum membra exosculari, rigare lacrymis, ingens illud solatium unumque admirandum, malorum illa immanitate, existimantes, præter spem servata, adhucque vita sospite charissima eis pignora reddita esse. Et hæc quidem de illis quæ jam filios in manibus habebant, reliquæ illorum in tuto esse, experimento didicerant. Quid vero de aliis dicam, quorum infantuli in aquis perierant, & eorum exitus latebat? Quomodo tunicas discerpebant, cum intimum cordis turbinem non sustinerent? Quomodo nullo loco subsistere ferebant, sed frustra hac illacque vesani affectus impetu circumagebantur, B in omnem partem oculos distorquentes, sicubi desideratissimorum aliquem videre liceret, aut ex aliquo qui certo sciret, videreque, audire, ut eo solatio animi æstum leniret? Et hæc ut plurimum per duos aut tres dies agebant, donec multo defessis labore, alii quidam ex notis, quo evasissent, qui quærebantur, certiores reddebant; fame scilicet aut siti dulcissima capita plerumque enecta esse. Quare etiam illæ majori dolore exasperatæ, clamosioribus lamentis aliisque discruciationum generibus defunctos accipiebant. Quid enimvero, his scripto enarrandis frustra laboro, qui nec minimam illorum partem, quæ tunc gesta sunt, repræsentare sufficiam? Etenim adesse par esset, C qui Jerosolyma deplangendo Threnos conscripsit, sacratissimum Jeremiam; quo scilicet, in tanto populo tantis doloribus malisque oppresso, inconsolabiles lacrymas funderet. Neque enim Rachel sic Jer. 31. vocem in Rhama emisit, cum sublatos filios deploraret, ut divinæ tradunt litteræ, quemadmodum vallis illa, in qua hæc agitabantur, captivorum dolores malaque auctavit.

Absentibus extinctisque inquirendi solicitudo, & lamenta. *Edit. Paris. pag.* 376.

LXXII. Quale vero tunc rursus, ab impiis Deique osoribus patratum est malum? Ut enim jam diximus, cum illis primum in mentem venisset, si modo captivi, qua necessitudine alii alios contingerent affinesque essent, confusi miscerentur, fore ut multa dolorum parte levarentur, ac ser- D vitutem, postquam addicti essent, ut in malorum procella, quovis modo tolerabilem ducerent; ut illos penes familias necessitudinisque jure devinctos ac consociatos, inque morem insolubilis catenæ alterum alteri cohærentes, ab invicem ægre dividi patientes videre, dum singulis navibus partes adscribunt, onusque distribuunt, improbum rursus consilium, ac naturæ pugnans, inferunt. Jubent, *Eos, qui semel junctî fuerant, iterum disjungi. Si quæ tamen mater, in eis, infantem lacte indigentem haberet, hunc dumtaxat cum parente manere*, impii homines sanxere, *ut qui nimirum sibi ipsi vitæ compendio nihil conferre valeret: reliquos omnes ab affinibus cognatisque distractos, promiscue nullaque discretione sortibus esse committendos.* Quæ enimvero oratio tantæ calamitatis infortunium narraverit? Quæ Oratorum lingua variam illam & multiformem dolorum immanitatem dicendo expresserit, *pag.* 377. cum & natura ipsa insolito hoc vesanoque præcepto in multa scinderetur, cui solum in crimen verteretur generis communio, ac, quam natura facit, propinquorum conjunctio? Filius namque a patre, a matre filia, frater a

Distracti ab invicem affines & cognati: exaggerata rei indignitas & dolor.

fratre direllebatur. Ubi quid omnes illos pati vero simili ratione existimandum, cum in servitutem in terram alienam abducerentur. Ubi scilicet nostræ fidei cultus, ut execrandus, omni injuriarum procacitate lacerabatur, vesanissimæque libidines atque vitia coluntur. Ubi fornicatio honestatur, insaniaque præmio afficitur, ac impudentia plurimum honoratur. Ubi masculorum sexus in muliebrem usum transfertur, & violatur creatura, suntque omnia confusionis plena, & ad malum conversa. Quid horum omnium primum planxerunt? In quo non magis lacrymas effuderunt? Ferebant tamen omnia, Deo in omnibus animos ac constantiam præbente, suæque voluntatis nutu singula quæque disponente.

Sarracenorum genus malis ac sceleri.

LXXIII. Jam vero rursus, edicto hoc ac jussione, a cognatis necessariisque divisi, diversis in locis sub custodia servabant: donec novo decreto imperatur, *Ut numerentur omnes, exque personarum etatumque ratione, diversum cujusque navis proprium agmen cognoscatur, ne ulla navium aut superfluo onere graveretur, aut illo minuatur. Sed pro multitudine eorum, qui in navibus Barbarorum essent, distributis partibus, nec majus aliquid justo redderetur, nec minus.* In primis igitur numerata omni multitudine, summa fuit duo & viginti millium capitum: inter quos omnes, ne unus quidem erat (nobis duntaxat exceptis, qui commutandi servabamur) cui mentum pilis fruticaret. At neque in tot mulierum millibus ulla erat, quæ pubem excederet. Erat vero electus populus & juventa conspicuus, ac in quo alii aliis prope certare viderentur, seque mutuo excedere, aut ætatis flore, aut vernantis formæ, tametsi afflictorum casuum vis continua, a naturali decedere eos habitu cultuque cogebat. Postquam autem omnes, in partes distributos, iterum cum spoliis in naves contulerant (nam hæc quoque cum multitudine divisa fuerant) Barbari, Cretam incolentes, ex eis non paucos comiercati sunt, multa in eam rem sponte numerata pecunia, non temere nullave ratione, sed cum sibi inde lucrum facilitarent. Plane enim noverant, multo sibi plura restituenda, commutationis tempore, dum suæ nationis captivos, a Romanis in captivitatem redactos, reciperent. Non enim, quemadmodum in Syria, sic his quoque in locis transigitur captivorum redemptio: sed in his veteri consuetudine usa firmata obtinuit, ut & Barbarum, quisquis ille sit, loco illius, quem ipsi detinent, referant, & exsolutum pro eo duplex pretium reposcant. Eam ob rem multos Cretenses captivos mercati sunt, noitram scilicet calamitatem sui lucri auctionem commenti. Gesta hæc per decem integros dies, cum semper consuetas naves, eos qui empti essent, transierent, & in proprias urbes deveherent. Inter hæc divendita quoque & fratris mei uxor, quæ res non levi nos affecit mœstitia. Cæterum mater & conjux cum duobus filiis (nam tertius demortuus, in mare projectus fuerat) nec non miser ac ærumnosus frater, atque omnibus ætate junior, soror, divina quadam providentia, in una Sidoniarum navium servabantur, in Syriam asportandi. Nos vero omnes, quos commutandos servabant, cum adhuc dispersi essemus, colligentes Barbari, & in navi bellica a littore

Captivi omnes juvenes.

Cretensium captivorum auctio.

Edit Paris. p. 378.

Redimendorum captivorum duplex Lex Cretensium.

Α ὁπότε πρὸς δυλείαν ἤγοντο εἰς γῆν ἀλλοτρίαν. ὅπου τὸ μὲν σέβας τ' καθ' ἡμᾶς πίστεως ὡς ἐσχάτης ἐυσεβείζεται, πάθη δὲ τιμᾶται ἀλογώτατα. ὅπου πορνεία σεμνύεται & μανία γεραίρεται, κ) παιδῶν τιμῆς κακίζεται ἀνοίδεια. ὅπου τ' ἄῤῥητον ἡ φύσις εἰς γυμνικὰς χρῆσις μετάγεται, κ) ἡ κτίσις ὑβρείζεται, κ) συγχύσεως γέμει πάσης, κ) πρὸς τὸ κακὸν ἀφαιτέραται. τί πρῶτον πάντων ἀπάντων ἐκόψατο; ἐ παῖφ δὲ μὴ ἀγχόνῃ χρήσατο; ἀλλ' ὅμως ἕτερον πάσης ἦ ἐπὶ πᾶσι μεγαλοψυχίας παρίχομεν Θεῷ, κ) τῷ ῥᾳδίῳ βουλήματι τὰ καθ' ἕκαστον μεθαρμόζοντος.

Β οὐ. Ὡς δὲ πάλιν τῷ προστάγματι πάντ' ἐξ ἀλλήλων διῃρέθησαν συγγενείας, ἐκάθηντο φορεύμενοι κ) διάφορα πάντες, ἕως ἐξῆλθε ἕτερον πρόσταγμα, πάντας ἀριθμηθῆναι, κ) πρὸς τὰς ἰδίας ἕν προσώπων κ) τ' ἡλικιῶν τὸ διάφορον ἑκάστης νηὸς ἴδιον σύνταγμα γνωρισθῆναι, ἵν' ἐν μηδεμιᾷ φανείη πλεονασμὸς, φησὶν, ἡ ὑφαίρεσις, ἀλλὰ μὴ τὸ πλῆθος τ' ἐώντων ἕ ῥευσὶ Βαρβάρων, ὅπου & τὰς μισθὰς γνῶναι, & μηδὲν αὐταῖς πλεῖόν ἢ ἐλάττον ἀποδοθῆναι. ἠρίθμησαν ὧν ἐν πρώτοις ἕ πλῆθος ἅπαντας. ἦ δὲ ὧν δύο κ) εἴκοσι χιλιάδες, ἐξ ὧν ἅπαντων χωρὶς ἡμῶν, τῷ λόγῳ ἦ καταλλαγῆς πρεσβύτων, οὐκ ὢν εἷς, ὃς πώγωνα εἶχε τετριχωμένον. ἀλλ' ὁδὶ ἀφειδεύετο γυνὴ ἐν τούτοις πᾶσιν

C ἕ χιλιάσιν. ἐπέλειπε δ' ἔτις ὧν & πλέων ὁ δῆμος, κ) ὅσον ἐρίζων ἕκαστος, ἢ τῷ ἀκμαίῳ τῆς ἡλικίας, ἢ τῷ ὡραίῳ ἦ μορφῆς ὑπερβαίνειν τὸν ἕτερον, πρὸς ἡ ἐπαλληλία τῷ δυσχερῶς τῷ φυσικῶς αὐτὸς ἕξιν ἀλλοτριοῦν ἐβιάζετο· ἀλλ' ὅτε δὴ πάντες εἰς μεσίδας γενόμενοι πάλιν μ' τῷ σκύλων ταύτῃσιν συνελάθησαν, ἅμφω γὰρ κ) τούτοις σὺν τῷ πλήθει διῃρέθησαν, τότε δὴ τῷ Βαρβάρων οἱ ἕ Κρήτων οἰκήτορες ἐκ ὀλίγων ἀνῃρέθη, πολὺ χρυσίον ὑπὲρ αὐ-

D ἕ καταβαλέσθαι μὴ παρεσκήμενοι, ἐκ ἁπλῶς, οὐδ' ὡς ἔτυχε, ἀλλὰ κέρδος πᾶσι τοῖς ἐσόθησιν ἑαυτοῖς ἐκ τούτου περιποιούμενοι. ῥᾴδιον γὰρ πολυπλασίονα & ὀφειλόμενον λαβεῖν, ὁπόταν ἀν καταλλαγῆς ἐπέλθοι καιρὸς, ἐπέτε τοὺς ἐμοιχύλους αὐτῶν, τοὺς παρὰ ἕ Ῥωμαίων χειρωθέντας, ἐκδέχονται. ὑφ' ὧν ἐς ἐπίσχεσιν Συρίας, ὅπερ κ) τούτοις, ἦ ἐ αἰχμαλώτων λυτρώσεως ἐκπλέουσι, ἀλλ' ἐπικρατήσει ἐν τούτοις παλαιὸν ἔθος χρόνῳ βεβαιωθέν, ἵνα κ) ὁ Βάρβαρος, ὅστις ποτ' ὢν, χάριν τοῦ καταχομένου, νομίζωται, κ) ἦ ὑπὲρ αὐτοῦ δοθέντος τιμὴν ἀπαιτῶσιν εἰς τὸ διπλάσιον. διό τοι τοῦτο, πολλοὶ οἱ Κρῆτες ἕ αἰχμαλώτων ὠνήσαντο, & καθ' ἡμᾶς συμφορὰν κέρδος συνεισφορὰν ἑαυτοῖς ἐφωράμενοι. ἐπέσχθη δὲ τοῦτο ἐφ' ὅλαις ἡμέραις δέκα, ἀεὶ ἕ ἰδίδοσαν ναῦν μεταβαλλόντων τῶν αἰχμαλώτων. κ) ἅμα ἦ ἰδίαν πόλιν μεταγόντων. ἐν οἷς ἐπῃχθη ἐνδοθεῖσα κ) ἡ ἕ ἐμοῦ ἀδελφοῦ σύζυγος, & μετ' ἐμοῦ ἐδυώλου περιποιήσασα. ἡ δὲ μοι μήτηρ, κ) ἡ γαμετὴ σὺν δυσὶ παισὶν, τὸ γὰρ ἕτερον ἔργον ἐν γονάσιν ἦ θαλάσσης, ἔτι δὲ κ) ἀλεεινὸς ἄθλιος ὁ τλήμων ἀδελφὸς, κ) ἡ τῷ χρόνῳ πάσης ἐγγυτέρω ἀδελφὴ, ἐν τοῖς θείοις φροντίσι εἰς μίαν Σιδονίαν ἐνῴδον νεῶν, πρὸς Συρίαν ἀποδημίας πρόμυθον. ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐν τῇ καταλλαγῇ πρωμένους ἔτι σποραδικῶς ἔτως συναγαγόντες οἱ Βάρβαροι, κ)

τινι πολέμιον ἢ τὸν τῶν λῃστῶν ἀναπαυθησόμενον ὑφ' ἓν ἐν-
συνεχόντες καθεῖρξαν, φύλακας τινας τῇ καθ' αὑτοὺς
ἐμπείρους αὐτῶν, ἡμῖν συμβιβάσαντες.

οδ'. Καὶ ὅπως ἐσκολάζοντο κατὰ μίαν ἄλλην ἡμέραν ἐ-
χεσθαι τοῦ πλοός· ἤδη γὰρ ἦν αὐτοῖς ὁ καιρὸς, τῷ χρονίζειν
ἐπιδιδόναι τῷ τόπῳ, πρὸς τὸ χειμέριον τῆς ἀέρος μεταπεσεῖ-
σθαι. ἵπποις ἔοικεν ἐφεστῶσιν ἐπιβάντες οἱ τῶν ναῶν ἀρχη-
γοὶ ῥᾳδίᾳ τῇ ἐπὶ τὸ Τυράννου, πρὸς τῇ πόλει γεγόνασιν, ἅ-
μα μὲν ἐπιδεικνύμενοι τοῖς Κρησὶ τὰ εἰς τοὺς στρατηγοὺς
ἐν ἡμῖν πεπραγμένα, ἅμα δὲ καὶ τὰ βδελυρὰ αὐτῶν τελε-
τὰς ἐκπληρώσοντες, δικαιωθῆναί τε παρὰ τοῦ ἀποχθέντος
καί τινος τυχεῖν τῶν προπαρασκευασθέντων ἀνέσεως. ἃ δὴ
μίαν ἄλλην ἡμέραν προσδεχθεῖσαν, τομωτέρας ἐπιστροφὰς
ἐπιποιήσαντες τοῖς περὶ τὸν πλοῦν, καλοῦσιν αὖθις ἤδη
τοῦ πνεύματος. ἤδη δὲ τῆς δωδεκάτης ἡμέρας ἀρχομένης,
λέγω δὲ τῆς πρὸς τῇ Κρήτῃ ἀφίξεως, τοῦ πλοὸς ἀπορξάμε-
θα. παρῆχθημεν δὲ πρὸς τὴν ἀντικρὺ νῆσον, ἣν τὴν Διὸς
καλοῦσι· καὶ παλινεκθέοντες ἀνεχθέντες, ἐπὶ τὴν τῆς νήσου
πέρατι προσωρμίδημεν. ἐν ᾧ καὶ ὑδρευσάμενοι, καὶ μικρόν
τι τῷ τόπῳ προσμείναντες, ὡς κατ' ὀλίγον ἐώμεν γιγόμε-
τὸ ἄνεμον, ἀπεπλεύσαμεν ἐκεῖθεν, κατὰ μέσον ἰθυάντες
τὸν πέλαγος. ἦμεν δὲ πάντες, ὡς εἴρηται, ἐν μιᾷ ἐπὶ Ρω-
μαϊκῇ πολεμικῇ, ἣν τις ἂν διήρη, ἐπὶ τὴν μὲν ἄνω καθέ-
δραν, οἱ λαχόντες εἶναι μεθ' ἡμῶν βάρβαροι ἑαυτοῖς ἐπλη-
ρώσαντο, τὴν κάτω δὲ ἡμῖν ἐπαφῆκαν, σκότους πολλοῦ
καὶ δυσωδίας πλήρη. καὶ τί ἄλλο γε χρὴ λέγειν, ἢ πάσον
ἐφ' ὕδασι φερόμενον; εἰ γὰρ ἀπαριθμῆσαι θελήσω καθ'
ἓν ὅσα ἔσχε τὴν περίοδον ἐκείνῳ τῷ πλοῒ ὑπίσημον, καὶ μεθ'
ὅσης στενοχωρίας μύθους δίξω τοῖς πολλοῖς ἐξηγεῖσθαι, καὶ
ἐξ ἀληθείας ἐκτρέπεσθαι, καθ' ὃ ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου πάν-
τα ἐγραφῇ παραδοῦναι καθυπεχόμην. ἐξ ὅτι τοῦτο τὰ
πλεῖστα τῶν πεπραγμένων, ἐκὼν παραδραμὼν, οἷς ἂν
ἐδόκουν μάλιστα τὴν ἡμετέραν ἐξαρκεῖν ἕξειν, μέχρι
τοῦδε προσδιατείνας, ὡς ἐν ἅπασι τὸ πιστὸν σοι παρα-
σχεῖν, ὦ σοφώτατε ἀνδρῶν καὶ φιλομαθέστατε Γρηγόριε,
κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πάλιν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν δίξω,
ἐκεῖνα δὲ αὐτοὺς ὅπως καὶ ἀμυδρότατον ἐξ ὀφθαλμῶν ἀφῇ καρ-
δίας, μήτιγε τὸν σὸν, ἧς τοῦτο μᾶλλον ἢ ἄλλων ἐστὶν
ἰδιαίτατον ἢ συμπάθεια· ἢ ποιδαρχῶν εἰς παῦλαν ἡμᾶς
ἐλθεῖν τῷ συγγραφῇ προτρέψω, πράγματος τοσούτου
καταπολεμῆσαι παρεβιάσω, τῷ καθ' ἡμᾶς ὑπερβαίνοντος
δυνάμεν.

οε'. Πλὴν ἀλλ' ὅτου περὶ πολλῶν συμφορῶν ἰδίας
προσαλωσόντων ἡμῶν, ἐφθάσασε ἐπισᾶσα καὶ τελευμία
τις, θαλάσσιον διηγείρασα κλύδωνα, ἐκ περὶ ψυχῆς ἀ-
πειλοῦσα κίνδυνον· ἐξ ἧς καὶ πᾶσαι διασπασθῆναι
αἱ ναῦς, τῷ ῥοίζῳ τῶν πνευμάτων ἐξ ἀλλήλων μακρὰν ἀφ-
ασαθεῖσαι, καὶ τὰ κατ' ὄψιν ἄπειρα ἐκκλίνασαι. ἐν αἷς δὴ
δ' ἐκ τύχης πονηρᾶς δαίμονος ἐτύχομεν παραπλέοντες ἡμῖν ἐγ-
γύθεν ἐξ ἀριστερᾶς ὁ δυσώνυμος Λέων καὶ ἀρώμενος ἐδίας
νεὼς καθήμενος, καὶ τοῖς κυβερνήταις ἐκ περὶ τὸ πλεῖν ἐμ-
πειρίας ἔχουσιν, μᾶλλον καὶ τις ὄπισθεν ναῦς ἐπαφείλκε-
ται ἄλλας ἑπομένας ἑπτά, ἢ τις καὶ τῇ βίᾳ τοῦ ζάλης μέσον ἔχου-
σαν διαῤῥαγεῖσα, καὶ ἀπειλοῦσα τοῖς ἐν αὐτῇ ἤδη παρόσι τὸν ὑπὲρ
αὐτοῖ θάνατον, ἐξ ἧς ἀνέκραγον οἱ καθ' αὑτὸ βάρβαροι, Σῶσον
ἡμᾶς, ὦ Καθηγεμὼν τῆς στρατᾶς, καὶ μὴ ἐάσῃς δῆμον τοσοῦτον
Ἀγαρηνῶν ἀπολέσθαι, ὃς μέχρι τοῦδε πολλῶν κινδύνων ἀ-
πειράτως ἐῤῥύσω, ἐξεπόντες ἐν ὀλίγῳ καὶ τὸ συμβάν. ὁ δὲ
παρόδυς, κατ' αὐτὰς τὴν ναῦν ἰθύσας τοῖς περὶ αὐτὴν προσ-
ᾶξας, ἀκριβέστερον ἐπύθετο. οἱ δὲ πάλιν ὁμοθυμαδὸν ἐβόων,

A avulsa, in unum convehentes, concluserant, custodibus ex suis, rerum experientia præditis, nobis constitutis.

LXXIV. Atque altera statim die navigationem capessere parabant reique instare. Jam enim tempus urgebat, deflectens ad hyberna, nec longiores ibi moras trahere sinebat. Navarchi itaque equis conscensis, quos in promptu habebant, una etiam adjuncto Tyranno, urbem petunt, tum, ut Cretensibus præclara adversus nos facinora commonstrarent, tum ut abominandas suas cerimonias explerent, humanitusque ab oppidanis acciperentur, atque a laboribus, quos pertulerant, animos nonnihil relaxarent. Ibi alterum quoque diem commorati, festine revertuntur, secundoque jam vento, B navigationem solicitant. Jamque duodecimo, a nostro scilicet in Cretam appulsu, illucescente die, e portu solvimus; inque adversam Iusulam, quam Jovis dicunt, vecti sumus. Inde rursus profecti, ad Insulæ extremam oram applicantes, aquatum exscendimus: ibique mora aliqua facta, ut a puppi flare ventum advertere, per medium mare cursu directo, recedunt: Eramus omnes, ut dictum est, in una Romana bellica biremi: Illius superiores sedes Barbari nobiscum navigantes sibi delegerant: inferiores & prope carinam, nobis reliquerant, tenebris obsitas & graveolentiæ plenas: nec aptiori vocabulo expresseris, quam si *sepulcrum super aquas ambulans*, appellaveris. Et- C enim, si singula recensere voluero, quæ per ejus navigationis circulum sustinuimus, quantisque in angustiis versati simus, fabulas narrare plerisque videbor; & longe a veritate aberrare, qua auspice omnia me scripturum pollicitus sum in orationis exordio. Ea propter gestarum rerum partem plurimam sponte præteriens; iis, in quibus mihi vires sufficere viderentur, huc usque immoratus, ut credibilia per omnia dicerem, o Gregori hominum sapientissime atque studiosissime; eodem modo & reliqua percurram, quæ ipsa, ut reor, quamvis durum cor & implacabile emollire sufficiant; ne tuum dicam, in quo inter alia maxime proprius enitet animi miserantis affectus, ex cujus nutu atque indole, ad hæc scribenda adhortatus es, remque tantam, etsi viribus longe imparem, aggredi compulisti.

Insula Jovis prope Cretam.

Edit. Paris. pag. 379.

Scita expressio

LXXV. Cæterum dum sic inter varia infortuniorum genera colluctamur, ingens quædam exorta procella, mari tempestate turbato, in vitæ nos gravem periculum induxit. Hinc naves omnes, vehementiore flatu, a se invicem, totaque classe procul dispersæ atque divisæ, nec recta cursum valentes intendere. Nescio vero, quonam malo dæmone, proximus nobis ad lævam infausti nominis Leo suæ navis puppi assidens, & gubernatores navigandi peritia instruens, vehebatur: Eum navis alia, sed multo imbecillior, vi tempestatis (navigantium certo indubitatoque periculo) media diffracta sequebatur. Ex E ea clamare, qui illa vehebantur, Barbari, *Serva tua præsentia, o copiarum Dux, nec tantam Agarenorum multitudinem perire sinas, quos hucusque ab omni immanes pericula conservasti*. Tum ille, projectionis actarum in eos directa navi, certius perquirebat. Illi una voce omnes clamare, & navem fractam commonstrantes, suppliciter rogare, *Ut nobis omni-*

Projectionis genus paucis jam.

bus, qui vincti essemus, in mare projectis, ipsi in navem nostram convasarentur. Nimirum, *Probrosum esse, in tanto periculo nobis servatis, illos maris perire naufragio, nec illorum vitam nostræ anteferri.* Ad quod ille ocyssime annuit, imperatque, *sisti navem, exque illa nos in mare projici, illos vero in ipsam transferri.* Cum hæc agerentur, sensim longius elabimur. Ferebamur enim violento ac furenti impetu, propellentibus ductibus, ut non tantum clamor, sed ne tonitru quidem exaudiri posset, quo ex loco ab eis disjuncti fueramus. Ut vero nos a se longe dissitos conspexerunt, nutu solo, Barbaros qui nobiscum erant, expectare jubebant. Qui, sive non intelligentes quid illi vellent, sive etiam sponte non curantes, cum quod illi agerent, attendere nullo modo viderentur: forte vero (quod & verisimilius est) ineffabilis erga nos Dei Providentiæ instinctu edoctique Numine, navigationi continue intabant, nulla eorum, qui retro essent ratione habita, sed ut omni diligentia atque opera, suam pariter nostramque, in tam dira immanique procella, statuerent salutem.

Edit. Paris. pag. 380.

Vera, certa, quæ Providentiæ liberatio.

Jubebant.

LXXVI. Ubi porro nos longe distantes conspiciunt, suaque cogitata in nihilum cedere advertunt, atque navi propemergenda in præsentaneum vitæ discrimen se adductos cernunt, aliud quidpiam a Tyranno efflagitant; *Ut scilicet in propriam navim ipsis receptis, eos qui cum ipsis erant, prædamque universam, navi concrederet.* Quibus ille rursus animum facilis adhibet, licet id tempus non permitteret, sed omnium magis magisque desperationem augeret, priorisque vectura ac onere, ejus abunde navis constipata esset. Haud enimvero e re satis illi visum, ut Barbaris servatis, captivos maris gurgiti forbendos defereret. Quinimmo secum ipse misericordia pronum consilium agitans, & forte avaritiæ furore concitus, non ulla nostrorum interitus tactus miseratione (quomodo enim, qui nupor sic injustis cædibus gaudentem prodiderat?) illos quoque nihilominus cum Barbaris invehi jubet, ut hinc quoque nummatum marsupium auctius redderet, aurique avidam rabiem exsatiaret; tametsi fortasse id grave, dementisque audaciæ facinus esset. Omnibus autem in ejus navim celerrime invectis, alia ab aquis navis absorpta est, Barbaris intuentibus, ipsisque Navarchis, in ipsa Tyranni navi servatis, qui & postea, divinæ providentiæ vim omnium inspectricem & humanitatem ac clementiam stupentes, hæc ipsa nobis narravere. Mille enim & amplius animas dicebant in ea numerari nave, tum Barbarorum; tum captivorum apud Cretam in eam invectorum, ac postremo eorum, qui per eam causam illi vectores accessissent: ut unius dumtaxat palmi mensura extaret, ac ne aquis mergeretur, abesset. Quod tamen non permisit occultorum cognitor Dominus, & qui abscondita scrutatur. Sed ubi omnium corda vidit, omni jam felicioris exitus spe deposita, ipsi uni, in quo versabantur, manifestare consilii inopiam, qui videlicet sola voluntate, salvos potest præstare, in illos oculos convertit, ac procellam quidem in auram lenem, fluctus vero exasperatos in tranquillum mare sternens, a tanto illos periculo liberavit; cunctis nimirum prodens, vixque

Servati in prætoria nave, qui in alia naufragabatur etiam captivi.

pag. 381.

Psal. 104. 25.

Α κ᾽ τὸ πάθος ἡ νηὸς ὑποδείξαντες, ἐφορμεῖσθαι, Πάντων ἡμῶν τ διαμιᾶς τῇ θαλάσσῃ ῥιφέντων, αὐτὸς εἰς ἐ καθ᾽ ἡμᾶς ναῦν μεταστᾶναι λῶιον. ἐφύβριζον εἶναι λέγοντες τὸ τοσοῦτο κακῶ σωζομένων ἡμῶν, ἐκείνους ἐ κῇ θαλάσσαν γενέσθαι κινδύνων, κ᾽ μὴ προτιμᾶσθαι τ ἡμετέρας ζωῆς. πρὸς ὃ δὴ κ᾽ κατένευσε παραχρῆμα, ἐπιτρίψας σάτραν ἐ ναῦν, ἡμᾶς μὲν τῇ θαλάσσῃ ῥιφῆναι, ἐκείνους δὲ ἐς αὐτὴ μεταπομισθῆναι. ἐ σοφῷ δὲ παῦτα ἐφάνητο, ἐλάθομέν γε ὀλίγον ὑποστάντες ἡμεῖς. ἐφερόμεθα γὰρ βιαίῳ τινὶ κ᾽ χαλεπῷ πνεύματι τοῖς κύμασιν ἐλαυνόμενοι, ὡς ἀ μέσον κραυγῆς, ἀλλ᾽ ἐδὲ βροντῆς ἐκεῖθεν, ἐξ ὧν κατηλλόμεθα αὐτοί, δυνάμεθα ἐξακούειν. οἱ δὲν εἶδον μακρὰν ὑποστάντες, νεύματι μόνον προσμένειν τοὺς σὺν ἡμῖν Β βαρβάρους ἐπέτρεπον. Οἱ δέ, εἴτε μὴ συνιέντες πρὸς ὃ παῦτα ἐκείνων, εἴ τι & ἐκόντες αὐτοὺς παραλογισάμενοι, πρὸ μᾶλλον φαίνεσθαι προσέχειν τοῖς ὑπ᾽ αὐτῷ φρατομένοις *. τάχα δὲ καὶ πλέον ὑπὸ τῆς ἀφάτου περὶ ἡμᾶς * Θεοστυγκδημονίας τ Θεοῦ διδαχθέντες, εἶχοντο τ πλοῦς, μηδένα λόγον τῶν κατόπιν ποιούμενοι, ἀλλ᾽ πάσῃ σπουδῇ ἐ αὐτῶν τι κ᾽ ἡμῶν σωτηρίαν ἐκ τῶν βιαιοτάτῳ μαχομένοις κλύδωνι.

μενοι.

ος᾽. Ὡς δὲ μακρὰν ὑποστάντας εἶδον ἡμᾶς ἐκεῖνοι, κ᾽ εἰς ἀδὲν ἔ σκῆψιν χωρῆσαι, σωμείχοντο δὴ κινδυνεύοντες τοῖς ὕδασι τῆς νηὸς καταδυομένης, ἄλλως τπὰ δίκτυν τῷ Τυράννῳ φροσῆγον, λαβεῖν μὲν αὐτοὺς εἰς τὸν ἰδίαν ναῦν, ἐᾶσαι δὲ τὰς μετ᾽ αὐτῶν, μεθ᾽ ὧν ἐπιφέροντο σκύλων, τῇ θαλάσσῃ δοθῆναι. ὁ δὲ πρὸς τοῦτο πάλιν ὧδε διανοηθείς, καίπερ ἔ καιρῷ μὲ συγχωρουμένοις, ἀλλὰ τὸν πάντων ὑπογραφεῖ ἐπιτείνοντος, κ᾽ τῶν ἀγωγίμων τὸ ἀφώλιον φόρτου, ἀσπαρκῆ τῆς νηὸς αὐτῷ ἔ χρείαν ὑποπληρουμένην. πλὴν οὐκ ἐδόξε τοῦτο συμφέρον εἶναι, ἔ βαρβάρων περισωθέντων, τοὺς αἰχμαλώτους καταλιπεῖν τῇ θαλασσίῳ βυθῷ; ἀλλά τι δῆθεν ἴλεως ἐχόμενον καθ᾽ ἑαυτὸν βυλόμενος, τάχα τῇ μανίᾳ τῆς φιλαργυρίας εἰς τοῦτο συμβληθείς, οὐχὶ δὲ συμπαθείᾳ τινὶ περὶ ἑ αὐτῶν ἀπωλείας δυστυχηθείς πῶς γὰρ ἂς ἐφάνητο ἀφώλιμον τοῖς ἀδίκοις φόροις τροφῶν; ἅμως κ᾽ αὐτοὺς μετενέγκας σὺν τοῖς Βαρβάροις ἐπέπεμπε, ἵν᾽ ἔχοι κἂν τούτοις ἀδρότερον ποιῆσαι τὸ τῆς πλειονεξίας βαλάντιον, κ᾽ τῶν φιλόχρυσον ἀπαπλῆσαι λύσσαν, κἂν τάχα φορτικὸν ὧν κ᾽ τόλμης ἀλόγου τὸ ἐγχείρημα. πάντων δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν ναῦν τὸ τάχος μετενεχθέντων, ἔδυ εἰκεῖνο τοῖς ὕδασι βλεπόντων ἑ βαρβάρων, κ᾽ αὐτὸ δὲ ἑ Στρατηγὸν ἐν αὐτῇ τῇ νηὶ ἑ Τυράννου φυλαττομένων αὐτοῖς· εἴ τινες κ᾽ ἡμῖν ἐκ ὑστέρου ταῦτα διηγήσαντο, τὸ παντεπίσκοπον κ᾽ φιλάνθρωπον ἐκπλαττόμενοι τῆς θείας προνοίας. πολλῷ γὰ πλείων ἑ χιλίων ψυχῶν ἐφάσκον εἶναι κ᾽ τὸν ταῦτα ἐκείνον, ἔκ τε ἑ Βαρβάρων, κ᾽ ἑ αἰχμαλώτων, τῶν ἐς τὴ Κρήτην ἐν αὐτ ἐσκεκομισθέντων, κ᾽ ἑ ἐκ τῆς ῥηθείσης προσθέντων αἰτίας. ὡς τοσοῦτον ἀπέχειν βαπτισθῆναι ἁλκάδα, ὅσον μιᾶς παλαιᾶς τὸ μέτρον ἐστίν. οὐ συνεχώρησε δὲ τοῦτο ὁ ἑ ἀφανῶν γνώστης, κ᾽ ἑ κρυφίων ἐξετασὴς Κύριος· ἀλλ᾽ ὡς εἶδε τὰς καρδίας ἁπάντων πάσης μὲν χρηστῆς ἀπεπούσας ἐλπίδος, αὐτῷ δὲ μόνῳ τῷ ἀμηχανίᾳ ἐμφανιζούσας, τῷ πάντα δυναμένῳ μόνῳ τ βούλεσθαι, ἐπέβλεψε ἐπ᾽ αὐτοὺς, ἐ εἰς πρᾳότητα μὲν αὔραν ἑ καταγίδα, εἰς γαλήνην δὲ ἐ τῶν κυμάτων καταιγίδας τραχύντα, ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ τοσούτου κινδύνου, πᾶσιν ἐμφήνας, κ᾽ μοναχὴ βοᾷν δεινὸν τὰ ἀφάγματα

Ε

τα, ὅπως ῥύσθαι δυνατὸν ὁ τῶν θαυμασίων Θεὸς τοὺς ἐν ἀληθείᾳ καὶ φόβῳ ἐπικαλουμένους αὐτόν.

οζ'. Ἤδη δὲ μεθ' πέμπτην τοῦ πλοὸς ἡμέραν καταῤῥαμβοῦμεν ἐν τῷ νήσῳ τῆς Κύπρου κατὰ τὸν ὅρμον τῆς Πάφου, ἐν ᾧ καὶ ἀναπαύσεις μικρὰς, ἀφ' ἑξῆς τοὺς Βαρβάρους καὶ τοῖς παρακειμένοις ὕδασι λούσασθαι, πάλιν ἀνήχθημεν ἀναχθέντες, μετὰ γε τυχοῦσαν μίαν καὶ νύκτα τὴν Τρίπολιν καταλαμβάνομεν, καθ' ἣν ὑψοῦται τὸ σωτήριον τοῦ Σταυροῦ ξύλον. ὅτε καὶ ἡμεῖς τῆς κατὰ θάλασσαν ἄρτι πρῶτον ἐμπλεόμεν περιστάσεως ἀφῃρέθημεν. γενομένων δὲ ἡμῶν πλησίον τοῦ τείχους, ἐχύθη πρὸς τὸ ναύσταθμον ἅπαν ἐγχωρίων Βαρβάρων τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν οἰκείους προσλαμβανόμενον, τοὺς καθ' ἡμᾶς δὲ θαμβούμενον. ἅμα δὲ συνέβη πάσας τὰς τῆς πόλεως συνιλθεῖν ναῦς, καὶ πρὸς τὸν ὅρμον γενέσθαι, ὥστε ἐξισοῦσθαι ἀφ' ἑκάστης αὐτῶν, τῆς τε χρημάτων τὸ πλῆθος, καὶ τῆς λοιπῶν σκύλων, ὥσπερ ἀπό τινων πόλεων, καὶ μεταγόντων εἴς τινας προσπεπτωκυίας οἰκίας, ὡς ἐν ὀλίγῳ πληρωθῆναι τὴν πόλιν τῶν παρόντων ὑποδοχῆς. προέφερον δὲ καὶ ἡμᾶς ἄγοντες καθάπερ τι τρόπαιον νίκης ἐπὶ πᾶσιν ἡμᾶς θριαμβεύοντες, καὶ θέατρον ποιούμενοι τὰ καθ' ἡμᾶς συμφορὰν. εἶτα δὴ ἀνέκραγον, καὶ τοῖς ἐξάλμασιν ἐπεσκίρτησαν, ὅτε πρὸς αὐτὴν γεγόναμεν, τῇ εἰσόδῳ τῆς πόλεως, ἀφορμὴν θυμηδίας τὰ καθ' ἡμῶν ὕβρει δεικνύμενοι. ὃ δὴ καὶ πλέον τῆς ἄλλων ἀδίκησεν ἡμᾶς, ὑπὲρ ἔτι φέρειν τὰ δεινὰ ἐκείνων, καὶ τὴν ὑπερβαλλούσης αἰσχύνης καὶ ἐπαλληλίαν ὑφίεσθαι, ἀλλ' ὅτι δὴ καὶ μετὰ τὸν τοσοῦτον θρίαμβον ἐπληρώθη τὶς οἶκος, ἐν ᾧ φρουρεῖσθαι κατεκείθημεν, ἐρρωσθέντες δὲ πρὸς τὴν Ταρσὸν ἀφίξεως, τότε δὴ τῆς πολλῶν ἀνιάτων πόνων, καὶ τῆς γῆς τὰς κεφαλὰς προῃρέσαντες, ἐδεόμεθα τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων ζῆναι ἡμῖν ποτὲ τὰ κακὰ, καὶ μηκέτι χώραν λαβεῖν καθ' ἡμῶν τοιούτων ὀχλήρων ἐπίπασιν, ὧν καὶ ἡ ἀκοὴ μόνη μετὰ χεῖρας ἐλθεῖν. πάντως δὲ ἀλγεινὴ φύσις ἐκβέβηκε. ἀλλὰ ταῦτα ἡμεῖς οἱ πρὸς τὴν καταλλαγὴν πρεσβεύοντες, καὶ οἱ μεθ' ἡμῶν λαχόντες τῆς λοιπῶν αἰχμαλώτων κατὰ τὴν Τρίπολιν

οη'. Οἱ δέ γ' ἐν Κρήτῃ ἐξ ἡμῶν διαιρεθέντες ἑταῖς ἄλλαις ναυσὶ, ταῖς ἀν ἑκάστῃ τύχῃ διασάρασαι καθ' ὅλης τῆς παραλίας Συρίας· ὡς καὶ αὐτόμολοί τῆς ἐμπόρων καὶ πάλιν μεταπιπράσκοντες κατὰ διαφόρους τόπους ἐν ἀλλήλοις μίγνυσθαι καὶ πως αὐτοὺς ἀναμείβεσθαι, ὡς καὶ αὐτὴν φθάσαι τὴν Αἰθιοπίαν τινὰς ἐξ αὐτῆς, καὶ τὰς τῆς ἀκροτάτης μεσημβρίας κατοικούσας Βαρβάρους. ὧν εἴ τις θελήσοι τὰς συμφορὰς ἀναγράφεσθαι, ὅμοιος εἶναι δόξει, τῇ τῆς παραλίας ψάμμον ἀριθμεῖν εἰκαίως ποιήσαντι· πάντως δὲ καὶ αὐτὸς, φιλομαθέστατε ἀνδρῶν, εἴπερ ἐπέτυχές τισιν ἐξ αὐτῆς, ἴσθι τὴν Δαμασκὸν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πόλεσιν. ἐπέτυχες δὲ, οἶδα, πολλοῖς ἐκεῖσε, διὰ τὸ πάσας τὰς Συρίας νῆας τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις τὰς αἰχμαλώτους αὐτῶν ... ἐῶ δὲ λέγειν ὅτι ἐξ ἡμῶν ἡ περὶ τὴν Τρίπολιν διαγωγὴ, ὁπότε διερχομένῳ σοι ἐκεῖθεν καπαρχὰς μικρὸν ἀντιγωρεῖθημεν ἱκανῶς σε περὶ τόπων πεπληροφορηκε, καὶ σιωπώντων ἡμῶν τὰ πράγματα περιεῖσα, καὶ τὴν ἐδωνὴν τῶν ψυχῶν καὶ μορφὰς ἐξελέγχουσα. ἐξ οὗ δὴ καὶ αὐτὸς συμπαθήσας τότε, καὶ ἐν τούτῳ κοινωνήσας ἡμῖν τὸ πάθος ἐν τῷ περὶ πολλὰ ποιήσασθαι μαθεῖν τὴν

res non clamare ostendens, posse, mirabilium Deum, liberare eos, qui in veritate atque timore ipsum invocant.

LXXVII. Post quintum navigationis diem, in Insula Cypro, Paphi portum intravimus; paululumque recreamur, dum Barbari navibus exeuntes, ad vicinas aquas lavatum eunt. Tum inde solventes, post diem unum ac noctem, Tripolim concessimus, eodem ipso die, quo salutare Crucis lignum exaltatur, quando & nos jam primum a maris periculis malisque eramus liberandi. Cum prope murum venissemus, oppidanorum Barbara omnis multitudo, suos excipiens, nostrosque admirans, ad ipsum navale effundebatur. Mox enim ac urbis naves omnes simul coactas, in portum deferri contigit; tum e singulis, & pecuniarum copia & reliqua spolia, velut ex vastæ capacitatis urbibus, educi, & in domos, ad id antea paratas, convehi; ut brevi intervallo, his, in eam invectis, urbs impleretur. Quin nos quoque ducentes offerebant, & quasi victoriæ quoddam tropæum, in omnium oculis traducentes, miseriam nostram ac calamitatem velut in orbis theatro producebant. Quam multis enim vociferationibus usi sunt saltibusque insultarunt, in urbis ingressu, cum ad eam accessimus, dum probra nostra ac injurias, magnæ sibi jucunditatis argumentum sumunt. Quod & reliquis majorem nobis dolorem incussit, cum mala illa, & iterata opprobria maximaque dedecora ferre non possemus. Ubi enimvero post eum expletum triumphum, assignatæ nobis sunt ædes, in quibus sub Barbarorum custodia addicti tenebamur, usque dum Tarsum proficisceremur, tunc nimirum a multis laboribus levati, fixisque in terram capitibus, non sine lacrymis Deum precabamur, ut tandem aliquando malis nostris finem imponens, haud ultra tot molestiarum turbines in nos intenderentur, quorum vel solo auditu animus horreret; quippe cum & illæ vim omnem doloris excederent. Verum hæc quidem, quod ad nos attinet, qui commutationis jure manu mittendi servabamur, & quibus obtigerat captivis reliquis, ut Tripoli nobiscum versarentur.

LXXVIII. Qui autem nostrum Cretæ in aliis navibus divisi fuerant, per omnem Syriæ oram maritimam dispersi sunt; quos mercatores commercati, rursus aliis in locis divendentes, inter se ad hoc ævi sic commutant, ut ex illis nonnulli in Æthiopiam, extremamque Austri plagam inter Barbaros immigrarint. Horum, inquam, si quis mala atque ærumnas scripto consignare tentaverit, similis illi videbitur, qui se maris arenas in numerato habere stulte putaverit. Omnino enim & tu ipse virorum studiosissime, si quos illorum Damasci & in circumjacentibus urbibus offendisti. Offendisse enim illic non paucos scio, quod omnes naves Tyriæ, captivos suos in illas partes asportarunt. Mitto enim ex nostra quoque Tripoli commoratione, cum per illa loca tibi tum primo transeunti parumper innotuimus, perquam abunde te de his didicisse; quæ & nobis tacentibus res repræsentet, animorumque dolorem ac cruciatum ex ipsa vultus specie certo indicet. Quapropter tum, tu quoque commiseratus, & fortunarum nostrarum particeps sociusque effectus, ea ratio-

Crucis exaltatio.

Barbarorum de captivis triumphus.

Edit. Paris. pag. 382.

ne, quod horum omnem seriem doceri plurimi feceris, tuis manifeste significas, te a mœrore læsum, ultra modum animo indoluisse. Cæterum cum in modum multis illis ac innumerabilibus afflictionum procellis direxati, nihil melius, nec in ipsa Tripoli, quamdiu in illa morati sumus, nos habuimus; nisi quod (vel me certe quod attinet) prioribus etiam deterioribus malis oppressi sumus. Ibi enim optimo quoque patre orbatus sum, velut aliud novum malorum initium, illius nactus carentiam. Attamen, a tuo discessu, non multo post, ita mandante Tyranno, omnes simul priori rursus navi impositi, quibusdam Barbaris una vectoribus, ad hanc Tarsi custodiam venimus. Et nunc inter duas res anxii nimis jactamur, aut salutari commutatione redimendi, aut mortem oppetituri; quæ ipsa crebris quotidie ægritudinibus ingruat, ac præterea, iis qui in carcere detinentur, prope contubernalis exsilat. Haud tamen certo scire possumus, utrum horum prius nanciscemur.

Cameniatæ pater Tripoli mortuus.

LXXIX. Ego vero jam tua jussa implevi; virtutem tuam non satis admirans, qua ratione ad hæc perveltiganda sic adhibueris animum, ut & scriptis litteris, omnem nostræ Urbis excidii narrationem ex me solicitaveris. Nec ulla alia de causa tuis parere jussis operæpretium duxi, quam ut amicitiæ nostræ monimentum, nostram hanc calamitatem haberes, quæ te tristium recordatione continue compungat, & ad eorum quæ sunt honesta & officii, æmulationem, alacriorem reddat. Funestarum siquidem rerum memoria, studiosorum mentem ad virtutem promovere solet, terribiliumque narratio animis securitatem præstare consuevit. Cave tamen ne scriptionis simplicitati animum attendens, quæ illi inest, utilitatem despicias: sed potius, nullo artificio concinnata, inepteque digesta ipsa veritati hærere fidemque sibi conciliare existimans, ejusce vices operis preces nobis ex animo rependе; communem Dominum exorans, ut, aut a nobis mala amoveat, aut fortiter tolerantibus in die sui justi judicii, patientiæ mercedem tribuat.

Edit. Paris. pag. 383.

Sent.

Finis memoriæ dignissimæ Historiæ domni Joannis Cameniatæ, Cubiculesii sanctissimæ Metropoleos Thessalonicæ, quam quilibet, sed Thessalonicensis potissimum, ut (quod ad animum attinet) optimam, summeque proficuam, solerter & cordate debet percurrere.

A πεϱὶ πάντα ἀκολουθίαν, ἐκδηλος ἐγένου τῇ λύπῃ πλεγεὶς καὶ πῦρ τὸ μετεῶρον τοῦ καρδίας ὀδυνηθείς. πλεῖον ὅσα ἢ πολλαῖς καὶ ἀπείροις ἐκείναις τῶν πεϱασμῶν πάλαι πωρώσαντες καταιγίσι, καὶ οὐδὲν χρῆττον, ἢ ἐν αὐτῇ τῇ Τριπόλει, παϱ' ὅσον ἐν αὐτῇ διετείλαμεν χρόνον γενόμενοι, ἀλλὰ μόνον ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ καὶ μοχθηϱοτέϱοις τισὶν ὁμιλήσαντες. ἐκεῖσε γὰϱ ἐγὼ καὶ τοῦ καλοῦ πατϱὸς ἀπωϱφανίσθην, καθάπεϱ ἄλλου ἀϱχοῦ τῶν δεινῶν, τοῦ ἐκείνου σέβεσθαι ἐφοϱόμενος. ὅμως μετὰ τοῦτον οὐ μακϱὰν ἀναχώϱησιν, οὐ μετὰ πολὺν χϱόνον ϖϱοσάξει τῷ Τυϱάννῳ πάντες ὁμοῦ τῇ ϖϱοτέϱᾳ πάλιν βλησθέντες καὶ μετὰ καὶ τινων ἑτεϱοζύγων ἡμᾶς Βαϱβάϱων, B ταύτῃ δὴ τοῦ φϱουϱᾶς τῆς Ταϱσοῦ καταλάβομεν. ἐν τούτῳ ἐσμὲν ἐν μεθοϱίῳ δύο ϖϱαγμάτων ἐλπίζομένων, ἢ τῷ τυχεῖν τῆς πάλαι θϱωλλουμένης ἢ τῆς σωτηϱίου καταλλαγῆς ἀπολυτϱώσεως, ἢ τῷ θανάτῳ ϖαϱαπεμφθῆναι, καθεκάστῳ ἐφεστῶτι ταῖς συχναῖς ἀϱϱωστίαις, καὶ ἄλλοις ποικίλοις ἐν τῇ φϱουϱᾷ πλησίον συμφυομένῳ. πλὴν οὐκ ἔχωμεν ἀσφαλῶς γινώσκειν ὁποτέϱῳ τούτων ϖϱοτέϱῳ διαλαχεῖν.

Ἐγὼ δὲ τὴν ἐπαγγελθεῖσάν ϖϱοθυμίαν, ϖάνυ θαυμάζων τὴν σὴν ἀϱετὴν, ϖῶς ϖεϱὶ τοῦτον ϖεφιλοϖόνηκας, ὡς τὰ γϱαμμάτων ϖαϱοϱμῆσαί ἡμᾶς, ἅπαντα σοι ϖάντα ϖοιήσασθαι τὰ ϖεϱὶ τῆς ἀλώσεως τῆς καθ' ἡμᾶς ϖόλεως. ἠχθόμεθα δέ τινος ἄλλου τὴν σὴν ἀξίωσιν ἐκϖληϱῶσαι δίκαιον κίνδυνον, ἀλλ' ἴσ' ἔχῃς ὑϖόμνημα τῆς ϖϱὸς ἡμᾶς φιλίας τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτὰς συμφοϱὰν, ἀεί σε ϖεϱικεϖτοῦσαν τοῖς ἀλγεινοῖς, καὶ ϖϱὸς ἔϱωτα τοῦ καλῶν ϖαϱαθήγουσαν. Πέφυκε γάϱ ϖως ἡ μνήμη τῶν λυϖϱῶν εἰς ἀϱετὴν ἐνάγειν τῶν ἀκουσμάτων τὸ φϱόνημα, καὶ φοβεϱῶν ϖϱαγμάτων ἐξήγησις ψυχικὴν ἀσφάλειαν ἀϖεϱγάζεσθαι. ἀλλὰ μὴ τῇ ἰδιωτείᾳ ϖϱοσίχων τῆς συγγϱαφῆς, τῶν αὐτῇ ϖϱοσόντων τὴν ὠφέλειαν ἐξέτασιν. τῇ ἀϖϱοκϱεῖ δὲ μᾶλλον καὶ ἀνεϖιτηδεύτῳ τῶν λεγομένων τὴν ϖίστιν συναϱκλωθεῖν ἐσπουδικότι, εὐχαῖς ἡμᾶς ἀμείψασθαι τῆς δὲ τῆς ἐγχειϱήσεως ϖϱοθυμηθῆναι, τὸν κοινὸν Δεσϖότην ἐξιλεούμενος, ἢ ϖαϱασχεῖν ἡμῖν τὸ δεῖσθαι, ἢ καϱτεϱῶς γε ϕέϱοντας ἐν τῇ ἡμέϱᾳ τῆς αὐτοῦ δικαιοκϱισίας, ἢ τῆς ὑϖομονῆς ἀξιῶσαι μισθόν.

Τέλος τῆς ἀξιομνημονεύτου ἱστοϱίας κυϱ Ἰωάννου τοῦ Καμενιάτου τῆς Κυβουκλησίου τῆς ἁγιωτάτης Μητϱοϖόλεως Θεσσαλονίκης, ὃν ὀφείλει ϖᾶς τις, μάλιστα δὲ Θεσσαλονικεύς, ἐϖισταμένως καὶ ϖοικίλως διελθεῖν, ὡς ϖάντα ὅσα ϖέ γε εἰς ψυχικὴν ἦσαν ὠφέλειαν, ἀεί τι καὶ λυσιτελίζοντα.

IN

IN SEQUENTEM DEMETRII CYDONII MONODIAM

Edit. Paris. pag. 384.

PRÆFATIO.

QUAMDIU in Theſſalonicæ rebus verſamur, ejuſque priore excidio, Leone Baſilii filio Imperatore (cujus & opera inſtaurata prope ejus Urbis omnis illa ruina ac deſolatio eſt) priuſquam manum e tabula, libuit in anteceſſum funeſtius aliud hic ejus repræſentare excidium, quo non hoſtium graſſatione, ſed civium tumultu immane quantum fædata civitas eſt & deſolata, ſibique ipſa vires ademit, & ut facile poſt nodum Turcis præda cederet, momentum dedit, Urbique Auguſtæ ac Byzantio, per eas ipſas civiles diſcordias ac factiones, eo fato præiret. Auctor mihi hic Demetrius Cydonius ipſe Theſſalonicenſis, inter ſuos plurimum ſchiſmaticos, nec levibus erroribus Palamitarum nube involutos, ipſis dementatis Eccleſiarum Principibus, Aulaque fere in eorum adducta ſententiam. Catholiciſſimus, Latiniſque addictiſſimus, nec minus ſuis devotus, ſtudenſque Græciæ jam dejectæ, qua via liceret, revocandis rebus; quod hoc uno præſtari poſſe ac ſperari, acri ſane Vir judicio exiſtimavit, ſi ſopito ſequioris ævi diſſidio, priſtinaque reducta Chriſtianitatis ac Eccleſiæ facie, Novæ Romæ cum Seniori, Filiæ cum Matre, & a qua Filiæ omnis dignitas, conveniret. Ejus hoc argumento Orationem deliberativam, de Latinorum corrogando auxilio, alteramque de non reddenda Callipoli, ab anno jam 1648. typis vulgaſſe memini, quibus præiret Theodori Deſpotæ Palæologi in Purpura nati Ἐπιτάφιος, *aureo mellitoque Manuelis item Palæologi Imperatoris ipſius fratris, ore, illi in Peloponneſo dictus, ubi is cum imperio diu præfuerat, diemque obierat; triumque faſciculum haud ſpernendum, nec Regiis auribus ac animadverſione prorſus indignum, Chriſtianiſſimo Francorum Regi Ludovico XIV. ſemper Auguſto, annis minori, ſed tota jam indole ac ſpiritibus Magno, non ingratum munus obtuliſſe. In quo mihi ipſe placeo, nec tam mihi, quam patriæ ac Galliæ orbique ipſi Chriſtiano, gratulor, quod tam verus, quam bonus Vates fui: & quam in Palæologis* Φιλαδελφίαν, *quod laudatum par Fratrum & Amicorum, ſuſpexi, amavi, colui, orbi exhibui, in Chriſtianiſſimo Principe, Fratreque Unico, Gente Borbonia, invictiſſimi æque ac juſtiſſimi piiſſimique Ludovici XIII. inclyta ſobole, feliciori omine mihi ipſe jam tum auguratus ſum, votiſque expetii. Et vero donavit, Fraternæ illius Charitatis Auctor, ac concordiæ Arbiter Chriſtus, per quam tot annis Gallorum Gentem, ſocioſque omnes beavit, ac in ævum longinquum beet; hoſteſque (quod dudum facit) numquam non dejiciat ac percellat, aut etiam virtutum illecebra omnique clementia, majori victoria Amoris, ipſos quoque Vero SOL Imundo, ſocios amicoſque deliniat, trahat, ſubjiciat. Tabellam huic oppoſitam exhibet, Demetrii Cydonii hæc* Μονῳδία. *Graphice in ea deſcripta civium diſcordiæ mala: quid ſibi pariat, ipſa ſibi mucronem adigens Civitas, ac in ſe verſa Reſp. flammamque ſibi ſubjiciens, ne cui tandem ullo umquam colore furor tantus obrepat, invidoque dæmoni ea molitione funeſtum plane organum pareat, ac vel fumum patriæ civibuſque aſpergat, ne tanta dicam hiſque Theſſalonicenſibus affinia pariaque incendia. Reliqua ad Imperii Byzantini interitum, ejuſque ipſam poſtremam labem ac occaſum miniſtrabunt, ipſa Cydonii, aliorumque eius circiter ævi, pauloque ſupparium e Regia ipſa, aliiſque Chriſtiani orbis Bibliothecis, Epiſtolæ ac Opuſcula, poſt Leonis Diaconi & Michaelis Pſelli (altero hic ſtatim volumine) Hiſtoriarum illuſtria a me data* συντάγματα: *ſive mihi ipſi vita comes fuerit, ſive cui per Providentiam deſtinatum erit, lampade tradita. Theſſalonicenſem hunc tumultum perſtrinxit Cantacuzenus l. 3. c. 94. an ſincera ſatis Hiſtorici fides, nec ſuæ ipſe cauſæ favens, aliorum judicium eſto.*

Edit. Paris. pag. 385.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΔΩΝΙΟΥ

ΜΟΝΩΔΙΑ*

*Tropice complevit. Lamentatio.

ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗι ΠΕΣΟΥΣΙ.

DEMETRII CYDONII

OCCISORUM THESSALONICÆ MONODIA.

I. VIRI, quotquot propinquorum ac gentilium vestrorum effugistis manus, mecum ipse undequaque considerans, quo nomine vocanda sit civitas, in qua nobis mala hæc evenerunt, invenire non possum. Sane quidem Civitatis Urbisque ambitus est; in ea autem qui sedes habeant de civibus tropæum erexisse, & corporibus municipium vacuarum esse, eos, qui evasere, Stygemque pariter & Cocito atque Barbaris deteriorem ipsam nuncupare cogit.

II. O tempus in lucem trahens omnia, atque omnia tegens! O calamitas, quicquid usquam Historiarum monumentis proditum est, quicquid Poetarum fabulis celebratum, obscuro damnans! O rumor, o fama, omnium qui narrationem instituant, omniumque funestos casus tragice deplorantium ora silere necessario præstans! Laudemusne regionis incolas? At, in ea & sicarios videmus; amarulentoque homines animo ac ingenio, hic adversus eam pugnam commiserunt. Dirisne devoveamus, Urbemque impuram ac scelestissimam dicamus? Enimvero, eorum qui ceciderunt virtus, omni eam virtute, faustisque dignam ominibus, ostendit. Quisnam igitur Urbis claritati invidit? Quis eam sibi in finem usque ab omnibus servare non sivit? Quis præter sapientiam, etiam humanitatis laude eam splendere non dimisit? Quis iis, quæ secuta sunt, priora confudit? Quæ enim scelestissimos ausus hos & miserabilem diem antecessere, quis tanta eloquentiæ vi cunctis eminet, ut assequi verbis sufficiat? Magnitudo tanta, ut ea cum maximis Urbibus componi merito possit. Loci situs pulcherrimus simul & salubertimus. Fructuum proventus, qui & Ægypti feracitatem vincat. Templa ac sacræ Ædes, tanta magnitudine sicque numerosæ, ut nullo usquam loco, in tantas aut majores plurefve incidere liceat. Forum omni ex terra venientes suscipiens, ac qui convenissent ubi terrarum essent ambigere cogens: sic idem erat in ea degere, ac cunctis simul terris præsentia adesse. Multi sunt qui portus laudavere; Thessalonicensium autem omnium merito exemplar evicit esse, idem ipse & Urbis, & portus vicem gerens, cujus munere Urbs non ad mare desinat, sed ad Urbem alteram. Sic & præ Babylone augustior septus: cumque omnium, quos noverimus, portus sit maximus, maximam securitatem præbet, Urbemque quasi brachiis abstringens, ulnisque fovens, ei velut coalescere eniti videtur. Urbis omnis species cujus non animi dolorem sedarit? Quem ægro corpore non sanum reddiderit? Cui extraneo non & patriæ domusque oblivionem fecerit?

Thessalonicæ terrena felicitas.

pag. 386.

Portus præstantia.

III. At enim Urbis pietatem, ac erga Deum cultum, melius quispiam silen-

Pietas in Deum & religio.

Α α'. ΑΝΔΡΕΣ, ὅσοι τῶν συγγενῶν ἡμετέρων χεῖρας, ἐγὼ μὲν οὐδ' ὅτι χρὴ καλεῖν τὴν πόλιν ἔχω, ἣν ἐν τούτοις πεπόνθαμεν, δύναμαι σκοπούμενος πανταχόθεν ἐμαυτῷ. ὁ μὲν γὰρ περίβολος πόλεως· τὸ δ' ἐν αὐτῷ οἰκεῖν ἔφασαν ἀπὸ τῶν πολιτῶν τὰς οἰκήσεις, ἐκλελοιπέναι σωμάτων τὸ ἄστυ, ὑπὸ Στυγὸς καὶ Κωκυτοῦ καὶ Βαρβάρων χείρας τὰς ἐκφυγόντας ἀναγκάζει τοῦτο καλεῖν.

Β'. Ὦ πάντα μὲν φαίνων, πάντα δὲ κρύπτων χρόνος, ᾧ πάσας μὲν συγγράφω, πάσας δὲ ποιῆσαι ἀποκρύψασα συμφορά· ὦ πάντας μὲν δικημένους, πάντας δὲ μοιρηδονοῦντας στενάξαι ἀναγκάζουσα φήμη· πότερον ἐπαινῶμέν σε τοὺς οἰκεῖν λαχόντας ἢ χώραν; ἀλλ' αὖ καὶ τὰς φορείας ὁρῶμεν, καὶ οἱ τῇ φύσει πικρῶς ἔχοντες, ἐκπαγῆναι τὴν πρὸς αὐτὸν πεπολεμήκασι πόλεμον. ἀλλὰ καταρώμεθα καὶ μιαρὰν καλῶμεν ἢ πόλιν; ἀλλ' ἐκτὸς πεσόντων ἀρετή, πάσης ἀριδήλως τι καὶ δίκης ἀξίαν αὐτὸν ἀπεφήνει. τίς ἄρα τῇ τῆς πόλεως ἐβάσκηνε δόξῃ; τίς ταύτῃ αὐτὴν φυλάττεσθαι παρὰ πάντων ὑπεχώρησε δίκαιος; τίς μὲν πρὸς τὴν σοφίαν, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν ταύτῃ ἀφῆκε φιλοτιμεῖσθαι; τίς τοῖς ὀστέροις συνέσχε τὰ πρότερα. τὰ μὲν γὰρ πρὸ τῶν τολμημάτων τούτων καὶ τῆς χειρίας ἡμέρας, τίς ὅταν λόγοις πάντας νικῶν, ὅσις ἂν οἷός τ' ἐγένετο δικημένους ἐφικέσθαι μεγέθους μέν, ὡς ἐξεῖναι ταῖς μεγίσταις αὐτὸν παραβάλλειν· θέσιν δὲ τῶν καλλίστην ἅμα καὶ ὀγδοηκοντάπηχυ· καρπῶν τε φορὰν, καὶ ἃ τῆς Αἰγύπτου τόκον νικῶσαν, νεὼς δὲ καὶ ἱερὰ, ὧν ἁπανταχοῦ κάλλιστά τε καὶ ἁγιώτατα, τοσαῦτα καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλῆθος, ὡς ἂν εἶναι τούτων ἄλλοθι τοσούτοις, ὅτι μείζοσιν ὅτι πλείοσιν ἐντυχεῖν. ἀγορά τε πᾶς ἐξ ἁπάσης γῆς ὑποδεχομένη, καὶ τοὺς σωθέντας, εὖ γῆς ὅπου ἀπορῶν ἀναγκαζουσα. οὕτω ταυτὸν ὧν ἑκάστῳ τι οἰκεῖν, καὶ πᾶσαις ἅμα παρεῖναι. λιμένας δὲ πολλοὶ μὲν ἐπῄνεσαν· ὁ δ' ἐνταῦθα, πάντων ἂν δικαίως ἐξέλκυσεν εἶναι παράδειγμα, ὃ αὐτὸς ἀντὶ πόλεώς τε ὢν καὶ λιμένος, καὶ τὴν πόλιν οὐκ εἰς τὴν θάλατταν λήγουσαν περιχώμασι, ἀλλ' εἰς πόλιν ἑτέραν. οὕτω συμπέπτωκεν καὶ τῶν Βαβυλῶνος ὑπερεῖχεν περιβόλων. μέγιστος δὲ ὧν ὧν ἴσμεν λιμένων, μεγίστην παρέχεται τὴν ἀσφάλειαν, καὶ τὴν πόλιν οἷον ἐκ ἀγκάλαις περιλαμβάνων, συμφῦσαι δοκεῖ σφίσιν αὐτῇ. τὸ δὲ ὅλον χῆμα τῆς πόλεως τίνος μὲν οὐκ ἂν ἐκοίμισε λύπης; τίνα δὲ οὐκ ἂν νοσοῦντα ἀνώρθωσε; τίνα δὲ οὐκ ἂν ξένον ἔντιμον καὶ τῆς οἰκείας ἐπιλαθέσθαι;

Γ'. Ἀλλὰ μὴν τὴν γε τῆς πόλεως εὐσέβειαν, καὶ τὴν περὶ τὸν Θεὸν θεραπείαν, βέλτιον ἂν τις

σιωπῶν ἢ φθεγγόμενος ἐδείξατο τοῖς ἀκούσιν. ἐκεῖ δὲ τάχιστοι μὲν οὐκ εἰσὶ καιροὶ τοῖς δέεσθαι βουλομένοις, ἀλλὰ τῶν ἱερῶν, καὶ νύκτωρ καὶ μεθημέραι ἀνεῳγμένων, ἔξεστι πληροῦν τὰς εὐχὰς καὶ θαῤῥεῖν περὶ ὧν τις δεησόμενος ἥξει. ἥ τε λοιπὴ περὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτιμία τε καὶ σπουδὴ, ἀναθημάτων κάλλη καὶ πλῆθος προσόδων, καὶ παννυχίδων κάλλη καὶ πλῆθος προσόδων, καὶ παννυχίδων συνέχεια, καὶ αἱ τῶν ᾠδῶν ἅρμονίαι, καὶ ἡ ἐξ ἁπάντων ὥσπερ ἐν μουσικῇ ὁμολογίᾳ καὶ τάξις, ταῦτα δὴ βέλτιον παρόντα ὁρᾶν, καὶ πειρᾶσθαι καταμανθάνειν γινόμενα. καὶ μοὶ καὶ μισθὸν αὐτοῖς ἄν τις φαῦλον ἡ δυσβούλως ὁρῶμεν· ἀλλ' ὃν ἂν τις αὐτῷ τε ἢ φίλοις συνοίσειν ἡγήσαιτο· πολιορκιῶν τε λύσεις, καὶ λιμῶν βοηθείας, καὶ νοσημάτων δὲ θεραπείας ἐπιδημούντων· σφαγάς τε βασιλέων αὐτοῖς στρατόπεδον ἐπιστάντων· καὶ χρησμὸς εἰς τὸ μέλλον, Μόνῳ ἀνάλωτον ἐν τῇ κοινῇ περισωθήσεσθαι συμφορᾷ. συμπρᾶξαι δὲ πρὸς τὰς τοιαύτας χρείας αὐτῇ, καὶ ὁ πᾶσαν μὲν τὴν οἰκουμένην, πᾶσαν δὲ ἢ δοίκητον τῷ θαύματι καταχών, ὃς ἐν μέσῃ τῇ πόλει κείμενος, καὶ πρὸς αὐτὸν τὰ πανταχόθεν ἄκρα συνάγων, τῇ τε πόλει σωτὴρ ἀγαλλομένῃ τε τοῖς πολίταις καὶ φρικτὸς τὰ πρὸς Θεόν. καὶ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ Βασιλέως μὲν ἡμέρως τῇ πολιτείᾳ καθίστησι, τά τε ἄλλα καὶ τὰ τῶν φόρων ἀνίεντας τῇ πόλει, ἴν' τι τοῖς πρὸς τὸν ἔξω πολέμοις αὐτὸς στρατηγῶν, ἐν φοβεροῖς τοῖς πλησιάζουσι καθιστὰς κεῖσθαι ὅπλα καὶ ἡ πόλεως. οὕτως ἂν εἴποι τις ἵστασθαι κοινὸν ἡ πόλιν δίκης παράδειγμα.

δ'. Ῥητόρων δὲ καὶ Φιλοσόφων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπὶ τοῖς λόγοις, πῶ τις ἂν ἢ πλείους ἢ καλλίους ἴδοι χορούς; ἀλλ' ἐνταῦθα πάντες συγχωροῦσι τῇ πόλει, καὶ διατείβειν καλοῦσι κοινῇ, πάντων παρὰ τὰς ἐνταῦθα μούσας ἐπειγομένων. ἀλλὰ μοὶ τοῦτό γε μόνον οὐκ ἔστι εἰπεῖν, ὡς τῶν μὲν αὐτῇ συμβέβηκε προσῆναι τῷ λόγῳ, δι' ὃ δ' ὅτι μὴ τῷ ἀγνοουμένων ἐπάγεται· ἀλλὰ ἡ ἅπασα δὴ χρόνου Ἑλικὼν ἐν ἡ πόλις, καὶ ἐνίκησεν ἐνταῦθα τὰ τῶν μουσῶν δι' αἰῶνος ἀκμάζειν, ὥσπερ φασὶ ἡ ἔθλω οἱ ποιηταί. ὅτως Ἀθήνησιν ἄν τις εἴποι μὴ Δημοσθένης καὶ Πλάτωνος διατείβειν, αὐτόθι γενόμενος.

ε'. Ἀλλ' ἅπαντα ταῦτα, ἡμέρα δὲ μία συνέχει, καὶ ἡ τῆς πόλεως ἀφείλετο στέφανον καὶ τοῖς κοινῇ ἁρμόσασα, ὥσπερ τὰς ὑφάλους ὑποπτεύειν ἐποίησε πάντας. ὃ πόθεν μὲν εἰς τὸν κόσμον εἰς εἰσῆλθε· ὑπόθεν δὲ εἰσιόντα φασί. πόθεν δὲ οἱ τοῖς αὐτοῖς κατοικοῦντες, καὶ καὶ ταῦτα λυσιτελήσειν ἀλλήλοις νομίζοντες, γεύονται μὲν φιλοτεκνοῦντες ἀλλήλων, αἵματι δὲ συγγενῶν τοῖς πατρίδα μιαίνειν, ᾧ ἔδει καὶ ὑπὲρ τῶν γονέων αὐτοῖς, εἴ γ' ἐσωφρόνουν ὑπάρχειν. οἱ μὲν ἐμαίνοντο, καὶ Βασιλέως προσεκύνουν, ὧδέ πῃ τῷ δημοσίᾳ τυραννούντων ἀμείνους. καὶ γῆ, ἐνομίζετο μὲν ἡμετέρα, ὑπὸ δὲ τῶν δυναμένων ἐγεωργεῖτο. ἐκέκλειστο δὲ ἡ θάλασσα, ταῖς πόλεσιν οὕτω μέσαις ἐοικυῖα ἀναπεπτῶσαι, εἰ μὴ τῆς ἐλευθερίας παντάπασιν ἐπιλάθοιντο. οὓς δὲ δυσχεραίνειν ἔδει, ὡς σφίσι τῆς ἀρχῆς περιεκπεπτωμένης, ἐγέλων, ὥσπερ προσθέντες, τοῖς οὖσι. τὸ δὲ φάρμακον τῶν κακῶν, μισῆσαι μόνον τὰ πάθη τοῖς ὅτι παῦ' ἐγένετο θύειν

Appendic. ad Continuat.

tio, quam ſermone ac eloquio auditoribus inſinuaverit. Nulla ibi ſtata tempora, iis qui velint precatione defungi, ſed & nocte atque interdiu reſeratis ſacris Ædibus, preces implere licet, ac confidere de quibus quis oraturus venit. Reliqua item in ejuſmodi magnificentia atque opera, pulchra donaria, proventuum multitudo, juges nocturnæ vigiliæ, cantorum illecebræ, ac per omnia velut in muſica concentus ordoque, hæc, inquam, præſtat, qui ſit præſens, videre, ac conari rerum ipſa exhibitione condiſcere. Atqui nec ſpernendam pietatis mercedem civitati videmus acceſſiſſe, ac quam ſibi quis merito compreceturi, illiſque quos neceſſarios habeat; ſolutas obſidiones, famis ſolatia, adventantium depulſos morbos, Regum neces inſtructis copiis adorientium; in futurum oracula, *Unam fore, quæ in communi clade ac vaſtitate incolumis ſerveturi*. Conſert vero ejuſmodi quoque uſibus, qui & univerſum orbem habitabilem univerſumque inhabitabilem miraculo tenet, in media Urbe ſitus, atque ad ſe undequaque extrema cogens, tum ipſe Urbi ſervator, tum civibus conciliator atque ad Deum interceſſor. Neque id ſolum, ſed & qui Imperatores placidos civitati reddat, cum in reliquis, tum ut oppidanis remittant tributa; inque externis ac Barbarorum belliſ ipſe Ducem agat, tremendumque majoribus longe copiis ut adverſus civitatem arma moveant, efficiat. Sic nimirum extare Urbem commune pietatis exemplar quis dixerit.

Hæc præcipue in Vita Demetrii fuſe digeſta; quæ & ornamento eſſent ad Mauritii & citeri tempora, ac Illyrici bella; poſſemque repræſentare. Demetrium, ac ejus ſacra Ædes.

IV. Oratorum porro & Philoſophorum, aliorumque litteratorum, ubi quis aut plures, aut præſtantiores choros perſpiciat? Quin plane hic omnes primas dant civitati, ac commune gymnaſium vocitant ac ſcholam, cunctis ad Muſas in ea enixe contendentibus. Enimvero illud certe unum haud licet dicere, Id nunc quidem Urbi contigiſſe, ut litterarum ac eruditionis primatum teneret, fuiſſe vero cum in eorum qui ignorantia laborant claſſe locanda eſſet: ſecus plane, nullum non tempus fuit, in quo non eſſet Elicorum Urbs, Muſarumque hic in ævum ſtudia, clara vigerent victoria, veluti pubem dicunt Poetæ. Sic Athenis quiſpiam dixerit, cum Demoſthene ac Platone verſari, ludumque terere, cui hic verſari contigerit.

Eloquentiæ ac litterarum ſtudia. *Edit. Pariſ. pag. 318.*

V. Enimvero cuncta hæc dies una confudit, atque Urbi coronam detraxit; ac quam deperirent omnes, haud ſecus ac ſcopulos ſub aquis latentes omnium animis ſuſpectam reddidit. O unde contentio atque iis in mundum ingreſſum habuit? O unde ſeditio miſcens omnia impudenter obrepſit? Unde vero ut una in ea nacti ſedes, non & eadem in rem mutuo rati conducere, alii aliorum contentionis ardore deguſtarint carnes, affiniumque ac propinquorum cruoribus patriam fœdarint, quam & potiore parentibus loco iis fore par erat, ſi ſanæ mentis ſcintillam ullam retinerent? Il vero furiis agitari, Regeſque adorare ac Imperatores, qui publicis nihil Tyrannis meliores eſſent. Terra porro ac regio noſtra habebatur, ſed potentiorum vis ac injuria ea fruebatur. Mare occluſum erat, ut bibuſque ita ſolum reſpirare licebat, ſi libertatis prorſus oblitæ eſſent. Quos vero par erat indigne ferre, ut quibus putaretur imperium, ſi rem riſu excipiebant, ac ſi rebus hinc acceſſio foret. Malorum porro remedium erat iis ſolum nun-

Civitatis tumultuantis ſpecies.

Humanum adipem in cibum uſurpatum Catacus. docet l. 1. c. 94.

Jonam Patrologiæ inauis, cui hæc militabant,

tlare dira, qui ipso eorum eventu, vidimas faciebant. Quotquot autem ex præsentibus, quo tandem res civitatibus evasuræ esset, augurabantur, quærebant cui pereuntium curæ esset. Ac occurrebat, qui Hercule fortior, Peleo cautior, majori Themistocle vi ingenii esset; ac qui ipse erga subditos Cyri animum indolemque referret. At, dura res Legislator animis quietem agere nesciis; ejusque molestæ ferebant imperium, qui ipsi sibi malorum conscii essent. Ea causa fuit cur viri cati ac cordati Arcem occuparint, quasi ad saniorem mentem, ea emotam plem vi redacturi essent. Adsunt Legati ad Imperatoris filium, virum modestum, mitem, prudentem, rogantes mitti milites qui Urbem

Edit. Paris. pag. 388. compescant in sese furentem, eique servaturi res, qui ipse incolumes præstare posset. Erat tunc tantisper Fortunæ quiescendum, nec inhibendi milites, qui libertatem allaturi essent. Nunc sane pro luctu ac gemitu, in tripudio atque epulis nobis civitas esset. Nunc plane cives nostri choros ducerent, ac inimici præsentis nostræ fortunæ participes essent. Vigeret justitia inter homines, Aureumque genus in nobis superstes esset. Nunc vero, o quomodo quæ recte consiliis initis deliberata essent, laedens Fortuna everrit! Hi nempe urgebant, illi e sublimi stabant: jamque vexilla ante portas explicata erant, cum invidus quidam dæmon omnes subiit, qui pari illi ingenio essent; quique plebem pridem sanguinis sitibundam, ut eo exsaciaretur scelestissimis concionibus incitabant. Ea porro sic movebatur, uti mare dixit Homerus, cum contrariis ventis quatitur. Nempe jam rationi aliquid conjunctum erat, sed quisque obvius cadebat. Per subitrata cadavera itum ad Magistratus. Illi dissipati, ingruentes quidem excipere, seque tueri optabant; his enimvero intrinsecus a tergo pugna altera occurrebat. Quamobrem non jam erat quo facies verterent. Tunc nimirum igne portis admoto, fumus, eos qui extrinsecus urgerent, progredi inhibebat, quasi iis comprehensis, quibus ipsi supperias ibant. Qui intus erant, scariis ac maleficis portas aperiunt. Illi in Urbem effusi, quibus gestarent, omnem ipsi vastitatem inducunt. Miles, armis nudabatur; trahebatur a vili vulgo, qui multa multis præcipere solitus erat. Servus herum nesciebat: ac quem is prius jure increpabat, tunc sibi pœnas eum dare poscebat. Armorum opumque servi ac inopes facti compotes, quibus illa prius competebant, mancipiorum sorte ac fortuna habebant, compactosque in carcerem, nec lucis radiis frui sinebant. In ædes cursitabant, omnesque civitates desertorum more eruebant. Cui lacrymæ oborta essent, impiorum confestim gladiis contrucidabatur. O civitatem, quæ ex una, mulcæ, contrariissimisque studiis atque animis exaseris! O Rempublicam quovis pelago infidam magis! O cives nihil majori fide, quam qui natura Barbari omnique indole! Marini quidam plane prædones in continente; quin his quoque studiis deteriores. Illi namque quos bonis spoliarint, haud etiam vitam quoque eis ademerint; hi vero queis domi repositum ut præsidio militique sufficerent, bos repente velut immisso fulmine, emendicandum a se amandant. Quodque adeo omnem sceleris immanitatem vincit, a suis quoque ejicientes, indigne ferunt; si cui vita residua sit, cum reliquis meminisse saltem calamitatis licuerit.

pag. 389.

Α ἀεί. ὅσοι δ' ἐν τῇ παρόντι, οἱ τὰ μάλιστα τὰ κατὰ τοῖς πάλαι ἐμαντεύοντο, ἐζήτουν ᾗ τὴν ἀπολλυμένην πόλιν· καὶ ἦσαν, Ἡρακλῆς μὲν ἀνδρικώτερος, σοφρονέστερος δὲ Πηλεύς, Θεμιστοκλῆς δὲ συνετώτερος· τῷ Κύρῳ δὲ καὶ αὐτὸς πρὸς τοὺς ἀρχομένους μεμιγμένος. ἀλλὰ πικρὸς νομοθέτης, τοῖς ἀτυχοῦσι σὺν ἀγνοίᾳ, καὶ ἀρχὴν ἐδυσχέραινε τὴν ἐκείνου, οἱ σφίσι τὰ αὐτοῖς πατρῷα συνιδόντες· καὶ διὰ τοῦτο ἀσφαλὲς τὸ δὲ παρὰ τῶν κρειττόνων ἔχοντας καταλαμβάνειν, ὡς βίᾳ δ' ἀφελομένοις δύσκολον διαπαθεῖν. καὶ παρὰ δ' παῖδα τὸν Βασιλέως τὸν σώφρονα καὶ πρᾶον δ' ὀργὴν μὲν βραχὺ ἔχοντα, ἀξιοῦντες στρατόπεδα πέμπεσθαι, καὶ δ' μὴ πάλιν ἰσχύειν καθ' ἑαυτὸν μαίνεσθαι, φυλάξαι, δι' ἃ πράγματα, τὸν στάσιν ἄνευ δυνάμεως. ἰδεῖν τοὺς μικρὸν κεκτῆσθαι δ' τύχῃ, καὶ στρατιώτας ἀλλοδαπὰς κομίζοντας μὲν κακὸν σαφῶς· νικᾶν δὲ, ἀντὶ δ' σώζειν, σε ἀσφαλὲς ἡμῖν δ' πόλει. νικᾶν δὲ, ἐχόντων μὲν ἡμῶν οἱ πολῖται, οἱ δ' ἐχθροὶ δ' παρόντας μετελαμβάνοι τύχη. δίκη δ' ἂν ἐγένετο μὴ ἀνδράσιν, καὶ τὰ δ' χρυσᾶ χεῖρες ἂν ἡμῖν σῴζειν. νικᾶν δ' ὧ πᾶς τὰ καλῶς βεβιωκόσιν, καὶ τύχῃ παίζουσα κερτόμει. οἱ μὲν, ἐπιτυχόντα, οἱ δ' ἐσφαλμένοι· καὶ δ' ἀμείνων ἦδε πρὸ δ' πυλῶν φαινομένων, δώμων τὸν φθονερὸν ὑπὲρ τὰς πάντας ἐπιόντας αὐτῷ· καὶ δ' δῆμος αἰτίαις πάλαι διαφθορὰς, ἐπὶ κόρῳ δ' προφορᾶς παρακάλων δημηγορίαις. οἱ δ' ἐπιπολῆς, οἷον Ὅμηρος ἔρη δ' θάλατταν ὑπ' ἐναντίων πνευμάτων ἐλαυνομένην· καὶ λοιπὸν οὐδὲν ᾧ σὺν νόμῳ ἀλλ' ἐπαντλούμενόν δ' πρὸ ψυχῶν· διὰ δὲ δ' ταραχὴ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἦσαν. οἱ δὲ ἐγκαθεδρασάμενοι, δι' χάδαι μὲν τοὺς ἐπιόντας, καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἀμύνειν ἐβούλευσε· ἕτερος δὲ πόλεμος ἐνδοθεν καὶ τοῦτο ἀπίστως· ὃν οὐκ ἦν λοιπὸν ὅποι τὰ πρόσωπα βλέψαι. τοτὲ δὲ πῦρ μὲν ταῖς πύλαις προσῆγεν, καὶ ὁ καπνὸς, τοὺς μὲν ἔξωθεν ἐπεγομένους, ὀργὰς δ' πρόσω· ὡς ἂν οἷς ἐβούλετο βαδίζειν, εἰλημμένων. οἱ δ' ἐνδοθεν λύοντο τὰς πύλας τοῖς ἀνδραποδώδεσι· οἱ δ' εἰσρυέντες, πᾶσαν ἀνάστασιν πολίταις οἷς ἔδρασαν, ἀπέφηναν. ἐγυμνοῦτο μὲν τῶν ὅπλων ὁ στρατιώτης, ἐλύετο δὲ ὑπὸ τῶν τυχόντων ὁ πολλὰ δὴ πολλοῖς εἰωθὼς ἐπιτάττειν. δοῦλος δὲ Β τῶν δεσπότην ἠγνόει, ὃν πρότερον ἐπιτιμᾶν δίκαιος, τότε δίκην ἐξιὼν λαμβάνειν. ὅπλων δὲ καὶ χρημάτων, οἱ δοῦλοι καὶ πένητες κύριοι καθίσταντο, τοῖς πρὶν αὐτὰ κεκτημένοις, τὴν τῆς ἐνδραποδίσεως ἐπιφορὰν ἐπόμενον τύχῃ, καὶ δύσκλειαν ἔργων, μὴ δὲ τῶν πρίν ἀπολαῦσαι αὐτοὺς συγχωρούσης, δρόμος ἐπὶ τὰς οἰκίας, καὶ πάσας ὥσπερ ἐρημίας διέκλασε πόλεις. ὁ δὲ ἅρπαγας, αὐτῷ παρὰ τ' ἀσεβῶν ἀπεσφάττετο. ὦ πόλεως, αὐτὴ μιᾶς, πολλῶν, καὶ πάντων ἐναντιωτάτων γεγενημένης. ὦ τῆς λιτείας, θαλάττης πάσης ἀπιστοτέρας· ὦ πολλῶν, ἐδεῖν τι τῶν φύσει βαρβάρων * ἀπιστοτέρων, καταπροττίσαι τινες ἀνίκητος ἐκ πείρας· μᾶλλον δὲ Ε τι τούτων, καὶ χείρων. οἱ μὲν γὰρ τῶν ἄντων γεωστατῆς, οὐ καὶ τὸ ζῆν προσαρέλοντο· ὅτοι δὲ, τὴν μὲν οἰκοθεν στρατιωτικὴν τροφεῖα δυσμένειαν, ὡς ξαίνης ὥσπερ σκληρᾶς χαυνεχθέντες, ἀποκτεῖναι πᾶσι προσαπώσονται, ὃ δ' ὑπερβολὴ, ὅτι καὶ τῶν ὄντως ἐκβαλόντες ἀχαριστῆσαι, εἰ ζῶντι μνησθῆναι τῶν ἄλλων ἐξέσται μεμισθῶσθαι τῆς συμφορᾶς.

ϛ'. Ω λογισμῶ πεπλανημένε. ὦ πάντα ἀλλ' ἀγίας ἐχούσης. οἱ μὲν, ἐπὶ τὰς τῷ δικαίῳ πόνους, καὶ τὸ πυρὸς ὀξύτερον ἐπεπτώκεσαν. Θαρρεῖν δὲ εἶχεν οὐδένα, οὐ γέροντα κοσμούμενον, οὐ μεγάλα δὲ καὶ πολλὰ λελειτουργηκώς· οὐ πᾶσιν ἑαυτὸν ἐναρμόσαν παραχέοντα. ἀλλ' ἄνωθεν θανάτου κατὰ πάντων ἐφειμένου ἅπαν ἕρπον τὰς Ἐρινῦς ἐκείνας ἐπιόσας ὁρῶντες, οἱ μὲν καὶ μόλις τινὰ ὄψιν ἐκ ἐσχηκότες, οἱ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ὑπὸ τὰς τῶν γειτόνων ἐνύπτιον κλίνας. οἱ δ' ὑπερῷα φρίττα· οἱ δὲ, τῷ βυθῷ ἐχώρουν, ὡδὲ τὸν τόπον δειλοτέρου φαντασιοῦσθαί τι τοῦ δίκης. οὐτι δ' οἱ δυσχεραίνοντες τῷ μὴ πάλαι τεθνάναι, τὰς θήκας ἀνορύττοντες, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑπιόντες, ἔτι σπαράττοις, καὶ μηδ' ἂν τις προσεγγίσειε ἀκαπνεῖν συγχωροῦντας, ὡδ' αὐτοὺς τοὺς τυμβορύχους ἐκείνους οἷοί τε ἐγένοντο φθάσαι. βοὴ δ' ἐπὶ τὰς οἰκίας, καὶ ὁ σκάπτων χθὲς ἐβοᾶλῶ, σήμερον κατασκάπτων τὴν πόλιν ἐπλάττει· καὶ πολιτεὺς τὸ δίκτυον, ᾧ θρασεῖα τὴν δίψαν, καὶ ῥᾴων. κύπος δὲ ἐξ ἑωθινοῦ, κατακτίπτοντα πόρρωθεν ἐδήλου τὰ τείχη, καὶ γυναικὸς καὶ παίδων αὐτῷ καταχωννυμένων. τοῖς δὲ περιγινομένοις ἀλγεινότερον τὸ ἀφυγεῖν, εἰδόσιν ὡς ἀκηδίαιρα αὐτοῖς ἑτοιμάζοιμεν καὶ σωτηρία· ἤγοντο γὰρ πρὸς δόλπρας ἀνάγκας, τοὺς Κροίσου θησαυροὺς ἀπαιτοῦμενοι. καί τις ἐξ ὥρᾳ, τὸν ἅπαντα δὴ χρόνον ὀφθαλμοῖς ἀνδρῶν ἐξῃρημένα, ἐν αὐταῖς ταῖς μάστιξιν ἐπελάμπετο γυμνωθεῖσα. ὦ μαστίας. μηδ' ἀνθρώπους καθαρῶς συγχωρήσας καλεῖσθαι τοὺς τοῦτο τετολμηκότας. ὦ οἷα μὲν ἐδράκαμεν, οἷα δὲ ἐπάθομεν.

ζ'. Ἐκείνων ἄρ' ὦν, τοῖς φθάσασιν κακοῖς τοιοῦτον προσεξῃρῆσθαι δυστύχημα· καὶ τοὺς ὑπὲρ τοὺς τῷ πρότερον δεινῶν ὑπερβολὰς λανθάνειν. τίνα δ' ἂν τις κατ' ἀνδρῶν ἅπαν μεγάλων μείζω τιμωρίαν εἰπεῖν ἐσπευσε, εἰρκτῆς καὶ πλιγῶν, καὶ τοῦ δεδεμένους, ἄνανδρον τοῖς κακούργοις, καθεῖσθαι. τίς τοιοῦτον πεπεδῆσθαι ἐκείνους ὁρῶν, ὃν ἂν ἐν ψυχῇ ἐδεμάδα, καὶ λογισμὸν ἔχει, καὶ τοὺς ζόφους ἐν τύχῃ δίλαβεθοὺς, τούτοις ἐν τιμωρίαν ἀρίσατο· ἀλλ' ὃ καὶ τοῖς μιαροῖς ἐκείνοις πᾶσιν ἀπέζεσεν· ἀλλ' εἰ μή τινα τοῖς ποινικοῖς προθεῖσα τραγῳδίαν ἀπάνθρωπον, ὡδὲ ἐνόμιζον ἐξαρκεῖν. ἐξῆγον μὲν δὴ γυμνοὺς ἐς τοὺς χιτωνίσκους, καὶ τοὺς ὑπὲρ τ' ἐλευθερίας αὐτῶν τε καὶ τ' πόλεως πολεμίους ἠγωνισμένους, ἕλκοι ἀπὸ τ' αὐχένων, οἷα τοὺς ἐν ἀνδραπόδων, χοινίσις. ὑπαυδᾶ, δοῦλος μὲν, καὶ δικαίῳ ὧδε. καὶ δὲ φρίμβον, τὸ ἀνδράποδον· καὶ γραπτὸν, ὁ ἀγροῖκος· καὶ τραπεζοῦδαι, ὁ γεωργός· ᾧ δ' ἂν τῷ ὅπλων πολλοὶ συμβόσιμα τὴν πατρίδα ὠφελκότι, ὁ ἄπορος, ἐκ κακούργων καὶ τ' ἀργίας, καὶ πένητος, ὃν γενομένους ὧδε δίζεσθαι τ' σφαγῆν.

η'. Ω πόλεως, ἐν τ' δαίμοσι φθονηροῖς τὰ τειχῶν τε ἐχορέσασα. ὦ τειχῶν, οἷας ἀποθησαυρίσασας ὧδε ἔχειν πύργους. ὦ πτερύβολε, ἀφ' ἧς πολλάκις ἐκ πείσος τριβόμενοι τοὺς ἐχθροὺς, μᾶλλον ἢ πλίνθοις ἔπασθον τῷ ἀττικείων πικρότερα. οἱ μὲν ἀναγαν ἐπὶ τὰ τείχη, τ' τῶν κακούργων ζόφον, δεδεμένους τὰ χεῖρε· οἱ δ' ἀνεῤῥίπτουν τοὺς ψυχὰς, τ' πλάστιγγ' δὲ ἀφοσιοῦσαν ὁρῶντες· καὶ οὐ μὲν ἔπεσον τοῖς ὑπὸ τὸν δῆμον ἐκλελυμένοις· οἱ δὲ χρημάτων ἐμέμελντο, οἱ δ' ἐπαῦδα μόνον τ' μεγαλοψυχίαν ἐτίμησαν· καὶ οἱ μὲν, ὧν αὐ ἔδρα

A VI. O animi rationes ludibrio habitas! O mentis insaniam cuncta agentem, rationisque absentiam! Illi, in justorum labores, ipso igne celerius invadebant. Nemo usquam confidere poterat; non quem generis insulæ ornarent, non qui magna ac clara, nec pauca munera edidisset, non qui se omnibus concionum, placidisque moribus exhibuisset; sed velut omnibus indicta morte, sic irruentium furiarum illarum obtutu tremebant. Quidam nec solum aspectum ferebant; nonnulli sub vicinorum lectulis sibi latebras quærebant; puteos alii subibant; alii apprehensis aris, nec loci religione a se metum depellebant. Nec desunt qui indigne ferentes, quod non pridem vita functi essent, diruptis loculis atque tumulis, ac
B cadavera jubeuntes adhuc tabo fluentia, nec si quis propius accederet vel spiritum ducere sinentia, ne sic quidem sepulchrorum effossores illos vitare potuerint. Per domos clamor audiebatur, ac qui heri conducta obolo opera fodiebat, hodie suffodiendo civitatem eamque eruens dives erat. Cœnaque illi opipara, cui sitim levabant fontes ac frigida. Fragor porro ac pulvis, corruentium procul murorum indicio erant, uxorisque ac liberorum sub iis ruinis obrutorum. Iis autem qui superstites essent, mœrumnosius erat quod evaserant, quos non lateret salutem haud sibi fore periculo tutam: ad alias enim ducebantur angustias, a quibus Crœsi thesauri exigerentur. Nec defuit, ubi & puella, quæ
C in omne tempus virorum inaspecta oculis instituta esset, in ipsis verberibus denudata occideret. O insaniam, quæ nec hominibus liquido vocitari sinat, quibus tanti hæc sceleris præsumpta sint! O quales illis designata facinora, quibus superata cumulis.

VII. Illorum itaque erat superiorum malorum cumulo, tantæ res impietatis adinvenire, secutisque, eorum quæ dira prævissent immanitatem obtegere. Quam quia a viris præstantibus majorem exquisissent pœnam, quam ut carcere tenerentur, virgisque dehonestarentur, ac vincti, maleficorum more sederent? Quis talibus mancipatos videns, non fractus animo ac emollitus, fortunæque vicissitudines reverisus, his pœnæ finem statuisset? Haud
D enimvero impura scelestissimaque capita hæc satis habuere; sed nisi immani quadam tragœdia flagitiis addita, nihil sibi satis esse ducebant. Nempe nudos in indusiis educebant, ac qui sæpius pro illorum ac civitatis libertate perfuncti certamine erant, funibus a cervicibus mancipiorum more trahebant. Hic servus, herum trudebat; mancipium, a quo pretio redemptus erat: rusticus, ductorem exercitus; militem, homo agricola; cujus opibus multi patriam adjutam noverant, egenus onioque maleficus, ducebantque, quo eos loco neces manebant.

VIII. O civitatem, in qua invidis dæmonibus tales sunt editæ choreæ! O muros, quales extinctas susceptilis turres! O muri ambitum, septumque, ex quo illi sæpius fugatis hostibus, acetobora quam pro victorum ratione sustinuere mala! Nempe in muros, vinctis manibus, maleficorum more, nefarii ducebant; mortem jam e vicino venientem cernentes miseri, animis fugitabant: ac illi quidem, metu dissolutos ac collabentes, urgebant; hi pecuniarum meminerant: hic tantum, hic magnificentiæ ratio habita. Ac quidem

Edit Paris. pag. 330.

infausti homines, quibus affecerant beneficiis trahentes submonebant; illi, quibus affecti beneficiis essent, in memoriam revocatis, iras accendebant. Domos, cuneos, specus, tumulos, ac quidquid latebras ministrare poterat, rimabantur: ac qui comprehensi essent, ducebantur; alii videntes, ac velut hostilem urbem fugientes, e muris foras ipsi se præcipites dabant; hoc illis compendio, ut ne maleficorum more perirent. Nam alioqui nec ipsi mortem evadere poterant. Clamor undique ac fletus, eorum qui traherentur, qui fugitarent, qui pedibus obtererentur, qui deprehenderentur, qui jugularentur.

IX. O cui hæc conferenda tragœdia? quibus componenda urbium cladibus? Quinam Poetæ, quæ tantis congruant malis, occinant carmina? O qui omnia lustras, Sol, nec rem ejusmodi umquam adhuc videras, qualem tunc misisti radium, omni amariorem nocte? Viros in turribus trucidabant, malumque civitas partibus dividebat. Ac quidem alii hujus se sceleris ministros exhibebant; alii velut spectaculum nacti, rem delicis ducebant. Alii e superioribus jactabant, alii subjectis mucronibus ex acre rotantes excipiebant: atque hujus quidem allisо capite, illius effuso cerebro, istius diruptо ventre, quæ & nefas videre rimabantur: atque hujus quidem crus amputabant, illius spinam dorsi extrahebant, alterius intestina manibus efferebant. Atque hic quidem e sublimi cadens, cum necdum terram attigisset, in strictos gladios incurrens necl tradebatur; huic, cum necdum cecidisset, ipsa quoque deterius morte erat istiusmodi cernere, inque amicorum corporibus, quæ in præceps actus passurus esset, condiscere. Quod si quis a lapsu semivivus, ut de cætero cruentæ bestiæ parcerent rogasset, is sibi productiorem simul & acerbiorem mortem efficiebat. Ac is quidem qui jam fato functus esset, in neglectis erat; in eos vero qui adhuc palpitarent, nulla non manus insiliebat. Omnes denique modis omnibus sublatum iere. Pluribus autem nec morte depulsa corporibus injuria est; sed quasi cadaveribus hoc invidgrent, quod integra essent, in membra versi, propinquis posiea quæsituris obscura, nullisque certis indiciis notisque conspicua, reddebant. Corpora porro corporibus illidebantur, cerebrumque & cruor & pulvis & intestina & saxa & carnes, & nervi & ligna & corporum membra in unum corruebant.

X. O carnifices magis, quam cives! O impuras animas! o manus impuriores! Qui factum est ut non obstupuerint, manus adversum fratres amicosque armantes, pro quibus certando mors oppetenda fuerat? Quomodo unius casu non repressus illorum impetus? Quomodo non extinctæ iræ alterius occasu? Quomodo non fracti animo tertii conspectu? Sed enixi sunt ut adversus communem naturam invicti perseverarent. O quid hoc appellandum sit! Victoria, an quod omni molestius strage ac clade sit? Fabula, Cadmæa dicetur victoria, mala Lemnia, ac quicquid hactenus calamitatum celebri fama percrebuit. O eadem & sepulchrum simul & patria! O quæ simul edidit ac absorbuit velut in procella maris! O falsi nominis patria, omni quoque Scylla infidior, in eos, quos educavit ac sustulit! O civium cruorem sic injuste in patria effusum! O civitatem omni Styge acerbiorem! O quomodo quæ de aliis pœnas sumere videbatur, ipsa contra,

Edit. Paris. pag. 392.

A σφας, τὰς ἕλκοντας ἀνεμίμνησκον· οἱ δ' ὠργίζοντο, ὧν ὦ πεπόνθεσαν εἰς μνήμην ἰόντες. οἰκίαι δ' ἐρράγησαν, ὑπόνομοι, ἄντρα, τάφοι, πᾶν ὅ, τι κρύπτειν ἠδύνατο· καὶ οἱ μὲν συνηρπάζοντες, ἀπήγοντο, οἱ δ' ἐκείνους ὁρῶντες καὶ φεύγοντες ὡς πολεμίαν ἡ πόλιν, ἔξω σφᾶς αὐτὼς ἐρρίπτουν ἀπὸ τῶν τειχῶν· τοῦτο κερδαίνοντες, ὅσον μὴ τὸν κακύργων τρόπον ἀπολωλέναι. ὡς, τό γε θανεῖν, ὑπ' ἐκείνοις ἴσως ἐφυγών. βοὴ δὲ καὶ δάκρυα πανταχοῦ, τῶν ἑλκομένων, τῶν φευγόντων, τῶν καταμένων, τῶν διερευνωμένων, τῶν σφετερισμένων.

Θ'. Ω ποίᾳ τραγῳδίᾳ ταῦτα χρὴ παραβάλλειν. ποίαις δὲ πόλεων συμφοραῖς; τίνες δὲ ποιηταὶ τοῖς τοσούτοις κακοῖς ἁρμόσειαν ἁρμόσοντα μέλη· ὦ πάντ' B ἐφορῶν ἥλιε, τὸν ἡδίκω ποτ' ἐκεῖνες, οἷον τὸν ἀφῖκας ἀκτῖνα, πάσης ἀνδρειόταν νυκτός. ἀνεῖλον μὲν τοὺς ἄνδρας ἐπὶ τοῖς πύργοις, ἡ δὲ πόλις ἐμερίσατο τὸ κακόν· καὶ οἱ μὲν ἑβδόμους αὐτὼς τῶν μύσους ἐκείνου καθίσαντο· οἱ δ' ὥσπερ θῆρα καταλαβόντες ἐτρύφων. καὶ οἱ μὲν ἄνωθεν ὤθουν· οἱ δ' ὑποτιθέντες τὰς τῶν ξιφῶν ἀκμὰς, ἐδέχοντο μετιόντας· καὶ ἡ μὲν, σωωτείβετο κεφαλὴ, ἡ δ' ἐγκέφαλος ἐξεχεῖτο· τὸ δὲ, ἡ γαστὴρ ἀναρρηγνυμένη, ἃ μηδὲ βλέπειν θέμις ἐζήτουν· καὶ τὸ μὲν ἀκέκοπτον σκέλος· ἡ δὲ ῥάχις ἐξείλκου· τὸ δὲ τὰ σπλάγχνα ἡ χειρὶς ἐξεφόρει· καὶ ὁ μὲν ἄνωθεν πεσὼν, καὶ ἀφ' ὑψηλῆς τῆς ξίφους ἐστυγχάνων, ἀπέθνησκε· τῷ δὲ μήπω πεσόντι, καὶ τῆς πελάτης χεῖρον τὸ τοιαῦτα ὁρᾶν κἀν τοῖς τῶν φίλων σώμασιν, οἷα πείσεται μὴ τὸ πᾶν μανθάνειν. εἰ δέ τις κατέπεσεν ἡμιθνὴς, καὶ φείσασθαι τῶν λοιπῶν ἐδύνατο, μακρότερον ὁμοῦ καὶ πικρότερον αὐτῷ τὸν θάνατον κατεσκεύαζε. καὶ ὁ μὲν ἤδη θανὼν, ἠμέλητο· ἐπὶ δὲ τοῖς ἔτι ἀναίροντας, πᾶσα χεὶρ ἐκίνητο. πάντας δὲ, πάντας τρόπους ἀπώλλυσαν. πολλοῖς δὲ, καὶ ἡ πελάτης τὰ σώματα παρῄτειτο. ἀλλ' ὥσπερ τοῖς νεκροῖς ἡ ὁλοκληρίας φθονοῦντες, ἐπὶ τὰ μέλη τρεπόμενοι τοῖς μὴ ταῦτα τῶν συγγενῶν ζητοῦσι, ἀδήλους τύπους ἐποίουν. σώματα δὲ ἐπὶ πᾶσι σώμασι· ἐγκέφαλος δὲ καὶ αἷμα καὶ κόπις καὶ σπλάγχνα καὶ λίθοι καὶ σάρκες καὶ πῦρ καὶ ξύλα καὶ μέλη σωμάτων, εἰς ταὐτὸν συνερύηκτο.

ι'. Ω δημίων μᾶλλον ἢ πολιτῶν. ὦ μιαρῶν ψυχῶν· ὦ μιαρωτέρων χειρῶν. πῶς οὐκ ἐπάρησαν ἐπ' ἀδελφοὺς καὶ φίλους τὰς χεῖρας ὁπλίζοντες, ὑπὲρ ὧν ἐδεῖ καὶ πεσεῖν ἀγωνιζομένους. πῶς οὐχ οἷς πεσὼν ἕστασε αὐτοῖς τὸν ὁρμὸν· πῶς οὐκ ὁ δεσπότης ἐσβέσατε αὐτοῖς τὸν θυμόν· πῶς οὐκ ἐκλάσθησαν τῷ ψυχῷ, εἰς ἃ τρέπτον ἰόντες· ἀλλ' ἐφιλονείκησαν πρὸς τὸν κοινὸν φύσιν αὐτοῖς ἐξαμεῖναι· ὦ τί τοῦτο χρὴ προσειπεῖν· νίκην, ἣ πάσης χαλεπωτέραν ἥττης· μῦθος, ἡ Καδμεία νίκη, τὰ Λήμνια κακὰ, πᾶσαι συμφοραὶ μίαν ἐμοὶ τὴν ἀδόμφαι νομισθήσονται. ὦ τῆς αὐτῆς θήκης τὸν ὁμοῦ καὶ πατρίδος. ὦ τῆς αὐτῆς δειξάσης τὸν ὁμοῦ καὶ καταπιούσης ἅπαντα τὸν κλύδωνα. ὦ πατρίδος, τοιοῦτον φάσμα εἷς ἂς δ' ἐθρέψατο, καὶ Σκύλλης πάσης ἀπιστοτέρα. ὦ πολιτῶν αἵματος, ὅπως ἀδίκως ἐν τῇ πατρίδι ῥυέντος. ὦ πόλεως πάσης Στυγὸς πικροτέρας. ὦ πῶς μὲν αὐτὴ κολάζειν ἄλλους ἐδόκει, πάλιν δὲ παρ' αὐτῆς τὴν δίκην ὧν ἔδρασεν

λήψεται, ἢ πείσεται τὰ τῷ μιαιφόνῳ, οἱ φρὰξ αὐτὸς καπηδήσεις, δοκοῦσιν εἰπεῖν. πέπωκε μὲν ὁ φρατριώτης, ἀπώλετο δὲ ὁ φροδίσιος τὸν πόλεμον εἴργειν δυνάμενος· ὁ δὲ βελδσίμβρος ὁ, τι χρὴ δρᾶν, οὐδεὶς. καὶ νῦν φροσελάσασι μὲν οἱ πολέμιοι, οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει, καὶ κῦμα τῷ ὁμοφύλων θρασείᾳ, φείξεται, στράτευμα ὑπὸ τῷ πυλῶν ἀστράπτον ὁρῶντες. καὶ οἱ μὲν, ἐπιθήσονται· οἱ δὲ, οὐκ ἐπίσονται· ἡ δὲ πόλις ἔσαι τῷ ἰσχύοντων· καὶ τότε ἃ διέπραξαν, αἰσθήσονται παθόντες· τότ' ἦν ἄρα ἀπθεὶς τὰ ἀστέρες, καὶ σεισμοὶ γῆς, καὶ βάπτοντες ἡμέρας ὥσπερ φρενοῖ πᾶσιν ὁράμβοι. ὦ ναυαγίου κοινοῦ. ἐγὼ δὲ σκηπτοὺς καὶ πρηστῆρας καὶ χάσματα γῆς, καὶ νόσους τῷ πελδτῷ ἡδίω ποιήσας, τοῖς ἀσεβέσι τούτοις ἤξειν ἐνόμιζον.

ια'. Ὦ τῷ ἀπολωλότων· ὦ τῷ ἀποθνῃσκόντων· ὦ τῷ ἀπολωμένων· ὦ τῷ ὑπολειφθέντων. ἀθεὶ δὲ ἀθὲ τούτοις δυστυχεστέρους κρίνω τῷ ἀποθανόντων. τοῖς μὲν γὰρ, ἔστι τὰ λυπρά· οἱ δὲ ἐπιδῶν μὲν ἀκούσονται πανταχοῦ, ὡς ἐναγεῖς δὲ, ἐξελαθήσονται, καὶ τὸν σωκαλγήσοντα ζητοῦντες, ἀκούσονται τὰ τῷ ἀνδροφόνων, καὶ δίκης κρύπτειν ὄθεν εἰσίν. ὦ πόλιτες, ἢ φρὶν μὲν, ἦρκει τοῖς πολίταις εἰς δόξαν· νῦν δὲ περιβαλεῖ πάντας αἰσχύνη μακρᾶ. Τί δράσομεν πρὸς τὸν ἐγκαλοῦντας αὐτῇ; τὸ μὲν γὰρ σιωπᾶν, ἀνόσιον, πατρίδος ὀβελζομένης· τὸ δ' ἀπολογεῖσθαι, μανία, τοιούτων αὐτῇ φαινομένων τῷ ἔργων· οἱ δὲ τὸν σοφίαν θαυμάζοντες, μᾶλλον μισήσουσι τὸν ἀμόντα, καὶ τοῖς πολίταις προσίσται ταὐτόν. οἱ δὲ σιωπήσονται ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οἱ σφίσιν αὐτοῖς πονηρὰ συνειδότες· καὶ πάντες φεύξονται ταὐτόν, ὥσπερ ἐν οἷς ἀνάγκη νοσεῖν τῷ χαρίεν. καλά γε τῇ πατρίδι μιαρώτατοι πάντων ἀποδεδώκατε τὰ τροφεῖα, οἱ δικαίως αὐτῇ καὶ τῷ γονέων ὀφείλοντες πλέον· ὑδὲ πόλις, οἷς τετολμήκατε, συγχωρεῖτε καλεῖσθαι. ὦ νοσήματος τῷ ἔσδου ἡμῖν. ὦ πράγματος ἐσαστιστάτε τοῖς μετ' ἀλλήλων ζῆν ἡμένοις· ἀλλὰ γὰρ δεῖ Θεὸν μόνον αἴτειν χεῖρα ὀρέξαι, καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ταὐτὸν οἰκίζειν. τῆς δὲ νῦν ἐρημίας ἐκεῖνον δεῖ μόνον πληρωτὴν ἀναμένειν. ἀνθρώπων δὲ οἱ μὲν ἀνατρέψας αὐτοὺς· οἱ δὲ μισήσαντες ἀποφεύξονται.

A eorum quæ gessit, pœnas dabit, ac, quod est insanientium, ipsi evenient, qui, dum alios cogitant, suas ipsi exedunt carnes! Cecidit miles; perit qui invadentes hostes arcere posset; nec qui utilis aliquid consilii daturus sit, ullus est. Ac nunc hostes ingruent, quique in Urbe agunt, & adversus cives tribulesque audaces sunt ac præferoces, exhorrescent, qui exercitum in armis micantem pro portis videant. Et illi quidem impressionem facient, hi autem impetum non sustinebunt: Urbs vero eorum erit, qui prævalebunt: ac tunc ex eventu ipsoque periculo sensum facient, eorum quæ gesserunt. Hoc nimirum sibi volebant insolitæ stellæ, terræmotus, vibrantesque ac salientes interdiu velut sublati ignes omnium oculis ulurpati. O commune naufragium! Ad me autem quod attinet, fulmina, accensos turbines, terræ hiatus, morbos, quibus mors suavior fiat, hisce impiis obventuros existimabam.

Quinta hæc veri vaticinii, cum paulo post Muratres Turca nullo pene negotio sibi Urbem subjecit? *Edit. Paris. pag.* 392.

Cladis prognostica.

XI. O qui perierunt! o qui pereunt! o qui perituri! o qui reliqui sunt! Nihil enim hos feliciores duco, quam qui mortui sunt. His namque qui vita functi sunt, tristia finem habuerunt: qui vero vitæ superstites agunt, omni loco opprobria audituri sunt, ac velut scelestissimi omni ex cœtu profligabuntur, quærentesque qui condoleat, quæ parricidarum sunt audient, necesseque erit celare cujas tandem sint. O civitatem prius quidem civibus sufficientem ad claritatem; & quæ nunc prolixum cunctis dedecus ac probrum aspergat. Quid facturi sumus ad eos qui criminabuntur? Nam scelestum tenere, nefas, dum injuria patria violatur: respondere vero, infania, ac defendere cujus sic conspicua sint ejusmodi opera ac facinora. Sapientiam qui suspiciunt, majori odio crudelitatem habebunt, ejusque dedecus civibus objicient. Obmutescent hi in judiciis, qui sibi conscii sint funesta perpetrasse. Civitatem omnes fugient, haud secus ac pestilentia loca & quæ corporibus insidientur. Egregia sane mortalium omnium scelestissimi patriæ reddidistis nutricationis præmia, cujus in vos plura merito ac majora sunt, quam parentum nomina. Ne civitatem quidem vocari finitis suis illis vestris. O morbum ac labem, quæ ipsa invasit præcordia! O rem quam maxime illis contrariam, qui sociale vitæ genus, ejusque communicatis rationibus elegerunt! Enimvero Deus solus orandus est, ut manum porrigat, ac sicut a principio eam habitari faciat. Præsentem enim ipsius desolationem qui impleat, unus ipse expectandus sit. Mortales quod attinet, alii everterunt, alii exosam fugient.

Edit. Paris. pag. 393.

AD SEQUENTIA
EX VITA BASILII JUNIORIS

PRÆFATIO.

QUOD olim adverteram, Viroque docto Godefrido Henſchenio S. J. ſcripſeram, tum, cum illi Vitæ hujus, ex Cardinalis Julii Mazarini τῦ μακαρίτ, nunc regio, Codice, feci copiam, ut in rem Eccleſiaſticam, in ſuo Martio vulgaret, iſque ex meis fideliter expreſſit; non modicam ſcilicet lucem ex ea haberi poſſe in rem Hiſtoriæ Byzantinæ; magis nunc deprehendo, cum per Chriſtianiſſimi Regis indulgentiam, ex Regia ejus Lupara Annalis edidi, Vitaſque Imperatorum, ad quorum tempora Baſilii Vita ipſa ſpectat, Baſilii, Leonis, Alexandri, Conſtantini, Romani Lacapeni, &c. Ac quidem primo ſtatueram, ea ſolum inter Notas repræſentare, quæ ad primum ingreſſum Conſtantini ſpectant, Duciſque aggreſſionem & cædem, quod Gregorius tantum Duci faveat (ac prope Martyrem conſecret) quantum reliqui detrahunt, ut ſcilicet Conſtantino ac familiæ gratificentur: cujus ſtipendiis Scriptores & æquales, merebant; & a quibus reliqui accepere. Quod tamen etiam alia, propria quædam contineant, Imperatorum ac Miniſtrorum propria, Aulæque vel virtutes, vel vitia, ipſa Annalium prope compendio digeſta; a primo cap. ad 4. ita ut diſtinxit Henſchenius; operæpretium putavi quaſi Appendicis loco, ante Notas, hic una ſerie aliis perinde Appendicem facientibus ſummatim addere, atque in eis tomum hunc Continuationis a Theophane, ne mole grandior videri poſſit, adjectis Notis, finire: niſi etiam Symeonis Logothetæ Chronicon a Leone Armeno ad Baſilium Junior em capere poſſit; ne ejuſdem temporis Hiſtoria, a ſe divellatur, & quod Logotheta ipſe ſingulariter Theophanis Continuator, ejus ipſam omnem methodum ſecutus, quod non alii, nulla eis annorum digeſta ratione, in qua Logotheta plurimum deſudat; & vero capere debere, nec ulterius trahendos hoſce Annales, & doctis viſum, & cujus curis Regia credita Lupara, rejectis, ſi quid eſt mearum Notarum, in Continuatorem ejuſque Appendices, & in Logothetam, ad Libri finem, quæ alia aliis lucem facient. Sequens, qui certos Auctores habeat, Leonem Diaconum & Michaelem Pſellum, ambos titulo præferet, ac per eos inſigne auctoramentum Hiſtoriæ Byzantinæ faciet: aberitque omnis illa dictionis impuritas, quæ & mihi non unam fixit crucem, & tibi, Lector, nauſeam aliquam movere poterit; niſi quantum rerum ipſa majeſtas ſolabitur, Annaliumque compendium.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΝΕΟΥ

ΠΑΡΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

Edit. Parif. pag. 394.

EX VITA

BASILII JUNIORIS

AUCTORE GREGORIO

EJUS DISCIPULO.

α. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ὁ Βασιλεὺς, ὧ τὸ ἐπίκλην Μακεδὼν, υἱοὺς ἔσχε τέτταρας, Κωνσταντῖνον, Λέοντα, Στέφανον καὶ Αλέξανδρον. ὧν ὁ μὲν Κωνσταντῖνος κομιδῇ νέος, ὑπεξῄλθε τῷ βίῳ. Στέφανος δὲ, Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινοπόλεως προχειρίζεται, ἀνὴρ πάσῃ ἀρετῇ διαφέρειν· εἰ δ' ὅτος ἐν σωτῆρι τὸ χρεὼν ἐλειτούργησε. καὶ σωτηρίῳ καθάρσια παρὰ παιδὸς ἰατρῶν δεξάμενος, ἀφ' ἧς ἐσχλύσας αὐτὸν ἐκ ... πυρετοῦ, ὑφ' ὧν κακῶς ψυχρισθεὶς τὸν στόμαχον, καὶ εἰς νόσον δυσδιάγνωστον περιστάσεως, ἐτελεύτησε. καὶ μὴν καὶ ὁ τότε πατὴρ Βασίλειος, ὁ καὶ τὴν πρὸ αὐτοῦ βιβασιλεύσαντα Μιχαὴλ ἀπολὼν, ἐν ὅπνῳ τὰ σκῆπτρα κατασχών. ὃν δὴ ἐν ψυχορραγίαις ἔβλεπεν ἐγκαλοῦντα πατρὶ καὶ λέγοντα, Τί σοι ἐποίησα, ὦ Βασίλειε, ἢ τί σοι ἐδόκησα, ὅτι ὧδέ με ἀπολεῖσας; καὶ ὕστερος ἐξαγορεύων, τέλει τῷ βίῳ ἐχρήσατο, εἰς τὴν βασιλείαν καταλιπὼν Λέοντα καὶ Αλέξανδρον τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ.

β. Τούτων δεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας, διά τινας δουλείας εἰς τὴν Ασίαν Μαγιστριανῶν τινῶν ἀποσταλέντων ὑπ' αὐτοῦ, ἐν ὄρει τινὶ τῶν ἐκεῖσε διερχομένων δυσβάτων, ἔτυχε τὸν Αγιον ἐν τότῳ τότε ἀναστρεφόμενον, ἐσθῆτι χοΐμα φοροῦντα, καὶ ἀπηγριωμένον ὄντα ὡς ὀρεσίτροφον. καὶ δηλαδὴ πίστις δόξασα εἶναι ὡς εἶχον τῷ ἵππων καταπηδήσαντες, συνέσχον αὐτόν. καὶ τοῦτον μεθ' ἑαυτῶν ὑποστρέφοντες, εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἤγαγον. περὶ οὗ ἐν τοῖς Βασιλεῦσιν ἀνετάσθη, εἰς ἐξέτασιν παρεδόθη Αγαρηνῷ τινὶ Σαμωνᾷ, τὸ ἀξίωμα πατρικίῳ, τὰ γνωσόμενος τὰ κατ' αὐτὸν παρ' αὐτοῦ, Τίς τέ ἐστι, καὶ πόθεν, καὶ τί τὸ τούτου κύριον ὄνομα.

γ. Ο δὲ παραλαβὼν αὐτὸν εἰς τὸ ἴδιον οἶκον, καὶ προκαθίσας σὺν πάσῃ τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ (ἦν γὰρ νεωτερίζων καὶ γαυριώμενος καὶ ἐπὶ πλήθει πλούτου ἐπαιρόμενος) παραυτίκα κελεύει καὶ πρόσωπον αὐτῷ παρασῆναι τὸν Αγιον. οὗ παραστάντος ἀπτοήτῳ φρονήματι, οὐκ μηδὲ θελῆσαι γονυπετῆσαι, οὐκ ἔθος Αρχουσι τίμιον, ὠργίσθη λίαν Σαμωνᾶς, καὶ φησὶν ἐμβριθῶς πρὸς αὐτόν Ημῖν ἀποκρίνεται, Σὺ τίς, καὶ πόθεν εἶ, καὶ τί σου ἄρα τὸ ὄνομα; ὁ δὲ Αγιος οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ. ἀλλ' εἰχήκει ἡσυχῇ, καὶ φρονίμοις ὀφθαλμοῖς ἀπενίζων αὐτῷ.

Appendic. ad Continuat.

I. BASILIUS Imperator, cognomento Macedo, liberos quatuor ſuſtulit, Conſtantinum, Leonem, Stephanum & Alexandrum. Ex his Conſtantinus vivis exemptus eſt, adhuc valde juvenis: Stephanus vero, Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus præficitur, vir omni virtutis laude conſpicuus: tametſi is brevi fato functus eſt; continuiſque a Medicis purgantibus remediis acceptus, ad febris ex ... moderandos ardores, verſo in frigidam qualitatem ſtomacho, ac, quam nemo verbis facile explicaverit, contracta ægritudine, extinctus eſt. Quin ejus quoque pater Baſilius, qui deceſſorem ſuum Michaelem Imperatorem ſuſtulit, atque in hunc modum rerum in ſe ſummam eranſtulit: quem ipſum dum animam ageret, vidit ſibi exprobrantem atque dicentem, *Quidnam tibi, Baſili, feci, aut quid læſi, quod ſic crudeliter me interemiſti?* Inque eum modum ſcelus confitendo, vivendi finem fecit, relictis in Imperio, Leone & Alexandro filiis.

A Leone fratre provectus, ejecto Photio.

Stephani mors.

Baſilii in extremis, parricidii conſcientia in Michaelem.

II. Horum Imperii anno decimo, ob neceſſaria quædam munera, miſſi in Aſiam quidam Magiſtriani ſunt: qui in monte quodam ejus regionis arduo ac difficili iter habentes, in Sanctum ibi tunc verſantem incidere, vili habitu indutum, agreſtique ſpecie quaſi monticolam hominem & in ſylvis nutritum. Rati autem eum exploratorem eſſe, ut erant in equis inſilientes ipſum tenuerunt, ac revertentes Byzantium ſecum adduxerunt. Cumque de illo retuliſſent ad Imperatores, traditus eſt ad quæſtiones de eo habendas Agareno cuidam Samonæ, dignitate Patricio, qui ipſius cauſam cogniturus eſſet, *Et quiſnam, & unde, quodve ejus proprium nomen eſſet*, examinaturus. *pag. 395.*

III. Is ergo eo domum aſſumpto, ac pro tribunali cum omni ſatellitio ſuo pompaque ſedens (erat enim novis rebus ſtudens, ſuperbiaque elatus ac faſto tumens, qua divitiarum copia ac immenſitate conſtipatus erat) confeſtim Sanctum ſibi coram ſiſti jubet. Quo adſtante intrepida mente ſenſuque, ut nec genuflectere in animum induxerit, uti Judicibus moris eſt, valde iratus Samonas, infrendenſque inſit, *Nobis reſponde; Tu quis es, & unde, & quod tuum nomen?* Cui ſanctus nihil reſpondit: ſed ſtabat ſedata mente, placidiſque in eum intentis oculis.

Ex hoc ſilentio multa illata ſupplicia, quæ narrantur in Vita.

Tutor Potentissimus ut secundus a Leone haberetur, & Minister Intimus.

IV. Ait ad eum Sanctus, *Tu vero quis es*, & *unde*? Ad quem Samonas, *Ego sum Samonas Patricius & Accubitor* (sacri Cubiculi Præfectus) *eorum, qui nunc Romanorum sceptra moderantur*. Qui vir beatus, *Ego quoque peregrinus sum, & unus eorum qui habitant terram*,

V. Ait Samonas, *Hominum scelestissime, quamdiu dolum occultas in corde tuo?* Ad quem vir beatus; *Qui in occulto Sodomorum opera faciunt, velut tu, hi tales merito scelesti nuncupantur*. Erat enim Samonas natura spado, vultuque venustus

Fine forte Leonis in desidiis,

VI. Vivis itaque exempto, qui tum imperii sceptra tenebat, Leone, post annum ac dies aliquot illius quoque germanus Alexander humanis excessit, successore Imperii relicto Constantino suo ex Leone fratre nepote, cum ejus matre Zoe. Cumque teneræ admodum ætatis puer esset, Tutores illi ac custodes reliquit, tum scilicet Nicolaum Archiepiscopum Constantinopolitanum, tum Magistrum Joannem Garidam, sociosque, Imperium puero servaturos, ne quis raperet, aut sibi usurparet. His itaque, uti dictum est, concredita Aulæ administratione, absona quædam fiebant in Rep. Barbaræque gentes sumpta licentia, loca Urbi circumvicina populabantur, cum non esset qui posset propellere. Inde civitate adversus Nicolaum tumultuante, quasi is non rite satis Urbis procurationem obiret, in eam certatim itum est ipsi sociisque sententiam, ut datis litteris, Constantino Duci, Asiæ tum Prætori Byzantium venire mandarent, ac Imperii sceptra capessere, eaque moderari, una tamen socio Constantino puero in Porphyra nato: qui, velut non satis matura ætate in Aula versaretur; dum ipse, quippe vir fortissimus rebusque bello gestis clarissimus, adversus extraneos & Reipub. hostes, acies ductaret. Ac sane vir erat longe sagacissimus, atque hostium trophæis inclytus. Quin ipsis quoque adversariis admirationi; ut sæpius interrogati, *Quid causæ esset cur eos vir unus in fugam verteret?* inviti pudoreque responderint, *Illo ad pugnam exeunte, ignem ex ejus armatura micantem in faciem ipsis incurrere, eaque ejus equi similiter habitu quasi flamma accensa in terram allidere*. At nec ipse rei causam quæsitus Dei munus celavit, atque, *Dum quandoque juvenis somno sopitus essem, ea tibi inclyta gloria Matrona, purpureo amictu, & cum ea equus igneus; in quo arma, ipsa ignem mittentia: ac vel invitum atque horrentem hæc induere, ac similiter in equum ascendere, hortata est, Qui Deum ac Filium meum blasphemant, tamquam cera a facie tua liquescent. Quo dicto abscessit*. Et hæc quidem quod attinet ad Constantinum.

Constantinus Dux ad Imperium segniùs vocatus.

Edit. Paris. pag. 396.

Constantino divinitus collata bellica virtus.

VII. Cum itaque Imperii Tutores de rerum summa capessenda ad eum scripsissent, rescripsit ille, *Se in hoc munus haud idoneum esse*. Illi contra denuo scribunt, *Romanam omnem Rempublicam eum sibi Imperatorem deposcere*. Ad quos ille rursus cunctabundus, *Non decet*, inquit, *me Cœlestium Domini incessere, quamquam immatura adhuc ætate sit, ac coram Deo peccare, Timeo autem ne & hæc insidiæ sint, ac mihi velitis necem inferre*. Acceptis illi ejusmodi litteris, tremendis ad eum juramentis, intemerata & vivifica pretiosa Ligna obtestari, *Nihil tale se machinari ac ille suspicatur; sed in simpli-*

Ad Imperium evocatus, sæpius renuit.

A δ'. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἅγιος, Σὺ δὲ τίς εἶ, καὶ πόθεν; Καὶ ὁ Σαμωνᾶς, Ἐγώ εἰμι Σαμωνᾶς ὁ Πατρίκιος καὶ Παρακοιμώμενος τῆς τῶν κατεχόντων τὰ σκῆπτρα Ῥωμαίων. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Μακάριος, Κἀγὼ ξένος εἰμὶ, καὶ εἷς τῶν κατοικούντων τὴν γῆν.

ε'. Εἶτα Σαμωνᾶς, Ἀνόσιε τῶν ἀνθρώπων, ἕως τίνος κρύπτεις ἐν δόλῳ ἐν τῇ καρδίᾳ σου; ἔφη πρὸς αὐτὸ μακάριος, Οἱ τὰ τῶν Σοδόμων ἔργα κρυπτῶς ποιοῦντες, ὡς σὺ, δικαίως οἱ τοιοῦτοι ἀνόσιοι προσαγορεύονται. τοῦτο ὁ Σαμωνᾶς φύσει εὐνοῦχος, καὶ ὡραῖος τὸ εἶδος.

ς'. Παρεληλύθοτος οὖν τοῦ τότε τὰ σκῆπτρα κατέχοντος Λέοντος, μετ' ἐνιαυτὸν καὶ μικρόν τι ἄγος, ὁ τότε αὐτάδελφος μετὰ Ἀλέξανδρος, διάδοχον κακῶν B λείψας τῆς βασιλείας, τὸν ἐκ τῆς Λέοντος ἀνεψιὸν Κωνσταντῖνον, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ζωῇ· νήπιον δὲ κομιδῇ ὄντα, ἐπιτρόπους καὶ φύλακας αὐτῷ ἐπαφῆκε, τόν τε Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως Νικόλαον, καὶ Ἰωάννην Μάγιστρον τὸν Γαριδᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν τῷ παιδὶ σωτηρουμένους, μή τις ἁρπάσῃ αὐτήν. τότε ἐν τοῖς ἀνακτορικαῖς οἰκονομίαις πεπισδμένων, ὡς εἴρηται, ἀτρεπῆ τινα ἐπὶ τὰ δημόσια ἐπράττοντο. καὶ τὰ κύκλῳ βάρβαρα ἔθνη ἀδεᾶ χρησάμενα, τὰ πέριξ τῆς πόλεως ἐλῃΐζοντο, μὴ ὄντος τῷ δυναμένου αὐτοὺς ἀπαμύνασθαι. ἔνθεν καὶ στασιάζουσι τῆς πόλεως κατὰ Νικολάου, ὡς μὴ δίκαιον τῆς πόλεως ἐπιτροπεύοντος· ὅπως μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ βα- C σιλέων ἔδοτο, γράψαι Κωνσταντίνῳ τῷ Δούκᾳ τῷ τότε τὴν Ἀνατολὴν στρατηγοῦντι, παραγενέσθαι, καὶ τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας ἐγχειρισθῆναι, συμβασιλεύοντος αὐτῷ τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου τοῦ ἐν τῇ Πορφύρᾳ γεγεννημένου· καὶ τοῦτον μὲν, ἅτε παῖδα, ἐν τῷ παλατίῳ εἶναι· αὐτὸν δὲ ὡς ἀνδρειότατον καὶ ἐν τοῖς πολέμοις ἀδοκιμώτατον, πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους ἀντιπαρατίτθαι. καὶ ὃ δὴ καὶ ἀληθῶς ὁ ἀνὴρ δι' ὀχυρώτατον πάντη καὶ τροπαιοῦχος· καὶ θαῦμα καὶ αὐτοῖς τοῖς ὑπερασπίσταις, ὡς καὶ ἐρωτωμένους πολλάκις, Πῶς εἷς ἀνὴρ αὐτοὺς τρέπει, ἀκοντας αἰχμωμένους ἀνιέντων. Ὅταν γοῦν εἰς πόλεμον ἐπορεύετο, πῦρ ἐκ τῶν ὅπλων αὐτοῦ κατὰ στόμα ἡμῖν ἀπαντᾷ, ἀσαύτως καὶ ἐκ τοῦ ἅρματος τοῦ ἵππου αὐτοῦ, καὶ D καίειν ἡμᾶς ἐδαφίζει. καὶ αὐτὸς δὲ ὅπως περὶ τούτου ἐρωτηθείς, τὸ δοθὲν αὐτῷ χάρισμα οὐκ ἀπέκρυψεν, εἰρηκώς. Καθεδόντος μου ποτὲ ἐν τρικλίνῳ μου, ἰδοὺ γυναῖκα ἐνδόξοτατον πορφυροφοροῦσαν, καὶ σὺν αὐτῇ ἵππον πύρινον, καὶ ἅρματα ἐν τούτῳ πῦρ ἀφιέντα· ἃ καὶ ἐνδύσασθαί με καὶ ἀκοντα συνωθήσασα ἐμὲ καταπλήττει. καὶ τῷ ἵππῳ ἐπιβῆναι ἀσαύτως παρέπεισε, εἰρηκυῖα, Οἱ τὸν Θεὸν καὶ Υἱόν μου βλασφημοῦντες, ὥσπερ κηρὸς τακήσονται ἀπὸ προσώπου σου. ὃ δὴ εἰποῦσα, ἀπέστη· καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀνδρός.

ζ'. Ὡς δὲ οἱ τῆς Βασιλείας ἐπιτροπεύοντες ἔγραψαν αὐτῷ περὶ τῆς ἀρχῆς, ἀντεδίλωσε αὐτοῖς, Μὴ ἱκανὸν αὐτὸν εἶναι εἰς τοῦτο. ἐκεῖνοι δὲ πάλιν ἐκδεύτερα αὐτῷ ἀντέγραψαν, ὡς πᾶσα ἡ Ῥωμαίων πολιτεία σε Βασιλέα ἐπιζητεῖ. ὁ δὲ αὖθις ἀναβαλλόμενος ἀντεδίλωσε, γράψας, Οὐ δίκαιόν ἐστι προσεθίσαι με τῷ Χριστῷ Κυρίῳ, εἰ γε καὶ ἀτελῆς τῇ ἡλικίᾳ εἰσὶ καὶ ἁμαρτεῖν ἐνώπιον Θεοῦ πτοῦμαι δὲ μήπως καὶ ἐπέδρα τοῦτο ἐστὶ, καὶ βαλιδί με βαχεύσασθαι. ὡς δὲ ταῦτα ἐκεῖνοι τὰ γράμματα ἐδέξαντο, φρικτὸς ὅρκος αὐτῷ ἐξαπέστειλαν, ἐξομνύμενοι εἰς τὰ ἄχραντα καὶ ζωοποιὰ τίμια ξύ-

E

λα, μηδὲν ὡς αὐτὸς οἴεται βουλεύεσθαι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας καὶ ἀδόλῳ ψυχῇ προσκαλεῖσθαι αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν. πρὸς πίστωσιν δὲ, καὶ τὰ ἴδια φυλακτὰ ἐξαπέστειλαν· οἷς καὶ θαρρήσας, παραλαβὼν τοὺς ἰδίους, ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν ὥρμησε· καὶ ὡς ἐπέβας, ἤλιος ἤδη λάμψαντος, δόξῃ αἰσίῳ παρὰ τῶν συνεπομένων κλεζόμενος, ἄντικρυς πρὸς τὰ βασίλεια· ἡ καλὸν σημεῖον προδεικνύντος τῇ εἰσόδῳ αὐτῷ τὴν μέλλουσαν γενέσθαι σφαγὴν προμηνύοντος. ὁ γάρ τοι λαμπρότατος ἥλιος, ὡς δίκην τοῦ χυχύλου αἵματος ἐναπέσαξε ἐπὶ τὴν γῆν. θεσσάμενος δὲ ὁ Νικόλαος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰσιόντα αὐτὸν, μεταβουλευσάμενοι, ἀπέκλεισαν αὐτῷ τὰς εἰσόδους ἐξαιφνίδιον. ἐλθὼν δὲ αὐτὸς, ἐν τῷ θεάτρῳ τὰ ἱππόδρομα ἱστάμενοι, πάντων ἅμα συνελθόντων μεγιστάνων, ὡς Βασιλέα ἐφημοῦντο αὐτόν. ὅσοι δὲ χρείαν πρὸς ἅγιον ἔχειν, ἀκριβῶς παρ' αὐτοῦ τὸ μέλλον γενέσθαι ὀλέθριον σύμπτωμα ἤδη πρὸ τριῶν μηνῶν, κατακλείσαντες ἑαυτοὺς εἰς τοὺς οἰκείους οἴκους, ἡρέμουν. ἀπ' ἐκείνου γοῦν τοῦ καιροῦ, ἐν ᾧ πάντα προῄρητο, ἀκίνητοι εἶναι καὶ ὁλοφυρόμενος ἕκαστος.

ι'. Δύο δέ τινες μεγιστάνος ὄντες υἱοὶ καὶ πρωτοσπαθάριοι, ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν, ἠρώτων, Εἰ συμφέρει αὐτοῖς ἀπελθεῖν καὶ συμμιγῆναι τῇ κυρωδίᾳ τοῦ Δούκα. ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτούς, Μὴ τέκνα, μὴ ἄλλο ποιήσητε, καὶ ἀνήκεστα πείσεσθε. εἰ γοῦν, ὁ μὲν εἷς ὑμῶν ἐν μαχαίρᾳ πεσεῖται· ὁ δ' ἕτερος, τὰ ὦτα καὶ ἡ ῥὶς τμηθεὶς, μόλις καὶ θάνατον διαδράσεται. οἱ δὲ παρακούσαντες τοῦ Ἁγίου, ἃ προεῖπεν, ἔπαθον. ὁ γὰρ Δούκας κακῶς φρονήσας, κακὸν ὀψώνιον ἑαυτῷ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπορίσατο. ὀφείλων γὰρ μακροθυμῆσαι καὶ ἀσφαλίσασθαι τὰς εἰσόδους τῶν βασιλείων, τοῦ μὴ τὰ πρὸς ἐφοδιασμὸν εἰσκομίζεσθαι. ὑπὸ τοῦ λιμοῦ στενοχωρημένους μὲν ἱκετικῶς αὐτῷ τὰς πύλας ἀνοῖξαι, καὶ προθύμως αὐτοὺς εἰς τὰ βασίλεια δέξασθαι, οὐχ ὑπομένει. βουλὴν δὲ ποιησάμενος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, εἰσιέναι ἀπὸ τῆς πύλης, ἣν πρὸ Χαλκῆς ὀνομάζουσι, σωθλάσαντες πέλυξι τοὺς μοχλοὺς, ὅρκοις φρικωδεστάτοις πρότερον τοὺς σὺν αὐτῷ καταφαλισάμενος, μὴ σπάσασθαι ξίφος τὸ θεοσυλῶν κατά τινος, μὴ βέλος, μὴ δόρυ· ἀλλ' ὅπως αὐτοὺς ἀναιμωτὶ εἰσιέναι, φησὶν, Ἐὰν ἐκεῖνοι ἡμᾶς μὴ ἀντάγοντας καταφάξωσιν, ἐπὶ τῷ φοβερῷ βήματι τοῦ μεγάλου Θεοῦ μετ' αὐτῶν δικασόμεθα, ὅτι ὄρνεις ἡμᾶς ἀπατήσαντες, σὺν ἡμῖν ἀνταίρουσι. ταῦτα εἰπὼν, ἀφίκετο ἅμα σὺν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν Χαλκῆν πύλην, καὶ ἀπήρξατο εἰσιέναι· οἱ δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις τάχει πολλῷ συναθροισθέντες τοὺς τοξότας, ἀπὸ τοῦ τείχους τοξεύμασιν ἐβαλλον. ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν Δούκαν τοῖς βέλεσιν ἐπλήττοντο, ἐβόων αὐτῷ, Ἔκσον ἡμᾶς ὅπως αὐτοῖς ἀντιμαχησώμεθα. ἦν δὲ τοῦ καλλίστου, ἐν ὅσῳ ταῦτα ἔφασκον, εἷς τις τῶν δισσοχαντάπων τοξοτῶν, μαθὼν ὁποῖός ἐστιν ὁ Δούκας, τείνας ἀνδρείως τὸ τόξον, ἔπληξεν αὐτοῦ ὑποκάτω τῆς δεξιᾶς χειρὸς εἰς τὴν πλευράν· ὁ δὲ τὸ, Οὐαί μοι ἐπιφωνήσας τῷ ἀθλίῳ, κακῶς ἐλελύθαμεν ὧδε, κάτεισιν ἐξ ὧν ἐπὶ τὸ ἔδαφος. πάντων δὲ λοιπὸν συγχυθέντων, καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω ἀρξαμένων ἀναποδίζειν, θάρσος οἱ ἔνδον λαβόντες, καὶ τὰ ξίφη ἀπασάμενοι, πολλῇ προθυμίᾳ πρὸς αὐτοὺς ἐξεπήδησαν, τὰς πύλας ἀνοίξαντες· καὶ κτείνουσι μὲν ἐν πρώτοις τὸν αὐτῶν πρωτοστάτην· εἶτ' ἄλλους ἑπτὰ πλείονας, καὶ μετὰ τούτους κατέσφαξαν, μηδὲ τοῖς λοιποῖς φεισάμενοι, ἀλλὰ καὶ τούτους ἀποδιδράσκοντας καὶ συμποδιζομένους, δίκην σταχύος ἐξεθέριζον. διασωθῆναι δ' ἄν τινες, εἰ

A citate cordis nulloque animi dolo, ad capessendum Imperium vocare: Atque ad majorem verbis præstandam fidem, suas quoque illi Cruces misere. Hisque Constantinus fretus, assumpto comitatu, Byzantium profectus est. Urbem ingressus, orto jam sole, qui una sequebantur, infausta laude faustisque ominibus prosequentibus, in Regiam contendit. Haud vero faustum in ejus ingressu præfulsit signum, ac quo futura cædes præmonstrabatur. Sol enim clarissimo lucens sidere, velut sanguinis purpuram in terram stillavit. Videns autem Nicolaus sociique Aulæ Proceres aç Tutores ingredientem, mutato consilio Palatii fores ei occluserunt. Veniens itaque, cum in Circi Theatro consedissent, qui convenerant Magnates omnes, Imperatorem eum salutabant. Quotquot vero necessitudine aliqua Sancto conjuncti erant, quod ante tres menses illo jam præmonente, exitiosum futurum casum prænoverant, suis domi continentes, silentio agebant. Denique, quo ex tempore atrocem illam prænuntiasset cædem, gemendi, lamentandi, lugendi nullum finem fecit.

Edit. Paris. pag. 397.

B

Basilio prævisa ac prædicta Constantini cædes.

VIII. Duo porro quidam cujusdam Magnatis filii ac Protospatharii, ipsum convenientes, rogabant, *Num sibi expediret abire, ac se Duces satellitio adjungere?* Quibus ille, *Nolite fili, nolite sic facere: neque desperata ejusmodi consilia capite: sin minus, unus vestrum in gladio cadet: alter, auribus naribusque putatis, ægre mortem evadet.* Ambobus, quod Sanctum audire noluerant, evenit, quod is illis vaticinatus esset. Dux enim male consultus, malum sibi suisque opsonium comparavit. Cum enim patienter ferre deberet, atque ingressus omnes Palatii obsessos tenere, ita ut nihil ad victum inferri posset; atque ita fame pressos cogere, ut supplices sibi portas aperirent, seque intra Palatium ultro susciperent; noluit sic facere: sed decrevit cum suis intrare per portam, quæ Chalce nominatur, securibus conterendo cardines ejus: cum prius suos omnes horrendis execrationibus obstrinxisset, *Ne gladium stringerent, ne jaculum vel hastam intorquerent adversus aliquem; sed absque sanguine ingrederentur. Sin illi*, inquiens, *nihil contra se agentes nos occiderint, coram tremendo magni Dei tribunali adversus eos disceptabimus, quod hostium nunc loco habeant atque obstiterint.* His dictis, una cum comitibus, ut dictum est, ad Chalcem portam perrexit, atque ingredi cœpit. Qui autem in Palatio erant magna cum festinatione sagittarios colligentes, tela e muro jactare cœperunt. Igitur qui circum Ducem sagittis sauciabantur, ad eum inclamabant, postulantes, *Ut fineret arma expedire in adversarios.* Ipso autem, talia dicentes, prohibente, sagittariorum dexterrimorum unus quispiam, cognito quisnam Dux esset, tenso fortiter arcu, vulneravit eum in latere sub dextera manu. Ipse vero exclamans, *Væ mihi misero, in malam rem huc venimus*, humi continuo decidit. Cæteris terrore perculsis & retro abire incipientibus; ii qui intro erant audaciores effecti, gladios stringentes, apertis portis impetum fecerunt in eum: & primo quidem Protostratorem Ducis occiderunt, deinde alios plures, ac postea ipsummet. Neque pepercerunt reliquis, sed fuga ac metu impeditos, & in unum compressos, instar segetis demessuerunt. Evasissent nihilominus cædem aliqui, nisi immites illi & inclementes, continuo ad omnes portas mandata dire-

C

Docet nimia credulitas ac simplicitas.

Vulneratus Dux ac cum suis occisus.

pag. 398.

D

E

Immensa in conjuratos saevitia.

xissent, diligenter occlusas haberi jubentes; atque ita inquisitione facta in fugitivos, ab eorum nemine manus abstinuissent. Complures enim Magistros Patricioſque, qui cum Duce in Circo sedere deprehensi essent, partim gladio peremerunt, partim extra muros in furcam egerunt: aliorum oculos effoderunt, succisis nervis alios debilitarunt, alios in exilium ejecerunt; alios, qui nulla quemquam injuria violaverant verberibus affecerunt, aliorum facultates publicarunt. Ac videre erat Magnam Civitatem ea tunc mala experiri, quæ nec a Barbaris capta direptaque perpessa esset.

IX. Igitur qui Ducem ejusque filium interemerant, eorum præscindentes capita, ad Nicolaum, seu verius Agricolaum, ejusque complices detulerunt: qui ea agnoscentes, non vulgaribus honoribus atque præmiis, eos, qui detulerant, affecerunt. Cumque ne sic quidem nefarii homines iras exsatiassent, cæsorum cadavera omnia in mare jacienda Urbis Præfecto injungunt, nulla vel communis fidei ratione, nulla generis miseratione, ac ne familiæ quidem ac affinium pietate, ut vel funera efferri sinerent ac sepeliri: sed plaustris imposita dissecta, nuda, mutila, immanes illæ feræ, publica raptantes, velut canum cadavera in mare projiciebant.

Projecta in mare cæsorum cadavera.

X. Porro ajunt plures tribus millibus fuisse, qui seipsos in mortem tradidere, sacramento adacti, ne gladium stringerent, aut telum intorquerent. De his vero qui in furcis pependerunt, multi ac fidedigni testati sunt, *Vidisse non raro super unumquemque eorum stellam noctu e cælo venientem, atque ad auroræ usque tempus micantem*; Deo scilicet palam monstrante, injusta eos cæde ac insontes sublatos esse. Etenim Duce interempto, reliquis parcendum erat, qui nec manum levarent, nec contenderent, neque clamorem efferrent. At illi enimvero immani sævitia sanguinem innoxium fuderunt. Proh illorum miseriam, qui talia perpetrarunt! Væ illis in tremendo judicii die, eo quod Dominus sanguinem fratruum suorum requiret ex manibus eorum.

Cœlesti lumine illustrata cæsorum cadavera.

Isai. 42. et Matth. 25. 32.

Ezech. 3. 18. *Edit. Paris. pag. 599.*

XI. Viso, ut mox dicebamus, Ducis capite, execrabiles illi, ei illuserunt, jusserunt que per totam Urbem conto infixum ad spectaculum propudiosaque pompa circumferri; *Ut*, ajebant, *confunderentur, qui spes suas in eum collocaverant*, ac denique in mare cum reliquo trunco devolvi. Ac quidem corpus tali interitu periit; ejus vero sempiterna dignum memoria spiritum, Abrahæ sinus suscepit. Non enim tyrannice, ut præfati sumus, Regiam invasit; sed horrendorum sacramentorum religione fretus. Cumque liceret etiam armis decernere, aut Palatio ignem injicere, atque ea ratione eos ulcisci, qui se illo arce tuebantur, haudquaquam fecit: sed causam suam seque Deo committens, per eam tribulationem regnum cælorum consecutus est. Cæterum non tam iis imputandum est quicquic istud est facinoris, qui custodiebant Palatium, quam ovium rationalium Pastori, Hertilao potius dixerim, quam Nicolao; plebis scilicet cladi labique, non ejus victoriæ, quasi ex nominis ipsa ratione. O quomodo impuris manibus suis evolvit Evangelia? Quomodo non audivit, qui per ea loquitur: *Bonus Pastor animam suam ponit pro ovibus?* Sed huic contrarius omnino extitit, eas mactans, atque jugulans, homo gladii hæres.

Joan. 10. 11. Reliquam Romanum, Helenam, Saronitam, &c. spectantia, Notis inserta.

Dux a tyrannide liberatus, ac pene consecratus.

A μὴ οἱ ἀνηλεῖς ἐκεῖνοι καὶ ἄπλαγχνοι τὸ πάχος ὑποτείλαιντο, καὶ πάσας τὰς πύλας τῆς πόλεως ἀσφαλισάμενοι καὶ σφραγίσαντες ἀκριβῶς· εἶθ' ὅπως ἀκριβῆ ἔρευναν τῶν φυγάδων ποιήσαιντο, οὐδενὸς πόνου ἐφείσατο. πολλῶν μὲν οὖν μαγίστρων καὶ πατρικίων φανέντων συγκαθημένων τῷ Δούκᾳ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ, οὓς μὲν προσέταξαν ξίφει ἀναιρεῖσθαι· οὓς δὲ ἔξω τειχῶν φυρίζεσθαι, ἄλλων τὰς ὀφθαλμὰς ἐξορύττεσθαι, ἑτέρους ὑδροκοπεῖσθαι, ἄλλους ἐξορίζεσθαι, καὶ ἑτέρους τοὺς μηδὲν ἀδικήσαντας μαστίζεσθαι, ἄλλων τὰς ὑποστάσεις δημεύεσθαι. καὶ ἦν ἰδεῖν τότε τὴν Μεγαλόπολιν πάσχουσαν, ἃ οὐδὲ ὑπὸ πραπόντων καὶ ἀλόντων Βαρβάρων ὑπομείνασα ἄν.

B θ'. Οἱ οὖν ἀνηλέητοι τὸν Δοῦκα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τὰς αὐτῶν κάρας ἀποτεμόντες, τῷ Νικολάῳ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, Ἀγρικολάῳ καὶ τοῖς φίλοις αὐτοῦ ἐκόμισαν. οἳ καὶ πάντας γνωρίσαντες, τιμὰς, ἃ τοῖς τυχοῦσι τοῖς κομίσασιν ἔνειμαν. καὶ οὐδὲ ὅπως οἱ κακοὶ κόρον ἔλαβον· ἀλλὰ κελεύσει τοῦ Ὑπάρχου τῆς πόλεως, πάντων τῶν ἀναιρεθέντων τὰ λείψανα, ῥιφῆναι ἐν τῷ πελάγει· καὶ ὅπως οἱ ὁμοπάτριοι φατερνοὶ, καὶ ὁμόφυλοι, ἵνα μὴ λέγω καὶ συγγενεῖς, ἵνα καὶ τὰ σώματα αὐτῶν ἀσώστοις τῇ ὁσίᾳ παραδοθῶσι. ἀλλ' ἐφ' ἁμάξαις θέντες, οἱ ἀνήμεροι θῆρες, ἡμιτμήτους, γεγυμνωμένους, μισολιλωβημένους, ὅπου δημόσια σύραντες, ἐν τῷ Πόντῳ οἷα κυσὶν ἔβαλλον.

C ι'. Φασί δέ τινες, ὅτι πλέους ἢ τεσσαράκοντα χιλιάδων, οἱ δόντες ἴσως ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ, ἐν τῷ μὴ ἀπαίρεσθαι ῥομφαίαν, ἢ ἄλλό τι ξίφος, καὶ ἢ ὅρκον. περὶ δὲ τῶν κρεμασθέντων ἐν ἢ φύρκαις, ἱκανοὶ καὶ ἀξιόπιστοι ἐμαρτύρησαν, ὡς εἶδον πολλάκις καθ' ἑκάστην νύκτων ἀστέρα ἐκ τοῦ ἀέρος καταρχόμενον, καὶ μέχρι ἑωθινῆς ἀγγέλου δεικνύοντος τῷ Θεῷ, ὅτι ἀδίκως ἢ τοιοῦτος φόνος εἰς τοὺς ἀναιτίους πεποίηκε. τὸν δὲ Δοῦκα ἀναιρεθέντος, δέον ἢ ἄλλων φείδεσθαι, καὶ χεῖρα αἴροντων, καὶ ἐγειρόντων, καὶ κραυγαζόντων· οἱ δὲ ἀνηλεῶς αἷμα ἀθῷον ἐξέχεαν. Φασὶ δὲ ἢ δρασάντων ἀθλίσαντας, καὶ ναὶ αὐτοῖς κἀκ ἢ φεύγειν ἢ μέσας ἡμέρας, ὅτι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ἐκζητήσει ὁ Κύριος.

D ια'. Τὼ δέ γε κεφαλὼ τοῦ Δοῦκα ἰδόντες οἱ βδελυροὶ, ὡς φθάσαντες εἰπομεν, καὶ καταμωκησάμενοι αὐτῶν, ἐκίλδωσαν κοντῷ ἐμπαρέντα καὶ πάσης ἡ πόλεως θεατρίζεσθαι· ἵνα φησὶν αἰσχυνθῶσιν, οἱ ἐπ' αὐτῷ τὰς ἐλπίδας θέμενοι. καὶ πέλας, καὶ ταύτῃ τῷ βυθῷ τὸν πόντον δοθῆναι σὺν τῷ λοιπῷ σώματι. καὶ τοῦτο μὲν τοιούτῳ τρόπῳ ἀπώλετο· τὸ δέ γε πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἀείμνηστον, οἱ κόλποι τοῦ Ἀβραὰμ ἐδέξαντο. ὁ γὰρ τυραννικῶς, ὡς εἴπομεν, τῆς βασιλείου ἐπέβη· ἀλλ' ὅρκοις φρικωδεστάτοις θαρρήσας. φωνάμενος δὲ καὶ ὅπλοις μαχέσασθαι, ἢ πῦρ βαλεῖν ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ ὅπως τοὺς ἔσωθεν ἀμυνάσθαι, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν. ἐπὶ Θεὸν δὲ ἀναθεὶς ἑαυτὸν, καὶ τοῦδε τοῦ πειρασμοῦ, βασιλείας οὐρανῶν ἐπέτυχε. καὶ ὁ τοῦτον τῷ ἄλλων τὸ ἴγκλημα τῷ τὰ βασίλεια φυλαττόντων, ὅσον ἐπὶ τῷ ποιμένι τῷ λογικῶν προβάτων, τῷ Ἡττιλάῳ μᾶλλον ἢ Νικολάῳ. ὦ πῶς ἀνέπτυξε τὰ ἀγγέλια ταῖς μιαραῖς αὐτοῦ χερσί. πῶς οὐκ ἤκουε τοῦ λέγοντος δι' αὐτῶν, Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. ἀλλ' ἀντιφάττων εὑρέχθη, καταφάξας αὐτὰ, ὁ τῆς μαχαίρας ἁλιτρεύμος.

E

AD

SIMEONIS MAGISTRI ET LOGOTHETÆ SEQUENTES ANNALES

Edit. Paris. pag. 400.

PRÆFATIO.

SCRIPSIT & ab orbe condito, extantque altero, ac majori Regio Codice. Opus est ex diversis congestum Historicis, & Annalium Scriptoribus; ipsum tamen haud satis plenum. Hic nobis verus Annalista, alterque Continuator erit, ipso pene Theophanis digestus schemate, quantum Codex alter, ipse Regius minor repræsentavit: hoc unum a majore discrepans, quod superiora illa a Logotheta remotiora, ac, in quibus levius operа perfunctus videatur, omisit: quo & nobis consilio prævit: ac quod una hæc, in præsentem rem nostram faciant, eademque alio auctore ac stylo sub una libri serie repetita, lucis plurimum sibi mutuo afferant; ut & Leoni Grammatico, qui inter reliquos magis ipse egenus ac cribratissimus est. Superiora Majoris illius Regii Codicis alia molitio dederit, & qua jam editi Auctores Chronographi, Eusebius, Syncellus, Theophanes, Cedrenus (cum quo illi magis convenit) collatis singulis, in rem litterariam ac lucem temporum e Regia una Lupara, haud leviter illustrari possint. Adscriptum majori illi Codici, alia manu pauloque recentiori, HIC EST METAPHRASTES; *cujus tanti Annales & Chronica Hippolyto Thebano, ut & omnibus anteponat. Debemus, ex quo exscripsi, Codicem, Raphaeli Trichet du Fresne, ex cujus libris, ipso defuncto, in gazam Regiam illatus; aliaque Græca (ac in eis Maximi plenissimus Codex atque optimus) me illi potissimum auctore, extrema sua in Italiam profectione, ditanda Græcis Gallia nostra, eaque Christianum orbem, Parisios allata.*

302

Edit. Paris. pag. 401.

ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΧΑΙ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ.

SYMEONIS MAGISTRI AC LOGOTHETÆ ANNALES;

A LEONE ARMENO AD NICEPHORUM PHOCAM.

ROMANORUM IMPERATOR LEO ARMENUS ICONOMACHUS,

IMPERAVIT ANNOS VII. MENSES V.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΛΕΩΝ Ο ΑΡΜΕΝΙΟΣ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΣ, ΕΤΗ Ζ'. ΜΗΝΑΣ Ε'.

I. MUNDI annus sexies millesimus trecentesimus septimus: divinæ Incarnationis octingentesimus septimus, Romanorum Imperator Leo Armenus, qui & Chamæleon dictus est, Fidei desertor & Iconomachus, annos septem, menses quinque. Homo statura pusillus (quo etiam nomine Chamæleon appellatus est) corpulentus atque torosus, decorus, barba plena, constipata cæsarie; voce leonis in morem tonante; audax pariter & timidus: ex duplici unus prosapia, Assyriorum Armeniorumque genus. Ac Assyrii quidem ab Assyris traxerunt nomen: Armenii vero, ab Armenio quodam sic dicto, Armenia Thessaliæ oppido oriundo, qui Jasoni fuit expeditionis comes.

Leonis Armeni forma & mores.

pag. 402.

II. Hic Leo Augustali corona donatus a Nicephoro Patriarcha ab eoque inauguratus, rectæ fidei se cultorem esse scripto professus est: Nec tamen lupus ovina pelle contectus, bonum Pastorem latuit. Dum enim sceleſtum caput diademate cingit, videbatur quasi spinarum ac tribulorum infixis aculeis, doloris se sensu afficI iisque peruri. Consueto inaugurationis ritu expleto, populo faustis ominibus deducente, miser ad Palatium iter habebat. Ut autem ad Chalces portam venit, quo loco Templum orbiculari figura Porphyretico marmore incrustatum splendescit, Christi Dei nostri illic Effigiei, seu veras, seu specie tenus ac ludicro animo, gratias egit. Ibi positus, quam prætextam indutus erat, roscis coloribus fulgentem, ac, quod more antiquo Prætorum colobium vocant, exuens, suo tum Equisoni Michaeli Amoræo tradit. Illo mox induente, in præsagium abiit rem scientibus, adipiscendi post Leonem Imperii. Inde in locum dictum Scyla cum ve-

Libellum pollicitus, ait Ignat. Diaconus, polliceri vult. Vid. Not. ad Anonym. n. 17. Prodigium.

Religio ad Christi Imaginem.

Præsagia Michaelis Imperii.

α'. ΚΟΣΜΟΥ ἔτους ,ςτζ· τῆς θείας σαρκώσεως ἔτους ωζ. Ῥωμαίων Βασιλεὺς Λέων Ἀρμένιος, ὁ καὶ Χαμαιλέων, ὁ παραβάτης καὶ Εἰκονομάχος, ἔτη ζ. μῆνας ε'. ὧν δὲ ² ἡ ἡλικία κοντός· διὸ καὶ Χαμαιλέων προσηγόρευται. ἐπίμυσος, δίφρακις, γένειον ² ἔχων καθειμένον· ὀχυρὸς τὴ κόμῃ, φωνὴν ἔχων βροντώδη δίκην λέοντος. Θρασὺς τε καὶ δειλός. δίγενὴς δὲ ὢν ἐξ Ἀσσυρίων καὶ Ἀρμενίων· καὶ Ἀσσύριοι μὲν ἐξ Ἀσσύρων ἐκλήθησαν. Ἀρμένιοι δὲ, ἀπὸ Ἀρμενίου τινὸς ὕπω καλουμένου, τοῦ ἀπὸ Ἀρμενίας πόλεως Θετταλίας γεγονότος, ὃς Ἰάσονι συνεστράτευσε.

β'. Οὗτος ὁ Λέων στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου Πατριάρχου, ἐβεβαίωσε αὐτῷ ἐγγράφως, ὡς ὀρθόδοξός ἐστι τῇ πίστει. ἀλλὰ δὴ οὐκ ἔλαθε τὸν καλὸν ποιμένα ὁ λύκος τῇ κωδίᾳ ἐγκεκρυμμένος. ὡς γὰρ τὸ ἄγαλμα τὴ μιαρᾷ ἐκείνου κεφαλῇ περιτέθεικε, ἐδόκει ὡς ἀκανθῶν καὶ τριβόλων προσείμενος, ἀδυνάτως ἔχειν διαθεῖσθαι. καὶ τὸ συνήθους τάξεως πλεῖσθείσης, ἐπὶ τὸ παλάτιον ὁ ἀλιτήριος ἐφιππεύων ἀπήει. ὡς δὲ ἀφ' ἕ τὸ Χαλκῆς πύλῃ ἐν τῷ κατ' ἐπιφάνειαν κυκλικῷ καὶ πορφυρῷ μαρμάρῳ ἐγίνετο, ἐξαίσιόν τι ἀπιδὼν τῷ ἐκείνου Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν Εἰκονίσματι, εἴ τε ἀληθῶς, εἴτε προχείματι. ἔνθα ἐκδύσασθαι μὲν ἐθήκατο, ὧν ἐπιβέβλητο ῥοδοειδέσι χρόαις ἐκλάμπουσαν, καὶ κολόβιον ὃ προσονομάζουσι καθὰ τὸ ἐκπαλαι τῷ Στρατηλατῶν τιμηθέν, ἔθος· καὶ Μιχαὴλ τῷ ἐξ Ἀμοραίων ἱπποκόμῳ αὐτὸ ὅπερ ἐπιδόσει. τὸ δὲ ταύτῃ ἀναβαλλόμενον, εἰς οἰωνὸν μὴ λίσσεται ἡ Βασιλικῆς ἐπιβάσεως τοῖς εἰδόσι λελογι-

στ. εἶπε οὖν πρὸς τὰ λεγόμενα Σκύλα ἐλθόντος, ἢ ἰδὼν τὸν Δίοσπος ἐπιβάντα βαρείᾳ καθύβρισεν. ἐν σωφρονεῖ ἦν τότε Λέων γενόμενος, πειρασμόν τινα παραυτὰ ἑαυτῷ ἐποιήσατο.

γ'. Ἦκεν οὖν εἰς λογισμὸν αὐτῷ περὶ τοῦ ἐν τῇ Φιλομηλίῳ μονάζοντος, ὃς ἐπὶ τοῦ Βαρδανίου ἦρχεν αὐτῷ τὰ συμβησόμενα. ἐπέμψατο οὖν αὐτῷ τὰ πρὸς χρείαν κατ' ἐκλογὴν ἀναθήματα. ἐκείνου πίνακα ἐν τῷ μεταξὺ πλαδιάσαντος, σωφρονεῖν αὐτὸν ἕτερος μοναχὸς Σαββάτιος λεγόμενος, ὃς ἦν τὰ τοῦ παλαιοῦ μοναχοῦ ῥήματα ἔκπυστα ἐποιεῖτο ἀσεβείας τῷ αὐτοῦ σκοπῷ, ἦν τῷ τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκυνήσει ἀντικαθίστατο. Θεασάμενος δὲ τὰ παρὰ τοῦ Βασιλίσσης σαλίστρα, ἀποπέμπειν προσεπεποίητο ἦν τὸ τοῦ Βασιλέως προσκυνεῖν τὰς ἁγίας εἰκόνας. ἀνθ' ὧν ἦν καταστρέψαι Κύριον ὁ αὐτοῦ Βασιλέως ἐπιστέλλων προσήγγειλε. Τούτοις ἐρεθισθεὶς ὁ Βασιλεὺς, μεταπαλεῖται Θεόδοτον τὸν Κασσιτεράν, ὃς τις ἦν περὶ τὸ τοῦ Βασιλέως δράξασθαι τοῦ Λέοντος, γυναικὸς τινὸς πνεῦμα Πύθωνος ἐχούσης ἀκούσας ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς περιπατούσης καὶ κραζούσης, ὡς ὁ τῶν Ἀνατολικῶν Στρατηγὸς μέλλει τοῦ τοῦ Μιχαὴλ Βασιλέως δράξασθαι τοῦ Λέοντος προσλαβόμενος ἄνεσιν ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Παύλου ναῷ ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ, καὶ συνθήκας πρὸς ἀλλήλους φυλακῆς ποιησάμενοι, θαῤῥεῖν πρὸς αὐτὸν, ὅτι μοι περὶ σοῦ ἐκ θείας ὁράσεως προεγνώσθη, ὡς ὁ Βασιλέως παῖς ἐπιτεύξῃ· πάντων οὖν τῶν Θεόδοτον μεταπαλεισάμενος, δείκνυσι αὐτῷ τὰ ἀπεσταλμένα· ὃς τῷ ποιεῖν σκοπῷ δραξάμενος, τῇ κακῇ κακὸν πλειοράζει, καὶ περί τινος μοναχοῦ ἐν οἰκήσει κακῇ μένοντος ἐν τοῖς Μαυριανοῦ, πείθει παρ' αὐτοῦ ἐνεργεῖσθαι παράδοξα, ἕτερον αὐτῷ ἐπιφημίζων μέγαν Ἀντώνιον. ταῦτα τῷ Βασιλεῖ ὑποθέμενος, ἄπεισι πρὸς τὸν Μονάσυν, καὶ πεπλασμένως τάδε φησὶν, Ὡς τῷ ἐπισήμῳ νυκτὶ τοῦ Βασιλέως δίπλευ καταστήματι προσοίσω σοι, ὃν ἐπαράσθαι, καὶ τάχιον παριλθεῖν τὸν βίον ἐξωπίσω σωβηλάσομαι, εἰ μὴ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου στοιχήσοι τῷ δόγματι. ἐς ὡς εἰ τοῦτο παραφυλάξοι, ὁ β'. ἐπ βασιλεύσοις, καὶ παῖδας παίδων ἐπὶ θρόνου τοῦ βασιλείας ἰδεῖν. καὶ τεσσαιδέκατος τῷ Ἀποστόλων φανῶσι. εἰ δὲ μή, πάντα, μυρία δεινὰ καὶ ἀπώλειαν σώματος. τοῦ δὲ νυκτὸς ἐπισάσης, ἄρας ὁ Βασιλεὺς μετὰ Κασσιτεροῦ πρὸς τὸν Μοναχὸν, καὶ δίδυς παραυτὰ διορράπίζεται, ὡς προεγνωκότος τὸ αὐτοῦ πρόχειρα, ὅτου λέγω. Μὴ δεῖν ἐν ἰδιωτικῇ καταστάσει Βασιλέα σε ὄντα, ὑποσὶ ὑποκρίνεσθαι. δι' ἕτερα καταπλαγεὶς ὁ Βασιλεὺς, ἀκουθὺς πάνυ καθίσαται πρὸς τὸν τῶν ἁγίων εἰκόνων καθαίρεσιν. καὶ παραδοὺς τὸν αὐτῷ καὶ τὸν διαβεβαίως ἰὸν ἐξεμίσας καὶ μισεῖς, ἤρξατο τὸν αἱρέσεως.

δ'. Συμμύστας ἐπιζητήσας δ' ἑαυτῷ Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Γραμματικὸν, ἄλλον Ἰωάννην μᾶλλον ἢ Σίμωνα, ὃς καὶ Τλζιλὰς ἐνομάζετο. ὅπερ Ἑβραϊστὶ ἑρμηνεύεται πρόδρομος καὶ συνεργὸς τοῦ διαβόλου. 4. Ἦν δὲ υἱὸς Παγκρατίου σκιατοῦ, καὶ ἐκ παιδόθεν δαίμονα εἶχε· διεβέβλητο δὲ, ἐπὶ τε λεκανομαντείαις καὶ αἰσχρουργίαις. ὧν καὶ Κωνσταντῖνον πρεσβύτερον Τζαγγαρίου 5. ὃς καὶ νομικὸς εἰς τὰ Φωρακίου γένοιτο· καὶ δὲ ἐγκλήματα φυγόντα καὶ γοητείαν

nissent, acriori incessu Leonis prætextam proculcavit. Leo re intellecta, rebellionem aliquam in se mox excitatum iri, conjecit.

III. Venit igitur illi in mentem ejus Monachi, qui religiosa palæstra in Philomelio exercens, quæ illi eventura essent, Bardane Principe vaticinatus erat. Mittit itaque voti causa, quæ illi usui forent, munera donaque. Illo enimvero interim vivis exempto, ejus loco Monachus alius Sabbatius nomine (qui & antecessoris Monachi verba audierat) in ejus cellam locumque successerat, sanctarumque Imaginum cultui obsistebat. Is, ubi Imperatoris ad se missa conspexit, abs se ablegare ac simulato repellere; quod ipse nimirum factis Imaginibus cultum adhiberet. Quamobrem etiam Deo vindice ejus evertendum Imperium data Epistola malus vates ariolatus est: eoque factum, ut Leo errore deceptus ac dementatus, Theodotum Cassiteram accerseret. Is nimirum jam ante adeptum Leoni Imperium, audita muliere spiritu Pythonico affilata in foro ambulante, ac vociferante, *Fore, ut Orientalium Prætor Michaëlis in se Imperium susciperet*, eodem secum Leone assumpto, ad sancti Pauli delubrum, quod in Orphanotrophio est, conscesserat, dataque, & accepta arcani tegendi fide, *Divina sibi visione monstratum asseverat, fore, ut ille brevi Imperio potiretur*. Hunc ergo Leo Theodotum accersens, quas a Monacho litteras acceperat, ostendit. Ille consilii ejuscemodi arrepto proposito, malumque malo cumulans, alterius quoque commeminit Monachi, in Mauriani ædibus stationem habentis. Ab eo, inaudita patrari affirmat, & quæ omnem fidem excedant, alterum magnum Antonium præconio venditans atque celebrans. Rem sic habere Leoni persuadet; tumque ad Monachum veniens, malo hæc animo infit. *Insequenti nocte Imperator vili habitu me duBore præsto futurus est: tu, si me audies, maledictis incesses, brevique moriturum denuntiabis, ni Leonis Isauri doctrinam fidemque sequatur; hoc si præstiterit, annos duos supra septuaginta postiturum Imperio, filiosque filiorum visurum sedentes super solio: tertii-decimi demum Apostoli honore elatum iri. Sin autem secus se gesserit, innumeris malis fore obnoxium, brevique Imperium cum vita amissurum.* Jam ergo noctis obscuro Imperator Cassitera comite ad Monachum profectus statim ab eo durius increpatur, tamquam ille fictum ejus animum fraudemque præsciverit. *Non sic decebat*, inquit, *qui sit Imperator, privati habitu personam simulare*. His Imperator stupore perculsis, in sententiam abolendarum sacrarum Imaginum, facilem se adduci permisit; statimque quod animo impietatis virus condebat, evomens furiisque agitatus, hæresis exordium duxit.

IV. Symmystas vero sibi quærens adjungere, Joannem dictum Grammaticum (quin alium magis Joannem aut Simonem) offendit, Hylzilam & ipsum nuncupatum; cujus Hebraica nominis interpretatio, diaboli præcursor dicatur ac adjutor. Erat vero ille Pancratii sciastæ (dicamus nos, *pilearum artifici*) filius, quem a puero dæmon incesserat, ac cujus late rumor, divinationum ex pelvi nomine, turpitudinumque ac libidinum percrebuerat. Invenit & Constantinum Presbyterum sutoris filium, qui & leges in Phoracii docuerat; ac crimen, in quod vocabatur, a se amoliens, sibique Antonii nomen

Sabbatius ejusdem auctor adversum Imagines Leoni Archi-mneo.

Theodotus Cassitera ejus illi promotor.

Edit. Paris. pag. 403.

Anonym. Not. 17.

Leonis adjutores Joannes Gram.

Constantinus Presbyt. qui & Antonius Sylæi Episcop.

ascifcens, Monachum induerat; homo fabulis atque ludicris ſtudens, vitamque turpem agens. Is, Monaſterii quod Metropolitarum vocant factus Præpoſitus, etiam quos imperio regebat, Monachos, hæc ipſa docebat; ac poſtea, Deo ſic permittente, Sylæi Epiſcopus factus eſt. Invenit & alios, qui ipſi idem ſentirent. Inter hæc conſpectus Cometa eſt, figura duorum ſplendentium orbium tamquam Lunæ, ſimul coeuntium, tumque in diverſas figuras abeuntium; ut & in viri figuram truncо capite deinceps formarentur; cujuſmodi etiam Michaele Curopalata Imperatore conſpectum ſidus. Eius nonnulli præſagia exponentes, dixerunt, *Caput eſſe quod capite carent: nempe, præſignare Thomam, qui poſtea arrepta tyrannide, cum ſceleris ac conjuratis, Urbem aggreſſurus erat.* Sed & tremēdi terræmotus, luceſque & ſiccitates ac inflammationes fuerūt per viri Deo exoſi dies.

Edit. Pariſ. pag. 404.

Cometa.

V. Eodem anno virum inclytum Nicephorum Patriarcham cum collegis Epiſcopis, coram Senatu accerſit, ac ait. *Plane non vos latet, ſurrexiſſe quoſdam qui dicant, Haud prorſus colendas eſſe Imagines.* Ad quem primus ait ſanctus Nicephorus. *Sunt honori habendæ ſunt, o Imperator, ſacræ Sanctorum Imagines, ut quæ a principio, divino nutu extiterint. Quod namque acceptum quondam in manibus ſacrum linteum ſubique vultui adhibendo, ſua Chriſtus effigie, nulla viri opera, obſignavit, merito honori habeatur, ac dignum veneratione ſit. Deinde, quas Apoſtoli ſuis ipſi manibus Imagines pinxerunt (Ipſius nimirum Chriſti, ejuſque Genitricis) & quæ etiamnum Romæ ſervatur picta Imago Tranſfigurationis, per quam Chriſtus cum Moſe & Elia in Thabor eluxit; ac quam Petrus Princeps Apoſtolorum fieri præcepit. Sed & quod Lyddæ Orientis civitate miraculum extitit. Vetus enim venerabile Templum ſanctæ Dei Genitricis nomine a Fidelibus excitatum eſt, in quo ejuſdem ei Genitricis picta Imago viſitur. Templum hoc cum Judæi ut proprium ſibi vendicare ſuderent, audiit, quæ Jeroſolymis verſaretur, ſancta Delpara, inque hæc verba reſpondit.* Clauſo Templo, nemo ingrediatur; ac demum quadrageſimo poſt die aperiatur. Ac quidem ſi nullum in Ædе apparuerit ſignum, Judæorum juris eſto. *Præſtituto itaque die, Templo reſerato, ſanctæ Deigenitricis Effigiem vident; Chriſtum, pueri ſpecie, manibus & ſinu complectentis. Mirandam ſane omnique dignam veneratione diviniſſimoque decore Effigiem ac pulchritudinem pellucidis appictam tabulis, ipſam aperte conſpicuam, totamque ex toto alte pervadentem. Ea conſpecta Judæi, fuga ſe præripuerunt. Poſtea quoque multos Judæos Græcoſque conatos adire, fruſtrato eorum conatu illæſa, abſe abdicavit: manetque hactenus eodem ſe modo habens ad Dei gloriam in tabella, nullis hominum manibus efficta forma. Præterea quoque, Mulieris ſanguinem fluentis Imago, herba adminiculo omnem Paneade, ac toto orbe ægritudinem ſanans.*

Imaginum in Eccleſia origo, a Chriſto & Apoſtolis.

Imago Romæ Tranſf.

S. Mariæ Imago Lyddæ.

pag. 405.

Hæmorrhoiſſa.

VI. Secundo a Patriarcha ordine vir ſacer Euthymius Sardorum Metropolita, libera & ipſe confeſſione atque ſermone, ſceleſto os occluſit. Theodorus vero Studii Præpoſitus, *Noli, Imperator*, inquit, *Eccleſiæ ſtatum convellere. Nam tibi quidem ac tuis curis Deo ſtatus, exercituſque procuratio credita eſt: verum Eccleſiam, ipſam ſibi relinque.* His, nimio furore concitus Tyrannus, a ſe omnes indigne habitos expulit: ac quidem Nicephorum Patriarcham & Theodorum exilio relegavit: quando et-

Euthymii Confeſſio.

Theodori Studitæ.

Nicephorus & Theodorus, exules.

A μοναχὸν μισοσμαδίτα Λατίνον, μυθολόγον καὶ γελοιαστὴν καὶ αἰσχρῶς βιοῦντα. ὃς δὲ ἡγούμενος εἰς τὸ μοναχὸν τῶ Μητροπολιτῶν γενόμενος, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ταῦτα ἐξεπαίδευεν. ὕστερον δὲ καὶ παραχώρησιν Θεοῦ, καὶ ἐπίσκοπος Συλαίου γέγονεν. ἄλλοι δὲ καὶ ἑπέρους τινὰς ὁμόφρονας αὐτῷ. ἐν τῷ ἀναμεταξὺ ἀστὴρ κομήτης ὀφθεὶς ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν δίσκων στιλπνῶν, ἑνουμένων καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς ἄλλα σχήματα, ὡς καὶ εἰς ἀκεφάλου ἀναπλασιν ἀνδρὸς τυποῦσθαι εἶτις δὲ ἐπὶ Μιχαὴλ Βασιλέως τοῦ Κυροπαλάτου ὀφθεὶς. ὅπερ τινὲς ἰρμηνεύσαντες ἔφασαν, Τῶ ἀκεφάλον εἶναι κεφαλὴν, προδηλοῦται μέλλοντα ἀπορρίας ἐπιθήσεσθαι μὴ ταῦτα Θεμένῳ, καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν στασιάσαι· καὶ μέντοι καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ λοιμοὶ καὶ ἀυχμοὶ καὶ φλογώσεις γεγόνασι ἐπὶ τῶ ἡμερῶν τοῦ θεσπεσίου.

ε΄. Τῷ αὐτῷ ἔτει προσκαλεῖ Νικηφόρον ἀοίδιμον Πατριάρχην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπισκόπους, ἐναντίον τε συγκλήτου, καὶ φησί. Ἴσταται σαφῶς ὡς ἀπέφασαν τινὲς λέγοντες, Μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας. πρὸς ὃν πρῶτος ὁ ἐν ἁγίοις Νικηφόρος φησί. Τιμητέα, ὦ Βασιλεῦ, αἱ ἱεραὶ τῶν ἁγίων εἰκόνες εἰσὶν, ὡς ἐξ ἀρχῆς θεόγραπτον σώματι φανεῖσαι. καὶ γὰρ ἡ ἁγία ὀθόνη. ἣν ποτε λαβὼν ὁ Χριστὸς ἐπίθετο ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἀχειροποιήτως ἐγένετο, τιμητέα δὲ σεβάσμιος ἐστι. ἔτεται καὶ τῶ ἁγίων ἀποστόλων ἐδιόχειρος εἰκόνες. ἃ τῷ αὐτῷ Χριστῷ, καὶ τῆς ἴσον πεύσης· ἅ τε ἐν Ῥώμῃ μέχρι τοῦ νῦν τυγχάνει ἡ Μεταμορφώσεως καὶ ἀπορρὰν ὁ Χριστὸς μετὰ Μωσέως καὶ Ἠλίου ἐν Θαβώρ. ἣν τις προτροπῇ Πέτρου τοῦ κορυφαίου γέγονεν ἀλλὰ μὲν καὶ ἐν τῇ Λύδδᾳ πόλει ἡ Εὔας τὸ γενέσιον. σεβάσμιος γὰρ ναὸς ἀρχαῖος ἔστιν εἰς ὄνομα ἡ Θεοτόκου ὑπὸ πιστῶν ἀνεγειρόμενος, ἐν ᾧ ἱστόρηται τὸ εἶδος τῆς Θεοτόκου· ἐν ἀνεπιτυμβίοις ὡς οἰκείων οἱ Ἰουδαῖοι, ἡ Θεομήτωρ ἀκούσασα ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὅπως εἴπῃ. Κεκλείσθω ὁ ναὸς, καὶ εἰσίτω μηδείς· καὶ τῇ μ'. ἡμέρᾳ ἀνοιγέσθω. καὶ εἰ μὲν ἀδὲν ὀφθῇ σημεῖον ἐν αὐτῷ, ἴσω τῷ Ἰουδαίων ὁ ναός. μὴ γοῦν τῆ προθεσμίαν ἀνοίξαντες, ὁρῶσι τὸ εἶδος τῆ Θεοτόκου ἡ Χριστὸν ὡς βρέφος ἐν χερσὶ περιέχουσα. θαυμαστὸν ἅμα καὶ αἰδεσιμώτατον καὶ θεοφιλέστατον εἶδος καὶ κάλλος, ἐν πλαξὶ διαυγέσι, καὶ ἐμφανὲς θεωρεῖσθαι. καὶ ἄλλοι δ' ἄλλοι εἰς βάθος κεχωρηκός· ὅπερ ἰδόντες Ἰουδαῖοι, ἔφυγον. μὴ ταῦτα πολλοὶ Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων δοξάσαι τὸ πειραθέντες, ἐσώθησαν. μένει δὲ ἀσαλῶς ἄχρι τοῦ νῦν ἡ ἀχειροποίητος ἐπὶ τῆς πλακὸς μορφὴ εἰς δόξαν Θεοῦ. ἀφ' ὧν τινων καὶ ἡ ἐν Λιμύρᾳ εἰκὼν, ἣν τῆς βοτάνης πᾶν πάθος ἰωμένη ἐν Παμφυλίᾳ καὶ πάσῃ τῇ γῇ.

ς΄. Μετὰ τοῦτον ὁ ἱερὸς Εὐθύμιος Μητροπολίτης Σαρδέων παρρησιασάμενος, ἀπεσόμενος ἡ ὀλιτώρειον. Θεόδωρος δὲ ὁ τῆ Στουδίου ἡγούμενος ἔφη, Μὴ παραπάλλε, Βασιλεῦ, καταστάσει Ἐκκλησιαστικήν. σοὶ μὲν γὰρ ἡ τῆς πολιτείας κατάστασις καὶ ἡ τῶ στρατιᾶς ἐπιστῶσθαι πᾶσι φροντίζειν, ἡ δὲ Ἐκκλησίαν ἄφες. ὁ δὲ τύραννος ὑπερζέσας τῆ θυμῷ, πάντας μεθ' ὕβρεως ἀπήλασε. καὶ τὸν μὲν Πατριάρχην Νικηφόρον ἐξώρισε καὶ τὸν Θεόδωρον. Ὅτε καὶ λέγεται ὅτι τοῦ Πατριάρχου Νικηφόρου ἐν ἐξο-

ἐξορίᾳ παραπεμπομένου, πόρρωθεν ἰδὼν Θεοφάνην τὸν Σιγριανῆς λεγόμενον, καὶ τῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου Ἀγροῦ προϊσάμενον προορατικοῖς ὀφθαλμοῖς, θυμιάματά τε καῦσαι καὶ μετ' ἀρχῆς ἀναπέμψαι, τάς χεῖρας αἴροντα, καὶ τῷ Θεῷ πάντα παραδιδόντα, καὶ τὸν ἀσπασμὸν ἐπιτείνοντα· καί τινος ἐρομένου αἰτίαν, εἰπεῖν, Ὅτι ἰδοὺ δήρχεται ἐν ἐξορίᾳ ὁ μέγας Ὁμολογητὴς Νικηφόρος ὁ Πατριάρχης, ὑπὲρ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀγωνιζόμενος. ἡ ὃ ἱερὸς Εὐθύμιος, ἅτε δὴ ἡ λιγγὸν ἡ αἱρέσεως δύσποτον ἀφωνήσαντα, τὰς σιαγόνας τοῖς ῥαπίσμασι καταθλᾷ, καὶ ταῖς μάξιξι τῶν πάντων καταξαίνει τοῦτον, ὡς ἐν αὐταῖς πάντα ἐκπνεῦσαι. τούτων γενομένων Θεόδοτον ἡ Κασσιτηρᾶ Πατριάρχην χειροτονεῖ, ἄλογον ἄνδρα καὶ ἰχθύων ἀφωνότερον· καὶ διωγμὸν ἄσπονδον κατ' ἡ ἐκκλησίας ἀναρριπίζει φανερῶς, τοῖς συμμύσταις αὐτοῦ καταπιεζόμενος, τρία ὑποθέτας αὐτῷ ποιῆσαι· Τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ἡ ἄρνησιν, τῶν θείων εἰκόνων ἡ καθαίρεσιν, καὶ τῶν ἁγίων βουλῶν ἡ δίωξιν· καὶ πρῶτον μὲν καθαιρεῖ πάσας ἱερὰς τῶν ἐκκλησιῶν ἀναστηλώσεις· κἀντεῦθεν τοὺς διεστραμμένους ἔχοντας εἰκόνα Χριστοῦ ἢ τῶν ἁγίων, δεινοῖς τιμωρείαις καὶ θανάτῳ κατεδίκασε· πολλοὺς δὲ τῶν ἐν δόξῃ καὶ πιστοῖς, ἀλλὰ μὴν καὶ μοναχοὺς ἀπείρους, πεφόνευκε.

A lam ferunt, Nicephorum Patriarcham in exilium proficiſcentem, Theophanem Sigrianum nuncupatum, Magni Agri (ſic dicti Monaſterii) Præpoſitum, proſpiciendi vim habentibus oculis procul aſpexiſſe, ſuffituſque accendiſſe; atque precibus votiſque, ſublatis in cælum manibus, eum proſecturum eſſe, Deo nimirum commendando, amplexuſque atque ſalutes dirigendo. Ac quodam quærente cauſam, dixiſſe Theophanem; *Idcirco hæc facilitare, quod magnus Confeſſor Nicephorus Patriarcha, pro ſanctis Imaginibus agonem de judans, viam tranſiens in exilium proficiſceretur.* Sanctum autem Euthymium, quod auſterius liberioríque voce hæreſim coarguiſſet, colaphis pugniſque effractis malis, diris adeo verberibus dorſo cædit, ut in eis animum exhalarit. His ita peractis, Theodotum Caſſiteram Patriarcham præfecit; mutum hominem & piſce elinguiorem; palamque adverſus Eccleſiam, implacabilem excitat perſecutionem, eorum, quos ſymmyſtas ſibi adhibuerat, conſiliis cedens. Hæc illorum tria documenta; *Orthodoxam Chriſtianorum fidem negaret; divinas Imagines everteret; pios ac orthodoxos perſecutione vexaret.* Ac primum quidem ubique in Eccleſiis erectas demolitur Imagines: tum qui domi, Chriſti Sanctorumve ullam Imaginem habere deprehenſi eſſent, diris ſuppliciis ac morte damnavit: complures denique viros illuſtres ac claros (ſed & Monachorum innumeram turbam) nece ſuſtulit.

Theophanis Sigriani ſalutatio.

Euthymius verberibus mactatus.

Theodotus Patriarcha.

Imagines publice privatimque abolitæ.

Martyres plurimi.

* Alii τὸν ἑαυτοῦ υἱόν.

ζ. Ἐπεὶ δὲ Μιχαὴλ τὸν ἐξ Ἀμωρίου, ὃν* ἡ παῖδα ἐκ τῆς πνευματικῆς κολυμβήθρας υἱοποιήσατο, Πατρίκιον καὶ Ἐκκούβιτον ἐτίμησε, αὐτὸς δὲ τῇ τολμηρᾷ τῆς γλώττης ἡ λέοντα ὠνείδιζε ὡς καθαιρέτην τῶν ἁγίων εἰκόνων, καὶ ἡ γαμετὴν αὐτοῦ ἀνοσίοις γάμοις ἐμμιγνῦσαι, ὑπολαβὼν αὐτὸν ἀσεβείας μιλιτᾶρε, εἰς τὸ τῶν παλατίου λυτρὸν Πιθήκιον δισμεῖ, κοπῇ τε προσδιαθεῖναι κελεύει, καὶ τῇ καμινάῳ πυρὶ παραδοθῆναι ἀνέλωμα· ὃ προβιβαζόντων, ὁ Βασιλεὺς εἰσῆκει θεωρῶν πάντα, ἡ δὲ βασίλισσα Θεοδοσία δάκρυσιν ἱκετεύσασα, τῆς μιαιφονίας ἐλυτρώσατο, καὶ ὁ Βασιλεὺς ἡ ὑπεύθυνον ἐαθῆναι προσέταξε. πρὸς ἣν ἡ ἑαυτῆς γυναῖκα εἶπε, Ὦ γύναι, ἡ μὲν ἐμὴν ψυχὴν ἡ ἐκεῖθεν σήμερον δίκης ἀπέλαξας, ἴσως μὲν καὶ ἡ ζωῆς σωτηρίως στέρησις· σὺ δὲ, ἐς τὰ τέκνα ἡμῶν θεῖσα τὸ ἀποβησόμενον. ἐν ᾧ αὐτῇ ἐκ τινος? συμβολικῆς * βίβλου, ὁ ἀναρίθμητος χρόνος μεμνημένος. εἶχε δὲ γεγραφὼς τοιαύτην· Λέοντος εἰκόνα θηρίου ὁλόκληρον, ἐν μὲν τῇ κεφαλῇ ἔχουσαν Χ γράμμα· ἐν δὲ τοῖς ὄπισθεν. Φ. καὶ μέσον ἡ θηρίου πρὸς αὐτὴν ἡ φάσα, ξίφος, ἦγουν πάθημα ἐμπεπηγμένον καὶ ῥεμβόμενον· ἐν ὑποδείξας Στεφάνῳ, ὃν ἐπίκλην Καστηρολίγνην, ἔφη πρὸς αὐτὸν, Τί δηλοῖ ταῦτα. ὁ δὲ ἔφη, Λέοντος, Δέσποτα, μὴ ἴδῃ ἐς ἡ γραφήν. ὁ δὲ ἐπεδείξατο. συλλογισάμενος οὖν ὁ Στέφανος, Λέγει τῷ Βασιλεῖ· Οὗτος ὁ Λέων, εἰς πρόσωπον ἡ βασιλείας κεῖται, ἐς μέσον τὸ Χ γράμμα, ἐς τὸ Φ κακόν τι συμβαίνει αὐτῷ. ἐς ὁ Βασιλεύς, Τί ἐστι τὸ Φ καὶ τὸ Χ. ὁ δέ φησι, Μέσον ἡ Χριστοῦ γεννήσεως καὶ τῶν φώτων. ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ῥηθέντος αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατρικίου Βαρδανίου παρὰ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μοναζόντος, καὶ ἐκ τῆς ἀμφιάστου καὶ ἐπιβάστου τῷ ἰδίῳ, ἔτι πρὸς τὰ βασίλεια εἰς τὸν ἀρχὸν εἰσήρχετο. προσῆν δὲ καὶ ἡ τῆς μητρὸς ὄψις, ἐπλήρου φόβου αὐ-

* Alii τὸν ἑαυτοῦ υἱόν.

Michael Imperium privatus majeſtatis reus. *Edit. Pariſ. pag.* 406.

B His ita peractis, Theodotum Caſſiteram Patriarcham præfecit; mutum hominem & piſce elinguiorem; palamque adverſus Eccleſiam, implacabilem excitat perſecutionem, eorum, quos ſymmyſtas ſibi adhibuerat, conſiliis cedens. Hæc illorum tria documenta; *Orthodoxam Chriſtianorum fidem negaret; divinas Imagines everteret; pios ac orthodoxos perſecutione vexaret.* Ac primum quidem ubique in Eccleſiis erectas demolitur Imagines: tum qui domi, Chriſti Sanctorumve ullam Imaginem habere deprehenſi eſſent, diris ſuppliciis ac morte damnavit: complures denique viros illuſtres ac claros (ſed & Monachorum innumeram turbam) nece ſuſtulit.

C VII. Quod autem Michaelem Amorii ortum, cujus filiam ex ſpiritali piſcina Leo adoptaverat, Patricii dignitate ornarat, & Excubitorem præfecerat; iſque audaciore ac procaci lingua, Leoni, uti ſacrarum Imaginum everſori exprobrabat, ejuſque uxorem inceſtis nuptiis commiſcendam fore dictitabat; moliri eum tyrannidem arbitratus, ad Palatii Thermas, quas Pithecium vocant, vinctum paloque alligatum, in fornacem igni exarendum injici mandat; reliquæ jam procinctu Imperator ſpectator futurus, adſtabat. Enimvero Theodoſia Auguſta lacrymis ſupplex, ab ea virum liberat carnifice. Juſſus itaq; a Leone interim dimitti reus, cujus hæc ad uxorem verba; *Tu quidem, Mulier, animam meam a futuro bodie liberaſti judicio; fortean vero etiam* D *brevi vita privabis; ipſaque adeo ac liberi, quid ſit eventurum videbis.* Noverat enim ex quodam Sibyllinorum Oraculorum libro, quo illi tempore, ut nece tolleretur, fatis indictum eſſet. Nempe illo expreſſa erat figura ejuſmodi. Leonis figuram ex integro referebat. Capiti littera X. inſcripta erat; a tergo vero littera Φ. mediæ beſtiæ ad ipſa ilia, impactus cruentus enſis hærebat. Hac Imperator Stephano cognomento Capitoliges oſtenſa, ex eo ſciſcitabatur, quid hæc ſibi vellent. Cui ille, *Sine, Domine, ut nec oculi figurâ uſurpem.* Is enimvero nihil acquievit. Tunc igitur Stephanus ſecum ipſe reputans, Imperatori inſit, *Leo iſte, in Imperii ſignum poſitus eſt; ac inter litteram* X. *&* Φ. *malum aliquod illi imminet.* Tum Imperator, *Quid vero ſibi volunt* X. *&* Φ? At ille, *Inter Chriſti Natalem, & ſanctorum diem (Epiphaniorum ſcilicet atque Luminum.)* Sed & quod Patricio Bardane referente, a Philomelio Monacho dictum acceperat: ex eo item quod prætextam ille induerat, ejuſque extremam veſtis oram calceverat, tum, cum Imperio potiturus ipſe Regiam intrabat. Ad hæc vero etiam, matris viſio terrore implebat. Ipſa quidem quo tempore contigit nullius illi frugis habitio.

Leonis Imperii oraculum.

S. Matiz in viſione in Leonem expoſitio.

bita est; nunc vero etiam gravius mordens animum ac distorquens, incumbebat. Nam cum illa ad divinam crebrius Blachernensem Ædem sese conferret, piisque votis jugiter eam frequentaret, apparuit ei Puella, multo candidatorum satellitio stipata: Ædes ipsa, cruore inundabat. Tum Puella, uni astantium imperare, *Impleta cruore olla, Imperatoris matri ut propinaret*. Excusante illa, longosque obtendente annos, per quos nec carnes, nec eorum aliquid, quibus sanguis concretus est, degustasset; idcirco neque olla hac illi opus esse; contra respondere Puella cum ira, *Ecquid vero filius tuus non cessat multis me cruoribus implere, meumque hunc Filium ac Deum ad iracundiam provocare?* Quo ex tempore etiam atque etiam filium rogabat, ut se ab eorum, qui sacras Imagines flammis traderent ac abolerent, hæresi abstineret, hanc lugubriter visionem deplorans. Sed & alia visio nocturna, nihil priore minorem terrorem injiciebat. Inclytæ enim memoriæ Tarasium Patriarcham pridem vivis exemptum, audivit Michaelem quemdam ex nomine vocare; illumque irruentem, lethalem Leoni plagam incussisse, atque in præcipitium, subjecta immensa voragine, impulisse.

Edit. Paris. pag. 407.

A Tarasio injuncta ejus cædis.

Crumi Bulgarica expeditio.

VIII. Impii Leonis diebus, eoque Imperii sceptra moderante, Bulgari, nemine occurrente, atque eos aditu prohibente, ad Urbis usque portam venerunt; Crumusque more gentis sacrificio extra portam Chrysem instructo, homines ac pecora plura immolavit: tinctisque ad maris littus pedibus ac aqua lotus, lustratoque exercitu, faustis suorum vocibus ominibusque acceptus, per medium pellicum gregem, his venerationis ergo procumbentibus ac laudantibus, processit. Hæcque adeo cunctis e muro spectantibus, ac cum nemo obniti auderet, vel in eum jaculum mittere. Cunctis itaque ex libito illi atque animo expletis, Urbem obsidione cingit, ac vallum mittit. Producta dies aliquot obsidio, cunctisque rure, Urbisque pomeriis direptis, auri pensum annuum, vestiumque ingentem copiam, ac puellarum lectarum certum numerum exposcere cœpit. Quare Leo, consilio cum proceribus habito, Crumo significat, *Cum paucis quibusdam inermibus, ad maris littus procedat; ipsos pariter inermes navi accessuros, collatoque mutuum sermone, quicquid ille petierat, id se præstituros.* Hæc cum ita significassent, tres quosdam armatos noctu educentes, in Gallæ ædibus ad Blachernarum portam ex insidiis collocarunt; data tessera, *Ut interim conserto cum Crumo sermone, aliquod signum ederent, quo conspecto, ex insidiis egressi in Crumum impetum darent.* Postero die, Bulgaris ad Ædem sanctorum Anargyrorum extra civitatis portam confidentibus, Crumus ex condicto cum aliis tribus (ejus scilicet Logothetâ, & Constantino Patricii nuncupato, qui ante annos plures in Bulgariam fugerat, ac quem ille filium ex Crumi sorore sustulerat) ad mare descendit. Hi quatuor, a reliquo inermes abjuncti exercitu cum aliis tribus, ad mare usque, uti constitutum erat (quos lateren insidiæ) venere. Egressi pariter ex Urbe lintre vecti, qui cum Crumo sermonem collaturi erant; acceptaque fide, ex navicula exiere. Crumus equo desiliens, humi resedit; equum sella frænisque instructum tenebat filius Constantini. Interea iis sermonem miscen-

Insidiæ Crumo insidiæ.

pag. 408.

τὸν· ὃ τότε μὲν λιχθεῖσα εἰς ὀδὺν τούτῳ λελόγιστο τὰ πρὸ δέ, καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπίκεντρος ἐψυχαῖ. ἐφάνη γὰρ αὐτῇ, καὶ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν περιφοιτῶσης ἀεί, κόρυς ἐκ πολλῶν λαμπόντων περιστοιχίζομένη· καὶ ναὸς ἅπας αἵματι πλήρης. ταῦτα ὅσα ἡ κόρη εἶπεν τινι τῶν παρεστώτων, χύτραν πληράσασα αἵματι ἐπιδοῦναι τῇ μητρὶ τοῦ Λέοντος πιεῖν· αὐτῆς δὲ πολυτιμίαν προβαλλομένης δι' ἣν μήτε κρεῶν μήτε τινος τῶν ἐκ τούτων γεύσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ταύτης χρῄζειν τῆς χύτρας. Καὶ πῶς, ἀπεῖπεν ἡ κόρη μετὰ θυμοῦ, ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων πληρῶν, καὶ τοῦτον δὲ ἐμοὶ τὸν παροργίζων Θεόν; πολλά τε ἐκεῖνον ἐλιτάνευε τὸν ἑαυτῆς υἱόν, καὶ τῶν Ὁλοκαυτωμάτων αἰρέσεως ἀποστῆναι, καὶ ὄψις αὐτῷ ἐκτραχηλίσασα. ἄλλη δὲ ὄψις τοῦτον ἐδειμάτου κατεῖναι, τῆς φρενῶν οὐκ ἔλαττον. τὸν γὰρ ἀοιδίμου Ταρασίου τοῦ Πατριάρχου πάλαι δὲ βίου μεταλλαγόντος, ἄνεσιν τοῦτον Μιχαὴλ τινὰ ἐξ ὀνόματος καλέσαι, καὶ ἐπισπάσασθαι, ἐπιπλῆξαί τε λόγοις καιρίοις, καὶ κρημνοῦ ὠθῆσαι ἄβυσσον ἔχοντα.

ι'. Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀθέου Λέοντος ἦλθον οἱ Βούλγαροι μηδενὸς αὐτοὺς ὑπαντῶντος ἢ κωλύοντος ἕως τῆς πύρης· καὶ ποιήσας ὁ Κροῦμος θυσίαν καὶ τὸ ἔθος αὐτῷ ἐξωθεῖτο τῆς Χρυσῆς πύρης, ἔθυσεν ἀνθρώπους καὶ κτήνη πολλά· καὶ εἰς δὲ αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης βρέξας τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ περιλυσάμενος, ἐρράντισε δὲ λαὸν αὐτοῦ τὸν εὐφημιθέντες ὑπ' αὐτῶν, διῆλθε μέσον τῶν παλαικάστρων αὐτοῦ προσκυνηθεὶς ὑπ' αὐτῶν καὶ δοξασθείς. καὶ ταῦτα διεπρεσβεύσατο ἐκ τοῦ τείχους πάντων, καὶ μηδενὸς πολεμίου κωλῦσαι αὐτὸν, ἢ ἀπολύσαι βέλος κατ' αὐτοῦ. καὶ ποιήσας πάντα τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτῷ καὶ ἄπρακτα ἐβούλετο, περιεκύκλωσε τὴν πόλιν, καὶ ἔβαλε χάρακα ἐπ' αὐτὴν· καὶ ποιήσας ἡμέρας τινὰς καὶ φραδεύσας τὰ ἔξωθεν ἡ πόλεως, ἤρξατο ζητεῖν πάντα χρυσίου καὶ ἱματισμοῦ ἀριθμὸν πολύν· καὶ κοράσια ἐκλεκτὰ ποσότητα τινά. καὶ δὴ ποιήσας ὁ Λέων βουλὴν μετὰ τῶν ἀρχόντων, ἐδήλωσε τῷ Κροῦμον, Ὅτι ἐλθὲ ἕως τοῦ αἰγιαλοῦ μετὰ ὀλίγων τινῶν μὴ ἐπιφερομένων ὅπλα, καὶ ἡμεῖς ἐξερχόμεθα ἐκ τῆς θαλάσσης ἄοπλοι μετὰ χαλαζδίου, καὶ συμβαλοῦμεν· καὶ ἄπρακτον ποιοῦμεν. καὶ ταῦτα βεβαιωσάντες, καὶ τῆς νυκτὸς ἐξαγαγόντες τινὰς ἐνωπλισμένους τρεῖς ἄνδρας, κατηρτισαν αὐτοὺς ἐν δωματίοις τισὶ τῆς Γάλλης ἔξωθεν τῆς πύρης τῆς Βλαχερνῶν· δόσαντες αὐτοῖς σύσημον, Ὅτι βεβλογομένων ὑμῶν μετὰ τοῦ Κρούμου, σημεῖον τινὰ ἔχομεν ποιῆσαι, ἄπρακτον θεασάμενοι, ἐξέλθατε, καὶ ἀποκτείνατε αὐτόν. καὶ τῇ ἑπαύριον ὄντων τῶν Βουλγάρων ἐπὶ τὸ μέρος τῶν ἁγίων Ἀναργύρων ἔξωθεν τῆς πόλεως, κατῆλθεν ὁ Κροῦμος ἐπὶ τὸν θάλασσαν κατὰ τὸν σωταγὸν μετὰ ὀλίγων τεινῶν· ᾧ λογοθέτῃ αὐτοῦ, ᾧ Κωνσταντῖνον ᾧ λεγόμενον τοῦ Πατζικοῦ φυγόντος εἰς Βουλγαρίαν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ἔχοντα καὶ ἐκ τῆς υἱὸν αὐτοῦτα ἐξ ἀδελφῆς τοῦ Κροῦμου· οἱ τινες παραρεῖς ἐξελθόντες ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν ὅπλοι, κατῆλθον ἕως τῆς θαλάσσης κατὰ σωταγὸν μὲν γινώσκοντες τὸ ἕτερον αὐτῶν. λοιπὸν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθον μετὰ χιλαζδίου βαλόμενοι συμβαλεῖν μετὰ τοῦ Κροῦμου· καὶ λαβόντες λόγον ἐξῆλθον τοῦ παραδεῖσου· καὶ ἀποκαβαλικεύσας ὁ Κροῦμος, ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ ἵππον αὐτοῦ ὁ υἱὸς Κωνσταντῖνου τροφεῖον καὶ χαλινωμένον ἐκράτει· καὶ ὡς-

I.

λεγομένων αὐτῶν, ἐποίησε ὁ εἷς τῶν ἐκ τῆς πόλεως τὸ σημεῖον· ὃς ἦν, Ἐξαβούλης, τῇ χειρὶ τῇ κιρραλλιῷ ἀποσκοπάσας· ἐνιδὼν ὁ Κροῦμος καὶ σκανδαλισθείς, ἀντιπάσχει· εἶχον ἕτοιμον τὸν ἵππον, συνώσαντες αὐτὸν οἱ μὲν ἀπὸ, ἐκαβαλίκευσε. καὶ ἀνεκράζετο ὁ λαὸς ἀπὸ τοῦ τείχους, Ὁ σαυρὸς ἐνίκησε. καὶ αὐτὸς ἤρξατο φεύγειν. καὶ ἐξιλθόντες οἱ ἐνεδρευόμενοι ἐκ τῶν δομάτων, κατεδίωξαν ὀπίσω τοῦ Κρούμου. καὶ ἀπολύσαντες αὐτῶν τὰ βέλη, οἱ φήθησαν ὅτι ἐπλήγωσαν αὐτὸν, αὐτὸς δὲ μονώτατος ἔφυγεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἐπιάσθησαν ὑπὸ τῶν ἐντὸς ἐν τῇ χελανδίῳ. καὶ μὲν Λογοθέτης παραυτὰ σφάγη· Κωνσταντῖνος δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ζῶντες ἐπιάσθησαν.

Θ'. Λοιπὸν ἐπὶ τούτων γενομένων θυμωθεὶς ὁ Κροῦμος, ἐκέλευσε τὸ πάθειον ἐμπρῆσαι καὶ καταρρίψαι πάντα τόπον· καὶ ἀρξάμενοι ἐμπυρίζειν, κατέκαυσαν πάσας τὰς ἐκκλησίας τὰς ἀπὸ πέρατος τῆς πόλεως, μεγάλας οὔσας, ἃς ἀνεκαίνισαν Εἰρήνη καὶ Νικηφόρος καὶ Μιχαήλ· ὁμοίως καὶ τὰ μοναστήρια, καὶ τὰ παλάτια καὶ τοὺς οἴκους, καὶ τὰ φροντιστήρια. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα, ἐνεπύρισαν καὶ ἐκεῖνα παλάτια, καὶ τοὺς βασιλικοὺς κοιτῶνας, καὶ τοὺς κίονας κατέκλασαν· καὶ τοὺς μολίβδους ἥρπασαν· καὶ τὰ ζῴδια τὰ Ἱπποδρομίου· καὶ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν κατέτραξαν· ὁμοίως καὶ τὰ κτήνη. καὶ ἐλθόντες ἐπὶ παραθαλασσίαν τὴν Σπιτὲ τὴν ἄνω, πάντα τὰ ἐμπόρια κατέκαυσαν· καὶ ἅραπες σκῦλα πολλὰ ἔσχοντο· καὶ πλησάντες τὰ δεξιὰ μέρη τῆς πόλεως τοῦ ἀετολάκ, κατέκαυσαν τὰ ἔξωθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης ἕως τοῦ Ρηγίου· καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἀθύρα, κατέτριψαν τὸ ἐκεῖσε κάστρον· καὶ τὴν γέφυραν παράξενον οὖσαν, καὶ [10] πάνυ ὀχυρωτάτην· καὶ ἐλθόντες εἰς Σηλυβρίαν, κατέτριψαν τὸ αὐτόθι κάστρον ἕως τοῦ ἐδάφους, καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ τοὺς οἴκους ἐνεπύρισαν. καὶ μετὰ ταῦτα, τὸ Δαόνιον κάστρον ὑπάρχον κατέτριψαν· καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν Ἡρακλείας, μὴ δυνάμενοι εἰς αὐτὴν ἐλθεῖν, ἐνεπύρισαν πάντα τὰ οἰκήματα τὰ ὄντα εἰς τὸν λιμένα, καὶ τὰ περίξ τῆς αὐτῆς πόλεως. καὶ μετὰ ταῦτα, ἐλθόντες εἰς Ραιδεστόν, κατέτριψαν καὶ τοῦτο τὸ κάστρον, ἐμπυρίσαντες πάντα τὰ ἐν αὐτῷ οἰκήματα, καὶ τὰς ἐκκλησίας· καὶ καταφάξαντες αὐτόθι λαὸν πολύν. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ Πάνιον κάστρον, εὗρον αὐτὸ ἐσφαλισμένον, ἔχοντα λαὸν πολύν. καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες εἰς αὐτὸ, τὰ ἔξω πάντα ἐμπυρίσαντες καὶ καταρρίψαντες, ἀπῆλθον εἰς τὸ Λαμπρον, κάστρον ἓν καὶ αὐτὸ· καὶ καταρρίψαντες καὶ τοῦτο καὶ ἐμπυρίσαντες, καὶ ἕτερα πλεῖστα κάστρα, κατῆλθον ἐκεῖθεν δι' ἡμερῶν δέκα, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ὄρη τῆς Γάτης· ἃ εὗρόντες ἐκεῖσε λαὸν πολὺν κρυπτόμενον, καὶ χιλίους πάντας τοὺς τῆς Θράκης, κατέσφαξαν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ κτήνη ὅσα εἰς πλῆθος αἰχμαλωτεύσαντες, ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ γυναικόπαιδα πολλά. καὶ λοιπὸν ἀπῆλθον καὶ εἰς τὸ Εξαμίλιον, καὶ κατῆλθον ἕως * Αβύδου· καὶ ἀνέκαμψαν [11] ἐπὶ τὸν Ἕβρον καὶ τοὺς ἄνω, καὶ πάντα τὰ κάστρα κατέτριψαν. ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ἕως τῆς Ἀδριανουπόλεως· καὶ εὑρόντες τὴν Ἀδριανούπολιν κραταιωμένην, παρεκάθισαν. καὶ ποιήσαντες ἡμέρας πολλὰς ἃ μηδὲν ἰσχύσαντες ἀπὸ τῆς περικαθίσεως, συνάξαντες μαγγανικὰ ἐπολέμουν τὸ κάστρον· καὶ οἱ ἔσωθεν, μὴ ἔχοντες βοήθειαν ποθὲν, καὶ ἀποθησαυρίσαντες τὸν λιμὸν, παρέδωκαν ἑαυτούς. ἃ λαβόντες οἱ Βούλγαροι τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν εἰς

* Αβύδου. 11

Symeon. Logoth. Annal.

tibus, unus quis ex Urbe ſignum dedit; Exabules ſcilicet, qua manu caput aperuit. Animadvertit Crumus, reique indicio offenſus, reſilit; jamque parato equo a ſocijs evectus, illo inſedit. Tum populus e muro clamare, *Vicit Crux*; ac Crumus fugam arripuit. Egreſſi ex ædibus, qui armati latebant, retro inſecuti ſunt; miſſiſque ſpiculis, cum ſe eum vulneraſſe putarent, ille ad ſuos incolumis evaſit. Alii tres capti ſunt, ab iis, qui in lintre erant. Ex iis Logotheta ſtatim jugulatus; Conſtantinus ejuſque filius vivi capti ſunt. Caſſæ Græcorum inſidiæ.

IX. Jam itaque his ita geſtis, furore accenſus Crumus, omnia loca in craſtinum igni ferroque ſuos vaſtare præcepit. Coeptoque incendio, Eccleſias omnes trans Urbis portum (magnas ſane ac ſuperbo opere, quas Irene, & Nicephorus atque Michael inſtauraverant) Monaſteria item & Palatia ædeſque alias ac ſuburbana, igni devaſtarunt. Ad ſanctum Mamantem pariter progreſſi, his, quæ ibi ſunt, Palatiis, Regiiſque ac Sacris cubiculis, ignem ſubjecerunt, ac columnas confregerunt. Plumbi moles, circique ambitum ornantes ſtatuas, ſuſtulerunt. Captivos omnes jugularunt; ſimiliter quoque pecora peremerunt. Hinc Steni littora ſuperiorem que oram peragrantes, navalia omnia ſuccenderunt, ingentique potiti præda abierunt: dextraque Civitatis parte occupata ad Orientem, quæ ſunt extra Chryſiem portam ad Rigium uſque combuſſerunt. Athyra cum veniſſent, quod illic eſt oppidum, rari quoque operis pontem, ipſumque longe firmiſſimum, everterunt. Selybriam profecti, ejus loci oppidum ſolo æquaverunt, Eccleſiaſque & domos incenderunt. Exinde Daonem oppidum demoliti; Heracleam cum veniſſent, nec civitatem ingredi potuiſſent, domos omnes ad littus poſitas, & quæ Urbi circumvicina ſunt prædia locaque combuſſerunt. Poſtea Rhedeſtum venientes, hoc quoque oppidum demoliti, cunctas in eo ædes ac Eccleſias incenderunt, multamque ibi hominum turbam ſuſtulerunt. Panium cum veniſſent, oppidum munitum invenerunt, ingentique tutum præſidio militum: fruſtraque ejus tentatis mœnijs, ſuburbanis omnibus igni ferroque vaſtatis, indeque Aſprum verſus, quod ipſum oppidum eſt, iter dirigentes, eo quoque aliiſque pluribus oppidis everſis atque incenſis, ab hinc digreſſi, decem circiter dies, Gani montes intrarunt. Illic latentis plebeculæ innumeram nacti multitudinem, cunctaque fere Thraciæ pecora, hominibus neci traditis, pecora pueroſque ac mulieres ingenti turba captivos in Bulgariam miſere. Jamque adeo ad Hexamilium quoque tranſeuntes, Abydum uſque deſcenderunt; flexoque itinere Ebrum aſſecuti ac ſuperiorem illi regionem, oppida omnia majora pariter & minora, Adrianopolim uſque everterunt. Adrianopolim autem munitam cum inveniſſent, Urbem obſederunt: protractaque dies non paucos obſidione, cum potiri civitate non poſſent, inſtructis machinis eam oppugnare cœperunt. Et vere cives in angultias coacti, cum nulla auxilii ſpes uſquam affulgeret, diraque fames conſumeret, hoſtibus deditionem fecere. Bulgari captivis omnibus acceptis, tanta multitudine ut & numerum vinceret, omnique illorum direpta ſupellectili, in Bulgariam trans Iſtrum flumen pro- Ingens vaſtitas & incendia, harum ultione. *Edit. Pariſ. pag. 409.*

cul deportarunt. Interea Leo, tantaque hostis grassatione, nec Urbe egressus, tyrannice Imperium tenebat. Cumque jam Festa veniissent Natalitiorumque solemniis, filium suum adhuc pusillum Sammatem nomine (quem falso Constantinum vocari ajebat) corona Augustali donavit: collectisque ex diversis urbibus, qui cladi superstites essent manipulis, erogata eis pecunia, faustis acclamationibus votisque Leonem ac Constantinum prosequi jussit; nempe illos imitatus, qui super Imperium gessissent, Leonem & Constantinum Isauros, quorum etiam heresis instauratos fuit; dum velut illi, longævos sibi Imperii annos auguratus, ingentem nominis claritatem, ambit: cujus tamen Deus consilium, in angustum coactis ipsius annis, confudit,

Coronatus Leonis filius Syobatius.

Cæterum sudo hyemis tempestate acre, hincque adeo fluviatilibus aquis subsidentibus, facta Bulgarorum ad triginta millia cataphractorum excursio: venientesque Arcadiopolim, ac superato Rigio (hoc nimirum fluvii nomen) inventam ingentem hominum multitudinem, sub jugum miserunt. Necdum vero transmissis captivis, ingenti imbrium vi in dies octo, sic fluminis aquæ intumuerunt, ut maris prope vastitatem æquare viderentur. Cumque inde permeari non posset, dies quindecim in stativis captivos tenuerunt. Rogata illis frustra a Leone auxilia; nam nec animum attendit, nec Urbe ipse prodiit, nec qui suppetias irent, ullos alios misit. Jamque adeo facto sereno, atque flumine intra alveum compresso, ipsosmet captivos ligna cædere ac pontem struere coegerunt: inque hunc modum cum iisdem, ad quinquaginta circiter millia, virorum, mulierum ac puerorum, amnem transmiserunt: omnemque eorum substantiam, Armeniacas vestes stragulas, grandesque acu pictos tapetes ac vestimentorum multam supellectilem, vasaque ænea, cuncta curribus impositā; omnes denique greges & armenta, boves que & oves, convexerunt; hacque ditati præda, in Bulgariam intrarunt; nec qui Dei indulgentia, inique sceptra moderabatur, aut ipse opem laturus captivis egressus est, aut qui ferrent alios ullos destinavit.

Arcadiopolis a Bulgaris capta; ingens abducta præda.

Edit. Paris. pag. 410.

Ἐπεὶ δὲ πλῆθος ἦσαν ἀναρίθμητον, καὶ πᾶσαι ἡ ἀκροπόλεις αὐτῶν, μετῳκισμένοι αὐτοὶς εἰς Βυλγαρίαν [11] ἐκπέσοι τῷ Ἴστρῳ ποταμῷ. καὶ πάνυ γεγονότος, ὁ Λέων τῆς πόλεως οὐκ ἐξῆλθεν, ἀλλ' ἐπέτρεψε τῷ βασιλέως τυραννικῶς καὶ λοιπὸν [12] φθαράντων τῷ ὑετῷ, ἕως ὀκτὼ μικρὸν ἔτι καὶ ὑπερεπλήσθησαν Σαμβάτιλλα, ἐλθόντα, λέγων ὅτι Κωνσταντῖνος καλεῖται· καὶ παρεύρεσιν ἡ πεζοπόρησε λαὸν τῇ ἀφόρῳ πόλεως, ἐπρόβαλε αὐτοὺς, πεῖσας αὐτοὺς ὡφεμῆσαι Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς Ἰσαύρους· ὧν καὶ τελεῖν αἴρεσιν ἀπεμάσσετο, βυλόμενος ζῆσαι ἐν πολέμῳ, ὡς καὶ αὐτοὶ, καὶ γενέσθαι περίφημος· ἃ τινος ἡ βυλὴν ὁ Θεὸς κατέχωσε, κόψας τοὺς χρόνους αὐτῶν.

Ἐπεὶ δὲ λοιπὸν γεγονότος ὑετοῦ τῷ αἴρει τῷ χειμῶνι, καὶ τῷ ποταμῷ μὴ ἐχόντων ὕδωρ πολύ, ἐξῆλθον οἱ Βύλγαροι χιλιάδες λ'. ἱππεῖς ὄντες· καὶ ἐλθόντες τῶν Ἀρκαδιούπολιν, καὶ περάσαντες τὸν Ῥῆγιον· ποταμὸς δὲ ἔστιν ἐπιλεγόμενος, ὕδωρ λαοῦ πολλῷ, ἐχμαλώτευσαν αὐτούς· καὶ πρὸ τοῦ περάσαι αὐτοὺς τὴν αἰχμαλωσίαν, ἐγένετο ὑετὸς πολὺς ἡμέρας ὀκτώ. καὶ ἐγκωθεὶς ὁ ποταμὸς ἐγένετο ὡς θάλασσα. καὶ μὴ δυνάμενοι ἀντιπεραῦσαι οἱ Βύλγαροι, ἔμειναν ἡμέρας ιε'. κατέχοντες τὴν αἰχμαλωσίαν· καὶ μιμησάμενοι τὸν Δίοστα τὸν βοηθοῦντα, ἐκπρόσωπον, ἐδίδοσαν πόλεως ἐξελθεῖν, ἐάν τινες ἀπέλθωσι πρὸς βοήθειαν. καὶ λοιπὸν γενομένης εὐδίας καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐλαττωθέντος, αὐτοὺς τοὺς αἰχμαλώτους παρεσκεύασαν κόψαι ξύλα καὶ ποιῆσαι γέφυραν· ἐν ὅσῳ ἐπέρασαν μὲν τὴν αἰχμαλωσίαν, ὅπου ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων χιλιάδες ε'. λαβόντες καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, ἁρμεντίκια σραγλωμαλοπάρια καὶ ναποπάπα αὐτῶν, καὶ ἱματισμὸν πολύν, καὶ χαλκώματα, ἐφόρτωσαν πάντας τοὺς ἁμάξας· καὶ λαβόντες πάσας τὰς ἀγέλας αὐτῶν βοῶν καὶ προβάτων, εἰσῆλθον εἰς Βυλγαρίαν· καὶ ὁ εὐδίκως βασιλεύσας καὶ παραχώρησιν Θεοῦ, ὅτι αὐτὸς ἐξῆλθε τῆς πόλεως πρὸς βοήθειαν τῆς αἰχμαλωσίας, ὅτι ἄλλως ἀπέστειλεν.

Λοιπὸν ὅμως μετὰ ταῦτα, ἀπαγγέλλουσιν αὐτῶν λέγοντων, ὅτι ὁ Κροῦμος ἐστράτευσε λαὸν πολὺν συναθροίσας ἐκ τῆς Ἀβαρείας, καὶ πάσας τὰς Σκλαβινίας· πρὸς δὲ τούτοις παρασκεάζει φόρον ἐλεπόλεων ὀργανά τε καὶ μηχανήματα ἐκ μαγγανικὰ παμμεγέθεστατα, τετρόβολας καὶ πετροβόλους καὶ χειρῶνας καὶ ὑψηλὰς κλίμακας· σφαῖράς τε καὶ μοχλοὺς [13] καὶ ὄρυγας. καὶ πυρόβολά τε καὶ λιθόβολα καὶ σκορπίδας εἰς τὸ βαλίσθαι βέλη, καὶ σφενδόνας· πάντα τὰ μηχανήματα καὶ τὰ ἐπάλξεων πρὸς τὸ ἑλεῖν τὴν πόλιν· ἐπὶ τὸ δυτικὸν. δὲ μέρος φησὶ τῆς πόλεως κατὰ τὰ τείχους τῶν Βλαχέρνων ταῦτα πάντα βούλεται προσαγαγεῖν τὰ μηχανήματα, ἔνθα καὶ ἐξέβη· καυλίζων βόας χιλιάδας δέκα, πρὸς τὸ βαστάξαι πάντα τὰ σκελιχθέντα ὄργανα, τιθέντα ἐπὶ ἁμαξῶν, ἃς σφρατεύσει χιλιάδας ε'. σιδηροδέτους. Ταῦτα ἀκούσας Λέων, πέμψας τὸν κατεπάνω, καὶ μαθὼν τὴν ἀλήθειαν, συναθροίσας λαὸν πολὺν καὶ τειχίτας, ἤρξατο κτίζειν ἕτερον τεῖχος ἔξωθεν τοῦ τείχους τῶν Βλαχέρνων, κόψας καὶ τὴν Σούδαν πλατείαν· καὶ ἐρξάμενος κτίζειν, μέχρι πλίνθας,

11. 12. 13.

Ejusdem ingens apparatus.

Psal. 32. 10.

XI. Jam igitur perlatus ad Leonem rumor, *Ingentem Crumum conflare exercitum, Avaresque & Sclavinorum copias omnes adlegisse; ad hæc, instrumenta atque machinas tormentaque expugnandis urbibus comparata omnis generis struere, ingentia scalarum genera, tribulosque seu muricas & testudines; alias scalas, globos, vectes, ligones vasaque fossoria; arietes, balistas, ignea jacula, petrarias, scorpiones mittendis jaculis ac fundas: quicquid denique machinarum quatiendis eruendisque turribus ac propugnaculis ad Urbis excidium adhiberi queat.* (Ad Urbis occiduam partem muroque Blachernarum, visum illi adhibere omnia, ubi & telo petitus fuerat) *Boum decem millia curribus his convehendis jubet; currus ferro vinciri jussit, ad quinque millia*, Leo, hostis apparatu audito, missisque exploratoribus, ac veritate comperta, ingentibus conductis copiis ac artificum turba, extra Blachernarum murum, murum alium ædificare cœpit, vallumque latum excisum opposuit, jamque cœpto solummodo opere, ac necdum peracto, Deus, qui dissipat consilia Gentium, & reprobat cogitationes populorum, reprobatque

ἵνα δείξῃ ὁ Θεὸς, ὁ χρηματίζων βελὰς ἑαυτῶν, ἀθετῶν λογισμὸς λαῶν, καὶ ἀθετῶν βελὰς ἀρχόντων· ὅτι οὐκ ἐν τῇ μαχαίρᾳ καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι δυνάστας τι ποιοῦσι· ἀπὸ τοῦ ἔαρος καταλαβόντος, ὡς φασί τινες χρονοδίπτης τῆς αἰχμαλωσίας ἀπὸ Βυλγαρίας, περὶ τὴν μεγάλην πέμπτην τοῦ πάσχα, ὁ φρικτὸς Βυλγαρίας ὁ Κροῦμος, ὁ περίφημος, ὁ τὴν πόλιν ἐλεῖν βουλόμενος, πλέον τοῦ δέοντος ἐχρήσατο, ἀσκόπως στρατιάδης. ὃς καὶ ἐξήγαγε αἵματον ὀχετὸς ἕως τι τοῦ στόματος καὶ τῆς ῥινῶν καὶ τῆς ὠτων αὐτοῦ. ὁ ὅπως ἀπέρριξε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν κακοῖς.

16. ιβ'. Ἐπαρθεὶς τοίνυν τῷ φρονήματι ὁ Λέων, ὅτι αὐτὸς ὡς καταβαλὼν πολέμιον, οὐχὶ Θεὸς, ἐπεμψε εἰς πάσας τὰς χώρας, στείρας, ἀγγέλους, ὅτι ἅπαν τὸν Βυλγάρων ἐγγὺς ἔπαρ πόλεως, καὶ ἀπὸ φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ ἀπὸ ἀγωγῆς μου πολέμου ἀπώλεσα αὐτῶν, πάντας ἀπώλεσα· ὅς τις καὶ ἀπὸ προφάσεως τοιαύτης λανθάνει, φησὶν, ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου.

17. ιγ'. Λέγεται δὲ καὶ φωνὴν ἀκουσθῆναι ῥαγδαῖαν ἀνθρώπου, ἀπὸ τῆς ἁγίας Βασιλείου καπήλευσιν διαγγελλούσης, καὶ πολλοῖς πλέουσιν ἀκουστὴν γενέσθαι· ἣς τὸν καιρὸν καὶ τὴν ὥραν ἀπογραψάμενοι· ὡς ἀπὸ ἀκάτου ὥρα ἦν νυκτὸς, ἐχούσης δρόμον ἀπὸ ἀλύθειαν.

ιδ'. Ὅμως ὁ Μιχαὴλ εἱρκτὴ καὶ δεσμὰ εἶχεν. καὶ ἐπεὶ ἐβούλετο αὐτὸν μὴ ὁ ἰαρτὸν ὁ τῶν Χριστῶν γέννων ἀνιλεῖν, δηλοῖ ὁ Μιχαὴλ τοῖς συμβούλοις, μεθ' ὧν ἦν καὶ ὁ τῶν παλατίων Παπίας, ὡς εἰ μὴ ταχέως ἐξιλεῶν με ὁ φρυγᾶς, πάντας ὑμᾶς καταμανίαν τῷ Βασιλεῖ. οἱ δὲ συνεχθέντες, καὶ φιλόνικα ὡς ἱερεῖς φορέσαντες, καὶ ἐνδόντα τὰ ξίφη φορεῖν, ἐπεὶ τὸ παλάτιον ἀνεῴχθη, καὶ ὁ Βασιλεὺς εἰς ὁ ναὸν εἰσῆλθεν, αὐτοὶ εἰσπηδήσαντες τὸν μελιδὸν κατέκοψαν, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ Πρώτῃ πύρᾳ ἔκαυσαν· καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ λύσει τῶν δεσμῶν ὁ Μιχαὴλ, καὶ εἰσαγωγεῖ ἐν τῇ ἑορτῇ αὐτοῦ δεσμοφόρου στεφάνων. καὶ ἐπληρώθη τὸ προφητικὸν, τὸ, Εἰσῆλθον ἀνιλεῶς ἀνιλεῶντες κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ πρωὶ ἀγαλλίασις. τὴν τε γαμετὴν αὐτοῦ ἐν τῇ τῆς Διακονίσσης μονῇ ἀπαγαγών· Συμβατίῳ δὲ τῷ υἱῷ καὶ τῷ σὺν αὐτῷ μετονομασθέντι Κωνσταντίνου, καὶ τοῖς λοιποῖς, Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορίῳ, ἅμα Θεοδοσίῳ, ἐν τῇ Πρώτῃ πύρᾳ ἀποχειροτονεῖ, μοναχὰς πεποιηκέναι. ἐνθα καὶ Κωνσταντῖνος μετονομασθεὶς Βασίλιος, ἀφανίᾳ συχνὰς μὲν τὸ τὰ χάρισμα τῆς μορίων ἀφαιρεθῆναι, ἐδόκει μὲν τῷ Θεῷ, ἀλλὰ καὶ Γρηγορίῳ τῷ Θεολόγῳ ἐκεῖνα ἀναπλαμβάνει, τὴν ἑαυτοῦ λυθεῖσαν φωνὴν, καὶ τὴν γλῶτταν τὸ ἄκρον ἀπολαβεῖν. ὅθεν καὶ εὐπρεπῶς. καὶ γὰρ ὁ τῆς Φώτου παρέγυρεν, ὁρᾷ τὸν θεῖον ἐκεῖνον χαρακτῆρα, τὸν καρὸν, λέγοντα, Λαβὲ, ἀνάγνωθι. ὁ δὲ ἀδιστάκτως εἰσῆλθεν, ἀνέγνω λαμπρᾷ καὶ καθαρᾷ τῇ φωνῇ, Πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός. Ἐκτοτε οὖν τὴν πατροπαράδοτον αὐτοῦ βδελυξάμενος αἵρεσιν, τὰς τῶν ἁγίων εἰκόνας ἐτίμα καὶ περιεκύσατο. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

consilia Principum; ut ostenderet nihil quemquam juvare ad aliquid præstandum, industriam propriam ac potentiam; necdum vere exorto, ut quorumdam a Bulgarica captivitate receptorum relatu compertum est; Magna scilicet Quinta, Bulgariæ Princeps, clarissimus Crumus, qui capiendam Urbem animo destinaverat, Invisibili Dei potentia mactatus, fatis concessit, sanguinis rivos ore, naribus auribusque profundens, atque in eum modum animam in malis abrupit. Crumi mors extiodem. Edit. Paris. pag. 411.

XII. Eo successu animo elatus Leo, ac si ipse, non Deus, hostem prostrgasset, destinatis in omnes Urbes ac Provincias Divalibus litteris, in hæc verba scribit. *Bulgaros offendi jam Urbi imminentes, meaque solertia & robore, facta denique impressione, eo telis confosso, qui inter eos primus ac princeps erat, omnes internecione delevi: eoque vulnere*, inquit, *hostis noster occumbit*. Atque hactenus. Leonis inanis de Crumo jactatio.

XIII. Ajunt vocem cælitus missam mox erupisse, impii Regis mortis nunciam, ipsamque non paucis navigantibus auditam; signatoque tempore & hora (cum hora noctis decima ageretur) qui observarunt, sic tandem se rem habuisse invenerunt.

XIV. Cæterum Michael in carcere, ac in vinculis tenebatur. Quodque Leoni constitutum erat, ut statim peractis Christi Natalitiorum solemniis illi necem inferret, mandat Michael conjuratis, e quorum numero ipse Palatii Papias, in hæc verba, *Nisi quam citissime e carcere liberaveritis, ad unum omnes deferam Imperatori*. Congregati itaque, ac casulas Sacerdotum more induti, subque illis gladios occultantes, quod apertæ fores Palatii essent, ingresso in templum Imperatore insilientes, frustatim ipsum conciderunt; ac cadaver in Prote insula condiderunt: ipsaque hora solutum vinculis Michaelem, inter solemnia inducunt, pro vincto, infulis coronatum. Sicque illud Scripturæ impletum est, *Ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum exultatio*. Leonis uxor in Monasterium addicta, quod vocant Dominarum: Symbatium filium, ab inauguratione dictum Constantinum, cum reliquis (Basilio scilicet & Gregorio, nec non Theodosio) positis crinibus, Monachorum ordini addixerunt. Ubi & Constantinus, Basilii auctus nomine, una cum virilibus etiam vocis usu amisso, Deum rogabat ac Gregorium Theologum, cujus illic erecta erat Effigies, ut soluta voce, linguam sonoram reciperet. Unde etiam exauditus est. Die enim festo Luminum, videt divinam illam cera fusam Imaginem ita affantem, *Surge, lege*. In quæ verba, omni semota dubitatione, clara limpidaque voce, ingressus, legit, *Iterum Jesus meus*. Exinde itaque quam a majoribus hauserat, execratus hæresim, Sanctorum Imagines colebat ac amplexabatur. Verum hæc postea. Leonis filius recepta voce, Imaginum cultor factus.

A

Edit. Paris. pag. 412.

ROMANORUM IMPERATOR

Michaelis Balbi Imperium.

MICHAEL AMORÆUS BALBUS ICONOMACHUS,

ANNOS VIII. MENSES IX.

I. MUNDI annus sexies millesimus trecentesimus decimus-quartus; divinæ Incarnationis annus octingentesimus quartus-decimus; Romanorum Imperator Michael Balbus, Iconomachus, annos octo, menses novem. Hic Euphrosynam, Constantini, ejus qui matris imperio cæcatus fuit, filiam, Sanctimonialis institutum professam, uxorem duxit. Parum aliquid de malitia, quæ ante obtinuerat, remittens (hactenus scilicet, ut qui clausi ergastulis, vel exilio relegati erant, velut vitu nocturno ac insomnio libertatem factamque aliquam remissionem ac inducias animo cogitarent) impii decessoris sui Deo exolum sensum opinionemque subocculte fovebat. Nam & ipse, ex summo stupore ac insciitia, pari nequissimæ hæresis uncо adactus est. Unde solemni conventu habito, *Qui ante nos*, inquit, *Ecclesiasticorum dogmatum scita scrutati sunt, ex illis exigenda ratio est, num bene, an male sanxerint. Nos autem, in quo Ecclesiam ambulantem invenimus, in eo & servare potius ducimus. Colere enim, aut non colere Imagines; perinde indifferens res; ac cuique liberum.* Eo tempore summi Sacerdotii arcem tenebat Antonius Sylæi, qui a sacrarum Imaginum cultu abhorrebat.

Euphrosyna uxor ex Sanctimon.

Iconomachus paulo mollior.

Michaelis Balbi Constitutum.

II. Interea Theophilum filium suum ex Euphrosyna, Augustali corona donat, in magna Ecclesia. Thomas vero arrepta tyrannide, ex Orientalibus partibus profectus, confusaneæ commixtæque turbæ exercitu fretus, adversus Byzantium cum exercitu venit; immerito sane Imperii desiderio ebrius. Romanus enim cum esset & homo obscurus, in Syriam profectus erat; inditoque sibi Constantini nomine, Irenes Augustæ filium sese dictitabat; qua fraude multos Barbaros Romanosque decepit. Innumera itaque collecta multitudine, eaque glorians, Constantinopolim invadit, atque annos tres expugnat ac diripit. At ubi suam classem igni succensam, fortissimosque suorum a civibus interfectos, vidit, consilii inops, relicta Urbe, prædas agens, in Thraciam concedit. Michael vero Urbe egressus cum ingentibus copiis, in eum eduxit, atque ad breve tempus obsidens, nullo negotio in potestatem redegit: præcisisque manibus atque pedibus, ac tum palo affigens, civile trium annorum bellum consopivit.

Imo ex priore uxore. Vid. Not.

Thomas Tyrannus exsurgit.

pag. 413.

Cretæ, aliarumque insularum defectio.

III. Inter hos tumultus, hisceque curis distento Michaele, Creta, Sicilia & Cyclades ab Imperio Romano ab Afris & Arabibus relictæ sunt, cum jam ex populi peccatis ac Principum impietate defectio habuisset exordium. Sic autem se rebus habentibus, accersito Imperator Irenæo Magistro, ait illi, *Congratulor tibi, Magister, quod Sicilia rebellavit.* Ad quem ille, *Procul esto, Domine, ut gratulandum sit eo nomine*; conversusque ad quemdam Procerum, ait,

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΜΙΧΑΗΛ Ο ΑΜΩΡΑΙΟΣ ΚΑΙ ΤΡΑΥΛΟΣ Ο ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΣ,

Ετη ϛ'. μῆνας Θ'.

α'. ΚΟΣΜΟΥ ἔτους ,ϛτιδ'. τῆς θείας σαρκώσεως ἔτους ωιδ'. Ρωμαίων Βασιλεὺς Μιχαὴλ Δμωραῖος ὁ Τραυλὸς ἢ εἰκονομάχος ἔτη ϛ'. μῆνας Θ'. Οὗτος Εὐφροσύνῃ τῇ θυγατρὶ Κωνσταντίνου τοῦ τυφλωθέντος, τὸν μοναχὸν βίον προσκαμένῃ, εἰς γάμους ἠγάγετο. ὃς μικρόν τι [18] τὴν προκαταρχούσης κακίας ὑπερδὰς, ὅσον τὰς ἐκκλησίας καὶ ἐξουσίας ἐλαθερίας καὶ ἄδειαν ἐνειρόδως φαντάζεσθαι, τὸ τῆς ἀρουραμένης διαστεῖλε ὑπέθαλπε διεσυγὲς φρόνημα. ὁμοίως δὲ τῷ αὐτῷ πεπαρῴνητο τῆς δεινῆς αἱρέσεως ἀγκίστρῳ ἐξ ἀκρατοῦς ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας. ὅθεν ἐπὶ σελεστὸν ἦρε, Οἱ μὲν πρὸς ἡμῶν ἱδρυσάμενοι τῆς ἐκκλησιαστικὸν θεσμὸν καὶ δογμάτων, καὶ περὶ αὐτῶν διαπραχθέντα λόγον, ἢ καλῶς ἢ κακῶς διάπτυσαν. ἐγὼ δὲ τῆς ἐκκλησίας δρόμῳ βαδίζουσαν, ἐν τούτῳ καὶ φυλάττειν προτείνομαι. τὸ δὲ τιμᾶν τὰς εἰκόνας καὶ μὴ τιμᾶν, ἀδιάφορον ἴσως καὶ τὸ αὐτό. καὶ τὸν καιρὸν τοῦτον τὸν ἀρχιερωσύνης θρόνον κατεῖχεν Ἀντώνιος ὁ τοῦ Συλαίου, τῆς προσκυνήσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀλλότριος.

β'. Ἐπὶ τούτοις εἶφε Μιχαὴλ Θεόφιλον τὸν ἐξ Εὐφροσύνης υἱὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Θωμᾶς δὲ ὁ ἀνάρπης, ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀναπάρας, λαὸν τε καὶ ἀγυρτώδη καὶ ἐπίμικτον ἐπισυρόμενος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐλήλυθε, τῆς Βασιλείας παρ' ἀξίαν ἐφιέμενος. Ρωμαῖος δὲ ὢν καὶ ἀφανὴς ἀφ' ὁρμῆς Συρίας ἀφίκετο· καὶ Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν μετονομάσας, υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλίσσης ἐλεγε· κἀντεῦθεν πολλοὺς ἀπατήσας [19] βαρβάρων τε καὶ Ρωμαίων, καὶ πλῆθος ἄπειρον συναθροίσας, μεγαλαυχῶν τῷ πλήθει, ἐπῆλθε τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ παύλῃ ἐπὶ τρεῖς χρόνους πορθήσας· ἐπεὶ τὰς ναῦς αὐτοῦ εἶδε πρὸ καυθείσας, καὶ τοὺς λογάδας τῷ πολεμίων ὑπὸ τῷ πολιτῷ ἀπολωλότας, ἀμηχανίᾳ ληφθείς, τὴν πόλιν καταλιπὼν, ἐπὶ τὴν Θρᾴκην χωρεῖ, παύλῃ λῃζόμενος. ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς πόλεως ἐξελθὼν μετὰ πλείστης δυνάμεως, πρὸς αὐτὸν ἐξώρμησε. καὶ δὴ παραπαθίσας βραχύ τινα καιρὸν, τῶν ἀμογητὶ ἐχειρώσατο· * ἀκροπερεάσας τε αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα καὶ ἀνασκολοπίσας, κατέπαυσε τὸν ἐν τέτρασι χρόνοις ἐμφύλιον γενόμενον πόλεμον.

* ἀκρωτηριάσας.

γ'. Ἐπὶ τούτοις τῷ Μιχαὴλ ἐκκεχολωμένῳ, Κρήτη καὶ Σικελία καὶ αἱ Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ρωμαίων ἀρχῆς ἐξ Ἀφρικῶν τε καὶ Ἀράβων περιρρήγνυνται, λαβόντος ἀρχὴν ἄρτι πρῶτον, ἐκ τῆς τοῦ λαοῦ ἁμαρτίας καὶ τῶν τραπεζιτῶν δυσσέβειαν· τῷ δὲ πραγμάτων οὕτως ἐχόντων, προσκαλεῖται ὁ Βασιλεὺς Εἰρηναῖον τὸν Μάγιστρον, καὶ φησὶ πρὸς αὐτόν. Συγχαίρω σοι, Μάγιστρε, ὅτι ἡ Σικελία ἐμούλτωσε. ὁ δὲ ἔφη, Τοῦτο ξένον χαρᾶς ἐστι, Δέσποτα. καὶ γραφεὶς πρός τινα τῷ μεγάλων, ἔφη.

Ἀρχὴ κακῶν γε πᾶσιν τῇ χθονὶ δ
Ὅταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλῶνος δράκων,
Δύσγλωσσος ἀρδὶν καὶ φιλόχρυσος λίαν.

ε' Ὁ γὰρ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς Ἀπόχα, τῆς τῆς
20. Κρήτης ἀκρωτηρίῳ προσίβαλε, καὶ προσωρμίσθη τῇ Χάρακι, ὁρίσας δὲ ὑπ' αὐτοῖς λαὸν καταλιπεῖν τὰς ναῦς αὐτῷ, ἐπὶ χώραν λῃζεσθαι. Τῇ δὲ στρατιᾷ ὡρὸς ἐπὶ τοιαύτῃ ἐγχειρήσει ἀποκινήσαντος, ὡρορμίας τὰς ναῦς αὐτῷ ἐπυρπόλησε. κακηγοροῦντων δ' αὐτῶν περὶ τούτου, ἴφη πρὸς αὐτούς, Ὅτι τῇ προτεραίᾳ κατηγορεῖτέ μου, ὦ ἄνδρες, ζητοῦντες χώραν εἰς κατοικίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἤγαγον ὑμᾶς ἐνταυθοῖ, ἐν ᾗ γάλακτος καὶ μέλιτός ἐστιν ἀπορρώξ. οἱ δὲ αὐτῷ πρὸς αὐτόν, Καὶ ποῦ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἡμῶν ἁρπάσομεν. ὁ δὲ πρὸς αὐτούς, Ἴστε B ὅτι αἰχμαλώτους πλείστους ἐκτησάμεθα· ἐκ τούτων ὧν γυναῖκας ἡμῖν ἁρμόσασθε. καὶ ἔπρεσεν αὐτοῖς τοῦτο. καὶ σκιᾷ νυκτὸς, χάρακα περιέθεντο πρὸς ὀχυρώματι· ἀφ' οὗ ὁ τόπος Χάραξ μέχρι τοῦ δεῦρο προσονομάζεται. μοναχὸς δέ τις μετέπειτα τῷ νήσῳ προστρέψας, ἴφη αὐτοῖς, Ὅτι εἴπερ ἐθέλοιτε καταδωματοῦσθαι τὴν νῆσον, ἀκολουθήσατέ μοι, κἀγὼ ἂν σοχασάμενος παραδείξω ὑμῖν ἐπιτηδειότητα κτίσεως, ἐκεῖσε πόλιν οἰκοδομήσατε, δι' ἧς τὴν νῆσον ἐξουσιάσητε. καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς τόπον καλούμενον Χάνδακα, ἐν ᾧ ἡ πόλις τῶν καθίδρυται, καὶ ταύτῃ κυκλόθεν ἐπέφραξαν· καὶ ἑξηκοντα πόλεις κρατήσαντες, ὑποδραπετίσαντο· μιᾶς μόνης μὴ ἁλωθείσης, ἀλλ' ἐλόγῳ ἀπολιορκήτου μεινάσης, τῶν C οἰκητόρων αὐτῆς σωὶ ἐλευθερίᾳ ποιεῖν τὰ Χριστιανῶν συγχωρηθέντων. οἱ μέχρι τοῦ νῦν ὑπόλογοι κέκλιται· καὶ δὴ καὶ ὑπὸ Ἀγαρηνῶν κατακρατηθῆναι οὐ νῆσοι, εἰ μὴ Μιχαὴλ ὁ Βασιλεὺς, Κρατερῷ τῷ τῶν Κιβυρραιωτῶν Σεβαστῷ ἐστειλατο πάσας τὰς ὑπ' αὐτῷ ναῦς ἑτοιμάσαι, καὶ ἀπάραι εἰς Κρήτην· ὃς σωὶ ἑξακοσίοις ναυσὶ παραγενόμενος, αὐτὰς ἐλευθέρωσε· καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ ἀπάρας, τῶν ἐκεῖσε Ἀγαρηνῶν πάντων κατεκυρίευσεν, καὶ ἀνεῖρεσιν βιβούλετο, εἰ μή τινες τοῦ λαοῦ κακῶς φρονοῦντες τοῦτο ἐκώλυσαν, εἰπόντες, Ὡς οὐδαμῶς ἐν νυκτὶ οὗτοι πρὸς ἡμᾶς ἀντιπάξονται· τῇ δὲ ἑωθὲν καταλήψομεθα αὐτούς. καὶ δὴ φρενοπαθήσαντες τοῖς τούτων λόγοις, πρὸς τὰς σκηνὰς αὐτῶν ἐπανέλυσαν, μηδαμῶς τῆς D σωτηρίας αὐτῶν περιεργαζόμενοι. τῇ δὲ νυκτὶ ἐπιλθόντες οἱ ἐχθροὶ, σιδήρεον ὕπνον πᾶσιν ἐπήγαγον, μόνῳ τῷ Σεβαστῷ αὐτῶν ἐμπορικῷ ἐπιβάντος πλοίῳ, καὶ ἀποπλεύσαντος. ὅπερ μαθὼν ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς, δυσὶ ὁλκάσι ἐπιβίβασε, καὶ καταδιώξειν ὥρισεν· καὶ πρὸς τῷ νήσῳ Κῷ, τῶν καταλαβεῖν, καὶ ἐν αὐτῇ τῶν ἀνασκολόπισιν. εἶτα ὁ Ὀρύφας τὸ ἐπώνυμον, προσέταξε Βασιλέως σωμαχθροίζειν ναυτικὸν στρατολόγημα· οἷς ἀναπαραπέμπει χρυσίου ἐπιδοὺς νομὸν ὁλκάσι τε ἐπιβάντες, καὶ ἐπὶ Κρήτης στρατώσαντες, ἄφαντοι ἐκ τῆς πολέμου ἐχώρησαν, οἱ πλείους ἐκεῖσι καταφαγέντες· ὧν καὶ τοὺς ἀπολειφθέντας, Τεταρακοντάριος ὠνόμασαν. ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ Κύριλλος ὁ Θαυματουργὸς ἐ- E πίσκοπος Γορτυνίας ταύτης τῆς νήσου, Χριστῷ, ἀμώμου ὡς ἱερεῖον, ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐσφαγίασε, οὗ τὸ τίμιον αἷμα μέχρι τοῦ δεῦρο ἀναβλύζον, θαύματα ἀπεργάζεται. καὶ τοῦτον μὲν οὕτως εἶχε τὸν τρόπον· ὁ δὲ δυστυχὴς Μιχαὴλ ἐκ τῆς δυσουρίας ἀρρωστήσας χαλεπῶς, καὶ τῆς τῶν νεφρῶν ἀλγηδόνος, κακῶς ἀπεπλάγη τοῦ ζῆν. τὸ δὲ δύσμορον αὐτοῦ σῶμα ἀποκομισθὲν ἀπέθετο

Hoc initium malorum tellurî accidet,
Rerum potietur cum Babylonius Draco,
Lingua impedita & auri sitientissimus.

IV. Agarenorum enim Dux Apochat, ad Cretæ Promontorium, cui Charax nomen, appulsa classe, castra posuit, jubens ut relictis navibus, quos duxerat milites, omnes regionem prædatum direptumque irent. Copiis autem in prædas effusis, eorum naves succendi jussit. Cujus rei causa murmurantibus, ait, *Vos ipsi nudiustertius, o viri, murmurantes colonias ducere quærebatis. In eam vero vos ego hoc loci adduxi, ubi tellus lacte ac melle fluit.* At illi, *Ubinam vero, liberos nostros uxoresque invenietis?* Quibus ille, *Scitis plurima vos spolia ac captivos tulisse. Ex illis mulieres in sponsas vobis adjungite.* Placuit omnibus consilium: crebroque circumquaque vallo locum munierunt (χαρακα Græci dicunt) ex quo factum est, ut & locus hactenus Charax nominetur. Postea vero Monachus quidam in Insulam devectus, infit illis, *Siquidem hoc vobis constituere est, sicque animis sedet, ut plene Insula potiamini, mihi vos adjungimini comites, ac ubi locum extruendæ Urbis commodum monstravero, ibi ædificate, unde Imperium vestrum tota late Insula proferatis.* Duxit itaque in locum Chandax nomine, ubi eorum sita civitas est, eamque vallo undique munierunt: captisque nonaginta urbibus, in servitutem omnes addixerunt: una dumtaxat non expugnata atque direpta, quæ accepta fide, deditione facta, ritu Christiano vivendi liberam facultatem accepit. Hactenus Græca voce ὑπολόγων audiunt, ac si dicas, *spontanea deditione in fidem accepti.* Ac sane Agarenorum ditionis mansissent Insulæ, nisi Michael Cratero Cibyrrhæotarum Duci jussisset, ut omni instructa classe, in Cretam vela daret. Ducentarum igitur navium classe invectus, eas vendicavit: Cretamque profectus, omnium in ea Agarenorum potitus, hostes nec dare constituerat, nisi militum quidam, haud sano satis consilio, intercessissent; qui dicerent, *Nullam eos nocte impressionem facturos: mane tenendos ac capiendos fore.* Horum itaque dementati sermonibus, suæ salutis neglecta cura, in tabernacula sese receperunt. Nocte autem irruentes hostium cunei, illis omnibus ferreum somnum immiserunt. Solus eorum Dux Craterus mercatorio usus navigio, fuga salutem tentavit. Id vero ut comperit Agarenorum Dux, imposita duobus ratibus militum manu, fugacem insequi jussit. Hi porro, in Co insula eum assecuti, in crucem agentes, e vivis sustulerunt. Post hæc Oryphax (hoc viro nomen) Imperatoris jussu, navali coacto exercitu, in singulos quadraginta aureos distribuit, atque navibus imponit; profectique Cretam, re infecta reversi sunt; plerique etiam illic desideratî, qui & *Quadragenarii* dicti sunt. In ea Insula Cyrillus Gortynæ ejus Insulæ civitatis Episcopus, vir miraculorum patrator, velut immaculata hostia, pro Christo ab Agarenis immolatus est: cujus pretiosus sanguis hactenus ebulliens, miracula facit. Ac sic quidem ille. Impius autem Michael urinæ difficultate graviter ægrotans, renumque doloribus excruciatus, male vitam finivit. Ejus miserum funus cla-

Agarenorum Hispanorum in Creta Colonia.

Videtur, quæ nunc Souda dicitur.

Candiæ Cretæ Metropolis ædificatio.

Edit. Paris. pag. 414.

Cratero male usus victoria, prorsus profligatus.

Altera expeditio, infelici ejusdem exitu.

Cyrillus Martyr, Gortynæ Episcopus.

Michaelis Balbi mors.

tum, in ſanctorum Apoſtolorum Ædede conditum eſt: Theophilus vero ejus filius cum matre Euphroſyna Imperio potitus.

ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· Θεόφιλος δὲ ὁ υἱὸς αὐτῶν μὴ τῆς * μητρὸς αὐτῷ Εὐφροσύνης τῆς Βασιλείας ἐκράτησεν.

* Scyl. & Cedr. melius. μητρίας, noverca.

ROMANORUM IMPERATOR

THEOPHILUS,

MICHAELIS BALBI FILIUS

ICONOMACHUS,

ANNOS XII.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΘΕΟΦΙΛΟΣ

Ο ΥΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΤΡΑΥΛΟΥ

ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΣ

Ετη ιβ.

Theophilus Imperator.

I. MUNDI annus ſexies milleſimus vigeſimus-tertius; divinæ Incarnationis, octingenteſimus vigeſimus-tertius, Romanorum Imperator Theophilus Michaelis Balbi filius Iconomachus, annos duodecim. Ejus mater Euphroſyna volens ei conjugem jungere, plures incomparabili venuſtate cogit virgines. Erat inter illas una quædam formoſiſſima Icaſia nomine, aliaque nomine Theodora. Mater, aureum malum cum dediſſet, dare juſſit, cujus illi magis forma placuiſſet. Theophilus Icaſiæ pulchritudinem ſtupens, *a muliere*, ait, *emanarunt mala*. Cui illa ſubverecunde, *Sed & res meliores e muliere exuberant*. Ille reſponſo attonitus atque offenſus, ea dimiſſa, malum aureum Theodoræ dedit ex Paphlagonum gente. Ambo coronati ab Antonio Patriarcha in ſancti Stephani Oratorio in die Penteceſtes: Inde facto proceſſu ad magnam Eccleſiam, ingenti largitione Patriarcham & Clerum Senatumque donavit. Ac quidem Icaſia, Imperii ſpe fruſtrata, Monaſterium extruit; inque eo coma poſita, vita ex virtutis ratione inſtituta ac Deo placita, adulſque vitæ finem perſeveravit, multis proprii ingenii monumentis relictis. Euphroſyna autem Imperatoris mater ipſa ſponte a Palatio diſcedens, in Monaſterio Gaſtria vitam privato cultu egit.

Edit. Pariſ. pag. 415.

Icaſia Theodoræ poſtpoſita, ut Theophilo naberet.

Nuptialibus & Imperii corollis, ait Georg.

Icaſia libris ſcriptis clara.

α'. ΚΟΣΜΟΥ ἔτος ϛτκγ'. ἀ Θεὸς σαρκώσεως ἔτη ωκγ'. Ῥωμαίων Βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ τ Τραυλοῦ Εἰκονομάχος, ἔτη ιβ. ἡ δὲ μητὴρ αὐτοῦ Εὐφροσύνη βουλῇ θεία δοῦναι αὐτῷ γυναῖκα, ἄγει κόρας διαφόρους ἀσυγκρίτους τῷ κάλλει· μεθ' ὧν μία τις ἐξ αὐτῶν κόρη ὡραιοτάτη ὑπῆρχε Εἰκασία λεγομένη, ἡ ἑτέρα Θεοδώρα ὀνομαζομένη. πότῳ δοῦσα ἡ μήτηρ χρυσοῦν μῆλον, εἶπε δοῦναι τῇ ἀρεσάσῃ αὐτῷ. ὁ δὲ Βασιλεὺς Θεόφιλος, τῷ κάλλει τ Εἰκασίας ἐκπλαγείς ἔφη, Ὡς ἄρα δι' γυναικὸς ἐρρύη τὰ φαῦλα· ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πως ἀπόφασις, Ἀλλὰ ἐκ δι' γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα. ὁ δέ, τῇ λόγῳ τ καρδίαν πλήξεις, ταύτῃ μὲν εἶπε· Θεοδώρᾳ τὸ μῆλον ἀπέδωκε, ὄντι ἐκ Παφλαγονίας. [11] ἐ στέφονται ἀμφότεροι ἐν τῷ ὠκτηρίῳ τ ἁγίου Στεφάνου ὑπὸ Ἀντωνίου Πατριάρχου τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ, κἀκεῖθεν ἔρχονται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος χρήμασι πολλοῖς τόν τε Πατριάρχην καὶ τ κλῆρον, ἅμα τῇ συγκλήτῳ. ἡ μὲν Εἰκασία τ Βασιλείας ἀποτυχοῦσα, μονὴν κατασκάσασα, εἰς ἣν καὶ ἀποκειραμένη, φιλοσόφῳ βίῳ καὶ Θεῷ ἀρέσκοντι διετέλεσε μέχρι τελευτῆς αὐτῆς, πολλὰ ἴδια συγγράμματα αὐτῆς καταλιποῦσα. ἡ δὲ τ Βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἑκουσίως καταλιποῦσα τὰ παλάτια, ἐν τῇ μονῇ τ Γαστρίων ἠσύχασεν.

11.

β'. Ἱππικὸν δὲ γενομένου, ἄγεται τὸ πολυκάνδηλον τὸ ἐν τῇ σφαγῇ τ Ἀρμενίου Λέοντος ξίφει βεβλημένον, καὶ ὑποδείκνυσιν αὐτὸ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ ἐν τῇ καθίσματι, καὶ φησὶν, ὡς εἰς ναὸν Κυρίου πεπλημμέλησθαι τὸν ἀναίρεσιν· τῇ δ' ἀληθείᾳ, ὡς τὸν συναιρετιστὴν αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντας. εἶχεν γὰρ ὁ ἀλιτήριος τὴν ἐκείνου θεοσυγῆ αἵρεσιν· τῇ τε ἁγίων Εἰκόνων τὰς μὲν καθαιρῶν, τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ τὰς ἐπ' ἀλαβείᾳ μοναχὰς ἐξορίζων καὶ αἰκιζόμενος.

γ'. Τῷ β'. πάλιν ἔτει, προσέρχεται Θεόφοβος ὁ Πέρσης Ῥωμαίοις, ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ μετὰ Περσῶν χιλιάδας ιδ' οὓς καὶ διέπεμψε ἐν ταῖς θέμασι κατασκηνώσας, καὶ τέρμας ἀποκαταστήσας. αὐτὸν δὲ τὸν Θεόφοβον [12] εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας Αὐγούστης γαμβρὸν ἐποιήσατο ξόανον πιῶδες. τοῖς Πέρσαις ἔθος ἦν, ἐκ σειρᾶς βασιλικῆς ὑπάρχειν ἀνάρρησιν. ὅθεν τοῖς ἀλλεπαλλήλοις πολέμοις ἡ βασιλικὴ σειρᾶς ἐκλιποῦσης, καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ γεγονότες, ἔγνωσαν ὡς ἐκ τῆς βασιλικῆς συγγενείας τῷ Βασιλεῖ Ῥωμαίων τινὲς προσέρχονται· καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀπαρχὴν ἐλογίσαντο τῆς οἰκείας χώρας ἀπαναστῆσαι, καὶ προχωρῆσαι τῇ Ῥωμαΐδι ἅμα τὸν Θεόφοβον, ὅπως τὸ κατὰ γένος Ἀρχηγοῦ ἐπιτύχοιντο· καὶ μάλιστα

12.

Leonis cædis rei, Theophilo conſtrucidati.

Theophobus Perſa, Theophili gener.

λισε, ὅτι καὶ ὁ Περσῶν Ἀρχηγὸς Βαβὶκ, ἀποστάσει τῇ πρὸς Ἀμερμουμνὶν ἐπὶ πέντε ἔτεσιν ἐκεκοσμήκει. ὧν ἀναμεταξὺ πόλεμοι συμβεβηκότες, ἡττηθεὶς ὁ Βαβὶκ, εἰσῆλθε σὺν χιλιάσι ζ. πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν, τὸν Θεοφόβου πατέρα καὶ τὴν πόλιν Σινώπην ἀπιόντων. ὃν ὁ Βαβὶκ καπιλεφὼς, ἐγγυᾶς τὴν παρὰ Βασιλείου δεξάμενος, καὶ ὑπ' αὐτῷ λαὸν καὶ ἑαυτῇ τῇ Βασιλεῖ ὑπήκοον πεθεικε. ἄλλως δέ φασιν, ὅτι ὁ τοῦ Θεοφόβου πατὴρ εἰσῆλθε τὴν Βυζαντίων πεσόμενος, καί τινι γυναικὶ καπηλείαν καπηλεύειν λαχούσῃ προσεκόλλητο· ἧς τῇ πρὸς αὐτὸν ἔρωτι ἁλοὺς, πρὸς ἡδονὴν συμβιβάζεται. ἐξ ἧς συνελήφθη, ἄρρεν ἔτεκεν. οἱ οὖν Πέρσαι ἀστρονομίᾳ καὶ μαντείᾳ κεχρημένοι, ἔγνωσαν τὸν Περσῶν Βασιλέως συγγενῆ τινὰ ἐν Βύζαντι ἔχειν· ἐντεῦθεν πρὸς τὴν Βασιλέα εἰσελθόντες, πόθεν περὶ αὐτοῦ ἦλθον, ἐρωτήσαντα ἠξίωσαν. ὁ δὲ Βασιλεὺς τὸν ἀνακοὰς, καὶ ἐρωτήσαντος περὶ τούτου, οὐδὲν ἔφρασεν. ἐν ὑστέρῳ δὲ τὸ γυναῖον ἐρευνήσας, μεθ' ἧς ἀναστροφὴν ὁ Πέρσης ἐποιήσατο Βαβὶκ, ἔμαθον ὡς ἐκεῖνος μὲν πεπλεύκοι. ὁ δὲ ἐκ τούτου προσλωτγμένος καὶ συζυγίαν παῖς, ἔτι περίεστιν· ὃν καὶ τότε ἐπιδείκνυσιν δωδεκαετῆ τυγχάνοντα. τοῦτο ὁ Βασιλεὺς προσλαβόμενος, ἀνέτρεφε ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τοὺς Πέρσας ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς κώδιξιν ἀνεγράψατο.

δ'. Ὁ τοίνυν Βασιλεὺς Θεόφιλος φιλόκοσμος ὤν, κατεσκεύαζεν ἐξαρχῆς τὸ Πενταπύργιον, καὶ τὰ δύο μέγιστα ὄργανα ὁλόχρυσα μετὰ ἀβάρων λίθων, καὶ δένδρον χρύσιον, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἐφιζόμενοι, διὰ μηχανῆς τινος μυστικῶς ἐκιλάδουν, τὰ πετάσματα διὰ χρυσίων πόρων ἐκπεμπόμενα.

ε'. Ἐκαινούργησε δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς, τάς τε λώρας καὶ τὰ λοιπὰ, πάντα χρυσοῦφαντα κατασκευάσας. καὶ τὰ τῆς πόλεως τείχη χθαμαλὰ ὄντα, ἀνύ-
23. ψωσε. [23] δικαιοσύνῃ τὸ κοσμικὸν προσποιούμενος, ὁ δὲ πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν πλέον ὑπὲρ τὰς φρένας βασιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθούσης αὐτῷ γυναικὸς χήρας ἐν Βλαχέρναις. ἦθος δὲ αὐτῇ ἐκεῖσε ἀπέρχεσθαι, καὶ βοησάσης ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τὴν τοῦ Λυγούστης ἀδελφῆς Πετρωνᾶς δρουγγαρίου βίγλας ὄντος. αὐτοὶ δὲ τὰ ἑαυτῶν οἰκήματα, τῇ ἐμὰ σκοτεῖ καὶ εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ, ὡς ἂν χήρας καταφρονημένης· παρῆλθον ἀποστεῖλαι ἰδεῖν τὴν ἀλήθειαν, εἰ ὕπως ἔχει· καὶ βεβαιωθεὶς ὡς ἀληθείαν ἡ γυνὴ λέγει, ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ κελεύσας τὸν Δρουγγάριον τύπτει σφοδρῶς, καὶ τὰ εἰρημένα οἰκήματα αὐτῇ ἐξεδαφίσας, τῇ χήρᾳ δίδωσι. καὶ πλοίου ποτὲ διὰ τοῦ Βυκολέοντος διερχομένου, ἐρωτήσας τινὸς ἂν εἴη τοῦτο, καὶ μαθὼν ὡς τῆς Δικαιοσύνης ἐστὶν, Οἴμοι, ἔφη, φαντασθέντος ναυκλήρου, ἐπεὶπερ τοῦτο τῆς ἐμῆς συμβίου ἐστί. καὶ ἀποστείλας, αὐτοῖς τοῖς ἀγωγίμοις τὸ πλοῖον ἐνέπρησε.

24. ς'. [24] Ἡ δὲ τοῦ Θεοφίλου μήτηρ Εὐφροσύνη, ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τῶν Γαστρίων οἶκον ἑαυτῇ ὠκοδόμησε, ὃν ἐξωνήσατο παρὰ Νικήτα Πατρικίου, καὶ μοναστήριον γυναικεῖον ἐποίησε, ἐπονομάσασα Γαστρία μονάζουσα ὧν πάς τῶν Θεοδώρας θυγατέρας μεταλαμβάνει, πέντε οὔσας, ἥ τε Θέκλα, καὶ Ἄννα, Ἀναστασία, τε Μαρία καὶ Πολυχρονία, ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ ῥυθμίσει Κυρίου, καὶ τῇ προσκυνήσει τῶν ἁγίων εἰκόνων ταθεῖσα οὐκ ἐπαύετο. πάντων Θεόφιλον οὐκ ἔλαθεν· ἀλλὰ προσκαλούμενος τὰς θυγατέρας αὐτοῦ, πάντα ἠρώτα καὶ αἱ

Symeon. Logoth. Annal.

A causa, quo ex gente sua Ducem eis nanciscì liceret. Ac vel maxime, quod & Persarum Dux Babec, cum annos quinque defectione ab Amermumne exaltatus esset, bellorum interim præliorumque incerto superatus, Theophobi patrem Sinope quæsiturus, cum septem millium cohorte ad Romanos accesserat. Hunc Babec cum invenisset, atque ab Imperatore securitatis fidem accepisset, eam, cui præerat, militum manum, seque ipsum Imperatori subjecit. Sunt qui aliter referant; Theophobi patrem egenum hominem Byzantium veniisse, ac cuidam mulieri sub mercede cauponaria merenti, adhæsisse. Ejus vero captum amore, venereos cum illa amplexus habuisse. Ex quo mulier cum concepisset, masculum peperisse. Persas itaque Astronomica scientia ac vaticinali solertia exercitatissimos, Persarum Regis affinem quemdam Byzantii versari, cognovisse: tumque ad Imperatorem ingressos, eum, cujus causa iter susceperant, diligenter quærendum rogasse. Imperatorem cum audisset, deque homine sedulo scisciatus esset, nihil operæ seciisse. Postea tamen inventa muliere, cum qua Babec Persa versatus fuerat, didicisse, illum quidem jam vivis excessisse: quem autem ex illis amplexibus filium sustulerant, adhuc superstitem esse; ac duodennem ipsi ostendisse: eumque assumptum, Imperatorem in aula educasse, inq; militares numeros Persas retulisse. *Edit. Paris. pag. 416.*

IV. Theophilus itaque Imperator, cum rerum elegantia, ornatuque ac sumptu delectaretur, Pentapyrgium ex integro fabricatus est, duoque maxima Organa auro solida diversis interstincta lapillis: Arborem quoque auream, insidentibus in ea aviculis, ac machina quadam, immisso occultis meatibus spiritu, musice cantillantibus. **Theophili elegantis opera ac magnifica.**

V. Regia quoque paludamenta, loraque instauravit ac reliqua, auro cuncta contexens. Urbis quoque muros, qui humiliores essent, in majorem altitudinem extulit. Humani juris tenacem præferebat, qui cunctis retro decessoribus, fidem ac pietatem gravius læsit. Accedens ad eum vidua quædam, ad Blachernas ex more procedenti, cum injuriam, qua a Petrona Augustæ fratre Excubiarum Drungario afficiebatur, conclamasset; *Exaltare illum suas ædes, Illiusque ædibus lumen adimere, ac nullius illi frugis facere; ea scilicet ratione, quod vidua despicabilis esset:* mittit statim exploraturos, num se ita res haberet. Certiorque factus jure merito fœminam expostulare; media ipsa via nudatum, acriter jubet dorso vapulare; ædesque solo æquatas, in viduæ jus cedere. Transeunte quandoque navi per Bucoleonem, percontatur cujusnam esset; auditoque esse Augustæ, *Væ mihi*, inquit, *qui fim effectus nauclerus; siquidem illa navis uxoris est*: mittensque navim cum mercibus igni absumpsit. **Theophili severitatis exempla.** *pag. 417.*

VI. Theophili mater Euphrosyna, in suo Gastriorum Monasterio (quæ ejus ædes essent, coemptæ a Niceta Patritio, ac quas illa fœminarum Monasterium fecerat, dictum Gastria) Sanctimonialis erat; filiasq; Theodoræ accersens (quinque enim illa susceperat, Theclam, Annam, Anastasiam, Mariam & Pulcheriam) in omni pietate & disciplina Domini, nec non cultu sacrarum Imaginum erudire non cessabat. Neque res Theophilum latuit. Illas enim accersens, cuncta ex eis scisciabatur: Ac quidem reliquæ, saniori mente ac consilio, **Euphrosynæ erga neptes sedulitas.**

quicquid ille interrogabat, velut anſas ac capiendi lenocinia quædam, conſtanter declinabant: Pulcheria autem, quippe tum ætate tum ſenſu parvula, quam blande ab illa exciperentur, ac fructuum copiam referebat; una quoque venerabilium Imaginum adorationem memorans; ſic nimirum, haud firmiore ſane judicio, loquuta, *Multas tamen arcæ puppas habere, baſque poſt oſcula, illarum capiti erique admovere*. Hinc ira æſtroque furoris percitus Theophilus, cum nihil ei facere poſſet, filiabus ea ſaltem cum avia familiaritate deinceps interdixit.

VII. Germanus huic caſus contigit etiam Theodoræ Auguſtæ. Erat Imperatori delirus quidam homuncul us, Homerici illius Therſitæ nihil diſſimilis, Denderis nomine, linguæ impeditæ, ac riſum permovens, deliciarum dumtaxat cauſa in Aula verſans. Hic igitur quandoque in ſacrum Auguſtæ cubiculum temere inſiliens, invenit complectentem Imagines, eaſque oculis ſtudio adhibentem. Has ſtultus ille coram contuitus, rogabat quidnam eſſent; atque eis oculos propius adhibebat. Cui illa, *Pulchræ meæ ſunt puppæ, plurimumque eas diligo*. Sedebat tunc ad menſam Imperator, ſtatimque ad ſe tranſeuntem Denderim rogat, *Ubinam tandem eſſet?* Reſpondit ille, *Apud matrem* (ſic Theodoram vocans, ac ſi matrem aviamque dicas) *pulchraſque apud eam puppas vidiſſe, ex pulvinari depromptas*. Intellexit itaque Imperator, iraque plenus, ut a menſa ſurrexit, cubiculum irrumpens, multis aliis convitiis onerat, effrænique lingua Idololatram vocans, deliri homuncul i ſudicium, verbaque exquirebat. Auguſta vero, ipſa interim iram condens, *Haud ita ſe rem habere*, confeſtim ait, *ac ille ſuſpicatus erat: ſed cum ſe illa cum ancillis in ſpeculo conſpiceret, Denderiſque relucentes inde formas intuitus eſſet, pro ſuo delirio, de puppis Domino ac Imperatori retuliſſe*. His illi ejus tantiſper ſedata ira. Denderim vero poſt non multos dies dignis modis caſtigans, ſapere docuit, ita ſere inferens, dicenſque, *Cave ullimquam de pulchris puppis loquaris*. Quandoque vero a potu calentior Theophilus, cum Auguſtæ inſultaret, rogabat de illa, *Num adhuc mane pulchras puppas oſculis amplexuque acciperet?* Denderis dextera ori impoſita, ac ſiniſtra poſteriora tenens, *Tace, tace, Imperator*, reſpondit, *ac de puppis ne loquare*.

Edit. Pariſ. pag. 418.

Alexius latifundiorum Theophili gener, ejuſque res alias.

VIII. Anno Imperii tertio, Alexium Armenium cognomento Muſelem, virum longe ſtrenuum ac robuſtum, collocata ei Maria filia, generum ſibi aſcivit, Patriciumque, ac deinde Magiſtrum, creavit. Tum vero in ſuſpicionem adductum, velut qui Imperium aucuparetur, Prætorem Ducemque Siciliæ inſtitutum, abs ſe ablegavit. Qualia vero parturit livor! Siculi quidam venientes, crimen illi intentant, *Prodere eum quæ Chriſtianorum exiſtant agerentis, reſque novas adverſus Imperatorem moliri*. Inter hæc mortua Maria Theophili filia, pater illius urnam argenteis laminis contexit, ad eamque confugientibus dato diplomate immunitatem ſanxit. Hoc poſtea argentum Leo Imperator ſuſtulit.

Maria Theophili filia extincta; afylum ad ejus urnam.

Theodorus Athiarp.

IX. Anno Imperii quarto, Theodorum Archiepiſcopum cognomento Crithinum, tunc in Urbe verſantem, cum Alexius per calumniam delatus eſt, accerſitum, traditaque ei cruce

A μὲν ἄλλαι τὰς πλέοσις τύπε ἀγαθὰ φρονῦσαι, ὅπερ τινὰς λαβὰς ἐρώμενος παρίτριχον· ἡ δὲ Πυλχηρία, ἅτε δὴ ἔτι ἡλικίᾳ τε καὶ τῷ νηπιάζουσα, πᾶς τε φιλοφρούρας ἔλεγε, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀπωπῶν, συναπεμίμνησκε δὲ καὶ ἓν τῶν αὐτῶν εἰκόνων προσκυνήσεως· ὅπερ δὴ ἡ πολλὰ φρονῦσα τε λέγειν, ὡς νηπία πολλὰ εἶναι αὐτῇ καὶ τὸ χιβώτιον, καὶ ταῦτα τῇ κεφαλῇ τε καὶ τῷ προσώπῳ ἡμῶν ἐπιτίθεσι μᾶλλον τὰ φιλήματα. ταῦτα δὲ Βασιλίσσης μανίαν ἦγε· μηδὲν δὲ δράσαι δυνάμενος αὐτῇ, μόνῳ ἀπέπεμψε τῷ πατρὶ τὴν θυγατέρα ἄφιξιν.

ζ. Τύπις ἀδελφὰ καὶ τῇ Βασιλίδι Θεοδώρᾳ συμβίβηκε. ὑπῆρχέ τι τῇ Βασιλεῖ [21] παρακεκομμένον ἀνδράριον τῷ Ομηρικῷ Θερσίτῃ διαλωγὸς κατ' ὄψιν. Διόπερ ἐκεῖνον πάντῃ· ἄσημά τε φθεγγόμενον, καὶ γέλωτας κινοῦν, καὶ θυμηδίας ἔνεκεν τοῖς βασιλείοις ἐνδιατρίβον. ὅπερ γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ καὶ τῆς Λύγνης κοιμωμένης, καπέλαβε αὐτῆ θείας εἰκόνας ἐμπεριειλημμένον, καὶ τοῖς ἑαυτῆς ὄμμασι μὴ ἀνεκτὰς προσαγάγοις. ταύτας ὑπ' ὄψιν ἰδὼν ὅπερ ὁ παραπαίων, τί τε εἶεν ἐπιωθάζετο, καὶ πλησίστιον δίβαινε. ἡ δὲ, Τὰ καλά μου, ἔφησε ὅπερ, νηία, καὶ ἀγαπῶ ταῦτα πολλά. καὶ ἅτε τράπεζαν τηνικαῦτα εἰσιᾶτο ὁ Βασιλεὺς, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸ δὴ τοῦτο βλέπτα εἶπετο αὐτῇ, Οποι ποτὲ ἐτύγχανες ὦν; ὁ δὲ παρὰ τὰ μέσα ἔφησε εἶναι. ἡ Θεοδώρα ὅπερ λέγων, καὶ θιασαθαι ἐν αὐτῇ καλὰ νηία τε προσκεφαλαία ἐξαίρετα. σωπᾶν οὖν ὁ Βασιλεὺς, καὶ πλήρης ὀργῆς γεγονὼς, ὡς ἐξαίσιά τε τὴν τράπεζαν πρὸς αὐτὸ ἔπρεσ, ἄλλας τε πολλὰς ὕβρεσιν αὐτῇ ἐπαστλῶν, [26] καὶ εἰδώλων λάτρειν ἀκολάστῳ γλώττῃ ταύτῃ ὀνειδίζων· καὶ ἅμα διεζήτει τοὺς λόγους τε παρὰ παίσεως. ἡ δὲ πῶς τε θυμὸν καὶ ὀργὴν κύουσα, Οὐ τοῦτο, ἐξεπίμπλη λέγουσα, ὦ Βασιλεῦ, κἀτοῦτο, ὡς ὑπείληφας σύ. τὸ δὲ κάπηλον μὲν ἤμελλεν ἀπεπίζουσα καὶ τὴν θεραπαινίδων, καὶ τὰς ἐκεῖσε τιτρωμένας ἰδὼν ὁ Διάδοχος μορφὰς, ἐλθὼν ἀπήγγειλε ἀφρόνως τῇ Διαδόχῃ καὶ Βασιλεῖ. ὅπερ μὲν οὖν ἐκείνῃ πῶς κατέβησε τὸ θυμόν. ἡ * Διάδοχον δὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας παιδείᾳ καθυποβαλοῦσα, πέπεικε σωφρονεῖν, ὅπως πῶς ἐπιλέγουσα καὶ διδάσκουσα, ὡς μή ποτε λέγοι περὶ τῶν καλῶν νηίων τινί· καί ποτε παρὰ πόσον ἐγκαυχώμενος [27] καὶ τῆς διαποίσης καπηλείου ὁ Θεόφιλος, ἠρώτα τοῦτο περὶ αὐτῆς, Εἰ πάλιν ἄρα τὰ καλά μου νηία ἡμέρα ἀπαίζεται. ὁ δὲ τοῖς χείλεσι ἡ δεξιὰν χεῖρα ἐπιθεὶς, καὶ τῷ ἀριστερᾷ τῷ ὄπισθε μερῶν ἐπιλαβόμενος, Σίγα, σίγα περὶ τῶν νηίων, ὦ Βασιλεῦ, ἐπέφησε ὁ παραπαίων.

η'. Τῷ γ'. αὐτοῦ ἔτει, [28] Αλέξιον τὸν Αρμένιον, ὃν ἐπαίνυμεν Μουσελὲ λίαν ἀνδρεῖον ὄντα καὶ ῥωμαλαίον, εἰσεποιήσατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ καὶ Πατρίκιον ἐποίησε, εἶτα καὶ Μάγιστρον, ὑπολήψεις δέ τινας ἐπ' αὐτῷ χαὶν, ὡς ἐρηγομένῳ τὴν Βασιλείας Στρατηγὸν καὶ Δοῦκα Σικελίας πέμπει. οἷα δὴ ὁ φθόνος ὠδίνει. Σικελοί τινες ἀπελθόντες, διέβαλον πρὸς τὸν Βασιλέα, ὡς τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Αγαρηνοῖς προδίδωσι καὶ δὴ καὶ τὴν Βασιλείας συμμετρᾷ τὸν τὴν μεταξὺ τῆς θυγατρὸς τῆς Βασιλείου Μαρίας πεθηκυίας, ὁ Βασιλεὺς τὴν λάρνακα ταύτης ἐξ ἀργύρου κατεσκεύασε, καὶ τὸ μνῆμον ἐλεεινείας τοῖς ἐν αὐτῇ προσφεύγουσι πέθεικε, ὅπερ ἄργυρον Λέων ὁ Βασιλεὺς μετὰ ταῦτα ἀπέλετο.

Alexius Armenius gener Theophili.

Maria Theophili filia extincta; afylum ad ejus urnam.

Theodorus Athiarp.

θ'. Τῷ δ'. αὐτοῦ ἔτει, Θεόδωρον τὸν Αρχιεπίσκοπον τὸν λεγόμενον Κρίθινον, ἐν τῷ παιρῷ τῆς Ζαβολῆς Αλεξίου ἐν τῇ πόλει ὄντα, δίδωσιν ὁ Βασι-

λῆς τὸ ἴδιον φυλακτὸν, καὶ ἀποστέλλει εἰς Σικελίαν δοῦναι λόγον ἀσφαλείας Ἀλεξίῳ, καὶ ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν· ὃν καὶ ἐλθόντα ὁ Βασιλεὺς εἰς ἀσπάρτιλον τύχας, ἔθετο εἰς φυλακὴν, τὰ αὐτοῦ πάντα δημεύσας. Θεόδωρος οὖν τῶν εἰδὼς, ἤχαλε καὶ ἐδυσφόρει. καὶ μετ' ὀλίγον τοῦ Βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ἀπελθόντος, προλαβὼν ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδεδυμένος. καὶ τοῦ Βασιλέως τῇ σωλέᾳ πλησιάσαντος, αὐτὸς φωνῇ μεγάλῃ ἐβόησεν, Ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ βασίλευσον· ἕνεκεν τίνος, ὦ Βασιλεῦ; αἰδεσθεὶς οὖν ὁ Βασιλεὺς τὴν σύγκλητον ἔφη, Ἕνεκεν ἀληθείας καὶ ἁρμόττοντος δικαιοσύνης. ὁ δὲ, Καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοί; ὅτι δὲς ὑπογραφὴν λόγου Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ, οὐκ ἐφύλαξας τοῦτον. ὁ δὲ Βασιλεὺς θυμῷ καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτῳ κινηθεὶς, τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξήγαγε, καὶ πληγὰς καὶ μετρείας ἐπιθεὶς, ἐξέωσεν· οὐκ ἐξ' τὸ ἐλεγχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἔμαθεν αὐτὸν σέβειν καὶ τιμᾶν τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ τῷ αὐτοῦ διασέβειαν διαβάλλειν· μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγενομένου, καὶ τοῦ Πατριάρχου αὐτὸν ὀνειδίσαντος, ἤγαγε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον μετὰ παρακλήσεως. τοῦ δὲ, ἀναξίον ἑαυτὸν δι' ἃ πέπονθε τῆς ἱερωσύνης κρίνοντος, ὁ Βασιλεὺς Οἰκονόμον αὐτὸν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας πεποίηκε· καὶ Ἀλέξιον τοῦ δεσμωτηρίου ἐκβαλὼν, ἀπέδωκε πᾶσαν αὐτῷ τὴν ὕπαρξιν, καὶ ἐν τιμῇ εἶχεν· ὁ δὲ ἀποκαρεὶς, τὴν Ἀνθεμίου μονὴν οἰκοδόμησε, καὶ ἐν αὐτῇ πλειωθεὶς, ἐτάφη ὁσίως.

ε'. Τῷ ε'. αὐτοῦ ἔτει, ὁ ὁμορασόπατος πάσης ἀνατολῆς [29] Στρατηγὸς Μανουὴλ, μεγάλως ὑπὸ τιμώμενος παρὰ τοῦ Βασιλέως· καί ποτε μετὰ Μύρωνος τοῦ Λογοθέτου τοῦ Δρόμου καὶ πενθερῷ τοῦ Πετρωνᾶ συμβαλὼν λόγους τινὰς, διεβλήθη τῷ Βασιλεῖ, ὡς τῆς βασιλείας ὀρέγεται, καὶ ἐμελετᾶτο δεινὰ κατ' αὐτοῦ. Λέων δὲ ὁ πρωτοβεστιάριος τὸν Μανουὴλ φροντίζων καὶ φροντίμως, διεβεβαιοῦτο τῷ Βασιλεῖ ὡς ψευδῆ εἰσὶ τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. ἃ μαθὼν Μανουὴλ καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ Βασιλέως ἐκκλίνων καὶ τὰς ἐγκλήσεις, λάθρα τὴν πόλιν ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν, καὶ τοῖς δημοσίοις ὀχήμασιν ἐπιβὰς, ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν κλεισυρῶν Συρίας, τὰς τῶν ἵππων ἰγνύας ἐκκόψαντες. ἐδήλωσε δὲ τοῖς Ἀγαρηνοῖς ὡς Βασιλέως ὀργὴν, φεύγω καὶ εἰ γε μὴ καταναγκάσητέ με τὴν πίστιν μὴ καταλιπεῖν, προσφεύγω ὑμῖν. εἰ οὖν, καὶ ἐπὶ τούτοις προσδέχεσθέ με, λόγον ἀσφαλείας μοι ἀποστείλατε· οἱ δὲ μὴ χαρᾶς λόγον ὑποστείλαντες, προσεδέξαντο ὡς Βασιλέα Ῥωμαίων. τοῦτο ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς, ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γίγονε· καὶ βουλὴν βουλεύεται καὶ ποιεῖται μετὰ Ἰωάννου συγκέλλου περὶ τούτου. ὁ δὲ εἶπεν, Εἰ προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ πρὸς σὲ ἐλθεῖν, ὦ Βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἕτοιμος τοῦτο ποιεῖν. χρήματα λαβὼν καὶ πρὸς τὸν Ἀμιρμουμνὴν σταλείς, τὸν ἐν αἰχμαῖς δεῦρο ἐπισκεψόμενος καὶ δεσμοῖς, ἔχων ὑπογραφὴν λόγου παρὰ τοῦ Βασιλείας, δι' ὧν πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ὄψιν ἐλθεῖν, δοκῶ τοῦτο πρᾶξαι, τῷ τε ὑπογράφῳ λόγῳ καὶ τῇ ἐμῇ πειθοῖ, καὶ τῇ δεξιᾷ ἐκείνου· καὶ τῷ εἰκὸς εἶναι τὸν πατρίδα αὐτοῦ ἰδεῖν. ὁ δὲ Βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα δοὺς αὐτῷ, ἀπέστειλεν. ὁ δὲ, εἰσελθὼν, καὶ τοὺς ἐν δεσμοῖς ῥηγδίσας, καὶ [30] τὸν Πρωτοσύμβουλον Θηρασά-

29. 30.

A sua pectorali, Theophilus in Siciliam mittit, securitatis fidem Alexio præstiturum ad seque revocaturum. Cumque veniſſet, Imperator tamquam rebellem durius cædit, ejusque bonis omnibus publicatis, in carcerem tradit. Theodorus ubi rescivit, rem ægerrime tulit. Ac brevi post Imperator e ad Blachernas profecto, ejus ille iter occupavit, ac sacerdotali indutus stola, ante altare stetit. Jamque ad Soleam prope posito, magna voce clamavit. *Intende, prospere procede & regna: Quorsum, rogo te, o Imperator?* Ille Senatum coram præsentem reveritus, *Propter veritatem*, inquit, *& mansuetudinem & justitiam.* Tum Theodorus, *Ecquænam tua justitia, qui per me subscriptione tua firmatam fidem Alexio dederis, nec eam servaveris?* His Imperator impotenti ira furoreque concitus, ab altari violenter abstractum hominem, graviusque verberibus affectum, in exilium expulit. Nec eo dumtaxat nomine, quod is eum reprehendisset, sed quod etiam colere eum ac venerari sacras Imagines, ejusque impietatem vituperare, audisset. Non multo post autem, cum in magnam Ecclesiam venienti, Patriarcha rem probro objecisset, Archiepiscopum cum obsecratione reduxit. Illo autem indignum se Sacerdotio conclamante, ob eam, qua fuerat violatus, injuriam, Imperator magnæ Ecclesiæ Œconomum fecit. Alexio vero e carcere educto, substantiam omnem restituit, ac virum coluit. Verum ille posita cæsarie, Anthemii Monasterium condidit, inque illo diem obiens, Sancti sepultura elatus fuit.

Theophili liberalis increpatio.

Psal. 44. 5.

Edit. Paris. pag. 419.

Theodorus cultor Imaginum male habitus.

Alexius Monachus sancte consummatus.

X. Quinto ejus Imperii anno, totius Orientis Ducum nominatissimus Manuel magno in pretio a Theophilo habebatur. Is quandoque cum Myrone Dromi Logotheta ac Petronæ socero quædam collocutus, apud Imperatorem delatus est, quasi Imperium affectaret, & dira adversus eum moliretur. Contra vero Leo Protovestiarius de Manuelis salute solicitus, illumque defendens, falso hæc in eum jactati serio affirmabat. Manuel ubi hæc comperit, iramque Imperatoris declinans, ac quibus petebatur, calumnias fugitans, clam Urbe Pylas usque egressus, publicisque conscensis curribus, ad Syriæ usque clusuras, excisis equorum poplitibus, aufugit: significavitque Agarenis, se Imperatoris iram fugere: ac nisi fidem deferete cogant, ad eos se profugum transfire. Quod si ita hisque conditionibus accipiant, fidem ei securitatis mittant. Illi nuntio recreati ac læti, ea fretum, nihil impari, ac Imperatorem Romanum culta susceperunt. Id ubi Theophilus audivit, ingenti mœrore mentisque angustia concidit. Habitoque cum Joanne Syncello consilio; ait ille, *Si vere ex animo Manuelem ad te reverti cupis, o Imperator, id tibi ut præstem, mihi promptum est. Acceptis namque pecuniis, arreptoque ad Amermumnem itinere, quasi eos qui in carcere ac vinculis tenentur, invisurus, subscriptumque Majestatis tuæ manu securitatis diploma habens, inde Manueli suasurus, ut se tibi præsentem exhibeat; id vero nihil mihi cassum cessurum arbitror, tum subscripta illa securitatis fide, meaque suasionis vi, tum viri ipsa pietate, ac quod verisimile est, ipsum patriam suosque diligere.* Imperator itaque ingenti instructum pecuniarum vi copiosisque muneribus, a se hominem ablegat. Ingressus vero Joannes, vinctisque elargitus munera, ac Protosymbuli expugnato ani-

Manuelis defectio ad Agarenos.

Joannis Syncelli in Syriam profectio.

pag. 420.

mo, Manueli ut occulte loqui, fidemque securitatis ac Imperatoriam crucem dare liceret, obtinuit. Sic itaque peracto negotio reversus, cunctorum rationem Imperator retulit. Manueli autem oblata Armenumnæ supplicatione, ut cum Romanis quos sub custodia vinctos tenebat, suscipiendæ expeditionis facultatem faceret, obstricta illi fide, fugam minime arrepturos, siquidem ad bellum exirent, sed fortiter pugnaturos, ex voto impetravit. Assumpto itaque Amermumnis filio, copiosoque fretus exercitu, adversus Persas aciem direxit; partaque ingenti victoria, (sed & liberatis Agarenis a feris bestiis vastitatem regioni afferentibus) majorem sibi honorem ac claritatem apud illos conciliavit, nihilque erat quod ab Amermumne, qua apud eum gratia pollebat, non consequeretur. Quamobrem longe animi anxius ac solicitus, ut ad Romanos gentilesque suos rediret, post interjectum aliquod tempus ait Syriæ Regulis, Si mihi Amermumnis filium copiasque præbueritis, atque his ego stipatus expeditionem suscepero, Romaniam subjugabo. Rerulerunt illi ad Amermumnem, & dimiserunt. Manuel autem ad Orientalia prope Themata accedens, convocatisque quos sub potestate habebat, ordinibus, adhæcque Amermumnis filio, tamquam scilicet animi relaxandi gratia ac venaturus, longiusque ab hostibus digressus, Amermumnis complexus filium ac deosculatus, ad eum inquit, *Ego quidem ad Imperatorem ac proprias revertor, qui nihil in vita potius fide, atque civibus habendum ducam: tu vero cum tuis, omnia a nobis mali securus, te ad tuos recipito.* At hic quidem cum lacrymis ac pudore reversus est: Manuel vero ad Imperatorem profectus est, præmisso qui ejus adventum illi nuntiaret. Imperator nuntio liberaliter accepto, ac qua par erat humanitate ac benevolentia Manuele suscepto, Magistram statim ac Scholarum Domesticum præfecit, ejusque liberos e sacro fonte suscepit.

Manuelis res in Syria.

Manuelis ad suos reversio.

Datæ honores.

Edit. Paris. pag. 421.

XI. Anno ejus Imperii septimo, Imperator cum Manuele & Senatu cunctoque exercitu adversus Agarenos profectus, facileque negotio captis Zapetro & Samosato, Urbe divitiis longe locupletissima, quod inde Amermumnes orundus esset, victoria spolisque elatus reversus est. Cumque ad locum Brya venisset, extrui Palatium jubet, hortosque plantari ac vivaria, atque aquas deduci: quod & factum est. Inde in Urbem rediens, Circensibus ludis exhibitis, primoque ipse munere ludens, candidis equis invectus, spoliaque triumpho traducens, victor coronatus est, Factionibus acclamantibus, *Bene fauste que venerit, omni major comparatione, Factionarie.*

Expugnatio Agarenica; captæ eorum Urbes.

Ædis Brya ædificatio.

Joan. Syncellus Patriarcha.

XII. Anno ejus Imperii octavo, defuncto Patriarcha Antonio, Joannes Syncellus (potius vero Jannes & Mambres) in ejus locum suffectus est; is nimirum, cujus in Leone Armeno & prævaricatore mentio supra habita est; homo præstigiis, divinationibus ex pelvi omnique impietate nominatissimus. Et vero idoneum organum Regiæ impietatis inventus, collata cum eo opera, quæ ad interitum existant, propense omnia executus est: ac quem parturiebat (occultabat tamen) impietatis Basiliscum, Imperator edidit peperitque; promulgato edicto quo sacras Imagines oblini ac aboleri jubebat.

Theophili edictum adversus Imagines.

Α μενος, ἰδιωτεύει ἐν λάθρᾳ τῇ Μανουὴλ συντυχεῖν, ἐν δοῦναι αὐτῷ ἐσφράγιον λόγον ἐν τὸ φυλακὴ τῷ Βασιλέως. ὁ μὲν ὅπου πεῦσαι ἐφάξας, ὑπέστρεψεν, ἀναγγείλας τῷ Βασιλεῖ πάντα. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαπορούμενος ἐ Αμερμουμνεῖ μὴ τῷ αἰχμαλώτων Ρωμαίων ἐ καθηργμένων ἐν φυλακαῖς, πίστιν αὐτῷ δῶς ὑπὲρ πάντων, ὡς ἐ φεύξονται ὑπερ ἐξέλθωσιν, ἀλλὰ πολεμήσουσιν ἰσχυρῶς, ἔτυχε ἐ αἰτήσεως· ἐν λαβὼν ἐ τὸν Αμερμουμνῆ υἱον ἐν λαὸν πλεῖστον, ἐξῆλθε κῶ Περσῶν· ἐ νίκην μεγάλην ποιήσας, ἀλλὰ ἐ θηρῶν ἀνιδύτων τὰς Αγαρηνὰς λυμαινομένων πάντας ἐλευθερώσας, ἐ μέζονι μᾶλλον πάντων τιμῇ ἢ τὸ πρόσθεν καθίσατο· ἐν πάντα Β λῶ αὐτῷ παρὰ τοῦ Αμερμουμνῆ δυνάμενος. ὅθεν φρονηματίδα πολλὴν ἔχων ἐ ἐξελθὼν εἰς Ρωμαίους, μῆ χαιρών τινα αὐτὸ πρὸς τὰς δυνάστας Συρίας, Ὅτε ἐὰν μοι ἐ υἱὸν ἐ Αμερμουμνῆ παρίζητε ἐν λαὸν, ἐν ἐξέλθω, ὑποπτέαι ἔχω ἐ Ρωμαίους. οἱ ἢ, ἐ Αμερμουμνῆ αἰτοῦντες, πῶν ἀπέστειλαν. ὁ ἢ Μανουὴλ ἐλθὼν πλησίον τῆς Σαμόσατων ἐ ἀναπλῆς, ἐν προσπαλισάμενος τὰς ὑποχειρίους αὐτῷ· ἀλλὰ ἐν ἐ υἱὸν τῷ Αμερμουμνῆ, ὡς δῆθεν ἀκοντίσων ἐν κυνηγέσιον, πορρωθεν τῆς πολεμίων γενόμενος, ἐν περιπλακεὶς τῷ υἱῷ τῷ Αμερμουμνῆ ἐν καταφιλήσας, εἶπεν, Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς ἐ Βασιλέα ἐν τὰ ἴδια, μηδὲν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πίστεως ἐν συμφυλετῶν. σὺ ἢ μῆ τῆς σῶν, ὡς μηδὲν δεινὸν πείσεσθαι ὑποπτεύων παρ' ἡμῶν, ἄπιθι πρὸς τοὺς σούς. ἐν οὕτως μὲν μῆ δακρύων ἐν αἰχμὴν ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχάρη πρὸς ἐ Βασιλέα, προαποστείλας * αὐτῶν ἐ μηνύσοντα. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐ μᾶλλον * αὐτ. φιλοτιμησάμενος αὐτάρκως, ἐν ἐ Μανουὴλ ὡς ἄξιον ἐν ὑποδεξάμενος, μ' μάγιστρον δῶδε ἐν δομέστικον 31. τῶν σχολῶν ἐποίησε, ἐν τοὺς αὐτῷ παῖδας ἐκ τῶν ἁγίων βαπτίσματος ἀνεδέξατο.

Datus honores.

Edit. Paris. pag. 421.

Expugnatio Agarenica; captæ eorum Urbes.

Ædis Brya ædificatio.

ιβ'. Τῷ ζ'. αὐτῷ ἔτει, ἐξῆρχεται, ὁ Βασιλεὺς μῆ Μανουὴλ ἐν ἐ συγκλήτου ἐν τοῦ στρατοῦ πάσης ἐν Αγαρηνῶν. ἐν ἐκεῖθεν τινὰ πόλεις Ζάπετρον ἐν ἐ Σαμοσάτων πλούτῳ κομώσας ἐν τὸ Αμερμουμνῆ ἐκείσθαι, παραλαβὼν, ἐπικείμενος τῷ τείχει ἐν τοῖς λαφύροις γαυρούμενος. ἐν ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύα, προστάξει παλάτιον οἰκοδομηθῆναι ἐν παραδείσους φυτευθῆναι ἐν ὕδατα ἀγαγεῖν· ἃ ἐν γεγόνασιν. ἐκεῖθεν τε εἰς ἐ πόλιν ἀφικόμενος, ἱππικοὺς ποιήσας, ἐν τὸ σφῶν βαΐων παῖξας, ἅρματι λευκῷ ἐποχούμενος, ἐν τὰ λάφυρα θριαμβεύσας, ἐστεφανώθη, τῷ δήμων ἐπαινούντων. Καλῶς ἦλθες ἀσύγκλητε Φακτιονάρι.

Joan. Syncellus Patriarcha.

ιβ'. Τῷ ἑ. τούτῳ ἔτει, τοῦ Πατριάρχου Αντωνίου τελευτήσαντος, ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ Σύγκελλος· Ἰωάννης δὲ μᾶλλον ἐν Λαμβρῆς, ὃ ἐπὶ τοῦ Λρμενίου ἐ παραβάτου Λέοντος μνημονεύθης Γραμματικὸς, βιβουμένος ἐπί τι μεγίστης ἐ λειτουργιστίας ἐν πάσῃ ἀσεβείᾳ· ὃς ὄργανον ἐπιτήδειον εὑρεθεὶς τῆς τοῦ Βασιλέως ἀσεβείας, σὺν αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς ἀσέβειαν κατεργάσατο· ἐν ὃν ἤθελεν, κατῆχε δὲ βασιλέως τῆς ἀσεβείας, ὁ Βασιλεὺς ἐξέρριπτε ἐν ἀτίμητα· ἐν ἁγίας εἰκόνας 32. ἀναχεῖσθαι προσέταξε ἢ ἐκκαίεσθαι.

Theophili edictum adversus Imagines.

ιγ'. Οὗτος ὁ Ἰωάννης ἀπὸ τῶν ἔσω οἰκημάτων ἐκ λίθων A λαξευτῶν κατασκευάσας, ὃ Τροῦλος μέχρι τοῦ νῦν ὀνομάζεται, ᾗ ἔνιον θυσιῶν ὡμίλει τοῖς δαίμοσι, καὶ τῷ Βασιλεῖ τὰ μέλλοντα ἐσημαίνετο. ὃ δὲ οἰκητὸν ἔμεινε, διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

ιδ'. Ἐν τούτοις Ἀγαρηνῆ τινος γυναίου πνεῦμα Πύθωνος ἔχοντος, ὃ αἰχμάλωτον ἔλαβον, ἐπυνθάνετο μαθεῖν ὁ Βασιλεὺς, μοναχολιτάμβους, ἐκπαυθήσεται, Τίνος ἡ Βασιλεία ἐν πολλοῖς διαρκέσει ἔτεσι. Ἡ ἐξέπεσε, Η τῶν Μαρτινακίων. καὶ πληροφορίαν δὲ ὁ τοιοῦτος προφήτης, ἢ μοῦρα βίου καθέξει Μαρτινάκιον, ἢ αὐτῷ οἶκον ποιήσας εἰς μοναχῶν ἀφιερώσειεν. ἐντεῦθεν καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ Τρυφιλίῳ τὰ συμ- B βησόμενα αὐτῷ προεδήλωσεν. ὅτι ὠσαύτως καὶ σὺ, καὶ τὰ τέκνα ἀποκαρείσθε κλῆρον ἐπὶ Αὐτοκράτορες Βασιλεῖς· ὃ καὶ συμβέβηκε. ὁμοίως καὶ ἄλλοις πολλοῖς τὰ συμβησόμενα αὐτοῖς προύλεγε· καὶ ἡ Βασιλέα τὸ μὴ θάνατον αὐτῷ ὀφείλοντα γενέσθαι ἀχειβῶς προηγόρευσε. ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν εἰκόνων προσκύνησιν, ἔτι ἡ τῶν Ἰαννῆ καθαίρεσιν. καὶ Γεωργίῳ δὲ τῷ 33 τῆς στρατιω- 33.
τικῆς φίλης ἐπιλαμβάνῳ, ἐπὶ τριετηρίδι εἶτα τῇ καὶ τὸ ἱππικὸν δρόμῳ ἀποκτήσεσθαι, καὶ ἡ ὕπαρξιν αὐτῷ τῷ βασιλείῳ ἀνειλῆφθαι τιμείῳ.

ιε'. Τῷ δ'. αὐτῷ ἔτει, Ἀραβες μὴ δυνάμεως πολλῆς καὶ Ρωμαΐας ἐξέστησαν. καὶ ὁ Βασιλεὺς ἅμα τοῖς πρόσθεν Πέρσαις καὶ τοῖς πάγμασι, καὶ Μανουὴλ Δο- C μεστίκῳ, κατ' αὐτῶ ἐχώρει. Ἐ συμβολῆς γενομένης ἐτυπήθησαν ὁ Βασιλεὺς, μόνον ἐσπλῆσαι ἡ Περσῶν, ὑπ' αὐτῶ περισωθῆναι ὑπολαμβάνων. Μανουὴλ δὲ ὡς ἔγνω περιστοιχῶν ἐν μέσῳ τῷ Περσῶν ἡ Βασιλέα ὄντα, αὐτὸς δὲ βιαιότερον ἤδη τοῖς Ἀραψὶ τῶν παραδοῦναι, καὶ δι' αὐτῶ καταπλαγῆναι αὐτοῖς, βιαίως μέσον αὐτῶ, καὶ ἡ χαλινῶ τὸν ἵππον τοῦ Βασιλέως λαβόμενος, ἐξεῖλκεν ἄκοντα τοῦτον. αἰσχύνῃ γὰρ ἡμένος ἐν καθέτλῳ, εἰ ἡ Βασιλέα Ρωμαίων Ἀραβες αἰχμάλωτον λάβοιεν. ὁ δὲ Βασιλεὺς τῇ δίει τῶ καθιστηκότος ἵππου, προσρυῆναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἐβούλετο. ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνέτεινεν, ὡς πατάξων αὐτόν. ὁ δὲ φοβηθεὶς ἐξῆλθεν. ἐκεῖθεν τε ἐξ αἰχμῆς ὑποστρέ- D φει ἐπὶ τὰ Δορυλαίῳ. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῇ πολέμῳ τραθεὶς, καὶ νοσήσας ἐπολὺ πόνῳ, πολλὰς ἀνδραγαθίας καὶ Ἀγαρηνῶν ποιησάμενος· τὸ δὲ σῶμα αὐτῶ ἀπεκομίσθη ἐν τῷ ὑπ' αὐτῶ κτισθείσῃ μονῇ, τῇ σύνεγγυς τειμίῃ ἡ τῶ Λασκάρου κιστέρνῃ.

ις'. Καὶ δ' Θὺς ἐβολαὶ πρὸς ἡ Βασιλέα καὶ Περσῶν, καὶ ἀπιστίαι καὶ Θεοφόβου, ὡς ἀπάρτι καὶ προδότου ἐ δυσμενοῦς. ταῦτα μαθὼν Θεόφοβος, τοὺς Πέρσας καταλαβὼν κατῆλθεν ἐως Σινώπης. ἥτις ἡ κλῆσιν ἐσχηκεν ἀπό τινος τῆ Ἀμαζόνων αὐτῆ δυναμένης. Ἀμαστρις δὲ ἡ πρὶν Κρῶμμα ὀνομασμένη, ἀπὸ Ἀμάστρεδος, ἡ Περσίδος θυγατρὸς Ὀξυάρτου ἀδελφῆ Δαρείου. ἣ τις συνοικήσασα Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλείας τυράν- E νῳ, ὑπ' ἐκείνῳ ὕσαν ἡ πόλιν ἀπὸ ἡ συζύγου ὠνόμασεν· καὶ πρώτως παραλαβὼν, κατεῖχε τυραννικῶς. ἔπειρ γνοὺς ὁ Βασιλεὺς, ἐν μεγάλῃ λύπῃ γέγονε. φοβούμενος δὲ μὴ παραρρυῶσι τοῖς Ἀραψὶ, μέχρι Παφλαγονίας ἀπῆλθε. καὶ λόγους αὐτοῖς ὡς οὐδὲν πείσονται δεδοικώς, καὶ ἡ Θεόφοβον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει, ἡ ἄλλων Περσῶν παραγινομένων, ὑπερέχαιρε κα-

XIII. Hic Joannes, extructa in Urbis pomerio ex sectis lapidibus domo (Trullus hodieque vocatur) sacrificiis quibusdam dæmonibus familiarius utens, quæ futura erant, Imperatori denuntiabat: Manserunt ædes illæ inhospitæ, ob dæmonum per hæc tempora in illis frequentiam. Joan. Patriarchæ venefica.

XIV. Inter hæc, Agarenam quamdam mulierem bello captam spiritu Pythone afflatam cum vaticinari Imperator audisset, rogabat ex illa, *Cujus in domo Imperium in annos plures duraturum esset?* Cui illa, *Martinaciorum*. Ejus vaticinii fide eaque occasione, Martinacem Monachi instituto damnavit, ejusque domum in Monasterium redegit. Hinc quoque Constantino Tryphillio, quæ eventura essent, prædixit; *Perinde scilicet cum liberosque Clericalis ordinis gratia, detonsum iri Basilio Imperatore*; quod & contigit. Similiter quoque aliis non pancis, futuros eventus præmuntiavit. Etiam qui ab illius morte futurus esset Imperator, clare Theophilo edidit: item fore ut Imagines venerationem cultumque reciperent, & ut Jannes Sede moveretur. Georgio quoque Militares tabulas consecuto, ad Circi fundam necandum fore vaticinata est, ejusque fisco addicendam substantiam. Mulieris Agarenæ vaticinia. *Edit. Paris. pag. 422.*

XV. Imperii Theophili anno nono, Arabes ingentibus copiis Romanæ ditionis provincias locaque invasere: in quos Imperator cum Persis profugis, Romanisque copiis ac Manuele Domestico aciem eduxit. Conserta pugna victus Imperator, in medium Persarum agmen, per eos liberatum se iri arbitratus, subiit. Manuel circum lustrans, ut in medio Persarum cuneo hærentem Imperatorem cognovit, jamque illis constitutum esse ut Arabibus ipsum proderent, illiusque pretio eorum gratiam inirent; perrupto illorum cuneo, frænoque Imperatoris equo apprehenso, pene reluctantem trahebat; nullo modo ferendum probrum ducens, si ita ab Arabibus Romanorum Imperator capi contingeret. At Imperator timoris nimia vi saniore mente dejectus, ad Persas rursus desciscere volebat. Manuel gladium strinxit, quasi percussurus; quo territus, Imperator exivit: indeque pudore, ingentique accepta clade, Dorylæum rediit. Manuel e prælio saucius morboque correptus, diem obiit, multis adversus Agarenos strenue bellicaque fortitudine clare gestis. Ejus cadaver ad Monasterium relatum, quod ipse construxerat, haud procul ab Asparis Cisterna. Romanorum clades: Theophilus a Persarum infidiis liberatus. Manuelis fides & fortitudo. Manuelis mors. Vide Contin. & in eum Notas.

XVI. Statim proditionis delati Persæ apud Imperatorem: intentatæ minæ in Theophobum, tamquam Tyrannus & rebellis ac proditor & hostis esset. Theophobus, compertis quorum reus agebatur, assumptis secum Persarum turmis, Sinopem concessit. (Accepit illa nomen a quadam Amazonum, quæ eam condidit. Amastris vero, quæ prius Cromma vocaretur, ab Amastride Persa, Oxiarti Darii fratris filia. Fuit hæc uxor Dionysii Heracleæ Tyranni: qui Urbis cum potiretur, ex uxoris nomine, illam appellavit.) Theophobus, quam Urbem occuparat, Tyranni jure tenebat. Imperator ubi rescivit, ingenti mœrore affectus est. Veritus autem ne illi se Arabibus adjungerent, in Paphlagoniam usque venit; dataque fide nihil mali passuros, assumptoque Theophobo in Urbem rediit. Persæ reliqui, ad sedes cuique dudum assignatas reverti. Porro Theophobus non minus Persarum defectio & reductio. Sinope; Amastris. Georg. Monachus ista metito originem omittit. Theophobus vir Orthod.

civibus, quam Persis amori habebatur; ea ratione quod Orthodoxus erat.

Edit. Paris. pag. 423.

Natus Michael Theophilo.

XVII. Theophili Imperatoris anno decimo, nascitur ei filius ex Theodora, cui Michaelis nomen indidit. Procedenti ex more ad Blachernas, obvius factus quispiam, ait, *Equus quo vehitur Majestas tua, meus est*. Quærit Imperator ex Comite ilabuli cujus equus sit. Qui ait, *Obsequii Comes Tuæ Majestati misit*. Postridie itaque eo adducto (contigit enim tunc in Urbe versari) ait, *Cujusnam est equum?* Respondit, *Se illum coemisse*. Obnitente autem qui actor erat, vique ablatum dicente, nec ullum ejus pretium solutum esse; ait Imperator, *Quidni prius solvisti?* Qui respondit, *Centum illi nummos numeravam, quærebatque inter Scholares alas adlegi; id vero, quod homo ignavus erat, minime consecutus, nec centum nummos accipere voluit*. Imperator itaque certior factus equum vi ablatum esse, ipsum reddidit, jubens & illum inter Scholares referri. Non acquievit ille ut equum acciperet, aurique duabus libris donatus, abiceſſit.

Theophili judicii rigor.

Victus fususque Theophilus; obsessum Amorium.

XVIII. Saracenis infestis signis Amorium petentibus, Imperator celeriter in Cappadociam usque copias eduxit. Amermumnes vero selectis quinquaginta millibus; præfectoque illis Gundee viro inter Agarenos fama clarissimo adversus Imperatorem misit. Conserto prælio Imperator victus fususque est, vixque a clade cum probro ipse incolumis evasit. Saraceni vero, undique cincto Amorio variisque præliis tentato, quod oppidanos strenue Urbem propugnantes viderent, obsidionem solvere meditabantur. Verum Leonis Philosophi discipulus quidam, tum in præsidio agens, in hæc verba mandat, *Dummodo duos solum dies stationem teneatis, urbem evertetis*: quod & contigit. Prodita enim est a Buditze, quem vocant, & a Manicophane. Comprehensi ex Catholicis viri nominatissimi, Theophilus Patricius * Duxque exercitus, Melissenus & Aetius, Theodorus quoque Protospatharius & Eunuchus Craterus, Callistus Turmarcha, Constantinus Drungarius & Basoes Cursor: quidam etiam agminum præfecti; quos cum Imperator vellet redimere, missis Legatis ad Amermumnem cum ducentis centenariis, ejus nequiit animum expugnare; qui diceret, *Nec si millies centenas libras eo nomine numeraret, ut captivos reciperet, vel unum liberandum fore*.

Capti viri nobiles ac pii.

* Georg. Dux. vel.

XIX. Captivis itaque in Syriam adductis, multa eis vis a Protosymbulo (quin & a Buditze) adhibita longa annorum septem carceris maceratione; cumque nullis ærumnis ac cruciatibus adduci potuissent ut Christum negarent, gladio animadversi sunt; præ temporanea scilicet æternam vitam adamantes. Postridie in flumen projecta cadavera. Quodque omnem vincit admirationem, uniuscujusque abscissum caput, cum suo trunco unitum est ac consertum: ac sicut Animæ in uno collocatæ paradisi loco, sic & corpora Sanctorum uno funere a Fidelibus elata sunt. His peractis, jussit Protosymbulus, ut & Buditzi caput auferretur, dicens, *Eum quoque, si rectus fuisset Christianus, numquam Mahumetbi sacris imbuendum fore*. Illo itaque sublato, ejus cadaver una cum Sanctis projectum, extra illorum struem repertum est: sed & caput procul a trunco remotum erat, nec velut capita Sanctorum, illi cohæserat; projectis quoque in flumen corporibus,

pag. 424. Martyres consummati.

Mirandum in truncis Sanctorum.

Ipse proditor necatus.

Α πεπλώσατο ἐξάρχης. ἠγαπᾶτο δὲ ὁ Θεόφοβος παρὰ πᾶν πολίτων οὐχ ἧττον ἢ τῶν Περσῶν, ὡς ὀρθόδοξος.

ιζ'. Τῷ ι'. αὐτῦ ἔτει, γίνεται τῇ Βασιλεῖ παῖς ἐκ Θεοδώρας, ὃν ἐπωνόμασε Μιχαήλ. ἀπερχομένῃ δὲ τῇ Βασιλεῖ πρὸς Βλαχέρνας, καθὼς εἴθισε, ὑπλώσατο αὐτῇ τις λέγων, Ὁ ἵππος ὃν ἐποχεῖται ἡ Βασιλεία σου, ἐμός ἐστιν. ὁ δὲ Βασιλεὺς ὁ Κόμητα τῶν σταύλων ἐπηρώτησε, Τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος; ὁ δὲ φησὶν, Ὁ Κόμης τῷ Ὀφικίῳ ἀπέστειλε αὐτὸ τῇ Βασιλείᾳ σου. τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ Κόμητα τῷ Ὀφικίῳ ἀγαγών. ἔτυχε γὰρ ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἶναι, ἔφη, Τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος; ὁ δὲ ἔφη, Ἠγόρασα αὐτόν. τῶν δὲ ἐγκαλούντων αὐθεντῶν, ἢ λέγοντος, Μετὰ βίας ἀφῃρέθη αὐτὸν καὶ χωρὶς τιμήματος· ὁ Βασιλεὺς ἔφη, Διὰ τί μὴ πρότερον τῷ τιμὴν ἀπέδωκας; ὁ δὲ ὑποκριθείς, ῥ. νομίσματα ἰδίδουν αὐτῷ. αὐτὸς δὲ ἐζήτει γενέσθαι Σχολάριος, καὶ ἵνα τὸ εἶναι αὐτὸν δηλῶσι, τέως ἀπετύγχανε, καὶ τὰ ῥ. νομίσματα ἠθέλησε λαβεῖν. ἐπὶ τούτοις βεβαιωθεὶς ὁ Βασιλεὺς ὅτι βίᾳ τὸν ἵππον ἀπεδίδωκε, ὀείσας καὶ Σχολάριον αὐτὸν ποιῆσαι· ὁ δὲ τὸν ἵππον μὴ βουληθεὶς λαβεῖν, ἀλλὰ ἔλαβε χρυσίου λίτρας β'. καὶ ἀπῆλθε. 34.

ιη'. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἐπὶ τὸ Ἀμώριον ἐλθόντων, ὁ Βασιλεὺς σωτόμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξήλασε. ὁ δὲ Ἀμερμουμὴς ε'. χιλιάδας λαὸν ἀφείσας, δίδωσιν αὐτοῖς καὶ τὸν Γουνδεῖ ἄρχοντα ὀνομαστόν· ὅστις ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἀπίστευτα κατὰ τὰ Βασιλέως. καὶ πολέμου γενομένου, ἥττηθεὶς ὁ Βασιλεὺς, ἔφυγε, ἐμεῖ αἰχμὴν ὑπίστρεψε μόλις σῳωθείς. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ περιχαρέντες τὸ Ἀμώριον, καὶ πολλὰς πολέμους ποιήσαντες, ἐπεὶ σαθρῶς τοῖς ἔνδον ἀγωνιζομένοις ἴσαν, ἠθέλησαν ὑποχωρῆσαι· μαθητὴς δέ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἐν τῷ κάστρῳ ὤν, μηνύει τισὶ, Ὅτι εἰ προσκαρτήσετε δύο ἡμέρας, ἐκπορθεῖτε ἡμᾶς. ὃ καὶ γέγονε. προεδόθη γὰρ ὑπὸ τοῦ λεγομένου Βυδίτζη ἐκ τῆς Μανιχοφάγης· κατεχίσθησαν δὲ ἄνδρες ὀνομαστοὶ τῶν δυσεβῶν, Θεόφιλος Πατρίκιος * ἐκ Στρατηγὸς. ὅ, τε Μελισσηνὸς, καὶ ὁ Λέοντος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθάριος καὶ εὐνοῦχος ὁ Κρατηρός. Κάλλιστος Τρουμάρχης, Κωνσταντῖνος ὁ Δρουγγάριος καὶ Βασόης ὁ δρομεύς· καί τινες ἄρχοντες τῶν ταγμάτων, οὓς ἐξωνήσασθαι βουλόμενος ὁ Βασιλεὺς, ἀπέστειλε πρίσβεις πρὸς τὸν Ἀμερμουμὴ μὴ κατηναγκάζων χρυσίων, ἀλλ' οὐκ ἔπεισε, εἰπόντα, Ὅτι χίλια κεντηνάρια ἐκ παράχρης λόγῳ τοῦ συμπεπλεγμένου λαοῦ, οὐκ ἐλευθερώσω οὐδένα τούτων.

* Georg. Dux. vel. * Στρατηγὸς

ιθ'. Τῶν αἰχμαλώτων οὖν ἐν Συρίᾳ ἀπαχθέντων, πολλὰ παρὰ τοῦ Πρωτοσυμβούλου ἀναγκασθέντες, ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ Βυδίτζη, τῇ τοῦ ἁγίου χρόνου καθείρξει, καὶ μὴ πεισθέντες ἀρνήσασθαι τὸν Χριστὸν, ξίφει ἀπετμήθησαν αὐτοὶ ὁ σωφρονίου ζωῆς, καὶ αἰώνιον ἀγαπήσαντες. καὶ μιᾷ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ποταμῷ ἐρρίφησαν. τὸ δὲ παραδοξότατον, ὅτι ἑκάστη κεφαλὴ μετὰ τοῦ ἰδίου σώματι ἰωάθη καὶ σωτηρίᾳ. καὶ ὥσπερ αἱ ψυχαὶ ἐν ἑνὶ τόπῳ τῷ παραδείσῳ, ὅπου καὶ τῷ ἁγίων τὰ σώματα μιᾶς οὐσίας παρὰ τῆς πίστεως ἔλαχον. πόσων πλειοτήτων, ἐκέλευσεν ὁ Πρωτοσύμβουλος καὶ τὸν Βυδίζην ἀποκεφαλισθῆναι, εἰπὼν, Ὅτι καὶ οὗτος, εἰ ἦν ὀρθὸς Χριστιανός, οὐκ ἂν ἔσχε μαχαίρας. ἐκ τότε γεγονέναι, καὶ τὰ σώματος αὐτῦ ῥιφέντος μετὰ τῶν ἁγίων, ἔξω τῆς * σοτ- βῆς τότε πυρὸς ἐκείκτο. καὶ ἡ κεφαλὴ δὲ αὐτῦ, πόρρω βέ- τοῦ σώματος ἦν, καὶ οὐχ ὡς τῶν ἁγίων συγκεκλλη- * Erat σο-

μέση. καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ῥιφέντων, καὶ πάντων τῶν σωμάτων τῶν ἁγίων, βλέποντος δ' ὄχλου, διαλυομένων, καὶ εἰς τὸ πέραν ἐλθόντων, αὐτὸ μόνον τὸ σῶμα τοῦ κροκοδείλου ἁρπάσαντες κατέφαγον καὶ κατέφαγον.

36. ιε'. Ὁ δὲ τοῦ Φιλοσόφου Λέοντος μαθητής, [15] ὁ καὶ μάντις καὶ προδοσίας, ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ Ἀμιρμουμνῆ περὶ τοῦ ἐπισήμως αὐτῷ. καὶ εἶπε, Μαθητὴς εἶναι τοῦ Φιλοσόφου Λέοντος. ἐκεῖνος γὰρ μαθὼν αἰχμάλωτός ἐστιν ὁ Λέων, ἐπιθύμει τοῦτον ἰδεῖν. καὶ δός τινι τῶν αἰχμαλώτων γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν Φιλόσοφον, ἀπέστειλε εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐπιχώμιος δὲ τοῦτον αὐτῷ εἶναι ἐν τιμῇ. ὁ δὲ Λέων τὰ γράμματα ὑπολαβὼν, ἀνήγαγε πρὸς Θεοφίλῳ τῷ Βασιλεῖ. ὁ δὲ γνοὺς τὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐπισήμως, καὶ ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἔχει, προσλαβόμενος αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιον ἐν τῇ Μαγναύρᾳ ἔθετο, παραδοὺς αὐτῷ καὶ μαθητὰς διδάσκειν τοὺς εὐφυεστάτους τῶν νέων. παρέχων αὐτῷ πᾶσαν ἀπάθειαν. ὅπως καὶ μητροπολίτης ῥᾳδίως τοῦτο Θεσσαλονίκης γένοιτο, [17] ὑπὸ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Μεθοδίου * χειροτονηθείς. 37. * καθαιρεθείς.

καὶ. Τρία. αὐτοῦ ἔτει, κτίζει ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ παλατίῳ τὸ Τείκογχον, καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα· καὶ τὰς ἀναβάθρας τοῦ δρόμου. ἔστι δὲ καὶ τὸ Φιάλιον ἐν ᾧ γίνεται τὸ [18] Σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν ἵππων, ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διαρχομένων μετὰ χρυσῶν σαγισμάτων. ὑπὸ δὲ τὸ Τείκογχον κατασκευάζει μηχανὴν ἐποίησε τὸ λεγόμενον Μυστήριον ἐν ᾧ, ἐν τῇ μιᾷ γωνίᾳ ὁ ἐάν εἴπῃ τις ἐν μυστηρίῳ προσκύνησον, ἐξακούεται ἐν τῇ ἑτέρᾳ φανερῶς. 38.

καὶ. Ἐν τούτοις μαθὼν Θεόφιλος ὁ Βασιλεὺς, ὅτι Θεοφάνης ὁ τῆς Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ ὕμνων Ποιητὴς, καὶ Θεόδωρος ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς, καὶ ἑαυτοὺς ζῶντες, τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κωμῳδοῦσι καὶ διελέγχουσιν, ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν, καὶ φησὶ, Πόθεν ἐστέ; οἱ δὲ εἶπον, Ἐκ Παλαιστίνης. καὶ ὁ Θεόφιλος, Καὶ διὰ τί τὴν γλυκύτητα ἀφέντες, καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλθόντες, ἀπειθαρχεῖτε τῇ Βασιλείᾳ μου. τοὺς μὲν δοκιμωτάτους, τύπτεσθαι αὐτῷ πικρῶς ὄψεις προστάττει σφοδρῶς. εἶτα καὶ βουλόμενος μίσχειν αὐτοῖς θανάτου, μὴ θυμῷ πρὸς τὸ ὑπάρχον ἔφη, Λάβετε αὐτοὺς, εἰς τὸ Πραιτώριον, καὶ ποιήσας τοῖχος ἐγγράψον αὐτοὺς, κολάψας εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν· καὶ ἵνα μὴ ἐστὶ καλοὶ, μή σοι μελέτω. τοῦτο δὲ εἶπε, διὰ τὸ εἶναι τοὺς ὁσίους σοφωτάτους. οἱ δὲ ἅγιοι εἶπον, Γράφε, γράφε, Βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλων τὰ ἀναγκαῖα πᾶσι ἐπάγειν τῷ δικαίῳ Κριτῇ. ὁ δὲ Ὕπαρχος εἰς τὸ Πραιτώριον τοὺς ἁγίους ἀγαγὼν, γράφει μόνον ἐν τῷ προσώπῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς στέρνοις τοὺς τοίχους πᾶσι.

Πάντες πολυμόχθων προσρίζωσ ἐν τῇ πόλει,
Ὅπου πάναγνοι τῷ Θεῷ Λόγῳ πόδες
Ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
Ὠφθησαν ἔνοι τῷ στιβασμῷ τύπῳ
Σκῶλα πονηρὰ δυσεδαίμονος πλάνης.
Ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
Πράξαντες αἴσχρὰ δεινὰ δυσεβορρόως,
Ἐκεῖθεν ἐλάθησαν ὡς λύσσαται.
Πρὸς ἣν πόλιν δὲ τῶν κρότων πεφυγότες,
Οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέσμους μωρίας.
Ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τοὺς ὄψεις,
Καταφεύγουσι, καὶ διώκονται πάλιν.

Εἶτα γράψας ἐξορίζει. καὶ διερχομένων αὐτῶν μετὰ τῶν δημοσίων ἵππων, ἔτυχεν αὐτοὺς μεῖναι εἰς Κάρτα λιμένι. καὶ ἐκεῖ ὁ μέγας Μεθόδιος

cum Sanctorum omnia corpora, spectante plebe, facile enatassent, amnemque transmeassent, ejus unius corpus crocodili tractum discerptumque vorarunt.

XX. Leonis autem Philosophi discipulus, qui & proditionem denuntiarat, de sua scientia ab Amermumne interrogatus, Leonis se Philosophi discipulum professus est. Ille porro, ubi quantus vir Leo esset, audivit, ejus videndi desiderio accensus, uni alicui captivorum datis litteris, Leoni Philosopho Constantinopolim scripsit, sancteque illi secundas ab se honoris partes obtulit. Leo, litteris acceptis ad Theophilum retulit. Theophilus explorata viri scientia, ac ubi tantum hominem nactum se in civitate cognovit, assumptum illum in Palatio in Magnaura constituens, omnique donans immunitate, ingenuosissimos adolescentes disciplinas docere jussit. Hic postea Thessalonicæ Metropolita creatus, a sanctissimo Patriarcha Methodio gradu motus est. Leo Philosophus, ejusque discipuli. Leo Philosophus Episcopus Thessalonicæ causa gradu motus

XXI. Anno ejus undecimo, extruit Imperator in Palatio Triconchum cubiculum, & quod Sigma vocant; gradusque ac subsellia Factionum. Struit vero etiam Phialam, in qua fit quod Saximodecimum vocant, utrarumque partium equis transeuntibus, aureis infratis stragulis. Sub Triconcho inferius structa machina facit, quod vocant Mysterium: in quo, quicquid aliquis in uno angulo sese inclinans secreto locutus fuerit, in alio clare exauditur. Theophili ædificia. Mysterium.

XXII. Inter hæc comperto Theophilus Imperator, Theophanem Ecclesiasticorum Canonum ac Canticorum Auctorem, cum Theodoro fratre, secum ipsos agentes, illius impietatem fugillare ac arguere, sibi illos sisti jubet, atque, *Unde estis?* Ajunt illi, *Ex Palæstina*. Tum Theophilus, *Quid causæ est, cur cum patria relicta, in Urbem veneritis, morem non geratis meæ Majestati?* Quibus nihil respondentibus, eorum dure facies percuti jubet. Tum taureis ad mortem usque cum cecidisset, ira furoreque ad Præfectum ait, *Tolle eos in Prætorium, versusque quos fecerit, eorum inscribe vultibus. Nec ulla sibi cura sit, sintne elegantes, necne*. Hoc autem dixit, quod Viri sancti eruditissimi essent, humanioribusque litteris probe instituti. Ad quem Sancti, *Scribe, scribe, Imperator, quod libuerit, ut qui hæc lecturus sis inconspectu justi Judicis*. Præfectus autem adductis in Prætorium, eorum non solum vultibus, sed & pectori sequentes versus inscripsit. Theophanes & Theodorus inscripti vultus. *Edit. Paris. pag. 425.*

Cunctis ad Urbem accurrere affectantibus,
Castissimos in qua Deus Verbum pedes
Fixit, generi salutem ut humano daret:
Apparuere & ipsi venerando in loco,
Superstitiosi erroris vasa pessima.
Et inde, multa postquam perfidi Deo
Facinora perpetravissent turpia impie,
Ut desertores vertere jussi sunt solum.
Fugaque in Urbem hanc delati, Imperii caput,
Non desitere ab impura vaecordia.
Compuncti igitur facinorosi velut, notis,
Ex Urbe damnati, pellimur hac quoque.

Sic inscriptis vultibus atque compunctis, equis publicis in exilium pulsi sunt: contigitque domicilium in portu Cartabus inclusis. S. Methodius in sepulchro cum Latronibus inclusus.

dicto habere. Quod vero magnus Me-

thodius ab eodem ſceleſtiſſimo Theophilo, in Antigoni Inſula in monumento cum duobus Latronibus incluſus fuerat, ſcribunt ad eum Theodorus & Theophanes per fideliſſimum quemdam piſcatorem, qui & ſancto Methodio viliora miniſteria devotus obibat. Quod enim tenebroſum erat ſepulchrum, ad lucernæ uſum ſingulis quibuſque diebus Sabbati, olei ſollem afferebat; eiſque incluſis ad lucem ſeptem diebus præſtandam ſatis erat. Cumque aliquando piſcatori ægra valetudine laboranti, conſtitutum Sabbato oleum afferre haud licuiſſet, ejus Deus defectum Sancti precibus ſolatus eſt; cumque jam extinguenda lucerna videretur, ad alterum uſque Sabbatum lucere non deſtitit, donec oleum ei allatum eſt. Per hunc igitur piſcatorem ſcribunt.

Edit. Pariſ. pag. 426.

Vivo perempto, vivificoque mortuo,
Terram incolenti, ac pariter calcanti polum,
Scriboſere Vincla Vincti, & Inſcripti notis.

Iis Methodius in hanc ſententiam per eumdem piſcatorem reſcripſit.

Libris vicinum deſcriptor cæleſtibus,
Faciesque non ſine laude compunctos notis,
Secum ſalutat Vincles, Vivus obrutus.

Theodorus in exilio mortuus: Theophanes Nicænus Epiſcopus.

XXIII. Ac quidem ſanctus Theodorus in exilio diem obit; cujus defuncti corpus in Chalcedonis Monaſterium (quod vocant Michaelitzis) ab ipſo poſtea qui condidit, Micnaele translatum eſt. Inclytus vero Theophanes, ad Michaelem uſque ac Theodoram vitæ ſuperſtes, a ſancto Methodio Patriarcha, Nicææ Metropolita ordinatus eſt. Ac cum non deeſſent, qui ejus moleſte ferrent ordinationem, dicerentque, *Syrum hominem eſſe; nec liquere an eſſet Orthodoxus, cui nemo teſtimonium perhiberet*; reſpondit ſanctus Methodius, atque, *Eo, quod ſecum ille deferat* (oſtendens inſcriptam frontem ac compunctam) *nullum ſe melius teſtimonium velle.*

Methodii in ſepulchro confeſſio ac liberatio.

XXIV. Jam vero operæpretium ſit, ut & modum enarremus, quo e ſepulchro ſanctus Methodius revocatus eſt. Jam ille annos ſeptem cum duobus Latronibus diriſſimo arctiſſimoque ſepulchro incluſus egerat; cui Theophilus poſt durilima verba, maxillas effractas ac dentes excuſſos, eo cultum ſacrarum Imaginum reum addixerat. Exiguum foramen erat in monumento, quo vilem ei eſcam & aquam inferebant. Porro contigit vertente anno altero, ut Latronum alter eo in luſtro atque angulo diem clauderet. Haud vero prorſus latet, quantus e cadavere fœtor exhalet, quanta vermium vis ebulliat, ubi humano ſa.o animam efflaverit. Suſtinuere tamen forti animo viri (tum nempe Methodius, tum Latro illi alteri ſuperſtes) iſtiuſmodi neceſſitatem. Septennio itaque expleto, per hunc modum Vir ſanctus extrahitur. Theophilus Imperator dum ſtudiorum aliquid meditatur, Dei providentia in Palatii Bibliotheca ſcriptum libellum incidit, cujus aſſequi ſenſum minime potuit. Mittit ergo ad Joannem Patriarcham: ſimiliter quoque ad Leonem Philoſophum, in Magnaura Philoſophiam docentem, ut a nobis dictum eſt ſuperius. Amborum tamen

pag. 427.

inanis conatus fuit. Hinc Imperator amaro animo ac indignabundus, dies aliquot moroſus ciboque abſtinens, agit. Interim Cubiculo præfectorum non nemo, aſſumpta fiducia, in hæc fere verba ipſum alloquitur, *Hanc, Domine*

Αὖθ' αὐτῷ τῷ θεοσυλῆ Θεοφίλῳ ἐγκεκλεισμένος ἦν, ἐν τῷ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἐν μνήματι μετὰ δύο λῃστῶν, γράφουσιν αὐτῷ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης διά τινος πιστοῦ ἁλιέως, ὃς καὶ ὑπουργεῖ τῷ ὁσίῳ Μεθοδίῳ ἐν ἀνάγκαις. καὶ γὰρ κανδήλαν αὐτῷ διὰ τὸ σκοτεινὸν τοῦ τάφου ἀπενεγκεῖν, ἐκόμιζεν αὐτῷ ἑκάστῳ σαββάτῳ ἔλαιον φύλλης μιᾶς, ὅσον καὶ ἅρκει ταῖς ἑπτὰ ἡμέραις, φωτίζον τοὺς ἐγκεκλεισμένους. Συμβῆ δὲ ἐν μιᾷ ἀσθενῆσαι τὸν ἁλιέα, καὶ μὴ ἀπενεγκεῖν τὸ καθ' τύπον τῷ σαββάτῳ· τῇ δὲ προσευχῇ τὸ ὅσιον, τινὰ λεῖψιν αὐτοῦ ὁ Θεὸς προμηθήσατο, καὶ ἀπιλῦσα σβεσθῆναι, μέχρι ἑτέρου σαββάτου ἔως ἔλαιον * διήρκεσε λάμπουσα. καὶ * ἀπενεχθέντι.

Β τότε οὖν τὸν ἁλιέως γράφουσιν.

Τῷ ζῶντι νεκρῷ, καὶ νεκρῷ ζωοφόρῳ,
Οἰκοῦντι γῆν καὶ πολοῦντι τὸν πόλον,
Γραπτοὶ γράφουσι, δέσμιοι συν δεσμίῳ.

Πρὸς οὓς πάλιν καὶ τῶν αὐτῶν ἁλιέως ὁ ὅσιος ἀντέγραψε.

Τοῖς τοῖς βίβλοισιν ὑμῶν κλυσιγράφοις,
Καὶ πρὸς μέποτε σωφρόνως ἐστιγμένοις,
Προσῆκεν ὁ ζωδόκτος ὡς σωδεσμίοις.

κγ'. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἑξείᾳ πλάτῃ ὁ ἐν ἁγίοις Θεόδωρος. ὁ τὸ λείψανον ἐν τῇ Χαλκηδόνι μονῇ τῇ Μιχαηλίτζῃ, αὐτὸς ὁ κτίσας Μιχαὴλ ὕστερον ἀπεκόμισεν. ὁ δὲ ἀοίδιμος Θεοφάνης, μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας διήρκεσε, καὶ ὑπὸ τὸν ἐν ἁγίοις Μεθόδιον Πατριάρχην γενόμενος, χειροτονεῖται μητροπολίτης Νικαίας· ὡς καί τινας ἀχάλοντας ἐπὶ τῇ τότε χειροτονίᾳ, καὶ λέγοντας, Ὅτι Σύρος ἐστί. καὶ τίς οἶδεν εἰ ὀρθόδοξος ὑπάρχει, μηδενὸς αὐτῷ μαρτυροῦντος. ἀπεκρίθη ὁ ἅγιος Μεθόδιος, λέγων, Ἐγὼ ὑπὲρ ταύτου τοῦ μαρτυρίαν, ἔχω ἐπιφέρεται (δείξας τοῦ ἐν τῷ προσώπῳ γραφὴν) κρείττονα ἢ θέλω.

κδ'. Ἄξιον δὲ λοιπὸν, καὶ ἡ ὁδὸς ἡ πρὸς ἀπάλλαγιν τοῦ ὁσίου Μεθοδίου διηγήσασθαι. ἐπὶ ἔτεσι γὰρ χρόνοις ἐν τῷ δυσπάτῳ καὶ στενοτάτῳ τάφῳ μετὰ δύο λῃστῶν κατάκλειστος γεγονώς· ὑπὸ Θεοφίλου τοῦτο μετὰ δαιμόνων ἀφορήτων καὶ τοῦ σιαγόνων θλάσιν, C καὶ τοῦ ἐδόντων ἐκβίζωσιν, διὰ τοῦ τῆς ἁγίων εἰκόνων προσκυνήσεως καταδικασθείς, ἐκτὸς μικρὰν μόνον ἔχοντος τοῦ μνήματος, δι' ἧς καὶ διὰ τοῦ τροφοῦ τε καὶ τοῦ ὕδατος ἐλάμβανε. συμβῆ τῷ δεσπότῃ ἵππῳ ἐπὶ ἔτεσι τοῦ λῃστοῦ ἐκεῖσε ἀποθανεῖν. ἐφ' ᾧ πάντως οἷα δυσωδία καὶ σκωλήκων βρῶσις τοῦ σώματος τοῦ τῆς ψυχῆς ἐξιλθούσης τίκτεσθαι. ἐκαρτέρησαν οὖν οἱ γυναῖοι, ὅ, τε ὅσιος Μεθόδιος, καὶ ὁ ἐκτελειωθεὶς λῃστὴς, τοιαύτου ἀνάγκην. ἐπτατίας οὖν πληρωθείσης, ἐξέλκεται ὁ ὅσιος τοῦ πατρικοῦ τάφου. ὁ Βασιλεὺς Θεόφιλος χολῇ ἐν μελαινοῖς ἔχων, ἐξέστη Θεοῦ προνοίᾳ D ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ παλατίου γραφὴν, ἣν τοῦτος οὐκ ἠδύνατο. πέμπει οὖν ταύτην τῷ Πατριάρχῃ Ἰωάννῃ· ὁμοίως δὲ καὶ τῷ φιλοσόφῳ Λέοντι ἐν τῇ Μαγναύρᾳ τοῦ φιλοσοφίαν, ὡς προεῖρται, διδάσκοντι· καὶ ἀμφότεροι ἐμανιώθησαν. λυπεῖται ὁ Βασιλεὺς ἀγανακτῶν περὶ τούτου, ἐπί τισιν ἡμέραις κατηφὴς καὶ ἄτροφος ἄγων. ἁρπάζει τις τῶν Κουβικουλαρείων, καὶ φησὶ τῷ Βασιλεῖ, Ταύτην διάνοια

μα

μηδεὶς ἄλλος διασαφῆσαι δύναται ἢ γραφὴ, εἰ μὴ ὁ ἐν τῷ μνήματι ἀποκλεισμένος Μεθόδιος. ἀλλ' εἰ κελεύει τὸ κράτος σου, λαμβάνω ἐγὼ τὰ ζητήματα, καὶ πορεύομαι πρὸς αὐτὸν ἔτι τ νυκτὸς, ὡς παρὰ γνώμην τ Βασιλείας σου· καὶ πάντως λαμβάνω τινὰ ἐρμηνείαν ἀναμφίβολον· ὁ δὲ κατανεύσει· καὶ τ Κυβικουλαρίου ἀπιλθόντος πρὸς τ ὕπνον, μακρόθεν τινὸς ὄντος, ἤκουσα τ ἐλεεινολέμονος, Καλῶς ἦλθες ἀδελφὲ Ἰωάννη Κυβικουλάριε· ἤτοι γὰρ ἐνόμιζον. οἶδα δὲ ὃ ἦλθες ἀποσταλεὶς παρὰ Θεοφίλου· ἀλλ' ἐπίδος μοι χάρτην καὶ μέλαν· καὶ λαβὼν, ἐπὶ βραχὺ λύσειν πάντα ἐξέθετο. ἄπερ ἀκαρεῖς ὁ Θεό- 39
φιλος, ἐθαύμασεν· καὶ ιθ ἀποστείλας ἐκόμισεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, εἰσπλώσεν εἰς τὸ λεγόμενον Σίγμα πλησίον αὐτοῦ· παραγγείλας, μηδένα ἀπὸ τ ἔξω εἰς αὐτὸν εἰσέρχεσθαι, πλὴν τ ὑπουργοῦντος τῷ Θεοφίλῳ. αὐτὸς δὲ καθ' ἑκάστην πρὸς αὐτὸν εἰσήρχετο, καὶ τ ζητημάτων ἐπυνθάνετο τ ἐρώτων. ὁ δέ γε καταλειφθεὶς ἐκεῖσε λῃστὴς, καίπερ ἀφεθεὶς, οὐκ ἠθέλησεν ἐξελθεῖν, ἀλλ' αὐτόθι ἐπλάσθη, συμφοραῖς καὶ πράσι μεγάλοις καταπεσὼν.

κε'. Τῷ αὐτῷ καιρῷ ἔπεσε 40 ἡ χρυσῆ τ φανὸς ἀπὸ τ τῷ Αὐγουστίῳ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἐδόθη τῷ σκαλωτῇ παρὰ τ Βασιλέως νομίσματα ρ'. Στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμοτάτως πάντας, ὡς ἔθος, ἐν τῷ στέμματι.

κς'. Τῷ ιβ'. αὐτοῦ ἔτει, πεπλήρωται ὁ κατασκάσας ξενῶνα, τ νῦν Θεοφίλου λεγόμενον· εἶχον μὲν τὰ πρῶτα γενόμενα Ἰσιδώρου Πατρικίου, τ ἀπὸ Ῥώμης μετ' Ὀλυβρίου ἀπελθόντος ἐπὶ Κωνσταντίνου τ μεγάλου· μετὰ δὲ χρόνους ἱκανοὺς ἐντεῦθεν καταπαῦσαι εἰς τὸ κατοικεῖν ἐκεῖσε γυναῖκας τ δημοσίων, μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν· ἐπὶ δὲ Λέοντος τ Ἰσαύρου, ξενοδοχεῖον ὑπ' αὐτοῦ ἐκ πορνείου ἐχρημάτισεν. εἶτα γέγονεν εἰκὼς Κωνσταντίνου τ Εἰρήνης υἱοῦ, μετὰ ὑπὸ τ μητρὸς γενομένων εἰς αὐτὸν τυφλώσεων. πλάσαντος δὲ αὐτῷ, ἐν γυνὴ αὐτῷ μοναστρίαν, Μοναστήριον αὐτὸν καταρτίσαι, καὶ Τὰ Μετανοίας ἐκάλεσε. ξύλον οὖν μέγιστον τ τρικλίνου ἀποκλασθὲν, ἐπείλει πᾶσιν· αἱ δὲ μοναζουσαι τ Βασιλέως διερχομένου, περὶ αὐτῷ ἐδέοντο. ἐκδύσασαι οὖν, καὶ τ οἶκον θεασάμεναι καὶ ἀρεσθεῖσαι, μετοικίζει μὲν τὰς μοναζούσας ἐν ἑτέρᾳ μονῇ· αὐτὸν δὲ κόσμῳ παντοίῳ καλλωπίσας, ξενῶνα ποιήσει, ἐπιδοὺς χρήματα καὶ προάστια, καὶ Τὰ Θεοφίλου ἐπωνόμασεν.

κζ'. Διατρεχόντων δὲ τούτων περιπαρὰ ὁ Βασιλεὺς, βουλὴν, βεβούλευται μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ περὶ Θεοφόβου τ Πέρσου. εἰδὼς γὰρ ὅτι πολλὴν πίστιν καὶ ἀγάπην ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ Πέρσαι, καὶ ἐν τῷ ἐν πόλει ἐν ὀλίγοις, ἐφοβήθη 41
μή πως αὐτὸν τελευτήσαντος αὐτοῦ καταστήσωσι Βασιλέα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ ἀπωσάμενοι· καὶ ἀποστείλας ἤγαγεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἐν πρώτοις εἶχεν. εἶτα βαρυθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου, προστάσει ἀποκεφαλισθῆναι αὐτὸν· καὶ τῷ κεφαλικῷ ἰδοὺ, ἔφη, Ἄρτι Θεόφοβε, καὶ σὺ ἀντιπάλει, καὶ ἐγὼ ἀπεφορτίσα. καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ κακῶς καὶ ὀδυνηρῶς ἀπέρρηξε. τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀπεκομίσθη· τὸ δὲ τοῦ Θεοφόβου, ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ πλησίον τῷ Ναρσοῦ. ἐπὶ πᾶσι τῷ Περσῶν ἐπιζητοῦσιν τὸν Θεοφοβον, Τί ἄρα γέγονε, οἱ τοῦ Βασιλέως ἔπεισαν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ διαπεπτῶσθαι. πύ-

mi, *scripturam, alius nemo explicare potest, nisi qui in monumento inclusus tenetur, Methodius. Sed si jubet sacra Majestas, acceptis quæ dubiæ quæstionis sunt, nocte vel ut Te insscio, ad eum pergam; prorsusque nihil dubium ac ancipitem expositionem referam.* Annuit Imperator: profectoque in Insulam Cubicularii, ac cum longe adhuc positus esset, audit Sanctum dicentem, *Bene veneris, frater Josmes Cubicularie* (sic enim ille vocabatur) *scio quamobrem missus es a Theophilo. Verum trade chartam & atramentum*; qua accepta, triplici solutione nodum explicavit. Lectis vero, quæ ille scripserat, Theophilus admirari; mittensque in Palatium tulit, ac prope se in cubiculo, quod Sigma vocant, habitare præcepit; exterorum quemlibet ad eum accedere, uno dumtaxat excepto illius ministro, prohibuit. Ipse vero quotidie ad eum ingrediens, si quæ dubiæ quæstionis erant, ex illo exquirebat. Latro autem in sepulchro relictus, quamquam liber dimissus erat, exire noluit; sed magnis signis ac prodigiis fulgens, eo ipso loco vitæ finem fecit.

Latro Methodii in carcere fuciat, sancto fine consummatur.

XXV. Eodem tempore cecidit aureus globus laternæ in Anguiteo Justiniani; datique scandulario centum nummi, quorum illa pretio restituta. Coronat vero Theophilus Michaelem filium in magna Ecclesia, cunctosque magnifice donat, uti in ejusmodi inaugurationum solemnibus moris est.

Michael Theophili filius coronatus.

XXVI. Anno Imperii Theophili duodecimo, absoluta est domus Hospitalis, quam nunc Theophili vocant: Fueruntque primum Isidori Patricii ædes, ejus, qui Roma cum Olybrio venit, Constantino magno Imperatore: Multisque deinceps annis, Imperatoris addictæ fisco, nobilium scortis fœminarum habitaculum præbuere. Leone autem Isauro Imperatore, quæ ædes lupanar erant, in Hospitalem domum cessere. Exin Constantino Irenes filio, posteaquam a matre excæcatus fuerat, domus extitere. Quo defuncto, illius uxor Sanctimonialis institutum amplexa, Monasterium construxit, ac Metanœæ (id est, Pœnitentiæ) nuncupavit. Triclinii igitur maxima confracta trabes, ruinam minabatur. Sanctimoniales vero, illac iter habentem Theophilum opem ferre rogarunt. Ille itaque caput protendens, domumque conspiciens ac ea delectatus, Sanctimonialibus in aliud Monasterium translatis, omnisque generis ornatu exculta domo, peregrinis excipiendis Hospitalis ritu eam addixit, opibusque ac pomeriis locupletatam, Theophili vocavit.

Theophili domus Hospitalis. *Edit. Paris. pag. 428.*

XXVII. Dysenteriæ autem morbo laborans Imperator, ejusque gravius doloribus cruciatus, consilium cum suis gregalibus, de Theophobo Persa init. Cum enim non nesciret, multa eum apud Persas, quin & apud Procerum non paucos, pollere fide, iisque charissimum esse, timuit, ne forte ipso vivis exempto, spreto Michaele filio, Imperii fasces Theophobo deferrent. Mittens itaque in Palatium adductum eum, sub custodia habebat. Exinde ingravescente morbo, cervices illi abscindi jubet. Vidensque exsectum caput, *Jam*, inquit, *Theophobe, tam tu in vivis esse desisti, tum ego curis solutus sum*: diroque mox cruciatu male spiritum abrupit. Ejus in SS. Apostolorum elatum funus: Theophobi, in ejus domum prope Narsetis ædes. Inter hæc Persis exquirentibus Theophobum, quid utique illo factum esset, *Vivere eum in Palatio* Aulici asseruere. Pererebuit hactenus

Theophili mors, Theophobi cædes.

ea fama apud Persas, Theophobum haud quaquam mortem gustasse.

τῳ τῇ ἕξει ἐβεβόητο παρὰ Πέρσαις ἄχει τῇ αὐδὶ χρόων, θανάτῳ μὴ γεύσασθαι τὸν Θεόφοβον.

ROMANORUM IMPERATOR
MICHAEL
ET THEODORA.

I. MUndi annus sexies-millesimus trecentesimus trigesimus-quintus, divinæ Incarnationis, octingentesimus trigesimus-quintus, Romanorum Imperator Michael & Theodora annos quatuordecim. Michael solus, annos decem; Basilio collega, annum unum, menses quatuor: simul annos viginti-septem, menses quatuor. Theodora cum pia esset & fidelis & orthodoxa, marito adhuc in vivis agente sacras Imagines colebat ac venerabatur. Hæc, sua ipsa sententia, simulque illi auctore & hortante Theoctisto Caniclei Præfecto & Logotheta, impium Patriarcham Joannem, Ecclesia ejicit, tametsi ejus Compater erat, atque in Monasterium quoddam quod Clidium vocant ad Stenum, exilio relegat. Illic agens, cum Christi Dei nostri sanctæque Deiparæ, nec non cælestis militiæ Principum Imaginibus oculos effodisset, in eam sententiam Theodora erat, ut & illi lumina effoderet. Verum non siverunt quorum res consilio gerebantur; quocirca mittens, ducentis flagris cædit, sanctumque Methodium inducit; ac quos Theophilus Monachos ac Episcopos relegaverat, in unum cogens, Orthodoxam fidem confirmavit, primaque Dominica Quadragesimæ pacem Ecclesiæ reddidit. Ejicit itaque Theodora Patriarchæ ædibus scelestissimum Jannem in hunc fere modum. Mandat per Constantinum Excubiarum Drungarium, *Multos undique religiosos viros ac Monachos in unum collectos, supplicationem porrexisse, ut omni veneratione colendas Imagines erigi ac restitui pro imperio juberet. Siquidem ergo, ait, in eamdem & ipse confessionem consentis, suum Dei Ecclesia ornatum recipiat. Sin autem hæsitas, nec recto mentis sensu incedis, relicta Sede ac Urbe, ad suburbanum tuum discedito, donec sanctorum Patrum cœtus una tecum rem pertractaturus coeat. In promptu enim habent disceptare, ac disputare, deque his male sentientem ad saniorem sensum reducere.* Verum Patriarcha, seu (verius dicam) Patriarcha, in Thessalo triclinio in ædibus Patriarchalibus in suppedaneo scabello id temporis jacens, auditis Divalibus jussis, moxque eorum auditore animo sanctius, *Probe se ejus rei gratia deliberaturum* respondit; ac statim nuntium remisit, dictoque citius arrepta lanceola, ventris sibi venulas incidit; quas vulgo, cruore copia effluente, timorem ac miserationem excitaturas, non vero mortem, aut periculi aliquid creaturas, noverat. Sublatos itaque statim rumor ac clamor totam late personat Ecclesiam: quin & ante Drungarium, Aulam occupat; *augustam illius opera, Patriarcham necasse.* Missoque Barda Patricio, qui diligenter rem inquireret, sensim ex industria deprehensum facta vulnera; nec fabula ullo colore tegi potuit. Ipsi famuli in eum rei tetes: prolata in medium sectionis organa; lanceolæ scilicet in eum usum, san-

Ejectus Joannes Patriarcha a Theodora.

Edit. Paris. pag. 429.

Hæc nobis a Dominica.

α'. ΚΟΣΜΟΥ ἔτος ,ϛτλά. ἀπὸ θείας σαρκώσεως ἔτη ωλά. Ρωμαίων Βασιλεὺς 42 Μιχαὴλ ὁ Θεοδώρα ἔτη ιδ'. μόνος ἔτη ι β'. σὺν αὐτῷ Βασιλείῳ ἔτος α'. μῆνας δ'. οὗτος ἔτη κζ'. μῆνας δ'. Ἡ Θεοδώρα εὐσεβὴς ὢσα καὶ πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος, ἔτι τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ζῶντος, λάθρα τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐτίμα καὶ ἐσέβετο. ἅτις γνώμῃ μὲν αὐτῆς, ὑποθήκῃ δὲ καὶ παραινέσει Θεοκτίστου Κανικλείου καὶ Λογοθέτου, ἐξελαύνει τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Πατριάρχου Ἰωάννου, καίπερ συνώμοτον αὐτῆς ὄντα, πεμφθείσαντα τοῦτον ἐν τῇ Στενῷ εἰς τὸ καλούμενον Κλείδιον, ἔν τινι μοναστηρίῳ. κἀκεῖ αὐτὸν τὰς τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰκόνας καὶ τὸ Θεοτόκου 43 καὶ τοῦ Ἀρχιστρατήγου καταρύξαντα, τὰς ὀφθαλμὰς αὐτῷ ἐξορύξαι ἐβουλήθη. κωλυθεῖσα δέ, πέμπει καὶ μαστίζει αὐτὸν ἑκατοντάδι λαίρων, εἰσάγει δὲ καὶ ἐν ἁγίοις Μεθόδιον. τὸν δὲ ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορισθέντας μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους ἐνώσασα, καὶ ὀρθόδοξον ἐβεβαίωσε πίστιν, καὶ τῇ ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν νηστειῶν. ἐξελαύνει τοίνυν Θεοδώρα τὸν λατρεύοντα Ἰωάννῃ τῷ Πατριάρχῃ ξόανα τοιαῦτα. δοῦλοι γὰρ αὐτῆς διὰ Κωνσταντίνου Δρουγγαρίου τῆς βίγλης, ὡς πολλοὶ πολλαχόθεν συνειλεγμένοι ἀλλαβεῖς τε ἀνδρες καὶ μοναχοί, δέησιν ἐποιήσαντο πρὸς τὴν βασιλέως, τοὺς πανταχοῦ κελεῦσαι ἀνατεθῆναι εἰκόνας. εἰ μὲν οὖν ὁμόλογος ἦν τούτοις καὶ σύμφρονος, καὶ δὴ τὸν παλαιὸν κόσμον ἀπὸ τῆς Θεοῦ ἐκκλησίας ἀπολαμβάνοιτο. εἰ δ' ἀμφίβολος, ἢ τινὶ γνώμῃ οὐκ ἔχων δῆθεν, τῇ μὲν θρόνῳ ἔξω γενόμενος καὶ τῆς πόλεως, κατὰ δὲ προάστειόν που διάβηθι, μέχρις ἂν ὁ σύλλογος τῶν ἁγίων Πατέρων γένηται μετὰ σοῦ. οἱ δὲ γὰρ ἕτοιμοι διαδικάζεσθαί τε καὶ διαλέγεσθαι, καὶ πείθειν σε περὶ τούτων καλῶς λέγοντα. ὁ δὲ Πατριάρχης, ἢ μᾶλλον Φατριάρχης, κατὰ τὸν ἐν τῷ Πατριαρχείῳ Θετταλὸν τρίκλινον τοιοῦτον ἀνέκειτο ἐπὶ σκίμποδος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος· ὃς ἅμα τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς τῷ ψυχῷ, βαλλόμενος ἐφ' ἑαυτοῦ περὶ τούτου καλῶς· καὶ τῶν ἀπορωτέρων δὴ τοῦτο καὶ δεινὸν· καὶ θᾶττον ἢ λόγῳ ἐγχειρίδιόν τι λαβών, τὰς μὲν χειρὸς φλέβας ἀπέτεμε, ὡς ῥᾳδίως μὲν καὶ αἷμα ἐκ τῆς ἄμπαυσε δαψιλῶς ἐκχύσεως ἀποτελεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἢ τινα κίνδυνον, οὐδαμῶς. Θρᾷς οὖν καὶ βοᾷ τοῦτο τὸ πρᾶγμα χεῖρον τῷ ἐκκλησίᾳ· ἃ μὲν δὴ ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς προσθήσουσα τὸ Δρουγγαρίου, ὡς ἡ Διάκονος διὰ τὸ Δρουγγαρίου τὸν Πατριάρχου καθαιρεῖ. τῶν δὲ λεγομένων ἐπὶς ἀκριβὲς ὁ Πατρίκιος Βάρδας ἀποσταλείς, αὐτός τε τὰς πληγὰς ἐξ ἀρχαίας γενομένας ἅπαντας, καταφανεστ· καὶ τὸ δρᾶμα τὸν ἔλεγχον οὐ διέφευγεν· αὐτῇ τῇ θεραπαινίδι κατεσκόπτον αὐτῇ, καὶ τὰ τῆς

42.

43.

τομὲν ὄργανα· φλιβοτόμα ἢ λῶ, εἰς μίσον καθυποβαλλόμενα. ἐκ τοιούτου οὖν ἀδόκου λόγου ἀξιωθεὶς, ὡς ἐπὶ τοιαύτῃ αἰτορόῤῥῳ αἰτίᾳ ὑπεληλυθὼς, τῆς ἐκκλησίας ἀπελαύνεται ὁ ἀλιτήριος, καί τινα μονὴν ἐν τῷ Κλειδίῳ περιοίζεται. ἐκ δὲ Ἁγίων εἰκόνας ξύσας, τύπτει ὁ Βασίλισσα μάστιξι ἑξακοσίαις παιδεύει, καὶ τὸ προάστειον αὐτῶν, ἃ λέγεται Ψίκα, ἀποστέλλεται.

β. Οὗτος οὖν ὁ προῤῥηθεὶς Ἰωάννης Πατριάρχης ὁ δι' εἰκόνα αἰτίαν Ἰαννὴς παρὰ τῶν δυσεβῶν ὀνομαζόμενος, ἐκ ἐπιλύτης καὶ ξένος· ἀπὸχθων δὲ καὶ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων βλάσημα, καὶ ἐκ λίαν εὐγενῆς καταγόμενος σειρᾶς, τῆς ὅπερ, Τῶν * Μαροκαρδαίων λεγομένης, καὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου, τῆς ἐν τοῖς Ὁρμίσδα μονῆς ἡγήμενος ἀνῳδεῖτο ὤν, ἐν τῶν Βασιλείων κλειτικῶν καταριθμούμενος, ἐφιλοτίμως παρὰ Μιχαὴλ ἠγαπᾶτο τοῦ Τραυλοῦ, εἴ τι τῷ μόνῳ τούτῳ, κοινωνὸς εἶναι τῆς τότε αἱρέσεως, εἴ τι καὶ τῷ ἐφῃρέσει ἐπὶ λογιότητος δόξαν τινὰ ἐσχηκώς· πλὴν ἠγαπᾶτο, καὶ τῶν Θεοφίλου διδάσκαλος ἐγκαθίσταται. καὶ ὅπως ἐπεὶ τὰς τῆς Βασιλείας ἔσχε λύσσας, Σύγκελλον μὲν πρότερον τύπῳ τιμᾷ· εἶθ' ὕστερον καὶ Πατριάρχῃ καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινὰς διαλεκτομαντείας καὶ γοητείας αὐτοῦ ἀπαγγέλλοντα, καὶ ἡ γοητεία τοιαύτη. ἔθνος ποτὲ τετρὶν ὑπ' ἡγεμόσι στρατευμένου, 44 ἀπίστου τε καὶ σκληροῦ τῆς τῶν Ῥωμαίων χώρας καπήρχετο καὶ ἐλυμαίνετο. ὡς εἰκὸς οὖν ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου καὶ τοῦ ὑπηκόου παντὸς, ἀποσκιδάσασθαί τε τὴν ἀθυμίαν αὐτοῖς συμβουλεύει, θάρσους τε πληρωθῆναι καὶ χαρᾶς, εἴ γε μόνον τῷ τότε ἐπακολουθεῖν βούλῃ. ἡ δὲ καὶ τοιαύτη. ἐν τοῖς εἰς τὸ Εὔριπον τοῦ ἱπποδρομίου χαλκοῖς ἀνδριᾶσιν, ἐλέγετο τρίς εἶναι ἀνδριὰς τετρὶ ἡμιορφύρους κεφαλαῖς, ἃς κατά τινα στοιχείωσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἀρχηγοὺς ἀνῆγε. σφῦρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς ἕξ εἰς πρόσπαττε γενέσθαι καὶ ἀνδράσιν ἰσχυροῖς ἐγχειρισθῆναι ἰσχυροπαθείς τε. πόῤῥω δὲ τοῦ νυκτὸς ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος ἦσαν ἀμφότεροι· ὁ μὲν Ἰαννὴς διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος ἑαυτὸν περιεσκέπων· οἱ δὲ ἄνδρες μετέωρους τὰς σφῦρας ἔχοντες, καὶ αὐτὸς τοῖς στοιχειωτικοῖς λόγοις ἐπεπῶν, παίειν ἕκαστον ὡς ἐχεδυνάμιας προσῆκε τεχνικῶς τε καὶ ἐρρωμένως. καὶ οἱ μὲν δύο, τὰς δύο τοῦ ἀνδριάντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν· ὁ δὲ ἕτερος, μικρὸν μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν ἐξόλου τοῦ σκέλους ἐκκόπτει. τούτοις οὖν καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἐξεκολούθει. ἐρίδος δὲ κραταιᾶς αὐτοῖς ἐπεκπεπτώκεσι καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ τοῦ ἑνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων πίπτουσι καὶ τοῦ τῶν κεφαλῶν ἐκτομίᾳ, τοῦ τρίτου μόνου ἐξεσώθησαν, καὶ ὑγιῶς δέ. ὅπως εἰς τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρῆσαν, πρὸς τὰ οἰκεῖα αὖθις μετὰ φυγῆς ἀφορμᾶς καὶ συμφορᾶς.

γ. Τῆς δὲ Θεοφίλου, ὡς εἴρηται, Θεοδώρας, τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν ἑαυτῆς κόσμον δούσης· ἀπὸ γὰρ Λέοντος τοῦ Ἀμαλικίτου ἕως τῆς Ὀρθοδοξίας ἐπὶ τεσσαράκοντα χρόνους κατεῖχον οἱ Εἰκονοκαῦσται τὰς ἐκκλησίας· 45 αἴτησιν ποιοῦνται πρὸς τοὺς πατρόπας ἁγίους Πατέρας, λέγουσα. Οἶδα ὅτι δέδωκεν ὑμῖν ὁ Θεὸς ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἐπεὶ πρὸ οὖν ὁ Βασιλεὺς Θεόφιλος, ὡς οἴδατε πάντες, δικαιοκρίτης μὲν εἰ καί τις ἄλλος ἦν, καὶ πάσαν καλῶς διοικῶν, ὡς μαρτυρεῖτε· εἶχε δὲ μόνῳ ταύτῃ τῇ αἱρέσει, ἣν ἢ τελέσων ἀπηρνήσατο, καὶ μὴ δακρύσας κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου,

guinemque aperta vena minuendum, compositæ. Jam ergo quasi nullius frugis (quippe in tali manifesto deprehensus tacinore) miser Ecclesia pellitur, & in Monasterium quoddam Clidium nomine relegatur: ubi cum Imagines abraderet, ducentis Augustæ flagris vapulat, & ad sua suburbana mittitur, quæ vocant Psica.

II. Hic igitur, quem dicebam, Joannes Patriarcha, pro sua impietate Jannes appellatus, uno piorum fideliumque suffragio, non advena quispiam ac extraneus fuit, sed indigena Urbisque Augustæ civis, ex ingenua ac prænobili Morocardianorum (ut vocant) ortus prosapia; Monasteriique sanctorumque Sergii & Bacchi, quod est ad Hormisdæ ædes olim Præfectus, interque Palatinos Clericos cooptatus, a Michaele Balbo tenere amabatur, sive uno hoc, quod fovendæ hæresis illi socius erat, sive etiam pro ea eruditionis laude, qua aliqua pollere videbatur. Quovis certe titulo amabatur, ac Theophili præceptor præficitur. Theophilus mox Imperii habenas adeptus, Sincelli prius honore donat, tumque etiam Patriarcham Constantinopolitanum constituit; cum is illi divinatione ex pelvi ac præstigiis, quædam futurorum vaticinia ederet. Præstigiæ in eo positæ. Gens quædam infidelis truciorque, tribus Ducibus quandoque Romanam ditionem incursabat atque vastabat. Ea res, ut par est, animi anxium tristemque Theophilum, omnesque subditos habebat. Mœstitiam Joannes ponere jubet, pectusque securum ac gaudii plenum gerere, si modo ejus velit consiliis morem gerere. Id vero illi consultum. *Inter æneas Circi statuas ad Euripum unam quamdam tricipitem stare. Ejus tria illa capita magice consecrata, ad gentis illius referri Duces.* Jubet ergo tres maximos fabricatos malleos, tribus viris robustissimis in manus tradi. Profunda itaque nocte utrisque ventum ad statuæ locum: Joannes laici habitu sese occultabat: viri autem stabant sublatis malleis; cum ille magicis secum invocationibus peractis, unumquemque fortiter omnique robore atque viribus ictum dare clamosus incœptor præcipit. Ac unus quidem & alter duo capita decusserunt: tertius vero inflexit quidem ille paululum, non tamen etiam totum a trunco amputavit. Sic igitur se fere Ducum res habuere. Gravis inter illos orta discordia, in bellum civile prorupit. Ex illo unus alterque ceciderunt; tertius unus ipse superstes fuit, etsi non sano prorsus robore. In eum modum ad nihilum redacta gens illa, ad sua rursus se fuga, ingentique clade attrita, recipit.

III. Postquam igitur religiosissima, quam dicebam, Theodora, suum Ecclesiæ ornatum reddiderat: (A Leone enim Amalecita ad Restitutionis Imaginum solemnia, annos circiter triginta Imaginum incensores igniariique sacrilegi, Ecclesiarum potiti erant) petitionem ad Patres qui collecti erant, in hæc verba offert. *Non latet, datam vobis a Deo potestatem dimittendi peccata super terram, quemadmodum sacris Christi Evangelii tabulis præscriptum est. Quandoquidem igitur Theophilus (ut scitis omnes) justitiæ, si quis alius, tenax fuit, ac cuncta probe administrabat, ut & ipsi testamini; unaque hac duntaxat hæresi laborabat, quam & in extremis agens abnegavit; subque*

* Μαροχαρδαίων alter MS. C.

44 Superstitiosa ac magica statuæ demolitio.

45 Theophili expetitum, concessumque Patribus veniæ diploma.

exitus horum oppletus lacrymis, me offerente, sacras Imagines oculis ventratus, in eum modum efflavit animam: vos quoque hanc mihi scripto facite gratiam, ut & hoc unum illi peractum dimittatur: nam de reliquis, secura sum. Ad quam Patres, cum primum quidem conticuissent, eumque ejus provocati lacrymis, in lacrymas ipsi perinde prorupissent; ac cum præterea hoc molirentur ac satagerent, ut sanctarum Imaginum cultum statuerent; uno calculo ac sententia, ejus rei securitatis fidem scriptam Augustæ tradiderunt. Quo pignore rata Ecclesiam possessione adeuntes, summique Sacerdotii dignitate sanctissimo Methodio reddita, Dominica prima sanctorum Jejuniorum una cum Augusta, totam noctem sacris canticis in Blachernarum Dei Genitricis Æde a vespera peragentes, solemni mane supplicatione ad magnum Dei Verbi Templum adeunt, ac suum rursus Ecclesia recipit ornatum; divinis sancte pareque concelebratis Mysteriis, cunctisque in universo orbe Hæreticis, cum eorum, quem dixi, Arxistite (id est, Joanne) depositioni subjectis.

Erutis Imaginum oculis, eruti & Joannis.

IV. Hic igitur cum sodalitio, sic, ut dictum est, gradu motus, inque ordinem redactus, haud tamen adduci poterat, ut execrabilem vitam suam quiete transigeret: sed adhuc ferociebat adversus sanctas Imagines. Rursus enim in quodam exul Monasterio, cum divina quædam Imago in tecto consistens, intentis in eum oculis quasi despiceret; non ferens ille desuper intuentem, deponi per quemdam famulorum jubet, ejulque oculos effodi, unum hoc satisfactionis addens, *Non posse se illius formam cernere*. Audivit Augusta, ipsiusque Jannis cæcat lumina. At ne sic quidem quietis amorem in animum induxit; sed hoc studebat cum sodalibus, ut S. Methodii famæ labis aliquid quovis modo aspergeret. Seducta itaque muliercula quadam, stupri expostulant. Beatissimus autem Patriarcha, qui petra scandali videri nollet, nudatis a se verendis partibus, iis emarcidis, secus ac se res solito habeat, exsuccisque inventus est. Causam rogatus, ait, *Cum Romæ versarer, ac carnis titillationibus sensuque libidinis pulsarer, supplex precibus ad Apostolum Petrum accessi. Adstitit ille noctu, vasque partes tangens*, ait, Deinceps securus esto a libidine. *Ego autem gravi contritus dolore somnum excussi; exque illo tempore a libidinis æstu ille immunis fui*. Quin & mulier tuto servata, tentaque, fabulam omnem enarravit; aurique vim datam adhuc colligatam; ipsorum denique sigillis munita signacula ostendit. Exposcebant Judices justas ex eis pœnas; verum sancti Methodii deprecatione exorata Clementia, immunes dimisit.

Depulsa Methodii illata calumnia: *Edit. Paris. pag.* 432. Corrupta mutatio formata.

V. Cum igitur per ejus diei festam jucunditatem (Dominicæ scilicet Ὀρθοδοξίας, quam vocant, id est, Restitutionis Imaginum) ad Cariani Regias ædes, quas Theophilus filiabus, in quibus habitarent, extruxerat, ac Mauricius Imperator primum condiderat, universum Ecclesiæ cœtum Theodora Augusta dapibus acciperet; nec a convivio ullus Sacerdotum, ullus Confessorum abesset: quibuscum affuit & Theophanes Nicææ Episcopus. Ubi itaque convivii ardor deferbuerat, jamque tragemata ac placenta (quæ scilicet secundarum mensarum

Α ἱμοῦ πέρι ταύτας δοῦναι τὰς ἁγίας εἰκόνας κατηφλικότι, καὶ οὕτως ἐξέπνευσε. δότε μοι ἓ αὐτοὶ χάριν ἐγγράφως, ἀφεθῆναι αὐτῷ ἓ ἁμαρτίαν ταύτην· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν, οὐ φροντίζω. Πρὸς ἃ οἱ Πατέρες, τὸ μὲν πρῶτα σιγήσαντες, εἶτα ἓ δακρύσαντες τοῖς αὐτῆς ἐπισυμπτύμβοις δάκρυσι· πρὸς δὲ, καὶ τὴν τῶν ἁγίων Εἰκόνων ζητοῦντες τιμὴν, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ δι' ἐγγράφου ἀσφαλείας τὴν πίστιν τότε τῇ Διανοίᾳ ἐδίδασαν· ἐφ' οἷς ἓ ἐκκλησίαν βεβαίως καταλαβόντες, τῇ Μεθοδίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ ἓ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποδιδοῦσι τιμὴν, τῇ πρώτῃ τῶν ἁγίων νηστειῶν κυριακῇ σὺν τῇ Βασιλίσσῃ, πάννυχον ὑμνῳδίαν ἐν τῷ τῶν Βλαχερνῶν τῆς Θεοτόκου ναῷ ἀφ' ἑσπέρας τετελεκότες, τῇ ἑωθινῷ λιτῇ τῷ μεγάλῳ ἓ Θεοῦ Λόγου τεμένει καταλαμβάνει, καὶ ἓ κόσμον αὐτῆς αὖθις ἡ ἐκκλησία λαμβάνει, ἓ θείας μυσταγωγίας τελεσθείσης ἁγνῶς· πάντων ἓ αἱρετικῶν, ἐν πάσῃ τῇ ὑφ' ἥλιον καθαιρέσει ὑποβληθέντων μὲν καὶ ἓ Ἀρχιερέως αὐτῷ· ὃς δὴ ὁ φρενοβλαβὴς Ἰωάννης.

δ'. Οὗτος οὖν μὲν ἓ αὐτῷ, ὡς εἴρηται, συμμοιρίας τῇ καθαιρέσει ὑποβληθείς, οὐκ εἶλπετο ἡσυχῇ ἄγειν ἓ ἑαυτῷ καπάτυρον βίον· ἀλλ' ἔτι καὶ ἓ ἁγίων εἰκόνων ἐνεστόμιστο. καὶ δὴ ὑπηρέσιός πάλιν ἔν τινι μονῇ γεγονὼς, εἰκόνος θείας καὶ ἓ ὄροφον ἱσταμένης, καὶ ἀτενοῦς ἀτενίζουσης αὐτῷ, μὴ φέρων ὅπως ὁρᾷ ἓ ἐκείνης φῶς αὐτὸν ἐπικατιοῦσαν θέαν, καθαιρεῖσθαι παντελῶς δι' τινος οἰκέτου προσάττει, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καπορύττεσθαι, τῶν μόνον ἐπιλέγων, Ὡς ἓ αὐτὸς μὴ δύναμαι μορφὴν ἐνορᾶν. ἔκυσε γοῦν ταῦτα τῇ Δεσποίνῃ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκείνου ἓ Ἰωάννου ἐκτυφλοῖ. Ἀλλ' οὐδ' ὅπως ἓ ἀγαπητὸν αὐτῷ ἓ ἡσυχίας ὁρᾷ. μῶμον δή τινα ἐπειρᾶτο μὴ ἓν ὁμοίοις αὐτὸν τῷ ἐν ἁγίοις Μεθοδίῳ προσάπτειν· καὶ 46. γυναῖκα τινὰ φρεναπατήσαντες, κρυφαμίας ἔγκλημα πέτρα ἐπεισφέρουσιν. ὁ δὲ μακαριώτατος Πατριάρχης, μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου λογίζεσθαι, τὰ κρύφια αἴσχη ἀπογυμνοῖ, καὶ δῆτα παρὰ τὸ εἰκὸς μεμαρασμένα· καὶ τὸ αἴτιον ἐρωτηθείς, εἶπεν, Ὅτε διάγοντός μου ἐν Ῥώμῃ, ἐπεὶ τοῖς γαργαλισμοῖς ἐπιτρύμλιμι, τῷ Ἀποστόλῳ Πέτρῳ προσῆλθον δεόμενος· ἐς τῇ νυκτὶ ἐπισὰς, τῇ δεξιᾷ τὰ αἰδοῖα καταπίασεν, ἐπιφθεγξάμενος, Μὴ ἓ λοιποῦ πονεῖσθαι φιλοδοξίαν. ἐγὼ δὲ σφοδρῶς ἀλγήσας, δεινῶδιν, καὶ ἔκ τοτε ἀβλαβὴς διέμεινα. ἀλλὰ μὴν τὸ γυναῖον ἀσφαλῶς κρατηθὲν, πάντα ἀφηγήσατο, καὶ τὸ δοθὲν αὐτῷ χρυσίον, τοῖς ἀποδέσμοις ἔτι περιειλημμένον, καὶ τῇ αὐτῷ βούλλᾳ σεσημασμένον, ὑπεδείκνυε. καὶ αὐτὸς μὲν τιμωρεῖν ἐβούλοντο, τῇ δὲ τοῦ ἁγίου Μεθοδίου παραλήσει πάντας ἔσωσε.

ε'. Ὡς δὴ καὶ τῇ ἑορτῇ ταύτῃ, ἣν ἡμεῖς τὴν τῆς Ὀρθοδοξίας λεγομένην κυριακὴν, ἐν τοῖς τοῦ Καρικοῦ παλατίοις, ἅπερ ἔτεκε τῇ ἑαυτοῦ θυγατρὶ ὁ Θεόφιλος ἀνῳκοδόμησε, ὑπὸ Μαυρικίου τοῦ Βασιλέως ὡς τὸ πρῶτον καταπεδαδέντα, ἡ Βασιλὶς Θεοδώρα ἔπαυε τὸ τῆς ἐκκλησίας πλήρωμα ἑστία· καὶ οὐκ ἦν ὅς τις μὴ παρῆν ἐκεῖ τῷ Ἱερίσῳ ἓ Ὁμολογητῇ· μεθ' ὧν καὶ ὁ Νικαίας Θεοφάνης ἦν. ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς διωχείας παρέπεμπε, καὶ τὰ ἔδαφη μὴ τῷ πλακοῦντι παρέκειτο, σωτ-

χῶς ἀτενίζουσης τ Βασιλίδος, καὶ τὰ ἐν τῇ μετώπῳ γράμ- A
ματα τοῦ ὁσίου Θεοφάνους καθορώσης καὶ στενάζουσης, συμ-
βῆ καὶ τοῦτον ὡς ἐξ ὁμολόγου ἀντοφθαλμῆσαι, καὶ τοιοῦτο
ἐπιδεῖν ἀτενίζουσαν αὐτῷ. φύσαντος γοῦν, Τίς ἄρα ἡ
αἰτία τῆς πρὸς ἐμέ σου ἀτενοῦς ὁράσεως; ἡ δ' εἶπε, Τὴν
ἐκ τῶν γραμμάτων θαυμάζειν παρρησίαν σου, καὶ ἅ τ' ὑπὲ-
σχου πράσσοντος ἀπίστως. καὶ ὁ μακάριος Θεοφάνης μηδὲν
εὐλαβηθείς, ἅ τ' ἀφυσιαλισμένων ἤκουσθείς, ὑπὲρ
τούτων τῶν γραφῶν, ἔφησεν οὐ μάλα πρεπῶς, ἐν τῇ
τοῦ Θεοῦ ἀδικάστῳ δικαστηρίῳ σφοδρότερον ἐγκαλούμενος
τῇ ἀκριβείᾳ σου. τοῦτο ἀκούσασα ἡ Βασίλισσα, καὶ πικρί-
λυπος γενομένη ἐπὶ σωφάκρῳ, ἔφη πρὸς τὸν ὅσιον. Αὐ-
τοῖς οὖν δι' ἐγγράφων ὑπερθέσεις ὑμῶν καὶ ὁμολογίας; οὐκ
μὴ μόνον οὐ συγχωρήσειν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀγῶνας ἄγειν
αὐτούς; Οὔ, φησὶν ὁ Πατριάρχης ἀνθωρᾶν ἁπάσας καὶ οἱ B
λοιποὶ τῷ Ἱερέων, Βασίλισσα, ἐ. ἀλλ' ἔξει βεβαίως τὰν ἡμέτερα,
τὴν ὀλιγωρίας τῶν λογιζομένης εἰς αὐτάς. Οὕτω μὲν οὖν ἐστηρίχθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἔθη
ἀκίνητα διέμεινεν.

ς'. Αἵρεσίς τις καὶ ἑτέρα ἄρτι ἔπιπτε, Τῶν Ζηλι-
κιανῶν λεγομένη, ἀπὸ τοῦ ἑαυτῆς ἀρχηγοῦ, Ζήλικος μὲν ὀ-
νομαζομένου, φέρεται δὲ τοῦτο τοῦ συνεργήτης ἐν πρώτοις τι-
μαῖς. ἐθεραπεύθη δὲ, καὶ πρὸς θεοσέβειαν μετῆλθε
47 ἐν πρόοδῳ βασιλικῇ, 47 τῆς τοῦ μύρου μόνου μὴ καινῶν
ἐφαρτίων τε καὶ ἐθημάτων κατεξαιθέντων χείσεως τ'
ἀντιποιμένων αὐτῆς, καὶ πλουθέντων λαμπρῶς.

48 ζ. Τῷ β'. αὐτῆς ἔτει, 48 ἀπέστειλε Θεοδώρα Θεόκ- C
τιστον τ Λογοθέτην τῆς Κρήτης, ἐκ κακῆς πρὸς αὐτὴν
χείρα χρησαμένος, αὐτὸς μὲν τ' φυγαδείαν ἐπράσατο
ὁ δὲ στρατὸς, μαχαίρας ἔργον πᾶς ἐν Κρήτῃ γέγονε.

η. Τῷ γ'. αὐτῆς ἔτει, Ἀμὴρ κατὰ Ῥωμαίων στρα-
τεύσαντος, αὖθις πάλιν Θεοδώρα ἀπέστειλε μετὰ πολ-
λῆς δυνάμεως· καὶ πολέμου ἐν τῷ Μαυροπόρῳ γε-
νομένου, πάλιν ἡττᾶται, καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων,
πλείους οἱ ἁλόντες ἦσαν. Θεόκτιστος δὲ πρὸς
τὴν βασίλισσαν ἐλθὼν, πάλιν τῆς αὐτῆς οἰκείως
εἴχετο· καὶ τῇ τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας ἀδελ-
φῷ Βάρδᾳ εἰς τινας λόγους ἐλθών, 49 τὴν ἥτταν
ταύτην προσῆπτε καὶ ἀντετίθετο, ὡς τῇ παραινέσει
τούτου καὶ τῇ συμβουλῇ, τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐτρώθη στρα- D
τόπεδον

θ'. Τῷ ζ. ἔτει, τὸν Βασιλέως Μιχαὴλ ἀνδρωθέντος, καὶ τοῖς κυνηγίοις καὶ ἀκαθαρσίαις χολάζοντος, ἐπεὶ ἔγνω Θεοδώρα συμφιλιωθῆναι αὐτὸν
Εὐδοκίᾳ τῇ τοῦ Ἰγγήρου, μισουμένῃ δὲ ἀπ' ἀρχῆς
τῷ Αὐγούστῃ καὶ τῷ Λογοθέτῃ, ζώγνυσιν αὐ-
τῷ Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, καὶ στεφανοῦ-
ται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου τῷ ἐν τῇ Δά-
φνῃ.

ι'. Τῷ ι'. αὐτοῦ ἔτει, ὁ τῶν Βουκελλαρίων Στρα-
τηγὸς ἤγαγε τῷ Βασιλεῖ ἵππον θαυμαστὸν καὶ γεν-
ναῖον, σκληρότατον δὲ πάνυ, ὡς μὴ δυνάμενόν τινα
ἰδεῖν καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ ἔχοντα τὸν χρόνον αὐτοῦ. ἀχθομέ- E
νου οὖν ἐπὶ τούτῳ τοῦ Βασιλέως, παρὼν Θεοφιλίτζης ἐκεῖνος, 10 ὁ τῶ Νουμέρων τότε καὶ τοῦ τείχους
Κόμης ὤν, εἶπε τῷ Βασιλεῖ, Ἔχω τοιοῦτον ἱπ-
πευόμενον καὶ ἀνδρεῖον εἰς τοὺς ἵππους, οἷον ἀγαπᾷ
ὁ Βασιλεύς σου, πωλοῦμα Βασίλειον. τοῦ δὲ Βα-
σιλέως κελεύσαντος, παρῆλθε ἔχων. καὶ τῇ μὲν
μιᾷ χειρὶ τὸ χαλινὸν τοῦ ἵππου κρατήσας, τῇ δὲ ἑτέ-

sunt) apposita erant; Augusta intentis jugiter oculis, inscriptum Theophanis vultum oblegente ac ingemiscente, contigit ut & ipse velut ex condicto vicissim aspiceret, ejusque in se obversos Dominæ oculos fixosque adverteret. Quærit itaque, *Quid causæ sit, cur se intenta in illum aspiceret?* Respondit, *Illius se tolerantiam admirari ex inscriptis ori literis, ejusque qui borum auctor extitisset, servitium.* Tum beatus Theophanes nulla reverentia ductus, nec quæ jam sancte promissa erant, animo reputans, *Ejus* (inquit clara admodum voce) *scripturæ nomine, adversus virum tuum in incorrupto Dei judicio acrius disceptabo atque contendam.* His Augusta auditis, mœstoque animo facta, ac lacrymis offusa, *Hæ* (inquit ad Sanctum) *vestræ scripto firmatæ promissiones ac munera, ut non solum viro non indulgeatis, sed & actionem ipsi intendatis, atque in judicium trahatis? Non* (inquit surgens confestim Patriarcha ac reliqui Sacerdotes) *Non plane, sed firma erunt nostra promissa; illa hujus spretione nihili habita.* Sic quidem illa sedata sunt, manseruntque Ecclesiæ scita inconcussa. *Edit. Paris. pag. 433.*

Theophanis durior discipulus, non satis Patribus probatus.

VI. Fuit & alia quædam hæresis, quam Zelicum vocant, cum suo auctore, qui ipse Zelix nuncupatus, A secretis cum primis dignitate fulgebat. Emendatus vero est, & ad sanam doctrinam traductus in Regio processu; his qui illi adhæserant, sociisque, unguenti dumtaxat unctione cum novis luminibus atque vestibus delibutis, eorumque splendide apparatu perfectis. Zelicum hæresis.

VII. Anno Theodoræ Imperii altero, missus Theoctistus Logotheta adversus Cretam; maleque subductis usus, cum ipse fugam iniit, tum exercitus, Cretensium ferro necatus est. Cretensis Theoctisti expeditio.

VIII. Illius Imperii anno tertio, susceptæ Amoræ adversus Romaniam expeditione, Theodora eumdem rursus Theoctistum cum ingentibus copiis in illam misit: commissoque prælio in Mauropotamo, ferum superatus est; multisque cæsis, plures fuere captivi. Theoctistus ad Augustam reversus, eadem rursus illius potitur necessitudine: Habitoque cum Barda Augustæ fratre colloquio, cladem ei adscribit, velut ejus hortatu ac consilio cæsus sit ac profligatus Romanus exercitus, Eadem Agarenica. Bardæ offensa.

IX. Anno Imperii septimo, Michaele in virum augescente, oriumque omne & operam venatui ac impudicitiis dante; comperto Theodora jungi eum amicitia Eudociæ Ingeris filiæ, cujus protervi mores illi pariter ac Theoctisto exosi essent, Eudociam Decapolitæ filiam illi conjugem jungunt; inque S. Stephani Templo, quod est in Daphne, nuptiales ambo corollas accipiunt. Michaelis nuptiæ.

X. Ejus Imperii anno decimo, Bucellariorum Dux, admirandum equum ac strenuum, ferocem tamen ac intractabilem, Imperatori adduxit. Nec qui vel ætatem explorare posset dentium indicio ullus erat, ob ejus indomitam indolem. Anxius animi ea re Imperator: ac cum audisset, qui tum Numerorum ac muri Comes esset, Theophilitzes, ad eum init; *Habere se adolescentem equorum expertissimum ac virum fortem, Basilium nomine, ejusmodi scilicet cujus se compotem fore Imperator exposceret.* Mox itaque jubente Imperatore adductus Basilius est; ac dextera Basilius Michaelis nothus.

mo, Manueli ut occulte loqui, fidemque securitatis ac Imperatoriam crucem dare liceret, obtinuit. Sic itaque peracto negotio reversus, cunctorum rationem Imperator retulit. Manuel autem oblata Armenmanis supplicatione, ut cum Romanis quos sub custodia vinctos tenebat, suscipiendæ expeditionis facultatem faceret, obstricta illi fide, fugam minime arrepturos, siquidem ad bellum exirent, sed fortiter pugnaturos, ex voto impetravit. Assumpto itaque Amermumnis filio, copiosoque freta exercitu, adversus Persas aciem direxit; partaque ingenti victoria, (sed & liberatis Agarenis a feris bestiis vastitatem regioni afferentibus) majorem sibi honorem ac claritatem apud illos conciliavit, nihilque erat quod ab Amermumne, qua apud eum gratia pollebat, non consequeretur. Quamobrem longe animi anxius ac solicitus, ut ad Romanos gentilesque suos rediret, post interjectum aliquod tempus ait Syriæ Regulis, Si mihi Amermumnis filium copiasque præbueritis, atque his ego stipatus expeditionem suscepero, Romaniam subjugabo. Retulerunt illi ad Amermumnem, & dimiserunt. Manuel autem ad Orientalia prope Themata accedens, convocatisque quos sub potestate habebat, ordinibus, adhæcque Amermumnis filio, tamquam scilicet animi relaxandi gratia ac venaturus, longiusque ab hostibus digressus, Amermumnis complexus filium ac deosculatus, ad eum inquit, *Ego quidem ad Imperatorem ac propria revertor, qui nihil in vita potius fide, atque civibus habendum ducam: tu vero cum tuis, omnia a nobis mali secura, te ad tuos recipito.* At hic quidem cum lacrymis ac pudore reversus est: Manuel vero ad Imperatorem profectus est, præmisso qui ejus adventum illi nuntiaret. Imperator nuntio liberaliter accepto, ac qua par erat humanitate ac benevolentia Manuele suscepto, Magistrum statim ac Scholarum Domesticum præfecit, ejusque liberos e sacro fonte suscepit.

Manuelis res in Syria.

Manuelis ad suos reversio.

Delati honores.

Edit. Paris. pag. 421.

XI. Anno ejus Imperii septimo, Imperator cum Manuele & Senatu cunctoque exercitu adversus Agarenos profectus, facileque negotio captis Zaperto & Samosato, Urbe divitiis longe locupletissima, quod inde Amermumnes oriundus esset, victoria spoliisque elatus reversus est. Cumque ad locum Brya venisset, extrui Palatium jubet, hortosque plantari ac vivaria, atque aquas deduci: quod & factum est. Inde in Urbem rediens, Circensibus ludis exhibitis, primoque ipse munere ludens, candidis equis invectus, spoliaque triumpho traducens, victor coronatus est, Factionibus acclamantibus, *Bene fausteque veneris, omni majori comparatione, Factionarie.*

Expugnatio Agarenici; captæ eorum Urbes.

Ædis Brya ædificatio.

Joan. Syncellus Patriarcha.

XII. Anno ejus Imperii octavo, defuncto Patriarcha Antonio, Joannes Syncellus (potius vero Jannes & Mambres) in ejus locum suffectus est; is nimirum, cujus in Leone Armeno & prævaricatore mentio supra habita est; homo præstigiis, divinationibus ex pelvi omnique impietate nominatissimus. Et vero idoneum organum Regiæ impietatis inventus, collata cum eo opera, quæ ad interitum existant, propense omnia executus est: ac quem parturiebat (occultabat tamen) impietatis Basilicum, Imperator edidit peperitque; promulgato edicto quo sacras Imagines oblini ac aboleri jubebat.

Theophili edictum adversus imagines.

μενος, ἀδιωτίθη τῇ λάθρᾳ τῇ Μανουὴλ σωτυχεῖν, καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸ ἐπιστόγραφον λόγον καὶ τὸ φυλακτὸν τῆς Βασιλέως. ὁ μὲν οὖν τοῦτα πράξας, ὑπέστρεψε, ἀναγγείλας τῷ Βασιλεῖ πάντα. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαπορούμενος τὸ Ἀμερμουμνίῳ μὴ τῷ αἰχμαλώτῳ Ρωμαίων τὸ καθηργμένον ἐν φυλακαῖς, πίστιν αὐτῷ δῶς ὑπὲρ τούτου, ὡς οὐ φεύξονται ὀπίσω ἐξέλθωσιν, ἀλλὰ πολεμήσουσιν ἰσχυρῶς, ἔτυχε τοῦ αἰτήσεως· καὶ λαβὼν τὸ τοῦ Ἀμερμουμνῆ υἱὸν καὶ λαὸν πλεῖστον, ἐξῆλθε κατὰ Περσῶν· καὶ νίκαις μεγάλαις τούτους, ἀλλὰ καὶ θηρῶν ἀνυθέτων τοὺς Ἀγαρηνοὺς λυμαινομένων τὰς ἐλαθυρώσεις, ἐν μείζονι μᾶλλον τῶν πρὶν ἢ τὸ πρόσθεν καθίστατο· καὶ πάντα ἰδίῳ αὐτῷ παρὰ τοῦ Ἀμερμουμνῆ διωκήσατο. ὅθεν φρονηματίδα πολλὴν ἔχων τὸ ἐξελθεῖν εἰς Ρωμαίους, μετὰ χειρὸς τινὰ εἶναι πρὸς τὰς δυνάσας Συρίας, ὅτι ἐὰν μοι τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ παρέξητε καὶ λαὸν, καὶ ἐξέλθω, ὑποτάξαι ἔχω τοὺς Ρωμαίους. οἱ δὲ, τοῦ Ἀμερμουμνῆ αἰτοῦντες, πῶς ἀντέστελλε. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐλθὼν πλησίον τῆς Θεμάτων τοῦ ἀναπλῆς, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειρίους αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ, ὃς δὴ θεὶς ἐκπώσων ἐχωρήγησεν, πορρωθεν τῆς πολιμίου γενόμενος, καὶ περιπλακεὶς τῷ υἱῷ τοῦ Ἀμερμουμνῆ καὶ καταφιλήσας, εἶπε, Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὴν Βασιλέα καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πίστεως καὶ συμφυλετῶν. σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δεινὸν πείσῃ ὑποπτεύων παρ' ἡμῶν, ἄπιθι πρὸς τοὺς σούς. καὶ ὁ μὲν μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεφε· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει πρὸς τὴν Βασιλέα, προαποστείλας * αὐτῷς τὴν μηνύσοντα. ὁ δὲ Βασιλεὺς τὴν μηνυτὴν φιλοτιμησάμενος αὐτάρκως, καὶ τὸν Μανουὴλ ὡς ἄξιον ἐπιδεξάμενος, τὸ μάγιστρον δίδυς καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐποίησε, καὶ τοὺς αὐτῷ παῖδας ἐκ τῶν ἁγίων βαπτίσματος ἀνεδέξατο.

* αὐτοῦ

ια'. Τῷ ζ'. αὐτῷ ἔτει, ἐξῆρχεται, ὁ Βασιλεὺς μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ Ἀγαρηνῶν. καὶ δὴ πρῶτον πλοῦτον κομισάμενος τὸν τῶν Ἀμερμουμνῆ ἐκεῖσε εἶναι, παραλαβὼν, ἐπαίρει τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις γαυρούμενος. καὶ ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύα, προστάττει παλάτια οἰκοδομηθῆναι καὶ παραδείσους φυτευθῆναι καὶ ὕδατα ἀχθῆναι· ἃ καὶ γεγόνασιν. ἐκεῖθεν τε εἰς τὴν πόλιν ἀφικόμενος, ἱππικοὺς ποιήσας, καὶ τὸ θρίαμβον βαίνων πεζῇ, ἅρματι λευκῷ ἐποχούμενος, καὶ τὰ λάφυρα θριαμβεύσας, ἐστεφανώθη, τῷ δήμῳ ἐπιβαίνων. Καλῶς ἦλθες, ἀσύγκριτε Φακτιονάριε.

ιβ'. Τῷ η'. τούτῳ ἔτει, τοῦ Πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος, αὐτὶ αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ Σύγκελλος· Ἰωσὴς δὲ μᾶλλον καὶ Λαμβρῆς, ὁ ἐπὶ τοῦ Ἀρμενίου καὶ παραβάτου Λέοντος μεγαλυνθεὶς Γραμματικὸς, βιβασμένος ὑπό τε μεγίστης καὶ κακομοιρίας τοῦ πάνυ αὐτοῦ· ὃς ὄργανον ἐπιτήδειον εὑρεθεὶς τῆς τοῦ Βασιλέως αὐτοῦ, σιαὶ αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς ἀσεβείαν κατεφράσατο· καὶ ὃν ἔδινεν, κατοίχεται δὲ βασιλέψαν τῆς αὐτοῦ, ὁ Βασιλεὺς ἐξερρίζωσε τοῦ αὐτοῦ· τὰς ἁγίας εἰκόνας τε ἀναχρίεσθαι προσέταξε καὶ ἐκαλεῖτο φθαι.

ογ'. Οὗτος ὁ Ἰωάννης ἀπὸ τῶν ἄστεως οἰκημάτων ἐκ λίθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ὃ Τρῦλλος μέχρι τοῦ νῦν ὀνομάζεται, θύων τισὶν ἀρίλλοις τισὶ δαίμοσι, καὶ τῷ Βασιλεῖ τὰ μέλλοντα ἀπεσήμαινε. ὃ δὲ οἰκημα ἔμεινε, ὡς τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῷ δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

A

XIII. Hic Joannes, extructa in Urbis pomerio ex sectis lapidibus domo (Trullus hodieque vocatur) sacrificiis quibusdam dæmonibus familiarius utens, quæ futura erant, Imperatori denuntiabat: Manserunt ædes illæ inhospitæ, ob dæmonum per hæc tempora in illis frequentiam. Joan. Patriarch. Venefica.

id'. Ἐν τούτοις Ἀγαρηνῆς τινος γυναικὸς ἔνδημα Πύθωνος ἔχοντος, ὃ αἰχμάλωτον ἔλαβεν, ἐμαντεύετο μαθὼν ὁ Βασιλεύς, μετακαλεσάμενος, ἐπυνθάνετο, Τίνος ἡ Βασιλεία ἐν πολλοῖς διαρκέσει ἔτεσι. Ἡ δὲ εἶπεν, Ἡ τῶν Μαρτινακίων. καὶ πληροφορίαν δὲ τοιαύτης προφάσεως, ἡ μονὴν βίου κατέχειν Μαρτινάκιον, ἡ αὐτῇ οἶκον ποιήσας εἰς μοναχῶν φροντιστήριον. ἐπιτύθετο δὲ Κωνσταντίνῳ τῷ Τρυφιλλίῳ τὰ συμβησόμενα αὐτῷ προδιήλωσε. ὅτι ἀσαύτως δὲ σὺ, καὶ τὰ πάντα ἀποπαρθενίδι κλῆρον ἐπὶ Αὐτοκράτορος Βασιλείου· ἡ καὶ συμβέβηκε. ὁμοίως δὲ ἄλλοις πολλοῖς τὰ συμβησόμενα αὐτοῖς προὔλεγε· καὶ τὴν Βασιλέα τὸ μὴ θάνατον αὐτῷ ὀφείλοντα γενέσθαι ἀκεραίως προαγόρευσε. ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ εἰκόνων προσκύνησιν, καὶ τὴν τοῦ Ἰωάννου καθαίρεσιν. καὶ Γεωργίῳ δὲ τῷ τῆς στρατιωτικῆς δίλης ἐπιλημμένῳ, ἐπὶ τῷ φρέατι εἶπε τὴν καὶ τοῦ ἱππικοῦ ἀποκτανθῆναι, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ τῷ βασιλέως ἀπενεχθῆναι ταμείῳ.

Mulieris Agarenæ vaticinia.

XIV. Inter hæc, Agarenam quamdam mulierem bello captam spiritu Pythone afflatam cum vaticinari Imperator audisset, rogabat ex illa, *Cujus in domo Imperium in annos plures duraturum esset?* Cui illa, *Martinaciorum*. Ejus vaticinii fide eaque occasione, Martinacem Monachi instituto damnavit, ejusque domum in Monasterium redegit. Hinc quoque Constantino Tryphillio, quæ eventura essent, prædixit; *Perinde scilicet eum liberosque Clericalis ordinis gratia, detonsum iri Basilio Imperatore*; quod & contigit. Similiter quoque aliis non pancis, futuros eventus prænuntiavit. Etiam qui ab illius morte futurus esset Imperator, clare Theophilo edidit; item fore ut Imagines venerationem cultumque reciperent, & ut Joannes Sede moveretur. Georgio quoque Militares tabulas consecuto, ad Circi fundam necandum fore vaticinata est, ejusque fisco addicendam substantiam. *Edit. Paris. pag. 422.*

ιε'. Τῷ δ'. αὐτοῦ ἔτει, Ἀραβες μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ Ρωμαΐας ἐξήσαν. καὶ ὁ Βασιλεὺς ἅμα τοῖς πρόσθεν Πέρσαις καὶ τοῖς πάγμασι, καὶ Μανουὴλ Δομεστίκῳ, κατ' αὐτὸ ἐχώρει. ἐκ συμβολῆς γενομένης ἡττηθεὶς ὁ Βασιλεὺς, μέσος εἰσῆλθε τῶν Περσῶν, ὑπ' αὐτῶν περισωθῆναι ὑπολαμβάνων. Μανουὴλ δὲ ὡς εἶδεν περισκοπῶν ἐν μέσῳ τῶν Περσῶν ἡ Βασιλέα ὄντα, αὐτὸς δὲ βουλόμενος ἤδη τοῖς Ἄραψι τῶν παραδοῦναι, καὶ δι' αὐτοῦ καταλαγῆναι αὐτοῖς, ἅρπασας μέσον αὐτῶν, καὶ τῷ χαλινῷ τὸν ἵππον τοῦ Βασιλέως λαβόμενος, ἐξεῖλκεν ἄκοντα τῶν. αἰσχύνῃ ἠγόμενος τὸ καθεκτέον, εἰ ἡ Βασιλέα Ρωμαίων Ἄραβες αἰχμάλωτον λάβοιεν. ὁ δὲ Βασιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθιππάσαντος ἐκπλαγείς, προσρυῆναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἐβούλετο. ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνέτεινεν, ὡς πατάξων αὐτόν. ὁ δὲ φοβηθεὶς ἐξῆλθεν. ἐκεῖθεν τε ἐξ αἰχμῆς ὑποτρέφει ἐν τῇ Δορυλαίῳ. ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ πρωθεὶς, καὶ νοσήσας ἐτελεύτησεν, πολλὰς ἀνδραγαθίας καὶ Ἀγαρηνῶν ποιησάμενος· τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀπεκομίσθη ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ, τῇ σύνεγγυς κειμένῃ τοῦ Ἀσπαροῦ κισσέρνης.

B C D

Romanorum clades: Theophilus a Persarum insidiis liberatus.

Manuelis fides & fortitudo.

Manuelis mors. Vide Contin. & in eum Notas.

ις'. Καὶ δὴ δὺς βολαὶ πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ Περσῶν, καὶ ἀπειλαὶ καὶ Θεοφόβου, ὡς ἀπάρτυ καὶ προδότου δυσμενοῦς. ταῦτα μαθὼν Θεόφοβος, τοὺς Πέρσας καταλαβὼν κατῆλθεν ἕως Σινώπης. ἥτις ἡ κλῆσιν εἴληφεν ἀπό τινος τῶν Ἀμαζόνων αὐτῇ συμμαχησάντων. Ἀμαστρις δὲ ἡ πρὶν Κρῶμμα ὠνομασμένη, ἀπὸ Ἀμαστρίδος, ἡ Περσίδος θυγατρὸς Ὀξυάρτου ἀδελφοῦ Δαρείου. ἣ τις συνοικήσασα Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλείας τυράννῳ, ὑπ' ἐκείνῳ ὖσαν ἡ πόλιν ἀπὸ ἡ συζύγου ὠνομάζετο· καὶ παῖδα παραλαβὼν, κατῆρχε τυραννικῶς. ἄπορ γυνὴ ὁ Βασιλεύς, ἐν μεγάλῃ λύπῃ γίγονε. φοβούμενος δὲ μὴ παραῤῥυῶσι τοῖς Ἄραψι, μέχρι Παφλαγονίας ἀπῆλθε. καὶ λόγους αὐτοῦς ὡς ἐδέησε πείσεται δεδωκὼς, καὶ ἡ Θεόφοβον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει, ἡ ἄλλων Περσῶν παραγενομένων, ἀπερίκλειστος κα-

E

Persarum defectio & reditus.

Sinope; Amastris. Georg. Monachus illius metu origines omittit.

Theophobus vir Orthod.

XV. Imperii Theophili anno nono, Arabes ingentibus copiis Romanæ ditionis provincias locaque invasere: in quos Imperator cum Persis profugis, Romanisque copiis ac Manuele Domestico aciem eduxit. Conserta pugna victus Imperator, in medium Persarum agmen, per eos liberatum se iri arbitratus, subiit. Manuel circum lustrans, ut in medio Persarum cuneo hærentem Imperatorem cognovit, jamque illis constitutum esse ut Arabibus ipsum proderent, illiusque pretio eorum gratiam inirent; perrupto illorum cuneo, frænoque Imperatoris equo apprehenso, pene reluctantem trahebat; nullo modo ferendum probrum ducens, si ita ab Arabibus Romanorum Imperator capi contingeret. At Imperator timoris nimia vi saniore mente dejectus, ad Persas rursus desciscere volebat. Manuel gladium strinxit, quasi percussurus; quo territus, Imperator exivit: indeque pudore, ingentique accepta clade, Dorylæum rediit. Manuel e prælio saucius morboque correptus, diem obiit, multis adversus Agarenos strenue bellicaque fortitudine clare gestis. Ejus cadaver ad Monasterium relatum, quod ipse construxerat, haud procul ab Asparis Cisterna.

XVI. Statim proditionis delati Persæ apud Imperatorem: intentatæ minæ in Theophobum, tamquam Tyrannus & rebellis ac proditor & hostis esset. Theophobus, compertis quorum reus agebatur, assumptis secum Persarum turmis, Sinopem concessit. (Accepit illa nomen a quadam Amazonum, quæ eam condidit. Amastris vero, quæ prius Cromma vocaretur, ab Amastride Persa, Oxiarti Darii fratris filia. Fuit hæc uxor Dionysii Heracleæ Tyranni: qui Urbis cum potiretur, ex uxoris nomine, illam appellavit.) Theophobus, quam Urbem occuparat, Tyranni jure tenebat. Imperator ubi rescivit, ingenti mœrore affectus est. Veritus autem ne illi se Arabibus adjungerent, in Paphlagoniam usque venit; dataque fide nihil mali passuros, assumptoque Theophobo in Urbem rediit. Persæ reliqui, ad sedes cuique dudum assignatas reversi. Porro Theophobus non minus

civibus, quam Persis amori habebatur; ea
Edit. Paris. ratione quod Orthodoxus erat.
pag. 423. XVII. Theophili Imperatoris anno de-
Natus Michael Theophilo. cimo, nascitur ei filius ex Theodora, cui
Michaelis nomen indidit, Procedenti ex
more ad Blachernas, obvius factus quis-
Theophili judicii rigor. piam, ait, *Equus quo vehitur Majestas tua, meus est*. Quærit Imperator ex Comite stabuli cujus equus sit. Qui ait, *Obsequii Comes Tuæ Majestati missi*. Postridie itaque eo adducto (contigit enim tunc in Urbe versari) ait, *Cujusnam est equus?* Respondit, *Se illum comisisse*. Obnitente autem qui actor erat, vique ablatum dicente, nec ullum ejus pretium solutum esse; ait Imperator, *Quidni prius solvisti?* Qui respondit, *Centum illi nummos numeravisse, quæ-*
B *rebatque inter Scholares alas adlegi; id vero, quod homo ignavus erat, minime consecutus, nec centum nummos accipere voluit*. Imperator itaque certior factus equum vi ablatum esse, ipsum reddidit, jubens & illum inter Scholares referri. Non acquievit ille ut equum acciperet, aurique duabus libris donatus, abiit.

Victus fususque Theophilus; obsessum Amorium. XVIII. Saracenis infestis signis Amorium petentibus, Imperator celeriter in Cappadociam usque copias eduxit. Amermumnes vero selectis quinquaginta millibus; præfectoque illis Gundee viro inter Agarenos fama clarissimo adversus Imperatorem misit. Conserto prælio Imperator victus fususque est, vixque a clade cum probro ipse incolumis evasit. Saraceni vero, undique cincto Amorio variisque præliis tentato, quod oppidanos strenue Urbem propugnantes viderent, obsidionem
C solvere meditabantur. Verum Leonis Philosophi discipulus quidam, tum in præsidio agens, in hæc verba mandat, *Dummodo duos saltem dies stationem teneatis, urbem evertetis*: quod & contigit. Prodita enim est a Buditze, quem vocant, & a Manicophane. Comprehensi ex Catholicis viri nominatissimi, Theophilus Patricius * Dauxque exercitus, Melitenus & Aetius, Theodorus quoque Protospatharius & Eunuchus Craterus, Callistus Turmarcha, Constantinus Drungarius & Basoes Curtor: quidam etiam agminum præfecti; quos cum Imperator vellet redimere, missis Legatis ad Amermumnem cum ducentis centenariis, ejus nequit animum
D expugnare; qui diceret, *Nec si millies centenas libras eo nomine numeraret, ut captivos reciperet, vel unum liberandum fore*.

Captivi viri nobiles ac pii. * Georg. Dux. Strategus. XIX. Captivis itaque in Syriam adductis, multa eis vis a Protolymbulo (quin & a Buditze) adhibita longa annorum septem carceris maceratione; cumque nullis ærumnis ac cruciatibus adduci potuissent ut Christum negarent, gladio animadversi sunt; præ temporanea scilicet æternam vitam adamantes. Postridie in flumen projecta cadavera. Quodque omnem vincit admirationem, uniuscujusque abscissum caput, cum suo trunco uni-
Martyrio consummati. pag. 424. Miraculum in truncis Sanctorum. tum est ac consertum: ac sicut Animæ in uno collocatæ paradisi loco, sic & corpora Sanctorum uno funere a Fidelibus elata sunt. His peractis, jussit Protolymbulus, ut & Buditzi caput auferretur, dicens, *Eum quoque, si rectus fuisset Christianus, numquam Mahumetbi sacris imbuendum fore*. Illo itaque sublato, ejus cadaver una cum Sanctis projectum, extra illorum fluvium repertum est: sed & caput procul a trunco remotum erat, nec velut capita Sanctorum, illi conferebat; projectis quoque in flumen corporibus,
E

A πεπλώσασι ἐξάρχῳς. ἠγαπᾶτο δὲ ὁ Θεόφοβος παρὰ τῶν πολιτῶν ὡς ἄλλος ἢ τῶν Περσῶν, ὡς ὀρθόδοξος.

ξ'. Τῷ ἰ. αὐτῷ ἔτει, γίνεται τῇ Βασιλεῖ παῖς ἐκ Θεοδώρας, ὃν ἐπωνόμασε Μιχαήλ. ἀπερχομένῳ δὲ τῇ Βασιλεῖ πρὸς Βλαχέρνας, καθὼς εἴθιστο, ὑπλώπισε αὐτῷ τις λέγων, Ὅππος ἐφ' ᾧ ἐποχεῖται ἡ Βασιλεία σου, ἐμός ἐστιν. ὁ δὲ Βασιλεὺς τῷ Κόμητι τῷ σταυλαπεπραίτῃ, Τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος; ὁ δὲ φησὶν, Ὁ Κόμης τῷ Ὀψικίῳ ἀπέσταλκε αὐτῷ τῇ Βασιλείᾳ σου. τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ Κόμητι τῷ Ὀψικίῳ ἀγαγών. ἔτυχε γὰρ ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἶναι, ἔφη, Τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος. ὁ δὲ ἔφη, Ηγόρασα αὐτόν. τὸ δὲ ἐγκαλεσάμενος αὐθεντικῶς, ἠ λέγοντος, Μετὰ βίας ἀφῃρέθαι αὐτὸν χωρὶς τιμήματος ὁ Βασιλεὺς ἔφη, Διὰ τί μὴ φρόντισον τὸν τιμῆμα ἀπέσταλκας; ὁ δὲ ἀπεκρίθη, ῥ. νομίσματα ἰδίδωμι αὐτῷ. αὐτὸς δὲ ἐζήτει γενέσθαι Σχολάριος, ἠ ἕως τὸ εἶναι αὐτὸν δεῦλον, πάντα ἀπορυχᾶν, καὶ τὰ ῥ. νομίσματα ἰδίλωσι λαβεῖν. ἐπὶ τούτοις βεβαιωθεὶς ὁ Βασιλεὺς ὅτι βίᾳ ἦν ἵππον ἀποδίδωκεν, ὁρίσας ἠ Σχολάριον αὐτῷ ποιῆσαι· ὁ δὲ τὸν ἵππον μὴ βουληθεὶς λαβεῖν, ἀπ' ἔλαβε χρυσίου λίτρας β'. καὶ ἀπῆλθεν.

ια'. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἐπὶ τὸ Ἀμόριον ἐλθόντων, ὁ Βασιλεὺς σωτῆρος μίχει Καππαδοκίας ἐξέλασεν. ὁ δὲ Ἀμερμουμνὴς ν'. χιλιάδας λαὸν ἀφορίσας, δέδωκεν αὐτοῖς ἠ τὸν Γουνδὴν ἄρχοντα ὀνομαστότατον ὄντα ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ Βασιλέως. ἠ πολέμου γενομένου, ἡττηθεὶς ὁ Βασιλεὺς, ἔφυγε, ἐ μετ' ἀσχύνης ὑπέστρεψε μόλις σωθείς. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ περιχαρακώσαντες τὸ Ἀμόριον, ἠ πολλὰς πολέμους ποιήσαντες, ἐπεὶ σαθρῶς τὴν ἔνδον ἀγωνιζομένην ἰσχὺν, ἠβουλήθησαν ὑποχωρῆσαι· μαθητὴς δέ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἐν τῇ κάστρῃ ὤν, μηνύει τισὶν, Ὅτι εἰ προσκαρτερήσετε δύο ἡμέρας, ἐκπορθεῖτε ἡμᾶς. ὃ ἠ γέγονε. προδίδοται γὰρ ὑπὸ τῆ λεγομένου Βυδίτζη ἐ τοῦ Μανιχοφάγου· κατεχέθησαν δὲ ἄνδρες ὀνομαστότατοι τῶν δυσεβῶν, Θεόφιλος Πατρίκιος * ἐ Στρατηγός. ὅ, τε Μιχαηλίτζης, ἠ ὁ Λέοντος, ἠ Θεόδωρος πρωτοσπαθάριος ἠ δι- ἠ Στρατηγὸς ὁ Κραπρός. Καλλίστος Τρουμάρχης, Κωνσταντῖνος ὁ Δρουγγάριος ἠ Βασῆς ὁ δρομέας· καί τινες ἄρχοντες τῶν ταγμάτων, οὓς ἐξωνήσασθαι βουλόμενος ὁ Βασιλεὺς, ἀποστέλλει φρίσβεις πρὸς τὸν Ἀμερμουμνὴ μὴ κεντηναρίων ἑξακοσίων. ἀλλ' οὐκ ἔπεισε, εἰπόντα, Ὅτι χίλια κεντηνάρια οὐκ παράσχῃς λόγῳ τῶν συμπεπλεγμένων λαῶν, οὐκ ἐλεύθερόν σε τούτων.

ιθ'. Τῶν αἰχμαλώτων ἐν τῇ Συρίᾳ ἀπαχθέντων, πολλὰ παρὰ τοῦ Πρωτοσυμβούλου ἀναγκαζόντων, ἀλλὰ μὴ ἠ τοῦ Βυδίτζη, τοῦ τὸν ἐπὶ χρόνων καθείρξαι, ἠ μὴ πεισθέντες ἀρνήσασθαι τὸν Χριστὸν, ξίφει ἀπετμήθησαν αὐχένα τὸν φορτικὸν ζωῆς, τὸν αἰώνιον ἀγαπήσαντες. ἠ μεθ' ἡμέρας ἐν τῷ ποταμῷ ἐρρίφησαν. τὸ δὲ παραδοξότατον, ὅτι ἑκάστη κεφαλὴ μετὰ τῶν ἱερῶν, τῷ ἰδίῳ σώματι ἑνώθη καὶ συνῆψεν. ἠ ὅσιοι καὶ ἁγιοὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ παραδείσῳ, ἔνθα καὶ τὰ ἅγια σώματα μιᾶς οὐσίας παρὰ τοῦ πιστοῦ ἐλαχον. τούτων τελειωθέντων, ἐκέλευσεν ὁ Πρωτοσύμβουλος ἠ τὸν Βυδίτζη ἀποκεφαλισθῆναι, εἰπὼν, Ὅτι ἠ οὗτος, εἰ μὴ ὀρθὸς Χριστιανὸς, οὐκ εἶχε μαχαίρας. ἐ τότε γενομένου, ἠ τὸ σῶμα αὐτοῦ ῥιφὲν μετὰ τῶν ἁγίων, ἔξω τῆς * ἐσχατιᾶς * Erat τοῦ ποταμοῦ ἐκρίπτετο. ἠ ἡ κεφαλὴ δὲ αὐτοῦ, πόρρω βέβηκε τοῦ σώματος μὴ, ἠ οὐκ ὡς τῶν ἁγίων συγκεκολλημένη

μένη. καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ῥιφέντων, καὶ πάντων τῶν σωμάτων τῶν ἁγίων, βλέποντος τοῦ ὄχλου, ἀπλοῦς ἀστὴρ, καὶ εἰς τὸ πέραν ἐλθόντων, αὐτὸ μόνον τὸ σῶμα οἱ προειδεῖς ἐξ ὑφάσματος καπύλοφον καὶ καπόφαγον.

36. ιε'. Ὁ δὲ τοῦ Φιλοσόφου Λέοντος μαθητὴς, ἵνα ὁ καὶ μίαν τῆς ἀποδόσεως, ἠρωτήθη παρὰ τοῦ Ἀμιρμουμνῆ περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. καὶ ὅτε, Μαθητὴς ἦν τοῦ Φιλοσόφου Λέοντος. ἐκεῖνος δὲ μαθὼν ἐποῖός ἐστιν ὁ Λέων, ἐπεθύμει τοῦτον ἰδεῖν. καὶ δούς τινι τῶν αἰχμαλώτων γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν Φιλόσοφον, ἀπέστειλε εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐπεχόμενος δὲ τοῦτον αὐτὸν εἶναι εἰς τιμήν. ὁ δὲ Λέων τὰ γράμματα ὑπολαβὼν, ἀνήγαγε ταῦτα Θεοφίλῳ τῷ Βασιλεῖ. ὁ δὲ γνοὺς τὸ ἑαυτοῦ ἐπιστήμης, καὶ ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πόλει αὐτὸς ἔχει, προσλαβόμενος αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιον ἐν τῷ Μαγναύρᾳ ἔθετο, παραδοὺς αὐτῷ καὶ μαθητὰς διδάσκειν τοὺς ἐμφυεστάτους τῶν νέων. παρέχων αὐτῷ πᾶσαν ἀπάθειαν. ὅτε καὶ μητροπολίτης
37. *καθιερ- ἡθείς. μὴ ταῦτα Θεσσαλονίκης γένηται, ὑπὸ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Μεθοδίου * χειροτονηθείς.

καὶ. Τῷ αὐτῷ ἔτει, κτίζει ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ παλατίῳ τὸ Τείχος, καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα· καὶ τὰς ἀναβάθρας τοῦ δήμου. ἔστι δὲ καὶ ἡ Φιάλη ἐν ᾗ γίνεται
38. τὸ [18] Σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν ἵππων, ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διαρχομένων μὲν χρυσῶν σαγισμάτων. ὑπὸ δὲ τὸ Τείχος κάτωθεν ἔξω μηχανῆς ἐποίησε τὸ λεγόμενον Μυστήριον ἐν ᾧ, ἐν τῇ μιᾷ γωνίᾳ ὁ ἐάν εἴπῃ τις ἐν μυστηρίῳ σιγῶν, ἐξακούεται ἐν τῇ ἑτέρᾳ φανερῶς.

κβ'. Ἐν τούτοις μαθὼν Θεόφιλος ὁ Βασιλεὺς, ὅτι Θεοφάνης ὁ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ ὕμνων Ποιητὴς, καὶ Θεόδωρος ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς, καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες, τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν κωμῳδοῦσι καὶ διαλοιδοροῦσιν, ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν, καὶ φησι, Πόθεν ἐστέ; οἱ δὲ εἶπον, Ἐκ Παλαιστίνης. καὶ ὁ Θεόφιλος, Καὶ διὰ τί ἀφέντες ἡμῶν τὰ μέρη ἐλθόντες, ἐκενοδαρχεῖτε τῇ Βασιλείᾳ μου. ὧν δὲ μηδὲν ἀποκρινομένων, τύπτεσθαι αὐτοὺς ὀψεις προσέταττε σφοδρῶς. εἶτα καὶ βουλόμενος μίσχειν αὐτοὺς θανάτῳ, μὴ θυμῷ φερόμενος ἢ τὰ πάρεργον ἦν, Ἀρον αὐτοὺς, εἰς τὸ Πραιτώριον, καὶ ποιήσας σιγχους ἐγγράψον αὐτοὺς, κολάψας εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν· καὶ ἀνὰ μέσον σεσὶ καλοὶ, μή σοι μελέτω. τοῦτο δὲ εἶπε, διὰ τὸ εἶναι τοὺς ὄντως σοφωτάτους. οἱ δὲ ἅγιοι εἶπον, Γράφε, γράφε, Βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλων τὰ ἀναγνώναι ταῦτα ἐναντίον τοῦ δικαίου Κριτοῦ. ὁ δὲ Ὕπαρχος εἰς τὸ Πραιτώριον τοὺς ἁγίους ἀγαγὼν, γράφει μόνον ἐν τῷ προσώπῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς σιάγοσι τοὺς σιγχους πάντας.

Πάντων προξενοῦσιν ἐφορμίσκειν ἐν τῇ πόλει,
Ὅπου πάναγνοι τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες
Ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
Ὀρθώσαντες ὄντως τῷ στηρίγματι πίστιν
Σελὶς πονηρὰ δυσεδαίμονος πλάνης.
Ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
Πράξαντες αἴσχρα δεινὰ δυσσεβοφρόνως,
Ἐκεῖθεν ἐλάθησαν ὡς λύσσαται.
Πρὸς δὲ πόλιν δὴ τὴν κράτος πιφαύσκουσι,
Οὐκ ἐξαφῆκαν τῆς ἀθέσμου μωρίας.
Ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὰς ὄψεις,
Καπηλεύονται, καὶ διώκονται πάλιν.

Εἶτα γράψας ἐξορίζει. καὶ διερχομένων αὐτῶν μετὰ τῶν δημοσίων ἵππων, ἔτυχεν αὐτοὺς μεῖναι εἰς Κάρτα λιμένι. καὶ ἐκεῖ ὁ μέγας Μεθόδιος

cum Sanctorum omnia corpora, spectante plebe, facile enatassent, amnemque transmeassent, ejus unius corpus crocodili tractum discerpentumque vocarunt.

XX. Leonis autem Philosophi discipulus, qui & prodictionem denuntiarat, de sua scientia ab Amermumne interrogatus, Leonis se Philosophi discipulum professus est. Ille porro, ubi quantus vir Leo esset, audivit, ejus videndi desiderio accensus, uni alicui captivorum datis litteris, Leoni Philosopho Constantinopolim scripsit, sancteque illi secundas ab se honoris partes obtulit. Leo, litteris acceptis ad Theophilum retulit. Theophilus explorata viri scientia, ac ubi tantum hominem nactum se in civitate cognovit, assumptum illum in Palatio in Magnaura constituens, omnique donans immunitate, ingenuosissimos adolescentes disciplinas docere jussit. Hic postea Thessalonicæ Metropolita creatus, a sanctissimo Patriarcha Methodio gradu motus est. Leo Philosophus, ejusque discipulus. Leo Philosophus Episcopus Thessalonicæ gradu motus.

XXI. Anno ejus undecimo, extruit Imperator in Palatio Triconchum cubiculum, & quod Sigma vocant; gradusque ac subsellia Factionum. Struit vero etiam Phialam, in qua fit quod Saximodecimum vocant, utrarumque partium equis transeuntibus, aureis insitratis stragulis. Sub Triconcho inferius structa machina fecit, quod vocant Mysterium: in quo, quicquid alicujus in uno angulo sese inclinans secreto locutus fuerit, in alio clare exauditur. Theophili ædificia. Mysterium.

XXII. Inter hæc comperto Theophilus Imperator, Theophanem Ecclesiasticorum Canonum ac Canticorum Auctorem, cum Theodoro fratre, secum ipsos agentes, illius impietatem fugillare ac arguere, sibi illos sisti jubet, aitque, *Unde estis?* Ajunt illi, *Ex Palæstina*. Tum Theophilus, *Quid causæ est, cur cum patria relicta, in Urbem veneritis, morem non geratis meæ Majestati?* Quibus nihil respondentibus, eorum dure facies percuti jubet. Tum taureis ad mortem usque cum cecidissent, ira furoreque ad Præfectum ait, *Tolle eos in Prætorium, versusque quos feceris, eorum inscribe vultibus. Nec ulla tibi cura sit, finitne elegantes, necne*. Hoc autem dixit, quod Viri sancti eruditissimi essent, humanioribusque litteris probe instituti. Ad quem Sancti, *Scribe, scribe, Imperator, quod libuerit, at qui hæc lecturus sis inconspectu justi Judicis*. Præfectus autem adductis in Prætorium, eorum non solum vultibus, sed & pectori sequentes versus inscripsit. Theophanes & Theodorus inscripti vultus. *Edit. Paris.* pag. 425.

Cunctis ad Urbem accurrere affectantibus,
Cassissimus In qua Deus Verbum pedes
Fixit, generi salutem ut humano daret:
Apparuere & ipsi venerando in loco,
Superstitiosi erroris vasa pessima.
Et inde, multa posquam perfidi Deo
Facinora perpetravissent turpia impie,
Ut desertores vertere jussi sunt solum.
Fugaque in Urbem hanc delati, Imperii caput,
Non desitere ab impura vaecordia.
Compungi igitur facinorosi velut, notis,
Ex Urbe damnati pelluntur hac quoque.

Sic inscriptis vultibus atque compunctis, equis publicis in exilium pulsi sunt: contigitque domicilium in portu Carta habere. Quod vero magnus Me- S. Methodius in sepulchro cum Latronibus inclusus.

thodius ab eodem sceleſtiſſimo Theophilo, in Antigoni Inſula in monumento cum duobus Latronibus incluſus fuerat, ſcribunt ad eum Theodorus & Theophanes per fideliſſimum quemdam piſcatorem, qui & ſancto Methodio viliora miniſteria devotus obibat. Quod enim tenebroſum erat ſepulchrum, ad lucernæ uſum ſingulis quibuſque diebus Sabbati, olei follem afferebat; eiſque incluſis ad lucem ſeptem diebus præſtandam ſatis erat. Cumque aliquando piſcatori ægra valetudine laboranti, conſiturum Sabbato oleum afferre haud licuiſſet, ejus Deus defectum Sancti precibus ſolatus eſt; cumque jam extinguenda lucerna videretur, ad alterum uſque Sabbatum lucere non deſtitit, donec oleum ei allatum eſt. Per hunc igitur piſcatorem ſcribunt.

Edit. Pariſ. pag. 426.

Vivo perempto, vivificoque mortuo,
Terram incolenti, at pariter calcanti pelum,
Scriboſque Vinctos Vinctus, & Inſcripti notis.

Iis Methodius in hanc ſententiam per eumdem piſcatorem reſcripſit.

Libris viciſſim deſcriptos cœleſtibus,
Faciſque non ſine laude campanellæ notis,
Secum ſalutat Vinctos, Vivus obrutus.

Theodorus in exilio mortuus: Theophanes Nicænus epiſcopus.

XXIII. Ac quidem ſanctus Theodorus in exilio diem obit; cujus defuncti corpus in Chalcedonis Monaſterium (quod vocant Michaeluzis) ab ipſo poſtea qui condidit, Micnaele translatum eſt. Inclytus vero Theophanes, ad Michaelem uſque ac Theodoram vitæ ſuperſtes, a ſancto Methodio Patriarcha, Nicææ Metropolita ordinatus eſt. Ac cum non deeſſent, qui ejus moleſte ferrent ordinationem, dicerentque, *Syrum hominem eſſe; nec liquere an eſſet Orthodoxus, cui nemo teſtimonium perhiberet*; reſpondit ſanctus Methodius, aitque, *Eo, quod ſecum ille defert* (oſtendens inſcriptam frontem ac compunctam) *nullum ſe melius teſtimonium velle.*

Methodii in ſepulchro confeſſio ac liberatio.

XXIV. Jam vero operæpretium ſit, ut & modum enarremus, quo e ſepulchro ſanctus Methodius revocatus eſt. Jam ille annos ſeptem cum duobus Latronibus diriſſimo arctiſſimoque ſepulchro incluſus egerat; cui Theophilus poſt duriſſima verba, maxillas elfractas ac dentes excuſſos, ob cultum ſacrarum Imaginum rerum addixerat. Exiguum foramen erat in monumento, quo vilem eſculam & aquam inferebant. Porro contigit vertente anno altero, ut Latronum alter eo in luſtro atque angulo diem clauderet. Haud vero prorſus latet, quantus e cadavere fœtor exhalet, quanta vermium vis ebulliat, ubi humano ſalo animam eſflaverit. Suſtinuere tamen forti animo viri (tum nempe Methodius, tum Latro illi alteri ſuperſtes) iſtiuſmodi neceſſitatem. Septennio itaque expleto, per hunc modum Vir ſanctus extrahitur. Theophilus Imperator dum ſtudiorum aliquid meditatur, Dei providentia in Palatii Bibliotheca ſcriptum libellum incidit, cujus aſſequi ſenſum minime potuit. Mittit ergo ad Joannem Patriarcham; ſimiliter quoque ad Leonem Philoſophum, in Magnaura Philoſophiam docentem, ut a nobis dictum eſt ſuperius. Amborum tamen *pag. 427.* inanis conatus fuit. Hinc Imperator amaro animo ac indignabundus, dies aliquot moroſus ciboque abſtinens, agit. Interim Cubiculo præfectorum non nemo, aſſumpta fiducia, in hæc fere verba ipſum alloquitur, *Hanc, Domine*

Αὐτ' αὐτῷ τῷ θεοσυλῆ Θεοφίλῳ ἐγκεκλεισμένος ἦν, ἐν τῇ τῶν Ἀντιγόνου νήσῳ ἐν μνήματι μετὰ δύο λῃστῶν, γράφουσιν αὐτῷ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης διά τινος πιστοτάτου ἁλιέως, ὃς καὶ ὑπῆρχε τῷ ὁσίῳ Μεθοδίῳ ἐν ἀνειλίσει χρείας. καὶ γὰρ καυδήλιον αὐτῷ διὰ τὸ σκοτεινὸν τοῦ τάφου ἀκτεγκεῖν, ἐφόμιζον αὐτῷ ἑκάστῳ σαββάτῳ ἔλαιον φύλλης μιᾶς, ὅπερ εἰς ὅλας ἐκτὸς ἡμέρας, φωτίζειν τὸν ἐγκεκλεισμένον. συμβὰν δέ ἐν μιᾷ ἀσθενῆσαι τὸν ἁλιέα, καὶ μὴ ἀπενεγκεῖν τὸ καθ' τύπον τοῦ σαββάτου· τῇ δὲ προσευχῇ τοῦ ὁσίου, τὸ λεῖψον αὐτοῦ ὁ Θεὸς παρεμυθήσατο, καὶ ἡ ἀπειλῆσα σβεσθῆναι, μέχρι ἑτέρου σαββάτου ἕως ἔλαιον *διήνεγκε λάμψασα. καὶ *ἀπενεγκεῖν.*

B τότε ὅλως τοῦ ἁλιέως γράφουσιν.

Τῷ ζῶντι νεκρῷ, καὶ νεκρῷ ζωηφόρῳ,
Οἰκοῦντι τὴν γῆν καὶ πολοῦντι † πόλον,
Γραπτοὶ γράφουσι, δέσμιοι συν δεσμίῳ.

Πρὸς οὓς πάλιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἁλιέως ὁ ὅσιος ἀπέγραψε.

Τοῖς τοῖς βίβλοισιν οὐρανῶν κλητογράφοις,
Καὶ πρὸς μέτωπα σωφρόνως ἐστιγμένοις,
Προσεῖπεν ὁ ζωάπτιστος ὡς συνδεσμίοις.

C κγ'. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐξορίᾳ πλάστῃ ὁ ἐν ἁγίοις Θεόδωρος. καὶ τὸ λείψανον ἐν τῇ Χαλκηδόνι μονῇ τῇ Μιχαηλίτζῃ, οὗπερ ὁ κτίσας Μιχαὴλ ὕστερον ἀπεκόμισεν. ὁ δὲ ἀοίδιμος Θεοφάνης, μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας διήρκεσε, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Μεθοδίου Πατριάρχου γενομένου, χειροτονεῖται μητροπολίτης Νικαίας· ὃς καί τινας ἀχάλαντας ἐπὶ τῇ πίστει χειροτονίᾳ, καὶ λέγοντας, ὅτι Σύρος ἐστί. καὶ τίς οἶδεν εἰ ὀρθόδοξος ὑπάρχει, μηδενὸς αὐτῷ μαρτυροῦντος. ἀπειλήσας ὁ ἅγιος Μεθόδιος, λέγων, Ἐγὼ ὑπὲρ παντὸς τοῦ μαρτυρίου, ἐπιφέρεται (δείξας τὸν ἐν τῷ προσώπῳ γραφὸν) χρείττονα ἢ θέλω.

D κδ'. Ἄξιον δὲ λοιπὸν, καὶ † πῶς ἐκ τοῦ † τάφου ἀνάκλησιν † ὁσίου Μεθοδίου διηγήσασθαι. ἐπὶ ἔτεσι γὰρ ἑπτὰ χρόνοις ἐν τῷ δυσπάτῳ καὶ στενοτάτῳ τάφῳ μετὰ δύο λῃστῶν κατάκλειστος γεγονώς· ὑπὸ Θεοφίλου τοῦτο μετὰ δαιμόνων ἀφρόνων καὶ τοῦ † σιαγόνων θλάσιν, ἐκ † ἐδόντων ἐκείζωσιν, διὰ τοῦ τῷ ἁγίων εἰκόνων προσκυνήσει καταδικασθείς, ἁπλοῦν μικρὰν μόνον ἔχοντος † μνήματος, δι' ἧς † δι' ἐτῶν τροφὴν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐκλάμβανε. σωσίβιον τῷ δόντι ἔτυ † ἵνα † τῶν λῃστῶν ἐν κεῖσθαι ἀποθανεῖν. ἔστι δὲ πάντως οἷα δυσωδία καὶ σκωλήκων βρῶσις τὸ σῶμα τε τῆς ψυχῆς ἐξελθούσης τίκτεσθαι. ἐκαρτέρησαν οὖν οἱ γενναῖοι, ὅ, τε ὅσιος Μεθόδιος, καὶ ὁ ἑκατοντάρχης λῃστὴς, τοιαύτην ἀνάγκην. ἐκτασίας οὖν πληρωθείσης, ἐξέλκεται ὁ ὅσιος τὸν τάφου τρόπον τοιόνδε. ὁ Βασιλεὺς Θεόφιλος χολὴν ἐν μελιτοῦς ἔχων, δέησιν Θεοῦ προσοίσε ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ παλατίου γραφὴν, ἣν νοῆσαι οὐκ ἐδύνατο. πέμπει οὖν ταύτην τῷ Πατριάρχῃ Ἰωάννῃ· ὁμοίως δὲ καὶ τῷ φιλοσόφῳ Λέοντι ἐν τῇ Μαγναύρᾳ τὴν φιλοσοφίαν, ὡς προείρηται, διδάσκοντι· καὶ ἀμφότεροι ἐμανιώθησαν. λυπεῖται ὁ Βασιλεὺς ἀγανακτῶν περὶ τούτου, ἐπί τισιν ἡμέρας κατηφὴς καὶ ἄτροφος ἄγων. θαρρεῖ τις τῷ Κυβικλαρείων, καὶ φησὶ τῷ Βασιλεῖ, Ταύτην διάνοια
μα

μηδεὶς ἄλλος διασαφῆσαι δύναται ἢ γραφῶ, εἰ μὴ A mi, scripturam, alius nemo explicare potest, nisi qui in monumento inclusus tenetur, Methodius. Sed si jubet sacra Majestas, acceptis quæ dubiæ quæstionis sunt, noctu velut Te insscio, ad eum pergam; prorsusque nihil dubium ac ancipitem expositionem referam. Annuit Imperator: profectoque in Insulam Cubiculario, ac cum longe adhuc positus esset, audit Sanctum dicentem, *Bene veneris, frater Joannes Cubicularie* (sic enim ille vocabatur) *scio quamobrem missus es a Theophilo. Verum trade chartam & atramentum*; qua accepta, triplici solutione nodum explicavit. Lectis vero, quæ ille scripserat, Theophilus admirari; mittensque in Palatium tulit, ac prope se in cubiculo, quod Sigma vocant, habitare præcepit; exterorum quemlibet ad eum accedere, uno dumtaxat excepto illius ministro, prohibuit. Ipse vero quotidie ad eum ingrediens, si quæ dubiæ quæstionis erant, ex illo exquirebat. Latro autem in sepulchro relictus, quamquam liber dimissus erat, exire noluit; sed magnis signis ac prodigiis fulgens, eo ipso loco vitæ finem fecit.

Latro Methodii in carcere fuelus, sancto fine consumatus.

XXV. Eodem tempore cecidit aureus globus laternæ in Augusteo Justiniani; datique scandulario centum nummi, quorum illa pretio restituta. Coronat vero Theophilus Michaelem filium in magna Ecclesia, cunctosque magnifice donat, uti in ejusmodi inaugurationum solemniis moris est.

Michael Theophili filius coronatus.

XXVI. Anno Imperii Theophili duodecimo, absoluta est domus Hospitalis, C quam nunc Theophili vocant: Fueruntque primum Isidori Patricii ædes, ejus, qui Roma cum Olybrio venit, Constantino magno Imperatore: Multisque deinceps annis, Imperatoris addictæ fisco, nobilium scortis fœminarum habitaculum præbuere. Leone autem Isauro Imperatore, quæ ædes lupanar erant, in Hospitalem domum cessere. Exin Constantino Irenes filio, posteaquam a matre excæcatus fuerat, domus extitere. Quo defuncto, illius uxor Sanctimonialis initiatum amplexa, Monasterium construxit, ac Metanœæ (id est, Pœnitentiæ) nuncupavit. Triclinii igitur maxima confracta trabes, ruinam minabatur. Sanctimoniales vero, illac iter habentem Theophilum opem ferre rogarunt. Ille itaque caput protendens, domumque conspiciens ac ea delectatus, Sanctimonialibus in aliud Monasterium translatis, omnisque generis ornatu exculta domo, peregrinis excipiendis Hospitalis ritu eam addixit, opibusque ac pomeriis locupletatam, Theophili vocavit.

Theophili domus Hospitalis.

Edit. Paris. pag. 428.

XXVII. Dysenteriæ autem morbo laborans Imperator, ejusque gravius doloribus cruciatus, consilium cum suis gregalibus, de Theophobo Persa init. Cum enim non nesciret, multa eum apud Persas, quin & apud Procerum non paucos, pollere fide, iisque charissimum esse, timuit, ne forte ipso vivis exempto, spreto Michaele filio, Imperii fasces Theophobo deferrent. Mittens itaque in Palatium adductum eum, sub custodia habebat. Exinde ingravescente morbo, cervices illi abscindi jubet. Vidensque exsectum caput, *Jam*, inquit, *Theophobe, tum tu in vivis esse desisti, tum ego curis solutus sum*: diroque mox cruciatu male spiritum abrupit. Ejus in SS. Apostolorum elatum funus: Theophobi, in ejus domum prope Narsetis ædes. Inter hæc Persis exquirentibus Theophobum, quid utique illo factum esset, *Vivere eum in Palatio* Aulici asseruerunt. Perrebuit hactenus

Theophili mors, Theophobi cædes.

39 ἀποστείλας ὑπέγκε αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐσκλώσε εἰς τὸ λεγόμενον Σίγμα πλησίον αὐτῷ· παραγγείλας, μηδένα ἀπὸ τῶν ἔξω εἰς αὐτὸν B εἰσέρχεσθαι, πλὴν τοῦ ὑπουργοῦντος τῷ Θεοφίλῳ. αὐτὸς δὲ καθ' ἑκάστην πρὸς αὐτὸν εἰσήρχετο, καὶ τὰ ζητούμενα ἐποιεῖτο παρ' ἐρώτων. ὁ δέ γε καταλειφθεὶς ἐκεῖσε λῃστὴς, καίπερ ἀφεθεὶς, οὐκ ἠθέλησε ἐξελθεῖν, ἀλλὰ αὐτόθι ἐπλάδησε, συμείοις καὶ τέρασι μεγάλοις κατακοσμηθείς.

40 ξε'. Τῷ αὐτῷ καιρῷ ἔπεσε ἀπὸ χρυσοῦ φανοῦ πρὸ ἐν τῷ Αὐγουστέῳ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἐδόθη τῷ σκαλωτῇ παρὰ τοῦ Βασιλέως νομίσματα ρ'. Στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμοτάτως πάντας, ὡς ἔθος, ἐν τῷ στεφίῳ.

ξς'. Τῷ ιβ'. αὐτοῦ ἔτει, πεπλήρωται ὁ κατασκάσας ξενῶνα, ὃν νῦν Θεοφίλου λεγόμενον· εἶχον μὲν τὸ πρῶτα γεγονότα Ἰσιδώρου Πατρικίου, ὃς ἀπὸ Ῥώμης μετὰ Ὀλυβρίου ἀπελθόντος ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου· μετὰ δὲ χρόνους ἐκδοθέντα καταπαύσια εἰς τὸ κατοικεῖν ἐκεῖσε γυναῖκας τῶν δήμων, μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν· ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, ξενοδοχεῖον ὑπ' αὐτοῦ ἐκ πορνείου ἐχρημάτισεν. εἶτα γέγονε εἷς Κωνσταντίνου τοῦ Εἰρήνης υἱοῦ, μετὰ τὸ ὑπὸ τῆς μητρὸς γεγονυῖαν εἰς αὐτὸν τύφλωσιν. πλουτήσαντος δὲ αὐτοῦ, ἐγημε γυνὴ αὐτοῦ μοναστρίαν, Μοναστήριον αὐτὸν κατασκάσασα, καὶ Τὰ Μετανοίας ἐκάλεσε. ξύλον ὧν μέγιστον τοῦ τρικλίνου ἀποκλασθὲν, ἀπείλει πᾶσιν· αἱ δὲ μοναζούσαι τοῦ Βασιλέως διερχομένου, περὶ αὐτοῦ ἐδεήθησαν. ἐκκλάσας οὖν, καὶ τὸ οἶκον θεασάμενος καὶ ἀρεθείς, μεσοικίζει μὲν τὰς μοναζούσας ἐν ἑτέρᾳ μονῇ· αὐτὸν δὲ κόσμῳ παντοίῳ καλλωπίσας, ξενῶνα πεποίηκε, ἐπιδὰς χρήματα καὶ προάστεια, καὶ Τὰ Θεοφίλου ἐπωνόμασας.

χζ'. Δυσεντερικῷ δὲ νοσήματι περιπαρεὶς ὁ Βασιλεὺς, βουλὴν, βυλλεύεται μετὰ τῆς ὁμοφύλου αὐτοῦ περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου. εἰδὼς γὰρ ὅτι πολλῷ πίστιν καὶ ἀγάπην ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ Πέρσαι, καὶ ἐν τῷ ἐθνει ὐκ ὀλίγοι, ἐφοβήθη 41 μή πως αὐτοῦ τελευτήσαντος αὐτὸν καταστήσωσι Βασιλέα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ ἀπωσάμενοι· καὶ ἀποστείλας ἤγαγε αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἐν τηρήσει εἶχε. εἶτα βαρυθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου, προσέταξεν ἀποκεφαλισθῆναι αὐτόν· καὶ τῷ κεφαλῷ ἰδὼν, ἔφη, Ἄρτι Θεόφοβε, καὶ σὺ οὐκέτι, καὶ E ἐγὼ ἀπερρύημα. καὶ δίδυς τὸ πτῶμα αὐτοῦ κακῶς καὶ ἀδιωρύκτως ἀπέρριψε. τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀπενεχθῆναι· τὸ δὲ τῆς Θεοφίβου, ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ πλησίον τοῦ Ναρσοῦ. ἐπὶ τούτοις τοῦ Περσῶν ἐπιζητουμένου τὸν Θεόφοβον, Τί ἄρα γέγονε, οἱ τοῦ Βασιλέως ἔπεισαν αὐτοὺς ἐν τῷ παλατίῳ διατρίβειν. τού-

ea fama apud Persas, Theophobum haud-quaquam mortem gustasse.

τῇ τῆς ἕδρας ἐξαβεβόηται παρὰ Πέρσαις ἄχρι νῦν αὐδὴ χρόνου, θανάτου μὴ γεύσασθαι τὸν Θεόφοβον.

ROMANORUM IMPERATOR

MICHAEL

ET THEODORA.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΜΙΧΑΗΛ

ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΑ.

1. MUndi annus sexies-millesimus trecentesimus trigesimus-quintus, divinæ Incarnationis, octingentesimus trigesimus-quintus, Romanorum Imperator Michael & Theodora annos quatuordecim. Michael solus, annos decem; Basilio collega, annum unum, menses quatuor: simul annos viginti-septem, menses quatuor. Theodora cum pia esset & fidelis & orthodoxa, marito adhuc in vivis agente sacras Imagines colebat ac venerabatur. Hæc, sua ipsa sententia, simulque illi auctore & hortante Theoctisto Caniclei Præfecto & Logotheta, impium Patriarcham Joannem, Ecclesia ejicit, tametsi ejus Compater erat, atque in Monasterium quoddam quod Clidium vocant ad Stenum, exilio relegat. Illic agens, cum Christi Dei nostri sanctæque Deiparæ, nec non cælestis militiæ Principum Imaginibus oculos effodisset, in eam sententiam Theodora erat, ut & illi lumina effoderet. Verum non siverunt quorum res consilio gerebantur; quocirca mittens, ducentis flagris cædit, sanctumque Methodium inducit; ac quos Theophilus Monachos ac Episcopos relegaverat, in unum cogens, Orthodoxam fidem confirmavit, primaque Dominica Quadragesimæ pacem Ecclesiæ reddidit. Ejicit itaque Theodora Patriarchæ ædibus scelestissimum Jannem in hunc fere modum. Mandat per Constantinum Excubiarum Drungarium, *Multos undique religiosos viros ac Monachos in unum collectos, supplicationem porrexisse, ut omni veneratione colendas Imagines erigi ac restitui pro imperio juberet. Siquidem ergo, ait, in eandem & ipse confessionem consentis, suum Dei Ecclesia ornatum recipiat. Sin autem hæsitas, nec recto mentis sensu incedis, relicta Sede ac Urbe, ad suburbanum tuum discedito, donec sanctorum Patrum cœtus una tecum rem pertractaturus vocat. In promptu enim habent disceptare, ac disputare, deque his male sentientem ad saniorem sensum reducere.* Verum Patriarcha, seu (verius dicam) Fatriarcha, in Thessalo triclinio in ædibus Patriarchalibus in suppedaneo scabello id temporis jacens, auditis Divalibus jussis, moxque eorum auditore animo saucius, *Probe se ejus rei gratia deliberaturum* respondit; ac statim nuntium remisit, dictoque citius arrepta lanceola, ventris sibi venulas incidit; quas vulgo, cruore copia effluente, timorem ac miserationem excitaturas, non vero mortem, aut periculi aliquid creaturas, noverat. Sublatus itaque statim rumore ac clamor totam late personat Ecclesiam: quin & ante Drungarium, Aulam occupat; *impiam illius opera, Patriarcham necasse.* Misso itaque Barda Patricio, qui diligenter rem inquireret, sensim ex industria deprehensum facta vulnera; nec fabula ullo colore tegi potuit. Ipsi famuli in eum rei tetes: prolata in medium sectionis organa; lanceolæ scilicet in eum usum, san-

Ejectus Joannes Patriarcha a Theodora.

Edit. Paris. pag. 429.

Hæc nobis 1. Dominica.

α'. ΚΟΣΜΟΥ ἔτος ,ϛτλϛ'. ϟ θείας παρουσίας ἔτη ψλϛ'. Ρωμαίων Βασιλεὺς 42 Μιχαὴλ ὁ Θεοδώρα ἔτη ιδ'. μόνος ἔτη ιβ'. τῷ συῶ Βασιλείῳ ἔτος α'. μῆνας δ'. ὁμοῦ ἔτη κζ'. μῆνας δ'. Η Θεοδώρα εὐσεβὴς ὖσα ϗ πιστὴ ϗ ὀρθόδοξος, ἔτι ϟ ἀνδρὸς αὐτῆς ζῶντος, λάθρα τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐτίμα ϗ ἐσέβετο. ἅ τις γνώμη μὲν αὐτῆς, ὑποθήκη δ' ϗ παραινέσει Θεοκτίστου Καρικλείου ϗ Λογοθέτου, ἐξελαύνει ϟ ἐκκλησίας ϟ ἅγιον Πατριάρχην Ιωαννῆ, καίπερ συήθειαν αὐτῆς ὄντα, πεμφείσασα τῶν ὀ τῷ Στενῷ εἰς τὸ καλούμενον Κλείδιον, ἔν τινι μοναστηρίῳ. κἀκεῖ αὐτὸν τὰς ϟ Χριστοῦ ϟ Θεοῦ ἡμῶν εἰκόνας ϗ ϟ Θεομήτορος 43 ϗ ϟ Αρχιστρατήγων κατορύξαντα, τὰς ὀφθαλμὰς αὐτῶ ἐξορύξαι ἐβουλήθη. κωλυθεῖσα δέ, πέμπει ϗ μαστίζει αὐτὸν βακτηρίοις λώροις, εἰσάγει δ' ϟ ἐν ἁγίοις Μεθόδιον. τὸν δὲ ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορισθέντας μοναχοὺς ϗ ἐπισκόπους ἑνώσασα, ϟ ὀρθόδοξον ἐβεβαίωσε πίστιν, ϗ ϟ ἐκκλησίαν εἰρήνευσε τῇ πρώτῃ Κυριακῇ ϟ νηστειῶν. ἐξελαύνει τοίνυν Θεοδώρα ϟ κληρικὸν Ιαννῆ ϟ Πατριάρχην ϟόπῳ τοιῷδε. δηλαδὴ τῷ αὐτῆ διὰ Κωνσταντίνου Δρουγγαρείου ϟ βίγλης, ὡς πολλοὶ πολλαχόθεν συνειληλυθότες εὐλαβεῖς τε ἄνδρες ϗ μοναχοὶ, δέεσθαι ἐποιήσαντο πρὸς ϟ βασιλείαν μου, ϟ τὰς πανσέπτους κελεῦσαι ἀνατεθεῖναι εἰκόνας. εἰ μὲν οὖν ὁμόλογος εἶ τούτοις ϗ σύμφωνος, ϗ δὴ τὸν παλαιὸν κόσμον ἀ τῷ Θεῷ ἐκκλησία ἀπολαμβάνοι. εἰ δ' ἀμφίβολος, ϵ τινὶ γνώμῃ οὐκ ἔχων εὐθείαν, τῷ μὲν θρόνῳ ἔξω γενόμενος ϗ τῆς πόλεως, κατὰ δὲ προάστειόν σου διάβηθι, μέχρις ἂν ὁ σύλλογος τῶν ἁγίων Πατέρων γένηται μετὰ σοῦ. οἱ δὲ γὰρ ἕτοιμοι διαδικάζεσθαί τε ϗ διαλέγεσθαι, ϗ πείθειν σε περὶ τούτων καλῶς λέγονται. ὁ δὲ Πατριάρχης, ἢ μᾶλλον Φατριάρχης, κατὰ τὸν ἐν τῷ Πατριαρχείῳ Θετταλὸν τρίκλινον τοιοῦτον ἀνέκειτο ἐπὶ σκίμποδος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος· ὃς ἅμα τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς τῷ ψυχῷ, βαλλέσθαι ἔφη περὶ τούτου καλῶς· ϗ τὸν ἀποκομιστὴν δοῦς ἀπίεναι· ϗ θᾶττον ϟ λόγῳ ἐγχειρίδιόν τι λαβὼν, τὰς ϗ χεῖρα φλέβας ἀπέτεμεν, ἃς ᾔδει δηλαδὴ μὲν ϗ εἴσω ἐκ τοῦ αἵματος δαψιλῶς ἐκχυσίαν ἀποτελεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἤ τινα κίνδυνον, οὐδαμῶς. Θρᾷ οὖν ϗ βοᾷ τοῦτο τοῖς περὶ τὴν ἐκκλησίαν· ἡ μὲν δὴ αὐλὴ ϗ τὰς βασιλικὰς αὐλὰς προφθάνουσα τὸ Δρουγγαρεῖον, ὡς ἡ διάνοια διὰ τὸ Δρουγγαρείου τὸν Πατριάρχου καταφρᾶξαι. τῶν δὲ λεγομένων ἴσασιν ἀκριβῶς ὁ Πατρίκιος Βάρδας ἀποσταλείς, αὐτοῖς τε τοῖς πληγαῖς ἐκ προνοίας γεγενημέναις ἁρμὰ πως, κατιδόμενος· ϗ τὸ δρᾶμα τὸν ἔλεγχον οὐ διαφυγὸν· αὐτῇ τῇ θεραπόντων κατηγορίᾳ αὐτῇ, ϗ τοῖς τῆς

42. 43.

τομὴς ὀργανα· φλιβοτόμα ἢ λῶ, εἰς μέσον καθυπο-
βαλλόμενα. ἐκ τοιγαροῦν τοιούτου λόγου ἀξιωθεὶς, ὡς ἐ-
πὶ τοιαύτῃ ἀποφάσει αἰτίᾳ ὑποκλεμμένος, τὴν ἐκκλησίαν
ἀποκλαύεται ὁ ἀλιτήριος, καὶ κατά τινα μονὴν ἐν τῇ Κλει-
δίῳ πελαγίζεται. ἐν ᾗ Ἁγίων εἰκόνας ξύσας, ὅπερ ἦν
Βασίλισσα μάστιξι ἑξακοσίαις παιδεύει, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ φρόν-
τισμα αὐτῆς, ὃ λέγεται Ψιχά, ἀποστέλλεται.

β'. Οὗτος οὖν ὁ προρρηθεὶς Ἰωάννης Πατριάρχης ὁ δι'
εἰκόνων ἀτίμητος Ἰαννὴς παρὰ τῶν δυσεβῶν ὀνομασθεὶς, ἐκ
Γαγλύων τις καὶ ξένος· αὐτόχθων δὲ καὶ ἐκ βασιλίδος τῶν πό-
λεων βλάστημα, καὶ ἐκ λίαν εὐγενοῦς καταγόμενος σειρᾶς,
καὶ ἄκρα, Τῶν * Μωραχαρδαϊτῶν λεγομένης, καὶ ἐκ τῶν ἁγίων
μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου, ἐν οἷς Ορμίσδα μονῆς
ἡγούμενος ἄνωθεν ὤν, ἐκ τῶν Βασιλείων κληρικοῖς καταριθ-
μούμενος, ἐγκριτόπους παρὰ Μιχαὴλ ἠγαπᾶτο τοῦ Τραυ-
λοῦ, εἴ τι τοῦ μόνου τούτου, κοινωνὸς εἶναι τῆς τότε αἱρέσεως,
εἴ τι καὶ τῇ ἐγκρίσει ἐπὶ λογισμοῖς δόξαν τινὰ ἐσχικώς
πλὴν ἠγαπᾶτο, καὶ τῶν Θεοφίλου διδάσκαλος ἐγκαθίστα-
ται. καὶ ὅπως ἐπεὶ τὰς τῆς Βασιλείας ἔσχε λύσεις, Σύγκελλον
μὲν πρότερον τῶν τιμῶν· εἶθ' ὕστερον καὶ Πατριάρχην κα-
θίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινὰς διὰ λε-
κανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα, ἣν ἡ γοητεία
τοιαύτη. ἔθνος ποτὲ τειτὶν ὑφ' ἡμῶν τραπησόμενον,
καὶ ἀτίσαι τι καὶ σκληρῶς τῶν Ῥωμαίων χώραν καθέξει καὶ
ἐληΐζοιτο. ὡς εἰκὸς οὖν ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου
καὶ τοῦ ὑπηκόου παντὸς, ἀποκλάσασθαί πως τὴν ἀθυμίαν
ἅπας συμβουλεύει, θάρσος τε πληρωθῆναι καὶ χαρᾶς, C
εἴ γε μόνον τῇ τότε ἀκολουθεῖν βουλῇ. ἃ δὴ καὶ τοιαῦτα.
ἐν τοῖς εἰς τὸν Εὔριπον τοῦ ἱπποδρομίου χαλκοῖς ἀνδριᾶ-
σιν, ἐλέγετο τρεῖς εἶναι ἀνδριὰς τρισὶ διαμορφώμασι κε-
φαλαῖς, ἃς κατά τινα στοιχείωσιν πρὸς τοὺς τῶν ἐθνῶν ἡ-
γεμόνας ἀνῆγε. σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς
ἕξεις προσήκοντα γίνεσθαι· καὶ ἀνδράσιν ἐγχειρισθῆναι
ἰσχυροπαθέσι τρισί. πόρρω δὲ τοῦ νυκτὸς ἐπὶ τὸν ἀνδριάντα
ἦσαν ἀμφότεροι· ὁ μὲν Ἰαννὴς διὰ λαϊκοῦ ἐσθήματος ἐκυ-
τὸν περιεσκέπων· οἱ δὲ ἄνδρες μετέωρους τὰς σφύρας ἔ-
χοντες, καὶ αὐτὸς τὰς στοιχειωτικὰς λόγους ἐπειπών, παί-
ειν ἕκαστον ὡς ἔχει δυνάμεως προσῆκε πανικῶς τε καὶ ἰ-
σχυρῶς. καὶ οἱ μὲν δύο, τὰς δύο τοῦ ἀνδριάντος κεφαλὰς ἀ-
πέκοψαν· ὁ δὲ ἕτερος, μικρὸν μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν D
ἐξ ὅλου τοῦ σκληρώματος ἐκαπέτεμεν. τούτοις οὖν καὶ τὰ κατ'
τοὺς ἡγεμόνας ἐξεκαλύθη. ἔφασκε γὰρ κρατεῖν αὐτοῖς ἐ-
πικαιρίαν καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ τῶν ἑνὸς οἱ δύο τῶν
ἡγεμόνων πίπτουσι καὶ τοῦ τοῦ κεφαλῶν ἐκτομὴ, τοῦ τρί-
του μόνου ἀκατασθέντος, οὐχ ὑγιῶς δέ. ὅπως εἰς τὸ μηδὲν
εἶναι τὸ ἔθνος χωρῆσαι, πρὸς τὰ οἰκεῖα αὖθις μὴ φυ-
γῆς ἀφορμῇ ἐς συμφοράς.

γ'. Τῆς δὲ Θεοφίλου, ὡς εἴρηται, Θεοδώ-
ρας, τὴν ἐκκλησίαν τὸν ἑαυτῆς κόσμον δούσης· ἀ-
πὸ μὲν Λέοντος τοῦ Ἀμαλικίτου ἕως τῆς Ορθοδοξίας
ἐπὶ τεσσαράκοντα χρόνους κατέσχον οἱ Εἰκονοκαῦσται
τὰς ἐκκλησίας· 45 αἴτησιν ποιοῦνται πρὸς τοὺς πα- 45.
ρόντας ἁγίους Πατέρας, λέγοντα. Οἶδα ὅτι δέδω- E
κεν ὑμῖν ὁ Θεὸς ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁ-
μαρτίας, καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἐπιτρέπουν οὖν
ὁ Βασιλεὺς Θεόφιλος, ὡς οἴδατε πάντες, δικαιο-
κρίτης μὲν εἰ καί τις ἄλλος ἦν, καὶ πάντα κα-
λῶς διοικῶν, ὡς μαρτυροῦσι· κἀκεῖ δὲ μόνῳ τούτῳ τῷ
αἱρέσει, ἣν ἠγάπησε καὶ τελευτῶν ἀπεφήνατο, καὶ
μὴ δακρύων κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου,

Synecn. Logoth. Annales.

guinemque aperta vena minuendam, compositæ. Jam ergo quasi nullius frugis (quippe in tali manifesto deprehensus tacinore) miser Ecclesia pellitur, & in Monasterium quoddam Clidium nomine relegatur: ubi cum Imagines abraderet, ducentis Augustæ flagris vapulat, & ad sua suburbana mittitur, quæ vocant Psica.

II. Hic igitur, quem dicebam, Joannes Patriarcha, pro sua impietate Jannes appellatus, uno piorum fideliumque suffragio, non advena quispiam ac extraneus fuit, sed indigena Urbisque Augustæ civis, ex ingenua ac prænobili Morocardianorum (ut vocant) ortus prosapia; Monasteriique sanctorumque Sergii & Bacchi, quod est ad Hormisdæ ædes olim Præfectus, interque Palatinos Clericos cooptatus, a Michaele Balbo tenere amabatur, sive uno hoc, quod fovendæ hæresis illi socius erat, sive etiam pro ea eruditionis laude, qua aliqua pollere videbatur. Quovis certe titulo amabatur, ac Theophili præceptor præficitur. Theophilus mox Imperii habenas adeptus, Sincelli prius honore donat, tumque etiam Patriarcham Constantinopolitanum constituit; cum is illi divinatione ex pelvi ac præstigiis, quædam futurorum vaticinia ederet. Præstigiæ in eo positæ. Gens quædam infidelis truciorque, tribus Ducibus quandoque Romanam ditionem incursabat atque vastabat. Ea res, ut par est, animi anxium tristemque Theophilum, omnesque subditos habebat. Mœstitiam Joannes ponere jubet, pectusque securum ac gaudii plenum gerere, si modo ejus velit consiliis morem gerere. Id vero illi consultum. *Inter æneas Circi statuas ad Euripum unam quamdam tricipitem stare. Ejus tria illa capita magice consecrata, ad gentis illius referri Duces.* Jubet ergo tres maximos fabricatos malleos, tribus viris robustissimis in manus tradi. Profunda itaque nocte utriusque ventum ad statuæ locum: Joannes laici habitu sese occultabat: viri autem stabant sublatis malleis; cum ille magicis secum invocationibus peractis, unumquemque fortiter omnique robore atque viribus ictum dare clamosus incœptor præcipit. Ac unus quidem & alter duo capita decusserunt: tertius vero inflexit quidem ille paululum, non tamen etiam totum a trunco amputavit. Sic igitur fere Ducum res habuere. Gravis inter illos orta discordia, in bellum civile prorupit. Ex illo unus alterque ceciderunt; tertius unus ipse superstes fuit, etsi non sano prorsus robore. In eum modum ad nihilum redacta gens illa, ad sua rursus se fuga, ingentique clade attrita, recipit.

III. Postquam igitur religiosissima, quam dicebam, Theodora, suum Ecclesiæ ornatum reddiderat: (A Leone enim Amalecita ad Restitutionis Imaginum solemnia, annos circiter triginta Imaginum incensores igniariique sacrilegi, Ecclesiarum potiti erant) petitionem ad Patres qui collecti erant, in hæc verba offert. *Non latet, datam vobis a Deo potestatem dimittendi peccata super terram, quemadmodum sacris Christi Evangelii tabulis præscriptum est. Quandoquidem igitur Theophilus (ut scitis omnes) justitiæ, & quis alius, tenax fuit, ac cuncta probe administrabat, ut & ipsi testamini; unaque hac duntaxat hæresi laborabat, quam & in extremis agens abnegavit; subque*

Edit. Paris. pag. 430. Joannis Synced. Patriarchæ.

Superstitiosa ac magica statuæ demolitio.

pag. 431. Theophili expetitum, consensumque Patribus venia diplomatis.

* Μωροχαϊδαίων alter MS. C.

exitus horam oppletus lacrymis, me offerente, sacras Imagin: osculo veneratus, in eum modum efflavit animam: vos quoque hanc mihi scripto facite gratiam, ut & hoc unum illi peccatum dimittatur: nam de reliquis, secura sum. Ad quam Patres, cum primum quidem conticuissent, tamque ejus provocati lacrymis, in lacrymas ipsi perinde prorupissent; ac cum præterea hoc molirentur ac satagerent, ut sanctarum Imaginum cultum statuerent; uno calculo ac sententia, ejus rei securitatis fidem scriptam Augustæ tradiderunt. Quo pignore rata Ecclesiam possessione adeuntes, summique Sacerdotii dignitate sanctissimo Methodio reddita, Dominica prima sanctorum Jejuniorum una cum Augusta, totam noctem sacris canticis in Blachernarum Dei Genitricis Æde a vespera peragentes, solemni mane supplicatione ad magnum Dei Verbi Templum adeunt, ac suum rursus Ecclesia recipit ornatum; divinis sancte pureque concelebratis Mysteriis, cunctisque in universo orbe Hæreticis, cum eorum, quem dixi, Antistite (id est, Joanne) depositioni subjectis.

Eruit Imaginis oculos, eruti & Jannis.

IV. Hic igitur cum sodalitio, sic, ut dictum est, gradu motus, inque ordinem redactus, haud tamen adduci poterat, ut execrabilem vitam suam quieto transigeret: sed adhuc ferociebat adversus sanctas Imagines. Rursus enim in quodam exul Monasterio, cum divina quædam Imago in tecto consistens, intentis in eum oculis quasi despiceret; non ferens ille desuper intuentem, deponi per quemdam famulorum jubet, ejusque oculos effodi, unum hoc satisfactionis addens, *Non posse se illius formam cernere.* Audivit Augusta, ipsiusque Jannis cæcat lumina. At ne sic quidem quietis amorem in animum induxit; sed hoc studebat cum sodalibus, ut S. Methodii famæ labis aliquid quovis modo aspergeret. Seducta itaque muliercula quadam, stupri expostulant. Beatissimus autem Patriarcha, qui petra scandali videri nollet, nudatis a se verendis partibus, iis emarcidis, secus ac se res solito habeat, exsuccisque inventus est. Causam rogatus, ait, *Cum Romæ versarer, ac carnis titillationibus sensuque libidinis pulsarer, supplex precibus ad Apostolum Petrum accessi. Adstitit ille noctu, easque partes tangens, ait,* Deinceps securus esto a libidine. *Ego autem gravi concitus dolore somnum excussi; exque illo tempore a libidinis æstu illo immunis fui.* Quin & mulier tuto servata, tentaque, fabulam omnem enarravit; aurique vim datam adhuc colligatam; ipsorum denique sigillis munita signacula ostendit. Exposcebant Judices justas ex eis pœnas; verum sancti Methodii deprecatione exorata Clementia, immunes dimisit.

Depulsa Methodio illata calumnia: Edit. Paris. pag. 432. Celesti miraculo firmata.

V. Cum igitur per ejus diei festam jucunditatem (Dominicæ scilicet Ὀρθοδοξίας, quam vocant, id est, Restitutionis Imaginum) ad Cariani Regias ædes, quas Theophilus filiabus, in quibus habitarent, extruxerat, ac Mauricius Imperator primum condiderat, universum Ecclesiæ cœtum Theodora Augusta dapibus acciperet; nec a convivio ullus Sacerdotum, ullus Confessorum abesset: quibuscum affuit & Theophanes Nicææ Episcopus. Ubi itaque convivii ardor deferbuerat, jamque tragemata ac placenta (quæ scilicet secundarum mensarum

A ἐμοῦ τούτῳ ταύτας δούσης τὰς ἁγίας εἰκόνας κατεφίλησε, καὶ οὕτως ἐξέπνευσε. δότε μοι καὶ αὐτοὶ χάριν ἐγγράφως, ἀφεθῆναι αὐτῷ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν, οὐ φροντίζω. Πρὸς ἣν οἱ Πατέρες, τὰ μὲν πρῶτα σιγήσαντες, εἶτα καὶ δακρύσαντες τοῖς αὐτῆς ἐπικαμπτόμενοι δάκρυσι· πρὸς δὲ, καὶ τὴν τῶν ἁγίων Εἰκόνων ζητοῦντες τιμὴν, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ δι' ἐγγράφου ἀσφαλείας τὴν πίστιν ταύτῃ τῇ Δεσποίνῃ ἐδεδώκασιν· ἐφ' οἷς τὴν ἐκκλησίαν βεβαίως καταλαβόντες, καὶ Μεθοδίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποδεδωκότες τιμὴν, τῇ πρώτῃ τῶν ἁγίων νηστειῶν κυριακῇ σὺν τῇ Βασιλίσσῃ, πάννυχον ὑμνῳδίαν ἐν τῷ τῶν Βλαχερνῶν τῆς Θεοτόκου ναῷ ἀφ' ἑσπέρας τετελεκότες, τῇ ἕω- B θεν μετὰ λιτῆς τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου τεμένει καταλαμβάνουσι, καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς αὖθις ἡ ἐκκλησία λαμβάνει, τῆς θείας μυσταγωγίας τελεσθείσης ἁγνῶς· πάντων τῶν αἱρεσιωτῶν, ἐν πάσῃ τῇ ὑφ' ἡλίῳ καθαιρέσει ὑποβληθέντων μετὰ καὶ τοῦ Ἀρχιερέως αὐτῶν· ὃς ἦν ὁ προειρημένος Ἰωάννης.

δ'. Οὗτος οὖν μετὰ τῶν αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συμμορίας τῇ καθαιρέσει ὑποβληθεὶς, οὐχ εἵλετο ἡσυχῇ ἄγειν τὸν ἑαυτοῦ κατάπτυστον βίον· ἀλλ' ἔτι κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐπανίστατο. καὶ γὰρ ὑπερόριος πάλιν ἔν τινι μονῇ γεγονὼς, εἰκόνος θείας κατὰ τὸν ὄροφον ἱσταμένης, καὶ ἀτενῶς ἀτενιζούσης αὐτῷ, μὴ φέρων οὗτος ὁρᾶν τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικατιοῦσαν θέαν, καθαιρεθῆναι ταύ- C την διά τινος οἰκέτου προστάττει, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατορύττεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγων, Ὡς τῆς αὐτῆς οὐ δύναμαι μορφὴν ἐνορᾶν. ἤκουσε γοῦν ταῦτα ἡ Δέσποινα, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Ἰαννῆ ἐκτυφλοῖ. Ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἦν ἀγαπητὸν αὐτῷ τὸ ἡσυχίας ἐρᾶν. μῶμον δέ τινα ἐπειρᾶτο μετὰ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ τῷ ἐν ἁγίοις Μεθοδίῳ προσάπτειν· καὶ [46] γυναῖκά τινα φρεναπατήσαντες, κρυψιγαμίας ἔγκλημα τούτῳ ἐπεισφέρουσιν. 46. ὁ δὲ μακαριώτατος Πατριάρχης, μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου λογίζεσθαι, τὰ κρύφια αἴσχη ἀπογυμνοῖ, καὶ εὑρέθη παρὰ τὸ εἰκὸς μεμαρασμένα· καὶ τὸ αἴτιον ἐρωτηθεὶς, εἶπεν, Ὅτι διάγοντός μου ἐν Ῥώμῃ, ἐπεὶ τοῖς γαργαλισμοῖς D ἐκινούμην, τῷ Ἀποστόλῳ Πέτρῳ προσῆλθον δεόμενος· ὃς τῇ νυκτὶ ἐπιστὰς, τῇ δεξιᾷ τὰ αἰδοῖα κατεπίασεν, ἐπιφθεγξάμενος, Μὴ τοῦ λοιποῦ πτοεῖσθαι φιληδονίᾳ. ἐγὼ δὲ σφοδρῶς ἀλγήσας, διυπνίσθην, καὶ ἐκ τότε ἀβλαβὴς διέμεινα. ἀλλὰ μὴν τὸ γύναιον ἀσφαλῶς κρατηθὲν, πάντα ἀφηγήσατο, καὶ τὸ δοθὲν αὐτῷ χρυσίον, τοῖς ἀποδεσμοῖς ἔτι περιειλημμένον, καὶ τῇ αὐτῶν βούλλῃ σεσημασμένον, ὑπέδειξεν. καὶ αὐτοὺς μὲν τιμωρεῖν ἐβούλοντο, τῇ δὲ τοῦ ἁγίου Μεθοδίου παρακλήσει τούτους εἴασαν.

έ. Ὡς οὖν κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἤγουν τὴν τῆς Ὀρθοδοξίας λεγομένην κυριακὴν, ἐν τοῖς τοῦ E Καριανοῦ παλατίοις, ἅπερ ἔκτισε τῶν ἑαυτοῦ θυγατέρων ὁ Θεόφιλος ἀνῳκοδόμησεν, ὑπὸ Μαυρικίου τοῦ Βασιλέως ὡς τὸ πρῶτον κατασκευασθέντα, ἡ Βασιλὶς Θεοδώρα ἅπαν τὸ τῆς ἐκκλησίας πλήρωμα εἱστία· καὶ οὐκ ἦν ὅς τις μὴ παρῆν ἐκεῖ τῶν Ἱερέων καὶ Ὁμολογητῶν· μεθ' ὧν καὶ ὁ Νικαίας Θεοφάνης ἦν. ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς εὐωχίας παρήκμασε, καὶ τὰ τραγήματα μετὰ τῶν πλακούντων παρέκειτο, συνε-

χῶς ἀτενιζούσης ἡ Βασιλίδος, καὶ τὰ ἐν τῇ μιτώπῳ γράμματα τῆ ὄσίᾳ Θεοφάνους καθορώσης καὶ στοχαζούσης, συνίβη καὶ πάνυ ὡς ἐξ ὁμολόγου ἀντοφθαλμῆσαι, καὶ παύτως ἐσιδεῖν ἀτενίζουσαν αὐτῇ. φάσκοντος γοῦν, Τίς ἄρα ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἐμέ σου ἀτενοῦς ὁράσεως; ἡ δ' ἔφη, Τῶν ἐκ τῆς γραμμάτων θαυμάζειν καρτερίαν σου, καὶ ἅ τε ταῦτα δράσαντος ἀπόνοιαν. καὶ ὁ μακάριος Θεοφάνης μηδὲν εὐλαβηθείς, ἅ τε ὡμοσφαλισμένων ἐμνησθείς, Ὑπὲρ ταύτης τῆς γραφῆς, ἔφησε τῷ μάλα τραπῶς, ἐν τῇ τοῦ ἀδικάσῃ δικαστηρίῳ σφοδρότερον ἐμβλεπόμενα τῇ ἀνδρεί σου. τοῦτο ἀκούσασα ἡ Βασίλισσα, καὶ πειθήνιος γενομένη ἔτι σωφρόνως, ἔφη πρὸς τὸν ἄνδρα. Αὐτὰ αἱ δι' ἐγγράφων ὑποσχέσεις ὑμῶν καὶ ὁμολογίαι; ὡς μὴ μόνον ἀ συγκεχωρήκασι, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀγῶνας ἄγειν αὐτόν; Οὔ, φησὶν ὁ Πατριάρχης αὐθωρὸν ἁπάσας καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Ἱερέων, Βασίλισσα, ἄ. ἀλλ' ἔξει βεβαίως τὰ ἡμέτερα, καὶ ὁλιγωρίας τοῦτο λογιζόμενος εἰς αὐτόν. Οὕτω μὲν οὖν ἐστηρίχθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἔθη ἀνύμαστα διέμεινε.

ς'. Αἱρέσεώς δέ τις καὶ ἑτέρα αἵρεσις ἦν τότε, Τῶν Ζηλίκων λεγομένη, σὺν τῷ ἑαυτῆς ἀρχηγῷ, Ζήλικι μὲν ὀνομαζομένῳ, φέροντι δὲ τιμὴν τῷ σπεκρῆτις ἐν πρώτοις τετιμῆ. ἐθεραπεύθη δέ, καὶ πρὸς θεοσέβειαν μετεμοίχθη ἐν πρόοδῳ βασιλικῇ, 47 τῆς τε μύρα μόνου μὴ καινῶν ἐμφορεῖσθαι τε καὶ ἐσθήμασι καταξιωθέντας χείσεως ἅ ἀντιποιουμένων αὐτῆς, καὶ πλουσιωθέντας λαμπρῶς.

48 ζ. Τῷ β'. αὐτῆς ἔτει, 49 ἀπέστειλε Θεοδώρα Θεόκτιστον ἅ Λογοθέτην καὶ τῆς Κρήτης, ἐς κακῶς τοῖς ὑπὸ χεῖρα χρησαμένως, αὐτὸς μὲν ἅ φυγαδείαν ἐπράσατο· ὁ δὲ στρατὸς, μαχαίρας ἔργον τοῖς ἐν Κρήτῃ γέγονε.

η'. Τῷ γ'. αὐτῆς ἔτει, Ἀμὴρ κατὰ Ῥωμαίων στρατεύσαντος, αὐτὸν πάλιν Θεοδώρα ἀπέστειλε μετὰ πολλῆς δυνάμεως· καὶ πολέμου ἐν τῇ Μαυροπόρῳ γενομένου, πάλιν ἡττᾶται, καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων, πλείους οἱ κρατηθέντες ἦσαν. Θεόκτιστος δὲ πρὸς τιμὴν βασίλισσαν ἐλθὼν, πάλιν τῆς αὐτῆς οἰκειότητος εἶχετο· καὶ τῇ τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας ἀδελφῇ Βάρδᾳ εἰς τινας λόγους ἐλθὼν, 49 τιμὴν ἥττας τούτῳ προσῆπτε καὶ ἀπετίθετο, ὡς τῇ παραινέσει τούτου καὶ τῇ συμβουλῇ, τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐτρώθη στρατόπεδον.

θ'. Τῷ ζ'. ἔτει, τοῦ Βασιλίου Μιχαὴλ ἀνδρωθέντος, καὶ τοῖς κοινοῖς καὶ ἀκαθαρσίαις χολάζοντος, ἐπεὶ ἔγνω Θεοδώρα συμφιλιωθῆναι αὐτὸν Εὐδοκίᾳ τῇ τοῦ Ἰγγήρου, μετεωμένῃ δὲ ἀναιδείᾳ τῇ Αὐγούστῃ καὶ τῇ Λογοθέτῃ, ζώγνυσιν αὐτῇ Εὐδοκίαν τῷ τοῦ Διακαπολίτου, καὶ στεφανοῦνται ἐν τῇ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου τῇ ἐν τῷ Δάφνῃ.

ι'. Τῷ ι'. αὐτοῦ ἔτει, ὁ τῆ Βυκελλαρίων Στρατηγὸς ἤγαγε τῇ Βασιλεῖ ἵππον θαυμαστὸν καὶ γενναῖον, ἐκπληκτικὸν δὲ πάνυ, ὡς μὴ δυνάσθαι τινὰ ἰδεῖν χάρ ἀπὸ τοῦ ὀδόντων ἅ χρόνος αὐτοῦ. ἀχθομένου οὖν ἐπὶ τούτῳ τῷ Βασιλίσσῃ, παρὼν Θεοφιλίτζης ἐκεῖνος, 50 ὁ τῆ Νεμέρων τότε καὶ ἅ τοίχους Κόμης ὤν, εἶπε τῇ Βασιλεῖ, Ἔχω παῖδα ἐμπειρότατον καὶ ἀνδρεῖον εἰς τοὺς ἵππους, οἷον ἀγαπᾷ ἡ Βασιλεία σου, ποιῶμα Βασιλέως. τοῦ δὲ Βασιλίσσης ἐπαίσαντος, παρῆλθε ἔχθη. καὶ τῇ μὲν μιᾷ χειρὶ ἅ χαλινὸν τοῦ ἵππου κρατήσας, τῇ δὲ ἑτέ-

sunt) apposita erant; Augusta intentis jugiter oculis, Inscriptum Theophanis vultum obiegente ac ingemiscente, contigit ut & ipse velut ex condicto vicissim aspiceret, ejusque in se obversos Dominæ oculos fixosque adverteret. Quærit itaque, *Quid causæ sit, cur sic intenta in illum aspiceret?* Respondit, *Illius se tolerantiam admirari ex inscriptis ori litteris, ejusque qui horum auctor extitisset, sævitiam.* Tum beatus Theophanes nulla reverentia ductus, nec quæ jam sancte promissa erant, animo reputans, *Ejus* (inquit clara admodum voce) *scripturæ nomine, adversus virum suum in incorrupto Dei judicio acrius disceptabo atque contendam.* His Augusta auditis, mœstoque animo facta, ac lacrymis offusa, *Hæ* (inquit ad Sanctum) *vestræ scripto firmatæ promissiones ac munera, ut non solum vire non indulgeatis, sed & actionem ipsi intendatis, atque in judicium trahatis? Non* (inquit surgens confestim Patriarcha ac reliqui Sacerdotes) *Non plane, sed firma erunt nostra promissa; illa hujus spretione nihili habita.* Sic quidem illa sedata sunt, manseruntque Ecclesiæ scita inconcussa. *Edit. Paris. pag. 433.*

Theophanis durior disciplina, non secus Patribus probata.

VI. Fuit & alia quædam hæresis, quam Zelicum vocant, cum suo auctore, qui ipse Zelix nuncupatus, A secretis cum primis dignitate fulgebat. Emendatus vero est, & ad sanam doctrinam traductus in Regio processu; his qui illi adhæserant, sociisque, unguenti dumtaxat unctione cum novis luminibus atque vestibus delibutis, eorumque splendide apparatu perfectis. Zelicum hæresis.

VII. Anno Theodoræ Imperii altero, missus Theoctistus Logotheta adversus Cretam; maleque subditis usus, tum ipse fugam iniit, tum exercitus, Cretensium ferro necatus est. Cretensis Theoctisti expeditio.

VIII. Illius Imperii anno tertio, susceptæ Ameræ adversus Romanam expeditione, Theodora eumdem rursus Theoctistum cum ingentibus copiis in illum misit: commissoque prælio in Mauropotamo, iterum superatus est; multisque cæsis, plures fuere captivi. Theoctistus ad Augustam reversus, eadem rursus illius potitur necessitudine: Habitoque cum Barda Augustæ fratre colloquio, cladem ei adscribit, velut ejus hortatu ac consilio cæsus sit ac profligatus Romanus exercitus. Ejusdem Agarenica. Bardæ offensa.

IX. Anno Imperii septimo, Michaele in virum augescente, otiumque omne & operam venatui ac impudicitiis dante; comperto Theodora jungi eum amicitia Eudociæ Ingeris filiæ, cujus protervi mores illi pariter ac Theoctisto exosi essent, Eudociam Decapolitæ filiam illi conjugem jungunt; inque S. Stephani Templo, quod est in Daphne, nuptiales ambo corollas accipiunt. Michaelis nuptiæ.

X. Ejus Imperii anno decimo, Bucellariorum Dux, admirandum equum ac strenuum, ferocem tamen ac intractabilem, Imperatori adduxit. Nec qui vel ætatem explorare posset dentium indicio ullus erat, ob ejus indomitam indolem. Anxius animi ea re Imperator: ac cum audisset, qui tum Numerorum ac muri Comes esset, Theophilitzes, ad eum inquit; *Habere se adolescentem equorum expertissimum ac virum fortem, Basilium nomine, ejusmodi scilicet cujus se compotem fore Imperator exposceret.* Mox itaque jubente Imperatore adductus Basilius est; ac dextera Basilius Mimes efficit. Theophilitzes.

Edit. Paris. pag. 434.

quidem, equi frænum tenens, alteraque illius apprehensa aure, ad ovis mox mansuetudinem adegit. Placuit Michaeli, traditque Andreæ Hetæriarchæ, Sodalibus adlegendum, & ut equis Regiis curam navaret.

Basilii Natales & fortuna.

XI. Fuit Basilius genere Macedo, Adrianopolitanus patria: Adhæsitque Macedoniæ Prætori Tzantzæ, ejus addictus obsequio. Annos viginti quinque natus erat: nihilque ex illo elucratus, in Urbem se contulit. Ingressus vero Chrysem portam, quod sessus ex itinere, dieque Dominica erat, in sancti Diomedis (quod Eliæ Templum prius vocabatur) exedra ad januam jacebat. Erat enim hæc viris mulieribusque communis Ecclesia (velut quam parœciam dicimus) cui Mansionarius Nicolaus nomine præerat. Huic noctu quidam apparens, vocato illi insit, *Surge, domumque Imperatorem induc ilio.* Surgens ille, nemineque invento præter Basilium pauperis more jacentem, reversus iterum lecto recubuit. Simil ter vero etiam secundo se res ita habuit: tertia autem vice majore vi expressione illius gladio percusso latere, *Nonne vides*, inquit, *qui extram portum jacet? Is ipse Imperator est: ipsum domum induc ilio.* Propere itaque tremensque egressus, inventum cum pera atque baculo Basilium, intus collegit. Mane balneo poculisque accipiens, ac vestes mutans, cum eo lætabatur. Erat Nicolao frater Medicus, qui ipse, ei, quem dicebam, Theophilitzi merebat. Is cum Nicolaum forte convenisset, viso Basilio, miratusque staturæ præstantiam ac formæ venustatem ex fratre sciscitabatur, *Undenam Is esset?* Cui ille cuncta aperuit, uno dumtaxat excepto viso. Post paucos itaque dies, cum Theophilitzes, hominem strenuum equili suo præficiendum quæreret, adfuit Medicus, ac quæ noverat, retulit de Basilio. Cito igitur ille adductus est. Cujus statim aspectu, Theophilitzes ipsius amore affectus est. Quod vero robustus juvenis & corpulentus magnoque capite erat, Cephalæ nomen indidit; suoque equili addixit. Exinde, ut dictum est, Michaeli tradidit. Michael itaque Imperator, inducto ad matrem Basilio, *Adest*, inquit, *mater, ac vide quem hodie hominem nactus sim.* Egressa illa, conspecto homine, pedem retulit, aitque, *Hic est, fili, qui genus nostrum ac familiam delebit.* Nullam tamen is matri fidem habuit, aut quicquam morem gessit.

Theodoræ de Basilio vaticinium.

XII. Anno ejus undecimo, sancto Patriarcha Methodio defuncto, ejus loco ordinatur Ignatius, Michaelis Curopalatæ quondam Imperatoris filius. Bulgaris autem Thraciam ac Macedoniam infestantibus, expeditis Theodora cohortibus, eorum inhibuit impetum, ac repressit.

Ignatius Methodii successor patriarcha.

pag. 435.

XIII. Anno Imperii Michaelis tertiodecimo, Bardas Cæsar extra Urbem agens, cum Damiano Patricio ac Accubitore amicitia junctus est. Is, Imperatoris compos effectus, auctor illi est, ut Bardam in Urbem ac Palatium inducat. Sed & Theophane Protospathario, cognomento Phalgana, aliisque quibusdam sibi devinctis, ipso quoque Michaele consscio, Theoctistum in Palatio contrucidat. Theodora ut rescivit, rem molestissime tulit, magnis clamoribus adversus Imperatorem ac reliquos cædis auctores improperans. Sed & asperiori conterrita voce, lugubri habitu gestuque thala-

Theoctisti exitus.

Theodoræ ipsius offensa.

A ρα τῷ αὐτὸς δραξάμενος, εἰς ἡμερόπαιτα προβάτου μετέβαλε. τῷ ᾧ θεραπευθεὶς ὁ Βασιλεὺς, παραδίδωσι αὐτὸν τῇ Ἑταιρειάρχῃ Ἀνδρίᾳ, τῷ εἰς ἑταιρείαν εἶναι, καὶ τοῖς ἵπποις τῶ Βασιλέως ἐνδυναδεύειν.

ια'. Γέγονε δὲ οὗτος ὁ Βασίλειος ἐκ Μακεδονίας, ἐκ χωρίου ἀδριανουπόλεως. ἐπροστετολμήθη τῇ Στρατηγίδι Μακεδονίας τῇ Τζάντζῃ ἐνδυναδεύειν. ἐν ᾧ ἐπὶ τῷ μηδὲν παρ' αὐτῆ ὠφεληθεὶς, ἦλθε εἰς τὴν πόλιν. καὶ εἰσελθὼν ἔνδον τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐπεὶ κεκοπωμένος ἦν ἀπὸ τῆς ὁδοιπορίας, κυριακῆς ἡμέρας οὔσης, ἐπὶ πέρας ἀναπαυθεὶς ἐν τῷ πυξυλίῳ τῷ ἁγίῳ Διομήδους, ὃς τὸ πρίν, Ἡλιοῦ ναὸς ἐχρημάτιζεν. καθολικὴν δὲ ἐν ᾗ ἐκκλησίαν, ὑπὸ Προσμοναρίου τοποῦμενα Νικολάου· ᾧ ἐφ' ᾗ τῇ νυκτὶ τὶς φωνήσας, Ἐγερθεὶς, εἰσάγαγε τὸν Βασιλέα τοῦτον. ὁ δὲ ἐγερθεὶς, εὗρεν αὐτὸν, εἰ μὴ τὸν Βασιλέως κείμενον ὡς πένητα. καὶ ἐπιστραφεὶς, πάλιν ἀνεκλίθη εἰς τὸν αὐτὸν αὐτῷ. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐκ δευτέρου ἐγένετο. εἰς δὲ τὸ τέλος, μὴ ῥομφαίας ἔπληξε τὸν πλάγιον αὐτῷ, εἰπών, Οὐ βλέπεις ἔξωθεν τὸν πυλῶνος κείμενον; αὐτός ἐστιν ὁ Βασιλεύς· εἰσάγαγε αὐτόν. ἐξελθὼν οὖν μὴ ἀτενίσῃς σωτρόμος, ἀλλ' ὠρὰν τὸν * Βασίλειον μὴ πύρας καὶ ῥάβδον, εἰσήγαγε τοῦτον. καὶ τὴν ἐπαύριον λύσας, ἤλαζον αὐτόν· [52] καὶ * ἀδελφοποιητὸν ποιήσας, συνεδυφραίνετο αὐτῷ. ᾧ δὲ τῷ Νικολάῳ ἀδελφὸς ἰατρὸς δυλείων τῇ εἰρημένῃ Θεοφιλίτζῃ, ὃς καὶ τύχῃ ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Νικόλαον, ἰδὼν τὸν Βασίλειον. καὶ θαυμάσας τὸ, τὸ ἀνάστημα τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ τὸ εἶδος τοῦ προσώπου τοῦ ἀδελφοῦ, Πόθεν ἐστίν; ὁ δὲ, πάντα εἶπε πλὴν τοῦ ὀράσεως. μετ' ὀλίγας οὖν ἡμέρας τῷ Θεοφιλίτζῃ ζητοῦσιν ἄνθρωποι ἀνδρῶν εἰς τοὺς ἵππους αὐτοῦ, παρῆν ὁ ἰατρὸς, καὶ περὶ τοῦ Βασιλείου διηγήσατο. ἦλθεν οὖν ὁ Βασίλειος σωτρόμως· καὶ θεασάμενος αὐτὸν ὁ Θεοφιλίτζης, ἐχάρη. ἐπεὶ δὲ ἐπίσχυρος ἦν καὶ μεγαλοκέφαλος, καλεῖ αὐτὸν Κεφαλάν· καὶ δίδωσιν αὐτῷ δυλεύειν τοὺς ἵππους αὐτοῦ. ἐντεῦθεν, ὡς εἴρηται, δίδοται τῷ Βασιλεῖ Μιχαήλ. ὁ δὲ Βασιλεὺς Μιχαὴλ εἰσαγαγὼν τὸν Βασίλειον πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ, εἶπε, Δεῦρο, ἴδε μήτηρ, ἄνθρωπον ὃν ἐπιλαβόμενος κεῖμαι. ἡ δὲ ἐξελθοῦσα καὶ τοῦτον ἰδοῦσα, ἀπεστράφη, εἰποῦσα, Οὗτός ἐστι, παῖ, ὃν μέλλων τὸν γενεὰν ἡμῶν ἀφανίσαι· ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐδαμῶς ἐπείθη, ἀλλ' ἔπεισε τὴν μητέρα αὐτοῦ.

ιβ'. Τῷ ια'. ἔτει αὐτῷ, ἐκλείποντος τὸν ἁγίου Πατριάρχου Μεθοδίου, καὶ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰγνάτιος ὁ υἱὸς Κυροπαλάτου τοῦ βασιλεύσαντος. τῷ δὲ Βουλγάρων τῶν Θρᾴκην καὶ Μακεδονίαν λῃζομένων, ἡ Θεοδώρα τὰ ξαπίνα πέμψασα, πάσης τῆς ῥώμης ἔκρουσε.

ιγ'. Τῷ ιγ'. ἔτει αὐτῷ, Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἔξω τῆς πόλεως ὤν, συνεφιλιώθη Δαμιανῷ Πατρικίῳ καὶ Παρακοιμωμένῳ· ὃς τὸν Βασιλέα κρατήσας, ἔπειτα εἰσῆλθεν ἐν τῇ πόλει τὸν Βάρδαν καὶ εἰς τὰ παλάτιον ἤρχεσθαι. εἰκῆ σωμάτως δὲ καὶ τὸν Πρωτοσπαθάριον Θεοφάνην τὸν Φαλγάνην, καὶ ἄλλους τινάς, * ἀνεῖλεν ὁ Θεόκτιστος ἐν τῷ παλατίῳ, μὴ καὶ τῆς τῶ Βασιλέως συνειδήσεως. τοῦτο μαθοῦσα Θεοδώρα, ἠγανάκτησε καὶ τὸν Βασιλέα καὶ τὸν ἄλλων, εἰ τὸν φόνον κατεργάσαντο, καταβοωμένη αὐτῶν. ἀλλὰ καὶ φωνῇ βαρυᾷ καταπτοηθεῖσα, θρηνωδῶς θαλαμεύεται. τὸν Δροσοστάγων γὰρ τις ἐκ Μελισσηνῶν κατάγων τὸ γένος, αὐτοκράτορα ἐξέλεξε, Παλιανδρομένην οἰκεῖν, τὴν τοιαύτην ἡμέραν κρουσμάτων ἀνακαλῶν. Τῷ δὲ Μιχαὴλ παρὰ τρόπον μεθυσμένῳ τὴν

* al. αὐτὸν κτείνει.

μητέρα ἐξιλιώσασθαι, αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμενεν. ὃ- A mi secreta tenebat. Quidam enim ex Melissena familia Exprætor, Domum revertendum, quod ea dies percussorum erat, indixerat. Cumque Michael modis omnibus matris animum delinire studeret, nullam illa consolationem admittebat. Quamobrem mutatis Imperator, uti animo ac sententia, ita etiam persona gestuque & actu, tot eam quæsitis coloribus modisque molestiis afficere nitebatur, quot ante blandimentis colere atque mulcere simulabat. Ac quidem sorores Theclam, Anastasiam & Annam, ad Cariani ædes amandat. Pulcheriam vero, ut matri charissimam, ad Gastriorum Monasterium relegat. Tumque omnes brevi post cogens in Gastriorum Monasterio, Sanctimonialium ritu ac cultu vitam agere jubet. Quo tempore, omni Senatu Imperatorem consalutante, solus ipse rerum potitur. Porro Bardam Magistrum præficit & Scholarum Domesticum. Matrem res moleste habebat, ut quod in ordinem redacta erat: sed & ob injustam Theoctisti necem, implacabile inter illos odium erat. Itaque eam quoque Aula summotam, amandat ad Gastria. Ibi mœroris vi absorpto rationis judicio, sanoque sensu præ stupore dejecta, rem machinatur adversus Bardam non satis ex dignitate aut sui ratione, adlecto cum aliis pluribus, etiam qui Protostratoris munus obibat; Nempe necandum Bardam ex suburbano suo revertentem, quod Cosmedium vocant. Detecta ante opus conjuratione, in ipsa conjurata capita malum versum est. Deprehensi enim tentique, ad Circi Fundam capite plexi sunt. Basilius, defuncti loco Protostratoris dignitate auge-

Theodora relegata filiæ, & detonsæ.

Theodora Aula ejecta: Michael solus Imperator.

In Bardam frementem conjuratio.

Edit. Paris. pag. 436.

Conjurati plexi capite; Basilius Protostrator.

tur: similiter quoque Bardas a nepote Coropalates præficitur.

XIV. Imperii Michaelis anno secundo, cruentus cinis e cœlo copia decidit: multique sanguinis instar rubri coloris lapides inventi. Porro Michael, dum ad omne scelus ac luxuriam laxat habenas, pecunias in palatio repositas male dilapidat, cum mille nonaginta auri centenaria excederent, esseturque argenti immensa vis, quæ ejus mater in Ærario asservabat. Aurigarum quippe liberos ex sacro Baptismate in filios adopeans, singulis nummos centum, aut ad minus quinquaginta, dabat. Quandoque etiam uni Patriciorum Imperio nemine, ab agresti vultus specie Chœro nuncupato (ac si Porcum dicas) cum in mensa, turpia quædam obgannicus, ad os ipsum Imperatoris ac convivarum ex impuro ventre tanta vi crepitum emisisset, ut ejus flatu lucerna ad mensam lucens extingueretur; rei motus miraculo, centum nummos numeravit.

Pulvis cruentus & lapides.

Ærarii per Michaelem dilapidatio.

XV. Sic ille Fisci bona, in rebus nullius frugis insumebat. Adeoque necdum anni solidi decurso spatio, cum militibus eroganda essent stipendia, ac pecuniæ deessent; longe celebratissimam illam platanum auream, duosque leones ac duos gryphes ex auro solidos ac ductiles; organum quoque auro solidum, aliaque nihilominus opera, ducentorum centenariorum pondo: vestes item aureas auroque contextas octingentas sexaginta conflans, pecuniam cudit, ac militibus stipem erogavit. Cum vero Basilius Imperium capessivit, præter centenaria tredecim ac milliariforum sacculos novem, nihil invenit. Quocirca ad inopiam redactus, quod nunc senzatum vocamus, cudi jussit, eoque fiscum procurari.

Ineunte Basilio fisci inopia.

Michaelis dementiæ exempla.

XVI. Ut autem paucis fidem verbis

μὴν ἐξιλιώσασθαι, αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμενεν. ὃ- Θεν ἡ μεταβαλὼν ὁ Βασιλεὺς ἄπαν τὸν ψυχὸν ἢ γνώμην, ἅτε δὴ ἡ τὸ χῦμα ἢ τῶν ἐναργέστατα, ποσὶ πᾶσι προσώποις αὐτὸν λυπεῖν κατεπείγετο, ὅσοις πρὸ πάνυ θεραπεύειν ἐσχημάτιζετο. ἢ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτῆ Θέκλαν, Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν, εἰς τὰ Καρίανῆ μεθίησι. Πολχερίαν δὲ ὡς ἀγαπημένην τῇ μητρὶ, ἐς τὴν μονὴν τῶν Γαστρίων. εἶτα μετ' ὀλίγον ἢ πάσας ἐνώσας ἐς τὴν μονὴν τῶν Γαστρίων ἀπέπεμψε. πάντ δὲ ἢ ὑπὸ τὸ συγκλήτου πάσης ἀναγορεύεται ἢ αὐτοκράτωρ εἷς. καὶ τὸν Βάρδαν προβάλλεται Μάγιστρον ἢ Δομέστικον τῶν σχολῶν. ἐφ' οἷς ἡ μήτηρ αὐτῦ [53] λυπεῖται, ὡς ἔπαιρομένην· ἀλλὰ μὴν ἢ ἐπὶ τῶν ἀδίκων σφαγῶν Θεοκτίστου, ἔχθρα ἦν ἀνα- B μέσον αὐτῶν ἄσπονδος. καταγνοὺς τοίνυν ἢ αὐτὴν εἰς τὰ Γαστρία· ἤ τις τῇ ἀθυμίᾳ καταβαπτισθεῖσα ἢ τοιοῦ, ἢ ὑπ' ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα ἢ τὸ φρονεῖν, ἀναξίως ἑαυτῇ συνεδάζει κατὰ Βάρδα βουλὴν, ἐλομένη κοινωνὸν σὺν ἄλλοις πολλοῖς ἢ τὸν τοῦ Βασιλέως Πρωτοστράτορα· ὅπως ὑποστρέφοντος τοῦ Βάρδα ἀπὸ τῶν προαστείων αὐτῆ τῶν Κοσμιδίου, ἀναιρήσωσιν αὐτόν· ἢ δὲ μελέτης πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθείσης, κατ' αὐτῶν ἐκείνων τῷ μελετηθέντι τὸ κακὸν ἐξωλέχθη. φωραθέντες γὰρ ἢ καταχθέντες, ἐν τῇ σφαδόνῃ τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. ἢ προβάλλεται τοῦ Βασιλείου ὁ Μιχαὴλ ἀντὶ τοῦ πλαστήσαντος Πρωτοστράτορος. ὁμοίως 54. ἢ Βάρδας τοῦ θείου αὐτοῦ, [54] Κουροπαλάτου. C

ιδ'. [55] Τῷ β'. τότε ἔτει, ἔτους κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πλήρης αἱματώδης· ἢ λίθους ὑφείσης πολλοὶ ἐρυθροὺς ὡς αἷμα. ἐπιδοὺς ἑαυτὸν εἰς πᾶσαν κακίαν ὁ Μιχαὴλ, τὰ ἐν τῷ παλατίῳ χρήματα κακῶς ἀναλίσκων, ὑπὲρ τὰ χιλίων ἑκατόντα κεντηναρίων ὄντα χρυσίου, ἀργύρου δὲ, πλῆθος ἀνεξάριθμον, ἄπειρ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐφυλάξατο. ἢ τοὺς τῶν ἰδιόχων παῖδας ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος υἱοθετησάμενος, ἑκάστῳ ἰδίους νομίσματα ρ'. ἢ τὸ ἐλάχιστον, ε'. καί τινι ποτὲ Πατρικίῳ. Ἰμέριος ἦτος ἐκαλεῖτο ὁ Χοῖρος, ᾧ ἢ τῶν προσώπων ἀγελαίοτατα, ὅτε καταγομαζόμενος· ἄλλως αἰσχρολογοῦντι κατὰ τὴν τράπεζαν, ἢ φόρον ἐκ τῆς βιβλίου αὐτῆ γαστρὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως ἐς τὸν D συμποτικοὺς ἀφίεντι, ὡς ἐς τὸ φαιλότερον τοῦτο φωνασκοῦντος ἐκ τοῦ πλείστου φόρου λυτρώσασθαι· τῇ παραδόξῳ θαύματι, χρυσᾶ νομίσματα δίδωσι ρ.

ιε'. Οὕτως ἐκεῖνος εἰς ἄφθονον δίον τὰ δημόσια κατατάλωσε· ἢ μέτρῳ καιρῷ παρελθόντος ἔτους, ἐπεὶ ἡ στρατιωτικὴς ῥόγας παρῆν ὁ καιρὸς, ἢ χρημάτων πόρος οὐκ ἦν· τοῦ τε χρυσοῦ ἐκείνου καὶ πολυθρύλλητον πλάτανον, ἢ τοὺς δύο λέοντας, ἢ τοὺς δύο γρύπας, ὁλοχρύσους ὄντας ἢ σφυρηλάτους, ἢ τὸ ὁλόχρυσον ὄργανον· ἀλλὰ ἢ ἕτερα ἔργα ὁλκὴν ἐχόντων τῷ σ'. κεντηναρίων, ἢ στολὰς ωξ'. ὁλοχρύσους ἢ χρυσοϋφάντους χαμεύσας, ἐχάραξε, ἢ ἐς τὸν στρατιωτῶν ῥόγας ἐποίησε. ὅτι δὲ ὁ Βασίλειος ἦλ- E θεν, εὑρὼν ἄλλο οὐδὲν εἰ μὴ κεντηνάρια ιγ'. καὶ μιλιαρήσια σακία θ'. ἐφ' οἷς λύπῃ, [56] τὸ νῦν 56 σεζάτον καλούμενον χαράξθηναι ἐκέλευσε, ἢ τοῦ δημοσίου ποιήσασθαι φρόνιμα.

ιϛ'. Ἵνα δὲ μικρόν τι λίξας βεβαιώσω τὸ διηγήμα, ἢ σαφέστερα γένηται ἡ τοῦ ἀνδρός, εἰ γε δὴ ἐς ἄνδρα αὐτὸν καλεῖν δεῖ, ἀναγωγία καὶ ἀ-

mi secreta tenebat. Quidam enim ex Melissena familia Exprætor, Domum revertendum, quod ea dies percussorum erat, indixerat. Cumque Michael modis omnibus matris animum delinire studeret, nullam illa consolationem admittebat. Quamobrem mutatis Imperator, uti animo ac sententia, ita etiam persona gestuque & actu, tot eam quæsitis coloribus modisque molestiis afficere nitebatur, quot ante blandimentis colere atque mulcere simulabat. Ac quidem sorores Theclam, Anastasiam & Annam, ad Cariani ædes amandat. Pulcheriam vero, ut matri charissimam, ad Gastriorum Monasterium relegat. Tumque omnes brevi post cogens in Gastriorum Monasterio, Sanctimonialium ritu ac cultu vitam agere jubet. Quo tempore, omni Senatu Imperatorem consalutante, solus ipse rerum potitur. Porro Bardam Magistrum præficit & Scholarum Domesticum. Matrem res moleste habebat, ut quod in ordinem redacta erat: sed & ob injustam Theoctisti necem, implacabile inter illos odium erat. Itaque eam quoque Aula summotam, amandat ad Gastria. Ibi mœroris vi absorpto rationis judicio, sanoque sensu præ stupore dejecta, rem machinatur adversus Bardam non satis ex dignitate aut sui ratione, adlecto cum aliis pluribus, etiam qui Protostratoris munus obibat; Nempe necandum Bardam ex suburbano suo revertentem, quod Cosmedium vocant. Detecta ante opus conjuratione, in ipsa conjurata capita malum versum est. Deprehensi enim tentique, ad Circi Fundam capite plexi sunt. Basilius, defuncti loco Protostratoris dignitate augetur: similiter quoque Bardas a nepote Coropalates præficitur.

Theodora relegata filiæ, & detonsæ.

Theodora Aula ejecta: Michael solus Imperator.

In Bardam frementem conjuratio.

Edit. Paris. pag. 436.

Conjurati plexi capite; Basilius Protostrator.

XIV. Imperii Michaelis anno secundo, cruentus cinis e cœlo copia decidit: multique sanguinis instar rubri coloris lapides inventi. Porro Michael, dum ad omne scelus ac luxuriam laxat habenas, pecunias in palatio repositas male dilapidat, cum mille nonaginta auri centenaria excederent, esseturque argenti immensa vis, quæ ejus mater in Ærario asservabat. Aurigarum quippe liberos ex sacro Baptismate in filios adopeans, singulis nummos centum, aut ad minus quinquaginta, dabat. Quandoque etiam uni Patriciorum Imperio nemine, ab agresti vultus specie Chœro nuncupato (ac si Porcum dicas) cum in mensa, turpia quædam obgannicus, ad os ipsum Imperatoris ac convivarum ex impuro ventre tanta vi crepitum emisisset, ut ejus flatu lucerna ad mensam lucens extingueretur; rei motus miraculo, centum nummos numeravit.

Pulvis cruentus & lapides.

Ærarii per Michaelem dilapidatio.

XV. Sic ille Fisci bona, in rebus nullius frugis insumebat. Adeoque necdum anni solidi decurso spatio, cum militibus eroganda essent stipendia, ac pecuniæ deessent; longe celebratissimam illam platanum auream, duosque leones ac duos gryphes ex auro solidos ac ductiles; organum quoque auro solidum, aliaque nihilominus opera, ducentorum centenariorum pondo: vestes item aureas auroque contextas octingentas sexaginta conflans, pecuniam cudit, ac militibus stipem erogavit. Cum vero Basilius Imperium capessivit, præter centenaria tredecim ac milliariforum sacculos novem, nihil invenit. Quocirca ad inopiam redactus, quod nunc senzatum vocamus, cudi jussit, eoque fiscum procurari.

Ineunte Basilio fisci inopia.

Michaelis dementiæ exempla.

XVI. Ut autem paucis fidem verbis

aſtruam, clariorque fiat viri (ſi tamen virum dicere deceat) diſſolutio ac dementia. Cum in curru ſteret, jamque equi carceribus emittendi eſſent, venit rumor allatuſque nuntius eſt, Amerem dire Thraceſium depopulari; ingredique Opſicium, nec procul a Malaginis eſſe, actutumque mala expectari. Ejus rei cauſa anxio triſtique Protonotario, demiſſoque vultu Domeſtici Scholarum reſponſum perferente, atque una litteras præ manibus habente ac commonſtrante; hic ille, *Quæ*, inquit, *hæc tu, temeritate, talia mihi, neceſſario hoc agone occupato, obmutire inſtituit; cum hoc tantum ſtudeam, ut cum qui medium tenet, in lævam partem avertam, de quo mihi totum hoc certamen eſt ac contentio?*

Edit. Pariſ. pag. 437.

XVII. Sed & aliud quid iſto gravius narraturus ſum; in quo non ſolum honeſti peſſundata ratio, ſed & id actitatum, quod maxime Regiam majeſtatem dedeceat, & ab ea procul abhorreat. Cum mulierculam, cujus filium e ſacro fonte ſuſceperat, e balneo venientem, ſitulamque in manibus habentem obviam habuiſſet, equo deſilit; aliiſque in Palatium abire juſſis, ipſe cum impura perditaque ganeonum ſodalium turba, mulierculam ſecutus, exque ejus manibus ablata ſitula, *Bene*, inquit, *animo ſis, o mulier, ut me domo tua accipiat, qui furfuracea prime aetatis cafea veſci appetam.* Forte ex quinquaginta aureis, quos ex illo vir ejus acceperat, habere eam aliquid in penu exiſtimans. Novo hoc ac inaudito ſpectaculo attonita mulier, quippe cui per penuriam ad ejus epulas nihil in paratu eſſet; ipſe Michael mulierculæ terſorium linteum adhuc e balneo madidum, pro mappa ſcamno ſternit (quippe cum & menſa deficeret) erepta que ei clave, unus omnia Imperator erat; ipſe mentæ ſtructor, ipſe coquus, ipſe conviva. Depromptiſque quæ pauperculæ illius penus erant, una cum illa epulans concœnabat. Indeque rurſus lento pede in Palatium ſe recipiens, ibat.

XVIII. Quod enimvero longe deterius, iſtud eſt. Sodalitium quoddam convehebat. Satyrici quidam ganeones erant, & ad omnem turpitudinem ac libidinem effuſi; quos ille colens ac habens veneration, divinorum perdite contemptor erat. Sacerdotales auro contextas veſtes ſtolaſque ex Pontificum uſu eis adhibebat, ſanctaque inhoneſte atq; prophane obire cogebat. Horum Principem, Patriarcham vocabat, Gryllum nomine; reliquos, undecim præcipuarum ac illuſtrium Sedium Metropolitas; quibus, ni & ipſe ſocius accederet, ne ipſam quidem Imperii arcem rem ſibi expetendam ducebat. * Primæ namque Sedis Epiſcopus Colonienſis, duodecimus ipſe Michael Imperator erat; citharaſque pulſando, cantica explebant: ac quidem ea quæ ſecreto dicuntur imitati, ſtridule ſenſim inſonabant: exclamationes vero (quæ ſcilicet altiori ac modulata voce inter rem ſacram efferuntur) libero Imperu ac ſono clariori reddebant. Vaſa aurea gemmiſque interſtincta habebant, aceroque & ſinapi replentes, eos qui ut communicarent animum adhibebant, illis impartiebant; atque in eum modum intemeratis Myſteriis illudebant. Hic itaque Gryllus, mula alba invectus, publicos proceſſus peragebat; eoque ſtipatus choro exultabundus ovanſque incedebat. Accidit autem aliquando, ut in beatum Ignatium, Eccleſiaſtico ritu ſupplicationem obeuntem, incideret; retractaque

Michaelis impura & ſacrilega.

* Πρωτόθρονα.

Gryllī ſacrilega impietas.

pag. 438.

ροια. ἐρ' ἅρματος ἐκαμάτου, καὶ τὴ βαλβίδος μέλλοντος ἐκπηδᾶσαι, ἐπαγγελίας φθασάσης ὅτι δεινῶς ὁ Ἀμὶρ καταλαμβάνεται τὸ Θρακήσιον· καὶ τὸ Ὀφίκιον ὑποστέλθειν, τοῖς Μαλαγίνοις πλησιάζει, καὶ προσδοκῶνται ὡς ἐξάπινα δεινά. καὶ ἐπὶ τούτῳ συγχύσαντος μὲν τὸ Πρωτονοταρεῖον, ἀπαγγείλαντος δὲ μετὰ καταφείας τὸν ἐκ τοῦ Δομεστίκου τὰ χολῶν ἀπόκρισιν, καὶ ἅμα ἐπὶ χεῖρας τὰ γράμματα φέροντά τε καὶ δεικνύοντα· ἐκεῖνος, Τί, φησὶν, ὦ ἄνερ τόλμη χρησάμενος, τοιαῦτα κατὰ τὸ ἀναγκαῖον τῶν ἀγώνα μοι διαλύειν ἐπιχειρεῖς; τοῦτο μόνον ἀποδέχεσθαι, μὴ τὸν μέσον τοῦτον ἰδεῖν περιστρεφόμενον, ὑπὲρ οὗ μοι πᾶς ὁ ἀγών.

ιζ. Ἀλλὰ τούτου ἕτερόν τι διηγήσομαι χαλεπώτερον· ὃ μόνον ἐκπίπτον τῷ φρικτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλικῆς ἀξίας ὅτι μάλιστα ἀπόπτερον. Γυναίῳ τινὶ, ἧς τὸν παῖδα νιοθετησάμενος λιῶ, ἐκ βαλανείου ἐρχομένῳ, καὶ τὸν ἑαυτῆς κάλπιν ἐπὶ χεῖρας ἐχούσῃ σωματώδης, τὸ ἵππον ἀπέβη, καὶ τὰς μὲν ἄλλας φρὸς τὰ ἀνάκτορα ἀπέστειλε, κόλαστα δὲ * μυστικὰ ἀνδράσιν ἑταιρικάμβοις. ἁρπάσας μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ κάλπιν τὸν ἐκείνης χερῶν ἀναλαβών. καὶ, Ἄγε δὴ ὦ γύναι θαρρήσασα, ἔλεξε, ἐμὶ κατὰ τὸ σὸν αἴτημα * ἀπόδειξαι, ἐν ᾧ μοῦ πιτυρώδης καὶ ἀσβεστύρα ἐπιθυμοῦντα· τάχα που ἀπὸ τῶν ὑ νομισμάτων, ἄπιρ δίδωσι τῇ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὑπολαμβάνων τί κεκτῆσθαι παύτῳ. ἐπὶ δὲ τῷ ξίνῳ τούτῳ θεάματι ἡ γυνὴ ἐκπλαγεῖσα, ἐπεὶ δὲ πάντων ἐν ὀπτασίᾳ λιῶ, αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ τὸ σαμάνιον αὐτῆς ἔτι ἥβροχον ὄν, ἀντὶ μανδηλίου τῷ σκάμνῳ ἐπέθετο· καὶ ᾧ εἶχε τράπεζαν· τλιῶ τε κλεῖδα ἀφιλῶν αὐτῆς, λιῶ τὰ πάντα ὁ Βασιλεὺς, τραπεζοποιός, μάγειρος, δαιτυμών. ἐκβαλὼν δὲ ἄπιρ εἶχε τῆς πτιχρᾶς ἐκείνης ἡ χιβωτὸς, σωνεστάτο παύτῃ τῷ σωνεδείπνει. καὶτῶδε βάδλω αὖθις ἀπίσω φρὸς τὰ ἀνάκτορα.

ιή. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ἡ τῷ ὧν εἶχε μεθ' ἑαυτῆ φατρία, σατυρικοί τινες οὗτοι καὶ φρὸς πᾶσαν αἰσχρουργίαν ἀκόλαστοι, οὓς ἐκεῖνος ἔχε τιμᾶς ἄγων καὶ αἰδοῦς, τῷ θείων κατωλιγώρει, ἱερατικὰς στολὰς χρυσοῦφαντας ἐπιτίθει καὶ ἀμφίεσα, καὶ λιάγκαζε ἀσχημόνως τὰ τῷ ἀναγίας πλεῖν τὰ ἁγιά· καὶ Πατριάρχλιο μὲν ἐξάρχον τούτων ἐκάλει, Γρύλλον καλοῦμβον. τοὺς δὲ λοιποὺς, ἐπὶ Μητροπολίτας τῷ ἐξαιρέτων θρόνων τε καὶ λαμπρῶν· οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ἐκοπώνει, οὐδὲ βασιλέων ἦξίου. καὶ γὰρ * Πρωτόθρονος ὁ Κολωνίας ὢν, δωδέκατος δὲ αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς Μιχαήλ. ἐν ταῖς ᾠδαῖς ἐξεπλήρουν ἅμα καὶ κιθάραν· ἐν τὰ μὲν μυστικὰ μιμούμβοι, λυγιρῶς ἐπήχουν· τὰς δὲ ἐκφωνήσεις, ἀνίτῳ φορᾷ καὶ βαρυσίᾳ, σκιὺν δὲ ἄχρυσα, καὶ μαργαρίτων * συγκρίμβα εἶχον ἔξυς τε καὶ συνάπτως πληροῦντες, οἷς ἐβούλοντο, μεταλαμβάνειν, ἐδίδοσαν, τῷ ἀχράντων οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. οὕτος οὖν ὁ Γρύλλος καὶ ὄπῃ ἐκωχεῖτο * λάθρᾳ, τὰς δημοσίους προόδους τιλῶν· καὶ τὸν τοιοῦτον θεῖασον σωνιπόμβους ἔχων ἠγάλλετο. καί ποτε σωνέβη μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λιτῆς ἐρχομένῳ τῷ μακαρίτῃ Ἰγνατίῳ σωντυχεῖν· καὶ τὸν φιλοῦντα

A

B

C

D

E

aſtruam, clariorque fiat viri (ſi tamen virum dicere deceat) diſſolutio ac dementia. Cum in curru ſteret, jamque equi carceribus emittendi eſſent, venit rumor allatuſque nuntius eſt, Amerem dire Thraceſium depopulari; ingredique Opſicium, nec procul a Malaginis eſſe, actutumque mala expectari. Ejus rei cauſa anxio triſtique Protonotario, demiſſoque vultu Domeſtici Scholarum reſponſum perferente, atque una litteras præ manibus habente ac commonſtrante; hic ille, *Quæ*, inquit, *hæc tu, temeritate, talia mihi, neceſſario hoc agone occupato, obmutire inſtituit; cum hoc tantum ſtudeam, ut cum qui medium tenet, in lævam partem avertam, de quo mihi totum hoc certamen eſt ac contentio?*

XVII. Sed & aliud quid iſto gravius narraturus ſum; in quo non ſolum honeſti peſſundata ratio, ſed & id actitatum, quod maxime Regiam majeſtatem dedeceat, & ab ea procul abhorreat. Cum mulierculam, cujus filium e ſacro fonte ſuſceperat, e balneo venientem, ſitulamque in manibus habentem obviam habuiſſet, equo deſilit; aliiſque in Palatium abire juſſis, ipſe cum impura perditaque ganeonum ſodalium turba, mulierculam ſecutus, exque ejus manibus ablata ſitula, *Bene*, inquit, *animo ſis, o mulier, ut me domo tua accipiat, qui furfuracea prime aetatis cafea veſci appetam.* Forte ex quinquaginta aureis, quos ex illo vir ejus acceperat, habere eam aliquid in penu exiſtimans. Novo hoc ac inaudito ſpectaculo attonita mulier, quippe cui per penuriam ad ejus epulas nihil in paratu eſſet; ipſe Michael mulierculæ terſorium linteum adhuc e balneo madidum, pro mappa ſcamno ſternit (quippe cum & menſa deficeret) erepta que ei clave, unus omnia Imperator erat; ipſe mentæ ſtructor, ipſe coquus, ipſe conviva. Depromptiſque quæ pauperculæ illius penus erant, una cum illa epulans concœnabat. Indeque rurſus lento pede in Palatium ſe recipiens, ibat.

XVIII. Quod enimvero longe deterius, iſtud eſt. Sodalitium quoddam convehebat. Satyrici quidam ganeones erant, & ad omnem turpitudinem ac libidinem effuſi; quos ille colens ac habens veneration, divinorum perdite contemptor erat. Sacerdotales auro contextas veſtes ſtolaſque ex Pontificum uſu eis adhibebat, ſanctaque inhoneſte atq; prophane obire cogebat. Horum Principem, Patriarcham vocabat, Gryllum nomine; reliquos, undecim præcipuarum ac illuſtrium Sedium Metropolitas; quibus, ni & ipſe ſocius accederet, ne ipſam quidem Imperii arcem rem ſibi expetendam ducebat. * Primæ namque Sedis Epiſcopus Colonienſis, duodecimus ipſe Michael Imperator erat; citharaſque pulſando, cantica explebant: ac quidem ea quæ ſecreto dicuntur imitati, ſtridule ſenſim inſonabant: exclamationes vero (quæ ſcilicet altiori ac modulata voce inter rem ſacram efferuntur) libero Imperu ac ſono clariori reddebant. Vaſa aurea gemmiſque interſtincta habebant, aceroque & ſinapi replentes, eos qui ut communicarent animum adhibebant, illis impartiebant; atque in eum modum intemeratis Myſteriis illudebant. Hic itaque Gryllus, mula alba invectus, publicos proceſſus peragebat; eoque ſtipatus choro exultabundus ovanſque incedebat. Accidit autem aliquando, ut in beatum Ignatium, Eccleſiaſtico ritu ſupplicationem obeuntem, incideret; retractaque

Michaelis impura & ſacrilega.

* Πρωτόθρονα.

Gryllī ſacrilega impietas.

pag. 438.

* Scylitz. τομιά.

* ἀπόδειξαι 57.

58.

59.

* Sic MSS. num. συγκριμα.

* al. λάθρᾳ.

λώτω ἀκατείλας μετὰ τῶν αὐτῷ συμμυστῶν, δίσπερ- A
τερον τῷ κρουμάτων ἤρχε, καὶ τὸ κλῆρον μυρίοις καὶ
60. αἰσχίστοις παρεβάλλε ῥήμασιν. [60] ὑπὸ δὲ τὰ ὅσια ἐ-
πετιμᾶτο, ἀπὸς μὲν ἐδὲν τῶν ἐφύλαξε. πλὴν πά-
ως γε ὀλίγα. τοῖς ἑαυτὸν γέλωτα ἄσεμνον καὶ
ἀκαλαγχασμὸν ἀφροντίσας προετίθει. οἷς ὑβρίζε-
το μὲν ἡ ἁγία προσφορά. ὑβρίζετο δὲ τὰ ἅγια λόγια, τοῖς ἀῤῥήτοις αὐτῷ καὶ ἀκαθάρτοις ἐπιπηδήμασιν ἐπιλιγόμενα καὶ ἐπιφωνήμενα.

ιθ'. Μετ' ὀλίγον δὲ τοῦ ἁγιωτάτου Ἰγνατίου τοῦ θρόνου τῆς Πατριαρχίας καταβιβασθέντος, ἐπεφοίτα ἡ Βασιλικὴ τραπέζης καταφώτισις πλημμέλειαν Φωτίου, καὶ δι' αἰσχίστης μιμήσεως τῶν θείων παιζομένων ὑπὸ τῆς καταφρονητῆς καὶ καταπτύστων ἀνδρῶν. τοσοῦτον ἐκεῖνος ἀπέχει τοῦ ἐπιτιμῆσαι καὶ διελέγξαι, καὶ τὸ ἀπρεπὲς καταργῆσαι τοῦ ἐπιπηδήματος· ὅτι καὶ ἐπεκύρου μᾶλλον ὁ ἀθέμιτος τὸ ἀθέμιτον. ἐπελέξαμενος τὸν θεομισῆ Θεόφιλον ἐκεῖνον τὸν καὶ Γρύλλον. ὃν ὁ ἀπαιδεύτατος ἄναξ ἴδιον Πατριάρχην ὠνόμαζε· παίζειν δ' ἔσχος, καὶ ἐν ἱερατικοῖς ἀμφίοις καὶ λογίοις, καὶ κρότου ἀπαρίθμητον μιγίστως ἡμίονων τρόπῳ. Καὶ πιεῖν ἐξ αὐτοῦ πάντας, τοῦτό γε μόνον ἄξιος αὐτοῖς ἐπιφωνεῖν, καὶ σαρκίνων μεταλαμβάνειν, μὴ νάπυος καὶ ὄξους· καὶ τῷ ὠμοφορίῳ αὐτοῦ ὁ ἀνίερος τὸν ἀνιεραρχίαν ἀνίερως ἐπισφραγίζετο· ἐν γέλωτι ὁ μὴ ἀφρόνων ὁ ἄφρων τὸν φαυλὸν αὐτοῦ αὐχῶν· ἐπιγελῶν τῷ ἀνιδίμῳ Ἰγνατίῳ, ὡς μὴ ὄντος τοῖς πράγμασι συγκαταβατικοῦ, καὶ οἷον, ὡς αὐτὸς ἐσέμιζε, παντὶ ἀνέμῳ ἐλαφίσως φερομένου. ἀλλὰ ἓξ ἅμιλλαι μετὰ τοῦ ἐθλίου Βασιλέως Μιχαὴλ ὑπὲρ τοὺς ἂν πλέον πίει ἐκατὸν ἄμβικας, δέκα κἀθωσιν αὐτὸν ὑπερίβαλλε. τῷ Μιχαὴλ δὲ ἐν πεντηκοντάδι πεπληρωμένῃ, ὅπερ ὁ Φώτιος τὰς ξ'. ἐπεπεικὼς ἐπεκαυχᾶτο ὡς μὴ μεμεθυκώς.

κ'. Καὶ ποτε τῷ ἑαυτοῦ μητρὶ ὁ Μιχαὴλ ἐν τοῖς ἀνακτόροις διατρίβοντι, τοῦ Γρύλλου δὲ σὺν αὐτῷ τὰ ἄθεμα πράττοντος, πλασάμενος τότε εἶναι τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον, μεταλλεύεται διαλεγθεσομένην παρ' αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐκείνη εἶχεν μετ' ἀλαβείας καὶ αἰδοῦς, ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τοὔδαφος, ἐξατμένη δάχλυ. καὶ δὴ ἐλάθετο πως ἡ γεραιὰ κρύπτων· καὶ ἐκ προχείρου φόρον ἀναθορῶν ἐπαρεῖς καὶ λόγους ἀπρεπεῖς προσεθικώς· καὶ τὸ, Ἡμεῖς ὅπερ ἔχομεν, Κυρὰ, παρίχομέν σοι, τὰ πάντα δυσωδίας ἐπλήρου. ἡ δὲ τὸ μέλλον ἀποροιβάσασα, τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας καὶ χειρὸς ἔξω γοεῖσθαι ὁδοῦ.

κά. Ἔτι τῆς Θεοδώρας τῆς βασιλείας κατεχούσης, Βόγαρις ὁ Ἀρχων Βουλγαρίας, γυναῖκα τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας ἀκούσας κρατεῖν, δηλοῖ αὐτῇ, Καταλύειν τὰς συνθήκας, καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἐκστρατεύειν. ἀντιδηλοῦται δὲ αὐτῷ, Ὅτι κἀμοὶ καὶ σοῦ διρρήσεις ἀντιστρατεύσασαι, καὶ ἐλπίζομεν κυριεῦσαί σου. εἰ δὲ μὴ, καὶ οὕτω σοῦ περιέσομαι, τῷ τέλει ἀζήμιον ἔχουσα· γυναῖκα γὰρ, ἀλλ' οὐκ ἄνδρα ἔχεις ἐκ ἀντιθέτου σοι. ἐξ οὗπερ μὲν δὴ καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινε, καὶ τὰς τῆς ἀγάπης ἀνενέωσε σπονδάς.

κβ'. Ζήτησιν δὲ αὐτὴ ποιήσασα περὶ τοῦ μοναχοῦ Θεοδώρου τοῦ Κυφαρᾶ, πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθέντος, καὶ οὗτος δὲ ἀφορ-

Symeon. Logoth. Annales.

casula una cum symmystis contentius, & ut clariores sonos instrumenta ederent, pulsare cœpit, innumerabilibusque procaciissimis turpissimisque verbis Clerum compluebat. Corripuit Sanctus hominis insolentiam; verum ille, eorum quæ monitus erat atque correptus nihil servavit. Interim tamen a via deflexit. His dementissimus hominum, turpem se risum ac cachinnationem ipse exhibebat, quibus sacra Oblatio procaci longe injuria probroque afficiebatur; afficiebantur & divina Eloquia, nefandis impurisque illorum studiis ac joculamentis subdita, interque illa pronuntiata.

XIX. Non diu post, sanctissimo Ignatio Patriarcha cessare jusso, atque amoto, cum ad Imperatoris mensam coram Photio Res sacra sic mimice perageretur, turpissimaque imitatione a contemptoribus execrandisque viris, divinis illuderetur; non solum ille non increpavit arguitque, ac absurdissimum institutum abolevit, verum etiam nefandissimus homo rem nefandam magis confirmavit, Deo exosum Theophilum illum (qui & Gryllus) precibus communiens, quem perditissimus ac bardissimus hominum Imperator, suum Patriarcham vocitabat: Homo scilicet in ipsis quoque Sacerdotalibus vestibus divinisque Eloquiis ludere industrius, maximosque mulorum instar edere crepitus, dignumque unum hoc illis acclamare, *Biberent ex eo omnes, ac carnes cum sinapi & aceto sumerent*; suoque omophorio profanus homo, profano profanum principatum profane obsignabat; vocem suam in risu cum stultis homo stultus exaltans, inclytoque Ignatio eo nomine insultans, quod molliore disciplina morem rebus non gereret, nec, ut ipse operæ pretium putabat, omni vento facilis ferretur, omnemque sequeretur auram. Sed & cum misero Michaele Imperatore conferta pugna, uter plures calices hauriret, decem ille superior fuit. Michaele enim quinquaginta oppleto, Photius magnifice gloriari atque jactare, ut qui sexaginta epotis, vino dejectus non esset. *Edit. Paris. pag. 439.*

Photii scelestissima assentatio, aliaque flagitia.

Photius immanis vini potor.

XX. Quandoque etiam dum adhuc mater in Aula versaretur, Gryllusque eo foco nefanda illa sua ageret, eam vocavit, velut precibus ab eo communiendam, fingens beatum Ignatium esse. Exiens itaque illa modestissimo habitu sensuque, humi se abjicit, fundi ab eo preces rogans (hactenus quippe latebat barbam occultans) cum ille confestim exiliens, emisso ventris crepitu, verbaque inhonesta adjiciens, ait, *Nos, Domina, quod habemus, hoc præbemus*; totumque fœtore cubiculum implevit. At illa, quod futurum erat vaticinata, a divina providentia manuque extraneum fore, pronuntiavit.

XXI. Adhuc Theodora rerum potiente, Bogaris Bulgarorum Dux, mulierem audiens Imperii Romani clavum tenere, nuntiis ad eam missis, denuntiat, *Pacis rupto fœdere, actum se adversus Romanos eductarum.* Cui illa, *Noveris*, inquit, *me quoque justis copiis vicissim eductarum, foreque speramus ut tui potiamur: sin minus, sic quoque tui potiar, clara mihi conflante victoria; quod mulierem, non certe virum, abs te victum habiturus sis.* Eo responso mitior Barbarus effectus, pacem coluit, ac dilectionis fœdera renovavit.

Theodora responso edomatus Bulgarus.

XXII. Inquirente Theodora de Monacho Theodoro Cuphara; diu ante in captivitatem abducto; Bogasis quoque arrepta occasione, de so-

Theodorus Monachus.

rore ſua perinde captiva, inque Imperatoris Aula detenta, ſignificat. Didicerat hæc litteras ac Chriſtianorum ordinem, ergaque Deum venerationem ac fidem. Nacta igitur ut ad fratrem reverteretur, nullum ei laudandæ rei Chriſtianæ finem faciebat, ac fratrem hortandi, ut ad veram fidem animum transferret. Quamquam is, qua laborabat incredulitate, ad veritatem haſtenus oculos aperire noluit. Verum fame regionem omnem late devaſtante, neceſſe habuit tranſgredi Romanorum fines.

Bogatis ſoror,

Antigonus Scholarum Domeſticus,

XXIII. Ejus Imperii anno tertio, Michael Imperator, Antigonum Bardæ filium, Scholarum Domeſticum præficit, alterumque ejus filium, locata ei uxore, qua cum illi turpis rei ſuſpicio erat, ſupremum Ducem Occidentalium turmarum conſtituit. Quo illic brevi extincto, hebdomadæ Paſchæ quarta feria, Michael Bardam avunculum Cæſaris inſulis ornavit.

Bardas Cæſar,

Edit. Pariſ. pag. 440.

Amerii expeditio.

XXIV. Hoc anno, exivit Amer uſque Sinopem, omnique late vaſtata regione, nullo accepto damno, reverſus eſt.

Bulgarica expeditio,

XXV. Ejus Imperii anno quarto, Michael Imperator cum Cæſare, terra marique adverſus Goborem Bulgarorum Principem copias educit, Bulgari, apparatu audito, ac cum alias fame conficerentur, quaſi tacti e cælo obrigeſcentes, omnique abjecta victoriæ ſpe ante etiam agones ac prælia, nomen Chriſto dare poſcunt, ac Romano ſubeſſe Imperatori. Michael vero in Urbem inductos, ſalutari omnes lavacro donavit; eorumque Principem, ex ſuo nomine Michaelem appellavit. Ille ad ſuos reverſus, Methodii pictoris manu ac penicillo, judicium, futuramque retributionem in ſuis ædibus depingi curavit. Quamobrem etiam omnes ejus populares magis in eum accenſi, tumultuantur: in quos ille cum paucis conferta pugna, victor, divinæque Crucis collare ſignum (ſeu pectorale) circumferens, omnes paſſim Chriſtianos fecit. Imperatori quoque de agro ſignificat; nempe arctari ſuis finibus ſubjectam tantæ multitudinis plebem, præter quam quod animis conſtitutum ſit, ejuſdem fidei ſenſum in perpetuum tenere, ac charitatis inſoluta vincula in æternum ſervare. Annuit placide Imperator, ac tunc temporis inculcam regionem a Sidera (id eſt, Ferrea) quæ tunc Romanæ ac Bulgarorum ditionis limes erat, ad Debellum uſque (vernacula lingua Zigoram illis nuncupatam) agrorum partem eis tribuit.

Bulgari facti Chriſtiani,

Methodius pictor,

In agrum Romæ miſſi Bulgari.

Petronæ declinere victoriam,

XXVI. Michaelis Imperii anno quinto Amere copias rurſus adverſus Romanos educente, Petronas & Nazar Duces in ejus occurſum ad Lalacaonem venere. Collatis ſignis, Amer in fugam verſus eſt: Ejus exſectum caput aliorumque plurium victore exercitu, ac Ducum triumpho in Urbem illatum. Hinc magna per Orientem facta tranquillitas. Ac quidem alii labores deſudabant, adverſumque hoſtes præclara belli facinora deſignabant: Imperatoris vero in Baſilium effuſus amor erat: huncque unum ſui potiſſimum cultorem exiſtimabat.

Michaelis equeſtis ſtatuæ.

XXVII. Ejus Imperii anno ſexto, ædificat Michael Equile, marmoribus exornans, omniſque generis aquarum irriguo, jucundum illud atque uſibus commodum præſtans. Abſoluto Equilis ædificio, Petro cuidam oſtendit, viro ſagaci ac dicteriis aſſueto. Hunc

A μὲν ἐκ τῆς λαβὼν, περὶ τῆς οἰκείας ἀδελφῆς αἰχμαλωτισθείσης, καὶ ἐν τῇ τοῦ Βασιλέως αὐλῇ κατεχομένης δηλοῖ. ἦν τις καὶ γράμμασι μαθοῦσα, καὶ ἦν ἐν Χριστιανῶν τάξει, καὶ ἦν περὶ τὸ θεῖον αἰδοῦς καὶ δόξαν. ἐπεὶ δὲ πρὸς ἦν ἀδελφὸν τετύχηκε, καὶ διέλιπεν ἐνθυμίζουσα, καὶ παρακαλοῦσα μεταθεῖσθαι πρὸς ἦν ἀληθῆ πίστιν. ὁ καὶ αὐτὸς τῇ ἀπιστίᾳ κατεχόμενος, πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἰδεῖν πως οὐκ ἠθέλησε. ὅτι λιμὸν δὲ ἦ χώραν ἐπιεικομένην, ἠναγκάσθη τὰ Ῥωμαίων ὅρια ὑπερβαίνειν.

κγ'. Τῷ γ'. αὐτοῦ ἔτει, προβάλλεται Μιχαὴλ ὁ Βασιλεὺς Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα, Δομέστικον τῶν σχολῶν· τὸν δὲ ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ, δυὸς γυναῖκας, ἃς εἰς ὧν ἐλοιδορεῖτο, προβάλλεται Μονοσράτηγον τῆς δυτικῆς. συμπέμπει δὲ αὐτῷ πλαστόστρατος, τὸν δ'. τῆς διακαιριτίμων, προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν ἦ αὐτοῦ θεῖον, Καίσαρα.

κδ'. Τούτῳ τῷ ἔτει, ἐξῆλθεν Ἀμὴρ μέχρι Σινώπης, καὶ λεηλάτησε πάντα τὰ Ῥωμαίων, ὑπέστρεψε ἀβλαβής.

κε'. Τῷ δ'. αὐτοῦ ἔτει, ἐκστρατεύει Μιχαὴλ ἅμα Καίσαρι, ἔφ' τε γῆς καὶ θαλάσσης κατ' Γόβορι ἄρχοντος Βυλγάρων. τοῦτο μαθόντες οἱ Βύλγαροι, ἅμα δὲ καὶ λιμῷ πιεσθέντες, ὡς ἔχω βρωτῆς ὑπεκλίθησαν. καὶ ἀφ' ἑνὸς ἀγῶνος καὶ μάχης πρὸ ἑνὸς χαπήγησαν. Χριστιανοὶ τε γενέσθαι τῇ Βασιλεῖ Ῥωμαίων ἠνέσαντο. ὁ δὲ Βασιλεὺς πᾶσι ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν, ἐβάπτισε πάντας, καὶ ἦ Ἀρχοντα αὐτῶν, Μιχαὴλ ἐπωνόμασε. ἧς εἰς τὸ ἴδιον ὑποστρέψας ἔφ' ζωγράφου Μεθοδίου λεγομένου ἦ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ γραφῶσαι πεποίηκε. διὸ ἐκ μᾶλλον ἦ ἐκ παντὸς τοῦ γένους αὐτῶν καθυρίσατο ἐκπέμψασιν· ὧν μετά τινων ὀλίγων καταπολεμήσας, ἦ τῷ θείου σταυροῦ τύπον ἐγκόλπιον περιάγων, πάντας ἀναμφόδην ἐποίησε Χριστιανούς· δηλοῖ καὶ τῇ Βασιλεῖ περὶ γῆς, ἔφ' τὸ στενῶσαι ἐν τοῖς ἰδίοις τὸ πλῆθος τὸ ἑαυτῶν, ἐπὶς τῇ καὶ ἐν τῇ πίστει ὁμοιοῦν ἀϊδίως, καὶ ἦ ἀγάπῃ ἄλυτον εἰς αἰῶνας φυλάττειν. ὁ δὲ ἀμφὼς ἔπεισε, καὶ δίδωσιν ἐρήμου ἔσω τινὰ τοῦτο τῷ ἀπὸ τῆς B Σιδηρᾶς, πύργος δὲ τότε ἦν τυγχάνουσης Ῥωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἄχρι τῆς Δεβελτοῦ, ἣ τις οὕτω καλεῖται Ζιγόρια παρ' αὐτοῖς.

κς'. Τῷ ἑ. αὐτοῦ ἔτει, τῷ Ἀμὴρ πάλιν ἐπὶ Ῥωμαίους ἐξελθόντος, συμπαρῶσι Πετρωνᾶς καὶ Νάζαρ οἱ Στρατηγοὶ, εἰς τὸν Λαλακαωνα. καὶ συμβολῆς γενομένης, τρέπεται ὁ Ἀμὴρ· καὶ τῶν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν οἱ Στρατηγοὶ εἰς ἦ πόλιν εἰσάγουσιν. ἐκ τότε γίνεται γαλήνη μεγάλη ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἄλλα μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ πρὸ πολέμων ἀνδραγαθήματα. ἃ δὲ τῷ Βασιλεῖ ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον ἐξισχύετο· καὶ τοῦτο μόνον φαίνεται εἶναι τὸν θεραπεύοντα αὐτόν. C

κζ'. Τῷ ς'. αὐτοῦ ἔτει, κτίζει σαοῦλον τῷ ἵππων αὐτῷ, κοσμήσας αὐτὸν μαρμάροις καὶ ὑδάτων ἐπιῤῥοαῖς παντοιοτρόποις. πλαθέντος δ', ὑποδεχόμενον τὸν ἄλσον κατασκεύῳ τοῦ σίνου, βουλόμενος ἐπαινεθῆναι, Πέτρῳ τινὶ λογίῳ καὶ σκωπτικῷ ἀνδρὶ. ὃν καὶ D

Πτωχομάχλω ἐκάλουν, καὶ φησὶν, ὡς ἀεὶ Μιμνοῦδ'εσθαι ὀφείλων ἀφ' ὧν τῷ ἔργῳ τῶν καπηλείων. καὶ ὁ Πέτρος τῷ Βασιλεῖ φησὶν, Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τὸν μεγάλην ἐκκλησίαν κοσμήσας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ μαργάροις πολυτίμοις· ἧς ἡ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ ἔστι. καὶ σὺ, Βασιλεῦ, κοσμήσας πομπὰς καὶ ἀλόγων ἀπάντησιν, λίαν μνημονεύσεσθαι ἀφ' οἵου; ὁ δὲ ὀργισθεὶς ὡς τῇ ἐκείνου ἀποτυχὼν, τυπτόμενον καὶ συρόμενον αὐτὸν ἐξήγαγεν.

κε'. Τῷ ζ'. αὐτῷ ἔτει, φήμης διαθεούσης, ὡς 64 Βάρδας ὁ Καῖσαρ [64] τῇ γυμφῃ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ συμφθείρεται, ὁ Πατριάρχης Ἰγνάτιος πολλάκις * τοῦτο παραινεῖ ἀπορρίπτεσθαι τοῦ κακοῦ. ὁ δὲ μὴ πειθόμενος, μᾶλλον ἐνεῖχε τῷ Πατριάρχῃ, σωφρονεῖν αὐτὸν καταπείγοντος. καὶ δή ποτε μᾶλλον κοπιωντὶ τὸν Βάρδα, ὁ Πατριάρχης ὡς ἀπάξιον ἀπώσατο· ὃς ὀργῆς πλησθεὶς ἐφ' ψυχλῷ, τὸ παραινέτλως ἄνομον καὶ φθορία, ἐκ ἐκκλησίας ἐξέωσε. καὶ παραπεσόντα ἀναγκάζων, βασάνοις ἀπείρους ὑπέβαλε. παραδίδωσι γὰρ διὰ τῷ Θωδοσίῳ τῷ Μορῷ λεγομένῳ, καὶ τῷ Γοργονίτῃ Ἰωάννῃ, καὶ Νικολάῳ τῷ Σκυτλωτῇ· οἳ καὶ περιέκλεισαν αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ Κοπρωνύμου λάρνακι χειμῶνος ὥρᾳ. ἔνθεν τῇ ἀνάγκῃ τῶν κρύους, ἐκ τῶν κρυερῶν σαρκῶν ὑπεβολλὸν ἔτρεπτο σαφρίας καὶ αἵματος· ὅπως ἐγκαρπερῶν τοῖς δεινοῖς ὁ καρτερικώτατος, οὐκ ἐφθέγξατό τι φαῦλον Κύριον πονηρόν. τοιγαροῦν χαρίζεται αὐτῷ Κύριος Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρμένιον παραμυθούμενον αὐτῷ. καὶ γὰρ ἀγγίδιον οἴνου καὶ ἄρτον καὶ μῆλα, τὰς κακοποιὰς καὶ χώρας λανθάνων, τῷ ὁσίῳ εἰσῆγε· καὶ τὰς λάρνακος αὐτὸν καταβιβάζων, ἐκφέρει τὸ πολὺ τῆς συμφορᾶς μέχρι τῆς ἐκείνων ἐλεύσεως. τούτοις ὑποβαλὼν Βάρδας ὁ Καῖσαρ τὸν ὅσιον, ἐπεὶ τῶν παραίτησιν αὐτοῦ λαβεῖν οὐκ ἠδυνήθη, Φώτιον Πρωτοασηκρῆτις αὐτὶ αὐτοῦ χειροτονεῖ Πατριάρχῃ· ἐξώρισε δὲ Ἰγνάτιον εἰς τὴν νῆσον Τερεβινθον, ἐν ᾗ καὶ ἐπλαυπωρεῖτο, μυρία καθ' ἑκάστην ὑπὲρ τοῦ παραιτήσασθαι ὑπομένων· εἶτα φέρουσιν αὐτὸν εἰς τὸν Ἱερέαν δίσμιον, καὶ καταλείουσιν εἰς μάνδραν Αἰγῶν· εἶτα εἰς τὸ Προμοῦντι ἀγαγόντες, Λέων ὁ Λαλακὼν τοῖς ῥαπίσμασι τὰς σιαγόνας αὐτοῦ συνέθλασεν, ὡς δύο μύλας αὐτοῦ ἐκπεσεῖν. εἶτα μοχλῷ σιδηρῷ ἀνδροφόνῳ τὰς πόδας προσπλήσαντες, ἐν μικρᾷ εἱρκτῇ καὶ στενῇ κατέκλεισαν. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, εἰς τὰ Νούμερα σιδηροδέσμιον καθεῖρξαν. ἐκεῖθεν εἰς Μιτυλλήνην τὴν νῆσον τοῦτον ἐξώρισαν, καὶ τοὺς Μητροπολίτας ἐν φυλακαῖς, ἄλλον ἀλλαχοῦ διεσκόρπισαν.

κθ'. Ἄξιον δὲ καὶ περὶ Φωτίου ὀλίγα μαθεῖν· οὗτος ὁ Φώτιος υἱὸς Σεργίου Σπαθαρείου ἦν· ἔτυχε δὲ πατὴρ Ζαχαρίας ὀνόμαζο. ὃς πάλιν ἔσχεν υἱὸν Λέοντα * Βασι ... ὁ δὲ Σέργιος ἐθνικῆς αἵματος ἦν, εἰς Μοναστήριον γυναικεῖον εἰσπεπόκως, ἐκ μοναχείας ἐκβὰν ἁρπάσας, καὶ παύτην ὑποχήματίσας, ἔλαβε γυναῖκα. μετὰ χρόνον τινὰ συνίβη τὸν ἅγιον Μιχαὴλ τὸν Σιναΐτην φίλον Σεργίου ἔσω εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσελθεῖν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐνδιαιτησαμένην ἔχουσαν ὦσαν, ἀπέσειλε τὴν αὐτοῦ ῥάβδον πλῆξαι βουλόμενος αὐτήν. καὶ ὅπως εἶπεν, Εἴθε ἐμοί τις παύτην ὑποκτεῖναι δυνάμενος, καὶ τὸ ἔμβρυον τὸ σὺν αὐτῇ, ὁρῶ γὰρ ἄλλην Εὔαν, ὄφιν ἐγκυμονοῦσαν, καὶ τὸ ἔμβρυον * ἄρσεν. καὶ τοῦτο τὴν συγχώρησαν

* Sic & in MS. altero, quod forte aliquid desit.

* al. Cod. ἔρσεν.

Πτωχομάχλω (ac si dicas, paupertatis vindicem, seu pauperum defensorem) dicebant: ex eo laudem captans: atque, *Ejus operis munere, sempiternum sibi fore nomen ac claritatem.* Ad quem Petrus, *Justinianus Augustus Magnam Ecclesiam ædificavit, auro & argento pretiosisque marmoribus magnifice exornans: nec ejus nunc perstat memoria; tu vero, o Imperator, clara te memoria apud posteros celebrandum duces, quod locum stercorum & equile construxeris!* Iratus ergo, ut qui spe laudis quæsitæ frustratus esset, verberibus calcibusque domo extrusit. *Edit. Paris. pag. 441.*

XXVIII. Imperii Michaelis anno septimo, percrebrescente fama Bardam Cæsarem nurui suæ Eudociæ fœdis amoribus commisceri; admonebat crebrius Ignatius Patriarcha, ut a malo sese contineret. Bardas vero non solum non morem gerit, sed & in Patriarcham emendare studentem, invehitur atque insurgit. Patriarcha itaque dum sacra quandoque Mysteria perceptaturus accedit, Bardam, ceu his indignum, repulit. Ea re Bardas animo saucius, monitorem suum velut improbum & corruptorem, Ecclesia ejicit; & ut abdicare cogat, tormentis innumeris subjicit. Tradit enim Theodosio Moro nuncupato, Joanni Gorgonitæ & Nicolao Scutelopti, qui & hyberna tempestate in Copronymi urna nudum incluserе. Quo loco, frigoris vi ac gelu, ex interioribus ac intestinis pus mixtum sanguine mittebat. Sic vero in malis patiens vir tolerantissimi pectoris, nihil mali adversus Dominum locutus est. Suscitat itaque illi Dominus Constantinum Armenium, qui levamen aliquod ipsi adhibeat. Vasculum enim vini, parumque panis & pomorum per maleficorum hominum absentiam inferebat, atque e loculo deponens, dum illi venirent, cruciatum tantisper leviorem reddebat. His Bardas Cæsar Sanctum excruciando, cum ab eo libellum, & ut se ipse abdicaret impetrare minime potuisset, Photium Protoasecretis Patriarcham præficit, Ignatio in Terebinthi insulam relegato, ubi & ærumnis conflictabatur, innumeris quotidie abdicandi muneris causa ærumnis malisque appetitus. Deinde vinctum ad Hieriam transferunt, atque in Caprarum Mandra includunt. Tum ad Promunti Ædes adducto, Leo Lalaco illius sic genas pugnis ac colaphis confregit, ut ejus duo molares dissilierint. Deinde vecte ferreo homicidarum pedes adstringentes, in exiguo arctoque carcere incluserunt: nec post multos dies, in carcerem dictum Numera, ferro vinctum compegerunt. Inde eo in Mitylenem Insulam relegato, Metropolitas in ergastula alios alio dispersere. *pag. 442.*

XXIX. Operæpretium vero sit, ut & de Photio pauca perstringamus. Hic Photius filius fuit Sergii Spatharii, cujus pater Zacharias; qui rursus Leonem habuit filium. . . Sergius enim cum Gentili ortus stemmate esset, in fœminarum Monasterium irrumpens, indeque rapta Sanctimoniali habituque exuta, sibi eam conjugem fecit. Post tempus aliquod, contigit Michaelem Sinadensem Sergii amicum in ejus domum intrare; conspectaque uxore ejus prægnante, indignantis specie ac velut percussurus, in eam baculum misit, sic ajens *Utinam esset qui illam, unaque prolem quæ facta est, necare posset. Video enim alteram Evam, serpentem utero gestantem, ac prolem masculam. Hunque Deo permittente video*

Igantii per Bardam ejectio.

Dirl cruciatus ut abdicare cogatur.

Intrusus Photius, Ignatius in exilium relegatur.

Ortus Photius ex thoro factus lego.

De illo vaticinia.

Patriarcham fore, omnique veneratione habendam ac pretiosam Crucem spreturum esse: declinabitque ipse ad impietatem, & multos ad perjurium, Crucis calcata religione, inducet, multosque regno cœlorum variis modis, suis artibus excludet. Ad quem Sergius, *Atqui talis futurus est, ipse una cum matre eum perimam.* Cui Sanctus, *Non poterit quod ex divina est permissione, impedire. Tibi igitur attente cave.*

XXX. Deinde eo nata, vocato matre Jacobo Maximinæ Monasterii Præfecto, ad ejus se pedes lacrymis oppleta jactavit, ut sacra eum unda tingeret. Dicebat enim, *Prægnans cum essem, vidi in somnis scissa utero Draconem ex me exiisse. Sed & sanctus Confessor Hilarion Monasterii Dalmata dixit mihi, Corpore indutum me Satanam utero gestare.* Is ergo susceptum infantem baptizavit, Photium vocans, ac dicens, *Forte transibit ab illo ira Dei.* Sergius autem ejus pater, quædam in eo signa videns, *Num mea uxor*, ajebat, *ea ipsa est Sanctimonialis, quam apud Hebræos Antichristum parituram expectant?* Quod vero parentes Monachorum studiosi erant, uxor domo lubens excipiens, pro ipsis ac Photio preces fundere rogabat. Hunc quandoque Photium valde adhuc puerulum, cum pater ad sanctum Joannicium in monte Olympo adduxisset, obsecrabat ut oraret pro illo. Cui ille actutum respondens, *Photius*, inquit, *vias tuas, Domine, ut sciat, in animum non inducit.* Ad quem Sergius alta ducens suspiria, *ut quid Pater, hæc dixisti?* Respondit Senex, *Quæ ille perpetraturus est, tibi denuntio.* Tum Sergius, caput cinerem aspersus, e monte descendit.

Edit. Paris. pag. 443.

XXXI. Traditus disciplinis majoribus animis atque operæ, quæ Græcorum erant ac Gentilium, quam quæ Ecclesiastica capessebat. Unde etiam cum in Hebræum quemdam Magum incidisset, ait illi, *Quid mihi, juvenis, daturus es, faciamque ut Græcorum omnis eruditio in ore versetur, omnesque sapientia vincas?* Cui ille *Dimidiam bonorum partem in eam rem pater libens collaturus est.* Ad quem Hebræus, *Pecuniis non indigeo, ac nec patrem tuum rem scire volo; sed veni mecum huc, ac signum mega, in quo Jesum affiximus, inauditoque a me tibi concesso amuleto, vitam omnem prospere ages, & divitiis afflues, magnaque sapientia, in omnibus gaudens ac lætans, præstabis.* Quo prone audito, exque impostoris voluntate omni peracto negotio, eo ex tempore nullum finem fecit, libros eorum prohibitos divinationum ac Astrologicæ vanitatis legendi, iisque animum addicendi.

[Interpellata magia Photio ad sciendas.

XXXII. Quod autem ex patre audierat, Accepisse illum a viris spiritalibus ac futurorum intelligentia præditis, fore, *ut variis astu ac machinamentis Patriarchalem demum Thronum conscenderet*; hoc animo versans, cum Gregorio Syracusanæ quondam Ecclesiæ Episcopo (qui & Asbetas vocabatur, & a magno Methodio cessare jussus erat, tum ob alia plura, tum quod extra paroeciam, Zachariam ejusdem Methodii Patriarchæ ad Romanum Antistitem Presbyterum Nuntium, ordinaverat) cum illo aliisque preterea quibusdam, ob scelera perinde gradu motis, amicitia jungitur. In illis erant Eulampius Apamiensis, & Petrus Sylæi, aliique cum eis plurimi. Hi itaque in Photii domum convenientes, & cum Gregorio versantes, consilia struebant adver-

[Photii cum Schismaticis conciliabula adversus Ignatium.

A Θεῷ, Πατριάρχλω ἐσόμενον βλέπω, ἐπὶ ἀθετήσει τῷ σταυρῷ καὶ τιμῇ σταυροῦ. καὶ αὖθις εἰς ἀσέβειαν ἀποκλίνει, καὶ πολλοὺς εἰς σταυροπατίαν μετασήσει, καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν πολλοὺς τοὺς πολυτρόπως αὐτῷ στρήσει μηχαναῖς. πρὸς ὃν ὁ Σέργιος, Καὶ εἰ τοιοῦτος ἔσεσθαι μέλλει, μὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἀποκτείνω. πρὸς ὃν ὁ ἅγιος, Οὐ δυνατὸν τῶν συγχώρησιν τῷ Θεῷ ἀφανιλῦσαι. φύλαττε σεαυτόν.

λ'. Εἶτα γεννᾶται, καὶ μήτηρ Ἰακώβου τοῦ Μαξιμίνης ἡγουμένου μεταπεμψαμένη, ἔρριψεν αὐτὴ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα, καὶ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ ἐλιτγε δεῖν, Ὅτι ἔγωγε ὑπανδρευθεῖσα ἐφ' ὅτι ἐχίδνης κοιλία μου, καὶ ἐξῆλθε Δράκων. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὅσιος καὶ ὁμολογητὴς Ἱλαρίων ὁ τοῦ Δαλμάτου ἔφησέ μοι, Ὅτι σεσωματωμένον Σατανᾶν βαστάζεις. λαβὼν οὖν αὐτὸ, ἐβάπτισε, Φώτιον ὠνόμασεν. Ἴσως, λέγων, παρέλθοι ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἀπ' αὐτοῦ. Σέργιος δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὁρῶν τινὰ σημεῖα ἐν αὐτῷ, ἔλεγεν, Μὴ ἄρα ἡ παρ' Ἑβραίοις ἐλπιζομένη μοναστρια, καὶ ὁ Ἀντίχριστος μέλλουσα τίκτειν, ἡ γυνή μου ἐστίν; ὅτε δὲ φιλομοναχοι ὄντες, τὰς μοναχὰς προσδέχοιντο, ἔξω δὲ χιτῶνα μόνον αὐτῶν, καὶ τὸ Φώτιον. Τότε ποτὲ ὁ Φώτιος μειράκιον πάνυ τυγχάνοντα, εἰς ὃν ἐν ἁγίοις Ἰωαννικίου ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀνήγαγεν, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ δεῆσθαι τότε παρεκάλει. ὁ δὲ, ἑτοίμως διατεθεὶς, ἔφη, Φώτιος ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ὁδὸς σου, Κύριε, εἰδέναι βούλεται. ὁ δὲ, σωφρὰξ εἶπε, Τί τοῦτο ἔφης, πάτερ· αὐθις ὁ γέρων, Ὅτι τὰ μέλλοντα πραχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ δηλῶ σοι. τότε ὁ Σέργιος κόνιν πασάμενος, κατῆλθεν ἀπὸ τοῦ ὄρους.

λα'. Εἰς μαθήματα δὲ τοῦτον ἐκδοὺς, μᾶλλον ἐκεῖνος πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ φιλοτιμότερον διέκειτο, ἢ τὰ Ἐκκλησιαστικά. διὸ καὶ Ἑβραίων τινὶ Μάγῳ συμπεσὼν, Τί μοι, ἔφη, δῶς, ἵνα εἰδὼς, καὶ ποιήσω σε πάσας γραφὰς Ἑλληνικὰς ἐπὶ στόματος ἄγειν, καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ σοφίᾳ παραδοκιμεῖν. ὁ δὲ φησι, Τὸ ἥμισυ δὲ οὐσίας αὐτοῦ προθύμως ὁ ἐμὸς πατὴρ παρέξει σοι. ὁ δὲ, Οὐ χρύζω χρήματα. Ἀλλ' ἴδε δὲ πατέρα σου γνῶναι τὸ δρᾶμα. ἀλλ' ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ εἰς πόλιν δὲ τόπον, καὶ ἁρπάσαι δὲ τύπον ἐν ᾧ Ἰησοῦν προσηλώσαμεν, καὶ δώσω σοι παράδοξον φυλακτὸν, καὶ ἔσαι δὲ ζωὴ σὺν πάσῃ ἐν ἐμπειρίᾳ καὶ πλούτῳ καὶ πολλῇ σοφίᾳ καὶ χαρᾷ. δὲ ἡ προθύμως ἀκήκοεν, καὶ πάντος πρὸς δὲ τὸ χρῆσθαι ἀρίστειαν τεθλικότος· ἐκ τοῦ δὲ ἀπηγορευμένας αὐτῷ βίβλους δὲ μαντικῆς καὶ ἀστρολογικῆς πρακτείας ἐκ ἀποχόμενος δὲ ἐσωῦ.

λβ'. Ἐπεὶ ἀκόων ἐμὶ παρὰ τοῦ πατρὸς, ὡς ἐσὼ φροστατικῶν ἀνδρῶν ἀκήκοάς, ὅτι πολυτρόπως τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον ἐπιβήσεται, τοῦτο ἐπειστῆς στρέφων, Γρηγορίῳ τινὶ τῆς Συρακούσης Ἐκκλησίας γενομένῳ ἐπισκόπῳ, ὃς καὶ Ἀσβετᾶς ἐκαλεῖτο, καθῃρημένῳ δὲ ἐσὼ τοῦ μεγάλου Μεθοδίου, διά τι πολλὰ ἄλλα, καὶ διὰ τὸ παρ' ἐκείνου χειροτονῆσαι Ζαχαρίαν δὲ τοῦ Πατριάρχου Μεθοδίου πρὸς * Ῥωμαίων ἀποσταλέντος ἀρχιερέως, φιλιάζεται σοὶ πάνυ καὶ ἄλλοις τισὶν ἐπιτηδείοις καθῃρημένοις, ὧν ὑπῆρχε Εὐλάμπιος ὁ Ἀπαμείας, καὶ Πέτρος ὁ Συλαίου, καὶ ἄλλοι σοὶ αὐτοῖς πλείστοι. οἳ εἰς τὸν οἶκον Φωτίου συμπορευόμενοι, καὶ μετὰ Γρηγορίου στρεφόμενοι, καὶ τὰ μεγάλου Ἰγνατίου μελετῶντες ἦσαν. ὃς καὶ συναθροισθεὶ-

* Leg. Ῥώμῃ ἀποσταλέντος.

σα ἐκ τῆς Πατριαρχίου Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων Α συνόδου, πάντας καθῆρεν καὶ ἀπεκήρυξεν. τοῦτον τὸν Φώτιον, Βάρδας ὁ Καῖσαρ, ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ Βασιλέως, χειροτονεῖ Πατριάρχην. ὃς μετ' ὀλίγας ἡμέρας ζητεῖ τὸ ἰδιόχειρον αὐτῷ γράμμα, ὅπερ πρὸς τοὺς Μητροπολίτας ἐποίησεν, ἵνα τοῦτον εἰς χειροτονίαν ἄγαγον, ὡς δῆθεν ἰδών τί ἐν αὐτῷ βασκήνῃ. ἐπιδίδοται τὸν χάρτην, καὶ ζητεῖται ἀσφάλειαν ἵνα μὴ διαρρηχθείσης. οἱ δὲ τῶν Φωτίου ἀντίχειρα τὸν κρατοῦντος αὐτὸν, κλάσαντες τῷ χάρτῃ, ἀπέπτυσαν· ὃν τῶν χειρασάμενος Φώτιος, εἰς λεπτὰ κατέκοψε, λέγων, Οὔτε ὑμᾶς, οὔτε τὸν Ἰγνάτιον ἐπίσκοπον ἔχω.

λγ'. Τῷ β'. ἔτει, Φωτίου τὸν τίμιον Σταυρὸν εἰς τὴν ἑορτὴν ὑψοῦντος, μοναχός τις πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου ἑστὼς, διορατικὸς, εἶδε θέαμα ξένον, Οἷον παμμεγέθη τὰς χεῖρας τοῦ Φωτίου κρατοῦντα· τὸν Σταυρὸν τὸν τίμιον ἐφ' ἑαυτοῦ ἀνυψοῦμον. σωρὸς δὲ γίγαντος, μεγάλα ἕλκοντα καὶ σωμένον τὸ, Κύριε ἐλέησον. καί τινες σὺν αὐτῷ διλαβεῖς ἑστῶτες, τὸ αἴτιον ἀνερώτων, καὶ αὐτὸς δὲ ὀπτασίαν εἶπεν αὐτοῖς. οἱ δὲ ἦσαν τῶν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐφεστῶτες. οὗτοι δὲ πρὸς τὸν διλαβῆ καὶ διορατικὸν τοῦτον μοναχὸν, εἶπον, Ὅτι καὶ ἡμεῖς λειτουργοῦντες μετ' αὐτοῦ, οὐδέποτε ἠκούσαμεν αὐτοῦ 65. δι' ὅλου λαλοῦντος· ἀλλὰ τῷ θυμῷ ποικίλῳ ἐμπνεόμενος ῥήματα· τὸ δὲ καλλιπώγωνον, ὅτι καὶ ἐπάνω τῆς θείας καὶ ἁγίας τραπέζης ἡμῶν δυσωδίσατον ἡμῖν.

κδ'. Καὶ διηγήσατο ἡμῖν Ἰωάννης ὁ Ἡσυχαστὴς, ἀνὴρ θεοφόρος καὶ προφητικὸς ἀληθῶς, Ὅτι ἐν τῷ σπηλαίῳ ποτὲ σφοδρῶς καθιζομένου μου, δύο τινὲς ἡγούμενοι Εὐθύμιος καὶ Ἰωσὴφ ὑπὸ Φωτίου σφοδρῶς διωκόμενοι, παρέβαλον πρός με. καὶ καθὼς ἔδωκεν ὁ Θεὸς, ἐστήριξα αὐτούς. καὶ πληροφορίαν εἶπον, Οὗ πορεύεσθε εἰς πόλεις, ὅπως σωθήσεσθαι, ἀπήλυσα αὐτούς. τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ πρὸ τοῦ ἀφυπνῶσαί με, παρέστη μοι Αἰθίοψ μέγας καὶ μέλας, καὶ ἰδεῖν φοβερὸς ὃς ἅπλωσε χεῖρα σῶσαι τὸν λαιμόν μου πρὸς τὸ ὀπτάνιξαί με. δύο δὲ ἐγὼ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ ποιήσας καὶ θαρρήσας, ἐκράτησα αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρός, καὶ, Τίς εἶ σὺ, λέγων καὶ τί τὸ ὄνομά σου, καὶ τίς ὁ ἀποστείλας σε ἐπαῦθα, καὶ δι' ὧν αἰτίαν; αὐτὸς δὲ ἀποκριθέντα εἶπεν, Ἐγώ εἰμι ὁ δυνατὸς μὲν τοῦ Βιλίαρ, ὑπουργὸς δὲ Φωτίου. ὄνομα δέ μοι Λιβύης. συνεργὸς φόνων καὶ φαρμακῶν, ὁδηγὸς μοιχῶν καὶ λῃστῶν. φίλος δὲ Ἑλλήνων, καὶ τοῦ ἐμοῦ ἐν κρυπτῷ θεράποντος Φωτίου. ἀπέστειλε δέ με ὁ ἐξυπνίζων με εἰς ἐκδίκησιν αὐτοῦ, διὰ τὰς χθὲς κατ' αὐτοῦ ἀτιμίας, τοῦ πειρᾶσθαί σε, ὅπως μεταμεληθεὶς ἀποδίξῃ αὐτὸν, καὶ ἀλλοτριωθῇς τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ ἄλλοις τοῦτο πεποίηκε πολλοῖς. ἀλλὰ σύ με * τῷ ὅπλῳ τοῦ σταυροῦ, ἀνίσχυρον ἔδειξας. τότε ἐγὼ κατάργησα αὐτοῦ τῷ τιμίῳ σταυρῷ, καὶ ἄφαντος ἐγένετο. * al. Cod. τῇ ὅπλῃ.

λε'. Ἐν μιᾷ νυκτὶ σωμέβη γεγένθαι σεισμοὶ μεγάλοι. καὶ αὐτὸς ὁ Φώτιος ἀναβὰς ἐπὶ τὸ ἄμβωνος δημηγορῆσαι, εἶπεν, Ὅτι οἱ σεισμοὶ οὐκ ἐκ πλήθους ἁμαρτιῶν, ἀλλ' ἐκ πλησμονῆς ὕδατος γίνονται. καὶ ἕκαστος ἄνθρωπος δύο ψυχὰς ἔχει. καὶ ἡ μὲν μία, ἁμαρτάνει, ἡ δὲ ἑτέρα, οὐχ ἁμαρτάνει. τοῦτον ἀκούσας ὁ Πρωτασηκρῆτις, καὶ ἀπελ-

sus magnum Ignatium: quos ipsos, collecta in Patriarchalibus ædibus Metropolitarum Episcoporumque Synodus, omnes exauctoravit atque proscripsit. Hunc Photium, Bardas Cæsar Michaelis Imperatoris avunculus, Patriarcham creat. Is, brevi post, quas manu propria scripcas Metropolitis litteras dederat, tum, cum ipsum ordinaturi convenerant, petit, tamquam scilicet aliquid in eis inspecturus. Allatum ergo diploma est, fidemque exigunt ne illud diffringatur. At, qui Photii partium erant, vi arreptam e manu tenentis, chartam diſciderunt: quam & Photius apprehendens, minutim conſcidit, dicens, *Neque vos Episcopos habeo, nec Ignatium.* Photii ordinatio, ac mala fides. *Edit. Paris. pag. 414.*

XXXIII. Anno secundo, cum Photius B venerandam Crucem per diei ejus solemnia exaltaret, Monachus quidam haud procul ab altari stans, vir futurorum intelligentia perspicax, inauditam rem vidit ac plane insolitam, Ingentis molis serpentem Photii adstringentem manus, cum veneranda Crux ipsa a seipsa exaltaretur. Rei ergo spectaculo territus, magna contentaque voce clamare, *Domine, miserere.* Clamoris causam exquirentibus, qui cum illo stabant viri religiosi; visionem illis aperuit. Erant hi ex Ecclesiæ Presbyteris, qui & ipsi venerabili huic ac spirituali Monacho dixerunt, *Nos quoque cum illo Rem sacram peragentes, numquam solemnem precationem dicentem eum audivimus, sed prophanorum Vatum verba submurmurantem. Quod vero his gratius est, etiam sub divina sacraq; mensa fœtoris pessimi vomitum egerit.* Photii impietas divinis visionibus agnita.

XXXIV. Narravit nobis Joannes Solitarius vir divinus ac spiritu prophetico præditus, veræ illud narrationis. *Dum quandoque ipse graviter habens in spelunca mea sederem, duo quidam Monachorum Præpositi Euthymius & Joseph, quos Photius dire persequeretur, ad me venerunt; quibus quantum Deus dedit a me confirmatis, atque ad extremum adjecto,* Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit, *a me eos dimisi. Sequenti autem nocte priusquam obdormiscerem, adstitit mihi Æthiops magnus & horribilis aspectuque terribilis, & ut tenens gutture suffocavit, manus explicavit. Mox ego Crucis me signo muniens, assumptaque fiducia, Quisnam vero es tu, ajo, quodve tibi nomen? ac quis te huc, ac quare, misit? Qui respondit, Ego sum potens Beliarit, Photiique minister: nomen mihi Lebusæi; præstigiatorum adjutor ac veneficorum; mœchorum dux & latronum; Græcorum amicus ac Photii, qui meus in occulto servus est & cultor. Misit me vero Dominus meus ultum serio, quæ in eum probra heri jactata sunt, curiosusque observatum; quo nimirum pœnitentia ductus ipsum reciperet, atque a Dea alienus fieret, quod & non paucis aliis fecit. Tu enimvero Crucis armatura invalidum cæsumque reddidisti. Tum ego venerandæ Crucis signaculo ipsum prostigavi, evanuitque ex oculis.* Matth. 10. 22.

XXXV. Quadam nocte contigit ter- Photii pirum Christianæ opiniones. E ram magnis motibus quati: cumque Photius pro concione ad populum oraturus ambonem ascendisset, dixit, *Terræmotus non ex peccatorum multitudine oriri, sed ex aquarum exuberantia.* Item, *pag. 445. Singulos homines duplici anima præditos esse. Ex his, unam peccare; alteram, a peccato immunem esse.* Hoc cum audisset qui primus A secretis erat, ad Imperatorem veniens, in hæc verba locutus est. *Servi nostri vim faciunt,*

qui dicant, Sperabamus nos una præditos animas, eique procurandæ duas singulis quot mensibus modios accipiebamus; Nunc autem, ut palam docet Patriarcha, quisque duas animas habet; idcirco necesse est, ut duo alii modii nobis adjiciantur. Tum Imperator in risum solutus, *Sicne docet qui vultu Chazarus est?* Mox itaque accersito Patriarcha, ex eo sciscitatur irati specie, *Sicne docet, o Marzuca, Hominem duplici anima præditum esse?* At ille probabilibus sermonibus ei dolo imponens, persuasit non se ita dixisse, sed de aliis rebus sermonem habuisse. Quærebat ex illo Gregorius Syracusanus, quid vox illa Marzucas sibi vellet. Respondit ille, *mar*, canem esse; *za*, syre, *tas*, *κάσσυμα*, *pellem*: hoc est, *canis trahens pellem*.

XXXVI. Faber quidam (reique qui audierant atque viderant, serio fidem faciebant) cujus ad Sophias ædes erant; per dies multos animam agens, linguamque & labia ac manus exedens, spiritum efflare non poterat. Tantisper vero a stupore emergens saniorique mente effectus, *Scitote, fratres*, ajebat, *Photium Patriarcham me docuisse, ne jejunus communicarem. Idque in causa est, ut hæc, quæ videtis, patiar, & ut mori non valeam.* Hæcque locutus, animam efflavit. Atque hæc hactenus dicta de Photio.

Expeditio Agarenica, cassa.

XXXVII. Anno Imperii Michaelis nono, expeditione suscepta, Imperator adversus Agarenos proficiscitur, Orypha Præfecto in Urbe relicto. Jamque ad Mauropotamum castra posuerat, cum ille Russos ducentarum navium classe adventare nunciat. Quo audito Imperator, re prorsus infecta, nullaque conserta pugna, confestim revertitur.

Russi miraculo S. Dei Genitricis ab Urbe depulsi.

XXXVIII. Anno Imperii Michaelis decimo, Russi, cum in Hierum penetrassent, multas ædes fecerunt. Urbem itaque vallo cingunt, ac cum vix Imperator trajicere potuisset, statim cum Photio Patriarcha, ad sanctæ Dei Genitricis, quod est in Blachernis, veniunt; eductamque cum canticis ejusdem Dei Genitricis sacram Vestem ac Pallium, mari leviter intinxerunt; cumque nulla perflaret aura, ventorum statim orti impetus; tranquilloque mari ac sedato, continui fluctus excitati. Impiorum Russorum fractæ naves ac quassatæ, cum paucæ evasissent periculum.

Edit. Paris. pag. 446.

Basilius Accubitor.

XXXIX. Barda Cæsare solemni processu ac pompa coram transeunte, Damianus Patricius & Acubitor in Horologio sedens, illi honoris causa minime assurrexit. Ea re ille exasperatus, lugens Imperatori refert, idque animo cogitanté ait non assurrexisse, ut Regiam ipsam Majestatem injuria probroque violaret. Hoc audito Imperator, Damiano ad sancti Mamantis abiegato, Basilium Protostratorem Accubitorem præficit. Videns autem Cæsar, rem molestissime habuit, necemque Basilio machinabatur.

Eudocia Ingerina Basilii uxor; Thecla ei desponsa.

XL. Anno ejus Imperii undecimo, Michael Basilium cogit, dato libello repudii Mariam conjugem dimittere, tradita ei uxore Eudocia Ingerina; jussumque illi ut rato eam conjugio haberet. Erat enim illius concubina, quam summe diligebat, eo quod forma venustissima esset. Priorem vero uxorem Mariam, auro aliisque divitiis donatam, ad sua remisit. Theclam autem sororem suam Basilio desponsit, ut privatim eam haberet. Cæterum Cæsar & Basilius sibi mutuo suspecti erant

A Θῶν εἶπε τῷ Βασιλεῖ, Ὅτι οἱ δοῦλοι ἡμῶν ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς, λέγοντες, Ὡς ἡμεῖς ἐλπίζομεν μίαν ψυχὴν ἔχειν, καὶ λαμβάνομεν ἑκάστῳ μηνὶ ἀναμοδίους δύο· νῦν δὲ, ὡς διδάσκει ἀναφανδὸν ὁ Πατριάρχης δύο ψυχὰς ἔχει ἕκαστος, καὶ δεῖ ἄλλους δύο μοδίους προσθῆναι ἡμῖν. καὶ ὁ Βασιλεὺς γελάσας εἶπεν, Οὕτω δογματίζει ὁ Καζαροπρόσωπος; προσκαλεῖται δεῦρο τὸν Πατριάρχην, καὶ πυνθάνεται ὡς δῆθεν συμμύστης, Οὕτω δογματίζεις, ὦ Μαρζούκα, δύο ἢ ἄνθρωπον ἔχειν ψυχάς; ὁ δὲ ταῖς πιθανολογίαις δολερῶς πάνυ ὑπεισελθών, ἔπεισεν ὡς περὶ ἄλλων ὑποθέσεων εἰπεῖν, καὶ οὐ δι' ὅπου. τότε Γρηγόριος ὁ Συρακούσιος ἐρώτησε, Τί τὸ Μαρζούκας σημαίνει. ὁ δὲ εἶπε, Τὸ, μάρ, κύων· τὸ, ζά, σύρε· τὸ, κάς, κάσσυλα· τοῦτο, κύων ἕλκων δέρμα.

B

λς'. Ἐργαστηριακός δέ τις, ὡς οἱ ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες ἐβεβαίωσαν, εἰς τὰς Σοφίας τῷ οἴκῳ ἔχων, ἐπὶ πολλαῖς ταῖς ἡμέραις ψυχορραγῶν, καὶ τὴν γλῶτταν καὶ τὰ χείλη καὶ τὰς χεῖρας ἐθίων, ἀπεψύχει οὐκ ἠδύνατο. μικρὸν δὲ ἀναφρίλας, εἶπε, Γινώσκετε, ἀδελφοί, ὅτι ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἐδίδαξέ με μὴ κοινωνεῖν νῆστις. διὸ καὶ ἀβλέπετε παθόντα, καὶ λοιπὸν οὐ δύναμαι. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐξέψυξε. καὶ ταῦτα μὲν περὶ Φωτίου.

λζ'. Τῷ θ'. αὐτοῦ ἔτει, ἐκστρατεύει ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, ὁ Ὀρύφας Ταρχὼν ἐν τῇ πόλει καταλιπών. ὃς καὶ "τὸν Βασιλέα εὑρὼν τὸν Μαυροπόταμον καταλαβόντα, δηλοῖ τῷ τῆς Ῥῶς ἄρχοντι, πλοίων ὡσεὶ ἑξακοσίων. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀθρόους ἀποστρέφει, μηδὲν ὅλως ἐργασάμενος. 66.

C

λη'. Τῷ ι'. αὐτοῦ ἔτει, οἱ Ῥῶς ἐνδοθεν τοῦ Ἱερὰ Θάλασσης, πολλὰ εἰργάσαντο φόνον. περιεκύκλωσαν οὖν τὴν πόλιν· καὶ τοῦ Βασιλέως μόλις ἐπιράσαι ἰσχύσαντος, ἀθρόους σὺν τῷ Πατριάρχῃ Φωτίῳ, τοὺς ἐν Βλαχέρναις τοῦ Θεοτόκου ναοὺς καταλαμβάνουσι, καὶ μετ' ὑμνῳδιῶν [67] τὸ ἅγιον τοῦ Θεοτόκου ἐξαγάγοντες Μαφόριον, τῇ Θαλάσσῃ ἄκρως προσέβαλον. καὶ γενομένης οὐσης, ἀθρόους ἀνέμων ἐπιφοραὶ, καὶ τῆς Θαλάσσης ἠρεμούσης, κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγεγόνεσαν. καὶ τὰ τῶν Ῥῶς πλοῖα καπάγησαν, ὀλίγων ἐκπεφευγότων ἢ κινδύνων. 67.

D

λθ'. Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελεύσει διερχομένου, καθεζόμενος ὁ Πατρίκιος Δαμιανὸς ἐν τῷ Ὡρολογίῳ, ὁ καὶ Παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπεγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. ὁ δὲ θυμωθείς, τῷ Βασιλεῖ κλαίων ταῦτο ἀπήγγειλε· καὶ ὅτι εἰς ὄνειδος τῆς σῆς Βασιλείας οὐκ ἐπεγέρθη μοι. ὁ δὲ Βασιλεὺς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξορίζει τὸν Παρακοιμώμενον Δαμιανὸν ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ σκοπεύεται Βασίλειον τὸν Πρωτοσπάθαριον αὐτῷ Παρακοιμώμενον. Τοῦτο Καῖσαρ ἰδὼν, ἐλυπήθη λίαν, καὶ ἐζήτει ἀποκτεῖναι Βασίλειον.

μ'. Τῷ ια'. αὐτοῦ ἔτει, ἐχώρισε ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον τὸν αὐτοῦ γυναικὸς Μαρίας, καὶ δέδωκε αὐτῷ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγερίναν, [68] ἐκκεκομμένος αὐτῷ κυρίως αὐτὴν * ἔχειν. ἦν γὰρ αὐτὸ τὸ τῶν Βασιλίων παλλακὴ, καὶ πάνυ ἠγάπα αὐτὴν ὡς ἀνεψιᾶν· ἡ δὲ πρότερα αὐτοῦ γυναῖκα Μαρία, δοὺς χρυσίον καὶ πλοῦτον πολὺν, ἀπέστειλε πρὸς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσε Βασιλείῳ ἔχειν αὐτὴ ἰδίως· ὁ μέντοι Καῖσαρ καὶ ὁ Βασίλειος 68. * al. Cod ἐχ'.

E

F

ὑπεβλήπτοντο ἀλλήλους, ζητοῦντες πῶς ἕτερος ἕτερον ἀνέλῃ. διὸ καὶ ἐλοιδόρει ὁ Καίσαρ Βασίλειος τὸν Βασιλίσκον, ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα. ὁ δὲ ταῦτα ὡς λῆρον ἔκει. διὸ καὶ ἀσφαλῶς πληροφορῆσαι ὁ Βασιλίσκος, συμφιλίωται Συμβατίῳ Πατρικίῳ καὶ Λογοθέτῃ τοῦ Δρόμου γαμβρῷ τοῦ Καίσαρος· καὶ δι' ὅρκων βεβαιῶσιν ἀλλήλους, ὡς εἰς αὐτὸν ὁμόνοιαν. ἐπληροφόρει δὲ Συμβάτιον Βασίλειος δι' ὅρκων φρικτῶν, ὅτι τὸν Βασιλίσκον πολλά σε ἀγαπῶντος, βούλεται Καίσαρα προβάλλεσθαι· ἀλλὰ καὶ ὁ πενθερός σου, τὸν πρῶτόν σε ἀδικεῖν. ἐν τούτοις ἀπατηθεὶς ὁ Συμβάτιος, γίγονε καὶ τὸν Καίσαρος Βάρδα τὸν ἑαυτοῦ πενθερὸν· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ Βασιλίσκου, ἐξωμόσατο πληροφορήσας αὐτὸν, πῶς ὁ Καῖσαρ βούλεταί σε, φησὶν, ἀνελεῖν, ἐξεπὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς, ὁ δὲ Βασιλίσκος τοῖς ὅρκοις Συμβατίου πεισθεὶς, καὶ τοῖς λόγοις Βασιλείου βεβαωθείς, ἐσδομήκει καὶ τὸν Καίσαρος. ὁ δὲ Βασίλειος πάντα σκιδασάμενος καὶ τὸν Καίσαρος· ὡς δὲ τὴν πόλει μᾶλλον ποιῆσαι δυνάμενος, πείθει τὸν Βασιλίσκον κινῆσαι στόλον κατὰ τῆς Κρήτης. καὶ τοῦτο γινομένου, Λέων ὁ Φιλόσοφος Βάρδα Καίσαρα παρῄνει ὑποστέλλεσθαι, καὶ σωτηρεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ Βασιλείου. ὁ δὲ Καίσαρ, τὸν Βασιλίσκον ἐπιφωνεῖτο φείδεσθαι τοῦ Βασιλείου· ἐπεὶ δὲ προϊλθοσις τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις ἐπλεῖτο, Εὐαγγελίου πληθύοντος, ἀνῆλθεν, ὁ, τε Πατριάρχης Φώτιος, καὶ ὁ Βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι, καὶ Βασιλείῳ Παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς Κατηχουμένοις· καὶ τὸν Πατριάρχην ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βάψαντες ὅ, τε Βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος, τὰς τιμίας ὑπέγραψαν σφραγῖδας. ὅρκῳ βεβαιώσαντες ὁ Καίσαρα ἀφόβως συνελθεῖν αὐτοῖς ἐν τῷ πεξιδίῳ. ὁ δὲ Φιλόσοφος Λέων φανερῶς παρῄνει τῷ Βάρδᾳ μὴ ἐξελθεῖν σὺν αὐτοῖς. ἐξερχομένῳ δὲ ἐλέγε μὴ ὑποστρέφειν.

μά. Καὶ σημεῖα τῷ τοῦτο θανάτῳ παρεπολυθήκασαν. σεισμοῦ γὰρ γεγονότος ἐπέπεσε τὸ ἄγαλμα τὸ κατὰ τὸν ἁγίαν Ἄννην τὸ δεύτερον ἐπὶ κίονος ἕστα· ὅπερ ἀγγελθὲν παρὰ Καίσαρος Λέοντι τῷ Φιλοσόφῳ, σαφῶς διερμήνευτο, Τὸν ἐκ πρώτου ἄναντος δεύτερον ἐπισπᾶσθαι καὶ θανάτου. ἀλλὰ καὶ ἐθὴς αὐτῷ ἐξαπεσταλεῖσα παρὰ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς τὸ προσκοπτος μήκους ἐλλείπουσα, ἤ τινι πέρδικι χρυσόπαστος καθίσατο· ὧν προσδεξάμενος, ἐπωδήσατο αὐτῇ, Τί κεκολόβωται, ὡς οἶμαι, φησὶν, ἀμφοτέροις τοῖν λύτοιν προεζωγράφησι· καὶ μὲν τῆς πέρδικος, τὸ πρὸς αὐτὸν δολερόν· καὶ ἢ τὸ λιτοῦς, τοὺς λιτὰς τοῦ ἑαυτοῦ ἡμέρας αἰνιττόμενος. καὶ ὄναρ ἢ ἐθεάσατο, τοιοῦτον. Εὐδόκει ἑορτάσιμα ἡμέρας ὁ Καίσαρ μετὰ τοῦ Βασιλέως τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ προσιέναι, καὶ σωτῆρος λαμπρότητος. ὡς δὲ πρὸς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ἦσαν, λαμπροφόροι τούτοις ἀντέφηναν ἄγγελοι· καὶ πρὸς τὸν ἕτερον διώκητο τις ὑπεράνω γηραιὸς θρονιζόμενος· καὶ οὗτος Πέτρος ὁ Ἀπόστολος, ᾧ Ἰγνάτιος γονυπετῶν, δάκρυσιν ὑπὸ, ὑπομιμνήσκων ὑπὲρ ὧν λοιδορεῖς ὑπομένει. ὁ δὲ πρὸς τὸ πάθος συμπαθήσας αὐτῷ, ἐφ' τῷ ἐκδίκησιν ἐκ χειρὸς Κυρίου ἀπολήψεσθαι. καὶ οὕτως ἐνὶ τῷ ἑαμένων αὐτῷ δύο χρυσοδυτῷ ὥσει Πραιτοσίτοις μάχαιραν ἐπιδίδωσι, καὶ * φησὶ τάχει ἐκδέχεσθαι, ἢ μὲν Βασιλέα τῇ δεξιᾷ ἀφαιρεῖσθαι. τὸν δὲ θεόργητον Καίσαρα, σὺν ᾧ εἶπεν, τοῖς ἀριστεροῖς· καὶ δὴ ταῦτα

* σημαίνει.

Atque alter alterum tollere quærebant. Eam ob rem Basilius apud Imperatorem expostulat, Moliri in eum Cæsarem. Verum hæc ille ut delira audiebat. Quamobrem etiam Basilius fidem Imperatori fecturus, amicitias jungit cum Symbatio Patricio ac Dromi Logotheta, Cæsaris genero; juratamque alter alteri concordiam firmant. Ajebat Basilius, horrendisque juramentis astruebat, *Diligi eum plurimum ab Imperatore, ac velle Cæsarem provehere; nec tamen propter ejus socerum id posse præstare.* His deceptus Symbatius, adversus Bardam Cæsarem socerum suum conjurat: ingressusque ad Imperatorem, jurejurando, velle Bardam Cæsarem eum interficere, affirmat; ipsas quoque insidias narrans, Imperator, Symbatii juramentis credulus, ac Basilii verbis persuasus, intus animo in Cæsarem insidias condebat. Basilius autem quæ erant perdendo Cæsari, cuncta instruxerat; Cumque rem in Urbe præstare non posset, auctor est Imperatori, ut classem adversus Cretenses educat. Hæc dum gererentur, sicque res in procinctu esset, Leo Philosophus, Bardam Cæsarem admonebat, ut se subduceret, sibique a Basilio caveret: Cæsar vero, Imperatorem in Basilium proniorem esse respondebat. Quod autem processus diei Annuntiationis in Chalcopratæis peragebatur, lecto Evangelio ascendit Photius Patriarcha, & Imperator cum Cæsare & Basilio Accubitore ad Cathecumenas tenenteque Patriarcha in manibus pretiosum Corpus & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi, intingentes Imperator pariter ac Basilius, venerandas Cruces subscripserunt; jurejurando Cæsari fidem obstringentes, omnis ut metus securus eam cum illis expeditionem susciperet. Leo autem Philosophus Bardam palam monebat, ne cum illis egrederetur, sin minus, reversurum non esse.

Symbatius in Bardam generum conjurat.

Cretensis expeditio prætexta Bardæ perdendo.

Leonis Philosophi vaticinatio.

Edit. Paris. pag. 447.

Sacramentorum violata religio.

XLI. Signa quoque ejus necis secuta sunt. Facto enim terræmotu, statua quæ ad sanctam Annam in columna secundo ordine stabat, collapsa est. Retulit Leoni Philosopho, iisque sic palam exposuit; *Ei, qui a primo Imperatore secundus sit, imminere ruinam mortis.* Sed & quod soror Theodora paludamentum miserat, justa minus longitudine inventum, cui perdix auro intextus erat. Accepta ille veste percontabatur, *Quorsum brevior facta esset*; utque existimo, vitæ finem ambobus præsignabat; nempe perdicis symbolo, structas ei dolo insidias; brevitate, breves illius dies innuebat. Sed & ejusmodi conspexit somnium. Videbatur sibi Cæsar cum Imperatore solemni die ad sanctæ Dei Sapientiæ solito splendore ac cultu advenisse. Cumque ad sanctum Altare prope accessissent, Angelos in candido habitu illis apparuisse, Intra cancellos Senior quidam solio sublimis cernebatur. Erat is Petrus Apostolus; cui Ignatius in genua supplex lacrymisque oppletus, quæ passus ab eo erat, mala exponebat. Petrus rei acerbitate motus, virumque miseratus, *Ex Domini*, inquit, *manu ultionem nanciscetis.* Moxque uni duorum illi adstantium, aureis vestibus, Præpositorum more, fulgentium, gladium tradit; statimque Ianuens, Imperatorem quidem a dextris posuit, a sinistris vero Θεόργητον, sic dictum Cæsarem (*Dei scilicet ira devorum*) atque, *Protinus gladio concidendum.* Quo exeunte,

Necis Bardæ prognostica.

Divina visio Bardæ eadem indicans & ludicrosa.

de Michaele adjecit, *Ipſe quoque expectaret ſe concidendum*; appellans *Improbam prolem*, ἀνιβότεκνον.

Addit. Paris. pag. 448.

XLII. Poſt Paſcha itaque, Imperator ingentibus copiis ſtipatus, ad Thraceſiorum Thema venit. Porro Baſilius, Cæſaris necem machinabatur. Erant autem in conſilio Marianus ejus frater, & Symbatius Cæſaris gener; Bardas quoque frater Symbatii, & Petrus Bulgarus & Leo Aſyrius ejus conſobrinus: Joannes quoque Chaldes & Conſtantinus Toxaras. Innotuit res Joanni Neatocomito, nuntiatque per Procopium Cæſari. Cui ille viciſſim, *Junior es, & delirus, vizanis feminans*. Inſomnem Cæſar noctem egit, ſummoque diluculo ſuis omnibus in conſilium vocatis, declaravit quæ ſibi dicta erant, rogans quid illi facto opus putarent, eorum ſententiam. Cui Philotheus Protoſpatharius & Generalis, Cæſaris propenſius amicus, *Mane*, inquit, *Domine, aureum cæſii coloris chlamydem tuam induere, teque coram inimicis palam exhibe, fugientque a facie tua*. Orto itaque ſole, conſcenſo equo, fulgenti habitu, ingenti ſatellitio Cæſar ad Imperatorem venit. Occurrit Baſilius, manuque apprehenſum, ad ſacrum intus Cubiculum adduxit; Aitque Imperatori, *Collecto, Domine, omni exercitu, jube in Cretam tranſfretare*. Moxque Baſilius a tergo ſtans, Cæſari enſem adigit. Reliqui membratim conciderunt, ſpectante Imperatore ac conticente. Hora erat fere tertia; ſtarimque in Urbem revertuntur. Cumque ad emporium Acrita veniſſent, Monachus quidam ex alta rupe Imperatori elata firmaque voce clamabat, *Egregia ſane, Imperator, tua hæc expeditio, quod neceſſarium tuum ac cognatum occidiſti? Væ tibi, qui hæc feceris*. Iratus Imperator & Baſilius, mittunt qui Monachum occiſuri eſſent. Verum qui aderant, et qui miſſus ſpiculator erat, *Monachum dementem eſſe, actumque a dæmone*, etiam atque etiam aſſeverant; quo factum eſt, ut vix tandem ille pœnam evaderet.

Proditoris Bardæ cædes.

Baſilii in Imperatorem inauguratio.

XLIII. Per ſancti autem diei Pentecoſtes ſolemnia, Michael Imperator Photiuſque Patriarcha, in ſanctæ Sophiæ, Baſilium Accubitorem Imperatorem creant, lecto Tomo per Caſtorem A Secretis, in hæc verba, *Bardas Cæſar mihi necem machinatus eſt; inque eam rem malo dolo eduxit ex Urbe; ac nec inter vivos numeraret, niſi a Symbatio & Baſilio mihi nuntiatum fuiſſet. Quapropter etiam ſuo ille ſcelere mortuus eſt. Baſilium autem Accubitorem velut fidelem meæque Majeſtatis ſervatorem, quique ab hoſte me liberaverit, atque ingenti amore proſequatur, cuſtodem eſſe volo ac curatorem mei Imperii, quem tanquam Imperatorem omnium jubeo præconio laudari*. Fauſtis itaque omnes vocibus ac ominibus acceperunt; *Michaelis & Baſilii multi anni*. Qui autem tomum legerat, Caſtor A Secretis, egreſſus Nicomediam, ad virorum Monaſterium quoddam cum veniſſet, ac, quo loco puteus erat in medio prati conſtitiſſet, in eum præceps factus, ſuffocatus eſt.

pag. 449.

Symbatii Peganique compreſſa rebellio.

XLIV. Symbatius autem Cæſaris gener, illuſum ſe a Baſilio videns, odio in illum incitatur: Initoque cum Georgio Pegane conſilio, armata ſe militia Ducem præfici rogat; & vero obtinet. Ejus vero loco, Gumer Dromi Logotheta provehitur. Egreſſi itaque ſimul Symbatius ac Peganes, averſis militum animis, agros igni vaſtant (erat enim æſtivum tempus)

Ἀμιλησὸν τιμωρήσασθαι. * ἃ δὴ θεὸς ἐξιλάσεται, ἐ πεμ- * al. Cod. τῷ Μιχαὴλ διετρίβετο, τῷ τομῷ ἀναπεδίχθαι, ἀνοσκελῶν αὐτὸν ἀνιβότεκνον.

μβ. Μετὰ γοῦν τὸ Πάσχα, ἀπάρας ὁ Βασιλεὺς μετὰ πολλῆς σπουδῆς, ἦλθεν ἐν τῷ Θέματι τῷ Θρᾳκησίων. καὶ Βασίλειος καὶ ὁ Καίσαρος ἐμελέτα ἅπαν δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Συμβάτιος ὁ γαμβρὸς Καίσαρος, καὶ Βάρδας ὁ ἀδελφὸς Συμβατίου, καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος, καὶ Λέων ὁ Ασσύριος ἐξάδελφος αὐτοῦ. Ἰωάννης τε ὁ Χάλδης καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς. διήγγειλε δὲ τοῦτο Ἰωάννης ὁ Νεατοκόμιτος, καὶ δηλοῖ τῷ Προκοπίῳ τῷ Καίσαρι. ὁ δὲ, ἀντιδηλοῖ, αὐτῷ, Νέος εἶ, καὶ λυπῶς ἐγείρων ζιζάνια. B αὔριον δὲ ὁ Καῖσαρ βουλεύσας, ὀρθρου βαθέος τοὺς αὐτοῦ πάντας προσκαλεσάμενος, διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ, καὶ βουλὴν ἐζήτει. Φιλόθεος δὲ ὁ Πρωτοσπαθάριος καὶ γενικὸς φροντιλὴς αὐτοῦ ὤν, λέγει τῷ Καίσαρι, Λῦσον δέσποτα περιβαλοῦ τὸν χρυσοπρασινόν σου χιτῶνα, καὶ ὀφθητι τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται. τὸν δὲ ἥλιον ἀνατείλαντος, ἵππῳ ἐπιβὰς παρεγένετο πρὸς τὸ κόρτλιον τοῦ Βασιλέως, μετὰ πολλῆς λαμπρᾶς, πολλῶν περικυκλούντων αὐτόν. ἐλθὼν δὲ Βασίλειος καὶ τὴν χεῖρα κρατήσας, εἰσήγαγε πρὸς τὸν Βασιλέα· ὁ δὲ τῷ Βασιλεῖ ἔφη, Τὸν λαὸν παντὸς Δέσποτα, συνειλεγμένον, πρόσταττε διαπεράσαι εἰς τὴν Κρήτην. καὶ δὴθὺς ὁ Βασίλειος ὄπισθεν ἐσὼς, δίδωσιν αὐτῷ μετὰ ξίφους· οἱ δὲ λοιποὶ μιλησὸν αὐτὸν κατέκοψαν, τοῦ Βασιλέως βλέποντος C καὶ σιωπῶντος. ἦν δὲ ὥρα τρίτη. καὶ δὴθὺς ὑποστρέφουσι πρὸς τὴν πόλιν· ἐλθόντων δὲ αὐτῶν κατὰ τὸ ἐμπόριον τῆς Ακρίτα, μοναχός τις ἐφ' ὑψηλῆς τῆς πέτρας, ἐπεφώνει μεγάλως τῷ Βασιλεῖ, Καλὸν παράδειγμα ἐποίησας, ὦ Βασιλεῦ, τὸν ἴδιόν σου καὶ συγγενῆ ἀνελὼν· ναί σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας. θυμωθεὶς δὲ ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος, πέμπουσιν ἀνελεῖν τὸν μοναχόν. οἱ δὲ παρατυχόντες ἔπεισαν τὸν ἀποσταλέντα, ἄφωνον καὶ δαιμονῶντα εἶναι τὸν μοναχόν. διὸ καὶ μόλις παρῆλθεν ὁ μοναχὸς τὴν τιμωρίαν.

μγ. Τῇ ἁγίᾳ κυ. ἐστέφθη ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Φώτιος Πατριάρχης ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ, Βασίλειον τὸν Παρακοιμώμενον εἰς Βασιλέα, τόμον ἀναγνοὺς ὁ τῆς Κάσορος ἀσηκρῆτις ἔχοντα οὕτω. Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ὑπεξήγαγέ με ἡ πόλις καὶ οἱ μὲν διὰ Συμβατίου καὶ Βασιλείου ἐμοὶ θῦμοι, ὡς ἐν τοῖς ζῶσιν ἦμεν· ὅθεν καὶ ἐπλάκητεν, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἁμαρτίας θέλω δὲ Βασίλειον τὸν Παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάκτορα τοῦ ἐμοῦ Βασιλείου, καὶ τοὺς ἐχθρούς ἀλλοτριῶσαί με, καὶ πόθον πρός με πολλὸν ἔχοντα, εἶναι φύλακα τῆς ἐμῆς Βασιλείας καὶ τρόνου, καὶ ὑπὸ πάντων δοξασθῆναι ὡς Βασιλέα. καὶ δόξασας πάντες Μιχαὴλ καὶ Βασιλείῳ πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ δὲ τόμον ἀναγνοὺς Κάσωρ ὁ ἀσηκρῆτις, ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ, καὶ ἐλθὼν εἰς μονὴν ἀνδρῶν, ἔμεινε μέσον λιβαδίου· ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέαρ. καὶ πεσὼν, ἐν αὐτῷ ἀπεπνίγη. E

με'. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἰδὼν ὅτι ἐντεταίχθη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος αὐτοῦ κινεῖται· καὶ συμβουλεύσαμενος μετὰ Γεωργίου τοῦ Πηγάνη, τὸ αἰτεῖται Σφατηγὸς προβληθῆναι, καὶ γίνεται ἀντ' αὐτοῦ ὃν προβάλλεται Λογοθέτης τοῦ Δρόμου ὁ Γοῦμερ. ἐξελθόντες ἅμα, ὅ, τε Συμβάτιος καὶ ὁ Πηγάνης, καταστρέφουσι τὸν λαὸν, καὶ πυρπολοῦσι τὰς χώρας. ἐν δὲ καιρῷ τοῦ θέρους, δ-

71.

φνμο.ω-

φημοῦντες Μιχαὴλ μόνον· τὸν δὲ Βασίλειον ἀποκηρύττοντες. τοῦτο μαθόντες οἱ Βασιλεῖς, γράφουσι τοῖς λοιποῖς Στρατηγοῖς καταπολεμῆσαι αὐτούς. Νικηφόρος δὲ ὁ Μαλεῖνος, ἐρρίψας ἐγγράφα μὴ πασῶν τῶν λαῶν, ἵνα δόλῳ τοὺς κρατήσωσι, καὶ μὴ εἰς ἐμφύλιον ἔμπέσωσι πόλεμον. κρατεῖται οὖν ὁ Πηγάνης, καὶ εἰσαχθεὶς ἐν τῇ πόλει, ἐκτυφλοῦται· καὶ καθίζουσιν αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ προσαιτεῖν. κρατεῖται δὲ καὶ ὁ Συμβάτιος παρὰ τῷ Μαλεΐνῳ εἰς Κελτζινὴν· καὶ εἰσαχθεὶς εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα, φέρουσι τῷ Πηγάνῃ μὲν θυμιάματος ὀσμὴν καπνίζοντα διάφορον· καὶ ἀπαντᾷ, καὶ θυμιᾷ τὸν Συμβάτιον. ἐκτυφλοῦται δὲ καὶ αὐτὸς τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν, καὶ ἐκκόπτουσι τὴν δεξιὰν αὐτῷ χεῖρα· καὶ καθίζουσι καὶ αὐτὸν εἰς τὰ Τζαύσου προσαιτεῖν· καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἄγουσιν αὐτὸς ἐν τῇ πόλει εἰς τοὺς ἰδίους οἴκους.

μέ. Ἐκβάλλει οὖν ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ διὰ τῆς μηχανῆς τῆς λεγομένου Λάμαρι, Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλλίνου ἐκ τοῦ τάφου· καὶ Ἰωάννην τὸν αὐτοῦ Πατριάρχην μετὰ τοῦ ὠμοφορίου καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ τάφου, καὶ καταλείσει τὸν Ὕπαρχον ἐν τῷ Πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἱππικῆς ἀγαγὼν καὶ ἀπογυμνώσας, ἐτυφλομαγγλάβια· καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἔκαυσεν ἐν τοῖς Μαυριανοῦ· τὸν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου πράσινον οὖσαν καὶ θαυμασίᾳ ἐργασίᾳ, ἐποίησε
72. σπόδια ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῷ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Φάρου.

μέ. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ τῆς ιε'. Ἐπινεύσεως,
73. ἐγεννήθη Κωνσταντῖνος ὁ Βασιλεὺς ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγερίνης ἔτι περιόντος τοῦ Μιχαὴλ· καὶ ἐκτεθεὶς γενόμενος ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, ἐκτίσεν ὁ Βασιλεὺς Βίνιτος. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ Πατρικίου καὶ Γενικοῦ Δρουγγαρείου τῶν Βίγλας, Ἄλβος. Πράσινος δὲ, Ἀγαλλιανὸς· καὶ Ῥῆσις, ὁ Κρασσός· νικᾷ δὲ ὁ Βασιλεύς· ἐν τί συμβαίνει ἐντεῦθεν; καὶ τοῦτο γὰρ τοῦ αὐτοῦ τοῦ Βασιλείου τοῦ Μιχαὴλ κακίας ἔργον, εἰς ὅσον τὸν τῶν Ῥωμαίων ἐκλάτωσε. ὁ Φιλόσοφος Λέων, ὁ Θεσσαλονίκης γενόμενος Πρόεδρος, τῷ Βασιλεῖ Θεοφίλῳ συμβουλεύσας, ὡς ὡρολόγια ἐποίησε δύο ἐξ ἴσου κάμνοντα· καὶ τὸ μὲν ἕν ἐπὶ τοῦ φουρίου τοῦ κατὰ Κιλικίαν τῇ Ταρσῷ πλησίαζον ἀπέθετο, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῷ παλατίῳ ἐφυλάττετο. ἄπειρον δὲ γράμματα εἰς ἑκάστην ὥραν τὰ ἐν Συρίᾳ γινόμενα, οἷον τὸν πρῶτον ὥραν εἰ ἐκδρομὴ τῶν Σαρακηνῶν γένοιτο· τὸν β'. εἰ πόλεμος· τὸν γ'. εἰ ἐμφυσμός· τὸν δ'. εἰ ἄλλό τι. καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ὁμοίως. ἐκ τοῦ γεγραμμένου οὖν δωδέκα ὑποθέσεων, εἴ τι κἂν συμβῇ ἐν Συρίᾳ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ ἡ ὑποθέσις γένοιτο, ἀπάρτως ἀπὸ τοῦ ἐκεῖσε φανοῦ, ἐφ' οὗ καὶ οἱ φυλάσσοντες καὶ ἀτενῶς ἐξ ἀκριβῶς βλέποντες τὰ τετυπωμένα ἐν αὐτοῖς ἦσαν· μετὰ δόξου οὖν ὁ φανὸς ἀπὸ τοῦ φουρίου τοῦ λεγομένου Λούλου, τοῖς κατὰ τὴν
*Ἰσαμον. Ἀργαίαν βουνὸν· καὶ αὖθις τοῖς καὶ τὸν *Σάμον, καὶ τοῖς κατὰ τὸν Αἴγιλον. εἶτα τοῖς κατὰ τὸν Μά-
74. μαντα πάλιν βουνὸν τὸν ἀφ' οὗ ὁ Κύριζος· εἶτα ὁ Μώκιλος, ἀφ' οὗ ὁ τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου βουνὸς τοῖς ἐν τῷ παλατίῳ καὶ τὸν τοῦ Φάρου ἀστρίοις ἀφιερωμένοις ἐν βραχεῖ ἐποίει φανερόν. ἐπιστομίσῃ οὖν τῷ Βασιλεῖ Μιχαὴλ, ὡς εἴρηται, ὁ φανὸς ἐσήμανεν ἐκδρομὴν τῶν Σαρακηνῶν. αὐτὸς οὖν τὸ μὴ τοὺς θεατὰς τοῦ ἱπποδρόμου χαλα-

A Michaeli solum fausta acclamantes; Basilium vero, abdicantes. Audierunt Imperatores, Ducesque reliquos arma in eos sumere datis litteris jubent. Nicephorus vero Maleinus per omnes late ordines projectis schedulis, dolo capiendos rebelles monet, caveantque ne iis bellum civile confletur. Capitur ergo Peganes, & in Urbem inductus, oculis orbatur; atque in Milio ad emendicandam stipem collocatur. Capitur vero etiam Symbatius a Maleino ad Celrzinem: Inductoque ad sancti Mamantis Symbatio, adducunt Peganem cecum cum turribulo testaceo adolentem sulphur; factusque obviam, Symbatio adolet. Cæcatur vero etiam Symbatius altero oculo, ac dextra illi manus abscinditur: quem & ipsum ad Tzausæ ædes ad stipem petendam statuunt: ac post tres dies, in suas illos ædes in Urbe adducunt.

XLV. Michael Imperator Constantini Cabalini cadaver per machinatorem Lamari nomine, ex sepulchro ejectum; impiumque Patriarcham Joannem cum Humerali (Pontificio amictu) e sepulchro eductum, per Præfectum in Prætorio inclusit; ac, quo die Circenses agebantur adductos, nudatosque verberibus affecit; tumque illorum ossa, ad Mauriani ædes combussit. Copronymi vero urnam ex marmore viridi miro opere fabricatam, serra secans, inde columellas fecit in templo abs se ædificato in Phari Palatio.

Constantini Cabalini & Joan. Patriarchæ exusta cadavera.

XLVI. Mense Septembri, Indictione quinta-decima, natus est Constantinus ex Michaele Imperatore & Eudocia Ingerina, cum adhuc Michael superstes esset. Exhibitoque Circensium munere ad sancti Mamantis, Imperator, Venetus equitavit: Constantinus vero Armeniacus Thomæ Patricii ac Generalis Excubiarum Drungarii pater, Albus: Agallianus, Prasinus: Crassus, Russius. Eo certamine Imperator victor exiit. Inde vero quid accidit? Nam & hoc Michaelis Imperatoris væcordiæ specimen, quod sic Romanorum robur imminuit. Leo Philosophus, qui Thessalonicensis Antistes fuit, Theophilo Imperatori auctor fuerat, ut duo Horologia fabricaret, quorum esset eadem vis eodemque ferentia; atque unum quidem in præsidio versus Ciliciam haud longe a Tarso collocavit, alterum in Palatio servabatur. Scripta erunt in singulas horas quæ fiebant in Syria: puta ad primam, si fuisset Saracenorum excursio; ad secundam, si commissum prælium; ad tertiam, si quid aliud: ac similiter in reliquis. Ex scriptis igitur duodecim numeris & argumentis, si quid in Syria contigisset, qua hora consignatum erat, a loci præsidiariis e sublimi accensus ignis monstrabat. Custodes enim erant, qui rem attente ac diligenter dispicerent. Accensus ignis a præsidio quod Lulum vocant, Argæi collis incolis commonstrabat; rursusque iis qui in Isamo, & his qui in Ægilo: secundum hos, iis qui apud Mamantem collem: exinde Cyrizus; tum Mocilus; inde sancti Auxentii collis, his qui in Palatio ad solare Phari Horologium perpetui vigiles constituti erant, quam cito manifestum reddebat. Sic itaque Michaele, uti dictum est, ex Circensium ratione equos agitante, sublatus ignis Saracenorum excursionis signum dedit. Imperator, ne in posterum ejusmodi ignes molestius spectatores ha-

Constantinus ex Michaele Basilio natus.

Edit. Paris. pag. 450.

Michaelis Circenses, & vecordia.

Leonis Philosophi Horologia mutua.

berent, e vicinis Urbi ſpeculis deinceps accendi vetuit.

XLVII. Cum igitur Imperator equeſtri certamine victor, una ipſe cum Baſilio & Eudocia ad cœnam ſederet; Baſiliſcianus Patricius Imperatorem laudabat, ut qui ſcite ac ſolerter curſum rexiſſet. Mox igitur jubet Imperator eum ſurgere; detractiſque ejus rubeis calceis, ſibi eos induere. Renuebat ille, conjectis in Baſilium oculis. Quod tamen Imperator ira percitus juſſerat, annuitque Baſilius, Imperatorias ocreas ſibi impoſuit. Atque Imperator Baſilio, Deum obteſtans, *Magis illi convenium. An enim non licet, ſicut te Imperatorem creavi, etiam alium creare?* Fremebatque ira commotus in Baſilium. Eudocia vero in lacrymas effuſa, *Imperii tui dignitas magna eſt*, ajebat Imperatori, *eaque nos ſupra meritum evecti ſumus; nec par eſt ut deſpicatui habeatur.* Tumque is Baſilio ait, *Ne moleſte rem habeas, etiam Baſiliſcianum Imperatorem facere volo.* Converſuſque ad aſtantium coronam, *Num rogo*, ait, *non decet hunc fore Imperatorem?*

Baſiliſcianus Imperator deſignatus.

Edit. Pariſ. pag. 451.

Euripo.

Primum corona, forma digna Regia,
Deinde cognatum diadema eſt huic viro,
Suntque omnia dignitati convenientia.
Et quam præſtabat, ut hunc Imperatorem facerem? Porro Baſilium rei indignitate, ingens ira animique dolor inceſſit.

XLVIII. Egreſſo Imperatore ad venandum, Monachus quidam data charta Baſilium monet, *Struclas ei ab Imperatore inſidias*; *Nempe ſatellitum uni præcepiſſe, ut contorta haſta Baſilium trajiceret.* Per cœnæ autem tempus (nec tunc modo, ſed & alias, ubi ſe vino ingurgitaverat) modum omnem numerumque excedentia mala imperabat; ita ut alii aures, alii nares, alii caput auferret. Ac nili quidam procliviore miſericordia hæc negligentius tractarent, inque craſtinum remiſiſſent, revocanda ſeveriora mandata, eorumque pœnitudine ductum iri ſaniore mente Imperatorem expectantes (quæ nec expectatio plerumque failebat) merentium in Aula nemo immunis extitiſſet. Quin & Baſilius non raro ejus ex vino furoris ludicrum factus, ſuſtinebat ipſe & expectabat mutatum aliquid iri. In eam tamen ducius ſuſpicionem, fore tandem ut pœnitendum aliquid rebus ſuis accideret, occupare factus duxit, quam ut ſe ab eo interfici ſineret. Invitato itaque Michaele a matre Theodora ad Anthemii ædes, Baſilius conjurationem ſubornabat: Exinde illo ad cœnam ſedente, Baſilium invitavit & Eudociam, ut cum eo cœnarent. Multo autem jam vino ingurgitato Imperator, ſurgens Baſilius velut neceſſarii cujuſdam muſii explendi gratia, in ſacrum irrumpens Cubiculum, januarum feras turbavit, cum robuſtus eſſet, ut claudi fores non poſſent; iterumque reverſus, ad menſam Imperatori cœnæ ſocius reſedit. Deinde ſurgens Michael, cum præ multo vino incedere non poſſet, manum tenente Baſilio ac fulciente, in ſecretius cubiculum ſe recepit. Baſilius, ejus deoſculatus manum, abiit. In ejus cubiculo, ipſo illius juſſu Baſiliſcianus in Rentacii Accubitoris lecto, ſic procuſtodis munere, dormiebat. Ignatius autem Cubicularius, ad cubiculi januas obſervandas progreſſus, obturbatas offendit. Quare in deſperationem actus, vellens capillos in lectulo ſedebat. Michaele autem ex vini crapula ſomnum quam

Mechtelis inſidiæ in Baſilium.

Imperatrix cedes per obtrectatem Imperatoris.

pag. 452.

Michael in cubiculo metatus.

ρωτήσας τὴν αὔριον γενέσθαι, προσέταξε μηδένι τοιοῦτος φωνὰς ἐνεργεῖν.

μζ'. Ὡς δὲ ἐνίκησε, νικήσαντος τοῦ Βασιλείου τοῦ δεῦτερον καθέδρα ἅμα Βασιλείῳ καὶ Εὐδοκίᾳ. Βασιλιανικὸς ὁ Πατρίκιος ἐπῄνει τὸν Βασιλέα, ὡς εὐφρόνως ἐλάσαντα εἰς τὸ ἅρμα. ἐνθὺς δὲ κελεύει τοῦτον ὁ Βασιλεὺς ἀναστῆναι, καὶ τζάγγια ἐκ ποδὸς αὐτοῦ ἐκδῦναι, καὶ ἑαυτῷ * ἐνδῦσαι. τὸ δὲ ἀναπιάντος, καὶ πρὸς Βασίλειον βλέποντος· ἐκεῖ ὁ Βασιλεὺς μᾶλλον προσέταξε, καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐπέδυσεν, ὑπέδυσε τὰ αὐτά, καὶ λέγει ὁ Βασιλεὺς μετ' ὀργῆς πρὸς Βασίλειον, Κάλλιον αὐτῷ πρέπουσι, καὶ ἐγὼ οὐκ ἔχω ἐξουσίαν, ὡς σὺ βασιλέα ἐποίησα, καὶ ἄλλον ποιῆσαι. καὶ ὀργίζετο κατὰ Βασιλείου θυμικῶς. δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία, ἔφη τῷ Βασιλεῖ, Τὸ τῆς βασιλείας σου ἀξίωμα, δέσποτα μου, μέγα ἐστὶ, φοβερὸν καὶ ἡμεῖς ἐτιμήθημεν· καὶ δίκαιον ἐστὶ καταφρονεῖσθαι αὐτό. καὶ τῷ βασιλεῖ ἔφη, Μὴ λύπει ἐπὶ τούτῳ, καὶ τὸν Βασιλιανικὸν Βασιλέα θέλω ποιεῖν· καὶ ὡρὸς τοὺς παρόντας εἶπε, Ἆρα ἐπρέπει αὐτὸν εἶναι Βασιλέα;

Πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος.
Τὸ δεύτερον δὲ τὴν συμφορὰς πέλει τέρος.
Ἅπαντα δ' ἁρμόζουσι πρὸς τὸν ἀξίωμα.

Καὶ ὅτι πόσον ὡμοκάθιον τοῦτον μὲ ποιῆσαι Βασιλέα. Βασίλειος δὲ ἐν θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλῃ γέγονε.

μη'. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Βασιλείου εἰς κυνήγιον, παραχρῆμά τις δίδωσιν αὐτῷ χαρτίον, ἔχον ἃ κατ' αὐτοῦ μελετωμένων ὑπὸ Βασιλείου ἐπιβουλῶν· ὡς τινὲς τῶν ἀφοσιτάξεων ὁ Βασιλεὺς ἐν λόγχαις κατὰ τοῦ Βασιλείου ῥίψαι. κατὰ δὲ καιρὸν τοῦ δείπνου, οὐ μόνον τοῦ τυχόντος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλλαντοφορούντων τῇ οἰκίᾳ ἐμεθύστη, πέρα δεινῶν ἐκτελούσιτο, ἀφαιρέσεις ὤτων καὶ ῥινῶν καὶ κεφαλῶν ποιούμενος· εἰ μή τινες οἰκίαν κρατούμενοι τύπων παραμίλλων, καὶ ὡρὸς τὸ αὔριον ἐπεμπον, ἀπαλλαγήν τινα καὶ μεταμέλειαν ἐκδεχόμενοι, ὅπερ ἐγένετο, ἀπώλετο δὲ σύμπας ὁ παραμένων τῷ Μιχαήλ. ἀλλὰ καὶ Βασίλειος ἐκ ὀλιγάκις παροπλίας παίγνιον γεγονὼς, ἐκαρτέρει καὶ ἐμέτῃ μεταμέλειάν τινα γενέσθαι κατὰ τοῦ ἀνδρός. ὑφίστατο τοῖς πράγμασιν ὑποβλεπόμενος, προλαμβάνειν ἑαυτὸν μᾶλλον, ἢ σὲ αὐτοῦ ἀναιρεθῆναι. τῇ δὲ μητρὸς τοῦ Μιχαὴλ Θεοδώρας, καλεσάσης ἐπὶ Βασιλέα εἰς τὸ Ἀνθεμίου, ὁ Βασίλειος συνωμοσίαζε τὰ κατὰ Μιχαήλ· εἶτα ἐπὶ δείπνου τοῦ Βασιλείου κληθέντος, προσκαλεῖται τὸν Εὐδοκίαν καὶ Βασίλειον, τοῦ συνδειπνῆσαι αὐτῷ. ἡ δὲ Βασιλίσσης οἴνῳ πολλῷ χρησαμένου, ἀναστὰς Βασίλειος ὡς δή τινα χρείαν, ἀπελθὼν ἐν τῇ κοπῇ ἡ Βασιλίσσης, ἔστρεφε τὴν κλεῖθρα ἡ θυρῶν δυνατὸς ὤν, ὡς μὴ κλείεσθαι τὰς θύρας· ἐπελθὼν πάλιν, συνδείπνει τῷ Βασιλεῖ. εἶτα ἀναστὰς ὁ Βασιλεὺς Μιχαήλ, τῷ πολλῷ μέθῃ μὴ δυνάμενος περιπατεῖν, χειροπρατούμενος ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, ἀπῆλθεν ἐν τῇ κοπῇ αὐτοῦ. ἣν τὴν χεῖρα φιλήσας, ἐξῆλθε Βασίλειος· ἔνθεν δὲ ἡ κοιτῶνος ὁ Βασιλειανὸς τὴν κλίνην τοῦ Βασιλείου ὑπεστρωσας, ἐν τῇ κλίνῃ Ῥωμανοῦ τοῦ Παραπεμπομένου πρὸς παραφυλακὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ κοπτώτης Ἰγνάτιος ἀπελθὼν κλεῖσαι αὐτοῦ τὰς θύρας τοῦ κοιτῶνος, ἦσαν αὐτῷ διεσταλμένας, καὶ ἀκοίτους ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίνης τὰς πλαγίας αὐτοῦ. τοῦ δὲ Βασιλείου ἐξ οἴνου ἄκρου θανάτῳ παραπλησίου κοιμωμένου, ἀθρόον ἐλ-

Codices. ὑπὸ Βασιλέα

ἐνδύσασθαι Idem.

ἐνδύσεσθαι

77.

77.

Θὼν Βασίλειος μὴ ϗ ἐπαίρων, τὰς θύρας ἀνέῳξε . . ϗ ἔμφοβος ἐξῆλθεν Ιγνάτιος ἀνθιστάμενος τῷ Βασιλείῳ μὴ εἰσελθεῖν. ἐν τούτῳ ἔξυπνος γίνεται ὁ Βασιλεύς· ϗ παρ' αὐτοῦ Ιωάννης ὁ Χάλδος κόπτει τὰς χεῖρας αὐτ.

78. [78] ὁ δὲ Ἀπιλάτης .... Ιακωβίτζης τὸ Βασιλισκιανὸν ξίφος τρώσας, ἔρριψεν ἀναπάτω. ὃν δὲ λοιπῶν ἑστώτων ἔξω πρὸς παραφυλακὴν, ἐπεὶ ἀμφότεροι ἐνώθησαν,

79. [79] Ασυλαίῳ ἔφη πρὸς Βασίλειον, Εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτῷ ἐκόψαμεν, ὅπως ζῶντα αὐτὸν εἰάσαμεν. καὶ ἐὰν ζῇ, τί ἀπολογησόμεθα; ϗ ὑποκρίτας, * πάσας τὸ ξίφος καὶ τὴν καρδίαν τοῦ Βασιλίσκου, καὶ ἔλαβε τὰ ἔγκατα αὐτοῦ. κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσσῃ, συναθροισθέντες ἦλθον μέχρι τοῦ περάματος καὶ ἀπελθόντες ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἦλθον ἕως τοῦ παλατίου. πλὰξ δὲ ἦν φράσσουσα τὸ τεῖχος· ϗ κρατήσας Βασίλειος δύο ὧν μετ' αὐτοῦ, ϗ λακτίσας κατέαξε τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθε μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης συνὼν τῷ Βασιλείῳ, ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρδαβάσδῳ Ἐταιρειάρχῃ, ὡς ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐτελεύτησε· καὶ ἀνοίξαι τὸν Βασίλειον, ὁ δὲ Ἀρδάβασδος δρομαῖος πρὸς τὸν Παπίαν, καὶ ἅρας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλεῖς βιαίως ἤνοιξε. καὶ γενόμενος ἔνδον Βασίλειος, ἦρε τὰς κλεῖς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας. ταῦτα δὲ γίνεται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ,ςτξβ. ἔτει, καὶ νυκτὸς τρίτης ὥρας, Επινεμήσεως α. καθ' ὣν ἐπιφώσκουσαν ἤγετο ἡμέρα Θέκλας τῆς Πρωτομάρτυρος. καὶ τῇ ἑπομένῃ, Γρηγόριον τὸν Φιλήμονος ἐποίησε Παπίαν· καὶ παρ' αὐτοῦ ἀποστέλλει ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσάγει Εὐδοκίαν τὴν Ιγγήρας μὴν δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ· ἀπέστειλε δὲ καὶ Ιωάννην Προπόσιτον, τὸν ἀπαγαγεῖν τὴν Δεκαπολίτισσαν πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς. Παῦλον ἐπὶ τὸν κοιτῶνος τοῦ ἐπαφιάσαι τὸν Μιχαήλ· ὃς ἀπελθὼν, εὗρεν αὐτὸν ἐντετυλιγμένον ἐν τῷ σαγίσματι τοῦ δεξιοῦ αὐτοῦ ἵππου, ὃν ἤλαυνε, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θρηνούσας καὶ ἐλεεινολογημένας αὐτόν· καὶ εἰσαγαγὼν εἰς πλοιάριον, διεπέρασεν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως, καὶ ἔθαψε αὐτόν.

A vicinum morti dormiente, Basilius conjuratis stipatus repente irrumpens, fores aperuit. Ignatius metu conterritus, ut Basilium ingressu arceret, in occursum venit. In his expergiscitur Imperator, confestimque Joannes Chaldus manibus obtruncat. Apelates autem .... Jacobitzes Basiliscianum ense vulneratum e lecto in pavimentum excussit. Reliquis autem foris stantibus ad excubias, cum utrique coivissent, ait Asylæo ad Basilium, *Quamquam illi manus præscidimus, vivum tamen cum reliquimus; ac, si vixerit, quid excusabimus?* Reversus itaque, adacto in Imperatoris pectus stricto gladio, illius viscera effundit. Cum vero mare fluctibus jactaretur, uno agmine usque ad fretum venerunt; conscensoque muro, ad B palatium usque evaserunt. Erat autem asser obducens murum, quem Basilius duorum sodalium nixus manibus, impacta calce confregit: & ad fores usque Palatii evasit. Eulogius Persa, ipse Basilio comes, Ardabasdum Fœderatorum Comitem lingua propria allocutus, Michaelem gladio occisum signavit, ac Basilio aperire jussit. Ardabasdus vero ad Papiam currens, eique clavibus vi ablatis, aperuit. Intro autem receptus Basilius, ipse claves in manibus tulit. Gesta hæc Feria tertia, anno sexies millesimo trecentesimo sexagesimo-secundo, noctis hora tertia, Indict. prima, qua dies festus sanctæ Protomartyris Theclæ illucescebat. Mane autem Gregorium Philemonis dictum instituit Papiam; statimque C mittens ad sancti Mamantis, ingenti pompa in Palatium induxit Eudociam Ingerinam. Misit vero etiam Joannem Præpositum, qui Decapolitæ filiam Eudociam ad parentes suos reduceret. Paulum item Cubicularium misit, ad curandum Michaelis funus. Is ubi venit, illius cadaver, dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum invenit; matrem quoque ac sororem lugentes, næniaque super illo plangentes; inducensque in naviculam, ad Chrysopolis Monasterium trajecit, ac ibi sepelivit.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ D

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΤΗ ΙΘ'.

ROMANORUM IMPERATOR *Edit. Paris. pag. 453.*

BASILIUS

ORTHODOXUS ANNOS XIX.

ΚΟΣΜΟΥ ἔτος ,ςτξβ'. τῆς θείας σαρκώσεως ἔτει ωλβ'. Ρωμαίων Βασιλεὺς Βασίλειος Ορθόδοξος, ἔτη ιθ'. ὧν δὲ ἔτος, τὴν μὲν μορφὴν τοῦ σώματος ἀνθρώπατος, δίκτινὸς, σωόφρυς, δόμματος, σκυθρωπὸς, μιλαόχρους, τῆς ὑλικίας μέσος τὸ ὠμόκης. τὰ σέρα πλατὺς, καπφὸς, καὶ ὡς δέ τις εἰκάσῃ, τῷ ἑαυτοῦ συλλογιζόμενος· ὥρμητο δὲ ἀπὸ Αδριανουπόλεως τῆς Μακεδονίας, ὅτις πρότερον μὲν Ορεστὶς ἐκαλεῖτο, ἐξ Ορέστου υἱοῦ Αγαμέμνονος· ὃς ζήλῳ δικαίῳ καὶ φυσικῷ κατὰ τῆς μητρὸς Κλυταιμνήστρας δολοφονίας, ταύτην σὺν Αἰγίσθῳ ἀνεῖλε τοκέας, λίαν ἐκμάνης· καὶ ἐν τῇ σωμελδίσει Εὔρου, Αρξοῦ τε καὶ Αρτάβου τῶν τριῶν ποταμῶν λουσάμενος, τοῦ νόσου ἀπήλλακτο· ἔνθα ταύτην οἰκοδομήσας, ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κέκληκεν. Αδριανὸς δὲ Καῖσαρ ὠχυρώσεσι ἐρύμασι ἀντὶ μεγαλωΐας,

I. MUNDI annus sexies millesimus trecentesimus sexagesimus-secundus, divinæ Incarnationis anno octingentesimo sexagesimo-secundo, Romanorum Imperator Basilius Orthodoxus, annos novemdecim. Erat autem Basilius florentissima corporis forma, corpulentus, supercilliosus, magnis oculis, lato pectore, submorosior, & ut quis conjecerit, suarum rerum cura, animo cogitabundus ac frontosior. Adrianopoli Macedoniæ oriundus. Hæc prius Orestias, ab Oreste Agamemnonis filio dicebatur: qui nimirum justa æmulatione, idcirco quod Clytæmnestra patrem dolo occiderat, eadem cum Ægisto necata; in furorem ingentemque rabiem actus est, atque in Euri, Arxique atque Artabi (trium scilicet fluminum) confluente lavans, morbo solutus est. Adrianus vero Cæsar, firmis propugnaculis munitam, dilatatisque ejus pomeriis, ex suo nomine Adrianopolim

Basilius Macedo Imperator.

Patria.

Adrianop. antiqua Orestias.

vocavit. Abeſt trium dierum ſpatio a Philippopoli, in montis Æmi ſinu, ad quem tres fluvii, velut fere aquæ pluviales, uno alveo miſcentur.

II. Jubet Baſilius Mariano Præfecto Petronæ filio: iſque eum ſolum Imperatorem acclamat. Ooryphas autem navalis exercitus Prætor atque Dux, ubi intellexiſſet quæ a Baſilio geſta in Michaelem eſſent, ipſe domini amans ſervuſque ingenuus, ad Michaelis Imperatoris ultionem ſeſe accingit. Accerſitum Imperator, primum quidem contumelioſis ac minacibus verbis accipit; tumque benigne habet laudatque, quod ut talia in domini gratiam auderet, in animum induxerit. Quin lapſu temporis, ſic aucta in eum Imperatoris fiducia eſt, ut in hoſtes proficiſcens ejus fidei Urbem commiſerit.

Ooryphæ fides in Michaelem, tumque in Baſilium.

III. Operæpretium vero ſit, ut & divinam in eos qui Michaelis parricidæ fuerunt, ultionem deſcribamus. Jacobitzes itaque Imperatori inter venandum comes, dum enſe delapſo, eum levaturus equo deſilit, hærente pede e penſili ſcandula; territoque equo per cava voraginum præcipitiaque trahente, membratim diſcerptus eſt. Joannes Chaldus, qui exercitus Ducfor in Chaldia fuerat, deprehenſus machinari adverſus Imperatorem, ab Andrea Magiſtro militiæ palo affixus eſt. Imperatoris frater Aſylæo, ab eo in ſuburbanum ſuum relegatus, quod in ſervos ac domeſticos immitis ac crudelis eſſet, gladio ab eis necatus eſt. Hos Imperator captos, membratimque conciſos, ad Amaſtriani combuſſit. Apelates Perſa, a vermibus corroſus, vitam finivit. Conſtantinus Toxoras apud Cybyrrhæotas gladiis conciſus, periit. Marianus denique Imperatoris frater, confracto pede, ac vermibus putreſcente, extinctus eſt.

Poena eorum qui Michaelem necaverunt.

Edit. Pariſ. pag. 434.

IV. Chriſti Natalis ſolemni die, pompa habita, baptizat Imperator, per Photium, filium ſuum Stephanum, in magna Eccleſia.

Stephani baptiſmus.

V. Baſilii Imperatoris anno tertio, in die feſto ſancti Polyeucti, ad dies quadraginta totidemque noctes, terræmotus factus eſt: ceciderunteque multæ Eccleſiæ, inter quas etiam ſancta Deipara, quam Sigma vocant; adeo ſane ut omnes in ea divinas decantantes laudes communis ruina oppreſſerit. Porro Leo Philoſophus, cum eſſet ibi, hortabatur omnes egredi. Cui illi haud morem gerentes, pari omnes interitu perierunt. Ipſe tamen ad columnam ſub arcu ſtans, cum duobus aliis ſervatus eſt, nec non alii novem dumtaxat ſub ambone poſiti.

Terræmotus; ædificiorum ruina.

VI. Photius Patriarcha, Imperatore ad Eccleſiam veniente, ac cum ſacra Myſteria perceperturus eſſet, *Latronem eum & parricidam, ac divina indignum Communione dicere*. Qua ille re ira accenſus, Romam miſit, tomoque impetrato cum Epiſcopis Latinis, Photium Sede ejecit, iterumque ac ſecundo Sacerdotio ſanctum Ignatium præfecit.

Photii repulſa Baſilii, ipſiuſque exauctoratio.

VII. Ejectus ex Eccleſia Photius, & in Monaſterio quod Scepæ vocant, exulans, ejuſcemodi figmentum commentus eſt. Baſilii Imperatoris genealogiam pertexens, quaſi a Teridate magnæ Armeniæ Principe is originem traheret, librum in Regia Bibliotheca reponi curat, Theophanis cognomento Sphenodemonis opera, tunc Palatini Clerici, viri ſapientiæ ac eruditionis nomine Baſilio chari. Excerptis namque

Photii ad Baſilium demeteudum dolus.

πόλιν Ἀδριανὸς μετακίκλησιν. αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς εὐπατρίδου ἐν διόδῳ Φιλιππουπόλεως σαδιάζεται, ἠχαλισμένη ὄρει τῷ Αἵμῳ, παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ ἰσμεγάγησαι, οἵ εἰσι συμβάλλειν ὄμβριμον ὕδωρ.

β'. Οὗπερ ὁ Βασιλεὺς προσάσει Μαριανῷ Ἐπάρχῳ τῷ υἱῷ Πετρωνᾶ, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν μόνον Βασιλέα Οοῦφας δὲ ὁ πλοίμιος Στρατηγὸς χρηματίζων καὶ καθηγεμὼν, στωϊεὶς τὸ πραχθὲν παρὰ Βασιλείου, καὶ φιλοδέσποτος ὤν, πρὸς ἐκδίκησιν Μιχαὴλ Βασιλέως κεκίνηται. τοῦτον μεταλαμβάνεται ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ τὰ μὲν πρῶτα λόγοις αὐτῷ ἐφυβείσεις ἐπαπειλεῖ· ἔπειτα ἀποδοχῆς ἀξιοῖ, αὐθ' ὧν ὑπὲρ δικαίου τοιαῦτα τετολμηκέναι φορήρηται. ἀλλὰ δὴ καὶ χρόνου προβεβηκότος, ἐπ' αὐτῷ τοσοῦτον πεπληροφόρηται, ὥστε καταλιμπάνειν αὐτῷ τὴν πόλιν ἐξιόν κατ' ἐχθρῶν.

γ'. Ἀναγκαῖον δὲ ἐστὶ καὶ παρὰ Θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τὸν Μιχαὴλ ἐγχειρισαμένης γράψαι. ὁ μὲν γὰρ Ἰακωβίτζης κυνηγῶν αὐτῷ Βασιλέως, καὶ τῷ ξίφους αὐτῷ ἐκπεσόντος, καὶ αὐτῷ μέλλοντος κατιλθεῖν εἰς τὸ ἅρμα αὐτοῦ, ὁ πὼς αὐτῷ ἐν τῇ σκάλει ἐκράπη· καὶ θρασθεὶς ὁ ἵππος ἔσυρεν αὐτὸν ἐπ' φαράγγων καὶ χειμάρρων, ἕως μελλὸν κατέκοψεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος Στρατηγὸς Χαλδίας γενόμενος, ἐπεὶ τῷ Βασιλέως μελετᾷν ἐφωράθη, ἀσκολοπίζεται παρὰ Ἀνδρέᾳ Στρατηλάτῃ. ὁ δὲ τοῦ ἀδελφὸς Βασιλέως Ἀσυλαίων, ἐξωθεὶς παρὰ Βασιλέως ἐν τῇ φρασσείᾳ αὐτῷ, ἀπιὼν ὢν καὶ ὠμὸς πρὸς τοὺς αὐτῷ δούλους, μαχαίρᾳ ὑπ' αὐτῶν ἀπῃρέθη· ὃς κρατήσας ὁ Βασιλεὺς καὶ μελλὸν καταπόψας, ἐν τοῖς Λμασεριανοῖς ἔκαυσεν· ὁ δὲ Ἀπιλάτης * ὁ Πέρσης, σκωληκόβρωτος γενόμενος, ἐψυχῶν ἀπέρρηξε. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξαρὰς εἰς Κιβυρραιώτας παθοκοπηθεὶς, τελευτᾷ. καὶ Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς Βασιλέως, ἐν ποδὶ σωτευβεὶς, καὶ ὑπὸ σκωλήκων καταβρωθεὶς, τελευτᾷ.

* Leo Gram. ὁ Πέρσης.

δ'. Ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστοῦ γέννων προελθόσιος γενομένης, βαπτίζει ὁ Βασιλεὺς καὶ Φώτιος Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

ε'. Τῷ γ'. αὐτοῦ ἔτει, τῇ ἑορτῇ τῶν ἁγίων Πολυεύκτου γένοντο σεισμοὶ ἐπὶ μ'. ἡμέρας καὶ μ'. νύκτας· καὶ ἐπεσόντων πολλαὶ ἐκκλησίαι, μεθ' ὧν καὶ ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ἡ λεγομένη τὸ Σίγμα· ὥστε πάντας τοὺς ψάλλοντας ἐκεῖσε τελεσθῆναι. Λέων δὲ ὁ Φιλόσοφος τυχὼν ἐκεῖ, παρῄνει πάντας ἐξελθεῖν. εἰ δὲ μὴ πειθόντες, σωτελισθῆναι ἅπαντες· αὐτὸς δὲ ὁ Φιλόσοφος εἰς κίονα ὑπὸ συσσεισμάτων σαθεὶς μετὰ καὶ ἑτέρων δύο, ἐσώθη, καὶ ἕτεροι * γ'. μείνοντες ὑπεσκάφησαν τῷ ἀμβωνος.

* Geor. minimo.

ϛ'. Φώτιος δὲ ὁ Πατριάρχης, ἐλθόντος τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ μέλλοντος αὐτὸν κινωνεῖν, λρεὺς καὶ φονέα ἔλεγεν, καὶ ἄναξιον τῆς θείας κοινωνίας. ὁ δὲ θυμωθεὶς, ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ Ῥωμαίων Ἐπισκόπων, ἐν τῷ τόμῳ τὸν Φώτιον ἐξέστεν· καὶ ἀναβιβάζει πάλιν Ἰγνάτιον τὸν ἁγίως Πατριάρχην τὸ δεύτερον.

81.

ζ'. Μετὰ τὸ ἐξωθῆναι τὸν ἐκκλησίας Φώτιον, καὶ ἐν τῇ τῆς Σκέπης ἐξορισθῆναι, ἐτροπεύσατο πλάσμα τοιόνδε. γενεαλογήσας τὸν Βασιλέα Βασίλειον, ὡς ἀπὸ Τηριδάτου τοῦ μεγάλης Ἀρμενίας ἄρχοντος τὴν γενεὰν καταγοντος, καὶ τὸ βιβλίον Βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ ἐνθεῖναι διὰ Θεοφάνους τοῦ λεγομένου Σφηνοδαίμονος, βασιλικοῦ κληρικοῦ τότε τυγχάνοντος, ὃ καὶ τῷ Βασιλείῳ προκειμένου

διὰ σοφίαν καὶ πολυμαθίαν. ἐκλαβόμενος δὲ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τ᾽ ὀνομάτων αὐτῶ, Βασιλείου, Εὐδοκίας, Κωνσταντίνου, Λέοντος, Αλεξάνδρου καὶ Στεφάνου, ἃ καὶ ἀναγινωσκόμενα, Βεκλὰ ὀνομάζεται. πάντα, δ᾽ ἀπαρχῆς γενεαλογίαν κατά τε χώραν καὶ πράγματα ἀναμαθὼν, καὶ καταγραψάμενος τὸ βιβλίον, καὶ πάντα ἐπιτηδεύμασι παλαιόπασι πεισάς, τῇ βασιλικῇ Βιβλιοθήκῃ, ὡς εἴρηται, κατατίθεται, διὰ Σφενδαίμονος Θεοφάνης· καί ποτε αὐτῶ τ᾽ Σφενδαίμονος προσάξει βασιλικῆ βιβλίον τι ζητοῦντος, ὡς εὗρεν αὐτὸ, καὶ πολυπραγμονῶν ἐπέρᾳ, τῇ Βασιλεῖ ὑποδείκνυσι, καὶ φησὶ, Τοῦτο ἄλλος οὐδεὶς ἀνέγνωκε ἢ δύναται τὰ γεγραμμένα, εἰ μὴ Φώτιος. καὶ οὕτως ὁ αὐτὸς ἀποστέλλεται· καὶ ἡ φράσις εὐχερὴς, Ὡς εἰ μὴ ἴδω τ᾽ Βασιλέα, οὐ λέγω τί ἐστι τὸ βιβλίον, οὐδ᾽ ὅτου ἐπιγραφή. καὶ εἰσελθὼν, τοῦτο ἀναγινώσκει, καὶ ὡς δ᾽ Αγγέλου τοῦτο μεμάθηκε. τοῦτο πάλιν οὖν πρὸς τ᾽ Βασιλέα Φωτίου οἰκειώσεις γίνεται.

ιʹ. Τῷ ἑ. αὐτῶ ἔτει, τῇ αγʹ. τ᾽ Νοεμβρίου μηνὸς ἐγεννήθη Αλέξανδρος Βασιλεὺς ἀπὸ τ᾽ Ἰγγερπς Εὐδοκίας, γνήσιος παῖς τ᾽ Βασιλείου. ἐστρατεύσατο δὲ ὁ Βασιλεὺς καὶ τ᾽ Αγαρηνῶν τ᾽ εἰς * Αφεκὰν, καὶ πολέμους συναψάς 82.
* Τεφρικὴν. πολλοὺς εἰς πάντας ἐνέπεσε, καὶ πολλοὺς τ᾽ Ρωμαίων ἀπεβάλετο. μέλλοντα δὲ κρατεῖσθαι καὶ αὐτὸν τ᾽ Βασιλέα, Θεοφύλακτος ὁ Αβάσακτος διέσωσε, ὁ πατὴρ Ραμανῦ τ᾽ μὴ ποτὲ βασιλεύσαντος. ὑποσρέψαντος δὲ τ᾽ Βασιλέως ἐν τῇ πόλει, ἀπέστειλε Χερσοφόρον γαμβρὸν αὐτῶ
* Τεφρικῇ. ἐν τῇ * Αφεκῇ, καὶ νίκην ποιήσας, ἐκπόρθησε παντελῶς καταστρέψας ἕως ἐδάφους.

ιθʹ. Τῷ ς. ἔτει αὐτῶ, Ἰγνάτιος ὁ Πατριάρχης 83. τῶν τῶ Σατύρου ἐκκλησίαν εἰς ὄνομα τ᾽ Αρχιστρατήγου τ᾽ Ανακλήτου, ἐκοίησε· ὅτε καὶ μονῶν αὐτῶν ἀνδρῶαν εἰργάσατο, ἔνθα καὶ ἐτάφη. καὶ Σάτυρος μὲν ὀνομάζεται, ὅτι ἐν μικρῷ διαστήματι τ᾽ τοιαύτης μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ᾧ ἱερὸν παρ᾽ Ελλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ· ὃ κατ᾽ ὁμωνυμίαν διὰ τὸ πλησίον εἶναι τ᾽ εἰρημένων μονῶν τῇ τοιούτῳ καλεῖται ὀνόματι· ἐξ ὧν καὶ τὸ παλάτιον τ᾽ Βρυάντος κτίσας Θεόφιλος ὁ Βασιλεὺς, τ᾽ ὕλην ἀφειλόμενος ταύτην ἐκεῖθεν. Ανακλῆτος δὲ καλεῖται διὰ αἰτίαν τοιαύτην. κυνηγετῶντι ποτὲ Νικηφόρῳ τῷ Βασιλεῖ, ἐν οἷς ἀρτίως ἐστὶν ἡ μονὴ μέρεσιν, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ χειροθετήσας ἐλάφῳ, ἐν φυγῇ τὸ τ᾽ μονῆς θυσιαστήριον ἵδρυται, ὑφ᾽ ᾗ τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κίονος βασταζομένη γράφουσα ἔπος, Τοῦτό ἐστιν τὸ ἅγιον θυσιαστήριον τ᾽ Αρχιστρατήγου Μιχαὴλ τῆ Ανακλήτου, ὅπερ ἐνίδρυσεν ὁ ἅγιος Απόστολος Ανδρέας.

κʹ. Τῷ ζ. καὶ τῷ η. αὐτῶ ἔτει, βαπτίζει ὁ Βασίλειος πάντας τοὺς ὑπὸ χεῖρα αὐτῶ Εβραίους, δεδοὺς αὐτοῖς ἀξίας καὶ δῶρα πολλά. τότε καὶ τὸν προεστηκότα Νικόλαον τὸ προσωπάρχιον τ᾽ ἁγίου Διομήδους ἐποίησε Οἰκονόμον καὶ Σύγκελλον· τ᾽ δὲ ἀδελφὸν αὐτῶ Ιωάννην, Δρουγγάριον τ᾽ βίγλας· τ᾽ δὲ ἕτερον ἀδελφὸν Παῦλον, ἐπὶ τ᾽ Βασιλικῆς Σακέλλης· τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν Κωνσταντῖνον, γενικὸν Λογοθέτην
Valde hæc dissidentia. κα. Τῷ θ. αὐτῶ ἔτει ἤρξατο κτίζειν ὁ Βασιλεὺς τὴν Νέαν ἐκκλησίαν, καὶ ἡ Συράκουσα παρεδόθη τοῖς Σαρακηνοῖς.

κβʹ. Τῷ ι. αὐτῶ ἔτει, Νικήτας ὁ Ξυλινίτης καὶ ἐπὶ τραπέζης, κατηγορήθη ὡς φιλόμουσος παρὰ τῆς Αὐγούστης· ὃς καὶ ἀποκείρεται καὶ μοναχὸς γίνεται. πολλὰ δὲ χαλκουργήματα κατέλιπεν ὁ Βα-

Initialibus nominum litteris in hunc modum, *Basilii*, *Eudociæ*, *Constantini*, *Leonis*, *Alexandri*, *Stephani*, ex quibus legendo, vox *Beclas* conficitur; Basiliique a principio genealogiam doctus, sive regionem, sive res illi gestas, spectes, eaque in commentarios redacta, sicque subtili arte libello composito, ut probe antiquum Codicem referret, in Regia, uti dictum est, Bibliotheca reponit, ejus, quem dicebam, Theophanis Sphendonæmonis opera. Dumque is aliquando Imperatoris jussu in eadem Bibliotheca librum quærit, istoque invento, curiosius inquirens, animi anxium agit, Imperatori ostendit, aitque, *Excepto duntaxat Photio, neminem esse qui in illo scripta intelligere posset.* Statimque is ipse ad Photium mittitur. Facilisque prætextus, *Nisi*, inquit, *Imperatorem videro, non dicam quis sit liber, ejusve inscriptio.* Ingressus itaque, librum legit, ac quasi ab Angelo didicisset, percurrit. Hinc rursus Photii cum Basilio necessitudo coaluit. *Edit. Paris. pag. 455.*

VIII. Ejus Imperii anno quinto, mensis Novembris die vigesima-tertia, natus est Alexander Imperator ex Eudocia Ingerina, Basilii legitima proles. Imperator expeditione suscepta adversus Agarenos Tephricenses, multisque confertis præliis, in omnibus victus est, multosque Romanorum amisit. Ac cum ipse jam Imperator caperetur, Theophylactus Abastactus eum servavit, Romani pater, ejus qui postea Imperium tenuit. Reversusque in Urbem Imperator, Christophorum generum suum in Tephricam misit; partaque victoria, locum vastavit, ac solo tenus evertit. Alexander Basilii filius. Tephricensi expeditio. Ejus eversio.

IX. Imperii Basilii anno sexto, Ignatius Patriarcha Satyrum Ecclesiam sub nomine cælestis militiæ Principis Orientis ædificavit; posteaque virorum Monasterium fecit, ubi & sepultus fuit. Ex quidem Satyri nomen est, quod non procul ab eo Monasterio, antiquus Satyrus dicebatur, ubi templum erat Græcorum superstitione eidem Satyro extructum: ex cujus vicinia contigit per homonymiam, ut & Monasterium eodem vocabulo censeretur. Theophilus vero Imperator, accepta inde materia, Bryantis Regias ædes construxit. Quod autem Oriens appellatur, ea ratio est. Cum aliquando Nicephorus Imperator, iis in locis venationem ageret, in quibus modo situm Monasterium est; in eo ipso loco, ubi nunc Basilicæ situm Altare est, capto cervo, vetus mensa sustentante columna inventa est, hac inscriptione, *Sanctum Michaelis cælestis militiæ Principis Orientis Altare, quod sanctus Andreas Apostolus posuit.* Satyri Monasterium Ignatii. Bryantis Palatium Theophili. Michaelis Orientis Altare ab Andrea Apostolo positum

X. Imperii annis septimo & octavo, baptizat Basilius Hebræos omnes sub ditione positos, dignitatibus augens, ac plura illis dona tribuens. Tunc vero etiam, cujus supra meminimus, Nicolaum sancti Diomedis Mansionarium, Œconomi ac Syncelli dignitate decoravit: ejus fratrem Joannem, Excubiarum Drungarium præfecit; fratrem alterum Paulum, Regio Sacello præfecit: tertium denique Constantinum, Ærarii publici Logothetam creavit. Judæi ad baptismum compulsi. *pag. 456.* Basilii merces gratuitæ.

XI. Basilii Imperii anno nono, cœpit Imperator ædificare Novam Ecclesiam; Urbique Syracusa prodita est Saracenis. Nova Ecclesia; capta Syracusa.

XII. Basilii Imperii anno undecimo, Nicetas Xylenites ac Mensæ præpositus, Augustæ amorum accusatus; posita co-

Reliqua alia ad fabricam Novæ Ecclesiæ.

ma, in Monasterium transfus est. Multa vasa ænea confregit Imperator, in usum vertenda Novæ Ecclesiæ. Marmora quoque & musiva & columnæ ex multis Ecclesiis ædibusque sublata, ejus extruendæ causa. Inter hæc ornamenta, Statua ænea in Senatu erat Episcopi habitu, virgamque manu tenens, cui serpens gytis convolutus erat. Statua in Vestiarium illata: Veniens Imperator in serpentis os immisso digito, vivo alio serpente intus residente morsum infigente, sic læsus est, ut vix ullis remediis curari potuerit. Sed & Salomonis Statuam in Basilica constitutam, ex suo efformatam nomine, seipsum Deo velut hostiam offerens, in Novæ Ecclesiæ fundamenta jecit.

Prodigiosus serpens.

Salomonis Statua.

Expeditio Meliteneusis.

XIII. Anno Basilii Imperii undecimo, suscepta rursus Imperator adversus Melitenenses expeditione, multisque præliis victor, ingentique onustus præda, ac captivis adductis, reversus est.

Photii 2. Sedes.

XIV. Anno Basilii Imperii duodecimo, Ignatio Patriarcha vivis exempto, Photius Regiæ Urbis Sacerdos iterum provectus est.

Germanicia expugnatio.

XV. Anno Basilii Imperii tertio-decimo, eductis Imperator adversus Germaniciam copiis, eaque direpta atque vastata, reversus est. Moritur vero Constantinus Michaelis filius ex Eudocia: hominum autem vulgique opinione, Basilii filius. Eum ille ingenti luctu prosecutus, ipsius in Imperatorum sepulchris funus deposuit.

Constantini mors.

Nova Ecclesiæ dedicatio.

XVI. Anno Basilii Imperii quarto-decimo, Kalendis Maii, dedicatur, divinisque officiis publice celebrandis aperitur a Photio Patriarcha, Nova Ecclesia.

Sanctabareni Photiique præstigiæ.

XVII. Anno Basilii Imperii quinto-decimo, Leo Salibaras Theodorum Monachum Santabarenum Photio Patriarchæ in colloquium adducit (is postea a Photio creatus Euchaitarum Archiepiscopus) tamquam nimirum virum religiosum prodigiorumque patratorem mirificum, ac futura prænoscendi arte præditum. Photius, Basilio Imperatori virum insinuat: quo delectatus Imperator (quippe ejus assentante desideriis) eum magno in pretio habuit. Is Imperatorem, ob Constantini filii mortem, qua amoris vi in eum ferebatur, sese dolore conficientem videns, vivum se illi ostensurum impostor pollicitus est: & vero rem præstitit. Ad quemdam enim saltum obambulanti Imperatori, spectrum quoddam Constantini specie equo insidens, vestibus auro intextis, occurrit: cernensque ille oculis, & in amplexus ruens, statim basia dedit. Cumque disparuisset, vidisse eum se existimabat, nec quicquam delusum esse. Quocirca extructo ibi Monasterio, Sancti Constantini nomen indidit.

Edit. Paris. pag. 437.

Visus magico Constantinus & patri consectatus.

XVIII. His aliisque plurimis ex Apollonii disciplina probe institutus Santabarenus, magnam sibi fidem apud Imperatorem conciliavit. Celebris hic nominis Santabarenus (quem Photius secunda sua tyrannide Episcopum Euchaitarum promovit) Manichæi filius & Manichæus erat; ac velut junior annisque minor vix capitali exemptus sententia, per Bardam Cæsarem, meliori fruge componendus, Studii Monasterio traditus est. Ubi tamen, quamquam Monachi assumpto habitu, a priore nihil pravitate emersit. Cæterum Photii prima tyrannide, in eo Monasterio Præfecti munus gessit; quo & Antistite, religiosi omnes Monachi fugam iniere, cum non sustinerent Photii se communione commaculari. Photio nihilomi-

Santabarenus Manichæus; Studii Præfectus, tumque Euchaitarum Episcopus, Archimagus. Theodora Manichæos sic persequente.

A σιλῶς λόγῳ τῆς Νέας ἐκκλησίας· ἀλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἴκων, λόγῳ ταύτης ἀνελάβετο. ἐν οἷς καὶ ἵστατο χαλκῆ ἐν τῷ Σιράτῳ χῶμα ἐπισκόπου φέρυτα. ἐκράτει δὲ ἐν τῇ χειρὶ ῥάβδον, ὅφιν ἐστεντυλιγμένον ἔχουσαν· ταύτην ἤγαγον ἐν τῷ βεστιαρίῳ· καὶ ἐλθὼν ὁ Βασιλεὺς, ἔβαλε τὸν δάκτυλον αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα τοῦ ὄφεως· καὶ ὃν ἔσωθεν ἄλλος ὄφις ζῶν, ὃς καὶ ἔδακε τὸν δάκτυλον τοῦ Βασιλέως· καὶ μόλις δι' ἀντιφαρμάκων ἰάθη. καὶ τὴν στήλην δὲ Σολομῶντος ἐν τῇ Βασιλικῇ οὖσαν, εἰς ὄνομα αὐτοῦ ἐκτυπώσας, τοῖς θεμελίοις τῆς Νέας ἐκκλησίας ὡς θυσίαν ἑαυτὸν τῷ Θεῷ προσήνεγκε.

ιγ'. Τῷ ια'. αὐτοῦ ἔτει, ἐστράτευσε πάλιν καὶ Μελιτηνῶν, καὶ πολλὰς πολέμους κατορθώσας, καὶ αἰχμαλωσίαν πολλὴν λαβών, ὑπέστρεψεν.

ιδ'. Τῷ ιβ'. αὐτοῦ ἔτει, τελευτᾷ ὁ Πατριάρχης Ἰγνάτιος, καὶ πάλιν Φώτιος ἀναβιβάζεται.

ιε'. Τῷ ιγ'. αὐτοῦ ἔτει, ἐστράτευσε ὁ Βασιλεὺς καὶ Γερμανικίαν, καὶ ταύτην αἰχμαλωτεύσας, ὑπέστρεψε. τελευτᾷ δὲ Κωνσταντῖνος υἱὸς Μιχαὴλ ὁ ἐξ Εὐδοκίας· ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασιλείου· ὃν πολλὰ θρηνήσας, ἀπέθετο ἐν ταῖς τάφοις τῶν Βασιλέων.

ις'. Τῷ ιδ'. αὐτοῦ ἔτει, μηνὶ Μαΐῳ α'. ἐγκαινίζεται καὶ ἐνθρονίζεται ἡ Νέα ἐκκλησία παρὰ Φωτίου Πατριάρχου

C

ιζ'. Τῷ ιε'. αὐτοῦ ἔτει, Λέων ὁ Σαλιβαρὰς συνεφίζει Φωτίῳ Πατριάρχῃ Θεόδωρον μοναχὸν τὸν Σανταβαρηνὸν, ὃς ὑπὸ Φωτίου μὲν τοῦ γεγονότος Ἀρχιεπίσκοπος Εὐχαΐτων, ὡς ἐλαβε καὶ ποιοῦσι τὰ τεράστια, καὶ προφητικόν· Φώτιος δὲ τοῦτον Βασιλείῳ Βασιλεῖ μεσιτεύει· εἰς ὃν ὁ Βασιλεὺς ἀρεσθεὶς (πρὸς ὃν καὶ ἐπιθυμίας αὐτοῦ δείκνυτο) εἶχεν ἐν τιμῇ πολλῇ· ὡς ἀθυμοῦντα τὸν Βασιλέα περὶ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, διὰ τὸ φίλτρον ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχε, ἐπλάνα, καὶ ἐπαγγέλεσθαι δεῖξαι· ὃ καὶ ἐποίησε. ἐν γὰρ λόχμῃ τινὶ διερχομένῳ τῷ Βασιλεῖ, φάντασμα συμβαίνειν ἐφάνησαν, χρυσοφάντου, ἐνδεδυμένου ἐν τῇ ἰδέᾳ τοῦ Κωνσταντίνου· ὃ καὶ ὀφθαλμοῖς ἰδὼν καὶ περιπλαγεὶς κατεφίλησε. καὶ γεγονότος ἀφανοῦς, αὐτὸν ἰδεῖν ὑπελάμβανε, καὶ ὡς ἐπελάσειε. διὸ καὶ μονὴν ἐκεῖσε κτίσας, ἐπωνόμασεν αὐτὴν Τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.

D

ιη'. Τύποις καὶ ἑτέροις πλείοσιν ἐκ τῆς Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμυημένος ὁ Σανταβαρηνὸς, ἐποίησε τὸν Βασιλέα πίστιν κτήσασθαι εἰς ἑαυτὸν πολλήν· ὅτος ὁ πειρώμενος Σανταβαρηνὸς, ὃς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φωτίου καὶ δευτέραν αὐτοῦ τυραννίδα, ἐπίσκοπος Εὐχαΐτων ἐγένετο, Μανιχαίου υἱὸς καὶ Μανιχαῖος αὐτὸς, καὶ ὡς πάτηρ, διὰ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, τὴν κεφαλικὴν τιμωρίαν φυγὼν, τῇ τοῦ Στουδίου μονῇ εἰς διορθώσει ἀπεδόθη· ὁ δὲ, καὶ μοναχῶν σχῆμα περιβαλόμενος, οὐδ' ὅλως τῆς κακίας ἀπέδυσε. κατὰ μέντοι τὴν πρώτην τυραννίδα Φωτίου, καὶ Ἡγούμενος ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ * ιθ' δ. γίνεται· * ὑφ' οὗ καὶ πάντες οἱ εὐλαβεῖς τῆς μονῆς ἔφυγον, τὴν κοινωνίαν Φωτίου μὴ καταδεχόμενοι. τοῦ μέντοι Φωτίου τῆς Πατριαρχίας δευ-

E

χθέντος, καὶ ὁ Σαπανόνυμος ἐκεῖνος τῆς μονῆς ἀπηλλάθη. εἶτα εἰσοικίζεται Φωτίῳ, καὶ φησὶ, Χρῆναι γυνὶ τῷ ἐπὶ τῆ κοιτῶνος τῆ Βασιλέως, καὶ λαβὼν ταῦτα τὰ ὕδατα ἃ ἐστιάσατο, ῥανάτω ἐπὶ τῆ κοιτῶνος· καὶ ὅλῳ αὐτίκα τῆ Βασιλέα καταδεδαλημένον τῆ ἀγάπη σου· καὶ μὴ παῦσαι ἀγάγησαι ὅπως ἴδω αὐτὸν ἅπαξ, καὶ ποιήσω σε ἐπανελθεῖν εἰς τῆ προτέραν σε τιμήν. τότε ὅλως γενομένης, φησὶ, φησὶ τοὺς υἱοὺς ἀ'χῆς χάριν καὶ χρυσίον ἀπέστειλε Φωτίῳ, καὶ εἰς τῆ Μαγναύρας κατῆκεσε· καὶ συνεχῶς ὡμίλει καὶ παῤῥησίας τοσαύτης μετέδωκεν, ὡς καὶ τοὺς οἰκείους αὐτῆ πάντας ἐν τῆ παλατίῳ ἐπιζῆναι ἐξῃτήσατο. ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἀρχιμάγειρος Σανταβαρηνὸς ὡς ἅγιον καὶ ἀλαβῆ καὶ διορατικώτατον σωφρονίζει καὶ προσοικειοῖ.

ιθ'. Τῷ ις'. αὐτοῦ ἔτει, ἠγάγετο ὁ Βασιλεὺς γυναῖκα Λέοντι τῆ Βασιλεῖ, Θεοφανὼ τὴν θυγατέρα Μαρτινακίου. Καὶ στέψας, τοὺς γάμους ἐποίησε ἐν τῆ Μαγναύρᾳ.

κ'. Τῷ ιζ'. αὐτοῦ ἔτει, αἱ τῶν Σαρακηνῶν * στολίαι, καὶ Ἰταλίας, καὶ Σικελίας καὶ τῶν λοιπῶν χωρῶν ἐπῆλθον· ὑφ' ὧν συνέβη τί τοιοῦτον. Σαλδανὸς ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς, τὴν Βάριν κρατήσας, ἥ τις ἐστὶν πόλις μεγάλη τῶν Ραυσίων, καὶ ἐν αὐτῆ καθεσθείς, πολλὰς ἑῴας πόλεις καὶ χώρας καθυπέβαλετο. γράφει οὖν ὁ Βασιλεὺς τῷ Ῥηγὶ Φραγγίας, ἐπικουρῆσαι τῆ ὑπ' αὐτῶ ἀποσταλέντι στόλῳ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν. καὶ δὴ πολέμου προτεθέντος, ἁλίσκεται μὲν τὸ κάστρον καὶ ἡ χώρα· ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ Σαλδανὸς, καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν λαός. πέμπει τοίνυν Σαλδανὸν ὁ Ῥηξ ἐν Καπύῃ ἀπάγει, καὶ ἐπὶ δίαιταν τῆ Ῥηγὶ συνῶν, παῤῥησίας καὶ συνδιαιτήσεως ἐπέλαχε. ὁ δὲ πανοῦργος ὤν, ἐκ τῶν ὑπέρων ὑποβολῆς ἔγνω σωτηρίαν ἑαυτῆ πραγματεύσασθαι. τοῖς γὰρ ἄρχουσι Καπύης καὶ Βενεβέντου λέγει ἐν μυστηρίῳ, Βέλτιόν ὑμῖν ἐστὶν ἀπόῤῥητον βούλομαι τῶ Ῥηγὸς δηλῶσαι ἐγὼ δὲ ἐκ μιμήσεως κίνδυνον. τῶν δὲ διομοσαμένων ἀνεκφόρων ποιήσασθαι τὸ λαληθέν, φησὶ, Πάντας ὑμᾶς φοβῶ ἐκεῖνο χάριν Φραγγίας ὁ Ῥηξ σιδηροδέσμιους συμπέμψας δεσμεύσει. ἐγὼ δὲ μὴ πιστευόντων, ἀλλὰ ζητούντων ἔτι σαφεστέραν κατάληψιν, ἀῦθις ὁ Σαλδανὸς φησὶν ὁ Ῥηξ φησὶν, Ὡς καὶ ἴσι τὴν ἀσφαλῆ τῶν κάστρων τούτων κατοχήσεις, ἕως οὗ τοῦτο ἄρχοντες ἐνταῦθα ἐπιχωριάζουσιν· ἀλλ' εἰ βούλει βεβαίως διαπράξειν αὐτῆ, φησὶ Φραγγίαν τοὺς δεσμίους ἀποστέλλον· πεισθεὶς οὖν ὁ Ῥηξ, ἀλύσεις δεσμίους συμπέμπει χαλκευθῆναι, ὡς ἐπὶ χρείᾳ καταπεμφθησομένοις τισί. ἰδὼν οὖν ὁ Σαλδανὸς, φησὶ τοὺς ἄρχοντας, Οὐδέ τι μοι πιστεύετε; γνόντες οὖν οἱ ἄρχοντες ἀληθεύειν τὸν Βάρβαρον, ἐζήτουν ὅπως τὸν Ῥηγὰ ἀμυνάσωνται. Ὁ δὲ τοῦτο γνόντες ἐξελθόντος, κλείουσι κατ' αὐτῶ τὰς πύλας· ὁ δὲ, τοῦτο τὴν ἰδίαν χώραν ἀπαίρει λυπούμενος. καὶ ὁ Σαλδανὸς τὸν χάριν τῆ μιμήσεως ἀπαιτεῖ. ἡ δὲ ἡ, τὸ τοὺς τὸν οἰκείους πατρίδα συγχωρηθῆναι αὐτὸν ἀπελθεῖν· τὸν οἰκείαν δυὶ ἀρχῆ ἀπολαβεῖν, καὶ τὸν κακὸς εἶναι μὴ ἐκτὸς; ἐκπρακτεύει τὸν Καπύης καὶ Βενεβέντου. οἱ δὲ, τοῦτο τὸν Ῥηγὰ ἀμφιβάλλοντα. ἀλλὰ μὴν ὕβριος ἀποπέμπονται. στέλλουσιν οὖν τοῦτο τὸν Βασιλέα. ὁ δὲ ἅπαντον ἐκπέμπει τὸν ἀμφιβόλῳ, δηλῶν τοῦτο προσδέχεσθαι συμπέμψας τὴν ἐκεῖθεν βοήθειαν. γίνεται τοῖς πολε-

*Major Codex συστολίαι. Missa omnia hæc narratio Georgio, vel suo, an fabulæ?

nus Patriarchali Sede ejecto, hic quoque Satanici viri nominis expulsus est. Tum inter Photii familiares ascitus Cujuspiam, ait, Cubicularierum opera uteretur, acceptasque quasi paravi aquas, sacro aspergat Cubiculo; moxque amori tuo deditum Imperatorem videbis. His peractis, da operam ut vel semel ipsum videam, & ut ad priorem honorem ipse redeas, efficiam. His ita gestis, statim mane Imperator liberos precibus communiendos, aurique vim mittit Photio, jussitque in Magnaura pro hospitio morari. Ibi continui congressus ac colloquia, tantaque Photius donatus fiducia est, ut & omnes necessarios ac familiares Palatinis muniis adhiberet. Hincque adeo Magorum Principem Santabarenum velut sanctum ac religiosum, futuraque prænoscendi sagacissimum, illius præsentiæ obtutibus, redditque charissimum. Santabareni philtra magica.

Edit. Paris. pag. 458.

XIX. Anno Basilii Imperii sexto-decimo, Imperator uxorem junxit Leoni Imperatori, Theophanonem Martinacii filiam; coronaque impartiens, nuptiarum solemnia in Magnaura peregit. Leonis nuptiæ cum Theophanone.

XX. Anno Basilii Imperii decimo-septimo, Saracenicis classibus, Italiam, Siciliam ac reliquas regiones incursantibus, tale quid accidit. Soldanus Agarenorum Princeps, capto Bario, quæ Rhagusiorum Urbs magna est, in eoque positis sedibus, multas alias Urbes locaque diripiebat. Scribit itaque Imperator Francorum Regi, ut missis abs se classi adversus Agarenos opem ferat. Denique conflato bello, capitur oppidum, domaturque regio; quin & ipse captus Soldanus, eique militantes copiæ. Soldanum Rex Capuam adducit; quo tum ille annos duos commoratus, colloquiique ac convictus licentiam nactus, vafer cum esset, aliis per calumniam detrahendo, expediendam sibi salutem putavit. Capuæ enim & Beneventi Proceribus ita secreto infit. *Regis vobis arcanum volo aperire; vereor autem ne si detexero, inde mihi periculum creetur.* Illis jurejurando affirmantibus, *Neminî se detecturos quæ is ad eos loqueretur*, *Vos*, inquit, *omnes ferre onustos in suam Franciæ regionem Rex brevi missurus est.* Non credentibus illis, majoraque rei indicia quærentibus, rursus Soldanus ad Regem ait, *Numquam fiet ut hæc tuo oppida possideat, quamdiu illorum Proceres hic morabuntur. Sed si vis firmo eorum potiri dominio, illos vinctos in Franciam mittito.* His Rex persuasus, catenas velut urgente quodam negotio, cito fabricari jussit. Videns itaque Soldanus ait ad Proceres, *Ne nunc quidem mihi adhibetis fidem?* Intelligentes igitur Proceres Barbarum vera loqui, cogitabant qua ratione Regem ulciscerentur. Illo itaque venandi causa egresso, fores contra eum claudunt. Rex indigne ferens, reique indignitate motus, in patriam redit: Soldanus quoque detecti arcani mercedem petit. Ea erat, ut ei liberum esset in patriam reverti. Recepto igitur principatu, nec mentis posita pravitate, adversus Capuam & Beneventum cum exercitu venit. Missa ad Regem Franciæ legatio; Oratores contumeliose accepti ac remissi. Mittunt itaque ad Imperatorem. Ille statim dimisso Legato, Abs se brevi mittenda justa auxilia expectare jubet. Capitur ab hostibus nuntii minister. Ait itaque ad eum Soldanus, *Si meæ voluntati ob-* Soldani vafricies ac commentum.

pag. 459.

Pretextis impetrum insigne exemplum.

seculus fueris, tum salutem ipse consequeris, tum muneribus copiose donaberis. Illo assensum simulante, ait Soldanus, *Volo ut pro oppidi mœnibus stent, eos, qui intrà sunt, in hæc verba alloquaris, Ego sane ministerium meum implevi; ne tamen ab Imperatore auxilia expectaveritis, Non enim peritiunt nostra obsidiali.* Muris itaque cum Soldani ministris admotus, vocatisque civitatis primoribus, sic ait, *Quamquam mihi mors palam est, atque in promptu est jugulatio, non tamen vos veritatem celabo. Cæterum rogo atque adjuro, ut in charis pignoribus atque uxore gratiam mihi referatis. Ego enim, Domini mei, etsi jam hostium manibus tenear, ministerium tamen meum explevi, vestraque ad Imperatorem functus sum Legatione; brevique hinc vobis ventura auxilia expectate: quare state fortiter, & ne animis concidatis. Venit enim qui vos si liberaturus, etsi is nullius mihi frugis futurus sit.* Quibus auditis Soldani satellites, ac quod decepti erant, furoris æstro perciti, ipsum gladiis confestim conciderunt. Veritus ergo Soldanus expectatas Imperatoris copias, soluta obsidione in suam se regionem recepit.

XXI. Anno Basilii Imperii decimo-octavo, Leo Imperator a Santabareno per talem modum apud patrem criminis delatus est. Leo, cum solertis ingenii esset, pieque vitam institueret, Santabareni dicta factaque reprehendebat, ipsumque vituperabat, ac aversò ad illum animo erat. Quod vero illo ejus odium ferre non poterat, veritus scilicet ne ad Imperatorem hæc ejus crimina pervenirent; quid machinatur? Ingentem sicam (Græcorum vulgus *κεμμάριον* vocant) vario cultu elegantem fabricatus, Leoni tradit, dicens, *Scis haud raro inter venandum in bestiam te solum incidere, cumque desit gladius ad jugulandum, tibi eam perire? Hanc ergo gestato: forte etiam Imperator pater tuus consilium laudabit.* Credulus ergo scelestissimi capitis verbis Leo, gladium sumit. Abit ergo dolis consutus Santabarenus, eique apud patrem crimen intentans, *Leo*, inquit, *filius tuus sicam gestat, ac cum solus tecum versabitur facile in te impetu contrucidabit, ac jugulabit.* Audiens Imperator, habitaque rei diligenti inquisitione, ac cum se ita rem habere invenisset, in Margarita, oculorum lumen adempturus, inclusit, ni Photius Patriarcha aliique plures Senatorii ordinis, consilium hujusmodi dissipassent. Leonis domesticos omnes diu multumque excruciatos, cum nihil in eis intentati criminis deprehendissent relegavit. Leo ipse menses tres paterno excluſus conspectu lugens, deploransque, ac crebris Epistolis Imperatoris clementiam pulsans, exegit. Solemni autem sancti Eliæ die, quod Imperator magna in eum fide, impensioriq; religione ipsum coleret, per hunc modum Leo paterno conspectui redditus est. Erat avis quædam, quasillo vimineo Regio in triclinio e pariete pendula; animal fane æmulum, multiplicique voce reddenda idoneum (Psittacum vocant:) Hæc, sive a quibusdam prædocta, sive aliter inducta fuerat, crebro illud, *Heu, heu, Domine Leo*, inclamitabat. Quandoque igitur instructo Imperatori convivio, Senatuque Proceribus ad epulas mensamque considentibus, cum avis, quam dicebam, næniam, crebrius loqueretur, in tristitiam versi convivæ, cibisque abstinentes, morosi sedebant. Animadvertit Imperator, causamque scisciatur. Ad quem illi la-

Leoni fraus inſidiæ.

Edit. Paris. pag. 460.

Ejus liberationis accessio.

Α μίους ἰσχυρὰς ὁ τ ἀγγελίας ἥκους. λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σαλδανός, Εἰ ὑπηρέτησάς μοι τῷ βουλήματι, τῆς σωτηρίας ἀξιωθήσῃ, καὶ δωρεῶν ἀπολαύσῃ πολλῶν. τ δ σωθῆναι, Βούλομαι, ἔφη, σὺν αὐτοῖς τοῖς κάτωθεν εἶναι τοῖς, ἢ πῶς ἔνδον εἶναι, Ὡς ἐγὼ μὲν τ ὑπηρεσίαν μου ἐξεπλήρωσα· ἀλλ' εἰς τ βασιλέως βοήθειαν μὴ προσδέχεσθε. καὶ γὰρ ἥκουσι τῆς δίκης ἡμῶν. ὁ δ', πλησίον τ τείχους μ τ ὑπηρετῶν τ Σαλδανῆ γενόμενος, καὶ τὰς φωνὰς παραγεῖσθαι τ πόλεως αἰσθόμενος, ἔφη, Εἰ καὶ φόβητρές μοι τυγχάνει ὁ θάνατος, καὶ ἐν χερσὶν ἀφαγὲ· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκρύψομαι τ ἀλήθειαν. πάλιν αἰτῶ, Β ὁρκίζω ὑμᾶς, ἀποδοῦναί μοι τ χάριν εἰς τὰ ἐμὰ ἔγκατα, καὶ τ σωθῆναι. ἐγὼ γὰρ, ὦ τύχης μοι, εἰ καὶ νῦν τ τῶν πολεμίων περιχύθην χειρῶν. ἀλλ' ὅμως τ ὑπηρεσίαν μου ἐξεπλήρωσα, καὶ τ παρ' ὑμῶν πίστεως τ βασιλεῖ Ῥωμαίων προσήγαγον· καὶ σωτῆρας προσδέχεσθε τ ἐκείθεν βοήθειαν· διὸ ζῶντες γενναίως καὶ μὴ δουλανδρίσητε. ἔρχεται γὰρ ὁ ὑμᾶς ῥυσόμενος, εἰ καὶ μὴ ἐμέ. ταῦτα οἱ τ Σαλδανῆ αἰσθόμενοι, καὶ φρὸς τ ἀπάτην ἐμανίησαν, ἀθῷος αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόψαντες. φοβηθεὶς οὖν ὁ Σαλδανὸς τ ἐκ τῆς Βασιλέως προσδοκωμένης δυνάμεως, ἔλυσε τ πολιορκίαν, καὶ πρὸς τ οἰκείαν χώραν ὑπέστρεψεν.

κα'. Τῷ αὐτῷ ἔτει, Λέων ὁ Βασιλεὺς κατηγορεῖτο παρὰ τ Σανταβαρίου πρὸς τ ἴδιον πατέρα τρόπῳ τοιῷδε. τοσαυτάκις οὖν καὶ δεινῶς τ βίον ἐξήτασεν, C γράμμα παρὰ τ Σανταβαρίου κατέγνωσται, καὶ ἐμέμφετο αὐτὸν καὶ ἀπεῖρέτο. ἐπεὶ ἐκεῖνος δὲ τὸ μῖσος πάσι ὑπεστηκεῖν καὶ ὑπέρεχον, φοραῖμβος ἐμβαλὼν αὐτῷ πρὸς τ Βασιλέα γενέσθαι, τί τεχνάζεται; μάχαιραν * μεγάλην, τὸν λεγόμενον παραμήριον ποιήσας καὶ ποικίλως ὑπεσκιάσας, δίδωσι τῷ Λέοντι, εἰπών, Οἶδα ἐγὼ πολλάκις εἰς κυνηγίου ἐμπίπτειν σοὶ ζῶον μόνῳ, καὶ μηδὲν μάχαιραν σφάξαι αὐτό, ἀπόλλυται. βάσταζε οὖν αὐτό· ἴσως δ ὁ Βασιλεὺς ὁ πατήρ σου ἐπαναστήσει σοι. πεισθεὶς οὖν τῷ ἀλάστορι ὁ Λέων, λαμβάνει τ μάχαιραν· ἀπέρχεται οὖν ὁ δόλιος Σανταβαρίου, καὶ διαβάλλει τοῦτο πρὸς τ πατέρα αὐτοῦ, Ὡς ὁ Λέων ὁ υἱός σου παραμήριον βαστάζει, καὶ ἵνα μοι ἀναξιωθῇ μ σοῦ, ὁρμὴν ἔχει τοῦ σφάξαι σε. τῶν ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς καὶ ἐρρώνησας, καὶ εὐθὺς, ἀπέκλεισεν αὐτὸν ἐν τῷ Μαργαρίτῃ, βουλόμενος ἐκτυφλῶσαι, εἰ μὴ Φώτιος ὁ Πατριάρχης μετ' ἄλλων πολλῶν τ συγκλήτου, τότε διασκέδασαν. τοὺς δὲ ἀνθρώπους αὐτοῦ πάντας, πολλὰ τεμαχίσας, ὡς οὐδὲν εὑρέθη τ κατηγορίας ἀληθές, ἐξέλιπεν. ἐποίησε δὲ ἀκοὴ ὀψίας μιᾶς τρεῖς, θρήνων καὶ ὀδυρμούς, καὶ δι' ἐπιστολῶν πολλῶν δυσωπῶν τ Βασιλέα. Καὶ τ ἑορτῇ τ ἁγίου Ἠλίου φθάσαντος, ἐπεὶ πίεσεν μεγάλως ἔχειν ὁ Βασιλεὺς εἰς τ ἅγιον, * ἐπισωφίζει Λέων τῷ τρόπῳ πατρί. ἰδοὺ τί ζῶον πτίλωσε τε παλάμῃ πλευρᾷ καὶ τὰ Βασίλεια αἰωρεῖμαι, μιμεῖσθαι καὶ πολύφωνον, ὃ ψιττακὸς ἐπιμάζεται, ὅπερ ἔστι πρὸς τινων διδαχθέν, εἴτ' ἄλλως πῶς, πολλάκις, Αἰ, αἰ κύριε Λέων, ἐφθέγγετο. παιδαισίας δέ ποτε πληρώσης τῷ Βασιλεῖ, καὶ τῷ πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων αὐτῷ, καὶ τῆ ὄρνιθος πολλάκις φθεγγομένου τὸ προρρηθέν, ἐπισυγκάσαντες οἱ δαιτυμόνες, καὶ τ διαχέας παυσάμενοι, ἐπὶ σωφροσύνης ἐκάθισαν. οἷς προσίχων ὁ Βασιλεύς, τ αἰτίαν ἐπυνθάνετο. οἱ δὲ, δακρύων ὑποπλησθέντες, Τίνα βρῶσιν εἴποτε φαγόμεθα,

* Melius nam & Geor. μικράν. quod sic parum posset contegi.

* MSS. ἐπισωφίζει Geor. melius, σωφρονίζει.

θα, ἵνας ὑπὸ τῇ φωνῇ τῶ λόγυ τὰς ὀνειδίζομβρι, οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοὶ καὶ φιλοδίκαιοι. ὅτι αὐτὸ μὲν τὸ οἰκεῖον ἀκριβαλεῖται διαπότιμ· ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες λήθῃ τῶ μὴ ἀδικήσαντος διαπότε ἐλάβομβι. εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ἀδικῶν, καὶ ἐπὶ πατρικὰς κεφαλὰς ὀὐτριπίσας ἢ δέξιαν, αὐτοχειρὶ αὐτῶ ἡμεῖς πάντες γενώμεθα, καὶ ἅιματος αὐτῶ μὴ λαβώμεθα κόρον. μίχει τίνος ἡ συκοφάντις γλῶσσα κατ' αὐτῶ διαπεμωθήσεται; μαλαχθεὶς οὖν τοῖς τοιούτοις λόγοις ὁ Βασιλεὺς, τότε μὲν καθεδῆσαι τοὺς ἐκέλευσε, καὶ ἐσκοπῆσαι περὶ τῶ πράγματος ὑπεσχέλατο. μετ' ὀλὺ δὲ πρὸς ἣ φύσιν ἐπανελθὼν, ἐξάγει τὸ τῆς φρυρᾶς, καὶ εἰς ὄψιν ἄγει αὐτὸν, καὶ τὸ μὲν περιττὸν τῆς ἐκ τῆ λύπη τραχείας κόμης περιαιρεθῆναι κελεύει. καὶ ἣ πρότερα τῆς Βασιλείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσι. καὶ τῆς προελεύσεως τῶ ἁγίυ Ηλίυ γενομένης, ἰδόντες αὐτὸν οἱ λαοὶ, ἐπεφώνουν τε, Δόξα σοι ὁ Θεός. καὶ ὁ Βασιλεὺς ἔφη, Δοξάζετε τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῶ υἱῶ μυ; πολλὰς θλίψεις ὑπ' αὐτῶ ἔχειν ὑπομείναι, καὶ ἐπωδυνους ἡμέρας διελθεῖν.

κβ'. Τῷ ιθ'. ἔτει αὐτῶ, μελιπᾶται ἀπαρτία παρὰ Ἰωάννυ τῶ Κυρκυὰ Δομεςίκυ ὅτος τῇ Ἰβηρίᾳ, χρηματιθέντα παρὰ τῶ ἐν Βλαχέρναις Ἐγκλείςυ. ἦσαν δὲ μετ' αὐτῶ Ἀρχοντες μέχρι τῶν ξ'. μεθ' ὧν ὁ Μιχαὴλ ὁ Ἑταιειάρχης καὶ ὁ Καταδὴς, καὶ Μυξιάρης, καὶ ὁ Βαβυτζικος. τοὺς χρατήσας πάντας, ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ ἔτυλε καὶ ἐκύρωσε· καὶ τὰς ὑπολειφθείσας τρίχας ἔκαυσε καὶ πομπεύσας ἐξώρισε.

κγ'. Τῶ δὲ Βασιλέως ἐν κυνηγίῳ ἐξελθόντος, ἔλαφος παμμεγέθης ἀναφανεὶς, ἅρπε τὸ Βασιλέως ἐκ τῆ ζώνης ἀπὸ τῶ ἵππυ μετὰ τῶν κέρατος. φθάσας δέ τις, καὶ τῇ ζώνῃ μετὰ τὸ σπάθης κόψας, τοῦτο ἐρρύσατο. ὃν καὶ μετὰ ὑποστροφὴν ἀπεκεφάλισε, εἰπὼν, Μὴ γένοιτο καὶ Βασιλέως ξίφος. ἐκ δὲ τῶν παραχρῆμα τῶ ἐλάφυ τοκυλισθεὶς ὁ Βασιλεὺς Βασίλειος, τελευτᾷ, φάμβος τῇ υἱῷ αὐτῶ καὶ διαδόχῳ Λέοντι, καὶ Στυλιανῷ τῷ ἐπιτρόπῳ τῇ Βασιλέως υἱῶν, Ὅτι Φώτιος ὁ ἀνίερος καὶ ὁ συμμυσης αὐτῶ Σαπαβαρινὸς τῶ Θεῶ μεμαχημένος, καὶ ἀλλότριον τῆ δικαίας γνώσεως ποιησαντες, εἰς ἣ ἴσην μετ' αὐτῶ κόλασιν ἐπιπάσαντο. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐξέψυξε, καταλιπὼν Λέοντα καὶ Στέφανον καὶ Αλέξανδρον.

crymis oppleti, *Quas*, ajunt, *dapes sumemus, quibus sic muta animans exprobret, qui ratione præditi ac domini amantes videamur? Cum sic illa dominum revocet, nos vero in deliciis agentes, ejus insanis videatur oblivio cepisse. Siquidem enim injuriæ reus deprehenditur, aut in paternum caput dexteram instruxisse comperitur, cum nos ipsos omnes contrucidemus, ejusque cruorem insatiabili aviditate fundamus. Sin minus, quamdiu in eum calumniæ tincta veneno lingua prævalebit?* Ilfiusmodi verbis mitior mutatus Imperator, tunc quidem sedere eos jussit, ac se rem discussurum promisit. Nec diu post, ad genium indolemque reversus, e carcere eductum Leonem, sui conspectu donat, mutatque vestem lugubrem, ac superfluum ex mœrore capillorum onus levare jubens, ad pristinum Regiæ dignitatis gradum cultumque revocat. Inter solemnem vero S. Eliæ pompam, videntes eum populi ac Factiones, gratulabundi clamabant, *Gloria tibi Deus*; Ad quos Imperator, *Deum glorificatis, gratulantes pro filio meo? Multa ab eo mala sustinebitis, dieſque ærumnæ plenos transigetis.* Basilii de Leone filio vaticinium.

XXII. Anno Basilii Imperii decimo-nono Joannes Curcuas Icanatorum Domesticus tyrannidem molitur, cum is qui in Blachernis Inclusus agebat, Imperium eſſet vaticinatus. Erant cum eo conjurati Proceres ad sexaginta-sex, inter quos Michael Fœderatorum Comes, & Catudes & Myxiares & Babutzicus. Quos omnes comprehensos, in Circo virgis cæsos totondit; adustisque reliquis crinibus, ac pompa per civitatem traducens, exilio mulctavit. Compressa conjuratio; *Edit. Paris. pag. 461.*

XXIII. Egresso autem venandi causa Imperatore, ingentis molis cervus emergens, ipsum e zona ab equo cornu sustulit. Venit quidam, zonaque ense scissa, ipsum liberavit; cui & reversus, caput amputavit, dicens, *Cave adversus Imperatorem ensem nudaveris.* Ex cervi autem illa succussione morbo correptus Basilius Imperator, diem obit, ejuscemodi verba Leoni filio ac successori locutus, nec non Scyliano ipsius liberorum curatori. *Profanus Photius ejusque Symmysta Santabarenus a Deo me procul elongantes, atque a justa alienum scientia reddentes, in partis me secum supplicii barathrum traxere.* Hæc ubi dixerat, efflavit animam, Leone, Stephano & Alexandro liberis relictis. Ingrati more in liberatorem. Basilii de Photio suprema vox.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΛΕΩΝ
ΕΤΗ ΚΕ'. ΜΗΝΑΣ Θ'.

α'. Κοσμοῦ ἔτος ,ςτπα'. τῆς Θείας σαρκώσεως ἔτη ωκβ'. Ρωμαίων Βασιλεὺς Λέων ἔτη κέ. μῆνας θ'. Στέφανος δὲ ὁ αὐτῶ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγκελος, ὑπὸ μὲν Φωτίυ Πατριάρχυ, ἀκαιρεφόμβος παρ' αὐτῶ καὶ παιδαγόμβος. ὁ δὲ Λέων μετὰ τὸ αὐτοκρατορῆσαι, ἀπέςειλε Ανδρέαν τὸν πρωτοσπαθάριον μετὰ χειρῶν πολλῶν, κληρικῶν τε καὶ συγκελλιτικῶν ἐν Χρυσοπόλει, καὶ ἤγαγε μετὰ πομπῆς πολλῆς καὶ τιμῆς καὶ ὕμνων τὸ λείψανον Μιχαὴλ τῶ Βασιλέως· καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν λάρνακι· Φώτιον δὲ τὸν Πα-

Synops. Logoth. Annal.

ROMANORUM IMPERATOR
LEO
ANNOS XXV. MENSES IX.

I. Mundi annus sexies millesimus trecentesimus octuagesimus-octavus; divinæ Incarnationis octingentesimus-octavus, Romanorum Imperator Leo annos viginti-quinque, menses novem. Stephanus Leonis frater, cum esset Clericus ac Syncellus, cum Photio versabatur, subque ejus disciplina erudiebatur. Leo autem rerum summa potitus, misso Andrea militiæ Magistro cum multis cereis & Clericis, virisque Senatorii ordinis, Chrysopolim, ad Michaelis Imperatoris reliquias magno studio & cultu ac canticis in Urbem inferendas, in sanctorum eas Apostolorum, in urna depo- Leo imperat. Michaelis exsulis pompa relatum Chrysopoli.

Ejecto Photio, Patriarcha Stephanus.

fuit: Photium vero Patriarcham Ecclesiæ ejectum, in Armeniacorum Monasterium relegat, quod Gordonis vocant; ubi & moritur. Stephanum porro fratrem, per Theophanem primæ Sedis Episcopum (Πρωτοθρόνου vocant) ac Episcopos alios curat ordinari: vixitque annos sex menses quinque, sepelituque in Siceorum Monasterio. Conflato ad Sophias & Forream ingenti incendio, absumptum eo S. Thomæ Templum, ab ipso magnifice Leone reparatum est. Theodoro Santabareno ab Euchaitis in Urbem adducto, Andreas Domesticus & Stephanus Magister, in eum Photiumque expostulant; quod Leonem apud Basilium Imperatorem ejus patrem per calumniam detulerint. Senatus sententia, Photio concessum, ut in Gordonis Monasterio ageret: Santabarenus verberibus affectus, Athenas relegatus est. Tum post eum mittens Imperator, oculis orbatum in Asia exulare jussit. Multis vero post annis placatus Imperator, in Urbem reductum, ex Nova Ecclesia annonas accipere præcepit.

Templi Thomæ conflagratio.

Edit. Paris. pag. 462. Santabareni Photique exsul. & in eos sententia.

Romanorum in Longobardia clades.

II. Imperii Leonis anno secundo in seditionem mota Longobardia, missus est Constantinus Mensæ Præpositus cum omnibus Legionibus: confertaque pugna, vix unus ille evadere potuit, reliquis qua necatis, qua captis. Contigit vero etiam Solis deliquium, ut & nox per horam tertiam esset, & stellæ apparerent. Orti etiam venti validi & fulgura & tonitrua, quibus septena capita perierunt in Foro combusta.

Eclipsis insolita.

III. Imperii Leonis anno tertio, expugnata ab Agarenis Samus civitas munita, ejusque Prætor Paspalas captivus abductus est. Imperator Zoem Zautzæ filiam in amoribus habens, Zautzam Imperatoris Patrem constituit, novum hoc honoribus titulo commentus. Symeon Bulgarorum Princeps Romanæ ditionis loca infestis signis invadens, Turcorum adversa acie superatus est. Ejus captivi omnes ab Imperatore redempti sunt. Tum rursus ille Turcos acie fudit, oblataque petitione recipit captivos, & pacem facit. Nec multo post everso rursus pacis fœdere, commissum prælium ad Bulgarophygum, locum sic dictum, fusoque universo exercitu, una omnes clade prostrati sunt atque enecti; & in eis Theodorus Protovestiarius. Stephano Patriarcha vita functo, ejus loco Antonius Cauleas ordinatur.

Zautzæ Imperatoris Pater.

Res Bulgaricæ.

Antonius Caulea Patriarcha.

IV. Imperii Leonis anno septimo, Chersonitæ Prætorem suum contruncidarunt. Corum oppidum in Cappadocia ab Agarenis captum. Facto processu cum Leo Imperator ad S. Damiani venisset, unaque etiam Imperii Adjuva Zautzas adesset; nec non Zoe Zautzæ filia (prima enim ejus uxor Theophano in S. Soro Blachernarum precibus assidua erat) consilium inierunt Zautzæ cognati, tum scilicet Tzantzes, tum reliqui, ut Imperatorem necarent. Zoe autem in Imperatoris sinu dormiens, ut malum sensit, deprehenditque insidias, ipsum excitavit; confestimque navigio in Pegas transfretarunt, ac mane celerius ad Palatium sese receperunt.

Corum captum.

Insidiæ detectæ.

pag. 463.

Theophano miraculis clara.

V. Hoc anno Theophano Augusta diem obit, cum imperasset annos duodecim. Hanc Deus post non multos dies miraculorum effectricem reddidit; idcirco nimirum, quod zelotypiæ vitio nihil laborans, nec injuriarum quicquam memor, eleemosynis & orationibus Deo assidue vacaret. Porro

A τειάρχου ἐπίδοξος φορεθέντα, ἡ ἐκκλησίας ἐξβάλλει, κὴ ἐς τὴν μονὴν τῶν Ἀρμενιακῶν τὴν λεγομένην τῶν Γορδόνος πεμπόμενος. ἐνθα κὴ τελευτᾷ. Στέφανον δὲ τὸν ἀδελφὸν τὸν Θεοφάνους τοῦ Πρωτοθρόνου καλουμένου Ἀρχιερέα ὁ ἐξ ὧν ἐτῶν ἕξ μῆνας ε. κὴ τάφῳ ἐτέθαπτο ἐν τῇ μονῇ τῶν Σικέων. γίγνεται δὲ ἐμπρησμὸς πλησίον τῶν Σοφιῶν κὴ τῆς Σιδήρας, ἐμφλέγει τε καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὃν αὖτις ὁ Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισε. ἄγει δὲ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἀπὸ Εὐχαΐτων ἐν τῇ πόλει, Ἀνδρέας δὲ ὁ Δομέστικος κὴ Στέφανος ὁ Μάγιστρος κατηγοροῦσι τοῦ πατρὸς αὐτῶν πρὸς τὸν Βασίλειον, ὡς λαθραιδίττοις τὸν Βασιλέως Λέοντος ὑπ' αὐτοῦ πρὸς Βασίλειον τὸν Βασιλέα τὸν πατέρα αὐτῶν διαβληθέντος. κὴ ἡ συγκλητικὴ καταψηφισαμένης αὐτῷ, τὸν μὲν Φώτιον ἐᾶσαι ἐν τῷ Γορδόνος· τὸν δὲ Σανταβαρηνὸν μαστίγωσι τύψαντες, εἰς ἐξορίσασι τὴν Ἀθήνας. εἶτα ἀποστέλλας ἐξόπισθεν ὁ Βασιλεὺς, ἐτύφλωσεν αὐτὸν, κὴ ἐν τῇ Ἀσιανῇ ἐξόρισεν. μετὰ πολλοὺς δὲ χρόνους παρακληθείς, τοῦτον εἰσήγαγε τὴν πόλιν, κὴ σφόδρα λαμβάνειν αὐτὸν ἐκέλευε τὰς τῶν ἐκκλησιῶν.

Β γ'. Τῷ β' αὐτοῦ ἔτει, ἡ Λαγοβαρδία ἐξεπανισάσης ἀπέστειλε Κωνσταντῖνος ὁ ἡ Τραπέζης σὺν πᾶσι τοῖς θέμασι, κὴ συμβολὰς γενομένης, μόνος αὐτὸς ὁ Κωνσταντῖνος μόλις ἐδυνήθη διαφυγεῖν, τῶν ἄλλων σφαγέντων κὴ κρατηθέντων. γίγνεται δὲ κὴ ἔκλειψις ἡλίου, ὡς κὴ νύκτα γενέσθαι ἀπὸ ὥρας γ'. κὴ τοὺς ἀστέρας φανῆναι. γεγόνασι δὲ κὴ ἄνεμοι σφοδροὶ, κὴ ἀστραπαὶ κὴ βρονταὶ, ἐξ ὧν ἐκάησαν ἐν τῷ Φόρῳ ἄνθρωποι ἑπτά.

C γ'. Τῷ γ'. αὐτοῦ ἔτει, ἐπολιορκήθη ἡ Σάμος τὸ κάστρον ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν· κὴ αἰχμαλωτίθη ὁ στρατηγὸς αὐτῆς ὁ Πασπαλᾶς. συμφιλιωθεὶς δὲ ὁ Βασιλεὺς Ζωῇ τῇ θυγατρὶ τοῦ Ζαυτζᾶ, προχειρίζεται αὐτὸ Βασιλοπάτορα, αὐτὸς καινοργήσας τὸ ὄνομα. Συμεὼν ὁ Ἄρχων Βουλγαρείας ἐκράτησε κατὰ Ρωμαίων, κὴ πολεμηθεὶς παρὰ τῶν Τούρκων, ἐτύφλα, κὴ πᾶσα αἰχμαλωσία γενομένη παρὰ τοῦ Βασιλέως. εἶτα πάλιν τρέπει τοὺς Τούρκους, κὴ μὴ αἰτήσεως ἀναλαμβάνεται τοὺς αἰχμαλώτους, κὴ ποιεῖ εἰρήνην. ἐν μιᾷ ὀλίγον ἀναξαπίσης πάλιν ἡ εἰρήνη, γίνεται πόλεμος εἰς τὸ Βουλγαροφυγον. κὴ τροπὴν δημοσίας γενομένης, πάντες ἀπόλοντο, κὴ ὁ Πρωτοβεστιάριος Θεόδωρος. Στρατηγὸν τελέσαντος Πατελάρχου, χειροτονεῖται αὖτ' αὐτῷ Πατελάρχης Ἀντώνιος λεγόμενος Καυλέας.

D δ'. Τῷ ζ'. αὐτοῦ ἔτει, ἐφάξαν οἱ Χερσωῖται τὸν Στρατηγὸν αὐτῶν. παρελήφθη κὴ τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. ὁ Βασιλεὺς Λέων ἐκστρατεύσας ἐπέσας εἰς τὸ Δαμιανοῦ, σωθέντος κὴ τοῦ Παραδυναστεύοντος Ζαυτζᾶ, κὴ ἡ θυγατρὸς αὐτοῦ Ζωὴ ἅμα τῷ Βασιλεῖ. ἡ δὲ πρώτη αὐτοῦ γαμετὴ Θεοφανὼ, ἐν τῇ ἁγίᾳ Σορῷ τῶν Βλαχερνῶν προσκαρτέρει ἀχεμένη· συμβούλου ἐποίησαν οἱ τοῦ Ζαυτζᾶ συγγενεῖς, ὅ, τι Τζάντζης ἐν οἷς λοιποῖς φονεύσαι τὸν Βασιλέα. ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ τοῦ Βασιλέως καθεύδουσα, ὡς ἤσθετο τὸ δεινὸν, ἐξύπνησεν αὐτὸν, κὴ παρελθόντες εἰς πλοῖον διεπέρασαν εἰς Πηγάς· κὴ τὸ πρωὶ πάλιν εἰσῆλθε τὸ παλάτιον.

E ε'. Τούτῳ τῷ ἔτει, πλάνῃ Θεοφανὼ λύσασα, βασιλεύσασα ἔτη ιβ'. ἣν μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἀπέδειξε ἡ Θεὸς θαυματουργὸν, κὴ τὸ ἀξιάλογον αὐτῆς καὶ ἀμεταστάτως, καὶ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαρτεροῦν τῇ Θεῷ. ἐπὶ

ὁ Λέων ὁ Βασιλεὺς τὴν δευτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Ζωὴν A Leo Imperator, alteram conjugem ſuam
τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαυτζᾶ, καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς Zoem Zautzæ filiam, corona donavit,
παρά τινος κληρικοῦ τοῦ ἐπίκλην * Συνούπης. καὶ ὁ ac cum ea, comprecante Clerico quo-
μὲν εὐλογήσας ἀπῆλθε. ἡ δὲ, ἐβασίλευσε μῆνας dam Syneupes nomine, benedictionem
ε'. μῆνας η'. καὶ ἐτελεύτησε, ἐφεύρον δὲ λάρνακα ſubit. Qui benedictione impartierat Mi-
εἰς τὸ ἐνταφιάσαι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἐσωθεν niſter, officio motus eſt: Zoe vero, an- Zoes Epitaphium.
γράμματα κεκολαμμένα γράφοντα οὕτω, Θυγάτηρ Βα- num unum, menſes octo, Imperio potita,
βυλῶνος ἡ ταλαίπωρος. Ps. 136. 8. defuncta eſt. Inventa autem eſt urna, ad
ejus condendum cadaver, litteris ejuſmodi
intus inſculpta, *Filia Babylonis miſera.* Pſal. 136. 8.
Haud procul autem, menſe Majo, extru- Sancta Zoes.
cto Templo, titulo *S. Zoe*, eam ſepelivit.
Prope etiam Templum ſanctorum Apoſto-
lorum, coemptis Leo Imperator ædibus,
perpulchram Eccleſiam ædificat, prioris Sanctæ Theo-
ſuæ conjugis Theophanus nomine: cujus phano.
& ſunus in ea deponit.

ς'. Τῷ θ'. αὐτοῦ ἔτει, ἐπιβουλῆς γενομένης Λέον- VI. Imperii Leonis anno nono, conju- Conjuratio
τι τῷ Βασιλεῖ παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Ζαύτζα, καὶ B ratione in Leonem Imperatorem a Zautzæ detecta.
διαγνωσθείσης, πάντας κρατήσας ἐξώρισε, καὶ ἐξω- conſanguineis facta atque prodita, captos
λόθρευσε τὴν συγγένειαν τοῦ Ζαύτζα ἅπασαν. omnes exilio mulctavit, ejuſque omnem
cognationem diſperdidit.

ζ. Τῷ ι'. αὐτοῦ ἔτει, πέλαγος Ἀντώνιος Πατριάρχης, VII. Imperii Leonis anno decimo, mor- Nicolaus myſticus Patriarcha.
καὶ χειροτονεῖται Νικόλαος Πατριάρχης Μυστικὸς τοῦ Βασι- tuo Antonio Patriarcha, ordinatur Pa-
λέως. τότε καὶ ἡ Δημητρίας παραλαμβάνεται ὑπὸ triarcha Nicolaus Imperatoris Myſticus.
Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ. στέφει δὲ ὁ Βασιλεὺς Λέων Tunc quoque Demetrias a Damiano Aga-
θυγατέρα Ζωῆς τῆς τοῦ Ζαύτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι reno capitur. Corona vero Imperator An- Demetrias capta.
ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου πλεκτώρια, μὴ ὄντος Αὐγούστης. nam donat, Zoes Zautzæ filiæ filiam, Anna coronata.
quod cum nulla eſſet Auguſta, conſtituta
ex more convivia celebrare non poſſet.

η'. Τῷ ια'. ἔτει αὐτοῦ, ἠγάγετο ὁ Βασιλεὺς τρίτον VIII. Imperii Leonis anno undecimo, Eudocia Leonis uxor ejus interiit.
ἑαυτοῦ γυναῖκα τὴν ἀπὸ τοῦ Ὀφικίου Εὐδοκίαν, στέψας duxit Imperator tertiam ſuam uxorem ex
αὐτὴν καὶ ἀναγορεύσας· ἣ τις ἐξ αὐτοῦ ἄρρενα γεννήσασα Opficio Eudociam, ipſam corona donans
παῖδα, ἐπλεύσησεν. ἀπέθανε δὲ καὶ τὸ γενηθὲν παιδίον. C ac Auguſtam appellans. Hæc, ſuſcepta ex
illo prole maſcula, mortua eſt: mortua &
ipſa ſuſcepta proles.

θ'. Τῷ ιβ'. αὐτοῦ ἔτει, κτίζει ὁ Βασιλεὺς εἰς τοὺς IX. Imperii Leonis anno tertio-decimo, Lazari & Magdalenæ corpora.
λεγομένους Τόπους, ναὸν Ἁγίου Λαζάρου, καὶ κατα- ædificat Imperator, ad Topos, quos vo-
σκευάζει μονὴν ἀνδρῶν εὐνούχων· ἐν ᾧ καὶ τὸ τοῦ cant, Templum S. Lazari nomine, viro-
ἁγίου Λαζάρου σῶμα, καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς rumque ſpadonum Monaſterium conſtruit.
ἀπέθετο. τούτῳ τῷ καιρῷ, παραδίδεται Ταυρομε- Ibi etiam S. Lazari corpus, & Mariæ
νίου τοῖς Ἀγαρηνοῖς. Magdalenæ condidit. Per id tempus Tau- Captum Tauromenium.
romenium traditum Saracenis.

ι'. Τῷ ιδ'. ἔτει, παρελήφθη ἡ νῆσος Λῆμνος ὑπὸ X. Anno quinto-decimo, capta ab Aga- Lemnos inſula.
τῶν Ἀγαρηνῶν. renis Lemnus Inſula.

ια'. Τῷ ιε'. ἔτει, ἐν τῇ πρωτοθρόνῳ † * ε'. τῆς Βα- XI. Anno ſexto-decimo, in ſanctæ Pen- *Edit. Pariſ. pag.* 464.
σιλίσσης εἰσοδίοντος εἰς † ἅγιον Μώκιον, ὃν πρώην φα- teceſte proceſſu: introeunte Imperatore Leonis ad S. Mocii petitum caput.
σιν Ἡρακλίνης εἶναι ναὸν, ἐπεὶ πλησίον † σωλέας ἦλ- ad S. Mocii, quod olim Herculis fanum
θεν, ἐξελθών τις ἐκ † ἄμβωνος, ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ fuiſſe dicunt, cum prope Solcam veniſſet,
κεφαλῆς μετ' ῥάβδου ἰσχυρᾶς καὶ παχείας· καὶ εἰ μὴ εἰς D egreſſus quidam ex ambone, robuſtum
πολυκάνδηλον ἡ ῥάβδος ἐνεπόδισεν, παρεδόθη ἂν † ζω- fuſtem & craſſum in ejus caput impegit:
αὐτὸ ἀπώλειᾳ. τῶν δὲ αἵματος σφοδρῶς καταῤῥέοντος, ac niſi ictus, candelabri penſilis multi-
παραχὺ καὶ φυγὴ † ἀρχόντων γέγονε. διὸ καὶ τὸν ἀδελφὸν fidi interjectu retardatus fuiſſet, extem-
Ἀλεξάνδρου, τότον προφασισαμένου, καὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ plo ſuſtuliſſet. Large itaque defluenti-
μὴ καταλθόντος, ὑπόληψις γέγονε † τοιαύτῃ ὑποβου- bus ex capite cruoris rivis, territi Pro-
λῇ αὐτὸν καταργάσασθαι. κρατηθέντος τοῦ δόντος τῷ Βα- ceres fugam arripuere. Hinc quoque ſuſ-
σιλεῖ, καὶ πολλὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ὑπομεμφυκότος picio fuit, Alexandrum ejus fratrem,
καὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπεὶ μηδένα καθωμολόγησε, quod morbum cauſatus, pompæ Ingreſ-
ἐκκόπτεται χεῖρας καὶ πόδας, καὶ ἐν τῷ σφενδόνῃ τοῦ ἱππικοῦ καίεται. ἐκ τότε οὖν ἐξέκοπη ἡ τοιαύτη ſus non adfuerat, inſidiarum auctorem
προέλευσις. καὶ μετά τινα καιρὸν ἀνῆλθε Μάρκος ὁ extiriſſe. Apprehenſus autem qui ictum
σοφώτατος Οἰκονόμος † αὐτῆς ἐκκλησίας, ἕως οὗ ἀνα- dederat, dieſque multos tormentis exa- Marci Oeconomi varicinatio.
πληρώσας τὸ Τετράῳδον τῷ τῷ κυρῷ Κοσμᾷ τῆς E minatus quod quilum conjurationis auctorem ſociumve detexerat, manibus pedi-
μεγάλης Ἑβδομάδος, ὅπερ τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ, buſque exciſis, ad Circi metam combu-
πρὸς τὸν Βασιλέα, καὶ συμποσιούμενος αὐτῷ ἐξελιπάρει μὴ ἐκκοπῆναι τὴν ἑορτήν. καὶ τοῦ Βασιλέως ἀ- ſtus eſt. Ex tunc ergo iſtiuſmodi proceſ-
ποκρινομένου, ἔφη ὁ Μάρκος, ὅτι προείρηται τοῦτο ſus abrogatus eſt. Aliquanto autem poſt
παρὰ τοῦ Δαβίδ. φησὶ γάρ, Ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ tempore aſcendit ſapientiſſimus ejus Ec-
ἐχθρὸς ἐπὶ τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐκεκαυχήσαντο οἱ μι- cleſiæ Oeconomus Marcus, is, qui Ma- Marci Oeconomi varicinatio.
σοῦντες σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου. καὶ δῆτα σε, ὦ Δε- gnæ Hebdomadæ (id eſt, Magni Sabbati) Pſal. 73. 3.
Tetraodium (Canonem ſcilicet quatuor
Scropharum) Domni Coſmæ abſolvit,
ad Imperatorem; exceptuſque convivio,
rogabat ne eam feſtivitatem pompamque
abrogatum iret. Abnuente autem Impe-
ratore, ait Marcus, *Sic nempe a Davide prædictum erat. Ait enim*, Quanta ma-
lignatus eſt inimicus in ſancto tuo? & glo-
riati ſunt qui oderunt te, in medio ſolemni-
tatis tuæ? *Eſtque neceſſe, Domine, ut ab hinc annos decem Imperium teneas.* Quod &

* Geor. & alii, Μεσοπεντεκοστῆς, qui longe dies alius eſt, Paſchæ medius & Pentecoſtes.

contigit. Eadem enim ipsa die, qua ictum acceperat, evoluto annorum circulo, mortuus est.

Leonis quarta nuptiæ.

XII. Anno decimo-septimo duxit Imperator etiam quartam uxorem, Zoem, quam vocant, Carbonopsinam.

Tripolitæ expeditio.

XIII. Anno decimo-octavo ascendit navalis Agarenorum exercitus cum Tripolita adversus Byzantium. Dicti vero sunt Tripolitæ, quod ex tribus nationibus collecti sint; ex Arabibus & Tyriis & Sidoniis convenis. Similiter vero etiam Ægeum mare, ab aquarum impetu, ac quod velut capræ in morem (Græci αἶγα vocant) subsultet, nomen accepit. Stobelus, a loci situ. Lampsacus, a lucis fulgore, Phocensibus fundamenta locantibus ac orantibus, e cælo noctu delapso, quo, favente Numine, firma murorum iterit compago. Imbrus, ab Imbro vocata Anthei filio.

Topologia nimen affectata; ipsa merito, ut non satis ex Annalium mistellam, Georgio omissa.

Cujus pater Staphylus, Dionysi charissima proles.

Edit. Paris. pag. 461.

Hellespontus, ab Hella Phrixis sorore, in illud projecta mare. Cibyrrha vero, a Cibyrrho fratre. Thasus, Chryse olim vocata. Samothraca, quæ in Thracia est Peninsula, olim Thermusa dicta, quod bellis plena esset, & quod Nymphis sacra: postea vero cum fluxus collisione a continenti divisa, Insula facta esset, & Samiis colonis possessa, mutato nomine Samothraca ab illis appellata est. Laodicea nominata est ab uxore Antiochi Seleuci, qui ejus nomine Laodiceam condidit. Tenedus vero, a Tenno Cycni filio Persidonio, ac delubro quod in ea est, Minervæ sacro. Mesembria, quæ prius Nebria, a Memnudrace ejus conditore; & Bria, quod apud Thraces nonnullos, civitatem vocant: lenius autem efferendi gratia, Mesembria modo nuncupatur. Hæmus, a quodam ibi ab Hercule interempto, cujus cruore locus tinctus sit. Est vero Thraciæ Promontorium. Media, a Meda Æeti filia nomen adepta est. Silybria, a Silyo Thracum Rege, qui eo coloniam duxit. Macedonia, quæ pridem Amatia ad mare sita, commune habet cum gente nomen. Nicopolis, ab Augusti victoria de Antonio & Cleopatra, ac quæ Romanis fascibus Ægyptiorum sceptra inclinavit. Hierum Euxini (quasi dicas Templum) ab Argonautis illac iter habentibus fundatum est. Pharus ejusmodi substructa moles, cui facula imponitur, ut inter offusas noctis tenebras insciis viatores dirigantur. Rossi (qui & congruo rei nomine Dromitæ nuncupantur) a Ros quodam viro forti, cum sive monitu ac consilio, sive divino quodam afflatu ac oraculo, pro potestate illis utentium eisque superiorum, injurias noxamque evasissent, dicti sunt. Dromitæ vero ut appellarentur, cursus celeritas causam dedit; genus autem ex Francis ducunt. Tricephalus collis, qui Opsicii est, a figura, qua triplici tumulo assurgit, nomen accepit. Rhadenus, a Rhada oppido Anatolicorum Thematis.

XIV. Missus itaque ab Imperatore in ejus occursum Eustathius navalium copiarum Drungarius cum classe, & militia armata, quanta in promptu fuit: cumque jungendi aciem facultas negata esset, re infecta reversi sunt. Agareni Abydum appulsi, ex ductoribus scisciantur, *Num hac rursus via*

Σκύβρα, Steph. & al. Στρύβρα.

Ἀ ποιεῖται, ἀπὸ τοῦ νιοῦ κρατῆσαι τὸν Βασιλείας ἐν δίκῃ· ὃ δὲ καὶ γέγονε. τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἔλαβε, τῇ αὐτῇ καὶ πλάστῃ.

ιβ'. Τῷ ιζ'. ἔτει, ἠγάγετο ὁ Βασιλεὺς καὶ πεμπτόγαμον γυναῖκα, Ζωὴν ὀνομαζομένην τὴν Καρβονοψίνα.

ιγ'. Τῷ ιη'. ἔτει, ἀπήρχεται καὶ ὁ πόλεως ὁ τόλος τῶν Ἀγαρηνῶν, ἅμα τῷ Τριπολίτῃ. Τριπολῖται δὲ ἐκλήθησαν, ἀφ' τριῶν ἐκ γενῶν συναχθῆναι. ἦσαν γὰρ ἐξ Ἀράβων, καὶ Τυρίων, καὶ Σιδωνίων ἀποίκων. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἀπὸ τῆς ὑδάτων φορᾶς αἰσθόμενοι κατὰ τρόπον αἰγός, ὁμοίως δὲ καὶ * Σπάβλος ὀνομάσθη ἀπὸ τῆς τοιαύτης θέσεως. καὶ Λαμψακος, ἀπὸ φωτὸς λάμψεως, ὅπερ ἐν αὐτῇ, Φωκαίων ἀποικησάντων ταύτην καὶ ἐξαμείψαντων Θύζην ἐκάλεσαν, καὶ ἡ ἐν Θρᾴκῃ βάσις καλῶς χαρακτήρισται. καὶ Ἴμβρος ἀπὸ Ἰμβρου κέκληται υἱοῦ Ληθίου.

Οὗ γενέτης Σταφύλος, Διονύσου φίλτατος υἱός. Καὶ Ἑλλήσποντος, ἀπὸ Ἕλλης τῆς Φρίξου ἀδελφῆς, τῆς ἐκεῖσε πελάγει ῥιφείσης. Κιβύρρα δὲ, ὑπὸ Κιβύρρου ἀδελφοῦ. ἡ δὲ Θάσος, Χρυσὴ πρώην ἐλέγετο. Σαμοθρᾴκη, δὲ ἡ ἐν τῇ Θρᾴκῃ Χερρόνησος· ἥτις πρώην Θερμοῦσα διὰ τὸ θερμῶν πεπληρῶσθαι, καὶ ἱερὰν νυμφῶν ὑσαν, ὠνομάζετο. μετέπεσεν δὲ τὸ πρὸ ὀλίγου τοῦ, εἰς νῆσον συνέστη, καὶ ὑπὸ Σαμίων κατοικῶν ἐσκαφίσει γενομένη, Σαμοθρᾴκη μετωνομάσθη. Λαοδίκεια κατωνομάσθη ἀπὸ τῆς γυναικὸς Σελεύκου τοῦ Ἀντιόχου, ἧς ἐπὶ τῷ ὀνόματι ταύτης, ἔκτισε καὶ Λαοδίκειαν. Τένεδος δὲ, ἀπὸ τοῦ Τέννου, τοῦ υἱοῦ Κύκνου τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροῦ, αἰδοῦς τῆς Ἀθηνᾶς. Μεσήμβρια δὲ ἡ πρὶν μὲν Νεβρία, ἀπὸ τοῦ Μεμνδράκος τοῦ ταύτην οἰκίσαντος. καὶ Βρία τὸ παρά τισι Θρᾳκῶν πόλισμα λεγόμενον. πρὸς δὲ τὸ ἐφαδέστερον, Μεσήμβρια νῦν ὀνομάζεται. Αἷμος, ἀπό τινος ἀναιρεθέντος ἐκεῖσε δὲ Ἡρακλέους, καὶ τοῦτον αἱμάξαντος· ἀκρωτήριον δὲ ἐστι Θρᾴκης. Μήδεια, ἀπὸ Μήδης τῆς Αἰήτου θυγατρὸς κατωνόμασται. Σιλυβρία, ἀπὸ Σίλυος τοῦ Θρᾳκῶν Βασιλέως, τινὸς αὐτὴ οἰκίσαντος. Μακεδονία, ἡ πρὶν Ἀμαθία λεγομένη, ἀπὸ ἀρχαίου τινὸς ἠγεμόνος. νῦν δὲ καὶ πόλις Ἀμαθία λεγομένη πρὸς τῇ θαλάσσῃ τῇ Ἴθυνι ἐπώνυμος. Νικόπολις, κατὰ τὸ, ἐπώνυμος τῆς νίκης, νῦν Αὔγουστος Σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου, καὶ Κλεοπάτρας ἐργάσατο, καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἀρχῶν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέκλινε. Ἱερὸν Εὔξεινου, ὃ παρὰ τῶν Ἀργοῦς πλωτήρων διαρχομένων ἐκεῖσε ἀπίδρυται. Φάρος δὲ, ἀφιδρυμάτιον τι πυρὸς ἐπιτίθεται, εἰς ὁδηγίαν ἀπροσκόπτου τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις. Ῥῶς δὲ, οἱ νῦν Δρομῖται φερώνυμοι, ἀπὸ Ῥώς τινος σφοδροῦ καὶ θρασυτάτου ἀνηρ, καὶ χρησαμένου ἐξ ὑποθήκης ἢ θεοκλυτίας τινὸς τῷ ὑπερισχύσαι αὐτῷ, ἐπεκλήθησαν. Δρομῖται δὲ, ἀπὸ τοῦ ὀξέως ἔχειν, αὐτοῖς προστέθεται ἐκ γένους δὲ τῶν Φραγγῶν καθέστασι. Τεσσεφαλὸς βουνὸς καὶ τὸ Ὀψίκιον, ἀπὸ τοῦ τεσσεφαλῶσθαι τῷ σχήματι εἰρῆσθαι δοκεῖ καὶ Ῥαδηνὸς ἀπὸ Ῥάδης κώμης τῶν Ἀνατολικῶν θεμάτος.

ιδ'. Ἀποστέλλει οὖν ὁ Βασιλεὺς Εὐσταθίου Δρουγγάριον τῶν πλοίμων μὲν παρόντος τοῦ τόλου καὶ τῶν στρατιωτῶν κατ' αὐτὸν. οἱ καὶ μὴ δυνηθέντες ἀντιπαρατάξασθαι, ἀπεστράφησαν κενοί. ἐλθόντων δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐν Ἀβύδῳ, πρώτοις τοῖς ἐκπεμ-

αὐτὸς, Ὅτι πάλιν παύλῳ ὁδὸν δίδομεν ὑποστρέφειν. A
Ἢ ἔχομεν ἄλλῳ δι' ἧς ἀπέλθωμεν εἰς τὰ οἰκεῖα; τῷ δὲ εἰπόντι, Ὅτι ἐξ παύλου βουλόμεθα ὑποστρέφειν, φοβηθέντες τὸ ζῆν ἐν ὁδῷ. οἷα τὰ κείμενα τοῦ Θεοῦ, δι' ὧν ὑποστρέφομεν. καὶ τὴν Θεσσαλονίκην καταλαβόντες, πορθοῦσιν αὐτήν. καὶ πολλὴν φραγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν ποιοῦσι. βουλόμενον δὲ αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν καταστρέψαι, Συμεὼν ὁ Πρωτοασηκρῆτις ὀρισθείς, λαβὼν παρὰ Ῥοδοφυλλίου τοῦ ὑποταλίττου παρὰ τῶν Φράγγων μὴ καταστρέψαι χρυσίου λίτρας * ρ'. ὃς καὶ δίδωσι, τό, τε χρυσίον καὶ τὸ κατάστιχον τῇ Σαρακηνῇ. καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ τὰ τείχη.

* Etiam Georg. alii ρ'. Videtur ex modo loquendi hic alius a Symeone Logotheta Annalium auctore.

ιδ'. Τῷ αὐτῷ ἔτει αὐτῷ, τῷ Σαμωνᾶ φυγῇ πρὸς Συρίαν χρησαμένου, ἐπεὶ κατεδίωκον αὐτὸν ὀπίσω· ἦλθε B δὲ καὶ εἰς τὸν Ἅλυν, ταμιεύοντος αὐτοῦ Νικηφόρου Δρουγγαρίου ὁ Καμύντζης, μὴ ἐᾶν αὐτὸ περᾶσαι. προσφεύγει οὖν τῷ τιμίῳ Σταυρῷ τῷ Σπειχᾶ, προφασιζόμενος δι' ἃς χάριν ἐληλύθοιεν. ἀναλαβόμενος οὖν αὐτὸν ὁ τοῦ Δουκὸς Κωνσταντῖνος, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει. προσέταξεν οὖν ὁ Βασιλεὺς φυλάττεσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος. ἐπεὶ δὲ ἤθελεν ὁ Βασιλεὺς * ἀποστομῶσαι τὸν Σαμωνᾶν, παρήγγειλε τῷ Δουκὶ, μὴ εἶναι αὐτὸν ἐν συγκλήτῳ ὅτε ἐπὶ Συρίαν ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς, ἀλλ' ὅτι δι' ἃς χάριν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σπειχᾷ. ἐρωτήσας οὖν ὁ Βασιλεὺς τὸν Κωνσταντῖνον ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, Πῶς, ὡς ἔχει, ὁ Θεὸν καὶ τὴν κεφαλήν μου, ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς, εἶπε. ὁ δὲ, ὡς εἰπόντος τοῦ Βασι- C λέως, ὅτι ἔφυγεν, μὴν ὀργὰς οὐκ ἀπεκρίνατο. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἐκαθέσθη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Βάρδα μῆνας δ'.

* Ἀποστομῶσαι Georg. alii ἐκστομῶσαι.

ιε'. Ἐφάνη δὲ τότε ἐν κομήτης ἀστὴρ, τὰς ἀκτῖνας πέμπων κατ' ἀνατολάς, καὶ φαινόμενος ἐπὶ ἡμέρας ἐννέα παρέσχετο.

ις'. Τῷ ς'. αὐτῷ ἔτει, * ἀποστομώθη Σαμωνᾶς ἐν τῇ γήμῃ τοῦ υἱοῦ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, τοῦ ἀπὸ Ζωῆς, ταφροτοκίου γαμετῆς ὕσης, ἐβαπτίσθη τὰ ἅγια Θεοφάνια ὑπὸ Νικολάου Πατριάρχου καὶ γίγονε καὶ Πατρίκιος.

* Ἐκστομωθῆναι Georg. alii ἐκστομωθῆναι.

ιη'. Τῷ κα'. ἔτει αὐτῷ, ἐλογίθη Λέων ὁ Ζωῆς μὴν γενεθλίῳ παρὰ Θωμᾶ ἱερεῖ ὄντι, τῷ καὶ καθαιρεθέντος ἐπιγόρδου γενεθλίου Ζωῆς, Λέοντος. ὅθεν ὁ Πατριάρχης ἐκώλυσε τὸν Βασιλέα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι. διὸ καὶ ἤρχετο ἀπὸ τῶν δεξιῶν μέρους μέχρι τοῦ Μιστικοῦ, μηδόλως εἰς τὰ ἡγιασμένα διερχόμενος.

ιθ'. Τῷ κβ'. αὐτῷ ἔτει, προβάλλεται τὸν Σαμωνᾶν ὁ Βασιλεὺς Παρακοιμώμενον, ἐξ τὸ εἶναι συμπεγὸν αὐτῷ πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν, καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἄρχοντα μέλειν. προσκαλοῦνται δὲ Νικόλαον τὸν Πατριάρχην, καὶ πολλὰ λιπαροῦσι δέχεσθαι τὴν πεντογαμίαν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπεισε, δέχεται τὸν Βουκολέοντος εἰς μικρὸν πλοιάριον ἐμβιβάσαντες, εἰς τὴν Ἱερίαν πηγᾶσι. ἀφ' ἧς πέζῃ μέχρι Γαλακρηνῶν μόλις ἔπεμψε, χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Εὐθύμιος Σύγκελλος εἰς Πατριάρχην, ἀνὴρ ἱεροπρεπὴς, ἐγκρατὴς τὴν ἐξ δ' λαβὶς πάνυ· ὃν φασὶ καταδέξασθαι τὴν πεντογαμίαν ἐξ ἀποκαλύψεως θείας, ὡς τοῦ Βασιλέως βουλομένου αἵρεσιν ποιῆσαι, καὶ νόμον τεθῆναι, τὸ ἔχειν ἄνδρα τρεῖς γυναῖκας δ'. πολλῶν τοῦτο λογισαμένων ἀνδρῶν συμφέρειν αὐτῷ.

90.

κ'. Τῷ ἰουνίῳ μηνὶ γέγονε * ἄπειρος λιψ

91.

Edit. Paris. pag. 466.

reversuri essent, vel alia tremenda, quæ ad patrium redirent. Auditoque, *Hic revertendum esse*; vim angustias veriti (quæ Dei judicia sunt!) confestim versa puppi revertuntur. Capta direptaque Thessalonica; multaque civium strage data, plures etiam captivos abducunt. Cumque animus esset ut & ipsam Urbem everterent, occurrit Symeon eorum primus qui sunt A secretis. Is, accepta a Rhodophyllio auri summa centum librarum, quam in cistella ad Francos deferebat, eaque cum ipsa cistella Agarenis data, ejus pretio Urbem ac mœnia ab illorum furore exitioque redemit.

Capta Thessalonica; ipsa Urbs & mœnia ab interitu redempta.

XV. Imperii Leonis anno decimonono, Samona in Syriam fugiente; missi sunt qui a tergo inequeretur: eumque assecutus, dum Alym transire parat, Nicephorus Drungarius, sic dictus, Camytzes, iter inhibet. Profugit ergo ad venerabilem Crucem Serichanam, simulans eo se voti causa venisse. Assumptum vero Constantinus Ducis filius, secum in Urbem reduxit; Imperator reductum, in Bardæ Cæsaris domo jubet custodiri; volensque indulgentius cum eo agi, mandat Duci, ne coram Senatu dicat *Samonam in Syriam fugisse*, sed, *voti causa in Sericha esse*. Interrogante itaque Imperatore Constantinum in præsentia Senatus, in hæc verba, *Sic Deum meamque salutem amas; Fugiebat Samonas in Syriam nunc?* Respondit ille, *Fugiebat*. Quo responso iratus Imperator ac intendens, eum reprehendit. Samonas vero in Bardæ ædibus menses quatuor egit.

Samonæ fuga ad Saracenos.

XVI. Tunc vero etiam Cometa apparuit, projiciens versus Orientem radios, duosque per dies quadragesima ac totidem noctes.

Cometa.

XVII. Imperii Leonis anno vigesimo, in gratiam receptus est Samonas, inque Aulam admissus. In Natali Constantini Leonis filii ex Zoe, filius quarta uxore; qui & baptizatus a Nicolao Patriarcha in sancto Theophaniorum die; quando & Patricius Samonas creatus est.

Constantinus Leonis filius.

XVIII. Imperii Leonis anno vigesimoprimo, benedictionem nuptiali ritu consecuti sunt Leo & Zoe, post festæ lucis peracta solemnia, Thoma Presbytero administro, qui & gradus motus est: uxorem quoque Zoem Leo Augustam proclamavit. Hinc Ecclesiæ ingressu Leoni interdictum a Patriarcha: unde & ingrediebatur a dextro latere Miatoricii, nec via consueta ullo modo transibat.

Facta licentia Romæ pontifici; sed hunc Nicolaus Patriarcha non acquievit.

Leo Imperator excommunicatus.

XIX. Imperii Leonis anno vigesimosecundo, Imperator Samonam Accubitorem præficit; quo videlicet adjutore ac socio ad omne scelus ac nequitiam uteretur; amboque adversus Ecclesiam moliri incipiunt. Accersentes enim Nicolaum Patriarcham, etiam atque etiam rogant, ut quartarum nuptiarum lex recipiatur. Quod vero is, in eam se sententiam adduci minime passus esset, per Bacoleonem linteo impositum, in Hieriam trajecerant; indeque pedes ad Galacrenas, solo copiosa nive constrato, ægre pervenit. Ejus vero loco ordinatur in Patriarcham Euthymius Syncellus, vir religiosa modestia continensque ac valde pius, quem ex divina revelatione ajunt quartas illas nuptias suscepisse; quippe cum Imperator hæresim inducere vellet, ac legem edere, *Licere viro tres, quatuorve uxores habere*; cum multi viri eruditissimi in hoc illi suffragarentur.

Samonas Accubitor; Leoni scelerum auctor. pag. 467.

Electus Nicolaus; Euthymius Patriarcha creatus.

Quarta nuptiæ Euthym. receptæ.

XX. Mense Junio ortus ventus Afri-

Insolitus ventus.

eus Tritonæus validissimus, adeo ut ædes sacras prophanasque concuteret, cunctique ad subdivalia loca fugerent, ac mundi consummationem esse dicerent. Dei tamen clementia ac bonitate, imbrium vi sedatus est.

Samonas machinatis perdendi Andronicum,

XXI. Anno vigesimo-tertio, Saracenorum classis Romanam ditionem invasit. Imperator vero Himerium Logothetam navalium omnium copiarum ducem ac caput præfecit: scribitque Andronico Duci, ut se adjungat Himerio. Porro Samonas implacabili in Andronicum odio, omnique modo labem ei inferre studens, auctor est cuidam, ut occulte ad eum scribat, *Cave-si naves ingrediaris, & ab Himerio caveris*. Multis itaque rogans urgensque Andronicum, ingruentibus Agarenis, ut secum ingrederetur, id vero impetrare non potuit. Solus ergo Himerius in sancti Thomæ solemni die, cum Agarenis congressus, magnam victoriam reportavit. Quare cognita, Andronicus in desperationem adductus, cum affinibus ac comitatu, in defectionem adactus est, ablensque, Cabalam oppidum occupavit; adeo ut Samonas Imperatori objectaret, *Nonne dicebam, Domine, Ducem rebellem fore?*

Andronici defectio.

Fuga ad Saracenos.

XXII. Anno vigesimo-quarto, misit Imperator Gregoram Scholarum Domesticum, quem Iberitzem vocant, Andronici ex uxore affinem, ad eum expugnandum. Quod cum didicisset Andronicus, ac Nicolaum Patriarcham Ecclesia ejectum audivisset, ad Agarenos una cum cognatis & familia amicisque confugit. Ea res Leonem molesto habuit. Ac vero Saracenorum unum e Prætorio blande habens, muneribusque concilians, ad Andronicum cum Bulla Aurea rubrisque litteris more Regio, exiguo cereo baculo inclusa, misit. Egresso Saraceno e conspectu Imperatoris; accersit eum Samonas, atque, *Scis quid teneas* (propter cereum nimirum quem manu gestabat) *Syria semper exitium?* Datisque pecuniis, Uzeri, in manus tradi jussit, Comprehensus itaque Andronicus cum suis, in vincula conjicitur. Scientique hanc illi Samonæ dolo fraudem factam esse, necessitate adactus, ejurata Christiana fide, Mahumeti se sacris polluit. Constantinus autem aliique probe intelligentes fieri non posse ut Andronicus evaderet, brevi post, illius consilio, soli fugæ præsidio usi (res sane admiratione digna!) ex media Syria, per infestos sublinde hostium cuneos iisque fatigati, in Romanæ ditionis loca evasere.

Edit. Paris. pag. 468.

Andronici a fide defectio.

Constantini fuga ad Christianos.

XXIII. Ad ea tempora venit in Urbem a Tarso commutationis causa senex Abalbaces & Samonæ pater. Acceptis Imperator omni humanitate, Ecclesiæ ornatum omnem ostendit: haud certe Christiano ritu, per quem a fide extraneis sacra Dei vasa videre haud convenit. Samonæ patri animus fuit morandi cum filio, nec in Syriam revertendi. Enimvero dehortatus est Samonas, aitque, *Tene fidem tuam; ego potius, si per facultatem licuerit, ad te pergam.*

Leonis impostura insignis.

Samonæ impietas.

XXIV. Imperii Leonis anno vigesimo-quinto, die sancto Pentecostes coronat Leo Imperator Constantinum filium suum in Porphyra natum per Euthymium Patriarcham. Dedit vero Samonas Constantinum hominem suum, qui prius Basilio Magistro ac Caniclei Præfecto in ministerio fuerat, in Zoes Augustæ obsequium. Hic longe charissimus Leoni Imperatori

Constantini Porphyrogenneti coronatio.

Constantini Accubitoris fortuna.

Τεμπανιὰς σφοδρὸς, ὡς συσεῖσαι οἰκήματα καὶ Ἐκκλησίας, καὶ πάντας φεύγειν ἐκ τῶν ὑπαίθρων, καὶ λέγειν κοσμικὴν συμπλοκὴν εἶναι. ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ δι' ὄμβρων ἐπαύθη.

κα'. Τῷ αγ'. ἔτει, τέλος Σαρακηνῶν καὶ Ῥωμαίων ἐξῆλθε. προεβάλλετο δὲ ὁ Βασιλεὺς Ἰμέριον τὸν Λογοθέτην, κεφαλὴν πάντων τῶν πλοίμων. γράφει δὲ καὶ Ἀνδρονίκῳ τῷ Δυκὶ συμπλοκὴν τοῦ Ἰμερίου. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἀεὶ μάχης ὢν τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ παντὶ τρόπῳ κακῶσαι αὐτὸ σπεύδων, πείθει τινὰ γράψαι αὐτῷ κρύφα, Μὴ εἰσέλθῃς εἰς τὰ καράβια, καὶ κρατηθῇς παρὰ Ἰμερίου. πολλὰ δὲ τοῦ Ἀνδρονίκου ἀναγκάσαντος εἰσελθεῖν σὺν αὐτῷ τῷ Ἀγαρηνῶν ἐπικειμένων, οὐκ ἐπείθη. Ἰμέριος δὲ μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, μεγάλῳ τίτλῳ εἰργάσατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος καὶ ἀπογνούς, σὺν τοῖς συγγενέσιν αὐτοῦ καὶ αἰθρώποις, ἀποστασίαν ἐποίησε. καὶ ἀπελθὼν, ἐκράτησε τὴν Καβάλαν πόλιν. ὡς εἶπεν Σαμωνᾶς πρὸς τὸν βασιλέα, οὐκ ἔλεγον, ὦ Δέσποτα, ἀποστάτην εἶναι τὸν Δοῦκα;

κβ'. Τῷ κδ'. ἔτει, ἀπέστειλεν ὁ Βασιλεὺς Γρηγοράν τὸν Δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν Ἰβηρίτζιον, συμπαθοῦντα ὅτι Ἀνδρονίκῳ, εἰς τὸ καταπολεμῆσαι αὐτόν· μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος. ἀκούσας τε ὅτι καὶ ὁ Πατριάρχης τῆς Ἐκκλησίας ἐξῆλθε, προσέφυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἅμα συγγενέσι καὶ φίλοις. ἐλυπήθη δὲ Λέων ἐπὶ τούτῳ· καὶ δὴ Σαρακηνὸν ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου φιλοφρονούμενος, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον μετὰ χρυσοβούλου καὶ χειρόγραφος, βαλὼν αὐτὸ ἔνδοθεν φαινόλου τρόπον βραχίονος. ἐξελθόντος δὲ τοῦ Σαρακηνοῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ Βασιλέως, προσκαλεῖται αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς, καί φησιν, Οἶδας τί κρατεῖς; (τοῦτο εἰπὼν μετὰ τοῦ κυροῦ) καὶ ἀπώλειαν τῆς Συρίας· καὶ δὺς αὐτῷ χρήματα, παρήγγειλεν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Οὐζὴρ βαλεῖν αὐτό. ὁ δὲ, τοῦτο ποιήσας, κρατεῖται ὧν καὶ δίσμεῖται Ἀνδρόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· καὶ μαθὼν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ μετὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ, ἀναγκασθεὶς ἐμαγάρισεν. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος καὶ οἱ λοιποὶ, εἰδότες ὡς ἀδυνάτου ἔστι τὸν Ἀνδρόνικον ἐξελθεῖν, μετ' οὐ πολὺ, τῇ βουλῇ αὐτοῦ, μόνοι φυγῇ χρησάμενοι, ὅπερ θαύματος ἄξιον, ἐκ μέσης Συρίας εἰς Ῥωμαΐδα ἐξῆλθον, καὶ χώρας πολυμιάμβους.

κγ'. Τότε ἀπὸ Ταρσοῦ ἐλθὼν ἐν τῇ πόλει πρὸς τοῦ μαγίστρου, ὅ, τε Ἀβαλβάκης ὁ γέρων, καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ· ὡς καὶ δεξάμενος ὁ βασιλεὺς, ἐπέδειξε τὸν τῆς Ἐκκλησίας κόσμον, ὅπερ οὐκ ἔξεστιν * Χριστιανικῆς καταστάσεως, τὰ θεῖα- * MSS. σθαι παρὰ τῷ ἁθίων τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ. ὁ χρειστια. δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ, ἤθελε συνεῖναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ μὴ εἶναι εἰς Συρίαν. ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρῄνεσεν αὐτῷ, λέγων, Κράτει τὴν πίστιν σου. κἀγὼ εἰ δυνηθῶ, ἐλεύσομαι μᾶλλον πρὸς σέ.

κδ'. Τῷ κε'. ἔτει αὐτοῦ, τῇ ἡμέρᾳ τῆς ε'. στίχει Δέων ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Πορφυρογέννητον ἐκ Εὐθυμίου Πατριάρχου. δίδωσι δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἄνθρωπον αὐτοῦ, ὃν ἐλαβόμην πρότερον Βασιλείῳ Μαγίστρῳ τῷ ἐπὶ τῆς Κανικλείου, τοῦ δεδοῦναι Ζωῇ Αὐγούστῃ. ὃς ἠγαπήθη πολλὰ παρά τε τοῦ

Αἴσιος τοῦ Βασιλέως ἢ τῆς Αὐγούστης. ἔθεν ἢ πολλὰ ἐφθόνει Σαμωνᾶς αὐτῷ, ἢ διαβολὴν ἐποιεῖτο τῇ Αὐγούστῃ. ὅπερ ὁ Βασιλεὺς ὑποψίας ἀληθὴς εἶναι, ἀνέκρινεν αὐτὸν διὰ Σαμωνᾶν ἐν τῷ μονῇ τῷ ἁγίᾳ Ταρασίῳ. μετ' ὀλίγον δὲ ἔφη τὸν Σαμωνᾶν ἀναλαβέσθαι αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῇ Σπείρᾳ, βουλόμενος πάλιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν. ἀπελθὼν οὖν ὁ Βασιλεὺς εἰς προάστειον ἐν τῷ Δαμάτρῳ ἢ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἀφικόμενος, εἶδε τὸν Κωνσταντῖνον. ἐκ παραδόξου ὥρμησε τὸν Σαμωνᾶν, ἢ ἐπέδυσεν αὐτὸν σαγμασά, ἢ ἐκόρεσε τὸν Βασιλέα εἰς τὸ ἀλυπότερον, ἢ ὑπέστρεψε μὴ εἰδὼς ἐν τῷ παλατίῳ. ἢ πάλιν φθονῶν Κωνσταντῖνος ὑπὸ τοῦ Σαμωνᾶ, ἤρξατο πρὸς αὐτὸν ἐχθρᾶν τὸν Βασιλέα· ἢ βάλλει μετὰ τοῦ Τζιρίθωνος ἢ ἄλλων τινῶν, ἢ ποιοῦσι χάρτην πολυλαίδορον κατὰ τοῦ Βασιλέως, γράψαντος ἢ συντάξαντος αὐτὸν τὸν Ῥοδίου, Νοτουάριον ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ. ἐλθόντος δὲ τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἔῤῥιψεν αὐτὸν ἐν τῷ * τριβουκλίῳ. Κρίνων οὖν αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς ἢ ἀναγνούς, ἐν μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα, γίνεται δὲ τότε ἔκλειψις σελήνης, ἢ διαζήτησεν ὁ Βασιλεὺς τοὺς τότε Ἀστρολόμους εἰπεῖν ὑπόλειμμα· εἰσερχόμενος δὲ ὁ Παυταλέων Μητροπολίτης πρὸς τὸν Βασιλέα, ἠρώτησεν αὐτὸν Σαμωνᾶς Εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις; ὁ δὲ ἔφη, Εἰς σέ. φησὶν ἐκεῖνος Ἰουλίου ιγ'. ἐκ τότε ὑδὼ πείσῃ κακόν. τῷ δὲ Βασιλεῖ εἶπεν, Εἰς τὸν δεύτερον ἔχων γὰρ κάκωσιν τῆς σελήνης. ὁ δὲ Βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. μετὰ τοῦτο δὲ διώκει ὁ Τζιρίθων τῷ Βασιλεῖ αὐτῷ, ὅτι ὁ Σαμωνᾶς ἐποίησε τὸ βιβλίδιον. ἐ δὲ Θεὸς κατεβίβαζε τὸν Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἐν τοῖς μοναχοῖς. εἶτα ἀπάγει εἰς τὴ μονὴ Εὐθυμίου τοῦ Πατριάρχου. ἐ πάλιν λοιδορηθέντα ἀπάγουσιν εἰς τὴν τῶ Μαρτινακίου μονήν. καταβιβάζει οὖν τὸν Σαμωνᾶν, ποιῶν Κωνσταντῖνον Παραποιμώμενον, ἢ κτίζει αὐτῷ μονὴν ἐν Νοσιαῖς ἢ ἀπελθὼν μετὰ Εὐθυμίου Πατριάρχου, ἐγκαινίζει αὐτήν. ἔζησε δὲ ὀλίγα ἔτεσιν, ποιφυρόπυρον μονὴ τῇ Νοσιῶν ἔκτισαι.

αἱ. Οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε πατέρα γέροντα εὐλαβῆ ἐν φοβουμένον τὸν Θεόν. ὃς ἢ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῇ Νοσιῶν, ὁροστάτζιν ἐκέκτητο πρὸς τὴν θαλάσσην πάνυ μικρόν· ἐν ᾧ ἢ ὕδωρ ἐκ δεξαμενῆς ἐκβαλὼν, τοῖς ὁδίταις ἐποίει παραψυχήν. ἐν τούτῳ τῷ ὕδατι συνέβη τρατιώτην διέρχεσθαι, ἢ ἀναψύξαντα, ἐκβαλεῖν ἄργυρ ἐκ δίκαιον πόρον εἶχεν τομισμάτων, ἐ ἀριθμῆσαι αὐτά· ἢ ἦσαν εἰς λίτρας τρεῖς ἀριθμούμενα. εἶτα ἀναστὰς, οἷα συμβαίνει, τῷ ἵππῳ ἐκβὰς, ᾤχετο ἡ ὁδὸν αὐτοῦ, τὸ χρυσίον καὶ ἡ τόπον ἀφεὶς. εἰς ὃν ὡσὶ ἔθος εἶχεν ὁ γέρων ἐξελθεῖν πρὸς τὴν δεξαμένην, ἢ εὑρὼν τὸ χρυσίον, ἐλυπήθη ἡ τὸν ἀπολέσαντος ἀθυμίαν. ὅμως ἐν ἑαυτῷ φυλάττων, εἰ διέλθοι τὸν τινὰς εἰς τύχοι δίχαμόν τῷ Θεῷ πᾶν ἐλθεῖν, ἢ ἀπολαβεῖν τὸ ἴδιον. ὁ μέντοι τρατιώτης τὰς Πύλας περάσας, ἢ ἐπιμνησθεὶς, ὅμως τί ποιῆσαι μὲ δυνάμενος, τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπῆει λυπούμενος. ἢ μετὰ τρίτον ἐνιαυτὸν, ἔρχεται πρὸς ἡ τόπον τῇ Νοσιῶν, ἢ τὸν ἵππον ἀποβὰς, αὐτὸν μὲν ἐπότισεν. ἀλλὰ ἢ αὐτὸς πιὼν, ἐκάθητο σωίνους, ἢ συνάξας

A ac Augustæ factus est. Quamobrem ingenii in eum invidia incensus Samonas, rei eum cum Augusta secretioris accusat. Veramque accusationem suspicatus Leo, gratiam Samonæ facturus, Constantinum in sancti Tarasii comam ponere jubet. Brevi autem post Samonæ præcepit, ut in Monasterio suo, quod Spira vocant, eum recipiat, volens ipsum in officinam reducere. Egressus itaque Imperator, habitoque processu ad Damatryum, atque in Samonæ Monasterio pransus, Constantinum vidit; statimque Samonæ præcipiens, sæculares eum vestes induit; miscuitque Imperatori inter epulas, ac postea in palatium reversus est. Rursusque inardescit Samonæ invidia, qua Constantinum Imperator prosequebatur benevolentia. Con- *Edit. Paris. pag. 469.*

B silioque cum Tziritbone ac quibusdam aliis inito, longe famosam plenamque convitiis adversus Imperatorem chartam exarant, conscribente ac componente Rhodio Samonæ Notario; quam Imperatore ad majorem Ecclesiam veniente, in Metatoricio projecit. Offendens Imperator lectoque libello, etiam atque etiam animi anxius dolensque, ejus auctorem inquirebat. Contigit vero tunc Lunam de- Lunæ Eclipsis effectus.

C ficere; statuitque Imperator Astronomos, qui tum in Urbe erant, quid tandem deliquium illud protenderet, dicere. Ingresso autem Pantaleone Metropolita ad Imperatorem, quærebat ex eo Samonas, in quem malefica vis intenderet. Cui ille, *In te nimirum. ac siquidem tertia decima Junii mensis transierit, nihil deinceps gravius patieris.* Leoni autem Imperatori dixit, *Lunæ maleficium eum respicere, qui secundus in Republica existat*: quod Imperator, de fratre suo Alexandro accepit. Postea Tziritho Leoni seorsum dixit, *Semonem libelli auctorem esse*. Statimque gradu dejectum, in ipsius ædes ablegat, ac facit Monachum. Exinde ad Euthymii Patriarchæ Monasterium abducit; ac rursus convicia jactantem, ad Martinacii Monasterium trahunt. Samona ergo ab officio amoto, Constantinus Accubitor præficitur; cui Leo in Nosiis Monasterium extruit; profectusque cum Euthymio Patriarcha, illius Encænia peragit. Haud vero alienum puncta dicere, ut explicemus, qua demum ratione Nosiarum Mo- Nosiarum Constantini Monasterium.

D nasterium conditum sit.

XXV. Habuit Constantinus patrem senem virum religiosum ac timentem Deum. Huic, in eodem ipso Nosiarum loco exiguum ad mare suburbanum erat ac tenue plane prædiolum: in quo & aqua sese in concham effundens, viatores latice recreabat. Contigit vero militem ad eam aquam transire, sitique sedata, quos justo labore nummos quæsierat, effundere ac secum computare: erant autem ad auri tres libras. Tunc surgens, uti accidit, conscensoque equo, abiit cœpto itinere, pecunia illic loci relicta. Senex itaque uti moris erat sese ad concham confert, auroque invento, ejus qui amiserat mœrore ipse afficitur. Verum apud se ser-

E vans, non cessabat quot noctibus a Deo efflagitans, ut qui jactaram fecerat, sua tandem recepturus rediret. Cæterum miles jam Pylas transmiserat, cum illi in *pag. 470.* mentem pecuniarum venisset, nec quid præsto opus illi succurreret, iter tristis agebat. Tertio autem post anno, ad Nosiarum locum venit, equoque excendens, illo potato, ipse quoque bibit, sedit que cogitabundus, ac alto ducto suspirio, *Hic* Insigne viri probi factum.

tempe lacti, ajebat, *vitæ animæque commercium amisi*. Inaudit venerabilis Senex, ac quid hoc esset quod acciderat, interrogavit. Cui ille, *Hic, quos habebam nummos omneque peculium amisi*; statimque etiam locum ostendit, marsupiique signacula ac auri quantitatem edixit. Mox homo Dei, summam sinu extrahit, aitque, *Num hoc cognoscis?* Ille vero, diu gaudio suppressa voce, vix tandem, *Sane*, inquit, *istud est, id quod amisi*. Aitque, *Tibi accipe, certus ne non aperuisse, nec quid intus repositum sit, vidisse*. Accepto sacculo rogabat ille Senem, ut inde sumeret, quantum vellet. At ille renuit quicquam attingere. Quamobrem miles lætus viam suam abit, ac Deo gratias agens. Ergo nocte illa Senex in somnis Christum ad se venientem cernit, atque dicentem, *Quod in cum te modum ergo militem habueris, esto*, ait, *mane filium tuum Accubiteris honore sublimatum, tuumque hoc suburbanum in vastum Monasterium, in mei gloriam convertendum, auditurus es. Quin tu ipse horum nomine mercedem recipies*. Postridie vero ejus rei nuntius allatus est: nec plures dies effluxerant, cum propensa Leonis voluntate atque expensis, ut dictum est, extructo Monasterio, solemni dedicatione divinis laudibus locus frequentatus est.

Romanæ classis Arabes Duce Humerio.

XXVI. Eodem anno, producto ad octo menses Saracenos inter ac Himerium Logotheram navali bello, Romano, qui postea rerum potitus est, Sami Prætore, victus Humerius est, cunctisque fere in vitæ periculum adductis, vix ipse incolumis evasit. Exinde Leo cœliaco morbo laborare cœpit. Contigit vero incendium in magnæ Ecclesiæ Cerulariis, quo combusta chartarum armaria omnia & sacellum. Maii autem die undecima moritur Leo Imperator, Alexandro fratre designato in Imperatorem; quo viso ad se veniente, dixisse ferunt, *En & tempus malum post tredecim menses*; multum rogans ut filium suum Constantinum servaret.

Incendium Constantinopoli.

Leonis mort.

Fratris occasus vaticinatio.

Ἀλέξανδρος, Ὅτι ἐπάτησε τὸν πατέρα ἀπώλεσά μου τὸν ζωοποιὸν αὐτοῦ φίλτατον γέροντα, ἐπερώτησε αὐτὸν, Τί ἄρα τὸ συμβὰν, κύριέ μου; ὁ δὲ εἶπεν, Ὅτι ἐνταῦθα ἀπώλεσα τομίσματα. Ὁ παρόδου τὴν τοῦ πατρὸς ὑποδοχὴν, καὶ τὰ σημεῖα τῆς βαλαντίου, καὶ τὸ πόσον ἐλάλησε. καὶ ὁ ἀνθρωπος τοῦ Θεοῦ, αὐθὶς ἐξέλκει τὸν σάκκον αὐτοῦ, καὶ φησὶ, Συναίζησόν; ὁ δὲ, ἀφατίῳ ἐπὶ πολλῇ χαρᾷ θείς, ἔμως; Ναὶ, εἶπεν· τοῦτο ἀπώλεσα, αὐτὸ ἐστι. καὶ φησὶν, Λάβε αὐτὸ, πληροφορήθης ὡς οὐκ ἤνοιξα αὐτὸ, ἀλλ' εἶδον τὴν ἔσω ἔσωθεν; καὶ λαβὼν ὁ ἀνθρωπος, * παρακαλῶν λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ ὅσα καὶ βούλεται. ὁ δὲ μὴ ἠθέλησεν τι σύμβολον. ἦλθε ὁ Στρατιώτης ἀπέρχεται εἰς οἶκον αὐτοῦ, χαίρων καὶ δοξάζων τὸν Θεὸν τὸν νυκτὸς ἐκείνης, ὅτι καὶ ὕπαρ ὁ Χριστὸς ἐλάλησε, καὶ ἐπότισε αὐτόν. Διὸ δύο ἔτη ἐπισπάσας ἐν τῷ στρατιωτικῷ, ἐκ ἀγροῦ αὐτοῦ γενόμενον Παρασιμώμενον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦτο, εἰς μονὴν μεγάλην γενόμενον πρὸς δοξολογίαν ἐμοῦ· καὶ σὺ δὲ αὐτὸς τὸν ὑπὲρ πάντα μισθὸν κομιεῖς. πρωΐας δὲ γενομένης τὸ μυστήριον ἐλθὲ, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῷ θελήσει τὰ Βασιλέως ἐκ τῆς ὁδοῦ, ὡς ἔφατο, τὸ μοναστήριον φκοδομήθη καὶ ἐνθρονίσθη.

*Παρακαλ.

ΚΕ'. Τῷ αὐτῷ ἔτει, ἐπὶ ὀκτὰ μῆνας ὁ ναυμαχικὸς πόλεμος τῶν Ταρσικίων γενόμενος μετὰ Ἱμερίου τοῦ Δογοθέτου, στρατηγοῦντος ἐν Σάμῳ Ῥωμαίων τε μετὰ τῶν βασιλικῶν πλοίων Ἱμέριος, ἐκ μόλις διεσώθη, πάντων ἐκεῖ κινδύνων περιπεσόντων. μετὰ τοῦτο Λέων ὁ Βασιλεὺς νοσεῖ κοιλιακῇ νοσήματι. γίνεται καὶ ἐμφρασμὸς εἰς τὰ κηρωλάρια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἐκάησαν τὰ χαρτοφύλακια πάντα καὶ ἡ σακελλαρία δὲ τῷ Μαΐῳ μηνὶ, τελευτᾷ Λέων ὁ Βασιλεὺς, προχειρισάμενος Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Βασιλέα· ὃν ἰδὼν, ὡς φασὶν, εἰσερχόμενον πρὸς αὐτὸν, εἶπε, Ἰδὲ ἐκ κακοῦ καιροῦ μετὰ τῶν μίσων. πολλὰ δεηθεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον.

Edit. Paris. pag. 471.

ROMANORUM IMPERATOR

ALEXANDER

CUM CONSTANTINO

PORPHYROGENNETO,

Annum I. dies XXIX.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΣΤΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩι

ΤΩ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΩ,

ἔτος α'. ἡμέραι κθ'.

Alexander Imperator.

L. MUNDI annus sexies millesimus quadringentesimus septimus: divinæ Incarnationis nongentesimus septimus, Imperator Alexander cum Constantino Porphyrogenneta Leonis filio, annum unum dies viginti-novem. Mox itaque mittens Alexander, Nicolaum ex Galacrenis tulit, ac in Sede collocavit, deturbato ea Euthymio, quem ad Agathi exulare jussum, non post multos dies ad Magnauram duxit; quo loco habito conventu atque Synodo, exque illa eo exauctorato, turpiter venerandi sacrique viri ac prorsus colendi vulsa barba, aliaque opprobria & injuriæ ac cruciamenta illata, quæ ipse sacer Pastor silentio sustinebat ac mansuete. Rursus ad Agathi ædes missus, atque ibi vita functus, in Monasterio suo in

Restitutus Nicolaus, pulso Euthymio.

Euthymii indigna tractatio.

α'. ΚΟΣΜΟΥ ἔτος ,ςυζ'. τῆς θείας σαρκώσεως ϡζ'. Ῥωμαίων Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος σὺν Κωνσταντίνῳ Πορφυρογεννήτῳ υἱῷ Λέοντος, ἐνιαυτὸν α'. ἡμέρας κϑ'. ὁ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἀποστείλας δύο, ἤγαγε Νικόλαον ἐκ Γαλακρηνῶν, καὶ ἐνθρόνισεν αὐτὸν, καταγαγὼν Εὐθύμιον, ὃν καὶ εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ ἐξορίαν, μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Μαγναύραν ὠδήγησε, καὶ συλλόγου καὶ συνόδου ἐκεῖ ποιήσας, τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ ποιοῦσι, ἀτίμως τὸν ἱεροπρεπῆ καὶ ἀξιαγάστου ἐκείνου ἀνδρὸς τὴν γενειάδα, καὶ ἄλλας δεινὰς ὕβρεις καὶ τιμὰς αὐτῷ ἐπιφέροντες. ἃς ἡσύχως καὶ φρόνως ὁ ἱερὸς ποιμὴν οὗτος ὑπέμεινε. καὶ πάλιν ἐπέμφθη εἰς τὸ Ἀγα-

Ἀγαθοῦ, ἔνθα καὶ τελευτήσας, καταπέφευγε ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ἐν πόλει, εἰς τὰ Ψαμαθίου. τῇ δὲ κλεικῷ τῇ τίλλοντι τὰς τρίχας τῶ Πατριάρχου, συμβὰν διθῆς ἐν τῇ ἐξορίζεσθαι Φ. ἅμα αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, πυρίκαυστον γενέσθαι τὴν οἰκίαν αὐτῆς ἐξ ἀοράτου πυρός. ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτῆς παντελεῖ ἐπιλη-ψίᾳ ἐκρατήθη, μὴ δυναμένη χεῖρα, ἢ στόμα, ἢ ἄλλο τὸ οἱονοῦν μέρος κινεῖν, ἢ φωνὴν ἀφεῖναι· ἢ τις καὶ κλινήρης ὢσα καὶ προσαιτὶς, διήρκεσε μέχρι [92] Νικηφόρου Βασιλέως τῶ * Νικήτα. ὁ δὲ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, μηδὲν βασιλικὸν ἔργον δυνάμενος ποιῆσαι, πᾶς κυνηγετίοις καὶ τοῖς πορνικοῖς ἔργοις ἀεὶ ἐσχόλαζε. τὸν δὲ τῦ Λέοντος παῖδα πολλάκις ἐπεχείρησε βουλεύσασθαι παρὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Λέοντος ἐπιτραπέντων. ποτὲ μὲν ὡς νήπιον, ποτὲ δὲ ὡς ἀθυμοῦντα ὑποβάλλοντες. ἐπὶ τούτῳ φάτνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέρας μ'. ὃν ἔλεγον Ξιφίαν εἶναι, καὶ αἱματοχυσίαν σημαίνειν ἐν τῇ πόλει ἐργάσεσθαι. οὗτος ὁ Ἀλέξανδρος, πλάνοις καὶ γόησιν ἑαυτὸν ἐκδοὺς, τοῦ φιλάργυρα τῆς ἐπιχείρου, καθὼς αὐτὸν ἐκεῖνοι ἐδίδαξαν, τὸν ἐν τῇ ἱππικῷ τῶν ζῴων αὐτῦ προσαναχεῖσθαι ἔφασαν, τὸν χοιρώδη βίον ἐκείνου καὶ ἀσώτου ὑπειμφαίνοντες. Τοῦτον πεισθεὶς αἰδοῖον καὶ ἐδώδιμα τῇ χοίρῳ περιέθετο, ὡς λιπομένης αὐτῷ· καὶ τῇ πέπων πλάνῃ πεισθεὶς, ἱππικὸν ἐξόλισε, καὶ τῇ ζωδίῳ φαντασίαν ἐπέθηκεν. ὅθεν καὶ χεῖρα ἀπ' αὐτῦ ἡ Χριστῦ χεὶρ, ὡς τῶν τῷ Θεῷ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις προσάψαντος.

β'. Τῦ μέντοι Ἰμερίου ἐκ τῆς τῦ Ἀγαρηνῶν ἥττης ὑποστρέψαντος, περιώρισεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐν τῇ μονῇ τῦ παλατίου τῇ λεγομένῃ Καλυπᾷ ἀπειλήσας, ὡς ἐχθρὸν αὐτῦ ὄντα ἐπὶ τῦ ἀδελφῦ αὐτῦ Λέοντος. ὁ δὲ, ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀῤῥωξήσας, ἐπλάγησε.

γ'. Συμεὼν ὁ ἄρχων τῆς Βουλγαρίας τὰ περὶ εἰρήνης τῷ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι καθάπερ καὶ ἐπὶ Λέοντος τῦ Βασιλέως. ὁ δὲ ἀνοίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ συγκρατούμενος, ἀτίμως τοὺς πρέσβεις ἐξέπεμψε, ἀπειλαῖς τὴν Συμεὼν καταπλήσσων. διὸ καὶ κατ' Χριστιανῶν ὁ Συμεὼν κινεῖται.

δ'. Ἀλέξανδρος ἀρισήσας ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασι καὶ ἱππασθεὶς, καπῆλθε σφαιρίσαι· καὶ ῥομφαίᾳ * θηλαίᾳ πληγεὶς, αἵματος πολλῆς ἐκ τῆς ῥινῶν ἐξ αἰδοίων αὐτῷ φερομένου, μεθ' δύο ἡμέρας ἐπλάγησε, καταλιπὼν Νικόλαον Πατριάρχην, Στέφανον Μάγιστρον, καὶ Ἰωάννην Ῥαίκτορα τῶν Ἑλλάδα ἐπιτρόπους· τῷ δὲ Βασιλείαν, Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. πλάσας δὲ, τέθαπται μετὰ Βασιλείου τῦ πατρὸς αὐτῦ.

A Urbe ad Pſamarhii ædes conditus eſt. Clerico, qui Patriarchæ pilos vulſerat, mox ac Sanctus juſſus eſt exulare, ea ipſa hora, invilibili igne domus omnis combuſta eſt. Ejus filia, ſic tota epileptico morbo oppreſſa eſt, ut nec manum, neque os, nec ullam partem corporis movere poſſet, aut vocem mittere: quæ & lecto affixa ac ſtipem emendicans, ad Nicephorum uſque Phocam Imperatorem duravit. Porro Alexander Imperator, nihil pro Imperatoris munere exque purpuræ dignitate moliri valens autve exequi, ſe totum venationibus ac pravis actibus dabat, omneque in eis tempus impendebat. Conſtantinum Leonis filium cum ſæpius caſtrare ſtatuiſſet, illius ab eis diſſipatum conſilium eſt, quos ſibi Leo beneficiis ac muneribus devinxerat, cum modo tenella ætate, modo ægra valetudine eum cauſarentur. Ejus tempore apparuit Cometes ab Occidente per dies quadraginta, Xiphiam vocari dicebant (quaſi ad enſis ſeu gladii figura) ac futuram in Urbe portendere humani cruoris fuſionem. Hic Alexander ſeductoribus ac præſtigiatoribus ſeſe dementandum præbens, ab eis perſuaſus, ſalutem ſuam ac vitam ad Apri Statuam in Circo poſitam referri exiſtimavit, cum illi eo commento ejus porcariam vitam atque dementem inſinuarent. Illis ut morem gereret, verenda denteſque Porco appoſuit, quibus ſcilicet ille deficeretur. Eoque tandem ſeductorum provexit conſilio, ut ſacris veſtibus atque aulæis Circenſes honeſtaret, cereoſque accenſos Statuæ adhiberet. Unde & ſublata ab eo Chriſti manus, velut qui honorem Deo debitum Idolis adhibuiſſet.

Divina ultio in Clerico dehoneſtante.

Alexandri perditi mores & ignavia.

Cometa.

Alexandri ſuperſtitio; porcina indoles.

Edit. Pariſ. pag. 473.

Sacrorum abuſus & impietas.

II. Himerium, accepta ab Agarenis clade, reverſum, in Palatii Monaſterium detruſit, quod Calypam vocant; minacibus verbis exagitans, ut qui Leone fratre Imperatore illi adverſatus fuiſſet. Iſque adeo ex ingenti ærumna animique anguſtia morbo correptus, fatis conceſſit.

Himerius male habitus ac mortuus.

III. Miſſis Symeon Bulgariæ Princeps nuntiis, Alexandro de pace ſignificat, & ut ſe benigne haberet atque coleret, haud ſecus ac Leone Imperatore ſeſe res habuiſſet. At ille dementia ac ſtultitia tentus, Legatos turpiter remiſit, Symeonem minis territans: quæ illi movendi bellum adverſus Chriſtianos cauſa fuit.

Symeonis ſpreti Legati.

IV. Alexander cum ſub Canis ardoribus pranſus vinoque madidus, pila luſurus deſcendiſſet, * eo, quem ſibi ille adegerat, gladio percuſſus, ſanguine copia e naribus atque veretro erumpente, poſt duos dies extinctus eſt; Nicolao Patriarcha, Stephano Magiſtro ac Joanne Rectore Hellade Procuratoribus relictis; Imperioque Conſtantino Leonis filio dimiſſo. Mortuus autem, cum Baſilio patre ſepelitur.

Alexandri mors. * *Detruncato gladio.*

92. * Φωκᾷ, Νικηφόρῳ. l. *Victoris.*

A

ROMANORUM IMPERATOR CONSTANTINUS PORPHYROGENNETUS

Annos VIII. supra XL.

Constantini Porphyrogennetitempus.

I. MUNDI annus sexies millesimus quadringentesimus-octavus; divinæ Incarnationis nongentesimus-octavus, Romanorum Imperator Constantinus in Purpura natus annos * octo supra quadraginta. Mortuo enim Leone patre, annum septimum natus ab Alexandro Patruo sub Tutoribus relinquitur. Imperavit ergo illis Tutoribus cum matre annos septem: & cum Romano socero, illi subjectus, annos viginti-sex. Solus denique rerum potitur annos quindecim. Adeoque ejus Imperii tempus omne, annorum octo supra quadraginta est. Nactus itaque Autoritatem Nicolaus Patriarcha, quippe qui & ipse unus Procuratorum erat cum Magistro Stephano & Joanne Helladæ, Reip. prospiciebat, rerumque ad Imperium attinentium in se curam omnem quotidie recipiebat.

* 55. Georg. & alii, qui annos ejus cum patre numerant.

Nicolaus Patriarcha summus Reip. Administrator. *Edit. Paris. pag. 473.*

II. In hunc itaque modum Imperii rebus constitutis, Constantino Duci Scholarum Domestico per quosdam in civitate Proceres nuntiatur, qui eo nomine illi studebant, quod vir fortis & prudens esset, ac par regendo præclare Imperio, ut Urbem accedat, nullo negotio autve opera rerum summam in se translaturus. Is itaque, ut cujus etiam prius ea cupiditas animum incessisset, quanta licuit festinatione, cum delectis subjectarum legionum viris strenuis, nec parva illorum manu, Byzantium contendit; ingressusque noctu per obscuram ac minorem Michaelis Protovestiarii haud procul ab Arce, portam, in Gregorę soceri sui domo cum sociis ac conjuratis noctem insomnem egit. Nicetas autem A Secretis, is qui postea Protonotarius fuit, advenisse Constantinum Constantino Patricio Monacho Helladico nuntiavit. Amboque eadem nocte ad Constantinum Ducem venerunt; unaque collata opera mane, cum nondum dies advenisset, sed adhuc tenebræ essent, cum facibus multoq; satellitio ac armis, ad Circi portam venientes, Constantinum Imperatorem faustis vocibus acclamabant: Ubi sane ejus Equiso lancea confixus, ab illis sublatus est, qui Circi portas interiores tenebant. Haud itaque illic receptus Constantinus, sed repulsus atque subinoratus, velut furiis agitante dæmone, nec satis mentis compos, imperitandi cæca libidine se a Circo tristis mœstusque subduxit, malum sibi omen Equisonem nece sublatum ducens: inde ad Chalcem (id est, Æream) venit; perque Ferream ejusdem Chalces (seu Æreæ) ingressus, ad Scutariorum usque (Excubitorum scilicet) atrium penetravit. Ex adverso autem Magister Joannes Helladas, Fœderatorum aliorumque ordinum delecto agmine, armis instructos adversum Ducem misit. Cumque venissent ad Chalcem, congressisque utrinque partibus, ex eis multi ceciderunt: tantaque cæsorum multitudo fuit, ut locus cruoribus stagnaret. Sublatus vero etiam Gregoras Ducis filius, & Michael ejus consobrinus; necnon Curtices ille Armenio-

Constantini Ducis rebellio & interitus.

B

C

D

E

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ο ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΣ

Ετη μη'.

α'. ΚΟΣΜΟΥ ἔτος ,ϡυη'. ἀπὸ Θεὸς σαρκώσεως Θω'. Ρωμαίων Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἔτη μη'. παιδεύεται ὑπὸ τῶ πατρὸς αὐτῶ Λέοντος ἐπτακὶς ὧν καταλιμπάνεται ὑπὸ Αλεξάνδρου θείου αὐτῶ ὑπὸ ἐπιτρόπους πλῶν. ἐβασίλευσεν οὖν ἐπὶ τῶ αὐτῶ ὑπὸ ἐπιτρόπων σὺν τῆ μητρὶ ἔτη ζ'. ἁμα Ρωμανῶ πενθερῶ αὐτῶ ἐν ὑποταγῆ ὢν ἔτη κς'. μονοκράτορες δὲ ἔτη ιε'. ὡς ὅλως πάντα τὸν χρόνον τῆς Βασιλείας αὐτῶ ἔτη * μη'. λαβόμενος οὖν τῆς παλατίου ἐξουσίας ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος ὢν σὺν τοῖς Μαγίστροις Στεφάνῳ καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ελλαδᾶ, τὰ τῶ καινῶ φρόνιαν ἐποιεῖτο, καὶ τὴν φροντίδα * πᾶσαν εἶχε τῆς τῶν Βασιλείας ἀνηκόντων πραγμάτων ὀσημέραι.

* Georg. ιη'.

* Deest Georg.

β'. Ἐν τούτοις οὖν τῆς Βασιλείας ὄντος, δηλοῦται Κωνσταντίνῳ Δουκὶ Δομεστίκῳ τυγχάνοντι τῶν σχολῶν παρά τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλούντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ ῥωμαλέον καὶ καλῶς δυναμένον τὰ Βασιλείαν κυβερνᾶν, εἰσελθεῖν, καὶ πάντως ἐγκρατῆ γενέσθαι ἀπάντων. ὁ δὲ, ἅτε καὶ φύσει * αὐτὸς ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχους ἅμα τῶν ἐκ χειρὸς τὸν ὑπ' αὐτὸν στρατόμενος καταλαμβάνων τὰ βασιλέως, ἵππων, ὅπλων καὶ πυκτὸς δὴ παραπυλίδος τάχει εἰσελθὼν τὸ Πραιτόβιον εἰς Μιχαὴλ, ὃς πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῇ αὐλῇ τῶ πενθεροῦ αὐτῶ Γρηγορᾶ, ἄϋπνος μετὰ τῶν σωφρόνων αὐτῶ διετέλεσε. Νικήτας δὲ Ασηκρήτις, ὁ μετὰ ταῦτα Πραιτοσηκρήτις γενεὰς, τὰ Κωνσταντίνῳ ἄφιξιν τῶ Πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῶ τῶ Ελλαδικῶ κατεμήνυσε. καὶ ἅμφω τῇ αὐτῇ πυκτὶ πρὸς τὸν Δοῦκαν Κωνσταντῖνον παρεγένοντο· καὶ ἅμα φωῒ, ὅπου τὸ ἡμίσεις καταλαβόντες, ἀλλ' ἔτι σκοτίας οὔσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὅπλων, τὰ τῶ Ιπποδρόμου πύλαι καταλαβόντες, Κωνσταντῖνον δεσπόσαι Βασιλέα ἐν τῇ ἐπαύλῃ. ἔνθα δὴ ὁ τότε ἐπαρχοκόμης λογοθετὴς παρὰ τῶν ἔσωθεν τῶν τῶ Ιπποδρόμου πυλῶν, ἀνῃρέθη. μὴ δεχθεὶς οὖν ἐκεῖσε ὁ Κωνσταντῖνος ἀλλ' ἀποσοβηθεὶς, ὥσπερ ἐκβακχευθεὶς ὑπό τινος δαίμονος, καὶ μὴ ἐρεσχόπα ἔχων τὸν λογισμὸν τῆς τῆς Βασιλείας ὄρεξιν, ἐν τῷ Ιπποδρόμῳ ἀνεχώρησε συγχύσεως τε καὶ ταραχῆς, κακὸν οἰωνὸν δὲ τὸν Ιπποδρόμου κείνας σφαγάς. ἐκεῖθεν ἦκε μέχρι Χαλκῆς· καὶ δὴ ἡ Σιδηρᾶς πόρτης τῆς Χαλκῆς εἰσελθὼν, μέχρι τῆς * Σκηπείων παρεγένετο. ὁ δὲ τῶν Μάγιστρος Ιωάννης ὁ Ελλαδᾶς, ἐκλογὴν τῆς τῶν ἑταιρείας καὶ τῆς * ἄλλων ποσίμους, μεθ' ὅπλων τούτους ἀπέστειλε κατὰ τὸν Δουκός· οἳ ἐλθόντων ἐκεῖ μέχρι τῆς Χαλκῆς, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἔπεσον· καὶ ποσοῦτοι, ὡς τὸν τόπον ἐναιμάξασθαι τῷ αἵματι. ἀνῃρέθη δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τῶ Δουκός, καὶ Μιχαὴλ ἐξάδελφος

A

B

C

D

E

* Georg. αὐτὸς ἐπιφερόμενος.

* Georg. Ἐξακόντιον.

* Georg. ἱππικὸν. ἑτοιμασίαν.

αὐτῷ, ᾧ Κυρτίκης ἐκεῖνος ὁ ἐξ Ἀρμενίων. Ταῦτα ὁ Δυξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, παράχρῆμ ὅτι πλείστης γεωμένης, ἅπαντα ἐξέλαυνε· ὁ δ' ἐκεῖσι ὑπερωμένοις ἐκολισθήσας πλαξὶν, εἰς γλῶ ἐπιβάντι κατέβαλε. καί τις αὐτῷ ξίφει τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμε. ἅτις τῷ Βασιλεῖ προσενεώκτο καταφανὴς ἅπασι, τῆς ἀπάτης εἰς ἀπορρητον.

γ'. Τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτῷ ἐγχείρημα, κατά τινα ᾧ ἄλλον τρόπον ἐξεδύλωτο. Νικόλαος γάρ τις τὰ ἐν Χαλδίᾳ τῷ δημοσίων εἰσαράξεων πεπρασμένος, εἰς Συρίαν ἀφίκετο, ἅ καθ' ἡμᾶς ἀσεβείας ἔξαρτες γεγονὼς, ᾧ Ἀστρολογίας ἢ ἀστρονομίας τινὸς μᾶλλον μεταπεποίητο. ἅτις ἐν μελανιμβαφεῖ γράψας ὑφάσματι, ἀπεστάλκει πρὸς τὸν Λογοθέτην Θωμᾶν, ὃ δὲ ἐρρύφθη παρὰ Μανουὴλ τοῦ Ἀγαρηνῶν ἑρμηνέως ἐν ὕδατι, τὰ ἐν αὐτῷ πεφασίρωται γράμματα, ἅπερ ἐλέγοντο, Μὴ φοβήθητι ἀπὸ τοῦ πυρρὸν πεπεικέναι τὸν Δυκός· πεπεισθήσεται γὰρ ἀτρόπως, καὶ ἀθρόως ὀλεθρευθήσεται.

δ'. Τούτων οὕτω πεπραγθέντων, Γρηγοράς ὁ τοῦ πενθερὸς μὲν Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον, τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ * Σοφίᾳ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον, ἅς καὶ βίᾳ ἐκεῖθεν ἀπεσπάσαντες, ἀπέκειραν ἐν τῇ τοῦ Στουδίου. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἑλλαδικὸν βουκόλοις τύψαντες, μὴ * ῥάσει δὲ περιέβαλον· καὶ ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου Καταδίκῃ Ἐγκλείσιον πεποιήκασι. καὶ ἄλλους μὲν τυφλώσαντες ἐξώρισαν, καὶ ἑτέρους ἀπεκεφάλισαν· τοὺς δὲ στρατιώτας ἀνδρείους καὶ καλοὺς ὄντας ἐκ πολλοῦ, ἀπὸ τοῦ Δαμαλίου μέχρι τοῦ Λευκατίου πάντας ἀνεσκολόπισαν. πολλοὺς δὲ ἕτερους οἱ λεγόμενοι Ἐπίτροποι ἀπώλεσαν ἄν, εἰ μή τινες τῶν δικαίων πάνυ τὴν ἀδίκου ὁρμὴν ἀνεκαίτισαν, εἰπόντες, Ὅτι παιδὸς ὄντος τοῦ Βασιλείου, πῶς ἄν τὸ αὐτῷ πλήθους τοσοῦτον διαφθαρῆναι; τὴν δὲ γυναῖκα τοῦ Δυκὸς ἀποκείραντες, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀνευρίσαντες, ἐν Παφλαγονίᾳ αὐτὰς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν ἀπέστειλαν.

ε'. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ, Συμεὼν ὁ Βούλγαρος σὺν ὄχλῳ βαρεῖ κατέλαβε τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ χάρακα περιέβαλε, ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν, ἐλπίσι μεγάλαις ὤν· * ἀπειρόπλῳ δὲ τῷ τῶν πλήθους, καὶ τῶν ὅπλων καὶ τῷ περιβόλων ἀσφαλείᾳ, τῇ ἐλπίδων ἀποσφαλείς, ἐν τῇ Ἑβδόμῳ ὑπέστρεψε, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένων, δώροις τε ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθεὶς Συμεὼν ἐς οἰκείους υἱοὺς, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψεν.

ς'. Τοῦ δὲ Βασιλίου Κωνσταντίνου παιδὸς ὄντος, καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος· ἤδη δὲ ταύτην κατέχοντα τὴν παλατίου Ἀλεξάνδρου· ἀναβιβάζουσι πάλιν αὐτὴν, καὶ περιπραξαμένην τὴν Βασιλείας, ἀναβιβάζει εἰς παλάτιον Κωνσταντῖνον τὸν Παρακοιμώμενον· καὶ Κωνσταντῖνος καὶ Ἀναστάσιος τοὺς Γογγυλίους· καὶ τὴν βουλὴν Ἰωάννου τοῦ Ἑλλαδᾶ, καταβιβάζει τοὺς οἰκείους Ἀλεξάνδρου τοῦ Βασιλέως· ἤγουν Ἰωάννην τὸν Ῥέκτορα, καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, καὶ τοὺς λοιπούς. προχειρίζεται δὲ Ζωὴ ἡ Λυγγήνη, Θεοφύλακτον τὸν Δομενίκου Ἑταιρειάρχην. Ἰωάννης δὲ Μάγιστρος ὁ Ἑλλαδᾶς, νοσήσας πλάνητα. συμβουλῇ δὲ Θεοφυλάκτου Ἑταιρειάρχου, Ζωὴ [94] καταβιβάζει μετ' ὀργῆς ἀπὸ τοῦ παλατίου Νικόλαον Πατριάρχην, Τῆς ἰδίας ἐκκλησίας προνοεῖσθαι καὶ φροντίζειν εἰπών

* Georg. μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

93

* Georg. ῥάσει περιβαλόντες καὶ ὀπὴν περικαίσαντες, διὰ μέσης τῆς πόλεως.

Reliqua ut in Continuat.

A rum genere ortus. Hæc ubi cognovit Constantinus, quam maximo excitato tumultu, equum in turbam calcibus impulit. Is vero, strati soli lubrico lapsus, professorem in terram dejecit: quem ubi quis solo dejectum offendit (reliqui enim omnes dissipati erant) ejus caput gladio absciduit, ablatumque in omnium oculis, dispellendi causa erroris sedandique tumultus ac coitionis, Imperatori detulit. *Edit. Paris. pag. 474.*

III. Istiusmodi Constantini aggressio, per alium quoque modum innotuit. Nicolaus enim quidam, publicorum vectigalium in Chaldia redemptor, ejurata Christiana pietate ac fide, cum in Syriam se se recepisset, Astrologiæ, sed magis Astronomiæ cuidam, operam impendebat. Hic itaque in nigri coloris linteo scribens, ad Thomam Logothetam misit. Quo misso in aquam, a Manuele Agarenorum Interprete, scriptæ in eo litteræ apparuerunt, in hæc verba concepta sententia, *Ne timueris a Duce ruffa volucre: fluit enim rebus novis fluxibit, ac statim peribit.* Nicolai Mathematici de Ducis molitione vaticinatio.

IV. His ita gestis, Gregoras Constantini socer cum Leone Chœrosphacte, ad sanctæ Dei Sapientiæ confugerunt; quos inde non sine vi extractos, in Studii Monasterio Monachorum ritu detonderunt: Constantinum vero Helladicum nervis bubulis cæsum, raso que indutum atque asino impositum per mediam Urbem ignominiæ causa traducentes, in Dalmatæ Carcere Inclusi disciplina damnarunt. Atque alios quidem oculis orbatos exilio relegarunt, alios obtruncarunt. Militares vero viros fortes ac probos, ingentique adeo numero a Damali (Id est, Vitula) ad Leucatum usque, omnes palis affixerunt. Alioque plurimos, sic nuncupati Procuratores ac Tutores, perditurі erant, nisi Judicum quidam ab iniquo eos impetu illiusmodi verbis retardassent, *Cum Imperator puer sit, quomodo illius injussu ejusmodi perpetrare audeat?* Ducis itaque uxorem detonsis crinibus, filiumque exfectis virilibus, in Paphlagoniam ad ædes proprias remiserunt. Tutorum servi vitia in rebelles.

V. Augusto mense Symeon Bulgarus cum numeroso fortique exercitu, Byzantium petit, ductoque vallo a mari ad mare, fore ut Urbis potiretur plurimum confidebat. Innumera autem civium multitudine armorumque vi ac munitionum præsidio, spe dejectus, pacis fœdera rogans, ad Hebdomum reversus est. Tutoribusque in rem pacis lubentissime annuentibus, Symeon liberique donis innumeris maximisque liberaliter acceptis, in regionem suam redierunt. Expeditio Bulgarica; urbs pacis fœdera. *pag. 475.*

VI. Constantinus igitur Imperator cum puer esset, matremque requireret (jam enim Alexander eam Aula submoverat) ad eam rursus revocata est. Ejusque illa, ac Imperii compos effecta, Constantinum Accubitorem, & Constantinum Anastasiumque Gongulios in Aulam assumit; Joannisque Helladæ consilio, Alexandri Imperatoris homines illa ejicit; nempe Joannem Rectorem & Gabrielopulum, ac reliquos. Præficit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenici filium Hetæriarcham: Magister autem Joannes Helladas, morbo correptus, diem obiit. Theophylacto porro Hetæriarcha auctore, Zoe Nicolaum Patriarcham cum stomacho, Aula dejicit, dicens, *Ecclesiæ suæ curam ageret.* Brevi autem post Constantinus Accubitor Hetæriarcham majesta- Zoe ad Aulam revocata. Aliorum in ea varia fors & fortuna.

* Al. Cod. ἀπειρόστρατος καὶ σὺν ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῷ ὅπλων καὶ τῷ περιβόλων ἀσφαλείᾳ.

In Georg. ut in Continuat.

tis defert apud Zoem, quasi rerum summam in fratrem suum transferre moliatur. Simulate igitur Patricium creatum, cum in Ecclesiam precibus communiendus ex more descenderet, domi eum manere jussit. Præfecitque Zoe Hetæriarcham Joannem Garidam; Excubiarum vero Drungarium, Damianum Eunuchum.

Conducti Patzinaces in Bulgaros.

VII. Symeone autem Bulgaro Thraciam populante, rogavit Joannes Bogas, ut Patricii auctus dignitate, Patzinacas in illum auxilio cogeret. Ad quos cum muneribus profectus, duxit in Urbem obsides: pollicitis nimirum Patzinacibus se trajecturos, factaque impressione Symeonem debellaturos.

Asotii robur immensum.

VIII. Venit porro in Urbem & Asotius, vir robore spectatissimus, Principis principum natus; quem virgam ferream hinc inde extremis partibus, manibus prehensam, ob earum invictum robur inflectere, atque in circularem figuram reducere, ajebant; obsequente manuum vi, ferri duritie ac renitentia. Hunc, cum veniisset, magno cultu honoreque susceptum, in patriam rursus remisere.

Prodita Adrianopolis & recepta.

IX. Mense vero Septembri, Indictione tertia, Pancratices Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit. Haud diu post missus Basilius Patricius cum multis muneribus, eam ipsam recepit. Venit quoque Damianus Ameras cum classe in Strobelum; ac nisi morbo correptum mors sustulisset, plane ejus potius esset. Revertique sunt re infecta Saraceni. Atticæ vero Athenarumque incolæ, cum juges injurias damnaque a Chase, Jubæ filio, acciperent, nec viri luxuriani ac insatiabilem cupiditatem ferre amplius possent, Athenis in Ecclesia lapidibus obrutum peremere.

Strobelus tentata.

Chase occisio *Edit. Paris. pag. 476.*

Expeditio in Bulgaros; ejus infelix exitus.

X. Symeonis adversus Christianos altos animos ac superbiam cernens Zoe Augusta, habitoque cum Optimatibus consilio, ineundam pacem fœdusque percutiendum cum Saracenis statuit; omnesque per Asiam militares alas, debellandi causa Symeonis, evocandas, inque Europam trajiciendas. Missus itaque in Syriam qui eam pacem Induciasque componeret, Joannes Patricius Rhadenus, nec non Michael Toxaras. Cunctisque Zoe Legionibus liberaliter donatis, eas in Thraciam trajecit, Magistro Leone Phoca Scholarum Domestico: viro scilicet magis robore spectabili, quam militari Ducisque prudentia. Cuncti itaque Duces & Tribuni, mutua inter se firmata concordia, ejusque se arctius vinculis adstringentes, adhibitis venerabilibus Lignis, Sacramentum fecerunt: quo peracto, omni apparatu in hostem aciem eduxere. Præerant autem, Excubitorum turmæ, Joannes Grapson; Hicanati, Marulis filius. Ductores exercitus erant, Romanus Argyrus, ejusque frater Leo, & Bardas Phocas. Aderat & Melias cum Armeniis. Sed & Constantinus Afer, cum Leone * Duce, in omnibus, quæ attinebant, consilio affuturus, erat. Mensis itaque Augusti die vigesima, Indictione quinta, conserta pugna Bulgaros inter Romanosque, datoque impetu ad Acheloum fluvium (quæ Dei judicia!) strages edita est, qualis a sæculo nulla fuit. Leo Dux, fuga in Mesembriam salutem expedivit. In ipsa acie inter alios perempti Constantinus Afer & Joannes Grapson, aliique multi Proceres ac Tribuni. Romanus porro Patricius navaliumque Drungarius, cum omni classe ad Danubium missus fuerat,

* vel Dorostylo.

A Καὶ μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντῖνος Παρακοιμώμενος διαβάλλει πρὸς Ζωὴν τὴν Ἑταιριάρχην, ὡς τὴν βασιλείαν συνεπιζητοῦντα εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς. * προφασιστικῶς οὖν Πατρίκιον αὐτὸν ποιήσαντες, ἐκεῖ καταλθεῖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος ἐκεῖ λαβεῖν εὐχήν, ῥέκοι πάντα μένειν παρεκελεύσατο. προσβάλλει δὲ Ζωὴ Ἑταιριάρχῃ Ἰωάννῃ τῷ Γαριδᾷ καὶ Δρουγγαρίῳ τῆς βίγλης, Δαμιανὸν εὐνοῦχον. * Cont. Georg.

ζ. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θρᾴκην λῃζομένην, ἔπεμψε Ἰωάννης ὁ Βογᾶς [91] Πατζινάκους ἀγαγεῖν καὶ αὐτῷ τοὺς Πατζινάκας ἀγαγεῖν· δῶρα τε λαβών, ἀπῆλθε, καὶ μέρος ἤγαγε τῇ πόλει, συμπεισθέντων τῷ Πατζινάκων πείσαι καὶ τὸν Συμεὼν κατὰ πολεμῆσαι. 91.

Β η. Παρεγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐκ ῥώμῃ ὑπερφυὴς, υἱὸς ὢν τοῦ Ἄρχοντος τῶν Ἀρχόντων· ὃν φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων τοῖν χειρῶν κρατοῦντα τῇ χειρὶ, τῇ ὑπερβαλλούσῃ αὐτοῦ ῥώμῃ, καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μετάγειν, καὶ αὖτις σιδηρᾶν φύσεως τὴν βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπεικούσης. ὃν παραγενόμενον οὐ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξατο, καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψεν.

θ. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτ. γ'. Παγκρατίκιος ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν * προδίδωσι. μετ' οὐ πολὺ δὲ, ἀπεστάλη Βασίλειος ὁ Πατρίκιος μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ ἔλαβεν αὐτήν. ἦλθε δὲ Δαμιανὸς ὁ Ἀμηρᾶς μετὰ στόλου εἰς Στρόβιλον, καὶ ταύτην παρέλαβεν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησε, καὶ ἀπεστράφησαν οἱ Σαρακηνοὶ ἀπρακτοῦντες. οἱ δὲ ἐκ Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀθηνῶν οἰκήτορες, συνεχῶς ἐπηρεάζοντο παρὰ Χασὶ υἱοῦ τοῦ Ἰούβα, διὰ αὐτῶν ἀσωτίαν καὶ ἀπληστίαν μὴ ἐνεγκόντες, ἔνδον τῶν Ἀθηναίων ναοῦ λίθοις βαλόντες, ἀπέκτειναν. C * Georg. περίοδος.

ι. Τούτῳ τῷ Χρυσοχεῖρι ἐπαρθεὶς ὁ Συμεὼν βλάπτειν ἐπεχείρησε Ζωὴν, βουλόμενος μὴ τὸ κράτος ἀλλάξαι ἐξ αὐτοῦ μὴ τὴν Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι· διαπρέσβεις δὲ πέμπει πρὸς τὴν ἀπατηλὴν γραῦν πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι τὸν Συμεών. ἀπεστάλη οὖν ἐν τῇ Συρίᾳ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάξαι Ἰωάννης Πατρίκιος [96] ὁ Ῥαδηνὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς· οἱ τὰ θέματα δὲ πάντα φιλοτιμηθέντες, πρὸς τὴν Θρᾴκην διέπρασσι, Δέοντος Μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ, Δομεστίκου τυγχάνοντος, ᾧ ἀνδρεία μᾶλλον ἢ ἐπιστήμη φρονήσεως προσανέκειτο. οἱ δὴ Στρατηγοὶ καὶ ἄρχοντες πάντες τὴν εἰς ἀλλήλους ὁμόνοιαν ἐπισφίγγοντες, ἐν ταῖς τιμίοις ξύλοις ὤμοσαν, καὶ τὸν ὅρκον γενόμενοι, παντρατεῖ ἐξώρμησαν. ἦρχον δὲ, τῶν μὲν παγμάτων τῆς Ἐξκουβίτων, Ἰωάννης ὁ Γραφὼν· τῶν δὲ Ἰκκάτων, ὁ τοῦ Μαρούλη υἱὸς· Ῥωμανὸς δὲ Ἀργυρὸς ἐστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῆς Ἀρμενίας. συνῆν δὲ καὶ Κωνσταντῖνος Πατρίκιος ὁ Λιὼν [97] * Δέοντος σύμβουλος αὐτοῖς ἐν πᾶσι τοῖς ἀγῶσιν ὤν. μέσῃ δὲ Αὐγούστῳ κ'. Ἐπιτίθεται ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων καὶ Ῥωμαίων πρὸς τὸν Ἀχελῶον ποταμὸν συγκεκρότηται· καὶ, οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, γίνεται σφαγὴ, οἵα ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονε. Δέων δὲ * ὁ Δούξ ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγών· ἔσφαγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῷ τοῦ πολέμου συμβολῇ Κωνσταντῖνος ὁ Λιὼν, καὶ Ἰωάννης ὁ Γραφὼν, καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων πολλοί. ἀπεστάλη δὲ Ῥωμανὸς Πατρίκιος καὶ Δρουγγάριος τῶν πλοίμων μετὰ πάντος τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ, βεν- 97. * al. Λιοντι Δαμιανῷ. * al. ὁ Δαμιανός.

Θέσιν Λέοντι τῷ Φωκᾷ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκας, ὡς ἔφημεν, κελευσθέντος τῷ Δρουγγαρίῳ Ῥωμανῷ διαπεράσαι. εἰς μάχας δὲ ἐλθόντων, ὁρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκοι διασταίζοντας, ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. τοῦ δὲ πολέμου παυθέντος πάλαι λαβόντος, καὶ ὑποστρέψαντος ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, κατ' αὐτῶν ἐκίνησε ἡ πόλις· καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν Δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν, ὥστε τῷ ὀφθαλμῶν στέρησιν καταδικασθῆναι, ὡς ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ κακονοίᾳ μὴ διαπεράσαι τοὺς Πατζινάκας· μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίους ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδέξασθαι. τοῦτο δὲ ἐκπεφόρθει, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου Πατρικίου τοῦ Γογγύλη καὶ Σπαθαρίου Μαγίστρου πολλὰ δυναμένων παρὰ τῇ Αὐγούστῃ, τὰς τῆς καταδίκης ἀνετράπη.

ια'. Τῶν δὲ Βυλγάρων μέχρι τῆς πόλεως ἐκπρατευσάντων, ἐξῆλθε Λέοντος Δουξ τῆς σχολῆς, καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰωάννης Ἑταιριάρχης εἰς Κατασύρτας ἅμα πλείονι λαῷ· καὶ τῇ νυκτὶ ἀδοκήτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τοῖς Βυλγάροις, πάντες ἀρδὴν ἀπώλοντο.

ιβ'. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου Παιδαγωγὸς, ὁρῶν Κωνσταντῖνον Παρακοιμώμενον, εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν περιτιθέμενον, ὑπέθηκε τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ προσλαβέσθαι Ῥωμανὸν τὸν Δρουγγάριον εἰς πατρικὸν αὐτοῦ δοῦλον καὶ οἰκεῖον τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ἐκεῖνος αὐτῷ τὴν φυλάττῃ αὐτὸν, καὶ σύμμαχον ἔχῃ καὶ βοηθὸν, ἐν οἷς ἂν δέῃ. πολλάκις δὲ περὶ τούτου λαληθεὶς Ῥωμανὸς, ἀπείπατο. αὐτοχείρως οὖν ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος γραμματεῖον ποιήσας, τῷ Ῥωμανῷ ἔπεμψε κατὰ τὸν Παρακοιμωμένου. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαδοθείσης, καὶ τοῦ Παρακοιμωμένου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινῆσαι κατὰ τὸν στόλον· αὐτὸς προετρέζετο ἀδυνάτως ἔχειν τὸν ἀποπλοῦν, μὴ τοῦ στόλου τὸν νενομισμένον ῥόγαν λαβόντος· ὁ Παρακοιμώμενος Κωνσταντῖνος καταναγκάζων αὐτὸν ἐν τῇ ἐξαρτύσει ἔξεισιν. ὁ δὲ τοῦτον δολίῳ τῷ χρήματι προυπέπεμψε· καὶ πλησίον αὐτοῦ γενόμενος, ἀνήρπασεν αὐτόν. καὶ, Ἄρατε αὐτὸν, ἐφώνησεν· ἐξ οἱ σὺν αὐτῷ, τοῦτον εἰς τὸν τοῦ Δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τελώνην εἰσήγαγον, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ἦχον. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Βασιλεὺς τὸν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρώμενος, τῇ ἐπαύριον ἀπέστειλε Ἰωάννην τὸν Τουβάκην, τὸν Αὐγούσαν Ζωὴν ἀπὸ τοῦ παλατίου καταβιβάσαι. ὁ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῇ ἑαυτῆς προσλαλήσασα υἱῷ, πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἶκτον ἐκίνησε· καὶ, Ἐάσατε, εἶπε, νίαι μετ' ἐμοῦ τὸν πατέρα. οἱ δὲ, ἅμα τῷ λόγῳ, ταύτην ἀφῆκαν. προβάλλεται δὲ ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῆς συμβουλῆς τοῦ Πατριάρχου, Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν, Δομέστικον τῶν σχολῶν. ἐδίδιεν γὰρ μήπως ἀποστασίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. ὁ δὲ, ἐπεὶ κατέδυσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ καὶ Ζυφινέξερον, καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ προβάλοντο Ἑταιριάρχας. οὕτως οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανὸν, καὶ ὅρκους δοὺς καὶ λαβών, σύμφωνον αὐτῷ καὶ σύμπνουν ἐγένετο.

ιγ'. Τῇ οὖν κδ'. τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἀποστέλλει Ῥωμανὸς εἰς τὸ παλάτιον ἀπολογησόμενος, Ὅτι τοῦ τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν φοβούμενος, μή τι πατρευθείη εἰς τὴν Βασιλέα, τοῦτο πεποίηκα, πρὸς τὸ τοῦ φυλακὴν ποιεῖσθαι τοῦ Βασιλέως. μηνύεται οὖν μετὰ τοῦ στόλου πάντος ἐλθεῖν μέχρι

Leoni Phocæ iturus ſuppetias: ſed & Joannes Bogas, qui Patzinacas, uti dictum a nobis eſt, adductus eſſet; quorum trajiciendorum Romano Drungario munus incumberet. Orto vero inter eos diſſidio, videntes Patzinaces ipſos digladiantes, ad ſua diſceſſere. Jam autem bello abſoluto, cum Romanus Bogaſque in Urbem reverſi eſſent, in eos tumultuata civitas eſt; eoque diſcriminis Romanum Drungarium adduxere, ut amiſſionis oculorum damnatus ſit, velut qui negligentia (ni potius maligno pravoque conſilio) Patzinacas non trajeciſſet, nec fugientes Romanos in naves ſuſcepiſſet. Nec eam certe mulctam evaſurus erat, niſi Conſtantini Patricii Gongali & Magiſtri Stephani, quorum apud Auguſtam magna auctoritas erat, interceſſio obſtitiſſet.

Romani Drungarius & Bogas diſſidio, deſidetata Patzinacum ſocietio.

Romanus damnatus, &c.

Edit. Pariſ. pag. 477.

XI. Bulgaris ad Urbem uſque excurrentibus, exiit Leo Scholarum Dux, ejuſque filius Nicolaus & Joannes Hetæriarcha ad Catalyrtas cum numeroſo exercitu: Bulgariſque noctu ex improviſo impreſſionem in eos facientibus, omnes penitus interierunt.

Alia a Bulgaris clades. Vid. Not. in Continuat.

XII. Theodorus igitur Conſtantini Imperatoris Pædagogus, cum Conſtantinum videret ſacri Cubiculi Præfectum intimum (Accubitorem vocant) rerum ſummam in Leonem ſororis maritum transferre molientem, auctor eſt eidem Conſtantino Imperatori, ut Romanum Drungarium, velut antiquum paterna neceſſitudine amicum, inque res ipſius bene animatum, aſſumat cum eo in Aula moraturum & cuſtodiam futurum, ac quicquid ingruat, defenſorem, opemque allaturum. Crebro namque ejus rei gratia interpellatus Romanus, aſſenſum abnuerat. Ipſe itaque manu propria Conſtantinus ſchedula exarata, Romanum adverſus Accubitorem actutum ſeſe accingere ſcripſit. Qua pervagante fama, & Accubitore Romanum urgente, ut cum claſſe proficiſcerentur; cumque is excuſaret, nec cum claſſe proficiſci poſſe ageret, quæ militari ſtipendio donata non eſſet, Conſtantinus Accubitor ad ſolvendum omnino adactum ad navium ſtationem accedit. Occurrit ſervili more, ac obſequio ſeduJus Romanus: cumque jam prope eſſet, vi corripiens, *Tollite eum*, altum clamat: moxque qui aderant claſſiarii, in Prætoriam Romani triremem inducentes, tuta eum cuſtodia ſervabant. Imperator autem rerum ſumma a matre in ſeſe revocata, poſtridie Joannem Tubacem miſit, qui Zoen Auguſtam Aula dejiceret. Illa autem ejulatu luctuque filium complexa, ejus animum ad maternam miſerationem commovit; atque, *Sinite matrem meam verſari*. Vixque ſermonem expleverat, cum illam dimiſerunt. Porro Imperator Patriarchæ conſilio Joannem Garidam Scholarum Domeſticum præficit: timebat enim ne Leo Phocas ad rebellionem procederet. Renuit ille munus inire, niſi Theodorum Zaphinexerum uxoris fratrem ejuſque filium Symeonem pariter Hetæriarchas crearent. Mox itaque egreſſus ad Romanum eſt; datoque ac accepto jurejurando, concors animi illique conſentiens effectus eſt.

Romani in Aulam induitus.

Conſtantinus Accubitor a Romano tentatus.

Zoen Aula rejecta.

Garidas Scholarum Domeſticus. Vide ad Continuat.

XIII. Menſis igitur Martii quarto ſupra vigeſimum, mittit Romanus in Palatium, qui ejus nomine ſatisfactionem offerrent; *Nempe, ſe hoc feciſſe ut Imperatori caveret, dum Phocæ inſidiæ timerentur, & ne quid ille novarum rerum in eum moliatur.*

Diminuta hæc pleniora ex Contin. & Georg. petenda.

Romani in Palatium recepto.

Mandatur itaque illi, ut cum omni classe ad Bucoleonem usque veniat. Festo itaque Annunciationis die, qui in Feriam tunc quintam inciderat, cum omni classe ad Bucoleonem armatus venit: moxque Patricius Stephanus Aula excessit. Nicetas vero Romani socer in Palatium ascendens, Nicolaum Patriarcham inde ejecit. Qui Palatium tenebant, Romani jurejurando firmati, venerandam ei ac vivificam misere Crucem. Cui ille devote cultu adhibito, ac jurejurando firmatis qui missi erant, una cum illis ac paucis quibusdam in Palatium ascendit. Prone itaque venerantis specie salutato Imperatore, ac cum eo in templum ingressus, quod in Pharo est, data securitatis fide, confestim Magister ac Magnus Hetæriarcha præficitur. Statim itaque data jussio ad Leonem Phocam, ne per seditionem aliquid moliatur, sed tantisper domi conquiescat. Pari quoque tenore jussus scribere Constantinus Accubitor: eademque præcipere ac Constantino Imperatori subjectum manere. Acceptis ille Divalibus litteris ab Andrea Primicerio Imperatorio Protovestiario, domi in Cappadocia privatus egit: inde impleto, quod ita habet, Poetæ celebratum eloquio,

Iliad. ι'.

Tunc sanè luscinium trahens, in deserta Insula.

Avibus discerpendum vorandamque reliquit.

Aquilam vero sponte cedentem, suam in domum reduxit.

Helenæ Romani filiæ sponsalia dum Constantino, ac nuptiæ.

XIV. Mense Aprili, Nuptialis contractus archabo a Constantino Imperatore Helenæ Romani filiæ traditur; tertioque Galilææ (Hebdomadæ scilicet Paschæ) nuptiales corollas a Nicolao Patriarcha recipit. Romano namque Imperatoris Patre creato, ejus loco Christophorum ipsius filium Hetæriarcham præfecit. Haud longum tempus abscesserat, cum Leo Phocas Optimatum quorumdam seductionibus inductus in rebellionem defecit. Ascitisque qui secum essent Constantino Accubitore & Constantino A Secretis Maleïnæ filio, sancte affirmat, cunctisque suadere nititur. *In Constantini Imperatoris gratiam, ipsiusmodi se motum facere.* Romanus autem Imperatoris Pater, Aurea Bulla Imperatoris subscriptione munita ejusque nomine edita, quicquid eorum hic Leonis insidiarum erat, dispulit. Litterarum hic tenor erat, *Omnes qui relicto Phoca, Imperatoris Patri se adjunxerint, hos vero ab Imperatoris fore partibus.* Concreditæ litteræ procaci cuidam audacique mulieri, Annæ nomine (cui & Basilicæ, ac si *Imperatoriam Regalemque* dicas, cognomen indidere) itemque Clerico cuidam Michaeli, quos in Phocæ castra emisit, ac per eos in omnem exercitum litteras disseminavit. Porro Michael deprehensus, sævis verberibus affectus est, nasoque & auribus truncatus. Qui tamen a Romano postea, quam decebat, prætitæ operæ mercedem vicemque recepit. Similiter quoque illi socia Anna mulier. Primus igitur Constantinus Bary-Michaëlis filius Icanatorum cohorti Præfectus, relicto Phoca, ad Romanum transfugit; quæ rerum Phocæ evertendarum origo fuit. Eum secuti & Balantius, & quem sic vocant, Atzmorus, ipsi quoque ambo Tribuni. Leo igitur Phocas, cum ingentibus copiis Chrysopolim veniens (hoc Urbi nomen ex eo scilicet quo Alexander Byzantium veniens, quodam ejus loco castra metatus, vallo eum munierit,

Leonis Phocæ defectio.

Edit. Paris. pag. 479.

Romani stratagema revocandis adversantium animis.

Chrysopolis origines & Chalcedonis.

A τῷ Βυκολέοντος· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τ Εὐαγγελισμοῦ πέμπτῃ δὲ ἦν, ἦλθε σὺν ὅπλοις ἅμα τῷ σόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βυκολέοντι· καὶ παρελθὼν Στέφανος μὲν Πατρίκιος ἐξῆλθε τὸ παλάτιον· Νικήτας δὲ ὁ συμπενθερὸς Ρωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν τ Πατριάρχου Νικόλαον· καὶ ὅρκῳ βεβαιωθέντες οἱ τὸ παλάτιον παρὰ Ρωμανοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τ τιμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν. καὶ προσχωρήσας, καὶ ὅρκῳ βεβαιώσας αὐτούς, ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν καὶ ὀλίγων τινῶν ἐν τῷ παλατίῳ. προσκυνήσας ἕως τ Βασιλέα, καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστεις αὐτῷ δούς, παρελθὼν προχειρίζεται Μάγιστρος καὶ μέγας Ἑταιριάρχης·

B αὐτίκα ὤων γίγνεται κίλδωνις πρὸς Λέοντα τ Φωκᾶν, παραγγωμίων, μηδαμῶς εἶναι τινὰ ἡσυχίαν· ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύσασθαι αὐτούς· καὶ γραφῶν ἐπιβάλλει γράφαι Κωνσταντῖνος. Παρακοιμώμενος, τὰ ὅμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, καὶ ἐν ἐκκοπῇ εἶναι τῷ Βασιλέως Κωνσταντίνου· ἀπὸ δεξάμενος παρὰ Ἀνδρέου Πεμπικηρίου τ Βασιλικῶν Πρωτοβεστιαρίου, ἐν Καππαδοκίᾳ ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἦν τύχασε· ὡς ἐντεῦθεν πληροῦσθαι τὸ καὶ πρώτιον λόγιον,

Δὶ πτὶ τ μὲν ἀνδρὸς ἄγων, εἰς ἦτορ ἔρημον
Κάδησε φιλότητι ἔλων καὶ κύρμα γενέσθαι·
Τὸν δ' αἶψα ἐβάλοντα ἀπήγαγεν ὄρνιθι δόμονδε.

C ιδ'. Τῷ Ἀπριλίῳ μηνὶ, δίδοται ἀρραβὼν γαμικῶν συναλλάγματος παρὰ Κωνσταντίνου Βασιλίσσης Ἑλένῃ τῇ θυγατρὶ Ρωμανοῦ. καὶ τῇ τρίτῃ τῆς Γαλιλαίας, στεφανοῦται παρὰ Νικολάου Πατριάρχου. Βασιλοπάτορα δὲ Ρωμανὸν προβαλλόμενος, ἀντ' αὐτοῦ δὲ Ἑταιριάρχην Χριστόφορον τ υἱὸν αὐτοῦ καθίστησι. μετ' ὀ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπαντήσας παρά τινων Ἀρχόντων, πρὸς ἀπαρσίαν κινεῖται. καὶ δοκοῦσίλας ἀπολάβειν εἶναι σὺν αὐτῷ, τὸν τε Παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον, καὶ Κωνσταντῖνον Ἀσπρῆτις τ Μαλιλίας, πληροφορῶν πάντας καὶ βεβαιῶν, ὡς ὑπὲρ τῶ Βασιλέως Κωνσταντίνου, τ τοιαύτην ποιεῖται συγκίνησιν. Ρωμανὸς δὲ ὁ Βασιλοπάτωρ χρυσόβουλον ποιήσας ἐκτύπωμα, ὡς ἐκ προσώπου τ Βασιλέως Κωνσταντίνου τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχον, Ὅσοι τ Φωκᾶν καταλιμπάνοντες, τῷ Βασιλοπάτορι δὲ προσφύγοντες, ὑπὲρ τῶ Βασιλέως εἰσί· δὺς Ἄννῃ τινὶ γυναικὶ [98] ἀναιδεῖ καὶ θρασείᾳ, ὠνὶ δὴ ἐκ * Βασιλὰν προσηγόρευσε· καὶ κληρικῷ τινὶ Μιχαὴλ, ὃν τῇ γραπτίδῃ ἐξέπεμψε, οἳ δὲ πάντα διέστειλαν παντὶ τῷ στρατῷ. καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ φωραθεὶς, ἀπλέως ἐτύφθη· τῶν τε ῥινῶν καὶ τῶν ὤτων ἐστερήθη. ἀλλὰ μὴ ταῦτα, παρὰ Ρωμανοῦ τῆς προσκυνήσεως ἔτυχε ἀμοιβῆς. ὡσαύτως δὲ καὶ σὺν αὐτῷ γαλεῖσα γυνὴ Ἄννα. φεύγει οὖν ὁ υἱὸς τ Βαρὺ Μιχαὴλ Κωνσταντῖνος, τὸ τάγματος ἄρχων τ Ἰκανάτων καταλιπὼν τ Φωκᾶν, τῷ Ρωμανῷ προσέδραμε, ἀρχὴ γεγονὼς αὐτῷ καταλύσεως· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζμωρος, τριμάρχαι ὄντων ἀμφοτέρων. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μὲν λαὸν πλείονα τ Χρυσόπολιν καταλαβὼν, ἣ τις [99] ἀπὸ τ Ἀλεξάνδρου πεποίηται τῇ πόλει τ Βύζαντος, κατά τινα τε ταύτης χῶρον, τ αὐτῶ λαὸν στρατηγῆσαι, ὑφ'

[98] Βασιλοῦ reliqui.

[99]

ἅπα πλεῖόνα πιείβολον, προσονομάσαι Στρατηγιον, ᾗ ἐκεῖθεν μιτανασώσαντα, ᾗ τοῖς ἀντιπέραν προσιλθόντα, χρυσίον ἱκανὸν ἐπιδοῦναι τῷ οἰκείῳ λαῷ, Χρυσόπολις προσηγόρδυται· οἱ δὲ, ἀπὸ τῦ χρυσὸν ἐκ μετάλλων αὐτῆς γίνεδαι, τύτῳ φασὶν ὀνομάδαι, ὥσπερ ἢ Χαλκηδὼν, ἀπὸ τῦ ἔχειν χαλκόν· ἢ ἀπὸ Χαλκίδος θυγατρὸς Νικομήδυς ἐ τύτῳ κτισάσης. ἐν ταύτῃ γοῦν τῇ Χρυσοπόλει, ᾗ ὁ τῷ Αθηναίων Στρατηγῦ Χάριτος παράκοιτις ἐπλεύσατο, Δάμαλις ὀνομαζομένη· αὐτῇ τε Χάριτος Αθηνῶδε πιμφθέντος, ἐπαμοιβαὶ τοῖς Βυζαντίοις· ἧς ὑπὲρ τῦ μνημείυ, Δάμαλις βοῦς καθ' ὁμωνυμίαν ἐν κίονι ἀνεγήλαται, συμβιβλημένον ᾗ Επίγραμμα ἔχον ὧδε,

Ιναχίης με εἰμὶ βοὸς τύπος, ἐκ δ' ἀπ' ἐμείο
Κλήζεται ἄρτιπορον Βοσπόριον πέλαγος.
Κείνην γὰρ τὸ πάροιδεν βαρὺς χόλος ἤλασεν Ηρης.
Ἐπάφιον τό δ' ἐγὼ, Κεκροπὸς εἰμὶ νέκυς.
Εὐβύτις μοὶ δὶ Χάριτος· ἔπλων δ' ὅτι ἔπλεν ἐκείνος,
Τῆδι Φιλιππείων, ἀντίπαλος σκαφέων.
Βοῦδιον δὶ καλῶμ' ἀτεγὼ τότε, νῦν δὲ Χάριτος.
Εὐβύτις, ἀκείροις τέτραμαι ἀμφοτέραις.

ιά. Καταλαβὼν δὲ ὁ Χρυσόπολιν, ὡς ἔφημεν, διίσησι παραπάξεις ἀπὸ τῆς Δαμάλιως μέχρι Χαλκηδόνος, τὰς ἐν τῇ πόλει φοβῶν. ἀποστέλλεται δὲ μετὰ δρόμωνος παρὰ Ρωμανῦ, Συμεὼν ὁ ἐπὶ τῆ Κανικλείυ, λόγων ἐκυπόγραφον τῆ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, Ἐγὼ φύλακα τῆ ἐμῆς βασιλείας γνησιόπατον ᾗ ὠφελιμώτατον ᾗ πιστότατον ἐδίνα τῶν ὑπὸ χεῖρα, τὸν Ρωμανὸν ὠμήνας, τύτῳ τῷ ἐμῷ φύλακι, μετά γε Θεὸν κηδεμόσατα, ᾗ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἔκρινα, [100] σπλάγχνα πατρικὰ ᾗ ἐξ ἔθυσιν γνησίαν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξάμενον· λοιπὰ δὲ τῶν τῷ Φωκᾶ, ἀεὶ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ὑπεναντίως ἐπιβεβυλεύειν, καὶ ἔργοις αὐτοῖς ἐπίβυλον ὤφθη, ᾗ τὴν ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς κηρξαμένον· διὸ, ὅτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τῦ νῦν εἶναι βέλομαι, ὅτε δὲ τύτῳ τῷ ἀσεβείας μετὰ βηλῆς ἐμῆς πεφαχέναι φημί· ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ τύτῳ ποιήσασθαι τῷ ἐπίθεσιν, ἑαυτῷ τῷ βασιλείαν σφετερίζόμενον. τότε δὲ τῷ λαῷ ὑπαναγνωθέντος, ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν, ᾗ τῷ Βασιλειοπάτορι προσρύεδαι Ρωμανῷ. τὸν δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμηχανίαν πεσόντα, φυγῇ τε [101] εἰς Λέτους χρησαμένου, ᾗ μὴ δεχθέντος· ἀλλ' ἐν χωρίῳ τινὶ ὀνομαζομένῳ Γουλόντι καταστήσαντος πρὸς συλληφθέντος, ἀπέσυλε Ρωμανὸς Ιωάννῃ τῷ Τυβάχῃ ᾗ Λέοντα τὸν αὐτῦ συγγενῆ ἀγαγεῖν αὐτόν· οἱ δὲ ἐτύφλωσαν αὐτὸν παρὰ γνώμην Ρωμανῦ.

ιέ. Λύγετο δὲ μᾶλλον, κατεμανθάνη ἐπιβυλὰς ᾗ Κωνσταντίνυ Καματηρῦ μελετωμένας, ᾗ Δαβὶδ Καμυλιανῦ ᾗ Μιχαὴλ [102] Κουροπαλατῶν μαγγανᾶς· εἰ ᾗ τυφθέντες, δημοθέντες τε ᾗ περιδθέντες, ἐξωρίδησαν. ἐφωράδη δὲ ᾗ Ζωὴ ἡ Λύγετα, ἐπιβυλεύσασα Ρωμανῷ, ᾗ φαρμακίων βρωμάτων· ᾗ τύτῳ τὸ παλάτιν καταβιβάσαντες, ἐν τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας μονῇ ἀπέκειραν. προσελήφθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου Πατρικίυ ᾗ Κόμητος τῦ σεβλὶ εἰς ἄρεσιν ὁ Παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου Βασιλέως Θεόδωρος ᾗ Συμεὼν ὁ αὐτῦ ἀδελφὸς, ἐ ἐδοίπων αὐτῶν, εἰσῆλθεν Ιωάν-

ac Strategium ex rei usu vocaverit: indeque in alteram ripam trajiciens, auri vim, quantam par erat, in milites erogaverit: ex quo dicta Chrysopolis. Alii hic vocatam ajunt, quod ex ejus metallis conflatum aurum: uti etiam dicta est Chalcedo, ex eo quod æs (Græce χαλκὸν) habeat; vel a Chalcide Nicomedis filia, quæ eam condidit.) In hac itaque Chrysopoli, Athenienſium quoque Imperatoris Charitis uxor, Damalis nomine, ſatis conceſſit, cum is Athenis Byzantio ſuppetias miſſus eſſet: cujus tumulo, ob nominis ſimilitudinem in columna, vitulæ ſtatua erecta eſt, conſerto etiam Epigrammate, cujus vis ac tenor eſt,

Damalis, alii a vulgata & falſa Inachi filia.

Non ego Inachiæ Bovis figura ſum, nec
meo ex nomine,
Boſphorii pelagi faucibus indita appellatio eſt.
Illam enim pridem fugavit gravis ira
Junonis,
Quæ autem ſepulchro condor, Cecropis
mortua ſum.
Charitis uxor fui; cui hæc comes navi-
gationis,
Adverſus Philippi claſſem dimicaturo,
veni.
Tunc ego dicta Bucula, nunc quæ *Edit. Pariſ.*
Charitis. *pag. 480.*
Uxor audiam, utraque lætor conti-
nente.

XV. Chryſopolim ergo, ut dictum eſt, cum veniſſet, a Damali Chalcedonem uſque, oppidanos territurus, late acies explicavit. Mittitur itaque a Romano cum celoce Symeon Canichio Præfectus, qui Conſtantini Imperatoris manu ſubſcriptas illiuſmodi litteras ferret. *Equidem Imperii mei cuſtodem vigilantiſſimum, impenſe benevolum ac fideliſſimum, ſubditorum neminem inveni præter Romanum. Hunc itaque ſecundum Deum, mei cuſtodiendi partes delegavi, eumque Patris loco habendum ſtatui, qui paterna viſcera, ac qualis parentes addecet, in me affectum prodiderit. Illum autem Leonem Phocam, cujus mihi ſemper ſuſpecta inſidiæ, nunc rebus ipſis inſidiatorem inveni, ac qui adverſus Majeſtatem meam per tyrannidem rebellarit. Quamobrem nec Domeſticum amplius eſſe placet, nec meo conſilio hanc cum telam ordiſſe dico; ſed ſua voluntate tumultum excitaſſe, ac irruptionem feciſſe, hoc ſolum animo, ut rerum in ſe ſummam transferret.* His, in militarium ordinum lectis auribus, cuncti recedere, atque ad Imperatoris Patrem Romanum tranſire. Phocas conſilii inops, ad Aetus Urbem munitam fuga ſe proripit; ubi tamen minime receptus eſt: ad Guelonem vero (locum ſic dictum) inſequentibus obviam factus & comprehenſus, a Joanne Tubace & Leone ejus conſanguineo, a Romano miſſis, ut eum adducerent, illo inſcio oculis orbatus eſt.

Litteræ ex Conſtantini perſona.

Romani ſtratagema.

Leo Phocæ oculis orbatus.

XVI. Menſe Auguſto conjurationis delati Conſtantinus Ctematerus & David Camulianus & Michael Manganorum Curatores; quare etiam verberibus affecti, bonisque publicatis ignominiæ cauſa per Urbem traducti, in exilium miſſi ſunt. Zoe quoque Auguſta deprehenſa eſt per cibos medicatos Romani vitæ inſidiari: propterea Aula deturbatam, in ſanctæ Euphemiæ detonderunt. Invitatis vero ad convivium Theodoro Conſtantini Imperatoris Pædagogo ejuſque fratre Symeone a Theophylacto Patricio ac Stabuli Comite, illisque comedentibus, ingreſſus Joannes Curcuas Excubiarum Drun-

Conjurationes detectæ & compreſſæ.

garius cum apparitorum copiosa manu, correptos illos, quasi qui adversus Romanum machinarentur, ad Opsicium relegavit.

Romanus Cæsar & Imperator. *Edit. Paris. pag. 481.*

XVII. Mensis Septembris die quarto supra vigesimum, Romanus Cæsaris dignitate ornatur: mensisque Decembris die decimo-septimo, Indictione octava, anno sexies millesimo quadringentesimo quinquagesimo-octavo, a Constantino & Nicolao Patriarcha, Augustali corona donatur: sacrorum item Theophaniorum die, Theodora ejus uxor Augusta coronatur. Eodemque die ejusdem mensis, Indictione octava, Christophorus Romani Imperatoris filius Imperator declaratus, ipse quoque die sancto Pentecostes ab Imperatore Constantino Augustus appellatur: amboque solemni per Urbem pompa foli processerunt.

Theodora Augusta.

Christophorus Imperator.

Ecclesiæ unitio Constantinopolitanæ.

XVIII. Mense Julio ejusdem Indictionis, eorum commissa unitio est, qui scissi partibus erant.

Conjurationes compressæ.

XIX. Mense Octobri, Indictione nona, in suspicionem vocatus Stephanus Magister, quasi Imperium ambiret, in Antigoni Insula, una cum suis hominibus Theophane Tichiote & Paulo Orphanotropho, Monachorum ritu capillis mulctatus est. Denuntiata rursus conjuratio, auctoribus Arsenio & Paulo Manglabitis: qui & verberibus affecti, bonisque publicatis, in exilium missi sunt.

XX. Rentaces Hellad cus parricida effectus, quod patris bona omnia diripuerat, in Urbem profugus, falsis ibi compositis tabulis, in Bulgariam fugam parabat. Captus itaque, oculis orbatus est.

Bulgaricæ irruptio: Michael occisus.

XXI. Rursus vero Bulgaris ad Cataspyrtas usque excurrentibus, quod Adrelattes Dux vivis excesserat, Pothus Argyri filius Scholarum Domesticus præficitur: ductoque ad Thermopolim usque exercitu, Michael Marolis filius ad Bulgarorum castra exploranda missus, ex improviso in illorum lapsus cuneum, multis eorum cæsis, vulneratus ipse, & in Urbem delatus, fatis concessit.

Conjuratio oppressa.

XXII. Rursus conjurationis in Romanum delati, Anastasius Sacellarius & Theodoritus Cubicularius, necnon Demetrius Ærarii privati Protonotarius, aliique nonnulli, velut qui Constantino Imperatori suppetias irent, ejusque causa decertarent. Convicti vero, verberibus affecti, Urbeque media tradusti, exilio relegati sunt.

Constantini depositio.

XXIII. Hac Romanus arrepta occasione, ac periculum prætexens, Constantinum Imperatorem delectum, secundo a se loco fecit. Rursus itaque Bulgarorum ad Manglabita usque excursio. Romanus re comperta, Joannem Rectorem cum Leone & Potho Argyris, justis copiis instructos ex Agminibus & Fœderatis, impetum excepturos, mittit. Una aderat & Alexius Muscle Patricius navaliumque Drungarius cum classiariis suis. Castris itaque in planis humilioribusque Pegarum locis dispositis, Bulgaris e superioribus armata phalange emergentibus, lateque aerem incondito tremendoque clamore implentibus, ac validissimo impetu irruentibus, statim Rector fugam capessit; cujus tuendi partes sustinens, Photinus Platipodis filius necatus. Alii, partim gladio interempti, partim mari submersi perierunt: reliqui captivi abducti sunt. Argyri, ad Castellulum fuga evaserunt. Bulgari, nullo impetum retardante autve eis obstante, Pegarum palatia ac

Bulgarici expulsio; Romanorum clades. *pag. 482.*

ης Δρουγγάριος ὁ βίγλας ὁ Κυρτύας μὴ πλήσας λαὸν, καὶ τύπος ἀναπάσας, ὡς καὶ Ρωμανὸν μιλιτοῦντας, εἰς Ὀψίκιον ἐξώρισεν.

ιζ'. Τῇ κδ'. τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, τιμᾶται Ρωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ· καὶ τῇ ιζ'. τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς, στέφεται παρὰ Κωνσταντίνου Βασιλέως καὶ Νικολάου Πατριάρχου ἐν ἔτει τῷ ,ςυνά. Ἰνδικτιῶνος ὀγδόης τῇ τῶν ἁγίων Θεοφανίων στέφεται Θεοδώρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ. καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τῆς * ϛ'. Ἰνδικτιῶνος Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ρωμανοῦ ἀναγορεύεται βασιλεύς· στέφεται δὲ τῇ ϛ'. παρὰ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου· καὶ προέρχονται ἄμφω οἱ δύο μόνοι ἐν τῇ προελεύσει. 103 * ϛ'.

ιη'. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς Ἰνδικτιῶνος, γίνεται ἕνωσις τῆς Ἀποχιῶν.

ιθ'. Τῷ δὲ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῆς θ'. Ἐπινεύσεως ὑποπτεύθεις Στέφανος ὁ Μάγιστρος, ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος, χτυπᾶται ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἅμα Θεοφάνει Τιχιώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῦ. πάλιν μηνύεται ἐπιβουλὴ μιλιτᾶσθαι παρὰ Ἀρσενίου καὶ Παύλου τῶν Μαγγλαβιτῶν· οἳ καὶ τυφθέντες καὶ δημοθέντες, ἐξωρίσθησαν. 104

κ'. Ῥεντάκης ὁ Ἑλλαδικὸς πατρολοίας γενόμενος, ἐπεὶ πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἐλυμήσατο, καὶ τῇ πόλει προσέφυγεν, ἐκεῖθεν φυδεὶς γραφὰς συσκιάσας, πρὸς Βουλγαρίαν ἀποφυγεῖν ἐμηχανᾶτο· κραπθεὶς δὲ, τὰς ὀφθαλμὰς ἐξορύσσεται.

κα'. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι μέχρι Καταφυρτῶν ἐξελαύνουσι, μεθ' ὧν τῶν Δυκὸς Ἀδραλίστου τιλούτου, προβάλλεται Πόθος Δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγμάτων ἐλθὼν, ἀποστέλλει Μιχαὴλ τὸν Μαρολῆ υἱὸν, τοὺς Βουλγάρους κατασκοπήσοντα. ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόχῳ αὐτῶν ἐμπεσὼν, πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνεῖλεν· καὶ αὐτὸς δὲ πληγεὶς, εἰς τὴν πόλιν εἰσελθὼν ἐπλεύτησεν.

κβ'. Πάλιν δὲ μηνύεται ἐπιβουλὴ κατὰ Ρωμανοῦ τοῦ Λεκάπηνου γενησομένη Σακελλαρίου, καὶ Θεοδωρίτου Κουβικουλαρίου, καὶ Δημητρίου Πρωτονοταρίου τοῦ * εἰδικοῦ, καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς δῆθεν ὑπὲρ Κωνσταντίνου Βασιλέως ἀγωνιζόμενοι. ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν, καὶ μέσην διελθόντες, ἐξωρίσθησαν. * al. Col. Εἰδικοῦ

κγ'. Τῆς τοιαύτης δὲ φορᾶσεως λαβόμενος Ρωμανὸς, τὴν Βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβιβάζει, καὶ δεύτερον ἑαυτὸν καθίστησι. πάλιν ἐπὶ ἐκράτησαν Βλγαροι μέχρι τοῦ Μαγγλαβᾶ. ὅπερ μαθὼν ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς, Ἰωάννην Ῥαίκτορα ἀποστέλλει, ἅμα Λέοντι τῷ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλῆθος ἱκανὸν, ἔκ τε τῆς ταγμάτων καὶ τῆς ἑταιρείας· οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος Πατρίκιος καὶ Δρουγγάριος τῶν πλοίμων ὁ Μουσελὲ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ἐξαπέστειλε δὲ ὅπως ἅμα τῷ λαῷ αὐτῶν ἐν τοῖς πεδινοῖς καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῆς Πηγῶν, τῆς Βουλγάρων ἄνωθεν ἀναφανέντων ἐπάλξεων, καὶ βοῇ χρησαμένων ἀσήμῳ καὶ φοβερᾷ, καὶ σφοδροπαθῶς ἐπιλασάντων κατ' αὐτῶν, οὕτω δὴ φεύγει ὁ Ῥαίκτωρ. σφάττεται δὲ ὑπὲρ τοῦ ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ Πλατυποδὸς· καὶ οἱ λοιποὶ, οἱ μὲν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπώλοντο· ἄλλοι αἰχμάλωτοι γεγόνασι. οἱ Ἀργυροὶ δὲ, ἐν τῷ κατελθεῖν φυγόντες, διεσώθησαν. οἱ δὲ Βούλγαροι, μηδένα τὸν κωλύσοντα ἔχοντες, τὰ πα-

λά-

παλάτια τῆ Πηγῶν ἐκυρπόλησαν, καὶ τὸ Σπεῖον ἅπαν κατέκαυσαν.

κδ'. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ τῆς ἰνδικτιῶνος, τῇ κ'. τοῦ μηνὸς, Θεοδώρα ἡ σύμβιος Ρωμανοῦ πλοῦτῳ, καὶ κατατίθεται εἰς τὸ οἶκον τοῦ Βασιλέως Ρωμανοῦ, τὸν ὑπ' αὐτοῦ εἰς Μοναστήριον γενόμενον· καὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου γυνὴ τότε καὶ Ἴβηρ Κυροπαλάτης ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ ἐκφόρως αὐτῷ λαμπρὰ γέγονε, καὶ μετὰ τιμῆς ὑπεδέχθη· καὶ ἡ ἁγία Σοφία, τότε κεκοσμημένη ὑπεδέχθη. εἰς ὃν ναὸν εἰσελθὼν καὶ θαυμάσας, πάλιν εἰς τὰ ἴδια ὑπέστρεψε.

κε'. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι ἐν τῷ Ἰουνίῳ μηνὶ, μέχρι τῆς τῆ ἁγίας Θεοδώρας παλατίων ἦλθον, καὶ ταῦτα πυρὶ δόντες, τὰ ἑξῆς ἐλυμαίνοντο. καὶ πάλιν πολέμου γενομένου, τρέπονται Ρωμαῖοι. ὁ δὲ λεγόμενος Σακτίκης, πολλὰ ἀνδραγαθήσας, πολλοὺς τε ἀνεῖλε, καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἀντίσχεσις μὲν δυνάμενος, καιρίαν πληγὴν φεύγει, καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς Βλαχερνῶν παθεὶς, ἐνθὺς ἀποθνήσκει.

κς'. Ἀπαρσίας δὲ γενομένης ἐν Χαλδίᾳ ὑπὸ Ἀδριανοῦ Χάλδου καὶ Ταρζάτου Ἀρμενίου, τῇ ὑποθήκῃ Βάρδα τοῦ Βοΐλα στρατηγοῦντος ἐν Χαλδίᾳ, καὶ τὸ Παίτερ ὀχύρωμα ἐκράτησε, ὁ τῆς χολῶν Δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κυρκυὰς καταπολεμήσας καὶ καταρχὰς, τοὺς μὲν περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ, καὶ τὰς οὐσίας δημεύει· τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσήμους, ἀθῴους κελεύσας ὅποι βούλοιντο ἀπέρασι. ὁ δὲ Ταρζάτης, ἐν ἑτέρῳ ὀχυρώματι καταφυγὼν, καὶ λόγον αἰτήσας, ἐν τῇ πόλει εἰσελεύσεται. καὶ ὁ Μάγιστρος γενόμενος, ἐν τοῖς Μαγγάνοις τηρούμενος διετέλει. ἑκὼν δὲ Βαλδουάμενος, ἁλίσκεται, καὶ τῷ ὁμμάτων στερίσκεται. Βάρδας δὲ ὁ Βοΐλας ἀπέτυφλωσε, τοῦ Βασιλέως αὐτὸν κατοικτείραντος.

κζ'. Συμεὼν δὲ σὺν παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, τὴν Ἀδριανούπολιν παρακαθίσαντες, καὶ ἰσχυρῶς πολιορκοῦντος, ἐπεὶ καὶ λιμὸς αὐτοὺς ἐπίεζε κραταιὸς, καὶ εὐδαμόθεν εἰσκομίσασθαι, προδιδώκασιν ἑαυτοὺς τε καὶ τὸν Στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις. ὅπως δὲ λάβῃ ὁ τοῦ Μωρολέοντος υἱὸς, ἃ μᾶλλον Θωμολέοντος, εἶπεῖν οἰκειοτέρως, ἀνὴρ τὰ ἄλλα κράτιστος, καὶ τὰ πολεμικὰ περιβόητος· ὃς πλείστας ἀνδραγαθίας καὶ Βουλγάρων ἐπιδείξατο· ὃν ἐκ χειρωσάμενος ὁ Συμεὼν, μυρίας τε αἰτίας τοῦτον τιμωρησάμενος, τελευταῖον ἀπέκτεινε. καὶ Βουλγάροις τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν παραδοὺς, ὑπεχώρησεν. οἱ τὴν κατ' αὐτῷ τῆ Ρωμαίων ἔφοδον ἀκηκοότες, τὴν πόλιν καταλιπόντες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ρωμαίους ἐγένετο.

κη'. Τοῦ δὲ Τριπολίτου Λέοντος, μετὰ δυνάμεως πολλῆς τὴν νῆσον Λῆμνον καταλαβόντος, Ἰωάννης ὁ Πατρίκιος καὶ Δρουγγάριος τῆ πλοίμων ὁ Ραδινὸς, αἰφνιδίου ἐπιπεσὼν αὐτοῖς, πάντας ἀπώλεσε, μόνου αὐτοῦ τοῦ Τριπολίτου διαφυγόντος.

κθ'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ, τῆς β'. Ἰνδικτιῶνος, πάλιν Συμεὼν ὁ Βούλγαρος παντρατὶ καὶ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει· καὶ λαίζεται μὲν Θρᾴκην καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει, καὶ διεξοδεύει, μέχρι τῶν Βλαχερνῶν παραγενόμενος καὶ δηϊοπλῆ ἀποσαλεύει αὐτῷ τὸν Πατριάρχην Νικόλαον καὶ

Symeon. Logoth. Annal.

omne Stenum subjecta flamma incenderunt.

XXIV. Februario menſe, Indictione decima, menſis die vigeſima, extincta. Theodora Romani Imperatoris uxor, in ejuſdem Romani ædibus, quas in Monaſterium verterat, condita eſt. Sophiaque Chriſtophori Imperatoris uxor, Auguſtali inſignitur corona: Quo etiam tempore Iber Curopalates in Urbem venit; ſolemnique pompa atque proceſſu, honore ſuſceptus eſt: cui & ſancta Sophia magnifico cultu ornata oſtenſa. In quam ingreſſus, reique miraculo in ſtuporem actus, domum reverſus eſt. Theodoræ mors; Sophia Chriſtophori coronata Auguſta. Curopalates Iber.

XXV. Rurſus vero Bulgari, menſe Junio, ad ſanctæ uſque Theodoræ Palatia venientes, illiſque concrematis, reliqua populabantur: ac rurſus conſerta pugna, Romani in fugam vertuntur. Sacteces autem (quem vocant) multis præclare fortique virtute geſtis, ac multa hoſtium data ſtrage, cum unus ipſe multitudini impar eſſet, lethali accepto vulnere fugam init, atque in Blachernarum templo poſitus, ſtatim diem obit. Bulgarica irruptio; Sacteces clara virtus.

XXVI. Excitato in Chaldia tumultu ab Adriano Chaldo & Tarzate Armenio, Bardæ Boilæ, in Chaldia Prætoris conſilio (a quibus etiam captum Paiper præſidium munitum) Joannes Curcuas Scholarum Domeſticus, pugna in eos conſerta ipſorum potitus, clariores quidem oculis orbat, eorum publicata ſubſtantia, pauperes vero & obſcuros, quo velint citra noxam abire jubet. Tatzates vero, in aliud fuga receptus munitum præſidium, petita ſecuritatis fide, in Urbem ingreſſus eſt; Magiſterque proviſus in Manganis ſub cuſtodia morabatur. Dum vero fugam molitur, captus, oculis orbatur. Bardas Boila Imperatoris clementia Monachi ritu cæſarie mulctatur. Compreſſus tumultus. *Edit. Pariſ. pag. 483.*

XXVII. Symeone vero cum omnibus copiis Adrianopolim obſidente, ac fortiter Urbem oppugnante, quod fames valida obſeſſos premeret, nec ulla frumentandi facultas eis relicta eſſet, ipſi ſeipſos Prætoremque ſuum Bulgaris prodiderunt. Erat is Moroleonis, ſeu (verius dicas) Thymoleonis filius, vir cum aliis optimus, tum rebus bello præclare geſtis clariſſimus; plurimiſque adverſus Bulgaros tropæis cum primis conſpicuus. Ejus itaque Symeon potitus, poſt innumera irrogata ſupplicia ac dehoneſtamenta, ad extremum peremit. Tum relicta Bulgaris cuſtodiendæ Urbis provincia, receſſit. Relicti vero præſidiarii, audita Romanorum in eos aggreſſione, relicta Urbe domum abierunt; rurſuſque illa Romanæ ditioni ceſſit. Capta a Bulgaris Adrianopolis & recepta. Moroleonis filius vir fortis, occiſus.

XXVIII. Cum autem Leo Tripolita cum ingenti fortique exercitu in Lemnum Inſulam veniſſet, Joannes Radinus Patricius & claſſis Drungarius ſubita impreſſione in hoſtes irruens, omnes internecione, ſolo Tripolita fuga elapſo, delevit. Tripolita ad Lemnum victus.

XXIX. Menſe autem Septembri, Indictione ſecunda, rurſus Symeon Bulgarus cum omnibus copiis adverſus Byzantium aciem educit; Thraciamque & Macedoniam populatus, omnia incendit atque evertit, arboreſque, ad Blachernas uſque veniens, ſuccidit. Tum Nicolaum Patriarcham ac aliquos Procerum, quibuſcum de pace ſic collocuturus, ad ſe mitti petit. Datî itaque utrinque obſides, exiitque Nicolaus Patriarcha & Michael Sty- Bulgarica alia irruptio.

De pace collatio.

pioces Patricius, nec non Joannes Mysticus & publicæ administrationis Imperatori socius. Jam quippe Joannes Rector, conjurationis delatus, Monachi ritu detonsus fuerat. Atque hi quidem cum Symeone de pace tractabant: verum Symeon, ipsum Romanum Imperatorem videre expetiit. Eo nuntio accepto, Imperator valde gavisus est. Pacis enim desiderio actus, immanes cædes atque cruores sisti aliquando summe expetebat. Mittens igitur ad Cosmidii litus, munitissimum excensum constrvxit, ad quem prætoria triremis emenso itinere remis impelleretur, ac ubi inter se sermonem essent collaturi. Inter hæc Symeon missa

Incendit in Pega.

suorum manu, sanctissimæ Dei Genitricis templum in Pega, a Justiniano Imperatore extructum, ac vicina quæque succendit: quibus nolle se pacem, sed vana spe Imperatorem deludere, ostendit. Veniens autem Imperator ad Blachernas cum Patriarcha, atque ad sanctum Loculum ingressus, extensis in preces manibus, inque faciem cernuus ac

Edit. Paris. pag. 484.

Romani precatio.

provolutus, ubertim lacrymis solum irrigans, intemeratissimam Dei Genitricem, durum immitemque superbi Symeonis animum emollire rogabat, eumque ad pacem componendam inflectere. Sancto igitur sanctissimæ Dei Genitricis Maphorio (Palliolo nimirum ac Veste) e scrinio sublato, templo egressus, ad locum constitutum venit. Nona erat mensis Septembris (id est, v. Idus ejusdem) quinta Feria, cum Symeon ingenti suorum

Deipara Vestis relatio.

stipatus satellitio, in multas distincto acies atque ordines, accedit. Militum alii aureis clypeis ac pilis, alii argenteis, auroque & argento vermiculatis, instructi; omnesque ferro circumcincti, sui medium susceptum Symeonem, faustis vocibus tamquam Imperatorem ac Regem Romana lingua dilaudabant. Senatus omnis muris assidens, quæ gerebantur longe prospectabant. Erat igitur tunc videre regium vere animum ac magnificum, mentisque interritæ admirari constantiam, fortisque pectoris robur ac nihil collabentem audaciam, quod tanto hostium appulsu ponest consternatus, non expavit, non pedem retulit: sed quasi in amicorum se cœtum inferret, sic quiete processit; velut tantum non subductorum salutis pretium, animam hostibus offerret. Prior ergo ad eum, quem dixi, excensum, cum venisset, Symeonem præstolabatur. Hinc ergo inde datis obsidibus, omnique diligentia Bulgaris lustrata machina, num quis in ea dolus aut insidiæ

Romani laudata constantia.

laterent, Symeon equo desiliens, ad Imperatorem intravit. Mutuo igitur alter alterum complexi, ac post datas jam acceptasque salutes, sermones de pace miscebant. Quando serunt Imperatorem in hæc verba Symeonem allocutum esse.

Romani ad Symeonem oratio.

Audivi te hominem Dei cultorem ac verum Christianum esse: at facta tua haud satis illi de te fama verbisque consentanea. Ejus enim qui Dei cultor sit ac Christianus, istud proprium, ut pacem ac charitatem colat; siquidem Deus est, *atque dicitur* Charitas: *impii autem & infidelis, ut cædibus injusteque fuso cruore gaudeat. Siquidem igitur verus Christianus es, uti certo existimamus, tandem aliquando iniquis finem cædibus impone; ac, qui sis Christianus atque dicaris, nobiscum Christianis pacis pervulgato fœdere, innocuum sanguinem fundere desine; nec velis*

† Joan. 4. 8.

Ἀγίας τῆς μεγίστου, ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς διαλέξεσθαι. ἔλαβον οὖν ὁμήρους ἀμφότερα, καὶ ἐξῆλθον, ὅ, τε Πατριάρχης, καὶ Μιχαὴλ Πατρίκιος ὁ Στυπιώτης, Ἰωάννης Μυσικὸς ὁ Παραδυναστεύων. ἦδη γὰρ Ἰωάννης ὁ Ῥαίκτωρ ἐκβληθεὶς τῆς Βασιλείας, ἀπεκάρη· οἱ μὲν οὖν τοῦ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο. αὐτὸς δὲ ἡ Βασιλεία Ρωμαίων θεάσασθαι ἤθελεν. ὅπερ ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς, σφόδρα ἠγαλλιάσατο. ἐπόθει γὰρ καὶ εἰρήνην, καὶ πεῖσαι τὸν τῆς αἱμάτων χύσεως. ἀποστέλλας οὖν ἐν τῇ τῆς Κοσμιδίου ἀγιαλῷ ὀχυρωτάτῃ καπετάνεσεν ἐν τῇ θαλάσσῃ ὑπόβασιν, ὡς τὸν Βασιλικὸν τοῦτον διαπλέοντα ἐν αὐτῇ προσορμίζεσθαι· καὶ περιφράξας αὐτὸν πάντοθεν, προσῆκε χωρὶς χάσμα μέσον γενέσθαι, ἔνθα ἀλλήλοις ἐμέλλον ὁμιλεῖν. ἐκ πόσεως ἀποστείλας Συμεών, καὶ ἐν τῇ Πηγῇ τῆς ὑπαγίας Θεοτόκου τῶν, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ Βασιλεὺς ἐδόμησεν, ἱερέως, καὶ τοῦ περὶ αὐτὸν πάντα, δῆλος ὢν ἐντεῦθεν, μὴ τὸν εἰρηνικὸν ἐθέλων, ἀλλ' ἐπ' ἐλπίσι μετεώρους ἔχων Βασιλέα ἐξαπατῶν. καὶ παραγενόμενος ὁ Βασιλεὺς ἅμα τῷ Πατριάρχῃ Βλαχέρνας, εἰς τὸν ἅγιον εἰσῆλθε Σορὸν, καὶ πὰς χεῖρας ἐκτείνας εἰς ὑψος, εἶπε καὶ πρώτως πετῶν, δάκρυσι τὸ ἅγιον κατέβρεχεν ἔδαφος, τὸν παράχαρτον θεοτόκον ἀντίβολῶν, τὸν ἀκαμπῆ καὶ ἀμείλικτον τὸ ὑπερήφανον Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι, καὶ πεῖσαι πρὸς εἰρήνην σωφρονῆσαι. ὅτε τὸ ἅγιον ὅμως μαφόριον τῆς παναγίας Θεοτόκου ἐκ τριβωνίου ἀνειλόμενος, ἐξέτεινε τῷ ναῷ, καὶ καταλαμβάνει τὸν ὡρισμένον τόπον. ἐκάθητο δὲ ἐν τῷ Σεπτεμβρίου μηνὸς, πέμπτῃ δὲ τῆς Ἑβδομάδος ἡμέρᾳ· καὶ τῇ πέμπτῃ ὥρᾳ παραγίνεται Συμεὼν, πλῆθος ἄπειρον ἀναγόμενος, εἰς πολλὰς διῃρημένους τὰς παρατάξεις, τῷ μὲν * χρυσῶν ἀσπίδων καὶ χρυσοφορά- χρυσασπ.
των· τῷ δὲ, ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροφοράτων· τῷ δὲ, δορ. πᾶσιν Geor.
πᾶσιν ὅπλων χροιᾷ κεκοσμημένων· πᾶσιν καταπεφραγμένων σιδήρῳ· οἱ μέσον αὐτῶν διεληλύθοτες ὁ Συμεὼν, ὡς Βασιλέα δώρημον τὴν τῷ Ρωμαίων φωνῇ. πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τείχεσιν ἐφεστῶτες, καθεώρων τὰ δρώμενα· ὧν ἐγὼ ἐθεώρουν τότε ψυχὴν βασιλικὴν τρόπον καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκαταπλήκτου, καὶ τὸ τῆς ἀνδρείας παράτυμα, ὅτι τοσαύτῃ πολεμίων βλέπων ἐπιφοράν, οὐ καταπλάγη καὶ συμπεσάλη ἢ ὑπεχώρησε. ἀλλ' ὥσπερ εἰς πλῆθος φίλων χερῶν, ὅπως ἀτρέμας ἀπῄει, μονονουχὶ δὲ ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῷ ὑπηκόων δίδους ἀντίλυτρον· ὁρῶντες ὦν, ἐν τῷ ῥηθέντι ἀποβάθρᾳ καταλαβών, ἢ Συμεὼν ἐξεδέχετο. ἐπεὶ δὲ ὅμηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐληφθησαν τῷ μερῶν, καὶ ἢ ἀποβάθρα οἱ Βούλγαροι διηρήσατο. ἀκεραίως, καὶ πᾶσι δόλος ἦν ἔνδηλα τυγχάνει, κατῆλθε Συμεὼν τὸν ἵππον, καὶ πρὸς ἢ Βασιλέα εἰσῆλθεν. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους, εἰρηνικοὺς λόγους ἐποιήσαντο. εἶτεν δὲ λέγεται ἢ Βασιλεὺς πρὸς Συμεών, Ἀκηκοὰ σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχειν ἀληθῆ. βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίνοντα. ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνθρώπου καὶ Χριστιανοῦ, τὸ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, ἐπεὶ ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ καὶ λέγεται. ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαίρειν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐσχυμένοις, εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα, σπεῦσον ποτὲ τὰς ἀδίκους σφαγὰς, καὶ πᾶς τῷ ἀκεσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπεῦσαι μεθ' ἡμῶν τῷ Χριστιανῶν τὸν εἰρήνην, Χριστιανὸς ὢν καὶ αὐ-

ἐὰς ϗ ὁμοπλαθμους, ϗ μὴ θέλε μολυνθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἵμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν, ἄνθρωπος εἶ ϗὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν, ϗὶ ἀνάστασιν ϗὶ κρίσιν ϗὶ ἀνταπόδοσιν. Ϲ σήμερον μὲν ὑπάρχων, αὔριον δὲ εἰς πόνον ἁλυόμενος. εἰς πυρετὸς ἅπαν * κατασβέσει τὸ φρύαγμα. τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ Θεῷ ἐκεῖθεν ἀπιλθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; ποίῳ προσώπῳ τὸ φοβερῷ ϗ δικαίῳ ἐκπτύσεις κριτῇ; εἰ πλοῦτε ἐρᾷς, ἐγώ σε καταπόρως τοῦτο ἐμπλήσω; μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιὰν ἄπασαν τῷ εἰρηνίῳ. ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἵνα ϗὶ αὐτὸς βίον ζήσῃς εἰρηνικὸν ϗ ἀναμάχητον ϗ ἀπράγμονα· ϗ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνται ποτὲ τῆς συμφορᾶς, ϗ σώσωνται τὸ Χριστιανὸς ἀναιρεῖν. ὁ γὰρ θέμις αὐτοῖς αἴρειν ὅπλα καθ' ὁμοπίστων.

* MS. κατασηθήσεται.

λ'. Τοσαῦτα ὁ Βασιλεὺς εἶπὼν, ἐσίγησε. ὁ δὲ Συμεὼν, αἰδεσθεὶς τὴν τοσαύτην παρρησίαν ϗ τοὺς λόγους, κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους ϗὶ φιλησάμενοι, δώροις μεγαλοψυχοῦσι τὸν Βασιλέως δεξιωσάμενοι ὁ Συμεών, ὃ δὲ τότε συμβέβηκε, διηγήσομαι, πρᾶγμά τι ὂν ϗ τοῖς ταῦτα συγκρίνειν εἰδόσι, παράδοξον. φασὶν αὐτὸν τῶν Βασιλέων ὁμιλούντων ἄνωθεν αὐτῷ ὑπερπτῆσαι. [108] κλάγξαι τε, ϗ ἅρας ἀλλήλους συμμίξαι, ϗ παραυτίκα φιλονικῆσαι ἀλλήλοις· ϗ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὰ Θρᾴκια φιλονικῆσαι. τοῦτο ἀκριβῶς οἱ τὰ τοιαῦτα σκοπῶντες, οὐ καλὸν ἔκριναν εἶναι. ἀσυμβάτως γὰρ ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀμφοτέρους διαλυθῆναι ἔφασαν. Συμεὼν δὲ τὸ αὐτῷ στρατόπεδον καταλαβὼν, τοῖς ἑαυτοῦ μαγίστροις τὴν τοῦ Βασιλέως ἀπάγγελε σωτηρίαν ϗ παρεῖναι· ἐξηγεῖτο τε αὐτοῖς, τό, τε εἶδος ϗ τὴν ῥώμην, ϗὶ τὸ ἀκαταπλῆκτον τοῦ φρονήματος.

λα'. Μηνὶ Δεκεμβρίῳ κέ. ἔτους Ῥωμανὸς τοὺς ἑαυτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, Στέφανον ϗ Κωνσταντῖνον. τὸν δὲ Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, εὐνοῦχον ὄντα, ἐποίησε Κληρικὸν ὁ Νικόλαος· Ϲ Σύγκελλον προχειρισάμενος, χειροτονεῖ δὲ Ὑποδιάκονον.

[109] λβ'. Τῇ δὲ ιέ. τοῦ Μαΐου μηνὸς [109] Ἰνδικτιῶνος * γ'. πλοῦτῳ ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ ἀναβάσει τοῦ Πατριάρχου, ἔτη ιγ'. ϗ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ τῇ Γαλακρηνῶν. τῷ δὲ Λιγούσῳ μηνὶ, Στέφανος ὁ Ἀμασείας διοικήσας, γίνεται Πατριάρχης. Ἰωάννης δὲ ὁ Μυστικὸς ϗ Παραδυναστεύων, ἐπεὶ ϗ τὸν Βασιλέως φρονεῖν ἐλέγχθη, φυγῇ χρησάμενος, ἐν τῇ τῶν Μονοκαστάνων ἀποκείρεται μονῇ. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ τοῦ * Βάϊλα, ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀποκείρεται. προβάλλεται δὲ ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς Θεοφάνην Πρωτοβεστιάριον Παραδυναστεύοντα. γίνεται δὲ τότε σεισμὸς φοβερὸς ἐν τῷ τῆς Θρᾳκησίων θέματι, ϗὶ χάσμα γῆς μέγα ϗ καταπλητικὸν, ὡς πολλὰ χωρία ϗὶ Ἐκκλησίας αὐτάνδρους καταπιεῖν.

λγ'. Μηνὶ Μαΐῳ κζ'. Ἰνδικτιῶνος ιέ. Ἰωάννης ὁ Ἀστρονόμος εἶπε Ῥωμανῷ τῷ Βασιλεῖ, Ὅτι ἡ ἑσπερία σελὴνη ἐπάνω τῆς καμάρας τοῦ Ξηρολόφου Ϲ ἐπὶ δυσμὰς βλέπουσα, τὸν Συμεὼν ἐστί. ϗὶ εἰ παύσῃ τὸν κεφαλὴν ἐκκόψεις, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν τελευτᾷ. ἀποφήλας οὖν ὁ Βασιλεὺς τῇ νυκτὶ, τὸν κεφαλὴν

Symeon. Logoth. Annal.

Christianorum dexteras, ejusdem fidei Christianorum cruoribus fœdari. Nam tu quoque homo es, qui mortem & resurrectionem & judicium atque retributionem expectes. Modo cum sis, cras futurum est ut in pulverem dissolvaris. Febris una, superbientis animi jactantiam omnem extinguet. Quam igitur Deo rationem pro injustis cædibus, cum humanis negraveris, redditurus es? Quo vultu in tremendum justumque Judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido exagitat, iis ad satietatem implebo: tantum dexteram contine: pacem amplectere, cole concordiam, ut & ipse vitam pacatam agas & a cædibus liberam atque tranquillam curisque solutam; ut demum Christianorum cruenta necesque finem habeant. Nefas enim est, ut ii, adversus ejusdem fidei cultores arma tollant. Edit. Paris. pag. 485.

XXX. Tanta hæc locutus Imperator, conticuit. Symeon vero propensam adeo humilitatem plenaque modestiæ verba reveritus, componendæ pacis assensum præbuit. Alter igitur alteri vale dicentes, mutuisque exsatiati complexibus, hinc inde discessere, postquam Imperator Symeonum muneribus magnifice accepisset. Quod vero tunc accidit, narraturus sum, quippe prodigium remque novam & inauditam, eorum sensu ac judicio, qui hæc conjectari norunt. Mutuo enim colloquentibus Regibus, duas desuper Aquilas devolasse ferunt, clangoremque edentes coivisse, ac mox facto divortio, alteram quidem periisse, alteram in Thraciam pennarum remigio sese subduxisse. Nec hæc fausti ominis judicata, iis, quibus istiusmodi curiosius rimandis addicta opera; nempe discordes fore, infectaque recessuros pace Principes divinavere. Symeon in castra reversus, Imperatoris sapientiam & modestiam in Procerum suorum concilio sermone prosecutus, formamque & robur & imperculsum animum liberaliter laudavit. Aquilarum portentum ac discordiæ præsagium.

XXXI. Mensis Decembris quinto supra vigesimum, Romanus Imperator filios suos Stephanum & Constantinum in magna Ecclesia, Augustali corona donavit: Theophylactum autem ejus item filium, qui spado esset, Nicolaus fecit Clericum; Syncellumque præficiens, Hypodiaconum ordinavit. Stephanus & Constantinus AA. Theophylactus Clericus.

XXXII. Mensis Maii die quinto-decimo, Indictione * tertia moritur Nicolaus Patriarcha, Patriarchatu potitus annos quatuordecim, ex quo secundo Sedem conscendit: sepelituraque in Monasterio suo Galacrenorum. Mense autem Augusto. Stephanus Amaseæ Metropolita, ipse Eunuchus, Patriarcha creatur. Porro Joannes Mysticus & Subadjuva, quod res novas moliri, ac Imperatori insidiari convictus, fugam inierat, in Monocastani Monasterio Monachi ritu tondetur. Constantinus item Boelas in Olympo, capillorum cultu mulctatur. Præficit vero Romanus Imperator Subadjuvam Theophanem Protovestiarium. Quo tempore formidabilis terræmotus in Thracesiorum Themate accidit, ingensque terræ hiatus ac terrificus, ut multa prædia & loca ac Ecclesiæ virique in eis, absorbente vasta voragine, pariter perierint. * *tertia decima.* Nicolaus Patriarcha extinctus; Stephanus Amaseæ Episc. Eunuchus illi suffectus. *pag.* 486. Theophanes Subadjuva. Terræmotus in Asia.

XXXIII. Mensis Maii die septimo supra vigesimum, Indictione quinta-decima, aic Joannes Astronomus Imperatori, *Quæ super Xerolophi fornicem erecta Statua est, versa facie ad Occidentem, Symeonis Figura est. Ejus caput si excideris, ipsa hora Symeon diem obibit.* Statuæ magicæ observatio.

Missō itaque nocte Imperator ministro, Scatum caput abstulit; eademque hora Symeon in Bulgaria occidit; Petro filio, quem ex secundo thoro susceperat, Principe designato ac successore; Michaele vero ex priore uxore nato, in Monachum attonso. Joannes porro & Benjamin Epistolam Bulgarice scriptam attulerant.

Symeonis mors; Petrus successor & heres.

XXXIV. Audita itaque Symeonis morte circumvicinæ nationes, Chrobati pariter ac reliqui adversum Bulgaros bellum movere cogitabant. Cumque fames maxima ac locustarum vis Bulgariam dire premeret & affligeret, Romanorum in se impetum ac grassationem magis formidabant. Idcirco illi quoque Macedoniam populari. Audita autem Imperatoris in eos expeditione, de pace solliciti, Monachum quemdam patria Armenium, Calosyrina nomine, mittunt. Susceptus ab Imperatore placidissime Legatus, pace confirmata, nuptiarum fœdera cum Imperatore inire depescit. Pacti itaque Mariam Christophori Imperatoris filiam nuptum daturos, Petrum per litteras accersunt. Mittitur ergo Nicetas Magister Romani Imperatoris socer, qui venienti Petro occurrens, in Urbem usque deduceat. Venerant ad Blachernas, cum Imperator salutatum egressus, qui hospites adessent officiosissime amplexus est: habitoque secretiori tractatu, pacis fœdera ac nuptiales contractus subscripsere; Theophane Protovestiario horum illis sequestro & instructore. Mensis vero Octobris die octavo, Petrus & Maria corollas nuptiales in sanctissimæ Dei Genitricis Pegarum Ædo subeunt, benedictionem impartiente Patriarcha Stephano. Conclusque nuptiarum ritu legitimis festis gaudiis peractis, non minima Bulgarorum contentio fuit; ut Christophorus sanctis ipse vocibus ac omnibus prior acciperetur, deinde Constantinus: quod ipsum ut fieret Imperator consensit. Nec post multos dies, accepta Petrus Maria conjuge, in Bulgariam discessit.

Bulgarorum fœdera, ac cum Romanis nuptiæ.

Petri Bulgari in Urbem receptio & nuptiæ.

Edit. Paris. pag. 487.

Christophorus Imperator Constantinum prælatus.

XXXV. Veniunt a Melitene Legati, eisque comes eorum Dux Apolasath: Congruis vero honoribus a Romano susceptis, pacis fœdere constituto, ad sua reversi sunt: Quo ex tempore Romanis succenturiati, adversus suæ gentis homines Saracenos bella gerebant; triumphique pompa, una cum Romanis, captivos ducentes Agarenos, in Urbem ingrabant: res sane mira & inaudita; impiorumque Agarenorum infelicitatis certa probatio. Apolasath autem vino prudente ac sagaci vivis exempto, mox pacis fœdera dissolvere. Expeditione ergo in eos suscepta, Joannes Curcuas Scholarum Domesticus cum legionibus ac agminibus, Meliasque cum Armeniis, in eas angustias Melitenem ac circumvicina loca conjecerunt, ut in Curatoriam (nos Provinciam dicamus) eam Imperator redegerit, multaque auri & argenti millia annuo tributo inde accipienda imperarit.

Melitenenses Romanorum fiunt.

Idem victi & vestigiis effecti.

XXXVI. In crimen porro vocatus Nicetas Magister, Christophori Imperatoris socer, eo nomine, quod consilii auctor genero esset, ut adversus patrem assumpta tyrannide, Imperio eum pelleret. Quare hunc Urbe ejectum, Monachum effecere.

Nicetas inter Monachos tonsus.

XXXVII. Die * decima-octava Junii mensis, Indictione sexta, moritur Stephanus Patriarcha, cum Sedem tenuisset annos duos, menses undecim. Quarta-decima vero mensis Decembris Trypho-

* Imo prima.

Ἐ τούλῳ ἐξέκεφε, ϗ τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν τῆς Βουλγαρίας ἐπλάνησε. Πέτρος τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρωτόθρονον Ἀρχοντα, ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς εἰσχε. Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ τῆς πρώτης αὐτῷ γαμέτου γυναικός, εἰσέτι μοναχόν. Ἰωάννης δὲ ϗ Βενιαμὶν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοὶ ἐπιστολὴν ἐκομίσατο Βουλγαρικήν.

λδ'. Τὰ κύκλῳ δὲ ἔθνη τῷ Συμεὼν μαθόντες τελευτῆσαι, οἵ τε Χρωβάτοι ϗ οἱ λοιποὶ τῆς Βουλγάρων κινεῖν ἐβούλοντο. λιμὸς δὲ μεγίστη ϗ ἀκρίδων πλῆθος Βουλγαρίαν ἐπιέζοντες, ἐδεδίεσαν ϗ μᾶλλον ἢ πρότερον Ῥωμαίων ἐπίλοιπον. ἅτε οὖν τῆς Ῥωμαίων ἐκστρατείας, ϗ τῆς Μακεδονίας καταλυμαινούσης, οἱ δὲ Βούλγαροι τὰ πρὸς αὐτὰς ἐξέλιπον τὸ Βασιλέως ἀκούσαντες, περὶ εἰρήνης ἐφρόντιζον, ϗ ἀποστέλλουσι μοναχόν τινα τὸν Καλοκύρην ὀνομαζόμενον, Ἀρμενιακὸν τῷ γένει. ὃς παρὰ τῷ Βασιλεῖ ἀφικόμενος δεχθεὶς, τὰ εἰρηνικὰ ἐβεβαίωσε, ϗ συνάλλαγμα μὲν τὸ Βασιλέως παῖδα αἰτῆται, σύμφωνά τε ποιησάμενος εἰς τὸ δοῦναι αὐτῷ Πέτρῳ τὸν θυγατέρα Χριστοφόρου τοῦ Βασιλέως Μαρίαν, γράφει τῷ Πέτρῳ ἐλθεῖν. ἀποστέλλεται οὖν Νικήτας Μάγιστρος ὁ συμπενθερὸς Ῥωμανοῦ τοῦ Βασιλέως, ὑπαντῆσαι αὐτῷ, ϗ ἀγαγεῖν μέχρι τῆς πόλεως, ϗ ἐλθόντες εἰς Βλαχέρνας, ὁ Βασιλεὺς ἀπελθὼν κατησπάσατο αὐτόν. ϗ τὰ εἰκότα συνομιλήσαντες, ὑπέγραψαν τὰ τε σύμφωνα τῆς εἰρήνης ϗ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μεσολαβοῦντος ἐν τούτοις τοῦ Πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους. τῇ δὲ ιδ'. τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς, στέφεται Πέτρος ϗ Μαρία ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Πηγοῦ, παρὰ Στεφάνου Πατριάρχου. πάντων δὲ τῶν εἰθισμένων φαιδρῶς πληρωθέντων, οἱ Βούλγαροι ἔντασιν μικρὰν ἐποιήσαντο, τοῦ πρώτους ἁρμόζεσθαι Χριστοφόρον εἶπε Κωνσταντῖνος. ὁ δὲ ὑπεδέξατο ὁ Βασιλεύς. ϗ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, λαμβάνει ἰδίαν γυναῖκα Μαρίαν ὁ Πέτρος, ϗ εἰς Βουλγαρίαν πορεύεται.

λέ. Ἔρχονται πρέσβεις ἀπὸ Μελιτηνῆς, ϗ μετ' αὐτῶν ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Ἀπαλάσαθ. ϗ ἀποδεχθέντες παρὰ Ῥωμαίων μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς, σύμφωνά τε εἰρήνης ποιήσαντες, ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. ϗ ἐκ τοῦτο συνεστρατεύοντο Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ἀπορρήτων Σαρακηνῶν. ἐν οἷς ἐπιτυχίαις, συνήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνούς· ὅπερ ἦν θαυμαστὸν ϗ παράδοξον, ἐν δείγμα τῆς τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν δυστυχίας. πλὴν ἐπειδὴ Ἀπαλάσαθ ἀνὴρ φρενήρης ϗ συνετὸς, διέλυσε τὴν εἰρήνην, οἱ δὲ Μελιτηνοὶ χαποκοῦντες. ἐκστρατεύσαντες οὖν κατ' αὐτῶν, ὁ, τε Δοὺξ τῆς φυλῆς Ἰωάννης ὁ Κυρκούας μετὰ τῶν Στρατευμάτων, ϗ Μηλίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων. οἱ ϗ εἰς τοιαύτην συνέστησαν τὴν Μελιτηνῶν κατάστασιν ϗ τὰ πρὸ αὐτῶν, ὡς ϗ χωρισθῆναι ποιῆσαι ταύτην τὸν Βασιλέα, ϗ πολλὰς χιλιάδας χρυσίου ϗ ἀργυρίου ἐκεῖθεν λαμβάνειν ἐπιτάξαι.

λς'. Καταγράφεται δὲ Νικήτας Μάγιστρος ὁ πενθερὸς Χριστοφόρου Βασιλέως, ὡς ἐπιτεθειμένος αὐτῷ ϗ τὸ ἰδίου γενέσθαι πατρὸς, ϗ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξῶσαι. τῶν ἐξώστων τῆς πόλεως, ϗ μοναχὸν ἀποστῆσαι.

λζ. Τῇ ιη'. Τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἡ ε'. Ἰνδικτιῶνος, τελευτᾷ Στέφανος Πατριάρχης, κρατήσας ἔτη β'. μῆνας ια'. Τῇ δὲ

νδ'. τῷ Δεκεμβρίῳ μηνὸς ἤγαγε Τρύφωνα ἀπὸ τῆ Ὀφικίου, ἐκ διλαβείας τῆ ἁγιότητι μαρτυρούμενον, τῆ χειροτονεῖ Πατριάρχῃ ἐπὶ ῥητῆ χρόνῳ. ὅθεν αὐτῷ μὴ ἀπερχομένῳ ἐπὶ ῥητῆ χρόνῳ γενέσθαι, ἀλλὰ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτῆ, δόλῳ τῶν πειθουσι τῆ τρόπῳ τούτῳ. λέγουσι γὰρ μὴ βουλομένῳ συγκατατίθεσθαι, ὅτως οἶδε γράμματα, οὐδὲ γράφειν δύνασθαι, τῆ ἐπὶ τούτῳ ἀνθίστασθαι. ὁ δὲ βεβαιῶσαι βουλόμενος αὐτὸς ὅτι τῆ γράφειν τῆ ἀναγινώσκει, αἰτεῖ χάρτην ⊕ μέλαν. παρέχουσιν οὗ αὐτῆ τόμον καινὸν, τῆ κεῖσθαι πρὸς τὰ τέλη ποιοῦσι γράφαι, Τρύφων ὑμᾶς Θεῦ μοναχὸς τῆ Πατριάρχης ἀριθεὶς τῆ τυγχάνω τοῖς προγεγραμμένοις, ἰδίᾳ χειρὶ ὑπέγραψα. τοῦτο λαβόντες, χειροτονοῦσιν αὐτὸν Πατριάρχην. γράφουσιν ἔνω ἄνωθεν ἡ ὑπογραφὴ τῆ Πατριάρχου Τρύφωνος ὅπερ αὐτοὶ ἐβούλοντο. μεθ' ὃ, τῆ μὴ ἐκπληρώσαντι τὸν ῥητὸν χρόνον, καταβιβάζουσιν αὐτὸν τῆ Πατριαρχείου μὴ θέλοντες, ὅμως τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ πειθόμενα, τῆ ἐκ πλάνου μὴ φέροντα. τοῦτο δὲ γέγονε, διὰ τὸ εἰς μέτρον φθάσαι ἡλικίας ἤδη Θεοφύλακτον τὸν τῆ Βασιλέως Ῥωμαίων υἱόν.

λε'. Τῇ δὲ αὐτῇ. τῷ αὐτῷ μηνὸς χειμὼν ἄῤῥητος γέγονε, ὡς κρυσταλλοῦσθαι τὸν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. ὅθεν τῆ γέγονε [114] μέγας λιμὸς, τῆ θάνατος ἐκ τούτου πολὺς· ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεῶτας. ὅθεν ὁ Βασιλεὺς Ῥωμαίων τῆ ἄῤῥητον ἐκείνου βίαν τοῦ ψύχους καταπονήσας, τῆ τῷ λιμῷ παραμυθησάμενος ἐνδεᾶ, ἀνέῤῥαξέ τε δυσὶ σταδίοις τῆ ἐμβόλων στοὰς, ὡς μὴ τῷ χιόνα ⊕ τὸ ψύχος ἐκεῖθεν ἐπιτείνειν τοῖς πένησι· τῆ [115] ἄρκλας ἐν πᾶσι τοῖς ἐμβόλοις κατασκεύασεν. ἀργύρεά τε νῦν μῆνα τοῖς ἐν ταύταις καταλειμένοις [116] πένησι δίδοσθαι διετάξατο, τῆ [117] τὰ μηνιαῖα τερμόνια τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πένησι διαιρεῖσθαι· ὡς εἶναι τὰ δίδυμα καθ' ἕκαστον μῆνα, ἀργύρια ἐγκεχαραγμένα χιλιάδας ιβ'. τρεῖς δὲ αὐτῆ πένητας καθ' ἑκάστην σωμάσιον, λαμβάνοντες ἀνὰ νομίσματος ἕνος· τῇ δὲ τετράδι τῆ τῇ παρασκευῇ μοναχοὶ ὁμοίως, λαμβάνοντες νομίσματος ἕνος. ὧν τις καὶ τις ⊕ παίδων ἀναγινώσκων ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ. φιλεύσεβὴς δὲ τις καὶ τις ἄλλος ὢν, πᾶσι τοῖς ἀρετῆς ἀντεχομένοις μοναχοῖς, τὰς ἑαυτῶν σπουδὰς μὴ λανθάνων ἔλεγε· τάς τε ἐκκλησίας πανταχοῦ ἐκόσμει, τῆ τοῖς ἐν πᾶσιν ὄρεσι μοναχοῖς, ῥόγας ἐξαπίσεως. τά τε μοναστήρια πενιθέλητε, τῆ τοῖς ἐν αὐτοῖς διὰ Θεὸν ἀποκαρτεροῦσιν, ἢ τῆ ἐγκλείστοις ὦσι, ῥόγας τυπώσας ἀδιλείπτως διδόναι.

λθ'. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῷ ἀπείρων αὐτῷ κατορθωμάτων τῆ ἐλεημοσυνῶν διεξήλθομεν. ἐπέθετο Πέτρῳ τῷ Βουλγάρῳ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μὴ τῆ ἄλλων μεγιστάνων τοῦ Συμεών. τῆ φωραθέντες, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται ⊕ ἐγκλείεται ἐν τῇ φυλακῇ· οἱ δὲ λοιποὶ, τιμωρίαις ἢ ⊕ τυχόντες ὑποβάλλονται. τοῦτο μαθὼν ὁ Βασιλεὺς, ἀποστέλλει τῆ ἀναλαμβάνει τὸν Ἰωάννην.

[118] μ'. Τῇ β'. ἡμέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, [119] Κοσμᾶς ἔπεσεν ἐν τῷ φόρῳ, ἐκ τῶν ἐν τοῖς στοιχηδὸν * ἑστώτων ἐκεῖσε κίονι, τῆ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἕξ. γέγονε δὲ τῆ ἐμπρησμὸς, εἰς τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τὸν Φόρῳ ἐμβολον, τῆ ἐκάη-

* al. MS. ἑστώτων ἐκείσε κίονων, καὶ.

A nem virum religiosum ac nocæ sanctitatis, ex Opficio abducunt, atque ad certum tempus Patriartham constituunt. Unde illo ad tempus fungi munere non sustinente, sed ad finem usque vitæ Sedem retinere volente, dolo in sententiam inducunt, hoc modo. Noleate enim assensum præbere, ajunt, Nescire eum litteras, nec posse scribere, eaque ratione obniti ac resistere. Probaturus itaque sibi scribendi atque legendi peritiam non deesse, chartam sibi & atramentum afferri jubet. Novo igitur allato tomo, ad oram infra scribere faciunt, *Tryphon Dei misericordia Monachus & Patriarcha, quæ præscripta sunt rata habens, eisque assensum præbens, manu propria subscripsi.* Libello accepto, Patriartham inaugurant. Tum quicquid videbatur, in charta vacua ante Tryphonis subscriptionem exarant. Postea, ac ubi præstitutum illi tempus effluxerat, invitum Patriartham Sede deturbant, propriæ tamen cedentem subscriptioni, & cum ille factam sibi fraudem moleste ferret. Inde vero tota instructa fraus, quod Theophylactus Romani Imperatoris filius ætatis jam modum, & ut Sacerdotio maturus videretur, attingeret.

Stephani mon. Tryphon Patriarcha.

Fraus Tryphonis facta.

Edit. Paris. pag. 488.

XXXVIII. Ejusdem mensis die vigesima-quinta, adeo aspera hyems fuit, ut terra dies centum viginti gelu non solverit. Ex quo fames ingens, magnaque mortalitas fuit; sic nimirum ut nec efferendis mortuis vivi sufficerent. Romanus itaque intolerandam hanc frigoris vim considerans, famisque levaturus inopiam, porticum sparta tabulatis distinxit & senestras apposuit, ne inde nix frigusque pauperibus incommodarent. Arculas quoque seu projecturas in cunctis porticibus extruxit; pauperibusque in eis jacentibus, quot mensibus argenteos numerandos constituit: similiter quoque pauperibus in Ecclesiis constitutis, trimetia erogari jussit: adeo ut signati argenti duodecim millia quot mensibus tribuerentur. Tres quotidie paupetes in ejus mensa comedebant, ac singuli nummum accipiebant. Simili etiam ratione Feriis quarta & sexta, Monachos adhibebat, qui ipsi singulos nummos accipe- Erga Monachos pietas. rent. Erat & puerorum unus, qui in ejus mensa Lectoris munus obiret. Cumque Lectio in mensa. erga Monachos, si quis alius, affectu duceretur, cunctis ejus instituti viris, qui virtutis propensius cultores essent, in lacrymas effusus; actus suos referebat. Ecclesiis, omnis generis ornatum adhibebat; Monachis ubique in montibus exercentibus munera ac stipendia mittebat. Monasteria fovebat, ac iis qui in illis propter Deum comam posuerant, sive etiam Inclusi agebant, constituta stipendia præbere non cessabat.

Frigus insolitum: Romani pauperum cura.

XXXIX. Pauca hæc ex multis ac innumerabilibus, ejus virtutum eleemosynarumque nobis perscripta opera. Petro Bulgaro insidiatus ejus frater Joannes, cum aliis Symeonis Proceribus: Deprehensi, Joannes quidem verberibus affectus ac carceri mancipatus: reliqui vero, non vulgaribus examinati suppliciis sunt. Imperator ubi cognovit, qui ad se Joannem adducant, mittit.

Joannis Bulgari comprehensi insidiæ. pag. 489.

XL. Mensis Martii die altera, Cosmites in foro cecidit, ex iis qui columnis per ordinem ibi erectis impositi sunt, & sex viros oppressit. Contigit vero etiam incendium ad sanctissimæ Dei Genitricis Fori porticum, incenditque Ceterariorum

Cosmites lapsus.

Pellitiariorumque officinas, usque ad Psichas.

Christophorus mortuus & in Patris Monast. sepultus.

XLI. Mense Augusto, Indictione quarta, mortuus est Christophorus Imperator, atque in domo patris sepultus. Trypho quoque Patriarcha, qui præsulatum jam tempus munere functus esset, abdicatus, in suo Monasterio vivendi finem facit. Porro Ecclesia annum unum & menses quinque, ob immaturam Theophylacti Romani filii ætatem Pastore vidua agit.

Trypho depositus.

Pseudo-Constantinus Ducas coronatur.

XLII. Impostor quidam Basilius Macedo, Constantinum Ducam sese jactitans, plures secum abducebat. Hic captus cum esset, altera manuum mulctatur. Tumque occasionem nactus, rursus ad Opsicium venit; æneaque manu, ejus loco quæ putata erat, sibi aptata, ac prægrandi fabricato ense, pertranssibat multos seducens, ac si ipse Constantinus Ducas esset. Captaque arce cui Lata Petra nomen, multaque congesta annonarum copia, magnam adversus rem Romanam excitat rebellionem; eos qui in eum Incidissent, deprædans, populansque provinciam. Cæterum cum denuo captus esset, in Urbem adductum, ad Amastriani forum combusserunt.

Theophylacti ordinatio, Romani Antistitis munus.

XLIII. Februario mense, sexta Indictione, die festo Occursus, quem dixi Theophylactum Romani filium, Patriarcha ordinatur, cum Vicarii Roma venissent, allato tomo synodico, de illius præscribente ordinatione; a quibus etiam in Patriarchali Sede collocatus est. Porro Romanus Imperator filio suo Stephano uxorem locavit, Annam filiam Gamalæ, quæ & post nuptiales corollas, Augustali corona donata est.

Stephani ejus fratris nuptiæ.

Turcorum seu Ungrorum expeditio.

XLIV. Mense Aprili, Indictione septima, prima Turcorum adversus Romanam ditionem extitit irruptio; grassatique ad ipsam usque Urbem, Thraciam omnem populati sunt, ac captivos duxerunt. Mittitur ergo Theophanes Patricius Protovestiarius, resque cum illis composuit.

Edit. Paris. pag. 490.

Constantini Rom. filii nuptiæ.

XLV. Quarta-decima Januarii mensis locavit Romanus uxorem juniori filio suo Constantino gentis Armeniacæ, Patricii Adriani filiam; qua & defuncta secunda Februarii, alteram ei copulavit, ex Mamonis illius genere, Theophano nomine.

Rossorum expeditio.

XLVI. Eodem anno, Russi, quos Dromitas vocant (ac si vagos dicas ac cursu expeditos) ex Francis genus ducentes, conserta decem millium navium classe infestis signis Byzantium venerunt. In eos itque Theophanes Protovestiarius cum navalibus copiis missus, instructa classe, illorum sustinebat impetum. Quod vero ad Ponti Euxini Pharum jam venerant (dicitur autem Pharus moles quædam seu turris, ex qua accensa flamma, viatores noctu in itinere diriguntur. Euxinus vero Pontus, per antiphrasim dicitur, quasi Bene hospitalis: male enim hospitalis audiebat, ob grassantium in eo latronum, erga hospites juges injurias; quibus ab Hercule sublatis, secutitatem nacti viatores, Euxinum eum nuncupaverunt) in loco quem Hieron vocant, ac si dicas, *Templum*; cui inde appellatio accessit, quod Argonautæ illac transeuntes, eo loco templum condiderunt) ipse repente in illos irruens, navigia alia igne combussit, alia in fugam egit. Quocirca fusis omnino fugatisque hostibus, partim eorum naves cum vectoribus pelago mersérunt, partim plurimos ingentique tur-

Russorum profligatio ac clades.

Ponti Euxini origines.

Hieri.

Ἄσω τὰ κυρόπωλα. καὶ τὰ γουναρία μέχρι τῆς Φιλοχῶν.

μα'. Τῷ δὲ Λιγούστῳ μηνὶ τῆς δ'. Ἰνδικτιῶνος, τελευτᾷ Χριστόφορος ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. κατηγαγον δὲ καὶ ὁ Πατριάρχης Τρύφωνα τὸν ῥητὸν χρόνον τελέσαντα, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ. χηρεύει δὲ ἡ ἐκκλησία χρόνον ἕνα, μῆνας ε'. ἔχ τὸ ἀτελὲς Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ Ῥωμανοῦ.

μβ'. Βασίλειος δέ τις Μακεδὼν πλάσας, Κωνσταντῖνον Δοῦκα ἑαυτὸν εἶναι ἐπιφημίσας, πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγετο. οὗτος συχνοὺς, ἐκ μιᾶς χώρας ἀλλοτριωθέντας. εἶτα χαιρὸν λαβόμενος, καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπείσης ἁρμοσάμενος, καὶ παύλῃ ὑπερμεγέθη κατασκευασάμενος, διήρχετο πλατεῖαν πολλοὺς ἐφ' ἑαυτὸν ἕλκων Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας· καὶ φρούριον κατασχών, ὃ Πλατεῖα πέτρα καλοῦσί τινες, καὶ τροφὴν πολλὴν ἀποθέμενος, μεγάλην κατὰ Ῥωμαίων κινεῖ, ἁρπαγάς τε καὶ λεηλασίας τοὺς παρατυγχάνοντας· τούτου κρατήσαντες, ἀπήγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ ἔκαυσαν.

μγ'. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ εἰς ἡ ε'. Ἰνδικτιῶνος, τῇ ἑορτῇ τῆς Ὑπαπαντῆς, χειροτονεῖται Πατριάρχης ὁ ἀρθεὶς τῶν Βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Τόμου συνοδικοῦ ἐν Ῥώμῃ ἀνελθόντων, καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερομένων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἱ καὶ τῷ Πατριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδρυσαν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα ἠγάγετο, τὴν τοῦ Γαμαλᾶ θυγατέρα Ἄνναν· ἣ τις ἅμα τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ, καὶ τὸ τῆς βασιλείας ἐπέθετο.

μδ'. Μηνὶ Ἀπριλλίῳ Ἰνδικτιῶνος ξ'. γίνεται σφοδρὰ ἐκστρατεία τῶν Τούρκων καὶ Ῥωμαίας· καὶ κατατρίχνει μέχρι τῆς πόλεως, καὶ λεηλατοῦσι πᾶσαν Θρᾴκην ψυχῇ. Ἀποστέλλεται ὑπὸ Πατρικίου Θεοφάνης καὶ Πρωτοβεστιαρίου, καὶ ποιεῖ καταλλαγὴν μετ' αὐτῶν.

με'. Τῷ δὲ ιδ'. τοῦ Ἰανναρίου μηνὸς, ἠγάγετο Ῥωμανὸς γυναῖκα τῷ πλαστῷ υἱῷ αὐτοῦ Κωνσταντίνῳ, ἐκ τοῦ γένους τῆς Ἀρμενιακῶν τοποθεσίας Ἐλένης, τοῦ Πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ πλαστασάσης Φεβρουαρίου μηνὸς δευτέρᾳ, ἑτέραν τούτῳ συνῴκισε γυναῖκα, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Μάμωνος ἐκείνου Θεοφανὼ λεγομένην.

με'. Τῷ τοῦ ἑαυτῆς ἐκείνῳ καταπλεύσαντες οἱ Ῥῶς, οἵ τε Δρομῖται λεγόμενοι, οἵ ἐκ γένους τῶν Φράγγων ὄντες, καὶ ἡ Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ πλοίων χιλιάδες δέκα. πέμπεται οὖν πρὸς αὐτοὺς ὁ Πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνης μετὰ πλοίων, καὶ τὸν πόλεμον διέπρηξας, αὐτοὺς ἐξεδίωκε. Ἐπεὶ δὲ πλησίον τοῦ ἐν τῇ Εὐξείνῳ Πόντῳ Φάρου ἐγένοντο. Φάρος δὲ καλεῖται ἀφίδρυμά τι, ᾧ πυρσὸς ἐπιτίθεται πρὸς ὁδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις. Εὔξεινος δὲ Πόντος κατ' ἀντίφρασιν καλεῖται. Κακόξεινος δὲ ἐλέγετο, διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκεῖσε λῃστῶν πρὸς τοὺς ἐπιξενωμένους καταδρομάς· ἃς φασὶν ἀνελεῖν Ἡρακλῆς, ἀδείας τυχόντες οἱ παροδῖται, τὸν Εὔξεινον ἐπωνόμασαν. ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ, ὃ τὸν ἐπωνυμίαν εἴληφε, διὰ τὴν τῶν Ἀργοῦς πλωτήρων ἐκεῖσε διερχομένων, αὐτόθι ἀνιδρύσασθαι μὲν ἱερὸν· αὐτοὺς δὲ ἀθρόους πόντιος ἐπέθετο, καὶ τὰ μὲν πλεῖστα πλοῖα κατέφλεξε· τὰ δὲ λοιπὰ εἰς φυγὴν ἐτράπησαν. ὅθεν καὶ πλοίας

φροπῆς γενομένης, τὰ μὲν τῶν πλοίων αὐτῇ αὐτοῦ ἅρα
κατέδυσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. οἱ δὲ περι-
λειφθέντες, εἰς τὸ τῆ ἀνατολῆς μέρος, εἰς τὰς Ρο-
δὰς λεγομένας, κατέπλευσαν. ἐπεὶ συνάγμα ἅρας
καὶ τῆς Βιθυνίας μέρη ἀπέστειλαν χρείαν ἕνεκα, ἐ-
τυγχάνει τοῦτοις Βάρδας ὁ Φωκᾶς ἐπ' ἐκείνας ἰὼν
ἐπί τινα μετὰ ἱππικοῦ τάγματος, παρατρέχων, αὐτοὺς
ἐξ ἀπροσδοκήτου ἅπαντας. ἀλλὰ καὶ ὁ Κύρκυας μετὰ πάν-
των τῶν τῆ ἀνατολῆς στρατεύματος, καταλθὼν τοὺς ὑπο-
λειφθέντας διέφθειρεν, ἀπέκτεινε. πολλοὺς δὲ τόπους καὶ
ἄνδρας ἐπύρωσαν, καὶ τοὺς συλλαμβανομένους Ρωμαίους,
τοὺς μὲν ἀνεσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῇ προσήκνυον.
τοὺς δὲ τῶν κλήρων ὄπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες, ἥ-
λους σιδηροῦς καὶ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἐπήγνυσαν. B
χειμῶνος δὲ ἤδη καταλαμβάνοντος, καὶ εἰς τὰ οἰκεῖα
βιαλόμενοι ἀπελθεῖν, τὸν σόλον λαθεῖν ἐπεδάζω.
νυκτὸς οὖν ἐκπλεύσαντας, ὁ Πατρίκιος Θεοφάνης πά-
νυ ὑπέλαθεν. καὶ εὐθὺς δόλερα ναυμαχία συνέ-
πεσεν· καὶ πλεῖστα πλοῖα βυθίζονται. ὀλίγοι δὲ
μὴ πλοίων περισωθέντων, καὶ ἐς τῆ Κοίλης περιπεσόν-
των ἀκτῇ, νυκτὸς ἐπελθούσης διέφυγον. Θεοφάνης δὲ μὴ
εἴκης μεγάλης ὑποστρέψας, ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς
παρὰ τῆ Βασιλέως ὑπεδέχθη, καὶ Παραχοιμώμενος ἐτιμήθη.

μζ'. Τῷ δὲ Λαμπαδίῳ μηνὶ τῆς ε'. Ινδικτιῶνος,
πάλιν ἦλθον οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. ὁ
δὲ Παραχοιμώμενος ἐξελθών, σπονδὰς εἰρηνικὰς μετ' αὐτῶν
ἐποιήσατο· ὄθεν καὶ ἐπὶ χρόνους ἐ. εἰρήνη διετηρήθη. C

μη'. Τῇ δὲ β'. Ινδικτιῶνι, Παχάλιος Πρωτοσπα-
θάριος καὶ Στρατηγὸς Λαγουβαρδίας, ἀποστέλλεται
πρὸς Ρήγα τῶν Φράγγων, ἀγαγεῖν τὴν αὐτοῦ θυγατέ-
ρα, Ρωμανῷ τῷ Κωνσταντίνου τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ υἱῷ
εἰς γάμους. ἣν καὶ μετὰ πλούτου πολλοῦ ὁ Παχάλιος
ἀνήγαγε. καὶ γίγνεται ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ινδι-
κτιῶνος γ'. ἣν τις καὶ ἔζησε μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἔτη ε·
117 καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐταρχείας
Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ

μθ'. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνὶ τῆς δ'. Ινδικτιῶνος, ἀνέμου
σφοδροῦ πνεύσαντος, οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱππικῷ ἐξ ἑσπε-
ρίας τοῦ βασιλικοῦ θρόνου Δῆμοι κατέπεσον, καὶ συνέβη-
σαν πολύποδα αὐτῶν βάθρα καὶ τόπια. χρόνου δὲ διελθόν-
τος τῷ αὐτῷ μηνὶ ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰ πα-
λατια κατήγαγον.

118 ν. Τῆς δὲ πόλεως Εδέσης, ἐν ᾗ τὸ τοῦ Χριστοῦ ἄγιον Ε-
μανουὴλ ἀπέκειτο, παρὰ τῶν Ρωμαίων πολιορκουμένης στρα-
τεύματος, οἱ οἰκήτορες ταύτης πρὸς τὸν Βασιλέα διαπρε-
σβεύουσι Ρωμανὸν, ὅτι παρέχει, εἰ τὴν πολιορκίαν λύσειεν·
ὅπερ καὶ γέγονε. καὶ χρυσόβουλλον ἐδόθη, μηκέτι ἐπὶ Ρωμαίων
τὴν χώραν αὐτῶν λαΐζεσθαι· τὴν δὲ ἁγίαν Εμανουὴλ ἀποστέλλουσι
* al. MS. Cod. αὐτοῦ, ἀπήντησεν· αὐτῇ Θεοφάνης ὁ Παραχοιμώμενος μετὰ λαμ-
πάδος φωταγωγίας, καὶ τῆς δεούσης τιμῆς καὶ ὑμνῳδίας, καὶ τὴν
Σάγγαριν ποταμὸν· τῇ δὲ ιθ'. τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, σὺν αὐτῇ εἰσῆλθε
τῇ πόλει εἰσῆλθε· καὶ ὁ Βασιλεὺς ὄντος ἐν Βλαχέρ-
ναις, ἐκεῖθεν αὐτὸ προσκυνήσαντος, τῇ ἐπαύριον E
ἐξῆλθεν εἰς τὴν Χρυσῆν πόρτην, οἵ τε Βασιλεῖοι δύο
υἱοὶ, Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐ-
τοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ Πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ καὶ
τῇ συγκλήτῳ πάσῃ, ἐν τῷ λαῷ προπορευομένων μὲ φω-
ταγωγίας μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ ἁγίας Σο-
φίας, ἔνθα τοῦτο διεκόμισαν· καὶ προσκυνήσει ἐκεῖ-
σε, ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτο ἀνήγαγον.

ba vivos ceperunt. Qui residui fuerant, ad Orientalem plagam, ad locum, quem Rhogas vocant, navigaverunt. Quodque manipulum, necessarii pabuli & annonarum causa, in Bithyniam miserant, Bardas Phocas in eam rem cum lectorum equitum manu missus, antevertens illorum iter illisque obviam factus, cunctos internecione delevit. Sed & Curcuas cum Asiaticis cunctis copiis descendens, fusique exercitus reliquias offendens, illorum stragem dedit. Ii porro, multa loca ac templa incenderant, quosque ex Romanis comprehenderant, alios in crucem agebant, alios terræ configebant: Clericos sacrique ordinis viros, manibus post terga revinctis, medio cerebro infixis clavis dire perimebant. Jam vero appetente hyeme, cum domum redire pararent, Romanam classem latere illudebant. Cum itaque noctu solvissent, facto eis obviam Theophane Patricio, altera statim navalis commissa pugna, multaque profundo mersa navigia: pauci cum navigiis ad Cæles asperum littus erecti incolumes, per noctis opportunitatem evaserunt. Theophanes autem ingenti parta victoria reversus, honorifice ac magnifice ab Imperatore susceptus, Accubitoris dignitate provectus est.

Russorum ferocitas.

Edit. Paris. pag. 491.

Theophanes vithor, provectus Accubitor.

XLVII. Mense Aprili, Indictione prima, rursus Turci ingentibus copiis irruptionem fecere. Ad quos egressus Accubitor, pacis cum eis fœdus percussit: unde etiam ad annos quinque pax rata fuit.

Cum Turcis nova fœdera.

XLVIII. Altera statim Indictione, Paschalis Protospatharius ac Longobardiæ Prætor, a Romano ad Francorum Regem, qui ejus filiam adducat, Romano, Constantini ejus generi filio copulandam, mittitur. Quam & multis donatam opibus adduxit. Celebratæ nuptiæ mense Septembri, Indictione tertia. Vixitque cum viro suo annos quinque, & mortua est, ejus socero Constantino iterum jam rerum summam adepto.

Romani Imperatoris nuptiæ.

XLIX. Mense Decembri, Indictione quarta, validissimo ac vehementi perflante vento, quos in Circo Demos vocant, ex adverso Imperatoris solii, ceciderunt, subjectosque gradus ac intercolumnia contriverunt. Transacto autem anno, eodem mense, Romanum Imperatorem filii Aula detruserunt.

Romani ejectionis præsagium.

L. Edessena autem civitate (in qua sacra Christi Effigies linteo expressa) Romanorum copiis obsidione cincta armisque pressa ad Romanum legatione, illius cives illam se præbituros pollicti sunt, ea dumtaxat conditione, ut obsidio solveretur. Quod & ita contigit. Data enim Bulla Aurea cautum est, ne illorum deinceps ager ac provincia a Romanis diriperetur. Missa itaque sacra Effigie, obviam factus Accubitor Theophanes, cum magnifico cereorum luminumque apparatu, & decenti cultu ac hymnodia, ad Saggarin fluvium eam excepit; mensisque ejusdem die decimo-nono ipsam deducens in Urbem intravit. Imperator, qui in Blachernis esset, ibi eam pie veneratus est: postridie vero ad Auream portam egressi, cum Imperatoris ambo filii, Stephanus & Constantinus, tum ejus gener Constantinus cum Theophylacto Patriarcha omnique Senatu, populo quoque præeunte cum lampadibus ac facibus, ad usque sanctæ Dei Sapientiæ delubrum, pedibus eam deduxere; pieque ibi sacrum illud Pignus venerati, in Palatium detulerunt.

Imago Christi Edessena Byzantium translata.

Edit. Pariſ. pag. 493.

Homo duplex ab umbilico ſurſum.

LI. Hiſce diebus portentum quoddam ex Armenia in Urbem venerat: pueri duo maſculi, ex uno progreſſi utero: membris omnibus corporis integri; ab umbilico autem ad pubem alter alteri cohærentes erant, obverſis inter ſe vultibus. Hi, diu multumque in Urbe morati, velut ingens quoddam ac ſingulare portentum, cunctorum admirationem ciebant. Quamobrem etiam velut res quædam mali ominis, monſtrum Urbe expulſum; in eam tamen rurſus ſubiit, cum ſolus Conſtantinus rerum ſummam adeptus eſſet. Horum autem gemellorum altero mortuo, partem cohærefcentem periti quidam Medici ſubtili arte putavere, cum alterum vivum conſervatum iri ſperarent. Qui tamen ipſe, cum tres dies ſupervixiſſet, extinctus eſt.

Sergii Monachi præſtantia.

LII. Immenſam Imperator, uti a me ſuperius dictum eſt, erga omnes Monachos, eximie tamen erga Sergium inter Monachos vitæ ſanctimonia præcipuum, habebat fidem; eumque colebat, ac ſupra modum venerabatur. Erat is frater Magiſtri Thomæ, Photii Patriarchæ nepos, quem animi ingenuitas, quam corporis nobilitas illuſtriorem reddebat: diſcretionis rectitudo, vultus gratia, modeſtia animi morumque compoſitio, mire commendabat. Sermo illi melle dulcior fluebat; firma mens ac robuſta; animi ſenſus longe humanus atque modeſtus. Hunc Imperator virum inclytum, velut regulam ac amuſſim, ut ſic loquar, omnis ubique componendæ vitæ ſuæ, jugiter apud ſe habebat. Iſque adeo Imperatorem etiam atque etiam filiorum curam agere, nec indiſciplinatos nullaque caſtigatione ad nequitiam declinare ſinere, admonebat; ne & illi idem atque

2. Reg. 3. 12.

Heli contigeret, ac pro filiorum ſcelere, ipſe quoque pœnas daret: quod & evenit. Ante enim paucos hos dies, cum omnes Incemeratam Filii Dei in linteo expreſsam Effigiem luſtrarent, dixerunt Romani filii, Se præter vultum nihil videre: ejus autem gener Conſtantinus, Videre ſe oculos & aures affirmavit. Ad quos vir inclytus Sergius, Bene, inquit, utrique vidiſtis. Tum illi, Quidnam vero ſibi vult utriuſque diſcrimen? Reſpon-

Pſal. 33. 16.

dit, Non ego, ſed David Propheta, ait, *Oculi Domini ſuper juſtos, & aures ejus in preces eorum*; *Vultus autem Domini ſuper facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum*. Quo audito, ira impleti ſunt, Inibantque adverſus eum conſilium. Quamobrem etiam patrem Aula dejecerunt, inque Inſulam eum relegarunt: quo ipſo loco Romanus Imperator, eo rurſus triſtium rerum ærumnarumque ſolatio utebatur, ac leniente remedio. Una quoque verſabatur religioſiſſimus Monachus Polyeuctus, ipſe pariter convenienti opera ſolans. Hic nimirum, Theophylacto Patriarcha vivis exempto, Patriarcha Conſtantinopolitanus a Conſtantino Imperatore præficitur. Quin hic quoque a Sergio, quem dicebam, religioſiſſimo Monacho, per hunc modum Romano Imperatori inſinuatur. Theophylacto Romani filio crebrius laborante ægraque nimis valetudine, rogabat ille Sergium, ut Patriarchæ munus iniret. Illo tamen ſtrenue exque animo recuſante, ad multos dies ejus tentata conſtantia eſt. Atque tandem, Si placet, Imperator, Patriarcham habeo, virum religioſum

Polyeuctus Patriarcha, Sergio inſinuatore.

pag. 493.

καί. Ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις, Ἀρμένιόν τι τέρας τῇ πόλει ἐπεφοίτηκεν· παῖδες συμφυεῖς ἄῤῥενες, ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρός· ἄρτιοι μὲν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος· ἀπὸ δὲ τοῦ σώματος ἡ γαστρὸς, ἕως μηχεῖ τοῦ ὑπὸ γαστέρα, συμπεφυκότες ἀλλήλοις ὑπῆρχον, ἀντιπρόσωποι. οἳ ἐπὶ πλεῖστον ἐν τῇ πόλει διατρίψαντες, ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαίσιόν τι τέρας ἐθαυμάζοντο. ὅθεν καὶ ὡς πομπός τις οἰωνὸς ἡ πόλεως ἐξηλάθη. πάλιν δὲ ἐπὶ τὴ μονοκρατορείας τοῦ Βασιλείας Κωνσταντίνου εἰσῆλθε· καὶ ἐπειδὴ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἰατροί τινες ἔμπειροι τὸ συγκολλημένον μέρος διστέγνων ἐφῶς, ἐλπίδι τοῦ τὸν ἕτερον ζῆσθαι. ἀλλὰ ἓξ ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπιβιώς, ἐτελεύτησε.

B

νβ'. Ἐν πᾶσι μὲν οὖν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τοῖς μοναχοῖς ὁ Βασιλεὺς, πίστιν εἶχετο ἄμετρον· ἐξαιρέτως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπεροφθε Σέργιον τὸν ἐν μοναχοῖς λαμπρότατον· ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ Μαγίστρου ἐπεφύκει Θωμᾶ· ἀνεψιὸς δὲ τοῦ Πατριάρχου Φωτίου· ὃν πλέον τοῖς σαρκικῆς εὐγενείας ἢ τῷ ψυχικῷ ἐτίμα εὐγένεια· τό, τε τῆς ἐξαιρέτως εὐθυ, καὶ τὸ τοῦ προσώπου χαρίεν· τὸ μετρίου τε τοῦ φρονήματος ἐν τῷ ἤθει. τοῦ μὲν γὰρ λόγου εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποσάζοντα· τὸ ἦθος πάγιον καὶ εὐσταθὲς· τὸ δὲ φρόνημα πολὺ φυσικὸν καὶ πατρικόν. τοῦτον δὴ τὸν ἀοίδιμον ἀδελφόπαιδα μεθ' ἑαυτοῦ εἶχε ὁ Βασιλεὺς, κανόνα, ὡς ἄν τις εἴποι, τοῦ αὐτοῦ βίου ἀεὶ ῥυθμίζοντα. ὅπως πολλὰ παρῇεν τῷ Βασιλεῖ τῷ παίδων ἐπιμελεῖσθαι, καὶ μὴ ἀπαιδεύτους ἐᾶν εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μή ποτε καὶ αὐτὸς πάθοι τὸ τοῦ Ἡλί, τιμωρίαν ἐκτίσας ὑπὲρ τῆς παίδων παρανομίας· ὃ καὶ γέγονε. καὶ γὰρ ὀλίγων ἡμερῶν τύπον, πάντων καθιερωμένων τῷ ἀχράντου Χαράκτηρα ἐν τῷ ἁγίῳ ἐκμαγείῳ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἔλεγον οἱ υἱοὶ τοῦ Βασιλέως, Μὴ βλέπεις τι, ἢ πρόσωπον μόνον. ὁ δὲ γαμβρὸς Κωνσταντῖνος ἔλεγε βλέπειν ὀφθαλμοὺς καὶ ὦτα. πρὸς ἃς καὶ εἶπεν ὁ ἀοίδιμος Σέργιος, Καλῶς ἀμφότεροι εἴδετε. οἱ δὲ ἀπεφήναντο, Καὶ τί σημαίνει ἑκάτερος τύπος ἢ διαφορά. ἀπεκρίθη, Οὐκ ἐγώ; ἀλλὰ Δαβὶδ ὁ Προφήτης λέγει, Ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν. πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά, τὸ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν. τότε ἀκούσαντες ἐκεῖνοι, θυμοῦ ἐπλήσθησαν· καὶ κατ' αὐτοῦ ἐβουλεύσαντο. ὅθεν δὴ καὶ τοῦ παλατίου καταγνόντες τὸν πατέρα αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ τόπῳ ἐξορίζουσιν. ἀλλὰ δὴ καὶ πάλιν αὐτὸν ἐκάλεσε ἐκεῖ Ῥωμανὸς ὁ Βασιλεὺς τῇ συμφορᾶν παραμύθιον, καὶ τῷ θλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον. συνῆν τούτῳ δὲ Πολύδικτος ὁ ὠνομασμένος μοναχὸς, τὰ εἰκότα παραμυθούμενος, ὃς τοῦ Πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος, αὐτὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως προεχειρίζετο. ἐπεσκίζετο δὲ ἤδη ἔτος παρὰ Σεργίου τοῦ εἰρημένου τοῦ μοναχοῦ Ῥωμανῷ τῷ Βασιλεῖ τρόπῳ τοιῷδε. Τοῦ Πατριάρχου Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ συχνοπόρως νοσοῦντος, παρεκάλει Ῥωμανὸς τὸν Σέργιον γενέσθαι Πατριάρχην. ὁ δὲ ἀπὸ ψυχῆς τοῦτο ἀπαρνούμενος, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐβιάζετο. καί ποτε φησὶν, Ἔχω, Δέσποτα, εἰ θέλεις, Πατριάρχην, ἄνδρα εὐλαβῆ καὶ χρησιμεύοντα. ἀλλὰ μὴν καὶ σοφὸν εἰς τὸν τοιοῦτον ἀξίαν. ὁ δὲ, Ἂς ἴδω αὐτόν. ἔρχεται μὲν τοῦ

τῷ Σεργίῳ καὶ ὁ Πολύευκτος· ἃ ὡς εἰσῆλθον ἀμφότεροι εἰς τὴν Βασιλέα, αὐτὸς μὲν ὁ Βασιλεὺς καθίζεται ἐπὶ τῆς κλίνης, συγκαθίζεται δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Σέργιος· ὁ δὲ Πολύευκτος εἰς σκάμνον ἐκάθισεν. ἐρωτᾷ ὁ Βασιλεὺς χρήσιμόν τι γραφικὸν τὸν Πολυεύκτην, σπουδῶν ἐπὶ τὸ ἀκοῦσαι ποσῶς τῶν λαλιᾶν αὐτοῦ· ὡς ἦθος τοῖς ἀνθρώποις· ὁ δὲ ὀξύθυμος ὤν, αὐτοκρατῶς πως καὶ ὑποφαστικῶς ἀπεκρίθη τραχείᾳ τῇ φωνῇ, Ὃ καθεζόμενος μετὰ τῆς Βασιλείας σου ἐν τῇ κλίνῃ σου, ἑρμηνεύσατε αὐτός. καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς τοιαῦτα ἤκουσε λόγον ὡς φθόνου βέλος ἐν τῇ καρδίᾳ δεξάμενος· ὁ δὲ μακαρίτης Σέργιος τῷ φυσικῷ φρονήματι τὸν λόγον ὑπαμβλῦναι θέλων, ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας Πολυεύκτου καὶ, Εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, Πάτερ ἅγιε, λέγει, ὅτι τοσαύτας ἡμέρας ἀπράκτως ἐκ βάθους μου. τοῦ δὲ Βασιλέως πυθομένου, Διὰ τί οὕτως ἐποίησας; ἔφη, Ὅτι οὕτως ὀφείλει ποιεῖν ὁ προϊστάμενος, καὶ μάλιστα ἐκκλησίας, ἐὰν μὴ καὶ προσωποληψίαν τινὰ ποιεῖν. ἐκ τοῦ οὖν οὐκ ἐπείσθη ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ Βασιλέως τὸ σωμάτιον καθιδρῦσαι.

ργ'. Στέφανος τοίνυν ὁ υἱὸς Ρωμανοῦ ἐπαναστὰς τῷ πατρὶ, συμβούλοις τοῖς χρηστάμενος, τῷ τε τοῦ Μοναχῶν Μαριανῷ τῷ Βασιλείῳ τῷ λεγομένῳ Πετεινῷ, καὶ Μανουὴλ τῷ Κυρτίκῃ, συνειδόσιν αὐτῷ καὶ τῷ λοιπῶν Βασιλέων, ἐπεὶ μακρῷ γήρει καὶ τόσῳ τρυχόμενον εἶδε, καὶ τὰ τῆς Βασιλείας κατὰ διαθήκας ἀπαρεμβασόμενον· καὶ Ἀναστάσιον πρῶτον * Πορφυρογέννητον Κωνσταντῖνον προσδιωρίσατο, καὶ καθεξῆς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοὺς τούτου υἱούς. καὶ πρὸς αὐτὸς ῥητῶς ἐξασφαλισάμενος, ὡς εἴπερ τῷ πρώτῳ Βασιλεῖ * κατά τι πταίσειαν, καθαιρεῖσθαι παραυτίκα τῆς βασιλείας, τόπου τοῦ παλατίου κακῶς κατάγοι, καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκειρε μοναχόν.

* al. Πορφυρογενητόν.

* al. κατὰ σῶν.

commodumque, sed & sapientia pollentem, quanta ex Sedis hujus rationibus est. Cui Romanus, Quæso te, hominem videam. Venit itaque cum Sergio & Polyeucto: cumque ambo ad Imperatorem ingressi essent, ipse quidem Imperator in lectulo sedit; Serginsque una cum illo consedit. Polyeuctus in scabello seorsum sedere jussus: Tum rogat Imperator, commodum aliquid ex Scriptura; eo spectans, ut quanta ejus dicendi facultas, vel parum auditu experiretur, uti fere hominum moribus comparatum est. Tum ille ira velox austere quodammodo ac resolute voce aspera, *Qui tecum in lecto sedet, Imperator, is interpretetur.* Ac quidem Imperator ceu invidiæ jaculum, quod sic ille locutus erat, in corde accepit. Beatæ vero memoriæ Sergius, naturali solertia humanitatisque sensu mollire satagens quod ita exciderat, ad Polyeucti se pedes abjicit, aitque, *Ora pro me, Pater sancte; quod tamdiu incompositis moribus meipsum non cognovi.* Percontatur Imperator cur ita se gesserit; Ad quem ille, *Quod is qui præest, se ita gerere debet, ac præsertim qui Ecclesiæ Præpositus est; non acceptione personarum aliquid agere.* Exque eo tempore numquam Sergius adduci potuit, ut in Imperatoris lectulo sederet.

Polyeucti iracundi mores ad increpationem a Sergii modestia.

LIII. Stephanus igitur Romani filius in patrem insurgens, adhibitisque in consilium Mariano Exmonacho & Basilio cognomento Petino, necnon Manuele Curtice, conseiis etiam reliquis A A. quod gravi morbo ac senio detritum eum videret, ac qui testamenti tabulis res Imperii ordinasset, primumque Imperatorem Constantinum Porphyrogennetum statuisset, tumque deinceps filios suos secundo ac tertio ordine Imperatores fore decrevisset; expressisque ad eos verbis sanxisset atque firmasset, Si quid adversus primum Imperatorem offenderint, ac Majestatem violaverint, confestim Imperio abdicandos esse; male Aula detrusum, inque Proten Insulam relegatum, Monachi ritu cæsarie mulctavit.

Romanus a Stephano filio depositus.

Edit. Paris. pag. 494.

Restitutus Porphyrogenn. primus Imperii gradus.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ.

IMPERIUM CONSTANTINI PORPHYROGENNETI.

ε'. ΥΠΕΛΕΙΦΘΗ οὖν Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ πατὴρ γαμβρὸς, μηνὶ Δεκεμβρίῳ κ'. Ἰνδικτιῶνος γ'. ἐτῶν ϛυνδ'. ὃς παραυτίκα Βάρδαν τὸν Φωκᾶν Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῆς σχολῶν προχειρίζεται, καὶ Κωνσταντῖνον ναυμαχίας ἡγήτορα, καὶ στρατάρχας τινὰς τῆς εὐχρήστων· καὶ δὴ Πετεινὸν, Πατρίκιον καὶ Κόμητα καὶ σαυλὼ πεποίηκε· καὶ τὴν Κυρτίκην Πατρίκιον καὶ Δρουγγάριον τὴν βίγλας, ὡς τύχοι ὁ Θεὸς σωτηρίως ἐπιξῆλθεν, ὡς εἰς Χριστὸν Κύριον παροινήσαντας. ἐπὶ καθαιρέσει γὰρ καταληφθέντες, ὡς ἑκάτεροι αὐτῶν οἰκτίστῳ θανάτῳ τὸν βίον ἀπέῤῥηξαν.

I. IMPERATOR igitur ejus gener Constantinus relictus est, mensis Decembris vigesimo, Indictione tertia, anno sexies millesimo quadringentesimo quinquagesimo-quarto. Is statim Bardam Phocam Magistrum & Scholarum Domesticum creat; Constantinum vero, navalium copiarum Ducem; nec non Tribunos, viros quosdam strenuos ac industrios. Petinum, Patricium ac Comitem stabuli fecit: Curticem, Patricium & Excubiarum Drungarium; quos brevi divina insecuta ultio est, ut qui se in Christum Domini scelerate gessissent. Majestatis namque rei deprehensi, misera morte vitam ambo abruperunt.

Magistratus novi Porphyrogenneto creati.

Divina ultio in Romani violatores.

ϛ'. Μετὰ δὲ μ'. ἡμέρας, Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, ὑποπτεύσας Στέφανον καὶ

II. Quadraginta vero dierum exacto spatio, Constantinus Porphyrogennetus suspectos habens Stephanum & Constantinum fratres, ne in se quoque, uti par est, talia molirentur; ut qui patri

Ejus filii Aula deturbati & relegati.

Symeon. Logoth. Annal.

non pepercissent, nec sibi essent parciturі. Ajunt enim, *Corrumpunt bonos mores, colloquia prava.* Quid igitur germanis fit? Convivio accepto lauteque epulantes, cum adhuc cibos non deglutissent, qui in hoc parati erant, abreptos & Clericali militiæ adscriptos, in Insulas haud longe positas deportaverunt. Brevique post patrem suum, qui Monachus esset, visere petierunt, intolerabili luctu ex aspectu affecti. Similiter etiam pater eorum ad eos ait, *Filios genui & exalui; ipsi autem spreverunt me.* Exinde relegati sunt, Stephanus quidem in Proconnesum; deinde Rhodum, postea in Mitylenem; Constantinus vero in Tenedum, inde in Samothraciam: ubi etiam tyrannidem moliens, a custodibus necatur. Michael Christophori Imperatoris filius ablatis Imperialibus calceis, a Theophylacto Patriarcha Clericus efficitur. Similiter quoque Theophanem Patricium & Accubitorem in exilium misit, Georgium item Protospatharium & Pincernam, nec non Thomam Primicerium; quos ambos verberibus subactos atque detonsos, infamique triumpho per mediam Urbem traductos, in exilium amandavit. Sicque in eos animadversum, quod deprehensi occasionem captare, ut Romanum denuo in Aulam reducerent.

1. Cor. 15. 33. Ex Menandro.

Isai. 1. 2.

Edit. Paris. pag. 495.

Conjurati puniti.

Alia compressa conjuratio.

III. Mense Decembri, Indictione sexta, structæ insidiæ, ut Stephanus ex Insula revocatus, in Aulam induceretur. Delati auctores a Michaele Diabolino, captique omnes, alii naribus auribusque mutilati: alii intolerandis subacti verberibus, afinisque impositi ignominiæ causa per Urbem traducti, exilio relegati sunt.

Romani mors & sepultura.

IV. Quinto-decimo Julii mensis, Indictione sexta, Romanus Imperator in Insula moritur; ejus cadaver in Urbem delatum, in ipsius Monasterio depositum est.

Basilius Romani nothus, Senatus Princeps.

V. Solus igitur Imperator relictus Constantinus, Basilium Protovestiarium suum, Romani, qui ante ipsum Imperium gesserat, ex pellice naturalem filium, Patricium creat & Accubitorem, ac Senatus Principem. Erat vero vir prudens atque eloquens, quique in omnibus solerter ac decore Imperatori obsequeretur. Tunc quoque Patriarcha Theophylactus in morbum lapsus, eoque prævalente mortuus est, cum illi Sedi annis quatuor supra viginti præfuisset. Ejus loco ordinatur, cujus nobis in superioribus facta mentio est, Polyeuctus Monachus, vir venerabilis & sanctissimus.

Theophylacti mors: Polyeuctus Patriarcha.

Sacrarum Reliquiarum veneratio & cultus.

VI. Per id tempus, quæ in quodam Urbis angulo delituerant, Apostolicæ Vestes & Palliola, Imperatori innotuere. Omni itaque pompa divinorumque canticorum celebritate sublata, in Magno sanctorum Apostolorum Templo recondidit; uti etiam sacras exuvias Theologi, quarum pars in sanctorum Apostolorum delubro, pars in sanctæ Anastasiæ Martyris positæ sunt.

VII. Quod autem Bardas Phocas Magister & Scholarum Domesticus, annis gravis erat, nec præ ætate ejus muneris laboribus satis par erat, Imperator illo amoto, ipsius loco Nicephorum Patricium & Orientalium Ducem ejus filium, Domesticum præficit. Similiter quoque Leonem Patricium illius fratrem Occidentalium Du-

pag. 496. Nicephorus Phocas, Domesticus.

A Κωνσταντῖνον τοὺς ἀνεψιδοῦς, μή ποτε ἡ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπράξωνται, ὅπερ ἰδίῳ ἐκεῖνος, ὅτι οἱ τοῦ ἰδίου πατρὸς ἐκ ἐφείσαντο, πῶς ἂν φείσεται· λέγεται γάρ, ὅτι φθείρετε ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. τῷ ὁμαιμόνῳ τί γίνεται. ἐστίασας αὐτοὺς ἡ φιλοφρονήσας, ἔτι ἐ βρώσεως ὄντας ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, ἁπράκτους πάνυ οἱ πρὸς τοῦτο ἀτρεπτομένοι, ἐ ἐκ ἐ πλησιάζοντας τούτοις αὐτὸς πιεσθέντας, κλοιοῖς ποδῶν, μετ' ὀλίγον δὲ, τὸν ἴδιον πατέρα αὐτῶν αἰτησάμενοι ἰδεῖν μοναχὸν ὄντα, πένθει ἀφορήτῳ καταχόμενοι. ὁ δὲ ὁμοίως ἀλγήσαντες πρὸς αὐτὸν ἐφθέγξατο, Τίους ἐγέννησα ἐ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. ἐκ ὧν ἐξορίζονται, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προικόννησον· εἶτα εἰς Ῥόδον· ὕστερα εἰς Μιτυλήνην· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθρᾴκην· ἐν ᾗ ἐ μόνον ἀποπειρᾶται μιλτώσας, παρὰ τῶν φυλασσόντων αὐτὸν σφάζεται. Μιχαὴλ δὲ ὁ τοῦ Βασιλείου Χριστοφόρου υἱός, τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀγελόμενος, κληρικὸν ἐποίησε Θεοφύλακτος ὁ Πατριάρχης· ὁμοίως καὶ Θεοφάνην Πατρίκιον καὶ Παρακοιμώμενον ἐξώρισε, καὶ Γεώργιον Πρωτοσπαθάριον καὶ πιγκέρνην· καὶ Θωμᾶν Πεμμικήριον, ὃς θείρας καὶ κουρίσας καὶ θεαμβίσας, ἐξώρισε, ἐκ τοῦ φορεθῆναι αὐτὸς καιροτοκεῖν τὸ εἰσαγαγεῖν πάλιν ὁ Ῥωμανὸν ἐν τῷ παλατίῳ.

γ'. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνὶ τῆς ε', Ἰνδικτιῶνος ἑπτὰ B βύλης γινομένης εἰς τὸ, ὁ Στέφανος ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐκεῖ παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου ἐμωύθη, πάντων κραυθέντων, ὧν μὲν τὰς ῥῖνας καὶ τὰ ὦτα ἀπέτμησε· τοὺς δὲ, δερμῷ ἀῤῥητῳ ὑπέβαλε· καὶ ἑνοὺς ἐπικαθίσας καὶ θεαμβίσας, ἐξώρισεν.

δ'. Τῇ δὲ ιδ'. τοῦ Ἰουλίου μηνὸς, ὁ ε'. Ἰνδικτιῶνος, Ῥωμανὸς ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ πελάγῃ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἐξεκομίσθη, καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῇ. 119

ε'. Μετὰ γοῦν τὸ μόνον καταλειφθῆναι ὁ Αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον, ἐπεχειρίσατο Βασίλειον ὁ Πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ, ὁ ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν υἱὸν Ῥωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ Βασιλίου, Πατρίκιον καὶ Παρακοιμώμενον, καὶ καὶ Παραδυναστεύοντα τῆς συγκλήτου. ὃν τὸς δὲ ὧν ἐχίφρων καὶ λόγιος, καὶ τῷ βασιλεῖ ἐν πᾶσιν ὑπηρετῶν αἰσίως καὶ ἀρεσκόντως. τότε καὶ ὁ Πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀρρωστήσας, ἐ ὑπ' αὐτῆς κυριευθείς, ἐτελεύτησε, κρατήσας τῆς ἐκκλησίας ἔτη κδ'. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ ὁ ἀνωτέρω εἰρημένος, Πολύευκτος μοναχὸς, τίμιος ἀνὴρ καὶ ἁγιώτατος. 120

ς'. Τότε καὶ Ἀποστολικῶν ἐσθήτων ἀποκεκρυμμένων ἐν τοῖς χοίροις τῆς πόλεως, ἀνευρεθεισῶν τῷ Βασιλεῖ, μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δοξολογίας ἀνελόμενος αὐτὰς, τῷ μεγάλῳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀπεθησαύρισε ναῷ· καὶ τὰ λείψανα τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου, ἃ καὶ μισεθέντα, τὰ μὲν ἐν τῷ σηκῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐτέθησαν· τὰ δὲ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Μάρτυρος Ἀναστασίας. E

ζ'. Ὁ τοίνυν Βασιλεὺς, ἀφ' οὗ τὸ τοῦ Μαγίστρου καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν, Βάρδαν τὸν Φωκᾶν λεγόμενον, εἰς γῆρας ἐλάσαι καὶ ἀδυνάτως ἔχειν πρὸς τοὺς κόπους ἔχειν, τῶν Δομεστικάτων διοικεῖν· καὶ ἀντ' αὐτοῦ προβάλλεται Δομέστικον Νικηφόρον Πατρίκιον καὶ Στρατηγὸν τῶν ἀνατολικῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ἀσαύτως καὶ

Πατρίκιον. Λίοντα τὸν τῶν αὐτάδελφον, Στρατηγὸν τῆς δυτικῆς προχειρίζεται. γίγονε δὲ ἐμφρησμὸς μέγας πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὡς καῦσαι καὶ ἐμβολὰς τὰς πρὸς τῷ * Σιδηρᾶ πόρτας.

121 * Σπείσας MSS.

ιά. Ἰστέον δὲ, ὅτι τῷ ιδ'. ἔτει τῆς Βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, δεκατέσσαρα γὰρ ἐκράτησε, γεννᾶται ὁ Βασιλεὺς Βασίλειος ὁ ἔκγονος αὐτοῦ. υἱὸς δὲ Ρωμανοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. τῷ δὲ Τούρκων καταδρομέσιν μέχρι τῆς πόλεως, ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα, καὶ λεισαμένων πᾶσαν τὴν Θρᾴκην, καὶ ἀνδραποδισαμένων πολλὰ λαβόντες, ὁ Βασιλεὺς αὐθὶς τὸν Πατρίκιον καὶ Δομέστικον τῆς ἐξκουβίτων Πόθον ἀπὸ Ἀργυροῦ μετὰ τοῦ τάγματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ Στρατηγοῦ τῆς Βυκελλαρίων καὶ τοῦ Ὀψικίου καὶ Θρᾳκησίου, καὶ πόδας αὐτῶν ἐξαπίσειλεν· οἳ καὶ νυκτὸς ἐπιπεσόντες, κατέσφαξαν αὐτούς. λαβόντες καὶ τὰ ἀνδραποδισθέντα πάντα.

Tributi Imperat. Constantini nepotis, ortus.

Turcorum clades.

ιβ. Φασὶ δὲ, ὅτι εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Πορφυρογεννήτου, λαμπρὸς ἀστὴρ ἐφάνη ἐπὶ ἡμέρας μ'. καὶ πάλιν ἐπὶ τῇ κοιμήσει καὶ ἐξόδῳ αὐτοῦ, ἀστὴρ φανῆναι ἀμαυρὸν ἔχοντα φῶς. τελευτῶν οὖν νοσήσας, πεποιηκὼς Βασιλέα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ρωμανὸν, καὶ θάπτεται ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μετὰ Λέοντος Βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ἦν δὲ τῇ ἰδέᾳ, εὐμήκης τὴν ἡλικίαν, λευκὸς τὴν χροιὰν, εὐόφθαλμος, χαροπὸς ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς, γρυπὸς ἥκιστα ἐπίπαν, μακροπρόσωπος, μακροτράχηλος. φιλόπαις τὰς ὤμους, φιλοτράπεζος, φίλοινος, ἡδὺς τοῖς λόγοις. ἔζησε δὲ χρόνους νε'. καὶ ἐτελεύτησε μηνὶ Νοεμβρίῳ ιε'. Ἰνδικτιῶνος ς'. ἔτους ,ϛυνς'. καταλιπὼν Λέοντα Ρωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, μετ' Ἑλένης τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Constantini stella præcuntis ortus & occasus.

Corporis formæque descriptio.

Ind. 3. an. 6459.

cem instituit. Ingens vero haud longe ac Templo sancti Thomæ contigit incendium; adeo ut porticus, quæ ad portam Ferream ducit, combureretur.

VIII. Observandum vero, anno quarto-decimo Imperii Constantini Porphyrogenneti (quindecim enim annis rerum potitus est) natum esse ejus nepotem Basilium Imperatorem, Romani ejus filii filium. Turcis vero ad ipsam usque Urbem, per Paschæ solemnia excurrentibus, Thraciamque omnem populantibus, ac cum multam egissent prædam, misit statim Imperator Pothum Argyrum Patricium ac Excubitorum Domesticum cum subjecta illi Legione, Bucellariorumque & Opsicii & Thracesii Duces, qui e vestigio eos insequerentur; noctuque irruentes, eorum stragem fecerunt & contrucidarunt; prædamque, ac quotquot captivos habebant, receperunt.

IX. Ajunt, quo tempore natus est Porphyrogennetus, splendido jubare stellam conspectam esse; ac rursus quo obdormivit ac vivis excessit, stellam apparuisse obscuris radiis tristique micatu. Extremum ergo laborans, ac Romano filio Imperatore creato, efflavit animam; inque sanctorum Apostolorum Templo cum Leone patre suo sepelitur. Erat statura procerus, candore niveus, plenis oculis gratisque luminibus, naso aquilino, oblongo vultu ac collo, latis humeris, mensarum amans ac vini, eloquio dulcis. Vixit annos quinque supra quinquaginta. Mortuus est mensis Novembris quinta-decima; Indictione sexta, anni sexies millesimi quadringentesimi quinquagesimi-sexti, relicto Imperatore Romano filio suo cum Helena ejus matre.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΡΩΜΑΝΟΣ

Ἐτη γ'. μῆνας γ'. ἡμέρας έ.

ά. ΚΟΣΜΟΥ ,ϛυνς'. θείας σαρκώσεως ἔτει ϡνς'. Ρωμαίων Βασιλεὺς Ρωμανὸς ἔτη τρία, μῆνας τρεῖς, ἡμέρας πέντε. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν νέος, σφριγῶν τῷ σώματι, σιτόχρους, εὐόφθαλμος, ἐπίειν, χαροπὸς, γλυκὺς τοῖς ῥήμασιν, ὀρθὸς ὡς κυπάρισσος· εὐρὺς τὰς ὤμους, ἥσυχος καὶ φρονήσεως. καταλειφθεὶς δὲ Λέοντος παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, ἐτῶν ὢν κα. σὺν Βασιλείῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐνιαυτοῖς ὀκτὼ, καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ, καὶ τῇ συμβίῳ αὐτοῦ Θεοφανοῖ. καὶ παρέδωκε τοὺς ἀνδρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ἀξιώμασι μεγίστοις ὑπερανεβίβασε, καὶ δώροις καταπλουτίσας, τὰ παλατία κατέλαβε. ἐξελίξατο δὲ καὶ φρίκελον παρεδωκεύστας καὶ φρύσης τῆς συγκλήτου, Ἰωσὴφ Πατρίκιον καὶ Δρουγγάριον τῆς πλωίμου, ὅστις καὶ μετὰ βραχὺ Παρακοιμώμενον ἐποίησε· καὶ δὲ Πρωτοσπαθάριον Ἰωάννην τὸν Χοιρὸν, Πατρίκιον καὶ μέγαν Ἑταιρειάρχην προβάλετο· καὶ δὲ Πρωτοσπαθάριον Σισίνιον καὶ ἀπὸ σακελλίου, Ἔπαρχον πόλεως ἐχειροτόνησε, καὶ μετὰ βραχὺ Πατρίκιον καὶ γενικὸν Λογοθέτην. τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ, Ζωὴν καὶ Θεοδώραν, Ἀγάθην καὶ Θεοφανὼ καὶ Λέοντα, ἀπὸ τῶν βασιλικῶν κατήγαγε δόμων, καὶ εἰς τὸ βασιλικὸν εἶχον τὸ λεγόμενον Κα-

Symeon. Logoth. Annal.

ROMANORUM IMPERATOR

ROMANUS

Annos III. menses III. dies V.

I. MUNDI annus sexies millesimus quadringentesimus quinquagesimus-sextus, divinæ Incarnationis anno nongentesimo quinquagesimo-sexto, Romanorum Imperator Romanus annos tres, menses tres, dies quinque. Erat ætate juvenis, vegeto corpore, triticei coloris, venustis oculis, naso aduncо, grato aspectu, dulci sermone, recta statura cypressi in morem, latis humeris, quietus ac lenis. Relictus a patre Constantino Porphyrogenneto Imperator, annum agens vigesimum-primum, cum Basilio filio ejusque matre Helena & uxore Theophanone, mox patris sui domesticos atque Aulicos, majoribus auctos honoribus ac dignitatibus provectos, donisque large ditatos, Aula ejecit; elegitque ac coopravit administrandæ publicæ rei socios ac Senatus Principes, Josephum Patricium & rei navalis Drungarium, quem & brevi post Accubitorem fecit (sacri scilicet Cubicali totiusque roi domesticæ Præfectum) Joannem Protospatharium quem Chœnum vocant, Patricium præfecit ac magnum Hetæriarcham: Sisinium vero Protospatharium Exsacellarium, Urbis Præfectum creavit, brevique post Patricium ac Generalem Logotheram. Sorores, Zoen, Theodoram, Agatham, Theophano-

Magistratuum Aulæque compositio.

Romani soror. rei Aula ejectæ.

nem & Annam Aula detrusas, ad ædes Regias, quas Canicul vocant, ubi etiam Sophia Christophori Imperatoris uxor posita coma degebat, transtulit; ac post dies aliquot, Antiochi ædibus eas assignavit: Agatham, ad Monasterium a Romano ipsius avo conditum misit, ac quos in Regia sumptus accipiebant, eosdem illis præstandos constituit. Scholarum Domesticum ac Patricium Nicephorum Phocam, Magistri honore auxit, & in Asiam misit. Similiter etiam ejus fratrem Leonem Patricium, Magistrum & Occidentis Domesticum fecit. Ipse venationibus totus indulgebat, ciborum helluo ac vini potor. Alium quoque patre defuncto suscepit filium, quem & Constantinum nominavit; ac brevi post per Polyeuctum Patriarcham in sanctæ Sophiæ ambone Augustali corona donavit Helena Augusta in Aula versata cum Imperatore, donec morbo correpta mensis Septembris decimanona, diem obiit. Sepulta est in patris sui Romani Imperatoris Monasterio, atque in urna, prope illum condita.

Nicephorus Bardæ & frater, Domestici.

Constantinus junior.

II. Misit autem Imperator Nicephorum Phocam Magistrum ac Domesticum cum ingentibus copiis, ac navalium gravi apparatu, igneque Græco, adversus Cretam. Fuerat Creta Romanæ ditionis; donec imperante Michaele Balbo Theophili patre a Saracenis Hispanis capta est, Romana interim classe occupata ac copiis, comprimenda stulti Thomæ tyrannide ac rebellione, qui ejusdem sodalis ac commilito ante extiterat. Fluxerant anni ex quo ejus illi potiti erant, usque dum iterum a Nicephoro Magistro ac Domestico expugnata est, centum quinquaginta-octo. Erant chelandia (sic dicta Græcis navigia) Græco igne instructa, duo millia; celoces, mille; onerariæ annonam convehentes & arma bellica, trecentæ sexaginta. Solvens itaque Byzantio Nicephorus Domesticus & Phygela veniens, hoc maxime studuit, omnique cura enixus est, ut omnis ei classis uno agmine, conserta esset ac appelleret. Festinato itaque impetu invadunt Insulam; navibusque effusi, vallum statuunt altumque aggerem. Cumque sic Insulæ assiderent, immensaque hyemis vis atque pluviæ geluque ingrueret, ac cibi absumpti essent, obtorpentes milites, domum redire cogitabant. Enimvero solertissimus vir Nicephorus atque Dux, verborum lenocinio in castris detinuit. Porro Imperator cognita, qua laboraret, exercitus pecuria, omnis generis copiosam annonam ciboscque eis destinavit. Mense autem Martio, acri conserta pugna, bellique instantia, capta a Romanis munitio est.

Edit. Paris. pag. 438.

Nicephori Phocæ Cretensis expeditio.

Belli apparatus.

Cretæ expugnatio, Nicephori solertia bellica.

III. Mense Octobri insequentis anni secundi Imperii Romani, penuria tritici atque hordei in civitate fuit, adeo ut væniret triticum numismate modii quatuor; hordeum vero, modii sex. Haud vero longum intercessit tempus, cum statim minuto pretio, triticum modii octo, hordeum duodecim vænit.

Annonæ penuria.

IV. Mense Martio delatus est Basilius Petinus, ut qui Imperium ambiret: missusque in exilium, ibi fato functus est. Imperator, ubi captam esse Cretam cognovit, Deo laudes gratiasque persolvit. Tum brevi, etiam Nicephorus Scholarum Domesticus, Imperatoris jussu Urbem ingressus, cum multis spoliis atque captivis, a suis ædibus ad Cir-

Petini exilium & interitus.

Nicephori Phocæ in Urbe receptio & triumphus.

Ἀσηλίᾳ, ἐν ᾗ ἡ Σοφία Αὐγοῦστα, ἡ τοῦ Χριστοφόρου Βασιλέως γαμετὴ ἐν ἀπουσιαρμείᾳ, ἐτύγχανε· ἣν μετὰ διάπτυσιν ἡμερῶν εἰς τὴν Ἀντιόχου, ἐκέλευσεν· ἣν δὲ Ἀγάθην, εἰς τὸ ἱδρυμένον φροντιστήριον παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ Βασιλέως ἡ πάππου αὐτῆς, ἀπέστειλε, καὶ διωρίσατο χορηγεῖσθαι αὐτάς, ἃ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο. τὸν Δομέστικον τῶν σχολῶν καὶ Πατρίκιον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν, Μάγιστρον ἐτίμησε, καὶ ἐν τῇ ἀπανωλῇ ἐξετίμησεν. ὡσαύτως καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Πατρίκιον Δέοντα, Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῆς δύσεως ἐποίησε. καὶ αὐτὸς δὲ εὐφρανόμενος ἐν συνηγορίοις ἐθήρας δὲ ἔλου ἀβροδιαίτως τυγχάνων. ἐγέννησε καὶ ἐτεροθήλυ μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ Κωνσταντῖνον αὐτὸν ὠνόμασεν· ὃς καὶ μετ' ὀλίγον ἐστέφθη παρὰ Πολυεύκτου Πατριάρχου ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἁγίας Σοφίας. ἡ δὲ Αὐγοῦστα Ἑλένη, ἐν τῷ παλατίῳ συνῆν τῷ Βασιλεῖ, ἕως ἀρρωστήσασα, καὶ τῇ ιθ'. τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, πέθανε· καὶ κατετέθη ἐν τῷ μνήματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Ῥωμανοῦ τοῦ Βασιλέως, ἐν λάρνακι πλησίον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

β'. Τὸν δὲ Μάγιστρον καὶ Δομέστικον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν, ὁ Βασιλεὺς μετὰ στρατείας πολλῆς καὶ ἐξοπλίσεως πλοίων πολεμικῶν, καὶ ὑγροῦ πυρός, εἰς Κρήτην ἀπέστειλε, ἥτις ἦν τῶν Ῥωμαίων μὲν ἐπὶ τοῦ πρόσθεν· ἐπὶ δὲ τῆς Βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ἁρπάσθη ὑπὸ τῶν ἀπὸ Ἱσπανίας ἀπελθόντων Σαρακηνῶν, διὰ τὸ τηνικαῦτα ἀσχολεῖσθαι τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατεύματα εἰς τὴν τυραννίδα καὶ φασιν, τοῦ ἀπάρτου Μωροθωμᾶ τοῦ συμπατρῴου Μιχαὴλ, ὡς γνώσθαι ἐν ταύτῃ τῇ τοῦ χρόνου περιόδῳ, ἔως ἡμέρας, ἧς πάλιν ἐπορθήθη παρὰ Νικηφόρου Μαγίστρου καὶ Δομεστίκου Φωκᾶ, ἐπερὴ ὑπῆρχον ᾳκδ' χελάνδια μετὰ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς β'. δρόμωνες ά. καράβια καμπαρὰ ριδ' σπάρια ἔχοντα καὶ ὅπλα πολεμικὰ, τξ'. ἀπάρας οὖν ὁ τῆς βασιλίδος Νικηφόρος ὁ Δομέστικος, καὶ τὰ φυγεῖα καταλαβών, ἐφρόντιζεν ὅπως ὁ σύμπας στόλος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἴη, καὶ ὁρμορμίζοιτο. ἀπαδὴ οὖν τῶν τοιούτων καταλαμβάνει· καὶ δὴ ὄντων τῶν τοιούτων, χάραξα καὶ πάρρον βαθεῖαν κατεσκεύασαν. πᾶσαν οὖν παρακαθιζομένων τὴν νύσσαν, καὶ ἀπείρου χειμῶνος καὶ ὑετοῦ καὶ κρύους γινομένου, καὶ τῶν σιτίων δαπανηθέντων, κατεφρόνησαν οἱ τοῦ στρατοῦ, οἰκαδὲ βουλεύσασθαι ἀναστρέψαι. ὁ δὲ συνετώτατος Νικηφόρος καὶ Δοὺξ, τῷ τῶν λόγων ἐδύνατο πάντας καταγοῆτεύσαι. μαθὼν οὖν ὁ Βασιλεὺς ἐν ἐνδείᾳ τοῦ στρατοῦ, ἀπεστειλε μὴ ἀπαύστων τροφῶν αὐτοῖς ἀποστολὰς. καὶ δὴ τῷ Μαρτίῳ μηνὶ πολλὴν κρατηθέντος σφοδρῶς, καὶ καρτερᾶς μάχης γινομένης, παρέλαβον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ χάραξ.

γ'. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ β'. ἔτους ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς, ἐγένετο ἀσιτίᾳ σίτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει. ἐπωλεῖτο γὰρ ὁ σίτος τῷ νομίσματι μόδιος δ'. καὶ δὶ κριθὴ, μόδιος ς'. καὶ πολὺς οὖν χρόνος παρῆλθε, καὶ οὐδὲν γέγονε ὁ σίτος μόδιος ι'. καὶ δὶ κριθὴ, μόδιος ιβ'.

δ'. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ κατηγορήθη Βασίλειος ὁ Πετεινὸς Ἰωάννου, ὡς ὁ Βασιλείας ἐπάμενος· ὅς τις ἐν ἐξουσίᾳ παρετέθη, ἐν μὲν πλοίῳ. ὁ δὲ Βασιλεὺς μαθὼν ταῦτα ὁ Κρὴς ἄλωσιν, ἐδόξασε τὸν Θεόν. Μετ' ὀλίγον δὲ, καὶ ὁ Δομέστικος τῶν Σχολῶν Νικηφόρος, κατέλυσε τὸν Βασιλέως πρὸς τὴν ἰδίαν πόλιν εἰσελθεῖν, καὶ μετὰ τῆς λαφύρων καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἦλθε πεζῇ ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, ἅμα τῇ Ἀμηρᾷ Χρήτης τοῦ λεγομένου Κουροπα-

λάσας ἐν τάχει τὴν συγγενῶν ἀυτῶ, τολὺς λαὸς περιβεβλημένων πάντων τὰ Σαρακηνῶν. ἐν ὁ μὲν Μάγιστρος τιμῶν ἐτύχετο μεγάλων ἐξιώθη παρὰ τῦ Αὐτοκράτορος, τὸ Αμηρᾶς δὲ, πλείστα δῶρα ἐν χρυσὸν ἐν Αργυρον παρὰ τῦ Βασιλέως λαβών, σὺν πᾶς πλούτοις αὐτῦ εἰς χωρία οἰκεῖν συνεχωρήθη. εἰς δὲ τὸ σύγκλητον ἐκ ἀνεβιβάσθη, ἀφ' τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτὸς βαπτισθῆναι. ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς, Νικηφόρον τὸν Μάγιστρον ἀπέστειλεν ἐπὶ τὴν Εμεσαν ἐξελάσοντα τῦ ἀλαζόνος Χαμβδᾶ. ὁ δὲ ἀπελθὼν, πρῶτος μὲν τὸν Χάλεπ κάστρον παρέλαβε, ἐξ ὧ πολὺν λάφυρον πολὺν γίνεται συναγωγή.

cum pedes venit, una cum Creta Amera Europe nomine, ejusque propinquis omnibus, cum Saraceni omnes, albis vestibus induti essent. Ac quidem Magister, honores magnaque præmia Imperatoris liberalitate consecutus est. Ameras vero donis plurimis auroque atque argento ab Imperatore donatus, prædia ruri colere ac habitare permissus est: quod tamen baptismo initiari noluit, in Senatum minime cooptatus est. Porro Romanus Imperator, Magistrum Nicephorum in Orientem misit, ut Chambdæ arrogantiam frangeret. Susceptaque expeditione, primum Alepum Urbem munitam cepit, unde etiam spoliorum vim magnam collegit. Amera Cretensis addictio & translatio. Nicephori in Oriente expedatio.

Edit. Paris. pag. 499.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΒΙΟΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ.

GEORGII MONACHI VITÆ RECENTIORUM IMPERATORUM.

IMPERIUM A BASILEIA

C. 148. LEONIS ARMENI. ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΥ. σμέ.

LEONIS ARMENI.

I. ANNO mundi ſexies milleſimo trecenteſimo decimo, divinæ autem Incarnationis octingenteſimo decimo, imperavit Leo Armenus Patricius; ac qui poſtea prævaricator extitit, annos ſeptem, menſes quinque; Imperii inſulis ornatus a Nicephoro Patriarcha. Poſt alterum namque annum ad impietatem deficiens, ac, quam rectæ fidei profeſſionem ſcripto ediderat, irritam faciens, haud ſecus ac Saul delapſus eſt. Nam & ille cum duos annos legitime regnum adminiſtraſſet, a recto deinde averſus tramite, divinaque denudatus gratia, ac nequiſſimo ſpiritui traditus, adverſus Davidem, cujus cumulatus beneficiis erat, armis inſtructus eſt, ac Sacerdotum patravit cædes. Haud aliter etiam infeliciſſimus hic Deoque infenſus, poſt annum alterum, furore accenſus actuſque rabie adverſus pietatem, divinum Nicephorum a quo corona donatus erat, exilio mulctavit.

Leonis Armeni, Saulisque Regis par exitus.

1. Reg. 16. 2. p. & 21. 1. 7o.

pag. 500.

II. Nempe ejus loco Theodotum Patriarcham creat, virum nulla rationis luce aut eruditione clarum, magiſque etiam mancipium, ac piſcibus elinguiorem: qui denique præter impietatem, aliud nihil ſciret. Quo ex tempore, implacabile adverſus Eccleſiam bellum ſuſcitavit. Siquidem igitur mala in malum mutatio digna admiratione eſt, hunc ſane magis ac ſequaces, quam Galatas, mirari convenit, qui ſic translati ſint, ab eo, qui ipſos vocaverat in gratia Chriſti, in aliud Evangelium; quod non eſt aliud, præterquam Deum ad iracundiam provocare, divinamque ultionem attrahere.

Theodorus Caſſiteras Patriarcha Nicephori loco.

Gal. 1. 6.

III. Novus enim Sennacherib Crumus, relicta fratri obſidione Adrianopolis, ſextum jam diem Leone Imperium tenente, Urbem invadens, a Blachernis, ad Auream uſque portam muros circuibat, copias, quibus fretus eſſet, oſtentans; peractiſque in Auræ portæ amœno loco & irriguo impuris ſacrificiis, etiam pacem ab Imperatore expetiit, modo per ipſum in Auream portam jaculum ei infigere liceret. Quo abnuente, in tentorium ſuum reverſus eſt, majorem in modum admiratus Urbis muros, compoſitamque Imperatoris aciem atque ordines. Ad pacis itaque fœdera venitur, tentandæ rei cauſæ ſermones conferens.

Crumi incurſio; de pace tractatio.

α'. Τῷ, ϛτί. ἔτει τῷ κόσμῳ, ϗ δὲ θείας σαρκώσεως ωί'. ἐβασίλευσε Λέων Ἀρμένιος ὁ Πατρείκιος, ⊖ παραβὰς ὕϛερον ἀναφανεὶς, ἔτ ζ'. ϗ μῆνας ε'. ϛιφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου Πατριάρχου. μετὰ δὲ δύο χρόνους ἀποϛατήσας εἰς τὴν ἀσέβειαν, ϗ τὸ ἴγγραφον ὅπερ ἐποίησε περὶ τῆς Ὀρθοδοξίας ἀθετήσας, ὥσπερ Σαὺλ ἐξώκειλε. ϗ δὴ κρείττων, δύο ἔτη βασιλεύσας ἐνόμως, εἶτα παρατραπεὶς ϗ τῆς θείας χάριτος γυμνωθεὶς, ϗ πονηρῷ πνεύματι παραδοθεὶς, κατὰ τὸ εἰρημένον Δαβὶδ ἐξεπλάθη, ϗ τὰς τῷ Ἱερέως εἰργάσατο μιαιφονίας. ὡσαύτως ϗ ὁ δύσπους οὗτος καὶ ἀντίθεος, μετὰ δύο ἔτη, κατὰ τῆς ἀσεβείας μανεὶς ϗ λυττήσας, τὸν ϛέφανον αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον ἐξέεισε.

Non convenit cum Logoth. hic compraxu, nec ſeq.

β' Θεόδοτον δῆθεν Πατριάρχην ἀντιχειροτονεῖ, ἄλογον ἄνδρα μᾶλλον καὶ ἀνδράποδον ϗ ἰχθύων ἀφωνέϛερον, ϗ μηδὲν πλέον τῆς ἀσεβείας ἐπιϛάμενον· ϗ ἐκ τοῦ διαγμοῦ ἄπορον κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀπερρίπισε. εἰ δὲ ὧν χρὴ θαυμάζειν φαῦλον ἐπὶ φαύλῳ μετάθεσιν, πῶν δὴ μᾶλλον καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτόν· ἃ Γαλάτας θαυμάσαι, τοὺς οὕτω μετατιθεμένους ἀπὸ τοῦ καλέσαντος αὐτοὺς ἐν χάριτι Χριϛοῦ εἰς ἕτερον Εὐαγγέλιον· ὃ οὐκ ἔϛιν ἄλλο, εἰ μὴ παροργίσαι τὸν Θεὸν ϗ τὴν θείαν ὀργὴν ἐπισπάσαθαι.

γ'. Ὁ δὲ νέος Σεναχηρεὶμ Κροῦμος, ἐπαρθεὶς τῇ σφετέρᾳ νίκῃ, καταλιπὼν ϗ ἴδιον ἀδελφὸν πολιορκεῖν ϗ Ἀδριανούπολιν, μεθ' ἓξ ἡμέρας ϗ αὐτοκρατορείας Λέοντος, ἐπελθὼν τῇ πόλει, περιῄει τὰ τείχη ἀπὸ Βλαχερνῶν, ἕως ϗ Χρυσῆς πόρτης, ἐπιδεικνύων τὴν περὶ αὐτὸν δύναμιν· ἐπιπλέοντας ϗ μιαρὰς θυσίας ἐν τῷ λιβαδίῳ τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἱσταται ἐν ϗ Βασιλέως εἰρήνην ποιῆσαι, εἰ τὸ δόρυ αὐτῷ πήξει ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ. τοῦ δὲ Βασιλέως μὴ καταδεξαμένου, ὑπέϛρεψεν εἰς ϗ ἰδίαν σκηνὴν, ὑπερθαυμάσας τὰ ϗ πάλαι τείχη, ϗ ϗ ὕπαϛρον τοῦ Βασιλέως παράταξιν. ἐπὶ σύμβασιν ὧν εἰρήνης τρέπεται, πειρασικὸς λόγους ποιούμενος.

δ'. Ὁ δέ γε Βασιλεὺς, ἀφορμῆς δραξάμενος, ἐπειράθη τοῦτον λογχῆσαι· ἀλλ' εἰς πέρας ἀγαγεῖν τοῦτο ἐκωλύθη τῇ τῶν ὑπουργησάντων ἀφυΐᾳ, πλήξαντων μὲν τοῦτον, καιρίαν δὲ μὴ ἐπαγαγόντων πληγήν. ἐπὶ τούτῳ μανεὶς ὁ ἀλάστωρ, ἀποστείλας ἱππεῖς ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, ἐκεῖσε ἐν παλατίῳ ἐστίν· ᾧ δὴ χαλκοῦν Λέοντα σὺν ἱππικῷ συῒ τῇ Ἄρκτῳ καὶ τῷ Δράκοντι τοῦ Ὑδρεῖου καὶ μαρμάρων καλλίστων ἐκ ἁμαξῶν φορτίσας, ὑπεστρώσατο, παρακαθίσας τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ταύτην ἑλών· καὶ μετὰ λαοῦ πλείστου διαπεράσας, τῷ τε ἀγενεῖ Μακεδόνων, καταπαύσατο ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ. ὁ δὲ Λέων, τὰ τῆς ἀσεβείας ἔργα διεπράττετο ἐν τῇ πόλει.

A IV. Porro Imperator arrepta occasione, lancea eum transfigere conatus est; ne rem tamen opere compleret, obstitit eorum ignavia, quos in ipsam ministros delegerat; qui percusserunt quidem, at lethale vulnus minime inculerant. Qua re in furorem actus pestilentissimus homo, missis equitibus ad sanctum Mamantem, quod illic palatium est, succendit; Circique æneum Leonem cum Ursa & Aquali Dracone, nec non pulcherrima marmora, in currus congesta asportavit; obsessaque Adrianopoli, ipsam quoque cepit: trajecto denique cum ingenti multitudine, ac Macedonum ingenua pube, flumine, in Danubio consedit; cum interim impietatis in Urbe opera Leo pronus exequeretur.

Infidiosa Ianne, lancea eum transfigere conatus est; eum sagittis insultata. Crumi infidiis pestis hostilis.

ε'. Ἐφ' ᾧ ἐφάνη ἀστὴρ Κομήτης ἐν χρόνοις δύο λαμπρῶν στιλίων ἐκπέμπων καὶ πάλιν διαιρούμενον εἰς διάφορα χρώματα· ὡς γοῦν εἰς κεφαλὴν ἀνδρὸς διάπλασιν τυπωθῆναι· ὅπερ τὸν ἀκέφαλον κεφαλῆν, τῷ μὴ ταῦτα σοφισάντων καὶ Χριστιανῶν, καὶ τὸ μάταιον Θωμᾶν κεφαλὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς ἐκ τῶν ἄλλων Χριστιανῶν διαιρέσεως * ἐκκόπτει προεμηνύσει. καὶ μέντοι καὶ σεισμοὶ φοβεροί τε καὶ ἐπάλληλοι, καὶ λιμοὶ καὶ αὐχμοὶ τὴν ἄνω φλογώσεις ἐτέκνωσαν, καὶ στάσεις ἐμφύλιοι καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, ἐκ τῆς ἡμερῶν ἀρξαμένου Θεοστυγοῦς καὶ ἀλάστορος· καὶ μέχρι πολλοῦ τὸ δεινὸν τῆς ἐμφυλίας συμφορᾶς ἐπικρατῆσαι συμβέβηκε.

* ἐκκόπτει.

B Leonis infestia tempora.

V. Eo Imperatore Cometa conspectus est, splendentis Lunæ duplicis figura, quæ una coirent, ac in diversas rursum figuras divisæ abirent, ut & in viri speciem capite mutili efformarentur; quod utique indicio fuit acephali eorum capitis, qui postea adversus Christianos tumultuati sunt, ac quibus vanus homo ac demens Thomas caput ac ductor, ut a reliquis Christianis sese abjungerent, extitit. Quin tremendi quoque crebrique fuere terræmotus, fameque & siccitates atque aeris inflammationes: seditiones quoque ac civiles tumultus per omnes Urbes atque oppida, quo ex tempore vir Deo exodus, Furiaque, Imperium inlit: ac diu multumque publicæ calamitatis malum labesque invaluit.

Edit. Paris. pag. 501.

ς'. Ἐκμιμούμενος τοίνυν ὁ τῆς μυσαρᾶς ταύτης αἱρέσεως ἀρχηγὸν ὁμώνυμον αὐτῷ καὶ ὁμότροπον, ἤρξατο τῆς αἱρέσεως. εἶτα συμμάχους καὶ συμμύστας ἐζητήσας, εὗρεν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Γραμματικόν· μᾶλλον δὲ Ἰαννῆν ἄλλον ἢ Σίμωνα, ἐπί τε λεκανομαντείαις καὶ φαρμακείαις καὶ αἰσχρουργίαις βεβοημένον, καὶ ἑτέρους τινὰς ὁμοφρονας αὐτῷ Ἰαννίτας καὶ Ἰαμβρίτας καὶ Σιμωνίτας· ὃς δὴ καὶ παρ' ἑαυτῷ κατέχων ἐν τῷ παλατίῳ, προσκαλεῖται Νικηφόρον τὸν ἀοίδιμον Πατριάρχην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ προύχοντας Ἐπισκόπους τε καὶ Ἱερεῖς ἐναντίον τῆς Συγκλήτου, καὶ φησίν. Ἴστε σαφῶς ὡς ἀνείπασί τινες λέγοντες, Μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι τὰς Εἰκόνας, ἃς εἰ βούλεσθε παραχθῆναι ἐξαλειφθῆναί τε τῶν, καὶ ἐκδηλότερον τὸ ἀληθὲς φανήσεται.

C Leonis Synodus: vexata causa Imaginum.

VI. Imperat itaque illius hæresis auctorem imitatus, quo cum illi nomine atque moribus conveniret, hæresim occæpitavit. Exinde operis socios & adjutores symmystasque quæritans, Joannem invenit, quem Grammaticum vocant: magis vero Jannem alterum, aut Simonem, hominem divinationibus ex pelvi & præstigiis turpibusque actibus longe celebratissimum, alioique nonnullos eodem ac ille sensu, Jannitas & Zambritas ac Simonitas; quorum utique & stipatus caterva, eosque in Palatio secum detinens, Nicephorum inclytum Patriarcham, sodalesque præcipuos Episcopos ac Sacerdotes coram Senatu vocat, aitque, *Scitis palam surrexisse quosdam, qui non adorandas esse Imagines dicant: quas si vultis adesse, deque ea re disputare, veritas clarius elucescet.*

D

ζ. Πρὸς ὃν ὁ Θεῖος Νικηφόρος, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. ἔφη δὲ πρὸς τοὺς παρεστῶτας Μαγιστάνους, Εἶπατέ μοι, Τὸ μὴ ὂν δύναται πεσεῖν; τῇ δὲ τῆς ἀσφαλείας τῆς πίστεως, * ἀποκριθέντα, εἶπε πάλιν ὁ Πατριάρχης, Ἐστιν ἐπὶ Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν Ἰσαύρων αἱ ἁγίαι Εἰκόνες; τῇ δὲ καταβεβλῆσθαι, καὶ τὸ Ναὶ προσεπάγοντων. Οὕτω τοίνυν ἔχοντα πάντας καὶ ὄντας ἀρχαίους αὐτῷ ἔχεσθαι τὸ ἀσάλευτον. τὸ γὰρ μὴ ὂν μὴ δ' ἐσόμενον, πῶς δύναται πεσεῖν;

* ἀποκριθέντων.

VII. Ad quem Vir divinus Nicephorus nihil respondit. Ait vero ad Procerum adstantem coronam, *Dicite, quæso, Quod non est, ut cadat fieri potest?* Quibus fidei securitate respondentibus, subjecit rursum Patriarcha, *Numquid non Leone & Constantino Isauris Imperatoribus Imagines ceciderunt?* Illis annuentibus, ac sic rem sese habere adjungentibus, *Ergo*, ait, *omnino stabant, ac sic olim, priscisque temporibus, erectæ erant. Quod enim non est, neque stat atque consistit, quomodo dejici ac cadere potest?*

Fidei argumentum ab antiquitate & innovatione Hæreticorum.

η'. Εἶτα τῶν ἄλλων Ἐπισκόπων τοιαῦτα προτεινάντων εἰς ἀνατροπὴν τῆς αἱρέσεως, ὁ ἱερὸς Ἐπίσκοπος Σάρδης Εὐθύμιος παῤῥησιασάμενος λέγει. Πρόσεχε, ὦ Βασιλεῦ, τοῖς ἐν ἐπιτομῇ ῥηθησομένοις. Ἀφ' οὗ ἦλθε Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι νῦν ὀκτακόσια ἔτη παρῆλθον, καὶ πανταχοῦ εὐλογρεῖται Χριστός, καὶ ἐν Εἰκόνι προσκυνεῖται· ποῖος οὖν ἀνθρώπων τολμήσει, τὸν * τοσοῦτον χρόνον Ἀποστολικὴν τε καὶ πατρικὴν παράδοσιν ἀθετῆσαι καὶ μεταπαλεῦσαι; μάλιστα τῶν Ἀποστόλων λέγοντος, Ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς πα-

* τοσοῦτον χρόνου.

E Euthymii acre responsum, cujus præmio fortibus miles.

VIII. Tum reliquis Episcopis hujusmodi ad hæresis eversionem objectantibus, sacratissimus vir Euthymius Sardium Episcopus libera voce, sumptaque fiducia, ait, *Quo ex tempore Christus in terras venit, ad hanc nostram ætatem, cum octingentorum annorum tempora decurrerint, ubique gentium Christi erectæ Effigies, Isque in Imagine adoratur. Quis itaque sic præfractæ audaciæ, qui tanti temporis Apostolicam Patrumque traditionem, abrogare præsumat ac convellere, præsertim cum Apostolus dicat;* Itaque,

Theſ. 2. 14. ſtatres, ſtate, & tenete traditiones, quas accepiſtis, ſive per ſermonem, ſive per epiſtolam. Vel ſi Angelus de cælo evangelizaverit vobis præter quod accepiſtis, anathema ſit.

Edit. Pariſ. pag. 502. Col. 2. B.

IX. Poſt hunc reſpondit & Theodorus, æmulator ille ferventſque rectæ fidei defenſor, Studii Præfectus, ita loquens. *Noli, Imperator; Eccleſiæ ſtatum ac tranquillitatem convellere. Dixit enim Apoſtolus*, Et alios quidem poſuit Deus in Eccleſia, primum Apoſtolos, deinde Prophetas, tertio Paſtores atque Doctores. *Non dixit Imperatores aut Reges. Nam tibi quidem civilis tranquillitas concredita eſt, ac exercitus. Horum curam habe, ac Eccleſiam Paſtoribus ac Doctoribus, ut divino ſanctum Eloquio eſt, ſine: ſin minus placet, ut his animum accommodes, ac noſtram teneas fidem, vel ſi Angelus de cælo deſcendens evertere nos voluerit, nihil ei nos dicto audientes ſcias, tantum abeſt ut Imperatori.*

Theodori Studitæ confeſſio.

Eph. 4. 11.

X. His itaque Tyrannus auditis, iraque ſupra modum exæſtuans, leoniſque in morem rugiens, qui ſimia eſſet, ejectis omnibus procacibus verbis, magnoque Nicephoro Urbe expulſo, ac ſimiliter Theodoro Studita in exilium pulſo, Theodotum Caſſiteram Exſpatharium, virum a thymele ſcenaque nomen adeptum, Eccleſiæ præfecit: inque eum modum ſceleſtiſſimus ille, moribus potius, quam nomine beſtiam præferens, adverſus pietatem elatus, Eccleſiam Dei majoribus animis perſequebatur, eamque vehementius expugnabat, donec juſte eum divina ulta juſtitia eſt. Cujus ortum peſſimum & pravitatem, Deoque exoſum animum ac impietatem, ſed & vitæ exitum funeſtiſſimum, diſerte divinus Nicephorus ſugillans ac traducens, ait, *Deſpicit Deus, imperatque adverſum nos homo, quem neſcio, hominemne dicere deceat, & non beſtiam, interque beſtias majori præſtantem feritate, tantiſque acerbiorem.*

Patriarcha Exſpatharius.

Nicephori de Leone programma.

XI. Quid enim hac calamitate miſerabilius, infortunioque infauſtius? Quantum malum in Imperium invaſit? Duplici ſagus homo proſapia ac mixobarbarus, indole animoque varius ac illiberalis, ſenſuque mentis inſtabilis; quod ad proximum quidem illi attinet genus, vulgoque exploratum. Ex Armenia namque oriundus erat, unde illa ei morum pravitas ac malignitas. Longe vero remotius illud ac antiquum, quemadmodum ſeniores quidam referunt, qui olim tradita de illo ejuſque majoribus ſciunt, nec in hos pure ſuos natales refert: ſiquidem ex Aſſyriorum gentis nequiſſimo ſtolone natus eſt, ex quibus paterna eum ſtirpe genus trahere fama eſt. Ex Sennacherib enim ſobole ducit originem, qui cum Imperio olim Aſſyriis præfuit, & ab iis, quos ſuſtulerat, lethale vulnus accepit. Quique adeo cruentas dexteras patri intentaſſent, parricidialique cruore polluti eſſent, ſuiſque ipſi manibus parentem occidiſſent, confeſtim ad Armeniorum ſe loca fugitivi recepere. Ex hoc porro parricidiali ad noſtram uſque ætatem, malo fato, ſervato ſemine; qua noxa, neſcio, iſtud Romano Imperio conſtitutum malum ac conſecutum. Is nimirum in hanc lucem ſuſceptus, quibus is ipſe, qui ſuſtinet, novit judiciis, peſſimis noxiiſque moribus educatur atque actibus.

Leonis genus & patria.

pag. 503. a. Reg. 12

Aſſyrium parricidiale ſcelus.

XII. Ex Aſſyriorum itaque Læna, Armeniaque Pardali, diverſo germine, compoſitumque ac monſtroſum Tigridis genus, ex notha adulterinaque ſin-

A ριλάβητε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς· κἂν Ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβητε, ἀνάθεμα ἔστω.

θ'. Μεθ' ὃν ἀπεκρίθη καὶ Θεόδωρος ὁ ζηλωτὴς καὶ θερμὸς τῆς ὀρθοδοξίας ἀγωνιστής, ὁ τῆς Στουδίου ἡγούμενος, λέγων. Μὴ παραπάλευε, Βασιλεῦ, καταστάσει ἐκκλησιαστικῇ. εἴρηκε γὰρ ὁ Ἀπόστολος, Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πρῶτον Ἀποστόλους, δεύτερον Προφήτας, τρίτον Ποιμένας καὶ Διδασκάλους. οὐκ εἶπε, Βασιλεῖς. σοὶ μὲν γὰρ ἡ πολιτικὴ κατάστασις ἐπιτέτραπται καὶ τὸ στρατόπεδον. πῶν φρόντιζε, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἔασον Ποιμέσι καὶ Διδασκάλοις καὶ τὸ θεῖον λόγον. εἰ δὲ μὴ βούλει παρέχειν τούτοις καὶ εἶναι μὴ B τὸ πίστεως ὑμῶν, Κἂν Ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ βουληθῇ παρατρέψαι ὑμᾶς, οὐκ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ, μήτιγε * Βασιλέως. Βασιλέως.

ι'. Ὁ οὖν Τύραννος ταῦτα ἀκούσας καὶ ὑπερζέσας τῷ θυμῷ, καὶ λοιπὸν ὁ πνεύμονας βρύξας, καὶ πάντας μισθ' ὕβρεως ἀπειλήσας, καὶ τὸν Νικηφόρον δὲ μέγαν τὸ πάλαι ἀπειλήσας, οὐκέτι τε καὶ Θεόδωρον τὸν Στουδίου ἐξορίσας, ἀντιχειροτονεῖ τῶν Ἀποσταθαρίων Θεόδοτον τὸν Κασσιτεράν, καὶ τὸ θυμέλης τὸ προσηγορίαν ἐπειλημμένον. καὶ ὅπως ὁ ἀλιτήριος ὁ θηριότροπος μᾶλλον ἢ θηριώνυμος, ἐπαρθεὶς καὶ τὸ δυσσεβείας, μειζόνως ἰδίωσε τὸ ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθει σφόδρα, μέχρι τοῦ τὸν ἐσθίκως ἡ θεία δίκη μεμῆνθαι. ἣ C τὸ κακίστην γένεσιν καὶ μοχθηρίαν ἐκ θυσυχῶν προαιρέσεων καὶ δυσεβείαν, καὶ μέντοι καὶ χαλεπὴν τὸ βίου καταστροφήν, ὁ θεσπέσιος Νικηφόρος ἐμφερῶς ἐπιλέγων φάσκει. Παροργᾷ Θεὸς, καὶ ἄρξει καθ' ὑμῶν ἄνθρωπος· * οὐκ οἶδα ἄνθρωπον λέγειν χρὴ, ἀλλὰ μὴ θηρίον, καὶ θηρίων ἀγριώτερόν τι καὶ πικρότερον. * θηρίον.

ια'. Τί γὰρ τὸ συμφορᾶς ταύτης ἐλεεινότερον, καὶ τῆς δυσχίας ἀθλιώτερον; πλέον κακὸν εἰς τὴν Βασιλείαν εἰσεκώμασε. διφυὴς μὲν τὸ γένος καὶ μιξοβάρβαρος, πολυειδὴς δὲ τὸ τρόπον καὶ ἀνελεύθερος, καὶ τὸ γνώμην ἀστάθερος. τὸ μὲν οὖν προσηκὸν αὐτῷ ὑπηργμένον καὶ πολυγενέσιμον, ἐκ γὰρ τῆς Ἀρμενίων ὁρμᾶται γῆς, ὅθεν εἰκὸς τὸ δύστροπον καὶ κακόηθες. τὸ δὲ παρ' ἀρχαίου καὶ παλαιὸν τυγχάνον, καθά τῶν ἀφισβητουμένων ἐξιστοροῦσί τινες, οἱ τὰ ἐκείνου καὶ τῶν ἐκείνου πατέρων ἐκ πολλοῦ παραδεδομένων ἴασιν, οὐδ' ἐντεῦθεν καθαρὸς πόθεν ἐκπέφυκεν, εἴπερ ἐκ τῆς Ἀσσυρίων φυλῆς κακίστης παραφυάδος ἐκφῦναι, ἐξ ὧν τὸ πατρῷον ἐκπεφύκασιν αἷμα. καπήχθη γὰρ ἐκ τῶν Σενναχηρείμ, ὃς δὴ τῶν Ἀσσυρίων ἦρξέ ποτε, καὶ ὑπὸ τῶν φυσάντων καιρίαν τὴν πληγὴν ἐδέδεκτο· ἐξ ὧν * εἰ γε φονίας δεξιὰς τῷ γεννήσαντι * ἐπαναστήσοντι, τῷ πατρῴῳ λύθρῳ ἐμμολυνόμενος, αὐτοχειρές τε καὶ πατροκτόνος γενόμενος, αὐτίκα πρὸς τοῖς χωρίοις τῶν Ἀρμενίων φυγάδες * φεύγουσι ἀνασώζονται. τότε δὲ πατροφόνα μὲν E ραβδίσαντας ἀνδροφόνους καρτὸς, οὐκ οἶδ' ὅθεν Ῥωμαίων τῶν καταχριθεὶς τὸ δεινὸν ἐκκλήρωτο. ὃς εἰς τὸ δὲ τὸ φῶς, οἷς οἶδεν ὁ ἀναχόμενος κρίμασι προσχθεὶς, πατρῴοις καὶ ὁλεθρίοις ἐντρέφεται καὶ συναύξεται ἤθεσί τε καὶ πράγμασιν.

* ἀγχι. * ἐπαναστήσοντι. * φεύγουσι.

ιβ'. Ἐκ τῆς Ἀσσυρίων γοῦν Λαίνης καὶ τῆς Ἀρμενίας παρδάλεως, ἐπροθαλὴς συνθετόν τε καὶ ἀλλόκοτον Τίγριδος εἶδος ἐκ τόθεν καὶ * ἀσιβδήλως * ἀσύνθε-

ἐξέ-

ἐξέφυν υἱὸς Ἀρμένιος, ἢ Ἀσσύριος εἰδεχθέστερον. Ἀ
Ἐ Λέων μὲν ἦ προσηγορίαν, Λέοντος δὲ τὸ ἁρπακτικὸν
εἰς τὸ ἀσφαλὲς κεκτημένος, τὸ ἐλεύθερον δὲ ἀδαμῶς
προσιέμενος. Χαμαιλέων δὲ, ὥσπερ ὁρῶ τὸ εἶδος,
οὕτω καὶ τῆς ψυχῆς τὸ πολύμορφον, διὰ τὸ τὴ γέ-
νεις ὕπουλόν τε καὶ ὕφαλον καὶ ἀνεξαγόρευτον. καὶ δὴ
μηχανᾶται λανθάνειν τὸ ἐνδομυχοῦν τῆς γνώμης
σκοτεινὸν καὶ παλίμβουλον, καὶ πρὸς τὸ βλάπτειν ἐπι-
τηδείς. Καί πως ἂν ἐκπεπονημένον αὐτῷ καὶ ἐπιτεδευμένον
μή ποτε συμφωνήσει καρδία τοῖς χείλεσιν· ὡς ἕτερα μὲν
μελετᾷν καὶ νοεῖν, ἄλλα δὲ προσφέρειν τῷ στόματι,
ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον δὴ ἀφιλοθεΐας καὶ πονηρίας ἐξώ-
κειλεν ὁ βίος αὐτῷ, ὥστε δυσφορώτατον καὶ δυσπα-
τάλεκτον αὐτῷ τὸν δαιμονιώδη γνώμην Ἐ πονηρίαν, Β
τοῖς πᾶσι γενέσθαι καταδηλον. μᾶλλον δὲ τυραννί-
δος Θεοῦ συγχωρήσει λαβόμενος, καὶ τῆς ἀμωμήτου
πίστεως ὅλον ἐκχέαι τὸν θυμὸν καὶ ἦ δόλον· Ἐ ἀμιλ-
λᾶται καὶ πάντα, ἦ πρὸ αὐτοῦ διαπεπρᾶ Κοπρώνυ-
μον * καὶ ὡσαύτως μιαροῖς τισὶ καὶ πανηγυρικοῖς ἀν-
θρώποις, τὸ πᾶν τῆς ζωῆς καταπιστεῦσαι, ἀσυλλο-
γίστῳ τε, καὶ ἐπὶ βίου αἰσχρότητι βεβυθισμένοις, καὶ φθο-
ρεῦσι τῷ ψυχῇ καὶ τὸ σῶμα, γόησι Ἐ φαρ-
μακοῖς καὶ λαοπλάνοις, Ἐ πᾶν εἶδος κακίας ἀσκή-
σασι. καὶ ἁπαξαπλῶς ἦ Χριστιανῶν ἠρνημένοις θεο-
σέβειαν.

* ἐκμιμεῖσθαι.

ιγ'. Καὶ δὴ τούτοις ἀσμένως εἱσοικίζεται καὶ πε-
ριπτύσσεται, καὶ * ὑποκρύπτει ταῖς ψυχοφθό- C
ροις αὐτῶν διδαχαῖς καὶ μυήσεσι· καὶ οἷον τῆς ἁ-
μαρτίας ἀνδράποδον ἐξανδραποδίζεται. καὶ τῷ ἀγ-
χίστρῳ τῆς ἀπάτης καὶ παρανομίας ἁλισκόμενος ὁ * πα-
ράπλους, δεινῶς περιπείρεται ἕλκει ᾧ αὐτῷ φρού-
δησαν τὸ ὑπεχνημένον, Τῆς ἀκριβοῦς πίστεως ἡμῶν
Ἐ ὀρθοδόξου ἦ ἄρνησιν, ἢ θείων Εἰκόνων τῶν χα-
ραίρεσιν, καὶ θεῶν ἐπιβούλων ἦ δίωξιν· Καὶ ὅπως εἰς
ἄκρον ἀνωμαλίας ἐλάσῃ, φησίν· ὡς καὶ ἐπὶ πλεῖ-
στον καὶ μείζονα χρόνον τῶν παρόντων ζωῶν ἀφανίσῃς,
εἰ καί τις ἄλλος.

* ὑποκύπτει.

* παράπλους, vel παράπτωσις.

ιδ'. Ταύταις ἅμα καὶ ταῖς τοιαύταις ἐλεεῖοις ἀ-
πάταις φορτισθεὶς ὁ ματαίφρων καὶ κτηνώδης, καὶ
καθάπερ ὑπ' εἰδεχθὴς καὶ δυσπρόσιτος, καὶ τῇ εἰδέᾳ
αἰσχρότερος. εἰ δὲ λεοντῆν τοὔνομα, πιθήκιον τὸ
βλεπόμενον γίνεται, καὶ φαυλότερος ἦ τρόπον, σα-
βαρώτερος τὸ ἦθος· θηριωδέστερος ἦ γνώμην, ἀπί-
θανος τὴν ὁρμήν, ἀκάθαρτος καὶ ἀνυπόσπαστος Ἐ ἀ-
λογιστότερος καὶ ἐμβριθέστερος καὶ τυραννικώτερος.

ιε'. Ἀναπτερωθεὶς δὴ ὁ δείλαιος καὶ παλαιπωρος τῇ
ψευδομαντείᾳ καὶ ἐπιβουλῇ τῇ ἀλιτηρίων ἐκείνων, ἅ-
τινας ἐπανατείνεται ταχὺ τὸν πόλεμον. καὶ πρῶτον μὲν
κινεῖ καὶ τὰ θείων δογμάτων ἡμῶν ἦ θεομάχον αὐτῷ
γλῶσσαν· ἔπειτα δὲ ζηλοῖ κἀπαύθαδες ἦ δυσεπίσπαστον
Κοπρώνυμον Κόνωπα· καὶ συναθροίσας ὁμοίως ἐκείνῳ
πονηρόν τε Ἐ ἀγυρτοδίδασκαλον συναγωγεῖον· μᾶλλον δὲ Ἰου-
δαϊκὸν συνέδριον, * ὃς καὶ συνέδρος καὶ πρόεδρος ὁ ἐ- E
ξάγιστος γενόμενος, ὁρᾶται πάλιν ἐν ναῷ Κυρίου τὸ
βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως· καὶ αἴρεται σῶμα λαλῶν
μεγάλα κατὰ τῆς δόξης Κυρίου, καὶ κατὰ τῆς οἰκο-
νομίας μεγαλορρήμονῶν καὶ ἀλαζονευόμενον. καὶ ὅπως ὁ
δόλιος Καϊάφας μὴ ἦ Χριστομάχου πείρας ἐκείνης πολ-
λὰ καὶ μάταια κατὰ ἦ ἀληθείας κινολογήσας, καθαι-
ρεῖ πᾶσαν ἱερὰν ἦ Ἐκκλησίας ἀνασήλωσιν. μεθ' ὃ

* εἰ.

Georg. Monach. Novi Impp.

ceraque enatus filius, Armenius, an Assyrius, fœda magis specie oreque; ac Leonis quidem nomen sortitus, Leonis vim illam rapacem adeptus est, nihil quicquam admisso quod ejus liberale est: Chamæleon vero, uti specie vultuque, sed & multiplici forma animi, ob gentis occultam fraudem præsumque dolum, ac animum se nihil explicantem. Etenim molitur, ut quod illi tenebrosum, ac versipelle intus animi est, nocendique arte industrium solersque, id vero lateat. Ecqua ratione in hoc studium operamque contulerat, ut numquam cordi atque labiis conveniret? Ut nimirum alia mente agitaret, alia ore proferret. Enimvero ad tantam ejus vita impietatem devecta est ac nequitiam, ut dæmoniaca mens ejus ac nequitia ægre ipsa deprehensibilis ac animadversa, cunctis manifesta fieret. Quinimmo, Dei indulgentia tyrannidem semel adeptus, furorem omnem dolumque effundit adversus immaculatam fidem; certatque per omnia imitari impium Copronymum illo superiorem: parique illi facinore, impuris quibusdam sceleratissimisque hominibus, vitæ omnes rationes concredit, lasciviisque ac turpi vita celebratis, animo corporeque corruptis, præstigiatoribus, veneficis, seductoribus, nullisque non vitii genere ac malitia excultis. Atque ut semel dicam, qui Christianam pietatem fidemque negaverint.

Leo Chamæleon.

Frustra tecta Leonis malitia.

Qualis Copronymi sodalitia.

XIII. Ac sane eos lubens necessarios asciscit ac amplexatur, eorumque exitiosis doctrinis ac initiationibus animum submittit; & velut peccati servus, iis mancipatur, uncoque seductionis ac improbitatis captus vir execrabilis, dire transfigitur. Tria enim proposita, quibus promissionis compos efficeretur; *Ut nempe exactam fidem nostram ac orthodoxam negaret; divinas aboleret Imagines; pii persecutionem moveret; quæ si ei præstita essent, ad felicitatis summum apicem evaderet: ac si quis alius in longiores annos hujusce temporis vitam produceret.*

Edit. Paris. pag. 504.

Leoni impietatis promissa, ac proposita.

XIV. Hisce itaque ejusque generis exitiosis seductionibus deceptus, dementis vir animi ac pecuinus; atque ut fœdo aspectu erat, adeuntibus difficilis, orisque specie turpior. Etsi enim ei Leonis nomen, Simia erat, quod obiectum oculis erat: majori gravitate mores, insolentior animus, mente plurimum ferina, intractabili impetu, immundus, importabilis, inconsultior, severitate asperior, tyranni moribus truculentior.

D

XV. Elatus itaque miser ac calamitosus, falsis scelestissimorum illorum vaticiniis ac insidiis, sic bellum cito aggreditur. Ac primum quidem linguam Deo pugnantem adversus divina nostra dogmata movet; ac tum hic quoque impiissimum Copronymum Cononem æmulatur, similique illi ratione circumforaneum cogit conventum; seu potius Judaicum Concilium; cui etiam funestissimus homo confessor, præsessorque ac præses effectus, Abominatio desolationis in Templo Domini denuo conspicitur, aperturque os magna loquens adversus Domini gloriam, grandiaque promens ac superbiens adversus dispensationem: sicque alter Caiphas, cum Christo infensa cohorte illa, multa ac vana adversus veritatem obganniens, sacras omnes in Ecclesia erectas imagines abolet, odiaque in Christum ejusque servos exagitat; quippe cui gravis ad

Leonis Concilium quale Copronymi.

Dan. 9. 27. Matth. 24. 15. Dan. 7. 20.

Joan. 12. 49. Psal. 2.

Sept. 25.

videndum in Imagine Christus, ac memoria ferendum, quique ejus amici ac servi essent.

Sermocinationum objectio.

XVI. Quamobrem etiam dementi animo nugatur, *Imaginum omnem erectionem sacris literis improbatam esse, usque valde ignotam*. Ad hæc igitur quid quis dicat, ac responderit? Nempe, Inscrutabiles esse divinæ Sapientiæ sermones. Et, *Stultum stulta locuturum*. Cum enim valde rudis esset & imperitus ac delira mente, nihil prorsus aureos illos Cherubim noverat, quos divinorum Interpres Moses Dei præcepto fabricatus est; vetusque illud ac Legale Tabernaculum subtus Arcam ferebat, quæ non solum apud Judæos gloriam habebant ac claritatem, sed quæ etiam Gratiæ Præco *Cherubim gloriæ* (id est, glorificata) aperte nuncupat. Præterea etiam, quæcumque fabricata est Salomonis sapientia, divinoque Ezechieli conspecta sunt, ac si quid hujusmodi in sacris libris narratur, honorique habetur, quæ miser ille prophanusque Idolorum sorti deputare non horruit, ut cui divinas potius spernere scripturas ac abrogare, seu prodere constitutum esset. Unde cum ipsis quoque Judæis majori infidelitate, majorique vincens improbitate merito censendus sit, cum sodalibus suis: dum scilicet sua digna, perdita impudentia ac infidelitate, rationisque carentia, sensere fidemque eam edidere.

Isai. 32. 6. Catholicorum responsio.

Exod. 25. 18. Deo Mosi authore, Imagines.

Hebr. 9. 5.

Edit. Paris. pag. 505.

3. Reg. 6. 27. Ezech. 41. 18. & 20.

XVII. Etenim hic quoque aperte Christo pugnant. Is namque accepto præniticlo linteo, omnem vincente nitorem decoremque, divina sua expressa Forma, Augaro Edessenorum Regulo fidei devotione petenti, munus destinavit: quo ex tempore, hactenusque, Apostolica traditione atque doctrina, ad ea cognoscenda ac memoria tenenda, quæ Christus tum egit, tum passus est, uti etiam in sacris conscripta Evangeliis extant, venerabiliter effingimus ac adoramus; Christi licet hostes rumpantur.

Christi Imago Edessena.

XVIII. Ad hæc enimvero traditio est, nec fide carens narratio, quæ ad nos usque devenit, pinxisse nimirum in Imagine divinum Lucam Evangelistam Dominum nostrum Jesum Christum; ac præterea intemeratam ipsius Matrem: hasque sacras imagines ac effigies, Urbem Romam servare. Quid vero necesse dicere de reliquis, quæ sunt Jerosolymis, quemadmodum eas quidam illo profecti lustravere; quas plurimas hactenus omnique veneratione sacras picturas ab antiquo, digno cultu erectas, religiose venerantes adorant. Similiter vero rursum scriptum est, Apostolorum Principes Petrum & Paulum, cum Dei magnalia Romæ prædicarent, editaque a Christo miracula, divinam primum Transformationem picta expressam imagine, Romanis tradidisse; qua ratione Mosi Eliæq; sanctis Prophetis, in ipsorum medio conspicua elegit: quæ & etiamnum servatur.

Christi ac Deiparæ, Lucæ penicillo Imagines.

Jerosolymitanæ.

Transfigurationem, Romæ.

XIX. Quanam igitur ratione increduli, improbique homines ac ingrati oculos obverrent, conspicientque, quod in hanc usque diem in Templo sanctæ Dei Genitricis miraculum canitur atque cernitur, in urbe, quam Lyddam vocant? Ædem hanc sacram excitarunt Apostoli, cum beata Virgo adhuc vita hac superstes esset. Multi enim viderunt, quod venerationi habetur ac colitur, non manu factum illud ac venerabile simulacrum, præniticlis tabulis ac pellucidis expressum, inque omnem altitudinem ac profundum pervadens. Illud nimirum, cum Græco-

De Dei Genitricis Imagine, Lyddæ, in tabella, nullius manibus operi deputata.

pag. 516.

Χριστὸν φιλῶ τὸν αὐτῷ θεράποντας. ἐπειδὴ βαρὺς ὢν αὐτῷ Χριστὸς ὁ Εἰκόνι βλεπόμενος, ἢ ἐπὶ μνήμης ἐπιφερόμενος, ἢ οἱ τούτῳ φίλοι τε ἢ δοῦλοι.

ιε'. Διὸ δὴ ἢ ἀνοητίαν καταγλωτίζει, Πᾶσαν ἐκκλησιῶν ἀνατύπωσιν ἀπόβλητον εἶναι τῇ θείᾳ γραφῇ, ἢ λίαν ἀγνοήσιτον. Τί οὖν πρὸς ταῦτα φήσει τις; Ὅτι σοφίας Θεοῦ ἀδιήγητοι λόγοι· ἢ Ὁ μωρὸς μωρὰ λαλήσει. ἀμαθὴς δὲ σφόδρα ἢ λημώδης ὑπάρχων, οὐ ἴδει πάντως τὰ χρυσόστερνα ἐκεῖνα Χερουβίμ, ἅπερ ὁ ἱεροφάντης Μωϋσῆς, Θεοῦ προστάγμασι ἐπετέλεσε. ἢ ἡ παλαιὰ ἢ ἔνομος σκηνὴ, καθύπερθεν ἢ κιβωτὸν ἔφερεν, ἃ δὴ οὐ παρὰ Ἰουδαίοις μόνοις διεδόξασε, ἀλλὰ ἢ ὁ χάρις ὁ Κήρυξ Χερουβὶμ δόξης ἀποκαλεῖ παρὼν, ὅτι * τῇ διεδοξασμένῃ. ὅτι· δεδόξασμαι γε μὴν ἢ ὅσα ἡ Σολομῶντος καταστάσα σοφία, ἢ τῇ θεσπεσίῳ Ἰεζεκιὴλ ὤπται, ἢ εἴ τι τοιοῦτον, καὶ τὰς ἱερὰς βίβλους ἱστόρησε ἢ πτίρασε, ἅπερ οὐκ ἔφριξε ὁ ἄθλιος καὶ βιβλους ἐν εἰδώλων μέρει θεῖναι, ὡς κἄθητον μᾶλλον, ἢ σφετίσθαι τὰς θείας γραφὰς προπλόμενος· ἐξ ὧν λοιπὸν ἢ Ἰουδαίων ἀπιστότερος ἢ ἀγνωμονέστερος εἰκότως νομισθεὶς σὺν τοῖς ὁμοφρονοῦσιν αὐτῷ. ἄξια γὰρ τῆς ἑαυτῶν βδελυρίας, ἀπιστίας τε ἢ ἀλογίας φρονήσαντες ἢ ἐκφανίσαντες.

ις'. Καὶ γὰρ τῇ Χριστῷ κατανύσθαι σφοδρῶς ἀπομάχεται. ὃς λαβὼν οἱόνπερ λαμπρὰν, τὸ ὑπέρλαμπρον ἢ ὑπέρκαλον ἐναπομαξάμενος θεῖον εἶδος, ἐκπέμπει τῇ πιστῶν αἰσθήσει, τῷ τῆς Ἐδεσσηνῶν πηγαίᾳ λογάρῃ. ἐξ ἐκείνου δὲ μέχρι ἢ τῆς μέσον ἀποστολικῆς παραδόσεως ἢ εἰσηγήσεως, γνώσεώς τε ἢ μνήμης ἕνεκα, ὧν περ ἔδρασέ τε ἢ πέπονθε Χριστὸς, καθὰ δὴ ἢ ἐν ταῖς ἱεραῖς Εὐαγγελίοις ἀνιστόρηται, σεβασμίως ἐκτυποῦμεν ἢ προσκυνοῦμεν· κἄν οἱ Χριστομάχοι ῥηγνύωνται.

ιη'. Καὶ μέντοι πρὸς τούτοις παράδοσις ἢ λόγος ἐχόμενος πεύθεται ἢ μέχρι ἡμῶν καταντήσας, τὸν Θεῖον Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ἐν εἰκόνι ζωγραφῆσαι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν· πρὸς δὲ ἢ * ἄχραντον αὐτοῦ Μητέρα, ἢ τὰς ἱεροτυπίας ταύτας φυλάσσειν τὴν Ρωμαίων πόλιν. Τί δὲ δεῖ λέγειν περὶ τῶν λοιπῶν, ὧν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὡς ἱστόρησε τινὲς οἱ αὐτόθι γενόμενοι, * ὡς πλείσα μέχρι τῆς δεῦρο ἢ * ἐπὶ πλείστων ἀλλαβοῦς ἱερογραφίας ἐκ παλαιᾶς δὲ ἀξίας ἀναστηλωμένας σεμνῶς περιέποντες προσκυνοῦσι; Ὡσαύτως δὲ πάλιν ἀναγέγραπται, ὅτι Πέτρος ἢ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι τῆς Ἀποστόλων τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ κηρύττοντες ἐν τῇ Ρώμῃ, ἢ ἃ ποιοῦσιν ὁ Χριστὸς θαύματα, φωτὸς δὲ θείας Μεταμορφώσεως ἐξηκριβώσαντες, Ρωμαίοις παραδιδόασι, καθὰ ὀφθὲν Μωσεῖ τῷ Ἠλίᾳ ἐν μέσῳ τοῖς ἁγίοις Προφήταις· ἃ ἢ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται.

Περὶ τῆς Εἰκόνος τῆς Θεομήτορος ἐν Λύδδῃ, ἐν τῇ πλακὶ ἀχειροποιήτου γεγραμμένης.

ιθ'. Πῶς οὖν ἀντιβλέψωσιν οἱ ἀπειθεῖς ἢ ἀγνώμονες πρὸς τὸ μέχρι τοῦ παρόντος ἀδόμενον ἢ ὁρώμενον ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεομήτορος θαῦμα, τὸ ἐν τῇ καλουμένῃ Λύδδῃ; ὅπερ ναὸν ἔτι πρωτίστης κατὰ τόνδε τὸν βίον οἱ Ἀπόστολοι ἐδημιούργησαν. πολλοὶ γὰρ τεθέανται προσευνούμενον ἢ τιμώμενον τὸ ἀχειροποίητον ἐκεῖνο ἢ σιβάσιμον ἀπεικόνισμα, πλαξὶ πεπυκασμένον λαμπραῖς ἢ διαυγέσι, τῷ ἢ βάθους πεχωρηκὸς ὅλου· ὃ δὴ καὶ τινες

τῶ δυσμενῶν Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων ἀποξέσαι σπουδάσαντες, ἐματαιώθησαν ἀποτυχόντες τῆς αἰσχρᾶς αὐτῷ ἐγχειρήσεως. ὅσῳ γὰρ αὐτοῖ τὸ ἐκτύπωμα ἔξεον, πλειοτέρως ἐξέλαμπεν. Οὐδὲν γὰρ ἧττον ἐπὶ χρώματος ἔσχεν ἡ μορφή, εἶδός τε καὶ σχῆμα καὶ πᾶσα τῆς Θεᾶς ἀνεξάλειπτα καὶ ἀλώβητα τῷ σώζεσθαι. ἱστοροῦσι γὰρ ὅτι οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι ὑποσχέσει τῆς παναγίου Θεοτόκου ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἀνήγειραν. καὶ αὐτῆς εἰς Θεὸν τὸν ναὸν τῇ αἰτήσει αὐτῶν εἰσελθούσης, καὶ εἰς ἕν τῶν κιόνων σταθείσης, ἐρρυθμίσθαι ἐν τῷ κίονι τὸ ἐκτύπωμα αὐτῆς. ὃ καὶ πολλὰ βιασάμενοι, ὡς εἴρηται, Ἕλληνες καὶ Ἰουδαῖοι, οὐκ ἴσχυσαν ἀποξέσαι.

κ'. Μάρτυς μὲν καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου ὁ θεῖος ἀνὴρ, ὃν ἔσχεν ἡ Λιμόῤῥους γυνὴ τῷ θεραπευτῇ Χριστῷ παρὰ τῇ αὐτῆς οἴκῳ σπλάγχνων ἐναργεστάτων καὶ ἀπαραγράπτων κήρυκα τῶν εἰς αὐτὸν γεγονότος θαύματος, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς τὸ κατ' αὐτὸν θαυματουργηθὲν παράδοξον δημοσιεύσατα· περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας παρὰ τοῖς * εἰκονοτύποις διδάσκαλος Εὐσέβιος ἐν ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ μνημονεύσας, τὰ πλήθυσμα θαύματα παρὰ τῆς ἐκεῖθεν φυομένης ἰῤῥᾶς καὶ θεοβλάστου πρὸς, καὶ ὡς ἐπὶ ἅπασιν ἀλεξιτήριον ἐπικύρημα, ἐπάγει, φάσκων, Ὅτι τῶν Ἀποστόλων τὰς Εἰκόνας, Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ αὐτοῦ δὴ Χριστοῦ ἔτι καὶ νῦν ἐν γραφαῖς σωζομένας ἱστορήσαμεν.

* Fort. Εἰκονοτύπους, nova voce quasi *Quis Imagines explefas velint*; quo nomine fugillatur in VIII. Syn. alibique Eusebius.

κα'. Μάρτυς δὲ καὶ ἡ ὁψὶς διδάσκαλος ἀψευδὴς τοῦ, τὸ μῆκος τοῦ χρόνου σαφῶς δείκνυσι καὶ τῶν ἱερῶν ναῶν ἡ κτίσις. Ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀνέκαθεν ἱερῶν σκευῶν παρὰ τῶν δισεβούντων πίστεως καὶ ἀφιερώσεως ἄπειρος τὸ πλῆθος τυγχάνουσα. Μὴν ἀλλὰ ἔτι καὶ αἱ πτυχαὶ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων τὰς ἱερὰς τύπους ἐξωθεν φέρουσαι ὑπὸ πάντων πιστῶν προσκυνούμενοι. οἵ τε θεῖοι κίονες καὶ αἱ Σολέαι, καλούμεναι, αἷς τὸ σεβάσμιον τοῦ ἱεροῦ διατειχίζουσι θυσιαστηρίου. Καὶ ὃ δὴ νῦν ἐπὶ πᾶσι λοιπὸν, ἐν τούτῳ προσκυνεῖσθαι πάντων εἵνεκα τῷ συμπαραχειμένῳ τοῦ σταυροῦ τύπῳ διαπαντὸς ἀρχῆθεν ἐστηλωμένα καθιερῶνται.

κβ'. Ἀλλ' ὁ γε θηριώνυμος καὶ λεοντότροπος πάντα παραγραψάμενος πάντα; ἐπαιδεύσε ὅτι μάλιστα πάσας θείας ἀποῤῥίψαι καὶ λήθῃ βαθείᾳ καταπίμπλησι γραφάς. ταῦτά τοι θεομαχῶν ἐπὶ δήμου τοιαῦτα καταπολμήσας ὁ ἐμβρόντητος, παῤῥησιάζεται, λέγων, Ὡσεὶ ἐν τῇ ὑμῶν ὑμῶν ὡς δοῦλοι καὶ φίλοι ἀπαιδεύσατε. Καὶ γὰρ ὁ μωρὸς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μάταια νοήσει τοῦ συμπλεῖν ἄνομα, καὶ λαλῆσαι πρὸς Κύριον πλάνησιν· κατέβθορε τοίνυν τὰς δεισκομένας ἐκεῖνας Εἰκόνας Χριστοῦ, ἢ τινὸς ἁγίου, δειναῖς τιμωρίαις καὶ κολάσεσι καταδίκασεν ὁ ἀλάστωρ καὶ αἱμοβόρος. Καὶ ἦσαν κρεουργούμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ καταθυόμενοι διεφθείροντο παντοχοῦ οἱ θεοσεβεῖς· καὶ πολλοὺς ἐνδόξους καὶ περιβλέπτους πεφόνευκε.

κγ'. Καὶ ταῦτα μὲν καὶ τῶν ὀρθοδόξων ἀφειδῶς καὶ * ἀπαύστως διεφθείρετο καὶ δὴ τῶν ἐν τέλει καὶ * ἀπορωτέρων, ἄλλην πορνικὴν ἐπίνοιαν ὁ πονηρὸς καὶ

* Στερωτ.

A rum quidam Judæorum infensi Christo, eradere conati essent, frustrato absurdo conatu, evanuere. Quanto enim Effigiem radebant, tanto illa majori luce radioque clariori splendebat. Manfit enim nihilominus in eadem forma atque habitu. Oris species ac vestitus, quæque reliqua in oculos incurrunt, nihil oblita, nullaque labe, integra illi constiterunt. Narrant enim, quod cum sancti Apostoli, sanctissimæ Dei Genitricis pollicitatione freti, sub ejus nominis invocatione Templum excitassent, Ipsaque eorum rogatu, lustrandi causa Templum ingressa, in una columnarum stetisset, expressam ipsius Effigiem in columna inventam esse; quam Græci Judæique nulla quantavis, uti dictum est, illis adhibita vi eradere potuere.

B XX. Testis quidem etiam præter alia, divina Statua, quam mulier sanguine fluens, a quo curata fuerat, Christo, juxta ædes suas, gratitudinis monumento statuit, apertissimum sane titulum, sincerissimæque veritatis præconem, exhibiti in ipsa miraculi, inauditum in ipsa patratum divinum signum ac prodigium, in futuras longe generationes evulgans: cujus & magnus apud Imaginum Effictores Magister Eusebius, in Ecclesiastica Historia mentione facta, memoratisque miraculis, quæ ad sacram, divinoque germine illic enascentem herbam fierent; esseque illam cunctis auxilium præsens atque malorum depultricem, subjungit, dicens *Apostolorum Petri & Pauli imagines, atque ipsius Christi, penicillo ac coloribus picta, quæ etiamnum extarent vidisse.*

Hæmorroussæ. Christi statua.

Sic quoque Eusebius, veteris testis ritus Christianorum, nihil ipse bene intellectus Imagines affectus.

Lib. 7. c. 18.

C XXI. Testis vero etiam visus, fidus ipse magister ac verax; longique temporis clare indicio est, ipsa quoque venerabilium sacrarum Ædium structura. Præterea vero etiam sacri ministerii vasorum, antiquis temporibus, pia Fidelium sedulitate effectio ac consecratio; quorum infinita prope multitudo ac copia. Sacrorum etiam Evangeliorum tabulæ, quæ sacras exterius Formas ac Figuras, cunctorum Fidelium venerationi expositas, lisque cultas, ferant. Divinæ item columnæ, & quas Soleas vocant, quibus sacri altaris venerabilis locus quasi septo quodam interstinguitur. Ecenim nulla alia ratione, quam ut eis, omnium causa pia veneratio adhibeatur, una cum adjacente Crucis Figura, a principio ibi constitutæ sunt.

Antiqua monumenta Imaginum cultus ac religionis.

Solea, exterior loci altaris facies, sic Imaginibus ac Crucis figura ornata, ac locus subjectus. *Edit. Paris. pag. 507.*

D XXII. Enimvero, hic nomine bestia, leonisque moribus, cuncta hæc nullius sibi auctoritatis ducens, quam maxime divinam omnem picturam amovere, oblivionisque profundo tradere, satagebat. Quamobrem Deo pugnans, publica concione, talia palam perdita audacia, homo vecors prolo- Sodalitii sacrarum Imaginum abolitio.
quitur, *Quasi nobis coram, velut servi & amici, sic vel incubite.* Etenim *Stultus stulta loquetur*, & cor ejus inania cogitabit ut perficiat improba, & loquatur adversus Dominum seductionem. Hinc itaque qui inventi essent habere Christi, aut cujusquam Sanctorum Imagines, diris suppliciis ac tormentis, sæva Furia, cruentus homo addi- Dira cultorum supplicia ac neces.
E cebat. Atque in eum modum concisi membris quotidie atque mactati pii viri ac religiosi, omni loco interibant: nec paucos viros claros ac spectabiles nece sustulit.

Isa. 32. 6.

XXIII. Atque hæc quidem adversus Orthodoxos nulla venia ac requie, acerbus continue tyrannus exequebatur: adversus autem viros Equestris ac Senatorii ordinis, nec non opulentiores, aliud nequam, ipse nequissimus, ac machinandi arte solertissi- Leonis in Orthodoxos; in cives, cxviii.

MICHAELIS BALBI IMPERIUM.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΤΡΑΥΛΟΥ.

I. ANno mundi ſexies-milleſimo trecenteſimo ſexto-decimo, a Chriſti vero in carne diſpenſatione octingenteſimo ſexto-decimo, imperavit Michael Balbus, Amorio ortus annos octo, menſes novem: mortuuſque eſt urinæ difficultate laborans, renumque vehementiſſimo dolore excruciatus. Is cum parum aliquid ſuperioris malitiam temporis leniſſet, hactenus ſolum, ut qui carcere detenti eſſent, qui laboribus ſubacti, qui exilio relegati, libertatem, mitioriſque aliquid tractationis velut in ſomnis animo cogitarent, cum deceſſoris, ominoſi hominis atque impii exoſam Deo ſententiam ſubocculte foveret, parique ac ille ratione, diræ hæreſeos unco ex ſumma rationis abſentia ac imperitia, transfixus eſſet. Quamobrem habito Conventu, ait, *Sane ii qui nos præceſſere, accuratam ſcrutati dogmatum ſententiam, de illis quoque rationem reddituri ſunt, num bene, an male ſtatuerint. Nos autem, in quo Eccleſiam incedentem accepimus, in eo & manere ſatius ducimus.*

Michael Balbus mollior comoclaſta.

II. Erat Balbo filius Theophilus nomine, ex Euphroſyna ſuſceptus, quem & Imperiali corona in magna donavit Eccleſia. Sanxit autem nulli liberum eſſe de Imaginibus ſermonem movere; ſed ut faceſſerent, ac de medio fierent, tum Conſtantini Synodus, tum Taraſii, ac quam nudiuſtertius de iſtiuſmodi quæſtionibus Leo habuiſſet: altoq; ſilentio Imaginum memoriam damnavit.

Theophilus ex Euphroſyna. Edictum in cauſa Imaginum, utrinque ſilentium.

III. Eo imperatore, Thomas in tyrannidem verſus, ab Orientalibus jam ac Aſiaticis profectus partibus, circumforaneæque ac commixtæ plebis confecto exercitu, turbamque trahens, Imperii cupiditate actus, ad quod nulla ejus ſuppeterent merita, Byzantium petit. Romano quippe propagatus ſanguine, vir alioqui degener ac obſcurus, ad Syriæ partes adiens, Conſtantini ſibi nomen aſciſcit, ac Irenes Auguſtæ filii; qua arte ac fraude plurimis Barbarorum ac Chriſtianorum ſeductis, conflatoque ex diverſis gentibus infinitæ multitudinis exercitu, Conſtantinopolim invadit in turba gravi, claſſeque numeroſa, haud ſecus ac immanis quædam, multiformis, varia ac multiceps beſtia, diverſi generis confertis nationibus, ac velut alius quidam Sennacherib adverſus novam Jeruſalem armis inſtructus, magnifice gloriabatur turba illi comite, ac ſuperbiebat, homo faſtu plenus; nec illi prorſus, ut videtur, in mentem venit quod ita dictum per Prophetam eſt, *Non ſalvatur Rex per multam virtutem, nec gigas ſalvabitur in multitudine fortitudinis ſuæ. Et, Fallax equus ad ſalutem. Et, Dominus diſſipat conſilia gentium*, & quæ ſequuntur. Quamquam enim etiam maxime Urbs Ezechiam minime habebat, (pium ſcilicet Regem ac virtute præditum) non tamen deſpexit hujuſce rerum univerſitatis moderator clementiſſimuſque Dominus Urbem ſuam, ac plebem obſidione cinctam; ſed *Propter miſeriam inopum & gemitum pauperum*, tunc quoque dixit, *Nunc exſurgam, & protegam civitatem meam & populum meum; non propter me, & ſervum meum David, quemadmodum tunc, nunc quoque ait; ſed propter me, & qui natus eſt ex ſemine David*

Edit. Pariſ. pag. 511. Thomæ rebellio, unius ex exercitu cum Barbaris cognomento Turcus ſodalibus.

Pſ. 32. 16.

Ibid. 17.

Ibid. 20.

Divina Urbis protectio ac liberatio, etſi Rege impio.

Iſai. 10. 6.

2 Reg. 20. 6.

α. Τῷ ,στις. ἀπὸ τῦ κόσμυ· ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκυ οἰκονομίας ωις· ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς ὁ Ἀμοραῖος, ἔτη ἡ. μῆνας θ', ᾧ ἀπέθανε ἐκ δυσυρίας καὶ τῆς σφοδρᾶτης ἀλγηδόνος τῶ νεφρῶν. ὃς μικρόν τι τῆς προκατεχέσης κακίας ὑπεσβόσε, ὅσον τὰς ἐν εἰρκταῖς καὶ πόνοις καὶ ἐξορίαις ἐλαθτερίαν τε καὶ ἄνεσιν ὀνειροπόλα φαντάζεσθαι, τὸ τῆ Β φρονηματίυ δυσωπύμον καὶ δυνατὸν ὑπεθάλπε διοσυγὲς φρόνημα, καὶ ὁμοίως τῷ αὐτῷ πεμπόμενον τῆς δεινῆς αἱρέσεως ἄγκιστρον ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας. Οὗτω γὰρ εἶχεν τὰληθές· Οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐφιλονεικήκασι τῷ δογμάτων τέλει ἀκριβέσαι, τὸν περὶ αὐτῶν ἐπαρχθησόμενον λόγον, ἢ καλῶς, ἢ κακῶς ἐθέσπισαν. ἡμεῖς δὲ ἐν ᾧ ἐρρύμη τῶ ἐκκλησίαν βαδίζομεν, ἐν τούτῳ καὶ διαμένειν προκρίνομεν.

β. Ἦν δὲ αὐτῷ παῖς ἐξ Εὐφροσύνης ὀνόματι Θεόφιλος· ὃν καὶ ἐστέψε ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Ἐθέσπισε δὲ, ὡς μὴ ἔχειν τινὰ ἐπ' ἀδείας λόγον περὶ Εἰκόνων, ἀλλ' ἐκποδὼν C γενέσθαι καὶ σιγᾶσθαι, καὶ ἡ Κωνσταντίνυ συνόδος καὶ ἡ Ταρασίυ, καὶ ἡ νῦν ἐπὶ Λέοντος γενομένη περὶ τῦ τοιούτυ ζητημάτων καὶ σιγὴ βαθεῖα τῆς τῦ Εἰκόνων μνήμης γενέσθαι.

γ. Ἐφ' οὗ Θωμᾶς * ὁ ἀπάρτης τῦ Ἀναπλικτῶν μιρῶν ἀπάρας ἦλθε, καὶ λαὸν ἀγυρτώδη καὶ ἐπιμικτον συλλεξάμενος καὶ ἐπισυρόμενος, ἐπὶ τὸ τῦ τρίτυ Βυζάντιον ἐλήνυε. Τῆς βασιλείας παρ' ἀξίαν ἐφιέμενος· ἐκ γὰρ τῆς Ρωμαίων γῆς ὁρμώμενος, δὲν σχεδόν τι καὶ ἀφανὴς ἦν, πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας ἀφίκετο, Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν μετονομάσας, καὶ υἱὸν Εἰρήνης τῆς Βασιλίσσης. Κἀντεῦθεν πολλοὺς τῦ Βαρβάρων καὶ Χριστιανῶν ἀπατήσας, καὶ λαὸν ἄπειρον ἐκ διαφόρων ἐθνῶν συναθροίσας ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐλήλυθε, ἐν ὄχλῳ βαρεῖ καὶ στόλῳ μεγάλῳ, καθάπερ τι θηρίον ἀλλόκοτον καὶ πολυμορφον, ποικίλον τι καὶ πολυκέφαλον τὰ πολυειδῆ γένη τῦ ἐθνῶν ἀθροίσας, καὶ οἷά τις ἄλλος Σενναχηρεὶμ κατὰ τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ καθοπλισάμενος, ἐμεγαλαύχει τῷ ἐπομένων τῦ πλήθει, καὶ καταλαζονεύετο· μὴ πάμπαν, ὡς ἔοικε, εἰδὼς, ὅτι ἀσθενίζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐκ πλήθει ἰσχύος αὐτῦ. καὶ, Ψευδὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν· καὶ, Κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν καὶ τὰ ἑξῆς. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ἡ πόλις οὐκ εἶχεν Ἰσχύν, δοκεῖ ἐμοὶ καὶ ἑτέρῳ βασιλεῖ, ἀλλ' οὐ παρεῖδε ὁ τῶν πάντων ἀφυσικῶς καὶ φιλάνθρωπος Κύριος, πολιορκυμένην τὴν πόλιν αὐτῦ καὶ τὸν λαὸν αὐτῦ. ἀλλ' ἔτεινε τῆς παιδεύσεως τῷ πτωχῶν καὶ τῶ στεναγμῶ τῶν πενήτων, ἴσα καὶ τότε. Νῦν ἀναστήσομαι, καὶ ὑπερασπιῶ τῆς πόλεως μου καὶ τῦ λαῦ· καὶ δι' ἐμὲ καὶ διὰ Δαβὶδ τὸν δοῦλον μου, ὥσπερ τότε καὶ νῦν φησιν, ἀλλὰ δι' ἐμὲ, καὶ τὸν ἐκ

* Ἀντὶ τῦ Θωμᾶ, ἀπὸ Βαρδᾶ τῦ ἐπικλην Τούρκυ.

στίρματος Δαβὶδ φωτὸς ὑὸν, μου· καὶ ἕνεκα τοῦ νίου Ἰερουσαλὴμ, ἣν ἐξελεξάμην.

δ'. Καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ δυσσεβοῦς Ἀχαάβ, τοῦ Σύρου, πολλὰς μυριάδας κατ' αὐτοῦ στρατηλατοῦντος καὶ βραθυνομένου, καὶ λέγοντος, Εἰ ἐκτρέφουσι Σαμάρεια παντὶ τῷ λαῷ τοῖς ἀκολούθοις μου, δώλους ῥαδίως δοῦναι τοῦ τετραθλίου βασιλέως ὁ φιλοικτίρμων Θεὸς καὶ ἐνεδος. Ἰδοὺ, λέγων, ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ Κύριος. ὅπερ καὶ γέγονε. καὶ γὰρ παραυτίκα δείσαντες τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς ἀλλοτρίους, τοῦ ἰδίου ἴσχυσε. καὶ τὸν Δαβὶδ ἀληθεύοντα, Κύριος κραταιὸς καὶ δυνατὸς, Κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ. τῶν γὰρ συμπλοκῶν γενομένων, δύο καὶ δέκα καὶ ἑπτακόσιαι μυριάδας ὁ Ἰσραὴλ κατεπολέμησε. Ἵνα δὲ κἀκεῖνοι καὶ οὗτοι μάθωσιν ὡς δῶλός ἐστιν ἁπλῶς, ἅτε φυγοπόλεμος εἰς τινα πόλιν καταφυσσόν τὸ τεῖχος, κατέχωσε χιλιάδας ἑπτακοσίας.

ε'. * Ταύτῃ τοίνυν τοῦ ἀλαζονείας ἅμα Σύρου καὶ τοῦ Λασυρίου χρησάμενος καὶ ὁ ματαιόφρων Θωμᾶς ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν, μᾶλλον δὲ Θεσσαλίαν, ἐφ' ἵνα χρόνον ἐπόρθει, τοῦ πολιτῶν ἀνδρείως παραστησαμένων καὶ τειχομαχούντων καὶ ναυμαχούντων. τὰς δὲ πλείστας αὐτῶν ναῦς ἐπυρπόλησαν, καὶ τὰς λαγάδας τῶν πολεμίων αὐτῶν ἐτρόπωσαντο· ὁ δὲ ἀμηχανίᾳ λη-φθεὶς, καὶ πόλιν ἀφεὶς, ἐπὶ τοὺς Θρᾷκας ἐχώρει, ταύτῃ λυπίζόμενος. Λαφυραγωγήσας οὖν αὐτῶν μετρίως, ἀλλ' οὐχ ὡς ἤλπιζεν, ἀλλ' ὡς ἡ θεία πρόνοια παρεχώρει διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀδὺ πλέον ἢ ὀλίγους ὧν προσεδόκησε. καὶ γοῦν οὐ μόνον εἰς ἐναντίωσιν αὐτῷ παρῆκε, καὶ περιτράπη ἐκ ἀνίβη τὸ πυθόμενον, ἀλλά γε καὶ ὅπερ ἴσχεν ἐδόκει καὶ καταφαντάζετο κλέος καὶ θεῖος, ἀπεγυμνώθη μικρὸν δεῖν καὶ ἀπώλετο.

ς'. Οἱ γὰρ πολῖται, ὡς εἴρηται, γενναίως τε καὶ σφοδρῶς ἀντιπαρατεξάμενοι, τῇ ῥοπῇ καὶ συμμαχίᾳ τοῦ κρείττονος, καὶ μετὰ τοιαύτης ἐλπίδος τειχομαχοῦντες καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες ἀνδρικῶς καὶ καρτερικῶς, ἅπασι χαλεπὸν τὸ σαθρὸν αὐτῶν φρύαγμα κατέλυσαν. Τὰ δὲ ὀχυρώματα ἐφ' ὧν πεποιθὼς ἀνόητος ἅγαν ἐκαυχᾶτο καὶ καθηρπάζετο, τὰς ναῦς αὐτῶν λέγω, πυρπολήσαντες, καὶ τὰς λαγάδας τῶν πολεμίων καὶ στρατοπεδάρχων τροπωσάμενοι, σκοποβολίᾳ πολλῇ καὶ ἀμηχανίᾳ περιέχει καὶ δείσεσιν καὶ καφάτοις Θωμᾶ. Καὶ μὴν καὶ αἱ τῶν πολυμηχάνων αὐτῶν καὶ πολυτρόπως ἐλιπόλεις πάσας ἐκαπαμαχήτους ἅμα σας, ὡς φασὶ, καὶ δυσαλώτους, διέφθειρεν καὶ κατέλυσαν ἀπράκτους ἀρδίν. Καὶ ἵνα ὁ μὲν εἶπας Δαβὶδ, ἔγνω ἡ ἐν Χερσῶνι πόλις ἐπορθήθη, καὶ τὰ * κλέπτει τῷ ὄντι, καὶ Θεὸς ἐδοξάζετο. Καὶ δὴ ἐδεῖτο ἐναργῶς ὅπως ἐπ' αὐτῷ πληρώσῃ τὸ ἱερὸν λόγιον, Καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτῶν. ἵνα τὰ ὀχυρώματα αὐτῶν δειλίαν, καὶ τὰ ἐρύματα ἀλωσιν· Ἐνθέν τοι καὶ οἱ τῆς πόλεως ἔψαλλον, Οὗτοι ἐν ἅρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ.

ζ'. Ὁ δὲ θεῖος λόγος παρηγγυώμενος καὶ προδιαγγελλόμενος αὐτοῖς, ἀμάλα τῆς αὐθράσους καὶ ταχείας καταπτώσεως καὶ ἐχθρᾶς αὐτῶν, ἐπεφέρατο μεσονυχὶ λέγων, Θαρσεῖτε, τέκνα, καὶ βοήσατε πρὸς τὸν Θεόν. Ἐστι γὰρ ὑμῖν ὑπὲρ τοῦ ἐπαγομένου μισεῖν· Ὁ γὰρ ἐπαγαγὼν ὑμῖν τὰ κακὰ παύσει ὑμῖν τὴν αἰώνιον διαφθορὰν μετὰ τῆς σωτηρίας ὑμῶν.

η'. Ἐπεὶ οὖν ἐπαυσάμην ὁ πάλαι καὶ πεπλανη-

A vid, *filium meum; & propter Jeruſalem novam, quam elegi.*

IV. Etenim impio Achaab rerum potiente, cum Syrus muleas adverſus eum conflaſſet myriadas, ac ſuperbiens diceret, *Si ſufficiat Samaria omni populo reditibus meis*: confeſtim miſericors Deus tet quaterque miſerabilis Regis probrum facile diſſolvit, dicens, *Ecce ego trado eum in manus tuas, & ſcies quia ego Dominus*; quod & factum eſt. Statim namque formidabiles habuit neceſſarios pariter & alienos; ſuum ipſius robur ac vires; veracemque Davidem oſtendit, cum ait, *Dominus fortis & potens, Dominus potens in prælio.* Conſerto enim prælio, centum viginti millia Iſrael profligavit. Atque ut noverint utrique pariter, Deo ultore illatam plagam, eorum qui fugerant, quadam in Urbe corruens murus, viginti ſeptem millia ruinis oppreſſit.

In Achaab ſ. mulc.

3. Reg. 20. & 22.

Pſal. 23. 8. 3. Reg. 21. 29. & 20. Edit. Pariſ. pag. 512.

V. Hoc itaque *arroganti*s animi faſtus Syri illius & Aſſyrii, demens quoque Thomas abuſus, Conſtantinopolim (veriuſque Theopolim ac Dei Urbem) annum unum expugnabat, cum cives ſtrenue aciem opponerent, eque muris atque navibus pugnarent, hoſtiumque pleraſque naves incenderent. Quamobrem conſilii inops Thomas, dimiſſa Urbe, in Thraciam, ejus prædas acturus, conceſſit. Eam itaq; ad certum modum populatus, non quantum ipſe ſperaverat, ſed quantum providentia divina ob ſcelera noſtra ſinebat, nihil amplius effecit, eorum, quæ animo deſtinata, fore expectabat. Ac ſane non ſolum in contrarium illi ceſſit, verſumque eſt atque evaſit ſtudium, ſed & ea quam habere videbatur, ſibique ipſe blandiebatur, claritate roboreque denudatus eſt: prope enim eſt ut perdidiſſe dicam.

Urbis obſidio infeliciſ ſucceſſe.

VI. Cives namque, uti dictum eſt, fortiter valideque oppoſita acie, Divino Numine ac auxilio, ejuſceque generis ſpe, e muris, terra ac mari collatis ſignis, forti robore laboriſque conſtantia, omnem fere ejus putridam jactantiam ac ſuperbiam elicere. Munitionibus enim, quibus confiſus ſtulte admodum ſuperbiebat ac præferoclebat (ejus inquam navibus ac claſſe) igne ſuccenſis, hoſtiumque ac Tribunorum lectiſſimis ſuſis fugatiſque, ingenti vertigine conſiliique inopia ac anxietate, inſtabilis ac Euripo ſimilis leviſſimuſque Thomæ animus tenebatur. Quin & ſubtiliſſimæ artis multipliceſque ejus omnes machinas, ipſas inexpugnabiles, ut quidem exiſtimabat, expugnatuque difficiles, facile admodum ac expedite inutiles reddiderunt ac everterunt. Atque in eum modum, *Domus* quidem *Davis* (Dei ſcilicet Civitas) *ibat ac* revera *convaleſcebat*, Deuſque glorificabatur. Ac plane videre erat clare in eo implere divinum oraculum, *Deſtruxiſti omnes ſepes ejus, poſuiſti firmamentum ejus formidinem*; ac quæ Pſalmus reliqua habet. Unde & Oppidani pſallebant, *Hi in curribus, & hi in equis*, & quæ reliqua ſunt.

Civium defenſionis artes.

4. Reg. 3. 1.

Pſal. 88. 41.

Pſal. 19. 8.

VII. Divinus autem ſermo ipſe ſponſor, ac quam repentinam citiſſimamque ipſorum hoſtis ruinam eis prænuntians, reſpondit, tantum non dicens, Confidite, filii, & clamate ad Deum. Erit enim nobis ab eo memoria, qui ultor exiſtit. Qui enim nobis invexit mala, is ipſe cum ſalute ſempiternam vobis adducit lætitiam.

VIII. Quandoquidem igitur ſatiſcens

* ταύτῃ τε. Gr. vulg. ἐκρατεῖτο.

nem & Annam Aulæ detrusas, ad ædes Regias, quas Canicul vocant, ubi etiam Sophia Christophori Imperatoris uxor posita coma degebat, transtulit; ac post dies aliquot, Antiochi ædibus eas assignavit: Agatham, ad Monasterium a Romano ipsius avo conditum misit, ac quos in Regia sumptus accipiebant, eosdem illis præstandos constituit. Scholarum Domesticum ac Patricium Nicephorum Phocam, Magistri honore auxit, & in Asiam misit. Similiter etiam ejus fratrem Leonem Patricium, Magistrum & Occidentis Domesticum fecit. Ipse venationibus totus indulgebat, ciborum helluo ac vini potor. Alium quoque patre defuncto suscepit filium, quem & Constantinum nominavit; ac brevi post per Polyeuctum Patriarcham in sanctæ Sophiæ ambone Augustali corona donavit Helena Augusta in Aula versata cum Imperatore, donec morbo correpta mensis Septembris decimanona, diem obiit. Sepulta est in patris sui Romani Imperatoris Monasterio, atque in urna, prope illum condita.

Nicephorus Phocas Cretensis expeditio.

II. Misit autem Imperator Nicephorum Phocam Magistrum ac Domesticum cum ingentibus copiis, ac navalium gravi apparatu, igneque Græco, adversus Cretam. Fuerat Creta Romanæ ditionis; donec imperante Michaele Balbo Theophili patre a Saracenis Hispanis capta est, Romana interim classe occupata ac copiis, comprimenda stulti Thomæ tyrannide ac rebellione, qui ejusdem sodalis ac commilito ante extiterat. Fluxerant anni ex quo ejus illi potiti erant, usque dum iterum a Nicephoro Magistro ac Domestico expugnata est, centum quinquaginta-octo. Erant chelandia (sic dicta Græcis navigia) Græco igne instructa, duo milia; celoces, mille; onerariæ annonam convehentes & arma bellica, trecentæ sexaginta. Solvens itaque Byzantio Nicephorus Domesticus & Phygela veniens, hoc maxime studuit, omnique cura anixus est, ut omnis ei classis uno agmine, conferta esset ac appelleret. Festinato itaque impetu invadunt Insulam; navibusque effusi, vallum statuunt algumque aggerem. Cumque sic Insulæ assiderent, immensaque hyemis vis atque pluviæ geluque ingrueret, ac cibi absumpti essent, obtorpentes milites, domum redire cogitabant. Enimvero solertissimus vir Nicephorus atque Dux, verborum lenocinio in castris detinuit. Porro Imperator cognita, qua laboraret, exercitus pecuria, omnis generis copiosam annonam ciboscque eis destinavit. Mense autem Martio, acri conserta pugna, bellique instantia, capta a Romanis munitio est.

Annonæ penuria.

III. Mense Octobri insequentis anni secundi Imperii Romani, penuria tritici atque hordei in civitate fuit, adeo ut veniret triticum numismate modii quatuor; hordeum vero, modii sex. Haud vero longum intercessit tempus, cum statim minuto pretio, triticum modii octo; hordeum duodecim venit.

Petini exilium & interitus.

IV. Mense Martio delatus est Basilius Petinus, ut qui Imperium ambiret: missusque in exilium, ibi fato functus est. Imperator, ubi captam esse Cretam cognovit, Deo laudes gratiasque persolvit. Tum brevi, etiam Nicephorus Scholarum Domesticus, Imperatoris jussu Urbem ingressus, cum multis spoliis atque captivis, a suis ædibus ad Cir-

Nicephori Phocæ in Urbe receptio & triumphus.

Ἀνικλίᾳ, ἐν ᾧ καὶ Σοφία Λύγγικα, ἡ τοῦ Χριστοφόρου Βασιλίσσης γαμετὴ ὡς ἀποκαρμίνη, ἐκάγχαγε· καὶ μετὰ δίμηνον ἐμφῶν εἰς τὸ Ἀντιόχου, ἐκλύσατο. Καὶ δὴ Ἀγάθῃ, εἰς τὸ ἱδρυθὲν φροντιστήριον παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ Βασιλίσσης καὶ πάππου αὐτῆ, ἀπέστειλε, καὶ διενείματο χορηγεῖσθαι αὐτάς, ἃ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο. Τὸν δὲ Δομέστικον τῶν σχολῶν καὶ Πατρίκιον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν, Μάγιστρον ἐτίμησε, καὶ ἐς τὴν ἀνατολὴν ἐξέπεμψεν. Ὡσαύτως καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Πατρίκιον Λέοντα, Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῆς δύσεως ἐποίησε. Καὶ αὐτὸς δὲ ὑφειμένως ἐν κυνηγίοις ἐθήρας δι' ὅλου Ἀφροδισίοις τυγχάνων, ἐγάστρωσε καὶ ἐπότισε μετὰ θάνατον τὸν πατρὸς αὐτοῦ, καὶ Κωνσταντῖνον αὐτὸν ὠνόμασεν· ὃς καὶ μετ' ὀλίγον ἐστέφθη παρὰ Πολυεύκτου Πατριάρχου ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἁγίας Σοφίας. Καὶ δὴ Λύγγικα Ἑλένη, ἐν τῷ παλατίῳ συνοικοῦσα τῷ Βασιλεῖ, ὡς ἀρρωστήσασα, καὶ τῇ ιθ'. τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, τελευτᾷ· ἐκαταφθὲν δὲ τὴν μονὴν τοῦ πατρὸς αὐτῆς, Ῥωμανοῦ τοῦ Βασιλέως, ἐν λάρνακι πλησίον τοῦ πατρὸς αὐτῆς.

β. Τὸν δὲ Μάγιστρον καὶ Δομέστικον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν, ὁ Βασιλεὺς μετὰ στρατείας πολλῆς καὶ ἐξαιρέτους πλοίων πολεμικῶν, καὶ ὑγροῦ πυρὸς, εἰς τὴν Κρήτην ἀπέστειλε, ἥ τις ὑπὸ Ῥωμαίους μὲν ἦν τὸ πρόπαν· ἐπὶ δὲ τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ἐκράτησε ὑπὸ τῶν ἀπὸ Ἰσπανίας ἀπελθόντων Σαρακηνῶν, διὰ τὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀσχολεῖσθαι τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατεύματα εἰς τὴν τυραννίδα καὶ στάσιν, τὴν ἀπάρτου Μωροθωμᾶ τοῦ συωτρόφου Μιχαὴλ, ὡς γενέσθαι τὴν πᾶσαν ὑπὸ χεῖρα, ἕως τῆς ἡμέρας, ἧς πάλιν ἐπορθήθη παρὰ Νικηφόρου Μαγίστρου καὶ Δομεστίκου Φωκᾶ, ὑπῆρχον δὲ [124] χελάνδια μετὰ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς β'. δρόμωνες α'. καράβια καμακρὰ [125] σιτάρια ἔχοντα καὶ ὅπλα πολεμικὰ, τξ'. ἀπάρας οὖν ὁ βασιλίδος Νικηφόρος ὁ Δομέστικος, καὶ τὰ φυγάδα καταλαβών, ἐρρόντιζεν ὅπως ὁ σύμπας στόλος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἴη, καὶ ὁρμίζοιτο. ἀτυδὴ οὖν τῶν νηῶν καταλαμβάνει· καὶ ὑποβάντων τῶν νεῶν, χάρακα καὶ πάρρον βαθεῖαν κατεσκάσατο. τῶν δὲ ἐπιπαραπαθεζομένων τὴν νῆσον, καὶ ἀπείρου χειμῶνος καὶ ὑετοῦ καὶ χιόνος γενομένου, καὶ τοῦ σιτίου δαπανηθέντος, κατεφρόνησαν οἱ τοῦ στρατοῦ, αὐτοῖς βεβουλῆσθαι ἀναχωρῆσαι. ὁ δὲ συμπαθέστατος Νικηφόρος καὶ Δοὺξ, τῷ τοῦ λόγου ἐδύνατο πάντας κατέχει. μαθὼν οὖν ὁ Βασιλεὺς τὴν ἔνδειαν τοῦ στρατοῦ, ἐπισιτισμὸν παντοίων τροφῶν αὐτοῖς ἀπέστειλε. Καὶ δὴ τοῦ Μάρτιον μῆνα πολέμῳ κρατηθέντος σφοδρῷ, καὶ μαχῶν γινομένων, παρέλαβον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ χάραγμα.

γ. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ β'. ἔτους τοῦ Βασιλέως Ῥωμανοῦ, ἐγένετο πᾶσις σίτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει. ἐπωλήθη γὰρ ὁ σῖτος τῷ νομίσματι μόδιον δ'. ἡ δὲ κριθὴ, μόδιοι ς'. ἐν πολὺ οὖν χρόνος παρῆλθε, καὶ αὖθις γέγονεν ὁ σῖτος μόδιοι η'. ἡ δὲ κριθὴ, μόδιοι ιβ'.

δ'. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ κατηγορήθη Βασίλειος ὁ Πετινὸς ὑπάτευκεν, ὡς τὴν Βασιλείας ἁρπάσας· ὃς τις ἐν ἐξορίᾳ περιετράφθη, ἐν ᾗ καὶ τελευτᾷ. ὁ δὲ Βασιλεὺς μαθὼν τὴν τοῦ Κρίτης ἅλωσιν, ἐδόξασε τὸν Θεόν. Μετ' ὀλίγον δὲ, καὶ ὁ Δομέστικος τῶν Σχολῶν Νικηφόρος, κατέλυσε τὸν Βασιλέως [126] πρὸς τὴν πόλιν εἰσελθεῖν, καὶ μετὰ τῆς λαμπρότητος καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἦλθε πεζῇ ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ ἱππόδρομον, ἅμα τῷ Ἀμηρᾶ Χρήτης τοῦ λεγομένου [127] Κουρτα-

Nicephori Phocæ Cretensis expeditio.

Belli apparatus.

Cretæ expugnatio; Nicephori solertia bellica.

Edit. Paris. pag. 498.

124

125

126

127

λάτης καὶ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτῆς, σολὰς λαμπὰς περιβεβλημένων πάντας τοὺς Σαρακηνούς. καὶ ὁ μὲν Μάγιστρος τιμῶν καὶ δώρων μεγάλων ἀξιώθη παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος· ὁ Ἀμηρᾶς δὲ, πλεῖστα δῶρα καὶ χρυσὸν καὶ Ἀργυρον παρὰ τοῦ Βασιλέως λαβὼν, σὺν πᾶσι τοῖς αὐτοῦ εἰς χωρία οἰκεῖν συνεχωρήθη. εἰς δὲ τὸ σύγκλητον οὐκ ἀνεβιβάσθη, καὶ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτὸν βαπτισθῆναι. ὁ δὲ Βασιλεὺς Ρωμανὸς, Νικηφόρον τὸν Μάγιστρον αὖθις καὶ τὸν Ἔμιρ ἐξαπέστειλε κατὰ τὸ ἀνατολικὸν Χαμβδά. ὁ δὲ ἀπελθὼν, πρῶτον μὲν τὸ Χάλπε κάστρον παρέλαβε, ἐξ οὗ καὶ λαφύρων πολλὰ γίνεται συναγωγή.

cum pedes venit, una cum Creta Amera Curppe nomine, ejusque propinquis omnibus, cum Seraceni omnes, albis vestibus induti essent. Ac quidem Magister, honores magnaque præmia Imperatoris liberalitate consecutus est. Ameras vero donis plurimis auroque atque argento ab Imperatore donatus, prædia ruri colere ac habitare permissus est: quod tamen baptismo initiari noluit, in Senatum minime cooptatus est. Porro Romanus Imperator, Magistrum Nicephorum in Orientem misit, ut Chambdæ arrogantiam frangeret. Susceptaque expeditione, primum Alepum Urbem munitam cepit, unde etiam spoliorum vim magnam collegit.

Amera Cretensis ad baptismum & traductio.

Nicephori in Oriente expeditio.

Edit. Paris. pag. 499.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΒΙΟΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ.

GEORGII MONACHI VITÆ RECENTIORUM IMPERATORUM.

IMPERIUM A BASILEIA

C. 248.

LEONIS ARMENI.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΤ.

Leonis Armeni, Saulisque Regis par exitus.

I. ANNO mundi sexies millesimo trecentesimo decimo, divinæ autem Incarnationis octingentesimo decimo, imperavit Leo Armenus Patricius; ac qui postea prævaricator extitit, annos septem, menses quinque; Imperii insulis ornatus a Nicephoro Patriarcha. Post alterum namque annum ad impietatem deficiens, ac, quam rectæ fidei professionem scripto ediderat, irritam faciens, haud secus ac Saul delapsus est. Nam & ille cum duos annos legitime regnum administrasset, a recto deinde aversus tramite, divinaque denudatus gratia, ac nequissimo spiritui traditus, adversus Davidem, cujus cumulatus beneficiis erat, armis instructus est, ac Sacerdotum patravit cædes. Haud aliter etiam infelicissimus hic Deoque infensus, post annum alterum, furore accensus actusque rabie adversus pietatem, divinum Nicephorum a quo corona donatus erat, exilio mulctavit.

α'. Τῷ, φησί. ἔτει τῷ κόσμῳ, ἀπὸ δὲ θείας σαρκώσεως ωι'. ἐβασίλευσε Λέων Ἀρμένιος ὁ Πατρίκιος, ὃς παραβὰς ὕστερον ἀναφανείς, ἔτη ζ. μῆνας ε'. στρθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου Πατριάρχου. μετὰ δὲ δύο χρόνους ἀποστατήσας πρὸς τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὸ ἔγγραφον ὅπερ ἐποίησε περὶ τῆς Ὀρθοδοξίας ἀθετήσας, ὥσπερ Σαοὺλ ἐξέπεσε. καὶ ὁ μὲν κακεῖνος, δύο ἔτη βασιλεύσας ἑσπέρας, ἔπεσε παρατραπεὶς καὶ τῆς θείας χάριτος γυμνωθείς, καὶ πονηρῷ πνεύματι παραδοθείς, κατὰ τὸ λεγόμενον Δαβὶδ ἐξεπλήξθη, καὶ τὰς τῷ Ἰηρὶ ἐπῆρε μιαιφονίας. ὡσαύτως καὶ ὁ δύσπους οὗτος καὶ ἀντίθεος, μετὰ δύο ἔτη, κατὰ τῆς δίκης μανεὶς καὶ λυττήσας, τὸν στέφανα αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον ἐξέπεσε.

Non convenit cum Logotheta hic compotus, nec seq.

II. Nempe ejus loco Theodotum Patriarcham creat, virum nulla rationis luce aut eruditione clarum, magisque etiam mancipium, ac piscibus elinguiorem: qui denique præter impietatem, aliud nihil sciret. Quo ex tempore, implacabile adversus Ecclesiam bellum suscitavit. Siquidem igitur mala in malum mutatio digna admiratione est, hunc sane magis ac sequaces, quam Galatas, mirari convenit, qui sic translati sint, ab eo, qui ipsos vocaverat in gratia Christi, in aliud Evangelium; quod non est aliud, præterquam Deum ad iracundiam provocare, divinamque ultionem attrahere.

Theodotus Cassiteras Patriarcha Nicephori loco.

Gal. 1. 6.

β'. Θεόδοτον δῆθεν Πατριάρχῃ ἀντιχειροτονεῖ, ἄλογον ἄνδρα μᾶλλον καὶ ἀνδράποδον καὶ ἰχθύων ἀφωνίστερον, καὶ μηδὲν πλέον τῆς ἀσεβείας ἐπισάμενον· καὶ ἐκ τοῦ διαγμοῦ ἄπορον κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀπερρίπισε. εἰ οὖν χρὴ θαυμάζειν φαῦλον ἐπὶ φαύλῳ μεταθέσιν, πᾶσι δὲ μᾶλλον καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν· ἢ Γαλάτας θαυμάσαι, τοὺς οὕτω μετατεθειμένους ἀπὸ τοῦ καλέσαντος αὐτοὺς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον Εὐαγγέλιον· ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ παροργίσαι τὸν Θεὸν καὶ τὴν θείαν ὀργὴν ἐπισπάσασθαι.

III. Novus enim Sennacherib Crumus, relicta fratri obsidione Adrianopolis, sextum jam diem Leone Imperium tenente, Urbem invadens, a Blachernis, ad Auream usque portam muros circuibat, copias, quibus fretus esset, ostentans; peractisque in Aureæ portæ amœno loco & irriguo impuris sacrificiis, etiam pacem ab Imperatore expetit, modo per ipsum in Auream portam jaculum ei infigere liceret. Quo abnuente, in tentorium suum reversus est, majorem in modum admiratus Urbis muros, compositamque Imperatoris aciem atque ordines. Ad pacis itaque fœdera vertitur, tentandæ rei causæ sermones conferens.

Crumi incursio; de pace tractatio.

γ'. Ὁ δὲ υἱὸς Σενναχηρεὶμ Κροῦμος, ἐπαρθεὶς τῇ σφῶν γίκῃ, καταλιπὼν ἢ ἴδιον ἀδελφὸν πολιορκεῖν ἢ Ἀδριανούπολιν, μεθ' ἓξ ἡμέρας ἢ αὐτοκρατορίας Λέοντος, ἐπῆλθεν τῇ πόλει, περιῄει τὰ τείχη ἀπὸ Βλαχερνῶν, ἕως ἢ Χρυσῆς πόρτης, ἐπιδεικνύων τὴν περὶ αὐτὸν δυνάμιν· ἐπιπλήσας δὲ μιαρὰς θυσίας ἐν τῷ λιβαδίῳ τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐζήτει ἢ Βασιλέα εἰρήνην ποιῆσαι, εἰ τὸ δόρυ αὐτῷ πήξει ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ. τῆς δὲ Βασιλέως μὴ καταδεξαμένου, ὑπέστρεψεν εἰς ἢ ἰδίαν σκηνὴν, ὑπερθαυμάσας τὰ ἢ πόλεως τείχη, καὶ ἢ ἅπαντα τῆς Βασιλέως παράταξιν. ἐπὶ σύμβασιν οὖν εἰρήνης τρέπεται, πειρατικοὺς λόγους ποιούμενος.

δ'. Ὁ δέ γε Βασιλεὺς, ἀφορμῆς δραξάμενος, ἐ- A
περάθη τοῦ λογχῆσαι· ἀλλ' εἰς πέρας ἀγαγεῖν
τοῦτο ἐκωλύθη τῇ τῆδ' ὑπουργησάντων ἀφυΐᾳ, πλεῖ-
στων μὲν ὄντων, χειρίαν δὲ μὴ ἐπαγαγόντων πλη-
γήν. ἐνταῦθα μανεὶς ὁ ἀλάστωρ, ἀποστείλας ἱππεῖς ἐν
τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, ἐκεῖνον ἐν παλατίῳ ἐνόμισεν· ἐν
δὲ χαλκῷ Λέοντα σὺν ἱππικῷ σοφῷ τῇ Ἄρκτῳ καὶ τῷ
Δράκοντι τοῦ Ὑδρεῖου καὶ μαρμάροις καλλίστοις ἐς ἅμ-
ξαις φορτώσας, ὑπεσύρισε, παραπλήσας τῇ Ἀ-
δριανουπόλει καὶ ταύτῃ εἵλεν· καὶ μετὰ λαοῦ πλείστου δια-
περάσας, τῇ τε ἀγενεῖ Μακεδόνων, καταπαύσασα
ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ. ὁ δὲ Λέων, τὰ τῆς ἀσε-
βείας ἔργα διεπράττετο ἐν τῇ πόλει.

ε'. Ἐφ' ᾧ ἐφάνη ἀστὴρ Κομήτης ἐν σχήματι δύο λαμ- B
πρῶν στιλβώντων ἡμισείων καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς δύο
φορὰ σχήματα· ὡς γὰρ εἰς κεφαλὴν ἀνδρὸς ξύμπλασιν
τυποῦσθαι· ὅπερ τῷ ἀκέφαλον κεφαλῇ, τῇ μὴ
ταῦτα ἐνσιασάντων καὶ Χερσιανῶν, καὶ ὃ μάταιος Θω-
μᾶς κεφαλὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς ἐκ τῶν ἄλλων Χερσιανῶν
διαιρέσεως * ἐσχάτης προεμηύσατο. καὶ μέντοι καὶ σεισ- * ἐσχάτην.
μοὶ φοβεροί τε καὶ ἐπάλληλοι, καὶ λιμοὶ καὶ αὐχμοὶ καὶ
ἄρδος φλογώσεις γεγόνασι, καὶ στάσεις ἐμφύλιοι καὶ
πάσας πόλεις καὶ χώρας, ἐκ τῆδ' ἡμερῶν ἀρξαμένου
τοῦ Θεοστυγοῦς καὶ ἀλάστορος· καὶ μέχρι πολλοῦ τὸ δεινὸν
τῆς ἐμφυλίας συμφορᾶς ἐπειράσατο συμβέβηκε.

ς'. Ἐκμιμούμενος τοίνυν ὁ μυσαρὰς ταύτης αἱρέ- C
σεως ἀρχηγὸς ὁμώνυμον αὐτῷ καὶ ὁμότροπον, ἤρξατο
τῆς αἱρέσεως. εἶτα συμμάχους καὶ συμμύστας ἐζη-
τήσας, εὗρεν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Γραμματι-
κόν· μᾶλλον δὲ Ἰωάννην ἄλλον ἢ Σίμωνα, ἐπί τε λε-
κανομαντείαις καὶ φαρμακείαις καὶ αἰσχρουργίαις βεβο-
μένον, καὶ ἑτέρους τινὰς ὁμόφρονας αὐτῷ Ἰωαννίτας καὶ Ἰαμ-
βείτας καὶ Σιμωνίτας· οὓς δὴ καὶ παρ' ἑαυτῷ κατέχων
ἐν τῷ παλατίῳ, προσκαλεῖται Νικηφόρον τὸν ἀοίδι-
μον Πατριάρχην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ προύχοντας Ἐπισ-
κόπους τε καὶ Ἱερεῖς ἐνώπιον τῆς Συγκλήτου, καὶ φησίν.
Ἴστε σαφῶς ὡς ἀνίσταταί τινες λέγοντες, Μὴ δεῖν προ-
σκυνεῖσθαι τὰς Εἰκόνας, ἃς εἰ βούλεσθε παραστῆναι ἐ-
λέγξασθαι περὶ τούτου, καὶ ἐκδηλότερον τὸ ἀληθὲς
φανήσεται.

ζ'. Πρὸς ὃν ὁ Θεῖος Νικηφόρος, οὐδὲν ἀντεῖπεν. D
ἔφη δὲ πρὸς τοὺς παρεσταμένους Μαγιστάνους, Εἶπατέ
μοι, Τὸ μὴ ὂν δύναται πίστιν; τῇδ' δὲ τῇ ἀσφαλείᾳ
τῆς πίστεως, * ἀποκριθέντα, εἶπεν πάλιν ὁ Πα- * ἀποκριθέν-
τριάρχης, Ἐπεσον ἐπὶ Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν τοῦ των.
Ἰσαύρων αἱ ἁγίαι Εἰκόνες; τῇδ' δὲ καταβαλόντων,
καὶ τὸ Ναὶ προσεπόντων. Οὕτως ἔστη πάντως καὶ
ἦσαν ἀρχαῖαι αὐτῇ ἔχουσαι τὸ ἀνάστημα. τὸ γὰρ μὴ
ὂν μὴ δ' ἑστάμενον, πῶς δύναται πίστιν;

η'. Εἶτα τῶν ἄλλων Ἐπισκόπων τοιαῦτα προτεινάν-
των εἰς ἀνατροπὴν τῆς αἱρέσεως, ὁ ἱερὸς Ἐπίσκο-
πος Σάρδεως Εὐθύμιος παῤῥησιασάμενος λέγει. Πρό-
σχες, ὦ Βασιλεῦ, τοῖς ἐν ἐπιτομῇ ῥηθησομένοις. E
Ἀφ' οὗ ἦλθε Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι τοῦ ὀκτα-
κοσιοστοῦ ἔτους παρῆλθον, καὶ πανταχοῦ γεγραφεῖται
Χριστὸς, καὶ ἐν Εἰκόνι προσκυνεῖται· πόθεν οὖν αὐ-
θάδης τολμήσεις, τοῦτον * τοσοῦτον χρόνον Ἀποστο- * τοσούτου
λικὴν τε καὶ πατρικὴν παράδοσιν ἀθετῆσαι ἢ μετα- χρόνου.
σαλεῦσαι; μάλιστα τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος, Ἄρα οὖν,
ἀδελφοὶ στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς πα-

IV. Porro Imperator arrepta occasione, lancea cum transfigere conatus est; ne rem tamen opere compleret, obstitit eorum ignavia, quos in ipsam ministros delegerat; qui percusserunt quidem, at lethale vulnus minime intulerant. Qua re in furorem actus pestilentissimus homo, missis equitibus ad sanctum Mamantem, quod illic palatium esset, succendit; Circique æneum Leonem cum Ursa & Aquali Dracone, nec non pulcherrima marmora, in currus congesta asportavit; obsessaque Adrianopoli, ipsam quoque cepit: trajecto denique cum ingenti multitudine, ac Macedonum ingenua pube, flumine, in Danubio consedit; cum interim impietatis in Urbe opera Leo promus exequeretur. Infidiosa in ne cum aggressio frustrata.

V. Eo Imperatore Cometa conspectus est, splendentis Lunæ duplicis figura, quæ una coirent, ac in diversas rursum figuras divisæ abirent, ut & in viri speciem capite mutili efformarentur; quod utique indicio fuit acephali eorum capitis, qui postea adversus Christianos tumultuati sunt, ac quibus vanus homo ac demens Thomas caput ac ductor, ut a reliquis Christianis sese abjungerent, extitit. Quin tremendi quoque crebrique fuere terræmotus, fames que & siccitates atque aeris inflammationes: seditiones quoque ac civiles tumultus per omnes Urbes atque oppida, quo ex tempore vir Deo exosus, Furiaque, imperium iniit: ac diu multumque publicæ calamitatis malum labesque invaluit. Cometa infesta tempora. Edit. Paris. pag. 501.

VI. Imperat itaque illius hæresis auctorem imitatus, quo cum illi nomine atque moribus conveniret, hæresim occœptavit. Exinde operis socios & adjutores symmystasque quæritans, Joannem invenit, quem Grammaticum vocant: magis vero Jannem alterum, aut Simonem, hominem divinationibus ex pelvi & præstigiis turpibusque actibus longe celebratissimum, alioque nonnullos eodem ac ille sensu, Jannitas & Zambritas ac Simonitas; quorum utique & stipatus caterva, eosque in Palatio secum detinens, Nicephorum inclytum Patriarcham, sodalesque præcipuos Episcopos ac Sacerdotes coram Senatu vocat, aitque, *Scitis palam surrexisse quosdam, qui non adorandas esse Imagines dicant: quos si vultis adesse, deque ea re disputare, veritas clarius elucescet.* Leonis Synodus: vexata cusa Imaginum.

VII. Ad quem Vir divinus Nicephorus nihil respondit. Ait vero ad Procerum adstantem coronam, *Dicite, quæso, Quod non est, ut eadem fieri potest?* Quibus fidei securitate respondentibus, subjecit rursum Patriarcha, *Numquid non Leone & Constantino Isauris Imperatoribus Imagines cecidere?* Illis annuentibus, ac sic rem sese habere adjungentibus, *Ergo*, ait, *omnino stabant, ac sic olim, priscisque temporibus, erectæ erant. Quod enim non est, neque stat atque consistit, quomodo dejici ac cadere potest?* Fidei argumentum ab antiquitate & duratione Hæreticorum.

VIII. Tum reliquis Episcopis hujusmodi ad hæresis eversionem objectantibus, sacratissimus vir Euthymius Sardium Episcopus libera voce, sumptaque fiducia, ait, *Quo ex tempore Christus in terras venit, ad hanc nostram ætatem, cum octingentorum annorum tempora decurrerint, ubique gentium Christi erectæ Effigies, Isque in Imagine adoratur. Quis itaque sit præfractæ audaciæ, qui tanti temporis Apostolicam Patrumque traditionem, abrogare præsumat ac convellere, præsertim cum Apostolus dicat;* Itaque, Euthymii acre responsum, cujus præmio fulibus mulctatur.

Thes. n. 14. fratres, state, & tenete traditiones, quas accepistis, sive per sermonem, sive per epistolam. Vel si Angelus de cælo evangelizaverit vobis præter quod accepistis, anathema sit.

Edit. Paris. pag. 502. Gal. 1.

Theodori Studitæ confessio.

IX. Post hunc respondit & Theodorus, æmulator ille fervensque rectæ fidei defensor, Studii Præfectus, ita loquens. *Noli, Imperator, Ecclesiæ statum ac tranquillitatem convellere. Dixit enim Apostolus*, Et alios quidem posuit Deus in Ecclesia, primum Apostolos, deinde Prophetas, tertio Pastores atque Doctores. *Non dixit Imperatores aut Reges. Namtibi quidem civilis tranquillitas concredita est, ac exercitus. Horum curam habe, ac Ecclesiam Pastoribus ac Doctoribus, ut divinus sanctumque Eloquiis est, fine: si minus placet, ut his animum accommodes, ac nostram teneas fidem, vel si Angelus de cælo descendens evertere nos voluerit, nihil ei nos dicto audientes scias, tantum abest ut Imperatori.*

Eph. 4. 11.

X. His itaque Tyrannus auditis, iraque supra modum exæstuans, leonisque in morem rugiens, qui simia esset, ejectis omnibus procacibus verbis, magnoque Nicephoro Urbe expulso, ac similiter Theodoro Studita in exilium pulso, Theodotum Cassiteram Exspatharium, virum a thymele scenaque nomen adeptum, Ecclesiæ præficit: inque eum modum sceleratissimus ille, moribus potius, quam nomine bestiam præferens, adversus pietatem elatus, Ecclesiam Dei majoribus animis persequebatur, eamque vehementius expugnabat, donec juste eum divina ulta justitia est. Cujus ortum pessimum & pravitatem, Deoque exosum animum ac impietatem, sed & vitæ exitum funestissimum, diserte divinus Nicephorus sugillans ac traducens, ait, *Despicit Deus, imperatque adversum nos homo, quem nescio, hominemne dicere deceat, & non bestiam, interque bestias majori præstantem feritate, cunctisque acerbiorem.*

Patriarcha Exspatharius.

Theodori Studitæ confessio.

Nicephori de Leone programma.

XI. Quid enim hac calamitate miserabilius, infortunioque infaustius? Quantum malum in Imperium invasit? Duplici sagus homo prosapia ac mixobarbarus, indole animoque varius ac illiberalis, sensuque mentis instabilis; quod ad proximum quidem illi attinet genus, vulgoque exploratum. Ex Armenia namque oriundus erat, unde illa ei morum pravitas ac malignitas. Longe vero remotius illud ac antiquum, quemadmodum seniores quidam referunt, qui olim tradita de illo ejusque majoribus sciunt, nec in hos pure suos natales refert: siquidem ex Assyriorum gentis nequissimo stolone natus est, ex quibus paterna eum stirpe genus trahere fama est. Ex Sennacherib enim sobole ducit originem, qui cum Imperio olim Assyriis præfuit, & ab iis, quos sustulerat, lethale vulnus accepit. Quique adeo cruentas dexteras patri intentassent, parricidialique cruore polluti essent, suisque ipsi manibus parentem occidissent, consilium ad Armeniorum se loca fugitivi recepere. Ex hoc porro parricidiali ad nostram usque ætatem, malo fato, servato semine, qua noxa, nescio, istud Romano Imperio constitutum malum ac consecutum. Is nimirum in hanc lucem susceptus, quibus is ipse, qui sustinet, novit judiciis, pessimis noxiisque moribus educatur atque actibus.

Leonis genus & patria.

pag. 503. 4. Reg. 19. Assyrium parricidiale semen.

XII. Ex Assyriorum itaque Læna, Armeniaque Pardali, diverso germine, compositumque ac monstrosum Tigridis genus, ex nocha adulterinaque sin-

ρελάβετε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς· καὶ ἂν Ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

6'. Μεθ' ὃν ἀντεῖπε καὶ Θεόδωρος ὁ ζηλωτὴς καὶ θερμὸς τῆς ὀρθοδοξίας ἀγωνιστής, ὁ τῆς Στουδίου Ἡγούμενος, λέγων. Μὴ παραπάλευε, Βασιλεῦ, καταστάσει ἐκκλησιαστικῇ. εἴρηκε γὰρ ὁ Ἀπόστολος, Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πρώτους Ἀποστόλους, δεύτερον Προφήτας, τρίτον Ποιμένας καὶ Διδασκάλους. οὐκ εἶπε, Βασιλεῖς. σοὶ μὲν γὰρ ἡ πολιτικὴ κατάστασις ἐπιτέτραπται καὶ τὸ στρατόπεδον. τούτων φρόντιζε, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἔασον Ποιμέσι καὶ Διδασκάλοις τοῦ θείου λόγου. εἰ δὲ μὴ βούλει ἀφοσιοῦσθαι τούτοις καὶ εἶναι μὴ πίστεως ἡμῶν; Κἂν Ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ βουληθείη παρατρέψαι ἡμᾶς, οὐκ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ, μήτιγε * Βασιλέως. Βασιλέως.

ι'. Ὁ οὖν Τύραννος ταῦτα ἀκούσας καὶ ὑπερζέσας τῷ θυμῷ, καὶ λοιπὸν ὁ πάθεσι βρύξας, καὶ πάντας μεθ' ὕβρεως ἀπελάσας, καὶ τὸν Νικηφόρον τὸν μέγαν τὸν πάλαι ἀπελάσας, ὡσαύτως καὶ Θεόδωρον τὸν Στουδίου ἐξορίσας, ἀντιχειροτονεῖ τῶν Ἀποσταδαρίων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρᾶν, καὶ τὸν θυμέλης καὶ σφενδόνης ἐπειλημμένον. καὶ ὅπως ὁ ἀλιτήριος καὶ θηριότροπος μᾶλλον ἢ θηριώνυμος, ὑπερθεὶς καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἐκκλησίας καὶ Θεοῦ, καὶ ὑπόρθει σφόδρα, μέχρι τοῦτον ἐκδίκως ἡ θεία δίκη μιπλῆσαι. ἡ τε ταραχὴν γένεσιν καὶ μοχθηρίαν καὶ θεομυσῆ αἱρεσιν καὶ διαστάσεις, καὶ μέντοι καὶ χαλεπὴν τοῦ βίου καταστροφήν, ὁ θεσπέσιος Νικηφόρος ζωγραφῶν τηλικούτων φάσκει. Παρορᾷ Θεός, καὶ ἥρξε καθ' ὑμῶν ἄνθρωπος· * οὐκ οἶδα ἄνθρωπον λέγειν χρὴ, ἀλλὰ μὴ θηρίον, καὶ θηρίων ἀγριώτερόν τε καὶ πικρότερον. * ἔτι.

ια'. Τί γὰρ τῆς συμφορᾶς ταύτης ἐλεεινότερον, καὶ τῆς δυσχρίας ἀθλιώτερον; πλέκον κακὸν εἰς τὴν Βασιλείαν εἰσεκώμασε. δίφυὴς μὲν τὸ γένος καὶ μιξοβάρβαρος, πολυειδὴς δὲ τὸ τρόπον καὶ ἀνελεύθερος, καὶ τὸ γνώμην ἀστάθερος. τὸ μὲν οὖν προσεχὲς αὐτῷ ὑπηργμένον καὶ πολυγνώριμον, ἐκ γῆς τῆς Ἀρμενίων ὥρμηται γῆς, ὅθεν εἰπεῖν τὸ δύστροπον καὶ κακοήθες. τὸ δὲ πορρωτέρω καὶ παλαιὸν τυγχάνον, καθά τῶν πρεσβυτέρων ἐξειρεῦσί τινες, οἱ τὰ ἐκεῖνα καὶ τῶν ἐκείνου πατέρων ἐκ πολλοῦ παραδεδόμενα ἴσασιν, οὐδ' ἐντεῦθεν καθαρὸς ποθὲν ἐκπέφυκε, εἴπερ ἐκ τῆς Ἀσσυρίων φυλῆς κακίστης παραφυάδος ἐκφῆναι, ἐξ ὧν τὸ πατρῷον ἐπιφημίζειν αἷμα. κατῆλθε γὰρ ἐκ τῶν Σενναχηρείμ, ὃς δὴ τῶν Ἀσσυρίων ἦρξέ ποτε, καὶ ὑπὸ τῶν φυτῶν καιρίαν ἔπληγὴν ἐδέξατο· ἐξ ὧν * εἴ γε φονίας δίκας τῷ γεννήσαντι * ἐκατατείνοντι, τῷ πατραλοίᾳ λύθρῳ ἐμμολυνόμενος, αὐτόχειρός τε ὢν τοκέων γονόμενος, αὐτίκα πρὸς τοῖς χωρίοις τῶν Ἀρμενίων φυγάδες * φεύγουσι ἀνασώζονται. ἔνθα δὲ πατροφόνου κόρης καὶ ἠμιτέρας γενεᾶς πικρῶς πρηθέντες, καὶ παραλαβόντες ἀνδροφόνους καρπὸς, οὐκ οἶδ' ὅθεν Ῥωμαίων τῶν καταριθμοῦ τὸ δεινὸν ἐκκλύσωσι. ὃς εἰς τὸ δὲ τὸ φῶς, οἷς οἶδεν ὁ ἀναχώμενος κρίμασι προσχθεὶς, πονηροῖς καὶ ὀλεθρίοις ἐντρέφεται καὶ συναύξεται ἤθεσί τε καὶ πράγμασιν.

ιβ'. Ἐκ τῆς Ἀσσυρίων γοῦν Λαίνης καὶ τῆς Ἀρμενίας παρδάλεως, ἑτεροθαλὴς συμφυὲς τε καὶ ἀλλόκοτον Τίγριδος εἶδος ἐκ νόθου καὶ * ἀκριβάλυς * κιβάλου. ἐξέ-

ἐξέφυν υἱὸς Ἀρμένιος, ἢ Λαυΐτης εἰδιχθέστερον. Ἐκ Λέοντος μὲν ἢ ἁρπακτικὸν εἰς τὸ ἀσφαλὲς κεκτημένος, τὸ ἀλλόθριον δὲ οὐδαμῶς ἀφαιρούμενος. Χαμαιλέων δὲ, ὥσπερ ὅων τὸ εἶδος, οὕτω καὶ τῆς ψυχῆς τὸ πολύμορφον, διὰ τὸ τῆ γέντης ὕπουλόν τι καὶ ὕφαλον καὶ ἀνεξαγόρευτον. καὶ δὴ μηχανᾶται λαθάνειν τὸ ἐνδομυχοῦν τῆς γνώμης σκοτεινὸν καὶ παλίμβουλον, καὶ ἀφ' ὃ τὸ βλάπτειν ἐπιτρεπές. Καί πως ἐπιτεταγμένον αὐτῷ καὶ ἐπιτηδεύμενον μή ποτε συμφωνήσει καρδία τοῖς χείλεσιν· ὡς ἕτερα μὲν μελετᾷ καὶ νῷ, ἄλλα δὲ προφέρει ἐν τῷ σώματι, ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον δὴ ἀφιλοθεΐας καὶ πονηρίας ἐξώκειλεν ὁ βίος αὐτῷ, ὥστε διαφορώτατον καὶ δυσκατάληπτον αὐτῷ τὸν δαιμονιώδη γνώμην ἐκ πονηρίας, τοῖς πᾶσι γενέσθαι καταδηλον. μᾶλλον δὲ τυραννίδος Θεῷ συγχωρήσει λαβόμενος, καὶ τῆς ἀμωμήτου πίστεως ὅλον ἐκχέει τὸν θυμὸν καὶ ἐφ' ὅλον· ἐκμιλλᾶται καὶ πάσῃ, ἐφ' ὃ πρὸ αὐτοῦ δυνατὸν Κοπρώνυμον * καὶ ὡσαύτως μιαροῖς τισὶ καὶ πανοπονήροις ἀνθρώποις, τὸ πᾶν τῆς ζωῆς καταπιέζει, ἀσυλλογίστῳ τε, καὶ ἐπὶ βίου αἰσχρότητι βιβουμένοις, καὶ φαρμάκοις τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, γόησί τε φαρμακοῖς καὶ λαοπλάνοις, καὶ πᾶν εἶδος κακίας ἀσκήσασι. καὶ ἁπλῶς ἐφ' Χριστιανῶν ἠρημένοις θεοσέβειαν.

* ἐκμιλλᾶται.

ιγ'. Καὶ δὴ τούτοις ἀσμένως εἱστοιχίζεται καὶ περιπτύσσεται, καὶ * ὑποκύπτει ταῖς ψυχοφθόροις αὐτῶν διδαχαῖς καὶ μυήσεσι· καὶ οἷον τῆς ἁμαρτίας αἰχμάλωτος ἐξανδραποδίζεται. καὶ τῇ ἀγχίνοῃ τῆς ἀπάτης καὶ παρανομίας δίλιτα θεὶς ὁ * παράπτυστος, δεινῶς περιπείρεται ξένα τῷ αὐτῷ φρονῆσαι τὰ ὑπεχνημένα, τῆς ἀκριβοῦς πίστεως ἡμῶν τε ὀρθοδόξου καὶ ἀρήσεων, τῶν θείων εἰκόνων τὴν καθαίρεσιν, τῷ διαβεβήκατον καὶ δίωξιν. Καὶ ὅπως εἰς ἄκρον δυμείας ἐλάσῃ, φασίν· εἰς καὶ ἐπὶ πλεῖστον καὶ μείζονα χρόνον τὸν παρόντα ζωλώσῃ βασιλέα, εἰ καί τις ἄλλος.

* παράπτυστος, vel παράπτωτος.

ιδ'. Ταύτας ἅπαν καὶ ταῖς τοιαύταις ἀλιθρίοις ἀπάταις φενακισθεὶς ὁ ματαιόφρων καὶ κτηνώδης, τῷ καθάπαξ ὢν εἰδιχθὴς καὶ δυσπάλακτος, καὶ τῇ εἰδεῖ αἰσχρότερος. εἰ γὰρ λεπτόν τι κοπρῶμα, πιθηκίου τὸ βλεπόμενον γίνεται, καὶ φαυλότερος ἐφ' τρόπον, σοβαρώτερος τὸ ἦθος· θηριωδέστερος ἐφ' γνώμην, ἀτίθασος τὸν ὁρμὴν, ἀκαθαρτος καὶ ἀνυπόστατος ἐκ ἀλογιστότερος καὶ ἐμβριθέστερος καὶ τυραννικώτερος.

ιε'. Ἀναπτερωθεὶς γὰρ ὁ δείλαιος καὶ παλαιπωρος τῇ ψυδομαντείᾳ καὶ ἐπιβουλῇ τῆς ἀληθείων ἐκείνων, ὅπως ἐπανατείνεται πρὸς τὸν πόλεμον. καὶ πρῶτον μὲν κινεῖ καὶ τὰ θείων δογμάτων ἡμῶν ἢ θεομάχον αὐτῷ γλῶσσαν· ἔπειτα δὲ ζηλοῖ καθάπαξ ἐφ' δυσπείθεστον Κοπρώνυμον Κόνωνα· καὶ συναθροίσας ὁμοίως ἐκείνῳ πανηρόν τε ὃ ἀγυρτῶδες συναγωγίον· μᾶλλον δὲ Ἰουδαϊκὸν συνέδριον, * ὃς καὶ συνέδρος καὶ ἀρχέδρος ὁ ἐξάγιστος γενόμενος, ὁρᾶται πάλιν ἐν ναῷ Κυρίου τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως· καὶ ἀνοίγεται στόμα λαλῶν μεγάλα κατὰ τῆς δόξης Κυρίου, καὶ κατὰ τῆς οἰκονομίας μεγαλορρήμονα καὶ ἀλαζονόμενον. καὶ ὅπως ὁ δόλιος Καϊάφας μὴ ἐ Χρισομάχη πείρας ἐκείνης πολλὰ καὶ μάταια κατὰ ἐ ἀληθείας κενολογήσας, καθαιρεῖ πᾶσαν ἱερὰν ἐ Ἐκκλησίας ἀγαλμάτωσιν. μεθ' ὃ

* ὡς.

A ceraque enatus filius, Armenius, an Assyrius, fœda magis specie oreque; ac Leonis quidem nomen sortitus, Leonis vim illam rapacem adeptus est, nihil quicquam admisso quod ejus liberale est: Chamæleon vero, uti specie vultuque, sed & multiplici forma animi, ob gentis occultam fraudem præsumque dolum, ac animum se nihil explicantem. Etenim molitur, ut quod illi tenebrosum, ac versipelle intus animi est, nocendique arte industrium solersque, id vero lateat. Ecquando ratione in hoc studium operamque contulerat, ut numquam cordi atque labiis conveniret? Ut nimirum alia mente agitaret, alia ore proferret. Enimvero ad tantam ejus vita impietatem devecta est ac nequitiam, ut dæmoniaca mens ejus ac nequitia ægre ipsa deprehensibilis ac animadversa, cunctis manifesta fieret. Quinimmo, Dei indulgentia tyrannidem semel adeptus, furorem omnem dolumque effundit adversus immaculatam fidem; certatque per omnia imitari impium Copronymum illo superiorem: parique illi facinore, impuris quibusdam scelestissimisque hominibus, vitæ omnes rationes concredit, lasciviisque ac turpi vita celebratis, animo corporeque corruptis, præstigiatoribus, veneficis, seductoribus, nulloque non vitii genere ac malitia excultis. Atque ut semel dicam, qui Christianam pietatem fidemque negaverint.

Leo Chamæleon.

Frustra tecta Leonis malitia.

Qualis Copronymi sodalitia.

B

XIII. Ac sane eos lubens necessarios asciscit ac amplexatur, eorumque exitiosis doctrinis ac initiationibus animum submittit; & velut peccati servus, iis mancipatur, uncoque seductionis ac improbitatis captus vir execrabilis, dire transfigitur. Tria enim proposita, quibus promissionis compos efficeretur; *Ut nempe exactam fidem nostram ac orthodoxam negaret; divinas aboleret Imagines; pias persecutionem moveret; quæ si ei præstita essent, ad felicitatis summum apicem evaderet: ac si quis alius in longiores annos hujusce temporis vitam produceret.*

C

Edit. Paris. pag. 104.

Leoni impietatis promissa, ac proposita.

XIV. Hisce itaque ejusque generis exitiosis seductionibus deceptus, dementis vir animi ac pecuinus; atque ut fœdo aspectu erat, adeuntibus difficilis, orisque specie turpior. Etsi enim ei Leonis nomen, Simia erat, quod obiectum oculis erat: majori pravitate mores, insolentior animus, mente plurimum ferina, intractabili impetu, immundus, importabilis, inconsultior, severitate asperior, tyranni moribus truculentior.

D

XV. Elatus itaque miser ac calamitosus, falsis scelestissimorum illorum vaticiniis ac insidiis, sic bellum cito aggreditur. Ac primum quidem linguam Deo pugnantem adversus divina nostra dogmata movet; ac tum hic quoque impiissimum Copronymum Cononem æmulatur, simillique illi ratione circumforaneum cogit conventum; seu potius Judaicum Concilium; cui etiam funestissimus homo confessor, præsesque ac præses effectus, Abominatio desolationis in Templo Domini denuo conspicitur, aperturque os magna loquens adversus Domini gloriam, grandiaque promens ac superbiens adversus dispensationem: sicque alter Caiphas, cum Christo infensa cohorte illa, multa ac vana adversus veritatem obganniens, sacras omnes in Ecclesia erectas imagines abolet, odiaque in Christum ejusque servos exagitat; quippe cui gravis ad

Leonis Concilium quale Copronymi.

Dan. 9. 27. Matth. 24. 15. Dan. 7. 20.

E

Joan. 12. 49. Psal. 21.

videndum in Imagine Christus, ac memoria ferendum, quique ejus amici ac servi essent.

Iconoclastarum objectio.

XVI. Quamobrem etiam dementi animo nugatur, *Imaginum omnem erectionem sacris literis improbatam esse, iisque valde ignotam*. Ad hæc igitur quid quis dicat, ac responderit? Nempe, Inscrutabiles esse divinæ Sapientiæ sermones. Et, *Stultum fuisse locuturum*. Cum enim valde rudis esset & imperitus ac delira mente, nihil prorsus aureos illos Cherubim noverat, quos divinorum Interpres Moses Dei præcepto fabricatus est; vetusque illud ac Legale Tabernaculum subtus Arcam ferebat, quæ non solum apud Judæos gloriam habebant ac claritatem, sed quæ etiam Gratiæ Præco *Cherubim gloriæ* (id est, glorificata) aperte nuncupat. Præterea etiam, quæcumque fabricata est Salomonis sapientia, divinoque Ezechieli conspecta sunt, ac si quid hujusmodi in sacris libris narratur, honorique habetur, quæ miser ille prophanusque Idolorum sorti deputare non horruit, ut cui divinas potius spernere scripturas ac abrogare, seu prodere constitutum esset. Unde cum ipsis quoque Judæis majori infidelitate, majorique vincens improbitate merito censendus sit, cum sodalibus suis: dum scilicet sua digna, perdita impudentia ac infidelitate, rationisque carentia, sensere fidemque eam edidere.

Isai. 32. 6. Catholicorum responsio.

Exod. 25. 18. Deo Mosi auctore, Imagines.

Hebr. 9. 5.

Edit. Paris. pag. 505.

3. Reg. 6. 23. Ezech. 41. 18. & 20.

XVII. Etenim hic quoque aperte Christo pugnant. Is namque accepto prænitido linteo, omnem vincente nitorem decoremque, divina sua expressa Forma, Augaro Edessenorum Regulo fidei devotione petenti, munus destinavit: quo ex tempore, hactenusque, Apostolica traditione atque doctrina, ad ea cognoscenda ac memoria tenenda, quæ Christus tum egit, tum passus est, uti etiam in sacris conscripta Evangeliis extant, venerabiliter effingimus ac adoramus; Christi licet hostes rumpantur.

Christi Imago Edessena.

XVIII. Ad hæc enimvero traditio est, nec fide carens narratio, quæ ad nos usque devenit, pinxisse nimirum in Imagine divinum Lucam Evangelistam Dominum nostrum Jesum Christum; ac præterea intemeratam ipsius Matrem: hasque sacras Imagines ac effigies, Urbem Romam servare. Quid veto necesse dicere de reliquis, quæ sunt Jerosolymis, quemadmodum eas quidam illo profecti lustravere; quas plurimas hactenus omnique veneratione sacras picturas ab antiquo, digno cultu erectas, religiose venerantes adorant. Similiter vero rursum scriptum est, Apostolorum Principes Petrum & Paulum, cum Dei magnalia Romæ prædicarent, editaque a Christo miracula, divinam primum Transformationem picta expressam imagine, Romanis tradidisse; qua ratione Mosi Eliæq; sanctis Prophetis, in ipsorum medio conspicua elegit: quæ & etiamnum servatur.

Christi ac Deiparæ, Lucæ pennillo Imagines.

Jerosolymitana.

Transfigurationis, Romæ

XIX. Quanam igitur ratione incredulli, improbique homines ac ingrati oculos obvertent, conspicientque, quod in hanc usque diem in Templo sanctæ Dei Genitricis miraculum canitur atque cernitur, in urbe, quam Lyddam vocant? Ædem hanc sacram excitarunt Apostoli, cum beata Virgo adhuc vita hac superstes esset. Multi enim viderunt, quod veneration habetur ac colitur, non manu factum illud ac venerabile simulacrum, præmitidis tabulis ac pellucidis expressum, inque omnem altitudinem ac profundum pervadens. Illud nimirum, cum Græco-

De Dei Parentis Imagine, Lyddæ, in tabella, nullis manuum operibus expressa.

pag. 516.

A Χριστὸν καὶ τὰς αὐτῆ διατάττοντας. ἐπειδὴ βαρὺς ἐστὶν αὐτῇ Χριστὸς ὁ Εἰκόνι βλεπόμενος, ἢ ἐπὶ μνήμης ἐπιφερόμενος, ἢ οἱ τῶν φίλοι ἢ καὶ ὄντες.

ιε'. Διὸ δὴ καὶ ἀκριτάνων κατηγλωίσει, Πᾶσαν ἐκκλησιῶν ἀναστήλωσιν ἀπόβλητον εἶναι τῇ Θείᾳ γραφῇ, καὶ λίαν ἀγνώριστον. Τί οὖν πρὸς ταῦτα φήσει, τις; Ὅτι σοφίας Θεῶν ἀδιεξίτητος λόγοι. καὶ Ὁ μωρὸς μωρὰ λαλήσει. ἀμαθὴς γὰρ ὢν καὶ ληρώδης ὑπάρχων, οὐκ ἤδει πάντως τὰ χρυσοτύπωτα ἐκεῖνα Χερουβίμ, ἅπερ ὁ ἱεροφάντης Μωϋσῆς, Θεοῦ προστάξαντος ἐτετύπωτο. καὶ ἡ παλαιὰ καὶ ἔνομος σκηνὴ, καθύπερθεν τῆς κιβωτοῦ ἔφερεν, ἃ δὴ οὐ παρὰ Ἰουδαίοις μόνοις δεδόξασται, ἀλλὰ καὶ ἡ χάρις ὁ Κύριος Χερουβὶμ δόξης ἀποκαλεῖ σαφῶς, ὅπου * τῇ δεδοξασμένῃ. ἔτι δὲ καὶ μείζω ἃ ὅσα ὁ Σολομῶντος κατεσκεύασε σοφία, καὶ τῷ Θεσπεσίῳ Ἰεζεκιὴλ ὤπται, καὶ εἴ τι τοιοῦτον, κατὰ τὰς ἱερὰς βίβλους ἱστόρηται καὶ τετίμηται, ἅπερ οὐκ ἐφρίξεν ὁ ἄθλιος καὶ βέβηλος ἐκεῖνος καὶ εἰδώλων μέρος θέσθαι, ὡς κἄθιστον μᾶλλον, ἢ προτίθεσθαι τὰς θείας γραφὰς προτέλλομενος· ὅθεν δὴ λοιπὸν καὶ Ἰουδαίων ἀπιστότερος ἐκεῖνος νομισθεὶς καὶ τοῖς ὁμοφύλοις αὐτοῦ. ἄξια γὰρ τῆς ἑαυτοῦ βεβηλώσεως, ἀπιστίας τε καὶ ἀλογίας φρονήσαντες καὶ ἐκφανήσαντες.

ιϛ'. Καὶ γὰρ τῷ Χριστῷ κρατεῖσθαι φορτικῶς ἀπομάχεται. ὃς λαβὼν ὀθόνιον λαμπρὸν, τὸ ὑπέρλαμπρον καὶ ὑπέρκαλλον ἐναπομαξάμενος θεῖον εἶδος, ἐκπέμπει τῇ πιστῶν αἰτήσαντι, τῷ τῆδε Ἐδεσσηνῶν ἡγεμόνι Αὐγάρῳ. ἐξ ἐκείνου δὲ μέχρι καὶ τῆμερον ἀποσολικὴ παράδοσις καὶ εἰσηγήσις, γνώσεώς τε καὶ μνήμης ἔτυχε, ὧν πέρ ἔδρασέ τι καὶ πέπονθε Χριστὸς, καθὰ δὴ καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς Εὐαγγελίοις ἀνιστόρηται, σεβασμίως ἐκτυπούμεθα καὶ προσκυνοῦμεν· κἂν οἱ Χριστομάχοι ἀχρήστως.

ιζ'. Καὶ μέντοι πρὸς τούτοις παράδοσις καὶ λόγος ἐχόμενος πείθει καὶ μέχρι ἡμῶν κατῆλθεν, τὸν Θεῖον Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ἐκ εἰκόνι ζωγραφῆσαι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· πρὸς δὲ καὶ τὴν ἄχραντον αὐτοῦ Μητέρα, καὶ τὰς ἱεροτυπίας ταύτας φυλάττειν τὴν Ῥωμαίων πόλιν. Τί δὲ δεῖ λέγειν περὶ τῶν λοιπῶν, ὧν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὡς ἱστόρησε τινὲς οἱ αὐτόθι γενόμενοι, * ὡς πλεῖσα μέχρι τῆς δεῦρο καὶ ἀπλανεῖς ἀλλαβοῦσ ἱστορίας ἐκ παλαιῶν δὴ ἀξίας ἀναστηλωμένας σεμνῶς περιέποντες προσκυνοῦσι; Ὡσαύτως δὲ πάλιν ἀναγέγραπται, ὅτι Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἀποστόλων τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ κηρύττοντες ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ ἃ ἐπετέλει ὁ Χριστὸς θαύματα, πρῶτον ἡ Θεία Μεταμόρφωσιν ἐξεικονίσαντες, Ῥωμαίοις παραδεδώκασι, καθὰ ἄρθη Μωϋσῆ καὶ Ἠλίᾳ ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων Προφητῶν· ἃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται.

Περὶ τῆς Εἰκόνος τῆς Θεομήτορος ἐν Λύδδῃ, ἐν τῇ οὐκ ἀχειροποιήτως γεγραμμένης.

ιθ'. Πῶς οὖν ἀντιβλέψωσιν οἱ ἀπειθεῖς καὶ ἀγνώμονες πρὸς τὸ μέχρι τοῦ παρόντος ἀδόμενον καὶ ὁρώμενον ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεομήτορος θαῦμα, τὸ ἐν τῇ καλουμένῃ Λύδδῃ; ὅπερ ναὸν ἔτι περιούσης καὶ τῆσδε τοῦ βίου οἱ Ἀπόστολοι ἱδρύσαντο. πολλοὶ γὰρ πεθέαται προσκυνούμενον καὶ τιμώμενον τὸ ἀχειρότευκτον ἐκεῖνο καὶ σεβάσμιον ἀπεικόνισμα, πλαξὶ πεπυκνωμένοις λαμπραῖς καὶ διαυγέσι, καὶ ἐς βάθους κεχωρηκὸς ὅλου, ὃ δὴ καί τινες

τῷ δυσμενῶν Ἑλλήνων τὸ καὶ Ἰουδαίων ἀποξῆσαι
ασεβάσαντας, ἐματαιώθησαν ἀποτυχόντες τῆς ἀπό-
που αὐτῷ ἐγχειρήσεως. ὅσῳ γὰρ αὐτοῦ τὸ ἐκτύπω-
μα ἔξιον, πλεοπόρως ἐξέλαμπον. Οὐδὲν γὰρ ἧτ-
τον ἐπὶ χρώματος ἔσχεν ἡ μορφή, εἶδός τε καὶ
σχῆμα καὶ πᾶσα τῆς θέας ἀνεξάλειπτα καὶ ἀλώ-
βητα καὶ σώζουσα· ἱστοροῦσι γὰρ ὅτι οἱ ἅγιοι
Ἀπόστολοι ἐπαρχίσει τῆς παναγοῦ Θεοτόκου καὶ
ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἀνέγειραν. καὶ αὐτῆς εἰς θέαν
τοῦ ναοῦ τῇ αἰτήσει αὐτῶν εἰσελθούσης, καὶ εἰς ἓν τῶ
κιόνων καθίσης, διῤῥαθῶσι ἐν τῷ κίονι τὸ ἐκτύ-
πωμα αὐτῆς. ὃ καὶ πολλὰ βιασάμενοι, ὡς εἴρηται, Ἕλληνες καὶ Ἰουδαῖοι, οὐκ ἴσχυσαν ἀ-
ποξέσαι.

κ'. Μάρτυς μὲν καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ θεῖος ἀν-
δριὰς, ὃν ἔστησε ἡ λιμόῤῥους γυνὴ τῷ διραπδτῇ Χρι-
στῷ παρὰ τὴν αὐτῆς οἴκου πύλην ἐναργεστάτην καὶ ἀπα-
ράγραπτον κήρυκα τῶν εἰς αὐτὴν γεγονότος θαύμα-
τος, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς τὸ κατ' αὐτὴν θαυ-
ματουργηθὲν παράδοξον δημοσιεύσασα· περὶ οὗ καὶ
ὁ μέγας παρὰ τοῖς * εἰκονοτύποις διδάσκαλος Εὐ-
σέβιος ἐν ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ μνημονεύσας, τὰ
πλήθυμα θαύματα παρὰ τῶν ἐκεῖθεν φοιτώντων ἐ-
πὶ ῥᾶς καὶ θεοβλάστου πύλας, καὶ ὡς ἐπὶ ἅπασιν ἀλεξί-
κακον ἐπικούρημα, ἐπάγει, φάσκων, Ὅτι τῷ Α-
ποστόλων τὰς Εἰκόνας Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ αὐ-
τοῦ δὲ Χριστοῦ δηλ χρωμάτων ἐν γραφαῖς σωζομένας
ἱστορήσαμεν.

κα'. Μάρτυς δὲ καὶ ἡ ὄψις διδάσκαλος ἀψευδὴς
τε, τὸ μῆκος τοῦ χρόνου σαφῶς δείκνυσι καὶ τῷ σε-
πτῶν ναῶν ἡ κτίσις. Ἔτι δὲ καὶ τῷ ἀνέκαθεν ἱε-
ρῶν σκευῶν παρὰ τῆς δισεβούσης πίστεως καὶ ἀ-
φιέρωτις ἄπειρος τὸ πλῆθος τυγχάνουσα. Μὴν ἀλ
λὰ ἔτι αὐταὶ αἱ πτυχαὶ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων τὰς
ἱερὰς τύπους ἐξωθεν φέρουσαι ὑπὸ πάντων πιστῶν
σεπτῶς προσκυνούμενας. εἴ τε θεῖοι κίονες καὶ αἱ
Σωλαῖαι, καλούμεναι, αἳ τὸ σεβάσμιον τῶν ἱερῶν
καταπετάσματος Θυσιαστηρίου. Καὶ ὃ δὴ νῦν ἑπέρῳ λό-
γῳ, ἢ τύπῳ προσκυνεῖσθαι πάντων εἴωθε τῷ συμ-
παρακειμένῳ τῷ σταυρῷ τύπῳ δισεβῶς ἀρχῆθεν ἐ-
σταύρωται καθιερῶσται.

κβ'. Ἀλλ' ὁ γε θηριώνυμος καὶ λεοντότροπος ταῦ-
τα παραγραψάμενος πάντα, ἐπαίδευε ὅτι μάλιστα
πάσαν θείαν ἀποτρίψειν καὶ λήθην βαθεῖαν καταπέμ-
ψειν γραφῇ· ταύτῃ τοι θεομαχῶν ἐπὶ δήμου τοι-
αῦτα καταπολμήσας ὁ ἐμβρόντητος, παῤῥησιάζε-
ται, λέγων, Ὡσεὶ ἐκ τῆς ὑμῶν ὑμῖν ὡς δοῦ-
λοι καὶ φίλοι ἀπαιδάσατε. Καὶ γὰρ ὁ μωρὸς μωρὰ
λαλήσει, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μάταια ποιήσει τὸ συμ-
πλεῖν ἄνομα, καὶ λαλῆσαι πρὸς Κύριον πλάνησιν·
κρίτοθεν πάντων τὰς ἀχρειουμένας ἐχούσας Εἰκόνας
Χριστοῦ, ἢ τινὸς ἁγίου, δεινοῖς τιμωρίαις καὶ κο-
λάσεσι καταδίκασεν ὁ ἀλάστωρ καὶ αἱμοβόρος. Καὶ
ὅπου πρωτοπτώμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ κατα-
θυόμενοι διεφθείροντο πανταχοῦ οἱ θεοσεβεῖς· καὶ
πολλοὺς ἐνδόξους καὶ περιβλέπτους πιφόνευκε.

κγ'. Καὶ ταῦτα μὲν καὶ τὸν ὀρθοδοξάντων ἀφειδῶς καὶ
ἀπαύστως διωκτήριον· καὶ δὴ τὸν ἐν πόλει καὶ * ἀπο-
ρωτέρων, ἄλλων ποιμένα ἐπίσκοπον ὁ πονηρὸς καὶ

* Forte Εἰκονοτύπων, nova voce quasi *Qui Imagines explent seu fingunt*; quo nomine fugillatur in VII. Syn. alibique Eusebius.

rum quidam Judæorum infensi Christo, eradere conati essent, frustrato absurdo conatu, evanuêre. Quanto enim Effigiem radebant, tanto illa majori luce radioque clariori splendebat. Mansit enim nihilominus in eadem forma atque habitu. Oris species ac vestitus, quæque reliqua in oculos incurrunt, nihil oblita, nullaque labe, integra illi constiterunt. Narrant enim, quod cum sancti Apostoli, sanctissimæ Dei Genitricis pollicitatione freti, sub ejus nominis invocatione Templum excitassent, ipsaque eorum rogatu, lustrandi causa Templum ingressa, in una columnarum stetisset, expressam ipsius Effigiem in columna inventam esse; quam Græci Judæique nulla quantavis, uti dictum est, illis adhibita vi eradere potuere.

XX. Testis quidem etiam præter alia, divina Statua, quam mulier sanguine fluens, a quo curata fuerat, Christo, juxta ædes suas, gratitudinis monumento statuit, apertissimum sane titulum, sinceriſſimæque veritatis præconem, exhibiti in ipsa miraculi, inauditum in ipsa patratum divinum signum ac prodigium, in futuras longe generationes evulgans: cujus & magnus apud Imaginum Effictores Magister Eusebius, in Ecclesiastica Historia mentione facta, memoratisque miraculis, quæ ad sacram, divinoque germine illic enascentem herbam fierent; esseque illam cunctis auxilium præsens atque malorum depulsricem, subjungit, dicens *Apostolorum Petri & Pauli Imagines, atque ipsius Christi, penicillo ac coloribus pictas, quæ etiamnum extarent vidisse.*

XXI. Testis vero etiam visus, fidus ipse magister ac verax; longique temporis clare indicio est, ipsa quoque venerabilium sacrarum Ædium structura. Præterea vero etiam sacri ministerii vasorum, antiquis temporibus, pia Fidelium sedulitate effectio ac consecratio; quorum infinita prope multitudo ac copia. Sacrorum etiam Evangeliorum tabulæ, quæ sacras exterius Formas ac Figuras, cunctorum Fidelium venerationi expositas, iisque cultas, ferant. Divinæ item columnæ, & quas Soleas vocant, quibus sacri altaris venerabilis locus quasi septo quodam interlinguitur. Etenim nulla alia ratione, quam ut eis, omnium causa pia veneratio adhibeatur, una cum adjacente Crucis Figura, a principio ibi constitutæ sunt.

XXII. Enimvero, hic nomine bestia, leonisque moribus, cuncta hæc nullius sibi auctoritatis ducens, quam maxime divinam omnem picturam amovere, oblivioniſque profundo tradere, satagebat. Quamobrem Deo pugnans, publica concione, talia palam perdita audacia, homo vecors prolocquitur, *Quasi nobis coram, velut servi & amici, sic rei incubite.* Etenim *Stultus stulta loquetur*, & cor ejus inania cogitabit ut perficiat improba, & loquatur adversus Dominum seductionem. Hinc itaque quj inventi essent habere Christi, aut cujusquam Sanctorum Imagines, diris supplicijs ac tormentis, sæva Furia, cruentus homo addicebat. Atque in eum modum concisi membris quotidie atque mactati pii viri ac religiosi, omni loco interibant: nec paucos viros claros ac spectabiles nece sustulit.

XXIII. Atque hæc quidem adversus Orthodoxos nulla venia ac requie, acerbus continue tyrannus exequebatur: adversus autem viros Equestris ac Senatorii ordinis, nec non opulentiores, aliud nequam, ipse nequissimus, ac machinandi arte solertissi-

Sic quidem Eusebius, veteris testis titus Christianorum, nihil ipse hoc in sacras Imagines affectus. Lib. 7. c. 18.

Antiqua monumenta Imaginum cultus ac religionis.

Soleæ, exterior loci altaris sicles, sic Imaginibus ac Crucis figura ornata, & locus subjectus. *Edit. Parij. pag. 507.*

Indicta sacrarum Imaginum abolitio.

Isai. 32. 6.

Dira cultorum supplicia ac neces.

Leonis in Orthodoxos; in cives, sævitia.

mus, commenti adinvenit. Cum enim conſtitutũ haberet ut eos miſerabiles ac pauperes redderet, quidnam facit? Inevitabilibus eos noxis ac criminibus innectit, prætexens prætextus in peccatis, ut quorum rei agerentur, metu, omnem ſuam ſubſtantiam, ut eo periculo liberi exirent, rata vice præſtarent. Erat quando vim ſimul inferret, majoribus adverſus aliquos animis, quam pro eorum ingenuitate. Aliis quidem lumina effodiebat, aliorum membra putabat, alios in vinculis tenebat, quos poſt dies aliquot neci traditurus eſſet. E quorum numero erat Michael, Excubitorum ordinis tum Præfectum agens. Datum enim illi crimini erat apud Imperatorem, quaſi is in ipſum machinaretur: quem in carcere & nervo vinctum ſervabat.

Psal. 140. 4. Emungendarum ære pecuniarum.

XXIV. Salvatoris itaque noſtri Natalis inſtante die, ejus pervigilii nocte eum neci traditurus erat. Obſtante vero ob diei ſolemnia conjuge, interim ipſum dimiſit. Michael in carcere conſtitutus, ubi reſcivit, ſuis omnibus conjuratis indixit, *Niſi ut me carcere eximatis oppido operam dederitis, vos omnes deſeram Imperatori*. Porro erat cum eis & Palatii Papias, ipſe Michaelis cognatus. Hi nimirum, noctu armis inſtructi, obtectos veſtium involucro ferentes gladios, cum caſulis, Sacerdotum more, Papia aperiente, in Ædem ſubiere. Ingreſſoque in Eccleſiam Imperatore, inſilientes, ſceleſtiſſimam atque impiam ejus animam, in Palatio, ubi nullus ſuperiorum Imperatorum peremptus fuerat, abſtulerunt.

Edit. Pariſ. pag. 508. Leonis Armeni cædes in Palatio, in die Chriſti Natalis, & Michaelis.

XXV. Eadem porro ipſa hora in carcerem profecti, Michaelem educunt, ac pro vincto, Imperialibus redimitum infulis (caput ſcilicet diademate cinctum) in ſolemnitatem inducunt; ut in eo adimpletum ſit illud Pſalmiſtæ oracultum, *Veſperre demorabitur fletus, & ad matutinum exultatio*. Poſtea vero vilibus pannis obtegentes viri ſceleſtiſſimi membra, injectoque in lintrem ejus impuriſſimo corpore ac cadavere, in inſulam funus efferunt, quam Proten vocant, ibique humant. Quo ipſo loco detonſos liberos, Monachi ritu inſtitutis vitæ rationibus addixere. Haud vero ſcio, cujus rei gratia indictum loco, tantorum malorum vice iſtiuſmodi noxam ut ſinu exciperet.

Pſal. 29. 6. Leonis funus. Liberorum detonſio.

XXVI. Obſervandum porro, ſi quid virium impiorum horum hominum ac inominatorum doctrinæ, atque iis, quæ illi ſtruunt, veritatis ulla ſpecies ineſſet, in aliis quoque plane provinciis ſervata, ac in notitia eſſent. Nunc autem nuſquam gentium videre eſt, quod ſic illi ſentiunt. Simul enim Oriens atque Occidens, Evangelicam hanc ac Apoſtolicam colunt, uſuq; receperunt prædicationem: ac ubicumque tandem gentium quamvis Chriſtiani nominis ditione, ſceleſtum illud & improbum, Chriſtianæque pietatis adulterinum, germen, Deo exoſum dogma, obauditur, ne vel meminiſſe nequiſſimorum execrabiliumque librorum in animum inducunt, præterquam ſolum, in ſerva hac ac mancipata, divinaque ſuo ipſa arbitratu ludo habente, gente; in qua nimirum libido & terrenorum amor: in terra verſari ac voluptari; terrenus ſenſus, faſtu tumens animus atque ſuperbus, vigent. Ubi cæcus ille ac carnalis ſui amor; imperii, voluptatum, gloriæ perdita cupiditas, cunctis ex animo frui, velle cunctis præeſſe, nec ipſi Deo ſubjici velle: humanæ gloriæ,

Iconoclaſtarum Conſtantinopoli mores, eorumque in eos invectiva.

A πανμίχαιος δείσκει. βυλόμενος δὲ αὐτὸς ὀλιγωρὸς ἢ πίστεως ἀπεργάσασθαι, τί ποιεῖ; αἰτίαις αὐτοὺς ἀφύκτοις καὶ ἐγκλήμασι περιβάλλει, περιαιρούμενος περιφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, ἵνα τῷ δίκῃ τῷ ἐγκλημάτων, πᾶσαν αὐτῶν τὴν οὐσίαν ἀνελόμενος ὑπὲρ τῆς ἐκείθεν σωτηρίας. Ἐνίοτε καὶ σωματίζει καθ' ὧν τινῶν ἀνδρειοτέρων ἡ ὀφρὺς αὐτῷ. Τινῶν μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξώρυττεν, ἄλλων δὲ τὰ μέλη κερματίζων ἑτέρους δεσμοῖς κατέχων, μιᾷ ἡμέρᾳ τινὰς τῷ θανάτῳ παρέπεμψεν· ἐξ ὧν ὑπῆρχε Μιχαὴλ ὁ τῆς Ἐξκυβίτης τάγματος ἀρχὴν δίκην· διεβλήθη γὰρ τῷ Βασιλεῖ ὡς κατ' αὐτοῦ βουλεύομενος, ἐν εἱρκτῇ καὶ πέδαις εἶχε πρώην.

B κδ'. Τῇ δὲ Γενεθλίῳ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἡμέρᾳ ἐφεστώσῃ, τοῦτον ἐβούλετο νυκτὶ ἀνελεῖν· κωλυθεὶς δὲ παρὰ τῆς ἰδίας γυναικὸς διὰ τὴν ἑορτήν, εἴασεν αὐτόν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν τῇ εἱρκτῇ ὤν, τοῦτο μαθὼν πᾶσι τοῖς συμβούλοις τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐμήνυσεν, Ὡς εἰ μὴ ἀποδράντα ἐξέλοιεν μετὰς φρουρᾶς, πάντας ὑμᾶς καταμηνύω τῷ Βασιλεῖ. Ἦν δὲ μετ' αὐτῷ ἐν ὁ τῶ παλατίου Παπίας, συγγενὴς ὢν τῷ Μιχαήλ. οὗτοι, τῇ νυκτὶ ὁπλισθέντες, ἐισῆλθον τὸ ξίφη φορεῶντες, τὰ Παπίου ἀνοίξαντος, ὡς Ἱερεῖς μὴ φιλωρίων εἰσπλέοντ. τὸν δὲ Βασιλέως εἰς ἐκκλησίαν εἰσελθόντος, εἰσπηδήσαντες ἐπ' οὐσίαν αὐτοῦ ψυχὴν ... ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν ᾧ οἴδεις τῷ πρὸ αὐτοῦ βιβασιλδκότων ἀνῄρητο.

Λναίρεσις Λεοντος Λρμενίου, ἐν τῷ παλατίῳ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστοῦ γενέσεως, περὶ Μιχαήλ.

κε'. Αὐτὴ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐν τῇ εἱρκτῇ ἀπελθόντες, ἐξάγουσι τὸν Μιχαήλ, καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ, ἀντὶ διαφόρου στέφους· ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτὸν τὸ τοῦ Ψαλμῳδοῦ λόγιον, τὸ, Ἐσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ ὄρθρου ἀγαλλίασις. Μετὰ δὲ πάντα ῥακίοις δυτικοῖς περιβαλόντες τὰ τοῦ ἀλιτηρίου μέλη, καὶ εἰς ἀκάθαρτον ἐμβαλόντες τὸ παμμίαρον αὐτοῦ σῶμα, καὶ τὸν καλυμμένῳ Πρώτωνα ἐπιφέρουσι καὶ καπουτίσιον, ἔνθα κὴ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἀποκείρασιν, μοναχοῦ πεποιήκασιν. Οὐκ οἶδα αὐτὸ ὅτι ταύτῃ κεχθεῖσαν τὴν συμφορὰν αὐτοῦ τοσούτων κακῶν εἰσδέξασθαι.

C

D

Videri Catholicos; locis ſingulis hæreſes.

κς'. Προσῆκον δὲ, ὡς εἴ γε τινὰ ἰσχὺν εἶχεν ὁ λόγος τῆς δυσεβῶν τούτων καὶ δυσωνύμων, καὶ ἀληθείας ἔμφασιν τὰ παρ' αὐτῶν πλάσματα, καὶ ταῖς ἄλλαις * ἱεραρχίαις ὑπῆρξε πανταχοῦ περυλαγμένα καὶ γινωσκόμενα· νυνὶ δὲ ἁπανταχοῦ ἐπιγνῶναι τοῦτο παρέστιν. Ὁμοῦ τε γὰρ ἑῴα καὶ ἑσπερία λαῦξις, τὸ ἀγγελικὸν καὶ ἀποστολικὸν τοῦτο περιέστηκε καὶ ἔθνεσι κήρυγμα· ἔν ὁπου τε ἐν ἄλλῃ ἐξουσίᾳ, ἔνθα Χριστιανοὶ τὸ ἄθεσμον ἐκεῖνο καὶ παράνομον καὶ τῆς Χριστιανῶν θεοσεβείας παραφυὲς καταλαμβάνεται θεοστυγὲς δόγμα, ἀδὲ ὅσον εἰς μνήμην ἀφῖχθαι τῶν πονηρῶν καὶ μυσαρῶν συνταγμάτων, ἀλλ' ἃ μόνον κατὰ δουλείαν τούτων, καὶ ἐμβριθομένων, καὶ τὰ θεῖα κατ' ἐξουσίαν παίζουσαν, ἐν ᾗ τὸ ἐμπαθὲς καὶ φρόνημα· τὸ περὶ τὴν γῆν στρεφόμενον καὶ ἐλαττούμενον, γήϊνον καὶ ἀλαζονικὸν καὶ ὑπερήφανον σφυπαιδεῦον φρόνημα. Ἔνθα τὸ φίλαυτον, τὸ φίλαρχον, τὸ φιλήδονον, τὸ φιλόδοξον, καὶ πάντων καταθύμιος δουλαυσις, τὸ πάντων ἐθέλειν ἄρχειν, καὶ μὴ δὲ πρὸς αὐτοῦ Θεοῦ ἄρχεσθαι· καὶ τῆς ἀνθρωπίνης

* ἱεραρχίαις

δόξης, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀσεβείας, κῆποις καὶ πλεονεξίαις. Ἐνθεν ἡ κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων ὕβρεις, ἐνθεν ἡ τῆς ἐκκλησίας ὁ διωγμός· ἐντεῦθεν καπνιζόμενον ἢ τυραννούμενον τὸ ὑπήκοον, τοῖς ἐκείνων δόγμασι καὶ θελήμασιν ὑποκύπτειν ἀναγκάζεται· ὧν ἕνεκα τὸ ἔμψυχον κεχάλκευται καὶ ἐκδέδαται ὅπλον· φιλεῖ γὰρ μέν, τῷ * χαμαιτυπλακεῖν ἡδρασμένα, ἢ δὲ ἀληθείας, ἢ ἐκπορθεῖν ἢ ἐκκλησίας καὶ λυμαίνεσθαι κεκτημένον, σκοφάσει τοῦ συμπεριγράφεσθαι ἢ χρῶτα ἐν τῇ εἰκόνι παραλληλοειδῆ· ὡς εἴ τις καὶ τὸ ἡλιακὸν τοῦτο φῶς καὶ διακοσμοῦς σῶμα γεγραμμένον ἤ τινι πάσῃ, καθὼς ἐν τισι ἐράνει γεγονὸς ὑπόδειγμα, ἐδογμάτισε μὴ καὶ ἢ τοῦ φωτὸς οὐσίαν καὶ αὐγὴν συγγράφεσθαι καὶ περιγράφεσθαι, ἢ πάντως ἐκ τοῦ ἡλίου πρὸς δίκην τοῦ φῶς ἀποτμηθῆναι. ἢ πάλιν ἀκτῖνα ἡλίου πρὸς δένδρου προσβαλόντα ἴδοι, εἰ ἐκτμηθείη τὸ δένδρον, συμπεκοπίσθαι καὶ ἢ ἀκτῖνα παραφρόνως ἐνομίσθη. Καὶ μέντοι καὶ ἐπὶ πυρὸς καὶ ἄλλων τινῶν ἀφανισθέντων, ἵνα ἐρήμως παρὰ παίδων παιζόντων παιχθήσονται φορυτῶν ἀσωμοτέρα. Εἰ δὲ ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἔστι γίνεσθαι, ὅτι ὁρᾶσθαι πέφυκε, καὶ μὴ λέγεσθαι χώραν ἔχειν, πόσῳ μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἀπορρήτου καὶ θείας φύσεως, ἢ ἐπὶ τῆς ἀφράστου καὶ ἀνεκφωνήτου Χριστοῦ οἰκονομίας ταῦτα λέγειν ἢ ἐνοεῖν ἀδύνατα καὶ ἀπεπιχείρητα. Οὐδὲ σαρκισμὸς ἢ πάσχων ὑπὲρ ἡμῶν τῷ σώματι, τοῦτο πέπονθεν· ἐπεὶ πῶς γε καὶ εἰ ἄνθρωπος τὸ καθ' ἡμᾶς εἰκονίζοιτο σώματι, ἀνάγκη καὶ ἢ ψυχῇ συμπεπονίζεσθαι; ἢ πάντως τεθνήξεσθαι χωριζομένων. Τί γὰρ ἑτέρου θάνατος; ἢ χωρισμὸς ψυχῆς καὶ σώματος; ὅθεν ἐν τούτοις φαίνονται ἀφρόνως ἀεὶ ἕτερον ἀσεβοῦντες ἢ ἀμαθαίνοντες· ἢ γὰρ ἴσασιν ὅσον γραπτὸν καὶ περιγραπτόν, τῷ τε γράφειν καὶ περιγράφειν τὸ ἰδιάζον καὶ διειλαγμένον. καὶ ἐξ τοῦτο φεναικίζομαι, μεταιολογοῦσι. Πῶς δὲ ὅλως σῶμα ἄγραφον ἢ ἀπερίγραφον ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἤκουσαι; ἢ πῶς ὁ τοῦ σώματος ὅρος καὶ λόγος σωθήσεται; εἰ μὴ ταῦτα ἔχοι; Ὁ τοίνυν μὴ δοξάζων γράφεσθαι ἢ περιγράφεσθαι ἢ Χριστὸν σώματι, ἢ ὅτι ἔστι σῶμα καὶ ἔγνω, ἐξ ὧν μηδὲ δόξαν ὀρθὴν κέκτηται, ἢ γνῶς σῶμα καὶ ψυχῇ σώζεσθαι * παραιτεῖται. Ὁ γοῦν ὁμολογῶν σῶμα ἢ Χριστὸν ἀπειληφέναι, ὁποῖον τὸ ἡμέτερον· τοῦτο δὲ γραπτὸν καὶ περιγραπτόν· καὶ τῷ Χριστῷ σῶμα γραπτὸν καὶ περιγραπτὸν εἶναι συνομολογήσειν. εἰ δὲ τὸ δεύτερον ἢ δίδωσιν, οὐδὲ τὸ πρῶτον ἄρα· ὃ πάντα ἄλογον καὶ καταγέλαστον.

κζ'. Οὐ περιγράφομεν οὖν ἡμεῖς, ἀλλὰ γράφομεν. Κενολογοῦσι δὲ οἱ ἄθλιοι καὶ ἄλλο ἀποπώτερον· ὃν γὰρ φασὶν ἀπερίγραπτον, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑπ' ἀνοίας συμπεριγράφεσθαι τῇ εἰκόνι τετράδονται. Εἰ δὲ δεῖ μὴ χρῶσαι τὸν Χριστὸν εἰκονίζεσθαι, πάλιν κενολογήσουσιν, ὑπ' ἀδασκάλου αὐτῇ Χαρύβδεως αὐτοὺς μεγάλως περιεχούσης, Μάνητος, Οὐαλεντίνου τε Μαρκίωνος. Δοκήσει γὰρ καὶ φαντασίᾳ ἢ θεῖον Λόγον σεσαρκῶσθαι δοξάζοντες, οὐδὲν ἧττον τῇ πρότερα τῇ ψεύδους βλασφημίᾳ περιπαρήσονται. οἵ γε πρὸς πᾶσαν ἢ οἰκονομίαν παρατεττόμενοι, δυσεβῶς * κατηρυθριῶσι. καὶ ταῦτα τίνες; οἱ κατήγοροι τῆς ἐκκλησίας· οἱ σκότους πρὸς τοῦ σοφίαν ἀπαίδευτοι. τὰ ἀχάριστα κτίσματα, καὶ τοῦ Θεολόγου φασκοῦ.

A (vel ut verius dicam, confusionis) solicitus animus ac ambitio. Hinc, quæ adversus Deum Sanctosque contumelia jactatur, ac Ecclesiæ persecutio. Hinc dominatu, seu tyrannide oppressi subditi, illorum doctrinis ac voluntatibus, animum submittere coguntur; cujus rei gratia telum cuditur ac expeditur; eo quidem colore atque prætextu, ut congregata ac parta serventur, revera autem ad expugnandam Ecclesiam eamque populandam adinventus; quasi, ut illi delirant, Christi Deitas in imagine circumscribatur: ac, si quis, solare hoc corpus ac orbiculari figura, in aliquo depictum loco ostendens, una quoque depingi ac circumscribi lucis substantiam ac fulgorem, seu omnino abscindi a Sole lumen putaverit: vel rursus qui Solis radium arbori insidentem videns, cæsa arbore radium quoque excisi dementi sensu existimaverit. Eadem & in igne, aliisque nonnullis ratio considerabitur, ut a pueris illusoribus, iis merito illudatur, qui majore cunctis stultitia dementiaque insaniant. Si enim nec in iis, quæ dicta sunt, vel fieri, vel videri comparatum est, at neque dici locum habet, quanto magis in arcana divinaque natura, sive in Christi nullis verbis explicabili ininterpretabilique dispensatione, impossibilia hæc dictu aut cogitatu, ac inconcessa? Nam neque carnem sumens, aut nostri gratia corpore moriens, id ei evenit. Alioqui ea ratione, cum & ipsi corpore pingimur; una quoque animam pingi necesse esset, aut eorum prorsus divortio mori. B C Quid namque aliud mors, quam animæ corporisque divortium ac sejunctio? Quamobrem manifestum est, in istis non magis eos impietati litare, quam deliros ac insulsos esse. Non enim norunt quantum interfit inter pictum & circumscriptum, quamque diversa hæc suis quæque rationibus existant. Quamobrem hacce hallucinatione, vana loquuntur. Ubi vero prorsus corpus ab omni ævo, quod non pingatur aut circumscribatur, auditum est? Aut quomodo corporis definitio constabit atque ratio, nisi hæc habuerit? Qui ergo non existimat pingi Christum corpore aut circumscribi, aut nescit corpus esse, ex quo ipsum nec recte sentire liquet; vel qui corpus animamque incolumem sciat, recusat dicere. D Qui itaque Christum dicit assumpsisse corpus, quale nostrum est ac humanum, cum humanum corpus pingi queat ac circumscribi, etiam corpus Christi ejusmodi pariter fateatur necesse sit. Quod si alterum non admiserit, ergo nec primum: quod a ratione prorsus abhorret, estque ridiculum.

XXVII. Non ergo nos circumscribimus, sed pingimus. Sed & aliud miseri absurdius inaniter jactant ac effutiunt. Quem enim incircumscriptum dicunt, qua fatuitate nescio, una cum Imagine circumscribi comminiscuntur. Quod si Christum pictis coloribus repræsentare non convenit, inania rursus loquentibus, majorem in modum Magistrorum suorum Carybdis os diduxit, Manetis, Valentini, ac Marcionis. E Qui enim nuda æstimatione spectroque Verbum divinum incarnatum esse sentiant, prima nihilominus mendacii blasphemia transfigentur, dum adversus omnem dispensationem, instructa ita acie, impie stare non verentur. Hi vero, quinam? Qui scilicet, iis, quæ laudem habent, calumniam inferunt: in luce tenebrosi sunt; circa sapientiam imperiti: *ingratæ creaturæ*, juxta quod eos Theologus vocat.

* Fort. παρατεττόμενοι. *Sed vera mendis est.*

pag. 503. Edit. Paris.

Hæc tibi hæc. viarium rationum S. Nicephori ex Cod. Reg. Colbert. Seguier. Nostrum.

pag. 510.

De Theol. 3.

MICHAELIS BALBI IMPERIUM.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΤΡΑΥΛΟΥ.

Michael Balbus melior tenoclasta.

I. ANno mundi sexies-millesimo trecentesimo sexto-decimo, a Christi vero in carne dispensatione octingentesimo sexto-decimo, imperavit Michael Balbus, Amorio ortus annos octo, menses novem: mortuusque est urinæ difficultate laborans, renumque vehementissimo dolore excruciatus. Is cum parum aliquid superioris malitiam temporis leniisset, hactenus solum, ut qui carcere detenti essent, qui laboribus subacti, qui exilio relegati, libertatem, mitioresque aliquid tractationis velut in somnis animo cogitarent, cum decessoris, ominosi hominis atque impii exosam Deo sententiam subocculte foveret, parique ac ille ratione, diræ hæreseos unco ex summa rationis absentia ac imperitia, transfixus esset. Quamobrem habito Conventu, ait, *Sane ii qui nos præcessere, accuratam servasse dogmatum sententiam, de illis quoque rationem reddituri sunt, num bene, an male statuerint. Nos autem, in quo Ecclesiam incedentem accepimus, in eo & manere satius ducimus.*

Α. Τῶ ,στις. ἀπὸ τῦ κόσμυ. ἀπὸ δὲ τῆς ἐσάρκυ οἰκονομίας ωις ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς ὁ Ἀμοριανός, ἔτη η. μῆνας θ'. ἢ ἀπέθανε ἐκ δυσυρίας καὶ τῆς σφοδροτάτης ἀλγηδόνος τῶ νεφρῶν. ὃς μικρόν τι τῆς προκατηχήσεως κακίας ὑπεκδὺς, ὅσον πὼς ἐν εἱρκταῖς καὶ πόροις καὶ ἐξορίαις ἐλαθτείαν τε καὶ ἄνεσιν ὀνειρώδη φαντάζεσθαι, τὸ δὲ προκατακαμπὲς δυσωνύμου καὶ δυσπειθῦς ὑπὲ θάλπη θυσυχὲς φρόνημα, καὶ ὁμοίως τῶ αὐτῶ πεπαρῆ τῆς δεινῆς αἱρέσεως ἀγκίστρω ἐξ ἀκρατῆς ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας. Οὕτω γὰρ ἐτελεύτα ἦν, Οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐφιλονεικήκασι τῶ δογμάτων τὴν ἀκρίβειαν, τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσεσθαι λόγον, ἢ καλῶς, ἢ κακῶς ἐθέσπισαν. ἡμεῖς δὲ ἐν ᾧ ἐδρεύθημεν τὴν ἐκκλησίαν βαδίζεσθαι, ἐν τούτῳ καὶ διαμένειν προκρίνομεν.

Edit. Paris. pag. 511. Theoph. rebellio, unius ex civibus cum Bardane cognomento Turcus soldatus.

II. Erat Balbo filius Theophilus nomine, ex Euphrosyna susceptus, quem & Imperiali corona in magna donavit Ecclesia. Sanxit autem nulli liberum esse de Imaginibus sermonem movere; sed ut facesserent, ac de medio fierent, tum Constantini Synodus, tum Tarasii, ac quam nuduiusmodi quæstionibus Leo habuisset: altoq; silentio Imaginum memoriam damnavit.

Theophilus ex Euphrosyna. Indictum in causa imaginum utrinque silentium.

Β. Ἦν δὲ αὐτῶ παῖς ἐξ Εὐφροσύνης ὀνόματι Θεόφιλος. ὃν καὶ ἐστέψεν ἐν τῆ μεγάλη ἐκκλησίᾳ. Ἐθέσπισε δὲ, ὡς μὴ ἔχειν τινὰ ἐπ' ἀδείας κινεῖν λόγον περὶ Εἰκόνων, ἀλλ' ἐκποδὼν γενέσθαι καὶ σιγᾶν, καὶ τὴν Κωνσταντίνυ συνόδυ καὶ τὴν Ταρασίυ, καὶ τὴν νυν ἐπὶ Λέοντος γενομένην περὶ τῶ τοιούτων ζητημάτων καὶ σιγὴν βεβαίαν τῆς τῶ Εἰκόνων μνήμης γνώθεν.

Edit. Paris. pag. 511. Thomas rebellio, unius ex civibus cum Bardane cognomento Turcus soldatus.

III. Eo imperatore, Thomas in tyrannidem versus, ab Orientalibus jam ac Asiaticis protectus partibus, circumforaneæque ac commixtæ plebis confecto exercitu, turbamque trahens, Imperii cupiditate actus, ad quod nulla ejus suppeterent merita, Byzantium petit. Romano quippe propagatus sanguine, vir alioqui degener ac obscurus, ad Syriæ partes adiens, Constantini sibi nomen ascivit, ac Irenes Augustæ filii; qua arte, ac fraude plurimis Barbarorum ac Christianorum seductis, conflatoque ex diversis gentibus infinitæ multitudinis exercitu, Constantinopolim invadit in turba gravi, classeque numerosa, haud secus ac immanis quædam, multiformis, varia ac multiceps bestia, diversi generis confertis nationibus, ac velut alius quidam Sennacherib adversus novam Jerusalem armis instructus, magnifice gloriabatur turba illi comite, ac superbiebat, homo fastu plenus; nec illi prorsus, ut videtur, in mentem venit quod ita dictum per Prophetam est, *Non salvatur Rex per multam virtutem, nec gigas salvabitur in multitudine fortitudinis sue. Et, Fallax equus ad salutem. Et, Dominus dissipat consilia gentium*, & quæ sequuntur. Quamquam enim etiam maxime Urbs Ecclesiam minime habebat, (pium scilicet Regem ac virtute prædictum) non tamen despexit hujusce rerum universitatis moderator clementissimusque Dominus Urbem suam, ac plebem obsidione cinctam; sed *Propter miserium inopum & gemitum pauperum*, tunc quoque dixit, *Nunc exsurgam, & protegam civitatem meam & populum meum: non propter me, & servum meum David, quemadmodum tunc, nunc quoque ait; sed propter me, & qui natus est ex semine Da-*

Psal. 32. 16.

Ibid. 17.

Ibid. 10.

Divina Urbis protectio ac liberatio, etsi Rege impio.

Psal. 12. 6.

2 Reg. 20. 6.

Γ. Ἐφ' οὗ Θωμᾶς * ὁ ἀνατολικῶν μερῶν ἀπάρας ἤδη, καὶ λαὸν ἀγυρτώδη καὶ ἐπίμικτον συλλεξάμενος καὶ ἐπισυρόμενος, ἐπὶ τὴν τῶν Βυζαντίων ἐλήνυσε. Τῆς βασιλείας παρ' ἀξίαν ἐφιέμενος· ἐκ γὰρ τῆς Ρωμαίων γῆς ὁρμώμενος, ὡς γενεὰς τε καὶ ἀρετὰς ἦν, πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας ἀφίκετο, Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν μετονομάσας, καὶ υἱὸν Εἰρήνης τῆς Βασιλίσσης. Καττάθεν πολλοὺς τῶν Βαρβάρων καὶ Χριστιανῶν ἀπατήσας, καὶ λαὸν ἄπειρον ἐκ διαφόρων ἐθνῶν συναθροίσας ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐλήλυθε, ἐν ὄχλῳ βαρεῖ καὶ στόλῳ μεγάλῳ, καθάπερ τι θηρίον ἀλλόκοτον καὶ πολυμορφον, ποικίλον τε καὶ πολυκέφαλον τὰ πολυειδῆ γένη τῶν ἐθνῶν ἀθροίσας, καὶ οἷά τις ἄλλος Σενναχηρεὶμ κατὰ τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ καθοπλισάμενος, ἐμεγαλαύχει τῷ ἐκομπάζετο τῷ πλήθει, καὶ κατέπλησσε νόους μὲ πάμπαν, ὡς ἔοικε, φρονοῦντας, ὅτι κρατήσεται Βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας σωθήσεται ἐκ πλήθους ἰσχύος αὐτῦ. καὶ, Ψευδὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν· καὶ, Κύριος διασκεδάζει βυλὰς ἐθνῶν καὶ τὰ ἑξῆς. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ἡ πόλις ἐκ εἶχεν ἔξοδον, δύσβατα ἦν καὶ ἐπάρατα Βασιλέα, ἀλλ' οὐ παρεῖδε ὁ τῶν πάντων σωτὴρ καὶ φιλάνθρωπος Κύριος, πολιορκυμένην τὴν πόλιν αὐτῦ καὶ τὸν λαὸν αὐτῦ. ἀλλ' ἕνεκεν τῆς παλαιοπαθείας τῶ προχείρυ καὶ τῶ στραγμῶ τῶν ποδῶν, ἔφη καὶ πάλιν, Νῦν ἀναστήσομαι, καὶ ὑπερασπιῶ τὴν πόλεώς μου καὶ τῶ λαῶ· καὶ δι' ἐμὲ καὶ διὰ Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου, ὥσπερ πάλιν καὶ νῦν φησι, ἀλλὰ δι' ἐμὲ, καὶ τὸν τὰ

* Artemii Thomæ, imperatoris Barbanis et invicti Turmæ.

σπέρματος Δαβὶδ φωῦτα ἰόν, μὲ τὸν ἐξ ἐμοῦ γεγενημένον Ἰσραὴλ, καὶ τὴν ἐξελεξάμην. A vid, filium meum; & propter Jeruſalem novam, quam elegi.

δ'. Καὶ γὰρ ἐπὶ τῆ δυναστείᾳ Ἀχαάβ, τῆ Σύρου, πολλὰς μυριάδας κατ' αὐτῆ συναγαγόντος καὶ βραθυνομένου, καὶ λέγοντος, Εἰ ἐκποίσει Σαμαρεία παντὶ τῷ λαῷ τοῖς πεζοῖς μου, δήλωσε ῥαδίως δι-Θὺς τῆ τεταθλιμένῃ βασιλείας ὁ φιλοικτίρμων Θεὸς τὸ ὀνειδος. Ἰδοὺ, λέγων, ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ Κύριος. ὅπερ καὶ γέγονε. καὶ δὴ παραυτίκα δείσαντες τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς ἀλλοτρίους, τὴν ἰδίαν ἰσχὺν. καὶ τὸν Δαβὶδ ἀληθεύοντα, Κύριος κραταιὸς καὶ δυνατὸς, Κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ. τῆς γὰρ συμπλοκῆς γενομένης, δύο καὶ δέκα τῶν ἀντιπάλων μυριάδας ὁ Ἰσραὴλ B κατεκόντισεν. Ἵνα δὲ κἀκεῖνοι καὶ οὗτοι μάθωσιν ὡς θέλοντος ἐπλαγὴ, τὸ φυγοπολεμούντων εἴς τινα πόλιν καταπεσὸν τὸ τεῖχος, κατέχωσε χιλιάδας εἰκοσιεπτά.

* τοῦτον τὸν Gr. vulg. ἐκρατεῖτο

ε'. * Ταύτῃ τοίνυν τῇ ἀλαζονείᾳ ἔ Σύρου καὶ ἐκρατεῖτο, τῶ Ἀσσυρίῳ χρησάμενος καὶ ὁ ματαιόφρων Θωμᾶς ἐ Κωνσταντινούπολιν, μᾶλλον δὲ Θηβαΐδα, ἐφ' ἕνα χρόνον ἐπόρθει, τῶν πολιτῶν ἀνδρείως παραταττομένων καὶ τειχομαχούντων καὶ ναυμαχούντων. τὰς γὰρ πλείστας αὐτῶν ναῦς ἐπυρπόλησαν, καὶ τὰς λοιπάδας τῶν πολεμίων αὐτῶν ἐτροπώσαντο· ὁ δὲ ἀμηχανίᾳ λη-φθεὶς, ἐ πόλιν ἀρεὶς, ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ἐχώρει, ταύτην λαφύσσων. Λαφυραγωγήσας οὖν αὐτὴν μετρίως, ἀλλ' οὐχ ὡς ἤλπιζεν, ἀλλ' ὡς ἡ θεία προ-C νοια παρεχώρει διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀδὲν πλέον λαβὼν ὧν προσεδόκησε. καὶ γοῦν οὐ μόνον εἰς ἐναντίωσιν αὐτῇ παρῆλθε, καὶ μεμιτράτο ἐ ἀπέβη τὸ ἀνύδασμα, ἀλλά γε καὶ ὅπερ ἔχειν ἐδόκει καὶ καταφαπίζειν κλέος καὶ θέρος, ἀπεγυμνώθη μικρᾶ δεῖν καὶ διώλωλεν.

ς'. Οἱ γὰρ πολῖται, ὡς εἴρηται, γενναίως τε καὶ σφοδρῶς ἀντιπαρατάξάμενοι, τῇ ῥοπῇ καὶ συμμαχίᾳ ἐ κρείττονος, καὶ μετὰ τοιαύτης ἐλπίδος τειχομαχοῦντες καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες ἀνδρικῶς καὶ καρτερικῶς, ἅπαν χειδὸν τὸ σαθρὸν αὐτῶ φρύαγμα κατέλυσαν. Τὰ δὲ ὀχυρώματα ἐφ' ὧν πεποιθὼς ἀνοήτως ἄγαν ἐκαυχᾶτο καὶ καταθρασύνετο, τὰς ναῦς D αὐτῶ λέγω, πυρπολήσαντες, ἐ τὰς λοιπάδας τῶν πολεμίων καὶ στρατοπεδάρχων τροπωσάμενοι, σκοποδινίᾳ πολλῇ καὶ ἀμηχανίᾳ περιέχει ἐ διέπεσον καὶ κυφέπεσον Θωμᾶν· Καὶ μὴν καὶ αἱ πολυμηχάνως αὐτῶ καὶ πολυτρόπως ἑλιπόλεις πάσας ἀναπαμαχήτους ὕσας, ὡς εἶπον, καὶ δυσαλώτους, διέφθειρεν καὶ κατέλυσε δικαίως ἄρδην. Καὶ ἵνα ὁ μὲν οἶκος Δαβὶδ, ἤγουν ἡ ἐ Χριστῶ πόλις ἐπορθεῖτο, καὶ τὸ * ὠιδεῖον τρόπον τινὰ, καὶ Θεὸς ἐδοξάζετο. Καὶ μὴν ἰδοὺ ἐναργῶς ὄντως ἐπ' αὐτῷ πληρούμενον τὸ ἱερὸν λόγιον, Καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ. ἔνθα τὰ ὀχυρώματα αὐτῶ δειλίας, καὶ τὰ ἐξῆς ἐ ψαλμῶ· Ἐνθέν τοι καὶ οἱ ἐ πόλεως ἔψαλλον, Οὗτοι ἐν ἅρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ. E

ζ. Ὁ δὲ θεῖος λόγος παρηγγυώμενος καὶ προκαταγγελλόμενος αὐτοῖς, ἀμάλα ἐ ἀθρόαν καὶ ταχίστην καταπτῶσιν ἐ ἐχθρῶν αὐτῶ, ἐπεκείνατο μονονουχὶ λέγων, Θαρσεῖτε, τέκνα, καὶ βοήσατε πρὸς ἐ Θεόν. ἴσως γὰρ ὑμῖν ὑπὸ ἐ ἐπαγγέλτου μνείᾳ· Ὁ γὰρ ἐπαγαγὼν ὑμῖν τὰ κακὰ ἐπάξει ὑμῖν τὴν αἰώνιον εὐφροσύνην μετὰ ἐ σωτηρίας ὑμῶν.

η'. Ἐπεὶ οὖν ἐπτοήθη ὁ πάλαι καὶ πεπλανη-

vid, *filium meum; & propter Jeruſalem novam, quam elegi.*

IV. Etenim impio Achaab rerum potiente, cum Syrus mulctas adverſus eum conflaſſet myriadas, ac ſuperbiens diceret, *Si ſufficiet Samaria omni populo reditibus meis*: conſeſtim miſericors Deus ter quaterque miſerabilis Regis probrum facile diſſolvit, dicens, *Ecce ego trado eum in manus tuas, & ſcies quia ego Dominus*; quod & factum eſt. Statim namque formidabiles habuit neceſſarios pariter & alienos; ſuum ipſius robur ac vires; veracemque Davidem oſtendit, cum ait, *Dominus fortis & potens, Dominus potens in prælio.* Conſerto enim prælio, centum viginti millia Iſrael profligavit. Atque ut noverint utrique pariter, Deo ultore illatam plagam, eorum qui fugerant, quadam in Urbe corruens murus, viginti ſeptem millia ruinis oppreſſit. In Achaab fa. mile. 3. Reg. 20. 10. & 13. Pſal. 23. 8. 3. Reg. 20. 29. & 30. *Edit. Pariſ. pag.* 512.

V. Hoc itaque arrogantis animi faſtus Syri illius & Aſſyrii, demens quoque Thomas abuſus, Conſtantinopolim (veriuſque Theopolim ac Dei Urbem) annum unum expugnabat, cum cives ſtrenue aciem opponerent, eque muris atque navibus pugnarent, hoſtiumque pleraſque naves incenderent. Quamobrem conſilii inops Thomas, dimiſſa Urbe, in Thraciam, ejus prædas acturus, conceſſit. Eam itaq; ad certum modum populatus, non quantum ipſe ſperaverat, ſed quantum providentia divina ob ſcelera noſtra ſinebat, nihil amplius effecit, eorum, quæ animo deſtinata, fore expectabat. Ac ſane non ſolum in contrarium illi ceſſit, verſumque eſt atque evaſit ſtudium, ſed & ea quam habere videbatur, ſibique ipſe blandiebatur, claritate roboreque denudatus eſt: prope enim eſt ut perdidiſſe dicam. Urbis obſidio infeliqi ſucceſſu.

VI. Cives namque, uti dictum eſt, fortiter valideque oppoſita acie, Divino Numine ac auxilio, ejuſceque generis ſpe, e muris, terra ac mari collatis ſignis, forti robore laboriſque conſtantia, omnem fere ejus putridam jactantiam ac ſuperbiam elicere. Munitionibus enim, quibus confiſus ſtulte admodum ſuperbiebat ac præferociebat (ejus inquam navibus ac claſſe) igne ſuccenſis, hoſtiumque ac Tribunorum lectiſſimis ſuſis fugatiſque, ingenti vertigine conſiliique inopia ac anxietate, inſtabilis ac Euripo ſimilis leviſſimuſque Thomæ animas tenebatur. Quin & ſubtiliſſimæ artis multipliceſque ejus omnes machinas, ipſas inexpugnabiles, ut quidem exiſtimabat, expugnatuque difficiles, facile admodum ac expedite inutiles reddiderunt ac everterunt. Atque in eum modum, *Domus* quidem *Davia* (Dei ſcilicet Civitas) *ibat ac* revera *convaleſcebat*, Deuſque glorificabatur. Ac plane videre erat clare in eo implere divinum oraculum, *Deſtruxiſti omnes ſepes ejus, poſuiſti firmamentum ejus formidinem*; ac quæ Pſalmus reliqua habet. Unde & Oppidani pſallebant, *Hi in curribus, & hi in equis*, & quæ reliqua ſunt. Civium defenſionis ardor. 2. Reg. 3. 1. Pſal. 88. 41. Pſal. 19. 8.

VII. Divinus autem ſermo ipſe ſponſor, ac quam repentinam citiſſimamque ipſorum hoſtis ruinam eis prænuntians, reſpondit, tantum non dicens, Confidite, filii, & clamate ad Deum. Erit enim nobis ab eo memoria, qui ultor exiſtit. Qui enim nobis invexit mala, is ipſe cum ſalute ſempiternam vobis adducit lætitiam.

VIII. Quandoquidem igitur ſatiſcens

Edit. Paris. pag. 513. Thomas Bulgarorum ydiot, male securus futuri.

sceleſtus homo atque miſer, ſeductuſque mentis ſuæ rationibus, inſulſe pugnans humanique conatu laborans, ac ſpe deſectus, quippe ex diametro fruſtratus propoſito, ipſiſque manifeſte rebus illi retro quotidie provenientibus; ac præterea ubi cognovit Michaelem Imperatorem adverſa ſibi corrogaſſe Bulgarorum auxilia, confeſtim relicta urbe, in eos impetum vertit, quos & pugna aggreſſus, multaque eorum data ſtrage, Arcadiopolim tuto ſe præſidio recipit: nimirum ſuas proceſſu vires diminutum iri, imbecilliores ſque fore timens. Quare etiam partiarli clarius cognoſcentes, tum immanem ſuam execrationem, tum inanem fruſtratam ſpem, nec procul eſſe ſupremum viri exitium ac profligationem, cœperunt paulatim recedere, ſeque ſubducere ac deſſuere; illumque ut hominem vanum, & blateronem populi ſeductorem, relinquere.

Derelictus Thomas a ſuis.

IX. His porro Michael cognitis, nempe proditum Thomam ab amicis ac propinquis, ſtatim urbe egreſſus cum ingentibus copiis, in eum impetum dedit; atque ad breve obſidens tempus, nulloque labore ejus potitus, ac collo, antiquo more, deditiiis calcatos manibuſque ac pellibus truncatis, inque eum modum palo affigens, trium annorum moleſtum miſerumque civile bellum, arrepti ab eo Imperii cauſa conflatum productumque ſopivit. Interim vero dum Thomæ tyranno Michael incumbit, eique curam negotii addicit, aliis omnibus in neglecto habitis, Creta & Sicilia, ac quas vocant Cyclades inſulas, ab Afris ac Arabibus Romanæ ſubductæ ſunt ditioni: cum jam primum ob peccata populi, ac Imperatorum impietatem, Chriſtianorum res deprimere, ſuæque ejus facere ditionis occœpiſſent.

Captus Thomas, paloque affixus.

Michaelis Amorei tempore capta ab Arabibus Creta, Sicilia, & Cyclades inſulæ.

X. Sic igitur, eoque ſtatu ſe rebus habentibus, Michael urinæ difficultate repumque dolore, male extinguitur: ſuccedit vero Imperio, ejus loco, Theophilus filius, cum matre Euphroſyna.

Α μέτος ἀτειπῶς πολιμῶν ϗ ματαιοπονῶν, ϗ μάλα δὴ ἀπογνοὺς, ὡς τῷ σκοπῷ διαμαρτήσας ἐκ διαμέτρου, ϗ τῶν πραγμάτων αὐτῷ καθ' ἑκάστην προδήλως φερομένων ἡμέρᾳ ϗ ἡμέρᾳ ϗ πρὸς πάντας μαθὼν ὡς ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ τὸς Βυλγάρους εἰς συμμαχίαν κατ' αὐτῷ προσκαλέσατο, παραχρῆμα τ' πόλιν ἐάσας, κατ' αὐτ' θᾶττον φύγοι. Οὓς δὴ ϗ μαχεσάμενος ϗ πολλὺς αὐτῶν διαφθείρας, εἰς Αρκαδιόπολιν ἑαυτ' ἀσφαλίζεται· ἅτε δὴ ϗ τ' προβάσιν αὐτῷ ἀσθένειαν ϗ ἐλάττωσιν ὑφορώμενος· Οθεν οἱ περὶ αὐτὸν ἀσθόμενοι σαφέστερον τὸν τε δεινὸν οἰκείας ἀπάτης, ϗ τ' κενῆς ἐλπίδος ἀποτυχίαν, ϗ τ' ἐκείνου πλησιάζουσαν παντελεθρίαν, ἤρξαντο καταμικρὸν ὑποχωρεῖν, ϗ ὑποφεύγειν, Β ϗ καταλιμπάνειν αὐτὸν ὡς μάταιον ϗ λοιπλάνον.

Ϛ'. Ο δὲ γε Μιχαὴλ πᾶσι μεμαθηκὼς ὑπὸ τῶν ἰδίων φίλων ϗ συγγενῶν προδοθέντα, αὐτίκα τ' πόλεως ὑπεξελθὼν μετὰ πλείσης δυνάμεως πρὸς αὐτ' ἐξώρμησε. Καὶ δὴ περιελθόντας βραχύ τινα καιρὸν, ϗ τῶν ἀμοιρούντων χειρωσάμενος, ϗ τ' τράχηλον αὐτῶ ϗ τ' ἀρχαίαν σωμάτων πιπατικὴν, ϗ ἀκροτελεύτους αὐτῶ χεῖρας ϗ πόδας, ϗ ὅπως ἀναστολήσας, κατέπαυσε τ' ἐν τοῖσδε τόποις δι' αὐτ' καπήρξατο ϗ διαρκέσαντα χαλεπὸν ϗ δύσλυτον ἐμφύλιον πόλεμον· Αχολυμένῳ δ' Μιχαὴλ πρὸς τ' ἀπάρτην Θωμᾶν, ϗ τ' πρὸς πᾶσι φρουρὰ δι', πάντως ἄλλα καταφρονητὸν, Κρήτη ϗ Σικελία, ϗ δὴ καλουμέναι Κυκλάδες νῆσοι, τ' ὑπὸ Ρωμαίων ἀρχῆς πάντοθεν ῥαγεῖσαι, ἔξ Αφρων τε ϗ Αράβων, λαβόντων ἀρχὴν ἄρτι πρώτων ἐξ πᾶς τ' λαῦ ἁμαρτίας, ϗ ἐπ' τ' Κρατούντων δυσσεβείας, ϗ ὑπὸ χεῖρα σφῶν ἄγειν τὰ τ' Χριστιανῶν πράγματα. C

Οτι δὲ τὰ κατὰ Μιχαὴλ τὸν Αμορρίαν, ἑλαβον οἱ Αραβες τὴν Κρήτην, ϗ Σικελίαν, ϗ τὰς Κυκλάδας νήσους.

ϊ Εν τούτοις δὲ ὄντων, ϗ ὅπως τ' πραγμάτων ἐχόντων, Μιχαὴλ μὲν ἐκ δυσουρίας ϗ τ' νεφρῶν, ἀλγηδόνος, κακῶς ἀπηλλάγη τ' ζῆν. Διεδέξατο δὲ τ' ἀρχὴν αὐτ' αὐτ' Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτ' μὴ τ' μητρὸς αὐτῦ Εὐφροσύνης.

IMPERIUM THEOPHILI, ANNOS XII.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΟΦΙΛΟΥ, ΕΤΗ ιβ'. D

pag. 514. Theophilus Iconoclaſta.

I. ANNO mundi ſexies milleſimo trecenteſimo vigeſimo-ſexto, divinæ incarnationis octingenteſimo vigeſimo-ſexto, Imperator Theophilus annos duodecim, novus ille Balthaſar & prævaricator, ac Deo exoſus, ſanctarumque imaginum contumelioſus deſtructor ac profligator, homo prophanus. Ejus mater Euphroſyna in ſubjecta omnia mittens themata ac ditionis loca, puellas oris decore formoſas adduxit, ut ex iis Theophilo filio nuptiarum fœdere ſponſa adjungeretur. Congregatis illis omnibus in Palatio, quod Margaritæ Triclinium vocant, dedit illa filio malum aureum, dicens, *Illi trades cujus forma placuerit*. Erat vero inter eas ex nobilibus lata puella nomine Icaſia, longe formoſiſſima. Qua viſa Theophilus, ejuſque nimium quantum gratiam ſtupens ac ſpeciem, *A muliere*, inquit, *emanarunt mala*. Reponit illa ſubverecunde & cum pudore. *Sed & res meliores a muliere exoriuntur*. Is animo offenſus ſermonis licentia, ea relicta, malum Theodoræ dedit, ex Paphlagonum gente. Coronat Theophilus Theodoram in Oratorio S. Ste-

Theophili mater Euphroſyna reprobat Icaſiæ ſalſo dicto reſponſo.

Theodora, Theophili conjux & Auguſta.

ά. Τῶι ἑαυτῦ λῶτῳ τῷ κόσμῳ ἑξακισχιλιοστῷ τριακοσιοστῷ εἰκοστῷ ἕκτῳ. τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ωκς', ἐβασίλευσε Θεόφιλος ἔτη ιβ'. ὁ υἱὸς Βαλτάσαρ, ϗ παραβάτης, ϗ τῶ ἁγίων Εἰκόνων ὑβριστὴς, ϗ καθαιρέτης, τῷ βέβηλος. Η δὲ μήτηρ αὐτ' Εὐφροσύνη ἀποστείλασα ἐν πᾶσι τοῖς θέμασιν, ἤγαγε κόρας εὐπροσώπους πρὸς τὸ συμφοτολῆσαι Θεόφιλον τ' υἱὸν αὐτῆς. Αγαγοῦσα δὲ πάσας ταύτας ἐν τῷ Παλατίῳ εἰς τ' λεγόμενον Μαργαρίτην τρικλίνιον, δέδωκε τῷ Θεοφίλῳ χρυσοῦν μῆλον, εἰποῦσα, Εἰς ὃν ἀρέσθῃς, ἐκείνης πάντα αὐτῷ. Η δέ τις ἐξ ἀγενῶν ἐν αὐταῖς κόρη, ὀνόματι Εἰκασία, ὡραιοτάτη πάνυ Η ἰδὼν Θεόφιλος ϗ ὑπεραγαθεὶς αὐτίκα τὴν καλλος, ἔφη, Ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἤρξατο τὰ φαῦλα. Η δὲ μετ' αἰδῦς πᾶς ἀπέφησε. Αλλὰ ϗ ἐξ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα· Ο δὲ τῷ λόγῳ τ' καρδίας πλευγείς, ταύτην μὲν εἴασε· Θεοδώρᾳ δὲ τὸ μῆλον ἐκέδωκεν, ἦν ἐκ Παφλαγόνων. Στέφει Θεοδώραν ἐν τῷ ὠκείῳ τ' ἁγίου Στεφάνου. στεφθεὶς τοίνυν αὐτὸς ἅμα αὐτῇ

αὐτῇ ὑπὸ Ἀντωνίου Πατριάρχου, καὶ τῷ τῆς γάμου καὶ τῷ τῆς Βασιλείας στέφει, τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ. Κἀκεῖθεν προελθὼν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος πολλοῖς τὸν Πατριάρχην ἅμα τῷ κλήρῳ καὶ τὴν συγκλητον. Ἡ δὲ Εἰκασία, τὴν Βασιλείας ἀποτυχοῦσα, μονὴν κατεσκεύασεν, εἰς ἣν καὶ ἀπεκαθαμίσθη, ἀσκοῦσα καὶ φιλοσοφοῦσα, τῷ Θεῷ μόνῳ ζῶσα διετέλεσε μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς. Ἣ καὶ συγγράμματα αὐτῆς πλεῖστα καταλέλοιπε, τὸ, Κύριε, μὴ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις· καὶ τὴν μεγάλου σαββάτου τετραῴδιον, Ἀφρων γηράλαιε, καὶ ἄλλα τινά. Ἡ δὲ τοῦ Βασιλίσκου μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως καταλθοῦσα τὴν παλατσίου, ἐν τῇ μονῇ αὐτῆς ἐπώνυμον τὰ Γάστρια ἐσύχασεν. A

phani, ipſe una cum ipſa nuptialibus coronis donatus ab Antonio Patriarcha, donatque Auguſtali corona, in ſancta Pentecoſte. Tumque in magnam Eccleſiam proceſſu habito multis magnifice Patriarcham & Clerum Senatumque accipit. Icaſia vero Imperii ſpe fruſtrata, Monaſterium extruxit, in quo etiam coma poſita, religioſaque palæſtra merens ac philoſophans, Deo ſoli vivens, in finem uſque vitæ perſeveravit. Quæ & ingenii ſui plurima reliquit monumenta, in quibus illud eſt, *Domine, in multis peccatis*; magni item ſabbati Tetraodium illud, *Inſipiens vetule*, aliaque nonnulla. Imperatoris vero mater Euphroſyna, a ſe ſponte relicta Aula, in ſuo Monaſterio, cui Gaſtriæ nomen, ſanctiori ritu privatam vitam egit.

Icaſia in ſancto reponita, vita & ſcriptis clara.

Reverſa unde eam ſuperior Leo tulerat.

β. Ἐποίησε δὲ ἱππικὸν Θεόφιλος, καὶ προσέταξε τῷ Χαμαιδράκοντι Λέοντι τῷ Πρωτοβεστιαρίῳ αὐτοῦ ἀγαγεῖν τὸ πολυκάνδηλον τὸ ἐν τῇ σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ξίφει βληθέν. Τῶν ἱππικῶν δὲ πληθύντων, προσκαλέσατο πᾶσαν ἡ σύγκλητον ἐν τῷ λεγομένῳ Καθίσματι καὶ τὸ πολυκάνδηλον ἐξαγαγὼν, καὶ ὑποδείξας αὐτοῖς, ἔφη, Ὁ εἰς ναὸν Κυρίου εἰσερχόμενος, καὶ Χριστὸν Κυρίου φονεύων, τίνος ἐστὶν ἄξιος; Ἡ δὲ σύγκλητος ἀποκριθεῖσα, ἔφη, Ἄξιος θανάτου ἐστὶν, ὦ Δέσποτα. Καὶ ὃς· Θὺς ἐκέλευσε, τὸν σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν Λέοντα ἀπελόντας, τὴν Τπαρχον καθεῖναι, ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν τῇ σφενδόνῃ ἀποτιμῆσαι, πολλὰ προβαλλομένους καὶ λέγοντας, Ἄδικον εἶναι τὴν κρίσιν· καὶ γὰρ εἰ μὴ τὸν πατρὶ σου συμπαρησάμεθα, ὦ Βασιλεῦ, ἐκ ἂν αὐτὸς ἦρξας. Καὶ δὴ ὅπως ἐπ' ὄψεσι πάντων τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν· προφάσει μὲν ὡς εἰς ναὸν Κυρίου τετολμηκότων ποιήσασθαι τὴν αἵρεσιν· τῇ ἀληθείᾳ δὲ, ὡς ἂν συναιρεσιώτην αὐτῶν καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντες. Εἶχεν γὰρ ὁ ἀλιτήριος τὴν ἐκείνου δυσσυγῆ αἵρεσιν, καὶ τῆς ἀσεβείας ἀπεῖχετο. τῶν δὲ εἰκόνων, τὰς μὲν καθαιρῶν, τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ τὰς ἐπὶ ὑλαβείᾳ μοναχὰς ἐξορίζων καὶ αἰκιζόμενος. B

II. Indictis Circenſibus Theophilus, jubet Leoni Chamædraconi Protoveſtiario ſuo, multifidum ut candelabrum afferat, quod in Leonis Armenii cæde fuerat gladio conſciſſum. Actis Circenſibus Senatum omnem ad ſe convocat in locum, quem Seſſum vocant. Productoque candelabro, ac illis oſtenſo, quærit, *Qui in templum Domini ingreſſus, Chriſtum Domini peremit, quæ dignus pœna eſt?* Reſpondit Senatus, *Domine, reus mortis eſt*. Moxque Præfecto jubet, ut eos, qui cum Michaele patre ſuo Leonem ſuſtulerant, centos, in Circi Funda capite plectat, multa licet objectantes, dicentes, *Injuſtam eſſe ſententiam: Non enim*, ajebant, *Imperator, niſi patri tuo eſſemus auxiliati, tu in throno ſediſſes*. Inque eum modum ſub omnium oculis capite plexi ſunt: eo quidem prætextu, quod in templo Domini auſi eſſent cædem patrare; revera autem idcirco quia, quod hæretica pravitate ſodalem, parique ad impietatem ſenſu, nece ſuſtuliſſent. Adhærebat enim ſceleſtus homo adeo execrabili illius hæreſi, & a pietate abhorrebat; qui nimirum imaginum alias evelleret, alias effoderet, Monachoſque pietate claros exilio mulctaret, ac verberibus aliiſque cruciatibus dehoneſtaret. C

Leonis cum Michaele parricidæ, a Theophilo nece ſubtui.

Edit. Pariſ. pag. 515.

γ'. Ἐφ' οὗ καὶ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πόλιν αὐτοῦ τὴν ἀλιτηρίου καὶ τυράννου μετὰ πολλῆς δυνάμεως Σαρακηνοὶ παραγενόμενοι, καρτερικῶς ὠχυρωμένην ὠρύγτες καὶ κατησφαλισμένην πάνυ, καὶ ὑπὸ Στρατηγῶν πεντήκοντα φρουρουμένην μετὰ τῆς λοιπάδος καὶ τῆς στρατεύματος αὐτῆς. καὶ ταύτην δὲ ἡμερῶν ιε'. Λύγυστον μὴν ἐκπορθήσαντες, καὶ δορύαλωτον εἰληφότες ἐχμαλώτευσαν, καὶ ἀπέκτειναν λαὸν ἄπειρον. * Εαυτῇ ἐξιλθόντες, τὰς Κυκλάδων νήσους ἠρήμωσαν, καὶ τὴν Κρήτην καὶ τὴν Σικελίαν παρέλαβον. Καὶ ψύχος πολὺ γέγονε, καὶ χειμὼν ἀγειώτατος καὶ δεινότατος, καὶ λιμὸς ἰσχυρός· καὶ αἵρων ἀνωμαλία, καὶ δυσκρασίαι καὶ ἀνωμαλίαι, καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ ἐπάλληλοι, τὴν ἄμετρον ἀπελέγχουσαι τῶν Κραταιῶτος μοχθηρίαν καὶ κακουργίαν. Εἰς τοσοῦτον γὰρ ἀφιλοθεΐας καὶ ἀπόνοιας ἐξώκειλεν ὁ ἄθεος, ὡς καὶ ἐπὶ τῷ Κοπρωνύμῳ καὶ Θεοδωνύμου, χαλεπῶν καὶ μυσαρωτάτων αἱρέσεων ἀποδεξάμενος καὶ ἀναλαβόμενος, ὡς μηδὲν * ἧττον ὀρθῶσαι τῆς ἐκείνου δυσσεβείας καὶ παρανοίας, τυραννίδος τε καὶ ἐμβροντησίας, ὁ περιεσπασμένος καὶ μετανοήσων. Ἐπεὶ ὅσῳ τῇ αὐτῇ συσχεθεὶς τῇ ἀσεβῶν ἐκείνων καὶ παλαμναίων ἀπάτῃ καὶ παραπλανήσει τε καὶ αἱρεσιάρχῃ τῶν ἐκ D

Τὰ περὶ Ἀμορίου.

καὶ τῶν.

* ἧττον.

III. Illo Imperatore, in ſceleſtiſſimi ejus tyrannique patriam urbem irruptione facta, Saraceni, cum ingentibus copiis, inventa illa fortiter munita ac valde propugnaculis tuta, bellique ducum ac Tribunorum quinquaginta præſidio fulta, cum lectæ militiæ viris horumque ordinibus, dies quindecim obſeſſa menſe Auguſto ac expugnata, vique ſubacta ac captivata, infinitæ multitudinis militares viros plebemque occidere. Navibus egreſſi, Cycladas inſulas devaſtavere: Cretamque ac Siciliam ſuæ ditionis fecere. Fuit & ingens frigus, hyemſque ſævissima ac aſperrima, famesque valida: aeris quoque lenitates & æſtus, ac intemperies & inæqualitates, tremendi item terræ motus, ac pene continui; quæ omnia in immenſum provectam Imperatoris pravitatem & nequitiam redarguendo eſſent. Eo enim vir impius impietatis projectæque dementiæ delapſus eſt, ut & Copronymi & Leonis (ſic quaſi ex beſtia ducto nomine) gravem impuriſſimamque exceperit hæreſim ac inſtauraverit; ut nihil illius impietati ac bacchationi, tyrannidique, ac ſtupori, ſeductus homo dementiſque animi, cedere viſus ſit. Quandoquidem enim, eodem ipſo impiorum illorum ſceleſtiſſimorumque errore & ſtupore æſtroque tenebra-

Hæc ſub finem vitæ Theophili.

Theophili Dei ultore mala tempora.

Iconomachorum auctores.

tur, ex Manichaico ortum furore Arianicaque rabie, persecutionem ipse quoque pari ratione in Ecclesiam intendit.

Theophobus Persa; Persarum turmæ.

IV. Hale (Misotheum potius dicam, *Dei osorem*, quam quod contrarium sonat, Theophilum) Theophobus Persa una cum patre profugus accessit, cum quatuordecim Persarum millibus: susceptos ille distribuit, sedesque per Themata provincialibus adiegens assignavit, ac ordinibus contribuit: hactenusque nomen retinens, ac Persarum Turmæ audiunt. Ipsum vero Theophobum, data uxoris sorore in conjugem, sibi affinem fecit.

Edit. Paris. pag. 516.

Theophili elegantia opera.

V. Cum ornatus elegantiæque amans esset idem Theophilus, per Aurifices principem virum summe eruditum atque solertem, Antoniique Patriarchæ propinquum, Pentapyrgium, quod vocant fabricatus est, duoque maxima organa auro solida, diversis capillis tortisque ornata. Auream item arborem, in qua insidentes aviculæ, ex quadam machina musice cantillabant. Sed & imperiales vestes & paludamenta instauravit Imperator, renovans auroque texta fabricans, quæ vocant Lora, ac reliqua omnia.

Arbor aurea, in qua insidentes aviculæ cantillabant ex machina.

VI. Justitiam, quæ sæculi usu est, præterens, vir scilicet qui fidem ac pietatem supra eos qui priorem Imperium tenuerant, majori injuria laeserit, accedente ad eum

De adulta vidua.

muliere vidua in Blachernis, (moris enim illi erat eo proficisci) ac clamante, *Injuria fit effici a Petrona Augusta fratre, Excubitarum Drungario: exaltat enim ædes suas novis ædificiis, quæ molitur, mei sque irrobrat obduxit, ut jam mihi inutiles faciat; quippe quæ contempta vidua sim.* Actoriumque Eustathium Quæstorem cognomento Monachum in Osia degentem, cum Leone Symbatio & Demetrio Camuliano mittit, inspecturos num nova ædificia viduæ ædibus præter jus fasque officerent. Abeuntes itaque, vilaque istiusmodi injuria, compertoque vera esse, quæ a muliere dicta erant atque objecta, cum reversi essent, Imperatori renuntiarunt: convictusque ab eis Petronas in oculis Imperatoris, detractis vestibus, acriter dorso cæditur. Statutum vero est ut Quæstor, receptoresque particulares seu custodes, abeuntes, solo tenus ejusce modi ædes everterent, & mulieri traderent.

Sunt qui Controlleurs dicimus.

VII. Alexium Armenium cognomento Musele, virum fortitudine ac strenuum, locata ei Maria prædilecta filia, in generum ascitum, Patricium creavit, ac brevi post, etiam Magistrum. Postmodum vero, quod in suspicionem venerat affectati Imperii, & quasi in ipsum aliquid moliretur, Magistrum militiæ ducemque Siciliæ præfectum, a se amandavit. Qualia vero parit invidia? Siculi quidam ascendentes, apud Imperatorem calumniam instruunt, quasi res Christianorum Saracenis prodat, & adversus Imperatorem res novas moliatur. Inter hæc vivis exempta Maria desideratissima Theophili filia, ejus urnam argento exornavit, tumulumque libertatis posuit, ac immunitatis, qui ad eam quovis crimine confugerent. Argentum postea Leo Imperator e sepulchro abstulit.

Alexius Musele Theophili gener insidiis petitus.

Maria Theophili filia sepulchrum. pag. 517.

VIII. Porro Theophilus, Theodorum Episcopum Cribhinum dictum, tum in urbe versantem, cum Alexius calumnia appetitus est, accersens, traditaque cruce pectorali, in Siciliam

Alexii revocatio; non servata fides rejus rei expostulatio Theodori Archiepiscopi.

A Μανιχαϊκῆς μανίας καὶ Ἀρειανικῆς λύσσης ἀῤῥημένον πάλιν διαγμὸν, καὶ αὐτὸς κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀναύσως ἐπανετείνετο.

δ'. Τούτῳ τῷ μισοθέῳ, μᾶλλον εἰπεῖν ὁ Θεοφίλῳ, προσέφυγε Θεόφοβος ὁ Πέρσης ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ, μετὰ Περσῶν χιλιάδες δεκατέσσαρες. οὓς διένειμε ἐν τοῖς θέμασι καταπεπολεμώσης, καὶ εἰς τέρμας ἀποκαταστήσας, καὶ μέχρι σήμερον λέγονται Τέρμαι Περσῶν· αὐτὸν δὲ τὸν Θεόφοβον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας Αὐγούστης, γαμβρὸν ἐποιήσατο.

ε'. Φιλόκοσμος δὲ ὢν ὁ αὐτὸς Θεόφιλος, κατεσκεύασε διὰ τοῦ ἄρχοντος τοῦ Χρυσοχόου λογιώτατον πάνυ ὄντος καὶ συγγενοῦς Ἀντωνίου Πατριάρχου, τὸ τε Πεντάπυργιον, καὶ τὰ δύο μέγιστα ὄργανα ὁλόχρυσα, ψαφόροις λίθοις καὶ * ἐλίοις κοσμικῶς αὐτά. δένδρον δὲ χρυσοῦν, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἀρίζομενοι διά μηχανῆς τινος μουσικῶς ἐκελάδουσι. Ἐκαινούργησε δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς ὁ Βασιλεύς, ἀναπλώσας καὶ χρυσοϋφάντους κατασκευάσας τὰς λεγομένας Λώρας, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα.

* Num dλίοις, quod sic majores ac rutilantiores lapides vocarent. Περὶ τοῦ δένδρου χρυσοῦ, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἀρίζομενοι διά μηχανῆς ἐκελάδουσι.

ς'. Διακοσμῶν τε κοσμικῶν προσεπιμέλετο, ὁ δὲ πίστει καὶ δεισιδαιμονίᾳ πλέον ὑπὲρ τοὺς πρώην βασιλεύσαντας ἀδόκητος, προσελθόντος αὐτῷ γυναικὸς χήρας ἐν Βλαχέρναις (ἔθος δὲ ἦν αὐτῇ ἐκεῖσε ἀπιέναι) καὶ βοησάσης ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ Αὐγούστης ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ Δρουγγαρείου τῶν βίγλης ὄντος. Ὑφεῖλε δὲ τὰ ἑαυτοῦ οἰκήματα τοῖς κτίσμασιν οἷς κατεργᾶτο, καὶ τὰ ἐμὰ στενοῖζεν, καὶ εἰς τὸ μηδὲν ἐμὲ ποιεῖ, ἄπο χήρας οὖσης καταφρονημένης. Καὶ παραδοὺς ἀπίστειλε Εὐσάθιον Κοιαίστορα ἐπίλεκτον Μοναχὸν ἐκ τῆς Ὀξείας οἰκουῦντα, σὺν Λέοντι τῷ Συμβατίῳ καὶ Δημητρίῳ τῷ Καμηλιανῷ ἰδεῖν, εἰ ἡ γυναῖκα ἀδικεῖ τὸ καταργηθὲν οἴκημα. Οἱ δὲ ἀπελθόντες, τῷ θεασάμενοι ἡ τοιαύτην ἀδικίαν, καὶ βεβαιωθέντες ὡς ἀληθῆ εἶεν τὰ παρὰ ἡ γυναικὸς ῥηθέντα, ὑποστρέψαντες ἀπήγγειλαν τῷ Βασιλεῖ· καὶ ἐν ὀλίγοις ἡ Βασιλέως ἐλεγχθεὶς παρ' αὐτῶν ὁ αὐτὸς Πετρωνᾶς, ἐκδυθεὶς ἐν τῷ μέσῳ ἡ ὁδῷ, τύπτεται τὰ νῶτα σφοδρῶς. Οφείδων δὲ ὅ, τε Κοιαίστωρ ἐξ οἱ ἀποστραφεῖς ἀπελθόντες, καὶ ἐκ θημελίων ἐκδαφῆσαι τὰ παιδικὰ οἰκοδομήματα, καὶ τῇ γυναικὶ παραδοθῆναι.

ζ'. Οὗτος Ἀλέξιος ἡ Ἀρμένιος, ᾧ ἐπίλεκτον Μουσηλὲ, ἀνδρῶν ὄντα καὶ ῥωμαλεώτατον εἰσποιήσατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν ἡ γνησιωτάτην αὐτοῦ θυγατέρα, ποιήσας αὐτὸν Πατρίκιον· μετ' ὀλίγον δὲ, καὶ Μάγιστρον. Εἶτα ὑπόληψίς τινας ἐπ' αὐτῷ σχὼν ὡς ἐπιζητοῦντι ἡ Βασιλείας, Στρατηλάτην καὶ Δοῦκα ἡ Σικελίας ἐξέπεμψεν. Οἷα δὲ φθόνῳ ἐδίωκτος, Σικελοί τινες ἀπελθόντες, διέβαλλον πρὸς Βασιλέα, ὡς Τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Σαρακηνοῖς προδίδωσι, καὶ δὴ καὶ τὸν Βασιλέως σπουδαῖα. ὃν δὲ τῷ μισεῖν παθητικώτερος Μαρίας ἡ πενθερὸς τῷ Βασιλεῖ δυσχερὴς, νῦν μὲν λάρνακα λιθίνην ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησε, καὶ τόπον ἐλευθερίας τοῖς προσφεύγουσιν ἐπ' ἐγκλήματι τινὶ ἔθετο. Ὅπερ ἄργυρον μετὰ ταῦτα Λέων ὁ Βασιλεὺς ἀπέλυσεν ἐκ τοῦ τάφου.

η'. Ὁ δὲ Θεόφιλος, Θεόδωρον ἐπίσκοπον, ἐπιλεγόμενον Κρίθινον, ἐν τῷ καιρῷ ἡ Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει τυγχάνοντα προσκαλεσάμενος, καὶ δοὺς τὸ ἴδιον φυλακτὸν, ἀπέστειλε εἰς Σικελίαν δοῦναι

λέγων ἀπαθείας τῷ Ἀλεξίῳ, καὶ ἀγαγεῖν ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ τῇ προσόψει αὐτῷ σωπάσει πείσας Ἀλέξιον, ἤγαγε πρὸς τὸ Βασιλέα. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ὡς ἀπάρτιον τύφας, ἔθηκε ἐν τῷ δισμυριῳ, δημεύσας πᾶσαν τὴν περιουσίαν.... ἀνέθηκε Ἀλεξίῳ, εἰπών, Ὅτι δι' ἐμὲ πάντα πέπονθας τὰ δεινά. Καὶ τὸν Βασιλέως καὶ τὸ ἔθος εἰς Βλαχέρνας ἀπελθόντος, προλαβὼν ἔστη ἐνδοθεν τοῦ Θυσιαστηρίου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἱερατικῇ στολῇ ἐμφιεσμένος. καὶ τὸν Βασιλέως τῇ σωλαίᾳ πλησιάσαντος ἅμα τῇ συγκλήτῳ, φωνῇ μεγάλῃ ἐφώνησε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, Εὐτύχει, καὶ κατάδου, ὦ Βασιλεῦ. Εἶπεν τίνος, ὦ Βασιλεῦ; Αἰδεσθεὶς εἶπεν ὁ Βασιλεὺς τὴν συγκλήτῳ, ἔφη, Εἶπεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης. Ὁ δὲ, Καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοὶ, ὅτι δὺς ὑπόγραφον λόγον Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ, οὐκ ἐφύλαξας τοῦτο; Ὁ δὲ Βασιλεὺς ὡς ἐλεγχθεὶς, τὸν τοῦ Θυσιαστηρίου βασιλικὸς ἐξήγαγε, καὶ πλαγὰς αὐτῷ ἐμπειρίας ἐνέθηκε, ἐξώρισεν· οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μαθεῖν αὐτὸν τὰς ἁγίας εἰκόνας τιμᾶν καὶ σέβεσθαι, καὶ τὸν αὐτὸ δυσσέβειαν διαβάλλειν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ, ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγενομένου, καὶ τοῦ Πατριάρχου αὐτὸν ὀνειδίσαντος, αὐτὸν ὁ Ἀρχιεπίσκοπον ἤγαγε μὴ παρακλήσεως. Τοῦ δὲ ἀπάξιον ἑαυτὸν τῆς ἱερωσύνης κρίναντος διὰ τὰ πεπονθέναι, ὁ Βασιλεὺς Οἰκονόμον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐποίησε. Καὶ Ἀλέξιον τὸν δισμυριτὴν ἐξέβαλεν, ἀποδοὺς αὐτῷ καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἔχων αὐτὸν ἐν τιμῇ.

θ'. Ἦν δὲ καὶ Μανουὴλ ὀνομαστότατος Στρατηλάτης πάντων τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ, τιμώμενος παρὰ τοῦ Βασιλέως. Οὗτος Μύρωνι συμβαλὼν λόγους τινὰς, Λογοθέτῃ τε ὄντι τοῦ δρόμου καὶ πενθερῷ τοῦ Πετρωνᾶ, διεβλήθη τῷ Βασιλεῖ ὑπὸ Βασιλείου ἀποβολῆς Μύρωνος, ὡς ὁ Βασιλείας ὁρέγεται, καὶ ἐμελετᾶτο δεινὰ κατ' αὐτοῦ. Λέων δὲ ὁ Πρωτοβεστιάριος ὑπὲρ τοῦ Μανουὴλ προϊτάμενος καὶ φροντίζων διεβεβαιοῦτο τῷ Βασιλεῖ, ὡς ψευδῆ εἰσὶ τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. Ἃ μαθὼν Μανουὴλ, καὶ ὑπ' ὀργῆς τοῦ Βασιλέως καὶ βολὰς ἐκκλίνων, λάθρα ὑπὸ πόλιν ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν, καὶ τοῖς δημοσίοις ὀχήμασι ἐπιβὰς, ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν κλεισούρων Συρίας, τὰς τῷ ἔπεσιν ἰγνύας ἐκκόπτων. Ἐδήλωσέ τε τοῖς Ἀγαρηνοῖς τοῦτο, ὡς Βασιλέως ὀργὴν ἐκφεύγων, καὶ εἴ γε μὴ καταναγκάσητέ με τινὰ ἑαυτῶν πίστιν καταλιπεῖν, προσφεύγω ὑμῖν. Εἰ οὖν καὶ ἐπὶ τούτοις προσδέχεσθέ με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποσύλαπ. Οἱ δὲ τοῦτο μεγάλῃ χαρᾷ δεξάμενοι, λόγον ἀπαθείας ἀποσύλαντες, προσεδέξαντο ὡς Βασιλέα Ῥωμαίων.

ι'. Τοῦτο μαθὼν ὁ Βασιλεὺς, ἐν πολλῇ ἔλιφεν καὶ ἀθυμίᾳ γίγονε· καὶ βουλὴν ἐποιεῖτο μετὰ Ἰωάννου Συγκέλλου περὶ τούτου. Ὁ δὲ εἶπεν, Εἰ προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ προσελθεῖν, ὦ Βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἕτοιμος τοῦτο ποιῆσαι, χρήματα λαβὼν, καὶ πρὸς τὸν Ἀμερουμνοῦ σαλὶς, ὡς δῆθεν πρὸς ἐν τιμῇ καὶ δεσμοῖς ἐπισκεψόμενος, ἔχων καὶ ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ τοῦ Βασιλείας, ᾧ πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ὄψιν ἐλθεῖν. Δεῖ δὲ τοῦτο πρᾶξαι, τῷ ἐνυπογράφῳ λόγῳ τοῦ Βασιλείας σου, καὶ τῇ ἐμῇ πειθοῖ, καὶ τῇ ἐκείνου εὐσεβείᾳ, καὶ τὸ εἶναι αὐτὸν τῆς πατρίδος

A missit, qui juratam immunitatis fidem Alexio præberet, & ad Imperatorem in urbem reduceret. Profectus ille, ac qua præditus erat prudentia ingeniique sagacitate, persuaso Alexio, dictoque ei audiente, ipsum ad Imperatorem adduxit. Imperator mox reversum, quasi molitum tyrannidem ac rebellem, verberibus affectum, vinctumque, omni ejus publicata substantia, in carcerem compegit. Tum Theodorus Alexio, *In causa fuit, quod dira hæc omnia patieris.* Profectoque ex more ad Blachernas Imperatore, iter ipse occupans, intra sacri Tribunalis locum stola sacerdotali indutus, stetit, jamque prope Imperatore ad Soleam, stipante Senatu, accedente, exclamavit magna voce Archiepiscopus, *Intende, prospere procede, & regna*; *Quorsum, Imperator?* Ille, Senatum reveritus, *Propter veritatem*, inquit, *& mansuetudinem & justitiam*. Cui Theodorus, *Eequænam vero tua justitia, qui cum Alexio juratam fidem per me dederis, nihil tamen servaveris?* Imperator reprehensionem non ferens, eaque ira accensus, ipsum violenter e sacro Altaris loco expulit, nec mediocribus plagis impositis, exilio relegavit: nec ea dumtaxat ratione, quod ab eo reprehensus esset, sed quod etiam colere eum ac venerari sacras Imagines, ejusque impietatem traducere, inaudierat. Haud multo post vero, cum Imperator in Magnam Ecclesiam venisset, ac Patriarcha rem ei probro objecisset, Archiepiscopum facti veniam petens reduxit. Cumque is indignum se Sacerdotio judicaret, ob ea quæ passus erat, Imperator Œconomum fecit Magnæ Ecclesiæ, Alexium quoque e carcere ejecit, restituta ei omni ablata substantia; virum in pretio habens.

Theodorus Cribinus male Theophilo habitus: imaginum cultor e magnæ Ecclesiæ ex Episcopo Oeconomus.

IX. Erat vero etiam Manuel fama clarissimus inter omnes Asiaticos Tribunos ac belli duces, quem charum Imperator haberet. Is, consertis nonnullis sermonibus cum Myrone Cursus publici Logotheta & Petronæ socero, Imperatori a Basilio delatus, ejusdem Myronis suggestione, velut qui Imperium affectaret, atque in eum mala moliretur. Leo vero Protovestiarius, Manuelis defensione suscepta, deque eo solicitus, Imperatori affirmabat falsa esse, quæ de illo dicerentur. Quibus Manuel cognitis, iramque Imperatoris ac calumnias declinans, clam urbe egressus usque ad Pylas, publicisque curribus invectus, ad Syriæ usque clusuras, excisis equorum poplitibus profugit. Significavitque hæc Agarenis; *Fugere se Imperatoris iram, ac si suam fidem non cogant deserere, ad ipsos profugere. Itaque si ita, bisque me conditionibus susceperint, fidem mihi immunitatis mittite.* Illi vero rem læti suscipientes, missa securitatis fide, haud aliter ac Imperatorem Romanum ipsum reciperent.

Manuel calumnia petitus e defertur ad Agarenos.

Edit. Paris. pag. 518.

X. Quo cognito Imperator, ingenti mœrore mentisque angustia concidit, habitoque cum Joanne Syncello ea de re consilio, ait ille, *Si vere ex animo Manuelem redire cupis, o Imperator, mihi in parato est, ut tibi id ipse præstem. Ita nimirum si acceptis pecuniis, a te ad Amerumnem mittar, quasi invisurus eos, qui in carcere ac in vinculis agunt; subscriptum tuæ Majestatis diploma securitatis habens, quo Manueli suum ad te accessum suasurus sum. Arbitror autem id me præstiturum, tum tuæ Majestatis subscripta securitatis fide, tum mea ipsius suasione, ipsaque illius pietate, & quod par sit, illum patriam amare.* Imperator itaque

quamplurimis ad Amerumnem datis pecuniis ac muneribus, emisit.

XL. Ingressus ille cum multis pecuniis, omnique generis ornata supellectili ac cultu, adeo ut Agareni, quas conferebat opes stupore admirarentur. Elargitus itaque in eos, qui in carcere essent, munera, ac Protosymbulo coram salutato, clam etiam cum Manuele sermonem miscere potuit, eique subscriptam Imperatoris securitatis fidem, crucemque ipsius pectoralem; contradere. Quibus ille peractis, reversus est, nuntians Imperatori, quæcumque ipsi gesta essent. Porro Manuel oblata Amerumne petitione, ut liceret ei adversus gentem quamdam iis infensam exire, voti compos effectus est. Assumptoque Amerumnæ filio, longeque copioso exercitu, profectus, ingenti potitus victoria est: quo facinore in majori quam prius habetur pretio; nec quicquam erat quod apud Amerumnem ejus gratia non posset.

Manuelis res apud Agarenos.

XLI. Cum itaque gravi cura teneretur, ut ad Romanam ditionem se reciperet post elapsum aliquod tempus ait ad Amerumnæ proceres, *Si mihi Amerumnæ filium, ac copias præbueritis, expeditionem suscepta, Romanam vobis subjiciam ditionem.* Quo illi cum Amerumne communicato consilio, ipsum dimiserunt. Manuel vero prope accedens ad Anatolicum Thema, convocatis subditis suis, ac Amerumnæ filio, quasi nimirum castra moturus & venaturus, cum ab hostibus jam procul factus esset, circumfusus Amerumnæ filio, ac eum exosculatus, ait, *Ego quidem ad meum Imperatorem & ad propria abeo, quippe cui nihil in vita charius sit patria, meaque gentis hominibus. Tu vero cum tuis, omnis mali a nobis securus, ad tuos abscede.* Ac quidem ille eum in modum cum lacrymis ac pudore reversus est: Manuel vero ad Imperatorem venit, præmisso qui ejus adventum annuntiaret.

Edit. Paris. pag. 519.

Ad Imperatorem & patriam reditus.

XLII. Imperator, eum qui fuerat destinatus, ut qui magnorum illi bonorum nuntius esset, susceptum, pecuniis ac dignitatibus liberaliter accepit. Manuelem item, uti dignum erat, suscipiens, Magistrum statim ac Scholarum Domesticum præfecit, atque eis liberos ex sacro baptismate suscepit.

Manuelis delati honores.

XLIII. Eo successu elatus Imperator, cum Manuele & Senatu omnique exercitu adversus Saracenos profectus est; facilique negotio captis Zapetro & Samosato, quod oppidum tum divitiis ac potentia florebat, quippe Amerumnæ patria, victoria ac manubiis se magnifice jactans ac superbiens, reversus est. Venientesque Bryantem usque, ædificari Palatium, hortosque plantari, atque aquas deduci, præcepit: quod & factum est. Inde urbem petens, ac spolia triumpho traducens, exhibitisque Circensibus, ac ipse primo munere ludens, albi invectus equi, atque Veneto indutus colore, cum victor exisset, coronatus est, acclamantibus Factionibus, *Bene fauste que veniat, omni major comparatione, Factionarie.*

Captæ Saracenorum urbes nobiles.

Bryantis Palatium.

XLV. Antonio autem Patriarcha vivis exempto, ejus loco ordinatur Joannes Syncellus; ut dicam novus Jannes & Zambres, celebri homo fama, magicis artibus & divinationibus ex pelvi, omnique impietate. Is nimirum orga-

Α ἐρᾶν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα ἠ δῶρα πρὸς τὸ Ἀμερουμνῆ δοὺς αὐτῷ, ἀπέστελλεν.

ια'. Ὁ δὲ ἀναλθὼν μὲ πολλῶν χρημάτων ἠ κοσμικῆς παρατάξεως, ὅτι ἠ τὰς Ἀγαρηνοὺς ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῶν ἐκπλαγῆναι, Ὡς τὰ διπλωμάτια ῥηγνύσας, ἠ ἐκ Προτοσύμβουλος διασάμενος, ἀσπάσθαι ἠ λάθρα συνομιλῆσαι τῷ Μανουὴλ, ἠ δοῦναι αὐτῷ τὸ ἐνυπόγραφον λόγον, καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ Βασιλέως. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας, ὑπέστρεψεν, ἀναγγείλας τῷ Βασιλεῖ ὅσα διεπράξατο. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξευπόσας τὸν Ἀμερουμνῆ τοῦ ἐξιλθεῖν κατὰ ἐθνους τινὸς πολεμίου αὐτοῖς, ἐτυχε τῆς αἰτήσεως. Καὶ λαβὼν τὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ υἱὸν, καὶ λαὸν πλεῖστον, Β ἀπῆλθε, καὶ νίκην μεγάλην ἀργάσατο· καὶ πάντων ἐν μείζονι τιμῇ ὑπὲρ τὸ πρῶτον καθίσταται· καὶ πάντα ἰδίᾳ αὐτὸς παρὰ τοῦ Ἀμερουμνῆ δωρήματος.

ιβ'. Ὅθεν ἔχων φρονήματα πολλῷ τῷ ἐξιλθεῖν ἐν Ῥωμαΐᾳ, μετὰ καιρόν τινα ἔπεμπε πρὸς τὸν Ἀμερουμνῆ, ὅτι, Εἰ μοι τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ ἠ λαὸν παρέξεται, ἐξελθὼν ὑποτάξω τῇ Ῥωμαΐᾳ. οἱ δὲ τῷ Ἀμερουμνῆ εἶπόντες, αὐτὸν ἀπέστειλαν. Ὁ δὲ ἐλθὼν πλησίον τοῦ Θέματος τῆς Ἀνατολῆς, προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειρίους αὐτῷ, ἠ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ, ὡς δῆθεν χειμάσων ἐν κυνηγέσιον, πέρασε τὸ πολεμίων γεώμενος, πε- C ριπλανεῖς τῷ υἱῷ τοῦ Ἀμερουμνῆ, ἠ καταφιλήσας αὐτὸν, εἶπε, ὅτι Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν Βασιλέα με ἠ τὰ ἴδια, μηδὲν ἧττον ἐν τῇ βίᾳ προτιμήσας πατρίδος ἠ συμφυλετῆ. Σὺ δὲ μὴ τῶν, ὡς μηδὲν δεινὸν πεισθεὶς ὑποπτεύσῃς παρ' ἡμῶν, ἀπιθι πρὸς τοὺς σούς. Καὶ ὡς μὲν εἶπε μὴ δακρύων ἠ αἰσχύνης ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει πρὸς τὸν Βασιλέα, προαποστείλας αὐτῷ τὸν μηνύσοντα.

ιγ'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς, ἠ τὸν μηνυτὴν, ὡς μεγάλων ἀγαθῶν ἄγγελον ἀποδεξάμενος, χρήμασί τε ἠ ἀξιώμασιν ἐφιλοτιμήσατο. Καὶ ἐ Μανουὴλ, ὡς ἄξιον ἑαυτὸν, ὑπεδέξατο, Μάγιστρον δ' αὐτὸν ἠ Δομέστικον τῆς σχολῆς ποιησάμενος, ἠ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος ἀναδεξάμενος. D

ιδ'. Τούτοις ἐπαρθεὶς ὁ Βασιλεὺς, ἐξῆλθε μὲ Μανουὴλ ἠ τῆς συγκλήτου ἠ τοῦ στρατοῦ παντὸς ἠ τῆς Ἀγαρηνῶν, ἠ δίκτης τινὰ τε Ζάπετρον ἠ τὸ Σαμόσατον πλούτῳ κομῶν ἠ δυνάμει τότε ἐφ' ᾧ τὸν Ἀμερουμνῆ ἐκεῖθεν εἶναι, παραλαβὼν, ἐ- πάνεισι τῇ νίκῃ ἠ ταῖς λαφύροις γαυρούμενος, ἠ ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύαντος, προτίθεται οἰκοδομῆσαι παλάτιον ἠ παράδεισον φυτεῦσαι, ἠ ὕδατα ἀγαγεῖν, ἃ ἠ γέγονε. Ἐκεῖθεν δὲ ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν, τὰ λάφυρα ἐθριάμβευσε, ἵππικὸν ποιήσας, ἠ τὸ πρῶτον βαλὼν παίγνιον, ἅρματι λευκῷ μὲν ἐποχούμενος, χρώματι δὲ τῆς βενέτου ἀμφιασάμενος, ἠ νικήσας ἐστράφθη, τῇ δήμου ἐπιβοήσαντος, Καλῶς ἦλθες ἀσύγκλητε φακτορία.

ιε'. Τῷ δὲ Πατριάρχῃ Ἀντωνίῳ τελευτήσαντος, ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ Σύγκελλος, ἤτοι εἶπω ὁ νέος Ἰαννὴς ἠ Ζαμβρῆς· βεβοημένος ἐπὶ τε μαγείαις ἠ λεκανομαντείαις ἠ πάσῃ ἀσεβείᾳ

ὃς ὄργανον ἐπιτήδειον εὗρεν ἐν τῷ Βασιλέως ἀσεβείας πρὸς ἃ πάντα πρὸς ἀπώλειαν εἰργάζετο. Καὶ ὃν ᾤδινε μὲν κατεῖχε δὲ βασιλίσκου τῆς ἀσεβείας ὁ Βασιλεὺς ἐξέρριπτε καὶ ἀπέπτυε, τὰς ἁγίας εἰκόνας ἀναχεῖσθαι προστάξας ἢ ἀπαλείφεσθαι.

ις'. Οὗτος ὁ Ἰαννὴς πρὸ τοῦ ἄστεος αὐτοῦ ἐκ λίθων τετραγώνων κατασκευάσας, ὃ Τροῦλος μέχρι νῦν ὀνομάζεται, θύτης τινῶν θυσιῶν ὡμίλει τοῖς δαίμοσι, καὶ τῷ Βασιλεῖ τὰ μέλλοντα διεσήμαινεν. Ὁ δὲ καὶ οἶκος ἔρημος ἦν, διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γινομένας τότε τοῖς δαίμοσιν ἐπιφοιτήσεις.

ιζ'. Διὰ τοῦτο σύμμαχον τοῦτον καὶ συνίστορα ἔχων Θεόφιλος ἐν αὐτῇ αἱρέσεως, ὁ δεύτερος Νικτανεβώ, ἢ μᾶλλον Ἰωάννην, μᾶλλον δὲ Ἰαννῆν, τὸν Πατριάρχην, καὶ Μανδριάρχην, καὶ νέον ὄντως Ἀπολλώνιον, ἢ Βαλαάμ, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις κακῶς ἀναφανέντα λιπανομάντιν, καὶ πάσης θεοσυγοῦς πράξεως καὶ πρατείας δεινὸν ὑποφήτην· ὑφ' ᾧ καὶ τὰ γράμματα παιδευθεὶς ὁ δείλαιος καὶ δόλιος, ὑπουργὸς δόκιμος, ἐν τῇ διαβόλου ἐπιτήδειον ὄργανον γέγονε. Οὗς ἂν ἐνδίκως ὁ θεῖος λόγος ἐπαράσεσιν χιλιαπλασίοις φάσκων, Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ χάριν ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. Οὗτοι εἰσὶ γογγυσταὶ καὶ μεμψίμοιροι, καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν πορευόμενοι ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν. Ἐφαρμόσειεν * αὐτοῖς μάλα εἰκότως, καὶ τὰ τοῦ ὁμοτρόπου Ἰουλιανοῦ παρὰ τῷ Θεολόγῳ συλλεδομένου γλώσσῃ. Σφόδρα γὰρ ἐμφερὴς ἐκείνῳ, καὶ εἰς μηδὲν ἀπεικὼς ἡ ἐκείνου κακηργίας καὶ δυσρωπίας. Ἐφη γοῦν. Πῶς μὴ δακρύσω τὸν ἄθλιον; μὴ πλέον τῶν δεδιωγμένων τοὺς ἑκουσίως δραμόντας, πλέον δὲ τῶν αὐτομολησάντων εἰς τὴν κακίαν θρηνήσω τῶν συναρπασθέντα. Μᾶλλον γὰρ τοῖς μὲν μηδὲν δεινὸν τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ παθεῖν, ἀλλὰ καὶ πάντων μακαριώτατον· οὐκ ἐκεῖθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐντεῦθεν εὐδοξίαν καὶ παῤῥησίαν, ὧν ἕνεκα τῶν διωκόντων ἑαυτοῖς ἐχρήσαντο. Τοῖς δὲ ἀφοίμοις τῶν ἀπειλημένων, ἅπερ ἤδη πεπόνθασι· καὶ βέλτιον ὧν αὐτοῖς, εἰ ἐνταῦθα μακρότερον ἐκολάσθησαν, ἢ τοῖς ἐκεῖ δικαιοκριτηρίοις ἐταμιεύθησαν. Καὶ ὃ ὥσπερ ἡ παλαιὸν λόγος πᾶσιν γίνεσθαι ῥᾴδιος, καὶ πάσας μεταβάλλει χροιάς, πλὴν μιᾶς ἡ λευκότητος· οὕτω κἀκεῖνος πάντα ὧν καὶ ἐγίνετο Χριστιανοῖς, πλὴν ἀνθρώπου· καὶ ὧν λίαν ἀπάνθρωπον αὐτῷ τὸ φιλάνθρωπον. Καὶ τὸ πιθανὸν, βίαιον· καὶ ἀπολογία ἡ ἀγελαστος, καὶ χλευάσμος. Οἷα λευκὸν πρὸς αὐτὸν, Εὐκαθίσεται καὶ ἀναδέξεται τὰ μεγάλα, σὺ δὲ τοσούτου πλήθους καὶ τῆς εἰκυμένης ἀίδιος; σὺ δὲ ἡ τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίας ἢ θυσίας τοῖς μιάσμασι; Σὺ δὲ τὸν ἡ κόσμου καθαίροντος αἷματος τοῖς σοῖς μιαροῖς αἵμασι; Σὺ δὲ Ἡρῴδου δεύτερος, ἢ δὲ Ἰούδου προδότης· πλὴν ὅσον οὐκ ἀγχόνῃ ἡ μετάνοιαν ἔδειξας, ὥσπερ κἀκεῖνος· ἢ Χριστοκτόνος δὲ Πιλάτου, καὶ μετὰ Ἰουδαίους μισόθεος, ὁ ἐν ἁγίοις ὕβρεσις. Ἱεροβοὰμ σε εἰπεῖν οἰκειότερον, ἢ Ἀχαὰβ ἡ Ἰσραηλίτην, ἢ τὰς παρανομωτάτας. Φαραὼ ἡ Αἰγύπτιον, ἢ Ναβουχοδονόσορ ἡ Ἀσσύριον; Ἢ πάντα ταῦτα συλλόντες, ἕνα καὶ ἐπ' αὐτὸν ὀνομάσωμεν; ἐπεὶ καὶ τὰς πάντων κακίας ἴσασι εἰς σταυτὸν συλλιξάμενος, Ἱεροβοὰμ τὸν ἀποστάτην, Ἀχαὰβ δὲ μιαιφονίαν,

A num idoneum ejus, quo Imperator laborabat, impietatis, inque rem impetus, omnia illi ad certum interitum efficiebatur. Ac quem parturiebat quidem, continebat tamen impietatis regulum, Imperator edidit peperitque, jubens sacras Imagines oblini, seu aboleri.

Theophili edictum adversus Imagines. *Edit. Paris. pag.* 320.

XVI. Hic Jannes, extructa in Urbis vicinia ex quadrato lapide ædicula (Trullus hodieque vocatur) sacrificiis quibus cum dæmonibus consuescens, Imperatori quæ futura essent, denuntiabat. Manserunt ædes illæ inhospitæ ob dæmonum per hæc tempora in illis frequentiam.

Joannis Patriarchæ magiæ & vaticinia.

XVII. Propterea adjutorem illum & conscium suæ hæreseos habens Theophilus; alter ille Nectanebo, eum, quem dicebant, Joannem; quinimmo Jannem, Patriarcham illum & Mandriarcham, novum vere Apollonium, sive Balaam, nostris temporibus malo fato ortum, ex pelvi divinum, omnisque Deo exosæ actionis præstigiarumque solertem interpretem: a quo etiam doctus litteras instabilis homo ac dolosus, probatus minister, idoneumque diaboli organum extitit. Quod merito divinus sermo miserabiliter deplorando fecit, dicens. *Væ eis, quia in via Cain ingressi ambulabunt, & errore Balaam mercedis causa effusi sunt, & contradictione Core pericrunt. Illi sunt murmuratores, queruli, juxta concupiscentias suas ambulantes in seductionibus suis.* Congruat illis jure optimo, & quæ sunt Juliani, iisdem moribus viri, quibuscum Theologica lingua liberaliter lugillat ac carpit. Valde enim ei similis eluxit, nec quicquam diversum atque abhorrens ab ejus malitia, mirumque pravitate habens. Ait itaque, *Quamodo non infelicem lacrymis prosequar? nec eos magis qui manus dederunt, seseque abduci passi sunt, quam qui persecutionem sustinuerunt? Magis vero eos lugebo, qui ipsi sponte ad malitiam transfugerunt, quam qui vi quadam abrepti sunt. Quinimmo, illis quidem nihil grave ac dirum, quod Christi causa passi sunt, sed quod est omnium beatissimum. Non ex solum ratione, sed & propter illam, quæ inde est, claritatem ac gratiam, cujus per pericula, sibi illi auctores exstiterunt. Contrariis vero, ea quæ jam passi sunt, initia sunt eorum, quæ illis eventura mala intentantur: melinsque illis erat, si in hac vita diutius puniti essent, quam quod futuri ævi justis judiciis sunt reservati. Etenim quemadmodum ferunt Chamæleontem quidvis facile imitari, nullosque non colores suscipere, uno dumtaxat excepto candore: sic & ille omnia erat atque fiebat Christianis, excepta dumtaxat mansuetudine ac clementia. Unde his verbis a nobis compellandus est, Hominum stultissime valdeque inscientissime, tu adversus tantam hæreditatem ac terrarum orbem insurrexisti? Tu adversus Christi Ecclesiam & hostiam, plecuile? Tu adversus mundi piacularem sanguinem, impuris tuis cruoribus? Tu, post cladem persecutor, & post Judam proditor unum abest, quod non laqueum pœnitentiam fecisti, sicut & ille: ac cum Pilato, Christi occisor, cumque Judæis, Dei osor, injurius sanctorum violator. Jeroboamne dicere convenientius, an Achab Israelitem, sceleratissimos hominum? Pharaonem Ægyptium, an Nabuchodonosorem Assyrium? Aut, uno verbo cuncta hæc unum eumdemque appellaverimus, quando etiam omnium vitia ac noxas in*

Orat. 3. quæ est 1. in Julian. p. 67. & 74.

Jud. 11. & seq.

pag. 321.

templo collegisse videris, Jerobeam apostasiam, Achabi cruentam cædem, Pharaonis obdurationem, Nabuchodonosoris sacrilegium; omnium simul impietatem:

XVIII. *Ubi sunt sacrificia & consecrationes & mysteria? Ubi victimæ, tum manifestæ, tum quæ in tenebris atque obscuræ? Ubi præscientiæ portenta, & Gazarenorum signa? Ubi adversus Christianos vaticinia & comminationes? Abierunt omnia, falsa deprehensa sunt, defluxerunt. Insomnium visa sunt impiorum gloriationes & jactantiæ. Cecidit Bel, contritus est Dagon. Non jam amplius fluita dicturi sunt ut præsit imperio. Et nunc parva hæc miseris forte: erit autem tempus, cum mihi contumeliosos ac injurios, horumque magnum antistitem ac ducem visurus sum, deplorantem suam ipsius pravitatem & malitiam.*

XIX. Interim dum hæc ita ab Imperatore, ejusque Symmysta Patriarcha geruntur, Arabibus cum ingentibus copiis in Romanam effusis ditionem, Imperator una cum Persis perfugis & ordinibus, ac Manuele Domestico, adversus eos procedit. Conferta pugna, victus est Imperator: mediosque Persas subit, per eos præstandam sibi salutem existimans. Manuel, dum circumquaque lustrans, in medio Persarum Imperatorem constitutum cognovit, velleque eos ipsum Arabibus prodere, eaque ratione eos sibi conciliare: perruptis iis medius, apprehensoque equi Imperatoris frano, ex eorum cuneo invitum expulit. Nempe, nihil fetendum Romanis dedecus existimans, si Romanorum Imperator ab Arabibus captus, sub jugo mitteretur. Verum Imperator præ timore sanis animi rationibus dejectus, ad Persas rursus elabi nitebatur. In quem Manuel arrecto gladio, quasi percussurus minabatur. Imperator terrore actus, invitusque secutus, vix incolumi vita evasit. Inde probro, ingentique affectus clade, Dorylæum revertitur. Manuel ex acceptis in prælio plagis, ægrotans, fatis functus est; cum egregia multa belli facinora adversus Agarenos designasset. Ejus relictum corpus, in Monasterio ab ipso Manuele condito depositum est, juxta Cisternam Asparis.

XX. Confestim Persis objecta crimina apud Imperatorem, minæque intentatæ adversus Theophobum, tamquam rebellem ac perduellem. Quibus Theophobus cognitis, assumptis Persis, Sinopem usque descendit, captamque, tyranni potestate tenuit. Imperator ubi rescivit, ingenti inde affectus mœrore, (vereri scilicet ne ii ad Arabes confluerent) in Paphlagoniam usque ipse venit; dataque eis securitatis fide, assumptoque Theophobo, una cum illo in Urbem reversus est: Persis reliquis eo divertentibus, ubi a principio sedes illis assignatæ erant. Diligebatur autem Theophobus, non minus a civibus, quam a Persis, quippe qui esset orthodoxus.

XXI. Accidit per id tempus ut Imperatorem ad Blachernas processum habentem, quispiam obviam factus, accederet, atque diceret, *Equus cui insidet Majestas tua, meus est.* Exiliente equo, sic repentino occursu, volebatque Imperator ipsum detinere, quæriti ex Comite stabuli, *Cujusnam equus esset?* Respondit ille, *Objecit Comiti missi Majestati tuæ.* Inventus ille in urbe, in cratinum ad Imperatorem

Theophili classis ab Arabibus; in eam Manuelis fides.

Edit. Paris. pag. 322.

Manuelis mors, & depositio.

Φαραὼ τὴν σκληρότητα, Ναβυχοδονόσορ δὲ ἱεροσυλίαν· πάντων ἅμα τὴν ἀσέβειαν.

ιή. Πῦ εἰσὶν αἱ θυσίαι καὶ σπονδαὶ καὶ τὰ μυστήρια; Πῦ σφάγια φανερά τε καὶ ἀφανῆ; Πῦ πράξεις προγνώσεις τε σημεῖα Ἐγγαστριμύθων; Πῦ αἱ τῶν Χαλδαίων μαντεῖαι καὶ ἀπειλαί; Οἴχεται πάντα, διέφθαρται, διῤῥύη. Ὅταν ἴφασαν τοῦ ἀσεβοῦς τὰ κομπάσματα. Ἔστω Βὴλ, συντρίβη Δαγών. Οὐκέτι τὰ μὴ ὄντα τοῦ μωροῦ ἄρχειν. Καὶ νῦν ταῦτα μικρὰ τοῖς ἀθλίοις ἴσως. Ἔσται δὲ καιρὸς λοιπὸν ὅτε ἐμοὶ ὑβρισταῖς, καὶ τὰ μέγιστα τῶν καθυπερτέρων λογιζομένοις καὶ ἑαυτοῖς καιρίαι καὶ πονηραί.

ιθ. Τότων δὲ ὕπω φρασσομένων παρά τε τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ συμμύστου αὐτοῦ Πατριάρχου, Ἀραβίς μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ Ῥωμαΐας ἐξέστασαν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἅμα τοῖς φρούροις Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μανουὴλ Δομεστίκῳ, κατ' αὐτῶν ἐχώρει. Καὶ συμβολῆς γινομένης, ἥττητο ὁ Βασιλεύς, καὶ μέσον ἐσπῆλθε τῶν Περσῶν, ὑπ' αὐτῶν πεισθῆναι ὑπολαβών. Μανουὴλ δὲ ὡς ἴγνω πεισκοπεῖ μέσον τῶν Περσῶν τὸν Βασιλέα ὄντα, αὐτοῖς δὲ βουλομένοις τοῖς Ἀραψὶ τοῦτον προδοῦναι, καὶ δι' αὐτὸν καταλαγχάνει αὐτοῖς, ἐξαίρας μέσον αὐτῶν, καὶ τῷ χαλινῷ τοῦ ἵππου τοῦ Βασιλέως λαβόμενος, ἐξέλασεν ἄκοντα τοῦτον ἐξάγων. Αἰχμῇ γὰρ ἡνύκτο ὁ καθιστὼς Ῥωμαίοις, εἰ μὴ Βασιλέα Ῥωμαίων Ἀραβὶς αἰχμάλωτον λάβοιεν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τῇ δίκῃ τοῦ καθιστῶτος ἐχρᾶτο, προσρωννύναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἐβάλετο. Ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἐπέτεινε τοῖς παροῦσιν αὐτῷ. Ὁ δὲ φοβηθεὶς, καὶ ἄκων συνέπιτο, μόλις ἐχαυθείς. Κρύπτεται ὑποστρέφει δὲ τῇ Δορυλαίῳ μετ' αἰσχύνης καὶ ὕπνου πολλοῦ. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῇ πολέμῳ τραυθεὶς δὲ ποσὶ τρεῖς ἐπελεύσατο, πολλὰς ἀνδραγαθίας καὶ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκτησάμενος. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἐκομίσθη, ἐτάφη δὲ τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ ἐν τοῖς Μανουὴλ, σωτήριος κτίστρις Λαύρας.

κ. Καὶ εὐθὺς ἐβάλετο καὶ Πέρσαις φρὸς τὸν Βασιλέα, καὶ ἀπειλαὶ καὶ Θεοφόβου ὡς ἀπάτορι καὶ προδότῃ, καὶ δυσμενοῦς. Ἃ μαθὼν Θεόφοβος, τὴν Πέρσας ἀναλαβὼν, κατῆλθεν ἐπὶ Σινώπης, καὶ ταύτην παραλαβὼν, κατεῖχε τυραννικῶς. Ὅτερ γνοὺς ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἐν μεγάλῃ λύπῃ γενόμενος (ἐδεδίει γὰρ μή πως παραρυῶσι τοῖς Ἀραψὶ) ἐπὶ μέχρι Παφλαγονίας αὐτὸς ἀπῆλθε· καὶ λόγον αὐτοῖς ὡς οὐδὲν δεινὸν πείσαντα διδοὺς, καὶ τὸν Θεόφοβον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψε μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ πόλει· τῶν ἄλλων Περσῶν παραγινομένων, ὅπερ κατεσκεύασεν ἐξ ἀρχῆς. Ἠγαπᾶτο δὲ Θεόφοβος παρὰ τῷ πολιτῶν οὐχ ἧττον ἢ τῷ Περσῶν, ὡς ὀρθόδοξος.

κά. Τότε δὴ γίνεται τῷ Βασιλεῖ φρὸς Βλαχέρνας, καθὼς ἤθητο, ὑπάντησις αὐτῷ τις προσελθὼν, καὶ λέγων, ὅτι Ὁ ἵππος φ ἐποχεῖται ἡ βασιλεία σου, ἐμός ἐστι. Τῷ δὲ ἵππῳ σκιρτῶντος καὶ πὶ αἰφνιδίως προσέντος, καὶ τῶ Βασιλέως τοῦτον κατεχέντος· τὸν Κόμητα τοῦ σταύλου ἐπυρώσατο ὁ Βασιλεύς. Τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος; Ὁ δὲ ἔφη, Ὁ Κόμης Θ Ὀψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ Βασιλείᾳ σου. Τότε δὲ ἐν τῇ πόλει εὐρεθέντος, τῷ ἑαυτοῦ ἀγαγὼν αὐτὸν ὁ Βασιλεύς, καὶ τὸν προσελθόντα αὐ-

νῦ, ἔφη, Εἰπὲ μοι ἀληθῶς, τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος; Ο δὲ ὑποκριθεὶς εἶπεν, ὅτι Ἐμός ἐστιν· καὶ ὑποστὰς ὁ Στρατηγὸς, ἀπέλαβεν αὐτὸν βιαίως ἀπ' ἐμοῦ, μήτε τίμημά μοι δοὺς, μήτε ἀξίωμα. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν Κόμητα ὁ Βασιλεύς. Εἰπέ μοι εἴ πως ἔχει· ἢ δέ τι μικροψυχίας περὶ τὸν ἵππον, ἀπέστειλάς μοι αὐτόν; Ο δὲ ἔφη, Ὅτι ἐπεζήτει γενέσθαι Σχολάριος. Ἐγὼ δὲ μὴ εἰδὼς ὅτι ἀνδρεῖός ἐστι, παρεῖχον αὐτὸν χρημάτων ἕνεκεν, ἃ δὴ οὐκ ἔλαβεν αὐτός. Ο δὲ Βασιλεὺς ἔφη, Καὶ δέ τι μὴ ὑποκρίνῃ πλέον μετ' αὐτοῦ ποιησάμενος, ἀπέστειλάς μοι τὸν ἵππον; Καὶ ἐρυθριάσαντος τοῦ Βασιλέως, ἢ πληροφορηθέντος εἰς βιαίως αὐτὸν ἀφαιρεθῆναι, ἢ μὲν Στρατηλάτῃ τοῖς προσήκουσι μαγγλαβίοις ἐπεφώνησε· τῷ δὲ προσελθόντι αὐτῷ ἀπέστειλε τὸν ἵππον. Ο δὲ τοῦτον οὐκ ἠβουλήθη λαβεῖν· ἔλαβε δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ λίτρας δύο. Οριδέντος δὲ τοῦ Στρατηγοῦ δοκιμάσαι αὐτὸν, ἢ εἰ ἀνδρεῖός ἐστι, ποιῆσαι αὐτὸν Σχολάριον. Τοῦ δὲ εἰς πόλεμον ἀπελθόντος, ἐν τῇ συμβολῇ ὡς δοῦλος ἐν τοῖς φεύγουσιν εὑρεθεὶς κατεφάγη ὑπὸ τῶν πολεμίων.

κβ'. Γενομένης δὲ τοῦ Βασιλέως εἰς Φρύγιον ἐν τῷ Βρυάντι, ἦλθον αὐτῷ μιμύμια παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ τῆς ἀνατολικῶν, ὡς ὅτι ὁ Πρωτοσύμβουλος ἐξελθὼν μὲ πλήθος ἐκπορθήσων ἀπέρχεται τὸ Ἀμόριον. Ο δὲ τὰ νενομισμένα τῇ στρατιᾷ ἐν τοῖς ἄρχουσι ποιῆσαι, σωτίμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξῆλθεν. Ο δὲ Ἀμερμνὴς ἀποχωρίσας πεντήκοντα χιλιάδας λαοῦ, καὶ τὸν Σουδᾶν, ἀνομαστότατον ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς ὄντα ἐπὶ τε ἀνδρείᾳ καὶ φρονήσει, δὺς αὐτοῖς ἡγεμόνα, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ Βασιλέως. Συμβαλόντες δὲ πόλεμον, ἡττηθεὶς ὁ Βασιλεὺς, ἔφυγε, καὶ μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψε μόλις σῶσθείς. Ο δὲ Ἀμερμνὴς ἀπελθὼν μὲ δυνάμεως πολλῆς, περιεχαράκωσε τὸ Ἀμόριον, καὶ πολέμους πολλοὺς ποιήσας, οὐκ ἴσχυσεν αὐτὸ ἐκπορθῆσαι, γενναίως δὲ καθ' ἡμέραν ἀγωνιζομένων τῶν ἔνδοθεν. Μαθητὴς δέ τις Λέοντος τοῦ Φιλοσόφου ὢν ἐν τῇ χάρᾳ, καὶ βουληθέντες οἱ προεστῶτες τῇ Ἀμερμνῇ, δῶ τινος ἐμάνησαν αὐτῷ ὁ Ἀστρονόμου, ὅτι Εἰ προσκαρτερήσῃς δύο ἡμέρας τῇ χάρᾳ, ἐκπορθῇς ἡμᾶς. Ο καὶ γέγονε. Προεδόθη δὲ ὑπό τε τοῦ λεγομένου Βοϊδίτζη, καὶ τοῦ Μανιχαράγου. Κατεχρίθησαν δὲ ὀνομαστῶν ἀνδρῶν οὐκ ἀγνοῶν ἀπελθόντες ἐν Συελᾳ αἰχμάλωτοι, Θεόφιλος ὁ Πατρίκιος καὶ Στρατηγός, ὅ, τε Μελισσηνὸς, καὶ Λέων, καὶ Θεόδωρος Πρωτοσπαθάριος τοῦ κράτους ὁ Κράτερος, καὶ Κάλλιστος Τριμάρχος, καὶ Κωνσταντῖνος Δρουγγάριος, καὶ Βασσὲς ὁ Δρομεύς, καὶ ἄλλοι πολλοὶ, καὶ ἄρχοντες τῆς τάγμασιν· οἱ παρὰ τοῦ Πρωτοσυμβούλου ἀναγκαζόμενοι ἀρνήσασθαι τὴν αὐτῶν πίστιν, καὶ τοῦτο μὴ ποιοῦντες, ξίφει τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν, ἀντὶ τῆς παρούσης ζωῆς, τὴν αἰώνιον ἀπολαξάμενοι.

κγ'. Ο δὲ τὴν αἰχμὴν σωτείσας καὶ Καλλίστης ἀπολαξάμενος, ὁ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος μαθητὴς, προσρυεὶς τῇ Ἀμερμνῇ, κρατηθεὶς παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. Ο δὲ εἶπε μαθητὴς εἶναι τοῦ Φιλοσόφου Λέοντος. Οὗτος τε ὢν ὁ Λέων ἐστὶ καὶ οἷος μαθὼν ὁ αὐτὸν ἐπεθύμει ἐκεῖνον ἰδεῖν. Καὶ δή τινι τῶν αἰχμαλώτων δοὺς γράμματα, πρὸς Λέοντα τὸν Φιλόσοφον, ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑποχόμενος αὐτῷ, εἰ ἐξέλθοι ὁ αὐτὸς Λέων, ἀπ' ἐκείνου αὐτὸν εἶναι

adducitur, cum eo, qui ipsum convenerat, atque Imperator: *Verum loquere, cujusnam equus est?* Respondit ille, *Meus est*; *missensque Praetor, per vim a me abstulit, neque persoluto pretio, neque dignitate concessa.* Tum ad Comitem Imperator, *Dicito, num se ita res habeat? ac quid causae sit, cur non persoluto equi pretio, cum ad me misserit.* Respondit ille, *Quaerebat ut Scholaris fieret; ego vero, cum mihi non liqueret, an vir fortis esset, centum nummos ei tradebam, nolentique accipere.* Ait Imperator, *Quidnam vero te cum eo plene compositum, ac soluto quod conveniens esset pretio, equum ad me misisti?* Habita igitur inquisitione, ac comperto equum per vim ablatum esse, Militiae magister, quibus decebat verberibus atque sustibus castigatus est: equus; ei qui accesserat, ab Imperatore redditus. Noluit tamen is accipere: sed ejus pretio, duas libras accepit. Item jussus dux exercitus hominem probare; an si quidem vir fortis esset, eum Scholarem faceret. Ille ad bellum profectus, in praelii congressione tamquam ignavus inter fugientes repertus, ab hostibus interfectus est. *Edit. Paris. pag. 113.*

Iustitiae exemplum.

XXII. Imperatore autem ad Bryantem processum habente, venit nuntius ab Asiaticorum duce, Protosymbulum cum copiis egressum, & adversus Amorium impetum dirigere. Imperator ad stipendia constituta militi atque Tribunis facienda confestim in Cappadociam usque descendit. Amerumnes quinquaginta suorum millibus a reliquo exercitu avulsis, eisque in ducem ac caput constituto Sudae, viro inter Agarenos fortitudinis laude ac prudentiae nominatissimo, adversus Imperatorem misit. Commisso praelio, victus Imperator, fugit, atque probro ac dedecore rediit incolumis. Profectus vero Amerumnes cum ingentibus copiis, Amorium vallo cingit. Nec tamen multis commissis praelis, urbem expugnare valuit, oppidanis ac praesidiariis forti robore ac constantia decertantibus. Erat autem in praesidio Leonis Philosophi quidam discipulus; qui cum ad Amerumnem vellet desciscere, significavit Astronomus *Oppidi compotem fore ac expugnaturum, dummodo in obsidione duos dies faceret*, quod & factum est. Proditum namque est a Boiditze, quem vocant & a Manicophago. Tenti vero sunt ac capti viri nominati, nec ignobiles, & in Syriam captivi abjecti, Theophilus Patricius, ducesque, cum Melissenus tum Aetius, & Theodorus Protospatharius Craterus Eunuchus: Callistus quoque Tribunus, & Constantinus Drungarius, & Basoes Cursor, aliique multi, atque ordinum praefecti. Hi, cum cogerentur a Protosymbulo ut fidem suam negarent, nec in ejus sententiam adduci potuissent, gladio sunt animadversi, ac pro hujus saeculi vita, adepti aeternam.

Victus Theophilus. Captum Amorium.

Capti viri primarii in praesidiaris, fideique constantia exsi.

XXIII. Qui autem turpi salute pulcherrimam commutavit, Leonis Philosophi discipulus, & ad Amerumnem defecit; interrogatus ab eo de sua scientia, *Discipulum se dixit Leonis Philosophi.* Cognito vero quis & qualis esset Leo, eum ipsum videre cupivit: datisque cuidam captivorum litteris, Leoni Philosopho Constantinopolim scribit, pollicitus in honore apud se habiturum, si modo ad eum proficisci Leo in animum

Leo Philosophus, Amerumni & Theophilo agnitus; scientia ludaque Constantinopoli prisca.

induxerit. Leo autem acceptis litteris, veritusque ne forte ea Imperatoris notitiam veniret, ad Imperatorem Theophilum retulit. Is, ejus scientiæ præstantia cognita, tantæque sapientiæ virum se in civitate habere; assumptum eum in Manauræ Palatio habebat, traditis & discipulis, quos doceret; quo ad usum essent ac obsequium, omnia tribuens. Hic & Thessalonicæ Metropolita fuit.

Edit. Paris. pag. 324.

A ἐν τιμῇ. Ὁ Λέων δὲ τὰ γράμματα λαβὼν, καὶ φοβηθεὶς μήπως ἁλῷ, ἀνήγαγε ταῦτα Θεοφίλῳ τῷ Βασιλεῖ. Ὁ δὲ γνοὺς τὰ τῆς ἐπιστήμης αὐτῷ, καὶ ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἀνδρα ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτοῦ ἔχοι, προσλαβόμενος αὐτὸν, εἶχεν ἐν τῷ παλατίῳ τῆς Μαναύρας, παραδοὺς αὐτῷ διδάσκειν καὶ μαθητὰς, παρέχων αὐτῷ τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν ἅπαντα. Ὃς καὶ Μητροπολίτης ἐν Θεσσαλονίκῃ γέγονε.

Theophili elegantia ædificia.

XXIV. Idem Imperator Triconchum ædificat in Palatio, & quod Sigma vocant; gradus quoque, ubi erecti sunt qui Demi appellantur, statuens & Phialam, in qua sit quod vocant Saximodeximum, transeuntibus Factionum equis instratis aureis stragulis. Sub Triconcho vero subter machina gradum fecit Mysterium, in cujus uno angulî quicquid aliquis dixerit, clare in altero auditur.

κδ'. Ὁ δ' αὐτὸς κτίζει τὸ Τρίκογχον, ἐν τῷ Παλατίῳ, καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα, καὶ τὰς ἀναβάθρας ἔνθα οἱ Δῆμοι ἵστανται, σὺν τῇ Φιάλῃ, ἐν ᾗ γίνεται τὸ Σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν ἵππων ἀμφοτέρωθεν μεμιτῶν διερχομένων μὲ χρυσᾶ στραγουλάτα. Ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκογχον κάτωθεν διὰ μηχανῆς ἐποίησε τὸ Μυστήριον, ἐν ᾧ τῇ μιᾷ γωνίᾳ, ἐάν εἴποι τις, ἐξακούεται ἐν τρίτῃ.

B

De Theophane & Theodoro germanis, quos Graptos dicunt, i. vultibus inscriptos.

XXV. Porro cum didicisset idem Theophilus, Theophanem, ejusque germanum Theodorum, ipsos secum agentes, illius impietatem traducere ac coarguere, mittens cum ira ad se eos adduxit, dicens, *Undenam est is?* Dixerunt illi, *Ex Palæstina*. Quibus scelestissimus, *Quid vero causæ est, cur relicta patria, ad nostram hanc delati ditionem, non morem geritis meæ Majestatis?* Quibus nihil respondentibus, jussit durius eorum faciem cædi: taurelsque ad mortem usque consciissis, cum furore asperaque voce ad Præfectum ait, *Tolle eos in Prætorium, & scribe eorum vultus, hosce illis insculpens versus.*

Cunctis eam urbem visere exoptantibus,
Purissimi quam Christi presserunt pedes,
Totius orbis unde manavit salus:
Sacro loco isti vasa conspecti improba,
Superstitionis errore ex incredulo,
Multisque factis inquinati turpibus,
Apostatæ velut relicto inde procul,
Se contulere, mox in urbem fugiunt:
Tamen nefando non relicta amentia,
Notis perusta fronte, more fontium,
Condemnatique rursus vertunt solum.

Addens, *Nihil tibi curæ sit, tametsi sint elegantes*. Hoc vero dixit, quia sciret viros sapientissimos esse, & qui versuum atque carminum exactissimam rationem optime callerent; cum quidam dixisset, *Ne quidem ii digni sunt, ut jambi sint elegantes*. At illi dixere, *Scribe, scribe, Imperator, quod visum fuerit, cum hæc legenda sint in conspectu justi ac tremendi Judicis*. Præfectus itaque in Prætorium adductus, exacto biduo in scamno extendens, ligatisque manibus ac pedibus; atramento compungens, ipsorum vultibus versus exaravit atque insculpsit. Ac quidem Sanctus Theodorus in exilio diem obit: inclytus vero Theophanes Cantor, ad Michaelem usque & Theodoram perseveravit, plurima collata opera in eam quæ facta est imaginum restitutionem: rebusque jam ad pietatem revocatis, Nicææ Metropolita fuit.

pag. 325.

Περὶ Θεοφάνους καὶ Θεοδώρου τῶν γραπτῶν.

Γ Προφὴς, ἔτι, Κἂν μὴ ἀστὶ καλοὶ, μήσοι μελίτω· Τοῦτο δὲ εἶπε, εἰδὼς αὐτοὺς ὡς σοφωτάτους, καὶ ἄριστα ἐπιστήμης τῶν ποιητικῶν χημάτων καὶ ἀκριβείας. Εἰπόντος τινὸς Οὐδὲ ἄξιοί εἰσιν οἵτινες, ἵνα καλοὶ ὦσιν οἱ ἰάμβοι· Οἱ δὲ εἶπον, Γράφε, γράφε, Βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλων τοῦτο ἀναγινώσκειν ἐνώπιον τοῦ δικαίου, καὶ φοβεροῦ Κριτοῦ. Ὁ δὲ Τπαρχος, τοὺς ἀγαγὼν εἰς τὸ Πραιτώριον, μετὰ δύο ἡμέρας ἁπλώσας ἐν σκάμνοις, καὶ δήσας αὐτῶν χεῖρας καὶ πόδας, κατακεντήσας τε καὶ ἐγκολάψας τοὺς στίχους εἰς τὰς ὄψεις αὐτῶν ἐξέγειρε. Καὶ ὁ μὲν τῆ ἐξορίᾳ, τελευτᾷ ὁσίως ἅγιος Θεόδωρος· Ὁ δὲ ἀοίδιμος Θεοφάνης ὁ ποιητὴς, διέμεινε μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, ἀγωνισάμενος πλεῖστα ἐν τῇ γενομένῃ ὀρθοδοξίᾳ· ὃς καὶ Μητροπολίτης εἰς Νικαίαν γέγονε, τῷ πράγματι ἤδη πρὸς τὸ εὐσεβέστερον.....

D

E

Joseph Cantor.

XXVI. Sub Imperatore Theophilo erat Joseph Hymnographus, qui Theodora imperium tenente in exilium missus est: protracta vero illi vita est, usquedum Leo Sapiens rerum potitus est.

κς'. Ἐπὶ τῆς Βασιλείας Θεοφίλου καὶ Ἰωσὴφ ὁ ὑμνογράφος, ὃς ἐξωρίσθη ὑπὸ Θεοδώρας τῆς Βασιλίσσης. Παρέτεινε δὲ ἡ ζωὴ αὐτῷ, ἕως τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

Justiniani Scandularii arte restaurata Tupha.

XXVII. Eodem Imperatore cecidit Justiniani Tupha aurea, ejus, quem Augustæum vocant. Porro omnibus animis anxiis, ac quonam modo ten-

κζ'. Ἐπ' αὐτοῦ ἔπεσε ἡ χρυσῆ σοῦφα Ἰουστινιανοῦ, τοῦ λεγομένου Αὐγουστέως. Ἀμηχανούν-

τως

πων δὲ πάντων, καὶ πῶς ἀνέλθοι μηχανιζομένων, εὑρέθη τις σκαλωπὸς τεχνίτης, καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς περαμίδος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας βέλος ἀφῆκε μετὰ σχοινίου εἰς τὸν ἱππόταλον Ἰουστινιανοῦ τὸν ἐκ χαλκοῦ συνεσάμενον, καὶ τῷ βέλει παγέντος ἐκείσε, αὐτὸς διὰ τοῦ σχοινίου διαβαμών, θάμβος μὲν τοῖς ὁρῶσι παρέσχετο, καὶ τῷ τόλμῃ προσήρμοστο· καὶ τῷ τῶν Βασιλέως ἐπαπάσατο βουλαῖς, καὶ τῇ τέχνῃ καὶ τῇ φύσει μέγα προσίθεκε ὄνομα, φιλοτιμηθεὶς παρὰ τοῦ Βασιλέως νομίσματα ἑκατόν.

κδ'. Ἔπειτα δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος ὧν πάντας ἐν τοῖς στεφίμοις. Καταστάσει δὲ καὶ ξενῶνα, τὸν νῦν μὲν τὸ Θεοφίλου λεγόμενον· εἶναι μὲν γὰρ τοῦτο Ἰσιδώρου Πατρικίου ἀνελθόντος ἀπὸ Ῥώμης μετ' Ὀλυβρίου ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνον ἐκδοθέντος Κυράπορα· ὥστε κατοικεῖν ἐκεῖσε γυναῖκας τὰ δίκαια μὴ εἰδύας σωφρονεῖν. Ἐπὶ δὲ Λέοντος Ἰσαύρου, ἐκ πορνείου ξενοδοχεῖον ἐχρημάτισε ἐπὶ αὐτοῦ. Ὕστερον δὲ γέγονε οἶκος Κωνσταντίνου τοῦ τῆς Εἰρήνης, μετὰ τὸν ὑπὸ τῆς μητρὸς γενέσθαι ἐκτύφλωσιν εἰς αὐτόν. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ τὸ μοναδικὸν σχῆμα περιβαλομένη, μοναστήριον κατεσκεύασε, καὶ ἐκάλεσε τὸ Μετανοίας. Τὸν δὲ αὐτὸν οἶκον, μεγίστη τε ὄντος καὶ θαυμαστοῦ, ξύλῳ ἐν τῷ τρικλίνῳ * ὑποκλειθέντος, ἠπείλει πτῶσιν. Αἱ δὲ μοναζουσαι, ἀπερχομένην τὸν Βασιλέως ἐν Βλαχέρναις, ἐδεήθησαν περὶ τούτου. Ὁ δὲ ἐκβάσας, καὶ θεασάμενος τὸν οἶκον, ἀρεσθεὶς αὐτὸν μετοικίζει τὰς αὐτὰς μοναζούσας ἐν ἑτέρᾳ μονῇ. Αὐτὸν δὲ τὸν οἶκον κόσμῳ παντοίῳ καλλωπίσας, ξενῶνα ἐποίησε, ἐπιδοὺς αὐτῷ χρήματα πάμπολλα καὶ ἀργύριον καὶ φοράσεια, ἐπονομάσας αὐτὸν τὰ Θεοφίλου.

κδ'. Πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ὁ θεομισὴς οὗτος Βασιλεὺς, βουλῇ μυστικῇ ποιησάμενος μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου, ὡς, Ὅτι πολλῷ ἀγάπῃ καὶ πίστει ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ τοῦ ὑπ' αὐτὸν Πέρσαι καὶ τῶν ἐν τέλει ἐκ ὀλίγοι, καὶ μήπως ἐμοῦ τελευτήσαντος μελετήσωσι τυραννίδα κατά τι τοῦ ἐμοῦ παιδὸς νηπίου ὄντος καὶ τῆς γυναικὸς, ἀνήγαγε Θεόφοβον εἰς τὸ παλάτιον, καὶ εἶχε μετ' αὐτοῦ. Βαρυθεὶς δὲ ἐκ τῆς νόσου, καθεῖρξε Θεόφοβον ἐν ταῖς καμάραις τοῦ Βουκολέοντος. Τῶν δὲ Περσῶν ἐπιζητούντων αὐτὸν τί ἄρα γέγονε, ὑποστείλας τὴν νύκτα ὁ Βασιλεὺς Πετρωνᾶν τὸν τῆς Αὐγούστης ἀδελφὸν, σὺν τῷ Λογοθέτῃ, ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεοφόβου. Ἐπεισαν δὲ ἔνιοι τοὺς Πέρσας ὡς μὴ τοῦ Βασιλέως ὄντος ἐν τῷ παλατίῳ. Τοῦ δὲ Βασιλέως δυσεντερίας νόσῳ τὴν ψυχὴν κακῶς ἀπορρήξαντος, ἀπεκομίσθη τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους. Τὸ δὲ σῶμα τοῦ Θεοφόβου ὑπὸ τοῦ Βουκολέοντος ἐξαγαγόντος, λαθραίως δίσωσαν πλησίον τοῦ Ναρσοῦ, ἐν τῷ νῦν λεγομένῳ τῆς * Θεοφοβίας καὶ τοῦτο ἐκεῖσε κατέθεντο.

* ὑποκλειθ.

* Θεοφοβίου.

tari aſcenſus poſſet cogitantibus, inventus eſt artifex quidam ſcandularius, conſcenſiſque Magnæ Eccleſiæ tegulis, jaculum cum fune in equeſtrem æneam Juſtiniani ſtatuam miſit, eoque illic impacto, ipſe per funem excurrens, Globum aptavit: quare videntes in ſtuporem egit, ac ſibi Imperatoris animum conciliavit; magnumque nomen & artis genio adjecit, centum nummorum donativo ab Imperatore liberaliter acceptus.

XXVIII. Porro coronat Theophilus Michaelem filium in magna Eccleſia, cunctos magnifice donans per ea inaugurationis ſolemnia. Conſtruxit vero etiam domum Hoſpitalem, quam nunc Theophili dicunt. Ac quidem ædes fuere Iſidori Patricii ejus, qui cum Olybrio Roma Conſtantinopolim aſcendit, Conſtantino Magno Imperatore, ceſſitque poſtea in curatoriam Imperatoris: ut illic habitarent nobiles fœminæ, quæ caſte vivere neſcirent. Leone vero Iſauro Imperatore, ex lupanari facta eſt Hoſpitalis domus. Secutis temporibus domus fuit Conſtantini Irenes filii, cum eum mater luminibus orbaſſet. Quo extincto, ejus uxor, monaſtico aſſumpto habitu Monaſterium conſtruxit, ac Pœnitentiæ nomen indidit. Hæc porro domus cum maxima eſſet ac mirabilis, conſracta in triclinio trabe, ruinam minabatur. Moniales Imperatorem ad Blachernas euntem ejus rei nomine interpellant. Proſpectans ille, conſpecta domo, eaque delectatus, eaſdem Moniales ad aliud transfert Monaſterium: domum vero omnis generis ornatu magnifice exultam, domum Hoſpitalem fecit, quam plurimis abunde pecuniis, reditibus ac ſuburbanis ei aſſignatis, ex ſuo nomine Ædes Theophili vocavit.

Theophili Hoſpitalis domus.

XXIX. Ante vero mortem ſuam Deo execrabilis Imperator, habito cum ſuis particariis ſecreto conſilio de Theophobo Perſa, *Cum is nimirum plurimum diligatur, atque in eum tum ſubditi Perſæ, tum non pauci procerum fidem habeant, ne me mortuo tyrannidem molianiur, adverſus filium puerum, & adverſus conjugem*, Theophobum in Palatium intulit, habebatque ſecum morantem. Morbo autem ingraveſcente, carceri incluſit in Bucoleonis cameris. Perſiſque illum requirentibus, quid demum eo factum eſſet, miſſo noctu Imperator Petrona Auguſtæ fratre cum Logotheta, Theophobi caput abſtulit; ſparſo rumore in Perſas, ipſum in Palatio cum Imperatore verſari. Imperatori autem dyſenteriæ morbo male abrupta anima, miſerum ejus funus in ſanctorum Apoſtolorum elatum eſt. Corpus vero Theophobi clam per Bucoleonem eductum, prope Narſetis Ædes receperunt, in eo quod nunc Theophobi vocant, ibique depoſuerunt.

Edit. Pariſ. pag. 526.

A

IMPERIUM MICHAELIS, CUM MATRE THEODORA.

I. ANNO mundi sexies-millesimo trecentesimo-nono, divinæ autem Incarnationis octingentesimo trigesimo-nono, imperavit Michael Theophili filius, cum Theodora matre sua, anno quindecim; solus vero, annos decem: cum Basilio, annum unum. Is paterni Imperii successionem adeptus, Deo exosa Ecclesiæ invecta direque in eam debacchata nova religione ac superstitione sinceri admodum excussa, sacram pridem a Deo constituram rectissimamque fidem, prædicavit. Theodora vero sic fidelis erat & orthodoxa, ut & viro suo adhuc superstite sacras imagines coleret & adoraret. Hæc, tum sua ipsa voluntate, tum Theoctisti Caniclio præfecti & Logothetæ suggestione ac admonitione, Joannem Patriarcham, cum suis affectis, Ecclesia urbeque expellit, relegato ipso in Stenum ad Clidium sic nuncupatum. Ferunt autem ejus Compatrem fuisse, & qui e sacro fonte ipsius filium levasset. Inducit vero Sanctum Methodium, merentem Monachum, redditaque Ecclesia, Patriarcham constituit: omnes Episcopos atq; Monachos a Theophilo in exilium relegatos in unum cogens, orthodoxam confirmavit fidem, primaque Jejuniorum Dominica, Ecclesiam pace composuit. Quamquam enim Imperator Infans ac puer erat, qui tamen, *Ex ore infantium & lactentium perfecit laudem*, hunc quoque ipse, divini dogmatis veritatem cantico celebrare ac manifestare, ac Dei Verbi ob summam misericordiam incarnati, & cum hominibus conspecti atque versati, juxta quod perhibitum oraculo est, effecit.

Michael orthodoxus & mater Theodora.

Ejecto Joanne Patriarcha, Methodius sufficitur.

Edit. Paris. pag. 527. Nobis 2. Quadrag.

Psal. 8. 3.

Bar. 3. 38.

II. Synodus enim sanctorum ac divinorum Patrum Constantinopoli cogitur, quorum diligentia atque opera, pessima nequissimorum nefastorumque Iconomachorum hæresi gnaviter confutata, ejusque diserte execrandis eversis delirus, rectæ fidei doctrina grato jubare effulsit, velut ex recondissimis quibusdam impermeabilibusque labyrinthis ac tenebricosis barathris, sceleratissimaque ac pravissima hæresi. Atque in eum modum, ipsius Antistes ac Magister, cum suis affectis, persequutoribus ac contumeliatoribus, ut qui veritatis adversarii, falsique defensores essent, velut lupi rabidi, execrandæque ac dæmoniacæ Manichæorum sectæ, ex quibus & illis sumpta occasio & ductum exordium, effugatur: ejus vero loco, communi suffragio, divinaque promotione & gratia, inclytus vir Methodius, rectæque fidei ac doctrinæ propugnator, inducitur: qui nimirum, omnes, ut verbo dicam, calumnias, exitiosamque adversus sanctas imagines dolosæ mentis versutiam, prophanamque vocum inanitatem hæreseos principum, horumque inanitatis verborum emotæque mentis discipulorum, si quis alius optime dilucidissimeque confutavit atque evertit: eamque ob rem multas ante passus est persecutiones & pericula, multasque & malas afflictiones, ex abundante autem vehemente ab exagitato a Deo Theophilo.

Manichæi, Iconoclastarum Antistites & prodromi.

Methodii res adversus Iconoclastas.

B

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΜΕΤΑ ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ.

α'. Τῶι ϛυλϑ'. ἔτει τῷ κόσμῳ, ἀπὸ δὲ τῆς θείας σαρκώσεως ωλθ'. ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρᾳ, ἔτη δεκαπέντε· μόνος δὲ ἔτη δέκα· ϗ σὺν Βασιλείῳ ἔτος ἕν. Ὃσις δ' πατρῷαν βασιλείαν δεξάμενος, ϗ θεοστυγῆ παρεισφρήσασαν τῇ ἐκκλησίᾳ C δεινῶς ἐπικωμάσασαν νέαν θρησκείαν ἐμπλήσας γνησίας ὁσοσεπτάμβρους, ϗ ἐκ πάλαι διεβρόβδην ἱερὰν τε ϗ ὀρθοπάτωρ πίστιν, ἀνακύψας. Ἡ δὲ Θεοδώρα. Οὗτος δὲ πιστὸς ϗ ὀρθόδοξος, ὡς ϗ τῶ ἀνδρὸς αὐτοῦ ἔτι ζῶντος, λάθρᾳ τὰς ἁγίας Εἰκόνας τιμᾶν ϗ προσκυνεῖν. Ἡ τις γνώμη μὲν ἑαυτῇ, ὑποθήκη δ' ϗ παραινέσει Θεοκτίστου Κανικλείου ϗ Λογοθέτου, ἐξελαύνει τε τ' ἐκκλησίας ϗ τ' πόλεως τ' Πατριάρχου Ἰωάννου, σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὅπως, περιορίσασα τῶτον ἐν τῇ Σπερῷ εἰς τὸ Κλειδίον ὕπ τω καλούμενον. Λέγεται δ' ϗ συνέκτυπον αὐτῆς εἶναι, Εἰσάγει δὲ τ' ἐν ἁγίοις Μεθόδιον μοναχὸν ὄντα, ϗ Πατριάρχην ἀποκαθίστᾳ. Καὶ πάντας τοὺς ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορίστους μοναχοὺς ϗ ἐπισκόπους ἐνώσασα. τ' ὀρθόδοξον ἐβεβαίωσε πίστιν, ϗ τ' ἐκκλησίαν εἰρήνευσε, τῇ πρώτῃ κυριακῇ τ' ἁγίων Νηστειῶν. Εἰ δ' ϗ νήπιος ἐτύγχανε ὁ Βασιλεύς, ἀλλ' ὁ ἐκ στόματος νηπίων ϗ θηλαζόντων κατηρτισάμενος αἶνον, αὐτὸς ϗ τοῦτον παρεισάξαι τ' ἀλήθειαν τῶ Θεῖο δόγματος ἀνυμνῆσαι ϗ φανερῶσαι ὡς δόξαν τῶ δι' ἄκρας φιλανθρωπίας σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου, ϗ τοῖς ἀνθρώποις ἐπὶ γῆς ὀφθέντος ϗ συναναστραφέντος, κατὰ τ' ἱερὰν χρησμολογίαν.

β'. Συνόδου γὰρ ἁγίων ϗ θεηγόρων Πατέρων ἐν Κωνσταντινουπόλει * συναθροίσης, ὑφ' ὧν τ' τῶ κακῶν ϗ δυσσεβῶν Εἰκονομάχων κάκιστος αἵρεσις ἀκριβῶς ἐ- D λεγχθεῖσα, ϗ τὰ βδελυρὰ ταύτης ῥήματα ζοφερῶδες ἀνατραπέντα, φανερῶς δ' τ' ὀρθοδοξίας λόγος ἀνέτειλεν, ὥσπερ ἐκ τινῶν μυχιτάτων ϗ δυσεξόδων ϗ λαβυρίνθων ϗ σκοτεινῶν βαράθρων, ϗ τ' ἀξαγίστου ϗ πυρφυλισμένης αἱρέσεως. Καὶ ὅπως ὁ μὲν πάσης ἔξαρχος ϗ διδάσκαλος σὺν τοῖς ὁμόφροσιν ἀσεβῶν δικτεὰς ϗ ὑβριστὰς, ὡς τ' ἀληθείας ἀντίθετοι ϗ λύσσης πρόσαται, ὡς λυσσώδεις λύκοι, ϗ τ' μυσαρᾶς ϗ δαιμονιώδους τῆς Μανιχαίων θρησκείας, ἀφ' ὧν ϗ τ' ἀσεβείας ϗ τῶν ἀρχῶν εἰλήφασιν, ἐκδιώκεται. Ἀντεισάγεται δὲ χοιρῳ ἴσως ϗ θείᾳ προσβολῇ τι ϗ χάριτι, Μεθόδιος ὁ ἀοίδιμος, ϗ τῆς ὀρθοτόμου ϗ τῶν ὀρθοδοξίας στήριγμος. Ὃς γε πάσας, ὡς ἔ- E πος εἰπεῖν, τὰς ἐμβολὰς ϗ τῶν ἀληθείου κατὰ τῶν ἱερῶν Εἰκόνων μεθοδίαν ϗ τῶν βίβλων κατορθώσας τῶν αἱρεσιαρχῶν ϗ φρενῶν τῆς ἐκείνου κενοφωνίας ϗ φρενοβλαβίας, ἄκρα ϗ σαφέσατα διελέγξας ϗ ἀνατρέψας, εἰ καί τις ἄλλος· ϗ ἐγὼ τοῦτο, πολλὰς συμφορὰς διώγμους ϗ κινδύνους, ϗ θλίψεις πολλὰς ϗ κακὰς, ἐξ ἐπιμίτρου δὲ σφόδρα ὑπὸ τῶ ζηλώτου Θεοφίλου.

* συναθροίζεται.

γ'. Τίς γὰρ ἀριθμήσει τοὺς ποικίλους καὶ ἀλλεπαλλήλους διωγμοὺς, καὶ πειρασμοὺς, καὶ τὰς ἀφιγγεῖς καταπλοίσεις, καὶ τὰς ζοφώδεις βόθρους, καὶ τὰς τῶν ἀναγκαίων περιστάσεις, φίλων τε καὶ ὁμοφρόνων στερήσεις, καὶ τὰς ἄλλας συμφορὰς, ἃς ἔτλη γενναίως καὶ προθύμως παρὰ τῆς ἀνοσίου, ἀεὶ πειρωμένων ἐπεργῶς εἰς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν ὑπομονῆς, τοῖς φερπόνοις; καὶ φθεγγομένη καὶ σιωπῶσα παραίνεσις προθήλως γενόμενος. Καὶ ὅπως ὁ θεοπέσιος τῆς ἐκκλησίας ἀδοχεὺς Θεῦ παραλαβὼν; καὶ συνεργούντων τῶν θεοφόρων Πατέρων, ὁ μὲν Οἶκος τοῦ Θεοῦ, τὸ σύστημα τῆς Ορθοδόξων, ἐστηρίζετο, & θείᾳ ῥώμῃ σαφῶς ἐκρατύνετο, δόγμασι ἔργῳ καὶ λόγῳ. Ο δὲ τῶν αἱρετιζόντων σύλλογος, & ἰουδαϊκὴ τῷ ὄντι σπεῖρα καὶ συμμορία κατηφὴς ἐφαίνετο καὶ ἀσθένει σαφῶς ἐπισκιαζομένη, καὶ ἀνατρεπομένη καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Καὶ δὴ λοιπὸν αὐτίκα τῶν βασιλικῶν κελεύσεως, ἐπιτροπῇ τε καὶ συμπράξει ἀνεκλήθησάν τε καὶ ἀνεῤῥήθησαν οἱ ἐκ ἐξορίας καὶ πικραῖς φυλακαῖς Πατέρες; ἅμα καὶ τὸ πλῆθος τῶν μοναζόντων. Καὶ μέντοι καὶ τῶν δοκίμων κοσμικῶν οὐκ ὀλίγοι, ὧν ὁ τέλος καὶ ἀληθείως τὰς ὑπάρξεις ἀφελόμενος, καὶ τοὺς μὲν δυσθανατώσας, τοὺς δὲ μάστιξι πολυειδέσι παραδοὺς, ἐξώλεσε, ὡς μὴ πειθομένους παντελῶς μήτε ταῖς θεσπίσις, μήτε ταῖς ἀκειλαῖς τῶ ἀληθείᾳ θεοφίλου.

δ'. Ἐν χρῷ τῇ αὐτοκρατορίᾳ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας τῆς αὐτῦ μητρὸς, Ἀποδεῖπνος ὁ Σαρακηνῶν Φύλαρχος ἐκ πολλῶν χρόνων ἑτοιμαζόμενος ἐν δυνάμει βαρείᾳ δρομώνων πεντακοσίων φοβερῶν καὶ καταπλήκτων, ἤρχετο κατὰ τῆς θεοφρουρήτου Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ τῶτον ἡ θεία δίκη διώλεσε, πάντων τῶν πλοίων αὐτάνδρων συντριβέντων ἐν τῷ ἀκρωτηρίῳ τῆς Κυβαιωτῶν, τὸ λεγόμενον Χιλιδονία, ἐξωσθεὶς ἐν Συρίᾳ ἐπὶ καὶ μόνα ἐξ αὐτῶν.

Περὶ τῶν δρομώνων.

ε'. Τῇ δὲ κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν, μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν Ορθοδοξίαν, ἀπέστειλε Θεόκτιστον τὸν Λογοθέτην ἐν Κρήτῃ. Ος ἀπελθὼν μετὰ πολλῆς πλήθους καὶ τόλμης μεγάλης, σφόδρα μὲν ἐπτόησε τοὺς Αγαρηνούς, ἀδυνατωτέρους ὄντας πρὸς τὴν στρατείαν ἐκείνοις ἀνταγωνίζεσθαι. Σφοδρότερον δὲ καὶ αὐτὸς ἐπτοήθη, καὶ τὴν φυγαδείαν κατέστο, τὴν Λαγύστου μαθὼν, ὡς ἄλλον Βασιλέα χειροτονήσαντες, (ὅπερ μύθοδος Σαρακηνῶν, καὶ δωροληψία τῆς μετ' αὐτὸν) ἐκπλεύσαι αὐτὸν, πρὸς τὴν βασιλίδα ἐκπλεῦσαι, καὶ καταλῦσαι τὴν στρατὴν μαχαίρας ἔργον. Τοῖς τε ἐν Κρήτῃ φαῦλος φανεὶς χειραγωγὸς ἐφάνη καὶ δυσχείρωτος, ἐκεῖθεν ὑποστρέφειν. Ως δὲ ἐξελθὼν τότε καὶ Ρωμανίας ὁ Αμηρ ἐλαΐζετο πᾶσι τοῖς ἐν τόπῳ, καὶ καθέζετο, τὸν αὐτὸν πάλιν Θεόκτιστον ὡς πιστότατον καὶ οἰκειότατον μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατὰ τῶ Αμηρ Θεοδώρα καὶ Μιχαὴλ ἀπέστειλαν· ὃς καὶ παραγενόμενος, καὶ πόλεμον συνάψας τῷ Αμηρ, εἰς τὸν λεγόμενον Μαυροπόταμον, ἐνίκησε τε καὶ ὑπέστρεψε, πολλῶν μὲν ἀναιρεθέντων, τινὰς δὲ καὶ φρονηματίσαντος τῷ Αμηρ διὰ τὴν τοῦ Λογοθέτου βαρύτητα καὶ ἐπαχθείαν, ὧν εἷς ἦν καὶ Θεοφάνης ὁ ἐκ Φαργάνων, ἀνὴρ τε καὶ

Εως ἐδέξατο χρηματίσαι Γεωργίου· καὶ αὐτὸν τῷ δεδε, τὸ Λογοθέτου.

III. Quis enim enumerare sufficiat varias & continuas persecutiones ac tentationes, illuvesque carceres ac caliginosos scrobes foveasque; necessariorum afflictos casus, amicorum paritque sensu fidelium amota solatia, aliasque ærumnas ac mala quæ forti animo atque alacri, scelestissimorum grassatione vique illata, sustinuit; lucide semper ad patientiæ formam & exemplum ærumnosis, malisque attritis circumferens; loquens ac tacens manifestatis exhortatio existens? Inque eum modum viro divino Ecclesiæ clavo admotus, adjuvantibus divinis, divinoque sensu Patribus, *Domus Dei*, Orthodoxorum cœtus, *ibat*, divinoque robore clare *confirmabatur*, atque opera & doctrina omni decore effulgebat: Hæreticorum autem conventus & Judaica revera cohors cuneusque, valde confundebatur, ac infirmabatur, cum palam obturaretur, ac quotidie everteretur. Confestim namque Imperialibus jussis, hortatuque & ope revocati sunt, atque soluti liberique dimissi, qui exilio relegati Patres erant, & acerbo carcere detenti, unaque Monachorum turba copiosa: sed & religiosorum Sæcularium non pauci, quorum miser ac scelestissimus substantias abstulerat, ac partim quidem dira morte conficiens, partim varii generis verberibus excrucians, exilio relegaverat, ut qui scelestissimi Theophili nec blanditiis, nec minis quicquam omnino morem gererent.

Edit. Paris. pag. 528.

2. Reg. 3. 1. & 6.

Videtur deesse vox Methodii.

IV. Imperante itaque Michaele & Theodora ejus matre, Apodinar Saracenorum Tribunus, diu ante expeditis copiis, ingenti navium triremiumque formidabilium quadringentarum stupendarumque apparatu, adversus Dei munitam præsidio Constantinopolim processit. Eum tamen divina ultio perdidit, elisis cunctis navibus una cum vectoribus ac classiario milite in Cybæriotarum promontorio, cui nomen Chelidonia, septem nec plures in Syria naves cladem evasere.

In Logoth. est decem drom.; sic in numeris proclive labi.

De triremibus.

V. Prima autem sanctorum Jejuniorum Dominica, post celebrata Orthodoxia (quam vocant, i. restitutionis Imaginum) solemnia, mittitur in Cretam Theoctistus Logothera: profectusque cum ingentibus copiis ac classe numerosa, ingenti terrore Agarenos affecit, qui cum adhuc imparati essent, nec tantis adversum se copiis possent obsistere: vehementius autem & ipse perterritus est & consternatus, fugamque arripuit, eo scilicet rumore, quasi Augusta alium creasset Imperatorem. Qui fuit Saracenorum dolus, suorumque corruptio; eo pavore ejus dejectis animis, ut ad Imperatricem redire, & exercitum adversariorum gladio concidendum relinquere persuaserint: cumque in Creta ignavus degeneriq; animi extiterit, deterior infeliciorque reversus eluxit. Cum enim egressus Amer susceptu adversus Romanam ditionem expeditione, quicquid obvium esset, devastaret, ac everteret, eumdem rursus Theoctistum tamquam fidelissimum ac sibi devinctum hominem cum ingentibus copiis, Theodora & Michael adversus Amerem misere. Qui cum venisset, consertaque pugna cum Amere ad locum quem Mauropotamum vocant, victus fugatusq; reversus est, suorum multis necatis, nonnullis vero etiam ad Amerem ob viri morositatem ac tetricosos mores fuga elapsis; in quibus & Theophanes Pargenita, vir inter cæteros, virili præstans fortitudi-

Rectius Georgii Chronicum; quæ sunt decem, Logotheta sunt.

pag. 529.

Sic Antiquarius. Atque alia compositio, plenioresque, multa habens ipsa seria & historica, Logotheta omissa; vicissim omissis, quæ ipse ingerit, non satis in rem Historiæ, quavis occasione alias alusque tradens Originet, nec raro fabulosas.

ne atque robore, qui nonnullis deinceps secutis temporibus, accepta securitatis fide, ad Christianos fuga reversus est. Ab ea redux expeditione Theoctistus, & in Urbem receptus, eadem Augustæ necessitudine cohæsit is, nonnullis cum Barda Augustæ fratre collatis sermonibus, si cladem ascribebat, quasi ejus hortatu ac voluntate Romanus exercitus fusus fugatusque esset: quem & Theodoræ Augustæ nutu & consilio Urbe expulit.

Theoctisti ingenium asperum ac morosum: Theophanis Pharganitæ per eam defectio.

Cum Barda inimicitiæ; quasi causa adfuit illius belli, durori Manichæorum tribuendæ.

VI. Is porro Theoctistus, cum Augusta regni administer, ædes, Balnea, & hortos ædificavit versus locum Aprisdam dictum, ut esset prope Palatium. Et ut saluti suæ consuleret, portam ferream in Daphne fabricatus est, constituitque ut Papias ibi custodias ageret. Jam vero Imperator viri ætatem adeptus, grandiorque factus, venationibus, aurigationibus, agendisque equis in medio Circi spatio, ac reliquis spurcitiis animum otiumque addicebat. Consilium igitur Theodora Augusta cum Theoctisto Logotheta iniit, de uxore jungenda Michaeli filio suo. Noverat enim amicitiam junxisse cum Eudocia Ingerina, impudenti genio atque indole, Logothetæ atque Augustæ vehementer exosa; eam ob rem ei copulant Eudociam Decapolitæ filiam, quacum corollis nuptialibus donatur, in Sancti Stephani, quæ est in Daphne. Solutus in Magnaura nuptialis thalamus: acceptus epulis Senatus in novemdecim Accubitis.

Junctæ uxor Michaeli, Eudoxis Decapolitissa.

VII. Haud multo post Buccellariorum dux, equum adduxit Imperatori animosum ac strenuum. Cumque hunc Circensibus subjugare vellet, in animo habebat ut dentes viseret, quorum indicio equorum ætas dignoscitur, ac indoles, qualis est. Equo autem ferociente & subsultante, ægre rem ferebat Imperator, cum nemo esset ea ingenii dexteritate ac peritia, qua equum posset ad mansuetudinem traducere, aut saltem tenere. Dum igitur molestè ferret, præsensque Theophilitzes esset, ait, *Habes, Domine, adolescentem artis equorum experitissimum strenuissimamque, qualem Majestas tua desiderat, Basilium nomine.* Quem cum Imperator confestim præsto esse jussisset, missus est Cubicularius ad portam Ferream, inventumque Basilium omni festinatione ad Imperatorem adduxit. Is vero, una manu prehenso fræno, alteraque equi aure arrepta, ad pecudis ipsum mansuetudinem traduxit. Ea re recreatus Imperator, ac obsequio delinitus, Andream Hetæriarchæ Basilium tradidit, ut inter Fœderatos mereret, ac equis operam navaret.

Basilius ut Imperatori innotescit.

Edit. Paris. pag. 510.

VIII. Operæpretium vero duxi de eodem Basilio narrare, quomodo sit educatus, & unde profectus, usquedum talis oblata occasio est. Basilius in Macedonia nascitur, in agro Adrianopolitano, Michaele Rancabe, Ignatii Patriarchæ patre, Imperatore, Nicephori Imperatoris genero, ejus sibi copulata filia Procopia. Eo Imperii clavum tenente, Crumus Bulgarorum Princeps adversus Christianos egressus est, fusoque ac fugato Michaele, atque Leone Armenio in eum arrepta tyrannide, in seque translato Imperio, ipsum pone insecutus Crumas, Urbem obsidione cinxit, lanceaque percussus a Leone Armenio, reversusque in Bulgariam, misit ad Sancti Mamantis, qui æneas illic statuas auferrent. Profectus vero etiam Adrianopolim, Urbem ce-

De Basilio Macedone.

Ἀφ' ἧς ἔφερον πόλεως. Ὃς ὕστερον χρόνοις τισὶ λόγου ἀναθείας λαβών, προσφεύγει τοῖς Χριστιανοῖς. Θωκτιστος δὲ ἐκεῖθεν ὑποστρέφει πρὸς τὴν πόλιν, ἔχων τὴν αὐτὴν εἰκασίαν. Καὶ τῇ τῆς Αὐγούστης ἀδελφῇ Βάρδᾳ εἴς τινας λόγους ἐλθών, ἢ ἴσως πάντα προσῆκεν ἢ ἀντίθετο. Ὡς τῇ παρούσῃ πάντ ἢ τῇ βουλῇ, τὸ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα τραπέντα· ἢ πῶς ἡ πόλεως ἐξώσθη βουλῇ Θεοδώρας Αὐγούστης.

ς'. Ὁ δ' αὐτὸς Θωκτιστος παραδωκεδὼν ὢν τῇ Αὐγούστῃ, οἰκήματα ἢ λυτρὰ ἢ παράδεισον ἐν τῷ τοῦ καλουμένου Λφίδα περοίκει, πρὸς τῷ πλησίον αὐτῇ εἶναι τῷ παλατίῳ. Πρός δὲ φυλακὴν ἢ σωτηρίαν ἰδίαν, ἢ πόρτας σιδηρᾶς ἐν τῇ Δάφνῃ κατασκεύασε, ἢ Παπίαν φυλάττειν ἐκεῖσε διωρίσατο. Ἤδη δ' Βασιλεὺς ἀνδραθεὶς ἐσχόλαζε τοῖς ἡνιοχίοις, ἢ ἐπὶ τῶν ἵππων ἀμίλλαις ἐν τῷ διαύλῳ τοῦ ἱππικοῦ, ἢ ἐν λοιπαῖς ἀκαθαρσίαις. Βουλῇ οὖν ποιήσασα Θεοδώρα Αὐγούστα μὲν τοῦ Λογοθέτου Θωκτίστου δοῦναι γυναῖκα Μιχαὴλ τῷ υἱῷ αὐτ. Ἐγνω δὲ ὡς συμφιλιώθη Εὐδοκίᾳ τῇ τοῦ Ἰγγήρας μισουμένῃ τῷ Λογοθέτῃ ἢ τῇ Διαυσίῃ σφοδρῶς δι' ἀνάδειαν. Διὸ συζεύγνυσιν αὐτῷ Εὐδοκίαν ἐκ τοῦ Δεκαπολίτου, μεθ' ἧς στέφανται ἐν τῷ ἁγίῳ Στεφάνῳ τῷ ἐν τῇ Δάφνῃ, γιγαύτης δὲ πασῶν μύσεις ἐν Μαγναύραις· ἢ συγκλήτου ἀνακληθείσης ἐν τοῖς ιθ' Ἀκκυβίτοις.

ζ. Μετὰ δὲ μικρὸν, ὁ ἐκ Βασιλαείων στρατηγὸς ἤγαγε ἵππον τῷ Βασιλεῖ δυμοειδῆ ἐξ γενναῖον. Ὁ δ' ὅπερ τῷ ἱππικῷ βιλόμενος ὑποζεύξαι, ἠβούλετο καταμαθεῖν τίς τε ὀδόντας, ἐξ ὧν ἡ τοῦ ποσότης ἀναγινώσκεται, τό, τε ἦθος ποῖον ἐστί. Τοῦ δὲ ἵππου θρασυνομένου ἢ σκιρτῶντος, ἰδὼν ἀχθόμενος ὁ Βασιλεὺς περὶ τοῦτο, ὡς μαθητὴς ὄντος, μὴ δὶ ὑποροιῶντος γενναιότητι ἢ ἐπιστήμῃ ἐ ἵππου ἐξημερώσοντος, ἢ μόνον καταπραύσοντος. Ὡς οὖν ἦχθετο, παρὼν ὁ Θεοφιλίτζης εἶπεν, ὅτι, Δέσποτα, ἔχω νεώτερον ὑμεναίοντα, ἐ ἀνδρειότατον εἰς τοὺς ἵππους, οἷον ἐπιποθεῖ ἡ Βασιλεία σου, τοιοῦτόν Βασίλειον. Τοῦ δὲ Βασιλίου παρελθὼν ἐλθεῖν ἐκέλευσεν, ἀπεσάλη κοιτωνίτης ἐν τῇ σιδηρᾷ πύλῃ, ἢ ὁ Βασίλειος ὡρών, μὴ ἀσμένως ἤγαγε πρὸς τὴν Βασιλέα. Καὶ ἐκελεύθεις ὁ ἵππον κρατῆσαι, ὁ ἡμιφ χερσὶ ἐ χαλινὸν κρατήσας, τῇ ἑτέρᾳ ἐ οἷος δραξάμενος ἐ ἵππου, εἰς ὑποροίαν προβάτου μετέβαλεν. Ὁ ἀρεθεὶς ἢ θεραπευθεὶς ὁ Βασιλεὺς, παρέδωκεν αὐτῷ Ἀνδρέᾳ ὅτι Ἑταιρειάρχῃ, ἐ εἶναι εἰς τὴν Ἑταιρείαν, ἢ δωλεύειν ἐν τοῖς ἵπποις.

η'. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην διηγήσασθαι περὶ τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου, τινὰ τὴν ἀνατροφὴν, ἢ ὅθεν ἐσπείρχει ἐ τοιούτης ὑποθέσεως. Οἱ αὐτὸς Βασίλειος γεννᾶται ἐν Μακεδονίᾳ ἐν τοῖς χωρίοις Ἀδριανουπόλεως, ἐπὶ ἐ Βασιλείου Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγκαβῆ πατρὸς Ἰγνατίου Πατριάρχου, γαμβροῦ δ' Νικηφόρου τοῦ Περὶ βασιλέως Μακεδόνος.

Βασιλείου εἰς Προκοπίαν ἐ ἑαυτοῦ θυγατέρα. Ἐπὶ τούτου ἐξήλθε Κροῦμος ὁ Ἄρχων Βουλγαρείας κατὰ Χριστιανῶν· ἢ τραπεὶς Μιχαὴλ, ἢ Λέων ὁ Ἀρμένιος τυραννίσας αὐτὸν ἢ βασιλεύσας, ἐλθὼν ἐπιθέσει αὐτῷ ὁ Κροῦμος, περιεκύκλωσε ἐ πόλιν. Λογχευθεὶς δὲ παρὰ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου, ἢ ὑποστρέφων ἐν Βουλγαρείᾳ, ἔπεμψεν εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα ἀφελεῖν τὰ ἐκεῖσε χαλκᾶ ζῴδια. Ἀπελθὼν

δὲ ἡ ἐν Ἀδριανουπόλει, παρέλαβεν αὐτὴν, ἡ μετέστησε χιλιάδας ἀνδρῶν δέκα χωρὶς γυναικῶν, καὶ πάντας κατῴκισε πέραν τοῦ Δανουβίου. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως, ἦν Στρατηλάτης ἐν Μακεδονίᾳ Κορδύλης ὀνόματι προταγορδόμος. Εἶχε δὲ καὶ υἱὸν, Βάρδαν ὀνόματι, ἀνδρειωμένον πάνυ, ὃν κατέλιπεν ἀντ' αὐτοῦ ἄρχοντα τῶν Μακεδόνων τῶν ὄντων πέραν τοῦ ποταμοῦ Δανουβίου. Αὐτὸς δὲ μετὰ μηχανῆς τινὸς εἰσῆλθε πρὸς Θεόφιλον, καθὰ ἐκεῖσε προεγράφη. Ὃν ὑποδεξάμενος χαίρων, καὶ γνοὺς ὁ Θέλει ἀπέστειλε πλοῖα ἀναλαβέσθαι αὐτὸν καὶ ἀπαγαγεῖν ἐν τῇ πόλει. Ἦν δὲ Ἄρχων Βουλγαρίας ὁ Βαλδίμηρ, ἔγγονος Κρούμου, παῖς Συμεῶνος τοῦ μετὰ τοῦτο κρατήσαντος.

Θ'. Ἐπείσθη οὖν βουλῇ ὁ λαὸς σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐξελθεῖν ἐν Ῥωμαΐᾳ. Ἐξελθόντες δὲ τοῦ Μιχαὴλ Βουλγάρου ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἤρξαντο διαπερᾶν σὺν τοῖς ὑποστάσεσιν αὐτῶν. Μαθὼν δὲ ὁ Κόμης τοῦτο, ἀντεπήρασε πολεμῆσαι αὐτούς. Ἀπογνόντες οὖν οἱ Μακεδόνες ἐποίησαν κεφαλὴν αὐτῶν τὸν τε Τζάντζην καὶ τὸν Κορδύλην· καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἐπέτρεψαν πολλούς. Τοὺς δὲ ἐτρέψαντο. Οἱ δὲ μὴ δυνηθέντες περᾶσαι Βουλγαρίαν, προσετρύπησαν τοῖς Οὔγγροις. Ἀπήγγειλαν αὐτοῖς πάντα τὰ τῶν Μακεδόνων. Ἦλθον δὲ καὶ τὰ πλοῖα τοῦ Βασιλέως πρὸς τὸ ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν. Παρῆλθε δὲ αὐτοὺς ἀφίκοντο Οὔγγροι πλῆθος ἄπειρον. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτοὺς μετὰ δακρύων ἐβόων λέγοντες, Ὁ Θεὸς τοῦ ἁγίου Ἀδριανοῦ βοήθει ἡμῖν, καὶ παρετάσσοντο πρὸς συμβολὴν πολέμου. Οἱ δὲ Τοῦρκοι εἶπον πρὸς αὐτούς Δότε ἡμῖν τὴν ὕπαρξιν ὑμῶν πᾶσαν, καὶ ἀπέλθατε ὅπου θέλετε βάλεσθε. Οἱ δὲ πρὸ τοῦ τι ὑποδέξαντο, ἀλλὰ παρατεταγμένοι ὑπῆρχον ἐν τρισὶν ἡμέραις. Τῇ δὲ τετάρτῃ, ἤρξαντο εἰσέρχεσθαι εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν. Θεασάμενοι δὲ τοῦτο οἱ Τοῦρκοι συνέβαλον πόλεμον ἀπὸ ὥρας πέμπτης μέχρις ἑσπέρας· καὶ τραπὲν τὸ ἔθνος, κατεδίωκαν αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες. Καὶ τῇ ἑπομένῃ ἡμέρᾳ βουλομένων αὐτῶν ἀναχωρῆσαι, ἀνεφάνησαν πάλιν Οὔγγροι πρὸς τὸ πολεμῆσαι αὐτούς. Ἀνέστας δὲ Μακεδόνων νεώτερος, Λέων ὀνόματι, ἐκ γένους τῶν Γομοσῶν, ὃς μετὰ ταῦτα γέγονε Ἑταιριάρχης καὶ ἕτεροι ὁμοιοι τῶν Μακεδόνων, ἔτρεψαν αὐτοὺς καὶ ἐξέλασαν. καὶ ὑποστρέψαντες, ἀνέβησαν εἰς τὰ πλοῖα καὶ ἀπεσώθησαν πρὸς τὸν Βασιλέα, καὶ φιλοτιμηθέντες, παρ' αὐτοῦ, ἀπέστειλαν εἰς Μακεδονίαν, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν αὐτῶν. Ἦν δὲ τότε Βασιλεὺς, ὡς ἔτη τὰ ὄντα αὐτῷ εἰκοσιπενταθὴς δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ προσεκολλήθη δουλεύειν Στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ λεγομένῳ Τζάντζῃ. Καὶ μηδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφεληθείς, ἦλθεν ἐν τῇ πόλει μέχρι τῆς Χρυσῆς πόρτας. Εἰσελθὼν κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας· κυριακὴ γὰρ ἦν, καὶ ὁ ἥλιος πρὸς δυσμὰς, ἀνεκλίθη ἐν τοῖς προαυλίοις τοῦ ἁγίου Διομήδους. Καθολικὴ γὰρ ἦν τότε ἡ ἐκκλησία. Εἶχεν Προσμονάριον ὀνόματι Νικόλαον. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ, ἐκάλεσε θεία φωνὴ τὸν Προσμονάριον, λέγουσα Ἐγερθεὶς εἴσαγε εἰς τὸ εὐκτήριον τοῦ Βασιλέα. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς, ἐζήτει ὥρας πολὺ ἐκεῖσε τὸν Βασιλέα πεσόντα εἰς πίστιν. Καὶ ἐπιστρέψας ἔπεσεν εἰς τὸν ἴδιον κοιτῶνα· πάλιν οὖν ἐκ δευτέρου ἦλθεν αὐτῷ ἡ φωνή. Ὁ δὲ ἐξελθὼν τὸ καταπετάσματος, καὶ μηδένα ὁρῶν, ἐπιστρέψας ἔκλεισε τὸν πυλῶνα, καὶ ἀνέπεσε. Καὶ

A cepit, transtulitque decem millia virorum, non numeratis fœminis, eisque trans Danubium sedes assignavit. In diebus autem Theophili Imperatoris, erat in Macedonia Magister militiæ Cordules nomine. Habebat vero etiam filium Bardam nomine, virili admodum fortitudine ac strenuum, quem reliquit, ut vice sui Macedonibus cum Imperio trans Danubium positis præesset. Is, arte quadam ac machina ingressus est ad Theophilum, quemadmodum illic superius scriptum est. Eo gratissime susceptо, cognitoque quid vellet animus, missa navigia sunt, quæ illos assumptos in Urbem reducerent. Erat porro Bulgariæ Princeps Baldimer, Crumi nepos, pater Symeonis, qui postea rerum potitus est.

B IX. Consilium itaque iniit populus, ut cum uxoribus atque liberis in Romanæ ditionis loca egrederentur. Egresso vero Michaele Bulgaro in Macedoniam, cœperunt trajicere cum suis facultatibus. Quo cognito Comes ipse trajecit, ut eis bellum inferret. Spe itaque anxii Macedones, caput sibi præfecerunt Tzantzem & Cordulem; pugnaque congressi, multam hostium dederunt stragem: capti etiam nonnulli. Cum autem non possent Bulgariam trajicere, ad Ungros confluxerunt, narrata illis sua omni ac Macedonum fortuna. Sed & missa ab Imperatore navigia, quæ in Urbem eos susceptura essent, venere. Confestim igi-

C tur Uoni innumerabili turba apparuerunt. At illi, iis visis, cum lacrymis clamare, *Deus Sancti Adriani auxiliare nobis*; bellique signa contulere. Ad quos Turci dixere, *Date nobis omnem vestram substantiam, & proficiscimini, quo velitis.* Id tamen ut præstarent in animum minime induxerunt, sed tridno instructa acie sub armis steterunt: quarta autem die in navigia ingredi cœpere. Quo viso Turci, pugna congressi sunt ab hora septima ad vesperam: versisque eis in fugam, ipsos persecuti sunt Macedones. In crastinum autem, cum vellent recedere, apparuerunt rursus Turci ut aciem conferrent. Surgens vero Macedonum junior Leo nomine, ex Gomorstorum familia, qui postea agminis Fœderatorum Princeps fuit, aliique Macedonum viri inclyti, hostes fuderunt fugarunteque, ac reversi, naves conscenderunt, atque ad Imperatorem sese receperunt: a quo magnifice susceptі, in Macedoniam, patriam suam, reversi sunt. Erat Basilius annos circiter viginti quinque natus. Patriæque redditus, adhæsit Macedoniæ Prætori Tzantzæ nomine, ut ei serviens in ejus obsequio esset. Nec ab eo frugis aliquid consecutus, ad Auream usque portam in Urbem profectus est. Ingressusque, fessus ex itinere (erat enim dies Dominicus, & sol ad occasum vergebat) in Sancti Diomedis vestibulo ad quietem sese reclinavit. Ninirum erat tunc viris fœminisque addicta Ecclesia, Mansionarium habens Nicolaum. Nocte autem illa, præcepit divina vox Mansionario, dicens, *Surge, Indue in Oratorium Imperatorem.* Surgens vero neminem reperit præter Basilium jacentem pauperis habitu. Reversusque in lectum sese jactavit. Rursus itaque secunda vice ad eum venit ejusmodi vox; exsessusque circumspiciens, neminequo invento, reversus clau-

Edit. Paris. pag. 531.

Macedonum virtus bellica: parandi reditum in patriam divinæ opis invocatio.

D

E

so vestibulo recubuit. Moxque pungens gladio lateri ait quidam, *Egressus introducite quem in atrio jacentem videt: ipse est Imperator*. Egressus itaque cum festinatione tremebundus, offendensque Basilium cum pera & baculo, in Ecclesiam ingredi jussit. Vadensque postridie cum eo ad balnea, lavit, vestesque mutavit: venientesque in Ecclesiam spiritalem cum eo fraternitatem iniit, seque mutuo recreabant ac collætabantur.

Edit. Paris. pag. 132.

X. Erat autem Nicolao frater Medicus, artis obsequio merens Theophilitzæ. Convenit forte fortuna Medicus fratrem; conspectoque Basilio, ejusque proceritatem ac robur miratus, fratrem suum rogat, *Undenam ille esset?* Nuntiavitque ei omnia, & jussit ut secretum servaret. Sedente vero ad mensam Medico cum Theophilitze, eoque secum reputante atque dicente, *Velle se hominem idoneum, qui suis equis operam daret*; surgens Medicus, Basilii ei vires elocutus est, effeque virum ejusmodi qualem is expeteret ac quæritaret. Mittens itaque cum festinatione, eum induxit. Videns itaque robustum juvenem ac confertum, prægrandi hominem capite, Cephalæ nomen tribuit: atque equitis sui obsequiis mancipavit. Ea igitur occasione, & per eam causam, uti dictum est, Theophilitzes Basilium tradidit Michaeli Imperatori.

XI. Imperator vero eumdem inducens Basilium, velut gratulans dixit matri suæ, *Veni, vide, Mater mea, qualem nunc juvenem robustum reperierim*. Egressa illa, eoque conspecto, pedem retulit, dicens filio suo. *Hic est, Fili mi, qui genus nostrum ac familiam deleturus est*. Nihil tamen ille matri credidit, aut ei morem gessit. Obiit vero sanctus Patriarcha Methodius, & in illius locum subrogatur & ordinatur Ignatius, Michaelis Curopalatæ filius. Bulgaris autem Thraciam & Macedoniam excursionibus vastantibus, easque provincias deprædantibus, Theodora militum præsidia coegit; qui ex castris in Bulgaros irruentes, sparsim & seorsim hos aggressi, vel interfecerunt, vel in captivitatem abduxerunt, cæteris Bulgaris patriam repetere coactis.

Theodoræ de Basilio vaticinium.

XII. Bardas Cæsar amicitia junctus est cum Damiano Patricio, sacrique cubiculi intimo Præposito: iisque Imperatoris compos effectus, auctor illi est ut Bardam in Urbem inducat: datisque muneribus, iis, qui ex Aula essent Imperatorisque necessariis, una cum Accubitore expugnatis, constitutum est ut in Palatium accessum haberet. Conciliato vero etiam Theophane Proovestiario, tamquam viro fortissimo, cognomento Phargano, consilium ineunt cum Damiano necandi Theoctistum, sic vulgo dictum, Caniclio Præfectum. Imperator quoque in eam sententiam a Damiano inductus, annuit & ipse ut rem faceret. Dicebat enim Bardas Damiano, *Quamdiu Theoctistus cum Augusta versabitur, nunquam Imperator rerum potietur, Regiique culminis potestate fulgebit*. Profectus vero ex more Theoctistus ad Areobindi balnea, tumque ad Secretariorum curiam veniens, oblatos libellos ac suggestiones tenens, in Lausiacum ingressus est; atque huc illuc jactans oculos, Bardam cum fastu sedentem videret, turbatusque valde, ait, *Si ad Augustam semel ingressus fuero, eum rursus fugabo, & ejiciam*. Ingredienti autem

pag. 533.

Theoctisti cædes.

Α διʼὅλης μετὰ ῥομφαίας τὶς δίδωκεν αὐτῷ εἰς τὸν πλάγιον, λέγων, Ἐξελθὼν εἰσάγαγε ὃν βλέπεις ἔξωθεν τῶν πυλῶνος κείμενον. Οὗτος ἐστὶν ὁ Βασιλεύς. Ἐξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σωτρόμος, καὶ διʼὧν Βασίλειον μετὰ τῆς ῥάβδου, εἰσήγαγεν ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας· καὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἁπλώσας μετʼ αὐτοῦ εἰς τὸ λυτρὸν, ἔλυσεν αὐτὸν καὶ ἔπλαξε. καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐποίησεν ἀδελφοποίησιν, καὶ συνεφραίνοντο ἀλλήλους.

ι΄. Ὁ δὲ αὐτὸς Νικόλαος, εἶχεν ἀδελφὸν ἰατρὸν, ὃς ἐδούλευε τῇ Θεοφιλίτζῃ· Ἐλθὼν δὲ καὶ κατὰ τύχην ὁ ἰατρὸς πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰδὼν τὸν Βασίλειον, καὶ θαυμάσας τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ, εἶπε πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Πόθεν ἐστὶν οὗτος; Ὁ δὲ ἀναγγέλλει αὐτῷ πάντα, καὶ παρήγγειλε φυλάξαι τὸ μυστήριον. Καθιζομένου δὲ τοῦ ἰατροῦ ἐπὶ τραπέζης μετὰ τῆς Θεοφιλίτζης, καὶ τοῦτο καθʼ ἑαυτὸν ἀναλογισαμένου, καὶ εἰπόντος, ὅτι Ἤθελον εὑρεῖν ἄνθρωπον ἐπιτήδειον εἰς τοὺς ἵππους μου. ἀκούσας ὁ ἰατρὸς, εἶπεν αὐτῷ περὶ τοῦ ἀνδρείου τοῦ Βασιλείου. καὶ ὅτι, Τοιοῦτος ἐστὶν, οἷον ἐπιτήδειος καὶ ζητεῖς· Ἀποστείλας οὖν μετὰ σπουδῆς ἤγαγεν αὐτόν. Θεασάμενος οὖν ὁ ἱππάρχης, καὶ μεγάλῳ κεφαλῇ ὑπάρχοντα, ἐπέδειξεν αὐτὸν Κεφαλάν, καὶ ἔδωκε τοῦτον τοῦ διαδιδόναι τοὺς ἵππους αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἐπιστρεφόμενος διὰ τοιαύτην αἰτίαν ἔδωκεν αὐτὸν ὁ Θεοφιλίτζης Μιχαὴλ τῷ Βασιλεῖ.

Ex eo tempore Basilius Michaeli Imperatori familiaris factus est.

ια΄. Ὁ δὲ Βασιλεύς, ὁ αὐτὸς Βασίλειος, εἰσαγαγὼν, εἶπε τῇ μητρὶ αὐτοῦ ὡς χαιρόμενος. Δεῦρο ἴδε, μῆτερ, οἷον ἄγριον υἱὸν ἐπιλαβόμην. Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, καὶ ἰδοὺν αὐτὸν, ἀπεστράφη, εἰποῦσα τῷ υἱῷ αὐτῆς, Οὗτος ἐστὶ τέκνον μου, ὁ μέλλων ἀφανίσαι τὸ γένος ἡμῶν· ὁ δὲ ἀδαμὰς ἐκείθεν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ἢ ἔκτεινε αὐτῇ· Ἐτελεύτησε δὲ ὁ ἐν ἁγίοις Πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ χειροτονεῖται ἀντʼ αὐτοῦ Ἰγνάτιος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ Κουροπαλάτου. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐπιδρομὰς ποιούντων ἐν Θρᾴκῃ καὶ Μακεδονίᾳ, καὶ λαϊζομένων τὰ τοιαῦτα θέματα ὑπὸ Θεοδώρας, τάξαντος ἐποίησε· Οἱ ἐκ τοῦ καιροῦ ἐπιτιθέμενοι Βουλγάροις, ἀπορόλλυσι καὶ κατʼ ὀλίγους καιροδίοντες, ἐφόνευον τοὺς καὶ μαλώτιζον, ὥστε ὑποσαλλῦσαι τοὺς Βουλγάρους ἐκ τῆς ἰδίας χώρας.

Theodoræ de militum præsidiis coactis.

ιβ΄. Βάρδας δὲ ὁ Καῖσαρ ἐφιλιώθη Δαμιανῷ Πατρικίῳ καὶ Παρακοιμωμένῳ. Ὁ δὲ Βασιλεὺς κρατήσας, ἔπεισε τὸν εἰσαγαγεῖν ἐν τῇ πόλει τὸν Βάρδαν· ὃς καὶ δώρων τοὺς Βασιλέως οἰκείους ἐξιξάμενος, ἅμα τῷ Παρακοιμωμένῳ, εἰσῆλθε σωρηδὸν εἰς τὰ παλάτια. Οἱ δὲ περιστάμενοι καὶ τὸν Θεοφάνην Πρωτοβεστιάριον ὡς ἐνδεχόμενον, τὸν ἐπιλεγόμενον Φάργανον, βουλὴν ποιοῦσι μετὰ Δαμιανοῦ τὸν ἀνελεῖν Θεόκτιστον, τὸν ἅπα σωμάτως, ἐπὶ τοῦ Καικλείου λεγόμενον· Πεισθεὶς δὲ καὶ ὁ Βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Δαμιανοῦ ἐπὶ τούτῳ, συμφέρειν καὶ αὐτὸς γινώσκει τοῦτο. Ἔλεγε γὰρ ὁ Βάρδας Δαμιανῷ, ὅτι Ἕως ἐστὶ Θεόκτιστος μετὰ τῆς Αὐγούστης, οὐκ ἄρξει οὐδὲ ἐξουσιάσει ποτὲ ὁ Βασιλεύς. Ὁ δὲ Θεόκτιστος ἀπελθὼν ἐν τῷ λουσμάτι τῷ Ἀρεοβίνδου, ὡς ἦθος ἦν αὐτῷ, εἶτα ἐλθὼν εἰς τὰ Ἀσπαρτήσια, κρατῶν τὰς ἀναφορὰς, εἰσῆλθεν εἰς τὸ Λαυσιακόν. Καὶ περιβλεψάμενος, εἶδε Βάρδαν καθιζόμενον ἔμπροσθεν, καὶ παραχθεὶς σφοδρῶς ἔφη, Ὅτι ἐγὼ εἰσελθὼν εἰς τὴν Αὐγούσταν, πάλιν ἐκδιώκω αὐτόν. Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ Ὡρολόγιον, ἐρευ-

πλώπτου αὐτῷ Μιχαὴλ ἅμα Δαμιανῷ· καὶ οὐκ εἰσ- A
ασαν εἰσελθεῖν πρὸς Θεοδώραν· ἀλλ' ἐπελθόντα μετ'
ὀργῆς ἀνοῖξαι τὰς ἀναφορὰς, καὶ ἀναγνῶναι ἐμπροσθεν
αὐτοῦ. Λυσσῶν δὲ τοῦτο ποιήσαντα, ἀπέστρεψεν αὐτὸν
εἰς τοπίσιον ἐξελθεῖν. Ὁ δὲ πικρῶς δακρύων καὶ ὀλο-
φυρόμενος, ἐξῆλθε. Συναντᾷ δὲ αὐτῷ Βάρδας εἰς
τὸ Λαυσιακὸν, καὶ ἤρξατο καὶ κόμης ποιεῖν αὐτῷ, καὶ
τίλλειν τὰς τρίχας αὐτοῦ. Ἰδὼν δὲ ὁ Δρουγγάριος τῆς
βίγλης ὁ Μανιάκης, ἀναστὰς ἀντέλεγε τῷ Βάρδᾳ,
Μὴ τύπτε τὸν Λογοθέτην. Οἱ δὲ σφάζωσιν αὐτὸν, καὶ
μεληδὸν κατατέμνωσιν εἰς τὸ Σκύθη, θηρῶν ὠμότητα
καὶ ἀγριότητα ἐπιδεικάμενοι.

ιγ'. Τοῦτο μαθοῦσα παρὰ τοῦ Παπίου Θεοδώρα, ἐξ- Theodora of-
ελθοῦσα καὶ τῷ Μιχαὴλ, ὡς εἰκὸς, ἠγανάκτησε, καὶ B fensa Theoctu-
τοῖς λοιποῖς, οἳ τὸν φόνον κατειργάσαντο. Καὶ τοῦ Βα- fti cæde.
σιλείως παντὶ τρόπῳ μηχανωμένου τιμωρίαν ἐξιλεώ-
σασθαι, αὐτὴ ἀπαραιτήτως ἔμενε, μήτε τοῖς ὀργίλοις
ἀριμένη, μήτε παραμυθουμένη τισίν· ἀλλ' ὡς κλύ-
δων θαλάσσιος ἠθεμένη* παρηγορεῖτο καὶ καπνεῖ- * al.
ζετο. Ὅθεν μεταβαλὼν ὁ Βασιλεὺς, ὥσπερ τὴν ψυχὴν
καὶ τὸ γνώμην, ἅπερ δὲ καὶ τὸ χρῆμα καὶ τοῖς ἐπίργοις,
ποικίλοις τρόποις λυπεῖν αὐτὴν καπνίζετο, ὅσοις
πρὸ τοῦ θεραπεύειν ἐχρηματίζετο. Καὶ δὴ τὰς μὲν ἀ-
δελφὰς αὐτοῦ, Θέκλαν, Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν, ἐξω-
θεῖ τοῦ παλατίου, καταγαγὼν εἰς τὰ Καρικιοῦ. Πυλ-
χερίαν δὲ ὡς ἠγαπημένην τῇ μητρὶ, ἀπέκλεισε τῆς C
μονῆς τῆς Γαστρίας. Εἶτ' ὀλίγον ὑστέρας
πάσας τῆς μονῆς τῆς Γαστρίας, ἀπέκειρε, περι-
βαλὼν αὐτὰς τὸ μοναδικὸν χρῆμα.

ιδ'. Ὑπὸ δὲ τῆς Συγκλήτου ἀφηνιασθεὶς, μόνος αὐ-
τοκράτωρ. καὶ προσβάλλεται Βάρδᾳ Μαγίστρῳ καὶ Δο-
μεστίκῳ, τῶν σχολῶν. Μὴ συμπαθουμένης δὲ τῆς μητρὸς
αὐτῷ δι' ἃ ἐλύπει αὐτὸν, καὶ τὸν ἄδικον φραγὴν
Θεοκτίστου, ἐχθρα ὑπῆρχε ἀκαμπὴς αὐτῶν ἀπορδος·
Ὁ δὲ καὶ τοῦτον τὸν Παλατίου καταγαγὼν, εἰς τὸ Μο-
ναστήριον τὰ Γαστρία καὶ αὐτὸν ἀποστέλλει. Ἡ τις ἀ-
θυμία μετανοηθεῖσα τὸν νοῦν, καὶ ὡσὰν ἐκπλήξεως
ἐφαπτόμενος καὶ τὸ φρονεῖν, ἀνέξια ἑαυτῆς κατανοεῖ-
σθαι, βυλλὴν κατὰ Βάρδα βυλεύεται· σὺν πολ- D
λοῖς καὶ ἄλλοις χοῦσα κοινωνὸν καὶ τὸν Βασιλείως τὸν Πρω-
τοστράτορα, ὅπως ἐπαναστρέφοντα Βάρδαν ἀπὸ τῆς ἐφο-
δείας αὐτοῦ τοῦ Κασμιδίου, ἀναιρήσωσιν αὐτόν. Ὡς δὲ
μέλλει πρὸ τῆς ὥρας φωραθεῖσα, καὶ ἐκείνων τῶν
μελλησάντων τὸ κακὸν ἐξεκλύσχει. Φωραθέντες γὰρ καὶ
καταχθέντες, ἐν τῇ σφενδόνῃ τὰς κεφαλὰς ἀπεστμη-
θησαν. Καὶ προβάλλεται Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον αὖ-
τὸν τοῦ πλαδησαντος, Πρωτοστράτορα. Ὁμοίως καὶ Βάρ-
δαν τὸν θεῖον αὐτοῦ, Κυροπαλάτην.

ιε'. Ἔπεσε τότε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταιχθεῖσα ἐπὶ
τὰς κεράμους αἱματώδης πλήρης. καὶ πολλοὶ λί-
θοι εἰσῆλθον ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ κήποις ἐρυθροὶς ὡς αἷ-
μα. Προβάλλεται δὲ Μιχαὴλ Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρ- E
δα, Δομέστικον τῆς Σχολῶν. Τὸν δὲ ἕτερον υἱὸν αὐ-
τοῦ δοὺς γυναῖκα, εἰς ὃν καὶ ὑπωπτεύετο, προβάλ-
λεται Μαγιστριανὸν τῆς Δυτικῆς. Σωφρόνως δὲ
αὐτοῦ πλαδήσαντος, τὴν ὑπὸ τοῦ βασιλεύοντος προβάλ-
λεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ Καίσαρα. ἐς ἱ-
πτὶ ἅρματος παραθεὶς, ἐδωκε ὑπατείαν τῇ μέσῃ.

ιϛ'. Ἐξῆλθε δὲ ὁ Ἀμὴρ, καὶ κατῆλθε μέχρι
Σινώπης, λεηλατῶν πάντα τὰ τῆς Ῥωμαίων.

illi in Horologium, in occursum venit Michael cum Damiano; nec eum ad Augustum ingredi passi sunt; sed cum ira libellos explicare, & coram Michaele legere jusserunt. Cumque rem volens nolens feciisset, referre pedem, ac retroexire coactus est. Is porro amare flens, lamentansque ac quiritans exivit. Occurrit Bardas in Lausiaco, ejusque genas cædere, ac capillos ipsius vellere cœpit. Videns autem excubiarum Drungarius Maniaces, exurgens, Bardae contradicebat, Ne Logothetam cæderet. Hi enimvero virum contrucidant, membratimque concidunt ad locum Scytha, immanium in eo bestiarum crudelitate ac feritate exhibita.

XIII. Id ubi Theodora ex Papia cognovit, egressa adversus Michaelem, ut par erat, reliquosque, qui cædem patraverant, indignabunda excanduit. Cumque Imperator nullum non moveret lapidem ut matrem placaret, nullum illa admittebat lenimen aut iram remittebat, ulliusve capax consolationis erat: sed quasi marinus fluctus, nihil lenior fiebat, aut obsequebatur. Quapropter, quemadmodum animum, sensumque ac voluntatem, sic & personam operationemque Imperator mutans, tot eam modis affligere, eique molestus ingruere studebat; quos prius delinire atque fovere simulabat. Atque adeo sorores, Theclam, Anastasiam & Annam Aula ejicit: Pulcheriam vero, uti matri prædilectam, in Monasterium Gastria dictum misit; tumque brevi post, omnes una conflans, monastico indutas habitu in Monasterio Gastria, coma mulctavit.

Theodora offensa Theoctisti cæde.

Michaelis dextra tractatio; sororum expulsio, ac detonsio.

XIV. Porro Senatu acclamante, unus ipse rerum potitur; Bardamque Magistrum creat, ac Legionum Domesticum. Cumque mater non conciliaretur, quibus eum modis affligebat, & ob injustam Theoctisti cædem animo saucia, implacabilis inter eos erat inimicitia. Hancque adeo ipsam Aula deturbans, ad Monasterium Gastria amandat. Illa, nimio mœrore mente obruta, ac præ stupore sanis rationibus dejecta, haud satis ex sui ratione ac dignitate, consilium init adversus Bardam, aliis quoque multis communi conjuratione, ea socium ipsum quoque Imperatoris Protostratorem habens. In eo conjuratio erat, ut Bardam ex Suburbano suo revertentem, cui Cosmidii nomen, interficerent. Detecta rei molitio, priusquam res præstaretur, adversus ipsos qui moliti essent avertit noxam. Deprehensi namque ac tenti, ac in Circi Funda capita posuerunt. Basilium Michael extincti loco Protostratorem præficit: similiter etiam Bardam avunculum suum, Curopalatam.

Edit. Paris. pag. 534.

Michael solus Imperator, mater, dejecta Palatio.

Theodora cæsa in Bardam fratrem conjurasse.

Basilius, Protostrator; Bardas, Curopalata.

XV. Cecidit tunc pulvis e cælo, delatus in tegulas ac lateres totus cruentus. Inventi a multis lapides in via aut hortis rubri coloris instar sanguinis. Michael Antigonum Bardæ filium, Scholarum Domesticum præfecit. Alteri filiorum Bardas jungit conjugem, quacum malæ rei suspicio habebatur, Michael Dominica post Pascha, Bardam avunculum suum creat Cæsarem; qui curru vectus, consularia per mediam Urbem sparsit munera.

Pulvis sanguineus.

Antigonus Domesticus; Bardas Cæsar creatus.

XVI. Egressus porro Amer, Sinopem usque descendit, vastans omnia,

ac diripiens, quæ Romanæ essent ditionis: reversusque est, cum eum Romanus exercitus minime assecutus esset. Susceptâ autem Michael cum Barda Cæsare expeditione, motionem facit terra marique adversus Michaelem Bulgariæ Principem, cum Bulgarorum gentem fame tabescere comperisset. Bulgari, re audita, haud secus ac tonitru perciti, subfugerunt; ac ante certamina pugnamque omnem de victoria spem abjecerunt, Christianique fieri, Imperatorique subjici ac Romanis petierunt. Michael eorum Principem baptizans, ejusque e sacro fonte susceptor, suo ex nomine Michaelem vocavit. Ejus vero Proceres in Urbem inductos, perinde baptizavit. Quo ex tempore alta pax fuit.

Mic. Baptizan. eum Bulgari.

A ἐ ὑπίστρεψε μὴ καταληφθεὶς ὑπὸ τῦ Ρωμαϊκῦ στρατῦ. Ἐστρατεύσας δὲ Μιχαὴλ ἅμα Βάρδᾳ Καίσαρι, εἶπεν ποιεῖ κατὰ Μιχαὴλ Ἀρχοντας Βυλγαρείας, ὥς τε γῆς ἡ θαλάσσης, μαθὼν τὸ τῦ Βυλγάρων ἔθνος λιμῷ πιεσθαι. Οἱ δὲ Βύλγαροι τῦτο μαθόντες ὡς ἦλθον βροντῆς, ὑπεκλύθησαν· Καὶ πρὸ τῦ ἀγῶνος ἡ τ μάχης, περὶ τ νίκης ἀπέγνωσαν, ἡ Χριστιανοὶ γενέσθαι, ἡ ὑποπεσεῖν τῷ Βασιλεῖ ἡ Ρωμαίοις ἔσπευσαν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ, ὃ μὲν Ἀρχοντα αὐτῷ βαπτίσας ἡ δεξάμενος, ἐπέθηκε αὐτὸν τὸ αὐτῦ ὄνομα. Τὸς δὲ μεγιστᾶνας αὐτῦ ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν, ἐβάπτισε αὐτύς, Ἐκτοτε γενομένης εἰρήνης βαθείας.

Ως βαπτιζονται Βυλγαροι.

Edit. Paris. pag. 535. Cæsus Amer a Petrona & Nasare.

XVII. Per id tempus, cum Amer adversus Romanam ditionem egressus esset, Petronas Asiaticorum militiæ Magister, & Nasar Buccellariorum, illius in regressu obsidentes iter, in Lalacaone castra junxerunt; commissaque pugna, Amerem in fugam vertunt: fugientem illum quidam Comitum insequitur, ejusque tollens cervicem, Petronæ Magistro militiæ attulit. Ingressi Urbem Duces cum manubiis, eos in Circo triumpho traduxerunt. Quo ex tempore pax magna in Oriente fuit, ob eam Ameris cædem.

B ιζ'. Τὸν δὲ Αμιρ ἐξελθόντα ἡ Ρωμανίας, Στρατηλάτης ὢν τῆς ἀνατολῆς Πετρωνᾶς ἡ Νάσαρ ὁ Βυκελλαρίων, λοχήσαντες τὴν τῆς ὑποστροφῆς αὐτῦ, συμπατῶσιν αὐτῷ εἰς τὸν Λαλακάωνα, ἡ συμβολῆς γενομένης, τρέπουσιν Αμιρ. Ἑ φυγῇ χρησάμενον καταδιώκει αὐτὸν τις τῶν Κομήτων· ἡ τύτε τὼ κεφαλὼ αἴρας, ἤγαγε Πετρωνᾶ τῷ Στρατηλάτῃ. Εἰσελθόντες δὲ οἱ Στρατηγοὶ μ' ἐπινικίων ἐθριάμβευσαν τύτε ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ. Καὶ ἔκτοτε ἐγένετο εἰρήνη μεγάλη ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἐπὶ τῷ τῦ Αμιρ σφαγίῳ.

Insulsa Michaelis gloriatio, falsæ ebria.

C ιη'. Καὶ ἄλλως μὲν οἱ πόνοι, ἡ τὰ κατὰ τὸν πολεμίων ἀνδραγαθήματα. Ἡ δὲ τῦ Βασιλίως ἀγάπη, πρὸς τ Βασίλειον ἐξέκυπτε, ἡ πᾶσι μόσι εἶναι τ θεραπόντων αὐτῦ.

ιθ'. Ἔκτισε δὲ Μιχαὴλ σαῦλον τοῖς ἵπποις αὐτῦ, κοσμήσας μαρμάροις ἡ ὕδασιν ἐπιῤῥοίαις κατασκευάσας ὡραιότατον πάνυ. Καὶ πάνυ τολμηθέντος, ἦν τις ἐν τῇ πόλει ὀνόματι Πέτρος λόγιος ἡ σκαπτικὸς, ὃν ἡ Πτωχομάγιστρον ἐκάλουν. Τῦτον προσκαλεσάμενος Μιχαὴλ ἐν τῷ σαύλῳ, ὑπεδείκνυεν αὐτῷ τ ἀλόγων τῶν κατασκευασθέντων οἶκον, ἐρόμενος εἰ βούλοιτο ἐπαινεθῆναι παρ' αὐτῦ, εἰπὼν, ἡ τί, ὡς, Ἀεὶ μνημονεύεσθαι μέλλω διὰ τ τῦ ἔργου τῶν κατασκευῶν. Ὁ δὲ ἐρωτηθεὶς Βασιλεῦ, Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, κοσμήσας χρυσῷ ἡ ἀργύρῳ ἡ μαρμάροις πολυτίμοις, καὶ μνήμη αὐτῦ ταῦτα ἐστι. Καὶ σὺ, Βασιλεῦ, κοσμοθέσιον ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀπάντων, λέγεις μνημονεύεσθαι ἡ τί τοῦτο; Ὁ δ' ὀπτυχὼς τῷ ἐξ αὐτῦ ἐπαίνου, ἡ ὀργισθεὶς, τυπτόμενος ἡ συρόμενος ἐξεβλήθη ὁ Πτωχομάγιστρος.

Περὶ τῦ Πτωχομαγίστρου. Logotheta, Πτωχομαγιστρος.

κ'. Φήμης δ' ἐξαθούσης περὶ Βάρδα Καίσαρος, ὅτι τῇ γυναικὶ αὐτῦ συμφθείρεται, πατοάχους Ἰγνάτιος ὁ Πατριάρχης, πολλάκις παρήνεσέ τ' αὐτῷ ἀποσχέσθαι τῶν τοιύτων μύσεως, ἡ μὴ προσκομμα εἶναι πολλῶν, ἡ ἀρετῆς ὑπόδειγμα εἶναι * ὀφείλοντα ἡ σώφρονος βίυ. Ὁ δὲ φορτικὸς ὁ Βάρδας ὁ Πατριάρχης ἀπώσατο, ὡς μὴ πειθόμενον κάτοσιν ὑπαρχιστικὸς ὀργῇ πλήττει ἡ ῥυχλῷ, ὁ παραυτίκα ὡς ἄτομον ἡ φθορέα τ ἐκκλησίας ἐξέωσε, ἡ βασάνοις ἀπείροις ἡ ἀνημέροις ὑπέβαλε, ὡς ποιῆσαι παρήτησιν. Τῦ δὲ μὴ πειθέντος, Φώτιον Πατριάρχην ἀντ' αὐτῦ χειροτονεῖ Πρωτοσπαθάριον ὄντα τῇ κατ' ἐκεῖνο καιρῷ, ἡ λογιώτατον πάνυ.

** ἐφιλοντα.*

οἱ κατηγοροῦντες.

Ὅτι Φώτιος ὁ Πατριάρχης λαϊκὸς ἦν καὶ Πρωτασηκρήτης.

Pulsus Ignatius Photium, & a Secretis primum.

κα'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐξεστράτευσε ἡ τῷ Αγαρηνῶν, καταλιπὼν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ φυλάττειν Ὀορύφαν Ὕπαρχον ὄντα, ὃς ἦν ὑπὸ τ Βασιλέως μεθ' ὧν ἐμελέτα ἡ ἡ νῦν εἶχεν εἰργασμένου, τῶν

ἡ τῆ ἁθίων Ῥὼς ἐμιλύνοντο ἄφιξιν, γεγενημένης ἤδη καὶ ἡ Μαυροπόταμον. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς, τὴν τῆς ἐχομένης μετοχέθη ὁδῦ, καὶ δι' ἣν ταύτην ἀφῆκεν, ἀδὲν βασιλικὸν ἢ γενναῖον ἐφρόνησε. Οἱ δὲ Ῥὼς φθάσαντες ἔνδον τῦ Ἱερᾶ γενέσθαι, πολλὰ ἐφόνευσαν Χριστιανῶν, ἐ ἁθίων αἷμα ἐξέχυσαν. Ὑπῆρχον δὲ πλοῖα ἑξακόσια, ἃ πεφιεκύκλωσαν ἡ πόλιν, καὶ πολλὰ φόβον τοῖς ἔνδοθεν ἐνεποίησαν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς καταλαβὼν μόλις ἔφυγε διαπεράσας. Καὶ δὴ σὺν τῆ Πατριάρχη Φωτίῳ εἰ τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς τῦ Θεῦ Μητρὸς παρεγένοντο, κἀκεῖ τὸ Θεῖον ἐξιλεκῶντο καὶ ἐξελιμπάζοντο. Εἶτα μεθ' ὑμνῳδίας τὸ ἅγιον τῆς Θεοτόκυ ἐξαγαγόντες * ἀμοφόριον, τῆ θαλάσῃ ἄκρας ἐποσέβαλον· καὶ τε μείας οὔσης, εὐθὺς ἀνέμων ἐπιφοραὶ, καὶ ἡ θαλάσσης ἐρεμώσης, κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλεπάλληλοι ἐγένοντο· καὶ τὰ τῆ ἁθίων Ῥὼς πλοῖα κατέαγησαν, ὀλίγων ἐκπεφυγότων ἡ κίνδυνον.

κβ'. Βάρδα δὲ τῦ Καίσαρος ἐν τῆ προελεύσει διερχομένυ μὲ σκαραμαγγείυ ὀχεῖον εἰς τὸ Ὡρολόγιον καθεζόμενος Δαμιανὸς ἐκεῖσε Πατρίκιος ὁ καὶ Παρακοιμώμενος, κὐκ ἐπεγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. Τῦτο ἰδὼν ὁ Καίσαρ, ἐθυμώθη λίαν· καὶ εἰσελθόντος αὐτῦ εἰς τὸ Χρυσοτρίκλινον, καὶ συγκαθεδόντος τῷ Βασιλεῖ, καὶ δακρύοντος ἀπὸ ὀργῆς καὶ θυμῦ, ἠρώτησε ἡ αἰτίαν ὁ Βασιλεύς. Ὁ δὲ ἔφη, Ὅτι Δαμιανὸς δὴ ὁ Παρακοιμώμενος, εἰς ὄνειδός ἐμῦ καὶ τῆς σῆς Βασιλείας, κὐκ ἐπεγέρθη μοι ἐνώπιον ἡ συγκλήτυ. Θυμωθεὶς δὲ ὁ Βασιλεὺς, Μαξιμιανόν τινα κοιτωνίτην παρελθὼν προσέταττε ἆραι Δαμιανὸν, καὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῦ ἁγίυ Μάμαντος ἀπαγαγεῖν, καὶ τῦτον ἀποκεῖραι καὶ ποιῆσαι μοναχὸν, καὶ προσάξαι ἐφυρεῖσθαι· καὶ τῆ αὐτῆ ἡμέρᾳ προβάλλεται Βασίλειος ὁ Πρωτοσπάθαρ Παρακοιμώμενος.

κγ'. Ἐξηλοτύπησε δὲ ὁ Καίσαρ τῦτο ἀκύσας, καὶ ἔσπευδε ζητεῖν ἀποκτεῖναι Βασίλειον. Ἐχώρισε Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ τῆς ἰδίας γυναικὸς Μαρίας, δόσας αὐτῷ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴ Ἡγερίναν, διεσεσάμενος αὐτῷ κυρίαν αὐτὴν ἔχειν. Ἦν γὰρ αὐτὴ τῦ Βασιλείου παλλακὴ, καὶ πάνυ ἠγάπα αὐτὴν ὡς εὐφυᾶ· τῆ δὲ πρώτῃ αὐτῦ γυναικὶ Μαρίᾳ, δῶς χρυσίον, ἔ ἄλλα τινὰ, ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ τὴ ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσε Βασιλείῳ τῦ ἔχειν ἰδίως.

κδ'. Ἔκτοτε δὲ ὑπεβλέποντο ἀλλήλυς, ὅτι Καίσαρ κὐ ὁ Βασίλειος, ζητοῦντες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνελῇ. Ἰδίως δὲ ἐλοιδόρει Βασίλειος Βασιλεῖ τὸν Καίσαρα, ὡς κατ' αὐτῦ μελετῶντα. Ὁ δὲ ταῦτα ὡς λῆρον ἔκρινεν. Ὁ δὲ Βασίλειος πειθῦς πληροφορῆσαι τὸν Βασιλέα, συμφιλεῖται Συμβατίῳ Πατρικίῳ καὶ Λογοθέτῃ τῦ δρόμυ, Γαμβρῷ δὲ Καίσαρος· καὶ δι' ὅρκων ἐβεβαιώσαντο ἀλλήλους ἐν ὁμονοίᾳ ἔ δίκαιοι ἀγάπῃ ἦναι. Ἐπληροφόρησε δὲ καὶ Συμβάτιον ὁ Βασίλειος δι' ὅρκων φρικτῶν, ὡς, Τὸν Βασίλειον ἀγάπῃ πολλῇ ἔχοντος φρὸς σέ, καμὲ σπουδάζοντος τὰ ὑπὲρ σοῦ, μέλλοντα μὲν προβαλέσθαι Καίσαρα, ἀλλὰ διὰ τὸν πένθερόν σε, τῦτο ἀδυνατῆ ποιῆσαι. Ὁ δὲ ἀπατηθεὶς τοῖς ὅρκοις τῦ Βασιλείου, γίγνεται κὐ τῦ Καίσαρος Βάρδα τῦ ἰδίου πενθεροῦ· ἔ εἰσελθὼν εἰς τὸ Βασιλέα, ἐξω-

A stinasset, impios Russos adveniſſe nuntio ſignificat, atque jam Mauropotamum aſſecutos eſſe. Ac quidem Imperator ab eo quod inſtituerat revocatus itinere, cujus cauſa dimiſit, regalis nihil fortiſque animi fecit. Ruſſi porro intra Hierum penetrantes, multas Chriſtianorum patrarunt cædes, ac inſontem ſanguinem effudere. Erant autem naves ducentæ, quibus Urbem obſedere, ingentique oppidanos timore affecere. Imperator cum veniſſet, vix trajicere potuit; venitque cum Photio Patriarcha ad Sanctæ Deiparæ Blachernarum Ædem, ibique Numen placabant, ac propitium reddebant. Tum, cum canticis ac laudibus educentes Sanctæ Dei Genitricis Pallium, extrema ora mari intinxere: ac cum nulla ſpiraret aura, confeſtim venti irruerunt, marique ſedato ac tranquillo, procella fluctuſque continui inſurrexerunt. Iis confracta Ruſſorum claſſis, paucæque admodum naves periculum evaſerunt.

Edit. Pariſ. pag. 336.

Michaelis tempore & Theodora ducentarum navium claſſis Agarenorum, Conſtantinopolim venitur, Dei Genitricis gratia ac ope caſſa abit ac terrore.

XXII. Barda porro Cæſare ſolemni pompa, cum chlamyde purpurei coloris procedente, Damianus ibi Patricius, ſacrique cubiculi Præfectus intimus in Horologio ſedens honoris dauſa non aſſurrexit. Quo viſo Cæſar gravi ira exarſit, ingreſſoque eo in Triclinium Aureum, ac cum Imperatore ſedente, exque ira ac furore fleute, ſciſcitatus eſt Imperator, ejus tantæ commotionis quid illi cauſæ eſſet. Reſpondit ille, *Quia nimirum Damianus Accubitor, meo tuæque Majeſtatis probro, coram Senatu mihi non aſſurrexit.* Iratus Imperator, Maximianum quemdam Cubicularium confeſtim jubet tollere Damianum, atque ad Sancti Mamantis emporium adductum, ibi eum detondere ac facere Monachum, &c. ut tuto ſervetur ac carcere teneatur, jubere. Eadem ipſa die Baſilius Protoſtrator, Accubitor (ſacri cubiculi Præfectus intimus) promovetur.

Damianus Accubitor in ordinem redactus, Baſilius Accubitor ſuus.

XXIII. Hoc audito Cæſar æmulatione accenſus eſt, ac jam tum Baſilio necem inferre quærebat. Michael Baſilium a propria uxore Maria divortio ſejunxit, Eudocia Ingerina illi tradita conjuge, jubens illi ut dominam ipſam haberet; quippe quæ Imperatoris pellex eſſet, eamque is velut decoram valde diligeret. Priori ejus uxori Mariæ, dato auro, aliiſque nonnullis muneribus, in Macedoniam ad ſuos remiſit. Theclam vero ſororem Baſilio aptavit, ut propriam eam haberet.

Baſilii turpia, leuoniſque proxima.

XXIV. Extunc autem alter alterum ſuſpectum habebat, tum ſcilicet Cæſar, tum Baſilius, quærebant qua ratione ſibi mutuo necem conſciſcerent. Seorſum vero Baſilius apud Imperatorem Cæſari obtreſtabat, quaſi is adverſus illum machinaretur. Ita enimvero Imperator ut delirium habebat. Baſilius itaque Imperatorem certiorem facere ſatagens, amicitia jungitur Symbatio Patricio ac publici Curſus Logothetæ, Cæſariſque genero, mutuamque jurejurando obſtrinxere fidem in concordia jugique ſecum ambos dilectione verſaturos. Sed & tremendis juramentis Baſilius Symbatio fidem facit, *Multum eum diligi ab Imperatore, eſſeque illi conſiturum; ipſo præſertim ejus illi auctore, remque ſatagente, ut Cæſarem proveheret, propter ejus tamen ſocerum rem illi præſtare non licere.* Quibus juratis Baſilii verbis adverſus Bardam ſuum ſocerum ſteterit: ingreſſuſque ad Imperatorem, jureju-

pag. 337.

Symbatius Baſilii dolo inge, necum exci tatus, ejuſque cauſa perterritus.

rando affirmavit, *Fidem se fallurum quod in ejus Cæsar conspiraverit necem*: simul etiam enarrans, quæ essent conjurationis.

Symbatiique et alii, de cujusmodi apud Imperatorem fides.

XXV. Potrò Imperator Basilii juramentis ac sermonibus confirmatus, intus animo adversus Cæsarem consilia condebat. Sciens autem Basilius rite illi omnia adversus Cæsarem instructa, cum in Urbe rem exequi non posset, auctor est Imperatori, ut clanculum ad copias adversus Cretam educat. Quo sic constituto Leo Philosophus Bardam Cæsarem serio hortabatur, ut se subduceret, sibique a Basilio caveret. Cæsar vero rursum *Imperatorem*, clamabat, *in Basilium indulgentiorem esse*.

Juramenta jurata fides, Mysteriorumque violatio.

XXVI. Solemni autem ad Chalcopratia in die Annuntiationis processu, factoque rei sacræ introitu, ac perfecto Evangelio, Photius & Imperator cum Cæsare & Accubitore ad Catechumena ascendérunt, habente Patriarcha in manibus pretiosum Domini nostri Jesu Christi sanguinem; intingentesque eum Imperator cum Basilius venerandas subscripsere Cruces; jurejurando affirmantes Cæsari, ut omni excusso metu cum eis in castra exiret. Manifeste enim Leo Philosophus admonebat Bardam, *Ne cum eis exiret; id si fecisset, versurum non esse*.

Conjuratio in Bardam, neglecta detectio. *Edit. Paris. pag. 538.*

XXVII. Actis jam Paschæ solemnibus profectus Imperator cum ingentibus copiis, in Thracesiorum provinciam descendit. Cumque ad Cepos castra pervenissent, Basilius Accubitor consilium subornabat, ut Cæsarem neci traderet. Erant autem in conjuratione Maurianus & Symbatius; & Aylæo ejus patruelis, & Petrus Bulgarus, & Joannes Chaldus, & Constantinus Toxaras. Joannes autem Neatocomites rem cognovit, profectusque ad Cæsaris tentorium sub solis occasum, ac cum Procopio locutus Cæsaris Procovestiario servo, affirmabat, *Cras membratim concidendum Ipsorum Dominum Cæsarem*. Quibus Cæsari auditis, dixit Procopio, *Vadens dicito Neatocomiti, delires. Scis te juvenem esse, nec te decet Patricii dignitate ornari. Tu enim eam ob res hæc ætatis indecentes disseminas*. Insomnis itaque nocte agens, profundo illatim diluculo suis omnibus in consilium vocatis, nota fecit, quæ dicta ad eum essent, rogans ac quærens, quid illi consultum putarent. Ad quem Philotheus Protospatharius, & Generalis ipsi amicissimus, ait Cæsari. *Cras, Domine, aurea tua chlamyde cæsi colaris indutus, teipsum inimicis tuis coram exhibe, & a facie tua fugient*.

Barda Cæsar vadit, a Basilio Macedone.

XXVIII. Orto itaque sole, conscenso equo ad Imperatoris tentorium splendida amictu, multoque stipatus satellitio venit, Protostratorem ac Armigerum virum strenuum, Argyrum habens. Constantinus Toxaras Basilii jussu ei obviam, venerantis specie accipiens, venit: regressusque Cæsaris adventum Basilio nuntiavit. Basilius egressus, & ipse venerans saluravit, prehensumque manu, ad Imperatorem adduxit. Tum Cæsar cum Imperatore sedens, *Cum omnes jam*, inquit, *copiæ congregatæ sint, jube, Domine, in Cretam trajicere*. Retro prope Basilius stans, manu Cæsari minas intentabat. Conversusque repente Cæsar, Basilium sibi minitantem vidit, moxque Basilius ensem illi adegit, ac qui illi comites erant reliqui, frustatim ipsum conciderunt, spectante Imperatore, ac conticente.

A μόνατο πληροφορῆσαι αὐτὸν, ὅτι, Ὁ Καῖσαρ βάλλεταί σε ἀνελεῖν, ἐξεπιτηδὲς ἀπὸ τῆς βουλῆς.

κέ. Ὁ δὲ Βασίλειος τῇ ὄρκῳ τῷ Σαμβατίου πεισθεὶς ἐκ τῶν λόγων τῶ Βασιλείου βεβαιωθείς, ἐσωμύχει κατὰ Καίσαρος. Εἰδὼς δὲ Βασίλειος ὅτι πάντα καλῶς κατὰ τῶ Καίσαρος συμπεπώκασι, ἐν τῇ πόλει μὴ δυνάμενος τοῦτο ποιῆσαι, πυθόμενος Βασιλίσκου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ γραμματικοῦ Κρήτης. Τότε δὲ γενόμενος, λέγει Φιλόθεος Βάρδα Καίσαρι παρὼν, ὑποτίθεταί τὸ πρᾶγμα αὐτῷ ὑπὸ Βασιλείου. Ὁ δὲ Καῖσαρ τοῦ Βασιλείου κάλλιον ὑποφαίνει τῶ φοβεῖσθαι βασιλέα.

κζ. Γουαρίτης δὲ ὁ σπαθαροκανδιδάτος εἰς τὸ Καλλιοπρατεῖα τῇ Εὐαγγελισμῷ, καὶ τοῦ εἰσόδου γενομένης, καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τελεσθέντος, ἀνῆλθεν ὁ Πατριάρχης Φώτιος καὶ ὁ Βασιλεὺς σὺν τῇ Καίσαρι καὶ τῇ Παρακοιμωμένῳ εἰς τὰ κατηχούμενα, τῶ Πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον αἷμα τῶ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ βάψαντες, ὅ, τε Βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος, τὰ τιμία * ὑπέγραψαν σταυρούς, ὅρκῳ βεβαιοῦντες τῶ Καίσαρι, ἀφόβως συνεξελθεῖν μετ' αὐτῶν ἐκ τῆς τάξεως. Φανερὸς δὲ λοιπὸν ὁ Φιλόσοφος παρεγένετο τῇ Βάρδᾳ μὴ ἐξελθεῖν σὺν αὐτοῖς. Ἐξερχόμενον ἤδη λοιπὸν μὴ ὑποσκελίσαι. * ὑπέγραψαν

κζ. Ἀπὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, ἀπαρὰς ὁ Βασιλεὺς μετὰ πολλῶν στρατοῦ κατέλαβε τὸ τῷ Θέματι τῶν Θρακησίων. Ἀπελεύσεσθαι δ' αὐτοῦ εἰς Κίπους, Βασίλειος ὁ Παρακοιμώμενος βουλὴν ἐποιεῖτο ἀνελεῖν τὸν Καίσαρα. Τυγχάνει δὲ ἐν τῇ βουλῇ, Μαυριανὸς τῷ Συμβάτιος, καὶ Λευλαίων ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ, τῷ Πέτρος ὁ Βούλγαρος, τῷ Ἰωάννης ὁ Χάλδος, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς. Ἰωάννης δὲ ὁ Νεατοκωμίτης δίγνωτα ποιεῖ ταῦτα τῷ καταλθὼν εἰς τὸν Καίσαρος πίττακα, τὸν ἥλιον δυσμὰς, καὶ σταυροχὼν Προκοπίῳ Πρωτοβεστιαρίῳ τοῦ Καίσαρος, διαβιβάζετο, ὅτι, Λύριον μέλλουσι κατακόπτειν οἱ Δεσπότης ὑμῶν ὁ Καῖσαρ. Ὁ δὲ Καῖσαρ τοῦτο ἀκούσας, εἶπε Προκοπίῳ, Ἀπελθὼν εἰπὲ τῷ Νεατοκωμίτῃ, Ὅτι λῆρος. Οἶδας ὅτι νέος εἶ, καὶ πρέπει σοι ἡ τῶ Πατρικίου ἀξία. Σὺ δὲ ταῦτα τὰ ζιζάνια αὐτὰ ἐγείρεις. Λοιπὸς δὲ ἑσπέρας, ὀρθρινὸς πρὸς αὐτὸν πάντας προσκαλεσάμενος, διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ, βουλὴν ἐπιζητῶν παρ' αὐτῶν. Φιλόθεος δὲ Πρωτοσπαθάριος καὶ Γενικὸς προσρηθεὶς αὐτῷ ὢν, εἶπε τῷ Καίσαρι. Λῦσαι, δέσποτα, περιβαλοῦ τὸν χρυσοπέρσικόν σου χιτῶνα, καὶ ὀρθρινὸς τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται.

κη. Τῇ ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος, ἵππῳ ἐπιβὰς παρεγένετο πρὸς τὸ κόρτλιον τοῦ Βασιλίσκου μετὰ σολῆς λαμπρᾶς, πολλῶν περικυκλούμενος αὐτὸν, ἔχων Πραιτοπράτορα γενναῖον τὸν Ἀργυρόν. Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς τῷ Βασιλείῳ * ... προϋπέστησε, προσκαλούμενος αὐτόν. Καὶ ἀστραφεὶς, ἐμείνατο Βασιλείῳ τοῦ Καίσαρος ἄρξαι. Βασίλειος δὲ ἐξελθὼν προσκαλούμενος αὐτὸν, τῷ χειρὶ κρατήσας, προσήγαγε πρὸς τὸν Βασιλέα. Ὁ δὲ Καῖσαρ συγκαθεζόμενος τῷ Βασιλεῖ, ἔφη, Τὰλλα πάντες, οἱ Δέσποτα, πεπλήρωνται, στρατὸς ἐξῆλθε χειμάσαι ἐν τῇ Κρήτῃ. Ὀκτώδεκα δὲ ἡμέρας ἐσῴζετο Βασιλεὺς, τῷ χρεῖ ἀπαντᾶν τὸν Καίσαρα. Λέγεται δὲ ἐπισταφέντος τοῦ Καίσαρος, καὶ ἰδόντος αὐτὸν ἀπολάμψαι, παραδοῦ Βασίλειος δίδωσι αὐτῷ μετὰ τῆς ξίφους, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὲν αὐτὸν μέλλοντα κατακόψαι αὐτὸν, τὸν Βασιλέως βλέποντος καὶ σιωπῶντος.

* Πρωτοσ.

Assumon Barda Cæsari, quem Basilio Macedoni.

κθ'. Ωρα δὲ ἦν τρίτη τῆς ἡμέρας. Εὐθέως δὲ ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψαν. Ἐρχομένων δὲ καὶ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ τοῦ ἐμπορίου τοῦ Ἀκρίτα, λαοῦ πολλοῦ συναγμένου ἰδεῖν τὴν Βασιλίδα, εἷς τις μοναχικὸν σχῆμα περιβεβλημένος, ἐφ' ὑψηλῆς τινος πέτρας, ἐφώνει μεγάλως τῷ Βασιλεῖ, Καλὸν ταξείδιον ἐποίησας, ὦ Βασιλεῦ, τὸ ἴδιον συγγενῆ, καὶ τὸ πατρῷον αἷμα ξίφει ἀπολέσαι. Οὐαί σοι, οὐαί σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας. Θυμωθεὶς δὲ ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος, ἀποστέλλουσι Μαγλαβίτην τὸν Μωροθεόδωρον, τὸν μοναχὸν ξίφει ἀπολέσαι. Οἱ δὲ λαοὶ ἐπιδραμόντες πρὸς τὸν ἀποσταλέντα, περιφασίσαντο ἄνευ καὶ δαιμονῶντα αὐτὸν εἶναι, καὶ ὅπως μόλις παρῆλθε τὸ τιμωρίαν ὁ μοναχός.

λ'. Οἷς δὲ σαββάτῳ τῆς Πεντηκοστῆς, ἐδήλωσε Φωτίῳ τῷ Πατριάρχῃ ὁ Βασιλεὺς, διὰ Ρεντακίου Πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ τὴν ἀναγόρευσιν τῆς βασιλείας ποιῆσαι Βασιλέως, καὶ τρίτον αὐτόν· ἐξῆλθον δύο στέμματα. Οἱ δὲ λαοὶ διεταράχθησαν, πῶς ἐνὸς Βασιλέως ὄντος, δύο στέμματα ἐξῆλθον. Τοῦ Βασιλέως διερχομένου ἐν τῇ προελεύσει, ὄπισθεν Βασίλειος περιπάτει, φορῶν σκαραμάγγιον μὴ ἀσπαθίου, ὡς ἔθος τοῖς Παρακοιμωμένοις. Μέχρι δὲ τῶν Βασιλικῶν πυλῶν εἰσελθὼν ὁ Βασιλεύς, οὐκ ἀπέθετο τὸ στέφος, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς βασιλεῦσιν, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθε μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν. Καὶ ἀντιστραφεὶς ἀνέβη πρὸς βαθμοὺς ἑπτὰ μέσος· καὶ ὑποκάτω τοῦ Βασιλέως Βασίλειος ὁ Παρακοιμώμενος καπωθεν δὲ Βασιλέως, Λέων ὁ Κάισαρ καὶ Ἀσηκρῆτις, ἔχων τόμον ἐπὶ χεῖρας. Καὶ Μιχαὴλ Πραιπόσιτος ὁ Ἀγγάρης, καὶ οἱ Δήμαρχοι ἅμα τοῖς δήμοις. Ἤρξατο οὖν Λέων ὁ Ἀσηκρῆτις ἀναγινώσκειν λέγων, ὅτι, Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο κατ' ἐμοῦ ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ἐξήγαγέ με τῆς πόλεως. Καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβατίαν καὶ Βασιλέα ἐμηνύθη μοι, οὐκ ἂν ἐν τοῖς ζῶσιν ἤμην. Ἐπιβεβούλευται δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἁμαρτίας. Θέλω δὲ Βασίλειον Παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν, καὶ τὸν ἐχθρὸν ἐλεύθερώσαντά με, καὶ πόθον πολὺν πρός με ἔχοντα, εἶναι φύλακα τῆς ἐμῆς Βασιλείας καὶ προστάτην, καὶ ὑπὸ πάντων δέφημεῖσθαι ὡς Βασιλέα. Βασιλεῖς δὲ ἐπλήρωτο δακρύων. Καὶ δίδωσιν ὁ Βασιλεὺς Φωτίῳ Πατριάρχῃ τὸ στέμμα, ἄρας ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Ὃς εἰσαγαγὼν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, ἐπέθηκε τὴν ἐπ' αὐτῷ δύχλωσιν. Καὶ οἱ Πραιπόσιτοι ἐσηκόπης διατάσιον καὶ τζαγγία, ἐνέδυσαν τὸν Βασίλειον. Ὀσιὰς βαλὼν ὁ χλαμύδα, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Βασιλέως. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Πατριάρχης, καὶ ἦρεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ Βασιλέως τὸ στέμμα, καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ τῷ Βασιλεῖ. Καὶ τῇ σκήπτρῳ πίσσοπτον, ὡς ἔθος, ἔστηκεν ὁ Μιχαὴλ τὸν Βασιλέα· καὶ ὑφήμησαν πάντες, Μιχαὴλ καὶ Βασιλεῖ πολλὰ τὰ ἔτη. Ὁ δὲ τόμον ἐπαναγνοὺς Κάισαρ Ἀσηκρῆτις, ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ, καὶ ἐλθὼν εἰς μοναχῶν ἀνδρεῖαν ἔμεινε μέσον τοῦ λιβαδίου. Ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέαρ, καὶ ἐμπεσὼν ἐν αὐτῷ, ἀπεπνίγη, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.

λα'. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἀποτυχὼν τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξίας, ἰδὼν ὅτι ἐσπαράχθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, εἰς μῖσος καὶ Βασιλέως κεῖται. Καὶ συμβουλεύσαντος μετὰ Γεωργίου Στρατηλάτου τοῦ Πηγάνη, τῇ ἐπαύριον αἴτεῖται Στρατηγὸν προβληθῆναι. Ἀντ' αὐτοῦ δὲ προεβλήθη Λαγοθέτης τοῦ δρόμου, ὁ Γοῦμερ· καὶ ἐκεῖνος Κόμης τοῦ Ὀψι-

Στεφανοῖ Βασιλέα καὶ Μιχαὴλ καὶ Φωτίου Πατριάρχου. Εἰ ἀπαυριον, ritus Inaugurationis, non in Ipso altari.

XXIX. Hora erat diei tertia; confestimque Imperator & Basilius in Urbem reversi sunt. Procedentibus vero in via ad Acriti emporium, magna populi multitudine congregata, ut Imperatorem videret, cui quidam Monachi habitu indutus, in excelsa stans petra, magna voce Imperatori clamabat, *Egregiam vero expeditionem fecisti, o Imperator, qui propinquum tuum & patrium sanguinem ense jusseris. Va tibi, va tibi, quod hæc egeris.* Actus furore Imperator, Basiliusque, spiculatorem miserunt, qui Monachi cervices abscindat. Accurrentes autem populi ad eum qui missus ad cædem fuerat, mentis sede dejectum hominem, actumque a Dæmone causantur, vixque in eum modum Monachus pœnam effugit. *Edit. Paris. pag. 539.*

XXX. Sero autem, sabbato Pentecostes significavit Imperator Photio Patriarchæ per Rentacium Protovestiarium suum, ut Basilium Imperatorem ejusque Collegam acclamet. In crastinum vero geminæ sedes exierunt. Mirari populus ac turbari, quomodo uno existente Imperatore, geminæ sedes exissent. Eunte autem solemni pompa Imperatore, Basilius a tergo incedebat, chlamydem cum minore ense, uti moris est Accubitoribus (sacri cubiculi intimis Præpositis) portans. Cum autem ad Regias usque portas Imperator ingressus esset, non posuit coronam, sicut moris Imperatorius est, sed illa redimitus capite adusque sacras fores intravit: conversusque gradus stemmate capite cinctus ascendit. Subtus Imperatorem erat Basilius Accubitor: subtus Basilium vero Leo Cantor A secretis, libellum in manibus habens; Michael item Augures Præpositus, & Factionum Tribuni cum ipsis Factionibus. Cœpit igitur Leo A secretis legere, dicens, *Bardas Cæsar contra me conjuravit, ut me necaret me traderet: eaque ratio est cur me ejecerit ex Urbe. Ac nisi mihi a Symbatio & Basilio detecta essent insidiæ, non esset mihi jam vita superstes. Porro mortuus est suo is scelere. Volo autem Basilium, ut qui fidelis sit, meamque custodiat Majestatem, ac qui ab hoste me libe averit, multaque me prosequatur amoris vi, mei esse Imperii Custodem, ejusque jura prosolvere, & ab omnibus salutari tanquam Imperatorem.* Porro Basilius lachrymis oppletus erat. Deditque Imperator Photio imperatorium stemma, e suo demptum capite. Is in sanctam inducens Mensam, super ipso precem fudit. Præpositi quoque Diœtesium, & Regias afferentes vestes, ac rubras ocreas, Basilium calcearunt. Basilius abjecta chlamyde, ad Imperatoris pedes corruit. Exiitque Patriarcha, ablatumque ex Imperatoris capite stemma, Basilio imposuit. Faustisque omnes vocibus ac ominibus, *Michaelis & Basilii annos multos* conclamarunt. Qui autem tomum legerat Cantor A secretis Nicomediam egressus, ac cum in virorum Monasterium venisset, in medio prati locique aquis irrigui, constitit. Cumque ibi esset puteus, in ipsum lapsus, ipso eodem loco humatus fuit. Basilii a Michaele inaugurato.

XXXI. Symbatius vero affinis Cæsaris, Cæsaris ipse dignitate frustratus, ac sibi illusum a Basilio videns, odio in illum incitatur: communicatoque consilio cum Georgio Magistro militiæ Pegane, die crastina armata militia *pag. 540.* Symbatii pernitiosique consilium compressa. Tristes mortes, eorumque qui Basilio perdendo Michaeli adjutores fuerunt.

ducem ſe præfici flagitat. Ejus vero loco Gumer publici Curſus Logotheta conſtitutus eſt; ipſeque Opſicii Comes, egreſſique ſimul, tum Symbatius, tum Peganes, agros evertere ac vineas, igniſque ſuccendere cœpere, (erat enim æſtas,) Michaelem ſolum fauſtis ominibus proſequentes; Baſilium vero abdicantes. Quibus cognitis Imperatores, reliquos duces ac Tribunos infeſtis in eos progredi ſignis præcepere. Conſilium autem iniens Nicephorus Maleinus ſchedulas miſit inter milites, ut eos dolo caperent, non aperto Marte pugnarent, atque in civile bellum inciderent. Cunctique illos deſeruere. Tentus vero Peganes eſt, ſublatumque in Urbem induxerunt. Huic Imperatoris juſſu Conſtantinus Myares Præfectus lumina adimit. Collocantes autem eum in Milio, vaſculum ei in manus dederunt, inque illud tranſeuntes jaciebant, ſi quid eis eſſet collibitum. Poſtque triginta dies captus eſt & Symbatius Armenius a Maleino in Celitzine in diverſorio; induxitque eum dictus Maleinus ad Imperatorem ad Sanctum Mamantem: cujus & juſſu Peganem in Symbatii occurſum ducunt, dato ei cum ſulphure teſtaceo thuribulo, ut ei adoleret, alteroque oculo Symbatium cæcant; atque ejus dextera manu exſciſſa, ad Lauſi ædes ipſum collocant, vaſculo in ejus ſinu poſito, in quod quiſquis vellet in illud aliquid mitteret. Poſt triduum eos domum reduxerunt, ſub cuſtodia ſervandos.

XXXII. Porro Michael, miſſo machinatore Damario, ſic dicto, Conſtantinum Cabalinum e ſepulchro eduxit; cujus ſanum integrumque inventum cadaver eſt: cumque vellet in ſaccum inferre, nec capere poſſet, ipſum involvit. Similiter etiam Joannem Patriarcham e tumulo extulit cum ſuo humerali (genus id Pontificiæ veſtis) juſſuque Imperatoris Prætor ambos in Prætorio incluſit, ac per Circenſium tempus adductos ac denudatos, verberibus affecit, eorumque oſſa mittens, ad Amaſtriani combuſſit. Urnam vero Copronymi, quæ praſini marmoris eſſet ac mirabilis, ſerra ſecans, columellas in templo a ſe in Pharo condito effecit.

Ambeta a Michaele Imperatore, Copronymi & Joannis Patriarchæ oſſa.

XXXIII. Natus eſt Leo Imperator ex Michaele & Eudocia Ingerina, cum adhuc Michael ſuperſtes eſſet; Kalendis Septembris, Indictione quinta decima. Editis vero etiam Imperator ad Sancti Mamantis Circenſibus, equitat ipſe primo munere, Venetus; Conſtantinus Armeniacus Thomæ Patricii pater Excubiarum Drungarius, Albus: Praſinus, Agalianus; Cruſas, Ruſſus luſit: cumque victor exiſſet Imperator, & in cœna cum Baſilio & & Eudocia ſederet, Baſilidcianus Patricius Imperatorem laudabat, quod ſolerter ac egregie currum rexiſſet. Hunc Imperator ſurgere jubet, rubroſque calceos illi detractos ſibi aſſumere ac induere. Abnuente illo rem præſtare, intentiſque in Imperatorem oculis, Imperator iræ impetu ac furore rem omnino præſtare præcepit. Abnuente porro Baſilio, rubras ſibi ocreas impoſuit. Atque Imperator jurejurando ad Baſilium, *Melius illi, quam tibi conveniunt. Num enim non mihi facultas eſt, qua te ratione Imperatorem feci, etiam aliam facere?* Iraque ac furore in Baſilium exæſtuabat. Flens vero Eudocia, dixit Imperatori, *Imperii dignitas*

Edit. Pariſ. pag. 541. Fuiſſe Leonem ſuperatum nostrum, filium Michaelis Imperatoris.

Baſilii offenſa in Michaelem.

Α κίω. Καὶ ἐξιλθόντες ἅμα, ὅ, τι Συμβάτιος ἢ ὁ Πηγάνης, ἤρξαντο καταῤῥέφειν τ̃ λαὸν, ἢ πυρπολεῖν πᾶς τι χώρας ἢ ἀμπέλους, (ἦν γὰρ καιρὸς τ̃ θέρους,) ὑφ' μοῦντες Μιχαὴλ μόνον τ̃ ἢ Βασίλειον ἀποκηρύττοντες. Τοῦτο μαθόντες οἱ Βασιλεῖς; ἐκέλευσαν τὸς λοιπὸς Στρατηλάτας τὸν καταπελεμῆσαι. Βελδσάμβας δὲ Νικηφόρος ὁ Μαλεῖνος, ἐρρίψε ἐγγράφον μέσον τ̃ λαοῦ, ἵνα δόλῳ τὸν χαράσσωσι, ἢ μὴ, τὸ φανερῶς πολεμεῖν, εἰς ἐμφύλιον ἐμπέσωσι πόλεμον. Καὶ πάντες ἔπεσαν αὐτ̃. Ἐκρατήθη δὲ ὁ Πηγάνης, ἢ ἄραντες αὐτὸν εἰσήγαγον ἐν τῇ πόλει· ἢ τῇ προσάξει τ̃ Βασιλέως, τυφλοῖ αὐτὸν Κωνσταντῖνος Ἔπαρχος ὁ Μυάρης· ἢ καθίσαντες αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ, ἐπέδωκαν αὐτῷ σκεῦος ἐν τ̃ Β χεῖρα αὐτ̃, ἢ ἐπέῤῥιπτον αὐτῷ πάντες οἱ ἐμπεριπατοῦμενοι ἐν αὐτῷ, εἴ τι ἐπροαιρέσιον ἦν αὐτοῖς. Καὶ μεθ' ἡμέρας λ' ἐκρατήθη Συμβάτιος ὁ Ἀρμένιος ὑπὸ Μαλεΐνου ἐν Κελτζινῇ ἐν πανδοχείῳ. Καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν πρὸς τ̃ Βασιλέα ὁ Μαλεῖνος ὄντα εἰς τ̃ ἅγιον Μάμαντα. Καὶ προσάξει τ̃ Βασιλέως ἄγουσι τ̃ Πηγάνην εἰς ἀπάντησιν Συμβατίου, δόντες εἰς χεῖρας τ̃ Πηγάνου ξυμπαίκτου ἐ- γράκινον μετ' θειαφίου ξυμμᾶχον αὐτοῦ. Καὶ ἀποτυφλοῦσι Συμβατίου τ̃ ἕνα ὀφθαλμὸν, ἢ ἐκκόπτουσι ἢ τ̃ δεξιὰν αὐτ̃ χεῖρα· ἢ ἐκάθισαν αὐτὸν εἰς τὸ Λαύσου· ἢ δεδώκασι σκεῦος ἐν τῷ κόλπῳ αὐτ̃, ἵνα ὃ ἐθέλει προαιρῆται, ἐπιῤῥίπτει αὐτῷ τι. Καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς, ἀπήγαγον αὐτὸν ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις, ἔχοντες ἐν φρουρᾷ.

C λβ'. Ὁ ἢ Βασιλεὺς Μιχαὴλ, μηχανικὸν ἀποστέλλας τ̃ λεγόμενον Δαμάριον, ἐξάγει Κωνσταντῖνον τ̃ Καβαλλινὸν ἐκ τ̃ τάφου, ὃν εὗρεν ὑγιῆ· ἢ θέλων εἰσαγαγεῖν ἐν σάκκῳ, ἢ μὴ χωροῦντα, ἐντυλίξεν αὐτόν. Ὡσαύτως ἢ Ἰωάννην Πατριάρχην ἐξήγαγεν ἐκ τ̃ τάφου ἅμα τ̃ ὠμοφορίῳ αὐτ̃. ἢ πάσῃ προσάξει τ̃ Βασιλέως ἀπέκλεισεν ὁ Ὕπαρχος ἐν τῷ Πραιτωρίῳ· ἢ ἐν ἡμέρᾳ ἱππικῇ ἀγαγὼν αὐτὸς ἢ ἀπογυμνώσας, ἔτυψε μαγγλάβια, ἢ τοσαῦτα αὐτῷ ἀποστίλας, κατέκαυσεν ἐν τοῖς Δμαυριανοῦ. Τὴν δὲ λάρνακα τ̃ Κοπρωνύμου πράσινον οὖσαν καὶ θαυμαστὴν, διαπρίσας, ἐποίησε σανίδια ἐν τῷ ὑπ' αὐτ̃ στεγάσαι ναῷ ἐν τῷ Φάρῳ.

Ότι Μιχαὴλ ὁ Βασιλεὺς κατέκαυσε τὰ ὀστᾶ τ̃ Κοπρωνύμου ἢ Ἰωάννου τ̃ Πατριάρχου.

λγ'. Ἐγεννήθη δὲ Λέων ὁ Βασιλεὺς ἐκ Μιχαὴλ ἢ D Εὐδοκίας τ̃ Ἰγγερίνης ἔτι περιόντος αὐτοῦ Μιχαὴλ, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ α', Ἰνδικτ. ιε'. ἐποίησε δὲ καὶ ἱππικὸν ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, ἱππάσας βένετος· Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ Πατρικίου, Δρουγγάριος τ̃ τ̃ βίγλης, ἵππασεν λευκός· Πράσινος ἢ ἵππασεν Ἀγαλιανός· Ῥάσιος ἢ ὁ Κρασᾶς. Νικήσαντος δὲ τ̃ Βασιλέως, καὶ ἐπὶ δείπνου καθεζόμενος ἅμα Βασιλείῳ ἢ Εὐδοκίᾳ, Βασιλισκιανὸς ὁ Πατρίκιος, ἐπῄνει τ̃ Βασιλέα ὡς ἡνιοχήσαντα εἰς τὸ ἅρμα· τοῦτον ἀναστῆσαι κελεύσας ὁ Βασιλεὺς, τὰ τζαγγία αὐτοῦ προσέταξε σύραι, ἢ ὑποδήσασθαι. Τ̃ δὲ ἀναντίον- τος καὶ μὴ βουλομένου Βασιλείου ἀποβλέποντος, ἐν θυμῷ προσέταττεν ὁ Βασιλεὺς τοῦτο ποιῆσαι. Τ̃ δὲ Βασιλείου μὴ ἐπιτρέψαντος αὐτῷ, ὑπεδύσατο τὰ τζαγγία. Εἶτα δὲ ὁ Βασιλεὺς μεθ' ὅρκου πρὸς Βασίλειον, ὡς Τίνι σὲ καλλιον αὐτῷ πρέπουσι. Μὴ γὰρ οὐκ ἔχω ἐξουσίαν, ὡς σὲ Βασιλέα ἐποίησα, καὶ ἄλλον ποιῆσαι; καὶ ὠργίζετο τ̃ Βασιλείου θυμοῦ- μένου. Δακρύσασα δὲ ἡ Εὐδοκία, ἔφη τ̃ Βασιλεῖ· Τὸ τ̃ Βασιλείας ἀξίωμα, Δέσποτα μου,

Ότι Λέων ὁ Βασιλεὺς ἐστὶ μετεωρίσθη ἐπὶ Μιχαὴλ τ̃ Βασιλέως.

μέγα ἐφ' ἡμῖν καὶ ἀνάξιος ἡμῶν ἐτιμήθημεν· καὶ οὐ A δίκαιον ἐστὶν καταφρονεῖσθαι αὐτό. Ὁ δὲ Βασιλεύς, εἶπε, Μὴ λυπῶ ἐπὶ τῷ· καὶ ὃν ἐγὼ Βασιλικιανὸν Βασιλέα θέλω ποιῆσαι.

λδ'. Βασίλειος ἐν θυμῷ ἦν λύπῃ μεγάλῃ χόμενος. * Βασιλεύς. Ἐξελθόντος δὲ * Βασιλείως ἐκ τῆς κοιτωνίας, μοναχός τις ὑπαντήσας, δίδωσιν αὐτῷ χαρτίον ἔχοντα * Βασιλείου. ἃ κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλὴν ὑπὸ * Βασιλείου. Ὁ δὲ ἀναγνοὺς καὶ θυμωθείς, ἐμελέπα κατὰ Βασιλείου. Τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας καλούσης ἐν Βασιλεῖ εἰς τὰ Ἀνθεμίου, ἀπέστειλε Ρεντάκιον Πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ μετ' ἄλλων ἀνθρώπων οἰκείων αὐτοῦ πρὸς τὸ θηρεῦσαί τι, καὶ ἀποστεῖλαι τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Βασίλειος συνεκάλεσε κατὰ Μιχαήλ, καὶ ἦν σκυθρωπὸς πάνυ. Ἐπὶ B δεῖπνον δὲ τοῦ Βασιλείως καθεζομένου, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν καὶ Βασίλειον συνδειπνῆσαι αὐτῷ. Τοῦ δὲ Βασιλείως οἴνῳ πολλῷ χρησαμένου, ἀναστὰς Βασίλειος ὡς τινα χρείαν, ἀπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ Βασιλείως, θηρεύσας τὰ κλεῖθρα, ἅτινα ἦν, ὡς μηκέτι κλεισθῆναι τὰς θύρας, καὶ ἀπελθὼν, συνδείπνει μετὰ τοῦ Βασιλείως. Τοῦ δὲ Βασιλείως πάλιν οἰνωθέντος, ὁ Ἰγνατίνης, ὡς ἔθος, αὐτῷ συγχαιρήσας, ἀνασὰς Μιχαὴλ χειραγωγούμενος παρὰ Βασιλείου, ἀπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι· ἐκ τῆς χειρὸς φιλήσας Βασίλειος, ἐξῆλθεν. Ἐνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος τῷ Βασιλισκιανῷ, τῷ κελεύσει τοῦ Βασιλείως ἐν τῇ κλίνῃ Ρεντακίου ὑπτιάσας πρὸς φυλακὴν αὐτοῦ. Ἰγνάτιος δὲ κοιτωνίτης, ἀπελθὼν ὁ κλεῖσαι C τὴν θύραν ὁ κοιτῶνος διεταράχθη, καὶ ἀπογνούς, ἐκαθέζετο ἐπὶ τῆς κλίνης τίλλων τὰς τρίχας αὐτοῦ. Τοῦ δὲ Βασιλείως ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ὕπνῳ θανάτῳ παραπλήσιον κοιμωμένου, ἀθρόως Βασίλειος μετὰ ἄλλων, τὰς θύρας ἀνέῳξε· καὶ ἐμφοβος ἐξελθὼν Ἰγνάτιος, ἀπέκρυπτε Βασιλείῳ τὸ μὴ εἰσελθεῖν. Πέτρος δὲ ὁ Βούλγαρος, ὑπὸ τὰς τοῦ Βασιλέως μασχάλας ὀλισθὼν πρὸς τὴν κλίνην τοῦ Βασιλέως, ἐκρατεῖτο παρὰ Ἰγνατίου, ἀντιπίπτοντος αὐτῷ. Ἐξύπνιος ἐγένετο ὁ Βασιλεύς. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος παρελθὼν μετὰ τοῦ ξίφους δυσὶ τοῖς Βασιλεῖ, ἀπέκοψε τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰακωβίτζης ὁ Ἀπελάτης ὁ Πέρσης, ὁ Βασιλισκιανὸν ξίφει τρώσας, ἔρριψεν αὐτὸν ἀνωθεν κάτω. Μαρίανος, δὲ καὶ Βάρδας ὁ πατὴρ Βασιλείου τοῦ D Ῥαικτορος καὶ Συμβάτιος ὁ ἀδελφὸς Βασιλείου, καὶ Ἀσυλαῖος ἐξάδελφος Βασιλείου, καὶ Καισαρτίνος ὁ Τοξαρᾶς, ἕστασαν πρὸς φυλακὴν ἔξωθεν, οὐδεὶς ὃ μὴ Μιχαὴλ ἔγνω τὰ γενόμενα. Συναθροισθέντες οἱ μετὰ Βασιλείου, συνεβουλεύοντο. Ἀσυλαῖος δὲ ἔφη πρὸς Βασιλείους, ὅτι, Εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν ἀλλὰ ζῶντα αὐτὸν ἐάσαμεν· καὶ ἐὰν ζῇ, τί ἀπολογησόμεθα; Ὁ χαιρόμενος Βασιλείου, ὑποστρέψας δῶρε Μιχαὴλ χεῖρας μὲν οὐκ ἔχοντα, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ κείμενον, ἐλεεινολογουμένου καὶ Βασιλέως. Ὁ δὲ τὸ ξίφος γυμνώσας, ἀπλῶς ἐπηξε καὶ τῆς καρδίας τοῦ Βασιλέως, βαρέως τὰ ἐγκατα αὐτοῦ. Καὶ γραφὴν ἐπεκαυχᾶτο πρὸς Βασιλείους, ὡς ἀνδραγάθημα μέγα πεποιηκώς. E

λε'. Κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσσῃ, συναθροισθέντες κατῆλθον μέχρι καὶ τοῦ πειράματος· καὶ διαπειράσαντες, ἦλθον εἰς τὸν οἶκον Εὐλογίου τοῦ Πέρσου· καὶ τοῦτον ἀραντες, ἦλθον εἰς τὰ Μαρίνης. Πλοῖον δὲ ἐν περιφράκτοις τὸ τεῖχος, καὶ κρατήσας, Βασίλειος δύο τῶν μετ' αὐτοῦ ὄντων καὶ λαχτίσας, κατέξη τὴν πλάκα· καὶ εἰσῆλθον μέχρι

Domine mi, magna eſt; & nos ſupra meritum ea ornati ſumus: nec æquum eſt, ut illa contemnatur. Ad quam Imperator, *Nolim hanc moleſte ferre; nam & Baſilicianum volo Imperatorem facere.*

XXXIV. Ea re Baſilius ira exarduit, magnuſque eum dolor inceſſit. Egreſſo autem ad venandum Imperatore factus ei obviam quidam Monachus, & libellum porrexit, quas ei Baſilius ſtruebat inſidias continentem. Quo lecto, iraque percitus, adverſus Baſilium machinabatur. Cum autem Theodora mater Imperatorem ad Anthemii ædes invitaſſet, miſit ille Rentacium Protoveſtiarium cum aliis Proceſtoribus ſuis ac domeſticis, ut venatu aliquid caperent, quod ad cœnæ apparatum matri ſuæ mitteret. Porro Baſilius inſidias ſubornabat contra Michaelem, eratque mœſtus valde. Sedente vero Imperatore, ad cœnam Eudociam & Baſilium ad concœnandum invitat. Imperatore autem multo jam gravi vino, ſurrexit Baſilius, quaſi neceſſarii aliquid operis facturus, abienſque in ſacrum Cubiculum, ejus obturbata ſera, ut qui vir potens eſſet, ut clandi jam fores non poſſent, ad concœnandum Imperatori rediit. Rurſuſque Imperatore vino obruto, Ingerina ei ex more gratulante, ſurgens Michael, Baſilio manum tenente in Cubiculum abiit: cujus manum deoſculatus Baſilius, egreſſus eſt. Erat intra Cubiculum, Imperatoris juſſu, Baſiliſcianus, in Rentacii lectulo, cuſtodiæ cauſa decumbens. Profectus Ignatius Cubicularius ac oſtium clauderet, ſeram obturbatam offendit; deſperanſque, vellens ſibi capillos ſuper lecto ſedebat. Imperatore autem morti quam ſimillimum a vino ſomnum dormiente, ingreſſus repente cum aliis Baſilius, fores aperuit. Egreſſuſque tremebundus Ignatius, Baſilio obſiſtebat, ne ingrederetur. Petrus vero Bulgarus ſub Baſilii axilla ad Imperatoris lectum delapſus, ab Ignatio tenebatur, ei obſiſtente. Inter quæ ſomno ſolutus eſt Imperator. Moxque Joannes Chaldus gladio Imperatori impacto, ejus abſcidit manus. Jacobitzes vero Apelates Perſa, gladio Baſiliſciano adacto, vulneratum rurſum infra excuſſit. Bardas autem Baſilii Rectoris pater, & Symbatius Baſilii frater, ejuſdemque patruelis Aſylæon, nec non Conſtantinus Toxaras, foris ſtabant ad excubias, nec quiſquam Michaelis Protectorum atque hominum cognovit, ea, quæ fiebant. Congregati autem qui cum Baſilio erant, quid facto illis opus eſſet, conſultabant. Atque Sylæo ad Baſilium, *Tametſi manus ejus præſcidimus, at virum tamen ipſum dimiſimus. At ſiquidem vixerit, quid excuſabimus?* Gratiamque facturus Baſilio, reverſus, invenit Michaelem truncum quidem manibus, in lecto vero jacentem, lugubrique adverſus Baſilium planctu quiritantem. In quem ille ſtringens gladium, in Imperatoris præcordia, immaniter ejus diſciſſis viſceribus adegit. Reverſuſque, quaſi nobili magnoque patrato facinore ad Baſilium gloriabatur.

XXXV. Mari vero procella jactato ac æſtuoſo, congregati, unoque agmine ad fretum uſque deſcenderunt: eoque ſuperato, ad Eulogii Perſæ ædes venerunt, quo aſſumpto, ad Marinæ venere ædes. Erat autem aſſer murum mu-

Mutavi in Lego: & Michaeli tribui: hic, Lector, vide ratione ſit de Baſilio.

Edit. Pariſ. pag. 342.

Σημείωσαι τὸν σφαγὴν Μιχαὴλ τοῦ Βασιλείου παρὰ Βασιλείου Μακεδόνος.

Nota Michaelis Imperatoris cædem, a Baſilio Macedone.

niens, prehenſiſque Baſilius ſuorum duobus, calce fortiter impacta, aſſerem infregit, & ad Palatii uſque fores pervaſit. Eulogius vero Perſa locutus eſt ſua lingua Artabaſdo Fœderatorum Comiti, *Michaelem gladio ſublatum eſſe, & ut Imperatori aperiret.* Currenſque Artabaſdus ad Papiam, atque clavibus vi ei ablatis, aperuit Imperatori. Ingreſſuſque Baſilius, Palatii claves in manibus tulit; ac mane Gregorium, cui Philemonis nomen, Papiam conſtituit. Confeſtim vero ad Sancti Mamantis mittit, ac Eudociam Ingerinam cum magna pompa
Edit. Pariſ. pag. 343. ac honore in Palatium induxit. Sed & Joannem Præpoſitum miſit, ut tollerent Decapolitiſſam, & ad parentes ſuos abducerent. Miſit vero etiam Paulum Cubicularium, ut Michaelis ſunus componeret, venienſque, dextri ſui equi, quem agebat, ſtragulo involutum, viſceraque ejus extra pendere, invenit. Sed & ibi lugentes planctumque agentes matrem pariter ſororeſque offendit; inducenſque cadaver in naviculam, in Monaſterium, quod eſt Chryſopoli, ubi funerantes humarunt, trajecit.

Ἀπῆς πύλης τῶ Παλατίω· Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης ἐλάλησε τῷ αὐτῶ γλώσσῃ Ἀρταβάσδῳ Ἑταιειάρχῃ, ὡς, Ο Μιχαὴλ ξίφει ἐπλάγησε, καὶ ἄνοιξον τῷ Βασιλεῖ. Καὶ ὁ Ἀρτάβασδος εἰσδραμὼν πρὸς τὸν Παπίαν, καὶ ἄρας ἀπ' αὐτῶ τὰς κλεῖς βιαίως, διήνοιξε τῷ Βασιλεῖ. Καὶ γενόμενος ἔνδοθεν Βασιλέως, ἦρε τὰς κλεῖς τῶ Παλατίω ἐπὶ χεῖρας, καὶ τῇ ἑωθεν, Γρηγόριον τὸν ἐπιλεγόμενον τῶ Φιλήμονος, ἐποίησε Παπίαν. Παρέθῦ δὲ ἀποστέλλει ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσήγαγεν Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγηρὸν μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ Παλατίῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἰωάννην Πραιπόσιτον, τὸν ἄραι τὴν Δεκαπολίτισσαν, καὶ φέρε τὰς ἰδίους γονεῖς ἀπαγαγεῖν. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Παῦλον κοιτωνίτην τὸν ἐπιθεῖναι Μιχαὴλ. Καὶ ἐπιλθὼν, εὗρεν αὐτὸν ἐσπαργανωμένον ἐν τῷ σαγίσματι τῶ δεξιῶ ἵππου οὗ ἤλαυνε, καὶ τὰ ἔγκατα αὐτῶ ἔξωθεν ἐκκρεμάμενα. Εὗρε δέ ἐκεῖ θρηνούσας καὶ ὀλοφυρομένας ἐπ' αὐτῷ τήν τε μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτῶ· καὶ εἰσαγαγὼν εἰς πλοιάριον, διεπέρασαν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως, κἀκεῖ αὐτὸν * ἐνταφιάσαθαι ἔθαψαν. * ἐντεμόντει.

IMPERIUM BASILII MACEDONIS.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ

I. ANNO mundi VI. M. CCC. LXVII. divinæ autem Incarnationis DCCC. LXVIII. imperavit Baſilius cum Michaele annum I. menſes IV. ſolus vero, annos XIX. Præcepit autem Præfecto Mariano Petronæ filio, ut aſcendentes in forum, omni adjuncto populo, ſolum ipſum Imperatorem renuntiarent.

II. Neceſſarium porro duxi, divinam in eos ſcriptis conſignare exhibitam ultionem, qui Michaelem neci tradiderunt: ac quæ eorum ſingulis, diverſis temporibus mala evenerint. Jacobitzes cum Imperatore in Philopatio venans, delapſo ipſi gladio, dum ipſum levaturus ex equo deſcendit, non demiſſo ad terram uſque pede, ſed & altero in ſcala penſili detento, territo equo per cava voraginum locaque aſpera ac ſcrobes diſtrahente, membratim diſcerptus eſt. Joannes vero Chaldus, exercitus ductor in Chaldia, deprehenſus res novas moliri adverſus Imperatorem, ejuſdem juſſu ab Andrea duce exercitus palo affixus eſt. Aſylæo Imperatoris patruelis ab ipſo Imperatore in ſuburbanum ſuum expulſus, cui Chartophylacis nomen, tamquam immitis ſævuique in ſervos ſuos, ab eis noctu gladiis cæſus eſt: quos Imperator captos, membratimque conſciſſos, ad Amaſtriani combuſſit. Apelates Perſa, vermibus exeſus, vitæ finem fecit. Conſtantinus Toxaras apud Cybæriotas gladiis conſciſſus, periit. Et Marcianus Imperatoris frater contrito pede, a vermibus corroſus interiit.

pag. 344. III. Imperator, Chriſti Natalitiorum ſolemni die proceſſum habens, in proceſſu in Magnam Eccleſiam, Stephanum filium ſuum ſacro fonte intinxit. Junctiſq; equis albis cum curru, una cum Auguſta ſedit: ſedit quoque cum eis Baanes Præpoſitus, infan-

Α΄. Τῶ ἐτους ͵ϛ͵ϟζ΄. τῶ κόσμου, τῆς θείας σαρκώσεως ωξζ΄. ἐβασίλευσε Βασίλειος ὁ Μακεδὼν μῆ Μιχαὴλ. ἔτος ἕν, καὶ μῆνας δ΄. καὶ μόνος ἔτη ιθ΄. προσέταξε δὲ τῷ Ὑπάρχῳ Μαριανῷ υἱῷ Πετρωνᾶ ἀνελθεῖν ἐν τῇ Φόρῳ καὶ ἀναγορεῦσαι αὐτὸ μῆ παντὸς τοῦ λαοῦ μόνον Βασιλέα.

Β΄. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην γράψαι τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ διαχειρισαμένους· καὶ ἃ πέπονθεν ἕκαστος αὐτῶν ἐν διαφόροις καιροῖς. Ο μὲν οὖν Ιακωβίτζης κυνηγῶν μετὰ Βασιλέως ἐν τῷ φιλοπατίῳ, τὸν ξίφος αὐτῷ ἐκπεσόντος, καταλθὼν τὰ ἵππου, ἄρας αὐτὸ τῶ ποδὸς αὐτοῦ μὴ φθάσαντος τῇ γῇ ἐπιβῆναι, ἀλλὰ κ τοῦ ἑτέρου κρεμαθέντος ἐν τῇ σκάλᾳ, θρυσθεὶς ὁ ἵππος διέσυρεν αὐτὸν φάραγγας & βοθύνους διαθὼν, πάντα μελη διέσπασεν. Ιωάννης δὲ ὁ Χαλδὸς, Στρατηλάτης γενόμενος ἐν Χαλδίᾳ, κ φωραθεὶς κ Βασιλέως μελετῶν, προσάξει τ Βασιλέως ἀνεσκολοπίσθη παρὰ Ἀνδρέᾳ Στρατηλάτῃ. Ο δὲ ἐξάδελφος τοῦ Βασιλέως Ασυλέων, ἐξωσθεὶς παρ' αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ προαστείῳ αὐτοῦ, ᾧ ἐπώνυμον τὸ Καρτοφύλακες, ὡς ἀπηνὴς κ ὠμὸς εἰς τοὺς δούλους αὐτοῦ ὤν, μαχαίραις παρ' αὐτῷ ἐν νυκτὶ ἀνῃρέθη. Οὓς ὁ Βασιλεὺς κρατήσας κ μελισδὶ κατακόψας, κατέκαυσεν ἐν τοῖς Αμαστριανοῦ. Ο δὲ Ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου, σκωληκόβρωτος γενόμενος τῷ ζῆν ἀπηλλάγη. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξαρᾶς, εἰς Κυβαιριώτας ἀποθοκυβθεὶς, πλάτᾳ. Καὶ Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βασιλέως, τὸν πόδα συντριβεὶς, κ ὑπὸ σκωλήκων κατεβρωθεὶς, πλάτᾳ.

Γ΄. Ο δὲ Βασιλεὺς προελθὼν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστοῦ γενεθλίων, ἐν τῇ προελεύσει εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἐβάπτισε Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Αμφὼ δὲ

ἅπαντας λαοὺς μὴ ἐρριπτεῖν, ἐκάθητο ἅμα τῇ Δύγου- A tem gestans usque ad Palatium, dum Im-
στῃ. Καὶ ὁ Πρωτοσπάθαριος Βάσσης σὺν αὐτοῖς Βασιλέως perator consularia munera per viam spar-
τὸ παιδίον μέχρι τῶν παλατίων, ὃν Βασίλειος ῥίψαντος git.
ὑπεστόλισε τῷ ὤμῳ.

δ'. Ἐγένετο δὲ σεισμὸς τῇ ἑορτῇ τ' ἁγίου Πολυεύκτου IV. Contigit per diem Sancti Polyeucti Terræ motus.
μέγιστος, ὥστε τ' γῆν σείεσθαι ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα. terræ motus maximus, adeo ut quadraginta dierum spatio terra quateretur. Cecidit
Ἔπεσε δέ τοι ἡ σφαῖρα τ' ζωδίου τ' Φόρου, ἐν ᾗ ὑπαρ- vero tunc ejus, quæ in Foro est, statua
χέτης Θεοτόκος ἐκκλησία, ἣν λέγεται τὸ Σίγμα, ὥστε globus: sanctissimæ quoque Dei Genitri-
πάντας τοὺς ψάλλοντας ἐκεῖσε τελευτῆσαι. Μόνος δὲ ὁ Φι- cis Ecclesia, cui Sigma nomen, ita ut
λόσοφος τυχὼν ἐκεῖσε, ἔλεγε τοῖς ψάλλουσι καὶ πᾶσι τοῖς omnes ibi divinas decantantes laudes ex-
ἐκεῖσε, ἐξελθεῖν τ' ἐκκλησίας. Οἱ δὲ μὴ πειθόμε- tinctæ sint; cum Leo Philosophus, qui ibi Collapsa Ecclesia; Leonis Philosophi
νοι, συνεπλίβησαν ἅπαντες. Μόνος δὲ ὁ Φιλόσοφος εἰς essent, Cantores, & qui ibi erant omnes vaticinatio.
κίονικόν τινα συστήματος τυχὼν ἄλλων δύο, ἐσώθη· καὶ Ecclesiæ exire moneret. Qui nihil obe-
ἔστηκε * πέντε μόνοι ὑποκάτω τ' ἄμβωνος. quentes, pari omnes ruina oppressi interiere. Ipse vero Philosophus ad colu-
Logoth. ε'. mnam sub tignis sustinentibus stans cum duobus aliis salvus evasit; aliique quinque dumtaxat sub ambone positi.

ε'. Φώτιος δὲ ὁ Πατριάρχης ἐλθόντος τ' Βασιλίως ἐν V. Porro Photius Patriarcha, cum Im- Basilii per Photium interpellatio; ejusque ejectio.
τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν τ * μέσοντος αὐτὸ κοινωνεῖν, τοῦτον λη- perator in Ecclesiam venisset, & expe-
Legoth. μέλλοντω. στὴν καὶ φονέα ἔλεγε, καὶ ἀνάξιον τ' θείας κοινωνίας. Ὁ ctaret ut sacra Mysteria sumeret, *La-*
δὲ θυμωθείς, ἀπέστειλε τὸν Ῥάμῃ, καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ *tronem eum & parricidam* dicebat, *eum-*
Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ τοῦτον τῷ θρόνῳ ἐξέωσε· καὶ *que sic indignum*. Arreptus ira Impera-
ἀναχειρίσατο Ἰγνάτιον τ' ἐν ἁγίοις Πατριάρχην τὸν δεύ- tor, Romam misit, tomumque cum Episcopis Latinis advexit, ac Photium
τερον. Ἐγκατήθη δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Βασιλεὺς ἐκ τ' τῆς throno expulit; sanctumque Ignatium rur-
Γυγαίρας Εὐδοκίας, ὃς πρὸς γάμους ἦν Βασιλείῳ. sum Sacerdotio provexit. Natus est Alexander Imperator ex Eudocia filia Ingeris. Hic fuit filius legitimus Basilii.

* Τεφρικίῳ. ς'. Ἐξεστράτευσε δὲ ὁ Βασιλεὺς καὶ τ' Ἀγαρηνῶν τ' εἰς VI. Suscepta Imperator expeditione Tephricensis expeditio.
Κρήτην. Καὶ πολέμους συναψας, ἐνικήθη· καὶ πολλάκις adversus Agarenos Tephricenses, pugna-
συμβαλὼν Ἀγαρηνοῖς, πολλοὺς τ' Ῥωμαίων ἀπέβαλεν. Ἐν δὲ que cum eis congressus, victus est: nec
τῷ τοιούτῳ φυγῇ τ' Βασιλείου, Θεοφύλακτος raro collatis signis cum Agarenis, haud exigua Romanorum data strages est. In
ὁ Ἀβάσαντος ὁ πατὴρ Ῥωμανοῦ τ' μετὰ ταῦτα βασιλεύσαν- istiusmodi vero Imperatoris fuga Theo- Basilii fuga, & gratiando.
τος, ἐδιώκετο τ' Βασιλέα παραμυθούμενος τ' Ἀγαρηνῶν C phylactus Abastactus Romani pater, ejus,
χρατήματος. Οὗ ἐπιζητήσας ὁ Βασιλεὺς μετὰ ταῦτα, καὶ qui postea rerum potitus est, cum vix
εὑρὼν ἐγνώρισας· πολλοὶ γὰρ ἔλεγον τῷ Βασιλεῖ, ὅτι, non captus fuisset, ac Saracenis factus
Ἐγώ εἰμι.... ὁ δὲ τ' τιμὴν ἀρεὶς, πάντα βασιλικὸν obnoxius, eundem liberavit. Quem postea Imperator inquirens, inventumque
ἐπόησεν, ἐξ ἀτυχίας. Ὑποστρέψας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν eum cum cognovisset (multi enim dicebant, *Sic esse qui Imperatorem liberas-*
τῇ πόλει, ἀπέστειλε Χριστόφορον γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν Τεφρικῇ, *set*) honoribus voluit demereri. Is autem missum faciens honorem, Imperiale
καὶ τέλειον ἐποίησε μυγίστου, καὶ ἐκόρθωσε πάντων sibi prædium depoposcit; quod & obti-
κατασρίψας τοὺς ἐδάφους. nuit. Reversus vero in Urbem Imperator, Christophorum suum generum in Te- Expugnata Tephrica ac direpta.
phricam misit; partaque victoria maxima, solo tenus everteus eadem expugnavit.

ζ'. Ἰγνάτιος δὲ ὁ Πατριάρχης, ᾠκοδόμησεν ἐκκλησίαν εἰς τὸ ἐμπόριον Σατύρου περιφανῆ, ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἀρχιστρατήγων, τῶν Ἀναπλόντος, καὶ μονὴν πενήντα ἀνδρῶν, ἔνθα καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπόκειται. VII. Ignatius porro Patriarcha Ecclesiam ædificavit in Satyri emporio perelegantem, sub nomine cælestis Militiæ Principis Orientis, fecitque virorum Monasterium, ubi & sepultus est. Ignatianum Monasterium Satyri. *Edit. Paris. pag. 141.*

η'. Θέκλας δὲ τῆς ἀδελφῆς τῶ Βασιλείου ἀποστολὴν πρὸς τ' Βασιλέα δι' ὑπόμνησιν τινὰ μέτριον ὧτα αὐτῆς τ' ἄνδρωτον, ἠρώτησε ὁ Βασιλεὺς, ὅτι, Τίς ἔχει τ' κυρίαν σου; Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ Νεατοκωμίτης. Παρέδωκε δὲ ὁ Βασιλεὺς ἀποστείλας ἤγαγεν αὐτὸν, καὶ τύψας ἀπέκειρε· καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνέδυσεν αὐτόν. Ὡσαύτως δὲ καὶ Προκόπιον τ' Πρωτοβεστιάριον αὐτῆς ἀποστείλας, ἔτυψε τ' Θέκλαν. Ὃς καὶ ἅρας πάντα τὰ χρήματα αὐτῆς, εἰσήνεγκεν τῷ Βασιλεῖ. Τὸν δὲ Νεατοκωμίτην μὴ ταῦτα ἐποίησεν Οἰκονόμον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. VIII. Cum vero Thecla Imperatoris soror, e suis quemdam virum mediocrem submonendi quidpiam causa destinasset, quæsivit Imperator, *Quis est qui tuam dominam habeat?* Respondit ille, *Neatocomites.* Confestim vero mittens Imperator, eum adduxit, ac verberibus affectum, detondit; Monachique habitu induit. Sed & eodem modo misso Procopio suo Protovestiario, Theclam verberibus affecit: qui & omnes ejus ablatas pecunias Imperatori attulit. Neatocomitem vero postea Œconomum in Magna Ecclesia fecit. Thecla Michaelis soror a Basilio multata. Neatocomites magnæ Ecclesiæ Œconomus.

θ'. Ὁ δὲ αὐτὸς Βασιλεὺς, ἐβάπτισε τοὺς Ἑβραίους πάντας ὅσοι τότε τῇ χώρᾳ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν E IX. Idem Imperator Hebræos suæ tam ditionis salutaribus undis intinxit, susceptoribus cunctis Proceribus, virisque dignitatibus ornatis, Imperatore liberalissime accipiente omnes Hæbræos, multaque subsidia ac dona eis præbente. Hebræorum baptismus.
αὐτῷ ὑπῆρχον, ἀναδεξαμένων πάντων τῇ ἐν τοῖς ἀξίαις, φιλοφρονησαμένου τῶ Βασιλέως πάντας τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἀντιλήψεις καὶ δῶρα πολλὰ παρασχόντος αὐτοῖς.

Περὶ τῶ Πραιποσείτου τ' ἁγίου Διομήδους. ι'. Τὸν δὲ προειρημένον Νικόλαον τὸν Ἀνδροσαλίτην, τὸν καὶ Πραιποσείτην τῶ ἁγίου Διομήδους, ᾧ τινι Μάρτυς ἐπιφάνη, ὡς εἰρήκαμεν, περὶ τοῦ X. Eum vero quem jam diximus Nicolaum Androsalitem & Sancti Diomedis Mansionarium, cui se Martyr conspicuum fecerat, Syncelli & Œ- De Mansionario Sancti Diomedis.

comomi dignitate ornavit: eius vero alterum fratrem Joannem, Excubiarum Drungarium fecit. Horum fratrem alium Sacello præposuit: extremum autem, Ærarii publici Logothetham fecit. Mortuo autem Nicolao Syncello, sepeliuit eum in Arcadianis in domo sua, ubi nunc est Sancti Constantini Hospitium (minus scilicet Monasterium.)

Α Βασιλίας, ἐτίμησε αὐτὸν Σύγκελον καὶ Οἰκονόμον. Τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν αὐτῶ Ἰωάννην, Δρουγγάριον τῆ βίγλης· καὶ ἕτερον ἀδελφὸν αὐτῶν Παῦλον τῶ Σακελλίω τὸν δὲ ἕτερον Κωνσταντῖνον, Γενικὸν Λογοθέτην. Τελευτήσαντος δὲ Νικολάου τοῦ Συγκέλλου, θάπτουσιν αὐτὸν εἰς Ἀρκαδιανὰς ἐν αὐτῶ οἴκω, ἔνθα νῦν ἐστὶ τὸ ἁγίου Κωνσταντίνου τὸ μετόχιον.

Nova Ecclesiæ ædificatio; per eam Syracusarum amissio.

XI. Cœpit vero Imperator ad fundamenta humum egerere prope Palatium construendæ Novæ Ecclesiæ, compluribus ædibus eam in rem coemptis. Significatum autem est Imperatori, urbem Syracusas ab Agarenis expugnari. Interim vero occupatis navibus, in ædificiis Novæ Ecclesiæ, tardius expedita classe, ac navalibus copiis, capta est civitas, paulo antequam adveniisset navalis exercitus; quæ res luctus plurimum atque mœroris Imperatori conscivit.

ια'. Ἤρξατο δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκχοΐζειν πλησίον τοῦ παλατίου, πρὸς τὸ κτίσαι τὴν Νέαν, οἰκήματα πάμπολλα ἐξωνησάμενος. Ἐμηνύθη δὲ τῶ Βασιλεῖ, ὡς ἡ Συράκουσα παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκπορθεῖται. Ἀχολυμένου δὲ τῶν πλοίμων ἐν τοῖς κτίσμασι τῆ Νέας ἐκκλησίας, ἐγένετο βραδύτερος ὁ στόλος τοῦ λαβεῖν καὶ παραδόθη ἡ αὐτὴ Συράκουσα πρὸ ὀλίγου, πρὶν φθάσαι τὸν στόλον, τῶ Βασιλεῖ πολλὰ θρηνήσαντος καὶ λυπηθέντος.

Nicetas Xilinites Monachus & Œconomus.

XII. Nicetas vero Xilinites Mensæ Præpositus, delatus Imperatori Augustæ amorum; cæsarie damnatus, Monachus effectus est. Is, Leone Imperatore, magnæ Ecclesiæ Œconomus præfectus est; vitaque functus, in Monasterio sepelitur, quod ipse condiderat, & ubi coma damnavit sorores suas.

ιβ'. Νικήτα δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς Τραπέζης τοῦ Ξιλινίτου κατηγορηθέντος ὡς φιλημόνου παρὰ τὴν Αὐγούστης, τῶν ὁ Βασιλεὺς λυπηθείς, μοναχὸν ἐποίησε· ὃς καὶ Βασιλείῳ Λέοντος γέγονε Οἰκονόμος τῆ μεγάλης ἐκκλησίας· καὶ πληρώσας τὸν βίον ἐν τῆ μονῆ, ἣν αὐτὸς κατεσκεύασε, καὶ ἐνταφεὶς τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς.

Edit. Paris. pag. 546.

XIII. Multa vasa ænea confregit Imperator ratione Novæ Ecclesiæ. Marmora quoque & musiva & columnæ ex multis ablata Ecclesiis atque ædibus, ejus construendæ causa: in quibus erecta erat statua ænea Episcopi habitu, tenens in manu virgam cui serpens circumvolutus erat. Deductam eam in Vestibulo collocavere. Veniens autem Imperator, ac ubi statua erecta stabat propa adiens, digitum misit in os serpentis: latensque in eo vivus serpens, morsum infixit Imperatoris digito: ex quo vix contrariis remediis curari potuit, quæ res cunctis admirationi fuit.

Ecclesiarum spoliatio, Novæ ditandæ causa. Statua insolita.

ιγ'. Πολλὰ δὲ χαλκουργήματα καθεῖλε ὁ Βασιλεὺς λόγῳ τῆς Νέας ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἴκων ἀνέλαβεν εἰς κατασκευὴν αὐτῆς. Ἐν οἷς ἐλάτησε χαλκῆ χῆμα * ἐχουσαι ἐπισκόπου. Ἐκράτει δὲ ἡ αὐτὴ σφὶγξ ἐν τῆ χειρὶ ῥάβδον ἔχουσαν ὄφιν ἐσπειλιγμένον. Ταύτην καταγαγόντες, ἀπέθηκαν ἐν τῶ Βηματείῳ. Καθεσθέντος δὲ τοῦ Βασιλέως, καὶ ἀπελθόντες ἔνθα ἵστατο ἡ σφὶγξ ὀρθὴ, ἐμβάλλει τὸν δακτύλον αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ ὄφεως. Ὁ δὲ ἔνδον ζῶν ὄφις, ἔδακε τὸν Βασιλέως τὸν δάκτυλον· ὃς μόλις δὲ ἀντιφαρμάκοις ἰάθη, θαυμασθεὶς ὑπὸ πάντων.

* ῥίψασα.

Statua Salomonis, Basilii fissa.

XIV. Sed & Salomonis in Basilica existentem Statuam maximam, confringens, suo nomine effigiari jussit, ac in Novæ ejusdem Ecclesiæ fundamentis poni, ac si ejusmodi fabrica hostiam se offeret Deo.

ιδ'. Ἀλλὰ καὶ τὴν σφὶγγα Σολομῶντος ἐν τῆ Βασιλικῆ ὕσαι μεγίστῃ, καθεῖλε, προσέταξεν ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ἐκτυπωθῆναι, καὶ τεθῆναι κάτωθεν ἐν τοῖς θεμελίοις τῆς αὐτῆς Νέας ἐκκλησίας, ὡς θυσίαν ἑαυτὸν τῶ τοιούτῳ κτίσματι τῶ Θεῶ προσάγων.

Expeditio Bulgarica.

XV. Suscepta vero rursus Imperator adversus Melitinem expeditione, multis sub jugum missis, multisque felici marte peractis prœliis, reversus est.

ιε'. Ἐπιστράτευσε δὲ πάλιν ὁ Βασιλεὺς κατὰ Μελιτηνῆς· καὶ αἰχμαλωσίαν ποιησάμενος, καὶ πολλὰς πολέμῳ καταρθώσας, ὑπέστρεψε.

Ignatii mors.

XVI. Moritur vero Ignatius Patriarcha; ejusque loco rursus Photium Patriarcham provehit Basilius. Postea autem mortuo in exilio Patriarcha Photio, ejus depositum funus est in Monasterio quod Jeremiæ vocant in Mardosagari; quod antea universalis Ecclesia erat, ac parœcia utrique sexui dedita; Photius vero fœminarum Monasterium fecerat.

Photii altera Sedes.

Extinctio, ac sepultura.

ις'. Τελευτᾶ δὲ Ἰγνάτιος ὁ Πατριάρχης· καὶ ἀντ' αὐτοῦ πάλιν ἀναβιβάζει Φώτιον Πατριάρχην τὸ δεύτερον αὐτὸν ὁ Βασιλεύς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ὀξυτέρᾳ τελευτήσαντος Φωτίου Πατριάρχου, ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῇ λεγομένῃ τοῦ Ἱερεμίου ἐν τῆ Μαρδοσαγάρῃ, Οὔσης πρότερον καθολικῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς δὲ Φώτιος ἐποίησεν αὐτὴν μονὴν γυναικείαν.

Creta Germanicia.

XVII. Rursus vero cum exercitu profectus Imperator in Germaniciam, illa capta, & sub jugum missa, reversus est.

ιζ'. Πάλιν δὲ ἐστρατεύσε ὁ Βασιλεὺς εἰς Γερμανικίαν· καὶ ταύτην καθελὼν καὶ αἰχμαλωτίσας, ὑπέστρεψε.

Constantinus Michaelis filius mortuus.

XVIII. Moritur Constantinus Michaelis Imperatoris, ex Eudocia filius; hominum autem ac vulgi rumore, filius Basilii. Hunc Basilius plurimum luxit, cum multum eum diligeret. Depositumque est ipsius funus in sepulchris Regum.

Ε ιη'. Τελευτᾶ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ Βασιλέως ἐξ Εὐδοκίας· ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασιλείου· ὃν πολλὰ ἐθρήνησε Βασίλειος, πολλὰ κλαύσας αὐτόν. Καὶ ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τοῖς τάφοις τῶν Βασιλέων.

Dedicatio Novæ Ecclesiæ.

XIX. Calendis Maii dedicatur, divinisque publice laudibus frequentanda aperitur Nova Ecclesia, quam condidit Imperator, multaque egregia supellectili ornavit, a Photio Patriarcha; gestante Lorum Imperatore, multasque elargiente pecunias, ac Novæ nomine illi indito.

ιθ'. Μαΐῳ α'. ἐγκαινίζεται καὶ ἑορτάζεται ἡ Νέα ἐκκλησία, ὡς ἔκτισεν ὁ Βασιλεύς, καὶ κατεκόσμησε κόσμῳ πολλῷ, παρὰ Φωτίου Πατριάρχου. τοῦ Βασιλέως λῶρον φορέσαντος, καὶ χρήματα πολλὰ δόντος, καὶ Νέαν αὐτὴν ἐπονομάσαντος.

κ'. Ἀπο-

κ'. Ἀπεστάλη δὲ παρὰ τοῦ Βασιλέως Προκόπιος Πρωτοβεστιάριος μετὰ πάντων τῶν δυτικῶν θεμάτων, ὄντος Εὐπραξίου Στρατηλάτου εἰς Σικελίαν, καὶ εἰς Κεφαλληνίαν τὴν Μουσυλίκην. εἰς δὲ τὸ Δυρράχιον, τὸ Ῥαβδύχην, καὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὸν Ὀνάτην καὶ τὸν Ἀποστύππην. ὅς τε Προκόπιος πολλαὶ μὲν πράξεις καὶ ἀνδραγαθίας ἐργασάμενος, ἐχάπης πολέμου γεγονότος καὶ προδοθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀποστύππου ἐσφάγη.

κα'. Λέων δὲ ὁ Σαλιβαρᾶς, συνοφίζει Φωτίῳ Πατριάρχῃ Θεόδωρον μοναχὸν, Ἀρχιεπίσκοπον Εὐχαϊτῶν, ὡς δ' ἔλαβε τὸ ποιοῦντα τερατεία καὶ φρενιτικόν. Φώτιος δὲ τοῦτον τῷ Βασιλεῖ μεσιτεύει καὶ συνοφίζει. Εἰς ὃν ὁ Βασιλεὺς ἀρεσθείς. Πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ διέκειτο. Εἶχε δὲ αὐτὸν ἐν τιμῇ πολλῇ, Ος ἀθυμοῦντα τὸν Βασιλέα περὶ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, διὰ τὸ φίλτρον, ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάσατο, καὶ ἐπηγγέλλετο δείξαι ζῶντα τῷ Βασιλεῖ. ὃ καὶ ἐποίησεν. Ἐν γὰρ λόχμῃ τινὶ διερχομένῳ τῷ Βασιλεῖ φάντασμα σωλῆνα σεσοφισμένον χρυσοῦφαντον ἐνδεδυμένον ἐν εἴδει τοῦ Κωνσταντίνου· Ὃ καὶ ὀφθαλμοῖς εἶδε, καὶ περιπλακεὶς κατεφίλησε. Καὶ γεγονότος ἀφανοῦς, αὐτὸ εἶδεν ὑπελάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλάνητο. Διὸ καὶ μᾶλλον ἐκεῖνα κτίσας, ἐπωνόμασεν αὐτῷ, τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.

κβ'. Τύποις δὲ ἑτέροις πλείοσις, ὡς ἐκ τοῦ Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμυημένος ὁ λεγόμενος Σανταβαρηνὸς, ἐποίησε τὸν Βασιλέα πίστιν πολλὴν κτήσθαι πρὸς αὐτόν.

κγ'. Ἠγάγετο δὲ ὁ Βασιλεὺς Λέοντι τῷ Βασιλεῖ Συγατέρα Μαρτιναξίου. ἣν καὶ ἐστεφάνωσε, ποιήσας τὰς γάμους ἐν τῇ Μαναύρᾳ, καὶ ἐν τοῖς ιθ'. ἀκουβίτοις.

Κατηγορία Λέοντος πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, περὶ Σανταβαρηνοῦ.

κδ'. Ἐκατηγορήθη δὲ Λέων ὁ Βασιλεὺς παρὰ Σανταβαρηνοῦ εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡς ὅτι μαχαίριον ἐπιφέρεται, βουλόμενος ἀνελεῖν σε μετ' αὐτοῦ. ὅπερ αὐτὸς μαχαίριον, διὰ δολίας συμβουλῆς, ἐποίησε τὸν Λέοντα κατασκευάσαι καὶ φορεῖν ἐν τῇ τουβίῳ, εἰπὼν αὐτῷ, ὅτι, Πολλάκις τοῦ πατρός σου ἐπιζητοῦντος μαχαίριον διὰ χρείαν τινὰ, ἵνα τί μὴ δίδως αὐτῷ; Καὶ τοῦτο κατασκευάσας Λέων Βασιλεὺς, καὶ ἐμβληθείς, ὡς εἴρηται, καὶ φωραθεὶς ἐν τῇ τουβίῳ τοῦτο βαστάζων, πολλὰ περὶ τούτου ἀπελογεῖτο, ἐκ ἠκούετο. Ετυπτήθη οὖν Νικήτας ὁ Ελλαδικὸς ὁ Πρωτοβεστιάριος αὐτοῦ, ὃς γέγονε Παπίας ἐπὶ Ῥωμαίων Βασιλέως, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ πολλὰ δεινὰ πεπονθότες ἐξωρίσθησαν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς, Λέοντα κατέρξας ἐν τῷ τρικλίνῳ τῷ Μαργαρίτου, ἐβούλετο ἐκτυφλῶσαι αὐτὸν, εἰ μὴ Φώτιος Πατριάρχης ἐκ πολλῶν παρακλήσεων τοῦτο διεκώλυσεν, ἅμα Ζαυτζᾷ Στυλιανῷ μικρῷ Ἑταιριάρχῃ τότε ὄντι. Ἐκείνου δὲ ὑπὸ ὄψιν μῆνας τρεῖς, θρηνῶν καὶ ὀδυρόμενος, καὶ δι' ἐπιστολῆς πολλὰ ἐδυνήσατο τὸν Βασιλέα. Μεγάλου δὲ πίστιν ἔσχεν ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον Ἠλίαν· διὸ καὶ ἐπιφωνεῖ Λέων ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον Ἠλίαν ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ. Τῆς δὲ ἑλκύσεως γενομένης, ἰδόντες οἱ λαοὶ, ἐπεφώνησαν τὸ, Δόξα σοι ὁ Θεός. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀναστρέψας, ἀπελογήσατο αὐτοῖς, Δοξάζετε περὶ τούτου μου τὸν Θεὸν, πολλὰς ἐλ-

XX. Missus autem est ab Imperatore Procopius Protovestiarius cum omnibus copiis ac Legionibus Occidentalibus, Magistro militiæ belliquæ duce Eupraxio in Sicilia, & in Cephalenia, Musulice; Dyrrachii vero, Rhabducho: In Peloponneso autem, Onato & Apostyppo; multisque præclare ac bellica fortitudine gestis, quem dicebam, Procopius, ad extremum conserta pugna, Apostyppe proditore cæsus est. Procopius Protovestiarius proditione occisus.

Edit. Paris. pag. 547.

XXI. Porro Leo Salibaras Theodorum Monachum Euchaitorum Archiepiscopum Photio Patriarchæ coram in conspectum adducit, commendatque ut virum religiosum & facientem prodigia, ac prænoscendi futura charismate præditum. Photius vero illi ad Imperatorem admissor efficitur, & ut præsentia fruatur: cujus Imperator recreatus congressu, sibique ille placens (quippe ex ejus cupiditatum ratione comparatus esset) in multo eum honore habebat. Mœsto igitur animo cum esset Imperator, filii sui Constantini occasu, præ nimia illa amoris vi, qua eum prosequebatur, errore seducens, vivum pollicetur eum se illi ostensurum: quod & fecit. Transeunti enim in quodam saltu Imperatori, phantasma quoddam ac spectrum, equo insidens, contexta auro chlamyde, in Constantini specie, ipsumque referens, præsentatur, ipsique conspexit oculis, ac ei affusus, oscula dedit: quod ubi evanuerat, ipsum sic vidisse arbitrabatur, nec sibi quicquam dæmonis ullo astu obrepsisse. Quamobrem etiam constructo ibi Monasterio, S. Constantini titulum indidit. Basilii Imperatoris dementatio. *O Imperatoris errorem.* Constantini consecratio.

XXII. His aliisque plurimis, ex Apollonii arte apprime eruditus dictus Santabarenus, multam sibi apud Imperatorem fidem conciliavit.

XXIII. Copulavit autem Imperator Leoni Imperatori Martinacii filiam; cui & corollas imposuit, celebratis nuptiis in Manaura, & in novemdecim Accubitis. Leonis Imperatoris nuptiæ.

XXIV. Delatus vero crimine est Leo Imperator apud patrem a Santabareno; Nempe pugionem deferre, quo Imperatori vellet necem inferre. Eum ille pugionem doloso consilio ut sibi pararet, auctor Leoni extiterat, & ut in caliga gestaret, dicens, *Patre tuo necessaria aliqua causa sæpius quærente gladium, quidni illi præbes?* Atque hoc fabricato Leo Imperator, ac calumniose, uti dictum est, delatus, deprehensusque cultrum in caliga gestare, quicquid demum satisfactionis afferret, nihil audiebatur: Cæsus itaque verberibus est ejus Protovestiarius Nicetas Elladicus, qui Romano Imperatore Papias fuit: aliique pariter multis malis subacti, in exilium ejecti sunt. Imperator vero Leonem carcere tenebat in Triclinio, cui Margaritæ nomen, cæcare luminibus volebat, nisi Photius Patriarcha diu multumque rogans, intercessisset, una cum Zautza Scyliano, minoris tunc Fœderatorum legionis Comite. Mansit vero sic ab Imperatoris conspectu exclusus menses tres, lugens ac ejulans: scriptaque ad Imperatorem epistola, ejus inflectere animum ac lenire studebat. Cumque Imperator magnam fidem erga Sanctum Eliam haberet, suum Imperator Leoni conspectum in ejus memoria indulget. Facto autem processu, eo conspecto clamare populi ac Factiones, *Gloria sibi Deus*. Conversus vero Imperator, respondit eis, *Argumentum vobis assumitis divinæ laudis filium meum?* ipse *Actastis Leonis apud patrem a Santabareno.* Affinis Leonis familiæ, falso objecto crimine. Liberatus Leo, duce Sancti Elias sacro.

audere multa habet erumnas ferre, & ſæpe triſtes ac permolestas percurrere.

Andreas Domesticus pedum motus & restitutus.

XXV. Delato crimine Andreas Legionum domesticus a Santabareno, quasi Laonizaret, ab Imperatore gradu motus est; eiusque loco Scypiotes Domesticus præfectus est. Profectusque cum exercitu Tarsum, suis omnibus desideratis, victus fugatusque est; rursusque Andreas Domesticus præficitur ab Imperatore.

Conjuratio detecta, & compressa.

XXVI. Facta vero conjuratio est adversus Imperatorem a Joanne Crocoa, qui Domesticus esset agminis Icanatorum; nempe loculi in Blachernis agentis vaticinio concito. Inter conjuratos multi Senatorum atque Procerum Officialiumque ad sexaginta sex inventi sunt. Erat enim Michael Fœderatorum Comes Catudares, & Myzaris & Babutzicus, ac reliqui. Talis igitur conjurationis nuntio ad Imperatorem perlato a Protovestiario Corcoa, tentis omnibus, egressus in Circum Imperator, positoque illic tribunali, eorum judicans causam, cunctis verberibus subjectis ac detonsis, qui reliqui essent eorum pilos combussit. Sic deinde solemni die Annuntiationis pompa processit, quando & conjurationem erant expleturi. Ambulabant illi retro cum nudi vincti adusque Forum, uti eis constituerat. Tum eorum publicatis bonis cunctos exilio relegavit.

Insitati animi insigne exemplum.

Edit Paris. Pag 143. Reliqui Leonis, Alexandri, Constantini, Romani Lacapeni, &c primo editis e Vaticano Codice omissa.

XXVII. Egresso autem Imperatore ad venandum, cervo miræ magnitudinis nescio unde prodeunte, dum bestiam Imperator insequitur, conversus cervus, Imperatorem e zona sublatum equo succussit. Lapsum quispiam occupans, nudato ense, discissa zona, Imperatorem liberavit. Postea vero cum reversus esset, & qui zonam secarat, caput amputari præcepit; hoc dato crimini, quod in eum gladium nudasset. Cumque is multa excusaret, ut qui ejus salutis causa rem aggressus esset, nihil tamen operæ fecit. Ægrotante vero Basilius ex cervi illa succussione moritur, relictis Imperatoribus Leone & Alexandro.

ἀνδρεῖα πολλὰ ἔχει συμφορᾶς φέρειν, καὶ σχεδὸν τρίβους καὶ ἐπιπόνους περιτρέχειν.

A ψῆφος ὑπ' αὐτῶ ἔχειν ἐτομῶνται, ⸗ ἐπαφύσης ἡμέρας ἀναλῦσαι.

κε'. Καταγορεύθεις δὲ Ἀνδρέας Δομέστικος τῶν χολέων παρὰ Σαντοβαρηνῶ ὡς τὰ Λέοντος φρονῶν, διεδιώχθη παρὰ τῶ Βασιλείου. εἶτ' αὐτῶ δὲ προβληθὲν Δομέστικος ὁ Σκηπιώτης ⸗ ἀπελθόντος μὴ λαῶ ἐν Ταρσῶ, ἡττήθη, ⸗ πάντας ἀπώλεσε· ⸗ πάλιν προχειρίζεται Ἀνδρέας παρὰ τῶ Βασιλέως Δομέστικος.

κς'. Ἐγένετο δὲ συνωμοσία κατὰ τῶ Βασιλέως παρὰ Ἰωάννου τῶ Κρωκόα Δομεστίκου ὄντος τῶν Ἰκανάτων, χρηματιζόντος παρὰ τῶν ὄντων ἐν Βλαχέρναις Ἐχαλείου. Εὑρέθησαν ⸗ πολλοὶ τῶν συγκλητικῶν ⸗ ἀρχόντων μέχρι τῶν ἑξήκοντα ἓξ. Ἦν δὲ Μιχαὴλ ὁ Ἑταιρειάρχης, B ὁ Κατουδάρης, ⸗ ὁ Μύζαρις, ⸗ ὁ Βαβούτζικος, καὶ οἱ λοιποί. Τῆς γοῦν τοιαύτης ἐπιβουλῆς μηνυθείσης τῶ Βασιλεῖ παρὰ τῶ Πρωτοβεστιαρίου τῶ Κορκόα, χρηματίσαντος τὰ πάντα, ἐξελθὼν ὁ Βασιλεὺς ἐν τῶ ἱπποδρομίῳ, ⸗ καθίσας ἐκεῖσε, ⸗ ἀνακρίνας τὰ κατ' αὐτούς, πάντας τύπτας ⸗ κουρίσας, τοὺς περιλειφθέντας τείχας κατέκαυσε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελθὼν ἐν τῶ προελεύσει τῶ Εὐαγγελισμοῦ, ὅτε ⸗ ἡ ἐπιβουλὴ ἔμελλον ποιεῖσθαι. Περιέπαιπον δὲ ὀπίσω αὐτῶ γυμνοὶ μέχρι τῶ φόρου διδόμενοι, καθὼς διωρίσατο. Εἶτ' ἔπειτα πάντας δημόσιος ἐξώρισε.

κζ'. Τῶ ⸗ Βασιλέως ἐξελθόντος πρὸς τὸ κυνηγῆσαι, ἐλάφου ποθὲν ἀναφανείσης ταμμιχίου, ὡς αὐτὸν Βασιλεὺς καταδίωξε· ἐπισπασθεὶς ὁ ἔλαφος, ἔρριψε τὸν Βασιλέα ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ ἵππου. Φθάσας δέ τις, ⸗ τὸν ἀπέζωσε, ⸗ τῆς ζώνης ἐκκόψας, τὸν Βασιλέα ἐρρύσατο. Μετὰ δὲ τὸν ἀποσφαγῆναι, ἐπιλάβετο τῆς ζώνης αὐτοῦ ἀποκόψαντα, ἀποτμηθῆναι τὴν κεφαλὴν, ὡς γυμνώσαντα τὸ ξίφος κατ' αὐτοῦ· πολλὰ ἀπολογουμένου, ὡς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ τοῦτο πεποιηκέναι, ἀλλ' οὐδὲν ὠφέλησεν. Ἐκ δὲ τοῦ παραγμοῦ τῆς ἐλάφου ἐσπλάγχνισε Βασιλεὺς, πλάστῃ, καταλιπὼν Λέοντα Ἀλεξάνδρου τοῦ Βασιλείου.

IMPERIUM LEONIS BASILII FILII, ANNOS XXV.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΕΤΗ κε'.

I. ANNO mundi sexies millesimo trecentesimo octuagesimo sexto, divinæ Incarnationis octingentesimo octuagesimo sexto, Imperavit Leo Basilii filius annos viginti quinque, menses octo, Stephanus vero ejus frater, qui Clericus erat ac Syncellus, cum Photio morabatus, quem is educabat ac disciplinis instruebat. Leo itaque ubi rerum summam adeptus est, Andream Magistro militiæ cum multis cereis, Senatusque frequentia, Chrysopolim misso, Michaelis corpus eduxit e tumulo, posuitque in loculo cypressino, imponentes sandapilæ & operientes, regioque cultu honestantes, cum cæteris multaque pompa ac honore, ipsis quoque ejus fratribus funus deducentibus, inde ad Sanctos Apostolos adduxerunt, atque in urna posuerunt.

Leo Imperator. Stephanum fratrem, Photii discipulum.

Michaelis translatum fit cum honore ad Sanctos Apostolos.

II. Postea misit Imperator Andream Legionum Domesticum cum Joanne Hagiopolita, viro eruditissimo,

Ω'. Τῶι ⸗ τοῦτο τῶ κόσμῳ ⸗ ὁ δὲ Θεὸς παρακούσας ὡς ⸗ ἐβασίλευσεν Λέων ὁ υἱὸς Βασιλείου ἔτη εἰκοσιπέντε, μῆνας ὀκτώ. Στέφανος δὲ ὁ αὐτῶ ἀδελφὸς, Κληρικὸς ὢν ⸗ Σύγκελλος ὢν μὴ Φωτίου τοῦ Πατριάρχου, ἀνατρεφόμενος παρ' αὐτῶ ⸗ παιδεύόμενος. Ὁ δὲ αὐτὸς Λέων μὴ τὰ αὐτοκρατορήσας, ἀπέστειλε Ἀνδρέαν Στρατηλάτην μὴ χαρῶν, πολλῶν κλητικῶν ⸗ ⸗ συγκλητικῶν ἐν Χρυσοπόλει, ⸗ ἐξήγαγε Μιχαὴλ ἐκ τῆς πύρας, ⸗ ἔβαλεν ἐν γλυπτῶ κοσμῳ κυπαρισσίνῳ· ⸗ ἐπὶ κραβάτου θέντος τοῦ σκεύους, βασιλικῶς τε τιμήσαντες, μετ' ὕμνων ⸗ τιμῆς πολλῆς, ἐπομένων ἐκεῖσε ⸗ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἤγαγον εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ⸗ ἀπέθεντο ἐν λάρνακι.

β'. Μετὰ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν Δομέστικον τῶν χολέων, ἅμα Ἰωάννῃ Ἁγιοπολίτῃ σοφωτάτῳ, ⸗ γνησίῳ ἀκροατῇ τῶν ἐμῶν, ⸗ ἵνα πρὸς

νι τ ἐκκλησίας ἀνελθόντες, τὰς τῶ Πατριάρχυ Φωτίυ A αἰτίας ἀναγνόντες, τῶτον τῦ θρόνυ καθῆγαγον, καὶ πεμψάντες ἐν τῇ μονῇ τ Ἀρμενιακῶν, τῇ ἐπιλεγομένῃ τῦ Βόρδωνος.

γ'. Προεβάλετο δὲ ὁ Βασιλεὺς Στυλιανὸν Ζαύτζαν Μάγιστρον καὶ Λογοθέτην τῦ δρόμυ. Ἀνήγαγε δὲ Στέφανον τ Σύγκελλον καὶ ἀδελφὸν αὐτῦ ἐν τῷ Πατριαρχείῳ· καὶ πρὸ τ Χριστῦ γέννων χειροτονεῖται Πατριάρχης ὑπὸ Θεοφάνυς τ Πρωτοθρόνυ, καὶ λοιπῶν Ἀρχιερέων· καὶ ποιήσας ἐν τῷ Πατριαρχείῳ ἔτη ἓξ καὶ μῆνας πέντε, ἐπλήρωσε, καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τ Συκέων.

δ'. Ἐφ' ἡμῶν Λέοντος, προσδόθη τὸ κάστρον Ψηφὶν, καὶ ἐκράτηθη ὑπὸ τ Ἀγαρηνῶν, αἰχμαλωτισθέντων B πάντων τ ἐντὸς ἐκείνυ. Γέγονε δὲ ἐμπρησμὸς μέγας πλησίον τ Σοφιανῶν· ἐμπρησθείσης καὶ τ ἐκκλησίας τῦ ἁγίυ Ἀποστόλυ Θωμᾶ, ἣν ὁ αὐτὸς Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν.

ε'. Ἀπέστειλε δὲ ὁ Βασιλεὺς εἰς Εὐχαΐτα, καὶ ἤγαγε Θεόδωρον τ Σανταβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ Δομέστικος καὶ Στέφανος ὁ Μάγιστρος ὁ τ Καλομαρίας, οἱ πολλὰ λοιδορηθέντες ἐπὶ Βασιλείυ παρὰ Σανταβαρηνῶ, ὑπέθηκαν τῷ Βασιλεῖ, συνκολλῶ ποιησάμενοι, ὡς ὅτι Φώτιος ὁ Πατριάρχης καὶ Θεόδωρος ὁ Σανταβαρηνὸς, βυλὴν εἶχον ποιήσασθαι βασιλέα, ἐκ τ ἰδίων Φωτίυ Πατριάρχυ. Προσέταξε δὲ ὁ Βασιλεὺς ἀγαγεῖν Φώτιον Πατριάρχην καὶ Θεόδωρον τ Σανταβαρηνὸν C ἐν τοῖς παλατίοις τ Πηγῶν, καὶ ἰδίως αὐτοὺς φρουρεῖσθαι διωρίσατο. Ἀπεστάλησαν δὲ παρὰ τ Βασιλέως Στέφανος Μάγιστρος καὶ Ἀνδρέας Δομέστικος ὁ Κρατερὸς, καὶ ὁ Πατρίκιος Γόμερ, καὶ Ἰωάννης ὁ Ἁγιοπολίτης ἐπὶ τὸ ἐξετάσαι τὰ κατ' αὐτ. Καὶ ἀγαγόντες τ Πατριάρχην, καὶ καθίσαντες ἐπὶ θρόνυ ἐν τιμῇ, καὶ αὐτοὶ καθεζόμενοι, ἔφη πρὸς τ Πατριάρχην Ἀνδρέας ὁ Δομέστικος. Γινώσκεις, ὦ Δέσποτα, τ Ἀββᾶν Θεόδωρον; ὁ δ ἀπεκρίθη, Ἀββᾶν Θεόδωρον οὐ γινώσκω. Καὶ ὁ Ἀνδρέας, Τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον τ Σανταβαρηνὸν οὐ γινώσκεις; Καὶ ὁ Πατριάρχης, Γινώσκω τ μοναχὸν Θεόδωρον Ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαΐτων.

Ἐξέτασις Φωτίυ Πατριάρχυ, καὶ Σανταβαρηνῦ.

ς'. Ἠγαγον δὲ καὶ τ Σανταβαρηνὸν πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει πρὸς αὐτ Ἀνδρέας ὁ Δομέστικος, Ὁ Βασιλεὺς σοι δηλοῖ, Πῦ εἰσὶ τὰ χρήματα καὶ πράγματα τ ἐμῆς βασιλείας; Ὁ δὲ ἔφη Ὅτι δέδωκε αὐτὰ ὁ Βασιλεὺς· νῦν δὲ ἐκεῖνα ἀναζητεῖ αὐτὰ, ἐξυσίαν ἔχει ἀναλαβέσθαι αὐτά. Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη πρὸς αὐτ, Εἰ πέ τινα ἠβούλου ποιῆσαι Βασιλέα, ὑποθέμενος τῷ ἐμῷ πατρὶ ἵνα συνκλῦς συτυφλώσαί μι, τ Πατριάρχυ ἴδιον ἦν σοι; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ γινώσκω τοσοῦτον περὶ ὧν λέγετε κατηγοροῦντές μι. Λέγει οὖν Στέφανος ὁ Μάγιστρος πρὸς αὐτ, Καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ Βασιλεῖ, ἵνα ἐλέγξω τ Πατριάρχην περὶ τύτυ; Ὁ δὲ Σανταβαρηνὸς παρέδυ πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τ Πατριάρχυ, εἶπεν, Ὁρκίζω σε τ Θεῦ, Δέσποτα, ἵνα πρῶτον ποιήσῃς τ ἐμὲ καθαιρεσιν, καὶ τότε γυμνὸς ὄντα τ ἱερωσύνης, καλάζῃς πάντας ὡς κακοῦργον. Ἐγὼ γὰρ τοιαῦτα ἐμήνυσα τῷ Βασιλεῖ. Ὁ δὲ Πατριάρχης ἐνώπιον πάντων, ἔφη. Μὰ τὸν σωτηρίαν τ ἐμῆς ψυχῆς, κῦρι Θεόδωρε, Ἀρχιεπίσκοπος εἶ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Θαυμασθεὶς οὖν Ἀνδρέας ἐπὶ τούτοις, ἔφη, Οὐκ ἐμήνυσας, Ἀββᾶ, τῷ Βασιλεῖ δι' ἐμῦ, ὅτι ἵνα

Σημείωσαι, ὅτι ὁ ἱερομένος καὶ πνευματικὸς ἀρέλαι ἵνα καθαιρεθῇ, καὶ τότε ἵνα καθέζεται.

Georg. Monach. Novi Impp.

& qui fuit publici Cursus Logotheta, consensoque Ecclesiæ ambone, lectis Photii Patriarchæ criminum capitibus, e throno dejecerunt, & ad Armenianorum Monasterium, quod Bordonis vocant, relegarunt. Photii e Sede dejectio.

III. Præfecit vero Imperator Styliarum Zauztam Magistrum, ac publici Cursus Logothetam: reduxit, vero Stephanum Syncellum fratremque suum in ædes Patriarchales: ac ante Christi Natalem Patriarcha ordinatur a Theophane primæ Sedis Episcopo, ac reliquis Episcopis. Sexque annos & menses quinque summo Urbis Sacerdotio potitus, diem obit, & in Syceorum Monasterio humatur. Stephani Leonis fratris Patriarchatus.

IV. Leonis tempore proditum est præsidium cui nomen Hipsele, & ab Agarenis captum, sub jugum missis, qui in eo erant, universis. Exitit vero etiam ingens incendium, haud procul a Sophianis, quo & beati Thomæ succensa Ecclesia est: eam ipse Leo splendide instauravit. *Edit. Paris. pag. 550.* S. Thomæ incensa Ecclesia & instaurata.

V. Missis Imperator Euchaita Apparitoribus, adduxit in Urbem Theodorum Santabarenum. Andreas autem Domesticus & Stephanus Magister Calomariæ, qui sub Basilio Imperatore a Santabareno multis fuerant accusati, dolum subornantes, Imperatorem commonuerunt, consilium habuisse Photium Patriarcham & Theodorum Santabarenum, ut ex Photii propinquis Imperatorem præficerent. Jussit vero Imperator adduci Photium Patriarcham & Theodorum Santabarenum ad Pegarum Palatia, eosque seorsim in carcere singulos detineri constituit. Missi porro sunt ab Imperatore Stephanus Magister & Andreas Domesticus Craterus & Patricius Gumer, & Joannes Hagiopolita, ad illorum causam examinandam. Inductoque Patriarcha, & in Sede cum honore collocato, ipsis quoque sedentibus, dixit Andreas Domesticus, *Nosti, Domine, Abbatem Theodorum.* Respondit ille, *Abbatem Theodorum non novi.* Et Andreas, *Abbatem Theodorum Santabarenum non nosti?* Ad quem Patriarcha, *Novi Monachum Theodorum, qui Archiepiscopus sit Euchaitarum.* Examen consessus Photii & Santabareni.

VI. Duxerunt vero etiam ad eos Santabarenum, atque ad eum Andreas Domesticus, *Mandat tibi Imperator, ubi sunt opes & pignora meæ Majestatis?* Qui ait, *Ubi ea dedit Imperator: nunc vero si hæc requirit, licet ei ut illa recipiat.* Ad quem Andreas, *Dic, quæso, quemnam volebas Imperatorem facere, cum patri consuleres ut me oculis cæcares, Patriarchæ propinquum, an tuum?* Respondit ille, ac dixit, *Nescio prorsus de quo loquamini, mihi crimen impingentes.* Ait ergo Magister Stephanus ad eum, *Et quo vero ratione mihi significasti Imperatori, ut ejus rei nomine Patriarcham coargerem?* Santabarenus vero confestim jactans se ad Patriarchæ pedes, ait, *Adjuro te per Deum, Domine, ut meam, prius depositionem facias, ac tunc me Sacerdotio nudum, tanquam maleficum pœnis subjiciant. Non enim istiusmodi vel significavi Imperatori.* Porro Patriarcha in omnium conspectu ait, *Per salutem animæ meæ, Domine Theodore, Archiepiscopus es, tum in hoc sæculo, tum in futuro.* In his ira accensus Andreas, *Numquid non, inquit, Abba, per me Imperatori denuntiasti, fore ut Patriarcham ejusce rerum sceleris perageres?* At ille, te Observa, quæ sacerdotalis ordinis lapsum sit, deberi prius depositi, & tunc pœnis mancipari.

quicquam scire pernegabat. Reversi itaque, quæ illi locuti essent, Imperatori cuncta renuntiant. Impotenti vero is ira furoreque correptus, quod adversus Patriarcham nihil criminis deprehendisset? misso lictore duris verberibus Santabarenum affecit, atque Athenas relegavit: tum post illum mittens, ipsum luminibus cæcavit, & in Asiam exulem expulit.

Edit. Paris. pag. 151.

Santabareni pœna.

VII. Post annos autem plures placatus Imperator, ipsum in Urbem reduxit, atque ex Nova Ecclesia annonas accipere jussit. Mortuus vero est Santabarenus Constantino & matre ejus Zoe Imperatoribus.

Reconciliatio ac interitus.

VIII. Leone itaque Imperatore, Hagio Longobardiæ Præfectus atque Dux, gener vero Regis Franciæ, rebellione adversus Imperatorem mota, omnem regionem suæ mancipare ditioni. Qua re cognita Imperator, Constantinum Mensæ præpositum, cum omnibus occidui Legionibus ad Hagionem expugnandum misit. Consertaque pugna, victa Constantini acies est, trucidatus exercitus: unus ipse salutem ægre expedivit.

Orientem in Italia fingens.

IX. Tantum fuit Solis deliquium, ut hora sexta, stellæ in cælo apparuerint. Cæterum orta sunt tonitrua, ventorumque compressiones & turbines atque fulgura, adeo ut septem homines in Fori gradibus incendio absumpti sint.

Eclipsis insolita.

X. Expugnata Samus urbs munita ab Agarenis; sub jugum misso ipso quoque eorum Prætore ac Duce Paspala. Leo Imperator in Imperatoris Patrem Zautzam promovit, cum illius filiam Zoen in uxorem accepisset, extincto illius viro Theodoro Gananiato veneno quodam. Stephano autem Patriarcha vivis sublato, ejus loco ordinatur Antonius dictus Cauleas.

Samus capta.

Imperatoris Pater, titulus.

XI. Venit ei nuntius a Prætore Macedoniæ, in destinato habere Symeonem Bulgarorum Principem, ut infestis signis incurset Romanam ditionem. Hinc excitæ Symeonis iræ. Zautzæ Imperatoris Patri servus erat nomine Musicus. Is Stauracio & Cosmæ Helladicis, hominibus auri avaris ac negotiatoribus, amicitia junctus est. Hi, turpis lucri causa, eoque spectantes ut quovis modo rem familiarem augerent, intercessione ac potentia Musici, quæ in Urbe erat, Bulgarorum negotiationem Thessalonicam avocavere, quod male Bulgarorum commerciis cedebat. Bulgari hæc Symeoni nuntiavere. Ille Leoni Imperatori curavit intimare: Imperator vero obstante Imperatoris Patre, cujus in Musicum propensi animi essent, veluti vacui nugas cerebri cuncta audiebat.

Bellum Bulgaricum, ejusque occasione ista commerciorum fœdera.

pag. 152.

XII. Furore igitur actus Bulgarus, adversus Romanos copias educit. Quibus cognitis Imperator, Crenetem Magistrum Militiæ adversus Bulgaros armis instructum, multisque Urbis Proceribus ac Officialibus fretum, adversus Symeonem mittit. Conserta que pugna in Macedonia, in fugam vertuntur Romani, jugulato tum Creneto, tum Armeno Curticio, reliquisque omnibus. Ex Chazaris, qui in Leonis Fœderatorum agmine merebant, capti, præcisisque eis naribus, Romanorum probro, in urbem a Symeone missi sunt. Hos ut vidit Imperator, ira percitus, Nicetam cui cognomen Scleri (i. duri) cum triremibus in Danubium misit, Turcorum auxilia muneribus datis corogaturum, & ut bellum adversus Symeonem moverent. Profectus

Victi a Bulgaris Romani.

Chazarorum indigna tractatio.

Corrogata Turcorum auxilia.

A ἐλέγξω ἢ Πατριάρχῃ εἰς τοῦτο; ὁ δὲ ἀπορρήτου μὲν εἰδέναί τι. Προσρίψασις δὲ ἀπήγγειλε τῷ Βασιλεῖ ἅπαντα τὰ λαληθέντα παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Βασιλεὺς θυμῷ τῇ ὀργῇ ἀκαταχρίτῳ ληφθείς, ὡς μὲν δι' ἀρὰν αἰτίαν καὶ τὸν Πατριάρχην, ἀποστείλας ἔτυψε δεινῶς τὸν Σανταβαρηνὸν ἐφοδρῶς, καὶ τὸν ἐξώρισεν εἰς Ἀθήνας. Οὗτος δὲ αὖθις ἀποστείλας, ἐτύφλωσεν αὐτὸν, καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολήν.

ζ. Μετὰ δέκα ποιὰ παρελθὼν ὁ Βασιλεὺς τὸν ἀπήγαγεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ προσέταξε λαμβάνειν αὐτὸν σίτησιν ἐκ τῆς ἐκκλησίας. Ἐτελεύτησε δὲ Σανταβαρηνὸς ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρός.

η. Ἐπὶ τοῦ βασιλείας οὖν Λέοντος, * Ἁγίωνα ὁ Λογγιβαρδίας Ἔξαρχος καὶ Δούξ, γαμβρὸς δὲ γεγονὼς τοῦ Ρηγὸς Φραγγίας, ἀπῶρε τῷ Βασιλεῖ, πᾶσαν τὴν χώραν εἰς ἑαυτὸν ἀνατρέψαι. Τότε γνοὺς ὁ Βασιλεὺς, ἀπέστειλε Κωνσταντῖνον τὸν Τραπέζης σὺν πᾶσι τοῖς θέμασι τῆς δύσεως, πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι Ἁγίωνα. Καὶ συμβολὰς ποιούμενος, ἀπέθανον οἱ μετὰ Κωνσταντίνου καὶ κατεφύγασαν, μόλις αὐτὸς διασωθέντες.

* Ἐγίων.

Θ. Γέγονε δὲ ἔκλειψις ἡλίου, ὥστε τέτρατον εἶδος ὥρας ἔχειν, καὶ τοὺς ἀστέρας φανῆναι. Ἀλλὰ βρονταὶ καὶ σεισμοὶ ἀνέμων καὶ ἀστραπαὶ γεγόνασιν, ὥστε καῦσαι ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς τοῦ Φόρου ἀνθρώπους ἑπτά.

ι. Καὶ πολιορκηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἡ Σάμος τὸ κάστρον, αἰχμαλωτισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῆς τοῦ Πασπαλᾶ. Προεχειρίσατο δὲ Λέων ὁ Βασιλεὺς Ζαύτζαν εἰς Βασιλοπάτορα, συμφιλιωθεὶς ἤδη Ζωῇ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, φαρμάκῳ τινὶ πελάσαντος τὸν ἄνδρα αὐτῆς Θεοδώρου τοῦ Γαναδιάτου. Στεφάνου δὲ Πατριάρχου τοῦ τηδεμπάρου, χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἀντώνιος ὁ λεγόμενος Καυλιάτης.

ια. Ἦλθε δὲ ἡ ἀγγελία παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ Μακεδονίας, ὡς ὁ Ἄρχων Βουλγαρίας Συμεὼν βούλεται ἐκστρατεῦσαι κατὰ Ρωμαίων. Ἡ δὲ αἰτία δι' ἣν ὠργίζετο Συμεὼν λίαν αὕτη. Ζαύτζας ὁ Βασιλοπάτωρ εἶχε δοῦλον δι' ὃν ἐμουσικεύετο Μουσικόν. Οὗτος ἐφιλιώθη Σταυρακίῳ τῷ Κοσμᾷ Ἑλλαδικοῖς, φιλοχρύσοις καὶ πραγματευταῖς. Οἵτινες ὡς αἰχρολοβίαν ἀφορῶντες, ῥᾳστώνῃ τῷ δυνάμει τοῦ Μουσικοῦ, διέστησαν τὸν ἐν τῇ πόλει πραγματείαν τῶν Βουλγάρων ἐν Θεσσαλονίκῃ, κακῶς τοὺς Βουλγάρους διοικοῦντες ἐν τῷ κομμερκίῳ. Οἱ δὲ Βούλγαροι τῷ Συμεὼν ταῦτα ἀπήγγειλαν. Ὁ δὲ δῆλα ποιεῖται ταῦτα τῷ Βασιλεῖ Λέοντι. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐκ τοῦ Βασιλοπάτορος καλούμενος, προσαθοῦντος τῷ Μουσικῷ, πάντα ὡς λῆρον ἦκουε.

ιβ. Μανεὶς οὖν ὁ Βούλγαρος, ἐκστρατεύει κατὰ Ρωμαίων. Καὶ μαθὼν ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, ἀποστέλλει τὸν Κρωμήτιον Στρατηλάτην κατὰ Βουλγάρων μετὰ ὅπλων καὶ ἀρχόντων πολλῶν τῆς πόλεως κατὰ Συμεών. Καὶ συμβολὰς γενομένης ἐν Μακεδονίᾳ, τρέπονται οἱ Ρωμαῖοι, σφαγέντος τοῦ τε Κρωμήτου καὶ τοῦ Ἀρμένη τοῦ Κουρτικίου, καὶ τῶν λοιπῶν πάντων. Ἐκ δὲ τῶν Χαζάρων, οἳ ἦσαν εἰς τὸν Ἑταιρείαν Λέοντος, κραπθέντες, καὶ τὰς ῥῖνας αὐτῶν κοπέντες, εἰς αἰσχύνην Ρωμαίων ἐν τῇ πόλει παρὰ Συμεὼν ἀπεστάλησαν. Οὓς ἰδὼν ὁ Βασιλεὺς καὶ θυμωθεὶς, ἀπέστειλε Νικήταν τὸν ἐπιλεγόμενον Σκληρὸν μετὰ δρομώνων ἐν τῷ ποταμῷ Δανουβίῳ δοῦναι δῶρα τοῖς Τούρκοις, καὶ πόλεμον κινῆσαι κατὰ Συμεών. Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἐσυντύχησε τοῖς περαταῖς

αὐτῶν Ἀρπάδι καὶ Κυρσάνι, καὶ συνθεμένων πολ- A
λῶσαι, λαβὼν ὁμήρους, ἦλθε πρὸς τὸν Βασίλειον. Ὁ
δὲ Βασιλεὺς πάλιν ἀφ' ἧς θαλάσσης ἀπέστειλε
Εὐσταθίου Πατρικίου καὶ Δρουγγαρείου τῶν πλοίμου·
Νικηφόρον δὲ Πατρίκιον τὸν Φωκᾶν σὺν Δομεστικῶν
μετὰ τῆς στρατιᾶς ἀπέστειλε διὰ γῆς, καὶ εἰσῆλθε
μέχρι Βουλγάρων. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τῷ εἰρηνεύειν ἐ-
σπουδάκως μετὰ πάντα, ἀπέστειλε Κωνσταντινάκιον
Κομήσωρα πρὸς Συμεών, τὰ περὶ εἰρήνης συμβου-
λεύσοντα. Συμεὼν δὲ τὴν κατ' αὐτὸν κίνησιν διὰ τε
γῆς καὶ θαλάσσης μαθὼν, ὡς φρουρᾷ καταλείει τὸν
Κομήσωρα, ὡς ἐπὶ δόλῳ ἐλθόντα. Περάσαντες δὲ
οἱ Τοῦρκοι, τῷ Συμεὼν ἐπὶ τὸ στράτευμα Φωκᾶ ἀ-
σχολουμένου, κατακλύσασι πᾶσαν τὴν Βουλγαρίαν· B
Ταῦτα μαθὼν Συμεών, κινεῖται κατὰ Τούρκων. Οἱ
δὲ ἀντιπεράσαντες συμβάλλουσι πόλεμον μετὰ Βουλ-
γάρων· καὶ τρέπεται Συμεών, μόλις σῳσθεὶς ἐν
τῇ Δίστρᾳ. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ἠτήσαντο τὸν Βασιλέα ἀ-
ποστεῖλαι ἐξαιρέσαι τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Βουλ-
γάρων. Ὁ δὲ καὶ ποιήσας ὁ Βασιλεὺς, τοὺς πολί-
τας ἀποστείλας ἐκαγόρασε αὐτούς.

ιγ'. Ὁ δὲ Συμεὼν δὲ Εὐσταθίου Δρουγγαρείου ἐ-
δεήθη περὶ εἰρήνης. Πρὸς ὃν ὑπεξῆρε ὁ Βασιλεὺς
καὶ ἀπέστειλε Λέοντα τὸν Χαιροσφάκτην πρὸς τὸ γενέ-
σθαι εἰρήνην. ἐδέξατο δὲ Νικηφόρος ὑποστρέψαι μετὰ
λαοῦ, καὶ ὁ Δρουγγάρειος τῆς βίγλης Εὐσταθίος
ὁμοίως. Λέοντα οὐδὲ λόγου ἠξίωσε Συμεών, ἀλλ' C
ἀσφαλίσατο εἰρκτῇ. Ἐστρατεύσας δὲ κατὰ τῆς Βύρ-
σης, ἐκείνην ἀχύρωτα βοηθείας μὴ ἐχόντων, πα-
ρὰ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀφρουρήτως ἐλθόντων, πάντας
κατέσφαξεν, αὐξήσας τὴν μεγαλαυχίαν αὐτοῦ.
Καὶ ὑποστρέψας πάλιν Λέοντα ἐν τῇ Μυδάγρᾳ, καὶ
εἶπε πρὸς αὐτὸν, Οὐ ποιῶ εἰρήνην, ἐὰν μὴ πᾶσαν τὴν
αἰχμαλωσίαν λάβω. Διωμόσατο οὖν ὁ
Βασιλεὺς ταῦτα ἀποδώσειν. Καὶ ἦλθε μετὰ Λέον-
τος Βούλγαρος οἰκεῖος τῷ Συμεών, καὶ παρέλαβεν
αὐτούς.

ιδ'. Νικηφόρου δὲ τοῦ Φωκᾶ τελευτήσαντος, ἀφορμὰς
ἐζήτει Συμεὼν τὴν εἰρήνην λῦσαι. Ἐπιζητῶν γὰρ D
καὶ ἄλλους αἰχμαλώτους, εἰσέρχεται κατὰ Ῥωμαίων.
Λέων δὲ ὁ Βασιλεὺς, δομέστικον τῆς σχολῆς προ-
βάλλεται Λέοντα Κατακαλόν, ὃν τῇ Ῥάβδῳ τὴν
οἴκησιν ἔχοντα. Καὶ μετ' αὐτοῦ ἀποστέλλει Θεοδόσιον
Πατρίκιον καὶ Πρωτοβεστιάριον, καὶ πείρας ὅλα τὰ
θέματα καὶ τὰ τάγματα, καὶ γενομένης συμβολῆς
μετὰ Συμεὼν εἰς τὸ Βουλγαροφυγὸν, τρέπεται
δημοσίᾳ, καὶ πάντες ἀπώλοντο· καὶ ὁ Πρωτοβεστιά-
ριος Θεοδόσιος. δι' ὃν ὁ Βασιλεὺς ἐν μέτρῳ ἐλυπή-
θη ἐπὶ πᾶσι.

ιε'. Ἐστράξαν καὶ οἱ Χερσῶνι οἱ τὸ κάστρον τὸν
Στρατηγὸν αὐτῶν Συμεών, τὸν υἱὸν Ἰωάννου. Καὶ
παρελήφθη τὸ κάστρον τὸ Κόρα ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ
τῶν Ἀγαρηνῶν. E

ις'. Ὁ δὲ Βασιλεὺς πρόεισιν εἰς τὸν Δαμιανὸν,
συνόντος καὶ Ζαΐτζα τοῦ Βασιλοπάτορος καὶ θυγατρὸς
αὐτοῦ Ζωῆς ἅμα τῷ Βασιλεῖ. Θεοφανὼ δὲ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ,
ἐν παρέᾳ ἦκεν, ἀλλ' ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ προσκυνεῖν. Δόξαν-
τος οὖν τοῦ Βασιλέως μεῖναι ἐκεῖ, συμβούλιον ποιη-
σαντες οἱ τῆς Ζαΐτζα συγγενεῖς, ὅ, τε υἱὸς αὐτῆς ὁ
Τζαΐτζης καὶ οἱ λοιποὶ, ἐβούλοντο τῇ νυκτὶ φονεῦσαι τὸν

vero ille, communicatoque cum ipſorum capitibus Arpade ac Curſane conſilio, pactiſque iis Symeonem ſe bello inceſſuros, ac datis obſidibus, ad Imperatorem reverſus eſt. Rurſuſque Imperator Euſtathium Patricium navaliumque copiarum Drangarium mari miſit; Nicephorum vero Patricium Phocam Domeſticum cum Legionibus terra deſtinavit, ingreſſuſque ad ipſam uſque Bulgariam pervaſit. Porro Imperator qui paci ſtuderet, tanto belli apparatu, Conſtantinacem Quæſtorem ad Symeonem miſit, qui ea quæ pacis eſſent, conſuleret. Symeon vero omni illa in ipſum terra marique motione comperta, Quæſtorem, velut qui dolo veniſſet, compingit in carcerem. Tranſmiſſo igitur Turci amne, interim dum Symeon in Phocæ exercitu occupatur, Bulgariam omnem ſub jugum miſerunt ac captivarunt. Hæc ut Symeon accepit, adverſus Turcas proficiſcitur. Hi contra trajicientes, pugnam cum Bulgaris conferunt: In his fuſus fugatuſque Symeon, ut vix ipſe in Diſtra incolumis ſalvuſque evaſerit. Turci vero Imperatorem rogarunt, ut mitteret qui Bulgarorum captivos redimerent. Quod & fecit Imperator, miſſis in eam rem civibus, & ut lytrum pro eis darent.

Bellicum apparatus.

Bulgaria a Turcis direptio.

Leonis humanitate reſtituti Bulgarorum captivi.

XIII. Porro Symeon Euſtathii Drungarii opera de pace rogavit. In eam Imperator animam inflexit, Leonemque Chærolphactem ad eam conſciſcendam miſit. Data mandata Nicephoro ut copias reduceret; ſimiliter etiam Euſtathio Excubiarum Drungario. Symeon nec ſermone Leonem dignatus eſt, ſed in carcerem compegit. Suſceptaque adverſus Turcas expeditione, cum ii nullum a Romanis auxilii præſidium haberent, ſed nulla ipſorum cura relicti eſſent, aucta ſua inde ſuperbia, omnes contrucidavit. Reverſuſque Leonem invenit in Mudagra, dixitque ad eum. *Non facturum ſe pacem, niſi captivos omnes reciperet.* Conſtituit itaque Imperator, eos reddendos eſſe: venitque cum Leone Bulgarus Symeonis homo ac domeſticus, qui eos recepit.

Edit. Pariſ. pag. 353.

Deleti Turcæ a Symeone.

Pacis data conditio.

XIV. Nicephoro Phoca vivis exempto, Symeon pacis diſſolvendæ occaſiones quærebat. Dum enim etiam alios captivos quærit, Romanam inceſſit ditionem. Leo autem Imperator Legionum Domeſticum Catacalum præfecit, cujus in Rabdo domicilium fuit. Miſſus cum eo Theodoſius Patricius & Protoveſtiarius: trajectiſque Legionibus integris & ordinibus ac agminibus, conſerta pugna cum Symeone ad Bulgaruphygum, locum ſic dictum, facta eſt communis fuga, omneſque periere; Theodoſius quoque Protoveſtiarius, cujus mortis cauſa haud mediocriter Imperatoris indoluit animus.

Romanorum publica clades a Bulgaris.

XV. Etiam Cherſonis oppidani Prætorem ſuum ac ducem Symeonem, Joannis filium, contrucidarunt. Captum ſiquidem Corum, munitum præſidium in Cappadocia, ab Agarenis.

Captum Corum.

XVI. Facto Imperator proceſſu ad Damiani ædes, Zautza quoque patre Imperatoris illi comite, una cum Zoe ejus filia: Theophano enim illius uxor, non illuc erat, ſed in Blachernis ad Sanctam Sorum aſſidua. Ut itaque viſum erat Imperatori ibi manere, conſilio inito Zautzæ propinqui & affines, tum ſcilicet Tzautzes ejus filius, tum reliqui, conjuraruntut Im-

Inſidiæ detectæ; Theophanonis religio.

peratorem noctu tollerent. Zoe autem in Imperatoris sinu dormiens, audito tumultu, per fenestram prospiciens, silentium indicebat. Ubi autem insidiarum, quas moliti essent, periculum advertit, Imperatorem a somno excitavit. Is confestim Lintrem ingressus, in Pegas transfretavit, relicto ibi Zauza & omnibus, statimque diluculo festinantius in Palatium intravit. Expulso Joanne Excubiarum Drungario, Pardum Nicolai filium ejus loco Fœderatorum Comitem præfecit.

Nicolaus Imperatori fidus.

Nicolaus enim amicitia junctus Imperatori, quæ erant Zautzæ omnia & nota faciebat. Hinc factum ut ambo omni sibi commercio interdictum vellent, donec Leo Magister Theodotaces eos conciliavit.

Edit Paris. pag. 314.

XVII. Theophano Augusta diem obiit, cum annos duodecim in Imperio egisset.

Theophano miraculis clara; ejus virtutum insignia.

Hanc Deus non post multos dies miraculorum effectricem ostendit, idcirco quia zelotypia non moveretur; nec ejus ulla esset injuriarum memoria: quod item eleemosynis & orationibus jugiter Deo ac sanctis Ecclesiis esset assidua.

Disciplinæ severitas in Leonis cum Zoe scorto nuptiis.

XVIII. Coronat vero Leo Zoem Zautzæ filiam. Id circo nimirum quod crimini data cum Zoe consuetudo, Theophanone conjuge in vivis agente, haud benedictæ sunt a Patriarcha Leonis nuptiæ, ut illegitimæ. Et qui eum benedixit Sacerdos, tametsi Imperator esset, Synodi nihilominus decreto depositus est. Benedicitur que Leo cum ipsa a Clerico Palatino, cognomento Sinapes. Ac is quidem qui benedixit, gradu motus est. Zoe vero in Imperio egit annum unum, menses octo. Extincta autem illa, urnam invenerunt, intra quam insculptæ litteræ in hæc verba,

Zoes funus & epitaphium.

Fila, Babylonis misera.

Pal. 236. 2.

XIX. Delati criminis apud Leonem Imperatorem Stauracius & Musicus, ut qui pro Ducibus & Officialibus ac Proceribus intercederent apud Imperatoris Patrem, acceptis ab eis muneribus. Quandoque vero ingresso Stauratio cum litteris cujusdam Prætoris ad Imperatoris Patrem Zautzam, videns Imperator, dum staret in Solario, venit retro, prehensaque cervice, cum trusit foras, velut qui rogatum pro ducibus Tribunisque veniisset. Ducensque ad Monothyrum, ac litteris ablatis, jactansque ac excutiens, præsentibus tradidit Palatio educendum, jubens ut coma mulctarent. Hæc ubi Musicus audivit, in desperationem actus, animis concidit. Veniensque Imperator, quo loco Musicus adstabat Zautzæ, collo trudens ejecit, tradens Christophoro Cubiculario, qui in Studii abduceret, ac Monachum faceret. Nec multo post moritur Zautzas in Palatio, ejusque per Bucoleonem eductum funus, in Caulea Monasterio condiderunt.

Ejecti gratias laborantes.

Zautzæ mortuus.

Detecta in Leonem conjuratio, sceleque compressa.

XX. Post Zautzæ autem occasum, Imperatoris Operum præpositus ac Compulsor, Nicolai Fœderatorum cohortis Comitis filius, amicitia junctus est Samonæ Cubiculario, Agarenorum stirpe sato, Imperium culminis cupidine actus. Creditque Samonæ secretum, *Extincta jam Zoe amita nostra, Imperator aliam conjugem accepturus est, nosque omnes eliminaturus. Verum mihi date fidem, ut tibi omne consilium credam, & quod conjurationis existit.* Data vero Basilio fide, edisseruit illi omnia. Samonas vero ad Imperatorem ingressus, ait, *Domine mi, vole tibi aliquid privatim dicere. quod quidem si dixero, mors mihi est: si autem non dixero,*

pag. 335.

Α Βασιλέα. Ἡ Ζωὴ τὸ μὲν ἓν Βασιλείου καθεύδουσα, καὶ ἓν παραχὺ ἀνίσασα, ἀφ' ἑνὸς θυρίδος προσβλέψασα τοὺς ἐπιβουλεύσαντας ἐπέγνω. Ὡς δὲ τὸ δεινὸν ἔγνω ὁ ἐπιβουλὴς ἃς ἐμελέτησαν, ἐξύπνισε τὸν Βασιλέα· ὃς παραδὺ ἐσπεύσθη εἰς πλοῖον, διεπέρασεν εἰς Πηγάς, ἔσας Ζαούτζαν καὶ πάντας ἐκεῖσε. Καὶ φθὰς ταχέως εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον, ἐξώσας Ἰωάννην Δρουγγάριον τῆς βίγλης, καὶ προβαλόμενος Πάρδον υἱὸν Νικολάου Ἑταιρειάρχου ἀντ' αὐτοῦ· ὁ γὰρ Νικόλαος συμφιλιωθεὶς τῷ Βασιλεῖ, καπήλλα ἐποίει αὐτῷ πάντα τὰ τῆς Ζαούτζης ..... ἕως ἂν Λέων ὁ Μάγιστρος ὁ Θεοδοτάκης διήλλαξεν αὐτούς.

ιζ'. Τιλάντῃ δὲ Θεοφανὼ Λέοντος, Βασιλεύσασα ἔτη δώδεκα; Ἣν ἐν μὴ πολλὰς ἡμέρας ἀπέδειξεν ὁ Θεὸς θαυματουργὸν τῆς τὸ αἰχλόστομον αὐτῆς καὶ ἀμυσίχαλον· καὶ διὰ τὸ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαρτερεῖν τῷ Θεῷ ἔ τοῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις.

Τιλάντη Θεοφάνους Βασιλίσσης.

ιή. Σπάνιον ἦν Λέων ὁ Βασιλεὺς Ζωὴν τὴν συγκεκοιμημένην Ζαούτζαν. Ὅτι ἀφ' οὗ κατηγορήθησαν ἔ Ζωὴν μὴ τὸν Βασιλέως ἐν τῇ Ζωῇ ἔ Θεοφανοῦς, ἐκ δίλογον παρὰ τοῦ Πατριάρχου, ὡς παράνομος ὁ γάμος· καὶ ὁ Ἱερεὺς ὁ δίλογήσας αὐτούς, ἐπὶ καὶ Βασιλεὺς ὑπῆρχε, ἀλλὰ γοῦν καθηρέθη ἐκ τοῦ σινόδου. Καὶ δίλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ Κλητικῷ τῷ παλατίνῳ, ᾧ ἐπίκλην Σινάπης· καὶ ὁ μὲν δίλογήσας, καθηρέθη· ὁ δέ, ἐβασίλευσε ἔτος ἕν, μῆνας ὀκτώ. Τελευτήσασης δὲ τῆς Ζωῆς, λάρνακα εὗρον εἰς τὸ ἐκτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἐνδοθεν γράμματα κεκολαμμένα, γράφοντα ἕτω, Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ παλαίπωρος.

Ζωῆς θάνατος καὶ ἐπιτάφιον.

Ps. 136. 8.

ιθ'. Διαβληθεὶς δὲ τῷ Βασιλεῖ Λέοντι, ὅ, τε Μουσικὸς καὶ ὁ Σταυράκιος, ὡς ὅτι παρὰ τῶν Στρατηγῶν καὶ ἐφοπλιτῶν λαμβάνοντες δῶρα, καὶ μεσιτεύοντες πρὸς τὸν Βασιλοπάτορα. Καί ποτε εἰσελθόντος τοῦ Σταυρακίου μετὰ γραμμάτων τινὸς τῶν Στρατηγῶν πρὸς τὸν Ζαούτζαν, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς ἔσω ἐν τῷ ἡλιακῷ, ἦλθεν αὐτῷ ὁ Βασιλεὺς ἔσω ἐν τῷ ἡλιακῷ, ἦλθεν ὄπισθεν αὐτοῦ, καὶ κρατήσας ἐκ τοῦ τριχὸς, ἐξήγαγεν ἔξω, ὡς δοῦναι ἐρωτήσων περὶ τῶν Στρατηγῶν. Ἐ εἰς τὸ Μονόθυρος ἀγαγὼν, καὶ τὰ γράμματα ἄρας, καὶ διασχίσας, παραδίδωκε τοῖς ἐπιτυχοῦσιν ἐξαγαγεῖν τοῦ Παλατίου· διωρισάμενος ἀποκεῖραι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς, ἐπ' ἀπογνώσει γέγονε. Εἰσελθὼν δὲ ὁ Βασιλεὺς, ἔνθα ἵστατο ὁ Μουσικὸς πρωΐως τῆς Ζαούτζα, τοῦτον ἐπὶ τράχηλον ὠθήσας, ἐξήγαγε, παραδοὺς Χειροφόρῳ κοιμωμένῳ, ἐν τοῖς Στουδίου ἀπαγαγεῖν καὶ μοναχὸν ποιῆσαι. Μετ' ὀλίγον δὲ τιλάντῃ Ζαούτζας ἐν τῷ παλατίῳ, ἐ ἔτι ἀφ' τοῦ Βουκολέοντος καταγαγόντες, ἀπήγαγον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλέα, ἔχειρσε αὐτὸν Θάλασσης.

Μουσικὸς καὶ Σταυράκιος ἐξορισθέντες.

κ'. Μετὰ δὲ ἓ τιλάντην Ζαούτζα, Βασιλεὺς ἐπεκλήθη, υἱὸς Νικολάου Ἑταιρειάρχου, συνεφιλιώθη Σαμωνᾷ Κυβικουλαρίῳ, τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν, ὁρμώμενος ἔ ἐ Βασιλείας ἀξιώματος. Ἐθάρρησε δὲ τῷ Σαμωνᾷ, ὅτι, Τῆς θείας ἡμῶν Ζωῆς τελευτήσης, ὁ Βασιλεὺς λαβεῖν ἔχει ἑτέραν γυναῖκα, καὶ ἡμᾶς πάντας ἔχει ἀφανίσαι. Ἀλλὰ δός μοι λόγον, ἵνα σοι θαρρήσω πάντα τὰ βουλεύματα. Καὶ δόντος αὐτῷ λόγον τῷ Βασιλεῖ, ἐθάρρησεν αὐτῷ πάντα. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰσελθὼν εἰς ἔ Βασιλέα, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι, Διάνοι-

τό μι, θέλω σοι εἰπεῖν τι ἰδίως, ὅπερ ἐὰν μὲν ᾖτα, ἀ- A
πολύσεις εἰδὲ μέ ἔστι, ἀπολύσεις σύ. Καὶ διηγήσατο
αὐτῷ ὁ Βασιλείσ πᾶσαν τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ Βασιλέως. Ἀπιστή-
σαντος δὲ τοῦ Βασιλίσκου τοῖς λαληθεῖσι παρ' αὐτῆ, ἐπήρω-
τησεν, Μή τις σοι ὑπέβαλε ταῦτα μοιχεύειν; ἢ ἐκ δω-
ροδοκίας τοῦτο ἐποίησας; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἀπόστειλον πιστοὺς
ἀνθρώπους, οὓς κελεύσεις ἐν τῷ ἡμῷ κελλίῳ, Δίκαιόν
μου, φησὶν, ἐστὶ ἐγκεκρυμμένον, ἢ εἴ τι ἂν ἀκούσωσι πα-
ρὰ Βασιλείου ἢ παρ' ἐμοῦ, γράφωσι πᾶσι. Παραδοὺς
ὁ Βασιλεὺς ἀπέστειλεν Χριστοφόρου Πρωτοβεστιάριον ἅμα
Καλοκύρᾳ κοιτωνίτῃ, ἢ εἰσελθόντες, ἐγκρύβησαν ἐν τῷ
κελλίῳ αὐτοῦ. Βασίλειος δὲν δολιεθεὶς, ἢ λαβὼν λό-
γους ἱεροὺς παρὰ Σαμωνᾶ, εἰς τὸ προσκεφάλιον αὐτοῦ,
εἶπεν αὐτῷ πάντα τὰ ἐν βουλῇ ἢ τοὺς συμβουλεύοντας. B
Ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ, εἰσελθόντες Χριστοφόρος ἢ Κα-
λοκύρος, ἔλαβον γραφὴν ἀναγνῶναι πάντα τῷ Βασιλεῖ· Καὶ
παραδοὺς μὲν Βασίλειον προσκαλισάμενος, δέδωκε μι-
λιάρισια χιλιάδας ἰδ' τεσσαράκοντα, εἰς δοῦσο ψυχικὴ
αὐτοῦ θυίας Ζωῆς, εἰς ἀφεθέντα παρ' αὐτοῦ ἅπα, καὶ ἐ-
πίστειλε εἰς Μακεδονίαν. Καὶ ἐκ μὲν Βασίλειον ἅπα τῆς
πόλεως ἐξήγαγε. Τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς ἐκ αὐτοῦ βουλῆς
μετηχμαλώτισε καὶ κατανυγήσας, Παρδᾶν μὲν Δρουγγαρίου
τῶν βίγλης, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Στυπιώτην, δοῦσε ἀγα-
γεῖν αὐτὸν, προμηνύσαντος αὐτῷ ἐν τῷ Βασιλικῷ πατα-
κίῳ, τοῦτον διαμένειν. Προφασισάμενος δὲ ὁ Βασιλεὺς
ἀπελθεῖν καὶ δωρήσασθαι ἐκ τοῦ ἁγίου Λαζάρου, ἐκ τῆς κα-
τωβάσεως τοῦ τζυκανιστηρίου, ἔστησε Ἰωάννην Γαριδᾶν μετὰ C
τῶν λοιπῶν τῆς Ἑταιρείας ἐν τῷ κουβικλείῳ· καὶ ἐν τῷ
καταρχίσθαι τοῦ Βασιλέως, κρατήσαντες μετ' Ἰωάννου Νι-
κολάου Ἑταιρειάρχου, ἐξήγαγον τῆς πόλεως. Ἀγαγόν-
τες δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασίλειον, καὶ ἀνακείρας, καὶ τύψας,
καὶ τοῖς τείχεσιν αὐτὸν περιελίξας, καὶ ἐν τῇ μέσῃ θεατρι-
σθέντας, ἐξέπεμψεν εἰς Ἀθήνας· καὶ κακῶς ἐκεῖ τελευ-
τᾷ. Ὡσαύτως καὶ Νικόλαον Ἑταιρειάρχην καὶ Στυλιανὸν καὶ
Ἰωάννην, καὶ συγγένειαν πᾶσαν Ζαυτζᾶ, τοὺς μὲν ἀπέ-
κειρε, τοὺς δὲ ἐξώρισεν, δημεύσας τοὺς οἴκους αὐτῶν
πάσας καὶ οὐσίαν πᾶσαν καὶ συγγένειαν Ζαυτζᾶ ἐξωλοθρεύ-
θη ἀπὸ Σαμωνᾶ.

κα'. Πάντας δὲ τοὺς Μαγίστρους καὶ πᾶσαν τὴν προσκα- D
λισάμενος ὁ Βασιλεὺς, ἀνέγνω χαρτάριον αὐτῷ τὰ
μηνυθέντα παρὰ Σαμωνᾶ· καὶ ὑπέκρισιν ἔχειν αὐτὴν τὴν
τιμὴν μεγάλης· Ὃ δὲ παρδᾶς ἦν τῷ τῶν Πρωτοσπαθαρίων ἀξίᾳ τετιμημένος, καὶ προσκεκοιμένος αὐτῷ
τῷ.

κβ'. Ἐπλάτυνε δὲ Ἀντώνιος ὁ Πατριάρχης, ᾧ εἶπε αὐτῷ χειροτονῆσαι Νικόλαον, Μυστικὸν δὲ τοῦ
Βασιλέως. Παρελήφθη δὲ ἡ κάστρα ἡ Δημητριὰς ὑπὸ
τῷ θέματι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ.

κγ'. Λέων δὲ ὁ Βασιλεὺς, στέφει Ἄννην θυγατέρα Ζω-
ῆς ἐκ τοῦ Ζαυτζᾶ, ᾗ τὸ μὴ ἐποιῆσαι γαμικὸν τοῖς ἐκ τυ-
ραννίδος ἐλθοῦσι, μὴ ὄντος Αὐγούστης.

κδ'. Ἠγάγετο δὲ ὁ Βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ θέματος Ο-
ψικίου, πρωτοτύπως καλὴν, ὀνόματι Εὐδοκίαν σφόδρα, E
ἐκ γένους ἐνδόξου. ἐξ ἧς παιδίον ἀρρεν ἐγεννήθη, ᾧ τὸ γενέ-
σθαι.

κε'. Ἐξώρισε δὲ καὶ τὸν Βασιλεὺς Δέων πλουσίου τοῦ ἐγγὺς Λαοδικείας, ᾧ ἔκτισε ἐκεῖ ἐκκλησίαν
μεγάλην, ἐπ' ὀνόματι τῆς πρώτης αὐτοῦ γαμετῆς τῆς
ἁγίας Θεοφανοῦς.

ipse in meteris: omnemque ei Basilii conjurationem narravit. Cumque ejus dicta fidem non haberet, ac diceret, *Numquid aliquis subornavit, ut mihi hæc loquereris, factisque hoc ut muneris quidpiam emungas?* Ait ille, *Mitte quos libuerit, viros fideles in meum cubiculum, Domine mi, & si quid ex Basilio & ex me audierint, conscribant.* Confestim vero Imperator Christophorum Protovestiarium mittit una cum Calocyro Cubiculario: ascendentesque, in ejus deliteret cubiculo. Velut itaque esca captus Basilius, juramentaque fide a Samona accepta, in domestico ipsius Oratorio, omnem illi edisserit conjurationem, ac qui conjurati essent. Prudentibus vero illis, descendentes Christophorus & Calocyrus, omnia, ita ut audita scripserant, Imperatori legerunt. Confestimque adesse jusso Basilio, dedit miliariſiorum quatuordecim millia, quæ in animæ suæ Zoes remedium animæ, sic ab ea destinata, in Macedoniam deferret. Ac quidem Basilium in eum modum Urbe ejecit; Reliquos vero ejus conjurationis socios ac participes, Pardum, Excubiarum Drungarium, ad Scypionem mittit, quasi ipsum adducturus esset, cum ipse Imperatoris libello præmonitus in mandatis accepisset, ut in vincula eum compingeret. Prætextu vero abeundi ac cænandi ad S. Lazarum, in descensu Sphæristerii, Joannem Garidam statuit cum reliquis cohortis Fœderatorum in cubiculo; interimque descendente Imperatore, tenentes, qui erant cum Joanne Nicolaum Fœderatorum cohortis Comitem, urbe ejecerunt. Adducto vero e Macedonia Basilio, ejusque discepta causa, ipsum verberibus affecit, pilisque ejus igne succensis, ac per medium pompa infami traducens civitatem, Athenas exilio relegavit: ubi & male vitam finivit. Similiter etiam Nicolaum Hetæriarchum & Scylianum & Joannem, omnemque Zautzæ familiam, alios detondit, alios exilio relegavit, eorum substantiis omnibus publicatis. Atque ita per Samonam, Zautzæ omnis cognatio deleta est.

XXI. Cunctis vero Magistris ac Senatoribus Imperator vocatis, legit coram illis, quæ a Samona fuerant nuntiata, dixeruntque, *Dignum esse qui magnum honorem consequeretur*, Confestimque eum Protospatharii dignitate ornavit, & ad suam necessitudinem asciviit. *Edit. Paris. pag. 516.*

XXII. Mortuo vero Antonio Patriarcha, ejus loco ordinatur Nicolaus, qui Imperatoris erat *Mysticus*. Capta porro est civitas munita Demetrias in Hellados Themate a Damiano Agareno. *Nicolaus Mysticus Patriarcha.*

XXIII. Leo Imperator Annam filiam suam ex Zoe filia Zautzæ coronat: quod non poterat constituta ex more convivia publica exhibere, quod non esset Augusta.

XXIV. Duxit autem Imperator uxorem ex Opsicii Themate, formosissimam valde, nomine Eudociam, coronans, Augustamque renuncians, ac sibi conjugem adhibens. Ex ea susceptus puer masculus, tum ipse extincta est, cum suscepta proles. *Eudocia Leonis uxor, puero masculo nato.*

XXV. Coemptis Leo Imperator ædibus prope Sanctos Apostolos, ibi pramagnificam Ecclesiam extruxit, nomine primæ suæ uxoris Sanctæ Theophanonis. *S. Theophanis Ecclesia.*

S. Lazari ad Topos Ecclesia; ejus corpus ac Magdalenæ.

XXVI. Similiter etiam Ecclesiam ædificavit, ad Topos, quos vocant, S. Lazarum, virorum Eunuchorum Monasterium faciens; ubi & Sancti Lazari corpus e Cypro, & Mariæ Magdalenæ Epheso relatum, deposuit: celebrata ejusdem Ecclesiæ illi encænia. Occupatis autem classiariis struendis ejuscemodi Ecclesiis, captum in Sicilia est Tauromenium ab Afris, negligentia, seu potius proditione Eustathii Navalium Drungarii, & Caramali, ibi tum existentis, & Michaelis Characti, ingenti data Romanorum strage. In Urbem reductis, ab Imperatore & Patriarcha redargutis, Characto infimulante, indicta mortis sententia est. Quamquam exorato a Nicolao Patriarcha Imperatore, facta mortis venia est. Monachum inire concessum, Caramalin, Picridii, Eustathio, in Studii. Capta est & Lemnus Insula ab Agarenis, multis incolarum abductis captivis.

Tauromenium amissum.

Capta Lemnus.

A ις'. Ωσαύτως ἔκτισε καὶ ἐκκλησίαν εἰς τὰς λεγομένους Τόπους, τὸ ἅγιον Λάζαρον, καταπλάσας αὐτῷ μοναχῶν ἀνδρείαν αὐτάρκων. Ἐνθα καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα ἐκ Κύπρου, καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, ἀπὸ Ἐφέσου ἀνακομίσας ἀπέθετο. ποιήσας καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆς αὐτῶν ἐκκλησίας. Ἀσχολουμένου δὲ τοῦ στόλου εἰς τὰ κτίσματα τῶν νεωρίων ἐκκλησιῶν, παρελήφθη ἐν Σικελίᾳ τὸ Ταυρομένιον ὑπὸ τῶν Ἀφρων, τῇ ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ προδοσίᾳ Εὐσταθίου Δρουγγαρίου τοῦ πλοίμων, καὶ Καραμάλου ἐκεῖσε ὄντος, τοῦ Μιχαὴλ τοῦ Χαράκτου, γενομένης πολλῆς σφαγῆς τῶν Ῥωμαίων. Ἀπελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ πόλει, παρά τε τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Πατριάρχου ἐλεγχθέντων παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Χαράκτου ὡς προδόντων, καταχρίθησαν θανάτῳ. Παρελθόντος δὲ τοῦ Βασιλέως παρὰ Νικολάου τοῦ Πατριάρχου, τὴν θανατικὴν συνεχωρήθησαν, μοναχοί, ὁ μὲν Καράμαλος, εἰς τὸ Πικριδίου, ὁ δὲ Εὐστάθιος, εἰς τὸ Στουδίου. Παρελήφθη δὲ καὶ Λῆμνος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, αἰχμαλωσίαν πολλὴν ποιησάντες.

B

Capta Lemnus.

Πεοὶ τοῦ γενομένου ἐν τῇ ἁγίᾳ Μαρίᾳ τῇ Λεοντος τοῦ Βασιλέως.

Edit. Paris. pag. 337.

De eo, quod in Sancta Maria in Leonem Imperatorem parratum est.

XXVII. In processu autem Mediæ Pentecostes, cum Leo Imperator ad Sancti Mocii ascendisset, ac Templum intraret, ubi jam prope Soleam attigerat, egressus quidam ex ambone, cum robusto fuste ac crasso in caput impegit. Ac nisi fustis ictu interjecto candelabri remissus fuisset, ac retardatus, consestim ei vitam abstulisset. Cruore autem e capite Imperatoris largiter diffluente, facta turbatio est ac fuga Procerum, multique in ea perierunt. Frater autem Leonis Alexander C morbum prætexens, desideratus in ingressu est, ut inde suspicio ei inoleverit, istiusmodi molitionis auctorem ipsum fuisse. Samonas quoque non erat ibi, sed abierat Zoem adducturus in Palatium, ut cum Imperatore esset. Captus illo qui ictum impegerat, habitaque de illo quæstione, ac cum multa dies non paucos sustinuisset supplicia ac tormenta; quod nihil confitebatur, ad extremum manibus pedibusque excisis, in Circi Funda combustus est; quo ex tempore abolitus est istiusmodi processus est.

Πεοὶ τοῦ γενομένου ἐν τῇ ἁγίᾳ Μαρίᾳ τῇ Λεοντος τοῦ Βασιλέως.

Ἐν τῇ προελεύσει δὲ τῆς Μεσοπεντηκοστῆς, τοῦ Βασιλέως Λέοντος ἀπελθόντος εἰς τὸν ἅγιον Μάκιον καὶ εἰσιόντος, ἅτε πλησίον σωλίου, ἐξελθών τις ἐκ τοῦ ἀμβωνος, δέδωκεν αὐτῷ μιᾷ ῥάβδῳ χύρας καὶ παχείας. καὶ εἰ μὴ φορὰ τοῦ ῥάβδου εἰς πολυκάνθαλον ἐμπεδίδοτο διεχαυνώθη, παρέβυ ἂν τοῦτον ἀπὸ τοῦ ζῆν. τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς καταῤῥέοντος, ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως κεφαλῆς, παραχὴ τε καὶ φυγὴ τοῦ ἄρχοντος γέγονε. καὶ πολλοὶ ἐν ταύτῃ ἀπώλοντο. Ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος προϊδόμενος τοσοῦτον θορυβηθείς, καὶ κατὰ θυμὸν ἐν τῇ εἰσόδῳ· ὡς ἐκ πάνυ ὑποπτου αὐτὸν γενέσθαι, τοῦ πειράτου ἐπιβουλὴν κατασκάσαι. Οὔπω ὁ Σαμωνᾶς παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἐπὶ ἀπελθὼν ἀγαγεῖν Ζωὴν ἐν τῷ παλατίῳ πρὸς τὸ συνοῦναι τῷ Βασιλεῖ. Κρατηθέντος δὲ τοῦ δίπους τοῦ Βασιλέως καὶ ὀξυπαθέντος, καὶ πολλὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ὑπομείναντος ἐπὶ μηδενὶ καθωμολόγει, πλὴν ἐκκοπεῖς αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, ἐκάη ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνῃ, καὶ ἔκπυα ὀξυκόπτα καὶ πικρὰ φορέλλεις.

Matri Oeconomi oratio & vaticinium.

XXVIII. Aliquo autem interjecto tempore, ascendit Marcus sapientissimus Oeconomus ejusdem Ecclesiæ (is nimirum qui complevit Tetraodium Magni Sabbati, a domino Colma compositi) ac cum Imperatore mensæ accumbens, ex eo efflagitabat, ne exscinderetur festæ diei solemnitas. Abnuente Imperatore, ait Marcus, *Olim jam a Davide scriptum erat, Domine; id tibi eventurum esse prophetavit nunquam; dicens* Quanta malignatus est inimicus in Sancto tuo, & gloriati sunt, qui oderunt te, in medio solemnitatis tuæ: *Oportet enim te, Domine, abhinc annos decem Imperium tenere*: quod & contigit. Eodem enim die, quo ictum acceperat, & mortuus est.

Ps. 73. 3.

Πεοὶ Μάρκου τοῦ οἰκονόμου τοῦ γενομένου τοῦ Τετραόδιον τοῦ Μεγάλου σαββάτου.

D Μετά τινα καιρὸν, ἀπῆλθε Μάρκος ὁ σοφώτατος Οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. ὃς ἐν ἀναπληρώσας τὸ Μεγάλου σαββάτου τὸ Τετραόδιον τοῦ Κυρίου Κοσμᾶ· καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ Βασιλέως συνευωχούμενος, ἐξελιπάρει τὸν Βασιλέα, Μὴ ἐκκοπῆναι τὴν ἑορτήν. Τοῦ δὲ Βασιλέως ἀπαναινομένου, ἔφη ὁ Μάρκος, Ὅτι προγεγραμμένον ἐν παρὰ τῷ Προφήτῃ Δαβὶδ τὸ παθεῖν σε, Δέσποτα. Προεφήτευσε γὰρ, εἰπών, Ὅσα ἐκόμπασε ὁ ἐχθρὸς ἐν τῇ ἁγίᾳ σου, καὶ ἐκαυχήσαντο οἱ μισοῦντες σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου. Καὶ δέσποτα, ὦ Δέσποτα, ὑπὸ τῶν χρόνων τοῦ Βασιλείας σου δέκα. Ὃ δὴ καὶ γέγονε. Τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ καὶ ἔλαβεν, ἐν αὐτῇ καὶ ἔλυσε τὰ.

XXIX. Zoe quarta Leonis uxor non erat corollis nuptialibus donata. Imperatore solemni pompa procedente ad Eutii emporium, ad Christophori Procovestiarii sui Monasterium dedicandum; venit nuntius, *Agarenorum classem duce Tripolita adversus Constantinopolim ascendere*. Mittit itaque Imperator Eustathium navalium Drungarium cum omni classe & Tribunis ac Officialibus adversus Tripolitam: qui cum non ausus esset aciem adversam jungere, inani conatu rediit.

Ἐν δὲ Ζωὴ ἡ πάρεδρος γυνὴ τοῦ βασιλέως, ἔσχεν. Τοῦ δὲ Βασιλέως προϊόντος πομπαμένου εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ Βουτίου, πρὸς τὸ ἐγκαινίσαι τὸ μοναστήριον Χριστοφόρου τοῦ πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ ἦλθεν ἀγγελία, ὡς ὅτι ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν, ἅμα τῷ Τριπολίτῃ, ἀνέρχεται κατὰ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀποστέλλει οὖν ὁ Βασιλεὺς Εὐστάθιον Δρουγγάριον τὸν πλοίμων μετὰ πάντος στόλου καὶ τῶν Στρατηγῶν καὶ τοῦ Τριπολίτου· οἱ μὲν δυνηθέντες ἀντιπαρατάξασθαι, ἀπεγράφησαν κενοὶ

λ'. Ηλ-

λ'. Ἦλθεν οὖν ὁ Τριπολίτης, καὶ εἰσῆλθεν ἔνδοθεν A
τῆς Ἀβύδου μέχρι Παρίου. Τοῦτο μαθὼν ὁ Βασιλεὺς ἐν με-
γάλῃ ἀθυμίᾳ καὶ πτοήσει γίγνεται. Καὶ ἀποστέλλει Ἰ-
μέριον Πρωτασηκρῆτιν κεφαλὴν τοῦ στόλου καὶ τοῦ Τριπο-
λίτου, μὴ τολμώντων κἂν ὅλως πλησιάσαι τῷ στόλῳ τῶν
Ἀγαρηνῶν. Τοῖς δὲ τοῦ Θεοῦ κρίμασιν, ἀντιστρέφει ὁ
αὐτὸς Λέων ὁ Τριπολίτης, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Θεσσαλονίκην
καὶ ταύτην ἐπολιόρκησε, καὶ παρέλαβεν ἅμα τῷ Στρατη-
γῷ αὐτῶν Λέοντι τῷ Χατζιλακίῳ, ποιήσας πολλὴν
σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν, Ροδόφυλλος δέ τις Κυβικυ-
λάριος τοῦ ἀποσταλεὶς εἰς Σικελίαν διά τινα χρείαν τινά, ἔ-
χων μεθ' ἑαυτοῦ χρυσίου λίτρας ἑκατόν. Νοσήσας δὲ κατὰ
τύχην ἐν τῇ ὁδῷ, εἰσῆλθεν εἰς Θεσσαλονίκην πρὸς τὸ λού-
σασθαι καὶ ἀναπαύσασθαι ἑαυτόν, ἐκρατήθη παρὰ Λέοντος. B
Διερχομένου δὲ Συμεὼν Λσηκρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα γενό-
μενος Πατρίκιος καὶ Πρωτασηκρῆτις, ἀνελάβετο τό, τε χρυ-
σίον καὶ τὰ δῶρα, ἅπερ εἶχεν ὁ Ροδόφυλλος ἐν τῇ ὁδῷ,
καὶ πολλὰ βασανισθεὶς ἐπλάτυνεν. Τῆς δὲ Τριπολίτου βου-
λομένου πόλιν καταστρέψαι, μαθὼν ὁ Συμεών, δηλοῖ
αὐτῷ χρυσίον λαβεῖν, καὶ ταύτην ἐᾶσαι· ὃ δὴ καὶ γέγονεν.

λα'. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος ἐπὶ τῇ μονῇ αὐτοῦ
τὴν Σπεῖρα ἐξιλθεῖν ἢ ἐν τῇ Δαματρεῖ οὔσαν, φυγῇ ἐχρή-
σατο ἅμα χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τὰς ἵππους τὰς δημο-
σίους καθ' ἑκάστην ἀγγυλοκοπήσας. Τοῦτο μαθὼν ὁ
Βασιλεὺς ἀποστέλλει ὀπίσθεν αὐτοῦ Βασίλειον Ἐταιρειάρ-
χην ἢ Καματηρὸν, καὶ Γεώργιον ἢ Κρηνίτην τὸν καταλα- C
βεῖν αὐτόν. Τοῦ δὲ Σαμωνᾶ ἢ Ἅλυν βουλομένου διαπερᾶσαι,
κατέλαβεν αὐτὸν Νικηφόρος Δρουγγάριος ὁ λεγό-
μενος Καμινᾶς, ἐκ τοῦ αὐτὸν διαπερᾶσαι. Ἐπεὶ δὲ
πολλὰ ὁ Σαμωνᾶς ὑπισχνεῖτο, καὶ οὐκ ἔπειθεν, προσέ-
φυγεν εἰς τὸ Σειχὰ εἰς ἃ τίμιον Σταυρόν, προφασι-
σάμενος ὡς ἐπὶ πίστει τοῦ Σταυροῦ ἐλήλυθεν. Καταλα-
βὼν οὖν Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκὸς, ἐν τῷ τὸν ἀναλαβέ-
μενος, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν πόλιν. Προσέταξε δὲ ὁ Βα-
σιλεὺς, αὐτὸν μὲν φυλάττεσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ
Καίσαρος. Ἠρώτησε δὲ Κωνσταντῖνον τὸν Δουκὸς περὶ
αὐτοῦ, καὶ μαθὼν ὡς ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ ἔφυγε, πα-
ρηγγύησε τῷ Δουκὶ μὴ εἰπεῖν τοῦτο ἐνώπιον τῆς συγ-
κλήτου, ὅτι παρ' αὐτοῦ ἐρωτηθῇ· ἀλλ' ὅτι δι' ἀχθη D
ἀπῆλθεν εἰς τὴν Σειχά. Ἤθελε γὰρ ὁ Βασιλεὺς συμβου-
λεύσασθαι αὐτῇ. Προσκαλεσάμενος οὖν Κωνσταντῖ-
νον τὸν Δουκὸς ἐμπρόσθεν τῆς ἐν πόλει, ἔφη, Οὔπω
ἔχεις Θεὸν καὶ τὴν κεφαλήν μου, Ἔφυγεν ὁ Σαμω-
νᾶς, ἢ οὔ; Ὁ δὲ ὡς εἶπεν ἀρότερον τῷ Βασι-
λεῖ μὴ ὀμνύναι; καὶ τὸ καλούμενον εἶπεῖν,
ἀκούσας τὰς ὄρκους, ἐξεῖπεν ἐνώπιον πάντων, ὅτι,
Εἰς Συρίαν ἔφυγε. Μετ' ὀργῆς δὲ τοῦ Βασιλέως
τοῦτον ἀποπεμψαμένου, ἐποίησε Σαμωνᾶς μῆνας δ'.
ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα· * Ἀπεσωφίσατο δὲ ἐν τῇ ἀπ-
παρατοξίᾳ τοῦ βασιλέως *.

* Ἐτησ.
* τῇ γίνῃ τοῦ ωῦ τέτυ.

λβ'. Ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστὴρ, τὰς ἀκ-
τῖνας ἐπὶ ἀνατολὰς πέμπων, φαινόμενος ἐν ἡμέ- E
ραις καὶ νυξὶ μ'. Γέγονε δὲ Σαμωνᾶς Πατρίκιος
ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. Ἐγέννησε δὲ υἱὸν ἀπὸ Ζωῆς
τῆς τετάρτης αὐτοῦ γυναικὸς. Ἐβαπτίσθη δὲ τὰ ἅ-
για Φῶτα ὑπὸ Νικολάου Πατριάρχου ἐν τῇ με-
γάλῃ ἐκκλησίᾳ, δεξαμένων αὐτὸν Ἀλεξάνδρου Βα-
σιλέως καὶ Σαμωνᾶ Πατρικίου καὶ τῆς ἐν πόλει
πάντων.

Ὅτι ἔβαλον οἱ τελωνοὶ πολλὰ ἀναδόχεα.

Georg. Monach. Novi Impp.

XXX. Venit itaque Tripolita, & ingreſſus eſt intra Abydum, Parium uſque. Quo cognito Imperator, in magnam venit animi dejectionem ac afflictionem. Mittitque Himerium A Secretis primum claſſis Ducem ac caput adverſus Tripolitam, qui ne vel prorſus auſi ſunt propius claſſem Agarenorum adire. Quæ autem Dei judicia ſunt, mutato conſilio idem Leo Tripolita vela obvertens, Theſſalonicam profectus eſt. Quam & expugnavit, cepitque cum Leone Chatzilacio eorum Prætore ac Duce, magna data civium ſtrage, multiſque abductis captivis. Rodophyllum autem quiſpiam Cubicularius neceſſaria quadam ex cauſa in Siciliam miſſus, habens ſecum auri libras centum, cum forte fortuna in via ægrotans, Theſſalonicam ut lavaret ingreſſus eſſet, & ut vires reciperet, captus a Leone eſt. Hac vero iter habens Symeon A Secretis, qui poſtea Patricius primuſque A Secretis fuit, tum aurum recepit, tum munera, quibus Rodophyllus in via relictis, multis excruciatus tormentis extinctus eſt. Cumque Tripolitæ conſtitutum eſſet ut urbem everteret, intelligens Symeon, ſignificat ei ut aurum accipiat, & urbem immunem ſinat, quod & factum eſt.

Græcorum in Agarenos & Tripolitam pavor.

Capta Theſſalonica.

Edit. Pariſ. pag. 558.

Rodophyllus occiſus.

Symeon Patricius Theſſalonicæ redemptor Rodophylli auro.

XXXI. Samonas autem ſimulato conſilio excundi in Monaſterium ſuum, quod Spira dicunt, & in Damatri ſitum eſt, fuga in Syriam uſus eſt cum pecuniis & equis ſuis, publicos equos per ſingulas ſtationes ſubnervans. Quo cognito Imperator poſt eum mittit Baſilium Fœderatorum Comitem Camaterum & Georgium Cretenſem, ad eum comprehendendum. Cumque Samonas Alym vellet trajicere, comprehendit eum Nicephorus Drungarius, cui nomen Caminas, prohibens ipſum trajicere. Cumque Samonas multis promiſſis ejus nihil animum inflexiſſet, ad venerandam confugit Crucem quæ eſt in Siricha, ſimulans quaſi fide in Crucem ejuſque religione iter ſuſcepiſſet. Comprehendens itaque Conſtantinus Ducis filius, eumque aſſumens, in Urbem reverſus eſt. Præcepit vero Imperator ipſum quidem ſervari in ædibus Bardæ Cæſaris, interrogavitque de eo Conſtantinum Ducæ filium. Cognitoque quia vere in Syriam fugeret, mandavit Duci, ne cum ab eo interrogaretur, in præſentia Senatus iſtud diceret; ſed quod voti cauſa in Siricha profectus eſſet. Volebat enim Imperator in ſui eum conſpectum admittere. Advocato itaque Conſtantino Ducis filio coram Senatu, ait, *Ita Deum habes & caput meum, Fugiebat Samonas, necne?* Is vero, ut quia antea Imperatorem rogaſſet, non adjurare, ac dicturum ſe quod juberetur, auditis juramentis, horumque motus religione, omnibus coram enuntiavit, *Sane fugiebat in Syriam.* Imperator cum ira hoc jubo faceſſere, Samonam menſes quatuor tenuit in domo Bardæ, reddiditque præſentiam, & in conſpectum admiſit, tum, cum illi filius ſuſceptus eſt.

Samonæ Agareni ad ſuos fuga, & in Urbem reductio.

Imperatoris in Samonam indulgentia.

Ducis candor & jurisjurandi religio.

XXXII. Apparuit tunc & Cometa, radios mittens verſus Orientem, viſuſque eſt dies quadraginta ac totidem noctes Samonas, a tempore ſuæ fugæ Patricius creatus eſt. Suſtulit Leo filium ex Zoe quarta uxore ſua; baptizatuſque eſt in die Lumen a Nicolao Patriarcha in Magna Eccleſia, ſuſceptoribus ejus Alexandro Imperatore & Samona Patricio, omnique Senatu.

pag. 559.

Cometa.

Natus Comnenus Imper.

Medici antiqui offerebant ſuſceptioni.

XXXIII. Tunc quoque Cupha, quam vocant, domus Hospitalis curandis senibus facta est, eliminatis scortis.

Depositio Thomæ Patriarchæ, ob benedictum Leonem Imperatorem bigamum, prohibentisque a Patriarcha Imperatori Ecclesiæ ingressus.

XXXIV. Nuptiali benedictione impetrata est Leo Imperator cum Zoe post Dominici Natalem diem a Thoma Presbytero, qui depositus est. Eamdem quoque Zoem Augustam renuntiavit; quæ res in causa fuit, ut Patriarcha Imperatori ingressum in Ecclesiam interdixerit. Quapropter a dextra parte ad Metatorium usque transibat, nihil prorsus qua moris erat transiens.

XXXV. Provectus vero est Samonas Accubitor (sacri Cubiculi Præpositus intimus) idcirco nimirum quod Imperatori ad omne scelus & pravitatem adjutor esset & socius. Cœperuntque adversus Ecclesiam nova moliri. Advocato enim Nicolao Patriarcha Calendis Februarii, multisque agentes precibus ut polygamia reciperetur; cum in sententiam trahere acquivissent, a Cletorio (conviviorum triclinio) per Bucoleonem in parvum lustrum imponentes, Eriam trajecerunt; unde ægre pedes ad Galacrenas usque multa pive objecta humo evasit. Ordinatur vero eius loco Euthymius Synccllus Patriarcha, vir venerabilis & continens, ac valde pius & religiosus. Ajunctque divina revelatione, quod ita gestum erat, recepisse; quippe cum Imperator vellet hæresim ac legem promulgare, qua liceret viro tres, aut etiam quatuor uxores habere; qua in re multi erudissimi viri ei adstipularentur.

Nicolaus Patriarcha disciplinæ rigore Sede dejectus; Euthymius dispensans, assumptus.

Non simul, sed ipso Leonis mtu, qui ad quartas ipse nuptias convolavit; nec Ecclesia Latina reclamat.

XXXVI. Mense Junio invitatus est Leo Imperator a Constantino Libe ad Monasterium, quod est in Mardosagari, tum ad ejus dedicationem, tum ad prandium. Factusque est ventus, cui Lips nomen, in tertiam usque vicem valide spirans, concutiensque ac everrens domos ac Ecclesias, ita ut omnes in subdivalia loca fugerent, ac mundi consummationem esse dicerent, nisi Dei clementia obortis imbribus sedata esset ejusmodi confractio.

Lips ventus turbinis.

XXXVII. Præfecerat Imperator Himerium Cursus publici Logotheram navalis omnis rei caput, egressa Agarenorum classe adversus Romanos. Acceperat vero Imperatoria jussione Andronicus Dux ut & ipse Himerio Logotheræ in navibus sese adjungeret, & adversus Agarenos serio depugnaret. Porro Samonas irreconciliabilis Andronico hostis erat, multaq; in eum continuo struebat, & machinabatur illi noxam inferre, nullo non modo, nulla non opera ac fraude nocere studens, quo ex tempore a fuga retractus fuerat, subjecit vero cuidam ut occulte Andronico scriberet, *Cave ne naves ingrediaris, & sapieris ab Himerio. Samonas namque auctor fuit Imperatori, ut ab eo teneri, ac luminibus orbari præciperet.* Multis itaque hortamentis atque precibus agente Himerio, ut adversus Agarenos naves ingrederetur, resilit. Agarenis vero incumbentibus, Himerius solus in die S. Thomæ conserta cum eis pugna, magna potitus victoria est. Andronicus ut cognovit, in desperationem actus, una cum propinquis ac liberis suis totaque familia discedens, Cabalam urbem munitam cepit, in perfectam defectionem prorumpens, ita ut ei Samonas Imperatori diceret, *Nonne dicebam tibi, Domine, Ducem istum tyrannidem moliri, ac rebellem esse?*

Edit. Paris. pag. 560.

Samonæ fraus perdendo Andronico Duci.

XXXVIII. Confestim itaque mittit Imperator Gregoram Legionum Domesticum Iberitzem, Andronici consocerum, ad eum expugnandum. Cogni-

Andronicus ad Agarenos profugus.

λγ'. Τάχιον δὲ καὶ ἡ Κύφα τὸν γηροκομεῖον, διαχθεισῶν τῇ ἐπαύριον.

Καθαίρεται Θωμᾶ Πρεσβυτέρου, ὃς τὸ Σκῆπτρον Λέοντα τὸν Βασιλέα διέγαμον, καὶ κωλύων τὸ Βασιλέα σὺν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰσέρχεσθαι.

λδ'. Εὐλογήθη ὁ Λέων Βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς μὴ ἐν ἑορτῇ παρὰ Θωμᾶ Πρεσβυτέρου, ὃς καθῃρέθη. Ἀνηγόρευσε δὲ αὐτὸ Ζωὴ Αὐγοῦσαν, ἐξ ἧς τὸν δὲ Βασιλέα ὁ Πατριάρχης ἐκώλυεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι. Ὅθεν διήρχετο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους μέχρι τοῦ Μετατωρίου, μηδ' ὅλως εἰς τὴν συνήθειαν διερχόμενος.

λε'. Προεβλήθη δὲ Σαμωνᾶς Παρακοιμώμενος, ὃς τὸ εἶναι τῷ Βασιλεῖ συνεργὸς πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἤρξατο μελετᾶν. Προσκαλεσάμενοι δὲ Νικόλαον Πατριάρχην φιβρουαρίου μηνὸς α', καὶ πολλὰ λιταρήσαντες διαχθῆναι τὴν πολυγαμίαν. ἐπεὶ πᾶσαι οὐ κατωρθώθησαν, ἀπὸ τοῦ ἐλατηρίου δὲ τοῦ Βουκολέοντος ὀλίγον πλοίῳ μικρῷ τινὲς ἐμβιβάσαντες, διεπέρασαν εἰς τὴν Ηείαν· ἡ δὲ πρὸ μέσης Γαλακρηνῶν μόλις ἄπιξε, χώματος ἐπικειμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται δὲ αὐτὶ αὐτοῦ Εὐθύμιος Σύγκελλος εἰς Πατριάρχην· ἀνὴρ ἱεροπρεπὴς, ἐγκρατής τε καὶ ἄλυπος πάνυ· ὃν φασὶ καταδέξασθαι τῶν ἐξ ἀποκαλύψεως θείας, ὡς ἐν Βασιλεὺς βουλόμενος αἵρεσιν καὶ νόμον εἰσάγειν, τὸ ἔχειν ἀνδρα γυναῖκας γ'. ἢ δ'. πολλῶν εἰς τοῦτο λογισταῖς ἀνδρῶν συναινούντων αὐτῷ.

λϛ'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ ἐπεσκήφθη Λέοντι ὁ Βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς ἐν τῇ μονῇ τῇ ὑπὸ τὸ Μαρδοσαγγάρ, τόπου ποιήσασθαι τὰ ἐγκαίνια, καὶ δεῖπνα. Καὶ γίνεται ἄνεμος ὁ λεγόμενος Λίψ ἐκ τοῦ πέλας σφοδρὸς φυσήσας, συσείσας τε καὶ δονήσας οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐπὶ τὰ πλάθρια τόπους, λέγοντας συντέλειαν κοσμικὴν εἶναι, εἰ μὴ ἡ Θεοῦ φιλανθρωπία δι' ὀμβρων ἐπαυσε τὴν τοιαύτην θραῦσιν.

λζ'. Προεβάλετο δὲ ὁ Βασιλεὺς Ἰμέριον Λογοθέτην τοῦ δρόμου κατὰ πᾶσαν τῶν πλοίμων, ἐξελθόντος τοῦ στόλου τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων. Ἐδέξατο δὲ καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Δοὺξ ἵνα κελεύσεως συμβῇ Ἰμερίῳ Λογοθέτῃ ἐν τοῖς πλοίοις, καὶ καταπολεμήσαι τοὺς Ἀγαρηνούς. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς διὰ αἰῶνος ἦν ἐχθρὸς Ἀνδρονίκῳ, καὶ πολλὰ κατ' αὐτοῦ δόλους συνίστασεν τοῦ ἐμποδίσαι καταῦραι τὸν Ἀνδρόνικον, πάντα τρόπον καὶ πάσῃ μηχανῇ ἀμηχανούμενος κατὰ τοῦ αὐτοῦ φυγῆς. Ὑποβάλλει δέ τινι γράψαι τῷ Ἀνδρονίκῳ κρύφα, Μὴ ἐμβήσῃς τὰ παράβια, καὶ κραυθῇ παρὰ Ἰμερίου. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ὑπέθηκε τῷ Βασιλεῖ τὸ κραυθῆναι αὐτὸν, καὶ τυφλωθῆναι παρ' αὐτοῦ. Πολλὰ δὲ προτρεπομένου Ἰμερίου Ἀνδρόνικον εἰσελθεῖν ἐν τοῖς πλοίοις καὶ τὸν Ἀγαρηνῶν, ἀπεκρίνατο. Τῶν Ἀγαρηνῶν δὲ ἐπικειμένων, Ἰμερίου μέσος ἐν ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, μεγάλην νίκην εἰργάσατο. Τότε μαθὼν Ἀνδρόνικος, ἀπογνοὺς, ἅμα συγγενέσι αὐτοῦ καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις αὐτοῦ, ἐπελθὼν, ἐκράτησε κάστρου τῆς Καβάλας, εἰς πλοῖα ἐλθεῖν, ὡς εἶπεν τῷ Σαμωνᾶ πρὸς τὸν Βασιλέα, Οὐκ ἔλεγόν σοι, ὦ Δέσποτα, ἀντάρτην εἶναι τὸν Δοῦκα;

μή. Παρεδόθη δὲ ἀπεστάλη ὁ Βασιλεὺς Γρηγορᾶς Δομέστικος τῆς χαλᾶς τοῦ Ἰβηρίτζη, συμπενθέρου ὄντα τοῦ Ἀνδρονίκου, καταπολεμῆσαι αὐτὸν.

Μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, καὶ ὡς ὁ Πατριάρχης Νικόλαος ἐξεώσθη, φυγὼν πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἅμα τοῖς συγγενέσι καὶ φίλοις αὐτοῦ ἐκ τέκνοις, ἐξηλυθόσι τότε καὶ Ῥωμαίων· καὶ ἀπεδέχθη παρὰ τοῦ Ἀμειρμοῦ μεγάλως.

λθ'. Ἐλυπεῖτο δὲ Λέων ὁ Βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον, καὶ πολλάκις ἐβούλετο ἀποστεῖλαι αὐτῷ λόγον ἐνυπόγραφον, ὃν καὶ Θεόφιλος διὰ τὸν Μανουὴλ ἐποίησε. Συνεβουλεύσαντο δέ τινες τῷ Βασιλεῖ φιλοφρονηθῆναί τινα τῶν Πραιτωρίων Σαρακηνῶν, καὶ ἀποσταλῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐνυπογράφου. Τοῦτο δὴ καὶ ποιεῖν ἐνόει ὁ Βασιλεύς, γράψας διὰ κινναβάρεως, καὶ ἀποστείλας μετὰ χρυσοβούλλου ἔνδοθεν φατνίου βραχίος τράπε. Ἐξιόντος δὲ τοῦ Ἀγαρηνοῦ ἀπὸ τοῦ Βασιλέως, φωνασκαλισάμενος αὐτὸν Σαμωνᾶς, εἶπεν αὐτῷ, Οἶδας τί κρατεῖς; (τοῦτο εἰπὼν διὰ τοῦ κηροῦ) καὶ ἀπώλεσαν, καὶ Συρίας βασάζεις· Καὶ δὸς αὐτῷ, παρήγγειλε τοῦτο βαλεῖν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀζήρ. Ὁ δὲ ἀπελθὼν, τοῦτο πεποίηκε. Ἐραπίθη δὲ Ἀνδρόνικος, καὶ ἐδέσμηθη μετὰ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ. Καὶ μαθὼν ὡς διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ πάντα αὐτῷ γέγονεν, ἀναγκαθεὶς, ἐμαγέρισεν αὐτός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Ἔκτοτε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ λοιποὶ ἰδόντες ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν Ἀνδρόνικον ἐξελθεῖν, βουλῇ αὐτοῦ, μετ' ὀλίγου, φυγῇ χρησάμενοι (θαυμαστὸν ὄντως) ἐκ μέσης Συρίας πρὸς Ῥωμανίαν ἐξῆλθε· καὶ καταπολεμούμενοι κατὰ χώρας, μόλις ὀλίγοι διεσώθησαν μετὰ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ.

A to vero Nicolaum Patriarcham ejectum esse, ad Agarenos profugit cum propinquis & amicis suis ac liberis, qui Romanam tunc ditionem incursabant: magnificeque ac gaudii significatione receptus est ab Amerumne.

XXXIX. Dolebat plurimum Leoni Imperatori propter Andronicum; sæpiusque animo destinaverat ut subscriptam securitatis fidem ad eum mitteret, quod & Theophilus fecerat propter Manuelem. Consuluere vero quidam Imperatori ut quemdam e Prætorio Saracenorum liberalius acceptum conciliaret, ac in Syriam cum subscripta Immunitatis fide mitteret. Quod utique & fecit, scribens rubris literis, mittensque cum Aurea bulla intra bacillum ducta cera compactum. Egresso autem Agareno ab Imperatore, accersens eum Samonas, ait illi, *Nosti quid tenerat?* (hoc dicens cerei causa) *nempe Syriæ exitium gestias*. Quo tradito, admonuit ut in Azoris manus daret. Ilque profectus, id ita fecit. Tentus itaque Andronicus est, & in vincula, cum propinquis suis omnibus, compactus: comperto- Edit. Par. 1. que hæc sibi Samonæ dolo contigisse, necessitate adactus, ipse se, & qui ibant cum ipso, impuris Mahumetis sacris polluere. Constantinus vero ejus filius, ac reliqui, videntes impossibile factu ut Andronicus exiret, ejus consilio, non multo post, arrepta fuga (rem vere stupendam!) ex media Syria in Romaniam evasere: bellogue appetiti per regiones vicosque & oppida, vix pauci incolumes cum Constantino ejus filio, sese recepere.

Tentata Andronici revocatio, Samonæ dolo impedita.

Edit. Par. 1. pag. 361.

Andronicus a fide apostata.

Constantinus filius ad Romanos elapsus.

μά. Ἐκ δὲ Ταρσοῦ ἐξῆλθον ἐν τῇ πόλει πρὸς ἀλλαγήν, ὅ, τε Ἀβαλβάκης ὁ γέρων, καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ· καὶ τούτους * ἐθέσατο ὁ Βασιλεὺς μετὰ κοσμιότητος καὶ τιμῆς καὶ δόξης ἐν τῷ Μαναύρᾳ. Ἐκαλλώπισαν δὲ καὶ ἡ μεγάλη ἐκκλησία ἐν κόσμῳ πολυτελεῖ, καὶ ὑπέδειξαν ἅπαντα τὰ τίμια σκεύη τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ὅπερ ἀνάξιον ἦν Βασιλείας καὶ Χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῖς θεωθῆναι παρὰ τῶν ἐθνῶν τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ, ἐθέλησε συνεῖναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ μεῖναι εἰς Ῥωμανίαν. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρῄνεσεν αὐτῷ, λέγων, Κράτει ἣν πίστιν ἔχεις· κἀγὼ, εἰ δυνηθῶ ἀλλάσσομαι πρὸς τὸ μᾶλλον.

Ex Tarso in Urbem profecti sunt ad commutandos captivos, tum Abalbaces Senex, tum Samonæ pater: susceptit eos decore Imperator, ac cum honore & gloria festive in Manaura. Ornata magnifice pretiosa omni supellectili Magna Ecclesia, exhibita Agarenis veneranda vasa omnia; rem sane indignam Imperio, & Christiano statu ac disciplina, sacrorum Dei vasorum spectaculo Gentium pasci oculos. Samonæ patri in animum venerat, ut cum filio versaretur, & in Romania sedes statueret. Renuit Samonas, dicens, *Tene, quam habes, fidem; ego potius ad te, si facultas fuerit, profectus sim.*

Agarenorum parum pia susceptio.

Samonas Christiano no mine perdirus Agareno.

* adixero.

μά. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῆ * γ'. στέφει Λέων ὁ Βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον διὰ Εὐθυμίου Πατριάρχου. Δέδωκε δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντίνου ἄνδρωπον αὐτοῦ διὰ δουλάσαντα πρότερον Βασιλείῳ Μαγίστρῳ καὶ διὰ Καικλείου, δουλεύειν Ζωῇ Αὐγούστῃ· ὃς ἠγαπήθη παρὰ τοῦ Βασιλέως Λέοντος καὶ τῆς Αὐγούστης· διὰ τοῦτο πολλὰ ἐφθόνησε Σαμωνᾶς αὐτῷ, καὶ ἐλοιδόρει ὡς συνόντι τῇ Αὐγούστῃ· ἄτιμον ὁ Βασιλεὺς τοῦτον ἐλθεῖν ἐποίησε, καὶ ἀπέκειρεν αὐτὸν μοναχὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ταρασίου διὰ τοῦ Σαμωνᾶ. Μετ' ὀλίγον δὲ ὤφειλε Σαμωνᾶς ἀναλαβέσθαι αὐτὸν ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ Σπείρᾳ, βουλόμενος πάλιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν. Ἀπελθὼν οὖν εἰς προάστειον ἐν τῇ Δαμαστρεῖ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ εὑρίσκας, εἶδε Κωνσταντῖνον, καὶ παρέδωκε ὤφειλε Σαμωνᾶς, καὶ ἔνδυσεν αὐτὸν κοσμικά, καὶ ἐπέτρεψε μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ παλατίῳ.

C Die sacro Pentecostes coronat Leo filium Constantinum per Euthymium Patriarcham. Dedit autem Samonas domesticum suum, qui Basilio Magistro & Caniclii Præfecto antea in ministerio fuerat, ut Zoæ Augustæ in obsequio esset: demeruitque Leonis Imperatoris & Augustæ gratiam: quæ res Samonæ in ipsum haud levem concitavit invidiam; detrahensque, fortunæ malæ cum Augusta rei crimen inferebat. Hæc veræ aliquid culpæ habere Imperator cogitans, mittens detondit Monachum in Sancti Tarasii, per Samonam. Nec multo post, statuit Imperator ut Samonas in suum eum Monasterium, quod Spira dicunt, assumeret, volens rursus in familiam cooptare. Abiens itaque ad processum in Damastrim, prandensq; in Samonæ Monasterio, Constantinum vidit; moxque Samonæ, quæ ex sæculi usu essent, vestibus induere præcepit, miscuitque in convivio Imperatori, ac cum eo in Palatium rediit.

Constantini coronatio.

Constantini Accubitoria.

μβ. Ὁρῶν δὲ Σαμωνᾶς αὐξανομένην τὴν ἀγάπην τοῦ Βασιλέως εἰς αὐτὸν, βουλεύεται μετὰ τοῦ Μεγίστου Κοιαιστίκη, καὶ Μιχαὴλ Τζηρίθους, καὶ ποιῆσαι χαρτίον, πε-

XLII. Videns autem Samonas Imperatoris in eum majori cremento amorem augescere, consilio cum Maximo Cubiculario, & Michaele Tzerithono habito, libellum adversus Imperatorem fœdis criminationibus ac cavillis

Samonæ laberata fortuna.

confertum, conficiunt, ejus scriptore ac librum componente Rhodio, qui Samonæ Notarius erat. Veniens autem Imperator in Magnam Ecclesiam, libellum offendit quo loco ad Deum preces fundebat, in Metatorio, eumque tulit: quo lecto, in magna animi anxietate atque dolore erat, quærens quis auctor libelli esset. Fuit vero & Lunæ deliquium. Præcepitque Imperator, ut qui tunc Astronomi essent, signi hujus effectum edicerent. Ingresso itaque ad Imperatorem Pantaleone Metropolita, qui Samonæ amicus erat, rogavit eum Samonas, *Cui ifiud malum portenderet?* Respondit Metropolita, *Tibi, ac & Junii mensis tertiumdecimum diem transieris, ab omni deinceps noxa humanis eris.* Imperatori autem dixit, *Ad eum spectare Lunæ maleficium, cujus in Republica essent partes secundæ.* Existimavitque Imperator Alexandrum fratrem, hoc, quod ita dictum esset, attingere. Tum deinde Tzerithon privatim Imperatori retulit, Samonam esse, qui libellum fecisset. Confestim itaque Samonam dejicit in ejus domum, detondetque Monachum, atque ad Euthymii ablegat Monasterium. Cumque postea rursus criminis delatus esset, ad Martinacii Monasterium abduxit. Fecit vero Constantinum sacri Cubiculi Præfectum intimum, (Accubitorem vocant) eique in Nosis Monasterium condidit: profectusque una cum Euthymio Patriarcha, illius Encænia celebravit.

XLIII. Mense Octobri commissum navale prælium est Himerii Logothetæ cum Damiano & Leone Agarenis; Romano tunc Prætore in Samo agente, ipso qui postea rerum summam obtinuit. Victusque Himerius est, ac vix ipse evasit incolumis, cunctis fere illic in periculum adductis.

XLIV. Cœpit autem Leo cœliaco morbo ægrotare, ut nec in Magnauram exire ei licuerit, quo loco in Jejuniorum exordio orationem erat habiturus. Factumque incendium est in Cerularia Magnæ Ecclesiæ, combustis chartarum monumentis omnibus & Sacello (Ecclesiæ scilicet Ærario publico.) Mense vero Majo moritur Leo, ubi Alexandrum fratrem suum Imperii clavo præfecisset; quem, ut ajunt, ad se venientem videns, *En*, inquit, *& malum tempus post tredecim menses*; multum obsecrans ac rogans, ut Constantinum filium suum servaret. Evenitque quod ita Imperator locutus erat. Vere enim illis post tredecim mensibus fatis functus est.

Edit. Paris. pag. 562.

Ejus casus vaticinium.

Constantinus Samonæ loco Accubitor.

Navalis pugna cum Agarenis; profligati Romani.

Leonis morbus.

Orandi mos exiant ex oratione.

Alexander imperator; de eo Leonis vaticinium.

---

pag. 563.

IMPERIUM ALEXANDRI FILII BASILII.

Alexander Imperator.

I. ANNO mundi sexies-millesimo quadringentesimo duodecimo, divinæ Incarnationis nongentesimo duodecimo, imperavit Alexander Basilii filius annum unum, dies viginti-novem cum Constantino Leonis filio. Mittens vero adduxit Nicolaum ex Galacrenis, dejecto Euthymio Patriarcha; eumdemque Nicolaum in Patriarchalem sedem denno restituit. Habitoque in Manaura Concilio, adductoque Euthymio ex Sceno, Agathique

Nicolaus denuo Patriarcha; Euthymi ejectio; probra, degradatio.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Α λιολοίδορον κατὰ τοῦ Βασιλείου, γράψαντος ἐν συντάξαντος αὐτὸν τῷ Ῥοδίῳ, νοταρίου ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ. Ἐλθὼν δὲ ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, εὗρεν αὐτὸν, ἐν ᾧ κύψαντο τόπῳ εἰς τὸ Μετατώριον, ἐν ᾧ ηὗρεν αὐτὸν· καὶ ἀναγνοὺς, ἐν μεγάλῃ θλίψει ἐπὶ τούτῳ ποιήσαντι. Γέγονε δὲ καὶ ἔκλειψις σελήνης· καὶ διαπύστου ὁ Βασιλεὺς τοῖς ἐπὶ τοῖς Ἀστρονόμοις εἰπεῖν τὸ ἀποτέλεσμα. Εἰσερχομένου δὲ πρὸς τὸν Βασιλέα Παντολέοντος Μητροπολίτου, φίλου ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ, ἐρώτησεν αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς, Εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις; Εφη αὐτῷ ὁ Μητροπολίτης, Εἰς σὲ καὶ ἐὰν διέλθῃς Ἰουνίου τὰς ιγ'. ἔσονται σοὶ πάντα καλά. Τὸν δὲ Βασιλέα εἶπεν, Εἰς ἕτερον ἔχειν κάκωσιν ἢ σεληνιάσαι. Ο δὲ Βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Αλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο ἰδίως Τζερίθων τῷ Βασιλεῖ ἐξέτασε, Ο Σαμωνᾶς τὸ πιττάκιον ἐποίησε. Καὶ παραδοὺς καταβιβάζει Σαμωνᾶν εἰς ἣν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀποκείρει μοναχὸν, καὶ ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου Πατριάρχου. Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν καθαρηθέντος, ἀπήγαγεν εἰς τὴν τοῦ Μαρτυράκη μονήν. ἐποίησε δὲ Κωνσταντῖνον Παρακοιμώμενον, καὶ ἔκτισε αὐτῷ μονὴν ἐν Νοσιᾷ· καὶ ἀπῆλθεν ἅμα Εὐθυμίῳ Πατριάρχῃ, καὶ ἐγκαινίασε ταύτην.

μγ'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ γέγονε πόλεμος ναυμαχικὸς Ἰμερίου Λογοθέτου μετὰ Δαμιανοῦ καὶ Λέοντος τοῦ Ἀγαρηνοῦ, Στρατηγοῦντος ὄντος ἐν Σάμῳ Ρωμανοῦ, τοῦ μετὰ ταῦτα Βασιλεύσαντος. Ηττήθη δὲ Ἰμέριος, καὶ μόλις διασώθη, χιδὸν πάντων ἐκεῖ κινδυνευσάντων.

μδ'. Ηρξατο δὲ νοσηλεύεσθαι Λέων ὁ Βασιλεὺς κοιλιακῷ νοσήματι, ὥστε μὴ δυνηθῆναι ἐξελθεῖν ἐν τῇ Μαναύρᾳ τὴν δημηγορίαν λαλῆσαι ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Νηστειῶν. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς εἰς τὰ Κηρουλάρια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καίπερ τῆς χαρτοσίων πάντων καὶ τῆς σακέλλης. Μαΐῳ δὲ μηνὶ τελευτᾷ Λέων, προχειρισάμενος Αλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Βασιλέα· ὃν ἰδὼν, ὡς φασὶν, ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, εἶπε, Ἰδὲ ὁ κακὸς χρόνος μὴ πὼς τὴν μίαν πολλὰ ἐκλιταρήσας καὶ διαθῇς αὐτῷ, φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. Καὶ ὁ λόγος τοῦ Βασιλέως ἐγένετο. Ἀληθῶς γὰρ μὴ δεκατρεῖς μῆνας ἐτελεύτησε.

Β

Γ

Δ

Ε

α'. Τῷ ςυιβ'. ἔτει κόσμου, ἀπὸ δὲ θείας σαρκώσεως λιβ'. ἐβασίλευσε Αλέξανδρος ὁ υἱὸς Βασιλείου, ἔτος ὤν, ἡμέρας κθ'. σὺν Κωνσταντίνῳ υἱῷ Λέοντος. Ἀποστείλας δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ Γαλακρηνῶν, καθαιρεθέντα Εὐθυμίου Πατριάρχου· καὶ ἐνθρόνισε τὸ δεύτερον τὸν αὐτὸν Νικόλαον Πατριάρχην. Ἐκτίσε δὲ σελήνιον καὶ σύνοδον Αλέξανδρος ἐν τῇ Μαναύρᾳ, ἀγαγὼν Εὐ-

δύμιον ἐκ τῆ Σπεῦ ὑπὸ † Ἀγαθῦ· καὶ συγκαθίσας ἅμα Νικολάῳ Πατριάρχῃ, ἐποιήσατο † κατ' αὐτῆ καθαίρεσιν, ἀτίμως ἀποβάντας τῆ ἱεροπρεπῦς, καὶ ἀξιαγάστου ἀνδρὸς, † τιμίαν αὐτῆ γενάδα, καὶ ἄλλας τινὰς ὕβρεις καὶ ποινὰς αὐτῆ ἐπιφέροντες, ἃς ἡσύχως καὶ φρόνιμος ὑπέμενεν ὁ τίμιος καὶ ἱερὸς ἀνήρ. Ἐ ὑπερωρίδη πάλιν εἰς τὰ Ἀγαθῦ, ἔνθα καὶ τελευτήσας, κατατίθεται ἐν τῆ αὐτῆ μονῆ ἐν τῆ πόλει εἰς τὰ Ψαμαθίᾳ.

β'. Οὗτος Ἀλέξανδρος ἐκ τὰς ὑποψίας ἃς ὁ ἀδελφὸς αὐτῆ Λέων ἔτι ζῶν εἶχε κατ' αὐτῆ, ἀεὶ ταῖς κυνηγεσίοις καὶ τοῖς ἔξω παλατίου ἐχόλαζε, μηδὲν Βασιλέως ἔργον πραττόμενος, ἀλλὰ διάγων ἐν τρυφαῖς καὶ ἀσελγείαις καὶ μέθαις, καὶ περὶ ταῦτα ἀεὶ σχολάζων. Οθεν ἄρξας αὐτὸς, οὐδὲν γενναῖον εἰργάσατο· ἀλλὰ παρέδωκε Ἰαννῆ † κληρικῷ, τὸν ἐπίκλην Λαζάρῳ, Ῥαίκτορα πεποίηκε, ὃς καὶ κακῶς τὸ ζῆν ἀπέῤῥηξε μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου, ἐν τῆ Ἑβδόμῳ σφαιρίζων· Ὡσαύτως καὶ Γαβριηλόπωλον καὶ Βασιλίτζιον ὑπὸ Σκλαβίνων ἔθνους, σφοδρῶς καπηλεύσαντα, ἐκ τῶν τῆ παλατίου χρημάτων. Ὡς φασὶ δὲ, † αὐτὸν * Βασίλειον, καὶ Βασιλίαν ἐβούλετο ποιῆσαι, ὡς ἅπαις ὢν, καὶ Κωνσταντῖνον υἱὸν Λέοντος εὐνηχίσαι· καὶ ὁ πολλάκις βουλευθεὶς, διεσκεδάσθη παρὰ τῶν ὑπὸ τῆ Λέοντος ἐνεργουμένων, ποτὲ μὲν ὡς νήπιον * ὑποβάλλοντα, ποτὲ δὲ ὡς ἀθετοῦντας.

γ'. Ἐπὶ τούτου ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέρας δεκαπέντε, ὃν ἔλεγον ξιφίαν καλεῖσθαι, καὶ αἱματοχυσίαν ἐν τῆ πόλει ἐργάσεσθαι.

δ'. Οὗτος πλαίοις καὶ γόησιν ἑαυτὸν ἐξέδοτο, οἳ καὶ ποιήσασιν αὐτῆ συάγρια τοιχεῖον, Σοὶ καὶ τῆ σῆ ζωῆ προσκλίνεται, χειρόβιον † ἀνόητον ὑποφαίνοντες. Ο δὲ τοῖς ἀπατεῶσι, κἀδοῖα καὶ ὀδόντας τῆ χοίρου προσκυνοῦσιν, ὡς λοιπομένης αὐτῆ. Καὶ τῆ αὐτῆ πλάνῃ πεποιθὼς, ἱππικὸν παύσας, τὰς † ἐκκλησιῶν ἐνδύτας Ἐ πολυκάνδηλα ἄρας, τὸ ἱππικὸν ἐστόλισε· καὶ τοῖς ζώδεσι φαντασίαν ἐκ ἐποίησε. Διὰ τοῦτο ῥηθὲν * ἀπ' αὐτῆ ἐ τῆ Θεῦ χεὶρ, ὡς † τῆ Θεῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις προσάψαντος.

ε'. Ἰμερίου δὲ Λογοθέτου ἐκ † τῆ Ἀγαρηνῶν ἔθνους ὑποστρέψαντος, ἀποστέλλας Ἀλέξανδρος πεισθέντα ἐν τῆ μονῆ τῆ παλατίου τῆ λεγομένῃ Καλυπτῆ, ἐπαπειλήσας ὡς ἐχθρὸν αὐτῆ, ἐπὶ τῆ ἀδελφῆ αὐτοῦ Λέοντος. Ο δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀῤῥωστήσας, πεισθεισμένος ἐν ἐπὶ μῆνας ἕξ, ἐτελεύτησε.

ς'. Ἀπέστειλε δὲ Συμεὼν ὁ Ἄρχων Βουλγαρίας, μισθοῦσθαι Ἀλεξάνδρῳ τὰ πρὸς εἰρήνην, καὶ τὸ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι, καθάπερ ἐπὶ τῆ Λέοντος. Ο δὲ ἀνοίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ κρατηθεὶς, τοὺς πρέσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς τὴν Συμεὼν καταπλήξας. Λυθείσης οὖν ἐκ τοῦτο τῆς εἰρήνης, Συμεὼν παρεσκεύαζετο κινῆσαι κατὰ τῆ Χριστιανῶν ὅπλα.

ζ'. Ἀλέξανδρος δὲ ἀσεπέσας, καὶ ῥομφαίᾳ θεηλάτῳ πληγεὶς ἀπιλθὼν, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῆ ῥινῶν καὶ τῆ αἰδοίων ἐκῤῥεομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν ἐπιξόους, Νικόλαον Πα-

A Monaſterio, ſedens ipſe Alexander cum Nicolao Patriarcha, depoſitionem ipſius peregere, indignis modis vellentes ſacri viri, ac decori, digneque ſuſpiciendi, venerabilem barbam, aliaſque quaſdam injurias ac pœnas illi inferentes, quas vir venerabilis ac ſacer ſedato, ac ſilentio, placideque ferebat. Rurſuſque ad Agathi relegatus eſt; ubi & vita functus, deponitur in ſuo Monaſterio in Urbe ad Pſamathii ædes.

II. Hic Alexander, quibus apud Leonem fratrem ſuſpicionibus laborabat, quoad ille vixit, continuo venationibus, iiſque, quæ privati hominis eſſent, otium operamque ponebat, nihil quod Imperatorium eſſet, gerens aut tractans, ſed in deliciis & impudicitiis, commeſſationibuſque ac ebrietatibus traducens vitam, inque rebus ejuſcemodi animum continue occupans. Quamobrem rerum ſummam adeptus, nihil fortis animi ac generoſæ indolis geſſit: ſed ſtatim Jannem Clericum cognomento Lazarem, Rectorem conſtituit, qui & malo fato, extincto Alexandro, in Hebdomo ſphæra ludens, vitæ finem fecit: Simili quoque ratione Gabrielopulum & Baſilitzem Sclavonicæ gentis, palatii theſauris valde locupletavit. Atque, ut rumor eſt, eumdem Baſilium (Baſilitzem) etiam Imperatorem creare, quia ipſe improlis eſſet, animo deſtinarat, ac Conſtantinum Leonis filium caſtrare. Sepiſque ejus rei inſtitutum conſilium diſſipatum eſt, eorum opera, quos Leo beneficiis demeruiſſet, C cum ii modo infantem eum eſſe, modo ægra valetudine, admonerent.

III. Alexandro Imperatore apparuit Cometa a partibus Occidentis dies quindecim, quem, a gladii figura, Xiphiam vocari ajebant, & in Urbe præſtiturum ſanguinis effuſionem.

IV. Is ſeſe ſeductoribus ac præſtigiatoribus dediderat, qui & ejus ſtatuam ſignumque, Aprī effigiem fecerunt, ei, ejuſque vitæ aptari, ad eaque referri, dicentes; ea re inſolli hominis ac dementis, ſuis vitam innuentes. Qui & iſdem ſeductus, ſui pudenda, denteſque, ut que illi deſiderarentur, inſtauravit. Eodemque ipſo errore fretus, celebratis Circenſibus, Eccleſiarum acceptis linteis peplisque ac multe fidis penſilibus candelabris, ut Circum convertivit atque ornavit; ſtatuiſque ac lignis lumina ſacro quaſi ritu admovit. Quapropter ſublata in eum Dei manus eſt, idcirco quod Dei honorem adhibuiſſet idolis.

V. Himerio Logotheta ex Agarenorum prælio accepta clade reverſo, eoque ſuperato, mittens Alexander virum relegavit in Palatii Monaſterium, cui Caluptæ nomen; minas intentans, quaſi qui Leone ejus fratre Imperatore haud ſatis el æquus fuiſſet. Is, ex magna afflictione atque ærumna morbo correptus, exul agens ſeptimum menſem, fatis conceſſit.

VI. Miſit vero Symeon Bulgariæ Princeps, mandans Alexandro quæ ad pacem eſſent, & ut muneribus acciperet ac coleret, uti Leone Imperatore factum eſſet. Is vero dementia tentus mentiſque inſania, probro legatos ablegavit, minacibus verbis Symeonem territans. Quo ex tempore Symeon ad bellum adverſus Chriſtianos ſeſe accinxit.

VII. Porro Alexander pranſus, Dei ira immiſſo gladio vulneratus, multa ei ſanguinis vi e naribus ac pudendis erumpente, poſt biduum occidit; reli-

Alexandri perditio ac abjectio.

Jannes Rector, homo pravus.

Gabrielopulus & Baſilitzes Alexandri intimi.

Conſtantini deſtinata caſtratio.

Edit. Pariſ. pag. 564. Cometa Xiphias.

Portus, Alexandri ſtatua & ſignum.

Sacrorum profanatio, & idololatricæ cultus.

Himerii indigna tractatio & occaſus.

Male habiti Bulgarici Legati.

Alexandri funeſta mors.

tis tutoribus Nicolao Patriarcha, Stephano Magistro, & Joanne Elada; necnon Joanne Rectore, & Euthymio, & Basilitze, & Gabrielopulo; dimisso Imperio Constantino nepoti Leonis Imperatoris filio. Sepultus est Alexander in Sepulchris cum patre suo.

A τειάρχῳ, Στέφανον Μάγιστρον, καὶ Ἰωάννῃ Ελαδᾶ, & Ἰωάννῃ Ραίκτορα, καὶ Εὐθύμιον, καὶ & Βασιλίτζῃ, καὶ & Γαβριηλόπυλον· ἐάσας & βασιλεύειν Κωνσταντῖνον ἀνεψιὸν αὐτοῦ, υἱὸν Λέοντος τοῦ Βασιλίσσης. Ἀπέθανε δὲ Αλέξανδρος ἐν τοῖς Τάφοις μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

CONSTANTINI LEONIS FILII IMPERIUM.

ANNOS LV.

Edit. Paris. pag. 565.

I. PORRO Constantinus, Leone Patre extincto, cum puer adhuc esset (quippe qui septimum ætatis annum ageret) ab Alexandro patruo in Imperio relictus, sub tutoribus erat, Imperavit itaque sub tutoribus cum Matre septem alios annos: cum Romano vero ejus socero, illi subjectus, alios viginti-sex annos: solus denique Imperium rexit annos quindecim. Atque adeo Imperii ejus omne tempus, annorum quinque supra quinquaginta spatio concluditur. Arrepta itaque Nicolaus Patriarcha Aulæ potestate (ut qui ipse tutor cum Magistro Stephano & Joanne Elada, ipso pariter Magistro, erat, publicæ rei curam habebat, rebusque ad Imperium spectantibus sedulo quotidie operam navabat.

B

Anni omnes Imperii Constantini.

C

Constantinus Dux a tutoribus in Urbem evocatus.

II. Sic igitur Imperii rebus constitutis, Procerum quidam ab Urbe Regia, Constantino Duci Legionum Domestico, ut qui eum ceu virum fortem & catum, probeque gerendo Imperio parem gnavumque diligerent, ut ingrediatur, denuntiant, nullo labore Urbis compos futurus, & in se rerum translaturus summam. Is autem, ut qui jam ante Imperium somniaret, fertique desiderio ac diadematis numquam non æstuaret, quanta licuit celeritate, in Urbem involat, cum lecta suorum manu, nec ipsa spernenda multitudine, noctuque per Michaelis Protovestiarii haud procul ab Arce minori obscuroque ostio ingressus, in soceri sui Gregoræ ædibus insomnis cum sociis permansit. Nicetas vero A Secretis, qui postea Protonotarius fuit, Constantini adventum Constantino Patricio & Monacho Eladico nuntiavit: amboque eadem nocte ad Constantinum Ducem venere: intoque consilio, cum necdum diluxisset, sed adhuc tenebræ essent, cum facibus militumque non levi armata manu, Circi portam invadunt, faustisque acclamationibus Constantinum ut Imperatorem salutant. Ibi ejus equiso, a Præsidiariis, iisque qui intra portas erant, lancea transfixus occubuit.

D

Tentatus ingressus; repulsa, cædesque equisonis.

Constantini iterum repulsa & cædes.

III. Non admissus itaque Constantinus, sed submotus, velut dæmonis cujusdam afflatu furiis actus, nec, quo Imperii amore agebatur, sanis satis mentis rationibus, in Circum se tristis vultuque demisso subduxit, malum omen reputans sublatum nece equisonem. Illinc itaque faustis acclamationibus prosequentibus, ad Chalcem usque (sic dictam) venit, ac per Chalces ejusdem Ferream portam ingressus, ad Excubitorum usque stationem pervasit.

E

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ

ΕΤΗ ιε'.

α'. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ δὲ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πλάνης παυσαμένου, παῖς ἔτι τυγχάνων (ἑβδομον γὰρ ἔτος τῆς ἡλικίας ἦγε) ὑπ' Αλεξάνδρου τοῦ θείου αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλείπεται, ὑπὸ ἐπιτρόπων πλέων. Εβασίλευσε δὲν ἅμα τῷ αὐτῷ ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἔτη ἑπτὰ· ἅμα δὲ Ρωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὢν, ἔτη εἴκοσι ἓξ. Μονοκράτωρ δὲ ἐν δικαστῇ· ὡς εἶναι δ' πάντα χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐτῶν πέ. λαβόμενος οὖν τῆς τῶ παλατίου ἐξουσίας ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε ἐπίτροπος ὢν αὐτὸς ὢν σὺν τῷ Μαγίστρῳ Στεφάνῳ, καὶ τῷ Ελαδᾶ Ἰωάννῃ, καὶ αὐτῷ Μαγίστρῳ, τῶν τὰ κοινὰ προνοίας ἐποιεῖτο, καὶ & φροντίδα εἶχε τῶ τῇ βασιλείᾳ ἀνηκόντων πραγμάτων ὁσημέραι.

β'. Ἐν τούτοις οὖν & βασιλείας ὢσης, ἐλπίσας Κωνσταντῖνος τῷ Δυκὶ Δομεστίκῳ ὑπάρχοντι τῷ χαλῶ, παρά τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων ὡς λοιπὸν αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ ἰσχυρὸν, καὶ καλῶς δυνάμενον & βασιλείαν διακυβερνᾶν, εἰσελθεῖν, καὶ πάντα ἐγκρατῆ γενέσθαι ὑπαντῶ. Ο δὲ, ἅτε πρὸ πρόσθεν αὐτῷ ὀνειροπολῶν, καὶ & εἰς ἐπιμόνους, ὡς εἶχε τάχους, & βασιλεύσαι καπήλαβε ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ ἐγκρίτοις ἱππεῦσι οὖσι. Καινύκτωρ δὲ παρεπυλίδος εἰσελθὼν τῶ Πραιτωριακίου Μιχαὴλ, ὄντος πλησίον Ακροπόλεως, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶ πενθερῶ αὐτῶ Γρηγορᾶ ἄϋπνος μὲν τῇ συνόντων αὐτῷ διετέλεσε. Νικήτας δὲ Λαικρέτης, ὁ μὲν πρῶτα Πρωτοσπαθάριος γεγονὼς, & Κωνσταντίνῳ ἀφίξιν τῇ Πατριάρχῳ Κωνσταντίνῳ & μοναχῷ τῇ Ελαδικῷ καταμηνύσει· καὶ ἅμα τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς & Δοῦκα Κωνσταντῖνον παρεγένετο· καὶ βυλλὼ πεποιημένοι, ὅπως τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἀλλ' ἔτι σκοτίας ὄσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαῶν πολλῶν καὶ ὅπλων & τῶ ἱπποδρόμου πύλην καταλαμβάνουσι, Κωνσταντῖνον ἀφηνιάσαντες ὡς Βασιλέα. Ενθα δὲ ὁ τῶν ἱπποκόμων λογχοφόρος παρὰ τῇ ἔσω τῇ τῶ ἱπποδρόμου πυλῶν, ἀνῃρέθη.

γ'. Μὴ δυνηθεὶς οὖν Κωνσταντῖνος, ἀλλ' ἀποσοβηθεὶς, ὥσπερ ὑπό τινος ἐκβακχεύοντος δαίμονος, καὶ μὴ ἐφεστηκότα ἔχων & λογισμὸν τῇ & βασιλείας ἁρπαστῆ, ὡς τῇ ἱπποδρόμου ὑπεχώρησε τυχὸν τὰ καπφῆς, κακοσίωνον & τῇ ἱπποκόμου κρίνας σφαγήν· Εκεῖθεν οὖν ἀφηνιάσας ἦλθε μέχρι & λεγομένης Χαλκῆς. ἦλθε καὶ διὰ & Σιδηρᾶς πόρτης & αὐτῆς Χαλκῆς εἰσελαυνήσας μέχρι τῇ Εξκυβίτων παρεγένετο. Οὗ δὴ Μάγιστρος Ιωάννης ὁ Ελαδᾶς, ἐκλογὴν, & τῇ & Ετερείας καὶ & ἱλατῶν ποιησάμενος, μετὰ ὅπλων τύπου

ἀπέστειλεν τῷ Δωκὶ· Ἐλθόντων δὲ ἕως μίχεος τῆς Χαλκῆς, καὶ πολέμου συστάντος, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῷ μερῶν· καὶ ποταμὸς ὅστε τὸν τόπον ἐκλιμναθῆναι τῷ αἵματι ποταμηδὸν καταῤῥέοντι. Ἀναῤῥέθη δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Δωκὸς, καὶ Μιχαὴλ ἐξάδελφος αὐτοῦ, καὶ Κωρτίκης ἀνεψιὸς ὁ ἐξ Ἀρμενίων.

A Magister itaque Joannes Eladas, ex Fœderatis Classiariisque delecta habito, armis instructos adversus Ducem emisit. Cumque ad Chalcem usque venissent, conflictoque prælio, multi utrinque cecidere; tantaque data acceptaque strages est, ut & sanguinis rivi fluminis instar stagnarent. Occisus vero est Gregoras Ducis filius, & Michael ejus consobrinus; nec non Cortices Armenius. *Edit. Paris. pag. 566.* Viri nobiles occisi.

δ'. Ταῦτα ὁ Δοὺξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, παραχῆς ὅτι πλοίοις γεγομένης, ἵππους ἐξέλαυνεν. Ὁ δὲ ταῖς ἀκείοις ἐκπεσουμέναις ἐκολισθήσας πλαξίν, εἰς γλῶ ἵππου ἐπιβάντι καταβαλεῖ. Ἐπεὶ δέ τις αὐτὸν καὶ γῆς ἐρριμμένον καπέλαβεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκεδάσθησαν ἅπαντες) ξίφει τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμε παραλύ.

IV. Quo cognito Constantinus Dux, ac cum maxima orta esset turbatio, equum impulit. Porro equus, in asseribus quibus locus constratus erat, collapsus, sessorem excussit. Quem solo allisum & projectum quispiam offendens (alii enim omnes dispersi ac palantes erant) ejus caput gladio abscidit. Ducis ablatum caput.

ε'. Τοῦτον οὖν πλεθέντων, Γρηγορᾶς Μάγιστρος, ὁ τοῦ πενθεροῦς, μετὰ Λέοντος, ὃν Χοιροφάκτλιν ἐπώνυμζον, τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον, οὓς καὶ βίᾳ ἐκεῖθεν λοπαὶ ἀέκοντες, ἀπέκειρον μοναχοὺς ἐν τῇ τῆς Σπουδίου μονῇ. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ελλαδικὸν βυρσίνοις τύφασιν, ῥάκει περιβαλόντες, καὶ ὄπισθεν ἐπικαθίσαντες, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσαν· καὶ ἐν τῷ τοῦ Δαλμάτου ἀπαγαγόντες μονῇ, ἐγκατέκλεισαν τῇ λεγομένῃ Κασδίᾳ φυτοσκάπτει. Λέοντα δὲ τὸν Καταλίτζιον καὶ Ἀβισαλὼν τὸν Ἀρωτρᾶ ἐκτυφλώσαντες, ἐξορείᾳ παρέπεμψαν. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Εὐλαμπίου υἱὸν καὶ ἑτέρους σὺν αὐτῷ, Θεόφιλος ὁ Ὕπαρχος ὁ τοῦ Λαμπύδου, ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνῃ ξίφει ἀπέτεμεν. Οὐ μικρῶς δὲ διεφόβησαν περὶ Νικήτα Ἀπορήτου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Λίβους, ἐκ ὧν ὅπως αὐτοὺς ὡς χρυσαμύνας φυγὴ * τὸν δὲ Αἰγίδιον ἐκεῖνον, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀνδρείους ὄντας καὶ πολλοὺς, ἀπό τε τοῦ ἐν Χρυσοπόλει Δεμαλίου καὶ μίχεος τοῦ Λευκάτου, διδύμους ξύλοις πάντας ἐστρόβησαν. Καὶ πολλοὺς ἂν ἐν τῇ τότε πόλει τότε ἀναιρεῖν ἐκ ἀναιτίως οἱ λεγόμενοι τότε ἐκ βοροι ἐπέστησαν, εἰ μή τινες τῶν δικαίων τότε τὴν ἀδίκου ὁρμὴν ἀνέκοψαν, εἰπόντες αὐτοῖς, ὡς, Παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως, πῶς ἂν δὴ τελεύσεως αὐτῷ πλημμελῆ ποιεῖν ἐγχειρεῖτε;

V. His ita peractis, Gregoras Magister Ducis socer, cum Leone, cui Chœrolphactes nomen, in sanctam Dei Magnam Ecclesiam confugere; quos & vi abstractos Monachi ritu in Studii Monasterio deconderunt: Constantinum vero Eladicum nervis bubulis cæsum, vilibusque ac laceris vestibus indutum, asinoque impositum, per mediam Urbem traducentes, in Dalmatæ Monasterio, Incluſi ritu, carceri reum addixerunt. Leonem vero Catacalitzem & Absalonem Arotræ filium luminibus privatos, in exilium miserunt. Constantinum Eulampii filium, aliosque cum illo, Theophilus Præfectus ad Circi metam gladio truncavit. Haud exigua perquisitione facta de Niceta A Secretis & de Constantino Libe, haud inventi sunt, ut qui fuga salutem consuluissent, Ægidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali, qui est Chrysopoli, ad Leucatum usque, furcis omnes suspendere. Procerumque plures ac Senatorii ordinis viros tunc temporis tutores isti crudeliter ac innocue perempturi erant, nisi Judicum quidam ab injusta eos grassatione ac impetu retraxissent, qui dicerent, *Quid vero vos, Imperatore adhuc puero, ejusque injussu, ejusmodi patrare audetis?* Conjuratorum pœna; Tutorum fuga.

* Logoth, τοῦ τοῦ φυτεύτου. Logotheta, κελλαίς.

ζ'. Τῶν οὖν τοῦ Δυκὸς ὑὸν γυναῖκα ἀποκειράντες, εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον ἑαυτῆς ἐξαπέστειλαν, εὐτυχίσαντες καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῆς Στέφανον.

VI. Itaque Ducis uxorem detondentes, ad suas ædes in Paphlagonia ablegarunt, cujus & filio Stephano viridia ademerunt. Symeonis Bulgari cassa expeditio.

ζ'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βούλγαρος Ἄρχων, ἐκστρατεύσας καὶ Ῥωμαίων σὺν ὄχλῳ πολλῷ καὶ βαρεῖ, καπέλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ δὴ περικαθίσας αὐτῇ, χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ Βλαχερνῶν, καὶ μίχεος τῆς λεγομένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπίσι μεγίστοις ὢν ἀποχρῆν ταύτῃ πάσης ἕλειν. Ἐπεὶ δὲ τὴν τε τοῦ τείχους κατάπαθεν ὀχυρότητα, τήν τε τῶν ἔνδον πλῆθος καὶ πυροβόλων ἀσφάλειαν, τὴν τε ἐλπίδων σφαλεῖς, ἐν τῇ λεγομένῃ Ἑβδόμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς πανδαισίας ἀποσάμενος. Τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμένισαν ἀποδεξαμένων, ἀποστέλλει Συμεὼν Θεόδωρον Μάγιστρον τὸν συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. Ἀναλαβόμενοι δὲ, ὅ, τε Πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης οἱ Μάγιστροι, τὸν Βασιλέα, ἦλθον μίχεος τῶν Βλαχερνῶν· καὶ εἰσήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς Συμεών, καὶ συνεστιάθησαν τῷ Βασιλεῖ ἐν τοῖς παλατίοις. Νικόλαος δὲ ὁ Πατριάρχης, ἐξελθὼν πρὸς Συμεών· ᾧ τις τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινε Συμεών. Εὐχὴν οὖν ὁ Πατριάρχης ποιήσας, εἶτα τὸ ἴδιον ἐπιῤῥίπτειον τῇ αὐτοῦ ἐπέθηκε κεφαλῇ. Δώροις οὖν ἀμοιβαίοις τε καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες, ὅ, τε Συμεὼν καὶ οἱ τοῦ υἱοὶ, εἰς τὰ ἴδια χαρὰν ὑπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρηνικῇ εἰρήνῃ καλυθέντες.

VII. Mense Augusto Symeon Bulgariæ Princeps, expeditione adversus Romanos cum numeroso fortique exercitu suscepta, Byzantium petit: obsessaque Urbe, ductoque a Blachernis ad portam usque, cui Aureæ nomen, vallo, ejus omnino facili negotio potiendi spe elatus erat. Enimvero, perspecta murorum firmitate, populique ac armatorum multitudine, nec non balistarum copia, spe frustratus, ad Hebdomum, quod vocant, revectus, pacis fœdera expetivit. Fuit res Tutoribus gratissima: missus a Symeone, qui de pace colloqueretur, Theodorus Magister. Assumpto autem Nicolaus Patriarcha, & Stephanus ac Joannes Magistri, Imperatore, ad Blacheroas usque processit, ambos Symeonis filios introduxere, ac cum Imperatore in Palatio epulis excepere. Nicolao vero Patriarcha ad Symeonem egresso, ille ei caput modeste inclinavit: fusaque super eum prece, Patriarcha stemmatis loco, sui capitis operimentum, ejus capiti, ut ajunt, injecit. Amplissimis itaque immensisque acceptis muneribus, Symeon ac liberi, cum de prædicta pace inter eos non satis convenisset, in regionem suam rediere. *pag. 567.* De pace tractatio, ipsa sine effectu.

Zoes in Aulam reditus superiorumque ejectio.

VIII. Constantino igitur Imperatore, velut qui puer esset, Matrem suam identidem requirente (jam enim Alexander Imperator, uti dictum est, Aula ejecerat) eam rursus in Palatium revocant. Rerum itaque potita, ac civilium administrationem nacta, Constantinum Accubitorem, & Constantinum Anastasiumque Gongulios, sic nuncupatos, in Palatium assumit: Joannisque Eladæ consilio, Alexandri Imperatoris asseclas, Joannem Rectorem, & quem Gabrielopulum vocant, & Basilitzem, ac reliquos, illa dejicit. Præficit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenicum Fœderatorum

Eladæ mors. Comitem. Joannes porro Magister Eladas, morbo correptus, a medicis salute desperata, e Palatio excedens, cum ad Blachernas venisset, ingravescente morbo fatis concessit. Domenici Hæteriarchæ consilio, Zoe Nicolaum Patriarcham

Nicolaus Patriarcha Aula ejectus. cum asseclis, cum ira, Aula ejicit, suam ipsius jubens curare Ecclesiam.

IX. Nec multo post, Constantinus Accubitor Domenicum Hæteriarcham apud Augustam Insimulat, quasi qui rerum summam in fratrem transferre cogitaret. Simulato itaque Patricii dignitate ornantes, cum in Ecclesiam solemni ritu precibus communiendus descendisset, ipsum domi manere jusserunt. Ejus loco præfecit Zoe Fœderatorum turmis Joannem Garidam; Damianum vero Eunuchum creavit Excubitorum Drungarium. Domenicus frustra lugens ac quiritans se domum recepit.

Patricii inauguratio.

Edit. Paris. pag. 563.

X. Cæterum Symeone Balgaro iterum Thraciam infestante, Augusta Proceribusque animi anxiis; quo tandem modo hominis arrogantiam compescere liceret; rogavit Joannes Bolgas ut Patricius fieret, Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. Voti itaque compos effectus, acceptisque muneribus; ad eos iter contendit. Ac vero icto fœdere, indeque acceptis obsidibus, eos in Urbem adduxit: cum polliciti essent Patzinaces transmisso Istro Symeonem se debellaturos esse.

Bolgas Patricius.

Confœderata Patzinacum auxilia.

XI. Venit vero etiam in Urbem Asotius, vir fortis roboris fama nominatissimus, Principis Principum filius. Ferebane virgam ferream, cujus extrema manibus teneret, qua pollebat, eximia vi, inflectere, inque circuli formam intorquere; ferri nimirum doritie, illius manuum robori cedente: hunc venientem multo honore suscepere, ac rursum in patriam remisere.

Asotii robur.

XII. Mense Septembri, Indictione tertia, Pancratucas Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit: nec multo post missus Basilius Patricius ac Caniclio præfectus, Nicetasque Protospatharius Eladicus a Zoe Augusta cum multis muneribus, Urbem rursus recepit.

Adrianopolis prodita, & recepta.

XIII. Venit vero Damianus Ameras in Strobilum cum classe, multaque armata manu ac copiis ad eam expugnandam instructis; & vero eam capturus erat, nisi morbo correptus, fatis concessisset: cujus interitu factum ut Saraceni irrito conatu redirent.

Tentata Strobilus; Damiani Agareni mors.

XIV. Græciæ autem & Athenarum populi civesque, continuis Chasi filii Jubæ injuriis vexati, ejus luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum, intra ipsum Athenarum Templi penetrale male interemerunt.

Chasis necatus in fœdere.

Α κ'. Τῷ Βασιλίσσῃ ὅτι Κωνσταντίνῳ, ἅτε παιδὸς ὄντος, καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος· ἤδη γὰρ αὐτὴν καὶ πέμψας τὸ παλατίου, ὡς εἴρηται, Ἀλέξανδρος ὁ Βασιλεύς. ἣν δὴ ἀναβιβάζονται πάλιν. Αὕτη οὖν πειρατὴς γενομένη τῆς βασιλείας, ἀναβιβάζεται εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντῖνον τὸν Παρακοιμώμενον, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους λεγομένους· καὶ τὴν βυλὴν Ἰωάννην Ελαδᾶ καταβιβάζεται τοὺς οἰκείους Ἀλιξάνδρου τοῦ Βασιλέως, Ἰωάννην τὸν Ῥαίκτορα, καὶ τοὺς λεγομένους Γαβριηλόπουλον, καὶ Βασιλίτζην, καὶ τοὺς λοιπούς. Προχειρίζεται δὲ Ζωὴ Αὐγούστα Θεοφύλακτον Δομηνίκιον Ἑταιρειάρχην. Ἰωάννης δὲ Μάγιστρος ὁ Ελαδᾶς νόσῳ περιπεσών, καὶ ἀπαγορευθεὶς παρὰ τῶν ἰατρῶν, καταλιπὼν τὸ παλατίου, καὶ ἐς τὰς Βλαχέρνας παραγενόμενος, καὶ ἐνταῦθα τὸν νόσον βαρυθεὶς, πλάτῃ. Συμβουλῇ Δομηνίκου Ἑταιρειάρχου καταβιβάζει Ζωὴ Νικόλαον Πατριάρχην ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ μετ' ὀργῆς, Τὰ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας * περιποιούμενον καὶ φροντίζειν, εἰποῦσα. * περιποιεῖσθαι.

Β θ'. Οὐ μετὰ πολὺ δὲ Κωνσταντῖνος Παρακοιμώμενος ὑφαίρεται τῇ Αὐγούστῃ Δομηνίκιον Ἑταιρειάρχην, ὡς τὰ βασιλείας σφετερίζοντα εἰς ἑαυτὸν ἀδελφόν. Τοῦτον φοβούμενοι Πατρίκιον ποιήσαντες, καταβάντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς ἔθος, δίχα λαβεῖν, οἴκοι μένειν παρεκελεύσαντο. Προεβάλετο δὲ Ζωὴ Ἰωάννην Γαριδᾶν Ἑταιρειάρχην, καὶ Δαμιανὸν εὐνοῦχον τὸν βίγλης Δρουγγάριον. Δομηνίκος δὲ ἀπελθὼν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀόνητα ὀλοφυρόμενος.

C ι'. Τῷ δὲ Βουλγάρῳ Συμεὼν τῷ Ὀρμηλιπάλῃ λυπουμένῳ, ἐν φροντίδι ἦσαν τῆς Αὐγούσης καὶ τῶν ἐν πόλει, ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσωσιν, ἐμήσατο Ἰωάννης ὁ Βοσγᾶς γενέσθαι Πατρίκιος, ὑποχρεοῦσθαι ἀγαγεῖν κατ' αὐτῶν Πατζινάκους. Τῆς αἰτήσεως δὲ τυχὼν, δῶρά τε λαβὼν, εἰς ἑαυτὸν Πατζινάκων χώρου ἀπίει. Καὶ δὴ πεισάμενος, ὁμήρους ἐκεῖθεν λαβὼν, ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει· συνθεμένων τῶν Πατζινάκων ἐξελάσαι, καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι.

ια'. Παρεγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμης ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ Ἄρχοντος τῶν Ἀρχόντων· ὃν φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐν τοῖν ἄκροιν ἑκατέραις χερσὶ κρατοῦντα, τὴν ὑπερβαλλούσῃ μεγάλῃ δυνάμει τείνειν, καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μετάγειν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπεικούσης· ὃν παραγενόμενον μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξαντο, καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν.

D ιβ'. Σεπτεμβρίῳ μηνὶ, Ἰνδικτ. γ'. Παγκρατοῦκας ὁ Ἀρμένιος, τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν * παρέδωκε. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος Πατρίκιος καὶ Κανίκλειος, καὶ Νικήτας Πρωτοσπαθάριος Ελαδικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ ἀντιπαρέλαβε αὐτὴν πάλιν. * Cont. Προέδωκε.

ιγ'. Ἦλθε δὲ καὶ Ἀμηρᾶς ὁ Δαμιανὸς εἰς Στρόβιλον μετὰ πλείστων τῶν πολεμῆσαι αὐτὴν μετὰ πολλῆς τε δυνάμεως, καὶ ταύτην παρέλαβεν ἂν, εἰ μὴ νόσῳ ἐπελάβετο, ἐξ ἧς τελευτήσας ἔσχεν τὴν Ἀγαρηνῶν. E

ιδ'. Οἱ δὲ τῆς Ελλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες συνεχῶς ὑπομαζόμενοι παρὰ Χασὶ υἱοῦ τοῦ Ἰούβα, τὴν αὐτῶν ἀσωτείαν μὴ ἐνεγκόντες, λίθοις τοῦτον ἀπέλεσαν κακῶς ἐνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ.

ιε'. Βλί-

ιε'. Βλέπουσα δὲ ἡ Ἀυγούστα Ζωὴ τὴν ἔπαρσιν Συμεών, καὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν, βουλὴν μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλεύεται, ἀλλάγιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι. διαπρᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς ἀναπολῆς τραπέρος πρὸς τὸ πολεμῆσαι καὶ ἀφανίσαι τὸν Συμεών. Ἀπεστάλησαν οὖν εἰς Συρίαν πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον, Ἰωάννης Πατρίκιος ὁ Ραδινὸς, καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς. Οὗ γενομένου, καὶ σωθῆναι τὰς ῥόγας διανεμηθὲν ποιησάμενοι εἰς τὰ τάγματα, ταῦτα ἀναλαβόμενοι σὺν τοῖς θέμασι, πρός τε Θρᾴκην μέρη διέπεμψαν, Λέοντος Μαγίστρου Φωκᾶ Δομεστίκου τῶν σχολῶν τυγχάνοντος, ᾧ ἀνδρία μᾶλλον ἢ πρεσβυτικὴ φρόνησις προσεπῆκτο. Ἐξαγαγόντων οὖν τὰ σεβάσμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα Κωνσταντίνου Πρωτοπαπᾶ τοῦ παλατίου, τοῦ Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μαλιλία ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ἅπαντες προσκυνήσαντες, καὶ ὀμόσαντες σωναποθνήσκειν ἀλλήλοις, παντρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησαν. Ἦρχον δὲ, τῶν μὲν τάγματος τῶν Ἐξκυβίτων, Ἰωάννης ὁ Γράψων· τοῦ δὲ Ἰκανάτου, ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατήγει, καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς· οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες Στρατηγοὶ τῶν Θεμάτων. Συνῆν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Κωνσταντῖνος Πατρίκιος ὁ Αἰφ, Λέοντι Δομεστίκῳ σύμβουλος ὢν αὐτῷ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσι.

ις'. Μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ κ'. Ἰνδικτ. ε'. ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀχελόῳ συγκιρνᾶται ποταμῷ. καὶ, οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, ὡς ἀνιχνίαστα καὶ ἀνεξιχνίαστα. ἔκκεινται οἱ Ῥωμαῖοι πανστρατί. καὶ γίνεται φυγὴ παντελὴς, καὶ φρικώδης ὀλολυγὴ, τῶν μὲν ὑπ' ἀλλήλων συμπατουμένων, τῶν δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρουμένων· αἵματός τε χύσις οἵα οὐδ' αἰῶνος ἐκ ἐγένετο· Λέων ὁ Δομέστικος εἰς Μεσημβρίαν διεσώθη φυγών. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβολῇ, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Αἰφ, καὶ Ἰωάννης ὁ Γράψων, καὶ ἄλλοι τῶν Ἀρχόντων ἱκανοί.

ιζ'. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Ῥωμανὸς Πατρίκιος καὶ Δρουγγάριος τῶν τῷ πλοΐμῳ μετὰ πάντος τοῦ στόλου ἐπὶ τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾷ. ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκας, ὡς προεῖρηται, κελεύσθεντος τοῦ Δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ ἐξαπρᾶσαι πάντας τοὺς Βουλγάρων, ὥστε συμμαχῆσαι Λέοντι Φωκᾷ. Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου τοῦ Βογᾶ εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντων· ὁρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκοι πρὸς ἀλλήλους ἐξαμαχομένους καὶ στασιάζοντας, ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια.

ιη'. Τοῦ πολέμου δὲ ἤδη τέλος λαβόντος καὶ ὑποστρεψάντων ἐν τῇ πόλει, τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, τὰ κατ' αὐτοὺς ἐκινήθησαν. καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν Δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν, ὥστε καταδικάζεσθαι ἐκφορ ἀπολέσθαι, τῷ ὀφθαλμῶν στερηθῆναι, ὡς ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ κακουργίᾳ μὴ ἐξαπράσασθαι τοὺς Πατζινάκους· ἀλλ' ὑποχωρήσαντα πάλιν, καὶ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. Καὶ τοῦτο μὲν ἐκπέφευγεν, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου Γογγύλα, καὶ Στεφάνου τοῦ Μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Αὐγούστῃ πολλὰ, τὰ τῆς καταδίκης ἐπετράπη.

ιθ'. Τῶν δὲ Βουλγάρων τὴν νίκην καταπαρθέντων, καὶ ἐκστρατευσάντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθε Λέων ὁ Δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ

A XV. Videns porro Zoe Augusta Symeonis elatos animos ac superbiam, ejusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum Optimatibus deliberata, fœdus icere, pacemque componere cum Agarenis statuit; omnesque Asiæ copias ad debellandum profligandumque Symeonem trajicere. Missi proinde in Syriam, qui paciscerentur, Joannes Rhadinus Patricius & Michael Toxaras. Quo peracto, consueta erogatione donato exercitu, assumptis cohortibus ac legionibus, in Thraciam transmisere, Magistro Leone Phoca Scholarum Domestico, viro scilicet majoribus animis, quam imperatoria solertia prædito. Productis igitur venerabilibus ac vivificis lignis, Constantini Palatini Clerici Sacerdotum primi, cognomento Cephalæ, Constantinique Maleliæ opera, in Thracia, cum omnes venerati essent, ac se una commorituros jurejurando firmassent, in Bulgariam copiis omnibus conferto exercitu profecti sunt. Præerant Excubiti turmæ Joannes Grapso, Hicanati vero, Marulis filius. Romanus Argyrus ducis potestate præerat, ejusque Leo frater & Bardas Phocas: quibuscum erat & Melias cum Armeniis, aliique omnes Legionum duces. Præter alios vero aderat etiam Constantinus Patricius Afer, qui Leoni Domestico in omnibus ad eum attinentibus, consilio affuturus operamque navaturus esset.

Apparatus in Bulgaros.

Leo phocas, non satis re militari solers.

B

Edit. Paris. pag. 569.

Cruces alemiæ.

C XVI. Mensis vero Augusti die vigesima, Indictione quinta, Bulgaros inter Romanosque conserta pugna ad Acheloum flumen est; ac (quæ Dei judicia, quam inscrutabilia ac imperviestigabilia!) Romani omnes omnibus copiis fusi sunt ac fugati, horrendo per omnem exercitum ululatu, cum se alii alios conculcarent, alios hostes perimerent: tanta hominum strage, quanta nec a sæculo audita est. Leo Domesticus in Mesembriam solpes receptus est. Præter alios vero in pugnæ congressione necatus est Constantinus Afer, & Joannes Grapso, aliique Officialium Procerumque perplures.

Romanorum ingens strages.

D XVII. Missus fuerat & Romanus Patricius reique navalis Drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legerent, ac Leoni Phocæ suppetias iret: Joannes item Boga, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret, Romanus Drungarius in mandatis acceperat, ut eos adversum Bulgaros, auxilio futurus Leoni Phocæ trajiceret: verisique eis in dissidia verborumque contentiones, videntes Patzinaces sic inter se discordes atque rixantes, domum rediere.

Male Romano Bogæque navata opera.

XVIII. Jam vero finito bello, actum Romano tum Boga in Urbem reversis, eorum mota causa est. Adeoque in tantum Romani Drungarii periculum adductæ res, ut amissionis lumi num pœna illi statuta sit, velut qui negligentia, seu potius animi pravitate ac nequitia Patzinacas non trajecisset, sed se citius subduxisset; ac ne fugientes quidem Romanos in navibus recepisset. Ac ita certe luisset, nisi Constantino Gongulo & Stephano Magistro, qua apud Augustam summa auctoritate pollebant, connitentibus, in contrarium lata sententia illi versa esset.

E

Romanos amissionis oculorum damnatus.

XIX. Bulgaris autem per id tempus victoria elatis, ad ipsamque Urbem excurrentibus, egressus in eos est Leo

pag. 570.

Victi iterum Romani.

legionum Domesticus, & Joannes Hetæriarcha, Ducisque filius Nicolaus, in locum quem Cataſyrtas vocant, cum ingentibus copiis; noctuque ex improviſo irruentibus in eos Bulgaris, ac Domeſtico in fugam verſo, Nicolaus Ducis filius cum aliis multis occiſus eſt.

XX. Theodorus itaque Conſtantini Imperatoris Pædagogus, Conſtantinum Accubitorem hoc molientem animadvertens, ut Imperium in Leonem ſuum ex ſorore affinem transferret, Conſtantino Imperatori auctor eſt, ut Romanum Drungarium aſſumat, velut olim Patris ſervum ingenuum, illiuſque propenſa voluntate amicum ac ſtudioſum, ut cum ipſo maneat, cuſtoſque & vindex atque defenſor, in quibus neceſſe habuerit, illi exiſtat. De his itaque haud raro interpellatus Romanus, abnuerat. Quapropter Conſtantinus ipſe Imperator, litteras propria manu exaratas ſuſcriptioneque firmatas, ad eum mittit: quibus ille in manus acceptis, Conſtantinum Accubitorem ejuſque affines, ea ſe aggreſſurum cautione in ſe recepit.

XXI. Ejus itaque rei late pervagante fama, cum Accubitor Romanum urgeret, ut cum claſſe proficiſceretur, cauſabatur ille ac excuſabat, non poſſe ſe vela ventis dare ac abnavigare, cum nondum claſſis militari ſtipendio ac legitimo donata eſſet. Verſante autem in navali Romano, naveſque apparante, Conſtantinus Accubitor, quaſi ſolvendæ claſſis negotium maturaturus, ad eum egreſſus eſt. Occurrit ille ſervili habitu geſtuque promptoque animo facturum ſe pollicetur, quod juſſus erat. Cumque jam Accubitor reverti volens, ex Romano ſciſcitaretur, *Num elegantes ac fortes viros haberet, qui Imperatoriam triremem impellant?* Annuit ille ſtatim manu, paratis ut prope accederent. Hi autem quos conſilium non lateret, cum proxime jam Romani Prætoriam junxiſſent, iſque retro Conſtantinum Accubitorem ambulans, *Eum manibus corripite, atque tollite*, conſeſtim clamaſſet, correptum illi in Romani Drungarii triremem tuta cuſtodia ſervandum intulerunt. Qui virum defenderet, aut alla ejus miſeratione moveretur, ne unus fuit, cunctis fuga dilapſis, qui cum ipſo erant.

Captus ex infidiis Accubitor Conſtantinus.

XXII. His ad Zoem Auguſtam perlatis, accerſitis illa cum Nicolao Patriarcha optimatibus ſuis, qui facti cauſam inquiran', ad Romanum mittit. Dumque ii tra&ciunt, facta populi coitione lapidibus appetiti ac fugati ſunt. Mane igitur egreſſa Zoe ad Bucoleonis ſolare horologium, filio cunctiſque clamabat, *Quenam modo rebellio hæc contigiſſet?* Cui Theodorus Conſtantini Imperatoris Pædagogus: *Idcirco nimirum contigiſſe ait, quod Leo Phocas Romanos, & Conſtantinus Accubitor Aulam perderet.*

Edit. Patiſ. pag. 578.

XXIII. Interim Imperator Nicolaum Patriarcham & Stephanum Magiſtrum ſibi in aula adeſſe jubet, translata in ſe a matre poteſtate. Poſtridie miſſus Joannes Tubaces, qui Zoen Auguſtam aula dejiceret. Ea cum fletu ac ejulatu in filii complexus ruens, ad maternam miſerationem affectumque inflexit; adeo ut Imperator dixerit, *Sinite ut mater mea meum viſitet*. Qui, mox ut locutus eſt, eam reliquere.

Zoe in antiquum redacta; filii pietate in Aula reſtituta.

XXIV. Accerſitum vero Imperator & Patriarcha, Joannem Garidam, Le-

Garidæ Scholarum Dux.

A Ἰωάννης Ἑταιριάρχης, ᾧ Νικόλαος ὁ υἱὸς τῦ Δρυγγαρίου εἰς χῶρον Θρᾳκῶον ὕπο λεγόμενον Καπασύρτας, ἅμα πλείσῳ λαῷ κατὰ Βυλγάρων. Τῇ δὲ ἑπομένῃ ἀδοκήτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων, ᾧ τ Δομεστίκου φυγόντος, ἔφθη Νικόλαος ὁ υἱὸς τ Δρυγγαρίου, ᾧ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτῦ.

κ'. Θεόδωρος γὰρ ὁ τ Βασιλίσσης Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς, ὁρῶν Κωνσταντῖνον Παραποιμώμενον εἰς λύσιν τ ἰδίων γαμβρὸν τ βασιλείαν σφετερίζόμενον, ὑπέθηκε Κωνσταντίνῳ Βασιλεῖ Ρωμανὸν Δρυγγάριον προβαλέσθαι εἰς πατρικὸν αὐτῦ δοῦλον ᾧ δ' ἐνοῦν τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ἔχοιεν αὐτῷ, καὶ φυλάττειν αὐτόν. ᾧ ἐν οἷς ἂν εἴη τὸ σύμμαχον ἴσχειν ᾧ βοηθόν. Πολλάκις γὰρ περὶ τῦτο λαθεῖς Ρωμανὸς, ἀπεῖπατο. Γραμματεῖον οὖν ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος αὐτοχείρῳ διαχαράξας γραφῇ, ᾧ ὑπογραφῇ διασφαλισάμενος, ἀπέστειλεν αὐτῷ. Ὅπερ ὡς τοῦτον ἔλαβε χεῖρας, ὑπέσχετο τῷ κατὰ τὸ Παραποιμαμένῳ Κωνσταντίνῳ τῷ τῦ συγγενῶν αὐτῦ ἐπίθεσιν ὡς ποιήσασθαι.

κα'. Τῆς φήμης οὖν ταῦτης διαθεούσης, ᾧ τ Παραποιμαμένου Κωνσταντίνου καταναγκάζοντος Ρωμανὸν ἀπερπῆσαι μετὰ τ στόλου, αὐτὸς προφασίζετο ἀδυνάτως ἔχειν τὸ ἀποπλεῖν, μὴ τ στόλου τ νενομισμένου μόγις λαβόντος. Ἐν τῇ ἐξαρτύσει δ' ὄντος τῦ Ρωμανῦ, ᾧ τὰ πλοῖα διατρίβοντος, ἐξῆλθε Κωνσταντῖνος Παραποιμώμενος ἐπιστεῖλαι αὐτὸν τὸ ἐκπλεῦσαι. Ὁ δὲ τότε δολερῷ χρῆται τῷ χάσματι προσυπκλίνοντι, καὶ προθύμως ποιήσειν τὸ κελευόμενον ἐπαγγέλλεται. Ὑποτρέπει δὲ Βυλλαμίνῃ τῷ Παραποιμαμένῳ, ᾧ εἰ ἔχοι ἄνδρας ἀνδρείους ᾧ γενναίους, τ βασιλικὸν ἕνα τριήρη εἰς πόντον πρὸς Ρωμανὸν, ὅπως δὴ θᾶττον ἐνδοῦναι αὐτοῖς τὴν χεῖρα, ἑτοίμως αὐτοῖς πλησίον ἐλθεῖν. Οἱ δὲ τὰ τ βουλῆς εἰδότες, ἐγγὺς ἤδη τ δρόμωνος Ρωμανοῦ γεγονότες, ἐπειδὴ ἔνδοθεν ὄπισθεν τ Παραποιμαμένου Κωνσταντίνου πυρπατῶν, ἁρπάσαντι αὐτὸν τ χειρὶ, ᾧ ἄραντι αὐτὸν, ἐπιρώσασι, Παραχρῆμα ἕνα τῶν ἁρπάσαντες, εἰς τ τῦ Δρυγγαρίου Ρωμανοῦ τριήρη εἰσάγαγον, ᾧ ἐν ἀσφαλείᾳ κατεῖχον. Οὐδεὶς δὲ ὑπεραπαίζων ἢ κατοικτείρων τ ἄνθρωπον, πάντων τῷ συμφέροντι αὐτῷ χρησάμενον φυγῇ.

κβ'. Ταῦτα Ζωὴ Λυγισθεῖσα μαθοῦσα, προσκαλεῖται τ Πατριάρχην Νικόλαον ᾧ τοὺς ἄρτι μεγιστᾶνας, ᾧ λοιπὸν πρὸς Ρωμανὸν, τὸ γεγονὸς βουλομένη μαθεῖν. Τῶν δ' διαπρασσόντων, λίθοις ὁ λαὸς ἐξέλασεν βαλόντες. Ἐωθεν οὖν ἐξελθοῦσα Ζωὴ εἰς τὸ τῶ Βουκολέοντος ἡλιακὸν, ἐπερώτα τὸν υἱὸν ᾧ πᾶσι, Πῶς ἄρα γέγονε τὰ γεγονότα αὖθις. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ Παιδαγωγὸς τ Βασιλίσσης Κωνσταντίνου Θεόδωρος, Ὅτι διὰ τὸ ἀπολέσαι Λέοντα τ Φωκᾶν τοὺς Ρωμαίους ᾧ Κωνσταντῖνον Παραποιμώμενον τὸ παλάτιον, τοῦτο γεγόνασι.

κγ'. Προσκαλέσατο δὴ ὁ Βασιλεὺς Νικόλαον Πατριάρχην ᾧ Στέφανον Μάγιστρον συνεῖναι αὐτὸ ἐν τῷ παλατίῳ τ ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸ ἀπὸ τ μητρὸς ἐπιτρώμενος. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀπέστειλεν Ἰωάννην τ Τυβάκην, Ζωὴν Λυγίσαι τ παλατίου καταβιβάσαι. Ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς ᾧ δακρύων τῷ ἑαυτῆ προπλακεῖσα υἱῷ, πρὸς συμπάθειαν μᾶλλον ᾧ οἶκτον ἐκίνησεν, ὡς τ Βασιλέα εἰπεῖν, Ἐάσατε ἐκείνην μετ' ἐμῦ τ μητέρα μου. Οἱ δὲ παύτῳ, ἅμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν.

κδ'. Προσκαλεσάμενος δὲ, ὁ, τε Βασιλεὺς τὸν τ Πατριάρχην Ἰωάννην τὸν Γαρίδαν, προβάλλεται

Δομέστικον τῆς σχολῆς, διδόντες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. Ὁ δὲ οὐ κατένευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρος γαμβρὸς ἀυτοῦ ὁ Ζουρνίζηρ καὶ Συμεὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ προβάλλοντο Ἑταιρειάρχαι. Ὅρκοις βεβαιωθεὶς ὑπ' αὐτῶν κατῆλθε τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Οἱ δὲ παραυτίκα τὰς συγγενεῖς αὐτοῦ τῷ παλατίῳ καταβιβάζουσι. Τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν παραγινομένων, ὡς ἐθεάσατο αὐτὰς, τρόμος ἔλαβε αὐτὸν καὶ φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις. Εὐθὺς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανὸν, καὶ διηγήσατο αὐτῷ οἷα πέπονθε. Συμφιλιωθεὶς οὖν αὐτῷ, καὶ ὅρκους δοὺς καὶ λαβὼν, ὥστε μίαν ἔχειν ἀμφοτέρων ψυχὴν, σύμφρων αὐτῷ καὶ σύμπνους ἐγένετο· ὥστε καὶ γαμικὸν συναλλαγμα ποιήσασθαι συνεφώνησαν, πλέον ἐκ τοῦ τῆς ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφίγγοντες.

κέ. Τῇ εἰκοστῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἐπέστειλε Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, οἰκεῖον αὐτοῦ καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Μαζούκην λεγόμενον εἰς τὸ παλάτιον, ὑπερασπολογησομένους, ὡς οὐκ ἀνταρσίᾳ γέγονε τὸ παρ' ἐμοὶ ἐγκαρδίσθεν· ἀλλὰ τῷ τὸν Φωκᾶ ἐπίθεσιν ὑφορώμενος, καὶ διδιὼς μή τι τοιοῦτον παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν Βασιλέα, τοῦτο ἔνεκεν ἀπῆλθεν ἐν τῷ παλατίῳ βεβύλλεσθαι, καὶ ἐν φυλακῇ ποιεῖσθαι τὸν Βασιλέως. Μὴ συναδόντων οὖν Νικολάου τοῦ Πατριάρχου τούτοις, ἐμιμνήσθη Ῥωμανῷ παρὰ τοῦ ῥηθέντος παιδαγωγοῦ, τὸν ἐλθεῖν μετὰ τοῦ σὺν παντὸς μέρους τοῦ Βυκολέοντος. Ὃς μετὰ τοῦ σὺν αὐτῷ βυλλόσαμενος. τὸ δὲ ἄγος ἦγεν αὐτὸν, τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· ᾗ. * εἰς, ἐλθὼν ἔνοπλος ἅμα τῷ σόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βυκολέοντι. Καὶ παραδοὺ Στέφανος μὲν Μάγιστρος ἐξῆλθε τὸ παλατίου. Νικήτας δὲ ὁ Πατρίκιος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἐλθὼν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐξήγαγε ἐκεῖθεν Νικόλαον τὸν Πατριάρχην. Ὅρκοις οὖν βεβαιωθέντες οἱ τοῦ Παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ, ἀπέστειλαν αὐτῷ τὸ τίμιον σταυρόν· καὶ προσκυνήσας αὐτὸν, καὶ ὅρκους βεβαιώσας αὐτοῖς, ἀπῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ὀλίγων τινῶν, προσκυνήσας τὸν Βασιλέα, καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἐν τῷ * Φόρῳ, καὶ πίστεις αὐτῷ δοὺς, παρευθὺ προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ Μάγιστρος καὶ μέγας Ἑταιρειάρχης.

* Φάρῳ.

κς. Αὐτίκα οὖν γέγονε θεία κίνησις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν, παριγγωμένη μυδαμῶς τισὶν τισὶ ἐνοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσυχάσαι. Ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκελεύθη Καισαρίῳ Παρακοιμωμένῳ γράψαι, τὰ ὅμοια αὐτῷ παραγγέλοντα, τὸ μηδὲν ἑαυτὸν βυλεύσασθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ Βασιλέως Καισαρίου. Ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἀνδρέας Πεμπτήριος τοῦ Βασιλικοῦ βεστιαρίου, ἀπεκόμισεν αὐτῷ ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι. καὶ ἀναδεξάμενος ταῦτα καὶ ἀναγνὺς, ἀπῆλθεν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχασεν.

κζ. Τῇ ἑβδομάδι ε. τῶν ἁγίων Νηστειῶν δίδονται ἀρραβὼν γαμικῶν συναλλαγμάτων παρὰ Καισαρίου Βασιλέως, Ἐλένῃ τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ· καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα τῇ λεγομένῃ τῆς Γαλιλαίας ἀλλαγεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὐτῇ παρὰ Νικολάου Πατριάρχου.

κη. Ῥωμανὸν Βασιλοπάτορα προχειρισάμενος, ἀντ' αὐτοῦ Χριστόφορον υἱὸν αὐτοῦ Ἑταιρειάρχην καθίστησι. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ

A gionum Domesticum eum præfecerunt, metuentes deveriti scilicet ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. Non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zuphinezer ejus levir, & Symeon illius filius, Fœderatorum turmis præficerentur. Amborum is jurejurando fretus in domum descendit; moxque hi illius affines aula ejecerunt. Quos ut ad se venientes conspexit, stupor tremorque virum invaserunt. Confestim igitur ad Romanum venit, ac quæ illi facta essent narravit. Arctiori itaque amicitia ei implicatur, datæque & acceptæ jurata fide, uno se in posterum animo fore, uno animi sensu consentientes evasere: ut & nuptiarum fœdera se juncturos pacisceretur, quo inde dilectionis vinculum sibi adstringerent.

quatus, & illusus: Romano amicitia junctus.

B

XXV. Secundum hæc igitur vigesima quinta Martii mensis, mittit Romanus Joannem Presbyterum domesticum suum eumdemque fidelissimum, & Theodorum Mastzucem nuncupatum in Palatium, qui ejus causam agerent ac excusarent, *Nihil ad rebellionem spectare, quod ab eo factum erat: sed unum hoc veritum, Phocæ molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus Imperatorem fluderet, eam ob rem in animum induxisse. Idque consilii cepisse, ut in Regiam, Imperatori custos futurus, ascenderet.* Non approbante Nicolao Patriarcha aut assentiente, is quem dicebam, Pædagogus mandat Romano ut cum omni classe ad Bucoleonem veniat. Re itaque cum suis deliberata (Nam urgebat Fatum) ipso intemeratissimæ Virginis ac Dei Genitricis solemni Annunciationis die, Feria quinta, manu armata cum omni classe ad Bucoleonem venit, statimque Magister Stephanus e Palatio excessit. Nicetas vero Patricius Romani consocer in Palatium ascendens, Nicolaum Patriarcham inde extrusit. Aulicorum igitur animis Romani jurejurando firmatis, pretiosam ad eum Crucem misere: quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito, fidem obstringens, cum eis, paucisque comitum, Imperatorem salutaturus in Palatium ascendit. Ingressusque cum eo in Templum, quod in Pharo est, dataque ibi & accepta securitatis fide, confestim Magister & Magnus Hetæriarcha ab ipso præficitur.

C

Edit. Paris. pag. 372.

Romanus in Palatium recipitur.

D

Magnus Hetæriarcha præfectus.

XXVI. Mox itaque missa ad Leonem Phocam Divalis jussio, qua is omni conflandæ seditionis misso proposito, tantisper domi quiescere præciperetur. Constantinus quoque in eamdem scribit sententiam, & ut nihil in adversum moliatur, sed in Constantini Imperatoris subjectione perseveret. Acceptas sacras, Imperatorii Vestiarii Primicerius Andreas, ad eum in Cappadocia defert: acceptis ille ac lectis domum se recipiens, privati habitu egit.

XXVII. Quinta sanctorum jejuniorum hebdomada, datur a Constantino Imperatore Helenæ Romani filiæ contractus nuptialis arrhabo; tertiaque Paschæ (quam Galilæam vocant) benedictione impartitur, unaque cum illa a Nicolao Patriarcha corollis nuptialibus redimitur.

Helenæ Romani filiæ cum Constantino nuptiæ.

E

XXVIII. Romano in Imperatoris patrem provecto, ejus loco Christophorum ipsius filium Fœderatorum turmis præficit. Nec multum temporis

Romanus Imperatoris pater. Leonis Phocæ defectio.

intercesserat, cum Leo Phocas, quorumdam Procerum ac Tribunorum suasu, subjectarumque ei Legionum hortatu, res novas molitur; accitoque Constantino Accubitore, & Constantino & Anastasio Gongyliis germanis fratribus, nec non Constantino A secretis primo Malaliano, cunctis persuadere nititur, in gratiam Constantini Imperatoris eam se motionem facere. Romanus vero Imperatoris pater, Bullis Aureis ac diplomatis subscriptione munitus, quasi ex Constantini Imperatoris persona, quibus modo molitio evertebatur, eosque, qui Phoca relicto, ad Imperatorem confugerent, ab Imperatoris iisdem partibus significabatur, editis, Annæque quidam effronti mulieri ac temerariæ, nec non Clerico cuidam Michaeli nomine contradictis, in Leonis castra emisit. Hi, accepta diplomata, in omnem late exercitum clanculum sparserunt. Ac quidem Michael a Phoca deprehensus, durisque verberibus subactus, naso auribusque mulctatus est. Verum is postea a Romano convenientem vicem consecutus est; similiter quoque una cum illo submissa mulier.

Romani Imperatoris in Phocam.

Edit. Paris. pag. 573.

Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρά τε τινῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν αὐτῷ ταγμάτων, πρὸς ἀποστασίαν κινεῖται. καὶ ἀποστείλας, ἀπελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ, τόν τε Παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον, καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον Γογγυλίους τοὺς ἀναδέλφους, καὶ Κωνσταντῖνον Πρωτοσπαθάριον τὸν Μαλαλίαν, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ βεβαιῶν, ὡς ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ποιεῖται συγκίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Βασιλοπάτωρ, χρυσοβούλλια ποιήσας ἐνυπόγραφα ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς αἱ τοῦ Φωκᾶ καταλιμπάνοντες, τῷ Βασιλεῖ προσφεύγοντες, ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως εἰσὶ δοὺς Ἀννῃ τινὶ γυναικὶ ἀναδέτῃ καὶ θρασείᾳ, καὶ κληρικῷ τινὶ Μιχαὴλ, ἐκ τῆς αὐτοῦ στρατιώδους ἐξέπεμψε. Οἱ δὲ ταῦτα ἀναλαβόμενοι διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ. Καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ καὶ ἀπλῶς τυφθεὶς, τήν τε ῥῖνα καὶ τὰ ὦτα ἀπετμήθη· ὃς μὴ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ προσπαίστου ἔτυχε ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ γαλεῖσα γυνή.

Tribunorum Ducumque a Phoca defectio.

XXIX. Primus itaque Constantinus, Bary-Michaelis filius, relicto Phoca ad Romanum transiens, ejuscemodi defectionis convellendæ ac rebellionis primus auctor fuit. Secuti etiam Balantius, & Atzmorus, quem vocant, ipsi quoque ambo Tribuni. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti omni armorum genere valide instructo exercitu, Chrysopolim veniens, a Juvenca lapidea Chalcedonem usque ad terrorem civibus incutiendum, late aciem explicavit. Interim vero missus a Romano cum celoce Symeon Caniclii Præfectus cum litteris, Constantini Imperatoris subscriptione munitis. Litterarum hic erat tenor, hæc sententia.

κθ'. Πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ * Βαρὲ ὡς Μιχαὴλ Κωνσταντῖνος καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέδραμε, ἀρχὴν γεγονὼς καταλύσεως τῆς τοιαύτης ἀποστασίας καὶ τυραννίδος. Σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζμωρᾶς, Τυρμάρχαι ὄντες ἀμφότεροι. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μὴ λαοῦ πλείστου ἐσχυρῶς καθωπλισμένου, ἐν Χρυσοπόλει καταλαβὼν διέτριβε παρατάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης Δαμάλιδος μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φόβῳ. Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ Συμεὼν ὁ τοῦ Κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος τοιάδε ἐχόντων.

* Cont. Βαρμιχαὴλ υἱὸς Κωνσταντίνου.

Litteræ Constantini Imperatoris adversus Phocam.

XXX. *Cum alium neminem Dominationi meæ ac Majestatis vigilantiorem, magisque benevolum ac fideliorem custodem, inter omnes, qui meæ ditionis sunt, ac Imperio parem Romano offenderem, hunc secundum Deum mei custodiam commisi: & ut patriæ loco haberem, operæ pretium duxi, qui paterna in me viscera propensumque genitoris animum exhibuerit. Leonem vero hunc Phocam, cum semper meæ Majestati suspectum habuerim, nunc reipsa insidiantem inveni, & qui in meum tyrannice Imperium insurrexerit. Quamobrem nec Domesticum eum deinceps esse volo. Neque enim hanc meo jussu arditum eum telam agnosco, sed ipsum a se ultroque grassari, ut in se rerum summam transferat, pronuntio.* His itaque audiente exercitu lectis litteris, cœperunt omnes recedere, & ad Imperatoris patrem confluere. Phocas autem consilii inops rebusque desperatis, ut cui omne consilium cassum irrisset, salutem fuga quærens, ad castrum Ateus cum venisset, eo repulsus est. Misit itaque Romanus Joannem Tubacem & Leonem ejus cognatum, qui in Urbem ipsum inducerent. Quem cum tenuissent, luminibus orbarunt, etsi ejus cœcandi nullum mandatum acceperant: sed ipsi a se sponte fecerunt, ut & Romanus Imperatoris pater ejus rei nomine indignatus sit.

λ'. Ὡς ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς Βασιλείας ἐγρηγορέναι καὶ δίκαιον καὶ πιστότατον εὗρον τῷ ὑπὸ χεῖρα, ἢ Ῥωμανὸν Δρυνᾶν, τοῦτον τὸν ἐμὸν φύλακα μὴ Θεὸν καταπίζουσα, καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἐκείνῃ, ἀπλάγχνα πατρικὰ καὶ διάθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδοξαμένων. Λέοντα δὲ τοῦτον τὸν Φωκᾶν, ἀεὶ τῇ ἐμῇ Βασιλείᾳ ὑποπτεύων ἐπιβουλεύειν, νῦν ἔργοις αὐτοὺς ἐπίβουλον Δρυνᾶν, καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς ἐξαιτούμενον. Διὸ οὔτε Δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, οὔτε δὲ ταύτλιον ἐν ἀστασίᾳ μὴ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημί, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ ταῦτα ποιήσασθαι τὸν ἐπίθεσιν, ἑαυτῷ τὸν Βασιλείαν περιπεζόμενον. Τούτων οὖν τῷ λαῷ ὑπαναγνωσθέντων, ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν, καὶ τῷ Βασιλοπάτορι προσρώδαι Ῥωμανῷ. Τὰ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμήχανον περιέστατο, καὶ ἀπογνόντος ἐκ πάσης ἐλπίδος ἐσχηκότος, καὶ φυγῇ χρησαμένου, καὶ πρὸς τὸ κάστρον Ἀτοῦς παραγενομένου, καὶ μὴ δεχθέντος ἀπίσω ὑπὸ Ῥωμανοῦ Ἰωάννου Τουβάκλου καὶ Λέοντος ἐξ αὐτοῦ συγγενοῦς, ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. Οἱ δὲ τοῦτον κρατήσαντες, ἀπετύφλωσαν καί τοι μυδήμιαν περὶ τοῦτο δεξάμενοι ἐντολήν, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ τοῦτο πεποιηκότες, ὡς ἀχαριστῆσαι ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν Βασιλοπάτορα Ῥωμανόν.

Leo Phocas captus, & oculis orbatus.

pag. 574.

XXXI. Mense Augusto detectæ Constantini Crœmatini, Davidis Camuliani & Michaelis Mangarorum Curatoris insidiæ. Qui verbibus subacti,

Conjuratio extincta.

λα'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ, καταμηνύθη τὰ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνου τοῦ Κτηματινοῦ καὶ Δαβὶδ Καμουλιανοῦ, καὶ Μιχαὴλ Κουράπορος

τῆ Μαγγάνων. καὶ τυφθέντες ὅπου καὶ δυμιθέντες, A διὰ μέσης δι῀ηλθον τῆς πόλεως, καὶ ἐξοχῆς παρεπέμφθησαν.

λβ'. Ἠγαγον δὲ καὶ Λέοντα Μάγιστρον ὁ Δομέστικον τῆς σχολῆς ἐν τῇ πόλει, καὶ δι῀ηλθεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ὑμιόνου ἐφιζόμενος.

λγ'. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Αὐγούστα ἐπιβουλεύουσα Ρωμανῷ διὰ παρεμβεβλημένων βρωμάτων ὑπὸ Θεοκλήτου Νοταρίου ὑπουργίας σκεδασθέντος. Καὶ παύλῃ τὴν Παλατίου καταβιβάζουσι, καὶ εἰς τὸ Πετρίου ἀπάγουσι, τῇ τε ἁγίας Εὐφημίας μονῇ ἀποκείρασης.

λδ'. Προσκληθὴ δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου Πατρικίου καὶ Κόμητος τοῦ σταύλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου Βασιλίσκος Θεόδωρος, καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός· Ἐν- B δόντων δὲ εἰσῆλθεν Ἰωάννης Δρουγγάριος ὁ βίγλης ὁ Κυρκούας λεγόμενος, μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τοὺς ἁρπάσας, εἰς τὸ Ὀψίκιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς αὐτῶν προαστείοις, ὡς κατὰ τῶν Ρωμανοῦ μελετῶντας.

λε'. Εἰκοστῇ πέμπτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, τιμᾶται Ρωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ καὶ Δεκεμβρίῳ μηνὶ δεκάτῃ ἑβδόμῃ τῇ τῶν Πατέρων Κυριακῇ, τῇ τε βασιλέως στέψει ἅμα δόγματι παρὰ Βασιλίου Κωνσταντίνου γαμβροῦ αὐτοῦ καὶ Νικολάου Πατριάρχου.

boniſque publicatis, per mediam Urbem pompa traducti, exilio relegati ſunt.

XXXII. Adductus & Leo Magiſter ac Legionum Domeſticus in Urbem, muloque inſidens ignominiæ cauſa per medium forum traductus.

XXXIII. Quin & Zoe Auguſta deprehenſa Romani vitæ per cibos medicatos inſidiari, per Theocletem Servitii Notarium inſtructos. Quare hanc quoque Aula dejectam, inque Petrium abductam, in ſanctæ Euphemiæ Monaſterio detonderunt. Zoe Aula dejecta, & in Monaſterium detruſa.

XXXIV. Invitatos vero ad prandium a Theophylacto Patricio & Stabuli Comite, Theodoro Conſtantini Imperatoris Pædagogo, ejuſque fratre Symeone, ingreſſus Excubiarum Drungarius, Curcuas nuncupatus, cum multo longe ſatellitio, arreptos illos velut adverſus Romanum machinantes, ad Opſicium in ſuis ipſorum ſuburbanis relegavit. Theodorus Conſtantini Pædagogus relegatur.

XXXV. Menſis Septembris die vigeſima quarta, Romanus Cæſaris donatur dignitate: menſis vero Decembris die decimo-ſeptimo, Dominica Patrum, quæ eſt ante Natalem, Imperiali ſtemmate a Conſtantino Imperatore & Nicolao Patriarcha donatur. Romanus Cæſar & Imperator.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ ΜΕΤΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΑΜΒΡΟΥ ΑΥΤΟΥ, ΕΤΗ κϛ'.

ROMANI IMPERIUM C CUM CONSTANTINO EJUS GENERO, ANNOS XXVI.

Καὶ Ἰανουαρίου ϛ'. τῇ τῶν ἁγίων φώτων ἡμέρᾳ στέφει Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Μαΐῳ δὲ μηνὶ ιζ'. Ἰνδικτ. ε'. Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ρωμανοῦ ἀναγορεύεται Βασιλεύς. Στέφεται δὲ τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ Κωνσταντίνου Βασιλέως, τῇ τῶν ἁγίων ν'. ἡμέρᾳ· καὶ μόνοι οὗτοι οἱ δύο ἐν πάσῃ τῇ προελεύσει προῆλθον.

I. SEXTA itaque Januarii, quæ dies ſacra Luminum eſt, uxorem ſuam Theodoram Auguſtali corona donat: Maii vero decima ſeptima, Indictione quinta, Chriſtophorus Romani filius Imperator ſalutatur; ac die quarto ſupra vigeſimum in die ſancto Pentecoſtes a Conſtantino Imperatore coronatur: amboque hi ſoli in ea pompa proceſſerunt. Helena Romani uxoris cognatio; Chriſtophori filii proclamatio & coronatio.

Περὶ τῆς ἐνώσεως τῆς ἐκκλησίας τῆς γενομένης ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Ρωμανοῦ.

β'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ Ἰνδικτ. η'. ἡμέρᾳ κυριακῇ ἡ τῆς ἐκκλησίας γέγονε ἕνωσις παρὰ Ρωμανοῦ, ἁπάντων D τῶν ἐνωθέντων, Μητροπολιτῶν τε καὶ Κληρικῶν, τῶν ἀπὸ Νικολάου Πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου διεχισμένων.

II. Junio autem menſe, Indictione octava, die Dominico, facta Eccleſiæ unitio eſt, Romano auctore, unitique ſunt omnes, Metropolitæ pariter ac Clerici, qui a Nicolao & Euthymio ſciſſi ſchiſmate erant. Eccleſiæ facta unitio. Conſ. ſolle, & Indict. 9.

γ'. Ογδόῃ δὲ Φεβρουαρίου μηνὶ Ἰνδικτ. θ'. ἀποστέλλας Ρωμανὸς ὑπηρετεῖται τὸν Μάγιστρον Στέφανον τὸν τοῦ Καλομαρείας εἰς τὴν Αντιγόνου νῆσον, ὡς τὰ βασιλείας ἐπιθέσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνει Ταχιώτῃ καὶ Παύλῳ Ορφανοτρόφῳ ἀνδράποις αὐτοῦ.

III. Octava Februarii, Indictione nona, mittens Romanus, Stephanum Calomariæ filium, quaſi affectati reum imperii, in Antigoni Inſulam exilio relegat, detondetque Monachum cum Theophane Tichiota & Paulo Orphanotropho illius Domeſticis. *Edit. Pariſ. pag. 575.* Conjuratio compreſſa.

δ'. Ἐποίησε δὲ Ρωμανὸς Βασιλέως τῇ Τειβουναλίῳ πρόκεσσον, συναγμένων ἁπάντων ἐκεῖσε μεθ' ὅπλων. Τῇ ἀδυναμίᾳ δὲ γενομένῃ, αἰφνίδιον Ρωμανὸς καὶ Κωνσταντῖνος πάλιν πολλῷ εἰς τὸ παλάτιον ὑποτρέψασι· ἐμηνύθη γὰρ παρὰ Δέοντος ἀνδρὸς τοῦ E Ἀρσενίου ἡ αὐτοῦ τοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλὴ, καὶ Παύλου Μαγκλαβίτου. οἳ καὶ τυφθέντες καὶ δημοθέντες, ἐξωρίσθησαν. Ἦν δὲ τότε Παραδυναστεύων ὁ Πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ Ραικτωρ. Ος Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησε Εβδομαδάριον, τῷ Βασιλεῖ τοῦτον προσοικειώσας.

IV. Romanus Imperator, ſolemni ad Tribunallum proceſſu, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis; recenſitoque exercitu, repente Romanus & Conſtantinus, quam celeriter ad Palatium redierunt: delatus enim Arſenius a Leone ejus famulo, & Paulus Manglabita, inſidias ſtruere: quare verberibus ſubacti, bonoſque publicatis, exilio relegati ſunt. Erat tunc adminiſtrandæ Reipublicæ adjutor ac Miniſter intimus, Joannes Presbyter Rector. Is Leonem Arſenii Domeſticum, fecit Hebdomadarium, Imperatori commendans, inque ejus gratiam inſinuans. Aliæ conjuratio.

ε'. Εγένετο δὲ τις Ρεπάκιος ἐν Ελλάδι, συγγε-

V. Fuit Rentacius quidam in Græ- Rentacii pœnicidæ pœna.

cia, Niceræ Patricio ſanguinis neceſſitudine conjunctus, homo inſolens & parricida. Is, cum patrem, necem ei illaturus, perſequeretur, ac pater illius vim furoremque declinans, conſcenſa navi, a Saracenis Cretenſibus inter navigandum fuiſſet captus, nactus licentiam, patris omnia diripuit atque vaſtavit: Urbemque petens, in Magnam Dei Eccleſiam profugit. Romanus vero Imperator, cognita hominis petulantia ac rapinis, Eccleſia educere ſtatuerat, juſtaque animadverſione punire. At ille falſis ad Bulgaros conſectis litteris, ad illos confugere deliberaverat. Tentus itaque ac convictus, amiſſis luminibus luit,

A *τὴς ὢν Νικήτα Πατρικίου, ἀπαίδευτός τε καὶ πατραλοίας, ὃς τὸ ἑαυτὸν πατέρα καταδιώκων φονεῦσαι· ἐπειδήπερ ἐκεῖνος φεύγων αὐτοῦ τὴν ἐπίθεσιν, ἐν πλοίῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει, καὶ παρὰ τῶν Κρητῶν κατηχθη· ἔπος ὁ Ρωμανὸς ἄδειαν λῄρων, πάντα τὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐλυμήσατο· καὶ ἐν τῇ πόλει ἀπελθὼν τῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγε. Ρωμανὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀπαξίας καὶ λυμασίας καταμαθὼν, τύπον τῆς ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν ἐβουλεύσατο, καὶ παιδεῦσαι· Ὁ δὲ ψηφίδας ἐπιστολὰς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος, πρὸς ἀπομολῆσαι ἐβουλεύσατο. Κρατηθεὶς δὲ καὶ ἁλοὺς, τὰς ὀφθαλμὰς ἀποστερεῖται.*

Pothus Argyrus Domeſticus.

Michaelis Moroleonis virtus ac interitus.

VI. Bulgaris autem ad Cataſyrtas uſque poſt Adrelaſti Domeſtici occaſum denuo excurrentibus, Pothus Argyrus Scholarum Domeſticus præficitur; caſtriſque ad Thermopolim poſitis, Michaelem Moroleonis filium Legatum, Bulgarum motum exploratum miſit. Is improviſe in Bulgarorum delapſus cuneum, multam quidem Bulgarorum dedit ſtragem: verum ipſe quoque accepto vulnere, in Urbem ingreſſus mortuus eſt.

ε'. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι B Καπσυρτῆ, μῦ δὲ τοῦ Δομεστίκου Ἀδριλασοῦ τελεύτῃ, προεβλήθη Πόθος ὁ τῆ Ἀργυρῆ Δομέστικος τῶν σχολῶν, καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μῦ τῶν παγμάτων ἐξελθὼν, ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν Μωρολέοντος υἱὸν τοποτηρητὴν ὄντα, τοὺς Βουλγάρους κατασκοπήσοντα· ὁ δὲ ἀφυλάκτως τῷ λόχῳ αὐτῶν εἰσελθὼν ἔσω, πολλὴν μὲν τῶν Βουλγάρων ἀπεῖλε· πληγεὶς δὲ καὶ αὐτὸς, εἰσελθὼν ἐς τὴν πόλιν ἐτελεύτησεν.

Conjuratio extincta.

VII. Eo tempore detectæ a Theocleto Officii Notario ſtructæ Romano Imperatori inſidiæ, Anaſtaſii Sacellarii & Auriſcinæ præpoſiti, & Theoditi Cubicularii, ac Demetrii Ærarii privati Notarii; nec non Nicolai Cubitzis & Theodoti Protocarabi; qui & Conſtantino utique Imperatori ſtudebant. Convicti vero, verberibus ſubacti, ac per mediam delati Urbem, in exilium ejecti ſunt. Theoditus ſeorſum in Triconcho Palatii cæſus, ipſe quoque exilio relegatus eſt. Anaſtaſium porro Sacellarium, in Elegmorum Monaſterium cæſarie mulctarunt, ubi & moritur.

Edit. Pariſ. pag. 376.

ζ'. Ἐμωύθη δὲ τότε τῷ Θεοκλήτῳ Νοταρίῳ ὑπουργίας, ἃ κῦ Ρωμανῷ τῷ Βασιλέως ἐπιβουλὴ Ἀναστασίου Σακελλαρίου καὶ ἄρχοντος τῆ Χρυσοχείρ; καὶ Θεοδωρίτου κοιτωνίτου, καὶ Δημητρίου Βασιλικοῦ Νοταρίου τοῦ ἰδικοῦ, ἔτι Νικολάου τῆ Κυβάτζη, καὶ Θεοδότου Πρωτοκαράβου· οἳ καὶ ὑπὲρ Κωνσταντίνου Βασιλέως δῆθεν ἐσπούδαζον· ἐλεγχθέντες, ἐτύφθησαν, καὶ διὰ τριόδου ἤλθον, καὶ ὑπερῴοις κατέκυσαν. Ὁ δὲ Θεοδώριτος ἐξίσα ἐν τῷ λεγομένῳ Τεικόγχῳ τῆ παλατίου τυφθεὶς, καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη. Τὸν δὲ Σακελλάριον Ἀναστάσιον, ἀπέκειραν ἐν τῷ μονῷ τῶν Ἐλεγμῶν, ἔνθα καὶ τελευτᾷ.

Depreſſus a Romano Conſtantinus.

VIII. Eo Romanus prætextu ac occaſione, Conſtantinum Imperatorem dejicit, ac ſecundo ordine conſtituit; ſibique ipſe primas attribuit.

η'. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ρωμανὸς, τὴ Βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑπεβιβάζει, καὶ δεύτερον καθίστησιν· αὐτὸ δὲ προάγει εἰς τὸ πρωτεῖον.

Bulgarorum expeditio; Romanorum maxima ſtrages.

IX. Simeon vero adverſus Romanos, rurſum copias educit; miſſaque Bulgarorum multitudine cum Caucano & Menico aliiſque, mandat, ut quam celerrime adverſus Urbem impetum ferant. Superatis itaque montibus, & per eos dirigentes iter, ad Manglaba uſque pervenerant. Cognita autem Romanus Imperator horum irruptione, veritus ne Pegarum Regias Ædes Stenumque, inde effuſi, incenderent, Joannem Rectorem una cum Leone & Potho Argyris, ſic nuncupatis, ire juſſit, valido ex Prætorianis & Fœderatis aliiſque cohortibus conflato exercitu. Adibat & Alexius Muſele Patricius, ſeique navalis Drungarius, cum iis copiis, quibus præfectus erat. Agebatur quinta Jejuniorum Hebdomada. In campeſtribus itaque ac depreſſioribus Pegarum locis, caſtris diſpoſitis, Bulgariſque armata manu e ſuperioribus editioreque tumulo emergentibus, horrendoque ac incondito clamore ſtrepentibus, maximoque impetu irruentibus, Joannes Rector illico fugam arripit; Photinus Platypodis filius, tuendi illius cauſa concertando necatur, & alii multi. Vix itaque ſoſpes in triremem ingreſſus eſt. Venit vero armatus fugiens Alexius Drungarius Muſele: nec armatura gravis celocis ſcalam commode ſatis ſcandere volens, una cum ſuo Protomandatore, præceps in mare actus, aquis ſuffocatus eſt. Ambo Argyri, fuga in

θ'. Ἐστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κῦ Ρωμαίων· καὶ πλήθη Βουλγάρων ἀποστείλας ἅμα Καυκάνῳ ὁ Μιανικῷ καὶ ἑτέροις, ἐκέλευσε κῦ τὴν πόλιν ὅτι τάχιστα ἐξελαύνειν. Διελθόντες ὧν ὅποι δῆ τῶν ὀρῶν, ἦλθον D μέχρι τῆ Μαγγλαβᾶ. Τὴν αὐτῆ δὲ ἔφοδον μαθὼν ὁ Βασιλεὺς Ρωμανὸς, λεγιάμβους μὲν τοὺς τῆ Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν κατελθόντες ἐμφανίσωσιν, Ἰωάννην Ῥαίκτορα ἀποστέλλει, ἅμα Λέοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς λεγομένοις, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῆ πλῆθος ἱκανὸν, ἔκ τε τῆ βασιλικῶν καὶ τῆ Ἑταιρείας καὶ τῆ παγμάτων. Οἷς συνῆλθε καὶ Ἀλέξιος ὁ Μωσηλὲ μῦ τῶ λαῶ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ε'. τῆ Νηστειῶν ἑβδομάς. Διαπαίξαντες ὧν τὸν λαὸν ἐν τοῖς πεδινοῖς καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῆ Πηγῶν, τῆ Βουλγάρων ἄνωθεν ἀναφαινόντων ἑαυτοὺς, καὶ βοῇ χρησαμένων ἀσήμῳ καὶ φοβερᾷ, καὶ σφοδροτάτως ἐπελασάντων κατ' αὐτῆ φεύγει μὲν παραυτὰ Ἰωάννης ὁ Ῥαίκτωρ· σφάττεται δὲ ὑπὲρ τοῦ ἀγωνιζόμενος ὁ τῶ Πλατύποδος υἱὸς Φωτεινὸς, καὶ πολλοὶ ἕτεροι. Μέλις ὧν ὑπερωθεὶς εἰσῆλθε εἰς τὸν δρόμωνα. Ἦλθε δὲ φεύγων εἰσπλους μῦ δρόμωνος, καὶ Ἀλέξιος Δρουγγάριος ὁ Μωσηλὲ· καὶ μικρὸν χύσας ἀνελθεῖν ἐπὶ τοῦ τῶ δρόμωνος ἀναβάθρας, πεσὼν εἰς τὴν θαλάσσαν σὺν τῆ αὐτοῦ Πρωτομανδάτορι ἀπεπνίγη. Οἱ Ἀργυροὶ δὲ ἐς τὴ καστέλλιον φυγόντες, διεσώθησαν. Πλοῖμοι δὲ καὶ τὸ λοιπὸν πᾶν πλῆθος, οἱ μὲν τὰς τῆ πολεμίων χεῖρας φεύ-

E

γοπης, ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπεπνίγησαν. οἱ δὲ σιδήρῳ A γεγάασι παρασάλωμα, οἱ δὲ χερσὶ Βυλγαρικοῖς αἰχμάλωτοι συνελήφθησαν. Οἱ δὲ Βύλγαροι, μηδένα ἔτι κωλύοντα ἔχοντες, τὰ τε παλάτια τῶν Πηγῶν ἐπυρπόλησαν, καὶ τὸ Στενὸν ἅπαν κατέκαυσαν. Οὕτως ἄρα δεινὸν ἀβουλία καὶ ἀπειρία θρασύτητα σύμμαχον ἔχουσα.

ι'. Ἔτει δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ κ'. Ἰνδικτ. ι'. Θεοδώρα σύμβιος Ρωμανῷ τελευτᾷ· καὶ κατατίθεται τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως Ρωμανοῦ, τῷ ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριον ἀμειφθέντι.

ια'. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. Τηνικαῦτα δὲ καὶ Κυροπαλάτης Ἴβηρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο· καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς δι' ὅλων κεκοσμημένης λαμπρῶς, μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη· ὃν καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ εἰσήγαγον, τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ μεγαλεῖον θεασόμενον, καὶ τὸν πολυτελῆ κόσμον. Καλωπίσαντες γὰρ αὐτὴ καὶ περιστήλαντες πέπλοις χρυσοϋφέσι καὶ κόσμῳ παντοίῳ, ὅπως εἰσήγαγον αὐτῇ. Ὁ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ὑπερμεγέθες τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγείς, καὶ τὸν πολυτελῆ κόσμον ὑπερθαυμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικίαν εἶναι καὶ χῶρον τοῦτον εἰπών, αὖθις ὑπέστρεψεν εἰς τὰ οἰκεῖα.

ιβ'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ τῶν Βυλγάρων πάλιν ἐστρατεύσαντων, καὶ μέχρι τῆς τῆς ἁγίας Θεοδώρας παλατίων ἐλθόντων, καὶ ταῦτα πυρὶ παραδόντων, εἰς δεῖπνον ὁ C Βασιλεὺς Ρωμανὸς τοὺς τῆς ταγμάτων Ἀρχοντας συνεκάλεσε, συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ λεγομένου Σακτίκη, καὶ παρῴνει πάντας καὶ προετρέπετο κατὰ τῶν ἐναντίων ἐξελθεῖν, καὶ ὑπὲρ πατρίδος ὑπερμαχήσασθαι. Οἱ δὲ συνήδεσαν ἐπίμονος ἡ αὐτοῦ βασιλεία καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπέρμαχος ἔσεσθαι. Τῇ οὖν ἐπαύριον καθοπλισθεὶς παρὰ τοῦ Βασιλέως ὁ εἰρημένος Σακτίκης, ἀληθῆ ἔσαν τὴν ἑαυτοῦ πίστιν τε καὶ ἀνδρείαν ἀπέδειξεν. Ὀπίσθιον γὰρ τῶν Βυλγάρων γενόμενος, καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἐμπεσών, πάντας τοὺς ἐκεῖ εὑρεθέντας κατέσφαξε. Μαθόντες οὖν οἱ Βύλγαροι τὸ γεγονὸς, ὑποστρέφουσιν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον· καὶ πολέμῳ συγκροτηθέντος, τρέπουσι D τὸν Σακτίκην σὺν ὀλίγοις ὑπάρχοντα. Ὁ δὲ ἐκεῖθεν γενόμενος ἀγωνιστὴς πολλοὺς ἀπέκτεινε, καὶ ἐπέσχεν ἑαυτὸν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μεθίστασι τὸν ἵππον ἐκ χαλινοῦ, καὶ εἰς φυγὴν ὥλασεν. Ποταμὸν δέ τινα ἐκεῖσε παραρρέοντα διαπερῶν, τὸν ἵππον αὐτοῦ ἐν τῷ ἰλύϊ ἐμπαγέντος, τιτρώσκεται κατὰ τῆς ὀσφύος καὶ τοῦ μηροῦ. Μόλις οὖν ἵππου ἐκ τοῦ ἰλύος ἀναπαθέντος, σαυτοῦ ἐπιβαίνει τοῦ ὑπὸ χεῖρα, διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τίθεται ἐν τῇ ἁγίᾳ Σορῷ, χαρείσας τῆς πληγῆς ὕσης, τῷ νικητὴ ἐπιλάμψαντι.

ιγ'. Τηνικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνᾶς αἰδεσιμώτατος, προσάγει Ρωμανῷ Βασιλεῖ, ἄγαλμα λάρνακα ἔνζωδον, καὶ ἑτέρας δύο γλυφῆς ἐμαραγδώτους ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος μονῆς ἀνδρείας, τῆς πλησίον ὕσης τῆς Ξυλοκέρκου λεγομένης πόρτης· ἐν αἷς φασὶν ἐναπακεῖσθαι Μαυρίκιον σὺν τοῖς αὐτοῦ παισίν· ἃ καὶ ἀπετέθη ἐν τῇ τοῦ Βασιλέως μονῇ, ἥτις ἐν τῷ Μυρελαίῳ.

ιδ'. Ἀδριανὸς δέ τις Χάλδος, πρὸς δὲ καὶ Τζάντζης Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ ὑπαθλίᾳ τοῦ συμβολῇ Βάρδα τοῦ Βοΐλα στρατηγοῦντος ἐν Χαλ-

Castellum evaserunt. Navales, ac reliquæ omnes copiæ, partim hostium fugientes manus, in mari extinctæ sunt; partim ferro perierunt; partim inter Bulgarorum manubias captivi facti sunt. Porro Bulgari, nemine illis obsistente, tum Pegarum Regias Ædes incenderunt, tum Stenum omne igni vastaverunt. Sic nimirum grande malum consilii inopia rerumque inexperientia, cui audacia ac temeritas præsto est adjutatque. Sent.

X. Februarii mensis die vigesima, Indictione decima, moritur Theodora Romani uxor: cujus corpus depositum in ipsius Romani Imperatoris domo, quam is in Monasterium verterat. Theodoræ mors.

XI. Eodem mense coronatur Sophia Christophori Imperatoris uxor. Eo ipso tempore Iber Curopolata Urbem petiit, ac per medium forum deductus, magnifico apparatu ornatum, clara pompa atque honore susceptus est. Inductus est & in sanctam Dei Sophiam, ejus pulchritudinem ac molem pretiosumque ornatum inspecturus. Splendide namque ornantes, auroque textis aulæis parietes circumvestientes, omnisque generis cultu decorantes, sic eum admisere. Ille mirandam immanisque molis Ædis fabricam stupens, supraque modum admirans illius pretiosissimum cultum, sacrumque hunc locum vere Dei habitationem dicens, domum reversus est. *Edit. Paris. pag. 577.* Iberi Curopalatæ susceptio.

XII. Rursus vero mense Junio expeditione a Bulgaris suscepta, & cum illi adusque Sanctæ Theodoræ Regias Ædes devecti, has igni succendissent, Romanus Imperator Legionum Duces ac Tribunos ad prandium invitavit, inter quos erat quem Sacticem vocant: hortabaturque illos ac excitabat ut adversum hostes exirent, ac pro patria depugnarent. Assensere illi, atque alacres ejus tuendæ Majestatis causa ac Christianæ rei incolumitatis, oppeturos se mortem promisere. Postridie igitur, quem dicebam, Sacticen, armis ab Imperatore instructus, veram suam sic datam fidem, fortisque animi sui virtutem ostendit: Bulgarus quippe a tergo aggressus, inque eorum castra insiliens, quos ibi invenit, omnes trucidavit. Bulgari ubi cognovere quod gestum erat, in castra revertuntur; confertaque pugna, Sacticem paucis stipatum terga vertere cogunt. Is autem strenue prælio perfunctus, dataque hostium ingenti strage, cum tantæ eorum multitudini sustinendæ amplius par non esset, laxatis habenis equum ad fugam impellit. Dum autem præterfluentem fluvium quendam tentat trajicere, equo in limo hærente, vulnus in anum & femur accipit. Equo tamen ægre tandem suorum cura & industria e cœno evulso, ad Blachernas usque evasit; ubi ad sanctum Loculum positus, quod vulnus lethale erat, vivis excedit. Sacticis indigenis virtus, & interitus.

XIII. Sub idem tempus Petronas vir venerabilissimus, Romani Imperatoris jussu, arcam unam figuris ac imaginibus sculptam, aliasque duas nulla cælaturæ arte sculptas, ex Sancti Mamantis virorum Monasterio, quod est prope portam, quam Xylocerci vocant, advexit; in quibus fama est condicum fuisse Mauricium cum liberis: quæ & in Romani Monasterio (in Myrælco scilicet) fuere depositæ. Urnæ ex S. Mamantis Monasterio, ad Romani Monasterium translatæ. *pag. 578.*

XIV. Adrianus vero quidam Chaldus, Tzantzes item Armenius, vir summe locuples, Bardæ Boilæ in Chaldia

Compressa rebellio.

tum Ducis Prætorisque hortatu ac consilio, tyrannidem struunt, ac rebellionem adversus Romanum Imperatorem, Paiperte, quod sic vocant, oppido munito occupato. Horum potitus Joannes Crocoas Legionum Domesticus, ac cum tenuisset, iis quidem, qui illustriores essent, publicatis eorum bonis, oculos adimit; alios, qui pauperculi ac obscuri essent, quo vellent abire jussit. Tzantzes vero, alia munitissima arce occupata, ac immunitatis fide ab Scholarum Domestico accepta, Byzantium venit; ibique Manglabitæ dignitate auctus, in Manganorum domo sub custodia agebat. Cum vero fugam moliri deprehensus esset, oculis privatus est. Bardam Boilam, ejus miserto Imperatore, quem sibi charum haberet, Monachi ritu detondere.

Prænarum diffractio.

XV. Patricio vero, cui Moroleonis cognomen, Adrianopolitano Prætore, viso bellica fortitudine ac solertia egregie instructo, quique plurima adversus Bulgaros belli facinora præclare designasset; rursus Symeon ille Bulgarus omnibus copiis Urbem obsedit. Oppidani annona deficiente, ac fame graviter afflicti, cum parandi commeatus nulla spes affulgeret, penuria pressi, se, sumque Prætorem Bulgaris dedidere. Hunc, in potestatem acceptum Symeon, toto vinxit corpore, ac, quæ numerum excedant, excruciatum suppliciis ac dehonestatum, acerba demum nece sustulit; digna sane inmanissima crudelissimaque viri indole ac ingenio. Demandata itaque Bulgaris Urbis custodia, recessit. Ii sic præsidiarii relicti, audito Romanorum copias infensa illis acie ingruere, relicta Urbe abierunt; hoque hunc modum Urbs a Romanis recepta est.

Adrianopolis capta; Moroleonis crudelis interitus.

Victus Leo Tripolita.

XVI. Leo Tripolita cum magnis copiis, ingentique armata classe adversus Romanos egressus, ubi Lemnum venisset, Joannes Patricius Radenus dictus, reique navalis Drungarius, repente eum aggressus, insulam petiit; consertaque pugna, Agarenorum sub eo aciem fudit fugavitque: ipse Tripolita, ægre fuga salutem expedit.

XVII. Mense Septembri, Indictione secunda, Symeon Bulgariæ Princeps, cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est: ac Thraciam quidem & Macedoniam populatur; succendit vero omnia & evertit, arboresque succidit. Ad Blachernas usque cum venisset, Nicolaum Patriarcham ac Procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. Datis itaque utrinque obsidibus, exierunt, primum quidem Patriarcha, tum Michael Patricius cognomento Stypiotes, & Joannes Mysticus, rerumque administrandarum Imperatori Adjutor ac Minister intimus. Jam enim Joannes Rector criminis delatus apud Imperatorem, ægritudinem prætexens, Aula excesserat, atque in suo Monasterio, quod haud procul Galacrenis est, Monachi ritu detonsus fuerat.

Edit. Paris. pag. 579.

Expeditio Symeonis Bulgari adversus Constantinopolim.

Joannes Rector Monachus.

XVIII. Legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Symeon vero illis repudiatis, ipsum Imperatorem videre, ejusque congressu frui expetebat; certo enim relatu de ejus prudentia & fortitudine, sapientiaque acceperat. Pergrata ea res fuit Romano; quippe qui pacis desiderio rapiebatur, ac quotidianis utrinque cædi-

A δίφ, τυραννίδα καὶ ἀπαρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ Βασιλίως συστᾶσι, τὸ Παϊπερτ τὸ λεγόμενον ὀχύρωμα καταλαβόντες, ὃς ὁ τῆς σχολῆς Δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κροκόας καταπολεμήσας, τοὺς μὲν κατέσχε, ὧν τοὺς περιφανεστέρους ἀποστυφλοῖ, τὰς οὐσίας αὐτῶν δημεύσας· τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσήμους, ἀφῶκε χιλιάσας ὅποι βούλοιντο ἀπιέναι. Τζάντζης δὲ ἐν ἑτέρῳ ὀχυρωτάτῳ κατειλήφει φρουρίῳ, καὶ λόγου ἀπαθείας δεξάμενος, ἐς τὴν πόλιν εἰσεληλύθει, καὶ τῇ τῶν Μαγγλαβίτων ἀξίᾳ τιμηθεὶς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Μαγγάνου δίαιταν ποιεῖτο. Δρασμὸν δὲ βουλευσάμενος, ἁλίσκεται, καὶ τοῦ ὀφθαλμῶν στερίσκεται. Βάρδαν τὸν Βοΐλαν ἀπέκειρεν μοναχὸν, τῶν Βασιλίως οἰκτειράντων, φίλον τυγχάνοντα.

Adrianopolis capta; Moroleonis crudelis interitus.

B ιέ. Τῷ δὲ πατρικίῳ τῷ ἐπονομαζομένῳ Μωρολέοντος Ἀδριανουπόλιν στρατηγοῦντος, κρατίστῃ ποιᾷ καὶ δεξίᾳ τυγχάνοντος, ὃς πλείστας καὶ βουλγάρων ἀνδραγαθίας ὑπεδείξατο, καὶ πάλιν ὁ Βούλγαρος Συμεὼν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι αὐτῷ, τὴν εἰρημένην πόλιν περιεκύκλωσεν. Ἐπεὶ δὲ ὅ, τε σῖτος ἐν τῇ πόλει ἐπιλείπει, καὶ λιμὸς ἐπίκειτο χαλεπός· ἀδημόθησάν τε ἔχοντες ἐπιστῆσαι, τῇ ἐνδείᾳ πιεζόμενοι, φονεύσαντες ἑαυτῶν τε καὶ τὸν Στρατηγὸν, τοῖς Βουλγάροις· ὃν χειρωσάμενος Συμεὼν καὶ δεσμὰ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλών, καὶ μυρίαις αἰκίαις τὸν τιμωρησάμενος, πλείσταις ἀπέκτεινε θανάτου πικροῦ, ἀξίου τῆς ἑαυτοῦ ἀπανθρωπίας καὶ ὠμοτάτης ψυχῆς. Βουλγάροις δὲ τῆς πόλεως φυλακὴν παραδοὺς, ὑπεχώρησεν. Οἱ δὲ κατ' αὐτὴν τὴν Ῥωμαίων στρατιὰν ἔφοδον ἀκριβοῦσιν, οὕτω καταλελοιπότες ἀπῆλθον· καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους αὐτὴ ἐγένετο.

Victus Leo Tripolita.

ιϛ. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ πλοίων πολεμικῶν καὶ Ῥωμαίων ἐξελθόντος, καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης Πατρίκιος καὶ Δρουγγάριος τοῦ πλωΐμου, ὁ Ῥαδηνὸς καλούμενος, αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ, καὶ τὸν νοῦν κατέλαβε· καὶ πολέμου γενομένου, Θεοῦ συνεργίᾳ, οἱ ὑπ' αὐτὸν τρέπονται Ἀγαρηνοί· μόνος δὲ ὁ Τριπολίτης φυγῇ ἐκδύεται.

Expeditio Symeonis Bulgari adversus Constantinopolim.

ιζ. Σεπτεμβρίου δὲ μηνὸς Ἰνδικτιῶνος β'. Συμεὼν ὁ Ἀρχὼν Βουλγαρίας παντὶ καὶ Κωνσταντινουπόλεως ἐπεστράτευε. Καὶ λητζόμενος μὲν Θρᾴκην τε καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει, καὶ δενδροτομεῖ. Μέχρι Βλαχερνῶν παραγενόμενος, ἀπῄτησε παρ' αὐτῆς ὁσιοτάτου καὶ Πατριάρχου Νικολάου, καί τινας τῶν μεγιστάνων, ὡς περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συμπράξειν. Ἐλαβέτην οὖν ὁμήρους παρ' ἀλλήλων ἀμφότεροι, καὶ ἐξῆλθον, πρότερος μὲν ὁ Πατριάρχης, εἶτα Μιχαὴλ Πατρίκιος ὁ προσαγορευόμενος Στυπιώτης, καὶ Ἰωάννης Μυστικός τε καὶ Παραδυναστεύων. Ἦν γὰρ Ἰωάννης ὁ Ῥέκτωρ βληθεὶς πρὸς τὸ Βασιλέα, ἀθέτησιν προφασισάμενος, τὸ παλάτιον κατελελύθει· καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρηνῶν ἀπεκάρη.

Excursus Symeonis in Bulgaria et Constantinopolitana.

Joannes Rector Monachus.

ιή. Οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο. Ὁ δὲ αὐτὸς ἐπεπρέσβευε, αὐτὸν δὲ τὸν Βασιλέα Ῥωμαίων ἰδεῖν ἐσπούδαζε. Παρὰ πολλῶν δὲ πεπληροφόρητο περί τε τῆς αὐτοῦ φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ τῆς συνέσεως. Ὁ τοίνυν Βασιλεὺς ἐπὶ πολὺ σφόδρα ἠγαλλιάσατο. ἐπεὶ δὲ τῶν εἰρήνων καὶ τῶν κατὰ καιρὸν ἐγγινομένων τῷ αὐτοκράτορι

μάπυ ἐχύσης. Ἀποστείλας οὖν ἐν τῇ Κοσμιδίῳ αἰγιαλῷ, κατασκάσασι ἐν τῇ θαλάσσῃ ὑψηλοτάτην ὑποβασιν, ὥστε τὸν βασιλικὸν τριήρη διεκπλεύσαντα ἐν αὐτῇ προσορμίζεσθαι. Περιφράξας οὖν αὐτὸν πάντοθεν, ξύλινόν τι μίσον γενέσθαι προσέταξεν, ἐν ᾧ ἀλλήλοις ἔμελλον ὁμιλεῖν. Ἀποστείλας οὖν Συμεὼν, ἐκ τῶν ὑπηρεσιῶν θεσπέσιον ναὸν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ ἐπίκλησιν, καὶ τὰ περιέξ αὐτῷ σύμπαντα, ἔλλος ὢν ἐστιν θεν, μὴ φέρων εἰρηνεύειν ἐθέλων, ἀλλ' ἐλπίσι μετεώροις τῶν ὅλων πάντων.

ιθ'. Παραγινόμενος δὲ ὁ Βασιλεὺς, ἅμα Νικολάῳ τῷ Πατριάρχῃ, ἐν τῷ ἁγίῳ Σοφῷ εἰσῆλθε, καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς ὕψος· εἶτα πρηνὴς πεσὼν, τὸ ἅγιον ἔδαφος ἐκεῖνο τοῖς δάκρυσι κατέβρεχε, τὸν παράφρονα Θεοτόκου ἀντιβολῶν, τὸν ἀκαμπῆ καὶ ἀμείλικτον τοῦ τυράννου καὶ ὑπερηφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι, καὶ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. Τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον ἀνοίξαντες, ἔνθα τὸ σκῆπτον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τεθησαύρισται ἀμφόδιον, καὶ πάτο ἐκεῖθεν ὁ Βασιλεὺς ἀνειλόμενος, ὡσπέρ τινα θώρακα ἀδιάῤῥηκτον περιβαλόμενος, καὶ ἅτε πίστιν τὴν εἰς ἄμωμον Θεοτόκον οἷα περιτειχισμάτιόν τινα περιθέμενος, ἔξεισι τοῦ ναοῦ, ὅπλοις ἀσφαλέσι περιφραξάμενος. Τὸν οὖν αὐτοῦ ὅλον στόλον ἅπασι τοῖς ὅπλοις ἀσφαλέσι κατακοσμήσας, τὸν ὡρισμένον τόπον κατέλαβε, συνομιλήσας τῷ Συμεών.

κ'. Πέμπτῃ οὖν ἡμέρᾳ ἦν, ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ιθ'. τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς, δ'. ἤτοι ἡμέρας ὥρα. Παρεγένετο Συμεὼν πλῆθος ἄπειρον ἐπαγόμενος, εἰς πολλὰς διῃρημένον πρακτάξεις. Τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδρέπων, τῶν δὲ ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροδρέπων, τῶν δὲ πάσῃ ὅπλων χροιᾷ κεκοσμημένων, πάντων πεῤῥαγμένων σιδήρῳ. Οἱ μέσον αὐτῶν διειλημένος τὸν Συμεών, ὡς Βασιλέα ἐφήμουν τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ. Πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς, τοῖς τείχεσιν ἐφεστῶτες, ἐθεώρουν τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν ἰδεῖν τὸν ψυχὴν βασιλικὴν τῇ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ φρονήματος ἀκατάπληκτον, καὶ τὸ τῆς ἀνδρείας παράσημα, ὅπως τοσαύτην πολεμίων ὁρῶν ἐπιῤῥοήν, οὐκ ἐκπλήττετο καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς φίλιον χαρῶν πλῆθος, τὸν ψυχὴν ὑπὲρ ἡμῶν ἀντιμισθίαν ἀπίει, μόνον χρὴ τοῖς πολεμίοις τῷ ὑπηκόῳ δίδους ἀντίλυτρον.

Ορα φιλίαν, αἰνίττεται τὴν μνήμην.

κα'. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἀναβάθρᾳ καταλαβὼν, ὁ Συμεὼν ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ δὲ ὅμηρα ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν, καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι * διερευνήσαντες ἀκριβῶς, μήπω τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατέλθε Συμεὼν τάχιστα, καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα εἰσῆλθεν. Λοιπὸν δὲ ἀλλήλους, εἰρηνικοὺς λόγους ἐποιοῦντο. Εἰπεῖν δ' λέγεται τὸν Βασιλέα πρὸς Συμεών. Ἀκούω σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον ὄντα, καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχειν ἀληθινόν. Βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίνοντα. Ἰδίον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνδρὸς καὶ Χριστιανοῦ, τὸ δ' εἰρηνικὸν ἀγαπᾷν καὶ τὸν ἀγάπην κατέχεσθαι, καθὼς ὁ Θεὸς ἀγάπη καὶ ἐστὶ καὶ λέγεται. Λοιβοὺς δ' ἢ καὶ σπονδὰς, τὸ χαίρειν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχυνομένοις. Εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πιστεύομεθα, σπουδὴν ποιοῦ τὰς ἀδίκους σφαγὰς, καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπεῦσαι μετ' ἡμῶν Χριστιανῷ εἰρηνεύειν, Χριστιανὸς γὰρ αὐτὸς

* Συμβίνεται

A bus finem imponere ſtudebat. Mittit itaque qui ad mare in Coſmidii littore tuciſſimam excenſionem ſtruerent, quo loco Prætoria navis ac triremis appellenda eſſet. Loco igitur undique communito, in medio juſſit ſeptum fieri, ubi ſermonem collaturi erant. Interim Symeon, miſſo ſuorum manipulo, Sanctæ Dei Genitricis Templum, quod in Pega eſt, incendit, ac circumvicina quæque igni ferroque vaſtavit; qua re alienum plane a pace prodebat animum, vanaque Imperatorem ſpe deludere, haud obſcurum erat. Incenſa S. Dei Genitricis Pegæa Ædes.

XIX. Venienſ autem Imperator cum Nicolao Patriarcha, ad ſanctum ingreſſus Loculum, manus ad preces extendit. Tum pronus in terram procidens, ſacrum ubertim ſolum illud lacrymis rigabat, in- B temeratiſſimam Dei Genitricem obſecrans, ut inflexum duruinque Tyranni ſuperbique Symeonis pectus emolliret, & ad pacis incundam concordiam induceret. Sacra igitur reſerata Arcula, in qua venerandum Sanctæ Dei Genitricis repoſitum Palliolum eſt, eoque inde Imperator ſublato, nec aliter quam thorace quodam, nullis telis pervio, aſſumpto, ac quam in immaculata Dei Genitrice collocarat, galeæ inſtar, fide ſibi adhibita, tutis ſcilicet munitus armis, ſacra Æde egredietur. Suis itaque claſſiariis ac comitatu clypeis armiſque aliis probe inſtructus, in locum conſtitutum cum Symeone tractaturus venit. S. Deipara ejus Veſtis religio. *Edit. Pariſ. pag. 580.*

XX. Feria quinta erat, cum hæc geſta ſunt, menſis Novembris die nona, hora diei quarta. Venit quoque & Symeon innumerabili propeſtipatus exercitu, in multas diſtributo turmas atque acies. Militum alii clypeis haſtiſque auratis, alii argento ſplendidis; omnis alii coloris armis inſtructi atque ornati: cuncti ferro circumcincti erant. Hi, medium aſſumptum Symeonem, ut Imperatorem ac Regem, Romana lingua faustis vocibus acclamabant. Senatus omnis muris inſidentes, quicquid hujus fabulæ erat, ſpectabant. Res vero ſpectatu digniſſima, Regius vere atque excelſus Imperatoris animus fuit; mira res, interri- *Vide omissionem Æstima sibi* tæ illa mentis conſtantia & præſentia ac *meam.* fortitudo: quomodo tantam hoſtium confluentem multitudinem videns, ſic placide proceſſit, tantum non animam pretium redemptionis hoſtibus pro ſubditis oſferens. C D

XXI. Primus itaque ad eam, quam dicebam, Excenſionem veniens, Symeonem præſtolabatur: datis vero utrinque obſidibus, ac cum Bulgari Excenſionem diligenter luſtraſſent, ne quis dolus ſubeſſet, aut inſidiæ laterent, Symeon equo deſiliens, ad Imperatorem intravit. Ibi cum ſe mutuo conſalutaſſent, de pace colloquia orſi ſunt. Ferunt autem Romanum in hæc verba Symeonem allocutum eſſe: *Audivi te hominem religioſum Deique cultorem, ac vere Chriſtianum eſſe; video autem opera non ſatis verbis conſentanea. Proprium enim eſt hominis religioſi, Deique cultoris ac Chriſtiani, ut pacem & charitatem colat, quandoquidem* Deus Charitas eſt, & nuncupatur; *impii autem & irreligioſi & infidelis, ac cædibus injuſtæque fuſo cruoribus gaudent. Siquidem igitur verus Chriſtianus es, qualem te certo exiſtimamus, tandem aliquando ſiſte injuſtas cædes, ſerenque facito fundendi innoxium ſanguinem, ac pacem nobiſcum Chriſtiani compone, qui ipſe Chriſtianus ſis & dicaris.* Romani ad Symeonem oratio. 1. Joan. 4. 16.

vis ; nec Christianorum dexteris, Christianorum illidem ac eamdem cœlestium fidem, cruoribus pollui finas. Ipse quoque homo es, qui mortem & resurrectionem & retributionem expectes. Hodie in vivis es, & cras in pulverem dissolveris: Febris una, superbiam omnem dissolvet. Quam ergo rationem, ante tribunal Dei constitutus, Deo redditurus es pro injustis cædibus? Quo vultu in tremendum justumque Judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido ad cinsmodi facinora impellit, ego te illis ad satietatem explebo; modo continue dexteram; pacem amplectere: dilige concordiam, ut & ipse vitam tranquillam agas ac incruentam, vitæque solicitem; ac tandem Christianorum male finem accipiant, atque alii alios Christianos contruncidare desinant. Hæc ita locutus Imperator, conticuit. Bulgarus igitur illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus, pacem fieri annuit. Cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, Imperatore magnificis donis Symeonem prosecuto.

Edit. Paris. pag. 581.

Portenta Aquilarum.

XXII. Quod vero tunc accidit, referam; rem sane portentosam, atque illis, qui horum noverant judicia, novam & insolitam. Duas, ajunt, colloquentibus ambobus Regibus, Aquilas super eos volitasse, & cum clangore coivisse; moxque divulsas, alteram ad Urbem transisse, alteram in Thraciam avolasse. Rerum ejusmodi curiosi indagatores, inauspicatum omen arbitrati sunt; fore nempe, ut infecta pace illi disjungerentur: Symeon ad suos reversus, Imperatoris sapientiam modestiamque suis Proceribus narrat, virique formam & robur, infractumque animum immensis laudibus celebrat.

Coronati Stephanus & Constantinus, Romani liberi; &c.

XXIII. Mensis Decembris die vigesima quinta Romanus filios suos Stephanum & Constantinum coronat in Magna Ecclesia: sed & Theophylactum ejus filium Nicolaus Patriarcha detondit Clericum, Subdiaconum ordinans, ac promovens Synocellam, cum is prius in Subdiaconorum gradu in Sancta processisset.

Aulæ favores novi, ipsi ruinæ.

XXIV. Mensis Aprilis die decimanona, Romanus Joannem Mysticum rerum gerendarum Administrum & Subadjuvam, Patricia ac Proconsulari dignitate ornavit: ita sane ut hinc quoque illi conflata invidia sit, & illatum a quibusdam crimen.

Nicolai Patriarchæ mors; Stephanus Eunuchus Patriarcha.

XXV. Maii mensis die quinta-decima, Indictione tertia-decima, mortem Nicolaus Patriarcha, cum a secunda sua provectione annos tredecim throno potitus esset. Ejus corpus in Monasterio, quod ipse condiderat, ac Galacrenas vocant, conditum est. Mense vero Augusto Patriarcha sufficitur Stephanus Amasiæ Metropolita, Eunuchus.

Joannis Mystici ejectio.

pag. 582.

Alexandri.

XXVI. Mense Octobri Joannes Mysticus, ac Imperatori rerum gerendarum Adjutor, asciscitati Imperii defertur. Id rem inducente Cosma Patricio ac Cursus publici Logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. Ejus rei causa dejicitur ille quidem Palatio: persuasum tamen de prodire, ac Imperatori ministrare, & cum eo, communicatis consiliis, quod officii esset, tractare. Ingens quippe in eum Imperatoris via amoris erat, quod Mysticus in omnibus ei obsequi posset, nec ut a se penitus ablegaret, in animum induceso poterat. Accusatoribus tamen Imperatorem urgentibus, perspicuaque esse crimina objecta monstrantibus; servatus

Α ὢν ἢ ὁμοπάτριος· καὶ μὴ θέλει μαλλον εἶναι Χριστιανῶν δεξιὰν αἵμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. Ἄνθρωπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν ἢ ἀνταπόδοσιν. Σήμερον ὑπάρχεις, ἢ αὔριον εἰς κόνιν διαλυθήσῃ. Εἰς πυρὸς ἄτην καταβήσεται τὸ ῥήγμα. Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ Θεῷ ἐκεῖ ἀπιὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; Πῶς προσώψῃ τὸν φοβερὸν ἢ δικαίως ἐξεταστὴν κριτήν; Εἰ πλέον ἐρᾷς ταῦτα ποιεῖς, ἐγὼ σοι παραπόρως τὴν ἐπιθυμουμένην πλήσω· μόνον ἐκτείνε τὴν δεξιάν σου. Ἀσπασαι τὴν εἰρήνην. Ἀγάπησον τὴν ἡμέρειαν, ἵνα ἢ αὐτὸς βίον ζήσῃς εἰρηνικὸν & ἀπαίμακτον καὶ ἀπράγμονα, ἢ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνται πρὸς τὸν συμφορῶν, ἢ παύσωνται τοὺς Χριστιανοὺς ἀναιρεῖν.

Β ἢ θέλεις γὰρ αὐτοὺς αἴρειν ὅπλα κατὰ ὁμοπίστων. Τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ Βασιλεὺς, ἐσίγησεν. Λοιπὸν οὖν ὁ Συμεὼν ἐκ τῶν παρόντων ἢ τοὺς λόγους αὐτοῦ, κατέδυσε τὴν εἰρήνην πεισθῆναι. ἀσπασάμενοι δὲ ἀλλήλους, διῳκίσθησαν, δῶρα μεγαλοπρεπῆ τὸν Βασιλέως δεξιωσαμένου ἐκ Συμεών.

κβ'. Ὃ δὲ περὶ συμβέβηκε δηγήσομαι πρᾶσσόν τι, ἢ τοῖς τὰ τοιαῦτα συγχεῖναι εἰδόσι παράδοξον. Δύο φασὶν εἶναι, τὴν Βασιλέων ὁμιλοῦντων ἄνωθεν ὑπαετῶσαι, κλάγξαί τε ἢ πρὸς ἀλλήλας συμμίξαι, ἢ ταραχθεῖσα ἀπ' ἀλλήλων διαχωσθῆναι· ἢ τὴν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἀπελθεῖν, τὴν δὲ ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ἀφικέσθαι. Τοῦτο δὲ ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα σκοπεῖν, οἱ καλὸν ἔχειν οἶδεν. ἀσυμβάτως γὰρ ἔχειν ἢ εἰρήνην ἀμφοτέρις διαλυθῆναι ἔφασαν. Συμεὼν δὲ τὸ αὐτὸ στρατόπεδον καταλαβὼν, πᾶσι τοῖς μεγιστᾶσι ἢ τοῦ Βασιλέως ἀπήγγειλε σωφροσύνην ἢ παιδείαν· ἐξιδιάζει τε αὐτῷ τὸ εἶδος, τήν τε ῥώμην ἢ τὸ ἀκαταπλήκτον τῆς φρενήρεσ.

κγ'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κέ. ἔστεψε Ῥωμανὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε καὶ Κωνσταντῖνον. ἀλλὰ ἢ Θεοφύλακτον ἐνύχαν υἱὸν αὐτοῦ ὁ Πατριάρχης Νικόλαος ἀπέκειρε Κλερικὸν, χειροτονήσας Ὑποδιάκονον, Σύγκελλόν τε προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῇ τῶν Ὑποδιακόνων τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

κδ'. Ἀπριλίῳ δὲ μηνὶ κδ'. ἐτίμησε Ῥωμανὸς Ἰωάννην Μυστικὸν ἐν Παραδυναστεύοντα Πατρίκιον καὶ Ἀνθύπατον· ὥστε δὲ αὐτὸν τοῦτο φθόνου κινῆσαι αὐτῷ, καὶ κατηγορηθῆναι αὐτὸ ὑπό τινων.

κε'. Μαΐῳ δὲ μηνὶ κ'. Ἰνδικτ. ιγ'. πλήσας ἢ βίου ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῷ β'. αὐτοῦ καθέδρᾳ ἢ Πατριαρχεύσας ιγ'. ἢ ἀπενεχθεὶς τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακρηνῶν. Λυγάστῳ δὲ μηνὶ Πατριάρχης καθίσταται Στέφανος ὁ τῆς Ἀμασείας Μητροπολίτης, εὐνοῦχος ὑπάρχων.

Ζωμίλαος ἐνυχίσας ὁ Ἀλέξιος Πατριάρχης.

κς'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ κατηγορηθεὶς ὁ Μυστικὸς Ἰωάννης ἢ Παραδυναστεύων ἐν τῇ βασιλείᾳ ἐκπίπτει, ὑποδύντι τὸ Πατρικίῳ Κοσμᾷ ἢ Λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, δεδόντες εἰς γυναῖκα ἢ συγκύρα αὐτῷ. Τὸν δὲ ἔτι καταβιβάζεται μὲν τὸ παλατίου συγχωρεῖται δὲ προϊέναι ἢ προϊέναι ἐκ τῷ Βασιλεῖ ὑπηρετεῖν, ἢ σὺν αὐτῷ τὰ αὐτὰ διοικεῖν. Ἐπορεύετο γὰρ ὅτι πλεῖστα εἰς ἔκπτωσιν ἐκείνου ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανός, ἐκ τοῦ πλεῖν αὐτὸν θεραπεύειν δυνάμενον, ἢ πάντα τὸν ἀπώσασθαι ἐκ βουλῆς. Τῶν κατηγόρων οὖν ἐπιμενόντων τὸν Βασιλέα, ἢ σαφῆ ἐπιδεικνύντων τὰ κατηγορούμενα, ἐφύλαξε ὁ βασιλεὺς, ἢ ἐλπ-

δὲ ταῦτα εἶναι μαθὼν, ἐμέλλε τῦτον καταχὼν ἀνετάζειν. Ὁ δὲ τῦτο αἰσθόμενος, χρῆναι φυγῆ· καὶ τ̃ Μονοκαστανον λεγομένων καταλαβὼν, ἀποκείρεται μοναχός. Πέφυγε δ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ τῦ Βοΐλα ὁ τ̃ Τραπέζης, οἰκεῖος καὶ φίλος ὢν αὐτ̃, καὶ τ̃ Ὁλυμπον καταλαβὼν, τὸ μοναχικὸν καὶ αὐτὸς χῆμα ἐνδύεται. Ἐδεδοίκει γὰρ καὶ αὐτὸς, ἅτε συμμύστης ὑπάρχων τ̃ Μυστικῦ καὶ τ̃ ἀπορρήτων αὐτῦ κοινωνός. Τὸν δὲ Πατρίκιον Κοσμᾶν ἐν τ̃ Ὡρολογίῳ τ̃ παλατίῳ τύψας ὁ Βασιλεὺς, διδάσκει. Προβάλλεται δὲ αὐτὶ τ̃ Μυστικῦ Ἰωάννην Θεοφάνην Παραδυναστεύοντα.

κζ. Ἐγένετο δ τηνικαῦτα καὶ σεισμὸς φοβερὸς ἐν τῷ τ̃ Θρᾳκησίων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καταπληκτικὸν, ὅστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας καταποθῆναι.

κη. Μαΐῳ δ μηνὶ κζ. Ἰνδικτ. ιε. Συμεὼν ὁ Ἀρχων Βουλγαρίας ἐτελεύτησε, Πέτρον υἱὸν αὐτῦ προβαλλόμενος Ἀρχοντα, ὃν ἐκ τ̃ δευτέρας αὐτῦ ἔχει γυναικὸς, τ̃ ἀδελφῆς Γεωργίου τ̃ Συρσουβούλου· ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτῦ παισὶν ὁ Συμεὼν καταλέλοιπε. Μιχαὴλ δ ἐκ τ̃ πρώτης αὐτῦ γενόμενον γυναικὸς, ἀπέκειρε μοναχόν. Ἰωάννης δ καὶ Βενιαμὶν οἱ τ̃ Πέτρου ἀδελφοὶ, ἔτι στολῇ ἐκοσμοῦντο Βουλγαρικῇ.

κθ. Τὰ κύκλῳ οὖν ἔθνη, τ̃ τ̃ Συμεὼν μαθόντες τελευτὴν, οἵ τε Χρωβάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, ἐκστρατεύειν κατ̃ Βουλγάρων ἐβούλοντο. Λιμοῦ δ σφοὶ ἀκρίσι τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς ἐκπιέζοντος, ἐδεδίεσαν μὲν καὶ τ̃ ἄλλων ἐθνῶν τ̃ ἔφοδον· ἐδεδίεσαν δ πλέον, καὶ τ̃ Ῥωμαίων ἐπέλασιν. Βουλὴν οὖν ποιησάμενοι, κατ̃ Ῥωμαίων ἐκστρατεύσωσι, καὶ εἰς Μακεδονίαν καταλαμβάνωσι. Φόβον δ ἐν αἷς εἶχε τοῖς Ῥωμαίοις ἐμποιήσοντες. Ἔπειτα μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτ̃ ἐκστρατεύειν ὁ Βασιλεὺς, ἀποστέλλουσι * Πέτρος τε καὶ Γεώργιος κρυφίως τινὰ μοναχὸν Καλοκύρην ὀνομαζόμενον, τῷ γένει Ἀρμένιακὸν, χρυσοβούλλιον ἐπιφερόμενον. Διηγόρασε δὲ τὰ ἐν αὐτῷ, ὡς τῶν μ̃ Ῥωμαίων εἰρήνῃ ἀπαλλάττονται, καὶ σπένδεσθαι παύτῃ συνθέσθαι εἰσὶν. Οὐ μόνον δὲ ἀλλ' εἰ γε βούλονται, καὶ γαμικὰς ποιῆσαι συναλλαγάς.

λ'. Τὸν τοιοῦτον οὖν μοναχὸν ὁ Βασιλεὺς ἀποδεξάμενος ἀσμενίσας, παραδοὺς ἀπίστειλε μ̃ δρόμωνος ἐν Μεσημβρίᾳ τ̃ μοναχὸν Θεοδόσιον τ̃ Ἀβούκην, καὶ Κωνσταντῖνον βασιλικὸν Κληρικὸν τ̃ Ῥόδιον, τὰ εἰς εἰρήνην συλλαλῆσαι τοῖς Βουλγάροις. Οἱ δὲ παραγενόμενοι, καὶ τὰ εἰκότα συλλαλήσαντες, ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ δι' ξηρᾶς. Ὀπίσω δὲ αὐτ̃, καταπλαβὼν καὶ Γεώργιος * ὁ Συρσούβουλος, καὶ παραγενόμενοι ἐν Κωνσταντινουπόλει, τ̃ εἰρήνην ἐποιήσαντο· καὶ συναλλαγμα μ̃ τ̃ Βασιλέως ποιῆσαι ἐμήσαντο. Θαυμάσαντες δὲ τ̃ ζυγαπήρα Χριστοφόρου Μαρίαν, καὶ μεγάλως ἐκ' αὐτῇ ἀριθμήσαντες, ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ δι' ἀγγέλων παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιήσαντες ἑκατέροις περὶ τ̃ γενομένης εἰρήνης.

λα'. Ἀπεστάλη δὲ Νικήτας Μάγιστρος ὁ συμπενθερος Ῥωμανῦ Βασιλέως, ὑπαντῆσαι καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τ̃ πόλεως. Τ̃ῦ Βουλγάρου οὖν Πέτρου καταλαβόντος, τερπνῶς ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπιβὰς, ἐν Βλαχέρναις παρεγένετο, καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικόμενον ἐθεάσατό τε καὶ κατησπάσατο. Ἔπειτ δ ἀλλήλοις τὰ εἰκότα * συνομιλήσαντες, ὑπογράφονται τά τε σύμφωνα τ̃ εἰρήνης, καὶ τὰ γαμικὰ συναλ-

Ὅτι οἱ Βούλγαροι μ̃ χρησφίλως ἐβούλοντο τὰς γαμβρείας.

* Script. Πίτρον.

* Συρσουβίλος.

* συνομίλησαν.

Imperator, cum vera hæc esse comperisset, capiendum Myſticum statuit, ac quæstionibus subjiciendum. Quod ille præsentiens, fuga se ad Monocastanorum Monasterium recipiens, ibi Monachi ritu comam posuit. Fugit vero etiam Constantinus Boilæ filius, Mensæ Præpositus; timens scilicet, ut qui ipse Myſtici symmysta esset, ejusque secretorum conscius. Patricium Cosmam ad Palatii Horologium verberibus subactum, Imperator officio movit. Joannis Myſtici loco Theophanes Protovestiarius Subadjuva, rerumque gerendarum Imperatori Adjutor præficitur.

XXVII. Sub id tempus, horrendus in Thracesium Themate extitit terræ motus, ingensque ac terrificus terræ hiatus, ita ut plura prædia & Ecclesiæ cum hominibus absorpta sint. Terræ motus.

XXVIII. Maii mensis vigesima-septima, Indictione quinta-decima, moritur Symeon Bulgariæ Princeps, Petrum filium suum, quem ex secunda uxore sua Sursubulis sorore sustulerat præficiens Principem, quem & Sursubulem Symeon suorum liberorum scripsit tutorem. Michaelem ex priore uxore susceptum, detondit Monachum: Joannes & Benjamin Petri fratres, adhuc Bulgariæ stola ornabantur. Symeonis mors, successor & familia.

XXIX. Circumvicinæ igitur gentes, tum scilicet Chrobati, tum reliqui, audita Symeonis morte, Bulgaros bello incessere statuebant. Fama vero cum ingenti locustarum copia Bulgarorum gentem graviter premente, cum aliarum gentium irruptionem formidabant, tum præcipue Romanorum in se impetum metuebant. Secum itaque deliberantes, adversus Romanos copias educunt, ac Macedoniam infestis signis petunt: Romanis, ut par est, incutientes metum. Tum ubi didicere, forte, ut Imperator Romanus in eos verteret impetum, una Petrus Georgiusque, Monachum quemdam Calocyrim nomine, genere Armeniacum, Aurea instructum bulla occulte mittunt. Bullæ tenor hic erat. *Pacem se amplecti cum Romanis, & ut illam componant, promptis animis esse: neque id modo, sed & nuptiarum fœdera, dum illis adlubeat, cum Romanis fœdere initura.* Bulgarorum de pace nuptisque fœdere Legatio. *Edit. Paris. pag. 381.* Etiam Bulgari diplomate bullato obsignabant.

XXX. Istiusmodi itaque Monacho placidissime recepto, continuo Imperator Theodosium Abucem Monachum, & Constantinum Rhodium, Clericum Palatinum, cum Bulgaris in Mesembria de pace colloecuturos emisit. Qui cum venissent, ac colloquio habito rem commode tractassent, terra iter habentes, Petro Bulgaro illis comite rediere. Post hos, etiam Georgius Sursubulus subsecutus est: cumque in urbem venissent, pacem inierunt, ac cum Imperatore pacisci petierunt. Conspectaque Maria Christopheri filia, ejusque plurimum specie formaque oblectati, Petro, ut quam celerrime veniret, scripsere, cum initæ pacis pacta ante percussissent. Pax cum Bulgaris.

XXXI. Missus vero est & Nicetas Magister Romani Imperatoris consocer, qui obviam iret, ac Petrum ad Urbem usque duceret. Petrus itaque Bulgarus cum venisset, conscensa Romanus Imperator triremе, Blachernas petit, ac ibi Petrum ad se venientem & vidit, & osculo salutavit. Inter se vero de præsentibus negotiis collocutis, subscriptionibus munita rataque habita pacis pariter nuptiarumque fœ- Petri in Urbem receptio & nuptiæ.

dera; Theophane Protoveſtiario in omnibus quaſi ſequeſtro, ac ſolerter Romanos inter Bulgaroſque negocium dirigente.

Nuptiarum ſolemnia & gaudia.

XXXII. Octavo autem menſis Octobris, egreſſus Patriarcha Stephanus cum Theophane Protoveſtiario, & Maria Chriſtophori filia univerſoque Senatu, ad Sanctiſſimæ Dei Genitricis ad Pegas, Petrum Mariamque benedixit, & nuptiales corollas eorum capitibus impoſuit; ſponſam comitantibus Theophane Protoveſtiario & Georgio Surſubulo. Inſtructa vero ſumptuoſa ac præmagnifica menſa, euntiſque ad nuptiarum ſolemnia ſpectantibus rite ſplendideque peractis, Theophanes Protoveſtiarius una cum Maria Chriſtophori Imperatoris filia in Urbem reverſus eſt. Tertio autem a nuptiis celebratis die, Romanus Imperator in Pegarum Exſcenſione magnificum paravit convivium, ſericis aulæis conveſtita machina. Quo loco epulatus Romanus Imperator cum Petro Bulgaro, nec non Conſtantino genero ac Chriſtophoro filio.

Edit. Pariſ. pag. 584.

Conſtantinus tertio loco Imperator declaratus.

XXXIII. Bulgaris porro etiam atque etiam obſtinatis animis admittentibus, ut priore loco Chriſtophorus, ac tum Conſtantinus, fauſtis ominibus atque vocibus Imperatorum more acciperetur, eorum Romanus Imperator enixe flagitatis annuit; ac quod petierant, exitit.

XXXIV. Tum vero omnibus nuptiarum expletis ſolemniis & gaudiis, ac cum jam Maria cum Petro viro ſuo in Bulgariam eſſet profectura, ad Hebdomum uſque a parentibus una cum Theophane Protoveſtiario deducitur. Ibique cum Petro epulati, quod in diſceſſus procinctu erat, puellæ circumfuſi, copioſas fundunt lacrymas, quantas par erat, qui chariſſimo pignore continuo privandi erant; generumque ſuum exoſculati, atque ejus manibus depoſita, in Regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mixta & triſtitia, in Bulgariam iter habebat. Dolorem faciebat, quod amantiſſimis parentibus, quod Regiis Ædibus, quod neceſſariorum affinium-que conſuetudine deſtituebatur; rurſuſque gaudio erat, quod viro Regi locata, Bulgarorumque Domina eſſet conſalutata. Ibat itaque ſplendidas ſibi exportans opes ac omnigenas, eaque ſupellectili inſtructa, quæ & numerum excedat.

Melitinenſes Romanis ſocii in ipſos Agarenos.

XXXV. Tunc vero etiam a Melitine ad Romanum Imperatorem Legati advenere, pacis fœdera pactaque offerentes. Nec multo poſt, etiam Apochaps Ameris nepos, ipſe Melitines Ameras, nec non Apoſalath Ducum ſtrenuiſſimus, nobiliſſimuſque ac locupletiſſimus, ex Melitine venerunt; magnificeque convenienti honore ac cultu a Romano ſuſcepti, pereuſſoque pacis fœdere ad ſua redierunt. Indeque ſociis adlecti ac fœderati, adverſus tribules ſuos Agarenos cum Romanis ad bella proficiſcebantur, ac triumphi ſpecie eum iiſdem captivos ſuos ducentes (mirando ſane ſpectaculo & inaudito, impiorumque Saracenorum afflictarum rerum indicio) Urbem ingrediebantur. Mortuo autem Apocapſo viro prudente ac ſapiente, Melitenenſes pacem diſſolvere. Iterum igitur adverſus eos proficiſcuntur Legionum Domeſticus Joannes Crocoas cum cohortibus & Legionibus, Meliaſque Armeniis Præfectus. Hi multas quotidie agentes prædas, aſſiduiſque excurſionibus totam late regionem populantes ac captivos ducentes, in tantas Melitinem adegerunt

A λάγμασι, μετελαβόντος τε πάντος τῆ σπουδῆς καὶ διαπονήσεως τὰ μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων, τῶ Πρωτοβεστιαρίου * Θεοδώρου.

* Θεοφάνους.

λβ'. Ογδόῃ δὲ τῶ Ὀκτωβρίου μηνὸς, ἐξῆλθεν ὁ Πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφάνει Πρωτοβεστιαρίῳ, καὶ Μαρίᾳ τῇ τῶ Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ εἰς τὸ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τὸ ἐπὶ τῆς Πηγῆς. καὶ ἀλόγησαν Πέτρον τὸν Βουλγάρον, καὶ τὰς συμφυεῖς στέφανους ταῖς αὐτῶν ἐπιθέντες κεφαλαῖς. παρασυμφόρητος Θεοφάνης Πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σερσουβούλου. Λαμπρᾶς δὲ καὶ πολυτελοῦς γενομένης τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαιδρῶς ἐκπληρωθέντων, ἐξῆλθε Θεοφάνης Πρωτοβεστιαρίος ἅμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τῇ Βασιλίου Χριστοφόρου τοῦ πρώτου. Τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς Ῥωμαίων λαμπρὰν τὸ τρίκλινον τῆς Πηγῆς ὑποβάθρα τῶ βασιλικῶ δρόμωνος, πτερυσσομένας αὐτοῦ ὑφάσμασι σημείοις. Ἐνθα συνεστιάθη Ῥωμανὸς ὁ Βασιλεὺς Πέτρῳ Βουλγάρῳ ἅμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῷ τῇ Χριστοφόρου υἱῷ.

λγ'. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἵππασιν οὐ μικρὰν παρασκευάσαντα πρότερον δι' ἐφημερίων Χριστοφόρου. ὅτε δὲ ἐπὶ Κωνσταντίνου, ὑπηύξησε τῇ ἱππάσει τῶν ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς, καὶ γέγονεν ὅπερ ἐβούλετο.

λδ'. Ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ ἐπὶ τοῖς γάμοις συμπεπλήρωτο, ἔμελλε δὲ Μαρία ἤδη τὸν πρὸς Βουλγαρίαν συὺ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Πέτρῳ ὁδὸν ἐφάπτειν, οἱ παῦτες γονεῖς μίχρι τῆ Ἑβδόμῳ συνῆλθον αὐτῇ ἅμα Θεοφάνει Πρωτοβεστιαρίῳ, καὶ συνεστιαθέντες ἐκεῖσε Πέτρῳ, ἐπειδὴ ἔμελλεν ἀπαίρειν, περιχυθέντες τῇ θυγατρὶ καὶ πολλὰ κατοχέαντες δάκρυα, ἐξ ὅσα εἰκὸς ἐπὶ στέρνοις ἀγκάλαις περιπεσόντα· τόν τε αὐτῆ γαμβρὸν ἀσπασάμενοι, καὶ παύτῃ ταῖς αὐτῆ χερσὶ παραθέμενοι, εἰς τοὺς βασιλείους ὑπέστρεφον. Μαρία δὲ Βουλγαρικαῖς παραδοθεῖσα χερσὶ, ἦλθε Βουλγαρίαν ἀπίει, χαίρουσά τε ἅμα καὶ λυπουμένη. Λυπουμένη μὲν, ὅτι οἷς γονεῦσι φιλτάτοις ἐστέρητο, καὶ Βασιλείοις οἴκοις, καὶ συνηθείας τῆδε γένει προσοικείοις· χαίρουσα δὲ ὡς Βασιλεῖ προσηρμόσθη ἀνδρὶ, καὶ Δέσποινα Βουλγάρων προσηγορεύθη. ἀπίει τοίνυν πλείστῃ ἐπικομιζομένη λαμπρότητι, καὶ παντοδαπῇ, καὶ σπουδῇ ἀκριβεστάτῃ.

λε. Τότε δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν Βασιλέα Ῥωμανὸν ἐκ τῆς Μελιτινῆς παρεγένοντο, εἰρήνας συνθήκας ἐπὶ τῷ ποιῆσαι πάντα παρέχοντες. Μετ' ὀλίγον δὲ καὶ Ἀπόχαπ, ὁ τῶ Ἀμηρᾶ ἔγγονος, Ἀμηρᾶς ὢν Μελιτινῆς, καὶ ὁ Ἀποσαλὰθ Στρατηγὸς, ἀγαπήσαντες καὶ πλούσιοι ὄντες, ἐκ Μελιτινῆς παρεγένοντο. Ἀποδεχθέντες οὖν μεγάλως μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς παρὰ Ῥωμανῶ, καὶ σύμφωνα εἰρήνης ποιησάμενοι, ὑπέστρεφον οἷς τὸ ἔθος. Ἐκ τότε δὲ συνεξεστράτευον τοῖς Ῥωμαίοις καὶ τῶ ὁμορύλων Ἀγαρηνῶν. ἦν τε τοῖς ἐπιτηδείοις σύμμαχοι τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει, αἰχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοὺς ἐπιρρήτῳ θαυμαστὸν καὶ παράδοξον δεῖγμα τῆ τῶν Ἀγαρηνῶν δυστυχίας. Τελευτήσαντος δὲ τῆ Ἀπόχαπ, ἀνδρὸς φρονίμου καὶ σώφρονος καὶ δικαίου, διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τῆ Μελιτινῶν κατοικοῦντες. Ἐκστρατεύουσιν οὖν κατ' αὐτῆ πάλιν, τε Δομέστικος τῆ σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κροκόας μετὰ τῆ θέματος καὶ τῆ ταγμάτων, καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων, καὶ πολλὰς ἐπορμήσαντες ἐπὶ ἑκάστου πειρώμενοι, καὶ ταῖς συνεχέσιν ἐπιδρομαῖς αἰχμα-

λαπίζοντες πάνυ ἢ λαίζοντες, εἰς τοσαύτην σίνασιν ἢ Μελιτινὴν πεσέσθαι, ὥστε αὐτὴν ἐωμοφαγῆσαι ἐκπορθῆσαι, καὶ ἕως ἐδάφους κατασκάψαι. Οὐ μόνον δὲ ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ πόλεις καὶ χώρας πολυφόρους τε ὄσας καὶ πιοτάτας, καὶ ἄλλας πολλὰς καρίσσας προσόδους. Ταύτην οὖν Μελιτινὴν εἰς Κουρατωρείαν ἀποκατήσας ὁ Βασιλεὺς, πολλὰς χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἐκεῖθεν διασωρηθῆναι ἐπαίσιος ἐπαίσατο.

λς'. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας Μάγιστρος καὶ πενθερὸς Χριστοφόρου Βασιλέως, ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γεγέσθαι πατρὸς, καὶ τῆς Βασιλείας αὐτὸν ἐξῶσαι. Τοῦτον οὖν ἐξαγαγόντες τῆς πόλεως, ἀπέκειραν μοναχὸν, ὑπερορίσαντες ἐν τῷ αὐτοῦ προαστείῳ.

λζ'. Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ιδ'. Ἰνδικτ. ϛ'. Στέφανος ὁ Πατριάρχης πλάτῃ, ποιήσας ἔτη β'. καὶ μῆνας ιά. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ ιδ'. ἀγόντος, Τρύφωνα μοναχὸν ἐν τῷ Ὀφικίῳ μονάζοντα, ἐπ' ἀλαβείᾳ καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονῆσαι Πατριάρχην Τρύφωνα ἐπὶ χρόνῳ ῥητῷ, μέχρις ἂν εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ Βασιλέως Ῥωμανοῦ υἱὸς, ὃν ἔμελλον Πατριάρχην χειροτονεῖν Κωνσταντινουπόλεως.

Σημείωσαι Τρύφωνα ἐπὶ χρόνῳ ῥητῷ Πατριάρχην ἐχειροτονήθη.

λή. Εἰκάδι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, χειμὼν ἀῤῥηκτος γέγονε, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὸν γλῶ ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. Οὕτω καὶ γέγονε μέγας λιμὸς τοὺς πώποτε γενομένους ὑπερβαλόμενος, καὶ θάνατος ἐκ τούτου πολύς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεῶτας. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς, τὸν * ἀῤῥητον ἐκεῖνον βίαν καταπονήσας, ἀξίαν τῆς αὐτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως πρόνοιαν ἐποιήσατο, πολλαῖς ἐλεημοσύναις ἐκ τοῦ λίμου παραμυθησάμενος ἔνδειαν. ἀπέφραξέ τε θυρίσι καὶ σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοὰς, ὡς μὴ τὸν χιόνα ἔτι τε ψύχος ἐκεῖθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι. Τότε καὶ τὰς λεγομένας Ἀρκλας ἐν πᾶσι καταστῆσαι τοῖς ἐμβόλοις, ἀργυρόν τε καὶ μόνα τοῖς ἐν πένησι καταχειμένοις πένησι δίδοσθαι διετάξατο· καὶ τὰ μονιαῖα ξιμίσια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀργύρου ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας ιβ'. Οὐ μόνα δὲ ταῦτα ἡ συμπαθὴς ἐκείνου ψυχὴ διετυπώσατο τοῖς πένησι προσομιλῆσαι, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν, τρεῖς αὐτοῖ σωματίοις πένητας διατάξατο, οἷ καὶ ἀπὸ ἐν ἀλάμβανον νόμισμα. Τετράδι δὲ καὶ παρασκευῇ, τρεῖς πένητες μοναχοὶ συνήθιον, τὸ τετυπωμένον λαμβάνοντες νόμισμα ἕκαστος. Ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις ἐώθει γίνεσθαι, ὥστε ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐσιάσεως ἀναγνωσιν γίνεσθαι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίει, διπλοῦν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν παρατιθείς. Ὡς τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ· τὴν δὲ ψυχὴν τῇ καταλλήλῳ τῷ λόγων ἐντρυφᾶν ἡδονῇ· οἷς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσέχων ἅμα τοῖς, καπνίσατο ἅμα ψυχῇ, καὶ πολλὰς δακρύων ἔφιει πηγάς.

λθ'. Τὴν δὲ πίστιν ἣν ἐκέκτητο πρὸς πάντας μὲν μοναχοὺς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπ' ἀγιωσύνῃ ζήλους, καὶ ἀλαβείᾳ, τίς ἂν διηγήσαιτο; οὐ γὰρ ἔστι μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεχόμενον, ᾧ τινι τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς οὐκ ἐξηγόρευσε δάκρυσι. Πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος, πάσας τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πύλοις ξυραῖσι καὶ φωταγωγίαις λαμπραῖς κατεκόσ-

A angustias, ut brevissimo tempore ipsam expugnaverint, ac solo tenus æquaverint. Nec eam modo, sed & circumvicinas urbes atque oppida & regiones feracissimas opimasque, ac quæ multos proventus exhibeant. Hanc igitur Melitinem Imperator in Curatoriam redigens, (alii provinciam dicant) multa eruit auri argentique millia. *Edit. Paris. pag. 585.* *Capta Melitene, ac fisco addicta.*

XXXVI. Delatus vero criminis est Nicetas Magister, ac Christophori Imperatoris socer, ut qui rebellandi adversus Patrem, eumque solio deturbandi auctor ille fuisset. Quocirca Urbe ejectum, Monachum detonderunt, exilii in Suburbano suo damnatum. *Nicetas Aula ejectus.*

XXXVII. Mensis Julii die decima-octava, Indictione sexta, moritur Stephanus Patriarcha, cum ei muneri præfuisset annos duos, menses undecim. Mensis autem Decembris quarta-decima, Tryphonem adducunt in Opficio Monachum, virum religiosis moribus ac sanctitate probatum, ordinantque Patriarcham ad certum tempus, donec scilicet Theophylactus Romani filius maturæ ætatis annos attingeret, quem Patriarcham Constantinopolitanum præfecturi erant. *Stephanus Patriarcha mortuus.* *Observa Tryphonis ordinationem ad tempus, donec, &c.*

XXXVIII. Ejusdem mensis die vigesima-quinta, gravissima sæviit & intolerabilis hyems, adeo ut dies cxx. terra gelu concreta abrigerit. Hoc gelu subsecuta fames, quanta ante numquam extiterat; exque illa crebræ adeo mortes, ut nec ferendis mortuis vivi sufficerent. *Ingens vis frigoris.*

C Porro Romanus Imperator tantam vim mali, & quam nulla verborum vis explicare possit, considerans, convenientem pro tenera sua benignaque in miseros indole curam eis adhibuit, larga eleemosynarum præbitione famis indigentiam solans. Porticum quæque spatia, fenestris tabulatisque obstruxit, ne per ea nix frigusque in pauperes grassaretur. Tum eas quoque quas vocant Arculas, ac projecturas in cunctis porticibus construxit; nummumque argenteum egenis illic jacentibus, quot mensibus erogari præcepit: menstrua quoque trimisia per Ecclesias pauperibus jussit distribui; argenti signati duodecim millia. Neque hæc solum misericordia pronus ejus animus pauperumque liberalis provisor constituerat, sed & tres quotidie pauperes secum comedere voluit, qui singuli nummos singulos eleemosynæ ritu acciperent. Quarta autem Feria & Parasceve, tres egenos Monachos mensæ socios adhibebat, qui & ipsi constitutum nummum singuli accipiebant. Quodque in Monasteriis ritu legitimo servatur, ut inter comedendum lectio habeatur, hoc & ille præstabat; sibi ipse & convivis duplicem apponens mensam: ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. Quibus ille diligenter attendens animum, spiritu mentis compunctus, lacrymarum large fontes emittebat. *Ἄῤῥητον, ait. & Cont.* *Ἀίσιον ex mente Romani.* *Ærumna tua memoria. Dominus Romane.* *pag. 586.* *Lectio in mensa Monasteriorum more.*

E XXXIX. Ejus vero fidem erga Monachos, quos præsertim sanctitas ac religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? Eorum nemo in conspectum veniebat, cui actus suos cum multis lacrymis non exponeret. Cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, Urbis omnes Ecclesias pellucidis subtili stamine peplis, cereorumque ac lampadum copia splendide exornabat, ac decorabat. Sed & Monachis in mon- *Monachorum observantissimus.* *Ecclesiarum cultus munificentia.*

tibus tum nempe Olympo, tum Cymina, & quem vocant Petram Aream, & Barachei monte, nullo umquam tempore destitit, annua stipendia mittere, eorumque res curare ac eis prospicere; quique inter illos actionis cultu ac contemplatione spectabiles essent, ad se accersere, eorumque precum suffragia decerpere. Nec id modo, sed & religiosa exercitatione Inclusis, & qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent; cunctis denique Monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. Has velut e multis paucas Viri virtutes eleemosynasque percurrimus.

Ergà Monticolas aliosque Monachos liberalitas.

XL. Petro autem Bulgaro Joannes frater cum aliis Symeonis Proceribus, struxit insidias. Deprehensis illis, Joannes quidem verberibus emendatus, in carcere includitur: reliqui acerbis suppliciis subacti sunt. Horum Romanus Imperator a Petro certior factus, Joannem Monachum (eum qui Rector extiterat) mittit, prætextu quidem redimendi captivos; reipsa vero ut Joannem caperet, & Byzantium duceret: quòd & ita contigit. Quippe cum Joanne navem ingressus, a Mesembria in Urbem venit. Nec multo post projecto Monachi habitu, cum uxoris amplexus quæreret, Imperator illi ædes assignavit, multaque omnino prædia contulit; uxorem quoque ex sua ipsius Armeniacorum patria el locavit, atque in Cæsaris domo prægnifice nuptias fecit, ductoribus sponsæ Christophoro Imperatore, ac Joanne Monacho Exrectore.

Joannis Bulgari in fratrem rebellio.

Joannes, exusto Monachi habitu, nuptiis copulatur.

XLI. Mensis Martii die secunda, qui in Foro, columnis illic ordine erectis, Cosmites impositus erat, decidit, ac viros sex occidit. Magnum quoque ac formidabile in Fori porticu excitatum incendium, haud procul a Templo S. Deiparæ: adeo ut pars illa Fori quam Cerarii, & quam Pelliciarii artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit.

Edit. Paris. pag. 587. Ruina in Foro.

Incendium.

XLII. Mortuus autem est Christophorus Imperator, mense Augusto, Indictione quarta; Romano patre illius funus ingenti luctu planctuque prosecuto; quippe cujus jam, vergente illi ætate, liberi adhuc pueri essent, ac minuscula ætate. Depositum illius cadaver in patris sui Monasterio, cujus in superioribus meminimus.

Christophori mors.

In Mitalco.

XLII. Sed & Tryphonem Patriarcham mense Augusto, Indictione tertia, expleto jam statuto tempore, gradu moverunt; abiensque in sua Monasteria, satis concedit, Ecclesia pastore vidua manente annum unum, menses quinque, quod Theophylactus Romani Imperatoris filius nondum matura satis ætate esset. Ipsum enim pater, uti dictum est, constituerat Patriarcham præficere.

Tryphonis exauctoratio & mors.

XLIV. Basilius quidam Macedo impostor, Constantinum Ducem se esse jactans, multos sibi adjunxit. Hic ab Elephantino Tribuno Opsiciano captus, inque Urbem adductus, a Præfecto altera manuum truncatus est. Postmodum vero occasionem nactus, ad Opsicium redit, æreamque sibi manum aptans, ejus loco quæ excisa erat, ingentemque gladium fabricans, multos iterum circumforaneos ac nebulones seducens, sic vagabatur, velut qui Constantinus Ducis filius esset. Iterum itaque contracta manu, magnam adversus rem Romanam conflat rebellionem: oppidoque munito potitus, cui nomen Lata pe-

Basilius emeritus Dux, compressus & combustus.

Cont. Adversus Romanum.

μει ἢ καπρραίδιως. Αλλὰ ἢ τοῖς ἐν τοῖς ὄρεσι μεγάλοις, τῇ τε Ολύμπῳ, ἢ τῇ Κυμίνᾳ, ἢ τῇ Χρυσῇ καλουμένῃ πέτρᾳ, ἐν τῷ Βαραχίου ὄρει, οὐ διέλειπε τὰς ἐτησίους ῥόγας ἐξαποστέλλειν, ἢ ἐρωτίζων τούτων ἢ φροντίζων· ἢ τὰς ἀρωμάτων ἔτι πρὸς τοῖς θείοις μεταλαμβάνων ὡς αὐτὸς, τῷ τε δι' ἐχῶν αὐτῷ τὰς δεήσεις τρυγῶν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ ἢ τοὺς ἐν Θεῷ Εγκλείστους, ἢ ἐν τοῖς ἐσκημένοις οἴκοις καθείρξασι, ἢ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους ῥόγας, ἃς διετύπωσεν, οὐ διέλειπε χορηγῶν. ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῷ ἀπείρων αὐτοῦ κατορθωμάτων ἢ ἐλεημοσυνῶν διεξήλθομεν.

Ergà Monticolas aliosque Monachos liberalitas.

μά. Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ιωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, μετ' ἄλλων μεγιστάνων τῶν Συμεών. Καὶ φωραθέντων αὐτῶν, ὁ μὲν Ιωάννης τύπτεται, ἢ ἐγκλείεται φυλακῇ. Οἱ δὲ λοιποὶ πικρείαις οὐ ταῖς τυχούσαις ὑποβάλλονται. Ταῦτα δῆλα ποιήσαντος Πέτρῳ τῷ Βασιλεῖ Ρωμαίῳ, ἀπέστειλε ὁ Βασιλεὺς τὸν μοναχὸν Ιωάννην, ὃς ἐγγονὸς Ραίκτορ, πρεσβύτου μὲν ἐπεποιήσθαι ἀλλάγιον τῷ κρατούντων αἰχμαλώτων· τῇ δὲ ἀληθείᾳ, κατασχεῖν Ιωάννην, ἢ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀγαγεῖν. εἰσελθὼν δὲ ἅμα τῷ Ιωάννῃ ἐν πλοίῳ, ἀπὸ Μεσημβρίας ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν· ἢ μετ' οὐ πολύ, τὸν τοῦ μοναχικοῦ σχήματος ἀπορρίψαντος, ἐγγαμίσαντος, δέδωκεν αὐτῷ ὁ Βασιλεὺς οἴκους ἐν κτήματα πάμπολλα· ἢ γυναῖκα ἐκ τῶν αὐτοῦ πατρίδος, τῶν Αρμενιακῶν ὁρμωμένην. γάμου τε λαμπροῦ ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ ἐπιτελεσθέντος. Χριστοφόρου Βασιλέως ἢ Ιωάννου μοναχοῦ, τοῦ γενομένου Ραίκτορος, παρανυμφευσάντων.

Joannes, exusto Monachi habitu, nuptiis copulatur.

μέ. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ ἡμέρᾳ β'. Κώμης ἔπεσε ἐν τῷ Φόρῳ, ἐκ τῶν στοιχάδων ἑξαμένων ἐκεῖσε κίονων ἐπικειμένων, ἢ ἀπέκτεινε ἄνδρας ς'. γέγονε δὲ ἢ ἐμπρησμὸς μέγας ἢ φοβερὸς εἰς τὸν τοῦ Φόρου ἐμβολὸν, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὥστε καταλῦσαι πάντα κηροπωλεῖα ἢ παντοπωλεῖα τοῦ Φόρου μέχρι τοῦ Ψιχοῦς.

Ruina in Foro.

Incendium.

μβ'. Επελεύτησε δὲ Χριστόφορος ὁ Βασιλεὺς, μηνὸς Αὐγούστου, Ινδικτ. δ'. πολλὰ κοπιάσας ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὡς ἦν εἰς γάρας αὐτοῦ ἐληλακώς, ἢ τὰ υἱὸν αὐτοῦ ἔτι νηπίων ὄντων· Καὶ ἐτάφη τὸ λείψανον τοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείσῃ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Christophori mors.

In Mitalco.

μγ'. Καταγωγὴ δὲ ἐν Τρύφωνα Πατριάρχῃ Αὐγούστῳ μηνὶ, τοῦ ῥηθέντος χρόνου πληρωθέντος, Ινδικτ. γ'. ἢ ἀπελθὼν, ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ ἐκάθητο, χηρεύσασης τῆς ἐκκλησίας χρόνον ἕνα ἢ μῆνας ε'. διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελὲς Θεοφυλάκτου υἱοῦ Ρωμανοῦ Βασιλέως. αὐτὸν γὰρ, ὡς εἴρηται, ἐμέλλε Πατριάρχην ἀποκαθίστᾳν.

Tryphonis exauctoratio & mors.

μδ'. Βασίλειος δέ τις Μακεδὼν πλάνος, Κωνσταντῖνον Δοῦκα ἑαυτὸν εἶναι ἐπιφημίσας, πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ * συνηγείρετο. Οὗτος χρατηθεὶς ὑπὸ Ελεφαντίνου Τριβάρχου ἐν τῷ Οψικίῳ ὄντος, ἤχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἢ ὑπὸ τοῦ Επάρχου τῆς μιᾶς ἀλλοτρίωται χειρός. Εἶτα καιρῷ λαβόμενος καταλαμβάνει πάλιν τὸ Οψίκιον ἢ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπείσης προσαρμοσάμενος, ἢ σπάθιον ὑπερμεγέθη κατασκευασάμενος, ᾤχετο πλανῶν αὐθις τοὺς ἀγειρόντων πολλὰς, ὡς αὐτὸς εἴη Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκός. ὡς ἢ συμφαλκόμενος, μεγάλην ἢ Ρωμαϊκὴν ἀνταρσίαν κινεῖ. Καὶ φρούριον καταλαβὼν, ὃ Πλατεῖα πέτρα καλουμένη, πᾶν εἶδος ἐδω-

Basilius emeritus Dux, compressus & combustus.

* συνηγείρετο Cont.

δίμων ἐς πάτρ ἀπέθετο. Ἀφ' ἧς ἐξορμῶν ἐλεηλάτει, καὶ τὰς παρατυχόντας ἐφοινόμησε. Ἀποσείλας δὲ ὁ Βασιλεὺς στρατὸν κατ' αὐτῶν, αὐτός τε συνέλαβε, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ· ὃν καὶ ἀγαγόντες ἐς τὴν πόλιν, ἀνέκριναν τε καὶ πολλαῖς πληγαῖς ἀπεστίγωσαν, ἕτ' ἂν τοὺς *στρατιώτας, εἴ τινες εἶεν, εἰπεῖν. Ὁ δὲ πολλὰς τῇ ἐς πόλεμον ἐσηκοφάντει ψεύδως, ὡς συνόντας αὐτῷ. Μηδὲν δὲ ἁλῶναι κατ' αὐτῶν λέγειν ἐξελεγχθείς, ἐς τοὺς Ἀμαστριανῶν πυρὸς παραπέμπεται.

μέ. Χειροτονεῖται δὲ Πατριάρχης ὁ πρόλαλος ῥηθεὶς τοῦ Βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, φεβρουαρίου β'. Ἰνδικτ. ς'. τοποτηρηταὶ ἐκ Ῥώμης ἐλθόντων, καὶ σύνοδον συναθροισάντων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας ἀγορεύοντα· οἳ καὶ τῷ Πατριαρχικῷ θρόνῳ αὐτὸν ἐνίδρυσαν.

μέ. Ἡ δὲ εἰρημένη τοῦ Βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐγγόνη Μαρία, ἡ γυνὴ Πέτρου Βασιλέως Βουλγαρείας, ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε τόν τε ἴδιον πατέρα καὶ ἅπαντα αὐτῆς ἐπισκέψασθαι. Τελευταῖον δὲ μετὰ παίδων εἰσῆλθε τριῶν, ὧν ἓν τὸν πατρὸς αὐτῆς Χριστοφόρου πλουτήσαντος. πλοῦτον οὖν παρὰ τοῦ πάππου λαβοῦσα πολλὸν καὶ ἄτιμον, ἐντίμως ὑπεδέξατο.

μζ. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ, γαμετὴν ἠγάγετο, θυγατέρα ὄντα Γαβριηλίου, ἐγγόνου δὲ Κατακύλα, Ἄννην ὀνόματι. Ἅμα δὲ τῷ γαμικῷ στεφάνῳ, καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῷ στέφανος ἐπιτίθεται.

μή. Ἐγένετο δὲ ἐπιστρατεία αὐτοῦ τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμαίων Ἰνδικτ. ζ'. Ἀπριλλίῳ μηνὶ, οἱ ἐκ καταδρομῆς μέχρις τῆς πόλεως, ἐλεήσαντο πᾶσαν Θρᾳκῶν ψυχήν. Ἀντεξῆλθε οὖν ὁ Πατρίκιος Θεοφάνης ὁ Πραιποσιτιάριος καὶ Παραδυναστεύων μετ' αὐτοῦ ποιῆσαι ἀλλάγια. ὃς καὶ θαυμασίως καὶ σωτικῶς αὐτοὺς μετῆλθεν, ὅσα περ ἐβούλετο, κατορθῶσαι, πολλὰ παρ' αὐτῷ ἐπὶ τῇ φρονήσει καὶ βουλῇ ἐπαινεθείς τε καὶ θαυμασθείς. Ὅτι καὶ τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ Φιλάνθρωπον ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μυρίας φιλανθρώπου χρήματος φορὰς ἐκ τῆς αἰχμαλώτων ἀναρρύσεως.

μθ. Ἠγάγετο δὲ γαμετὴν ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῇ πολυτίμῳ αὐτοῦ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐκ γένους τῆς Ἀρμενιακῶν, ὄνομα Ἑλένην τὴν Πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα. ἣς καὶ πολυστάτης Φεβρουαρίου μηνὶ Ἰνδικτ. β'. ἑτέραν κόρην συνοίζωσε.

ν'. Ἰουνίου δὲ μηνὸς ια'. Ἰνδικτ ιε'. κατέπλευσαν οἱ Ῥὼς κατὰ Κωνσταντινουπόλεως μὲ πλοῖα χιλιάδων δέκα. Ἀντεξῆλθε δὲ κατ' αὐτῶν μετὰ τριήρων καὶ δρομώνων, ὅσα καὶ ἔτυχεν ἐν τῇ πόλει. Ὁ Πατρίκιος Θεοφάνης ὁ Παραδυναστεύων καὶ Πραιποσιτιάριος, καὶ τὸν τε τόλμαν ἀποδειξάμενος τε καὶ ἐπιμελούμενος καὶ εὐτεχνίᾳ, καὶ δάκρυσιν ἑαυτὸν κατοχυρώσας εἰς μάλιστα, τοὺς τῶν Ῥὼς ἀποσοβήσειε, καταναυμαχήσαι αὐτοὺς μέλλων. Ἐπεὶ δὲ ἐκείνοις κατέλαβον, καὶ πλησίον ἦν Φάρου ἐγένοντο· ἔστι πρὸς τῇ τοῦ Εὐξείνου Πόντου στόματι περιδρυόμενόν τι τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ, αἴθριόν τινες ἐνίδετο. Καὶ δὴ πρῶτος τὴν οἰκείαν δρόμωνα διακοπίδωσας, τὴν τε συνταξιν τῶν Ῥωσιακῶν πλοίων διέλυσε, καὶ τῷ ἐσταλαγμένῳ πυρὶ πλεῖστα κατέφλεξε. τὰ δὲ λοιπὰ ἐπιβάτας φυγὴ· ἀκολούθως καὶ οἱ λοιποὶ δρόμωνες καὶ αἱ τριήρεις

Ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις Ῥωμανοῦ ὁ Κωνσταντινουπόλεως κατέπλευσαν οἱ λεγόμενοι Ῥὼς καὶ Κωνσταντινουπόλεως μὲ πλοῖα χιλιάδες δέκα.

tra, omnisque generis in eo annona reposita; inde erumpens, circum vicinam regionem populabatur, lateque prædas agebat. Missis itaque Imperator adversus eum copiis, tum ipsum cepit, tum qui illi socii erant. Inductum in Urbem, judicio sistunt; atque ad quæstiones adhibito, & ut socios prodat, multas plagas imponunt; qui multos Procerum, quasi sibi adhæsissent, per calumniam detert. Convictus vero nihil eis veri criminis objicere, ad Amastrianl igni combustus est.

XLV. Quem vero sæpius dixi, Imperatoris filius Theophylactus Patriarcha ordinatur, Februarii mensis die secunda, Indictione sexta; cum adessent ex Roma Vicarii, totumque Synodalem, de illius tractantem ordinatione inferrent: qui & in Patriarchali Sede eum collocavere. *Edit. Paris. pag. 188.* Theophylactus dispensatione Romani Antistes Patriarcha Constantinopolitanus.

XLVI. Quin dicta quoque Romani Imperatoris neptis Maria, Petri Bulgariæ Principis uxor, in Urbem ingressa est patrem avumque invisura. Postremo tandem venit tres secum liberos adducens, cum jam Christophorus ejus pater vivis exemptus esset. Multis itaque præclarisque Avi munificentia donata divitiis, honorifice domum reversa est. Maria uxor Petri Constantinopolim itinerat.

XLVII. Romanus vero Imperator Stephano filio uxorem locat Gabrielis filiam, Cataclæ neptem, Annam nomine; ac cum nuptiali ferto, Augustalis etiam corona illi imposita est. Anna Augusta Stephani uxor.

XLVIII. Contigit vero prima Turcorum adversus Romanos expeditio mense Aprili, Indictione septima. Hi, ad Urbem usque excurrentes, cunctos per Thraciam obvios præda abegere. Missus itaque Theophanes Patricius Prætoriarius Imperiique Administer ac Princeps Senatus, ut pacem cum eis componeret, captivosque reciperet. Porro Theophanes admiranda prudentia ac sagacitate illis usus, cuncta ex voto confecit, multam ex illis eo nomine, laudem ac admirationem consecutus. Quando & Romanus Imperator, quanta magnificentia & humanitate præstiterit, manifestum fecit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi. Turcorum irruptio; captivorum redemptio.

XLIX. Locavit vero Romanus Imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani Patricii filiam, stirpis Armeniacæ; qua & defuncta mensis Februarii die altera, alteram ei Theophanonem nomine nuptum tradidit. Helena & Theophano uxores Constantini.

L. Junii mensis undecima, Indictione quinta-decima, Russi instructa classe ad decem navium millia adversus Byzantium navigarunt. Missus vero est cum triremibus & celocibus, quarum in Urbe extabant, Theophanes Patricius Subadjutor & Protovestiarius; instructaque & parata classe, jejunii ac lacrymarum apprime præsidio munitus, Russos operiebatur, navale cum eis certamen commissurus. Cumque illi jam venissent, ac Pharo propinquassent, ipse ad Euxini fauces stationem habens, in loco quem Hieron vocant (ac si Templum dicas) repente in eos impressionem fecit. Primus itaque sua ipse occurrens celoce, cum Russicarum navium aciem dissolvit, tum pleraque præparato igne Græco incendit, reliquas in fugam vertit. Quem pone secutæ naves reliquæ ac triremes, hostium penitus aciem fudere; ac plures quidem navium cum vectoribus profundo mersere, multos straverunt, plurimos Romani & Cæsarini adversus Constantinopolim decem millium navium classe venerunt, quos Russos dicunt. *pag. 189.* Romanorum undique victoria.

vivos ceperunt. Quæ cladi superstites fuere reliquiæ, ad Orientalem plagam, ad locum Sgora dictum trajecerunt. Ibi Bardas quoque Patricius missus, cum equitum delecta manu, ad hostium iter terra intercipiendum; in eorum cohortem satis numerosam ad pabulandum, aliaque necessaria ad Bithyniæ partes missam, incidit, ingentique eam strage fudit, & internecione delevit. Sed & Joannes Magister Crocoas ac Legionum Domesticus cum Asiatico omni exercitu præsto fuit, multosque Russorum a reliquo agmine alios alio divulsos offendens, sustulit; ita sane, ut ejus aggressionis metu, in suis se navibus adunata classe continerent, nec usquam excurrere auderent.

Barda Phocæ victoria.

Cæsar in Russos agens.

Russorum impia mala.

LI. Hi porro ingentia maximaque mala perpetraverunt, cum necdum illos Romanæ copiæ junxissent. Nam Stenum omne, quod vocat, igne vastarant. Ex illis, quos captivos ceperant, alios in crucem agebant, alios terræ confidebant; alios velut ad metam erectos, jaculorum imbre impetebant. Quotquot vero Sacerdotalis ac Clericalis militiæ deprehendebant, lis retro vinctis manibus, per medium caput clavos ferreos adigebant. Multos sacrarum Ædium, subjecta flamma combusserunt. Ingruente vero jam hyeme, & cum eos necessarius commeatus deficeret, dum terra exercitus in se impetum, ac navale prælium timent, domum reverti constituerunt. Ac sane classem latere dum student, mensis Septembris, Indictione quinta-decima ad Thraciæ portus transfretare aggressi, quem dicebam, Theophanem Patricium obviam habuere. Neque enim viri solertissimum ac pervigilem animum unaque fortissimum fefellerunt. Mox igitur navalis denuo pugna committitur; plurimæque hostium submersæ naves, multi occisi, ejus marte, quem dicebam, viri. Pauci cum navibus cladi subducti, inque Coeles asperum littus evecti, ingruente nocte fuga evaserunt. Theophanes vero Patricius cum insigni victoria maximisque tropæis reversus, honorifice ac magnifice susciptur, ac Accubitoris dignitate ornatur.

Romanorum alia victoria.

Theophanes Accubitor.

Edit. Paris. pag. 390.

LII. Quia vero dictus Joannes Magister Crocoas, præstantissima virtute bello fulserat, multaque ac magna erexerat tropæa, atque Romani Imperii fines late protulerat, plurimasque Agarenorum urbes everterat: quodque Viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus Imperator, ut ejus filium Romano nepoti ex Constantino filio uxorem ascisceret. Conflata vero hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur. Hujus porro loco Domesticus constituitur Pantherius Patricius Romani Imperatoris propinquus.

Curcuæ gradu motus virtutis invidia.

LIII. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci cum ingentibus copiis Romanæ dicionis fines invaserunt. Egressus vero Theophanes Patricius Accubitor, pacis cum eis fœdus percussit, acceptis obsidibus ex illustrioribus. Hincque adeo contigit, in annos quinque pacem indusiasque servari.

Turcorum nova invasio.

LIV. Secunda porro Indictione Romanus Imperator Paschalium Protospatharium ac Longobardiæ Ducem ad Hugonem misit: Franciæ Regem,

A ἐπιδραμῶσαι, πλοῖα εἰργάσαντο ἐν τροπαίῳ. Καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα καπίδωσαν αὐτανδρα. πολλοὺς δὲ καπέτρωσαν. πλείους δὲ ζῶντας συνέλαβον. οἱ περιλειφθέντες ὧν, εἰς τὸ τῆς Ἀναπλοῦς μέρος εἰς τὰ Σγῶρα λεγόμενα καταπλεύσαν. Ἀπεγάλη δὲ τότε καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς ἀπὸ γῆς μετὰ ἱππέων ἐγχειρίων παρατηρεῖν αὐτούς. Καὶ δὴ πάσαν συσταγμα ἱκανὸν ἀποστελάντων πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη, ὥστε τὰ πρὸς τροφὴν καὶ ἄλλην χρείαν αὐτοῖς προϊσάσθαι. Περιτυχὼν τῷ πλείστῳ συσταγματι ὁ ἐρημίτης Βάρδας ὁ Φωκᾶς, κακῶς πάντας διέθηκε, τραυματίας καὶ καταφάξας αὐτούς. Καπλδὴ δὲ τῶν καὶ Ἰωάννης Μάγιστρος καὶ Δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κρικόας μετὰ πάσης τῆς Ἀναπλοῦς στρατεύματος, καὶ πάντων πολλοὺς διέφθειρεν, ἀποκτάσας τῷ δὲ κακείνοις καταλαμβάνει, ὥστε συγαλίπτας αὐτοὺς δίκη τῶν αὐτῶν ἐπιθέντας, μένειν ἀθρόους ἐπὶ τὰ οἰκεῖα πλοῖα, καὶ μηδαμοῦ ἐγχειρίζειν καταπολμᾶν.

B

ρλ'. Πολλὰ δὲ ἐμίγησαν κακὰ ὅπου διεφάξαντο, πρὸ τοῦ τὸ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα καταλθεῖν. Τό, τε γὰρ Στενὸν λεγόμενον ἅπαν ἐνέπρησαν, καὶ ὃς συνελάμβανον αἰχμαλώτους, τοὺς μὲν ἀνεσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῇ προσεπάλλον, τοὺς δὲ ὥσπερ σκοποὺς ἱστῶντες, βέλεσι κατετόξευον. ὅσους δὲ ἐκ ἱερατικῆς κλήρου συνελάμβανον, ὄπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες, ἄλυσι σιδηρᾷ καὶ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεπήγνυον. πολλοὺς τε ἀγίους ναοὺς τῷ πυρὶ παραδιδόασι. Χειμῶνος δὲ ἤδη ἐνεστηκότος, καὶ τροφῆς ἀπορουμένης, τό, τε ἐπιλθὸν στράτευμα διέδυτο, τάς τε ναυμαχουμένας τριήρεις, ἐβυλλόσαντο τὰ οἰκεῖα καταλαβεῖν. Καὶ δὴ λαθόντες τὸν σόλον ὑποδαζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνὶ, ἰνδικτ. ιε'. ἐπιτυχόντες ὡρμημένοις ἐπὶ τὰ Θρακῶα μέρη, παρὰ Θεοφάνους Πατρικίου ὑπελαμβάνοντο. Οὐ γὰρ ἔλαθον ἑαυτοὺς ἐγρηγορωτάτῳ καὶ γενναίᾳ ψυχῇ. Εὐθὺς οὖν δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται, καὶ πλεῖστα πλοῖα ἐπόντωσι, καὶ πολλοὺς τῶν ἀνέκτειναν ὁ ἐρημίτης ἀνήρ. Ὀλίγοι δὲ μετὰ τῶν πλοίων περισωθέντες, καὶ ἐν τῇ τῆς Κοίλης περιπεσόντες αὐτῇ, νυκτὸς ἐπιλθούσης ἐφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ Πατρίκιος μετὰ τινὰς λαμπρὰς καὶ τῶν μεγίστων ὑπέρτερα τροπαίων, καὶ ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπεδέχθη, καὶ Παρακοιμώμενος ἐτιμήθη.

C

D

ρλβ'. Ἐπεὶ δὲ ὁ ῥηθεὶς Ἰωάννης Μάγιστρος ὁ Κρικόας, ἄειστός τις ἐγίνετο τὰ πολεμικὰ, πολλά τε καὶ μεγάλα ἀνέστησε τρόπαια, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπλάτυνε ὅρια. πλείστας τε πόλεις ἐπόρθησε τῆς Ἀγαρίνων. Ἐφ' ᾧ τὸ περιφανὲς τῆς τῶν ἀνδρὸς ἀρετῆς, ἐβυλήθη ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐγγονὸν Ῥωμανὸν, τὴν ἐκ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τὴν θυγατέρα ἀγαλαβεῖν. φθόνου δὲ αὐτῷ τοιούτου ἐπεγερθέντος παρὰ τῶν λοιπῶν Βασιλέων κινηθέντος, ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς Δομέστικος ὁ ἀντικαθίσταται ὁ Παφλάγων Παυθήρως, συγγενὴς ὢν τῶν Βασιλέως Ῥωμανοῦ

E

ργ'. Ἰνδικτ. ε'. Ἀπριλλίῳ μηνὶ, ἐπῆλθον πάλιν οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. Ὁ δὲ Πατρίκιος Θεοφάνης ὁ Παρακοιμώμενος ἐξελθὼν, σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρους τῶν ἐμφανῶν ἀναλαβόμενος. ἐξ ὧν καὶ συνέβη ἐπὶ χρόνους ἐ. πλὴν ἐμπλίην ἐφυλάχθηναι.

ρδ'. Δεύτερας δὲ Ἰνδικτ. ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς, Πασχάλιον Πρωτοσπαθάριον καὶ Στρατηγὸν Λογγιβαρδίας πρὸς τὸν Ῥῆγα Φραγγίας

Οὐ-

Οὗτοι ἐξεπέμψαντο, ἣ αὐτῶ θυγατέρα ἐπιζητῶν εἰς A ejus filiam Romano Conſtantini generi ſui filio ſponſam exquirens: quam & aſſumens, quem dixi, Paſchalius, cum multa ſupellectile atque opibus in Urbem induxit. Celebratæ nuptiæ menſe Septembri, Indictione tertia. Vixit cum viro annos quinque; tumque vivis exempta eſt, cum Conſtantinus illius ſocer ipſe ſummus Imperator eſſet, unuſque rerum potiretur. Conſtantini Porphyrogenitæ nuptiæ.

νε'. Λαίμυ δὲ βαίου σφόδρα καταπνύσαντος Δεκεμβείῳ μηνὶ, οἱ λεγόμενοι τῇ ἱππικῇ Δῆμοι κατέπεσον, οἱ ἀπεραντίας τοῦ Βασιλικοῦ θρόνου ἐτύγχανον, ἐ συνέτριψαν τὰ τε ὑποκάτωθεν αὐτῶν βάθρα, καὶ τὰ Σπθία λεγόμενα. Χρόνου δὲ περιηχυκλήσαντος τῷ αὐτῷ μηνὶ, ἣ Βασιλέα Ρωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου κατήγαγον.

LV. Menſe autem Decembri, valido concitato vento atque turbine, qui in Foro ex adverſo Regii ſolii erecti ſunt, ſic dicti, Demi, corruerunt, ſubjectoſque gradus & marmora & intercolumnia contriverunt. Anni autem vertente circulo, eodem ipſo menſe, Romanum Imperatorem ejus filii Aula dejecerunt. Venti turbo, & ejus effugium.

νς'. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσσης, ἐν ᾗ τὸ τοῦ Χριστοῦ τίμιον ἐκμαγεῖον ἀπέκειτο, παρὰ τῶ Ρωμαϊκοῦ στρατοπεδευσάμενος, στρατεύματος εἰς ἀπάγχην μιγέντων πανδεινῶν, ἀπέστειλαν οἱ τὴν πόλιν οἰκήτορες πρὸς ἣ Βασιλέα Ρωμανὸν, ἵνα παρεβδόμῳοι ἣ πολιορκίαν λυθῶσι, τὸ τῶ Χριστοῦ ἅγιον ἐκμαγεῖον παρέχειν ἐπαγγελάμενοι ὑπὲρ τῆς τοιαύτης δὲ χάριτος δισμένους γνώσεσθαι τῇ ἐμφανῶς ἀπολαβεῖν, χρυσόβουλλά τε λαβεῖν, ὥστε τὸν τοιοῦτον χώραν μηκέτι παρὰ τοῦ Ρωμαίων στρατοῦ λυπεῖσθαι· ὃ δὴ καὶ γέγονε. Τοῦ δὲ ἁγίου ἐκμαγείου ἀποσταλέντος, καὶ ἤδη τῇ Κωνσταντινουπόλει πλησιάσαντος, Θεοφάνης ὁ Πατρίκιος καὶ Παρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγγάρῃ ἐξῆλθον, ὑπολύσασα αὐτῷ μετὰ φωταγωγίας, καὶ τῆς δεούσης τιμῆς καὶ ὑμνῳδίας. Καὶ τῇ ιε'. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθον, τοῦ Βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος, κἀκεῖ αὐτὸ προσεκύνησαν. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ, οἵ τε τοῦ Βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανός τε καὶ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ Πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς δεούσης τοῦτο ἀναλαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτου πάσης προπορευομένης, καὶ φωταγωγίας μεγίστης προαγούσης, μέχρι τοῦ ἁγίου ναοῦ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας πεζῇ διεκόμισαν, καὶ προσεκύνησεν, ἐκεῖσε ἐν τῷ παλατίῳ ἀπήγαγον.

LVI. Edeſſena autem civitate, in qua venerandi Chriſti Effigies linteo expreſſa erat, a Romano exercitu obſeſſa, & ad extremas anguſtias redacta, miſerunt oppidani ad Romanum Imperatorem Oratores, rogantes ſolvi obſidionem, ejus muneris gratiæ ſacram Chriſti ſic expreſſam Effigiem ſe daturos polliciti: hujuſque ipſius muneris vicem, ex ſuis vinctos illuſtriores recipere petebant: bullaque aurea eam eis præſtari fidem, *Ut non amplius Romana copia Edeſſenam regionem devaſtarent*. Quod & factum eſt. Miſſa itaque ſacra Effigie ac Sudario, jamque haud procul Byzantio, Theophanes Patricius & Accubitor ad Sagarim fluvium egreſſus, cum cereorum ſplendido apparatu, congruoque cultu & canticis illi obviam proceſſit; menſisque Auguſti quintadecima, cum illo in Urbem intravit. Imperatore in Blachernis conſtituto, ubi & Effigiem devote adoravit. Poſtridie vero ad Auream portam exierunt, tum Imperatoris duo filii, Stephanus & Conſtantinus, tum illius gener Conſtantinus cum Theophylacto Patriarcha; debitoque honore ſuſceptum ſacrum Pignus, univerſo Senatu præeunte, maximaque cereorum atque lampadum ſylva prælucente, adusque ſanctæ Dei Sapientiæ Templum pedibus detulere, atque illic adoratione myſticoque cultu acceptum, in Palatium intulere. Chriſti Imago Edeſſena in Urbem illata.

νζ'. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις, Ἀρμένιόν τι τέρας τῇ πόλει ἐπεδήμησε. Παῖδες συμφυεῖς ἄῤῥενες ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρὸς· σῶοι μὲν καὶ ἄρτιοι πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος· δοιὰ δὲ τὰ στόματα ἣ γαστρός, ἐ μέχρι τῆ ὑπογαστρίου, συμπεφυκότες, καὶ ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι. Οἱ ἐπὶ πλεῖστον τὴν πόλιν περιοδεύσαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαίσιόν τι τέρας ὁρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πανδήμου τις οἰωνὸς ἐξελάθοσαν. Ἐπὶ δὲ τῆς μονοκρατορίας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσῆλθόσαν. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἰατροί τινες ἐμπειροι τὸ συγκεκολλημένον μέρος δόκιμον δρῶσι, ἐλπίδι τοῦτον ἕτερον ζώσεσθαι. Ὃς τρεῖς ἡμέρας ἐνέβλυσε, εἶτα λέλοιπεν.

LVII. His vero diebus, monſtrum quoddam ac portentum Armeniacum in Urbem invectum eſt: pueri ſcilicet duo cohærentes, uno utero effuſi; alius membris omnibus corporis integri a ventriculi tamen ore & intra pubem inter ſe concreti, atque vultibus obverſis. Hi diu in Urbe verſati; ac cum omnes ceu immane quoddam portentum oculis uſurparent, Romanus Imperator velut malum quoddam omen, ea expulit. Cum autem ſolus jam Conſtantinus rerum potiretur, iterum ingreſſi ſunt. Uno autem ex eis mortuo, periti quidam Medici cohærescentem emortuam partem ſubtili arte putavere; nimirum fore ſperantes, ut illo remedio alter incolumis ſervaretur: qui tamen ipſe triduo ſuperſtes, obiit. Monſtrum horribile ac portentoſum.

νη'. Ὁ δὲ Ρωμανὸς ὁ Βασιλεὺς, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐν πᾶσι μοναχοῖς πίστιν εἶχεν ἀμήτορα· χαριέστατος δὲ ἦν καὶ ὑπερεφέρετο Σέργιος τις ἐν μοναχαῖς λαμπρότατα· ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ Μαγίστρου ὑπῆρχε Κοσμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ Πατριάρχου Φωτίου· ὃν πλέον τῆς σαρκικῆς εὐγενείας, ἡ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια. Ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἔλασσε, ὡς δυσχερὲς εἶναι διαρίσαι, πο- E

LVIII. Romanus porro Imperator, uti a nobis in ſuperioribus dictum eſt, cum erga Monachos omnes fidem plurimam haberet, cultumque iis adhiberet, præ reliquis tamen eximieque Sergium virum monaſtica inſtitutione præclarum, obſervabat. Erat hic Magiſtri Coſmæ frater, Photii Patriarchæ nepos, animi ingenuitate, quam carnali cognatione nobilior. Ad ſummam enim virtutem ſcientiamque Sergii Monachi cultus. Viri nobilitas ac præclara dotes.

evaſerat, ut nec utra præſtaret diſcerni facile poſſet, ſic nimirum accurate omnique perfectione utramque excoluerat. Florebat in eo inter alia diſcretionis donum, morumque gratia, animi ſenſus modeſtia. Neque enim ſupercilia attrahebat, uti noſtrates ſapientes in more poſitum habent; neque vero arrogantem ac ſuperbum præferebat; ſed ſermo illi molle, dulcior ex ore ſtillabat: firma indoles ac conſtans; ſenſus animi modeſtus ac humilis. Hunc itaque virum inclytum Imperator una ſecum continuo habebat, ad cujus normam atque regulam vitæ ſuæ rationes componeret. Monebat ille, ſerioque hortabatur ut liberorum curam ageret, nec indiſciplinatos ad nequitiam declinare ſineret; ne idem atque Heli illi accideret, ac liberorum piacula ipſe lueret: quod & ita accidit.

Edit Paris. pag. 192. Romani erga liberos reprehenſa indulgentia.

1. Reg. 3. 12.

LIX. Quod vero Aula dejectum liberi in Protem Inſulam relegaverant, hunc rurſus calamitatum ſolatium, ac arumnarum anguſtiarumque lene levamen habebat. Aderat etiam pariter Polyeuctus reverendiſſimus Monachus, qui ipſe perinde, ac quem dicebam, Sergius, adverſi caſus moleſtiam convenienter apteque leniebat. Hic poſtea, Theophylacto humanis exempto, a Conſtantino Imperatore Patriarcha provectus eſt.

Sergius & Polyeuctus Romani confolatores.

Polyeuctus Patriarcha.

LX. Quandoquidem autem Deus multis modis ſalutem homini præſtare conſtituit, Romanum Imperatorem citra omnem expectationem in calamitatem incidere permiſit; ut is illa caſtigatus, ac de ſuperioris vitæ delictis admonitus, ſalutem conſequeretur. Permiſit namque Stephanum filium in eum inſurgere; uti olim Abſalom in Davidem patrem ſuum. Mariani itaque Exmonachi Argyri, Baſiliique Protoſpatharii Petinacis, necnon Manuelis Curticis conſiliis abuſus, conſciis etiam reliquis Imperatoribus, patrem Aula perperam deturbavit, inque Prote Inſula relegatum, Monachi ritu detondit.

Romanus a filio Imperio dejectus.

2. Reg. 15. 1.

CONSTANTINI SOLIDUM IMPERIUM.

I. CONSTANTINUS itaque Romani genere Imperator relictus eſt. Is conſeſtim Bardam Phocæ filium Magiſtri dignitate auctum (quippe longi temporis experientia bellicis facinoribus clara ſæpius laude functum atque probatum) Legionum Domeſticum præfecit. Tum Baſilium, cui cognomen Petinaces, Patricium creat ac Magnum Hetæriarcham. Marianum, Argyrorum ſtirpe ſatum, detracto Monachi habitu, Patricii decoratum inſulis, Comitem ſtabuli facit. Similiter quoque Manuelem dictum Corticem, Patricium & Excubiarum Drungarium: quos tres viros, brevi interjecto tempore, juſta Dei ultio inſecuta eſt, quod in Chriſtum Domini debacchati eſſent; ac inique in eum manus injeciſſent; cum ſcilicet imperandi libido eos inceſſiſſet. Majeſtatis enim rei peracti, miſerando prorſus exitu horum quilibet vitam finiere. Cæterum quæ ad illos ſpectant fuſius operoſiuſque exequar, ubi ex profeſſo rem ſum narraturus.

Creati Conſtantino Magiſtratum.

pag. 193. Divina ultio in auctores dejectionis Romani.

II. Poſt dies quadraginta, Januarii menſis die ſeptimo ſupra vigeſimum, ſuſpectos

Romani filii Imperatores in ordinem redacti.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

α. ΥΠΕΛΕΙΦΘΗ ἐαυ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ τούτου γαμβρός· ὃς παραυτίκα Βάρδαν τὸν τοῦ Φωκᾶ τῷ τοῦ Μαγίστρου ἀξίᾳ τιμήσας, χρόνῳ πολλῷ εἶναι ἐν πολέμοις ἀνδραγαθίᾳ ἐπιδεδειγμένον, δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται. Εἶτα Βασίλειον, ᾧ ἐπίκλην Πετινάκης, Πατρίκιον καὶ μέγαν Ἑταιριάρχην. Τῷ δὲ τὸ γένους τῆς Ἀργυρῶν Μαριάνῳ τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας, Πατρίκιον καὶ Κόμητα τοῦ σταύλου ἀπέφηνε· Ὠραδῶνος καὶ Μανουὴλ ὁ λεγόμενος Κυρτίκιος, Πατρικίους καὶ Δρουγγαρίους τῆς βίγλης· οὓς τινας χ. οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ἡ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις, ὡς εἰς Χριστὸν Κύριον παροινήσαντας καὶ χεῖρας ἀδίκους ἐπιβαλόντας, τῆς Βασιλείας ὀρεγομένους, ἀπώλεσε. Ἐπὶ καθαιρέσεσι γὰρ καταληφθέντες, ἑκάτερος αὐτῶν εἰκτίσῳ θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέρριψαν. τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλατύτερά τε καὶ ἐπεξεργασικώτερα ἐν τῇ προκειμένῃ ἐξηγήσει ἐκθήσομαι.

β. Μετὰ δὲ μ. ἡμέρας, τῇ κζ. τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς, ὑποπτεύσας Κωνσταντῖνος τὸν

τῇ Βασιλίᾳ Στέφανον, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, μή ποτε κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια φρονήσωσι. Καὶ λογισάμενος, ὅπερ ἦν ἐκεῖνος, ὅτι οἱ τὰ ἰδίοις πατράσι κακὰ φρονήσαντες, πῶς αὐτοῖς φείσονται; ἑστιάσας αὐτοὺς, ἔτι ἐν τῇ τραπέζῃ καθεζομένους, ἔτι τῆς βρώσεως ὄντας ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, ἁπαντας τοὺς τε λεγομένους Τορνίκιους, καὶ τὸν Πατρίκιον Μαριανὸν, καὶ τοὺς λοιποὺς, οἱ ἕως τοῦ νῦν ἠγωνισμένοι, καὶ τὰ πάλαι καταγλύπτης, καὶ ἐν ταῖς πλουσιαζούσαις νήσοις αὐτὸς περιορίσθησαν, Κλήρικοι ἀπέκειρεν.

γ'. Μετ' ὀλίγον δὲ καιροῦ ἐπιτρέψαντος τοῦ ἰδίου πατρὸς διαιτᾶσθαι, ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο, καὶ τὸν ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι διαιτώμενον, πάνθ' ὁπόσα καταλύπης ἄξια ἐπιδάκρυσας ὁ πατὴρ, ἴδε, φησὶ, τοὺς ἐμοὺς καὶ ὑμᾶς, αὐτὸς δέ μοι ὑπόδειξον. Εἶτ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Στέφανος, εἰς Προικόνησον· ἀπὸ δὲ Προικονήσου, εἰς Ῥόδον· ἀπὸ δὲ Ῥόδου, εἰς Μιτυλήνην· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, εἰς Τένεδον· ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθρᾴκην· ἐν ᾗ καὶ ἀπόπειραν μελετήσας, παρὰ τῆς αὐτοῦ φυλακῆς ἀνῃρέθη. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ Χριστοφόρου υἱὸν τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀφελόμενος, Κληρικὸν πεποίηκεν.

δ'. Οὗτος δὲ τοῦ Βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ Πατριάρχης Θεοφύλακτος, καὶ Θεοφάνης ὁ Πατρίκιος, ὁ Παρακοιμώμενος, βουλὴν ἐβουλεύσαντο, ὅπως πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ τὸν ἀγάγωσι· διὸ τῇ αὐτῷ κοινωνήσαντες αὐτῶν, ἐκκριτόν τινα πρὸς τοιαύτην βουλὴν ἐπιτήδειον. Ἐπεὶ δὲ τοῖς βουλῆς ἐφάνθη τῷ καταμεμυθεῖσθαι Κωνσταντίνῳ Βασιλεῖ, τοὺς συναρχοὺς πάντας ἐμήνυσεν. Τὸν μὲν δὴ Πατρίκιον Θεοφάνην ἐξώρισε· τὸν δὲ Πρωτοσπαθάριον Ἐπιχείρητον * Γεώργιον, καὶ Θωμᾶν Πριμικήριον δείρας καὶ κονδύλους, καὶ μέσην τὴν πόλιν διελαύνειν, ἄτιμος ὑπηρεσίᾳ παρέπεμψε.

* καὶ Πειρίνα. ut Cont.

ε'. Δικεμβρίῳ δὲ μηνὶ Ἰνδικτ. ς'. ἐπιβουλὴν τινὲς κατὰ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν Βασιλέα Στέφανον ἐκ τοῦ παλατίου ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν. Ταύτης οὖν μεμυημένης τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνῳ τῷ Μιχαὴλ τῷ Διαβολίνῳ λεγομένῳ, τὸν ἐπιβουλὴν κρατήσας ὁ Βασιλεὺς, τοῦ μὲν τὰς ῥῖνας καὶ τὰ ὦτα ἀπέτεμε, τοὺς δὲ δάρμῳ ἀφορήτῳ ὑπέβαλε, καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριαμβεύσε καὶ ἐξορίᾳ παρέπεμψε.

ς'. Πενταδεκάτῃ Ἰουλίου μηνὸς Ἰνδικτ. ς'. Ῥωμανὸς ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ πλάτανος· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει κομισθὲν, ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ.

A Habens Constantinus Stephanum Imperatorem, ejusque fratrem Constantinum, nequando in se quoque paria attentarent; ac secum reputans, quod & pater erat, eos, qui nec patri pepercissent, haud sibi parcituros; convivio acceptos, jamque mensæ accumbentes, cum adhuc in ore cibus esset, per Tornicios, quos vocant, & Marianum Patricium, ac reliquos in rem paratos arripit, aulaque dejectos, in vicinis Urbi Insulis Clericorum ritu detondit.

III. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia, in Insulam Protem venere; quo conspecto Monachi habitu, intolerabili luctu correpti fuit. Quibus pater collacrymatus, ait; *Filios genui & exaltavi, ipse vero spernor ab eis.* Sic deinde relegati sunt; Stephanus quidem in Proconesum. A Proconeso, Rhodum transtulerunt, inde Mitylenem: Constantinum vero Tenedum, indeque Samothraciam; ubi & rebellionem moliturus, a custodibus necatus est. Michaelem Christophori Imperatoris filium, detractis Imperialibus calceis, Clericum fecit. *Lib. 2.*

Constantinus Romani filius necatus.

IV. Imperatore Romano in Insula exule, Theophylactus Patriarcha, & Theophanes Patricius ac Acrobitor, consilium inierunt, ut Romanum in aulam reducerent. Eoque cum ipso communicato consilio; ac in sententiam pertracto, opportunum tempus capiebant quo molitioni finem imponerent. Deprehensa autem conjuratione, delatisque Constantino Imperatori, qui ejus auctores ac conscii forent, in eos animadvertit. Ac Theophanem quidem Patricium, exilio relegavit: Georgium vero Protospatharium ac Princernam, nec non Thomam Primicerium verberibus subactos, detonsosque, ac per mediam Urbem pompa traductos, ita in exilium misit.

Romani conjuratio compressa.

V. Mense Decembri, Indictione sexta, quidam insidias moliti sunt adversus Constantinum Imperatorem, hoc consilio, ut Stephanum Imperatorem ex insula, ubi agebat, in Palatium reducerent. Delata Constantino conjuratione per Michaelem, quem Diabolinum vocant, captis Imperator, qui conjurati essent, alios naresque auresque præcidit, alios intolerando verberum cruciatu examinatos, asinisque impositos, ac per mediam Urbem ignominiose traductos, exilio relegavit. *Edit. Paris. pag. 594.*

Stephani compressa rebellio.

VI. Quinta-decima Julii mensis, Indictione sexta, moritur Romanus Imperator, in Insula quam Protem vocant. Ejus cadaver in Urbem relatum, in illius depositum Monasterio est.

INDEX

RERUM PRÆCIPUE MEMORABILIUM

QUÆ IN HOCCE VOLUMINE CONTINENTUR.

A

ABRAHAMITÆ Monachi defendunt cultum SS. Imaginum coram Theophilo Imperatore. 46. Et Martyrium propterea subeunt *ibid.*
Adrianopolis prodita. Ejus urbis origines. 179 A Bulgaris capta. 188 & 432
Agarenorum occiduorum ex hispania motus. 34
Alexander Basilii Macedonis filius Augustus coronatur. 122. Succedit fratri Leoni. 174. Impius male moritur. 227. Ejusdem gesta. 375. 420. & *seq.*
Alexius Cæsar Monachus. 50
Alexius Moseles Theophili Imperatoris gener. 49. De eodem. 314. & 386.
Amer Melitinæ Regulus insurgit in Imperium. 76. Verberat mare. 82
Amorii obsidio. 59
Amorienses Martyres. 58. 60
Anastasius Heracleæ Metropolita in Tartarum detrusus. 205
Anastasius Monachus apostata agit in Michaelem Balbum. 27
Andreæ Scythæ virtus. 231
Andronicus fidei desertor. 171. 419
S. Annæ Oratorium a Leone Imperatore extructum. 67
Anthemii Monasterium. 50
Antonius Cauleas Constantinopolitanus Patriarcha. 364
Aquilarum portentum. 190. 434
Arabum Africanorum irruptio in Imperium. 138
Arsacidarum nobilitas & præstantia. 99
Asotii cujusdam robur immensum. 355
Asyli jus ad Mariæ Theophili Imperatoris filiæ tumulum. 50
Athenogenes Martyr in Olympo cultus. 217
Athinganorum secta. 20

B

BAREC Dux Persarum ad Romanos transfugit. 51
Bardanius Tyrannus inter cælites habitus Monachum induit. 4. & *seq.*
Bardæ mala consilia ut Michael Imperium iniret. 77. Ejus notata ambitio. 82. Imperium gubernat, & litterarum studium promovet. 85 Deponit violenter S. Ignatium Patriarcham. 89. Ejus necis præsagia. 93. Cæditur. 95. Et quidem Basilii Macedonis opera. 210. Ejusdem gesta. 333. 400. & *seq.*
Barium captum a Saracenis, magnaque Italiæ pars. 238
Basilicini, in Imperatorem designatio ab impio Michaele Balbo, loco Basilii Macedonis 115. & 338
Basilius mentitus impostor comprimitur & comburitur. 196. & 438
Basilius Romani Imperatoris filius Nothus, Princeps Senatus. 207
Basilii Macedonis Imperatoris magice præreptum Imperium. 56. A Michaele Imperatore in collegam adoptatur. 95. Ab ipso Michaele insidiis petitur. 96. Genus, patria, pueritia. 98 & *seq.* Aquila ejus pueri obumbrat caput. *ibid.* Educatio & mores. 102. & *seq.* fortunæ vaticinia. 103. Mira ejusdem gesta. 107. & *seq.* In perduelles humanitas. 111. Admonet officii imperium Michaelem. 114. Imperio potitur. 118 & *seq.* Quatuor filias Virgines Deo consecrat. 122 Studia ejusdem & pietas. 154. & *seq.* Tota ejus progenies litteris imbuta. 153. Mors ex venatione. 161. Parricidii conscientia in Michaelem Imperatorem decessorem suum. 293. Ejusdem gesta, 325. & *seq.* 396. & *seq.*
Berthoea terræ motu quassata. 248
Bogoris Bulgariæ Princeps per sororem ad fidem convertitur. 74. Subditos rebelles vincit, & Christianos efficit. 75
Brya Palatium. 9

C

CANDIÆ fundatio a Saracenis. 35
Capua & Beneventum a Rege Galliæ ad Saracenos deficiunt. 236
Carbeas Manichæus perduellis. 76. Ejus bellica vis. 81
Charthaginensium in Dalmatiam expeditio. 133
Cauleas Patriarcha Constantinopolitanus. 346
Chazarorum dura tractatio. 164
Christi & B. Virginis Imaginum cultus religiosus. 232
Christophorus Romani Imperatoris filius coronatus. 185. Moritur. 195. De eodem. 360. & 438
S. Clementis Martyris Oratorium. 151
Constantinus & Leo Imperii collegæ adlecti a patre Basilio. 122. Constantini mors. 158
Constantinus filius Leonis Imperatoris ex Zoe quarta conjuge. 170. Tutores addicti puero. 175 Ducit in uxorem Helenam Romani filiam. 181
Constantini Caballini, & Joannis Patriarchæ impii exusta cadavera. 337
Constantinus Dux Imperium invadit. 176. Repellitur & cæditur. 177
Constantinus Romani Imperatoris filius occisus. 205. In infernum detrusus. *ibid.*
Constantini Porphyrogenneti Imperatoris elogia. 208. Bellum ejus Italicum, 211. Bellum Africanum. 213. S. Chrysostomi ingenium admiratur. 214. Romanum filium egregie instituit. *ibid.* Cometæ in ejus ortu & occasu visi. 216. Vitæ exitus prænuntiatus. 218. Ejusdem gesta. 350 & *seq.* De eodem. 441
Copronymiana Synodus. 229
Copronymi & Joannis Pseudopatr. ossa combusta a Michaele Imperatore Theophili filio. 404
Cretensium clades. 137. Creta Insulæ insula. 262
Chrysopolis & Chalcedonis origines. 358
Crucis adorationis Religio. 179. & 302. Christianorum in bellis armatura. 255. Crucis Exaltationis festum. 287. Cruces adoratæ. 425
Curcuæ Ducis præclare gesta contra Imperii hostes. 198. Majestatis accusatur, & ejicitur. 200 & 440
Curtorum captivorum cædes. 230

D

DALMATIÆ defectio ab Imperio sub Michaele Balbo. 38
Dalmatæ Romanorum Imperio addicti. 134. Ad Christi fidem revocati. *ibid.*
Danielidis matronæ in aulam Basilii Imperatoris susceptio. 145
Demetrias Græciæ urbs capta & excisa. 248
Demetrius Martyr fidei Doctor. 241. Vindex &

Patronus Theſſalonicæ. 245. 253
Demetrii Cydonii occiſorum Theſſalonicæ Monodia. 290
Diomedis Martyris de Baſilio Macedone Imperatore viſum. 104
Diſſertatio & invectiva in Iconomachos, 228

E

ECLIPSIS inſolita, 163
Eliæ Prophetæ ad matrem Baſilii Imperatoris viſio. 103. Ejuſdem templum in Palatio. 151
Eunuchis viris Monaſterium Sancti Lazari conſtructum Conſtantinopoli. 167
Eſidus Dux Arabum adverſus Imagines accenſus. 234.
Evangeliorum liber ab igne intactus. 183
Eudocia tertia uxor Leonis Imperatoris in partu moritur. 167
Euphemius Tyrannus rebellat in Michaelem Balbum. 37
Euphroſyna Monialis a Michaele Balbo in uxorem ducta, a Theophilo Balbi filio in Monaſterium retruditur. 40
Euſtathius Orientalium copiarum Dux ſtrenuus. 169.
Euthymius martyr per Michaelem Balbum, 23
Euthymius Syncellus Patriarcha ſub Leone Imperatore. 170. Indigne habitus ab Alexandro Imperatore. 174. De eodem. 375
Euxini origines. 195

F

FRANCORUM auxiliares copias poſtulat Theophilus Imperator 61. Illorum auxilia pro Baſilio Imperatore. 134. Idem Conſtantino Porphyrogenneti amici & fœderati, 213
Vincunt Saracenos in Italia, 343

G

GREGORIUS Pterotus Dux reſiſtit Michaeli Balbo. 27
Gregorii Theologi miraculum. 32. & 309
Grylli Aulici ſacrilega impietas. 328

H

HÆMOROISSÆ Chriſti ſtatua. 379
Helenæ Auguſtæ Conſtantini Porphyrogenneti uxoris pietas. 214. Mors & funus. 222. De eadem. 358
Hexabulii ſapiens conſilium non audiendos hoſtes amicos accuſantes. 32

I

ICONOCLASTÆ Docetarum hæreſis inſimulati. 229. Horum objectiones refutatæ. 378
Jeroſolymitana Latinorum peregrinatio. 238
S. Ignatii Patriarchæ initia. 9. Methodio Patriarchæ ſubrogatur. 88. A Barda inceſtuoſo incarceratur, & ſolio ejicitur. *ibid.* A Michaele Impio Imperatore varie illuditur. 214. Sedi reſtituitur. 221. De eodem. 329. & *ſeq.*
Ignatianum Monaſterium Satyri. 407
Imago Chriſti Edeſſena in urbem illata. 201. 369 441
Imaginum ſacrarum cultus legitimus inſtauratur ſub Methodio Patriacha & Theodora Auguſta. 73
Imaginum ſacrarum origo in Eccleſia a Chriſto & Apoſtolis. 304
S. Joannis Baptiſtæ imago miraculorum effectrix. 47. Eadem victoriæ Teſſera. 83
Joannis Cameniatæ de excidio Theſſalonicenſi accurata narratio. 240
Joannes celebris Monachus victoriæ vates Petronæ. 83
Joannes Grammaticus Leoni Armenio favet contra SS. Imagines. 15. 343. Fit Patriarcha. 55
Joannis Hexabulii ſagax conſilium.
Joannis Hieroſolymitani Monachi narratio de ortu hæreſis Iconomachorum. 235
Joannes Syncellus Theophili Imper. Præceptor. 44. Auctor perſecutionis contra cultores SS. Imaginum, ſede deinde pulſus & urbe. 69. Cæſum ſe fingit, *ibid.* Huic ſufficitur Methodius. *ibid.* Jannis loco Joannis nomen per ludibrium illi inditum, 71. Ejus præſtigiæ. *ibid.* Caſtigatus a Theodora Auguſta. 72. De eodem. 316. 323. 389
Irenes ſororis Theodoræ Auguſtæ mores. 80
Iſaaci Monachi de Baſilio Macedone vaticinium. 112.
Judæorum procurata converſio. 341. 416

L

LAZARUS Monachus pro defenſione SS. Imaginum dira patitur a Theophilo Imperatore. 47
Leonis Armenii illaudatum genus. 7. Bellum in Agarenos. 5. Acclamatur Imperator. 8. Vaticinium de ejus Imperio. 10. Stratagema ejus in Bulgaros. 11, 12. Edictum in Imagines. 13. Impietas. 14. Virtutes politicæ. *ibid.* Occiditur in templo Palatino. 15. Ejus cædis fontes puniti. 39. Ejuſdem geſta. 301. & *ſeq.* 372. & *ſeq.*
Leo Euſtathius Argyrus veneno ſublatus. 172
Leo Philoſophus ex Epiſcopo Theſſalonicenſi Ludimagiſter Conſtantinopoli. 85. & *ſeq.* Ejus aſtronomica obſervatione depulſa ſterilitas. 87. Hæreſis cauſa grada motus. 319. 392
Leonis Phocæ rebellio. 181. Victoria de Chambda. 225. & 359
Leo Sapiens Baſilio patri ſuccedit. 161. Inceſti ejus amores cum Zoe. 164. & *ſeq.* Inſidiæ illi ſtructæ. 165. & 167. Ob quartas nuptias excommunicatur. 170. Moritur, tradito Imperio Alexandro fratri. 153. Ejuſdem geſta. 345. & *ſeq.* 409. & *ſeq.*
Leo Tripolita ex Chriſtiano apoſtata, ac ſævus Pirata. 256
Lex Romanorum Principum abſolvendi reos cum inaugurantur. 6
Lex de Perſarum cum Romanis conjugiis. 51

M

MA MAGDALENÆ corpus illatum in Eccleſiam S. Lazari, cujus corpus ibidem collocatum Conſtantinopoli. 167. & 415.
Manichæorum vaſtata regio. 25
Manichæi Iconoclaſtarum antiſtites & prodromi. 394
Manuel Adrianopol. Epiſcopus in Bulgaria & Martyr. 300
Manuelis opera liberatur Theophilus Imperator a Saracenis, ad quos deinde deficit. 53. ab iiſdem redit. *ibid.* & 315. Curat Imperium ſub Theophilo puero, & imagines reſtituit. 68 387
Marcus Mohachus prædicit Leoni Imper. prorogationem Imperii ad decem annos. 166. & 367
Martinacionum genus. 55
S. Mariæ Deiparæ veſtis Religio. 189 362 401. & 433.
Maria Theophili Imperatoris filia extincta. Jus aſyli ad ejus urnam. 314
Melitenenſis expeditio bellica per Baſilium Macedonem. 142
Melitine capta a Græcis. 193 437
Meſembriæ Urbis origines. 192
Methodius Monachus Pictor judicium extremum repræſentat apud Bulgariæ Principem. 75
S. Methodius Patriarcha Theophilo Imperatori comes in expeditionibus. 53. Stupri accuſatus mira ratione ſe purgat a calumnia. 72. & *ſeq.* Ob cultum SS. Imaginum includitur ſe-

pulchro cum duobus latronibus, dira patitur, mirabiliter inde liberatur. 319. & *seq.* Sedi Constantinopolitanæ restituitur. 324. Res ejus gestæ in Iconoclastas. 394

Michael Balbus Amoræus Majestatis insimulatus apud Leonem Armenium, 15. Capite damnatus, curat ipsum Leonem occidi. 18. Ad Imperium sublimatur, 19. Ejus hæresis. 20. Imperii vaticinium. 21. Mollia initia. 22. Imaginum cultum non impedit ad tempus, deinde in cultores sævit. *ibid.* Sacrilegæ ejus nuptiæ. 36. Moritur. 38 Ejusdem gesta. 320 & *seq.* 382 & *seq.*

Michael Theophili Imperatoris filius patri triennis succedit. 68. Ejus prodigalitas. 79. Adversus Agarenos infeliciter pugnat. 81. Fatuitas ejus in ludis. 91 Impietas. 95 Cæditur. 96 Ejusdem exaggerata flagitia, 111 & *seq.* Ejus corpus pompa relatum. 162. Ejusdem gesta. 321. 394. & *seq.*

Michael Syncellus Confessor pro cultu SS. Imaginum. 49

Monstrum hominis duplicis. 201 441

N.

NASARIS de Saracenis illustris victoria. 139

Nicephorus Imperator in Bulgaria occumbit. 3

Nicephori Phocæ virtus ac facinora. 148 & 215. Ad suos ante pugnam oratio. 224 & 371

Nicetas Christophori Imperatoris socer in Monachum tondetur. 194

Nicolai Mathematici vaticinia. 355

Nicolaus Patriarcha Leonem Imper. excommunicat ob quartas nuptias. 190. Sedi restituitur 174. Tutorem agit Constantini Augusti pueri. 176 Aula ejicitur. 270 Moritur. 191 De eodem. 415

Nicopolis origines. 195

Nosiarum Monasterium Constantini. 351

P.

PAULI Oratorium a Basilio Imper. extructum. 67 151

Pauliciani & Manichæi puniti. 76

Petronas Bardæ frater & Theodoræ Augustæ. 76 Ejus pietas in Monachum vatem suæ victoriæ. 84

Pharus Oratorium Constantinopoli. 9

Photii Patriarchæ cum domo Regia affinitas. 80 In Sedem Constantinopolitanam, ejecto S. Ignatio, a Barda impio intruditur. 90 Mortuo Ignatio Sedi male restituitur. 227. Ejicitur denuo. 329 Ejusdem gesta. 161

Pietatis in patriam insigne exemplum. 163

Polyeuctus Monachus Patriarcha. 202 Dictus alter Chrysostomus. 208

Potestas clavium pro hac vita tantum. 70

Procopius Dux Romanorum victus & cæsus ab Agarenis. 140

Pseudo-Constantinus Ducas combustus. 366

Psittaci querulæ voces de Leone Augusto. 160

Pulvis e cælo sanguineus. 399

R.

RAGUSII longa obsidio. 133

Reliquiarum sacrarum veneratio. 370

Romanorum clades in Italia. 163

Romanus Constantini filius castratus. 198

Romanus junior Constantini Porphyrogeneti filius in Imperium succedit. 220. Fausta Imperii initia. *ibid.* Sorores in Monasteria detrudit. 229. Mores. *ibid.* De eodem Imperatore. 321. & *seq.*

Romanus Magnus Hetæriarcha. 182. Fit Cæsar cum esset Constantini Imperatoris socer. 184. Conjurationes in ipsum extinctæ. 185. & *seq.* Perjurus in Constantinum collegam. 186. Cara sedula ejus in egenos 234. Amor in Monachos, & in Ecclesias munificentia. *ibid.* A Stephano filio throno ejicitur, & in Monachum tondetur. 302. Divina ultio in filios. 204. Ejus stupenda visio. 205. Pœnitentia publica. *ibid.* Moritur. 206 De eodem. 419. 442

Rusorum Scytharum grassatio. 90. Ad fidem adducuntur. *ibid.* & 157. Nova in Imperium irruptio 195. Russi Francorum genus. *ibid.* Clades, immanitas. *ibid.* Miraculo B. Virginis urbe depulsi. 334. De iisdem populis. 366

S

SABBATIUS Monachus Leonem Armenium seducit. 18

Sacrificium Eucharisticum. 20

Sacticis Ducis virtus bellica in Bulgaros. 137. 431

Santabarenus struit insidias Leoni Augusto. 159 Ejus pœna. 163. Impie gesta. 343. & *seq.*

Samonas iniquitatis minister impius sub Leone Imperatore. 170. 419

Saracenorum bellica prudentia. 38. Liberalibus artibus student. 83. Vites in Italia, & in illos expeditio. 134. De Saracenis apostatis dira vindicta. 138. Gentis scelera. 284. In Italia a Francis vincuntur. 345

Satyri & Orientis Monasterium. 10

Sebzatus Monetæ species. 79

Sergius Abbas Photii Patriarchæ nepos, vir præclarus. 202. 368. 441

Simeonis Logothetæ Annales a Leone Armenio ad Nicephorum Phocam incipiunt pag. 367

Siracusana obsidio & expugnatio a Saracenis. 141 & *seq.*

Soldani Chreja de fortuna. 133. Ejusdem dolus in Regem Francorum victorem. *ibid.* 343

S. Sophiæ & aliæ Ædes sacræ instauratæ a Basilio Imperatore. 147. & *seq.*

Stephanus Amasenus Eunuchus, Patriarcha. 191 434.

Stephanus Basilii Imper. filius Clero adlectus. 128 Photio ejecto fit Patriarcha. 162. 416

Stephanus Romani Imperatoris filius in patrem insurgit. 442

Symbatius Bardæ gener, ejus necis promotor. 108 335. Oculis orbatur. 121. De eodem. 401

Symeon Bulgariæ Princeps pacem init cum Romano Imper. 190. Vi magica extinguitur. 191

Syriaca Basilii Imperatoris expeditio. 128

Synodus Leonis Armenii contra SS. Imagines. 375. 377.

T

TARENTUM captum & direptum victis Agarenis. 140

Tarsensium stratagema & victoria 132. Clades. 137.

Tephricensis expeditio bellica per Basilium Imp. 123. Tephricensium strages. 126

Thecla Michaelis Imperatoris soror a Basilio Macedone mulctata. 407

S. Theclæ Protomartyris Oratorium. 67

Theoctisti adlici mores & cædes. 77

Theoctista Theophili Imper. socrus & Theodora uxor cum filiabus colunt SS. imagines. 41. & *seq.*

Theodora Theophili Imper. conjux pia & catholica petit ab Episcopis mariti absolutionem; & impetrat. 49. Ejicitur aula, & in Monacham attondetur. 80. 327. Præsagium ejus de Basilio Macedone. 108

Theodorus Craterus apostata. 61

Theodorus Crithinus Archiepiscopus cultor SS. Imaginum male habitus. 315

Theodori Studitæ confessio pro SS. Imaginibus 383.

Theophano Leonis Imperatoris uxor claret miraculis post mortem. 166. 346. 414. Ejus mo-

mine templum extruit Leo maritus. 167
Theophilus Michaelis Balbi filius patri succedit. 39. Initia regni non mala. 40. Bello infelix. *ibid.* Ædificiis incumbit. 43. Adulterii commissi pœnitet. *ibid.* Fit hostis SS. Imaginum. 45. Vincit Saracenos. 52. Ab illis vincitur. 53. Moritur dysenteria. 60. 63. *& seq.* Post mortem sub conditione ab Orthodoxis absolvitur. 70. Ejusdem gesta. 312. *& seq.* & 384. *& seq.*
Theophilus Curcuæ Ducis Romanorum frater, vir præclarus. 199
Theophanes & Theodorus Confessores pro cultu SS. Imaginum. 48
Theophobus Persa detrectat Imperium a Persis oblatum. 50. 57. 62
Theophylactus Imperatoris filius in Sede Patriarchali a Vicariis Papæ Romani collocatur. 196. 439.
Thessalonicæ expugnatio. 269. *& seq.* 278. *& seq.* Urbis descriptio. 246. Dira civium cædes. 264
S. Thomæ Apostoli sepulchrum Edessæ. 213
Thomas quidam insurgit in Michaelem Balbum. 23. Vincitur. 29. *& seq.*
Thomas Presbyter depositus ob imperitam benedictionem nuptialem Leoni Imperatori polygamo. 418
Thrypho Patriarcha. 194. 438
Turcorum sagittandi vis. 58. Internecione deleti. 165. Irruunt in Imperium. 195. Strages. 216.

V

VATICINIA Mulieris Agarenæ. 317
Victorum mos calcandi colla Regum. 32
Victi Romani a Bulgaris. 7. Et a Cretensibus Saracenis. 35
Ultio divina in Michaelis filii Theophili Imperatoris parricidas. 406

Z

ZELICUM hæresis extincta. 74. 325
Zoe Leonis Imperatoris pellex, deinde conjux. 166
Zoe altera ejus quarta uxor. 168. Aulæ restituitur. 178. Denuo ejecta reducitur a filio Constantino. 181. In Monasterium truditur. 183. De eadem. 424. *& seq.*

CORRIGENTE

D. GEORGIO PATUSSA

ATHENIENSI,

FLANGINIANI SEMINARII

MAGISTRO ET RECTORE.

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES

IN

CONSTANTINI PORPHYROGENITI

LIBROS

DE THEMATIBUS

ET DE ADMINISTRANDO IMPERIO.

ERUDITO

LECTORI.

DE Conſtantini Porphyrogeniti Operibus tomo primo a nobis editis ſatis multa diximus in Præfatione generali: quantum vero literarum ſtudiis idem Imperator faverit, & nemo ignorat, & nos initio Animadverſionum nonnulla tradidimus. Reſtat ut hic quædam breviter ad Animadverſiones moneamus. Et quidem varias lectiones, quæ paſſim in hiſce noſtris Animadverſionibus occurrunt, ideo appoſuimus, ut lectiones illas quæ Auctoris ſenſum immutare poſſe videbantur, aliorum ingeniis dijudicandas exhiberem; nam quæ parvi momenti ſunt, ea nulla appoſita adnotatione, vel quod ita in MSS. Regiis, quos in Præfatione generali citamus, legebatur, vel quod ita legi debebatur, veluti ſcribæ menda, qui diphthongos & vocales mire confundere ſolent, caſtigamus. Loca varia Conſtantini, præcipue ex libris de Thematibus, quos ex Operibus veterum Scriptorum, & præſertim Stephani Byzantii concinnaverat, auctoritate item veterum Scriptorum, & imprimis Geographorum paſſim emendamus & illuſtramus. Hieroclis autem Synecdemum Opus de Provinciis ac Urbibus Imperio Orientali olim ſubjectis, a Scriptore noſtro citatum, & ex quo multa ad verbum, ut ajunt, exſcripſit idem Porphyrogenitus, integrum poſt libros de Thematibus ideo edidimus, ut facile utrumque opus conferri poſſet. Librum vero de adminiſtrando Imperio, qui, quod multa contineat aliis Hiſtoricis ac Geographis vel ignota, vel ab eis ſilentio prætermiſſa, difficillimus intellectu videtur, quo potuimus modo, illuſtrare conati ſumus, præſertim ea quæ de Dalmatia ſcribit. Cur autem Animadverſiones ad Porphyrogenitum, libris octo Commentariorum ſubjungamus, cum tamen idem Scriptor libris de Antiquitatibus præmittatur, in Præfatione generali exponimus. Quia vero utrumque hoc Porphyrogeniti Opus ad Geographiam maxime ſpectat, operæpretium viſum eſt præmittere binas tabellas ad Conſtantini deſcriptionem elaboratas, quæ quidem ad intelligentiam Operis Conſtantini, & eorum quæ ex variis ſubinde Scriptoribus a nobis recenſentur, maxime conducunt; nam, ut ait Eumenius in Oratione pro reſtaurandis Scholis, ubi de Tabulis Geographicis verba facit, *Manifeſtius oculis diſcuntur, quę difficilius percipiuntur auditu*, atque adeo lectione; neque abs re laudantur veteres illi ejuſmodi πινακογραφίας inventores, Seſoſtris nempe Ægyptius, & ex Græcis Anaximander, Hecatæus, Democritus, Thales, Eudoxius, aliique *ὀυχιαίῳ πῃ τάχα τινὶ σχήματι τὴν ἀπείρονα περιλάβοντες*, ut loquitur Euſtathius in Præfatione ad Dionyſii Alexandrini Περιήγησιν. Prima igitur Tabella, quam hic proponimus, *Orbis Romani deſcriptionem*, ſeu, *diviſionem per Themata ſub Imperatoribus Conſtantinopolitanis poſt Heraclii tempora factam*, continet; quæ quidem diviſio deſcribitur a Conſtantino Porphyrogenito libris duobus de Thematibus Orientis, ac Occidentis. Altera vero Tabella *Imperii Orientalis, & circumjacentium Regionum ſub Conſtantino Porphyrogenito, &*

ejus prædeceſſoribus deſcriptionem exhibet ; eo quidem modo quo a Porphyrogenito Imperium Orientale & circumjacentes Regiones deſcribuntur in libro de adminiſtrando Imperio. Utramque autem hanc Tabellam ad noſtram Conſtantini editionem adornavit Guillelmus de Liſle, e Regia Scientiarum Academia vir inter Geographos noſtri ævi celeberrimus ; atque ejusdem Adnotationes & explicationes in utramque Tabellam hic ſubjungimus ; deinde Tabellam quæ Themata continet, proponimus ; nam alteram quæ ad librum de adminiſtrando Imperio adornata eſt poſt pag. 24. in fronte Animadverſionum in eundem librum exhibemus. Alphabeta vero Sclavonica, quæ Tabella prima pag. 66. a nobis exhibita repræſentat, exſcripſimus ex Grammatica Sclavonica MS. quæ aſſervatur in Biblioteca Colbertina num. 3876. cujus hic titulus: *Grammatica Sclavonica ſcripta per Joannem Uſervicium Sclavonum celeberrimæ Academiæ Pariſienſis ſtudioſum Theologum. Pariſiis Anno a Nativitate Filii Dei* 1643. Alia vero Alphabetica Sclavonica, quæ ſequenti pag. Tabella ſecunda exhibentur, exſcripſimus ex Theſauro Linguarum totius Orbis, Gallico idiomate conſcripto, auctore Claudio Durer. Cæterum monendus eſt etiam eruditus Lector, ſæpius a me in Commentariis in Antiquitates CP. Nomiſmata Imperatorum CP. citata fuiſſe veluti altero volumine edenda ; quæ quidem poſtmodum, mutato conſilio, aliud in tempus, & opportunitatem edenda miſi ; quippe nummorum ſeriem, non a Conſtantio Chloro, aut a Conſtantino Magno ejus filio ducimus, ſed a Trajano Decio, qui diu ante Conſtantinopolim conditam regnabat. In iiſdem etiam Commentariis pollicitus fueram multa diſſerere in Præfatione generali de Nicephoro Calliſti, ac ejus operibus ; verum poſtea res ipſa monuit ut ea omnia in diſſertationem de Nicephoris, quam ad editionem Operum S. Nicephori Patriarchæ CP. paramus, conjiceremus. De ſerie autem Chronologica Imperatorum & Patriarcharum CP. quam tomo primo poſt capitum indicem proponimus, nihil in Præfatione generali diximus, quod illa jam typis mandata, amici monuere, ut eam ſeriem adornarem, ſicque Lector, quæ fuſius a nobis libro octavo Commentariorum diſputata fuerant, uno veluti intuitu percipere poſſet.

GUILLELMI DE L' ISLE, E REGIA SCIENTIARUM Academia, Adnotationes in Tabulas Geographicas ex Conſtantino Porphyrogenito ab eodem adornatas.

IMPERII ROMANI, quale media ætate fuit, Deſcriptionem adornare cogitanti viſum eſt id maxime perfici poſſe, ſi Conſtantinum auctorem ſecutus, Imperii Provincias, limites, & accolas populos, ut ab ipſo deſcribuntur, exhiberem. Hoc opere jam affecto, ſubiit plurima in eo eſſe quæ adnotationibus indigerent, quod ab opinione communi in aſſignando locorum ſitu nonnunquam receſſerimus; ſimul quod nonnulla, de quibus docti hactenus dubitaverant, ut perſpecta propoſuerimus: id vero qua de cauſa factum fuerit aperire operæpretium videbatur.

Et primo quidem eam quam Conſtantinus proponit Imperii Romani diviſionem in Themata, diverſam eſſe ab antiquis ejuſdem Imperii diviſionibus in Provincias neceſſarium non eſt ut moneamus, cum nomina ipſa diverſa eſſe, & a recentioribus Græcis ab urbe quadam aut ab inſula nobili cuique Themati attributa Conſtantinus ipſe pluribus in locis doceat. Hoc igitur unum ſuſcipimus, ut ea quæ a Conſtantino traduntur illuſtrando, veteres urbes quas ille enarrat in memoriam revocemus, & uniuſcujuſque loci ſitum aperiamus; ut Geographia mediæ ætatis hactenus neglecta, perinde ac cæteræ ejus ſcientiæ partes celebretur.

Coloneam unum ex Thematibus Orientis Conſtantinus ait intra has urbes Neocæſaream, Nicopolim, Arabracenorum oppidum & Tephricen contineri: ſed quam notæ priores duæ tam, alteræ poſteriores ignotæ. Facem tamen hujus Thematis ſitum quærenti prætulit idem ſcriptor, dum *Camacham* in eo urbem & quidem limitaneam contineri docet. Eam Arabs Nubiæ *Camch* appellat, ſexque dierum itinere ab Amaſea ad Euphratem fluvium ponit ſupra *Malatiam*; *Melitenem* Arabes ita vocant: inde Coloneam ad Euphratem porrigi comperi.

Lycandi Tematis ſitus non melius dignoſcitur, cum Lycandus ipſa eique vicina Tzamandus nullo ſcriptori, qui quidem ad nos pervenerit, celebrentur. Verum cum *Euphratiam* in eo Themate contineri ſcribat alio loco Conſtantinus; *Euphratiſia* autem, quam non diverſam ab *Euphratia* ſemper judicavi, eadem ſit, teſte Procopio in Perſicis, quæ *Comagene* olim dicta fuerit; hinc perſpexi quantum illa ex parte pateret Lycandi Thema, didicique eas quas modo nominabam urbes Lycandum & Tzamandum, has eſſe quarum ruinas Alepum inter & Malatiam vir longinquis peregrinationibus celebris Paulus Lucas vidiſſe ſe teſtatur.

Abaram & *Lariſſam* urbes in Sebaſteæ Themate nominat Conſtantinus. Urbem *Lariſſam* nomine reperi in Tabula Theodoſiana Cæſaream inter & Comana Cappadociæ, quam non diverſam eſſe puto a *Lariſſa* Conſtantini noſtri; nam quod ad *Abaram* ſpectat, eam eſſe quam prope Sebaſteam Ptolemæus *Sobaram* appellat, controverti non poteſt.

In Chaldiæ Themate paulo majores difficultates occurrere; nam præter Trapezuntem caput, cætera juxta ignota; lux tamen ex Conſtantino affulſit, dum ait in Celtzene Thematis hujus parte locum fuiſſe

qui *Suburbanum Gregoræ* diceretur. Eum locum Notitia Eccleſiarum Armeniæ ab Uſcano Uſcavanchi Epiſcopo adornata *Surb-Grigor* appellat, & ad Orientem urbis in illis regionibus nobiliſſimæ Erzerum ſitam, duobus aut ad ſummum tribus ab ea milliaribus diſtare ait. Eundem autem locum eſſe quamvis immutato nomine eo libentius judicavi, quod multis ex locis Conſtantini noſtri appareat, Chaldiæ Thema ad Orientaliorem Imperii partem Iberiam & Armeniam verſus pertinuiſſe.

Monendus eſt etiam eruditus Lector, *Parthenopolim* inter urbes, quibus Optimatum Thema conſtat, a ſcriptore noſtro numerari, quam tamen in Paphlagoniæ Themate Tabula noſtra exhibeat. Cum enim Optimatum Thema Billæo fluvio circumſcribatur, urbs autem nomine *Parthenopolis* nulla cis eum fluvium reperiatur, ſed in Paphlagonia ad Parthenium flumen, eamque Arabs Nubiæ, qui *Partheniam* appellat, triginta milliaribus a Samaſtra ad meridiem diſtare tradat, omnium potius ſcriptorum inter ſe conſentientium, quam Conſtantini ſolius auctoritati adhærendum judicavi. Hactenus ad primam Tabulam quæ Imperii Themata exhibet: nunc ad alteram accedendum eſt, quæ in populis circumjacentibus maxime verſatur.

Serviæ Bulgariam verſus Rhazenam urbem limitaneam Conſtantinus nominat: eam ad Moravam fluvium reperi, indeque edoctus ſum antiquos ejus Regni limites; nam ad urbem uſque Niſſam, aut etiam paulo ulterius noſtra ætate extenditur.

Quam ſcriptor noſter *Turciam* nominat, eam *Hungariam* hodie appellari; fluvioſque *Danubium*, *Sabam*, *Titzam*, *Criſum* & *Timeſem*, a popularibus, *Danube*, *Save*, *Teiſſe*, *Keres* & *Temes* indigitari conſtat.

Moraviam etſi Turciæ ad meridiem prætendi ſcribat Conſtantinus, apparet tamen eandem fuiſſe regionem quam Turcæ olim incoluerunt, itaque in Tabula notavi.

Serviam Magnam ad Occidentalem Hungariæ partem poſui, quamvis nihil aliud ſcriptor noſter, niſi eam Chrobatiæ Albæ, & Franciæ prætexi tradat. *Franciam* autem intelligimus eam *Germaniæ* partem, quæ *Francis* olim ſubdita erat.

Quod ad Chrobatiam Albam attinet, ad montes *Chrobatos* porrectam fuiſſe Conſtantinus ait; hos autem non diverſos eſſe ab iis, quos *Crapack* populares vocant, nominum affinitas ſuadet.

Patzinaciam ad meridiem Selina fluvio in Mare Ponticum circumſcribi, ad Septentrionem oppido Sarcel idem tradit. Et *Selinam* quidem non diverſum eſſe a *Soulina* fluvio judico, quem Tabula MS. Maris Pontici CPoli deſcripta ad unum ex oſtiis Danubii exhibet, quamvis hunc Danubium inter & Boryſthenem fluere, colligi ex Conſtantino poſſe videatur.

Quod vero ad *Sarcel* urbem ſpectat, eam eſſe quam *Bielogrod* Ruſſi vocant, eo facilius evinco, quod utroque nomine *Albam Urbem* ſignificari conſtat. Accedit quod *Sarcel* oppidum a Chazaris conditum tradat Conſtantinus, *Bielogrod* autem prope eam regionem ſita ſit, quam Chazari olim incoluerunt. Nemini igitur negotium facere debet quod ſcriptor noſter ait, Sarcel ad *Tanais* fontes conditam; hinc enim potius judicandum eſt, *Tanaim* fluvium ſcriptoris noſtri ſuperiorumque ætate appellatum fuiſſe, quem recentiores *Donetz* aut *Minorem Tanaim* indigitant, ad cujus ortus *Bielogrod* viſitur; erraſſeque eos qui *Tanaim*

eundem esse scripserunt qui accolis *Don* vocatur. Nam præterquamquod *Sarcel* oppidum trecentis aut amplius a Chazaria milliaribus dissitum fuisse non est vero simile; *Tanaim* etiam ex Riphæorum montium prope paludem Mæotidem jugo effusum, in Mare Ponticum erumpere, omnium veterum auctoritate confirmatur: hoc autem *Dono* fluvio non convenit, ad cujus fontem ne montium quidem vestigia apparent.

Patzinaciæ limitibus ita perspectis, ad interiora regionis me converti, sed nulla ibi difficultas; *Danaprim* enim, *Danastrim*, *Bogu* & *Almata* fluvios quis dubitaverit eosdem esse quos *Nieper*, *Niester*, *Bog* & *Alma* appellamus? *Aspron* vero & *Bielogorod* Bessarabiæ ejusdem urbis nomina esse apparebat, cum utrumque *Albam Urbem* significet. Jam *Munitiones Borysthenis* a scriptore nostro vocari, quas *Porouys du Niester* indigitare solemus tam certum quam quod certissimum: nam quod ad *Sacarata* & *Salmacata* spectat, eas urbes esse quæ indigenis *Czecrin* & *Zamochan* dicuntur, facile mihi persuasi.

Russiæ urbes scriptor noster recenset *Cioabam* sive *Ciabum*, *Busegardam*, *Tzernigogam*, *Nemogardam* & *Miliniscam*. Has *Kiovie*, *Vizgrod*, *Tzernigove*, *Novogrod* & *Msenesk* Russi etiamnum pœne integris nominibus vocant.

Chazariam olim vocatam constat, quam *Minorem Tartariam* posterior ætas appellavit. Ei proximas *Bosporum* aut *Panticapæum*, *Chersonem*, & *Tamatarcha* sive *Phanagorium* urbes facile agnovi non alias esse quam *Bospero* vel *Kerci*, *Chersone* & *Taman*. Nam quod ad *Climata* spectat, ea ad sinum quem *Calamati* vocant fuisse nomen ipsum indicat. Capham sciens prætereo, quod nemini urbs nobilissima ignota esse debet.

Cabaros Chazariæ gentem in Tabula non notavi, quod nihil in Constantino nostro reperiretur, quo situm eorum edoceri possem. Vero tamen simile est, *Cabardiniæ* Ducatum ad montem Caucasum, quem Magnus Moscoviæ Dux inter titulos præfert, a *Cabaris* nomen traxisse.

Zichiam Arrianus eodem quo Constantinus loco ponit: *Circassia* nunc vocatur. Hanc inter & Caucasum Papagiam & *Casachiam* ponit Constantinus. Posteriore *Cosachos* populos, qui Ukraniam nunc incolunt, oriundos crediderim.

Abasgiæ iidem nostra qui Constantini ætate limites: *Abcasios* incolas appellamus; sed hi quidem paulum immutato nomine; Alani vero simul veterem patriam, & antiquum nomen servaverunt, si celebertimo Chardinio pag. 99. credimus.

Uzos, pulsis Patzinacitis qui *Geech* inter & *Atel* fluvios habitabant, sedes suas in ea regione posuisse testatur scriptor noster; hos autem *Jaic* & *Volgam* hodie appellamus.

Sed hæc facilia, sicut *Lazicam* prius *Colchidem* dictam fuisse, teste Procopio: cetera ardua, & in quibus pœne hæserim. De regionibus Imperio ad Orientem circumjacentibus loquor, quæ mutatis antiquis nominibus, nec nova diu retinuerunt. Ejusmodi sunt Phasiane, Taronis Regio, Terra Principis Principum, cæteræque juxta ignobiles, Romanorum & Saracenorum præda.

Earum regionum situs maxime dignosci posse visus, si Theodosiopolim nobilem urbem ubi sita olim fuerit, aperirem. Hanc vero duobus & quadraginta stadiis ab Euphratis fluvii fonte meridiem ver-

ſus diſtare Procopius I. Perſicorum ſcribit; quo comperto cætera facilius exequar.

Terram principis Principum Armeniæ, qua Perſiam attingit, prætextam fuiſſe docet Conſtantinus, plureſque in ea urbes recenſet, quarum tres *Chliat*, *Altzice* & *Salamas* Abulfeda nobiliſſimus inter Arabes Geographus ad lacum, quem Mare Vanum appellamus, ponit paulum immutatis nominibus; *Chalat* enim, *Argiſch* & *Solamas* ab eo vocantur. Alias duas *Arzes* & *Pexeri* Arabs Nubiæ *Arzac* & *Barcoſi* appellat. Monuit etiam illuſtriſſimus doctiſſimuſque Euſebius Renaudot, eam quam *Mantzicierti* ſcriptor noſter vocat, *Malaſkerd* Arabibus nuncupari; unde Tibium & Care cum in eadem regione fuerint, non longe a cæteris diviſas fuiſſe comperi.

Ex ſupra dictis Phaſianes ſitum facile quivis conjectabit; hanc enim Tibicum ab Imperio dirimere, proximeque Theodoſiopolim ſitam eſſe pluribus ex locis Conſtantini liquet. Et ſane cum *Phaſim* fluvium, a quo Phaſiane *Eracem* alio nomine dictum fuiſſe idem doceat *Araxem* eum fuiſſe judico, qui proxime Euphratem, nec longe a Theodoſiopoli flueret: eoque Romani ac Iberes Scriptoris noſtri ætate dirempti pacto, ut omnibus trans eum fluvium Iberum Imperio adjectis, cætera Romanis cederent; quod eo monui, ne quem falleret *Phaſis* alter Colchidem præterfluens.

Maſtatum & Abnicum nec ipſæ longe a Theodoſiopoli. *Adranutzium* vero ſive *Arzen* ea eſt quam *Erzeroum* cæteri, *Arzen el Roum* Arabes vocant: hanc obſervationem eidem eruditiſſimo Renaudot acceptam refero.

Taronis regionem *Muſam* nunc appellari docet Notitia Eccleſiarum Armeniæ, nobiliſſimamque in ea urbem Bidlim nominat: unde crediderim planitiem fuiſſe quam *Sahara Mouche* Abulfeda appellat, in duorum dierum iter patentem, quæ nomen a *Mouche* urbe traxerit, niſi ad montes *Moſchicos* undique eam cingentes appellationem & urbis & loci referre malis.

Apachunen fuiſſe puto, quam *Hacbac* non multum diverſo nomine eadem Notitia appellat. Quod vero ad *Baſparacan* attinet, multa impellunt, ut non diverſam a *Terra Principis Principum* fuiſſe exiſtimem. Hanc enim circa lacum ſive *Mare Vanum* jacuiſſe, jam probavi; huic autem lacui regionique *Varaſpuracan* nomen eadem Notitia attribuit, quod alteri illi *Baſparacan* omnino affine eſſe nemo non videt.

AN-

Edit. Paris. pag. 1.

ANSELMI BANDURII

RAGUSINI,

MONACHI BENEDICTINI MELITENSIS

ANIMADVERSIONES IN CONSTANTINI Porphyrogeniti libros de Thematibus, & de Administrando Imperio; necnon breves Notæ ad Opuscula Agapeti Diaconi, Basilii Macedonis Imp. & Theophylacti Bulgariæ Archiepiscopi.

ANIMADVERSIONES IN LIBRUM PRIMUM

DE THEMATIBUS.

Numerus, qui hisce Animadversionibus appositis in margine passim occurrit, respondet illi, quo textus Græcus est distinctus.

1. Τοῦ πορφυρογέν. Βασιλίου, &c.) Titulus hic in Codice Regio sic habetur; Φιλοσόφου Κωνσταντίνου υἱοῦ Βασιλίου Λέοντος τοῦ σοφοῦ, nimirum *Constantini filii Imperatoris Leonis cognomine Sapientis Opus elaboratum.* Constantinus autem hic pluribus a Scriptoribus laudatur a studio literarum; nam & jacentes liberales artes in decus pristinum restituit, & ipse imprimis literis deditus erat, ut testantur Cedrenus, Zonaras, Glycas, aliique. Primis porro imperii annis oppressus ille soceri tyrannide, seu necessitate coactus, seu dissimulata, quam in Romanum gerebat simultate, libris legendis ac disciplinis ediscendis, atque adeo scriptioni totum se dedidit, quod præ cæteris testatur Luithprandus lib. III. cap. IX ubi illius pietatem ac studia commendat hisce verbis: *Constantinus itaque Porphyrogenitus tum orationi tum lectionibus vacans, totum se Domino commendabat, opere manuum victum quæritans. Sane.* ἦν ζωγράφος, *id est picturam pulcre exercebat.* Suæ demum factus potestatis, oppresso tyranno Romano, ac ejus filiis, Philosophiæ & Rhetorices, cæterarumque omnium & artium & scientiarum studia pene deperdita ita instauravit, ut urbs Regia viris eruditis, quos ex universo orbe accivit, abundare cœperit. Collectis insuper undique optimorum Scriptorum in omni doctrinæ genere exemplaribus, Palatinam Bibliothecam iis instruxit, quæ non tam ipsius quam publico omnium usui foret. Verum cum tantam tamque immensam librorum molem plerosque ab eorum lectione deterrere posse putaret, ipse, ut Principem decuit, singulorum utilitati consulens, auctores omnes qui idem argumentum tractavetant, ut in unum corpus compingerentur, curavit, resectis superfluis, ac selectis ex unoquoque scriptore locis iis quæ quisque elegantissime tractaverat. Tales sunt Excerpta libri ab illo collecti, ut libri titulus & argumentum declarant. Alii non ipsius esse Constantini, sed ejusdem Augusti jussu collectionem istam factam volunt, quam nescio cui Dionysio Uticensi adscribit Nicolaus Guibertus in Assertione de Murrhinis pag. 23. cum aliis, ut Jacobus Mausacus ad Plutarchum de Fluminibus pag. 194. authoris nomen ignorari omnino contendant. Ita Excerpta libros ab eodem esse collectos plerique volunt. Sed & Nonus Medicus in libri de morborum curatione proœmio Constantini jussu præceptiones omnes medicas ex variis Scriptoribus (horum tamen suppressis nominibus) collegisse se testatur. Ejusdem item argumenti, id est, Medicinæ habetur Anonymi Scriptoris liber in Bibliotheca Regia περὶ ζωίων, seu de ciborum facultate; cujus quidem auctor in præfatione, Porphyrogeniti jussu id se operis aggressum testatur. Verum his, & si qui præterea ejusmodi libri ad notitiam nostram non venerunt, & magnitudine operis & utilitate longe præstant collectanea historica in tres & quinquaginta titulos, seu locos communes ab eodem Constantino, aut potius illius jussu comprehensa. Horum quinquaginta trium tractatuum (singuli repræsentabant librum in duo volumina divisum) primus Imperatorum renunciationem, vigesimus septimus Legationes, quinquagesimus Virtutes & Vitia commemoravit. Sed neque huic consilio, quo Porphyrogenitus præclarum in modum de literis mereri contendebat, respondit eventus: quippe posteaquam illud Pandectarum Historicarum Opus solum a plerisque legebatur, Græcorum auctores quamplurimi, ex quibus illud erat compositum, neglecti, cum non amplius describerentur, tandem interierunt non absque magno rei litterariæ detrimento. Quin hæc ipsa Porphyrogeniti jussu concinnata Miscellanea modo non omnia perierunt, ex quibus libros tantum duos, vigesimum septimum de Legationibus, & quinquagesimum de Virtutibus & Vitiis injuria temporum reliquit nobis superstites; illum quidem partim Fulvius Ursinus, partim Davides Hæschelius; hunc vero Nicolai Fabricii Peirescii beneficio servatum Henricus Valesius (iis Excerptis omissis, quæ jam in Auctorum operibus separatim emissis reperiebantur) ederunt. Ex libris autem quos Constantinus ipse conscripsit, plures editi habentur, quorum aliquot in unum volumen compegit Joannes Meursius, nimirum Libros duos de Thematibus Orientis & Occidentis: Librum de Administrando Imperio: Novellas Constitutiones aliquot; necnon fragmentum ex Opere Tactico ejusdem Constantini: sed hoc quidem Opus Tacticum integrum & absolutum extat MS. in Bibl. Coisliniana. Habentur insuper aliquot alia Opuscula ejusdem Porphy-

pag. 2.

rogeniti seorsim edita, atque in primis Vita Basilii avi Imperatoris publicata primum a Leone Allatio, deinde a Combefisio, qui & ejus de Imagine Edessena narrationem pariter edidit Græce & Latine, ut & Anonymi historiam libris IV. comprehensam a Michaele Theophili filio, in quem desinit Chronicon Theophanis, usque ad Michaelem Methystam; quam quidem ipsius Constantini jussu conscriptam testatur in libri titulo ac proœmio, in quo & vitam Basilii Macedonis ab ipso nepote Constantino mira sermonis elegantia conscriptam asserit. Laudatur præterea ab Allatio in syntagmate de Symeonibus Sermo de relatione corporis Sancti Joannis Chrysostomi in urbem; qui quidem sermo habetur MS. in Codice Regio olim Telleriano. Multa etiam stricta oratione composuisse Constantinum tradit Zonaras. Ex quibus omnibus manifesto liquet, Constantinum non modo fuisse omnibus disciplinis excultissimum, sed & litterarum extincta pene studia rursum instauraſse, virosque eruditos, propositis præmiis, ad ea promovenda impulisse.

Edit. Paris. pag. 3.

Τὸ Πορφυρογέννητος) Porphyrogeniti cognomen unde sit ortum pluribus a viris doctis jam disputatum est. Vide Martinum Hankium de Byzantinarum rerum Scriptoribus part. 2. cap. XV. vide & Ducangii utrumque Glossarium.

Περὶ τῶν θεμάτων) Θέμα varias significationes obtinet, sed quid hic significet hoc nomen pluribus capite sequenti docet Porphyrogenitus. Verum mihi non probatur quod ait Bonaventura Vulcanius in Notis ad eundem Porphyrogeniti locum, Θέμα *provinciam* non significare, neque θεματικὰς *provinciales*. Nam licet Θέμα non significet integram provinciam, eo modo quo prius divisum fuit in eas Romanum Imperium, cum quælibet ex iis dissecta fuerit in plura θέματα, tamen θέματα ipsa *provincias* quasi minores significant, & θεματικὰς *provinciales* dicuntur, quod non solum patet ex his duobus Porphyrogeniti *de Thematibus* libris, sed etiam ex aliis historiæ Byzantinæ Scriptoribus. Vide Ducangii Gloss. Græc.

Καὶ τοῦτο ἰσχυρὸν, &c.) Sic ex MS. Reg. nam in editis particula, ἐ desideratur. Sic paulo infra perperam legitur in editis ἀρχίζουσι pro ἀρχαίζουσι.

Εἰ δοκεῖ, πρῶτον, &c.) Ita MS. Codex. In editis vero: πρῶτον μὲν οὖν τὸ καλούμενον ἀνατολικὸν, εἰ δοκεῖ, χαμηδιώρυγα. ἔστι δὲν τοῦτο ἀνατολικὰ θέματα, ἤγουν τῆς μικρᾶς Ἀσίας. 2.

Οἱ δὲ λεγεῶνες τοσαῦταί τινες μαρτύρουσι λέγουσι Κερραυνοφόλοι, &c.) Sic ex MS. In editis legitur; οἱ δὲ λεγεῶνες αἱ τῆς μ. μαρτύρουσι, ἐ ἀπὸ Πισιδίας, &c. Κερραυνοφόλος autem interpretati sumus *fulminatrix*, id est, legio; quippe legionis fulminatricis mentio occurrit in quibusque inscriptionibus, quas profert Janus Gruterus; ex quo quidem hic describere easdem commodo lectoris consulentes non gravabimur. Prima habetur Romæ in Capitolio columnæ marmoreæ rotundæ incisa:

NOMINA. LEG

II. AVG.	II. ADIVT	IIII. SCYTH
VI. VICT	IIII. FLAV	XVI. FLAV
XX. VICTR	VII CLAVD	VI. FERRA
VIII. AVG	I. ITALIC	X. FRETE
XXII. PRIM	V. MACED	III. CYREN
I. MINER	XI. CLAVD	II. TRAI
XXX. VLP	XIIII. GEM	III. AVG
I. ADIVT	XII. FVLM	VII. GEM
XIII. GEM	III. GALLIC	III. ITALIC
I. PARTH	II. PARTH	III. PARTH

Altera etiam Romæ apud Maffæos reperitur incisa in columna persimili, in qua præter hasce legiones, adhuc aliæ tres habentur, versu antepenultimo, hoc modo:

NOMINA. LEG

II. AVG.	II. ADIVT.	IIII. SCYTH
VI. VICT	IIII. FLAV	XVI. FLAV
XX. VICTR	VII. CLAUD	VI. FERRA
VIII. AVG	I. ITALIC	X. FRETE
XXII. PRIM	V. MACED	III. CYREN
I. MINER	XI. CLAVD	II. TRAIAN
XXX. VLP	XIIII. GEM	III. AVG
I. ADIVT	XII. FVLM	VII. GEM
X. GEM	XV. APOL	II. ITALIC
XIII. GEM	III. GALLIC	III. ITALIC
I. PARTH	II. PARTH	III. PARTH

pag.

Tertia inscriptio extat extra Tarraconem in villa versus mare, quam e Schoeti schedis edidit Gruterus; & sic habet:

D. O. M.
IVLIO. SECVNDO
QVI. VIXIT. ANN
XXXVIII. M. III. D. X.
C. IVLIVS. RVSCHVS
LEG. XII. FVLMINAT
LIBERTO. BENE
MERENTI. FECIT

Quarta reperitur Romæ in æde sancti Alexii, in Aventino, in ara marmorea candidissima:

C. VETTIO. C. F
COL. NIGRO
DOMO. ANTIOCHIA
SYRIA. VETERANO
LEG. XII. FULMINAT

MILIT. ANN. XXVI
VIXIT. ANN. LVII
EX TESTAMENTO

Quinta denique inſcriptio, ubi Fulminatricis legionis mentio occurrit, extat Ariminl, ad portam ſancti Andreæ; & ſic habet:

M. AELIO. AVRELIO
THEONI AVG
IVRIDICO. DE. INFINITO. PER. FLAM
E T. UMBRIAM. P I C E N V M. SODALI
HADRIANALI. PRAETORI. TRIBVN. PLEBIS
ADLECTO. INTER. QVAESTORIOS. TRIB
MILITVM. LATICLAVIO. LEG. III. CLAVD
ITEM. TRIBVNO. MILITVM. LATICL
LEG. XIII. F V L M I N A T. D E C E M
VIR. S T L I T I B V S. I V D I C A N D I S
OB. SINGVLAREM. ABSTINENTIAM
INDVSTRIAMQ. EXHIBITAE. IVDICAT
ORDO. ARIMINENSIVM
PATRONO.

Quæ autem legio in hiſce inſcriptionibus & etiam alibi dicitur *fulminatrix*, in Notitia dignitatum Imperii Orientis appellatur *fulminea* ſic: *Præfectura Legionis duodecimæ Fulmineæ, Melitenæ*. Unde Henricus Valeſius, lib. v. cap. v. Euſebii Eccleſiaſticæ hiſtoriæ λεγεῶνα κεραυνοβόλον, *Legionem fulmineam* interpretatur; monetque in Annotationibus ad eundem Euſebii locum κεραυνοβόλον *fulmineam* interpretandum eſſe, non *fulminatricem*, ut Onuphrius & Scaliger aliique; ſed falli Valeſium hac in re nemo non videt; nam paulo ſuperius productæ inſcriptiones, quas ſane non abs re protulimus; omnino contrarium docent. Et fulminea itaque & fulminatrix Legio illa XII. ab Auguſto inſtituta, & a Veſpaſiano Imperatore in Cappadocia locata, nuncupata fuit. Cæterum quod ait Euſebius laudato loco, hanc legionem κεραυνοβόλον appellatam fuiſſe Marco Antonino Imperante; quod cum adverſus Germanos & Sarmatas pugnaturus aciem inſtrueret, & fitl cum exercitu conficeretur, precibus a Chriſto pluviam Legio illa, quæ Chriſtiana erat, impetravit, & fulminum jactu hoſtium copiæ in fugam verſæ ac extinctæ fuere: jamdudum monuit Scaliger in animadverſionibus Euſebianis, Legionem fulminatricem ab hoc miraculo nuncupatam non fuiſſe, quippe quæ diu ante tempora M. Antonini ita vocata fuerit. Docet id manifeſte Dio Caſſius lib. LV. ubi Legiones omnes enumerat: quod ſane confirmatur ex inſcriptionibus a nobis paulo ſuperius adlatis. Neque audiendus Xiphilinus qui κεραυνοβόλον Legionem illam appellatam eſſe ait ob miraculum illud quod paulo ſuperius ex Euſebio retulimus, ut putant viri docti. Vide Annotationes Valeſianas in librum v. Euſebii.

Edit. Pariſ. pag. 5.

Καὶ ἄλλα Μαρμαρίδι, &c.) In Notitia dignitatum Imperii Orientalis habetur, *Cohors tertia Valeria Marmaræ*. Et ſic fortaſſis Scriptor noſter confundit Legionem cum cohorte, quæ Marmaræ degebat.

Τυγχάνουσα) MS. Codex habet, τυγχάνουσαι.

Πολλάκις δὲ καὶ φαντάσματα) Particula ἡ ex MS reponitur.

3. Ὡς ὁ σοβιεσκὶ) Editi, ὡς ὁ Ἰωαμπολίτης.

Οὐκ ἐν γὰρ νίκαι, &c.) Sic in MS. legitur.

Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀνέβη) In editis deſideratur præpoſitio ἀπὸ.

Καὶ ὡς τάχος κατέλιξεν, &c.) Sic ex MS. In edit. legitur, Ἕως ὡς ταῦτα κατέλιξον ἐπὶ Ῥωμαίων ἀρχὴ μέχρι καὶ σήμερον.

Νυνὶ δὲ συναθροίσας ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴς, &c.) Sic ex MS. Codex. In editis legitur; νυνὶ δὲ συναθροίσας κατὰ τὰς ἀνατολὰς ἡ Δυσμὰς ἡ Ῥωμαίων βασιλεία ἡ ἐκεῖ παραδόσεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, &c. Tot autem Imperii calamitatibus originem Heraclium dediſſe, provocata in ſe numinis ira, dum Monothelitarum hæreſim temere ſuſceptam pertinacius tueretur, nemo ignorat; quippe ab Heraclii temporibus Saraceni Maometho duce caput extulere, & Romanum Imperium jam tum alioqui Perſarum armis conceſſum magnis cladibus affecerunt: Paleſtina, Syria atque Ægypto ipſomet Heraclio regnante ſubactis.

Λεγγίνα γὰρ λέγω, &c.) Longini appellationem pro eo qui mille viris præeſſet non agnoſco; nam qui mille militibus præerat, Romanis Tribunus, Græcis χιλίαρχος dicebatur, quemadmodum Centurio & ἑκατόνταρχος qui centum viris præerat. Λεγγίνος autem, ut ait Ducangius, idem qui Λογχάρχης, nimirum *Agminis* ſeu λόγχης *Dux*. Polybius Epiſcopus in Vita Epiphanii, πλοῖα ἴσχων ἓξ ἴδια, ἐμβιβάσας ἐν ἄλλοις πέντε, ἓξ ἔδωκε Λεγγίνοις τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ χρήματα, ἀνέπλευσε πρὸς τὸ πρόσθεν εἶναι. Extat in Anthologia lib. VI. Epigramma Κυριακὸς Λεγγίνος. Laudat item Ducangius, ſeu potius Meurſius hunc Porphyrogeniti locum; ſed ibi Conſtantinus λεγγίνος cum χιλιάρχῳ confundit. 4.

Τὸν δὲ Εὐφράτην τόπον) Sic MS. Codex.

Ἡ γὰρ ἀνατολὴ, καθάπερ ἔφαμεν) Sic MS. Codex. 5.

Ἐν σωτῆρι) Ita MS. Codex. Editi σωτηριώτατοι.

Φρυγία Σαλουταρίου) Sic MS. Codex. Editi Φρυγία Σαλουταρίας. In Notitia dignitatum Imperii Orientis Φρυγία Σαλουτάρις: & quidem in eadem Notitia Imperii occurrit mentio cohortis primæ Salutariæ inter Æliam & Hierichunta, & alia primæ Juthungorum Salutariæ. Sed vide Guidi Pancirolli Commentarios. Vide & Orelium.

Εἰς αὐτὴν Ἀττάλειαν) Hanc urbem expugnavit Iconienſis Sultanus an. MCCXII. ut eſt in Chronico Altiſſiod. Deſcribitur vero a Tyrio lib. 16. c. 26. Vide Leunclavium Pand. cap. 180. 6.

Τὰ δὲ ἀνὰ τὸ Ἀκρῶν) Ita MS. Codex. Editi, τὰ δὲ ἀνὰ τὸ Κρῶν. At Ortelius ex Hiſtor. Miſcella 21. refert *Acronium* locum ſic dictum circa Phrygiam.

Φρυγία Κατατιανὴ) In MS. legitur, Φρυγία ἡ Πακατιανή; neque dubito quin in MS. Codice, ex quo ſuam editionem adornavit Vulcanius, ita legeretur loco Κατατιανὴ. At in Notitia dignitatum Imperii Orientis dicitur *Phrygia Pacatiana*. *pag. 6.* Ubi Pancirolus hæc habet: *Minor Phrygia* poſtea *Pacatiana*, forte ab Ovino Pacatiano eſt dicta, qui ſub Conſtantino P. P. Orientis in ea diu reſedit, ac Conſul & P. V. fuit, *l. 4. C. Th. de ſponſali. l. 2. C. Th. de advocat. fiſc.* Ab Oriente habet Cappadociam: ab Occaſu Phrygiam majorem ſeu Salutarem vocatam: a Septentrione Galatiam; ab Auſtro Lydiam, &c. Sic Pancirolus. Unde crederem hic etiam pro Capatianes legendum Pacatiana.

Καλοῦνται ἀνατολικαί) In MS. legitur. κελεύονται ἀνατολικοί.

Ἀρχὴν μὲν ἔχω ἀπὸ τ Μαρῶ) Perperam legitur in MS. ἀρχὴν μὲν ἔχοι ἀπὸ τῆς Μικρᾶ.

7. Καὶ ἑκατονταρχίαι, &c.) Hæc in Editis deſiderantur.

8. Οἵτινές εἰσι τὰ ἀργυρᾶ μυσόρια τὰ ἀπόγλυφα) Nimirum, *cujus ſunt albæ lances ſculptiles*. Editi habent, ὑτινῶν εἰσι τὰ ἀργυρᾶ μυσόρια; quæ Vulcanius interpretatur, *cujus ſunt argenteæ tabellæ ſculptiles*. At μυσόριον non *tabellam*, ſed *lancem* ſignificat. Vide Ducangii Gloſſ. Græc. Ovidius, *celata lanx*.

Ἐπιγεγραμμένον ἔχοντα τοιοῦτον) Sic MS. perperam legitur in Editis, ἐπιγεγραμμένον ἔχον τοιοῦτο; nam refertur ad μυσόριον.

Καὶ αὐτοὶ γὰρ μόναρχοι ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀποστολῆς) Sic MS. Editi vero, καὶ αὐτοὶ γὰρ μόναρχοι ὑπὸ τ ἀποστολῆς, ἦσαν μικρᾶς Ἀσίας.

Καὶ ἀβραδήρου τὰς πομπὰς) Editi, καὶ ἀβραδήρου τὰς χεῖρας. 9.

Ἀλλὰ δὲ τυρίωνος ὑποτεταγμένη. ὑπὸ δὲ τ, &c.) Sic MS Editi vero, ἀλλὰ δὲ τυρίωνος ὑποτέθειται.

Ὡς ἐν τοῖς τῆς ἁγίας μαρτυρίου διηγήσεως) Sic MS. Perperam in Editis, ὡς ἐν τοῖς τῆς ἁγίας μαρτύρων διηγήσεως. Sed optime Vulcanius ibidem ad marginem notat, *forte μαρτυρίου διηγήσεται*.

Ἀπὸ μὲν καὶ ἀσκαλῶνος) Sic MS. atque ita legendum διὰ χεῖρος eruditus Vulcanius conjecerat. Quid vero Σκριπόρα, vide Ducangii Gloſſ. Græc.

Καὶ τὰς τῆς ἑρατινῆς τροφὰς) Editi habent, καὶ τὰς τῆς ἑρατινῆς τροφάς.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ τῆς Ρωμαίων) Sic MS. Editi vero, ἡ ταῦτα μὲν Ρωμαίων.

Ἡ τῶν Ἀσίαν) MS. ἡ τῶν Βασιλίων. Et paulo infra Editi Παμφύλων loco Πεμφυλίων.

Τυρμάρχαι) Sic MS. perperam habent Editi, τερμάχαι, ſed δίσεχον eruditus Vulcanius conjecerat legendum τυρμάρχας. 11.

Καὶ δεξιολάβοι ἱππεῖς) Hæc vox occurrit etiam in Actis Apoſtolorum cap. 23. ubi vulgata verſio habet, *Lancearios*. Eraſmus eo loco idem ſignificare ait δεξιολάβους, quod δεξιβόλους, nimirum *dextros & peritos funditores* aut *jaculatores*. Suidas & Auctor Etymologici σφενδόνηται interpretantur. Theophylactus Simocatta lib. 4. Hiſt. προσέτι δὲ καὶ δεξιολάβους δυσμάχους ἐκτήσατο, καὶ τοὺς ἀντρέας τούτου καταφρόνησεν.

Οὗτος Μένιππος ὁ τὰς καθ ἑσπέραν τὰς ὅλας εἰκοσίβιβλον ἀναγράψας) Menippus iſte, quem hic laudat Porphyrogenitus, idem ſane eſt qui Pergamenus, celeberis ille Geographus, cujus mentio occurrit in Epitome Artemidori Epheſii; quæ cum Marciano Heracleota edita eſt. Menippi hujus periplum τῆς δύσεως citat Stephanus in Ἐφύσσα, Χαλδία, Χαλδία. Idem Stephanus ejus periplum Bithyniæ advocat in Χαλκηδών: item periplum Paphlagoniæ in Τίος. Atque idem periplus ſignatur in Ἀμάστρις; quippe quæ vicus Paphlagoniæ eſſe dicatur. Vide de Menippis Voſſium. 12.

Οὗτος Πανσανίας, &c.) Sic MS. in Editis hæc tranſpoſita ac inverſa habentur.

Οὗτος Μένανδρος) At Menander iſte Protector non ſub Juſtiniano ſed ſub Mauricio floruit, ut ipſe de ſe teſtatur apud Suidam; narrat quippe inter cætera, quomodo prius, non, fratris ſui Herodoti exemplo, legibus operam dederit, & eloquentiæ deditus regiam porticum frequentarit; ſed amarit equeſtria certamina, pantomimorum ſaltationes, ac palæſtras, ſimileſque nugas; donec Mauricius ſuſcepiſſet imperium: tum te amore captum Muſarum; poemataque, & hiſtorias audiſſe avide; magnam etiam noctis partem iis impendiſſe; animum quoque appuliſſe ad ſcribendam hiſtoriam, eamque aggreſſum ab obitu Agathiæ. Vide Suidam in Verbo Μένανδρος. Cæterum ex hujuſce Menandri hiſtoria luculenta habes fragmenta in Legationum Eclogis; quas e MSS. Codicibus primus edidit David Hœſchelius Auguſtæ Vindel. anno Chriſti 1603. *Ecl. Legat. Paris. pag. 70.*

Συμμαχίδαν) Sic MS. perperam in Editis, ἐμμαχίδας.

Τῶν γὰρ Καππαδοκίων) Cappadociam pluribus laudibus ornat Juſtinianus Imperator Novell. 31. atque inter alia, ait: γῆ τε αὐτοῖς ἐστὶ πολλὴ τὸ μὴ δυσμικὸν, μὴ ὕπαιθρος τῷ βασιλεῖ, ὁπόσῃ ἀρχὴν, ἐπιτήδεια τοῖς ἐκεῖσε κτήσεσιν ἴδιαις, πρὸς πολιτικὰς ἀρχὰς ἐκ ἐλάττων, μᾶλλον μὲν οὖν ἢ μείζων. 13.

Εἰς τὴν Κατάονίαν) De Cataonia videndus præter Geographos Æmilius Probus in Datamene.

Καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Ταύρου Ταυρησίων) MS. pro Ταυρησίων habet Ταυροπολιτῶν.

Ἐν ᾗ Καισάρεια ἡ πόλις) Juſtinianus Imperator paulo ſuperius citata Novella præclarum huic urbi ſimul & Cæſari elogium tribuit: πολυανθρωπότατον τι γὰρ καθέστηκε, inquit, de Cappadocia loquens ἢ πόλει τὸ παρίζηται μητρόπολιν, ἥ τοῦ φιλτάτου Καίσαρος ἡμῖν ἐτυμήσατο, τοῦ δοῦναι ἀρχὴν ἀγαθὴν τῷ καθ ἡμᾶς μοναρχίᾳ. διὸ δὴ ἐν ἅπασι τοῖς ἐφ ἡμῖν ἔθνεσιν ἀνωμαλώτατόν ἐστι τὸ τῶν Καισαρέων ὄνομα, ἢ ὅτερ ἡμῖς αὐτ' ἄκρα τοῖς ὑφ ἑ βασιλεῖς συμβόλαια σεμνυνόμεθα. Hanc civitatem, μίαν μὲν τῷ πυρίσθλῳ, ὅπλῳ δὲ ἢ γνώμῃ, atque adeo totam Cappadociam, ſub unum Proconſulem redegit Juſtinianus; penes quem eſſet poteſtas τῆς πολιτικῆς, τῆς στρατιωτικῆς, καὶ τῆς ταμιακῆς, quorum officiorum diſtractio frequentes antea diſſenſiones excitabat. Sic Vulcanius in Notis ad eundem Porphyrogeniti locum.

Ἡ τῶν Κολωνίαν) De Colonea loquitur Porphyrogenitus infra Themate decimo; ubi ait, ab hoc caſtro inditum Themati nomen. Vide Scylitzem pag. 814. Edit. Reg. Taxara vero poſtmodum appellatum fuiſſe tradit Nicetas in Manuele, lib. 1. n. 2.

Μέχρι αὐτῆς Ῥοδάντου) Cedreno & Curopalatæ dicitur, *Rodantum*.

Καὶ τοῦ φρουρίου τοῦ καλουμένου Ἀδάνων) Occurrit etiam locus iſte apud eundem Conſtantinum in Baſilio cap. 32. & 35. & apud Annam Comnenam pag. 411. E R. Scylitzæ Ἄδανον caſtrum Tarſo vicinum. 15.

Καὶ αὐτῆς Ποδανδοῦ) Sic MS. Editi vero habent Σποδανδοῦ. Cedreno, Curopalatæ ac Zonaræ dicitur Ποδανδός. Appellatur etiam a Porphyrogenito in Vita Baſilii, cap. L. editionis Combefiſianæ, Ποδανδός, atque hunc locum Tarſo vicinum fuiſſe ſtatuit, necnon a nomine fluvii loco appellationem inditam ſcribit: Ταῦτα πρὸς Θεὸν μὲν συντρεβὴς καρδίᾳ καὶ δακρύοις τοπαίοις προσδεξάμενος ἡ αὐτὸς, ἄρας τοὺς Ῥωμαϊκοὺς δυνάμεις, εἰσῆλθε κατὰ Ταρσοῦ· καὶ κατὰ δὴ τὸν τόπον γενόμενος, ὃς λέγεται Ποδανδός, ἔνθα καὶ ὁ ὁμώνυμος ῥεῖ ποταμός, &c. *Hæc ad Deum contrito corde, multiſque lacrymis compreccatus atque locutus, aſſumptis Romanis cohortibus adverſus Tarſum proficiſcitur. Atque ubi ad locum venit, cui Podandus nomen (ubi etiam recurrit fluvius ejuſdem nominis)* &c. Annæ Comnenæ dicitur Σιμὰ τὸ Ποδανδός.

Καὶ Ἄδανα) De Adana, Ciliciæ urbe loquuntur Anna Comnena pag. 339. E. R. Scylitzes pag. 656. Zonaras in Romano Diog. pag. 226. Nicetas in Joanne. *Athena* dicitur Tudebodo pag. 784. Roberto Mon. pag. 44. Guiberto lib. 3. cap. 12. *Addena* Raimundo de Agiles pag. 146. Adanum & Tarſum accurate deſcribit Willebrandus de Agiles pag. 146. Adanum & Tarſum accurate deſcribit Willebrandus ab Oldenborg. in Itiner. Vide Joſephum Barbarum in Itiner. Perſic. pag. 461. &c.

Καὶ ὧδε μὲν) Sic MS. perperam in editis legitur, ἢ ὧδε μὲν, &c.

Εἶτα ἄλλα τινὰ τῆς βασιλείας) Editi, εἶτα ἄλλων τινῶν τῆς βασιλείων.

Εὐδοκιμήσαντος) Editi habent, παραδοκιμήσαντος.

Διὰ τὸ ὄντα αὐτὸ πλησίχωρον) Sic MS. Codex; *pag. 8.* & mox ἀ τοῦ, ἀϊ, &c.

Πρὶν ἀ τῆς Ῥωμαίων ἀνῃρῆσθαι βασιλέως) Ita MS. Codex. 16.

Ἀρχέλαος ἀνδρὶ, ὅτα ὁ συγγενὴς Ἡρῴδου) Sic MS. Codex. Et quidem non abs re, nam ſic ſcriptor declarat, quænam affinitas fuerit inter Archelaum & Herodem; cujus quidem filius Alexander Glaphyram filiam regis Cappadocum in matrimonium duxerat. Συμπενθερία enim eſt affinitas inter duos ex filiorum vel filiarum nuptiis, ſic ut uterque ſocer dicatur, hic quidem reſpectu nurus, alter reſpectu generi.

Μετὰ δὲ ταῦτα, &c.) Editi, κ᾽ δὲ ταῦτα.

Εὐσεμολόγει) Sic MS. Codex. Perperam in editis legitur, ἐθεσμολόγει.

Ἀπὸ τῆ μεγάλη Καίσαρος Ἰουλία) At Svidas v. Καισάρεια, tradit Cæsaream, quæ antea Mazaca, sic appellatam fuisse a Tiberio Cæsare, postquam Archelao illam ademisset. Sozomenus vero lib. v. Hist. Eccles. cap. 4. dicit Cæsaream a Claudio nomen accepisse. Et idem legitur in Histor. Tripart. lib. VI. cap. IV. Cæterum de *Mazaca* sic loquitur Solinus cap. XLVII. *Mazacam sub Argæo fitam Cappadoces matrem urbium nominant: qui Argæus nivalibus jugis arduus, ne æstivo quidem tempore pruinis caret: quemque indigenæ populi habitari Deo credunt.*

17. Ρηγοδαντῶν) Ita MS. Editi, Ρηγοδαντίων.

Καὶ φρυγίου τὸ καλούμενον Κόμυ) In MS. legitur, καὶ φρύγιον τὸ καλούμενον Κόμυ.

Τῶν δὲ τρίτων Καππαδοκῶν) Sic MS. Codex. In editis desideratur τὸ, τρίτων.

Λύδρων) Editi habent, Λυκρων. At Λύδρων dicitur & Ptolomæo.

Καππαδόκαι φαῦλοι) Hoc Epigramma, quod hic Constantinus mutilum duobus ultimis versibus profert integrum habetur in Anthologia lib. II. cap. XLIII. tit. εἰς πονήρους, hoc est, *in Malos*; auctorque ipsius dicitur Demodocus; & sic ibidem legitur.

Καππαδόκαι, φαῦλοι μὲν ἅπαν ζώνης δὲ τυχόντες,
Φαυλότεροι, κέρδη δ᾽ ἅρπαν, φαυλότατοι·
Ἢν δ᾽ ἅρμ᾽ ἢ τριβόλους ἢ τρεῖς μεγάλους ἁρπάσωσιν ἀνῆνες,
Δὶ τότε γίγνονται φαυλοτριφαυλότατοι.
Μὴ, λίσσομαι βασιλεῦ, μὴ τετράκις, ὄρθιμε δῆτε
Κόσμον ἐλισσόμενον καππαδοκιζόμενα.

Quod sic ad verbum, ut ajunt, interpretatur Lubinus:

Cappadoces semper mali, cingulum vero nacti
Pejores: lucri vero gratia pessimi:
Cum vero bis aut ter magnum prehenderit currum,
Tunc sane evadunt mali ter & amplius.
Ne, supplex oro, rex, ne quater dicam, ne ipse
Mundus corruat Cappadox redditus.

In MS. Porphyrogeniti primus versus sic legitur: Καππαδόκαι, φαῦλοι μὲν ἅπαν. ζώνης δ᾽ ἅπαξ, &c. At in editis & in Anthologia, Καππαδόκαι, & ζώνης δὲ τυχόντες: ubi quidem Brodæus sic monet: Milites ignavissimi sunt Cappadoces. Festus. apud antiquos toti succincti pugnasse dicuntur. Servius. omnes qui militant cincti sunt, aut certe ineffacaces, ut contra præcinctos strenuos dicimus, unde & Græce ἄζωνοι, non qui bonam zonam habet (est enim ζώνη armorum apparatus Homero) sed qui est strenuus. Moschopulo, ἀλκφοὶ, ἢ μᾶλλον περὶ τὴν ζώνην ἀχθοι ἐπιφερόμενοι. Atqui ζωννύσθαι eidem Iliad. λ. arma induere est. Pausanias. τὸ δὲ ἐνδύεσθαι τὸ ὅπλα ἐπίλοιπον οἱ πολλοὶ ζώννυσθαι. ἀπόζωσαι quoque apud Herodianum pro exautoravit, & cingulum amittere pro militia cedere comperi. Gregorius. οἶδα καὶ ζώνην τὴν στρατιωτικὴν λέγω ἐξ ἀνδρείας, καθ᾽ ἣν ἄζωνοι Συρίας καὶ μανίζωνοί τινες ὀνομάζονται. an ζώνης ex Svida ἀκινήτου καὶ ἀξιώματος τυχόντες enarrari potest? μεγάλου ἁρπάσωσιν ἀνῆνες. Si currum aut rhedam apprehenderint. convitiari ac βαρβαρίζειν solere ait Demodocus Cappadoces, proverbium intuens, *de plaustro loqui*. Svidas. Ibi τὸ ἐκ τῆς ἁμαξοκαπηλείας. Etymologici auctor in dictione ἅρματος μᾶλλον. φαυλοτεροφαυλότατοι. mali ter amplius. βασιλεῦ. Rex Jupiter. μὴ τετράκις. dicam. κόσμος. ne orbis terrarum labatur. ad servitutem natos Cappadoces fuisse prope liquet, cum quibus S. P. Q. R. ut sui juris liberique essent concessissent, ut regem habere sibi liceret poposcerunt, negantes vivere gentem sine rege posse. Justinus & Strabo. Jure igitur Cappadoces servi sunt Persio saty. 6. & Martial *Quid te Cappadocum fex onus esse juvat*. at eorum fidem elevat saty. 7. Juven. nec obscura est paræmia, τρία κάππα κάκιστα, Cappadoces, Cretenses, Cilices. eam nationem a Philippo Alexandri patre domitam tradunt Justinus & Orosius, quibus in hoc fidem nullam habeo. Isthæc Brodæus ad laudatum Epigramma adnotaverat.

Edit. Paris. pag. 9.

Καππαδόκαι) Hoc etiam Epigramma habetur in Anthologia paulo superius laudato loco. 18.

Ἐκ δὲ τούτων καὶ τοιοῦτα) Sic MS. Editi, ἐκ δὲ τούτου τοῦ τοιοῦτα, &c.

Ὁ Καισαρείας ἐπίσκοπος) Perperam legitur in Editis, ὁ Καισαρείας ἀρχιεπίσκοπος. 19.

Νεῦσί δὲ ἐν τῷ βίῳ Ἀποστόλων τινί) Sic MS. Codex.

Νευκράτιος) Sic MS perperam in Editis Παγκράτιος legitur; quippe Naucratius appellabatur & non Pancratius unius ex decem fratribus sancti Basilii.

Θρᾳκίων δὲ ἐπαινίδησαι) Aliam Θρᾳκίων originem adfert Eustathius in Dionysium. De Thracum vero fortitudine præclare Justinianus Novella κε'. ἐκεῖνο μὲν ἀναμφιλογωτάτον ἐστὶ ὅτι περ ἄλλα μὲν Θρᾳκῶν ἀνεμάσθη χωρία, διὸς ἀσυνδρόμητος τῷ λόγῳ, ἢ τῷ ἀνδρείᾳ, ἢ στρατοπέδοις πολέμιος, καὶ πολέμων καὶ μάχης ἄπειρα. πολλὰ γὰρ ἐγγὺς τε καὶ πόρρω τῆς χώρας κατέσκαπται ἐκείνης. 20.

Ἀνὴρ τις μετὰ ὑ γυναικὸς, &c.) Sic in MS. perperam legitur in Editis, κώμη τις μετὰ γυναικὸς καὶ υἱοῦ τέκνων κ᾽ Μυσίας ὑῷ, &c.

Πρὸς ᾧ ὁ πόλεως τείχει) Sic MS. Codex. Editi vero, φρὸς τὸ πόλεως τείχος.

Ἡ γυνὴ τῶ Θρᾳκὸς) Ælianus libro de Animalibus VII. cap. XII. aliter hanc historiam narrat, Pæoniis mulieribus eam laudem tribuens: Τῇ μὲν κεφαλῇ, inquiens, φέρουσι ὑδρίαν μεστὴν ὕδατος, καὶ ἅμα ἀνέχουσι αὐτὴν, ὡς τὸ ἐπαυλὲς βαδίζουσαι, ἀτρεμοῦσάν τε ἐκ πάσης διαμένουσαν τῆς ὑδρίας· ἐξηρτῆσθαι δὲ τοῦ κόλπου ἑκατέρωθεν τὰ βρέφη· ἢ τὸν μὲν βραχίονα τὸν ἑτέρου ἀνέξασα, ἅμα δὲ γόμφιον ἵππον ἐπ᾽ ἀρότου ἄγουσι, ἐκ ταὐτοῦ χεροῖν ἑνὸς λῖνον. *Quod uno tempore, partim capite urnam aquæ plenam ferant, ita cervicem erigentes, ut ipsis ingredientibus immota urna permanens, nulla inclinatione propenderat; partim infantem puerum e sinu suo appensum lacteat, simul & brachio in habenam inserto maritii equum ad aquam ducant, simul & manibus linum neant.* Quo etiam loco adjicit Ælianus, Darium conspecta aliquando muliere Pæonia hoc apparatu instructa, ad subjugandos Pæonas accensum.

Ἡ γάμους τῶ μετὰ τὸ ὕδατος) Sic MS. in Editis vero legitur, ὁ γάμους τῶ μετὰ ὕδατος. Dicitur ὁ γάμος & in Epistol. ad Hebr. cap. 9. 21.

Μίλητος) Perperam in Editis hic & infra legitur, Μίλητον pro Μίλητος.

Εἰσὶ δὲ πόλεις περὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ.) Sic in MS. in Editis vero, εἰσὶ δὲ πόλαι περὶ τὴν Ἀσίαν, ἑπτὰ. At vigesima prima urbs Philadelphia in MS. dicitur. 22.

Θυάτειρα) Nimirum *Thyatira*, non vero *Thyatira* ut Vulcanius.

Κολόσσαι, αἳ νῦν λεγόμεναι Χῶναι) Chonæ olim, inquit Porphyrogenitus, Colossæ dictæ, Urbs Episcopalis Laodiceno Metropolitano subjecta, atque olim Palassæ appellata ut est apud Nicetam in Vita sancti Ignatii Patriarchæ Constantinopolitani ob Templum sancti Michaelis Archangeli, magnitudine, pulchritudine, & mirabili artificio insigne celeberrima. Et quidem Chonæ olim Palassæ appellatæ dicuntur Nicetæ ipsi Choniatæ in Manuele lib. VI. num. 1. sed ubique vitiose scriptum pro Colossæ mihi persuadeo. Sic ibi Choniates. Ἀφικνοῦται εἰς Χώνας, πόλιν ἀξιάγαστον καὶ μεγάλην, πάλαι μὲν Παλασσαν, ἔστι δὲ νῦν Χώνας. πατρίδα, ἣ ἡ Ἀρχαγγελικὸν νεὼ θαυμάσιον μεγέθει μέγιστον καὶ κάλλει κάλλιστον ἔσται, καὶ θαῦμα τοῖς χαροῦσι ἅπασιν ἔργον ἐκεῖθεν ἐξιλάσκεται. Meminit hujus celeberrimi Templi Chonensis idem Nicetas & in Isaacio lib. II. n. 11. Celeberrimum autem ac illustre fuit hoc templum ob miraculum in Archippo illius Mansionario patratum; cujus quidem historia passim habetur apud Metaphrastem & alios. Cæterum libet hic exhibere binos catalogos urbium, quæ subsequenti ævo nomen mutarunt. Primus ex Baluziano Codice recenti manu conscripto paululum diversus ab Editis, qui sic habet: *pag. 10.*

Οσαι ἀφ' πόλιων μετωνομάσθησαν εἰς ἕτερα.

Ἐπίδαμνος τὸ παῖ Διρράχιον
Τεῖβαλλις ἡ Ἀχελῶϊς
Ἡράκλεια ἡ παῖ Πελαγονίας
Σουσάφορα ἡ παῖ Δαιβόλεως
Ἰλλυριοὶ τὸ παῖ Κάστρα
Εἴσοκα τὸ παῖ Μάγλαινα
Ἀξιὸς ποταμὸς ὁ παῖ Βαρδάρου
Ἄργος Θεσσαλικὸν ἡ Δάρισσα
Ἔτεια ἡ παῖ Κορώνη
Πήδασος ἡ τῆς Μεδώνης
Ταύτην πλησίον ἐστὶ Χειρώνησος ὅτε πολίτης Πύλης, ἡ περὶ Νέστορος, παῖ δὲ πολίτης Ἀβδήρου,
Τρίκκη τὸ παῖ Τρίκκηλα
Θεύπολις ἡ παῖ Πρίσσα
Ἀπολλωνία ἡ παῖ Ἰσμηνὸς, ἡ φρὸς τῷ Ἄθῳ ὄρει κειμένη.
Ἀμφίπολις ἡ παῖ Χρυσόπολις
* Θεσσαλονίκη ἡ παῖ Ἄφυσις, περὶ τὸ Ἄφυ πεδίον. μοῦ Κάρα πεδιάδα
Οὐδομαντία καὶ Στάγειρα ἡ παῖ Μάκρη
Τυμπύρη τὸ παῖ Ῥάσκου
Παμφύλη ἡ παῖ Ἡράκλεια
Τιβεριούπολις ἡ τοῦ Ἡράκλεια
Βιλαστινόπολις τὸ Βιλαστβίνων
Δάτος τὸ παῖ Τυδῶν
Μαρτυρόπολις τὸ παῖ Μιφθικά.
Βόρρα τὸ παῖ Χάλκη
Προσοντίδες δύο, ἡ μὲν κατὰ τὴ Ἄβυδον, ἡ δὲ πρὸς τὰ ἀρκτικὰ τῆ Ψαμμίδος
Γερμανικία Συρίας ἡ παῖ Τελεσσῖνος, Μέλα δὲ κῶμη
Σπαρναὶ ποταμὸς ὁ παῖ Ἀγριμείλαι
Κατάβολα Κιλικίας ἡ παῖ Μάζακα
Λίμνη Γαλάτου ἡ τὰ ἑπτακόσια ἀφ' Ἀλυσσοῦ, πλησίον τὰ φρὸς ἀνατολὰς Γαλατίας, Γαλάται, Γερμανοὶ δὲ οἱ Φρύγες.
Σίρμιον ἡ παῖ Οὐγγρίας καὶ Στρίμωνος, οἱ δὲ Οὔγγροι τὸ παλαιὸν ἐλέγοντο γερμανοί.
Δορίσκος ἡ παῖ Αἴνου.
Ὀδρυσὶς ἡ Ὀρτηνὶς ἡ τῶν Ἀδριανουπολιτῶν
Μακεδονικὸν λίμνη ἡ παῖ Γαλατία
Ποτίδαια ἡ Κασσάνδρεια
Κολωνὸς ἡ Τύρος
Ἀχαΐα ἡ παῖ Πάτρα
Δωρικὴ οἱ Ἕλληνες
Ἀσία ἡ Ἔφεσος
Ἰωνία ἡ περὶ Ἀσίαν
Εὐβοία ἡ Εὔριπος
Βοιωτία οἱ Θῆβαι.
Φθία ἡ Θεσσαλία
Νικόπολις ἡ παῖ Πρίβιζα
Αἰτωλία τὰ Λιγκέστα
Κέρκυρα ἡ Φαιακία.
Δωδώνη ἡ Βιντέζα
Ἠπειρος τὸ Βοδρωτόν
Δελφοὶ τὸ χρυσοῦ τῆ Σίλλου
Δελφοὶ τὸ Ῥαμνοῦσιον
Καισάρεια Φιλίππου ἡ Τανίτυρος, ἡ αὐτὴ τῆ Πανιάδι, ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ ὄρους Πανίου
Σαρδικὴ ἡ παῖ Τριαδίτζα
Λάρισσα ἡ Λαρίσα
Θέρμη καὶ Παιονία ἡ Θεσσαλονίκη
Κολοσσαὶ αἱ Χῶναι
Ῥόδος ἡ Φιλιππόπολις
Ἰταλία ἡ Λογγιβαρδία
Μίμας τὸ παῖ Τριαδίτζα
Πύργος τὸ παῖ Πυργάς
Λύδδα τὸ παῖ Πολύσταλον.

Alter vero catalogus hujuſcemodi urbium editus habetur ad calcem libri primi de Thematibus, & ſic habet:

Πόλεων ὀνόματα.

Οσαι ἀφ' πόλιων ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις μετωνομάσθησαν
Ἐπίδαμνος τὸ παῖ Δυρράχιον
Λίσσος, ἡ παῖ Κορώνη
Πήδασος, τῶν Μεδώνων. ταύτην δὲ πλησίον ἐστὶν χερρόνησος μικρά, ἡ τις τὸ μὲν πολλοὶ ἐλέγετο ἡ πάντες, τὸ Νέστορος ἡ παρὰ τῷ Ὁμήρῳ φθείρουσι· τῶν δὲ πολιτῶν Ἀβδηρίτου
Ποτίδαια ἡ τῶν Βερόης.
Πέλλα τὸ τῶν Κισσῶν
Ἀπολλώνια ἡ τῶν Ἐσμηνὸς ἡ φρὸς τῷ Ἄθῳ τῷ ὄρει κειμένη.
Τρίκκη τὸ τῶν Τρικκαίων
Θεμισόπολις, τὸ παῖ Σκίλλος
Σίτυλον ὄρος, ὁ τῶν Κασσάνδρων
Σπαρτωλὸς τὸ παῖ Πυδνᾶ
Ἔμπορος ὁ παρὰ τοῖς Σαρακηνοῖς Χίμ-
Καὶ Φιλαδέλφεια) Sic in MS. Codice.
23. Οὐλπιανὸν Ῥωμαῖοι λέγετον) Vide Vulcanii Notas, & Gloſſ. Græc. Ducangii.
Καὶ τὰ μὲν κάτω, ἡ περὶ Δάλματον) Sic in MS. In Editis vero legitur, ἡ τὰ μὲν ἡ περιδαλάσσια.
24. Καὶ τῶν καλουμένων Πυλῶν) De hiſce Pylis loquitur Theophanes ad annum XII. Heraclii, necnon Auctor Chronici Alexandrini pag. 325. E. R.
Δαγουδατῶν) Ita MS. Codex. Editi vero Γουδατῶν.
Γραικοὶ, ἀπὸ τῶ ποταμῶ Γράτου) Idem infra ubi de Dialectis Græcorum agit; & quinam communi dialecto uſi ſint deſcribit.
Τῷ μ' ποταμῷ) Sic in MS. Codice legitur.
Πρῶτος οὖν ὁ κόσμον πάντων) Editi, πρῶτος οὖν τῶν ἄλλων πάντων.
Τὸ λεγόμενον Δουκάτον) Ita MS. Editi vero, τὸ λεγόμενον Δουκάτον.
Διὰ τὸ φρεσβεύεσθαι ἐμφανῶς τῶ Βασιλέως) Sic MS. Codex.
25. Μίδωνα) Ita in MS. legitur. Editi, Μιδάνιον. Stephanus, Μιδάνιον. Μίδωνα vero Cedreno & aliis urbs iſthæc dicitur.
Μύρλεια) Idem quæ Apamea Bithyniæ, ut tradunt Suidas & Stephanus, Μύρλεια, πόλις Βιθυνίας. Εἰσὶ Γαλατία, Γαλάται, Γερμανοὶ δὲ οἱ Φρύγες.
Τυρσηνὸν τὸ παῖ Τυρσοί
Μαρτυρόπολις τὸ παῖ Μιφθικά.
Βόρρα τὸ τῶν Ἀμιτζαλῶν
Τύμπρος τὸ τῶν Ῥάσκων
Ἔρυμα ἡ τῶν Κάμπλων
Πεφύκιδες, ἡ τῶν Ἡράκλειαι φρὸς δύσιν
Ἀμίδα τὸ παῖ Ἔμεσα
Οδρυσὶς, ἡ παῖ Ἀδριανούπολις
Δορίσκος, ἡ παῖ Δρυσπορ
Ἱερὸς ποταμὸς ὁ τῶν Δερκίβιων
Κολόσσαι αἱ τῶν Χῶναι.
Σωσίνη, ἡ τῶν λεγομένων Ἀπόρων.
Οὐκ οἶδ' ὅπως οὕτως) Sic ex MS. Codice reponimus.
Μετὰ Δρύγγους) *Drungi* voce uſus eſt Flavius Vopiſcus in Probo, *Omnes*, inquiens, *gentium Drungos uſque ad quinquagenos homines in triumphum duxit*. Δρύγγος, *Caterva militum*: Leunclavius in Onomaſtico Turcico in Græcis appellari ait *Bculum Tribuni*, quem inſtar Scepri gerit, & quem Itali *Batulum regiminis* vocant, a *Trunco*, forte. Leo in Tacticis, cap. 14. §. 9. & ex eo Gloſſæ Baſilicæ. Μοῖρα δὲ ἐστὶν, ὅπου δρύγγος τὸ ἐν τάγμασιν, ἤγουν ἀνδρῶν τῶν λεγομένων Κομήτων συγκίμενον πλῆθος. & §. 42. μοῖρας τὰς λεγομένας δρύγγους. S. Joannes Chryſoſtomus Epiſt. 14. δρύγγους μαζώσαντα, οὗτος γὰρ δὴ οὗτος, ἐκ τῆς λίξης τῶν μανίων αὐτὸν ἐδιήξατο. Vide Ducangii utrumque Gloſſarium.
Εἰ' ἐφ' τούτου κρατοῦντος) Perperam in Editis legitur τοῦ pro τοῦ, & in MS. κρατοῦντα pro κρατοῦντος.
Μετὰ τὸ λαῦ) Sic in MS. & paulo infra τεταγμένους, cum in Editis habeatur. τεταγμένους.
Καὶ τοὺς ἰκανάτους) In voce ἰκανάτους aqua mihi hæret, inquit Vulcanius. At Ἰκανάτοι Scriptoribus Byzantinis Milites Selecti ad cuſtodiam Im-

23. 24. 25. 26.

peratoris vel Palatii dicuntur. Hujus vocis meminit etiam idem Porphyrogenitus lib. de Adm. Imp. cap. 50. ἡ τῶν μὲν Παγκρατιάνων Βασιλικὴ Ἰκανατωτικὴ, ἐ μετὰ τῶτο τρατηγὸς τῶν τῶν Βυκελλαρίων. Præterea Leo Grammaticus, Symeon Logotheta, Anonymus Combefisianus, Cedrenus aliique ex Scriptoribus Byzantinis passim hujus vocis meminere. Sed qui Anonymo Combefisiano, num. 19. dicitur ἄρχων τῆς Ἰκανάτων, aliis peculiari nomenclatura Δομεστικὸς nuncupatur. Nicetas Paphlago in Vita Ignatii Patriarchæ CP. Νικήτας δὲ πρῶτον μὲν ἄκαιρον τυγχάνειν τῆς λεγομένης Ἰκανάτων Δομεστικότητος παρὰ Νικηφόρου φησὶ τῆς τότου ἀφελεσθῆναι, δι' ὃ τὴν ἀπὸ τῶν ἀρίστων ἀφεῖναι κατάσχεσιν. Ex quibus postremis verbis, inquit Ducangius, vel Icanatorum Scholam, vel dignitatem Domestici τῆς Ἰκανάτων, tum primum institutam a Nicephoro Generali Imp. pro Niceta ex filia nepote. Et certe ante hæc tempora Ἰκανάτων mentionem fieri non advertimus, præterquam in Synaxariis 17. Feb. in S. Mena Calliceiada: ὁ μακάριος Μηνᾶς μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ εἰδέᾳ τινὶ Φιλαδελφίᾳ λεγομένῃ, καὶ τῷ Ἰκανάτων καταλόγῳ χολῇ, quæ quidem referunt ad tempora Constantini M. sed hæc sunt subleste fidei. Continuator Theophanis de eodem S. Ignatio: ἡ Νικήτας, ὃς πρώτιστον μὲν τοῖς ὑπ' ἐκ τῶν Ἰκανάτων διώκων ἤρχετο, ἔπειτα δὲ φίλτρῳ τοῦ τρατηγοῦντος καὶ ἐνταῦθα διάγειν αὐτοῦ τὸ δόλιον. Unde conjicere licet Icanatos milites fuisse ex Palatina militia, qui sub dio agebant, contra quam Excubitores. Protospatharii autem ac Domestici τῆς Ἰκανάτων mentio occurrit in Synodo VIII. Constantinopol. Act. 1. Orestes Πρωτοσπαθάριος, καὶ Δομέστικος τῆς Ἰκανάτων. Sed vide Ducangii Gloss. Græc.

Edit. Paris. pag. 12.

Αὐτῷ Ὀπτιμάτων) In Editis legitur, αὐτῷ Ὀπτιμάτε. Sed quod hic narrat Constantinus de Optimatum Themate, intelligendum eum loqui de Optimatum Themate quo modo sua ætate erat; quippe prioribus seculis in pretio fuit Optimatum militia; quod quidem vel hinc colligere est, quod cum suis Protectoribus, quos *Armatos* vocabant, perinde ac Fœderati cum suis pueris militarent, & in Τάγματα distributi, quibus præerant Ταξίαρχοι & Μεραρχαι, in secunda acie constituerentur, ut velites & infirmiores in prima locatos tuerentur. Vide Mauricium Strateg. lib. 1. cap. 3. & 4. lib. 2. cap. 5. & 10. lib. 3. cap. 7. Cæterum Ὀπτιμάτοι in Historia Byzant. uti optime docet & Ducangius, appellati fuere Gothi quos cum Rhodogaiso eorum duce devictos in Augustalem militiam adscivit Stilicho, ut scribit Olympiodorus in Excerptis apud Photium: Ὅτι τῷ Ῥαδογαίσου Γότθων τὰ κεφάλαια Ὀπτιμάτων ἐκαλεῖτο, ὡς ἰδίᾳ σωτηρίαν παρασχόντα χιλιάδας. ὃν κατατελεμήσαν Στελίχων, Ῥαδογαίσου προσταμένου. Ii deinceps in Provincias dispertiti, ei potissimum Asiæ regioni nomen dederunt, in qua sunt Bithyni & reliquæ gentes quas recenset hoc capite Porphyrogenitus.

Τῶν παρὰ Ῥωμαίοις λεγομένων Κορτελίνων) Qui Porphyrogenito dicuntur *Cortelini*, in L. 1. Cod. Th. de Cohortal. & L. 4. eodem Cod. de Diversis offic. appellantur *Cohortales*. Sic dicti primum Officiales Præfecti Prætorio. Glossæ veteres: Cohortalinus, Θυρωρὸς τῆς αὐλαίας. Hi Præfecti Prætorio Tentorium seu aulam servabant. Postmodum Rectorum Provinciarum Officiales nuncupati fuere. *Apparitores Cohortales* in L. ultim. de Cohort. *Cohortalis militia*, L. 1. hoc tit. *Cohortalini*, L. 26. 28. hoc tit. Edictum Valentiniani & Marciani contra Eutychen, in Concilio Calchedonensi part. 3. cap. 12. ἀλλ' ἰδιωτῶν μετώνυμα τρατιώτων ἀναχώμασι, οἱ μὴ τι ἄρα ἦσαν τῆς Κορτελίνου, ἤγουν ἀκροατῶν. Cæterum viles ii ac infimæ sortis homines habiti. Glossæ MSS. Κορτελίνου, τῆς ἀτιμίας. Glossæ Basilic. Κορτελίνοι, Εὐτελεῖς, Θυρωροὶ ἢ Πρόσταγμα.

27. Ἑλενόπολιν) Helenopolis Bithyniæ est urbs ad Dracontis fluvii ostium, in Nicomediensi sinu, Drepanum olim dicta, & ab Helena Constantini Magni matre, quam in ea natam fuisse ajunt, nuncupata, ut est apud Cedrenum ad annum XX. Constant. Vide Procopium lib. 5. de Ædif. Eusebium lib. 4. de Vita Constantini cap. 61. Philostorgium lib. 2. cap. 13. Socrat. Nicephor. &c.

Γίφυρα, ἣν ἐπώνυμον Ἰκανατῶν) Vide Procopium de Ædif. lib. V. cap. 111. Sangaris autem fluvius Asiæ Minoris, seu Phrygiæ, de quo multa Philippus Maussacus in Notis ad Plutarchum de Fluminibus. Cæterum Epigramma ponti huic adscriptum refertur etiam a Zonara lib. XVI. n 7. *pag. 13.*

28. Βύκελλα γὰρ τὸ παρελληνιστὶ ψωμίον) Gloss. vet. *Buccella*, ψωμίον vocant. Joannes de Janua: *Buccella, morsella panis*. Regula Magistri cap. 27. *In quibus omnibus mensis in suos meros quis Frater de suo pane ternas, non amplius, buccellas intinget*. Ψωμίον autem hic pro pane accipitur, non vero pro quibuslibet cibariis, ut Meursius interpretatur. Quod vero ait Porphyrogenitus Buccellarios a buccella, hoc est, pane vocatos, convenit cum iis quæ habet Thalelæus ad lib. 60. Basilic. tit. 18. §. 29. Βυκελλάριοι λέγονται οἱ παραμένοντες τρατιῶται, ἐκ τῆ, Βύκε, ὀνόματος, ὃ ἐστιν ἄρτος, ἐκλήθησαν Βυκελλάριοι, οἱ ἢ ἄρτον τινὰ ἐδίοντο ἐν αὐτῷ τῷ τῶν παρεμένων αὐτῷ. Sed hic *Buccellarii* dicuntur stationarii milites qui panem alicujus edunt, ut apud eum morentur. Hinc Gloss. Lat. MS. in Cod. Reg 1012: *Adjecta, Buccellarius*. Buccellarii igitur etiam dicti fuere custodes corporis, stipatores, armigeri, domestici procerum, cujusmodi fuit *Occylla Buccellarius Aetii*; a quo occisus est Valentinianus III. Aug. apud Gregorium Turon. lib. 2. Hist. cap. 8. quem cæsum ab *Armigeris* ejusdem Aetii tradit Prosper in Chronico. Ob hanc fortasis causam *Spatharios* & *Buccellarios*, ambulante exercitu, Imperatorem immediate subsequi jubet Mauricius lib. 2. Strateg. cap. 9. Ὀπίσω δὲ αὐτοῦ πάντες τοὺς Σπαθαρίους, ἤγουν αὐτοὺς, τοὺς Βουκελλαρίους. Ex quibus Mauricii verbis apparet Buccellarios ab origine non *fuisse* tantum ad id officii exercitui præstandum destinatos. Idem etiam Mauricius lib. 1. cap. 2. μείζονα δὲ τὰ τῆς μοίρας ἐ ταγματάρχαι ἀρχοντες, ἑκατοντάρχαι, δεκάρχαι, καὶ τιμαρχαι, ἤγουν τετράρχαι, Βουκελλάριοι, καὶ ὁ δὲ ἑτοι, &c. Buccellariorum autem nomen a Buccellato dictum, & primum sub Honorio Augusto auditum scribit Olympiodorus apud Photium in Biblioth. pag. 179. Ὅτι τοὺς Βουκελλαρίους ἐπὶ τῆς ἡμέρας Ὀνωρίου ἱδρύσατο κατ' τρατιωτῶν ἀριθμὸν Ῥωμαίων, ἀλλὰ ἤ Γότθων τινῶν· ὡς δ' ἔτυχε καὶ τὸ ἐνδεόμενον, κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ συμμιγεῖς ἱδρύσατο πλήθους. Et paulo infra: Ὅτι τὸ ξηρὸν ἄρτον βενέλλατον ὁ συγγραφεὺς καλεῖσθαι φησὶ καὶ χιλάζειν ἢ τῷ τρατιωτῷ ἐπιτήδειον, ὡς ἐν τούτῳ Βουκελλαρίους ἐπιλεξάμενος. Buccellariorum Juniorum mentio etiam habetur in Notitia Imperii Orientis, quam Arcadii Honoriique temporibus concinnatam fuisse putant viri docti. Cæterum quid Buccellatum vide utrumque Ducangii Glossarium; & quæ habet Turnebus de Buccellariis lib. 24. cap. 16. & lib. 26. cap. 15. Rigaltii item Gloss. & Meursii.

Κελλαρίου δὲ ὁ Φύλαξ τοῦ ἄρτου) Cellarius dicitur qui Cellario præest, nimirum cui potus & esca curæ est, qui *cellæ* vinariæ & escariæ præest, promus. Glossæ Græco-Lat. Κελλαρίου, *Penuarius*. Lexic. Gr. MS. Reg. Cod. 2062. Ταμίας, ὁ κελλαρίου, *Cellarius*, idem qui *Celleranius* & præsertim usurpatur pro officio Monastico. Cyprianus in Vita sancti Hilarii Arelatensis: *Post breve tempus in congregationis Cellarium eligitur. Cœpit [ut] tur attente & studiose illis velle largiri quibus esset necessarium, etiam abstinentiæ amore nihil peteret*. Vide utrumque Ducangii Glossarium.

Μαριανδυνοί) Sic scribitur apud Stephanum, Eustathium ad Perieg. & apud alios. Perperam in Editis, & in MSS. Porphyrogeniti Μαριανδηνοί. Mariandyna autem regio sic dicta fuit a quodam Mariandyno Æolensi, ut ait Strephanus. Eadem scribit & Eustathius ad Periegetæ versum 787. Scholiastes vero Apollonii Rhodii lib. 12. v. 140. Mariandynos dictos ait ἀπὸ Μαριανδύνου τινὸς Κιμμερίου.

Ενεκαλέσαντο δὲ Γαλάται) Galatæ & Mariandyni Porphyrogeniti ævo dicti sunt *Buccellarii* fortassis, quod huic ministerio potissimum addicti essent, seu, ut alii volunt, quod milites Buccellarii olim in ea regione tuenda excubarent in præsidiis locati. Lexic. Græc. MS. Reg. Cod. 2062. Γαλατρατία, ἡ ἀπὸ Βουκελλαρίων χώρα, οἱ αὐτοὶ καὶ Ἑλληνοπολίται γράφονται, ἃ ἑρμηνεύονται. Vide Svidam v. Βουκελλάριοι.

29. *Edit. Paris. pag.* 14. Μέχρι τῆς δεῦρο Καππαδοκίας) Nimirum, *usque ad confinia Cappadociæ*. Perperam interpretatur Vulcanius, *usque ad montes Cappadociæ*.

Καὶ αὐτὴν τὴν Τίον) Paulo infra hanc ipsam urbem appellat Porphyrogenitus, τὸ Τεῖον. Sic apud Scriptores varie scribitur nomen hujus urbis, quippe Τῖον, Τῖος, Τῖμος, Τεῖος & Τεῖον scribitur. Qui vero hanc urbem cum Amastri confundunt admodum errant; quippe Tius ab Amastri distat viginti stadiis, ut habet Stephanus Byzantius, οἱ πάντα ἀπὸ Τίου εἰς Ἀμαστρα τάδια εἴκοσι. At Marcianus Heracleota in Periplo unde hæc videntur deprompta: οἱ πάντα ἀπὸ Τίου εἰς Ἀμαστρα τάδια σά'.

Βασίλειον) Basilæi Episcopatus, sub sede Ancyrana metropoli mentio occurrit in Constitutione Alexii Imperatoris. Βασίλειον autem an idem oppidum, quod Βασίλιννα apud Annam Comnenam pag. 171.

30. Μαρκιανδυνοί) Hic pro Μαρκιανδυνοί in MS. legitur Βαρκιανδυνοί; quod quidem scribæ esse mendum non dubito.

Ἀρχαιότατον ἔθνος ἐστὶ, &c.) Hæc interpretatus sum cum Vulcanio, *stolidissima, & contemptissima gens est*; verum ἀρχαιότατον verti posset etiam *vetustissima gens est*; quippe de Paphlagonibus ita Justinianus Novella κδ'. Τὸ Παφλαγόνων ἔθνος ἀρχαῖόν τε, καὶ ἐκ αἰῶνος καλούσης, ἀλλὰ πολίτευμα, οὐκ ἐξ ἀποικίας μεγάλας ἐκπεμφθὲν, καὶ τάξει ἐν Ἰταλίᾳ σφόδρα ἐπιφανὲς Βασιλείας, ἐν αἷς δὴ καὶ Ἀνκυρανὴ πόλις τῷ ἔθνει τῶν ἐκείνων μητρόπολις κατῳκίσθη, ἡ βασιλικῶν πολλάκις δίκαιον ἐξέπεμψεν.

Κεκυπρωμένῳ διαβεβλημένον) In Editis legitur, κεκυπρωτικὸν ἐξεβεβλημένον, & paulo infra, λέγεται ἔτος pro λέγων ἔτος.

31. Δαδίβρας) Sic MS. & apud Niceta m. In Editis, Δαδυβρας. In Authenticis hæc eadem urbs dicitur, Δαδύβρα.

Κολτζικὴ κολυμβήθρα ἡ ὁ Συκοφάντης) Lacunulam MS. Codex explet, ubi perperam scribitur Κολτζὶς pro Κολτζικὴ & Συκοῦντος pro Συκοφάντης.

Γαζάρῳ) Sic in MS. Codice. In Editis Γαζαρῷ. At Gozan fluvius circa Mediam dicitur 4. Reg. 17. & 1. Paralip. 5. Eumdem Gozen vocat Benjamin Tudelensis.

32. Ἀλλὰ κλησάμενος, &c.) Vide Ducangii Gloss. Græc.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἡμετέρας Λέοντος, &c.) Sic MS. Editi vero, ἐπὶ δὲ τῆς ἡμετέρας τοῦ μακαρίου, καὶ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Λέοντος, &c.

33. Κολωνὸς δὲ τοῦτο ὑμνεῖται, &c.) In Editis legitur, πολωνὸς δὲ τοῦτο ὑμνεῖται, καὶ ἱστορεῖται, λόφους καλεῖσθαι Ἕλληνας. Κολωνοὶ autem, vel ut Eustachius vult κολῶνοι, sunt φύσει λόφοι μονοκόρυφοι, μὴ ἀκρωτῆρι δὲ ἀποξυομένοι. παρὰ τὸ κολούειν, ὃ ἐστι κολοβοῦν.

34. Πρὸς τοῖς Ἀραβρακίοις τόποις) Arabracis regionis Armeniæ finitimæ, meminit Nicephorus Callisti, qui etiam tradit, Eustratium Martyrem ex ea fuisse oriundum.

Καὶ τὸν καλούμενον Τεφρικὴν, ἐν ἀρχῇ Χρυσόχειρ, &c.) De Chrysochiro & ejus cæde vide Zonaram lib. xvi in Basilio, ubi Tephricem Agarenorum, & Manichæorum Metropolim appellat. Vide præterea Scylitzem, Glycam & alios.

Περιβόητον ἀρχηγὸν) In Editis legitur, περιβόητον στρατηγόν.

Καὶ Καρβέαν) De Carbea Manichæo, duce bellicosissimo consulendus continuator Porphyrogeniti pag. 103. & 110. E. R. ubi Tephrices condicor dicitur: Ἐνθα ἡ ἐκ προμνηστείας φασὶν ἀφικέσθαι Καρβέαν τὸν Τεφρικῶν οἰκοδεσπότην, καὶ τοῦτο αὐ μέντοι τοῦ χαλκοῦ φθόρου λαοῦ κατηργάσθαι, ἀλλὰ ἡ ἐξ μεγάλων δὴ στρατηγῶν ζυγομαχία λαβεῖν. *Illic Carbeæ* (*cujus supra mentionem fecimus, qui & Tephrices conditor fuit*) *egregie ejus virtutem enituisse; ut non solum gregarios multos atque obscuros interfecerit, verum magnos quoque Duces vivos ceperit.*

Ἀνεψιοῦ Βασίλειος, &c.) Editi habent, ἀνεψιοῦ, ὁ ἐμὸς πατὴρ, μέγας Βασίλειος, ὁ ἐξ, &c.

Ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνατολικῆς τῆς μητρὸς, &c.) Sic Editi: MS. vero, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνατολικῆς τῆς γαστρὸς τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Editi etiam, πολυτεκνίαν γὰρ, &c. 35.

Τζιέρου) In MS. legitur, τζίερου, & paulo infra, τζίερον ἐκλέξω. *pag.* 15.

Εἰς τάξιν δίμαρτος καὶ τόπαρχος, &c.) Sic MS. Codex. Editi vero, εἰς τάξιν δίμαρτος ἐχειροτόνησε, εἶτα ἡγεμόνος, ἐπὶ τῆς χρείας τὸ μακαρίτου καὶ ἁγίου μου πατρός. ἔρημος γὰρ ὢν τὸ πρῶτον, ἡ εἰκότως, κἀμοῦ, καὶ ὁ Τζιμισκὴς, ἡ τις, &c. 36.

Ὀνόματι τῷ ἐξ Ἀρμενίων διαλέκτου Αζώτου ἐκάλουν) Huius vocis meminit etiam idem Porphyrogenitus lib. de Adm. Imp. cap. 51.

Ἐκεῖσε ἐλθὼν πρὸς Λέοντα, &c.) In Editis legitur: ἐκεῖσε γὰρ ἐλθὼν πρὸς τὸ μακαρίτου καὶ ἅγιον μου πατέρα, οὐτωσὶ προσεῖπε τὸν βίον, &c. Ubi nemo non videt Vulcanium perperam hæc postrema verba legisse.

Πρὸς τὸν δυσχείρωτον πόλεμον τὸν Βουλγάρου) Leonis exercitus in Macedonia adversus Bulgaros, rege eorum Symeone pacem turbante, infeliciter pugnavit: sed eos subinde Turcarum auxilio devicit. Vide Scriptores Byzantinos qui Leonis Philosophi gesta memoriæ prodiderunt. 37.

Πρὸς Συμεῶνα τὸν ἀδιάστατον Βούλγαρον) Sic in MS. Editi vero habent, πρὸς Συμεὼν τὸν ἀδιάστατον Βούλγαρον. Et paulo infra pro τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως in editis legitur, τοῦ μακαρίου μου πατρός.

Κυκεῶνος ἐστὶ κἀκεῖ τι τῷ ἐντοίβοντι) Lycandus seu Lycandum olim Λύκανδος dicebatur ob pinguedinem & fertilitatem soli. Vide Ortelium.

Ἐν τῷ περιοίκῳ τῆς πόλεως) In editis legitur, ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς πόλεως. Sed melius ἐν τῷ περιοίκῳ, quippe versus finem hujus capitis ait hanc ipsam inscriptionem insculptam fuisse ἐν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως. 38.

Ὁ μέγας ἐκεῖνος, &c.) Perperam hæc Vulcanius interpretatur sic: *Magnus ille & celebratissimus Imperator Justinianus, quum Romano Imperio potitus esset, patruus ejus Justinus, unicus prætor Romanorum agminum Cæsar existens appellatus est.* Non enim Justiniano imperante patruus ejus, unicus prætor Romanorum agminum Cæsar existens appellatus fuit; sed Justino Thrace imperante, avunculo Justiniani, Justinianus unicus prætor Romanorum agminum Cæsar existens appellatus fuit; ut facile etiam ex sequentibus videre est. Συγκλητὸν autem Justinianum appellat in Senatu Proclus Quæstor apud Procopium lib. 1. de bell. Pers. Cæsar vero idem Justinianus diu post salutatus fuit, ut tradit Procopius loco citato: Σίττας καὶ Βελισάριος νεανία μὲν καὶ πρώτου ἀνθοῦντα ἥβην Ἰουστινιανὸν δὲ τοιοῦτον ἑορτῆρα, ὃς χρόνῳ ὕστερον ξὺν Ἰουστίνῳ τῷ θείῳ βασιλεῦσαι ἴσχυε. *Sittas & Bellisarius primæ lanuginis adolescentes Satellites erant Justiniani militiæ magistri, qui diu post cum Justino avunculo habuit Imperium.* Justinianus itaque antequam Cæsar appellatus esset magister militiæ erat; unde corrigendus hac in re Porphyrogenitus. Rem totam clarius refert Cyrillus Scythopolitanus Procopii æqualis: Ἰουστῖνος Ἰουστινιανὸν αὐτὸν τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοκράτορα κατέστησε πατρίκιον, ξ ὕπατον ἔτι καὶ στρατηγόν. *Justinus Justinianum ex sorore nepotem suo loco Imperatorem constituit, qui jam erat Patricius, Consul & magister militiæ.*

Θωμᾶς ἐκεῖνος, ὁ περίοικος, &c.) De hoc fortassis Thoma loquitur Justinian. Imp. Novella λε'. Τοῦτον, inquiens, οὕτως ἡμῖν διατεταγμένον, κρίσιν προδιοικῆσαι δίκαιον ἐστι νομίζομεν, ἐφ' ᾧ πρόσθεσαν τῇ τοίτῃ Ἀρμενίας ἀνδρα σοφὸν, ὑπερηκόντα τιμιότητα, καὶ ἀξίαν τοῦ τῆς ἀρχῆς ὄγκου καὶ φιλοτιμίαν. Δίκαιον τοίνυν Θωμᾶν τὸ μεγαλοφρόνεστατον, οὗ μὲν ἀρχῆς ἐπὶ τῆς Ἀρμενίων ἀπέσπασε χώρας, καὶ τ' ἄλλα δὲ ἀνδρα χρεών, καὶ χρείαις ἡμῖν ὑπηρετησόμενόν τε καὶ ἐπαρκέσοντα, αὐτὸν ἐπὶ τῇ τῆς ἀρχῆς ταύτης προβαλέσθαι δικαίως. Hanc Tho. πρόσθεσιν τιμιότητι a Const. vocatum fuisse in jure Vulcan. non alia fortassis ratione, quam quod

39.

eam

eam olim, priusquam a Leone Imperatore Urbis appellationem, dignitatemque accepisset, inhabitasset. Sed quid ἀνάκτιον significet apud Scriptores Byzantinos videatur Gloss. Græc. Ducangii eodem v.

Ἡ διάγουσι ἐνταῦθα παρίστασι) In editis legitur, ἡ διάπλους ἐνταῦθα ἐστίν.

Ἐν τάξει κατοικεῖ) Quid κατοικίον apud recentiores Græcos videndum Ducangii Gloss. Græc.

Edit. Paris. pag. 16. Καὶ ἔστιν ῥητὰ, &c.) Hæc ex MS. Codice reponimus.

Πανάτριχα) Vide Notas Vulcani ad eundem Porphyrogeniti locum; necnon Ducangii Gloss. Græc.

40. Ἐπὶ Λέοντος τοῦ ἀνεψιοῦ βασιλέως) Editi habent, τοῦ μακαρίου τοῦ πατρὸς. Ex paulo infra in Editis legitur, μετὰ δὲ τὸν ἐμὸν πατέρα, τὸν τρισμακάριον τὰ πράγματα διοικήσαντα.

41. Κάμινοι, ἐφ' ᾧ τὸ Κυμίνου λιμήν) Vide quæ de his habet Ortelius.

Αἴγαια) In Notitia Provinciarum MS. Αἴγυμα dicitur. Fortassis eadem quæ Αἴγυρα, inquit Holstenius in Notis ad Stephanum in Αἴγυρα.

Τὸν πρὸς Ἀμφίου ἢ Πύρρου λιμενίσαντα) Editi habent, τὸν πρὸς Δικαίου ἢ Πύρρου λιμενίσαντα.

42. Κασσίρου) In Editis legitur, Διασσίου.

Ἐν ᾧ ἡ ἀπωτέρω ὑγρὰ τὸ σκοτείνον τοῦ λίγυος) Sic MS. Codex.

Τὰ πρὸς Θάλασσαν τῆς ἀκροτόλεως) In MS. legitur, τὰ πρὸς Θάλασσαν τῇ ἀκροτόλει κωμίῳ.

Ἐπὶ δυσμαῖς ἴσως αὐτῆς Μαλόεντος) Sic MS. perperam Editi, ἐπὶ δυσμαῖς ἴσως αὐτοῦ Μαλόεντος.

Κατὰ Ἰασὸν) Editi habent, ἐπὶ τῆς Ἰασοῦ. Hæc ipsa urbs Cariæ Stephano scribitur Ἰασός; apud Athenæum vero in Archestrati versibus lib. III. Ἰασὶ appellatur.

Ἢ δὲ παρ' αἰ Ἰασὶν Κασσιτέλλα ἀμφιρύτη.
Si quando Jasum appulsa Cariæ veneris.

Κατὰ Βαρυλλικὸν κόλπον) Stephanus: ἡ ἐπὶ Διλάνοις Βαρυλλικὸς κόλπος. Nobis vero hic idem sinus Barzylaicus, *sinus Jasius* erit.

Ἡγοῦνται τῷ κοινῷ ὀνόματι Λάδιον) Sic emendo. In Editis & in MSS. legitur Λάτμιον. At Stephanus Barzylam, inquit, urbs Cariæ, quam Cares Andanum appellant.

43. Καὶ αὐτὰ τὰ Βαρύλλια) Perperam in Editis legitur, ἐπὶ αὐτὰ τὰ Μαρύλλια. Vide Stephanum.

Ἡ τοῦ Μαύσσου) Perperam legitur in Editis Μινδάρου, & in MS. M. ΔΔ; nam Μαύσσου scribendum docemur ex Strabone, Ptolemæo & Stephano. Maudus dicitur Pomponio. Strabo lib. XIV. habet: ὑπὲρ δὲ τοῦ Μαύσσου λιμὴν ἔχουσα. καὶ μετὰ ταῦτα Βαργύλια, ἐφ' οἷς πόλις. Στρόβιλος) In MS. legitur, ἐφ' οὗ κολωνὸς Στρόβιλος. Quid Strobilus vide Ortelium v. *Caucasus*.

Ἐν ᾧ ὁ Μαυσώλου τάφος ὁ περιβόητος) Sic MS. Codex. De hoc Mausoli sepulcro loquitur Strabo lib. XIV pag. 451. Εἶθ' Ἁλικαρνασσός, τὸ βασίλειον τῆς Καρίας ἅπασης, ἔχυρα κολωνία ἐφ' ἑνὸς ἑκάστη ὄρους, ἐν τῇ Μαυσώλου τάφος, τῷ τοῦτο ποιήσαντι ἔργον, ὄντι Ἀρτεμισίᾳ τῇ ἀδελφῇ καταλειφθέν. *Deinde Halicarnassus, regia dominorum Cariæ, quondam Zephyra dicta. Ibi Mausoli sepulchrum est, unum de septem mirabilibus mundi spectaculis, quod marito suo Artemisia ædificavit.*

Ἀπανταῦθα δὲ πρὸς ἀνατολὰς, &c. In Editis legitur, ἀπαναβαίνοντι δὲ πάλιν πρὸς ἀνατολὰς; κόλπος εἶτα Οἰδίμιος. Et paulo inferius, ἡ κατέσπαστο pro ἡ κατέσπαστι.

Νῆσον ἡ Ῥόδον αὐτὴν Πελαγίαν) Sic MS. Codex. Editi habent, νῆσον ἡ Ῥόδος αὐτὴ πελαγία ἐξαίρετος. Quæ Vulcanius interpretatur; *insula Rhodus obliquè extenditur*. At legendum esse Πελαγία & non πελαγία præterquam ex MS. docemur ex Antonino, qui insulam Rhodum Pelagiam etiam nuncupatam fuisse scribit.

44. Πόλιν Τελμισσὸν) Sic MS. Editi πόλιν Τελμισσὸν. Τελμισσὸς autem hæc urbs scribitur apud Ptolemæum & Plinium; Τελμισσὸς vero Straboni & Ariano; Urbs Lyciæ.

Φασηλίς) Ita MS. Perperam in Editis legitur, Βασηλίς. Apud Ptolemæum Φασηλὶς scribitur, Lyciæ oppidum; apud vero Plinium & Stephanum, Pamphyliæ.

Εἶτα τὸ Κασίλλιον ὄρος καλούμενον) Editi habent, εἶτα τὸ Κάλλιον ὄρος καλούμενον. Castellium nomen loci circa Palæstinam in Vita sancti Sabæ apud Metaphrastem.

Κιβυρίτις πόλις, ἥ τις ἐστι, &c.) Sic MS. Codex. Duæ hujus nominis urbes apud Strabonem habentur; altera Κίβυρα Magna haud procul a Mæandro flumine; altera vero minor haud procul a Mela fluvio: & de hac quidem secunda videtur hic loqui Porphyrogenitus.

Καὶ ποταμὸν ἐμφανῆ ἔχουσα, &c.) Hæc & sequentia ex MS. reponimus. *pag. 17.*

Ἀπὸ αὐτῆς δὲ Μιλήτου) In Editis pro Μιλήτου ubique legitur Μιλήτου. 45.

Πόλεις δεκαπέντε) Editi habent, πόλεις δεκαπτώ. Binæ urbes ex MS. adjiciuntur. 47.

Κωνστάντα) Sic ex MS. Salamis etiam Constantia dicta fuit, ut scribit Stephanus: Κωνστάντια, ἡ ἐν Κύπρῳ Σαλαμίς. γίνεται ἀπὸ τῆς Κωνσταντίου γενικῆς, &c. Ita habet & Divus Hieronymus, qui etiam subjungit, eam Trajani Imperatoris tempore a Judæis deletam, interfectis omnibus ejus incolis.

Κίμωνα, ἔστι Λευκωσία) In Editis legitur, Κόμβωνα, Κυδώνια, &c.

Τάμασσος) In Editis legitur, Τριμιθία. Apud Ptolemæum & Strabonem hæc ipsa Cypri urbs scribitur Τάμασσος.

Κόρον, Νίμφιον) Binæ hæ urbes ex MS. adjiciuntur.

Καρπάσιον) In Editis legitur, Κάρπασον. Apud Plinium *Carpasium* hæc urbs vocatur. Diodoro, Ptolemæo & Stephano, Καρπασία dicitur. Vide Notas Holstenii in Stephanum.

Ἡ μεταξὺ Κύπρου ἐ νήσου) Sic ex MS. Codice.

Ἀπὸ Κίνυρα ἐ δυσμῶν Κιλίκων, ἐ ἐ Βίβλου τῆς, &c.) Sic in MS. nisi quod pro Κιλίκων, perperam legitur Κύπρου: Stephanus quippe Cyprum insulam nomen accepisse ait a Cypro filia Cinyræ, vel a Cypro flore illic nascente: Κύπρος, νῆσος ἀπέναντι τῆς Παμφυλίας κείμενη, ἀπὸ Κύπρου τῆς θυγατρὸς Κινύρου, ἢ ἀπὸ τοῦ ἐνταῦθα φυομένου κύπρου. Cinyras rex Cypri fuit, Cilicis filius, qui cum Myrrha filia sua, nutricis astutia, ignarus concubuit, a quo illa Cynaræa dicta, ut scribit Ovidius Met. 10. Cur autem Philostephano Cyprus dicatur filia Cinyræ, vel Bibli, & Veneris, (ut legitur apud Porphyrogenitum in Mⁿ. Codice Regio) ignoro, nisi dixerit verba illa, ἢ ἐ Βίβλου addita fuisse a scriba indocto, qui Cinyram Cypri regem confundebat cum altero Phœniciæ rege, cujus Regia Byblos urbs fuit; & sic pro ἡ τῆς βίβλου legendum esset ? ἐ Βύβλου, subintelligendo χρυσόκομος. Cæterum Etym. in Dionys. Cyprum vocat filium Cinyræ, cum tamen Κύπρος muliebre nomen sit, quod in usu fuit apud Phœnices, ut docet Scaliger ad Eusebium pag. 149.

Ὡς Φιλοστέφανος ἐν τῷ περὶ νήσων) Librum de *Insulis* quem Philostephano Scriptor noster adscribit, necnon Servius in 1. Æn. juxta Codicem Fuldensem, Heraclidi tribuit Stephanus in Ὠλίαρος. Vide Vossium de Historicis Græcis.

Καὶ Ἴστρος ἐν ἀτταλικοῖς Αἰγυπτίων) Liber Istri de *Colonis Ægypti* laudatur a Stephano in Αἰγιναῖος, & Ὠλανος, & a Clemente Alexandrino lib. I. Στρωμάτ. Quo tempore vixerit Ister seuIster, & quos libros scripserit, vide Vossium.

Τὰ βασίλεια Μακεδόνων) Sic MS. Codex: & paulo infra, ἦγε ἐκράτησε, ἐσ' ὅτε, &c. 48.

Καὶ Ἰσοκράτης ὁ ῥήτωρ) Editi habent, διὰ τοῦ Ἰσοκράτους ὁ ῥήτωρ.

Εἰς πόλεις ιε'.) In Editis legitur εἰς πόλεις ιγ'. sed ex MS. adjectæ sunt, uti supra monuimus, duæ urbes, nimirum Κίμωνα & Νίμφιον.

Καὶ περιτυχὼν αὐτῷ ἐπιστήμων Ἀβυδήνος) Sic MS. nisi quod pro Ἀβυδήνος legitur, ὁ Βυβλήνος.

Καὶ περιήγησιν τῶν νήσων, &c.) In Editis legitur, τοῦ περιήγησιν τὴν βασιλέως, ὁ ἐμὸς πάππος, &c.

Στρατηγὸν Ἀλεξίου) Sic MS. In Editis legitur, Ἀλεξανδρου στρατηγόν. Fortassis quidam ex stirpe Alexii Moselis, nobilis Armenii, qui Cæsar a Theophilo creatus in matrimonium duxit Mariam Theophili natarum minorem natu.

49. Ἢ διὰ τὸ ὑψηλὸν ἢ τόπου, &c.) Nimirum, *vel quod ipsa insula sublimis ac prærupta sit*. Vulcanius hæc interpretatur, *vel quod sublimi ac prærupto loco sita sit*. Eandem ferme Sami etymologiam adfert Eustathius in Homerum: Σάμος γάρ, inquit, ὁ λόφος παρὰ γλώτταν. ἢ ἀπαχὰ φασιν ὀρεσιγενῆ τὰς ὑψηλὰς γλώττας. Scribit etiam Strabo Samum insulam totam esse montuosam: Καλεῖται μὲν οὖν ἡ ἄκρα τῆς Ἀμπελου βλέπουσα πρὸς τὸ τῶν Ἐφεσίων Δρέπανον· ἀπὸ δὲ τοῦ ὄρους ἄκρα, ὃ τοῦτ' ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν, ὀμωνύμως λέγεται.

Edit. Paris. pag. 18. Ὁ τε Πυθαγόρας ἐκεῖσε, &c.) Sic MS. & infra, ἔστι οὖν, &c.

50. Μίλητ μὲν τῶν Ἐφεσίων) In MS. legitur; μίλητ μὲν τῶν Ἐφεσίων. Et paulo infra pro αὐτῶν ἐλαχε Σμύρνα τῶν τόπων ἀρκτικώτερον scribitur, αὐτῶν ἐλαχε Σμύρνα τὸ δίκαι ἀρκτικώτερον.

51. Σχολιμφίσσητε) Editi habent, χολιόσσητε.

Ἀπὸ γὰρ δὴ ἄκρας Αἰολίδος, ἣν Αἶγα, &c.) Strabo lib. XIII. pag. 423. διὸ δὴ μικροῦ τὸν ἑαυτῶν συλλαβὼν ἐκφέρων αἰγὰς, εἰς Ἀκταῖα, τὴν Ἀρχαῖαν. Corrupte apud Stephanum legitur, inquit Vulcanius, Αἰγάτης Αἰολίδος ἄκρας, quum procul dubio legendum sit Αἶγα, τῆς Αἰολίδος ἄκρας. Ita legendum monuit & Isaacus Casaubonus in Commentariis in lib. XIII. Strabonis: In Stephani, inquit, verbis turpe mendum fustulimus, cum legeretur Αἰγάτης Αἰολίδος pro Αἶγα ἡ Αἰολίδος, &c. Verum Holstenius legendum putat, Αἰγατὶς Αἰολίδος ἄκρας.

Ὁμωνύμως τῷ ζώῳ) Strabo lib. XIII. Αὕτη δὲ μίσχει πρὸς Ἀργινοῦσσαι δυσὶν ἢ τρισὶ νησιδίοις ἄκρας, ἣν Αἶγα τινὲς ὁνομάζουσιν ὁμωνύμως τῷ ζώῳ. Hæc ita Xylander interpretatur: *Ea vergit usque ad Arginusas pertinet, iisque imminens promontorium, quod Ægæ nonnulli appellant, quasi caprum*. Cur enim, inquit Casaubonus, addidisset Strabo ὁμωνύμως τῷ ζώῳ? Apud Stephanum legimus, Αἶγα τῆς Αἰολίδος ἄκρα ἐν Στρέβοις, ἔστων Κυνὶ καὶ Κανὶ λέγεται. Ἀρτεμίδωρος δὲ Αἶξ φησι τὴν νῆσον ἐκ ἀναλόγως. τὸ τοιοῦτο Αἰγαῖος καὶ τὸ πέλαγος.

Ἡ γὰρ φῦλ Ἑλλὰς γλῶττα πάντα διαλέκτους ἐμφαίνει) At Strabo sub initium libri VIII. quatuor tantum Græcorum dialectos recenset, easque ad duas præcipuas, Atticam scilicet & Æolicam reduci posse ait: Jonicam enim ex Attica, Doricam ex Æolica ortam fuisse scribit. Pindarus quoque, quem Dorice scripsisse constat, Æolice se scribere ait, ut Ode prima Olym.

—— ἐμὶ δὲ τερπνὸν
Ἐπέων ἐπιτρόπων νόμῳ
Αἰολίδι μολπᾷ,
Χρή.

52. Καὶ αὐτὸ μὲν τὸ Μιλήτ) Sic MS. Perperam in Editis legitur semper Μιλήτ pro Μιλήτ.

Αὐτὸ τὸ λεγόμενον Λεκτὸν) Sic MS. Perperam in Editis scribitur, αὐτὸ τὸ λεγόμενον Σκετὸ; sed optime Vulcanius Λέκτον legendum scribit; nam a Lecto ad Canas Lesbus porrigitur, ut tradit Strabo. Ita etiam paulo infra legendum.

53. Δῆλον τῶν νῆσων, &c.) Ita ex Codice MS.

Ἀμοργός) Hæc insula una ex Cycladibus quæ Porphyrogenito Ἀμοργὸς dicitur, Straboni & Heraclidi Ἀμοργὶς vocatur, & Ptolemæo Ἀμοργίς.

Προσαγορεύουσιν) Ita habet MS. Codex.

Καὶ προσαρρυσίμενον) Sic MS Perperam in Editis legitur προσαρρυσίμενον.

Καὶ ταῦτα μὲν, &c.) Editi habent, ταῦτα δὲ, &c.

ANIMADVERSIONES
IN
CONSTANTINI PORPHYROGENITI
LIBRUM SECUNDUM DE THEMATIBUS.

pag. 19. 54. Περὶ θεμάτων, &c. τόμ. β'.) In Codice Regio MS. hæc tantum loco tituli habentur: ἐντεῦθεν τὰ περὶ θεμάτων.

Ἐπὶ τῆς δύσεως Εὐρώπης) Eustath. in Dion. περιηγήσεως v. 170. Europam ait vocari omnia ad Occasum sita, ducto ab Hellespontο principio; antiquos vero Scriptores tradere, Vespasianum Imperatorem Thraciam ab Europa diremisse.

Βυζάντιον ἔθνεσιν, ἡ τὸ πρὶν Ῥωμαίων βασίλειον) Urbis CP. elogium præter cæteros Scriptores adornavit Synesius in extremis Philadelphis. Vide item Dionem in Severo.

Ἡ τε Μεσημβρία, καὶ ἡ Σηλυμβρία) Stephanus ex quo pleraque ad verbum, ut ajunt, exscripsit Porphyrogenitus, sic habet: Μεσημβρία, πόλις Ποντική. Νικόλαος τρίτῳ. ἐκλήθη ἀπὸ Μέλητος. βρέφη γὰρ ἡ πόλις φασὶ θρέψαι. οἱ δὲ Σηλυμβρία ἡ τῶν Σύλλων πόλις, Πολυμβρία ἡ Πολυβώ, ἢ τὸ Μιλησιμβρία ἡ Μίλητος πόλις καὶ ἐξ ἧς τὸ ἀποικίσαι λέγεται Μεσημβρίαν. Perperam in Editis & in MS. legitur Συλυμβρία pro Σηλυμβρία. Herodoto quippe lib. VI. c. 33. & Straboni lib. VII. hæc ipsa urbs dicitur Σηλυβρία.

55. Ἔχων ὑφ' ἑαυτὴν πόλεις τὰ' ἑξήκοντα καὶ πεντακοσίους τρ'.) Nimirum, *tenens sub ditione sua urbes tres & quinquaginta*, &c. Perperam Morellus interpretatur, *tres & quadraginta*, &c.

Ἐσήκοντα) In Editis perperam legitur, ἐνήκοντα, quod librarii mendum esse non dubito.

56. Ἐπὶ τῆς τῶν βασιλέων Κωνσταντίνου & Ῥωμανοῦ) De hac Bulgarorum impressione vide Theophanem ad annum XX. Imperii Constantini Pogonati.

Πρότερον γὰρ Ὀνογουνδοῦροι αὐτοὶ ἐκάλουν) Bulgaros Onogunduros quoque & Controgos dictos fuisse scribit Diaconus: Onogundurenses vero dicuntur in hist. Miscella XIX. Hos quidem Unnobundobulgaros & Contragos appellat Theoph. ad annum XX. Imperii Constantini Pogonati: ἐν τούτῳ, inquiens, τῷ χρόνῳ τὸ πρὶν Βουλγάρων ἔθνος ἐπέλασε τῇ Θρᾴκῃ. ἀναγκαῖον δὲ αὐτοῖς ἡγεῖται περὶ τῶν ἀρχαιότητος τῶν Οὐνογουνδοβουλγάρων καὶ Κοντριγῶν, &c. *Sub id vero tempus Bulgarorum gens in Thraciam irrupit. Sane de Unnobundobulgarorum & Contrariorum antiquitate nonnihil hic delibare operæ pretium duco.*

Ἀντὶ Θρᾳκὸς βασιλέως, &c.) Stephanus Thraciam appellatam fuisse scribit a nympha Titanide tantum, ex qua & Saturno Dolonchus natus est: Θρᾴκη, ἀπὸ νύμφης Τιτανίδος, ἀφ' ἧς καὶ Κρόνου, Δόλογκος. Δόλογκοι. ἔθνη τὰ πρώτως ἐσχηκότα Δόλογκοι, &c.) Nimirum, *ex qua & Saturno Dolonchus natus est; unde Dolonchorum natio primum nomen nacta est*. Lacunula, quæ in Editis in textu Græco hic occurrit, expletur ex MS. Codice.

Εἰσὶν αἱ πόλεις ἐναρχίου, &c.) Opus Hieroclis, quod hic & in sequentibus laudatur a Porphyrogenito, integrum editum habes hic a nobis post libros Porphyrogeniti de Thematibus: de quo quidem pluribus in præfatione agimus.

57. Πόλεις δ' τριακ.) Nimirum, *urbes annui* DCCCXXXV. Et sic legitur in MS. & in Hierocle. Perperam in Editis habetur, πόλεις δὲ τριακ. *urbes autem* DCCCXXXV.

Ἀρχὴ καὶ τῆς Εὐρώπης. νῦν βασιλὶς, &c.) Sic in MS. legitur. In Editis transposita sunt.

Edit. Paris. pag. 20. Διό τινες τῶν Δωριέων γλώσσης, &c.) Byzantios Doriensium dialecto usos fuisse nemo ignorat. Vide Demosthenis Orationem περὶ στεφάνου. A quibusnam autem conditum fuerit Byzantium lib. 2. Comment. exposuimus.

Εἴπωμεν, &c.) Sic lego; nam perperam in MS. & in Editis habetur, εἴπομεν, &c. Quæ sic Morellus interpretatur: *Diximus itaque, ut antiquus ordo obtinebat, & ipsarum Præfecturarum nomina exposuimus.* Atqui in sequentibus agit de Præfecturis. Unde interpretatus sum: *Dicamus itaque, ut antiquus ordo obtinebat, & ipsarum Præfecturarum nomina.*

Ἐπαρχία Θρήκης. ἤγουν Εὐρώπης) Hierocles habet, ἐπαρχία Θρήκης Εὐρώπης, &c.

58. Πόλεις ιδ'.) Ita & apud Carolum a S. P. sed quia Eudoxiopolis deerat in Cod. Vaticano, ex quo ille Hieroclis opusculum seu potius fragmentum ediderat, ideo pro ιδ'. legendum monet ιε'.

Εὐδοξίου πόλις) Perperam in Editis legitur Εὐδοξία πόλις; sed optime Morellus ex conjectura emendat. Eudoxiopolis quippe eadem quæ Selybria, urbs Episcopalis. Vide Ortelium; nam Morellus quæ ibi adfert ad verbum, ut ajunt, ex Ortelio exscripsit.

Ἀρκαδιούπολις) Arcadiopolis Thraciæ urbs olim dicta Bergulium & Bergula; postea a Theodosio magno instaurata, & Arcadii filii ipsius nomine nuncupata, ut scribit Cedrenus; ἐκτίσε καὶ ἑτέραν πόλιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τουτέστι Βεργούλων λεγομένην. Bergulæ Ptolemæo & Antonino.

Βιζύη) Stephanus, Βιζύη, πόλις Θρᾴκης, τὸ ἐθνικὸν Βιζυηνός. Urbs Bizya nobilitata est in Hist. Ecclesiastica, Eustathii Antiocheni exilio. Vide quæ de hac urbe habet Salmasius Exercitat. in Solinum pag. 166.

Πάνιον) Hierocles apud Carolum a S. Paulo, Πανίνον habet, sed optime emendavit Carolus. Panium autem castrum est Suidæ circa littus in finibus Heracleæ. Panium item regio est in eadem Thracia super Hæmum montem Laonico 4.

Ὄρον) Sic & in Hierocle. At Morellus, de hac urbe, inquit, silent Geographi; quid si legas Ὀρμούς; pro oppido Montanorum Thraciæ pop. quos Ὀρμοὺς vocat Xenophon VII. ἀναβάσεως; ubi Gani quoque urbis meminit; ut Æschines in ea contra Ctesiph.

Μυριζοί) Hierocles habet, Μοιρίζου. Morisseni Plinio sunt populi Thraciæ circa Ponti littora. Et eidem Plinio Meritus Thraciæ mons dicitur, ubi fortassis urbs ejusdem nominis sita fuit.

Σελτικὴ) Σιλτικὴ habet Hierocles.

Σανίδη) Hierocles Σανδίη & Σανδίη habet.

Ἀφροδισία) Ita legitur & apud Hieroclem; Ptolemæo autem, Plinio, Procopio & Agathiæ Ἀφροδισιὰς dicitur Thraciæ urbs ad Melam fluvium.

Ἄορνος) Ἄορνος Hierocli & Stephano, urbs Thraciæ, quæ postmodum Theodosiopolis dicta fuit, ut scribit Cedrenus. Catalogus item Urbium MS. quem laudat Holstenius in Notis ad Stephanum habet; Ἄορνος· ἡ νῦν Θεοδοσιούπολις. παρὰ Ἄορνος τὸ ποτάμιον Κάρα κεφάλαια. Catalogus vero Urbium, quæ nomina mutarunt a nobis in Notis ad librum 2. de Them. editus sic habet: Θεοδοσιούπολις ἡ πρὸ Ἄορνος, παρὰ τὸ Ἄορνος ποτάμιον Κάρα κεφάλαια. Verum hic mendum scribæ esse nemo non videt.

Καλὸς) Vide Ortelium, nam quæ hic notat Morellus, omnia ad verbum, ut ajunt, ex Ortelio hausit.

Ἐπαρχία Ῥαιδέστου) Hierocles habet, ἐπαρχία Ῥαιδέστου νῦν ὑπομένη, &c. Urbes etiam septem ab ipso recensentur, sed diversis nominibus; nimirum Ænus, Maximianopolis, Trajanopolis, Maronea sive Maronea, Pyrus nunc Rusium, sive Topyris, Nicopolis, & Cereopyrgus.

Τοῦ τῶν αὐτῶν) Nimirum, νῦν τῶν αὐτῶν ἐπαρχίαν. Sic in MS. perperam in Editis, νῦν τῆς αὐτῆς.

Παραδεισούπολις) Hujus urbis meminit & Hierocles, eamque decimam octavam ponit in Provincia Illyrica 2. Macedonia: nemo autem ex Geographis, quod sciam, illius mentionem facit. Stephanus Parthenium tantum agnoscit in Thracia, & Parthenopolin in Macedonia.

Ἡράκλεια Σιρμίου) Legendum fortassis Strymes ab urbe Thraciæ ita nuncupata, de qua Herodotus, Stephanus aliique loquuntur. pag. 21.

Φίλιππος) Hierocli, & aliis hæc ipsa urbs Φίλιπποι dicitur.

Ἐπαρχία Κιμμέρου) Pro Κιμμέρου legendum esse Αἱμιμόντου nemo non videt. Ita monet & Morellus. Hierocles tertiam Provinciam seu potius Præfecturam Thraciæ ponit; quartam vero Ἐμιμόντου, ubi pro Ἐμιμόντου legendum quidem est Αἱμιμόντου. In Thracia quippe fuit & Hæmimons & Hæmimontum; illud quidem Thraciæ montem, hoc vero Thraciæ regionem denotat. Hæc regio teste Ammiano habet Hadrianopolim & Anchialon præter cæteras urbes. De Præfectura Hemimonti ita legit Jacobus Cujacius 2. Obser. 26. C. de appellat. & consule l. XXIII. *Cum appellatio interposita fuerit per Bithyniam, Paphlagoniam, Lydiam, Hellespontum; insulas etiam & Phrygiam salutarem, Europam & Rhodopen & Hæmimontum, præfecturæ hujus urbis judicium sacrum appellator observet.* Ad hujus quidem legis & aliarum ejusmodi mentem percipiendam, quis non videt, inquit Morellus, quantam facem præferat istud Constantini scriptum? Cæterum non me latet Mimantem montem quoque esse in Thracia, ut est apud Ovidium 2. Metamorphoseos, Suidam & Aristophanis Scholiastem in Nubibus, verum Mimanti aut Mimantis Præfecturæ nullibi, quod sciam, mentio occurrit; unde pro Κιμμέρου necessario legendum puto Αἱμιμόντου.

Πόλεις ιξ') At urbes quinque tantum recensentur; unde legendum est, ut apud Hieroclem, πόλεις ε'. pro ιξ'.

Διβιλτοῦς) Perperam Hierocles apud Carolum a S. P. Διβίρτου, & apud Holstenium Δυρίρτου habet pro Διβιλτοῦς, & Ἀχιαλοῦ pro Ἀγχιαλοῦ, uti optime idem Carolus notat. Vide Ortelium, nam quæ hic Morellus monet ex eodem Ortelio exscripsit.

Πλωτινούπολις) Ptolemæo & Antonino hæc eadem urbs dicitur Πλωτινούπολις.

Τζιζιλοῦ) Hierocles Τζιζδυς habet. At urbis hujusce nominis nulla, quod sciam, mentio apud Scriptores occurrit. Inauditum nomen, inquit Morellus; nunquid Tzurulum vel Zurulum Thraciæ, aut Turullus Suidæ. *Ciorlo* nunc dici Crusius contendit; Leunclavius *Zorli*.

Ἐπαρχία Θρᾴκης) Ab Hierocle apud Carolum a S. P. urbes tantum quatuor recensentur; ex quibus duæ diversis nominibus; nimirum Philippopolis, Beron seu Beroe, Diocletianopolis, & Sebastopolis; quæ quidem duæ ultimæ non recensentur a Porphyrogenito; in Hierocle vero apud Holstenium additur quinta *Diopolis*. Cæterum Thracia hic, inquit Morellus, speciali nomine de Mœsia secunda accipitur.

Κλεῖμα) Hierocles in Provincia Illyrica 2. Macedonia hanc urbem Κλεῖμα appellat; verum apud alios Scriptores ipsum nomen non legitur, quod sciam.

Μετωπὸν) Hierocles paulo superius citato loco hanc urbem videtur appellare Μετωπὸν. At neque Mestici, neque Mentici alii Scriptores, quod sciam, meminere. Fortassis Νεσὸς, seu Νέσος, quæ apud Stephanum Thraciæ urbs est, legendum est pro Μετωπὸν.

Βερία) Tres urbes sic dictas statuunt Geographi, sed inconstanti scriptura. Alii Βερρόια; sunt & qui uno R. *Berœa*; alii Βερία, &c. Unam autem ex his in Syria ponunt, quæ Annæ & Cinnamo Καλὸν, hodie *Aleppo* dicitur; alteram in Thracia, Nicopolim Mœsiæ inter & Philippo- pag. 22.
polim Thraciæ oppida, ad Bermii montis radices sitam; de qua quidem hic loquitur Porphyrogenitus; tertiam denique in Macedoniæ Thema-

te, ut Porphyrogenitus capite ſequenti habet, in Emathia regione, quam Irenopolim ab Irene Imperatrice dictam ſcribit Cedrenus, & de qua etiam loquitur Anna Comnena pag. 18.

Ἐπαρχία Μυσία, ὑφ' ἡγεμόνα πόλεις ιδ'.) Sic in MS. Codice: in Editis vero πόλεις ιε'. Hierocles autem hanc appellat Præfecturam Scythiæ, & in ea ſub Duce Urbes quindecim recenſet, & quatuordecim eædem ſunt, quæ apud Porphyrogenitum, quinta decima vero quæ apud Porphyrogenitum deſideratur eſt Conſtantiana. Præfectura autem hæc, quæ Myſiæ ſeu Mœſiæ, Scriptori noſtro dicitur, Hierocli Scythiæ, uti diximus, appellatur; quæ etiam Zoſimo lib. VI. Scythia Thracenſis nuncupatur; qui in ea Tomin urbem ſicam memorat; hanc tamen Ovidius vates, cujus exilio nobilitata eſt, Miletida vocat I. de Triſt. 11.

Κωνσταντία) Hanc urbem quintam decimam, quæ in Porphyrogenito deſideratur, ex Hierocle reponimus; ſed fortaſſis quiſpiam pro *Conſtantiana* legendum putaret *Conſtantia*, quæ a Niceta in Thracia Rhodopei territorii recenſetur.

Ζίλητα) Hierocli Ζαλδίτα & Ζαλδίλητα. *Zelpa*, inquit Morellus, an *Zerinta* ex Theopompi Philippicor. III.

Τρόπαιος) Tropæus, inquit Morellus, an eadem quæ *Topos* a Procopio dicitur, & *Toparum* lib. IV. de Ædif. Ptolemæus certe *Topiria* urbem in Thracia collocat, quæ in Concil. opere primæ Macedoniæ adſcribitur: & *Puſo* vocatur a Sophiano. Δοβήρα, *Doberi* meminit Thucydides.

Τρόσμις) Troſmis dicitur & Antonino, qui Legionem I. Joviam Scythicam adjungit; cum Notitiæ lib. legionem II. Herculanam ei tribuat. Ptolemæo Τρόσμις appellatur inferioris Myſiæ oppidum.

Ἁλμυρίς) Halmyris, inquit Morellus, quin eadem civitas ſit atque Halmydiſſus Melæ & Plinio, ac Σαλμωδήσσος Xenophonti, & Salmoduris Antonino, non eſt quod ἀνώνυμός dubitet.

59. Ἔστι γὰρ τὸ τῆς Θρᾴκης θέμα, &c.) Nimirum, *hucuſque Thraciæ Thema, ut habetur in Herocli Comite peregrinationis.*

Καὶ μετὰ ταῦτα) Sic in MS. in Editis vero, ἢ κἀπὶ ταῦτα, &c. quod perperam Morellus interpretatur, *& poſtilla Macedoniæ Thema, quod ſub Illyrico, & locorum ſitu, qui inde obſervatur, collocatum eſt.*

Ἀπὸ Μακεδόνος, ἢ Διός.) Perperam olim apud Stephanum Byzantium legebatur, ἀπὸ Μακεδονίας pro ἀπὸ Μακεδόνος, ut pridem viri docti animadverterunt.

Ὡς φησιν Ησίοδος ὁ ποιητής) Verſus quos hic laudat Scriptor noſter tanquam Heſiodi, in operibus quæ noſtant ejuſdem Poetæ non reperiuntur.

Ὡς Ἑλλάνικος ἱστορεῖ φεύγοντα τὴν ἐν Ἄργει) Nimirum, ut auctor eſt *Hellanicus lib. I. de Sacris quæ in Argo.* Perperam hæc interpretatur Meurſius ſic: *Ut auctor eſt Hellanicus, Hieron. lib. primo eorum qui in Argo:* quippe idem Porphyrogenitus infra Themate decimo laudat Stephani Grammatici, hoc eſt, Byzantii locum, qui in Epitome quæ ſupereſt ejuſdem Stephani non reperitur; Stephanus autem ibi loquens de Sicilia citat Hellanicum ſic, ὡς φησιν Ἑλλάνικος, ἐν τῷ Ἱερῶν δ'. *ut Hellanicus ait, lib. II. de Sacris Junonis.* Paſſim autem Hellanicus a Stephano citatur. Vide de hoc Scriptore Voſſium de Hiſtoricis Græcis pag. 8. 440. & ſeqq.

Λέγεται δὲ καὶ Μακεδονίας μοῖρα Μάκητα) His ſimilia propemodum notantur ab Heſychio, & ab Euſtathio in Dionyſii περιηγήσει ver. 427. ὅτι Μακεδόνες λέγονται ἀπὸ Μακεδόνος τοῦ Διός. οἱ δὲ φασίν Αἰόλα θέσει παραδόντος, ὃν δὲ Μακεδὼν φασίν, ἐξ οὗ ἡ Μακεδονία. ὡσὶ δὲ τινες μοῖραν Μακεδονίας, Μακητίαν λεγομένην, ἐξ οὗ καὶ ἡ Μακεδονία Μακητία ἐλέγετο. Gellius item I. IX. N. Att. c. III. *Philippus Amyntæ, terræ Macetiæ Rex, cujus virtute induſtriaque Macetæ locupletiſſimo imperio auctі, gentium nationumque multarum potiri ſperarunt.* Præterea Auſonius de clar. urb. Car. II.

Et vos ite partes, Macetumque attollite nomen.

De ſitu autem Macedoniæ & priſca Macedonum origine Marcianus Heracl. περιηγήσεως ver. 617. ita canit:

Τοίρνα Τέμπη δ' ἐστὶ Μακεδόνων
Χώρης ὑπὲρ τὸν Ὄλυμπον ἐξῃρημένη,
Ἣν οὗτοι βασιλῆες Μακεδόνες γηγενέες
Tempe ſupra ſtat Macedonum Provincia,
Quæ circa Olympum ordine eſt collem ſita,
Hanc imperabant Macedones terræ ſati.

Ὡς Μαρσύας) Marſyas Pellæus præter alia libros decem rerum Macedonicarum edidit, ut ſcribit Suidas.

Καὶ τὸν Ηρσίαν) In Editis legitur Ηρσίων. Verum, inquit Morellus, Eriſtea τὸ πάνυ num præſtaret *Ἐρετρίαν* reponere? Eretria Thucydidi, Polybio, Straboni urbs non alia ab Eretriis, quas Ptolemæus in Phthiotide recenſet: nec procul diſtat a Milliaco ſinu, qui Macedoniam alluit. Sic laudatus Morellus. At ipſe puto hic pro Ηρσίων, ſeu Ηρσίαν legendum fortaſſis eſſe Ηραδίαν: quippe Regio illa *Emathia* antea dicebatur, ut eſt apud Plinium, Trogum, & alios Scriptores. 60.

Κλείδημον) At non Clidemus, ſed Clitodemus citatur a Pauſania in Phocicis, tanquam antiquiſſimus eorum, qui res Atticas conſcripſerunt: Κλειτόδημος δὲ, ὅσοι τὰ Ἀθηναίων ἀνειλόμενοι ἐγράψαντο, ἐστὶ ἀρχαιότατος. *Clitodemus eorum, qui res Atticas tractarunt, vetuſtiſſimus auctor.* Ab Harpocratione vero in Μελανίππων Clidemus laudatur tanquam rerum Atticarum Scriptor, quemadmodum & ab Athenæo lib. VI. Verum viri docti non abs re ambigunt, an non ibi legatur *Clitodemus*, unde *Clidemus* fecerit librarius.

Καὶ ἕλκει αὐτὸ τὸν χαρακτῆρα ἐν τῷ Ἡρακλείῳ) Sic ex MS. Codice. In Editis legitur, περὶ ἕλκει αὐτὸ ὁ χαρακτήρ, &c. Hanc autem ſtatuam Herculis, quæ ſtabat in Hippodromo Conſtantinopolitano, pluribus deſcribit Nicetas Choniates in tractatu de ſtatuis Conſtantinopolitanis, quas Latini capta urbe in monetam conflaverunt; quem quidem tractatum habes lib. VI. Antiquitatum CP. a nobis primum editum. Vide quæ ibi adnotavimus.

Καὶ μάργαμα τύπῳ ἐγκαλλωπίζονται) Sic ex MS. Codice. In Editis locus hic mutilus in textu Græco; qui quidem paſſim lacunis plenus apparet ac mendis ſcatet.

Τὸ νόμισμα τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου) Ejuſmodi nummi Alexandri Magni obvii ſunt.

Εἰ ἐκράτησε) Sic in MS. Codice. In Editis legitur, εἰ ἐκράτει. 61.

Ἀπὸ τοῦ τρίτου υἱοῦ Ἡρακλέους Κάρανος) Marſyas Pellæus, cujus ſupra meminit Scriptor noſter, hiſtoriam rerum Macedonicarum a primo Macedoniæ rege Carano orditur, ac terminat Alexandri in Syriam ingreſſu, ut auctor eſt Suidas. Pauſanias in Bœoticis tradit Caranum olim in Macedonia regnaſſe, & victoria de Ciſſeo finitimæ Provinciæ principe reportata, trophæum Argivorum more legibuſque erexiſſe: quod poſtea leo ex Olympo egreſſus evertit ac diſſipavit: eoque malo omine tum percuſſum Regem ſibi poſteriſque ſuis, Macedoniæ regibus præſcripſiſſe, caviſſeque ne trophæum unquam erigerent; cujus quidem conſtitutionis Philippus Amyntæ & Alexander magnus obſervantiſſimi exiterunt. Livius etiam lib. XLV. Caranum primum Macedoniæ Regem aſſerit.

Κατελύθησαν δὲ αἱ Περσέως) Titus Livius lib. XLV. *Quadriennium*, inquit, *continuum bellatum fuit inter Romanos ac Perſea: idemque belli finis & in- pag. 24*
ciſi per Europæ pleraque, atque Aſiam omnem regni, Vicefimum ab Carano, qui primus regnavit, Perſea numerabant. Perſeus Q. Fulvio, L. Manlio Coſſ. regnum accepit: a Senatu Rex eſt appellatus.

Τοῦ Αἰμιλίου ἀνδραντίτου) Perſeus qui M. Junio, A. Manlio Coſſ. a Senatu Rex appellatus fuerat, victus deinde ac captus fuit ab Æmilio

Edit. Pariſ. pag. 23.

Paulo Conſule, ut ſcribit idem Livius. non vero Proconſule ἀνθυπάτου, ut ait hic Porphyrogenitus. Pauli autem concio ad ſuos coram Perſeo in tabernaculum introducto habita, legitur apud laudatum Livium: *Exemplum inſigne cernitis mutationis rerum humanarum: vobis hoc præcipue dico, juvenes; ideo in ſecundis rebus nihil in quemquam ſuperbe ac violenter conſulere decet, nec præſenti credere fortunæ, cum quid veſper ferat, incertum ſit. Is demum vir erit, cujus animum nec proſpera flatu ſuo efferet, nec adverſa infringet.*

Εἰς τὸν Ῥωμαῖον ἀνήχθη) Perſeus in catenis cum tribus filiis ante currum Æmilii Pauli victoris per urbem deductus eſt, ut tradit laudatus Livius.

Ὅτε ἀπὸ βασιλικῆς εἰς ἐπαρχίαν τὸ ἔθνος μετεβλήθη) Victo ac capto Perſeo Macedoniæ regnum in Provinciæ formam redactum fuiſſe ſcribit idem Livius paulo ſuperius citato loco.

Ἐπαρχία Μακεδονίας ὑπὸ χιλιάρχους) In MSS. Hieroclis, legitur pro ὑπὸ χιλιάρχους, ὑπὸ χιλιάρχων & ὑπὸ χιλιάρχῳ nimirum *ſub Conſulari*. At legendum ubique ὑπὸ χιλιάρχους; quippe Porphyrogenitus ſupra cum de Thraciæ Præfectura, docet id expreſſis verbis inquiens, ὑπὸ χιλιάρχους, τουτέστι βικαρίῳ.

Πόλεις λα'.) In MS. & in Hierocle legitur, πόλεις λβ'. at urbes XXXI. tantum utrobique recenſentur. Fortaſſis trigeſima ſecunda Caſſandria, quæ inter celeberrimas urbes fuit, olim Potidæa dicta, numeranda eſt; & hanc prætermiſſam puto potius librarii incuria, quam μετρικοῦ auctoris ἁμαρτήματι. Urbes autem quæ hic recenſentur conferendæ cum Hierocle, apud quem pleræque diverſæ. Cæterum pleræque harum urbium reperiuntur apud Livium lib. XLV ubi Amphipolis primæ regionis caput fuiſſe dicitur; Theſſalonice, caput ſecundæ: Pelle, tertiæ: quartæ, Pelagonia. 62.

Πρίβανα) In MS. Codice legitur, Πρίβανα.

Ἐπαρχία Θεσσαλίας, ὑπὸ τὸν αὐτὸν, πόλεις ιζ'.) Sic ex MS. Codice. Perperam in Editis habetur, πόλεις ις'. quippe urbes decem & ſeptem numerantur: totidem & Hierocles apud Holſtenium recenſet; apud vero Carolum a S. P. urbes decem & octo numerantur.

Βυρμίσκιον) Sic MS. Codex. Editi habent, Βυρδιμίσκιον. Vide Hieroclem.

Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Στρυμόνος.) Strymon fluvius, qui Macedoniam a Thracia dividit, ut ſcribit Scylax, pluribus a tranquillitate curſus laudatur a Baſilio M. in Epiſtola ad Gregorium Nazianzenum de ſolitudine Pontica: Ὥστε τὸ πάθος τοῦτο ἐφυλάξατο ταῖς δόξαις, μὴ ἐκ τοῦ μετρίου ἐξίστασθαι, ἐκ τοῦ ποταμὸν παραῤῥέοντα παθεῖν· οὐκ ἐλάττονα τάρβει, ἔμοιγε δοκεῖ· παρεχόμενον, ἢ τοῖς ἐν τοῖς Ἀμφιπόλεως τὸν Στρυμόνα πεποιημένοις. ὁ μὲν γὰρ χαλεπώτερος τῷ ῥεύματι παραλυμαίνεσθαι μικροῖς δυσὶ μὴ τὸ ποταμὸν ὄντα ὑπὸ τῆς ἀσυχίας ἐῤῥωμένον. 63.

Ἵνα μὴ λέγω τοὺς ἔξωθεν, μὴ παλαιούς) Hic externos & antiquos appellat Porphyrogenitus, more SS. Patrum, gentiles ſeu ethnicos Scriptores, nimirum Ptolemæum, Marcianum Heracl. Strabonem, &c.

Ὁ ἅγιος τοῦ Χριστοῦ Ἀπόστολος Παῦλος) Hæc habentur Act. 27. 2. non a D. Paulo, ſed a S. Luca ſcripta. Ariſtarchum autem IV. ad Coloſſ. appellat D. Paulus συναιχμάλωτον, συνεργὸν, συμπαρηγορὸν.

Τῇ δυνατῇ ἐκ τῆς πόλεως) Excerpta ex libro ſeptimo Strabonis, hanc urbem inſtauratam fuiſſe perhibent a Caſſandro Philippi ſocero, qui ab uxore Theſſalonica Alexandri Magni ſorore nomen eidem urbi impoſuit, cum antea Therme vocaretur: Ὅτι μετὰ τὸ Ἀξιὸν ποταμὸν, ἡ Θεσσαλονίκη ἐστὶ πόλις, ἣ πρότερον Θέρμη ἐκαλεῖτο· κτίσμα δ' ἐστὶ, Κασσάνδρου, ὃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῷ ἑαυτοῦ γαμετῆς, συνῴκισε δὲ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, ὀνόματος. *Pone flumen Axium urbs eſt Theſſalonice, antea Therme nuncupata; quam quidem inſtauravit Caſſander, qui a nomine uxoris, filiæ Philippi Amyntæ filii, eidem nomen impoſuit.* Vide Diodorum lib. XIX. 64. *Edit. Pariſ. pag. 25.*

Ἀπὸ Ἑλλησπόντου τοῦ Δωριακοῦ) Vide Strabonem lib. IX. Thucydidem lib. I. qui eadem ferme habent. Stephanus vero loquens de urbe ejuſdem nominis ait, ἐκτίσθη ὑπὸ Ἑλλήνων, οἱ τοῦ Δωριακοῦ, ἀπὸ τοῦ Φθίου, καὶ Χρυσίππου τοῦ Ἴρου.

Ἔχει δὲ τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος πόλεις οθ'.) Hæc ſeptuaginta novem urbes in Provincia ſeu Præfectura Helladis ὑπὸ ἀνθύπατον, *ſub Proconſule* recenſentur ab Hierocle, ut videre eſt apud eundem hic a nobis editum. 65.

Πρώτην μὲν Σκαρφέαν) Sic & laudatus Hierocles. Strabo lib. IX. Σκάρφην vocat: Euſtathius vero Σκαρφείαν.

Καὶ πέραν τοῦ Εὐβοικοῦ, διὰ τοῦτο Χάλκιν ἢ Χαλκίδα) De Euboeæ inſulæ ſitu, gemina appellatione, urbibus & incolis ſic Marcianus Heracl. ver. 595.

Τὸν Σουνίου κάμψαντι δ' ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς
Εὔβοια κεῖται νῆσος ἡ καλουμένη
Διὰ φύσιν τὸ πρόσπορον, αἰ φασὶ Μάκραι.
Ἐσπέρᾳ δ' ἀπὸ μηκύνει Λοκρικὸς
Χείρῳ λαβοῦσα τοὔνομα, Εὔβοια πάλαι.
Πρώτη δ' ἐν αὐτῇ φασὶ οἰκίσαι πόλιν
Μυρίδα, σωτείρας Λήλαντος, ἐκ τῆς δ' Ἀττικῆς
Τὸν Ἐρεχθέως διαβάντα Πάνδωρα κτίσαι
Πόλιν μεγίστην τῇ δ' ἐν αὐτῇ Χαλκίδα,
Λίμνην τ' Ἐρετρίαν τ' Ἀθηναίων γόνοι
Flectenti ab Attica ad cacumen ſunii
Euboea propoſita vocatur inſula
Propter loci naturam, ut affirmat Mocris.
Poſſidea ab Aſopide vocata, temporis
Lapſu, retinuit nomen Euboeæ prius.
Sedes in hac fuiſſe primos autumant
Promiſcuos Lelegas, ab oraque Attica
Tranſiſſe Erechtheo ſatum Pandorum, ibi
Struxiſſe maximum oppidum, hoc eſt Chalcidam;
Æliumque Eretriam Athenienſem origine.

Hæc appoſite & conſulto hic adjeci, inquit Morellus, ut ex hoc antiquiſſimo Geographo conſtet Chalcida maximam Euboeæ urbem & quaſi metropolin fuiſſe, ut nihil mirum ſit nonnullos inſulæ nomen ejus civitatis tribuiſſe, ut hic ſcribit Imperator.

Ἐν ᾗ πόνῳ Λακεδαίμονες, &c.) Vide Herodotum lib. VII. Plutarchum in Lacon. Tullium I. Tuſc. qu. Diodorum Bibl. II. Cæterum in hos trecentos Lacedæmonios, qui in Thermopylis occiderant, Simonides hoc epitaph diſtichum ſcripſit.

Ὦξεῖν' ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε
Κείμεθα, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.
Dic hoſpes Spartæ, nos te hic vidiſſe jacentes,
Dum ſanctis patriæ legibus obſequimur.

Οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου αἰεὶ τοὺς Ἀχαιοὺς ὀνομάζουσι) Peloponneſus quæ hodie *Morea* dicitur, olim Scriptoribus Latinis Achaia vocabatur: ſic Oroſius I. cap. 2. Apulejus item 6. Aſinl: ubi Lacedæmona nobilem Achajæ civitatem vocat, & 10. ejuſdem, Corinthum ejus caput nuncupat. Peloponneſi autem ſitum pluribus deſcribit Marcianus Heracl. ver. 510. 66.

Ἐστὶ δὲ τοῦτο ἡ νῆσος) Peloponneſus peninſula, *pag. 26.* non vero inſula, ut nemo ignorat.

Πόλεις ἐχούσας μ'.) Hierocles a nobis hic editus ſub Corintho, quæ olim Ephyra dicebatur, Metropoli totius Helladis urbes triginta tres recenſet.

Δοκοῦσι δὲ πλατεῖαν φύλλῳ) Plinius & Mela Dionyſio in hoc conſentiunt; licet Plinius Tauricam Cherroneſum hederæ folio ſimilem eſſe ſcribat. Vide Morelli Notas. 67.

Ἐξαναλύσαντες τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Πελοποννήσιοι) Thucidides lib. I. ſcribit Dores cum Heraclidis LXXX. anno poſt excidium Trojæ Peloponneſum tenuiſſe, cum Dorienſes altero oraculo moniti, per anguſtias Criſæi ſinus adorti Heraclidas dominantes fugarunt: qui poſtea in Peloponneſum ſunt reverſi duce Carano.

Ἀφ' ἑνὸς ὑπ' ἀμφοτέρων) Hanc victoriam, quam de Perſis Græci reportarunt, fuiſſe πασῶν τὸ κατόρθωμα ἔνδοξον ſcribit Plutarchus in Ariſtide.

Ὅτι Μαρδόνιος) De Mardonii cæde conſtat ex

eodem Plutarcho ab Arminesto Spartiata patratam esse, qui saxo caput Mardonii contrivit; ut ex Amphiarai oraculo præmonitum fuerat.

68. Δυκρέτησε ἐν ἀμφοτέροις ὁ πόλεμος ἔτη κζ'. καθὰ Θουκυδίδης, &c.) Vide Thucydidem lib. v.

Ἐδουλώσατο) Σδουλόω, & σουλόω; *in servitutem redigere*. Passim autem occurrit hæc vox apud Scriptores Byzantinos; quæ quidem latebat Morellum, ut ipse ingenue in Notis ad eundem Porphyrogeniti locum fatetur; sed quæ ibi ipse adfert ad explicationem hujus vocis, una & risum & stomachum movent.

Ὅτι ὁ λοιμὸς ἔθνατος) De hac pestilentia, quæ imperante Coprony mo in omnem terrarum orbem grassata est, mentionem faciunt Scriptores illius ævi, & imprimis Sanctus Nicephorus Patriarcha CP. in Operibus MSS. quæ propediem a nobis edentur.

69. Γεραδουλίδες ἕξι) Γεραδουλίδες Græcis recentioribus fortassis pro γεροντοπάδες. Terentius, *Vetus victus veternosus senex*.

Κωνσταντῖνος ὁ τῆς νεοφίστου ἐπώνυμος) Zonaræ lib. xv. p. 4. Κωνσίνιος dicitur.

Ἡ δὲ θυγάτηρ Νικήτα, ὁ καθ' ἡμᾶς, &c.) Quis fuerit, inquit Morellus, hic Niceras Christophori socer compertum non habeo. At Niceræ hujus Patricii, Christophori soceri præter Porphyrogenitum, meminit & Leo Grammaticus pag. 494. E. R.

70. Καὶ αὐτὸ Κέρκυρα) Dionysius περιηγ. v. 494. καὶ λιπαρὴ Κέρκυρα φίλον πέδον Ἀλκινόοιο. ubi Eustathius monet in antiquis Codicibus ἀμφιβόλως ἔχειν τὸ ἐνίοις τοῖς γραφεῦσι, ambigue scribi Cercyram & Corcyram, & quadrifariam vocari, Phæaciam, Scheriam, Drepanon & Argon.

Τῷ Ἀλκινόῳ βασιλῆϊ, θεσπέσιε Ὁμηρε) Hic Alcinous Homero appellatus βασιλεὺς δουρικλυτός, *Rex Deiformis*.

Πόλεις δώδεκα) In Præfectura veteris Epiri urbes item duodecim numerantur ab Hierocle hic a nobis edito, & singulæ ibi ab eodem recensentur.

71. Καὶ νικᾷσιν ὁ Καῖσαρ Ἀντώνιον) Navalis hæc ad Actium victoria contigit, ut Dio testatur, Cæsare tertium & Messala Coss. Urbis conditæ 723. Julianæ editionis 15. die 2. Imo 3. Septembris.

Ἰνδικτιῶνος ἑκκαίδεκα) Quæ hic tradit Porphyrogenitus ex Hesychio de Indictionibus nugæ sunt ac aniles fabulæ. Vide quæ de Indictionibus scripsimus lib. primo Comment. in Antiquitates CP. pag. 473. num. 21. De Hesychio Milesio autem ac ejus scriptis pluribus agit Joannes Meursius initio Notarum ad librum de Viris Claris, auctore eodem Hesychio.

Ἡ μητροπόλις καὶ ὁ δεσπότης Γρηγόριος) Locus hic Nazianzeni laudatus a Porphyrogenito habetur in panegyrico ejusdem, εἰς τὰ ἅγια φῶτα τῆς ἐπιφανείας, non procul ab initio; ubi sic habet: Πῶς δίκαιος ἐκεῖνος τὰ φίλτρα καὶ σκηπτοὺς φύσεται, καὶ Τροφωνίου κατὰ γῆς πομπὰς καὶ μαντεύματα; ἢ Δωδωναίους δρυὸς λογάσματα; ἢ τρίποδα Δελφικὸν σοφίσματα; ἢ Κασταλίου μαντικὸν πόμα; τοῦτο μέντοι οὐ μαντεύσεται, ἀλλ' ἐνυπνίῳ σοφοῦ. *Quo pones loco terribilem & caliginosam Hecates mystillariam; ac Trophonii subterranea ludibria & vaticinia; aut Dodonæa quercus deliramenta, aut Delphica Tripodis captiosas voces, aut fatidicum Castalii fontis haustum?* Græca, inquit Morellus, ita sunt ἔμμετρα, & poeticis epithetis insignita, ut ἀποσφάγματα quædam Tragici Dramatis videantur: quin ultimum membrum, ut e Codice Regio edidimus, Senario jambico constat, ideoque primum Trimetris jambicis Lat. vertere libuerat.

Edit. Paris. pag. 27.

72. Ἐκεῖσε γὰρ ἐν ὁ πηγὴ Κασταλίας) Scholiastes Græcus prædicti Panegyrici sancti Gregorii Nazianzeni sic habet: Κασταλία πηγὴ περὶ Ἀντιόχειαν, ἐν ᾗ καὶ Ἀπόλλων ἐφοίτα. μαντεῖα δὲ τὰ ἐξυφαινόμενα τῷ ὑπὲρ ταύτης πηγῇ, ἢ τοῖς ἐκεῖθεν, οἱ κατὰ φωνάς· οὐ γὰρ φασί τι ἐξηχεῖτο· ἀλλ' ἐνῆσαν ἐκ τοῦ ὑγροῦ τῆς πηγῆς ἀναδιδόμενοι, ἢ ἐκπνοαί. ἀφὸς ἄπαντα ἐκαίνισε, καὶ τοιοῦτος τὸ σύμβολον τοῦτο, ἐλεγον τοῦτο. Verum Castalius fons, (qui & Caballinus & Libethris dicitur,) de quo hic loquitur Scriptor noster, est in radicibus Parnasi Musis sacer, ita dictus a virgine Castalia, quæ Apollinem fugiens præcipitata, & in fontem versa est.

Δυρράχιον, ἤ τινες Ἐπίδαμνον) Hierocles habet: Ἐπαρχία τῆς νέας Ἠπείρου ὑπὸ Κονσουλάριον πόλεις β'. Δυρράχιον ἤ τινες Ἐπίδαμνον.

Σκάμπτα) In Editis, Σκάμπα. In MSS. Hieroclis, Σκαμπτα, & Σκάπτα.

Σκώτανα) Apud Hieroclem legitur Σκοτεῖνα.

Ἐπαρχία Δακίας μεσογαίας, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις πέντε) At urbes tantum quatuor numerantur apud Constantinum, omissa fortassis quinta scribæ incuria, sed suppleri potest ex Hierocle: a quo quidem primo loco ponitur Σαρδικὴ μήτηρ.

Νάϊσσος) Νάϊσσος Ναισσὸς & Ναϊσσὸς scribitur hoc nomen; at Νάϊσσος per σ simplex scribendum ait Holstenius, quod in Hierocle ita scribatur, & gentiles ΝΑΙΣΙΤΑΝΟΙ, dicantur in nummo vel sigillo plumbeo, quod apud Equitem Gualdum Romæ viderat idem Holstenius. Quod vero ait Porphyrogenitus Naisum Patriam Constantini Magni esse, id hausisse videtur ex Stephano Byzantio, qui eadem scribit; quamvis de patria Constantini magni controversia sit inter Scriptores: alii quippe eum natum fuisse ajunt Naisi oppido Daciæ, alii Trasi; alii Drepani Bithyniæ urbe ad Nicomediensem sinum; alii vero in Galliis; alii denique in Britannia.

Ῥεμεσιάνα) Sic ex Hierocle emendo. Perperam in Editis & in MS. Constantini legitur Νεμεσιάνα: nam præter Hieroclem, habetur *Remisiana* in Antonini Itinerario.

Ἐπαρχία τῆς παλαιᾶς) Locus corruptus, ni fallor, & hic & apud Hieroclem ubi sic legitur: Ἐπαρχία τῆς παρὰ ... ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις ε'. Quæ sic Holstenius interpretatur, ac emendat: *Provincia quæ est ad ..... (nempe ripam Danubii, estque Dacia Ripensis) sub Consulari. Urbes quinque*, & ita fortassis legendum etiam hic. Urbes autem illæ quinque recensentur ab Hierocle; & sunt *Rhazaria Metropolis*, *Benopia*, seu *Menopia*, *Acumes*, *Castra Martis*, & *Idasi* seu *Iscus*.

Ἐπαρχία Δαρδανίας. ὑφ' ὑπατείαν, πόλεις ζ'.) Nimirum, *Scupos*, *Merion* & *Ulpiana*, ut ait Hierocles.

Ἐπαρχία Παννονίας, ὑπὸ τὸν αὐτὸν, πόλεις β'.) *Sirmium* videlicet & *Bassiana*, ut habetur apud eundem Hieroclem.

Δυρράχιον πόλις Ἐπίδαμνος, &c.) Hic pro Ἐπίδαμνος scribendum puto Ἰάπυγος, ut habet Stephanus Byzantinus, Δυρράχιον πόλις Ἰαπυγία, *Dyrrhachium urbs Illyrica*. Dyrrachium autem urbem Illyricam fuisse & olim Epidamnum dictam scribit & Mela lib. 2. cap. 3. *Urbium primæ (Illyricarum) est Oricum, secunda Dyrrhachium, Epidamnus ante erat, Romani nomen mutavere, quia velut in damnum itum, omen id visum est.* De Dyrrhachii situ vide Joannis Vossii Observationes ad Pomponium Melam, & Jacobi Palmerii Descriptionem Illyrici, pag. 22. ubi, præter urbis situm, conditores etiam, ac memorabilia fusius commemorantur. 73.

Καὶ Ἐπίδαμνος κληθῆναι ὑπὸ Ἐπιδάμνου τοῦ ἀρχηγέτου ἔσχεν) Eadem ferme Dio Cassius lib. XLI. Τὸ δὲ Δυρράχιον ἐν τῇ γῇ τῇ φρουσσίᾳ μὲν Ἰλλυριοὶ ἔχουσι Παιδικοῖς, νῦν δέ, καὶ τοῦτο γε, ἐξ Μακεδονίας προσαγορεύεται. ἡ δὲ ἀποικία ἀρχαιοτάτη, ἥν τε αὖ Ἐπίδαμνος, καὶ ἡ ἐπὶ Κορκυραίων, ἥτις ἐξ ἑτέρου τινὸς αἰτίου. καὶ ἐπὶ μὲν τούτου γραφέντος, τὸ μὲν ἀπὸ ἀνδρὸς τοῦ ἡγησαμένου ἐς Δυρράχιον ἔθνος ἀπῳκίσθη. *Dyrrhachium in terra Illyriorum Parthinorum (ita enim primum vocabatur, nunc, ut ipso quoque tempore, Macedoniæ annumeratur) positum est, admodum opportuno situ; sive ea, Epidamnus, urbsque Corcyrensium sit, sive alia quædam. Qui enim Dyrrhachium ab Epidamno diversam faciunt urbem, illi Illiam conditam, nomenque duxisse a Dyrrhacho quodam heroe asserunt.* Appianus Alexandrinus lib. II. Civil. scribit, regem quendam Barbarorum Epidamnum nuncupatum fuisse, ac eundem urbi nomen dedisse. Thucydides Dyrrha-

chium non noverat, cum de Epidamno pluribus loquitur lib. I. ubi tradit hanc urbem a Corcyræis missa colonia conditam: *Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἰοῦσιν τὸν Ἰόνιον κόλπον. οἰκοῦσιν δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος. Ταύτην ἀπῴκισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστὴς δ' ἐγένετο Φάλιος Ἐρατοκλείδου, Κορίνθιος γένος, ἐξ ὑπ' Ἡρακλέους, &c. Epidamnus est urbs sita ad dextram navigantibus Ionium sinum; juxta habitabant Taulantii Barbari, gens Illyrica; hanc Corcyræi quidem missa colonia condiderunt; coloniæ vero dux fuit, Phalius Eratoclidæ, Corinthius genere, ab Hercule oriundus*, &c. Epidamnum a Corcyræis conditam scribit & Strabo lib. VII. Sed de hujus urbis conditore ac situ videndi sunt Scriptores paulo superius citati.

Τοῦτο δυγάτηρ Μίλωνος) De hujus patre inter mythologos non convenit. Vide Apollod. lib. II. & Pausan. in Corinthiacis.

Ἣν καὶ τὸ Πασιδίου ὁ Δυρράχιος) Sic ex Stephano emendamus; ex cujus quidem operæ integro hausit Scriptor noster, quæ hic de Dyrrhachio tradit. Perperam enim legitur hic in MSS. Porphyrogeniti; *δὲ ἐρίζων Πασιδῶν ὁ Δυρράχιος, ὑφ' οἷσπερ τόπων*, &c. At Thomas de Pinedo in Notis ad Stephanum, hunc Stephani locum emendare, aut potius corrumpere conatur Porphyrogeniti lectione, seu potius scribæ mendo. Quod autem scribit Stephanus, & ex eo Porphyrogenitus de Dyrrhachii appellatione, fabulas sapit; potior fides adhibenda Plinio, qui lib. 3. cap. 23. ait Dyrrhachium propter inauspicatum nomen Epidamni a Romanis eo colonia deducta, nuncupatum fuisse. Eadem Livius & Strabo; quin & Pomponius Mela, qui lib. II. sic habet: *Urbium prima est Oricum, secunda Dyrrhachium, Epidamnus ante erat. Romani nomen mutavere, quia velut in damnum ituris, omen id visum est.* Ad hoc etiam videtur alludere Plautus in Menæchmis Act. II. Scen. I.

Propterea huic urbi nomen Epidamno inditum est,
Quia nemo fere huc sine damno divertitur.
ME. Ego istuc cavebo; cedo dum mihi huc marsupium.
MES. Quid eo vis? ME. Jam abs te metuo de verbis tuis.
MES. Quid metuis? ME. Ne mihi damnum in Epidamno duis.

His etiam assentitur Dio Cassius lib. XLI. ita tamen ut subdubitet num duo diversa sint oppida; quod quidem Appianus Alexandrinus lib. II. Civil. omnino affirmat inquiens, Epidamnum paulum remotum a mari; Dyrrhachium vero prope ipsum mare; Epidamnique navale esse dicit: additque hoc falso a quibusdam Epidamnum dictum. Postea tamen sic nominatum a Corcyrensibus, quod Dyrrhachii nomen ominosum haberetur, vetustam autem appellationem vicisse, & Dyrrhachii nomen manere. Sic discrepat a cæteris omnibus Applanus; ille quippe Dyrrhachii nomen ominosum, cæteri Epidamni faciunt; ille nominis mutationem Corcyrensibus, cæteri Romanis adscribunt. Præterea
Edit. Parif. pag. 29. Dyrrhachium dictum fuisse nonnulli contendunt a nomine illius qui urbi portum adjecit. Alii Dyrrachium appellarunt, ut Alexander in sua Europæ descriptione apud Stephanum:

Δυρραχίου τ' Ἐπίδαμνος ἐν ἀγχιάλοις χθονὶ κεῖται.
Dyrrachiique Epidamnus in maritima terra sita est.

Eustathius item in Commentariis ad Dionysium de Situ Orbis inde etiam nominis etymologiam deducit, inquiens: Περὶ δὲ (scilicet Κερκίνης ὄρους) *κεῖται ἐξ ἀεὶ τῆς νήσου Ἠπείρου μητροπόλεως, ἣ ποτὲ καλουμένη Ἐπίδαμνος, ἔστι τὸ Δυρράχιον. δοκεῖ δὲ ἐκ τῆς τοιαύτης κλήσεως ἔχειν τινὰ πραγύτητα. δυσπάραικον γάρ ἐστι, ἤγουν δυσέξοδον. τρέψαντι δὲ τὸ σὶ εἰς ρ, δίρριζον καλεῖται Δυρράχιον· καθάπερ καὶ τὸ Τυρσηνοὶ, Τυρρηνοὶ*, &c. Vide quæ hanc in rem habet Dion Nicæus lib. XLI. Cæterum Holstenius in Notis ad Stephanum laudat Collectionem nominum Geograph. ex MS. Cod. Vat. ubi sic de hujus nominis etymologia: *Δυρράχιον, πόλις καλουμένη πρότερον Ἐπίδαμνος. οἰκουμένη δὲ Δυρράχιον ὅτι χεῖται ἐπὶ τόπου προηχείου ἔχοντος γαλήνην τὸ κῦμα πρόσωπον τῆς χερσόνησου ῥηχίαν ποιοῦντος μεγάλην. ὅθεν δικαίως ῥηχίον καὶ τὸ δύσορμον ἅπτον οἰκουμένη.*

Μετὰ δὲ τὸν Ῥιζόνιτον Λιμένα, &c.) Totidem verbis hæc habet Strabo lib. VII. nisi quod ibi legitur, *μετὰ δὲ τὸν Ῥιζόνιτον κόλπον*; quod quidem in Constantino subintelligitur; unde aut hæc Philonem quem hic laudat Porphyrogenitus, hausisse ex Strabone dicendum est, aut Strabonem ex Philone; sed quis iste Philo sit, & quo tempore vixerit, non liquet, cum plures fuerint Philones, ut patet ex Vossio de Historicis Græcis; & hic quidem laudatur a Stephano Philo *ἐν τοῖς Ἰατρικοῖς*, medicus ille fortassis Tarsensis vetustissimus, qui a Galeno citatur. Et alibi passim laudatur ab eodem Stephano Philo Byblius, qui Trajani tempore vixit. Sed de Philonibus plura, ut dixi, Vossius. Cæterum quemadmodum dicitur Corinthus & Acrocorinthus, ita Lissus & Acrolissus; quippe ut Corintho Acrocorinthus, sic Lisso Acrolissus adjacet in alta rupe ædificata. Polybius id docet lib. VIII. hisce verbis: *Θεωρῶν δὲ τοῦτο τὸ Λίσσος περίβολον, καὶ τὰ πρὸς τῇ Δελματῇ, καὶ τὰ πρὸς τὸν μετόχημον, ἀσφαλισάμενον ἐμπειρότατα καὶ φύσει καὶ κατασκευῇ, τοῦτο τὸ ῥαιώματον Ἀκρόλισσον αὐτῷ, καὶ διὰ ταῦτα ἐπιτήδειος ἀπέκειτο. καὶ διὰ τὰλλα ἐμπειρότατα, τοιοῦτον ἔχοντα φρονεῖν, ὅτε καὶ τὸν ἄλλον μᾶλλον ἢ πρότερον ἐλπίς*, &c.

Ὁμώνυμον τῇ Χερρονήσῳ) Epidamnum in isthmo peninsulæ cujusdam situm docet & Thucydides. Cæterum ex hoc Philonis loco apparet etiam Dyrrhachium a loci asperitate, in quo situm est, nomen sumpsisse.

Διξιππου ἐν Χερρονήσῳ δευτέρῳ) Dexippi Herennii Athenienſis, qui, ut scribit Eunapius in Porphyrio, vixit circa Aureliani ac Probi tempora, crebra mentio occurrit apud Scriptores, qui post illa tempora floruerunt. Vide quæ de eo ac ejus Operibus scribit Vossius de Historicis Græcis lib. II. Cæterum licet etiam in MS. legatur *ἐν Χερρονήσῳ δευτέρῳ*, legendum puto cum Henrico Valesio *ἐν Χρονικοῖς δευτέρῳ*; cum idem liber decimus Chronicorum Dexippi citetur etiam a Stephano in Συγχαῖα & duodecimus in Ελαφοι, &c.

Καὶ Μακεδόνες Ἐπίδαμνον) Nimirum; *Et Macedonum Epidamnum, quæ postea Dyrrhachium nominata est, urbem Macedoniæ magnam ac beatam vi capiunt.* Perperam autem hæc Dexippi verba sic interpretatur Morellus: *Et Macedones Epidamnum, quæ postea Dyrrachium nominata est, & Macedoniæ magna ac beata civitas erat, capiunt.*

Οὕτω γὰρ ἐμίσησεν ὁ μέγας Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος) De hac divisione Imperii Romani pluribus Scriptores. 74.

Ἡ δὲ Δελματία ἐστὶ Ἰταλίας ἐπὶ χώρα) De Dalmatia ac ejus populis pluribus agit idem Constantinus lib. de Adm. Imp. cap. XXIX. & seqq. Sed quod ait hic Dalmatiam Italiæ regionem esse, id hausit ex Stephano Byzantio, ex quo & pleraque alia ad verbum, ut ajunt, excripsit, uti & alibi monuimus. 75.
Dalmatiam autem pro Italica regione hinc puto *pag. 30.* sumptam a Scriptoribus Byzantinis, quod Dalmatia tum fuerit pars Italicæ Præfecturæ. Vide quid hac de re Ortelius; licet Berkelius in Notis ad Stephanum id pro nugis habeat, quemadmodum & Holstenius in suis Annotationibus ad Ortelium. Verum ipse puto Berkelium nugas etiam nugari, dum hunc Stefani locum explicare conatur.

Ἐξ ἧσπερ ἐβλάστησεν, &c.) De patria Diocletiani Imperatoris, de qua controversia est inter Scriptores, pluribus alibi loquimur.

Καθὼς ὁ γραμματικὸς Στέφανος) Hæc in Epitome Stephani non extant, & miror cur Berkelius qui & alia, quæ ex Stephani calamo profecta erant, & conservata sunt apud Scriptorem nostrum legitimo auctori restituit, hæc eidem non restituerit. 76.

Ὡς αὐτὸς Ἑλλάνικος, ἱστορεῖ δὲ Ἡρων β'.) Citat eundem Hellanicum Scriptor noster supra cum de Macedoniæ Themate, ubi vide quæ de eo adnotavimus.

77. Ἀλέξας ὁ κωμικός) Hic Poeta aliis Scriptoribus Alexis dicitur. Vide Voſſium de Poetis Græcis.

79. Ἡ δὲ Λογγιβαρδία) Poſtremis temporibus Longobardiæ nomine ea potiſſimum Italiæ pars a Græcis donata fuit, quæ in eorum Imperio remanſit, nimirum Calabria atque pars regni Neapolitani, ut manifeſto apparet ex iis quæ hic ſcribit Porphyrogenitus. Olim autem ſub Carolo Magno Longobardiæ nomen tam late patuit, ut univerſa Italia hoc vocabulo intelligeretur, ut conſtat ex Charta ejuſdem Caroli Magni pro diviſione Imperii: *Italiam vero, quæ & Longobardia dicitur*, &c. Quinam vero Italiæ pars Longobardiæ nomine hodie donetur, nemo ignorat.

Καὶ τὸ Λεόβιον ὄρος) Sic in MS. At Morellus Οὐεσούβιον ὄρος emendat. Sed vide Ortelium verbo, *Veſevus*.

Καὶ ὁ ἐν αὐτῷ Πυριχάνης) Ecquis huius, inquit Morellus, meminit? nunquid Ætnæ κρατῆρι ſuperstare congruit? an Pauſilypo, an Plano, an Taburno, an Purgio, an Puteolis? an peregrina vox eſt, & ἀντὶ τοῦ Ἄορνο loco Averni irrepſit? an uſquequaque explodendum videtur a monte Veſuvio Πυριχάνης nomen, cujus etymon πυρὸς χάσμα, hiatum ignis præ ſe fert? equidem ἐνίσχω. cedo τόρον ἐν πάχῃ.

Βουτιλίνος) De hac re pluribus Agathias Scholaſticus lib. II. Hiſtoriæ de rebus geſtis Juſtiniani Imperatoris; qui quidem Scriptor Butilinum hunc Francorum ducem vocat; eumque & fratrem ejus Leutherim antea cum Gothis ſocietatem iniiſſe ait, invito etiam Theodobaldo Rege. Vide eundem Agathiam lib. I. Sigonius autem lib. XX. de Occid. Imp. ducem hunc Bucellinum nuncupat, & hanc Francorum cladem in agro Campano contigiſſe ſcribit, ad Caſilinum ſeu Caſudinum fluvium: is idem videtur eſſe, inquit Morellus, cum Valturno, qui nunc *Sanguino* ab hac fortaſſe ſtrage indigetatur, & ex Apennino monte fluit.

80. Καθὼς τὸ ἐπίγραμμα λέγει) Epigramma quod hic Porphyrogenitus refert depravatum ac corruptum (quod quidem non dubito ſcribæ inſcitia factum) habetur & apud Agathiam lib. II. De quo ſic ille: ἐμοὶ δὲ τὰ μὲν ἐπιχώρια, καὶ ἐλεγεῖα τινὰ ἐς κίρβιν τινὰ λιθίνην ὑπό τ' ἀρχαιότητος, ἅτε δὴ τὰς ἀχθὰς τοῦ χρόνου ἠμφιεσμένα, μόλις τε ἴσχον. *Mihi vero quidam ex indigenis retulit, Carmen quoddam tabulæ ſaxeæ a quopiam inſcriptum fuiſſe, ad ripas fluminis poſitæ; quod ſic habet.* Cæterum viſum eſt, textui Porphyrogeniti adſcribere Epigramma illud emendatum ac integrum, quomodo habetur apud Agathiam; & hic idem prout habetur in MSS. Porphyrogeniti exhibere; ſic igitur habet:

Ῥεῖθρα Κασουλίνου ποταμοῦ βαθύρροιζα νομεύει
Δεξιτερὸν Τεανίδος ἀ[χώ * * * * *
* * * * * * * * * * * * * * *
Οὐνίκα Δακλεὶν πυθέτο Βουτιλῖνος.
Ὀλλύει καὶ τοῦδε ῥίψας, ἀπὸ ἴσσατο πάντα. *Ex lib. Pariſ. pag. 38.*
Αἵματι Βουζουγῶν ἐπιπρὸ δόμεσσιν.

Λογγιβαρδίαι) De Themate Longobardiæ, eiuſque principatibus ac ducatibus, pluribus agit Scriptor noſter infra lib. de Adm. Imp. cap. XXVII.

Ἐχων κατάλογον) De hac expeditione Saracenorum contra Dalmatiam & Italiam pluribus agit Porphyrogenitus infra lib. de Adm. Imp. cap. XXIX. ubi vide quæ adnotamus.

83. Καθὼς Αἰσχύλος) Hi verſus, inquit Morellus, quos emendatiores quam in Codice Regio exarati ſint, edidimus, enuntiantur a Prometheo vinculis aſtricto, apud Æſchylum: idcirco in Græc. addidi τὸ διεμῷον, quod a Cod. Reg. aberat: ſed fieri quoque poteſt, ut jam ipſo Conſtantini noſtri ævo Æſchyli Prometheus λυόμενος, *ſolutus*, deſideraretur; qui tamen a veteribus laudatur, ut a Strabone lib. I. & Arriano in Periplo Ponti.

Στράβων δὲ ἐν δεκάτῳ τῷ γεωγραφικῷ) At nihil tale apud hodiernum Strabonem lib. X. legitur; ſed ſic ille lib. VII. Ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τοῖς τοῦ Βοσπόρου δυνάσταις ὁ τῆς Χερρονήσου πόλιν ὑπήκοος μέχρι νῦν ἐστί. *Ex eo tempore ad hunc uſque diem Cherſonefitarum civitas Boſporianis Dynaſtis, ſeu principibus, dicto fuit audiens*: poſt victoriam nimirum, qua Mithridates Eupatoris Cherſoneſo Boſporoque potitus eſt.

Εὐρωπείων μητρόπολιν τὸ Παντικάπαιον) Sic cum Morello ex Strabone & aliis emendamus: perperam quippe in MS. Conſtantini legitur Μαντικάπαιον pro Παντικάπαιον.

Μητρυιᾷ δὲ ἦν Φλέγων) Perperam in Editis ſcribitur, ὁ Φλέγων cum articulo. De Phlegonte Tralliano, Hadriani, ut ajunt, liberto, vide ex recentioribus Voſſium, Meurſium, Morellum, &c. 84.

Κύριον τῷ Βοσπορίτῃ βασιλεῖ) Arrianus in Periplo Ponti Euxini, Cotyn βασιλέα τοῦ Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου καλουμένου ab Adriano Imperatore diadema & urbes pleraſque accepiſſe narrat.

Εἰς μὲν, ὁ Κιμμέριον καλούμενος) Sic ex MS Codice.

Τὸ ἐπίγραμμα) Hoc ipſum Epigramma habetur & apud Heſychium Mileſium in Originibus CP. ac Anthologiæ lib. III. tit. XII. de Mulieribus; necnon etiam apud Codinum in Originibus CP. Emendatum autem ex Heſychio textui inſeruimus; quippe ſic in MS. Conſtantini legitur:

Ἰουχίμ βοὸς ἐκ νιφὸς τύπον, οἷ δ' ἀπ' ἰμπὸς
Βοσπόριον στενοῦσι κέλευθον πόλεως
Κούρη γὰρ τὸ πάροιθε δεσὶ χθὸς ἤλασεν Ἥρη
Ἐς Πάφον. ἄλλοχοι Κυπρογενὶς νίσσετο.
Ἐνθάτ' ἐὼν δὲ Χάρητος ἑταῖρος δὲ ἔτ' ἐπλον ἐκείνῃ.
Τῷ δὲ φιλοτησίην ἀντιάλαξε σκαφίην.
Βοῦβιν δὲ κελάδοντα ἰχώ. τῷ δὲ Χάρητος
Εὐνίτην, κλυτὸν τέρμονα ἀμφορέων.

Τὸ Βυζάντιον πολυκρήδεμνον) Euſtathius, inquit Morellus, in Dionyſii περιηγήσει v. 140. Τὸ δ' ἐνὶ Θρηϊκίῃ τέμενος Βεμβρε. huic loco affinia tractat, & commenti lepidi lacunam, quæ lacrymam forte an quibuſdam pareret, explet, cum ita ſcribit: Ὁ περὶ τὸ Βυζάντιον λιμὴν ἔστιν ἐστενωμένος, καὶ περιγραμμισμένος, ὃ μάλιστα καὶ ἐπὶ τῶν ῥητόρων λεγομένων περιλαμβάνει, Θουκυδίδου ἐμφανῶς καλλύνοντος, ὡς φασιν οἱ τεχνικοί. Φιλίππου γὰρ ἐν πολιορκίᾳ διορύξαντος ἀνέδην καὶ ἔξω ἐφέροντο ἔμπλεοι ἀμφορεῖς ἐξανδρίαντες ἐπίκρυφα, ἡ Ἥκάτη φωσφόρος ἐοῦσα ἔφηνε τοῖς πολίταις τὸ ἐπίκρυφον, ἡ δὲ πολιορκία ἔσω φυγόντες, Φωσφόριον αὐτὸ ἐγχώριον τὸν τόπον ἐκάλεσαν. Quæ ſic Latine reddo ad explendam verſionem hujus Thematis. *Portus circa Byzantium (nempe Boſphorium) vocatus eſt per alliterationem, aut eam potius figuram, quam dicendi magiſtri Depravationem nominant, cum Phoſphorium quaſi Luciferum appellari debuiſſet, ut veteres ajunt. Enimvero cum Philippus in obſidione urbis meatum occultum* pag. 38. *effodiſſet, quo ii qui fodiebant clam e foſſa egredi liceret, Hecate quæ Lucifera ſeu Lucina eſt, facem inde effundit civibus: indigenæ vero ſic evitata ſolutaque obſidione, Phoſphorium hunc locum a facibus nuncuparunt.* Hæc fere ad verbum translata reperiuntur in ἐπιτομῇ τῶν ἐθνικῶν Stephani Byzantii in Βίανορος, ubi ſcribendum τὸ ἐπίκρυφον ἀνάδυσιν, vel ἔξανδρίαντες ἀνάδυσιν, ut apud Euſtathium, qui mox illuſtratur facula vocula νύκτωρ, in his Stephani, ἤδη ἐνοίγοντο νύκτωρ τοῖς πολίταις μανῆναι, &c.

ANI-

ANIMADVERSIONES
IN
CONSTANTINI PORPHYROGENITI
LIBRUM DE ADMINISTRANDO IMPERIO.

87. Μετ' ἐβολίων) Perperam in MSS. scribitur μετ' ἐβολείων. Græci quippe recentiores diphthongos & vocales mire confundunt; ex quo ipsis barbaries, literatis vero dubium quomodo diphthongi & vocales pronuntiandæ. Hoc autem semel monuisse sufficiat; nam nulla apposita adnotatione, veluti scribæ mendum castigamus.

Μεγαλοπρίβολοι) Ita Codices Regg. corrupte vero in Cod. Palatino μεγαλοπρίβολοι scribitur; sed optime in Notis Meursius emendat.

Διδασκαλίων) Sic MS. Reg. Perperam in editis, διδασκαλείων; sed optime Meursius castigat.

Συμπεδίστω σοὶ τὰς βουλὰς βουλὰς, &c.) Perperam in MSS. συμπεδίστι. Hæc Meursius diversimode intelligit: *Este*, inquit, *expono tibi doctrinam, ut ejus usu & cognitione periti, circa ea quæ consulto optima, & publice utilia sunt, ne erres.*

Ὡρολόγια δωσέτω) Sic MS. Codex. Perperam legitur in Editis ὡρολόγιον δίνεται; quod quidem librarii mendum esse minime dubito.

88. Γεωπολογίαι τῶν ἐθνῶν) Perperam in Palatino, γεωπολογίαι ἢ ἐθνῶν.

Καὶ καθαιρεῖ πρὸς τύπτει) Meursius, ac si legeretur καθαιρεῖ pro καθαιρεῖ, hæc ita interpretatur, *seditionis motu*. Verum in MSS. Regiis & in Palatino non solum hic, verum etiam cap. XIII. circa finem legitur καθαιρεῖ, ubi Meursius perperam emendat καθαιρεῖ pro καθαιρεῖ; quippe idem Porphyrogenitus lib. 1. de Them. ubi de Themate secundo Armeniaco, sic habet, ὅτε Μίνωτος ὁ τοῦ καθαιρεῖ ἕλλας αἰχμαῖον ἀνεγερλάμενος, ubi Vulcanius καθαιρεῖ interpretatur dimensionem per stadia. Addatur itaque hæc vox Glossario Græc. Ducangii.

Καὶ ἀντιτάσσεσθαι) In editis ἀντιτάσσεσθαι corrupte; sed optime Meursius in Notis castigat.

Ὁ πατρικίτης) Perperam in editis, ὁ πατρικιτικίτης.

89. Καὶ συμπαῖσι σι, &c.) Mendose in Codice Reg. scriptum reperi συμπαῖσιά πλείστοι.

Ὡς συμβῇ) Optime etiam Meursius, nam συμβῇ Cod. Palatinus habet.

90. Πρὸ προσώπου αὐτοῦ πεσοῦνται πολέμιοι) Meursius perperam hæc segregando intelligit πρὸ προσώπου αὐτοῦ πεσοῦνται, &c. *Cadent hostes, & terram lingent inimici ejus.* Ipse vero conjunctim scribo & reddo. *Coram eo procident hostes, & inimici ejus terram lingent.*

Πολυχρόνιαι φίλλοις) Male editi, πολυχρόνιαι φύλλου.

Περὶ τῆς Πατζινακίτης, &c.) De Patzinacitis Scythica gente qui etiam Patzinacæ aliis dicuntur, pluribus agit Scriptor noster capitibus sequentibus, ubi de eorum regione, vitæ instituto, gentibus quæ ipsis conterminæ sunt multis loquitur. Vide quæ de ipsis habet Ortelius. *Edit. Paris. pag. 33.*

Διαφορόντως) Mendose in MSS. scribitur, ἀφορόντως.

91. Καὶ τὸ διαμένον) Perperam in editis habetur, διαπεμπόμενον.

Καὶ ἀξιλοῦ) Ita & Meursius legit; nam in MS. καὶ ὑξιλοῦ legitur.

Λογοθετεύεται) Id est, Legatum; passim quidem hac significatione occurrit apud Scriptores mediæ & infimæ Græcitatis ac Latinitatis, vide Ducangii utrumque Glossarium; unde Nostrates Legatum Poclisar appellant. Incepit autem hoc nomen & munus Constantini magni tempore, ut scribit Hincmarus epist. XII. cap. XXII. Nec ab origine pro quovis legato sumebatur, sed qui Ecclesiæ negotia tractabat legatus, Apocrisiarius dicebatur, posteriori autem ævo pro quovis legato indifferenter usurpatum est.

Ἡγεμόνες) Ὁξὶα multiplici significatione apud Scriptores occurrit, quemadmodum etiam apud eumdem Constantinum; hoc ipsomet quippe libro de Adm. Imp. cap. 53. ὁξὶα pro *vulgus* accipitur: καὶ ἴδοντι ἔστιν Σκυθίαν τὰ πάντα αὐτοῦ ἀχθ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἡ ὁξὶα πρὸς τὰ ἴδια, ἐγὼ δὲ τὸν ὁξὶα μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ τὰ πάντα πρὸς ἐμοντῶν. In Tacticis apud Mauricium ὁξὶα pro *exercitus fronte* usurpatur. At in præsentiarum ὁξὶα est purum putum latinum, *obsides*: qua notione accipitur etiam c. 7. ejusdem libri de Adm. Imp. παρ' ἐκείνοις ὁξίδας παρ' ἡμῶν; necnon cap. 8. & 45.

Ὅτι γειτνιάζει τὰ τουρκικὰ ἔθνη, &c.) Ex illis quæ in sequentibus habet Scriptor noster facile eorum regionis limites dignosci possunt. 92.

Καὶ κουρσεύειν) Id est *cursare, prædari, excursiones facere*. Hac notione sæpe occurrit apud Theophanem, & alios Scriptores; necnon eumdem Constantinum in Tacticis. Vide Ducangii Gloss. Græc.

Καὶ τὰ λεγόμενα κλίματα) Interpretatus sum *Regiones* exemplo Edit. Lat. Canonum Ecclesiæ Afric. Can. 107. ἐν τῇ Καλλιδρόμῳ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δευτέρου κλίματος. *In Basilica Regionis secundæ*. Cæterum apud eumdem Constantinum scribitur κλῖμα & κλίμα, cum v. cap. hoc primo; cum i. cap. 37. & c. 42. ejusdem libri de Adm. Imp. & ita varie scriptum, eadem tamen notione passim reperitur apud Auctores.

Καὶ τοῖς Ῥὼς οἱ Πατζινακίται γείτονες) De Russis & Russia pluribus loquitur infra Scriptor noster. De Russis autem Symeon Logotheta in Chronico MS. sic loquitur: Ῥὼς δὲ οἱ καὶ Δρομῖται, φερώνυμοι, ἀπὸ Ῥὼς τινὸς ἡγεμόνος διάφορον ἀνεκλήθησαν τῇ χρησαμένου ἐξουσιάσαι ἢ διακοσίας νῆας, ἃ ὑπερέχοντας αὐτοὺς, ἐπικαλοῦνται. Δρομῖται δὲ διὰ τοῦτο ἐξέπεμψαν αὐτοὺς προσηγόρευτο. ἐκ γένους δὲ τῆς Φράγγων καθέστασι.

Πρὸς αὐλοὺς) Hæc ita ex MS. Codice reponimus.

Πραιδεύουσι ἢ Ῥωσίαν) Id est, prædantur: hoc verbo utitur Constantinus etiam cap. 10. 13. 30. 32. 44. 45. & in Tacticis nonnumquam. Apud alios item Scriptores Byzantinos passim occurrit hoc verbum eadem notione.

Δαμζῶσι) Ita in MSS. Editi vero habent, ἡμῶσι. 93.

Καὶ ὁ βοηθὸς καταπολεμοῦσι) Optime Meursius restituit vice καταπολεμοῦσι.

Μετὰ τῆς πλοίων) Sic ex MS. In editis perperam, μετὰ τῆς πλοίων.

Εἰς τοὺς φραγμοὺς τῶν ποταμῶν) Nimirum, *ad locos fluminis præruptos*. Perperam hæc interpretatur Meursius, *in fluminis munimentis*; quippe in Danubio, Danapri & Danastri fluminibus nulla munimenta arte facta, quæ navigationem impediant, reperiuntur; loca vero prærupta, seu rupes transversæ, quæ navigiis permeari nequeant, frequentissimæ in laudatis fluviis occurrunt. Nomina autem locorum præruptorum, quæ in illis fluminibus reperiuntur, recensentur a Porphyrogenito paulo infra cap. IX. ubi agit de Russis a Russia Constantinopolim in lintribus venientibus.

Καὶ διὰ τοῦτο φόβον τοῖς Τούρκοις, &c.) Id est, *Ideoque Turcis Patzinacitæ semper formidolosi sunt, ab illisque* 94.

Edit. Pariſ. pag. 34.

Uſque currentium. Diverſimode hæc Meurſius interpretatur.

Οἱ Πατζιναϊται) In MSS. οἱ δὲ Πατζιναϊται. At δὲ redundare videtur.

96. Ἐν τῇ γὰρ τοιαύτῃ ὑπ' αὐτῷ καταπολεμηθέντα) Perperam in editis καταπολεμηθέντων. Quid apud Cur ſupra expoſuimus.

97. Καὶ ἔστιν λοιὸν ἀπὸ τούτων Πατζιναϊτῶν, &c.) Vide quid de Patzinaticis ſcribat idem Porphyrogenitus infra cap. XXXVII. Gens autem Patzinacitarum dividitur in XIII. tribus, & eſt magna & populoſa, cui nulla Scythica reſiſtere poteſt, ut ſcribit Cedrenus; qui quandam harum tribuum *Belemarmin*, & aliam *Pagumenin* appellat. In horum vero Patzinacitarum ſive Patzinacarum tracto, inquit Ortelius, hodie Podolia & Moldavia viſitur.

Ἐπὶ τῇ Ῥωσίᾳ) De Ruſſis ac Ruſſia pluribus infra cap. IX. loquitur idem Scriptor; ubi vide quid obſervemus.

Καὶ Χαζαρίᾳ) De Chazaris & Chazaria vide quid Conſtantinus cap. X. XI. & XII. necnon alibi obiter. Perperam vero in editis ſcribitur Χαονίᾳ.

Καὶ τῇ Ζιχίᾳ) Regio ad Pontum Euxinum. Pluribus de Zichia loquitur Porphyrogenitus infra cap. XLII. & Gyllius in Boſporo Thracio. Vide Notas ad hiſtoriam Ducæ pag. 232. Xylander in Notis ad Cedrenum nomen fluminis eſſe ait.

Πανυπερτατικοῖς) Sic MS. Editi, *ὑπερθαυμασίοις*.

Βλαττία) *Blattia* vel *Blatta* eſt idem quod Purpura in L. 1. C. Quæ res venund. non poſſ. *Purpuræ, quæ Blatta, vel Oviblatta, atque hyantina dicitur.* Hinc conſtat tripliciſ coloris fuiſſe Blattam, purpuream nempe, quæ mero Blattæ vocabulo intelligitur, alteram intenſioris & vividioris coloris, quam Ὀξυβλάττιον nuncupant; vel Βλάττιον ἐξ' ut Cedrenus in Tiberio: tertiam denique violaceam, ſive hyanchinam. Fuit olim in pretio *Blatta Neapolitana & Byzantina*, ut patet ex Anaſtaſio Bibliothec. in Leone III. & in Paſchali. *Blattam* vero Tyriam commendat Sidonius carm. 5.

Pontus Caſſoreæ, Blattam Tyrus, æra Corinthus.

Recentiores vero Græci, Βλάττιον, pro ſerico uſurparunt. Vide Salmaſ. ad Hiſt. Aug. Item Ducangii utrumque Gloſſ.

Πράνδεα) *Prandea* & *Brandea*, ſcriptum reperitur. Brandeum multiplici ſignificatione apud Scriptores occurrit; aliquando enim accipitur pro palla ſerica, vel lintea, qua divorum reliquiæ, vel corpora involvi a Chriſtianis ſolebant. Hincmarus in Vita S. Remigii: *Ipſum corpus Sanctiſſimum, ſicut in anteriori tranſlatione, ab Epiſcopis Remorum diœceſeos integrum inventum eſt, & brandeo rubro involutum.* *Prandeum* ſeu *Brandeum* accipitur etiam pro zona, faſcia, cingulo. Apud Iſidorum in Gloſſis, *Prandeum, genus zonarum* fuiſſe dicitur, ubi quidam temere *Brandeum* reponunt, ignorantes quod Prandeum ſcriptum reperiatur apud plures Scriptores Latinos eadem pariter notione qua Πράνδεον apud Græcos. Theoph. an. Juſtiniani 31. de Avaribus. Εἶχον γὰρ τὰς κόμας ἀνεῖδον μακρὰς καὶ ἀπεκείραντο πρανδίοις καὶ στολαγμοῖς. Conſtantinus *Prandea* eadem ſignificatione hic accipit, ſcilicet pro zona, faſcia ſeu cingulo. Vide Ducangii utrumque Gloſſ. necnon Notas ad Theophanem, pag. 597. E. R.

Χαλίοις) Ita MSS. omnes. At Meurſius in Notis emendat, χαλάοις ut ſint *armillæ*. Verum Zoſimus Panopolita MS. de ſecundandis margaritis, docet eſſe *pannum variorem*: ἢν δὲ ἡ ποικίλη ἐκείνη ἐσθὴς μίξει ποικίλη ἄρτι ἐπιτηδείως χαλαρᾶς.

Σίμουτα) Σήμουτον eſſe purum putum Latinum *Segmentum* ſcribit Meurſius in Notis, nec diſſentio; ſed quid hic Segmentum ſignificet non aperit. Segmentum ſiquidem multiplici apud Latinos ſignificatione gaudet. Ovidius de arte amandi tertio:

Quid de veſte loquar? nec enim ſegmenta requiro
Nec quæ de Tyrio murice lana rubet.

pag. 35. Hoc quidem loco ſegmenta & purpuream veſtem eodem ſenſu Ovidius uſurpat, quo Græci auctores χιτῶνα καὶ πορφύραν mulieres in luctu depoſuiſſe ſcribunt. Ita etiam accipiendus Juvenalis lib. 2. Sat. 11. de veſte Gracchi:

Segmenta & longos habitus & flammea ſumit.

Quibus verbis muliebrem veſtem deſignavit, quam Gracchus induerat, & quæ ſegmentis ad guttur ornata fuit, hoc eſt, aureis faſciis. *Segmentum* vero apud Valerium Maximum eſt ornamentum colli quod monile vocatur lib. 5. c. 2. In Coriolani mentione; *Veturia mater & Volumnia unæ nefarium oppugnandæ precibus ſuis poſſe non fuit. In quarum honorem Senatus matronarum ordinem beniginiſſimis decretis adornavit. Sanxit namque, &c. Permiſit quoque his purpurea veſte & aureis uti ſegmentis.* Eadem notione uſurpavit Servius: *collaque monilia: ornamentum gutturis, quod & ſegmentum dicunt.* Idem habet Iſidorus. Et hac etiam ſignificatione ſegmenta in præſentiarum accipiendum eſſe puto: hiſce quoque temporibus illarum regionum fœminæ collum pluribus monilibus exornant, digitos annulis complent. Cæterum recentiores Græci *ſegmenta*, σίμουτα, ut *pigmenta* πίγμουτα, dixerunt.

Δερμάτια ἁλόπινα) Corrupte ſcribitur in MSS. ἁλόπινα. Cæterum ἁλόπινος, *Purpureus* Græcis; nonnunquam tamen apud Scriptores Latinos eamdem vocem uſurpatam repero eadem notione. Anaſtaſius Biblioth. in S. Zacharia. *Simulque & vela ſerica alithina quatuor.* Occurrit paſſim apud eumdem Scriptorem. Alii vero Auctores chlamydes purpureas *veri luminis* vocant. Sicuti enim Græci ἁλόπινον χρῶμα dixere pro purpureo vel coccineo, ita κατ' ἐξοχὴν Latinis verus color eſt purpureus. Idcirco *Δερμάτια ἁλόπινα* τὰ δέρματα pelles Pardorum purpureas, interpretati ſumus. Vide Salmaſii Notas in Trebellium Pollionem, & Ducangii utrumque Gloſſ.

Πίνες ἀμφωνὶς, ἤ ναῦς) Perperam ſcriptum reperi in Codd. Regiis, πίνες ἀμφωνὶς, ἢ ναῦς.

Περὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ) Codd. Regii, περὶ τῆς ἀπὸ Χερσῶνος ἀποστελλομένης βασιλικῆς ἐν Πατζινακίᾳ. *98.*

Βασιλικὸς) Βασιλικὸς id eſt *Cæſarianus*, ſic interpretatus ſum exemplo Cujacii, qui ad Nov. 2. Juſtiniani *Cæſarianum* interpretatur, ſive *officialem Cæſaris*. Divus vero Hieronymus in illo Joannis 4. v. 46. ἦν τις βασιλικὸς, interpretatur. *Erat quidam Palatinus.* Ducangius, Βασιλικὸς, inquit, idem qui *Mandatarius*, qui ſcilicet, *Imperatoris mandata perferebant.* Vide ejuſdem Gloſſ. med. Græc. v. Βασιλικοὶ, necnon med. Lat. v. *Baſilicus*.

Καὶ δουκάτους) Id eſt, *Ducis olim*: ita & Meurſius interpretatur. Sæpiſſime hac voce utuntur eadem notione Græci recentiores. Vide Suicerum in Δουκίζω, necnon Ducangii utrumque Gloſſ. v. Diaſoltes & conducere, &c.

Ζευγάρια) Ζευγάριον hic & cap. 43. ejuſdem libri, idem ſignificat, quod apud veteres Græcos, ζεῦγος. Cæterum perperam in MSS. ſcribitur ἐκδομάρια pro ἐκδρομάρια.

Μετὰ χελανδίων) Χελάνδιον, Navigii ſpecies, cujus frequens mentio occurrit apud Byzantinos Scriptores, necnon apud eumdem Conſtantinum cap. 39. 41. & 51. ejuſdem lib. de Adm. Imp. Vide Ducangii Gloſſ. med. Lat. v. Chelandium. *99.*

Καὶ Δάναπρι, καὶ Δάνασρι) Non ſolum Porphyrogeniso, verum etiam Cedreno pag 464. E. R. Danaper & Danaſter duo ſunt flumina diverſa; & quidem Danaſter fluvius idem qui Boryſthenes, Sarmatiæ Europæ fluvius, qui etiam a Jornande Danaſter appellatur; unde Danaprum & Danaſtrum pro eodem flumine Geographi paſſim uſurpant. Sed num Danaſter idem qui Marcellino Danaſtus fluvius diverſus a Boryſthene, quem idem Scriptor inter Danubium & Boryſthenem ponit? Martinus Cromerus autem de rebus Polo-

Edit. Paris. norum pag. 8. sic habet *Danaster vero, qui Jornandi Boristhenes est, ut fallor, aliis vero Tyras, qui e Sarmaticis montibus profluens, etiamnum Nester sive Dnester ab accolis dicitur, & ipse in Sarmatia est.* & pag. 111. *At si quidem Danaster Boristhenes est, ut Jornandes velle videtur, & nos ante diximus (quem nos Neptrum seu Dneprum vocamus) Valachi ac Podolii nunc ea loca tenent: sin Nester sive Dnester, ut etiam nunc ab accolis Russis & Moldavis appellatur, qui veteribus Græcis & Latinis Tyras est, soli Valachi ab eo ad Pontum ac Danubium extendantur.*

pag. 36.

100. Διὰ διήρωνος εἰσιοῦ) Δήρωνες hic pro *famulo* accipitur, ut apud Codinum de Offic. aulæ Constantinop. cap. 7. n. 15. & apud Joannem Glycam de Vanitate vitæ.

Κατὰ τὰ ζάκορα) Vox Illyrica corrupte scripta, uti passim apud Græcos recentiores voces occurrunt alienigenæ corruptæ; Zakon quippe in singulari numero, seu ut Nostrates scribunt Sakon vel Sacon *legem* significat tam scriptam, quam non scriptam, hoc est *legem & consuetudinem*; & in plurali Zakona seu Sakona *leges & consuetudines*. Eadem voce utitur etiam cap. 38. ejusdem libri: ἐν ᾗ ἀρχοντα, καὶ τὸ ἐξ Χαζάρων ἔθνος ἐζάκωσε, τουτέστιν, συνέστησεν αὐτὸν εἰς ἀκολούθησιν. ubi perperam in editis legitur ἔθνος pro ἔθνος. Corrige Ducangii Gloss. Med. Græc. v. Ζάκορον.

102. Καὶ κακὰ παιδία εἰσὶ) Interpretatus sum, & *admodum pugnaces sunt*; Meursius ad verbum, & *mali pueri sunt*. Sed perperam idem Meursius in Notis ad hunc Porphyrogeniti locum laudat Epimenidis versum, qui habetur apud D. Paulum, sic:

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

Nam ibi non κακὰ παιδία, sed κακὰ θηρία legitur.

Καλλιγηρίζουσι) Καλλιγηρίζειν significat *ætatem transigere*: καλλιγηρεῖον quippe apud eumdem cap. 29. de Adm. Imp. est *ætas*: ἔχει δ' ἐν τῷ τοίχῳ κάτωθεν κύκλον αὐτοῦ ὁρμίσκια, ὅσα τῷ μέσῳ καλλιγηρίῳ βλέπει· οὐ θέλει δὲ τὸ μεσαίτατον, τῷ δὲ χαμαὶ πεδιακῷ. Vide Meursii Gloss. Med. Græc. necnon Ducangii.

Μετὰ τῶν μονοξύλων) Μονόξυλα sunt lintres minores ex unico ligno confectæ. Vegetius lib. 3. cap. 7. *Scaphas de singulis trabibus excavatas appellat.* Unde a Latinis *Trabariæ* dictæ, *quæ ex singulis trabibus cavantur*, ut est apud Isidorum lib. 19. Orig. cap. 1. Hæ propriæ erant Scytharum, Bulgarorum, Russorum, cæterorumque ad Septemtrionem populorum, quibus Istrum & majora flumina trajiciebant. Claudianus in 4. Consul Honorii:

Ausi Danubium quondam transnare Getbunni,
In lintres fregere nemus, cum mille ruebant
Per fluvium plenæ cuneis immanibus alni.

His quoque temporibus lintribus illarum regionum populi utuntur, quas patria lingua *Galize* vocant, ut etiam & nostrates. Ejusmodi μονόξυλον frequens mentio occurrit apud Scriptores Byzantinos, nec non in Tacticis Leonis & Constantini Imperatoris. Vide Ducangii Gloss. med. Lat. in Linter, ac med. Græc. v. μονόξυλα.

Ἀνὰ τοὺ Νιωγαρδὰς) Puto hic pro Nemogarda legendum Novogardia, quæ & Novogorod appellatur.

Σφενδοσθλάβου) Wenceslaum ita efferunt Græci Scriptores. Sphendosthlabi hujus Russorum principis mentio occurrit apud Cedrenum pag. 660. 674. 675. 677. 682. & 683. E. R. necnon apud Zonaram pag. 215. E. R.

Εἰσὶ δὲ ξ' ἀπὸ τοῦ κάτω, &c.) Sic etiam in MS. pro ἀπὸ τοῦ κάτω ϕ', &c.

Καὶ Τζερνιγώγου) Czernichova oppidum in finibus Russiæ & Lithuaniæ celebre; quæ quidem ab incolis Czernichow nuncupatur.

Ἐπὶ τὸ κάτω τὸ Κιοάβα) Et paulo infra hanc ipsam urbem Κιόβα & Κιοάβα vel Κιοάβη appellat; quæ quidem aliis Κυϊβία dicitur, nimirum Kiowia, Russiæ olim Metropolis, ad Borysthenem, cujus amplitudo pluribus describitur ac prædicatur a Dit- pag. 37.
maro lib. 7. extremo, Adamo Bremensi cap. 66. Mathia Michoviensi lib. 2. cap. 18. Alex. Gagnino & aliis. Cæterum legendum εἰς τὸ κάτω, ut in MS.

Οἱ πακτιῶται ἀνῆβ) Meursius πακτιῶται *fœderati* 103.
interpretatur; Ducangius *tributarii*. Sic infra Porphyrogenitus; ἡ λοιπὴ Σκλαβινία, οἵ πασι δὴ πακτιῶται εἰσὶ Ῥῶς.

Τὰ πελοῦ ἀνοιγόμενα, ἀπὸ δυσμῶν ὁ παγετός) Sic MS. Veteribus autem hieme maria claudebantur, vere aperiebantur. Theodoretus de provident. Serm. 2. τοὺ μὲν γὰρ χειμῶνα λέγουσι, ἡ τοὺ ἔαρος ἀνοικόμενος, ἀπὸ τοὺ ἐπιόντος ἀνέμους, οὐρανοῦ, τὸ δὲ ἐκλείπειν, ἡ ἀπὸ πλόϊμον ἀπαγορεύειν, ἢ βάλαττα ἀπορρεῖν, καὶ ἡ χειμερινὴ ἀνεπλωΐα ἀφεχώρησε, &c. Hieronymus in epistola ad Eustochium: *Tandemque exacta hieme, aperto mari, redeuntibus ad Ecclesias suas Episcopis, & ipsa vere cum eis ac desiderio navigavit.* Claudebantur vero maria apud Græcos quidem sub occasum Pleiadum. Hesiodus lib. 11.

Εἰ δέ σε ναυτιλίης δυσπεμφέλου ἵμερος αἴρῃ,
Εὖτ' ἂν πληϊάδες Διὸς ὄβριμον ἀλέεινον
Φεύγουσαι πίσσυτον ἐς ἠεροειδέα πόντον,
Δὴ τότε πάντων ἄνεμον δύσιν εὐθὺ)
Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐν οἴνοπι πόντῳ.

Et quæ sequuntur. Dicebaturque nautis id tempus ναυδρομία. Proclus ad illum locum: ἐπὶ γὰρ ναυτιλίαι ναυδρομίαν καλοῦσι τοῦτον τὸν καιρόν. Aperiebanturque Bacchanalibus. Patet ex Theophrasto in Charactere ἀπονοίας, ἐν ᾧ διάκειται ἐν Διονυσίοις πλεῖν ὀκνεῖ. Et tunc Dianæ sacerdotes rudem carinam deæ dedicabant, & commeatus primitias libabant. Apulejus Milesi. XI. ex persona Dianæ: *Diem, qui dies ex ista nolle nascetur, æterna mihi nuncupavit religio: quo sedatis hibernis tempestatibus, & lenitis maris procellosis fluctibus, navigabili jam pelago, rudem dedicantes carinam primitias commeatus libant mei sacerdotes.* Apud Romanos claudebantur III. Id. Novembr. & aperiebantur VI. Id. Mart. Vegetius de rem milit lib. IV. cap. XXXIX. *Ex die igitur III. Id. Novemb. usque in diem VI. Id. Mart. maria clauduntur.* Et dies aperiendi itidem festus erat, solennique certamine, & publico spectaculo celebrari solebat; ut discimus ex eodem Vegetio ibidem. Ithæc Meursius in Notis ad eundem Porphyrogeniti locum.

Εἰσέρχασι δ' ἀπέρχασι) ἀπὸ τὸ Κιόβα) Sic MS Editi vero, ἀπέρχασι ἀπὸ τὸ Κιόβα. Paulo superius hanc ipsam urbem Κιόβα appellat idem Constantinus, uti monuimus.

Καὶ σιάδες) Πιλαι inter instrumenta navalia hic recensetur. Videntur intelligi *Palæ*, inquit Ducangius, quibus undæ ex navigiis subinde ejiciuntur, nos etiamnum *Pelas* dicimus.

Καὶ σκαρμοὶ) Σκαρμὸς & σκαλμὸς Græcis recentioribus *Scalmus*, lignum quo alligatur remus. Nostrates lingua patria etiamnum illud lignum *Scaram* appellant.

Διὰ τοὺ τετυχοῦ Δανδφιστ) Sic ex MS. Codice.

Ἐκοιμᾶτο) Hanc vocem Russorum Sclavorumque 104.
lingua inquit Constantinus significare, *non dormire* unde pro ἐκοιμᾶτο scribendum esse puto Νεκοιμᾶτ', *Nesspi*, vel *Nespi* quæ vox nostratibus significat *non dormitare*. Cæterum perperam legitur in Editis, ὃ ἐμπλοδίτου pro ἐμπλοδίῃ, & paulo infra Σκλαβινιαὶ pro Σκλαβινί.

Ὅσον τὸ πλάτος τοῦ Τζυκανιστηρίου) De Tzycanisterio pluribus supra in Commentariis nostris ad Antiquitates Constantinop.

Ἀλλὰ πλησίον σκαλώσαντες) Σκαλώσαι *Exscendere* & *Appellere* significat, inquit Meursius, & ex eo Ducang. Hac voce utitur etiam paulo infra Constantinus eadem notione. Vide Gloss. Græc. Ducangii.

Οἱ μὲν πλῶρας) Πλῶρα pro πρῶρα, *prora*; Græ-

et enim recentiores ρ & λ interſe confundere ſolent.

Edit. Pariſ. pag. 38. *Μετὰ κατεγίων κατεβαίμεν*) Meurſius ait ſcribendum *κατεβαλαίμεν*, vel certe *κατεβάμεν*. Nam *κατεγὼν*, eſt, propter incedere, appropinquare. Gloſſæ Græco-barbaræ: *ἐ γκλεῖος βαίνω. ἐντῦ ἰσχύω. ἐντῦ κατεγὼ.* Iterum alibi, *παραδελαίνω, ἐντῦ κατεγὼ τῦ δελαίνω.* Occurrit illic pluries.

105. *Ορεβουλίραχ*, &c.) Oſtrobuniprag dicitur noſtratibus *acutum collis limen*; nec dubito quin ita ſit ſcribendum, quippe Græci exteras voces paſſim corruptas ac depravatas proferunt.

Ο ἐμιλιάνος) Legendum ut in MS. *ὁ ἐμιλιανός*.

Σκελαίνων ἄνωτα) *Σκελαίνων* quid ſignificet paulo ſuperius monuimus.

Φυλαττομένων τὰς βίγλας) *Βίγλα*; *Vigilia*, *Excubiæ*. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

106. *Αγχίνους φυλάττοντας*) Sic MS. Perperam in Editis legitur, *ἀγχίνους φυλάττουσα*.

Τὰ ζυγάρια μετὰ τῆς ἀπάσης) *Ζυγάριον* Græcis recentioribus *Mancipium* ſignificat. Vide Gloſſ. Græc. Ducangii.

Πατζιμάνοι) *Πατζιμάνος* e Latino eſt, *impedimentum*, vox alibi nuſquam neque Meurſio neque Ducangio, ut ipſi fatentur, lecta.

Βερίτζα) Sic MS. Editi vero habent, *Βερίτζα*.

Βρύσαμα τρεῖ) *Νερὸν*, *Aqua*. Vide Meurſium & Ducangium.

107. *Καὶ διαβαίνοντας*) Sic cum Meurſio emendamus. In MSS. legitur, *ἢ διαβαίνοντας*.

Ὅσον τὸ Ἱππόδρομίου) Vide quid de Hippodromo Conſtantinopolitano monuimus lib. II. Commentariorum in Antiquitates CP. ubi ejuſdem Hippodromi figuram exhibemus.

Εἰσὶ ἔτω παρακείμενοι οἱ ὑβδελμοί) Nimirum, *quantum oculi perſpicere poſſunt*. In Editis & in MSS. legitur *φίλοι* pro *ὑβδελμοί*, ſed non dubito quin hæc vox depravata fuerit a librariis. Meurſius *φίλοι* legit, & ſic interpretatur: *Altitudine vero, ab inferiori parte ad illum locum, ubi deſpiciunt amici, quantum ſagittæ jactus pertingere poſſit*. Cæterum *σαγίττα* vox Latina, qua paſſim Græci recentiores utuntur.

108. *Ρίπτουσι δὲ ἢ σκαρφία*) *Σκαρφίον*, *Sors*. Portius: *Σκαρφία*, *Sors*, *κλῆρος*. *Σκαρφιά*, habet Ulaccus. Sic Ducangius.

Εἴτε ἢ φύγων) In MS. *εἴτε σφαῖρα αὐτοῦ, εἴτε ἀπὸ φυγῆς, εἴτε ἀπὸ ζώντων ἄλλων αὐτοῦ.*

Αὐτὰ δὲ τὰ ἐκεῖσε τότε Πατζινακίτικα οἱ Ῥὼς ἐφθείροντο) Sic MS. Editi vero habent omnino contraria; *αὐτὰ δὲ τὰ ἐκεῖσε τότε Πατζινακίτικα οἱ Ῥὼς ἐσώζοντο.*

Ἐν ᾧ ἐστὶ ἢ νῆσος τοῦ ἁγίου Αἰθερίου) Sic paulo infra; at hic perperam habetur tum in Editis, cum in MSS. *Ἐθνικοῦ* pro *Αἰθερίου*.

109. *Καρὰ ἐκπλεύσας*) Sic cum Meurſio emendamus. Perperam legitur in MSS. *παρὰ ἐκπλεύσας*: quod ſcribæ mendum eſſe nemo non videt.

Ἄσπρον) *Ἄσπρον* Græcis recentioribus *Album*. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

Παραλλάσσει) Nihil aliud eſt *παραλλάσσει*, inquit Meurſius, quam quod *Divergium* dixit Siculus Flaccus de condit. agror. & Auctores De Limit. Ducangius vero inquit, *εἰς τὸ τῦ Δανουβίου ποταμοῦ παραλλάσσει*, id eſt; *ubi Danubius in ramos funditur*.

Εἰς Κωνσταντίαν) Vide quæ de Conſtantia monuimus lib. I. Commentariorum in Antiquitates Conſtantinop.

Εἰς τὰ τῆς Μεσημβρίας μέρη) Meurſius, *ad partes meridionales*, interpretatur.

110. *Ἀπὸ τὸν Κιόβον ἢ ἀναίρχονται*) Sic paſſim Græci recentiores pro *ἀπὸ τοῦ Κιόβου*. Perperam legitur in Editis *ἀπὸ τὸν Κιόβον ποταμὸν*; quippe vox *ποταμὸν* deſideratur in MS. unde puto, eandem urbem, quam ſuperius Scriptor noſter *Κιόβα* & *Κιόβα* appellavit, hic *Κιόβον* nuncupare; quod quidem manifeſto ex contexto liquet; nam etiam paulo infra *Κιόβον* habet, neque ſermo eſt de flumine, ſed de urbe Kiowia; de qua vide quid ſupra adnotavimus.

Εἰς τὰ τοῦλλα) Sic in MS. At Meurſius *τοῦλλα* legendum monet. *Πουλλα* legitur in Gloſſ. Græc. Latin. Phavorinus: *τοῦλιχνα, τοῦλλα, τύλας*. *pag. 39.*

Ῥωμανίαν) Perperam legitur in Editis *Ῥωμαίαν* pro *Ῥωμανίαν*. Romania apud Scriptores Græcos recentiores nonnunquam pro *Imperio Orientali* & interdum pro *Provinciis Aſiaticis* accipitur. Vide Ducangii utrumque Gloſſarium.

Οὖζοι καὶ Οὔζοι) Vide quæ de Uzia & Uzis habet Porphyrogenitus infra cap. XXXVII. & cap. XLII. Sunt autem Uzi ſeu Uſi, Scythici populi & Hunnici, Patzinacis & generis præſtantia & multitudine haud inferiores. *Huſi* Raimondo *de Agiles* & Tudebodo lib. 2. dicti. De his agunt Zonaras in Conſt. Duca & Romano Diog. Scylitzes in Monomacho, aliique hiſtoriæ Byzantinæ Scriptores.

Τῇ Ἀλανίᾳ παρακειμένη) De Alania & Chazaria pluribus Scriptor noſter infra cap. XXXVII. & cap. XLII. 111.

Καὶ διαίνεται) Sic MS. Codex. Perperam legitur in Editis, *καὶ διαίνεται*.

Ταῦτα φαιδίνει) Quid *φαιδίνει* ſupra monuimus.

Μετὰ φοινίκων) *Φοινίκων ἐκκλησίας*; qua ſignificatione paſſim occurrit apud Scriptores Byzantinos, necnon apud Tacticos. Latini quoque recentiores *foſſatum* pro *exercitu* dixere. 112.

Ἡ Φραγγία, &c.) De Francia, Moravia & Chrobatis pluribus infra agit idem Conſtantinus; de Sphendopluco autem Moraviæ principe cap. XLII. ubi vide quæ adnotamus. De hac Francia vide quæ obſervat Ducangius in Notis ad Chronicon Paſchale pag. 548. E. R. 113.

Ἡ στεμμάτινον) *Στέμμα* hic pro *corona* ſumitur; ſeu ut verius dicam pro *Camelaucio* illo Conſtantinianeo, quo Imperatores Conſtantinopolitani caput redimiti cernuntur, tum in eorum numiſmatibus, tum in eorum figuris. 115.

Ἀπὸ τῶν ἡμῶν καμηλαύκιον λέγεται) Ita ex contexu reſtituimus: in MSS. corrupte legitur: *ἄνωθεν ἡμῶν καμηλαύκιον λέγεται*; in editis vero habetur *λέγεται*. Ex contexu, inquam, ita emendavimus, paulo ſuperius quippe habet, *καὶ τὰ στέμματα ἃ παρ' ἡμῶν καμηλαύκια ὀνομάζεται*. Ubi perperam ſcribit Meurſius *παρ' ἡμῶν* pro *παρ' ἡμῶν*. Nam quamplurimi populi ex illis gentibus Borealibus ac Scythicis, de quibus loquitur Porphyrogenitus laudato loco, Illyrica lingua utebantur, nec alia ab illa, qua noſtrates; & qua quidem Europæ haud minima pars nunc utitur. Igitur *καμηλαύκιον* cum non ſit vox Illyrica, ut liquet ex Svida: *Καμηλαύκιον*, inquit ille, *Ῥωμαϊκὸν λέξις, ἐνδύεται δ' αὐτὸ Βλάχοι, παρὰ τὸ καίειν ἐλαύνειν, Καμηλαύκιον*. Eadem habet Lexicon Cyrilli & Gloſſæ Baſilic. non videtur quidem ſcribendum *παρ' ἡμῶν*, ſed utrobique *παρ' ἡμῶν*. Quid autem ſit camelaucium paulo ſuperius monuimus.

Ἀπ' ἄνω δημοτελῶν, &c.) Vide Codinum de Offic. aulæ Conſtantinop. 116.

Ἀναβὰς τὸν ἁγίαν τραπέζην) De ſacra menſa ædis Sophianæ pluribus lib. IV. Commentariorum in Antiquitates CP.

Τὰ δὲ λοιπὰ ἱμάτια ἢ σαγία) Sic in MS. perperam in Editis, *τὰ δὲ λοιπὰ ἱμάτια σαγία*, &c. *Σαγίον, σάγα* & *σάγα* vox Latina, *Sagum*. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

Τὸ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου) Coronam autem hanc Imperatoris lapillis ornatam depoſitam fuiſſe in Æde Sophiana, alii volunt, ab Heraclio, alii a Mauricio; alii denique ab ipſo Conſtantino Magno, ut hic videtur innuere Scriptor noſter.

Ἀναζωγραφίζονται, &c.) Perperam in Editis habetur, *ἀναζωγραφίζοιτο, ἢ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀναγνωρισμάτων*. 117.

Καταπέτασμα ἀνάρριπτον ἔχει.) Sic in MS. Codice, niſi quod pro *καταπέτασμα* ſcribitur *κατὰ πέτασμα*. At ſcribendum *καταπέτασμα* docemur ex Vita Sancti Stephani Junioris edita a doctiſſimo D. Bernardo de Montfaucon noſtro, pag. 315. *καταπέτασμα πε-* 118.

μᾶλλ' τὸ ζῆν ἀνιαρῶ. & pag. 315. κατιδόντα τὸ ζῆν ἀνιαρὸν ἐκ ἀτελευτήτου παραπεφθέντα πόλεμον. Perperam autem in Editis legitur, καλὸν κακοῖς ἀντιῤῥύζειν ζῶν. Meurſius legendum ait, καλὸν κακοῖς ἀντιῤῥύζειν ζωὸν. Quæ vero hic narrat Porphyrogenitus de morte Leonis Chazari, ſatis conveniunt cum iis, quæ de eo habent reliqui Scriptores Byzantini. Verum fallitur Scriptor noſter, dum hujus uxorem a Chazaria fuiſſe paulo ſuperius dixit, uti infra oſtendemus, ubi Scriptor noſter eadem tradit.

Edit. Pariſ. pag. 40.

Διὰ τῶν σιφώνων) De ejuſmodi ſiphonibus, qui ignem Græcum ejaculabantur, pluribus agit Ducangius in Notis ad Villharduinum, & ad Joinvillam, necnon in Gloſſ. Græc.

Ἀγίῳ Κωνσταντίνῳ) Idem Porphyrogenitus infra cap. XLVIII. ait, ignem Græcum ejuſque uſum primum Callinicum quemdam Ilio advenam Conſtantinopolitanos docuiſſe, temporibus Conſtantini Pogonati. Et Theophanes ad annum IV. ejuſdem Auguſti ſic de igne Græco loquitur: Οὗτοι προλεχθεὶς Κωνσταντῖνος ὁ παῖς αὐτοῦ ὁ δεσπότης κῦρ Κωνσταντῖνος, κατασκέψεως καὶ αὐτὸς δυνάμεως πέμψας ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς, κατασκόπους καὶ αὐτὸς δύο μονήρεις πυρίγδουν καπνοβόλους φέροντας καὶ δρόμωνας σιφωνοφόρους· οἵ τινες προσορμίσαντες ἐκύλωσαν ἐν τῷ Πρωκλιανοῦ τῷ Καισαρίῳ μυχῷ. *Memoratus autem Conſtantinus comperto Dei adverſariorum in CP. propoſito, biremes etiam cataboas Porphyreticos igne oppletas ſerventes, & dromones ſiphonibus eundem ignem ſpirantes, ad Proclianiſſimi Cæſarii portum in hoſtes impreſſionem facturos præparari juſſit.* Vide quid de igne Græco habet Nicetas in Iſaacio Angelo lib. 1.

120. Τὸν τοιοῦτο ἐπιχειρουῆτα τοιοῦτο) Sic in MSS. In Editis legitur τὸν τοιοῦτο. At Meurſius pro τὸν τοιοῦτο legendum ait, τὸν τοιοῦτο ἐπιχειρουῆτα, &c.

Καὶ ἐπιτῷ τῷ χαλεπῷ, &c.) Sic in MS. Reg. ac fortaſſis legendum, καὶ ἐπιτῷ καὶ χαλεπῷ, nimirum *acerbiſſima ac dira morte*. In MS. Pal. legitur, καὶ ἔπειτα τῷ χαλεπῷ, &c. Meurſius emendat, καὶ ἐπὶ τῷ χαλεπῷ, quam lectionem in verſione ſequimur.

121. Χρὴ ἐκ τούτου ῥήματος, &c.) Sic cum Meurſio lego. Perperam in MS. habetur, χρῆναι τοιούτου ῥήματος, &c. Et paulo infra perperam in Editis legitur λέγοντι pro λέγοντα; ſed optime Meurſius emendat.

122. . Ὅτι ἐξ αὐτοῦ τοῦ γένους αὐτοῦ τοῦ τοιούτου ἔχει μερῶν) At diſſentiunt alii Hiſtorici; & quidem idem Porphyrogenitus ſecum ipſe pugnare videtur; quippe lib. II. de Them. cap. IX. Conſtantinum in urbe Naiſſo Daciæ natum fuiſſe ſcribit. Jul. Firmicus lib. 2. Math. cap. 2. eum ortum fuiſſe ait Traſi. Nicephorus Calliſti Drepani Bithyniæ urbe ad Nicomedienſem Sinum, quam poſtmodum urbem Helenopolim de matris nomine appellavit, ut tradunt Scriptor Chronici Alexandrini & Theophanes. Alii denique Conſtantinum in Britannia natum fuiſſe volunt hoc præſertim fulti argumento, quod Auctor Panegyrici Maximiano & Conſtantino dicti, hæc de Conſtantino dicat: *Liberavit ille Britannias ſervitute, tu etiam nobiles illic oriendo feciſti.* At quod ait alibi Eumenius: *O fortunata & nunc omnibus beatior terris Britannia, quæ Conſtantinum Cæſarem prima vidiſti!* certe de Cæſaris dignitate Conſtantino, dum in Britannia moraretur, collata probabilius intelligendum.

123. Καὶ τὸν Συρικὸν αὐτοῦ υἱὸν γαμβρὸν ἐδείξατο) Fallitur Porphyrogenitus, uti paulo ſuperius monuimus, dum Leoni Chazaro, Chazaria oriundam uxorem adſcribit; quippe hic Chazarus cognominatus fuit propter maternam originem; Irene enim prima Copronymi uxor, Chazarorum Chagani filia fuit, quæ Chriſtiana facta, Catholicam fidem, quoad vixit, incolumem ſervavit. Leo autem Copronymi filius Irenem Athenis oriundam in matrimonium duxit; quæ quidem poſt conjugis exceſſum, cum filio Conſtantino impubere imperium per annos decem adminiſtravit; qui ſuæ ætatis factus, matrem in ordinem redegit: at illa comprehenſo filio, oculiſque privato, totam rurſus imperii auctoritatem in ſe tranſtulit; tandem a Nicephoro Generali comprehenſa, imperio eſt exuta, & in inſulam Proten deinde in Lesbon deportata, ubi haud multo poſt fato functa eſt.

Καὶ ἑαυτῷ συνεπέλαβε) Sic MS. In Editis legitur, καὶ ἑαυτῷ συνεπέλαβε.

Ἀπέστειλε αὐτὸ λογοθέτην) Sic emendamus. Perperam in Editis & in MS. legitur αὐτῷ pro αὐτό: & paulo infra ἐμφέρων pro ἐμφέρων. *pag. 41.* 124.

Τῷ κυρίῳ Πέτρῳ τῷ Βουλγάρῳ) Petrus Bulgariæ Rex, Symeonis filius pace cum Romanis compoſita, Conſtantinopolim venit, & a Romano Lacapeno perhonorifice exceptus, Mariam ex Chriſtophoro Cæſaris filio neptem uxorem duxit.

Σωσχοῦς) Sic emendo. In Editis & in MS. legitur, συχαῖς. 125.

Ἀλλὰ τρίτος ἦν ἐκείνου, &c.) Sic a principio imperii tertio loco Chriſtophorus nominabatur; at ubi Chriſtophorus, Stephanus & Conſtantinus Romani Lacapeni filii Auguſtali dignitate donati fuerunt, eo proceſſit hominis impudentia, ut filium Chriſtophorum Conſtantino in conſeſſibus & acclamationibus publicis præponi voluerit, ut patet ex Luithp. lib. 3. cap. 9. Scyl. pag. 626. Nov. Romani Senior.

Παρεγίνοντο τίρυνς) Sic in MS. In Editis legitur, παρεγίνοντο τίρυνς. Meurſius legendum ait, παρεγίνοντο τυφλοὶ. 127.

Φιλεῖ ἀπαγράζεσθαι) Sic in MS. In Editis legitur, φιλεῖν ἀπαγράζεται. Meurſius ſcribendum ait, φίλον ἀπαγράζεται.

Ἐπειδὴ αὐτῷ τέλος) Quippe Romani in Porphyrogenitum perfidiam vindicavit Deus pari in ipſummet Stephani filii impietate, qui patrem Imperio dejectum, & in Monachum detonſum, in Monaſterium Protes inſulæ ablegavit, ubi reliquum vitæ exegit Romanus, licet non omni abdicata recuperandæ poteſtatis ſpe, ut ſcribit Leo Grammaticus.

Χρόνου δέ) Sic in MS. perperam legitur in Editis, χρόνον δέ. Sed optime. Meurſius emendat.

Καὶ ἐδόκει ἡ βίβλος) Ita legitur in Codice MS. 128.

Καὶ καθαιρεῖ) Occurrit etiam cap. 2. hæc vox, ubi vide quæ adnotavimus. Meurſius hic legendum ait καθαιρεῖ pro καθαιρεῖ.

Διαμαλλίζονται) Sic cum Meurſio emendamus. In Editis legitur, διαμαλλίονται; in MS. vero; διαμαλλίονται.

Ζλαμὶς γὰρ ὁ τῶν Ἰσμαηλιτῶν, &c.) Qui Porphyrogenito Ζλαμὶς dicitur, Theophani, Anaſtaſio, Cedreno, Landulpho Sagaci, & Anonymo in Saracenis Νίζαρος, ſive Νίζαρος vocatur. Quæ vero hic habet Scriptor noſter de Mahometis genealogia, fere omnia ad verbum, ut ajunt, ex Theophane exſcripſit; unde iſthæc conferenda iis, quæ de Mahomete habet idem Theophanes ad annum XXI. imperii Heraclii Auguſti; comparandus inſuper Scriptori noſtro Abraham Ecchellenſis.

Πατὴρ αὐτοῦ ἀπαγορεύτου) Theophanes, πατὴρ τούτου αὐτῆς ἀπαγορεύτου; ſed perperam legitur in Cedreno, περὶ τούτου αὐτῆς ἀπαγορεύτου. Nec dubito quin ſcriba indoctus pro πὴρ fecerit περὶ, uti optime monuit & Meurſius.

Μουδάρου τῆς Ραβίας) Ita habet & Anaſtaſius Bibliothecarius: *Hic genuit filios duos, Mundarum ſcilicet, & Rhabiam.* Sed qui Scriptori noſtro, Theophani & aliis hiſtoricis dicitur *Mundarus*, Cedreno appellatur *Mudarus*, Landulpho Sagaci *Muhdar*; & fortaſſis idem qui apud Abrahamum Ecchellenſem *Maſſarus* nuncupatur. Qui autem Porphyrogenito, Anaſtaſio & Cedreno *Rhabia* dicitur, *Arabia* appellatur a Theophane Anonymo in Saracenicis, & Cyrillo in Epitome Chronica; apud vero Abrahamum Ecchellenſem *Rabiba* vocatur. 129.

Κύαρον ἢ Κεῖσον) Theophanes pro Κύαρον habet Κεῖσον; Landulphus vero Sagax, Ilez. Sed perperam legitur apud Theophanem, τοῦ Ἰσσὼ pro

Καΐσον, & apud Cedrenum & Anonymum in Saracenicis Καΐτα. Apud Abrahamum Ecchellenſem Caiſus hic appellatur. Cæterum Coraſus, inquit Jacobus Goar in Notis ad Theophanem, ille idem, me judice qui Ecchellenſi *Coraiſcites*, *a quo Coraiſcitæ Mahometi Pſeudoprophetæ cognati, & hoſtes dicti ſunt*; quo fit ſatis admiranti unde Saracenus hic Catabas Mahometi contribules prodiderit ad necem: hoſtis enim Mahometici ſanguinis extitit infenſiſſimus.

Edit. Pariſ. pag. 42.

Καὶ Θωμίλω) Theophanes & Anonymus in Saracenicis Θωμίλω; Cedrenus Θωμίλον: Anaſtaſius vero & Landulphus Sagax hunc *Thominem* appellant.

Καὶ Ἀσυδὸν) Hunc Theophanes, Anaſtaſius, & Anonymus in Saracenicis *Aſudum* appellant; Cedrenus *Aſadum*; Landulphus vero Sagax *Aſydum*.

Καὶ ἄλλα τινὰς ἀμυνύμους) Sic habetur etiam in MS. At legendum eſt, ἕτερα τινὰς ἀνωνύμους, id eſt, *& alios quorum nomina non extant*, vel, *& alios quorum nomen Ignoratur*, ut eſt apud Cedrenum & Anonymum ſæpius a nobis laudatum. Theophanes habet, καὶ ἄλλους ἀγνώστους. Ita & Landulphus dum ſcribit, *& alios Ignotos*.

Αλλὰ ἡ Ιωνὰς, &c.) Landulphus lib. XVIII. *Non ſunt de tribu ipſorum, ſed ex Getham, videlicet hi qui vocantur Amonitæ*. Theophanes & ex eo Cedrenus, οἱ λεγόμενοι Αὐαρῖται, τουτέστιν Ομηρεῖς. Homeritæ iidem videntur qui Ecchellenſi Aumaritæ, *qui relictis ſedibus in Arabiam Felicem ſeceſſerunt, hacque de cauſa ejus regionis incolæ ipſorum poſteri aſcripti ſunt*. Homeritæ vero Ptolomæo & Plinio Arabiæ Felicis populi. Procopio autem lib. 1. de bello Perſico Auzonitæ appellantur.

Κελαμεῖτη Χαδίγα) Anonymus in Saracenicis, καὶλλὰ φησὶ τινα γυναῖκα πλουσίαν, μυθεύονται αὐτῇ συγγενῆ αὐτοῦ θεὸν καλουμένου Χαδίγα, φησὶ τὸ κεφάλαιον καὶ πραγματάδια μὴ ἔχειν ἀνθ'. Historia Longobardica: *Quædam autem matrona nomine Cadigam, quæ præerat cuidam Provinciæ*, &c. Landulphus Sagax hanc ipſam matronam *Eadigam* appellat.

Αριανὸν τινὰ μοναχὸν) Anonymus in Saracenicis, hunc Monachum Arianum Conſtantinopoli e Monaſterio Calliſtrati ob pravos in fide ſenſus ejectum fuiſſe ſcribit: καὶλλὰ δὲ, σοφιστικοὺς τρόπους αὐτῷ μοναχὸν τινα Αριανὸν ψιλονίκην, δεῦτε τὸν κακοτεχνίαν αὐτῷ ἐξορίζεται ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς μονῆς τοῦ Καλιστράτου μετ' ἰσχύος. Nomen huic Monacho Sergius fuit, ut teſtantur variæ Lectiones Theophanis, & Hiſtoria Longobardica. *Fuit quidam Monachus qui Mahometum inſtruxit, nomine Sergius, qui in errorem Neſtorii incidens, dum a Monachis fuiſſet expulſus, in Arabiam venit, & Mahometo adhæſit*. Cæterum perperam ſcribitur in Chronico Monachi Altiſſiodorenſis *Selgi Monachi* pro *Sergii Monachi*.

130.

Καὶ αὐτὸς ὁ γοῦν, &c.) Theophanes pluribus rem totam narrat, & hæc ita habet: αὐτὸς δὲ πρώτην δέξασθαι λόγον ἦν Ἰουδαΐζειν, ἐπιτάσσει αὐτῷ, καὶ ἰσχύρισε λίθους γωνιαίους ἐμφυλίους αὐτοῦ τρισὶν αὐτὸν τίνα. ἡ οὖν καὶ ἐν γωνιαίοις λίθοις, καὶ οἱ ἀνδρες τρόπον Αβουβάχαρον, ὃν καὶ διάδοχον κατέλιπε. *Ipſe itaque cæteris prior Pſeudabbatis verbis credula vire deinceps adhibuit fidem, ac inter alias fœminas contribules eum Prophetam eſſe diſſeminavit: & hoc pacto a fœminis in viros res propagata eſt, ante alios vero ad Abubacharum, quem ille poſtea ſucceſſorem reliquit*. Cedrenus qui paſſim Theophanem ad verbum, ut ajunt, exſcribit, hic ab eodem in multis differt, ut videre eſt ad annum XXI. imperii Heraclii Aug.

Εἰς ἀνὴρ φύλαρχον) Ita lego cum Meurſio, & ita habetur apud Anonymum in Saracenicis. In MSS. legitur, οἱς ἀνὴρ φύλαρχον. Φύλαρχοι autem recentioribus Græcis dicti fuere ut plurimum Saracenorum Principes: hi quippe diviſi erant in Tribus, quæ ſuos habebant Phylarchos, ut ſcribit Sozomenus lib. 6. cap. 38. extr. Procopius lib. 1. de bello Perſico cap. 17. Σαρακηνῶν ἡγούμενοι, οἱ Φύλαρχοι ὀνομάζονται. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

Βαβάχαρ) Varie hoc nomen ſcriptum reperi. Theophanes Αβουβάχαρον; Anaſtaſius & Cedrenus Αβουβάχαρ; Anonymus in Saracenicis Βαβάχαρ. Landulphus *Eubabezer*. Cæterum Theophanes & Cedrenus hanc rem diverſo modo narrant, καὶ ἔστιν καὶ ἑτερωθεὶς ἄλλος, ἕξ οὗ ἀνὴρ ἑρώτων Αβουβάχαρον, ὃν καὶ διάδοχον κατέλιπεν.

Καὶ κατέσχεν ὁ παρὰ πλείω) Pluribus hac de re Scriptor noſter infra cap. XVII. quæ quidem omnia ad verbum, ut ajunt, ex Theophane exſcripſit. Cedrenus vero impii Mahometis dogmata fuſius exponit, ut videre eſt ad annum XXI. Heraclii Auguſti

pag. 41.

Προσδέχονται δὲ ἡ μὲ τὸν ἀφρόδιτον ἄστρον) Cedrenus rem pluribus exponit inquiens: Παλαιοὶ μὲν γὰρ εἰδωλατροῦντες, ἡ τὴν παρ' Ελλησι Αφροδίτην λεγομένην, τουτέστι τὴν ἡδονὴν προσκυνοῦντες, καὶ τὸν ἀστέρα τοῦτον τὸν ἑωσφόρον ὄντα μυθολογοῦσιν, ὃν δὴ καὶ Κοβὰρ τῇ ἰδίᾳ πατρίῳ γλώσσῃ ὀνομάσαντες, ὅπερ ἐστὶ μεγάλα, δηλοῦντες ἐπ' ἄρτι τὴν Αφροδίτην Θεὸν ὀνομάζοντες. Ἐπεὶ δὲ μὴ δέξασθαι τοῦτ' ἐδυνήθησαν, ἀναλογισάμενοι τὸ μέγα ἀντὶ μικροῦ. ἔχει δὲ ἡ λέξις τὸν μικρὸν αὐτῷ ἡ παραβολὴ σημαίνουσα· ἀλλὰ, ἀλλὰ δὲ κυβάρ, ἀλλὰ· ἓ τὸ μὲν ἀλλὰ ἀλλὰ, ἐρωτᾶται ὁ Θεὸς, ὁ Θεὸς· τὸ δὲ, μείζων· τὸ δὲ κυβάρ, μεγάλη, ὅτι σελήνη ἡ Αφροδίτη. ἐπεὶ οὖν ἔστι, ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς μείζων καὶ ἡ μεγάλη, ἀντὶ τοῦ Αφροδίτη Θεὸς. ἡ τάχα συμβολίζει ἡ ἱστορία τὸ τελλούριον ἀλλά. ἐπεὶ ἅπαντα ἐπιτηρήσαντες τῷ ἰδιώτῃ τῇ ἰδίᾳ γλώττῃ λαλοῦσι. *Cum enim antiquitus falſa ſuperſtitione ſeduſti Venerem Græcorum, id eſt, voluptatem, divinis honoribus coluerint, ſtellamque ejus Luciferum eſſe fabulati ſint, quam etiam a magnitudine Kubar ſua inepta lingua appellaverunt: in hunc uſque diem Veneri nomen Dei tribuunt. Quod ne cui videamur fingere, explicabimus magnum eorum myſterium. Verba obſcœne eorum & profaniſſima precationis hæc ſunt: Alla, Alla, Va, Kubar, Alla. Alla, Alla ſi interpreteris, eſt Deus, Deus. Va, major. Kubar, magna, hoc Luna & Venus. Ita ergo habet: Deus Deus major & magna, nimirum Venus Deus. Atque hoc Alla in fine adjectum indicat; quæ omnia proprietate ſui ſermonis occultata pronunciant*. Anonymus vero in Saracenicis inquit Mahometanos Veneris effigiem in magno lapide poſitam colere, credentes in eo Abraham cum Agar coiſſe, aut camelum ei alligaſſe, cum Iſaac ſacrificaturus eſſet: οἱ δὲ φασι καὶδαν λίθον μέγαν, ἐκτύπωμα τῆς Αφροδίτης ἔχοντα. τοιοῦσι δὲ τοῦτον, οἱ ἐπιτάσσει αὐτῷ τῷ Αγαρ ὁμιλῆσαντος τοῦ Αβραὰμ. ἢ οἱ αὐτῷ τὸν κάμηλον συνδήσαντος; ὅτε ἦ Ισαὰκ ἔμελλε θύειν. Eadem refert Euthymius Zygabenus Panopliæ tit. XXVIII. Cætera autem quæ habentur in hoc capite conferenda ſunt cum Cedreno, Euthymio Zygabeno, & Anonymo in Saracenicis.

Ο Θεὸς ἡ Αφροδίτη) Sic lego cum Meurſio. In MSS. perperam legitur, ὁ Θεὸς ὁ Αφροδίτη: nam infra ſtatim dicit; τὸ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἡ σωδίσμα τιθέναι.

Πρὸς τὰ βορειότερα μέρη τοῦ Μάκα) Meurſius Μάκα, inquit, ſive Μάκα, aut Μάκαχ, vel Βάκχα quoque, locus erat, in quo domum orationis ab Abrahamo & Iſmaele ſtructam Mahomet fabulatur. Catecheſis Saracenorum: καταδιαιτίζει ὁ μυθοποιὸς Μωάμεθ, ἡ ὅτι γενέσθαι τῷ Θεῷ οἶκον προσευχῆς παρὰ τὸ Αβραὰμ καὶ τὸ Ισμαὴλ ἐν τῷ Βάκχα, ὅτι τὸ Μάκα, ὁ Μάκαχ. ἢ σημαίνει προσκυνητήριον τὸ παρατυγχάνον. ἡ προσεύχου. ὅτε δὲ οὐκ ἦ ἔχοντα, τρόπους τὰ πρόσωπα αὐτῷ πρὸς τὸ μέρη ἐκεῖνα. Erant autem illic ſeptem lapides qui a Saracenis jaciebantur contra Chriſtianos. Eadem Catecheſis alibi: καταδιαιτίζει ἡ αὐτὸ τὸ Μάκα, ἡ τὴν περιοχὴν αὐτῆς πᾶσαν, ἡ τὰ παρὰ τῆς Σαρακηνῶν ἐκεῖ ἱστάμενα ἐκεῖ λίθου κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Hiſtoria Longobardica: *Semel autem per ſingulos annos cauſa recognitionis ad domum Dei, quæ eſt*

In Mecha ire præcipiuntur, & ibi adorare, eamque inconsutilibus tegumentis circumire, & lapides per media foramina pro diabolo lapidando jactare. Quam domum dicunt Adam construxisse, omnibusque filiis ejus & Abrahami & Ismaeli locum orationis fuisse. Demum Mahometum eam domum sibi suisque gentibus suis tradidisse affirmant. Landulphus Sagax appellat *locum blasphemiæ* lib. XXII.

132. Καὶ ποῖαι τῶλαι ἡ χώρα, &c.) Sic ex Cod. MS. Εἰσὶ γὰρ διάφοροι) Perperam in Editis legitur, *ἰδέφοροι*.

Οἱ καβαλλάριοι δὲ ἦσαν, &c.) Καβαλλάριος, *Equitare*. Vide Ducangii Gloss. Græc.

Πορφύλαια ῥοδοῦσι) In Editis habetur, *πορφύλαια ῥοδοῦσι*; sed Meursius legendum putat, *πορφύλαια ῥυτίδουσι*, nimirum *amicula corrugata*.

Edit. Paris. pag. 44. Ἐκτὸ ποιεῖται δὲ ἱστορίαν Στέφανος ὁ μαθηματικὸς) Stephanus hic Mathematicus Alexandrinus erat, teste Cedreno ad annum XII. imperii Heraclii, ubi rem pluribus narrat hisce verbis: Τῷ ιβ'. ἔτει, ἤγαγε τὴν ἑαυτοῦ κόρην, μέλλοι Σύντομβεῖν γ'. ἡμέρᾳ· ἐγένετο δημόσιον ἐξ Σαρακηνῶν παρὰ Στεφάνου Ἀλεξανδρέως τοῦτον καταπεμφθέντος, χρείαν ἔχοντι ἐκεῖ μὲν ἔτη ιβ'. ὑφ' ἧς συνοικῇ ἐ ἀναπεισθεὶς ἐ συμφορᾷ, ἔτεροι ἔτη ιε'. οὐ ἴσως ἐ διαφέρουσιν αὐτῷ χρόνοις ἀντυχόντας καὶ δυστυχίαις, ἔτη τξ'. *Anno* XII. *qui fuit ab initio mundi* 6131. *tertia die mensis Septembris, feria quinta, Stephanus Alexandrinus Saracenis ex astris petita divinandi ratione vaticinatus est, fore eorum potentiam ac dominationem validam per annos trecentos novem, inde alios* LVI. *cum turbis, tumultibus ac calamitatibus peractum iri: rerum itaque eos potituros annos in universum utraque fortuna* CCCLXV. Quæ sequuntur in Cedreno mutila mihi ac depravata videntur. Cæterum perperam Meursius interpretatur hunc titulum sic: *Excerptum canonis quem posuit Stephanus Mathematicus de Saracenarum exitu, quo tempore fuerit, & qua Romanorum Imperatore.* Nam hic ἐθημοσίευσε non *posuit* tantum significat, sed *posuit vaticinando ex astris.* Θημοσίζειν, *futura prænuntiare ex astris* significat. Vetus Scheda a Seldeno edita lib. 3. de Jure Gentium cap. 20. ἐθημοσίευσε ὁ Κωνσταντῖνος τῶλαι τινὰ Ῥωμαίοις Ἀσπάζεται ἐν τῷ ἡμέρᾳ ἡ ἐγκαινίων αὐτοῦ, &c. Vide Ducangii Gloss. Græc.

133. Ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑφν'.) De Æra Arabum seu Mahometanorum, quos *Hegiræ*, hoc est *fugæ persecutionis* annos appellant, consulendi sunt Scaliger, Calvisius, Petavius, Pagius aliique. Quæ autem in Editis hic statim sequuntur, nimirum *γιν δὲ ἐστι τοῦτο· ἰνδικτιῶνος δεκάτης πέμπτης. ἐφ' ὅσον ἀπὸ τότε ἕως νῦν χρόνοι ͵ζμ'. Nunc autem est* 6870. *indictionis decimæ quintæ; ita ut ab illo tempore ad hunc usque diem sint anni* 740. verba nequaquam Constantini nostri sunt, sed potius glossema, ut ajunt; quippe in Codice Regio membranaceo, characterе duodecimi seculi conscripto, prædicta verba non habentur in textu, sed ad marginem recenti admodum manu exarata. Unde ad locum hunc optime Meursius, qui non viderat Codicem illum Regium, sic monet: Aut numeri hic vitiati sunt, aut caput hoc insititium est, neque a nostro Constantino; quippe ad quem ab Heraclio usque anni tantum computantur plus minus trecenti. Atqui hic inveniuntur anni 740. ab ejus imperio, id est, plures 400. post Constantinum nostrum. Ergo manifestus error, & alterutrum verum quod censemus.

Τῷ δὲ θημάτῳ) Hic τὸ θημάτῳ pro θημάτων, ut habet Cedr. ad annum XII. imperii Heraclii; ἐγένετο θημάτων ἐ Σαρακηνῶν παρὰ Στεφάνου Ἀλεξανδρέως τοῦτον κατασταθέντος, &c. ubi interpres sic habet, *Stephanus Alexandrinus Saracenis ex astris petita divinandi ratione vaticinatus est*, &c. Quid autem θημάτων proprie significet pluribus monuimus supra lib. V. Comment. pag. 783.

Ὃς ὁ Ἀραβῶν κρατεῖ Μυχάμετ) Sic in Cod. MS. legitur. Cedren. ad annum XXI. imperii Heraclii, ἔτος ᾧ Μωάμεθ, ὁ καὶ Μυχάμετ, &c.

Τῷ αὐτῷ ἔτει, ἤγουν ἑξακισχιλ. ἑκατοστῷ Μωάμεθ) Opti me Constantinus Mahometi mortem hoc anno consignavit, qui fuit imperii Heraclii XXII. Obiit quippe Mahomet die 17. Junii feria secunda, mensis Rabie die 12. nono anno quam imperare coeperat, cum vixisset annos Lunares sive Arabicos sexaginta tres. Theophanes autem Mahometi mortem ad annum XXI. ejusdem Augusti refert. Sed comparandus huic Theophani Constantiniano Theophanes ipse editus typis Regiis pag. 276. & 277. ubi pluribus hæc omnia narrantur; unde ista hæc excerpta tantum esse ex Theophane, non vero Theophanis ipsissima verba, ut nonnulli arbitrati sunt, manifesto apparet.

Τῷ δευτέρῳ Μωαμέθ) In Theophane edito post hæc verba legitur: *Erant autem tum ad mensam ejus numero triginta, qui cum eo pariter hujusmodi cibum capiebant. Erant numero decem, qui facinus hujusmodi perpetraverunt, qui ad extremum ejus diem ipsi adhæserunt.* At puto hic pro ἔχει ἐ φαγεῖν αὐτὸ legendum ἔχει τὸν φαγὲν αὐτὸ; & sic vertendus locus hic Theophanis: *Erant numero decem, qui facinus ejusmodi perpetraverunt; qui quidem ipsi adhæserunt donec ipsum comedentem viderunt.* Φαγὲ quippe & φαγεῖ, ut scribit Ducangius in Gloss. Græc. Græcis recentioribus, *cibum*, seu *edulium* significat; at hic φαγὲ pro ipso comedendi actu accipitur, ut ex sequentibus intelligi facile potest. Corrigendus etiam est Cedrenus, ac ipsius interpres; qui eadem ferme habet ad annum XXI. Heraclii. 134. *pag. 45.*

Θημάσατο δὲ καὶ κρεῶν ἰδίων ἐσθίειν) Ita habet & Theophanes, sed perperam ipsius interpres sic illa vertit: *Camelli vero carnes eo degustare conspecto, quem arbitrabantur eum non esse decrevere.* Sic interpretor: *Cum autem vidissent eum e camelo comedentem, cognoverunt non esse eum, quem putaverant.* Ita etiam corrigendus interpres Cedreni, qui eadem habet.

Ὅτι οὐκ ἦσαν ὁ ἐπάνω. ἰδίασεν, &c.) Hæc mutila videntur & revera sunt, si Theophanem spectes, qui sic habet: ἤγνωσαν, ὅτι οὐκ ἦσαν αὐτοὶ, ὃν ἐπάνω, καὶ ἕτερόν τι πράξαι, καὶ ἀμφίβολοι αὐτῷ διεγένοντο ἀπολύοντες οἱ καμηλίται, ἀπολύοντα, διδάσκοντα αὐτὸ ἀδήλητα καθ' ἡμᾶς Χριστιανούς· ἡ δὲ ἔγνωσαν αὐτῷ. *Cognoverunt non esse eum, quem putaverant: quid autem agerent, hærebant dubii: at cum ejus superstitionem deserere miselli verentur, nefanda in Christianos molirí cum cœpere: interim societatem cum eo tenuere.* Deinde pergit Theophanes Mahometis genealogiam texere; ex qua quidem Theophanis narratione Porphyrogenitus cap. XIV. *De genealogia Mahometis* adornavit.

Ἐκράτησε δὲ ὁ ἄρχων αὐτῶν, &c.) Hinc corrigendus est Theophanes editus, qui perperam habet; ἡ ἐκράτησεν ὁ ἄρχων αὐτῶν τὰ μέρη ἐ Αἰθιοπίαν ἕως τοῦ πολέμου τοῦ ἴσχυσεν; delendum quippe illud ἕως τοῦ πολέμου τοῦ ἴσχυσεν.

Ἐδίδαξε δὲ καὶ ἑαυτῷ γνησίως) Similia habet & Theophanes; ac Cedrenus pluribus vesanam impii Mahometis doctrinam exponit. 135.

Καὶ διαφερτικὰ αὐτοῦ) Theophanes habet, καὶ διαφορὰ τῶν αὐτοῦ. 136.

Διάδοχος ἀρχῆς τῶν Ἀράβων Ἀβουβάχαρ ἔτη γ'.) Sic in MS. Codice titulus hic legitur. Abubacharus autem principatum Arabum tenuit annis duobus & dimidio, ut tradunt Theophanes, Cedrenus, Anastasius, aliique. Perperam in Notis scribit Meursius, Theophanem Abubacharo biennium tantum assignare; quippe tabulæ Theophanis eidem annos tres adscribunt, & ad annum XXIV. Heraclii scribit idem Theophanes Abubacharum extinctum fuisse, postquam regnasset annis duobus & dimidio: Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀβουβάχαρος τελευτᾷ Ἀμηρᾶνος δύο ἔτη ἡμισυ.

Ἀμηρᾶνος τὴν πόλιν Γάζαν) Anno secundo sui principatus, XXIII. Heraclii misit Abubacharus duces quatuor, qui Heram, & universam Gazæ regionem cepere, ut scribit Theophanes eodem loco.

Καὶ κρατεῖ τῶν Ἀράβων ἔτη δέκα) Totidem Umaro annos adscribit & Theophanes.

Λέγων ἐλαβε παρ' αὐτοῦ) Nimirum, *fidem ab illo accepit*. Vide Theophanem anno XXVI. Heraclii, Umari principatus 11.

137. *Οὗτος τὸ παλαιὸν ἱζώσατο τῷ Ἰαλισσῷ*) Anno decimo sui principatus templum Hierosolymis restaurare aggressus est Umarus, ut tradit Theophanes eodem loco.

Καὶ ἐκράτησεν ἔτη μετὰ τὴν Ἀφρων ἀνάστασιν) Principatus Uthmani anno 11. Constantis vero imperii anno VI. Saraceni in Africam expeditione susceptâ, ac pugna cum tyranno Gregorio commissa, eum in fugam verterunt, ejusque exercitum deleverunt, ac vectigalibus ex pacto Africæ impositis reversi sunt. Vide Theophanem ad annum VI. ejusdem Augusti.

Καὶ στρατεύσας Κύπρον ἐν πλοίοις) Mavias armata classe mille & septingentis navigiis expeditionem in Cyprum suscepit; Constantiam civitatem cepit, universam subegit insulam, eamque magna clade affecit. Vide Theophanem anno VII. imperii Constantis; Uthmani vero principatus anno III.

Edit. Paris. pag. 46.

Καὶ πάλιν ἐν Ἀραδίῳ) Mavias bis Aradum obsidione cingit; primum anno III. principatus Uthmani, sed frustra, nam conatibus licet strenuis cum nihil proficeret, & jam hyems instaret, irrita obsidione, Damascum se recepit; anno vero sequenti arma iterum adversus Aradum convertit; eamque ea conditione cepit, ut oppidani, ubi libuisset, habitare possent: urbem vero igne vastavit, mœnia evertit, & usque in hodiernum diem effecit insulam incolis omnibus desertam. Vide Theophanem eodem loco.

138.

Μετὰ χίλια ἑξ. ἔτη τῆς αὐτοῦ ἐξόδου) Rhodum occupant Saraceni, & Colossum evertunt anno XII. imperii Constantis, Uthmani vero principatus anno VIII. ut scribit Theophanes. Ex his autem, inquit Jacobus Goar, quando Colossus Rhodius fuerit erectus, collige. Anno a mundi conditu 5145. & a Christi ortu 645. æs quo conflatum erat pretio distractum fuit, annis post eundem erectum mille trecentis & sexaginta. Erectus est itaque anno a mundi conditu 4785. quo ex Georgii Syncelli (cujus continuator Theophanes) computo Ezechias regni numerabat vicesimum. Rursum vero: Annus Abraham 2015. Christi natalitiis apud Eusebium consecratur. His adde post ortum annos 645. occurret ab Abrahamo in lucem profecto annus 2660. detractus mox 1360. superest 1300. summa: quæ apud Eusebium inter Abrahami annos habet Ezechiæ quietum ac vicesimum sibi adjunctum. Aliter iterum: Anno post Christum 645. Colossi Rhodii æs venit 1360. annis postquam erectus est: annis itaque ante Christum 715. quibus apud Petavium de doct. Temp. lib. 13. pag. 547. adnectitur Ezechiæ regnantis annus 13. cui septem aliis (quos Theophanis computo deesse contendit, de quo alibi) appositis, vicesimus Ezechiæ consurgit, qui jam ex Syncello collectus est. Summatim dico: circa Ezechiæ annum 20. vel proximum aliquem Colossus Rhodio portui impositus est.

Ἐτελεσφόρησε κεφάλαια ἐβάστασεν ἀντὶ ϡ χιλιάδων) Sic ex Theophane & ex MS. Regio vetustiore, ubi non solum capite hoc, sed etiam sequenti, in quo loquitur etiam de Colosso Rhodio, nota numeralis nongentorum ϡ. depravata viderur, & manu recentiori nota interlinearis comparet, *τριάκοντα χιλιάδας*, hoc capite XX. capite vero sequenti prima manu scriptum erat ϡκδ'. nimirum *ἐννακόσια ἑξηκοντέσσαρα nongentos & octoginta*; postmodum vero manu recentiori nota numeralis nongentorum mutata fuit in λ. subscriptum; quod quidem significat *triginta millia*, & ad marginem characterе recentiori legitur, *τριάκοντα χιλιάδας καὶ ἑξηκοντα*, nimirum *triginta millia & octoginta*. Cæterum φορτώσαι Græcis recentioribus *Onerare*, seu *Onus imponere* significat. Vide Gloss. Græc. Ducangii; cui addendus erit locus hic Constantini, necnon etiam ipsius Theophanis; qui de hac re agit ad annum XII. Constantis.

Ἐτῶν ἐννέα πέντε) Sic MS. perperam in Editis legitur, *ἐτῶν ἐννέα δύο*. Theophanes quippe Mavix annos viginti quatuor adscribit.

Ἐκ δὲ κρυπτῆς Θεοφάνους, &c.) De excursione Mardaitarum in Libanum loquitur Theophanes anno IX. Constantini Pogonati: *Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπέβαλον Μαρδαΐται οἱ ἀπὸ Λιβάνου*, &c. qui fuit annus ab orbe condito, prout Græci recentiores computant, 6184. unde manifesto liquet, numerum annorum ab orbe condito huic titulo appositum, corruptum ac depravatum esse a scriba indocto, & sic restituendum *ςρπδ'*. De Mardaitis autem sic Jacobus Goar: De his voce & scriptis desideratus Ecchellensis pag. 156. *Cognatio Maraditarum appellatione dignoscitur, ita dicta a Mahrado F. Cahlavi, quæ regionem Syriæ conterminam longe lateque habitat, & ad quam referendæ quoque sunt innumeræ propemodum hujus nominis familiæ, quæ plures Arabiæ felicis occupant urbes & agros. Hi præ omnibus Arabibus genus armorum splendore ac virtute præclarum reddiderunt: sed multo magis Christiana religione, cujus propugnatores acerrimi fuere.* Ipse Ecchellensis Libanita Mardaitam se jactabat, & eo nomine ac Christiani gloriabatur.

Τὸ ὀρθόδοξον υἱόν, τοῦ *Πωγωνάτου*) Sic in MS. legitur, nimirum *ab Imperatore Constantino Pogonato orthodoxo filio* scilicet Constantis. In Editis perperam habetur, *παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ ὀρθοδόξου υἱοῦ Πωγωνάτου*; sed optime Meursius in Notis monet scribendum, *παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ ὀρθοδόξου ϗ Πωγωνάτου*: quippe hæc acciderunt non sub Pogonati filio, sed sub ipso Pogonato. *pag. 47.* 139.

Πεζικαίδην) Sic in MS. In Editis legitur, *Πεζοκαίδην*; in Theophane *Πεζιγαίδην*: in Cedreno, *Πεζικαίδην*.

Χρυσοῦ χιλιάδας τρεῖς) Ita & Theophanes ad annum IX. Pogonati, cui etiam consentit & Landulphus; Cedrenus vero habet, *χρυσοῦ χιλιάδας δ'*. nimirum, *auri millia decem*. Scribit Jacobus Goar in Notis ad hunc Theophanis locum: Et quid hæc ex tantis? Vide Peyrez. Codicem *χιλιάδας ἑξ'*. numerum recte tribui superius jam pensum pag. 288. ad annum Constantis 17. deinceps adhuc pendendum Constantini hujus anno 16. pag. 301.

Καὶ ἀνδρας αἰχμαλώτους ω'.) Cedrenus habet, *καὶ ἀνδρας αἰχμαλώτους ρ'*. Peyrez. Codex MS. continens Chronographiam Theophanis, laudatus a Goaro, *ἀνδρας χιλιάδας* habet.

Καὶ ἕως σήμερον ἐστί.) De iis omnibus, quæ hucusque narravit Scriptor noster, loquitur Theophanes anno IX. Pogonati, sed diversis verbis, & sane pluribus ita ut isthæc non Theophanis verba, sed excerpta Constantini ex Theophane dici verius possint. 140.

Ἐπὶ τούτου ἐμερίσθη ἡ τῶν Ἀράβων ἀρχὴ, &c.) Nimirum, *Divisus fuit Arabum principatus duas in partes fit*, &c. Perperam Meursius hic *ἐπὶ τούτου* interpretatur *Interea*; quippe dissidium hoc inter Arabes, nimirum inter Alim & Maviam non Constantini Pogonati temporibus, sed Constantis ejus patris accidit. Sic de hoc dissidio habet Theophanes ad annum XIV. ejusdem Constantis: *Τούτῳ τῷ ἔτει ἐδολοφονήθη Οὐθμὰν ὁ τῆς Σαρακηνῶν ἐφετεύσας υἱὸς τῆς ἐν Ἐθριβοῖς ἀμφιόνου ἔτη ι'. γέγονε δὲ ἀναιρεθεὶς μῆνας ἑπτά. ἦσαν γὰρ κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἐνιαύσιοι ἀπὸ Ἄλεως ἀδελφοῦ τοῦ Ἀλῆ γαμβροῦ ὄντος τοῦ Μωαμέθ. οἱ δὲ κατὰ Συρίαν, καὶ Αἴγυπτον, τὸν Μαυίαν ἀδελφὸν δὲ αὐτοῦ ἐποίησαν καὶ ἐκράτησεν ἔτη κδ'. Hoc anno Uthmanus Saracenorum Dux Amiræ provinciæ decem annos functus ab Ethribensibus dolo appetitus interiit. Dissidium autem inter Arabes exortum est. Qui enim deserti loca tenuere Alim alterius Alim nepotem, Muamed generum, desiderabant principem: qui vero Syriam & Ægyptum incoluere Maviam promovebant: cujus pars superior extitit, & imperium obtinuit annos viginti quatuor.*

Οἱ δὲ Μαβίαν ἀνδρισάμενοι, &c.) De hoc bello inter Alim & Maviam sic scribit Theophanes anno

anno xv. Imperii Conſtantis: Τότε τῷ ἑπτακαιεικοστῷ ἔτει τῆς Μαυίου ἀρχῆς Ἄλυ. καὶ συναθροίζεται αὐτῷ στράτευμα ἱκανὸν Βαρβαρικὸν, εἰς τὸ Καππάδοκων πλησίον τοῦ Εὐφράτου. εἰ δὲ ὁ Μαυίας ἐπιχειρητὴς γενόμενος τόλμης ἦλθεν, εἰς διῆλθε τὸ ἕλδετον εἰ ὁ Ἄλυ ἐπολεμήθησαν. Μαυίας δὲ ἐν ἴδιαις πολεμεῖται, ἀλλ' ἀνεστὶ τοῦ πολέμου ἦρτο. *Hoc anno Mavias bellum adverſus Alim movit: & in media Barbariſſi planitie ad Cæſarium juxta Euphratem utrique exercitum eduxit. Mavias acies victoria ſuperior effecta omnis fuenta occupat: ſibi vero aciem Alis invadente, milites aquarum penuria virium & animi deliquium patiebantur. Mavias itaque prælium detrectans abſque ulla labore victoriam tulit.*

Expletus δὲ ἐν αὐτῷ γενεὰ ἔτους.) Optime convenit hic numerus annorum; nam a morte Maviæ, quæ accidit anno xi. Imperii Conſtantini Pogonati, Chriſti 678. ad annum viii. Conſtantini Copronimi, Chriſti 748. quo Chorſanitæ & Maurophori adverſus Maruam expeditionem moverunt, anni intercedunt ſeptuaginta: de qua quidem expeditione pluribus agit Theophanes ad annum viii. ejuſdem Copronymi.

141. *Ἀντίφρασις δ' Ἰωαννίου ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου, ὑφ' οὗ δὴ τοῦ Παγωνάτου*) Maruam a Maurophoris occiſo, ejus filii ac reliqui affines calamitatibus ſuperſtites, ex Ægypto migraverunt in Africam; inde maris anguſti fretum Libyam ab Europa juxta Oceanum diſterminans trajicientes (Septe loco nomen factum eſt) Hiſpaniam Europæ partem ad hoc uſque tempus tenuerunt; alii licet ſuperſtitionis ejuſdem, & ex eadem ſtirpe nati, quos nimirum navibus deportatos illuc expoſuit Mavias, eam regionem prius incoluerunt. Sic Theophanes anno ix. Imperii Conſtantini Copronymi: *Οἱ δὲ περιοικοῦντες ἐκεῖ τὰ μὲρη συγγενεῖς τε τοῦ Μαρμὰν ἐλθόντες ἀπ' Αἰγύπτου εἰς Ἀφρικὴν, κρείττων ἀντιπαρέσχοντο τῷ διορίζοντι μεταξὺ Λιβύης καὶ Εὐρώπης κατὰ τὸν Ὠκεανὸν τοῦτο διαλείμματι τὸ λεγόμενον Σίγουα, ἐν ᾧ Εὐρώπης Ἱσπανικὴ φύσεως μέχρι τοῦδε ἐν χρόνῳ, ἔχοντα τινὰς ὁμοεθνεῖς αὐτόθι, ἐξ ἀπὸ Μαυίου ἐξῆλθον ἐκφυγόντες αἰχμὰς συγγενεῖς αὐτῶν, ἢ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος.* Ex quibus apparet Scriptorem noſtrum hic confundere expeditionem primam, quam Arabes in Africam fecere cum hac ſecunda, quæ accidit interfecto Maruam a Maurophoris; de qua loquitur Theophanes anno ix. Imperii Conſtantini Copronymi.

Καὶ οἵδε ἐξ αὐτῶν ἐβασίλευσαν, &c.) De Maviæ poſteris, qui in Hiſpania regnarunt, vide Rodericum Toletanum in Hiſtoria Arabum.

Ἀτυβίου υἱὸς ὁ Μαβίας) Theophanes Maviæ mortem anno xi. Conſtantini Pogonati tradit: Τότε τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ Μαυίας ἐξ Σαρακηνῶν ἐφονεύθη βασιλεύσας μὴνας Ἀπριλλίου ε'. ἰνδικτιῶνος α'. γέγονε δὲ ἐτῶν ὁ'. καὶ ἐμήρευσεν ἔτη κδ'. *Hoc anno menſis Aprilis die ſexto, indictione prima, Mavias primus Saracenorum rex lethe extinctus eſt. Gentis ſuæ Ducem ſe geſſit annos viginti, Ameram ſe renunciavit annos viginti quatuor.*

Γενεὰ ἐμπεσὼν ἔτους ιε'.) Theophanes Editus ex Codice Regio habet, ἔτους ι'. ita & Miſcella, Codices Theophanis, Palatini & Peyreſiani habent ut Scriptor noſter, ἔτους ιε'.

Καὶ ἐμπέσοντος τοῦ ἀρχεῖ τοῦ Ἀριθμοῦ Ἰζὶδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ε'.) Sic MS. Codex. Tabulæ Theophanis Izid annos tres adſcribunt. Hic autem Izid Cedreno Ἐζίδ, & Landulpho *Gizid* dicitur.

Τότε τελευτήσαντος ἑτέρου χιλιάρχου Ἀραβίας ἐξ Ἀϊδηβίας) De hac re loquitur Theophanes anno xv. Imperii Conſtantini Pogonati, ſed diverſis verbis.

Παρὰ Οὐμὰρ Ἀμηρᾶ Παλαιστίνης) In Theophane legitur, παρὰ Ἀσὰρ Ἀμηρᾶ Παλαιστίνης.

143. *Ἐν τούτῳ τελευτᾷ Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ὁ υἱὸς τοῦ Πωγωνάτου*) Non inter hæc, ſed annis ferme duobus poſt moritur Conſtantinus; non quidem filius Pogonati, ſed Pogonatus ipſe anno imperii ſui decimo ſeptimo. Unde hic & ſupra a ſcriba indocto adjunctum fuiſſe puto illud ὁ υἱὸς τοῦ Πωγωνάτου. Lege igitur ὁ Πωγωνάτος.

Ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἀριθμοῦ, ὃς ἦν ἐκ τῆς γένους τοῦ Μωαμὲθ, ἐλθὼν, &c.) Hæc in Editis deſiderantur, & ex MS. Regio ſuppleta ſunt.

Ἐχειροτονήθη στρατηγὸς ὑπ' αὐτῶν παρὰ Οὐθμὰν) Mavias primum ab Umaro, non vero ab Uthmano (quemadmodum tradit hic Scriptor noſter) creatus fuit Dux & Ameras Saracenorum. Auctor eſt Theophanes ad annum xxviii. Heraclii ubi ſic ille; Τότε τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ ἔτει τῆς Ἀραβίας ἡ Ἀντιόχου, καὶ ἐπιτροπεύει Μαυίας υἱὸς Οὐμάρου στρατηγὸς, ὑπ' Ἀμηρᾶ πᾶσαν ἐκ τοῦ Σαρακηνῶν χώρας ἕως Αἰγύπτου, ἕως τοῦ Εὐφράτου. *Hoc anno Arabes Antiochiam armis expugnarunt. Mavias vero ab Umaro Dux & Ameras Saracenorum ditionis univerſæ ab Ægypto uſque ad Euphratem protenſæ inſtitutus eſt.*

Καὶ ἐκατοντάετες τοῦτ' ἔτος.) Sic legitur in Codice MS.

Ἐλθὼν δὲ ἐν τῇ Ῥόδῳ) De hac expeditione Maviæ contra Rhodum & altera poſtmodum contra Conſtantinopolim loquitur etiam capite præcedenti Scriptor noſter. Sed Rhodum occupant Saraceni & Coloſſum Rhodium evertunt anno xii. Imperii Conſtantis, ut tradit Theophanes eodem loco; Conſtantinopolitanæ vero urbis ſeptennem obſidionem refert idem Scriptor ad annum v. Conſtantini Pogonati, ubi de hac pluribus agit. 143.

Ἀγάλμα) *ὃ ἦν τὸ ἥλιος χαλκοῦν*) De hoc Coloſſo Rhodio ſic ſcribit Eudoxia Macrembolitiſſa, uxor Diogenis Romani, in Ioniis MSS. cujus quidem opus in Commentariis noſtris paſſim laudamus, & præſertim lib. vi. ubi integrum indicem capitum quæ in eodem Opere continentur, exhibemus: H Ῥόδος, inquit illa, *ἔλαχε τεῖχος Σαμιακὸν, ἐ ἦ δ' Ἡλίου δὲ κόλοσσος, Χαρίτου ἔργον, ἀνδρὸς Λινδίου. ἡ δὲ Λίνδος πόλις ἐν Ῥόδῳ, Καμίρου τοῦ Ἡλίου ἐξ Κλεοπάτρας τῆς Ὀρχίμου δυναστείας πάππου· τύχοις ἐβδομήκοντα, ἢ ὡς ἡ αὐτὸς ἐν ᾗ ἐστὶ δυσμῶν. Ἐπὶ Σελεύκου ἡ γὰρ τοῦ Νικάτορος οἱ Ῥόδιοι βαλλομαχησάμενοι, ἀνέστησαν τοῦτον ἐ χαλκοῦν ἀνδριάντα· ἐν διὰ τὸ μεγάθη ἐκλείπειν Κολοσσὸν, ἀφ' ὃ ἡ αὐτὸ Κολοσσοῦ ἐπωνυμίαν ἐν ἐκ μεγάλου παρασήμου. Ἐπὶ δὲ Κώνστεντος ἐγγὺς Ἡρακλείας οἱ Σαρακηνοὶ τὴν Ἀγίαν γῆν πᾶσαν, ἡ Δαμασκὸν, καὶ τὴν χώραν πᾶσαν τῶν Φοινίκων κατέχον. ἐπὶ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνοις μείνασι τῇ Ἁγίᾳ γῇ ἐπίπαν, ἡ σφίσι πλειόνασιν ἐ πολεμήσασιν, ἐξώπλισε πόλιν πολεμικὴν Μαυίας ὁ τότε ἀρχηγὸς, ἡ τὴν Ῥόδον κατελαβόν, ἐ Κολοσσὸν μετὰ φυξ. ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἱδρύσατο καθάπερ. ὃν Ἰουδαῖός τις ἐμπορος ὠνησάμενος, ἐπτακοσίοις κιμήλοις ἐφόρτωσε τὸν χαλκὸν Κολοσσοῦ. Τοῦτο δὲ φασὶ πλησθέντα ἐπὶ τῷ γοναίτων ἀνεμῷ πεσεῖν.* Vide quæ de Coloſſo Rhodio paulo ſuperius monuimus, & quæ adnotat Leo Allatius ad libellum de vii. orbis miraculis.

Ἐχειδῶν τύχοις π'.) Sic & Cedrenus, ſed inſcriptionem paulo diverſam adfert. Καὶ γάρ οἱ Ῥόδιοι βαλλομαχήσαντες, ἀνέστησαν ἀνδριάντα χαλκοῦ τῷ ἡλίῳ, τυχὸν π'. οἱ λίγα τὰ ἐν αὐτῷ ἐπίγραμμα.

Τὸν ἐν Ῥόδῳ κολοσσὸν ἑκατὸν δέκα πήχεις
Λάξος ἐποίησεν τύχων ὁ Λίνδιος.

Etenim Rhodii navis imperium obtinent, aereum Solis ſtatuam poſuerunt altam cubitos LXXX. *quod inſcripto.*

Qui ſtat Rhodi coloſſus, octies decem
Fecit Laches hunc altum cubitos Lindius.

Τὸ ἐπίγραμμα τὸ περὶ τοῦ βάσεως ἐφ' ἑπτὰ ἑκατὸ γεγραμμένον, ἔχον ἔτος) Sic ex MS. Codice.

Ἐβραῖος ὁ Ἐφεσίου) Sic habetur etiam in MS. At capite præcedenti hanc ipſum Judæum Edeſſenum fuiſſe ait; & ſic quidem legendum, nam hic Εφεσίου dicitur & Theophani, uti ad laudatum locum monuimus.

Ἐπιφανέντος αὐτῷ κατὰ ὄνειρον ἀγγέλου ἐπιτιμήσαντος καὶ ἐξελόντος) Sic ſcriptum erat prima manu in Codice Regio vetuſtiori, uti ad caput antecedens pluribus monuimus.

Τελευτήσαντος ἐπὶ τοῦ Οὐθμὰν) Vide Theopha-

nem ad annum XIV. Imperii Conſtantis.

144. *Ἐπὶ τούτου καὶ τῶν ἐμφύλων διχοστασιῶν*, &c.) De hoc diſſidio inter Arabes, nimirum inter Alim & Maviam loquitur etiam ſupra Scriptor noſter circa initium hujuſce capitis, ubi vide quæ adnotavimus.

Ἀμφοτέρων τῶν διοικητῶν) Sic in Codice MS. legitur.

145. *Οἱ νικήσαντες λέγονται Καδῆται*) Καδῆς & Καδὶς apud Turcas *Judex* ſignificat, qui de cauſis litigantium aliquo in oppido vel Urbe, vel Provincia cognoſcit, ut eſt apud Leunclavium in Pand. Turc. num. 29. Vide Gloſſ. Græc. Ducangii.

Εἶτα δὲ ἐπὶ τὸ Μαβίτ γένος φοβεῖται τὸν χρόνον τοῦ Ἀλὶμ, &c.) Sic ex MS. Codice. In Editis hæc mutila ac depravata ſunt.

Ὡς φοβεῖται) Sic in MS. Perperam in Editis legitur, *ὡς ἐσφάγιον*; ſed Meurſius legendum ait; *ὡσεὶ τι φάσμα*.

147. *Ἐκτίσθη τὸ ἅγιον Σαρακηνῶν μαγίστων*, &c.) *Μαγίστων* & *Μαγιδῶν*, *Maſchea*, *Meſchita*, Templum Saracenicum. Vide Ducangii Gloſſ. Græc. At fallitur idem Ducangius dum lib. II. CP. Chriſt. pag. 164. ſic habet: *Conſtantinus Porphyrogenitus lib. de Adm. Imp. cap. XXI. auctor eſt Saracenorum templum, ſeu ſacellum ritui ac religioni Saracenicæ addictum, in urbe demum ædificatum, Michaele Balbo Imperante, Maſaima, præcipui Valid Sultani, vel Chalyphæ Caparum Ducis rogatu, qui eo tempeſtate urbem obſidione vinxerat.* Sic Ducangius proferens ſubinde hunc ipſum Conſtantini locum. Verum *Edit Pariſ.* Conſtantinus loquitur hoc loco de obſidione Urbis *pag. 50.* Conſtantinopolitanæ, quæ accidit ſub Leone Iſauro; de qua quidem re pluribus agit Theophanes ad annum primum ejuſdem Auguſti; unde non ſub Michaele Balbo, ſed multo tempore antea templum Saracenorum in urbe extructum fuit, teſte ipſo Porphyrogenito. Cæterum Saracenorum Sacellum in Prætorio ſtatuit & Niceta Choniates, & in quadam ſeditione everſum, Alexio Angelo imperante, tradit Idem Scriptor in illius Vita lib. III. n. V. *Ἐνταῦθα τοῖς Πραιτορίοις ἀναστήσαντες τοῖλαι ἀπὸ τῶν ἐκεῖ δεδέσθαι, συναθροίσαντες δὲ τῶν ἐκείνων Χριστιανῶν πολύν, τὸ δὲ τῆς Σαρακηνῶν συναγωγὴν ἀνατρέπουσιν ἐκ βάθρων αὐτῆς. Prætorii foribus effractis, & captivis libertate donatis, Chriſtianorum quæ ibi ſtabat ædem ſpoliant, Saracenorum vero Sacellum ab ipſis fundamentis everſum.*

Ψυχορραγοῦντα μετὰ μικρὸν, &c.) Sic in MS. Codice legitur.

148. *Καὶ αὐτοὶ οἱ Σαρακηνοὶ*, &c.) De hac Saracenorum ſtrage pluribus loquitur Theophanes anno II. Imperii Leonis Iſauri; quæ quidem accidit, ut idem Scriptor tradit, mortuo Soleemane, & principatum Arabum jam Umaro obtinente. Unde verba illa poſtrema, nimirum; *ὅτε καὶ ἐκ χειρὸς ἐκ θείου ἀνέκαμψαν αὐτοὺς οἱ Σαρακηνοὶ φόβῳ καὶ ἐντροπῇ, καὶ τὸ Ἰουλιανίσιον*, non eſſe Conſtantini puto, ſed poſtmodum ab indocto ſcriba appoſita. Vide Cedrenum eodem loco.

Ρωμαίων βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ὁ Ῥινότμητος) Hæc ſcribenda videntur a linea, vel depravata ſunt. Juſtinianus autem Rhinotmetus, qui & II. ac Junior dicitur, à nonnullis Juſtinus III. appellatur.

Αὕτη ἐστὶν ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ) Hæc ita intelligenda ſunt, nimirum; *Hoc Imperii ejus initium eſt; mittit Abimelech ad Juſtinianum legatos, qui hac conditione firmam pacem ſtabilirent*, &c. quippe Theophanes, cujus hæc excerpta ſunt, ſic ad annum primum Juſtiniani incipit: *Τούτῳ τῷ ἔτει ἀποστέλλει Ἀβιμέλεχ πρὸς Ἰουστινιανόν*, &c.

Καὶ τάδε αὐτοκρατορεύσαντος ἐν βασιλεῖ τοῦ Λεόντιος καὶ Ἀψίμαρος) Tiberius Apſimarus ſtatim occupato Imperio, Leontium naribus mutilatum in Dalmati Monaſterium relegavit, non vero in Dalmatiam, ut perperam ſcribunt recentes Hiſtoriarum Scriptores. Vide Theophanem ad annum III. ejuſdem Leontii.

Καὶ ἀμφοτέρους αὐτοὺς ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ θριαμβεύσας ἀπέκτεινε) Nimirum, *& utrumque in Hippodromum triumphans duxit & occidit*. At non in Hippodromo occiſi fuere, licet in triumphum ducti, ſed in Cynegio capite plexi fuere. Sic Theophanes anno I. Juſtiniani ſecundo Imperatoris: *Τὸν δὲ Ἀβιμέλεχ καὶ Λεόντιον αἰχμαλώτους διδιμώτου τῶν ἔθνων πομπεύσαντες ἀπέκτεινε. καὶ τὸ ἑσπέριον ἀγορίνι, ἐν τῷ αἰγίῳ κυνηγίῳ ἐκδόσεως ἀμφοτέρους ἀπέκειρε, καὶ ἐμβάλλων ἐπιτάγματα αὐτῷ. καὶ ἐπάνω τὸ τρίχωλον αὐτῷ, ἀχὶ ἀνελόντων τὸ ἀριστερὸν βοῦς, τὸ δεξιὸν βοῦς. ὅτι ἐν ἀμφίδρομοι καὶ βασιλίσκοι ἐπέβαν, καὶ ἐπάνω λέοντα καὶ δράκοντα. καὶ τέλος ἀποτιλάντων τῷ Κυνηγίῳ ἀπεκεφάλισε. Apſimarum autem & Leontium catenis vinctos per univerſas Urbis regiones ignominioſe traduci mandavit: & Circenſibus ludis celebratis, ipſe propria ſibi ſede compoſito, illi publice cum dedecore tracti, ſunt ad pedes ejus proſternendi humili more projecti pedibus. Inclinatorum & pronorum in terram cervices ei mox terebat & calcabat Juſtinianus, donec Cirus primum exhiberetur, populo vociferante: ſuper aſpidem & baſiliſcum ambulaſti, & conculcaſti leonem & draconem. Demum in Cynegium miſſus caput amputari præcepit.*

Τότε τῷ ἑξακοσιοστῷ, &c.) Sic in MS. Codice legitur; Editi vero habent, τότε τῷ ἑξακοσιοστῷ ἕκτῳ. *Eo ipſo anno* 6108. At numerus hic annorum ab orbe condito in MS. in textu non habetur, ſed margini utrique, manu alia atque alia adſcriptus eſt. Et quidem corruptus ac depravatus eſt numerus ille; vel igitur reponendus eſt ille quem ab orbe condito præferunt tabulæ Theophanis ad annum primum Juſtiniani Rhinotmeti, nimirum ϛρκϛ'. vel hic alter quo Græci recentiore utuntur ϛρϟγ'. 6193. qui quadrat cum anno primo ejuſdem Juſtiniani. Cæterum de hac legatione Abimelech ad Juſtinianum II. pluribus agit Theophanes anno primo imperii ejuſdem Auguſti. 149.

Καθ' ἑαυτὸν) Theophanes, καθ' ἑαυτὸν ἡμῖν. *pag. 51.*

Καὶ Λεόντιον δεῦρο ἐκ*) In Editis hæc deſiderantur. Theophanes vero habet, ἐξ Ἰουστ, καὶ δεῦρο.

Παῦλον τὸν Μαγιστριανὸν) Μαγιστριανὸς, *Agens in rebus*, Officialis Magiſtri Officiorum. Gloſſæ Lat. Gr. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

Διὸ τὸν ἔφοδον τῆς Μαβδαϊτῶν. ὡς, &c.) Perperam in Theophane legitur, ἐξῆς ἔφοδον τῆς Μαβδαϊτῶν τῆς παρεκλίνατο. τοιοῦτον καιρὸν, &c. Ex Scriptore noſtro & textus Græcus Theophanis, & verſio Latina emendari poſſunt. 150.

Ἡ Ῥωμαΐα) *Imperium Orientale*, & interdum *Provinciæ Aſiaticæ*. Vide Ducangii utrumque Gloſſarium.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει τοῦ βασιλέως) Hæc anno II Juſtiniani Rhinotmeti refert Theophanes.

Ἐξέστρατεύσατο ἐν τῇ Κιβύρᾳ Μαβδαΐταις, &c.) Interpretatus ſum hæc ad literam, ut ajunt; ſed melius fortaſſis Theophanis Interpres: *Imperator autem in Armeniam profectus Mardaitarum agmen, errum illum Imperii Romanorum in Libano prius conſiſtentem, & a ſe everſum illic ſuſcepit.*

Τοῦ τὸ αἰώνιο πατρὸς ἐπιφέρειν, &c.) Ἐπιφέρειν, *Ordinario* interpretatur Ducangius, vide ejuſdem Gloſſ. Græc. v. Ὀρδίνιον.

Ἐπὶ κρατοῦντος Ἀβιμέλεχ, &c.) Sic in MS. in Editis legitur, ἐπὶ κρατοῦντος τοῦ Ἀβιμέλεχ; &c. Vide Theophanem ad annum III. Leontii, qui fuit principatus Abimelech quintus decimus. Τάξεσιν vero, *Præſidium militare*. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

Λεόντιος δὲ ἐν τῷ τότε χρόνῳ ἐκβαλὼν ὁ Ἰουστινιανὸς, &c.) Perperam Meurſius interpretatur; quippe pro ἐκβαλὼν lego ἐκβάντα, & ſic verto: *Tunc autem Leontius, dejecto Juſtiniano, & in Cherſonem relegato, Imperium tenebat.* Nam illa Arabum in Africam impreſſio accidit an. III. Leontii.

Τέσσαρσιν Ἀβιμέλεχ) Anno nimirum ſeptimo Apſimari, Chriſti 704. vel ſequenti.

Ἐκράτησαν Οὐαλὶδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ἐννέα) Totidem huic annos attribuit & Theophanes.

Καὶ ῥᾳδίως ἡμῖν ἀμηλὰν ταύτην ἐπανυβρίσῃ, τὰς Α- 151.
ραβικὰς, &c.) Nullam mentionem de hiſce Arabum

gestis in Africa, Justiniano Rhinotmeto secundo imperante facit Theophanes.

Τότε τῷ Μαρίᾳ ἐγγρα, &c.) Eadem ferme capite præcedenti refert Scriptor noster. Sed fallitur, nam id accidit non sub Justiniano Rhinotmeto, sed sub Constantino Copronymo: Vide Theophanem qui totam rem pluribus exponit anno 12. ejusdem Constantini.

Μετὰ ἀλιγρου τινὸς λαου) Sic MS. Codex. Editi vero habent, μετ' ἀλιγρου ετους. Sed præferenda MS. lectio, nam, ut scribit Theophanes loco paulo superius citato, Maruam a Maurophoris occiso, ejus filii ac reliqui affines calamitatibus illis superstites, ex Ægypto migraverunt in Africam; inde vero in Hispaniam; quam ad hoc usque tempus tenuerunt.

Καὶ ὁ ἀπ' Θωμᾶ ἀντιρρία ἐγένετο, &c.) De expeditione Afrorum seu Arabum contra Cretam, & insulas Cycladas, Michaele Balbo imperante, necnon de Thoma contra Michaelem imperium affectante consule Leonem Grammaticum in Vita ejusdem Augusti, Cedrenum item ac Zonaram. Cæterum in hunc Thomam Iambos scripsit Ignatius Diaconus, Auctor Vitarum Sanctorum Tarasii & Nicephori Patriarcharum CP. ut tradit Svidas: Ἰγνάτιος, Διάκονος καὶ Σκευοφύλαξ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ὁ γεγονὼς μητροπολίτης Νικαίας, γραμματικὸς· ἔγραψε βίους Ταρασίου καὶ Νικηφόρου τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατριαρχῶν· ἰαμβικὸν ἐλεγεῖον, ἐπιτάφιον, ἐμβόλιμα εἰς Θωμᾶν τὸν ἀντάρτην, ἅπερ ἐποιήσατο τὰ κατὰ Θωμᾶν, καὶ ἄλλα πολλά.

152. Τὸν δὲ Οὐαλὶδ ἀβδίχιτος ὁ Σαλαμὰν) Repetit hic Scriptor noster ea, de quibus capite præcedenti circa finem egit; & prosequitur Arabum Principum seriem.

Edit. Paris. pag. 52. Τὸν δὲ Οὐμὰρ ἀβδίχιτος Ἀζίζ) Hic Arabum princeps dicitur Theophani Ιζίδ.

Τούτου τελευτήσαντος κρατεῖ τῆς ἀρχῆς Μαρουὰμ) Mortuo Isam Valid Arabum princeps numeratur a Theophane, qui annum unum eidem adscribit. Vide eundem Theophanem ad annum 111. Constantini Copronymi.

Ἀβδελὰς τὸν ἀδ. Ἀμίρων ἀρχὰς αὐτὸς γίνεται καὶ κρατεῖ ἔτη κα'.) Theophanes post Maruam Muamed recenset, eique annos quinque attribuit, ut patet ex iis, quæ habet idem Scriptor ad annum XIV. Constantini Copronymi. Perperam vero ejusdem Tabulæ ipsi Muamed annos IX. adscribunt. Sed in Tabulis prædictis numeri annorum passim corrupti occurrunt; hinc fit, ut recentiores Historiarum Scriptores dum Tabulas illas tantum consulunt, & non Theophanis textum, passim in errorem deferantur. Cæterum Abdelas hic frater fuit Muamed, ut scribit Theophanes paulo superius citato loco, eique annos principatus XXI. assignat. Obiit is eodem mense quo impius Copronymus, ut tradit idem Scriptor anno XXXV. ejusdem Augusti.

Μαδὶς, &c. ἔτη ἰννέα) Madis dicitur & Theophani, qui totidem ipsi annos adtribuit. In Editis legitur, Μάδης.

Ἀαρὼν τὸν ἀδ. Ἀμίρων, &c. ἔτη ιγ'.) Anno IV. Irenes & Constantini obiit Mades, seu Madi, & ipsius filius Moses principatum obtinuit; qui cum imperasset annum circiter unum obiit, & in ejus locum Aaron frater suffectus est. Vide Theophanem anno VI. Constantini & Irenes.

Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἤγουν τῶν ἀδ. Ῥωμαίων ἐτῶν ἐπὶ Εἰρήνης καὶ Κωνσταντίνου, ἀπὸ κτίσεως κόσμου ,ϛωνϛ'.) Sic in MS. Codice legitur: Editi vero habent ita: ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἤγουν ἀπὸ τῶν ἀδ. Ῥωμαίων, &c. Numerus autem hic primus annorum ab orbe condito in MS. habetur margini adscriptus alia manu & rubris literis: habetur & interlinearis sed manu admodum recenti. Atqui mors Aaronis Arabum principis, & dissidium illud inter Arabes neque sub Constantino & Irene, neque an. 6288. ab orbe condito accidit, sed anno VII. Imperii Nicephori Geoeralis, Christi 808. ut habet Theophanes hoc ipso anno, qui rem totam illisdem ferme verbis refert: unde loco Irenes & Constantini, scribendum est Nicephori Generalis; & annus ab orbe condito reponendus, vel prout computat Theophanes, nimirum ϛτπϛ'. 6301. vel ut numerant Græci recentiores ϛτπϛ'. 6316.

Εἰς τὴν ἐνδοτέραν Περσίδα, ἤ καλουμένην Χορασὰν) 153. Sic MS. Codex, necnon etiam Theophanes. Editi habent, εἰς τὴν ἐνδοτέραν Περσίδα διὰ τῆς καλουμένης Χορασάν. Subjungit Theophanes, μηνὶ Μαρτίῳ, ἰνδικτιῶνι β'.

Ἐνθα δὴ καὶ ἐπὶ τῆς ἁγίας, &c.) Sic in MS. In Editis, ἐνθα δὴ καὶ ἐπὶ τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως ἐκκλησίαν ἐφάμιλλον. Theophanes vero, ἐνθα δὴ καὶ ἐπὶ τῆς ἁγίας, &c.

Τὰ τε μοναστήρια ἐπὶ δύο μεγάλων Λαυρῶν) Quid Lauræ, & quodnam discrimen inter Lauras & Cœnobia pluribus docet Ducangius in utroque Glossario.

Τῶν ἁγίων Χαριτωνος) De Charitone Monasteriorum & Laurarum conditore Pauli Eremitæ discipulo Menæum Septembris 28. In Anthologio Arcudii: ἀνὴρ δὲ τὰ μάλιστα ἐκκλησίαν ποιήσας, καὶ πλείστοις μοναχῶν συναγαγὼν, εἰς μονὴν ἀνηκτίσατο. Vixit hic Charito temporibus Imperatoris Aureliani, hujusque Λαῦρα πολλὰ citatur a Georgio Syncello in Chronico pag. 207. eaque non longe a Bethleem & a Rachelis tumulo extitisse videtur: Τοιοῦτος γὰρ ἦν λείψανα τῆς γῆς ὑπερκειμένης πολλὰ καὶ ἐπίσης προβέβληται Βηθλεὲμ, καὶ τοῦ τοιούτου Λαύρου τὰ ἴχνη Χαρίτωνος εὕρηκα. *Hujus ego tumulum terra extantem, versus Bethleem & antiquam beati Charitonis Lauram iter facienti conspexi.* De eadem agit præterea Vita MS. ejusdem sancti Charitonis Eremitæ: διὰ ταύτης δὲ ἑτέρας ἐπίσης κατασκάζει Λαύρας ὁ δεύμενος ἅγιος Χαρίτων, ὡσεὶ ἐπὶ μὲν τῆς Σύρας γλώσσης Σουὰ ὀνομάζεται, ἄλλοι δὲ αὐτὴν Ελεὰ φασὶν· Παλαιὸν λαύρας ἐκαστοκαλύβιον, ἄλλοι δὲ κατὰ τὴν Ελεὰ φασὶν· Παλαιὸν λαύρας ἐκαστοκαλύβιον. pag. 53.

Καὶ Κυρηνὸς) Nascitur Corinthi sub Theodosio magno, patre presbytero illius Ecclesiæ; anno ætatis XVIII. lector creatur, & postmodum Lauræ Charitonis præfuit aliquandiu. Vide Anthologium Arcudii.

Καὶ τοῦ ἁγίου Σάββα) Vixit sub Theodosio juniore. Festus ei dies V. Decembris. De hoc pluribus egimus lib. V. Comment. in Antiquit. CP.

Εὐθυμίου) Vixit sub Trajano. Vide Menæa XX. Januarii.

Καὶ Θεοδοσίου) Dies ei consecratus XII. Januarii.

Ἔτη πέντε) In Theophane numerus annorum desideratur, ideoque hinc supplendus.

Ἐπ' ἔτη ἑπτακαίδεκα τοῖς χρόνοις τῆς Ἀμίδων ὁ ἐν ἁγίοις Θεοφάνης, &c.) Sic in MS. Perperam legitur in Editis: ἐπ' ἔτη ἑπτακαίδεκα τοῖς χρόνοις τῆς Ἀμίδων ὁ ἐν ἁγίοις Ἐπιφάνιος, &c. Quod autem legendum sit hic Θεοφάνης & non Ἐπιφάνης, non est necesse pluribus probari, cum nemo ignoret, Theophanem Chronographum, ex quo plura capita ferme integra, quæ ad historiam Arabum pertinent, hic exscripsit Porphyrogenitus, & præcipue caput præsens, condidisse Monasterium Magni Agri dictam, in eoque repositum fuisse ipsius corpus. Vide Menæa mensis Martii die XII. Epiphanii autem Scriptoris rerum Saracenicarum nemo ex Scriptoribus meminit. Sed hæc plus satis dicta sint de re tam manifesta. Cæterum corrigendus est Ducangius in Vita Leonis Philosophi, qui Zoen Carbonopsinam, quartam uxorem ejusdem Leonis, sororem fuisse scribit, ex Porphyrogenito, sancti Epiphanii Magni Agri Abbatis.

Μητρόθεος τυγχάνουσα τοῦ μεγάλου, &c.) Μητρόθεος *Avunculus* interpretatus sum, ita ut Zoe Carbonopsina quarta Leonis Philosophi uxor soror sit Theophanis. Atqui id annorum spatium non patitur; cum Theophanes mortuus dicatur sub Leone Armeno circa finem ejus imperii. Unde μητρόθεος non solum *avunculus* fortassis dicitur, sed & *magnus avunculus*, ut vulgo appellatur, nimirum matris avunculus.

Πρὸς τοῦς Ἡρακλείους τείχους) Sic in Epitome

Stephani in Μαστιανοί, Ἔθνος ἐφ' ἑαυτοῖς Ἡρακλειακὸν τάλαντι; at in Ἰβηρία legitur, ἐφ' ἑαυτοῖς Ἡρακλειακὸν τάλαντι.

Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ γῆς β'.) Sic ex MS. Codice. Perperam in Editis legitur, δυὸ λόγοι. Apollodori Geographi sæpe meminit Stephanus in Ἄβδηρα, Αὐγύλα, & in Ταυρόμενα. De eodem videtur loqui Tzetzes Chil. III. Histor. c. inquiens: Ἀπολλόδωρος φησι ταῦτα ἐν ἱστορίαις, τῷ περὶ νήσων, φάλαις, ἐθνῶν, καὶ βιβλίῳ. *Apollodorus refert hanc historiam eo in libro, quem conscripsit de insulis, urbibus, & populis.* De Apollodoris vide Vossium de Historicis Græcis.

155. Ταῦτα δὲ οὐ πολλά, &c.) Sic cum Berkelio emendamus: perperam quippe in Editis & in MS. habetur, ταῦτα δὲ πολλά, &c.

Ἡρόδωρος ἐν τῇ δευτέρᾳ) Sic emendamus. Perperam in Editis, & in MS. legitur Ἡρόδοτος: quippe hujus Herodori liber etiam decimus de Hercule citatur a Stephano in Κωστινόη. Vide Vossium de Historicis Græcis lib. III.

Γίγαρτον ἱστορεῖ) Ita in MS. Codice. Perperam in Editis, γίγαρτον ἱστορεῖται.

Τὰ παράλια τὰ δεύτερα) Perperam in Editis legitur, τὰ παράλια τὰ ἑσπέρια.

Τὰ πρὸς δυσμῶν) Sic legitur in MS. Codice.

Μετὰ δὲ Ἐλβυσίνους, &c.) Sic cum Berkelio emendamus. In MSS. legitur, μετὰ δὲ, Ἐλυσσίνους, μετὰ δὲ, Μαστιανοί, μετὰ δὲ ὁ Καλλιστώ. ἔνιοι δὲ ὁ Διονύσιος. Liquet ex hoc Herodori loco, inquit Berkelius, *Elbysinios* & *Mastienos*, qui etiam *Mastiani* vocantur ab aliis, gentes esse Iberiæ. Philistus Elbysinios apud nostrum *Elbestios* Ἐλβεστίους vocat (si locus alioquin mendo careat, de quo vehementer ambigo) quos non in Hispania, sed simul cum *Mastienis* in Libya collocat. Et alio in loco Stephanus ex Hecatæi Europa, *Mastianis* prope columnas Herculeas sedem assignat, adeo ut de his gentibus contraria statuere videatur. Verum, ut quod res est dicamus, tempore Hannibalis cum Africæ securitati prospiceret, ex Hispania in Africam, & ex Africa in Hispaniam milites trajici solebant, ut sic fidem & amicitiam utrorumque populorum mutuo vinculo sanciret. Inter illos fuere *Terstæ*, *Oleades*, *Mastiani* (& fortassis *Elbysini* sive *Elbestii* eorum vicini) quos cum Philistus audiret in Africa præclarum aliquod facinus edidisse, existimavit Indigenas esse, cum revera patriam & incunabula Hispaniæ deberent. Videsis Polybium lib. III. ubi refert, supra nominatos populos Hannibalis consilio in Africam transfretasse.

Edit. Paris. pag. 54.

Καλλιστοί) An legendum Κέλτοι, quorum regionem subsequitur ea quam Rhodanus alluit?

Σπανία καλεῖται) Multi ex veteribus Spaniam pro Hispania dixere.

Πρώτη μὲν ἐπαρχία) Hæc ita proprio marte restituit Berkelius; cum hæc verba desint in Editis & in MS.

Λέγεται δ' ἐξ Ἰβηρίας) Sine dubio, inquit Berkelius, temporum diritate vel transcriptorum negligentia hic locus mutilus ad nos pervenit, excidit enim, τὸ ἔσχατον Ἴβηρ. Quibus subnectendum optimo sensu, λέγεται τοῦ Ἰβηρίου.

156.

Παρθένιος) De Parthenio & Artemidoro vide Indicem Pinedi ad Scriptores citatos in Stephano Byzantio.

Ἡ δ' ἐντὸς Ἰβηρία πρὸς Πύρνην) De hac Iberia pluribus agit infra Porphyrogenitus cap. XLV. & XLVI. Hanc ponit Agathemerus lib. II. Geog. inter Colchidem & Albaniam: Τέλος δὲ τῆς Σαρματίας πρὸς μὲν τῇ Πόντῳ ἡ Κολχίς, πρὸς δὲ τῇ Κασπίᾳ Ἀλβανία, ἐν μεταξὺ κεῖται ἡ Ἰβηρία. Vide Dionysium de situ Orbis & Strabonem lib. I. & XI.

Δυσίσιμος) Non est sequens versiculus, inquit Berkelius, desumptus ex Dionysio Alexandrino de situ Orbis. Imo in illo versu non videtur mentio fieri de Iberis Orientalibus, sed de Occidentalibus, ἐγγὺς κυλίων, *prope columnas Herculeas* habitantibus. Verum versiculus mox sequuturus, ex quo usum ἐν Ἰβηρίᾳ confirmat, ex Dionysio Alexand. transcripsit Stephanus noster.

Γραμματικὴν ἡ χρῶνται) Strabo lib. III. narrat, Hispanorum doctissimos olim Turdetanos fuisse, qui præter Grammaticæ usum, etiam conscripta servabant antiquitatis monumenta, poemata, & leges metris inclusas. Cæterum iisdem literis quibus Itali utebantur. Vide Vossium de arte Grammatica.

Πόντος μὲν πρώτην) Sic ex Dionysio emendat Berkelius, nomen auctoris adjungens. 157.

Πρώτην μὲν οὖν ἡ Ἰβηρία εἰς δύο, &c.) Sic in MS. In Editis vero; πρώτην μὲν δὴ ἡ Ἰβηρία εἰς δύο διῃρέθη Ῥωμαίων, καὶ δὴ εἰς τρία, Βαιτικὴν, Σπανίαν, & Ταρρακωνησίαν. At nescio unde Berkelius sic scribit: πρώτην μὲν οὖν ἡ Ἰβηρία εἰς δύο ἐπαρχίας διῃρέθη Ῥωμαίων, καὶ δὴ εἰς τρεῖς, εἰς Σπανίαν Βαιτικὴν, Σπανίαν Λουσιτανίαν, καὶ Ταρρακωνησίαν, & hanc lectionem in versione expressimus. Salmasius vero in Plinianis Exercit. ait se in veteri Codice hunc locum sic scriptum reperisse: Πρώτην μὲν οὖν ἡ Ἰβηρία εἰς δύο διῃρέθη Ῥωμαίων, καὶ δὴ εἰς τρία, εἰς Μαρκιανὸς ἐν τῇ Περίπλῳ αὐτῆς, Βαιτικὴν, Λουσιτανίαν καὶ Ταρρακωνησίαν. Certum quidem est, primum Romanos Hispaniam in citeriorem & ulteriorem divisisse; de quo Plinius & alii: deinde vero cum tota regione essent potiti, in tres partiti sunt provincias. Marcianus quem hic Porphyrogenitus laudat sic habet in Periplo cap. de Iberia & Hispania: Πρώτην μὲν οὖν ἡ Ἰβηρία διῃρέθη Ῥωμαίων εἰς ἐπαρχίας δύο, καὶ δὴ εἰς τρεῖς, εἰς Ἰωαννίαν Βαιτικὴν, καὶ εἰς Ἰωαννίαν Λουσιτανίαν, καὶ Ἰωαννίαν Ταρρακωνησίαν. Agathemerus lib. II. Hispanias item tres recenset; Ἰωαννίαι τρεῖς. αἱ Ἰβηρίαι πρότερον ἐκλήθησαν· καὶ ἔστιν ἡ μὲν Λουσιτανία πρὸς τῷ δυσμικῷ Ὠκεανῷ· ἡ δὲ Βαιτικὴ κεῖται ἐντὸς Διλίνου, ἐλέγετο τοίνυν τὸν ἐξω μέρη τοῦ παράλου ἐπικαμβάνουσα. ἡ δὲ Ταρρακωνησία διήκει ἀπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ ἐντὸς Διλίνου ἐπὶ τὰ ἐντὸς Διλίνου. Sic quidem ante Constantinum magnum; at post illum universa illa regio in sex provincias divisa fuit, ut patet ex Scriptoribus.

Παρήγον) Deest hoc verbum in Editis & in MS. *pag. 55.* & proprio marte reponitur a Berkelio.

Τὸ μὲν Ἴβηρ) Sic Berkelius, nescio unde. In Editis & in MS. Porphyrogeniti legitur, τὸ μὲν ὕδωρ, &c.

Χαράσσω σ' ἀνάκτων) Χαράσσω σ' ἀνάκτων, & sunt Τραχίνιαι sunt fragmenta versuum Homeri.

Δωτικοσυρτῶν β'.) Locus hic Philarchi apud Athenæum paullo diversus est. Sic ibi ille: φασὶ δὲ καὶ Ἴβηρας τινὰς ὑδροποτῆσαι, καὶ τοὺς πλησιάζοντας ὑδροποτοῦντας ἔτη. μαρτυρεῖ τε αὐτοῖς ὁ λόγος ἐξ ἀμφιλογίας, ἐκδύσασι δὲ φησι πολυτελεῖς. Eadem refert Eustathius ad Periegetæ v. 282. 158.

Ἀπὸ Ἰωνίου γίγαντος) Hispania, quæ primum dicta fuit Iberia, ut ex præcedenti capite liquet, & deinde Hesperia ab Hespero stella lucidissima, quæ vespertino tempore in Occidente apparet, solem subsequens; postmodum nuncupata est Hispalia ab Hispali, urbe ad fretum Atlanticum sita, quam hodie Sivilliam vocant; unaque denique littera immutata Hispania appellata fuit. 159.

Ἰωαννίαι δύο αἱ ἐκ τῆς Ἑσπερίας ἐπαρχίαι) Divisa fuit olim a Romanis universa Hispania in citeriorem & ulteriorem, uti ad caput præcedens adnotavimus.

Χαράξ ἐν δ. χρονικοῖς) Χρονικὰ Characis Pergameni passim citantur a Stephano. Vide Vossium de Hist. Græc. lib. III.

Τοῦ Οὐριάθου) Viriathus qui ex venatore latro, ex latrone subito dux atque Imperator, Romanum exercitum non semel profligavit: primum Vetilium Prætorem fusis ejus copiis captum trucidavit; in cujus locum cum missus esset C. Lælius, egregie cum eo pugnavit. Deinde Q. Fabius Maximus Æmilianus Proconsul restituta militari disciplina eundem devicit. Tum Q. Fabius Maximus Servilianus Consul, alterius frater, fusum fugatumque in Lusitaniam compulit anno

anno V. C. 612. Sequente vero cum a Viriatho circumventus opprimi posset, pacem præoptanti æquis conditionibus dedit. Et de hac quidem Viriathi contra Q. Fabium Maximum Servilianum expeditione videtur hic loqui Charax: nam Q. Servilius Cæpio anno 614. neglecto fœdere, repente Viriathum adortus, corruptis ejus legatis, dolo illum sustulit, majore populi Romani dedecore, quam operæ pretio. Vide Livium de bello Viriathico, Florum, Appianum, &c.

Τούτου καλεῖσθαι φησὶν Ἰβηρίαν ὑπὸ Ἑλλήνων γ'.) Sic in MS. Codice. Perperam in Editis: *Τούτου καλεῖσθαι φησὶν Ἰβηρίαν. ὑπὸ δὲ Ἑλλήνων γ'.*) Hoc autem intelligit de eodem Charace, qui Svida teste, condidit historiarum Græcarum libros XL. in quorum secundo Augusti Cæsaris memoriam celebrat; in secundo item Neronis, & successorum. Cæterum Characis librum secundum *Ἑλληνικὰ* citat Stephanus Byzantius in *Ἀβρίκια*, & *Ταύρων*. Unde facile crederem, & ex eo quod in Stephani Epitome de Hispania habetur, Porphyrogenitum hoc integrum caput de Hispania exscripsisse, quemadmodum & præcedens caput, ex Opere integro Stephani; & miror cur Berkelius hæc item Stephano non reddiderit.

Τῷ προσηγορίαν μεμαθηκέναι) Ita MS. Codex. Perperam in Editis legitur, *ἢ προσηγορίαν μεμαθηκέναι*.

Τῶν φίλων ἐστι καλέσαι) Sic ex MS. Codice. Locus mutilus in Editis.

Τοῦτο δὲ φασὶν αὐτὸ μετακεκλῆσθαι Παυίαν.) Sic emendamus; quippe in MSS. Porphyrogeniti ac Stephani corrupte legitur *Παυσία* pro *Παυία*. Sosthenes enim lib. XIII. Ibericorum apud Plutarchum de fluminibus testatur Iberiam *Pauiam* appellatam fuisse a Pane ejusdem regionis Præfecto: *Νομίσαι γὰρ Ἰβηρίαν, Πᾶνα κατάρξαντα ἐπιμελητὴν ἧς τότου, ὃν ἐκ χώρας αὐτὸ Παυίαν μετονόμασαι, διὸ καὶ μετονομάσαι Σωσθένη ἀποσυγγράφοντα, καθὼς ἱστορεῖ Σοδίκιος ἐν γ'. Ἰβηρικῶν. Deviſa Iberia Panem illorum locorum Præſidem reliquit, qui regionem a ſe ipſe Pauiam nominavit, quam poſteri ſequuti derivationem, Ipaniam tandem appellarunt, ut refert Soſthenes libro XIII. rerum Ibericarum*. Vide & Plinium lib. III. cap. 1. *Edit. Pariſ. pag. 56.*

160. *Ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ ἁγίου Θεοφάνους τοῦ Σιγριανοῦ*) Nimirum, *Ex hiſtoria ſancti Theophanis Singrianæ Monachi*. Perperam hunc titulum interpretatur Meursius sic: *Ex hiſtoria ſancti Theophanis Sigriana*. Nullam quippe historiam Sigrianam conscripsit Theophanes; sed Singrianæ montis Monachus fuit, unde passim a Scriptoribus dicitur *τοῦ Σιγριανοῦ*. Officium Theophanis, quod fronti ejusdem Operum præfixit Combefisius, sic habet: *Τῇ αὐτῇ μηνὶ ιβ'. τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνου τοῦ ὁμολογητοῦ τοῦ Σιγριανοῦ. Menſis* (Martii) *die* 12. *Sancti Patris noſtri Theophanis Confeſſoris Singrianæ Monachi*.

Τότε τῆς ἐπὶ Οὐανδαλουσιανοὺς μόνον Βρεττανίας καὶ Γαλλίας, &c.) Sic in MS. Codice, & in Theophane. In Editis corrupta ac depravata sic habent: *Τότε τῆς ἐπὶ Οὐανδαλουσιανοὺς ὁ μόνον Βρεττανίας ἀλλὰ καὶ Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας ἐπεκράτουν ἐν ἰσχύι, ἀλλὰ ἢ Ἑσπερίων Λιβύων ἀφιστάμενοι τρόπῳ τοιῷδε*. Theophanes hanc Vandalorum in Africam irruptionem refert anno XXXI. Imperii Theodosii Junioris: Scriptor vero Chronici Alexandrini, Prosper Idatius, aliique id ad annum XXI. vel XXVII. ejusdem Augusti assignant, nimirum Coss. Fl. Tauro & Fl. Felice, anno Christi 428. Vide Procopium lib. I. de bello Vandalico, unde Theophanes, quæ hic habet de Vandalorum in Africam irruptione, mutuatus est; quæ quidem summatim ab ipso collecta historice potius quam chronice, ad annum XXXI. Theodosii Junioris referuntur.

Βονιφατίου τοῦ ἀρχὴν τῶν Ἑσπερίων Λιβύων λαβόντος, &c.) Sic ex Theophane. Perperam in MS. & in Editis Constantini legitur, *Βονιφατίου τοῦ ἀρχὴν τῶν Ἑσπερίων Λιβύων λαβόντος*, &c.

161. *Ὅτι ἐὰν παραπεμφθῇς παραγενέσθαι μὲ δύνῃ*:) Theophanes: *ἐὰν μετακεμφθῇς, παραγενέσθαι μὲ δύνῃ*. *Si accerſitus fueris, ne de reditu cogitato*.

Μάχῃ τοῦ Δανουβίου) In Theophane legitur, *πέραν τοῦ Δανουβίου*.

Τότου ἢ ἐξηλογότερά φασι, &c. Theophanes sic habet: *τότου ἢ ἐξηλογότερά φασι τίνωρα, Γόνδον, Τουίγονδα, Γοῦνδα, & Οὐανδίλους ἐν ὀνόματι μόνῳ*, &c. Sed alia lectio Theophanis pro *Τουίγονδα* habet *Ἰσιγονδα*.

Οἱ δὲ Ἰσιγονδαμετὰ Ἀλαρίχου, &c.) In Editis & in Theophane legitur. *μετ' Ἀλαρίχου*. Unde ejus interpres sic vertit, *Viſigothi poſt illatas ab Alarico cladis Roma devaſtata, in Galliam ſecedentes, varias obtinuerunt provincias*. Meursius legendum sic monet; *οἱ δὲ Οὐισιγονδαμετὰ Ἀλαρίχου*. In MS. scribitur *Ησιγονδοι*; *Ἰσιγονδα*, & *Τουίγονδα*. Cæterum quo anno a Gothis Roma capta fuerit, & quando ab iisdem Gallia occupata, pluribus narrant illius ævi Scriptores; qui sane tradunt, Gothos non cum Alarico sed cum Athaulfo ejus successore Gallias occupasse.

Ἐν τῇ Θρᾴκῃ διατρίβοντος, &c.) Sic habet MS. Codex Theophanis Pal. In textu legitur, *ἐν τῇ Θρᾴκῃ διατρίβοντα, ἐξ οὗ ἐπαρχίαν βασιλικὴν ἐκράτησαν*. Sed melius codex Pal. In Editis Constantini corrupta hæc ac depravata sic habent; *ἐν τῇ Θρᾴκῃ διατρίβοντα Θευδερίχου ἐγκαθιδόντος ἑαυτὸν, ταγματάρχου καὶ ὑπάτου Ζηνῶνος, ἑαυτὸν διατρίβοντος τότε ἐπαρχίαν Λιβύων βασιλικὴν ἐκράτησαν*. Theuderichus autem hic Valameris filius e Thracia Byzantium accersitur, Consulque renunciatur, & Thraciæ Præfectura donatur, postmodum a Zenone compulsus in Italiam proficiscitur, & Gizericho vita jam functo priusquam ipse Romam appelleret, urbe tandem totoque simul Occidente poritur. Vide Theophanem ad annum XI. Imperii Zenonis. 162.

Τὸν Πλῶτα ποταμὸν) Sic ex Theophane. In MS. & in Editis Constantini perperam legitur, *τὸν πλῶτα ποταμόν*.

Ἡγεμόνα ἔχοντες Γοντιθίσκλον) Sic ex MS. Perperam legitur in Editis, *ἡγεμόνα Γοντιθίσκλον*. Theophanes habet, *ἡγεμόνα ἔχοντες Μαδίγουκλον*; & sic etiam Theophani paulo infra appellatur *Μαδίγουκλος*.

Γόνδαρόν τε καὶ Γαζίριχον) Theophanes habet, *Γόνδαριχόν τε καὶ Γιζίριχον*. *pag. 57.*

Ἐφ' ᾧ ἔκατον) Perperam legitur in Theophane, *ἐφ' ὧν ἔκατον*. 163.

Μάχῃ Τριπόλεως τῆς κατὰ Κυρήνην) Sic ex Theophane. In MS. & in Editis Constantini legitur, *μάχῃ Τριπόλεως ἀπ' αὐτῆς Κυρήνης*. Meursius interpretatur, *Tripolim usque quæ eſt ex adverſo Cyrenes*.

Οἱ δὲ Ἰσιγονδοι ἀναστάντες ἀπὸ Γαλλίας ἐκράτησαν, &c.) Nimirum, *Viſigothi autem e Gallia moventes Hiſpaniam occuparunt*. Perperam Meursius hæc ita interpretatur, *Iſigothi autem moventes Gallias occuparunt, & Hiſpaniam*.

Καὶ Ἰουλίου τοῦ Ἀσπαρος) Sic ex Theophane. In MS. & in Editis Constantini legitur, *καὶ Ἰουλίου Ἀσπαρος*. Quæ sic Meursius interpretatur: *Tunc etiam Martianus miles Aſpari ſervicns, qui poſtea imperium nactus eſt, vivus a Gezericho captus fuit*. 164.

Ἰσιγοῦτθι τῷδε Ἀμορμούνδῃ, &c.) Sic in MS. & in Editis. At paulo infra scribitur *Ἀμορμαμοῦδ*, ideoque sic ubique scribendum ait Meursius in Notis. Verum apud Scriptores Byzantinos varie hæc vox scripta reperitur; quod quidem factum est librariorum insscitia, ut nemo dubitat. Cæterum *Ἀμορμαμοῦδ* dicti supremi apud Saracenos Principes, ut patet ex iis quæ hoc capite docet Scriptor noster.

Ὧν ἐκ μὲν αὐτοῦ καδίζεται ἐν τῇ Βανδάλ, &c.) Sic ex MS. Codice. In Editis locus hic mutilus ac depravatus, ut optime animadverterat Meursius. Quæ vero hic narrat Scriptor noster de divisione Saracenorum imperii, conferri possunt cum iis, quæ in diversis locis suæ Chronographiæ scribit Theophanes.

Δυνάμεν Ἀμορμαδίου τοῦ Ἀφρικῆ, μετὰ τὸν Ἀμορμαδίου τοῦ Αἰγύπτου, &c.) Sic ex MS. explenda lacunula, quæ comparet in Editis.

Τὸν δὲ Ἀφρικῆ ἀναιρεθέντα, &c.) Sic ex MS. 165

Perperam in editis, ἐξ Ἀφρικὴς ἀνατολικῶν, &c.

Καὶ Ἀμμωνίων ἐθνῶν ἀνεγορδωσίων) Sic emendamus cum Meurſio. Perperam in MS. & in Editis legitur, *ἀνεγορδώσιον*.

166. Φορῶν καλουμένων κερῶν) Κερὰς, Κεράσιον, & Κοράς, *Curas*, Leunclavio in Onomaſt. ad Hiſt. Turc. *Alcoranum Mahumetanorum*. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

Δι' ὅλης μαργαρίτης) Μαργάριτα, Μαργάριτον & Μαργαρίτης, *Torques*, *Monile*. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

Καὶ ἀνταλλάσσει καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν, &c.) Sic ex MS. Codice.

Ἡ γενεαλογία τοῦ τυραβλάντου μεγάλου Οὔγωνος) Sic ex MS. Codice. Ugo iſte ab Italis vocatus, ejecto Rodulpho, Italiæ regnum obtinuit, ſed Franciæ rex, ut paulo infra a Porphyrogenito appellatur, nuſquam fuit, ſed Comes tantum Provinciæ ſive Arelatenſis.

167. Πάντων τῶν μεγάλων) Μεγάλων Græcis recentioribus, *Regnum* ut Δυνάστων, Πρεσβυτέρων, &c. Vide Gloſſ. Græc. Ducangii.

Λοθάριος ὁ υἱὸς) Lotharius hic Lotharii filius, Ludovici II. Imperatoris, qui quartus a Carolo Magno Imperator Occidentis numeratur, frater; ab eodem Ludovico contra Saracenos Africanos Italiam vaſtantes ad auxilium vocatus Romam adiit anno Chriſti 869. mortuo jam ante biennium Nicolao Pontifice, & ab ejus ſucceſſore Adriano II. per fraudem ac mendacium exorata venia; cum ſub communionem Dominici corporis Waldrada ſe pellice poſt interdictum abſtinuiſſe, & in poteſtate fuiſſe Nicolai Pontificis juraſſet, ſacrilegii illius in reditu pœnas dedit Placentiæ lethali morbo confectus eodem anno, ſexto Idus Auguſti, ut ſcribunt nonnulli; alii vero Julio menſe mortuum narrant, neque id cujus cauſa venerat ab Hadriano impetraſſe.

Καὶ ἐτέθη παρὰ τὸ τεῖχος Πάνης) Sic ex Codice MS.

168. Μετὰ δὲ τὸν τελευτῆσαι τὸν μέγαν Λοθάριον) Diu poſt Lotharii obitum Ludovicus hic ab Adelberto Tuſciæ Marchione excitus contra Berengarium in Italiam venit; quippe Lotharius e vivis exceſſit anno Chriſti 869. uti paulo ſuperius diximus; Ludovicus vero hic in Italiam venit anno Chriſti 900. vel ſequenti.

Edit. Pariſ. pag. 58. Λουδοῖκος ὁ υἱὸς τοῦ Λουδοΐκου) Ludovicus hic, Boſonis filius, naſcitur ex Hermingarde filia Ludovici junioris Imperatoris.

Καὶ δὴ μὲν ἔστεφε) Ludovicus in fugam conjecto Berengario, Romæ a Papa imperii donatus eſt inſignibus anno Chriſti 901.

Τρίτῳ δὲ ἔτει τῆς βασιλείας) Anno tertio imperii Ludovicus cum eſſet Veronæ, Adelberti Marchionis, a quo vocatus fuerat in Italiam, proditione capitur a Berengario, & oculis atque imperio privatur Auguſto menſe anni Chriſti 904. ut ait Rheginо; etſi Gotfridus Viterb. & Otto Friſingenſis ſequenti anno id factum prodant.

Καὶ κατελθὼν εἰς Ῥώμην ἐστέφθη) Berengarius ſublato Ludovico rurſus Italiæ occupat regnum; ac Romam cum exercitu adiens coronam imperii a Joanne Papa violenter extorſit, & Septembri menſe anni 915. eſt inunctus, ut ex ejus diplomatibus oſtendit Sigonius lib. 6. de Reg. Ital. Sed eo Roma recedente, idem Pontifex Lambertum Auguſtum, qui a Formoſo Papa fuerat coronatus, Romam accerſit, ubi habita Epiſcoporum Synodo, utriuſque Regis juribus examinatis, omnium Patrum ſententia Joannes Berengarii coronationem tanquam vi extortam abrogavit, & Lamberti legitimam judicavit; quod quidem comprobatum etiam fuit in Synodo Ravennate, paulo poſt ab eodem Pontifice Romano ibi congregata.

Καὶ μετὰ τοῦτο ἐξανεστάσης λαοῦ πολλοῦ τῷ Ῥεδόλφῳ, &c.) Adelbertus Eporediæ Marchio, aliique Italiæ proceres Rodulphum Richardi filium, quem Flodoardus Galliæ Ciſalpinæ Regem, Luithprandus Burgundiæ Principem nuncupant, ad Italiæ regnum capeſſendum vocant. Nec ille cunctatus anno 922. ut ait laudatus Flodoardus, eo contendit; ac Berengarii fuſis copiis, Italiæ rex appellatur. Berengarius Veronæ, quo ſe ex inſidiis fuga receperat, Flamberti cujuſdam inſidiis occiſus eſt anno Chriſti 924. ſicque Berengarius dignas ſuſcepit pœnas, quod fœdere cum Hunnis inito, eoſdem iterum majori agmine in Italiam intuliſſet in odium Rodulphi electi Francorum Regis, a quo ante annum fuerat bello ſuperatus, ut ſcribit idem Flodoardus, qui depopulationes Italiæ pluribus recenſet. Cæterum de iis, quæ hic narrat Porphyrogenitus de iteratis ac variæ fortunæ prælis Rodulphi cum Berengario, deque diviſione regni inter eos, ac de bellica expeditione trium Marchionum e Burgundia contra Italiam, conſulendi ſunt Scriptores illius ævi; quippe apud hiſtoricos recentiores res geſtæ illis temporibus in Italia admodum obſcuræ ac confuſæ reperiuntur.

Μετὰ τῆς δορᾶς αὐτοῦ) Interpretatus ſum dubius, *pelle cervina, quam ferebat, ſe contegens*, quod apud Svidam δόρκων, ἔλαφος exponatur, *Cervus* vel *Capreа*. Meurſius, *pelle ſe ſua texit*, interpretatur, quaſi legiſſet δορᾶς pro δορᾶτος. Heſychius: δορά, δέρμα. Apud eundem, inquit Ducangius, lego, δόρκας κόνδυς. Forte κωνδύς, ut *Caſſis* intelligatur: tametſi ita etiam ſcribitur apud Phavorinum. Cæterum hac voce utitur idem Porphyrogenitus etiam infra cap. 51. αἴγεον σωστόν, δόρκας, κλιβάνια, &c. 169.

Δόδωκε αὐτῷ μῆλα μικρὰ) Μήλωλα, Μήλωλαι, & Μηλώλιον, *Spiculum*, *Venabulum*, *haſtæ ſpecies* δόρυ εἶδος, in fragmentis poſt Æliani Tactica. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

Τρεῖς μαρκίωνας) Μαρκίωνες & Μαρκίονες, *Marchio* & Ital. *Marcheſe*. Vide Ducangii utrumque Gloſſ. 170.

Τὰ ἐκδικεῖα τῶν κρατούντων καὶ κρατούντων αὐτῶν) Sic ex MS. In Editis hæc depravata ac mutila ita leguntur, τὰ ἐκδικεῖα τῶν κρατούντων αὐτῶν.

Καὶ Οὔγων ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βόζω) In Editis perperam legitur, ἢ Οὔγων ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βόζω.

Κόντους ἢ ἄλλα αὐτὰ, ἢ τὰ δύο αὐτῶν) Sic ex MS. *pag. 59.* Codice.

Ἅπαντες ὀμνύουσι τὰ δύο εὐαγγέλια, &c.) Obſervandus (inquit Meurſius in Notis ad eundem Porphyrogeniti locum) mos jurandi per ſacroſancta Evangelia. Harmenopolus lib. 1. tit. VII. Ὁ ἐν δικαστηρίῳ ὤν, ἢ ἐξ αὐτοῦ ἢ ἀντιδίκου, ὅρκον ἐπίσχων ἐν ἐκκλησίᾳ, ἢ εὐχαίρως ἀναγνώσας εὐαγγέλιον, ἀναιρείσθω δὲ μετὰ ταῦτα ἀληθῶς, γλωσσοκομείσθω. Menander de Leg. περιέχεται καὶ ὁ ἐν Σιγηλίῳ τίλλων ἢ ἀρχιερατικὸν ὄντως τοῖς διακονίοις βίβλον αὐτῷ δοὺς ἢ ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας διακομιζόντων ἐπισχόντος, ἢ δὲ διαρρήσσοντα τὸν ἐπιπροφέροντος τῶν τοιῶν, ἀνίσταται τὸ ἐκ τῆς καθέδρας, καὶ σὺν φόβῳ δέους πολλῷ ἢ σεβάσματι τούτου φρικωδεστάτου δίκτυδα, ἢ φρικτοτέρας φοβερώτατα, ὄμνυμι κατὰ τοῦ λελεγμένου τοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις διφθέροις ῥήματα Θεοῦ, μηδὲν ἐψευσμένον παρ' αὐτοῦ διαβεβαιοῦσθαι. Cantacuzenus Hiſtor. lib. 1. cap. XV. *Per ſacra Evangelia & venerandas ſanctorum imagines fideliter jurare jubet.* 171.

Ἀνῃρέθησαν αὐτὸν Φαλιμβέρτου ὁ σωτὴρ αὐτοῦ) Interficitur Berengarius a Flamberto, uti ſupra diximus, anno Chriſti 924. Σώτηρα vero *Compater*, *Pater ſpiritualis*. Vide Gloſſ. Græc. Ducangii.

Καὶ μετὰ τοῦτο ἐβασίλευσε ὁ λαός, &c.) Poſt Berengarii obitum, Rodulphus Italiæ regnum haud diu retinuit; quippe populorum conſpiratione Hugoni Arelatenſi ſeu Provinciæ Comiti regnum defertur anno Chriſti 926.

Καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ) Moritur Rodulphus anno Chriſti 937. ac primus Burgundiæ rex fuit, ut ait Sigebertus, ſive Jurenſis, ac Ciſalpinæ Galliæ, ut Flodoardus in Chronico ſcribit.

Ὀνόματι Ἀδελαΐδος) Hanc Adelaſam Rodulphi filiam, quæ Lothario Ugonis filio nupſerat, Adelaidem Scriptores Latini appellant.

Τῷ υἱῷ ἔτει Ἰταλίας μηνί) Lotharius Ugonis filius consors fit regni paterni anno Christi 932. Regno privatur ambo a Berengario secundo anno 945. hac conditione, ut Hugo cum filio Lothario regis vocabulo contentus, regni usum, ac rerum summam Berengario permitteret. Sic Lothario filio in Italia relicto, in Provinciam Hugo rediit anno 947. biennio vero post moritur Lotharius, & regis titulum assumit Berengarius una cum Adalberto filio, anno 950. Hinc ergo facile est cognoscere, quando isthæc Porphyrogenitus scribebat, dum ait, Εἴδωκε Λοθαρίῳ τῷ υἱῷ ἔτει Ἰταλίας μηνί.

Ἥτις δευτέρᾳ τοῦ αὐτοῦ πεμπτίνῃ μηνὶ Ὄθωνος) Bertha hæc quæ Romano Porphyrogeniti filio nupsit, Hugonis quidem Italiæ regis erat filia, sed nothа & illegitima, quam ipse ex Bæzola concubina suscepit. Vide Luith. lib. 4. cap. 6. & lib. 5. cap. 5. & 9. Sed pudebat proculdubio Constantinum hanc suæ familiæ ignominiosam notam scripto consignare. Cæterum Bertha a Sigefrido Parmensi Episcopo deducta fuit Constantinopolim sub annum 943. Indict. 11. Romano Lacapeno Imperii clavum adhuc obtinente, quo & nuptiæ celebratæ sunt mense Septembri, cum nondum ætatis annum XIV. attigisset Romanus.

Ἐβασίλευσεν ἔτη) Numeros annorum, quibus Magna Bertha post Adelberti conjugis obitum regnavit, desideratur cum in Editis, tum in MSS.

172. Μετωνομάσθη δὲ Εὐδοκία, &c.) Berthæ nomen in Eudociam mutatum fuit a Græcis in aviæ & sororis Constantini memoriam, ut ipse scribit. Sed a quanam uxore, cum quatuor habuerit Leo, filiam Eudociam susceperit, pluribus diximus lib. VI. Commen. in Antiquitate Constantinopolit. num. 350. unde ne actum agere videar eo lectorem mitto. Hanc autem Eudoxiam pro Eudocia perperam appellat Luithpr. lib. 3. cap. 9. Vixit vero Eudocia cum conjuge per annos quinque, obiitque intacta ac virgo, ut scribit Scylitzes.

Καὶ Γαΐτα) Male in MSS & in Editis, Γαΐτα, sed optime Meursius legendum ait, Γαΐτα, vel Γαΐτη.

173. Παρὰ τῷ Ῥωμανῷ ἐπικλήτῳ βασιλοπούλῳ ἐκ Ῥώμης) MS. Codex habet, παρὰ τῷ Ῥωμανῷ ἐπικλήτῳ βασιλοπούλῳ ἐκ Ῥώμης.

Edit. Paris. pag. 60. Ἐν δὲ τούτοις καιροῖς Εὐφροσύνη τῆς βασιλίδος) Sic habetur & in MSS. At mendum hic esse oscitanter exscribentis librarii nemo non videt; quippe id accidit Justino imperante, ideoque Sophia tunc Augusta fuit non Irene, ut & Papa Joannes tertius, non Zacharias. Sunt autem qui hanc Longobardicæ irruptionis auctore Narsete Patricio spadone historiam, inter fabulas rejiciant. In his est Eminentissimus Cardinalis Baronius, sed venia quidem est dignus, non solum quia ætas unius hominis non est satis, ad singulas res sedulo perpendendas, verum etiam quia quamplurima monumenta antiqua post tanti viri obitum in lucem prodiere. Plurimi autem sunt qui hanc historiam Narsetis veram ac genuinam esse arbitrantur, & facile Baronii difficultates eliminant, cum plures Narsetes illis temporibus floruisse, ex historicis ostendant. Præter Petavium in Rationario temporum, pluribus veritatem hujus historiæ asserit Pagius ad annum Christi 567. cujus verba non abs re hic describere libet. Sic igitur ille: Paulus Diaconus lib. 2. de Gestis Langobard. cap. 5. Anastasius in vita Joannis III. Papæ, Fredegarius in Epitome cap. 65. Sigebertus, Marianus Scotus, Hermannus Contractus, aliique Scriptores Latini scripsere, *Narsetem* a Sophia Augusta territum, ut regredi ultra Constantinopolim non auderet, Langobardos, ut in Italiam venirent, invitasse. Baronius hoc inter fabulas rejicit, existimatque, *Narsetem* ante Justini Imperium ex Italia a Justiniano revocatum fuisse, quod in Corippo legisset, ipso Justini initio Narsetem Ducem celeberrimum Constantinopoli ejus inaugurationi interfuisse, & Curopalatem tunc fuisse, quæ summa Palatii dignitas haberi cœpit, ex quo *Justinus* Justiniani nepos eam gessit. Verum imperante Justino tres Narsetes claruere, iique Persarmeni. De duobus prioribus loquitur Procopius lib. 2. de Bello Goth. cap. 13. *Erat is*, inquit, *Narses spado, & Sacrarum Largitionum Comes, &c. Justinus Dux Illyricorum, & Marses alter, qui ex Armeniis Persæ subditis ad Romanos transfugerat olim cum Aratio fratre.* Primus, Præfectus Italiæ fuerat, & de eo loquitur Marius citatus. Secundus, qui frater erat Aratii & Isacii, periit in bello Persico, imperante Justino gesto, ut refert Procopius lib. 2. de Bello Pers. cap. 15. qui & alibi sæpe ejus mentionem facit. Tertius, Narses ille est, de quo Corippus loquitur, & hæc a Baronio numero XI. recitata cecinit:

Armiger interea, Domini vestigia lustrans.
Eminet excelsus super omnia vertice Narses
Agmina, & Augustam cultu præfulgurat Aulam
Comptus cæsarie, formaque insignis & ore.

At *Narses* iste, de quo loquitur Poeta, non est is, qui tantas res in Italia gessit, quique in offensionem *Sophiæ* Augustæ incurrit. Neque enim Narses eunuchus forma insignis fuit & ore, neque etiam juvenis, sed senex. *Narses* itaque de quo Corippus, sub Mauricio Dux militum fuit, & triginta circiter annis post priorem adhuc floruit, tantoque Persis terrori fuit, ut Persarum infantes audito solo *Narsetis* nomine tremerent. De eo fuse Theophylactus in Historia Mauriciana. Baronius anno DLVIII. num. XIII. & seq. de isto *Narsete* loquitur, concluditque, se hanc suam opinionem considerandam potius proposuisse, quam historica lege credendam. Dubitat ibidem Cardinalis doctissimus, an *Narses* ille, de quo loquitur Paulus lib. 2. cap. 4. quem scribit, exilio damnasse *Vitalem* Episcopum Altinæ Civitatis, diversus sit a Narsete Eunucho; sed certum est, illum eundem esse: cum ibidem Paulus sermonem habeat de peste, quæ Narsetis tempore Italiam vastavit, ipso nempe fine Imperii Justiniani, ut supra ostendimus. Præterea Narses, de quo Theophanes ad annum VI. Justini Jun. scribit: *Hoc anno Narses Cubicularius & Protospatharius, qui Justino Imperatore adeo charus fuit, ut ejus gratia ludibriis respergeretur, demum Narsetis construxit, & Catharorum Monasterium*, Narses, inquam, iste, ille est de quo verba pag. 61. facit Corippus, qui Cubicullariis & Eunuchis præsidebat; horum enim seriem & ministeria describit Corippus lib. 3. Hunc etiam Narsetem Protospatharium fuisse, seu *Protectorum Comitem*, ense armatum, turmæque sibi subditæ signum gerentem, manifeste ostendunt versus Corippi lib. 4. quos recitat Baronius hoc anno num. XI. quorum initium est,

Necnon enipotens membrorum robore constans,
&c.

Cæterum an *Narses* Eunuchus Longobardos in Italiam accersiverit, ab Auctoribus Græcis discere non possumus, ex quibus nec Theophanes, nec Cedrenus, nec Zonaras, ne quidem irruptioni Longobardorum in Italiam mentionem faciunt; cum contra plerique Historici Latini, apud quos res gesta, ejus diserte meminerint. Extat in Bibliotheca Colbertina Mellitii *Brevis temporum expositio* manuscripta, cujus initio profitetur hic Auctor se in medium adducere, quæ ab antiquioribus Scriptoribus accepit, & temporum summam *ab exordio mundi usque ad Augusti Heraclii, vel Sisenuti Regis Principatum* breviter notare. Is cum ad Justinum Minorem pervenit, ait: *Narses Patricius postquam sub Justiniano Augusto Turilane Gothorum Regem in Italia superavit, Sophiæ Augustæ Justini conjugis minis perterritus Longobardos a Pannoniis invitavit, eosque in Italiam perduxit.* Ita Mellitus de verbo ad verbum, qui testatur se Opus suum absolvere *anno Heraclii Imperatoris* V. & IV. *Sisebuti*, anno scilicet

Christi DCXIV. aut insequenti : quem Hispanum fuisse, *Sisebuti* Regis mentio in tam parvo Chronico ostendit. Habemus itaque Auctorem coævum, qui nihil scribit, quod ab antiquioribus non acceperit. Codex ab octingentis circiter annis exaratus. Idem habet sanctus Isidorus Hispalensis Episcopus, Auctor etiam coætaneus in brevi suo Chronico nuper a Scheleſtratio ex Bibliotheca Urbino-Vaticana publicato. Sic laudatus Pagius, qui tamen fallitur dum ait, neminem ex Auctoribus Græcis hujus Historiæ Narsetis mentionem facere, cum fuse de ea Porphyrogenitus loquatur, Scriptor Græcus decimi seculi fide dignissimus.

174. Τὰ ἐπιπεζόμενα τέκτα) Πέκτον, *Tributum ex pacto indictum, quævis pensitatio.* Utitur frequenter hac voce eadem significatione Scriptor noster. Reperitur & apud alios Scriptores Byzantinos eadem significatione. Vide Ducangii Gloss. Græc.

Οἱ δὲ Λογγοβάρδοι τῷ τότε καιρῷ κατῴκησαν εἰς Παιονίαν) Habitarunt in Pannonia, inquit Meursius, Longobardi annos XLII. nempe ab anno Christi DXXVI. ad DLXVIII. Vide Diaconum de gest. Longob. lib. II. cap. VII.

175. Καὶ ἀποστείλας ὑποτρέχειν Ναπολιν πρὸς αὐτὸν χαιρεσίωνα) Paulus Diaconus De gestis Longobar. lib. II. cap. V. *Itaque edio metuque exagitatus (Narses) in Neapolitanam civitatem secedens, legatos mox ad Longoborderum gentem dirigit, mandans ut pauperiem Pannoniæ vitæ deserercnt, & ad Italiam cunctis refertam divitiis possidendam venirent. Simulque multimoda pomorum genera, aliarumque rerum species, quorum Italia ferax est, mittit, quatenus eorum ad veniendum animos posset illicere.* Et Anastasius Bibliothecarius in Joanne III. *Tunc egressus Narses de Roma venit Campaniam; & scripsit genti Longobardorum, ut venirent, & possiderent Italiam.*

Σζιβενιτείβα) Sic ex MS. Codice. In Editis legitur, Τζιανὶ τόβα.

Ἀπέλιπε πάντας, καὶ κατέχων τὰ κάστρα) Ita MS. Perperam Editi habent, κἀκεῖνος πάντας; καὶ κατέχων τὸ κάστρον.

176. Τὰ πρωτεῖα) Πρωτεῖον, *Principatus.* Vide Ducangii Gloss. Græc.

Ὁ Σίκων, ἢ ὁ Σίκαρδος) De Sico & Sicardo vide Camillum Peregrinum in historia Principum Longobardorum.

Καὶ τῆς Σιπόντα) Non dubito quin hic pro *Sipendi* legendum sit *Sipenti*. Sipontum quippe Apuliæ Daunix urbs est, & colonia Romana. Eidem Strabonι Σιπόντιον dicitur, Σιπεντία Ptolemæo, & Σιπεντὶς Stephano.

Vide Pagium ad annum 839. num. 17.

Ἦν πάλαι τῆς Ἀσκολεῖ ὑποχείριον) Sic cum Meursio emendo; perperam quippe in MSS. legitur, ἢ Ἀσκολεῖ ὑποχείριον.

177. Καινοπόλιν) Sic legitur & in MSS. sed perperam; quippe hæc urbs quam Landulphus Episcopus ad pontem Casilinum fluminis Vulturni ædificaverat, appellatur a Scriptoribus Latinis *Capua Nova*; unde hic legendum videtur pro Καινοπόλιν, Καπύην τὴν νέαν nam & paulo infra hæc ipsa urbs a Landulpho Episcopo constructa, dicitur eidem Porphyrogenitæ Καπύη, ut ex mox dicendis patebit.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐκτίσθη ἡ νέα Καπύη ἔτη οδ'.) Hæc Capua nova a Landulpho Episcopo constructa fuit anno Christi 856. distatque a veteri duobus millia-ribus; ibi & Cathedralem Ecclesiam ædificavit, ut videre est in convexo pariete Chori, musivo opere adornato. Et in eadem urbe nova idem Landulphus evasit Comes anno 862. Vide Ughellum de Episcopis Capuanis pag. 380. Ex verbis autem illis Porphyrogeniti : *Ex quo autem hæc Capua constructa fuit anni sunt* 73. colligitur Porphyrogenitum hæc scripsisse anno Christi 929. imperii sui 18. quippe Capua nova constructa fuit a Landulpho anno 856. cui numero annorum si addantur anni 73. invenietur proculdubio annus 929.

Μαγιστρίλιον ἐπωνόμαζον τὴν Ῥωμαίων διαλέκτῳ κατεπείγουσαν τέχνην) Μαγιστρίλιοι & Μαγιστρίλιον, *Magister militum.* Ita appellabatur Urbis Neapolis in Italia Præfectus supremus, inquit Ducangius, citans hunc Porphyrogeniti locum. Venetiis item hæc dignitas in usu erat : Andreas Dandulus in Chronico MS. sic habet de prima Magistri Militum creatione : *Anno Domini* DCCXXXVII. *Leonis vero* XXIII. *Dominicus Leo Magister Militum præsidere cœpit, quia Veneti, occiso eorum Duce, in novi Ducis promotione discordes, annualem Rectorem sibi præesse statuerunt, quem Magistrum Militum appellarunt; quæ quidem dignitas secundum Græcorum usum Tribunatu major super est, & cunctum populum potestatem obtinet.* De hac autem dignitate agit pluribus Ducangius cum in Gloss. Græc. tum in Glossario med. Lat. in v. *Magister militum.* Κατεπείγων autem *Capitaneus*, hoc est, *Præfectus exercitus.* Vide utrumque ejusdem viri doctissimi Glossarium.

Ἐστίαι) Sic cum Meursio emendamus; quippe in MSS. legitur, Αἰτίαι : & paulo infra perperam, Αἰτίαις pro Ἐστίαις. Eustathius ad Dionysium : εἶναι δὲ μεθόριοι Ἐστίαι τῆς μὲν Βιθυνίας φασὶν, Et Arrianus : καὶ τὴν ἐπίχωρον γλῶτταν Βιθυνοὶ μὲν τὴν ἑστίαν Ἐσχὰν καλέουσι.

Ἰουστινιάνα) Puto hic pro *Justiniana* legendum *Justinopolis*, quæ hodie Italis dicitur *Capo d'Istria.*

Κάστρον τὸ Νόνι) Hodie *Nonum*, vel *Ad Nonum*, teste Cluverio :

Ἐστίαν ἐν σφοίτοις) Perperam in MSS legebatur, ἑστίαν ἐν σφοίτοις; sed optime Meursius emendat. 178.

Κάστρον Κορμόδον) Hic pro *Cœradum* Gradum legendum esse nemo non videt; Gradus quippe (vulgo *Grado* & Venetis *Grao*) Insula est ora, seu Ducatus Veneti confinium. Hujus autem insulæ celebre est nomen ob Patriarchas Gradenses; sed de origine hujus Patriarchatus multa tradunt.

Ἐν ᾗ ἡ μητρόπολις ἐστὶ μεγάλη) Sic in MSS. legitur, & quidem recte; sed perperam Meursius legit, ἀκρόπολις pro μητρόπολις; quippe sequentia suadent μητρόπολιν ibi potius legendum, quam ἀκρόπολιν seu *arcem*, dum ait, ἣ πολλὰ λείψανα ἁγίων ἐν ταύτῃ ἀνάκειται, *in qua multæ Sanctorum reliquiæ depositæ jacent.* Μητρόπολις autem hic significat *Ecclesiam Metropolitanam*; in qua quidem asservari reliquias Sanctorum verius dixeris, quam in Acropoli seu *arce*. Gradus autem Civitas Metropolitica facta a Carolo Magno, testibus Eginartho & Rheginone. Postmodum vero anno Christi 967. Joannes XIII. in Concilio Romæ habito, Othone Magno præsente, Venetis legatis petentibus, statuit Ecclesiam Gradensem Venetiæ totius Metropolim esse. Vide quæ de Gradensi Patriarchatu, & Patriarchis habet Ughellus tom. V. Italiæ Sacræ pag. 1164. & seqq. pag. 63.

Κάστρον Ῥιβαλωσεῖς) Rhibalenses, fortassis *Ripaltenses* legendum.

Λουλιανὸν) Lulianum, at puto scribendum *Sanctus Julianus.*

Βινιόλα) Biniola. Puto *Olivola* legendum ubi templum sancti Petri.

Βρόνιον) Bronium, fortassis *Brevia* insula ad Polæ portum.

Μαδαῦκον) Madaucum, *Metamaucum* legendum.

Κάστρον Κλυγία) Clugia, Scriptoribus *Fossa Clodia* dicta.

Κάστρον Βρουνδὸν) Brundum, fortassis *Brondola.*

Κάστρον Φοσσαῶν) Pholaon, forsan *Foscellum* vel *Fossone* flumen.

Κάστρον Λαυρεττῶν) Lauriton, Scriptoribus *Lauretum.*

Κάπρης) Capræ, fortassis *Caprole.* 179.

Αἰκουλὸν) Æculum, fortassis *Equilium.*

Ἀμμιανὸν) Almanas, *Ammianum* forsan scribendum.

Μουρὶν) Muran, *Murianum* Scriptoribus, sive *Murianum.*

Ῥίβαντον) Rhibantum, *Ripalta* sive *Ripa Alta.*

Διήγησις τῆς κατοικίας τῶν κελτικῶν Βοϊωρίων) Quo-

Quomodo conditæ fuerint Venetiæ & quando, pluribus narrant præter alios, Scriptores Veneti; imprimis autem Andreas Dandulus Sereniſſimus Dux Venetiarum, qui quarto decimo ſeculo & literis & armis floruit; & ad quem extant quamplurimæ epiſtolæ cum editæ tum ineditæ a Franciſco Petrarcha, qui illa tempeſtate florebat, conſcriptæ. Hujus autem viri Chronicon Venetum cum ineditum ſit, nec cuilibet obvium, libet ex eo hic exſcribere ea, quæ ad Originem Venetiarum pertinent. Sic igitur ille:

„ Poſt vero multa tempora imperante Honorio „ Auguſto in Occidente, Theodoſio vero in Oriente, Anno Domini noſtri Jeſu Chriſti CCCCV. „ die XXV. menſis Martii Primates, & populi „ urbium Venetiæ Provinciæ ex Barbarorum incurſu exinaniti, & inſtantis invaſionis perterriti, declinare ad maritimas civitates, & receptacula refugii conſtruere decreverunt. Primus „ namque Galienus de Fontana, Simeon de Glanconibus, & Antonius Calicus de Luntanis Conſules Patavii, ſuæ Urbis invaſionis nec immemores, hoc perficere ſtatuentes, ad maritimam „ oram pervenerunt, & circa oſtia fluminis Palti Inſulam ſive tumbam ad opus meditatum ſatis habilem eligentes, felicis Urbis Rivoalti „ nova fundamenta jactitarunt, decretumque eſt, „ ut quicumque operi vel exercitio navali utilis „ exiſteret, in hac urbe habitationem eligeret, „ immunitatibuſque gauderet, exceptis ſervis ac „ proditione vel ſalſitate damnatis; in qua urbe „ poſt modicum vir quidam Architector nomine, „ natione Græcus, Magiſter navium habitationem elegerat, de cujus domo ignis emanans „ manſiones quatuor & viginti concremavit, „ cumque inextinguibilis videretur, idem cum „ compatriotis in oratione poſitis, Deo & B. Jacobo Apoſtolo votum exhibuit, conſtruendi in „ ejus nomine & gloria Eccleſiam novam in loco incendii exorti, ſtatimque ignis extinctus „ eſt: perfectoque voto Eccleſia conſecrata eſt „ per Severinum Epiſcopum Paduanum, Jocundum Epiſcopum Tarviſinum, Ambroſium Epiſcopum Altinatum, & Eponem Epiſcopum Opiterginum: Felixque Presbyter vir Catholicus „ pro Sacramentis Eccleſiaſticis exhibendis in ea „ deputatus eſt.

Populi Venetiæ Provinciæ ad oram maritimam veniunt.

„ Monteſilienſes Populi, & cæteri circa Montaneas degentes ob eandem cladem ad maritima venientes in littoribus Mathemauci Albiolam, Paleſtinam & Clugiam pariter condiderunt. Eo tempore Urbis Aquilejæ Proceres ad „ Aquas veniunt Gradatas, & in littore Caſtrum „ ſpectabile conſtruxerunt, quod ab aquarum nomine appellatur; tandem Metropolis novæ Venetiæ efficitur.

Edit. Pariſ. p. 64.

De Aquilejenſibus Gradum fugientibus timore Attilæ.

„ Anno Domini CCCCXXIV. Aquilejenſes obſeſſi ab Attila Hunnorum Rege, non valentes ſe „ defendere, muros civitatis ſuæ ſtatuis munierunt, & ſic decepto Attila & inadvertente, „ quaſi omnes Gradum cum omnibus mulieribus, „ & parvulis ac ſuis bonis fugerunt, ibique perpetuo deioceps habitantes, Veneti quaſi advenæ ſunt nominati, unde inter Gradenſes, qui „ priores fuerant habitatores ipſius loci, & Aquilejenſes de Patriarchatu uſque hodie controverſia verſatur.

De Altinenſibus in diverſa loca timore Attilæ fugientibus.

Poſt hæc Attila Altinum tranſiit, quod prius „ vocabatur Antenoride, quia ab Antenore primo ædificatur; & ii ſimiliter parvulos cum matribus & theſauris miſerunt ad Inſulas maris; „ tandem non valentes reſiſtere noctu illinc fugerunt, civitaſque præfata in ſolitudinem redacta eſt: erat enim civitas magna habens ſex „ portas, quarum uniuſcujuſque incolæ Inſularo „ apprehendentes, propriis portarum nominibus „ eas vocarunt, ut Torcelum, Maiorbium, Boranum, Amorianum, Conſtantinianum, & Arvianum. Aliqui ex hujus urbis cives ceſſante „ perſequutione incolatum Paduæ & Tarviſii elegerunt, a quibus illarum porta quædam ubi „ degebant Altina vel Attilia nuncupata eſt. „

De Rege, & civibus Paduanis timore Attilæ in Rivoalto & Mathemautico ſe reducentibus.

Idem Attila tranſivit Paduam: Rex vero Ci- „ vitatis jam miſerat Reginam cum filiis, mulieribus & parvulis, & omni theſauro in Rivoalto; Attila autem urbem impugnans Paduam „ deſtruxit: cives vero qui evaſerant, in Rivoalto & Mathemauco pervenerunt. Cum itaque „ tanta multitudine præfatæ Inſulæ non ſufficerent, tumbam non longe ab eis extare in oſtio „ portus proſpexerunt, in qua antiquiſſima mœnia videbantur affuiſſe: compertumque eſt hanc „ eſſe illam, in qua Trojani duce Antenore poſt „ Trojæ excidium in ſinu Adriatico primitus habitarunt, vocata prius Troja, poſtea vero Pagos, id eſt Caſtrum, Olivolos latine dicitur, „ quod plenum ubi non eſt dare vacuum: & in „ ea profugum pars non minima ſua firmavit domicilia: Eccleſiaque ſub vocabulo Sergii & „ Bacchi ibi poſtea conſtructa eſt per Nobiles „ Tribunos Venetos Strivacales nominatos, qui „ nunc Cavotorta dicuntur. „

Καὶ βαλτοῦδες) Βαλτοῦδες, *Paluſtris*. Hæc vox eadem ſignificatione reperitur non ſemel apud Annam Comnenam. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

Οἱ δὲ πολὺ καλλίτεροι Βρετανικοὶ ἦρχον Φρίγγων, &c.) Vide quæ de Francis habet infra Scriptor noſter cap. XXX. & ſequentibus.

Ἤρξαντο φεύγειν μὲν πάντες οἱ Φρίγγοι, &c.) Sic ex MS. In Editis hæc corrupta ac mutila habentur. 180.

Μετὰ χρόνον τινὰς) Pipinus Venetias obſidione cingit anno Chriſti 810.

Εἰς τόπον λεγόμενον Ἀιβόλαν) Locus hic qui a Porphyrogenito Aibola appellatur, Dandulo Albiola dicitur. 181.

Πρὸς τὸν τόπον τοῦ Μαθαυμίκου) Sic in MS. In Editis legitur, πρὸς τὸν τόπον τὸ Δαυμίκου. At Dandulus locum hunc Mathemaucum appellat, ut videre eſt ex iis, quæ de Origine Venetiarum paulo ſuperius ex Danduli Chronico MS. propoſuimus.

Βαλόντες κερτέσια) Κερτέσια, *Antennæ*, Græcis κέρτα, ut apud Heſychium: & κερκία, ſcilicet τὸ ἑκάτερον τῶν ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ πλαγίων ξύλων, οἷς ἐξάπτονται οἱ ἱστοί, ut eſt apud Scholiaſtem Homeri Iliad. Σ. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

Καὶ βαττεύειν) Βαττεύειν, *Miſſile ſpiculum*. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

Ἐν τούτῳ δὲ βασιλεύοντος τοῦ Βασίλειου) De belli hujus Pipini cum Venetis exitu varii varia prodiderunt, & præſertim Veneti Scriptores: ſed ut alios miſſos faciam, unius ex illis Andreæ Danduli Venetiarum Ducis hac de re verba, maxime cum ejus Chronicon non ſit editum, libet hic proferre. Sic igitur ille: Anno Domini DCCCX. Caroli vero VIII. Pipinus Rex Italiæ juſſu patris rupto fœdere cum exercitu ad Venetiæ Pro- „ vinciam ſubjugandam per littora veni qui cum „ portas dividentes littorum Inſulas cum reſiſtentia „ difficillima pertranſiiſſet, fugatis Brundulen- „ 182. *pag. 65.*

„ fibus, Clugenſibus, & Peleſtrinenſibus ad lo-
„ cum quemdam qui Albiola vocatur in ripa Ma-
„ themaucenſis portus tandem pervenit, & nul-
„ la ratione prætendere in ante greſſum valuit:
„ putans tamen Venetos brevi tempore famis ine-
„ dia poſſe arcere. Veneti vero hoc audientes,
„ panum & paximatum multitudine machinis pro-
„ jecta exercitum verberant, ne famis opinione
„ omnino excludatur. Francorum tunc recaleſcen-
„ tibus viribus, Veneti Mathemauco Urbe reli-
„ cta in Rivoalto venerunt; quos cum qualiter
„ remittere poſſet Rex Pipinus ſubtiliter indaga-
„ ret, cujuſdam vetulæ aſtutæ functus conſilio,
„ pontem ex lignaminibus, vaſculis & vimini-
„ bus connexis ſuper aridas aquas conſtrui fecit,
„ putans abſque obſtaculo Rivoaltum introire.
„ Statuta itaque hora equites cum fiducia pon-
„ tem aſcendunt. Tunc Veneti hujus conſilii nec
„ ignari, cum multis præparatis navigiis clande-
„ ſtine obviam exierunt in augumento aquarum,
„ inſultantes eos, de quibus, ex diſſolutione li-
„ gnaminum ſubnerſis fere omnibus qui pontem
„ aſcenderant, victoriam optatam habuerant. Rex
„ autem conſternatus videns amodo intentum ſu-
„ um complere non poſſe, adjacentia quæ potuit
„ loca vaſtavit, & uſque ad Eccleſiam S. Mi-
„ chaelis omnia comburendo pervenit, & ut qui-
„ dam ſcribunt, Provinciam Nichiphoro Conſtan-
„ tinopolitano Imperatori juxta fœdus cenſuit re-
„ linquendam, & non multo poſt Pipinus Rex
„ Mediolani moritur. Fallitur itaque Scriptor in-
„ doctus Libelli, cui titulus (Squitinio della Li-
„ bertà Veneta,) dum ait, recentiores rerum
„ Venetarum Scriptores tantum, belli quod con-
„ tra Venetos Pipinus geſſit, a parte Venetorum
„ ſtetiſſe victoriam aſſerere; quippe Andreas Dan-
„ dulus quarto decimo ſeculo florebat, unus ex
„ primis rerum Venetarum Scriptoribus, vir pro-
„ bus & literis & armis conſpicuus, uti teſtatur
„ Franciſcus Petrarcha, qui eodem ævo florebat
„ in ſuis Epiſtolis, cum editis, tum ineditis, quæ
„ in Bibliotheca Regia, & Colbertina aſſervan-
„ tur; ex quibus ſane quam plurimas eidem Dan-
„ dulo Petrarcha conſcripſerat.

Διβέρνια εἰσὶμιν λίτρας λϛ'.) Meurſius pro *διβέρνια* *βίβλους* legit, quod vix probem, inquit Ducangius in Gloſſ. neque enim Veneti, Regi Italiæ 36. argenti Libras in Diaria Regum penſitaſſe veriſimile: tametſi fateor quid hæc vox ſonet me penitus ignorare. Sic laudatus Ducangius. At fortaſſis quiſpiam putabit hic pro Dibaria legendum eſſe Divalia.

183. *Εγεγόνει δὲ ὁ πρῶτος Δοὺξ ἐν Βενετίαις*, &c.) De inſtitutione primi Ducis Venetiarum ſic habet Dandulus a nobis ſupra laudatus in ſuo Chronico MS. Anno Domini DCXCVII. „ dum apud
„ Inſularem Venetiam Gentium multitudo copio-
„ ſa in vico quolibet habitaret, Tribuni, & o-
„ mnes Proceres, & Plebeii cum Patriarcha, &
„ univerſo clero in Heraclia his diebus pariter
„ convenerunt, ut imminentibus damnis & pe-
„ riculis obviarent, & ſuæ Provinciæ ſtatui in
„ melius providerent, & augerent. Cum igitur
„ Tribuni Inſularum diſcrepantes ſibi, ad invi-
„ cem deferre non vellent, Longobardi abſque
„ reſiſtentia eorum fines invaſerunt: qua de re
„ unanimiter ſibi Ducem præeſſe decreverunt,
„ qui æquo moderamine populum ſibi ſubditum
„ gubernaret, & vim atque poteſtatem haberet
„ in publicis cauſis generalem concionem advo-
„ candi; Tribunos etiam & judices conſtituendi,
„ qui in privatis cauſis, exceptis mere ſpirituali-
Edit. Pariſ. pag. 66. „ bus, tam laicis quam clericis æqualiter jura
„ tribuerent; ita tamen quod gravatis liceat quan-
„ docunque Ducis remedium implorare, cujus juſ-
„ ſione Clericorum concilia & electiones Præla-
„ torum a Clero & a Populo debeant inchoare,
„ & electi ab eo inveſtitionem accipere, & ejus
„ mandato inthronizari. His ſalubriter ordina-
„ tis, Chriſti nomine invocato Paulutium civem Heracleanum, ſapientia præditum ac nobilita- „
te conſpicuum concorditer Ducem conſtituerunt, & de regimine Ducatus juſte & æquanimiter exercendo ei ſacrum præſtiterunt, & in „
throno cum inſignibus Ducalibus poſuerunt. „

Εἰς νέαν λεγόμενον Τζιβιτὰ νόβα) Cività Nova, *Civitas Nova*.

Διὰ δὲ τὸ νέον τὸ προσρηθὲν τοῦτο, &c.) Sic in MS. & ita legendum eſſe monuit Meurſius in Notis, cum perperam in ſuo Codice MS. legeretur *σφῶν* pro *τοῦτο*.

Εἰς ἕτερον τοῦτο) Tunc Veneti Mathemauco urbe relicta ad Rivoaltum venerunt, ut ſcribit Dandulus ad annum Chriſti DCCCIX.

Πλὴν τῆς χώρας Δελματίας ἁπάσης) Aliis ſcribitur *Dalmatia* per A. in prima; at *Delmatia* ſcribendum docet Caſſiodori Geographia: item nummus Fl. Delmatii Imperatoris, hoc tractu oriundi, quem Hiſtorici omnes per A. in prima ſcribunt, male. Sic Ortelius. Cujus quidem ſententiæ ſuffragatur vetus inſcriptio Patavina apud Sertorium Urſatum in Monum. Patav. pag. 270. Inſcriptio autem hæc eſt:

I A N O. P A T R I
A V G. S A C R V M
C. IVLIVS. C. F. SER
Æ T O R. Æ D.
DONATVS. AB. TI. CAES
AVG. F. AVGVSTO TORQ
MAIORE. BELLO. DELMA
T I C O OB H O N O R E M
II. VIRATVS CVM LIBERIS
S V I S P O S V I T.

Verum *Dalmatia* & *Delmatia* dicitur Scriptoribus cum Græcis tum Latinis. Vide Notas Holſtenii in Stephanum Byzantium, Velleium Longum lib. de Orthographia, & Laurentium Pignorium, in Commen. ad laudatam inſcriptionem Patavinam pag. 270.

Διὸ καὶ ἀπὸ τῆς Ῥώμης λαοὶ ἀγαγόν, &c.) Romanorum Coloniam in Dalmatias ante Dioclecianum Reipublicæ Romanæ tempore deductas patet cum ex Scriptoribus, tum ex inſcriptionibus antiquis ac aliis monumentis, quæ in Dalmatia adhuc ſuperſunt. Vide Lucium de Regno Dalmatiæ ac Croatiæ lib. 1.

Καὶ ταύτην μέχρι τῆς σήμερον τὴν ἐπωνυμίαν ἀπο- 184.
τοπέμποντες) Dalmatas ſicut & cæteros Imperii Romani Provinciales ab ipſis Barbaris, qui Imperium occuparunt, Romanos dictos conſtat, præſertim ubi ſedibus fixis Romanos conterminos habebant; nam ipſos non ſpeciali *Provinciæ* nomine, ſed generali Romanorum nuncupabant; qua quidem ut plurimum diſtinctione, auctores poſt declinationem Imperii uſi ſunt, ut a Barbaris diſtinguerent Provinciales Romani Imperii, ut conſtat de Gallis & Hiſpanis, & hic etiam de Dalmatis apparet ex iis quæ toto hoc capite, & ſequenti ſcribit Porphyrogenitus.

Καὶ τὸ τοῦ Δπαλάθου κάστρον φιλόμενον) De Spalato ſive, ut Porphyrogenitus habet, Aſpalatho, pluribus loquitur idem Scriptor hoc ipſo capite paulo infra; ubi & nos plura adnotabimus.

Ἀπὸ καὶ τὸ κάστρον Διόκλια) Vide quæ de urbe Dioclea & Diocletianis habet infra cap. XXXV. Scriptor noſter, & noſtras ibidem Notas.

Θελήσαντες ὁ τοπάρχης ἐπιστρέψαι, καὶ κατορθῶσαι, &c.) Sic ex MS. Codice; quippe in Editis hæc depravata ac mutila habentur. De hac autem expeditione Romanorum, qui Dalmatiam incolebant, in Sclavinos, quos hic Porphyrogenitus A- pag. 67.
barea ſive Abaros appellat; & quomodo Dalmatia ab iiſdem Sclavis occupata fuerit, pluribus Scriptor noſter agit capite ſequenti; ubi vide quæ adnotamus.

Κάστρον δέ τὸ ὀνομαζόμενον Σαλώνα, &c.) Sa- 185.
lon Colonia, navale Dalmatarum, urbs ma-

gna & antiqua : at hodie præter paucas casas, rudera quæ supersunt, sunt testes ejus magnitudinis. De ea loquuntur passim Scriptores & Geographi veteres, sed perperam nonnulli ex recentioribus scribunt, Diocletianum in ea condidisse Palatia, & arcem Clissam ibidem esse; quippe Spalatum sive Aspalathum, ubi erant Palatia Diocletiani quatuor millia passuum distat a Salone, & decem millia passuum distat ab arce Clissa. Vide Joannem Lucium de Regno Dalmatiæ & Croatiæ, necnon Thomæ Archidiaconi Spalatensis historiam Salonitanam, & Jacobi Sponii itinerarium Tom. 1. pag. 106.

Ἕως καὶ μέχρι τοῦ νῦν καλεῖται Κλίσα) Nimirum *Clissa*, non vero *Clusa*, ut Meursius perperam interpretatur. Olim dicta fuit *Andetrium*, ut Joannes Lucius a nobis paulo superius laudatus opinatur. Hæc hodie Latinis *Clissa* dicitur, & Sclavis *Klis*. Distat a Salone quatuor milliaribus, & decem a Spalato. Vide Jacobi Sponii itinerarium tom. 1. pag. 108. & seqq.

186. Καὶ ἐβαπτίσαντο ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, &c.) Sic ex MS. Codice: in Editis vero legitur, καὶ βαπτισθέντες ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἐπέλαβον ἕνα ἕκαστον ἔγκριμμα, &c.

Καὶ τὰ φλάμουλα) Φλάμουλον, *Flammulum*, *Vexillum*. *Flammeum vexillum*. Vide Ducangii utrumque Glossarium.

187. Τὰ Ῥαυσῖνα, τὰ Ἀμαλφῖτα, &c.) De Rausio seu Ragusio & aliis Dalmatiæ maritimis civitatibus, quæ a Slavis non fuerunt occupatæ, pluribus loquitur in fine hujus capitis Scriptor noster, ubi vide quæ observamus.

Ὡς τινων καὶ οἰκητόρες μέχρι τοῦ νῦν οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦνται) Incolæ illarum urbium Romani appellati sunt, quod Roma illuc commigraverint, ut scribit idem Constantinus initio hujus capitis; & quod Latinum sermonem diu servaverint, ut tradit Willelmus Tyrius lib. 2. cap. 27. Et quidem Ragusini Cives ad undecimum seculum usque lingua Latina utebantur; postmodum vero quia multæ familiæ Slavorum Ragusium commigrarunt, cives Ragusini paulatim patria lingua posthabita, Sclava uti cœperunt, ut scribit Jacobus Luccari lib. 1. degli Annali di Ragusa pag. 13. *Et perchè in questi tempi entrarono molte famiglie degli' Slavi ad habitare in Rausa, e nel suo distretto, si cominciò a perder, & spegner la lingua Romana, che gli antichi nostri dalla nascita della Città ritennero, insegnandola di mano in mano i padri a' figliuoli, & s'introdusse la Slava; come avenne alli Gothi Occidentali in Spagna nel 764. i quali abandonata la lingua materna, la quale secondo Procopio, e Nicefero Calisto era Vandala, e Slava; apresero un' altra, che nacque dalla Romana.* Quod vero ait Maurus Orbini Ragusinus, Abbas Militensis, in Opere cui titulus, Il Regno degli Slavi pag 173. In Illyrico antequam a Slavis occupatum esset, Slava lingua semper Illyrici populos usos fuisse, mihi quidem non probatur; quippe sancti Hieronymi testimonium, quod profert non de alia lingua quam de Latina intelligendum est, ut pluribus viri dicti probarunt: neque audiendi sunt qui de linguis & earum originibus scripserunt; opera quippe illa nugis plena esse comperio. Cæterum licet Ragusini cives circa undecimum seculum uti Illyrica lingua cœperunt, non tamen a Slavis urbs Ragusina occupata fuit, cum ab origine sua urbs illa semper libera ac sui juris fuerit, uti ex Porphyrogenito facile colligi potest, & nos infra adnotabimus.

Πῶς ἡ Δαλματία, &c.) Interpretatio Meursii hic mutila ac depravata comparet; quod quidem factum librarii incuria nemo non videt.

Edit. Paris. pag. 68. Καὶ Ἀρεντανοὶ καὶ οἱ Παγάνοι) Sic emendat & Meursius, quippe paulo infra scribitur, ἢ οἱ Παγάνοι, sed hic perperam legitur cum in MSS. tum in Editis, ἢ Τριγάνοι. De his autem populis omnibus loquitur infra pluribus Scriptor noster.

Καὶ μάλιστα δὲ ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Ἀμορίου) Perperam legitur cum in MSS. tum in Editis Ἐμμορίου pro Ἀμορίου. De hac defectione Dalmatarum sub Michaele Balbo loquitur & Continuator Combefisianus Theophanis pag. 52. E. R. Ἀλλ' καὶ τότε ὁ Δαλματία τῆς ὑπὸ Ῥωμαίων ἀπέστη τότε βασιλείας, καὶ γεγόνασιν ἅπαντες ἰδιοπρόσωποι τε καὶ αὐτοκέφαλοι μέχρι καὶ τοῦ Βασιλείου τοῦ νεωτέρου βασιλεύσαντος· τότε γὰρ πάλιν οὗτοι Ῥωμαίοις ὑπεδουλώσαντο. *Sed & omnis Dalmatia sub id tempus a Romano Imperio defecit, suique omnes juris ac sibi capita extiterunt, quoadusque inclytus ille Basilius Imperium regendum suscepit. Tunc enim Romanæ facti sunt ditionis.* Verum urbs Ragusium nunquam Romano Imperio paruit, sed ab ipsa sui origine semper libera suis legibus regebatur; quod quidem facile cognosci potest ex ipsomet Porphyrogenito. 188.

Οἵτε Χρωβάτοι καὶ Σέρβλοι, &c.) De his omnibus populis loquitur pluribus infra Scriptor noster.

Ἀφωσιώσαντο) Perperam in Editis ἀφωμοιώσαντο legitur, sed optime Meursius emendat.

Πάλαι Ζουπάνοι) Ζουπάνοι Scriptoribus Latinis *Zupanus*, *Zuppanus*, & *Jupanus*, Dignitas apud Slavos. Vide Joannem Lucium de Reg. Dalmatiæ & Croatiæ; necnon Notas Ducangii in Alexiadem pag. 347. E. R.

Ἐπὶ δὲ Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως, &c.) Plurimæ Slavorum gentes baptizantur, imperante Basilio Macedone. Vide scriptores qui res hujus Imperatoris memoriæ prodiderunt, necnon libellum seu fragmentum de Russorum ad fidem Christi conversione, quod ex Codice MS. Colbertino infra proferimus, cum de Russis ac Russia agimus.

Οἱ δὲ Παγάνοι, οἱ μὴ τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ) Sic ex MS. Codice. Perperam legitur in Editis, οἱ δὲ Παγάνοι, οἱ δὲ τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ. Qui autem Porphyrogenito Ἀρεντανοὶ appellantur, a Cedreno Γαρτανοὶ vocantur. De Arentanis pluribus agit Scriptor noster infra cap. XXXVI. 189.

Καὶ γὰρ Παγανοὶ κατὰ τὴν τῆς Σκλαβίνων γλῶσσαν, &c.) Hanc ipsam rem repetit Porphyrogenitus pluribus infra cap. XXXVI. ubi de Arentanis. At fallitur cum hic tum ibi, dum ait Paganos Sclavorum seu Slavorum lingua non baptizatos intelligi; quippe Paganus Latinis Scriptoribus Christianis dicitur *Gentilis*, seu *Idololatra*. Vide Gloss. med. & inf. Latinitatis Ducangii, ubi quamplurima loca prædictorum Scriptorum in medium proferuntur: unde facile quispiam intelligere poterit vocem hanc Latinam, & non Slavam esse, maxime cum hac voce nostrates non utantur ad denotandos non baptizatos, neque quidquam apud ipsos significet. Verum locus hic Porphyrogeniti ambigendi occasionem Ducangio præbuit in Notis ad Alexiadem (ubi ait Anna Scythas Latinorum more, seu recepto apud Latinos idiomate & vocabulo *Paganos* appellabat.) Pagani vox, inquit, Slavorum ne propria fuerit, an Latinorum, an vero eam Latini a Slavis hauserint, jure controverti potest, cum longe ante Slavorum auditum nomen usurpent Scriptores Christiani, etsi in confesso sit ante Constantinum Magnum, & Constantium vix usurpatum hac notione pro Gentilibus & Idololatris, ut pridem observatum a Baronio in Notis ad Martyrologium. Verum si Ducangius Sclavam linguam calluisset, & loca Scriptorum illa, quæ in laudato Glossario exhibet sedulo considerasset, proculdubio dixisset Porphyrogenitum hac in re errasse.

Ἀβάρτανοι ἐμαλδίται) Perperam hic in MSS. & in Editis legitur ἐμαλδίται: sed optime habetur in MS. Regio infra cap. XXXVI. ἀβάρτανοι ἐμαλδίται; qui quidem locus in Editis depravatus ac mutilus est, ut suo loco dicemus.

Ἐπὶ δὲ τῶν αὐτοκρατόρων, &c.) Nimirum ab Heraclii imperio, & maxime temporibus Michaelis Balbi Dalmatæ excusso Romani Imperii jugo, sui juris facti sunt, ut paulo superius ait.

Ἐλθόντων Σαρακηνῶν) De hac Saracenorum expeditione in Dalmatiam loquitur etiam idem *pag. 69.*

Porphyrogenitus lib. II. de Them. cap. XI. & in avi Basilii vita n. LIII. unde hausit quæ in hanc rem habet Cedrenus: Zonaras autem paulo diversa habet.

Καὶ τὸ Σέβα τῷ Κλαβὶς μετὰ ταῦτα λε'.) Varie nomen horum ducum Saracenorum a Scriptoribus effertur: Porphyrogenitus hoc capite primum *Seba* appellat, ut & Cedrenus; at lib. II. de Thematibus cap. XI. eundem *Saman* appellat, & in avi Basilii vita *Sambea*. Erchempertus in Hist. Langob. ipsum *Seodam* nuncupat; qui quidem Anonymo Casin. & Leoni Ost. *Seodan*: denique auctori Chronici S. Vincentii de Vulturno *Sangdam* vocatur. At quem hic Κλαβὶς nuncupat Porphyrogenitus, eundem lib. II. de Them. cap. XI. & in avi Basilii vita Κλαβὶς appellat. Et quidem *Calphon* Soldani meminit etiam Leo Ost. lib. I. cap. XXVII.

Τὸ κάστρον τὸ Βάτταβα) Perperam hic legitur cum in MSS. tum in Editis, τὸ Βάγαβα; hanc quippe ipsam urbem Porphyrogenitus τὴν Βατταβὰν appellat, lib. II. de Them. cap. XI. & in avi Basilii vita eidem ἡ Βάτταβα dicitur, Cedreno vero Βάτταβα vocatur. Hæc autem ipsa urbs Plinio *Butua* dicitur; hodieque *Budua* appellatur.

Καὶ τὸ κάστρον τῶν Ῥώσων) Eidem libro II. de Them. cap. XI. & in avi Basilii vita, Ῥώσα hæc urbs appellatur; hodieque etiam *Rosa* dicitur non longe ab Ascrurio seu Ascrivio posita.

Καὶ τὸ κάστρον τὸ Δεκάστρα τὸ κάτω) Aliis Scriptoribus Græcis Δεκάστρα dicitur, hodie Catarum, Catharum & Cattara, Slavis vero Cotor; de qua quidem urbe pluribus Scriptor noster loquitur infra hoc ipso capite. Hæc autem urbs occupata fuit a Saracenis, excepta superiori tantum ipsius parte in alto ac prærupto monte sita, ubi hodieque arx munitissima cernitur. Cæterum de urbe Cataro sic habet Jacobus Luccari lib. I. Degli Annali di Rausa pag. 9. *Ora ruinato il regno di Vuladislao, i Bulgari passorono più oltre, & abbruciarono Onegosci, Risano, e Cataro, qual crebbe dalle ruine d' Ascrivio e di Kotor di Bosna, la qual vocca Rudingero al 2. lib. della Cosmografia, chiama Vissitotor, ove nasquero Nedor, Miroslau, e Vukascin, i quali ajutorono con la facoltà loro l' edificio di Cataro.*

Καὶ ἀλλὰ κατὰ τὸ κάστρον Ῥασία, &c.) Interpretatio Meursii hic depravata ac mutila comparet. Quæ Ῥασία & Ῥασῶν dicitur Porphyrogenito & Cedreno, a Zonara appellatur Ῥαγουσία.

Τὸ πατρίκιον Νικήτα) Perperam in Zonara scribitur, ὁ Ουρίων pro Ορίφας vel Λεόφας. Hujus autem Niceræ Patricii meminit Ludovicus II. Imperator in Epistola ad Basilium Macedonem Imperatorem, ubi *Hadriatici Servator* dicitur.

Καὶ πολιορκήσαντες τὸ κάστρον Βάρεως) Erchempertus in Hist. Langob. cap. XX. *Per idem tempus Agareni Barim insidentes ceperunt, devastantes diripuere, depredare totam Apuliam, Calabriam, & pedetentim Salernum ac Beneventum depopulari inittarunt.* Evocati autem Saraceni fuere a Radelgiso Principe Beneventano in auxilium suum contra Capuanos, per Pandonem Castaldeum Barensem fidelem suum, ut habent Anonymus Casin. cap. VIII. Leo Ost. lib. I. cap. XXVII. & Chronicon S. Vincentii de Vulturno pag. 694. Sed cur dicatur Barium Rausiorum urbs Symeoni Logothetæ, causam apud alios Scriptores non reperio. Sic Ille ad annum XVII. Imperii Basilii Macedonis: Σολδανὸς ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγός, τὸν Βάρεα προσέσχεν, ἥτις ἐστὶ πόλις μεγάλη τῶν Ῥασίων, καὶ ἐν αὐτῇ κατοικοῦσι, πολλὰς ἑτέρας πόλεις καὶ χώρας κατακυριεύσας. *Soldanus Agarenorum Princeps, capto Bario, quæ Rausiorum Urbs magna est, in eoque positis sedibus, multas alias Urbes locaque diripiebat.*

Κατεπράτουν πάσαν Λογγοβαρδίαν μέχρι Ῥώμης) Ut porro Saraceni in finitimas provincias effusi, imperium suum in Italia dilatarint, præter Porphyrogenitum, & alios Scriptores Græcos, a nobis citatos, pluribus rem prosequitur Erchempertus cap. XXIX. ut & Leo Ost. lib. I. cap. XXXII. Edit. Paris. pag. 70.

Ἀνέστησε φόβον τῷ τῶν Λογγοβάρδων γένει, &c. Sic ex sequentibus emendo; quippe hic in MSS. & in Editis pro ἡ μάγα legitur ἤδεσαν. Hæc autem paulo diversa a Zonara narrantur; verum in hoc conveniunt omnes Græci Scriptores, Basilium Macedonem non modo destinatam pro Dalmatis classem in Italorum subsidium misisse, sed & Romanum Pontificem & Ludovicum Franciæ Regem, ut suis copiis Italos adjuvarent, per epistolas impulisse. At Scriptores Latini, Erchempertus nimirum & auctor Chronici S. Vincentii de Vulturno, evocatum produnt Ludovicum Franciæ Regem a Capuanis & Beneventanis, Beneventi fines per Soram ingressum, Capuaque, cujus Princeps rebellaverat, capta, anno sequenti multis fultum auxiliaribus Barim perrexisse, ac cum prædicto Sangdam Augustalem exercitum pugnam commisisse, fudisseque Saracenos; deinde Materam ac Canusium expugnasse; reversum denique Beneventum, cum Saracenorum vires debilitatæ admodum essent misso exercitu Barim cepisse, & in ea Sangdam cum aliis ejus Satellitibus. Eadem ferme tradit & Leo Ostiensis lib. I. cap. XXVIII. qui sane Ludovici expeditionem in annum DCCCLXVI. conjicit, Barimque quatuor annis ab eo obsessam ait. At Lupus Protospatha & Anonymus Barensis Barim a Ludovico captam fuisse scribunt die tertia mensis Februarii anni DCCCLXVIII. Ind. I. Hinc videtur non optime congruere numerus quadraginta annorum, quem ponit Porphyrogenitus a capta a Saracenis urbe Bario ad diem qua ex Italia pulsi fuere iidem Saraceni a Ludovico II. Imperatore, Lotharii Imperatoris filio. Cæterum nomen Ludovici varie a Græcis Scriptoribus effertur; Porphyrogenito hoc ipso capite, dicitur Λεδίγχος, & Δελίγχος, & libro II. de Them. cap. XI. Λεδῖχος; quod quidem scribæ inscitia depravatum esse non dubito. In avi Basilii vita eidem scribitur Λεδίχος; Cedreno vero Δελίχος. At ubique legendum Λεδίγχος, vel Λεδῖχος.

Οἱ τὸ κάστρον Ῥασία οἰκήτορες μετὰ τῆς ἰδίας ἀνδρὸς κεφαλῆς) Satis illustre est hoc Porphyrogeniti testimonium ad Urbis Ragusinæ patriæ meæ antiquitatem comprobandam; quippe nono sæculo, Basilio Macedone imperante, Slavorum principum auxiliares copias ad Barium urbem recuperandam in Apuliam nostrates propriis navibus transportarunt, ut Porphyrogenitus adnotat; quas proculdubio non habuisset Ragusina urbs nono sæculo, nisi jam ab aliquot sæculis fundata esset, & tunc magna esset ac florentissima, Metropolis totius Romanæ gentis, quæ in Dalmatia erat, ut infra ex eodem Porphyrogenito dicemus. Originem autem ac propressum Ragusinæ Reipublicæ, & quando maxime floruerit in re navali subsequentibus sæculis, facile quispiam intelligere poterit ex compendio Annalium Ragusinorum, edito ab Illustrissimo Jacobo Luccari Patricio Ragusino, Italico idiomate, Venetiis 1605. & ex Opere Mauri Orbini Ragusini, Abbatis Melitensis, cui titulus *Il Regno degli Slavi*, edito Pisauri 1601. Ex quibus secundi Scriptoris verbis vires maritimæ Ragusinæ Reipublicæ quales fuerint tum cum hæc scriberet, nimirum initio decimi septimi sæculi, avorum nostrorum tempore, facile cognosci possunt. Sic Ille pag. 203. *De queste tre Isole (l' Isola di Giupana, l' Isola di Mezzo, e l' Isola di Calamota) hoggidì escono quelle navi grandi, che tuttavia si vedono solcare il mare d' Italia, e quell' altre di Spagna. Delle quali la Republica di Rausa può fare almeno cento, oltre molti altri galleoni, e navigli minori. I quali menando seco gran numero di gente, sono cagione, che i Rausei non possono hoggidì fare per terra più di cinque, o sei mila combattenti. Nientedimeno le dette lor navi poste tutte insieme, fanno una delle più grandi, e più forti armate, che hoggidì possa fare alcun altro Principe nel mar Mediterraneo: si per la grandezza loro,*

ſi ancora per il gran numero di artiglieria, che portano ſeco; ma molto più per valore de' marinari, &c. Sic prædictus Orbinus. At non injucundum me facturum lectoribus ſpero, ſi hic exhibeam catalogum navium Raguſinarum, quibus ab anno Chriſti 1584. ad annum 1654. veluti auxiliaribus Reges Hiſpaniarum uſi fuere. Et licet editus jam fuerit in Opere, cui titulus: *Le Glorie Cadute dell' Antichiſſima, ed Auguſtiſſima Famiglia Commena*; quia tamen Opus illud extra Italiam haud cuilibet obvium, & in Italia parum ab eruditis lectum ob tot futilia, quæ in eo continentur, ideo hic illum enſcribere libet: Sic igitur Scriptor ille loquens de Familia Obmuchievich: *Con l' occaſione poi, che s' hanno ſcritti, e più toſto abbozzati alcuni ſervitii de' Soggetti più riguardevoli della ſopradetta Famiglia Obmuchievich Gargurich, non ſarà diſcaro al curioſo Lettore, ch' io enſerriſca qui per maggiore ſua curioſità queſta ſeguente Nota, ritrovata fra li eruditi ſcritti del ſopradetto Padre Fra Deſiderio Nenchi, nella quale ſon notate tutte le Caracche, i Galeoni, e le Navi, che ſono portenti del mare, de' ſignori Capitani Ragueſei, con le quali hanno ſervito Filippo Secondo, Filippo Terzo, e Filippo Quarto oggi regnante, con ogni vero amor, e fedeltà, come è coſtume di quella Natione; cominciando dall' Anno 1584. inſin' al preſente Anno 1654. Laſciando da parte per adeſſo quell' altra Nota, che ſta in potere del ſignor Capitan D. Giovanni Dinkich, e Doliſti, Cavaliere Ragueſeo, molto verſato in tutte le ſcienze, e particolarmente negli intereſſi de' Prencipi d'Europa; nella quale ſono notati infiniti altri ſervizii degli altri paſſati Signori Capitani Ragueſei, fatti in beneficio della Maeſtà de i Re di Napoli, e di Sicilia, e maſſime dell' Imperadore Carlo Quinto d' eterna memoria, con le loro Caracche, Galeoni, e Navi, che furono più di trecento, per lo ſpatio di molti, e molti anni, e tra queſte ſi perſero miſeramente dicidotto Galeoni ſotto Tunis in Africa, con tutta la gente, che portavano di ſopra, in ajuto di detto Imperadore Carlo Quinto.*

Edit. Pariſ. pag. 71.

Nota delle Caracche, Galeoni, e Navi de' Signori Capitani della Città di Ragaſa.

1. *Di carra 900. Fu la caracca del ſig. Capitan Iriko Pierutovich, chiamata S. Antonio di Padova.*
2. *di 600. Il Galeone del ſig. capitan Lucari, chiamato Sant' Anna.*
3. *di 700. La caracca del ſig. capitan Menze, chiamata ſan Nicolò.*
4. *di 600. Il Galeone del ſign. capitan Biſſegli, chiamato il ſantiſſimo Roſario.*
5. *di 700. La caracca del ſig. capitan Stefano Beſcina, chiamata ſanta Croce. Queſta caracca ha ſervito nella ſquadra del ſig. Generale D. Pietro d' Ivoglia Obmuchievich Gargurich.*
6. *di 500. Il Galeone del ſudetto ſig. capitan Beſcina, chiamato ſan Domenico.*
7. *di 800. La caracca del ſig. capitan Antonio Marviza, chiamata ſan Franceſco di Paula.*
8. *di 500. Il galeone del ſig. capitan Getaldi, chiamato ſan Raimondo.*
9. *di 600. Il galeone del ſig. capitan Vangeliſta, chiamato, ſan Filippo, e Giacomo.*
10. *di 500. La caracca del ſig. capitan Giovanni di Paſquale, chiamata ſan Vincenzo.*
11. *di 600. Il galeone del ſudetto ſig. capitan Paſquali, chiamato ſant' Elmo.*
12. *di 750. La caracca del ſign. capitan Guquen, chiamata ſanta Elizabetta.*
13. *di 530. Il galeone del ſig. capitan Gio: Battiſta Sagri, chiamato ſan Lorenzo.*
14. *di 500. Il galeone del ſig. capitan Giovanni di Rado, chiamato ſan Gioſeppe.*
15. *di 900 La caracca del ſig. Giovanni Cervi, chiamata ſan Pietro.*
16. *di 700. La caracca del ſudetto ſig. capitan Cerva, chiamata ſan Rocco.*
17. *di 900. La caracca del ſig. capitan Giovanni Triſoni, chiamata ſan Domenico.*
18. *di 530. Il galeone del ſig. capitan Palmotta, chiamato ſan Biagi.*
19. *di 700. La caracca del ſign. capitan Roſſini, chiamata Tutti i Santi.*
20. *di 700. La caracca del ſig. capitan Giovanni Gradi, chiamata ſan Michel Archangelo.*
21. *di 500. Il galeone del ſign. capitan Bureſich, chiamato ſanta Maria Maddalena.*
22. *di 700. La caracca del ſig. capitan Marino Radulovich, chiamata la Miſericordia. Queſta caracca ha ſervito nella ſquadra del detto ſig. Generale D. Pietro d' Ivoglia Obmuchievich Gargurich.* *pag. 72.*
23. *di 800. La caracca del ſudetto ſig. capitan Radulovich, chiamata San Franceſco.*
24. *di 900. La caracca del ſudetto ſig. capitan Radulovich, chiamata San Salvatore.*
25. *di 600. Il galeone del ſign. capitan Giovanni Biagini, chiamato San Vincenzo.*
26. *di 800. La caracca del ſig. capitan Stefano Ruſchi, chiamata Gesù Maria.*
27. *di 750. La caracca del ſudetto ſig. capitan Ruſchi, chiamata ſanta Maria.*
28. *di 700. La caracca del ſudetto ſig. capitan Ruſchi, chiamata ſant' Angelo.*
29. *di 500. Il galeone del ſudetto ſig. capitan Ruſchi, chiamato ſant' Orſola.*
30. *di 530. Il galeone del ſudetto ſig. capitan Ruſchi, chiamato ſan Giorgi.*
31. *di 1100. La caracca del ſig. capitan Antiberti, chiamata ſanta Maria di Roſario.*
32. *di 700. La caracca del ſig. capitan Radagli, chiamata ſan Benaventura.*
33. *di 600. Il galeone del ſudetto ſig. capitan Radagli, chiamato ſan Franceſco.*
34. *di 500. Il galeone del ſig. capitan Marulini, chiamato ſan Thomaſo.*
35. *di 800. La caracca del ſig. capitan Celenda, chiamata ſan Stefano.*
36. *di 500. Il galeone del ſig. capitan Borgiani, chiamato ſan Carlo.*
37. *di 400. La nave del ſig. capitan Soliani, chiamata ſan Martino.*
38. *di 500. Il galeone del ſign. capitan Gittraſi, chiamato ſan Marco.*
39. *di 450 La nave del ſig. capitan Maſcibradi, chiamata ſanta Caterina.*
40. *di 700. La caracca del ſudetto ſig. capitan Maſcibradi, chiamata ſan Lazaro.*
41. *di 600. Il galeone del ſig. capitan Fabri, chiamato ſan Benedetto.*
42. *di 850. La caracca del ſig. capitan Barbuini, chiamata il ſantiſſimo Roſario.*
43. *di 500. Il galeone del ſudetto ſig. capitan Barbuini chiamato ſan Domenico.*
44. *di 700. La carraca del ſig. capitan Bratutti, chiamata ſant' Antonio di Padova.*
45. *di 500. Il galeone del ſig. capitan Nale, chiamato San Simeone e Giuda.*
46. *di 460. La nave del ſig. capitan Simone, chiamata ſan Nicolò.*
47. *di 600. Il galeone del ſign. capitan Giovanni Keppulano, chiamato la Madonna di Piombo.*
48. *di 400. La nave del ſudetto ſig. capitan Keppulano, chiamata ſanta Croce.*
49. *di 500. Il galeone del ſig. capitan Tripko, chiamato ſant' Andrea.*
50. *di 750. La caracca del ſig. capitan Nicolò Allegretti, chiamata ſan Pietro.*
51. *di 400. La nave del ſudetto ſig. capitan Allegretti, chiamata ſan Paolo.*
52. *di 340. Il galeone del ſig. capitan Gleghievich, chiamato il ſantiſſimo Roſario.*

53. di 600. Il galeone del sig. capitan Giulio Longo, chiamato san Salvatore.
54. di 700. La caracca del sudetto sig. capitan Longo, chiamata la Madonna del Carmine.
55. di 800. La caracca d.l sig. capitan Zuqueni, chiamata san Biagi.

Caracche, Galeoni, e Navi dell' Isola di Calamotta.

1. di 750. La caracca del sign. capitan Vodopia, chiamata la Madonna di Rosario.
2. di 600. Il galeone del sudetto sign. capitan Vodopia, chiamato san Raimondo.
3. di 360. La nave del sudetto sig. capitan Vodopia, chiamata san Francesco.
4. di 350. La nave del sudetto sig. capitan Vodopia, chiamata san Gioseppe.
5. di 400. La nave del suddetto sig. capitan Vodopia, chiamata san Thomaso.
6. di 250. La nave del sig. Paolo Ruschi, chiamata san Salvatore.
7. di 50 Il galeone del sig. capitan Stefano, chiamato la Madonna di Loreto.

Caracche, Galeoni, e Navi dell' Isola di Mezzo.

1. di 450. La nave detta la Bellina picciola, del sig. capitan chiamata santa Croce.
2. di 750. La caracca del sig. capitan Prazati, chiamata san Giacomo.
3. di 950. La caracca detta la Bellina grande, del sudetto sig. capitan Prazati, chiamata santa Catarina.

Edit. Paris. pag. 73.

4. di 700. La caracca del sudetto sign. capitan Prazati, chiamata san Nicolò.
5. di 800. La caracca del sign. capitan Martoloss, chiamata san Vincenzo.
6. di 500. Il Galeone del sudetto sig. capitan Martoloss, chiamato san Domenico.
7. di 750. La caracca del sig. capitan Batich, chiamata san Biagi.
8. di 800. La caracca del sudetto sign. capitan Batich, chiamata san Nicolò.
9. di 450. La nave del sig. capitan Valadss, chiamata san Francesco.
10. di 400. La nave del sudetto sig. capitan Valadss, chiamata san Paolo.
11. di 900. La caracca del sig. capitan Radulovich, chiamata il Nome di Dio.
12. di 400. La nave del sudetto sig. capitan Radulovich, chiamata sant' Antonio di Padova.
13. di 500. Il Galeone del sig. capitan Giorvi, chiamato Santa Lucia.
14. di 600. Il Galeone del sudetto sig. capitan Giorvi, chiamato santa Cecilia.
15. di 450. La nave del sig. capitan Giovani di Rado, chiamata la Santissima Trinità.
16. di 500. Il galeone del sudetto sig. capitan Giovanni, chiamato santa Catarina.
17. di 500. Il galeone del sig. capitan Antonio Radisich, chiamato sant' Antonio di Padova.
18. di 500. Il galeone del sig. capitan Borgi, chiamato, san Domenico.
19. di 600. Il galeone del sudetto sig. capitan Borgi, chiamato la Madonna di Rosario.
20. di 700. La caracca del sig. capitan Bartolomeo Baldi, chiamata sant' Andrea. Questa caracca ha servito nella squadra del sig. Generale D. Pietro d' Iveglia Obmuchievich Garguvich.
21. di 500. Il galeone del sig. capitan Mulegini, chiamato santa Maria Maddalena.
22. di 700. La caracca del sign. capitan Boligni, chiamata san Francesco.
23. di 500. Il galeone del Sig. Capitan Vasko, chiamato santi Vito, e Modesto.
24. di 750. La caracca del sig. capitan Vodopia, chiamata san Domenico.
25. di 600. Il galeone del sudetto sig. capitan Vodopia, chiamato san Vincenzo.
26. di 500. Il galeone del sudetto sig. capitan Vodopia, chiamato san Raimondo.
27. di 400. La nave del sign. capitan Benincasa, chiamata san Gio: Battista.
28. di 700. La caracca del signor capitan Marco di Michiele Ballachi, chiamata sant' Archangelo.
29. di 600. Il galeone del sudetto sig. capitan Ballachi, chiamata la Madonna di Loreto.
30. di 730. La caracca del sig. capitan Buskaini, chiamata santa Maria della Vittoria.
31. di 400. La nave del sudetto sig. capitan Buskaini, chiamata san Nicolò.
32. di 750. La caracca del sign. capitan Sperlenta di Bar, chiamata sant' Angelo.
33. di 800. La caracca del sig. capitan Francesco Durazzi, chiamata san Francesco.
34. di 500. Il galeone del sig. capitan Bernardi, chiamata santa Maria.
35. di 400. La nave del sudetto sig. capitan Bernardi, chiamata sant' Elmo.
36. di 360. Il galeone del sig. capitan Tomicich, chiamato san Pietro.
37. di 650. Il galeone del signor capitan Michiele Brautti, chiamato san Michiel Archangelo. Questo galeone ha servito nella squadra del detto sig. Generale D. Pietro d' Iveglia Obmuchievich Garguvich.
38. di 400. La nave del sudetto sig. capitan Brautti, chiamata san Francesco di Paula.

Caracche, Galeoni, e Navi dell' Isola di Giuppana.

1. di 1200. La caracca del sig. capitan Skeccibuba, chiamata la santissima Nuntiata.
2. di 900. La caracca del sudetto sig. capitan Skeccibuba, chiamata il santissimo Rosario.
3. di 650. Il galeone del sudetto sig. capitan Skeccibuba, chiamato la Madonna della Misericordia.
4. di 530. Il galeone del sudetto sig. capitan Skeccibuba, chiamato la Madonna del Carmine.
5. di 720. La caracca del sig. capitan Marcelli, chiamato sant' Antonio di Padova.
6. di 450. Il galeone del sig. capitan Maruli, chiamato san Domenico.

pag. 74.

7. di 1300. La caracca del sudetto sig. capitan Maruli, chiamata il santiss. Rosario.
8. di 1300. La caracca del sig. capitan Crivanosemich, chiamata la Madonna del Carmine.
9. di 500. Il galeone del detto sig. capitan Crivonosemith, chiamato san Raimondo.
10. di 450. La nave del sig. capitan Steppke, chiamata san Francesco.
11. di 600. Il galeone del sig. capitan Lesina, chiamato i tre Regi.
12. di 500. Il galeone del sudetto sig. capitan Lesina, chiamato san Nicolò.
13. di 800. La caracca del sig. capitan Beribassina, chiamata sant' Antonio di Padova.
14. di 500. Il galeone del sig. capitan Nicolò Ruschi chiamato sant' Elena.
15. di 1500. Il galeone del sudetto sig. capitan Ruschi, chiamato san Martino.
16. di 650. Il galeone del sig. capitan Florio di Biagio, chiamato santa Maria delle Gratie.
17. di 430. La nave del sig. capitan Cikuini, chiamata san Biagio.

Caracche, Galeoni, e Navi di Slano.

1. *di 1000. La caracca del fig. capitan Iveglia Obmuchievich Gargurich, chiamata san Girolamo. Questa caracca fu capitana della squadra del fig. Generale D. Pietro d' Iveglia, Cavaliere di san Giacomo figliuolo del detto fig. capitan Iveglia.*
2. *di 900. La caracca del sudetto fig. capitan Iveglia, chiamata santi Cosmo, e Damiano.*
3. *di 700. La caracca del sudetto fig. capitan Iveglia, chiamata sant' Antonio di Padova.*
4. *di 700. La caracca del sudetto fig. capitan Iveglia, chiamata san Francesco.*
5. *di 800. La caracca del sudetto fig. capitan Iveglia, chiamata san Rocco.*
6. *di 400. La nave del fig. capitan Giorgi Dolisti Tessunich, Cavaliere di san Stefano di Fiorenza, chiamata san Raimondo.*
7. *di 500. Il galeone del sudetto fig. Cavaliere Dolisti, chiamato san Stefano.*
8. *di 500. Il galeone del sudetto fig. Cavaliere Dolisti, chiamato San Domenico.*
9. *di 550. Il galeone del sudetto fig. Cavaliere Dolisti, chiamato san Lorenzo.*
10. *di 650. Il galeone del sudetto fig. Cavaliere Dolisti chiamato san Francesco.*
11. *di 500. Il galeone del sudetto fig. Cavaliere Dolisti, chiamato la Misericordia.*
12. *di 850. La caracca del sudetto fig. Cavaliere Dolisti, chiamata sant' Antonio di Padova.*
13. *di 600. Il galeone del sudetto fig. Cavaliere Dolisti, chiamato il santissimo Rosario.*
14. *di 900. La caracca del sudetto fig. Cavaliere Dolisti, chiamata santa Maria del Carmine, per essere stata fabricata in Castella Mari di Napoli, vicina alla chiesa de' Padri Carmelitani.*
15. *di 500. Il galeone del sign. capitan Dinicich, chiamato san Salvatore.*
16. *di 800. La caracca del fig. capitan Giovanni di Pole, chiamata san Giacomo di Galitia. Questa caracca ha servito nella squadra del detto fig. Generale D. Pietro d' Iveglia Obmuchievich Gargurich.*
17. *di 600. Il galeone del fig. capitan Matteo di Giovanni Jerinich, chiamata san Matteo, e S. Francesco. Questo galeone ha servito nella squadra del detto fig. Generale D. Pietro d' Iveglia Obmuchievich Gargurich.*
18. *di 500. Il galeone del fig. capitan Jerinich, chiamato san Domenico.*
19. *di 700. La caracca del sudetto fig. capitan Jerinich, chiamata la Madonna di Rosario.*
20. *di 600. Il galeone del fig. capitan Paolo Deschievich, chiamato la santissima Nuntiata. Questo galeone ha servito nella squadra del detto fig. Generale D. Pietro d' Iveglia Obmuchievich Gargurich.*
21. *di 700. La caracca del fig. capitan Matteo Letilla, chiamata il santiss. Rosario. Questa caracca ha servito nella squadra del sudetto fig. Generale D. Pietro d' Iveglia Obmuchievich Gargurich.*
22. *di 360. Il galeone del fig. capitan Stefano Buvesich, chiamato san Raimondo. Questo galeone ha servito nella squadra del detto sign. Generale D. Pietro d' Iveglia Obmuchievich Gargurich.*
23. *di 650. Il galeone del fig. capitan Francesco Bacagliausch, chiamato sant' Antonio di Padova. Questo galeone ha servito nella squadra del detto fig. Generale D. Pietro d' Iveglia Obmuchievich Gargurich.* Edit. Paris. pag. 75.
24. *di 500. Il galeone del fig. capitan Matteo Marnarra, chiamato sant' Anna.*
25. *di 700. La caracca del sudetto fig. capitan Marnarra, chiamata Nostra Signora di Loreto. Questa caracca ha servito nella squadra del detto fig. Generale D. Pietro d' Iveglia Obmuchievich Gargurich.*
26. *di 450. La nave del fig. capitan Rado Aligretti, chiamata la Madonna di Rosario.*
27. *di 600. Il galeone del fig. capitan Orciffi, chiamato san Giovanni.*
28. *di 500. Il galeone del sign. capitan Mattiasc, chiamato san Mattia.*
29. *di 400. La nave del fig. capitan Barescina, chiamata sant' Angelo.*
30. *di 700. La caracca del sudetto fig. capitan Barescina, chiamata i dodeci Apostoli.*
31. *di 600. Il galeone del fig. capitan Boscina, chiamato san Francesco.*
32. *di 650. Il galeone del sign. capitan Vodopia, chiamato santa Cecilia.*

Caracche, Galeoni, e Navi di Canoli.

1. *di 800. La caracca del fig. capitan Pietro di Marco, chiamata la Madonna di Rosario.*
2. *di 400. La nave del sudetto fig. capitan Pietro, chiamata san Domenico.*
3. *di 300. La nave del fig. capitan Indiano, chiamata santa Croce.*
4. *di 400. La nave del sudetto fig. capitan Indiano, chiamata santa Lucia.*
5. *di 500. Il galeone del sudetto fig. capitan Indiano, chiamato san Bonaventura.*
6. *di 450. La nave del fig. capitan Nassak, chiamata sant' Archangelo.*
7. *di 700. Il galeone del fig. capitan Luca Bogascinovich, detto Kukuglisa, chiamato san Domenico.*
8. *di 400. La nave del sudetto fig. capitan Bogascinovich, chiamata san Martino.*
9. *di 600. Il galeone del fig. capitan Piscich, chiamato san Michiel Archangelo.*
10. *di 600. Il galeone del sudetto fig. capitan Piscich, chiamato sant' Antonio di Padova.*
11. *di 400. La nave del fig. capitan Florio Allapetchi, chiamata san Giacinto.*
12. *di 700. La caracca del sudetto fig. capitan Allapetchi, chiamata sant' Angelo, per essere stata fabricata al Monte di sant' Angelo.*
13. *di 500. Il galeone del sign. capitan Boscina, chiamato la Madonna di Rosario.*
14. *di 400. La nave del sudetto fig. capitan Boscina, chiamata san Nicolò.*
15. *di 700. La caracca del fig. capitan Marco Jacopovich, chiamata san Francesco di Paula.*
16. *di 600. Il galeone del sudetto fig. capitan Jacopovich, chiamato la Madonna delle Vedizze.*
17. *di 500. Il galeone del sign. capitan Anabilli, chiamato san Raimondo.*
18. *di 600. L galeone del fig. capitan Marco Clor, chiamato san Domenico.*
19. *di 500. Il galeone del sign. capitan Crisofano Nokovich, chiamato san Filippo.*

Galeoni, e Navi di Malfi.

1. *di 450. La nave del fig. capitan Bakagliausch chiamata sant' Antonio di Padova.*
2. *di 500. Il galeone del sudetto fig. capitano Bakagliausch, chiamato santa Maria.*
3. *di 400. La nave del sign. capitan Paolo di Michiele, chiamata san Michiel Archangelo.*
4. *di 500. Il galeone del sign. capitan Bendevisc, chiamato san Vincenzo.*
5. *di 350. Il galeone del fig. capitan Gizovich, chiamato san Salvatore.*

Caracche, Galeoni, e Navi di ſanta Croce di Gravoſa.

1. *di 700. La caracca del ſig. capitan Comardalovich, chiamata la Madonna di Rojario.*
2. *di 530. Il galeone del ſignor capitan Bogbetta, chiamato ſanta Crote.*
3. *di 400. La nave del ſudetto ſig. capitan Bogbetta, chiamata ſanta Maria Maddalena.*

Le Navi, e Galeoni di Raguſa Vecchia.

1. *di 300. La nave del ſig. capitan Dominkovich, chiamata ſan Domenico.*
2. *di 500. Il galeone del ſig. capitan Spiciarich, chiamato ſant' Antonio di Padova.*

Edit. Pariſ. pag. 76.

Finiſce dunque queſto mio Diſcorſo, con la ſquadra del ſignor Governatore Martoleſſi, e del ſignor Governatore Maſcibradi, la quale ſi perſe miſeramente l' Anno paſſato in Spagna, nella Guerra contro i Franceſi, ed Olandeſi. Onde concludo, che dall' Anno 1584. ſino al preſente 1654. che ſono ſettant' anni, nel qual tempo ſi ſono perſe tutte le ſopradette Caracche, Galeoni, e Navi, ch' erano di numero 178. oltre di quelle altre dell' Iſola di Meleda, di Lagoſta, ed in fra terra nel territorio di Sambiacello, di Primorie, di Ponta, delle Brezze, e della Città di Stagno, le quali ſono molte, e per non infaſtidire il Lettore le paſſo ſotto ſilentio.

Queſti nominati luoghi, cioè l' Iſola di Calamotta, l' Iſola di Mezzo, l' Iſola di Giuppana; ed in fra terra, il territorio di Slano, di Canoſa, di Malfi, di Gravoſa, e di Raguſa vecchia, tutti ſono ſoggetti alla Republica di Raguſa, ed i ſopradetti ſignori capitani di detti luoghi, godono i privilegi della Cittadinanza di detta Città di Raguſa, come ſe foſſero ſtati nati in quella.

Or tutti i ſopradetti ſignori Capitani Raguſei hanno ſervito con le dette loro Caracche, Galeoni, e Navi, le Maeſtà de' Re Catholici, e Monarchi del Mondo, per lo ſpatio di ſettant' anni continui (oltre di queſi altri, c' hanno ſervito per avanti i Re di Napoli, e di Sicilia, e l' invittiſſimo Carlo Quinto con le loro Caracche, Galeoni, e Navi, che ſuſſono più di trecento, come è ſtato notato,) nel qual tempo hanno dimoſtrato il loro ſingolar valore in diverſe Impreſe, e conquiſte marittime, che occorſero in quelli tempi, con grandiſſimo beneficio della Monarchia Spagnuola, e notabil perdita de le vite d' alcuni di quelli ſignori Capitani, e grandiſſima mortalità dell' altra gente minuta Raguſea, che ſerviva nelli detti loro Galeoni per marinari, bombardieri e ſoldati; in guiſa che per queſta perdita così notabile, ſi vede al preſente la Republica di Raguſa loro patria, totalmente ſpopolata, e la Monarchia Spagnuola con la loro induſtria, e valore grandemente avantaggiata. Contuttociò c' haveſſe perſo in ſervitio di quella da 178. fra Caracche, Galeoni, e Navi, come è ſtato ſcritto, con molti altri intereſſi delle loro facoltà, che paſſavano di valuta più di tre millioni d' oro.

192. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον Βάριν, &c.) Quod ait hic Porphyrogenitus Barim, totamque regionem, ac prædam univerſam ſibi habuiſſe Imperatorem Romanum, Soldanum vero cum cæteris Saracenis abductum fuiſſe a Ludovico Franciæ rege Capuam ac Beneventum, in dubium revocant nonnulli, eo quod Erchempertus, Auctor Chronici S. Vincentii de Vulturno & Protoſpatha tradant, Græcos demum Barim poſt exceſſum Ludovici Imperatoris ingreſſos, ut a Saracenis, quorum vires quotidie invaleſcebant, ſeſe tuarentur. Erchempertus cap. XXIX. & Chronicon S. Vincentii: *Hoc audientes qui Bari reſidebant, Gregorium Bajulum Imperatorem Græcorum, qui tunc in Tarento degebat, cum multis exercitibus ob Saracenorum metum Barim introduxerunt: qui ſtatim apprehenſum Caſtaldum, illiuſque primores Conſtantinopolim miſit, quibus juramento fidem dederat.* Quod quidem in annum DCCCLXXV. Ind. VIII. rejiciunt Protoſpatha & Anonymus Barenſis, proinde poſt exceſſum Ludovici Imperatoris, qui Ravennæ obiit die XIII. menſis Auguſti anno DCCCLXXIV.

Ἐν τῷ κάστρῳ Κανίνῃ, καὶ ἐν τῷ κάστρῳ Βενζάνδῃ) Sic ex MS. Codice.

Καὶ τοῦτο χαρακτηρίζων) Quæ de Soldani ritu, & ut a Capuanis & Beneventanis libertatem adeptus fuerit Soldanus, tradit hic de Avi Baſilii vita Porphyrogenitus, eadem ferme Cedrenus ac Zonaras narrant. Cæterum his conſimilia narrantur a Theophylacto Simocatta lib. VI. cap. XI. & a Theophane anno XIII. Mauricii Imperatoris, de Rege quodam a Seſoſtri Ægyptiorum Rege captivo facto. Cum enim ex devictis Regibus quatuor ſelegiſſet Seſoſtris qui currum, quo triumphum agens vehebatur, equorum more traherent, unus ex iis cunctari viſus eſt, dum crebro retro converſis oculis rotæ volubilitatem contemplaretur. Rex vero toties reſpicientem compellans, Quid eſt, inquit, bone vir, quod oculos in tergum toties retorques? Quid ita rotas aſpectas? Quonam abire inhias? cui ille reſpondit: Τοῦτο μόνον ἐξ ὁρῶν τὰ κινήματα· ἀνώμαλον ἔχει τὸν κίνησιν. τὰ γοῦν τοῦτον μέρη μετεωρίζεται, κάτω κατεχόμενα γίνεται, καὶ ἐμπαλιν τὰ ταπεινούμενα πάλιν ἀνωμαλίζεται. *Tam ille, miror, ait, tam varios rotarum motus: earum quippe partes in altum ſublatæ, rurſus in humum deſcendunt, iterumque aſcendunt, quæ deſcenderant.* His auditis, narrant Seſoſtrin ad modeſtiam correctum eſſe, mandaſſeque denuo junctis mulis, a collo regum juga demi. *pag. 77.*

Περὶ ἱατρικῆς καὶ δερματικῆς ἀλόγου) Ἄλογον, *Equus.* 193. Vide Gloſſ. Græc. Ducangii.

Ὁ δὲ Σολδανὸς ταπείρων ἦν) Sic ex MS. Codice. Perperam legitur in Editis, ὁ δὲ Σολδανὸς ταπείρων ἦν, &c. Sed optime Meurſius emendat.

Ὅτι τρόμων δίκαιον ἦτον, &c.) Sic ex MS. Codice. In Editis legitur, τι τρόμων δίκαιον ἦτον; &c.

Περὶ τοῦ ὕδατος) Sic ex præcedentibus & ſubſequentibus emendamus. In MSS. & in Editis legitur, φὼς τὸ δίκαιον.

Ὅτι οἱ ἄρχοντες τοῦ τόπου καποὶ ἦσαν) Sic ex MS. In Editis legitur, ὅτι οἱ ἄρχοντες τοῦ καποὶ ἦσαν.

Μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ εἰσελθεῖν) Eadem ferme narrant Cedrenus & Zonaras, ſed Scriptoribus Latinis non conveniunt, qui Ludovicum cuſtodiæ tunc mancipatum fuiſſe ab Adelgiſo ſcribunt. Ita porro Erchempertus cap. XXXIV. *Quibus ita patratis,* (capta ſcilicet Bari) *videns Diabolus ſuos eliminari, Chriſtoque univerſa reſtaurari, & damna inferni dolens, ſuo inſtinctu ceperunt Galli graviter Beneventanos perſequi, ac crudeliter vexare. Qua de re & Adelgiſus Princeps* (Beneventanus) *adverſus Ludoguicum Auguſtum erectus cum ſuis Beneventi intra mœnia degentem, ac ſecure quieſcentem aſtu doloſo ſanctum virum, Salvatorem ſcilicet Beneventanæ Provinciæ cepit, & cuſtoditi mancipavit, bonaque ejus diripiens, ditatus eſt, cunctoſque viros exercitales expoliavit, & fugere compulit.* 195. Iis conſona tradunt Leo Oſtienſis lib. I. c. XXXVIII. & auctor Chronici S. Vincentii ſæpe a nobis laudatus: qui Ludovicum cuſtodiæ mancipatum fuiſſe ab Adelgiſo narrant; a qua quidem infra quadraginta dies innumerabili Saracenorum exercitu ab Africa adveniente, dimiſſus eſt, ut ſcribit Leo Oſtienſis. At Scriptor Annalium Francorum Menſium rem paulo aliter narrat an. DCCCLXXI. *Adalgiſus Imperatorem deſtitutum ſuorum viribus cernens, jamdudum conceptam iniquitatem parturit, & cum ſuis ſatellitibus Palatium, in quo Imperator meridie quieſcebat, occupare nititur. Imperator clamore irruentium excitatus, lecto deſilit, arma corripit, & cum perpaucis corporis ſui cuſtodibus ad oſtium domus turbatus procedit, aditumque ferro intercludens, hoſtem a limitibus arcet. Adalgiſus ſentiens non ſine diſcrimine oſtia*

domus

domus esse penetranda, ab introitu pedem retrahit, palatiumque flammis exuri jubet. Interea Imperator dextras sibi dari petit, pacemque obnixe deposcit. Cui responsum est, non aliter petita impetraturum, nisi prius jurejurando promitteret, nunquam se diebus vitæ suæ Beneventi fines intraturum, neque pro calumnia, quam tunc patiebatur, vindictam aliquando exacturum. Allatis itaque Sanctorum pignoribus, necessitate constrictus, sacramentum quod ab eo exigebatur juravit, statimque postero die a Benevento exiit. Mox narrat ut anno sequenti Ludovicus Imperator Romam venerit, & a Joanne Papa absolutus a Sacramento, Adelgisum tyrannum denuntiatum in Corsicam fugere compulerit, ac tandem Ludovicus anno DCCCLXXIV. vitam finierit. Cæterum de Ludovici captione similia habet Leo Ostiensis lib. 1. cap. XXXVIII. ubi de Capua a Saracenis obsessa, & a Ludovico fusis ibi Saracenis nonnulla; nihil tamen de legato Capuanorum ad Basilium misso, de quo Porphyrogenitus, Cedrenus ac Zonaras loquuntur.

197. Τὸ δὲ ὑπερχωμένα ταῦτα μετὰ χαρᾶς,) Sic ex MS. Codice.

199. Τὸν ἄρα ἐαυτῷ στρατηγὸν αὐτοῦ γένεσθαι αὐτοκράτορα.)

Edit. Paris. pag. 78. In MS. legitur, τὸν ἄρα τῶν ἑαυτῷ στρατηγὸν γένεσθαι αὐτοκράτορα.

Λέγεται Ῥωμαϊστὶ ὁ κρημνὸς Λαύ) Sic habetur & in MS. At Græcis λᾶας, τὸ λᾶαν, vel λάας, τὸ λάα, dicitur *Lapis*. Neque sola urbs Rausina, quod in loco prærupto sita fuerit, hoc nomen nacta est; quippe urbs etiam Laconicæ aspero in loco sita Λαὲ dicitur apud Lycophronem: unde nomen sumpsere Λαπίθαι, Dioscuri. Et quemadmodum a principio urbs illa Rausium sive Lausium dicta fuit Græcis, quod in loco prærupto sita esset; (qui quidem locus pars est hodie urbis Occasum solis hybernum spectans;) sic postmodum initio sæculi undecimi cum multi ex gente Slava Rausium venerint inhabitandum, pomœria urbis Septentrionem versus protulerunt, domosque ibi exstruxerunt; qui locus cum tunc esset sylvosus, & sylva Slavis dicatur *Dubrava* urbs Rausium ab illa parte urbis tunc ædificata nomen sumpsit, Slavisque nuncupata est *Dubrounik*: quod quidem nomen in hodiernum usque diem servat. Cæterum verba illa Porphyrogeniti sic interpretatus sum: *Urbi Rausium non appellatur Rausium Græca lingua, sed quia in loco præruptis posita est præcipitium Græce vocatur* Λαὲ, *unde inhabitantes nuncupati sunt Lausæi, id est, præcipitium insidentes.* At fortassis quispiam sic illa intelliget: *Urbs Rausium non appellatur Rausium Latina lingua, sed quia in locis præruptis posita est; præcipitium Græce vocatur* Λαὲ *unde inhabitantes*, &c. quasi diceres, nomen urbis Ragusinæ non est Romanum, seu non est a Latinis derivatum, sed a loco prærupto in quo sita est, nomen Græcum accepit; quippe præcipitium Græce vocatur Λαὲ. Græci enim recentiores τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ, & Ῥωμαῖοι æque intelligunt Latinam & Græcam linguam.

Τὸ κατὰ τὸ ἐπιλεγόμενον Πίτυρα) Hic pro Πίτυρα scribendum esse Ἐπίδαυρον nemo non videt; ideoque in versione hanc vocem emendavimus. Urbem vero Epidaurum Dion & Mela in Parthinis Dalmatiæ populis, quos Plinius Parthenos nominat, ponit. Hæc autem ipsa urbs Epidaurus Colonia ab eodem Plinio dicitur, & Legio IX. hic ponitur in antiqua inscriptione, ut scribit Ortelius. Hujus incolæ non solum *Epidauri* sed etiam Epitaurenses vocabantur, ut liquet ex antiqua inscriptione Aquilejæ reperta, quam hic ex Grutero proponimus: 200.

IMP. CAESAR. VESPASIANVS AVG. PONT. MAX.
TR. POT. II. IMP. VI. P. P. COS. III. DESIG. IIII. VETERANIS
QVI. MILITAVERVNT. IN. CLASSE. RAVENNATE. SVB
SEX. LVCILIO. BASSO. QVI. SENA. ET. VICENA. STIPENDIA
AVT. PLVRA. MERVERVNT. ET. SVNT. DEDVCTI. IN. PAN
NONIAM. QVORVM. NOMINA. SVBSCRIPTA. SVNT. IPSIS. LI
BERIS. POSTERISQVE. EORVM. CIVITATEM. DEDIT. ET
CONVBIVM. CVM. VXORIBVS. QVAS. TVNC. HABVISSENT
CVM. EST. CIVITAS. IS. DATA. AVT. SI. QVI CAELIBES. ESSENT
CVM. IIS. QVAS. POSTEA. DVXISSENT. DVMTAXAT. SINGV
LIS. SINGVLAS. NON. APRIL. CAESARE. AVG. F. DOMITI
ANO. CN. PEDIO. CASTO. COS. ILATORI. VENETI. F. CENTV
RIONI AMAEZEIO. DESCRIPTVM. ET. RECOGNITVM
EX. TABVLA. AENEA. QVE. FIXA. EST. ROMAE. IN. CAPI
TOLIO. AD. ARAM. GENTIS. IVLIAE. DEFORAS. PODIO. SI.
NISTERIORE. TAB. T. PAG. II. LOC. XXXXIIII

T. IVLI RVFI
P. VIBI. MIMI
T. FANI. CELERIS
C. MARCI. PROCVLI
P. CAETENNI. CLEM
P. LVRI. MODERA
Q. POBLICI. CRIS

SALONIT. EQ. R
EPITAVR. EQ. R
LADESTIN. DIC
LADESTIN. DIC
ENTIS. SALON
TI. RISINITAM
CENTIS. LADEST

Libet etiam proferre ex Joanne Lucio antiquam inscriptionem quæ inter Epidauri rudera reperta fuit, hodieque ibi permanet: *pag. 79.*

P CORNELIO DOLABELLAE COS VII EPVLON
SODALI TITIENSI LEG PROP D AVG ET TIB CAE AVG
CIVITATES SVPERIORIS PROVINCIAE HILLYRICI

Sequentes vero duas antiquas inscriptiones, quæ olim ad portum Epidauri rupi insculptæ cernebantur, hodieque, sive temporum diuturnitate, sive fluctibus maris exesæ fuerint, non comparent, ad me transmisit vir eruditissimus, ac rei antiquariæ studiosissimus Joannes Natali Alleti maritus sororis meæ; quas quidem ille exscripsit ex libro Statutorum Reipublicæ Ragusinæ; & quod ibi exesæ illæ essent, contulit cum altero Codice, recentiori manu conscripto, qui asservatur cum multis aliis Codicibus MSS. in Bibliotheca Illustrissimi Seraphini Bona Patricii Ragusini, ac Senatoris amplissimi, viri eruditissimi ac literarum literatorumque patroni. Prima autem inscriptio sic habet:

LARTIDIA RECEPTA
CLARIDI CRISPI
COH. VIII. VOLVNT ANN.
XXVII. PATRONVS POSVIT
H. S. E.

Altera vero sic:

TERTIA.
ISMARIENSIS
ANN. XI.
H. S. E.

Sed de Epidauro ac ejus Antiquitatibus agemus pluribus alio & loco & tempore.

Ἐκρατοῦντο καὶ τὰ τοιαῦτα μέρη) Quo tempore Epidaurus ac reliquæ urbes Dalmatiæ maritimæ ab

ab Abaribus, seu Slavis eversæ fuerint, pluribus scribit Joannes Lucius Dalmatinus in Opere edito *De Regno Dalmatiæ & Croatiæ*, cap. VIII. & IX.

Μίχρι δ' ἴχνους, &c.) Sic ex MS. in Editis vero legitur, μίχρις δ' ἴχνους, &c. Quomodo ampliata fuerit urbs Ragusina narrat Ludovicus Tubero lib. V. Comment. de temporibus suis, sic: *Verum natura munitior locus visus, licet urbis amplificandæ haud satis esset commodus, ubi nunc Rhacusa sita est, quoniam præterquam quod editus esset, atque magna ex parte præruptus a circumfuso insuper mari pene undique ea tempestate in peninsulæ modum alluebatur. Campum enim illum qui nunc publicis frequens tabernis, rerum venalium forum est, post conditam urbem deducto inde humore constratum esse constat. Rex igitur priusquam urbis jaceret fundamenta, arcem in præditis rupibus, mari subjecto imminentibus, ubi nunc divæ Virginis ædes est, ac Monasterium, quod sacræ Virgines incolunt, ædificavit munimentum, & adversus hostes futurum, & urbanis facilius in officio continendis; locum Rhacusani* Divam Mariam Castellanam *vocant* — *Ductis deinde duobus muri utrinque brachiis, regionem Posternam nunc appellatam, & quidquid inde retta ad occidentem solem editioris loci erat, protensis munitionibus ad rupes Zephyro objectas mœnibus circumdant, planitie omni extra munitiones relicta; quam partim sylva, partim paludibus solum id temporis obtinebant; nam quidquid urbi inde adjectum est, id totum postea cives auctis fortunis extruxere.* Deinde quinto decimo sæculo pars illa urbis Ragusinæ, quæ Septentrionem spectat munita fuit, structuram curante Sigismundo Malatesta Arimini Domino, ut scribit Jacobus Luccari lib. III. Annalium: *Et havendo a quel tempo il Senato posto mano di fortificare le loro Città, il Malatesta s'offerì loro per Ingegniere della fabrica, e per Commissario delle fortezze, e subito fu accettato dal Senato — Et essendo questo Signor unico in questa professione d'ingegniere, all' ora per opera sua si fortificò Rausa dalla parte di Tramontana, & si riparò assai alle cose di Stagno.*

Edit. Paris. pag. 80.

Ex δὲ τῶν μετοικησάντων τὸ Ραούσιον ἔθνος) Sic MS. habet; & ideo interpretati sumus: *Ex iis autem qui aliunde demigrarunt Ragusium, hi sunt.* In Editis vero legitur; ἐκ δὲ τῶν μετοικησάντων, οὗτοι Ραούσιον, &c. Nimirum; *Ex iis vero qui Rausium habitarunt, hi sunt.*

Βελεντῖνος ὁ πατὴρ τῆς πορφυρογεννήτου Στεφανίας) In MS. legitur, Βαντῖνος; in Editis vero Βαλεντῖνος. At utrobique corruptam vocem hanc puto, & lego, Βαλεντῖνος. Perperam item legitur in Editis τῆς ἁγίας pro τῆς πορφυρογεννήτου; nec dubito quin in MS. quo Meursius usus fuerat ad suam Editionem Constantini adornandam, scriberetur hæc vox contracta, seu ; ut vulgo dicitur, abbreviata nimirum litera *a* cum ϑ superscripto; quod quidem significat Πορφυρογεννήτου, uti infra in Notis ad cap. 42. pluribus demonstrabimus, & etiam in sequentibus, ubi hæc ipsa vox sæpius occurrit eodem modo contracta, nec a Meursio lecta.

Ἀφ' ὧν δὲ οἱ ἀπὸ Σαλώνων μετῴκησαν εἰς Ραούσιον) Sic ex MS. unde interpretatus sum ac si legeretur, ἀφ' ὧν δὲ οἱ ἀπὸ Σαλώνων, &c. *Ex quo autem cives Salonitani Rausium demigrarunt, anni sunt* D. *in hunc usque diem, Indictione* VII. *anni* 6457. (*Christi* 949.) Hinc manifesto liquet recensitos a Porphyrogenito paulo superius viros, qui Ragusium demigrarunt, fuisse Cives Salonitanos, ibique optime legi in MS. ἐκ δὲ τῶν μετοικησάντων, &c. non vero κατοικησάντων, &c. ut habetur in Editis, quemadmodum paulo superius adnotavimus. In Editis vero hic legitur, ἀφ' ὧν δὲ οἱ ἀπὸ Σαλώνων μετῴκησαν εἰς Ραούσιον, &c. Quod Meursius interpretatur: *Ex quo autem Salona transiit Rhagusium anni sunt* D. *in hunc usque diem, Indictione* VII. *anni*, &c. Quæ sequuntur in Meursii versione corrupta ac depravata sunt; quod quidem factum puto Librarii & non interpretis negligentia ac insciția. Hanc autem Meursii versionem cum sequutus esset Joannes Lucius *De regno Dalmatiæ*, &c. cap. XIV. ex his Porphyrogeniti verbis sic ratiocinator. *At Rausina civitas, quamvis in Regno Dalmatiæ, de quo tractandum est, inclusa non fuerit, sub nomine tamen Dalmatiæ continebatur; sed ficuti Dalmatia in Orientalem, & Occidentalem divisa, Orientalis Servierum censebatur, Occidentalis vero Croatorum, ita Rausium in Orientali parte situm a cæteris Dalmatis divisum, jus quoque separatum habuisse, innuere videtur Porphyrogenitus; nam ait loco supra citato:* Salonam transiisse Rausium, *id est, loco Salonæ, totius antiquæ Dalmatiæ Metropolis, Rausium partis Orientalis Dalmatiæ maritimæ, quæ Græcis parebat in Metropolim successisse.* Atqui Porphyrogenitus hæc ita non intelligit, uti supra demonstravimus; licet urbs Rausium Metropolis ac Regina Dalmatiæ fuerit, hodieque sit, ut tradit Cedrenus, loquens de Saracenorum in Dalmatiam impressione: προχωρούντων δὲ κατὰ νοῦν τῶν προκειμένων τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἅλωσιν καὶ ὑπὸ τὸν ἴδιον κατέστησαν, ἡ Ῥαοῦσα λέγεται. *Ita prospere succedentibus rebus Agareni Rausium quoque totius gentis Metropolim aggressi sunt.* Ragusinam urbem Metropolim universæ Nationis appellat & ipse Porphyrogenitus in avi Vita n. XXXVIII. ubi de eadem Saracenorum in Dalmatiam impressione. Numerum autem hunc quingentorum annorum quem ponit Porphyrogenitus ab anno Christi 949. quo hæc scribebat, ad illud tempus quo Salonitani cives Rausium transierunt, corruptum fuisse a librario, vel perperam Constantinum supputasse, putat Joannes Lucius, cum Salonæ eversio nullo modo ad Attilæ tempora referenda sit; nepote quæ superstes fuit Justiniani tempore, maximaque commoda Justiniani Ducibus bello Gothico præbuit. Quomodo autem Dalmatia a variis Barbaris vexata, ac possessa, & Justiniano simul cum Italia recuperata fuerit: quomodo eadem Dalmatia a Slavis populata: denique quando Dalmatia ab Abatibus, vel Slavis occupata, & Civitates maritimæ destructæ fuerint; pluribus isthæc omnia a Joanne Lucio in tractatu *de Regno Dalmatiæ & Croatiæ* cap. VII. VIII. & IX. pertractantur; sed ita tamen, ut non omnem scrupulum mihi demat. Quæ omnia cum plus otii nactus fuero, vel fortassis cum res patriæ meæ scriptis illustrabo, ad trutinam revocabo. Quæ vero de Origine urbis Ragusinæ Maurus Orbinus & Petrus Luccari conterranei mei tradiderunt, non omnino spernenda sunt; sed quo tempore vixerit Michael Salonitanus, cujus tractatum de Dalmatia uterque laudat; & quam fidem ipsius scripta mereantur non satis liquet; eundem tamen Porphyrogenito recentiorem fuisse facile crediderim. Verum Ludovicus Tubero Abbas Melitensis, vir alias doctissimus lib. V. Commentariorum de temporibus suis, dum in conscribenda Urbis Ragusinæ origine Diocleatem authorem sequitur, nugas nugari videtur. Hujus Scriptoris excerpta de Origine urbis Ragusinæ habentur in uno ex Codicibus MSS. viri doctissimi Stephani Baluzii, cum epistola ejusdem Ludovici Tuberonis eleganter conscripta, qua Mario Bono rationem reddit, cur ea quæ ad urbis Ragusinæ originem spectant, ex lib. V. Commentariorum de temporibus suis excerpserit; eaque ejus censuræ, ac Michaelis Bucignolæ submittit: quam quidem epistolam, cum non sit edita, hic exscribi curavimus. Excerpta vero illa de Urbe Ragusina, eadem sunt quæ lib. V. Commentariorum de temporibus suis in Editis leguntur; ideoque hic minime exscribenda. Cæterum epistola illa sic habet:

LODOVICUS CERVARIUS TUBERO
MARIO BONO
Jupani Boni ex filio nepoti
S. D.

ROgatu Bernardi Bamphii Bacensis Ecclesiæ Archidiaconi exscripsi ex commentariis temporum meorum originem, & primordia Urbis „

Rhacuſæ. Quom enim eſſem Raciæ aliquot ante annis apud Gregorium Eregepanem Colocienſium Antiſtitem: & ille ſeſe ferret a Rhacuſa orundum, ſæpius mecum egit, ut id negotii in ejus gratiam ſubirem. Nempe ardebat non mediocri cupiditate homo, licet inter Hungaros ſatis honeſtus, ut majores ſuos etiam inter Dalmatas claros extitiſſe oſtenderet; malebat autem ſe Rhacuſanum eſſe, quam quempiam alium ejus regionis: quando illum non fugeret, Rhacuſanos inter ipſos Dalmatas opibus longe eminere. Quare quom tandem in animum induxiſſem ei morem gerere; nec Turcaicis armis per Sirmium vagantibus ſcripta ad illum mittere liceret, juſſi Rhacuſam noſtram ad te divertere. Quam ubi ſeveritate tibi inſita paulo remiſſa, ſeu potius rejecta, comi hoſpitio ſuſceperis: vojo enim te eſſe interdum leniorem; quando ingenio longe propenſiore ſis ad benignitatem, quam ad blanditias: adhibito Michaele Bucignola noſtro, legere non gravaberis: & ſi quid mutandum aut addendum, ſeu demendum cenſueris, me admonebis: libenter enim quom in cæteris rebus, tum in his tua ulurus ſum cenſura. Vale.

201. Ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἐστὶ μέσον τοῦ κάστρου καὶ τοῦ ναοῦ) Hanc ædem ſancti Stephani ædificatam fuiſſe a Polymiro Rege; in eaque reliquias Nerei, Achillæi & Pancratii Martyrum, necnon Petronellæ ac Domitillæ Virginum, ab eodem rege Roma aſportatas, repoſitas fuiſſe, ſcribit Ludovicus Tubero lib. v. Comment. de temporibus ſuis; cujus quidem verba hic libenter exſcribam: *In medio fere oppidi, regionem hanc nunc incolæ Puſternam vocant, Polymirus Divi Stephani protomartyris erigit templum, reliquiaſque Nerei, Achillæi & Pancratii martyrum, Petronellæque & Domitillæ virginum, argento incluſas, ſecumque Roma aſportatas ibi condit: attributa templi cura quibuſdam clientis ſuis, e familia a Cruce denominata, quæ jam majorum ignavia pene extincta eſt.* Templum autem hoc ſancti Stephani cum aliis omnibus templis ac ædificiis urbis Raguſinæ everſum fuit illo horrendo terræmotu, qui anno Chriſti 1667 accidit.

Edit. Pariſ. pag. 84.

Ὅτι τὸ Ἀσπαλάθου κάστρον) Urbs Spalatum ſive Aſpalatum, quæ olim Diocletiani palatium fuit, habitari cœpta eſt a Salonitanis civibus poſtquam Salona a Slavis ſeu Gothis everſa fuit, ut ſcribit Thomas Archidiaconus Spalatenſis in hiſtoria Salonitana cap. x. Vide & hiſtoriam Michæ Madii editam apud Lucium cap. xv.

Τὸ ἐκκλησιαστήριον τοῦ κάστρου) Ἐκκλησιαστήριον hic non ſignificat *Ædem ſacram Epiſcopalem*, ut Ducanglus exiſtimavit in Gloſſ. Græc. ubi laudat hunc Porphyrogeniti locum; ſed *domum Epiſcopalem*, quæ prius erat domicilium Severi Salonitani civis, qui quod cæteris majore auctoritate polleret, magnus Severus appellabatur, ut ſcribit Thomas Archidiaconus in Hiſtoria Salonitana cap. x. Et idem Scriptor cap. xi. ſic de Epiſcopio habet: *Tunc prænominatus Severus domicilium ſuum, quod in Spalato fortius fuerat, quando de Inſulis redierunt, donavit Eccleſiæ cum Turri angulari & palatio, Epiſcopium ibi fieri ſtatuens. Ibique venerabilis præſul Joannes primitus habitare cœpit.* De Æde vero ſacra Epiſcopali ſic idem Archidiaconus ſubjungit: *Videns ergo populum in divini cultus amore ſuccreſcere, ſtatim aggredi cœpit opus laudabile, & templum Jovis, quod in ipſo Auguſtali ædificio excelſioribus fuerat ſtructuris erectum, ab Idolorum mundavit ſigmentis, januas in eo, ſeraſque conſtituens. Tunc ſolemnitate dedicationis indicta, magnus undique populus coadunatus eſt. Fecit ergo ex fano illo Eccleſiam, conſecrans etiam in magna devotione, & tripudio omnium, qui convenerant, ad honorem Dei, & gloriоſæ Virginis Mariæ. Clerum autem ibi ſtatuit, qui divini cultus obſequia diebus ſingulis exerceret.*

Καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Δόμνου, ἐν ᾧ, &c.) Corpus ſancti Domni, ſeu Domnii & corpus ſancti Anaſtaſii Martyris, de quo loquitur paulo infra Scriptor noſter Salona translata fuerunt Spalatum, & in Eccleſia Dei Genitrici ſacra, quæ prius fuerat Jovis delubrum, repoſita fuere, ut tradit laudatus Archidiaconus cap. xii. Hiſtoriæ Salonitanæ: *Eodem tempore Reverendus Antiſtes cœpit tractare cum Civibus, ut corpus B. Domnii Pontificis, quod Salona remanſerat, levaretur, translatumque in Eccleſia, quæ nuper dedicata fuerat, locaretur, & valde placuit omnibus; explanata itaque temporum vice, quando poſſent hoc commode attentare, abierunt Salonam, ingredientuſque Baſilicam Epiſcopii, confuſa, & diſſipata omnia reperierunt: repletus enim erat locus ille ruinoſis teſtis, congeſtique incendiorum cinres vepres jam, & virgulta produxerunt; itaut quamvis adhuc aliqui ſupereſſent, qui locum ſciebant; tamen quia tumba ipſius ſubſervientis fornicibus abſconſa latuerat, non facile diſcerni poterat, unde corpus B. Domnii tolleretur; effodientes autem terram, locumque diſcooperientes, arcam, quæ primo apparuit, ſenſerunt, & metuentes, ne forte impedirentur a Sclavis cum celeritate magna Spalatum detulerunt, quam aperientes non corpus B. Domnii, ſed corpus B. Anaſtaſii Martyris invenerunt. Protinus ergo die ſequenti revertentes Salonam de eodem loco Sarcophagum B. Domnii effoderunt, & cum ſumma feſtinatione Spalatum tranſferentes devotione nimia, amborum Martyrum pignora pretioſa locaverunt in prænominata Dei Genitricis Eccleſia, ubi dante Domino uſque hodie requieſcunt.*

Εἰλικρινοῦς καμάρας) Εἰλικρινὴς, *Rotundus, Volubilis, Cameratus*. Vide Ducangii Gloſſ. Græc. Hac autem voce utitur pluribus infra Scriptor noſter, eadem ſignificatione.

Τὸ τεῖχος τοῦ ναοῦ κάστρου) Sic ex MS. Codice. Editi habent, τὸ αὐτὸ κάστρον, ὅτι, &c. Horum autem murorum, inquit Lucius cap. x. de Regno Dalmatiæ & Croatiæ, pars major integra extans, magnificentiam Romanam teſtatur; ex iiſdemque cognoſcitur, quam facile a Slavis Salonitanorum reliquiæ ſe defendere poſſent. Urbis vero Spalatenſis Deſcriptionem exhibuit Jacobus Sponius in ſuo Itinerario; cujus quidem verba ab eo Gallice edita hic eodem idiomate proferre libet:

L' abord de Spalatro par mer eſt fort agreable, & il eſt ſitué au fond d' un grand Port fait en demi-lune. La Ville eſt quarrée, & n' a pas plus d' un mille de tour. Dans les monumens anciens de trois ou quatre cens ans, elle eſt appellée *Spaletum*, *Spalatum* & *Aſpalatum*, & de cette maniere *Spalatro* me ſembleroit plus conforme à l' origine que *Spalatro*, quoique ce dernier ſoit plus en uſage. Ce nom là luy peut être venu du mot Latin *Palatium*, parce que ce n' étoit anciennement qu' un Palais de l' Empereur Diocletien, natif de Salone, qui n' eſt éloignée de Spalatro que d' une lieuë, comme on l' apprend par la tradition du lieu, & par ce qu' en a dit Conſtantin Porphyrogenete, qui remarque que ce Palais étoit tout bâti de grandes pierres de taille. Ceux qui l' ont pris pour l' ancienne ville d' Epetium, ſe ſont écartez de ſix ou ſept milles, car on en voit les ruines plus au-delá vers l' embouchûre de la petite riviere de Zarnoviſſa. Spalatro eſt fortifié de bons baſtions de pierre de taille dont il y en a trois entiers du côté de la terre, & deux demi vers la mer. Mais ce qui le rend plus foible, c' eſt que le terroir d' alentour eſt plus haut, & que la colline au Couchant où eſt le Fauxbourg, commande toute la Ville. —— Le Dôme de Spalatro étoit autrefois un petit Temple au milieu du Palais de Diocletien. Il eſt octogone au dehors, & rond au dedans, tout bâti de belles pierres de taille horſmis la voûte qui eſt de brique, au deſſous de laquelle eſt une galerie ſoûtenuë de huit colonnes Corinthiennes de porphyre & de granite. Entre le cul de lampe & cette galerie, il y a une friſe chargée de differens animaux, de feſtons, de maſcarons, & de quelques têtes, que les gens du pays entêtez du nom de Diocletien, prennent pour des

pag. 83.

» têtes de cet Empereur. Au dehors du Temple re-
» gne à moitié de sa hauteur un corridor couvert de
» pierres de taille travaillées en compartiment, &
» soûtenuës de huit colonnes Corinthiennes de mar-
» bre, avec une frise bien travaillée. On y montoit
» par un autre têple quarré long, qui donnoit aussi l'
» entrée à un autre Temple rond au fond, & en
» avoit un autre plus petit à main droit, qu'on ap-
» pelle maintenant saint Jean-Baptiste. La place &
» la disposition de l'ouvrage étoit de quelque bon
» maître, mais dans le détail les corniches, les
» feüillages & les chapiteaux n'étoient pas de si
» bonne maniere que du temps des premiers Empe-
» reurs. Depuis que ce Temple a été changé en É-
» glise, on l'a percé pour y faire un chœur, & on
» y a fait quelques jours; car auparavant il ne rece-
» voit de jour que par la porte. Les Payens faiso-
» ient presque tous leurs Temples obscurs, pour ne
» pas profaner aux yeux des mortels les mysteres
» de leurs Dieux, & de-là vint l'usage des flambe-
» aux & des lampes qu'on y allumoit. On a aussi
» ajoûté au devant de la porte sur l'escalier un tres-
» beau Clocher, percé de quantité de fenêtrages,
» dont les materiaux de marbre ou de belle pierre,
» ont été tirez des ruines de Salone, parmi lesquel-
» les nous trouvâmes quelques Inscriptions qui par-
» lent de cette Ville. Appien & Gruter en citent
» une dans ce Temple quarré proche d'une Idole de
» Cybele, J'y vis l'inscription; mais cette pré-
» tenduë Idole n'est autre chose qu'un Sphinx de
» marbre granite d'Egypte. Les colonnes qui sont
» là autour sont aussi de la même pierre. Les mu-
» railles du Palais de Diocletien qui embrassent les
» deux tiers de la Ville, sont presque entieres, & font un quarré juste, avec une porte au milieu de chaque face. Il en reste trois d'une architecture aussi belle que solide. Les pierres sous l'arc sont entées en mortaise les unes sur les autres, ceux qui bâtissoient alors prétendant de cette maniere rendre leur voûte plus assurée. Aux côtez de chaque porte il y avoit deux petites Tours exagones, qui gardoient l'entrée, & y ajoûtoient quelque embellissement. Tout ce quartier de la Ville enferme dans cette enceinte est voûté en plusieurs endroits, & a quantité de masures antiques. Du côté de la Marine il y avoit un corridor entre le Palais, & un mur élevé à même hauteur, mais percé de fenêtres qui luy laissoient la vûë de la mer. Ces fenêtres ont des entre-colonnes, & une frise d'ordre Dorique assez bien proportionné. Nous y trouvâmes une douzaine d'inscriptions, qui peuvent avoir été portées de Salone, & dans l'Eglise de S. François un bas relief avec 25. figures ou environ, qui paroissoit être la victoire de Constantin sur Maxence qui se noya dans le Tybre. Vers la pointe Occidentale du Port il y a une Eglise de S. George, qui est apparemment l'endroit appellé *Ad Dianam*, dans la Table de Peutinger, à cause de quelque temple de Diane qui y étoit. *Edit. Pa pag. 84*

Idem Sponius profert ibidem tabellam urbem Spalati, seu portus monumenta quæ ex ædificio Diocletiani adhuc supersunt repræsentantem, quam quidem tabellam majorem in formam redactam, & accuratius delineatam ære denuo incidi curavimus, atque hic exhibemus.

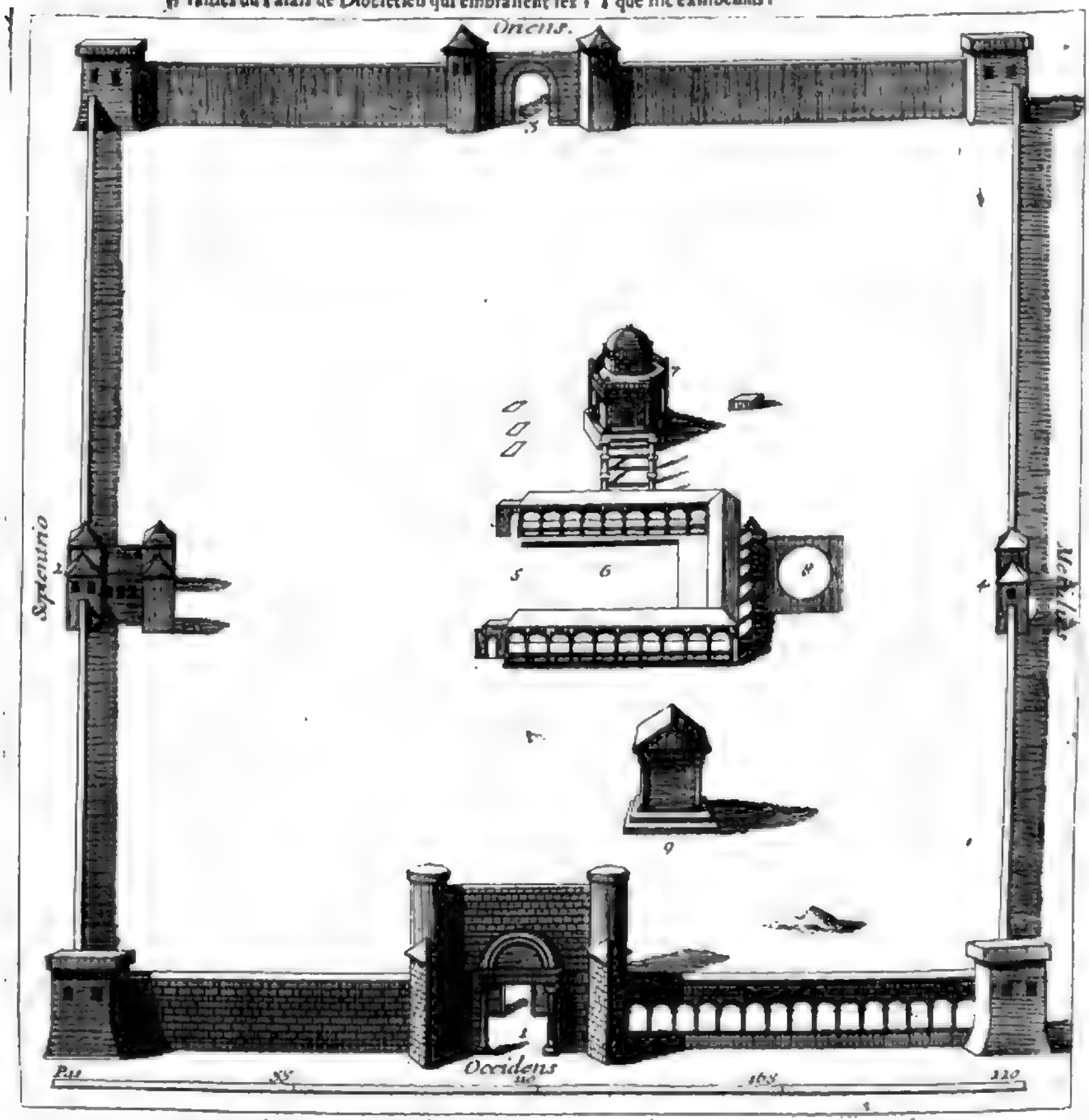

1.2.3.4. Portes du Palais. Milieu de tout l'édifice. 6. Temple quarré découvert. 7. Temple Octogone 8. Temple Rond. 9. Petit Temple quarré.

Edit. Paris. pag. 85.

Nonnullas item Inſcriptiones Spalati repertas profert idem Sponius Tom. III. Itinerarii pag. 79. & ſeqq. ſed illæ ad Salonam potius quam ad Spalatum pertinent. Cæterum qui res Salonitanas ac Spalatenſes accuratius diſcere cupit, conſulat Lucii eruditiſſimum Opus de Regno Dalmatiæ ac Croatiæ.

Οὔτε ἀπὸ βασιλέως ἐστὶν ἐκτισμένον, ἀπὸ ἐγχωρίου) *Βάσιλον Later.* Vide lib. IV. Comment. in Antiq. CP. num. 206. Quid vero *ἐγχώριος* vide lib. I. eorundem Comment. num. 12.

202. Ἐχοντες ἐνεῦθεν κορμίται) Κορμίται, juxta Goarum ad Cedrenum, & ad Euchologium, Architectis eſt *tota Epiſtylii compages ex Coronide, Zophoro, & ei ſubjecta trabe coagmentata*, ſic dicta quod columnarum ædificium *κορμοῖ*, *ornat*. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

Ὅλον, καὶ τοῦτον τὸ παλαιὸν ἀστὸ, ἓ πάντα τὰ εἰσήμενα τῦ πάτρα) Sic ex MS. Codice; quippe hæc omnia deſiderantur in textu Græco edito.

Τὸ πάτρα Τετραγγύριον) Tetrangurium & Tetranguria, Plinio & Ptolemæo *Tragurium*, & ita hodie appellatur; ſed vulgo *Trau* dicitur. Tragurium vero, inquit Lucius, in peninſula tunc exiſtens, tenui Iſthmo continenti jungebatur, ideo facile a parte continenti obverſa muniri potuit, & ex proxima Inſula, Boa dicta, portum efficiente, ipſique ſupereminente defendi. Quando autem effoſſo Iſthmo in inſulam redactum fuerit Tragurium, nulla memoria reperitur; tempore tamen, quo Bela IV. Rex Ungariæ a Tartaris fugatus eodem ſeceſſerat, inſulam fuiſſe teſtatur Archidiaconus Spalatenſis cap. 40. Tragurium Joannis Lucii patria, quam ille & ſcriptis & natalibus illuſtravit.

203. Ὁ ἅγιος μάρτυς Λαυρέντιος) Reliquiæ ſancti Laurentii Martyris perpetuo in urbe Roma aſſervatæ fuerant, hodieque permanent.

Τὸ πάτρον τῆς Διοκλείας) At idem Porphyrogenitus paulo ſuperius hoc ipſo capite hanc urbem *τὸ πάτρον τῆς Διοκλείας* appellat. Vide quæ ibi adnotavimus. Cæterum hanc urbem alii Aſcrivium, ſeu Aſcruvium appellant; alii vero eam diverſam ab Aſcrivio eſſe arbitrantur; ſed ab Aſcrivii ruinis hanc creviſſe ajunt.

Ἰάδα ἔστιν) *Jadera* & hodie *Jadra* urbs & Colonia antiquiſſima: COL. CLAVDIA. AVGVSTA FELIX. IADERA. Notat ex nummo Claudii Ligorius. Italia dicitur *Zara*; Slavis vero Zadar. Pluribus de hac urbe agit Lucius in tractatu eruditiſſimo de Regno Dalmatiæ & Croatiæ. In hac autem urbe ſuperſunt quamplurima monumenta teſtes ipſius antiquitatis nobilitatiſque. Jacobus Sponius antiquorum monumentorum curioſus indagator ſic de ea in ſuo Itinerario loquitur:

„ Zara s'appelloit anciennement *Jadera*, & joüiſſoit des droits de Colonie Romaine. J'y lus une „ inſcription antique, où l'Empereur Auguſte eſt „ qualifié du titre de Pere de cette Colonie, & il „ y eſt ajoûté qu'il en avoit fait bâtir les tours & „ les murailles. Proche de l'Egliſe des Grecs appellée S. Helie, je vis deux belles colonnes canelées d'ordre Corinthien, dont la baſe, le plinthe, le chapiteau & l'architrave ſont également „ de bonne maniere. On juge que c'eſt le reſte d'un „ Temple de Junon, par une inſcription qu'on a „ trouvée proche de là, & que je vis dans l'ancienne Egliſe de S. Donat. La porte de S. Chryſogone eſt compoſée d'une partie d'Arc antique, „ tranſporté d'un quart de lieuë au-delà. L'inſcription nous apprend que cet Arc étoit chargé de „ quelques ſtatuës, qu'il y avoit en cet endroit là „ un marché, & qu'une certaine *Melia Anniana* „ l'avoit érigé à l'honneur de ſon mari, *Lepicius Baſſus*; ce qui donne à connoître que la ville avoit alors beaucoup plus d'étenduë, qu'elle n'a „ preſentement, le tour de ſes murailles ne faiſant „ pas plus de deux mille d'Italie, & le nombre de „ ſes habitans ne pouvant guere monter qu'à cinq „ ou ſix mille. Dans l'encente d'une demi-lune „ il y avoit un reſte d'Amphitheâtre, dont on ne „ voit maintenant aucun veſtige, ayant été detruit „ pour regler la fortification. Les Romains ne *pag. 82.* „ pourvoyoient pas tant au divertiſſement qu'ils ne „ pourvûſſent davantage au neceſſaire. L'eau manquoit à la Ville, & même preſentement il n'y a „ que des citernes. Pour remedier à ce défaut ils „ avoient fait un aqueduc, qui menoit l'eau de dix „ lieuës loin de-là. Il en reſte quelques mazures, „ proche deſquelles Monſieur l'Archidiacre nous „ aſſûra qu'on avoit trouvé un fragment d'Inſcription de l'Empereur Trajan, qu'on jugeoit par-là „ en avoir été l'Auteur. „

Profert idem Sponius partem arcus antiqui a Melia Anniana in memoriam Q. Læpicii Baſſi mariti ipſius erecti; quam quidem tabellam in gratiam lectoris accuratius in ære incidi curavimus, hicque exhibemus.

Hæc autem antiquas Inscriptiones Jaderæ reperit laudatus Sponius:

1.

Q. ASISIENO Q. F.
TRO. AGRIPPAE
AED. II VIRO
PONTIFICI
EX AERE CONLATO
DECVRIONES ET PLEPS.

2.

IMP. CAESAR DIVI F. AVG.
PARENS COLONIAE MVRVM
ET TVPPIS DEDIT
TL IVLIVS OPTATVS TVRRES
VETVSTATE CONSVMPTAS
IMPENSA SVA RESTITVIT

Sic laudatus Sponius; at melius Lucius hanc ipsam inscriptionem legit sic:

IMP CAES D. F. AVG
PARENS COLONIAE MVRVM
ET TVRRIS CIRCVMDEDIT
T. IVLIVS OPTATVS TVRRIS
VETVSTATE CORRVPTAS
IMPENSA SVA RESTITVIT.

Edit. Paris. pag. 87.

3.

ISIDI SERAPI LIBER.
LIBERAE VOTO
SVSCEPTO PRO SALVTE
SCAPVLAE FILI SVI
P. QVINCTIVS PARIS
S. L. M.

4.

TI. CAESAR DIVI AVG. F.
AVGVSTVS IMP. PONTIF. MAX.
TRIB POTEST. XX. COS. III.
DESIG. IIII. LEG. XI.
P. CORNEL. DOLABELLA
LEG. PR. PR.

Sic Sponius; at Lucius hanc ipsam inscriptionem sic proponit:

TIB CAES D AVG F AVG IMP PONT MAX
TRIB POTEST XX COS III LEG IX LEG XI
P CORNELIO DOLABELLA LEG PROPR.

5.

IVNONI AVGVSTAE
APPVLEIA M. F. QVINTA
SVO ET L. TVRPILII BROCCHI
LICINIANI FILII NOMINE

Ἀνάρτι ἄστυ) Ηστυ pro ἀστυ, occurrit sæpe apud Anonymum de bello sacro, & Demetrium Zenum in Batrachom.

Ἡδὲ νυνὶ σπουδὴ καλεῖ αὐτὸ Διάδορα) Notandum quod hic ait Porphyrogenitus urbem hanc Jaderam seu Jadram vulgariter appellari Diadoram.

204. Ἡ ἀγία Ἀναστασία ἡ παρθένος, λυχνίτης, &c.) Sic ex MS. Codice.

Ὁμοίως τῷ Χαλκοπρατείων τοίχῳ) De æde Deiparæ sacra, quæ erat in Chalcopratiis pluribus egimus supra lib. II. Comment. num. 76.

Ἐξ ὑλογραφίας ἀρχαίας) Sic ex MS. Codice. Perperam legitur in Editis, ἐξ ὑλογραφίας ἀρχαίας; ubi Meursius ἐκ τυλογραφίας legendum ait, scilicet *sculptura vetusta*; & Salmasius ad Plinium pag. 1219. ξυλογραφίας. Sed perperam uterque cum legi debeat, ut in MS. Cod. Regio habetur, ἐξ ὑλογραφίας ἀρχαίας. Recentiores quippe Scriptores ὑλογραφίαν pro καρφογραφίαν dixere, ut hanc distinguant a musivaria; duplicem enim picturam statuunt, alteram διὰ κηροχύτου ὕλης, id est cum cera & coloribus in quavis materia; alteram διὰ ψηφίδων, sive opere Musivario. Theodosius Episcopus Amorii in Synodo VII. Act. 4. αἱ ἁγίαι καὶ σεβασμίαι εἰκόνες καὶ ζωγραφίαι, αἱ ὑλογραφίαι, ἐξ ὑαλομάστου, &c. Theophanes anno 23. Copronymi: ᾧ δ' αὐτῷ ἔτει Νικήτας ὁ ψηφοθέτης Πατριάρχης τὰς ἐν τῷ Πατριαρχείῳ εἰκόνας τοῦ μικροῦ Σεκρήτου διὰ μασείου εἶδος ἔγρα, ἐξ οὗ μεγάλα Σεκρήτα τὰς τραπέζας ἐξ ὑλογραφίας εἶδος ἔγραψεν. Ubi S. Nicephorus Constantinopolitanus loco laudato habet ἐξ κηροχύτου ὕλης. Vide quæ habet Ducangius in Gloss. Græc. v. Κηρόχυτος γραφή, ubi de Pictura, quæ fit resolutis igne ceris, cum penicillo, pluribus agit.

Ὁ δὲ τοῖχος αὐτὸς ἐστὶ κατὰ συγκοπὴν, &c.) Perperam legitur in Editis, ὁ δὲ τοῖχος αὐτὸς, &c. Συγκοπὴ, *Opus tessellatum* significat. Continuator Theophanis lib. 3. num. 7. ἐν συγκοπτῷ δὲ καὶ διαφόρων χρωμάτων τὸ ἔδαφος ἦν.

Μίχρι Βρεντζιδὰ) Quasi Beneventum ad mare Adriaticum situm sit; verum trium ferme dierum itinere ab eo distat, & a Neapoli 32. milliaribus.

Τὸ νῆσον ἡ Βέκλα) Quæ Porphyrogenito Becla appellatur Οὐηγία Ptolemæo dicitur; Plinio vero *Vegium*; *Viglia* hodie nuncupatur. Italis *Veglia*, Slavis *Kirk*.

Ἄρβα) Arbum hodie nuncupatur, & Arba; Italis *Arbe*, Slavis *Rab*.

Ὄλαρα) Hodie Absarus vocatur. Dicta fuit olim hæc insula & urbs ejusdem nominis *Absarus* & *Absyrtium*. Italis *Ossero* dicitur. 205.

Λαμβεκέτου) Hodie Vergada nuncupatur, & a Slavis *Lauzat* dicitur. pag. 88.

Πλοῦς) Nunc *Sale* appellatam ait Lucius.

Σελβὼ) Selva hodie nuncupatur.

Σκερδὰ) Sic in MS. Codice. Perperam in Editis Σουρδὰ legitur. *Scherda* etiamnum appellatur, ut ſcribit Lucius.

Λουκὼν) Nunc Lucio appellatur.

Σκυλδάκιουμ) Id eſt Scirda, nunc Scherda Ciſſa, nunc Pagus, inquit Lucius.

Μελαδὼ) Hodie hanc Meladam dici ſcribit laudatus Lucius.

Σεστοῦζ) Nunc Seſtrum nuncupatur.

Περὶ τῆς ἐρημίας Σελβίων) Sic ex MS. Codice.

206. Ἐκ παλαιᾶς μὲν τοίνυν ἡ Δαλματία) Dalmatia hic a Porphyrogenito pro univerſo Occidentali Illyrico, præter Noricos ſumitur, ut optime animadvertit Lucius de Regno Dalmatiæ & Croatiæ lib. 1. cap. VI. qui ſane Scriptor pluribus hoc ipſo libro loquitur de Illyrico, Liburnia ac Dalmatia, & de variis terminis ac nominibus, quæ diverſis temporibus obtinebant. Dalmatia autem maritima, inquit idem Lucius, ſicut tempore Monarchiæ Romanæ in Japidiam, Liburniam, & Dalmatiam diſtinguebatur; Japidia ab Iſtria, Arſia; a Liburnia, Tedavio: Liburnia a Dalmatia, Titio; Dalmatia a Macedonia, Drino fluminibus diſterminatis; ita quando a Slavis occupata fuit ſublatis his diſtinctionibus, ab Oriente Dyrrachio, ſive Drino flumine, ab Occidente Iſtria, ſive Arſia flumine, a Septentrione Albio, Bebio, & Ardio montibus, a Meridie mari Adriatico, ſive Dalmatico terminabatur. Poſtmodum vero cum ferme tota Dalmatia occupata eſſet a Slavis, in Sclavoniam, ſive Croatiam, Serviam, & ipſam Dalmatiam diſtincta fuit: poſterioribus autem temporibus Servia in Ramam, Raſciam, Boſnam, ipſamque Serviam diviſa fuit, quæ ſingulæ, diverſis tamen temporibus, Regio nomine decoratæ fuere. A recentioribus vero Scriptoribus ſicuti Savia, Sclavonia nuncupatur, ita apud Italos Dalmatiæ maritimæ nomen, cum Sclavonia confunditur, quæ, quomodo, quandove ſecuta ſint, ingagandum erit. Cæterum Dalmatiæ fines ac partitiones ſic recenſet Andreas Dandulus in Chronico MS. anno 854. ubi de Suetopolo Rege Dalmatiæ: *Eſt autem Dalmatia*, inquit, *prima Provinciarum Græciæ, quæ habet ab Oriente Macedoniam, ab Occaſu Iſtriam, a Meridie mare Adriaticum, & inſulas Liburnicas, & a Septentrione Pannoniam, quæ eſt pars Myſiæ. A plano itaque Dalmatiæ uſque Iſtriam Croatiam Albam vocavit, & a dicto plano uſque Dyrrachium Croatiam Rubeam, & verſus montana a flumine Drino uſque Macedoniam, Raſiam; & a dicto flumine citra, Boſnam nominavit.* Et mox: *Moderni autem maritimam totam vocant Dalmatiam: Montana autem Croatiam.*

Περὶ δὲ Σκλαβινιῶν ἐθνῶν τρόπῳ τοιῷδε) Quomodo a Slavis occupata fuerit Dalmatia narrat & capite præcedenti, unde hæc cum illis conferenda ſunt. Quando autem Salona ac reliquæ Dalmatiæ urbes a Slavis captæ fuerint, pluribus tradit Lucius de Regno Dalmatiæ & Croatiæ lib. 2.

207. Ἀπὸ τῶν Σκλαβίνων) Sic ex MS. Codice. Perperam habetur in Editis, ἀπὸ τῶ Σκλαβίνω.

Ἐσθ' ὅτε μέντοι καὶ οἱ Τοῦρκοι [rectius Βίον (Οὖννοι) Hodie Unni ſeu Hungari. De Turcis autem pluribus Porphyrogenitus infra.

208. Οὐ μέντοι οὐδ' ἐκπολεμοῦσι) Sic MS. Editi habent, οὐ μέντοι οὐδὲ οὐκ ἐκπολεμοῦσι, &c.

Ἡσυχῇ τοῖς πόροις) Πόρτα, purum putum Latinum eſt, *Porta*: & paſſim occurrit apud Scriptores Græcos recentiores.

210 Οἱ δὲ Χρωβάτοι κατέχουσι τῶν παλαιῶν ἐθνῶν Βαγιβαρίαν) Βαγιβαρίαν, ſeu Βαγιβαρία eſt Slavum vocabulum, Græce detortum; id eſt Βαβιοπαρία, id eſt *Babii montes* Slave *Babie Gore* videlicet Vetulæ, vel vetularum montes, quo nomine Carpatii montes Poloniam ab Ungaria diſterminantes, ab aliquibus nuncupantur. Ex his apparet, Chrobatos a Sarmatia, nunc Polonia dicta, vel Bohemia veniſſe. Sed de Chrobatis, & terra quam illo tempore habitabant pluribus agit Porphyrogenitus capite ſequenti; ubi vide quæ adnotamus.

Edit. Pariſ. pag. 89.

Ἐν τοῖς περὶ Ἀβάρων) Locus corruptus, niſi pro ἐν τοῖς περὶ Ἀβάρων legendum ſit ἴσως περὶ Ἀβάρων.

Οἱ δὲ λευκοὶ Χρωβάτοι ἔμενον ὀπίσω Φραγγίας, καὶ λέγονται ἀρτίως Βιλοχρωβάτοι, &c.) Hic Franciam Porphyrogenitus pro hodierna Germania ſumit, ut ad caput ſequens adnotabimus. Belochrobatos autem, nimirum *Albos Chrobatos* ex *Beli Hrvati* apte deducit, cum *Beli*, vel *Bili*, ſive ut noſtrates, *Bieli* Slave *Albos* ſignificet.

Ρηγὶ Φραγγίας τοῖς κγ' Σαξίας) Sic & in MSS. habetur; at ſunt qui hæc ita legenda putent, ῥηγὶ Φραγγίας τε καὶ Σαξίας, nimirum *Regi Franciæ & Saxoniæ.*

Καὶ τῶν Παννονίων) Ita emendamus. Perperam 211.
in Editis & in MSS. legitur, κγ' τῶν Παννονίων. Hic autem Porphyrogenitus, inquit Lucius, Illyricum a Pannonia ſejungit, cum ſupra Dalmatiam uſque ad Danubium extendendo, Pannonias in Dalmatia incluſerit, ut dictum eſt. Ideo hic Illyricum pro Dalmatia; Pannonia vero, pro Pannonia Savia, ſumenda eſt, cum reliquas Pannonias tunc, & poſterioribus temporibus Avares poſſederint, ut patebit; tuncque Croatos e Dalmatia recedentes, eam partem Pannoniæ occupaſſe, quæ olim Savia, ſive Interamnia dicebatur, inter flumina ſcilicet Sava, & Drava, nomenque regioni, a generali nomine Slavorum particulare Slavoniæ indidiſſe cenſendum eſt, quod hodie etiam ſervant, & communi lingua utuntur.

Καὶ ἀπὸ τοῦ Φράγγων πάντας, &c.) Hæc Porphyrogenitus, inquit Lucius, de Croatis jugum Francorum excutientibus & baptiſmum ſuſcipientibus, tempore ejuſdem Heraclii Senioris, ſcripta reliquit; cum vero Francorum hiſtorici de Croatis mentionem non faciant, ſed quædam tantum de Slavis ſcribant, tempore Heraclii geſta, ideo referenda ſunt. Dagobertum enim Francorum Regem Avares, & Slavos ſuæ ditioni ſubegiſſe, regni ejus anno 7. geſtorum ejus Scriptor tradit; ſed ſicuti Avares tunc Pannonias incoluiſſe conſtat; ita Slavos Francis in Germania a Septentrione, in Illyrico vero ab Oriente conterminos fuiſſe patet. De quibus autem Slavis hæc intelligi debeant, an de Septentrionalibus, vel de Orientalibus incompertum eſt. Similiter ea, quæ idem auctor tradit, Longobardos ad ſolatium Dagoberti 9. ejus anno hoſtiliter in Slavos perrexiſſe, & victoriam obtinuiſſe, ad quos Slavos referenda ſint, non conſtat: tamen de Orientalibus, qui Longobardis proximi, Forojulienſique eorum Ducatui contermini erant, intelligi debere videtur; qui nomine Carnuntum, ſive Carantanorum nuncupati; nunc autem in Carnos, Stirios, & Carinthios diſtinctl ſunt, quos ſubditos fuiſſe Francorum Imperio, & in Regno Bojoariæ comprehenſos Wolfangus Lazius poſt alios tradit, quibus Croati addi poſſunt, quos ex Porphyrogenito tunc Francis ſubditos fuiſſe argui poteſt; ſed ipſorum jugum excuſſiſſe, & Baptiſmum ſuſcepiſſe imperante eodem Heraclio, temporibus examinatis, evenire non potuit. At ſicuti Heraclium expeditionibus Aſiaticis impeditum in Illyrico aliquid egiſſe, nullus præter Porphyrogenitum ſcribit, ita de Heraclio Juniore ante ejus expulſionem Zonaras: *Cum Bulgaris fœdus rupit, neque tributum quod pater Conſtantinus Pogonatus igne nimioſum nomini Romano pepigerat, ſolvit; ſed expeditione in plagas Occidentales ſuſcepta, multas Slavicas gentes partim in deditionem accepit, partim bello domuit, unde novas legiones conſcripſit, delectis fortiſſimorum juvenum circiter 30. millibus, quos populum acquiſitum appellavit.* Paucis verbis multa complectitur Zonaras, ſed clarius Cedrenus: *Anno ſecundo profectus in Armeniam, recepit Mardaitas, in Libano degentes, abeuntem murum deſruens. Pacem quoque cum Bulgaris fe-*

clam confudit, formam a patre conſcriptam perurbans, & equeſtres exercitus in Thraciam traduxit. Anno tertio Juſtinianus expeditionem in Slavinos, & Bulgaros ſuſcepit, atque hos quidem obviam ſibi factos cum pepulisſet, excurſione ad Theſſalonicam uſque facta, multas Slavinorum multitudines partim ad ſe deficientes, partim bello ſuperatas ſubegit, inque Opſicianam regionem deportavit, in reditu autem a Bulgaris intra fauces anguſtiarum interceptus, multis ſuorum amiſſis agre evaſit. Ideo ſi Heraclii junioris tempore ſecutum poneretur Croatorum baptiſmum, rectius temporibus congruerent, quæ idem Porphyrogenitus de Croatis Francorum jugum excutientibus, baptiſmumque ſuſcipientibus, refert loco citato: quæ cum ſupra relatis ex Zonara & Cedreno convenire poſſunt: Croatoſque, & Serbios primos ex Slavis fidem Chriſtianam ſuſcepiſſe conjectari poteſt. Roma autem accerſitos Sacerdotes, qui Croatos baptizarunt, ut Porphyrogenitus ait, Latinus ritus ipſorum demonſtrat, & Archiepiſcopum ex ipſis conſtitutum fuiſſe concordat Porphyrogenitus cum Archidiacono Spalatenſi, qui Joannem Legatum Summi Pontificis, patria Ravennatem, primum electum Spalati Archiepiſcopum tradit cap. 11. qui olim Solonitanus, Dalmatiæ, totiuſque Croatiæ Primas, ad hodiernum uſque diem nuncupatur, ut clarius poſtea patebit; tempus autem non tradit; ideo ſi ad hæc tempora Archiepiſcopi Electio poneretur, ſuppleretur, quod Archidiacono ſimul, & Porphyrogenito deeſt: ſed ſicuti Roma accerſitum Archiepiſcopum, ita e Dalmatia Epiſcopum, & Presbyteros jam gnaros linguæ Slavæ, Croatis datos fuiſſe, par eſt credere; Croatoſque baptizatos inde mitiores redditos, ut Porphyrogenitus ait. Ad hæcque tempora connubia inter Slavos, & Dalmatas juncta credendum eſt, ut Archidiaconus aſſerit de Spalato, quod ad reliquas quoque Dalmatarum Civitates extendi debere, auctorum ſilentium ſuadet conjectari. Cæterum de Baptiſmo Croatorum pluribus agit capite ſequenti Porphyrogenitus.

Edit. Pariſ. pag. 90.

212. Καὶ ἐβάπτισαν αὐτούς) Perperam in Editis legitur, καὶ ἐβάπτιζον αὐτούς.

Δημοσίευσαι δὲ χώρα αὐτῶν αἱ Ζουπανίαι) Ζουπανία Slava vox *Regionem* ſignificat; & a Zupa deducitur, quod populum, vel regionem aliquam habitatam ſignificat. Hinc autem *Zupanus*, ſeu *Supanus*, dignitas apud Servios, Hungaros, & univerſim apud Slavicam gentem: *Præfectus Provinciæ vel alicujus territorii, aut Civitatis.* Scriptor noſter capite 29. ἄρχοντας δὲ οὐκ ἔχουσι ταῦτα τὰ ἔθνη μὴ ἔχοντα, πλὴν ζουπάνους γέροντας, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ Σκλαβίνοι ἔχουσι τούτους. *Principes vero, ut ajunt, hæ gentes non habent, præter Zupanos ſenes, quemadmodum etiam reliqui Sclavorum populi.* Pactum Boemundi cum Alexio Imperatore apud Annam Comnenam libro 13. ſubſcribit Ζουπάνος ὁ Πηρὲς, alter e legatis Regis Ungariæ. Dicitur & Μέγας Ζουπάνος in Salutat. Epiſtol. Pontif. qui Ἀρχιζουπάνους apud Nicetam in Manuele Comneno libro 2. num. 7. & Joannem Cinnamum libro 3. num. 7. *Magnus* autem *Zupanus* appellatur Innocentio III. Pap. libro 1. & 2. Epiſtol. & in Actis ejuſdem. Ita porro appellatus Serviæ Princeps. Vide Ducangii Gloſſarium med. Latinitatis necnon Græcit. & Notas ejuſdem ad Alexiadem, pag. 347. Ed. Reg.

Χλεβιανὰ) Chlebiana hodie *Hliano* nuncupatur.

Τζιέντζινα) Tzentzena hodie *Cetina* dicitur.

Ἡμοστὰ) Emota nunc. *Imota* vocatur.

Πλιβία) Pleba forſan *Plieva* in Boſna.

Πουρίτα) Poſtea in Diœceſi Tinninien. inquit Lucius.

Παραθαλασσία) Latine *Maritima*; Slave *Primorje*.

Βριβίρα) Brebera hodie vulgo *Bribir*.

Νόνα) Nona Slave *Nin*.

Τένινα) Latine *Tininium*, Slave *Knin*.

Σκάρδονα) Poſtea in Diœceſi Scardonen.

Νίνα) Nina niſi ſit idem ac Nona, & in duas Zupanias divita, inquit Lucius De regno Dalmatiæ & Croatiæ.

Καὶ ὁ Βοάνης) Latine *Banus* idem quod Dux, Slave *Ban*. *pag. 91.*

Κριβάτας) Cribaſa Slave nuncupatur *Kerbava*.

Λίτζας) Litza Slave *Lika*.

Γουτζάνα) In MS. legitur, Γουτζουκά. Poſtea in Diœceſi Signien. Cæterum in relatis Zupaniis, inquit Lucius, maritimæ ut plurimum regiones numerantur, ideo vel Duces, ſive Bani a Porphyrogenito nominati, maritimam tantum Croatiam poſſederunt, vel ipſe in rebus Occidentalibus parum verſatus, multa omiſit.

Ἡ δὲ Διόκλεια) De Diocletianis, & eorum regione, de Terbuniatis, Zachlumis & Paganis loquitur pluribus infra Scriptor noſter.

Ραουτζάτ) Eadem fortaſſis quæ hodie Slave *Rat*, regio ſub ditione Reipublicæ Raguſinæ. 213.

Μακρὸν) Slave *Mocro*.

Δάλατ) Eadem fortaſſis quæ Dalluntum Antonino, niſi ibi pro Dalluntum legendum ſit Dalminium, ut Ortelius ſuſpicatur.

Λέμβοι καὶ σαγῖναι ἐχρῶντο) & Σαγῖνα & σαγήνη, *Sagena*, Navigii genus. Occurrit pluries apud Porphyrogenitum hic & in lib. Them. *Sagena* hac ſignificatione reperitur & apud Scriptores Latinos recentiores. Ludovicus II. Imperator in Epiſtola ad Baſilium Macedonem Imp. Conſtantinop. *Unde ſi capiantur ſagenæ maximæ ex parte Saraceni——conſtringentur.*

Μελίτη) Latine *Melita*, Slave *Milet*.

Κόρκυρα) Hæc ipſa inſula infra cap. xxxi. dicitur Porphyrogenito, ἡ Κόρκυρα. Latine *Corcira*, Slave *Korkar*; noſtratibus vero *Corcula* appellatur.

Βάρτζα) Eadem inſula paulo ſuperius citato loco vocatur ἡ Βράτζα Porphyrogenito. Latine autem *Brachia* dicitur, Slave *Brac*.

Φάρα) Hanc inſulam, τὸ Φάρα Porphyrogenitus vocat laudato loco. Latine dicitur *Pharia*, Slave *Hvar*.

Ἡ χώρα τῆς Χρωβατίας) Hic deſcribit Porphyrogenitus regionem Croatorum, qui in Dalmatiæ Occidentali parte, tam maritima, quam mediterranea ſedem fixere, & regioni illi Croatiæ ſive Hruatiæ cognomen dederunt; quod etiamnum in parte retinet. Hos autem veros terminos Croatiæ fuiſſe oſtendit Lucius lib. 11. de Regno Dalmatiæ & Croatiæ.

Ἀπὸλεδε τσιέμματα ε'.) Sic in MS. In Editis legitur, Ἀπὸλεδε τσιέμματα ρ'. 215.

Ὡς ὁμοῦ ν. ψί'.) Sic in MS. Codice & hæc quidem nota τσιέμματα ſignificat. Editi habent, ὡς ὁμοῦ λίτρας ψί'.

Τὸ δὲ κάστρον τὸ Ραούσιον) At non longe poſt Porphyrogeniti tempora Raguſina Reſpublica a Serviæ Principibus terras & inſulas obtinens, territorium terra marique dilataverit, ut ſcribit Jacobus Luccari in Annalibus Raguſinis.

Τὸ δὲ Χρωβάτων τῷ ὄντι Σκλάβων διαλέκτῳ, &c.) Animadvertendum eſt, inquit Lucius, Porphyrogeniti Χρωβάτους Græce *Hrovati* exprimi, Latina autem verſione *Chrobati*, qui Slave *Hrvati* indigitantur; & ſicuti Græci aſperitatem vitantes β tantum addentes *Hrovati* pronunciant, ita Latini cum χ non habeant, prout Græci, & Slavi loco ipſius *ch* ponentes, non recte aſpirationem χ exprimant, ideo vox diverſificatur, & eo magis quod β Græcum in *b* Latinum ut plurimum vertitur, quod hic in *v* verti deberet, ut cum Slavorum *Hrvati* propria prolatione conveniret; ſed commune eſt omnibus nationibus, ut altera, alterius voces in ſuam linguam vertendo, characteres addendo, minuendo, vel mutando, diverſa a propria prolatione exprimat. Quod autem Chrobati dicantur lingua Slavorum *terram poſſidentes*, dictio Slava *Hrvati* nomen proprium Nationis eſt, nihil aliud ſignificans. Ex iis vero quæ ſupra cap. 216.

30. refert: *Cæteri vero Chrobati versus Franciam commorabantur, & appellantur hodie* Βελοχρωβάτοι ἤγουν σπορὰ Χρωβάτων, *Belochrobati sive Albi Chrobati*; Albos Chrobatos ex *Beli Hruati* apte deducit cum *Beli*, vel *Bili* Slave *Albus* significet: ita idem verbum *Beli* b in v verso *Veli* magnos significat: quod clarius se explicando Porphyrogenitus subdit cap. 31. in fine: *Magna autem Chrobatia, quæ etiam Alba cognominatur*, & cap. 32. in principio: *Magna Chrobatia Baptismi expers, & Alba quoque nuncupata.* Sic magnos Hruatos, vel magnam Hruatiam pro Sarmatia, quæ amplissima Provincia est, sumens, recte verbum *Veli* Slavum Græce appropriando, multas terras possidere Chrobatos Sarmatas scribit; ob id supra cap. 30. ait: *Chrobati vero tunc habitabant ultra* Βαγιβαρίαν *ubi nunc sunt Belochrobati*; Bagibarias enim vocabulum Slavum est, Græce detortum; id est Βαβουνρία (babia oria) id est Babii montes, Slave *Babie Gore* id est Vetulæ, vel vetularum montes, quo nomine Carpatii montes Poloniam ab Ungaria disterminantes, ab aliquibus vocantur; & cum Porphyrogenitus Franciam pro hodierna Germania, & Turciam pro Ungaria sumat, Chrobatos a Sarmatia, nunc Polonia dicta, vel Bohemia veniisse, innuere videtur: cui opitulantur Scriptores rerum Bohemicarum, & Polonicarum, a Cromero relati. Tamen probabilior videtur opinio ejusdem Cromeri, qui Serbos ex Sarmatia Asiatica, cum Bulgaris vicinis in Europam transiisse narrat, eo magis quod Slavorum, qui Bohemiam, Poloniam, Lithuaniam, Carinthiam, Stiriam & Carniolam habitant, dialectus diversa est ab iis, qui Slavoniam, Croatiam, Bosnam, & Serviam incolunt, quorum sermo Bulgaris, cæterisque Orientalibus Slavis similior est & purior, præsertim Bosnensium. Sed cum de origine Nationum non inquiratur, ideo in his, prout in incertis, non est immorandum, neque expendendum, an ante Mauritii tempora Slavi Illyricum utrumque, partemve habitaverint? Cum Cromerus ex diversitate nominum a Slavis inductorum circa Mauritii tempora ex Oriente eos advenisse scribat: alii vero ex Jornande & aliis Slavos, aliis nominibus dictos, circa Istrum habitasse credunt, & sicuti Serbos in Sarmatia Asiatica prope Volgam ponit Ptolemæus, ex quibus Serbos, vel Servios Cromerus non improbabili conjectura cum vicinis Bulgaris, a Volga ita dictis, in Europam transiisse scribit: ita cum Crobizos Herodotus lib. 4. Schimnus lib. 7. Strabo lib. 5. & Ptolemæus cap. 9. in Alysia ponant, citra Istrum; qui, an iidem cum nostris Chrobatis sint, & a Bulgaris suis sedibus pulsi, gradatim alios expellentes, simul cum Bessis regiones Croatiæ, & Bosnæ, quas hodie tenent occupaverint, cum nullus hucusque dixerit, non affirmatur, neque si aliquis assereret, negaretur; cum non videatur impossibile, Slavos aliis nominibus dictos, ab antiquo sicut ultra Istrum ita etiam citra habitasse; neque Istrum impermeabile fuisse, vel tanta religione custoditum, ut pro temporum varietate eædem Nationes citra & ultra habitare non potuerint. Sed ne in re incerta amplius vagetur, cum Croatos Dalmatiæ partem occupasse nomen hodiernum regionis comprobet, idque nullius Scriptor præter Porphyrogenitum referat, ipsi deferendum est, etiam si multa æquivocare potuerit circa eorum originem, quæ ex auctorum inopia corrigi non possunt.

Edit. Paris. pag. 92.

217. Προτοῦ δὲ τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου) Quando Dalmatia ab Abaribus, vel Slavis occupata fuerit pluribus agit Lucius de Regno Dalmatiæ & Croatiæ lib. 1. cap. 12. De baptismo autem Croatorum diximus nonnulla supra ad cap. xxx. & laudatus Lucius loquitur pluribus de eodem cap. 11. citati libri.

Ἀρχοντίκιστος, ἀφ' ἑνὸς ἄρχοντος, &c.) Sic ex MS. Codice.

218. Οἱ τοίνυν Χρωβάτοι ἀρχόντα τὸν Πόργα) Sic ex MS. Codice. Chrobati igitur sub Porino Duce, Porgæ patre Abares ex Dalmatia expulerunt tempore Heraclii, ut Porphyrogenitus hic paulo superius, & capite præcedenti narrat, deinde Porga eorum Duce baptizatos eosdem Chrobatos fuisse ait:

219. Κατὰ τὰς δὲ αὐτοὺς Χρωβάτους χώρας) Sic ex MS. Codice. *pag. 93.*

Καὶ τίνας αὐτοῖς, &c.) Sic ex MS. In Editis legitur, Ἔτι τίνας αὐτῷ, &c.

Τερπιμήρου τοῦ ἄρχοντος, τοῦ πατρὸς τοῦ ἄρχοντος Κρσιμήρου) De Croatorum Ducibus & eorum stirpe pluribus agit Lucius de Regno Dalmatiæ & Croatiæ lib. 11. cap. 3. cujus quidem integrum caput hic exscribere libet:

„ Croatorum Duces aliqui superiori Libro nominati fuerunt, qui Regibus Italiæ sub jurisdictione „ Ducis Forojulienfis, & Pannoniæ inferioris Præfecti parebant. At Marchia hac limitanea a Ludovico Pio in quatuor Comites divisa, & exinde „ debilitata, succedentibus etiam in Imperio Francorum divisionibus, Croatos jugum excussisse „ constat; quæ quomdo, quandove evenerint nemo, præter Porphyrogenitum memorat; sed „ adeo parce ea tradit, temporaque confundit, ut „ vix quædam distingui possint. Accedit Porphyrogenito Thomas Archidiaconus Spalat. qui in „ referendis Ducibus Croatorum ab eo discrepat: „ ex, qualia sunt, tradenda, examinanda, & ex „ Scripturarum collatione certioranda sunt: proponetur ergo utriusque Scriptoris Catalogus Ducum, & ex eorundem Privilegiis aliqui addentur, diversitasque, quoad fieri poterit, concilabitur; sed sicuti Porphyrogenitus in eorum recensione annos omisit, ita Archidiaconus ex Archiepiscoporum Catalogo ipsos deducens, cum „ Regibus confundit. Ideo Reges ejusdem simul „ cum Ducibus ponuntur, ne ex repetitione Lector tædio afficiatur. „

Duces Croatorum ex Porphyrogenito.	Duces, & Reg. Croat. ex Archidiacono.	Duces Croat. ex Auctoribus, & Privil.
N. qui & PORINVS		PORINVS
PORGA		PORGA
	BRANIMIR	
		818. BORNA Dux Dalmat. & Liburniæ.
		821. LADASCLAWS
	914. TAMISLAWS	MISLAWS
	970. DIRCISLAWS Rex Dalmat. & Croatiæ.	
TERPEMER	990. TIRPIMIR Rex	838. TIRPIMIRVS
		892. MVCIMIRVS
		840. VNVSCLAWS & DIODVRVS
CRASEMERE		DOMINICVS vel DEMOGOY & INICVS
		879. SEDESCLAWS
		880. BRANIMIRVS Comes
		890. BRAZLAVON
MYROSTLABVS	MVCIMIR Rex	920. MICHAEL Banus.

PRIBVNIVS Boeanus 1015. CRESIMIR Patritius,
& Chroatorum Rex
1060. STEPHANVS Rex
CHRESIMIR Rex
ZVONIMIR Rex
ultimus.

„ Primum Ducem Croatorum Porphyrogenitus „ cap. 31. Anonymum, Porgæ patrem, ponit, „ quam cap. 30. Porinum nominaverat, & Abares expulisse tempore Heraclii asserit, ut dictum „ est supra lib. 1. cap. 11. Secundum Porgam ejus „ filium „ cujus tempore Croatos baptizatos, & „ post baptismum pacificos redditos scribit.

Edit. Paris. pag. 94. „ Bornam, & post eum Ladasclavum Francorum Annales nominant, qui deinde ponendi sunt „ ut multi anni Porphyrogeniti ante Tirpimirum „ vacui non relinquantur. Ex Privilegio ejusdem „ Tirpimiri, infra ponendo, constat, Mislavum „ Ducem ipsum antecessisse, quem Veneti Mium „ vocant, & tempore Petri Tradonici eorum Du- „ cis ponunt: hic debet esse is, quem Archidiaco- „ nus Tamislavum vocat, quamvis Branimiro post- „ ponat & ex Archiepiscoporum collatione anno „ 914. ponat; sed cum Tirpimirum quoque, Dir- „ cislavo postponendo, Regem fuisse asserat, si- „ militer, & Mucimirum, quos Duces fuisse, & „ ante Reges ex eorundem Privilegiis constat, ne- „ que ullius Turpimiri vel Mucimiri Regum, me- „ moria reperiatur; ideo ordo, & anni Archidia- „ coni non sunt attendendi, cum in rebus se anti- „ quioribus (communi illorum temporum vitio) „ non fuerit diligens supputator, prout in contem- „ poraneis accuratus, & veridicus Scriptor. Tir- „ pimirum post Mislavum ponendum, Privilegium „ ejus supra citatum testatur, & cum tempora con- „ gruant eundem esse cum Porph. Terpemere quam- „ vis in filio non conveniant, dicendum est. U- „ nusclavum quoque, & Diudurum Sclavorum „ Principes Annales Dandoli memorant, ejusdem „ Ducis Tradonici tempore.

„ Dominicum, vel Demogoy, & Inicum Prin- „ cipes Slavorum tempore Ursi Participatii Duc. „ Ven. eorumdem Historici referunt. Ideo hos „ Duces Croatorum circa eadem tempora fuisse, „ divisionemque tunc inter Croatos secutam dicen- „ dum est cum Porphyrogenito. Sebesclavum e- nim, ejectis filiis Demogoy, successisse; eoque „ occiso, Branimirum Ducem Croatorum Comi- „ temve memorat Dandulus, quem ex Epistolis „ Joannis Papæ VIII. inferius ponendis Ducem Cro- „ atum fuisse patebit, annis scilicet 879. & 881. „ hunc Archidiaconus Ducem Sclavoniæ tempore „ Caroli Regis ponit, scilicet post annum 842. „ quod congruere potest, nam Carolum dictum „ Crassum regnasse anno 879. & Coronam Imperii „ anno 881. sumpsisse constat. „

Mucimirum Tirpimiri filium deinde ponendum „ ex ejusdem Privilegio, infra ponendo, apparet, „ scilicet anno 892. „

Michaelem item Ducem Sclavorum Veneti „ Scriptores memorant, tempore Ursi Baduarii, „ quem Ducem Croatorum fuisse argui potest, & „ ex temporum collatione forsan Porph. Myroslavum, Cresimiri, vel Mucimiri filium, a Græcis, nomina mutare solitis, Michaelem voca- „ tum, qui si idem cum Myroslavo ponatur, quem „ occisum a Pribunio Bano Porphyrogenitus re- „ fert, hoc evenit circa ea tempora, quando „ Porphyrogenitus scribebat, quæ ex annis Mundi „ & Indictionibus ab ipso relatis ad annum 949. „ referri debent. An autem Pribunius occisor suc- „ cesserit in Ducatu, incertum est; quamvis Pri- „ binnæ cujusdam Bani, tempore Dircislavi Re- „ gis mentio reperiatur, quem huic posteriorem „ fuisse argui debet, ut suo loco dicetur. „

Hi sunt Croatorum Duces, quorum memoriæ „ reperiuntur; sed an totius Croatiæ Duces fue- „ rint, vel sicuti multoties divisam Croatiam com- „ perietur, ita eodem tempore plures Duces sive „ Bani fuerint, distingui non potest. „

Quia vero passim confundere solent Scriptores Reges Dalmatiæ ac Croatiæ cum Principibus Serviæ, ideo libet hic etiam exhibere duplex stemma; alterum quidem Regum Dalmatiæ & Croatiæ ex Marci Maruli historia; alterum vero Regum Slavorum ex historia Presbyteri Diocleatis.

Edit. Paris. pag. 93.

MARCI MARULI PRESBYTERI DIOCLEATIS

Reges Dalmatiæ & Croatiæ.

Sfioladus Gottorum Rex

Brussus Totila 2. Strollus

2. Sevioladus

3. Selimirus

4. Bladimus

5. Ratimirus

6. 7. 8. 9.

10. Satimerus

11. Budimerus

12. Suetolicus

13. Vladislaus

14. Polislavus

N. Filia

15. Sebeslavus

16. Milivoy 17. Bladimerius

18. Canimerus

19. Tuardislavus

20. Ostrivoyus

21. Tolymerus

22. Pribislavus

23. Cepimerus

24. Suetozarus

25. Radoslavus

26. Scislavus 27. Colomanus

28. Chrismerius

29. Zuonimerus

Reges Slavorum.

Senniadus

1. Ostroilus Brus Totila

2. Senuladus

3. Sellymirus

4. Bladinus

5. Ratimirus

6. 7. 8. 9.

10. Zuanimerus

11. Suetopelech fit Christianus

12. Suetolich

13. Uladislavus 14. Tomislavus

15. Sebeslavus

16. Rasbivoy 17. Vladimir

18. Caranimirus

19. Tuardoslau

20. Ostrivoy

21. Tolimir

22. Predislavus

23. Crepimirus

24. Suetozar

25. Radaslau

Bolomirus 26. Ciaslau Petrislau ex Romana

27. Paulimirus dictus Bello & Bellimir

Edit. Paris. pag. 96.

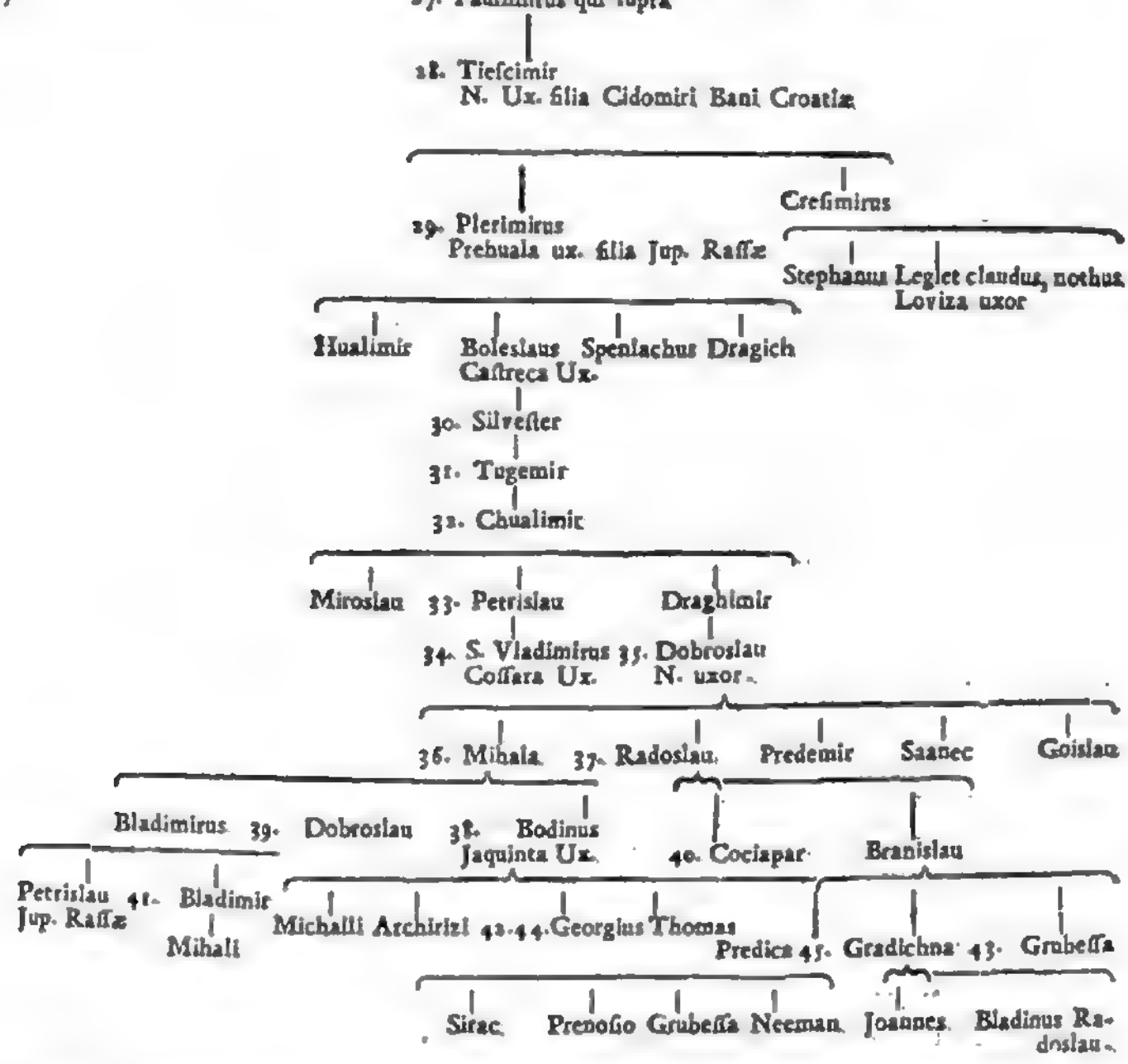

Ἀνὴρ τὶς ἐξ αὐτῶν μὲν Δικαῖος) Sic in MS. At Meursius pro Δικαῖος legendum ait Δισσαῖος; & paulo infra pro Δικαῖοι, Δισσαῖοι; sed fallitur cum vox Δικαῖος apud Scriptores Christianos eadem sæpe significat, quæ Δισσαῖος, nimirum *religiosum ac pium*.

Ἐπιζεύγνυσι γὰρ ἀντὶ κώπης ἑκάστῳ ἑξήκοντα) Sic ex MS. Codice.

Οὔτε αἱ κονδοῦραι) Κονδοῦρα, & κονδοῦρα, Genus navigii apud Croatos, quod sagena minus est; quippe sagenæ, ut scribet idem Porphyrogenitus paulo infra, quadraginta viros habent; conduræ vero, seu conturæ quæ majores sunt, viginti viros habent, minores vero decem tantum. Nostratibus autem hoc navigii genus etiamnum *Gundula* dicitur.

Ἐπὶ μὲν οὖν τὸν κατ' αὐτὴν ἐπίλοιπον) Sic ex MS. Codice.

Καὶ τὸν κόλπον τῆς Δελματίας) Maris Dalmatarum meminit idem Porphyrogenitus, & in avi Vita. Quando autem Mare Illyricum seu Adriaticum *Dalmatici* appellationem acceperit docet Lucius cap. 11. lib. 1. de regno Dalm. & Croatiæ.

Ὁ Βοριανὸς) Capite sequenti scribitur, *Borianus*; ab aliis vero appellatur Vorizes, vel Burichius. Libet autem hic Regum Bulgariæ stemma ex Porphyrogenito & aliis Scriptoribus Græcis exhibere.

Edit. Paris. pag. 91.

REGES BULGARIÆ EX AUCTORIBUS GRÆCIS.

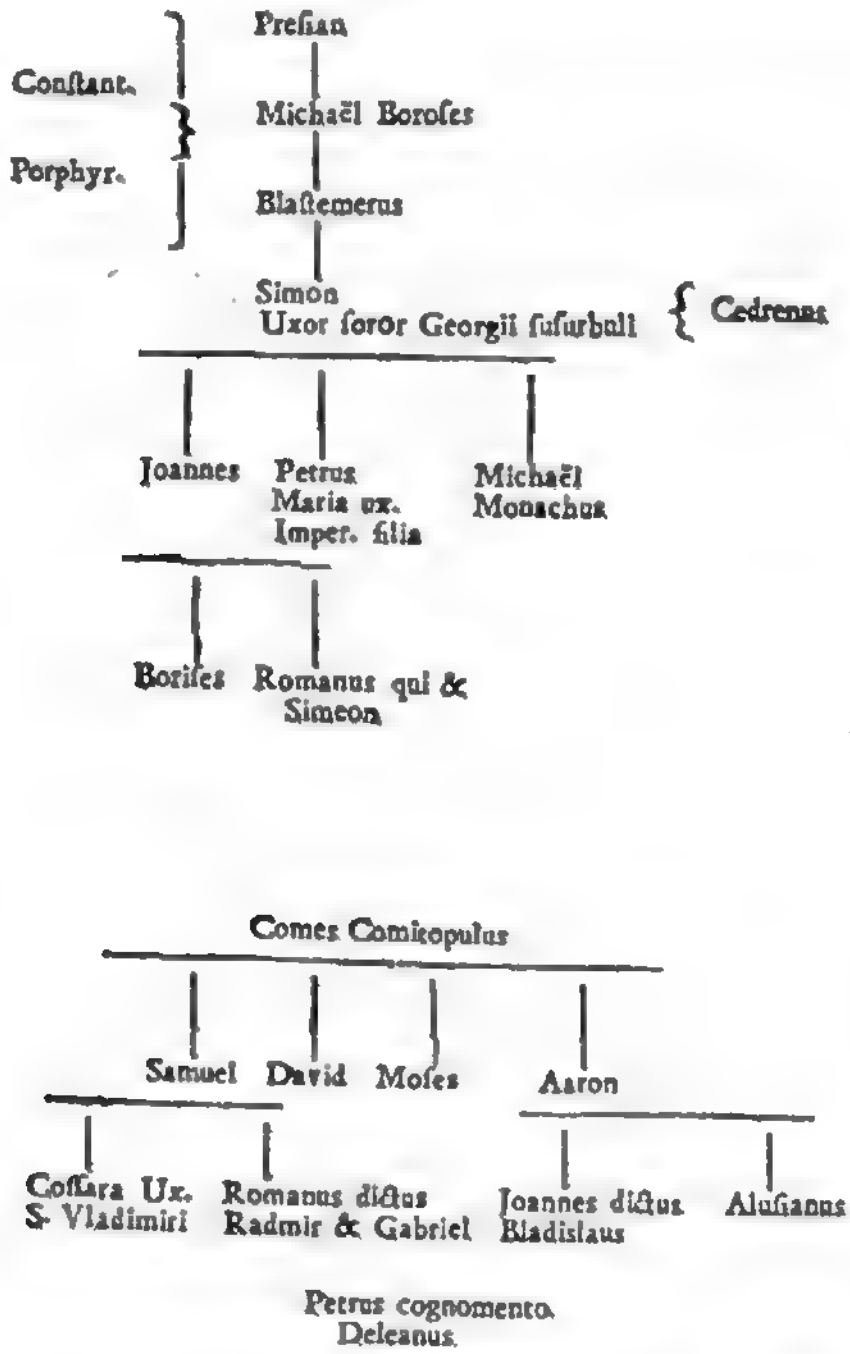

221. Νόνα) Nona Slave nuncupatur *Nin*.

Βιλίγραδον) Beligradum Latine *Belgradum*, vel *Alba maris*, ad differentiam tam Albæ Ungaricæ, quæ Regalis, quam Serviæ, quæ Græca dicebatur. Nautis autem *Zara vecchia* appellatur.

Βελίτζιν) Belitzin forsan Bellina in Bucoviza.

Σκόρδονα) Scordona Latine dicitur *Scardona*, Slave *Scradin*.

Χλεβήνα) Chlebena vel Chlebna Slave appellatur *Hlivno*.

Στόλπον) Stolpum, forsan Stulba prope Bistrizam flumen Hliuni, inquit Lucius.

Τενίν) Tenen Latine Tinninium, Slave *Knin*.

Κόρι) Cori Latine Corinium, Slave *Karin*.

Κλαβούνα) Claboca forsan Klapaz prope fontes Unæ. Cæterum multa nomina Civitatum, inquit Lucius, cum ipsis Zupaniarum nominibus conveniunt, cum in ipsis positæ, earumque caput existentes, commune quoque cum ipsi nomen habuerint: Zupania enim a Zupa deducitur, quod populum, vel regionem alquam populatam significat: sic in hac regionum, & Civitatum distributione Porphyrogenitus comprehendit Occidentalem Dalmatiam maritimam, a Croatis tunc possessam, præter Oppida maritima, quæ Romani, vel Dalmatæ tenebant.

pag. 98.

Καβαλλαρικεύσουσι τῶν ξ. μυ.) Sic ex MS. nimirum, *equitum sexaginta millia*. Καβαλλαρικεύω autem hic substantive pro *equitatu*.

Καὶ τοῦτο μικρὸν πλῆθος ἀρχικὸ Χρωβατίας) Sicuti ex enumeratione Civitatum apparet Porphyrogenitum hic describere tantum Occidentalem Dalmatiam, maritimam, a Croatis tunc possessam, præter Oppida maritima, quæ Romani, vel Dalmatæ tenebant, uti paulo superius diximus, ita hic videtur vires integras totius regni Croatorum describere; quippe pars illa sola Occidentalis Dalmatiæ neque tot equites ac pedites habere potuit; neque sola loca littoralia continentis sine insulis tot sagenas ac conduras habuisse probabile est.

Μίχαηλ τοῦ ἄρχοντος Κρασιμίρου) Hic Cresimir appellatur & Majoris cognomine donatur in Cresimiri Regis abnepotis litteris, quæ editæ habentur apud Lucium pag. 76.

Τοῦ δὲ υἱοῦ αὐτοῦ Μιροσλάβου, &c.) Hic ab aliis Dircislavus appellatur; & eundem primum titulum Regium ab Imperatore Constantinopolitano consecutum argui potest ex eo quod scribit Archidiaconus Spalatensis cap. XIII. *Martinus Archiepiscopus fuit anno Domini nongentesimo septuagesimo tempore Theodosii Imperatoris, & Dircislavi Regis; iste Martinus fuit Spalatensis natione; hic fecit Ecclesiæ unum calicem magnum cum sua patena de auro purissimo. Ab isto Dircislavo cæteri successores ejus Reges Dalmatiæ & Croatiæ appellati sunt: recipiebant enim Regiæ dignitatis insignia ab Imperatoribus Constantinopolitanis, & dicebantur eorum Eparchi sive Patritii; habebant namque ex successione suæ originis patrum, & proavorum dominium Regni Dalmatiæ, & Croatiæ.* Sed fallitur hic Archidiaconus

dum Theodosium anno Christi 970. imperasse scribit; quippe ille annus fuit primus imperii Joannis Zimisicæ.

Καὶ ὑπὸ τὸ Πετβουτὶα Βοιάνα ἀναφέρονται.) Sic in Editis; in MS. vero legitur, *ἡ ὑπὸ τὸ Προυτὶα Βοιάνα*, &c. Hic Pribunia vel Pribunius idem fortassis qui in veteribus privilegiis Pribinna Gussichius appellatur. Vide Lucium pag. 77. & sequentibus.

222. *Καβαίρας μεγάλας καὶ μικρὰς, καὶ καβαλλαρικὸν καὶ πεζικόν.*) Sic in omnibus MSS. at puto hic deesse numerum conduratum, & equitatus, peditatusque, ut optime Meursius monuerat.

223. *Εἰς τὸν παρόντα Βοϊκὶ τόπον*, &c.) Ex iis quæ supra ait Scriptor noster de magna Chrobatiæ, Turciæ, ac Franciæ situ facile cognosci poterit regio illa quam ab initio Serbli possederunt. Cæterum rem haud injucundam me facturum lectoribus spero, si descriptionem status religionis Catholicæ, qualiter nimirum in Europæ partibus sub Turcarum dominio haberur, & præsertim in Regnis Serviæ, Bosnæ, Bulgariæ, & in Ducatu sancti Sabæ hic exhibeam eo idiomate, quo conscripta fuit a Matthæo Gondola Patricio Ragusino, qui primum legatione pro Patria Constantinopoli functus fuerat, deinde Romæ; & maxime quod in hac descriptione multa contineantur ad Geographiam illarum regionum illustrandam perneccssaria. Hoc autem opusculum cum Romæ essem quatuordecim ab hinc annis, exscripsi ex uno Codice MS. Cartophylacii de Propaganda Fide, & sic habet:

RELAZIONE DELLO STATO DELLA RELIGIONE nelle parti dell' Europa ſottopoſte al dominio del Turco fatto da me Matteo Gondola, ſtato Ambaſciatore della Republica di Raguſa alla Porta Ottomana.

Edit. Pariſ. pag. 99.

I Regni di Boſna, di Servia, e di Bulgaria, aggiuntovi il Ducato di S. Saba, altrimenti detto Xerxegovina ſono la migliore, più utile, e forſe maggior parte dell' Imperio del Turco in Europa; tratto ſpazioſo di paeſe, il quale cominciando non molto lontano dall' Alpi, ſi ſtende ſino al Mar nero, terminato dalla parte Auſtrale, dalla Dalmatia, dall' Epiro e dalla Grecia, & in quella di Tramontana dal corſo prima del fiume Savo, ſerve per confine di queſto paeſe ſeparandolo dall' Ongaria, dalla Tranſilvania, Vallachia, e Moldavia, e ſino a giungere e ſcaricarſi nel detto mare. Queſta parte del mondo eſſendo ſtata da me per ſpazio di 28. meſi ſino a Luglio dell' anno paſſato 1674. con occaſione degli affari publici della mia patria, conoſciuta e pratticata; & havendo io in andarla paſſando, notato in lei con qualche diligenza i ſiti de luoghi, le qualità de terreni, & i coſtumi degl' huomini; ſono in animo di ſpiegar in queſti fogli cio che m' e parſo degno di notizia; concernente in ſpetie lo ſtato della Religione; onde poſſa valerſi, che voglia diſcorer utilmente di queſta materia, per cavare ben fondati motivi, che dalla ſincera cognizione del fatto poſſono eſſerli ſomminiſtrati. In ordine a che, ho procurato qui in Roma di fornirmi delle notizie, che in queſto genere ſono neceſſarie, per dare la forma, e l' ordine conveniente a queſto mio diſcorſo.

Gli avanzi della Chriſtianita, che in queſte regioni ſi trovano, ſono generalmente di rito Greco, eſſercitato da loro in lingua Slava, nella quale ſono ſtate tradotte ſino da tempo antichiſſimo le ſacre ſcritture, le liturgie, & altri libri, che, nell' orazioni, ne ſacrificii, e nell' amminiſtrazione de ſacramenti ſi adoprano. Ne ſpetta la direttione a Patriarchi, Metropoliti & altri Prelati, i quali eſſercitano publicamente la loro poteſta, aſſiſtita dal braccio publico, in vigore de comandamenti che nel loro ingreſſo, con molto diſpendio, ſpediſcono alla Porta; e con ſoggiacere a continue eſtorſioni, attendono di mantenere. Sono ſciſmatici, eſſendo l' uſo invererato in tutto l' Oriente, s' aſſumono da Monaſterii rimaſti in gran copia per tutto queſto tratto, con le ſue chieſe, ove per ordinario i detti Prelati riſeggono, e fanno le loro funzioni, eſſercitando a modo loro la cura dell' anime per mezzo de Curati da loro dependenti. Et e grande la venerazione verſo di loro, de popoli, che ſeguitano puntualmente i loro inſegnamenti e dettami; fra i quali e aſſai conſiderabile quello della ſtolida averſione e odio che portano ai Latini, con tutto che poca occaſione habbino i piu di loro d' eſſercitare queſto cattivo talento per la ruina de fedeli del noſtro rito, che nella maggior parte di quelle regioni, ſolo per paſſaggio, o per occaſione di traffico ſi trovano.

E tenaciſſima queſta gente della ſua Religione, e ſi vanta d' haverla conſervata intatta da qualunque novira; onde a diſtinzione de noſtri Latini ſi ſono aſſunti il tirolo plauſibile di ſeguaci della fede vecchia; che queſto appunto ſignifica il vocabolo Slavo di Staroviernizi, col quale volgarmente anco da noſtri ſono chiamati. Nel quale inſtituto (che fra i termini della debita modeſtia ſarebbe ſantiſſimo) ſogliono caminare indiſcretiſſimamente, confondendo le materie ſoſtanziali coll' Indifferenti; e prendendo d' ogni ſorte di varieta di riti, e coſtumi, occaſione d' accuſar i noſtri; e di credere giuſta, e ragionevole la ſciſſura, e la ſeparazione che han fatto da noi.

I loro dogmi in materia di fede, ſe ſi riguarda l' utile della Chieſa Orientale, ſono ſanti e buoni, & in niuna parte difformi da quelli della Cattolica; come viene dottamente ſpiegato negli eruditi trattati di Monſ. Pietro Arcudio e di Monſ. Leone Allazio; a quali da i libri Rituali de Greci, da decreti loro Sinodali, dall' hiſtorie, e documenti da loro ſteſſi autori laſciati a poſteri, e riuſcito felicemente di cavare queſta notabile verita. Ma quanto al particolare del fatto; molti corpi di queſta nazione, & gran parte d' huomini privati, d' ogni condizione e ſtato, ſono imbrattati di peſſime hereſie, pullulate, e propagateſi nelle menti loro; per mancamento della cultura ſpirituale, neceſſaria contro queſte corruttele, alla quale fra gl' incommodi della dura ſervitu, che li tiene oppreſſi, non poſſono attendere i loro Prelati, e Paſtori, huomini per lo piu rozzi di coſtumi, privi di lettere, e ſforniti d' ogni ſorte di dottrina, e pero biſognevoli in ſe ſteſſi di quel pabolo ſpirituale, che alle loro gregi ſono obligati di ſomminiſtrare. *pag. 100.*

In riguardo di queſta parte di fedeli o vana ogni diligenza poſitiva, che in ordine alla preſente loro converſione, o riduzione poteſſe impiegarſi dagli Operari Evangelici, che in quelle parti ſi trovano, i quali percio dovrebbono guardarſi molto bene d' irritarli. E coſa piu eſpediente ſarebbe d' andare il meglio che ſi puo, d' accordo con loro, con lodare, e moſtrare d' havere in venerazione i loro riti che veramente ſono lodevoli e venerabili, e di conoſcere la conformita de loro dogmi con i noſtri; e come veramente (con la gia detta riſtrettiva) ſono conformi; ne entrare ſenza gran cautela nella diſputa ſopra le controverſie concernenti lo ſciſma, che ci tiene ſeparati da loro. E perche e prohibito per diſpoſizione d' una bolla di Clemente VIII. a Latini e Greci ſciſmatici il matrimonio, ultimo eſpediente che da noſtri Prelati ſi mettano in uſo largamente le facolta, che hanno dalla ſede Apoſtolica di diſpenſare a queſto impedimento.

Vengo hora a popoli, che ſeguitano il rito noſtro Latino, de quali ſono il nome Oromano, a comparazione de Greci v' e pochiſſima parte, e ſono ſparſi per queſto paeſe inegualmente; che pero ſara bene di farne ſecondo i luoghi, ne quali ſi trovano, ſeparato diſcorſo.

Il Regno di Boſna, che e parte la piu occidentale dell' altre di queſto tratto, e piena di fedeli del noſtro rito, e ſono tutti Cattolici; frutto antico delle predicazioni de Padri di S. Franceſco Minori Oſſervanti, i ſoggetti del quale Iſtituto, ſino dal principio di eſſo, ſi miſero a coltivare queſta parte della Vigna del Signore, e v' hanno de numeroſi Conventi, che danno ricetto a Veſcovi, che del corpo loro, dalla ſanta ſede ſogliono cavarſi; e continuano di portare l'habito di S. Franceſco non diverſo in parte alcuna da quello degli altri fratri come quelli, che non ardiſcono di profeſſare il loro carattere Epiſcopale, mentre non e accompagnato dalle facolta del Principe ſecolare; le quali per eſſercitare li jurisdizione anco ſpirituale ricercano quei Barbari ne Prelati Chriſtiani; e le fan pagare

„ molto bene, come ſono neceſſitati d' ottenerle, „ e pagarle i Prelati Greci; che però profeſſano „ liberamente il loro carattere; & è pratica ſi- „ mile a quella del *Placet* Regio ne Regni di „ Spagna; e del poſſeſſo temporale negli ſtati della „ Republica di Venezia. Il mancamento di que- „ ſte facolta è diſavantaggio a Prelati Latini nel „ Dominio del Turco; che però ſono obligati a „ non paleſarſi per tali; e quando avenga che „ ſiano conoſciuti, gran moleſtie ſopportano, e „ gran pericoli corrono; da quali per mezzo del „ denaro da loro popoli vengono nell' occorrenze „ con gran carità liberati. È ben vero, che per „ lo più i Turchi caminano in queſta parte alla „ groſſa, & uſano una diſcreta convenienza. A „ me de fatto è occorſo d' avere nella mia Comi- „ tiva il Veſcovo moderno di Boſna; che venne *Edit. Pariſ.* „ veſtito da ſecolare; con fare antecedentemente *pag.* 102. „ correr prohibizione a ſuoi, di non paleſare la „ venuta del Veſcovo; e non prima d' arriva- „ re al ſuo Convento d' Olovo, tipigliò il ſuo ha- „ bito di S. Franceſco. E di qui naſce la neceſ- „ ſità di fare i Veſcovi di Boſna di quella Reli- „ gione; ſenza che durerebbe fatica il Prelato, „ che non portaſſe l' habito di S. Franceſo d' ha- „ vere il credito, e la venerazione de proprii ſud- „ diti, neceſſario all' eſſercizio della ſua carica.

„ Seguita verſo Levante il Ducato di S. Saba, „ Provincia grande e ſpazioſa, ſtendendoſi a otto „ giornate di camino in lunghezza, e poco meno „ d' altrettante di larghezza. Era anticamente ſotto- „ poſto al governo del Baſsà di Boſna, reſidente „ in Serraglio; ma in queſti tempi ha il proprio „ Rettore, a titolo di Sangiak. V' è in eſſi qual- „ che numero di fedeli del noſtro rito; e ſono catto- „ lici, come i ſopradetti di Boſna; ma ſi reſtrin- „ gono nelle due Dioceſi di Makarka, e di Tri- „ bunio; le quali Dioceſi fra lo contigue, comin- „ ciando dal capo Occidentale di queſta Provin- „ cia, ſtendono il loro ſpazio per 4. giornate di „ camino verſo Levante, ſino all' incontro, e an- „ co più della città di Raguſa, con pochiſſima „ larghezza verſo la Tramontana; e viene ad eſ- „ ſere il ſito d' eſſe, o al lido di mare, o poco „ diſtante da eſſo.

„ V' è anco in queſta provincia la Città di Mo- „ ſtar, nella quale e ne caſtelli, che le ſono din- „ torno, v' è buon numero de Latini; ma per- „ che queſti ſono ſottopoſti al ſuddetto Veſcovo „ di Boſna, s' intende detto di loro, cio, che ho „ detto in queſta materia di ſopra nel Capitolo „ in cui di Boſna s' è ragionato.

„ Doppo il Ducato di S. Saba caminando verſo „ Levante, viene la Servia, e la Bulgaria, nelle „ quali provincie v' è de popoli Chriſtiani del ri- „ to Latino, ſparſi in diverſi luoghi, e ſono i „ ſeguenti. 1o. Ciprovaz, terra aſſai groſſa con „ alcuni caſali intorno; la quale reſta dalla parte „ di Tramontana, della Citta di Soſia, nelle vi- „ cinanze di monte Emo, che chiamano la ca- „ tena del mondo. È numeroſa di 4000. anime, „ tutte della noſtra religione e rito. Ha la chie- „ ſa, che è ſortito à quegli huomini di ottenere „ per eſſere diſtintamente da Turchi riguardato „ quel luogo, come quello, che ſpetta quanto ai „ proventi dell' entrate publiche alla Regina Ma- „ dre, pro tempore; le quale ſuole per proprio „ honore e compiacenza fare godere à quegli ha- „ bitanti copioſamente i frutti della ſua protezione „ in ordine al vivere in pace, e tenerſi lontani „ dalle moleſtie e gravezze. Era nativo di que- „ ſto luogo, quando io paſſai per quelle bande, „ l' Arciveſcovo di Soſia, il quale in eſſo riſede „ va, ſenza farſi troppo vedere nel poſto del pro- „ prio titolo, il quale eſſendo reſidenza del capo „ della provincia, li ſarebbe di ſpeſa grande, e „ di moleſtia quella dimora, oltre il commune „ pericolo delli Veſcovi in quei paeſi, de quali „ di ſopra ſi è ragionato.

„ Nicopoli città celebre ſopra il Danubio per la „ rotta ivi data da Bajazet Primo Granturco, a tutti „ quaſi i Chriſtiani uniti inſieme nell' anno 1396. „ V' è in eſſa buon numero di Latini, e fuora di „ eſſa vi ſono 14. caſtelli habitati da medeſimi, „ frutto delle lodevoli fatiche di Monſ. Filippo „ Stanislai, dal quale queſti caſtelli furono con- „ vertiti dall' hereſia de Pauliani alla fede Cat- „ tolica con tutto che queſto Prelato in diverſe ma- „ niere habbia contravvenuto agli ordini di Ro- „ ma, e patitone per cio lunga e rigoroſa peni- „ tenza, eſſiliato dalla Dioceſi, e quaſi privato „ del Veſcovado; nel quale poi per benignità del- „ la S. Congregazione di propaganda fide, ritor- „ natovi, s' è ultimamente adoperato per la con- „ ſervazione di queſto gregge nella fede; nella „ qual ſanta opera inſiſtendo, ha chiuſo lodevol- „ mente i ſuoi giorni, con laſciare ottima fama „ di ſe in quei popoli; e ſarà d' opera non coſi „ facile al ſuo ſucceſſore queſta conſervazione, „ per la reſiſtenza d' uno per altro leggieriſſimo „ riſpetto, che è la varietà de giorni feſtivi fra i „ Latini e Greci, ridotti alla correzione Gregoria- „ na; alla quale quegli animi rozzi malamente s' „ *pag.* 102. „ accordano. È da notare che la chieſa goduta „ da Chriſtiani in queſta Citta è non altrimenti „ edificio, ma ſcavamento fatto in un grande ſco- „ glio di tufo, che però è incapace di ruina; il „ che è cauſa, che ſi ſia conſervata lunghiſſimo „ tempo, e che ſia ſingolare in quelle parti a Chri- „ ſtiani queſta prerogativa.

„ Caliſcevo, che conſiſte in tre caſali, poſti à „ tre hore di camino da Filippopoli, verſo Tra- „ montana. Non hanno chieſa queſti Chriſtiani, „ ma il Capellano de Raguſei, che ſi trova in det- „ ta città, amminiſtra ivi i Sacramenti e celebra „ alle volte ſopra altari portatili.

„ Jagnevo, terra molto popolata, ove fra i Gre- „ ci de quali è maggiore il numero, v' ha de i „ Latini ancora; reſta dalla parte Auſtrale di So- „ fia, dalla quale ancora ſi trova Ochcida, che „ ha il ſuo Prelato, e s' avvicina al confine de „ luoghi da me preſi a riferire; e però non gli „ ho ne praticati, ne ho havuta troppa occaſione „ di ſentirne parlare. Tutti i fedeli, che ſi tro- „ vano ne luoghi ſin qui da me riferiti, ſono ſud- „ diti aſſoluti del Turco, chiamati in lingua del „ paeſe Vaiaturſcha, quaſi dicas mancipia Turci- „ ca, ſottopoſti ſenza alcuna eccezione alla durezza „ del giogo, che portano, difficile à ſoffrire per „ molte cagioni, levando loro paſſim i loro figli „ per fargli Turchi, e allevare ne Sarragli del Gran- „ ſignore; onde vengono applicati à diverſi mi- „ niſteri della corte, o aſcritti alla milizia de Gian- „ nizzeri, le quali raccolte ſi chiamano Deſermet „ e ſi mettono in eſſecutione, ogni anno per tutto „ l' imperio. Le loro heredità ſono ſottopoſte al „ fiſco, che chiamano Poroman; dritto del quale „ è d' havere la decima parte de beni, che ſi la- „ ſciano à figli, & all' altre perſone congiunte „ ſtrettamente al defonto, e tutta intieramente l' „ heredita, ove non vi ſia herede proſſimo, ſenza „ che vi ſia in queſto caſo luogo alla diſpoſizio- „ ne teſtamentaria, con diverſe altre durezze pro- „ prie della barbarie di quella nazione.

„ Diverſa da queſta, e molto migliore è la con- „ dizione de Latini che in queſte parti ſi trova- „ no, ſenza il duro carattere di ſudditi dell' Im- „ perio: ma che per qualche privilegio fondato, „ ne patti antichi o moderni, ſono eſſenti da di- „ verſe gravezze, & hanno fortuna d' eſſer tenuti „ per amorevoli, come al preſente hanno ſorte d' „ eſſere ſtimati tali i Veneziani, e Genoveſi degl' „ huomini de quali nazioni è ſtato avanti, che „ l' occupaſſero i Maumettani, pieniſſimo l' Orien- „ te. E di queſte come anco dell' altre, che vi „ poteſſero eſſere, di tal ſorte, quali ſiano i pri- „ vilegii, eſſenzione, e immunita, perche a me „ non è noto non ſaprei diſcorerne; & tanto più, „ che ne paeſi, de quali io qui ragiono, non ho „ notizia che vene ſia: ſi come m' è notiſſimo, „

che

„ che in Conſtantinopoli ſono frequenti e celebri
„ i loro traffichi. Di queſto genere è la nazione
„ de Raguſei miei patriotti, i quali fino dal tempo
„ che quel paeſi erano retti da Principi Chriſtia-
„ ni, eſſercitavano in gran frequenza i loro traf-
„ fichi in diverſe piazze di quell' allora floride e
„ doviziose paeſe: e a titolo di Colonie, haveva-
„ no in eſſe il ſuo domicilio: e molte eſſenzioni
„ godevano, come atteſta Ludovico Tuberone nell'
„ hiſtoria de ſuoi tempi: le quali colonie ſono
„ Comunità de Mercanti & altri nazionali, ri-
„ maſte fino al dì d' oggi in dette piazze: che
„ ſono le ſeguenti.

„ 1°. Belgrado, città nobile e popolata, poſta
„ nel confluente di due gran fiumi Danubio e Sa-
„ vo: che è il termine Occidentale del Regno
„ di Servia. La noſtra nazione ha ivi la chieſa,
„ nella quale publicamente s' eſſercita il culto
„ divino, da Cappellano eletto, e mantenuto dalla
„ Comunità: e ſerve celebrando, & amminiſtran-
„ do i Sacramenti non ſolamente a fedeli, che
„ ſi trovano nel recinto della terra, ma anco a
„ quelli, che ſono ſparſi per diverſi caſali, all'
„ intorno, pur nazionali.

Edit. Pariſ. pag. 103. „ A queſta chieſa accadè tre anni ſono, l' in-
„ fortunio d' eſſere incendiata, per caſo del quale
„ patì tutto quel vicinato, con haver (e laſcian-
„ do una ſola muraglia) conſumato tutto il tetto
„ reſto; per la redificazione della quale per mezzo
„ delli noſtri Ambaſciatori (uno de quali fui io)
„ ſi fece ricorſo al Gran Viſir; perche non fù
„ poſſibile d' ottenere l' intento, oſtandovi l' in-
„ ſtituto antico di quella nazione di non permette-
„ re la redificazione delle Chieſe; che una vol-
„ ta concedute ai Chriſtiani vengon di mano in
„ mano cadendo. S' è venuto al ripiego di copri-
„ re l' aperto per mezzo di travi, e del muro re-
„ ſtato in piedi colle ſtore, à difeſa delle quali
„ contro l' ingiuria del tempo ſi celebra il meglio
„ che ſi può, e s' anderà coſi continuando, ſino
„ à che col tempo ſi conſeguiſca (come ſi ſpera)
„ di rimettere nel priſtino interamente la coſa.
„ Detto Cappellano è ſolito che ſia religioſo de
„ Minori Oſſervanti di S. Franceſco di Nazione
„ Boſneſe; oltre il quale dalla Comunità è man-
„ tenuto un altro, che fa la ſcuola alla gioventu.

„ 2°. Ruſſi, altrimente Ruſcik, terra groſſa di
„ 2000. fuochi ſopra il Danubio, col porto aper-
„ to, delle Barche da navigare quel fiume. V'
„ è la chieſa offiziata da Cappellano ſoſtenuto da
„ mercanti della Colonia, che hora è un Religio-
„ ſo de Minori Oſſervanti, il quale conforme à
„ quello di Belgrado, ſerve & alla terra, & al
„ contado, e vicinanze, nelle quali ſi trova buo-
„ na copia di fedeli di queſta nazione, ma ſenza
„ propria chieſa.

„ 3°. Siliſtria, terra di 2500. fuochi ſopra il
„ Danubio, ove la nazione de Raguſei tiene la
„ ſua chieſa, ſervita da Cappellano da lei man-
„ tenuto, ch'ora è un prete ſecolare.

„ 4°. Babbà, terra groſſa al pari della ſuddetta
„ poſta in ſito alquanto diſtante ſervita dal Da-
„ nubio, ameno ſopra modo, e abbondante. V'
„ è la chieſa della nazione ſervita da Cappellano
„ il quale al preſente è un prete ſecolare, che s'
„ adopera ancora in ſervizio delle terre vicine,
„ che ſono Jaſakci, Iſmael, Tulci, Bandar, Chi-
„ lic, tutte ſituate alle ripe del Danubio, che in
„ quelle parti è proſſimo à ſcaricarſi nel mare;
„ e ſono frequenti di numero conſiderabile d' huo-
„ mini di queſta nazione, i quali tutti concorro-
„ no al mantenimento del Cappellano: il che
„ conſiſte (oltre il vitto congruo per lui e per il
„ cavallo, che ſe li dà in caſa d' uno de mercan-
„ ti della terra, nelle quali per turno gli occor-
„ re di trattenerſi) in 60. pezze di Reali l' an-
„ no: e queſta è la pratica, che in pagare il cap-
„ pellano ordinariamente anco altrove s' oſſerva.
„ E v' è lodevole uſanza di ſtar attentiſſimo ogn-
„ uno alla vita, & alle azioni de cappellani: &
„ ogni mediocre mancamento nella parte morale
„ baſta per licenziarlo: e parte per queſto, ma
„ molto più perche nell' elezione s' uſa à que-
„ ſto effetto ogni maggiore diligenza, ſuccede,
„ che per ordinario queſti operarii ſono huomini
„ di coſtumi incolpati, & in grande e riguarde-
„ vole ſtima fra i ſecolari: ſopra il qual punto
„ grandemente ſi preme, non ſolo in riguardo dell'
„ utile grande, che ridonda nella bontà de coſtu-
„ mi del popolo, da quella de Sacerdoti; ma per
„ provedere da lontano à grand' inconvenienti,
„ che poſſono provenire dalla vita ſcorretta di que-
„ ſti Cappellani, e maſſimamente dalla pratica
„ diſoneſta con le donne de Turchi, il qual man-
„ camento ſolito punirſi con fiamme, dalle quali
„ il reo, ſolo con rinnegar la fede, può eſſimer-
„ ſi; portarebbe immenſa ſpeſa, e travagli alla
„ Comunità, alla quale toccarebbe il peſo di ſal-
„ varlo.

„ 5°. Provato, terra groſſa nel paeſe di Do-
„ bruccia. V' è dentro, la chieſa della nazione,
„ di nobile ſtruttura, e di venerabile antichità fa-
„ bricata a volta; la ſerve un Cappellano, che al
„ preſente è un prete ſecolare, ſtato già alunno del-
„ la Congregazione di Propaganda fide di nazione
„ Boſneſe, chiamato D. Gio: Cucumarich, huomo
„ dotto, e da bene, il quale ſerve a fedeli della
„ nazione, coſi nel detto luogo, come in diverſi
„ altri di quella vicinanza, che ſono Varna, Sciu-
„ magn, Paſſargk, e altri, ne quali ſi trova de
„ nazionali conſiderabil numero; e hanno privi-
„ legio di ſentire le meſſe dette ſopra altari por-
„ tatili inanzi alle ſacre imagini, che i Turchi
„ chiamano Suret, coſa per altro da quei barbari eſ-
„ preſſamente vietata.

pag. 104.

„ 6°. Adrianopoli città Regia, poſta nel con-
„ fluente di diverſi fiumi; nel maggiore d' eſſi chia-
„ mato Marizza, v' è dentro la chieſa de Ragu-
„ ſei poſta in mezzo alla Città, ſotto l' invoca-
„ zione della B. Vergine, coll' imagine della me-
„ deſima, che tiene il bambino in braccio, di
„ mano di eſquiſito artefice, dipinta. Al preſente
„ non ha queſta il ſuo Capellano, e perche in
„ queſti tempi per la reſidenza ivi della corte, e
„ non v' è, ne vi può eſſere altra chieſa de Chri-
„ ſtiani, v' è gran concorſo in queſta di fedeli.

„ 7°. Filipopoli, altrimente Filibà, città gran-
„ de e famoſa ſopra il detto fiume Marizza, po-
„ polata da 40000. anime. V' è in eſſa la chie-
„ ſa de nazionali, hora ſervita dal P. de Mino-
„ ri Oſſervanti, di nazione Raguſeo per Cappella-
„ no, il quale s' impiega in oltre nel ſervizio de
„ fedeli di Caliſcevo, de quali di ſopra s' è ragio-
„ nato.

„ 8. Soſia Città grande, e capo di Provincia,
„ e reſidenza di Beglierbegh di Rumelia, vocabolo
„ corrotto da quello di Romania. V' ha ivi la
„ Nazione una bella chieſa con tre altari, ſervi-
„ ta da Cappellano Padre de Minori Oſſervanti
„ di Nazione Raguſeo, mantenuto, come ſopra,
„ da mercanti.

„ 9°. Prokupie terra groſſa nella Servia, nella
„ quale vi è chieſa de Raguſei col Cappellano co-
„ me ſopra.

„ 10. Novipaſar, terra ſimilmente groſſa nella
„ detta provincia di Servia. V' è la chieſa della
„ nazione, come ſopra, ſervita da Cappellano
„ mantenuto da mercanti, al qual mantenimento
„ concorrono i Signori Teſorieri di S. Maria di
„ Raguſa con 40. pezze di reali l' anno, proveni-
„ ti da un legato pio.

„ Gode la nazione Raguſea ſparſa per le colo-
„ nie de ſuddetti luoghi corriſpondenti al groſſo
„ tributo inviato da lei annualmente alla Porta
„ per patti eſpreſſi contenuti nell' antica Conven-
„ zione, che chiamano Ahnam, diverſi privilegi
„ e prerogative, il comodo delle quali, ſe non foſ-
„ ſero, come al preſente ſono, affitte dalla ſtra-
„ ge del terremoto, le coſe ſue, ſarebbe niente
„ inferiore a queſta gravezza.

„ E primieramente i figlivoli di questa Patria, habitanti in qualsivoglia luogo dell' Imperio Ottomano, hanno facoltà di trasmettere i beni loro ad ogni sorte di heredi testamentarii, e ab intestato.

„ Non sono sottoposti i loro figlivoli al *Defcermet* di sopra accennato: sono esenti da gabelle, e da dogane, & altri pesi già imposti, e da imporsi in futuro, le robbe e beni stabili, e le persone loro, in qualsivoglia parte dell' Imperio; eccettuate le città regie di Constantinopoli, Adrianopoli e Prussa, ove pagano solamente due per cento, delle robbe, colle quali trafficano. Esercitano da se stessi le dette Comunità la jurisdizione quanto alle cause civili; le quali quando sono più rilevanti, vengono giudicate dagli Ambasciatori della Republica pro tempore, quando passano alla Porta, ò quando ritornano, ò quando si tratta di Comunità poste fuori della strada, concorrono i litiganti alla più vicina di quelle, che si trovano al passo; e ivi dicono la sua ragione, con rimanervi alla parte perdente l' appello a Tribunali di Ragusa; e quanto alle cause criminali, se non si tratta di materia troppo grave, trovano quegli huomini modo, che pochissimo vi s' ingeriscono i Giudici del paese, castigando da loro senza strepito giudiciale, e sola facti veritate inspecta, i delinquenti.

„ Hanno le loro chiese, nelle quali s' esercita publicamente il culto divino, si celebrano le messe; s' amministrano i sacramenti da Cappellani i quali da ciascuna di quelle comunità si proveggono, e mantengono; e i fedeli stessi, quantunque laici, aiutano popolarmente a cantare vespere e le messe, in tutto quello, che può canonicamente farsi senza il carattere degli ordini sacri: cosa che riesce di somma edificazione.

Edit. Parif. pag. 105.

„ Hanno cimiteri, che per legge de Turchi devono essere fuori dell' habitato, e sono circondati da muro, chiamando tale circuito Gradina, nel che è distinta notabilmente la loro condizione da quella de Greci, e Ebrei; le sepolture de quali stanno all' aperto esposte agl' insulti degli animali; anzi nella città di Adrianopoli, e singolare il dritto di sepelire i morti nella chiesa stessa, ch' è in mezzo alla città. In virtù di che; de fatto, essendo a mio tempo occorsa la morte d' uno della nostra famiglia, fù il suo corpo portato publicamente per le strade in cataletto scoperto, precedente il Prete colla croce in mano, vestito di cotta e stola: e seguendo molti sì della Ragusea, come dell' altre nazioni, colle torce accese, cantando i psalmi soliti; e fù notabile, che vi concorse anco il Metropolita Greco con diversi Monaci e sacerdoti del suo rito il quale solennizò con molta edificazione d' ogni uno quel funerale; il qual rito si osserva senza contradizione da per tutto in simili occasioni.

„ Le dette Comunità chiamate, come si è detto, Colonie, sono composte di persone native della Città, e stato di Ragusa, e descendenti da questi; oltre i quali vi si aggiungono di quei del paese, del culto Latino; e ne luoghi, ne quali queste colonie si trovano, tutti i Latini passano per Ragusei, e trovano modo di godere de loro privilegi; non ostante, che ciò venga loro alle volte contradetto; onde i veri nazionali ricevono de travagli, e detrimenti notabili; nel che da Ragusa arrivano ordini rigorosi a favore degli aggregati, con castigarsi severamente coloro, che venissero a qualche atto a questa pratica pregiudiciale; per la qual cagione passano molti del rito Greco al Latino, e si trattano da Latini, con augumento non disprezzabile della Religione Cattolica, verso la quale quando bene da questi non si nodrissero sinceri i sentimenti, certo è che ne figlivoli loro sono sinceriſſimi; e questo è il più facile, più naturale e più efficace modo d' ogni altro di sostenere la Christianità in quelle parti; adoprando a favore, e augumento di essa, mezzi non solo non contradetti, ma assistiti e favoriti de Turchi; & ottenendo senza ne spesa, ne travaglio, che sia permesso con libertà assai ragionevole il vero culto divino; onde sarebbe espediente, che a Roma si havesse in considerazione questa maniera di tenere vivo il lume della fede in quella barbarie, favorendo le dette Comunità, e assistendo loro con le grazie, che loro occorressero alla giornata; poiche risulta notabilmente per la gloria di Dio, e salute dell' anime, l' assistenza in quelle parti di numero considerabile di fedeli Cattolici; risperto alla libertà e riputazione, colla quale professano, e mettono in atto la loro credenza, in comparazione degli altri fedeli, de quali di sopra si è ragionato, e delle difficolta, e molestie che questi sostengono per mantenersi nella fede; e le spese che Roma a questo effetto vi fa, ne Vescovi e Missionarii che si sottiene.

„ Ma se mai altre volte è stata considerabile la condizione delle Colonie de Ragusei in Levante a questo effetto, ell' è al presente, che si sono messi i Patriarchi e Metropoliti del rito Greco all' impresa di rendere sottoposti alla potestà loro i Latini; ad effetto di che, corre voce, che habbiano ottenuto diversi comandamenti del Gransignore, in virtù de quali esigono da nostri rigorose contribuzioni; il che si corre pericolo, che risulti in pregiudizio gravissimo della fede e disciplina di questi fedeli; perche detti Prelati scismatici metteran verisimilmente sacrileghe imposizioni ai sacrificii, & all' uso dei Sacramenti: nel modo che per supplire alle spese sopraccennate ne Turchi, praticano con quei del proprio rito, con ruina & esterminio totale della vera religione in tutto il Levante; de quali incomodi, resta essente la nazione de Ragusei, assieme con gli aggregati ad essa; in vigore del suo privilegio, sopraccennato, d' essere essenti delle nuove imposizioni; il quale privilegio le viene fedelmente osservato, come quello, che da lei viene goduto a titolo oneroso; e si trova espresso nell' antica Convenzione detta Ahnam, accennata di sopra; e a me è riuscito di metterlo in pratica contro un' imposizione fatta in riguardo della presente guerra col Pollacco con ottenere dal Gran Visir un comandamento espresso di questa essenzione, contra la detta gravezza; e ho memoria, che da miei antecessori simili comandamenti si sono ottenuti contro l' effazioni, che altre volte detti Prelati hanno preteso di metter in uso, contro le persone, e beni della nazione di Ragusa.

pag. 106.

„ Tanto m' occorre di dire delle notizie da me raccolte ne paesi di Levante, da me praticati, concernenti lo stato della Religione. Restarebbe di ragionare di ciò, che concerne lo stato politico e militare; materia da me molto bene avvertita e considerata, mediante la comodità, che ne ho havuto per essermi occorso di trovarmi presente all' arrivo dell' armata Ottomana in Polonia, all' attaco e presa di Caminitz; al progresso verso Leopoli e al ritorno da sotto a quella piazza, coll' abbozzo della pace e al terrore concepito, quando giunse l' avviso della rotta di Coccin, e alla fuga poco decorosa dal porto del Danubio, della quale io stesso sono stato a parte. Ma essendo questo, argomento diverso dal presente, mi riservo a trattarlo in ragionamento separato; e dico per hora solamente che l' acquisto di detta piazza è stato in effetto, successo infelice e perdita grande per li Turchi, i quali con questo loro stimato avanzamento che portarono senza alcun contrasto; ban lograto più le forze di quell' Imperio, e tan-

» to indebolite; che maggior danno appena ſi po-
» teva ricevere da una rotta formale; nè gia i
» più prudenti fra di loro reſtavano di vedere
» chiara antecedentemente queſta verità, ed in
» ſpecie il Gran Viſir, che ha ſempre dannato
» la riſoluzione fatta in ſua aſſenza di prendere
» in protezione i Coſacchi, e ciò prendere delle
» brighe con Pollonia; ne quella eſpedizione,
» alla quale han dato impulſo alcune parole del
» rappreſentante Pollacco, in riſpoſta delle mi-
» nacce a favore de Coſacchi, ha avuto altrimen-
» te per fine acquiſti ſopra la Pollonia: ma di
» uſcire con riputazione dall' impegno delle pro- »
» poſizioni fatte in queſta materia per mezzo di »
» un comportabile aggiuſtamento, in ordine al qua- »
» le per tutto il tempo della marchia dell'armata »
» ſi ſtette con l'orecchie teſe per udire il trat- »
» tato, e avidamente abbracciarlo, profeſſando »
» ingenuamente che ogni minima reſiſtenza che »
» ſi fuſſe incontrata nel paſſare il fiume Ne- »
» ſter, mai non ſarebbe loro riuſcito di paſſarlo, »
» ne avvicinarſi a Caminitz; e queſto io ho ſentito »
» più volte affermare coſtantemente al Luogote- »
» nente del Gran-Viſir, che chiamano Chehaia. »

DALL' INSTRUZIONE DELLO STATO DELLA Religione nel mondo fatta da Monſ. Urbano Cerzi Segretario della Congregazione de Propaganda fide per Innoc. XI.

» NElla Servia, &c. In queſto propoſito non poſ-
» ſo laſciar di dire il gran vantaggio, che por-
» tano i Raguſei al culto Cattolico nelle ſuddette
» Provincie di Boſna, Bulgaria e Servia, & altre
» confinanti; mentre tra gli altri privilegii, che
» hanno dal Gran-Signore a cui pagano un annuo
» tributo, è quello d' havere nelle dette Provincie
» molte Colonie, nelle quali havendo chieſe, s'
» eſſercita publicamente il culto Cattolico, da Cap-
» pellani mantenuti dalle Communità, non ſolo
» per i nationali, ma anche per i foraſtieri: e que-
» ſte ſono in Belgrado, Ruſcik, Siliſtria, Prova-
» to, Adrianopoli, Soſia, Procupia e Novipazar,
Edit. Pariſ. pag. 107. dove non ſolo i Cattolici ſono eſſenti da molti
tributi, e angarie Turcheſche, ma anche liberi
dall'eſtorſioni, che con privilegio della Porta fanno i
Veſcovi Sciſmatici.

Σέρβλια δὲ τὸ τῶν Ῥωμαίων ὀνομάτων) Serviorum igitur vocabuli originem Græci a Latino ſermone derivant, nimirum a ſervitute, ut ait hic Porphyrogenitus; ex quo quidem mutuatus eſt Willelmus Tyrius ea, quæ ſcribit lib. 20. cap. 4. quando cum Imperatore Emanuele in Servia præliaturo ſe veniſſe ait: *Detinebatur porro eo temporis articulo Imperator in Servia, quæ regio montuoſa, & nemoribus obſita difficiles habent aditus, inter Dalmatiam, & Ungariam, & Illyricum media jacet, rebellantibus Servis, & confidentibus de introituum ad ſe anguſtiis, & de impervia eorum regione. Habent vetuſtæ traditiones hanc omnem populum ex deportatis, & deputatis exilio, qui in partibus illis ad ſecunda marmora, & effodienda metalla damnati fuerant, originem habuiſſe, & inde etiam nomen traxiſſe ſervitutis. Eſt autem populus incultus abſque diſciplina, montium & ſilvarum habitator, agriculturæ ignarus; gregibus & armentis copioſi, lacte, caſeo, butyro, carnibus, melle, & cera uberius abundantes. Hi magiſtratus habent, quos Zupanos vocant, & Domino Imperatori aliquando ſervitunt, aliquando de montibus, & ſilvis egredientes omnem circa ſe regionem, qui ſunt audaces & bellicoſi viri, depopulantur.* Atqui in hac Serblorum nominis a Servitute denominatione, inquit Lucius in Notis ad Hiſtoriam Diocleatis de Regno Slavorum, Græcos & ex eis Latinos hallucinatos ſciunt, quicunque Slavum idioma callentes, conterminl Serblianis ſunt; nam quos Slavi *Srbljanos* dicunt, hos Græci aſperitatem vitantes *Serblos* ſive *Serbulianos* vocant: terram autem quam habitant, Slavi *Srbska* vocant; quod cum Græcis difficile eſſet proferre *Serviam* dixerunt, & ſicut Conſtantinopoli poſt Imperii declinationem Latinus ſermo diu in uſu fuit, ita denominationem Serviorum a ſervitute voce Latina promanaſſe commenti ſunt, cum in Servia inter aſperitates Scardi montis metallorum fodinæ exiſtant, a Servis ad metalla damnatis Servios originem traxiſſe. Willelmus a Græcis edoctus ſcripſit; ſed prout *Srbljanorum* nomen nationis Slavicæ eſt, & *Srbska* regionis eorundem, ita eadem loca poſt Imperii declinationem *Srbljanos* occupaſſe conſtat, prout ipſis conterminl *Hrvati* & *Bugri* itidem Slavicæ nationes, quæ Croati, & Bulgari dicuntur effecere; & quamvis agreſtis conditionis ſint (quod commune eſt cum cæteris montana incolentibus,) tamen eadem loca invitis Græcis occuparunt, quod imbecillitatem illorum indicat, & ab eodem Tyrio ignominia taxantur. Notandum etiam eſt, tempore Michaelis Serviæ, & Bodini Bulgariæ Regum, Epirum reliquaque loca, quæ Slavi poſſidebant, a Latinis Bulgariæ nomine cenſita fuiſſe, ut Abbas Gaufridus illorum temporum Northmannicus Scriptor geſta Roberti, & Boemundi in Epiro referens, pluribus in locis in Bulgaria & apud Bulgaros eoſdem fuiſſe ſcribit, & Willelmus Tyrius lib. 2. cap. 1. *Bulgarorum gens inculta a tractu ſeptentrionali egreſſa, a Danubio uſque ad Urbem Regiam, & iterum ab eodem flumine ad mare Adriaticum univerſas occupaverat regiones, ita ut confuſis Provinciarum nominibus. & terminis, totus iſte tractus, qui in longitudine habere dicitur iter dierum XXX. in latitudine vero X. vel amplius Bulgaria dicatur, miſeris Græcis ignorantibus, quod hoc ipſum nomen eorum proteſtetur ignominiam.* Quomodo autem ſucceſſu temporum Bulgarium nomen diminutum fuerit, & Vulachium loco ipſius ſucceſſerit, relatum eſt lib. 6. cap. ult. de Reg. Dal. & Croatiæ, inquit laudatus Lucius loco paulo ſuperius citato.

Οἱ ἐκ τοιούτου) Σέρβλοι, inquit Ducangius in Gloſſ. Græco, Tribalis, & Serviis, quos & Σερβλιανοὺς vocabant, dicuntur *Servorum calceamenta*. Lexicon MS. ex Cod. Reg. 1843. Τερβλικὸν, ὁ Σέρβλος.

Ζαχλούμων χώρα) Sic ex MS. Codice. Perperam legitur in Editis, Χλιούμων χώρα, ſed optime Meurſius emendat. 224.

Προβούνια ἀπὸ Ῥώμης ἐγγύς) Προβούνιαι, inquit Meurſius, vocat hic, τὰς Προβουνίους. *pag. 108.* 225.

Ἔγγυα) Ἔγγυα Græcis recentioribus pro ἔγγονα, *Ex filio aut filia nepos*. Martyrium SS. Alphii, Philadelphi & Cyrini num. 4. Ἐρωτᾷ δὲ ὁ ἔγγυα τὸν Βοτανίαν ἐν τῷ αὐτοῦ δικαστηρίῳ γενόμενον, &c.

Ὁ τῶν Βελγεζίων ἄρχων Μιχαὴλ) Sic ex MS. Codice. Michael autem, qui hic ὁ Βελγεζίων dicitur, capite præcedenti ὁ Βερζίων eidem Porphyrogenito appellatur, ut ibi monuimus. 226.

Ἐπιζύγιον) Sic ex MS. Codice. Corrupte in Editis legitur, ἐπιζεῦγον.

Εἰς διώνιον) Διώνιον *Conductus* proprie. Epiſtola Conſtantini Pogonati Imp. ante Act. 11. VI. Synodi: καὶ κατεδιάτους καταξίους παραχθέντας εἰς διώνιον αὐτῷ, ὅρος τὸ πάντα ἀβλαβῆ ἐκ ἀνελλιπῆ — ἀποκατεστάθη ὑφ' ἡμῶν. Vide Ducangii Gloſſ. Græc. v. Διωνεύειν.

Ἐκ τῆς Ῥώμης) Sic etiam MSS. ſed legendum fortaſſis uſque ad Raſciam, non vero Rhaſen ut ait Meurſius.

Χωρίον δὲ) Ψυχίον *Municipium* ſignificat. Idem Porphyrogenitus cap. 9. hujus libri: τὸ Ψυχίον με-

τὰ περὶ ἀλλήλων διὰ τοῦ ξυροῦ αὐτὰ διαβιβάζειν. Idem Imperator Nov. 3. περὶ φυγῆς Ψυχικῶν, ἐ ἀναλωτέων κτίσεων. Extat in Cod. Reg. Novella Joannis Comneni περὶ κουφορίου τῶν ἀλλοτρίων ψυχικίων. Vide Ducangii Gloss. Græc.

Φαλκάρια δύο) Φάλκων & φαλκάριον, *Falco*. Σκυλάκιον, σκυλάκιον, & σκύλαξ, *Canis*. Vide Gloss. Græc. Ducangii.

Καὶ χαίνας ἐννενήκοντα) Χαῖνα & χαίνια, *Vestis pelliceæ*. Vide Ducangii utrumque Glossarium.

Τὴν Δεκινίκιαν) Hanc ipsam urbem vocat Porphyrogenitus ad finem hujus capitis, τὸ Δεκινίκιον.

Ο ῥ. Λέων ὁ ῥαβδοῦχος) *Non possum*, inquit Meursius in Notis ad eundem Porphyrogeniti locum, *divinare, quid sibi velit compendium hoc scribendi, itaque in versione mea asteriscum ejus loco posui. Occurrit autem pluries in hoc nostro*. Occurrit quidem primum cap. 29. ubi perperam legerat idem Meursius ὁ λέγω Στεφάνου, cum ibi legatur τοῦ ῥ. Στεφάνου, id est, ὁ Πρωτοσπαθαρίου Στεφάνου; quippe litera ρ cum θ superscripto Πρωτοσπαθαρίου, vocem intelligi ex iis, quæ infra ad caput XLII. dicturi sumus, manifesto constabit. Ο Ῥαβδοῦχος autem Meursius vertit *Lictor*; ita & nonnulli alii ad Codinum putant hanc vocem Latine interpretandam, ubi inter dignitates Aulæ Constantinopolitanæ Ῥαβδοῦχοι recensetur. R. P. Goar pag. 37. οἱ Ῥαβδοῦχοι, *Satellites virgis armati* interpretatur; putatque idem Goarus Rhabduchos haud diversos fuisse a Manglabitis, qui & ῥαβδοφόροι nonnunquam appellantur. Observo, inquit ille pag. 76. in Notis ad Codinum, Bardariotas istos, de quibus sermo, ῥαβδοῦχοι *a fustibus* gestatis dici apud Nicetam Andronici 2. οἱ τὰ ὑγκυλαρικὰ φορεῖν εἰωθότες ῥαβδοῦχοι: *Satellites fustibus instructi, & rubris vestibus ornati*.

Καὶ τέλειοι οἱ Ἀχελοί) Sic MS. Codex. In Editis legitur, καὶ τέλειοι ἀχελοί. ubi Meursius hæc adnotat: *Quid hoc sit, non intelligo. Alius investiget, si potest. Malo ingenue confiteri, quam inepte aliquid proferre*. At Ἀχελοῖς, & Ἀχελοῦ Bulgaricæ castellum reperitur apud Cedrenum, & apud Anonymum Combefisianum pag. 240. Ἀχελοῦς flumen appellatur; ad quod ait idem Scriptor citato loco inter Romanos atque Bulgaros commissum fuisse prælium, & victoriam a parte Bulgarorum stetisse. Quod quidem accidit, die xx. Augusti Indictione v. anno Christi 917. Μετὰ δὲ Λεόντιον πάλιν, ἰνδικτιῶνος ε'. ὁ φίλιος μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων ἐπὶ τῷ Ἀχελῷ συγκεχρότηται ποταμῷ, &c. De quo quidem bello videtur proculdubio loqui hic Porphyrogenitus.

Καὶ ἀρχοντόπουλοι Παγλᾶ) Ἀρχοντόπουλοι, *filius Principis*, vel *Magnatis*. Vide Ducangii Gloss. Græc.

Καὶ τοῦ Σιγρίτζη Θεοδώρου) Sic ex MS. Codice. Perperam legitur in Editis, τῆς Σιγρίτζης, καὶ Διοδώρου, &c. De Theodoro Sigritze loquitur & paulo superius Scriptor noster. 231. *Edit. Paris. pag.* 109.

Διὰ τοῦ Κούρου, ἐ Ἡμίονος) Sic ex MS. Codice.

Πρὸς ῥ Τζεσθλάβους) Tzeesthlabus hic Serviæ princeps ea ferme qua Porphyrogenitus ætate vivebat, scilicet circa annum DCCCCL. Horum autem principum series longe alia est apud Diocleatem, nomina etiam, & ab iis acta prorsus diversa. Quod inde factum puto, quod Dalmatiæ continentis, & Dalmatiæ maritimæ, interdum etiam Croatiæ Principes Diocleates confuderit; qui sane Scriptor circa annum MCLII. floruit. Ideoque hac in re multo majorem fidem meretur Porphyrogenitus, quam Diocleates, utpote qui longe ante ipsum vivebat. Horum autem principum Serviæ, quorum in præsenti libro mentionem facit Porphyrogenitus, libet hic ob oculos stemma proponere: 233.

CONSTANTINI PORPHYROGENITI PRINCIPES SERBLIÆ.

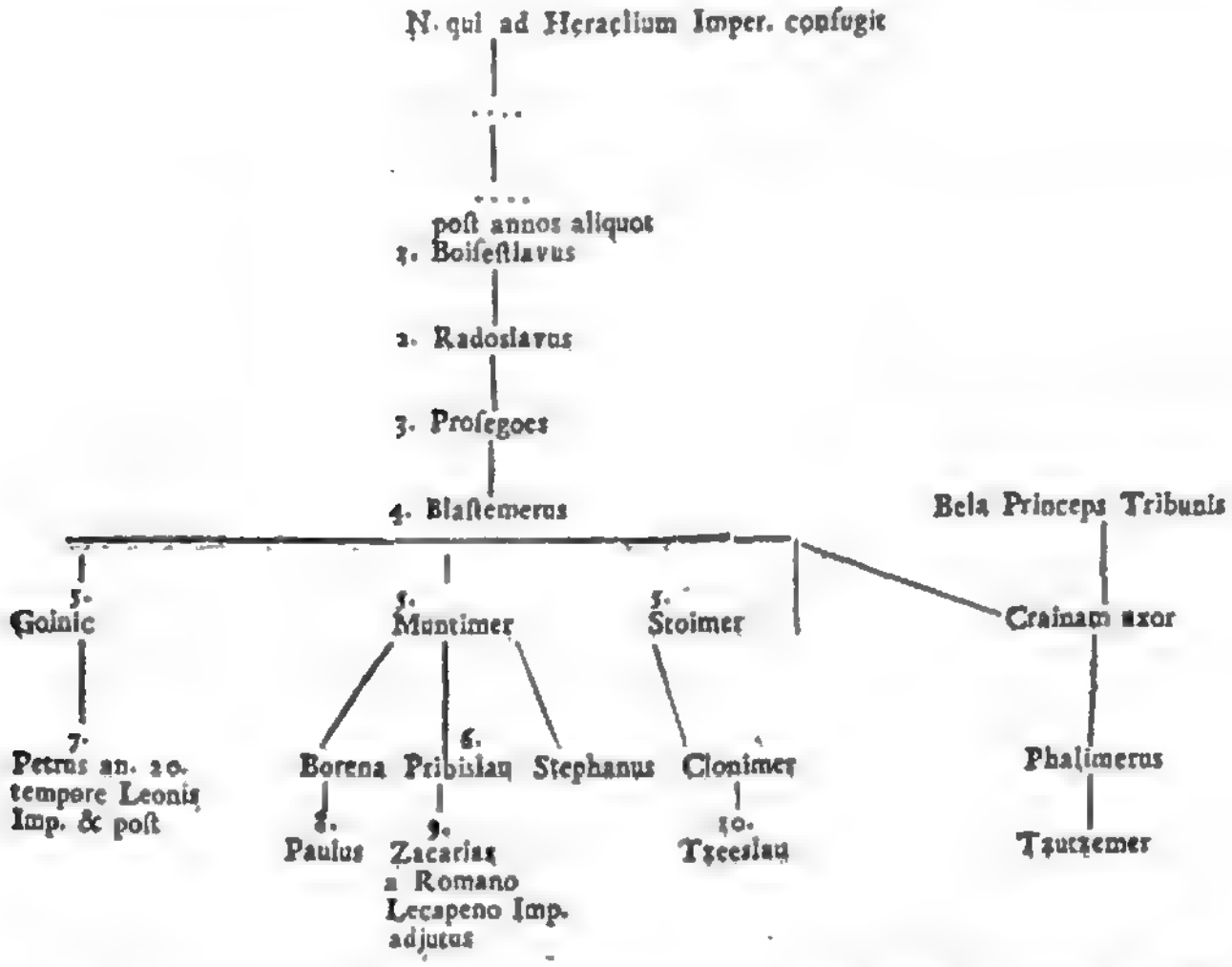

Τῆς ταύτης χώρας αὐτόνομοι) Sic ex MS. Codice. In Editis locus hic mutilus.

Τινοτανομένου) Sic in MS. Codice; in Editis vero habetur, ὑποταγμένος.

Τὸ Δεκινίκιον) Hanc ipsam urbem idem Porphyrogenitus paulo superius ῥ Δεκινίκιαν appellat.

Τὸ Τζουρβουκιόν) Sic MS. Codex. Editi habent, τὸ Τζουρβουκιό.

Τὸ Δρουγιόν) Sic in MS. Codice. In editis legitur, τὸ Δρουγιόμ. 234.

Edit. Paris. pag. 110.

Εἰς τὸ χωρίον Βόσονα) Boſſena Cinnamo Bódena appellatur. Hujus autem regni ſeu Provinciæ principum ſeriem exhibet Ducangius in Familiis Dalmaticis.

234. Ζαχλούμων χώρα) Zachlumorum regionis terminos deſcribit Porphyrogenitus ſupra cap. 30. his verbis: Ἀπὸ δὲ τοῦ Ῥασσίου ἄρχεται ἡ ἀρχοντία τῶν Ζαχλούμων καὶ παρατείνουσα μέχρι τοῦ Ὁρμοῦ τοποθεσίου. Ἐκ μὲν μέρους τῆς παραλιακῆς πλησιάζει τοῖς Παγανίταις, πρὸς δὲ τὰ ὄρεσιν εἰς ἄρκτον μὲν πλησιάζει τοῖς Χρωβάτοις, εἰς νότιον δὲ τῇ Σερβλίᾳ. *A Rauſio Zachlumorum principatus initium habet, & protenditur ad Orontium fluvium uſque; oraque maritima Paganis, montana quæ ad Septentrionem, Chrobatis, quæ in fronte, Serbliæ contermina eſt.*

Οἱ δὲ τοῦ ἐκάθισαν τοῦτο) Quomodo Serbli Zachlumorum terram occuparint pluribus capite præcedenti narrat Scriptor noſter.

235. Ἡγουμένου τοῦ βοτοῦ) Zachlumi dicti ſunt, inquit Porphyrogenitus, a monte Chlumo nuncupato; & alias Sclavorum dialecto Zachlumi dicuntur ii, qui poſt collem habitant. Atqui ſi ita eſt, *Sachlumi* appellandi ſunt potius quam Zachlumi, neque ita Slavorum dialecto vocandi ſunt omnes qui poſt collem habitant, ſed tantum qui poſt montem Clumum habitant; quippe ſa Slave *poſt* ſignificat, Chlumus vero nomen proprium montis eſt.

Τετιμωμένους) Sic cum Meurſio emendamus; perperam quippe in MSS. legitur, τοὺς ἐτιμωμένους.

Τὸ Στάγνον) Urbs Epiſcopalis ſub ditione Reipublicæ Raguſinæ: huic Eccleſiæ præeſt hodie Illuſtriſſimus Antiſtes Franciſcus Volanci, avunculus meus, vir & pietate & doctrina inſignis.

236. Χώρα μία ὑπάρχει) Eandem terram eſſe Terbunitarum & Canalitarum docet Porphyrogenitus & ſupra capite XXX. ubi Terbuniæ principatus terminos deſcribit his verbis: Ἀπὸ δὲ τοῦ μέσου τῆς Δυοκλείας ἄρχεται ἡ ἀρχοντία Τερβουνίας, ἡ παρατείνουσα μέχρι τοῦ Ῥασσίου. πρὸς δὲ τὰ ὄρεσιν αὐτῆς πλησιάζει τῇ Σερβλίᾳ. *A decaterie vero incipit Terbuniæ principatus, porrigitque ſe Rauſium uſque; at verſus montana Serbliæ adjacet.* At hodie Terbuniæ principatus Turcis paret; Epiſcopus vero Terbuniæ, unus e ſuffraganeis Archiepiſcopatus Raguſini, eligitur a Senatu Raguſino; fortaſſis quod Mercanenſis Epiſcopatus cum Terbunienſi junctus eſſet, & Mercana ſit ſub ditione Reipublicæ Raguſinæ. Hodie autem Terbunienſem Epiſcopatum obtinet Illuſtriſſimus Antonius Reghius conſobrinus meus, vir a pietate & a ſtudiis omnino laudabilis.

237. Εἰς ἡ ἑτέρα χώρα) Sic cum Meurſio emendamus. Perperam legitur in MSS. ἐπὶ ἡ ἑτέρα χωρία.

Τὸ δὲ Κανάλι ἐμβαδόν τι, &c.) Canale ſeu Canalis ſub dominio Reipublicæ Raguſinæ; olim ager Epidaurius; neque Canale ſeu Canalis regio illa dicta eſt, ut putat hic Porphyrogenitus, quod Canale Serblorum idiomate *viam plauſtri* ſignificet; nam, inquit ille, propter loci planitiem ſervitutes omnes plauſtris præſtant; cum nulla hodie ibi ſint plauſtra. Sed regio illa ab aquæ ductu lingua Epidauria Canalis appellatur ut ſcribit Ludovicus Tubero noſter, Abbas Meliteníis lib. v. Comment. de Temporibus ſuis: *Iiſdem fere temporibus*, inquit ille, *ager Epidaurius addita Vitalia, & tota regione quæ ab aquæ ductu lingua Epidauria Canalis appellatur, poſt ſexingentos circiter annos ab excidio Epidauri, pretio quibuſdam accolis regulis Boſſinatibus ſoluto recuperatus eſt, viritimque inter cives magna veterum poſſeſſorum invidia atque contentione diviſus. Quod autem Canalenſis ager territorii Epidaurii fuerit, argumento eſt opus mirabili ſtructura effectum, quo a vigeſimo prope milliario, aqua in urbem perducta eſt, partim ſubterraneo rivo, partim ſubſtructione, partim opere arquato. Cujus quidem operis a Sclavis proculdubio everſi, adhuc extant veſtigia, atque quibuſdam in locis inſcriptiones Latinis literis nomina Curatorum indicantes.*

Ὅτι ἡ Δυόκλεια χώρα) Diocleæ regionis terminos deſcribit Porphyrogenitus ſupra capite XXX. his verbis. Ἡ δὲ Δυόκλεια πλησιάζει πρὸς τὰ κάστρα τοῦ Δυραχίου, ὑπερκειμένου πρὸς τοὺς Ἐλβασσάν, καὶ πρὸς τὴν Ἐλβασσάνων, καὶ τὴν Ἀντίβαριν, ἐκτείνεται μέχρι τῆς Δεκατέρας, πρὸς τὰ ὄρεσιν δὲ πλησιάζει τῇ Σερβλίᾳ. *Diocleæ vero propinqua eſt Dyrrachii oppidis Eliſſo, Helgaſio, Antibari, extenditurque uſque Decatera; montana autem Serbliæ ſeptima ſunt.* pag. 111.

Καὶ πάλιν ὑπὸ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως ἐκράτει) Sub Heraclio Imperatore a Serblis occupata fuit hæc regio, ut ſcribit ſupra Porphyrogenitus.

Ὅτι ἐκτίσθη ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς) Atqui longe ante Diocletianum Imperatorem Diocleæ urbs extabat cum hujus meminerint Ptolemæus & Plinius. Non igitur huic urbi nomen Diocletianus dedit; ſed potius ille ab ea nomen accepit, quod in ea natus eſt, & a matre Diocleæ pariter appellata, ut ſcribit Sex. Aurel. Victor: *Diocletianus Delmata, Anulini Senatoris libertinus, matre pariter atque oppido nomine Diocleæ, quorum vocabulis, donec imperium ſumeret, Diocles appellatus, ubi orbis Romani potentiam cepit, Græcum nomen in Romanum morem convertit*, &c. Similia habet & Paulus Diaconus lib. 10. Diocles vero Diocletianus ante imperium dicitur & Lactantio, ſeu potius Lucio Cæcilio de Mortib. perſecut. c. 9. & 19. ubi vide quæ hac de re doceat eruditiſſimus vir noſtrique amantiſſimus Nicolaus le Nourry ſodalis noſter. 238.

Νῦν δὲ ἐστὶ ἐρημώτερον, &c.) Diocleæ ſeu Diocleæ urbs everſa a fundamentis fuit circa finem decimi ſeculi a Samuele Bulgarorum rege; ejuſque veſtigia ac ruinæ marmoreaque monumenta ſub aquis viſuntur in lacu Lygnitiri ad quem ſita fuit, ut ſcribit Ludovicus Tubero lib. VIII. Comment. de Temporibus ſuis: *E quibus fane Maracius in juſtum pene auctus fluvium eo ipſo accipitur lacu, quo Diocleæ (quam & ipſam erumpentibus ſubito aquis abſorptam eſſe tradunt) veſtigia ac ruinæ, marmoreaque monumenta ſub aquis viſuntur.* Falluntur ergo Scriptores illi, qui Diocleam hodie *Antibarim*, aut *Medon* aut *Catarum* appellant; cum primum deſtructa fuerit Diocleæ a Slavis, deinde a Bulgaris, tandem erumpentibus ſubito aquis abſorpta. Diocleæ autem urbe a Bulgaris, uti jam diximus, everſa circa finem decimi ſeculi, Joannes Archiepiſcopus Docleenſis Raguſium ſe contulit; atque ab eo tempore Eccleſia Raguſina Archiepiſcopalem dignitatem accepit a Benedicto V. Pontifice Max. ut ſcribit Seraphinus Razzius Florentinus Ordinis S. Dominici, in Hiſtoria Archiepiſcoporum Raguſinorum, quæ Italico idiomate conſcripta, aſſervatur manuſcripta, in Bibliotheca S. Marci Florentiæ: cujus quidem verba a nobis Latine facta hic proferre libet: *Devaſtato a Gothis atque fere a fundamentis everſo circa annum noſtræ Salutis 404. Epidauro nobiliſſima Dalmatiæ urbe, Joannes Epidaurius Civis & Archiepiſcopus fuga ſibi conſulens Tribunium petiit, ibique translata ſede atque titulo ſuæ Eccleſiæ diu commoratus eſt. At oppugnata Raſcia, ſubactaque Boſona cum finitimis ab infidelium, ſchiſmaticorumque tyrannide diu Eccleſia illa viduata manſit paſtore. Anno vero 863. temporibus Nicolai Papæ I. cum ad fidem Catholicam Bulgarorum Imperator veniſſet, conſenſu Pontificis Tribunienſis Archiepiſcopatus Docleam transfertur. Denique anno circiter 980. propter everſionem quoque Diocleæ a Bulgaris & Græcis factam coactus fuit primam ſedem repetere, atque ſtabulum Mercanenſe haud plus quatuor milliaribus ab Epidauro diſſitum, nec diu incoluit: illis quippe temporibus a Saracenis Adriatico mari infeſtato inſulani atque maritimi in magno periculo verſabantur; ratus itaque neque illic tutam ſibi ſore ſtationem, Raguſium novum mœnibus arceque munitum profiſciſcitur: ubi perurbane exceptus, ac Benedicti V. Pontificis Maximi auctoritate, titulo ſedeque illuc deportata; a Patribus decimæ, aliique proventus, qui ad Epiſcopum ſpecta-*

bant, illi attribuuntur, atque ab eodem Pontifice ſuffraganei deſignantur, videlicet, Cattarenſis, Antibarenſis, Dulcignenſis, Corcyrenſis, aliique, quanquam hodiernis temporibus Stagnenſem, atque Metzanenſem dumtaxat habeat. Et neſcio quidem quo fato evenit, ut quemadmodum ultimus Epidaurius appellatus fuit Joannes, ita primus Raguſinus nuncupetur. Joannes itaque Primus Archiepiſcopus Raguſinus, patria Docleenſis ſanctiſſime ſuam rexit Eccleſiam annis fere triginta; ibique cum extremum diem obiiſſet, in Eccleſia ſancti Stephani Protomartyris tumulatus fuit. Nec parum a vero aberrant qui eum Vitarum ſanctorum Martyrum Andreæ, Petri & Lauretii authorem faciunt, quorum corpora Raguſii aſſervantur, cum Joannem II. Archiepiſcopum tertium decimum, patria Venetum, revera illarum auctorem extitiſſe pro comperto habeatur.

Edit. Pariſ. pag. 112.

Τὸ Ναρηνῶν) Sic in MS. Codice: in Editis vero legitur, τὸ τῶν Γαρδῶν.

Ἡ χώρα ἡ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἕως Παγανῶν) Terminos Paganiæ deſcribit Porphyrogenitus ſupra capite xxx. Ab Orontio flumine, inquit, Pagania incipit, procurritque ad Zentinam flumen, &c. Ex quibus Porphyrogeniti verbis conſtat Narentanos, ſive Paganos eam partem continentis Dalmatiæ obtinuiſſe, quæ a Cerina Naronem verſus protenditur. Flumen, & Zupanias tres habet.

Διὰ τὸ μὴ καταδέξασθαι αὐτοὺς τῷ τότε χωρὶς βατσιδίνων, &c.) Chrobati ac Serbli, uti ſupra ad caput xxx. adnotavimus, fidem Chriſti ſuſcepe-

239.

runt Heraclio Juniore imperante; Pagani vero ſive Arentani baptizati fuere ſub Baſilio Macedone, ut idem Porphyrogenitus ſcribit ſupra cap. xxix. quemadmodum etiam plures alii ex Slavis, qui Dalmatiam incolebant, ut ipſe tradit eodem loco, & in Vita Baſilii num. LIV. ex editione Regia. Quod quidem congruit cum Platina, qui Adriani ſecundi Pontificis, & Suetopoli principis Dalmatiæ Sclavos Chriſti fidem ſuſcepiſſe ait in vita Joannis XIII. quem pro XIV. ponit. Hæc autem Platinam ex Blondo, Blondum vero ex Chronico MS. Andreæ Danduli exſcripſiſſe ajunt; ubi ſic legitur: *Hujus autem B. Cyrilli prædicatione Suetopolis Rex Dalmatiæ, qui ab Odrillo germano Totilæ Regis Gothorum originem duxerat, cum toto ſuo populo fidem Catholicam ſuſcepit.* Verum Dandulus hæc ſub Michaele contigiſſe ſcribit, Platina vero ſub Baſilio Macedone. Neque ſoli Arentani ac nonnulli alii ex Slavis Dalmatiæ accolis ſub Baſilio Macedone baptiſmum ſuſceperunt; verum & Bulgaros ad meliorem frugem revocavit idem Imperator, Ruſſique perſuaſit, ut ſacrum Baptiſma ſuſciperent, quemadmodum narrat laudatus Porphyrogenitus in ævi Vita num. XCV. & XCVI. De Ruſſorum autem ad fidem Chriſti converſione libet hic proferre hiſtoriam, quæ a principio mutila eſt; quam quidem reperi in Codice MS. Colbertino recenti manu conſcripto n. 4432. & Latinam fecimus. Sic igitur habet.

Et quæ ad religionem eorum pertinent accurate edicerent. Illi vero ſciſcitandi ſtudio cupidi, Romam ſe conferunt: iſtieque omnia perſcrutantur & exquirunt, ac curioſiſſime diſpiciunt cum ſanctorum templorum decorem, tum ſacerdotum & pontificum ordinem. Imo etiam Patriarcham eorum, quem Papam vocant, inviſunt; a quo verbis & doctrina ad utilitatem ſuam ſpectante inſtituti, revertuntur ac regionem ſuam repetunt, hinc ſeſe magno Regi ſiſtunt; ipſique omnia quæ viderant & audierant ſedulo recenſent. Adfirmabant porro, magna illa & veriſſima exiſtere, nec ulteriori perquiſitione & perſcrutatione opus eſſe. Quod ſi velis, inquiunt, illuſtriſſime & glorioſiſſime Domine princepsque noſter, ipſorum fidem amplecti, id ipſis ſignificato, atque eorum myſteriis rite initiare. Quibus auditis proceres qui cum rege erant, maximeque ii, qui ipſi talis propoſiti auctores fuerant, rurſus ipſum ita compellant: Non videtur nobis id agendum eſſe, niſi prius iidem ipſi Conſtantinopolitanos ritus explorent & ediſcant. Fama quippe eſt eam urbem magnam, imo præſtantiorem eſſe. Demumque e re fuerit, ut iidem hujus quoque religionem & cultum examinent ac experiantur: & ſic poſtea ex his duabus meliorem deligemus. Tum Rex ille prudens & conſpicuus, hoc conſilium admiſit & amplexus eſt. Quamobrem quatuor illos ſæpe memoratos viros, Conſtantinopolim mittit, ut omnia quæ ad religionem ſpectabant explorarent ac experirentur. In hanc vero illi urbem nec ſine magno labore concedunt, atque Baſilio Macedoni, tunc Romanorum ſceptra moderanti ſe ſiſtunt, ipſique tanti ſuſcepti itineris cauſam renuntiant. Is vero ingenti gaudio hos excipiens, mox viros illis eruditos & præclaros adjungit, qui omnia in urbe pulcherrima monſtrarent, quique rogata eorum recte intelligere poſſent, illique ſatisfacere. Hi au-

pag. 113.

A Καὶ τὰ ἅ σιβάσματες πάντων καλῶς καταμάθωσιν. οἱ δὲ τὸ ἅ λόγῳ εἰπεῖν πτεροῦσι (lic) χυόμενοι, τὴν Ῥώμην καταλαμβάνουσι, καὶ τὰ ἐκεῖσε πάντα ἱερωμένα & σκεπάσεις (lic) καὶ καλῶς πεπεργάζονται ἅ τε θείων ναῶν ἅ ἐυκρέπειαν, καὶ τὰς ἐκεῖσε ἱερὰς καὶ ἀρχιερᾶς. καὶ μὴν ἀλλὰ ἅ πατριάρχην αὐτῶν ὁρῶσι, ἅ καὶ Πάπαν καλοῦσιν, καὶ λόγους ὠφελείας παρ' αὐτοῦ πλείστους ἀκούσαντες καὶ ὥσπερ ἐυδαίμονες πανηγυρίσαντες καὶ ἅ ἑαυτῶν καταλαμβάνουσι χώραν, καὶ πρὸς ἅ μέγαν ῥῆγα ἑαυτοὺς ἐμφανίζουσι καὶ ἄπιρ εἶδον καὶ ἤκουσαν κἀκεῖσε καλῶς ἐξαγγέλλουσιν· εἶναι δὲ μεγάλα καὶ ἀληθῆ διαβεβαιοῦνται πάντα, καὶ ὑδὲν δεῖσθαι ἔτερας τινὸς ἀναζητήσεως καὶ ἐρεύνης. καὶ εἰ θέλοις ἐφησαν, λαμπρότατε καὶ ἐνδοξότατε ἡμῶν αὐθέντα καὶ ἄρχον, ἅ τὸν πίστιν δέξασθαι, μύησον αὐτῆς, καὶ καλῶς τὰ ἐκείνων μυήσεται. ὡς δὲ οἱ σὺν ἐκείνῳ ἄρχοντες πάντα ἤκουσαν· μᾶλλον δὲ οἵτινες καὶ πρώην αὐτῷ συνεβούλευσαν πάλιν πρὸς αὐτὸν, καὶ αὖθις ἐρώτησαν· ἃ καλὸν φαίνῃ τὸν γενέσθαι πᾶσιν ἡμῖν, ἵνα μὴ οἱ αὐτοὶ καὶ τὰ ἅ Κωνσταντινουπόλεως καλῶς δοκιμάσωσι καὶ καταμάθωσιν. ἔπειτα δὲ καὶ ταύτην πόλιν μεγάλην τινὰ καὶ κρείττονα τινὸς εἶναι ἀφομοιοῦσι. λοιπὸν ἄξιόν ἐστιν ὅπως καὶ ταύτης τὰ σέβας καὶ ἅ λατρείαν οἱ αὐτοὶ ἐρευνήσωσι καὶ ἀναζητήσωσι, καὶ ὅπως ἀμφοτέρων (lic) τὸ κρεῖττον ἐκλεξόμεθα. ἦκεν πάλιν καὶ τοῦτο ὁ ἐχθρὸν καὶ πιεβόντος ῥῆγας ἐχθίστου καὶ πρεσβεύσας, καὶ καλῶς ἀπεδέξατο. διὸ καὶ τοὺς δηλωθέντας πολλάκις τιμαρας ἄνδρας πάλιν ἐκπέμπει καὶ πρὸς ἅ Κωνσταντινούπολιν, ὡς ἵνα καὶ τὰ ἐκεῖσε πάντα καταπτώσωσι καὶ ἐπιπειράσωνται. καὶ δὴ μὴ πολλῷ κόπῳ καὶ ταύτην καταλαμβάνουσι, καὶ τῷ τότε τὰ Ῥωμαίων σκῆπτρα ἰθύνοντι Βασιλείῳ φημὶ τῷ ἐκ Μακεδονίας προσήρχοντο, & ἅ αἰτίαν ἅ αὐτῷ ἀφίξεως ἀπαγγέλλουσιν. ὁ δὲ ἀσμένως & τερασσόμενος τοὺς ἀποδεξάμενος, ἄρχοντάς τινας παραυτὰ τῷ ἐλλογίμων αὐτοῖς ἐπιδίδωσιν, ὅπως τὰ κάλλιστα πάντα τῆς πόλεως αὐτοῖς ἐπιδείξωσι, καὶ τὰς πίστεις αὐτῷ πᾶσαν καλῶς διεκτερήσωσι καὶ ἀπολογήσωνται. οἱ δὲ ἄνδρες

παραλαβόντες, καὶ πολλὰ ἐν τῇ πόλει ἀξιοθέατα ἐπιδείξαντες, εἰσῆλθον πρὸς τὸ περιβόητον καὶ μέγαν θεῖον ναὸν τῆς Θεοῦ Σοφίας. καὶ δὴ ὡς ὁ λόγος κρατεῖ, ὅτι καὶ ἑορτή μεγάλη τις πρὸς αὐτὸν ἐπλεῖτο τὸ τότε, εἴτε δὴ τοῦ Χρυσορρήμονος, εἴτε καὶ κοίμησις τῆς ὑπεραγίας μητρὸς τοῦ Κυρίου μου, ἀκριβῶς λέγειν οὐκ ἔχω· πλὴν ἑορτὴ ἐπλεῖτο θαυμαστὴ καὶ μεγάλη. καὶ οἱ τέσσαρες ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἱ μετὰ τῶν ἀρχόντων ἡμῶν ὄντες τὸν ναὸν πάντα περιεσκέψαντο, καὶ τὰ πλούσια τῆς ἑορτῆς τὰ πλεῖστα φῶτα βλέποντες, καὶ τὴν μελῳδίαν τῶν ᾀσμάτων ἀκούοντες, θαυμάζοντες διετέροντο. ἐμβιβάσαντες δὲ ἐκεῖνοι τοὺς ἱεροπρεπεῖς ὕμνους καὶ τὰ ὀρθρινὰ, καὶ πολλὰ εἰπόντες καὶ ἀκούσαντες, φθάσει καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἱερᾶς καὶ θείας λειτουργίας· καὶ πάλιν οἱ ῥηθέντες ἄνδρες μετὰ τῶν τοῦ βασιλέως ἀρχόντων, εἰς τὸ σεβάσμιον καὶ μέγιστον ναὸν εἰσέρχονται, ὅπως τὰ ἀναμάκτου καὶ θείας μυσταγωγίας θεάται γένωνται. ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενομένου ἐπλήττοντο τοῦ Θεοῦ τὴν φιλανθρωπίαν, τὸ θέλοντος πάντας σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. ἐγὼ δὲ ἐπεὶ οἱ ἐθνικοὶ καὶ βάρβαροι ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐν τῷ τεσσαρικίῳ ναῷ εἰσῆλθον ὡς εἴρηται· καθεῖστο ἱστάμενοι τὰ δρώμενα πάντα ἐν τῷ ναῷ ἰσχύων, καὶ ἀκριβῶς κατεμάνθανον· πῶς πρότερον ἡ λεγομένη μικρὰ εἴσοδος γίνεται· εἶτα καὶ ἡ μεγάλη μυστιπλίζετο, καὶ οἱ ὑποδιάκονοι καὶ οἱ διάκονοι ἐξεπορεύοντο τοῦ ἱεροῦ βήματος, μετὰ λαμπάδων καὶ ῥιπιδίων· ἀλλὰ καὶ ἱερεῖς πλεῖστοι καὶ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνήθεις μετὰ καὶ τοῦ φορητοῦ καὶ θείων μυστηρίων, καὶ αὐτὸς ὁ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τότε ἔχων πατριάρχης, ἐν πάντες μὲν ἐπ' ἐδάφους κατέπεσον οἱ ἐκεῖσε ὄντες, καὶ δάκρυα ἐζεπέσετο (sic) καὶ τὸ, Κύριε ἐλέησον· ἔκραζον· μόνοι δὲ οἱ τέσσαρες ἄνδρες ἐκεῖνοι οἱ ἐθνικοὶ ἀνασκαρδαμυκτὶ καὶ ἀδιῶς ἐνεπίπτιζον, καὶ πάντων τελουμένων ἐσκόπουν· διὸ καὶ ὁ ἐλεήμων ἡμῶν Θεὸς καὶ ἐλέησε τὰς ὀφθαλμὰς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀνέῳξε, καὶ εἶδον φοβερά τινα καὶ παράδοξα· ἔπειρ καὶ ἐρωτήσαντες τὴν ἀλήθειαν ἀκριβῶς ἔμαθον. ὡς δὲ ἡ θεία ἐκείνη καὶ μεγάλη εἴσοδος τέλος ἔλαβε, καὶ ἐκ τῆς καταπλήσιος πάντες ἀνέστησαν, παρελθὼν οἱ τῷ ξύλῳ ὀπτασίαν ἑωρακότες ἄνδρες, τοὺς συνεύγγυς αὐτοῖς ἄρχοντας τῶν βασιλέως ἐπὶ χεῖρας λαβόμενοι, τοιαῦτα πρὸς αὐτοὺς ἔφησαν· ὅτι φοβερὰ καὶ μεγάλα μὲν ὑπῆρχον ἄπερ ἄρτι βλέπομεν πάντα, οὐκ ἀρνούμεθα· τὸ δὲ νῦν ὁραθὲν ἡμῖν ὑπὲρ τὴν φύσιν ἐστὶ τὴν ἀνθρωπίνην. τοιοῦτοι γάρ τινας ἑωράκαμεν πτηνοὺς, σολλῷ ξύλῳ ὡραίαν ἐνδεδυμένους· καὶ μὲν ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ ἐπάτουν· ἀλλ' ὑπὸ αἴρος ἐφέροντο ψάλλοντες, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος· ὅπερ πάντας ἡμᾶς πλέον πάντων τῶν ἄλλων ἐξέπληξε καὶ εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν ἐνέβαλεν. ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσαν οἱ τοῦ βασιλέως ἄρχοντες, πρὸς αὐτοὺς ἀπεκρίναντο λέγοντες· καὶ τάχα πάντα ἀγνοεῖτε τὰ τῶν χριστιανῶν μυστήρια, καὶ ἀγνοεῖτε ἄλως, ὅτι ἄγγελοι ἐκ τῶν οὐρανῶν καταρχοὶ καὶ λειτουργοῦσι μετὰ τῶν ἱερέων ἡμῶν; ἐκεῖνοι τοῦτο ἀκούσαντες εἶπον· παρόλκθεις καὶ φαιδρόν ἐστι ὅπερ ἡμῖν λέγετε, καὶ ἐπίδηλος ὑποδείξεως καὶ δίκη· αὐτοὶ γὰρ πάντα οἰκείοις ὀφθαλμοῖς ἑωράκαμεν. λοιπὸν ἂν ἐφάσατε ἡμᾶς ὅπως ἔτι ταχέως ἀπέλθωμεν ὅθεν καὶ ἐστάλημεν, ὅπως καὶ τὰ καταρχθέντα ἡμῶν καλῶς πληροφορήσωμεν, καὶ βεβαιώσωμεν ἅπερ ἴδομεν καὶ ἐμάθομεν καλῶς, ὅπερ καὶ ἀπέπεμψαν μετὰ χαρᾶς μεγάλης καὶ εὐφροσύνης πάλιν ἐκεῖσε· οἱ δὲ ἐπαναπαύσαντες καὶ τὰ ἑαυτῶν καταλαβόντες χώραν, εὗρον τὰ λαμπρότατα καὶ μέγαν ῥοῦγαν, καὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν, ἅπερ εἶδον καὶ ἤκουσαν πάντα ἅπερ καὶ διεσάφησαν

tem cum multa ipsis in urbe spectaculo digna ostendissent, in celebratissimum illum magnumque sanctæ Sophiæ templum cum ipsis ingressi sunt. Atque ut vulgo fertur, tum magna solennitas celebrabatur, sive S. Chrysostomi, sive Dormitionis sanctissimæ Matris Domini mei; id vero non certo dicere valeo: verum tamen est tunc fuisse mirabilem magnamque celebritatem. Quatuor porro viri qui cum proceribus nostris erant, totum templum circumspexerunt, necnon quæ ad celebritatem spectabant: luminaque cernentes, ac canticorum melodiam audientes, stupebant attoniti. Cum illic autem vespertini & matutini hymni tempore venissent, multaque dixissent audivissentque, accedit sacræ & divinæ liturgiæ tempus; rursusque laudati viri cum proceribus illis ab Imperatore missis in venerandum & maximum Templum ingrediuntur, ut incruenti & divini mysterii spectatores essent. Huc deducto sermone, Dei erga homines amorem, qui vult omnes salvos fieri & ad cognitionem veritatis venire, stupens considero. Nam cum Ethnici & barbari illi in termaximum, ut diximus, templum intrassent; stantesque omnia quæ ibi tum gerebantur considerarent, curioseque scisciterentur, cur primum quem parvum vocant, ingressus, deinde vero magnus fieret, quare Subdiaconi & Diaconi ex sacro bemate, cum lucernis & flabellis egrederentur, imo etiam sacerdotes & pontifices, pro assueto more cum tremendis ac divinis mysteriis, necnon Patriarcha qui tunc sedem obtinebat: ac turba in pavimento procideret, preces effunderet clamaretque, *Domine miserere*. Illi vero quatuor gentiles soli, intentis oculis sine reverentia hæc respiciebant: omnesque sacros ritus considerabant. Quare misericors ille & miserator Deus noster, iisdem viris oculos aperuit, ut quædam tremenda & mirabilia viderent, at postea scisciantes, rei veritatem ediscerent. Absoluto quippe divino illo & magno ingressu, cum ligno vocati omnes surrexissent: quamprimum viri illi qui stupendam visionem conspexerant Imperatoris proceres secum adstantes, manibus arreptos sic alloquuntur: Tremenda & magna esse quæ hactenus videramus non dissitemur: quod autem nunc vidimus humanam naturam exsuperat: juvenes quippe quosdam conspeximus alatos, speciosoque nec assueto amictu, qui pavimentum minime contingebant, sed per aera ferebantur psallentes, Sanctus, Sanctus, Sanctus. Quod sane nos omnes plus quam cætera in stuporem magnamque admirationem conjecit. Quibus auditis Imperatoris proceres ita respondent: Et fortasse omnia Christianorum mysteria ignorantes, nescitis ipsos Angelos de cœlo descendere, & cum Sacerdotibus nostris ministerium obire. Tum illi, Verissimum sane & manifestum est quod vos dicitis; nec alio argumento opus habet: omnia quippe ipsis oculis vidimus. Demum nos remittite ut eo redeamus unde legati fuimus, quo principem nostrum de iis quæ vidimus & probe didicimus, certiorem faciamus. Quos illi tunc cum gaudio & lætitia magna dimiserunt. Reversi autem illi in regionem suam, clarissimo & magno Regi se sistentes, post solitum exhibitum obsequium, omnia quæ viderant & audierant ipsi renuntiarunt, talia lo-

Edit. Paris. pag. 114.

quentes : Magna & ſplendida quædam nos Romæ nuper vidiſſe non negamus: at quæ Conſtantinopoli viſa nobis ſunt, humanam omnem mentem obſtupefaciunt; quæ illi minutatim recenſuerunt. Magnus vero princeps rei veritatem ab ipſis edoctus, de eaque certior factus, nulla interpoſita mora, Conſtantinopolim ad piiſſimum Imperatorem legatos mittit, qui Epiſcopum peterent, ut innumeram ibi populi multitudinem doctrina imbueret & baptizaret. Tunc porro Baſilius Macedo Romanorum ſceptra moderabatur; qui exceptis cum gaudio magno hujuſmodi legatis, Epiſcopum eo miſit pietate & virtute clarum, cum comitibus duobus, Cyrillo & Athanaſio: qui & ipſi virtute, eruditione & prudentia ornatiſſimi erant: neque ſolum divinæ Scripturæ notitia repleti; ſed etiam in humanioribus literis probe exercitati, ut eorum ſcripta teſtificantur. Eo profecti illi, omnes edocuerunt & baptizarunt; & Chriſtianæ pietatis rudimentis inſtituerunt. Cum autem gentem eam omnino barbaram & rudem cernerent; ac nullo modo poſſent doctiſſimi viri viginti quatuor Græcorum literas ipſos edocere: ne rurſus a pia religione deflecterent, triginta quinque literas ab ſe inventas & exaratas iiſdem tradiderunt, quarum nomina hæc ſunt; *As*, *Mpuci*, *Beid*, *Glaod*, *Dopro*, *Greſti*, *Zibit*, *Zelo*, *Zeplea*, *I*, *Sel*, *Cato*, *Ludia*, *Mi*, *Nas*, *On*, *Pocoi*, *Ritzli*, *Sthlobo*, *Nteberdo*, *Ic*, *Phetot*, *Cber*, *Ot*, *Tzi*, *Tzerbi*, *Sua*, *Stbia*, *Geor*, *Geri*, *Ger*, *Geat*, *Giu*, *Geus*, *Gea*. Hæ ſunt triginta quinque Ruſſorum literæ, quas hactenus omnes ediſcunt, atque rectam piæ religionis notitiam obtinent. Narrant autem quidam miraculum hujuſmodi illis in partibus contigiſſe. Cum enim princeps ille, optimatesque, imo tota eorum natio, priſtina adhuc ſuperſtitione tenereturr; ac nuper invectum cultum, Chriſtianorumque fidem conſiderarent, Epiſcopum qui non diu advenerat evocant: quem Princeps ille interrogavit, quid contra religionem ſuam dicendum haberet, & quænam ipſe doctturus eſſet. Illo autem ſacrum divini Evangelii librum protendente, narranteque miracula quædam, a Deo in humano adventu ſuo patrata: Niſi quid ſimile, inquit Ruſſorum turba, nos quoque videamus; maxime vero quale narras in camino trium puerorum factum eſſe, nullo modo iis quæ dicturus es credemus. Ille vero fidem habens huic veriſſimo dicto: *Quodcumque petieritis in nomine meo, accipietis*; &c, *Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipſe faciet, imo majora eorum faciet*; reſpondit illis: Etſi non liceat tentare Dominum Deum, attamen ſi ex animo ad Deum accedere decreviſtis, petite quidquid volueritis: idque Deus petitioni veſtræ obtemperans exequetur, etiamſi nos quam minimi & indigni ſimus. Illi vero ſtatim petierunt ut liber Evangeliorum in rogum ab ſe accenſum mitteretur, & ſi hic illæſus ſervaretur, ſe ad Dei, quem prædicabant, cultum acceſſuros. Accepta conditio fuit. Sacerdoreque ad Deum oculos & manus erigente, ac dicente, Spiritum ſanctum tuum glorifica Jeſu Chriſte Deus noſter: in conſpectu totius gentis liber S. Evangelii in caminum conjectus eſt. Cumque horis non paucis arſiſſet caminus, hinc igne penitus extincto, ſanctus ille liber illæſus

Edit. Pariſ. pag. 215.

A τρανῶς λέγοντες καὶ τοῦτο· ὅτι μὲν μεγάλα τινὰ καὶ λαμπρὰ πρώην ἐν τῇ Ῥώμῃ ἑθεασάμεθα, οὐκ ἀρνούμεθα· τὰ δὲ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει σραθέντα πάντα τοῖς ἀνθρώποις καταπλήττουσι, καὶ ὃν καθ' ἓν λεπτομερῶς διηγήσαντο. ὁ δὲ μέγας ἐκείνων ἄρχων ὡς ἡ ἀλήθεια παρ' ἐκείνων ἀκριβῶς ἐσήμανθη καὶ ἐβεβαιώθη, μηδὲν μελλήσας, ἀλλὰ παραυτὰ, στέλλει πρὸς τὴ βασιλέα τὴ εὐσεβέσατον τῶ Ρωμαίων ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἀρχιερέα αὐτῶ· ὡς ἂν τὸ ἐκεῖσε μυριάνδρων ἔθνος διδάξῃ B & βαπτίσῃ· ὢν δὲ τότε Βασίλειος ὁ ἐκ Μακεδονίας ὁ τὰ τῶ Ρωμαίων σκῆπτρα διέπων· ὃς καὶ μὴ χαρᾶς μεγάλης τὰς καλίστας ἐκ τῶ ἐκεῖσε ἀνθρώπως δεξάμενος· ἀρχιερέα τινὰ αὐτοῖς ἐξαπέμπει, ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀρετῇ διαβόητον, καὶ σὺν αὐτῷ ἄνδρας δύο, Κύριλλον καὶ Ἀθανάσιον, ἐναρέτους καὶ αὐτὰς ὀρθοδόξους καὶ πάνυ λογιωτάτους καὶ φρονιμωτάτους, καὶ ἃ μόνον τὴ θείας γραφῆς ἅπασαν ἐμπλέοι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξω καλῶς ἐξησκημένοι· ὡς τὰ τε γενόμενα ὑπ' αὐτῷ γράμματα μαρτυρεῖσι ταῦτα καλῶς. ὅτοι δὲ ἐκεῖσε ἀπελθόντες, πάντας ἐδίδασκον & ἐβάπτιζον, & πρὸς τὴ τῶ Χριστιανῶν εὐσέβειαν ἐτίγγανε. βάρβαροι δὲ πάντη καὶ σόλοικον βλέποντες τὸ τοιοῦτον ἔθνος, οὐκ εἶχον οἱ ῥηθέντες λογιώτατοι ἄνδρες ὅπως καὶ τὰ τῶ Ἑλλήνων εἴκοσι πέντε γράμματα αὐτοῖς διδάξωσι, μήποτε πάλιν ἡ εὐσεβείας παρεκκλίνωσι. διὸ καὶ τριάκοντα πέντε στοιχεῖα γραμμάτων αὐτοῖς ἐπεχείρησαν καὶ ἐδίδαξαν. ὥσπερ καὶ ἡ κλῆσις ὀνομάτων ἐστὶν αὐτῶν· ἄς, μπούκι, βίτδ, γλαοὸδ, δοπρῶ, γέτσι, C ζηβὶτ, ζελῶ, ζεπλέα, ἰ, ζιῶ, κάτω, λυδία, μὶ, νὰς, ὦν, ποκόι, ῥιτζλίν, σθλόβω, στιβέρδω, ὖκ, φίρων, χὲρ, ὦτ, τζῖ, τζέρβι, σύα, θία, γίορ, γερῦ, γὶρ, γέατ, γίυ, γέυς, γία. ταῦτα μὲν εἰσὶ τὰ λε. γράμματα τῶ Ῥώσων· ἅπερ καὶ ἕως τῶ νῦν μανθάνουσι, πάντες, καὶ καλῶς τὴ εὐσέβειαν γινώσκουσι. λέγουσι δέ τινες καὶ τοιοῦτό τι θαῦμα γενέσθαι ἐν τοῖς ἐκεῖσε· ἔτι γὰρ τῆ δεισιδαιμονίᾳ κατεχόμενος αὐτός τε ὁ ἄρχων, καὶ οἱ μαγισσᾶνες αὐτῶ, καὶ ἅπαν τὸ ἔθνος, καὶ σκοπούμενοι περὶ τὴ πρώην αὐτῷ θρησκείας καὶ τὴ τῶ χειστιανῶν πίστεως, εἰσκαλοῦσι πρὸς αὐτοὺς τὸν ἄρτι φοιτήσαντα ἀρχιερέα, ὃν καὶ ἐπερώτησεν ὁ ἄρχων· τίνα τὰ κατ' αὐτῷ ἐπαγγελλόμενα παρ' αὐτῶ, καὶ αὐτὰ τὰ διδάσκεσθαι μέλοντα; & δὴ τῶν ἱερὰν τῶ θείω Εὐαγγελίω προτείναντος βίβλον, καὶ τίνα θαύD ματα ἐξηγουμένω τῶ ὑπὸ τῶ Θεῶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἐπιδημίᾳ τετραπρᾳχθέντα· εἰ μὴ τί τῶν ἐμοίων, τὸ πλῆθος ἔφη τῶ Ῥώσων, καὶ ἡμεῖς θεασώμεθα, καὶ μάλιστα ὁποῖον λέγεις, ἐν τῇ καμίνῳ τῶν τριῶν παίδων γενέσθαι, οὐκ ἄν σοι ὅλως πιστεύσωμεν. ὁ δὲ τῇ ἀφελείᾳ πιστεύσας λόγῳ τῶ εἰπόντος· ὅτι ὃ ἐὰν αἰτήσησθε ἐν τῇ ὀνόματί μου λήψεσθε καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ἔφη πρὸς αὐτούς· εἰ καὶ μὴ ἔξεστιν ἐκπειράζειν Κύριον τὸν Θεόν, ὅμως εἰ ἐκ ψυχῆς διεγνώκατε προσελθεῖν τῇ Θεῷ, αἰτήσασθε ὅπερ βούλεσθε, καὶ ποιήσει τοῦτο πάντως διὰ τὴν αἴτησιν ὑμῶν ὁ Θεὸς, κἂν ἡμεῖς ἐλάχιστοι καὶ ἀνάξιοι· οἱ δὲ εὐθέως ἤρξαντο τῶ Θεῶ Εὐαγγελίω πυκτίδα ἐν τῇ παρ' αὐτῷ ἀναφθείσῃ ῥιφῆναι πυρκαϊᾷ, καὶ εἰ ἀβλαβὴς αὐτὴ πρυθείη, προσελθεῖν & αὐτὸς τῇ παρ' αὐτῶ κυρυσσομένῳ Θεῷ. ἐδόκει ταῦτα· καὶ δὴ ἱερέως πρὸς Θεὸν τὰς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας ἐπαίροντος· καὶ, δέξασθαι σε τὸ ἅγιον πνεῦμα Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰπόντος, & ὀφθαλμοῖς τῶ ἔθνους παντὸς ἐρρίφη εἰς τὸν κάμινον ἡ τῶ ἁγίου Εὐαγγελίου βίβλος. ἐν ὥρᾳ δὲ ἱκανὰς τῆς καμίνου ἐκκαιομένης, εἶτα καὶ πλέον ἐκμαρανθείσης, εὑρέθη τὸ ἱερὸν πυκτίον ἀβλαβὲς καὶ ἀλάβητον, μηδεμίαν

μίαν ἀπὸ τῦ πυρὸς διξάμβος λύμω. ἅτερ ἰδόντες οἱ βάρβαροι ἢ τῇ μεγίθει καταπλαγέντες τῦ θαύματος, ἀνυδοιάστως πρὸς τὸ βάπτισμα πορεύοντο, ἢ καθαιρόμβοι τὸν τῦ τῶν ὅλων σωτῆρα ἐδόξαζον κύριον· ᾧ ἡ δόξα ἢ τὸ κράτος νῦν ἢ ἀεὶ ἢ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Edit. Paris. pag. 116.

integerque repertus est, nulla ignis nota vel damno remanente. Quod conspicati barbari, ac magnitudine miraculi perculsi, sine mora vel dubitatione ad sanctum baptisma sponte accesserunt, ac mente purgati Salvatorem Dominum laudibus celebrarunt: cui gloria & imperium nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

Libet aliqua hic monere ad præfatam Anonymi historiam de Russorum ad fidem Christi conversione. Et primo quod ait hic Scriptor Anonymus, Russos adhæsisse ritui Græcorum, propterea quod legati Romam & Constantinopolim missi ad utramque ritum contemplandum, ritum Græcum Romano prætulerunt; eadem ferme narrantur a Scriptoribus de conversione Wlodomiri Russorum Ducis, qui fidem Christi suscepit, Imperatoribus Basilio & Constantino, qui eidem Duci sororem Annam in matrimonium dederunt; nam & ille ritui Græco adhæsit, propterea quod legati, quos ea causa Constantinopolim miserat, homines nimirum militares & adhuc semibarbari, eos vehementer commendassent, Latinorum vero ritus vel iidem, vel farinæ ejusdem alii nuptii haud satis religiose peragi, ac templa parum esse ornata retulissent; nisi id postea Græci Schismatis propugnatores confinxerint, cum Wlodomirum ac filios plerosque constet Catholicæ fidei cum primis studiosos extitisse, quorum duo David ac Romanus, sive Borissus, ac Glebus in catalogo Sanctorum a Russis, etiam Romanæ Ecclesiæ unitis recensentur. Quod autem ait de Cyrillo, is est ille Episcopus & Apostolus Slavorum, sancti Methodii Olomucii in Moravia Episcopi, & Slavorum item Apostoli frater; quorum quidem memoria colitur die IX. Martii. Sanctus Cyrillus vero Thessalonicæ natus est & prius dictus fuit Constantinus, qui propter mirabile ejus ingenium dictus fuit Philosophus; postmodum vero de consensu Pontificis Cyrillus nuncupatus fuit, ut patet ex Vita eorundem Sanctorum Cyrilli & Methodii ex MS. Blaudurano, edita in Actis Sanctorum die IX. Martii; quæ sic habet: *Tempore Michaelis Imperatoris, fuit quidam vir genere nobilis, civitate Thessalonica ortus, nomine Constantinus, qui propter mirabile ejus ingenium dictus est Philosophus. Hic quinquagesimo die ante obitum suum, ex licentia summi Pontificis imposuit sibi nomen Cyrillus*, &c. Eadem habentur & in alia ejusdem Vita ibidem edita: necnon in historia Regni Slavorum Presbyteri Diocleatis. Perperam autem in Breviario, quod hodie Bohemi, Moravi & Poloni utuntur, Lect. x. dicitur Cyrilli & Methodii pater fuisse Constantinus cognomento Philosophus; erat quippe hoc ipsius Cyrilli nomen, ut ex supra dictis patet, & ex assertione Anastasii oculati testis in epistola ad Carolum Calvum Francorum Regem anno DCCCLXXV. data, qua nuntiat corpus sancti Clementis Papæ a Constantino Philosopho Romam allatum; atqui constat a Cyrillo id factum, Methodii fratre; quorum quidem pater fuit Leo Patricius, ut scribit Diocleates pag. 238. ex editione Joannis Lucii: sed quæ ibi monet idem Lucius de Constantino Philosopho, Cyrillo & Methodio, futilia omnino sunt. Eadem quoque dicenda sunt de epistola Joannis VIII. Papæ Suetoplucho Comiti, ejusdem Cyrilli coævo scripta, in qua ait, Constantinum Philosophum fuisse inventorem literarum Slavonicarum: *Litteras*, inquit, *Sclavonicas a Constantino quodam Philosopho repertas, quibus Deo Laudes debitæ resonant jure laudamus*. Anonymus quippe hic noster, Diocleates, Acta sancti Cyrilli ac reliqui Scriptores Cyrillo, qui & Constantinus dictus fuit, uti supra demonstravimus, hoc adtribuunt; quin & perpetua apud nostrates traditio habetur, unum ex duobus Alphabetis Slavonicis *Kurillizam* dictum ipsius Cyrilli esse, a *Kiurul* nomine Slavo, quod Cyrillum Latine sonat, denominatum: alterum vero *Bukuizam* appellatum Divi Hieronymi. De his duobus Alphabetis sic habet Joannes Palatinus in Opere Italico de arte scribendi: *E da sapere che qui Illirici populi, overo Schiavoni hanno due sorti d'alfaberi, & quelle Provincie, le quali sono più verso l'Oriente si servono di quello che è simile al Greco, del quale fu autore Cirillo, & di qui le chiamano Chiurilizza, l'altre Provincie, le quali sono più verso il mezo giorno, e verso l'Occidente, si servono di quello, del quale fu autore S. Gerolamo, & le chiamo Buchuiza, il quale alfabeto è dissimile a tutti gli altri del mondo. Et avvertir a sapere, che il parlar del volgo è quello proprio col qual continuamente dicono i loro officii, & tutti popoli l'intendono, come intendiamo noi il volgar nostro. E ampliissimo di vocaboli, ma difficilissimo a proferire, a chi non è nudrito da putto fra loro, & ne hanno Messali, Brevarii, & officii della nostra Donna, & anco la Biblia.* De Characteribus vero S. Hieronymi sic loquitur Guillelmus Postellius: *Ex Græca lingua nata est Georgianorum & Servinorum lingua & litera.* Atque alibi: *Tzerviani seu Pezenziani usi sunt Characteribus Hieronymi seu Dalmaticis, ut lingua fuit communis Pannoniis, Illyribus, Dalmatis, Mysis. Cum autem Græcis ob quædam dogmata esset interdictum communione Latinorum, si qui Græcis erant vicinieres, characteres Græcos, ut plurimum, nomine priorum servato, repererunt, quæ sunt numero 30.* Et paulo post: *Græci ut plurimum sunt characteres, quibus utuntur, quidam priscam illam suam linguam scribentes, in qua omnia vulgaria, & sacrificium ipsum habent. Alii Græcam cum sua scribunt. Cujusmodi sunt multi Valacherum, qui ad Dacos & Mysos inferiores pertinent; qui Patriarcham Constantinopolitanum audiunt. Plures etiam illorum, qui ad Istrum agunt, ut pars Lithuanorum, & incolæ Maris Pontici, Taurica Chersonesi, Paphlagonesque utuntur sacris mere Græcorum communium Dalmatis, Illyribus, Pannoniis & Mysis. Anno circiter 300. a Christi nativitate, una erat, eademque fere lingua permixta sermone Græco, Italo, & aliquando Germanico. Quibus Hieronymus characteres reperit, ut in hac re differrent etiam a cæteris nationibus, sicut & lingua: etiam fortasse, ut in hac re nomen consecraret immortalitati. Videtur reperisse postquam perceperat literas Hebraicas & Græcas. Sunt enim multi characteres cum illis communes: omnia etiam nomina literarum significativa sunt, ut peritis ejus linguæ asserunt. Quod cum solis Hebræis commune est. Idem Hieronymus vetus & novum instrumentum cum sacrificio & precationibus traduxit, eo Idiomate reliquit. Ita Sacerdotes omnes, & populus prædicat in tota Dalmatia. Excudunter permulti admodum libri harum duarum linguarum Venetiis, ut illic distrahantur.* Quid vero ipse de S. Hieronymi Alphabeto, & versione Sacræ Scripturæ ab ipso, ut ajunt, in Slavonicam Linguam facta, sentiam, libenter fatebor. Nullibi in operibus Divi Hieronymi ne quidem vestigium reperi Linguæ Slavonicæ: quam quidem si calluisset, in explanandis Scripturis, & pluries cum de nominibus Hebraicis, ea proculdubio usus esset. Ubi vero Divus Hieronymus patrium sermonem appellat, aut nostrarum linguam: id de lingua Latina, quæ tunc per universum Romanum orbem in usu erat intelligendum esse, nemo eruditus ignorat. Nomina autem literarum Slavonicarum a sancto Cyrillo inventarum, quæ profert hic Anonymus Scriptor, cum sine nonnihil depravata, ut passim occurrit apud Scriptores Græcos, dum alienas voces proferunt, ideo hic proponere placet varia Slavorum Alphabeta, quæ etiamnum in usu sunt: ubi & formas literarum Slavonicarum & nomina videre licet.

pag. 117.

Alphabetum Sclavonicum

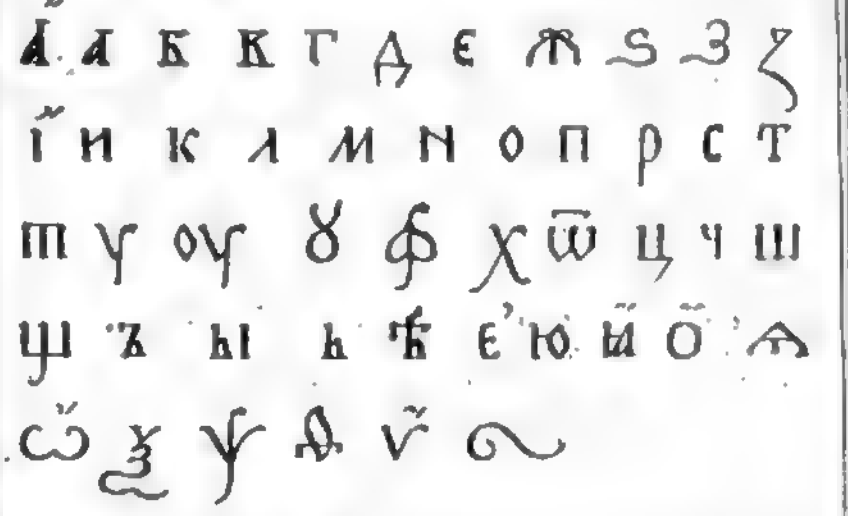

Tabibus characteribus Sclavonorum Typographi in imprimendis libris utuntur Alius est apud eos amanuensium character, quo solent Epistolas, Chirographas, privilegia aliaq; complurima extempore manuscribere, quem characterem taliter infra expressū habes.

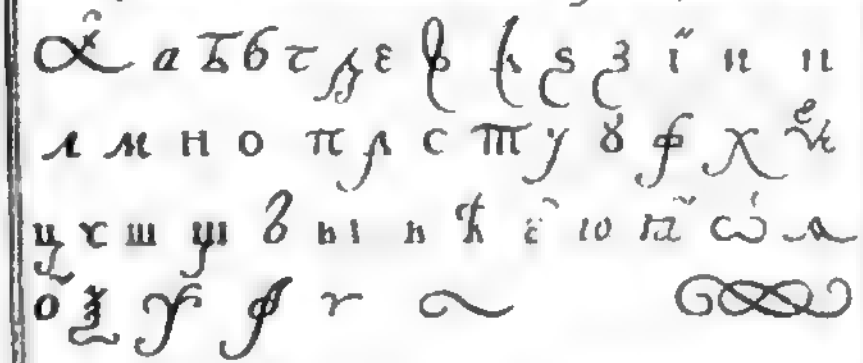

Alphabetum Sclauonicum ex literis uncialibus constans

Alphabetum Mixtum

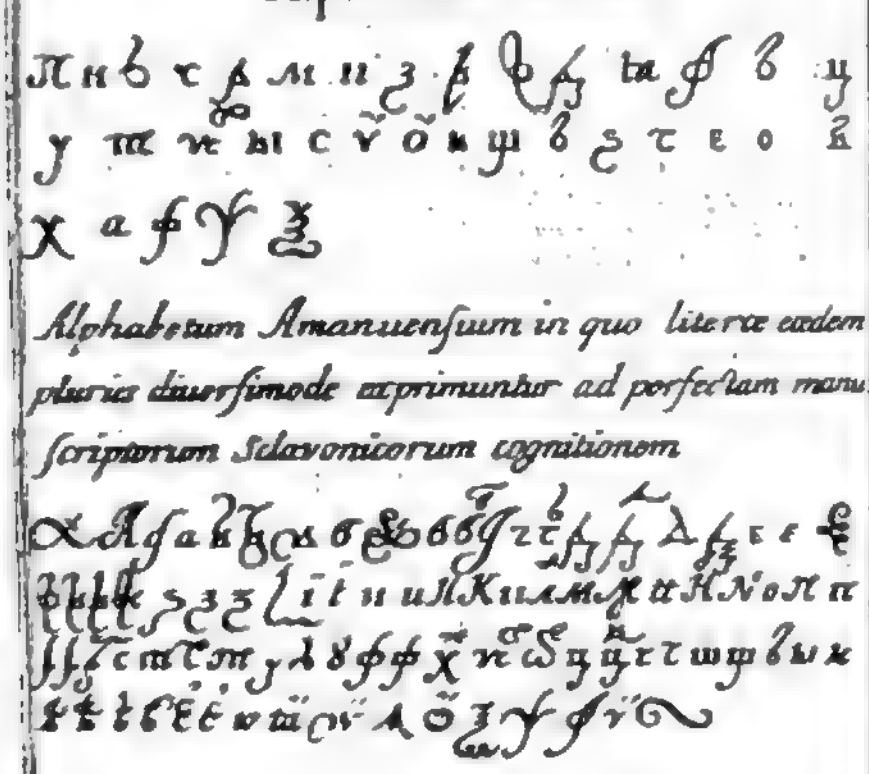

Alphabetum Amanuensium in quo literæ eædem pluribus diuersimode exprimuntur ad perfectam manuscriptorum Sclavonicorum cognitionem

Alphabeti genuina pronunciatio.

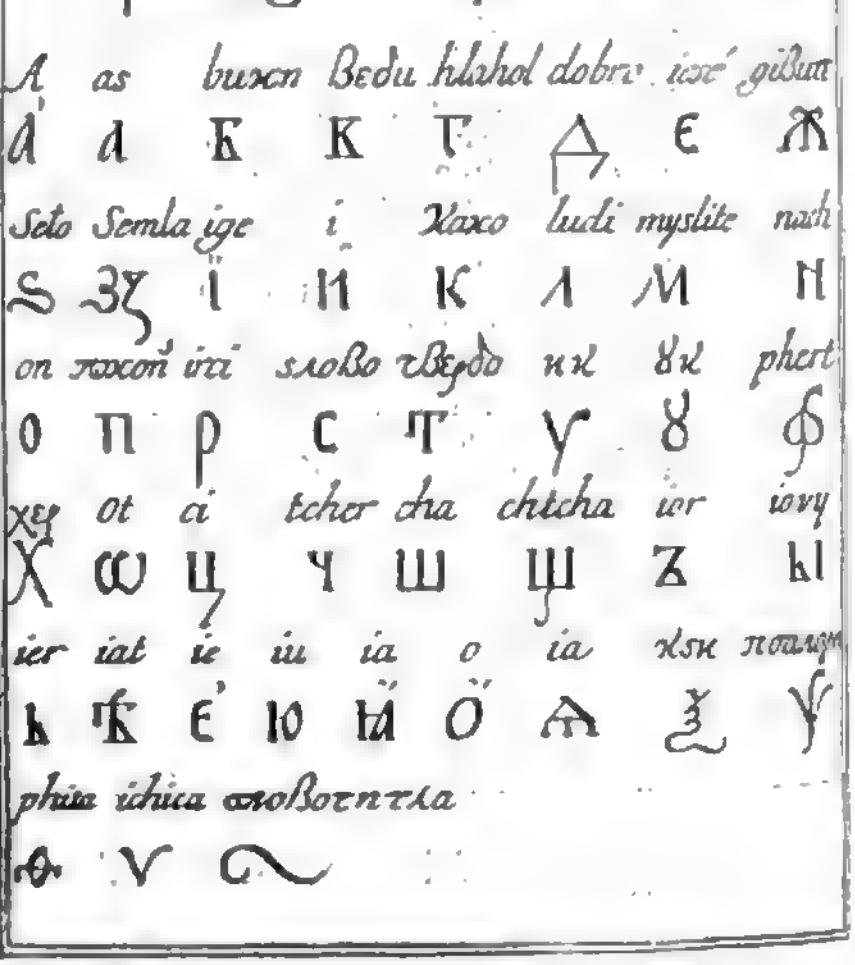

Alphabetum Tzervianorum literæ ſunt 30.

A	a.
Б	buchi. b.
В	vide. u. conſonans.
Г	glagoia. g.
Д	dobro d.
Е	ieſte.
Ж	exivit. ex. x.
З	zielo. z.
Ѕ	zziemelie. zz. tz.
И	ixe non eſt litera, ſed numerus 10.
І	ii.
К	caco. k.
Л	lvvide. l.
М	miſſite. m.
Н	nas n.
О	on o.
П	pocoe p.
Р	reci. r.
С	ſlouo. s.
Т	terdo. t.
Ꙋ	vsch. v. vocalis non conſonans.
Ф	phert ph.
Х	chi. ch.
Ѡ	od. od.
Ц	o in principio & in fine tantum
Ч	thi. th.
Ш	ci. c. craſſum, vt proferunt Florentini, Tuſcu: lanive.
Щ	ciani. c.
Ъ	ſcha ſch. ab Hebræis.
Ы	gſcha gſch.
Ь	hier. aſpirans eſt in fine dictionis poſt conſo: nantem, vel in medio ad tollendum hiatum
Ѣ	iat. ia.
Ѥ	ia. ia.
Ю	iu. iu.
Ѧ	ie. ie.
Ѩ	ieſt. ieſt.

Alphabetum Dalmaticum divi Hieronymi

As a.	*Vuli* v conſon.		vr vt.
buchi b.	br.	bo.	*glagoia* g. gl. go.
dobro d.	*ieſt* e.	*exiuit* x.	*zielo* z.
zziema tz.	*iſse* ige.	i vocal.	ige i conſon.
caco k ko.	*luidi* l.	*miſſit* m.	*nas* n no.
on o.	*pocoe* p.	p.	po.
reci r.	*ſlouo* s.		
terdo t.	tb.	tu.	*huchy apert.*
phert ph.	*chier* ch. cha	oto u.	*ſchia tc* ou ſch.
ci c co.	*cierph.*	*ſcia.*	*ier.*	iet.	ias.

Alphabetum Illyricum divi Hieronymi.

a	b	uu	gama	d	e
Hás	*Búchi*	*Viddí*	*Glaggoglie*	*Dobró*	*Ieſt*
xe		z		i	gie
Xiuitte	*Snélo*	*Szemglia*	*Isé*	*Hij*	*Hié*
k	l	m	n	o	p
Chacc	*Cliúdi*	*Múlite*	*Nás*	*On*	*Poccoí*
r	s	t	u	f	ha
Hérzzi	*Slow*	*Térddo*	*Húch*	*Férth*	*Hír*
Hoth	*Schiá*	zz	c	sc	
		Szi	*Cérf*	*Sciá*	*Stá*
		Iér	ia *Iáth*	iuu *Iuu*	

Alphabetum authore Cyrillo.

a	b	uu	ga	d
Hás	*Búcchi*	*Viddi*	*Glagoglie*	*Dobro*
e	x	z	i	k
Ieſt	*Xiuitte*	*Szemgliá*	*Ii*	*Chacco*
l	m	n	o	p
Cliúdi	*Múlite*	*Nás*	*On*	*Poccoí*
r	s	t	u	f
Horzzi	*Szlouo*	*Térddo*	*Húch*	*Ferth*
ha	*Nullæ*			
Hír	*Hoth*	*Schiá*	*Pse*	*Sciú*
	Nullæ)	*Ia*	*Stí*	*iú*

Cæterum quod alt hic Scriptor Anonymus, Ruſ-
Edit. Paris. pag. 120. ſos tandem miraculo libri Evangeliorum, qui cum in ignem conjectus eſſet, ibi illæſus ac integer repertus eſt, ad Chriſti fidem converſos fuiſſe, ſatis convenit cum iis quæ de eadem re habet Porphyrogenitus in avi Vita num. XCVI. ex Editione Regia; quæ cum ſint longiuſcula hic non exſcribo.

Καὶ γὰρ Παγανοὶ τῇ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ ἐβάπτισε, &c.) Sic ex MS. Codice. In Editis locus iſte mutilus ac depravatus eſt. Eadem vero hæc repetit ſupra cap. XXIX. Porphyrogenitus; ubi vide quæ adnotavimus.

Ἀρένται καλοῦνται) Hodie regio illa Narenta & populi illius Narentani dicuntur.

Μόκρον) Mocrum Slave *Mocra* nuncupatur.

Ὄτρον) Slave *Ostrog* appellatur.

Κόρκυρα, ἥτις νῦν Κέρκυρ) Corcra ſive Cicer Latine *Corcira*, Slave *Kerker* dicitur.

Μέλιτα, ἥτις Μελιζέντα) Meleta, ſive Malozeatæ, Slave *Milet*; Latine vero dicitur *Melita* Plinio. Hinc catuli Melitæi, Callimacho auctore, apud Plinium. Hujus autem inſulæ ſupremum dominium hodie eſt penes Rempublicam Raguſinam, utile vero, ut ajunt, dominium penes Monaſterium noſtrum ſanctæ Mariæ dictum. Sed quia de hac Inſula, & Monaſterio noſtro alibi pluribus loquemur; ideo hic ſufficiet ea tantum exſcribere, quæ Maurus Orbinus noſter hac de re ſcribit in Opere, cui titulus, *Il Regno degli Slavi*, ubi ſic habet:

„ Meleda anticamente detta Melita, & Melligene, di longhezza tira circa trenta miglia, e di circuito ſeſſanta, & è diſtante da Rauſa intorno a trenta miglia. Queſta ne' tempi andati (come narra Appiano Aleſſandrino nell' Illirico) Ceſare Auguſto vinſe con gran guerra. Imperoche andavano i Melitani ſcorrendo, & rubbando il mare, & fece uccider tutti i più gioveni, che non havevano ancor poſto la barba, & gli altri fece vender tutti all' incanto. Produce queſta Iſola vini aſſai, e per lo più roſſi, e molto potenti; del grano non ne raccoglie à ſufficienza. Et ha da parte di mezo giorno, overo d' Oſtro un lago d' acqua marina di longhezza intorno à due miglia, & di larghezza manco d' un miglio, e di circuito ſette miglia, con una bocca, onde entra l' acqua del mare, così ſtretta, che con fatica dà ingreſſo alle picciole barche. Et quando vogliono con l' oppoſitione delle catene groſſe poſte nel mezo di quella, ſi prohibiſſe etiamdio à detti piccioli vaſcelli il paſſo. Et detto ameno lago è cinto dogn' intorno da pini ſalvatichi, da roveri, & altri alberi, i quali ſtanno così vicini all' acque, che non ſolamente fanno ombra la ſtate à chi lungo quello per ſuo diporto paſſeggia: ma anche ſpeſſo s' è ritrovato, che l' oſtriche ſi ſono à i verdi rami di quelli verſo l' acque inclinati, appiccate. Imperoche queſto lago contiene in ſe ogni ſorte di conchiglie marine, & è copioſo di peſce, maſſime d' Orate, Varoli, e triglie, ch' eccedono la grandezza di quelle, che ſi pigliano in altri luoghi. Poi in un ſeno del detto lago s' erge un picciolo ſcoglio, ſopra di cui è edificata una venerabile Badia, e Monaſterio dei Padri di San Benedetto negri, capo della Congregatione di detto ordine monacale, perciò Melitenſe addimandata, ove io mi ſon fatto monaco. Queſta quaſi ſempre hebbe huomini grandi nelle lettere, fra i quali fu D. Macore de Bobali; il quale, oltra che meritò per l' integrità della ſua vita havere lo ſpirito della profetia, fù etiamdio perſona molto dotta nella ſacra ſcrittura. Seguitarono poi Chriſoſtomo Calvino che fù fatto Arcivelcovo di Rauſa, huomo dottiſſimo nella Hebrea, Greca, & Latina lingua; & Baſilio di Gradi, e poi Veſcovo di Stagno, D Gioan batiſta di Giorgi, al preſente Abbate, & Preſidente della detta Congregatione; D. Benedetto di Menze, D. Cornelio Franciſco, tutti huomini di gran litteratura, & di pari cognitione della varietà delle lingue. D. Mauro Vetrani Poeta nella lingua Slava, eccellentiſſimo, & D. Euſebio Caboga, il quale ſcriſſe nella lingua latina gli Annali di Rauſa, & le vite di ſuoi Pontefici. Le quali opere, prevenuto dalla morte, non potè dar in luce; ma le laſciò in mano del Monſignor Chriſoſtomo Ragnina moderno Veſcovo di Stagno, & prima monaco di detta Congregatione Melitenſe. Nel detto lago intrano alle volte Orſi marini, & vi fanno gran danni del peſce. Onde volendo poi uſcire nel mar grande, nello ſtretto, dove hanno da paſſare, tendono loro groſſe reti; nelle quali poiche ſi vedono caduti, & aſſaliti da' peſcatori, fanno maravigliosa difeſa. Ma mentre ſtanno rinchiuſi dentro al lago, ſpeſſo vengono lungo lido, & ſi laſciano vedere ſenza alcuna paura: moſtrando con certi atti, che ſanno, d' intendere tutto ciò, che vien detto loro.——Preſſo al quale, in un luogo molto ameno, chiamato Porto palazzo, lungo il mare, ſi vedono ancor hoggidì le ruine del Palazzo, fabricato già da Ageſilao Cilico, che fù ivi relegato da Severo Imperadore. Il quale havendo vinto Peſcennio, e andando per Cilicia, fù incontrato da tutti quei Baroni del paeſe, in ſuor di Apeſilao. Il quale fù per ciò da lui mandato in eſſilio à Meleda: dove ſtette fino che Antonino ſucceſſe à Severo nell' Imperio. Perciochè havendo Oppiano figlivolo di Ageſilao, mentre ſtette col padre in eſſilio, fatto un belliſſimo trattato in verſo heroico ſopra la caccia de' peſci, & preſentatolo ad Antonino, meritò da lui ottenere la gratia di reſtituire il padre nella patria. Tornato adunque Ageſilao in Cilicia, il palazzo, che haveva fabricato à Meleda, fu dà Saraceni non molto dopo ruinato. Queſta Iſola ſendo con ſucceſſo di tempo venuta ſotto il dominio de' Signori di Chelmo, Deſſa Duca di Raſſia nel 1151. la donò à i Monaci della ſudetta Badia, con haverla laſciato in cura, & protettione particulare de' Signori Raſſei. La onde non v' è hoggidì alcuno nativo di quella Iſola, che egli non ſia vilano ò ſuddito d' eſſi Monaci. Et perche CHI ſerve ſempre ſi duole, queſti Melitani ſpeſſo ſenza alcuna giuſta cagione ſi levano contra i ſuoi patroni, & à quelli alle volte danno di gran travagli. Due coſe hò viſto à Meleda, che mi parono degne d' eſſere poſte in carta: una è che gli ſuoi habitatori parlano inſieme co' l fiſchio, & s' intendono benſiſimo, ancor che ſieno lontano uno dall'altro non meno che quelli, che nel parlare eſprimono le parole: l' altra è, che mi hà fatto quaſi ſtupire. Perche nel 1410. occorſe che nel caſale di Babinopoglie in detta Iſola una madre haveva un figlivolo unico, chiamato Sciurmalo, & da lei amato teneramente. Coſtui pervenuto all' età virile preſe la moglie, & ſi partì dalla madre. La quale venendo una ſera alquanto tardi à caſa del figlivolo, egli ſerrò le porte, perche non poteſſe entrare dentro. Onde la povera madre hormai vecchiarella il cominciò pregare, che la riceveſſe in caſa; e tanto più inſtava, che vedeva venire una gran pioggia. Ma tutte queſte coſe non furono baſtanti à mover à compaſſione lo ſpietato figlivolo verſo la propria madre. La quale vedendo ciò, ſi voltò à imprecarli contra l' ira di Dio, & frà l'altre, diſſe; ſi come hora voi non mi riceveſte in caſa voſtra, così Dio permetta, che nè la terra, ne il mare riceva l' oſſa voſtra. Che volete altro? More il crudele figlivolo, & è ſepelito avanti la chieſa di San Pancratio: & la mattina ſeguente ſù trovato fuori della ſepoltura, che la terra non l' haveva voluto ricever, il che ſi vide far ancor li due giorni ſequenti. Onde ſù buttato in mare, il quale all' hora ſi trovava tutto tranquillo; ma ſubito che ricevè in ſè quel corpo maledetto, incominciò turbarſi, e quaſi in quell' iſtante lo regettò frà alcune ripe, ove quelle oſſa ſi ſono attaccate alla pietra in modo, che con difficultà ſi poſſono hoggi diſtaccare etiandio con „ *pag. 121.*

» un ferro ben forte; ſi come io più volte hò fatto » prova.

Edit. Pariſ. pag. 122. Poſt Mauri Orbini obitum quamplurimi alii in ea Congregatione extiterunt viri pietate ac doctrina illuſtres; ex quibus nonnulli etiam ad Epiſcopalem dignitatem evecti fuere. Quod autem narrat laudatus Orbinus de oſſibus filii improbi ac inobſequentis, id ego centum circiter annis poſt, a quo hæc ſcribebat Orbinus, cum illac præternavigarem iter habens ad Monaſterium noſtrum Melitenſe, diu non abſque admiratione contemplatus ſum, cum oſſa illa adhuc ibi comparerent, ita ſaxis impacta, ac ſi una cum ipſis creverint; neque temporis diuturnitate, neque fluctibus, qui ibi, cum agitatum eſt mare, magno cum impetu alliduntur, attrita ſunt.

Ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων) Hæc habentur in Actibus Apoſtolorum cap. XXVIII. Sed num illud Pauli naufragium acciderit prope Melitam inſulam maris Adriatici, an vero prope Melitam maris Africi inſulam, non facile ex Actibus Apoſtolorum cognoſci poteſt; & meo quidem judicio quæſtio illa inſolubilis videtur.

Φάρα) Latine etiam Phara, Slave vero *Huar*.

Βρατζες) Bratzes Latine *Brachia*, Slave *Brac*.

Χώρε) Antonini in itinerario Corra dicitur.

Ἰσσ) Iſs Latine *Iſſa*, Slave vero *Uvis* nuncupatur.

Λάστοβον) Laſtobon Stephani Ladeſta, Tab. Peut. Ladeſtris. Latine *Ladeſtina* dicitur, Slave vero *Laſtovo*; paretque Reipublicæ Raguſinæ. Hæ autem quatuor magnæ inſulæ Orientales, inquit Lucius, continenti Paganorum, ſeu Narentanorum proximiores, ab ipſis occupatæ, in eorundem quoque nomen, ſimul cum poſſeſſione tranſivere, & inter Dalmaticas numerari deſiere. Iſſam autem, & Ladeſtinam cum Choara ad Paganos, ſeu Narentanos non pertinuiſſe Porphyrogenitus ait, ideo Dalmaticum nomen ſervaſſe, & ſimul cum Adriatici dominio, has quoque Inſulas in alto mari ſitas, Romanos retinuiſſe; harumque Inſularum commoditate navigationem Adriatici, & dominium reliquæ Dalmatiæ continuaſſe dicendum eſt.

Οἱ Πατζινακίται τὸ ἀπ' ἀρχῆς πλησίον τοῦ ποταμοῦ Ἀτήλ, &c.) Patzinacitæ qui & Patzinacæ a principio incoluerunt antiquam magnamque Bulgariam circa flumen *Atel* dictum, quod Theophani *Atelis* dicitur, & *Edel* Tartarice; a Rutenis vero *Volga* ſeu Wolga appellatur, olim *Rha* Ptolemæo: poſtmodum vero iidem Patzinacitæ trans Iſtrum planicies incoluerunt a Boryſthene fluvio ad Pannoniam uſque porrectas. De hujus autem regionis incolis Patzinacitis, & gentibus ipſis conterminis pluribus agit Scriptor noſter in principio hujus operis, & infra cap. XLII. ubi terminos illarum gentium aſſignat. Patzinacitæ vero quamplurima bella varia fortuna geſſerunt tam cum Romanis, quam cum aliis nationibus; tandem devicti fuere a Joanne Comneno, qui in hujus victoriæ memoriam diem feſtum inſtituit: quem quidem ἡμέραν τῶν Πατζινακιτῶν τελετὴν nuncupavit, ut ſcribit Chonïates in ejus vita: *Τοῦτον τὸν τῶν βαρβάρων τροπαιοῦχον καὶ Σκυθῶν ὑπερμάχου ἱερώτατον καὶ μέγιστον τῶν τροπαίων, τοῦ κατὰ τῶν Θεῷ ἀποδίδωσι. ἣν δὴ Πατζινάκων λεγομένων ἐκεῖνοι τελετὴν τὴν ἐπώνυμον ἐποιήσαντο ἡμέραν τὴν τροπαιοῦχον τῇ χαρᾷ ἐκείνῃ. Hunc de Scythia parta victoria, & illuſtri edito facinore, Joannes vota Deo perſolvit: quod feſtum Patzinacarum noſtro tempore dicitur, in vel geſtæ monimentum, & grati animi teſtimonium.* Patzinacarum autem nomen ex Ruſſico, vel Polonico Pyeczinigorum deſumptum ſcribit Allatius, & ex eo Lucius de Regno Dalmatiæ & Croatiæ lib. VI. cap. V. ubi ait Patzinacas, ſeu Patzinacitas poſtmodum Vlahos appellatos fuiſſe.

Ἔχοντα ταῖς τὰ Μαζίκαι, &c.) Sic in MSS. & in Editis: ſed ſunt qui hic pro Μαζίκαι Χαζίραι legendum putent, cum ſubjungat Porphyrogenitus, καὶ ἐξῆς δὲ ποτίζοντα οἱ λεγόμενοι Οὔζ μετὰ τῆς Χαζίραι ἐμπνέοντες, &c. *Duæ annos vero quinquaginta ii qui Uzi dicuntur cum Chazaris conſpirantes*, &c.

Εἰς δύσιν εἶναι δ' αὐτῶν) Et paulo infra tradit idem Scriptor, hæc octo Patzinacitarum Themata dividi in partes quadraginta: Cedrenus vero pag. 775. ſcribit Patzinacitarum gentem magnam ac populoſam dividi in tredecim tribus: Τὸ ἔθνος τῶν Πατζινάκων, Σκυθικὸν ὑπάρχον, ὑπὸ τῶν μεγαλείων Βασιλέων Σκυθῶν, μέχρι τελείας τριακοστῆς, φύλ δ' ἦν ἐν αὐτοῖς καθ' ἑνὸς Σκυθικοῦ γένους αὐτοκράτωρ ἐκάστου δήμους ἢ φυλὰς τρισκαίδεκα γενέσθαι, ἃ τινες καλοῦσι μὲν τάξεις τῇ κοινῇ διαλέκτῳ· ἔχουσι δὲ ἴδιόν τι ἕκαστον ἀφ' ἑαυτοῦ προσηγορίαν καὶ ἀρχηγόν, ἀφ' οὗπερ καὶ τὴν ὀνομασίαν κληρονομεῖν. Δήμους δὲ τοὺς πάντας ἔχειν ἐκ τῶν Βαρδαρίας πεδίων ἕως μέχρι Παιονίας ἐκτεινομένους πεδιάδας, τοιούσδε τοὺς ὄντας, ἢ ἀπὸ ποταμῶν ἐπωνυμίαν ἔχοντας ἢ ἀπὸ ὀρῶν τινων. *Patzinacarum gens Scythica eſt, eorum Scytharum qui Baſilii dicuntur, magna & populoſa, & cui nulla alia gens Scythica reſiſtere ſola poſſit. Dividitur autem in tredecim tribus, quæ ut univerſæ commune Patzinacitarum nomen uſurpant, ita quævis a ſuo generis principe atque auctore peculiarem ſortita eſt appellationem. Incolunt trans Iſtrum planicies a Boryſthene fluvio ad Pannoniam uſque porrectas, incertis errantes ſedibus, ſemperque in tabernaculis degentes.* In hoc autem Patzinacarum tractu hodie *Podolia*, & *Moldavia* viſuntur, ut ſcribit Ortelius.

Ὄνομα τὸ πρῶτον δήματος Ἡτζίμ) Omnia hæc Themata paulo infra compoſitis nominibus inſigniuntur, exceptis Gyla & Charoboe. Nec dubito quin plurima horum Thematum nomina corrupta ac depravata ſint, ut ſæpe accidere ſolet Scriptoribus Græcis, dum barbara nomina referunt.

Ἀντὶ τῆς ἰδίων τούτων) In MS. diverſis verbis hæc habentur, ἀντὶ τῶν ἰδίων χώρων.

Εἰς τὸ Χονὶς τὸν Γυζῆ) Sic MS. Codex, in Editis vero, Φ Γυσὶ legitur. Et paulo infra idem Thema Γυζιχονὶς appellatur a nomine ejuſdem principis. 242.

Κυρτζιτζὶς) Hoc nomen compoſitum eſt ex nomine Thematis Τζὶς & principis, qui in eo tunc regnabat dum hæc ſcriberet Porphyrogenitus; nam ut ſcribit Cedrenus paulo ſuperius citato loco præter commune Patzinacitarum nomen, quævis tribus a ſuo generis principe atque auctore peculiarem ſortita eſt appellationem: δήμους δὲ τοὺς τριακοντάδας γενικὰς, ἕκαστος καλοῦσι μὲν τάξεις τῇ κοινῇ διαλέκτῳ. ἔχουσι δὲ ἴδιόν τι ἕκαστον Ε ἴδιον ἀπὸ τοῦ οἰκείου προγόνου καὶ ἀρχηγοῦ, τὴν ὀνομασίαν κληρονομοῦντα. 243.

Συρακλείς) Sic & in MSS. ac fortaſſis legendum, Συρακλείς; quippe paulo ſuperius hoc thema Σκλεὶς, & non Καλεὶς appellatur.

Βελαντζουκὶς) Thema hoc paulo ſuperius Τζουκὶς & non Τζουκὶς vocatur.

Πέρα τὸ Δανάπρεως) *Ultra Danaprin flumen*. In Editis legitur πρὸς αὐτὸ Δανάπρεως, *ad Danaprin flumen*.

Ἔνδον τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ) Sic in MS. perperam in Editis legitur, ἔξω τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ; quippe quatuor Patzinacitarum Themata ultra Danaprin ſita fuiſſe ait, quatuor vero cis Danaprin.

Γυζιχονὶς) Nomen compoſitum ex Χονὶς thematis nomine, & Γυζὶ ſeu Γυζῆ principis nomine, qui in eo themate regnabat, quo tempore Patzinacitæ ſuis ſedibus ejecti fuere, ut ait paulo ſuperius idem Porphyrogenitus.

Τὸ δὲ δίμα τὸ πρὸς Γύλα) Circa finem hujus capitis hoc idem Thema compoſito nomine inſignitur, & Chabuxingyla dicitur.

Ἰαβδηρτὶμ) Nomen primi Thematis compoſitum; ſed ſupra ſcribitur Ηρτὶμ, non vero Ερτὶμ. Cæterum duarum, tribuum Patzinacitarum, quarum una *Belemarnis* & altera *Pagumanis* vocabatur, meminit Cedrenus pag. 776.

Παπαυζὶν ταῖς ὑπερόρίοις χώραις χώραις τῆς Ῥωσίας) Sic in MS. Codice. In Editis legitur, πλησιάζει ταῖς ὑπερόρίοις χώραις τῆς Ῥωσίας.

Ἀντὶ Μοβλίας) Sic MS. Codex. Editi habent, ἀντὶ Μαβίας, ſed Meurſius hic pro Μαβίας legendum ait Μοβλίας; cui libenter ſubſcribo.

244. Ἰμέρτιε ἀντὶ τοῦ ἀϊέρτας) Κάϊερας, idem quod Κοῖλος, *Brevis*, inquit Ducangius in suo Gloss. Græc.

Καὶ τὰ μαρίνα) *Marinæ*, *Maniæ*. Vide Gloss. Græc. Ducangii.

245. Εἰς λίβας τοξίνας) Sic MS. Codex. Editi habent, εἰς λίβα τοξίνα, sed Meursius pro τοξίνα legendum ait τοξίτας.

Τὰ Ἰαβδιερτί) Sic in MS. perperam vero in Editis legitur, τοῦ Διοδιερτί; quippe hujus Thematis mentio occurrit & supra. *Edit. Paris. pag. 124.*

Κουρτζιτζίῳ) Compositum ex Τζίαρ, thematis nomine, & principis, ut paulo ante monuimus. In Editis legitur, Κουρτζιτζοῦ.

246. Ὀσὰ Βοϊβόδαν) Latine *Vaivoda*, Dignitas apud Slavos, *Voevoda*. Idem quod apud Latinos, *Capitaneus*, *Tribunus*, *Dux militum*.

247. Ἐλίγετο παρ' αὐτοῦ) Sic ex MS. Codice: De eadem re loquitur Scriptor noster & capite præcedenti.

Ἀνὰ μεταξὺ δὲ τῆς Τάρνου συνοφθέντος πολέμου, &c.) Sic ex MS. In Editis locus hic corruptus ac mutilus.

248. Χηλάνδια) Chelandia urbs hic est circa Bosporum, non vero navigii genus, ut putavit Meursius, & ideo hunc locum sic interpretati sumus: *Paulo vero post Chaganus ille Chazariæ princeps per legatos petiit a Turcis, ut ad se Chelandiam mittant primum eorum Borbodum.* Meursius vero perperam locum hunc sic vertit: *Paulo vero post Chazariæ princeps Chaganus per legatos missi sibi a primo Turcarum Borbodo chelandia petiit.*

Ἡδρουσίους.) Sic ex MSS. perperam vero legitur in Editis, ἱδρουσίους.

249. Σαλμανίζης) In Editis paulo infra hic Αλμανίζης appellatur, unde Meursius utrobique Αλμανίζης scribendum ait; at in MS. Codice utrobique Σαλμανζης legitur.

Ἐν τούτῳ δὲ τῷ λόγῳ, &c.) Sic ex MS. Codice.

Ἦτοι Σαλμανίζης) Perperam in Editis & in MSS. legitur ἤτοι, &c.

Κατὰ τὸ ἔθος Χαζάρων ἔθος καὶ ζήλωμα, &c.) Nimirum, *quem etiam solennè Chazarorum more ac consuetudine in scuto erectum principem fecerunt.* Ζήλωμα porro vox Illyrica seu Slava corrupte scripta videlicet *Sakon*, vel *Sacon*, & in plurali *Sakona*, legem & consuetudinem significat uti pluribus monuimus supra ad cap. VIII. hujusce libri, ubi hac ipsa voce utitur Scriptor noster. Cæterum perperam hic legitur in Editis, ἔθνος pro ἔθος.

250. Σηκώσαντες αὐτὸν ἐπὶ ἀσπιδίου) Σηκώνω, Σηκόνω & Σηκώνω, *Sublevare*, *Tollere & Erigere* significat; Σπατίδιον autem est Latinum *Scutum*. Sed observandus est hic ritus, scuto impositum tollendi principem designatum; qui quidem communis erat tam Romanis quam Barbaris. Amunianus Marcellinus lib. XX. de Juliano a Gallicanis militibus principe renuntiato: *Impositusque scuto pedestri, & sublatus eminens, populo flente, Augustus renuntiatus, jubebatur diadema proferre.* Zonaras in Justiniano, ubi de Hypatio a seditiosis in Imperatorem electo: καὶ ἐπὶ ἀσπίδος αὐτὸν μετέωρον ἀραντες, αὐτοκράτορα βασιλέα, *atque clypeo in sublime elatum, Imperatorem consalutant.* Cæterum de hoc more eligendi principem pluribus egere Pithæus lib. II. Adversar. cap. VI. Lipsius ad Tacitum, Demsterus ad Corippum, Valesius ad Ammianum, & alii quamplurimi.

Ἐπαισώτατα) Sic ex MS. Codice.

Μετὰ τὴν Παιζινακίαν, &c.) In MS. legitur, παρὰ τὴν Παιζινακίαν ἐκ διέξοδου.

251. Οἱ λεγόμενοι Καβάροι) Sic in omnibus Codicibus MSS. & ubique legitur. At Meursius pro Καβάροι ubique legendum putat Ἄβαροι.

Ἡ φοβερὰ ἀρχὴ αὕτη ὑπερίσχυσε) Sic ex MS. Codice reponimus.

Καὶ οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν ἀνῃρέθησαν, &c.) Nimirum; *quique victi, pars occisi sunt, pars fugientes ad Turcas in Patzinacitarum terram se contulerunt; ibique sedes posuerunt, contractaque mutua amicitia Cabari appellati sunt.* Perperam Meursius hæc ita interpretatur: *quique victi, pars occisi sunt, pars fugientes ad Turcas Patzinacitasque se contulerunt, & in eorum terra sedes posuerunt, contractaque mutua amicitia Barbari appellati sunt.*

Καὶ Καβάροι τινὰ ἀνταμείψασθαι) Sic in MS. Codice: in Editis vero perperam legitur hic Βάρβαροι pro Καβάροι. 252.

Δακτίρᾳ τῷ Νόνῳ) Sic ex MS. Codice. In Editis legitur, Δανίρᾳ ἢ Νόνῳ. *pag. 125.*

Καὶ τὸν Συμεὼν πολεμήσαντες) Quomodo Bulgari a Romanis & Turcis profligati fuere, imperante Leone Philosopho, & quomodo Turcæ postmodum a Bulgaris internecione deleti fuere, pluribus narrat Incertus Continuator Theophanis in Vita Leonis Imperatoris, necnon Symeon Magister in ejusdem Augusti vita. 253.

Μίχεω ἐκ Περισθλάβα) Hæc eadem urbs aliis Περισθλάβα dicitur; & quidem Peristhlavam Magnam, Bulgariæ Regum Regiam expugnavit Joannes Zimisces, utramque Magnam & Parvam Basilius. Magnam ad Istrum statuit Anna; Zonaras & Scylitzes haud procul a Dorostolo. Ad Hæmum montem ponitur a Niceta in Isaacio lib. I. n. 5. quo loco eam describit. Vide quæ lib. I. Comment. de ea monuimus.

Καυκανικὸς) Sic in MS. Codice. In Editis legitur, καυλὶ καυλὶ. Vide quæ supra ad cap. XIII. hac de re monuimus.

Τῷ ἐπονομαζομένῳ κατὰ τὸν ἀνατέρω) Sic ex MS. perperam legitur in Editis, ἐκ ἐπονομαζομένου κὴ ἐκ ἀνατέρω, &c. sed optime Meursius emendat. 254.

Ἐτὶλ κὴ Κιζί) Hoc flumen *Atel* dicitur Porphyrogenito cap. XXXVII. sed *Edel* Tartarice vocatur ut ibi monuimus.

Ἡ καὶ ἐξέλασαν οἱ Τοῦρκοι) Ita in MS. legitur; perperam vero in Editis, ἣν κὴ ἐξέλασαν οἱ Τοῦρκοι, *quam Turcæ deseruerunt*, imo potius occuparunt, ut ex sequentibus apparet.

Σφενδοπλόκου) Sic in MS. hic & capite sequenti: in Editis vero hic perperam legitur, Σφενδοστλόκου. 255.

Ποταμοὺς δύο τοὺς Τόρκους, &c.) Sic ex MS. Codice; in Editis vero locus depravatus ac mutilus; duo quippe flumina ibi desiderantur.

Πλησιάζουσι δὲ τοῖς Τούρκοις) Ungariæ hodiernæ tum cum a Turcis occupata fuit, describuntur hic a Porphyrogenito limites.

Κεφαλαί) Κεφαλὴ, *Dux exercitus*, vel *Cohortis*. Hac voce autem utitur etiam Porphyrogenitus eadem notione cap. XXVI. & infra cap. LI. Sed & plura alia exempla habes apud Scriptores Byzantinos, necnon etiam apud Tacticos.

Ἰλὰχ ἐπώνυμον υἱὸν τοῦ Ἐξέλαχ) Locum hunc mutilum ac depravatum in Editis sic ex MS. restituimus. 256.

Σφενδοπλόκου) Sphendoplocus hic Porphyrogeniti idem qui Suetopelekus, seu ut Annales Francorum, Zuentibolkus; & in Epistola Joannis VIII. ad eundem scripta, Suetopluchus. Hic a Methodio & Cyrillo una cum sua gente ad fidem Christi conversus est circa annum Christi 870. Vide Acta Sanctorum Bollandi ad IX. Martii; Lucium de Regno Dalmatiæ & Croatiæ pag. 68. & 439. 257.

Τοῦ τοῦ λόγου τοῦ ἀνωτέρω μου) Sic ex MS. Perperam legitur in Editis, μοῦ τοῦ λόγου, &c.

Γεωγραφία ἀπὸ Θεοδωσιουπόλεως) In MS. eadem manu ad marginem scribitur: Παρατήρησις γεωγραφικὴ τῶν Σκυθικῶν χωρῶν. Et quidem recte, cum capite hoc Regiones Scytharum describat Porphyrogenitus, & singulis terminos assignet. 259.

Δεύτερα ἀπὸ Σάρκελ) Sic ex MS. Codice, & paulo infra, ἐκ τῶν τὰ Πέντε Δάλματα: deinde ἐν οἷς τὰ πέντε, pro ἐν ᾧ. Perperam autem totum hunc titulum verterat Meursius.

Τῆς Δίερας) Varie scribitur, Δίερα, Δέρα, Δέρτα & Δέρτον, olim Dorostolum dicta, Mœsiæ inferioris urbs ad Istrum sita. 260.

Ἄστρον ὁσπίτιον) Ὁσπίτιον est Latinum *Hospitium* 261.

Continuator Theophanis lib. III. num. XXVIII. ubi pluribus de caſtro Sarcel, & a quo & quando ædificatum, ἔστι, inquit, ἐρυθρὸν μὲν λίθοις εἶναμα. ἐπὶ δὲ ἐκ κατὰ τὸν Τατικὸν ποταμὸν, ἐκ τοῦ Παιζινακίτου ἐπιῤῥέοντος, ἢ ἄνωθεν ὑπὸν τῶν Χαζάρων ἐκπίπτει, ἐνθα καὶ Χαζάρων παξάται καθίζουσαι τὴν χώραν ἐκλεκτότατα, &c.

Edit. Paris. pag. 126.

Εἰς κυμητρὰ κατάβασι) Anonymus Combefisianus in Romano num. 10. Τρόμους χίλιοι, κατάβασι κυμητρὰ ἐπίπονα ἔχοντα καὶ ὅλως πολλὴν ἐργασίαν ἐπιδέ. *Navigia onerata* interpres: Κυμητρὰ quippe pro Κυμητρὰς *Activus*, *Laboriosus*.

Καὶ ἐνδοτέρω) Sic ex MS. Codice. Perperam legitur in Editis, καὶ μέσα τοῦ, &c. ſed optime Meurſius emendat.

262.

Ἐκ μικρῶν τινῶν ψήφων ἐκ τοῦ ποταμοῦ κοχλιδίων) Sic ex MS. Codice. In Editis legitur, ἐκ μικρῶν τινῶν ψήφων ἐκ τοῦ ποταμοῦ κοχλιδίων, ſed perperam; quippe non ex parvis fluvii conchulis calx concinnata fuit, ſed ex glarea, ſeu calculis fluminis, ut ſcribit Continuator Theophanis lib. III. num. XXVIII. ubi de ſtructura caſtri Sarcel pluribus agit: Ἔστι δέ, inquit, λίθινος τόπος ἐντὸς, ἐκ μὲν ψήφων μικρῶν κοχλίων τοῦ ποταμοῦ ἀπέχων, ἐκ δὲ τῆς ὑποκειμένης γῆς ἄνθρακα ἔχουσα διὰ κεκαυμένου, ἢ βίσσαν ἐργασάμενοι, τῷ δομήσαντι αὐτῷ βασιλεῖ μεγάλῃ, ἐντεῦθεν δὲ διὰ σκληρείας λιθοτρώτου, ἢ πρὸς τῶν βασιλικῶν ἐργατῶν πολλῶν. *Quia autem locus lapidei non habebat, ex fluvii glarea calcem fecit; exque ſubjecta humo inſtar laterum excoquens, ardua quidem moliione, laborantium tamen multitudine, magnifice perfecto opere domum vexit.*

Τῇ αὐτῇ ἑαυτοῦ γενεᾷ χαρᾷ) Sic in MS. Codice: perperam vero in Editis, τῇ αὐτοῦ ἑαυτοῦ γενεᾷ χαρᾷ, &c ſed optime Meurſius emendat.

Ὁ λεγόμενος πρωτεῖος) Πρωτεῖος varie uſurpari ſolet a Scriptoribus, ut videre eſt in Gloſſ. Græc. Ducangii. Sed quæ ſcribit hic Porphyrogenitus, Cherſonenſes primum a Protevontibus ex eadem gente delectis gubernatos fuiſſe; idque factum ad uſque imperium Theophili, confirmantur ex Continuatore Theophanis, qui libro III. n. XXVIII. eadem ſcribit: Οὐδὲ γὰρ πάλαι ἡμετέρου τοῦ βίου ἔτυχον ἀρχοντας ἔξωθεν ἐκπέμπειν Στρατηγὸν, ἀλλ' ὁ λεγόμενος Πρωτεῖος, μετὰ τῆς ἁπάσης Πατρίου ἐκλογῆς τὸν τόπον διοικῶν. *Hellenus enim nemo regionem procuratum Conſtantinopoli Præſet mitti ſolebat; ſed quem illi Primatem vocant, una cum Patribus civitatis cuncta gubernabat.*

263.

Ὅτι δὲ τιμᾶται πρωτεύοντος στρατηγοῦ) Ex hoc Porphyrogeniti loco palam eſt quid litera ϖ cum δ ſuperſcripto ſignificet; quæ quidem compendioſa ſcribendi formula paſſim occurrit in Codicibus MSS. qui hoc Porphyrogeniti Opus continent; bis quidem ſupra, ni fallor, & in ſequentibus capitibus paſſim; ubi Meurſius cum ignoraret, quid ſibi vellet illa ſcribendi formula, ſtellam appoſuit, & ingenue, ut decet virum probum, fatetur, ſignificationem illarum literarum ſibi non conſtare. At ex hoc Porphyrogeniti loco literis illis Πρωτοσπαθάριος, vocem intelligi palam eſt inquam; quippe Continuator Theophanis loco ſuperius citato eandem rem enarrans, ſic ſcribit; Ἐπὶ τούτου Βασιλεὺς Θεόφιλος, οὐκ ἄλλον, ἀλλὰ τὸν ἰδιαίτατον Πατρικίων (quem prius Πρωτοσπαθάριον, ut Conſtantinus appellarat,) οἱ ἔμπειροι κρίναντες τῷ τόπῳ, Πρωτοσπαθάριον τε ἐπέμψαν, στρατηγὸν ἐξέπεμπε· τόν τε Πρωτεύοντα καὶ τοῦτ' ἄλλα διοικοῦντα ἀνεδείκνυε αὐτῷ· ἐξ ὅτου τε, καὶ μέχρι ἡμῶν ἐπράττετο ἀπὸ τῆς ἐντεῦθεν ἐκ Χερσῶνος πρωτοσπαθάριος Στρατηγός. *Imperator Theophilus, approbato conſilio, ipſum quem diximus Petronam, uſu regionis pretium judicans, Protoſpatharii dignitate auctum, Præſidem misit; Primario ac reliquis civibus imperans, ut nulla tergiverſatione miſſo Præſidi obaudiant. Hinc que percrebuit, ut Præſides Cherſonæ præficiantur.*

Συγγενὴς καὶ ὁ Τζυλ) Sic in MS. Codice; in Editis vero legitur, Συγγενὴς καὶ ὁ Τζυλ.

264.

Καὶ τῆς λ' μερῶν) Nimirum, & *triginta partes* ſeu Regiones; alibi quippe τὰ κλίματα appellat.

Διὰ τὸ μηδὲν ποιεῖν ἐπιτήδειον, &c.) Sic ex MS. Codice. In Editis locus hic mutilus ac depravatus.

Ἐν ᾗ γεγόνασι) Σόδα, *Foſſa*, ſed proprie *Foſſa ſudibus munita*, qua Caſtra muniri ſolebant. Vide Gloſſ. Græc. Ducangii. 265.

Ἐν ᾗ καὶ τὰ βαζίτικα ἁλίσκεται) Βαζίτικα ſeu Βαζίτικον, *Oxiani piſces ſale condiri*, ſeu qui ex Oxo fluvio eximuntur, ut ait Ducangius in Gloſſ. Græc. Tzetzes Chil. 10. v. 93.

Ἰξιανοὶ ἰχθύες μοι παρέχουσιν ὕπνον πολύν, pag. 127
Οἵτινες βαζίτικοι ἢ χοιροὶ Βαζίτικοι καλοῦνται.

Et Prochoprodromus MS. contra Hegumenum:

Γλαύκου κελεύει καὶ ἁλοῦσι ἰχθύσι βαζίτικα.

Ταμάτερχα) Sic in MS. Codice, hic, & etiam infra. At in Editis Ταμάτερχα legitur; infra vero ut in MS. Verum cum in Editis tum in MS. in hujus capitis titulo nullo præpoſito articulo ſic legitur; ἡ μίχρι τοῦ κάστρου τοῦ Μάτερχα λεγομένου. 266.

Ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς αὐτῆς ιε'. μιλίων) Ita MS. Codex. Editi vero habent, ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς αὐτῆς μιλίων, &c.

Ἐν ᾗ ἐστὶ τῆς Ἀλεσοῦ ἐπιῤῥοή) Sic ex MS. Codice.

267

Καὶ λέγω μὲν τὸν τοῦ βασιλέως φίλιον ἀφεστηκότα τόπον, &c.) Ita ex MS. Codice. In Editis locus hic mutilus; quemadmodum paulo infra καὶ ἔστιν ἐχυμώνιον, pro καὶ ἔστιν ἔγγιστ ἐχυμώνιον, ut habetur in MS. 268.

Καὶ λαβὼν τοὺς τῆς παρ' ἡμῖν συμβαινόντας, &c.) Sic ex MS. Codice. Perperam legitur in Editis, καὶ λάβρα τοὺς τῆς παρ' ἡμῖν συμπίπτει ἀεὶ, &c. Παρ' ἡμῖν vero, *apud nos* Romanos; ſed fortaſſis legendum παρ' ἡμῖν, *apud nos*.

Γρηγόριος ὁ ταυρίσκος) Hic idem Gregorius paulo ſuperius & infra Criſoricius appellatur. Vide quæ de Tatonitarum gente ſcribit Ducangius in Familiis Byzantinis pag. 172. E. R. 269.

Τὸ ἐξῆς δρόμου) Ita MS. Codex. Perperam habetur in Editis τὸ ἐχῆς δρόμου. 270.

Τοῦ τῆς Ἀρμενίων ἑρμηνέως) Apud Euſebium lib. 4. de Vita Conſtantini cap. 32. Μεθερμηνεῖς *Interpretes variarum Gentium ac linguarum* dicuntur, ac ſub Diſpoſitione Magiſtri Officiorum olim erant, ut docet Notitia Imperii Romani. Græcis autem recentioribus Δραγόμανοι, Δραγόμανοι, & Δραγόμανοι dicuntur. Δραγόμανοι Codino: Ὁ μέγας, inquit, Δραγόμανος ἀφίστατο ἐπὶ τῆς ἐρμηνείας, οὗ κατὰ ἀναγκαῖος δραγομάνους.

Καὶ δομέστικον τῶν ὑπηρετῶν, ὁ τοῦ Λιβός) Sic in MS. Nimirum, *Proteſpatarius Conſtantinus*, & *Domeſticus Inferiorum Miniſtrorum Aulæ Conſtantinopolitanæ Libis filius* vel *Libis cognominatus*, vel *qui Libis Monaſterium condidit*: quippe Monaſterium Libis nuncupatum, imperantibus Romano Seniore & Conſtantino Porphyrogenito ædificatum fuit a Libe Patricio, & Drungario claſſis; ut ſcribit Anonymus noſter de Antiquitatibus CP. pag. 52. At Leo Grammaticus, qui hunc Libem Conſtantinum appellat, Leone Philoſopho imperante Monaſterium Libis conditum fuiſſe ait: Λέων ὁ Βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς ἐν τῇ μονῇ τῇ αὐτῇ οὔσῃ ἐν τῇ Μαρμαρηνῇ, τοῦ τοπίου τὰ ἐγκαίνια, καὶ ἑορτὴν πρωτεῖα. *Leo Imperator a Conſtantino Libe evocatus eſt ad Monaſterium ſuum, quod eſt in Marmoregare tum ad celebranda encænia, tum ad prandium.* Scylitzes & Anonymus Combefiſianus num. XXV. id ipſum narrant, ſtrumque hoc Monaſterium proxime ſanctos Apoſtolos ajunt; Ἰσέον δὲ ὅτι πρωτεῖα Λέοντα Βασιλέως παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς εἰς τὸ καινοβρυηθῆναι παρ' αὐτοῦ μοναὶ, ἐγγὺς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐφ' ᾧ τὰ ἐγκαίνια ἐπιτελέσαι ἐ ἑορτάσαι. *Junio mense evocatus eſt Leo Imperator a Conſtantino Libe in inſtauratum a ſe de novo Monaſterium, proxime ſanctos Apoſtolos, ad celebranda encænia, & ad prandendum.* At ſunt nonnulli qui putant, hunc Conſtantinum, cujus meminit Porphyrogenitus, fuiſſe Conſtantini Libis filium, Monaſterii Libis cognominati conditoris. Conſtantinus autem Lips perlit in prælio contra Bulgaros eodem

Porphyrogenito imperante, ut tradit laudatus Scylytzes. Cæterum Τουρμία, *Ministerium officium*, seu *officiales minores domus regiæ*; qui scilicet in variis ministeriis subserviunt, ὑπουργοί. Quomodo hanc vocem etiam usurpat idem Porphyrogenitus in Novella 8. & Harmenopulus lib. 1. tit. 3. §. 3. Ejusmodi autem ministris præerat Domesticus, qui Δομέστικος τῶν ὑπουργῶν dicebatur, ut docet hic Scriptor noster. Sed de voce ὑπουργία, vide Joannem Euchaitarum Metropolitam pag. 70. & Chronicon Alexandrinum.

Edit. Paris. pag. 128.

Ορμᾶσθαι τὸν ἀπελαβίδην τὸ πρὸς τὸν ἀέρχοντα, &c.) Sic ex MS. Codice. In Editis vero locus hic mutilus.

Πρὸς τὸ Ταρσὸν ἀπελθεῖν) Sic in MS. in Editis vero habetur, πρὸς τὸ Ταρσὸν ἐξελθεῖν.

271. Ἀπελαβόμενος αὐτοῦ, &c.) Sic in MS. Codice. Perperam habetur in Editis, ἀπελόμενος αὐτοῦ, &c. sed optime Meursius emendat.

Τυμίσας ὁ βασιλικὸς) Ita MS. Codex; perperam vero habetur in Editis, τυμβὸς ὁ βασιλικὸς, &c.

272. Ὁ τῶν Βασιλείου τοῦ παρακοιμωμένου οἶκος) De Barbari domo quam sub Constantino Porphyrogenito possidebat Basilius cubiculi Præpositus vide quæ lib. 2. Comment. monuimus. Hujus autem Basilii Accubitoris meminit etiam infra idem Porphyrogenitus cap. 2. & Zonaras in eodem Augusto lib. xvi. pag. 193.

Χρυσοβούλλια χωρὶς) Bullæ Imperatorum Constantinopolitanorum aureæ, argenteæ, æreæ, ac plumbeæ erant; sed de hac re pluribus Ducangius in Gloss. & etiam alii.

273. Ἐπιλαμπὲν) Sic ex MS. Codice, Perperam in Editis, ἐπιλαμπὲν. & paulo infra, pro τοῦ Πατζάτε in MS. legitur, τοῦ Τατζάτε.

275. Περὶ τε τοῦ Καλαὶν) Ita MS. Codex. Editi habent, περὶ τε τοῦ Καλὲν; & infra eodem modo, cum in MS. Καλαὶν utrobique legatur.

278. Εἰς τὸ δεῖ πατρικίου ἀξίωμα) Editi habent, εἰς τὸ πατρικίου ἀξίωμα; & paulo infra, ὅτι ἐὰν μὲ, pro ὅτι ἐὰν μοὶ. Deinde, εἰς σκλάβον pro εἰς καλὸν; sed optime Meursius emendat.

Πρὸς τὸ εἰ αὐτῷ ἡ πατρικία τοῦ τούτου γαμβρὸς καθίζοιτο) Sic ex MS. Codice. Editi habent, καὶ εἰ αὐτῷ τοῦ πατρικίου τοῦ τούτου γαμβροῦ καθίζοιτο.

276. Αὐτὸν δὲ ἡ γαμβρὸς, ἢ τὸ παιδίον αὐτῆς) Editi habent, αὐτὸν δὲ τοῦ καὶ γαμβροῦ, καὶ τὸ παιδίον αὐτοῦ, &c.

Πρὸς τὸ κατὰ τοῦ ἀξίωμα αὐτοῦ ἀπολαβεῖν καὶ ἀναγορεύειν) Sic ex MS. Codice; in Editis vero locus hic depravatus ac mutilus.

Ὅτι δὲ τῶν τοιούτων χώρων ὁ Κερκίνης κατέλαβεν, ἔφυγε, &c.) Locus hic corruptus ac depravatus in Editis sic legitur: Ὅτι δὲ τῶν τοιούτων χώρων ὁ Κερκίνης κατέλαβεν ὑποκρινόμενος τῷ βασιλεῖ Ρωμαίων. τῶν δὲ γυναικῶν, ἡ τὸ παιδίον αὐτὸν ὤφειλον αὐτὸν ἴδιον τοῦ βίου ἀναλαμβάνειν, διαταξάμενοι πρὸ τῆς τελευτῆσαι τοῦτον τῶν χώρων αὐτοῦ ἀπολαβεῖν πρὸς τὸ βασιλεῖα, ἢ Ε δίδω-σιν, &c.

Κομμερκιαρίῳ Χαλδίας) Κομμερκιάριος, *Commerciorum* seu *tributorum Conductor*: *Publicanus*. Vide Gloss. Græc. Ducangii.

Καὶ τοῦ Ψωμαδίου τοῦ μοναχοῦ) Hoc Monasterium Psomathei videtur ita nuncupatum, quod steterit ad Portam Psamati, vel Psamateam; de qua quidem pluribus supra lib. 111. Comment. in Antiquit. CP.

Ἡ δίδλωσις τοῦ Ταρσοῦ χώρου) Editi habent, ἡ δὲ ἄλλη τοῦ Ταρσοῦ χώρου. 280.

Καὶ τοῦ κάστρου τοῦ Μαντζικίερτ) Pro Mantzicierti Curopalatæ dicitur Marziciert locus in Baaspracan; & Matzicier alio in loco apud eundem, Cedreno vero Μανζικίερτ.

Καὶ τοῦ Περκεῖ ἢ τοῦ Χλιαὶν) Sic in MS. habetur, & ita legendum esse sequentia suadent. In Editis legitur, ἔ τοῦ Περκεῖ, ἔ τοῦ Χλμὶν, ἢ τοῦ Χεμὶν, &c. *Perrit* oppidum Babyloniæ proximum apud Cedrenum. *Chlimi* vero oppidum circa Armeniam Curopalatæ, & Cedreno *Chlirat*. 281.

Καὶ τοῦ Αρζὲ) Arzè scribitur Curopalatæ; hodieque *Arzerum* vocatur, & a Turcis *Rum*, ut scribit Leunclavius. Sita est ad Armeniæ & Cappadociæ fines.

Καὶ τοῦ Τιβὲ) *Tibium* oppidum circa Armeniam Majorem videtur apud Cedrenum & Curopalatem. *pag. 119.*

Τοῦ τῆς Περσίδος ἐπικρίτους ἐτύγχανον) Sic ex MS. Codice. In Editis perperam legitur, καὶ ἡ τῆς Περσίδος ἐπικρίτους ἐτύγχανον; ubi Meursius legendum ait, κατὰ τῆς τῆς Περσίδος, &c.

Εἰς τὸ κάστρον τὸ Καὶμὶ) Urbs Persarmeniæ. *Carse* Cedreno & Curopalatæ. Nunc *Cars*, ut putat Leunclavius.

Τοῦ Συμβατίου τοῦ ἀρχοντος τῆς ἀρχόντων) Sic ex MS. Locus mutilus in Editis. 282.

Ἀπελβὰρτ) Ita etiam in MS. In Editis utrobique legitur, Ἀπελχὰρτ. Hic etiam tabellam genealogicam Amerarum Mantziciert adjicere visum est, quo hoc Constantini caput illustretur.

1. Apelbart I.

2. Abelchamit

5. Apoleſphuet — 3. Apoſebatas — 6. Apoſelme

Achmet filius adoptivus — 4. Abderachim — Apelmuze — 7. Apelbart II.

283. Καὶ τοῦ μαγίστρου Ἀπασακίου) Sic supra; at hic in Editis & in MS. pro Ἀπασακίου legitur. Ἀπασακίου.

Καὶ τοῦ Χαρκὲ) *Charcha* locus circa Assyriam videtur, apud Arrianum.

284. Αὐλὸς τοῦ βασιλείου τῆς Ρωμαίων) Ita ex MS. Codice.

Παρὰ τοῦ Ἀπασάτου τοῦ Ἀμυρᾶ Περσίδος) Sic in MS. hic & supra etiam legitur; sed perperam hic in Editis habetur, παρὰ τοῦ Ἀπασβατοῦ τοῦ Ἀμυρᾶ, &c.

285. Καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Ἀπασβατὸς, &c.) Ita MS. Codex. In Editis locus hic mutilus.

286. Ἀπασβατὸς ὁ πρῶτος ἀδελφὸς ἐκαθίζετο) In Editis legitur, Ἀπασβατὸς ὁ πρῶτος ἀδελφὸς ἐκάθιζε, &c.

287. Τοῦ Ἀπελμοὺζὲ, ὅτι τοῦ Ἀπολεσφοὲτ) Sic ex MS. Codice. Perperam vero in Editis legitur, ὅτι τοῦ Ἀβδεραχὶμ, &c. quod quidem facile ex præcedentibus cognosci potest.

288. Περίχωρα ἔ τοῦ ὑπερώτου, ἢ τοῦ ὑπερῶου τοῦ δεῖο, &c.) Sic ex MS. Locus hic mutilus in Editis. Et notandum Apolesphuet, quem hic patruum Achmet Scriptor noster appellat, supra patruelem dici.

289. Κατὰ Ρωμανίαν) *Romania* apud Scriptores Byzantinos aliquando *Imperium Orientale*, aliquando vero *Provincias Asiaticas* significat.

291. Ἐφίστανται τῶν τῶν Παγκράτων) Ita ex MS Cod.

292. Ἐτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου, &c.) Nimirum, an. Chr. 952. Imperii Constantini Porphyrogeniti 41.

Τὸν μάγιστρον Κατακαλὸν, &c.) Magistri Catacali, seu Catacalonis meminit Cedrenus in eodem Leone p. 597. Vide quæ de Familia Catacalonum tradit Ducangius in Familiis Byzantinis p. 178. E. R.

Ὁ μάγι-

293. Ὁ μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Κουρκούας) Joannes hic Curcuas fuit Domesticus Scholarum annis XXII. mensibus septem; ejusque res gestas descripsit Manuel Protosphatarius lib. VIII. qui non extant. Cedrenus testis est: ἐπὶ ἔτεσι ἓξ ἑπτὰ χρόνοις καὶ μησὶ ἑπτὰ ἀπὸ δεκάτου τοῦ τοῦ βασιλέως ἀρχὴν ἐνιαυτοῦ, ἡνίκα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Σωφὰρ κατεδραμήσατο καὶ τετυπώκατο. οὗτος δὲ βουλητὸν τὸν ἑαυτοῦ μισθὸν ἀφαιρεῖται, ζητεῖται τοῦ τοιούτου βίβλου παρὰ τοῦ Μανουὴλ ἀρτοποιηθῆναι καὶ κριτοῦ, (ἐν ἑπτὰ γὰρ βίβλοις ἐκεῖνος τὰ τοῦτο ἀνδραγαθήματα συνεγράψατο) καὶ ἐξ αὐτοῦ δοῦναι αὐτῷ τὸ ἐπιτήδειον. *Gesserat id munus Curcuas continentibus* XXII. *annis, & septem mensibus, universamque prope Syriam pervagatus subegerat. Si quis præclara ejus facta scire desiderat, volumen a Manuele quodam Protospatario atque judice compositum legat, (is enim octo libris res a Curcua præclare gestas descripsit) indeque cognoscet, quantus hic vir belli rebus fuerit.* Idem tradit Anonymus Combefisianus in Romano Lacapeno num. XLI. Is Κουρκούας dicitur Georgio Monacho. Cæterum ad marginem MS. Porphyrogeniti, ubi loquitur de Joanne Curcua, scribitur eodem charactere, ἀνεψιὸς δὲ ὁ Τζιμισκὴ ἰωάννης; sed fallitur quisquis illa scripsit, cum Joannes Curcuas diversus sit a Joanne Tzimisce, qui post modum Imperator fuit. *Edit. Paris. pag. 130.*

Τὴν τοιαύτην χώραν ἡ Φασηνὶς) Sic ex MS. Codice. Perperam legitur in Editis, ἡ τοιαύτη χώρα αὐτὴ Φασηνίς; sed optime Meursius emendat.

295. Ἀπ' ἀνατολῶν) Ab pro *Ins*. Passim occurrit apud Scriptores, quos nobis exhibet in sua Turco-Græcia Crusius: & alibi etiam passim apud recentiores Scriptores.

Τὰ ἀποτιθέμενα καμβάτια) Καμβάτιον est Turcicum, *Caravana*. Significat ea vox multitudinem mercatorum, aliorumque peregrinantium, qui simul iter instituunt, ut tanto tutius commeent. Vide utrumque Gloss. Ducangii.

Διὰ τὸ Ζαμβουλὰν ἀπὸ τοῦ Ἀζάτου αὐτοῦ) Sic in MS. 296. ubi ad marginem eadem manu scribitur, ὅτι δὲ Ζαμβουλὰ ὁ αὐτὸς τοῦ Τοπίκου τοῦ Ἀβὰ, ἡ ἱστορία συγκλίνει. Ἄζατος autem vox Armenia est, ut scribit idem Porphyrogenitus lib. 1. Them. 12. ὁ μέγας ἰωάννης, καὶ γηγενοτοῦδις, Ἀρμένιος, τῆς Λαυκασίας γαμβρὸς, ὁ μακρόχειρ ἰκέλου, καὶ ποδάξιος, ὃν καθ' ἡμᾶς Ἀρμένιοι ἐπίκλητον Ἄζατον ἐκάλουν. *Magnus vero ille, & giganti similis, Armenius, Anguines Lacastriæ gener, longimanus ille, & ambidexter, quem Armeniorum lingua Azatum vocarunt.* Meminit item hujus vocis & Anonymus de Nuptiis Thesei:

Καὶ τότε τὰλ Πελασγὸν ἐφοίνιξεν ἄζατον,
Καὶ μετανίσσεν λελὰν σωτῆρα τῆς ἰδίου.

Cæterum Ἄζατα apud Hesychium ἐλάδια exponitur.

Διότι τό) Sic in MS. Codice. Perperam in Editis legitur, Διότι τό, &c. 299.

Ὁ λαὸς ἐπ' ἐκείνοις ἐθρήνει, &c.) Ita ex MS. Codice.

Τὸν φοβερὸν τὸν Ἐρεξ, ἤτοι τὸν Φόβον, &c) Sic ex MS. Codice. At in Editis hic legitur ὁ Λίρας pro Ἐρεξ; sed supra ubique Ἐρεξ. 301.

Περὶ τῆς γενεαλογίας τῶν Ἰβήρων) Ut Iberum genealogia, quam hic exponit Porphyrogenitus, intelligatur, eam tabella sequenti exhibere visum est:

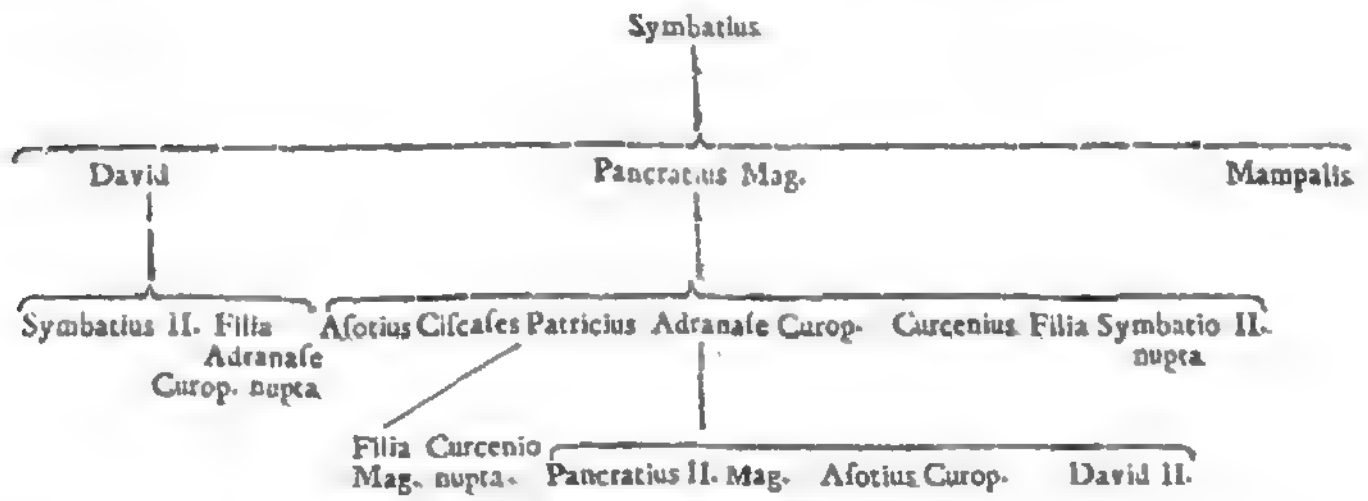

302. Τῷ Δαβὶδ ἐλλιπὲς ἐστὶν ἐνταῦθα χώρα) Censeo, inquit Meursius, hic desiderari, quæ de hereditate Mampalis.

304. Ἔχω) Ἡ μεγάλην μάνδραν ὡς χωρίτολιν) Nimirum, *habetque vallum magnum instar magnæ urbis*. Meursius vero aliter interpretatur, *habetque territorium magnum instar regionis*: & pro χωρίτολιν scribendum ait, χωρίτολον, sive χωρεύτολον.

305. Ἔχει δὲ ὁ κομμέρκιον) Κομμέρκιον, *Tributum, vectigal pro mercibus exsolvi solitum*. Vide Ducangii utrumque Gloss. *pag. 131.*

Καὶ τῶν Μιχαὴλ) Ita etiam habetur in MSS. verum pro Μιχαὴλ scribendum puto cum Meursio Μαχικῶν.

306. Τὸ κατὰ αὐτά) Sic ex MS. Codice.

308. Καὶ τῶν τοιούτων λόγοι, ἡ, &c.) Transposita in MS. hæc & sequentia leguntur.

309. Καὶ παρήγγελλε αὐτοῖς) Ita MS. Codex. Editi habent, ἡ παρήγγελλε ταυτοῖς.

Ὁ δὲ λαὸς αὐτὸ ὡς κινούμενον, &c.) In MS. eadem diversis verbis, ὁ δὲ βλέπων αὐτὸ κινούμενον ἐπεβόησεν, &c.

Τῷ πατρικίῳ Καισαρεῖ αὐτῷ, ὅτι ἐτιμήσατο αὐτά) Sic in MS. In Editis vero pro Καίσαρι hic & infra semper legitur Καισαρίῳ; sed superius Καίσαρι, ut in MS.

310. Καὶ τὸ φιλόμαχον ἐντεῦθεν ἀνιδὼν τὸ τεῖχος, &c.) Hujus porro in adeunda civitatum ac oppidorum possessione in turribus vexilla erigendi, in adepti dominii argumentum, moris, exemplum etiam habetur apud auctorem Chronici Alexandrini in Joviano pag. 299. ubi de Metropoli Nesibenorum Persis reddita. De eadem re sic & Ammianus: *Postridie Blinesæs uxus ex Persis, quem inter alios excellere diximus, mandata Regis complere festinans, promissa flagitabat instanter; & Principe permittente Romano, civitatem ingressus, gentis suæ signum ab arce extulit, subinigrationem e patria civibus nuntians lætabundam.*

Καὶ τάχα σωσῆς ἡ τάγμα τοῦ Ἀκεμψὶ, &c.) Τάγμα hic pro *Regione*; quippe Provinciarum præfecturæ distinguebantur in τάγματα, *Turmæ* vero εἴλαι, seu τουρμαρχίαι. Sic autem propterea appellatæ, quod ejusmodi militares Turmæ in præsidiis essent in statis regionibus Provinciarum. Ex quibus hæc vox occurrit non semel eodem significatu apud Scriptorem nostrum.

Ἐπειδὴ ἔχομεν ἔχθραν, &c.) Nimirum, *quandoquidem prælia cum Romanis gerere cogimur*. Meursius vero hæc ita interpretatur, *quandoquidem prælia cum Romanis gerendi pares sumus*. 311.

Ἐγένετο εἰκοστομία περὶ τοῦ βασιλέως) Hæc & sequentia perperam Meursius interpretatur. 314.

Καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς Κύρῳ &c.) Quod scribit hic Porphyrogenitus de pa-

teria Justiniani Rhinotmeti, nemo, quod sciam, ex scriptoribus prodit: sexta autem Synodus contra Monothelitas Constantino patre adhuc vivente habita fuit.

315. Καθὼς ἐν τῷ λϛ'. κεφαλαίῳ) Sic ex titulo sequentis capitis emendamus. Perperam hic legitur in Editis, & in MS. καθὼς ἐν τῷ τϛ'. κεφαλαίῳ, &c.

316. Ἐπὶ τῶν Ἑλευσίδων) Sic in MSS. Meursius emendat ἐπὶ τῶν Ἑλευσίνων; & ita legitur apud Beveregium in eodem Canone: & hanc genuinam lectionem esse puto.

Διὰ τῶν τῆς βαπτισμικῆς ἑρμάδος) Sic in eodem Canone; apud Porphyrogenitum vero διὰ τῶν τῆ βαπτισμικῆ ἑρμάδος.

Διαφυλαχθείσης) Perperam legitur in Editis, διαχθείσης; sed optime Meursius emendat. In Canone legitur, διαχθέντα.

317. Τῆς νέας Ἰουστινιανοπόλεως) Cyprus, νέα Ἰουστινιάνη, & δεύτερα Ἰουστινία dicebatur. Erant autem Justinianopoles, sive Justinianæ tres. Prima Achris, secunda Cyprus, tertia Chalcedon. Codinus: εἶτα δὲ καὶ ἡ ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιάνης, Ἀχρίδος, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν Βουλγαρίας. ἑτέρα δεύτερα Ἰουστινιάνη ἐστὶ ἡ Κύπρος, καὶ τρίτη ἡ Καρχηδών.

Τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντίνου πόλεως) Nimirum, *atque nova Justinianopolis jus habeat Constantiensium civitatis* sive *Constantiæ*. Sic in MS. Codice habetur; perperam vero in Editis, τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Sic legitur & in eodem Canone. Verum Beveregius in Codice Amerbachiano scriptum etiam reperit, τὸ δίκαιον ἔχειν ἐν τῇ Κωνσταντίνου πόλει; & hanc veram ac genuinam lectionem esse hisce verbis demonstrat. Ita quidem, inquit Beveregius, (τὸ δίκαιον ἔχειν ἐν Κωνσταντινουπόλει) non modo in MS. nostro Bodleiano, verum etiam in plerisque aliis Codicibus tam MSS. quam impressis legitur. Zonaram etiam ita legisse ex ipsius horum verborum interpretatione constat. Sed Codex Amerbachianus legit, τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς ἐν Κωνσταντίνου πόλει. Constantinopolis autem ἡ Κωνσταντίνου quidem, sed non ἐν Κωνσταντίνου πόλει uspiam, ut opinor, appellatur. Et haud veri sane cuipiam simile videatur, ut novæ Justinianopoli, ipsius Constantinopolis privilegia concederentur. Etiamsi enim ex hujus canonis præscripto novæ Justinianopolis Episcopus αὐτοκεφαλος esse asseratur: Patriarcha tamen non fit, neque iisdem propterea, quibus Constantinopolitanus, privilegiis gaudet. Ex altera autem lectione clarior sensus facile eliciatur. Enimvero Synodus Ephesina antehac decreverat, ut nec Antiochenus, nec alius quivis Episcopus in insula Cypro Episcopalem aliquam vel metropoliticam potestatem exercere debeat: sed ut omnia Ecclesiastica negotia ibi emergentia a Metropolitano Constantiæ & Synodo provinciæ definirentur. Ista autem Cypri metropolis, quæ antea Constantia dicebatur, a Justiniano Imperatore suo de nomine *nova Justinianopolis* dicta est. Ex Amerbachiana itaque hujus loci lectione Patres hoc canone sanxerunt, ut novæ hujus Justinianopolis præsul iisdem privilegiis frueretur, quæ eidem a Synodo Ephesina confirmata fuerant, cum ἐν Κωνσταντίνου πόλει, *Constantiensium civitas*, sive *Constantia* dicebatur. Vel si altera cuivis lectio magis arrideat, verba hoc modo explicentur. Cum Saraceni insulam Cyprum invaderent, Joannes urbis metropolitanæ novæ Justinianopolis, sive Constantiæ, præsul, cum plerisque insulæ illius incolis in Hellesponticam Provinciam migrare cogebatur. Cum itaque Joannes Episcopos suos & Sacerdotes æque ac Laicos secum ibi haberet, tempore quo hæc Synodus agebatur, Patres in ejus gratiam constituunt, contentiente etiam Imperatore, ut is privilegia throno suo antiquitus indulta etiam in Hellespontiorum Provincia retineret, ut nemo præter ipsum in Episcopos populosque suos potestatem haberet: atque insuper, ut ipsa etiam Hellespontiorum Provincia, & Cyzicenus quoque Episcopus, Provinciæ illius metropolitanus, dicto Joanni subjiceretur. Hellespontica autem Provincia throno Constantinopolitano tunc dierum suberat. Decernunt igitur hoc loco Patres, Joannem novæ Justinianopoleos præsulem illam Hellesponticam Provinciam ita in posterum sibi subjectam habere, ut τὸ δίκαιον Κωνσταντινουπόλεως in eam totum transferatur; ut quodcunque ibi privilegium Episcopus Constantinopolitanus antea vindicaverat, Constantiensis sive Justinianopolitanus postea exerceret. Hoc autem Patres dicto Joanni idcirco indulsisse videntur, quod ille Provinciam suam, utpote a Saracenis sive Barbaris occupatam, jam amiserat. Neque enim rationi visum est consentaneum, ut qui metropolitanus, & quidem Αὐτοκέφαλος fuerat, alieno postea metropolitano subesset, & omni Ecclesiastica potestate propter Barbarorum incursiones privaretur. Cautum est igitur hoc canone, ut Joannes in eadem Hellesponto retineret jura, quæ in Cypro antea habuerat. Et hanc sane veriorem esse canonis hujus expositionem exinde quispiam suspicetur, quod egregium hoc privilegium Joanni Constantiensi indultum cum ipsius persona, vel saltem cum restitutione ejus ad Cypriam Provinciam, extinctum fuit: utpote ex quo illud in ipsius solius gratiam indultum esse manifestum est. Porro hic sensus utrique lectioni aperte convenit. Nam Joannes in Hellesponto degens quatenus ad Episcopos Cyprios τὸ δίκαιον ἐν τῇ Κωνσταντίνου πόλει, quatenus ad Hellesponticos τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως δίκαιον habere potuit. Sic Beveregius, sed nobis lectio Codicis MS. magis probatur. Vide Zonaram & Balsamonem, &c. & quæ ibi adnotat laudatus Beveregius pag. 154.

Edit. Paris. pag. 132.

Τὰ γὰρ ἐν ἱεραῖς ἐκκλησίαις ἴδια) Sic emendamus ex ipso Canone. Perperam in Editis, & in MSS. legitur, ἴδια pro ἴδια. *pag 133.*

Δίκαιον μὲν μένον περὶ ἅπ ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς πολιτικῷ, &c.) Ita in MS. Codice. 318.

Καθαίρεσις τοῦ ἁγίου Ἡλιοπόλεως) De igne Græco loquitur etiam supra cap. XIII. Scriptor noster; sed vide quæ ibi adnotavimus. Vide item Cedrenum & Zonaram in eodem Pogonato.

Καὶ μαθόντας μὴ παρεγίνεσθαι τὸν στρατηγόν) Sic ex MS. In Editis locus hic mutilus, ut optime animadvertit Meursius. 320.

Τοῦ αὐτοῦ στρατηγοῦ) Sic ex MS. Codice reponimus; quippe textus præsertim Græcus in Editis passim depravatus ac mutilus comparet. 321.

Καὶ σηγίλλιον) Sic etiam paulo infra, ἐνίοτε δὲ σηγίλλιον, &c. Σηγίλλιον, *Sigillum*. Proprie vero sumitur pro diplomate aut charta sigillo munita, & hic quidem pro diplomate sumendum. Vide Ducangii utrumque Gloss. 322.

Καὶ ἀναπεύσονται ἡμῖν, &c.) Ita ex MS. Locus mutilus in Editis, ut videre est. 323.

Ἔχοντα ἰδίους ἡμῖν τριπεζοποιούς, &c. Τριπεζοποιός, *Structor*, *Instructor*. Hesychio, ὁ τῶν πανδοκείων περὶ τὰ συμπόσια παρασκευὴν ἐπιμελούμενος. Similia habet Auctor Etymologici.

Κατ' ἐνίσους ἄξονας) Ita MS. Codex. Editi vero habent, κατ' ἐνίσους ζημιῶσαι ἀνατοὺς. 324.

Τοῦ Μαΐνα.) Maina Laconicæ urbs in Peloponneso sic appellata etiam a Gemisto; Pausaniæ vero & Ptolemæo Λιμήν dicitur: Nigro *Maina*.

Καὶ ἀνδραποδισμοὺς, καὶ φονικὰς, καὶ ἁρπαγὰς, &c.) Sic ex MS. Codice.

Ὁ ϐ'. Θεόκτιστος, ὁ τὸ ἐπίκλην ἔχων τοῦ Βρυεννίου) Locus mutilus, inquit Meursius, & desideratur cognomen Theoctisti, quem Patricium & Logothetam cursus faciunt Cedrenus & Zonaras. At ipse locum integrum esse puto. Georgius Monachus in Vita Michaelis hujus Theoctisti meminit, & Caniclco Præfectum fuisse ait; βουλὴν ποιοῦσι μετὰ Δημητρίου τοῦ ἐπικλὴν Θεόκτιστον, τὸν αὐτὸν σατράπην Ἐπὶ τοῦ Καπαλίου λεγόμενον, &c. Theoctistus iste Michaelis tutor fuit, ut scribit Zonaras in eodem Augusto. 325.

Ἐπέδοτο τοῦτ' μὲν Μιχαὴλ) Sic ex MS. legitur, ἔχθετο, &c. ut infra.

326. Εἰς τῷ αὐτῷ δήμαρχι) Sic ex MS. in Editis legitur, εἰς τὸ αὐτὸ δῆμα.

Σαμόνας πρωτοσπαθάριος &c. Κερκύρας, &c.) Floruit sub Theophilo Imperatore Alexius Moseles ex genere Crinitarum, cum filiam Mariam natu minimam Imperator in matrimonium dedit, ac Cæsarem salutavit; sed postmodum coactus fuit ab eodem Augusto vitam Monasticam profiteri. Vide Zonaram lib. xv. pag. 147. E. R. Hujus autem Alexii posteri ad extremam tandem redacti erant paupertatem sub Basilio Bulgaroctono, ut ex ejus Novella, quæ habetur in jure Græco-Romano tom. II. pag. 175. docemur, ubi ὁ Μεγίστου Ῥωμανὸς τὰ Μουσηλὰ ἐγγόνως εἰς ἀνεψιὰν ἡ τοιαύτη ἰδέαν pervenisse ait, cum illi patrimonium suum ab avo & parentibus relictum circa Philomilium possiderent. Cæterum Κερκύρας τὸν ἀνθύπατον ἢ πατρίκιον Græciæ Prætorem, seu στρατηγὸν, nescio quem memorat Anonymus in vita sancti Lucæ Junioris pag. 996. & alium etiam Anonymus Combefisianus in Leone Philosopho num. IX.

Ἀσκάμιος σωματοφύλαξ αὐτοῦ) Ita MS. Codex. Editi habent, ἀσκάμιος σωματοφύλαξ αὐτός.

Ὅτε ὁ Χαρσιανὸς στρατηγὸς, &c.) Sic ex MS. Codice. Locus in Editis mutilus.

Τὰ βάνδα) Βάνδον, *Cohors militaris, præsidium militare*. Vide Ducangii Gloss. Græc.

Ἡ τουρμαρχία) Τουρμαρχία hic *Vicariatus*. Idem Porphyrogenitus lib. 1. de Them. cap. 16. ait Στρατηγίδας seu *Præfecturas*, divisas fuisse εἰς Τάγματα, Turmas vero εἰς βάνδα, ἅτινα τουρμαρχίαι.

Ἡ τουρμαρχία Ταξίων) Sic ex MS. Codice.

331. Τὸ τοῦ Χαζίνου δῆμα) Quod hic Χαζίνου est, Con-
332. stantinus Γαζίνου scribit lib. 1. de Them. cap. 8.

Τῶν Μελιτηνιωτῶν) Sic MS. Editi habent, τῶν
Edit. Paris. Μελιτηνιωτῶν, &c.
pag. 134. Τῶν Παγκρατίων, &c.) Idem Porphyrogenitus lib. 1. de Them. cap. IX. tres fratres commemorat tantum, & diversis nominibus, nimirum Pancratucam, Pucricam, & Taurucam.

Ὅτι φοδοσίων μιλιτῶν) Editi perperam habent,
14. ὅτι φοδοσίων μιλιτῶν, &c. sed optime Meursius emendat.

336. Τὸ γὰρ ὁ Εὐσταθίου ὁ Ἀσκρηνὸς ἐν τῷ τῆς Κιβυρραιωτῶν δήματι ἐκ φοσσάτου, &c.) Nimirum, *Cum enim Eustathius Protospatharius & Asecretis in Cibyrhæotarum Thema Vicarius missus esset*. Perperam hæc Meursius sic interpretatur; *Cum enim* ὁ *Eustathius Ecprosopi F. Asecretis in Cibyrhæotarum Thema mitteretur*. Ἐκ φοσσάτου quippe non est nomen proprium, ut putavit Meursius, sed sicuti Græcis recentioribus πρόσωπον *Nomen* & *Persona* dicitur, ita Ἐκ φοσσάτου, *Qui vices alterius obit, Vicarius, Legatus*. Scholiastes Theophili Anteces. lib. 2. tit. 26. λεγάτῳ, ἤγουν τῷ ἐκ φοσσάτου. Matthæus Blastares litt. E. cap. 11. Λεγάτους ἰσχυρὰ Πάπας, οἱονεὶ ἐκ φοσσάτου ἀνδρὸς, τοῦτο γὰρ καθ' Ἕλληνας ἡ λέξις δηλοῖ. Et sic passim alii Scriptores Græci recentiores. Cæterum Eustathius hic Argyrus Leonis pater fuit, ut scribit paulo superius idem Porphyrogenitus, & Romani Argyri Imperatoris avus.

338. Ἀνὰ τὴν κάτω, &c.) Sic ex MS. Codice. Et paulo infra ἐς pro εἰς perperam legitur in MSS. & in Editis; sed optime emendat Meursius; qui perperam tamen hunc locum interpretatur sic; *qui omnes a fratre defuncto honoribus auctos continuavit*, &c. Lege potius *in ordinem redegit*; quod quidem facile & sequentia suadent.

339. Καὶ ἕνεκα ἐκ τοῦ ἀνακτίσαι ἀνοχεῖον) Ita MS. Codex. In Editis perperam legitur, ἡ ἕνεκα ἐκ τοῦ ἀνοχεῖον, &c.

Ἐπὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου) De Triclinio Aureo plura egimus lib. 1. Commen. in Antiquitates Constantinop.

341. Τὸν πατρίκιον Σαμονᾶν) Samonas hic erat Agarenus Spado & Leoni Imper. carus ob detectam Basilii conjurationem; a quo etiam Protospatharii honore auctus fuit; ὁ δὲ Σαμονᾶς ἐτιμᾶτο Πρωτοσπαθαρίῳ: καὶ φίλτατος τῷ Βασιλεῖ, ut scribit Zonaras in eodem Augusto p. 177. E. R. Meminit etiam hujus Samonæ Gregorius in Vita sancti Basilii Junioris n. 111.

Ἐπαυλίζεται) *Camasat*. Vide Gloss. Græc. Ducangii v. Καυλίζεται. De Lausiaco autem palatio pluribus egimus lib. 1. Comment. in Antiquitates CP.

Τὸν τοῖχον, λέγων, &c.) Sic ex MS Codice. Perperam habetur in Editis, τὸν τοῖχον τοῖχον λέγων; sed optime Meursius emendat.

Καὶ σχολαρίκια) Σχολαρίκιον, *Interula*. Vide Ducangii Gloss. Græc.

Καὶ τραπέζια ἀσήμου ἐκδοτ, &c.) Sic ex MS. Locus in Editis mutilus. Ἀσήμου autem & ἀσήμου, *Argentum non signatum*. Vide Gloss. Græc. Ducangii.

Ἀπελάβετο τὰς τουπρικιανὰς ἢ χρυσᾶς λίτρας) Ita habetur in MS Codice. 342.

Ἀνὰ λίτρας μίας) Sic ex MS. Perperam legitur in Editis, ἀνὰ λίτρας χιλίας.

Εἰς χρύσεον δημόσιον) Χρύσεον Imperatoris non solum tectum erat, uti describitur ab Anna Comnena, sed & purpureum, vel rubeum, ac velis & aulæis ejusdem coloris pariter instructum, unde χρύσεον appellatum; in quo quidem nemini esse licebat, præterquam Drungariis excubiarum, & rei navalis, & aliquot aliis ex primariis Palatii officialibus, quos Imperator deligebat. 343.

Εἶχε τὸ στενὸν) Stenum nuncupatum primum Græci totum illud maris fretum quod Byzantium inter & Pontum interjacet; quod quidem trecentis plus minus stadiis in longitudinem patet. Deinde vero Scriptores recentiores Stenum pro ipso Steni littore passim usurparunt; proinde Europæanum illud littus, a capite Portus Ceratini, ubi extitit Monasterium sancti Mamantis, ad ostia Ponti Euxini, *Stenum* dictum fuit. Et hac quidem nomenclatura donatur is potissimum maritimus tractus, qui supra Galatam, ad Freti caput urbi objacet. Cæterum a Steno Stenitas dictos nautas, qui supra *pag.* 135
Stenum Chelandia, seu alia navigia ducebant, tradit idem Porphyrogenitus.

Μετατσιόματα) Ita MS. Codex. Editi habent, μετατσίματα. Μετατσίωμα, Μετατσίωμοι, & Μετατσίωσι dictæ solennes Imperatorum *processiones*, cum scilicet e magno Palatio in alia Palatia secedebant, cum omni Imperatorio comitatu, ut Auctor est Luithprandus in Legat. *His ergo tribus hebdomadibus habuit Nicephorus extra Constantinopolim μετάτσιον, id est, stationem, in loco qui dicitur εἰς* Πηγὰς *id est, ad Fontes*, &c. Vide quæ de Palatio Pegano, de Hebdomo, de Hieria, & de Bryante adnotamus supra in Comment. in Antiquitates CP.

Εἰς μακρόστενον) Μακρόστενον, *Longior secessus*, 345.
quasi μακρὸν στόμενον, cum scilicet Imperator in remotiora palatia cum toto comitatu proficiscebatur, ut in iis moram ageret. Paulo supra aliis verbis, μακρότερον στόμενον, cui opponit τὸ πλησίον στόμενον.

Τὸ ἀρίθμιν) Ἀριθμὸς *Numerus, Cohors militaris*. Vide Ducangii Gloss. Græc.

Κατὰ τὸ ἐπιπροσθοῦντα παλαιὸν τόπον μετὰ τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν ταξιδεύειν, καὶ ἐπιστοίσοντα, &c.) Ita ex MS Codice. Perperam legitur in Editis, κατὰ τὸν παλαιὸν τόπον ἐπιπροσθοῦντα μετὰ τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν ταξιδεύειν, καὶ ἐπιστοίσοντα, &c.

Βαγιάντα) Βαγδίον, *Vagari*, Svidas: Βαγτίων, πλανητῶν. Μαγκλαβίων autem *Clava, Baculus*, quo quis percutitur; unde & interdum pro flagello quo feriuntur rei accipitur. Vide Ducangii Gloss. Græc. 346.

Ὁ τοῦ Δ. Ἀρσενίου ὁ Μαγκλαβίτης πατὴρ, &c.) Sic ex MS. Codice. Locus mutilus in Editis. 34

Δέρματα) Nimirum, *pelles cervinæ*. Sic etiam supra cap. 26. ubi vide quæ adnotavimus. 35

Τοῦτο δὲ ἔλεγε, &c.) Nimirum, *Fecitque totum hoc Imperator, quia Eustathius Patricius, reique navalis Drungarius bellum cum hostibus gerere cogitabat*. Meursius vero sic interpretatur: *Fecitque totum hoc Imperator, quia is bellum spectabat*.

Μιχαὴλ ὁ γέρων ἡ σωστὸς ἐκεῖνος ἐντὸς αὐτοῦ τῷ τόπῳ, &c.) In Editis legitur, ἐντῷ pro ἐντὸς, & ideo

Meurſius ſic interpretatur hunc locum; *cum interea illorum vicem cum remigum primis Imperiale dromonium gubernaret ſenex ille prudenſque Michael.*

349. Τῶ πλοίῳ) Sic ex MS. Codice. Perperam legitur in Editis, τοῦ πολέμου) ſed optime Meurſius emendat.

351. Ὁ πατὴρ τοῦ Ἀρετᾶ.) Sic ſemper ſcribitur in MS. at in Editis hic & alibi paſſim perperam vox Protoſpatharii ſic ſcribitur ς. inverſo ordine.

353. Οὐδὲ γὰρ ἀπὸ πολλοῦ τύπου τοῦτ' ἐγεγόνει, &c.) Sic ex MS. Codice.

354. Οὐκ οἶδ' ὅπως κἀκεῖ, &c.) Ita MS. Codex. Editi vero habent, οὐκ οἶδε πῶς κἀκεῖ, &c.

Οὐ μόνον ἐνεδείξατο, ἀλλὰ καὶ τῇ ἴδιᾳ δεξιᾷ, &c.) MS. Codex ſic. Editi vero, οὐ μόνον ἐνεδείξατο, ἀλλὰ καὶ τῇ ἰδίᾳ δεξιᾷ, &c. ubi Meurſius legendum ait, οὐ μόνον σ' ἐνεδείξατο, &c. ſed fallitur, ut nemo non videt.

Τὸ κληρικὸν Ἰωάννου ἐξ ἀρχῆς συγχώρημα Θεοῦ ῥήτορος, &c.) Joannes hic eſt ille Monachus & Preſbyter, cognomento Lazares, quem Alexander Imperator Conſtantino Porphyrogenito ex fratre nepoti tutorem dedit; cujus quidem meminit Leo Grammaticus in Alexandro: Ἰωάννην Πατέρα, τὸν ἐπικλῆν Λαζάρου Ῥαιτορα γενόμενον; & idem Scriptor in Conſtantino pag. 497. & 505. Præterea hujus Joannis mentionem faciunt Anonymus Combefiſianus in Alexandro num. 2. in Porphyrogenito num. 3. in Lacapeno num. 28. Scylitzes pag. 607. & 623. & Zonaras pag. 148. E. R. Ῥαίκτωρ autem *Rector*, εἶδος ἀξιώματος, ut ſcribit Suidas, ſed qualis fuerit hæc dignitas non declarat; attamen, cum ſolos Clericos hac donatos fuiſſe legatur, Eccleſiaſticam dignitatem cæteras præceſſiſſe videtur innuere Luithprandus lib. 6. cap. 5. ubi de Erogatione nomiſmatum agit, quæ ab Imperatore Principibus Palatinis ante Dominicam Palmarum fieri ſolebat: *Quorum primus vocatus eſt Rector domus*, &c. Meminit item Rectoris idem Luithprandus & lib. 3. cap. 7. *Suæ parti parentes collocat; Rectorem, Magiſtros, Patricios, Logothetam*, &c. *Edit. Pariſ. pag. 136.*

355. Τῷ αὐτῷ πρωτοσπαθαρίῳ) Sic legitur in MS. Codice.

Καὶ ἔκτοτε ἐπικράτησε τὸ τὸν πρωτοσπαθάριον, &c.) Perperam legitur in Editis, τὸ τῷ πρωτοσπαθαρίῳ, &c. ſed optime Meurſius emendat.

356. Διὰ τοῦ μεγίστου Ἰωάννου, &c.) Ita ex MS. Codice. In Editis vero legitur, διὰ τοῦ ς. Λέοντος ἡγουμένου τοῦ Τζικάνα ἐκ τῶν αἰρουμένων μὲ τακξιάρχων. ἐκεῖσε, &c.

358. Κογχυλευταὶ) *Conchyliarii*, *Conchyloleguli*, *Murileguli*, qui Conchas ſeu purpuram conjuiunt & piſcantur, cujus piſcationis primam inventionem Heracli Tyrio adſcribit Chronicon Alexandrinum. Vide Ducangii utrumque Gloſſ.

Διὰ χαρίματος) Χάρτυμα Græcis recentioribus, *Pecunia*, *nummi ſignati*. Vide Ducangii Gloſſ. Græc.

360. Τὰς λεγομένας χαραβαλίστρας) Sic in MS. & etiam paulo infra; at in Editis hic legitur, τὰς λεγομένας βαλίστρας. Χαραβαλίστρας autem ſunt Machinæ bellicæ ſeu *balliſtæ* ſpecies. Gloſſæ Gr. Lat. χαραβαλίστρα, *Falarica*. Vide Salmaſium de Militia pag. 224.

361. Πάντας αὐτοὺς κατέδραξεν) Ita ex MS. Codice.

362. Συγκλείστους καὶ πολεμίους) Sic ex MS. Codice. In Editis deeſt particula καί.

Διὰ τῆς συγκλειστορίας) Σκυλκάτορες, *Excubitores*, *Vigiles*. Sic paſſim apud Mauricium, & Leonem in Tacticis.

363. Περὶ τῆς Χαρσιανῆς) Ita MS. Codex. Locus in Editis mutilus.

Ἐνταῦθα κατάμενον ἐκεῖ) Perperam legitur in Editis, ἐνταῦθα κατάμενον ἐκεῖ.

364. Ἐνέδοντο) In Editis perperam habetur, ἐνέδυντο; & paulo infra κατὰ τῆς pro κατὰ τὰς.

Τῶν ὑμετέρων συμμαχίδων) Perperam habetur in Editis τῶν ὑμετέρων συμμαχιῶν.

Πάντα δοῦναι αὐτοῖς) Sic ex MS. In Editis perperam legitur, πάντα δοῦναι αὐτοῖς.

Τὰ περὶ τῶν δύσεως πάντων) Ita ex MS. Codice. Perperam habetur in Editis, τὰ περὶ τῆς δύσεως πάντων.

Ὅτι καὶ δίκαι δρῶσι τι περὶ καὶ ἰσχὺν λαβεῖν) Sic ex MS. Codice, Perperam in Editis legitur, ὅτι καὶ δίκαι δρῶσι τι περὶ καὶ λαβεῖν, 365.

Περιδόξως τοῦ Σταυρακίου ἀπέρατος τῶν τῆς Βάσεως, &c.) Ita MS. Codex, Editi habent, ἀπείρατος τῆς τῆς Βάσεως, &c. 366.

Ὅτι ἡμεῖς δίκαιοι) Ita in MS. Perperam vero in Editis, ὅτι αἱ δίκαι δίκαιοι, &c.

Κωνστὰς δὲ φιλοτέχνως) Κωνστὰς. Conſtantem vero hic appellat Scriptor noſter Conſtantium Chlorum, ut nemo non videt; & ita etiam a Zonara vocatur, & in Menæis xxi. Maii. 367.

Τῆς ὑμετέρας δεσποτείας) Θεσπεσία, *Diviſitas*, titulus quo Imperatores compellantur etiam in Synodo Calchedonenſi part. 1. Epiſt. 37. Act. 1. pag. 246. Vide Fileſacum de Idololatria politica. 368.

Ἐν ἐλαδοτείᾳ καὶ ἀτιμίᾳ) Sic ex MS. Codice.

Καὶ φιλανθρώπως) Φιλανθρώπως dixit Porphyrogenitus, quod φιλανθρώπως Suidas, qui interpretatur περιβόλαιον Περσικόν. 369.

Σταυρακίου τοῦ Κριτοφόρου) Hic Princeps Boſporianus initio hujus capitis appellatur a Scriptore noſtro Κρίτωνος Ὀρφανίς, *Criſpi Orphani filius*; unde puto hic duo illa verba in unum ab indocto ſcriba conflata. 370.

Τὸν περὶ αὐτῷ ὅτι Δισκλαυσηνὸν τοῦ βασιλέως γενομένου) Ita ex MS. Codice.

Ἐν ᾧ τότε πολεμήσαντες τὸν Σταυράκιον ἐνίκησαν) MS. Codex ſic. Locus in editis mutilus. 371.

Καὶ ταύτην οὕτω δεξάμενοι) Sic ex MS. Codice. 372.

Μίαν κραυγὴν) Et paulo infra idem Conſtantinus, μίαν φωνὴν; Anna item Comnena lib. VIII. pag. 292. μιᾷ φωνῇ. Ea quippe fuit & veterum Tacticorum ſententia, *hoſtes terreri ſi cum telorum jactu clamor is horror acceſſerit*, ut eſt apud Vegetium lib. 3. cap. 18. hiſpue conſona tradit & Leo in Tact. cap. 20 §. 114. Erat autem clamor ille per- *pag. 137.* mus exhortatione, quemadmodum ait Salluſtius de Bello Jugurt. Unde παρακελευσμὸς dicitur Conſtantino Manaſſæ. Interdum ἀλαλάγμους, & λαλαγὴ ἀρίστη; ἀνάλιον κέλευσμα, Heliodoro lib. 2. Barditum vocabant Galli antiqui, ut ſcribit Tacitus. Ex quo autem in orbem Chriſtiana religio invecta fuit, deſierunt confuſæ illæ & incertæ a militibus ad ſducias ſpecimen, vel notam, proferri ſolitæ voces, ſubiitque in earum locum uno omnium ore in cœlum miſſa divini auxilii deprecatio. Hujus autem moris auctorem innuit Conſtantinum Magnum Euſebius lib. 4. de Vita ejuſdem Conſtantini cap. 19. & 20. & in Oratione de Ipſius Auguſti laudibus, dum ſcribit ſuis præ epiſſe militibus, ut in pugnæ procinctu hacce oratione Deum ſibi in prœliis propitium conciliarent: οὐ μόνον αἴσθεσιν Θεοῦ, οὐ βασιλέα γνωρίζομεν, οὐ βοηθὸν ἀνακαλούμεθα, πρὸ πάντων τῶν ἡμετέρων πράξεων, &c. Atque hinc quidem apud Chriſtianos invaluiſſe putant nonnulli, ut prœlia omnia a Dei invocatione auſpicarentur. Sed falluntur, quippe quilibet populus ab invocatione Divina prœlia auſpicabatur; populus electus ab invocatione veri Dei, ut paſſim ſacræ Literæ teſtantur: Græci vero pœanem duos canebant, alterum ante prœlium Marti; alterum poſt prœlium Apollini & Dianæ.

Καὶ τίνων πολεμίων, &c.) Ita MS. Codex. Editi vero habent, ἢ τίνων πολεμίων μεγάλων οἱ τὸν ἡγεμόνα καὶ τὸν ἔξαρχον ἢ ἑτέρους, &c. 377.

Ἀχιλλεῖ ζῶντι) Sic ex MS. Perperam in editis, ἀχιλλεῖ; ſed optime Meurſius emendat.

Ἐν τῇ πόλει, ἢ τὰ παρεπίμενα) MS. Codex ſic; perperam in editis legitur, ἐν τῇ πόλει, καὶ τὰ παρεπίμενα. 380.

Ἐν τῷ λεγομένῳ λίμνῃ) Paulo infra ſcribitur, ἐν λιμνῇ.

Τῆς πόλεως πάσης ἐξεστηκυίας τε καὶ ἀνακαμψάσης,

ἐντεῦθεν, &c.) Sic ex MS. Codice. Locus hic in editis depravatus ac mutilus.

Ἀπὸ δ' ἔμπροσθεν αὐτῆς) Ita ex MS. Codice.

382. Ἐχόντων τὸ σφενδόνιον) Σφενδόνιον pro σφενδόνιον, *Verticillus*. Vide Ducangii Gloss. Græc.

Ἐξωθεν ἐχόντων ἀχρίδας ἐν λευκῷ) Locus mutilus, inquit Meursius.

383. Καὶ λέγω τῇ παιδίσκῃ, πῶς κύριε τὸ ὄνομά σου τοῦτο;) Sic ex MS. Codice. In editis hæc desiderantur.

Ἑτέρωθεν αὐτοῦ) Ita MS. Codex. Editi habent, ἑτέρωθέν; & paulo infra κατέφησε pro κατέλιπε.

384. Καὶ ἐν μυστικῷ τούτῳ τοῦ τροπάριον ἱστάμενον) Sic ex MS. Codice.

385. Πληροφορήσατέ με) MS. Codex sic. Perperam in editis legitur, πληροφορήσατέ με; sed optime Meursius emendat.

387. Σὺν παιδὶ καὶ παιδίσκαις) Sic emendamus. Perperam legitur in MS. & in editis, σὺν παιδὶ, ἢ παιδίσκαις.

390. Ἐγκλοτίσασθαι) Sic cum Meursio emendamus. Perperam legitur in MS. ἐγκλωτίσασθαι.

Ἀβάλα) Vox non intellecta, inquit Meursius. 393. At Ἀβάλα vox indignationis, *Vah*, Heu: Lexicon MS. Cyrilli: Ἀβάλα, φεῦ, οἴμοι. Philemon in Lexico Technologico MS. λέγουσι πρὸ φωνῆς καὶ ῥήσεως, σημαίνουσι τὸ Ἀβάλα, Joannes Moschus in Limon. cap. 110. λέγει παλιν, Ἀβάλα, τίνα πλανήσουσι, ἢ μετανοήσουσι, ἢ μὴ τῶν ἁμαρτιῶν μετανοήσουσι, Vide Ducangii Gloss. Gr. & Notas Cotelerii tom. 2. Monument. Eccl. Gr. p. 669.

Ταμάταρχα) Ita in MS. & sic etiam legendum 394. ait Meursius, cum perperam in ejus MS. legeretur, τὰ Μάταρχα; idem quippe Porphyrogenitus loquitur de urbe Tamatarcha & supra cap. XLII. eamque sitam ait in opposita parte Bosporo.

Σαταξῖ) Sic MS. Codex. Editi habent, Σατυξῖ.

Ἰστέον δὲ καὶ ἑτέρα βρύσις ἐστὶν ἐκεῖσε ἄφθονον ἀναδίδουσα ὕδωρ 395. τῇ χειρὶ, &c.) Ita ex MS. Codice. Hæc in editis desiderantur.

Πλησίον τοῦ χωρίου τοῦ Σατυξῖ) MS. Codex sic. Editi vero, πλησίον τοῦ χωρίου Ταματάρχα.

Ἰστέον ὅτι οἱ ἀστρονόμοι περὶ οὗ τοῦ κύκλου Χριστόπολιν, ἢ *Edit. Paris.* ἑσπερίαν, &c.) Ita ex MS. Codice. In editis locus depravatus ac mutilus. *pag.* 138.

Μετὰ τοῦ γόμφου αὐτῆς) Perperam in editis legitur μᾶλλον τοῦ γόμφου αὐτῆς; sed optime Meursius emendat.

Καὶ οὐκ ἂν δύναντο) Sic in Editis. MS. Codex 396. habet, καὶ οὐκ ἂν δύνωνται.

Καὶ τοῦ κηρίου) Κήριον, Græcis recentioribus *Cera*. Vide Ducangii Gloss. Græc. 397.

AD AGAPETI DIACONI
CAPITA ADMONITORIA
NOTÆ.

398. Κεχιδιδώτου) Nimirum, *per partiones adornata*. Perperam in Editis κεδιδώτου interpres vertit *edita ex tempore* quippe licet hæc vox κεδιδώτου *edita ex tempore* significet & etiam in malam partem nonnunquam accipiatur, quia quæ ex tempore fiunt plerumque inepta sint, quia inconsulte & improvide facta, tamen hic significat *per partitiones edita seu adornata*: ἐχίδες quippe & ἐπιμερισμὸς dicitur Græcis analysis grammatica, dum singularum vocum etymologia demonstratur, nomina & verba declinantur, &c. quod quidem Latini *partitiones* appellant, & ita Priscianus primos versus cujusque libri Æneidis Virgilii explicavit, ut videre est tom. 2. veterum Grammaticorum Latinorum pag. 1225. E. R. Et ita quidem hoc Agapeti Diaconi Opus adornatum fuit, ut apparet ex uno ex Codicibus Regiis a nobis hic citatis, ubi habetur hoc Agapeti Opus cum explicatione interlineari, & singularum vocum explanatione, seu exercitatione grammatica; quæ quidem κεδίδες, & ἐπιμερισμοὶ Græcis, uti jam diximus, appellatur; ideoque vocem hic κεδιδώτου *per partitiones adornata* interpretamur.

Περὶ Ἀγαπητοῦ Διακόνου) De Agapeto Diacono pluribus in Præfatione.

Ὡς ὁ ἀκροστιχὶς, &c.) In Codice Regio A. legitur, Βασιλικὰ, ὡς ὁ ἀκροστιχὶς τῷ βιβλίῳ. Ἀκροστιχὶς autem vertit interpres Agapeti, *Apex litterarum*; sed melius interpres Basilii *principes litteræ* ἔχουσα ἀκροστιχίδα; *quorum*, inquit, *Principes litteræ hanc efficiunt sententiam*.

Ἀγαπητὸς ὁ ἐλαχίστου διάκονος) In Codice Regio B. scribitur deinde a linea hic titulus: Τὰ λεγόμενα βασιλικὰ σχίδα.

Ἀξιώσαντα Θεοῦ) Codex Regius A. ἀξιώσαντα τοῦ Θεοῦ.

Τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως) In Codice Reg. A. legitur, τοῦ εὐσεβεστάτου ἄρχοντος.

Τοῦ ἁγίου αὐτοῦ, &c.) Sic habetur in Codicibus Regiis: in editis vero, αὐτοῦ τοῦ ἁγίου, &c.

Τοῦ βασιλέως τελειώματος τοῦ) MSS. Codices Regii habent, ὁ τοῦ βασιλέως, &c.

Τὸ γνώναι τινα ἑαυτόν) In Codice Reg. B. legitur, τὸ γνῶναι ἑαυτοὺς 399.

Τρυχώμενοι) Sic in Cod. Regio B. Perperam in editis, τρυχόμενοι.

Καὶ οἱ διὰ δόγματα) Ita ex Codice Regio B. Perperam in editis, ἢ οἱ διὰ δόγματα, &c. ut ex contexto apparet.

Ὡς ἑαυτοὺς μὲν, &c.) In Codicibus Regiis legitur, οἱ τὸ ἑαυτοὺς μὲν. 400.

Τὰς χεῖρας) Perperam legitur in editis, τὰς χεῖρας. 402.

Εἰς ἓν τὸν, &c.) Sic ex Cod. Reg. B. In editis hæc mutila sunt. 405.

Ἀναδυόμενοι) Sic ex Codice Reg. A. Perperam in editis scribitur, ἀναδυόμενον. 407.

Οἱ μὲν γὰρ τὸ συμφέρον, &c.) Codex Regius B. οἱ μὲν γὰρ περὶ τὸ συμφέρον ὁρῶσι, &c. 409.

Πανταχόθεν) Sic in Codicibus Regiis. Perperam in editis, πανταχόθεν. 410.

Τὸ σωπᾶσθαι) Sic emendamus. Perperam in editis, τὸ σωπᾶσθαι. 411.

Ἴσον τῷ πλημμελεῖν, &c.) Ita in Codicibus Regiis; in editis vero, ἴσον τὸ πλημμελεῖν, &c. & paulo infra βούλει pro βούλῃ. 412.

Βεβαίαν ἔχει πρὸς τὸ κρατεῖν ἢ ἀνατρέπειν) Codex Regius B. βεβαίαν ἔχει πρὸς τὸ κρατεῖν ἢ ἀνατρέπειν. 416. *pag.* 130.

Ἐν τῷ μεθ' ἡμᾶς ἡγεῖσθαι) Sic ex Codice Regio A. 417.

Καὶ μὴ προσκόπτωσιν) Ita Codices Regii. In editis legitur, ἢ μὴ προσκόπτωσιν. 421.

Καὶ ἀναβάλλεται) Perperam in editis scribitur, καὶ ἀμφιβάλλεται. 424.

Τὸ ἁλιεῖν τοῖς δεομένοις) Sic in MSS. Regiis. Editi habent, τοῖς ἁλιεῖν τοῖς δεομένοις.

Κυρεῖν) Sic ex Codicibus Regiis. Perperam in editis, χρῆναι.

Σκέπτου) Ita ex Codicibus Regiis. Perperam in editis legitur, σκέπτομαι. 425.

Τοῦτο δὲ γόμφος) Sic perperam in editis; legendum, τοῦτο δὲ γόμφοις. 429.

Ἡ πρὸς Θεὸν φιλία καὶ ἀνάπαυσις) In Codice Regio B. legitur ἡ πρὸς Θεὸν φιλία καὶ ἀμέριμνον γίνεται. 432.

AD BASILII MACEDONIS IMP. CAPITA EXHORTATIONUM

NOTÆ.

436. Κεφάλαια παραινετικά, &c.) Codex Regius A. κεφάλαια παραινετικά πρὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱόν, ξ', τοιάδε τὰ ἐπιγεγραμμένα ἔχοντα. Regius vero B. κεφάλαια παραινετικὰ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν Λέοντα τὸν μελλοντα, ἐξήκοντα ἑπτά τινες, ἐπιγεγραμμένα ἔχοντα.

Τὰ μὲν, διὰ τὸ μελλητὸς, &c. Cod. Reg. A. τοῖς μὲν, &c. τοῖς δὲ. Regius B. τὰς μὲν, &c. τὰς δὲ.

Ἠγημονεύσειν τε τῶν βασιλέων) Sic ex Codicibus Regiis. Perperam in editis legitur, ἡγεμονεύσειν τοῖς βασιλεῦσι, &c.

437. Τῶν ὡς Χριστιανίζειν) Codex Reg. A. τῶν ὡς Χριστὸν ἐλπίδα ἔχειν.

441. Ἀλλὰ γαμετῆς καὶ ἀτεκνίας, &c.) In Cod. Reg. B. legitur, ἀλλὰ γάμετῆς σαυτὸν, ἐπαμελοῦ μὲν τῆς ἐκβάσεως ἀγαθὴν σὲ ὀφεῖσαι, ἐπαμελοῦ δὲ τῆς μελλόντως, &c.

446. Καθὴν) Sic ex Codicibus Regiis. Perperam in editis, καθὴντ; & paulo infra ἀγαντῆ pro ἀγαπᾷ.

449. Περὶ τρόπων ἢ βίου, &c.) Titulus hic in Codd. Regiis sic habet: περὶ ἀληθείας ἢ ψεύδους.

450. Εἰσὶ γὰρ οἱ λόγῳ μὲν εἶναι ἀγαθοὶ, &c.) Sic ex Codicibus Regiis, Perperam in editis legitur, εἰσὶ γὰρ οἱ λόγῳ μὲν ἀγαθοὶ, &c.

451. Καὶ ὑπὸ φθορᾶς αἰσχίστης καὶ δεινοτάτης) Ita ex Codicibus Regiis.

Τῶν τοιούτων ἀφελίμων λόγων, &c.) Codices Regii habent, τῷ ἀφελίμων λόγων ἦλθε σε τὸν βίον, ἵνα, &c.

453. Περὶ ἀγνείας ἢ σωφροσύνης) Sic ex Codice Regio B.

456. Ἰοβόλῳ δάγματι ἀκανθώμενον) In Codice Reg. B. legitur, ἰοβόλῳ δάγματι ἀκανθόμενον.

457. Τῶν συνζώντων ξένων) In Cod. Reg. A. legitur, τῆς διαζώντων ξένων: in Reg. vero B. τῆς διαβιβαζομένων ξένων.

458. Περὶ ἀνηρλίας χρημάτων) Caput hoc in MSS. Regiis desideratur; & propterea sexaginta quinque capita titulus, qui in fronte habetur, refert.

459. Περὶ κτήσεως) In Codicibus Regiis titulus sic habet, περὶ φίλου.

460. Δοξαστὰ ἀντέπαινοι, &c.) Codices Regii habent, δεξιζωτὰ ἐπαινοῖν τοὺς σπουδαίους.

Ἀλλ' ὁ φίλος σαυτὸν λογίζεσθαι.) In Codicibus Regiis legitur, ἀλλ' οἱ φίλοι σῶσαι ἐλαγχίστου.

461. Περὶ μακροθυμίας ἢ ἐφέσεως) Sic ex MSS. Regiis.

462. Τῶν δὲ οἱ φίλοι τῶν ἐνοχλούντων διακρουόμενοι) Ita ex Codicibus Regiis.

463. Ἰατροὶ ἰατροὶ ἐσμὲν ἀληθεῖς) Codex Reg. B. habet, ἰατροὶ ἰατροὶ ἐσμὲν ἀγαθοὶ, &c. Codex vero Reg. A. ἰατροὶ ἰατροὶ ἐσμὲν, δὲ, &c. καὶ βασιλεῖς ἰατροὶ ἐσμὲν, δὲ, &c.

Τῆς ἐκπλήξεως) In Codice Reg. A. τῆς ἐκπλήξεως: in Reg. vero B. ἢ ἐκπλήξεως.

Τῶν ὑπ' αὐτῷ ἀρχόντων) Codices Regii habent, τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀνδρῶν.

Ψευτόν τι) Sic ex Codicibus Regiis. Perperam legitur in editis, ψευτόν τι, &c. 464.

Περὶ αἰτιολογίας) Titulus hic in Codicibus Regiis, περὶ δικαιοσυνίας. 465.

Ἀπαραβάτου πολιτεύεσθαι) Legendum puto, ἀπαραβάτως ἐν τῇ πολιτεύεσθαι.

Οὐδὲ τοῖς σοῖς ἄνθρωποι) Sic ex Codice Regio A. *Edit. Paris. pag. 140.*

Παρέχε δὲ καὶ συγχώρησιν ἢ βίου) In Codicibus Regiis legitur, παρέχε καὶ συγχώρησιν τοῦ κόσμου καὶ ἢ βίου ἦλθε, &c.

Ἐνί τοῖς ἑαυτοῦ ἁμαρτήμασι) Ita Codices Regii. Editi habent, ἐνί τῶν ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν. 466.

Ὅτι τρόπαιον, &c.) Titulus hic sic habet in Codicibus Regiis: Περὶ ἢ τροπαίων καὶ τῶν ἐν μάχαις. 471.

Περὶ ἢ ἐπιμελείας βασιλικῆς) In Cod. Reg. B. titulus hic sic habetur. Περὶ ἢ βασιλικῆς τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἐν αἰρεσεῖς ἀγαθῶν. 474.

Οὐδὲν) Sic ex Codicibus Regiis. Perperam in editis, οὐδὲν ἄρα, &c.

Καὶ τοιαυτὴν ἢ παραμυθίαν πραγματεύεσθαι) Ita Cod. Regii. Locus corruptus in editis. 476.

Προτελῶν) Sic ex Codicibus Regiis; in editis enim προτελῶν; & paulo infra eodem capite αἰδεσιμότατα pro ἀδικώτατα. 477.

Μετὰ χρόνον) Ita Codices Regii. In editis κατὰ χρόνον. 479.

Τῶν δ' ἀνεξίκακα ἐν αἰδεσίμοις) Cod. Regii sic. Perperam in editis, τοῖς δ' ἀνεξίκακα ἐν αἰδεσίμοις. 480.

Εἰ ἢ ἐκείνου χώρας) Cod. Reg. B. εἰ ἢ αἰξίαν ἐκείνου χώρας, &c.

Τῷ ἀνηρ βασιλεῖ) Sic ex Codice Regio B. 485.

Ἀπολυσάμενος, λυσᾷ) Sic ex Codicibus Regiis. In editis verba hæc desiderantur. 492.

Καὶ σε μηδὲν ἀφελήσει) In Codicibus Regiis legitur, καὶ σε οὐδὲν ὠφελήσει. 494.

Μηδὲ ἐπὶ τοιαύτην συμφορὰν γενέσθαι κτέρ) Sic ex Cod. Regiis. Locus mutilus in editis. 497.

Ἐπὶ καὶ ἐν ἢ ἀτυχίαις ἀνυχῶν) Sic ex Codicibus Regiis. In textu Græco edito locus hic mutilus. 498.

Περὶ ἀνεγκλησίας γραφῶν) In Codicibus Regiis titulus hic sic habet: Περὶ μελέτης γραφῶν.

Καὶ πλέον τούτου) Codices Regii habent; τῶν δὲ ἄλλων πλέον ἀνιάτων, &c.

Οὐδὲν ἀνδρώτων ἀδύνατος) Ita ex Codicibus Regiis. Locus mutilus in editis. 499.

AD THEOPHYLACTI BULGARIÆ ARCHIEPISCOPI INSTITUTIONEM REGIAM

NOTÆ.

506. Ἀτὰ σὺ καὶ τὰ σῶμα, Dotes eximias corporis Constantini Porphyrogeniti pluribus prædicat Anna Comn. & præcipue lib. III. Alex. p. 71. E. R. ubi sic de eo habet: Ἦν γὰρ τὸ παιδίον ἐξ ἄκρου εὐειδὲς, ἡβᾶτι γένει. ὅπου τὸν ὄγδοον χρόνον ὑπερελήλυθεν (καὶ ἐτέτμητο οἱ ταῖς ἑωθιναῖς ἐπωιδαῖς, ὑπὸ τῶν προμνηστήρων ἀνυμεναίων φύσιον) ἤδη μὲν οὐκ ἐν λόγοις μόνοις, ἀλλὰ καὶ ἐν παντοίαις κινήσεσι καὶ σχηματισμοῖς παιγνίων ἐπαρκοῦντα, οἷς οἱ τότε παῖδες ὕπασι ἔλεγον, ξυνῆδε καὶ λαλοῦν, ὥσπερ γάλα, ἐμπλήμενος μετὸν ὅπου βίου, ἐξ ἑαυτοῦ τοῦ ἡδέως λόγοις ἄρτι ξέσαι πεπτωκότα ῥόδα. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ οἱ λάμπαι, ἀλλ' ἑάμπουν ἐοικότες, ἢ λάμψαντες ὑπὸ ἡφαίστου, ὥσπερ ἐν χωνῷ ἀφιδρυσαν. κρυπτὸν παιδὸς τὸ ἦθος τέως τοῖς ὁρῶσι. ἐμοὶ γὰρ καὶ ἐπὶ μακρὸν κἀκεῖ δοκῶν. καὶ τὸ ὅλον, οὐτε ἄντρῳ εἰδὼς, ὀπαῖον, ἢ ἄκρατα γανύσιον. Ἀλλ' ἐοι καὶ βασιλικὸν πατρόθεν τὸ γένος.) De Constantino Duca & Michaele ejus filio, patre Porphyrogeniti pluribus agunt Scylitzes, & Zonaras. 510.

Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἐπὶ μυρίαις τριγόνοις βασιλικῆς) Maria Augusta Porphyrogeniti mater, Alaniæ seu Iberiæ Regis filia fuit. Hujus Imperatricis formæ elegantiam pluribus prædicat Anna lib. III. p. 74. E. R. præclaras vero ejus animi dotes, hic celebrat Theophylactus, qui ejus hortatu Commentarios in quatuor Evangelia composuit, ut constat ex versibus, qui iisdem Commentariis inscribuntur in Cod. MS. Cæsareo, & referuntur a Lambecio lib. 5. Bibl. Cæs. p. 48. Cæterum vide quæ præter reliquos Scriptores, de Maria Augusta, & Constantino ejus filio narrat Anna Comnena. 511.

FINIS.

Edit. Paris. pag. 141.

ADDENDA ANIMADVERSIONIBUS

IN LIBRUM CONSTANTINI PORPHYROGENITI de Administrando Imperio, & suis locis inserenda.

Pagina 22. *linea* 59. *post*, in Saracenicis, *adde*. Verum Græculi illi ob Arabicæ linguæ imperitiam hic turpiter allucinantur; nam Mahometani, non quidem Venerem, sed Deum Optimum maximum, sive Akbar, id est, *maximum* invocant.

Pag. 30. *lin.* 18. *post*, Arelatensis, *adde*. Neque solum hic allucinatus est Scriptor noster in iis, quæ de Ugonis Italiæ Regis genealogia scribit, cum passim omnia confundat; ideoque diagramma hic subjicimus, ex quo restituenda sunt:

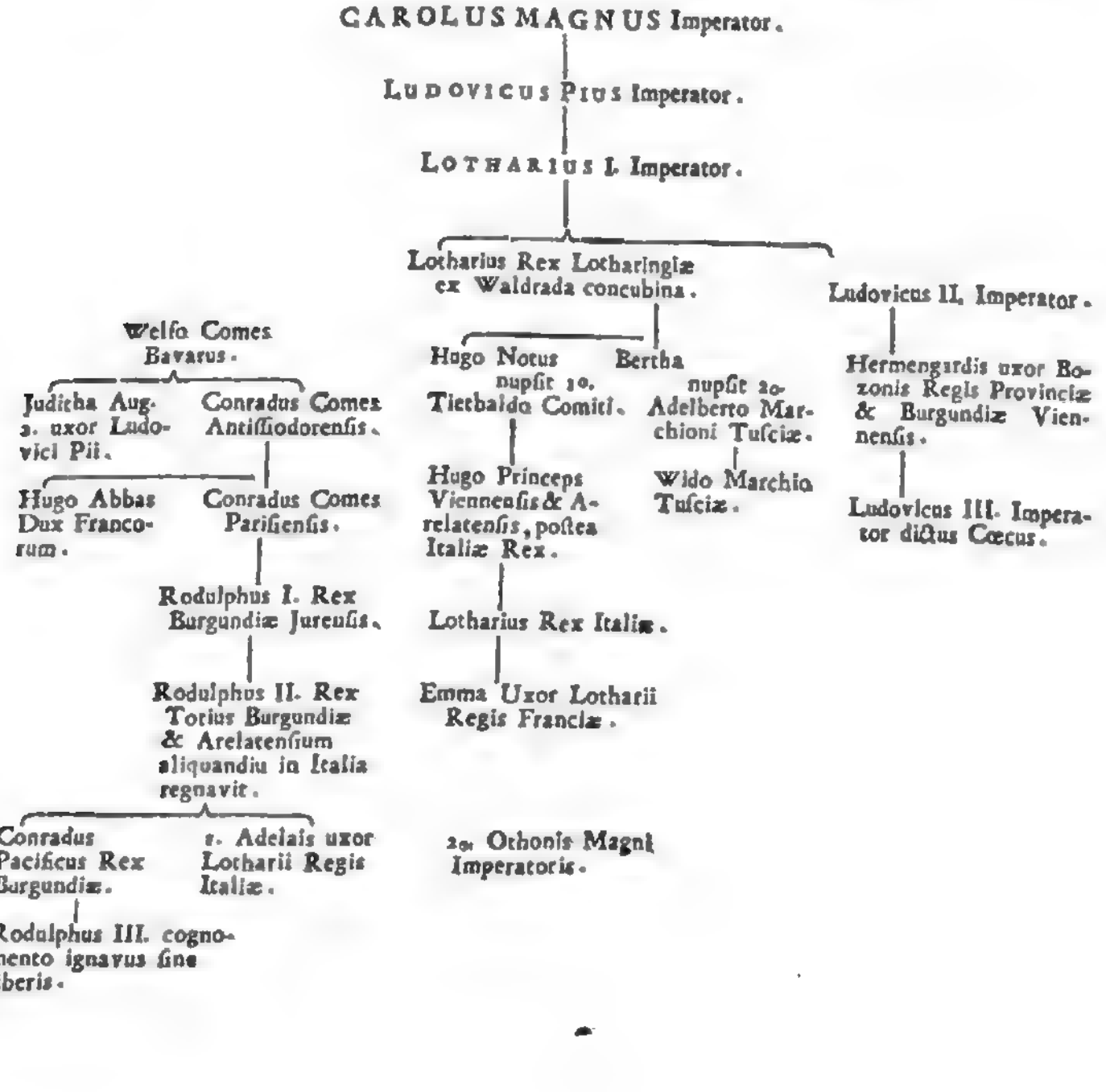

Edit. Pariſ. pag. 142.

Ibid. lin. 78. *pro*, Richardi filium, *lege*, Rodulphi filium, *col.* 2. *lin.* 9. *pro*, in odium Rodulphi electi Francorum Regis, *ſcribe*, in odium Rodulphi ſupra memorati Burgundionum Regis.

Ibidem. lin. 75. *pro*, ac primus Burgundiæ Rex fuit, *lege*, ac ſecundus Burgundiæ Rex fuit.

RERUM ET VERBORUM MEMORABILIUM,
quæ in octo libris Commentariorum continentur

I N D E X.

A

ABARES & Sclavini Thraciam armis invadunt sub Mauricio. 535. a Commentiolo Rom. duce victi. ib.
Abrahamii Monasterium ubi. 532. an idem quod Abramitarum. ib. Achiropœetes cur dictum. ib.
S. Acacii ædes Carya dicta ubi, & a quo condita. 484. Ejusdem ædes in Heptascalo. 484. a Constantino M. condita; a Justiniano restaurata, & tum primum S. Acacii dicta. 484. a Basilio Macedone iterum restaurata. 484. in ea S. Acacii reliquiæ asservatæ. ib.
Acacii Patriarchatus CP. tempus. 623
Achillis Thermæ ubi. 469
Acropolis Byzantii ubi. 351
Acuntianus lapis quinam. 577
Addæ ædes S. Michaelis a Justino Juniore condita. 506
Adiabene seu Diabene Provincia cur sic dicta. 581
Adiabenicum spiraculum. 581
S. Adrianus Martyr filius Probi Imp. 613
Adriani statua equestris in Milliario CP. 369
S. Æmiliani ædes in Rhabdo a Constantino M. condita. 511. a Basilio Macedone restaurata. ib.
S. Æmiliani Porta ubi. 510
Ætherius Architectus Chalcea sub Anastasio Dicoro. 601
Aetius Patricius sub Valente. 511
Aetius Patricius & Magister sub Theodosio Juniore. 511. ab eo Cisterna quando extructa 511. 572. a Valentiniano III. interfectus. 527
Αετὸς Triclinium in Magno Palatio. 463
Agatha a Romano Lacapeno fratre in Myrelæi Monasterium amandata. 510
Agathiæ Scholastici laudes. 593
Agathias an ille dictus, qui latrinas emit, in quibus Arius periit. 603
S. Agathonici ædes a Constantino M. extructa. 507. a Justiniano renovata. 507
Αγία Σοφία pars ædis Deiparæ in Chalcopratis 471
Αγιοσοφίτισσα. V. Deiparæ ædes in Chalcopratis.
Albata factio. V. Factiones.
Alexandri filii Basilii Mac. sepulcrum in Heroo SS. Apostolorum. 577
Alexandri Patriarchatus CP. tempus. 622
Alexandrino Patriarchæ calyptra peculiaris. 365
Alexii Patriarchatus CP. tempus. 633
Alexius Moseles Mariam Theophili Imp. filiam ducit uxorem. 492. ejus posteri extremam in paupertatem redacti. ib.
Alonitzium quid & ubi. 379
Amantius Palatii Præpositus sub Anastasio & Justino. 509. a Justino cur occisus. ib. Amantii tractus ubi. ib.
Amastrianum unde sic dictum, & ejus usus. 457
Amphitrites fabula. 605
Amymones fabula. 605
Ananchites lapis. 577
Anaplus. V. Estiæ.
S. Anastasia Martyr quo tempore. 492. ejus reliquiæ CP. unde advectæ. 478. S. Anastasiæ ædes in Mauriano cur sic dicta. 478. exiguum oratorium tempore Gregorii Nazianzeni. ib. a S. Marciano sub Leone M. majorem in formam condita. 477. & seqq. an ex bonis Asparis. 479. ubi sita. 481. qua figura. 477. a Basilio ornata testudine lapidea. 481. S. Anastasiæ Pharmacolytriæ ædes. 492. an eadem quæ in Mauriano. ib.
Anastasia filia Theophili Imp. 580. a Michaele fratre in Euphrosynæ Monasterio inclusa. ib.
S. Anastasius Persa quo tempore martyrium passus. 591
Anastasii Dicori Imperii tempus. 364. 476. ejus mors. 364. sepulcrum in Heroo SS. Apostolorum. 577. statua in Basilica. 598. & in Tauro supra columnam cochlidem. 378
Anastasii Presbyteri Patriarchatus CP. tempus. 628
S. Andreæ ædes in Buccino a Justiniano condita. 505. in fœnile a Copronymo mutata. ib. S. Andreæ reliquiæ ubi. 560
Andronicus senior ubi sepultus. 526
Anelia statua. V. Constantini statuæ.
Anelium forum. V. Constantini forum.
Anemodulium vel Anemoderium quid. 378. 564 & 573. an allatum CP. & sub quo Imperatore erectum. 378. 573
Angelorum statuæ in foro Constantini. 369. 374
S. Annæ ædes in Deutero a quibus condita & restaurata. 477. 492. 493. Ejusdem Monasterium τὰ σπαθία ubi & cur sic dictum. 493
Anna Leonis Philosophi & Zoes filia, Imperatoria corona a patre donata. 577
Anthelia statua. V. Constantini statuæ.
Anthelium Forum. V. Constantini forum.
Anthemii ædes ac tractus ubi. 490
Anthemius Euphemiam Marciani filiam ducit uxorem. 490. Romani pro Imperatore missus a Leone quo anno. ib. S. Thomæ Apostolo ædem construit, Gerocomium & Balneum. ib.
Anthemius Trallianus excellentissimus Architectorum S. Sophiæ sub Justiniano. 558
S. Anthimii Martyris ædes ubi. 491. a Justiniano condita. ib.
Anthimi Patriarchatus CP. tempus. 624
Anthusa dicta Constantinopolis, necnon ejus fortuna. 455. 603
Antiochia terræmotu & incendio pene destructa sub Justino Thrace. 541
Antiochus Eunuchus Persa Theodosio Juniori pro tutore CP. ab Isdigerda Persarum Rege missus. 494. Consul & Præfectus Prætorio. ib. publicatis bonis clericus. 494. Antiochi domus ubi. 494 ærario publico postmodum destinata. ib.
Antonina Belisarii uxor adulteriis infamis. 490. ejus liberi. ib.
S. Antonii ædes ubi. 359. etiamnum extat. ib.
Antonii Patriarchatus CP. tempus. 630
Antonius Cauleas Patriarcha CP. 631
Antonius Studita Patriarcha CP. 632
Antonius Hegumenus Monasterii Metropolitæ Iconomachus sub Leone Armeno. 493
Apollo qua forma repræsentatus. 588. Ἔκηβολος cur dictus. 670. Apollinis tripus in Hippodromo. 469. in eo ipsius Apollinis simulacrum. 498
Apollonius Tyaneus quo tempore. 375. ejus consecrationes factæ Byzantii. ib. quænam iis adhibenda fides. 375
SS. Apostolorum ædes a Constantino condita. 355. 576. a Justiniano reædificata. 578. qua forma 579. quo apparatu dedicata. 560
Appio Patricius, invitus Anastasii Imp. jussu ordinatus. 541. Præfectus Prætorio sub Justino Thrace. ib.
Aproniani P. V. forma de Suariis. 436
Apuleii stylus. 607
Aquæductus ex ruinis mœnium Chalcedonis a Valente CP. constructus. 511. adhuc extabat tempore Gyllii. ib.
Arabia Justini Junioris & Sophiæ filia. 367
Arcadianæ ædes S. Joannis. 425
Arcadiani milites qui dicti. ib. eorum insignia 475.

Arcadius in Hexap. 85. Apostolorum tumulatus. 376. Ejus statua in Tauro. 489. & in ejus foro. V. Columna Cochlis. Arcadii forum. 459. V. Forum Arcadii. Arcadius Portus. V. Hormiscæ Portus.
Arcla turris seu castrum ad Damalim. 473
Areobindus Juliannæ Aniciæ maritus. 491
Areobindus alter Consul sub Theodosio Juniore. ib.
Areobindus Patricius, Urbi, mox Prætorio Orientis Præfectus sub Justiniano. 492. Magister Militum in Africa ubi occisus. ib.
Areobindi tractus & balneum. 492
Ariadna Anastasii uxor in æde SS. Apostolorum tumulata. 375. ejus statua in Basilica 398
Arii mors. 379. 566. ejus statua ubi. 371
Armamentarium a Mauricio an a Phoca conditum ad Magnauram. 464. & 534. a Theodora Theophili uxore in Monasterium versum S. Panteleemoni dicatum. ib.
Aronatus Basilisci cognatus & Veripæ ἐξάρχου quare Basiliscum prodidit. 465
Arsacii Patriarchatus CP. tempus. 622
Arsenius Autorianus Patriarcha CP. 644. depositus restituitur. 644
S. Artemii Martyris sub Juliano ædes. 483
Artopolia ubi. 373
Asclepiodorus pictor ætate Apellis. 566
Asclepiodotus Philosophus & Medicus sub Anastasio. 391. ejus de re militari liber in Bibliotheca Medicea. ib.
Aspar Magister Militum sub Leone a quo cum filiis interficitur. 511. Cisternam quo anno & ubi extruxit. ib.
Asporatius V. Sphoratius.
Athanasius Macedo Patriarcha CP. 668. ejus epistolarum index. ib. quædam hic editæ. 691. & seqq. alia de Synagogis Judæorum. 472. bis Patriarcha bisque depositus. 671. 677
Atrabaticæ vestes unde sic dictæ. 589
Attici Patriarchatus CP. tempus. 622
Avares quinam populi dicti. 598
Anges fabula. 606
Augustæ Monasterium. V. Procopiæ Monasterium.
Augustæum Romæ. 359
Augustæum atrium a Constantino conditum ubi 359.
Augustæum forum ubi. 359. diversum a foro Constantini. ib. in eo Helenæ Augustæ statua. ib.
Augusti numerus in quo tres globi cur. 589. Augusti statua in Hippodromo. 497
Aurea porta unde sic dicta. 461. ejus ornamenta. 461
Aurelianus Legatus apud Persas, patera in qua sol insculptus, & Elephanto a Rege donatos. 557. Templum Soli Romæ cur erigit. ib.
Aurelianus Consul quo anno. 598. ter Præfectus vel Prætorio vel Urbi. ib. ejus statua aurea in Senatu. ib.
Aurigarum statuæ in Hippodromo CP. 498

B

Balneæ duplices. 600
S. Barbaræ ædes in Artopolia. 507
Bardariotæ qui. 577
Basilica prope Chalcopratia. 472. auratis tegulis ornata. ib. diversa a Senatu. ib. in ea Bibliotheca. ib. sub Basilisco combusta. ib.
Basilica τῆς καλλιάργου in Capitolio CP. 602. quoc in ea docebant. ib.
Basilica cisterna a Constantino M. condita, ubi. 512
Basilica cisterna Illi dicta a Justiniano condita. 512
Basilides Patricius & Quæstor sub Justiniano. 475. S. Nicolao ædem in propria domo ædificavit. ib.
Basilisci Imperii anni 603. quo relegatus & qua morte perlit. 469. Basilisci Tractus & Palatium. 475
Basilio Macedoni S. Diomedes Imperium per somnium pollicetur. 461. ejus corpus in Heroo SS. Apostolorum conditum. 577
Basilii Bulgaroctoni corpus in æde S. Joannis Evangelistæ in Hebdomo tumulatum. 577. & 610. sub Michaele Palæologo Scythiam translatum & in æde Salvatoris sepultum. 610
Basilii Scamandreni Patriarchatus CP. tempus. 632
Basilius Diaconus Patriarcha CP. 638
Bassus Præfectus Prætorio sub Justiniano. 483
Belisarius Gelimerum vincit & in potestatem recipit. 560. tyrannidis insimulatus ex Africa revocatur. 561. iterum exauctoratus in gratiam Antoninæ uxoris. ib. devictis Hunnis in offensionem Justiniani venit, a quo tertium restituitur. ib. quæ de ejus fine varii varia tradiderunt, fabulosa probantur. ib.
Bellerophontis statua. 555. 578
Bematum aditu laici interdicti apud Græcos ceptis quibusdam exemplis. 365
Bethleem Monasterium a S. Helena conditum, ubi. 527. an idem quod Gaftia. 529
Bibliotheca Juliana quot volumina continebat. 598. quo anno conflagravit. ib.
Bibliotheca Zenoniana igne absumta jussu Leonis Isauri. 598. quot in ea volumina. ib.
Blacherna locus unde sic dictus. 494
Blachernarum Balneum a Leone M. an a Tiberio cœptum. 495. a Mauricio absolutum. ib. a Basilio Bulgaroctono adornatum. ib. sacrum cur dictum ib.
Bonus Patricius, Magister & Domesticus sub Heraclio. 512. Boni cisterna ubi. 512
Bos æreus in foro Bovis, unde advectus. 457. Bovis forum ab eo appellatum. ib.
Bos æreus in Hippodromo a quo positus. 568
Bosporius portus ubi. 473. idem Phosphorius, Prosphorius & Proboscphorianus dictus. ib. an diversus a Neorio. ib.
Braca Monasterium. V. SS. Trinitatis Monasterium.
Bryas collis in Asia. 518. Bryantis Palatia a Tiberio & Mauricio an a Theophilo extructa. 535
Bryon Monasterium diœcesis Chalcedonis unde sic dictum. 558
Buccinum aureum Romæ. 504
Buccinum locus CP. cur sic dictus. 504
Buccinæ turres CP. quænam & ubi. 504
Bucoleon. V. Hormiscæ Portus.
Bucoleontis Palatium a quo conditum & cur sic dictum. 363. a Phoca novis operibus auctum. ib.
Byzantis statua in Basilica. 397. de eo variæ fabulæ. 350
Byzantii origo. 350. circuitus & amplitudo. 350. veterum murorum qui a Severo destructi sunt descriptio. 351. 352. septem turres mirabiles. 504. primus Episcopus 888. nominata. 350
Byzantii διοικητὴς usque ad Severum. 353. a quo privilegiis exuti, & Perinthiis subjecti sunt. ib.

C

Cæsares dicti successores Imperii designati. 379
Caligarea porta. V. Charsiæ Porta.
Calypra Alexandrino Patriarchæ in peragendis sacris propria. 169
Calypra muliebris Augustarum propria. 374
Camelaucion Hippodromi CP. pars. 501
Camelaucia & alia Imperatorum ornamenta ubi asservata. 500
Caminia Thermæ a Severo ubi extructæ. 469
Campus. V. Tribunal Hebdomi.
Capitolii Romani tegulas Catulus inauravit. 60. quarum partem dimidiam Genericus rapuit ib.
Capitolium CP. V. Basilica τῆς καλλιάργου.
Cariani tractus ubi. 485. Cariani porticus a Mauricio extructa. ib.
Carpianus Patricius sub Constantino Pogonato. 485
Carpiani tractus. 485. 485
SS. Carpi & Papyli Monasterium ubi. 513
Castellum Theodosianarum in Hebdomo. 535
Castoris & Pollucis ova in circis. 555
Catechumenia. V. Gynæconitos.
Catena in cruce, ex qua Urbis CP. fatum pendere Græculi arbitrabantur. 366

Catzintzariorum hæresis quænam, & quo tempore grassata est. 358
Centenarium turris ubi. 532. a quo condita & cur sic dicta. ib.
Ceroessæ fabula. 350
Certaminum apud Græcos Dii Præsides 355
Chalce ab Anastasio Dicoro excitata 601. in seditione Victoriatorum conflagravit. ib. in carcerem mutata. 262
Chalcedonis muri a Valente cur eversi. 511. ex eorum ruinis aquæductus ab eodem extructus. ib.
Chalcopratia & Chartopratia CP. 471
Charito Joviani nondum Imperatoris uxor ubi sepulta. 580
Chariconis Monachi Patriarchatus CP. tempus. 635
Charisias Dux Venetæ factionis sub Theodosio jun. 512. Charisiæ porta eadem quæ Caligarea, nunc Egri-capi. ib.
Chelone Urbis CP. tractus. 483
Choræ oratorium ubi. 530. a Justiniano conditum, & a Crispo Phocæ genero ampliori forma in virorum Monasterium extructum. 530. ab Alexii Comneni socru a fundamentis excitatum. ib. a Theodoro Metochita sub Andronico Palæologo renovatum. ib. Christo Servatori dicatum. ib.
Christi imago in Chalce Ἀχειροποίητος dicta. 363. a Leone fracta. ib. in cujus locum alia ab Irene posita. ib.
Christi Sandalia in Chalce. 366
Christi passionis clavus in columna Porphyretica Constantini. 372
Chrysargyrum tributum quodnam, & a quibus exigebatur. 486. ejus auctor an Constantinus. ib. ab Anastasio abolitum. ib.
Chrysobalanion ubi. 493
Chrysocamera ubi. 509
Chrysoceramus ædes trans fretum. 337
Χρυσοτρὸς fons ubi. 333
Chrysotriclinium a Justino Jun. extructum. 363. a Tiberio novis operibus auctum. ib.
Circensium origo. 376. V. Factiones.
Circus cur sic dictus. 495
Circus Romæ a Romulo ædificatus. 496
Circus prope S. Mamantem a Leone M. extructus. 536. an diversus a Xylocirco. ib.
Cisterna Aetii V. Aetius.
Cisterna Arietaria in tractu Harmatii a quo condita. 490
Cisterna Asparis. V. Aspar.
Cisterna Basilica. 512
Cisterna Basilica Illi. 512
Cisterna Boni. V. Bonus.
Cisterna Illi. V. Basilica Cisterna Illi.
Cisterna Mocisia ab Anastasio Dicoro condita. 512
Claudii tractus ubi. 508
Cochlea Hippodromi quid. 490. quinam ibi perierint. ib.
Codicilli Consulares ubi accipiebantur. 371
Codicis Colbertini n. 3607. index. 312
Codicis Regii 1809. descriptio. 646
Codicis Regii 3058. index. 352
Codicis Regii 3502. index. 614
Codicis MS. Bibliothecæ S. Germani a Pratis index. 488
Collegium eorum qui musis studerent a quo extructum. 604
Colores ludorum Circensium. 496
Columna Cochlis in foro Tauri cui Theodosii M. statua argentea. imposita. 378. quo anno erecta. 379. quænam in ea repræsentabantur. ib. hic in ære incisa. 381. & seqq. an eadem cum Obelisco Theodosii. 381. quo tempore eversa. 380. ei in locum Theodosianæ statuæ Anastasii statua postmodum imposita. 379
Columna Cochlis in Arcadii foro quo anno erecta. 379. in ea Arcadii statua quo anno dedicata. ib. in ære incisa hic repræsentatur. 381
Columna Porphyretica Constantini in ejus forum unde allata. 372. in ea Constantini statua, quæ olim Apollinis fuerat, unde advecta. ib. quænam in ea reliquiæ. 372. an μανδύας. ib.
Columna Porphyretica a Constantino erecta in Philadelphio. 436
Columna Porphyretica Eudoxiæ in Pittaciis. 467
Columnæ Hippodromi in quibus Imperatrix præeminebat. 498
Comes sacrarum largitionum. 314
Comes rerum privatarum. 354
Cometa CP. sub Justino. 541
Commentiolus Dux exercitus sub Mauricio Abates & Sclavinos vincit. 535
Coocha quænam templi pars. 368
Condulium ædes S. Procopii ubi. 464
Consistorium quid. 602. Consistorium Justiniani. ib.
Consta Palatium & Monasterium 358
Constans Heraclii nepos in Sicilia interfectus. 578. ejus corpus CP. allatum & in Heroo SS. Apostolorum tumulatum. ib.
Constantia urbs. 358
Constantina Mauricii uxor in templo S. Mamantis sepulta. 529
Constantinianæ an Constantianæ thermæ prope SS. Apostolorum templum. 485. a Constantino cœptæ, an etiam perfectæ, dubitatur. ib. a Theodosio Juniore renovatæ & Theodosianæ aliquandiu dictæ. ib.
Constantinopolis Anthusa dicta. 455. ejus conditæ tempus. 353. ejusdem dedicatio quo anno. 333. & 455. magnitudo & circuitus sub Constantino. 352. muri bis sub Theodosio Jun. renovati. 359. a quo & aucta est. ib. muri maritimi ab Artemio & postea a Theophilo renovati. 532. occidentales a Leone Isauro restaurati. 532. 562. genethliaca figura ubi asservata. 455. nomismata. 354
Constantini forum ubi. 369. Anellum vel Anthelium dictum cur. 507
Constantini nummi in quibus servator effictus. 370. alii in quibus Constantinus radiatus. 370
Constantini statua in columna Porphyretica unde advecta & quo habitu. 372. anthelia vel anella dicta. 506. qua ratione culta. 370. Ejusdem alia statua in fornice Milliarii. 369. Ejusdem statua equestris, quæ olim Alexandri fuerat, in Strategio. 469
Constantini sepulcrum in porticu a cæteris distincta ad ædem SS. Apostolorum. 576. ejus descriptio. 577
Constantinus Pogonatus in æde SS. Apostolorum tumulatus. 578
Constantini Copronymi cadaver in Heroo SS. Apostolorum sepultum. 579. jussu Michaelis Theophili filii in Amastriano crematum. ib.
Constantini Porphyrogeniti corpus in æde SS. Apostolorum conditum. 577
Constantini Cancellarii Patriarchatus CP. tempus 627
Constantinus Monachus Patriarcha CP. quot annis. 618
Constantinus Lichudes quotannis Patriarcha CP. 634.
Constantini Chiliareni CP. Patriarchatus anni. 638
Constantii & Constantis fratrum statuæ in Philadelphio. 436
Consules ubi Codicillos, & vestem Consularem accipiebant. 371. 568
Consulares tabellæ. 568
Contaria locus unde & cur sic dictus. 503
Contoscalius portus cur sic dictus. 486. ejus situs ib. 481. V. Hormisdæ portus.
Corbes & sportæ Christi miraculis insignes a Constantino ubi repositæ. 372
SS. Cosmæ & Damiani ædes in tractu Basilisci a Justino condita. 476. a Tiberio renovata. ib. Eorumdem Monasterium Paulinæ dictum ubi. 531. ab Avaribus incensum. ib.
Cosmæ Hierosolymitani Patriarchatus CP. tempus. 634
Cosmas Atticus Patriarcha CP. 635. cur & quando depositus. ib. Sententia contra eum lata hic edita ib. & seqq.
Crispus Phocæ gener Comes excubitorum ab Hera-

ellio in Monaſterium Choræ amandatus, quod ampliorem in formam extruit. 530
Crucis Dominicæ particula in Columna Porphyretica Conſtantini 372
Cruces quibus una cum Chriſto latrones affixi fuerant in foro Conſtantini 370
Crux in Artopolis 376. alia in Conſtantini foro cum inſcriptione 374. alia in Milliario, in cujus medio carena magice conſecrata 367. alia in porta Aurea quo anno collapſa 461
Curatoris ædes Deiparæ prope Taurum 454
Cyclobion. V. Strongylum Caſtellum.
Cynegium a quo conditum & ubi 467. ejus uſus 466.
Cynegii porta ad Blachernas 467
Cynthella ædes S. Joannis Præcurſoris 484
Cyriaci Patriarchatus CP. tempus 621
Cyrilli Alexandrini Epiſtolæ de Synodo Epheſina ad Dalmatium 519. 522
Cyrus Conſul & Præfectus Prætorio ſub Theodoſio Jun. 485. muros CP. reparat 603. ædem Deiparæ extruit 485. poſtea factus Epiſcopus 486
Cyri Presbyteri Patriarchatus CP. tempus 628

D

DAgiſtæus Dux ſub Juſtiniano Romam Imperio Romano aſſerit 476. Dagiſtæi tractus ubi 477. idem Diegeſtei & Digeſtei dictus 476. non diverſus a Tetrapylo 477. Dagiſtæi Balneum ab Anaſtaſio cœptum, & a Juſtiniano abſolutum 476
Dalmatus Scholarius Archimandrita primus CP. 524. ejus vita hic edita 514. & ſeqq.
Dalmati Monaſterium militum diverſorium a Copronymo factum 513. ejus Abbates Archimandritæ Monaſteriorum CP. 514. 524
Damatryos Palatium ubi 538. a Tiberio & Mauricio conditum ib.
Damiani Monaſterium a Damiano Sclavo Præpoſito cubiculi Theophili & Michaelis conſtructum 537
Daphne pars magni Palatii 364
Deiparæ ædes juxta Aeve triclinium a Baſilio in Palatio condita 463. Ejuſdem ædes, Areobindi dicta, a Petro Mauricii Imp. fratre condita 491. Alia in Blachernis a Pulcheria & Marciano ædificata 494. Alia Carpiani dicta 483. Alia in Chalcopratiis Αγιοσορίτισσα dicta 472. a quibus condita & renovata 471. Alia Curatoris appellata prope Taurum 454. Alia Cyri dicta a Cyro P. P. ſub Theodoſio Juniore in Monaſterium virorum condita 486. Alia Diaconiſſæ appellata a Cyriaco Patriarcha 454. Alia ad fontem a quibus condita & reſtaurata 477. V. ἐν πηγῇ. Alia in foro a Baſilio condita 464. Alia Hodegetriæ dicta cur & ubi 464. Virorum Monaſterium ib. Alia in Mauriani tractu 482. Alia Metropolitæ dicta in Petrio a Juſtiniano Rhinotmeto condita 493. Ejuſdem alia Nova dicta in Palatio a Baſilio Mac. extructa, & S. Michaeli quoque dicata 463. ejus deſcriptio 575 Alia ἐν Φαρείοις ubi 356. Alia Patriciæ dicta ubi 510. Alia in Petrio Monaſterium Virginum Ciſtercienſium 489. Alia Protaſii dicta a Juſtino Curopalata condita 468. Alia Petriæ appellata ubi 510. Alia in Sigma a Juſtiniano mox a Baſilio Macedone renovata 526. Alia Urbicii dicta Strategio 469.
Deiparæ imago a S. Luca depicta ubi 463. ejus cultus 464. ejuſdem lac & ſacra colus ubi 463. ejuſdem veſtis & zona quando inventa & ubi aſſervata 472. 495
S. Demetrii ædes ubi & a quo condita 466
S. Demetrii Angulus 466
Demophili Patriarchatus CP. tempus 622
Deuterum ubi & unde ſic dictum 492
Dexiocrates Patricius ſub Juſtino Juniore 485. Dexiocratis Gerocomium, Porta & templum ib.
Diaconia quid 463. a Baſilio Macedone in variis Τζίποις condita ib.
Diaconiſſæ ædes Deiparæ ſacra, a Cyriaco Patriarcha ædificata 454
Δικεφάλιοι Hæretici quinam 369
Diana non diverſa ab Hecate 600. ejus ſimulacra faces præferentia ib.
Digiſtæum. V. Tetrapylum.
Digiſta vel Diegeſtei tractus. V. Dagiſtæi Tractus.
Dihippion cur ſic dictum 367
Dii Monaſterium a S. Dio ubi ædificatum 428. An Ἀκοιμῆται ib.
Dimacellum. V. Leomacellum.
Diomedis Monaſterium a quo & ubi conditum 569. 570.
Diſcernentes. V. Hæſitantes.
Diſtra Urbs a quo condita 358. eadem quæ Doroſtolus ib.
Doclmiuum marmor 578
Doctores duodecim cum Oecumenico in Octagono 368. a Leone Isauro combuſti ib.
Dometius filius an frater Probi Imp. Epiſcopus Byzantinus 613
ut Dominica die feriarentur omnes, Leo primus legem tulit 522
Domnini Porticus ubi 479
Doroſtolus. V. Diſtra.
Doſitheus Hieroſolymitanus qua ratione CP. Patriarcha electus 639. paulopoſt ejectus ib.
Driſtra. V. Diſtra.

E

ECcleſiæ quædam CP. Romanæ Sedi ſubjectæ 503.
Egri-capi Porta. V. Charſiæ Porta.
Elephanti ſtatua in foro Conſtantini 374
Elephantorum ſtatuæ in porta Aurea a quo poſitæ 462
S. Eleutherii ædes prope Xerolophum 526
Eleutherii Palatium ubi 508. ab Irene conditum & Irenes etiam dictum ib.
Eleutherii Portus ubi 507. diverſus a Portu Sophiano & Portu Theodoſiaco ib.
Eleutherii ſtatua qua figura 507
S. Eliæ ædes in Petrio a Baſilio Mac. reſtaurata 489
Epiphanii Patriarchatus CP. tempus 624
Equeſtres ludi in Italia inſtituti 495
Equi quatuor inaurati in Hippodromo, unde & quando CP. allati 497. nunc Venetiis ſupra veſtibulum ædis S. Marci ib.
S. Eſaiæ Prophetæ ædes ubi 494. ejuſdem reliquiæ in S. Laurentio ib.
Eſtiæ ſuburbium CP. ubi 537. Anaplus ac deinde Michaelium dictum ib.
Evagrius Orthodoxus in Patriarcham CP. electus a Valente ejicitur 622
Eubuli Porticus a quo extructæ 357
Eubuli Xenodochium ubi & a quo conditum 468
Eudoxiæ Arcadii uxoris ſtatua argentea columnæ Porphyreticæ impoſita in Pittaciis 467. in æde SS. Apoſtolorum corpus ejus tumulatum 579
Eudoxia tertia Copronymi uxor 579
Eudoxia Leonis Philoſophi tertia uxor 577
Eudoxia Leonis Philoſophi & Theophanus filia 577
Eudoxiæ Macrembolitiſſæ Joniorum index 531. & ſeqq.
Eudoxii Patriarchatus CP. tempus 622
Eudoxius Præfectus Prætorio ſub Theodoſio Juniore 591
Eugenii Turris, Porta & Tractus ubi 352
Eunomii ſtatua ubi 371
S. Euphemiæ reliquiæ qua ratione a furore Copronymi ſervatæ. 501. ab Irene CP. reportatæ ib. S. Euphemia Eutychianorum hæreſim qua ratione damnavit 562
S. Euphemiæ ædes Olybrii dicta ab Eudocia, Valentiniani Jun. uxore ædificari cœpta & ab Olybrio Magiſtro perfecta. 565. ab Euphemia Juſtini uxore reſtaurata ib. Monaſterium virorum ib. in ea Concilium quo tempore habitum ib. Ejuſdem alia ædes in Petrio a quibus condita & reſtaurata 489. & 490.

Euphemia Juſtini Thracis uxor ubi tumulata 518 578.
Euphemia Marciani filia Anthemio nupta 490
Euphemius Patriarcha CP. in exilium pulſus ab Anaſtaſio. 623
S. Euphroſynæ ædes a qua nomen ſortita eſt 527
Euphroſynæ Monaſterium. V. Gaſtria.
Euphroſyna Conſtantini filii Irenes & Mariæ filia, uxor Michaelis Balbi, & noverca Theophili 580
Euphroſyna an Michaelis Imp. ſoror 527
Euripus Hippodromi pars 496
Euſtathii Patriarchæ CP. tempus 633
Euſtathius auctor Commentariorum in Homerum, Monachus in Monaſterio Flori, poſtea Myrenſis Epiſcopus. 592
Euſtratii Eunuchi Patriarchatus CP. tempus 634
Euthymius Patriarcha CP. 631. ubi ſepultus 528
Eutropius auctor Breviarii Romanæ Hiſtoriæ, Conſtantino ab Epiſtolis 354. Julianum in expeditione contra Parthos ſequutus ib.
Eutropii Portus a Juſtiniano conditus ubi 539
Eutychius Patriarcha CP. 624. depoſitus reſtituitur 625.
Eutychianorum hæreſis a D. Euphemia qua ratione damnata. 382
Excubitus. V. Numera.
Exocionium locus unde ſic dictus & ubi 459
S. Exuperii & Zoes ædes a Juſtiniano M. condita ubi 524. a Baſilio Mac. reſtaurata ib.

F

FActiones in ludis Circenſibus coloribus diſtinctæ 376. duæ primum ab Oenomao inſtitutæ, Veneta ac Praſina ib. Ruſſata & Albata a Romulo adjectæ 377. quænam harum colores deſignarent ib. Aurati Purpureique panni a Domitiano additi ib. omnes ad duas priores redactæ. ib.
Factionum gradus marmorei in Hippodromo CP. 427.
Ferrea Porta ubi 506.
Flavianus Patriarcha CP. 623
Flavianus alter Fratres dictus item CP. Patriarcha 623.
Flavum Genus quinam populi dicti. 621
SS. Florentii, & Calliſtrati Monaſterium 592. idem Flori dictum ib.
Fœnile in Buccino 506
Follis Moneta 457
Fortunæ Urbis ſtatua e Philadelphio in Hippodromum qua pompa allata 501. qua ratione culta 354 370. calyptra ornata 374. a quo geſtata 500. Anthuſa dicta 455. Fortunæ Urbis ſimulacrum in Strategio 470
Forum Arcadii ubi 379. Xerolophus a ſitu dictum ib. in eo Arcadii columna cochlis ib.
Forum Bovis unde ſic dictum. 457
Forum Tauri ubi & a quo conditum 378. 379 idem Theodoſii dictum 379
Frater ſpiritalis quis dicebatur 558

G

GAinas contra Arcadium rebellionem parat, ac paulo poſt perit. 491
Galata Regio CP. decima tertia cur ſic dicta 535 Sycæ etiam Juſtinianæ olim, nunc Pera, appellata ib.
Galinduchius. V. Palindochius.
Galla Placidia Theodoſii M. conjux 594
Galla Placidia Theodoſii M. filia CP. reverſa, Auguſta renuntiatur 594
Galli Cæſaris ſtatua ubi 373
Gaſtria Monaſterium a S. Helena conditum 528. a Theoctiſta Theophili ſocru an ab Euphroſyna ejus noverca renovatum ib. an idem quod Pſamathii ib. an diverſum a Bethleem & Euphroſynæ Monaſterio. ib.
Gelimer Vandalorum regno occupato a Beliſario victus, ejuſdem auſpiciis a Pharano capitur 360
Genethliaca CP. figura a quo deſcripta 455. ejus error manifeſtus. ibid.
Gennadii Patriarchatus CP. tempus 623
S. Georgii ædes Chalcedone a Sergio Patriarcha condita 537. Alia a Conſtantino condita 535. Alia in Deutero 367. Alia in Manganis a Conſtantino Monomacho ædificata 466
Georgius Preſbyter Patriarcha CP. 627
Georgius alter Xiphilinus dictus item CP. Patriarcha. 641
Georgii Piſidis Hiſtoria Regni Heraclii ubi aſſervatur 610
Germanus Patriarcha CP. 628
Germanus alius item CP. Patriarcha 642
Germanus item Hadrianopolitanus, Patriarcha CP. 645.
Gerocomium ab Anthemio Marciani genero conditum ubi 490. Aliud in Dexiocratis tractu a quo conditum 485. Aliud in tractu Harmatii a S. Stephano conditum 490. Aliud Helenæ dictum in tractu Pſamatha 510. Aliud in tractu Praſina dicto a Marciano & Pulcheria conditum 513
Gratianus Auguſtus ubi occiſus. 490
Gregoras Iberitza Magiſter, ſocer Conſtantini Ducæ. 518
S. Gregorii Nazianzeni Patriarchatus CP. tempus 622. ejus ædes in Deutero 493. ejuſdem reliquiæ ubi 477
Gregorius Cyprius Patriarcha CP. qua ratione conſecratus 646. ejus concertatio cum Becco 649. Tomum ſcribit a Becco conſuratum & a plurimis rejectum 649. cur depoſitus 650. Ejus varia de Proceſſione S. Spiritus ſcripta hic edita & ſeqq. 651.
Gynæconitis quænam Eccleſiæ pars 558. eadem Catechumenia dicta ib.

H

HAgia Paraſceve vicus. 492
Hæcatherina Iſaacii Comneni uxor in Myrelæum ſe confert ubi moritur. 510
Hæſitantes hæretici quinam 411. idem Diſcernentes dicti ib.
Harmatius ubi occiſus 490. Harmatii tractus 489
Hebdomi Tribunal. V. Tribunal Hebdomi.
Hecates ſacra nocturna cur in triviis frequentabantur 591. Hecates Tripus in Strategio 469
Helena Conſtantini Mater in æde SS. Apoſtolorum tumulata 576. ejus Palatium & Gerocomium in tractu Pſamatha 510. Ejuſdem in foro Auguſtæo ſtatua Auguſtæum dicta 339. Alia in fornice Milliarii 363
Helena Arabiæ ex Baduario Curopalata filia, Juſtini & Sophiæ neptis 367
Helena Lacapeni filia, & Romani Junioris uxor ubi ſepulta 510
Helladius Grammaticus ſub Theodoſio Juniore ſcripſit de thermis Conſtantinianis 485
Heptapyrgium V. Strongylum.
Heptaſcalus ubi 484
Heraclius in Heroo SS. Apoſtolorum cum corona tumulatus, quam a capite avelli jubet Conſtantinus Pogonatus 578. ejus uxor Fabia Eudoxia an Flavia ibidem ſepulta ib.
Heraclius Junior natus in Palatio Sophiano. 476
Heræum Palatium ubi 538. a Juſtiniano conditum & a Juſtino exornatum ib. Hierii poſtea dictum. ib.
Heræi portus ubi 539. nunc dirutus. ib.
Herculis ſtatua in Hippodromo 457. 574
Heroa Conſtantini & Juſtiniani Porticus ad templum SS. Apoſtolorum in quibus Imperatores & Patriarchæ tumulabantur 576. 577. eorum diverſa nomina 578
Hieracites lapis quinam 577
Hierapolis. V. Mempetzes.
Hierapolitanum ſpitaculum 581
Hierium Palatium. V. Heræum.
Hippodromus CP. a Severo quanam parte condi cœptus 331. 495. 571. Caſtori & Polluci conſe-

eratus 335. a Conſtantino perfectus. 495. Hippodromi columnæ 497. ejus throni deſcriptio. 497 ejuſdem cancelli. 497. ejuſdem delineatio. 497. de eodem tractatus hic editus. 495

Hippodromus Palatii diverſus a magno Hippodromo. 364

Hippolyti Chronicon ubi aſſervatur. 562

Hodegetriæ ædes. V. Deiparæ ædes.

Honoratus Præfectus Prætorio Galliarum, primus Urbi CP. Præfectus. 314

Honorii Thermæ duæ CP. ubi. 601. ejus ſtatua in Senatu quo anno dedicata. 598

Hormiſdas Perſarum Regis filius major a fratre in vincula conjectus, & ab uxore liberatus ad Conſtantinum transfugit. 503

Hormiſdæ ædes SS. Sergii & Bacchi V. SS. Sergius & Bacchus.

Hormiſdæ Palatium ubi. 500. a Juſtiniano reſtauratum, & Novum Palatium appellatum. *ib.*

Hormiſdæ portus a Juliano amplificatus & Juliani dictus. 504. a Juſtino Sophiæ uxoris nomine repurgatus, & Sophianus dictus 505. idem Portus Novus appellatus *ib.* item Palatii Portus & Bucoleon *ib.* ab Andronico Palæologo an. a Michaele ejus patre repurgatus. 505. idem Contoſcalius dictus. *ib.* *ib.* item Neorium. 505

Horologia aquaria a quo inventa. 605

Hyæna in Hippodromo CP. quando poſita. 574

Hymni quorumnam in Eccleſia Græca cani ſoliti 527.

Hypapantes feſti inſtitutio. 540

I

S. JAcobi ſacellum in æde Chalcopratiorum. 472 Jacobi Pſychriſti CP. Archiatri ſub Leone ſtatua in Zeuxippo. 464

Jani ſimulacri deſcriptio 581

Iberitæ domus a Conſtantino M. condita, a quo ſic dicta. 358

Icaſia ſub Theophilo hymnos componit in Eccleſia aliquandiu lectos. 527. Icaſiæ Monaſterium ubi. *ib.*

Iconomachi crucem colebant. 363. eandem, ſi Chriſti imago affixa eſſet, una cum imagine everte bant. *ib.*

Iconium Urbs cur ſic dicta. 571. ejus diverſa nomina *ib.*

Jeſu Nave an Bellerophontis ſtatua equeſtris in Tauro. 378

S. Ignatius Patriarcha CP. 630. depoſitus reſtituitur. 631

Illus tyrannide affectata a Joanne Scytha Zenone Duce victus & in Caſtello Papyrio capite cæſus. 502.

Illi Baſilica Ciſterna a Juſtiniano ædificata. 512

Illuſtratus dignitas. 367

Imaginis Chriſti Berytenſis inventio. 365

Imperialia ornamenta ubi aſſervata. 500

Incendium CP. ſub Leone M. 336

Indictiones variæ. 362. earum origo. *ib.*

S. Joannis Præcurſoris ædes Arcadianæ dicta ab Arcadio condiore. 475. Alia Cynthelia dicta. 484 Ejuſdem alia ædes in Hebdomo a Theodoſio M. condita. 533. a Juſtiniano, & poſtmodum a Baſilio Mac. reſtaurata. 533. Ejuſdem alia ædes ad Portam Veterem. 726. Ejuſdem caput quando & ubi inventum. 533. coma quando CP. allata & ubi repoſita. 366. 472. ſtatua in templo S. Theodori. 368

S. Joannis Evangeliſtæ ædes in Dihippio prius S. Phocæ. 367. Alia in Hebdomo a Baſilio Mac. reſtaurata. 533

Joannes Tzimiſces ubi ſepultus. 365

Joannes Beccus Patriarcha CP. 645

Joannes Camaterus CP. Patriarcha. 641 ejus tempore CPolis capta. *ib.*

Joannes Cappadox Patriarha CP. 624

S. Joannes Chryſoſtomus CP. Patriarcha bis e throno pulſus. 622

Joannes Diaconus CP. Patriarcha. 625

Joannes alter Diaconus item CP. Patriarcha. 628

Joannes Hieromnemon CP. Patriarcha. 634

Joannes Maro Patriarcha CP. 630

Joannes Preſbyter Urbis CP. Patriarcha. 627

Joannes Scholaſticus Patriarcha CP. 625

Joannes Sozopolitanus Patriarcha CP. 627

Joannes Xiphilinus item CP. Patriarcha. 634

Joannes Ægeata diverſus a Joanne Διακρινόμενο. 570

Joannes Cappadox Patricius, Conſul & Præfectus Prætorio ſub Juſtiniano, poſtmodum mendicare coactus. 360. 361

Joannis Chilę ſcriptum contra Gregorium Cyprium, hic editum. 627

Joannes Διακρινόμενοι quinam. 455. 569. diverſus a Joanne Malala & Joanne Ægeata. 569. 570. idem qui Joannes Rhetor. 570

Joannes Malala diverſus a Joanne Διακρινόμενο. 570

Joannes Rhetor. V. Joannes Διακρινόμενοι.

Joannes Syncellus præceptor Theophili Imp. 538 Legatus apud Iſmaelem Saracenorum Principem *ib.*

Joannis Tzetzæ pater ubi ſepultus. 580

Joannina filia Beliſarii & Antoninæ. 490. Anaſtaſio Theodoræ Auguſtæ nepoti nupta. *ib.*

Joannopolis V. Perſthlava.

Joſeph Galeſii Abbas Patriarcha CP. 645. depoſitus reſtituitur. 645

S. Joſeph Theodori Studitæ frater Theſſalonicæ Archiepiſcopus. 531

Joſeph Diaconus Antiochenus auctor collectionis Canonum. 538

Jovianus in æde SS. Apoſtolorum tumulatus. 580

S. Irenes ædes in Galata a Juſtiniano extructa. 535 in ea S. Irenes reliquiæ depoſitæ. *ib.* Ejuſdem alia ædes Vetus dicta. 482. 570. Patriarchium etiam & Parva Sophia appellata. 482. in ea Concilium Generale habitum. 570. Ejuſdem alia ædes ἐπὶ τῆς ripæ ſeu ad Δαλασσαν dicta a S. Marciano condita 381. Ejuſdem Noſocomium ab eodem conditum. *ib.*

Irene Chazarorum Ducis filia, prima Copronymi uxor. 579

Irenes Atticæ columellæ inſidentis ſtatua in Hippodromo. 497. Irenes Palatium. V. Eleutherii Palatium.

Irene an filia Conſtantini Irenes filii. 580

Iſauri ab Anaſtaſio debellati, 608. latrociniis infames. *ib.*

Iſauri latrones dicti. 608

Iſdigerdas Perſarum Rex, tutor Theodoſii Junioris 454.

Iſidorus Mileſius Architectus S. Sophiæ ſub Juſtiniano. 558

S. Julianæ ædes prope S. Euphemiam in Petrio. 481

Juliana Valentiniani I. filia. 491

Juliana Valentiniani III. ex filia Placidia nepris ſub quibus Imperatoribus vixit. 491. Areobindi conjux *ib.*

Juliana matrona ſub Juſtiniano S. Polyeucti Cameram auro puro veſtivit. 491

S. Juliani ædes Perdix dicta ubi. 508. ab Anaſtaſio condita. *ib.*

Juliani Apoſtatæ cadaver in ſuburbio Tarſi humatum 379. ejus epitaphium *ib.* poſtea CP. allatum *ib.* & in Heroo SS. Apoſtolorum depoſitum. 580

Juliani portus V. Hormiſdæ Portus.

Julianus Præfectus Urbi CP. ſub Zenone. 598. Bibliothecam excitat in qua ſtatuam Zenoni erigit *ib.*

Julianus Præfectus Prætorio & Urbi CP. ſub Juſtiniano. 597

Julianus Juſtiniano a Secretis, & Legatus ad diverſos Principes. 197

Junonis ſtatuæ Argis, & ſacrificiorum quibus colebatur deſcriptio. 589

Jupiter cur cum tribus globis repræſentatur 589. ejus ſtatuarum deſcriptio. *ib.*

Jus fabula. 350

Juſtinianus in Chalces Camera cum Beliſario quomodo repræſentatus. 561. ejus Heroum ad tem-

plum SS. Apoſtolorum ubi tumulatus eſt. 577. & 578. ejus ſepulcrum ex auro puro. 573. Ejuſdem ſtatua equeſtris in Auguſtæo. 574. & in Hippodromo. 571
Juſtinianus Rhinotmetus cujus ope & qua parte Urbem CP. recuperavit. 493. Triclinium ab eo conditum. 544. ejus ſtatua in Baſilica. 472
Juſtinus Thrax in Monaſterio Auguſtæ tumulatus 528. 578.
Juſtinus Junior in Heroo Juſtiniani ſepultus. 558. ejus ſtatua in Sophiano portu. 505

L

Labarum Vexillum quodnam, & a quibus geſtatum. 570.
Læmomacellum V. Leomacellum.
Lauræ Monaſticæ quid, & in quo a Cœnobiis differrent. 698. eorum qui in illis degebant vivendi forma. 699
Laurea cur coronabantur Magiſtratus. 364. Laurus adverſus contagionem præſens remedium. ib.
S. Laurentii ædes in Pulcherianis a Pulcheria condita & a Baſilio Mac. reſtaurata. 494
Lauſiacum ubi & a quo dictum 368. a quo conditum 369. ejus deſcriptio. 368
S. Lazari ædes ad Topos Eunuchorum Monaſterium, a quo condita. 463. S. Lazari corpus in ea repoſitum. ib.
Leomacellum quid & ubi. 492. idem Dimacellum & Læmomacellum dictum. ib.
Leonis Macelę ſtatua in Pittaciis columnę impoſita 467. 571. Ejuſdem alia in parvo Strategio. 470.
Leonis Mauri cadaver humatum in Heroo SS. Apoſtolorum. 579
Leo Philoſophus apud Patrem affectatę tyrannidis inſimulatus & in carcerem conjectus. 576. quando liberatus. ib. in æde SS. Apoſtolorum tumulatus 577.
Leo filius Conſtantini filii Irenes & Theodoræ.
Leo Stypes Patriarcha CP. 634
Leontius Patriarcha CP. Theotocita dictus. 642
Leontius Patricius ſub Zenone, a Verina Aug. creatus Auguſtus, capite plectitur. 502
Leontius Scholaſticus Referendarius ſub Juſtiniano, & Legatus ad Theodebertum. 605
Libis Monaſterium a Conſtantino Libe ſub Leone Philoſopho conditum ubi. 526. a Theodora Andronici Senioris matre renovatum. ib.
Limnatis Minerva unde ſi dicta. 600
Lobotrophii primus conditor S. Zoticus. 474
Lobotrophium a Conſtantio conditum, & a Romano Argyro reſtauratum. 591
Longinus Zenonis frater, Dux belli Mauricii ſub Anaſtaſio. 502
Longinus Magiſter ſub Zenone. 594
Longinus Selinuntius ſub Zenone. 594
Longinus Italiæ Exarchus, ſub Juſtino Juniore. 594
S. Lucæ ædes & Monaſterium ab Irene Attica conditum ubi. 524. a Baſilio Mac. reſtauratum 525. S. Lucæ reliquiæ in templo SS. Apoſtolorum. 560
Lucæ Chryſobergæ Patriarchatus CP. tempus. 638
Ludorum equeſtrium deſcriptio. 496
Lupanar in Zeugmate Xenodochium a Theophilo factum, mox Virginum Monaſterium. 486. 487.

M

Macedonius Patriarcha CP. 621
Macedonius alter item CP. Patriarcha. 624
Macrini numismus. 373
Macrobius Scribo Phocæ juſſu qua ratione & cur interfectus. 535
S. Magdalenæ corpus in ædem S. Lazari CP. unde allatum. 466
Magiæ ſpecies. 607
Magnaurę Palatium ubi & cur ſic dictum 364. idem Hebdomi appellatum. ib.
Magnaurę Triclinium ab Heraclio conditum. 364
S. Mamantis ædes prope Xylocircum a Leone M. condita. 529. a Pharaſmane Eunucho ſub Juſtiniano renovata ib. Ejuſdem Monaſterium a ſorore Mauricii conditum & Nea dictum 529. an idem quod poſtea virorum fuit. ib.
Mangana quid & ubi 466. a Conſtantino condita. ib. in iis S. Georgii templum ib. an tota regio prima ſic appellata. ib.
S. Manuel cum Sabele & Iſmaele Perſarum legatus ad Julianum Apoſtatam, ab eo cum collegis pro Chriſti fide interfectus 526. eorum templum ubi ib.
Manuel Sarantenus Patriarcha CP. 642
Manuel alter item CP. Patriarcha. 640
Manuum ex ære ſimulacra in Amaſtriano & Modio cur defixa. 568
Mapparius quis dictus in ludis Circenſibus. 496
Mara Monaſterium ad Ciſternam Aetii. 512
Marcianus Imp. in ede SS. Apoſtolorum tumulatus 557. ejus feſtum agunt Græci ib. Ejuſdem columna delineata. 498
SS. Marcianus & Martyrius V. SS. Notarii.
S. Marcianus Preſbyter & Oeconomus M. Eccleſię ſub Leone M. 477. 479. & Anaſtaſiæ ædem ædificant. 477. & ſeqq. item S. Irenes 481. item Noſocomium ad S. Irenen. ib.
S. Marci ædes ad Taurum. 490
Marci Hydruntini Epiſcopi Hymni in Eccleſia Græca cantari ſoliti. 527
Maria Stilichonis filia prima Honorii conjux. 602. Ejus balneum unum ex Honorianis. ib.
Maria Copronymi ſecunda uxor. 579
Maria Conſtantini filii Irenes prima uxor, & abbatiſſa S. Philareti. 580
Maria Iſaacii Comneni filia. 510
Martinaciorum familia illuſtris CP. 531. Martinacem Theophilus cur monachum fieri cogit. ib. Martinacii Monaſterium, antea hujus ædes, a Theophilo conditum. ib.
Mauricius Comes Domeſticorum, & Vice Magiſtri Militum ſub Honorio. 477
Mauricius alter ſub Zenone. 512
Mauriani tractus ubi. 477
Mauricius ſomnium in porta Chalces repræſentari curat. 361. a ſuis cur deſitutus 367. in Europii portu, nomine Circo occiſus 519. Ejus & liberorum corpora in S. Mamante repoſita. 529. 580 unde eorum urnæ ſepulcrales ad Myrelæum ſub Lacapeno translatæ ſunt. ib.
Mauri ædes & tractus ubi. 516
Maxentii caput haſtæ infixum, Romam ad triumphum allatum, indeque in Africam miſſum. 518
Maximianus Patriarcha CP. 622
Maximus CP. Patriarcha. 648
Melandeſia porta ubi. 492
Mempetæ olim Hierapolis, nunc Mabouge. 366
S. Menæ ædes in Acropoli. 350. 467. Jovis prius an Neptuni templum ib. Ejuſdem an alia in quarta regione. 467
Menæ Patriarchatus CP. tempus. 624
Menſuræ & pondera ænea & lapidea in ſingulis civitatibus. 456
Mercurius Deus quæſtus. 589
Methodius Patriarcha CP. 630
Methodius alter item CP. Patriarcha. 642
S. Metrophanes Epiſcopus Byzantius an Concilio Nicæno interfuit. 620. ejus Epiſcopatus anni. ib. Ejuſdem ædes a Conſtantino condita, & a Juſtiniano reſtaurata. 483. 592. ejus reliquiæ ubi depoſitæ. 484
Michaelium. V. Eſtiæ.
S. Michaelis ædes Addæ dicta a Juſtino Jun. Condita ubi. 506. Alia in Anaplo a Conſtantino M. condita. 537. Alia prope S. Julianum ab Anaſtaſio conſtructa 502. Alia Nova dicta in Palatio V. Deiparæ ædes. Alia in Sostheniano a Conſtantino condita, & a Juſtiniano renovata. 537. Alia Sciri dicta ubi. 466. Alia ἐν τοῖς Τζύρου a Baſilio Mac. condita. 463

Michael Balbus in æde SS. Apostolorum tumulatus 579.
Michael Methysta in Xylocirco an in Palatio a Basilio Mac. interfectus. 536. ejus impietas in matrem & sorores. 527
Michael Cerularius Patriarcha CP. 633
Michael Monachus item CP. Patriarcha. 634
Michael Diaconus CP. Patriarcha. 638
Michael Autorianus Patriarcha CP. 641
Mille passus ab Urbe qua ratione numerantur. 366
Milliarium Romanum quid. 366
Milliarium CP. quid & ubi. 366. Aureum dictum 367.
Minervæ statuarum diversa nomina. 600
Mocisia Cisterna ab Anastasio Dicoro condita. 512
S. Mocius Martyrium ubi passus. 525. S. Mocii ædes & Monasterium ubi. 525. a Constantino conditum cum antea ibi esset Idolorum delubrum. ib. a Justiniano & postmodum a Basilio Macedone restauratum. 526. sub Joanne Palæologo everium. ib.
Modii ænei cum sextariis & ponderibus in singulis Urbibus cur. 456
Monachi sexdecim in Octagono. 368
Moneta vocabulum quot sensus exprimit. 569
Μονόλιθος Obeliscus in Strategio. 469
Mos veterum in mactandis victimis. 606. & in ponendis ædificii fundamentis. 507
Moschææ Novæ descriptio & delineatio. 701
Moschææ Solimanni descriptio, & delineatio. 703
Moschææ Valideæ descriptio & delinatio. 707
Moseles Mariam Theophili filiam uxorem ducit. 492 ejus posteri extremam in paupertatem redacti. ib. Ejus domus ubi. ib.
SS. Mulierum reliquiæ ubi. 492
Muselius seu Musellus Præpositus Cubiculi Theodosii Junioris. 604
Myrelæum Monasterium ubi. 510. Pfarelæi cur postea dictum. 509. virorum Monasterium, tum monialium sub Romano Lacapeno a quo instauratum est. 510
Myrelæa loca duo dicta. 591

N

NArsetes duo: alter Eunuchus & Quæstor sub Justiniano & Justino, qui Gothorum res in Italia everit: alter qui sub Phoca vivus crematus est. 508. posterioris ædificia & tractus ubi. ib.
Naturæ descriptio. 376. 567. ejus figura delineata 567.
Navale pro portu, & pro loco, fabricandis navibus destinato. 590
Necra quænam Hippodromi CP. pars & cur sic dicta. 500. Necra porta Hippodromi CP. ib.
Neolæa Hippodromi CP. pars. 500
Neophytus an Patriarcha CP. 638
Neorius Portus ad Sinum Ceratinum an manofactus 473. an Arcadius prius dictus. ib.
Neorius portus ad Propontidem 473. V. Hormisdæ Portus.
Neptuni templum in Acropoli. 350
Nestorii Patriarchatus CP. tempus. 621
Νίκαι locus veteris Byzantii. 601
S. Nicephorus Patriarcha CP. 630
Nicephorus Ephesinus item CP. Patriarcha. 644
Nicetas Eunuchus urbis CP. Patriarcha. 629
Nicetas alter Montanes dictus item Patriarcha CP. 639.
Nicetas Heraclii patruelis Phocam terra aggreditur, dum Heraclius cum quo ita depectus fuerat mari oppugnat. 595. ab Heraclio tanquam Imperii particeps cultus ib. ejus statua equestris aurata in foro ib.
Nicetas Xylinites Magister sub Leone Isauro, ejus jussu cur interfectus. 527
Nicetas Xylinites Mensæ præpositus sub Basilio Macedone 527. in Monachum cur attonsus. ib. Magnæ Ecclesiæ sub Leone Oeconomus. ib. Monasterium de suo nomine Xylinitæ dictum construit. 527
S. Nicolai ædes Basilidis dicta a Basilide sub Justiniano condita. 475
Nicolaus Mysticus Patriarcha CP. 631. depositus restituitur. ib.
Nicolaus Chrysoberges Patriarcha CP. 632
Nicolaus Grammaticus Patriarcha CP. 634
Nicolaus Muzalon item CP. Patriarcha. 638. antea Cypri Archiepiscopus. 638
Niger pro malo. 569
Nomismata Byzantii. 352
SS. Notarii Marcianus & Martyrius S. Pauli Patriarchæ Γραμματεῖς. 526. ab Arianis sub Constantio interfecti. ib. eorum ædes in Deutero a S. Joanne Chrysostomo condita. 492. 526
Nova Deiparæ ædes in Palatio. V. Deiparæ ædes.
Novum Monasterium. V. S. Mamantis Monasterium.
Numera quid 363. eadem Excubitus dicta. ib. in carcerem mutata ib. Zeuxippi balneum.

O

OAtum triclinium ubi 355. idem Trullus dictum ib. in eo sexta Synodus Oecumenica celebrata. ib.
Obeliscus Thebæus in Hippodromo a Theodosio M. erectus. 498. ejus descriptio. ib. ejus partis Septentrionalis anaglypha delineata. 498
Obeliscus Thebæus quadratus μονόλιθος in Strategio 469.
Octagonum quid & ubi. 368. sub Justiniano conflagravit. 368. in eo Bibliotheca. ib. quinam in eo habitabant. ib.
Oecumenicus Doctor dictus qui præerat Doctoribus Octagoni. 368
Olybrius Placidiæ conjux & Consul sub Leone. 361 Imperator ab eodem renunciatus Romæ moritur ib.
Oraculum de Byzantio 350. aliud de Chalcedonis muris. 511
Orphanotrophii primus curator S. Zoticus sub Constantio. 474
Ὄσιος Monasterium suburbanum unde sic dictum. 536
Oxybaphium tractus. 509

P

PAcificatoris habitus. 573
Palamitarum hæresis origo. 630
Palatia olim in eminentioribus urbium locis ædificari solita. 350
Palatium ad Boni cisternam a Lacapeno constructum 512. Aliud ad S. Mamantem a Leone M. conditum. 529. Aliud Novum dictum V. Hormisdæ Palatium. Aliud in Pfamatha tractu ab Helena ædificatum. 510. Aliud Sophianum dictum. V. Sophianum Palatium.
Palinduchius Pseudoconstantinus dictus. 568
Palladium Roma CP. an allatum. 372
Panodorus Monachus Ægyptius sub Arcadio, auctor operis Chronographici. 502. ejus elogium. ib.
S. Panteleemonis ædes & Monasterium ad Magnauram. V. Armamentarium. Ejusdem alia ædes a Justiniano condita. 508. Alia item a Theodora Justiniani conjuge. ib. Alia a Narsete sub Phoca extructa. ib.
S. Panteleemonis pons. 535
S. Paraskeves Oratorium in tractu Areobindi. 492
Patriarcharum mutationes ab Isaacio Angelo factæ 636. & seqq.
Πατριάρχαι V. S. Irenes ædes.
Patriciæ ædes Deiparæ ubi. 473
Paulinæ Monasterium ubi. 531. SS. Cosmæ & Damiano a Paulino conditum. ib.
D. Pauli ædes & Orphanotrophium ubi. 474. a quo condita & restaurata. ib.
S. Paulus Patriarcha CP. sub Constantio, non Constantino 621. in S. Irene Veteri consecratus, quo etiam post mortem translatus est 482. ejectus restituitur, moxque in exilium mittitur, ubi interficitur. 621. Ejus ædes sacra prope Deuterum. 474
Paulus Presbyter Patriarcha. 626

Paulus alter item CP. Patriarcha. 627.
Paulus Cyprius item Urbis CP. Patriarcha. 630
Πηγὴ ædes Deiparæ, virorum Monasterium ubi. 333 534. a Leone M. condita, a Justiniano vero & postmodum a Basilio Macedone renovata. ib.
Pelamydæ Monasterium in Pelamydio suburbano 337.
Perama ubi. 481
Perdix S. Juliani ædes. 508
Persei & Andromedæ statuæ ubi. 572
Pesthlava Magna Bulgariæ Principum Regia ubi 357. a Joanne Tzymisce Joannopolis appellata. ib.
Pesthlava parva. 357
Pestis CP. quo Justiniani anno. 560
SS. Petri & Pauli ædes prope Hormisdæ Palatium a Justiniano condita. 503. ejus descriptio. ib.
Petri Diaconi Patriarchatus CP. tempus. 627
Petrus Patricius Magister Officiorum sub Justiniano 458.
Petrus Barsamianus bis Præfectus Prætorio, bisque largitionum Comes sub Justiniano. 458
Petrus Mauricii frater, Thraciæ Dux & Curopalata 491. Deiparæ ædem Areobindi dictam condidit. ib. a Phoca occisus. ib.
Petrion Palatium ubi. 458
Petrion tractus ubi. 458. 489. Petrion Vetus alter tractus Urbis. 458
Pharanus Belisarii legatus in Africa Gelimerum capit. 360
Pharasmanes Colchus Bellicis virtutibus clarus sub Justiniano. 529
Pharasmanes Eunuchus Justiniani Cubicularius. 529
Pherecydes Pythagoræ præceptor, primus de animæ immortalitate disputavit. 607
Phiala Hippodromi quid. 498
S. Philaretus ad Consularem dignitatem evectus. 580.
S. Philemonis Monasterium ubi. 591
Philippici statua in Zeuxippo. 464
S. Philippi Monasterium ad cisternam Mocsiam. 326 a Basilio Macedone renovatum. ib.
Philochorus Historicus, & Logista Athenienſium 462.
Philoxeni tabulæ Consulares. 366
Philoxenos cisterna ubi & cur sic dicta. 512. a Basilio Macedone repurgata. ib.
S. Phocæ ædes in Dihippio ab Heraclio ornata, & commutato nomine, S. Joanni Evangelistæ dicata 367. Ejusdem alia ædes, virorum Monasterium, in Steno, a Basilio Mac. condita. 536
Phocæ mors varie narrata. 457. ejus statua columnæ imposita in Armamentario. 464. 534
Phocas Præfectus Prætorio sub Justiniano. 483
Phœnix Lyciæ portus. 493
Photius Consul Honorarius. 373. Patriarcha CP. 631 depositus restituitur ib. ejus Oratio de Nova æde Deiparæ in Palatio quo anno habita. 463. 576
Picridii Monasterium a quo condictum. 534
Pittacii platea ubi. 468
Placidiana duo Palatia CP. 594
S. Platonis ædes ubi. 476. ab Anastasio condita, a Justiniano vero & postmodum a Basilio Mac. restaurata. ib. quibus columnis adornata. 365
Pliscuba Urbs ubi. 337
Pluvia cinerum CP. sub Leone. 535
Plutarchus Justiniano a secretis, Historiam ejus scripsit. 557
Poli Australis figura ubi. 323
Polyandri Porta ubi. 461. nunc Hadrianopolitana. ib.
S. Polyeuctus perjurii præsens ultor habitus. 491 Ejus ædes ubi, & a quo condita. 491. ejus camera a matrona quadam nomine Juliana auro puro vestita. ib.
Polyeuctus Patriarcha CP. 632
Pons ad S. Mamantem a Justiniano constructus. 536
Pontus Euxinus ex palude Mæotide an ex freto Gaditano nascitur. 602
Porta S. Æmiliani ubi. 510
Porta Aurea cur sic dicta. 461. ejus statuæ. ibid.
Porta Caligarea V. Charsiæ porta.
Porta Charsiæ V. Charsiæ porta.
Porta Egri capi V. Charsiæ porta.
Porta Polyandri ubi. 510
Porta Quinta ubi. 510
Porta Quinti ubi. 510
Porta Xylocirci V. Xylocircus.
Porticus in Constantini foro. 372. Aliæ in Dexiocratis tractu. 485. Aliæ Eubuli dictæ a quo conductæ 357. Alia ad S. Mamantem a Leone M. constructa. 529
Portus S. Mamantis a Leone extructus. 536
Præfecti Urbi potestas. 602
Præfectus Urbi CP. primus Honoratus sub Constantio. 354
Prætorium quid. 601
Prætorium CP. a Justino Thrace ornatum. 602
Prætorum Edicta a Salvio Juliano tempore Hadriani collecta. 604
Prasina factio. V. Factiones.
Proclus Patriarcha CP. 623
Proclus Patricius, & Præfectus Urbi sub Theodosio M. 469. 600
Proclus Quæstor sub Justino Thrace. 595. an Consul 596. ab eo Romana res pendebat. ib.
Procopiæ Monasterium, Augustæ etiam dictum, a Justino Thrace conditum ubi. 528
Procopii Monasterium a Procopia uxore Michaelis Rhangabe conditum. 528
S. Procopii ædes in Chelone 483. Ejusdem alia Condulium dicta ubi. 484. Ejusdem alia Vigilantiæ dicta in Tauro a Justiniano condita. 490. an eadem quæ in Chelone. ib.
Prosphorius portus. V. Bosporius.
Protasii ædes Deiparæ a quo condita. 468
Πρωτοπροτάκτης vox suspecta. 502
Psamatha tractus unde sic dictus & ubi. 510
Psamatha porta ubi. 510. eadem Quinta dicta. ibid.
Psamathii Monasterium V. Gastria Monasterium.
Psarelæum V. Myrelæum.
Pulcheria in æde SS. Apostolorum tumulata. 577 ejus monumento statua ipsius a Leone M. imposita. ib. ejus festum agunt Græci. ib. ejusdem ædes duæ CP. 494 statua in Chalce 361. item alia in Senatu. 598
Pulcheria Theophili filia a Michaele fratre in Euphrosynæ Monasterio inclusa. 580
Pyrrhus Patriarcha CP. 626. depositus restituitur. ib.
Pythiæ mos in vaticinando. 606. ejus de Byzantio oraculum. 350

Q

Quæstorium Palatii pars ad Hippodromum spectans. 364
Quinta Porta ubi. 510. diversa a Porta Quinti. ibid. eadem quæ Psamatha. 510
Quinti Porta ubi. 510

R

Rhea ædes Deiparæ ubi. 510
Rheæ templum a Byzante conditum. 350
Rhegii porta eadem quæ Aurea. 604
S. Romani ædes ubi, & a quibus condita ac restaurata. 530
Romanus Lacapenus in Myrelæo tumulatus. 510 591.
Romano Pontifici quædam CP. Ecclesiæ subjectæ 503.
Romulus Circenses ludos Romæ qua ratione instituit. 377
Rufinus Magister Officiorum & Consul sub Theodosio M. 535
Russata factio. V. Factiones.

S

S. Sabas bis de quibus causis legatus ad Anastasium Imp. 590. ejus corpus in ædem S. Antonini Venetiis quando allatum. ib.

Sabellii ſtatua ubi. 371
Sacræ menſæ columnas amplexabantur ii, qui ad Eccleſias confugiebant. 560
Salluſtius Conſul & Prætorio Præfectus ſub Juliano Apoſtata. 356
Saltus Conſtantini ad Damatryn. 338
Salvatoris ædes in Chalce a quo condita. 369. Salvatoris faſciæ ubi. 463
Salvatoris imago ad Chalcem Ἀντιφωνητὴ dicta a Conſtantino poſita. 363. a Leone Hauro fracta ib. in ejus locum alia ab Irene poſita. ib. Salvatoris alia imago a Tzimiſce ut reperta. 365
Salvatoris ſandalia ubi. 366
Salvius Julianus JC. ſub Hadriano Prætorum edicta compilavit. 393
S. Sampſon an Juſtiniani tempore. 468. Sampſonis Xenodochium in ſeditione Victoriatorum incenſum, & a Juſtiniano reparatum. ib.
Saraium novum CP. ubi. 351
Sarali CP. introitus deſcriptio & delineatio. 708
Senatus CP. duo. 371. alter ſub Arcadio incenſus, & a Juſtiniano reædificatus. 569. ejus deſcriptio. ib.
Sepulcra Imperatorum CP. in Porticibus ædis SS. Apoſtolorum. 576
Serapion Conſul Honorarius. 323
SS. Sergii & Bacchi Monaſterium a Juſtiniano conditum in Hormiſdæ tractu. 503. Romanæ ſedi ſubjectum. 503. ejus deſcriptio. ib. nunc Moſchea. ib.
Sergius Diaconus Patriarcha CP. 628
Sergius alter item CP. Patriarcha. 633
Sigma literæ figura vetus. 372. 460
Sigma Porticus a Juliano Apoſtata conſtructa ubi 460.
Siſinnius Patriarcha CP. 632
Siſinnius Magiſter item CP. Patriarcha. 632
Slavini Thraciam invadentes a Commentiolo Duce ſub Mauricio cæſi. 535
Solis currus in Milliario CP. 566. Solis templum Romæ ab Aureliano conditum. 557
S. Sophiæ ædes a Conſtantino cœpta & a Conſtantio abſoluta. 554. 555. an antea Idolorum delubrum. 372. ejus Encænia quo Conſtantii anno & quo apparatu celebrata. 555. an ab Arianis ſub Theodoſio M. incenſa. 556. ejus pars igne cæleſti, an a Sectatoribus S. Joannis Chryſoſtomi quo Arcadii anno combuſta. ib. iterum conflagravit. ib. a Theodoſio Jun. reſtaurata, & ab Attico dedicata. ib. a Juſtiniano quinto imperii anno a fundamentis excitata. 557. intra quod tempus abſoluta. ib. ejus Hemiſphærium quo Juſtiniani anno cecidit. 556. eo reædificato ſecunda S. Sophiæ Encænia celebrata. 560. Ejus & ſingularum partium cum figuris accurata deſcriptio, a pag. 544. ad pag. 560
Sophia Juſtini uxor in Heroo Juſtiniani tumulata 578. ejus ſtatua in Sophiano Palatio. 598. item alia in porta Sophiano. 505
Sophianum Palatium ubi. 476. 537. a Juſtino Jun. conditum, & de nomine Sophiæ uxoris ab eo nuncupatum. ib. a Tiberio abſolutum. ib. a Mauricio reſtauratum. 476
Sophianus Portus. V. Hormiſdæ Portus.
Soſthenium cur ſic dictum. 537
Sphendone quænam Hippodromi CP. pars. 498. a Conſtantino abſoluta. ib.
Sphoracius Patricius & Conſul ſub Marciano Imp. 367. idem Aſporacius dictus. ib. Sphoracii ædes & tractus. ib.
Spiracula Hierapoli & in Adiabene teterrimi odoris. 581
S. Stachys ab Apoſtolo Andrea Byzantinus Epiſcopus ordinatus. 535
Statua equeſtris in Tauro an Jeſu filii Nave, an Bellerophontis, an denique alicujus Imperatoris 573.
Statua muliebris Romæ inventa cum qua inſcriptione? 483
Stauracius Imp. Monaſticam vitam in Monaſterio SS. Trinitatis profeſſus & ibique tumulatus. 580.
Stauracii Monaſterium. V. SS. Trinitatis Monaſterium.
S. Stephani Protomartyris ædes ad Thermas Conſtantinianas ab Anaſtaſio & Ariadna condita. 485 ejus reliquiarum translationis Narratio ex MS. græce edita. 487
S. Stephani Accubitoris Mauricii Imp. Gerocomium. 490
Stephanus Leonis Philoſophi Imp. frater Patriarcha CP. 631
Stephanus Metropolita item CP. Patriarcha. 632
Steſichori laudes. 606
Strategium ubi & cur ſic dictum. 468. & ſeqq. eidem uſui cui Campus Martius Romæ. 469
Strategium Parvum. 470
Strongylum Caſtellum idem Cyclobion dictum. 539 ubi poſtea Heptapyrgion. ib. Strongyli Monaſterium. ib.
Studius Patricius ſub Leone M. 460
Studii Monaſterium S. Præcurſori ſacrum ubi. ib. olim ædes Parochialis, nunc Mahumetana. ib.
Synagoga Judæorum CP. in Chalcopratiis a populo incenſa. 470
Synagoga Judæorum CP. ſub Andronico Seniore 470.

T

TAbulæ Conſulares Compendii & Comodolii ſervatæ, hic delineatæ. 371
Tacticorum Codex MS. ubi. 469
S. Taraſius Patriarcha CP. 630. ejus ædes in Sceno antea omnibus Martyribus dicata. 537. ubi ille ſepultus eſt. ib.
Tauri forum. V. Forum Tauri.
Templum omnium Sanctorum a quo conditum. 460 aliud, quadraginta Martyrum ubi & a quo exſtructum. 377
Templa a Byzante condita. 350
SS. Terentii & Africani reliquiæ ubi. 489
Terræmotus CP. ſub Theodoſio Jun. 358. an alter ſub eodem. ib. alius CP. ſub Juſtiniano. 560 alius Antiochiæ ſub Juſtino Thrace. 541
Tetraplyum ubi. 459. non diverſum a Digiſteo. ib. V. Dagiſtæi tractus.
Thecla Theophili Imp. filia a Michaele fratre in Monaſterio Euphroſynæ incluſa. 580
Theodoræ Juſtiniani uxoris ſtatua ſuper columnam purpuream. 599
Theodora Juſtiniani Rhinotmeti uxor filia Buliti Chazarorum Ducis. 493
Theodora Theophili uxor in Gaſtria Monaſterio tumulata. 582. ejus feſtum agunt Græci. ib.
Theodora Romani Lacapeni uxor in Myrelæo tumulata. 510. 598
S. Theodori ædes in Claudii tractu a S. Helena condita. 510. Ejuſdem alia ædes Sphoracii dicta ubi. 367
Theodorus Preſbyter Patriarcha CP. 627. depoſitus reſtituitur. ib.
Theodorus Irenicus item CP. Patriacha. 641
Theodorus Conſul, & ter Præfectus Prætorio ſub Honorio & Theodoſio. 603
Theodorus Præfectus ſtructuræ Portus Sophiani præfuit. 597
Theodorus Curopalata Heraclii Imp. frater. 595. Dux contra Saracenes a quibus occiſus eſt. ib.
Theodori Lectoris Chronographia Venetiis in Bibliotheca S. Marci aſſervatur. 564. ejus titulus. ib.
Theodoſianæ Thermæ. V. Conſtantinianæ thermæ.
Theodoſius M. in æde SS. Apoſtolorum tumulatus 576. Theodoſii forum. V. Forum Tauri. Ejuſdem ſtatua argentea ſupra columnam cochlidem in foro Tauri quo anno erecta. 378. an equeſtris. ib. terræmotu quo anno everſa. ib. Ejuſdem alia ſtatua in porta Aurea. 461
Theodoſius Jun. in ædes SS. Apoſtolorum tumulatus 576. 579. Ejus ſtatua ænea in Baſilica ciſterna 512. & equeſtris in Milliario. 369. 378. item alia in porta Aurea. 461. item aliæ duæ in Senatu quibus annis dedicatæ. 598

Theodosii Borrasiotæ Patriarchatus CP. tempus 638.
Theodota secunda Constantini filii Irenes uxor. 580
Theodotus Melissenus Patriarcha CP. 630
Theodotus Monachus item CP. Patriarcha. 638
S. Theophano prima Leonis Philosophi uxor. 577. ejus templum prope SS. Apostolorum ædem. 490. 577. in quo corpus illius depositum. ib.
Thephano Stauracii Imp. uxor. 580. in Stauracii Monasterio, in quo vitam Monasticam professa fuerat, tumulata. ib.
Theophobiæ Monasterium ubi. 508. a Theophobo Michaelis Balbi genero conditum. ib.
Theophylactus Patriarcha CP. 632
Thesaurus Deus idem ac Mercurius. 590
Theupolorum familia illustris Venetiis. 591. Aloysii Theupoli Epitaphium ib. Laurentii Theupoli prius in Gallia, nunc in Germania Legati Laudes. ib.
S. Thomæ ædes ab Amantio condita & a Leone Philosopho restaurata ubi. 509. Ejusdem ædes Apostolium dicta ubi. 490. ab Anthemio Marciani genero extructa &. an diversa ab ea quæ prope Augustæ Monasterium. ib.
Thomas Diaconus CP. Patriarcha. 626
Thomas item Diaconus Patriarcha CP. 627
Thronus Imperatoris in Hippodromo. 497
Thyrsus quid. 605
S. Timothei reliquiæ in templo SS. Apostolorum asservatæ. 560
Timotheus Patriarcha CP. 624
Topi ubi. 465
Trabeæ vestes cur sic dictæ. 590
Trajani statua equestris in Milliario. 369
Tribunal in foro Constantini. 566. Tribunal Hebdomi celeberrimum, Hebdomus, Tribunal Campi & Campus dictum. 358. Tribunal novendecim accubitorum juxta Hippodromum. 566
Triclinium Aureum. V. Chrysotriclinium.
Τρισάβαλον Tzycanisterii quid. 462
Trinarius numerus Magicis cæremoniis accommodatus. 580
SS. Trinitatis ædes a Constantino M. condita. 484
SS. Trinitatis Monasterium Stauracii dictum cur 580. idem Braca appellatum. ib.
Tripus Apollinis in Hippodromo. 469. ejus figura. 498
Tripus Hecates in Strategio. 469
Trisagius Hymnus quo tempore cani cœpetus. 358.
Trullus. V. Oatum.
S. Tryphonis ædes in tractu Basilisci condita a Justino Thrace. 468. 475. Ejusdem alia ædes in tractu Eubuli. 468. item alia in Pelargi tractu a Justiniano extructa. ib.
Trypho Monachus Patriarcha CP. 632
Turres Buccinæ ubi & cur sic dictæ. 504
Turrium septem Veteris Byzantii echo mirabilis 504.
Tzycanisteria duo CP. 462. alterius descriptio. ib.

V

Valentis aquæ ductus. 357. ex ruinis mœnium Chalcedonis a Valente Imp. extructus. 511
Valens Astronomus auctor Genethliacæ figuræ CP. 455.
Valentiniani M. liberi. 491
Valentinianus III. a Maximo cur interfectus. 573
Venetus color quis. 377
Veneta factio. V. Factiones.
Venus ἀφ' ἱππόλυτος. 589. ejus equestris imago. ib. Ejusdem Cnidiæ statua CPoli Romam advecta, indeque Florentiam, ubi asservatur. 599. Ejusdem aliæ statuæ. 600
Verinæ statuæ altera prope S. Agathonicum, altera in Artopoliis ad S. Barbaram. 507. 564
Victoriæ simulacrum in porta Aurea. 461
Victoriatorum seditio sub Justiniano ab Anastasii nepotibus excitata. 556. Hypatii ac Leontii morte, & cæterorum rebellantium cæde quinto die restincta. ib.
Vigilantia Justiniani soror, & Justini Junioris mater 490. Vigilantiæ ædes S. Procopii in Tauro. ib.
Vitalianus Magister Militum, Consul & Præsenti Comes sub Justino Thrace. 540. ejus mors. ib.
Urbicii ædes Deiparæ in Strategio. 469
Urbicii Tacticorum Codex MS. ubi. 469

X

Xenodochium Euboli a quo & ubi conditum. 468 Aliud in Veteri Petrio ab Irene Constantini Porphyrogeniti uxore extructum. 494. Aliud S. Sampsonis. V. S. Sampson.
Xerampelinæ vestes quænam. 589
Xerolophus collis septimus CP. 359. Xerolophi forum Arcadii dictum. 459
Xylinitæ Monasterium ubi & a quo conditum. 517
Xylocircus asseribus & lignis a Constantino compactus ubi. 512. 536. an diversus ab eo quem lapideum postea extruxit Leo Macelas. 536
Xylocirci porta. 512

Z

Zenonis Imp. mors. 364. ejus statuæ in Basilica 598.
Zeugma tractus ubi. 488. Zeugma S. Antonii. 459
Zeuxippi balneum a Severo ædificari cœptum & a Constantino absolutum. 464. cur sic dictum. ibid. sub Justiniano incensum ab eo restauratur. ib. Numera dictum. ib. ejus statuæ. ib.
S. Zoes Monasterium. V. SS. Exuperii & Zoes ædes.
Zoe secunda Leonis sapientis uxor in ædes S. Zoes tumulata. 527
Zostarum munus. 369
S. Zoticus Patricius & Protovestiarius sub Constantio. 474. primus Orphanotrophiorum & Lobotrophiorum conditor. 473. 474. 591. ejus martyrium. 474
Zoticusne quis Protovestiarius Justini Junioris. 474.

RERUM ET VERBORUM MEMORABILIUM
quæ in Animadversionibus ad Porphyrogenitum continentur

I N D E X.

A

Ἄβαρα. 77
Achaja. V. Peloponnesus.
Achelous Bulgariæ castellum & fluvius. 60.
Achris prima Justiniana. 24
Ἀκροτήριον. 77
Adelgisus Beneventanus Princeps Saracenos in Italiam vocat. 36. Ludovicum Augustum Benevento exire cogit, ab eodemque postea in Corsicam fugere compellitur. 40
Ægæ Æolidis promontorium. 10
Æschyli dum Tragœdiæ Prometheï vinculis adstricti, & Prometheï soluti. 16
Agrarium Imperatoris quanam ratione ornatum. 75. quibus in eo esse licebat. ib.
Alep. V. Beroea.
Ἀλαδών. 18
Alexius Moseles ex Crinitarum familia Mariam Teophili Imp. filiam natu minimam uxorem ducit, & Cæsar salutatur. 75. vitam Monasticam profiteri cogitur. ib. ejus posteri ad extremam paupertatem redacti sub Basilio Bulgaroctono. ib.
Ἅλυς. 47
Amastris a Tio diversa. 8
Ἀμαρτυρικὸν. 29
S. Anastasii Martyris corpus ubi. 43
Andetrium nunc Clissa. 35
Ἀνδρῶν. 19
Aportisiarius. 17
Apros Thraciæ urbs eadem quæ Theodosiopolis. 11
Apsimari & Leontii mors. 26
Arcadiopolis eadem quæ Bergulium. 11
Ἀρχιστράτηλος. 60
Ἀρκάδιαι. 75
Artes hodie Artzerum, a Turcis Rum appellata. 72
Ἄρτ. 73
Ἀσίμου. 35
Ἄστυρος. 20.
Asmaritæ vel Anzomitæ populi. 22
Ἄζανα & Ἄζανε. 73

B

Βάρις. 75.
Βαγδάμου. 47. 49
Βαλτάδος. 33
Βαΐδος. 74. 75
Barggliacus finus idem qui Jasius. 9
Baris an Ragusiorum urbs. 36. eam Saraceni Afri capiunt. ib. Græci evocati, ut a Saracenis eam tutarentur. 40
Βασιλικοί. 28
Βιλαχρώβατοι. 48
Berengarius Italiæ Rex quo tempore. 30. ejus varia bella & mors. ib.
Berengarius II. Italiæ Regnum victis Ugone & Lothario invadit. 30.
Bergulium. V. Arcadiopolis.
Beroea in Macedonia postea Irenopolis 12
Beroea in Syria olim Alep. 11
Beroea in Thracia. 11
Bertha Ugonis Italiæ Regis filia notha, Romano Porphyrogeniti filio nupta, Eudociaque a Græcis appellata. 31
Βιγλάτου. 21
Βίγλα. 20
Blattæ quot species. 18
Βλαττία. 18
Brandea. 12
Buccellæ. 7
Buccellarii unde sic dicti. 7. quando instituti. ib. ubi excubias agebant. ib.
Buccellarius. 7
Bulgariæ Regum stemma. 11
Bulgari unde oriundi. 49. Onogundori, Unnobundobulgari, & Contragi dicti. 10

C

Καλλικινίου. 22
Καστάκου. 20
Καλὴς & Καλὶς. 26
Cæsarea quæ antea Masaca unde sic dicta. 4
Καλαμαρίζειν. 19
Καμπυρὸν. 71
Καμπανία. 30
Canale ager olim Epidaurius sub dominio Ragusii. 61. cur sic dictus. ib.
Cappadoces ad servitutem nati. 5
Cappadociam sub uno Proconsule redegit Justinianus. 4
Capua Nova ubi & quando constructa. 32
Caranus primus Macedoniæ Rex. 12
Καρβάνου. 73
Cars Persarmeniæ urbs. 72
Castalli fontes duo. 14
Casulinus fluvius an idem qui Vulturnus. 16
Catarum urbs an eadem quæ Ascrivium. 41. a Saracenis occupata. 36
Καστρέου. 32
Κεφαλὴ. 70
Cellarius & Cellerarius. 7
Κεραμέου. 33
Κίρου. 27
Chalcedon Justiniana tertia. 24
Χάραγμα. 76
Charax Ἑλλήνων. Scriptor. 39
Charcha ubi. 72
Χαρὶου. 18
S. Charitonis laura ubi. 27
Χερσωνήσου. 76
Chelandia urbs circa Bosporum. 70
Χηλάνδιον. 18
Cherson a Protevontibus administrata ad Theophilum usque. 71. deinde Prætor in eam missus. ib.
Chliat oppidum ubi. 72
Chonæ. V. Colossæ.
Χοβάνου. 48
Chrobati unde oriundi. 49. quando baptizati. 48
Chrobatorum Ducum stemma. 10
Cibyrrhæ urbes duæ 2
Clamor confusus in prœliis ad terrorem utilis olim habitus. 76.
Κλίμακα. 17
Clidemus an Clitodemus rerum Atticarum antiquissimus scriptor. 12
Clissa olim Andetrium. 35
Colonea Taxara postmodum dicta. 4
Colossæ nunc Chonæ. 5. an olim Palassæ ib. 6. in ea templum S. Michaelis celeberrimum. 6
Colossus Rhodius. 34. 35
Κομμερκιάριος. 72
Κομμέρκιον. 74
Constantia Salamis olim dicta. 9. a Judæis sub Trajano deleta. 9. Cypri Insulæ Metropolis & Αὐτοκέφαλος ex Decreto Synodi Ephesinæ. 24 postea Justiniana secunda dicta. 7.
Constantini Magni patria. 14. 31.
Constantinus Porphyrogenitus literis operam dat 1. varia miscellanea ab eo vel ejus jussu facta. 1. 2

Constantini Porphyrogeniti Michaelis filii laudes 78.
Constantinus Lips contra Bulgaros sub Porphyrogenito pugnans occiditur. 71. ab eone an ab ejus patre Constantino conditum Libis Monasterium ib.
Constantinus Philosophus. V. S. Cyrillus.
Κοντυλίων. 20
Κοντοῦρα & Κυδοῦρα. 52
Κόντυρος. 69
Κογχυλαίωται. 76
Corcyræ varia nomina. 14
Cortellini. 7
Κουμάνοι. 45
Κυρὶν, Κυρίνου, & Κυρὶ. 29
Κυρωνίων. 17
Crinitarum familiæ quidam enumerati. 74
Croati. V. Chrobati.
S. Cyrillus Russorum Apostolus prius Constantinus Philosophus appellatus. 65. inventor literarum Sclavonicarum. ib. Leonis Patricii filius, & S. Methodii frater. ib. Suetoplucum ad fidem Christi convertit. 70

D

DAgobertus Franciæ Rex Sclavorum partem subigit. 47
Dalmatia an Delmatia. 34. quot in Provincias diversis temporibus divisa. 47. cur Italiæ pars a Byzantinis Scriptoribus dicta. 15. sub Michaele Balbo defecit. 35. in ea Latinus sermo diu servatus. ib. ejus Principum stemma. 51
Danaper & Danaster fluvii. 18. 19
Δεξιοκάβου. 3
Dialecti linguæ Græcæ. 10
Διάνοσις. 59
Διανοίγει. 18
Dircislavus Croatorum Princeps, regium titulum primus consequitur. 53
Δυρραχίου. 72
Dioclea urbs Diocletiano longe antiquior. 61. sæpius destructa. ib.
Divinitas, titulus Imperatorum. 76
Δομέστικος τῆς ὑπηρεσίας. 71
S. Domni Episcopi corpus, ubi repertum, & quo translatum. 43
Δόξα. 30. 75
Δραγάμητος. 71
Drepanum. V. Helenopolis.
Drungus. 6
Dyrrachium urbs Illyrica, cur sic dicta. 14. 15. an eadem quæ Epidamus. ib.

E

EK προσώπου. 35
Ἐλαμητικός. 43
Elbysinii sive Elbestii populi ubi. 27
Ἔγγυα. 60
Ἐπιδίτους. 26
Ἐπικαυτζιλαν. 25
Epidamnus vel Epidaurus an diversa a Dyrrachio 15. Epitaurus etiam dicta. 41. quædam in ea repertæ inscriptiones. ib. & 42
Ἐπισκοτεῖον. 43
Eubœæ Insulæ situs, urbes & incolæ. 13
Eudoxiopolis eadem quæ Selymbria. 11
Eustathius Argyrus Leonis Argyri pater, & Romani Argyri Imperatoris avus. 75
Ἐύζωνοι. 4

F

ΦIλικοπάτρα. 76
Filii erga matrem impii pœna. 68
Φλάμυλαν. 31
Φωκίνων. 30
Φρυγμοὶ. 17

G

ΓApædonides. 13
Γοῖνα & Γοίνα. 59
Gradus urbs a quo tempore Metropolis. 32

H

HÆmimons Thraciæ mons. 11
Hæmimontum Thraciæ regio. 11
Helenopolis Drepanum olim dicta. 7
Heraclius Junior Sclavorum partem subigit. 47. 48
S. Hieronymus an auctor alphabeti Sclavonici. 65
Hispania Pania ante dicta. 28. quot in Provincias a Romanis divisa. 28
Homeritæ populi quinam. 22

I

JAdera Colonia Romana. 45. ejus Coloniæ pater Augustus muro eam & turribus circumdedit. 46
quorumdam ejus monumentorum descriptio. 46
inscriptiones in ea repertæ. 46
Jasius Sinus Idem qui Bargyliacus. 9
Jasus Cariæ urbs. 9
Iberiæ Principum tabula genealogica. 73
Ἰκανάτοι 6. quando instituti. 7
Ignis Græcus quando inventus. 21
Imperator a militibus electus scuto imponi solitus 70.
Interpretes linguarum in Imperio Romano sub cujus dispositione. 71
Joannes Comnenus Patzinacitas debellat, & in victoriæ monumentum diem festum instituit. 69
Joannes Cypri Archiepiscopus Insula a Saracenis capta in Hellespontum secedit, eique a Synodo Trullana præficitur. 74
Joannes Ravennas primus Spalati Archiepiscopus. 48
Joannes Curcuas Domesticus Scholarum quot annis 72. diversus a Tzimisce. 73. ejus res gestæ a Manuele Protospathario scriptæ. 72
Joannes Lazares Monachus & Presbyter, Porphyrogeniti tutor, & Rector. 75
Irenopolis. V. Beroea. 22
Jurari per sacra Evangelia solitum. 30
Justinianæ vel Justinianopoles quot. 73
Justiniana secunda. V. Constantia. Ejus Episcopo quænam jura a Synodo in Trullo attributa sunt 74.
Justinianus Magister militiæ antequam Cæsar. 8

K

KJurilizza Alphabetum Sclavonicum unde sic dictum. 65

L

LApara. V. Lycandus.
Regio Fulminatrix sive Fulminea. 2. ab Augusto instituta. 3. falsa de ejus nominis origine a Scriptoribus traduntur. 3
Leonis Chazari mater & uxor. 22
Leo Patricius SS. Cyrilli & Methodii pater. 65
Leo Argyri Eustathii Argyri filius, Romani Argyri Imp. pater. 75
Leuctron urbs eadem quæ Maine. 74
Libis Monasterium ubi. 71. a quo & quando ædificatum. ib.
Longinus. 3
Longobardia quænam Italiæ pars. 16
Longobardorum in Italiam irruptio invitante Narsete asserta contra Baronium. 31
Lotharius quo anno mortuus. 29
Ludovicus Italiæ Rex quo tempore. 30
Ludovicus II. Imperator ab Adelgiso captus iniquis conditionibus liberatur, eumque postea in Corsicam fugere compellit. 40
Lycandus olim Lapara, 2

Digitized by Google

M

Macedonia ubi. 12. Macetia olim dicta. *ibid.*
Macedonum Reges trophæa cur numquam erigebant. 12
Μακρόκιονες. 76
Μαγιστάτος. 25
Magister Militum dictus Neapolitanæ Provinciæ Præfectus. 32
Magister Militum suprema olim apud Venetos dignitas. 32
Μαγιστριανοί. 26
Mahometanorum superstitiones. 22
Maine urbs Leuctron dicta. 74
Μαγκλάβιτα. 76
Μανιάκιον. 29
Μανίκιον. 69
Μανίκαι. 72
Mantzicierti Amerarum tabula Genealogica. 72
Manuel Protospatharius vitam Joannis Curcuæ octo libris qui non extant scripsit. 30
Μαρκήσιος. 30
Mardaitæ Arabum genus virtute in bellis, & Christianæ Religionis defensione nobilitatum. 24
Mare quando claudebatur, quandoque aperiebatur. *ib.*
19. uterque dies festus.
Maria Constantini Porphyrogeniti mater, Alaniæ Regis filia. 78. Theophylactum ad scribendum in Evangelia compellit. *ib.* 25
Μαγιστέριον. 27
Mastieni populi Hispaniæne an Africæ. 32
Μεσημβρία. 68
Melitæ Maris Hadriatici Insulæ descriptio. 4
Menander Protector Historicus sub Mauricio. 30
Μήνυλος. 4
Menippus Geographus. 76
Μετακάομαι, μεταναστήσω, & μετάστασις. 71
Μεδιαμνάδται. 27
Μητρόδωμοι.
Monasterium Libis. V. Libis Monasterium. 19
Μονάζουλα.
Morea. V. Peloponnesus.

N

Narsetes tres. 31
Νησίον. 20
Niceras Oryphas Patricius sub Basilio Macedone. 36
Nota $\frac{\beta'}{\kappa}$. quid significet. 71

O

Ὄψις. 27
Optimates 7
Οστίτιον. 70

P

Παχτὼν. 31
Pæoniarum mulierum laus. 5
Pagani, voxne Latina an Sclava. 35
Παιδουσία. 29
Panium Castrum & Panium Regio ubi. 11
Παρακλάδιον. 20
Patzinacitæ quas regiones incoluerunt. 69. a Joanne Comneno debellati. *ib.* quot in tribus divisi. 18
59. eorum Themata unde nomen sumpserunt. 69.
Pelagia. V. Rhodus.
Πέλλα. 19
Peloponnesus hodie Morea olim Achaja. 13
Percris urbs ubi. 72
Perithlavæ utriusque situs. 70
Petronas primus Chersonis sub Theophilo Prætor 71. 20
Πεντάμιστον.
Phaselis Lyciæ an Pamphyliæ urbs. 9
Phrygia Capatiana unde sic dicta. 3
Pictura quotuplex. 46
Πλαίρα. 19
Podandus urbs Tarso vicina. 4
Πολύδεμα. 20
Prælia auspicabantur Græci ab invocatione Martis; Christiani ex institutione Constantini ab invocatione divini numinis. 76
Πραιδάριοι. 17
Prandea. 18
Πρασβύτης. 19
Πρεσβύτης. 32
Πρωτικήτης. 75
Πρόσωπον. 71
Πρωτοσπαθάριος. 71
Πρωτοσπαθάριος nota $\frac{\beta'}{\kappa}$. significari demonstratur. 71
Ψυχάριον. 20. 19

R

Ραβδοῦχοι. 19
Ragusini Sclavorum auxiliares copias suis navibus in Italiam transportant sub Basilio Macedone. 26. eorum vires decimosexto & decimoseptimo seculis. *ib.* quot eorum navibus Hispani Reges, quandiuque auxiliaribus usi sunt. *ib.* & seqq. Latinam linguam diu servaverunt. 35
Ragusium Dalmatiæ Metropolis. 42. a Sclavis nunquam occupata. 32. quando ampliata. 41. ejus pars antiquissima in loco prærupto sita. 41. ejus Archiepiscopatus origo. 61. ejus Origines quinam scripserunt & quænam iis fides adhibenda. 42
Rector Ecclesiastica, & prima Palatii dignitas. 25
Ῥηγάτον. 30
Rhodus insula Pelagia dicta. 9. quando a Saracenis occupata. 24
Ῥωτάριοι. 33
Religionis Catholicæ status in iis Europæ Provinciis quas Turcæ occupant. 55. & seqq.
Romani incolæ Provinciarum Romani Imperii a Barbaris appellati. 34
Ῥωμανία. 72
Romanus Argyri Leonis Argyri filius, Eustathii Argyri nepos. 75
Rum. V. Arzes.
Russi. 17. eorum baptismi Historia. 62. & seqq.

S

Sacon & Cakon. 19. 70
Σαγήνη. 48
Σάγος. 20
Salamis. V. Constantia.
Samonas Agarenus Basilii conjuratione detecta, a Leone Philosopho Protospatharius renuntiatur. 75
Σάμος. 10
Saraceni ex Italia pulsi a Francisne an a Græcis 36. eorum Sacellum in Prætorio CP. quando erectum. 26. sub Alexio Angelo eversum. *ib.*
Sarcel oppidum qua ratione constructum. 71
Σκαλμοὶ & Σκαρμοί. 19
Σκαλώνιον. 19
Σκάρφος. 20
Σκιδιοδιῶται. 77
Σχολαρίκιον. 75
Σκλαβήνοι. 14
Sclavi quando baptizati. 47. 48. 62. eorum partem Dagobertus juvantibus Bulgaris, partem Heraclius Junior sibi subjiciunt. 47. 48
Sclavorum Regum Stemma. 51. 34
Σκληρότερα. 76
Σκουτάριον. 70
Scuto imponi solitus quem milites Imperatorem salutabant. 70
Σκυμνίον. 70
Selymbria. 10. eadem quæ Eudoxiopolis. 11
Σήμαντρα. 18
Σίρβλοι. 59
Σίρβια. 39
Sergius Monachus e Monasterio Callistrati expulsus Mahometo adhæret, eumque prava de religione docet. 22
Servii unde oriundi. 49. eorum Principum stemma. 60

Digitized by Google

Sesostris qua ratione a Rege captivo ad modestiam correctus.
Σφοντύλια. 40
Σιγύνης. 77
Simonidis in trecentos Lacedæmonios qui ad Thermopylas occiderant Epigramma. 70
Σφίγλιον. 13
Σῦδα. 74
Spalatum urbs quando a Salonitanis civibus habitari cœpta. 43. ejus descriptio. ib. Palatii Diocletiani quod in ea extabat reliquiarum delineatio. 44. Episcopalis domus. Cathedralis Ecclesia Virgini matri sacra. ib.
Sphendoplocus Moraviæ Princeps. V. Suetoplucus.
Σταδιασμός. 33
Stagnum urbs Episcopalis ditionis Ragusii. 61
Στόμια. 20
Stenum quinam tractus appellatus. 75
D. Stephani ædes Ragusii a quo condita, quænamque in ea reliquiæ asservatæ. 42. quando eversa. 43
Stephanus Mathematicus Alexandrinus. 23
Στλαβόνας. 14
Strymon fluvius tranquillissimi cursus. 13
Suetoplucus, Sphendoplocus vel Zeuntibolkus ad fidem Christi quando & a quibus conversus. 70
Συμπνοιάρχαι. 4
Συγκοπή. 41
Σύρτεις. 31

T

TAxara. V. Colonea.
Ταξιάρχαι. 21
Terbuniæ Episcopus Ragusini Archiepiscopi suffraganeus. 61
Θέμα. 2
Θεματίζειν. 22
Theoctistus Canicleo Præfectus & Michaelis tutor. 74
Theodosiopolis. V. Apros.
Theophanes Historicus Singrianæ Monachus. 29
Theophylactus in quatuor Evangelia hortante M. Augusta scripsit. 78
Thessalonica unde sic dicta. 13
Thomas Lycandi Procœcus sub Justiniano. 8
Tibium ubi.
Tius diversa ab Amastri. 72
Τοποτηρηταί. 8
Τόμοι. 73. 75
Trabariæ lintres. 73
Tragurium urbs olim continenti juncta, nunc Insula. 19
Τραπεζοῦντος. 45. 74

V

VAiveda.
Vandalorum in Africam irruptio ad quem annum referenda. 70
Venetiarum initia. 33. earum Ducis institutio. 29. 34.
Venetorum belli cum Pipino eventus. 34
Vexilla in turribus urbium erigi solita in adepti dominii signum. 73
Ugo & Lotharius a Berengario II. victi, Italiæ regno cedunt. 30
Viriathus bello cum Romanis varia fortuna diu gesto, denique a Servilio Cæpione dolo sublatus. 28
Τλαχρασία. 46
Τυρρία. 71
Vulturnus Fluvius nunc Sanguino. 16. an idem qui Casulinus ib.

Z

ZΩΝ. 1
Ζαϊτουδιά. 4
Ζυγανία. 4
Ζυγάνος. 48
Zuentibolkus. V. Suetoplucus. 31

FINIS.

Græci textus

Innumeris in locis totum Opus purgatum mendis & illustratum

CORRIGENTIBUS

D. GEORGIO PATUSSA ATHENIENSE

FLANGINIANI SEMINARII RECTORE,

ET D. FRANCISCO ALBERTINI

ECCLESIÆ S. BARTHOLOMÆI ALUMNO

necnon S. Officii Venetiarum Consultore.

Digitized by Google

Digitized by Google